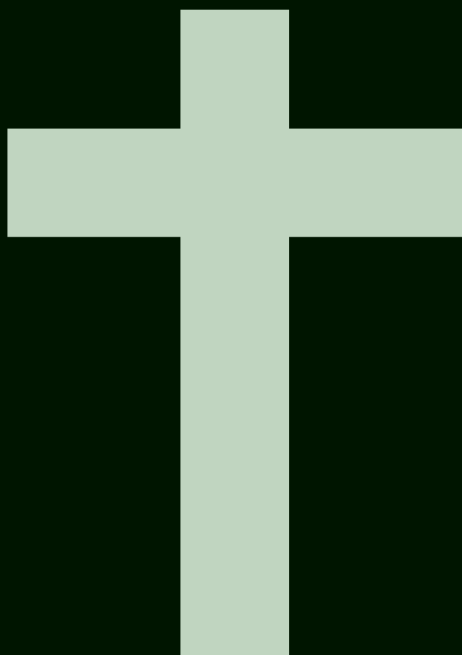

Kisin Kiraan Kitabuna

The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.

Kisin Kiraan Kitabuna

The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.

La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012 Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de la Bible. Cette création est mise à disposition selon le Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas de Modification 3.0 Unported disponible en ligne <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou par courrier postal à Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

© 2012 Traducteurs Pionniers de la Bible

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Dec 2025 from source files dated 10 Jul 2025
47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78

Contents

Dunuṇa Fəlon Sora	1	Kərənti Firinden Sora	1201
Xərɔyaan Sora	58	Galati Kaane Sora	1213
Saraxaraline Sora	103	Efəsi Kaane Sora	1220
Yatəne Sora	134	Filipi Kaane Sora	1227
Sariyane Sora	179	Kələsi Kaane Sora	1232
Yosuwe Sora	217	Tesaloniki Singen Sora	1236
Kitisane Sora	244	Tesaloniki Firinden Sora	1240
Ruti Sora	270	Timote Singen Sora	1243
Samuyəli Singen Sora	275	Timote Firinden Sora	1248
Samuyəli Firinden Sora	308	Tito Sora	1252
Mangane Singen Sora	338	Filemən Sora	1255
Mangane Firinden Sora	374	Heburune Sora	1257
Taruxune Singen Sora	408	Yaki Sora	1271
Taruxune Firinden Sora	442	Piyəri Singen Sora	1276
Esirasi Sora	481	Piyəri Firinden Sora	1281
Neyemi Sora	493	Yoni Singen Sora	1284
Esita Sora	510	Yoni Firinden Sora	1289
Yuba Sora	519	Yoni Saxanden Sora	1290
Yaburin Sora	553	Yudi Sora	1291
Sandane Sora	636	Lankənɛmayaan Sora	1293
Karaməxən Sora	670		
Marafanna Falane Sora	679		
Nabi Esayi Sora	686		
Nabi Yereṃi Sora	758		
Mawuga Xuine Sora	828		
Nabi Esekiyəli Sora	835		
Nabi Daniyəli Sora	894		
Nabi Hose Sora	912		
Nabi Yowəli Sora	923		
Nabi Amosi Sora	928		
Nabi Abadi Sora	937		
Nabi Yunusa Sora	939		
Nabi Mike Sora	942		
Nabi Nahun Sora	949		
Nabi Xabakuki Sora	952		
Nabi Sofoni Sora	956		
Nabi Xage Sora	960		
Nabi Sakari Sora	962		
Nabi Malaki Sora	973		
NT			
Matiyu Sora	977		
Maraka Sora	1020		
Luka Sora	1047		
Yoni Sora	1092		
Kəwanle Sora	1125		
Romi Kaane Sora	1165		
Kərənti Singen Sora	1183		

Dunupɔ Fɔlɔna

Nabi Musa Alaa Falan Naxan

Sɛbɛ

Tawureta Musaa Kitabun yire singen naxan sɛbɛ, na xili “Dunupɔ Fɔlɔna.” Sora tonge suulun nan na ra. Ne yitaxunxi nɛn dɔxɔde naanin:

Keli sora 1 ma han 11: Dunupɔ daan nun N Benba Adama nun Nmahawaa fe taruxun nun Nabi Nuhan ma fe taruxuna

Keli sora 12 ma han 25: Nabi Iburahimaa fe taruxuna

Keli sora 26 ma han 36: Nabi Isiyaga nun Nabi Yaxubaa fe taruxuna

Keli sora 37 ma han 50: Nabi Yusufu a fe taruxuna

En nɔɛ xaxili gbeen sɔtɛ nɛn Kitabun yireni ito barakani. Ala a yetɛ kɛpaan nan makɛnɛnxi taruxuni itoe kui. A waxi a xɔn ma adamadiine xa tinxin nɛn. Koni adamadiine to yulubin nun haken liga, Ala yi dunupɔ raxɔdɔxɔ e ma alogo e xa e sɔnne lu na. Fe ɲaxin mi rafan a ma feu! A mi muxu yo tima fe ɲaxin na. Muxun birin a yetɛ dentegema nɛn Ala xa lan a kɛwanle ma. Ala mɔn yulubi kanne yalagima nɛn. Koni Ala mi wama a xɔn adamadiine xa halagi. A waxi e mali feni alogo e xa tubi, e yi kisi a hinanna barakani.

Dunupɔ Fɔlɔna

¹ A fɔlɔni, Ala yi kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna da.

² Dunupɔ mi yi yitɔnxi nun. A magenla nan yi a ra. Dimin nan yi na fufaan xun ma, koni Alaa Nii Sariɲanxin yi a masigama igen xun ma.

³ Ala yi a fala, a naxa, “Kɛnɛnna xa mini.” Kɛnɛnna yi mini.

⁴ Ala yi a mato, na kɛnɛnna fanxi. Ala yi kɛnɛnna nun dimini taxun.

⁵ Ala yi kɛnɛnna xili sa “yanyina.” A yi dimin xili sa “kɔɛna.” Kɔɛ yi so, kuye yi yiba, lɔxɔ singen nan na ra.

⁶ Ala yi a fala, a naxa, “Kore walaxan xa lu bɔxɔ igen nun kore igen tagi.”

⁷ Na yi findi naninna ra bɔxɔ igen nun kore igen tagi. A liga na kii nin.

⁸ Ala yi naninni ito xili sa “kore xɔnna.” Kɔɛ yi so, kuye yi yiba, lɔxɔ firinden nan na ra.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “Bɔxɔ igen xa a malan yire kedenni. Xaren xa maba.” A liga na kii nin.

¹⁰ Ala yi na xaren xili sa “bɔxɔna.” A yi na bɔxɔ igen xili sa “baana.” Ala yi a mato, na fanxi.

¹¹ Ala yi a fala, a naxa, “Soli seene xa mini bɔxɔn ma. Sansiin birin xa soli, naxan yo naxan, bɔnsɔn kedenni. Sansi xɔnna naxan na sansi bogin kui, a solima nɛn birin nun a bɔnsɔnna.” A liga na kii nin.

¹² Ala yi sansiin birin nasoli bɔxɔn fari. Sansi xɔnna naxan na sansi bogin kui, a yi soli e nun a bɔnsɔnna. Ala yi a mato, na fanxi.

¹³ Kɔɛ yi so, kuye yi yiba, lɔxɔ saxanden nan na ra.

¹⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Yanban seene xa lu koren ma, yanyin nun kɔɛɛn taxun feen na. Waxatin birin kolonma yanban seene sabun nan na. Xii yo xii, ɲɛɛ yo ɲɛɛ a kolonma yanban seene sabun nan na.

¹⁵ E xa dɛgɛ koren ma, e bɔxɔni yalan.” A liga na kii nin.

¹⁶ Ala yi nayiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo han, na xa yanyin yamarin naba. Naxan xurun, na xa kɔɛɛn yamarin naba. A yi sarene fan nafala.

¹⁷ Ala yi yanban seene sa koren ma alogo e xa bɔxɔni yalan,

¹⁸ e yi yanyin nun kɔɛɛn yamarin naba, e yi dimin nun kɛnɛnni taxun. Ala yi a mato, a fanxi.

¹⁹ Kɔɛ yi so, kuye yi yiba, lɔxɔ naaninden nan na ra.

²⁰ Ala yi a fala, a naxa, “Igen xa yimaxa niimaseene ra. Xɔline xa tугan kore.”

²¹ Ala yi yɛxɛ xungbene da e nun niimaseen birin igeni, naxan yo naxan bɔnsɔn kedenni. A yi xɔline fan da, naxan yo naxan bɔnsɔn keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²² Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E xa wuya, e yi yiriwa alogo yɛxɛne xa baan nafe. Xɔline fan xa gbo bɔxɔn ma.”

²³ Kɔɛ yi so, kuye yi yiba, lɔxɔ suulunden nan na ra.

²⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Niimaseene xa lu bɔxɔn ma. Birin xa lu e nun a bɔnsɔnna.

Xuruseene nun bubuseene nun burunna subene, e birin xa lu e nun e bənsənna.” A liga na kii nin.

²⁵ Ala yi burunna subene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi xuruseene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi bubuseene da naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²⁶ Ala yi a fala, a naxa, “En xa adaman da en yete misaala ra en maligan na. A xa senben soto yexene nun xoline nun xuruseene nun bəxən nun bubuseene xun na.”

²⁷ Ala yi adaman da a yete misaala ra.

A e daxi Ala misaala nan na, a e da xemen nun naxanla.

²⁸ Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E wuya ayi, e yi yiriwa alogo bəxən xa rafe. E senben soto bəxən nun yexene nun xoline nun bubuseene xun na.”

²⁹ Ala yi a fala, a naxa, “N bata sansiin birin nun sansi bogin birin fi e ma balon na.

³⁰ N bata sansiin birin fi subene ma naxanye bəxən ma, e nun xoline nun bubuseene nun niimaseene, naxan yo yengima. Sansiin birin bata findi e balon na.” A liga na kii nin.

³¹ Ala yi a daliseene birin mato, a fanxi han! Kε yi so, kuye yi yiba, ləxə senninden nan na ra.

2

¹ Kore xənna nun bəxə xənna daxi na kiini e nun e kui seen birin.

² Ləxə soloferedeni Ala wanla yi kamali. A yi a matabu.

³ Ala yi barakan sa na ləxə soloferedena fe yi, a xa findi ləxə sarijanxin na bayo a matabuxi na ləxən nin. A wanla kamalixi na ləxən nin.

N Benba Adama nun Nmahawa fe

⁴ Kore xənna nun bəxə xənna taruxun ni i ra, e daxi waxatin naxan yi.

Marigina Alatala bəxən nun koren nafala waxatin naxan yi,

⁵ soli se yo mi yi na. Sansi yo mi yi na naxan solixi bəxən ma bayo Marigina Alatala munma yi tule igen nagodo singen. Adaman fan mi yi na naxan bəxən nawalima.

⁶ Koni xuyexuyenna yi minima bəxən fari, a bəxəni kun.

⁷ Marigina Alatala yi adaman nafala benden na. Na xanbi ra, a yi niin fe a jəni, adaman yi findi dajəxən na.

⁸ Na xanbi Marigina Alatala yi nakə fajin nafala sogeteden mabinni. Na yiren xili Eden. A yi adaman dəxə mənni.

⁹ Marigina Alatala yi wudin siyaan birin nasoli mənni, wudin naxan tofan, wudin naxan bogi donma a fajin na. Na yiren tagi, wudi firin yi na yi. Kedenna xili siimaya wudina. A firinden xili fe fajin nun fe jaxin kolon wudina.

¹⁰ Xuden yi mini Eden nakəni soli seene xa, a yi taxun, a findi xude naaninna ra.

¹¹ Na xude singen xili Pison. A danguma Xawila bəxən birin ma, xemaan denaxan yi.

¹² Na xemaan fan. Wudi igen xiri jaxumen fan na, e nun gəme tofajin naxan xili onixin.

¹³ Na xude firinden xili Gihon. A danguma Kusi bəxən birin ma.

¹⁴ Na xude saxanden xili Tigiri. A danguma Asuri bəxən ma a sogeteden binna ra. Na xude naaninden xili Efirati.

¹⁵ Marigina Alatala yi adaman dəxə Eden nakəni nən alogo a xa na yiren nawali, a yi a kantan.

¹⁶ Marigina Alatala yi yamarin so Adama yii, a naxa, “I nəe wudini itoe bogin birin donje naxan Eden nakəni,

¹⁷ koni i nama fe fajin nun fe jaxin kolon wudin bogin don, bayo i na a don, i faxama nən.”

¹⁸ Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “A mi lan xemen xa lu be a kedenna. N na a mali muxu fajin dama nən a xa.”

¹⁹ Burunna subene birin e nun xoline birin Marigina Alatala naxanye rafalaxi benden na, a yi e xali adaman fema a xa e xili sa. Adaman e xili sa kii naxan yi, na yi findi e xinle ra.

²⁰ A yi xuruseene birin nun xoline birin nun burunna subene birin xili sa. Koni na waxatini Adaman munma yi a mali muxu fajin soto singen.

²¹ Marigina Alatala yi xixənla radangu a ma. A yi a raxi ki fajni. A to xi, Marigina Alatala yi a jənsən xəri keden ba. A yi na ragali.

²² Na xanbi, na jənsən xonna naxan kelixi adaman yi, Marigina Alatala yi na findi jaxanla ra, a yi fa a ra adama xən.

²³ Adama yi a fala, a naxa, “Iki, ito fataxi n xonna nan na. A mən fataxi n fatin nin. A xinla falama nən ‘jaxanla,’ bayo a minixi xəmən nən.”*

²⁴ Nanara, xəmən a nga nun a fafe bejinma, a yi a maso a jaxanla ra, e findi fati bəndə kedenna ra.

²⁵ Xəmən nun a jaxanla magenla nan yi a ra nun, koni e mi yi yagima na ra.

3

Yulubi singena

¹ Səjin nan yi kəta Marigina Alatala daliseene birin xa. A yi jaxanla maxədin, a naxa, “Nəndin na a ra ba, Ala bata a fala, fa fala wudi binla naxanye birin Eden nakəni, e nama e bogin don?”

² Jaxanla yi a yabi, a naxa, “Wudin naxanye Eden nakəni, nxu nə e bogin donjə nən,

³ koni wudin naxan Eden nakəon tagiyani, nxu mi nə na bogin donjə, nxu mi nə nxu yiin dijnə a ra. Xa na liga nxu faxama nən.”

⁴ Səjin yi a fala jaxanla xa, a naxa, “En-ən de! I mi faxama.

⁵ Ala a kolon, i na a don, i yəen nabima nən. I fama fe fəjin nun fe jaxin kolondeni nən alo Ala yetəna.”

⁶ Jaxanla to wudi bogin mato, a tofan, a fan donseen na, a fan xaxili sətə seen na, a yi a tongo. A yi a don. A yi nde tongo, a sa a so a xəmən yii, naxan yi a fəma. A fan yi a don.

⁷ Na waxatini e yəen yi rabi. E yi a kolon, a e magenla nan yi a ra. E yi xədə dəene gira, e yi e dəge dugin na.

⁸ Na xanbi ra, xəmən nun a jaxanla yi Marigina Alatala sigati xuiin mə nakəni jınbaridən foye fəjini. E yi e luxun wudine tagi.

⁹ Marigina Alatala yi a xili, a naxa, “Adama, i minən yi?”

¹⁰ Adaman yi a ratin, a naxa, “N bata i xuiin mə Eden nakəni, koni n bata gaxu, bayo n magenla na a ra. Awa, n bata n luxun.”

¹¹ Ala yi a maxədin, a naxa, “Nde a yitaxi i ra a i magenla na a ra? I bata na wudi bogin don ba, n na i yamarixi naxan ma fe ra a i nama a don?”

¹² Adaman yi a yabi, a naxa, “Na jaxanla i naxan soxi n yii, na bata na wudi bogin so n yii, n yi a don.”

¹³ Na xanbi, Marigina Alatala yi jaxanla maxədin, a naxa, “I nanse ligaxi?” Jaxanla yi a yabi, a naxa, “Səjin nan n mayendenxi han n na a don.”

¹⁴ Awa, Marigina Alatala yi a fala səjin xa, a naxa, “I to bata ito liga, awa, n fan bata i danga xuruseene nun burunna subene birin tagi. I findima bubuseen nan na i kuiin xun na. I gbangbanna nan donma i ya dunupa yi gidini.

¹⁵ N bata yaxuyaən naso i tan nun jaxanla tagi. N bata a raso i ya diine nun a diine fan tagi. Na jaxanla diina i xunni wuruma nən, i fan yi a sanna maxələ.”

¹⁶ Ala yi a fala jaxanla xa, a naxa, “I fan, i tərəma nən i ya dii barideni. Na tərən gboma ayi nən. I birama nən i ya xəmən fəxo ra. A i yamarima nən.”

¹⁷ Ala yi a fala Adama xa, a naxa, “I bata bira i ya jaxanla fəxo ra. I bata na wudin bogin don, n na i yamarixi wudin naxan ma fe ra, a i nama na don. Iki n bata bəxən danga i ya fe ra. I tərəma nən balo sətədeni i ya dunupa yi gidini.

¹⁸ N jənlə nun tansinne raminima nən bəxən ma, koni i baloma siseene nan xən xən ma.

¹⁹ I balon sətəma i kuye wolonna nin han i xətəma bəxəni waxatin naxan yi, bayo i kelixi na bəxən nin. Bəndən ni i ra, i mən xətəma na bəndən nin.”

²⁰ Adaman yi a jaxanla xili sa Nmahawa bayo a findima muxun birin nga nan na.

²¹ Marigina Alatala yi dugin kidi daxina nde dəge Adama nun a jaxanla xa. A yi na ragodo e ma.

²² Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman bata findi alo en tan, bayo a bata fe fəjin nun fe jaxin kolon. A mi daxa a xa siimaya wudi bogin don, xa na mi a ra a mi faxama nun.”

* 2:23: 2.23 Heburu xuiin naxan bunna nən “xəmən” na maso jaxanla xinla ra Heburu xuini.

²³ Marigina Alatala yi e ramini Eden nakəni, a e xa sa bəxən nawali e fataxi naxan na.

²⁴ A to Adama kedi, Ala yi maleka gubugubu kanne ti Eden sogeteden binna ra. A mən yi silanfanna* tē daxin lu mēnni naxan a firifirima na longonni kiraan kantan xinla ma siga siimaya wudin yireni.

4

Kayini nun Habila fe

¹ Adama yi Nmahawa kolon paxanla ra. Nmahawa yi fudikan. E yi diin sətə naxan xili Kayini. Nmahawa yi a fala, a naxa, “Alatala bata n mali dii xəmən sətə feen na.”*

² Na xanbi, Nmahawa yi Kayini raburrunna sətə dii xəmənə, naxan yi xili Habila. Habila, xuruse rabaan nan yi a ra. Kayini, xēē biin nan yi a ra.

³ Na waxatin to dangu, Kayini yi fa sansi bogina ndee ra, a ne ba saraxan na Alatala xa.

⁴ Koni Habila yi fa xuruse dii singen na e nun a turena. Alatala yi Habila nun a saraxan nasuxu,

⁵ koni a mi Kayini nun a saraxan nasuxu.

Awa, Kayini yi xələ. A yetagin yi masara.

⁶ Na xanbi, Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “Nanfera i xələxi? Nanfera i yetagin masaraxi?”

⁷ Xa i fe fajin liga, n na rasuxuma nən, koni xa i fe paxin liga, yulubina i ya dēen na, a i mamelema. I kata, i yi a nə.”

⁸ Kayini yi a fala a xunyen xa, a naxa, “En siga xēen ma.” E to so xēen ma, Kayini yi a xunyen Habila suxu. A yi a faxa.

⁹ Na xanbi Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “I xunyen Habila minen yi?” A yi a yabi, a naxa, “N mi a kolon. N tan nan n xunyen kantan muxun na ba?”

¹⁰ Ala yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi? I tuli mati. I xunyen wunla n gbelegbelema bəxəni.

¹¹ N bata i danga bayo i bata i xunyen faxa. N na i kedima nən bəxəni ito ma i xunyen wunla dənaxan yi.

¹² I na bəxən nawali, i mi balon sətəma. I findima sigatiin nan na.”

¹³ Kayini yi a fala Alatala xa, a naxa, “Na haken goronna gbo n tan xun ma.

¹⁴ Xa i bata n kedi to, n mi i toma sənən. N findima sigatiin nan na. Muxun naxan sa n toma, a n faxama nən.”

¹⁵ Alatala yi a yabi, a naxa, “En-en, xa muxu yo i faxa, n na i gbeen pəxəma nən dəxəna ma solofere.” Alatala yi taxamasenna sa Kayini ma alogo xa naxan sa a to, a nama a faxa.

¹⁶ Awa, Kayini yi a makuya Alatala ra. A sa dəxə Nodi bəxəni Eden nakəən sogetede binna ra.

¹⁷ Kayini yi a paxanla kolon paxanla ra. A paxanla yi fudikan. A yi diin sətə naxan xili Xanəki. Kayini yi taan ti na yi. A yi a diin xili sa na taan xun ma.

¹⁸ Xanəki nan Yiradi sətə. Yiradi yi Mehuyayeli sətə. Mehuyayeli yi Metusayeli sətə. Metusayeli yi Lameki sətə.

¹⁹ Lameki yi paxalan firin tongo. Keddenna xili Ada. Boden xili Sila.

²⁰ Ada yi Yabali sətə. Yabali, xuruse rəbane nun bubu kanne baba nan yi a ra.

²¹ Yabali xunyen xili Yubali. Yubali, konnden maxane nun xulen fene baba nan yi a ra.

²² Sila fan yi diin sətə. A xili Tubali-Kayini. A tan, xabun nan yi a ra. A yi waliseen sifan birin nafalama sulan na, e nun wurena. Tubali-Kayini xunyen paxalanmaan yi xili Nama.

²³ Lameki yi a fala a paxanle xa, a naxa, “Ada nun Sila, ε tuli mati. Lameki a paxanle, ε ε tuli mati n ma falan na. N bata xəmənə nde faxa n gbeen pəxən na. N bata na banxulanna faxa bayo a bata n maxələ.

²⁴ Xa Kayini daxa a gbeen pəxə dəxəna ma solofere, Lameki a gbeen pəxəma nən dəxəna ma tonge solofere e nun solofere.”

²⁵ Adama yi a paxanla kolon paxanla ra. A yi diin sətə naxan yi xili Seti. A na xili sa bayo Ala bata a diin Habila pəxə so a yii Kayini naxan faxa.†

²⁶ Seti fan yi diin sətə naxan xili Enosi. Na waxatini, muxune yi Alatala xinla binya fəlo.

* 3:24: 3.24Silanfanna: Sofane yengeso dēgəmana.

† 4:25: 4.25Seti maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nēen “A bata a fi.”

5

*Adama han Nuhan
Taruxune Singen 1.1-4*

¹ Adama bənsənnə taruxun ni ito ra. Ala to Adama da, a a findi a yete maligan na,

² a e da xemen nun naxanla. A e baraka. A e xili sa “Adamana.”

³ Adama to fori jee keme jee tonge saxan, a yi diin soto a yete maligan na naxan maso a ra. A yi a xili sa Seti.

⁴ Seti bari xanbini, Adama yi bu jee keme solomasexe. A mon yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

⁵ Adama a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee tonge saxan. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁶ Seti to bu jee keme jee suulun, a yi Enosi bari.

⁷ Enosi bari xanbini, Seti yi bu jee keme solomasexe jee solofere. A mon yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

⁸ Seti a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee fu nun firin. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁹ Enosi to bu jee tonge solomanaanin, a yi Kenan bari.

¹⁰ Kenan bari xanbini, Enosi yi bu jee keme solomasexe jee fu nun suulun. A mon yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

¹¹ Enosi a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹² Kenan to bu jee tonge solofere, a yi Mahalaleli bari.

¹³ Mahalaleli bari xanbini, Kenan yi bu jee keme solomasexe jee tonge naanin. A mon yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

¹⁴ Kenan ma siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee fu. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹⁵ Mahalaleli to bu jee tonge sennin e nun suulun, a yi Yarədi bari.

¹⁶ Yarədi bari xanbini, Mahalaleli yi bu jee keme solomasexe jee tonge saxan. A mon yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

¹⁷ Mahalaleli a siimayaan yi siga jee keme solomasexe jee tonge solomanaanin jee suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹⁸ Yarədi to bu jee keme jee tonge sennin e nun firin, a yi Xenəki bari.

¹⁹ Xenəki bari xanbini, Yarədi yi bu jee keme solomasexe. A mon yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

²⁰ Yarədi a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee tonge sennin e nun firin. Na xanbi ra, a yi faxa.

²¹ Xenəki to bu jee tonge sennin jee suulun, a yi Matusela bari.

²² Matusela bari xanbini, Xenəki yi bira Ala foxo ra jee keme saxan. A mon yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

²³ Xenəki a siimayaan yi siga jee keme saxan jee tonge sennin e nun suulun.

²⁴ Xenəki yi sigan tima e nun Ala. Na xanbi ra, a mi lu na sənən, bayo Ala bata a xali, a mi faxa.

²⁵ Matusela to bu jee keme jee tonge solomasexe jee solofere, a yi Lameki bari.

²⁶ Lameki bari xanbini, Matusela yi bu jee keme solofere jee tonge solomasexe e nun firin. A mon yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

²⁷ Matusela a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee tonge sennin e nun solomanaanin. Na xanbi ra, a yi faxa.

²⁸ Lameki to bu jee keme jee tonge solomasexe e nun firin, a yi diin soto.

²⁹ A yi a xili sa Nuhan. A yi a fala, a naxa, “A tan nan a ligama en jinan en ma tərən nun en ma wanla ra, bayo Alatala bata bəxən danga.”*

³⁰ Nuhan bari xanbini, Lameki yi bu jee keme suulun jee tonge solomanaanin jee suulun. A mon yi dii xemen nun dii teme gbeteye soto.

³¹ Lameki a siimayaan yi siga jee keme solofere jee tonge solofere e nun solofere. Na xanbi ra, a yi faxa.

³² Nuhan to bu jee keme suulun, a yi Semi nun Xami nun Yepeti soto.

6

Dunuṣa kala kiina

¹ Muxune wuya folo bəxən fari waxatin naxan yi, e yi dii temene bari.

² Dəjəxən naxanye fata Ala konna ra, na ndee yi yabu dii temene ra, bayo e tofan. E

* 5:29: 5.29 **Nuhan** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nəen “madəndənnə.”

yi ndee ye matongo, e yi e findi e jaxanle ra.

³ Na xanbi ra, Alatala yi a fala, a naxa, “N mi tinɗe n ma Niin xa bu adaman fatini habadan, bayo daliseen na a ra. A mi danguma jee keme jee moɗɗen na.”

⁴ Na waxatini, e nun waxatin naxan fa na xanbi ra, Nefilimi muxu magaxuxine nan yi na dunuɗa yi. Na daɗɗɗe nun na dii temene nan ne barixi. E findi sofa magaxuxine nan na na waxatine yi e nun xili kanne.

⁵ Alatala yi a to adamadina jaxuyaan bata gbo ayi boɗɗon fari. A miriyane findixi fe kobin nan na waxatin birin.

⁶ Na yi Alatala tɔɔ han a yi nimisa adaman da feen na. Na yi a boɗɗen tɔɔ.

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman birin n naxan daxi, n na birin janma nen dunuɗa yi. Muxu ba, sube ba, bubuse ba, xaliin naxan tugaŋma kore ba, n na birin naxɔrima nen dunuɗa yi, bayo n bata nimisa adaman da feen na.”

⁸ Koni, Nuhan yi rafan Alatala ma.

⁹ Nuhan boŋsoŋna taruxun ni ito ra. Muxu tinɗinɗin nan yi Nuhan na na waxatini. Fe yo mi yi a ra. A yi biraxi Ala foɗo ra.

¹⁰ Nuhan dii saxan nan soɗo: Semi nun Xami nun Yepeti.

Nuhan yi kunkin nafala

¹¹ Dunuɗa bata yi kala Ala yee ra yi. A bata yi rafe fe jaxin na.

¹² Ala yi dunuɗa to, a kalaxi, muxun birin fe jaxin foɗo ra.

¹³ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “N waxi adaman birin naxɔri feni dunuɗa yi, bayo dunuɗa bata rafe fe kobin na. N waxi adaman birin nun boɗɗon birin kala feni.

¹⁴ Awa, i xa Goferi wudin nafala kunkin na. Konkone xa lu a kui. I dolen sa a kuiin nun a fanna ma.

¹⁵ I xa a rafala i kiini: A kuyan xa findi noŋɗoŋna ye keme saxan na, a yigbona tonge suulun, a yitena tonge saxan.

¹⁶ I a xunna soon nafala. A xa dangi noŋɗoŋna yɛɲa ma keden na. I a deen ti a dexɗon ma. I xa kunkin kuini taxun doɗɗoŋa ma saxan.”

¹⁷ “N tan igen nadinma nen dunuɗa yi. A muxun birin halagi. Niimaseen birin faxama nen.

¹⁸ Koni n bata layirin tongo i xa. I so kunkini ito kui, i tan nun i ya diine nun i ya jaxanla, e nun i ya diine jaxanle.

¹⁹ I xa fa daliseen sifan birin firin firinna ra, a xemen nun a gilena alogo e xa kisi.

²⁰ Xaliin boŋsoŋna birin firin firin, suben boŋsoŋna birin firin firin, bubuseen boŋsoŋna birin firin firin, e fama i xon, i yi e rakisi.

²¹ I xa donseen sifan birin xali kunkin kui. I xa sa a mara i tan xa e nun e fan xa.”

²² Nuhan yi a birin liga alo Ala a yamarixi kii naxan yi.

7

Fufa gbeena fe

¹ Alatala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “So kunkin kui, i tan nun i ya denbayaan birin, bayo tinɗin muxun nan i ra waxatini ito yi.

² Sube radaxaxi yo sube radaxaxi, i xa na solofere raso kunkin kui, a xemen nun a gilena. Sube raharamuxi yo sube raharamuxi i xa na firin naso, a xemen nun a gilena.

³ Xaliin fan sifan birin, solofere tongo, a xemen nun a gilena, alogo daliseen sifan birin xa lu dunuɗa yi.

⁴ Xi solofere na dangi, n tulen nagodoma boɗɗon ma nen, soge tonge naanin, kɔe tonge naanin. N niimaseen naxan birin daxi, na birin halagima nen.”

⁵ Nuhan yi na birin liga Alatala a yamari naxan na.

⁶ Fufaan mini waxatin naxan yi, Nuhan ma siimayaan jee keme sennin nan yi a ra.

⁷ Nuhan nun a diine nun a jaxanla nun a diine jaxanle yi keli igen yee ra, e yi so kunkin kui.

⁸ Sube radaxaxine nun sube raharamuxine, xoline nun bubuseene,

⁹ a xemen nun a gilena, e yi siga Nuhan fama firin firin. E yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi.

¹⁰ Xii solofere dangi xanbini, na fufaan yi din dunuɗa ra.

¹¹ Nuhan ma siimayaan yi jee keme sennin, kike firin, xi fu nun solofere. Igen naxan boɗɗoni, na yi te folo, e nun igen naxan kore, na fan yi godo folo.

¹² Tulen yi fa boɗɗon ma soge tonge naanin, kɔe tonge naanin.

¹³ Na ləxə yetəni, Nuhan nun a diine, Semi nun Xami nun Yepeti e nun a ɲaxanla nun a dii saxanne ɲaxanle, ne birin yi so kunkin kui.

¹⁴ Burunna suben bənsənna birin nun xuruseen bənsənna birin nun bubuseen bənsənna birin nun xəliin bənsənna birin, e yi so kunkin kui.

¹⁵ Daliseen birin naxan yengima, a firin firin, e yi fa Nuhan fəma. E yi so kunkin kui.

¹⁶ Niimaseen birin, a xəmənen nun a giləna, e yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi. Na xanbi ra, Alatala yi dēen balan.

¹⁷ Xi tonge naanin fufaan yi mini. A yi kunkini te.

¹⁸ Igen to gbo bəxən ma, kunkin yi dəxə igen fari.

¹⁹ Igen yi te han a yi sa geyaan birin xun ma dunuṣa yi.

²⁰ Igen yi sa geyane xun ma han nəngənna ye fu nun naanin.

²¹ Niimaseen naxanye birin yi dunuṣa yi, ne birin yi halagi: xəli yo, xuruse yo, burunna sube yo, bubuse yo, e nun adamadiin birin.

²² Niimaseen naxanye birin yi xaren na, naxanye yengima, ne birin yi halagi.

²³ Niimaseen naxanye yi bəxə xənna ma, na birin yi raxəri: adamadiine nun subene nun bubuseene e nun xəline, fə Nuhan kedenna, e nun naxanye yi a fəma kunkin kui.

²⁴ Fufaan yi din dunuṣa ra xii kəmə xii tonge suulun.

8

Fufaan ɲan fena

¹ Koni Ala yi a xaxili lu Nuhan xən ma, e nun burunna subene, e nun xuruseen naxanye yi a fəma kunkin kui. Ala yi foyen nafa dunuṣa yi. Igen yi godo fələ.

² Igen naxan yi kelima bəxən bun ma, na yi dan. Igen naxan yi kelima kore, na fan yi dan.

³ Ləxə yo ləxə fə nde ba igen na. Xii kəmə xii tongo suulunna bun ma, igen yi yelin gode.

⁴ Kike soloferen xii fu nun soloferedeni, kunkin yi dəxə geyaan fari, naxan xili Ararati.

⁵ Igen yi lu gode han kike fudeni. Kike fuden xii singe ləxəni, geyane xunne yi mini kənenni.

⁶ Xii tonge naanin dangu xanbini, Nuhan yi kunkin foye soden nabi, a bata yi naxan nafala a ma.

⁷ A yi xaxaan beɲin. Na yi a firifiri, han igen yi yelin gode.

⁸ Nuhan mən yi ganban beɲin, a xa sa igen mato xa a bata godo.

⁹ Koni na ganban mi san tide to, bayo igen yi dinxi dunuṣa birin na. A yi xetə Nuhan ma kunkin kui. Nuhan yi ganban suxu a yiin na, a a raso kunkin kui.

¹⁰ A yi a mamə han xii solofere. A mən yi ganban beɲin a firinden.

¹¹ Ninbanna ra ganban yi xetə Nuhan ma, oliwi wudi binla ɲəxənde xinden suxi a dēə ra. Awa, Nuhan yi a kolon a igen bata ba dunuṣa xun ma.

¹² A mən yi a mamə xi solofere. A mən yi ganban beɲin, koni ganban mi xetə a ma.

¹³ Nuhan ma siimayaan to siga ɲəə kəmə sennin ɲəə keden, kike keden, xi keden, fufaan yi ɲan dunuṣa yi. Nuhan to kunkin xunna ba, a yi a to bəxən maxaraxi.

¹⁴ Kike firin xi məxəɲən nun solofere to dangu, bəxən yi xara gben!

¹⁵ Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa,

¹⁶ “E mini kunkin kui, i tan nun i ya ɲaxanla nun i ya diine, e nun i ya diine ɲaxanle.

¹⁷ I xa niimaseen birin namini kunkin kui: xəline nun subene e nun bubuseene, alogo e xa wuya, e xa yiriwa dunuṣa yi.”

¹⁸ Awa, Nuhan yi mini, e nun a diine nun a ɲaxanla nun a diine ɲaxanle.

¹⁹ Subene fan yi mini e nun bubuseene nun xəline. Niimaseen birin, bənsən yo bənsən, e mini e danna.

²⁰ Na xanbi ra, Nuhan yi saraxa ganden nafala Alatala xinli. A yi sube radaxaxina ndee tongo e nun xəli radaxaxina ndee. A yi ne ba saraxan na, ne yi sa tēni.

²¹ Tutun to te, Alatala yi na gan xirin mə. A yi rafan a ma. A yi a fala a bəɲəni, a naxa, “N mi bəxən dangama sənən adamana fe ra, bayo n na a kolon adama bəɲən mi fan xabu a dii ɲəɣəya waxatini. N mi niimaseen birin halagima sənən alo n na singen liga kii naxan yi.

²² Fanni bəxən daxi, xεε bi waxatin nun se xaba waxatina, xunbenla nun kuye wolonna, soqe furen nun jεmεna, yanyin nun kəεna, ne waxatine mi fa bama e kiini sənən.”

9

Ala yi a layiri tongo Nuhan xa

¹ Na xanbi ra, Ala yi barakan sa Nuhan nun a diine fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “E xa diin bari, ε xa wuya, ε xa bəxən nafe.

² Suben birin gaxuma ε yεε ra nən naxanye bəxən ma, xəlin naxanye birin kore, bubuseen birin, yεxən naxan birin baani, ε luma nən ne birin xun na.

³ Niimaseen naxan birin yengima e findima nən ε balon na. N sansine so ε yii kii naxan yi a singeni, iki n bata niimaseen birin fan so ε yii na kiini.”

⁴ “Koni ε nama sube yifaxin don bayo a niin wunla a yi.

⁵ E dεntεgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Suben fan dεntεgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Adaman dεntεgen sama n xa nən a adaman boden niin wunla a fe ra.

⁶ Muxun naxan muxun niin bama, muxun nan a fan niin bama, bayo Ala bata adaman da a misaala ra.

⁷ E xa diin bari, ε xa wuya, ε xa bəxən nafe ε yi yiriwa ayi.”

⁸ Na xanbi ra, Ala yi a fala Nuhan xa e nun a diine,

⁹ a naxa, “N yεtεen bata layirin tongo ε xa e nun ε mamandenne,

¹⁰ e nun niimaseen naxan birin yi ε fεma kunkin kui: xəline nun xuruseene nun burunna subene e nun niimaseen naxan birin dunuja yi.

¹¹ N bata layirin tongo ε xa: fufaan mi niin birin bama sənən. Fufaan mi dunuja birin kalama sənən.”

¹² Ala yi a fala, a naxa, “N bata layirin tongo ε nun ε mamandenne xa e nun niimaseen birin xa.

¹³ N sengunna yitama nən koren ma, naxan findima layirin taxamasenna ra n tan nun bəxən tagi.

¹⁴ N na tulen sa koren ma, sengunna minima nən.

¹⁵ Na waxatini na layirina fe rabirama n ma nən, n layirin naxan tongoxi ε xa e nun niimaseen birin xa. N mi niin birin bama dunuja yi fufaan na sənən.

¹⁶ Sengunna na mini koren ma, n na a to, na layirina fe rabirama n ma nən, layirin naxan luma habadan, n layirin naxan tongoxi ε xa e nun niimaseen birin xa naxanye dunuja yi.”

¹⁷ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “Sengunni ito findixi layiri taxamasenna nan na, n nun niimaseen birin tagi dunuja yi.”

¹⁸ Nuhan ma diin naxanye mini kunkin kui, e xili Semi nun Xami nun Yepeti. Kanan kaane baba nan yi Xami ra.

¹⁹ Muxun naxan birin wuyaxi dunuja yi, a kelixi Nuhan ma dii saxanne nin.

Nuhan yi dangan ti

²⁰ Nuhan xεε rawanla nan yi a ra. A yi manpa binla sansiin si langan kui.*

²¹ Na sansiin to bogi, Nuhan yi manpaan nafala, a yi a min, a xunna yi keli. A yi a sa bubun kui a magenla ra.

²² Xami, Kanan kaane baba yi a baba magenla to. A yi na fala a tadane xa.

²³ Semi nun Yepeti yi dugin tongo, e yi siga e xanbiramaan na. E yi dugin sa e baba fari, koni e mi e baba magenla to.

²⁴ Nuhan xunna to dəxə, a keli, a yi a kolon a bolokada naxan ligaxi a ra.

²⁵ Nuhan yi a fala, a naxa, “N bata Kanan† danga. A findima konyi dənxeen nan na a tadane xa.”

²⁶ A mən yi a fala, a naxa, “N bata barikan bira Alatala xa, Semi a Ala. Kanan xa findi Semi a konyin na.

²⁷ Ala xa Yepeti a bəxən gbo ayi. Yepeti xa lu Semi a bubun kui. Kanan xa findi Yepeti a konyin na.”

* **9:20: 9.20** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

† **9:25: 9.29** Nuhan a mamandenna **Kanan** nan danga. A mi a dii yo danga. Semi yixetena nde Yaxuba yixetene nan Kanan yixetene raxəri Isirayila bəxəni, na yi findi dangan bunna ra. Na yengəna fe səbexi Yosuwe kitabu yiren kui. A mi səbexi yire yo yi fa fala Kanan yixetene siga nən fati fəre bəxəni. A yixete dando naxanye luxi e nii ra yengen xanbi ra, ne yi basan Yaxuba yixetene ra han Kanan muxu yo mi lu. Yanyina nde fati fərene fe səbexi Dunuja Fəlon 10.6 kui.

²⁸ Fufaan̄ jan̄ xanbini, Nuhan̄ yī j̄e kemē saxan̄ j̄e tonge suulun̄ sɔtɔ.

²⁹ Nuhan̄ ma siimayaan̄ yī sigā j̄e kemē solomanaanin̄ j̄e tonge suulun̄. Na xanbi ra, a yī faxa.

Nuhan̄ ma diine, Semī nun̄ Xamī nun̄ Yepetī a taruxun̄ nan̄ na ra.

10

Semī nun̄ Xamī nun̄ Yepetī yixetenē Taruxunē Singen̄ 1.5-23

¹ Nuhan̄ ma diine bənsənn̄ taruxun̄ nī i ra, Semī nun̄ Xamī nun̄ Yepetī naxanye diine bari fufaan̄ dangu xanbini.

² Yepetī a diine xinlē nī itoe ra: Gomerē nun̄ Magogō nun̄ Madayī nun̄ Yawanī nun̄ Tubalī nun̄ Mesekī e nun̄ Tirasī.

³ Gomerē a diine xinlē nī itoe ra: Asikenasī nun̄ Rifatī nun̄ Togarama.

⁴ Yawanī a diine xinlē nī itoe ra: Elisahā nun̄ Tarasisī nun̄ Sipirī nun̄ Rodanimī.

⁵ Muxunī itoe diine yī dɔxɔ̄ fɔxɔ̄ igen̄ d̄. E na sigā d̄enaxan̄ yī, e xabilayaan̄ fəlō m̄enni. Na xabilanē yī findī siyā gb̄etenē ra, birin̄ nun̄ e kon̄ xuina.

⁶ Xamī a diine xinlē nī itoe ra: Kusi*̄ nun̄ Misiran̄ nun̄ Putī nun̄ Kanan̄.

⁷ Kusī a diine xinlē nī itoe ra: Sebā nun̄ Xawilā nun̄ Sabatā nun̄ Raamā nun̄ Sabiteka.

Raamā a diine xinlē nī itoe ra: Sabā e nun̄ Dedan̄.

⁸ Kusī fan̄ diin̄ sɔtɔ̄ n̄en̄ naxan̄ xilī Nimirodī. Na findī yenḡesō gbeen̄ nan̄ na dunuj̄a yī.

⁹ Nimirodī fan̄, donsō gbeen̄ nan̄ yī a ra Alatalā ȳe ra yī. Nanara, muxunē a falama, e naxa, “I luxī alō Nimirodī, donsō gbeen̄ nan̄ yī a ra Alatalā ȳe ra yī.”

¹⁰ A mangayaan̄ ligā n̄en̄ taanī itoe ma singen̄: Babilon̄ nun̄ Erekī nun̄ Akadī nun̄ Kalenē taan̄ naxan̄ Sinarī bɔxɔ̄ni.

¹¹ A yī kelī Sinarī yī, a yī sigā Asiriyā bɔxɔ̄ni. M̄enni, a yī taanē tī naxanyē xilī Niniwā nun̄ Rehobotī nun̄ Irī nun̄ Kalā

¹² e nun̄ Resen̄, taā gbeen̄ naxan̄ Niniwā nun̄ Kalā tagi.

¹³ Misiran̄ yī findī muxunī itoe benban̄ na: Ludū kaanē nun̄ Anamī kaanē nun̄ Lehabā kaanē nun̄ Nafatū kaanē

¹⁴ nun̄ Patirusū kaanē nun̄ Kasaluxū kaanē, Filisitinē kelī d̄enaxan̄ yī, e nun̄ Kafatorō kaanē.

¹⁵ Kanan̄ yī findī muxunī itoe baba ra: Sidon̄, a diī singena, e nun̄ Xitinē

¹⁶ nun̄ Yebusunē nun̄ Amorinē nun̄ Girigasanē

¹⁷ nun̄ Xiwinē nun̄ Arakanē nun̄ Sinī kaanē

¹⁸ nun̄ Arawadā kaanē nun̄ Semarā kaanē nun̄ Xamatā kaanē.

Na xanbi ra, Kanan̄ bənsənn̄ birin̄ yī xuyā ayī.

¹⁹ Kanan̄ bɔxɔ̄n̄ naninnā yī kelixī Sidon̄ han̄ sa d̄ɔxɔ̄ Gerarī taan̄ na, a yī sigā han̄ Gasa, a yī dangū Sodomā nun̄ Gomorā nun̄ Adamahā nun̄ Seboyimī yī, han̄ sa d̄ɔxɔ̄ Lasa ra.

²⁰ Xamī a muxunē nī itoe ra, fatā e bənsənn̄ā nun̄ e xuiin̄ na e nun̄ e bɔxɔ̄ne, e nun̄ e siyane.

²¹ Semī, Yepetī tadā fan̄ yī diinē sɔtɔ̄. Semī findī Eberī a diinē benban̄ nan̄ na.

²² Semī a diinē xinlē nī itoe ra: Elan̄ nun̄ Asurī nun̄ Arapaxadī nun̄ Ludū e nun̄ Aramī.

²³ Aramī a diinē xinlē nī itoe ra: Yusū nun̄ Xulū nun̄ Geterī e nun̄ Mesekī.

²⁴ Arapaxadī yī Selaxā sɔtɔ̄. Selaxā yī Eberī sɔtɔ̄.

²⁵ Eberī yī diī firin̄ sɔtɔ̄. Keden̄ xilī P̄el̄gi†̄ bayō dunuj̄ā yitaxun̄ a waxatin̄ nin̄. A xunȳen̄ xilī Yokatan̄.

²⁶ Yokatan̄ ma diinē xinlē nī itoe ra: Alo-modadī nun̄ Selefā nun̄ Xasaramawetī nun̄ Yerā

²⁷ nun̄ Hadoran̄ nun̄ Yusalī nun̄ Dikilā

²⁸ nun̄ Obalā nun̄ Abimayeleyē nun̄ Sabā

²⁹ nun̄ Ofirī nun̄ Xawilā nun̄ Yobabo. Ne birin̄ babā nan̄ yī Yokatan̄ na.

³⁰ E bɔxɔ̄n̄ yī kelixī Mesā sa d̄ɔxɔ̄ han̄ Sefare, naxan̄ geyaan̄ sogeteden̄ binnī.

³¹ Semī a diinē nī i ra, fatā e bənsənn̄ā nun̄ e xuinē nun̄ e bɔxɔ̄nē nun̄ e siyanē ra.

* **10:6; 10.6** Muxunē laxī a ra a **Kusī** yixetenā ndē sigā n̄en̄ fatī f̄ərenē bɔxɔ̄ni. Yanyinā ndē fatī f̄ərenē benban̄ findē a yixetenā ndē ra. A fē m̄on̄ seb̄exī Yatenē 12.1 nun̄ Esayī 20 nun̄ Sofonī 3.10 kuī e nun̄ yirē wuyaxī gb̄etē. Nuhan̄ Kusī xunȳē **Kanan̄** nan̄ danga. Na feen̄ seb̄exī Dunuj̄ā Fəlon̄ 9.25 kuī. † **10:25; 10.25P̄el̄gi** bunnā n̄en̄ fā falā “Mayitaxunna.”

³² Nuhan ma diine bənsənnə nan ne ra e siyane yeen ma. Fufaan dangu xanbini, bənsənni itoe yi findi siyane birin na dunuṣa yi.

11

Xuine yitaxun fena

¹ Na waxatini, dunuṣa birin yi xui keden nan falama.

² Muxuna ndee to siga sogeteden binni, e yi dəxə Sinari lanbanni.

³ E yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga, en xa bitikidin bənbə, en xa a gan.” E yi bitikidine dəxə gəməne jəxəni. E yi dolen findi bitikidi* dəxə seen na.

⁴ Na xanbi ra, e yi a fala, e naxa, “En siga, en xa taan ti en yete xa, e nun sanganso gbeen naxan tema han kore, alogo en xinla xa gbo ayi. Nanara, en nama xuya ayi dunuṣa xun xən.”

⁵ Koni Alatala yi godo na taan nun sanganso gbeen matodeni muxune naxan ti.

⁶ Alatala yi a fala, a naxa, “Muxuni itoe, naxanye siya keden, xui keden a ra, xa ne bata wanli ito fələ, wanla birin e waxi naxan ke feni sənən, e na ligama nən.

⁷ En siga, en godo e xuiin basandeni alogo e nama e bode xuiin mə.”

⁸ Alatala yi e raxuya ayi. Na taan ti feen yi dan.

⁹ Na yiren yi xili Babeli,† bayo Alatala bata dunuṣa xuine basan e bode ra na yi. Fələ mənni, Alatala yi e raxuya ayi dunuṣa birin ma.

Semi han Tera

Taruxune Singen 1.24-27

¹⁰ Semi bənsənnə taruxun ni i ra.

Fufaan dangu jeen firinna, Semi a siimayaan yi jee keme sətə. A yi a diin sətə naxan xili Arapaxadi.

¹¹ Arapaxadi bari xanbini, Semi mən yi jee keme suulun sətə. A yi dii xəmene nun dii teme gbetene sətə.

¹² Arapaxadi to jee tonge suulun nun suulun sətə, a yi Selaxa bari.

¹³ A to Selaxa sətə, Arapaxadi yi bu jee keme naanin jee saxan. A yi dii xəmene nun dii teme gbetene sətə.

¹⁴ Selaxa to jee tonge saxan sətə, a yi Eberi bari.

¹⁵ A to Eberi sətə, Selaxa yi bu jee keme naanin jee saxan. A yi dii xəmən nun dii teme gbetene sətə.

¹⁶ Eberi to jee tonge saxan e nun naanin sətə, a yi Pelegi bari.

¹⁷ A to Pelegi sətə, Eberi yi bu jee keme naanin jee tonge saxan. A yi dii xəmən nun dii teme gbetene sətə.

¹⁸ Pelegi to jee tonge saxan sətə, a yi Rewu bari.

¹⁹ A to Rewu sətə, Pelegi yi bu jee keme firin jee solomanaanin. A yi dii xəmən nun dii teme gbetene sətə.

²⁰ Rewu to jee tonge saxan nun firin sətə, a yi Serugu bari.

²¹ A to Serugu sətə, Rewu yi bu jee keme firin jee solofere. A yi dii xəmən nun dii teme gbetene sətə.

²² Serugu to jee tonge saxan sətə, a yi Nahori bari.

²³ A to Nahori sətə, Serugu yi bu jee keme firin. A yi dii xəmən nun dii teme gbetene sətə.

²⁴ Nahori to jee məxəjen nun solomanaanin sətə, a yi Tera bari.

²⁵ A to Tera sətə, Nahori yi bu jee keme jee fu nun solomanaanin. A yi dii xəmən nun dii teme gbetene sətə.

²⁶ Tera to jee tonge solofere sətə, a yi Iburama nun Nahori nun Haran bari.

Tera a denbayana

²⁷ Tera bənsənnə taruxun ni i ra.

Tera yi Iburama nun Nahori nun Haran bari. Haran yi Loti bari.

²⁸ Benun Tera xa faxa, a diin Haran yi faxa Yuru taani Babilən bəxəni, a barixi denaxan yi.

²⁹ Iburama nun Nahori yi paxanle futu. Iburama paxanla yi xili Sarayi. Nahori a paxanla xili Milika. Milika baba nan yi Haran na. Haran dii firin nan sətə, Milika nun Isika.

³⁰ Gbantan nan yi Sarayi ra. Dii yo mi yi a yii.

³¹ Tera yi a denbayaan xali, a dii Iburama, e nun a mamandenna Loti, Haran ma diina, e nun a mamandenna Sarayi,

* **11:3: 11.3Bitikidin** mən falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina.**” † **11:9: 11.9Babeli** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən fa fala “Mayibasanna.”

Iburamaa paxanla. E birin yi keli Yuru taani Babilon bəxəni alogo e xa siga Kanan bəxəni. Koni e to Xarani taan li, e yi dəxo mənni.

³² Tera yi bu jεε kεmε firin jεε suulun. A yi faxa Xarani yi.

12

Ala yi Iburama xili

¹ Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, “Keli i ya yamanan nun i xabilan nun i babaa genli. I siga na yamanani n naxan yitama i ra.

² N ni i findima siya gbeen na nən. N na i barakama nən, n ni i findi xili kanna ra. Muxune fan duban sətəma nən i tan barakani.

³ Naxan na duba i xa, n fan na kanna barakama nən. Naxan na i danga, n fan dangan nagidima na kanna ma nən. Dunupa xabilane birin duban sətəma nən i tan barakani.”

⁴ Awa, a siin jεε tonge solofere e nun suulunna sətə waxatin naxan yi, Iburama yi keli Xarani yi alo Alatala a yitaxi a ra kii naxan yi. Loti fan yi siga Iburama fəxo ra.

⁵ A yi a paxanla Sarayi nun a xunyenə dii Loti nun a sətə seen birin, e nun muxune a naxanye sətəxi Xarani yi, a yi ne birin xali. E yi siga Kanan bəxəni.

⁶ Iburama yi dangu bəxən na han a sa wudi bili gbeen li dənaxan yi xili More, Siken bəxəni. Na waxatini, Kanan kaane yi dəxi mənni nun.

⁷ Koni Alatala yi a yetε yita Iburama ra. A yi a fala, a naxa, “N bəxəni ito nan fima i yixetene ma.” Awa, Iburama yi saraxa ganden nafala Alatala xa naxan a yetε yitaxi a ra.

⁸ A yi keli mənni, a siga geyaan ma, geyaan naxan Betəli sogeteden binni. A yi bubun ti mənni. Betəli taan yi lu a sogetedeni. Ayi taan yi lu a sogetedeni. A yi saraxa ganden nafala Alatala xa mənni. A yi Alatala maxandi a xinla ra.

⁹ Na xanbi ra, a yi siga Negewi tonbonna binni.

Iburama yi siga Misiran yi

¹⁰ Na waxatini, fitina kamən yi so bəxəni. Awa, Iburama yi siga Misiran bəxəni bayo donse yo mi yi na.

¹¹ Benun e xa so Misiran bəxəni, Iburama yi a fala a paxanla Sarayi xa, a naxa, “A kolon, paxalan tofəpin nan i tan na.

¹² Misiran kaane na i to waxatin naxan yi, e a falama nən a n ma paxanla nan i ra. Na xanbi ra, e n faxama nən, koni e mi i tan faxε.

¹³ I xa a fala e xa a n xunyenə nan i tan na, alogo e xa kininkinin n ma i sabun na. Nayi, e mi n faxama i tan ma fe ra.”

¹⁴ Iburama to Misiran li, Misiran kaane yi a to, a Sarayi paxalan tofəpin nan a ra.

¹⁵ Misiran Mangana kuntigine yi paxanla ito matəxo Misiran Mangan xa. Misiran Mangan yi a xali a konni.

¹⁶ A yi hinan Iburama ra a paxanla fe ra. Iburama yi xuruse xunxurine nun jingene nun sofanle nun konyine nun jəgəməne sətə.

¹⁷ Koni Alatala yi fure paxin sa Misiran Mangan nun a denbayaan ma Sarayi a fe ra, Iburama paxanla.

¹⁸ Nanara, Misiran Mangan yi Iburama xili. A yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi n na? Nanfera i mi a falaxi n xa i ya paxanla nan a ra.

¹⁹ Nanfera i ya falaxi a i xunyenə nan a ra han n tan bata a findi n ma paxanla ra? Awa, hən, i ya paxanla ni i ra. E siga!”

²⁰ Na xanbi, Misiran Mangan yi yamarin fi a sofane ma lan Iburama a fe ma. E yi a ragbengbən e nun a paxanla, e nun a yii seen birin.

13

Iburama nun Loti

¹ Awa, Iburama yi keli Misiran yamanani. A yi siga Negewi tonbonna mabinni e nun a paxanla nun a seen birin, e nun Loti.

² Iburama bata yi findi nafulu kanna ra nun. Xuruseene nun gbetin nun xəmaan yi a yii.

³ A keli Negewi yi, a yi a masiga han Betəli taani. Yirena nde yi Betəli taan nun Ayi taan longonna ra, Iburama bubun yi tixi mənna nan singe yi.

⁴ A saraxa gande singen fan yi mənna nin nun. Iburama yi Alatala maxandi a xinla ra mənni.

⁵ Loti yi biraxi Iburama fəxo ra, xuruseene nun bubune yi a fan yii nun.

⁶ Iburama a xuruse ganla nun Loti a xuruse ganla yi gbo na bəxən xa. E mi yi nɔɛ luyɛ yire kedenni sənən.

⁷ Sənxə sənən yi mini Iburama xuruse rabane nun Loti a xuruse rabane tagi. Kanan kaane nun Perisi kaane fan yi mɛnni na waxatini.

⁸ Nanara, Iburama yi a fala Loti xa, a naxa, “Sənxə sənən nama bira en tagi e nun en ma xuruse rabane tagi, bayo en tan ngaxakedenmane nan en na.

⁹ Bəxəni ito birin i yɛɛ ra. Awa, en xa fata. Xa i siga kəmenna ma, n tan yi siga yiifanna ma. Xa i siga yiifanna ma, n tan yi siga kəmenna ma.”

¹⁰ Loti yi a yɛɛn nasiga, a yi sa Yurudən mɛrən to. Igen yi na nun a faɲin na. Benun Alatala xa Sodoma nun Gomora halagi, na bəxəne yi fan han Soyari binni, alo Misiran bəxəna, alo Alatala a nakə rafalaxina.*

¹¹ Awa, Loti yi Yurudən mɛrən sugandi a yɛtɛ xa. A yi siga sogeteden mabinni. E yi fata.

¹² Iburama yi lu Kanan bəxəni. Loti yi lu Yurudən mɛrən taane tagini. A yi bubun ti Sodoma fɛma.

¹³ Sodoma kaane bata yi kobi ayi a gbegebe, e bata yi findi yulubi kan belebelen na Alatala yɛɛ ra yi.

¹⁴ Iburama nun Loti to fata, Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, “I yɛɛn ti sogeteden na, e nun sogegododen na, e nun yiifanna nun kəmenna ma.

¹⁵ I bəxən naxan birin toxi, n na a fima i ma nɛn e nun i bənsənna ma han habadan.

¹⁶ N ni i bənsənna rawuyama ayi nɛn alo gbangbanna naxan bəxən ma. Xa muxun nɔɛ mɛɲɛnsinna tɛngɛ, awa, a nɔɛ nɛn i bənsənna yatən kolonɲɛ.

¹⁷ Keli, i bəxəni siga, a kuye yɛɛn nun a yigbo yɛɛna, i xa a birin mato bayo n na a fima i tan nan ma.”

¹⁸ Awa, Iburama yi bubun yiren masara. A yi dɔxə wudi belebelena nde mabinna ra Mamire nun Xebiron fɛma. A yi saraxa ganden nafala mɛnni Alatala xa.

14

Iburama Loti ratanga fena

* 13:10: 13.10 Na feen mən sebexi Dunuṣa Fəlon 2.8-10 kui.

¹ Na waxatini, Manga Amirofeli naxan Babilən bəxən ma yo, Manga Ariyoki naxan Elasari bəxən ma yo, Manga Kədolama naxan Elan bəxən ma yo, Manga Tidali naxan Goyin bəxən ma yo, manga naaninni itoe yi layirin tongo e bode xa manga suulun ni itoe yɛngɛ feen na.

² Na manga suulunne nan itoe ra: Bera Sodoma mangan nun Birisa Gomora mangan nun Sinabu Adamaha mangan nun Sɛmɛbəri Seboyimi mangana e nun Bela mangana. Bela mən xili Soyari.

³ Manga suulunni itoe yi e malan Sidimi lanbanni, Fəxə Daraan dɛnaxan yi.

⁴ Xabu ɲɛɛ fu nun firin manga suulunni itoe yi Manga Kədolama bun ma, koni a ɲɛɛ fu nun saxanden na, e yi murutɛ.

⁵ A ɲɛɛ fu nun naanindena, Manga Kədolama nun mangan naxanye yi a fɛma, e yi siga yɛngɛ sodeni. E yi siyani itoe birin nɔ yɛngɛni: Refa kaan naxanye yi Asatarəti-Karinayin yi, Susi kaan naxanye yi Xami yi, Emi kaan naxanye yi Sihawe-Kiriyatayimi yi,

⁶ e nun Xori kaan naxanye yi geyaan ma Seyiri binni han Eli-Paran tonbonna fɛma.

⁷ Na xanbi e yi xɛtɛ, e yi siga En-Misapati, naxan xili Kadesi. E yi Amalɛkine nɔ e nun Amarin naxanye yi dɔxi Xasasən-Tamari yi.

⁸ Na waxatini, Sodoma mangan nun Gomora mangan nun Adamaha mangan nun Seboyimi mangan nun Bela mangan dɛnaxan mən xili Soyari, na mangane yi e malan Sidimi lanbanni manga naaninni itoe yɛngɛdeni:

⁹ Kədolama Elan mangan nun Tidali Goyin mangan nun Amirofeli Babilən mangan nun Ariyoki Elasari mangana. Na manga naaninna yi manga suulunna yɛngɛ.

¹⁰ Awa, yinle yi Sidimi lanbanni, dolena e kui. Sodoma mangan nun Gomora mangan yi e gi. Yɛngɛsona ndee yi bira yinle ra. Ndee yi e gi siga geyaan fari.

¹¹ Na manga naanin naxanye nɔn sətəxi, ne yi nafunla nun donseene birin tongo Sodoma taan nun Gomora taani. E yi siga.

¹² E yi Iburama xunyena dii Loti fan suxu e nun a herisigen birin, bayo a yi dɔxi Sodoma taan kui.

¹³ Muxuna nde yi a gi, a sa na feen birin yɛba Iburama Heburu kaan xa. Na waxatini, Iburama yi dɔxi wudi bili belebelen bun ma Mamire Amarin konni. Mamire nun a ngaxakedenne, Esikoli nun Aneri, ne bata yi layirin tongo Iburama xa.

¹⁴ Iburama to a mɛ, muxune bata a xunyena dii xemɛ Loti suxu, a yi yengɛsone tongo, muxu kemɛ saxan muxu fu nun solomasɛɛ naxanye barixi a sariyan kui, naxanye fatan yengɛ sodeni. E yi siga na mangane fɔxɔ ra han taan naxan xili Dan.

¹⁵ Kɛɛn na, Iburama yi a yengɛsone yitaxun, e yi na mangane ratɛɛna yengen na. E nun a yengɛsone yi nɔ na mangane matuntunɲɛ han Xoba, Damasi taan kɔmɛnna ma.

¹⁶ A yi fa e herisigen birin na, a yi fa a xunyena diin Loti fan na, e nun a sɔtɔ seen birin, sa naxanle fari e nun yamaan birin.

Iburama nun Mɛlikisedeki

¹⁷ Iburama to xɛɛ xunna kenla kui, keli Manga Kɛdolama yengɛdeni e nun mangan naxanye yi a fɛma, Sodoma mangan yi siga Iburama ralandeni Sihawe lanbanni. Mɛnna xili “Mangana Lanbanna.”

¹⁸ Na xanbi, Mɛlikisedeki,* Salemi mangan yi fa burun nun wudi bogi igen na Iburama xa alo manpana. Kore Xɔnna Ala a saraxaraliin nan yi Mɛlikisedeki ra.

¹⁹ A yi duba Iburama xa, a naxa, “Kore Xɔnna Ala naxan koren nun bɔxɔn daxi, na xa Iburama barayi.

²⁰ Tantunna Kore Xɔnna Ala xa, naxan i yaxune rayarabixi i xa.” Na waxatini, Iburama yi a se tongoxine birin yaganna fi Mɛlikisedeki ma.

²¹ Sodoma mangan yi a fala Iburama xa, a naxa, “N ma muxune raxɛɛ n ma, koni nafunla xa lu i tan xa.”

²² Koni Iburama yi a fala Sodoma mangan xa, a naxa, “N bata n kɔlɔ Alatala yi, Kore Xɔnna Ala naxan koren nun bɔxɔn daxi,

²³ n mi sese tongɛ naxan findixi i gbeen na, hali lutidina, xa na mi a ra sankidi

lutina, alogo i nama a fala sɔnɔn fa fala ‘N tan nan Iburama findi nafulu kanna ra.’

²⁴ N mi sese tongɛ, fɔ n ma yengɛsone naxan donxi e nun naxan findixi e gbeen na. Aneri nun Esikoli nun Mamire e gbeen tongoma nɛn.”

15

Ala yi layirin tongo Iburama xa

¹ Na xanbi, Iburama yi fe toon ti alo xiyena, Alatala yi fa a ma, a yi a fala a xa, a naxa, “Iburama i nama gaxu, n tan nan i kantanma. I saran gbeen sɔtɔma nɛn.”

² Iburama yi a yabi, a naxa, “Marigina Alatala, i nanse ɲɛnigexi i naxan soma n yii? Bayo dii yo mi n yii. N mi dii sɔtɔxi naxan n kɛɛn tongoma fɔ n ma walikɛna, Eliyeseri Damasi kaana.

³ I mi dii yo fixi n tan ma. Nanara, n ma walikɛn naxan barixi n konni, na nan findima n kɛɛ tongon na.”

⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, “ɛn-ɛn, i ya walikɛn mi findima i kɛɛ tongon na de! I bari diin yatin nan fama findideni i kɛɛ tongon na.”

⁵ Ala yi Iburama ramini a bubun bun ma, a yi a fala a xa, a naxa, “I yɛɛn nate kore. I sarene tɛngɛ xa i nɔɛ a yatɛn kolonɲɛ.” A mɔn yi a fala a xa, a naxa, “I ne toxi kii naxan yi kuyen ma, i bɔnsɔnna fan wuyama ayi na kiini nɛn, i mi nɔɛ a yatɛn kolonɲɛ.”

⁶ Iburama yi denkeleya Alatala ma, Ala fan yi na yatɛ tinxinna ra a xa.

⁷ Ala yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra naxan i ramini Yuru taani Babilɔn bɔxɔni. N na i xali bɔxɔn ma n denaxan fima i ma.”

⁸ Iburama yi a maxɔdin, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolonma di, fa fala n fama na bɔxɔn sɔtɔdeni nɛn?”

Alatala layirin xidi fena

⁹ Ala yi a fala a xa, a naxa, “Fa ɲinge gilɛn nun sii gilɛn na, e nun yɛxɛɛ kontonna naxanye bata ɲɛɛ saxan saxan ti, e nun ganba gilɛn nun kolokonde diina. I yi e fi n ma.”

¹⁰ Iburama yi fa na subene ra. A yi ɲingen nun sii gilɛn nun yɛxɛɛ kontonni

* 14:18: 14.18Mɛlikisedeki bunna nɛɛn fa fala “Manga tinxinina.”

sənsən a tagi. A yi na sube dungine sa e dan na, koni a mi xəline tan yixaba.

¹¹ Səgəne yi fa, e godo na sube faxaxine ma. Iburama yi e birin kedi.

¹² Sogen godomatəna, xixənlə yi Iburama suxu kati! Kuyen yi yidimi, dimi magaxuxin yi so.

¹³ Ala yi a fala a xa, a naxa, “A kolon yati, i bənsənnə dəxəma nən yamana gbətə yi, e konna mi dənaxan na. E findima nən konyin na na bəxəni. E fe xəlen siyaan birin sətəma nən jəe kəmə naaninna bun ma muxu yiini.

¹⁴ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nən. Na xanbi ra, e nən minima na yamanani, e se fəjin gbegbe xalima nən.

¹⁵ I tan fama nən bəjə xunbenlə sətədeni, i mən siimaya xunkuyen sətəma nən, han i sa laxiraya waxatin naxan yi.

¹⁶ I yixətən naaninden xətema nən na bəxəni, bayo fə Amorine e həkən na gbo ayi waxatin naxan yi.”

¹⁷ Sogen to godo, dimin yi so. Na waxatini tē kə seen naxan yi tutin naminima e nun tē dēgəna, a yi dangu sube dungine saden tagi.

¹⁸ Taxamasenna nan na ra, Alatala yi layirin naxan tongoxi a tan nun Iburama tagi na bəxə yətəni. A yi a fala a xa, a naxa, “N bata yamanani ito fi i bənsənnə ma, keli Misiran baan ma han sa dəxə Efirati baa belebelen na.”

¹⁹ Siya dəxə wuyaxin nan yi na: Kenine nun Kenisine nun Kadimonne

²⁰ nun Xitine nun Perisine nun Refane

²¹ nun Amorine nun Kanan kaane nun Girigasane e nun Yebusu kaane.

16

Sumayila bari bəxəna

¹ Sarayi, Iburama a paxanla munma yi dii yo bari a xa. Konyi gilə Misiran kaana nde yi walima a yii naxan yi xili Hagara.

² Sarayi yi a fala a xəməna xa, a naxa, “I bata a to, Alatala mi dii bari feen nagidixi n tan ma. Koni yanyina nde n nəe diin sətə i xa nən n ma konyi gilən sabun na. E birin

nan lan ə xa xi to.” Iburama yi tin Sarayi a falan ma a naxan falaxi a xa.

³ Sarayi yi a konyi gilən Hagara Misiran kaan tongo, a yi a so a xəməna Iburama yii, a xa findi a paxanla ra. Iburama bata yi jəe fu ti Kanan bəxəna ma.

⁴ Iburama nun Hagara yi xi yire kedenni, Hagara yi fudikan. Hagara to la a ra fa fala a bata fudikan, a yi yo a kanna ma, a yi a mato a kobin na.

⁵ Sarayi yi a fala Iburama xa, a naxa, “Konbini ito, n na raxətəma i tan nan ma Hagara naxan saxi n fari! Bayo, n tan nan n ma konyi gilən fixi i ma a xa findi i ya paxanla ra. Xabu a la a ra a fudikanna na a ra, a fa fe kobin nan tun yilanma n na. Alatala xa en tan firinna makiti.”

⁶ Iburama yi a paxanla yabi, a naxa, “I ya konyi gilən nan a ra. A walima i tan nan yii. I waxi feen naxan birin xəna ma, a birin liga a ra.” Na waxatini, Sarayi fe kobin birin naxan nafan a ma, a yi a liga Hagara ra. Hagara yi a gi a bun.

⁷ Alatalaa malekan yi naralan Hagara ra xude xunna fəma Suru kiraan xəna ma tonbon yireni.

⁸ Malekan yi Hagara maxədin, a naxa, “Sarayi a konyi gilən Hagara, i kelixi minən yi? I sigama minən yi?” Hagara yi malekan yabi, a naxa, “N nan n gixi n kanna nan bun ma.”

⁹ Alatalaa malekan yi a fala Hagara xa, a naxa, “I mən xa xəte i kelixi dənaxan yi. I mən xa i xuru a ma.”

¹⁰ Alatala a malekan yi a fala a xa, a naxa, “N fama bənsən wuyaxi fidən nən i ma, i mi nəe naxan yatən kolonjə.”

¹¹ Alatalaa malekan mən yi a fala a xa, a naxa, “I fudikanna na a ra iki. I fama diin sətədeni. I na diin xili sama nən Sumayila.* Bayo Ala bata i ya tərə xuiin mē marayara-bin naxan sama i fari.

¹² I ya diin luma nən alo burunna sofanla. A birin yengəma nən, birin a fan yengəma nən. E nun a xunyəne birin luma nən fataxi.”

¹³ Hagara yi xili sa Alatala xəna, naxan falan tixi a xa, a naxa, “Ala Naxan N Toma.” A yi a fala, a naxa, “N bata na kanna to, naxan n toma.”

* 16:11: 16.11 Sumayila bunna nən fa fala “Ala fe mēma.”

14 Na nan a toxi e na xəjinnə xinla falama, e naxa, “Niin Kanna Naxan N Toxi.” Na xəjinnə Kadesi nun Bereda nan tagi.

15 Hagara yi diin sətə Iburama xa. Iburama yi a xili sa Sumayila.

16 Iburama bata yi jee tonge solomasexə e nun jee sennin ti siimayaan na, Hagara yi fa na diin sətə a xa.

17

Iburama xinla maxetə fena

1 Iburama to jee tonge solomanaanin jee solomanaanin ti siimayaan na, Alatala yi mini a xa, a fa ito fala a xa, a naxa, “Ala Sənbə Kanna nan n tan na. I sigati kiin xa kamali n yee ra yi.

2 N fama layirin tongodeni i tan nun n tan tagi. N mən fama nən bənsən gbeen fideni i ma.”

3 Iburama yi bira, a a yetagin lan bəxən ma.

4 Ala yi a fala a xa, a naxa, “N ma layirin ni i ra n naxan tongoxi i tan nun n tan tagi. I findima nən siya wuyaxine benban na.

5 I xinla mi falama sənən Iburama,* i xinla falama nən fa fala Iburahima, bayo n na i findima nən siya wuyaxine benban na.

6 N na i findima nən yama gbeen benban na. I diine sətəma nən naxanye findima siya wuyaxine ra. Mangane fan minima nən i ya diine tagi.

7 N nan n ma layirin nakamalima nən i tan nun n tan tagi, hali i dangu xanbini, e nun i bənsənnə fan yixetən fan bənsən bənsən. A findima habadan layirin nan na. Nayi, n tan nan i ya Ala ra, e nun i bənsənnə hali i dangu xanbini.

8 I tan nun i bənsənnə, n fama nən bəxən fideni e ma, i findixi xəjən na dənaxan yi iki. Kanan bəxən birin findima nən e gbeen na habadan! N tan nan e Ala ra.”

9 Ala mən yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I tan nun i bənsənnə fan yixetən bənsən bənsənnə, e lan nən e xa n ma layirin nakamali.

10 En ma layirin ni i ra, n naxan saxi e ma, e lan e xa naxan nakamali, i tan nun i

bənsənnə: Naxan birin findixi xəmə nən na e tagi, e birin lan nən e xa banxulan.

11 E xa na banxulanna findi layiri taxam-asenna ra e tan nun n tan tagi.

12 Keli e tan ma, sa dəxə e bənsən bənsənnə ra, a birin lan nən, naxan yo barin nəma fa xii solomasexə ti, a xa banxulan. Na sariyan lan nən a xa sa e konyine fan ma naxanye e yii, naxanye barixi e konni, e nun konyin naxanye saraxi bəxə gbətəni, hali a mi fa i bənsənni.

13 Na kui, konyin naxanye barixi i konni e nun i naxan fan saraxi, e birin lan nən e xa banxulan, alogo n ma layirin taxam-asenna xa lu e fatin ma habadan!

14 Xəmə nən naxan na lu a fatin mi banxulanxi, a fama nən naminideni e bənsənni, bayo a mi layirin nakamalixi.”

15 Na xanbi, Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama i ya naxanla xinla fala sənən de, ‘Sarayi,’ a fa xili nən ‘Saran.’

16 N na a barakama nən, a fama dii xəmə nən barideni nən i xa. N na a barakama nən, a fama findideni nən siya gbeen benban na. Yamana wuyaxin mangane fama minideni nən a diine yi.”

17 Iburahima yi bira, a yi a yetagin lan bəxən ma, a yi gele. A yi a fala a bəjəni, a naxa, “N tan naxan bata jee kəmə ti siimayaan na, n mən nəə diin sətə ba? Saran naxan fan bata jee tonge solomanaanin ti siimayaan na, a fa nəə diin barə ba?”

18 A yi a fala Ala xa, a naxa, “I jəxə lu Sumayila xən ma tun!”

19 Ala yi a fala, a naxa, “En-en! I ya naxanla Saran fama dii xəmə nən barideni nən i xa, i naxan xili sama Isiyaga.† N nan n ma layirin nakamalima nən n tan nun a tan tagi e nun a bənsənnə hali a faxa xanbini. Layirin naxan mi kalama habadan!

20 Na xanbi, n bata i ya maxandin nasuxu Sumayila fe ra. N na barakama nən, n mən dii gbege bari feen nagidima a ma nən, n bənsən wuyaxin fima nən a ma. A findima nən manga dii fu nun firinne baba ra, e nun siya xungbe kanna ra.

21 Koni, naxan findixi n ma layirin na, n fama na rakamalideni n tan nun Isiyaga

* 17:5: 17.5 *Iburama* bunna nəen fa fala “Fafa binyena.” *Iburahima* bunna nəen fa fala “Yama gbeen fafe.”

† 17:19: 17.19 *Isiyaga* bunna nəen fa fala “A gelema.”

nan tagi. Saran fama nən dii xəməni bari-deni i xa i jəxən waxati faraxi.”

²² Ala to yelin na falə, a yi keli Iburahima xun ma.

²³ Iburahima yi a diin Sumayila tongo e nun a konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye saraxi. Xəməni naxanye birin a banxini, a yi e birin banxulan na ləxəni alo Ala a yamari kii naxan yi.

²⁴ Iburahima siin jəe tonge solo-manaanin jəe solomanaanin nan yi a ra,

²⁵ a dii Sumayila tan bata yi jəe fu nun saxan ti, e banxulanxi waxatin naxan yi.

²⁶ E yi e birin banxulan ləxə keden

²⁷ e nun xəməni naxanye birin yi Iburahimaa banxini, konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye fan saraxi keli yamana gbete yi.

18

Xəne saxanna fe

¹ Alatala yi mini Iburahima xa Mamire wudi bili gbeen dənaxan yi. Na waxatini, Iburahima yi dəxi a bubun so dēen na, kuye wolon waxatini yanyin na.

² A yi xəməni saxan to tixi a yetagi. A yi keli bubun so dēen na, a siga mafuren, a sa na xəməni saxanna ralan. A yi a xinbi sin.

³ A yi a fala muxu keden xa e tagi, a naxa, “N kanna, yandi ε nama dangu singe, ε xa ε madigan n konni.

⁴ N xa fa igen na ε xa alogo ε xa ε sanne maxa. E mən xa ε matabu wudini ito bun ma.

⁵ N xa fa donseen na ε xa alogo ε xa fangan sətə. Na xanbi, ε fa siga ε sigatini. Amasətə, ε danguma ε walikēen konna nin.” Na xəne yi a yabi, e naxa, “Awa, i naxan falaxi, a raba.”

⁶ Nanara, Iburahima yi xete a mafuraxin na a bubun kui. A yi a fala a naxanla Saran xa, a naxa, “I xədxə. I murutu fuji fəjin debedin ye saxan nafala burun na.”

⁷ Na xanbi, a yi a gi, a siga jinge sansanni, a sa jinge dii turaxi keden tongo. A yi na jinge diin so a walikēen yii alogo a xa a faxa, a xa a rafala donseen na.

⁸ Na suben to yelin jinə, Iburahima yi a tongo, a a so xəne yii, e nun nəno kəndəna sa nəno xixin fari. E na donseen donma, Iburahima yi ti e fəma wudin bun ma.

⁹ Na xəne yi Iburahima maxədin, e naxa, “I ya naxanla Saran minen yi?” A yi e yabi, a naxa, “A na yi bubun bun ma.”

¹⁰ Na xəne muxu keden yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mən xetema be i jəxən waxati faraxi. Na waxatini i ya naxanla dii xəməni barima nən i xa.” Saran yi tixi Iburahima xanbi ra bubun so dēen na, a tuli matixi e falan ti xuiin na.

¹¹ Iburahima nun Saran bata yi yelin forideni nun. Saran mi yi nəe diin barə.

¹² A yi gele a yete ma, a naxa, “N tan na sətə, n bata yelin fore? N kanna fan bata findi xəməni fonna ra. N fan səwama nən dii sətədeni ba?”

¹³ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Nanfera Saran gelexi? Nanfera a a falaxi, a tan mi nəe diin barə sənən, bayo a bata fori?”

¹⁴ Nanse na Alatala mi nəe naxan lige? N fama nən waxati saxini faraxi, Saran yi dii xəməni bari.”

¹⁵ Saran yi gaxu, a yi wulen fala, a naxa, “N mi gelexi de!” A yi a fala a xa, a naxa, “Di! I gelexi nən.”

¹⁶ Na xəne yi ti kiraan xən ma, e yi e xun sa Sodoma taan ma. Iburahima yi siga e tideni kira yi.

¹⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N naxan ligama, n nama na luxun Iburahima ma.

¹⁸ A fama nən findideni siya belebele sənəmaan na. Dunuya siyane birin duban sətəma nən a tan barakani.

¹⁹ N na a sugandixi nən, alogo a xa a diine nun a bənsənna muxune birin yamari a e xa kiti kenden sa tinxinni. Na waxatini, n tan Alatala, n fama nən n ma layirin nakamalideni n naxan tongoxi Iburahima xa.”

²⁰ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Feen naxan falaxi Sodoma kaane nun Gomora kaane xun ma, fe magaxuxin na a ra. E yulubin bata gbo ayi han,

²¹ n fama gododen nən, n sa a mato feen naxanye birin falaxi e xun ma, xa a na kiini. Xa e birin na feene fari, n fama a kolondeni nən na waxatini.”

²² Xəne firin yi keli e yi dənaxan yi, e yi siga Sodoma taani. Koni Alatala nun Iburahima yi lu yire kedenni.

²³ Iburahima yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I muxu ɲaxine nun tinxin muxune halage e bode xən ba?”

²⁴ Yanyina nde tinxin muxu tonge suulun Sodoma kaane tagi. I na taan kalama nən? I mi diɲama Sodoma yamaan ma na tinxin muxu tonge suulunna fe ra ba?

²⁵ Ɛn-ɛn, a mi lanma i xa na liga! A mi lan i xa muxu ɲaxin nun tinxin muxun faxa kii kedenni. A mi lan kiti kedenna xa sa muxu ɲaxin nun tinxin muxun ma. A mi lan i xa na liga. Naxan dunuja birin makitima, a mi a ligama tinxinna kiraan xən ma ba?”

²⁶ Alatala yi yabin ti, a naxa, “Xa n tinxin muxu tonge suulun li Sodoma taan kui, n diɲama nən Sodoma kaane birin ma na muxu tonge suulunna fe ra.”

²⁷ Iburahima mən yi falan tongo, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi i xa diɲa n xa, n xa falani ito ti i xa, bayo n tan kelixi gbangbanna nun benden nin.

²⁸ Xa i sa a li, tinxin muxu tonge suulun mi na yi, yanyina nde fə muxu tonge naanin e nun suulun nan na. I na taan kale bayo muxu suulun bata dasa a ra?” Ala yi a fala, a naxa, “N mi a kalama xa n tinxin muxu tonge naanin e nun suulun li na.”

²⁹ Iburahima mən yi a fala a xa, a naxa, “Yanyina nde, i muxu tonge naanin nan lima na yi.” A yi a fala, a naxa, “N mi na kalama na muxu tonge naaninna fe ra.”

³⁰ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi, i nama xələ xa n mən falana nde ti i xa. Yanyina nde, i muxu tonge saxan nan lima na yi.” Ala yi a fala a xa, a naxa, “N mi na kalama xa n tinxin muxu tonge saxan li na yi.”

³¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, i hake lu n xa. Yanyina nde, i muxu mɔxɔɲe nan lima na.” Ala yi a fala, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu mɔxɔɲena fe ra.”

³² Iburahima mən yi a fala, a naxa, “Marigina, yandi, i nama xələ. N ma maxədin dənɣen ni ito ra. Yanyina nde, i muxu fu nan lima na.” Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu fuuna fe ra.”

³³ A to yelin falan tiye e nun Iburahima, Alatala yi siga, Iburahima fan yi xete a konni.

19

Sodoma nun Gomora halagi fena

¹ Ninbari waxatini, maleka firin yi so Sodoma taani. Na waxatini, Loti yi dɔxi na taan so deen na. A to malekane to fe, a yi keli, a sa e ralan kiraan xən ma. A yi a xinbi sin, a yetagin yi lan bəxən ma.

² Loti yi a fala e xa, a naxa, “N kanne, yandi, ɛ xa so n konni. Ɛ xa ɛ sanne maxa, ɛ mən xa xi be to. Na xanbi, tila xətənni ɛ nɔɛ sigɛ ɛ sigatini.” Malekane yi a fala, e naxa, “Ɛn-ɛn! Fə nxu xa xi taan tagini to kəɛn na.”

³ Koni Loti yi a yixədxə han e yi siga a konni. A yi donse faɲin nafala e xa, a yi buru ratetaren gan e xa. E yi e dege.

⁴ Sa waxatin mi yi a lixi nun, Sodoma kaane yi Loti a banxin nabilin. Keli banxulanne ma, sa dɔxə xeme fonne ra, e birin yi na nun.

⁵ E yi Loti xili, e a maxədin, e naxa, “Na muxune minən yi, naxanye soxi i konni to jinbanna ra. E ramini nxu ma, nxu xa nxu makoon naba e ra alo ɲaxanla.”

⁶ Loti yi mini a banxin kui a ti deen na, a yi na deen nagali.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛn-ɛn! Ngaxakedenne, ɛ nama fe ɲaxin liga.

⁸ N ma dii tɛmɛ firin be naxanye mi xeme feen kolon. N bata tin a ma, n xa ne sa ɛ sagoni, ɛ xa feen birin liga e ra ɛ waxi naxan xən ma, alogo ɛ nama sese liga n ma xɔɲene ra, bayo n tan bata findi e yatigin na.”

⁹ Na muxune yi a fala Loti xa, e naxa, “Mini i ya xɔɲene nan na nxu yetagi. I mi nɔɛ kitin se nxu konni. Xa i mi i kata, nxu fama fe xələn dɔxədeni i ra nən dangu e tan na.” E yi sənɣən Loti ra, alogo e xa deen kala.

¹⁰ Na maleka firinna yi Loti suxu, e yi a raso banxin kui, e deen balan e xun ma.

¹¹ Malekan yi ganla xunna kala, naxanye yi tixi deen na, e birin yi findi danxutəne ra, keli banxulanne ma sa dɔxə xeme fonne ra han e mi yi sese toma fa. Kiraan yi yifu e ma.

¹² Na maleka firinna yi Loti maxədin, e naxa, “Muxuna nde i xa be? Hali a findixi i bitanna nan na, i ya dii xemene nun i ya dii tɛmɛne, e nun i ya muxune birin, i xa e birin namini taani ito kui

¹³ bayo nxu fama a halagideni. Alatala bata maxandi xui gbegebe me taa yi kaani itoe wali kobine fe ra. Alatala yi nxu rafa, a nxu xa fa taani ito halagi.”

¹⁴ Loti yi siga, a a fala a bitanne xa, a naxa, “E keli be mafuren! Alatala fama be kaladeni iki sa.” E yi a miri a sabaan nan na.

¹⁵ Na subaxan ma, malekane yi digi Loti ra, e yi a fala a xa, e naxa, “Keli! I ya jaxanla tongo, e nun i ya dii teme firinna naxanye be. E xa keli be alogo e nama halagi e nun taani ito hake kanne.”

¹⁶ A to wa a madigan feni nun, malekan yi Loti suxu a yiin ma, e nun a jaxanla, sa a dii teme firinna fari. E yi e ramini taan kui, bayo Alatala bata yi kininkinin e ma.

¹⁷ Malekan to e ramini, keden yi a fala Loti xa, a naxa, “I gi, alogo i niin xa ratanga. I nama i xanbi rato de! I nama i mati taani ito rabilinna yire yo yi. Xa i mi waxi a xon i xa halagi, siga na geyane yireni.”

¹⁸ Loti yi a fala, a naxa, “En-en, n Marigina, n bata i maxandi, n mi noe na lige.

¹⁹ N na a kolon, i bata hinan n tan i ya walikenen na. I bata kininkinin n ma han! I bata n niin natanga. Koni, n tan mi noe n giye han geyaan ma, xa na mi a ra n faxama nen.

²⁰ Yandi, i bata taa xurudini ito to? Na nan masoxi n na. Tin, n xa siga, n xa sa lu na. A lu, n xa siga menni, taa xurudidin na a ra! N niin xa ratanga!”

²¹ Malekan yi a fala, a naxa, “N bata tin na birin ma. N mi na taan kale.

²² Siga mafuren, bayo han i sa soma waxatin naxan yi, n mi noe fefe lige.” Na nan a toxi, na taan xili saxi Soyari.*

²³ Sogen yi tema waxatin naxan yi, Loti yi so Soyari taan kui.

²⁴ Na waxatini, Alatala yi dole teen nagodo Sodoma taan nun Gomora taan ma.

²⁵ A yi na taane halagi e nun na lanbanna birin, folo sansine ma, sa dexo muxune ra naxanye birin dxi na taane kui.

²⁶ Loti a jaxanla yi a yeen naxete a xanbi ra, a yi findi foxo geme tixin na.

²⁷ Na subaxan ma, Iburahima yi keli, a a xunsa na yiren ma e nun Alatala e bode to

denaxan yi.

²⁸ A to a yeen nasiga Sodoma taan nun Gomora taan ma, e nun na taane rabilinna birin, a yi tuti gbeen to, a tema na yi alo sulun teen† tutina.

²⁹ Ala to yi na taane kalama nun, a yi mirixi Iburahimaa fe ma. Na nan a toxi, Ala yi Loti ratanga na gbalon ma, a yi na taane kalama waxatin naxan yi, Loti yi dxi denaxan yi.

Loti nun a dii teme firinna

³⁰ Loti bata yi gaxu lu feen na Soyari taan kui. A yi keli na, a siga geyaan fari a sa dexo menni e nun a dii teme firinna faran yinla kui.

³¹ Loxona nde, a dii teme singen yi a fala a xunyen xa, a naxa, “En baba bata fori. En denaxan yi, xeme yo mi be en dexo ma naxan xon ma alo adaman darixi kii naxan yi.

³² Fa be, en xa dolon so en baba yii han a xunna yi keli alogo en xa xi a xon ma, alogo en xa diin soto. Na xa findi a bomsonna ra.”

³³ Na kreen na, e yi dolon fi e baba ma, a dii teme singen yi xi a baba xon ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina hanma a keli waxatina.

³⁴ Kuye to yiba, a dii teme singen yi a fala a xunyen xa, a naxa, “A bata jan, n tan nun n baba bata xi yire kedenni to. To kreen na, i tan nan nun n baba xima yire kedenni. Na yanyini en noe bomsonna fiye a ma.”

³⁵ Na kreen mon na, e yi dolon fi e baba ma, a xunyen fan yi xi a baba xon ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina, e nun a keli waxatina.

³⁶ Loti a dii teme firinna yi fudikan e baba a diin na.

³⁷ Na dii teme singen to diin bari, a a xili sa “Moyaba.” Na nan findi Moyaba kaane birin benban na. Han iki e na yi.

³⁸ A dii teme firinden fan yi diin bari, a a xili sa “Ben-Ami.” Na nan findi Amonine birin benban na. Han iki e na yi.

20

Iburahima nun Abimeleki

* 19:22: 19.22Soyari bunna neen fa fala “A xurina.” † 19:28: 19.28Sulun teen mon falama yirena nde yi fa fala “Furu teena.”

¹ Iburahima yi siga Negewi yamanani. A yi dɔxɔ Kadesi nun Suru tagi. Na xanbi ra, a yi siga Gerari taani, a yi waxati ti mɛnni.

² Iburahima yi a ɲaxanla Saran ma fe fala, a naxa, “N xunyen ɲaxalanmaan nan a ra.” Abimeleki, Gerari mangan yi Saran tongo.

³ Kɔɛɛn to so, Abimeleki xima, Ala yi a yete yita a ra xiyeni, a naxa, “I faxama nɛn ɲaxanli ito a fe ra, i naxan tongoxi, bayo xɛmɛ taa ra dɔxɔn na a ra.”

⁴ Na waxatini, Abimeleki munma yi a maso a ra. A yi a yabi, a naxa, “N Marigina, i bɔnsɔn tinxinxin kalama nɛn?”

⁵ Iburahima a fala nɛn n xa, fa fala ɲaxanli ito a xunyen ɲaxalanmaan nan a ra. ɲaxanla fan yi a fala n xa, a tada nan Iburahima ra. N naxan ligaxi, n na ligaxi n bɔɲɛ fixɛn nan na.”

⁶ Na xiyeni Ala mɔn yi a fala a xa, a naxa, “N tan yati, n na a kolon i feen naxan ligaxi, fe kobi xa mi a ra. N tan nan a ligaxi, i mi nɔxi yulubi lige n na. Na nan a toxi n mi a luxi i xa a findi i ya ɲaxanla ra.

⁷ Iki, ɲaxanli ito raxɛɛ a xɛmɛn ma. Nabiin nan a ra. A Ala maxandima i xa nɛn alogo i niin xa ratanga. Koni xa i mi a raxɛɛ a xɛmɛn ma, a kolon, i faxama nɛn i tan nun i ya muxune birin.”

⁸ Abimeleki yi keli sinma, a yi a kuntigine birin malan. Feen naxan birin danguxi, a yi a yeɓa e xa. E yi gaxu han a dangu ayi.

⁹ Abimeleki yi Iburahima xili a konni. A yi a maxɔdin, a naxa, “N haken mundun ligaxi i ra, i xa n tan nun n ma yamaan findi yulubi kanne ra? I bata fe liga n na, feen naxan mi lan a xa liga.

¹⁰ Nanfe a ligaxi i xa na raba?”

¹¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “N na falaxi nɛn, a be kaane mi gaxuxi Ala yete ra. E n faxama nɛn n ma ɲaxanla fe ra.

¹² Nɔndin nan a ra, n xunyen na a ra. Nxu birin baba keden, koni nxu nga keden mi a ra. A mɔn findixi n ma ɲaxanla ra.

¹³ Ala to n namini n baba konni, n yi a fala n ma ɲaxanla xa, n naxa, ‘I hinanna yitama n na ikiini: En na siga dɛdɛ, i xa a fala a n xunyen nan i tan na.’ ”

¹⁴ Abimeleki yi yetɛɛne nun siine nun ɲingene nun konyi xɛmɛne nun konyi

gilɛne tongo, a yi e birin so Iburahima yii. A mɔn yi a ɲaxanla Saran naxɛɛ a ma.

¹⁵ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N ma bɔxɔn dɛɛn bata rabi i xa. I na wa lu feni dɛdɛ bɔxɔni ito ma, lu mɛnni.”

¹⁶ A yi a fala Saran xa, a naxa, “N bata gbeti gbanan wuli keden so i tada yii i solona seen na i tan nun i sigati boden birin yete xɔri alogo i xa xunna kenla sɔto.”

¹⁷ Iburahima yi Ala maxandi, na waxatini Ala yi Abimeleki rakɛndɛya alogo a ɲaxanla nun a konyi gilɛne xa nɔ diin bari-deni.

¹⁸ Alatala bata yi dii baritareyaan nagidi nun Abimeleki a muxune ma Iburahima a ɲaxanla Saran ma fe ra.

21

Isiyaga bari lɔxɔna

¹ Alatala yi hinan Saran na, a a falan nakamali.

² Saran yi fudikan. A yi diin bari Iburahima xa a foriyani Ala waxatin naxan fala a xa.

³ Iburahima yi a diin xili sa Isiyaga, Saran naxan sɔtoxi a xa.

⁴ A yi a dii Isiyaga banxulan a xii solo-masɛxɛde lɔxɔni alo Ala a yamari kii naxan yi.

⁵ Iburahima bata yi ɲɛɛ kɛmɛ sɔto si-mayaan na, Isiyaga bari waxatin naxan yi.

⁶ Saran yi a fala, a naxa, “Ala bata n nagele sɛwani. Muxun naxanye na n ma dii Isiyaga bari feen mɛ, en birin sɛwama nɛn.”*

⁷ A mɔn yi a fala, a naxa, “Nde yi nɔɛ a fale Iburahima xa a lɔxɔna nde fama a lideni, Saran findima nɛn dii ngan na? Koni n tan bata diin bari a xa a xɛmɛ foriyani.”

Iburahima yi Hagara kedi

⁸ Diin to gbo, e yi a dɛɛn ba xipɛn na. Iburahima yi sɛwa sumunna belebele yitɔn, a dii Isiyaga dɛɛ ba lɔxɔni.

⁹ Misiran kaan Hagara diin naxan barixi Iburahima xa, Saran yi na diin to gele.

¹⁰ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Konyi ɲaxanli ito nun a diin kedi. E nun n ma dii Isiyaga nama lu kɛɛ kedenni.”

¹¹ Na falan mi rafan Iburahima ma a diina fe ra.

* 21:6: 21.6 *Isiyaga* bunna nɛn fa fala “A gelema.”

¹² Koni Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama xələ i ya diina fe ra e nun i ya konyi naxanla. Saran na feen naxan birin maxədin i ma, a birin liga a xa, bayo naxanye yatəma i bənsənna ra, ne minima Isiyaga bənsənna nin.

¹³ N siyana nde fan naminima nən i ya konyi naxanla diini, bayo i ya diin nan a fan na.”

¹⁴ Iburahima yi keli subaxan ma. A yi bu-run nun kidi sagbaan tongo igen yi naxan kui. A yi na birin nate Hagara xun ma, a yi diin so a yii, a yi e birin kedi. Hagara yi a xun ti tonbon yiren na dənaxan xili “Bəriseba.”

¹⁵ Igen to jan a kidi sagbaan kui, a yi a diin sa wudidin bun ma.

¹⁶ A yi siga, a sa dəxə a danna xalimakuli wolide keden jəxəndən yi. A yi a fala, a naxa, “N mi nəe n yeen tiye n ma diin faxamatəən na.” A yi siga, a sa dəxə a danna, a yi lu tə a ma, a wuga.

¹⁷ Ala yi diin wuga xuiin mə kore. Alaa malekan yi Hagara xili, a yi a maxədin, a naxa, “Hagara nanse i sətəxi? I nama gaxu bayo Ala bata diin wuga xuiin mə kore.

¹⁸ Keli i ti! I ya diin tongo i yii firinna ra, i xa a suxu, bayo n na a findima siya gbee kanna nan na.”

¹⁹ Ala yi Hagara yeen nabi, a yi xəjinna to, igena a kui. A yi na kidi sagbaan tongo, a sa igen sa a kui. A yi igen fi a diin ma.

²⁰ Ala yi a yengi lu diin xən ma han a yi gbo. A yi siga a sa dəxə tonbonni. A yi findi xalimakuli wonla ra.

²¹ A yi dəxə Paran tonbonni. A nga yi Misiran kaa naxalan keden fen a xa.

Iburahima layirin naxan xidi e nun Abimeleki tagi

²² Na waxatini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, ne yi fa Iburahima li, e a fala a xa, e naxa, “Ala luxi i xən ma i ya feen birin yi.

²³ I kələ n xa Ala xinli, fa fala i mi n yanfə, i mi n ma diine yanfə, i mi n mamandenne fan yanfə. I xa hinan n na e nun bəxəni ito muxune, i dənaxan yi, alo n na a liga i xa kii naxan yi.”

²⁴ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N bata n kələ Ala yi.”

²⁵ Iburahima yi a mawuga Abimeleki xa, a walikene bata a xəjinna ba a yii.

²⁶ Abimeleki yi a yabi, a naxa, “N ma kolon naxan na feen ligaxi i ra. I mi dentegeeni ito saxi n xa, fə to n tan yi fa a kolon.”

²⁷ Iburahima yi yexəene nun siine nun jingene tongo, a yi e so Abimeleki yii. E yi layirin tongo e bode xa.

²⁸ Iburahima yi yexəe dii solofere tongo, a yi e sa e danna.

²⁹ Abimeleki yi a maxədin, a naxa, “Nanfera, i na yexəe dii soloferene saxi e danna?”

³⁰ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ne soma nən i yii, alogo i xa a kolon, a n tan nan xəjinni ito gexi.”

³¹ Nanara, mənna xili saxi Bəriseba, bayo e firinna birin e kələ mənna nin.†

³² E yi layirin tongo e bode xa Bəriseba. Na dangu xanbini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, e yi ti kiraan xən ma xetə Filisiti bəxəni.

³³ Iburahima yi tamaro wudi bili keden si Bəriseba bəxən ma. A yi Alatala maxandi a xinla ra, Habadan Ala.

³⁴ Iburahima jəe wuyaxi ti nən Filisiti bəxəni.

22

Iburahimaa saraxana

¹ Na feene dangu xanbini, Ala yi Iburahima kənaən fəsefəse. A yi a xili, a naxa, “Iburahima.” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Ala yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin tongo, Isiyaga, i ya dii keden peena, naxan nafan i ma, i xa a xali Moriya yamanani geyaan fari,* n na dənaxan yita i ra. I xa a ba n xa saraxa gan daxin na.”

³ Subaxan ma, Iburahima yi keli, a yi dəxə seni tən a sofanla fari. A yi a walikə firin tongo e nun Isiyaga, a diina. Iburahima yi yegeni bə naxan findima təe yitən seen na saraxa badeni. A yi siga yireni Ala dənaxan yitaxi a ra.

† 21:31: 21.31Bəriseba bunna nən fa fala “Marakələ xəjinna.”

* 22:2: 22.2 Muluku Sulemani Ala Batu Banxin ti

mənna nin. Na feen səbəxi Taruxune 3.1 kui.

⁴ Na xii saxande ləxəni, Iburahima yeen yi ti na yire makuyen na, a sigama denaxan yi.

⁵ A yi a fala a walike firinna xa, a naxa, “E tan nun sofana xa lu be. Nxu nun n ma diin sigama geyaan fari Ala batudeni. Na waxatini nxu mən xetema han be.”

⁶ Iburahima yi na yegen dəxə Isiyaga xun ma, a diina. A mən yi tē wolonna nun filən xali. E sigan tima e firinna.

⁷ Isiyaga yi a baba Iburahima xili, a naxa, “N baba.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n ma diina.” Isiyaga yi a baba maxədin, a naxa, “N bata a to yegen nun tē wolonna en yii, koni yexē diin minən yi en naxan bama saraxan na?”

⁸ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ma diina, Ala yatin nan yexē diin fima en ma, en naxan bama saraxa gan daxin na.” E sigan tima e firinna.

⁹ E to e soden li, Ala denaxan yitaxi a ra, Iburahima yi saraxa ganden nafala mənni, a yi yegen sa na. A yi a diin xidi, Isiyaga. A yi a rate na saraxa ganden fari, a yi a dəxə yegen fari.

¹⁰ Na xanbi ra, a yi filən tongo, a yi a yiini bandun, a xa a diin kə raxaba,

¹¹ koni Alatalaa malekan yi a xili kore, a naxa, “Iburahima hē, Iburahima hē!” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

¹² Malekan yi a fala, a naxa, “Banxulanni ito lu na. I nama fe naxi yo liga a ra. N bata a kolon i gaxuxi Ala yē ra. N mən bata la a ra, i mi tondixi i ya dii kedenna fideni n ma saraxan na.”

¹³ Iburahima yi a yeen naxetē a xanbi ra, a yi yexē kontonna to fətonna yii ra, a feri firinna kankanxi nansanni. A yi sa na yexē kontonna tongo, a fa a ra. A yi na ba saraxan na a diin nəxən na.

¹⁴ Iburahima yi na yiren xili sa “Alatala nan fama a ra.” Nanara, han iki a falama “Alatala nan fama a ra a geyaan fari.”

¹⁵ Alatalaa malekan mən yi Iburahima xili kore.

¹⁶ A yi a fala a xa, a naxa, “N bata n kəlo n yeteni, Alatalaa falan ni ito ra. Bayo i bata ito liga, i mi tondi i ya dii kedenna ma n xa,

¹⁷ n na i barakama nən han! I bənsənna wuyama ayi nən alo saren naxanye koren ma, xa na mi a ra e wuyama ayi nən alo

məjənsinna naxan malanxi baa dēen na. I bənsənna e yaxune noma nən.

¹⁸ Dunuja siyane birin duban sətoma nən i tan bənsənna barakani, bayo i bata n xuiin suxu.”

¹⁹ Iburahima yi xetē a walikene yireni. E birin yi siga Bəriseba, bayo Iburahima yi dəxi mənna nin.

²⁰ Na feene birin to dangu, Iburahima yi a mē, a Milika bata diini itoe bari a xunyen Nahori xa:

²¹ A dii singena Yusu nun na xanbiratəna Busi nun Arami baba Kəmuylə

²² nun Kesede nun Xaso nun Pilidasi nun Yidilafi e nun Betuyeli.

²³ Betuyeli Rebeka nan sətə. Milika nan na dii solomasəxən bari Iburahima xunye Nahori xa.

²⁴ Nahori a konyi naxanla, na yi xili nən Reyuma. A yi diine bari. Na diine yi xili nən: Teba nun Gaxami nun Tahaka e nun Maka.

23

Iburahimaa muxu maluxundena

¹ Saran jē kēme jē məxəjən nun solofere nan sətə siimayaan na.

² A yi faxa Kiriyati-Aruba yi, naxan mən xili “Xebiron,” Kanan bəxəni. Iburahima yi a naxanla saya feen liga, a yi a wuga.

³ Iburahima yi keli, a naxalan binbin saxi denaxan yi, a yi siga Xitine fəma. A yi sa falani ito ti e xa, a naxa,

⁴ “Xəjən nan n tan na ε tagi be. N bata ε maxandi, ε gaburu yiren fi n ma, n nə n ma naxanla maluxunje denaxan yi.”

⁵ Xitine yi a yabi,

⁶ e naxa, “Nxu kanna, i tuli mati nxu ra a fəjin na! Alaa muxu gbeen nan i ra nxu tagi. I na wa i ya naxanla maluxun feni nxə gaburu yire yo yi, i sagoon na a ra. Nxu tan tagi be, muxu yo mi na naxan nə tondē i xa, i ya naxanla maluxundeni a gaburu yireni.”

⁷ Iburahima yi keli. A yi a xinbi sin mən kaane xa, Xiti bənsənna.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε bata tin, n xa nə n ma naxanla maluxundeni ε gaburu yireni, n fan bata ε maxandi ε xa nə n ma maxandin nadangudeni, Soxara a dii Eferon ma

⁹ alogo a xa Makipela faranna so n yii. Bayo, n na a kolon a tan nan gbee menna ra, na mən a xeen nan dɛxən. A xa na sara n ma ε yee xəri, alogo birin xa a kolon, na bəxən bata findi n ma muxu maluxunden na.”

¹⁰ Eferon Xiti kaan yi tixi a yamaan tagi. A yi Iburahima yabi a xuini texin na alogo Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dɛen na, e xa nɔ a falan namɛdeni.

¹¹ “Nba, n bata i maxandi, n kanna, i tuli mati n na. ɛn-ɛn, n bata xeen nun faranni ito fi i ma n bənsənna yee xəri. I ya naxanla maluxun mɛnni.”

¹² Iburahima mən yi a xinbi sin, yamaan birin yee xəri.

¹³ A yi falan ti Eferon xa, a naxa, “I fan xa i tuli mati n na. N ni i ya xeen saren fima nɛn. A rasuxu, yandi, n gbetin naxan soma i yii alogo n xa nɔ n ma naxanla maluxundeni mɛnni.”

¹⁴ Eferon mən yi falan tongo,

¹⁵ a naxa, “Nba, i tuli mati n na a faɪn na. Bəxən naxan saren lanma gbeti gbanan kɛmɛ naanin ma, sese mi na ra, i tan nun n tan tagi. I ya naxanla maluxun na.”

¹⁶ Iburahima yi tin Eferon ma falan ma. A yi gbetin tɛngɛ, a naxan ma fe fala a bodene yee xəri, Xitine, na gbeti gbanan kɛmɛ naanin yi maliga alo yulane yi darixi a ligɛ kii naxan yi na waxatini.

¹⁷ Eferon ma xeen naxan yi Makipela yi, Mamire sogetede binna e nun faranna naxan na, e nun wudi binla naxanye birin sixi xeen danne ra,

¹⁸ ne birin yi findi Iburahima gbeen na. Na Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dɛen na, e birin yi findi na fe serene ra.

¹⁹ Na birin dangu xanbini, Iburahima yi a naxanla Saran maluxun na faranna ra Makipela xeen ma, naxan Mamire yetagi, Xebiron yi, Kanan bəxəni.

²⁰ Na xeen nun na faranna yi ba Xitine gbeyani, a findi Iburahima gbeen na alogo a xa nɔ a muxu faxaxine maluxundeni mɛnni.

24

Isiyaga nun Rebeka futu xidina

¹ Iburahima bata yi fori. Alatala yi Iburahima baraka kirayaan sifan birin xən ma.

² A walikɛen naxan fori dangu a walikɛen birin na, naxan yengi luxi a yii seen birin xən ma, Iburahima yi a fala na xa, a naxa, “I yiin naso n danban bun ma.”

³ N fama i rakəbdeni Alatala yi, kore xənna nun bəxə xənna Ala, alogo i nama naxanla fen n ma diin xa naxan findɛ Kanan kaan na n dəxi dɛnaxan yi.

⁴ I sigama n bari bəxən nan ma, n bənsənni, i menna naxalan keden fen Isiyaga xa, n ma diina.”

⁵ A walikɛen yi a yabi, a naxa, “Yanyina nde, na naxanla mi birɛ n fəxə ra fa bəxəni ito yi. Fə n xa i ya diin xali mɛnni, i ya bəxəni, i kelixi dɛnaxan yi ba?”

⁶ Iburahima yi a yabi, a naxa, “I nama n ma diin naxetɛ n kelideni de!”

⁷ Alatala, Ala Naxan Kore, naxan n tongoxi n bari muxune tagi e nun n bənsənni, naxan falan tixi n xa, naxan a kəlxə a bəxəni ito soma nɛn n bənsənna yii, a tan yatina a malekan nasigama i yɛ ra nɛn alogo i xa nɔ naxanla sətədeni n ma diin xa mɛnni.

⁸ Xa naxanla mi fa sa tin birɛ i fəxə ra, i fama nɛn natangadeni n ma kəlxən ma, i naxan tongoxi n xa. Koni i nama xetɛ n ma diin na mɛnni.”

⁹ Walikɛen yi a yiin naso a kanna Iburahima danban bun ma, a yi a kəlxə na ma.

¹⁰ Walikɛen yi nɔgəmə fu tongo Iburahima a nɔgəməne tagi e nun se faɪi gbegbe. A yi keli, a yi siga Nahori a taani, Mesopotamiya yamanan kəmə n fəxəni.

¹¹ Ninbari waxatini, a yi xəɲinna li naxan gexi taan fari ma. A yi nɔgəməne rafele mɛnni. Naxanle yi fama ige badeni na xəɲinna nan na.

¹² A yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, n bata i maxandi alogo n ma sigatiin xa findi xunna kenla ra n xa to. I xa hinan n kanna Iburahima ra.

¹³ I bata n to xəɲinna dɛxən ma, taan sungutunne fama ige badeni dɛnaxan yi.

* 24:2: 24.2 Men kaane yi na nan ligama e na muxun nakəlxə waxatin naxan yi.

14 N sungutunna nde maxadinma nen, a xa a ige ba seen so n yii, n yi igen min. Xa a li, a n yabi iki, a naxa, 'I xa igen min, n mon xa igen so i ya jogomene fan yii,' n na a kolonma nen na waxatini, i ya jaxalan sugandixin yatin nan na ra Isiyaga xa, i ya walikena. Na waxatini n na a kolonma nen, a i bata hinan n kanna ra."

15 Benun a xa yelin na falan tiye, Rebeka yi fa, Betuyeli a dii temena, Nahori nun Milika mamandenna. Nahori, Iburahima xunyennan a ra. A fenen yi dxi a tungunna fari.

16 Sungutun tofajin nan yi a ra, naxan mi yi xeme feen kolon. A yi godo xonin den na, a yi a fenen nafe igen na, a mon yi te.

17 Iburahimaa walikenn yi a gi, a sa a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, "Yandi, a lu n xa igena nde min, naxan i ya fenen kui."

18 A yi a yabi, a naxa, "Nba, igen min." A yi a fenen nagodo a tungunna fari, a yi igen so a yii.

19 A to yelin igen soe a yii, a yi a fala a xa, a naxa, "N ni igen bama nen i ya jogomene fan xa alogo e birin xa wasa igen na."

20 A yi igen sa xuruse mindeni, a mon yi siga a giye a sa ige gbete sege. Jogomene birin yi wasa igen na.

21 Xemeni ito yi a dundu, a yi a miri, yanyina nde, Alatala bata n ma sigatiin nasanya xa.

22 Jogomene to yelin igen minye, xemeni ito yi xema wuredin so sungutunna yii naxan sama joen na, na garamu sennin liye, e nun xema yiikeraso firin, naxan garamu keme liye.

23 A yi a maxadin, a naxa, "Nde a dii i tan na? Yandi, a fala n xa, xa yigyana nde i baba konni, nxu xa xi na to koen na?"

24 A yi a fala a xa, a naxa, "Betuyeli a diin nan n na, Milika nun Nahori mamandenna nan n na."

25 Naxanli ito mon yi a fala, a naxa, "Nxu konni sexen nun joandede gbebeen na, yigyaden fan na e luma denaxan yi."

26 Xemeni ito yi a xinbi sin Alatala yetagi.

27 A yi a fala, a naxa, "Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, n bata i tantun. I hinanma n kanna Iburahima ra waxatin birin. I ya lannayaan mi kale. N ma sigatini, Alatala,

n xunna tixi yiren nan na, denaxan findixi n kanna Iburahima xunyennan ra."

28 Sungutunni ito yi a gi siga a konni, a sa xoneni ito a fe fala a nga xa.

29 Rebeka tadana nde yi na naxan xili Laban. A yi mini mafuren, a yi siga xonin den na xemen tixi denaxan yi.

30 A bata yi jerasoon nun yiikerasoon to a xunyennan jaxalanmaan yii. A mon bata yi a xunyennan dentegge xuiin me xemena falana fe ra. A yi siga xemeni ito yireni a tixi xoninna fema e nun jogomene.

31 A yi a fala a xa, a naxa, "Fa be, Alatala barakan fixi naxan ma. Nanfera i tixi tandeni? N bata banxini ton i yigyadana e nun jogomene lan e xa lu denaxan yi."

32 Xemeni ito yi so Laban konni. Laban yi goronna ragodo jogomene fari. A sexen so e yii e nun joandede na e naxan donma. A yi igen fan so xemeni ito yii, e nun muxun naxanye birin biraxi a foxo ra, alogo e xa e sanne maxa.

33 A yi fa donseen na e xa, koni a yi a fala, a naxa, "N mi n degema singe, fo n xa falan ti xa, n lanma n xa naxan yita e ra." Laban yi a fala a xa, a naxa, "Falan ti xe."

34 Xemeni ito yi a fala, a naxa, "N tan Iburahimaa walikenn nan n na."

35 Alatala bata baraka gbebeen nagidi n kanna Iburahima ma. A bata findi nafulu kanna ra, bayo Ala bata xuruseen sifan birin fi a ma e nun gbetin nun xemaan nun walike xemene nun walike jaxanle nun jogomene nun sofanle. Ala bata na birin fi a ma.

36 N kanna Iburahima a jaxanla Saran, hali a to yi forixi, a yi diin bari a ma. A ken birin soxi diini ito nan yii."

37 "Iburahima n nakolxi nen, a naxa, 'I nama jaxanla tongo n ma diin xa naxan finde Kanan kaan na n dxi denaxan yi."

38 I xa siga n baba denbayani n bonsanni alogo i xa jaxanla fen n ma diin xa menni."

39 Na waxatini, n yi n kanna maxadin, n naxa, 'Xa na jaxanla fa tondi biradeni n foxo ra go?'

40 A yi n yabi, a naxa, 'N sigan tima Alatala naxan yetagi, na fama nen a malekan biradeni i foxo ra alogo i ya sigatiin xa sanya. I fama nen jaxanla

tongodeni n ma diin xa n bənsənni, n baba denbayani.

⁴¹ Na waxatini i na siga n bənsənni tagi, xa e mi fa sa sungutunna so i yii, i bata ratanga n ma marakəlon ma.' "

⁴² "N to xəjinnə yiren li, n yi maxandin ti, n naxa, 'Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, xa i bata a jənige n xa, i xa n ma sigatiin nasənya,

⁴³ i yeen ti n na xəjinnə dəxən ma. N fama nən sungutunna nde maxədindeni naxan fama ige badeni, a a xa igen so n yii naxan a fəjən kui alogo n xa n min.

⁴⁴ Xa a n yabi, a naxa, "Igen min, n na igen bama nən i ya jəgəməne fan xa, e min," n na a kolonma nən na waxatini, Alatalaa sungutun sugandixin yatin nan na ra n kanna Iburahima a diin xa.' "

⁴⁵ "Benun n xa yelin na falan tiyə n yete ma, Rebeka yi fa, fəjən dəxi a tungunna fari. A yi godo xəjin dəen na, a yi igen ba. N yi a maxədin, n naxa, 'Yandi igen so n yii, n xa n min.'

⁴⁶ A yi a fəjən nagodo mafuren a tungunna fari, a yi a fala n xa, a naxa, 'Igen min, i na yelin igen minjə, n na igen soma nən i ya jəgəməne fan yii.' N yi n min, a mən yi igen so jəgəməne yii.

⁴⁷ N yi a maxədin, n naxa, 'Nde a dii i tan na?' A yi n yabi, a naxa, 'Betuyeli a diin nan n na, Nahori nun Milika mamandenna nan n na.' N yi xəma wuredin so a jəeen na, n mən yi xəma yirasone so a yii kəeen na.

⁴⁸ N yi n xinbi sin Alatala yetagi. N yi Alatala tantun, n kanna Iburahimaa Ala, bayo a bata n ti kira fəjin xən ma alogo n xa n kanna xunyəna dii jaxalanmaan tongo a diin xa.

⁴⁹ Iki, a fala n xa, xa i hinanma n kanna ra lannayani. Xa na mi a ra, n sigama nən yire gbete yi."

⁵⁰ Laban nun Betuyeli yi a yabi, a naxa, "Alatala nan feni itoe ragidixi. Nxu mi na matandə.

⁵¹ Rebeka nan tixi i yetagi ito ra. A xali i yii, alogo a xa findi i kanna diina jaxanla ra, alo Alatala a fala kii naxan yi."

⁵² Iburahimaa walikəen to na fala xuine mē, a yi a xinbi sin Alatala yetagi.

⁵³ Na xanbi ra, a yi muran gbeti daxin nun xəma daxin nun duginə ramini a

goronne yē, a e so Rebeka yii. A yi Rebeka nga nun a tada fan ki.

⁵⁴ Iburahima a walikəen nun a fəxərabirane, e birin yi e dəge, e igen min, e yi so e sadeni.

E to keli xətənni, Iburahimaa walikəen yi a fala Rebeka nga nun a tada xa, a naxa, "E a lu fa n xa xete n kanna konni."

⁵⁵ E yi a fala, e naxa, "Sungutunni ito xa lu be singen, a xa xii fu jəxən liga be waxatini ito yi, na xanbi ra, i siga."

⁵⁶ Walikəen mən yi e yabi, a naxa, "E nama n makankan be. Alatala bata n ma sigatiin findi n ma xunna kenla ra. E a lu fa n xa xete n kanna konni."

⁵⁷ E yi a fala, e naxa, "En sungutunni ito xili ba, en na a maxədin, en xa a jənigen kolon."

⁵⁸ E yi Rebeka xili, e yi a maxədin, e naxa, "I waxi siga feni ba, e nun xəməni ito?" Rebeka yi a yabi, a naxa, "Ən, n waxi siga feni."

⁵⁹ E yi e xunyən Rebeka so e yii e nun jaxanla naxan yi a maxuruma. E nun Iburahima walikəen nun a muxune yi siga.

⁶⁰ E yi duba Rebeka xa, e naxa, "I tan nxu xunyəna. Ala xa i yixetene rawuya ayi han wuli wuli wuyaxi, e nəən sətə e yaxune xun na."

⁶¹ Rebeka nun a walikə jaxanle yi dəxə jəgəməne fari, e yi bira Iburahima a walikəen fəxə ra, e birin yi siga.

⁶² Isiyaga bata yi keli Lahayi Royi xəjinnə yireni. A yi siga Negewi bəxəni, a sa dəxə na.

⁶³ Ninbanna nde ra, a minixi a masigadeni, a yi jəgəməne to fə.

⁶⁴ Rebeka to Isiyaga to, a yi tугan jəgəməne fari, a godo bəxəni.

⁶⁵ A yi walikəen maxədin, a naxa, "Muxun mundun ito ra naxan fama en nalandeni xəen ma?"

⁶⁶ Iburahima a walikəen yi a yabi, a naxa, "N kanna nan na ra." Nayi, a yi dugin so a yetagin xun na.

Walikəni ito yi a fala Isiyaga xa, a feen naxanye birin ligaxi.

⁶⁷ Na xanbi ra, Isiyaga yi Rebeka tongo, a yi a xali bubuna nde kui, a nga Saran yi dəxi dənaxan yi nun. Rebeka yi findi a jaxanla ra. A yi a xanu. Isiyaga nga faxa sunun yi ba a ma Rebekaa fe ra.

25

Iburahima faxa fena

Taruxune Singen 1.32,33

¹ Iburahima mən yi naxalan gbətən tongo naxan xili Ketura.

² Na naxanla yi diine bari a xa. Na diine yi xili: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki e nun Suwa.

³ Yokan yi Saba nun Dedan bari. Dedan yixətene findixi Asuri kaane nan na, e nun Letusin kaane nun Leyumin kaane.

⁴ Midiyan ma diine nan Efa nun Efere nun Xanəki nun Abida nun Elida ra. Ketura diine nan e birin na.

⁵ Seen naxan birin findi Iburahima gbeen na, a yi a birin so Isiyaga yii.

⁶ Naxanye findi a konyi naxanle diine ra, a yi e ki a siimayani. A yi e rasiga yireni, dənaxan makuya a dii Isiyaga ra sogetede mabinni.

⁷ Iburahima a siimayaan yi siga han jεε kεmε jεε tonge solofere e nun suulun.

⁸ A to siimaya xunkuyen sətə, a fori ki fəni, a yi faxa, a yi siga laxira yi.

⁹ A diine Isiyaga nun Sumayila yi a maluxun faranna ra, Makipela, dənaxan yi Eferon ma xεen ma, Soxara a diina, Xiti kaana, Mamire fəma.

¹⁰ Iburahima na xεen sara Xitine bənsənna nan ma. E nun a naxanla Saran, e birin maluxunxi menna nin.

¹¹ Iburahima to faxa, Ala yi a dii Isiyaga baraka naxan dəxə Lahayi Royi xəjinna fəma.

Sumayilaa taruxuna

Taruxune Singen 1.28-31

¹² Sumayila bənsənne xinle nan itoe ra. Saran bata yi a konyi naxanla Misiran kaa Hagara fi Iburahima ma. Hagara yi Sumayila sətə.

¹³ Sumayilaa diine xinle ni itoe ra: Nebayoti Sumayilaa dii singen nun Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

¹⁴ Misema nun Duma nun Masa nun

¹⁵ Xadada nun Tema nun Yeturi nun Nafisi e nun Kedema. Na dii fu nun firinna findi Sumayilaa diine nan na.

¹⁶ Na muxu keden kedenna, ne findi bəxə mangane nan na. E yi e xinle sa e taane xun ma e nun e muxune.

¹⁷ Sumayilaa siimayaan yi dan jεε kεmε jεε tonge saxan nun solofere nin. A yi faxa, a siga laxira yi.

¹⁸ Sumayila bənsənna yi dəxə na bəxəni dənaxan yi Xawila nun Suru tagi. Suru yεen nafindixi Misiran nan ma Asuri kiraan na. E yi dəxi e ngaxakedenne nan dəxən ma.

Esayu nun Yaxuba

¹⁹ Isiyaga bənsənne taruxun ni i ra. Isiyaga findi Iburahima a diin nan na.

²⁰ Isiyaga to jεε tonge naanin sətə siimayaan na, a yi Rebeka dəxə, Laban xunye naxalanmana, Betuyeli a dii tēmənə. Arami kaane nan e ra, e kelixi Padan-Arami nən.

²¹ Koni Rebeka mi nə diin barə a xa. Isiyaga yi Alatala maxandi a naxanla fe ra a xa nə dii barideni. Alatala yi a maxandin nasuxu, Rebeka yi fudikan.

²² Na diine yi lu yenge e nga kui. A yi a fala, a naxa, “Nanfera n kuina n tərəma?” A yi Alatala maxədin.

²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “Siya dəxəde firin nan i kuini. Kedenna sənben gboma nən boden xa. Tadan luma nən a xunyenə nəən bun ma.”

²⁴ A diin bari waxatin to a li, e yi a to a gulunne nan yi Rebeka kui.

²⁵ Diin naxan singe bari muxu gbeela nan yi a ra. Fati ma xabe gbegbe kanna nan yi a ra. E yi a xili sa Esayu.

²⁶ Na xanbi ra, a xunyen fan yi bari. A yiin naxutuxi a tada Esayu santinban ma. E yi a xili sa Yaxuba.* Rebeka na diine barima waxatin naxan yi, Isiyaga jεε tonge sennin nan yi a ra.

²⁷ Na dii xεmε firinna yi gbo. Esayu yi findi donso fənin na naxan yi wulani sigama. Yaxuba findi muxu maxunbelixin nan na, a tan yi luma bubun nan bun ma.

²⁸ Esayu nan yi rafan Isiyaga ma, a sube faxaxine fe ra, koni Yaxuba nan yi rafan Rebeka ma.

²⁹ Ləxəna nde Yaxuba yi pərin nafala. Esayu to so, a xadanxi keli donsoyani.

* 25:26: 25.26 Heburu xuini, **Yaxuba** xinla maliga xuina nde ra naxan bunna nεen fa fala “Santinbana.” † 25:30: 25.30 Heburu xuini, **Edən** bunna nεen fa fala “A gbeeli.”

³⁰ A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N mi nəc fefe ra iki. A lu n xa pəri gbeeli ito nde kən.” Na nan a toxi a yi xili sa, Edən.[†]

³¹ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I ya foriyaan tiden fi n ma singen.”

³² Esayu yi a fala, a naxa, “N faxa feni kamən nan ma iki. Na foriya tiden nanse fanma n ma?”

³³ Yaxuba mən yi a fala, a naxa, “Fə i xa i kələ.” Esayu yi a kələ, a bata a foriya tiden fi a ma.

³⁴ Yaxuba yi burun nun pərin toge daxi so a yii. Esayu yi ne don, a yi a min. A yi siga. Nanara, Esayu mi a foriya tiden yate sese ra.

26

Isiyaga nun Abimeleki

¹ Kamən yi so bəxəni, ba a singen na naxan so Iburahima waxatini. Isiyaga yi siga Gerari yi, Filisiti manga Abimeleki konni.

² Alatala yi mini Isiyaga xa. A yi a fala a xa, a naxa, “I nama siga Misiran bəxəni de! Lu na bəxəni n na dənaxan yita i ra.

³ I lu na. En birin na a ra. N ni i barakama nən, bayo n fama bəxəni ito fidən i tan nun i bənsənne nan ma. N layirin naxan tongo i baba Iburahima xa, n na rakamalima nən.

⁴ N na i bənsənna rawuyama ayi nən alo saren naxanye kore. N bəxəni ito fima nən i bənsənna ma. Dunuja siyane birin duban sətəma nən i tan bənsənna barakan nin,

⁵ bayo Iburahima n xuiin namə nən, a yi n gelene nun n ma yamarine nun n ma tənne nun n ma sariyane suxu.”

⁶ Isiyaga yi dəxə Gerari yi.

⁷ Muxun naxanye dəxi mənni, ne yi a maxədin a naxanla fe ma. A yi e yabi, a xunye naxalanmaan nan a ra. A mi yi susue a falə e xa, a naxanla nan Rebeka ra alogo mən kaane nama a faxa. A gaxu a falə a naxanla na a ra bayo Rebeka naxalan tofənin nan yi a ra.

⁸ Isiyaga to bu na, ləxəna nde Abimeleki, Filisitine mangana, na yi a yəən namini banxin foye soden na. A yi a to Isiyaga Rebeka masugusuguma.

⁹ Abimeleki yi a xili a konni. A yi a fala a xa, a naxa, “I ya naxanla yatin nan ito ra! Nanfera i a falaxi nxu xa, a i xunye naxalanmaan nan a ra?” Isiyaga yi a yabi, a naxa, “N yi gaxuxi nən alogo ə nama n faxa. Na nan a to, n yi na fala.”

¹⁰ Abimeleki mən yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi nxu ra? Xa muxuna nde fa mini n ma yamaan tagi go, a yi i ya naxanla kolon naxanla ra? Na waxatini i bata nxu findi yulubi tongone ra.”

¹¹ Abimeleki yi yamarin fi a yamaan birin ma, a naxa, “Muxu yo na maxa xəmən i to nun naxanla ito ra, n na kanna faxama nən.”

¹² Na yəən na, Isiyaga yi xəən bi bəxəni ito ma. A to na xəən xaba, a yi na naxəndən kəmə sətə, bayo Alatala bata a baraka.

¹³ A hərin yi lu xun mase, a yi findi nafulu kanna ra.

¹⁴ A yi findi yəxəe gbegbe kanna ra e nun siine nun jingene nun konyi wuyaxi kanna. Filisitine yi Isiyaga maxəxələn.

Isiyagaa layirina e nun Abimeleki

¹⁵ Filisitine yi xəjinne birin nafe bəndən na, Isiyaga baba Iburahimaa konyine naxanye ge Iburahima waxatini.

¹⁶ Abimeleki yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “I bata sənben sətə be dangu nxu tan na. Fə i xa keli be.”

¹⁷ Isiyaga yi keli na, a siga Gerari lanbanni. A sa dəxə mənni.

¹⁸ Isiyaga yi xəjinne yiba, naxanye yi gexi a baba waxatini. Filisitine na xəjinne dutun nən Iburahima faxa xanbini. A baba yi na xəjinne xinle falama kii naxan yi, Isiyaga mən yi ne xinle fala e xun ma na kiini.

¹⁹ Isiyagaa konyine mən yi xəjin gbətə ge na lanbanni. E yi tigin li a kui.

²⁰ Xuruse rabaan naxanye yi Gerari lanbanni, ne nun Isiyagaa xuruse rabane yi sənəxə na xəjinna fe ra. E birin yi a fala, e naxa, “Nxu tan nan gbeen xəjinna ra.” Isiyaga yi xəjinni ito xili sa Eseki, bayo sənəxən bata bira a fe yi.*

* 26:20: 26.20Eseki bunna nəən fa fala “Fe matandina.”

† 26:21: 26.21Sitina bunna nəən fa fala “Tənegena.”

‡ 26:22: 26.22Rehoboti bunna nəən fa fala “Yire yigbeena.”

²¹ A konyine mən yi xəjin gbete ge, sənxe mən yi bira na fan ma fe yi. E yi a xili sa Sitina.[†]

²² A yi keli na, a sa xəjinna ge yire gbete yi. Na xəjinna to ge, sənxe mi bira na tan ma fe yi. E yi na xəjinna xili sa, Rehoboti,[‡] bayo e naxa, “Alatala bata dəxəde gbeen fi en ma. En ma feen bata fan bəxəni ito ma.”

²³ E yi keli mənni, e siga Beriseba.

²⁴ Alatala yi mini a xa kəeen na. A yi a fala a xa, a naxa, “I fafe Iburahimaa Ala nan n tan na. I nama gaxu fefe ra, en tan na a ra yiren birin yi. N mən i barakama nən. N ni i bənsənna rawuyama ayi nən Iburahima fe ra, n ma walikəna.”

²⁵ Isiyaga yi saraxa ganden nafala mənni, a yi fa Alatala maxandi a xinla ra. A yi a bubuni tən mənni. A konyine mən yi xəjinna ge na.

²⁶ Abimeleki yi keli Gerari yi, a yi fa, a e xa e bode to. Axusati yi biraxi a fəxə ra, a maxadi tina, e nun Pikoli, a sofa mangana.

²⁷ Isiyaga yi a maxədin, a naxa, “E faxi n todeni nanfera? E bata n napaxu han e bata n kedi e konni.”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon yati a Alatala luxi i xən. Nxu mən bata a miri, fə en xa layirin tongo en bode xa marakəloni.

²⁹ I kələ nxu xa, a i mi fama fe xələn ligadeni nxu ra, bayo nxu fan mi fe kobi yo ligaxi i ra. Fə nxu to fe fəjin nan tun ligaxi i xa. Nxu mən yi i lu, i xa siga bəne xunbenli. Waxatini ito yi, Alatala bata i baraka.”

³⁰ Isiyaga yi donse gbegbeen nafala e xa. E birin yi e dəge, e yi e min.

³¹ Kuye to yiba, e yi e kələ e bode xa. Isiyaga yi a jundu e ma, e yi fata lanni.

³² Na ləxəni, Isiyagaa konyine yi fa xəjinni ito a fe dənəgen sadeni a xa e naxan gexi, e naxa, “Nxu bata igen li xəjinni ito ra.”

³³ Isiyaga yi na xəjinna xili sa Siba.[§] Nanara, han to taani ito xinla falama Beriseba.*

Esayu a naxanla dəxəna

³⁴ Esayu to jee tonge naanin sətə, a yi Yudita dəxə, Beerli a dii təməna, e nun

Basamati, Elon ma dii təməna. Ne firinna Xiti kaan nan e ra.

³⁵ E yi Isiyaga nun Rebeka nii yipaxu e ma.

27

Isiyaga yi duba Yaxuba xa

¹ Isiyaga bata yi fori, a yəene bata yi rafəro. A mi yi fa nəe sese toe. A yi a dii forimana, Esayu, xili, a naxa, “N ma diina.” Esayu yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Isiyaga yi a fala, a naxa, “I bata a to, n bata fori. N mi a kolon, n faxama waxatin naxan yi.

³ I ya sube faxa seene tongo e nun i ya sagbaan nun i ya xanla. I siga donsoyaan na. I sa fa burunna suben na n xa.

⁴ I xa na suben jin n xa a fəjin na alo a rafan n ma kii naxan yi, i fa a ra n xən alogo n xa duba i xa benun n xa faxa.”

⁵ Na waxatini, Rebeka yi tuli matixi Isiyaga ra, a falatini Esayu xa. Esayu yi siga burunna ra sube faxadeni a baba xa.

⁶ Rebeka yi a fala a diin Yaxuba xa, a naxa, “N bata i baba xuiin me a falani ito tima Esayu xa,

⁷ a naxa, ‘Sa suben bun n xa, i fa a ra, i yi a jin n xa, n xa a don. N na na suben don, n dubama i xa nən Alatala yetagi benun n xa faxa.’

⁸ Iki, n ma diina, i tuli mati n na ki fəji. N ni i yamarima naxan na, i xa na liga.

⁹ Siga xuruseene dənaxan yi, i sa fa sii dii fəjin firin na n xa. N xa na rafala a fəjin na alo i baba waxi a xən ma kii naxan yi.

¹⁰ I xa a xali i baba xa alogo a xa duba i tan nan xa benun a xa faxa.”

¹¹ Yaxuba yi a nga Rebeka yabi, a naxa, “Koni, fati ma xaben kannan na Esayu ra. N tan fati ma xaben mi n ma.

¹² N baba na n masuxu, a kolonma nən Esayu xa mi a ra. N findima wule falan nan na a tan yi. Benun n xa duban sətə, n fama dangan nan sətədeyi na waxatini.”

¹³ A nga yi a fala, a naxa, “En-en, na dangan fama xətədeni n tan nan ma n ma diina. I naxan ligama, i tuli mati n na. Siga i sa fa na sii dii firinne ra n xa.”

14 Yaxuba yi siga, a sa fa sii dii firinne ra a nga fema. A nga yi na donseen nafala alo a rafan Isiyaga ma kii naxan yi.

15 Na xanbi ra, Rebeka yi Esayu, a dii singena domaan tongo, domaan naxan fan a dugine ye. A yi na ragodo Yaxuba ma, a dii firindena.

16 A yi sii kidine tongo, a yi a diin yiine maxidi e ra e nun a kɛna bayo fati ma xabe mi yi a ma.

17 A yi na donseen so a diin Yaxuba yii, e nun buruna a naxan nafalaxi.

18 A yi siga a baba fema, a yi a fala a xa, a naxa, “N baba, n tan ni i ra.” A yi a maxodin, a naxa, “Nde i tan na, n ma diina?”

19 Yaxuba yi a baba yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana. I naxan maxodinxi n na, n bata fa a ra. Yandi, keli, i dɔxɔ, i n ma sube rafalaxin don, alogo i xa duba n xa.”

20 Isiyaga yi a fala a diin xa, a naxa, “I subeni ito toxi minen yi xulen, n ma diina?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Alatala i ya Ala nan a fixi n ma.”

21 Isiyaga yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I maso n na, n xa i masuxu, n ma diina alogo n xa la a ra a Esayu nan yati i ra, n ma diina.”

22 Yaxuba yi a maso a baba ra. Isiyaga yi a fatin masuxu. A yi a fala, a naxa, “I xuiin maliga Yaxuba xuiin na, koni i yiine tan Esayu yiine nan e ra.”

23 A mi yi nɛ Yaxuba kolonɲɛ bayo a yiine xaben yi e ma, alo a tada Esayu yi kii naxan yi. A yi duba a xa.

24 A mɔn yi a maxodin, a naxa, “N ma diina Esayu yatin nan i ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “ɔn.”

25 Isiyaga yi a fala, a naxa, “Fa donseen na, i naxan nafalaxi, n xa a don. N yi duba i xa.” Yaxuba yi donseen so a baba yii. Isiyaga yi a don. A yi wudi bogi igen fan so a yii alo manpana, a yi na fan min.

26 Na xanbi ra, a baba Isiyaga yi a fala a xa, a naxa, “I maso n na, i n sunbu, n ma diina.”

27 Yaxuba yi a maso a ra, a yi a sunbu. Isiyaga yi a dugine xirin mɛ. Awa, na xanbi ra, a yi duba a xa, a naxa,

“Yɔ! N ma diin xirin luxi nɛn alo xɛɛna Alatala barakan saxi naxan yi.

28 Ala xa xiila fi i ma naxan kelima kore.

Ala xa dahamu bɔxɔn fi i ma.

Ala xa barakan sa i ya xɛɛni.

Ala xa wudi bogi igen fi i ma.

29 Ala xa i dɔxɔ siyane xun na.

Ala xa siyane magodo i xa.

I xa findi i ngaxakedenne yɛɛratiin na.

E birin xa e magodo i bun ma.

Muxu yo na i danga,

na dangan xa xɛɛ a kanna ma.

Muxu yo na duba i xa,

na kanna fan xa duban sɔtɔ.”

30 Isiyaga to yelin dubadeni Yaxuba xa, a yi mini. A mi bu, Yaxuba tada Esayu fan yi so, sa keli sube bundeni.

31 A fan yi na suben nafala ki faɲi alo a baba waxi a xɔn ma kii naxan yi. A yi fa a ra a baba xa. A yi a fala a baba xa, a naxa, “N baba, keli, i dɔxɔ, i suben don n naxan nafalaxi i xa alogo i xa duba n xa.”

32 A baba Isiyaga yi a maxodin, a naxa, “Nde i tan na?” Esayu yi a yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana.”

33 Na feen yi Isiyaga yifu ki faɲi. A fatin birin yi xuruxurun a ma. A yi maxodinna ti, a naxa, “Koni nde tan faxi suben nafalaxin na n xa, n naxan donxi iki benun i tan xa fa? N bata duba na kanna xa. A tan nan fama duba sɔtɔdeni.”

34 Esayu to a baba falan mɛ, a bɔɲɛn yi mini, a yi sɔnxɔ gbebeen nate. A yi a baba mafan, a naxa, “Duba n fan xa, n baba.”

35 Isiyaga yi a yabi, a naxa, “I xunyen bata n mayenden. A tan bata i ya duban sɔtɔ.”

36 Esayu yi a fala, a naxa, “A xinla yatina a xun ma, Yaxuba.* A sanɲa yi firinden ni i ra a n yanfama. A bata n ma foriya tiden tongo. Iki a bata n ma duban fan tongo.” Esayu mɔn yi a fala, a naxa, “Duba yo mi fa i yii sɔnɔn, i lan i xa naxan ti n tan xa?”

37 Isiyaga yi Esayu yabi, a naxa, “N bata a tan findi i xunna ra, n mɔn bata a ngaxakedenne fan birin so a yii e xa lu a bun ma. N bata baraka gbebeen fi a ma, e nun wudi bogi ige faɲina. N nɛ nanfe ligɛ i tan xa, n ma diina?”

* 27:36: 27.36Yaxuba bunna nɛn, “A muxun santinban suxuma” hanma “yanfantenna.”

³⁸ Esayu yi a fala a baba xa, a naxa, “N ba, duba keden peen nan i yii ba? N baba, duba n fan xa.” A yi wuga a xuini texin na.

³⁹ A baba Isiyaga yi a yabi, a naxa, “A kolon, i mi fama bəxə fəni sətədeni, hanma xiila naxan kelima kore.

⁴⁰ I ya silanfanna nan fama i balodeni. I fama walideni i xunyən nan bun ma, koni i fama nən i yete sətədeni.

A nəon naxan sama i ma, i murutema nən na bun.”

Yaxuba a giina

⁴¹ Esayu yi a xunyən Yaxuba rafən yengen na a duban sətə feen na e baba ra. Esayu yi a fala a bəjəni, a naxa, “N baba na fəxa waxatin naxan yi, n Yaxuba faxama nən.”

⁴² Rebeka to a dii singen Esayu a natan kolon, a yi a dii firinden Yaxuba xili. A yi a fala a xa, a naxa, “I bata a to, i tada Esayu waxi a gbeen jəxə feni i ma, a i fəxa.

⁴³ Iki i tuli mati n na ki fəni, n ma diina. Keli be, i siga Xarani yi, n tada Laban konni.

⁴⁴ I sa lu a konni waxatini ito yi han i tada bəjən yi godo.

⁴⁵ I tada bəjən na godo i ya fe ra waxatin naxan yi, a na jinan i liga fəxən na, n na n jungue, i fa. N mi waxi fula feni ε firinna birin na bəxə kedenni.”

⁴⁶ Rebeka yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “N niin bata yjəxə n ma Xiti kaa jəxanle fe ra. Xa a sa a li, Yaxuba fan jəxanla tongo bəxəni ito ma, na waxatini n ma siimayaan tənən nanse ra?”

28

¹ Isiyaga yi Yaxuba xili. A yi duba a xa. A yi yamarini ito so a yii, a naxa, “I nama jəxanla dəxə naxan findixi Kanan kaan na de!

² Keli, i siga Padan-Arami yi, i nga baba Betuyeli konni. I sa mənna jəxanla nde dəxə naxan findε Laban ma dii tēmən na, i nga tada xēməmana.

³ Ala Sənbe Kanna xa i baraka, Ala xa dii gbegbe fi i ma, alogo i xa findi siya gbegbeen benban na.

⁴ Ala xa Iburahima a duban yabi i ma e nun i bənsənna, alogo bəxəni ito xa findi

i gbeen na i waxati rabε dənaxan yi, Ala bəxən naxan fi Iburahima ma.”

⁵ Isiyaga yi Yaxuba rasiga Padan-Arami yi, Laban konni, Betuyeli a diina Arami kaana. Laban, Rebeka tada xēməmaan nan yi a ra. Yaxuba nun Esayu nga nan yi Rebeka ra.

⁶ Esayu yi a kolon a baba bata duba Yaxuba xa, a a rasiga Padan-Arami yi, a xa sa mənna jəxanla dəxə. A mən yi a mε, a baba Isiyaga bata a yamari, a nama jəxanla dəxə naxan findε Kanan kaan na.

⁷ Yaxuba yi a baba nun a nga xuiin binya. A yi siga Padan-Arami yi.

⁸ Esayu yi a kolon na waxatini Kanan kaa jəxanle mi rafan a baba Isiyaga ma.

⁹ Awa, Esayu yi siga Sumayila konni, Iburahima diina. A yi Sumayilaa dii tēmən Mahalati dəxə, Nebayoti xunye jəxalanmana.

Yaxubaa xiyena

¹⁰ Yaxuba to keli Beriseba yi, siga Xarani yi,

¹¹ kəəna a li dənaxan yi, a yi xi mənni. A yi gēmε keden tongo, a yi a raso a xunna bun ma. A yi a sa mənni.

¹² A yi xiye sa, sangalanna tixi bəxən fari a xunna texi han kore. Alaa malekane yi teen nun godoni sangalanna ma.

¹³ Alatala yi tixi e xun ma. A yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra, i taje Iburahima nun Isiyagaa Ala. I saxi bəxən naxan fari ito ra, n ni ito fima i ma nən ε nun i bənsənna.

¹⁴ I bənsənna fama wuyadeni nən alo gbangbanna. ε bəxən fama nən gbodeni ayi keli sogeteden ma han sa dəxə sogegododen na, keli kəmənna ma sa dəxə yi-ifanna ra. Dunuja siyane birin duban sətəma i tan nun i bənsənna sabun nan na.

¹⁵ En birin na a ra i na siga dεdε. N ni i kantanma nən i na siga dənaxan yi, n ni i raxetema nən bəxəni ito ma. N mi i rabəjinjε. N feen naxan birin layiri tongoxi i xa, n na a birin ligama nən.”

¹⁶ Yaxuba yi xulun xixənli, a yi a fala, a naxa, “N bata yelin a kolonjε yati, Alatala be yi, koni n mi yi a kolon.”

¹⁷ A yi gaxu, a yi a fala, a naxa, “Yire magaxuxin nan be ra. Sese mi a ra fə Alaa banxina, e nun kore xənna so dεəna.”

¹⁸ A yi keli xətən xətən, a gəməni tongo naxan yi rasoxi a xunna bun ma. A yi a ti taxamasenna ra, a yi turen maso gəməni xunna ma.

¹⁹ A yi na yiren xili sa Beteli.* Benun na xa liga, na yiren yi xili nən Lusi.

²⁰ Yaxuba yi a də ti Ala xa, a naxa, “Xa nxu nun Ala na a ra, a tan nan mən n kantanma kiraan xən ma n sigama dənaxan yi, a yi donseen so n yii n naxan donma, a mən yi maxidi seen so n yii n naxan soma n ma,

²¹ xa n xəte bəne xunbenli n baba konni, nayi Alatala findima nən n ma Ala ra.

²² Gəməni ito, n naxan tixi taxamasenna ra, a findima Alaa banxin nan na. I seen naxan birin fima n ma, n na a yaganna bama nən, n na fi i ma.”

29

Yaxuba nun Rakeli

¹ Yaxuba to ti kiraan xən ma siga sogeteden bəxən mabinni,

² a yi xəpinna to burunna ra. Yexeen nun sii kuru saxan yi saxi na xəpinna fəma e igen minma dənaxan yi. Gəme xungbeen nan yi saxi xəpinna də ra.

³ Na waxatini, e yi darixi xuruseene malanə na yiren nin. E malanxina, xuruse rabane yi gəməni makutukutu naxan yi saxi xəpinna də ra. Xuruseene to yelin ige mindeni, e mən yi gəməni naxete xəpinna də ra.

⁴ Yaxuba yi xuruse rabane maxədin, a naxa, “Ngaxakedenne, ε kelixi minən yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Xarani taan nin.”

⁵ A mən yi e maxədin, a naxa, “E Laban kolon, Nahori a dii xəməna?” E yi a yabi, e naxa, “Ən, nxu a kolon.”

⁶ A yi e maxədin, a naxa, “A di na?” E yi a yabi, e naxa, “Sese mi a toxi. A dii təməna Rakeli nan fama na ra e nun xuruseene.”

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “En yanyin nin iki. Xuruseene malan waxatin xa mi a ra iki ba? E igen fi xuruseene ma mafuren, ε mən yi xəte e ra e rabadeni.”

⁸ E yi a fala, e naxa, “Nxu mi nəe fefe ligə iki, fə xuruseene birin na malan. Na waxatini, nxu fa gəməni ba xəpinna də ra

a dəen yi balanxi naxan na, nxu fa igen fi xuruseene birin ma.”

⁹ Yaxuba to yi na falama e xa, Rakeli fan yi fa a babaa xuruseene ra, bayo xuruse rabaan nan yi a ra.

¹⁰ Yaxuba to Rakeli to fə, Yaxuba nga tada dii təməna, e nun Laban ma xuruseene, a yi a maso xəpinna dəxən. A yi gəməni ba xəpinna də ra, a yi igen fi Laban ma xuruseene ma.

¹¹ Yaxuba yi Rakeli sunbu, a yi wuga, a gbelegebe.

¹² A yi a fala Rakeli xa, a a baba bari boden nan a ra, Rebekaa dii xəməna. Rakeli yi giin nakə ayi, a sa na yəba a baba xa.

¹³ Laban to Yaxuba fe mə a xunyen paxalanmana diina, a yi siga, a sa a ralan. A yi a sunbu, a a xali banxini. Feen naxan birin Yaxuba sətə, a yi na yəba Laban xa.

¹⁴ Laban yi a fala a xa, a naxa, “En birin wuli keden fasa keden.” Yaxuba yi kike keden naba Laban konni.

¹⁵ Ləxəna nde, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N bari boden nan i ra, koni sariya yo mi a falaxi i xa wali n xa, a fa lu n mi i saren fi. A fala n xa, a lan n xa i saren fi naxan na.”

¹⁶ Awa, dii təmə firin nan yi Laban yii. A dii təmə singen xili nən Leya, a firindena Rakeli.

¹⁷ Leya yəene mi yi rayabu, koni Rakeli tan paxalan tofəpin nan yi a ra.

¹⁸ Rakeli nan yi rafan Yaxuba ma ki fəpi. A yi a fala Laban xa, a naxa, “N jəe solofere nan walima i xa, alogo i xa i ya dii təməni firinden Rakeli fi n ma.”

¹⁹ Laban yi a fala, a naxa, “Benun n xa n ma diin fi muxu gbətən ma, n lan n xa a fi i tan nan ma. Lu n konni be.”

²⁰ Yaxuba yi jəe solofere wanla kə Laban yii Rakeli a fe ra. Koni na jəe soloferen lu nən a xa alo xii dando gbansan, bayo a bata yi a xanu.

²¹ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “N ma waxatin bata jan. N ma paxanla so n yii fa, n xa a findi n yetə gbeen na.”

²² Laban yi mən kaane birin xili, a e xa fa e dəgedeni, e səwa sumunna raba.

* 28:19: 28.19Beteli bunna nən fa fala “Alaa banxina.”

²³ Ninbanna ra, a yi Leya tongo, a dii tème singena, a yi a so Yaxuba yii. Yaxuba yi a findi a yete gbeen na.

²⁴ Laban yi Silipa so a diin Leya yii, a xa findi a konyin na.

²⁵ Kuye to yiba, Yaxuba yi a to Leya na a ra. A yi a fala Laban xa, a naxa, “I nanse ligaxi n na ito ra? N mi walixi i xa Rakeli xan ma fe ra ba? Nanfera i n mayendenxi?”

²⁶ Laban yi a yabi, a naxa, “Nxu tan ma namunna mi tinje dii tème firinden xa dɔxo xème taa ra, a singen mi xème sɔtoxi.

²⁷ Xunsagini ito liga singen ε nun Leya. Xa i tin i mɔn xa jεε solofere wanla kε n xa, n nan n ma dii tème firinden fan fima nɛn i ma, a findi i ya paxanla ra.”

²⁸ Yaxuba yi na liga. E nun Leya to xunsa-gin naba yire kedenni, Laban yi Rakeli fan fi a ma.

²⁹ A yi Bila tongo a a so Rakeli yii a xa findi a konyin na.

³⁰ Yaxuba mɔn yi Rakeli findi a gbeen na, a yi Rakeli xanu dangu Leya ra. A mɔn yi jεε solofere wanla kε Laban yii.

Yaxubaa diine

³¹ Alatala to a to Leya mi rafanxi Yaxuba ma alo Rakeli, a yi a findi dii barin na. Na waxatini Rakeli tan yi findi gbantan na.

³² Leya to fudikan, a yi diin bari. Na diin yi xili sa Ruben. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n ma marayarabin to. Iki n fa rafanma nɛn n ma xɛmɛn ma.”*

³³ A mɔn yi fudikan dii firinden na. A to na diin bari, a yi a fala, a naxa, “Alatala fan yatina a kolon, a n mi rafan n ma xɛmɛn ma. Na nan a toxi a dii firinden ito fan fixi n ma.” A yi na diin xili sa Simeyon.†

³⁴ A mɔn yi fudikan dii saxanden na. A to a bari, a mɔn yi a fala, a naxa, “Awa, iki, fɔ n ma xɛmɛn xa kankan nɛn n ma sɔnɔn, bayo n bata dii saxan sɔto a xa.” Na na a to, e yi a xili sa Lewi.‡

³⁵ A yi fudikan dii naaninden na. A to na fan bari, a yi a fala, a naxa, “Awa, iki n na Alatala tantunma nɛn.” A yi na diin xili

sa Yuda.§ A dii barin yi dan na dii muxu naaninna ma.

30

Rakeli a dii bari fena

¹ Rakeli to a to, a mi dii barima, a yi a tada maxɔxɔlɔn. A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Diin fi n fan ma, xa na mi a ra n faxama nɛn.”

² Yaxuba yi xɔlɔ a falan na. A yi a fala, a naxa, “I a mirixi nɛn a Ala nan n tan na? Ala nan a ligaxi i mi dii barima!”

³ Rakeli yi a yabi, a naxa, “N ma konyi paxanla Bila tongo alogo a xa diine bari n xa. Na waxatini na tan finde n xa sabun na n diin sɔto i xa.”

⁴ A yi a konyi paxanla Bila tongo, a a so a xɛmɛn Yaxuba yii. Yaxuba yi na kolon paxanla ra.

⁵ Bila yi fudikan, a yi dii xɛmɛn bari Yaxuba xa.

⁶ Rakeli yi a fala, a naxa, “Ala bata n ma kitin sa. A bata n ma falan mɛ. Na nan a toxi a diin fixi n ma.” A yi na diin xili sa Dan.*

⁷ Rakeli a konyi paxanla Bila mɔn yi fudikan. A yi dii xɛmɛn firinden bari Yaxuba xa.

⁸ Rakeli yi a fala, a naxa, “N bata n tada yenge n sɔbɛɛn birin na, n yi nɔɔn sɔto.” A yi a diin xili sa Nafatali.†

⁹ Leya to a kolon a mi fa dii barima, a yi a konyi paxanla Silipa tongo, a yi a so Yaxuba yii, a xa findi a paxanla ra.

¹⁰ Leyaa konyin Silipa yi dii xɛmɛn bari Yaxuba xa.

¹¹ Leya yi a fala, a naxa, “Hɛrin bata fa n ma.” A yi na diin xili sa Gadi.‡

¹² Leyaa konyin Silipa yi dii firinden sɔto Yaxuba xa.

¹³ Leya yi a fala, a naxa, “N bata sɛwa. Iki, paxanle birin a falama nɛn a n bata sɛwa.” A yi a xili sa Aseri.§

¹⁴ Murutu xaba waxatin to a li, Ruben yi siga xɛɛn ma. A yi bogisena nde li na, naxan xili marafanna bogisena. A yi fa a

* **29:32: 29.32Ruben** masoxi xuina nde nan na Heburu xuini naxan bunna nɛn “A bata n ma tɔrɔyaan to.” † **29:33: 29.33 Simeyon** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nɛn “Naxan fe mɛma.” ‡ **29:34: 29.34Lewi** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nɛn “A kankanxi a ma.” § **29:35: 29.35Yuda** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nɛn “Tantunna.” * **30:6: 30.6Dan** bunna nɛn fa fala, “A bata a xun mayenge kitin sa.” † **30:8: 30.8Nafatali** bunna nɛn fa fala, “N ma yengena.” ‡ **30:11: 30.11Gadi** bunna nɛn fa fala, “Hɛrina.” § **30:13: 30.13Aseri** bunna nɛn fa fala, “Sɛwana.”

ra a nga xa. Nanara, Rakeli yi a fala Leya xa, a naxa, “N bata i maxandi, i ya diina marafan bogisena nde so n yii.”

¹⁵ Leya yi a yabi, a naxa, “I bata n ma xemen ba n yii. Na mi i wasaxi? I mon waxi n ma diina marafan bogiseen nan tongo fe yi?” Rakeli yi a fala, a naxa, “To kəeen na, e nun Yaxuba nan fama xideni i ya diina marafan bogiseen jəxən na.”

¹⁶ Yaxuba to so jinbanna, sa keli xeen ma, Leya yi a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “I xima n tan nan xən ma to kəeen na. N bata to kəeen saren fi n ma diina marafan bogiseen na.” Yaxuba mon yi Leya kolon jaxanla ra na kəeen na.

¹⁷ Ala yi tin Leyaa maxandin ma, a yi fudikan. Na yi findi a dii suulunden na Yaxuba xa.

¹⁸ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n saren fi n ma konyi jaxanla so feen na n ma xemen yii.” A yi a diin xili sa Isakari.*

¹⁹ Leya mon yi fudikan dii senninden na. A yi na diin bari Yaxuba xa.

²⁰ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n ki. Awa, iki n ma xemena n binyama nen, bayo n bata dii sennin bari a xa.” A yi na diin xili sa Sabulon.†

²¹ Na xanbi ra, a mon yi dii temen bari. A yi a xili sa Dina.

²² Ala yi a yengin nasiga Rakeli ma. A yi a maxandi xuiin name, a yi a findi dii barin na.

²³ A yi fudikan, a yi diin bari. A yi a fala, a naxa, “Ala bata n namini yagini ito yi.”

²⁴ A yi na diin xili sa Yusufu.‡ A yi falani ito ti, a naxa, “Alatala mon xa dii xeme gbete fan fi n ma.”

Yaxubaa nafunle fe

²⁵ Yusufu to bari, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “A lu n xa xete n kon bəxən ma.

²⁶ A lu n xa n ma jaxanle xali e nun n ma diine, n walixi i xa naxanye fe ra. I a kolon n wanla naxan yatən ligaxi i xa.”

²⁷ Laban yi a fala a xa, a naxa, “Dija. N bata a kolon yiimatoon xən, Alatala barakan saxi n ma fe yi i tan nan sabu ra.

²⁸ A fala n xa n lan n xa i saren fi naxan na. N na a soma i yii nen.”

²⁹ Yaxuba yi a fala a xa, a naxa, “I tan yatina a kolon n walixi i xa kii naxan yi han i ya xuruseene bata wuya ayi n tan barakani.

³⁰ Ndedi nan yi i yii nun benun n xa fa, koni iki, a gbegbe bata sa na fari. Alatala bata barakan sa i ya fe yi xabu n so i konni. N fa wanla nde kema n ma denbayaan fan xa waxatin mundun yi?”

³¹ Laban yi a fala, a naxa, “A lan n xa yoli fi i ma?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I nama sese fi n ma. Xa i bata tin n feen naxan falaxi i xa, na liga, n fan bata tin n yengi se i ya xuruseene xən ma.

³² N sigama nen to, n sa i ya xuruseene birin mato. Yexeen nun sii makatunxin birin ti e danna e nun naxanye birin fəro makenenxi. N saren findima ne nan na.

³³ N ma tinxinna fama makenendeni nen i na fa xuruse matodeni waxatin naxan yi. Siin naxanye birin mi makatunxi e nun yexee diin birin fəro makenenxi mi naxanye ma, na bata findi mupan na n mabinni.”

³⁴ Laban yi a fala, a naxa, “N bata tin na ma. I naxan falaxi, en bata lan na ma.”

³⁵ Na ləxən yeteni Laban yi sii kəto maringixine nun a makatunxine yeba. Sii gilene fəre fəredine naxanye ma e nun fəre xungbene yi naxanye ma e nun yexee fixe makadanxine, a mon yi ne birin yeba. A yi na xuruseene birin taxu a diine ra.

³⁶ Na xanbi ra, a yi ne xali yirena nde yi xii saxan sigatiin tiye denaxan yi e nun Yaxuba tagi. Yaxuba yi fa Laban ma xuruse dənxe raba.

³⁷ Yaxuba yi wudi bili sifa saxan yii xindene gira. A yi e lutine ba e ma alogo maringi fixen xa makenen.

³⁸ A yi wudi yiine sa xuruseene mindeni xuruseene yetagi bayo e tema e bode ra nen e na fa ige mindeni.

³⁹ Xuruseene yi te e bode ma wudi yiine yireni, e yi diine xali maringi fixen nun fəre fəredine nun fəre xungbene saxi e ma.

⁴⁰ Yaxuba yi xuruse diine yitaxun alogo e xa ti Laban ma xuruseene yetagi maringin nun pingin makenenxin naxanye ma. Nayi, a yi xuruseene malan a yete xa a mi naxanye basan Laban gbeene ra.

* 30:18: 30.18Isakari maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen fa fala, “Saranna.” † 30:20: 30.20Sabulon bunna neen fa fala “Binyena.” ‡ 30:24: 30.24Yusufu bunna neen fa fala “A xa a fari sa.”

⁴¹ Waxatin birin xuruse sənəməne nəma tə a giləne ra, Yaxuba yi wudi yiine sama nən xuruse mindeni alogo e xa te a giləne ra wudi yiine yireni.

⁴² Yaxuba mi yi na ligama xuruse xunxurine ra. Na nan a liga xuruse xurine yi findi Laban gbeen na, a sənəməne yi findi Yaxuba gbeen na.

⁴³ Yaxuba yi findi nafulu kan gbeen na. A yi xuruse gbege sətə. Konyi xəməne nun konyi giləne nun jəgəməne nun sofanle yi lu a yii.

31

Yaxuba yi siga Kanan yamanani

¹ Na waxatini Yaxuba bata yi Laban ma diine xuiin mə e yi naxan falama, e naxa, “Seen naxan birin findixi en baba gbeen na, Yaxuba bata e birin tongo. Na nan a toxi a bata findi nafulu kanna ra.”

² Yaxuba yatin yi a kolon, a a marafanna mi fa Laban yi sənən alo a fəloni.

³ Alatala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Xətə i baba nun i bari bodene bəxəni i kelixi dənaxan yi. N luma nən i xən.”

⁴ Yaxuba yi Rakeli nun Leya xili. E yi a xuruseene rabama.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon n ma marafanna mi fa ε baba yi sənən alo a fəloni, koni n babaa Ala bata lu n xən.

⁶ E a kolon yati, n bata wali ε baba xa n fangan birin na.

⁷ A bata n mayenden a n saranna maxətə sanja yi fu, koni Ala mi tin a fe jaxin liga n na.

⁸ Xa ε baba fa a fala, a naxa, ‘Fərə fərene xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi diin xalima nən fərə fərene naxanye ma. Xa ε baba fa a fala, a naxa, ‘Maɲingın xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi dii maɲingixin nan xalima.

⁹ Ala bata ε babaa xuruseene ba a yii, a yi e fi n tan ma.”

¹⁰ “Xuruseene yi tema e bode ra waxatin naxan yi, n bata a to xiyeni, xuruse xəmənen naxanye texi xuruse giləne ra, ne maɲingixi, e mafərə fərəxi e nun e makatun katunxi.

¹¹ N ma xiyeni, Ala a malekan yi n xili, a naxa, ‘Yaxuba.’ N yi a ratin, n naxa, ‘N tan ni i ra.’

¹² A yi a fala, a naxa, ‘I xunna rakeli, a mato. Xuruse xəmənen naxanye birin texi xuruse giləne ra, ne maɲingixi, e mafərə fərəxi e nun e makatun katunxi, bayo Laban naxan birin ligaxi i ra, n na toxi.

¹³ N tan nan Ala ra naxan fa i ma Beteli yi, i gəmənen tixi taxamasenna ra dənaxan yi i layirin tongoxi n xa dənaxan yi. Iki, keli bəxəni ito ma. I siga na bəxəni i barixi dənaxan yi.’ ”

¹⁴ Rakeli nun Leya yi Yaxuba yabi, e naxa, “Nxu baba mi kəe yo luxi nxu tan xa!

¹⁵ Xəjən xa mi nxu ra nxu baba konni? A bata nxu mati, a mən bata nxə gbetin fan don.

¹⁶ Ala hərisigən naxan birin baxi nxu baba yii, a xətəma nən nxu ma e nun nxə diine. Iki Ala feen naxan birin falaxi i xa, na birin liga.”

¹⁷ Yaxuba yi a jaxanle nun a diine rate jəgəməne fari.

¹⁸ A xuruseen nun hərisigən naxan birin sətə Padan-Arami yi, a yi keli, a yi e birin xali a baba Isiyaga konni Kanan bəxəni.

¹⁹ Laban yi a xuruseene xabene maxabama e ma waxatin naxan yi, Rakeli yi a babaa suxurene muja.

²⁰ Yaxuba yi Arami kaan Laban mayenden. A siga a mi sese fala a xa.

²¹ A yi a gi, e nun seen naxan birin findi a gbeen na. A yi Efirati baani gidi. Na xanbi ra, a yi siga Galadi geyaan mabinni.

²² A xii saxande bəxəni, muxuna nde yi a fala Laban xa fa fala Yaxuba bata a gi.

²³ Laban yi a ngaxakedenne tongo, e yi mini Yaxuba fendeni xii solofere bun ma. E yi e li Galadi geyane binna ra.

²⁴ Koni kəeən na, Ala yi a yetə yita Arami kaan Laban na xiyeni. A yi a fala a xa, a naxa, “I yetə ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.”

²⁵ Laban yi Yaxuba li. A bubun tixi geyaan fari. Laban nun a ngaxakedenne fan yi e gbeen ti Galadi geyaan fari.

²⁶ Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I nanse ligaxi ito ra? Nanfera i n mayendenxi? I bata n ma diine xali alo muxu suxine yəngeni.

²⁷ Nanfera i gixi luxunni? I bata yanfan-tenyaan liga n na. I mi sese falaxi n xa. Xa i yi n nakolon nun, n yi i matima nen sewa sigine yi, tanbanna nun kondan xuiin na.

²⁸ Koni i mi a lu yati n xa n ma diine nun n mamandenne sunbu, n yi n jundu e ma. I bata feen liga alo xaxilitarena.

²⁹ N yi nɔɛ fe kobin lige ɛ ra nen, koni i babaa Ala bata a fala n xa to kɔɛn na, a naxa, 'I yeɛ ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.'

³⁰ Na bata lan, i sigaxi nen bayo i yi kun-faxi siga feen na i baba konni, koni nanfera i n ma suxurene muɲaxi n ma?"

³¹ Yaxuba yi Laban yabi, a naxa, "N gaxu nen n miriyani alogo i nama i ya diine rasuxu n na.

³² Koni i na i ya suxurene to n ma muxu yo yii, n na kanna faxama nen. Ngaxake-den-ne birin yeɛ xɔri, n ma goronna birin mato. Naxan birin findixi i gbeen na, i xa a xali." Na waxatini Yaxuba mi yi a kolon xa Rakeli a babaa suxurene tongoxi.

³³ Laban yi Yaxubaa bubune kui to e nun Leya konni e nun konyi firinne konni, koni a mi sese to. A to mini Leyaa bubuni, a yi so Rakeli fan konni.

³⁴ Rakeli nan yati suxureni itoe tongoxi. A yi e luxun kirixan bun ma naxan sama jɔgɔmɛn fari, a fa dɔxɔ a fari. Laban yi bubun kui to, a mi sese to na kui.

³⁵ Rakeli yi a fala a baba xa, a naxa, "N baba i nama xɔlɔ n ma xa n mi fa keli i yeɛtagi. N kike wanla nin." Laban fenna sifan birin ti nen, koni a mi suxurene to.

³⁶ Yaxuba yi xɔlɔ, a yi fala xɔlɛn ti Laban ma, a naxa, "N gbalon mundun ligaxi, n haken mundun ligaxi naxan a ligama i xa mini n fendeni kiini ito yi?"

³⁷ I bata n ma goronna birin kui to. I gbee seen mundun toxi e kui? A yita n na ngaxakedenne yeɛ xɔri e nun i fan ngaxakedenne yeɛ xɔri alogo e xa kitin sa en tagi.

³⁸ N jɛɛ mɔxɔɲɛ nan tixi i konni, koni i ya yeɛɛn nun sii dii keden mi diin xalixi a faxa n yii. N mɔn mi i ya xuruse yo donxi.

³⁹ N mi faxi xuruse ra i fɛma burunna subene naxan faxaxi. Naxanye yi muɲama

kɔɛn nun yanyin na, ne bɔnɔn yi luma n tan nan xa bayo i yi e jɔxɔn maxilima n na.

⁴⁰ Lɔxɔ yo lɔxɔ kuye wolonna yi n tɔrɔma nen yanyin na, xunbenla yi n tɔrɔ kɔɛn na, n yeɛɛn mi yi nɔɛ xiye.

⁴¹ N bata jɛɛ mɔxɔɲɛ ti i yii. N jɛɛ fu nun naanin wanla kexi nen alogo n xa i ya dii tɛmɛ firinne dɔxɔ. N mɔn yi jɛɛ sennin fan sa a fari i ya xuruseene kantandeni. Koni i bata n saranna maxɛɛ dɔxɔɲa ma fu.

⁴² Xa n tapɛ Iburahimaa Ala, n baba Isiyaga gaxun naxan yeɛ ra, xa na mi yi a ra nun, n yi kelima nen be n yii genla. Koni Ala bata n ma marayarabin to, e nun n yi wali xɔdɛxɛn naxanye ligama, kɔɛ danguxini ito yi, a bata n ma kitin sa."

⁴³ Laban yi Yaxuba yabi, a naxa, "I ya jaxanle, n ma diine nan ne ra. E diine, n gbeen nan ne ra. Xuruseni itoe n gbeen nan e ra, n naxan birin toma ito ra, n tan nan gbee e ra. Koni to xanbi ra, n nɔɛ nanse lige n ma diine nun n mamandenne xa?"

⁴⁴ Iki, en xa layiri tongo. Sereyaan xa lu en tagi."

⁴⁵ Yaxuba yi gɛmɛn tongo, a yi a ti taxamasenna ra.

⁴⁶ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala a ngaxakedenne xa, a e xa gɛmɛne matongo. E yi e matongo, e e malan yire kedenni. E yi e dɛge na gɛmɛ malanxine fari.

⁴⁷ Laban yi na mɛnna xili sa Yegara-Sahaduta. Yaxuba yi mɛn xili sa Galadi.*

⁴⁸ Laban yi a fala, a naxa, "Gɛmɛ malanxini itoe findixi seren nan na i tan nun n tan tagi." Na nan a toxi mɛnna xili saxi Galadi.

⁴⁹ Mɛn mɔn xili nen "Misipa."† Laban mɔn yi a fala, a naxa, "Alatala xa a yengi dɔxɔ en tan firinna a fe xɔn ma, hali en fata xanbini.

⁵⁰ Xa i n ma diine tɔrɔ, xa na mi a ra i jaxalan gbɛɛ dɔxɔ, i lanma i xa xaxinla sɔtɔ, bayo muxun xa mi en tagi seren na. Ala nan yati en firinna seren na."

⁵¹ Na xanbi ra, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, "I yeɛn ti gɛmɛ malanxini itoe ra. Taxamaseri gɛmɛni ito mato n naxan tixi en tagi.

⁵² Gɛmɛ malanxini itoe nun taxamaseri gɛmɛni ito findixi serene nan na. N mi lan

* **31:47: 31.47Yegara Sahaduta** nun **Galadi** bunna nɛɛn fa fala "Sere Se Malanxine." † **31:49: 31.49Misipa** bunna nen fa fala "Gbengbena."

n xa dangu be ra i ya fe jaxina n kui. I fan mi lan i xa dangu gəmə malanxini itoe nun taxamaseri gəməni ito ra n ma fe jaxina i kui.

⁵³ Iburahimaa Ala nun Nahori a Ala xa findi en tan firinna makitimaan na.” Na waxatini Yaxuba yi a kəlb Ala yi a baba Isiyaga gaxun naxan yee ra.

⁵⁴ Yaxuba yi saraxan ba geyaan fari. A yi a ngaxakedenne birin xili, e xa sa e dege. E to yelin e dege, e yi xi geyaan fari.

32

Yaxuba yi siga Esayu fema

¹ Laban to keli subaxan ma, a yi a jundu a diine ma, e nun a mamandenne. A yi duba e xa. Na xanbi, Laban yi xete a konni.

² Yaxuba yi sigama kiraan xən waxatin naxan yi, Alaa malekane yi fa a ma.

³ Yaxuba to e to, a naxa, “Alaa ganla daaxaden nan ito ra.” A yi na yiren xili sa Maxanayin.*

⁴ Yaxuba yi xerane rasiga a tada Esayu ma Edən banxidən na, Seyiri bəxəni.

⁵ A yi yamarin fi e ma, a naxa, “E ito nan falama n kanna Esayu xa, e naxa, ‘I ya konyi Yaxuba naxa, n bata lu Laban konni. N bata bu gbeen ti na yi.’ ”

⁶ Ninge gbege nan n yii e nun sofanle nun yexəene nun siine. Konyi xəməne nun konyi giləne n yii. Iki, n xerane rasigama i ma alogo i xa marasənə fəjin fi n ma.’ ”

⁷ Xerane yi xete, e yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “Nxu bata siga. Nxu sa i tada Esayu li na. A fama i ralandeni e nun a banxulan muxu kəmə naanin.”

⁸ Gaxu gbeen yi Yaxuba suxu, a kuisan. Yamaan naxan yi a fəxə ra, a yi e taxun dəxəde firin. A yi yexəene nun siine yitaxun dəxə firin, e nun jingene, e nun jəgəməne.

⁹ A yi a fala, a naxa, “Xa Esayu yama keden yenge, yamaan boden xa a gi.”

¹⁰ Na xanbi Yaxuba yi Ala maxandi, a naxa, “N taje Iburahimaa Ala nun n baba Isiyagaa Ala, i bata a fala n xa, i tan Alatala, i naxa ‘Xete i ya bəxəni, i kon kaane denaxan yi. I na siga, n fe fəjin ligama nən i xa.’ ”

¹¹ N tan xurun. N mi daxa n hinanna nun lannayaan birin sətə, i naxan nagidixi

n ma, i ya walikəna. N ma dunganna gbansanna nan yi suxi n yii n Yurudən baani gidi waxatin naxan yi, koni iki nxu nun yama firin nan xetəma.

¹² N natanga n tada Esayu ma, bayo n bata gaxu a yee ra. N sikəxi, a nama fa n faxa, e nun jaxanle nun diine.

¹³ I bata a fala n xa, i naxa, ‘N fe fəjin ligama nən i xa. N ni i bənsənnə rawuyama ayi nən alo fəxə igen məjənsinna naxan mi yatə.’ ”

¹⁴ Yaxuba yi kəeen nadangu na. Seen naxan birin yi a yii, a yi sanba seen yə mato a naxan soma a tada Esayu yii:

¹⁵ Sii kəmə firin nun kətə məxəje e nun yexəe kəmə firin nun konton məxəje e nun

¹⁶ jəgəmə gilə tonge saxan nun e diine nun jinge tonge naanin nun tura fu nun sofali gilə məxəje e nun sofali xəmə fu.

¹⁷ A yi xuruseni itoe yitaxun kuru keden keden yeen ma, a nde so a konyine yii. A yi a fala e xa, a naxa, “E dangu yeen na. E xa sagaran lu kurune tagi.”

¹⁸ A yi a konyi singen yamari, a naxa, “E nun n tada Esayu na naralan, a fama i maxədindeni nən, a naxa, ‘E nun nde a ra? I sigan minən yi? Nde gbee xuruseni itoe ra naxanye tixi i yee ra?’ ”

¹⁹ I ya a yabima nən, i naxa, ‘I ya konyin Yaxuba nan gbee e ra. A i sanbaxi itoe nan na, n kanna Esayu. A fan nxu fəxə ra.’ ”

²⁰ A yi na yamarin fi a firinde fan ma, e nun a saxandena, e nun muxun naxanye biraxi xuruseene fəxə ra, a naxa, “Xa e nun Esayu naralan waxatin naxan yi, e na nan falama a xa.

²¹ E ito nan sama a fari, e naxa, ‘I ya konyina Yaxuba fama nxu xanbi ra.’ ” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Iki n na a bəjen magodoma seni itoe nan na. Na xanbi n na fa a ma, yanyina nde a n nasənəma nən a fəjin na.”

²² Yaxubaa sanba seene yi ti a yee ra, a tan yi kəeen nadangu daaxadeni.

Yaxuba nun Alaa malekana

²³ Kəeen na, Yaxuba yi keli. A yi a jaxalan firinne tongo e nun e konyi firinne nun a dii fu nun kedenna. E yi Yaboko xuden gidi.

* 32:3: 32.3Maxanayin bunna nən fa fala “Daaxade firinne.”

²⁴ A yi e ragidi Yaboko xuden na e nun a yii seen birin.

²⁵ A keden peen yi lu. Na waxatini, xεmεna nde yi mini a ma, e yi gerenna so han kuye yiba waxatini.

²⁶ A to a to, a mi nɔ sɔtɔma Yaxuba ma e gerenni, a yi a garin a wotegelen ma. A wotegelen yi te a kui.

²⁷ Xεmεn yi a fala, a naxa, “A lu n xa siga, bayo kuye bata yiba.” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N mi i beɲinma, fɔ i duba n xa.”

²⁸ Xεmεn yi a maxɔdin, a naxa, “I xili di?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Yaxuba.”

²⁹ Xεmεn yi a fala, a naxa, “I xili mi falama sɔnɔn Yaxuba. A fa falama nɛn Isirayila, bayo ε nun Ala nan gerenna soxi, e nun muxune, i yi nɔɔn sɔtɔ.”†

³⁰ Yaxuba yi maxɔdinna ti, a naxa, “I xili di?” Boden yi a fala, a naxa, “Nanfera i n maxɔdinma n xinla ma?” Na xanbi, a yi duba Yaxuba xa.

³¹ Yaxuba yi na yiren xili sa Penuyeli,‡ bayo Yaxuba a fala nɛn, a naxa, “N bata Ala to yεε nun yεε, a tin n niin yi kisi.”

³² Sogen tema waxatin naxan yi, Yaxuba bata yi dangu Penuyeli ra. A godoma a wotegelen ma.

³³ Na nan a toxi han iki Isirayila kaane mi fasan donma naxan wotegelen ma, bayo Ala Yaxuba masɔtɔxi a wotegelen fasan nan ma.

33

Yaxuba nun Esayu a layirina

¹ Yaxuba yi Esayu to fε e nun banxulanna muxu kεmε naanin. A yi diine yitaxun Leya nun Rakeli ra e nun konyi gilε firinne.

² A yi konyi gilε firinne ti yεen na, e nun e diine. Leya fan yi ti ne xanbi ra e nun a diine. Rakeli nun Yusufu yi lu dɔnxɛn na.

³ A tan yi dangu ne yεε ra, a xinbi sin sanja ma solofere benun a xa a tada li.

⁴ Koni Esayu yi a gi a sa Yaxuba ralan. A yi dutun a ma, a fa a sunbu. E birin yi wuga.

⁵ Esayu to ɲaxanle nun diine to, a yi maxɔdinna ti, a naxa, “Nde ne ra naxanye biraxi i fɔxɔ ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa,

“Ala diin naxanye fixi i ya konyin ma a nεmaan xɔn ma.”

⁶ Konyi gilεne yi e maso e nun e diine, e yi e xinbi sin.

⁷ Leya fan nun a diine yi e maso, e fan yi e xinbi sin. Na xanbi Yusufu fan nun Rakeli yi na liga.

⁸ Esayu yi maxɔdinna ti, a naxa, “I nanse ligama xuruseni ito birin na, n naralanxi naxanye ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N waxi nɛn, n kanna xa n nafan.”

⁹ Esayu yi a fala, a naxa, “N xunyεna, hεrisige gbegbe n fan yii. I gbeen mara.”

¹⁰ Yaxuba yi a fala, a naxa, “En-εn, n bata i maxandi, xa i bata n nafan, n na i sanbaxi seen naxanye birin yi, i xa ne rasuxu. N bata i yεtagin to. Na luxi nɛn n yi alo n na Ala yεtagi nan toma, bayo i bata n nasεnε ki faɲi.

¹¹ N seen naxanye sanbaxi i ma, e rasuxu. Ala bata hinan n na, a n makoon birin fan.” Yaxuba yi a yixɔdɔxɔ han Esayu yi tin.

¹² Esayu yi a fala, a naxa, “En siga kiraan xɔn ma, n xa sa i mati.”

¹³ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N kanna, a kolon diine fe xɔdɔxɔ. Yεxεε gilεne nun jinge gilεne xijɛn fima e diine ma. Xa en gbɛtɛn e ra lɔxɔ kedenni, ne birin faxama nɛn.

¹⁴ N kanna, i tan xa ti yεen na. N tan xa bira n ma xuruseene fɔxɔ ra ndedi ndedi. N xa siga n yeren ma, nxu nun n ma diine han nxu soma i konni waxatin naxan yi Seyiri bɔxɔni.”

¹⁵ Esayu yi a fala, a naxa, “N xa n ma muxuna nde lu i yii be.” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Nanfera? N kanna, n tan waxi naxan xɔn, n xa rafan i ma gbansan.”

¹⁶ Na lɔxɔni, Esayu yi ti Seyiri kiraan xɔn ma.

¹⁷ Yaxuba tan yi siga Sukɔti yi. A yi banxi keden ti a yεtε xa, a kulane ti a xuruseene xa. Nanara na yiren xili nɛn Sukɔti.*

¹⁸ Yaxuba to keli Padan-Arami yi, a yi so kɛndeyani Siken taani Kanan bɔxɔni. A yi daaxadeni tɔn taan xanbi ra.

¹⁹ A bubun yi tixi dɛnaxan yi, a yi bɔxɔn sara Xamori a diine ma, Siken Baba, nax-

† 32:29: 32.29Isirayila bunna nɛn fa fala “E nun Ala gerenna soma.” ‡ 32:31: 32.31Penuyeli bunna nɛn fa fala “Ala yεtagina.” * 33:17: 33.17Sukɔti bunna nɛn fa fala “Bubune.”

anye singe dɔxɔ Siken yi. A yi na sara gbeti gbanan kɛmɛ ra.

²⁰ A yi saraxa ganden nafala mɛnni. A yi na xili sa “Isirayilaa Ala.”

34

Dinaa marayagina

¹ Yaxubaa dii tɛmɛn Dina, Leya naxan barixi Yaxuba xa, na yi siga Siken ɲaxanle xɔntɔndeni.

² Xamori a dii xɛmɛn Siken, Xiwin naxan findixi na yamanan mangan na, na to Dina to, a yi fu a ma a yi a rayagi.

³ Yaxubaa dii tɛmɛn Dinaa xanun-tenyaan yi lu Siken fatini. A yi fala ɲaxumɛne ti a xa.

⁴ A yi a fala a baba Xamori xa, a naxa, “Dii tɛmɛni ito maxandi n xa alogo n xa a dɔxɔ.”

⁵ Yaxuba yi a mɛ, a bata a dii tɛmɛn Dina rayagi. Na waxatini, a diine yi sa xɛɛn ma xuruseene fɔxɔ ra. A mi sese fala han ne so waxatini.

⁶ Siken baba Xamori yi siga Yaxuba konni a xa sa falan ti a xa.

⁷ Yaxuba a diine to keli xɛɛn ma, e yi na feen mɛ naxan danguxi. E yi e yomayaan to, e bɔɲɛn yi te ki fajɪ bayo Siken bata yi fu Yaxuba a dii tɛmɛn ma, a mi lan a xa naxan liga Isirayila bɔxɔni.

⁸ Xamori yi a fala e xa, a naxa, “Dii tɛmɛni ito rafanxi n ma dii xɛmɛn Siken nan ma a sɔndɔmɛn birin na. Yandi, ɛ xa a fi a ma, a xa findi a ɲaxanla ra.

⁹ En findi bitanmane ra. ɛ xa ɛ dii tɛmɛne fi nxu ma alogo nxu xa e dɔxɔ. Nayi, ɛ fan nɔɛ nɛn nxu gbeene dɔxɛ.

¹⁰ ɛ fama nɛn ludeni nxu dɛxɔn ma, bɔxɔni ito yi rabi ɛ xa. ɛ nɔɛ dɔxɛ nɛn be, ɛ yulayaan liga alogo ɛ xa hɛrisigen sɔtɔ.”

¹¹ Siken yi a fala Dina baba nun a tada xa, a naxa, “ɛ diɲa n ma, ɛ ɲɛnige fajɪn ti n xa. ɛ wama seen naxan xɔn, ɛ xa na fala n xa, n xa a so ɛ yii.

¹² ɛ nɔɛ futu se gbegbe maxɔdinɲɛ nɛn n ma e nun kiseene. ɛ na seen naxan birin maxɔdin n ma, n nɔɛ a birin soɛ ɛ yii nɛn alogo n xa dii tɛmɛni ito dɔxɔ.”

¹³ Yaxubaa diine yi yanfa falan ti Siken nun a baba Xamori xa, bayo Siken bata yi e xunyen Dina rayagi.

¹⁴ E yi a fala e xa, e naxa, “Nxu mi nɔɛ nxu xunye ɲaxalanmaan fiye muxun ma naxan

mi banxulanxi. A findima yagin nan na nxu xa.

¹⁵ Xa nxu fa nxu xuiin soma ɛ yii, fɔ en lan ito ma. Xɛmɛn naxan birin ɛ konni, e lan nɛn e xa banxulan alo nxu tan.

¹⁶ Na waxatini nxu nɔɛ nxɔ dii tɛmɛne fiye ɛ ma nɛn, ɛ yi e dɔxɔ. Nxu fan ɛ gbeene dɔxɔma nɛn, nxu luma ɛ dɛxɔn ma na waxatini, en birin yi findi yama kedenna ra.

¹⁷ Koni xa ɛ mi fa sa tin ɛ banxulandeni, nxu nxu xunye ɲaxalanmaan nasuxuma nɛn, nxu fa keli be.”

¹⁸ Xamori nun a dii Siken yi tin falani ito ma.

¹⁹ Na xɛmɛn mi bu a na feen liga, bayo Yaxuba a dii tɛmɛn bata rafan a ma. A tan nan yi binyaxi dangu a ngaxakedenne birin na.

²⁰ Xamori nun Siken yi siga yamaan ma-landeni taan so dɛɛn na. E yi a fala e yamaan xa, e naxa,

²¹ “Muxuni itoe, en ma fe fajɪna e kui. E xa lu bɔxɔni ito ma, e yulayaan liga, bayo en ma bɔxɔn gbo. En nɔɛ nɛn e dii tɛmɛne dɔxɛ, en fan en ma dii tɛmɛne fima e ma nɛn.

²² Muxuni itoe mi dɔxɔma be, en xa findi yama kedenna ra, fɔ xɛmɛn naxan birin en konni be yi, ne xa banxulan alo e kiinde.

²³ Xa en bata tin e falan ma, na waxatini e dɔxɔma en konni nɛn. E xuruseene nun e yii seen birin findima en birin gbeen na nɛn.”

²⁴ Muxun naxan birin yi na taan so dɛɛn na na lɔxɔni, e birin yi tin Xamori nun a dii Siken ma falan ma. Xɛmɛn naxan birin yi na taan kui, e birin yi banxulan.

²⁵ A xii saxande lɔxɔni, xɛmɛne fatine to yi e xɔlɔma, Yaxubaa dii xɛmɛ firinna Simeyɔn nun Lewi, Dina tada xɛmɛmane, e yi e dɛgɛmane tongo. E yi fu taan ma muxu yo mi sogin e ma, e yi xɛmɛn birin faxa.

²⁶ E yi Xamori nun a dii Siken fan faxa. E yi Dina tongo Siken konni, e yi fa a ra.

²⁷ Yaxubaa diine yi seen birin tongo faxa muxune xun ma, bayo e bata yi e xunye ɲaxalanmaan nayagi.

²⁸ E yi e yeɛɛne tongo e nun e siine nun e ɲingene nun e sofanle, naxanye yi taan kui e nun xɛɛn ma.

²⁹ Nafunla naxan birin yi na, e yi a birin xali. E yi dii tɛmɛne nun ɲaxanle xali. E banxin birin kui geli.

³⁰ Yaxuba yi a fala Simeyən nun Lewi xa, a naxa, “E bata lanbaranna ti n ma. E bata en napaxu Kanan kaane nun Perisi kaane ma alo se kunxin xirina. Muxu wuyaxi mi n yii. E e malanma nən n xili ma, e n yenge, n xabilan birin yi halagi.”

³¹ E yi a yabi, e naxa, “A mi lan a xa en xunye naxalanmaan findi yalunden na.”

35

Yaxuba yi siga Beteli yi

¹ Ala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Keli, i sa dəxo Beteli yi. I saraxa ganden nafala n xa mənni, n bata yi n yete yita i ra denaxan yi, i yi i gima i tada Esayu bun ma waxatin naxan yi.”

² Yaxuba yi a fala a denbayaan xa e nun muxun naxanye yi a fema, a naxa, “E xəne suxurene yiba, e e yete sarijan, e e dugine fan masara e ma.

³ E fa, en siga Beteli yi. N xa saraxa ganden nafala Ala xa, naxan n malixi n yi lanbaranni waxatin naxan yi. A yi a yengi lu n xən ma n ma sigatini.”

⁴ Na waxatini e yi e suxurene birin so Yaxuba yii e nun e tunla soone. Yaxuba yi e birin bitin kondən bun ma naxan Siken dəxən ma.

⁵ Yaxuba nun a diine to keli sigadeni, Ala yi gaxun lu e rabilin taane birin muxune bəneni, muxu yo mi susu birə e fəxo ra.

⁶ Yaxuba nun a fəxrəbirane yi siga Lusi yi, naxan mən xili Beteli, Kanan bəxəni.

⁷ A yi saraxa ganden nafala mənni. A yi na saraxa ganden xili sa “Beteli a Ala,” bayo Ala a yete yita a ra mənni nən, a yi a gima a tada bun waxatin naxan yi.

⁸ Rebeka a dii masuxun Debora to faxa, e yi a maluxun Beteli mabinni wariin denaxan yi. Na wariin xili nən “wugadena.”

⁹ Ala mən yi mini Yaxuba xa, a xete xanbini Padan-Arami yi. A yi barakan nagidi a ma.

¹⁰ Ala yi a fala a xa, a naxa, “I xili nən Yaxuba, koni a mi falama na kiini sənən. To xanbi ra, i xinla fa falama nən Isirayila.” Awa, Ala yi a xili sa Isirayila.

¹¹ A mən yi a fala a xa, a naxa, “Ala Sənbe Kanna nan n na. I xa wuya, i yiriwa alogo i xa findi siyana nde benban na. I mən findima nən siya wuyaxine benban na. Mangane minima nən i bənsənni.

¹² N bəxən naxan fi Iburahima nun Isiyaga ma, n na a fi i fan ma. Na dangu xanbini, n na a fima i bənsənna fan ma nən.”

¹³ Ala yi keli na, a falan ti Yaxuba xa denaxan yi.

¹⁴ Yaxuba yi gəme taxamasenna ti na, a yi turen nun min seen bəxən a ma saraxan na.

¹⁵ A yi yireni ito xili sa Beteli, Ala falan ti a xa denaxan yi.*

Rakeli faxa fena

¹⁶ Yaxuba nun a denbayaan to keli Beteli yi, e mən makuya Efarata ra, Rakeli yi diin sətə. Na dii bari feen yi xədxə ayi.

¹⁷ Rakeli yi diin barima waxatin naxan yi xəleni, dii rasuxun yi a fala a xa, a naxa, “Hali i mi gaxu, i mən xəmen nan barixi.”

¹⁸ Rakeli bata yi lu alo faxa muxuna. A yi a niin makakama waxatin naxan yi, a yi a diin xili sa Benoni.† Koni a baba tan yi a xili sa Bunyamin.‡

¹⁹ Rakeli to faxa, e yi a maluxun Efarata kiraan dəxən ma. Na yiren xili nən iki Betəlemi.

²⁰ Yaxuba yi gəmen sa taxamasenna ra a gaburun fari. Han to na gəmen na Rakeli gaburun taxamasenna ra.

Taruxune Singena 2.1-2

²¹ Isirayila yi sa a bubun ti Migidali-Ederi xanbi ra.

²² Isirayila to yi dəxi na taani, Rubən nun Bila yi sa e sa, a baba konyi naxanla. Isirayila yi a kolon.

Isirayila dii xəmen fu nun firinna naxanye sətə:

²³ Leya yi Rubən bari dii saran na, na xanbi ra Simeyən nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon.

²⁴ Rakeli yi Yusufu nun Bunyamin bari.

²⁵ Rakeli a konyin Bila yi Nafatali nun Dan bari.

* **35:15: 35.15Beteli** bunna nən fa fala “Alaa banxina.” † **35:18: 35.18Benoni** bunna nən fa fala “Nimisa diina.”

‡ **35:18: 35.18Bunyamin** bunna nən fa fala “N yiifanna diina.”

²⁶ Leyaa konyin Silipa yi Gadi nun Aseri bari. Ne birin findixi Yaxubaa diine nan na, a naxanye sɔtɔ Padan-Arami yi.

²⁷ Yaxuba yi siga a baba Isiyaga konni Mamire, Kiriyati-Aruba mabinni. Mɛn xili nɛn Xebiron, Iburahima nun Isiyaga dɔxɔde fonna.

²⁸ Isiyaga a siimayaan yi siga jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge solomasɛɛ.

²⁹ A to faxa, a bata yi siimaya xunkuye sɔtɔ, a yi faxa, a siga laxira yi. A dii Esayu nun Yaxuba yi a maluxun.

36

Esayu bɔnsɔnna

Taruxune Singena 1.34-37

¹ Esayu, naxan mɔn xili Edɔn, a bɔnsɔnna taruxun ni i ra.

² Esayu Kanan jaxanle dɔxɔ nɛn: Ada findi Elon ma diin nan na, Xiti kaana, e nun Yoholibama, Anaa dii tɛmɛna, Sibeyon Xiwin mamandenna nan a ra.

³ A yi Sumayila a dii tɛmɛn Basamati fan dɔxɔ, Nebayoti xunye jaxalanmana.

⁴ Ada nan Elifasi sɔtɔ Esayu xa. Reyuli findi Basamati a diin nan na.

⁵ Yoholibama dii xɛmɛ saxan nan bari: Yewusi nun Yalami e nun Kora. Ne birin findi Esayu a diine nan na naxanye barixi Kanan bɔxɔni.

⁶ Esayu yi a jaxanle nun a dii tɛmɛne nun a dii xɛmɛne nun a muxune birin tongo, e nun a xuruseene birin e nun a hɛrisigen naxan birin sɔtɔ Kanan bɔxɔni. A yi a birin xali bɔxɔ gbɛtɛn ma dɛnaxan makuya a xunye Yaxuba ra,

⁷ bayo e hɛrisigen bata yi gbo ayi. E mi yi nɔɛ luyɛ e bode dɛxɔn ma. E yi dɛnaxan yi e xuruseene birin mi yi nɔɛ balo sɔtɛ mɛnni.

⁸ Na nan a to Esayu, naxan mɔn xili Edɔn, na yi siga a sa dɔxɔ Seyiri geya yireni.

⁹ Edɔn kaane benba Esayu bɔnsɔnna xinle ni itoe ra naxanye yi dɔxi Seyiri geya yireni:

¹⁰ Esayu a diine ni i ra:

Elifasi, Ada a dii xɛmɛna, Reyuli, Basamati a dii xɛmɛna.

¹¹ Elifasi a diine ni ito ra:

Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami e nun Kenasi.

¹² Timina nan yi Elifasi a konyi jaxanla ra. Na Amaleki bari nɛn Elifasi xa.

Esayu nun a jaxanla Ada mamandenne ni ito ra.

¹³ Reyuli a diine ni i ra:

Naxati nun Sera nun Sama e nun Misa. Ne findi Esayu nun a jaxanla Basamati mamandenne nan na.

¹⁴ Esayu a jaxanla Yoholibama a diine ni i ra:

Yewusi nun Yalami e nun Kora.

Yoholibama findi Anaa dii tɛmɛn nan na.

Ana findi Sibeyon ma dii tɛmɛn nan na.

¹⁵ Mangan naxanye keli Esayu bɔnsɔnni, ne ni i ra:

Elifasi, Esayu a dii singena, na diine ni itoe ra:

Manga Teman nun Manga Omaru nun Manga Sefo nun Manga Kenasi

¹⁶ nun Manga Kora nun Manga Gatami nun Manga Amaleki.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Elifasi ra Edɔn yamanani,

Ada mamandenne nan e ra.

¹⁷ Reyuli, Esayu a diina, a diine ni i ra:

Manga Naxati nun Manga Sera nun Manga Sama e nun Manga Misa.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Reyuli ra Edɔn yamanani,

Basamati mamandenne nan e ra.

¹⁸ Yoholibama, Esayu a jaxanla, a diine ni itoe ra:

Manga Yewusi nun Manga Yalami nun Manga Kora.

Mangane ni itoe ra naxanye fataxi Yoholibama ra, Esayu a jaxanla:

Yoholibama findi Anaa diin nan na.

¹⁹ Esayu, naxan mɔn xili Edɔn, na a diine nan ne ra.

Mangan naxanye keli Esayu bɔnsɔnni, ne nan ne ra.

Taruxune Singen 1.38-42

²⁰ Seyiri Xori kaana diine ni itoe ra naxanye yi dɔxi na yamanani:

Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana

²¹ nun Dison nun Eseri e nun Disan.

Seyiri a diine yi findi Xori mangane ra Edɔn yamanani.

²² Lotan ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Xori nun Heman.

Timina findi Lotan xunye dii tɛmɛn nan na.

²³ Sobali a dii xɛmɛne ni itoe ra:

Aliban nun Manaxati nun Ebali nun Sefo e nun Onan.

²⁴ Sibeyon ma dii xɛmɛne ni ito ra:

Aya nun Ana,

Ana nan tigi wolonxine to tonbon yireni
a to yi Sibeyon ma sofanle rabama.

²⁵ Ana a diine ni itoe ra:

Dison nun Yoholibama,

Ana a dii tɛmɛna.

²⁶ Dison ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Xemadan nun Eseban nun Itiran e nun
Keran.

²⁷ Eseri a dii xɛmɛne ni itoe ra:

Bilihan nun Saawan e nun Akan.

²⁸ Disan ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Yusu nun Aran.

²⁹ Xori kaane mangane ni i ra:

Manga Lotan nun Manga Sobali

nun Manga Sibeyon nun Manga Ana

³⁰ nun Manga Dison nun Manga Eseri

e nun Manga Disan.

Xori kaane Mangane findi ne nan na e
bɔnsɔn yɛɛn ma Seyiri bɔxɔni.

Edon Mangane

Taruxune Singen 1.43-54

³¹ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edon
yamanan xun na benun Isirayila kaane xa
mangan dɔxɔ waxatin naxan yi:

³² Beyori a diin Bela yi findi Edon manga
singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

³³ Bela to faxa, Seraa diin Yobabo, Bosara
kaan yi findi mangan na.

³⁴ Yobabo to faxa, Xusama, naxan yi ke-
lixi Teman yamanani, na yi findi mangan
na.

³⁵ Xusama to faxa, Bedadaa diin Xadada
yi findi mangan na. A tan nan Midiyan
kaane nɔ Moyaba bɔxɔni. A taan yi xili nɛn
Abiti.

³⁶ Xadada to faxa, Samala Masareka
kaan yi findi mangan na.

³⁷ Samala to faxa, Sayuli naxan yi kelixi
Rehoboti taani baan dɛ, na yi findi mangan
na.

³⁸ Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-
Xanan yi findi mangan na.

³⁹ Baali-Xanan, Akibori a diin to faxa,
Xadada yi findi mangan na. A taan yi
xili nɛn Pawu. A paxanla yi xili nɛn
Mehetabeli, Matirɛdi a dii tɛmɛna, Mesa-
habi mamandenna.

⁴⁰ Mangane ni i ra naxanye kelixi Esayu
bɔnsɔnni, e bɔnsɔnna nun e yamanan yɛɛn
ma.

Manga Timina nun Manga Aliwa nun
Manga Yetɛti

⁴¹ nun Manga Yoholibama nun Manga Ela
nun Manga Pinon

⁴² nun Manga Kenasi nun Manga Teman
nun Manga Mibisari

⁴³ nun Manga Magadiyɛli nun Manga
Irami.

Ne nan yi Edon mangane ra e nun e
bɔxɔna e yi dɔxi dɛnaxan yi.

Esayu a feen nan na ra naxan findixi
Edon kaane benban na.

37

Yusufu a xiyena

¹ Yaxuba dɔxɔ nɛn Kanan yamanani, a
baba yi dɛnaxan yi.

² Yaxuba bɔnsɔnne taruxun ni ito ra.
Yusufu a dii pɔrɛyaan pɛɛ fu nun solofere
nan yi a ra. A tan nun a tadane yi xu-
ruseene nan kantanma, naxanye nga yi
Bila nun Silipa ra, a babaa paxanle. A yi e
fe paxine dɛntɛgɛn sama a baba xa.

³ Yusufu nan yi rafan Isirayila ma dangu
a diine birin na, bayo a tan nan sɔtɔ a xɛmɛ
foriyani. A yi doma kuye tofapin so a yii.

⁴ Yusufu tadane to na feen to, a a tan nan
nafan e baba ma dangu e birin na, e yi a
rapaxu. Fala fapɛi yo mi yi e tagi sɔnɔn.

⁵ Yusufu yi xiye sa, a yi a yɛba a tadane
xa. E yi a rapaxu dangu a fəlon na.

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n ma
xiyen na, n naxan saxi.

⁷ En birin yi xɛɛn ma malo raxidideni.
Nanunna, n ma malo xidin yi keli, a ti. E
gbee malo xidine yi lu bilinxi n gbee xidin
na, e birin yi e xinbi sin n ma malo xidin
bun.”

⁸ A tadane yi a maxɔdin, e naxa, “Ee! I
waxi findi feni nxɔ mangan nan na alogo
i xa nxu yamari?” E yi a rapaxu dangu a
fəlon na a xiyena fe ra e nun a falana.

⁹ Yusufu mɔn yi xiye gbɛtɛ sa, a yi na fan
yɛba a tadane xa. A yi a fala, a naxa, “E ɛ tuli
mati, n mɔn bata xiye sa. Sogen nun kiken
nun sare fu nun keden yi e xinbi sinma n
bun ma.”

¹⁰ A yi xiyeni ito yɛba a baba nun a
tadane xa. A baba yi a kɔnkɔ a ma, a fa a
fala a xa, a naxa, “I xiyen naxan saxi iki,
nanse na ra? I nga nun i tadane nun n tan,
nxu birin fama nxu xinbi sindeni i yɛtagi?”

11 A tadane yi lu a maxəxələnne, koni a baba yi a yengi lu a xiye xən ma.

Yusufu tadane yi a mati

12 Yusufu tadane yi siga Siken yi e babaa xurusene rabadeni.

13 Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, "I tadane bata siga xuruse rabadeni Siken yi. Fa be, n xa i xə e ma." A yi a yabi, a naxa, "Awa."

14 Isirayila yi a fala a xa, a naxa, "Siga mafuren, i sa a mato xa i tadane kəndə, xa se mi xuruseene fan toxi, i yi fa na dəntəgen sa n xa." A yi a xə keli Xebiron lanbanni siga Siken yi.

15 Xəməna nde yi a to xəene xun xən. Xəməni yi a maxədin, a naxa, "I nanse fenma?"

16 A yi a yabi, a naxa, "N na n tadane nan fenma. A fala n xa, yandi, e xurusene rabama dənaxan yi."

17 Xəməni yi a fala a xa, a naxa, "E bata keli be, bayo n na e xuiin mənen, e yi a falama, a e xa siga Dotan yi." Yusufu yi bira a tadane funfu xən han a sa a tadane li Dotan yi.

18 E to a to wulani, benun a xa maso e ra, e lan a ma, a e xa a faxa.

19 E yi a fala e bode xa, e naxa, "Na xiye saan nan fama iki.

20 Ə fa be, en na a faxa, en na a woli xəjinna ra. Nayi, en na keli, en na a falama nən, a sube jaxin bata a don. Na waxatini en fama a kolondeni nən a xiye findima a xa feen naxan na."

21 Ruben yi na feen mə. A yi kata a xa a xunba, a naxa, "En nama a faxa."

22 Ruben mən yi a fala, a naxa, "Ə nama a wunla ramini de! Ə a woli xəjinni ito ra naxan tonbon yireni ito yi. Muxu yo nama a yiin din a ra." A yi wama a xunba feni alogo a xa nə a xalideni a baba fəma.

23 Yusufu to so a tadane yireni, a doma kuye tofəjin naxan yi ragodoxi a ma, e yi na rate a ma.

24 E yi Yusufu tongo, e a woli xəjinna ra, ige mi naxan kui.

25 Na xanbi, e yi dəxə donse dondeni. E to e yəen nakeli, e yi Sumayila bənsənna yulane to fə. E yi kelixi Galadi yi, wusulanna nun senna nun latikənənna yi e jəgəməne fari siga Misiran yi.

26 Yuda yi a fala a xunyene xa, a naxa, "Xa en na en xunyen faxa, en yi a wunla luxun, na tənən mundun en tan ma?"

27 Ə fa, en na a mati Sumayila bənsənna muxune ma, koni en nama en yiin din a ra de! Bayo en xunyen na a ra, en wuli keden fasa keden." A xunyene birin yi tin a falan ma.

28 Na xanbi, Midiyan yulane danguma, e yi Yusufu rate xəjinna ra. E yi Yusufu mati gbeti gbanan məxəne ra Sumayila bənsənna muxune ma. E yi a xali Misiran yi.

29 Ruben to xəte xəjinna yireni, a mi Yusufu li na sənən. A yi a domain birin yibə sununi.

30 A yi xəte a xunyene fəma, a yi a fala, a naxa, "Diidin mi fa na! N tan fa nanse ligama sənən?"

31 E yi kətə keden faxa, e yi Yusufu a doma kuye tofəjin maturuxun na sube wunli.

32 Na xanbi, e yi na doma kuye tofəjin xali e baba fəma. E yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata ito to. Domani ito mato ba, xa i ya diin gbeen na a ra."

33 Yaxuba yi domain kolon. A yi a fala, a naxa, "N ma diina domain na a ra! Sube xəpəna nde bata a faxa! A bata Yusufu yibə!"

34 Yaxuba yi a dugine yibə sununi, a mən yi kasa dugin nagodo a ma. A yi a diin jan feen liga xii wuyaxi.

35 A dii xəməne nun dii təməne yi siga a madəndəndeni, koni a mi tin na ma. A yi a fala, a naxa, "N nan n ma diin saya feen ligama nən han n sa a li laxira yi." A yi lu wugə a diina fe ra.

36 Midiyan kaane yi Yusufu mati Potifari ma Misiran yi, Misiran Mangana kuntigina nde naxan a kantan tiine xunna.

38

Yuda nun Tamari

1 Na waxatini, Yuda yi keli a ngaxakedenne xun ma, a siga Adulan kaana nde konni naxan xili Xira.

2 Yuda yi Suya Kanan kaana dii təməni to mənəni. A yi a findi a jaxanla ra. E yi lu e bode xən.

3 A yi fudikan, a yi dii xəməni bari. E yi na diin xili sa Eri.

⁴ A mən yi fudikan dii firinden na, a yi dii xəmən bari. E yi na diin xili sa Onan.

⁵ Na xanbi, a mən yi dii xəmən gbətə bari, a yi na xili sa Selaxa. Yuda yi Kesibe taan nin a naxanla yi diin barima waxatin naxan yi.

⁶ Yuda yi naxanla fen, a a so a dii singen Eri yii. Na naxanla xili Tamari.

⁷ Muxu naxin nan yi Yudaa dii singen Eri ra Alatala yəə ra yi. Alatala yi a faxa.

⁸ Na xanbi Yuda yi a fala Onan xa, a naxa, “I tadaa naxanla tongo, a xa findi i ya naxanla ra. I a xəmən xuriya wanla liga alogo i xa diin fi i tada faxa muxun ma.”

⁹ Koni Onan yi a kolon, a na diin mi yi fində a gbeen na. Na nan a liga, a to yi a tada naxanla kolonma naxanla ra, igen naxan minima a fatini, a yi na makala bəxən ma alogo a nama diin bari a tada xa.

¹⁰ A yi naxan ligama, na mi yi rafan Alatala ma. Nanara, a yi a faxa.

¹¹ Awa, Yuda yi a fala a mamuxun Tamari xa, a naxa, “Lu kəpəyani i baba konni benun n ma dii Selaxa xa gbo waxatin naxan yi.” A yi mirixi nən yanyina nde Selaxa fan faxama nən alo a tadane faxaxi kii naxan yi. Tamari yi siga a sa lu a baba konni.

¹² A mi bu Suyə a dii tēmənə, Yuda naxanla yi faxa. Nan feen to ba a ra, Yuda yi siga Timana yi e nun a lanfaan Xira Adulan kaana. E yi siga Yuda xuruse yireni, e yi e xabene maxabama dənaxan yi.

¹³ Muxuna nde yi a fala Tamari xa, a naxa, “I təpə sigama Timana taani a xuruse xabene maxabadeni.”

¹⁴ A yi a kəpə duginə ba a ma, a yi dugin so a yətagin xun na, a sa dəxə Enayin taan so dən na Timana kiraan xən. A bata yi a to Selaxa bata findi banxulanna ra, koni e mi a fi a ma a xa findi a naxanla ra.

¹⁵ Yuda to a to a dugin soxi a yətagin xun na, a yi a miri a yalunden na a ra.

¹⁶ A yi a fala a xa kiraan na, a naxa, “En siga, en sa kafu.” A mi yi a kolon a mamuxun na a ra. Koni, Tamari yi Yuda maxədin, a naxa, “I nanse fima n ma en na kafu?”

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, “N sii keden nan tongoma n ma xuruseene tagi, n fa a ra i yəə ra.” A yi a yabi, a naxa, “Awa, tolimana

nde lu n yii be singe benun i xa fa siin na waxatin naxan yi.”

¹⁸ A yi a maxədin, a naxa, “I wama n xanə so i yii tolimaan na?” Tamari yi a yabi, a naxa, “I ya taxamasenna nun a lutin nun i ya dunganna so n yii.” A yi na seene so a yii, e fa kafu. Tamari yi fudikan a diin na.

¹⁹ A yi xətə a konni. A yi dugin ba a yətagin xun na, a mən yi a kəpə domaan nagodo a ma.

²⁰ Yuda yi a lanfa Adulan kaan xə sii diin tideni naxanla ma alogo a xa fa seene ra a naxanye so naxanla yii tolimaan na. Koni a mi naxanla to.

²¹ A yi mən kaane maxədin, a naxa, “Yalunde naxanla naxan yi kiraan də Enayin taani, na minən yi?” E yi a yabi, e naxa, “Yalunde yo mi be.”

²² A yi xətə Yuda yireni, a fa a fala, a naxa, “N mi a lixi na. Mən kaane mən bata a fala n xa a yalunde yo mi na e tan konni.”

²³ Yuda yi a fala, a naxa, “A xa na seene mara. En fan nama en yətə rayagi. N bata sii diin nasənba a ma, koni i mi a lixi na.”

²⁴ Kike saxan dangu xanbi, muxuna nde yi a fala Yuda xa, a naxa, “I mamuxun Tamari bata findi yalunden na, a bata fudikan a yalunyani.” Yuda yi a fala, a naxa, “Ə a ramini, a gan.”

²⁵ E yi fama a ra waxatin naxan yi, a yi xəraan nasiga a təpə ma, a naxa, “Seni itoe mato naxanye n yii. Taxamasenni ito nun a lutin nun dunganni ito na findi muxun naxan gbee ra na nan n nafudikanxi. I lan nən i xa a kanna kolon.”

²⁶ Yuda yi na feene kolon. A yi a fala, a naxa, “A tinxin dangu n tan na bayo n mi a fixi n ma dii Selaxa ma.” Na xanbi ra, e mi fa kafu.

²⁷ A yi diin barima waxatin naxan yi, e yi a kolon a gulunne nan a kui.

²⁸ Diin bari waxatini, keden yi a yiin namini. Dii rasuxun yi a yiin suxu, a gari gbeela xidi a yiin na. A fa a fala, a naxa, “Ito nan singe barixi.”

²⁹ Koni na diin yi a yiin naso, a xunyen yi bari. Dii rasuxun yi a fala, a naxa, “I yətə raminixi fangan mundun na iki?” A yi a xili sa Peresi.*

* 38:29: 38.29Peresi bunna nən fa fala “A rabi fena.”

³⁰ Na xanbi boden fan yi bari gari gbeela xidixi a yiin na. Yuda yi a xili sa Sera.

39

Yusufu Potifari konni

¹ Sumayila bənsənna muxune yi siga Yusufu ra Misiran yamanani. Potifari, Misiran Mangan kantan tiine xunna yi a sara.

² Alatala yi Yusufu xən. A yi feen naxanye birin suxuma, ayi birin gasama. A yi lu a kanna Misiran kaan konni.

³ A kanna yi a kolon, a Alatala yi Yusufu xən, bayo Alatala bata yi a feen birin nasənya.

⁴ Yusufu yi rafan a kanna ma, a yi a findi a banxi xunna ra. A yi a hərisigən birin taxu a ra.

⁵ Na xanbi Yusufu to findi a banxi xunna ra e nun a yii seene birin, Alatala yi barakan sa Misiran kaana denbayani Yusufu a fe ra. Alatala yi barakan sa a yii seene birin yi, e nun a banxin nun a xəene.

⁶ Nanara, seen naxanye birin yi Potifari yii, a yi a birin nabəjin Yusufu yii. A tan mi yi fa a yengi saxi fefe xən ma fə a yi donseen naxan donma.

Yusufu yi tofan han.

⁷ Na feene danguxina, a kanna paxanla yi a yəen ti Yusufu ra. A yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, en fa kafu.”

⁸ Yusufu yi tondi, a a fala a kanna paxanla xa, a naxa, “Xabu n fa n kanna konni a mi a yengi luxi fefe xən ma sənən a banxini. A bata a yii seene birin taxu n na.

⁹ A banxin kui be, n tan nan dangu muxun birin na. A mi sese rafisaxi n xa, fə i kedenna, bayo i tan bata findi a paxanla ra. Iki, n fe paxi gbee sifani ito ligama nanfera naxan fində yulubi feen na Ala yii?”

¹⁰ Na paxanla yi na falama Yusufu xa ləxo yo ləxo. Koni hali na, Yusufu mi yi a tuli matima e kafu feen miriyaan na.

¹¹ Ləxəna nde, Yusufu yi so banxini wali kədeni. Banxi kui konyi yo mi yi na na waxatini.

¹² Na paxanla yi dutun a domaan ma. A yi a fala a xa, a naxa, “En kafu!” Yusufu yi a ba a domani, a yi a lu paxanla yii. A yi mini a giyə tandeni.

¹³ Naxanla to a to a bata a gi, a a domaan lu a yii, a mini tanden ma,

¹⁴ a yi a banxi kui konyine xili, a fa a fala e xa, a naxa, “E ito mato, n ma xəmənen faxi Heburu nan na a xa fa sabaan so en na. A faxi nən n fəma a nxu xa kafu, koni n yi sənən nate.

¹⁵ A to n sənəxo xuiin mə, a yi a gi, a a domaan lu n dəxən ma. A yi mini a giyə tandeni.”

¹⁶ A yi Yusufu a domaan namara han a kanna fa waxatin naxan yi.

¹⁷ A yi feni ito yəba a xa, a naxa, “I faxi Heburu konyi xəmənen naxan na, a faxi nən a xa sabaan so n na.

¹⁸ Koni n to sənən nate, a yi a domaan lu n yii, a yi mini a giyə tandeni.”

¹⁹ Yusufu kanna to a paxanla falan mə, a yi naxan falama a xa iki, a naxa, “A mato, i ya konyin naxan nabaxi n na,”

²⁰ a bəjen yi te, a xələ. A yi Yusufu balan mangana kasorasane yi dənaxan yi.

Koni kasoon na,

²¹ Alatala yi lu Yusufu xən ma, a hinan a ra. A yi a ragidi Yusufu ma e nun kaso mangan yi də fan.

²² Kaso mangan yi kasorasaan birin taxu Yusufu ra. Feen naxan birin yi ligama a yi danguma a tan nan yii.

²³ Kaso mangan mi yi Yusufu a wanla xun matoma a ra, bayo Alatala yi Yusufu xən ma. A bata yi a feen birin nasənya.

40

Yusufu kasoon na

¹ Na xanbi, Misiran Mangana muxun naxan yengi dəxi a minseen xən ma, na nun a buru ganna yi e kanna Misiran Mangan həkən tongo.

² Misiran Mangan yi xələ a banxi kui konyin firinne ma, naxan yengi saxi a minseen xən ma e nun naxan a burun ganma.

³ A yi e suxu, a e balan sofane mangana kaso banxini, Yusufu yi dənaxan yi.

⁴ Sofane mangan yi e taxu Yusufu ra, naxan yi walima e yii.

E to waxati ti kasoon na,

⁵ naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun naxan burun ganma Misiran mangan xa, e yi xiye sa kasoni

kəena nde ra. Na xiye firinna birin nun a bun.

⁶Yusufu yi fa e matodeni xətənni, a yi e li kuisanxi.

⁷A yi Misiran Mangana banxi kui konyini itoe maxədin naxanye fan yi kasoni, a naxa, “Nanfera ε kuisanxi to?”

⁸E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata xiyena nde nan sa, koni muxu yo mi be naxan nəe na yəbe.” Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “E mi a kolon Ala nan xiyene bunne kanna ra? E ε xiyene fala n xa.”

⁹Naxan yengi yi saxi mangana minseen xən ma, na yi a xiyen fala Yusufu xa, a naxa, “N tan ma xiyeni, n manpa binla* nan to, a tixi n yətagi alo naxundan binla,

¹⁰a yii saxan tixi a ma. A to fuga, a fugen yi bogi məxine ramini alo naxundan tənsonne.

¹¹Misiran Mangana igelengenna suxi n yii. N yi manpa bogi məxine ba, n yi e bundu Misiran Mangana igelengenna kui, n fa a so a yii.”

¹²Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “A bunna ni ito ra: Na yii saxanna naxanye na kiini a xii saxan nan yitaxi.

¹³Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunnakelima nən, a mən yi i raxetε i ya walide fonni. I mən fama nən igelengenna sodeni Misiran Mangan yii alo i darixi a ra kii naxan yi.

¹⁴Koni i naxə lu n xən ma i na hərin sətə waxatin naxan yi. I xa hinan n na, i xa n ma fe fala Misiran Mangan xa alogo n xa mini kasoni.

¹⁵Bayo e n tongoxi fangan nan na Heburu bəxəni. Be fan, n mi fefe ligaxi naxan a ligε n xa kasonon sətə.”

¹⁶Naxan burun ganma mangan xa, a to a to fa fala xiyen bunna fan, a yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan fan xiye saxi nən. Debe saxan dəxi n xun ma buru fixəna e kui.

¹⁷Deben naxan dəxi a fari, buru ganna donseen naxan birin nafalama Misiran Mangan xa, ne a kui. Koni xəline yi fa na donseen donjε naxan dəxi n xun ma.”

¹⁸Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “Xiyen bunna ni ito ra: Na debe saxanna naxan na kiini, e xii saxan nan yitaxi.

¹⁹Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunna səgema nən i dε. A i singanma nən wudin na, xəline yi i suben don.”

²⁰Xii saxande ləxəni, Misiran Mangan bari ləxəni, a yi sumun belebele yitən a kuntigine xa. Naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun a buru ganna, Misiran Mangan yi e ramini kasonon na, a fa e ra kuntigine yətagi.

²¹Naxan yengi saxi minseen xən ma, a yi na raxetε a walide fonni alogo a mən xa minseen so a yii.

²²Koni a yi a buru ganna singan wudin na alo Yusufu bata yi a yəba kii naxan yi.

²³Naxan yengi saxi minse feen xən ma, Yusufu a fe mi rabira na ma. A yi jinan a xən ma.

41

Misiran Mangan yi xiye sa

¹Nεε firin dangu xanbi, Misiran Mangan yi xiye sa. A tixi xude dēni.

²A yi jinge to fəni tuyanxi solofere to keke xuden kui, e e dεgema mεrēni.

³Na xanbi, jinge solofere gbεtε, naxanye to naxu, e doyenxi, ne fan yi keli xuden kui jingen bonne dεxən ma.

⁴Jinge to naxi doyenxi solofereni itoe yi jinge to fəni tuyanxi solofereni itoe don. Nayi, Misiran Mangan yi xulun.

⁵A mən yi xi, a xiye gbεtε sa.

⁶Tənsən solofere fəni rafexine tixi bili kedenna ma.

⁷Na xanbi, tənsən solofere gbεtε, naxanye xurun, foyen bata e rafəfo ayi, ne tixi tənsənna bodene dεxən ma. Tənsən xurunni itoe yi tənsən nafexi fəjine gerun. Nayi, Misiran Mangan yi xulun. Xiyen nan yi a ra.

⁸Xətənni Misiran Mangan bəjən yi mini. A yi woyimεne nun fekolonne birin xili naxanye Misiran yi. A yi xiyeni itoe fala e xa, koni muxu yo mi nə xiyene yəbe a xa.

⁹Na waxatini, naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, na yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N ma kala fonne bata rabira n ma to.

¹⁰Misiran Mangan xələ nən a konyine ma waxatina nde yi. A yi n suxu, a n balan

* 40:9: 40.9 Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

sofa mangana kasoon na, nxu nun naxan yi burun ganma mangan xa.

¹¹ A tan nun n tan, nxu birin xiye sa nən kəe kedenna ra, xiye firinna birin nun a bun.

¹² Kasoni, nxu nun sofa mangana konyina, Heburu banxulanna nan yi na yi. Nxu yi xiye itoe fala a xa, a yi e birin bunna fala nxu xa. Nxu xiye naxanye saxi, a yi e bunne fala nxu xa.

¹³ A xiye yeba nxu xa kii naxan yi, a mən birin ligaxi na kiini nən. Misiran Mangan bata n naxetə n walide fonni. A yi boden fan singan wudin na.”

¹⁴ Misiran Mangan yi Yusufu xili. E yi a ramini kasoni mafuren! A yi a xunna bi, a maraberi baane yi masara a ma. A fa siga Misiran Mangan fama.

¹⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N bata xiye sa. Muxu yo mi naxi a yebadeni, koni n bata a mē a i tan naxi xiye bunna fale, naxan na fala i xa.”

¹⁶ Yusufu yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N tan mi a ra, Ala nan Misiran Mangana a xiye bun fapin fima a ma.”

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N xiye, n yi tixi xude deen nin.

¹⁸ N yi jinge to fəni tuyanxi solofere to keke xuden kui, e e degema mereni.

¹⁹ Nayi, jinge solofere gbete yi te e xanbi ra, e doyenxi, e to jaxu, e xasixi. Han to n munma yi na jinge to jaxi sifan to Misiran bəxən birin ma singen.

²⁰ Jinge xasixi to jaxine yi jinge tuyanxi solofere singene don.

²¹ Koni na xanbi, muxu yo mi naxi a kolonje xa e bata e don, masotə e doyen kiin ma mən. Nayi, n yi xulun.”

²² “N mən yi xiye gbete sa. Tənsən nafexi fəni solofere tixi bili kedenna ma.

²³ Na xanbi tənsən solofere gbete naxanye xurun, foyen naxanye rafofoxi ayi, ne yi te bodene dəxən ma.

²⁴ Tənsən fofone yi tənsən fəni soloferene gerun. N bata a fala woyimene xa, koni muxu yo mi naxi a yebadeni n xa.”

²⁵ Yusufu yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “I ya xiye firinna birin fe kedenna nan yitaxi. Ala bata i rakolon feen ma a fama naxan ligadeni.

²⁶ Na jinge to fəni soloferene nun tənsən fəni soloferene, ne jee solofere nan yitaxi na kiini. Xiye keden nan a ra.

²⁷ Jinge xasixi to jaxi soloferene nun tənsən fofo soloferene foyen naxanye rafofoxi ayi, ne fan jee solofere fitina kamən nan yitaxi.

²⁸ N na a falaxi i xa kii naxan yi, Ala bata na feene yita Misiran Mangan na a fama naxanye ligadeni.

²⁹ Jee solofere naxanye fama iki, a findima lugo jee nan na Misiran bəxən xa.

³⁰ Na xanbi, jee solofere kamən fama nən, en jinanma nən na lugon birin na. Kamən Misiran bəxən halagima nən.

³¹ Fitina kamən findima fe magaxuxin nan na, han muxune birin yi jinan lugo jee xən bəxəni ito yi.”

³² “I xiye ito saxi nən dəxəna yi firin bayo Ala bata a feen nagidi, a mən mi buma a ligadeni.

³³ Iki mangana, xaxilimaan fen, fe kolonna, i yi a dəxə Misiran bəxən xun na.

³⁴ Mangana, i xa muxune sugandi naxanye dəxəma na wanla xun na lugo jee solofere bun ma. Se xaba waxatin na a li, naxan yo na maala xidi naanin xaba, a suulundena, a xa fa na ra, a ramara.

³⁵ E xa donseene birin malan lugo jee solofere famatən bun, e xa a ramara taane kui, Misiran Mangana nən bun ma.

³⁶ Donse maraxini ito fama Misiran bəxən natangadeni kamən ma nən naxan fama jee solofere bun ma.”

³⁷ Falani ito yi rafan Misiran Mangan nun a kuntigine birin ma.

³⁸ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, “En naxi muxuna nde sotə naxan ligaxi alo ito, Alaa Nii Sarijanxin naxan yi?”

³⁹ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Bayo Ala bata na feen birin yita i ra, muxu yo mi na naxan xaxili fan alo i tan, naxan fe kolon dangu i ra.

⁴⁰ I tan nan fama findideni n ma banxi xunna ra. N ma yamaan fama biradeni i ya yamarin nan dəxə ra. N ma manga gbəden nan tun luma i xun na.”

⁴¹ Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A mato, n bata nən so i yii Misiran bəxən birin xunna.”

42 A yi a gbeti wuredin ba a yiin na, a yi a so Yusufu yiin na. A yi a maraberi ba taa dugi faɲin na. A yi xema ɲeɛn bira a kɔɛ ra.

43 A yi a rate sofa wontoron kui, naxan Misiran Mangan wontoron xanbi ra. E yi lu sarinɲe a yɛɛ ra, e naxa, “E xinbi sin!” Misiran mangana a mangayaan taxu a ra na kii nin.

44 Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan nan mangan na. Xa i mi yamarin fi naxan ma, fefe mi ligɛ Misiran bəxə yo ma.”

45 Misiran Mangan yi Yusufu xili sa Safanati-Paniya. A yi Potifari a dii tɛmɛna Asenati fi a ma a ɲaxanla ra. Hon taana saraxaraliin nan yi Potifari ra. Yusufu yi xun matoon fəlo Misiran bəxən ma.

46 Yusufu barin bata yi ɲɛɛ tonge saxan ti nun a fa Misiran Mangan yetagi waxatin naxan yi, Misiran mangana. A yi keli Misiran Mangan fɛma, a yi bəxən birin yisiga.

47 Lugo ɲɛɛ soloferen bun ma, bəxən birin yi rawali ki faɲi.

48 Yusufu yi donseen birin malan naxan sətəxi ɲɛɛ solofereni ito bun ma Misiran bəxən ma. Donseen naxanye sətəxi banxidene yi, a yi ne ramara taa gbeene kui.

49 Yusufu yi donse xəri gbegebe malan alo baa xən mɛɲɛnsinna. A yi gbo ayi, han e fata a tɛngen ma bayo a mi yi gase.

50 Benun kamɛn ɲɛɛ singen xa a li, Yusufu a ɲaxanla Asenati, Hon taana saraxaraliin Potifari a dii tɛmɛna, na yi dii firin bari.

51 Yusufu yi dii singen xili sa Manase, a naxa, “Bayo Ala bata a liga n ɲinan n ma tərɔyaan birin xən, e nun n baba a denbayana.”*

52 A yi dii firinden xili sa Eframi, a naxa, “Bayo Ala bata n findi wuyalaan na n nayarabi bəxən ma.”†

53 Lugo ɲɛɛ soloferen yi dangu Misiran bəxən ma.

54 Kamɛ ɲɛɛ soloferen yi a li fəlo alo Yusufu a yɛba kii naxan yi. Kamɛn yi so bəxəne birin yi, koni burun yi na Misiran bəxən birin ma.

55 Kamɛn to Misiran bəxən birin suxu, yamaan yi sənɲən nate Misiran Mangan ma donse feen na. Misiran Mangan yi a fala Misiran kaane birin xa, a naxa, “E sa a fala Yusufu xa, a na feen naxan fala ε xa, ε na liga.”

56 Kamɛn yi din bəxən birin na. Yusufu yi donse ramaradene rabi, a yi donseen sara Misiran kaane ma. Kamɛn yi sɛnbɛn sətə Misiran bəxən birin ma.

57 Muxune yi fa, sa keli yamanane birin yi, e fa donseen sara Yusufu ma Misiran bəxəni, bayo kamɛn bata yi sɛnbɛn sətə yamanane birin yi.

42

Yaxubaa diine yi siga Misiran yi

1 Yaxuba to a mɛ a murutun Misiran yi, a yi a fala a diine xa, a naxa, “Nanfera ε dəxi tun?”

2 N bata a mɛ a murutun Misiran yi. E siga, ε sa murutun sara en xa alogo en xa balo, en nama faxa.”

3 Yusufu tadan muxu fu yi siga donse xəri saradeni Misiran yi.

4 Yaxuba mi tin Bunyamin xa bira e fəxo ra, Yusufu xunyɛna. A yi a fala, a naxa, “N bata gaxu fe ɲaxin nama fa a sətə.”

5 Isirayilaa diine yi siga murutu saradeni, e nun muxu gbɛtɛn naxanye yi waxi murutun xən, bayo kamɛn bata yi din Kanan bəxən birin na.

6 Yusufu nan yi yamana kannna ra bəxən xun na. A tan nan yi murutun matima yamaan birin ma yamanani. Yusufu tadane yi fa e xinbi sin a bun, e e yetagine lan bəxən ma.

7 Yusufu to a tadane to, a yi e kolon, koni a yi a yetɛ rasan e ma. A yi falan ti e xa a xədəxɛn na, a fala e xa, a naxa, “E kelixi minɛn yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Kanan bəxən nan ma fa donse saradeni.”

8 Yusufu yi a tadane kolon, koni e tan mi a kolon.

9 Yusufu a xiyene fe yi rabira a ma a naxanye sa e fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “Yaxune nan ε ra. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

* 41:51: 41.51Manase bunna nɛɛn “A bata ɲinan.” † 41:52: 41.52Eframi bunna nɛɛn “A bata n findi wuyalaan na.”

¹⁰ E yi a yabi, e naxa, “En-en, nxu kannna, nxu tan i ya konyine faxi donse saraden nin.

¹¹ Xeme kedenna diine nan nxu ra. Nxu tinxin. Nxu tan i ya konyine, yire mato mi nxu ra.”

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E wule. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “Nxu tan, i ya konyine, xeme kedenna dii muxu fu nun firin nan nxu ra Kanan bəxəni. Iki nxu birin ma bolokada nxu baba dəxən. Keden mi fa na.”

¹⁴ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “N yi na nan falama e xa, a yire matone nan e ra.

¹⁵ N na e kepaan fese fese ma ito nan na. N bata n kələ Misiran Mangan siini, e mi minima be xa e bolokadaan mi fa.

¹⁶ E muxu keden nasiga e ye, a xa sa fa e bolokadaan na. E tan dən xene sigama kasoon nin. E falane matoma nən, n na a kolonxe xa e pəndin falama, xanamu n bata n kələ Misiran Mangan siini, yire matone nan e ra.”

¹⁷ A yi e birin suxu han xii saxan.

¹⁸ Xii saxande bəxəni, Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “E ito liga alogo e xa kisi. N gaxuma Ala yee ra.

¹⁹ Xa tinxin muxun nan e ra, e muxu keden lu kasoon na. Bodene xa donseen xali e denbaya kamətəne xa.

²⁰ E sa fa e bolokadaan na n xən alogo n xa a kolon xa pəndi falan nan e ra, alogo e nama faxa.”

²¹ E yi tin na falan ma, koni e bode tagi e naxa, “En tan nan yati findixi sənmaan na en xunye na a fe ra, bayo en bata a niina a tərəyaan to, a to yi en mafanma kininkininni koni en mi en tuli mati a ra. Na nan a toxi tərəyani ito en lixi.”

²² Ruben yi ito sa a fari, a naxa, “N mi yi a fala e xa, e nama fe paxin naba diidini ito ra. Koni e mi e tuli ti. Iki en fa a faxan saren nan fima.”

²³ E mi yi a kolon xa Yusufu a mema, bayo xui maxetən yi e tagi.

²⁴ Yusufu yi a makuya e ra, a wuga. Na xanbi, a yi fa falan tiye e xa. A yi Simeyən tongo e tagi, a yi a sa kasoon na e yee xəri.

²⁵ Yusufu yi yamarin fi, a muxune xa a tadane bənbenle rafe donse xənnə ra, e mən xa e keden kedenna birin ma gbeti

sa a bənbenla kui sa fandana ndee fari e naxanye donje kira yi. Na yi liga e xa.

²⁶ E yi e murutu goronne sa e sofanle fari, e yi siga.

²⁷ E kəeen nadangu dənaxan yi, keden yi a bənbenla rabi alogo a xa balon so a sofanla yii. A yi a gbetin to a bənbenla dēe ra.

²⁸ A yi a fala a ngaxakedenne xa, a naxa, “N ma gbetin bata xete n ma. I mi a to n ma bənbenla kui mən?” E bəjene yi mini. Birin yi a kuisan feen fala a boden xa e naxa, “Ala nanfe ligaxi en na?”

²⁹ E to so e baba Yaxuba konni Kanan bəxəni, feen naxanye birin e li, e yi a birin yeba a xa.

³⁰ E yi a fala, e naxa, “Xemen naxan na yamana kannna ra, a falan tixi nxu xa a xədəxən nan na, a nxu kansun a yire mato nan nxu ra.

³¹ Nxu yi a fala a xa, nxu naxa, ‘Nxu tinxin, yire matone mi nxu ra.

³² Nxu dii fu nun firin na a ra, nxu birin baba keden. Keden mi fa na, nxə bolokadana nxu baba fəma Kanan bəxəni.’

³³ Xemeni ito naxan yamana kannna ra, na yi a fala nxu xa, a naxa, ‘E mi a to, a kolonma kii naxan yi a e tinxin. E muxu keden lu n fəma. Naxan daxa e denbaya kamətəən xa, e na xali.

³⁴ E siga, e sa fa e bolokada ra n xa. N na a kolonma nən nayi fa fala yire mato mi e ra, e tinxin. Na waxatini, n na e xunye n soma e yii nən, e yulayaan liga bəxəni ito ma.’ ”

³⁵ E to yi e bənbenle yixələma, birin ma sare so gbetin yi a bənbenla kui. E tan nun e baba yi gbetine to, e birin yi gaxu.

³⁶ E baba Yaxuba yi a fala e xa, a naxa, “E bata n nafula n ma diine ra. Yusufu mi fa na, Simeyən fan mi na. E mən waxi Bunyamin nan fan tongo fe yi iki. Na goronna ngaan sama n tan nan xun ma.”

³⁷ Ruben yi a fala a baba xa, a naxa, “Xa n mi fa Bunyamin na, i xa n ma dii firinne faxa. A so n yii, n fama a ra nən i xa.”

³⁸ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N ma diin mi sigama e fəxə ra, bayo a tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi. Xa fena nde fa a sətə e sigatini, e n nagodoma nən səxələni laxira yi, nxu nun n fuge fixene.”

Yaxubaa diine sigatiin firindena

¹ Kamən yi fa gbo ayi bəxəni.

² E to yelin na murutun birin donje e fa naxan na sa keli Misiran yi, Yaxuba yi a fala a diine xa, a naxa, “E mən xa siga ε sa donsena nde sara en xa.”

³ Yuda yi a yabi, a naxa, “Na xəmənə nxu rakolonxi nən a faɲin na, a naxa, “E mi fa n yetagin toma nən sənən fə ε bolokadaan na taran ε ye.”

⁴ Xa i bata tin nxu nun Bunyamin birin xa siga, nxu sigε, nxu sa donseen sara i xa.

⁵ Koni xa i mi tin na ma, nxu mi sigε, bayo na xəmənə a fala nən nxu xa, a naxa, “E mi fa n yetagin toma fə ε bolokadaan taran ε ye.”

⁶ Na waxatini Isirayila yi a fala, a naxa, “Nanfera ε fe ɲaxini ito ligaxi n na, ε a fala na xəmən xa a ε ngaxakedenna nde mən na yi?”

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Xəmən i to nxu maxədinxi nən a gbengbenna ra e nun nxu bari kiin ma. A yi fa a fala, a naxa, “E baba mən barixi? E xunyenə nde na?” Nxu fan yi a maxədinna birin yabi. Nxu yi a kolonje ba, a a falε, a naxa, “E fa ε xunyen na?”

⁸ Yuda yi a fala a baba Isirayila xa, a naxa, “A lu nxu nun diin xa siga. Nxu kelima nən, nxu siga, nayi en balon sətoma nən en mi faxε, i tan nun nxə diine, e nun nxu tan.

⁹ N tan nan findixi tolimaan na a funfuni. I fama a maxədindeni n tan nan na. Xa n mi fa a ra, n fa a ti i yetagi, n bata findi sənmaan na i mabinni.

¹⁰ Anu, xa en mi yi buxi, nxu bata yi siga nun dəxəɲa yi firin.”

¹¹ E baba Isirayila yi a fala e xa, a naxa, “Bayo na kiin na a ra, ε ito liga: E yamanan wali xənna nde sa ε bənbenle kui sanban na xəmən i to xa, wudi dole senna nde nun kumin nun ture xiri ɲaxumene nun latikənəne nun wudi kəsene nun a tinna nde.

¹² E xa gbetin dəxəde firin tongo. E siga na gbetin na e naxan sa ε bənbenle dε ra. Yanyina nde tantanna na a ra.

¹³ E ε xunyen tongo, ε xεte xəmən i to fεma.

¹⁴ Ala Sənbe Kanna xa a liga, xəmən i to yi kininkinin ε ma, a ε xunyen so ε yii e nun

Bunyamin. N tan fan, xa n fulama n ma diine ra nən, n xa fula.”

¹⁵ Xəmən i to e yi sanbane yitən, e yi gbetin dəxəde firin tongo e nun Bunyamin. E yi keli e siga Misiran yi, e sa e yetε yita Yusufu ra.

¹⁶ Yusufu to e to e nun Bunyamin, a yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Xəmən i to e raso banxini. Suben faxa, i yi a yitən bayo nxu nun xəmən i to e nan nxu dεgema to yanyin na.”

¹⁷ Yusufu feen naxanye fala a banxi xunna xa, a ne liga. A yi xəmən i to e mati Yusufu a banxini.

¹⁸ Gaxun yi e suxu e sa e mati Yusufu a banxini waxatin naxan yi. E yi fa a fala, e naxa, “E faxi en na gbetin nan ma fe ra e naxan sa en ma bənbenle kui a fəloni. E fama sodeni en xunna, e fa en suxu, e yi en findi konyine ra en nun en ma sofanle.”

¹⁹ E yi e maso Yusufu a banxi xunna ra, e yi falan ti a xa banxin so dεen na.

²⁰ E yi a fala, e naxa, “Yandi n kanna, nxu bata yi siga a singeni donse saradeni.

²¹ Na xanbi, nxu to ti kəen na, nxu yi bənbenle rafulun. Nxu keden kedenna ngan yi gbetin to nxə bənbenle kui, nxə balon saraxi gbetin naxanye yetε ra. Iki nxu mən bata fa na ra.

²² Nxu mən bata fa gbete gbete ra alogo nxu xa donse gbete sara. Nxu mi a kolon naxan gbetin sa nxə bənbenle kui.”

²³ A yi e yabi, a naxa, “E bəɲen xa xunbeli, ε nama gaxu. E Ala na a ra, ε babaa Ala nan hεrisigen fixi ε ma ε bənbenle kui. E gbetin soxi n yii nən.” A yi Simeyən namini e ma.

²⁴ Xəmən i to e raso Yusufu a banxin kui. A yi igen so e yii, e yi e sanne maxa, a yi balon so e sofanle yii.

²⁵ E yi sanba seni tən benun Yusufu xa so waxatin naxan yi yanyi tagini, bayo e bata yi a mε e e dεgema menna nin.

²⁶ Yusufu to so banxini, e yi sanba seene so a yii, e e xinbi sin a yetagi.

²⁷ Yusufu yi e maxədin e kəndəyaan ma. A yi a fala, a naxa, “E ε baba forixin naxan ma fe fala, tana mi a ma? A mən barixi?”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “I ya konyina, nxu baba, tana yo mi a ma. A mən barixi.” E mən yi e xinbi sin a bun.

²⁹ Yusufu yi a yeen nakeli, a yi a xunyən Bunyamin to, a nga a diina. A yi a fala, a naxa, “Ito nan ε xunyən na ε naxan ma fe fala n xa?” A mən yi a fala, a naxa, “Ala xa hinan i ra, n ma diina.”

³⁰ A xunyən hinanna yi so Yusufu yi, a yi wa wuga feni. A yi keli, a so a xideni, a wuga.

³¹ A to a yeen naxa, a yi mini. A yi a yixədxə alogo a xa a yete nə. A yi a fala, a naxa, “E donseni taxun.”

³² E yi a gbeen sa a danna, a tadane fan yi dxə e danna. Misiran kaan naxanye yi e degema a xən ma ne fan yi lu e danna, bayo Misiran kaane nun Heburu muxune mi yi e dege yire kedenni. Misiran kaane e namunna mi yi tinje na ma feu.

³³ Yusufu tadane yi radəxə a yetagi e bari yeen ma, fəlo saran ma han bolokadana. E lu e bode matoe xaminxin na.

³⁴ Yusufu yi e donseene so e yii. Bunyamin ma donseen yi dangu a tadane gbeen na dxəpa ma suulun. E birin yi e dege, e e min, han e yi wasa.

44

Yusufu yi a tadane mato

¹ Yusufu yi yamarini ito so a banxi xunna yii, a naxa, “Muxuni itoe e bənbenle rafe donseen na han e nəe yatən naxan xale. I mən xa e gbetin sa e bənbenle de ra.

² I n ma igelengenna gbeti daxin fan sa e bolokadana bənbenla de ra, e nun a murutu sara gbetina.” Yusufu feen naxan birin fala a banxi xunna xa, a yi na birin liga.

³ Kuye to yiba e yi muxuni itoe yiiba. E yi siga e nun e sofanle.

⁴ E yi mini taani. Koni e mi yi makuyaxi, Yusufu yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Keli, i siga muxuni itoe fəxə ra, i yi e suxu, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Nanfera ε fe fəpin jəxəxi fe kobin na?’

⁵ Nanfera ε n kanna igelengenna mupaxi a a minma naxan yi, a yiimato sena? E bata fe paxin liga na yi!’ ”

⁶ Banxi xunna to e yiren li, a yi xete falani ito ma e xa.

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Nanfera nxu kanna fala sifani itoe tima? Nxu tan, i ya konyine mi nəe na fe sifan lige.

⁸ Nxu gbetin naxan to bənbenle kui Kanan yi, nxu bata fa a ra. Nayi, nxu gbetin nun xemaan mupama i kanna banxini di?

⁹ I na se keden peen to i ya konyi kedenna naxan yii, a xa faxa. Nxu tan fan yi findi mangana konyine ra.”

¹⁰ Mangana a banxi xunna yi a fala, a naxa, “Na bata fan, ε naxan falaxi na ra, n fan bata tin na ma. N na se keden peen to muxun naxan yii, na tan bata findi n ma konyin na, ε tan dənxe ne yi yiiba.”

¹¹ E birin yi e bənbenle ragodo mafuren, e yi e rafulun.

¹² Banxi xunna yi e kui to, fəlo dii saran ma sa dxə bolokadaan na. Igelengenna yi to Bunyamin ma bənbenla kui.

¹³ E yi e domane yibə. E birin yi e goronne rate sofanle fari, e mən yi xete taani.

¹⁴ Yuda nun a xunyene yi xete Yusufu a banxini, a mən yi dənaxan yi. E bira bəxəni a yetagi, e yetagin yi lan bəxən ma.

¹⁵ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera ε ito ligaxi? E mi a kolon, a n tan muxu sifan nəe feene kolonje nən yiimatoon xən?”

¹⁶ Yuda yi a yabi, a naxa, “N nanse falama n kanna xa? N lan n xa nanse fala? Nxu nəe fixe di? Ala bata nxu tan i ya konyine to haken xun ma. Nxu bata findi n kanna konyine ra, nxu nun igelengenna toxi muxun naxan yii.”

¹⁷ Yusufu yi a fala, a naxa, “N mi nəe na fe sifan lige! Igelengenna toxi muxun naxan yii, na nan n ma konyin na, koni ε tan, ε xete bəje xunbenli ε baba fəma.”

¹⁸ Na xanbi ra, Yuda yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan n kanna, a lu n tan i ya konyin xa falan ti n kanna xa. I bəjen nama te i ya konyin xili ma, bayo i luxi nən alo Misiran Mangana.

¹⁹ N kanna bata yi nxu tan i ya konyine maxədin, a a fala, a naxa, ‘E baba na yi, xanamu ε xunyena?’

²⁰ Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, ‘Nxu baba forixin na yi, e nun nxu xunyena, a naxan sətəxi xeme foriyani. A tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi a nga a diin na, a rafan a baba ma.’ ”

²¹ “I bata a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘E fa a ra n fəma alogo n xa a to n yeen na.’

²² Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, ‘Dii jərəni ito mi kele a baba dəxən ma, xa a keli na, a baba faxama nən.’

²³ Koni, i yi a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘Xa ε nun ε xunyən birin mi fa, ε mi n yetagin toε sənən.’

²⁴ Nxu to siga n baba konni, i ya konyina, nxu yi i tan n kanna dəntəgen sa a xa.”

²⁵ “Nxu baba yi a fala, a naxa, ‘E siga ε sa donsena nde sara en xa.’

²⁶ Nxu yi a yabi, nxu naxa, ‘Nxu mi nəε sigε xa nxu nun nxu xunyən birin mi a ra. Nxu sigε nən xa nxu birin na a ra. Xa na mi a ra nxu mi nəε xəməni ito yetagin toε.’

²⁷ I ya konyina, nxu baba a fala nən nxu xa, a naxa, ‘E a kolon n ma jaxanla dii xəmə firin nan barixi n xa.

²⁸ Kedenna kelixi nən n xun ma, n mirixi a ma yanyina nde suben bata a yibə, bayo han iki n munma a to.

²⁹ Xa ε ito fan tongo n xun ma, fe jaxina nde yi a sətə, ε n nagodoma səxələni nən laxira yi nxu nun n ma fuge fixene.’ ”

³⁰ “Iki xa n xetε n baba yireni, i ya konyina, xa nxu nun diidini ito mi a ra,

³¹ n baba faxama nən bayo a nii lutin nan a diin na, Bunyamin. A na a to diidini ito mi faxi, i ya konyine bata e baba ragodo nayi səxələni laxira yi e nun a fuge fixene.

³² Bayo, n tan, i ya konyina a yetε dəxi nən tolimani diidini ito a fe ra. N bata yi a fala n baba xa, n naxa, ‘Xa n mi xetε a ra i yireni, n findima sənmaan nan na n baba mabinni habadan.’ ”

³³ “Iki n bata i mafan, i ya konyin xa lu diidini ito jəxəni alo n kanna a konyina, alogo diidini ito nun a tadane birin xa siga.

³⁴ N nəε sigε n baba yireni di, xa nxu nun diidini ito birin mi a ra? N mi nəε n yeen tiye na sunun na naxan n baba suxe.”

45

Yusufu yi a yetε yita

¹ Yusufu mi yi nəε a yetε yisuxe a walikene yetagi. A yi sənə, a naxa, “E birin xa mini n xun ma!” Yusufu a yetε yitama a tadane ra waxatin naxan yi, muxu yo mi yi a fəma.

² A yi wuga səbən na. Misiran kaane yi a xuiin mε, Misiran Mangana banxin muxune yi a feen mε.

³ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N tan nan Yusufu ra! N baba mən na?” Koni a tadane mi nə a yabideni bayo e bata də xara, e yigitεε a yεε ra.

⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N bata ε maxandi, ε ε maso n na.” E yi e maso a ra. A yi a fala, a naxa, “N tan nan Yusufu ra, ε xunyena, ε naxan mati Misiran kaane ma konyin na.

⁵ Iki, ε bəjən nama mini, ε mən nama gaxu n mati feen ma, bayo Ala n xəxi nən ε yεε ra alogo n xa ε nii ratanga.

⁶ E bata a to, xabu jεε firin kəmen waraxi bəxəni, jεε suulun mən luxi, bəxən mi nəε rawale, sansiin mi nəε xabε.

⁷ Ala n nasənbaxi nən ε yεε ra alogo ε nun ε yixetene xa kisi dunujna yi, maratanga gbeen barakani.

⁸ Nayi, ε tan xa mi faxi n na be, koni Ala na a ra. A yi n findi Misiran Mangan baba ra, a banxi mangana, e nun Misiran bəxən birin yamana kanna.”

⁹ “E xulun, ε siga n baba yireni. E a fala a xa, ε naxa, ‘I ya diin Yusufu ito nan falaxi, Ala bata n findi Misiran bəxən birin mangan na. Fa n fəma, i nama bu.

¹⁰ I luma Gosen bəxən nan ma. I luma n fəma nən, i tan nun i ya diine nun i maməndenne nun i ya xuruse kurun birin, e nun i yii seen birin.

¹¹ Mənni n ni i makoon birin fanma nən, bayo jεε suulun kəmen mən luxi. Xa na mi a ra i fama nən halagideni ε nun i ya denbayana, e nun i yii seen birin.’ ”

¹² “E bata a to ε yeen na, n xunyən Bunyamin fan bata a to a yeen na, a n tan nan falan tixi ε xa.

¹³ E xa n ma mangaya nərən yəba n baba xa n naxan yi Misiran bəxəni, e nun ε feen naxan birin toxi. E xulun, ε fa n baba ra han be.”

¹⁴ A yi dutun a xunyən Bunyamin ma, a yi wuga. Bunyamin fan yi wuga.

¹⁵ A yi a tadane birin sunbu, a wugama. Na birin to jan, e nun a tadane yi batu.

¹⁶ Na feen xibarun yi Misiran Mangana banxin li, a Yusufu tadane bata fa. Na yi rafan Misiran Mangan ma e nun a kuntigine birin.

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A fala i tadane xa, i naxa, ‘E goronne

rate ε sofanle fari. Ε keli, ε siga Kanan bəxəni.

¹⁸ Ε sa ε baba tongo e nun ε denbayane, ε fa n fəma. Se fəpin naxan birin Misiran bəxəni, n na a soε ε yii, ε mən yi bəxən donse fəpine don.'

¹⁹ N bata i yamari, a fala i tadane xa, i naxa, 'Ε wontorone tongo Misiran bəxəni, ε diine nun ε paxanle xa. Ε ε baba fan nate, ε birin yi fa.

²⁰ Hali ε nama mənε ε yii seene fe ra, bayo se fəpin naxanye birin Misiran bəxəni, a findima nən ε gbeen na.' "

²¹ Isirayila a diine yi na liga. Yusufu yi wontorone so e yii alo Misiran Mangana a fala a xa kii naxan yi. E yi fandan so e yii e naxan donma kira yi.

²² A yi domane so e birin yii. A gbeti gbananna kəmε saxan fan so Bunyamin yii e nun doma suulun.

²³ Se fəpin naxan birin Misiran bəxəni, a na ndee rate sofali fu fari, a e sanba a baba ma e nun donse xənna nun burun nun fandan birin a baba naxan donjε kira yi, na yi rate sofali gilε fu fari.

²⁴ Na xanbi ra, a yi a tadane yiiba, e yi siga. A yi a fala e xa, a naxa, "Ε nama sənxo kira yi de!"

²⁵ E yi keli Misiran yi, e te Kanan bəxən ma e baba Yaxuba yireni.

²⁶ E yi a fala a xa, e naxa, "Yusufu mən barixi, a tan nan Misiran bəxən birin yamarima." Koni Yaxuba bəjən mi səwa, bayo a mi laxi e ra.

²⁷ Yusufu falan naxanye birin ti e xa, e yi na birin yəba a xa. Yaxuba yi wontorone to Yusufu naxanye rasanbaxi a ma a xali feen na. Na yi a liga e baba Yaxuba niin yi səwa.

²⁸ Isirayila yi a fala, a naxa, "N bata səwa, n ma diin Yusufu mən na. Benun n xa faxa, n sa a toma nən."

46

Yaxuba yi siga Misiran yi

¹ Seen naxan birin yi findixi Isirayila gbeen na, a yi na birin xali a yii. A to Bəriseba li, a yi saraxan ba a baba Isiyagaa Ala xa.

² Isirayila yi fe toon ti kəεεn na alo xiyena, Ala yi a fala a xa, a naxa, "Yaxuba, Yaxuba!" Isirayila yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra!"

³ Ala yi a fala, a naxa, "N tan nan Ala ra, i babaa Ala. Hali i nama gaxu siga feen na Misiran yi, bayo n ni i findima siya gbeen nan na mənni.

⁴ En birin nan sigama Misiran yi, n tan nan mən fama i raxetədeni. Yusufu nan i yεene raxima, i na faxa waxatin naxan yi."

⁵ Yaxuba yi keli Bəriseba yi. Isirayilaa diine yi e baba Yaxuba nun e diine nun e paxanle xali wontorone kui Misiran Mangana naxanye rasanba e ma.

⁶ E yi e xuruseene tongo e nun e seen naxanye birin sətə Kanan bəxən ma. Yaxuba yi siga Misiran yi e nun a bənsənna birin.

⁷ A yi a dii xəmene xali a yii Misiran yamanani e nun a mamanden xəmene nun a dii təmene nun a mamanden paxalanmane, e nun a bənsənna birin.

Yaxubaa denbayana

⁸ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra naxanye siga Misiran yi Yaxuba nun a dii xəmene: Yaxuba a dii singen nan Rubən na.

⁹ Rubən ma diine: Xanəki nun Palu nun Xesirən e nun Karimi.

¹⁰ Simeyən ma diine: Yemuyeli nun Yamin nun Ohadi nun Yakin nun Soxara, e nun Sayuli. Sayuli findi Kanan paxanla diin nan na.

¹¹ Lewi a diine: Gərisən nun Kehati e nun Merari.

¹² Yudaa diine: Eri nun Onan nun Selaxa nun Peresi e nun Sera. Koni Eri nun Onan faxa Kanan bəxən nin. Peresi a diine findi Xesirən nun Xamuli nan na.

¹³ Isakari a diine: Tola nun Puwa nun Yobo e nun Simiron.

¹⁴ Sabulon ma diine: Seredi nun Elon e nun Yalele.

¹⁵ Diine nan ne ra, Leya naxanye bari Yaxuba xa Padan-Arami yi, e nun a dii təmən Diṇa. A dii xəmene nun dii təmene yatən birin malanxina, muxu tonge saxan muxu saxan.

¹⁶ Gadi a diine: Sifiyən nun Xagi nun Suni nun Esibon nun Eriya nun Arodi e nun Areli.

¹⁷ Aseri a diine: Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya e nun e magilən Sera. Beriya a diine findi Xeberi nun Malikili nan na.

¹⁸ Silipa, Laban naxan so a dii təmən Leya yii, na diin naxanye bari Yaxuba xa, na

diine nan ne ra. E birin malanxi muxu fu nun sennin.

¹⁹ Rakeli a diine, Yaxuba a ɲaxanla: Yusufu nun Bunyamin.

²⁰ Asenati yi dii firin sɔtɔ Yusufu xa Misiran bɔxɔni: Manase nun Efirami. Asenati findi Hon taan saraxaralina dii tɛmɛn nan na, naxan xili Potifari.

²¹ Bunyamin ma diine: Bela nun Bekeri nun Asibeli nun Gera nun Naman nun Exi nun Roxi nun Mupin nun Xupimi e nun Arade.

²² Rakeli diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxina, muxu fu nun naanin.

²³ Dan ma diina: Xusimi.

²⁴ Nafatali a diine: Yaseli nun Guni nun Yeseri e nun Silen.

²⁵ Bila, Laban naxan so a dii tɛmɛn Rakeli yii, a diin naxanye bari Yaxuba xa ne ni itoe ra. E birin malanxina, muxu solofere.

²⁶ Yaxuba nun muxun naxanye birin siga Misiran yi, a bɔnsɔnna birin malanxina, muxu tonge sennin e nun sennin, ba a diine e ɲaxanle ra.

²⁷ Yusufu dii xɛmɛ firin nan bari Misiran yi. Yaxuba xabilan muxune yatɛn birin malanxina, naxanye siga Misiran bɔxɔn ma, e muxu tonge solofere nan yi a ra.

²⁸ Yaxuba yi Yuda xɛ a yɛɛ ra Yusufu fɛma alogo e birin xa siga Gosen yi. E yi so Gosen bɔxɔn ma.

²⁹ Yusufu yi a yɛngɛso wontoron tongo, a yi siga Gosen yi a baba Isirayila ralandeni. A to a li, a yi filinfilin a ma, a yi bu wugɛ a kɔɛɛn xɔn.

³⁰ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Hali n faxa fa, bayo n bata i yɛtagin to, i mɔn yengima!”

³¹ Yusufu yi a fala a tadane xa, e nun a babaa denbayana, a naxa, “N xa siga, n xa sa a fala Misiran Mangan xa, n naxa, ‘N tadane nun n babaa denbayaan naxanye yi dɔxi Kanan bɔxɔni, e birin bata fa n fɛma.

³² Muxuni itoe xuruse kantanne nan ne ra. E xuruseene rabama. E bata fa e xuruse kurune ra, siine nun yɛxɛɛne nun ɲingene e nun e yii seen birin.’

³³ Misiran Mangan na ɛ xili waxatin naxan yi, a ɛ maxɔdinma nɛn a ɛ wanla nanse a ra.

³⁴ ɛ a yabima nɛn, ɛ naxa, ‘Nxu tan i ya konyine xuruse rabaan nan nxu ra, xabu nxu dii ɲɔɛne han iki, alo nxu baba yi a ma kii naxan yi.’ Na kiini, ɛ fama ludeni Gosen bɔxɔn nan ma, bayo xuruse rabane ɲaxaxu Misiran kaane ma.”

47

¹ Yusufu yi siga, a sa a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N baba nun n fafaxakedenne bata fa sa keli Kanan bɔxɔn ma, e nun e xuruseene birin nun e yii seene birin. E na yi iki Gosen bɔxɔni.”

² A yi a tada suulun yita Misiran Mangan na.

³ Misiran Mangan yi Yusufu tadane maxɔdin, a naxa, “ɛ wanla mundun maxaranxi?” E yi Misiran Mangan yabi, e naxa, “Nxu tan i ya konyine xuruse rabane nan nxu ra alo nxu benbane yi a ma kii naxan yi.”

⁴ E mɔn yi a fala Misiran Mangan xa, e naxa, “Nxu faxi nɛn nxu xa lu bɔxɔni ito ma singen, bayo xuruseene rabade mi i ya konyine yii sɔnɔn. Kamɛn bata gbo ayi Kanan bɔxɔn ma. I ya konyine sago sa e xa lu Gosen bɔxɔni.”

⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I baba nun i tadane bata fa i fɔxɔ ra.

⁶ Misiran bɔxɔna i sagoni. Yire fajin fen bɔxɔni ito ma, i baba nun i fafaxakedenne luyɛ dɛnaxan yi. E xa lu Gosen bɔxɔni. Xa i muxu fajine kolon e yɛ, e findi n ma xuruse kantanne ra.”

⁷ Yusufu yi fa a baba ra, a yi a yita Misiran Mangan na. Yaxuba yi duba Misiran Mangan xa.

⁸ Misiran Mangan yi Yaxuba maxɔdin, a naxa, “I ya siimayaan ɲɛɛ yoli a ra iki?”

⁹ Yaxuba yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N ma siimayaan ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ tonge saxan na a ra iki. N siimaya dungi naxasixin nan sɔtɔxi. A yɛtɛ mi masoxi n benbane siimayaan yatɛn na.”

¹⁰ Yaxuba mɔn yi duba Misiran Mangan xa, a fa siga.

¹¹ Yusufu yi bɔxɔ fajin fi a baba nun a tadane ma alo Misiran Mangana a yamari kii naxan yi. E bɔxɔn naxan sɔtɔ, na fan Misiran bɔxɔn birin xa. A xili Ramisesi.

¹² A yi ti a baba nun a tadane nun a babaa denbayaan birin bun ma.

Yusufu a mangayana

¹³ Kamən yi naxu ayi, donseen mi yi toma bəxə yo yi, keli Misiran ma dəxə Kanan na. Yamaan yi doyen kamən ma.

¹⁴ Gbetin naxan birin yi na Misiran nun Kanan bəxəni, e yi a birin sara murutun na. Yusufu yi na gbetin namara Misiran Mangana banxini.

¹⁵ Misiran bəxən gbetin nun Kanan bəxən gbetin to jan, Misiran kaane yi fa Yusufu fəma, e yi a fala, e naxa, “Burun so nxu yii! Fə nxu fəxa i yee xəri bayo gbeti mi fa nxu yii sənən?”

¹⁶ Yusufu yi a fala, a naxa, “E fa e xuruseene ra, en ja a masara burun na bayo gbeti mi fa e yii.”

¹⁷ E yi fa e xuruseene ra Yusufu ma. A fan yi donseen so e yii e soone nun siine nun yexəene nun jingene nun sofanle jəxən na. A yi burun taxun e ra e xuruseene masaran na.

¹⁸ Na jəen to dangu, e yi fa a fəma. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi nəe a luxunje nxə mangan ma. Gbeti yo mi nxu yii. Nxə xuruseen fan birin nxə mangan yii. Nxu gbindine nun nxə bəxəne gbansanna nan luxi nxə mangan xa.

¹⁹ Fə nxu xa fəxa i yee xəri, nxu tan nun nxə bəxəne? Nxu tan nun nxə bəxəne masara burun na, nxu xa findi Misiran Mangana konyine ra, nxu nun nxə bəxəne. Sansiin so nxu yii, nxu xa a rawali, nxu xa balo alogo nxu nama fəxa, bəxən nama rabəjin.”

²⁰ Yusufu yi Misiran bəxən birin sara Misiran Mangan xa, bayo Misiran kaane birin e bəxəne mati nən. Kamən bata yi dəxə e yi. Bəxən yi findi Misiran Mangan gbeen na.

²¹ A yi yamaan findi konyine ra, keli Misiran yamanan bode fəxən ma sa dəxə a naninna boden na.

²² Hali na birin to liga, a mi saraxaraline bəxən sara bayo Misiran Mangan bata yi sariya fəjin tongo e fe ra. E mi e bəxəne mati bayo Misiran Mangan yi burun taxunma e ra.

²³ Yusufu yi a fala yamaan xa, a naxa, “N bata e sara to. E nun e bəxəne luma nən

Misiran Mangan xa. E sansine ni itoe ra, e xa bəxəne rawali.

²⁴ Se xaba waxatini, naxan yo na maala xaba xidi naanin, a suulunden nan soma Misiran Mangan yii. Xidi naaninna, na xa findi sansiin na e nun e balona, e tan nun e diine nun muxun naxanye birin e yii banxine kui.”

²⁵ E yi a fala, e naxa, “I bata nxu ratanga! Nxu bata nxə mangana a fe fəjin to a naxan ligaxi nxu xa. Nxu findima Misiran Mangana konyine nan na.”

²⁶ Yusufu yi na findi sariyan na, na nan nakamalixi han to. Misiran bəxəni, se xabaxine xidi suulunden findin Misiran Mangan nan gbee ra, fə saraxaraline bəxəne. Ne mi findixi Misiran Mangan gbeen na.

Yaxuba waxən fe dənxe

²⁷ Isirayila yi dəxə Misiran bəxəni Gosen binni. Na bəxən yi findi e gbeen na. E yi findi dii barine ra, e yi wuya ayi.

²⁸ Yaxuba jee fu nun solofere nan liga Misiran bəxəni. Yaxuba a siimayaan jee keme jee tonge naanin e nun solofere nan sətə.

²⁹ Isirayilaa siimayaan fa jan feni, a yi a dii Yusufu xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Xa i wama n nafan feen liga feni, n bata i mafan i yiin naso n danban bun ma,* i xa i kələ n xa. I xa hinan n na lannayani. N bata i maxandi i nama n maluxun Misiran bəxəni.

³⁰ N na laxiraya waxatin naxan yi, i n naminima nən Misiran yi, i sa n maluxun n baba gaburun yireni.” Yusufu yi a yabi, a naxa, “I naxan falaxi n xa, n na a ligama nən.”

³¹ Isirayila yi a fala, a naxa, “I kələ n xa.” Yusufu yi a kələ a xa. Na xanbi, Isirayila yi a xinbi sin Ala yetagi a saden xunsaden na.

48*Manase nun Eframi*

¹ Na feen birin to dangu, e yi a fala Yusufu xa, e naxa, “I bata a to, i baba mi yalan.” A yi siga e nun a dii xeme firinna, Manase nun Eframi.

* 47:29: 47.29 Mən kaane yi na nan ligama e na muxun nakələ waxatin naxan yi.

² E yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “I ya diin Yusufu fama i fəma.” Isirayila yi fangan sətə, a keli, a dəxə a saden ma.

³ Yaxuba yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Ala Sənbe Kanna fa nən n ma Lusi yi, Kanan bəxəni. A yi barakan nagidi n ma.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, ‘N tan ni i ra. I findima dii barin na nən. N na i rawuyama ayi nən, siya wuyaxi yi mini i yi. N bəxəni ito fima nən i bənsənnə ma, hali i dangu xanbini. A findi e gbeen na habadan.’ ”

⁵ “Dii firinni itoe i naxanye barixi Misiran yi benun n tan xa fa, n bata e findi n ma diine ra. Efirami nun Manase findima n tan nan gbee ra, alo Rubən nun Simeyən.

⁶ Koni i diin naxanye barixi ne xanbi ra, i gbeen nan ne ra. E fama nən ludeni e tadane bun ma e kəənə a fe ra.

⁷ N to keli Padan yi, Rakeli yi faxa n yii kira yi Kanan bəxəni. Na mi yi makuya Efarata ra. N yi a maluxun mənni Efarata kiraan na, dənaxan xili Betelemi.”

⁸ Isirayila yi Yusufu a diine mato, a a fala, a naxa, “Nde ne ra?”

⁹ Yusufu yi a baba yabi, a naxa, “N ma dii xəmənə nan e ra Ala naxanye fixi n ma be.” Isirayila naxa, “N bata i mafan, e maso n na alogo n xa duba e xa.”

¹⁰ Yaxuba bata yi yelin forə, a yəənə mi yi seni gbəma. A mi yi seen toma ki faɲi. Yusufu yi a diine maso a ra. Isirayila yi a yiin filinfilin e ma, a e sunbu.

¹¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N mi yi laxi a ra xa n ni i yətagin toə sənən, koni Ala bata a ragidi n bata i ya diine fan to.”

¹² Yusufu yi a diine tongo a baba sanna fari, a a xinbi sin a bun ma, a yətagin yi lan bəxən ma.

¹³ Na xanbi ra, Yusufu yi a dii firinna suxu e yiine ma. A yi Efirami suxu a yiifanna ra, Isirayila kəmənna mabinni. A yi Manase suxu a kəmənna ra, Isirayila yiifanna mabinni. A yi e maso a ra.

¹⁴ Koni Yaxuba yi a yiifanna sa Efirami xunna fari naxan yi dii jərən na. A yi a kəmənna sa Manase xunna fari naxan yi dii singen na. A a yiine gindingalan.

¹⁵ A yi duba Yusufu xa, a naxa, “Ala, n fafane Iburahima

nun Isiyaga sigan ti naxan yəə xəri, Ala naxan n kantanma xabu n bari ləxəni han to,

¹⁶ malekan naxan n natangaxi fe xədəxən ma, na xa dii jərəni itoe baraka.

N xinla xa fala e xun ma, e nun n baba Iburahima nun Isiyaga. E xa wuya ayi bəxəni.”

¹⁷ Yusufu yi a to a baba bata a yiifanna sa Efirami xun ma. Na feen yi rəɲaxu a ma. A yi a baba yiin suxu, a a ba Efirami xun ma a yi a sa Manase xun ma.

¹⁸ Yusufu yi a fala a baba xa, a naxa, “Na kiin xa mi a ra, baba, bayo ito nan fonna ra. I yiifanna sa ito nan xun ma.”

¹⁹ A baba yi tondi, a a fala, a naxa, “N na a kolon, n ma diina, n na a kolon. A fan findima nən siya gbeen na, koni a xunyen nan fama wuyadeni dangu a ra. A xunyen bənsənnə findima nən siya wuyaxin na.”

²⁰ A yi duba e xa na ləxəni, a a fala, a naxa, “Isirayila kaane Ala maxandin ligama ə xinle ra nən. E fama a faladeni nən, e naxa, ‘Ala xa i lu alo Efirami nun Manase.’ ” Na kiini, a yi Efirami rafisa Manase xa.

²¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I bata a to, n fa faxama nən, koni Ala luma nən ə xən, a fama i raxətədeni nən i benbane bəxən ma.

²² N kəə keden fima nən i ma dangu i tadane ra, n Siken yamanan nan fima i ma n naxan tongo Amorine yii n ma silanfanna nun n ma xanla ra.”

49

Yaxuba a dubana

¹ Yaxuba yi a diine xili, a yi a fala e xa, a naxa, “E malan, n xa feene fala naxanye fama ligadeni ə xa waxati famatəne yi.

² E maso, ə tuli mati n na Yaxubaa diine. E tuli mati ə baba Isirayila ra.”

³ “Rubən, i tan, n ma dii singena, i tan nan n fangan na, naxan singe n sənben mayitaxi. I xunnayeren dangu bodene ra i sənben gbo.

⁴ I yə yifuxi alo fufana, i mi fisamantenyaan sətəma bayo i bata i sa i baba a saden ma, i yi a xəsi.”

5 “Simeyən nun Lewi ngaxakedenmaan nan e ra.

E silanfanna nan e yengeso seen na.

6 N xaxinla nama lu e maxadini, n miriyaan nama lu e malanni, bayo e bata muxune faxa e bəne teeni, e bata turane fasane bolon e yaxuni.

7 N bata e xələn danga, bayo e yengen gidima. N bata e fitinaxin danga, bayo e yene yixara.

N na e raxuyama ayi nən Yaxuba bənsənne ye, n mən yi e rayensen Isirayila yi.”

8 “Yuda, i xunylene i tan nan tantunma.

I nəən sətəma nən i yaxune xun na.

I babaa dii xemene e xinbi sinma nən i xa.

9 Yuda, yata senbəmaan nan i ra.

N ma diina, i baloma suben nan na. I xinbine yidəxəma nən, i sa alo yatana, alo yata giləna, nde susue i rakele?

10 Manga dunganna mi bama Yuda yii. Muxu yo mi manga taxamasenna bama a yii.

Han taxamaseri kannna fa waxatin naxan yi, siyane yi xuru a xa.

11 A a sofanla xidima manpa binla* nan na, a a sofali diin xidima manpa bili fajin yiin nan na.

A a domain xama wudi bogi igen nan na alo manpana, a a doma gbeen fan xama bogi se ige gbeela nan na alo wunla.

12 A yene fəw wudi bogi ige gbeela xa, A jinna fixa nənən xa.”

13 “Sabulon fama dəxədeni baan nan de. A bəxən findima kunki yigiyaden nan na. A naninna Sidən dəxənna nan na.”

14 “Isakari senben luxi nən alo sofanla, naxan a sama a goron benbeli firinna tagi.

15 A saxi bəxən naxan ma, a na yire fajiyaan to, a tungunni godoma nən goronna bun ma, a xuru konyiya wanla bun.”

16 “Dan, a a yamaan makitima nən, alo Isirayila bənsənna bonne.

17 Dan luma nən alo sapina kiraan xən ma, alo kosona san ma kiraan de.

A yi soon santinban xin, soo ragiin yi bira a fari.

18 Alatala, n xaxili tixi i ya kisin na!”

19 “Gadi, yengəsone a yengəma nən, koni a tan nan e rabodonma ayi e san xanbi ra.”

20 “Aseri findima donse xəri kannna nan na naxan kamalixi mangan dege seen na.”

21 “Nafatali luma nən alo xeli gilen naxan a gima, a fala fajine tima.”

22 “Yusufu luma nən alo wudi bogilana naxan tixi xuden de. A yiine yibandunxi taan nabilinna yinna nan xun ma.

23 Xalimakuli wonle yi yengen gidi a ma xələni, e xalimakunle woli a ma xənnantenyani.

24 Koni a fan yi a xanla suxu ken, a yii rafan

Yaxubaa Ala senbəmaan barakani, Isirayila kantanmana, a kantan fanyena,

25 naxan findixi i fafe a Ala ra, naxan i ratangama, Ala senbe Kanna, naxan i barakama, naxan koren dubane fima i ma, naxan bəxən dubane fima i ma, naxan dii bari dubane ragidima i ma.

26 I babaa dubane baraka dangu baraka feene ra naxanye sətəma geya fonne xene ma, e dangu habadan geyane se fajine ra. Ala xa na birin lu Yusufu xun ma, naxan findima a fafaxakedenne yeratiin na.”

27 “Bunjamin luma nən alo kankona. Xətən yo xətən fə a subena nde suxu, a a don, jinbanna ra a a se suxine yitaxun.”

28 Isirayila bənsən fu nun firinne nan ne ra. E babaa duban nan na ra a naxan fala e xa. A duba birin xa, birin nun a duba.

Yaxubaa sayana

* 49:11: 49.11 Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

²⁹ Na xanbi, a yi a ɲungu a diine ma, a naxa, “N fa sigama nɛn laxira yi. N na faxa, ε n maluxun n baba yireni, gaburun naxan Eferon Xiti kaana xɛɛn ma,

³⁰ Makipelaa xɛɛn faranna ra, Mamire fɛma, Kanan bɔxɔni. Iburahima na xɛɛn saraxi Eferon Xiti kaan nan ma alogo na xa findi a muxu maluxunden na.

³¹ Iburahima maluxunxi mɛnna nin, e nun a ɲaxanla Saran. Isiyaga fan maluxunxi mɛnni e nun a ɲaxanla Rebeka. N tan fan Leya maluxunxi mɛnni.

³² Na xɛɛn nun na faran yinla naxan na yi, e saraxi Xitine nan ma.”

³³ Yaxuba to yelin yamarine fiyɛ a diine ma, a yi a sa saden ma. A yi faxa, a siga laxira yi.

50

Yaxubaa sayana

¹ Yusufu yi a yiin bira a baba kɔɛ, a a sunbu, a wuga.

² Na xanbi Yusufu yi yamarin fi seribane ma a e xa senna raso a baba fatini alogo a nama kun. E yi na liga Isirayila ra

³ xii tonge naanin e namunna kiini. Misiran kaane yi a saya feen liga xii tonge solofere bun.

⁴ Saya feen to ba a ra, Yusufu yi a fala Misiran Mangana yamaan xa, a naxa, “Xa n nɔɛ maxandini ito sɔtɔdeni ε sabun na, n bata ε maxandi ε n ma falan nadangu Misiran Mangan ma.

⁵ N baba n nakɔlɔ nɛn, a yi a fala, a naxa, ‘N fa faxama nɛn. I n maluxunma gaburun nan na n naxan gexi Kanan bɔxɔni.’ N waxi siga feni n xa sa n baba maluxun. Na waxatini n fama.”

⁶ Misiran Mangan yi a yabi, a naxa, “Siga, i sa i baba maluxun alo a i rakɔlɔxi kii naxan yi.”

⁷ Yusufu yi siga a baba maluxundeni e nun Misiran Mangan bundɔxɔne nun Misiran kuntigine

⁸ nun Yusufu a denbayaan nun a fafaxakedenne nun a babaa denbayana. Dii ɲɔrɛne nun xuruseene gbansan yi lu Gosen bɔxɔni.

⁹ Yusufu nun wontorone nun e ragi muxune birin yi siga. Na yamaan yi gbo han!

¹⁰ E to Atadi lonna yiren li, Yurudɛn xuden kidi ma, e yi wuga gbeen ti e yi saya feene raba sɔxɔleni. Yusufu yi sunu a baba ɲan feen na han xii solofere.

¹¹ Kanan kaane yi na saya feen to naxan ligaxi Atadi lonna ma. E yi a fala, e naxa, “Misiran kaane saya fe gbeen nan ligama.” Nanara, e yi na yiren xili sa “Misiran Saya Fena” Yurudɛn baan kidi ma.

¹² Yaxuba feen naxan yamari a diine ma, e yi na liga.

¹³ A diine yi a xali Kanan bɔxɔni, e sa a maluxun Makipelaa xɛɛn faran yinla ra, Iburahima xɛɛn naxan sara Eferon Xiti kaan ma alogo na xa findi muxu maluxunden na Mamire dɛxɔn ma.

¹⁴ E to yelin a baba maluxunɲɛ, Yusufu nun a tadane nun muxun naxanye birin siga a matideni a baba maluxundeni, ne yi xɛtɛ Misiran bɔxɔn ma.

¹⁵ Yusufu tadane to a to e baba bata faxa, e yi a fala, e naxa, “Xa Yusufu fa keli en xili ma, en fe ɲaxin naxan birin ligaxi a ra, a a gbeen ɲɔxɔma nɛn en na.”

¹⁶ Na waxatini e yi siga a faladeni Yusufu xa, e naxa, “I baba yamarini ito nan fi nxu ma benun a xa faxa,

¹⁷ a naxa, ‘E ito fala Yusufu xa: N bata i maxandi, dija i tadane gbalo feen ma e nun e hakɛna, bayo e bata fe ɲaxin liga i ra. N bata i maxandi, iki nxu tan i fafe a Ala a walikɛne hakɛne mafelu.’ ” E to na falane ti Yusufu xa, a yi wuga.

¹⁸ A tadane yi bira a bun ma, e a fala, e naxa, “Nxu tan ni i ra i ya konyine.”

¹⁹ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Hali ε nama gaxu. N tan xa mi Ala ra.

²⁰ E lanxi a ma nɛn ε xa fe ɲaxin liga n na, koni Ala yi a maxɛtɛ fe fajin na alogo feene xa rakamali, nii wuyaxin yi ratanga.

²¹ Iki hali ε mi gaxu. N na ε makoon birin fanma nɛn e nun ε diine.” A fala kɛndɛne yi e bɔɲɛn sa.

Yusufu faxa fena

²² Yusufu yi dɔxɔ Misiran yi, a tan nun a denbayana. A yi ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ fu sɔtɔ siimayaan na.

²³ Yusufu Eframi a diine to nɛn. A yi a yixɛtɛn naaninden to. Manase a dii Makiri a diine, ne birin yi sa a sanna fari e bari waxatin naxan yi.

²⁴Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N fan fa faxama nən, koni Ala ε malima nən yati! A fama nən ε tongodeni Misiran yi, a ε xali na bəxəni a dənaxan layirin tongo Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.”

²⁵Yusufu yi Isirayila a diine rakəɫ, a a fala, a naxa, “Ala ε malima nən yati! Na waxatini, ε nɛma keɛ be, ε n xənnɛ xali.”

²⁶Yusufu faxa a ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ fuun nan ma. E yi a senna raso a fatini alogo a nama kun, e yi a binbin sa gɛmɛ kankiraan kui Misiran yamanani.

Xorɔyana Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sɛbɛ

Tawureta Musa yire firinden ni i ra. A Isirayila kaane konyiyaan nun e xorɔyaan nan ma fe yɛbama Misiran yamanani. Ala nan e xorɔya alogo e xa mini Misiran yamanani. A tan nan e xunba, nanara, e findi a gbeen na, a yi a sariyane fi e ma. Ala naxan Isirayila yamaan xunba a xanun-tenyani, na nan a falaxi yamaan xa a e xa e gbee xanuntenyaan yita a ra a sariyane suxun xɔn.

Isirayila kaane yelin xanbini dɔxɔden sɔtɛ Misiran yi, jɛɛ wuyaxi danguxina, e yi findi yama gbeen na. Koni e findi nɛn Misiran mangana konyine ra. Ala mi a xun xanbi so Isirayila kaane konyiyaan tɔrɔni, a yi muxuna nde sugandi e yɛ naxan yi xili Musa alogo a xa ti e yɛɛ ra. Ala yi Misiran kaane karahan a sɛnbɛn xɔn ma alogo e xa xorɔyaan fi Isirayila kaane ma, e yi e bejin e siga. Musa yi ti e yɛɛ ra, a siga e ra Sinayi geyaan ma tonbonni. Ala yi Isirayila findi a yamaan na, a yi layirin xidi e tagi Sinayi geyaan fari. A yi a sariyane fala e xa. Musa yi geyaan fari sariyane ramɛdeni waxatin naxan yi, lan yire sarijanxin ti feen ma. Kitabun yireni ito rananxi yire sarijanxin ti feen nan ma, Ala fa a yetɛ makenɛnma dɛnaxan yi.

Isirayilaa tɔrɔna

¹ Isirayilaa diin naxanye fa Yaxuba fɔxɔ ra Misiran yi, ne xinle ni itoe ra e nun e denbayane:

² Rubɛn nun Simeyɔn nun Lewi nun Yuda

³ nun Isakari nun Sabulon nun Bun-yamin

⁴ nun Dan nun Nafatali nun Gadi e nun Aseri.

⁵ Muxu tonge solofere nan mini Yaxuba yi. Yusufu tan yi Misiran yi nun.

⁶ Yusufu yi faxes, e nun a ngaxakedenne nun na waxatin muxune birin.

⁷ Isirayilaa diine yi diine bari, e wuya ayi, e yi yamanan nafe.

⁸ Manga nɛnɛna nde yi dɔxɔ Misiran yi, naxan mi yi Yusufu a fe kolon.

⁹ A yi a fala a yamaan xa, a naxa, “ɛ a mato, Isirayila yamaan wuyama ayi, e sɛnbɛn gboma ayi en xa.

¹⁰ En xa a liga xaxinla ra, alogo e nama wuya jaxi ra, alogo xa yɛngɛn keli, e nama sa en yaxune fari, e yi en yɛngɛ, e e gi yamanani.”

¹¹ Nayi, e yi walikɛ kuntigine dɔxɔ e xunna, e xa e xunna kala wanla tɔrɔn bun ma. E Pitomi nun Ramisesi taane ti, alogo e xa findi se ramaradene ra Misiran mangan xa.

¹² Koni e nɛma e jaxankatama, e wuyama ayi, e gbo ayi. Nayi, Misiran kaane yi gaxu Isirayila bɔnsɔnne yɛɛ ra,

¹³ e yi e jaxankata wanle yi.

¹⁴ E yi e xunna kala konyiya wanle ra boro yibodonna nun bitikidi bɔnbɔna.*

¹⁵ Misiran Mangan yi falan ti Sifira nun Puwa xa, Heburune dii rasuxune,

¹⁶ a naxa, “ɛ na Heburu jaxanle mali dii barideni, xa xɛmɛn nan a ra, ɛ xa a faxes. Xa jaxanla nan a ra, ɛ yi a lu a nii ra.”

¹⁷ Koni dii rasuxune yi gaxu Ala yɛɛ ra. Misiran Mangan naxan falaxi e xa, e mi tin na ligɛ, e yi dii xɛmɛne lu e nii ra.

¹⁸ Misiran Mangan yi dii rasuxune xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera ɛ ito ligaxi, ɛ yi dii xɛmɛne lu e nii ra?”

¹⁹ Dii rasuxune yi Misiran mangan yabi, e naxa, “Heburu jaxanle mi liga alo Misiran kaane, e yixɔdɔxɔ, e diin barima nɛn benun dii rasuxune xa fa.”

²⁰ Ala yi hinan dii rasuxune ra, yamaan yi wuya ayi, a gbo ayi.

²¹ Amasɔtɔ dii rasuxune gaxu nɛn Ala yɛɛ ra, Ala yi e denbayane rawuya ayi.

²² Nayi, Misiran mangan yi yamarini ito fi a yamaan birin ma: Xɛmɛn naxan birin barima, ɛ e woli Nila baani. ɛ jaxanle lu e nii ra.

2

Nabi Musa bari fena

¹ Xɛmɛna nde yi Lewi bɔnsɔnni, na yi Lewi bɔnsɔnna nde tongo a jaxanla ra.

* **1:14: 1.14Bitikidin** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina.**”

² Na yi fudikan, a yi dii xɛmɛn bari. A to a to, a diin tofan, a yi a luxun kike saxan.

³ A mi yi fa nɔɛ a luxunɲɛ, a yi tanbin deben tongo, a dolen so a ma, a yi a diin sa a kui, a yi sa a dɔxɔ Nila baa igen xun ma gbalan xɔɛ ra.

⁴ Diin tadan ɲaxalanmaan yi sa ti wulani, a lu diin matoɛ alogo a xa a kolon feen naxan a sɔtɔma.

⁵ Misiran mangana dii tɛmɛn yi godo baani a maxadeni, a fɔxɔrabirane yi e masiga tima Nila baan dɛ. A yi deben to gbalan xɔɛ ra, a yi a konyi gilɛn nasiga a tongodeni.

⁶ Misiran mangana dii tɛmɛn yi a rabi, a yi a to a dii xɛmɛn nan yi a ra. A wugama. A yi kininkinin a ma. A yi a fala, a naxa, “Heburu kaane diina nde ni ito ra!”

⁷ Nayi, diin tadan ɲaxalanmaan yi a fala Misiran mangana dii tɛmɛn xa, a naxa, “I waxi n xa sa dii ngana nde fen i xa Heburu ɲaxanle yɛ, alogo a xa xɪɲɛn fi diini ito ma?”

⁸ Misiran mangana dii tɛmɛn yi a yabi, a naxa, “Awa, siga.” Diin tada yi sa diina nga yɛtɛɛn xili.

⁹ Misiran mangana dii tɛmɛn yi a fala a xa, a naxa, “Diini ito xali, i xɪɲɛn fi a ma n xa, n ni i saranna fiyɛ.” ɲaxanla yi diin tongo, a xɪɲɛn fi a ma.

¹⁰ Diin to gbo, a yi a xali Misiran mangana dii tɛmɛn xɔn, a yi findi a diin na. A yi a xili sa, “Musa” bayo a naxa, “N na a tongoxi igen nan xun ma.”

Nabi Musa yi a gi

¹¹ Lɔxɔna nde, Musa bata yi kɔxɔ, a siga a ngaxakedenne fɛma, a yi e wali xɔdɛxɛn to. A yi Misiran kaana nde to Heburu kaana nde bɔnbɛ a ngaxakedenne yɛ.

¹² A yi a yɛɛ rakɔɲin a rabilinni. A to a to muxu yo mi yi na, a yi Misiran kaan faxa. A yi a maluxun ɲɛmɛnsinni.

¹³ Na xɔtɔn bode, a yi mini, a yi Heburu kaa firin to yɛngɛ. Yoo mi yi naxan xa, a a fala na xa, a naxa, “Nanfera i i lanfaan yɛngɛma?”

¹⁴ Na yi a yabi, a naxa, “Nde i findixi mangan nun kitisaan na nxu xun na? I mirixi n faxa feen nan ma, alo i Misiran kaan faxaxi kii naxan yi ba?” Musa yi gaxu,

a naxa, “Muxune bata n ma faxa ti feen kolon!”

¹⁵ Misiran mangan to na feen mɛ, a yi kata Musa faxa feen na. Koni Musa yi a gi mangan bun, a siga Midiyan yamanani, a sa a matabu xɔɲinna dɛxɔn.

¹⁶ Dii tɛmɛ soloferɛ yi Midiyan saraxaraliin yii. Ne yi fa ige badeni, e yi goronne rafe alogo e xa sa e babaa xuruse kurune ramin.

¹⁷ Xuruse raba gbɛtɛye yi fa, ne yi e kedi. Nayi, Musa yi keli, a e xun mayɛngɛ, a yi igen fi e xuruseene ma.

¹⁸ E to xɛtɛ e baba Reyuli konni, a yi e maxɔdin, a naxa, “Nanfera ɛ xɛtɛxi sinma to?”

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, “Misiran kaana nde nan nxu ratangaxi xuruse rabane ma, a yɛtɛɛn yi igen ba nxu xa, a xuruseene ramin.”

²⁰ A yi a fala a dii tɛmɛne xa, a naxa, “A sa minɛn yi? Nanfera ɛ xɛmɛn na luxi na yi? ɛ sa a xili alogo a xa fa a dɛge.”

²¹ Musa yi tin, a xa lu na xɛmɛn konni. Na yi a dii Sefora fi Musa ma a ɲaxanla ra.

²² A dii xɛmɛ keden bari a xa, a yi a xili sa Gɛrisɔmi, bayo a naxa, “N bata findi xɔɲɛn na yamana gbɛtɛni.”

²³ Waxati xunkuye to dangu, Misiran Mangan yi faxa. Isirayila bɔnsɔnne mɔn yi wugama konyiyaan bun ma, e yi gbeleg-belema malina fe ra. E mawuga xuiin yi Ala li.

²⁴ Ala yi e wuga xuiin mɛ, a yi a xaxili ti a layirin na a naxan xidi Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.

²⁵ Ala yi Isirayila kaane mato, a a ɲɔxɔ lu e xɔn.

3

Ala yi Nabi Musa xili

¹ Musa yi findi a bitanna Midiyan saraxarali Yetiro a xuruse rabaan na. A yi xuruseene xali tonbon yiren xanbi ra, a fa Alaa geyaan ma, Horebe yi.

² Alatala malekan yi mini a xa tɛɛn yiyani, fɔtɔndin tagi. Musa yi a mato, tɛɛn yi fɔtɔnni yiren birin yi, koni a mi yi a ganma mumɛ!

³ Musa yi a fala, a naxa, “N xa siga mɛnni alogo n xa kabanako feen mato, feen naxan a ligama fɔtɔndin mi ganma.”

⁴ Alatala to a to, a a sigama a yigbɛdeni, Ala yi a xili fɔtɔnni, a naxa, “Musa! Musa!” Musa yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra!”

⁵ Ala yi a fala, a naxa, “I nama i maso be ra, i ya sankidine ba i sanni, amasɔtɔ i tixi dɛnaxan yi, bɔxɔ sarijanxin na a ra.”

⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, “I benbane Ala nan n na, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.” Musa yi a yetagin luxun, bayo a yi gaxuxi Ala to feen na.

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N bata n ma yamana tɔrɔn to naxan Misiran yi. N bata e wuga xuiin mɛ, e nun muxune e ɲaxankatama kii naxan yi, amasɔtɔ n na e sɔxɔlɛne kolon.

⁸ Nayi, n bata godo alogo n xa e ba Misiran kaane yii. N yi e ba na yamanani, n yi e xali bɔxɔ fajina nde yi naxan gbo, nɔnɔn nun kumin gbo bɔxɔn naxan yi, Kanan kaane dɔxi dɛnaxan yi, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune.

⁹ Iki Isirayila wuga xuiin bata n li, n bata a to Misiran kaane e tɔrɔn kii naxan yi.

¹⁰ Nanara, iki, siga! N bata i xɛ Firawona ma alogo i xa Isirayila bɔnsɔnne ramini Misiran yi, n ma yamana.”*

¹¹ Koni, Musa yi a fala Ala xa, a naxa, “Nde n tan na? N xa siga Firawona fɛma di, alogo n xa Isirayila bɔnsɔnne ramini Misiran yi?”

¹² Ala yi a fala, a naxa, “N luma nɛn i xɔn. Ito findima nɛn taxamasenna ra alogo i xa a kolon, a n tan nan i rasigaxi. I na yamaan namini Misiran yi, ɛ fama n batudeni geyani ito nan fari.”

¹³ Musa yi a fala Ala xa, a naxa, “Awa, n sigɛ Isirayila kaane fɛma, koni n na a falɛ e xa, n naxa, ‘E benbane Ala nan n nafaxi ɛ fɛma,’ xa e n maxɔdin fa fala, ‘A xili di?’ n na e yabima di na yi?”

¹⁴ Ala yi a fala Musa xa, a naxa, “N tan na a ra, Ala naxan na yi. I xa Isirayila kaane yabi na kii nin, i naxa, ‘Naxan xili “N Na Yi,” na nan n nafaxi ɛ fɛma.’ ”

¹⁵ Ala mɔn yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Isirayila kaane xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, e nun Iburahimaa Ala, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala, n nan i

rafaxi e fɛma. N xinla ni ito ra habadan! E n xili bama ikii nin waxati famatɔne birin yi.

¹⁶ Siga, i sa Isirayila fonne malan, i yi a fala e xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala, n tan bata mini i xa. N naxa, ‘N bata n ɲɔxɔ lu ɛ xɔn yati! N bata a to e naxan ligaxi ɛ ra Misiran yi.

¹⁷ N bata a ragidi, n na ɛ raminima nɛn Misiran yi, ɛ tɔrɔma dɛnaxan yi. N yi ɛ xali Kanan kaane bɔxɔni, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune. Bɔxɔn nan na ra nɔnɔn nun kumin gbo dɛnaxan yi.’

¹⁸ E i xuiin namɛma nɛn. Nayi, ɛ nun Isirayila fonne sigama nɛn Misiran Mang-gan fɛma, ɛ yi a fala a xa, ɛ naxa, ‘Alatala, Heburu kaane Ala, na bata mini nxu xa. Tin, nxu xa xii saxan siga ti tonbonni, alogo nxu xa saraxane ba Alatala xa, nxɔ Ala.’

¹⁹ N na a kolon Misiran Mangan mi tinɲɛ ɛ yi siga, fɔ sɛnbɛmaan na a karahan.

²⁰ Nanara, n na n yiini bandunma nɛn, n Misiran yamanan tɔrɔ kabanakone ra n naxanye ligama e ra. Na xanbi ra, a tinma nɛn ɛ yi siga.

²¹ N na a ligama nɛn ɛ yi rafan Misiran kaane ma alogo ɛ yii genla nama siga.

²² Isirayila ɲaxanle birin e dɔxɔ bode Misiran kaane maxɔdinma nɛn e nun Misiran ɲaxanla naxanye banxin kui a e xa gbeti nun xɛma muranne so e yii, e nun dugine, ɛ naxanye ragodoma ɛ diine ma. Nayi, ɛ Misiran kaane yii gelima nɛn.”

4

Nabi Musaa matandina

¹ Musa yi a yabi, a naxa, “Waxatina nde, e mi lama n na, e mi n xuiin suxuma. E a falama n xa nɛn, e naxa, ‘Alatala mi minixi i xa.’ ”

² Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Nanse i yii?” A yi a yabi, a naxa, “Dunganna.”

³ Ala yi a fala, a naxa, “A bira bɔxɔni.” A yi a bira bɔxɔni, a yi findi saɲin na. Musa yi a gi a bun.

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun, i yi a suxu a xunla ma.” A yi a yiini

* **3:10: 3.10** Muxune yi a falama Misiran mangane birin ma fa fala **“Firawona”** hali ba muxuni ito ra bayo “Firawona” bunna nɛn fa fala “Misiran Mangana.”

bandun, a yi a suxu a xunla ma. A mən yi findi dunganna ra a yii.

⁵ Alatala yi a fala, a naxa, “I na nan ligama, alogo e xa la a ra a Alatala e benbane Ala bata mini i xa Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala.”

⁶ Alatala mən yi a fala, a naxa, “I yiin naso i ya domaan bun.” A yi a yiin naso a domaan bun, a mən yi a ba na. A to a ba, a yi a to fure naxin bata mini a yiin ma, a yi fixaxi alo balanbalan kəsəna.

⁷ Ala yi a fala, a naxa, “I mən xa i yiin naso i ya domaan bun.” A yi a yiin naso a domaan bun. A to a ba, a yiin mən yi xetə a kiini.

⁸ Ala yi a fala, a naxa, “Xa e mi la i ra, e mi i xuiin name taxamaseri singena fe ra, e lama nən taxamaseri firinden na.

⁹ Xa e mi la taxamaseri firinne ra, e mi i xuiin name, i igen səgə Nila baani, i yi a bəxən. I igen naxan tongoma Nila baani, na findima wunla nan na bəxən ma.”

¹⁰ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “Marigina, n mi də bolon. N mi yi də bolon benun i xa falan ti n xa, hali iki n dəen mi falan tima ki fəni. N mi də mafura falan tiyə muxune xa.”

¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Nde muxun dəen nafalaxi? Nde muxun findima bobon na, hanma tuli xərina? Nde a findima yəe kanna ra, hanma danxutəna? N tan Alatala mi a ra ba?

¹² Nayi, siga, n na i malima nən fala tideni. I naxan falama, n ni xaran na ma.”

¹³ Musa yi a fala, a naxa, “Marigina, i muxu gbətə rasiga.”

¹⁴ Nayi, Alatala yi xələ Musa ma han! A yi a fala, a naxa, “I tada mi na ba, Haruna, Lewi bənsənnə muxuna? N na a kolon, a fatan falan tiyə. A tan yətəen kira yi, a fama i ralandeni. A na i to, a səwama nən.

¹⁵ I falan tima nən a xa, a fan yi a rali yamaan ma. N tan ε firinna birin malima nən falatideni. E lan ε xa naxan liga, n yi ε xaran na ma.

¹⁶ A i ya falan nalima nən yamaan ma. A tan yi findi i dəen na, i tan yi lu Ala funfuni a tan xa.

¹⁷ Koni dunganni ito suxu i yii, alogo i xa kabanako feene liga a xən.”

¹⁸ Musa yi xetə Yetiro fəma, a bitanna, a yi a fala a xa, a naxa, “A lu n xa siga ngaxakedenne fəma naxanye Misiran yi, alogo n xa a to xa e mən e nii ra.” Yetiro yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga bəjə xunbenli.”

¹⁹ Alatala yi a fala Musa xa Midiyan yi, a naxa, “Siga, xetə Misiran yi, amasəto naxanye birin yi wama i faxa feni, e bata faxa.”

²⁰ Musa yi a naxanla nun a diine rate sofanle fari, a xetə Misiran yamanani. Alaa dunganna yi suxi a yii.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I na xetə Misiran yi, n kabanako feen naxanye birin soxi i yii, i xa e liga Firawona yətagi. Koni, n tan Firawona bəjəni xədxəma nən, a mi tinma yamaan yi siga mumə!

²² I yi a fala Firawona xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N ma diin nan Isirayila bənsənnə ra, n ma dii singena.

²³ N na a falama i xa, n ma diine yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu. Xa i tondi, n na i ya dii singen faxama nən.’ ”

²⁴ E yi sigatini, e yi yigiya yirena nde yi. Alatala yi fa Musa ralan. A yi wama a faxa feni.

²⁵ Sefora yi gəmə xənən tongo, a yi a diin banxulan, a yi a kidin din Musa sanna ra, a naxa, “Wunla ito bata i makantan, n ma xəmənə!”

²⁶ Nayi, Ala yi a lu na. A a fala na banxulan feen nan ma, fa fala “Wunla ito bata i makantan, n ma xəmənə.”

²⁷ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “Siga tonbonni Musa ralandeni.” Haruna yi siga, a yi naralan Musa ra Alaa geyaan ma, a yi a sunbu.

²⁸ Alatala Musa xəxi falan naxan birin nalideni, a na birin ma fe fala Haruna xa, e nun kabanako feen naxanye yi yamarixi.

²⁹ Musa nun Haruna yi siga, e yi Isirayila fonne birin malan.

³⁰ Alatala falan naxan ti Musa xa Haruna yi na birin yəba, a yi kabanakone liga yamaan yətagi.

³¹ Yamaan yi la a ra. E to a mē a Alatala bata a naxə lu Isirayila kaane xən, a bata yi e tərən to, e yi e xinbi sin, e Ala batu.

5

¹ Na xanbi ra, Musa nun Haruna yi siga Firawona fɛma, e a fala a xa, e naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa sanla raba n batu xinla ma tonbonni.’”

² Firawona yi e yabi, a naxa, “Nde Alatala ra, n naxan xui suxuma, n yi Isirayila yamaan lu e siga? N mi Alatala kolon. N mi Isirayila yamaan yiibe e siga mumɛ!”

³ E yi a fala, e naxa, “Heburune Ala bata mini nxu xa. Tin nxu xa xii saxan siga ti tonbonni. Nxu xa saraxane ba Alatala nxɔ Ala xa, alogo a nama nxu faxa furen na hanma silanfanna ra.”*

⁴ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, “Musa nun Haruna, nanfera ε yamaan bama e wanla ra? E siga ε wanle ra!”

⁵ Iki yamani ito bata gbo ayi yamanani, ε a wanli kalama a ma!”

⁶ Na lɔxɔn yetɛni Firawona yi yamarini ito fi konyi rawanle nun kuntigine ma, a naxa,

⁷ “E nama fa sɛxɛn so yamaan yii alo a fɔlɔni e yi bitikidin bɔnbɔ, koni e tan yetɛn xa siga sɛxɛ fendeni.†

⁸ E mɔn yi bitikidin xasabin naxan bɔnbɔma a fɔlɔni, ε nama tin e nde ba na ra. Bayo salantenne nan e ra, nanara e sɔnxɔma, e naxa, “Tin, nxu xa sa saraxane ba nxɔ Ala xa!”

⁹ Wanla xa fari sa muxuni itoe yii, alogo e xa lu wale. Nayi, e mi fa wule falani itoe xuiin namɛma.”

¹⁰ Konyi rawanle nun kuntigine yi a fala yamaan xa, e naxa, “Firawona naxa, ‘Nxu mi fa sɛxɛ soma e yii.’”

¹¹ E yetɛn xa sa sɛxɛn fen ε a toɛ dɛnaxan yi, koni sese mi bama ε wanla ra.’”

¹² Yamaan yi xuya ayi Misiran yamanan birin yi se gbaxa fendeni naxan sɛ sɛxɛn jɔxɔni.

¹³ Konyi rawanle yi gbetɛnxi e ra, e naxa, “E xa ε soge keden wanla rapan, alo ε yi a ligama kii naxan yi nxu yi fama sɛxɛn na waxatin naxan yi.”

¹⁴ Firawona konyi rawanle yi Isirayila kuntigine bɔnbɔ, e naxanye dɔxi, e naxa, “Nanfera ε mi bitikidin xasabin bɔnbɔxi xoro nun to yi, alo a fɔlɔni?”

¹⁵ Isirayila kuntigine yi sa e mawuga Firawona xa, e a fala a xa, e naxa, “Nanfera i ya walikɛne suxuma iki?”

¹⁶ E mi fa sɛxɛn soma i ya walikɛne yii, koni e a falama nxu xa, e naxa, ‘E bitikidine bɔnbɔ!’ Muxune nxu tan bulanma i ya walikɛne, anu ε muxune nan kalan tima.”

¹⁷ Firawona yi e yabi, a naxa, “Salayana! Salantenne nan ε ra! Nanara, ε a falama, ‘Tin, nxu xa sa saraxane ba Alatala xa!’

¹⁸ Awa iki, ε sa wali, e mi fa sɛxɛ soma ε yii, anu se mi bama bitikidi xasabi falaxin na.”

¹⁹ Isirayila kuntigine yi a kolon nayi, a e tɔrɔma nɛn, e to a mɛ fa fala, “E mi sese bama ε soge keden bitikidin xasabin na.”

²⁰ E minimatɔn Firawona konni, e yi naralan Musa nun Haruna ra naxanye yi e mamɛma.

²¹ E yi a fala e xa, e naxa, “Alatala xa ε kewanle mato, a ε makiti! E bata nxu rapaxu Firawona ma e nun a kuntigine alo se kunxin xirina. E bata silanfanna so e yii e xa nxu faxa.”

²² Musa yi xɛtɛ Alatala fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nanfera i fe jaxin ligaxi yamani ito ra? Nanfera i n nafaxi?”

²³ Xabu n siga Firawona fɛma fala tideni i xinla ra, a yamani ito tɔrɔma. I munma i ya yamaan xunba, han to!”

6

Ala yi Nabi Musa sɛnbɛ so

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I ya a toma nɛn sɔnɔn n naxan ligama Firawona ra. N na a karahan, a e yiibama nɛn alogo e xa siga. N na a karahan, a e kedima nɛn a yamanani.”

² Ala mɔn yi falan ti Musa xa, a naxa, “Alatala nan n tan na.”

³ N mini nɛn Iburahima nun Yaxuba nun Isiyaga xa, n yi n xinla falama e xa nɛn, n naxa, ‘Ala Sɛnbɛ Kanna,’ koni n mi yi n xinla falama e xa, a ‘Alatala.’

⁴ N mɔn yi layirin xidi nxu tagi, alogo n xa Kanan yamanan so e yii, e yi xɔɲeyani dɛnaxan yi.

⁵ N bata Isirayila kaane wuga xuiin mɛ, Misiran kaane naxanye suxi konyiyani, n bata n xaxili lu n ma layirin xɔn ma.

* **5:3: 5.3Silanfanna:** Sofane yengeso degemana. “Birikidina.”

† **5:7: 5.7Bitikidin** mɔn falama yirena nde yi fa fala

⁶ Nanara, a fala Isirayila kaane xa, fa fala, 'Alatala nan n tan na, n na ε ramini ma nən Misiran kaane yamarin bun. N na ε xorəyama nən e konyiyaan ma, n yi ε xunba n sənbe gbeen i paxankata magaxuxine xən Misiran kaane xili ma.

⁷ N na ε findima nən n ma yamaan na. N findi ε Ala ra, ε yi a kolon a Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε ramini ma Misiran kaane yamarin bun ma.

⁸ N na ε xalima nən na bəxəni, n yi a so ε yii ε gbeen na, n na n kələ bəxən naxan ma fe ra, a n na a soma nən Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii, n tan Alatala.' "

⁹ Musa yi na falan nali Isirayila kaane ma, koni tərən nun konyiya xədəxən mi tin e Musa xuiin namə.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹¹ "Siga, i sa falan ti Firawona xa, Misiran mangana, alogo a xa Isirayila kaane bejin, e mini a yamanani."

¹² Musa yi Alatala yabi, a naxa, "Xa Isirayila kaane mi n xuiin naməxi, Firawona n xuiin naməma di, n tan naxan mi də bolon?"

¹³ Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a yi yamarine so e yii Isirayila kaane fe yi e nun Firawona fe yi, Misiran mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yamanani.

Nabi Musa benbane fe

¹⁴ Isirayila denbaya kanne xinle ni itoe ra:

Isirayilaa dii singena Rubən, a tan ma diine ni i ra: Xanəki, Palu, Xesirən e nun Karimi. Ne findixi Rubən xabila naaninne benbane nan na.

¹⁵ Simeyən ma diine ni i ra: Yemuyeli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, e nun Kanan kaa giləna dii xəmē Sayuli. Ne findixi Simeyən xabila senninne benbane nan na.

¹⁶ Lewi a diine xinle ni itoe ra e nun e yixetene: Gerisən, Kehati e nun Merari. Lewi jəε kəmē tonge saxan e nun solofere sətə nən siimayaan na.

¹⁷ Gerisən ma diine yi findi xabila firin benbane ra: Libini nun Simeyi.

¹⁸ Kehati a diine ni i ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiye. Kehati jəε kəmē jəε tonge saxan e nun saxan sətə nən siimayaan na.

¹⁹ Merari a diine ni i ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane benbane nan ne ra mayixetε yəen ma.

²⁰ Amirama yi a baba magilε Yokebedi tongo a paxanla ra, a yi Haruna nun Musa bari a xa. Amirama yi jəε kəmē tonge saxan e nun saxan sətə siimayaan na.

²¹ Yisehari a diine ni i ra: Kora, Nefegi e nun Sikiri.

²² Yusiye.eli a diine ni i ra: Mikayeli, Elisafan e nun Sitiri.

²³ Haruna yi Aminadabo a dii tēmε Eliseba tongo a paxanla ra. Naxason magilən nan yi Eliseba ra. A yi Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara bari a xa.

²⁴ Kora diine ni i ra: Asiri, Elikana e nun Abiyasafa. Kora xabila saxanne benbane nan ne ra.

²⁵ Harunaa dii Eleyasari yi Putiyeli a dii tēmən tongo a paxanla ra, a yi Finexasi bari a xa. Lewi bənsənna denbaya xunne nan ne ra, e xabila yəen ma.

²⁶ E tan ni i ra Haruna nun Musa, Alatala a fala ne nan xa, a naxa, "E Isirayila kaane ganle ramini Misiran yi."

²⁷ E tan nan falan ti Firawona xa, Misiran Mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yi. Na Musa nun Haruna nan itoe ra.

²⁸ Alatala falan ti nən Musa xa Misiran yamanani,

²⁹ a naxa, "N tan nan Alatala ra. A fala Firawona xa, Misiran Mangana, n naxan birin falama i xa."

³⁰ Koni Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, "Bayo n dəen mi fatan fala faɣine tiye a xa, Firawona n xuiin naməma di?"

7

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "A mato, n ni i findima nən Ala ra Firawona xa, i tada Haruna luma nən alo i ya nabina.

² N na i yamari naxan na, i na fala, i tada Haruna yi falan ti Firawona xa, alogo a xa tin Isirayila kaane yi mini a yamanani.

³ Koni, n tan Firawona bəjən i xədəxəma nən, n yi n ma taxamasenne nun kabanakone rawuya ayi Misiran yamanani.

⁴ Firawona mi ε xuiin naməma mumε! N na n sənben yitama nən Misiran na paxankata magaxuxine yi, n yi n ma ganla

ramini Misiran yamanani, Isirayila, n ma yamana.

⁵ Misiran kaane a kolonma nən a n tan nan Alatala ra, n na n yiini bandun Misiran kaane xili ma, n yi Isirayila kaane ramini na yi.”

⁶ Alatala naxan yamari, Musa nun Haruna yi na birin liga.

⁷ Musa siimayaan yi jεε tonge solo-masεxε, Haruna siimayaan yi jεε tonge solomasεxε e nun saxan, e falan ti Firawona xa waxatin naxan yi.

Dunganna yi maxεte sajin na

⁸ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

⁹ “Xa Firawona a fala ε xa, a naxa, ‘E kabanako fena nde liga!’ Nayi, i yi a fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganna tongo, i yi a bira Firawona yetagi.’ A findima nən sajin na.”

¹⁰ Musa nun Haruna yi siga Firawona fεma, Alatala yamarin naxan soxi e yii, e na liga. Haruna yi a dunganna bira Firawona nun a kuntigine yetagi, a findi sajin na.

¹¹ Koni Firawona fan yi fekolonne nun seri kanne nun Misiran woyimεne xili, ne fan yi na fe sifan liga e dalili feene xən.

¹² E birin yi e dunganne bira, e findi sajin ra. Koni Harunaa dunganna yi e dunganne gerun.

¹³ Firawona bəjən yi xədxə, a mi Musa nun Harunaa falan name alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Fitina fe singena: Igen yi maxεte wunla ra

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Firawona bəjəni xədxəxi, a tondixi yamaan bejindeni e siga.

¹⁵ Siga Firawona fεma xətənni. A na siga Nila baan dε, i siga a ralandeni. Dunganna naxan maxεte sajin na i na suxu i yii.

¹⁶ I xa a fala Firawona xa, i naxa, ‘Alatala, Heburune Ala, na bata n nafa i fεma a n xa a fala, a i xa a yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa a batu tonbonni koni han to i munma i tuli mati.

¹⁷ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “I fama a kolondeni n ma wanla nan xən a Alatala nan n tan na.” Dunganna naxan n yii, n Nila baa igen garinma nən na ra, a maxεte wunla ra.

¹⁸ Yεxən naxanye Nila baani, ne faxama nən. Igeni ləxəma nən. Misiran kaane mi fa nəε a igen minjε.”

¹⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa: i ya dunganna tongo, i yi i yiini bandun Misiran igene xun ma: Baane, xudene, darane, e nun tigrine birin. E findima nən wunla ra. Wunla luma nən Misiran yamanan yiren birin yi, hali ige sase wudi daxine nun fεjεne kui.”

²⁰ Alatala yamarin naxan fi Musa nun Haruna ma, e yi na liga. Haruna yi a dunganni te Nila baan xun ma, a yi igen garin Firawona nun a kuntigine yetagi. Igen birin yi maxεte wunla ra.

²¹ Yεxən naxanye yi Nila baani, ne yi faxa. Igen yi ləxə han Misiran kaane mi yi fa nəε baa igen minjε. Wunla yi lu Misiran yamanan yiren birin yi.

²² Koni Misiran woyimεne fan yi na fe sifane liga e dalili feene xən. Firawona bəjən yi xədxə, a mi Musa nun Haruna xuiin name alo Alatala a fala kii naxan yi.

²³ Firawona yi xεte, a siga a banxini, a mi a yengi lu na feene xən.

²⁴ Misiran kaane birin yi yinle ge Nila baan dεxənni alogo e xa e min, amasəto e mi yi nəε baa igen minjε.

²⁵ Alatala yelin Nila baan findε wunla ra waxatin naxan yi, xii solofere yi dangu na xanbi ra.

Fitina fe firindena: Xunjεne

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fεma, i yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala falani ito nan tixi, a naxa: N ma yamaan yiiba, a xa siga alogo e xa sa n batu.

²⁷ Xa i tondi e bejinjε, n na i ya yamanan birin jaxankatama nən, n xunjεne radin a ma.

²⁸ Nila baan nafema nən xunjεne ra. E tema nən, e so i ya manga banxin kui, i xideni, i ya sadeni, i ya kuntigine banxine kui, i ya yamana banxine kui, i ya buru gandene yi, e nun i ya buru bənbədene kui.

²⁹ Xunjεne tema nən i tan nun i ya yamaan nun i ya kuntigine ma.’ ”

8

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganni bandun

baane nun xudene nun darane xun ma, i yi xunjeene rate Misiran yamanani.’ ”

² Haruna yi a yiini bandun Misiran igene xun ma, xunjeene yi te Misiran yamanan birin yi.

³ Koni Misiran woyimene fan yi na fe sifane liga e dalili feene xən. E fan yi xunjeene rate Misiran yamanani.

⁴ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “E Alatala maxandi n xa alogo a xa xunjeene masiga n na, e nun n ma yamaan na. N na i ya yamaan bejinje, e siga, alogo e xa sa saraxane ba Alatala xa.”

⁵ Musa yi a fala Firawona xa, a naxa, “Na binyen xa lu i tan xa, i yi a fala, n lan n xa maxandin ti ε nun i ya kuntigine xa waxatin naxan yi, e nun i ya yamaan xa, alogo Ala xa xunjeene masiga ε nun ε banxine ra. E yi siga Nila baa igeni.”

⁶ A yi yabin ti, a naxa, “Tila.” Musa yi a fala, a naxa, “A ligama nen na kiini alogo i xa a kolon a muxu yo mi maliga Alatala ra, nxə Ala.

⁷ Xunjeene e masigama nen i ra e nun i ya banxine nun i ya kuntigine nun i ya yamana. E yi lu Nila baani.”

⁸ Musa nun Haruna yi mini Firawona fema. Musa yi a xuini te Alatala ma xunjeene fe ra, Ala naxanye rafa Firawona ma.

⁹ Musa yi naxan maxədinma, Alatala yi na liga. Xunjeene yi faxa banxine kui e nun tandene nun xεene ma.

¹⁰ E yi e makə, e e sa e bode fari, yamanan xirin yi mini e fe ra.

¹¹ Firawona to a to a feene bata mafisa, a bəjen mən yi xədxə. A mi Musa nun Haruna xuiin name, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Fitina fe saxandena: Sosone

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganni bandun, i bəxəni garin. Gbangbanna maxetema nen sosone ra Misiran yamanan birin yi.’ ”

¹³ E yi na liga. Haruna yi a dunganni bandun a yii, a bəxən gbangbanni garin, sosone yi fa muxune nun subene xili ma. Bəxən gbangbanna birin yi maxete sosone ra Misiran yamanan birin yi.

¹⁴ Koni, woyimene to kata e xa sosone ramini e dalili feene xən, e mi nə. Sosone yi muxune nun subene ma.

¹⁵ Woyimene yi a fala Firawona xa, e naxa, “Ala senben nan ito ra!” Koni Firawona bəjen yi xədxə, a mi a tuli mati Musa nun Haruna ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.

Fitina fe naanindena: Xenne

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Keli xətən, i siga Firawona ralandeni. A sigama nen xude dən. I yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala falani ito nan tixi, a naxa: N ma yamaan bejin, e xa siga alogo e xa sa n batu.

¹⁷ Xa i mi tin n ma yamaan yiibe e siga, n xenne rafama nen i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan xili ma, e nun i ya banxine kui. Misiran kaane banxine rafema nen xenne ra, bəxən yi rafe.

¹⁸ Koni na bəxəni, n Gosen yamanan luma nen a danna n ma yamaan dənaxan yi. Xenne mi fama mənni, alogo i xa a kolon a n tan Alatala walima yamanani ito yi.

¹⁹ N tagi rabaan luma nen n ma yamaan nun i ya yamaan tagi. Na kabanako fe taxamasenna ligama nen tila.’ ”

²⁰ Alatala yi na liga. Xeri wuyaxi yi so Firawona banxini e nun a kuntigine banxine yi. Misiran yamanan birin yi kala xenne ra.

²¹ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “E siga, ε sa saraxane ba ε Ala xa yamanani ito yi.”

²² Musa yi a yabi, a naxa, “A mi lan a xa liga na ki. Amasətə nxu saraxan naxanye bama Alatala xa, nxə Ala, ne finde fe haramuxin na Misiran kaane yeε ra yi. Xa nxu saraxa haramuxin ba Misiran kaane yeε xəri, e mi nxu magəlnje ba?

²³ Nxu xii saxan sigan nan tima tonbonni, nxu yi saraxane ba Alatala xa, nxə Ala, alo a nxu yamari kii naxan yi.”

²⁴ Firawona yi a fala, a naxa, “N na ε yiibama nen alogo ε xa siga, ε yi saraxane ba Alatala xa, ε Ala, tonbonni. Koni ε nama ε makuya. Awa, ε xa Ala maxandi n xa.”

²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, “N kelima nen i fema, n na Alatala maxandi. Tila, xenne masigama nen Firawona nun a kuntigine nun a yamaan na. Koni Firawona nama

fa yanfan ti, a tondi yamaan yiibe siga saraxane badeni Alatala xa.”

²⁶ Musa yi keli Firawona fema, a yi Alatala maxandi.

²⁷ Musa naxan maxadin, Alatala yi na liga. Xenne yi e masiga Firawona ra e nun a kuntigine nun a yamaan na. Keden mi lu.

²⁸ Koni Firawona mɔn yi a bɔɔɔni xɔɔɔ, a mi tin yamaan yiibe.

9

Fitina feen suulundena: Xuruseene faxa fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fema, i yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala, Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu.”

² Xa i tondi e beɔɔɔne e xa siga, xa i lu tonde,

³ Alatala fitina furen nafama nen i ya xuruseene ma naxanye xene ma, soone, sofanle, ɔɔɔɔɔne, ɔɔɔɔne, yeɔɔne e nun siine.

⁴ Koni Alatala Isirayila xuruseene nun Misiran xuruseene tagi rabama nen, alogo Isirayila kaane gbeene sese nama faxa.”

⁵ Alatala bata yi waxatin sa, a naxa, “N na ligama nen yamanani ito yi tila.”

⁶ Na xɔɔn bode Alatala yi na liga. Misiran kaane xuruseene birin yi faxa. Koni, Isirayila kaane xuruse keden mi faxa.

⁷ Firawona yi xerane rasiga, e fa a to a Isirayila xuruse yo mi faxaxi. Koni Firawona bɔɔɔn yi siga xɔɔɔ, a mi yamaan yiiba mumɛ, e siga.

Fitina fe sennindena: Sete Furena

⁸ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “E yiine rafe sulun tɛɛn* xubeni, Musa xa a woli kore Firawona yetagi.

⁹ A xuyama ayi nen Misiran yamanan birin xun ma, a findi sete furen na Misiran yamanan muxune nun a subene birin ma.”

¹⁰ E yi sulun tɛɛn xuben tongo, e siga Firawona fema. Musa yi a woli kore, sete furen yi fa yamanan muxune nun a subene birin ma.

¹¹ Koni woyimene mi yi nɔɛ tiye Musa yetagi, bayo setene yi e ma alo Misiran kaane birin.

¹² Koni, Alatala yi Firawona bɔɔɔni xɔɔɔ, a mi Musa nun Haruna xuiin name mumɛ, alo Alatala naxan fala Musa xa.

Fitina fe soloferedena: Balabalan kesena

¹³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Keli xɔɔn, i siga Firawona fema. I yi a fala a xa fa fala Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ma yamaan yiiba, e xa siga alogo e xa sa n batu.

¹⁴ Xanamu, n nan n ma fitina feene senbe soma nen i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan xili ma, alogo i xa a kolon a n ɔɔɔn mi na bɔɔn fari.

¹⁵ Xa n yi n yiini bandun i ma nun, n yi fitina furen nasigama nen i ma nun, i tan nun i ya yamaan birin yi raxɔɔima nen bɔɔn xonna fari.

¹⁶ Koni n bata i lu i nii ra, alogo i xa n senben to, n xinla yi rali dunuɔa yiren birin yi.

¹⁷ Xa i mɔn n ma yamaan makankan, i mi tin e siga,

¹⁸ i yanyi tila n balabalan kesen nagodoma nen, naxan ɔɔɔn munma fa Misiran yi xabu a masɛɛ ɔɔɔni han to.

¹⁹ Nayi, i ya xuruseene nun i yii seene birin naxanye xeen ma, i xa ne ramara. Bayo balabalan kesen fama nen muxune nun subene birin ma naxanye xeen ma. Naxanye mi rasoxi banxine yi, ne faxama nen.”

²⁰ Firawona kuntigin naxanye gaxu Alatalaa falan yeɛ ra, ne yi e konyine nun e xuruseene raso banxine kui.

²¹ Koni naxanye mi e yengi lu Alatalaa falan xɔn, ne yi e walikene nun e xuruseene lu xene ma.

²² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini te kore, balabalan kesen xa godo Misiran yamanan yiren birin yi muxune nun subene ma, e nun siseene birin ma Misiran xene birin yi.”

²³ Musa yi a dunganni te kore, Alatala yi galanna nun balabalan kesen nafa, kuye sarinna yi bɔɔn li. Awa, Alatala yi balabalan kesen nafa Misiran yamanani.

* 9:8. 9.8Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

²⁴ Balabalan keŋen yi fa, kuyen yi sarin, a ŋenben yi gbo ayi, a ɲɔxɔn munma yi fa Misiran yi xabu a findi yamanan na.

²⁵ Balabalan keŋene yi muxune nun subene birin magɔlɔn xɛene ma, a yi siseene birin kala, a wudine birin yi gira Misiran yamanan birin yi.

²⁶ Gosen yamanani, Isirayila kaane yi denaxan yi, balabalan keŋe mi fa mɛnni.

²⁷ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “Iki, n bata yulubin liga, Alatala nan tinxin, n tan nun n ma yamaan sɔnna na a ra.

²⁸ E Alatala maxandi, nxu bata wasa galanna nun balabalan keŋen na. N na e yiibe e siga. E mi fa makankanma mumɛ!”

²⁹ Musa yi a fala a xa, a naxa, “N na mini taani, n nan n yiine tiye Alatala xa, galanna nun balabalan keŋen yi dan, alogo i xa a kolon a Alatala nan gbee bɔxɔn na.

³⁰ Koni n na a kolon i tan nun i ya kuntigine, e mɔn mi gaxuma Marigina Alatala ye ra.”

³¹ Geŋen nun fundenna nan kala, bayo fundenna yi sabatixi, geŋen yi fugaxi.

³² Maala nun murutun mi kala bayo e mi a liin sinma.

³³ Musa yi keli Firawona fɛma, a mini taani, a a yiine ti Alatala xa. Galanna nun balabalan keŋen yi dan, tulen mi fa fa bɔxɔn fari.

³⁴ Firawona to a to a tulen nun balabalan keŋen nun galanna bata dan, a mɔn yi yulubin liga. A yi a bɔɲeni xɔdɔxɔ, e nun a kuntigine.

³⁵ Firawona bɔɲen yi xɔdɔxɔ, a mi tin Isirayila kaane yi siga, alo Alatala a fala yamaan xa kii naxan yi fata Musa ra.

10

Fitina fe solomasɛxɛdena: Tuguminne

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fɛma, amasɔtɔ n na a bɔɲen xɔdɔxɔma e nun a kuntigine, alogo n xa n ma kabanako feene liga e tagi,

² alogo i xa a fala i ya diine nun mamandenne xa n Misiran kaane ɲaxankata kii naxan yi, n kabanako feene liga e tagi. E yi a kolon a Alatala nan n tan na.”

³ Musa nun Haruna yi siga Firawona fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, “Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘I tondɛ i magodɛ n yetagi han waxatin mundun yi? N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu.

⁴ Xa i tondi n ma yamaan beɲinɲɛ e xa siga, tila n tuguminne rafama nɛn i ya yamanan yiren birin yi.

⁵ E dɔxɔma nɛn bɔxɔn birin fari, bɔxɔn mi fa nɔɛ toɛ. Balabalan keŋen naxan luxi e yii, e na nan donma hali wudin naxanye birin xɛene ma.

⁶ E i ya banxine rafema nɛn, e nun i ya kuntigine banxine, e nun Misiran kaane birin ma banxine. I fafane nun ne benbane munma a ɲɔxɔn to xabu e dɔxɔ yamanani ito yi han to.’ ” Musa yi siga, a keli Firawona fɛma.

⁷ Firawona kuntigine yi a fala a xa, e naxa, “Xɛmɛni ito luyɛ alo luti ratixina en yeɛ ra han waxatin mundun yi? Muxuni itoe yiiba, e xa siga, e xa sa Alatala batu, e Ala. I mɔn mi a to Misiran kala feni?”

⁸ E yi Musa nun Haruna xili Firawona fɛma. A yi a fala, a naxa, “E siga Alatala batudeni, e Ala. Koni, nde sigama?”

⁹ Musa yi a yabi, a naxa, “Nxu nun nxɔ diine nun nxɔ fonne nan sigama, dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne, xuruse xunxurine nun a xungbene, amasɔtɔ nxu sa sanla nan nabama Alatalaa binyeni.”

¹⁰ Firawona yi a fala e xa, a naxa, “Xa n tin, e nun e diine yi siga, fɔ n xa n ɲungu e ma ɲɛ? Bayo e mi fa fama. E fe ɲaxin nan fɔxɔ ra yati!

¹¹ En-en de! E tan xɛmɛne gbansanna xa siga, e Alatala batu, bayo e na nan maxɔdinxi.” E yi e kedi Firawona yetagi.

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun Misiran yamanan xun ma alogo tuguminne xa te Misiran yamanani, e yi siseene birin don xɛene ma, balabalan keŋen naxanye birin luxi.”

¹³ Musa yi a dunganni bandun Misiran yamanan xun ma. Alatala yi foyen nafa na yanyin nun kɔɛɛn birin na keli sogeteden binni. Benun xɔtɔnni, foyen bata fa tuguminne ra.

¹⁴ Tuguminne yi te Misiran yamanan birin yi, e wara ayi yiren birin yi. A ɲɔxɔn

munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔnɔn!

¹⁵ E yi lu bɔxɔn birin ma han e na yifɔrɔ. E siseene nun se bogine birin don xɛene ma, balabalan kɛsɛn naxanye lu. Ningi yo mi lu wudine nun siseene ma Misiran yamanan birin yi.

¹⁶ Firawona yi Musa nun Haruna xili mafuren! A yi a fala e xa, a naxa, “N bata yulubin liga Alatala ra, ɛ Ala, e nun ɛ tan.”

¹⁷ Iki, ɛ mɔn xa n mafelu yulubini ito a fe ra, ɛ Alatala maxandi, ɛ Ala alogo a xa ɲaxankata faxa tiini ito masiga n na.”

¹⁸ Musa yi mini Firawona konni, a Alatala maxandi.

¹⁹ Alatala yi foye gbeen nafa keli sogegododen binni, naxan tuguminne xali, a e woli Gbala Baani, hali tugumin keden mi lu Misiran bɔxɔn ma.

²⁰ Alatala yi Firawona bɔɲɛn xɔdɔxɔ, a mi tin Isirayila kaane beɲɲɛ.

Fitina fe solomanaanindena: Dimin Misiran yi

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini te kore, dimi gbeen xa sin Misiran yamanan birin yi, han muxune yɛene yi rafɔrɔ ayi.”

²² Musa yi a yiini te kore, dimi gbeen yi so Misiran yamanan birin yi, xii saxan.

²³ Muxu yo mi yi fa a bode toma, muxu yo mi yi kelima a konni na xii saxanna bun ma. Koni kɛnɛnna yi Isirayila kaane konne yi.

²⁴ Firawona yi Musa xili, a yi a fala a xa, a naxa, “ɛ siga ɛ Alatala batu. ɛ diine xa siga ɛ fɔxɔ ra. Xuruseene nan tun luma be.”

²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, “Na mi a ra! Nxu naxan bama saraxan nun saraxa gan daxin na Alatala xa, nxɔ Ala, fɔ i xa na xuruseene so nxu yii.

²⁶ Nxɔ xuruseene fan sigama nɛn, keden mi luun be, amasɔtɔ nxu makoon ne nan ma nxu nɛma Alatala batue, nxɔ Ala. Benun nxu xa so, nxu mi a kolon nxu naxan nawalima Alatala batudeni.”

²⁷ Alatala yi Firawona bɔɲɛn xɔdɔxɔ, a mi tin e beɲɲɛ e yi siga.

²⁸ Firawona yi a fala Musa xa, a naxa, “Mini n konni! I yetɛ ratanga i fa feen ma n yetagi sɔnɔn! I na fa n yetagi lɔxɔn naxan yi, i faxama nɛn.”

²⁹ Musa yi a yabi, a naxa, “I bata a fala! N mi fa fama i yetagi sɔnɔn!”

11

Fitina fe dɔnxɛna fe

¹ Awa, Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, “N mɔn fitina fe keden nafama nɛn Firawona ma e nun Misiran yamananana. Na xanbi ra, a ɛ yibama nɛn alogo ɛ xa keli be. A na tin fa, a yetɛna ɛ kedima nɛn be.

² Falan ti yamaan xa alogo xɛmɛne nun ɲaxanle birin xa e dɔxɔ bodene xandi gbeti nun xɛma muranne yi.”

³ Alatala bata yi a liga a Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma. Firawona kuntigine nun a yamaan bata yi Musa yetɛn binya Misiran yamanani.

⁴ Musa yi a fala Firawona xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Kɔɛ tagini, n danguma nɛn Misiran birin yi.

⁵ Dii singene birin faxama nɛn Misiran yamanani, keli Firawona dii singen ma naxan dɔxi mangayani, han konyi gilɛna dii singen naxan seen dinma, e nun subene birin ma dii singene.

⁶ Wuga xui gbeen tema nɛn Misiran yamanan birin yi, a ɲɔxɔn munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔnɔn.

⁷ Koni Isirayila kaane ye, hali baren mi wonwonɲɛ muxun ma hanma suben ma.’ Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala Misiran nun Isirayila tagi rabaxi.

⁸ Nayi, i ya kuntigini itoe birin fama nɛn n fɛma, e xinbi sin n yetagi, e yi a fala, e naxa, ‘Siga, i tan nun yamaan naxan biraxi i fɔxɔ ra!’ Na xanbi ra, n sigama nɛn.” Musa xɔlɔxi gbeen yi keli Firawona fɛma.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Firawona mi i xuiin namɛma, alogo n ma kabanako feene xa wuya ayi Misiran yamanani.”

¹⁰ Musa nun Haruna yi kabanakoni itoe birin liga Firawona yetagi, koni Alatala yi Firawona bɔɲɛn xɔdɔxɔ a mi tin Isirayila kaane beɲɲɛ e xa mini a yamanani.

12

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

Saraxaraline 23.4-8 nun Yatɛne 28.16-25 nun Sariyane 16.1-8

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa Misiran yamanani, a naxa,

² “Kikeni ito findima ε xa jεεn kike singen nan na.

³ Ε xa a fala Isirayila yamaan xa, a kikenitoo xii fude lɔxɔni, denbaya kanna birin xa yεxεε dii keden tongo a denbayaan xa, denbaya yo denbaya yεxεε dii keden.

⁴ Denbayaan naxan muxuye mi wuya, e mi nɔε yεxεε dii kedenna janje, e nun e dɔxɔ boden xa yεxεε diina nde yitaxun alogo yamaan naxan donje, birin ma denbayaan xa na sɔtɔ.

⁵ Ε xa kontonna jεε kedenna sugandi fe mi naxan na hanma kɔtɔna.

⁶ Ε xa a ramara han kikenitoo xii fu nun naaninde lɔxɔni, Isirayila kaan birin xa a gbee xuruseen kɔε raxaba jɔnbanna ra.

⁷ E yi a wunla tongo, e yi a susan banxine dεεne xun ma wudin ma e nun dεεn wudi firinne ma e a donma banxin naxan kui.

⁸ Na kɔε yetεεn na, e xa a suben gan, e yi a don e nun jɔxɔnde dε xɔlene nun burun natetarena.

⁹ Ε nama a suben don a xinden na hanma a jɔnxina, koni a xa gan e nun a xunna nun a sanne nun a kui seene.

¹⁰ Ε nama sese lu han xɔtɔnni. Xa nde lu, xɔtɔnni ε xa a dɔnxen sa tεeni.

¹¹ Ε xa a don ikiini: ε xa ε maxidi, ε yi ε sankidine so ε sanni, ε dunganna suxu ε yii, ε yi a don mafuren! Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla na a ra Alatala xa.

¹² Na kɔεεn na, n danguma nen Misiran yamanani, n dii singene birin faxama nen, muxun nun subena. N Misiran kaane gbee alane birin jaxankatama nen. Alatala nan tan na.

¹³ Wunla naxan banxin ma, na findima taxamasenna nan na ε xa. N na wunla to, n danguma nen ε xun ma. Fitina fe mi ε liye, n na Misiran yamanan jaxankata waxatin naxan yi.”

¹⁴ “Nεε yo jεε sanli ito na feene rabi-rama ε ma nen waxati famatɔne yi. Ε na sanla rabama nen Alatala xa alo habadan sariyana.

¹⁵ Xii soloferen bun ma, ε buru ratetaren donma nen. Xii singen na a li, ε buru rate seen* bama nen ε banxine kui. Amasɔtɔ naxan na seen don burun nate seen naxan yi, keli xii singen ma han xii soloferede

lɔxɔni, n na a kedima nen Isirayila yamaan ye.

¹⁶ Lɔxɔ singeni, ε malan sarijanxin tima nen. Ε nde fan tima nen a xii soloferede lɔxɔni. Ε nama wali yo kε lɔxɔni itoe ma fɔ kudi soona yamaan xa, alogo ε xa ε dεge. Ε nɔε na nan tun lige.

¹⁷ Ε xa Buru Ratetaren Sanla raba, amasɔtɔ n na ε ganle ramixi Misiran yi na lɔxɔn yeteni. Ε xa na lɔxɔn sanla raba alo habadan sariyana ε yixetene birin xa waxati famatɔne yi.

¹⁸ Nεεn kike singeni, ε burun natetaren donma nen kikenitoo xii fu nun naaninde lɔxɔn jɔnbanna ra, han xii mɔxɔjen nun kedende lɔxɔn jɔnbanna ra.

¹⁹ Buru rate seen mi luma ε banxine kui xii soloferede bun ma. Naxan na seen don buru rate seen naxan yi, na kedima nen Isirayila yamaan ye, xa a findi xɔjen na hanma Isirayila kaana.

²⁰ Ε nama sese don buru rate seen naxan yi. Ε banxine yi, ε buru ratetaren nan donma.”

²¹ Musa yi Isirayila fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, “Ε siga, ε yεxεεn hanma siin tongo ε denbayane xa, ε a faxa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

²² Na xanbi ra, ε hisopi wudi yiin tongo, ε a sin wunli, ε a susan dεεn xun ma wudin nun dεεn wudi firinne ma. Ε sese nama mini ε banxine kui han xɔtɔnni.

²³ Alatala na dangu yamanani Misiran kaane faxadeni, xa a wunla to dεεn xun ma nun a dεxɔnne ma, Alatala danguma nen na banxin xun ma. A mi tinma halagi tiin yi so ε banxini ε faxadeni.”

²⁴ “Ε yamarini itoe suxuma nen alo habadan sariyana ε yetε xa e nun ε yixetene.

²⁵ Alatala bɔxɔn naxan soma ε yii, a naxan falaxi, ε na so mɛnni, ε sanli ito raba.

²⁶ Ε diine na ε maxɔdin, e naxa, ‘Sariyani ito bunna nanse ra ε tan xa?’

²⁷ Ε xa e yabi, ε naxa, ‘Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan na a ra Alatala xa, naxan dangu Isirayila kaane banxine xun ma Misiran yi. A to yi Misiran kaane faxama, a yi nxɔ banxine ratanga.’ ” Na xanbi ra, yamaan yi e xinbi sin, e Ala batu.

²⁸ Isirayila kaane yi a liga alo Alatala Musa nun Haruna yamari kii naxan yi.

* **12:15: 12.15burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

Fitina feen fudena: Misiran dii singene yi faxa

²⁹ Kɔɛ tagini, Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yi, keli Firawona dii singen ma naxan dɔxi mangayani han kasorasane dii singene kaso banxini, e nun subene dii singene.

³⁰ Firawona nun a kuntigine birin yi keli kɔɛɛn na, e nun Misiran kaane birin. Wuga xui gbeen yi te Misiran yi, bayo faxan bata yi ti banxin birin yi.

³¹ Na kɔɛɛn yetɛɛn na, Firawona yi Musa nun Haruna xili, a fala e xa, a naxa, “E keli, e mini n ma yamanani, e tan nun Isirayila kaane! E siga, e Alatala batu, alo e a falaxi kii naxan yi.

³² E xuruse xunxurine nun a xungbene tongo, alo e a falaxi kii naxan yi. E siga. E duba n fan xa.”

³³ Misiran kaane yi Isirayila yamaan nagbɛngbɛn, e yi e kedi yamanani mafuren, bayo e yi a falama nɛn, e naxa, “Nxu birin faxama.”

³⁴ Isirayila yamaan yi e burun xali benun a xa gan, benun a rate seen xa sa. E buru bɔnbɔ seene mafilin e dugine yi, e e sa e kɔɛ ma, e siga a xalɛ.

³⁵ Musa naxan fala, Isirayila kaane yi na liga, e yi Misiran kaane xandi gbetin nun xɛma muranne yi e nun dugine.

³⁶ Alatala yi a liga Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma, e naxan maxɔdin e na so e yii. E yi Misiran kaane yii geli.

Isirayila kaane yi keli Misiran yi

³⁷ Isirayila xɛmɛ wuli kɛmɛ sennin yi keli e sanna ma Ramisesi taani, siga Sukɔti taani, ba naxanle nun diidine ra.

³⁸ Siya gbɛtɛ wuyaxi fan yi siga e fɔxɔ ra. Xuruse kuru gbeen yi e yii a xunxurin nun a xungbene.

³⁹ E yi burudine gan buru ratesɛ mi yi naxanye yi, e keli naxan na Misiran yi, bayo e kedi nɛn Misiran yi. E mi fɛrɛn sɔtɔ, e fandane tongo e yetɛ xa.

⁴⁰ Isirayila kaane jɛɛ kɛmɛ naanin jɛɛ tonge saxan nan ti Misiran yi.

⁴¹ Jɛɛ kɛmɛ naanin jɛɛ tonge saxanden to a li, na lɔxɔ yetɛni, Alatala yamaan birin yi mini Misiran yamanani.

⁴² Kɔɛni ito ra waxati famatɔne yi, Isirayila kaane birin xa xi Alatala batue, bayo a e raminixi Misiran yamanani kɔɛɛn nan na.

⁴³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “Tɔnne ni i ra Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe yi: Xɔjɛ yo nama a don.

⁴⁴ Konyin naxan saraxi, i na na banxulan, e nun na a donjɛ nɛn.

⁴⁵ I ya walikɛɛn naxan sare fixi hanma xɔjɛna, ne nama a don.

⁴⁶ A donma banxi kedenna nan kui. E nama a suben namini banxini. E nama a xɔri yo gira.

⁴⁷ Isirayila yamaan birin xa sanli ito liga.

⁴⁸ Xa xɔjɛna nde i konni naxan wama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba feni Alatala xa, a denbayaan xɛmɛne birin xa banxulan. Nayi, a nɔɛ a ligɛ nɛn alo Isirayila kaana. Koni banxulantare yo nama a don.

⁴⁹ A tan sariya kedenna na a ra Isirayila kaan nun xɔjɛn xa e tagi.”

⁵⁰ Alatala naxan yamari Musa nun Haruna ma, Isirayila kaane birin yi na liga na kiini.

⁵¹ Na lɔxɔn yetɛni Alatala yi Isirayila ganla ramini Misiran yamanani e bɔnsɔn yɛɛn ma.

13

Dii singene rasarijan fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Dii xɛmɛ singene birin nasarijan n xa. N gbeen nan dii singene birin na Isirayila kaane ye, muxune nun subene.”

³ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Lɔxɔni ito xa rabira e ma, e mini lɔxɔni Misiran yi konyiyani! Amasɔtɔ Alatala e raminixi a sɛnben nan na. E nama buru ratexin don.

⁴ E minima nɛn to, Abiba kiken na.

⁵ Alatala na e rafa Kanan kaane bɔxɔn ma, Xitine nun Amorine nun Xiwine e nun Yebusune yamanana, a bata yi a kɔlɔ bɔxɔn naxan ma fe ra e benbane xa, a xa a so e yii, kumin nun nɔnɔn gbo bɔxɔn naxan yi, e na so mɛnni, e sanli ito rabama nɛn Alatala xa kiken ito ra.

⁶ Buru ratetaren donma nɛn xii solofere bun ma, xii soloferede lɔxɔni, sanla yi raba Alatala xa.

7 Ɛ buru ratetaren donma nɛn xii solofere bun ma, donse nama taran ɛ yii buru rate seen* naxan yi. Buru rate se yo nama taran ɛ yamanani mumɛ!”

8 “Ɛ na yɛbama nɛn ɛ diine xa na lɔxɔni, ɛ naxa, ‘Alatala naxan ligaxi en xa, a en namini Misiran yamanani, na nan ma fe a ra.’

9 Sanli ito na nan ma fe rabirama ɛ ma, alo ɛ na taxamasenna xidi ɛ yiin na hanma ɛ sa ɛ tigi ra, alogo Alatalaa sariyan xa lu ɛ dɛ. Bayo Alatala nan ɛ raminixi Misiran yi a sɛnbɛni.

10 Ɛ xa yamarini ito suxu a waxatini jɛɛ yo jɛɛ.”

11 “Alatala na ɛ raso Kanan bɔxɔni, a a so ɛ yii alo a kɔlɔ ɛ xa kii naxan yi e nun ɛ benbane,

12 ɛ xa dii singene birin nasarijan Alatala xa saraxana nde ra. Xuruseene dii xɛmɛ singene birin, Alatala nan gbeen ne ra.

13 Xa sofanla dii xɛmɛ singen na a ra, ɛ xa a xunba yɛxɛɛ diin na hanma sii diina. Koni, xa ɛ mi a xunba, ɛ xa a kɔɛɛn gira, ɛ a faxa. Ɛ mɔn xa ɛ dii xɛmɛ singene birin xunba saraxana nde ra.

14 Ɛ diine na ɛ maxɔdin waxati famatɔne yi, e naxa, ‘Itɔ bunna nanse ra?’ Ɛ xa e yabi, ɛ naxa, ‘Alatala sɛnbɛn nan en naminixi Misiran yi konyiyani.

15 Bayo Firawona yi tondixi en bejinjɛ en siga, koni Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yamanani, muxun nun subena. Nanara, en xuruse dii xɛmɛ singene birin bama saraxan na Alatala xa, en yi en ma dii xɛmɛ singene birin xunba.’

16 A luma nɛn alo i na taxamasenna xidi i yiin na hanma i tigi ra, amasɔɔ Alatala sɛnbɛn nan en naminixi Misiran yi.”

Sigatiin dɛ suxuna

17 Firawona to tin yamaan xa siga, Ala mi e ramini Filisitine yamanan kira yisoxin xɔn, bayo Ala a fala nɛn, a naxa, “E na yɛngɛn to, e nɔɛ e miriyane maxɛtɛ nɛn, e xɛtɛ Misiran yi.”

18 Koni Ala yi ti yamaan yɛɛ ra tonbon yi kiraan xɔn, Gbala Baan binni. Isirayila kaane yi keli Misiran yi, e yitɔnxi yɛngɛ so xinla ma.

19 Musa yi Yusufu xɔnne tongo, bayo Yusufu bata yi Isirayila kaane rakɔlɔ, a naxa, “Ala a jɔxɔ luma ɛ xɔn nɛn yati! Ɛ na keli be, ɛ n xɔnne xali.”

20 E yi keli Sukɔti taani, e yi sa daaxadeni tɔn Etama yi tonbonna danna ra.

21 Alatala yi tima nɛn e yɛɛ ra yanyin na kunda yiyani naxan yi kiraan yitama e ra. Kɔɛɛn na, a ti e yɛɛ ra tɛɛ dɛngɛn yiyani a e kirani yalan, alogo e xa sigan ti kɔɛɛn nun yanyin na.

22 Kundana, xanamu, tɛɛ dɛngɛn mi yi ke-lima yamaan yɛɛ ra yanyin nun kɔɛɛn na.

14

Baani gidi fena

1 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

2 “A fala Isirayila kaane xa, e xa xɛtɛ, e daaxadeni tɔn Pihahiroti dɛxɔn, Migidoli nun baan tagi. E xa daaxadeni tɔn baan dɛ Baali-Sefɔn yɛtagi.

3 Nayi, Firawona a falama nɛn lan Isirayila kaane ma, a naxa, ‘E bata lɔ ayi yamanani, tonbonna e rabilinxɔ.’

4 N Firawona bɔjɛni xɔdɔxɔma nɛn, a bira ɛ fɔxɔ ra. Koni n binyen sɔtɔma Firawona nun a ganla birin xɔn ma nɛn, Misiran kaane yi a kolon a n tan nan Alatala ra.” Isirayila kaane yi na liga.

5 Misiran Mangan to a mɛ a yamaan bata a gi. Nayi, Firawona nun a bundɔxɔne miriyaan yi maxɛtɛ. E yi a fala, e naxa, “En nanse ligaxi? En bata Isirayila kaane bejin e xa siga, e mi fa walima en xa sɔnɔn!”

6 Firawona yi a yɛngɛ so wontoroni tɔn, a ganla yi bira a fɔxɔ ra.

7 A yi a yɛngɛ so wontoro yɛbaxi kɛmɛ sennin tongo, e nun Misiran wontorone birin. Sofa kuntigine yi ne birin kui.

8 Alatala yi Firawona bɔjɛni xɔdɔxɔ, Misiran Mangana. A yi Isirayila kaane sagatan naxanye yi minima xunna kenli.

9 Misiran kaane yi e sagatan, Firawona soone birin nun yɛngɛ so wontorone nun soo ragine, e nun a ganla, e yi Isirayila kaane li malanxi baan dɛ, Pihahiroti binni, Baali-Sefɔn yɛtagi.

* 13:7: **13.7buru rate sena:** Lɛbɛnna na a ra naxan burun nagboma ayi.

¹⁰ Firawona yi a masoma, Isirayila kaane yi e yɛɛn nasiga, e Misiran kaane to fɛ e fɔxɔ ra. E yi gaxu han! E e xuini te Alatala ma.

¹¹ E a fala Musa xa, e naxa, “Nanfera i faxi nxu ra tonbonni, nxu xa fa faxa be? Gaburu mi yi Misiran yi ba? I nanse dɔxi nxu ra i to nxu baxi Misiran yi?”

¹² Nxu mi ito xan falaxi i xa Misiran yi, ‘A lu nxu xa wali Misiran kaane xa?’ A yi fisa nun nxu xa wali Misiran kaane xa benun nxu xa fa faxa tonbonni.”

¹³ Musa yi yamaan yabi, a naxa, “E nama gaxu. E ɛ raxara, ɛ yi a to Alatala ɛ xunbama kii naxan yi to. Amasɔtɔ ɛ Misiran kaan naxanye toma to, ɛ mi fa ne toma sɔnɔn!”

¹⁴ Alatala yɛngɛn soma nɛn ɛ xa, ɛ ɛ raxara tun!”

¹⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “E mɔn n maxandima be nanfera? A fala Isirayila kaane xa, a e xa siga.

¹⁶ I tan xa i ya dunganni te, i yiini bandun baan xun ma, a xa yitaxun firinna ra, alogo Isirayila kaane xa baani gidi a yixaraxina.

¹⁷ N tan Misiran kaane bɔɣɛni xɔdɔxɔma nɛn, alogo e xa godo ɛ fɔxɔ ra. N binyen sɔtɔma nɛn Firawona nun a ganla birin xɔn ma, e nun a wontorone nun a soo ragine.

¹⁸ Misiran kaane a kolonma nɛn a n tan nan Alatala ra. N na nɔ Firawona nun a wontorone nun a soo ragine ra, n binyen sɔtɔma nɛn.”

¹⁹ Ala malekan naxan yi tixi Isirayila ganla yɛɛ ra, na yi siga e xanbi ra. Kundaan naxan yi tixi e yɛɛ ra, na yi sa ti e xanbi ra.

²⁰ A yi ti Misiran nun Isirayila ganle tagi. Kundaan fɔxɔ kedenna yi dimixi, a fɔxɔ kedenna yi kɔɛni yalanma. Nanara, gali firinne mi yi masoma e bode ra kɔɛɛn birin kui.

²¹ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Na kɔɛɛn birin na, Alatala yi baa igen naxɛtɛ foye gbeen na keli sogetedeni, a yi baani xara. Igen yi bolon.

²² Isirayila kaane yi gidi baani xare yireni. Igen yi malanxi alo banxi tunbulunna e yiifanna nun e kɔmɛnna ma.

²³ Misiran kaane yi e sagatan. Firawona soone birin nun a yɛngɛ so wontorone nun a soo ragine yi bira e fɔxɔ ra baani.

²⁴ Subaxa, Alatala yi Misiran ganla mato keli kundaan nun tɛɛ dɛgɛn xun ma, a yi e yifu han!

²⁵ A yi e wontorone sanne ba e bun ma, a yi e sigati raxɔlɔ ayi. Nayi, Misiran kaane yi a fala, e naxa, “En na en gi Isirayila kaane yɛɛ ra, amasɔtɔ Alatala Misiran yɛngɛma e xa.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun baan xun ma alogo igen xa sa Misiran kaane xun ma, e nun e wontorone nun e soo ragine.”

²⁷ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Kuye yibani, baan mɔn yi xɛtɛ a kiini. Misiran kaane yi e gima a famatɔɔn yɛɛ ra, koni Alatala yi e radin baani.

²⁸ Igen yi xɛtɛ, a sa wontorone nun soo ragine nun Firawona ganla birin xun ma, naxanye godo baani Isirayila kaane fɔxɔ ra. Hali keden mi lu.

²⁹ Koni Isirayila kaane sigan ti nɛn igen xare yireni, igen yi malanxi e yiifanna nun e kɔmɛnna ma.

³⁰ Na lɔxɔni, Alatala yi Isirayila xunba Misiran kaane yii. Isirayila yi Misiran kaane binbine to baan dɛ.

³¹ Isirayila kaane to Alatala sɛnbɛ gbeen to Misiran kaane xili ma, yamaan yi gaxu Alatala yɛɛ ra, e la a ra, e nun Musa a walikɛna.

15

Nabi Musaa bɛtina

¹ Nayi, Musa nun Isirayila kaane yi bɛtini ito ba Alatala xa. E naxa: N bɛtin bama Alatala xa, amasɔtɔ a gbo mumɛ!

A bata soone nun soo ragine radin baani.

² Alatala nan n fangan na, n bɛtin bama naxan xa, a mɔn bata findi n nakisimaan na.

N ma Ala nan a ra,
n na a tantunma nɛn,
n fafe a Ala nan a ra,
n na a matɔxɔma nɛn.

³ Yɛngɛ soon nan Alatala ra,
a xili nɛn “Alatala.”

⁴ A bata Firawona wontorone nun a ganla woli baani,
Firawona sofa yɛbaxine bata e mamin
Gbala Baani.

⁵ E bata godo tilinna ma alo gɛmɛne.
Fufaan yi sa e xun ma.

⁶ Alatala! I bata i sɛnbɛn yita!
Alatala! I yiifanna bata yaxune faxa.

⁷ I bata yaxune rabira i ya gboon nun nɔrɔni.

I bata i ya xɔlɔ gbeen nagodo alo tɛɛna a yi e gan alo sɛxɛ xarena.

⁸ I jɔɛ foyen bata igene malan, walanne yi raxara alo banxi kankena. Igene yi raxara baan tilinna xɔnna ma.

⁹ Yaxune yi a falama, e naxa, “N sagatanna tima nɛn, n yi e suxu.

N se tongoxine yitaxun, han n wasa e ra, han a dangu ayi.

N silanfanna botinma nɛn ayi, n yiin yi e halagi.”

¹⁰ Koni, i bata i dɛ foyen nafa baa igen bata sa e xun ma. E bata godo ige gbeen bun ma alo wure binyena.

¹¹ Alane yɛ, nde luxi alo i tan, Alatala? Nde luxi alo i tan?

I gbee nɔrɔn sarijan! I magaxu!

Tantunna i tan nan xa! I kabanakone ligama!

¹² I bata i yiini bandun, bɔxɔn yi nxu yaxune gerun.

¹³ I bata ti i ya yama xunbaxin yɛɛ ra i ya hinanni.

I e rasigama nɛn i dɔxɔde sarijanxini i sɛnbɛni.

¹⁴ Siyane a mɛma nɛn, e xuruxurun.

Kuisanna Filisitine suxuma nɛn.

¹⁵ Edɔn kuntigine gaxuma nɛn.

Gaxun Moyaba muxu gbeene suxuma nɛn. Kanan kaane birin sɛnbɛn bata jan.

¹⁶ Gaxun nun kuisanna e suxuma nɛn, e e raxara alo gɛmɛna i sɛnbɛn bun, han i ya yamaan yi dangu, Alatala!

Han i ya muxune yi dangu.

¹⁷ I e xalima nɛn, i yi e dɔxɔ gɛyaan fari i naxan findima e kɛɛn na, i tan Alatala luma dɛnaxan yi, i tan Marigin dɛnaxan nafalaxi yire sarijanxin na.

¹⁸ Alatala luma nɛn mangayani habadan han habadan!

Mariyama bɛtina

¹⁹ Firawona soone nun a wontorone nun a soo ragine to godo baani, Alatala baa igen naxɛɛ nɛn e xun ma, koni Isirayila kaane yi sigan ti, e baani gidi a yixarena.

²⁰ Nayi, Haruna xunyen Mariyama, nabi jaxalanmana, na yi tanbanna suxu a yii. Naxanle birin yi bira a fɔxɔ ra, tanbanne e yii, e bodonma.

²¹ Mariyama yi bɛtini ito bama Isirayila jaxanle xa, ɛ bɛtin ba Alatala xa, amasɔtɔ a gbo han!

A bata soone nun soo ragine woli baani!

Isirayila kaane tonbonni

²² Musa yi ti Isirayila kaane yɛɛ ra keli Gbala Baani siga Suru tonbonni. Xii sax-anna bun ma, e sigan tima tonbonni, e mi ige to.

²³ E yi so Mara yi, koni e mi nɔ Mara igen minjɛ, amasɔtɔ a yi xɔlɔ. Nanara, na yiren yi xili sa “Mara.”*

²⁴ Yamaan yi lu Musa mafalɛ, e naxa, “Nxu xa nanse min?”

²⁵ Musa yi Alatala maxandi, Alatala yi wudina nde yita a ra, a naxan woli igeni. Igen yi jaxunjɛ ayi. Alatala tɔnna nun sariyan soxi yamaan yii mɛnna nin, a e kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ.

²⁶ A yi a fala, a naxa, “Xa ɛ Alatala xuiin name ki faɲi, ɛ Ala, ɛ yi tinxinna liga a yɛɛ ra yi, xa ɛ a yamarine nun tɔnne birin suxu, n mi fitina fe yo rafɛ ɛ ma, n Misiran kaane jaxankataxi naxanye ra, amasɔtɔ Alatala nan n tan na, naxan ɛ rakɛndɛyama.”

²⁷ E yi so Elimi yi, tigi fu nun firin yi dɛnaxan yi e nun tugu bili tonge solofere. E yi daaxadeni tɔn mɛnni, igen dɛxɔn.

16

Donseen yi keli kore

¹ Isirayila yamaan birin yi keli Elimi yi, e minin kike firinden xii fu nun suu-lunde lɔxɔni Misiran yamanani, e fa Sin tonbonni, dɛnaxan Elimi nun Sinayi tagi.

² Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafalɛ tonbonni.

³ Isirayila kaane yi a fala e xa, e naxa, “Hali Alatala yi nxu faxa Misiran yi nun! Nxu yi dɔxɔma sube tundene fɛma nxu yi

* 15:23: 15.23Mara bunna nɛɛn fa fala “Xɔlɛna.”

donseene don han nxu lugo! Koni ε bata fa nxu ra tonbonni be alogo nxu birin xa faxa kamɛn ma.”

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Awa, n na a ligama nɛn donseen yi godo ε ma keli kore. Yamaan yi mini lɔxɔ yo lɔxɔ. E naxan donjɛ lɔxɔn kui, e na yatɛn matongo. N na e kɛpaan fɛsɛfɛsɛma na kii nin, n xa a to xa e n ma sariyane suxɛ.

⁵ Xii senninde lɔxɔni, e xa a matongo e naxan donjɛ xii firinna kui, e na rafala burun na.”

⁶ Musa nun Haruna yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e naxa, “To jinbanna ra, ε a kolonma nɛn a Alatala nan ε ramini Misiran yamanani.

⁷ Xɔtɔnni, ε Alatala binyen toma nɛn, amasɔtɔ a bata ε xuiin mɛ, ε Alatala nan mafalama. Nanse nxu tan na ε to nxu mafalama?”

⁸ Musa yi a fala, a naxa, “Alatala suben don daxon soma ε yii nɛn to jinbanna ra. Xɔtɔnni, a burun so ε yii han ε lugo. Amasɔtɔ Alatala bata a mafala xuiin mɛ ε xɔn ma. Nanse nxu tan na? E mi nxu tan gbansanna mafalama, fɔ Alatala.”

⁹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “A fala Isirayila yamaan birin xa, i naxa, ‘E fa Alatala yetagi, amasɔtɔ a bata a mafala xuiin mɛ ε xɔn ma.’ ”

¹⁰ Haruna to yi falan tima Isirayila yamaan birin xa, e yi e firifiri tonbonna binni, Alatalaa nɔrɔn yi mini kɛnɛnni kundani.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹² “N bata Isirayila kaane xuiin mɛ. E n mafalama. A fala e xa, i naxa, ‘Jinbanna ra, ε suben donma nɛn. Xɔtɔnni ε lugo burun na. Nayi, ε a kolonjɛ a Alatala nan n tan na, ε Ala.’ ”

¹³ Jinbanna ra, dɔmɛne yi fa e dɔxɔ yamaan daaxaden yiren birin yi. Xɔtɔnni, xiila yi saxi yamaan daaxaden nabilinna birin yi.

¹⁴ Xiila to yolon, sena nde yi lu malanxi bɔxɔn fari alo bogi seen xɔnna.

¹⁵ Isirayila kaane to a mato, e a fala e bode xa, e naxa, “Nanse ito ra?” Bayo, e mi yi a kolon naxan a ra. Musa yi a fala e xa, a naxa, “Donseen na a ra Alatala naxan soxi ε yii ε xa a don.”

¹⁶ Alatala ito nan yamarixi, a naxa, “Birin nɔɛ naxan donjɛ a xa na nan matongo. E xa ligase yɛ keden keden matongo muxune xa naxanye ε konne yi.”

¹⁷ Isirayila kaane yi a liga na kiini, nde yi a gbegbe matongo, nde yi ndedi matongo.

¹⁸ E yi a maliga liga seen kui. Naxanye a gbegbe matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma. Birin yi a matongoma a makoon naxan ma.

¹⁹ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Muxu yo nama a dɔnxɛn namara han xɔtɔnni.”

²⁰ Koni, ndee mi e tuli mati Musa ra. Ne yi a ramara han xɔtɔnni. Koni kunle yi bira a birin yi, a xirin yi mini fɔlɔ. Nanara, Musa yi xɔlɔ ne ma.

²¹ Xɔtɔn yo xɔtɔn birin yi a matongoma naxan e makoon liyɛ. Sogen na xɔlɔ, donseen yi xulunjɛ ayi.

²² Xii senninde lɔxɔni, e yi lɔxɔ firin daxi matongo, birin liga seen yɛ firin. Yamaan kuntigine birin yi na feen dɛntɛgɛ Musa xa.

²³ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi. Matabu Lɔxɔn nan tila ra. Matabu sarijanxin na a ra Alatala xa. Nanara, ε lan ε xa donseen naxan gan, ε na gan. E lan ε xa naxan jin, ε na jin. Naxanye na lu ε ne ramara han xɔtɔnni.”

²⁴ E yi a ramara han xɔtɔnni, alo Musa a yamari kii naxan yi. A xirin mi mini, kuli mi bira a yi.

²⁵ Musa yi a fala, a naxa, “E ito don to, amasɔtɔ Alatalaa Matabu Lɔxɔn nan to ra. To ε mi se toma a matongo daxon na.

²⁶ E a matongoma nɛn xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔni, naxan findin Matabu Lɔxɔn na, se mi taranma na mumɛ!”

²⁷ Xii soloferede lɔxɔni, yamaan muxuna ndee yi mini a matongodeni, e mi sese to.

²⁸ Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “E tondima n ma yamarine nun sariyane suxɛ han waxatin mundun yi?”

²⁹ E a kolon a Alatala bata Matabu Lɔxɔn so ε yii. Nanara, xii senninde lɔxɔni, a donse lɔxɔ firin daxon soma ε yii. Birin xa a raxara xii soloferede lɔxɔna fe ra. Muxu yo nama mini a konni.”

³⁰ Yamaan yi a matabu xii soloferede lɔxɔni.

* 16:31: 16.31Manna bunna nɛn fa fala “Nanse a ra?”

³¹ Isirayila kaane yi na donseen xili sa “Manna donsena.”* A yi luxi alo se xəri fixəna. A yi naxun alo kumina.

³² Musa yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi. Manna donseen ligase yε keden xa ramara ε yixetene xa, alogo e xa a to n na ε baloxi burun naxan na tonbonni, n na ε ramini xanbini Misiran yamanani.”

³³ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Goron keden tongo, i yi a rafe Manna donseen ligase keden na, i yi a sa Alatala yetagi, alogo a xa ramara ε yixetene xa.”

³⁴ Haruna yi na Manna donseen sa Layiri Kankiraan† yetagi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi, alogo a xa ramara.

³⁵ Isirayila kaane yi Manna donseen don nεε tonge naanin, han e yi so yamanani muxune yi dɔxi dɛnaxan yi. E yi Manna donseen don han e yi Kanan yamanan danna li.

³⁶ Na waxatin liga seen yε fu yi lanxi Efa liga seen yε kedenna nan ma.

17

*Igen yi mini Horebe fanyeni
Yatene 20.1-13*

¹ Isirayila kaane yamaan birin yi keli Sin tonbonni, e sigan ti yirene yi alo Alatala e yamari kii naxan yi. E yi daaxadeni tɔn Refidimi yi, koni yamaan mi ige min daxi to na yi.

² Nanara, yamaan yi yengen fen Musa ra. E yi a fala, e naxa, “Ige min daxin so nxu yii!” Musa yi e yabi, a naxa, “Nanfera ε n nafenma yengen na? Nanfera ε Alatala matoma bunbani?”

³ Min xɔnla nan yi yamaan na mɛnni, e yi lu Musa mafale. E naxa, “Nanfera i nxu ramini Misiran yi, alogo nxu nun nxɔ diine nun nxɔ xuruseene xa fa faxa be min xɔnla ra?”

⁴ Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, “N nanse ligama yamani ito xa? A luxi ndedi, e xa n magɔlɔn.”

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Dangu yamaan yεε ra. E nun Isirayila fonna ndee xa siga. I xa dunganna suxu i yii i Nila baan garin naxan na.

⁶ N tima nɛn i yεε ra Horebe fanyen ma. I xa fanyen garin, igen minima nɛn, yamaan yi a min.” Musa yi na liga, Isirayila fonne yεε xəri.

⁷ A yi mɛn xili sa “Masa” e nun “Meriba.”* Amasɔtɔ Isirayila kaane bata yi matandina ti, e bata yi Alatala mato bunbani, e naxa, “Alatala en yε ba? Xa a mi en yε?”

Isirayila yi Amaleki nɔ

⁸ Amalekine yi fa Isirayila yengedeni Refidimi yi.

⁹ Nayi, Musa yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Xɛmɛna ndee sugandi, i sa Amalekine yenge. Tila, n tima nɛn geyaan xuntagi, Alaa dunganna n yii.”

¹⁰ Yosuwe yi Amalekine yenge alo Musa a fala kii naxan yi. Musa, Haruna, e nun Xuru yi te geyaan xuntagi.

¹¹ Musa nɛma a yiini tema, Isirayila yi nɔɔn tima. Koni xa a a yiini godo, Amalekine yi nɔɔn ti.

¹² Musa yiine bata yi xadan. E yi gɛmɛn tongo, e na dɔxɔ. Musa yi dɔxɔ a fari. Haruna nun Xuru yi a yiine bun tima, boden fɔxɔ kedenni, boden bode fɔxɔni. A yiine yi kore han kɔe yi so.

¹³ Yosuwe yi Amalekine ganla nɔ silanfanna ra.

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Ito sɛbɛ kedin kui, alogo ninan nama ti a xɔn. I yi a yɛba Yosuwe xa, bayo n Amalekine bama nɛn dunɔɔa yi fefe! Ninan yi ti e xɔn.”

¹⁵ Musa yi saraxa ganden nafala, a yi a xili sa, “Alatala nan n ma yenge so taxamaseri dugin na.”

¹⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, “Amasɔtɔ muxune kelixi nɛn Alatala manga gbɛdɛn xili ma, Alatala luma Amalekine yenge nɛn, han mayixetɛn nun mayixetene.”

18

Nabi Musa bitanna

¹ Musa bitanna Yetiro, Midiyan saraxaralinala, na yi a mɛ Ala naxan birin ligaxi Musa nun Isirayila xa, a yamana. A a mɛ a Alatala bata yi Isirayila ramini Misiran yi.

² Musa bitanna Yetiro yi fa Musaa naxanla Sefora ra, a bata yi naxan lu a yii

† 16:34: 16.34 Layiri Kankirana fe mɔn sɛbɛxi Xorəyaan 25.10-22 kui. * 17:7: 17.7 Masa bunna nɛn fa fala “bunbana.” Meriba bunna nɛn fa fala “Fe matandina.”

³ e nun a dii firinne. Kedenna xili Gerisɔmi, bayo Musa bata yi a fala, a naxa, “N bata findi xɔɲen na yamana gbete yi.”

⁴ Boden yi xili Eliyeseri,* bayo a bata yi a fala, a naxa, “N babaa Ala bata n mali, a n natanga Firawonaa silanfanna ma.”

⁵ Musa bitanna Yetiro nun Musaa diine nun a naxanla yi fa Musa fema tonbonni, a yi dɔxi dɛnaxan yi Alaa geyaan dɛxɔn ma.

⁶ A bata yi a fe xibarun nasiga Musa ma, a naxa, “N tan, i bitanna Yetiro, n fama i fema, nxu nun i ya naxanla nun a dii firinne.”

⁷ Musa yi mini a bitanna ralandeni, a yi a xinbi sin, a yi a sunbu. E yi e bode xɔntɔn, e so Musaa bubun kui.

⁸ Musa yi a yeɓa a bitanna xa Alatala naxan ligaxi Firawona nun Misiran kaane ra Isirayila fe ra, e nun tɔrɔn naxan birin e sɔtɔ kira yi, e nun Alatala e xunba kii naxan yi.

⁹ Alatala naxan birin ligaxi Isirayila xa a to a xunba Misiran kaane yii, Yetiro yi sɛwa ne ra.

¹⁰ Yetiro yi a fala, a naxa, “N bata barika bira Alatala xa, naxan ɛ xunbaxi Misiran kaane nun Firawona yii, naxan yamaan baxi Misiran kaane sɛnbɛn bun!”

¹¹ Iki, n bata a kolon a Alatala sɛnbɛn gbo alane birin xa, amasɔtɔ a bata ito liga ne ra naxanye yi wasoxi Isirayila xili ma.”

¹² Musa bitanna Yetiro yi saraxa gan dixin nun saraxa gbete ba Ala xa. Haruna nun Isirayila fonne birin yi fa buru dondeni Musa bitanna fema, Ala yetagi.

Sariyane 1.9-18

¹³ Na xɔtɔn bode, Musa yi dɔxɔ yamaan makitideni. Yamaan yi ti a yetagi keli xɔtɔnna ma han jinbanna ra.

¹⁴ Musa yi naxan birin ligama yamaan xa, a bitanna to na to, a yi a fala, a naxa, “Nanfe ito ra, i naxan ligama yamaan xa? Nanfera i kedenna kitin sama, yamaan birin yi ti i yetagi, keli xɔtɔnni han jinbanna ra?”

¹⁵ Musa yi a bitanna yabi, a naxa, “Bayo yamaan fama n fema Ala sagoon nan maxɔdinde yi.

¹⁶ Xa fena nde e tagi, e fama nɛn n fema, n yi kitin sa, n Alaa tɔnne nun a sariyane yeɓa e xa.”

¹⁷ Musa bitanna yi a fala a xa, a naxa, “I naxan ligama, na mi fan.

¹⁸ ɛ nun yamani ito ɛ bode raxadanma nɛn, bayo goronni ito gbo i sɛnbɛn xa, i kedenna mi a gase.

¹⁹ Iki, i tuli mati n xuiin na, n xa i kawandi. Ala xa lu i xɔn! A lan i xa ti Ala yetagi yamaan funfuni, i yi Ala maxɔdin e bode matandine fe ra.

²⁰ I xa e xaran tɔnne nun sariyane ma. I kiraan yita e ra e biran naxan fɔxɔ ra, e nun wanle e naxan ke.

²¹ Koni i xa muxu kɛndɛne sugandi yamaan ye, naxanye gaxuma Ala yeɛ ra, lan-naya muxune, mayifu mi naxanye yi. I yi e findi muxu wuli keden kuntigine ra, hanma muxu kɛmɛ kuntigine, e nun muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine.

²² E xa yamaan makiti waxatin birin, e yi fa fe xɔdɛxɛne ra i fema. Koni feen naxanye mi xɔdɔxɔ, e tan xa ne makiti. Na nde bama nɛn i ya goronna ra, bayo e fan nde tongoma nɛn.

²³ Xa i na liga, Alaa tinni, i nɔɛ a gase nɛn. Yamani ito birin sigama nɛn e konne yi bɔɲɛ xunbenli.”

²⁴ Musa yi a bitanna xuiin name, a naxan fala, a na liga.

²⁵ A muxu kɛndɛne sugandi Isirayila yi, a yi e findi yama xunne ra, muxu wuli keden kuntigine, muxu kɛmɛ kuntigine, muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine.

²⁶ E yi yamaan makitima waxatin birin. E yi fama fe xɔdɛxɛne ra Musa fema, koni naxanye mi yi xɔdɔxɔ, e tan yetɛɛn yi ne makitima nɛn.

²⁷ Musa yi tin, a bitanna yi siga a konni.

19

Layiri xidin Sinayi geyaan fari

¹ Kike saxan to dangu, xabu e mini Misiran yi, na lɔxɔ yetɛni, Isirayila kaane yi Sinayi tonbonna li.

* 18:4: 18.4Eliyeseri bunna nɛɛn fa fala “Ala nan n mali tiin na.”

² E to keli Refidimi yi, e yi fa Sinayi tonbonni. Isirayila kaane yi daaxadeni tɔn tonbonni, geyaan san bun.

³ Musa yi te Ala fɛma. Alatala yi Musa xili geyaan xuntagi, a naxa, “Ito fala Yaxuba bɔnsɔnne xa, Isirayila kaane,

⁴ ‘E yɛtɛn bata a to n naxan ligaxi Misiran na, n yi ɛ xali n fɛma alo singbinna soma a diine bun kii naxan yi.

⁵ Iki, xa ɛ n xuiin suxu ki fani, xa ɛ n ma layirin suxu, ɛ findima nɛn n ma yamaan na siyane birin yɛ. N gbeen nan bɔxɔn birin na,

⁶ koni ɛ findima n xa saraxarali yamaan nan na e nun siya sarijanxina.’ I falani itoe nan tima Isirayila kaane xa.”

⁷ Musa yi xɛtɛ, a fonne birin xili, a falani itoe birin yɛba e xa, alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁸ Yamaan birin yi a fala, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu na ligama nɛn.” Musa yi sa e falane rali Alatala ma.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “N fama nɛn i ma kunda yiyani, alogo n nɛma falan naxan tiyɛ i xa, yamaan xa a mɛ. Nanara, e lɛ i ra waxatin birin yi.” Musa yi yamana falane radangu Alatala ma.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga yamaan fɛma, e rasarijan to nun tila yi. E xa e dugine xa.

¹¹ E xa e yitɔn xii saxandena fe ra, bayo na lɔxɔni Alatala godoma nɛn Sinayi geyaan fari, yamaan birin yɛɛ xɔri.

¹² I xa danne sa yamaan xa geyaan nabilinni, i yi a fala, i naxa, ‘E yɛtɛ masuxu te feen na geyaan fari, ɛ nama maso a san bunna ra. Naxan yo na a sanna ti geyaan ma, ɛ xa na kanna faxa.

¹³ E nama ɛ yiin din a ra, koni ɛ a magɔlɔnma nɛn, hanma ɛ a bun xali-makunle ra. Muxu ba, sube ba, a mi kisima.’ Xɔtaan xuiin na mini, muxune yi te geyaan fari.”

¹⁴ Musa yi godo yamaan fɛma keli geyaan fari, a yi yamaan nasarijan, e yi e dugine xa.

¹⁵ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E yitɔn xii saxandena fe ra. E nama ɛ maso naxalan yo ra.”

¹⁶ Xii saxande lɔxɔn xɔtɔnni, kuye sarinne yi mini, galanne yi godo, kundaan yi sa geyaan xun ma. Xɔtaan xuiin yi mini han! Yamaan birin yi gaxu.

¹⁷ Musa yi yamaan namini e daaxadeni Ala ralandeni, e yi e malan geyaan san bun ma.

¹⁸ Tutun yi Sinayi geyaan birin xun ma, amasɔtɔ Alatala bata yi godo a ma tɛɛ dɛgɛni. Na tutin yi tema alo sulun tɛɛn* tutina, geyaan birin yi xuruxurunma a naxin na.

¹⁹ Xɔtaan xuiin yi gboma ayi tun! Musa yi falan ti, Ala yi a yabi a xuini texin na.

²⁰ Alatala yi godo Sinayi geyaan fari, a yi Musa xili geyaan xuntagi. Musa yi te.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Godo, a fala yamaan xa e nama kata fa feen na n matoden, xa na mi a ra e wuyaxi faxama nɛn.

²² Hali saraxaraliin naxanye e masoma Alatala ra, ne xa e yɛtɛ rasarijan, alogo Alatala nama e faxa.”

²³ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “Yamaan mi nɔɛ tɛ Sinayi geyaan fari. Amasɔtɔ i bata nxu rakolon, i yi a fala, i naxa, ‘E danne sa geyaan nabilinni, ɛ xa a rasarijan.’ ”

²⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Godo, i mɔn yi te ɛ nun Haruna. Koni saraxaraline nun yamaan nama kata te feen na Alatala fɛma, alogo n nama e faxa.”

²⁵ Musa yi godo yamaan fɛma, a feni itoe fala e xa.

20

Yamari fune fe Sariyane 5.6-21

¹ Ala yi falani itoe birin ti, a naxa,

² “Alatala nan n tan na, i ya Ala, naxan i ramini konyiyani Misiran yi.”

Yamari Singena

³ “I nama ala gbɛtɛ batu fɔ n tan.”

Yamari Firindena

⁴ “I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan bɔxɔn ma hanma naxan igeni.

* 19:18: 19.18Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

⁵ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu. Amasɔtɔ n tan, Alatala, i ya Ala, n xɔxɔlɔn.* Naxanye na n naɲaxu, n ne haɓɛn saranma e diine ra nɛn han mayixɛtɛ saxan hanma naanin.

⁶ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nɛn han mayixɛtɛ wuli keden.”

Yamari Saxandena

⁷ “I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasɔtɔ Alatala na kanna ɲaxankatama nɛn.”

Yamari Naanindena

⁸ “I xa Matabu Lɔxɔn binya, i yi a rasariɲan.

⁹ I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin ɓɛ.

¹⁰ Koni xii soloferede lɔxɔni, Alatala i ya Alaa Matabu Lɔxɔn nan na ra. I nama wali yo ɓɛ, i tan ba, i ya dii xɛmɛn ba, i ya dii tɛmɛn ba, i ya konyin ba, i ya xuruse ba, hanma hali xɔɲɛn naxan i konni.

¹¹ Amasɔtɔ Alatala koren nun bɔxɔn nun igen daxi xii sennin nan bun, e nun naxan birin e yi. Koni a a matabu nɛn xii soloferedeni. Nanara, Alatala yi barakan sa Matabu Lɔxɔna fe yi, a yi a rasariɲan.”

Yamari Suulundena

¹² “I baba nun i nga binya, alogo i xa siimaya xunkuyen sɔtɔ bɔxɔni, Alatala i ya Ala naxan fima i ma.”

Yamari Sennindena

¹³ “I nama faxan ti.”

Yamari Soloferedena

¹⁴ “I nama yalunyaan liga.”

Yamari Solomasɛxɛdena

¹⁵ “I nama muɲan ti.”

Yamari Solomanaanindena

¹⁶ “I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma.”

Yamari Fudena

¹⁷ “I nama mila i bodena banxin xɔn hanma i bodena ɲaxanla, hanma a konyina, a ɲingena, a sofanla, hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na.”

Sariyane 5.22-33

¹⁸ Yamaan birin yi galanna nun xɔtaan xuiin mɛma, e yi tutin toma tɛ. Yamaan yi gaxu e xuruxurun, e yi e makuya.

¹⁹ E yi a fala Musa xa, e naxa, “I tan yɛtɛɛn xa falan ti nxu xa, nxu nxu tuli matima nɛn i ra, koni Ala nama falan ti nxu xa alogo nxu nama faxa.”

²⁰ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “ɛ nama gaxu. Ala bata fa ɛ kɛɲaan fɛsɛfɛsɛdeni, alogo ɛ xa gaxu a yɛɛ ra, alogo ɛ nama yulubin liga.”

²¹ Yamaan yi lu tixi yire makuyeni, koni Musa yi a maso kundaan na Ala yi dɛnaxan yi.

Sariyane saraxa gandene fe yi

²² Alatala yi a fala Musa xa, a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “ɛ bata a to a n bata falan ti ɛ xa keli kore.

²³ ɛ nama suxurene rafala, ɛ yi nxu nun ne batu nxu bode xɔn. ɛ nama gbetin nun xɛma suxurene rafala.

²⁴ I xa saraxa gande bɛndɛ daxini tɔn n xa, i yi saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane nun xuruse xunxurine nun a xungbene ba a fari. N na dɛnaxan findi n xinla binyaden na, n fama nɛn i ma mɛnni, n yi i baraka.

²⁵ Xa i saraxa gande gɛmɛ daxini tɔn n xa, i nama a yitɔn gɛmɛ masolixin na. Amasɔtɔ i ya a masolima waliseen naxan na, na saraxa ganden naxɔsima nɛn.

²⁶ I nama saraxa gande matexin nafala n xa, i yi te te seene ma, alogo i ragenla nama to.”

21

Sariyane konyine fe yi

Sariyane 15.12-18 nun Saraxaraline 25.39-55

¹ “I sariyani itoe nan yɛbama e xa.

² Xa i Heburu konyina nde sara, a walima nɛn ɲɛɛ sennin. Koni ɲɛɛ soloferedeni, a xɔɔyama nɛn, a mi sese fima.

³ Xa a kedenna nan soxi i konni, a kedenna nan sigama. Xa ɲaxanla yi a yii a so waxatini, e nun a ɲaxanla yi siga.

⁴ Xa a kanna nan ɲaxanla so a yii, xa a bata dii xɛmɛne bari hanma dii tɛmɛne, a

* **20:5: 20.5** Ala xɔxɔlɔn, bayo e nun a yamaan layirin nan xidima alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xɛmena a ɲaxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fɔxɔ ra a batu xinla ma.

kanna nan gbee a ɲaxanla nun a diine ra. A kedenna yi siga.

⁵ Xa konyina a fala, a naxa, ‘N kanna rafan n ma, e nun n ma ɲaxanla nun n ma diine, n mi waxi xɔɔya feni,’

⁶ nayi a kanna xa a xali Alaa kitisane yetagi. A yi a maso deen na hanma senbetenna. A kanna yi a tunla sɔxɔn wuren na. Konyin yi lu a wanla ra tolon!”

⁷ “Xa muxuna nde a dii temen mati alo konyina, a mi xɔɔyama alo konyi xemene.

⁸ Xa a rapaxu a kanna ma, naxan yi waxi a tongo feni a ɲaxanla ra, a kanna xa tin a baba xa a xunba. A kanna nama a yanfa, a a mati xɔɔene ma.

⁹ Xa a fixi a dii xemnen nan ma a ɲaxanla ra, a kanna a suxuma nen alo a gbee dii temene.

¹⁰ Xa a ɲaxalan gbete tongo, a nama sese ba a singe ra xiina donseen na, hanma a dugin na, hanma xemε taa sariyana.

¹¹ Xa a mi na fe saxanne liga a xa, a nɔe sigε nen, a mi gbeti yo fi.”

Sariyane lan masibo feene ma

¹² “Naxan na muxuna nde bɔnbɔ, a a faxa, ε xa na kanna faxa.

¹³ Xa a mi yi kataxi a faxa feen na, koni Ala yi a ragidi na kiini, a xa a gi han n yiren naxan yite i ra a nɔe luyε denaxan yi.

¹⁴ Koni xa muxuna nde a boden faxa feni tɔn a yi a faxa, hali a sa a singan n ma saraxa ganden na, ε xa a ba na, ε yi a faxa.”

¹⁵ “Naxan na a baba bɔnbɔ hanma a nga, ε xa na kanna faxa.”

¹⁶ “Naxan na muxuna nde suxu, a sa a mati hanma muxune yi a to a yii, ε xa na kanna faxa.”

¹⁷ “Naxan na a baba danga hanma a nga, ε xa na kanna faxa.”

¹⁸ “Xa muxune yenge, keden yi gemen sin a boden ma hanma walisena nde, a mi a faxa, koni a yi a rasa,

¹⁹ nayi naxan bɔnbɔn tixi, na mi ɲaxankatama xa boden keli, a yi a masiga ti dunganna ra. Koni a xa a walitareya yikalan saren fi. A yi a dandan han a yi yalan.”

²⁰ “Xa muxuna nde a konyi xemnen hanma a konyi gilɛn bɔnbɔ wudin na, konyin yi faxa a yii, a kanna haken saranma a ra nen.

²¹ Koni xa a konyin bata keli xii keden hanma firin na xanbi ra, a kanna haken mi fa saranma a ra. A bata a yetε nan bɔnbɔ.”

²² “Xa muxune yenge, e ɲaxalan fudikanna li, a diin bari benun a waxatin xa a li, koni fe ɲaxi gbete mi bira ayi, nayi na ɲaxanla xemnen na seen naxan maxodin, kitisane na tin naxan ma, fe kalan xa na fi.

²³ Koni xa ɲaxanla maxɔlɔxi, niin ɲɔxɔn xa fi niin na,

²⁴ yeen yi ɲɔxɔ yeen na, ɲinna yi ɲɔxɔ ɲinna ra, yiin yi ɲɔxɔ yiin na, sanna yi ɲɔxɔ sanna ra,

²⁵ ganna yi ɲɔxɔ ganna ra, maxɔlɔn yi ɲɔxɔ maxɔlɔn na, bɔnbɔn yi ɲɔxɔ bɔnbɔn na.”

²⁶ “Xa muxuna nde a konyi xemnen hanma a konyi gilɛn yeen garin, a yi a kala, a xɔɔyama nen a yeen saren na.

²⁷ Xa a konyi xemena hanma a konyi gilɛn ɲin keden gira, a xɔɔyama nen a ɲinna saren na.”

²⁸ “Xa ɲingena nde xemena hanma ɲaxanla sɔxɔn a fenna ra, a yi faxa, ɲingen magɔlɔnma nen han a faxa, a suben nama don. Koni ɲinge kanna haken mi saranma a ra.

²⁹ Koni xa ɲingen dari feen nan yi a ra, a kanna bata yi rakolon, koni a mi a xidi, ɲingen yi xemnen hanma ɲaxanla faxa, nayi ɲingen magɔlɔnma nen, ε yi a kanna fan faxa.

³⁰ Koni, xa muxune tinxi a ma, ɲinge kanna xa a niin xunbaan fi, e na naxan yo maxodin.

³¹ Sariya keden mɔn sama xa ɲingen bata banxulanna hanma sungutunna faxa.

³² Koni xa ɲingen bata konyi xemnen hanma konyi gilɛn faxa, ɲinge kanna xa gbeti gbanan tonge saxan nan so konyi kanna yii, ɲingen yi magɔlɔn.”

³³ “Xa muxuna nde xɔɲinna de raba, hanma a nde ge, a mi a de ragali, xa ɲingena nde bira na ra hanma sofanla,

³⁴ xɔɲin kanna xa ɲingen saren fi, a ɲinge faxaxin tongo.”

³⁵ “Xa muxu ɲingen ɲinge gbete sɔxɔn, a yi faxa, e xa ɲinge ɲeɲen mati e a saren taxun, e ɲinge faxaxin fan taxun.

³⁶ Koni xa a kolonxi a a ɲingen dari feen nan yi a ra, a kanna mi a xidi, na kanna xa

jingen jɔxɔn fi jingen na, a jinge faxaxin tongo a gbeen na.”

Sariyana lan kala feene ma

37 “Xa muxuna nde jingen muja hanma yexɛɛna, a a kɔɛ raxaba hanma a a mati, a jinge suulun nan fima jingen jɔxɔn na, a yexɛɛ naanin fi yexɛɛn jɔxɔn na.”

22

1 “Xa mujaden naterɛna muja tideni, e yi a bɔnbɔ, a yi faxa, na mi yatɛma faxa tiin na.

2 Koni xa kuyen bata yiba, na yatɛma faxa tiin nan na.”

“Mujaden xa a se mujaxine jɔxɔ, xa sese mi a yii, a yetɛɛn xa mati konyin na.

3 A naxan mujaxi, jingena, yexɛɛna, hanma sofana, xa muxune na li a yii, a xa a jɔxɔn naxɛtɛ dɔxɔde firin.”

4 “Xa muxuna nde a xuruseene lu e kalan ti xɛɛna nde ma hanma manpa bili nakɔna nde kui, a xa se kalaxine jɔxɔ a gbee se xabaxi fapine ra.”

5 “Xa tɛɛn keli, a sɛxɛn li, a sa malo xidine hanma a tixin gan, hanma xɛɛn birin yi gan, naxan tɛɛn soxi a xa se kalaxine jɔxɔn fi.”

6 “Xa muxuna nde gbetina hanma a yii sena nde taxu a lanfaan na a xa ramara, e yi a muja na kanna ma, mujaden xa a jɔxɔn naxɛtɛ dɔxɔ firin, xa a to.

7 Xa mujade mi to, banxi kanna xa siga Ala batu yireni, a a kɔlɔ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi.”

8 “Matandin naxan keli jinge feen ma, sofali fena, yexɛɛ fena, dugi fena, hanma seen naxan lɔxi ayi, muxune a falama naxan ma fe yi, e naxa, ‘N gbeen na a ra!’ Se kari dɔxɔ firinne xa siga han Ala batudena. Ala na naxan yalagi, na xa a lanfaan gbeen jɔxɔn naxɛtɛ dɔxɔ firin.”

9 “Xa muxuna nde sofana, jingena, yexɛɛna, hanma suben siya gbɛtɛ taxu a lanfaan na, na suben yi faxa, hanma a maxɔlɔ, hanma a muja, muxu yo mi a to,

10 marakɔlɔn xa ti Alatala yi na muxu firinne tagi. Naxan suben namaraxi, na xa a kɔlɔ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi. Sube kanna xa tin na kɔlɔn ma, hali boden mi a jɔxɔn fi.

11 Koni xa suben mujaxi a konna nin, a lanma nɛn a yi a kanna gbeen jɔxɔn naxɛtɛ a ma.

12 Xa burunna subene bata a subeni bɔ, a xa fa a dɔnxɛn na seren na, naxan faxaxi na jɔxɔn nama raxɛtɛ.

13 Xa muxuna nde suben xandi a lanfaan ma, suben yi maxɔlɔ hanma a faxa a kanna xanbi, a jɔxɔn naxɛtɛma nɛn.

14 Xa a kanna yi a dɛxɔn na waxatini, a mi a jɔxɔ raxɛtɛma. Xa a a yii toliman nin, naxan a xun yi, a saren nan na ra.”

Sariyane

15 “Xa muxuna nde sungutun nasɔlɔnxin nakunfa naxan mi futuxi, a yi a kolon jaxanla ra, a xa a futu seen fi a yi a tongo a jaxanla ra.

16 Xa a baba tondi a soɛ a yii, a xa sungutun nasɔlɔnxine futu seen xasabin fi gbetin na a baba ma.”

17 “I nama yiimatoon lu a nii ra.”

18 “Naxan yo nun suben na kafu i xa a faxa.”

19 “Naxan yo na saraxan ba ala gbɛtɛne xa, ba Alatala kedenna ra, i xa a faxa.”

20 “I nama xɔjɛn tɔrɔ, i nama jaxu a ra, amasɔtɔ xɔjɛn nan yi ɛ ra Misiran yamanani.”

21 “I nama jaxu kaja gilɛn na, hanma kiridina.

22 Xa i jaxu e ra, e yi e xuini te n ma, n na e xuiin namɛma nɛn yati!

23 N xɔlɔma nɛn, n yi i faxa silanfanna ra, i ya jaxanle yi findi kaja gilɛne ra, ɛ diine yi findi kiridine ra.”

24 “Xa i gbetin doli yiigelitɔna nde ma n ma yamani, i nama findi doli maxinla ra, i nama tɔnɔ yo fen a ra.

25 Xa i i bodena domaan suxu tolimani, i xa a raxɛtɛ a ma benun sogen xa bira.

26 Amasɔtɔ xa a sa li, a domaan nan a bitinganna ra, a naxan felenma a ma xunbenli, a xa a sa nanse ma? Xa a n maxandi, n na a xuiin namɛma nɛn. Amasɔtɔ n tan kininkinin.”

27 “I nama Ala rayelefu, i nama i ya yamaan mangan danga.”

28 “N gbee naxan i ya se xabaxine nun i ya turen fari i nama bu na fideni n ma. I xa i ya dii xɛmɛ singen so n yii.

²⁹ I mən yi i ya ɲingen dii singen so n yii e nun i ya yɛxɛɛna. A xa lu a nga bun xii sennin, a xii soloferedeni, i yi a so n yii.”

³⁰ “N ma muxu sariɲanxine nan ε tan na. Nanara, ε nama sube yo don burunna subene naxan faxaxi. E xa a woli barene bun.”

23

¹ “I nama wule falane rali muxune ma. I nama kafu fe ɲaxi rabane ma wule seren badeni.

² I nama bira yamaan fɔxɔ ra fe ɲaxi rabadeni. I nama sa yamaan fari, i wule seren ba alogo kitin nama sa tinxinni.

³ I nama yiigelitɔɔn nafisa bonne xa kitini.”

⁴ “Xa i naralan i yaxuna ɲinge tununxin na hanma a sofanla, i xa fa a ra a yɛ ra.

⁵ Xa i i yaxuna sofanla to, a biraxi a goronna bun, i nama a lu na kiini. I xa a mali.”

⁶ “I nama tondi kiti kɛndɛn sɛ tɔrɔ muxun xa a kitini.

⁷ I xa fata wulen birin ma. I nama sɔntaren hanma tinxin muxun yalagi, a yi faxa. Amasɔtɔ n muxu ɲaxine yalagima nɛn.

⁸ I nama dimi yi seene rasuxu mayifuni, amasɔtɔ finmase sifani itoe muxune yɛene raxima, e tinxin muxune falane maxɛɛ.”

⁹ “I nama ɲaxu xɔɲene ra, bayo i ya a kolon xɔɲene tɔrɔyaan naxan yi, amasɔtɔ i findi nɛn xɔɲen na Misiran yamanani.”

Yamanan sanle

¹⁰ “I ya xɛene bi ɲɛɛ sennin bun ma, i yi sii seene xaba.

¹¹ Koni i nama xɛɛn bi i ya bɔxɔni ɲɛɛ solofereden ma. A xa lu a yɛɛ ma. Tɔrɔ muxune yi seen sɔtɔ a xɔnni nayi, naxan na lu burunna subene yi na don. I xa na fan liga i ya manpa bili nakɔne nun Oliwi binle ra.”

¹² “I ya wanla kɛ xii sennin bun. Koni i xa i matabu xii soloferedeni, alogo i ya ɲingen nun i ya sofanla xa e matabu, alogo i ya konyin nun i ya xɔɲen xa e matabu.”

¹³ “N naxan birin falaxi, i xa ne suxu ki fapi! I nama ala gbɛtɛne xinla fala. A nama mini i dɛ mumɛ!”

Xorɔyaan 34.18-26 nun Sariyane 16.1-17

¹⁴ “Dɔxɔ saxan ɲɛɛn bun, i xa sanle liga n xa.

¹⁵ I xa Buru Tetaren Sanla raba. I xa burun tetaren don xii soloferɛ bun, alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na, amasɔtɔ i minixi Misiran yi na kiken nan na. Muxu yo nama fa n yɛtagi n kise mi a yii.”

¹⁶ “I xa Se Xaba Singen sanla raba, i na i ya se bixine xaban fɔlɔ xɛɛn ma waxatin naxan yi. I mən xa Se Xaba Dɔnxɛn sanla raba ɲɛɛ rapanni, i ya bogiseene malanma waxatin naxan yi keli xɛɛn ma.

¹⁷ Muxune birin fama nɛn Marigina Alatala yɛtagi dɔxɔɲa ma saxan ɲɛɛn bun.”

¹⁸ “I na saraxan wunla rali n ma, i nama donse gbɛtɛ sa a fari burun nate seen* naxan yi. I nama n ma sanla saraxa subene turen namara han xɔtɔnni.

¹⁹ I xa fa i ya xɛɛn bogise singe fajine ra Alatalaa banxini, i ya Ala.”

“I nama sii diin ɲin a nga xiɲɛ igen na.”

Yamarine Kanan bɔxɔna fe yi

²⁰ “N malekan xɛma nɛn i yɛɛ ra, a i kantan kira yi, a i rafa na yireni n dɛnaxan yitɔnxi.

²¹ A liga i yeren ma, i yi a xuiin suxu. I nama murutɛ a ma, amasɔtɔ a mi dipama i ya matandine ma, bayo n na a xɛxi n xinla nin.

²² Koni xa i ya a xuiin namɛ, n naxan birin falama i xa i na liga, n findima nɛn i yaxune yaxun na, e nun i yɛngɛfane yɛngɛfana.

²³ N ma malekan tima nɛn i yɛɛ ra, a i xali Amarine nun Xitine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xiwine nun Yebusune bɔxɔn ma, n yi e raxɔri.”

²⁴ “I nama i xinbi sin e alane bun ma, i nama e batu, i nama bira e namunne fɔxɔ ra. Koni i xa e kala, i yi e kide gɛmɛne yibɔ.

²⁵ E xa Alatala batu, ε Ala. A barakan sama ε donseene nun ε igene yi nɛn. N furen masiga ε ra.

²⁶ Naxalan yo kui mi kalama i ya yamanani, ɲaxalan yo mi findɛ gbantan na. N ni i ya siimayaan xɔnkuyama ayi nɛn.”

²⁷ “N na n ma yɛɛragaxun nasigama nɛn ε yɛɛ ra. I na so yamanan naxan yi, n na

* **23:18: 23.18burun nate sena:** Lebɛnna na a ra naxan burun nagboma ayi.

muxune yifuma nɛn. N na ɛ yaxune birin xun xanbi soma nɛn ɛ yetagi, e yi e gi ɛ bun.

²⁸ N jurune rasigama nɛn, e yi Xiwine, Kanan kaane, nun Xitine kedi i yɛɛ ra pon!

²⁹ N mi e birin kedima ɛ yɛɛ ra jɛɛ kedenni, xanamu, yamanani gelima nɛn, bu-runna subene yi wuya ɛ xa.

³⁰ N na e kedima nɛn ɛ yetagi ndedi ndedi, han ɛ wuya ayi, yamanan yi findi ɛ gbeen na.”

³¹ “N na ɛ yamanan danne sama nɛn keli Gbala Baani han Filisitine baani, keli tonbonni han Efirati baani. Amasɔtɔ n yamanan muxune sama nɛn i sagoni alogo i xa e kedi i yɛ ra.

³² Ɛ nun ne nama layirin xidi, e nun e alane fan.

³³ E nama dɔxɔ i ya bɔxɔni, alogo e nama i ti yulubin ma. Amasɔtɔ i ye e suxurene batuma nɛn, e suxurene yi lu alo luti ratixina i yɛɛ ra.”

24

Layiri xidina Sinayi geyaan fari

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te n fɛma, i tan nun Haruna, Nadaba, Abihu nun Isirayila fonna tonge solofere, ɛ yi ɛ xinbi sin wulani.

² Musa kedenna nan a masoma Alatala ra, bonne nama e maso, yamaan nama te a fɔxɔ ra.”

³ Musa yi Alatalaa falane birin yɛba yamaan xa e nun a sariyane birin. Yamaan birin yi a yabi fala kedenna xɔn, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a ligɛ.”

⁴ Musa yi Alatalaa falane birin sɛbɛ. Na xanbi ra, a keli xɔtɔn, a yi saraxa gandenade nde rafala geyaan san bun, a yi gɛmɛ fu nun firin dɔxɔ Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne taxamasenna ra.

⁵ A yi Isirayila banxulanna ndee rasiga, e xa saraxa gan daxine ba, e yi tura bulanne ba bɔjɛ xunbeli saraxan na Alatala xa.

⁶ Musa yi wunla fɔxɔ kedenna sa goronne kui, a fɔxɔ kedenna xuya saraxa ganden ma.

⁷ A yi Layiri Kɛdin tongo, a a xaran Isirayila birin yɛɛ xɔri. E yi a fala, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a ligɛ, nxu yi a suxu.”

⁸ Musa yi wunla tongo, a a xuya yamaan ma, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Alatala to yamarini itoe fi.”

⁹ Musa nun Haruna nun Nadaba nun Abihu nun Isirayila fori tonge soloferene yi te.

¹⁰ E yi Isirayilaa Ala to tixi gɛmɛ walaxan fari, naxan yi rafalaxi safiri gɛmɛne ra, naxan yi sarijan alo kore xɔnna.

¹¹ Koni, Ala mi fe liga Isirayila yɛɛratini itoe ra. E yi Ala mato, e yi e dɛge, e yi e min.

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te geyaan fari, i lu n fɛma. N gɛmɛ walaxane soma i yii nɛn, n sariyane nun yamarine sɛbɛ e ma yamaan xaran feen na.”

¹³ Musa yi keli, e nun a mali muxun Yosuwe, e yi te Alaa geyaan fari.

¹⁴ A yi a fala fonne xa, a naxa, “Ɛ nxu mamɛ be han nxu yi fa ɛ fɛma. Haruna nun Xuru luma nɛn ɛ fɛma. Xa fena nde sa bira ayi, ɛ a fala e xa.”

¹⁵ Musa yi te geyaan fari, kundaan yi so geyaan xun na.

¹⁶ Alaa nɔrɔn yi godo Sinayi geyaan ma. Kundaan yi so geyaan xun na xii sennin. Xi soloferede lɔxɔni, Alatala yi Musa xili kundani.

¹⁷ Alatalaa nɔrɔn yi lu Isirayila kaane yɛɛ ra yi alo halagi ti tɛɛn nan dɛgɛma geyaan fari.

¹⁸ Musa yi so kundani, a te geyaan fari. Musa yi lu geyaan fari xii tonge naanin kɛɛ tonge naanin.

25

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xorɔyaan 35.4-9

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa a e xa fa yii malan seene ra n xɔn. Muxune birin xa fa a ra e jɛnige fajin nan na, i yi a rasuxu n xa.

³ I kiseni itoe nan nasuxuma e ra: Xɛmana, gbetina, sulana,

⁴ gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajin nun sii xabe dugine,

⁵ konton kidi magbelixine, sube kidine, kasiya wudina,

⁶ lɛnpu turena, e nun se xiri jaxumɛn naxanye sama se masusan tureni, e nun wusulanna,

⁷ onixin gɛmɛ tofapine nun gɛmɛ tofapi gbɛtɛye saraxarali domaan nun a kanke masaan nayabuxi naxanye ra.

⁸ E xa yire sariɲanxin nafala n xa, n luma nɛn e tagi.

⁹ E xa Ala Batu Bubun nafala e nun a waliseene birin alo n na a yitama i ra kii naxan yi.”

Layiri Kankirana fe

Xorɔyaan 37.1-9

¹⁰ “E xa kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹¹ I xɛma faɲin sa a ma. I xa a sa a kuiin nun a fanna ma. I xa a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

¹² I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na a san naaninne ma, firin fɔxɔ kedenni, firin bode fɔxɔni.

¹³ I xa kasiya tamine rafala, i xɛmaan sa e ma.

¹⁴ I tamine raso xɛma yinle ra kankiraan dɛxɔnne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na.

¹⁵ Tamine xa lu kankiraan so yinle ra, e nama ba na.

¹⁶ I xa Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, n naxan soma i yii.

¹⁷ I xa xɛma dɛraganla rafala kankiraan ma n solonaden na, a kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹⁸ I xa maleka gubugubu kan sawura firin nafala xɛma bɔnbɔxin na, e xa ti kankiraan dɛraganla fɔxɔ firinne ma.

¹⁹ I xa maleka sawura keden ti fɔxɔ kedenni, i yi a firinden ti bode fɔxɔni. Maleka sawurane nun kankiraan dɛraganla xa findi se kedenna ra.

²⁰ Maleka sawurane xa e gubugubune yibandun e xun ma, e yi e felen kankiraan dɛraganla ma. Maleka sawurane xa e yɛ rafindi e bode ma e xun sinxina kankiraan dɛraganla ma.

²¹ I na Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, i xa a dɛraganla sa a dɛ ra.

²² N na n yitama i ra mɛnna nin, Layiri Sereya Kankiraan dɛraganla xun ma, maleka gubugubu kan firinne sawurane longonna ra. N na n ma yamarine birin soma i yii mɛnna nin Isirayila kaane xa.”

Buru Rali Tabanla

Xorɔyaan 37.10-16

²³ “I xa kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nɔngɔnna yɛ firin, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

²⁴ I xa xɛma faɲin sa a ma, i yi a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

²⁵ I xa farinna sa tabanla ɲinginna ma a rabilinni. Farinni gboon xa lan muxun yii kuiin ma. I yi xɛmaan sa farinna dɛ kinkine ra.

²⁶ I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na tabanla tongon naaninne ma a sanne ma.

²⁷ Tamine so yinle luma a dɛ kinkine nan ma, tamine soon naxanye ra tabanla maxali seen na.

²⁸ I xa kasiya tamine rafala, i yi xɛmaan sa e ma, e findi tabanla xali seen na.

²⁹ I xa a goronne nun muranne rafala xɛma faɲin na, e nun a igelengenne, saraxa ige rabɔxɔn goronne.

³⁰ Buru Ralixine xa lu tabanli ito fari n yɛtagi waxatin birin.”

Lɛnpune dɔxɔ sena

Xorɔyaan 37.17-24

³¹ “I xa lɛnpu dɔxɔ seen nafala xɛma bɔnbɔxi faɲin na. A sanna nun a yiine xa rayabu se fuge sawurane ra e birin yi findi se kedenna ra.

³² Yii sennin xa ti a fɔxɔ firinne ma, lɛnpu dɔxɔden yire saxan yi lu a fɔxɔ kedenni, a yire saxan a fɔxɔ bodeni.

³³ Amandi wudi fuge sawura saxan saxan xa lu a yii senninna birin ma a rayabu seen na.

³⁴ Se fuge sawura naanin xa lu a binla fan ma.

³⁵ Keden xa lu a tangbaxi singen bun ma. Keden yi lu a firinden bun ma, keden yi lu a saxanden bun ma.

³⁶ A fugene, a yiine, nun a binla birin xa findi se kedenna ra. A birin xa rafala xɛma bɔnbɔxi faɲin na.

³⁷ I xa lɛnpu solofere rafala, i yi ne dɔxɔ e dɔxɔdene yi alogo e xa a yɛtagini yalan.

³⁸ A waliseene nun xube kɔ seene fan xa rafala xɛma faɲin na.

³⁹ I xa lɛnpu dɔxɔ seen nun a waliseene rafala xɛma faɲin kilo tonge saxan na.”

40 “A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi.”

26

Ala Batu Bubuna fe Xorɔyaan 36.8-38

1 “I xa Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye fani fu ra, dugi mamiloxin nun a gbeela. E yi rayabu Maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

2 Dugine birin kuyan nun a yigboon xa lan: a kuyana nɔngɔnna ye mɔxɔɲen nun solomasɛɛ, a yigbona nɔngɔnna ye naanin.

3 I xa dugi suulun dɛgɛ e bode ra, dugi suulunna bonne fan dɛgɛ e bode ra.

4 I xa luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkin na. I mɔn yi na liga a ratugunxin dɔnxɛ ra xiin na.

5 I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin na, i mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne dɔnxɛ ra xiin fan na. Lutine xa lan e bode ma.

6 I xa suxu se xema daxin tonge suulun nafala i yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Nayi, Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra.”

7 “I xa dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na.

8 Dugi fu nun kedenne birin xa lan: e kuyan xa findi nɔngɔnna ye tonge saxan na, e yigbona nɔngɔnna ye naanin.

9 I xa dugi suulun dɛgɛ e bode ra e danna, i senninna bonne fan dɛgɛ e bode ra. I xa a senninden i sa firinna ra bubun yetagi.

10 I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkine ra, i mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dɔnxɛ ra xiin dɛ kinkine ra.

11 I xa suxu se sula daxi tonge suulun nafala, i yi lutine ti suxu seene ra. Nayi, i yi bubun findi kedenna ra.

12 Na dugin tagin naxan minixi bonne xa, na xa singan Ala Batu Bubun xanbi ra.

13 Dugi nɔngɔnna ye keden naxan minixi Ala Batu Bubun dɛxɔnne yi, na xa singan a dɛxɔnne ra a xunna soon na.”

14 “I xa konton kidi magbelixine dɛgɛ e bode ra, i yi e sa bubun birin fari. I mɔn yi sube kidi fani gbɛtɛye fan sa na fari.”

15 “I xa bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudine ra.

16 Bun tiine xa kuya ayi nɔngɔnna ye fu, e yi gbo ayi nɔngɔnna ye keden e nun a tagi.

17 Bun ti kedenna kui, a xa ti farin firinna ra e bode yetagi. I xa bubun bun tiine birin ti na kiini.

18 I xa bun ti mɔxɔɲɛ rafala bubun yiifari fɔxɔn ma.

19 I xa bundɔxɔ gbeti daxi tonge naanin nafala. Bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin. Farin firinne xa sɔti bundɔxɔne kui.

20 I xa bun ti mɔxɔɲɛ ti bubun kɔmɛn fɔxɔni,

21 e nun bundɔxɔ gbeti daxi tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin.

22 I xa bun ti sennin ti bubun xanbi binni, sogegododen binni.

23 I xa bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma.

24 Bun ti firin xa ti e bode xɔn mɛnni. E xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Bubun tongon firinne birin xa ti na kiini.

25 E birin malanxina, bun ti solomasɛɛ e nun bundɔxɔ fu nun sennin. Bun dɔxɔ firin bun tiine birin bun.

26 I xa kasiya wudi gaalane* rafala. Suulun xa lu bubun fɔxɔ kedenna bun tiine suxu seen na,

27 suulun xa lu bode fɔxɔn ma, suulun xa lu bubun xanbi binna ra, sogegododen binni.

28 Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na xa keli bubun fɔxɔ kedenni siga han bubun bode fɔxɔna.

29 I xa xɛmaan sa bun tiine ma. I xa gaalane so yinle rafala xɛmaan na. I xɛmaan sa gaalane ma.”

30 “I xa Ala Batu Bubun ti alo a yitaxi i ra kii naxan yi geyaan fari.”

31 “I xa kankiraan ye masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, a xa rayabu maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

32 I xa a singan kasiya sɛnbɛtɛn naanin na xɛma yilɛnlɛnxine saxi naxanye ma, singan se xɛma daxi naxanye ma. E xa ti bundɔxɔ gbeti daxi naanin kui.

* 26:26: 26.26 Nde a falama a “galalenne.”

³³ I xa ye masansan dugin singan, i Layiri Sereya Kankiraan nasoon menna nin. Ye masansan dugin findima tagi saan nan na yire sarijanxin nun yire sarijanxi fisamantenna tagi.”

³⁴ “I xa dɛraganla sa Layiri Sereya Kankiraan dɛ ra n solonaden na yire sarijanxi fisamantenna kui.

³⁵ I xa tabanla ti ye masansan dugin yetagi, bubun kɔmɛn fɔxɔni. Lenpu dɔxɔ seen xa ti tabanla yetagi, bubun yiifari fɔxɔn ma.”

³⁶ “Dugi sɔxɔnna xa taa dugi mamiloxin nun a gbeela sɔxɔn, i yi a singan Ala batu bubun dɛ ra.

³⁷ I xa singan se xɛma daxin nafala dugini ito xa e nun kasiya sɛnbɛtɛn suulun, i xɛma yilɛnlɛnxine sa e ma, i yi bundɔxɔ sula daxin suulun naxulun e xa.”

27

Saraxa gan daxin badena

Xorɔyaan 38.1-7

¹ “I xa saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyan xa lan nɔngɔnna ye suulun ma, a yigbona nɔngɔnna ye suulun, a yitena nɔngɔnna ye saxan.

² I xa feri keden keden nafala a tongon naaninne ma, e nun a fenne xa findi se kedenna ra i yi sulan sa e ma.

³ I xa a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube kɔ seene nun wuli xuya goronne nun sube tongo seene e nun tɛɛ kɔ seene.

⁴ I xa wure masɔxɔnxin nafala, xuben minin naxan na. I yi tamin so yili naanin nafala sulan na wure masɔxɔnxin tongon naaninne ma.

⁵ I xa wure masɔxɔnxin sa saraxa ganden dɛ kinkine bun ma a yiteen tagini.

⁶ I xa kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, i yi sulan sa e ma.

⁷ I xa tamine raso sula yinle ra alogo tamine xa lu saraxa ganden fɔxɔ firinne ma, a xali seen na.

⁸ I xa saraxa ganden nafala farinne ra, a kui genla yi lu. A xa rafala alo n na a yitaxi i ra kii naxan yi geyaan fari.”

Dugi sansanna fe *Xorɔyaan 38.9-20*

⁹ “I xa Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari fɔxɔn xa kuya han nɔngɔnna ye kɛmɛ, a ti taa dugi fajine ra.

¹⁰ Sula sɛnbɛtɛn mɔxɔɲɛ xa ti sula bundɔxɔ mɔxɔɲɛ kui, e nun dugi singan se gbeti daxine xa singan gbeti gaalane* ra sɛnbɛtɛnne longonne ra.

¹¹ Kɔmɛn fɔxɔn sansanna fan xa kuya ayi han nɔngɔnna ye kɛmɛ, a fan yi ti taa dugi fajine ra e nun sula sɛnbɛtɛn mɔxɔɲɛ, sula bundɔxɔ mɔxɔɲɛ e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane sɛnbɛtɛnne longonne ra.

¹² Sogegododen binni, sansanna xa kuya ayi han nɔngɔnna ye tonge suulun, a xa ti dugine ra e nun sɛnbɛtɛn fu, e nun bundɔxɔ fu.

¹³ A sogeteden binni, soden dɛnaxan yi, sansanna mɔn xa kuya ayi han nɔngɔnna ye tonge suulun.

¹⁴ Koni dugine xa singan soden fɔxɔ kedenni, e nun sɛnbɛtɛn saxan nun bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna ye fu nun suulun.

¹⁵ Dugine xa singan soden fɔxɔ bodeni, e nun sɛnbɛtɛn saxan e nun e bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna fu nun suulun.

¹⁶ I xa dɛ raxidi dugin singan sansanna so dɛɛn na, naxan kuya han nɔngɔnna ye mɔxɔɲɛ. Dugi sɔxɔnne xa a rafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina. Sɛnbɛtɛn naanin nun bundɔxɔ naanin fan xa ti mɛnni.

¹⁷ Sansanna sɛnbɛtɛnne birin xa ti sula bundɔxɔnɛ kui, e xa tugun e bode ra gaalan gbeti daxine ra dugi singan se gbeti daxine yi singan ne ra.

¹⁸ Sansanna kuyan xa findi nɔngɔnna ye kɛmɛ, a yigbona nɔngɔnna ye tonge suulun, a taa dugi fajine yitena nɔngɔnna ye suulun. Sansanna bundɔxɔnɛ findima sulan nan na.”

¹⁹ “Se yo naxan nawalima Ala Batu Bubun wanle yi, e nun tamin naxanye gbangbanma bɔxɔni bubun bun tiine xidi seen na, hanma sansanna xidi seen na, ne birin xa rafala sulan na.”

Lenpu turena *Saraxaraline 24.1-3*

* 27:10: 27.10 Nde a falama a “galalenne.”

20 “I xa Isirayila kaane yamari e xa fa oliwi ture fajin na i xɔn, alogo lenpune xa dege waxatin birin.

21 Haruna nun a diine xa lenpune dɔxɔ Layiri Kankiraan ye masansan dugin yetagi Naralan Bubun kui. A xa dege jinbanna ra han xɔtɔnni Alatala yetagi. Habadan sariyan nan na ra Isirayila yixeten muxune birin xa.”

28

Saraxaraline dugine *Xorɔyaan 39.1-7*

1 “I xa i tada Haruna xili e nun a diine Nadaba nun Abihu nun Eleyasari e nun Itamara, e xa wali n xa Isirayila kaane tagi alo saraxaraline.

2 I xa dugi sarijanxine dege i tada Haruna xa alogo a xa binyen nun xunnay-erenna sɔtɔ.

3 I xa falan ti walikɛɛn birin xa naxanye fatan, n bata xaxili fajin fi naxanye ma fe sifani itoe fe ra. E xa Harunaa dugine dege, alogo a xa sarijan, a yi saraxarali wanle ke n xa.

4 E xa maraberiba sifani itoe nan dege: Kanke masaan nun saraxarali domaan nun gubaan nun a doma bun bira fajin nun namuna e nun tagixidina. E xa maraberiba sarijanxini itoe dege i tada Haruna nun a diine xa, alogo e xa saraxarali wanle ke n xa.

5 Dugi sɔxɔnne xa xɛmaan nawali, e nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajina.”

Saraxarali domana *Xorɔyaan 39.2-7*

6 “E xa saraxarali domaan xɛma daxin dege gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina, a findi wali fajin na.

7 E xa a tungunne dege, e lutine ti e xun firinne ma a xidi seen na.

8 A tagixidi fajin fan degema na kii nin: E nun saraxarali domaan xa findi kedenna ra. A rafalama xɛmaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin nan na.

9 I xa onixi gɛmɛ firin tongo, i yi Isirayilaa diine xinle kɛrɛndɛn e ma.

10 Xili sennin xa lu gɛmɛ kedenna ma, xili sennin yi lu gɛmɛn boden ma, fata e bari yɛɛn ma.

11 I xa Isirayila kaane xinle kɛrɛndɛn gɛmɛ firinne ma, alo taxamasenna kɛrɛndɛnma kii naxan yi, i yi e sa gɛmɛ suxu se xɛma daxine kui.

12 I xa na gɛmɛ firinne ti saraxarali domaan tungunne ma, alo jɔxɔ lu gɛmɛne Isirayilaa diine xɔn. Haruna e xinle xalima nɛn a tungunne ma Alatala fɛma jɔxɔ lu feen na e xɔn.

13 I xa gɛmɛne suxu seene rafala xɛmaan na,

14 i yi xɛma fajin yɔlɔnxɔndi firin singan e ra, naxanye dɛnbɛxi alo luti firin.”

Kanke masana *Xorɔyaan 39.8-21*

15 “I xa kanke masaan dege, kitisa sena. A xa findi wali fajin na. I xa a rafala alo saraxarali domana. A rafala xɛmaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin na.

16 A xa rafala tongon naaninna ra. A xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona nɔngɔnna tagi.

17 I xa a rayabu gɛmɛ fajin kira naanin na. I xa gɛmɛni itoe nan sa a kira singan ma: saridon gɛmɛn nun topasi gɛmɛn nun emerodi gɛmɛna.

18 A kira firindena: esikaribukili gɛmɛn nun safiri gɛmɛn nun dayimu gɛmɛna.

19 Kira saxandena: opali gɛmɛn nun agati gɛmɛn nun ametisi gɛmɛna.

20 Kira naanindena: kirisoliti gɛmɛn nun onixi gɛmɛn nun yasipi gɛmɛna. Gɛmɛni itoe xa sa gɛmɛ suxu se xɛma daxine kui.

21 Gɛmɛ fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Gɛmɛ yo gɛmɛ, i xa Isirayila bɔnsɔn keden xinla kɛrɛndɛn a ma taxamasenna ra.

22 I xa xɛma yɔlɔnxɔndine rafala kanke masaan xa, naxanye dɛnbɛxi alo lutina.

23 I xa wuredi digilinxi xɛma daxin firin nafala i yi e so kanke masaan xunne ra.

24 I xa yɔlɔnxɔndine xidi wuredine ra kanke masaan xunne ma,

25 i yi e so suxu se xɛma daxine ra, e yi singan saraxarali domaan tungun firinne ra a kanke ra.

26 I mɔn xa xɛma wuredi digilinxi firin nafala i naxanye singanma kanke masaan sanna bun ma a kui.

²⁷ I mən xa xema wuredi digilinx i firin nafala i yi e singan saraxarali domain tun-gun firinne laben na, a tagixidin faxa ra.

²⁸ I xa kanke masaan wuredine nun saraxarali domain wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masaan nama saraxarali domain bejin.

²⁹ Haruna na so yire sarijanxini waxatin naxan yi, a Isirayila diine xinle xalima nen a kanke ra kitisa seen ma, kanke masana. Nəxə lu feen nan na ra Alatala yetagi Isirayila diine xən waxatin birin.

³⁰ I xa masensən ti seene, Yurima nun Tumin sa kanke masaan yibaan kui. E xa lu Haruna kanke ra a na fa Alatala yetagi waxatin naxan yi. Nayi, Haruna Ala sa-goon kolon seene xalima nen a kanke ra Isirayila kaane xa waxatin birin Alatala yetagi.”

Saraxarali dugi gbete

Xorɔyaan 39.22-31

³¹ “I xa dugi mamiloxin dege gubaan na naxan soma saraxarali domain fari.

³² A kəen xa lu a tagini, i yi dugina nde dege a rabilinni alogo a nama bə.

³³ I xa girenada wudi bogi sawurane dege gari mamiloxin nun a gbeela ra a lenbene ma, i yi xema talandine singan e longori ra.

³⁴ Xema talanne xa singan girenada wudi bogi sawurane longori ra gubaan lenben nabilinna birin yi.

³⁵ Haruna xa gubaan so a nema wale waxatin naxan yi alogo a nama faxa. Talanne xuiin minima nen a na so yire sarijanxini waxatin naxan yi Alatala yetagi hanma a na mini.”

³⁶ “I xa xema walaxadin nafala, i yi taxamasenni ito kerenden a ma fa fala, ‘Muxu Sarijanxina Alatala Xa.’

³⁷ I yi a xidi luti mamiloxin na namun ma a tigi ra.

³⁸ A luma nen Haruna tigi ra, Isirayila kaane hake goronne yi lu Haruna xun ma e naxanye tongoxi saraxa sarijanxine badeni. A luma nen a tigi ra waxatin birin yi alogo e xa rafan Alatala ma.”

³⁹ “I xa taa dugi faji dege doma bun biran na. I yi taa dugi faji nafala namun na. Dugi soxonna xa tagixidin nafala.”

⁴⁰ “I xa dugine dege Harunaa diine xa, i yi tagixidine rafala e xa, i yi xun tagixidine rafala e xa alogo e xa binyen nun xunnay-erenna sətə.

⁴¹ I xa i tada Haruna maxidi e nun a diine. I xa e xunne masusan turen na, i yi e findi saraxaraline ra, i yi e rasarijan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa.

⁴² I xa wantanne dege e xa, e ragenla nama lu, keli e tagiin ma han e danbane.

⁴³ Haruna nun a diine xa e so benun e xa siga Naralan Bubun kui, hanma e nema maso saraxa ganden na walideni yire sarijanxini. Nayi, e mi yulubin tongoma e faxa. Habadan sariyan na a ra Haruna xa e nun a yixetene birin.”

29

Saraxaraline rasarijan fena

Saraxaraline 8.1-36

¹ “I xa saraxaraline rasarijan ikii nin alogo e xa wanla ke n xa: Tura bulan keden tongo e nun konton firin fe mi naxanye ra.

² I xa burun gan murutu fuji fajin na, buru rate se* mi naxan yi, i mən yi nde gan turen naxan yi e nun buru yilenlenxine turen saxi naxanye ma.

³ I xa e sa deben kui i yi e rali n ma, e nun turaan nun kontonne.

⁴ I xa Haruna nun a diine ti Naralan Bubun de ra, i yi e maxa.

⁵ I xa dugine tongo, i yi doma bun biran nun gubaan nun saraxarali domain nun kanke masaan nagodo Haruna ma. Saraxarali domain xidi a tagi, a tagixidi fajin na.

⁶ I xa namun so a xun na, i yi taxamaseri sarijanxin xidi namun na.

⁷ I xa masusan turen tongo, i yi a sa Haruna xunni, a sugandi feen na.

⁸ I yi a diine fan nafa, i yi dugine ragodo e ma.

⁹ I xa e tagi xidi tagixidin na, i yi e xun tagixidine xidi. Habadan sariyan na a ra, saraxaraliyaan bata findi e gbeen na. Na kiini, i xa Haruna nun a diine dəxə saraxaraliyani.”

¹⁰ “I xa turaan ti Naralan Bubun yetagi, Haruna nun a diine xa e yiine sa turaan xunna fari.

* 29:2: 29.2burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

¹¹ I xa turaan kɔɛ raxaba Alatala yɛtagi Naralan Bubun so dɛɛn na.

¹² I xa turaan wunla tongo, i yi a sa saraxa ganden tongonne fenne ma i yii sonla ra. I xa wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma.

¹³ Ningen turen naxan birin a fatini e nun farafaran naxan a bɔɲɛn ma e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turene, i yi ne sa tɛɛni saraxa ganden fari.”

¹⁴ “Koni i xa turaan suben nun a kidin nun a gbiin woli tɛɛni yamaan daaxaden fari ma. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹⁵ I xa konton keden tongo. Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma.

¹⁶ I xa a kɔɛ raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

¹⁷ I xa kontonni bolon dungi dungin na, i yi a kui seene nun a sanne maxa, i ne sa a sube dungere nun a xunna fari.

¹⁸ I xa kontonna birin sa tɛɛni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra Alatala xa, naxan xiri rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.”

¹⁹ “I xa kontonna firinden tongo, Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma.

²⁰ I xa a kɔɛ raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a sa Haruna nun a diine yiifari ma tunle ra, e nun e yiifari ma yii konkribane ra e nun e yiifari ma san konkribane ra. I yi wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

²¹ I xa wunla nde tongo saraxa ganden fari, e nun masusan turena, i yi a xuya Haruna nun a dугine ma, e nun a diine nun e dугine ma. Nayi, Haruna nun a diine nun e dугine sarijanma nɛn.

²² I xa kontonna turen tongo, e nun a xunla nun turen naxan a kui seene ma e nun farafaran naxan a bɔɲɛn ma e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turena, e nun a yiifari ma danbana. Amasɔtɔ saraxaraliin dɔxɔ kontonna na a ra.

²³ I mɔn xa burun natetarena ndee tongo deben kui naxan Alatala yɛtagi: buru xun keden, buru keden naxan nafalaxi turen na e nun burudi keden.

²⁴ I xa ne birin so Haruna nun a diine yii, e yi e mayita Alatala ra kise ralixin na.

²⁵ Na xanbi ra, i yi e ba e yii, i yi e sa tɛɛni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan

daxina. A xirin yi rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.

²⁶ I xa na kontonna firinden kanken tongo i yi a mayita Alatala ra kise ralixin na. Na yi findi i gbeen na.

²⁷ I xa kontonna kanken nun a danban nasarijan Haruna nun a diine xa, i nax-anye ralixi n ma.

²⁸ Nanara, Isirayila kaane sube dungini itoe nan soma Haruna nun a yixɛtɛne yii, e na bɔɲɛ xunbeli saraxan ba waxatin naxan yi. Na nan luma Alatala xa.”

²⁹ “Haruna na faxa, a dugi rasarijanxine findima a diine nan gbee ra, alogo ne fan xa e so, e fan yi masusan, e dɔxɔ saraxaraliyani.

³⁰ Saraxaraliin naxan fama Haruna dangu xanbini, na a dугine soma nɛn xii solofere, benun a xa so Naralan Bubun kui walideni yire sarijanxini.”

³¹ “I xa saraxaraliin dɔxɔ kontonna tongo, i yi a suben ɲin yire sarijanxina nde yi.

³² Haruna nun a diine yi a don Naralan Bubun so dɛɛn na, e nun burun naxan deben kui.

³³ E tan nan se ralixini itoe donma naxanye bata rawali Ala solona feen nun e dɔxɔ feen nun e rasarijan feen na. Muxu gbɛtɛ nama e don, amasɔtɔ e sarijan.

³⁴ Xa sube dɔnxɛn lu hanma buruna han xɔtɔnni, i xa a woli tɛɛni. A mi donma, amasɔtɔ a sarijan.

³⁵ I xa a liga Haruna nun a diine xa alo n ni i yamarixi kii naxan yi. I xa xii solofere ti e dɔxɔ feen na.

³⁶ I xa tura keden ba Ala solona seen na lɔxɔ yo lɔxɔ. Na nan saraxa ganden nasarijanma, i mɔn yi a masusan turen na alogo i xa a rasarijan.

³⁷ I xa Ala solona xii solofere bun ma. Na xanbi ra, saraxa ganden sarijanma nɛn fefe! Naxan yo nɛma a yiin dinɲɛ saraxa ganden na fɔ na xa sarijan.”

Lɔxɔ yo lɔxɔ saraxana fe

Yatɛne 28.1-8

³⁸ “Ito nan bama saraxa ganden fari lɔxɔ yo lɔxɔ waxatin birin: yɛxɛɛ dii firin, ɲɛɛ keden kedenna.

³⁹ Kedenna xa ba xɔtɔnni, bonna ɲinbanna ra.

⁴⁰ Yexɛɛ singen xa ba e nun murutu fuɲi faɲin kilo saxan naxan basanxi oliwi ture faɲi litiri keden nun a tagi ra. Wudi bogi igena alo manpana, na litiri keden nun a tagi fan xa bɔxɔn saraxan na.

⁴¹ Yexɛɛn firinden xa ba ɲinbanna ra e nun bogise saraxan nun minse saraxana alo a bama xɔtɔnni kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.

⁴² Mayixɛtɛ famatɔne xa saraxa gan daxini ito ba waxatin birin Naralan Bubun so dɛɛn na Alatala yɛtagi. N naralanma ɛ ra mɛnna nin n yi falan ti ɛ xa.

⁴³ N naralanma Isirayila kaane ra mɛnna nin, na yiren yi sariɲan n ma nɔrɔn xɔn.

⁴⁴ N Naralan Bubun nasariɲanma nɛn e nun saraxa gandena. N yi Haruna nun a diine rasariɲan alogo e xa saraxarali wanla kɛ n xa.

⁴⁵ N luma nɛn Isirayila kaane tagi, n findi e tan ma Ala ra.

⁴⁶ E a kolonma nɛn a Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e raminixi Misiran yi, alogo n xa lu e tagi. Alatala nan n tan na, e Ala.”

30

Wusulan gandena fe

Xorɔyaan 37.25-28

¹ “I xa wusulan ganden nafala kasiya wudin na.

² A xa kuya yi nɔngɔnna yɛ keden, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ firin. I xa feri keden nafala a tongon naaninne ma, e nun wusulan ganden yi findi se kedenna ra.

³ I xa xɛma faɲin sa a fanna nun a dɛxɔnne nun a fenne ma, i yi xɛmaan sa a rabilinni a ɲinginne ma.

⁴ I xa tami raso yinla xɛma daxin firin nafala wusulan ganden ɲinginne bun ma alogo a tongo tamine xa raso a fɔxɔ firinne ra.

⁵ I xa kasiya wudin nafala tamine ra, i yi xɛmaan sa e ma.

⁶ I xa wusulan ganden ti dugin yɛtagi Layiri Sereya Kankiraan yɛ masansanxi naxan na, n solonama dɛnaxan yi, n naralanma i ra dɛnaxan yi.

⁷ Haruna xa wusulanna gan xɔtɔn yo xɔtɔn, a nɛma lɛnpune yitɔnɲɛ waxatin naxan yi.

⁸ A mɔn xa a gan ɲinbari yo ɲinbari, a nɛma lɛnpune radɛgɛ waxatin naxan yi. Nayi, wusulanna ganma nɛn Alatala yɛtagi waxati famatɔne birin yi.

⁹ ɛ nama wusulanna radaxataren gan saraxa ganden fari, hanma ɛ saraxa gan daxin ba, hanma bogise saraxana, hanma ɛ minse saraxan nabɔxɔn a fari.

¹⁰ Sanɲa yi keden ɲɛn bun ma, Haruna xa yulubi xafari saraxan wunla xuya a fenne ma. Nayi, a a rasariɲan ɲɛɛ yo ɲɛɛ waxati famatɔne yi. A sariɲan Alatala yɛɛ ra yi han!”

Yamaan yatɛn nun niin xunbana

¹¹ Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa,

¹² “I na Isirayila kaane matɛngɛ waxatin naxan yi, birin xa a niin xunba saren fi Alatala ma, a nɛma tɛngɛ waxatin naxan yi. Nayi, fitina furen mi yamaan suxɛ.

¹³ Naxan yo na tɛngɛ, na xa gbeti gbanan keden fi naxan lanxi sɛkɛɛ tagiin ma, wure gbeti fixɛni ligaseen naxan nawalima yire sariɲanxini, naxan lanxi garamu suulun ma. Gbeti gbananni itoe luma Alatala nan xa.

¹⁴ Isirayila kaan naxanye bata ɲɛɛ mɔxɔɲɛ sɔtɔ, ne birin xa ito fi Alatala ma.

¹⁵ Se kanna nama nde sa a fari, yi igelitɔn nama nde ba gbeti gbanan kedenna ra, bayo ɛ niin xunba saren nan fima Alatala ma.

¹⁶ I xa xunba gbetini itoe rasuxu Isirayila kaane yii, i yi a rawali Naralan Bubun wanli. Na findima ɲɔxɔ lu seen nan na Isirayila kaane xɔn Alatala yɛtagi, a yi e niin xunba.”

Ige ramara sena

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁸ “Ige ramara se sula daxin nafala maxaden na e nun a bundɔxɔn sula daxin naxan tima a bun. I xa a ti Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, i yi igen sa a kui.

¹⁹ Haruna nun a diine e yiine nun e sanne maxama na igen nan na.

²⁰ E na so Naralan Bubun kui waxatin naxan yi, e xa e maxa, alogo e nama faxa. E na e maso saraxa ganden na saraxa rali-deni Alatala ma tɛɛn na,

²¹ e xa e yiine nun e sanne maxa, alogo e nama faxa. Habadan sariyan na a ra

Haruna nun a yixetene xa waxati famatone yi.”

Ture sarijanxina

²² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²³ “Wudi se xiri jaxumɛni itoe tongo: mirihi latikɔnɔnna kilo suulun, sinamon wudi xiri jaxumɛn kilo firin e nun a tagi, xaye xiri jaxumɛn kilo firin e nun a tagi,

²⁴ sinamon fuge xaren kilo suulun, e nun oliwi turen litiri sennin. E xa ne ma-liga liga seene ra naxanye rawalima yire sarijanxini.

²⁵ E itoe birin basan latikɔnɔnna rafala fena, e findi masusan ture sarijanxin na naxan xirin jaxun.”

²⁶ “I xa Naralan Bubun nun Layiri Sereya Kankiraan masusan na ra,

²⁷ e nun tabanla nun a waliseene, e nun lenpu dɔxɔ seen nun a waliseene e nun wusulan gandena,

²⁸ e nun saraxa gan daxon baden nun a waliseene, e nun ige ramara seen nun a bundɔxɔna.

²⁹ I xa ne rasarijan alogo e xa sarijan fefe! Naxan yo nɛma a yiin dinjɛ e ra, fɔ a xa sarijan nɛn.

³⁰ I xa Haruna nun a diine masusan, i yi e rasarijan alogo e xa saraxarali wanla kɛ n xa.”

³¹ I xa a fala Isirayila kaane xa, i naxa, “A findima n ma masusan ture sarijanxin nan na waxati famatone birin yi.

³² Muxu yo nama a sugusugu a fatin ma. Muxu yo nama a sifan nafala. A sarijan, e xa a yatɛ se sarijanxin na.

³³ Naxan yo na a sifan nafala hanma a a sa muxu gbɛtɛ ma ba saraxaraline ra, a kedima nɛn yamaan tagi.”

Wusulanna

³⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Se xiri jaxumɛne tongo: mirihi latikɔnɔn xaraxin nun onixi gɛmɛ fupina e nun galibanun salenna. I mɔn yi wusulan fajin sa a fari.

³⁵ Latikɔnɔn nafalan xa e basan, a findi wusulan xiri jaxumɛn na. Fɔxɔn xa sa ayi alogo a xa ramara, a lu sarijanxi.

³⁶ I xa na nde findi a fupin na, i yi a sa Layiri Kankiraan yetagi Naralan Bubuni, n naralanma i ra dɛnaxan yi. A findima e xa se sarijanxin nan na naxan sarijan han!

³⁷ E nama wusulanni ito jɔxɔn nafala e yetɛ xa. E xa a yatɛ se sarijanxin na Alatala xa.

³⁸ Xa muxuna nde wusulan sifani ito rafala alogo a xa a xirin mɛ, a kedima nɛn yamaan tagi.”

31

Batu bubun walikene fe

Xorɔyaan 35.30-35

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A mato, n bata Yuri a diin Bɛsalɛli sugandi, Xuru mamandenna Yuda bɔnsɔnni.

³ N bata a ralugo Alaa Nii Sarijanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra alogo a xa fatan wali wuyaxi kɛ,

⁴ alogo a xa nɔ wali gbeene rakamali-deni, a xɛmaan nawali, e nun gbetin nun sulana,

⁵ a gɛmɛ fajine masoli a yi e suxu seene yitɔn, a wudin nawali, alogo a xa wali tofajine kɛ.

⁶ N mɔn bata Dan bɔnsɔnna Axisamaki a dii Oholiyabi so a yii a mali muxun na. N mɔn bata a ragidi walikene birin xa fatan wanle ra n bata e yamari naxan ma:

⁷ Naralan Bubuna, Layiri Sereya Kankirana Ala solonama dɛnaxan yi, e nun bubun kui seene birin,

⁸ tabanla nun a waliseene, lenpu dɔxɔ se xɛma daxon nun a waliseene birin, wusulan gandena,

⁹ saraxa gan daxon baden nun a waliseene birin, ige ramara seen nun a bundɔxɔna,

¹⁰ taa dugine, dugi rasarijanxine saraxarali Haruna xa, e nun dugine a diine xa saraxarali wanli,

¹¹ masusan turena, e nun wusulan xiri jaxumɛna yire sarijanxin xa. E xa ne birin nafala alo n na e yamarixi i ma kii naxan yi.”

Matabu Lɔxɔna fe

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹³ “A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘E Matabu Lɔxɔne suxu. E findima nɛn taxamasenna ra n tan nun e tan tagi waxati famatone muxune xa, alogo e xa a kolon a n tan Alatala nan e rasarijanma.

¹⁴ E xa Matabu Lɔxɔn suxu, amasɔto a saripan e tan yii. Xa naxan mi a suxu, a wali na lɔxɔni, a kedima nen a yamani, e yi a faxa.

¹⁵ I walima nen xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔn findima Matabu Lɔxɔn nan na, naxan saripan Alatala yetagi. Muxu yo na wali Matabu Lɔxɔni e xa a faxa.

¹⁶ Isirayila kaane xa Matabu Lɔxɔn suxu, e yixetene birin xa Matabu Lɔxɔn sanla raba. Habadan layirin na a ra.

¹⁷ A findima taxamasenna nan na n tan nun Isirayila tagi habadan! Amasɔto Alatala bɔxɔn nun koren daxi xii senninna bun, xii soloferede lɔxɔni a yi wanla dan, a yi a matabu.’ ”

Sariya walaxana fe

¹⁸ Ala to yelin falan tiye Musa xa Sinayi geyaan fari, a yi Layirin Sereya walaxa firinne so a yii, gɛmɛ walaxane Ala naxanye kerendenxi a yiin na.

32

Ninge dii sawurana

Sariyane 9.6-29

¹ Yamaan to a to a Musa yi buma gododeni geyaan fari, e yi e malan Haruna fema. E yi a fala a xa, e naxa, “Keli! I yi ala gbetene rafala en xa naxanye tima en yee ra! Musa ito, xemɛn naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔtaxi.”

² Haruna yi a fala e xa, a naxa, “E xemaaan tunla soone ba e tunle ra, e nun e naxanle tunle ra, e nun e dii xemene nun e dii temene, e fa e ra n fema.”

³ E yi e xemaaan tunla soone birin ba, e fa e ra Haruna fema.

⁴ A yi e rasuxu e ra, a xemane raxulun, a yi e igen nafala ninge dii sawuran na kulunden na. E yi a fala, e naxa, “Isirayila! E gbee alane ni i ra, naxan i raminixi Misiran yamanani!”

⁵ Haruna to na to, a yi saraxa ganden nafala ninge dii sawuran yetagi. A a rali e ma, a naxa, “Tila, sanla rabama nen Alatala xa!”

⁶ Na xɔtɔn bode, e keli sinma, e yi saraxa gan daxine nun bɔne xunbeli saraxane ba. Yamaan yi dɔxɔ e dɛgeden nun e mindeni, e lu kele, e sabaan so.

⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga! Godo! Amasɔto i ya yamana, i naxan naminixi Misiran yamanani, e bata kala.

⁸ E bata kiraan fata xulen, n na e yamarixi naxan ma! E bata xemaa raxulunxin nafala ninge dii sawura suxuren na, e yi e xinbi sin a bun. E bata saraxane ba a xa, e yi a fala, e naxa, ‘Isirayila! E gbee alane ni i ra, naxanye i raminixi Misiran yamanani.’ ”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “N bata yamani ito to, yama murutɛxin na a ra.

¹⁰ Iki i xa i masiga n na. N ma xɔlɔn xa keli e xili ma, n xa e raxɔri. N ni i tan nan bɔnsɔn findima siya gbeen na.”

¹¹ Musa yi Alatala mafan, a Ala, a naxa, “Ee! Alatala! I ya xɔlɔn kelima i ya yamaan xili ma nanfera, i naxan naminixi Misiran yamanani i senbe gbeen nun i yii barakaxin na?

¹² Xa i ito liga, Misiran kaane a fale nen, e naxa, ‘A e raminixi Misiran yi miriya naxin nan ma, alogo a xa sa e faxa geyane ma, a yi e nan bɔxɔn fari.’ I ya xɔlɔ gbeen lu! I dija! I nama yihadin nagodo i ya yamaan ma!

¹³ Iburahima fe xa rabira i ma, e nun Isiyaga nun Isirayila, i ya walikene. I kɔlɔ nen i yete yi, i naxa, ‘N na e bɔnsɔnna rawuyama ayi nen alo saren naxanye kore. N bɔxɔni ito birin soma i bɔnsɔnna yii nen n ni i tuli saxi naxan na, a findi e keen na habadan!’ ”

¹⁴ Alatala yi dija, a mi yihadin nagodo a yamaan ma, a feen naxan falaxi.

¹⁵ Musa yi xete keli geyaan fari, Layirin Sereya walaxa firinne suxi a yii. Walaxane fɔxɔ firinne birin yi sebei.

¹⁶ Ala nan na walaxane rafala. Ala nan yi sebenla ne tixi, naxanye yi kerendenxi walaxane ma.

¹⁷ Yosuwe to yamaan sɔnxɔ xuiin me, a yi a fala Musa xa, a naxa, “Yenge so sɔnxɔn tema yamaan daaxadeni!”

¹⁸ Musa yi a yabi,

“Nɔ tiine sɔnxɔ xui mi ito ra.

Muxu bɔnbɔxine sɔnxɔ xui mi ito ra.

N tan sigi sa xuiin nan mema.”

¹⁹ E to maso yamaan daaxaden na, e yi ninge dii sawuran to e nun bodonlane. Musa yi xɔlɔ han! Walaxan naxanye yi a

yii, a yi ne woli ayi, a yi e yibɔ geyaan san bun.

²⁰ E ɲinge diin naxan nafala, a na tongo, a yi a gan. A yi a findi a fupin na, a yi a xuya igen xun ma, a yi Isirayila kaane karahan, e yi a min.

²¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Yamani ito nanse ligaxi i ra, alogo i xa ti e yɛɛ ra yulubi gbeenɪ ito ligadeni?”

²² Haruna yi a yabi, a naxa, “N kannanama xɔlɔ! I tan yetɛna a kolon, yamani ito ɲaxu.

²³ E a falaxi n xa nɛn, e naxa, ‘Alane rafala en xa naxanye tima en yɛɛ ra. Musa ito, xɛmɛn naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔtɔxi.’

²⁴ N yi a fala e xa, n naxa, ‘Maxidi se xɛmaan naxanye yii, ne xa e ba!’ E yi e so n yii, n yi e woli tɛɛni, ɲinge diini ito yi mini!”

²⁵ Musa yi a to a yamaan mi yi yagima, a Haruna bata yi tin yamana yetɛ suxutareyaan ma, e yi findi magele seen na e yaxune xa.

²⁶ Musa yi ti yamaan daaxaden so dɛɛn na, a naxa, “Naxanye Alatala xa, ne xa fa n fɛma!” Lewi bɔnsɔnna birin yi e malan a fɛma.

²⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Birin xa a silanfanna xidi a tagi. E yamaan daaxadeni siga, keli fɔxɔ boden ma han bodena, birin xa a ngaxakedenna faxa e nun a lanfaan nun a dɔxɔ bodena.’ ”

²⁸ Lewi bɔnsɔnna yi Musaa yamarin suxu, na bɔxɔni muxu wuli saxan yi faxa yamaan na.

²⁹ Musa yi a fala, a naxa, “E bata rasariɲan Alatala xa to, bayo ε kelixi ε diine nun ε ngaxakedenne nan xili ma. A bata ε baraka to.”

³⁰ Na xɔtɔn bode, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata yulubi gbeen liga. Iki n xa te Alatala fɛma. Waxatina nde n na solonama ε xa nɛn ε yulubine fe ra.”

³¹ Musa yi xɛtɛ Alatala fɛma, a naxa, “Yamani ito bata yulubi gbeen liga! E bata xɛmaan nafala suxurene ra.

³² Diɲa e yulubine ma! Xa na mi a ra, i xa n tan fan xinla ba i ya kitabu sɛbɛxin kui.”

³³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Naxan yulubin ligaxi n na, n na nan xili bama n ma kitabun kui.

³⁴ Iki siga, i yamaan xali mɛnni n dɛnaxan falaxi. N ma malekan tima nɛn i yɛɛ ra. Koni a waxatin na a li, n na e ɲaxankatama nɛn e yulubine fe ra.”

³⁵ Alatala yi yamaan ɲaxankata fitina furen na, amasɔtɔ e bata yi ɲinge dii sawuran nafala, Haruna naxan nafala.

33

Ala mi fa a yamaan matima

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga, keli be, i tan nun yamani ito, i naxan naminixi Misiran yamanani. E te na bɔxɔni n na n dɛ ti naxan ma fe ra, a n na a soma nɛn Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii. N naxa, ‘N na a soma nɛn i bɔnsɔnna yii.’

² N malekan nasigama nɛn i yɛɛ ra, alogo a xa Kanan kaane nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedi i yɛɛ ra.

³ E xa te na bɔxɔni kumin nun nɔnɔn gbo dɛnaxan yi. Koni n mi sigama ε fɔxɔ ra alogo n nama ε faxa kira yi. Amasɔtɔ yama murutɛxin nan ε ra.”

⁴ Yamaan to fala xɔdɛxɛni itoe mɛ, e yi sunu, muxu yo mi a maxidi seene so.

⁵ Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Yama murutɛxin nan ε ra! Xa en birin siga waxatidi tun, n na ε raxɔrima nɛn. Iki, ε ε maxidi seene ba, n xa a ragidi n naxan ligama ε ra.’ ”

⁶ Isirayila kaane to yi kelima Horebe geyaan ma, e yi e maxidi seene ba.

Naralan Bubu singena

⁷ Musa yi darixi bubun tiyɛ yamaan daaxaden nan fari ma wulani, a yi a xili sa “Naralan Bubuna.” Naxanye birin yi wama Alatala maxɔdin feni, ne yi sigama Naralan bubun nin, naxan yi yamaan daaxaden fari ma.

⁸ Musa nɛma yi sigɛ bubuni, yamaan birin yi kelima nɛn, e ti e bubune dɛ ra, e yɛɛn bira Musa fɔxɔ ra han a so bubuni.

⁹ Musa nɛma yi soɛ bubuni, kundaan yi godoma nɛn, a ti bubun so dɛɛn na Ala nɛma yi falan tiyɛ Musa xa waxatin naxan yi.

¹⁰ Yamaan na yi kundaan to bubun so dɛɛn na, e yi kelima nɛn, e Ala batu e bubune so dɛɛn na.

¹¹ Alatala yi falan tima Musa xa nɛn yɛɛ nun yɛɛ, alo muxun falan tima a lanfaan xa kii naxan yi. Na xanbi ra, Musa yi xɛtɛma nɛn yamaan daaxadeni, koni Nunu a dii banxulanna naxan yi Musa malima, Yosuwe, na mi yi kelima bubun kui.

Nabi Musa yi Alatala mafan

¹² Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “I a falama n xa, i naxa, ‘Ti yamani ito yɛɛ ra!’ Koni i munma a yita n na i naxan nasigama n fɔxɔ ra. I bata a fala, i naxa, ‘N ni i xinla kolon, i bata n kɛnɛn.’”

¹³ Iki, xa n bata i kɛnɛn, i xa n xaran i ya kirane ma. Nayi, n ni i kolonjɛ, n yi lu i kɛnɛnjɛ. A mato, i gbee siyaan nan yamani ito ra.”

¹⁴ Ala yi a yabi, a naxa, “N tan yetɛɛn nan i matima, n yi bɔjɛ xunbenla fi i ma.”

¹⁵ Musa yi a fala a xa, a naxa, “Xa en birin mi sigama, i nama nxu rakeli be.

¹⁶ A kolonma di nayi, a nxu nun i ya yamaan bata i kɛnɛn, xa en birin mi sigama? I ya yamaan nun bonne tagi rabama di, naxanye birin bɔxɔn fari?”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I naxan maxɔdinxɪ n ma, n na a ligama nɛn, amasɔtɔ i bata n kɛnɛn, e nun n ni i xinla kolon.”

¹⁸ Musa yi a fala, a naxa, “Awa, i ya nɔrɔn yita n na!”

¹⁹ Alatala yi a yabi, a naxa, “N na n ma nɛmaan birin nadanguma nɛn i yetagi, n yi n xinla fala, ‘Alatala.’ N hinanɲɛ naxan na, n hinanma nɛn na ra, n kininkininɲɛ naxan ma, n kininkininma nɛn na ma.

²⁰ Koni, i mi nɔɛ n yetagin toɛ, amasɔtɔ muxun mi nɔɛ a toɛ, a lu a nii ra.”

²¹ Alatala yi a fala, a naxa, “I tima nɛn gɛmɛn fari yirena nde yi be.

²² N nɔrɔn nɛma dangue, n na i rasoma nɛn gɛmɛ yinla ra, n yi n yiin sansan i ma han n dangu.

²³ N na n yiin ba na, i n xanbin toma nɛn, koni n yetagin mi nɔɛ toɛ.”

34

Alatala xinla Sariyane 10.1-5

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Gɛmɛ walaxa firin masoli alo a singene, i naxanye yibɔxi. N falane sɛbɛma e ma nɛn naxanye yi bonne ma.

² I xa i yitɔn xɔtɔnni. I te Sinayi geyaan fari. I fa n nalan mɛnni geyaan xuntagi.

³ Muxu yo nama bira i fɔxɔ ra. Muxu yo nama lu geyaan mumɛɛn fari. Hali xuruse kurune nama dangu geyaan san bun.”

⁴ Musa yi gɛmɛ walaxa firin masoli alo a singene, a kurun tɛ Sinayi geyaan fari, alo Alatala a yamari kii naxan yi. Gɛmɛ walaxa firinne yi suxi a yii.

⁵ Alatala yi godo kunda yiyani, a ti mɛnni a fɛma, a yi a xinla fala, Alatala.

⁶ A yi dangu Musa yetagi, a naxa, “Alatala! Alatala! Ala naxan kininkinin, a mɔn dija. A mi xɔlɔn xulɛn, a hinanna nun a tinxinna gbo.

⁷ A hinanma nɛn han mayixɛtɛ wuli kɛden, a dija hakɛn nun matandin nun yulubin ma. Koni, a mi yulubi kanna yatɛma tinxinden na mumɛ! A fafane hakɛn saranma nɛn e diine ra han mayixɛtɛ saxan hanma naanin.”

⁸ Musa yi a xinbi sin bɔxɔni mafuren! A Ala batu.

⁹ A yi a fala, a naxa, “Marigina, xa n bata i kɛnɛn, en birin xa siga. Hali yama murutɛxin na a ra, i xa nxu mafelu nxɔ hakɛne nun yulubine ra, i nxu findi i gbeen na.”

Xorəyaan 23.14-19 nun Sariyane 7.1-5 nun 16.1-17

¹⁰ Alatala yi a yabi, a naxa, “N layirin xidima nɛn en tagi. N kabanakone ligama nɛn Isirayila yamaan birin yɛɛ xɔri naxanye munma liga yamana yo yi dunuɲa yi. Siyaan naxanye birin i rabilinxɪ, ne n ma kabanako wanla toma nɛn n naxan ligama ɛ xa.”

¹¹ “N na i yamarima naxan ma to, i xa na suxu. N Amorine nun Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedima nɛn i yɛɛ ra.

¹² ɛ soma yamanan naxan yi, ɛ nun mɛn kaane nama layiri yo xidi alogo e nama ɛ raso tantanni.

¹³ ɛ xa e saraxa gandene nun e kide gɛmɛne birin kala. ɛ yi e Asera kide gbindonne sɛgɛ, ɛ yi e suxurene birin gan.”

¹⁴ Ɛ nama ala gbete batu, amasoto Alatala xoxolon, a xili nen “Ala xoxolonxina.”

¹⁵ Ɛ nun yamanani ito muxune nama layiri yo xidi, alogo e nema e yete xosima e alane fema, e saraxane ba e xa, e nama e xili. Ɛ nama e saraxane don.

¹⁶ Ɛ nama e dii temene tongo e dii xemene xa e naxanle ra, alogo e dii temene nema e yete raxosima e alane fema, e nama e diine maxaran e yi bira e foxo ra.

¹⁷ I nama suxurene rafala wure raxulunxin na.

¹⁸ I xa Buru Tetaren Sanla raba. Xii soloferere bun ma, i xa buru ratetaren don alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na, amasoto i minixi Misiran yi na kiken nan na.

¹⁹ N gbeen nan dii singene birin na e nun xuruseene dii xemene singene birin, yeteene nun siine nun jingene.

²⁰ Xa sofali dii xemene singen na a ra, i xa a xunba yete diin na hanma sii diina. Koni, xa i mi a xunba, i xa a kosen gira, i yi a faxa. I mon xa i ya dii xemene singene birin xunba. Muxu yo nama fa n yetagi n kise mi a yii.

²¹ I walima nen xii sennin, i yi i matabu xii soloferede laxon. I xa i matabu, hali xee bi waxatin nun se xaba waxatini.

²² I xa Xunsagine Sanla raba, i na se xaban folo waxatin naxan yi. I xa Se Xaba Donxen sanla raba jee rajanni.

²³ Yamaan birin xa fa Marigina Alatala yetagi dexo saxan jeen bun ma, Isirayilaa Ala.

²⁴ Amasoto n siyane kedima nen i yee ra, n yi i ya boxon nagbo ayi alogo muxu yo nama i ya yamanan yenge, i nema sige Alatala i ya Ala yetagi waxatin naxan yi, han dexo saxan jeen bun ma.

²⁵ I nama buru ratexin sa saraxa yo fari i naxan bama n xa. I mon nama Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla saraxan namara han xotonni.

²⁶ I xa fa i ya xeen bogise singe fajine ra Alatalaa banxini, i ya Ala.

I nama sii diin jin a nga xijne igen na.

²⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Falani itoe sebe, amasoto n layirin xidima en tagi falani itoe nan xon e nun Isirayila kaane.”

²⁸ Musa yi lu Alatala fema soge tonge naanin nun kee tonge naanin. A mi donse

don, a mi ige min. Alatala yi layirin falane sebe walaxane ma, Yamari Fu.

Nabi Musa yetagin naxona

²⁹ Musa to godo Sinayi geyaan fari, Layirin Sereya walaxa firinne suxi a yii, a mi yi a kolon xa a yetagin mayilenma, amasoto a bata yi falan ti Ala xa.

³⁰ Haruna nun Isirayila kaane birin yi Musa toma, a yetagin yi mayilenma. E yi gaxu e masoe a ra.

³¹ Musa yi e xili. Nanara, Haruna nun yamaan kuntigine birin yi fa a fema, a falan ti e xa.

³² Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi e maso Musa ra, a yamarine birin so e yii Alatala naxanye fixi a ma Sinayi geyaan fari.

³³ Musa to yelin falan tiye e xa, a yi dugi yalanxin so a yetagin xun na.

³⁴ Musa nema yi fe Alatala yetagi falatideni a xa, a yi dugin bama nen han a yi mini. A to yi minima, a yi a falama nen Isirayila kaane xa naxan yi yamarixi.

³⁵ Isirayila kaane yi a toma a a yetagin mayilenma. Musa yi dugi yalanxin sama nen a yetagin ma han a yi so falatideni Ala xa.

35

Matabu Laxona

¹ Musa yi Isirayila yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, “Alatalaa yamarine nan itoe ra:

² Xii sennin bun ma, e xa wanla ke, koni xii soloferede laxon saripan. Matabu Laxon na a ra naxan nasaripnanxi Alatala xa. Muxu yo na wali na laxon e xa a faxa.

³ Ɛ nama teen nadegge e konne yi Matabu Laxon.”

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xorɔyaan 25.1-7 nun 39.32-41

⁴ Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi:

⁵ Ɛ xa fa yii malan seene ra Alatala xa e jenige fajin na: xemana, gbetina, sulana,

⁶ gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajina, e nun sii xabe dugine,

⁷ konton kidi magbelixine, sube kidine, kasiya wudina,

⁸ lenpu turena, se xiri ɲaxumene naxan sama se masusan turenɪ, e nun wusulan xiri ɲaxumena,

⁹ onixi gɛmɛ tofajine, e nun gɛmɛ tofajin gbɛtɛne saraxarali domaan nun a kanke masaan nayabu seen na.”

Xarɔyaan 39.32-43

¹⁰ “Naxanye birin fatan walideni ɛ yɛ, ne xa fa seni itoe rafaladeni Alatala naxanye yamarixi:

¹¹ Ala Batu Bubun nun a xunna sona, a suxu seene, a bun tiine, a gaalane,* a sɛnbɛtɛnne, e nun a bundɔxɔne;

¹² Layiri Kankirana, a tongo tamine, a dɛraganla, e nun a yɛ masansan dugina;

¹³ tabanla nun a tongo tamine, a waliseene birin, e nun buru ralixina;

¹⁴ lenpu dɔxɔ seen nun a waliseene, a lenpune, e nun a turen naxan bubuni yalanma;

¹⁵ wusulan ganden nun a tongo tamine, masusan turena, wusulan xiri ɲaxumena, dugin naxan singanxi Ala Batu bubun so dɛɛn na;

¹⁶ saraxa gan daxi baden nun a wure masɔxɔnxina, a tongo tamine, e nun a waliseene birin; ige sa se sula daxon nun a bundɔxɔna;

¹⁷ sansan dagine, a sɛnbɛtɛnne, e bundɔxɔne, e nun dugin naxan singanxi sansanna so dɛɛn na;

¹⁸ tamin naxanye gbangbanma bɔxɔni Ala Batu Bubun xidi seen na, e nun sansanna gbeene nun e lutine;

¹⁹ taa dugi naxan soma walideni yire sariɲanxini, dugi rasariɲanxine saraxarali Haruna xa, e nun a diine gbeen naxanye soma saraxa ralideni.”

²⁰ Isirayila yamaan birin yi keli Musa fɛma.

²¹ Naxanye birin a ɲɛnige, ne yi fa kiseene ra Alatala xa, Naralan Bubun wanla fe ra, e nun dugi rasariɲanxine rafala fena.

²² Xɛmɛn nun ɲaxanla, naxanye ɲɛnigen yi fan, ne yi fa xɛma maxidi seen sifan birin na, tunla soone, wuredine, ɲɛrɛne, e yi e fi Alatala ma kise ralixin na.

²³ Gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajina, sii xabe dagine, konton kidi magbe-

lixine e nun sube kidine yi naxanye yii, e yi fa ne ra.

²⁴ Naxanye yi fama gbɛtin nun sulan na, ne yi na findi kiseen na Alatala xa. Kasiya wudin yi naxanye yii, ne yi fa ne ra walideni.

²⁵ Naxalan walikɛne birin yi garini tɔn e fa a ra, a mamiloxin nun a gbeela, hanma taa dugina, e naxanye wurundun.

²⁶ Naxalan walikɛ gbɛtɛye yi sii xabe dugin wurundun naxanye yi wama a liga feni e nun naxanye fatan.

²⁷ Yamaan kuntigine yi fa onixi gɛmɛne ra e nun gɛmɛ tofajin gbɛtɛye saraxarali domaan nun kanke masaan nayabu seene ra.

²⁸ E yi fa se xiri ɲaxumene nun oliwi turen na lenpun nun masusan turena fe ra e nun wusulan xiri ɲaxumena.

²⁹ Isirayila kaa ɲɛnige fajine birin, xɛmɛn nun ɲaxanla, e birin yi fa e kiseen na Alatala xɔn wanle kɛ feen na Alatala naxanye yamarixi e ma fata Musa ra.

Batu bubun walikɛne

Xarɔyaan 31.2-6

³⁰ Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E a mato, Alatala bata Yuri a dii Bɛsalɛli sugandi, Xuru mamandenna, Yuda bɔnsɔnni.

³¹ A bata a ralugo Alaa Nii Sariɲanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra, alogo a xa fatan wali wuyaxi kɛ,

³² alogo a xa nɔ wali gbeene rakamalideni, a xɛmaan nawali, e nun gbɛtin nun sulana,

³³ a gɛmɛ fajine masoli, a yi e suxu seene yitɔn, a wudin nawali, alogo a xa wali tofajine kɛ.

³⁴ Ala mɔn bata tin a xa fatan xaranna tiyɛ, e nun Axisamaki a dii Oholiyabi, Dan bɔnsɔnni.

³⁵ Ala bata tin e fatan wanla sifan birin na, e gɛmɛne masoli, e wanle yɛba, e dagine sɔxɔn, a mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi fajina. E fatan wanla sifan birin yɛbadeni.”

36

¹ “Bɛsalɛli nun Oholiyabi, e nun walikɛne birin, Alatala xaxilimayaan nun kolonna fi naxanye ma alogo e xa nɔ yire sariɲanxin

* **35:11: 35.11** Nde a falama a “galalenne.”

wanle birin kedeni, e xa wanla fɔlɔ alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

² Musa yi Besaleli nun Oholiyabi xili, e nun walikene birin Alatala xaxilimayaan fi naxanye ma, e nun naxanye yi waxi wanle ke feni.

³ Isirayila kaane fa kiseen naxanye ra yire sariɲanxin ti feen na, Musa yi ne birin taxu walikene ra. Muxune mɔn yi fama kiseene ra Musa fema xɔtɔn yo xɔtɔn.

⁴ Nayi, muxun naxanye birin yi yire sariɲanxin wanla kema, ne birin yi e wanle beɲin e siga,

⁵ e fa a fala Musa xa, e naxa, “Yamaan fama se wuyaxi ra. E bata a radangu ayi. Alatala naxan yamarixi wanla ke feen na, a bata gbo na xa.”

⁶ Musa yi yamarin fi mafuren, a xa fala yamaan daaxaden birin yi, a naxa, “Xemen nun ɲaxanla, muxu yo nama fa kiseene ra yire sariɲanxin wali feen na.” Nayi, e yi ba fe kiseene ra.

⁷ Amasɔtɔ kiseen naxanye bata yi sɔtɔ ne yi wanla rapanɲe nɛn.

Ala Batu Bubun ti fena

Xorɔyaan 26.1-37

⁸ Walike xaxilimane yi Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye faɲi fu ra, a mamiloxin nun a gbeela. E yi a rayabu maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

⁹ Dugine birin yi lan: a kuyan nɔngɔnna ye mɔxɔɲɛn nun solomasexe, a yigbona nɔngɔnna ye naanin.

¹⁰ E yi dugi suulun dege e bode ra, dugi suulunna bonne fan yi dege e bode ra.

¹¹ E yi luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin de kinkin na. E mɔn yi na liga a ratugunxin bonne dɔnxɛ ra xiin na.

¹² E yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine singe ra xiin na, e mɔn yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine firinden dɔnxɛ ra xiin na, lutine yi lanxi e bode ma.

¹³ E yi a suxu seen xema daxon tonge suulun nafala, e yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra.

¹⁴ E yi dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na.

¹⁵ Dugi fu nun kedenne birin yi lan. Keden kuya yi nɔngɔnna ye tonge saxan. Keden yi gbo nɔngɔnna ye naanin.

¹⁶ E yi dugi suulun dege e bode ra e danna, e dugi senninna bonne fan dege e bode ra.

¹⁷ E yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin de kinkine ra, e mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dɔnxɛ ra xiin de kinkine ra.

¹⁸ E yi suxu se sula daxon tonge suulun nafala alogo e xa bubun xidi, a findi kedenna ra.

¹⁹ E yi konton kidi magbelixine dege e bode ra, e yi e sa bubun birin fari. E mɔn yi sube kidi faɲi gbete ye fan sa na fari.

²⁰ E yi bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudin na.

²¹ Bun tiine yi kuya nɔngɔnna ye fu, e yigbona nɔngɔnna ye keden e nun a tagi.

²² Bun tiin yi findi farin firinna ra e bode yetagi. E yi bubun bun tiine birin ti na kiini.

²³ E yi bun ti mɔxɔɲɛ rafala bubun yiifari fɔxɔn ma.

²⁴ E yi bundɔxɔ gbeti daxon tonge naanin nafala bun tiine xa. Bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin. Farin firinne yi sɔti bundɔxɔne kui.

²⁵ E yi bun ti mɔxɔɲɛ ti Ala Batu Bubun kɔmen fɔxɔni,

²⁶ e nun bundɔxɔ gbeti daxon tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin.

²⁷ E yi bun ti sennin ti bubun xanbin na sogegododen binni.

²⁸ E mɔn yi bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma.

²⁹ Bun ti firin yi ti e bode xɔn mɛnni. E yi xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Tongon firinne birin yi ti na kiini.

³⁰ Nayi, bun ti solomasexe yi ti na e nun bundɔxɔ fu nun sennin. Bun dɔxɔ firin yi lu bun tiine birin bun.

³¹ E yi kasiya wudi gaalane* rafala: suulun yi lu bubun fɔxɔ kedenna bun tiine suxu seen na,

³² suulun yi lu bode fɔxɔn ma, suulun yi lu bubun xanbi binna ma sogegododen binni.

³³ Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na yi rafala gaalan kedenna ra alogo a xa keli

* **36:31: 36.31** Nde a falama a “galalenne.”

bubun fɔxɔ kedenni siga han bubun bode fɔxɔna.

³⁴ E yi xɛma yilɛnlɛnxine sa bun tiine ma. E yi gaalane so yinle rafala xɛmaan na. E yi xɛma yilɛnlɛnxine sa gaalane ma.

³⁵ E yi kankiraan yɛ masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e yi a rayabu maleka sawura sɔxɔnxine ra.

³⁶ E yi a singan kasiya sɛnbɛtɛn naanin na xɛma yilɛnlɛnxine yi saxi naxanye ma. E yi xɛma singan seene ti e ma. E yi sɛnbɛtɛnne ti bundɔxɔ gbeti daxi naanin kui.

³⁷ Dugi sɔxɔnne yi dɛ raxidi taa dugin nafala bubun so dɛɛn na gari mamiloxin nun a gbeela ra.

³⁸ E yi sɛnbɛtɛn suulun gbɛtɛye rafala dugin xa e nun a singan seene. E yi xɛma yilɛnlɛnxine sa sɛnbɛtɛnne xuntagine ma, e bundɔxɔ sula daxi suulun nafala e xa.

37

Layiri Kankirana fe Xorɔyaan 25.10-20

¹ Bɛsalɛli yi kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

² A yi xɛma faɲi yilɛnlɛnxine sa a fanna nun a kuiin ma, a yi a dɛ kinkin fan nabilin xɛmaan na.

³ A yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na a san naaninne ma, firin fɔxɔ kedenni, firin bode fɔxɔni.

⁴ A yi kasiya tami firin nafala, a yi xɛma yilɛnlɛnxine sa e ma.

⁵ A yi tamine raso xɛma yinle ra kankiraan dɛxɔnne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na.

⁶ A yi xɛma dɛraganla rafala kankiraan ma, Ala solonadena. A yi kuya nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yi gbo nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

⁷ A yi maleka gubugubu kan sawura firin nafala xɛma bɔnbɔxin na, e ti kankiraan dɛraganla fɔxɔ firinne ma.

⁸ A maleka sawura keden ti fɔxɔ kedenni, a yi a firinden ti bode fɔxɔni. Maleka sawurane nun kankiraan dɛraganla yi findi se kedenna ra.

⁹ Maleka sawurane gubugubune yi bandunxi e xun ma, e yi felenxi kankiraan dɛraganla ma. Maleka sawurane yɛɛ rafindixi e bode ma, e xun sinxi kankiraan dɛraganla ma.

Buru Rali Tabanla fe Xorɔyaan 25.23-29

¹⁰ E yi kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nɔngɔnna yɛ firin, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹¹ E yi xɛma faɲi yilɛnlɛnxine sa a ma, e a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

¹² E yi farinna sa tabanla ɲinginna ma a rabilinni. Farinni gboon yi lanxi muxun yii kuiin nan ma. E yi xɛmaan sa farinna dɛ kinkine ma.

¹³ E yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na tabanla tongon naaninne ma a sanne ma.

¹⁴ Tamine so yinle yi lu a dɛ kinkine ra, tamine soon naxanye ra tabanla xali seen na.

¹⁵ E yi kasiya tamine rafala, e yi xɛma yilɛnlɛnxine sa e ma, e findi tabanla xali seen na.

¹⁶ E yi a goronne nun waliseene rafala xɛma faɲin na, e nun a igelengenne minse saraxane rabɔxɔnma naxanye ra.

Lɛnpune dɔxɔ sena Xorɔyaan 25.31-39

¹⁷ E yi lɛnpun dɔxɔ seen nafala xɛma bɔnbɔxi faɲin na. A sanna nun a yiine yi rayabu se fuge sawurane ra. Se kedenna nan yi e birin na.

¹⁸ Yii sennin nan yi tixi a fɔxɔ firinne ma: lɛnpu dɔxɔde yire saxan yi lu a fɔxɔ kedenni, yire saxan a fɔxɔ bodeni.

¹⁹ Amandi wudi fuge sawura saxan saxan yi rafala a yii senninna birin ma a rayabu seen na.

²⁰ Amandi wudi fuge sawura naanin yi rafala a binla fan ma.

²¹ Keden yi rafala a tangbaxi singen bun ma, keden a firinden fan bun ma, e nun keden a saxanden bun. E birin malanxina yii sennin.

²² Se kedenna nan yi a se fuge sawurane nun a yiine ra, e birin yi rafalaxi xɛma faɲi bɔnbɔxin nan na.

²³ E yi lenpu solofere rafala xema fajin na, e nun e waliseene nun xube kɔ seene.

²⁴ E lenpun dɔxɔ seen nun a waliseene rafala xema fajin kilo tonge saxan nan na.

Wusulan gandena

Xarɔyaan 30.1-5

²⁵ E yi wusulan ganden nafala kasiya wudin na. A kuyana nɔngɔnna ye keden, a yigbona nɔngɔnna ye keden, a yitena nɔngɔnna ye firin. E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. E yi findi se kedenna ra.

²⁶ E yi xema fajin yilenlɛnxine sa a fanna nun a dɛxɔnne nun a fenne ma. E yi xemaan sa a rabilinni a jinginne ma.

²⁷ E yi tami raso yinla xema daxin firin firin nafala wusulan ganden jinginne bun ma alogo a tongo tamine xa raso a fɔxɔ firinne ra.

²⁸ E yi kasiya wudin nafala tamine ra, e yi xema yilenlɛnxine sa e ma.

Xarɔyaan 30.22-38

²⁹ Wusulan nafalane yi masusan ture sariɔanxin nun wusulan xiri jaxumɛn nafala.

38

Saraxa gan daxin badena

Xarɔyaan 27.1-8

¹ E yi saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyana nɔngɔnna ye suulun, a yigbona nɔngɔnna ye suulun, a yitena nɔngɔnna ye saxan.

² E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. Saraxa ganden nun a fenne yi findi se kedenna ra, e sula yilenlɛnxine sa e ma.

³ E yi a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube kɔ seene nun wuli xuya goronne nun sube tongo seene, e nun tɛɛ kɔ seene.

⁴ E yi wure masɔxɔnxin nafala xuben minin naxan na. A yi lu saraxa ganden dɛ kinkine bun ma saraxa gandeni teen tagini.

⁵ E yi tamin so yili naanin nafala sulan na a wure masɔxɔnxin tongon naaninne ma.

⁶ E yi kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, e sula yilenlɛnxine sa e ma.

⁷ E yi tamine raso sula yinle ra alogo tamine xa lu saraxa ganden fɔxɔ firinne ma

a xali seen na. E yi a rafala farinne ra, a kui genla yi lu.

Ige ramara sena

⁸ Walikɛ jaxanla naxanye yi Naralan Bubun so dɛɛn na, ne yi e mato kikene so e yii, e yi ige ramara seen nun a bundɔxɔn nafala ne sulan na.

Dugi sansanna

Xarɔyaan 27.9-19

⁹ E yi Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari fɔxɔn yi kuya ayi han nɔngɔnna ye kɛmɛ, a ti taa dugi fajine ra.

¹⁰ Sula sɛnbɛtɛn mɔxɔjɛ yi ti sula bundɔxɔ mɔxɔjɛ kui. Dugi singan se gbeti daxine yi singan gbeti gaalane* ra sɛnbɛtɛnne longonne ra.

¹¹ Kɔmɛn fɔxɔn sansanna fan yi kuya ayi han nɔngɔnna ye kɛmɛ, a fan yi ti sula sɛnbɛtɛn mɔxɔjɛ ra e nun sula bundɔxɔ mɔxɔjɛn e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane sɛnbɛtɛnne longonne ra.

¹² Sansanna yi kuya ayi sogegododen binni han nɔngɔnna ye tonge suulun. A yi ti dugine ra e nun sɛnbɛtɛn fu nun bundɔxɔ fu nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane.

¹³ Sansanna yi kuya ayi a sogeteden binni soden dɛnaxan yi, han nɔngɔnna ye tonge suulun.

¹⁴ Dugine yi singan soden fɔxɔ kedenni, e nun sɛnbɛtɛn saxan nun e bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna ye fu nun suulun.

¹⁵ Dugine yi singan soden bode fɔxɔni, e nun sɛnbɛtɛn saxan e nun bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna ye fu nun suulun.

¹⁶ Bubun sansanna dugine birin yi rafalaxi taa dugi fajin nan na.

¹⁷ Sɛnbɛtɛnne bundɔxɔne birin yi rafalaxi sulan nan na. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilenlɛnxine yi saxi sɛnbɛtɛnne fan xuntagine ma. Sansanna sɛnbɛtɛnne birin yi tugunxi e bode ra gbeti gaalane nan na.

¹⁸ Dugi sɔxɔnne yi so dɛɛn dɛ raxidiugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina. A yi kuya han nɔngɔnna ye mɔxɔjɛ. A yi mate han nɔngɔnna ye suulun alo sansannaugin bonne.

* 38:10: 38.10 Nde a falama a “galalenne.”

¹⁹ Senbeten naanin nun bundaxɔ naanin fan yi ti menni. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilenlenxine yi saxi e xuntagine ma.

²⁰ Tami dungin naxanye yi gbangbanma bɔxɔni bubun bun tiine nun sansanna senbetenne xidi seene ra, ne birin yi rafalaxi sulan nan na.

²¹ Waliseene yatene nan itoe ra naxanye rawali Ala Bubun tideni, Layirin Sereyaan bubun naxan kui. Musa nan Lewi bɔnsɔnna muxune yamari, e yi e seɓe saraxarali Harunaa dii Itamara xun ma-toon bun ma.

²² Yuri a dii Besaleli, Xuru mamandenna Yuda bɔnsɔnni, na yi seen birin nafala Alatala Musa yamari naxanye ma.

²³ E nun Oholiyabi nan yi a ra, Axisamaki a diina, Dan bɔnsɔnni. Walikeen nan yi a ra naxan fatan wanle yɛbadeni. Dugi sɔxɔnna nan mɔn yi a ra naxan yi gari mamiloxin nun a gbeela rawalima e nun taa dugi fajina.

²⁴ Xɛma kise ralixin naxanye birin yi rawalima yire sariɲanxin tideni, ne yi lanxi kilo kɛmɛ solomasɛxɛ kilo tonge solofere kilo solofere garamu kɛmɛ saxan nan ma. A maliga yire sariɲanxin ligaseen nan na.

²⁵ Yamaan fa gbetin naxan na, na to tɛngɛ, na lan kilo wuli saxan kilo fu nun solofere garamu kɛmɛ solofere nun tonge suulun nan ma. A maliga yire sariɲanxin ligaseen nan na.

²⁶ Xɛmɛn naxanye barin bata yi ɲɛ mɔxɔɲɛ ti, ne to tɛngɛ, e birin gbeti gbanan keden keden nan fi gbeti gbanan naxan lan garamu suulun ma. A maliga yire sariɲanxin ligaseen nan na. Xɛmɛ wuli kɛmɛ sennin wuli saxan kɛmɛ suulun tonge suulun nan tɛngɛ.

²⁷ E gbetin kilo wuli saxan nan naxulun gbeti bundaxɔ kɛmɛne rafala seen na yire sariɲanxin nun a yɛ masansan dugin xa, kilo tonge saxan saxan.

²⁸ Na gbeti kilo fu nun solofere garamu kɛmɛ solofere tonge suulunna naxan lu, e dugi singan seene nun gaalane rafala na ra, e mɔn yi gbetin sa senbetenne xuntagine ma.

²⁹ Sula kise ralixine lan kilo wuli firin kɛmɛ mɔxɔɲɛn nun naanin nan ma.

³⁰ E yi bundaxɔne rafala na ra Naralan Bubun soden xa e nun sula saraxa ganden nun a wure masɔxɔnxin nun a goronne birin,

³¹ sansanna bundaxɔne, a soden fan gbeene, e nun bubun nun sansanna xidi seen gbangban daxine.

39

Saraxaraline dugine

¹ E gari mamiloxin nun a gbeela naxanye sɔɔ, e dugine rafala ne nan na wali kɛ seen na yire sariɲanxini. E mɔn yi doma rasariɲanxine rafala Haruna xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali domana *Xorɔyaan 28.6-14*

² E yi saraxarali doma xɛma daxin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina.

³ E yi xɛmaan bɔnbɔ han a dɛnfɛtɛn. E yi a yibolon luti xunxurine ra alogo a xa basan gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina, a findi wali tofajin na.

⁴ E yi a tungunne dɛgɛ, e lutine ti e xun firinne ra a xidi seen na.

⁵ A tagixidi fajin fan yi dɛgɛ na kiini. E nun saraxarali domaan yi findi se kɛdenna ra. A rafala xɛmaan na, e nun gari mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi fajina alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁶ E yi onixi gɛmɛne ti gɛmɛ suxu seen xɛma daxine ra, e Isirayilaa diine xinle kɛrɛnden onixi gɛmɛne ma a fajin na.

⁷ E yi na gɛmɛne ti saraxarali domaan tungunne ma ɲɔxɔ lu feen na Isirayilaa diine xɔn alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kanke masana *Xorɔyaan 28.15-28*

⁸ E yi kanke masaan dɛgɛ, kitisa sena. A yi findi wali fajin na. E yi a dɛgɛ alo saraxarali domana, e a rafala xɛmaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin na.

⁹ A rafalaxi tongon naaninna ra, alogo a xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona nɔngɔnna tagi.

¹⁰ E yi a rayabu gɛmɛ faɲin kira naanin na. E gɛmɛni itoe nan sa a kira singen ma: saridon gɛmɛn nun topasi gɛmɛn nun emerodi gɛmɛna.

¹¹ A kiraan firindena: esikaribukili gɛmɛn nun safiri gɛmɛn nun dayimu gɛmɛna.

¹² Kiraan saxandena: opali gɛmɛn nun agati gɛmɛn nun ametisi gɛmɛna.

¹³ Kiraan naanindena: kirisoliti gɛmɛn nun onixi gɛmɛn nun yasipi gɛmɛna. Gɛmɛni itoe xa sa suxu se xɛma daxine kui.

¹⁴ Na gɛmɛ fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Gɛmɛ yo gɛmɛ, Isirayila bɔnsɔn keden xinla yi kɛrɛndɛn a ma taxamasenna ra.

¹⁵ E yi xɛma yɔlɔnxɔndine rafala kanke masaan na, naxanye dɛnbɛxi alo lutina.

¹⁶ E yi xidi se xɛma daxi firin nun xɛma wuredi digilinxi firin nafala, e yi wuredine so kanke masaan xunne ra.

¹⁷ E yi yɔlɔnxɔndine xidi wuredine ra kanke masaan tungunne ma,

¹⁸ yɔlɔnxɔndine yi ti xidi se firinne ra alogo e xa tugun saraxarali domaan tungunne ra a kanke ra.

¹⁹ E mɔn yi xɛma wuredi digilinxi firin nafala e naxanye singan kanke masaan san bun ma, kanke masaan dɛ kinkin kui.

²⁰ E yi xɛma wuredi firin nafala, e yi e xidi saraxarali domaan tungun firinne laben na, a tagixidin faxa ra.

²¹ E yi kanke masaan wuredine nun saraxarali domaan wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masaan nama saraxarali domaan beɲin alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali dugi gbɛtɛ

Xorɔyaan 28.31-43

²² Dugi sɔxɔnna nde yi saraxarali domaan gubaan dɛgɛ dugi mamiloxin na.

²³ A kɔɛɛn yi lu a tagi, e yi dugina nde dɛgɛ a kɔɛɛn nabilinni alogo a nama bɔ.

²⁴ E yi girenada wudi bogi sawurane dɛgɛ a lenbene ma gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi faɲina.

²⁵ E yi xɛma talandine rafala, e yi e xidi a lenbene ma girenada wudi bogine longori ra.

²⁶ Xɛma talanne yi xidi girenada bogi sawurane longori ra gubaan lenben

nabilinni. A yi na nan soma a nɛma yi walɛ waxatin naxan yi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁷ Dugi sɔxɔnna nde yi doma bunbirane dɛgɛ taa dugi faɲin na Haruna nun a diine xa,

²⁸ e nun taa dugi namu faɲin nun taa dugi xuntagi xidine nun taa dugi wantan faɲine.

²⁹ Dugi sɔxɔnna nde yi taa dugi faɲin nafala tagi xidin na e nun gari mamiloxin nun a gbeela alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ E yi xɛma walaxa xurudin nafala taxamaseri rasariɲanxin na, e yi a seɓɛ a fari alo taxamasenna fa fala, “Muxu Sariɲanxina Alatala Xa.”

³¹ E yi a xidi luti mamiloxin na namun tigi ra alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Nabi Musa yi Batu Bubun mato

Xorɔyaan 35.10-19

³² Naralan Bubuna Ala batuma dɛnaxan yi, na wanla birin yi kamali. Isirayila kaane yi a birin kɛ alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³³ E yi fa bubun na Musa fɛma: bubun nun a waliseene birin, a dugi singan seene nun a bun tiine nun a gaalane nun a sɛnbɛtɛnne nun a bundɔxɔne

³⁴ nun a xunna soon naxan nafala kon-ton sube kidi magbelixine ra, e nun na fan xunna soon naxan nafala kidi faɲine ra nun a yɛ masansan dugin

³⁵ nun Layiri Sereya Kankiraan nun a tongo tamine nun a dɛraganla Ala solonama dɛnaxan yi

³⁶ nun tabanla nun a goronne birin nun Buru Ralixin

³⁷ nun xɛma lɛnpu dɔxɔ seen nun a lɛnpune nun a waliseene nun turen naxan sama a kui

³⁸ nun saraxa gande xɛma daxin nun masusan turen nun wusulan xiri ɲaxumɛn nun bubun soden dɛ raxidi dugin

³⁹ nun saraxa gande sula daxin nun a wure masɔxɔnxin nun a tongo tamine nun a goronne nun ige ramaraden nun a bundɔxɔn

⁴⁰ nun sansan dugine nun a sɛnbɛtɛnne nun bundɔxɔne nun a soden dɛ raxidi

dugin nun sansanna lutine nun xidi seen gbangban tamine nun Naralan Bubuna waliseene birin Ala batuma denaxan yi

⁴¹ e nun taa dugi domane saraxaraline xa e nɛma walɛ yire sariɲanxini waxatin naxan yi, saraxarali Harunaa doma rasariɲanxine, e nun a diine gbeene e naxanye soma e nɛma walɛ waxatin naxan yi.

⁴² Isirayila kaane bata yi wanla birin kɛ alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁴³ Musa yi na wanla mato, a yi a to fa fala e a kɛxi nɛn alo Alatala a yamari kii naxan yi. Nanara, Musa yi duba e xa.

40

E yi Ala Batu Bubun ti

¹ Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa,

² “Kike singen xii singena, i xa Ala Batu Bubun ti, Naralan Bubuna.

³ I xa Layiri Sereya Kankiraan dɔxɔ a kui, ɛ yi a yɛ masansan dugin na.

⁴ I xa tabanla xali i yi a dɔxɔ. I xa lenpu dɔxɔ seen xali, i yi a lenpune yitɔn.

⁵ I xa wusulan saraxa gande xɛma daxin dɔxɔ Layiri Sereya Kankiraan yɛtagi, i yi dugin singan Ala Batu Bubun soden dɛ ra.

⁶ I xa saraxa gan daxin baden lu Ala Batu Bubun soden yɛtagi, Naralan Bubuna.

⁷ I xa ige ramaraden dɔxɔ saraxa ganden nun Naralan Bubun tagi, i yi igen sa a kui.

⁸ I xa bubun nabilin sansanna ra, i yi dugin singan sansanna soden dɛɛn na.

⁹ I xa masusan turen tongo, i yi Ala Batu Bubun masusan e nun a yi seen birin. I xa a rasariɲan e nun a waliseene birin, nayi a sariɲanma nɛn.

¹⁰ I xa saraxa gan daxin baden masusan e nun a waliseene birin. I xa saraxa ganden nasariɲan, nayi a sariɲanma nɛn fefe!

¹¹ I xa ige ramaraden masusan e nun a bundɔxɔna, i yi a rasariɲan.

¹² I xa fa Haruna nun a dii xɛmɛne ra Naralan Bubun dɛɛn na, i yi e maxa.

¹³ I dugi rasariɲanxine ragodo Haruna ma, i yi a masusan, i yi a rasariɲan, alogo a xa saraxarali wanla kɛ.

¹⁴ I yi fa a dii xɛmɛne ra, i yi e maxidi dagine yi.

¹⁵ I yi e masusan alo i e baba masusan kii naxan yi, alogo e xa saraxarali wanla

kɛ n xa. Ne masusanma e so feen nan na saraxaraliyani naxan luma e yixɛtɛne birin xa habadan.”

¹⁶ Musa yi Alatalaa yamarine birin liga.

¹⁷ Nɛɛ firinden kike singena, kiken xii singena, Ala Batu Bubun yi ti.

¹⁸ Musa to Ala Batu Bubun ti, a yi a bundɔxɔne dɔxɔ, a yi a buntine ti e kui, a yi gaalane so e yinle ra, a yi a sɛnbɛtɛnne ti.

¹⁹ A yi kidine sa bubun fari a xunna soon na. A na fan xunna soon so a xun na alo Alatala Musa yamari kii naxan yi.

²⁰ A yi Layiri Sereya gɛmɛ walaxane tongo a e sa Layiri Kankiraan kui. A yi a tongo tamine so yinle ra Layiri Kankiraan ma. A yi kankiraan dɛraganla sa a dɛ ra Ala solonama denaxan yi.

²¹ A yi Layiri Sereya Kankiraan xali Ala Batu Bubun kui, a yi a yɛ masansan dugin singan, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²² A yi tabanla ti Naralan Bubun kui, Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxɔni, kankiraan yɛ masansan dugin fari ma.

²³ A yi burune sa tabanla fari Alatala yɛtagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁴ A yi lenpu dɔxɔ seen dɔxɔ Naralan Bubun kui tabanla yɛtagi Ala Batu Bubun yiifari fɔxɔn ma.

²⁵ A yi lenpune yitɔn Alatala yɛtagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁶ A yi wusulan gande xɛma daxin dɔxɔ Naralan Bubun kui, dugin yɛtagi.

²⁷ A yi wusulan xiri ɲaxumɛn gan a fari alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁸ A yi dugin singan Ala Batu Bubun dɛɛn na.

²⁹ A yi saraxa gan daxin baden dɔxɔ Ala Batu Bubun soden dɛxɔn, Naralan Bubuna. A saraxa gan daxine ba na fari, e nun bogise saraxane, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ A yi ige sa seen dɔxɔ Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, a yi maxa igen sa a kui.

³¹ Musa nun Haruna nun a dii xɛmɛne yi e yiine nun e sanne maxama na igen nan na.

³² E nɛma yi soɛ Naralan Bubun kui, hanma e nɛma e masoɛ saraxa ganden na,

e yi e maxama nɛn, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³³ A yi sansanna ti Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, a yi dugin singan sansanna dɛɛn na. Musa yi wanla rajan na kiini.

Ala nɔrɔna
Yatɛne 9.15-23

³⁴ Nayi, kundaan yi so Naralan Bubun xun na, Alatalaa nɔrɔn yi Ala Batu Bubun nafe.

³⁵ Musa mi yi nɔɛ soɛ Naralan Bubuni, bayo kundaan yi a fari, e nun Alatalaa nɔrɔn yi Ala Batu Bubun nafexi.

³⁶ Na kundaan nɛma yi keɛ Ala Batu Bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane birin yi sigama nɛn a fɔxɔ ra.

³⁷ Koni xa kundaan mi yi bama na, e fan mi yi sigama han a yi ba lɔxɔn naxan yi.

³⁸ Alatalaa kundaan nan yi Ala Batu Bubun xun ma yanyin na, tɛɛn nan yi basanxi a ra kɔɛɛn na. Isirayila yamaan birin yi a to e sigatiin birin yi.

Saraxaraline Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebe

Tawureta Musa yire saxanden ni i ra. Ala a falama Kitabun yireni ito kui, Isirayila kaane yulubi xafarin sotoma kii naxan yi saraxane xon.

Kitabun yireni ito fala tide singeni, Ala nan Musa xilima Naralan Bubun kui yire sarijnanxini alogo a xa falan ti a xa. Kitabun yireni ito birin, Ala sariyane nan falama Musa xa lan Isirayila kaane ma, a yi e tuli sa, a naxa, "Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sotoma nen e xon." (Saraxaraline 18.5) A yisoxina, Ala a yebama Isirayila kaane xa e lan e xa fe jaxin naxanye ba e tagi alogo e nun Ala yi lan. A a yeba e xa, e lan e xa naxan liga alogo e yire sarijnanxin xa findi e nun Ala naralanden na. Nayi, naxanye saraxan bama, fo ne xa a liga nen alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Saraxaraline lan e xa binya, e yi e yete suxu binyeni. Yamanan muxune birin lan e yi fati benden fe xosixine matanga e nun yulubi feene.

Ala sarijnanxina, xanuntenyana Ala, na wama a yamaan xa lu a sarijanni alogo xanuntenyaan xa lu en fan yi. Nanara, a habadan sariyan soxi Isirayila kaane yii, naxan makenenxi Marigi Yesu xon, a naxa, "I adamadi boden xanu alo i yetena." (Saraxaraline 19.18, na mon sebei Matiyu 22.39 kui).

Ala bata saraxan naxanye birin yeba Kitabun yireni ito kui, ne en malima nen, en yi a famu Marigi Yesu no muxune yulubin xafare kii naxan yi. Ala a fala nen Nabi Musa xa Kitabun yireni ito kui, a naxa, "N tan bata wunla findi n solona seen na e niine xa, naxan sama saraxa ganden ma. Amasoto wunla nan n solonama bayo niina a yi." (Saraxaraline 17.11-12) Na nan findixi Marigi Yesu fan faxa feen na. A tinxi faxan ma nen alogo a wunla xa findi Ala solona seen na yamaan xa. Naxan na yulubin liga, na bata findi muxu halagi daxon na Ala yee ra yi, na lan a xa a niin fi na yulubina fe ra. Na nan a ligaxi, muxune e yiin sama suben xunna ma, e nema a

be saraxan na. Na bunna neen fa fala, "Naxan yi lan nun a xa liga n tan yulubi kanna ra, na xa liga subeni ito ra." Marigi Yesu findixi na saraxa kamalixin nan na yamaan xa. Naxan yi lan nun a xa liga adamadi yulubi kanne ra, na liga Yesu nan na naxan mi yulubi ligaxi.

Saraxan naxanye fe sebei Kitabun yireni ito kui, ne keden kedenna birin findixi Marigi Yesu a fena nde misaala nan na. En no Marigi Yesu a dunya yi gidin bunna kolonye nen en na saraxani itoe bunne feselese.

Sariyane nun Saraxane

¹ Alatala yi Musa xili Naralan Bubuni, a yi a fala a xa

² a a xa falani ito rali Isirayila kaane ma, a naxa,

"Xa e tan nde fama saraxan na Alatala xa, a xa findi jingen na hanma yexena hanma siina."

³ "Xa a jingen nan bama saraxa gan daxon na, a xa turaan nan ba fe mi naxan na. Na kanna xa fa a ra Naralan Bubun so deen na alogo Alatala xa a rasuxu.

⁴ A xa a yiin sa saraxa jingen xunna ma. Ala a rasuxuma nen, a findi a solona seen na na kanna xa.

⁵ A xa tura bulanna ke raxaba Alatala yetagi. Saraxaraline xa fa a wunla ra, Harunaa diine. Ne yi a so saraxa ganden dexonne ma Naralan Bubun so deen na.

⁶ Na kanna xa jingen budo, a yi a yisege dungu dungin na.

⁷ Saraxarali Harunaa diine xa teen sa saraxa ganden fari, e yegen sa teen na.

⁸ Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a dungine nun a xunna nun a turene sa yegene fari teeni saraxa ganden fari.

⁹ Na kanna xa jingen kui seene nun a sanne yixa, saraxaraliin yi e birin sa teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxon na a ra naxan nalima teen na. A xirin nafan Alatala ma."

¹⁰ "Xa na kanna saraxan findixi yexeen nan na hanma siina, a xa kontonna ba fe mi naxan na hanma kotona.

¹¹ A xa a ke raxaba saraxa ganden komen foxoni Alatala yetagi. Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a wunla so saraxa ganden dexonne ma.

¹² Na kanna xa a yisege a dungi dungi na. Saraxaraliin xa a dunge nun a xunna nun a turene sa yegene fari teeni, saraxa ganden fari.

¹³ Na kanna xa a kui seene nun a sanne maxa, saraxaraliin yi a birin xali, a e sa teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima teen na. A xirin nafa Alatala ma.”

¹⁴ “Xa na kanna saraxan findixi xaliin nan na naxan bama saraxa gan daxin na Alatala xa, a xa ganban nan ba hanma kolokonde diina.

¹⁵ Saraxaraliin xa xaliin xali saraxa ganden fari, a xa a xunna bolonje a ra, a yi a sa teeni saraxa ganden fari. A yi a wunla raboxon saraxa ganden dexonna ma.

¹⁶ A xa a xoson ba e nun a yi seene, a yi e woli saraxa ganden dexon, sogeteden binni, xube boxondeni.

¹⁷ A xa a yibo a gabutene tagi, hali a mi e ba e bode ra. Saraxaraliin yi a sa yegene fari teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima teen na. A xirin nafa Alatala ma.”

2

Bogise fi daxine Ala ma

¹ “Xa muxuna nde waxi bogise saraxan fi feni Alatala ma, a xa fa murutu fujin nan na. A yi turen sa a yi, a wusulanna sa a fari.

² A xa a xali saraxaraline fema, Harunaa diine. A yi a yiin ye keden tongo murutu fujini, turen saxi naxan yi e nun wusulanna birin. Saraxaraliin xa na sa teeni saraxa ganden fari joxo lu seen na Ala xon. Bogise saraxan nan na ra naxan nalima teen na. A xirin nafa Alatala ma.

³ Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan donxen na. A sarijan han! Amasoto a baxi saraxane nan na naxanye ralixi teen na Alatala ma.”

⁴ “Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi buru gandeni, a xa findi murutu fujin nan na, a rafala buru xunne ra naxanye bonboxi turen na hanma buru yilenlenixine turen saxi naxanye ma. Buru rate seen* nama sa ne yi.”

⁵ “Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi tunde dutunna ma, a lan a xa findi murutu

fujin nan na naxan bonboxi turen na. Buru rate seen nama sa a yi.

⁶ I xa a yibolon, i turen sa a yi. Bogise saraxan na a ra.”

⁷ “Xa i ya bogise saraxan gilinxin na a ra, a xa findi murutu fujin nan na naxan bonboxi turen na.”

⁸ “Bogise saraxan naxan nafalaxi na seene ra, i xa fa na ra Alatala fema, i yi a so saraxaraliin yii, a yi a xali saraxa ganden dexon.

⁹ A nde bama bogise saraxan na nen joxo lu seen na Ala xon, a na sa teeni saraxa ganden fari. Saraxan na a ra naxan nalima teen na. A xirin nafa Alatala ma.

¹⁰ Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan donxen na. A sarijan han! Amasoto a baxi saraxane nan na naxanye ralixi teen na Alatala ma.”

¹¹ “E bogise saraxan naxanye fima Alatala ma, ne sese nama rafala buru rate seen na. E nama sese gan buru rate seen na hanma kumin naxan yi xa bogise saraxan na a ra naxan nalima teen na Alatala ma.

¹² E noe ne fiye nen Alatala ma alo boxon bogise singene saraxana, koni e nama ne gan saraxa ganden fari alo bogise saraxan naxan xiri rafan Ala ma.

¹³ I xa foxon sa i ya bogise saraxane birin yi. I nama jinan a sa feen na, amasoto foxon findixi Alaa Layirin taxamasenna nan na. A xa sa bogise saraxane birin yi.”

¹⁴ “Xa i fa i ya boxon bogise singene ra Alatala xa bogise saraxan na, i xa se xori kendene nan fi a ma naxanye dinxi, e ganxi.

¹⁵ I xa turen nun wusulanna sa a fari. Bogise saraxan na a ra.

¹⁶ Saraxaraliin xa nde ba se xori dinxine nun turen na, a a sa teeni joxo lu seen na Ala xon e nun wusulanna birin. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma teen na.”

3

Baje xunbeli saraxane

¹ “Xa muxuna nde a jingen bama baje xunbeli saraxan na, a xemena hanma a gilena, a xa fa jingen na Alatala yetagi fe mi naxan na.

² A xa a yiin sa jingen xunna ma, a yi a ke raxaba Naralan Bubun so deen na.

* 2:4: 2.4burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

Saraxaraline, Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

³ A xa a subeni itoe ba a ra, a ne rali Alatala ma tɛɛn na: turen naxanye buru subene ma, e nun naxanye singanxi e ra,

⁴ a gbingi ra xɛɛ firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan nun gbingi ra xɛɛne bama.

⁵ Harunaa diine xa ne sa tɛɛni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan daxin naxanye yegene fari tɛɛni. Saraxan nan na ra naxan nalima tɛɛn na. A xirin nafa Alatala ma.”

⁶ “Xa a xuruse xunxurin nan bama bɔɲɛ xunbeli saraxan na Alatala xa, a xa a xɛmɛn hanma a gilɛɛn ba fɛ mi naxan na.

⁷ Xa a yɛxɛɛn ba, a xa a xali Alatala yetagi.

⁸ A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kɔɛ raxaba Naralan Bubun so dɛɛn na. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

⁹ A xa a subeni itoe tongo bɔɲɛ xunbeli saraxan na, a ne rali Alatala ma tɛɛn na: a turena, a xunla nun a turene birin, naxan baxi a gbingi xɔnna ma, a turen naxanye birin a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra,

¹⁰ a gbingi ra xɛɛ firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xɛɛne.

¹¹ Saraxaraliin ne sama nɛn tɛɛni saraxa ganden fari. Donseen nan na ra naxan nalixi Alatala ma tɛɛn na.”

¹² “Xa a siin nan bama, a xa a xali Alatala yetagi.

¹³ A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kɔɛ raxaba Naralan Bubun yetagi. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

¹⁴ A xa a subeni itoe tongo, a ne rali Alatala ma tɛɛn na: a turen birin naxanye a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra,

¹⁵ a gbingi ra xɛɛ firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xɛɛne.

¹⁶ Saraxaraliin xa ne birin sa tɛɛni saraxa ganden fari. Donseen na a ra naxan nalima tɛɛn na. A xirin nafa Alatala ma. Alatala nan gbee a turen birin na.”

¹⁷ “Habadan sariyan na a ra waxati famatɔne birin yi, ɛ na dɔxɔ dɛdɛ yi: ɛ nama suben turen don, ɛ nama suben wunla don.”

4

Yulubi xafari saraxana

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na tantan a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a xa ito liga:

³ Xa saraxaraliin nan yulubin ligaxi naxan masusanxi turen na a findi saraxarali kuntigin na, a yamaan findi yulubi tongon na, a xa fa tura bulanna ra fɛ mi naxan na, a na ba a yulubi xafari saraxan na Alatala xa.

⁴ A xa turaan xali Naralan Bubun dɛɛn na Alatala yetagi. A xa a yiin sa turaan xunna fari, a yi turaan kɔɛ raxaba Alatala yetagi.

⁵ A yi a wunla nde tongo, a a xali Naralan Bubun kui.

⁶ A xa a yii sonla sin wunli, a a xuya Alatala yetagi dɔxɔna ma solofere yire sarɔɲanxin yɛ masansan dugin yetagi.

⁷ Saraxaraliin xa wunla nde sa wusulan ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala yetagi Naralan Bubun kui alogo na wunla xa rali Ala ma. A xa turaan wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa gan daxin baden san bunna dɛxɔn ma Naralan Bubun dɛɛn fɛma.

⁸ A xa turani ito turen birin ba, turen naxanye a buru subene ma hanma naxanye singanxi e ra,

⁹ a gbingi ra xɛɛ firinne nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xɛɛne.

¹⁰ A turen bama nɛn alo turen naxanye bama bɔɲɛ xunbeli saraxana turani. Saraxaraliin xa e sa tɛɛni saraxa ganden fari.

¹¹ Koni turaan kidin nun a suben nun a xunna nun a sanne nun a kui seene nun a gbiine,

¹² e nun a gbindin dɔnxɛn birin, a xa ne xali yamaan daaxaden fari ma xube bɔxɔndeni dɛnaxan sarɔɲan. A yi e sa yegene fari tɛɛni, a e gan xube malanxin fari.”

¹³ “Xa Isirayila yamaan birin nan Alatalaa yamarina nde kala tantanni, e mi a kolon, e bata findi yulubi tongone ra na yi.

¹⁴ E na a kolon a e bata yulubin liga, yamaan xa fa tura bulanna ra, e na ba yulubi xafari saraxan na. E na xalima nen Naralan Bubun yetagi.

¹⁵ Yamaan fonne xa e yiine sa turaan xunna ma Alatala yetagi, e turaan kœ raxaba.

¹⁶ Saraxarali gbeen xa a wunla nde xali Naralan Bubun kui.

¹⁷ A xa a yii sonla sin wunli a a xuya Alatala yetagi dœxœna ma solofere yire sarijanxin ye masansan dugin yetagi.

¹⁸ Saraxaraliin xa a wunla nde sa saraxa ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala yetagi Naralan Bubun kui. A xa a wuli dœnxœn nabœxœn saraxa gan daxi baden dœxœn ma Naralan Bubun dœen fema.

¹⁹ A xa a turene birin ba, a a sa tœeni saraxa ganden fari.

²⁰ A xa na turaan liga alo turaan naxan ba a yetœen yulubi xafari saraxan na. Saraxaraliin xa Ala solona e xa na kiini, Ala yi e mafelu.

²¹ A xa turaan xali yamaan daaxaden fari ma, a yi a sa tœeni alo a tura singen liga kii naxan yi. Yamaan yulubi xafari saraxan na ra.”

²² “Mangan na yulubin liga tantanni, a Alatalaa yamarin kala, a Ala. A bata findi yulubi tongon na.

²³ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa kœtœn na saraxan na, fe mi naxan na.

²⁴ A xa a yiin sa kœtœn xunna ma, a yi a kœ raxaba, saraxa gan daxine kœ raxaban dœnaxan yi Alatala yetagi. Yulubi xafari saraxan na a ra.

²⁵ Saraxaraliin xa a yii sonla sin na wunli, a yi nde sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli dœnxœn nabœxœn saraxa ganden dœxœn ma.

²⁶ A xa a turen birin sa tœeni saraxa ganden fari, alo bœœe xunbeli saraxan turen liga kiinde. Saraxaraliin xa Ala solona mangan yulubina fe ra na kiini, Ala yi a mafelu.”

²⁷ “Xa muxuna nde tantan yamaan ye, a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a bata findi yulubi tongon na.

²⁸ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa sii gilœn na saraxan na fe mi naxan na a yulubina fe ra.

²⁹ A xa a yiin sa siin xunna fari naxan bama yulubi xafari saraxan na. A xa a kœ raxaba saraxa gan daxine bama dœnaxan yi.

³⁰ Saraxaraliin xa na wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli dœnxœn nabœxœn saraxa ganden dœxœn.

³¹ A xa a turene birin ba, alo bœœe xunbeli saraxan turen ba kii naxan yi. A yi a sa tœeni saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini, Ala yi na kanna mafelu.”

³² “Xa a fa yeœœœ diin nan na a yulubi xafari saraxan na, a lan a xa a gilœn nan ba, fe mi naxan na.

³³ A xa a yiin sa a xunna fari. A xa a kœ raxaba yulubi xafari saraxan na saraxa gan daxine kœ raxaban dœnaxan yi.

³⁴ Saraxaraliin xa a wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan dixin baden tongonna fenne ma, a yi wuli dœnxœn nabœxœn saraxa ganden dœxœn ma.

³⁵ A xa a turene birin ba, alo yeœœœ naxan ba bœœe xunbeli saraxan na. Saraxaraliin yi a sa saraxan bonne fari naxanye ralima Alatala ma tœeni saraxa ganden fari. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna xa a yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu.”

5

Yulubin misaale

¹ “Xa yamaan xilixi sereya badeni e yi e rakœlœ, xa muxuna nde feen naxan toxi hanma a a kolon, xa a mi sereyaan ba na ma, a bata yulubin liga. A na haken goronna tongoma nen.

² Xa muxuna nde a din se haramuxina nde ra, xa a findi sube haramuxi faxaxin na, hanma xuruse haramuxina nde, hanma bubuse haramuxina nde, hali a mi a kolon, a fan mi fa sarijanxi, a bata yulubin tongo.

³ Xa muxuna nde a din se xœsixin na nde ra naxan fataxi adamadiine ra, hali a mi yi a kolon, a na a kolon, a bata findi yulubi tongon na.

⁴ Xa muxuna nde mi a miri, a a kolo wulen fari, fa fala a fena nde rabama nen. Xa a mi a raba, a bata findi yulubi tongon na.”

⁵ “Naxan na findi yulubi tongon na na feene yi, na xa a ti a yulubi ligaxin na.

⁶ Na xanbi ra, a xa fa yexee gilen na hanma sii gilen, a a ba saraxan na Alatala xa a yanginna ra. Nayi, saraxaraliin xa Ala solona a yulubina fe ra.”

⁷ “Xa fere mi a xa a xuruseen soto, a xa fa ganba firin hanma kolokonde firin na, a ne ba saraxan na a yanginna ra Alatala xa, keden yulubi xafarin na, keden saraxa gan dixin na.

⁸ A xa e xali saraxaraliin fema. A xa yulubi xafari saraxan nan singe ba. A xa a koeen gira, koni a nama a xunna bolonje a ra.

⁹ A xa a wunla nde xuya saraxa ganden dexonna ma, a wuli donxen naboxon saraxa ganden dexon. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹⁰ A xa xoliin boden ba saraxa gan dixin na alo sariyana a falaxi kii naxan yi, a yi Ala solona na kanna yulubina fe ra. Ala a mafeluma nen.”

¹¹ “Xa fere mi a xa a ganba firin hanma kolokonde firin soto, a nae fe murutu fupin kilo naanin na nen yulubi xafari saraxan na. Koni a nama turen hanma wusulanna sa a yi, bayo yulubi xafari saraxan na a ra.

¹² A xa a xali saraxaraliin fema, na yi a yiin ye keden ba a ra joxo lu seen na Ala xon, a yi a sa saraxane fari naxanye ralima Alatala ma teeni saraxa ganden fari. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹³ Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu. Saraxaraliin nan gbee saraxan donxen na alo a ligan bogise saraxan na kii naxan yi.”

Yangin saraxana

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁵ “Xa muxuna nde tinxintareyaan liga, a yulubin liga tantanni a mi Alatala gbee se sarijanxine fi a ma. A xa fa kontonna ra e nun naxan yelan a yanginna ra Alatala xa, fe mi naxan na, naxan saren lanxi kala tixin ma, fata yire sarijanxin gbeti liga seen na. Yangin saraxan nan na ra.

¹⁶ A mi se sarijanxin naxan fixi, a xa a joxon fi, a yi a saren yaganna dɔxɔna ma firin sa a fari, a yi a birin so saraxaraliin yii. Saraxaralina Ala solonama nen na kanna xa kontonna ra, a naxan bama yangin saraxan na, Ala yi a mafelu.”

¹⁷ “Xa muxuna nde yulubin liga, a Alatala yamarina nde kala, hali a mi a kolon, a bata findi yulubi tongon na. A a haken goronna tongoma nen.

¹⁸ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fema fe mi naxan na yangin saraxan na. A saren xa lan a kala tixin saren ma fata sariyan na saraxaraliin miriyani. Nayi, saraxaralina Ala solonama nen a tantanna fe ra, Ala yi a mafelu.

¹⁹ Yangin saraxan na a ra, bayo na kanna findixi yulubi tongon nan na Alatala mabinni.”

Sariyana lan yangin saraxan ma

²⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²¹ “Xa muxuna nde yulubin liga, a yi tinxintareyaan liga Alatala ra, a wulen fala a boden xa a yii sena nde a fe ra, naxan taxuxi a ra hanma a a muja, hanma a a kansun,

²² hanma a a de yixalan sena nde a fe ra naxan lɔxi ayi, a yi a to, hanma a a kolo wuleni, hanma a yulubina nde liga alo adaman dari fena,

²³ a na na sifan liga, a bata findi yulubi tongon na. A xa na se muxaxin naxete, hanma a naxan kansunxi, hanma naxan yi taxuxi a ra, hanma a seen naxan toxi naxan yi lɔxi ayi,

²⁴ hanma a wulen falaxi seen naxan ma fe ra. A xa na joxon fi, a yi yaganna dɔxɔna ma firin sa a fari, a yi a so a kanna yii na lɔxon yeteni a na yangin saraxan ba lɔxon naxan yi.

²⁵ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fema fe mi naxan na yangin saraxan na Alatala xa. Na kontonna saren nun kala tixin saren xa lan.

²⁶ Saraxaralina Alatala solonama nen, a yi a mafelu na feen na, naxan a findixi yulubi tongon na.”

6

Sariyan saraxa gan daxine fe yi

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa yamarini ito fi Haruna nun a diine ma, a naxa, “Sariyan ni i ra saraxa gan daxine fe ra. Saraxa gan daxin xa lu ganɲe saraxa ganden fari kɔɛɛn birin na han xɔtɔnni. Tɛɛn nama tu saraxa ganden fari.

³ Na xanbi ra, saraxaraliin xa a maxidi taa dugi gubani e nun a taa dugi bunbirana, a saraxan xuben ba saraxa ganden fari tɛɛn naxanye ganxi, a yi e sa saraxa ganden dɛxɔn.

⁴ Na xanbi ra, a a dugine masara, a xuben xali yamaan daaxaden fari ma yirena nde yi naxan sarijan.

⁵ Tɛɛn naxan dɛgɛma saraxa ganden fari, na nama tu. Xɔtɔn yo xɔtɔn, saraxaraliin xa yegene fari sa, a yi saraxa gan daxini tɔn tɛɛni, a bɔɲe xunbeli saraxane turen sa a fari.

⁶ Tɛɛn xa lu dɛgɛ saraxa ganden fari waxatin birin. A nama tu.”

Sariyan bogise saraxane fe yi

⁷ “Sariyan ni i ra bogise saraxana fe ra: Harunaa diine xa fa a ra Alatala yɛtagi, saraxa ganden yɛtagi.

⁸ Saraxaraliin xa murutu fujin nun turen yiin yɛɲayi keden tongo, e nun wusulanna birin naxan saxi bogise saraxan fari. A yi na sa tɛɛni ɲɔxɔ lu seen na Ala xɔn saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma.

⁹ Haruna nun a diine xa na bogise saraxan dɔnxɛn don. E xa a don yirena nde yi naxan sarijan Naralan Bubun sansanna kui. Buru rate se* nama sa a yi.

¹⁰ A mi ganma buru rate seen na. N na nan soxi e yii e gbeen na fata ne saraxane ra naxanye ralima n ma tɛɛn na. A sarijan han! A sarijan alo yulubi xafari saraxan nun yangin saraxan sarijan kii naxan yi.

¹¹ Haruna bɔnsɔnna xɛmɛne birin daxa e xa a don. E gbeen na a ra fata saraxane ra naxanye ralima Alatala ma tɛɛn na waxati famatɔne birin yi. Naxan yo nɛma a yiin dinɲe a ra fɔ a xa sarijan.”

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹³ “Haruna nun a diine na masusan lɔxɔn naxan yi e yi findi saraxaraline ra, e xa murutu fujin kilo saxan ba bogise saraxan

na Alatala xa, a tagina xɔtɔnni, a tagiin bonna ɲinbanna ra.

¹⁴ Murutu fujin lan a bɔnbɔ turen na, na yi gan tunde dutunna ma. Na xanbi ra, na burudin xa yigira dungi dungi na, a rali bogise saraxan na naxan xiri rafan Alatala ma.

¹⁵ Haruna bɔnsɔnna naxan findima saraxarali kuntigin na, na xa saraxani ito ba. Habadan sariyan na a ra Alatala yɛtagi, a ganma nɛn fefe!

¹⁶ Saraxaraliin na fa bogise saraxan naxan na, a ganma nɛn fefe, a nama don.”

Yulubi xafari saraxan sariyana

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁸ a a xa a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, “Sariyan ni i ra yulubi xafari saraxana fe ra. Yulubi xafari saraxan xa faxa Alatala yɛtagi saraxa gan daxin kɔɛ raxaban dɛnaxan yi. A sarijan han!

¹⁹ Saraxaraliin naxan a ralima, na nan a donma. A xa a don Naralan Bubun sansanna kui yirena nde yi naxan sarijan.

²⁰ Naxan yo nɛma a yiin dinɲe a suben na fɔ a xa sarijan nɛn. Xa a wunla xuya dugina nde ma, i xa na dugin xa yire sarijanxina nde yi.

²¹ A na ɲin fɛɲɛn naxan kui, i xa na kala. Koni xa a ɲin sula goronna nan kui, a xa maxa, a malinsaxun.

²² Xɛmɛn naxanye saraxaralina denbayani, ne nan daxa, e a don. A sarijan han!

²³ Koni yulubi xafari saraxan naxan wunla bata xali Naralan Bubun yire sarijanxin kui Ala solona seen na, na nama don. Na xa sa tɛɛni.”

7

Yangin saraxan sariyana

¹ “Sariyan ni i ra yangin saraxana fe ra. A sarijan han!

² Yangin saraxan xa faxa saraxa gan daxin kɔɛ raxaban dɛnaxan yi. A wunla yi so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

³ A turen birin xa ba saraxan na, a xuli turen nun a turen naxanye a buru subene ma,

⁴ a gbingi ra xɛɛ firinne nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan

* **6:9: 6.9burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xelene.

⁵ Saraxaraliin xa ne rali Alatala ma tɛɛni saraxa ganden fari. Yangin saraxan na a ra.

⁶ Xɛmɛn naxanye saraxaralina denbayani, ne nan daxa, e a don, koni fɔ a xa don yire sariɲanxina nde yi, bayo a sariɲan han!

⁷ Yangin saraxan nun yulubi xafari saraxan lanxi sariya kedenni ito nan ma: saraxaraliin naxan Ala solonama, a tan nan gbee suben na.”

⁸ “Saraxaraliin naxan saraxa gan daxin bama muxuna nde xa, a tan nan gbee na kidin na.”

⁹ “Bogise saraxan naxan birin ganxi buru gandeni, naxan nafalaxi tunde dutunna ma hanma naxan gilinxi, saraxaraliin nan gbee ne ra, naxan saraxan nalixi.

¹⁰ Bogise saraxan birin naxan basanxi turen na hanma a xarena, Haruna bɔnsɔnne birin nan gbee ne ra.”

Bɔɲɛ xunbeli saraxan sariyana

¹¹ “Sariyan ni i ra bɔɲɛ xunbeli saraxana fe ra naxan bama Alatala xa.

¹² Xa muxuna nde xuruseen bama barika bira seen na, a xa a ba e nun buru xunne buru rate se mi naxanye yi naxanye bɔnbɔxi turen na e nun burudine turen saxi naxanye ma buru rate se mi naxanye yi, e nun buru yilɛnlɛnxin naxanye rafalaxi murutu fujin fajin na naxanye bɔnbɔxi turen na.

¹³ Buru rate seen buru xunna naxanye yi, na ndee xa sa bɔɲɛ xunbeli saraxan fari naxan bama barika bira seen na.

¹⁴ A xa nde ba ne keden kedenna ra, a na fi Alatala ma. Na findima saraxaraliin nan gbee ra naxan bɔɲɛ xunbeli saraxan wunla xuyaxi.

¹⁵ Bɔɲɛ xunbeli saraxan naxan bama barika bira seen na, na suben xa don a ba lɔxɔn nin. Na sese nama ramara han xɔtɔnni.”

¹⁶ “Koni, xa muxuna nde bɔɲɛ xunbeli saraxan bama alogo a xa a dɛ xuiin nakamali hanma a a ba ɲɛnige ma saraxan na, saraxa suben xa don a ba lɔxɔn nin, koni naxan na lu, a nɔɛ na donɲɛ nɛn na xɔtɔn bode.

¹⁷ Saraxan suben dɔnxɛn naxan na lu a xii saxandeni na xa sa tɛɛni.

¹⁸ Xa muxuna nde susu a bɔɲɛ xunbeli saraxan suben don a xii saxande lɔxɔni, saraxan mi rasuxuma. Ala mi a yatɛma sese ra, a ba muxun xa bayo a haramuxi. Naxan na a don, a na hakɛn goronna tongoma nɛn.

¹⁹ Suben naxan na din se haramuxin na, na nama don, a xa sa tɛɛni. Muxun naxan sariɲan, na kanna daxa a saraxa suben don,

²⁰ koni naxan mi sariɲanxi, a yi bɔɲɛ xunbeli saraxa subena nde don Alatala gbeen naxan na, na kedima nɛn a yamani.

²¹ Naxan na a din se haramuxina nde ra, fata adaman na hanma sube haramuxina, hanma xɔsi se haramuxina nde, a yi bɔɲɛ xunbeli saraxa suben don Alatala gbeen naxan na, na kanna kedima nɛn a yamani.”

²² Alatala yi a fala Musa xa,

²³ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “ɛ nama ɲingen turen don, hanma yɛxɛɛna, hanma siina.

²⁴ I na suben to, a faxaxi hanma burunna subene a yibɔxi, ne turen nɔɛ rawalɛ nɛn se gbɛtɛ ra, koni i nama a don.

²⁵ Naxan na na sube sifane turen don naxanye nɔɛ raliyɛ Alatala ma tɛɛn na, na kedima nɛn a yamani.

²⁶ ɛ nama xɔliin wunla don hanma suben wunla, ɛ nɛma dɔxi dɛdɛ yi.

²⁷ Naxan na wunla nde don, na kedima nɛn a yamani.”

²⁸ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁹ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na bɔɲɛ xunbeli saraxan ba, a xa fa a fɔxɔ kedenna ra, a na ba saraxan na Alatala xa.

³⁰ A yɛtɛɛn xa fa na kiseen na naxan nalima Alatala ma tɛɛn na. A xa fa suben turen nun a kanken na. A xa a kanken yita Alatala ra alo se ralixina.

³¹ Saraxaraliin xa turen sa tɛɛni saraxa ganden fari, koni a kanken xa lu Haruna nun a diine xa.

³² I xa bɔɲɛ xunbeli saraxan yiifari ma danban fi saraxaraliin ma kiseen na.

³³ Haruna bɔnsɔnna naxan bɔɲɛ xunbeli saraxan wunla nun turen nalixi, na nan gbee a yiifari ma danban na.

³⁴ Amasɔtɔ Isirayila kaane bɔɲɛ xunbeli saraxan naxanye bama, a kanke ralixin nun a danban naxan fixi, n bata ne so

Haruna nun a diine yii, saraxaraline. Isirayila kaane na subene nan soma e yii habadan.”

³⁵ “Ito nan findi Haruna nun a diine gbeen na e Alatalaa saraxarali wanla fɔlɔ lɔxɔn naxan yi. A bama ne saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma tɛɛn na.

³⁶ Alatala na nan yamarixi Isirayila kaane ma, e to masusan lɔxɔn naxan yi. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa.

³⁷ Sariyane nan ne ra saraxani itoe fe ra: saraxa gan daxina, bogise saraxana, yulubi xafari saraxana, yangin saraxana, saraxaraliin dɔxɔ saraxana e nun bɔɲɛ xunbeli saraxana.

³⁸ Alatala na sariyan so Musa yii Sinayi geyaan nan fari, a Isirayila kaane yamari lɔxɔn naxan yi Sinayi tonbonni, a e xa fa e saraxane ra Alatala xa.”

8

Saraxaraline dɔxɔ feen saraxana Xɔɔyaan 29.1-37

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Haruna nun a diine xili Naralan Bubun so dɛɛn na. I xa fa e dugine nun masusan turen na, e nun turaan naxan bama yulubi xafari saraxan na, e nun konton firin e nun debena buru ratetarene naxan kui.

³ I xa Isirayila yamaan birin malan Naralan Bubun so dɛɛn na.”

⁴ Alatala yamarin naxan fi, Musa yi na liga, yamaan yi e malan Naralan Bubun so dɛɛn na.

⁵ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi.”

⁶ Musa yi Haruna nun a diine maso, a yi e maxa.

⁷ A yi dugin nagodo Haruna ma, a yi a tagi xidi tagixidin na, a gubaan nagodo a ma, a saraxarali domaan nagodo a ma, a saraxarali domaan tagi xidi tagixidi faɲin na.

⁸ A yi kanke masaan bira a kɔɛ, a masɛnsɛn ti seene, Yurima nun Tumin sa na kui.

⁹ A yi namun so Haruna xun na, a yi xɛma walaxadin sa a tigi yɛɛ ra taxamaseri sariɲanxin na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹⁰ Musa yi masusan turen tongo, a Ala batu bubun masusan e nun a yi seen birin. A ne birin nasariɲan.

¹¹ A yi na turena nde xuya saraxa ganden ma dɔxɔna ma solofere, a saraxa ganden masusan e nun a goronne birin, e nun ige sa seen nun a dɔxɔ sena, alogo a xa ne rasariɲan.

¹² A mɔn yi turen sa Haruna xunni, a a masusan, alogo a xa a rasariɲan.

¹³ A yi Harunaa diine maso. A yi e dugine ragodo e ma, e nun tagi xidine nun xun tagi xidine, alo Alatala yamarin naxan so Musa yii.

¹⁴ A yi fa turaan na yulubi xafari saraxan na, Haruna nun a diine yi e yiine sa turaan xunna fari.

¹⁵ Musa yi a kɔɛ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma a yii sonla ra, alogo a xa saraxa ganden nasariɲan. A yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma. A saraxa ganden nasariɲan na kiini alogo a xa Ala solona mɛnni.

¹⁶ Musa mɔn yi turen tongo naxanye yi ɲingen buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan yi bɔɲɛn fari, e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turene. A yi na birin sa tɛɛni saraxa ganden fari.

¹⁷ Koni a yi ɲingen gbindin nun a kidin nun a suben nun a gbiine woli tɛɛni yamaan daaxaden fari ma, alo Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi.

¹⁸ Na xanbi ra, a yi fa kontonna ra saraxa gan dixin na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma.

¹⁹ Musa yi a kɔɛ raxaba, a a wunla nde so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

²⁰ A yi a yixaba dungi dugin na, a a xunna sa tɛɛni, e nun a dungine nun a turena.

²¹ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi kontonna gbindin birin sa tɛɛni saraxa ganden fari saraxa gan dixin na, naxan nalixi Alatala ma tɛɛn na alo a yamari Musa ma kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma.

²² Na xanbi ra, a yi fa kontonna firinden na saraxarali dɔxɔ saraxan na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma.

²³ Musa yi a kɔɛ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa Haruna yiifari ma tunla ma.

A nde sa a yiifari ma yii konkoribaan nun a san konkoribaan ma.

²⁴ A yi Harunaa diine fan maso, a a wunla nde sa e yiifari ma tunle ma e nun e yiifari ma yii konkoribaan nun san konkoribane. A yi a wunla nde so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

²⁵ A a turen tongo, e nun a xuli turena, e nun turen naxanye a buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan a bɔɲɛn fari, e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turene, e nun a yiifari ma danbana.

²⁶ A deben tongo buru ratetaren naxan kui, naxan yi Alatala yɛtagi. A yi buru xun keden tongo, e nun buru keden naxan nafalaxi turen na e nun burudi keden. A yi e sa suben turene nun yiifari ma danban fari.

²⁷ A yi e birin so Haruna nun a diine yii, a yi e yite Alatala yɛtagi se ralixin na.

²⁸ Na xanbi ra, Musa yi e rasuxu e ra, a yi e sa tɛɛni saraxa ganden fari saraxa gan daxine fari. Saraxarali dɔxɔ saraxan na a ra, naxan xiri rafan Ala ma. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na.

²⁹ Musa yi kontonna kanken tongo a yi a yite Alatala yɛtagi se ralixin na. Na yi findi Musa gbeen na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ Musa yi masusan turena nde tongo e nun wunla nde naxan yi saraxa ganden fari, a yi a xuya Haruna nun a dugine ma, e nun a diine nun e dugine. Nayi, a yi Haruna nun a dugine rasariɲan, e nun a diine nun e dugine.

³¹ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, “Ɛ suben ɲin Naralan Bubun dɛ ra, ɛ yi a don na, e nun burun naxan deben kui saraxarali dɔxɔ saraxan na, alo n na a yamari kii naxan yi. N naxa, ‘Haruna nun a diine xa a don.’

³² Ɛ xa burun nun sube dɔnxɛn woli tɛɛni.

³³ Ɛ nama keli Naralan Bubun dɛ ra xii solofere, han ɛ dɔxɔ fe lɔxɔne yi ɲan bayo ɛ dɔxɔ feene buma nɛn xii solofere.

³⁴ Alatala to feene yamarixi nɛn alogo a xa solona ɛ xa.

³⁵ Nanara, ɛ xa lu Naralan Bubun dɛɛn na xii solofere, kɔɛɛn nun yanyin na, ɛ yi Alatalaa yamarin suxu, alogo ɛ nama faxa, amasɔtɔ na nan yamarixi n ma.”

³⁶ Alatalaa yamarin naxanye birin fi e ma fata Musa ra, Haruna nun a diine yi ne birin liga.

9

Haruna nun a diine yi wanla fɔlɔ

¹ Xii solomasɛxɛde lɔxɔni, Musa yi Haruna nun a diine xili, e nun Isirayila fonne.

² A yi a fala Haruna xa, a naxa, “Turaan dii keden tongo i yulubi xafari saraxan na e nun konton keden saraxa gan dixin na, fɛ mi naxanye ra, i fa e ra Alatala yɛtagi.

³ I yi a fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Ɛ xa kɔtɔn tongo yulubi xafari saraxan na, e nun turaan diin nun yɛxɛɛ diina ɲɛɛ keden kedenne, fɛ mi naxanye ra saraxa gan dixin na,

⁴ e nun turana e nun kontonna bɔɲɛ xunbeli saraxan na, alogo e xa ba saraxan na Alatala yɛtagi, e nun bogise saraxan naxan basanxi turen na. Amasɔtɔ Alatala a nɔrɔn yitama ɛ ra nɛn to.’ ”

⁵ Musa naxan yamari, e na xali Naralan Bubun yɛtagi. Yamaan birin yi e maso, e ti Alatala yɛtagi.

⁶ Musa yi a fala, a naxa, “Alatalaa yamarin ni i ra ɛ naxan ligama alogo ɛ xa a nɔrɔn to.”

⁷ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “I maso saraxa ganden na. I yi i yulubi xafari saraxan nun saraxa gan dixin ba, i Ala solona i yɛtɛɛn nun yamaan xa. I xa saraxan ba yamaan fan xa alogo i xa Ala solona e xa, alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

⁸ Haruna yi a maso saraxa ganden na, a yi turaan diin kɔɛ raxaba a yɛtɛ yulubi xafari saraxan na.

⁹ A diine yi fa a wunla ra a xɔn, a yi a yii sonla sin wunli, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma. A yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma.

¹⁰ A yi a turen sa tɛɛni saraxa ganden fari, e nun a gbingi ra xɛɛne nun farafaran naxan a bɔɲɛn fari, e naxanye baxi yulubi xafari saraxani, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹¹ Koni a yi a suben nun a kidin sa tɛɛni yamaan daaxaden fari ma.

¹² A yi saraxa gan daxon kɔɛ raxaba. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

¹³ E yi saraxan dungi keden keden so a yii e nun a xunna, a yi e sa tɛɛni saraxa ganden fari.

¹⁴ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi e sa saraxa gan daxon fari tɛɛni saraxa ganden fari.

¹⁵ Na xanbi ra, Haruna yi fa yamana saraxan na. A yi yamana yulubi xafari saraxa kɔtɔn tongo, a yi a kɔɛ raxaba. A na ba yulubi xafari saraxan na alo a singen ba kii naxan yi.

¹⁶ A yi fa saraxa gan daxon na, a na ba alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

¹⁷ A yi fa bogise saraxan na, a yi a yiin yɛ keden ba a ra, a yi na sa tɛɛni saraxa ganden fari, sa xɔtɔn ma saraxan gan daxon fari.

¹⁸ A yi turaan nun kontonna kɔɛ raxaba yamana bɔɲɛ xunbeli saraxan na. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dɛxɔnne ma.

¹⁹ E yi turaan nun kontonna turen tongo, e nun a xuli turena, a ture yirene, a gbingi ra xɛlɛne, e nun farafaran naxan a bɔɲɛn fari.

²⁰ E yi ne sa subene kankene fari. Haruna yi turene sa tɛɛni saraxa ganden fari.

²¹ Haruna yi subene kankene nun e yi-ifari ma danbane yite Alatala yɛtagi, se ralixin na alo Musa a yamari kii naxan yi.

²² Haruna yi a yiine yite yamaan binni, a duba e xa. A to yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxon nun bɔɲɛ xunbeli saraxan ba, a yi godo.

²³ Musa nun Haruna yi so Naralan Bubun kui. E to mini, e duba yamaan xa. Alatalaa nɔrɔn yi godo saraxa gandeni yamaan yɛtagi.

²⁴ Tɛɛn yi mini Alatala yɛtagi, a saraxan nun turen gan saraxa ganden fari. Yamaan to na to, e sɔnxɔ sɛwani, e yi e xinbi sin, e yɛtagin lan bɔxɔn ma.

10

Haruna dii firin yi gan

* **10:12: 10.12burun nate sena:** Lɛbɛnna na a ra naxan burun nagboma ayi.

¹ Haruna dii firinne, Nadaba nun Abihu, ne yi e wusulan gan seene tongo, e tɛɛn sa e kui, e wusulanna sa a fari. E yi fa tɛɛn na Alatala yɛtagi, naxan mi yi lan, a mi yi naxan yamarixi.

² Nayi, tɛɛn yi mini Alatala yɛtagi, a yi e gan, e faxa Alatala yɛtagi.

³ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Alatala ɛ rakolonxi nɛn ito ra, a to a fala, a naxa, ‘N na n ma sariɲanna mayitama nɛn n batu muxune tagi. N binyama nɛn yamaan yɛtagi.’ ”

Haruna yi lu dunduxi.

⁴ Musa yi Mikayeli nun Elisafan xili, Haruna sɔxɔ Yusiyeɛli a diine, a yi a fala e xa, a naxa, “E xa ɛ ngaxakedenne binbine xali yamaan daaxaden fari ma, keli yire sariɲanxin yɛtagi.”

⁵ E yi fa, e yi e xali yamaan daaxaden fari ma, alo Musa e yamari kii naxan yi. Dugine mɔn yi e binbine ma.

⁶ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, Eleyasari nun Itamara, a naxa, “E nama ɛ xunna lu a yitɔntaren na, ɛ to sunuxi. E nama ɛ dugine yibɔ, alogo ɛ nama faxa, ɛ yi Alatalaa xɔlɔn nafa yamaan birin ma. Alatala ɛ kon kaan naxanye faxaxi tɛɛn na, Isirayila yamaan birin nan ne wugama.

⁷ E nama keli Naralan Bubun so dɛɛn na, alogo ɛ nama faxa, amasɔtɔ Alatalaa masusan turen nan ɛ ma.” Musa naxan fala, e na liga.

⁸ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa,

⁹ “I na so Naralan Bubun kui, i nama manpaan min, i nama na minse sifan min, i tan nun i ya diine, alogo ɛ nama faxa. A findima habadan sariyan nan na i yixɛtɛne xa waxati famatɔne yi.

¹⁰ E xa se sariɲanxin nun a haramuxin tagi raba, naxan mi daxa e nun naxan daxa.

¹¹ E xa Isirayila kaane xaran tɔnne ma Alatala naxanye fixi e ma fata Musa ra.”

¹² Musa yi a fala Haruna nun a diine xa naxanye yi fa luxi, Eleyasari nun Itamara, a naxa, “Bogise saraxan naxan luxi, naxan mi ralixi Alatala ma tɛɛn na, ɛ xa na tongo, ɛ yi a don saraxa ganden fɛma. A nama basan buru rate seen* na. A sariɲan fefe!

¹³ E xa a don yirena nde yi naxan sarijan, amasoto i gbeen na a ra e nun i ya diine, fata na saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma teen na, bayo na nan yamarixi n ma.

¹⁴ Koni suben kanken naxan nalixi e nun danban naxan yitexi Ala xa, e nun i ya dii xemene nun i ya dii temene xa ne don yirena nde yi naxan sarijan. Amasoto e bata so e yii e gbeen na, naxanye baxi Isirayila kaane boje xunbeli saraxane ra.

¹⁵ Isirayila kaane lan e xa fa danban na naxan yitexi e nun kanken naxan nalixi Ala ma, sa turene fari naxanye sama teeni, alogo e xa yite Alatala yetagi se ralixin na. Habadan sariyan na a ra: I gbeen nan e ra, e nun i ya diine alo Alatala a yamarixi kii naxan yi."

¹⁶ Musa yi kotona fe maxodin, naxan baxi yulubi xafari saraxan na. A yi a me a e bata yi a birin sa teeni. Nayi, a yi xolo Eleyasari nun Itamara ma, Harunaa dii naxanye lu, a naxa,

¹⁷ "Nanfera e mi saraxani ito suben donxi yire sarijanxini? A sarijan han! Alatala subeni ito soxi e yii nen alogo Isirayila yamana haken xa ba a ma, e yi Alatala solona e xa.

¹⁸ Amasoto subeni ito wunla to mi soxi yire sarijanxin kui, nayi e lan nen e koton suben don yire sarijanxini, alo n na a yamari kii naxan yi."

¹⁹ Haruna yi a fala Musa xa, a naxa, "I tuli mati. E bata yulubi xafari saraxan nun saraxa gan dixin ba Alatala yetagi to boxoni, na kui, i mi a to fe sifan naxan n masotoxi. Na yi Alatala kenenje ba, xa n fa yulubi xafari saraxa suben don to?"

²⁰ Musa to na me, na yi a kenen.

11

Sube radaxaxine nun a haramuxine Sariyane 14.3-21

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa,

² a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, "Boxon subene birin ye, e lan e xa itoe nan don:

³ Sube toro kanna naxanye man donseen laxunma, e nae ne birin donje nen fo naxanye toro mi boxi jaxi ra."

⁴ "Koni ndee na naxanye donseen laxunma tun, hanma naxanye toro boxi tun,

ne haramuxin na a ra e tan xa. Nagemena, na haramuxi bayo a donseen laxunma, koni a toro mi boxi jaxi ra.

⁵ Fanyerasiin donseen laxunma, koni a toro mi boxi jaxi ra. A haramuxin na a ra e tan xa.

⁶ Neren donseen laxunma, koni a toro mi boxi jaxi ra, a haramuxin na a ra e tan xa.

⁷ Xosen toron boxi, koni a mi donse laxunma, a haramuxin na a ra e tan xa.

⁸ E nama e suben don, e nama e yiin din e faxaxin na. E haramuxin na a ra e tan xa."

⁹ "Niimaseen naxanye igeni, e lan e xa xali yexene don naxanye e bama, foxo igeni hanma baani.

¹⁰ Koni niimase xunxuri naxanye foxo igeni hanma baani, e mi e bama, e xali mi e ma, e nama ne don. E xosixin na a ra e tan xa.

¹¹ Se xosixin nan ne ra e tan xa, e nama e suben don. E xa e faxaxin yate alo xosina.

¹² Naxanye birin igeni, e mi e bama, e xali mi e ma, se xosixin nan ne ra e tan xa."

¹³ "E xa xoliini itoe yate alo se xosixina, e nama ne don: singbinna nun dukan nun xolimangan

¹⁴ nun bangaan nun segen siyaan birin

¹⁵ e nun xaxaan siyaan birin

¹⁶ nun dangaranfulen nun kutunxunban nun foxo ige ma xoliin nun toxedi tongon siyaan birin,

¹⁷ e nun kunkutunna nun jinjaxan nun fotonbunsamuran

¹⁸ nun toxoroon nun yexe suxu kankon nun kankanna,

¹⁹ e nun yaya xonla nun sari xonla siyaan birin, e nun sarasima xonla nun tuyena."

²⁰ "Gabuteen nun sanne niimase xunxurin naxanye ma, ba xoline ra, ne xosixin na a ra e tan xa.

²¹ Koni, xa na niimase xunxurin sifana nde sanna a lige a tukan, e nae na donje nen.

²² E nae itoe nan donje ne ye: supen siyaan birin nun xoxorone nun songolonbalane e nun tuguminne.

²³ Koni, gabuteen nun sanne niimase xunxuri gbete naxanye ma, e xa ne yate se xosixine ra.

²⁴ Ne e raxosima nen. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

25 Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dugine xa. A mi fa sarijanxi han jinbanna ra.”

26 “Suben naxan birin toro mi bɔxi ɲaxi ra hanma a mi donseen laxunma, ne haramuxin na ra ε tan xa. Naxan na a yiin din e faxaxin na, na mi fa sarijanxi.

27 Sube san naaninna naxanye birin sanna xunduxi, e haramuxin na a ra ε tan xa. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

28 Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra. E haramuxin na a ra ε tan xa.”

29 “Yili ra seen naxanye bɔxɔn ma, itoe nan haramuxi ε tan xa: sulumɛn nun yɛlɛn nun dangen siyaan birin,

30 e nun lɛnnakɔnsaan nun sagadin nun kendemelexaan nun mululuna e nun kolona.

31 Ne nan haramuxi ε xa yili ra seene yɛ bɔxɔn ma. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

32 E faxaxin na bira se yo ma, na xɔsima nɛn, xa a findi wudi dakin na, hanma dugina, hanma kidina, hanma bɛnbɛnla. Goron yo naxan nawalɛ wali yo yi, a sama nɛn igeni. A mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Na xanbi ra, a yi sarijan.

33 Xa na niimasena nde keden bira fɛɲɛna nde kui, a xɔsima nɛn. E xa na fɛɲɛn kala.

34 Donseen naxan lan a xa don, koni xa na fɛɲɛ kui igen sa a ma, a xɔsima nɛn. Minse yo na min na fɛɲɛn kui, a xɔsixin na a ra.

35 E faxaxin na bira se yo ma, na xɔsima nɛn. Xa buru ganden na a ra hanma tɛɛ yinla fɔ ε xa a kala, bayo a xɔsixi. E xa a yate alo se haramuxina.

36 Koni xa a faxaxin bira tigini hanma ige ramaradeni, ne mi xɔsixi. Koni naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi.

37 Xa a faxaxin bira sansiin ma naxan lan a si, a mi xɔsixi.

38 Koni xa igen bata sa sansiin ma, a faxaxin yi bira a yi, na sansiin bata haramu ε xa.”

39 “Suben naxan lan a xa don, xa na faxa a yetɛ ma, naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

40 Naxan na a suben don, na lan a yi a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Naxan yo na e faxaxin maxali na lan a xa a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

41 E nama niimase xunxuridine don, naxanye bɔxɔn ma. Ne xɔsixin na a ra.

42 Niimase xunxurin naxanye birin e bubuma bɔxɔn ma, ε nama ne sese don. Xa a bubuma a kuiin ma hanma a sigan tima a san naaninne ra hanma a san wuyaxi, a xɔsixin na a ra.

43 Nayi, ε nama ε yetɛ raxɔsi na niimase xunxurine xɔn. E nama ε yetɛ raxɔsi e xɔn de!

44 Alatala nan n tan na, ε Ala. E xa ε yetɛ suxu sarijan na kui, alogo ε xa sarijan, bayo n tan sarijan. E nama ε yetɛ raxɔsi niimase xunxuri yo xɔn naxanye e bubun bɔxɔn ma.”

45 “N tan nan Alatala ra naxan ε raminixi Misiran yi alogo n xa findi ε Ala ra. Nanara, ε xa sarijan, amasɔtɔ n tan sarijan.

46 Sarijan nan na ra naxan lanxi subene ma, e nun xɔline, e nun niimaseen naxanye birin igeni e nun naxanye bɔxɔn ma.

47 E xa sube haramuxine nun sube daxine tagi raba, naxanye lan e don e nun naxanye mi lan e don.”

12

Naxanla rasarijan na diin bari xanbini

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa ɲaxanla nde fudikan, a dii xɛmɛn bari, a mi fa sarijanxi na feen ma han xii solofere, alo a nɛma a kike wanli.

3 Xii solomasɛxɛden lɔxɔni, diin yi banxulan.

4 A mɔn mi sarijanxi xii tonge saxan nun saxan benun a xa sarijan wunla ma naxan minixi a ma dii bari waxatini. A nama a yiin din se sarijanxi yo ra, a nama siga yire sarijanxini, han a marasarijan lɔxɔne yi kamali.

5 Xa a dii tɛmɛn bari, a mi fa sarijanxi xunsagi firin, alo a nɛma a kike wanli bayo wunla bata mini a ma. A xa a marasarijan na legeden xii tonge sennin nun sennin.

6 A marasarijan lɔxɔne na kamali a dii xɛmɛn xa hanma a dii tɛmɛna, a xa yɛxɛɛ

diin jεε kedenna saraxa gan daxin xali saraxaraliin fema Naralan Bubun dεen na, e nun kolokonde diina hanma ganbana, yulubi xafari saraxan na.

⁷ Saraxaraliin xa na saraxane ba Alatala xa, a yi Ala solona na jaxanla xa. A sarijanma nen a wunla ma. Sariyan nan na ra jaxanla xa naxan na dii xemēn bari hanma dii temēna.

⁸ Xa a mi nɔ yεxεen sote, a nɔε ganba firin hanma kolokonde dii firin xale nen, kedenna xa ba saraxa gan daxin na, bonna yulubi xafari saraxana. Saraxaraliin xa Ala solona a xa, a sarijanma nen.”

13

Furene muxune fatine ma

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

² “Xa muxun fatin yirena nde kusinxi, hanma kafanla a ma hanma fure dēna nde a fatin ma naxan nɔε finde fure jaxin na dangu muxu gbete ma, na xa xali saraxarali Haruna fema hanma a diina nde.

³ Furen naxan a fatin ma, saraxaraliin xa na mato. Xa furen yiren xabene bata fixa, a dēen yi tilinjε ayi, fure jaxin nan na ra. A na yelin a matoε, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarijan.

⁴ Xa fure dε fixena a fatin ma, koni a mi tilin, a fati ma xabe mi fixaxi, saraxaraliin xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

⁵ A xii soloferede lɔxɔni, a yi a mato. Xa a to furen dēen mi masaraxi, a mi gboxi ayi a fatin ma, a mɔn xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

⁶ Saraxaraliin xa a mato a xunsagi firinden xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata fisa a mi gboxi ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala, a na kanna bata sarijan. Kafanla nan tun na a ra. A xa a dugine xa, a sarijanma nen.

⁷ Koni saraxaraliin yelin xanbini a fale a sarijanxi, xa kafanla fa gbo ayi a fatin ma, na kanna mɔn xa xete saraxaraliin fema.

⁸ Saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to kafanla bata gbo ayi a fatin ma, a xa a fala, a na kanna mi sarijanxi, fure jaxin na a ra.”

⁹ “Xa fure jaxin bata lu muxuna nde fatin ma, e xa a xali saraxaraliin fema.

¹⁰ A xa a mato. Xa kusindena nde a ma naxan dε bata fixa, xa na kusinden bata fati ma xaben fixa, a suben minixi kēnēnni,

¹¹ nayi fure jaxi kɔxɔxin nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarijanxi. A nama lu a danna matoni, bayo a bata a kolon a mi sarijanxi.

¹² Xa saraxaraliin bata a to a na fure jaxin bata gasin namini a fatin birin ma, keli a sanne ma han a xunna,

¹³ a xa a mato ki fajɪ, bayo xa na furena a fatin birin ma, a xa a fala furemaan ma, a sarijan bayo furen bata yelin xare.

¹⁴ Koni furen dēen na mini a ma lɔxɔn naxan yi, a mi sarijanxi.

¹⁵ Saraxaraliin na furen dēen to a ma, a xa a fala a ma, a mi sarijanxi. Fure jaxin nan na ra.

¹⁶ Xa furen dēen xara, na kanna xa siga saraxaraliin fema.

¹⁷ A xa a mato. Xa furen bata xara, saraxaraliin xa a fala furemaan ma, a bata sarijan.

¹⁸ Xa seteen te muxuna nde ma, a yalan,

¹⁹ a funfun yi kusin, a fixa hanma a gbeeli, na muxun xa siga saraxaraliin fema.

²⁰ Saraxaraliin xa a mato. Xa furen funfun tilin, a fati ma xabe bata fixa, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarijanxi. Fure jaxin na a ra, naxan minixi seteen funfuni.

²¹ Koni saraxaraliin na a mato, xa a mi fati ma xabe fixe to, xa furen funfun mi tilin, a xaraxi, a xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

²² Xa furen bata gbo ayi fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarijanxi. Fure jaxina nde na a ra.

²³ Koni xa furen funfun mi masaraxi a mi gboxi ayi, nayi larun nan tun a ra. Saraxaraliin xa a fala na kanna ma a sarijanxi.”

²⁴ “Xa muxuna nde fatin ganxi, xa furen dēen fixa hanma a gbeeli,

²⁵ saraxaraliin xa a mato. Xa a fati ma xabene fixa, furen dēen tilin, fure jaxina nde nan na ra, naxan bata mini ganden ma. Nayi, saraxaraliin xa a fala na kanna ma a mi sarijanxi bayo fure jaxin na a ra.

²⁶ Koni a na a mato, xa saraxaraliin mi fati ma xabe fixe to furen yε, a dēen mi tilin, a bata xara, saraxaraliin xa na kanna lu a danna xunsagi keden.

²⁷ Saraxaraliin xa a mato xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata gbo ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarijanxi. Fure ɲaxin na a ra.

²⁸ Koni xa furen mi masaraxi, a mi gboxi ayi, a bata xara, gande funfun nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna sarijanxi. Gande larun nan na ra.”

²⁹ “Xa furen lu xɛmɛna nde hanma ɲaxanla nde xunna ma hanma a kenkenna ma,

³⁰ saraxaraliin xa furen mato. Xa a tilin, a xunɛxɛn hanma a dɛ xaben gbeeli, a xunxurun, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarijanxi. Fure ɲaxin na a ra, daxana, naxan a suxi a xunna ma hanma a kenkenna ma.

³¹ Xa saraxaralina a to furen mi tilin, koni a xunɛxɛ fɔrɛ munma mini, furemaan xa lu a danna xii soloferede.

³² Saraxaraliin xa a furen mato xii soloferede lɔxɔni. Xa daxaan mi gboxi ayi, a mi tilin, a xunɛxɛn mi gbeeli,

³³ na kanna xa a xunna bi, fɔ furen dɛnaxan ma. Saraxaraliin mɔn xa a lu a danna xunsagi keden.

³⁴ Saraxaraliin xa daxaan mato xii soloferede lɔxɔni. Xa a mi gboxi ayi, a mi tilin, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a a sarijanxi. A xa a dugine xa, a sarijanma nɛn.

³⁵ Koni xa daxaan gbo ayi fatin ma, saraxaraliin yelin xanbini a fale a a sarijanxi,

³⁶ saraxaraliin xa a mato. Xa daxaan bata gbo ayi, hali saraxaraliin mi fa a xunɛxɛn mato, a mi sarijanxi.

³⁷ Koni xa a mi gboxi ayi, xa fati ma xabe fɔrɛne bata mini, daxaan bata yalan. A bata sarijan. Saraxaraliin xa a fala, a sarijanxi.”

³⁸ “Xɛmɛna hanma ɲaxanla, xa fixɛ fixɛne a fatin ma,

³⁹ saraxaraliin xa a mato. Xa e mi mɔxi, gasin nan tun na ra. A sarijan.”

⁴⁰ “Xa muxuna nde xun sɛxɛ mi na, teeli kanna na a ra, a sarijan.

⁴¹ Xa xunɛxɛ mi a tigi ra, teeli kanna na a ra, a sarijan.

⁴² Koni xa furena a teeli hanma a tigi ra naxan fixa hanma a gbeeli, fure ɲaxin nan minixi a ma.

⁴³ Saraxaraliin xa a mato. Xa a kusinden to teeli hanma a tigi ra naxan fixa hanma a gbeeli alo fure ɲaxin kii naxan yi,

⁴⁴ furemaan nan na kanna ra, a mi sarijanxi. Saraxaraliin xa a fala, a mi sarijanxi bayo furena a xunna ma.”

⁴⁵ “Awa, xa fure ɲaxin naxan ma, na kanna xa dugi yibɔxine ragodo a ma, a xunni tɔntaren yi lu, a a dɛɛn yɛ maluxun, a yi gbelegbele. Sarijantarena! Sarijantarena!

⁴⁶ Furen nɛma a ma, a mi sarijanxi. Nayi, a lan a lu a danna, a xa lu yamaan daaxaden fari ma.”

Dugi funduxine

⁴⁷ “Xa dugina nde bata fundu, xuruse xabe dugina hanma taa dugina,

⁴⁸ a na findi dugi sɔxɔnxin sifa yo ra hanma xuruse xabe dugine hanma se kidine,

⁴⁹ xa funduden fɔrɔ hanma a gbeeli dugin ma hanma kidin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma hanma se kidina nde ma, funɛ ɲaxin na a ra naxan seen kalama. Saraxaraliin xa a mato.

⁵⁰ Funɛn seen naxan ma, saraxaraliin xa na ramara matoni xii soloferede.

⁵¹ Xii soloferede lɔxɔni saraxaraliin xa a mato. Xa funɛn bata gbo ayi na dugin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma, hanma se kidin ma, a na rawali kii yo yi, funɛ ɲaxin nan na ra naxan seen kalama, na seen xɔsɔxi.

⁵² Nayi, saraxaraliin xa na dugin gan, hanma dugi sɔxɔnxina hanma xuruse xabe dugina hanma se kidina, funɛ funfun naxan ma. Amasɔtɔ funɛ ɲaxin na a ra naxan seen kalama. Na seen xa gan.

⁵³ Koni xa saraxaralina a mato, xa funɛn mi gboxi ayi na seen ma,

⁵⁴ funɛn naxan ma, a xa yamarin fi e ma, a e xa na dugin xa. A mɔn yi a ramara xii soloferede.

⁵⁵ E na a xa, saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to funɛn mi maxɛtɛxi, a mi gboxi ayi, na seen xɔsɔxi. Xa funɛn bata dugin suxu a yɛ faɲin ma hanma a yɛ ɲaxin ma, a gan daxin na a ra.

⁵⁶ Xa saraxaralina a to funɛn bata ba fɔlɔ, dugin xa xanbini, a xa na funɛ yiren bɔ dugin na, hanma kidina, hanma dugi sɔxɔnxina.

⁵⁷ Koni, xa a mən sa dugi səxənxin suxu hanma se kidina, funən nan na ra naxan seen kalama. Nayi, funən seen naxan ma, na xa gan.

⁵⁸ Funən seen naxan suxi, dugina, hanma dugi səxənxina, hanma se kidina, koni funən funfun bata lə ayi, na mən xa xa alogo a xa sarijan.”

⁵⁹ Funən bata xuruse xabe dugin naxan suxu hanma taa dugina, hanma dugi gbete, hanma se kidina, sariyan nan na ra ne fe yi naxan a yitama a e sarijan hanma e mi sarijanxi.

14

Furetəon nasarijan sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Fure jaxin muxun naxan ma, na rasarijanma ikiini: A xa a yita saraxaraliin na.

³ Nayi, saraxaraliin xa mini yamaan daaxaden fari ma na kanna matodeni. Xa furemaan bata yiyalan,

⁴ saraxaraliin xa yamarin fi, e xa fa xəli jəjə radaxaxi firin na, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde.

⁵ Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa xəliin keden kəe raxaba fəjəna nde xun ma, tigi igen naxan kui.

⁶ A xa xəli jəjə tongo, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina, a yi e rafu xəliin kəe raxabaxin wunli.

⁷ A yi a xuya na kanna ma sanja ma solofere naxan nasarijanma fure jaxin ma. A yi a fala na kanna ma a a bata sarijan. A yi xəli jəjə bejin burunna ra.”

⁸ “Naxan nasarijanma, na kanna xa a dugine xa, a a fati ma xabene bi, a yi a maxa. Na xanbi ra, a sarijanma nən. Nayi, a nəe soe nən yamaan daaxadeni, koni a luma nən a bubun fari ma xii solofere.

⁹ Xii soloferede ləxəni, a mən yi a xunsexe bi, e nun a de xabene, a ye gilingilinna xabene, e nun a fati ma xabene birin. A mən yi a dugine xa, a a fatin maxa. Na xanbi ra, a sarijanma nən.

¹⁰ Xii solomasexede, a xa konton firin tongo e nun yexee gilena, jee keden kedenne, fe mi naxanye ra. A mən xa murutu fuji fajin kilo solomanaanin tongo bogise

saraxan na turen naxan yi, a turen litiri tagin sa a fari.

¹¹ Saraxaraliin naxan na kanna rasarijanma, na xa e nun a kiseene ti Alatala yetagi Naralan Bubun de ra.

¹² A xa konton keden tongo, a a ba yangin saraxan na, e nun turen litiri tagi. A xa ne yita Alatala ra saraxa ralixin na.

¹³ A xa a kontonna kəe raxaba na yire sarijanxini muxune yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine kəe raxabama denaxan yi. Saraxaraliin nan gbee yangin saraxan na alo yulubi xafari saraxana. A sarijan han!

¹⁴ Saraxaraliin xa yangin saraxan wunla nde tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaaan nun a yiifari ma san konkoribana.

¹⁵ Na xanbi ra, a mən xa saraxa turena nde tongo, a yi a sa a yeteen kəmen ma yiini.

¹⁶ A xa a yiifari ma yii soli keden sin tureni, a yi a xuya Alatala yetagi dəxəna ma solofere.

¹⁷ A mən yi ndedi sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaaan nun a yiifari ma san konkoribana. A yangin saraxan wunla saxi denaxan yi.

¹⁸ Ture dənxe naxan luxi saraxaraliin yii, a xa na sa na kanna xunni, saraxaraliin yi Alatala solona a xa.

¹⁹ Saraxaraliin xa yulubi xafari saraxan ba, a Ala solona na kanna xa naxan nasarijanma. Na xanbi ra, a yi saraxa gan daxin kəe raxaba.

²⁰ A yi saraxa gan daxin nun bogise saraxan nali saraxa ganden fari. A yi Ala solona na kanna xa, a yi sarijan.”

²¹ “Xa yiigelitəon nan na kanna ra, a mi nəe saraxane sote, a xa konton keden tongo yangin saraxan na, naxan yitama Ala ra solona seen na a xa, e nun murutu fuji fajin bogise saraxan kilo saxan, turen naxan yi, e nun turen litiri tagi,

²² e nun ganba firin hanma kolokonde dii firin, a nəe naxan sote. Keden xa findi yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina.

²³ Xii solomasexede ləxəni, a xa fa e ra saraxaraliin fema Naralan Bubun deen na Alatala yetagi alogo a xa rasarijan.

²⁴ Saraxaraliin xa yangin saraxa yexeen

nun turen litiri tagin tongo, a yi e yita Alatala ra saraxa ralixin na.

²⁵ A xa yεxεen kœ raxaba yangin saraxan na. A yi a wunla nde tongo, a a sa na kanna yiifari ma tunla nun a yiifari ma yiin konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribaana ma.

²⁶ A yi turena nde sa a yeεen kœmen ma yiini.

²⁷ A xa na turena nde xuya Alatala yeεagi a yiifari ma yii sonla ra sanja ma solofere.

²⁸ Turen naxan a yiin kui, a xa na ndedi tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribana. A bata yi yangin saraxan wunla sa denaxan yi.

²⁹ Turen naxan luxi a yiin kui, a xa na sa na kanna xunni, a yi Alatala solona a xa.

³⁰ Saraxaraliin xa ganba keden tongo hanma kolokonde diina, na kanna naxan sœxi,

³¹ a yi a ba yulubi xafari saraxan na, a yi xœlin boden ba saraxa gan daxin na, e nun bogise saraxana. Nayi, a yi Alatala solona na kanna xa.”

³² Sariyan nan na ra na kanna xa, fure jaxin naxan fatin ma, naxan mi nœ saraxa kamalixin sœte.

Banxi ma funena

³³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

³⁴ “E na so Kanan yamanani, n naxan soma ε yii ε kœen na, xa n funen sa banxina nde ma na yamanani,

³⁵ banxi kanna xa sa a fala saraxaraliin xa, a naxa, ‘N bata funen to n ma banxin ma.’

³⁶ Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa seene ramini banxini benun a xa siga funen matodeni, alogo sese nama lu banxini a yi yate se xœsixin na. Na xanbi ra, saraxaraliin xa so banxini a matodeni.”

³⁷ “A xa funen mato. Xa funen fœrœ hanma a gbeeli, xa yilidine banxin ma,

³⁸ saraxaraliin xa mini banxini, a banxin dœen balan xunsagi keden.

³⁹ Xii soloferede lœœni, saraxaraliin mœn xa fa a mato. Xa funen bata gbo ayi banxi ma,

⁴⁰ saraxaraliin xa yamarin fi, a funen gœmen naxanye ma, e xa ne ba na, e yi e

woli yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarijan.

⁴¹ A xa banxin kuiin birin maxœlin, e yi a lœœn woli ayi yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarijan.

⁴² Na xanbi ra, e xa gœme gbœeye tongo. E yi na gœmene masara. E maso se gbœe tongo, e mœn yi banxin maso.”

⁴³ “E na a gœme kalaxine ba na, e banxin maxœlin, a kankene mœn yi maso, xa funen mœn mini banxin ma,

⁴⁴ saraxaraliin xa sa a mato. Xa a to funen bata gbo ayi banxini, na nan na ra fune jaxin na a ra naxan seen kalama. Banxin mi sarijanxi.

⁴⁵ Banxin xa rabira, a gœmene nun a wudine nun a maso bœndene yi maxali taan fari ma yirena nde yi naxan mi sarijanxi.

⁴⁶ Naxan yo na so banxini a balanxi lœœn naxanye yi, na mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

⁴⁷ Naxan na a sa hanma a a dœge na banxini, a xa a dugine xa.”

⁴⁸ “Xa saraxaralina a mato, funen mi gboxi ayi banxin ma a maso xanbini, a xa a fala a banxin bata sarijan, amasœto funen bata jan na.”

⁴⁹ “Na kanna xa xœli firin tongo e nun suman wudina nde nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde.

⁵⁰ A xa xœlin keden kœ raxaba fœœna nde xun ma tigi igen naxan kui.

⁵¹ A yi suman wudin tongo, e nun hisopi wudi yiin nun gari gbeela e nun xœli jœœna, a ne sin xœli kœ raxabaxin wunla nun tigi igeni. A yi a xuya banxin ma sanja ma solofere.

⁵² A yi banxin nasarijan xœlin wunla ra, e nun tigi igen nun xœli jœœn nun suman wudin nun hisopi wudina e nun gari gbeela.

⁵³ A xa xœli jœœn bœjin taan fari ma burunna ra. Nayi, na banxina fe jaxin bata jan, a yi sarijan.”

⁵⁴ Sariyane nan ne ra fure jaxine fe yi hanma daxana naxanye minin muxun fatin ma,

⁵⁵ e nun funen naxan minin dugin ma hanma banxin ma,

⁵⁶ kusindene, gasine, e nun larune,

⁵⁷ alogo a xa kolon xa sena nde sarijan hanma xa a mi sarijanxi. Sariyan na a ra fure jaxin nun fune jaxina fe yi.

15

Muxun xosima kiinde a bari boden xon

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa,

² a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, “Xa furen xemena nde bari boden ma, faxunna naxan minima xosin nan na ra.

³ Xa a minima hanma a mi tin mine, na faxunna bata na kannna xosi.

⁴ Nayi, xemen na a sa saden naxan ma, na xosixi. A na dexo gbeden naxan ma, na xosixi.

⁵ Naxan na a yiin din a saden na, na kannna xa a dagine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

⁶ Furemaan bata dexo gbeden naxan ma, naxan yo dexo na ma, na kannna lan a a dagine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

⁷ Naxan na a yiin din furemaan na, na kannna lan a xa a dagine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

⁸ Xa furemaan de igen namini muxu sarijanxina nde ma, na kannna lan a a dagine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

⁹ Furemaan na dexo sese fari a siga sigatini, na mi fa sarijanxi.

¹⁰ Furemaan bata dexo sese ma, naxan yo na a yiin din na ra, na kannna mi fa sarijanxi han jimbanna. Naxan yo na se sifan tongo, na kannna lan a a dagine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

¹¹ Xa furemaan mi a yiin naxa, a na a yiin din muxu yo ra, na kannna lan a a dagine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

¹² Furemaan na a yiin din feje yo ra, na lan a kala. Xa goronna wudi dakin na a ra, a lan a maxa.”

¹³ “Furemaan na yiyalan, na kannna lan a legedenna ti xunsagi keden benun a xa rasarijan. A xa a dagine xa, a yi a maxa tigi igen na. A sarijanma nen na yi.

¹⁴ Xii solomasexede lxonni, a xa ganba firin tongo hanma kolokonde dii firin, a sa e so saraxaraliin yii Alatala yetagi Naralan Bubun deen na.

¹⁵ Saraxaraliin xa xali keden ba yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Nayi, a yi na kannna rasarijan Alatala yetagi faxunna ma naxan minixi a ma.

¹⁶ Xa xemen bari bodeni igen mini, na kannna lan a a gbindin birin maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

¹⁷ Xa na ige sifan sa dugin ma hanma se kidin ma, na lan a maxa. A mi fa sarijanxi han jimbanna.

¹⁸ Xa xemen nun jaxanla kafu, e firinna birin lan e e maxa, e mi fa sarijanxi han jimbanna.”

¹⁹ “Xa jaxanla a kike wanli, wunla minima a ma, a mi fa sarijanxi xunsagi keden. Naxan na a yiin din a ra, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

²⁰ A nema a kike wanli, xa a a sa saden ma hanma a dexo gbeden ma, na mi fa sarijanxi.

²¹ Naxan na a yiin din a saden na, na kannna lan a a dagine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

²² A na dexo gbeden naxan ma, naxan na a yiin din na ra, na kannna lan a a dagine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

²³ Xa sena nde saxi na saden ma hanma gbeden ma, a yi dxi naxan ma, naxan yo na a yiin din na seen na, a mi fa sarijanxi han jimbanna.

²⁴ Xa e nun xemena nde kafu, a wunla yi sa xemen ma, a fan mi sarijanxi xunsagi keden. A na a sa sade yo ma na xosixi.”

²⁵ “Xa wunla lu mine jaxanla ma, naxan mi findixi a kike wanla ra, hanma a kike wali waxatin yi xonkuya ayi, a mi fa sarijanxi han wunla yi jan alo a nema a kike wanli.

²⁶ A na a sa saden naxan ma hanma a dexo gbeden naxan ma, na mi sarijanxi, alo a nema a kike wanli.

²⁷ Naxan na a yiin din na saden na hanma a dexo na gbeden ma, na kannna lan a a dagine xa, a yi a maxa, a mi sarijanxi han jimbanna.

²⁸ Wuli minin na jan, na jaxanla lan a legedenna ti xunsagi keden, a sarijanma nen na yi.

²⁹ Xii soloferede lxonni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin tongo, a e xali

saraxaraliin fēma Naralan Bubun dēen na.

³⁰ Saraxaraliin xa xōliin boden ba yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Na xanbi ra, naxanla wuli minin xōsin naxanma nēn Alatala yēē ra yi.”

³¹ “E xa Isirayila kaane ratanga na feene ma naxanye e xōsima, alogo e nama n batu bubun naxōsi naxan e tagi, e yi faxa e xōsina fe ra.”

³² Sariyane nan ne ra feni itoe ma: faxunna na mini xēmēn bari boden ma, igen na mini xēmēn xēmeyani a yi a xōsi,

³³ naxanla nēma a kike wanli, igena nde na mini xēmēn hanma naxanla bari bodeni, e nun xēmēn naxan kafuma naxanla ma a kike wali waxatini.

16

Ala solona lōxōna

¹ Harunaa dii firinna naxanye siga Alatala yētagi, ne faxa xanbini, Alatala yi falan ti Musa xa.

² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala i tada Haruna xa, a a nama so yire sarijanxi fisamantenni yē yo yē, yē masansan dugin xanbi ra Layiri Kankiraan yētagi, Ala solonama dēnaxan yi. Xa a na liga, n minima a ma nēn kundaan yiyani Layiri Kankiraan dēraganla xun ma, a yi faxa.”*

³ “Haruna xa feni itoe nan liga alogo a xa so yire sarijanxi fisamantenni: A lan a tura bulanna ba yulubi xafari saraxan na, e nun kontonna saraxa gan daxin na.

⁴ A lan a yi taa dugi guba sarijanxin nagodo a ma, a yi a taa dugi wantanna so. A xa a tagi xidi taa dugi tagixidin na, a yi taa dugi namun so. Na dagine sarijan, nanara a lan a yi a maxa benun a xa e so.

⁵ Isirayila yamaan lan e kōtō firin so a yii yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden saraxa gan daxin na.

⁶ Haruna xa turaan ba a yētena yulubi xafari saraxan na alogo a xa Ala solona a yēte xa e nun a denbayana.

⁷ Na xanbi ra, a yi kōtō firinne xali Alatala yētagi, Naralan Bubun dēen na.

⁸ A xa kōtōne masensēn alogo a xa a kolon naxan lan a findi Alatala gbeen na e nun naxan sigan yire naxini.

⁹ Masensenna na kōtōn naxan suxu Alatala gbeen na, Haruna xa fa na ra, a a ba yulubi xafari saraxan na.

¹⁰ Masensenna na kōtōn naxan suxu yire naxin gbeen na, a nēn nan nalima Alatala ma a solona seen na, e sa a bejin yire naxini burunna ra.

¹¹ Haruna xa fa turaan na, a a ba a yētena yulubi xafari saraxan na, a Ala solona a yēte xa e nun a denbayana. A xa na turaan kōē raxaba a yētena yulubi xafari saraxan na.

¹² A xa tēē kō seen nafe tēē wolonna ra naxan tongoxi saraxa ganden fari Alatala yētagi. A yi wusulan fujin yiin yē firin tongo, a yi e xali yē masansan dugin xanbi ra, yire sarijanxi fisamantenni.

¹³ A xa wusulanna sa tēēn na Alatala yētagi, alogo tutin naxan tema, na xa Layiri Kankiraan dēraganla luxun alogo a nama faxa.

¹⁴ A xa turaan wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a xuya Layiri Kankiraan dēraganla yētagin ma. A mōn yi a xuya Layiri Kankiraan yētagi dōxōna ma solofere.

¹⁵ Na xanbi ra, a xa kōtōn kōē raxaba yamaan yulubi xafari saraxan na, a yi a wunla xali yē masansan dugin xanbi ra, a yi a liga alo turaan wunla, a a xuya Layiri Kankiraan ma e nun a yētagi.”

¹⁶ “Na kiini, a xa Ala solona yire sarijanxi fisamantenna xa alogo a xa rasarijan Isirayila kaane xōsi feene nun e murutē feene nun e yulubine birin ma. A mōn xa a liga na kiini Naralan Bubun xa, naxan tixi Isirayila kaa xōsixine tagi.

¹⁷ Muxu yo nama lu Naralan Bubun kui a na so Ala solonadeni yire sarijanxi fisamantenni, han a yi mini. A xa Ala solona a yētēēn xa e nun a denbayaan nun Isirayila yamaan birin.”

¹⁸ “Na xanbi ra, a yi mini, siga saraxa ganden yireni dēnaxan Alatala yētagi. A yi na fan nasarijan, a turaan nun kōtōn wunla sa saraxa ganden tongonna fenne birin ma.

¹⁹ A xa wunla xuya a yii sonla ra dōxō solofere saraxa ganden ma, alogo a xa a rasarijan Isirayila kaane xōsine ma.”

* 16:2: 16.2Layiri Kankirana fe mōn sebexi Xōrōyaan 25.10-22 kui.

20 “Haruna na yelin xəsine bε yire sariɲanxi fisamantenna ma, e nun Naralan Bubuna, e nun saraxa gandena, a xa kəɔ ɲɛɲɛn fan maso.

21 Haruna xa a yii firinne sa kəɔ ɲɛɲɛn xunna fari, a yi Isirayila kaane hakene nun murute feene nun yulubine birin fala a ma, a yi e sa kəɔn xunna fari. A yi muxuna nde xε, alogo a xa sa kəɔn beɲin burunna ra,

22 a yi e hakene birin xali wulani. A xa kəɔn kedi, a siga burunna ra.”

23 “Na xanbi ra, Haruna xa so Naralan Bubun kui, a yi taa dagine ba a ma, a naxanye so benun a xa so yire sariɲanxini. A xa ne lu na.

24 A xa a maxa yire sariɲanxina nde yi, a yi a dugin bonne ragodo a ma. Na xanbi ra, a xa sa saraxa gan daxi firinna bonne ba a yete xa e nun yamaan xa, a Ala solona a yete xa e nun yamaan xa.

25 A mən xa yulubi xafari saraxan turene sa tɛɛni saraxa ganden fari.”

26 “Naxan kəɔn beɲinxi yire ɲaxini, na lan a yi a dagine xa, a yi a maxa, a fa fa yamaan daaxadeni.

27 Turaan nun kəɔn naxanye baxi yulubi xafari saraxan na, naxanye wuli rawalixi yire sariɲanxini Ala solona seen na, ne lan e xali yamaan daaxaden fari ma, e kidine nun e suben nun e gbiine yi sa tɛɛni.

28 Naxan na e gan, na lan a yi a dagine xa, a yi a maxa. Na xanbi ra, a yi so yamaan daaxadeni.”

29 “Habadan sariyan na a ra ε xa. Kike solofereden xii fuden ləxəni, ε xa sunna suxu, ε tan Isirayila kaane ba, xəɲɛn naxanye dəxi ε konni ba, ε xa wanla birin beɲin.

30 Amasəɔ Ala solonama ε xa na ləxən nin, alogo ε xa sariɲan. Nayi, ε sariɲanma nən ε yulubine birin ma Alatala yeε ra yi.

31 A xa findi Matabu Ləxən nun sanla ra. E xa sunna suxu na ləxəni. Habadan sariyan na a ra.”

32 “Saraxaraliin naxan bata masusan a sugandi feen na, a dəxə saraxaraliyani a baba funfuni, na nan Ala solonama. A tan nan taa dugi doma rasariɲanxine soma,

33 a Ala solona yire sariɲanxin nun Naralan Bubun nun saraxa ganden nun saraxaraline nun Isirayila yamaan birin xa.

34 Habadan sariyan na a ra ε xa. Ala solonama Isirayila kaane yulubine birin ma fe ra ləxə kedenni ɲɛɛn bun ma.”

E yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

17

Isirayila kaane xa sariɲan

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a a xa a fala Haruna xa, e nun a diine nun Isirayila kaane birin, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi.

3 Isirayila kaan naxan na a ɲingen ba saraxan na, hanma yeεεna hanma siina, yamaan daaxadeni hanma a fari ma,

4 a mi a xali Naralan Bubun so dɛɛn na alogo a xa a rali Alatala ma kiseen na Alatala Batu Bubun yetagi, na kanna yatema nən alo faxa tiina. A bata wunla ramini, na kanna kedima nən a yamani.

5 Na ma, Isirayila kaane bama nən saraxan bε burunna ra, e fa e saraxane ra saraxaraliin fɛma Alatala yetagi Naralan Bubun dɛɛn na, a yi e ba bəɲε xunbeli saraxan na Alatala xa.

6 Saraxaraliin xa a wunla xuya Alatala saraxa ganden dɛxənnə ma Naralan Bubun dɛɛn na, a yi a turene sa tɛɛni, a xirin yi rafan Alatala ma.

7 Nayi, Isirayila kaane nama fa suxure kəɔne ki, e tinxintareyaan liga Ala ra naxanye xən. Habadan sariyan na a ra e tan xa e nun e yixetene birin.”

8 A mən xa a fala, a naxa, “Isirayila kaan hanma xəɲɛn naxan dəxi e tagi, a na saraxa gan daxin ba hanma saraxa gbete,

9 xa a mi a xali Naralan Bubun dɛɛn na alogo a xa ba Alatala xa, a kedima nən a yamaan ye.”

Wunla nama don

10 “Isirayila kaan hanma xəɲɛn naxan dəxi e tagi, naxan na wunla don, n kelima nən na kanna xili ma, n yi a kedi a yamaan ye.

11 Amasəɔ fati benden niina a wunla nin. N tan bata wunla findi n solona seen na ε niine xa, naxan sama saraxa ganden fari. Amasəɔ wunla nan n solonama bayo niina a yi.

¹² Nanara, n na falama ε tan Isirayila kaane xa, ε tan sese nama wunla don. Xɔɲe yo naxan dɔxi ε tagi, e nama wunla don.

¹³ Isirayila kaan hanma xɔɲen naxan ε tagi, naxan na suben hanma xɔliin faxa donsoyani naxan daxa a don, a xa a wunla dindin bɔxɔni a benden sa a ye ma.

¹⁴ Amasɔtɔ suben birin niina a wunla nin. Nanara, n bata a fala Isirayila kaane xa, n naxa, ‘E nama sube yo wunla don, amasɔtɔ suben birin niina a wunla nin. Naxan yo a don, na kedima nen Isirayila yamani.’ ”

¹⁵ “Naxan na suben don naxan faxaxi a yete ma hanma sube gbete naxan faxaxi, a na findi Isirayila bari diin na hanma xɔɲena, na kanna lan a yi a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jinbanna, na xanbi ra a yi sarijan.

¹⁶ Xa a mi a dugine xa, xa a mi a maxa, a na haken goronna tongoma nen.”

18

Kafu feen sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa ito nan fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala nan n tan na, ε Ala.

³ E nama Misiran kaane namunne liga, ε yi dɔxi denaxan yi, hanma Kanan yamanan namunne, n na ε xalima denaxan yi. E nama e namunne suxu de!

⁴ E xa n ma sariyane nun n ma tɔnne suxu bayo Alatala nan n tan na, ε Ala.”

⁵ “E xa n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu bayo naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sɔtɔma nen e xɔn. Alatala nan n tan na.”

⁶ “Muxu yo nun a bari boden nama kafu. Alatala nan n tan na.”

⁷ “I nama i baba rayagi, ε nun i nga yi kafu. I nga na a ra. E nama kafu.”

⁸ “E nun i baba naxalan gbete nama kafu, na i baba rayage nen.”

⁹ “E nun i magilen nama kafu, i baba dii temena hanma i nga dii temena, hali ε mi maxuruxi tande kedenna ma.”

¹⁰ “E nun i mamandenna nama kafu i ya dii xemena dii temena hanma i ya dii temena dii temena. Amasɔtɔ na i tan yage nen.”

¹¹ “E nun i baba naxalan gbete a dii temen nama kafu, a naxan barixi i baba ma. I magilen na a ra.”

¹² “E nun i baba magilen nama kafu. I baba bari boden na a ra.”

¹³ “E nun i nga ngaxakeden naxalanmaan nama kafu. I nga bari boden na a ra.”

¹⁴ “I nama i baba ngaxakedenna rayagi. E nun a naxanla yi kafu. I nga xurin na a ra.”

¹⁵ “E nun i mamuxun nama kafu. I ya diina naxanla na a ra. E nama kafu.”

¹⁶ “E nun i ngaxakedenna naxanla nama kafu. Na i ngaxakedenna rayage nen.”

¹⁷ “E nun naxanla nde nama kafu, ε nun a dii temen fan yi kafu. E nun a mamandenna nama kafu, a dii xemena dii temena hanma a dii temena dii temena. I bari boden nan ne ra. Na mi daxa.”

¹⁸ “I nama i ya naxanla bari boden tongo i ya naxanla ra, i ya naxanla mɔn jɛɲe, alogo i nama yengen naso e tagi.”

¹⁹ “E nun naxanla nama kafu a nema a kike wanli, amasɔtɔ a mi sarijanxi.”

²⁰ “E nun i lanfana naxanla nama kafu, i yi i yete xɔsi a xɔn.”

²¹ “I nama i ya dii yo ba saraxan na Mɔlɔkɔ suxure kideni, i yi i ya Ala xili kala. Alatala nan n tan na.”

²² “E nun xemmen nama kafu alo naxanla. Xɔsi feen nan na ra.”

²³ “E nun suben nama kafu, i yi i yete xɔsi a xɔn. Naxanla nama a maso suben na e kafu. Fe haramuxin nan na ra.”

²⁴ “E nama ε xɔsi na kɛwali yo xɔn. Amasɔtɔ n siyaan naxanye kedima ε yee ra, ne e yete xɔsi na feene nan xɔn.

²⁵ E kɛwanle bɔxɔ yeteen xɔsi nen. Nanara, n yi e hakene saran e ra, bɔxɔn yi a me e ra.

²⁶ Nayi, ε tan Isirayila kaane nun xɔɲen naxanye ε tagi, ε xa n ma tɔnne nun sariyane suxu. E nama xɔsi feni itoe liga de!

²⁷ Amasɔtɔ naxanye yi dɔxi bɔxɔni ito yi benun ε tan, ne yi feni itoe birin ligama, e bɔxɔn naxɔsi.

²⁸ Na bɔxɔn nama a me ε fan na ε xɔsina fe ra, alo siyaan naxanye yi na benun ε tan.

²⁹ Nanara, naxan yo na xɔsi feni ito nde liga, na kedima nen a yamani.

³⁰ E xa n ma yamarine suxu, e nama namun xəsixi yo liga naxanye yi ligama mēnni benun e tan. E nama e yete xəsi e xən. Alatala nan n tan na, e Ala.”

19

Yamaan nasarijan fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E xa sarijan, amasəto n tan sarijan, n tan, Alatala, e Ala.

³ Birin xa a nga nun a baba binya, a yi Matabu Ləxəne suxu. Alatala nan n tan na, e Ala.”

⁴ “E nama suxurene batu, e nama wure raxulunxin nafala ala maligane ra. Alatala nan n tan na, e Ala.”

⁵ “E na bəje xunbeli saraxan ba Alatala xa, e xa a ba a fajin na alogo a xa a rasuxu.

⁶ Saraxan suben xa don a faxa ləxəni hanma na xəto n bode. Naxan na lu han a xii saxande ləxəni, e xa na sa tēni.

⁷ Xa e nde don xii saxande ləxəni, na haramuxi, na mi rasuxuma.

⁸ Naxan na a don, na a haken goronna tongoma nen. Amasəto a bata Alatalaa se rasarijanxin naharamu. Na kannu kedima nen a yamani.”

⁹ “E na malo xaban fəlo, e nama maala xaba han xeen xedeen xən. E nama tonsəne makentun naxanye na lu a xəri ma.

¹⁰ I nama sansi bogi dənxe ne bolon langani, i nama xənne makə naxanye yolonxi. I xa ne lu yiigelitəne nun xəje ne xa. Alatala nan n tan na, e Ala.”

¹¹ “E nama mujan ti. E nama wulen fala. E nama e bode yanfa.

¹² E nama e kəlo n xinli wulen fari, amasəto i ya Ala nan xili kalama. Alatala nan n tan na.”

¹³ “I nama i muxun boden yii seene tongo yanfan xən, i yi a paxankata. I nama waliken saranna ramara i konni han na xəto n bode.”

¹⁴ “I nama tuli xərin konbi, i nama sese sa danxutəon yee ra naxan a rabire, koni i xa gaxu Ala yee ra. Alatala nan n tan na.”

¹⁵ “E nama tinxintareya liga kiti sadeni. I nama yiigelitəon nafisa, i nama nafulu kannu rafisa, koni i xa i adamadi boden makiti tinxinni.

¹⁶ I nama i adamadi boden mafala yamaan tagi. I nama i adamadi boden təjege alogo a xa faxa. Alatala nan n tan na.

¹⁷ I nama i ngaxakedenna rapaxu, koni i xa i adamadi boden maxadi, alogo i nama yulubin tongo a fe ra.

¹⁸ I nama i gbeen pəxo. I nama yamaan muxuna nde fe xənnantenyaan namara i kui. I adamadi boden xanu alo i yetena. Alatala nan n tan na.”

¹⁹ “E xa n ma tənne suxu. I nama sube siya firinne rakafu. I nama sansi siya firinna si xeen ma. I nama geese siya firinna dugi səxənxin so.”

²⁰ “Xa xemena nde nun konyi gilena nde kafu, muxu gbete naxan masuxi a paxanla ra, naxan munma xunba hanma a xəroya, e kala tixin saranma e ra nen. Koni e mi faxama, amasəto a munma yi xunba nen.

²¹ Xemen lan a kontonna xali Alatala yetagi Naralan Bubun deen na a yangin saraxan na.

²² Saraxaraliin xa yangin saraxa kontonna findi Alatala solona seen na a yulubi ligaxina fe ra, a yulubin yi xafari.”

²³ “E na so na yamanani, n na e xalima denaxan yi, e yi bogiseen siyaan birin si, e xa tənna dəxo e bogine ra. E haramuxi nen e tan xa jee saxan, e nama e don.

²⁴ Neen naaninden, bəxən bogine birin nasarijanma nen Alatala tantun seen na.

²⁵ Neen suulunden, e nəe e bogine donje nen. Nayi, e bogi se sətəxine sigan gbo ayi nen. Alatala nan n tan na, e Ala.”

²⁶ “E nama sese don wunla naxan yi. E nama e yiimato, e nama kərayaan liga.

²⁷ E nama e xunna de bi a radigilinxin na. I nama i de xaben dəxəne bi.

²⁸ E nama e fatin mabə faxa feen sunun taxamasenna ra. E nama taxaraan te e fatin ma. Alatala nan n tan na.”

²⁹ “I nama i ya dii temen nayagi i a findi yalunden na, alogo yamanan nama bira yalunyaan fəxo ra, a yi rafe fe paxin na.

³⁰ E xa Matabu Ləxəne suxu, e yi n ma yire sarijanxin binya. Alatala nan n tan na.”

³¹ “E nama siga koron bənbəne nun yiimatone fema, alogo e nama e raxəsi. Alatala nan n tan na, e Ala.”

³² “I xa keli fonna bun binyeni. I xa fonne binya, i yi gaxu i ya Ala yee ra. Alatala nan n tan na.”

³³ “Xa xɔɔɛn fa dɔxɔ e yamanani, e nama ɲaxu a ra,

³⁴ koni e xa a yisuxu alo yamanan bari diina e tagi. I xa a xanu alo i yetena, amasoto e findi xɔɔɛn na nen Misiran yamanani. Alatala nan n tan na, e Ala.”

³⁵ “E nama tinxintareya liga kiti sadeni, hanma se maligadeni, hanma se binyeni ligadeni, hanma se yiligadeni.

³⁶ E sikeela xa tinxin. E nema sese malige, e xa ligase kamalixin nawali. Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e ramini Misiran yamanani.”

³⁷ “E xa n ma tɔnne nun sariyane birin suxu. Alatala nan n tan na.”

20

Sariya kalane saranna fe

¹ Alatala yi a fala Musa xa

² a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa,

“Isirayila kaan hanma xɔɔɛn naxan dɔxi Isirayila bɔxɔni, xa na nde a diin ba saraxan na Mɔlɔkɔ suxure kideni, yamaan xa a magɔlɔn a faxesa.”

³ N tan yeteen kelima nen a xili ma, n yi a ba Isirayila yamaan ye. Amasoto a to a diin ba saraxan na Mɔlɔkɔ suxuren xa, a bata n ma yire sarijanxin naxosi, a yi n xili sarijanxin kala.

⁴ Xa yamaan bata e yee ne raxi na feen ma, e tondi na kanna faxe, naxan a diin baxi saraxan na Mɔlɔkɔ xa,

⁵ n tan yeteen kelima nen a xili ma e nun a denbayana. N na a kedima nen Isirayila yamani e nun naxanye birin biraxi a fɔxɔ ra e n yanfa Mɔlɔkɔ suxure kideni.”

⁶ “Xa muxuna nde n yanfa, a bira koron bɔnbɔne nun yiimatone fɔxɔ ra, n kelima nen a xili ma, n yi a kedi a yamani.

⁷ E xa e yete suxu sarijanni, alogo e xa sarijan amasoto Alatala nan n tan na, e Ala.”

⁸ “E xa n ma tɔnne suxu, e yi e liga. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.”

⁹ “Naxan yo na a baba danga hanma a nga, e na kanna faxesa. A tan nan a faxesa feen nagidixi, bayo a bata a baba danga hanma a nga.”

¹⁰ “Xa xemena nde yalunya liga e nun xemε gbete a ɲaxanla, a lanfana ɲaxanla, e xa xemε yalunxin nun ɲaxalan yalunxin firinne birin faxesa.”

¹¹ “Xa xemena nde nun a baba ɲaxanla kafu, a bata a baba rayagi. E xa xemεn nun ɲaxanla firinne birin faxesa. E tan yeteen nan e faxesa feen nagidixi.

¹² Xa xemena nde nun a mamuxun kafu, e xa e firinne birin faxesa. Amasoto e bata fe ɲaxin liga. E tan nan e faxesa feen nagidixi.”

¹³ “Xa xemena nde kafu xemεn ma alo muxun kafun ɲaxanla ma kii naxan yi, e firinna birin bata xosi feen liga. E xa e firinna birin faxesa. E tan nan e faxesa feen nagidixi.”

¹⁴ “Xa xemena nde dii temε nun a nga fen a ɲaxanla ra, fe ɲaxin nan na ra. Xemεn nun ɲaxanle birin xa gan, alogo na fe ɲaxin nama lu e tagi.”

¹⁵ “Xa xemena nde kafu suben ma, e xa a faxesa, e yi suben faxesa.”

¹⁶ “Xa ɲaxanla nde a maso suben na e yi kafu, e xa ɲaxanla nun suben faxesa. E xa faxesa, e tan nan e faxesa feen nagidixi.”

¹⁷ “Xa muxuna nde a magilen tongo a ɲaxanla ra, a baba a dii temena hanma a nga a dii temena, e yi kafu, yagin nan na ra. E xa kedi yamaan ye. Xemεn bata kafu a magilen ma, a tan nan a haken goronna tongoma.”

¹⁸ “Xa xemena nde kafu ɲaxanla ma a nema a kike wanli, e firinne birin xa kedi yamani bayo e lanxi e yagi feen ma nen.”

¹⁹ “E nun i nga ngaxakedenna hanma i tenen nama kafu, bayo na i bari boden nayagima nen. E firinna birin e haken goronna tongoma nen.”

²⁰ “Xa xemena nde nun a sɔxɔ ɲaxanla kafu, a bata a sɔxɔ rayagi. E firinna nan e haken goronna tongoma, e faxama nen e mi dii bari.”

²¹ “Xa xemena nde a ngaxakedenna ɲaxanla tongo a ɲaxanla ra, xosin nan na ra. A bata a ngaxakedenna rayagi. E mi dii barima.”

²² “E xa n ma tɔnne nun n ma sariyane birin suxu, e yi e liga, alogo na bɔxɔn nama a me e ra, n na e xalima bɔxɔn naxan yi dɔxɔdeni.

²³ N siyaan naxanye kedima ε yεε ra, ε nama bira ne namunne fəxə ra. Amasəto e feni itoe birin ligaxi nən e yi rapaxu n ma.

²⁴ Koni n na a fala nən ε xa, n naxa, ‘E bəxən soma ε tan nan yii. N na bəxən fima ε ma nən ε kεen na, kumin nun nənən gbo denaxan yi.’ Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε sugandixi siyane tagi.

²⁵ Nanara, ε xa sube haramuxine nun sube daxaxine tagi raba, e nun xəli hara-muxine nun a daxaxine. E nama ε yete xəsi subeni itoe xən, hanma xəline xən, hanma niimaseen naxanye e masigama bəxən ma, n tənna saxi naxanye ra a e haramuxi.”

²⁶ “Nayi, ε findima n ma yama sarijanxin na nən, amasəto n tan Alatala sarijan. N bata ε sugandi siyane tagi, alogo ε xa findi n gbeen na.”

²⁷ “Xεmən hanma paxanla naxan ε tagi, xa a findi koron bənbən na hanma yiima-toon na, ε xa a magələn a faxa. A tan nan a faxa feen nagidixi.”

21

Saraxaraline sarijanna

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a a xa a fala saraxaraline xa, Harunaa diine, a naxa, “Saraxaraliin nama a yete xəsi a muxuna nde jandeni, a a maso a binbin na.

² Fə a muxu kəndene alo itoe: a nga, a baba, a diina, a dii tēmən, a tada hanma a xunyəna,

³ hanma a magilən naxan munma futu, naxan dəxi a konni bayo xεmən mi a yii. A nəε a yete xəsε nən e jandeni.

⁴ Koni, saraxaraliin naxan tixi yamaan yεε ra, na nama a yete xəsi, a yete rayagi.

⁵ Xa sayaan ti, saraxaraline mi lan e e xunne bi, hanma e e dε xabene dεxən bi, hanma e e fatin mabə.

⁶ E xa sarijan e Ala yetagi, e nama e Ala xili kala, amasəto e tan nan saraxane ralima Alatala ma tēen na, naxanye luxi alo e Ala donsena. Nayi, e xa sarijan.

⁷ E nama yalunden futu hanma paxanla naxan xεmε feen kolon hanma paxanla naxan ma xεmε a mεxi a ra. Amasəto e rasarijanxin na a ra Ala xa.

⁸ I xa a yate muxu sarijanxin na, amasəto a tan nan saraxane fima Ala ma naxanye luxi alo a donsena. Nanara, ε xa a kolon

a sarijan, amasəto n tan Alatala sarijan, n tan nan ε rasarijanma.

⁹ Xa saraxaralina diina nde a yete rayagi a findi yalunden na, a a baba nan nayagixi. A xa gan.”

¹⁰ “Saraxarali kuntigin naxan bata masusan, a sugandi a ngaxakedenne tagi al-ogo a xa nə dugi rasarijanxine sodeni, na nama a xunseχen lu a yitəntaren na hanma a yi a dugine yibə jandeni.

¹¹ A nama so binbin xun ma. A nama a yete xəsi hali a baba na a ra hanma a nga.

¹² A nama mini yire sarijanxin kui, hanma a yete xəsi, amasəto a rasarijanxi Alaa masusan turen nan na. Alatala nan n tan na.

¹³ A xa sungutun nasələnxin tongo a paxanla ra.

¹⁴ A nama kapa gilən tongo, hanma paxanla bəinxina hanma yalunde xəsixina, koni a xa sungutun nasələnxin tongo a yamani,

¹⁵ alogo a nama a yixetene rayagi a yamaan tagi. Alatala nan n tan na naxan a rasarijanma.”

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁷ a xa a fala Haruna xa, a naxa, “I yixeten muxu madənxi yo nama wali saraxa rabadeni, a Ala donseen nali a ma.

¹⁸ Madəntə yo mi daxa a a maso: danxutəna, ləbutenna, naxan yetagi madənxi, hanma naxan salen se madənxi,

¹⁹ sankalatəna hanma yiikalatəna,

²⁰ dantəna hanma tongona, teeli kannna, hanma kafanla muxun naxan ma, hanma naxan tēgenxi.

²¹ Saraxarali Haruna yixeten madənxi yo nama a maso, a yi saraxane rali Alatala ma tēen na. Madəntəən na a ra, a mi lan a a maso, a Ala donseen nali a ma.

²² A nəε Alaa donse sarijanxin sifan birin donjε nən, hali naxanye sarijan han.

²³ Koni a madəntəyana fe ra, a mi lan a yi a maso yire sarijanxin yε masansan dugin na hanma saraxa gandena. A nama n ma yire sarijanxina fe kala. Alatala nan n tan na, naxan saraxaraline rasarijanma.”

²⁴ Musa yi na falane rali Haruna nun a diine ma, e nun Isirayila kaane birin.

22

Saraxane sariɲanna

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Haruna nun a diine xa, a Isirayila kaane na saraxa sariɲanxin naxanye fi n ma, e xa ne suxu ki faɲi e don kiin ma alogo e nama n xili sariɲanxin kala. Alatala nan n tan na.

³ A fala e xa, i naxa, “Xa ε yixεte yo mi sariɲan waxati famatone yi, a a maso Isirayila kaane saraxane ra e naxanye ralima Alatala ma, na kanna kedima nen n yetagi. Alatala nan n tan na.”

⁴ “Xa fure ɲaxin bata mini Haruna yixεtɛna nde fatin ma, hanma furen yi a bari boden suxu, na mi lan a saraxa sariɲanxine don benun a xa rasariɲan. A mɔn mi sariɲanxi xa a bata a yiin din sena nde ra naxan bata din muxun binbin na, hanma igen sifana nde naxan minixi muxun xemɛyani,

⁵ hanma a na a yiin din bubu seen na hanma muxun naxan mi sariɲan, hanma a findi se xɔsɪxi yo ra.

⁶ Naxan na a yiin din na se sifan na, na mi fa sariɲanxi han ɲinbanna. A nama saraxa sariɲanxine don, han a yi a fatin birin maxa.

⁷ Sogen na godo, a bata sariɲan. Na xanbi ra, a nɔε saraxa sariɲanxine donɲε sɔnɔn, amasɔtɔ a balon na a ra.

⁸ A nama suben don naxan faxaxi a yetε ma hanma burunna subene naxan yibɔxi, alogo a nama a yetε xɔsi a xɔn. Alatala nan n tan na.”

⁹ “Saraxaraline xa n ma yamarine suxu alogo e nama yulubin tongo, e faxa e kalane fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasariɲanma.

¹⁰ Muxu yo nama saraxa sariɲanxin don xa a mi saraxaralina denbayani. Hali saraxaralina muxu xilixina hanma a walikɛn mi daxa a a don.

¹¹ Koni xa saraxaraliin bata konyina nde sara, hanma naxan barixi a konni, na nɔε a donɲε nen.

¹² Xa muxuna nde saraxaralina dii tɛmɛn dɔxɔ a ɲaxanla ra, saraxarali mi a tan na, dii tɛmɛn nama fa saraxa sariɲanxine don.

¹³ Koni xa saraxaralina dii tɛmɛn findi kaja gilen na hanma a futun yi kala, dii mi a yii, a xεte a baba konni alo a to yi dii

ɲɔrɛyani, a nɔε a baba donseen donɲε nen. Koni naxan mi saraxaralina denbayani, na nama a don.

¹⁴ Xa muxuna nde a saraxa sariɲanxin don tantanni, a lan a yi a ɲɔxɔn fi, a mɔn yi yaganna dɔxɔɲa ma firin sa a fari a yanginna ra.

¹⁵ Saraxaraline nama Isirayila kaane saraxa sariɲanxine kala e naxan bama Alatala xa.

¹⁶ Xa e tin yamaan yi saraxa sariɲanxine don, e bata e findi yulubi tongone ra, yanginna fima naxan ma fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasariɲanma.”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁸ a xa a fala Haruna nun a diine nun Isirayila kaane birin xa, a naxa, “Isirayila kaan birin hanma xɔɲene Isirayila yi, naxan saraxa gan daxin bama Alatala xa, dε tiin nakamalina fe ra, hanma ɲɛnige ma saraxana,

¹⁹ a lan a yi fa turaan na hanma kon-tonna, hanma kɔtɔna fε mi naxan na.

²⁰ Fɛɛn xuruseen naxan na, a mi lan ε yi fa na ra, amasɔtɔ a mi rasuxuma ε xa.

²¹ Xa muxuna nde fa xuruse gbeen na hanma a xunxurina, bɔɲε xunbeli saraxan na Alatala xa, hanma dε tiin nakamali saraxana hanma ɲɛnige ma saraxana, fε yo nama lu a ra alogo a xa rasuxu.

²² Nayi, ε nama fa xuruse yetaren na, ε a rali Alatala ma tɛɛn na n ma saraxa ganden fari, hanma naxan madɔnxi, hanma a maxɔlɔxi, hanma furen naxan fatin ma hanma kaban naxan ma.

²³ Ningena hanma yεxɛɛna naxan salen se kuya hanma a dungi, i nɔε na bε nen ɲɛnige ma saraxan na, koni a mi rasuxε dε tiin nakamali saraxan na.

²⁴ E nama fa xuruseen na Alatala xɔn naxan tɛɛnxi, a dɛlane kalaxi, hanma e baxi na. E nama na ba saraxan na ε yamanani.

²⁵ E nama na xuruse sifan nasuxu xɔɲene yii, ε a ba donse saraxan na ε Ala xa. Amasɔtɔ e tɛɛnxi. Fɛna e ra. E mi rasuxε ε xa.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁷ “Ningena, yεxɛɛna hanma siin na bari, a xa lu a nga bun xii solofere. Xii solo-masεxede lɔxɔni e nun na xanbi ra, a rasuxε

nɛn saraxan na, naxan nalima Alatala ma tɛɛn na.

²⁸ Ningena hanma yɛxɛɛna, ɛ nama e nun a diin kɔɛ raxaba lɔxɔ kedenni.

²⁹ Xa ɛ barika bira saraxan ba Alatala xa, ɛ xa a ba ki fajɪ alogo a xa rasuxu.

³⁰ A donma na lɔxɔn yɛtɛɛn nin. ɛ nama sese lu han xɔtɔnni. Alatala nan n tan na.”

³¹ “ɛ n ma yamarine suxu ɛ yi e liga. Alatala nan n tan na.”

³² “ɛ nama n xili sariɲanxin kala, alogo n xa lu sariɲanni ɛ tagi, ɛ tan Isirayila kaane. Alatala nan n tan na, naxan ɛ rasariɲanma.

³³ N tan nan ɛ ramini Misiran yamanani, n yi findi ɛ Ala ra. Alatala nan n tan na.”

23

Isirayila yamana sali lɔxɔne

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Sali lɔxɔne ni itoe ra Alatala xa, ɛ yamaan xilima malan sariɲanxini waxatin naxan yi. Sali lɔxɔne ni itoe ra n xa.

³ ɛ xa wali xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔn findixi Matabu Lɔxɔn nan na, malan sariɲanxin tima lɔxɔn naxan ma. ɛ nama wali yo kɛ. ɛ xa Matabu Lɔxɔn findi Alatala gbeen na ɛ nɛma dɔxi dɛdɛ yi.”

Yatene 28.16-25

⁴ “Sali lɔxɔn bonne ni i ra Alatala xa. ɛ xa yamaan xili malan sariɲanxini waxatini itoe yi:

⁵ Kike singen xii fu nun naaninna, fitirin ma, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla nan na ra Alatala xa.

⁶ Na kiken xii fu nun suulundena, Buru Tetaren Sanla nan na ra Alatala xa. ɛ xa buru ratetarene don xii soloferere.

⁷ Xii singeni, ɛ xa malan sariɲanxin maxili. Na lɔxɔni, ɛ nama ɛ wanle kɛ.

⁸ ɛ xa saraxane rali Alatala ma tɛɛn na xii soloferere. Xii soloferede lɔxɔni, ɛ mɔn yi malan sariɲanxin maxili. Na lɔxɔni, ɛ nama ɛ wanle kɛ.”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “N bɔxɔn naxan soma ɛ yii, ɛ na so mɛnni, ɛ se xaban fɔlɔ, ɛ xa fa ɛ bogise singen xidin na saraxaraliin fɛma.

¹¹ Saraxaraliin xa a yita Alatala ra Matabu Lɔxɔn xɔtɔn bode, alogo a xa a rasuxu ɛ yii.

¹² ɛ se xidin yitama Ala ra lɔxɔ naxan yi, ɛ xa yɛxɛɛn jɛɛ kedenna ba saraxa gan dixin na Alatala xa, fɛ mi naxan na,

¹³ e nun bogise saraxana, murutu fujin kilo sennin naxan basanxi turen na. Na xa rali Alatala ma tɛɛn na, naxan xiri rafan a ma, e nun minse saraxan wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi.

¹⁴ Burun ba, tɔnsɔn ganxine ba, a xindene ba, ɛ nama se xabaxi yo don benun ɛ xa fa na saraxane ra ɛ Ala xa. Habadan sariyan nan na ra ɛ yixɛtɛne birin xa, ɛ na dɔxɔ dɛdɛ yi.”

Yatene 28.26-31

¹⁵ “Keli Matabu Lɔxɔn xɔtɔn bode, ɛ malo xidin yitama Ala ra lɔxɔn naxan yi, xunsagi soloferere xa dangu.

¹⁶ Xii tonge suulundeni, Matabu Lɔxɔ solofereden xɔtɔn bode, ɛ mɔn xa bogise xaba nɛnɛn fi Alatala ma bogise saraxan na.

¹⁷ ɛ xa murutu fujin kilo saxan nafala buru ratexin na, ɛ fa na buru xun firin na bogise singe saraxa ralixin na Alatala xa.

¹⁸ Yamaan mɔn xa kontondi soloferere ba saraxan na jɛɛ keden kedenne fɛ mi naxanye ra, e nun tura bulan keden nun konton firin, sa bogise saraxa burune fari e nun bogise saraxane nun minse saraxan naxanye daxa. Saraxa gan dixin nan ne ra, naxanye ralima Alatala ma tɛɛn na, e xirin yi rafan a ma.

¹⁹ ɛ mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, e nun yɛxɛɛn jɛɛ keden kedenna firin bɔjɛ xunbeli saraxan na.

²⁰ Saraxaraliin xa yɛxɛɛ firin nun bogise singen burun yita n na se ralixin na. E rasariɲanma Alatala xa nɛn, e yi so saraxaraliin yii.

²¹ Na lɔxɔn yɛtɛni, ɛ xa yamaan xili malan sariɲanxini. ɛ nama ɛ wanle kɛ na lɔxɔni. Habadan sariyan na a ra ɛ yixɛtɛne birin xa, ɛ na dɔxɔ dɛdɛ yi.

²² ɛ na malo xaban fɔlɔ, ɛ nama maala xaba han xɛɛn xɛdɛɛn xɔn, ɛ nama tɔnsɔnne makentun naxanye na lu a xɔri ma. I xa ne lu yigelitɔne xa e nun xɔjɛne. Alatala nan n tan na, ɛ Ala.”

Yatene 29.1-6

²³ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁴ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii singeni, ɛ xa ɛ matabu

na lōxōni ε yi a binya, ε xōtaan fe, ε yamaan xili malan sarijanxini.

²⁵ Ε nama ε wanle κε na lōxōni, ε xa saraxane rali Alatala ma tēen na.”

Ala Solona lōxōna

Yatene 29.7-11

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁷ “Kike solofereden xii fuden xa findi Ala Solona lōxōn na. Ε xa malan sarijanxin ti, ε yi sunna suxu, ε yi saraxane rali Alatala ma tēen na.

²⁸ Ε nama ε wali yo κε na lōxōni, amasōto Ala Solona lōxōn na a ra. Alatala solonama ε xa na lōxōn nin, ε Ala.

²⁹ Xa naxan yo mi sunna suxu na lōxōni, na kedima nēn a yamani.

³⁰ Xa naxan yo wali na lōxōni, n na a raxōrima nēn a yamaan ye.

³¹ Ε nama wali yo κε. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa, ε na dōxō dēde yi.

³² Matabu lōxōn na a ra ε xa e nun sali lōxōna. Ε xa sunna suxu. Ε xa matabu sanla raba keli kiken xii solomananinden jinbanna ma han na xōtōn bode jinbanna.”

Bubu Kui Sanla

Yatene 29.12-40

³³ Alatala yi a fala Musa xa,

³⁴ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii fu nun suulundeni, Bubu Kui Sanla na ra Alatala xinli, han xii solofere.

³⁵ Sanla xii singeni, malan sarijanxin tima nēn, ε nama ε wali yo κε.

³⁶ Xii solofere, ε xa saraxane rali Alatala ma tēen na. Xii solomasexede lōxōni, ε mōn xa malan sarijanxin ti, ε mōn yi saraxane rali Alatala ma tēen na. Malan sarijanxin na a ra, ε nama ε wali yo κε.

³⁷ Sali lōxōne nan ne ra Alatala xa, ε yamaan xilima malan sarijanxini lōxōn naxanye yi, alogo ε xa saraxane rali Alatala ma tēen na, saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbete ye, e nun minse saraxane, naxanye daxa sali lōxōne yi.

³⁸ Saraxani itoe sama Alatalaa Matabu lōxōne saraxane fari nēn, e nun ε kiseene nun ε dε tiin nakamali saraxane, e nun ε jēnige ma saraxane ε naxanye birin fima Alatala ma.”

³⁹ “Kike solofereden xii fu nun suulunde lōxōni, ε na yelin bogi seene malandeni xēen ma, ε xa sanla raba Alatala xa xii

solofere. Xii singen nun xii solomasexeden findin Matabu lōxōne nan na.

⁴⁰ Xii singe lōxōni, ε xa bogise fajine ba wudine kōe ra, e nun tugu yiine, e nun jōxōndene, e nun wudi yii gbete ye, ε yi sewa Alatala yetagi ε Ala han xii solofere.

⁴¹ Ε xa sanli ito raba Alatala xa jēe yo jēe, xii solofere. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa. Ε sanla raba jēen kike soloferedeni.

⁴² Ε xa dōxō bubune kui xii solofere. Isirayila bari diine birin xa lu bubune kui,

⁴³ alogo ε yixetene xa a kolon fa fala n na e benbane radōxō nēn bubune kui, n to ε ramini Misiran bōxōni. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

⁴⁴ Musa Alatalaa sali lōxōne fala na kii nin Isirayila kaane xa.

24

Yire sarijanxin lenpu dōxō sena

Xōrōyaan 27.20,21

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A yamari Isirayila kaane ma a e xa fa oliwi ture fajin na i xōn, alogo lenpune xa dēge waxatin birin.

³ Haruna xa a yengi lu lenpune xōn Layiri Kankiraan ye masansan dugin fari ma Naralan Bubun kui, alogo e xa dēge Alatala yetagi keli jinbanna ma han xōtōnni waxatin birin. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa.

⁴ Haruna xa a yengi lu lenpune xōn kōeen birin na naxanye dōxi lenpu dōxō se xema daxin fari Alatala yetagi.”

⁵ “Murutu fujin tongo i yi buru fu nun firin nafala. Burune keden kedenna birin binyen xa kilo sennin li.

⁶ I xa e dōxō yelan firin nin xema tabanla fari Alatala yetagi, sennin sennin ye ma.

⁷ I xa wusulan fajin sa burune birin fari, naxan nalima Alatala ma tēen na burun jōxōn na jōxō lu seen na Ala xōn.

⁸ Buruni itoe xa dōxō Alatala yetagi Matabu lōxōn birin yi. Habadan layirin na a ra Isirayila kaane xa.

⁹ Burune xa raxete Haruna nun a diine ma, e yi e don yire sarijanxini. Amasōto se sarijanxin na a ra na saraxane ye, naxanye ralima Alatala ma tēen na, naxanye

so saraxaraline yii. Habadan sariyan na a ra.”

Ala rayelefun nun gbalona

¹⁰ Lɔxɔna nde muxuna nde yi mini Isirayila kaane yɛ, a nga Isirayila kaa, a baba Misiran kaa. Na kanna nun Isirayila kaana nde yi yɛngɛ yamaan daaxadeni.

¹¹ Isirayila naxanla diin yi Ala xinla rayelefu, a yi a konbi. A nga yi xili nɛn Selomiti, Dibiri a dii tɛmɛna Dan bɔnsɔnni. Mafuren e yi a xali Musa fɛma.

¹² E yi a ramara a faɲin na han Alatala yetɛɛn yi a fe yɛba e xa.

¹³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁴ “Naxan konbin tixi, na ramini yamaan daaxaden fari ma. Naxanye birin a xuiin mɛxi, ne birin xa e yiine ti a xunna ma, yamaan birin yi a magɔlɔn han a faxa.

¹⁵ I xa a fala Isirayila kaane xa iki, i naxa, ‘Naxan na Ala konbi, a lan a yi a yulubin goronna tongo.

¹⁶ Naxan na Alatala xinla rayelefu, na xa faxa, yamaan birin xa a magɔlɔn. Xa a findi xɔɲɛn na hanma Isirayila kaana, a na Alatala xinla rayelefu, a faxama nɛn.

¹⁷ Naxan na muxuna nde faxa, ɛ xa na kanna faxa.

¹⁸ Naxan na muxuna nde a suben faxa, a lan a yi a nɔxɔn so a yii. Niin nɔxɔn xa fi niin na.

¹⁹ Naxan na a boden maxɔlɔ, a fan xa maxɔlɔ na kiini.

²⁰ Maxɔlɔn nɔxɔn nan maxɔlɔn na, yɛɛn nɔxɔn nan yɛɛn na, ɲinna nɔxɔn nan ɲinna ra. A xa maxɔlɔ alo a a ligaxi boden na kii naxan yi.

²¹ Naxan na suben faxa a lan a yi a nɔxɔn fi, koni naxan na muxun faxa a lan a yi faxa.

²² Sariya kedenna na a ra ɛ birin xa, xɔɲɛna hanma Isirayila kaana. Alatala nan n tan na, ɛ Ala.’ ”

²³ Musa yi falan ti Isirayila kaane xa. Xɛmɛn naxan konbin tixi, e yi na xali yamaan daaxaden fari ma, e yi a magɔlɔn, a faxa. Isirayila kaane yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

25

Matabu ɲɛɛna Sariyane 15.1-11

¹ Alatala yi a fala Musa xa Sinayi geyaan fari,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na so na bɔxɔni n naxan soma ɛ yii, bɔxɔn yetɛɛn xa a matabu Alatala xinli.

³ E nɔɛ ɛ xɛɛne biyɛ nɛn ɲɛɛ sennin, ɛ manpa bili nakɔne wali, ɛ yi e bogine malan.

⁴ Koni ɲɛɛ solofereden findin matabu ɲɛɛn nan na Alatala xinli. E nama ɛ xɛɛne bi hanma ɛ yi ɛ manpa bili nakɔne wali.

⁵ Sansi bogin naxanye na soli e yetɛ ma, i tan nama e malan i yetɛ xa. I tan nama manpa tɔnsɔn mɔxine malan naxanye bogixi e yetɛ ma. Amasɔtɔ matabu ɲɛɛn na ra bɔxɔn xa.

⁶ Koni bɔxɔn na naxan namini matabu ɲɛɛn kui, ɛ birin xa na don, i tan, i ya konyi xɛmɛna, i ya konyi gilɛna, i ya walikɛna, xɔɲɛn naxan luma i konni,

⁷ e nun i ya xuruseene, e nun hali bu-runna suben naxanye i ya bɔxɔni. Bɔxɔn na naxan namini, na birin nɔɛ donɲɛ nɛn.”

Xɔɔya ɲɛɛna

⁸ “E xa matabu ɲɛɛ soloferɛ tɛngɛ, ɲɛɛ soloferɛ dɔxɔ soloferɛ, alogo matabu ɲɛɛ soloferɛne xa lan ɲɛɛ tonge naanin e nun solomanaaninna ma.

⁹ Kike solofereden xii fudeni, Ala Solona Lɔxɔna, ɛ xa xɔtane fe yamanan birin yi.

¹⁰ E ɲɛɛ tonge suulunden nasariɲanma nɛn, ɛ yi a rali yiren birin yi a yamanan muxune birin bata xɔɔya. Xɔɔya ɲɛɛn na a ra ɛ xa, ɛ birin yi xɛtɛ ɛ denbayana bɔxɔn ma ɛ bɔnsɔnne yi.

¹¹ ɲɛɛ tonge suulunden findima Xɔɔya ɲɛɛn nan na ɛ xa. E nama ɛ xɛɛne bi, ɛ nama sansi bogine malan naxanye solima e yetɛ ma. E nama manpa bogi tɔnsɔnne malan naxanye bogima e yetɛ ma.

¹² Amasɔtɔ Xɔɔya ɲɛɛn nan na ra. A sariɲan ɛ xa. E na donseen naxan to xɛɛne ma, ɛ xa na don.”

¹³ “Na Xɔɔya ɲɛɛna, birin xa xɛtɛ a gbee bɔxɔn ma.

¹⁴ Xa ɛ bɔxɔna nde mati hanma ɛ a sara muxuna nde ma, ɛ nama ɲaxu ɛ bode ra.

¹⁵ I a saren naxan soma i kon kaan yii, na xa lan na ɲɛɛne yatɛn ma naxan luxi benun Xɔɔya ɲɛɛn xa a li. A xa a saren nasuxu i

yii naxan lan^{ne} se xaba waxatine yat^{en} ma naxanye luxi.

¹⁶ Xa ^{ne} wuyaxi luxi, a saren xa mate na kiini. Xa ^{ne} dando nan luxi a xa a saren magodo. Amas^o a mi b^xon matima, f^o se xaba waxatine.

¹⁷ E nama ^{ne} xaxu e bode ra, koni e xa gaxu e Ala y^{ee} ra. Alatala nan n tan na, e Ala.”

¹⁸ “E xa n ma t^{onne} nun sariyane suxu. Nayi, e luma ^{ne} yamanani b^{ne} xunbenli.

¹⁹ B^xon yi bogi seene fi, e yi e d^ege han e lugo, e lu b^{ne} xunbenli.

²⁰ Waxatina nde e a falama ^{ne}, e naxa, ‘En nanse donma ^{ne} soloferedeni, xa en mi x^{een} bi, en mi seen xaba?’

²¹ N barakan sama ^{ne} e feene yi ^{ne} sen-ninden, alogo e se xabaxin xa e makone birin fan han ^{ne} saxan.

²² ^{ne} solomas^xedeni, e n^ema e x^eene bima, e donse ramaraxin nan donma. E luma a don^{ne} ^{ne} han ^{ne} solomanaanin-den se xaba waxatini.”

²³ “E nama b^xon mati habadanni mum^e, amas^o n tan nan gbee b^xon na. E tan luxi ^{ne} alo x^{ne}en naxanye yigiyaxi n konni.

²⁴ Nanara, e na yamanan s^o, e xa sariyan d^xo alogo b^xo matixin xa xunba.”

²⁵ “Xa i ngaxakedenna findi yiigelit^{oon} na, a yi a b^xona nde mati, a bari bodena nde xa fa a b^xo matixin xunba.

²⁶ Xa a bari bode mi na naxan daxa a a xunba, xa a tan yet^{een} bata a xunba f^{eren} s^o,

²⁷ a xa ^{ne} yate keli a saran ma, a yi na ^{ne} xax^{on} naxete a sara muxun ma. Na xanbi, a n^e xete ^{ne} a b^xoni.

²⁸ Koni, xa a mi a ^{ne} xax^o raxete se s^o, b^xon xa lu a sara muxun yii han X^{or}ya ^{ne}na. Na waxatini a kari singen m^{on} xa xete a b^xoni.

²⁹ Xa muxuna nde a banxin mati taa gbeenⁱ yinna soxi naxan ma, a n^e a xunb^e ^{ne} han ^{ne} keden a sara xanbini.

³⁰ Koni xa banxin mi xunba benun ^{ne} keden, a luma ^{ne} a sara muxun gbeeyani s^{on} e nun a yixetene. A mi a raxetema X^{or}ya ^{ne}ni.

³¹ Koni banxin naxanye taa xunxurine yi naxanye mi rabilinxi yinna ra, ne luma ^{ne} alo b^xona. E n^e xunb^e ^{ne}, e m^{on} yi raxete e kari singen ma X^{or}ya ^{ne}ni.”

³² “Lewi b^{ons}onna taane kui, Lewine n^e e banxine xunb^e ^{ne} waxatin birin.

³³ Naxan na Lewi kaana nde a banxin sara, a minima ^{ne} banxi saraxin nun na taani X^{or}ya ^{ne}ni. Amas^o banxin naxanye Lewi taane yi, ne findixi Lewine nan gbansan gbee ra Isirayila yamanani.

³⁴ Koni x^{een} naxanye e taane rabilinni, ne mi lan e mati, amas^o Lewine nan gbee e ra habadan!”

Donla feen sariyane

³⁵ “Xa i ngaxakedenna findi yiigelit^{oon} na, naxan d^xi i f^ema, f^{eren} mi fa a yii a balo, i lan i yi a maso i ra alo x^{ne}ena alogo a xa lu i f^ema.

³⁶ I nama t^{on} yo max^{odin} a ma koni i xa gaxu i ya Ala y^{ee} ra, i ngaxakedenna yi lu i f^ema.

³⁷ Xa i a doli gbetini, i nama t^{on} sa a fari. Xa i donseen mati a ma, i nama t^{on} s^o a x^{on}.”

³⁸ “Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e raminixi Misiran b^xoni alogo n xa Kanan b^xon so e yii, n yi findi e Ala ra.”

Muxun xunba sariyana fe

³⁹ “Xa muxuna nde findi yiigelit^{oon} na i d^xon, a yi a yet^e mati i ma, i nama a ti konyi wanla ra.

⁴⁰ A xa masuxu i konni alo walik^{ena} hanma x^{ne}ena. A xa lu i ya wanla ra han X^{or}ya ^{ne}na.

⁴¹ Na waxatini, e nun a diine yi x^{or}ya, a yi xete a xabilani, e nun a benbane b^xoni.

⁴² Amas^o n ma walik^{ene} nan Isirayila kaane ra, n naxanye raminixi Misiran ya-manani. E nama mati konyiyani.

⁴³ I nama e ^{ne} xaxankata, f^o i xa gaxu i ya Ala y^{ee} ra.”

⁴⁴ “Xa e konyi x^{emen} hanma konyi gil^{en} sara, a xa keli siya gbetene ye naxanye e rabilinxi.

⁴⁵ E m^{on} n^e x^{ne}ena ndee sar^e ^{ne} naxanye d^xi e ye, e nun e xabilan muxuna nde naxanye barixi e yamanani. E yi findi e gbeen na.

⁴⁶ E m^{on} n^e e luy^e e diine yii ^{ne} e k^{een} na, alogo e xa lu konyiyani habadan. Koni e ngaxakedenne, Isirayila kaane, e tan sese nama n^{on} s^o a ngaxakedenna xun na, a a ^{ne} xaxankata.”

⁴⁷ “Xa xərən findi nafulu kanna ra naxan dōxi ε konni, ε ngaxakedenna nde yi findi yiigelitōn na, a a yete mati xərən ma, hanma xərən xabila muxu gbete ma,

⁴⁸ a nōe xunbe nən a mati xanbini. A ngaxakedenna nde nōe a xunbe nən,

⁴⁹ hanma a sōxōna, hanma a dunbode, hanma a bari bodena nde a xabilani, na nōe a lige nən. A tan yeteen nōe a yete xunbe nən, xa a feren soto.

⁵⁰ Nayi, e nun a sara muxun xa jeeene yate keli a sara jeeen ma han Xərōya Jeeena. A xa a jōxōn fi alo walikeen nōe saranna yaten naxan sote na jeeene bun.

⁵¹ Jeeen dōnxen naxanye luxi, xa ne mōn gbo, a xa ne xasabin gbetin naxete nafulu kanna ma a xunba saren na.

⁵² Jeeen naxanye luxi benun Xərōya Jeeen yi a li, xa ne mi fa gbo, a xa na fan xasabin gbetin naxete a xunba saren na.

⁵³ A yisuxuma nən a kanna konni alo walikeen naxan sare fixi, a nama a jaxankata.

⁵⁴ Xa a mi xunba na kii yo yi, e nun a diine xa xərōya Xərōya Jeeeni.

⁵⁵ Amasoto n ma walikene nan Isirayila kaane ra. N gbee walikene nan e ra, n naxanye raminixi Misiran bōxōni. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

26

Barakan nun dangana

Sariyane 7.12-24 nun 28.1-14

¹ “E nama suxurene rafala. E nama alana nde sawuran nafala. E nama gemen dōxō, ε yi a batu. E nama gēme masolixin ti ε yamanani ε yi a batu. Amasoto Alatala nan n tan na, ε Ala.”

² “E xa n ma Matabu Lōxōne suxu, ε yi n ma yire sarijanxin binya. Alatala nan n tan na.”

³ “Xa ε n ma tōnne nun yamarine suxu,

⁴ n tulen nafama nən ε ma a waxatini, bōxōn yi balon fi, wudine yi bogi xeeene ma.

⁵ Se bōnbō waxatin buma nən han bogise bolon waxatina. Bogi seene yi lu bolonje han xee bi waxatina. E degema nən han ε lugo, ε yi lu ε bōxōni bōje xunbenli.

⁶ N tinma nən yamanan yi lu herini. E na ε sa, sese mi ε tōre. N burunna sube xajene bama nən ε yamanani, yengen mi soe ε konni.

⁷ E ε yaxune kedima nən, e yi bira ε bun yengeni.

⁸ E tan muxu suulun fama nən ε yaxun muxu keme kedideni. E tan muxu keme yi ε yaxun wuli fu kedi. E yaxune birama nən ε bun yengeni.

⁹ N fanma nən ε ra. N yi dii wuyaxi fi ε ma, ε wuya ayi. N na n ma layirin nakamalima nən en tagi.

¹⁰ E yala malo ramaraxine donma nən han malo xaba waxatin mōn yi a li, ε yi a fonna dōnxen woli ayi alogo a nenen xa ramara.

¹¹ N luma nən ε ye, n mi n me ε ra mumε!

¹² N na n masiga tima nən ε tagi, n findi ε Ala ra. E yi findi n ma yamaan na.

¹³ Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε ramini Misiran bōxōni alogo ε xa ba Misiran kaane yii. N Misiran konyiyaan goronna ba nən ε ma, alogo ε xa nō sigan tiye xunna kenli.”

Sariyane 28.15-68

¹⁴ “Koni, xa ε mi n xuiin name, ε yamarini itoe birin suxu,

¹⁵ xa ε n ma tōnne kala, ε yi ε me n ma sariyane ra, ε mi n ma yamarine birin liga, ε n ma layirin kala,

¹⁶ nayi, n ni ito nan ligama ε ra: N yi-hadin nagodoma nən ε ma, e nun fitina furene nun fati mawolonna, naxanye ε yeeene kalama, e yi ε niin ba. E sansine sima fuuni bayo ε yaxune nan e donma.

¹⁷ N kelima nən ε xili ma, alogo ε yaxune xa ε nō. Naxanye ε rapaxuxi, ne yi nōn soto ε xun na. E ε giye hali muxu yo mi ε fōxō ra.”

¹⁸ “Na birin xanbi ra, xa ε mi n xuiin name, n na ε yulubine saranma ε ra nən dōxōja ma solofere.

¹⁹ N yi ε wason kala, n yi kuyeni xara alo wurena, e nun bōxōna alo sulana.

²⁰ E senben yi jan fuuni, bayo ε bōxōn mi bogi seene fiye, yamanan wudine mi bogima.”

²¹ “Xa ε murute n ma, ε tondi n xuiin name, n na ε tōrōne rawuyama ayi nən dōxō solofere naxan lanxi ε yulubine ma.

²² N burunna subene rafama nən ε xili ma naxanye ε diine faxama, e yi ε xuruseene raxōri. E yi ε xurunje ayi han ε kirane yi yigeli.”

23 “Xa hali na birin ε mi xuru n ma, ε lu murutεxi n ma,

24 n yetεen kelima nen ε xili ma, n mən yi ε tərone rawuya ayi dōxō solofere.

25 N yengen nakelima nen ε tan xili ma, n yi ε yulubine saran ε ra n ma layirin kala feen na. E na ε luxun ε taa ratangaxine yi, n fitina furen nafama nen, ε yi lu ε yaxune yiini.

26 N yi ε kuma donseen na, paxalan fu yamaan birin ma burun ganma nen buru gande kedenni, e yi ε buruni taxun ligase xurudin na, ε yi a don koni ε mi lugo.”

27 “Xa hali na birin, ε mi n xuiin name, ε yi lu murutεxi n ma,

28 nayi, n kelima nen ε xili ma, n yi ε yulubine saran ε ra dōxōna ma solofere.

29 E ε diine suben donma nen.

30 N yi ε taan kidene kala, n yi ε wusulan gandene rabira.

31 N yi ε taane findi xərinxərinna ra, ε yire sarijanxine yi raxəri. Nayi, ε saraxane mi fa rafanma n ma.

32 N na ε yamanan kalama nen. E yaxune na fa dōxōdeni ε konne yi, e kabema nen a kalaxin ma.

33 N na ε raxuyama ayi nen yamanane yi, n yi bira ε fōxō ra silanfanna ra, n yi ε sagatan.* E yamanani gelima nen, a yi findi taa xōnne ra.”

34 “Nayi, ε nema ε yaxune yii e konni waxatin naxan yi, ε yamanani genla yi lu, ε bōxōn luma nen matabuni, matabu waxatine pōxōn na ε mi naxanye suxu.

35 A nema rabepinxi, a matabun sōtōma nen, ε mi tin naxanye ma ε yi dōxi a yi waxatin naxan yi.

36 Naxanye na lu e nii ra ε ye, n na e tun-naxōlōma e ma nen e yaxune yamanani, han e yi e gi pōxōnden gbansanna bira xuiin bun alo silanfanna, e bira hali muxe mi e fōxō ra.

37 E birama nen e bode fari alo e nema e giye silanfanna bun, anu muxu yo mi e fōxō ra. E mi nōe tiye ε yaxune yee ra.

38 E faxama nen siya gbetene tagi, ε yaxune yamanan yi ε don.

39 Naxanye na lu ε tan ye, ne doyenma nen han e faxe yaxune yamanane yi e tan nun e benbane hakene fe ra.”

* 26:33: 26.33Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

40 “Koni e na e ti e hakene ra e nun e benbane gbeene nun e tinxintareyaan nun e murutēna,

41 feen naxanye a ligaxi, n yi keli e xili ma, n yi e rasiga e yaxune yamanani, nayi e Ala kolontare bōne na xuru, e yi e hakene yanginna fi,

42 n na n mirima nen layirina feen ma nxu nun Yaxuba tagi, e nun nxu nun Isiyaga, e nun nxu nun Iburahima, n yi n miri yamanana fe ma.

43 Koni, fō yamanan nabepinxin xa lu singe, a yi a matabu e mi na waxatin naxan yi. E e hakene yanginna fima nen amasōtō e bata e me n ma sariyane nun tōnne ra.

44 Koni, hali e lu e yaxune yamanani, n mi e rabepinje han e yi raxəri, n yi n ma layirin kala. Amasōtō Alatala nan n tan na, e Ala.

45 N na n mirima nen n ma layirin ma, naxan nxu nun e benbane tagi, n naxanye ramini Misiran bōxōni siyane yetagi, alogo n xa findi e Ala ra. Alatala nan n tan na.”

46 Alatala tōnne nun yamarine nun sariyane nan ne ra, a naxanye falaxi Isirayila kaane xa fata Musa ra Sinayi geyaan fari.

27

Muxun naxanye fixi Ala ma

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa muxuna nde bata a de ti, a muxuna nde fi Alatala ma, a xunbama gbetin nan na naxan lanxi a yaten ma.

3 Xa xemen na a ra naxan barin bata jee mōxōje ti han jee tonge sennin, i xa a saren yatε gbeti gbanan tonge suulun na, gbeti gbananna naxanye rawalima yire sarijanxini.

4 Xa paxanla na a ra, gbeti gbanan tonge saxan.

5 Dii xemen naxan barin bata jee suulun ti han jee mōxōje, na lanma gbeti gbanan mōxōje nan ma. Dii temena, gbeti gbanan fu.

6 Dii xemen naxan barin bata kike kedenna ti han jee suulun, na lanma gbeti gbanan suulun nan ma. Dii temena, gbeti gbanan saxan.

⁷ Xεμεν naxan bata dangu ηεε tonge seninna ra, na lanma gbeti gbanan fu nun suulun ma. Naxanla, gbeti gbanan fu.

⁸ Naxan bata a δε ti, xa yiigelitōon na a ra, a mi nōe na gbetin yatēn fiye, a lan a yi na muxun xali saraxaraliin fema. Na nōe gbetin xasabina nde fale nen a nōe naxan fiye.”

⁹ “Xa muxuna nde bata a δε ti xurusena fe ra naxan nōe be saraxan na Alatala xa, na xuruse sifan na fi Alatala ma, a bata rasarijan.

¹⁰ A mi masare gbetē ra. A fajin mi masare a kobin na, a kobin mi masare a fajin na. Xa a kannna xuruseen masara gbetē ra, e firinna birin bata rasarijan.

¹¹ Xa suben na a ra naxan haramuxi, naxan mi be saraxan na Alatala xa, a xa xali saraxaraliin fema.

¹² Saraxaraliin xa a saren fala, xa suben fan, hanma a mi fan. A na saren naxan fala, a bata lu na ma.

¹³ Xa a kannna waxi suben xunba feni, a xa a ηōxōn fi a yi yaganna dōxōna ma firin sa a fari.”

¹⁴ “Xa muxuna nde a banxin fi Alatala ma, saraxaraliin xa a saren fala, xa a fan hanma a mi fan. A na naxan fala, a bata lu na ma.

¹⁵ Xa a kannna waxi a xunba feni, a xa a ηōxōn fi a yi yaganna dōxōna ma firin sa a fari. Banxin yi xete a kannna ma.”

¹⁶ “Xa muxuna nde a xεen fi Alatala ma, a saren xa fala fata sansiin yatēn na naxan xuye a ma. Malo benbēli gbee saxan xuye bōxōn naxan ma, na lanma gbeti gbanan tonge suulun nan ma.

¹⁷ Xa xεen fixi Xōrōya ηεen nin, a saren luma na kii nin.

¹⁸ Xa xεen fixi Xōrōya ηεen xanbin nin, saraxaraliin xa ηεene yate naxan luxi benun Xōrōya ηεe famatōna, a yi nde ba xεen saren na.

¹⁹ Xa xεe kannna waxi a xunba feni, a xa a ηōxōn fi, a yi yaganna dōxōna ma firin sa a fari, xεen yi xete a kannna ma.

²⁰ Xa a mi xεen xunba, a yi a mati muxu gbetē ma, a mi fa nōe a xunbe.

²¹ Xεen na yeβa Xōrōya ηεeni, a bata rasarijan, a so Alatala yii kiseen na habadan! A findima saraxaraline gbeen nan na.

²² Xa muxuna nde xεen fi Alatala ma a naxan saraxi, naxan mi yi a kεeni,

²³ saraxaraliin xa a saren fala fata ηεene yatēn na naxanye luxi benun Xōrōya ηεena. Na kannna xa a saren fi na lōxō yetēni. A sarijan Alatala yetagi.

²⁴ Xεen naxetema a kari singen ma nen Xōrōya ηεeni, a sara naxan ma, naxan gbee yi a ra nun.

²⁵ Na sarene birin falama nen fata yire sarijanxin gbeti gbananna ra, naxan lanxi garamu fu ma.”

²⁶ “Muxu yo nama a xuruse dii singen fi Alatala ma na kiini, amasōtō Alatala nan gbee dii singene birin na hali ba na feen na. Ninge ba, ye xεe ba, Alatala nan gbee e birin na.

²⁷ Xa a findi sube haramuxin dii singen na, a kannna nōe a xunbe nen. A xa a ηōxōn fi, a yi yaganna dōxōna ma firin sa a fari. Xa a mi a xunba, a xa a mati a sare falaxin na.”

²⁸ “Koni, muxun na sese fi Alatala ma habadanni, muxu ba, xuruse ba, a kεe xεen ba, na sese mi sare, a mi xunbe. Naxan yo na fi a ma habadanni, na bata sarijan a xa fefe.

²⁹ Hali a findi muxun na naxan fixi Ala ma habadanni, a mi nōe xunbe, ε xa a faxa.”

³⁰ “Alatala nan gbee bōxōn bogiseene birin yaganna ra. A na keli xεen ma hanma langan kui, a sarijan Alatala yetagi.

³¹ Xa muxuna nde waxi a yaganna yirena nde xunba feni, fō a xa a ηōxōn fi, a yi na yiren yaganna dōxōna ma firin sa a fari.

³² Alatala nan gbee xuruseene birin yaganna ra, a xurin nun a xungbena. Xuruseene na yate, Alatala nan gbee e fudene ra.

³³ Xuruseene mi yeβama a fajin nun a kobin na. Xuruseen nama masara gbetē ra. Xa a na liga e firinna birin nasarijanma nen, e mi nōe xunbe.”

³⁴ Alatala na yamarine nan so Musa yii Isirayila kaane xa Sinayi geyaan fari.

Yatene Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebe

Tawureta Musa yire naaninden ni i ra. Isirayila kaane to keli Misiran yamanani, siga Kanan bəxəni, e feen naxanye liga kira yi, ne nan sebəxi Kitabun yireni ito kui. A xili saxi na kiini nən bayo Isirayila kaane yatən nan sebəxi a kui naxan findixi dəxəde wuyaxi ra.

Isirayila kaane yelin xanbini sariyane birin sətə Musa ra Ala naxanye fala a xa Sinayi geyaan fari e mini xanbini Misiran yamanani, e yi e yitən siga na yamanani Ala naxan nagidixi e ma. E yi siga singen han Kadesi-Barineya yi, Isirayila yamanan so dənə. Koni e yi gaxu soə. Nayi, e yi lu tonbonni jəe tonge naanin. Dənxən na, e yi tərə wuyaxi sətə, e yi siga yiifanna ma alogo e xa Moyaba yamanan masətə Fəxə Daraan sogeteden binni. Kitabun yireni ito sora dənxəne fe wuyaxi gbətəye nan falama naxan liga Moyaba yamanani. Isirayila kaane lu mən nin han e yi so Kanan yamanani.

Kitabun yireni ito Alaa yamana muxu-yaan nan yitama en na. Waxatina nde e lannayaan liga, waxatina nde sikəna. Waxatina nde e xaxili ragidixi, waxati gbətə, e yigitəgəxi. Koni, hali Alaa yamaan mi tinxin waxatin birin, Alaa tinxinna mi janjə.

Isirayila kaane xili sebəna

¹ Alatala yi falan ti Musa xa Naralan Bubun kui, Sinayi tonbonni, kike firinden ləxə singeni, e minin jəe firinden Misiran bəxəni. A yi a fala, a naxa,

² “E nun Haruna xa Isirayila yamaan birin tənge, e xəmene birin xinle sebə xabila yəen nun denbaya yəen ma.

³ E xa Isirayila xəmene birin tənge fata e ganle ra naxanye barin bata dangu jəe məxəjən na, naxanye nəe sofa wanla kə.

⁴ Bənsən yo bənsən, xabila manga keden xa e mali.”

⁵ Na mali muxune xinle ni itoe ra:

Keli Rubən bənsən, Sedewuri a dii Elisuri.

⁶ Keli Simeyən bənsən, Surisadayi a dii Selumiyəli.

⁷ Keli Yuda bənsən, Aminadabo a dii Naxason.

⁸ Keli Isakari bənsən, Suwari a dii Natanəli.

⁹ Keli Sabulon bənsən, Xelən ma dii Eliyabi.

¹⁰ Yusufu a diine bənsənne: Keli Efirami bənsən, Amixudi a dii Elisama.

Keli Manase bənsən, Pedasuri a dii Gamaliyəli.

¹¹ Keli Bunyamin bənsən, Gidewoni a dii Abidan.

¹² Keli Dan bənsən, Amisadayi a dii Axiyeseri.

¹³ Keli Aseri bənsən, Okiran ma dii Pagiyeəli.

¹⁴ Keli Gadi bənsən, Dewuyəli a dii Eliyasafi.

¹⁵ Keli Nafatali bənsən, Enan ma dii Axira.

¹⁶ Bənsən mangani itoe nan yi xilixi yamaan yə. Ne yi findixi Isirayila gali kuntigine nan na.

¹⁷ Musa nun Haruna yi muxuni itoe tongo naxanye xinle yəbaxi.

¹⁸ E yi yamaan birin malan kike firinden xii singen ma. Xəmən naxanye birin barin bata yi dangu jəe məxəjən na, e yi ne birin xinle sebə keden keden yə ma kədin ma, xabila yəen nun denbaya yəen ma,

¹⁹ alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. A yi e tənge Sinayi tonbonni.

²⁰ E yi xəmene birin xinle sebə keden keden yə ma Isirayila a dii singe Rubən bənsən xabila yəen nun denbaya yəen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jəe məxəjən na, naxanye yi nəe sofa wanla kə.

²¹ E muxu wuli tonge naanin wuli sennin kəmə suulun tənge Rubən bənsən.

²² E yi Simeyən bənsənna xəmene birin xinle sebə keden keden yə ma, xabila yəen nun denbaya yəen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jəe məxəjən na, naxanye yi nəe sofa wanla kə.

²³ E muxu wuli tonge suulun wuli solomanaanin kəmə saxan tənge Simeyən bənsən.

²⁴ E yi Gadi bənsənna xəmene birin xinle sebə, xabila yəen nun denbaya yəen ma,

naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

²⁵ E muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin tonge suulun tenge Gadi bɔnsɔnni.

²⁶ E yi Yuda bɔnsɔnna xemene birin xinle seɓe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

²⁷ E muxu wuli tonge solofere wuli naanin keme sennin tenge Yuda bɔnsɔnni.

²⁸ E yi Isakari bɔnsɔnna xemene birin xinle seɓe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

²⁹ E muxu wuli tonge suulun wuli naanin keme naanin tenge Isakari bɔnsɔnni.

³⁰ E yi Sabulon bɔnsɔnna xemene birin xinle seɓe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

³¹ E yi muxu wuli tonge suulun wuli solofere keme naanin tenge Sabulon bɔnsɔnni.

³² Yusufu a diine bɔnsɔnne ye: E yi Efirami bɔnsɔnna xemene birin xinle seɓe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

³³ E muxu wuli tonge naanin keme suulun tenge Efirami bɔnsɔnni.

³⁴ E yi Manase bɔnsɔnna xemene birin xinle seɓe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

³⁵ E muxu wuli tonge saxan wuli firin keme firin tenge Manase bɔnsɔnni.

³⁶ E yi Bunyamin bɔnsɔnna xemene birin xinle seɓe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

³⁷ E muxu wuli tonge saxan wuli suulun keme naanin tenge Bunyamin bɔnsɔnni.

³⁸ E yi Dan bɔnsɔnna xemene birin xinle seɓe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

³⁹ E muxu wuli tonge sennin wuli firin keme solofere tenge Dan bɔnsɔnni.

⁴⁰ E yi Aseri bɔnsɔnna xemene birin xinle seɓe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

⁴¹ E muxu wuli tonge naanin e nun keden keme suulun tenge Aseri bɔnsɔnni.

⁴² E yi Nafatali bɔnsɔnna xemene birin xinle seɓe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke.

⁴³ E yi muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin tenge Nafatali bɔnsɔnni.

⁴⁴ Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan manga fu nun firinna ne xasabin nan yate, bɔnsɔn keden manga keden.

⁴⁵ Isirayila kaane birin yatexin denbaya yeen ma, naxanye birin bata yi dangu jee mɔxɔɾen na, naxanye yi nɔe sofa wanla ke,

⁴⁶ ne birin malanxina, muxu wuli keme sennin wuli saxan keme suulun tonge suulun nan yi a ra.

Lewi bɔnsɔnna a wanla

⁴⁷ Lewi bɔnsɔnna denbayane tan mi yi tɛngɛxi alo bonne.

⁴⁸ Alatala a fala nen Musa xa, a naxa,

⁴⁹ “I nama Lewi bɔnsɔnna nun Isirayila kaan bonne tenge e bode xɔn.

⁵⁰ I xa layiri sereyaan Bubun taxu Lewi bɔnsɔnna muxune ra e nun a muranne nun a seene birin. E xa batu bubun nun a muranne xali. E yi e jɔxɔ lu e xɔn, e yi e yamaan daaxadeni tɔn a rabilinni.

⁵¹ E na keli sigadeni, Lewi bɔnsɔnna muxune nan Ala Batu Bubun wayanma, e mɔn yi a yitɔn e na dɔxɔ daaxaden naxan yi. Xa muxu gɓete a maso a ra, e xa a faxa.

⁵² Isirayila kaane birin xa e malan e daaxadeni, birin yi dɔxɔ gali yeen ma a taxamasenna bun.

⁵³ Lewi bɔnsɔnna muxune tan xa e bubune ti layiri sereyaan bubun nabilinni, e yi e jɔxɔ lu a xɔn alogo n ma xɔlɔn nama godo Isirayila yamaan ma.”

⁵⁴ Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi, Isirayila kaane yi na birin liga.

2

Bɔnsɔnne dɔxɔ kiina yamaan daaxadeni

¹ Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a naxa,

2 “Isirayila kaane birin xa yamaan daaxadeni tɔn Naralan Bubun nabilinni, koni e nama a yigbetɛn. E xa dɔxɔ e bɔnsɔnna nun e denbayaan taxamasenne bun.”

3 “Yuda bɔnsɔnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn sogeteden binni e taxamasenna bun ma. Aminadabo a dii Naxason nan Yuda mangan na.

4 Muxu wuli tonge solofere wuli naanin kɛmɛ sennin nan a ganli.

5 Isakari bɔnsɔnna xa e daaxadeni tɔn e dɛxɔn ma. Suwari a dii Nataneli nan Isakari bɔnsɔnna mangan na.

6 Muxu wuli tonge suulun wuli naanin kɛmɛ naanin nan a ganli.

7 Sabulon bɔnsɔnna xa daaxa e fan dɛxɔn ma. Xelɔn ma dii Eliyabi nan Sabulon bɔnsɔnna mangan na.

8 Muxu wuli tonge suulun wuli solofere kɛmɛ naanin nan a ganli.

9 Nayi, xɛmɛn naxanye Yuda yamaan daaxaden ganli, ne birin malanxina, muxu wuli kɛmɛ wuli tonge solomasɛxɛ e nun sennin kɛmɛ naanin. Yamaan na keli, e singen nan sigama.”

10 “Rubɛn bɔnsɔnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn yiifari fɔxɔni e taxamasenna bun ma. Sedewuri a dii Elisuri nan Rubɛn bɔnsɔnna mangan na.

11 Muxu wuli tonge naanin wuli sennin kɛmɛ suulun nan a ganli.

12 Simeyɔn bɔnsɔnna xa e daaxadeni tɔn a dɛxɔn ma. Surisadayi a dii Selumiyɛli nan Simeyɔn bɔnsɔnna mangan na.

13 Muxu wuli tonge suulun wuli solomanaanin kɛmɛ saxan nan a ganli.

14 Gadi bɔnsɔnna xa daaxa na fan dɛxɔn ma. Reyuli a dii Eliyasafi nan Gadi bɔnsɔnna mangan na.

15 Muxu wuli tonge naanin wuli suulun kɛmɛ sennin tonge suulun nan a ganli.

16 Nayi, xɛmɛn naxanye Rubɛn yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli kɛmɛ wuli tonge suulun e nun keden kɛmɛ naanin tonge suulun. Ne nan sigama a firinden.”

17 “Na xanbi ra, Lewi bɔnsɔnna muxune yi siga ganla bonne tagi, e nun Naralan Bubuna. E birin sigama e daaxa yɛɛn nan ma, muxun birin nun a tidena, a bɔnsɔnna taxamasenna bun ma.”

18 “Efirami bɔnsɔnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn sogegododeni e taxamasenna bun ma. Amixudi a dii Elisama nan Efirami bɔnsɔnna mangan na.

19 Muxu wuli tonge naanin kɛmɛ suulun nan a ganli.

20 Manase bɔnsɔnna xa daaxa a dɛxɔn ma. Pedasuri a dii Gamaliyɛli nan Manase bɔnsɔnna mangan na.

21 Muxu wuli tonge saxan wuli firin kɛmɛ firin nan a ganli.

22 Bunyamin bɔnsɔnna xa daaxa na fan dɛxɔn ma. Gidewoni a dii Abidan nan Bunyamin bɔnsɔnna mangan na.

23 Muxu wuli tonge saxan wuli suulun kɛmɛ naanin nan a ganli.

24 Nayi, xɛmɛn naxanye Efirami yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli kɛmɛ wuli solomasɛxɛ muxu kɛmɛ. E tan nan sigama a saxandeni.”

25 “Dan bɔnsɔnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn kɔmɛn fɔxɔni e taxamasenna bun ma. Amisadayi a dii Axiyeseri nan Dan bɔnsɔnna mangan na.

26 Muxu wuli tonge sennin wuli firin kɛmɛ solofere nan a ganli.

27 Aseri bɔnsɔnna xa e daaxadeni tɔn a dɛxɔn ma. Okiran ma dii Pagiyɛli nan Aseri bɔnsɔnna mangan na.

28 Muxu wuli tonge naanin e nun keden kɛmɛ suulun nan a ganli.

29 Nafatali bɔnsɔnna xa daaxa na fan dɛxɔn ma. Enan ma dii Axira nan Nafatali bɔnsɔnna mangan na.

30 Muxu wuli tonge suulun wuli saxan kɛmɛ naanin nan a ganli.

31 Nayi, xɛmɛn naxanye Dan ma yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli kɛmɛ wuli tonge suulun e nun solofere kɛmɛ sennin. Ne nan sigan dɔnxɛn na, e taxamasenna bun ma.”

32 Isirayila kaane nan ne ra naxanye tɛngɛ denbaya yɛɛn ma. Gali daaxadene birin malanxina, muxu wuli kɛmɛ sennin wuli saxan kɛmɛ suulun tonge suulun.

33 Lewi bɔnsɔnna muxune mi tɛngɛ Isirayila kaan bonne yɛ, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

34 Alatala yamarin naxanye birin fi Musa ma Isirayila kaane yi ne birin liga. E yi e daaxaden yɛba e taxamasenne bun ma

na kiini, e mən yi sigama na kii nin, xabila yeen nun denbaya yeen ma.

3

Lewi bənsənnə wanle

¹ Haruna nun Musaa denbayaan muxune ni i ra, Alatala falan ti Musa xa waxatin naxan yi Sinayi geyaan fari.

² Harunaa diine xinle ni itoe ra: a dii singena Nadaba, Abihu, Eleyasari nun Itamara.

³ Ne nan yi Harunaa diine ra naxanye masusan alogo e xa dɔxɔ saraxaraliyani, e yi na wanla ke.

⁴ Koni Nadaba nun Abihu faxa nən Alatala yetagi Sinayi tonbonni, e to fa tɛɛ daxataren na a xa. Dii mi yi e yii, nanara, Eleyasari nun Itamara nan lu saraxarali wanla ke e baba Haruna bun ma.

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁶ “Lewi bənsənnə maso, i yi e lu saraxarali Haruna sagoni, e lu a wanla ra.

⁷ E xa Haruna nun yamana wanla ke Naralan Bubuni, e Ala Batu bubun wanle ke.

⁸ E yengi dɔxɔma nən Naralan Bubun muranne xɔn, e yi Ala Batu Bubun wanle rakamali Isirayila kaane xa.

⁹ I xa Lewi bənsənnə muxune lu Haruna nun a diine sagoni. E tan nan fima n ma Isirayila kaane ye habadan!

¹⁰ I xa Haruna nun a diine dɔxɔ saraxaraliyani. Muxu gbɛtɛ na a maso yire sarɪɲanxin na, ɛ xa a faxa.”

¹¹ Alatala mən yi a fala Musa xa, a naxa,

¹² “N tan yetɛɛn bata Lewi bənsənnə muxune sugandi Isirayila kaane ye, e findi n gbeen na Isirayila dii singene ɲɔxɔn na.

¹³ Amasɔtɔ n gbeen nan dii singene birin na. N Misiran dii singene birin faxa lɔxɔni, n yi dii singene birin nasariɲan n yetɛ xa Isirayila yi. Muxu ba, xuruse ba, n gbeen nan e ra. Alatala nan n tan na.”

Lewi bənsənnə xili sɛbɛ singena

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa Sinayi tonbonni, a naxa,

¹⁵ “I xa Lewi bənsənnə muxune tɛngɛ, denbaya yeen nun xabila yeen ma. I xa xɛmɛnɛ birin tɛngɛ naxanye barin bata dangu kike kedenna ra.”

¹⁶ Musa yi e tɛngɛ alo Alatala a yamari kii naxan yi.

¹⁷ Lewi a diine xinle ni itoe ra: Gərisən, Kehati e nun Merari.

¹⁸ Gərisən ma diine findixi xabilani itoe nan benbaye ra: Libini nun Simeyi.

¹⁹ Kehati a diine findixi xabilani itoe nan benbaye ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiyeɪli.

²⁰ Merari a diine findixi xabilani itoe nan benbaye ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane nan ne ra e nun e denbayane benbane.

²¹ Gərisən findixi Libini nun Simayi xabilane benban nan na. Ne nan Gərisən xabilane ra.

²² E xɛmɛn naxanye tɛngɛ naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solofere kɛmɛ suulun.

²³ Gərisən xabilane yi e daaxadeni tɔnma Ala Batu Bubun nan xanbi ra, sogegodode binni.

²⁴ Eliyasafi nan yi Gərisən xabilane mangan na, Layeli a diina.

²⁵ Gərisən xabilane yi e yengi lu Naralan Bubun yireni itoe xɔn: bubun nun a xunna soon kuiin nun a fanna, a so dɛɛn ye masansan dugina,

²⁶ sansanna taa duginə naxan Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi sansanna dɛɛn na, e nun lutine nun e ti seene birin.

²⁷ Kehati findixi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeɪli xabilane benban nan na. Ne nan Kehati xabilane ra.

²⁸ E xɛmɛn naxanye tɛngɛ naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solomasɛɛ kɛmɛ sennin. E tan nan e yengi lu yire sarɪɲanxin xɔn.

²⁹ Kehati xabilane yi e daaxadeni tɔnma Ala Batu Bubun yiifari fɔxɔn nan ma.

³⁰ Elisafan nan yi Kehati xabilane mangan na, Yusiyeɪli a diina.

³¹ Kehati xabilane yi e yengi lu muranni itoe xɔn, Layiri Kankirana,* tabanla, lɛnpu dɔxɔ sena, saraxa gandene, goronna naxanye rawalima yire sarɪɲanxini, ye masansan dugina, e nun e rawali seene birin.

³² Saraxarali Harunaa dii Eleyasari nan yi Lewi bənsənnə muxune birin mangan

* 3:31: 3.31Layiri Kankirana fe mən seɓɛxi Xorɔyaan 25.10-22 kui.

na. A tan nan yi dɔxi ne xun na naxanye yi e yengi luxi yire sarijanxin xɔn ma.

³³ Merari findixi Maxali nun Musi xabilane benban nan na. Ne nan Merari xabilane ra.

³⁴ E xɛmɛn naxanye tɛngɛ naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli sennin kɛmɛ firin.

³⁵ Suriyeli nan yi Merari xabilane mangan na, Abixali a diina. E yi e daaxadeni tɔnma Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxɔn nan ma.

³⁶ Merari xabilane yi e yengi lu Ala Batu Bubun buntine nun gaalanɛ† nun sɛnbɛtɛnnɛ nun bundɔxɔnɛ nun muranne xɔn e nun e ti seene birin,

³⁷ e nun a sansanna sɛnbɛtɛnna naxanye a rabilinni nun e bundɔxɔnɛ nun e gbangban seene nun e lutine.

³⁸ Musa nun Haruna nun a diine yi e daaxadeni tɔnma Naralan Bubun so dɛɛn nan yɛtagi, sogeteden binni. E yi yire sarijanxin wanle xun matoma a ra Isirayila kaane xa. Xa muxu gbɛtɛ yi a maso yire sarijanxin na, a yi faxama nɛn.

³⁹ Lewi bɔnsɔnna muxune birin Musa nun Haruna naxanye tɛngɛ xabila yɛɛn ma fata Alatalaa yamarin na, xɛmɛn naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e malanxina, muxu wuli mɔxɔɲɛn nun firin.

⁴⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Dii xɛmɛ singene birin tɛngɛ Isirayila kaane yɛ, naxanye barin bata dangu kike kedenna ra, i yi e xinle sɛbɛ kɛdin ma.

⁴¹ Lewi bɔnsɔnna muxune so nyii e jɔxɔn na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene jɔxɔn na. Alatala nan n tan na.”

⁴² Musa yi Isirayila kaane dii singene birin tɛngɛ, alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁴³ Dii xɛmɛ singen naxanye birin barin bata yi dangu kike kedenna ra, ne xinle sɛbɛxin lan muxu wuli mɔxɔɲɛn nun firin kɛmɛ firin tonge solofere e nun saxan nan ma.

⁴⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁴⁵ “Lewi bɔnsɔnna muxune tongo Isirayila kaane dii singene jɔxɔn na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene

jɔxɔn na. Lewi bɔnsɔnna muxune xa findi n gbeen na. Alatala nan n tan na.

⁴⁶ Bayo Isirayila dii singene wuya Lewi bɔnsɔnna muxune xa han muxu kɛmɛ firin tonge solofere e nun saxan, ne xunba daxin na a ra.

⁴⁷ Muxu kedenna xunba gbeti gbanan suulun na, gbeti gbananna naxan nawalima yire sarijanxini, naxan lanxi garamu fu ma.

⁴⁸ I xa na gbetin so Haruna nun a diine yii dii singene xunba seen na naxanye yi wuyaxi ayi.”

⁴⁹ Naxanye mi yi jɔxɔ yibiraxi Lewi bɔnsɔnna muxune ra, Musa yi ne xunba gbetin tongo.

⁵⁰ A yi Isirayila dii singene gbetin tongo han gbeti gbanan wuli keden kɛmɛ saxan tonge sennin e nun suulun, gbeti gbananna naxan nawalima yire sarijanxini.

⁵¹ Nayi, Musa yi xunba gbetin so Haruna nun a diine yii, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

4

Lewi bɔnsɔnna wanle

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

² “E Kehati xabilan muxune tɛngɛ Lewi yixɛtɛnɛ yɛ xabila yɛɛn nun denbaya yɛɛn ma.

³ E xɛmɛnɛ tɛngɛ keli jɛɛ tonge saxanna ma han jɛɛ tonge suulun, naxanye birin nɔɛ wanla kɛ Naralan Bubuni.”

⁴ “Kehati xabilan muxune xa wanli ito nan kɛ Naralan Bubuni: E xa e yengi lu se sarijanxi fisamantenne xɔn.

⁵ Yamaan na keli sigadeni, Haruna nun a diine xa yɛ masansan dugin ba, e yi a sa Layiri Sereya Kankiraan fari.

⁶ E yi sube kidi fajine sa a fari, e mɔn yi dugi mamiloxini bandun ne fan fari. E yi Kankiraan tongo tamine yitɔn.

⁷ E xa dugi mamiloxi gbɛtɛ sa Buru Rali Tabanla fari, e yi a goronne nun igelengenɛ nun minse saraxa saseene dɔxɔ na. Buru Ralixin naxanye na waxatin birin, ne xa lu tabanla fari.

† 3:36: 3.36 Nde a falama a “galalenne.”

⁸ E xa dugi gbeela so seene birin xunna, e yi sube kidi fajine so e birin xunna, e mən yi tabanla tongo tamine yitən.

⁹ E xa dugi mamiloxin so lenpu dɔxɔ seen nun lenpune nun e rawali seene nun tɛɛ kɔ seene nun e radɛgɛ turen xun na.

¹⁰ E xa ne birin mafilin sube kidi fajı bitinganni, e mən yi e sa e xali wudin fari.

¹¹ E xa dugi mamiloxin so saraxa gande xɛma daxin xun na, e yi sube kidi fajı bitinganna so na fan xun na. E mən yi a tongo tamine yitən.

¹² Muranna naxanye birin nawalima yire sarijanxini e xa ne malan, e yi e raxidi dugi mamiloxini, e yi kidi fajı bitinganna so e xun na, e yi e sa e xali wudin fari.

¹³ E xa xuben ba saraxa gande sula daxin fari, e yi dugi mamiloxin so a xun na.

¹⁴ E xa a saraxa waliseene birin dɔxɔ na fari: xube sa seene, suben tongo seene, xube kɔ seene, e nun wuli xuya goronne. E xa sube kidi fajı bitinganna so e xun na, e mən yi saraxa ganden tongo tamine yitən.

¹⁵ Haruna nun a diine na yelin muranne nun goron sarijanxine xunna soɛ, yamaan na keli sigadeni, Kehati xabilan muxune xa fa, e yi e xali. Koni e nama e yiin din se sarijanxine ra, alogo e nama faxa. Kehati xabilan muxune xa na seene xali naxanye Naralan Bubun kui.

¹⁶ Saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa a yengi lu lenpu turen nun wusulanna nun bogise saraxane nun masusan turen xən ma. A yi a yengi lu Ala Batu Bubun yiren birin xən ma e nun a kui seene nun muran sarijanxine nun a goronne birin.”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

¹⁸ “E Kehati xabilan muxune ratanga alogo e nama raxəri Lewi bənsənna ye.

¹⁹ E ito nan liga e xa alogo e nama faxa e na e maso se sarijanxi fisamantenne ra waxatin naxan yi: Haruna nun a diine singe xa so yire sarijanxini, e yi birin ti a wali ra, e nun a lan a xa naxan xali.

²⁰ Koni Kehati xabilan muxune nama so yire sarijanxini, e se sarijanxi fisamantenne to, hali ndedi, alogo e nama faxa.”

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²² “Gərisən yixetene fan tɛngɛ, xabila yɛɛn nun denbaya yɛɛn ma.

²³ I xa xɛmɛne tɛngɛ keli jɛɛ tonge saxanna ma han jɛɛ tonge suulun, naxanye nɔɛ wanla kɛ Naralan Bubuni.

²⁴ Gərisən yixetene xabilane wanle ni i ra e nun e lan e xa goronna naxanye xali:

²⁵ E xa Ala Batu Bubun dugine maxali, e nun Naralan Bubuna, a xunna soona, a kidi fajın naxanye sama a fari, dugin naxanye singanma Naralan Bubun so dɛɛn na,

²⁶ a sansanna dugin naxanye Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi a so dɛɛn na, e nun e lutine nun e singan seene birin.

²⁷ Gərisən xabilan muxune xa wali Haruna nun a diine yamarin bun. E tan nan a falama e xa e lan e xa naxan xali.

²⁸ Gərisən xabilan muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni. E xa wali saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

²⁹ “I xa Merari bənsənna muxune tɛngɛ xabila yɛɛn nun denbaya yɛɛn ma.

³⁰ I xɛmɛne birin tɛngɛ keli jɛɛ tonge saxanna ma han jɛɛ tonge suulunna, naxanye nɔɛ wanla kɛ Naralan Bubuni.”

³¹ “E wanla ni i ra Naralan Bubuni: E xa Ala Batu Bubun bun tiine xali, a gaalane,* a sɛnbɛtɛnne, a bundɔxɔne,

³² sansanna sɛnbɛtɛnne naxan bubun nabilinni, e bundɔxɔne, e gbangban wudine nun e lutine, e nun waliseene birin. E xa xɛmɛn birin goronna so a yii a naxan xalima.

³³ Merari bənsənna muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni, saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

³⁴ Musa nun Haruna nun yamaan man-gane yi Kehati xabilan muxune tɛngɛ xabila yɛɛn nun denbaya yɛɛn ma.

³⁵ Xɛmɛn naxanye birin bata yi jɛɛ tonge saxanna sɔtɔ han jɛɛ tonge suulunna, naxanye birin yi nɔɛ wanla kɛ Naralan Bubuni,

³⁶ ne yi tɛngɛ xabila yɛɛn ma, e lan muxu wuli firin kɛmɛ solofere tonge suulun nan ma.

³⁷ Kehati xabila xɛmɛne yatɛn nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tɛngɛ alo Alatala a yamari e ma kii naxan yi fata Musa ra.

* 4:31: 4.31 Nde a falama a “galalenne.”

³⁸ Gerison yixetene fan yi tēge xabila yēen nun denbaya yēen ma.

³⁹ Xēmen naxanye birin bata yi jēe tonge saxanna soto han jēe tonge suulun, naxanye birin yi nōe wanla kē Naralan Bubuni,

⁴⁰ ne yi tēge xabila yēen ma, e lan muxu wuli firin kēme sennin tonge saxan nan ma.

⁴¹ Gerison yixetene yaten nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tēge alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁴² Merari yixetene fan yi tēge xabila yēen nun denbaya yēen ma.

⁴³ Xēmen naxanye birin bata yi jēe tonge saxanna soto han jēe tonge suulunna, naxanye birin yi nōe wanla kē Naralan Bubuni,

⁴⁴ ne yi tēge xabila yēen ma, e lan muxu wuli saxan kēme firin nan ma.

⁴⁵ Merari yixetene yaten nan na ra. Musa nun Haruna yi e birin tēge alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra.

⁴⁶ Musa nun Haruna nun Isirayila man-gane yi Lewi bōnsōnna muxune birin tēge xabila yēen nun denbaya yēen ma.

⁴⁷ Xēmen naxanye birin bata yi jēe tonge saxanna soto han jēe tonge suulun, naxanye birin yi Naralan Bubun wanla kēma, e mōn yi a xali,

⁴⁸ e malanxin lan muxu wuli solomasexē kēme suulun tonge solomasexē nan ma.

⁴⁹ E yi e tēge alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra. Birin yi ti a wanla ra, e nun a lan a xa goronna naxan maxali, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

5

Muxu sarijantarene fe

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Isirayila kaane yamari a e xa na kanna ramini yamaan daaxaden fari ma fure jaxin naxan fatin ma hanma faxunna min-ima muxun naxan bari boden ma hanma naxanye xōsixi binbin xōn.

³ Xa xēmen na a ra hanma jaxanla, ε xa e ramini yamaan daaxaden fari ma, alogo e nama daaxaden naxōsi, n luma ε tagi denaxan yi.”

⁴ Isirayila kaane yi na liga, e yi e ramini yamaan daaxaden fari ma, e yi a liga alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi.

Kala tixine xa yitōn

⁵ Alatala yi a fala Musa xa,

⁶ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xēmena nde hanma jaxanla nde hake yo liga muxu gbete ra, a bata tinx-intareyaan liga Alatala ra. Na kanna bata findi yulubi tongon na.

⁷ Fō a xa a ti a haken na nen, a yi a se kalaxin jōxōn naxete a kanna ma, a yi a se kalaxin saren yaganna dōxōde firin sa a fari.

⁸ Xa se kanna faxa, a bari bode mi na naxan na gbetin nasuxē, na seen lan a xete Alatala ma, a so saraxaraliin yii, sa kontonna fari Ala solona seen na a xa.

⁹ Isirayila kaane fama saraxa sarijanxin naxanye ra, saraxaraliin nan gbee ne ra.

¹⁰ Muxun na naxan nasarijan, a na lig-axi a yete nan xa. Muxun na naxan so saraxaraliin yii, na luma a tan nan yii.”

Sariyana lan xōxōlōnna ma

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹² a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xēmena nde a jaxanla mi tinxin, a a xēmen yanfa,

¹³ e nun xēme gbete yi kafu, xa a xēmen mi a to, jaxanla yi a yete raxōsi wundoni, koni xa a li sere mi na, a mi suxu na feen xun na,

¹⁴ xa xōxōlōn xaxinla so na xēmeni, a sike a jaxanla ma, xa a li a xōsixi hanma a mi a ligaxi,

¹⁵ nayi, na xēmen xa a jaxanla xali saraxaraliin fēma. A xa murutu fupin kilo saxan xali bogise saraxan na. A nama ture sa na murutuni, a nama wusulan sa a fari, amasoto xōxōlōnna bogise saraxan na a ra. Marabira seen na a ra hake tongoxin ma.

¹⁶ Saraxaraliin xa jaxanla maso, alogo a xa ti Alatala yetagi.

¹⁷ A xa ige rasarijanxin tongo fēpēna nde kui, a yi Ala Batu Bubun burunburunna sa a yi.

¹⁸ Jaxanla naxan tima Alatala yetagi, a xa na labaranna ba, a yi bogise saraxan so a yii jōxō lu seen na a haken xōn xōxōlōnna bogise saraxan na. Saraxaraliin xa na ige lōxōn suxu a yii, naxan fama dangan na.

¹⁹ A xa jaxanla rakolo, a naxa, ‘Xa ε nun xēme gbete mi kafuxi, i mi i ya xēmen yan-faxi, i mi xōsi fe rabaxi xabu i dōxō xēme tao

ra, i xa ratanga dangani ito ma ige lōxōni ito fama naxan na.

²⁰ Koni xa i bata i ya xēmen yanfa, i yi i yete raxōsi, xa e nun xēme gbete bata kafu xabu i dōxō xēme taa ra,

²¹ nayi, saraxaraliin xa naxanla rakōlo dangani ito ra, 'Alatala xa a liga, i doyen, i kuiin yi mate i ra, yamaan yi i danga, e yi i mafala.

²² Igeni ito naxan fama dangan na, na xa so i fatini, a yi i kuiin mate i ra, i yi doyen.' Naxanla xa a ratin, a naxa, 'Amina, amina!'

²³ "Saraxaraliin xa dangani itoe sebe walaxana nde ma, a yi e xa ige yilōxin na.

²⁴ A xa ige xōlen so naxanla yii naxan fama dangan na, a a min, alogo a xa so a fatin xōn, a xōlo ayi.

²⁵ Saraxaraliin xa xōxōlōnna bogise saraxan tongo naxanla yii, a a yita Alatala ra a yii, a yi a xali saraxa ganden dēxōn.

²⁶ A xa a yiin ye keden ba a ra, nōxō lu seen na Ala xōn, a yi a sa tēni saraxa ganden fari. Na xanbi ra, naxanla yi igen min.

²⁷ Xa a bata a yete xōsi, a a xēmen yanfa, a na igen min naxan fama dangan na, na a tōrōma nēn, a a kuiin mate a ra, a yi doyen. Na naxanla findima nēn danga muxun na yamaan tagi.

²⁸ Koni, xa na naxanla mi a yete xōsixi, a sarijan, fefe mi a sōtōma, a mōn nōe diine barē nēn.

²⁹ Xōxōlōnna sariyan nan na ra naxanla xa naxan bata a xēmen yanfa, a a yete xōsi,

³⁰ hanma xōxōlōn xaxinla na so xēmen naxan yi, a na sogin a naxanla ma. A xa ti Alatala yetagi, saraxaraliin yi sariya seβexini itoe birin nakamali a ma.

³¹ Xēmen mi hake yo tongoxi, koni naxanla a haken goronna tongoma nēn."

6

Nasiri de ti fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Xa xēmēna nde hanma naxanla nde a de ti, a a xa lu Alatalaa wanla ra Nasiri muxun na,

³ na kanna xa a me dōlōn na e nun na minse sifane, hali manpa muluxunxina. A nama minse yo min naxan nafalaxi manpa bogin na, a nama manpa bogi xinden hanma a xaraxin don.

⁴ A nēma a Nasiri de tiin nakamalima, a nama sese don naxan kelixi manpa binle* yi, hali a xōnne hanma a dagina.

⁵ A nēma a Nasiri de tiin nakamalima, biden nama a xunna li. A xa lu Alatalaa wanla ra han na waxati falaxin yi kamali. A xa sarijan, a xa a xunseβen lu kuye ayi.

⁶ A nēma Alatalaa wanla ra, a nama a maso binbin na.

⁷ Hali a baba hanma a nga hanma a ngaxakedenna nde faxa, a nama a yete xōsi, a so binbin xun ma. Amasōto a xunseβen findixi taxamasenna nan na, a a tan bata lu Alaa wanla ra.

⁸ A nēma Alaa wanla ra waxatin naxan birin yi, a sarijan Alatala yetagi."

⁹ "Xa muxuna nde faxa a fēma, a xunseβe ralixin bata raharamu. A xa a xunna bi a rasarijan lōxōni, xii soloferede lōxōni.

¹⁰ Xii solomasēxede lōxōni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin xali saraxaraliin fēma Naralan Bubun so dēen na.

¹¹ Saraxaraliin xa keden faxa yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan dixin na, a Ala solona a xa. Amasōto a bata lu binbin fēma. Na lōxōni, a mōn xa a xunna rasarijan.

¹² Nayi, na kanna mōn xa a de ti waxatin de suxu, a yi kontonna jee kedenna ba yangin saraxan na Alatala xa. Waxatin naxan bata yi dangu, na mi a kui, amasōto a xōsi nēn benun a de tiin xa kamali."

¹³ "Sariyan ni ito ra Nasiri de tiin ma. A waxati saxon na kamali, e xa fa a ra Naralan Bubun so dēen na.

¹⁴ A xa fa kiseni itoe ra Alatala yetagi: kontonna jee kedenna fe mi naxan na saraxa gan dixin na, yexee gilen jee kedenna fe mi naxan na yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden fe mi naxan na bōje xunbeli saraxan na.

¹⁵ A mōn yi fa na saraxane bogise nun minse saraxane ra e nun burun san-gatanna ye keden buru rate seen† mi naxan

* 6:4: 6.4 Wudi binla nde na yi, mēn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitōnma alo manpana e gbee kiini.

† 6:15: 6.15burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

yi, e nun buru xunne naxan nafalaxi murutu fupin na naxan basanxi turen na, e nun buru yilenlenixine turen saxi naxanye ma.

¹⁶ Saraxaraliin xa ne yita Alatala ra, a yi yulubi xafari saraxan ba e nun saraxa gan daxina.

¹⁷ A mən xa kontonna ba bəne xunbeli saraxan na Alatala xa, e nun buru ratetaren naxanye sangatanna kui e nun bogise saraxane nun minse saraxane.

¹⁸ Na waxatini, Nasiri muxun xa a xunna bi Naralan Bubun so deen na bayo a bata yi a xunna fi Ala ma. A yi a xun se xene sa teeni naxan bəne xunbeli saraxan bun.

¹⁹ Nasiri muxun na a xunna bi, saraxaraliin xa kontonna balaxa jinxin so a yii, e nun buru xun keden nun burudi keden keli sangatanna kui, buru rate se mi naxanye yi.

²⁰ Saraxaraliin xa e yita Alatala ra se ralixin na. E sarijan. Saraxaraliin nan gbee e ra, sa danban nun a kanken fari naxanye daxa e yita Ala ra. Na xanbi ra, Nasiri muxun nəe manpaan minje nen.”

²¹ “Sariyan nan na ra lan Nasiri muxuna kiseen ma bayo a bata a de ti a a xa lu Alatalaa wanla ra. Xa fere na a xa, a mən nəe nde se a fari. A xa a de tiin nakamali alo Nasiri muxuna sariyana a falaxi kii naxan yi.”

Saraxaraliin dubana

²² Alatala yi a fala Musa xa,

²³ a a xa a fala Haruna nun a diine xa, a e xa duba Isirayila kaane xa ikimaan na:

²⁴ Alatala xa i baraka,
a i kantan!

²⁵ Alatala nərən xa godo i ma,
a kininkinin i ma!

²⁶ Alatala xa a yengi dəxə i xən,
a bəne xunbenla fi i ma!

²⁷ E na duba Isirayila kaane xa n xinli, n tan e barakama nen.

7

Isirayila mangane kiseene fe

¹ Musa yelin Ala Batu Bubun tiye ləxən naxan yi, a yi a masusan turen na a rasarijan xinla ma e nun a muranne birin. A mən yi saraxa ganden nun a goronne masusan, a e rasarijan.

² Nayi, Isirayila mangane yi fa kiseene ra. Denbaya xunne nan yi ne ra naxanye yamaan tenge, bənsən mangane.

³ E yi fa e kiseene ra Alatala yetagi: Wontoro xunna soxin sennin e nun jinge fu nun firin. Manga firin, wontoro keden, manga keden jinge keden. E yi fa ne ra Ala Batu Bubun yetagi.

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁵ “Kiseene rasuxu e yii alogo e xa Naralan Bubun wanla ke. E xa yitaxun Lewi bənsənna ra, naxan lanje e wanle ma.”

⁶ Nayi, Musa yi wontorone nun jingene rasuxu, a yi e yitaxun Lewi bənsənna ra.

⁷ A yi jinge naanin nun wontoro firin so Gerisən xabilan yii, alogo e wanla xa sənəya.

⁸ A yi jinge solomasexe nun wontoro naanin so Merari xabilan yii, alogo e wanla xa sənəya. E birin yi walima Itamaraa yamarin bun, saraxarali Harunaa diina.

⁹ Koni, a mi se so Kehati xabilan yii, amasəto e yi tixi se sarijanxi fisamantenne maxanla nan na, naxanye tongoma tungunna ma.

¹⁰ Saraxa ganden masusan ləxən naxan yi turen na alogo a wanla xa fəlo, mangane yi e kiseene xali saraxa ganden yetagi.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Ləxə yo ləxə manga keden xa fa a kiseene ra, alogo wanla xa fəlo saraxa ganden yetagi.”

¹² Aminadabo a dii Naxason yi fa Yuda bənsənna kiseene ra xii singe ləxəni.

¹³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti dixin keden naxan binyen yi lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti dixin keden naxan binyen lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

¹⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

¹⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna je keddenna saraxa gan dixin na,

¹⁶ kəto keden yulubi xafari saraxan na,

¹⁷ jinge firin e nun konton suulun nun kəto suulun, e nun yexeen je keden keddenna suulun, bəne xunbeli saraxan na.

Ne nan findi Aminadabo a dii Naxason ma kiseene ra.

¹⁸ Suwari a dii Nataneli, Isakari bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii firinde ləxəni.

¹⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

²⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

²¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

²² koto keden yulubi xafari saraxan na,

²³ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Suwari a dii Nataneli a kiseene ra.

²⁴ Xelon ma dii Eliyabi, Sabulon bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii saxande ləxəni.

²⁵ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

²⁶ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

²⁷ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

²⁸ koto keden yulubi xafari saraxan na,

²⁹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Xelon ma dii Eliyabi a kiseene ra.

³⁰ Sedewuri a dii Elisuri, Ruben bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii naaninde ləxəni.

³¹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen

binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

³² xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

³³ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

³⁴ koto keden yulubi xafari saraxan na,

³⁵ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Sedewuri a dii Elisuri a kiseene ra.

³⁶ Surisadayi a dii Selumiyeli, Simeyon bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii suulunde ləxəni.

³⁷ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

³⁸ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

³⁹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁴⁰ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁴¹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Surisadayi a dii Selumiyeli a kiseene ra.

⁴² Dewuyeli a dii Eliyasafi, Gadi bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii senninde ləxəni.

⁴³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁴⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁴⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁴⁶ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁴⁷ jinge firin e nun konton suulun nun kəto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bəje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Dewuyeli a dii Eliyasafi a kiseene ra.

⁴⁸ Amixudi a dii Elisama, Efirami bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii soloferede ləxəni.

⁴⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁵⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁵¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁵² kəto keden yulubi xafari saraxan na,

⁵³ jinge firin e nun konton suulun nun kəto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bəje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Amixudi a dii Elisama kiseene ra.

⁵⁴ Pedasuri a dii Gamaliyeli, Manase bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomasexede ləxəni.

⁵⁵ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁵⁶ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁵⁷ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁵⁸ kəto keden yulubi xafari saraxan na,

⁵⁹ jinge firin e nun konton suulun nun kəto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bəje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Pedasuri a dii Gamaliyeli a kiseene ra.

⁶⁰ Gidewoni a dii Abidan, Bunyamin bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomanaaninde ləxəni.

⁶¹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁶² xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁶³ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁶⁴ kəto keden yulubi xafari saraxan na,

⁶⁵ jinge firin e nun konton suulun nun kəto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bəje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Gidewoni a dii Abidan ma kiseene ra.

⁶⁶ Amisadayi a dii Axiyeseri, Dan bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii fude ləxəni.

⁶⁷ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁶⁸ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁶⁹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁷⁰ kəto keden yulubi xafari saraxan na,

⁷¹ jinge firin e nun konton suulun nun kəto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bəje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Amisadayi a dii Axiyeseri a kiseene ra.

⁷² Okiran ma dii Pagiyeli, Aseri bənsənnə mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun kedende ləxəni.

⁷³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁷⁴ xεma goronna naxan lanxi garamu kεmε ma, a rafexi wusulanna ra,

⁷⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jεε kedenna saraxa gan daxon na,

⁷⁶ kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

⁷⁷ jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yεxεen jεε keden kedenna suulun, bɔjε xunbeli saraxan na. Ne nan findi Okiran ma dii Pagiyeli a kiseene ra.

⁷⁸ Enan ma dii Axira, Nafatali bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun firinde lɔxɔni.

⁷⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxon keden naxan lanxi garamu wuli keden kεmε saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxon naxan lanxi garamu kεmε solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁸⁰ xεma goronna naxan lanxi garamu kεmε ma, a rafexi wusulanna ra,

⁸¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jεε kedenna saraxa gan daxon na,

⁸² kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na,

⁸³ jinge firin e nun konton suulun nun kɔtɔ suulun, e nun yεxεen jεε keden kedenna suulun, bɔjε xunbeli saraxan na. Ne nan findi Enan ma dii Axira a kiseene ra.

⁸⁴ Isirayila denbaya xunne birin ma kiseene ni i ra, e naxanye fi saraxa ganden masusan lɔxɔni alogo a wanla xa fɔlɔ: goronna gbeti daxon fu nun firin, wuli xuya goronna gbeti daxon funun firin, xεma goronna fu nun firin.

⁸⁵ Goronna gbeti daxon keden kedenne birin yi lanxi garamu wuli keden kεmε saxan ma, wuli xuya goronne fan, garamu kεmε solofere. Na seene birin malanxin lanxi gbeti kilo mɔxɔjɛn nun naanin nan ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan.

⁸⁶ Goronna xεma daxon keden kedenne birin yi lanxi garamu kεmε nan ma. E fu nun firinne malanxina, garamu wuli keden kεmε firin. E yi rafexi wusulanna ra.

⁸⁷ E fa xuruseen naxanye ra saraxa gan daxon na: tura bulan fu nun firin, konton fu nun firin, yεxεen jεε kedenna fu nun

firin, e nun e bogise saraxane. E yi fa kɔtɔ fu nun firin na yulubi xafari saraxan na.

⁸⁸ E fa xuruseen naxanye ra bɔjε xunbeli saraxan na: tura mɔxɔjɛn nun naanin, konton tonge sennin, kɔtɔ tonge sennin e nun yεxεen jεε keden kedenna tonge sennin. Ne nan findi kiseene ra alogo saraxa ganden wanla xa fɔlɔ a masusan xanbini.

⁸⁹ Musa nεma yi soε Naralan Bubuni falatideni Ala xa, a yi Ala xuiin mεma maleka gubugubu kan sawura firinne nan longori ra Layiri Sereya Kankiraan dεraganla xun ma, Ala solonadena. A yi falan tima a xa.

8

Lεnpune dɔxɔsena fe

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Haruna xa, a naxa, “I na lεnpu soloferene dɔxɔ waxatin naxan yi, e lan e yi lεnpu dɔxɔ seen yεtagini yalan.”

³ Haruna yi na liga. A lεnpune dɔxɔ alogo e xa e dɔxɔ seen yεtagini yalan alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁴ Lεnpune dɔxɔ seen yi rafalaxi xεma bɔnbɔxin nan na, keli a sanna ma han a fuge sawurane, alo Alatala a yita Musa ra kii naxan yi.

Lewi bɔnsɔnna muxune rasarijan

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁶ “Lewi bɔnsɔnna muxune ba Isirayila kaan bonne ye, i yi e rasarijan.

⁷ I xa e rasarijan ikiini: I xa marasarijan igen xuya e ma, na xanbi ra e xa e fati ma xabene birin bi, e yi e dugine xa, alogo e xa sarijan.

⁸ E xa tura bulan keden tongo, e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na a bogise saraxan na, i yi tura bulan gbete tongo yulubi xafari saraxan na.

⁹ I yi Isirayila yamaan birin malan, i yi Lewi bɔnsɔnna muxune xili Naralan Bubun yεtagi.

¹⁰ I xa Lewi bɔnsɔnna muxune maso Alatala yεtagi, Isirayila kaane yi e yiine sa e fari.

¹¹ Haruna xa Lewi bɔnsɔnna muxune yita Alatala ra se ralixin na Isirayila kaane tagi alogo e xa Alatala wanla fɔlɔ.

¹² Na xanbi ra, Lewi bənsənnə muxune xa e yiine sa tura firinna xunne fari. Na keden xa ba Alatala xa yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxin na, Ala solona seen na Lewi bənsənnə muxune xa.

¹³ I xa Lewi bənsənnə muxune ti Haruna nun a diine yetagi, e yi e yita Alatala ra se ralixin na.

¹⁴ Na kiini, i xa Lewi bənsənnə muxune ba Isirayila kaan bonne tagi, Lewi bənsənnə muxune yi findi n gbeen na.

¹⁵ I na Lewi bənsənnə muxune rasarijan i yi e yita n na se ralixin na, e xa fa e wanle kɛ Naralan Bubuni.

¹⁶ Amasəto e bata findi n gbeen na mumɛ! N bata e tongo n gbeen na Isirayila dii xeme singene birin jəxən na.

¹⁷ Amasəto n gbeen nan Isirayila dii xeme singene birin na, a muxune nun a subene. Xabu n Misiran yamanan dii singene faxa ləxəni, n bata Isirayila dii singene ramara n yete xa.

¹⁸ Koni n Lewi bənsənnə muxune nan tongoxi alogo e xa Isirayila dii xeme singene jəxə yibira.

¹⁹ N ne nan soma Haruna nun a diine yii Isirayila kaane tagi, alogo e xa Naralan Bubun wanle kɛ Isirayila kaane xa, e yi Ala solona e xa. Nayi, fitina fe mi Isirayila kaane sətəma, e na e maso yire sarijanxin na.”

²⁰ Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan birin yi na liga Lewi bənsənnə muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²¹ Lewi bənsənnə muxune yi e yete rasarijan, e e dagine xa. Haruna yi e yita Alatala ra se ralixin na, a yi Ala solona e xa alogo e xa sarijan.

²² Na xanbi ra, Lewi bənsənnə muxune yi fa e wanla fəlo Naralan Bubuni, Haruna nun a diine yamarin bun. E yi a liga Lewi bənsənnə muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁴ “Lewi bənsənnə muxune luma ikiini: Xemen naxanye barin bata dangu jee məxəjen nun suulunna ra, ne xa fa wali-deni Naralan Bubuni.

²⁵ Koni, e na jee tonge suulunna sətə siimayaan na, e xa wanla dan.

²⁶ E nəe e ngaxakedenne maliye nən wali-deni Naralan Bubuni, koni e yeteen nama a wanla kɛ. I xa wanle taxu Lewi bənsənnə muxune ra na kiini.”

9

Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla

¹ Alatala yi falan ti Musa xa Sinayi tonbonni, e minin jee firinden kike singeni Misiran yamanani. A yi a fala, a naxa,

² “Isirayila kaane xa Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba a waxatini.

³ E xa a liga kiken i to xii fu nun naaninde ləxən jənbanna ra, alo a fe yamarine nun a sariyane kii naxan yi.”

⁴ Musa yi na rali Isirayila kaane ma, a e xa Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba.

⁵ E yi na liga kike singen xii fu nun naaninde jənbanna ra, Sinayi tonbonni. E yi a birin liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁶ Koni, muxuna nde yi na naxanye bata yi e yiin din binbin na. E yi xəsixi na ləxəni, e mi yi nəe Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla rabɛ. E yi siga Musa nun Haruna fəma,

⁷ e yi a fala Musa xa, e naxa, “Nxu bata xəsi binbin xən. Koni, nanfera nxu mi nəe nxə saraxane bɛ Alatala xa alo Isirayila kaan bonne a waxatini?”

⁸ Musa yi e yabi, a naxa, “E dija han n xa a kolon Alatala naxan yamarima e fe yi.”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa e tan nde hanma e yixetena nde xəsixi binbin xən, hanma xa e sa sigatini, a mən nəe Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla rabɛ nən Alatala xa.

¹¹ E xa sanla raba kike firinden xii fu nun naaninde ləxən jənbanna ra. E yexɛɛ diin don e nun buru ratetarene nun jəxənde xələne.

¹² E nama sese lu han xətənni, e nama a xənnə yigira. E na Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba, e xa a yamarine birin suxu.

¹³ Koni xa muxuna nde tondi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla rabɛ a waxatini, anu a mi xəsixi, a mi sigatini, a kedima nən Isirayila yamani, a to mi saraxan baxi Alatala xa a waxatini. Na kanna a yulubin goronna tongoma nən.

¹⁴ Xəjen naxanye dəxi e tagi, xa ne wa Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba feni

Alatala xa, e lan e yi a sariyane nun a yamarine suxu. Sariyane lan birin xa, Isirayila kaan nun xəjɛna.”

Alatala nərəna
Xərɔyaan 40.34-38

¹⁵ Ala Batu Bubun ti ləxən naxan yi, Layiri Sereya Bubuna, kundaan yi so a xun na. Keli jɪnbanna ma han xətənni, na kundaan yi dəgema nən alo tɛna.

¹⁶ Kundaan yi lu a xun ma, koni kəɛn na, a yi lu alo tɛna.

¹⁷ Na kundaan na yi ba bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane yi kelima nən sigadeni. Kundaan na ti dənaxan yi, Isirayila kaane yi e daaxadeni tən mənɪ.

¹⁸ Isirayila kaane yi sigama Alatalaa yamarin nan ma, e mən yi e daaxadeni tənma Alatalaa yamarin nan ma. Fanni kundaan yi Ala Batu Bubun xun ma, e yi luma daaxadeni nən.

¹⁹ Xa kundaan yi lu Ala Batu Bubun xun ma waxati xunkuye, Isirayila kaane yi Alatalaa yamarin suxuma nən. E mi yi sigama.

²⁰ Waxatina nde, kundaan yi luma nən Ala Batu Bubun xun ma xii dando. E yi luma daaxadeni Alatalaa yamarin nan ma, e yi sigama a yamarin nan ma.

²¹ Waxatina nde kundaan yi luma nən yire kedenni keli jɪnbanna ma han na xətən bode, koni a na yi ba xətənni tun, e yi sigama nən. Kəɛn nun yanyina, kundaan na yi ba, e fan yi kelima nən.

²² Xa a lu Ala batu bubun xun ma xii firin hanma kike keden, hanma jɛɛ keden, Isirayila kaane yi luma nən daaxadeni. E mi sigə mumɛ, fə a na ba waxatin naxan yi.

²³ Isirayila kaane yi daaxama hanma e yi kelima daaxadeni Alatalaa yamarin nan ma. E yi Alatalaa yamarine suxuma, a naxanye fi e ma fata Musa ra.

10

Gbeti Xətane

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Xəta firin nafala gbeti bənbəxin na yamaan xili sena malanni e nun yamaan nakeli sena sigadeni.

³ Na xəta firinne na fe waxatin naxan yi, yamaan birin xa e malan i fəma Naralan Bubun so dɛn na.

⁴ Xa xəta keden nan fe, mangane nan gbansan xa e malan i fəma, Isirayila xabila xunne.

⁵ Xa xətaan bata fe, bənsənna naxanye dəxi Naralan Bubun sogetedeni, ne xa keli sigadeni.

⁶ Xətaan na fe a firindeni, naxanye dəxi yamaan daaxaden yiifari fəxəni, ne xa keli sigadeni. Xəta xuiin nan yamaan nakelima sigadeni.

⁷ Xətaan xa fe kii gbɛtɛ yi alogo yamaan xa e malan.”

⁸ “Saraxarali Harunaa diine nan lan e xətaan fe. Habadan sariyan nan na ra ɛ yixetene birin xa.”

⁹ “E na keli ɛ yaxune yengɛdeni naxanye ɛ jaxankatama ɛ yamanani, ɛ xa xətane fe. Alatala a yengi luma nən ɛ xən ma, ɛ Ala, a yi ɛ rakisi ɛ yaxune ma.

¹⁰ E xa xətaan fe jaxaxaxa waxatine nun sali ləxəne nun kike nənɛ sanle birin yi, ɛ nɛma saraxa gan daxine nun bəjɛ xunbeli saraxane bɛ waxatin naxan yi. N yi n yengi lu ɛ xən. Alatala nan n tan na, ɛ Ala.”

E yi keli Sinayi tonbonni

¹¹ Kike firinden xii məxəjɛdeni, e minin jɛɛ firindeni Misiran bəxəni, kundaan yi ba Layiri Sereya Bubun xun ma.

¹² Isirayila kaane yi kiraan suxu, e keli Sinayi tonbonni. Kundaan yi siga han a sa ti Paran tonbonni.

¹³ E keli singen nan yi na ra Alatalaa yamarin ma fata Musa ra.

¹⁴ Yuda bənsənna ganle nan singe kiraan suxu, e taxamasenna bun. E ganle yi Aminadabo a dii Naxason ma yamarin nan bun.

¹⁵ Isakari bənsənna ganla yi Suwari a dii Natanɛli a yamarin nan bun.

¹⁶ Sabulon bənsənna ganla yi Xelən ma dii Eliyabi a yamarin nan bun.

¹⁷ Ala Batu Bubun yi wayan, Gərisən yixetene nun Merari yixetene yi a xali e yii.

¹⁸ Rubən bənsənna ganle yi siga e taxamasenna bun Sedewuri a dii Elisuri a yamarin bun.

¹⁹ Simeyən bənsənna ganla yi Surisadayi a dii Selumiyeli a yamarin nan bun.

²⁰ Gadi bənsənna ganla yi Dewuyeli a dii Eliyasafi a yamarin nan bun.

²¹ Kehati xabilan muxune yi siga se saripənxine xale Lewi bənsənna muxun bonne fəxə ra alogo e xa Ala Batu Bubun ti benun se saripənxine xa yamaan daaxaden li.

²² Efirami bənsənna ganle yi siga e taxamasenna bun Amixudi a dii Elisama yamarin nan bun.

²³ Manase bənsənna ganla yi Pedasuri a dii Gamaliyeli a yamarin nan bun.

²⁴ Bunyamin bənsənna ganla yi Gideon a dii Abidan ma yamarin nan bun.

²⁵ Dənxən na, Dan bənsənna ganle yi siga ganla bonne fəxə rakantənjə e taxamasenna bun, Amisadayi a dii Axiyeseri a yamarin bun.

²⁶ Aseri bənsənna ganle yi Okiran ma dii Pagiyele a yamarin nan bun.

²⁷ Nafatali bənsənna ganla yi Enan ma dii Axira yamarin nan bun.

²⁸ Isirayila ganle yi yəbama na kii nin sigatini.

²⁹ Musa yi a fala Reyuli a dii Xobabi xa, Midiyan kaana, Musa bitanna, a naxa, “Nxu sigan yireni Alatala naxan fixi nxu ma. Fa nxu fəxə ra, nxu fe fajin ligə i xa, amasəto Alatala bata fe fajine ragidi Isirayila ma.”

³⁰ Hobabi yi a yabi, a naxa, “En-ən. N xetema n konna nin n ma yamaan dənaxan yi.”

³¹ Musa mən yi a fala, a naxa, “Yandi, i nama keli nxu fəma. I daaxade fajine kolon tonbonni. I luyə alo nxu yəena.

³² Xa i nxu mati, en birin nan Alatalaa se fajine sətoma.”

³³ Isirayila kaane yi keli Alatalaa geyani, e sigan ti xii saxan. Alatalaa Layiri Kankiraan yi tixi e yəe ra alogo a xa matabu yirena nde fen e xa.

³⁴ Alatalaa kundaan yi e xun ma yanyin na, e to yi kelima daaxadeni.

³⁵ Layiri Kankiraan na yi keli sigadeni waxati yo yi, Musa yi a falama nən, a naxa, “Alatala, keli, i xa i yaxune raxuya ayi, i rapaxu muxune yi e gi i yəe ra!”

³⁶ Layiri Kankiraan yi tima waxatin naxan yi, Musa yi a falama nən, a naxa, “Alatala, fa Isirayila kaa wuli wuli wuyaxine tagi!”

11

Alatalaa tēna

¹ Ləxəna nde yamaan yi lu e mawugə e tərəne fe ra. Alatala to na mē, a yi xələ, a yi tēen nafa e tagi naxan yamaan daaxaden də kinkina ndee gan.

² Yamaan yi sənəxə Musa ra. Musa yi Alatala maxandi, tēen yi tu.

³ E yi mənna xili sa Tabəra,* amasəto Alatalaa tēen nagodo nən mənni.

Xəyyin yi yamaan suxu

⁴ Ləxəna nde xəyyin yi muxu kobine suxu yamaan yə. Isirayila kaane yətēen yi lu wugə, e naxa, “En suben don daxin sətə di?”

⁵ Nxu nxu mirima yəxene ma nxu naxanye don Misiran yi naxanye sare mi yi fima e nun kəkunbane nun janle nun sabi dēene nun yabane nun sabi gbətene.

⁶ Iki nxu niin bata yinaxu nxu ma, donse yo mi toma fə Manna donseni ito!†

⁷ Manna donseen yi luxi alo se xəri xunxurin naxanye yəe rafixa alo wudi igena.

⁸ Yamaan yi minima na nan makədeyi, e yi a kunba gəmənen ma hanma e a din wunla kui. Na xanbi ra, e mən yi nəe a jinjə nən hanma e yi a gan burudine ra. A yi jaxun alo burun naxan gilinxi turen na.

⁹ Manna donseen yi godoma kəēen nan na xiila godo waxatini.

¹⁰ Musa yi Isirayila kaane mawuga xuiin mē, e yi malanxi denbaya yəen ma e bubune so dēene ra. Alatala yi xələ han! Musa fan yi kəntəfili,

¹¹ a yi a fala Alatala xa, a naxa, “I n tərəma nanfera? Nanfera n mi fa rafan i ma? Nanfera i yamani ito goronna dəxi n tan xun ma?”

¹² N tan nan fudi tongoxi yamani ito ra ba? N tan nan e barixi ba? Nanfera i naxa a n xa itoe banba alo dii ngana, han na yamanani i bata e benbane tuli sa naxan na?

* **11:3: 11.3Tabəra** bunna nēen fa fala “Tēna.” † **11:6: 11.6Manna donsena** a fe mato Xəryəaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

¹³ N suben sətən minən yi yamani ito birin xa? E wugama n fəxə ra, e naxa, “Suben so nxu yii!”

¹⁴ N kedenna mi nəe yamani ito goronna tonge. A gbo n ma.

¹⁵ Benun i xa ito liga n na, n faxa keden na! Xa n nafan i ma, i nama tin n xa n ma tərən to.”

¹⁶ Alatala yi Musa yabi, a naxa, “Isirayila fonna muxu tonge solofere malan, i naxanye kolon Isirayila yamaan fonne nun kuntigine ra. I fa e ra Naralan Bubuni, alogo e xa ti i dɛxən mɛnni.

¹⁷ N godoma nən i fəma mɛnni n falan ti i xa. N na n ma Nii Sarijanxina ndedi bama nən i yi, n yi a sa e yi. Nayi, e nəe i maliye nən yamani ito goronna tongodeni alogo i kedenna nama fa a tongo.

¹⁸ I xa a fala yamaan xa, i naxa, “E e yeɛ rasarijan tilaa fe ra e suben donma waxatin naxan yi. Alatala bata e mawuga xuine mɛ e to a fala, e naxa, “En suben sətəma di? Misiran yamanan nan fisa!” Iki, Alatala suben soma nən e yii. E fan a donma nən.

¹⁹ E mi ləxə keden hanma firin dixin sətɛ, hali xi suulun, xii fu, hanma xii məxəɲɛ,

²⁰ koni e suben donma nən kike keden, han a mini e jəɲɛni, a rəɲaxu e ma. Amasəto e bata e mɛ Alatala ra naxan e tagi, e to wuga a yeɛtagi, e naxa: Nanfera nxu minixi Misiran yi?”

²¹ Musa yi a fala, a naxa, “N tan be xɛmɛ wuli kɛmɛ sennin tagi naxanye sigatini e sanni, anu, i a falama, a i suben soma e yii nən kike keden!

²² Xa nxu yeɛɛn nun siin nun ɲinge kurune birin faxa, ne a liye ba? Xa nxu baan yeɛɛne birin suxu, ne a liye ba?”

²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “N sənben go, na mi a liye? I fama a todeni n naxan falaxi xa a ligɛ.”

Alaa Nii Sarijanxin nun fonne

²⁴ Musa yi mini, a yi a fala yamaan xa Alatala naxan falaxi. A yi Isirayila fonna muxu tonge solofere malan Naralan Bubun nabilinni.

²⁵ Alatala yi godo kundaan yiyani, e nun Musa yi falan ti. A yi a Nii Sarijanxina

ndedi ba Musa yi, a yi a ragodo fori tonge soloferene ma. Alaa Nii Sarijanxin to godo e ma, e yi waliyiya falane ti fəlo, koni e mi yanfan.

²⁶ Muxu firin, Elidadi nun Medadi, ne yi daaxadeni. E yi yatəxi fonne ra, koni e mi siga Ala Batu Bubuni. Koni, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e fan ma, e yi waliyiya falane ti fəlo daaxadeni.

²⁷ Banxulanna nde yi siga, a a fala Musa xa, a naxa, “Elidadi nun Medadi nabiya falane tima daaxadeni!”

²⁸ Nunu a dii Yosuwe naxan yi Musa malima xabu a dii jəɲɛyani, na yi a xuini te, a naxa, “Musa, n kanna, e rati!”

²⁹ Musa yi a yabi, a naxa, “I e maxəxələnma n xa nən ba? Alatala xa yamaan birin findi nabine ra! Ala xa a Nii Sarijanxin nagodo e birin ma!”

³⁰ Nayi, Musa nun Isirayila fonne yi siga daaxadeni.

Dəməne fe

³¹ Alatala yi foyen nafa keli baani, naxan fa dəməne ra daaxadeni. E yi godo e sa e bode fari e mate ayi han nəngənna ye firin, e siga sɛ daaxaden nabilinni han yanyi keden sigati.

³² Yamaan yi fəriɲɛn e suxɛ, e xi e suxɛ. Na xətən bode e mən yi fəriɲɛn dəməne suxɛ han birin yi e suxu han kilo wuli keden. E yi e sa daaxaden nabilinni alogo e xa xara.

³³ Koni suben mən yi Isirayila kaane dɛ, benun e xa a ragerun, Alatala yi xəlo e ma, a yi fitina furen nagodo e ma.

³⁴ Nanara, e yi mənna xili sa Kibiroti-Hatawa.‡ Amasəto xəɲyidene maluxun mənna nin.

³⁵ Isirayila kaane yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e yi siga Xaserəti yi.

12

Mariyama nun Harunaa mawugana

¹ Musa bata yi Kusi ɲaxanla dəxə. Mariyama nun Haruna yi Musa mafala fəlo a ɲaxanla fe ra.

² E yi a fala, e naxa, “Alatala falan tiin Musa nan gbansan xən ba? A mi falan tima en fan xən ba?” Alatala yi e xuiin mɛ.

‡ 11:34: 11.34 **Kibiroti-Hatawa** bunna nɛn fa fala “Xəɲyidene gaburuna.”

³ Anu Musa yi findixi muxu yete magodoxin nan na, a yete magodoxi dangu birin na bəxə xənna fari.

⁴ Alatala yi a fala Musa nun Haruna nun Mariyama xa, a naxa, “E saxanna birin xa siga Naralan Bubuni!” E birin yi siga.

⁵ Alatala yi godo kundaan yiyani, a yi ti Naralan Bubun so deen na, a yi Haruna nun Mariyama xili. E birin yi fa.

⁶ Alatala yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n xuiin na. Xa n ma nabina nde e tagi, n na n yete yitama a ra nen fe toone yi alo xiye. N yi falan ti a xa xiyene yi.

⁷ Koni na kii mi a ra n ma walikēen Musa xən. A tan nan tōgəndiyaxi n ma yamaan birin tagi.

⁸ N falan fixen tima a xa nen kenen nun kenen! Sandan mi a ra! A tan bata Alatala misaala to. Nayi, nanfera e mi gaxuma n ma walikēen Musa mafale?”

⁹ Alatala xəlxin yi siga.

¹⁰ Kundaan bama Naralan Bubun xun ma waxatin naxan yi, Mariyama bata yi mafixa gasi fure jaxine ra. Haruna yi a mato, furen jaxin bata mini a fatin ma.

¹¹ A yi a fala Musa xa, a naxa, “N kanna, yandi, dija nxu haken ma nxu naxan ligaxi xaxilitareyani!

¹² Mariyama nama lu alo diin naxan faxaxi barixi, naxan fatin bata kun fələ a nga fatini.”

¹³ Nayi, Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, “E Ala! Yandi, a rakəndəya!”

¹⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, “Xa a baba yi a de igen xuya a yetagi nun, a mi yi yage xunsagi keden ba? A xa ramini daaxaden fari ma xii solofere. Na xanbi ra, a mən nəc xete nen.”

¹⁵ Nayi, e yi Mariyama ramini daaxaden fari ma xunsagi keden. Isirayila kaane mi siga han a mən yi rasuxu.

¹⁶ Na xanbi ra, e yi keli Xaserəti yi, e yi daaxa Paran tonbonni.

13

*Fe rakərsi fu nun firinne fe
Sariyane 1.19-33*

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

* 13:24: 13.24**Esikoli** bunna neen fa fala “Tənsənna.”

² “Fe rakərsine rasiga Kanan yamanan matodeni n naxan soma Isirayila kaane yii. Bənsən yo bənsən, manga keden xa siga.”

³ Musa yi e rasiga Alatalaa yamarin ma, keli Paran tonbonni. Isirayila yəerətine nan yi e birin na.

⁴ E xinle ni itoe ra,

Rubən bənsənna: Sakuru a diin Samuwa.

⁵ Simeyən bənsənna: Xori a diin Safati.

⁶ Yuda bənsənna: Yefune a diin Kalebi.

⁷ Isakari bənsənna: Yusufu a diin Yigali.

⁸ Eframi bənsənna: Nunu a diin Hoseya.

⁹ Bunyamin bənsənna: Rafu a diin Paliti.

¹⁰ Sabulon bənsənna: Sodi a diin Gadiyeli.

¹¹ Yusufu a dii Manase bənsənna: Susi a diin Gadi.

¹² Dan bənsənna: Gemali a diina Amiyeli.

¹³ Aseri bənsənna: Mikeli a diin Seturi.

¹⁴ Nafatali bənsənna: Fofisi a diin Naxabi.

¹⁵ Gadi bənsənna: Make a diin Geweli.

¹⁶ Muxune xinle nan ne ra, Musa naxanye xə Kanan yamanan matodeni. Musa yi Nunu a dii Hoseya xili sa “Yosuwe.”

¹⁷ Musa to yi e rasigama Kanan yamanan matodeni, a yi a fala e xa, a naxa, “E mini Negewi nin, siga geya yireni.

¹⁸ E xa yamanan mato. E a mato xa muxune sənben gbo, xa a mi gbo, xa e wuya, xa e mi wuya.

¹⁹ E a mato xa e yamanan fan hanma xa a mi fan, xa e taane findixi banxidene nan na hanma xa yinne soxi e ma.

²⁰ E a mato xa bəxən fan, xa a mi fan, xa wudine na, xa e mi na. E yixədxə, e fa yamanan wudi bogine ra.” Manpa bili bogi singene waxatin nan yi a ra.

²¹ Nayi, e yi siga yamanan matodeni, keli Sini tonbonni siga han Rexobo yi, Lebo-Xamata dəxən.

²² E yi so Negewi yi, e siga han Xebiron yi, Anaki bənsənna muxune yi dəxi dənaxan yi, Aximan, Səsayi, e nun Talamayi. Xebiron bata yi ti jəe solofere benun Soyan xa ti Misiran yamanani.

²³ E yi siga han Esikoli lanbanni, e manpa bili yiin səge tənsən keden yi singanxi naxan na. E na singan tami kuyen na alogo muxu firin xa a xali e nun girenada nun xəde bogina ndee.

²⁴ E yi menna xili sa “Esikoli lanbanna”^{*} tonsonna fe ra Isirayila kaane naxan sege.

²⁵ Xii tonge naanin to dangu, e yi e xun xete, sa keli yamana matoni.

²⁶ E yi xete Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan fema Kadesi yi, Paron tonbonni. E yi e dentege yamaan xa, e mon yi yamanan wudi bogine yita e ra.

²⁷ E dentegeni ito nan sa Musa xa, e naxa, “Nxu bata siga yamanani i nxu rasiga denaxan yi. Nondi na a ra, nonon nun kumin gbo menni! A bogina ndee ni i ra.

²⁸ Koni men kaane senben gbo! Yinne soxi e taane ma, e gbo mumel! Nxu yetena Anaki bonsonna muxune toxi nen.

²⁹ Amalekine dxi Negewi yi. Xitine nun Yebusune nun Amorine dxi geya yireni. Kanan kaane dxi foxo igen de e nun Yuruden baan xon.”

³⁰ Kalebi yi yamaan masabari Musa xa. A yi a fala, a naxa, “En siga yamanan suxudeni, amasoto en nae nen yati!”

³¹ Koni fe rakorsi bonne yi a fala, e naxa, “En mi nae siyani itoe yenge, amasoto e senben gbo en xa.”

³² E yamanan naxan mato e na mafala folo Isirayila kaane ye, e naxa, “Nxu fitina yamanan nan toxi! Men kaane gbo mumel!

³³ Nxu Nefilimi muxu magaxuxine nan toxi na! Nxu yi luxi nxu yete ye ra yi alo supene. E fan nxu toxi na kii nin!” E na falaxi nen bayo Anaki bonsonna fataxi Nefilimi nan na.

14

Yamaan yi tondi sigε

¹ Isirayila kaane yi gbelegbele, e xi wuge.

² E birin yi Musa nun Haruna mafala, yamaan birin yi a fala e xa, e naxa, “A fisa nxu yi faxa Misiran yi hanma tonbonni ito yi!

³ Nanfera Alatala faxi nxu ra yamanani ito yi alogo nxu xa faxa yengeni? Nxo naxanle nun nxo diine fama nen suxudeni yengeni. A mi fisa en xa xete Misiran yamanani ba?”

⁴ E yi lu a fale e bode xa, e naxa, “En yerrati gbete sugandi, en yi xete Misiran yi!”

⁵ Musa nun Haruna yi e yetagin lan boxon ma Isirayila yamaan birin yetagi.

⁶ Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii Kalebi, naxanye yi xexi fe rakorsine ye, ne yi e dugine yibo e ma sununi.

⁷ E yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e naxa, “Nxu yamanan naxan matoxi, a fan han!

⁸ Xa Alatala sa tin, a tiye nen en ye ra siga na yamanani kumin nun nonon gbo denaxan yi, a yi a so en yii!

⁹ Koni e nama murute Alatala xili ma tun! E nama gaxu men kaane ye ra, amasoto en fama e ndeni nen fefe! E kantan seen bata e rabejin, anu Alatala en tan xon. Nayi, e nama gaxu e ye ra.”

¹⁰ Koni, yamaan birin yi a falama a e xa e magolon e yi e faxa. Nanunna, Alatala nonon yi godo Naralan Bubuni Isirayila kaane birin yetagi.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Yamani ito luma n naxaxue han waxatin mundun? E tondima denkeleye n ma han waxatin mundun yi, hali n to bata kabanako fe wuyaxi liga e tagi?

¹² N fitina furen nafama nen e ma, n yi e raxori. Koni n ni i tan findima nen siya gbeen na, naxan senben gbo e xa.”

¹³ Musa yi Alatala yabi, a naxa, “Koni Misiran kaane a fe mema nen, bayo i yamani ito raminixi e tagi i senben nan xon.

¹⁴ E fama nen na faladeni be kaane xa. E bata yi a me nun, a i tan, Alatala, i yamani ito xon. E bata a kolon a yamani ito i toma ye nun ye bayo i nonon luma e xun ma alo kundaan yiyana. Yanyin na, i ti e ye ra kundani. Kon na, i ti alo teena.

¹⁵ Xa i yamani ito raxori sanja yi kedenni, siya gbeten naxanye birin a fe mema, ne a falama nen, e naxa,

¹⁶ ‘Alatala e tuli sa boxon naxan na, a mi naxi e xale menni, na nan a ligaxi a e faxaxi burunna ra.’

¹⁷ Nayi, Marigina, i senbe gbeen mayita alo i bata naxan fala nxu xa, i naxa,

¹⁸ fa fala Alatala mi xolon xulen, a hinanna gbo, a dipan haken nun matandin bun. Koni, a mi yulubi kanna yatema tinxinden na mumel! A fafane haken saranma nen e diine ra han mayixete saxan hanma naanin.

¹⁹ Ala, bayo i ya hinanna gbo, i mon xa dipa i ya yamaan haken ma, alo i e mafeluxi

kii naxan yi xabu e sa mini Misiran yamanani han iki.”

²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, “N bata e mafelu alo i a falaxi kii naxan yi.

²¹ Koni, habadan Alatala nan n na, n nərən bəxən birin nafexi, nayi, n bata n kəlo n yetəni:

²² Naxanye birin bata n tan nərən nun n ma kabanako feene to Misiran yi e nun tonbonni, naxanye birin bata n mato bunbani sanja yi fu, e tondi n xuiin mε,

²³ ne sese mi na bəxən toma n na e benbane tuli saxi naxan na. Ne sese mi a toε naxanye bata n najaxu.

²⁴ Koni bayo xaxili gbete luxi nən n ma walikεen Kalebi yi, a n fəxə ra waxatin birin, n na a xalima nən na yamanani, a sigaxi naxan matodeni, n yi a so a yixetene yii e kεen na.

²⁵ Bayo Amalekine nun Kanan kaane dəxi lanbanne yi, nayi tila ε xete, ε siga Gbala Baan kiraan xən tonbonna binni.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

²⁷ “Yama jaxini ito luma n mafale han waxatin mundun yi? N bata Isirayila kaane mawuga xuiin mε, e n mafala.

²⁸ A fala e xa, i naxa, ‘Alatalaa falan ni ito ra. Habadan Ala nan n tan na. N bata n kəlo n yetəni, n na a rabama ε ra nən alo n na a mexi ε ra kii naxan yi.

²⁹ Naxanye birin barin bata dangu jεε məxəjən na, naxanye tenge, naxanye birin bata n mafala, ε faxama nən tonbonni ito yi.

³⁰ E sese mi soma yamanani, n bata yi ε tuli sa naxan na nun, a ε dəxəma nən na, fə Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe.

³¹ E diine tan, ε a falaxi naxanye ma, a e suxuma nən yengeni, n ne nan xalima na yamanani ε ε mexi naxan na, e yi dəxə na.

³² Koni ε tan faxama nən tonbonni ito yi.

³³ E diine e xuruseene rabama nən jεε tonge naanin tonbonni, e yi ε tinxintareyaan goronna tongo, han ε birin yi findi binbine ra tonbonni.

³⁴ E xii tonge naanin nan tixi yamanani ito matodeni. Nayi, ε jεε tonge naanin nan tima ε yulubine goronna bun, ləxə keden, jεε keden. Nayi, ε a kolonma nən a n bata keli ε xili ma.’

³⁵ N bata falan ti, n tan Alatala. N fama na nan ligadeni yama jaxini ito ra, naxan murutəxi n xili ma. E birin janma nən tonbonni ito yi, e faxa.”

³⁶ Musa muxun naxanye rasiga yamanan matodeni, naxanye yamanan mafala jaxi ra, e yamaan nadin a xili ma,

³⁷ ne yi faxa. Alatala nan e faxa furen na, bayo e fala jaxin ti lan yamanana fe ma.

³⁸ Naxanye siga yamanan matodeni, Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii Kalebi nan tun lu e nii ra.

Yamaan mən yi matandin ti

Sariyane 1.41-46

³⁹ Musa to Alaa falane birin nali Isirayila kaane ma, e yi nimisa səxələni.

⁴⁰ Nanara, na xətən bode, subaxa, e yi kiraan suxu siga geya yireni, e yi a fale, e naxa, “En bata keli. En siga na yireni Alatala naxan ma fe falaxi. En bata yulu-bin liga!”

⁴¹ Musa yi e maxədin, a naxa, “Nanfera ε Alatalaa yamarin matandima? Feni ito mi sənjəyama!

⁴² Alatala mi luma ε xən, nayi ε nama siga. E yaxune nama ε nə.

⁴³ Amasəto Amalekine nun Kanan kaane ε yεε ra, e fama nən ε faxadeni yengeni. E bata ε xun xanbi so Alatala yi, a mi luyε ε xən.”

⁴⁴ E yi kankan na ma, e yi te geya yireni, koni Alatalaa Layiri Kankiraan nun Musa lu nən daaxadeni.

⁴⁵ Na xanbi ra, Amalekine nun Kanan kaane yi godo geyane fari e yi dəxi dənaxanye yi. E yi Isirayila kaane nə, e siga e faxε han Xoroma yi.

15

Saraxa gbete ye sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “N yamanan naxan soxi ε yii, ε na dəxə mənni,

³ ε yi jingene hanma siine hanma yεxεene rali Alatala ma tεen na, saraxa gan daxin na hanma naxan dε tiin nakamalima hanma jənige ma saraxane, hanma sali ləxəne gbeene, a xirin nafanma nən Alatala ma.

⁴ Naxan na fa a saraxan na Alatala yetagi, a xa fa bogise saraxan fan na: murutu fuji

kilo saxan naxan namulanxi turen litiri keden nun a tagi ra.

⁵ Xa i fa yexεε diin na saraxa gan daxon na hanma saraxa gbεε, i xa wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi ba minse saraxan na.

⁶ Xa kontonna na a ra, murutu fupin kilo sennin naxan namulanxi ture litiri firinna ra, na nan bogise saraxan na,

⁷ e nun wudi bogi igen litiri firin minse saraxan na. A ba alogo a xirin xa rafan n tan Alatala ma.

⁸ Xa tura bulanna nan bama n xa saraxa gan daxon na hanma saraxan naxan dε tiin nakamalima, hanma bɔɲε xunbeli saraxana Alatala xa,

⁹ murutu fupin kilo solomanaanin namulanxin turen litiri saxanna, na nan bogise saraxan na.

¹⁰ I mɔn xa fa wudi bogi igen litiri saxan na minse saraxan na. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma tεen na, a xirin nafa na ma.”

¹¹ “Ningene hanma kontonne hanma yexεεne hanma sii diine, e bama na kii nin.

¹² Xuruseene na wuya kiki, e keden kedenna birin lan nɛn e ba e nun bogise saraxane.

¹³ Isirayila bari diine birin xa a liga na kii nin, e nɛma saraxane raliyε tεen na, naxanye xirin nafa na Alatala ma.

¹⁴ Xɔɲen naxanye dɔxi yamanani hanma naxanye danguma ε konni hanma naxanye denbaya bata bu na, ne fan na keli saraxa ralideni Alatala ma tεen na naxan xiri rafan a ma, e xa a liga na kii kedenni.

¹⁵ Sariyane lan yamaan muxune birin xa, ε tan Isirayila bari diine alo xɔɲene. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa. E nun xɔɲene birin keden Alatala yεε ra yi.

¹⁶ Sariyane nun yamarine birin lan ε nun xɔɲene birin xa, naxanye dɔxi ε tagi.”

Se xaba singene nun tantanne

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁸ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na so yamanani, n na ε xalin dɛnaxan yi,

¹⁹ ε nɛma na yamanan donseen donɲε, ε xa saraxan ba a ra Alatala xa.

²⁰ E na ε murutu singene din, ε yi burudi singen nafala, ε na rali n ma saraxan na keli lonna ma.

²¹ Nayi, ε xa burudi singen nali Alatala ma saraxan na waxati famatɔne birin yi.”

²² “Xa ε tantan, ε mi yamarini ito nde liga, Alatala naxan falaxi Musa xa,

²³ a na findi Alatala yamari yo ra a naxan fixi ε ma fata Musa ra, fɔlɔ na lɔxɔn ma a fixi naxan yi han waxati famatɔne yi,

²⁴ xa ε a ligaxi tantanna nin, yamaan mi a kolon, nayi yamaan birin xa tura bulanna ba saraxa gan daxon na, naxan xiri rafan n tan Alatala ma, e nun bogise saraxan nun minse saraxan naxan lanɲε sariyan ma, e nun kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na.

²⁵ Saraxaraliin xa Ala solona Isirayila yamaan birin xa, e yi mafelu. Amasɔtɔ tantanna nan yi a ra, e mɔn bata saraxan nali Alatala ma tεen na, e nun yulubi xafari saraxan na e tantanna fe ra.

²⁶ Isirayila yamaan nun xɔɲen naxanye e tagi, e birin mafeluma nɛn, amasɔtɔ e birin yi na tantanna kui.”

²⁷ “Xa muxu kedenna nan yulubin ligaxi tantanni, a xa sii gilen ɲεε kedenna ba yulubi xafari saraxan na.

²⁸ Saraxaraliin xa Alatala solona na kanna xa naxan yulubin ligaxi tantanni, a mafeluma nɛn.

²⁹ Isirayila bari diine nun xɔɲen naxanye e tagi, naxan na yulubin liga tantanni, na sariya kedenna lan ne birin xa.

³⁰ Koni xa Isirayila bari diin hanma xɔɲena a rakeli a ma, a yulubin liga, na bata Alatala rayelefu, a kedima nɛn yamani.

³¹ A bata Alatalaa falan napaxu, a a yamarine kala. A xa kedi yamani, a yulubin goronna luma a tan nan ma.”

Matabu Lɔxɔn kalana

³² Isirayila kaane yi tonbonni waxatin naxan yi, e muxuna nde to yege fenni Matabu Lɔxɔni.

³³ E yi a xali Musa nun Haruna fɛma, e nun yamaan birin.

³⁴ E yi a ramara ki fapi, alogo sariyan xa sa a yulubin saran feen na a ra.

³⁵ Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Muxuni ito xa faxa. Yamaan birin xa a magɔlɔn gɛmɛn na daaxaden fari ma.”

³⁶ E yi na kanna xali daaxaden fari ma, e yi a magɔlɔn han a faxa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Luti dɛnbɛxine nun dugine

³⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

³⁸ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E ε domane rayabu luti dɛnbɛxine ra, ε yi e singan ε domane dɛ kinkine ra gari mamiloxine ra waxati famatɔne birin yi.

³⁹ E na luti dɛnbɛxine to, Alatalaa yamarine birin nabirama ε ma nɛn, ε yi e liga. Nayi, ε mi birɛ ε bɔɲɛn nun ε yɛɛne kunfa feene fɔxɔ ra, naxanye tinxintareyaan liga Ala ra.

⁴⁰ Nayi, ε xaxili luma nɛn n ma yamarine birin xɔn, ε yi e suxu, ε yi sariɲan ε Ala yetagi.

⁴¹ Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε ramini Misiran yamanani alogo n xa findi ε Ala ra. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

16

Murute gbete mɔn

¹ Xɛmɛna nde yi keli naxan yi xili Kora, Yisehari a diina. Lewi a dii Kehati mamanan. E nun Rubɛn bɔnsɔnna muxuna ndee nan yi a ra naxanye yi xili Datan nun Abirami, Eliyabi a diine, e nun Hon, Pɛleti a diina.

² E nun Isirayila kaan muxu kɛmɛ firin tonge suulun yi keli Musa xili ma, e birin xili kan yamaan fonne tagi.

³ E yi e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi a fala e xa, e naxa, “E bata a radangu ayi! Yamaan muxune birin sariɲan. Alatala e birin tagi. Nanfera ε yete yitema Alatala yamaan ma?”

⁴ Musa to na falane mɛ, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma.

⁵ A yi a fala Kora nun a muxune xa, a naxa, “Tila xɔtɔnni, Alatala a yitama nɛn, a gbeen naxan na e nun naxan sariɲan, naxan lan a siga a fɛma. A naxan sugandixi, a na kanna luma nɛn, a yi a maso a ra.

⁶ Nayi, Kora, ε nun i ya muxune birin xa ito liga: ε wusulan gan seene tongo.

⁷ Tila ε tɛɛn sa e kui, ε wusulanna sa a fari Alatala yetagi. Alatala na naxan sugandi, na nan sariɲan. E tan Lewi bɔnsɔnna muxune bata a radangu ayi!”

⁸ Musa mɔn yi a fala Kora xa, a naxa, “E tuli mati, ε tan Lewi bɔnsɔnna muxune!

⁹ Na mi ε wasɛ a Isirayilaa Ala bata ε sugandi Isirayila kaan bonne tagi, a yi ε

maso a ra, alogo ε xa wali a xa Alatala batu bubuni, ε yi ti Isirayila yamaan yɛɛ ra ε yi e mali Ala batu feen na?

¹⁰ A bata ε maso a ra, ε nun Lewi bɔnsɔnna muxune birin. Koni, ε mɔn kataxi, a xa ε findi saraxaraline ra!

¹¹ E nun i ya muxune bata ε malan Alatala xili ma. Nde Haruna ra feni ito yi ε to a mafalama?”

¹² Na xanbi ra, Musa yi muxuna nde rasiga Datan nun Abirami xilideni, Eliyabi a diine, koni e yi a yabi, e naxa, “Nxu mi fama!

¹³ Na mi i wasaxi ba, i to bata nxu ramini Misiran yamanani kumin nun nɔnɔn gbo dɛnaxan yi alogo i xa nxu faxa tonbonni? I mɔn waxi nxu paxankata feen nin ba?

¹⁴ I mi faxi nxu ra bɔxɔ faji yi, kumin nun nɔnɔn gbo dɛnaxan yi! I mi xɛɛne nun manpa bili nakɔne soxi nxu yii nxu kɛɛn na mumɛ! I yengi a ma a i nxu mayendenma nɛn alo danxutɔne ba? Nxu mi fama!”

¹⁵ Na yabin yi Musa xɔlɔ kati, a yi a fala Alatala xa, a naxa, “I nama tin e saraxane ra! Hali sofanla n mi a tongoxi e yii, n munma muxu yo hake tongo e yɛ.”

¹⁶ Musa yi a fala Kora xa, a naxa, “E nun i ya muxune birin xa fa Alatala yetagi tila e nun Haruna.

¹⁷ E birin xa wusulan gan seene tongo, ε yi wusulanna sa e kui, ε yi a yita Alatala ra. E birin malanxina, wusulan gan seen kɛmɛ firin tonge suulun. I tan nun Haruna fan xa ε wusulan gan seen yita Ala ra.”

¹⁸ E birin yi e wusulan gan seene tongo, e tɛɛn nun wusulanna sa e kui, e ti Naralan Bubun so dɛɛn na, Musa nun Haruna fɛma.

¹⁹ Kora to a fɔxɔrabirane birin malan e xili ma Naralan Bubun so dɛɛn na, Alatala nɔrɔn yi godo yamaan birin yetagi.

²⁰ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

²¹ “E masiga yamani ito ra, alogo n xa e halagi iki sa!”

²² Musa nun Haruna yi bira, e yi e yetagin lan bɔxɔn ma, e yi a fala, e naxa, “Ala, i tan nan niin saxi muxune birin yi, i xɔlɔma nɛn yamaan birin ma ba, anu muxu keden peen nan yulubin ligaxi?”

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁴ “A fala yamaan xa, a e xa e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra.”

²⁵ Musa yi keli, a siga Datan nun Abirami binni, Isirayila fonne biraxi a fəxə ra.

²⁶ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E masiga yulubi kanni itoe bubune ra! E nama e yiin din e yii se yo ra, alogo e fan nama raxəri e yulubine fe ra.”

²⁷ Nayi, yamaan yi e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra. Datan nun Abirami yi mini e bubune kui, e ti e de ra, e nun e naxanle nun e diine birin.

²⁸ Musa yi a fala, a naxa, “E fama a kolon-den a Alatala nan n nafaxi feni itoe birin ligadeni. N tan mi a ra.

²⁹ Xa muxuni itoe faxa alo muxune birin faxan kii naxan yi, xa e dunuƣa yi gidin lu alo adamane dari fena, nayi Alatala xa mi n nafaxi.

³⁰ Koni xa Alatala kabanako feen liga, xa bəxəni bə, a yi e nun e yii seene birin gerun, xa e ƣeƣen siga laxira yi, e a kolonma nen nayi fa fala muxuni itoe bata Alatala rapaxu.”

³¹ Musa to yelin falan tiye tun, bəxən yi rabi e bun.

³² A yi a raxutu e ma e nun e denbayane, e nun muxun naxanye birin yi Kora fəxə ra e nun e yii seene birin.

³³ E ƣeƣene yi siga laxira yi e nun e yii seene birin. Bəxən yi e ye maluxun, e lo ayi Isirayila yamaan ma.

³⁴ E to e gbelegebele xuiin me, Isirayila kaan naxanye birin yi e rabilinni, ne yi e gi, e naxa, “Bəxən nama en fan gerun de!”

³⁵ Alatala yi teen nagodo, a yi na muxu keme firin tonge suulunne birin gan, naxanye fa wusulanna ra.

17

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa, a a xa wusulan gan seene matongo tee wolonni, a yi tee wolonne woli ayi yire makuyeni. Amasəto na wusulan gan seene bata rasarijan.

³ Ne yulubitə faxaxine gbee wusulan gan wurene xa findi wure denfetənxine ra e sa saraxa ganden ma bayo e bata rali Alatala ma e yi findi se rasarijanxin na. E findima taxamasenna nan na Isirayila kaane xa.”

⁴ Muxun naxanye faxa teeni, saraxaralina Eleyasari yi ne gbee sulan wurene

malan, a yi e bənbə han e denfetən, a e sa saraxa ganden ma.

⁵ Na taxamasenna yi na feen nabirama nen Isirayila kaane ma alogo muxu yo nama wusulanna gan Alatala yetagi fə Haruna yixetəna nde alogo e nama liga alo Kora nun a muxune. A yi liga alo Alatala a fala e xa fata Musa ra kii naxan yi.

⁶ Na xətən bode, Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafale, e naxa, “E bata Alatala yamaan faxa.”

⁷ Koni, Isirayila kaane to e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi Naralan Bubun binna mato, nanunna, kundaan yi godo a ma, Alatala nərən yi mini kenenni.

⁸ Musa nun Haruna yi fa Naralan Bubun yetagi.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁰ “E masiga yamani ito ra alogo n xa e raxəri keden na.” Musa nun Haruna yi bira, e yi e yetagin lan bəxən ma.

¹¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “I ya wusulan gan seen tongo, i wusulanna sa a kui e nun tee wolonna keli saraxa ganden ma. I i mafura, i siga Ala solonadeni yamaan xa. Alatala xələn bata yihadin nafa. Fitina furen bata fəlo.”

¹² Musa naxan fala Haruna yi na liga, a yi a gi yamaan tagi, fitina furen bata yi fəlo denaxan yi. A yi wusulanna gan, a Ala solona e xa.

¹³ A yi ti faxa muxune nun a ƣeƣene tagi. Nayi, fitina furen yi dan.

¹⁴ Muxu wuli fu nun naanin keme solofere yi faxa, e sa Kora a muxu faxaxine yatən fari.

¹⁵ Yihadin to jan, Haruna yi xete Musa fema Naralan Bubun so deen na.

Harunaa dunganna fe

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “Falan ti Isirayila kaane birin xa, bənsənnə mangane birin xa dungan keden so i yii. I dungan fu nun firin nan tongoma. Birin xinla xa sebe a dunganna ma.

¹⁸ Fə Lewi bənsənnə, i xa Haruna xinla sebe na ma. Nayi, dungan keden bənsən manga keden.

¹⁹ I xa na dunganne sa Naralan Bubuni, Layiri Kankiraan yetagi n naralanma e ra denaxan yi.

²⁰ N naxan sugandixi, na dunganna jingine minima a ma nen. Nayi, Isirayila kaane mafalan naxan tima ε xili ma, n yi na dan.”

²¹ Musa yi falan ti Isirayila kaane xa, bənsən mangane birin yi dungan keden keden so a yii, dungan fu nun firin. Haruna gbeen yi na ye.

²² Musa yi e sa Alatala yetagi Layiri Sereya Bubun kui.

²³ Na xətən bode, Musa to siga Layiri Sereya Bubuni, e yi a to a Haruna dunganna nan jingiyi minixi, Lewi bənsənna gbeena, a mən fugaxi, a yi Amandi bogi məxine ramini!

²⁴ Musa yi dunganne birin tongo Alatala fəma bubuni a e yita Isirayila kaane ra. Birin yi e to, birin yi a gbeen tongo.

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Harunaa dunganna xali Layiri Kankiraan yetagi. A xa lu mənni taxamasenna ra muxu murutəxine xa alogo e mafalane xa dan n yetagi alogo e nama faxa.”

²⁶ Musa yi a liga alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

²⁷ Isirayila kaane yi a fala Musa xa, e naxa, “I mi a to, nxu faxamatəən na a ra! Nxu halagima nen! Nxu birin halagima nen!”

²⁸ Naxan yo na a maso Alatala Batu Bubun na, na kanna faxama nen! Nxu birin faxama nen ba?”

18

Saraxaraline nun Lewi bənsənna wanle

¹ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “Xa yire sarijanxin wanla kala, i tan nun i ya diine nun Lewi bənsənna muxune, ε tan nan a yulubin goronna tongoma. Koni xa saraxarali wanla nan kala, ε nun i ya diine nan gbansanna na yulubin goronna tongoma.

² I ngaxakedenne maso i ra, Lewi bənsənna muxune, alogo e xa sa ε fari, e ε mali, ε nun i ya diine nɛma ε saraxarali wanla kɛma Layiri Sereya Bubun yetagi waxatin naxan yi.

³ E xa ε yamarine suxu, e yi e yengi lu bubun wanle birin xən. Koni e nama e maso yire sarijanxin muranne ra hanma

saraxa gandena, alogo ε birin nama faxa ε bode xən.

⁴ E sama ε fari nen walideni, e yi e yengi lu Naralan Bubun xən e nun a wanle birin. Muxu gbete yo nama sa ε fari.

⁵ E tan yeteen nan ε yengi dəxəma yire sarijanxin nun saraxa ganden xən alogo Isirayila kaane xa ratanga n ma xələn ma.

⁶ E mato, n bata ε ngaxakeden Lewi bənsənna muxune sugandi Isirayila kaan bonne ye n tan Alatala gbeen na. N bata e taxu ε ra alogo e xa Naralan Bubun wanle ke.

⁷ Koni i tan Haruna nun i yixetene, ε tan nan gbansan na saraxarali wanla kɛma saraxa ganden yetagi e nun yire sarijanxini ye masansan dugin xanbi ra. N tan nan na wanla soxi ε yii. Xa muxu gbete a maso yire sarijanxin na, ε xa a faxa.”

Saraxaraline gbeen naxanye ra

⁸ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “N bata Isirayila kaane saraxane fi ε ma, e naxanye ralima n ma. N bata e so i yii i gbeen na e nun i yixetene birin han habadan.

⁹ Naxan yo mi sama tɛni saraxa sarijanxi fisamantenne ye, ε gbeen nan ne ra. Isirayila kaane fama naxan birin na, ε nun i ya diine gbeen nan ne ra: bogise saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane.

¹⁰ E e don alo se sarijanxi fisamantenne. Xɛmɛne nan e donma. E xa e yate se sarijanxine ra.”

¹¹ “Naxanye bama Isirayila kaane se ralixine ra ε xa, ε gbeen nan ne fan na. N bata na so ε nun i ya dii xɛmɛne nun i ya dii tɛmɛne yii habadan! E denbayaan muxun naxanye mi xəsixi sena nde xən, ne nɔe a donje nen.

¹² N mən bata bəxən bogise singene so ε yii: oliwi ture fajin nun manpa faji nɛnɛne nun bogise gbete ye, Isirayila kaane naxanye fima n tan Alatala ma.

¹³ E fama bəxən bogise singen naxanye ra Alatala xa, ne findima nen ε gbeene ra. E denbayaan muxun naxanye mi xəsixi sena nde xən, e nɔe a donje nen.

¹⁴ Isirayila kaane na naxanye birin nali Ala ma kiseen na, ne yi findi ε gbeen na.

15 Dii singen naxanye birin fixi Alatala ma, muxune nun subene, ε gbeen nan ne ra. Koni ε xa tin muxune nun sube hara-muxine dii singene birin xa xunba gbetin na.

16 Dii xεmεn kike kedenna xunba saren lanma gbeti gbanan suulun nan ma, naxan lanjε yire sarijanxin gbananna ma, naxan binya garamu fu.

17 Koni, jingena, yεxεεna, hanma siin dii singen mi xunbama bayo e sarijan. ε xa e wunla xuya saraxa ganden fari, ε yi e ture yirene rali Alatala ma tεen na, naxan xiri rafan a ma.

18 Na xanbi ra, ε gbeen nan e subene ra, alo se ralixine kankene nun e yiifari ma danbane findixi ε gbeen na kii naxan yi bεjε xunbeli saraxani.

19 Nayi, Isirayila kaane saraxa sarijanxin naxanye ralixi Alatala ma, n bata ne birin so ε nun i ya dii xεmεne nun dii tεmεne yii ε gbeen na waxatin birin. Habadan layirin na a ra Alatala yetagi, ε nun ε yixεtene birin xa.”

20 Alatala mεn yi a fala Haruna xa, a naxa, “N yamanan naxan soxi Isirayila kaane yii, i mi bεxε sεtεma na yi. N tan nan findima i gbeen na nafunla funfuni.”

21 Ala mεn yi a fala, a naxa, “N bata Isirayila birin yaganne so Lewi bεnsεnna muxune yii e kεen na, e wali saranna ra, e naxan kεma Naralan Bubuni.

22 Isirayila kaan bonne nama fa e maso Naralan Bubun na, alogo e nama findi yulubi tongon na, e yi faxa.

23 Lewi bεnsεnna muxune nan tun wanle kεma Naralan Bubuni. Xa wanla kala, e tan nan a yulubin goronna tongoma. Habadan sariyan na a ra ε yixεtene birin xa. Lewi bεnsεnna muxune mi bεxε sεtεma alo Isirayila bεnsεnna bonne.

24 Koni Isirayila kaane na yaganna naxanye fi Alatala ma, n na soma nεn Lewi bεnsεnna muxune yii. Nanara, n na falaxi a e mi bεxε sεtεma alo bεnsεnna bonne.”

25 Alatala yi a fala Musa xa,

26 a xa a fala Lewi bεnsεnna muxune xa, a naxa, “Isirayila kaane na fa yaganne ra ε xεn, n naxan soxi ε yii ε kεen na, ε fan xa na seene yaganna ba, ε yi a fi Alatala ma ε yaganna ra.

27 Na luxi nεn ε yii alo xεε biin naxan bama a se xabaxine ra hanma a manpa nεnεne.

28 Nayi, ε fan bata saraxan ba Alatala xa fata Isirayila kaane yaganne ra. ε xa Alatala gbeen ba yaganne ra, ε yi a so saraxarali Haruna yii.

29 Yagan sεtεxin naxan fan dangu a birin na, ε na nan fima Alatala ma a gbeen na.

30 ε na a faji yiren fi, na yatεma ε xa nεn alo bonne naxan fima fata e se xabaxine ra hanma e manpa nεnεne.

31 ε nun ε denbayane nεε a dεnxεne donjε nεn dεnaxan na ε kεenεn. Amasεtε ε saranna na ra Naralan Bubun wanla kεdeni.

32 ε a faji yiren fi, alogo ε nama Isirayila kaane saraxa sarijanxine raxεsi n yεε ra yi, alogo ε nama faxa.”

19

Marasarijan igena fe

1 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

2 “Ito nan daxa sariyan xεn Alatala naxan yamarixi: A fala Isirayila kaane xa, a e xa fa jinge gilε gbeela ra i fεma fε mi naxan na, xun xidi yegen munma xidi naxan xunna ma.

3 I xa a so saraxarali Eleyasari yii. A xa a xali daaxaden fari ma, e yi a kεε raxaba a yεε xεri.

4 Eleyasari xa a wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a xuya Naralan Bubun yetagi bεxεni dεxεja ma solofere.

5 E xa jinge gilεn gbindin birin sa tεeni a yεε xεri e nun a kidin nun a suben nun a wunla e nun a gbiine.

6 Saraxaraliin xa suman wudin nun hisopi wudin nun yεxεε xabe gari gbeela woli tεeni jinge gilεn fari.

7 Na xanbi ra, saraxaraliin xa a dugine xa, a yi a maxa benun a xa siga daaxadeni, koni a luma nεn xεsixi han jεnbanna.

8 Naxan jinge gilεn sama tεeni na fan lan a yi a dugine xa, a yi a maxa, a luma nεn xεsixi han jεnbanna.

9 Muxun naxan mi xεsixi, na xa jinge gilεn xuben malan, a yi a sa yire sarijanxina nde yi daaxaden fari ma. Isirayila yamaan xa a xuben namara

marasarijan igen nafala seen na. Yulubi xafari seen na a ra.

¹⁰ Naxan na jinge gilɛn xuben makɔ, na fan lan a yi a dugine xa, a luma nɛn xɔsɔxi han jinbanna. A findima habadan sariyan nan na Isirayila kaane xa e nun xɔɲɛn naxanye dɔxi e tagi.”

¹¹ “Naxan yo na a yiin din faxa muxun na, a xɔsɔxi han xunsagi keden.

¹² Xii saxanden nun xii soloferedeni, a xa a yete rasarijan na igen nan na, a yi sarijan. Koni xa a mi a yete rasarijan xii saxanden nun xii soloferedeni, a mi sarijanma.

¹³ Naxan na a yiin din faxa muxun na, a tondi a yete rasarijanɲɛ, a bata Alatala Batu Bubun naxɔsi. Na kanna kedima nɛn Isirayila yi. Bayo marasarijan igen mi xuyaxi a ma. A xɔsina a ma.”

¹⁴ “Sariyan ni i ra xa muxun faxa bubuna nde kui: Naxan na so na bubuni e nun naxanye yi na, ne xɔsɔxi xunsagi keden.

¹⁵ Xa goronna nde na naxan dɛ mi ragalixi a faɲin na, a kui seene haramuxi.

¹⁶ Naxan yo a yiin din muxu binbin na burunna ra, naxan faxaxi silanfanna ra* hanma a faxa a yete ma, hanma naxan yo a yiin din muxun xɔnne ra hanma gaburuna, na kanna luma nɛn xɔsɔxi han xii solofere.

¹⁷ Muxu xɔsixin xa rasarijan ikiini: jinge gilɛn naxan baxi yulubi xafarin na, na xubena nde nan tongoma, a yi sa igeni goronna kui.

¹⁸ Muxu sarijanxina nde xa hisopi wudi yiin tongo, a yi a sin igeni, a yi a xuya bubun ma muxun faxa dɛnaxan yi, e nun a kuiin birin e nun muxun naxanye yi a kui. A mɔn xa xuya na kanna ma naxan a yiin dinxi muxun xɔnne ra, hanma e muxun naxan faxaxi hanma naxan faxaxi a yete ma hanma gaburuna.

¹⁹ Muxun naxan sarijan, na xa na igen xuya muxu xɔsixin ma xii saxande lɔxɔn nun xii soloferede lɔxɔni. A yi a rasarijan xii soloferede lɔxɔni. A xa a dugine xa, a yi a maxa, jinbanna ra, a yi sarijan.

²⁰ Koni xa muxun naxan xɔsɔxi, xa na tondi a rasarijanɲɛ, a kedima nɛn Isirayila yamaan ye. Amasɔtɔ a bata Alatala yire

sarijanxin naxɔsi. Amasɔtɔ marasarijan igen mi xuyaxi a ma, a luma nɛn xɔsɔxi.

²¹ Habadan sariyan nan na ra e xa. Naxan na marasarijan igen xuya gbete ma, na kanna lan a yi a dugine xa. Naxan na a yiin din marasarijan igen na a xɔsɔxi han jinbanna.

²² Muxu xɔsixin na a yiin din sese ra, na haramuma nɛn. Naxan yo na a yiin din na se haramuxin na, na fan yetɛɛn xɔsɔxi han jinbanna.”

20

Meriba igena

Xɔɔyaan 17.1-7

¹ Isirayila yamaan birin yi fa Sini tonbonni kike singen na, e dɔxɔ Kadesi yi. Mariyama faxa mɛnna nin, e yi a maluxun.

² Bayo igen bata yi ɲan yamaan yii, e yi e malan Musa nun Haruna xili ma.

³ E yi yɛngɛn fen Musa ra e naxa, “A yi fisa nun Alatala xa nxu fan faxa alo nxu lanfane!

⁴ Nanfera i faxi nxu ra tonbonni alogo nxu nun nxɔ xuruseene xa fa faxa be, nxu tan Alatalaa yamana?

⁵ Nanfera i nxu ramini Misiran yi, i fa nxu ra yire xɔdɛxɛni ito yi? Malo ba, xɔdɛ bili ba, manpa bili ba, girenada bogi ba, sese mi be. Hali igen min daxin yatigina, a mi be!”

⁶ Musa nun Haruna yi keli yamaan fɛma, e yi siga Naralan Bubun so dɛɛn na, e bira, e yi e yetagin lan bɔxɔn ma. Alatala nɔɔɔn yi godo e fɛma.

⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁸ “I ya dunganna tongo. E nun i tada Haruna xa yamaan malan. E xa falan ti fanyeni ito xa e yeɛ xɔri, a igen naminima nɛn. I igen naminima nɛn yamaan xa fanyeni ito yi alogo e nun e xuruseene xa e min.”

⁹ Musa yi dunganna tongo Alatalaa yire sarijanxini, alo Ala a yamari kii naxan yi.

¹⁰ E nun Haruna yi yamaan malan fanyen dɛxɔn, Musa yi a fala e xa, a naxa, “E tan murutɛdene, e tuli mati! Fɔ nxu xa igen namini e xa fanyeni ito yi ba?”

¹¹ Musa yi a yiini te, a fanyen garin a dunganna ra sanɲa ma firin. Ige gbeen yi

* 19:16: 19.16Silanfanna: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

mini mafuren! Yamaan yi e min e nun e xuruseene.

¹² Koni Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “Bayo ε mi laxi n na, ε mi n binyaxi n ma sariɲanni Isirayila kaane yɛtagi, nanara, ε tan xa mi yamani ito xalima yamanani n naxan soxi e yii.”

¹³ Meriba igene yi dɛnaxan yi, Isirayila kaane Alatala matandi nɛn mɛnni, e yi a kolon fa fala a sariɲan.

Edɔn mangan yi tondi a Isirayila kaane xa dangu

¹⁴ Musa yi xɛrane rasiga Edɔn yi keli Kadesi yi, e naxa, “I ngaxakedenne, Isirayila kaane naxa, ‘E bata a kolon tɔrɔn naxanye birin nxu lixi.

¹⁵ Nxu benbane godo nɛn Misiran yi, nxu yi dɔxɔ na waxati xunkuye. Misiran kaane yi nxu tɔrɔ e nun nxu benbane.

¹⁶ Koni nxu to Alatala maxandi, a yi nxu xuiin name. A yi malekan nafa, a yi nxu ramini Misiran yi. Nxu bata fa Kadesi yi, taan naxan i ya bɔxɔn dɛxɔn.

¹⁷ Tin nxu xa i ya yamanani gidi. Nxu mi danguma xɛɛ bixine yi hanma manpa bili nakɔne yi. Nxu mi xɔɲin ige minɲɛ. Nxu birama kira gbeen nan fɔxɔ ra, nxu mi a fatama nxu yiifanna ma hanma nxu kɔmɛnna ma, han nxu yi i ya yamanan birin yigidi.’ ”

¹⁸ Edɔn kaane yi a yabi, e naxa, “E nama dangu nxu konni. Xa ε a liga, nxu ε yɛngɛma nɛn.”

¹⁹ Isirayila kaane mɔn yi a yabi, e naxa, “Nxu tema kira gbeen nan xɔn! Xa nxu nun nxɔ xuruseene igena nde min ε konni, nxu a saren fiyɛ. Nxu waxi a xɔn ma nɛn, a nxu xa dangu nxu sanni ε konni gbansan!”

²⁰ E mɔn yi a fala, e naxa, “E mi danguma!” Edɔn kaane yi mini e ralandeni e nun gali gbee sɛnbɛmana.

²¹ Nayi, Edɔn kaane mi tin a Isirayila kaane xa dangu e yamanani. Isirayila kaane yi kira gbɛɛ suxu.

Haruna faxa fena

²² Isirayila yamaan birin yi keli Kadesi yi, siga Horo geyaan ma.

²³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa Horo geyaan ma Edɔn yamanan danna ra, a naxa,

²⁴ “Haruna sigamatɔn na a ra laxira yi. N yamanan naxan soxi Isirayila kaane yii, a mi soma na, amasɔtɔ ε murutɛ nɛn n ma yamarin ma Meriba igene yi.

²⁵ Nayi, Musa, i xa fa Haruna nun a dii Eleyasari ra Horo geyaan xuntagi.

²⁶ I xa Harunaa saraxarali dugine ba a ma, i yi e ragodo a dii Eleyasari ma, bayo Haruna laxirayama mɛnna nin.”

²⁷ Musa yi Alatalaa yamarin suxu. E saxanna birin yi te Horo geyaan fari yamaan yɛtagi.

²⁸ Musa yi Harunaa dugine tongo, a yi e ragodo Eleyasari ma. Haruna yi faxa mɛnni, geyaan xuntagi. Na xanbi ra, Musa nun Eleyasari yi godo geyaan ma.

²⁹ Isirayila yamaan to a kolon a Haruna bata yi faxa, e birin yi Haruna wuga xii tonge saxan.

21

Isirayila yi Kanan kaane nɔ

¹ Kanan Manga Aradi naxan yi dɔxi Negewi yi, na yi a mɛ a Isirayila fama Atarimi kiraan xɔn. A yi Isirayila yɛngɛ, a yi muxuna ndee suxu.

² Nayi, Isirayila kaane yi dɛ xuini ito tongo Alatala xa, e naxa, “Xa i nɔɔn fi nxu ma siyani ito xun na, nxu e taan birin naxɔrima nɛn fefe!”

³ Alatala yi Isirayila kaane xuiin name, a yi Kanan kaane lu e nɔɔn bun ma. Isirayila kaane yi e faxa, e yi e taane kala. E yi mɛnna xili sa Xoroma.*

⁴ Isirayila kaane yi keli Horo geyaan ma, e yi siga Gbala Baan kiraan xɔn alogo e xa Edɔn yamanan mabilin. Koni yamaan yi tondi kira yi.

⁵ E yi lu Ala nun Musa mafalɛ e naxa, “Nanfera i nxu ramini Misiran yamanani alogo nxu xa fa faxa tonbonni ito yi? Donse mi be! Ige mi be! Nxu mi fa tɔrɔ dɔnseni ito xɔn!”

⁶ Nayi, Alatala yi saɲi xɔlɛne rasiga e xili ma, e Isirayila kaa wuyaxi xin, e faxa.

⁷ Yamaan yi siga Musa fɛma, e yi a fala, e naxa, “Nxu bata yulubin liga nxu to ε

* 21:3: 21.3Horoma bunna nɛn fa fala “Kalana.”

mafala, i tan nun Alatala! Nayi, i xa Alatala maxandi a xa saji xoleni itoe masiga nxu ra.” Musa yi Alatala maxandi yamaan xa.

⁸ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Saji sawurana nde rafala, i yi a singan tami kuyena nde ra. Naxan yo xinx, xa a na mato, a kisima nen.”

⁹ Nayi, Musa yi sulan sajin nafala, a yi a singan tami kuyen na. Nayi, sajin muxun naxan xinx, xa na kanna yi sulan sajin mato, a kisima nen.

Isirayila Moyaba yamanani

¹⁰ Isirayila kaane yi siga, e sa dɔxɔ Oboti yi.

¹¹ E yi keli Oboti yi, e sa dɔxɔ Ye-Abarimi taa xɔnni tonbonni naxan Moyaba yetagi, a sogeteden binni.

¹² E yi keli mɛnni, e sa dɔxɔ Serede lanbanni.

¹³ E yi keli mɛnni, e sa dɔxɔ Arinon baan dɛ, naxan danguma tonbonni Amorine konni. Arinon baan findixi Moyaba danna nan na, Moyaba nun Amorine tagi.

¹⁴ Nanara, a seɓɛxi Alatalaa Yengene Bukun kui, a naxa, “Wahebi taan naxan Sufa yamanani, e nun xudene, Arinon baana,

¹⁵ e nun a xudedine naxan tema Ari binni, na findixi Moyaba danna nan na.”

¹⁶ E yi keli mɛnni, e siga xɔjin yireni. Alatala yi a fala Musa xa mɛnni, a naxa, “Yamaan malan n xa igen so e yii.”

¹⁷ Awa, Isirayila kaane sigini ito sa mɛnna nin:

Xɔjinna, igen namini.

En na a sigin nasuxu!

¹⁸ Mangane bata xɔjinna ge, yamaan yɛɛratine bata a raba e sɛnbɛn nun e mangaya dunganna ra!

E yi keli tonbonni, e siga Matana yi,

¹⁹ E yi keli mɛnni, e siga Naxaliyeli yi. E mɔn yi keli mɛnni, e siga Bamoti yi.

²⁰ E yi keli Bamoti yi, e siga Pisiga geyaan lanbanni Moyaba yamanani tonbonna binni.

Manga Sixɔn nun Manga Ogo

Sariyane 2.26-3.11

²¹ Isirayila kaane yi xɛrane rasiga a faladeni Sixɔn xa, Amorine Mangana, e naxa,

²² “Nxu waxi yamanani gidi feni. Nxu mi kiraan fatama, nxu siga xɛɛne yi hanma manpa bili nakɔne. Nxu mi xɔjin ige minjɛ. Nxu luun kira gbeen nan xɔn han nxu yi i ya yamanan birin yigidi.”

²³ Koni, Sixɔn mi tin e xa dangu a yamanani. A yi a sofane birin malan, e fa Isirayila kaane ralandeni tonbonni. E yi Isirayila yɛngɛ Yahasi yi.

²⁴ Isirayila kaane yi e nɔ, e yi e yamanan tongo, keli Arinon baani han Yaboko xudena siga han Amonine yamanan danna bayo Amonine yamanan danna yi makan-tanxi ki faji.

²⁵ Isirayila yi Amorine taane birin tongo, e dɔxɔ e yi, e nun Xɛsibɔn taan nun a banxidene.

²⁶ Amasɔtɔ Xɛsibɔn yi findixi Amorine manga Sixɔn ma taan nan na, xabu a Moyaba manga fonna yɛngɛ, a yi a bɔxɔn birin tongo a yii han Arinon baana.

²⁷ Nanara, yenle naxa, ɛ fa Xɛsibɔn yi! A mɔn xa ti. Sixɔn taan mɔn xa yitɔn!

²⁸ Amasɔtɔ tɛɛn bata mini Xɛsibɔn yi, Sixɔn taan bata tɛɛ dɛgɛn nafa, a yi Ari taan gan Moyaba yi, e nun mangane Arinon baan faxan na.

²⁹ Gbalona i xa Moyaba bɔxɔna!

ɛ bata halagi,

Kemosi suxure batune!

ɛ banxulanne bata e gi,

ɛ dii tɛmɛne bata findi suxu muxune ra, Amorine Manga Sixɔn yii.

³⁰ Koni en tan bata e bɔnbɔ.

Xɛsibɔn bata kala siga han Dibon yi.

En bata halagin ti siga han Nofa yi,

siga han Medeba yi.

³¹ Isirayila kaane yi dɔxɔ Amorine yamanani.

³² Musa yi xɛrane rasiga Yaasɛri taan nakɔrɔsideni wundoni. Isirayila kaane yi na taan suxu e nun a banxidene, e yi Amorine kedi na.

³³ Na xanbi ra, e yi e firifiri, e siga Basan kiraan xɔn. Basan manga Ogo nun a sofa ganla birin yi mini e ralandeni alogo e xa e yɛngɛ Edere yi.

³⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I nama gaxu a yɛɛ ra! N na a soma nen i yii, e nun a sofa ganla birin nun a yamanana.

I xa a liga alo i Sixon liga kii naxan yi, Amorine mangan naxan yi dōxi Xesibon yi.”

³⁵ Isirayila kaane yi Ogo faxa, e nun a diine nun a sofa ganla birin. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi dōxo a yamanani.

22

Moyaba mangan yi Balami xili

¹ Isirayila kaane yi siga, e sa dōxo Moyaba mēēmēēne yi, Yuruden baan kidi ma Yeriko yetagi.

² Siporo a dii Balaki yi a to Isirayila kaane naxan birin ligaxi Amorine ra.

³ Moyaba kaane yi gaxu Isirayila ganla yēē ra, e yigitēge bayo e yi wuya han!

⁴ Moyaba kaane yi a fala Midiyan fonne xa, e naxa, “Yamani ito fama en nabilinna yamanane birin halagideni nēn alo jingen sēxēn janma kii naxan yi.” Siporo a dii Balaki nan yi Moyaba mangan na na waxatini.

⁵ A yi xerane rasiga Beyori a dii Balami xilideni Petori yi, Baa Gbeen dēxōn, a konna yi dēnaxan na. E xa sa a fala a xa iki, e naxa, “Siyana nde bata mini Misiran yi, e bata wuya han e bōxōn nafe. E bata dōxo n dēxōn.

⁶ Yandi, fa, i fa siyani ito danga n xa, amasōto e sēnbēn gbo n xa. Nayi, waxatina nde n nōe e yēngē nēn, n yi e kedi n ma yamanani. Amasōto n na a kolon, i na duba naxan xa, na duban sōtōma nēn. I na naxan danga, na dangan sōtōma nēn.”

⁷ Moyaba fonne nun Midiyan fonne yi siga e yi yiimatoon saranna xali e yii. E sa Balami fēman li, e yi Balaki a falane yēba a xa.

⁸ A yi e yabi, a naxa, “E xi be kōēni ito ra, n yi e yabi xōtōnni alo Alatala na a fala n xa kii naxan yi.” Moyaba kuntigine yi lu Balami konni.

⁹ Ala yi fa Balami fēma, a yi a fala a xa, a naxa, “Nde muxuni itoe ra naxanye i konni?”

¹⁰ Balami yi Ala yabi, a naxa, “Siporo a dii Balaki Moyaba mangan nan e rafaxi a faladeni n xa, a naxa,

¹¹ ‘Siyana nde bata keli Misiran yi, e bata wuya han e bōxōn nafe. Nayi, yandi, fa n mali, i yi e danga n xa. Waxatina nde n nōe e yēngē nēn, n yi e kedi.’ ”

¹² Ala yi a fala Balami xa, a naxa, “I nama siga e fōxo ra. I nama siyani ito danga, amasōto n bata barakan sa e fe yi.”

¹³ Balami to keli xōtōnni, a yi a fala Balaki a kuntigine xa, a naxa, “E xēte e konni, amasōto Alatala mi tinxi n xa siga e fōxo ra.”

¹⁴ Moyaba kuntigine yi keli, e xēte Balaki fēma, e yi a fala, e naxa, “Balami mi tinxi fēnxu fōxo ra.”

¹⁵ Balaki mōn yi kuntigi gbēteye rasiga naxanye yi wuya bonne xa, e binyen mōn yi gbo e xa.

¹⁶ E yi sa Balami fēman li. E yi a fala a xa, e naxa, “Siporo a dii Balaki naxa iki: ‘I nama tondi fē n konni de!’

¹⁷ Amasōto n ni i binyama nēn han! I na naxan fala n na ligama nēn. Yandi fa, i yi fa siyani ito danga n xa.’ ”

¹⁸ Balami yi Balaki a kuntigine yabi, a naxa, “Hali Balaki a banxin fi n ma naxan nafexi gbetin nun xēmaan na, n mi nōe Alatalaa yamarin matandē fefe ma, n ma Ala.

¹⁹ Iki yandi, e fan xa xi be to kōēni ito ra, n na a kolonje Alatala mōn naxan falama n xa.”

²⁰ Ala yi fa Balami fēma kōēēn na. A yi a fala a xa, a naxa, “Bayo muxuni itoe faxi i xiliden nin, keli, i yi siga e fōxo ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan liga de!”

²¹ Xōtōnni Balami yi keli, a yi a sofali gilēni tōn, e nun Moyaba kuntigine birin yi siga.

²² Koni, Alaa xōlōn yi gbo ayi, amasōto a bata siga. Alatalaa malekan yi ti kiraan na alogo a xa a rati. Balami yi dōxi a sofali gilēn fari, a walikē firinne yi a fōxo ra.

²³ Sofanla yi Alatalaa malekan to tixi kiraan xōn, a silanfanna suxi a yii. Sofanla yi kiraan fata a so burunna ra. Balami yi sofanla bōnbō alogo a xa fa kiraan xōn.

²⁴ Alatalaa malekan mōn yi sa ti kiradin xōn manpa bili nakō firinne longonna ra. Sansanna yi kiraan fōxo firinne birin yi.

²⁵ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a dēdēn sansanna ra, a yi Balami sanna gbēxēn sansanna ma. Balami mōn yi a bōnbō.

²⁶ Alatalaa malekan mōn yi siga yēēn na pon! A sa ti yire yigbētēnxini, dangude mi

yi denaxan kōmenna ma, a mi yi yiifanna ma.

²⁷ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a yigodo Balami bun ma. Balami yi xōb, a yi sofanla bōnbō a dunganna ra.

²⁸ Alatala yi sofanla dēen fulun, sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, “N nanse ligaxi i ra, alogo i xa n bōnbō han sanja ma saxan?”

²⁹ Balami yi sofanla yabi, a naxa, “Amasōtō i bata n matandi! Xa silanfanna yi n yii nun, n yi i faxama nēn iki sa!”

³⁰ Sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, “I ya sofanla xa mi n tan na ba, i darixi dōxe naxan fari han to? N darixi ito ligē i ra ba?” A yi a yabi, a naxa, “En-ēn.”

³¹ Alatala yi Balami yēene rabi, a yi Alatalaa malekan to tixi kiraan na, a silanfanna a yii. Balami yi a xinbi sin, a yi a yetagin lan bōxōn ma.

³² Alatalaa malekan yi a maxōdin, a naxa, “Nanfera i i ya sofanla bōnbōxi sanja ma saxan? N bata fa, n xa i rati, amasōtō kirani ito i xalin gbalon nin.

³³ Sofanla bata n to, a yi n dē masara sanja ma saxan. Xa na mi yi a ra nun, n bata yi i faxes nun, koni n yi a tan luma nēn a nii ra.”

³⁴ Balami yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, “N bata yulubin liga! N mi yi a kolon a i tixi n yēē ra kiraan na. Iki, xa sigatini ito mi rafan i ma, n xa xētē.”

³⁵ Alatalaa malekan yi a fala Balami xa, a naxa, “Siga muxuni itoe fōxō ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan fala tun!” Balami nun Balaki a kuntigine yi siga.

³⁶ Balaki to a mē a Balami bata fa, a yi siga a ralandeni Moyaba taana nde yi naxan Arinon baan dē, a yamanan danna ra.

³⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “N mi yi i xilima ba? Nanfera i mi fa n fēma? I yi mirixi nēn a n mi nōē i binyē ba?”

³⁸ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “I mi n to? N bata fa. Koni n nōē nanse falē i xa? Ala na naxan fala n xa, fō n xa na nan fala.”

³⁹ Balami nun Balaki yi siga Kiriyati-Husoti yi.

⁴⁰ Balaki yi jingene nun yēxēene ba saraxan na, a yi a subena nde so Balami nun kuntigine yii naxanye yi a fōxō ra.

⁴¹ Xōtōnni, Balaki yi Balami tongo a yi te a ra Bamoti-Baali geyaan fari, a yamaan fōxō kedenna toē denaxan yi.

23

¹ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi tura solofere nun konton solofere yitōn n xa.”

² Balami naxan fala, Balaki yi na liga. Balaki nun Balami yi tura keden nun konton keden ba saraxan na saraxa gandene birin fari.

³ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Ti i ya saraxa gan daxine fēma be. N tan xa n masiga i ra. Waxatina nde Alatala fama nēn n fēma. A na naxan yita n na, n na a ralima i ma nēn.” A yi siga geyana nde xuntagi.

⁴ Ala yi fa Balami ralan. Balami yi a fala a xa, a naxa, “N bata saraxa gande solofere rafala, n bata tura keden nun konton keden ba saraxan na e birin fari.”

⁵ Alatala yi falan so Balami dē, a naxa, “Xētē Balaki fēma, i yi ito fala a xa.”

⁶ A yi xētē a fēma. A yi tixi a saraxa gan daxine dēxōn e nun Moyaba kuntigine birin.

⁷ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa, Balaki bata n nafa sa keli Arami yi, Moyaba mangan bata n nafa sa keli sogeteden geyane ma. A yi a fala, a naxa, “Fa, i fa Yaxuba bōnsōnna danga n xa! I fa gbalo falane ti Isirayila bōnsōnna xili ma!”

⁸ Koni, n tan xa ne danga di, Ala mi naxanye dangaxi? N tan xa gbalo falane ti ne xili ma di, Alatala mi gbalon nagidixi naxanye ma?

⁹ N tixi gēmēne xuntagi, n na e toma.

N tixi geyane fari, n na e matoma. Yamani ito a danna, a mi siyaan bonne yē.

¹⁰ Yaxuba bōnsōnna gbo alo gbangbanna, nde nōē Isirayila kaane fōxō kedenna naaninden yatē?

N fan xa faxes tinxin muxune yē,

N nananna xa liga alo e gbeena!

¹¹ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “I nanse ligaxi n na? N faxi i ra nen alogo i xa n yaxune danga, koni i dubama e xa nen tun!”

¹² A yi a yabi, a naxa, “Alatala naxan soxi n de, n mi lan n na fala ba?”

¹³ Balaki yi a fala a xa, a naxa, “En siga yire gbete yi, i mon sa e toe denaxan yi. I e foxo kedenna toma nen. I mi a birin toe. I yi e danga n xa menni.”

¹⁴ A yi a xali Sofimi a xeen ma Pisiga geyaan xuntagi. A yi saraxa gande solofere rafala menni, a yi tura keden nun konton keden ba saraxa gandene birin fari.

¹⁵ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Ti i ya saraxa gan daxine dexon be, n tan xa siga Ala ralandeni menni.”

¹⁶ Alatala yi fa Balami yetagi, a yi falan so a de, a naxa, “Xete Balaki fema, i yi ito fala a xa.”

¹⁷ A yi xete a fema, a yi tixi a saraxa gan daxine dexon e nun Moyaba kuntigine. Balaki yi a maxodin, a naxa, “Alatala nanse falaxi?”

¹⁸ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa, Balaki keli, i n xuiin me! I tuli mati n na Siporo a dii xemena!

¹⁹ Muxu mi Ala ra, a wulen fala, Adamadi mi a ra, a nimisa. A naxan falaxi, a mi na lige ba?

A na falan naxan ti, a mi na rakamale ba?

²⁰ A duban nan soxi n yii lan e ma. A barakan sa e yi.

N mi noe na maxete.

²¹ A mi fe jaxin toma Yaxuba bonsanni. A mi fe xolen toma Isirayila yi. Alatala, e Ala e tagi.

E fan a mangayaan matoxoma.

²² Ala nan faxi e ra sa keli Misiran yi, a non tima e xa alo burunna jingena.

²³ Kexayaan mi sese noe Yaxuba bonsanna xili ma. Serikariyaan mi noe sese ra Isirayila xili ma.

A falama nen e ma na waxatini, “A mato, Ala naxan ligama!”

²⁴ Siyani ito kelima nen alo yatana.

E bata e yiton alo yatana

naxan mi a sama

fo a na xoyi seen don,

fo a na sube suxine wunla min.

²⁵ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “Xa i mi a dangama, hali i nama duba a xa de!”

²⁶ Balami yi Balaki yabi, a naxa, “N mi yi a fala i xa ba, n naxa, ‘Alatala na naxan fala, n na nan ligama?’ ”

²⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “En siga yire gbete yi. Yanyina nde Ala tinma nen i xa e danga n xa menni.”

²⁸ Balaki yi Balami xali Peyori geyaan xuntagi, denaxan yee rafindixi tonbonna ma.

²⁹ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi tura keden nun konton keden yiton n xa.”

³⁰ Balami naxan fala, Balaki yi na liga. A yi turaan nun kontonna ba saraxan na saraxa gandene birin fari.

24

¹ Balami yi a to fa fala a yi rafan Alatala ma a xa duba Isirayila xa. Nayi, a mi kexaya feene rawali alo waxatin danguxine yi. Koni a yi a yee rafindi tonbonna binni.

² Balami to a yee rakeli, a yi Isirayila kaane to malanxi bonsan yeen ma. Nayi, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma.

³ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa, N tan Balami, Beyori a dii xemena, n tan naxan feene fixen toma, n ma falan ni i ra:

⁴ N ni ito nan falama, n tan naxan Alaa falane mema, naxan fe toon tima alo xiyene fata Ala Senbe Kanna ra, naxan a xinbi sinma, a yee yi rabi.

⁵ Yaxuba bonsanna, e tan Isirayila kaane! E duxodene tofan!

⁶ E wuya boxon fari alo baane, alo nakone baan de, alo Alatala sansi xiri fadin naxanye sixi, alo suman wudine igene de.

⁷ E ige ramaradene rafema nen ken! E sansine ige sa a fadin na!

E mangan gboma nen Manga Agaga xa, a mangayaan senben gboma ayi nen.

⁸ Ala nan faxi e ra
sa keli Misiran yi,
a nɔn tima e xa
alo burunna jingena.
E siyane noma nen
naxanye e yengema,
e yi e bun e xalimakunle ra,
e yi e xonne yigira.

⁹ E e sama nen alo yatane.
Nde susu e rake?
Naxan na duba i xa,
Ala xa na kanna baraka!
Naxan na i danga,
Ala xa na kanna danga!

¹⁰ Balaki yi xolo Balami ma han! A yi a
yiine bonbo, a yi a fala Balami xa, a naxa,
“N ni i xilixi nen alogo i xa n yaxune danga,
koni i tan bata duba e xa sanja ma saxan.

¹¹ Iki keli be, siga i konni. N yi a ragidixi
nen n xa i saren fi han, koni Alatala bata i
kuma!”

¹² Balami yi Balaki yabi, a naxa, “Anu, n
na a fala nen i ya xerane xa, n naxa,

¹³ ‘Hali Balaki a banxin so n yii naxan
nafexi gbetin nun xemaan na, n mi
nɔe Alatalaa yamarin matande fefe ma.
Alatala na naxan fala, fo n xa na nan fala.’

¹⁴ Awa iki, n bata siga n kon kaane fema.
Koni e tuli mati. N xa i rakolon siyani
ito naxan ligama i ya yamaan na waxati
famatoni.”

¹⁵ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa:
N tan Balami, Beyori a dii xemena,
n tan naxan feene fixen toma,
n ma falan ni i ra:

¹⁶ N ni ito nan falama,
n tan naxan Alaa falane mema,
naxan Kore Xonna Ala wundo feene kolon,
naxan fe toon tima alo xiyena
fata Ala Senbe Kanna ra,
naxan a xinbi sinma,
a yene yi rabi.

¹⁷ N na a toma,
koni iki mi a ra.
N na a toma,
koni a mon makuya.
Sarena nde minima nen Yaxuba bonsanni,
mangan kelima nen Isirayila yamanani.
A Moyaba yamanan mangane yengema
nen,
a Seti bonsanna no.
¹⁸ A Edon yamanan tongoma nen,
e nun Seyiri yamanana, a yaxuna.

Koni Isirayila senben gboma ayi nen.

¹⁹ No tiin minima nen Yaxuba bonsanni,
a yi e taane muxu donxene raxori.

²⁰ Balami yi Amalekine to. A yi waliyiya
falan ti, a naxa:
Amaleki nan yi yamana singen na dunupa
yi,

koni donxen na,
a tununma nen habadan!

²¹ A mon yi Keni kaane to. A yi waliyiya
falan ti, a naxa:

I donoden natangaxi,
alo xoliin naxan a teen saxi faranna ra.

²² Koni Asuri na e suxu konyiyani,
Kenine panma nen.

²³ A mon yi waliyiya falan ti, a naxa:
Ee! Ala na ito liga,
nde luye a nii ra?

²⁴ Kunkine kelima nen Sipiri yi,
e yi Asuri rayarabi, e nun Eberi.

Koni e fan faxama nen.

²⁵ Balami yi keli, a xete a konni. Balaki
fan yi siga.

25

Isirayila kaane yi suxurene batu

¹ Isirayila kaane yi dɔxi Sitimi yi waxatin
naxan yi, xemene yi lu yalunyaan lige e nun
Moyaba naxanle.

² E yi xemene xilima e suxure kideni. Ya-
maan yi e dege, e yi e xinbi sin e suxurene
bun ma.

³ Nayi, Isirayila kaane yi Baali-Peyori
batu. Nanara, Alatala yi xolo e ma han!

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Ya-
maan yeratine birin suxu, i yi e faxa, i
yi e singan Alatala yetagi soken na, alogo
Alatala xa ba xoloxi Isirayila ma.”

⁵ Musa yi a fala Isirayila kitisane xa, a
naxa, “E birin xa muxune faxa naxanye
Baali-Peyori batuxi.”

⁶ Isirayila xemena nde yi fa Midiyan
naxanla nde ra a konni, Musa nun Isiray-
ila yamaan birin yetagi. Yamaan birin yi
wugama Naralan Bubun so deen na.

⁷ Na ma, Finexasi, Eleyasari a dii xemena,
saraxarali Harunaa dii xemena, na yi keli
yamaan ye, a yi tanban tongo.

⁸ A yi siga Isirayila kaan faxo ra a bubuni.
A yi e firinna soxon tanban na sanja ma

kedenni e kuini. Fitina furen naxan yi Isirayila yi, na yi dan.

⁹ Muxu wuli mǝxǝɲen nun naanin nan faxa na furen ma.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹¹ “Finexasi, Eleyasari a dii xemena, saraxarali Harunaa dii xemena, na bata n ma xǝlǝn ba Isirayila ma. Amasǝto n ma xǝxǝlǝnna nan soxi a yi. Na ma, n mi Isirayila kaane raxǝrima xǝxǝlǝnni.

¹² Nanara, i xa a fala a xa, n bata tin bǝɲe xunbenla layirin tonge a xa.

¹³ Na layirin luma a tan xa nɛn e nun a yixetene, n yi e findi saraxaraline ra habadan. Amasǝto a kunfa nɛn a Ala xǝn, a yi n solona Isirayila xa.”

¹⁴ Isirayila xemen naxan nun Midiyan ɲaxanla faxa, a yi xili nɛn Simiri, Salu a dii xemena. Simeyǝn bǝnsǝnna denbayana nde kuntigin nan yi a ra.

¹⁵ Midiyan ɲaxanla naxan faxa, a yi xili nɛn Kosibi, Suru a dii temena. Midiyan xabilana ndee mangan nan yi a ra.

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “E xa Midiyan kaane yate e yaxune ra, e yi e yenge.

¹⁸ Amasǝto e bata findi e yaxune ra e to e yanfa Peyori yi, Kosibi a fe yi, e xabila mangana nde a dii temena, e naxan faxa, na feen to fitina furen nafa.”

¹⁹ Na fitina furen yi dangu.

26

¹ A to dangu, Alatala yi a fala Musa nun Haruna dii Eleyasari xa, a naxa,

² “E Isirayila yamaan tenge naxanye barin bata dangu ɲee mǝxǝɲen na, e denbaya yeen ma, naxanye birin nǝe yengen soe.”

³ Musa nun saraxarali Eleyasari yi falan ti e xa Moyaba meremereni Yuruden baan de Yeriko taan yetagi. E naxa,

⁴ “Xemene xa tenge naxanye barin bata dangu ɲee mǝxǝɲen na, alo Alatala a yamarixi Musa ma kii naxan yi.”

Isirayila kaan naxanye minixi Misiran yamanani, ne ni itoe ra:

⁵ Isirayila dii singe Ruben yixetene ni i ra: Xanǝki xabilana, Xanǝki yixetene; Palu xabilana, Palu yixetene;

⁶ Xesirǝn xabilana, Xesirǝn yixetene; e nun Karimi xabilana, Karimi yixetene.

⁷ Ruben xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin e nun saxan kemε solofere tonge saxan.

⁸ Eliyabi nan yi Palu a dii xemen na.

⁹ Eliyabi a dii xemene nan itoe ra: Nemuweli, Datan e nun Abirami. Datan nun Abirami yi findixi yamaan kuntigine nan na naxanye murute Musa nun Haruna xili ma, e sa Kora muxune fari, e to murute Alatala xili ma.

¹⁰ Bǝxǝn yi rabi, a yi e nun Kora gerun e bode xǝn. Tɛen yi a fǝxǝ ra birane muxu kemε firin tonge suulun gan. Na yi findi misaala ra yamaan xa.

¹¹ Koni, Kora yixetene birin mi faxa.

¹² Simeyǝn yixetene ni i ra xabila yeen ma: Nemuweli xabilana, Nemuweli yixetene; Yamin xabilana, Yamin yixetene; Yakin xabilana, Yakin yixetene;

¹³ Sera xabilana, Sera yixetene; e nun Sayuli xabilana, Sayuli yixetene.

¹⁴ Simeyǝn xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli mǝxǝɲen nun firin kemε firin.

¹⁵ Gadi yixetene ni i ra xabila yeen ma: Sefǝn xabilana, Sefǝn yixetene; Xagi xabilana, Xagi yixetene; Suni xabilana, Suni yixetene;

¹⁶ Osini xabilana, Osini yixetene; Eriya xabilana, Eriya yixetene;

¹⁷ Arodi xabilana, Arodi yixetene; e nun Areli xabilana, Areli yixetene.

¹⁸ Gadi xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin kemε suulun.

¹⁹ Eri nun Onan nan yi Yuda a dii xemene ra, koni Eri nun Onan bata yi faxa Kanan yamanani.

²⁰ Yuda yixetene ni i ra xabila yeen ma: Selaxa xabilana, Selaxa yixetene; Peresi xabilana, Peresi yixetene; e nun Sera xabilana, Sera yixetene.

²¹ Peresi yixetene ni i ra xabila yeen ma: Xesirǝn xabilana, Xesirǝn yixetene; e nun Xamuli xabilana, Xamuli yixetene.

²² Yuda xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge solofere wuli sennin kemε suulun.

²³ Isakari yixetene ni i ra xabila yeen ma: Tola xabilana, Tola yixetene; Puwa xabilana, Puwa yixetene;

²⁴ Yasubu xabilana, Yasubu yixetene; e nun Simiron xabilana, Simiron yixetene.

²⁵ Isakari xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme saxan.

²⁶ Sabulon yixetene ni i ra xabila yeen ma: Seredi xabilana, Seredi yixetene; Elon xabilana, Elon yixetene; e nun Yalele xabilana, Yalele yixetene.

²⁷ Sabulon xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin keme suulun.

²⁸ Yusufu yixetene ni i ra xabila yeen ma: Manase nun Eframi.

²⁹ Manase yixetene ni i ra: Makiri xabilana, Makiri yixetene. Makiri nan Galadi soto. E nun Galadi xabilana, Galadi yixetene.

³⁰ Galadi yixetene ni i ra: Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; Xeleki xabilana, Xeleki yixetene;

³¹ Asireli xabilana, Asireli yixetene; Siken xabilana, Siken yixetene;

³² Semida xabilana, Semida yixetene; e nun Xeferi xabilana, Xeferi yixetene.

³³ Selofexadi, Xeferi a dii xemen mi dii keme soto, koni a dii temene soto nen. Selofexadi a dii temene xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xogala, Milika e nun Tirisa.

³⁴ Manase xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli firin keme solofere.

³⁵ Eframi yixetene ni i ra xabila yeen ma: Sutela xabilana, Sutela yixetene; Bekeri xabilana, Bekeri yixetene; e nun Taxani xabilana, Taxani yixetene.

³⁶ Sutela yixetene ni i ra: Eran xabilana, Eran yixetene.

³⁷ Eframi xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge saxan wuli firin keme suulun. Yusufu yixetene nan ne ra xabila yeen ma.

³⁸ Bunyamin yixetene ni i ra xabila yeen ma: Bela xabilana, Bela yixetene; Asibeli xabilana, Asibeli yixetene; Axirami xabilana, Axirami yixetene;

³⁹ Sufami xabilana, Sufami yixetene; e nun Xufami xabilana, Xufami yixetene.

⁴⁰ Bela yixetene ni i ra: Arade nun Naman. Arade xabilana, Arade yixetene; e nun Naman xabilana, Naman yixetene.

⁴¹ Bunyamin xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin.

⁴² Dan yixetene ni i ra xabila yeen ma: Suxami xabilana, Suxami yixetene. Dan xabila keden nan yi na ra.

⁴³ Suxami xabilan nan na ra, e malanxina muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme naanin.

⁴⁴ Aseri yixetene ni i ra xabila yeen ma: Yimina xabilana, Yimina yixetene; Yisiwi xabilana, Yisiwi yixetene; e nun Beriya xabilana, Beriya yixetene.

⁴⁵ Beriya yixetene ni i ra: Xeberi xabilana, Xeberi yixetene; e nun Malikili xabilana, Malikili yixetene.

⁴⁶ Aseri a dii temen yi xili nen Sera.

⁴⁷ Aseri xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin.

⁴⁸ Nafatali yixetene ni i ra xabila yeen ma: Yaseli xabilana, Yaseli yixetene; Guni xabilana, Guni yixetene;

⁴⁹ Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; e nun Silen xabilana, Silen yixetene.

⁵⁰ Nafatali xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme naanin.

⁵¹ Isirayila xemen naxanye yate, muxu wuli keme sennin e nun keden keme solofere tonge saxan.

⁵² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁵³ Yamanani taxunma nen e tagi e keen na, fata muxune yaten na.

⁵⁴ Naxanye wuya, i xa kee gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya, i xa kee xurin so ne yii. Birin keen xa lan muxune yaten ma.

⁵⁵ Koni yamanan xa yitaxun masensenna nan xon. E a soto ma nen e keen na fata e benbane bonsenne xinle ra.

⁵⁶ Birin kee boxoni taxunma masensenna nan xon, bonsen gbeene nun bonsen xurine ye.

⁵⁷ Lewi bonsonna muxuni itoe nan tenge e xabila yeen ma: Gerison xabilana, Gerison yixetene; Kehati xabilana, Kehati yixetene; e nun Merari xabilana, Merari yixetene.

⁵⁸ Lewi bonsonna xabila gbeten ni i ra: Libini xabilana, Xebiron xabilana, Maxali

xabilana, Musi xabilana, e nun Kora xabilana. Kehati nan Amirama soto.

⁵⁹ Amirama a naxanla yi xili nen “Yokebedi,” Lewi a dii temena, naxan bari Misiran yi. E nun Amirama nan Haruna nun Musa soto, e nun Mariyama, e magilena.

⁶⁰ Haruna nan Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara soto.

⁶¹ Koni Nadaba nun Abihu faxesa nen, e to tee daxataren xali Alatala yetagi.

⁶² E Lewi xemen naxanye tenge, naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, ne lan muxu wuli maxojen nun saxan nan ma. E mi tenge Isirayila kaan bonne ye, amasoto e mi yi lan e xa kee boxon soto e ye.

⁶³ Musa nun saraxarali Eleyasari ne nan tenge Moyaba meremerene yi Yuruden baan de Yeriko taan yetagi.

⁶⁴ Musa nun saraxarali Haruna Isirayila kaan naxanye tenge Sinayi tonbonni, na sese mi yi itoe ye.

⁶⁵ Amasoto Alatala bata yi a fala ne ma, a e faxama nen tonbonni. Keden mi lu fo Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe.

27

Kee fena sariyan dii temene xa

¹ Awa, Selofexadi a dii temene yi fa, Xeferi a dii xemena, Galadi mamandenna. Manase a dii Makiri nan Galadi soto Manase bonsenni, Yusufu a dii xemena. E xinle ni itoe ra: Maxala nun Noha nun Xogala nun Milika e nun Tirisa.

² E yi fa Naralan Bubun so deen na Musa nun saraxarali Eleyasari nun mangane nun yamaan birin yetagi. E naxa,

³ “Nxu baba bata faxesa tonbonni. A mi yi Kora ganla ye naxanye yi muruxi Alatala xili ma, koni a faxaxi a yeteen yulubin nan ma, dii xeme mi yi a yii.

⁴ Nanfera nxu baba xinla boye ayi a xabilani, bayo dii xeme to mi a yii ba? E keena nde so nxu yii nxu baba ngaxakedenne tagi.”

⁵ Musa yi siga e kiti feen maxodinna tideni Alatala ma.

⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁷ “Selofexadi a dii temene jondi. Kee boxona nde so e yii e baba ngaxakedenne tagi. I lan i yi e baba keen so e yii.

⁸ A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Xa muxuna nde faxesa a mi dii xeme lu, e xa a keen so a dii temen yii.

⁹ Xa dii xeme mi a yii, e xa a keen so a ngaxakeden xememane yii.

¹⁰ Xa a ngaxakeden mi na, e xa a keen so a baba ngaxakeden xememane yii.

¹¹ Xa a baba ngaxakeden mi na, e xa a keen so a bari bodena nde yii a xabilani, a yi findi a gbeen na. A findima kiti sa sariyan nan na Isirayila kaane xa, Alatala naxan yamarixi Musa ma.’ ”

Yosuwe yi sugandi yamaan yeeratiin na Sariyane 31.1-8

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te Abarimi geyani ito fari, i yi boxon mato n naxan so Isirayila yii.

¹³ I na a mato, i laxirayama nen, alo i tada Haruna.

¹⁴ Amasoto e bata n ma yamarin matandi, yamaan murute waxatin naxan yi Sini tonbonni igen de. I mi n ma sariyanna binya e yetagi, e to yi igen maxodinma.” Meriba igene nan yi ne ra Kadesi yi Sini tonbonni.

¹⁵ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa,

¹⁶ “Alatala, Ala naxan niin biraxi adamadiine birin yi, i xa muxuna nde ti yamani ito xun na

¹⁷ naxan noe tiye a yee ra a feen birin yi. Alatala yamaan nama lu alo xuruseene xuruse raba mi naxanye xun na.”

¹⁸ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Nunu a dii Yosuwe tongo, n ma Nii Sariyanxin naxan yi, i yi i yii sa a fari.

¹⁹ I yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yetagi, i yi a findi yeeratiin na e yee xori.

²⁰ I yi i senbena nde so a yii, alogo Isirayila yamaan birin xa a xuiin suxu.

²¹ A ti saraxarali Eleyasari yetagi, alogo a xa kiti sa feen maxodinne ti a xa, Yurima masensen ti seen na Alatala yetagi.* Yosuwe nun Isirayila yamaan birin Eleyasari a yamarine suxuma nen e feene birin yi.”

* 27:21: 27.21 Yurima nun Tumin masensen ti seene fe seboxi Xorjayaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

²² Musa yi a liga alo Alatala a yamari kii naxan yi. A yi Yosuwe tongo, a yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yɛtagi.

²³ A yi a yiine sa a fari, a yi a findi yɛɛratiin na, alo Alatala a fala e xa kii naxan yi fata Musa ra.

28

Sanle nun waxatine saraxane Xorɔyaan 29.38-46

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Yamarini ito fi Isirayila kaane ma, i naxa, ‘Ɛ fa n kise donseene ra e waxati saxine yi, naxanye ralima n ma tɛɛn na naxanye xirin nafa n ma.’

³ Ito fala e xa, i naxa, ‘Lɔxɔ yo lɔxɔ, ɛ fa yɛxɛɛn jɛɛ kedenna firin na Alatala xɔn, fɛ mi naxanye ra saraxa gan dixin na naxan nalima a ma tɛɛn na waxatin birin.

⁴ Yɛxɛɛ keden xa ba xɔtɔnni, a firindena fitirin ma.

⁵ A bama nɛn e nun a bogise saraxana, murutu fujin kilo saxan naxan namulanxi oliwi bogi dinxine turen litiri keden nun a tagiin na.

⁶ Saraxa gan daxini ito bama nɛn waxatin birin alo a liga Sinayi geyaan fari kii naxan yi. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na, a xirin yi rafan a ma.

⁷ Yɛxɛɛn bama nɛn e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi. I xa minse saraxan bɔxɔn Alatala xa yire sarijanxini.

⁸ Yɛxɛɛn firinden bama fitirin nan ma, e nun a bogise saraxana e nun a minse saraxana alo i naxan bama xɔtɔnni. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na, a xirin yi rafan a ma.’ ”

⁹ “ ‘Matabu Lɔxɔni, yɛxɛɛn jɛɛ kedenna firin xa ba saraxan na, fɛ mi naxanye ra, e nun e bogise saraxane, murutu fujin kilo sennin naxan namulanxi turen na e nun e minse saraxana.

¹⁰ Na saraxa gan daxine xa ba Matabu Lɔxɔne birin yi, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine fari e nun a minse saraxana.’ ”

¹¹ “ ‘Kike nɛnɛn fɔlɔna, ɛ xa tura bulan firin ba saraxa gan dixin na Alatala xa, e nun konton keden nun yɛxɛɛn jɛɛ keden kedenna solofere, fɛ mi naxanye ra.

¹² Xuruseene birin bama nɛn e nun murutu fujina naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

¹³ Konton bulanna, kilo saxan naxan namulanxi turen na bogise saraxan na. Saraxa gan dixin na a ra naxan nalima Alatala ma tɛɛn na, a xirin yi rafan a ma.

¹⁴ Ninge keden bama nɛn e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri saxan. Kontonna gbeena, litiri firin. Yɛxɛɛ diina, litiri keden nun a tagi. Saraxa gan dixin na a ra naxan bama kike nɛnɛne birin na jɛɛn bun.

¹⁵ Ɛ mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Alatala xa, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine fari e nun e minse saraxane.’ ”

Saraxaraline 23.5-14

¹⁶ “ ‘Nɛɛn kike singen xii fu nun naaninna, ɛ xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba Alatala xa.’ ”

¹⁷ “ ‘Kiken i to xii fu nun suulunde lɔxɔni, sanla yi fɔlɔ. Ɛ xa buru ratetaren don xii solofere.

¹⁸ Sanla xii singe lɔxɔni, ɛ xa yamaan xili malan sarijanxini. Ɛ nama ɛ wanle kɛ na lɔxɔni.

¹⁹ Ɛ xa tura bulan firin nun konton keden nun yɛxɛɛn jɛɛ keden kedenna solofere ba saraxa gan dixin na fɛ mi naxanye ra. E rali Alatala ma tɛɛn nan na.

²⁰ Xuruseene bama nɛn e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

²¹ Yɛxɛɛ soloferene, kilo saxan saxan.

²² Ɛ mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na ɛ xa.

²³ Na birin sama lɔxɔ yo lɔxɔ saraxan nan fari naxan bama xɔtɔnni.

²⁴ Sanla xii soloferene birin yi, ɛ xa na kise donseene nan nali tɛɛn na, e xirin yi rafan Alatala ma, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxane nun minse saraxane fari.

²⁵ Xii soloferede lɔxɔni, ɛ mɔn yi yamaan xili malan sarijanxini. Ɛ nama ɛ wanle kɛ na lɔxɔni.’ ”

Saraxaraline 23.15-22

²⁶ “ ‘Se Xaba Singen sali lɔxɔni, ɛ na fa bogise singene saraxane ra Alatala xɔn

Xunsagine Sanla waxatini, ε xa yamaan xili malan sariɲanxini. E nama ε wanle ke.

²⁷ E xa tura bulan firin nun konton keden nun yεxεεn jεε keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na, a xirin yi rafan Alatala ma.

²⁸ Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

²⁹ Yεxεε soloferene, kilo saxan saxan.

³⁰ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na ε xa.

³¹ Na saraxane bama nen e nun e minse saraxane. E sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine nun e bogise saraxane fari. E xa xuruseene ba fe mi naxanye ra e nun e minse saraxane.’ ”

29

Saraxane Xɔtane Sanli Saraxaraline 23.23-25

¹ “ ‘Kike solofereden xii singe lɔxɔni, ε xa yamaan xili malan sariɲanxini. E nama ε wanle ke, koni ε xa xɔtane fe na lɔxɔni.

² E xa tura bulan keden nun konton keden nun yεxεεn jεε keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na, fe mi naxanye ra. A xirin yi rafan Alatala ma.

³ Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

⁴ Yεxεε soloferene, kilo saxan saxan.

⁵ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na ε xa.

⁶ Saraxan ne sama kike nenεn saraxane nun lɔxɔ yo lɔxɔ saraxane nan fari e nun e bogise saraxane nun minse saraxane naxan falaxi sariyani. Saraxane nan ne ra naxanye nalima Alatala ma tεεn na, e xirin yi rafan a ma.’ ”

Ala solona lɔxɔn saraxane Saraxaraline 23.26-32

⁷ “ ‘Kike solofereden xii fude lɔxɔni, ε xa yamaan xili malan sariɲanxini. E yi sun. E nama wali yo ke.

⁸ E xa tura bulan keden nun konton keden nun yεxεεn jεε keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na Alatala xa fe mi naxanye ra, a xirin yi rafan a ma.

⁹ Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

¹⁰ Yεxεε soloferene, kilo saxan saxan.

¹¹ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa Ala solona saraxan fari e nun lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

Bubu Kui Sanla Saraxaraline 23.33-44

¹² “ ‘Kike solofereden xii fu nun suulunde lɔxɔni, ε xa yamaan xili malan sariɲanxini. E nama ε wanle ke. E xa sanla raba Alatala xa xii soloferene.

¹³ Xii singe lɔxɔni, ε xa tura bulan fu nun saxan nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba saraxa gan daxin na Alatala xa, fe mi naxanye ra. A ralima a ma tεεn nan na, a xirin yi rafan a ma.

¹⁴ E bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na bogise saraxana. Ninge keden kilo solomanaanin, kontonna kilo sennin.

¹⁵ Yεxεε fu nun naaninne, kilo saxan saxan.

¹⁶ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

¹⁷ “ ‘Xii firinde lɔxɔni, ε xa tura bulan fu nun firin nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

¹⁸ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yεxεεne yatεn ma.

¹⁹ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

²⁰ “ ‘Xii saxande lɔxɔni, ε xa tura bulan fu nun keden nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

²¹ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yεxεεne yatεn ma.

²² E mən xa kətə keden ba yulubi xafari saraxan na, sa ləxə yo ləxə saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

²³ “ ‘Xii naaninde ləxəni, ε xa tura bulan fu nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

²⁴ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

²⁵ E mən xa kətə keden ba yulubi xafari saraxan na, sa ləxə yo ləxə saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

²⁶ “ ‘Xii suulunde ləxəni, ε xa tura bulan solomanaanin nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

²⁷ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

²⁸ E mən xa kətə keden ba yulubi xafari saraxan na, sa ləxə yo ləxə saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

²⁹ “ ‘Xii senninde ləxəni, ε xa tura bulan solomasexe nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

³⁰ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

³¹ E mən xa kətə keden ba yulubi xafari saraxan na, sa ləxə yo ləxə saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

³² “ ‘Xii soloferede ləxəni, ε xa tura bulan soloferen nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

³³ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

³⁴ E mən xa kətə keden ba yulubi xafari saraxan na, sa ləxə yo ləxə saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

³⁵ “ ‘Xii solomasexede ləxəni, ε xa ε malan. E nama ε wanla ke.

³⁶ E xa tura keden nun konton keden nun yexeen jee keden kedenna soloferen ba

saraxa gan daxin na fe mi naxanye ra. E xarali Alatala ma teen na, naxan xiri rafan a ma.

³⁷ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma.

³⁸ E mən xa kətə keden ba yulubi xafari saraxan na, sa ləxə yo ləxə saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

³⁹ “ ‘Saraxane nan ne ra ε lan ε xa naxanye ba Alatala xa sali ləxəne yi. E sama nen ε saraxa gan daxine fari, e nun ε bogise saraxane nun ε minse saraxane nun ε boje xunbeli saraxane, ε naxanye ba de tiina fe ra hanma ε jeniye ma saraxane.’ ”

30

De tiine sariyana

¹ Alatala Musa yamari naxanye birin ma, a yi ne birin fala Isirayila kaane xa.

² Musa yi falan ti Isirayila bənsənnə man-gane xa, a naxa, “Alatalaa yamarini ito nan fixi:

³ Xa xeməna nde a kələ hanma a a de ti a a xa saraxan ba Alatala xa hanma a xa fena nde raba, a nama a falan kala. A naxan birin falaxi, a xa na raba.”

⁴ “Xa sungutunna nde a kələ hanma a a de ti a a saraxan bama Alatala xa, hanma a fena nde rabama nen, a mən a baba konni,

⁵ a baba na a me waxatin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kələne nun a de ti xuine birin nakamali.

⁶ Koni a baba na a me waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kələne nun a de ti xuine rakamali. Alatala dipama nen a ma, bayo a baba mi tinxi.”

⁷ “Xa sungutunna nde a kələ hanma a a de ti xaxilitareyani, na xanbi ra a yi futu,

⁸ a xemən na a me waxatin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kələne nun a de ti xuine rakamali.

⁹ A xemən na a me waxatin naxan yi, xa a mi tin, a xa a kələne nun a xaxilitareya de xuine yikala. Alatala dipama nen jaxanla ma.”

¹⁰ “Kaja giləen hanma jaxanla naxan xemən bata a me a ra, xa na nde a kələ hanma a a de ti a fena nde rabama nen, a lan a yi na birin nakamali.”

11 “Xa ɲaxanla bata dɔxɔ xɛmɛ taa ra, a a kɔlɔ hanma a a dɛ ti a fena nde rabama nɛn,

12 a xɛmɛn na a mɛ, xa a mi sese fala a mi tondi, a lan a yi a kɔlɔne nun dɛ ti xuine birin nakamali.

13 Koni a xɛmɛn na a mɛ waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kɔlɔne nun dɛ ti xuine rakamali. Alatala dipama nɛn a ma, amasɔtɔ a xɛmɛn bata a kala.

14 Nayi, a xɛmɛn nɔɛ tinɲɛ nɛn hanma a tondi a kɔlɔne nun a dɛ ti xuine ma.

15 A na a mɛ, xa a xɛmɛn mi sese fala a ɲaxanla xa, a bata tin a kɔlɔne nun dɛ ti xuine birin ma a dunduni.

16 Koni xa lɔxɔn bata dangu a xɛmɛna a fe mɛxi naxan yi, a yi fa a ɲaxanla dɛ ti xuine kala, xɛmɛna a ɲaxanla haken goronna tongoma nɛn.”

17 Alatala na sariyane nan falaxi Musa xa dɛ tiina fe yi ɲaxalan futuxina fe yi hanma dii tɛmɛn naxan a baba konni.

31

Midiyan kaane yi ɲaxankata

1 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

2 “Midiyan kaane fe ɲaxin saran e ra, e naxan ligaxi Isirayila kaane ra. Na xanbi ra, i laxirayama nɛn.”

3 Nayi, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Muxuna ndee xa e yitɔn yɛngɛ so xinla ma ɛ yɛ. E sigama Midiyan kaane nan yɛngɛdeyi, alogo Alatala xa e fe ɲaxine saran e ra.

4 Nayi, ɛ xa yɛngɛ soon muxu wuli keden keden tongo Isirayila bɔnsɔnne birin yi.”

5 E yi muxu wuli fu nun firin tongo Isirayila ganle yɛ yɛngɛ so xinla ma. Bɔnsɔn keden, wuli keden.

6 Musa yi e rasiga yɛngɛni, bɔnsɔn yo bɔnsɔn muxu wuli keden, e nun Finexasi, saraxarali Eleyasari a dii xɛmɛna, naxan se rasariɲanxina ndee xali e nun xɔtaan naxanye fema yɛngɛni.

7 E yi siga Midiyan yamanan yɛngɛdeni alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. E yi xɛmɛne birin faxa.

8 E Midiyan manga suulun fan faxa, Efi nun Rekemi nun Suru nun Xuru nun Reba. E Beyori a dii Balamɛ fan faxa silanfanna ra.

9 E yi Midiyan ɲaxanle nun e diine tongo, e nun e xuruseene nun e yii seene birin.

10 E yi e taane nun e dɔxɔdene birin gan.

11 E yi se tongoxine birin xali e nun muxune nun xuruseene.

12 E yi fa suxu muxune nun se tongoxine ra Musa nun saraxarali Eleyasari nun Isirayila yamaan fema daaxadeni Moyaba mɛrɛmɛrɛni Yurudɛn baan dɛxɔn Yeriko yɛtagi.

13 Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan mangane yi siga e ralandeni daaxaden fari ma.

14 Musa yi xɔlɔ gali kuntigine ma naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu kɛmɛ xun na naxanye yi kelima na yɛngɛni.

15 Musa yi e maxɔdin, a naxa, “Nanfera ɛ ɲaxanle luxi e nii ra?”

16 E tan nan Balamɛ a kawandin namɛ, e Isirayila kaane bira tinxintareyani Alatala ra Peyori yi, fitina furen yi so Alatala yamani.

17 Iki ɛ dii xɛmɛne birin faxa, e nun ɲaxanla naxanye xɛmɛ feen kolon.

18 Koni ɛ nɔɛ sungutun nasɔlɔnxine ramɛ nɛn ɛ yɛtɛ xa.

19 Naxanye birin faxan tixi ɛ yɛ hanma e yiin din muxu faxaxin na, ne xa lu daaxaden fari ma xii soloferɛ. ɛ lan ɛ yi ɛ rasariɲan xii saxanden nun xii soloferede lɔxɔni e nun ɛ suxu muxune.

20 ɛ mɔn xa duginɛ rasariɲan, e nun seen naxanye rafalaxi kidin na hanma sii xaben na hanma wudin na.”

21 Sofaan naxanye keli yɛngɛni, saraxarali Eleyasari yi a fala ne xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi Musa ma a sariyani:

22 Xɛmaan nun gbetin nun sulan nun wuren nun yɔxɔna,

23 e nun tɛɛn mi naxanye birin ganma, ɛ xa ne rasariɲan tɛɛn nan na. Na xanbi ra, ɛ yi e rasin marasariɲan igeni. Naxanye ganma, ɛ ne rasin marasariɲan igeni gbansan.

24 ɛ na ɛ duginɛ xa xii soloferede lɔxɔni, ɛ sariɲanma nɛn. Nayi, ɛ nɔɛ sɔɛ nɛn daaxadeni.”

25 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

26 “I tan nun saraxarali Eleyasari nun yamaan xabila mangane, ɛ muxune nun xuruseene birin tɛngɛ naxanye tongoxi yɛngɛni.

²⁷ Na xanbi ra, i xa e yitaxun firinna ra, fəxə kedenna sofane nan gbeen na ra naxanye siga yəngeni, fəxə kedenna yamaan dənxi nan gbeen na ra.

²⁸ I xa ndedi ba sofane gbeen na mudun na Alatala xa: i muxu keden ba muxu keme suulunna ra hanma xuruse keme suulun e nun jingene nun sofane nun yexene nun siine birin.

²⁹ I xa muduni ito ba e gbeen na, i yi a so saraxarali Eleyasari yii Alatala gbeen na.

³⁰ Isirayila yamaan dənxi gbeen tan, i xa muxu keden ba muxu tonge suulunna ra, hanma xuruse tonge suulun e nun jingene nun sofane nun yexene nun siine birin. I yi e so Lewi bənsəna muxune yii, Alatala Batu Bubun taxuxi naxanye ra.”

³¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³² Sofane seen naxanye tongo yəngeni, itoe nan lu yəngən xanbini: xuruse xunxuri wuli keme sennin wuli tonge solofere wuli suulun,

³³ jinge wuli tonge solofere wuli firin,

³⁴ sofali wuli tonge sennin wuli keden,

³⁵ e nun sungutun nasəlxəxi wuli tonge saxan wuli firin.

³⁶ Naxan yitaxun yəngesone ra na ni i ra: xuruse xunxuri wuli keme saxan wuli tonge saxan e nun solofere keme suulun,

³⁷ xuruse xunxurin keme sennin tonge solofere e nun suulun yi ba a ra mudun na Alatala xa,

³⁸ e nun jinge wuli tonge saxan wuli senninne, jinge tonge solofere e nun firin yi ba a ra mudun na Alatala xa,

³⁹ e nun sofali wuli tonge saxan keme suulunna, sofali tonge sennin e nun keden yi ba a ra mudun na Alatala xa,

⁴⁰ e nun muxu wuli fu nun senninna, muxu tonge saxan e nun firin yi ba a ra mudun na Alatala xa.

⁴¹ Musa yi na mudun so saraxarali Eleyasari yii Alatala gbeen na, alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

⁴² Isirayila yamaan gbeen ni i ra Musa naxan dəxə a danna.

⁴³ Yamaan gbeen: xuruse xunxuri wuli keme saxan wuli tonge saxan wuli solofere keme suulun,

⁴⁴ e nun jinge wuli tonge saxan wuli sennin,

⁴⁵ e nun sofali wuli tonge saxan keme suulun,

⁴⁶ e nun muxu wuli fu nun sennin.

⁴⁷ Naxan soxi Isirayila kaane yii, Musa yi muxu keden ba muxu tonge suulunna ra, a xuruse keden ba xuruse tonge suulunna ra, alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi. A yi e so Lewi bənsəna muxune yii, Ala Batu Bubun yi taxuxi naxanye ra.

⁴⁸ Ganla kuntigine yi siga Musa fəma naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu keme xun na.

⁴⁹ E yi a fala a xa, e naxa, “Sofaan naxanye nxə yamarine bun, nxu bata ne tenge. Hali keden mi baxi nxu ra.

⁵⁰ Nanara, nxu xəma seen naxanye sətəxi, nxu bata fa ne ra Alatala xən a kiseen na nxu niin xunba saranna ra: kəe birane, yii kəe rasone, yii soli rasone, tunla sone, e nun jəfene.”

⁵¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi na xəma muranne birin nasuxu e ra.

⁵² Kuntigin naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu keme xun na, ne xəma seene binyan yi sigə han kilo keme tonge solofere, e naxanye fi Alatala ma.

⁵³ Sofane tan yi e se tongoxine ramara e yii.

⁵⁴ Musa nun saraxarali Eleyasari yi kuntigine xəmaan tongo, e yi a xali Naralan Bubuni, alogo Alatala xa a jəxə lu Isirayila kaane xən.

32

Isirayila kaana ndee yi dəxə Yurudən sogeteden binni

Sariyane 3.12-22

¹ Xuruse wuyaxi yi Rubən nun Gadi bənsəne yii. E yi a to a Yaasəri nun Galadi bəxən yi fan e xuruseene xa.

² Nayi, Gadi kaane nun Rubən kaane yi fa Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan mangane fəma, e yi a fala, e naxa,

³ “Alatala yamanan naxanye nəxi Isirayila yamaan xa, Ataroti nun Dibon nun Yaasəri nun Nimira nun Xəsibən nun Eleyale nun Sebami nun Nebo nun Bewoni,

⁴ na yamanane fan xuruseene xa, anu xuruseene nxu tan yii han, nxu tan ε walikene.”

⁵ E yi a fala, e naxa, “Xa ε tinne nxo falan ma, na bōxōn xa so nxu yii, ε nama nxu xali Yurudēn baan kidi ma.”

⁶ Musa yi a fala e xa, a naxa, “E tan dōxōn nēn be ba, ε ngaxakedenne yi siga yenge sodeni?”

⁷ Nanfera ε Isirayila kaane tunnaxōlōma sigadeni yamanani Alatala naxan soxi e yii?

⁸ E fafane fan na nan liga bonni, n to e rasiga yamanan matodeni keli Kadesi-Barineya yi.

⁹ E te nēn han Esikoli meremerēni. E to yelin yamanan matoε, e yi Isirayila kaane tunnaxōlō e ma alogo e nama siga yamanani Alatala naxan soxi e yii.

¹⁰ Na lōxōni Alatala yi xōlō, a yi a kōlō, a naxa,

¹¹ ‘Muxuni itoe naxan minixi Misiran yi, naxanye barin bata dangu jee mōxōjēn na, ne mi bōxōn toma n na n kōlōxi naxan so fe ra Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii, amasōtō e mi luxi n fōxō ra ki faji.

¹² Fō Yefune a dii Kalebi, Kenisi kaana, e nun Nunu a dii Yosuwe, bayo e lu nēn Alatala fōxō ra ki faji.’

¹³ Alatalaa xōlō gbeen keli nēn Isirayila kaane xili ma, a yi e rasiga tonbonna xun xōn jee tonge naanin, han na waxatin muxune birin yi jan naxanye fe jaxin liga Alatala yetagi.

¹⁴ Iki ε tan yulubi kane, ε faxi ε fafane nan ma. E Alatala raxōlōma nēn Isirayila xili ma dangu e ra.

¹⁵ Anu, xa ε xete a fōxō ra, a mōn yamani ito birin luma nēn tonbonni, ε yi findi yamaan birin halagi xunna ra.”

¹⁶ Na muxune mōn yi e maso Musa ra e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu waxi sansanne sa feni be nxo xuruseene xa nxu yi taane ti nxo denbayane xa.

¹⁷ Na xanbi ra, nxu yenge so seene tonge, nxu yi ti Isirayila kaan bonne yee ra, nxu yi e xali e yirene yi. Nayi, nxo denbayane luma nēn taa makantanxine kui, e ratanga yamanani ito muxune ma.

¹⁸ Nxu mi xete nxu konne yi, fō Isirayila kaane birin na dōxō e bōxōne yi.

¹⁹ Nxu mi bōxōn sōtōma Yurudēn baan fōxō kedenni alo e tan, bayo nxu bata nxo bōxōn sōtō be binni baan sogeteden binni.”

²⁰ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε falani ito liga, xa ε yenge so seene tongo Alatala xa,

²¹ xa ε sofane birin Yurudēn baan gidi Alatala yetagi han a yi a yaxune birin kedi,

²² xa yamanan lu Alatala nōn bun, nayi Alatala nun Isirayila tinma nēn ε yi xete be. Nayi, yamanani ito findima nēn ε gbeen na Alatala yetagi.

²³ Koni xa ε mi na liga, ε bata yulubin liga Alatala ra. E xa a kolon, fa fala ε yulubin saranna ε lima nēn.

²⁴ Awa, ε xa taane ti ε denbayane xa, e nun sansanne ε xuruse kurune xa, koni ε xa ε de ti xuine rakamali de!”

²⁵ Gadi kaane nun Rubēn kaane yi a fala Musa xa, e naxa, “Nxu tan, i ya walikene a ligama nēn alo i a yamarixi kii naxan yi.

²⁶ Nxō diine nun nxō jaxanle nun nxō xuruseene birin luma nēn Galadi taane yi.

²⁷ Koni nxu tan i ya walikene birin yenge so seene tongoma nēn, nxu siga yenge sodeni Alatala yetagi, alo nxu kanna a falaxi kii naxan yi.”

²⁸ Musa yi yamarin fi saraxarali Eleyasari ma e nun Nunu a dii Yosuwe ma, e nun Isirayila bōnsōn mangane ma e fe ra.

²⁹ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Xa Gadi kaane nun Rubēn kaane Yurudēn baan gidi ε fōxō ra, e birin yi yenge so seene tongo Alatala xa, nayi yamanan na lu ε nōn bun, ε Galadi yamanan so e yii e gbeen na.

³⁰ Koni xa e birin mi gidi ε fōxō ra yenge so seene ra e yii, e xa dōxō ε tagi Kanan bōxōni.”

³¹ Gadi kaane nun Rubēn kaane yi a fala, e naxa, “Alatala bata naxan fala, nxu tan i ya walikene na ligama nēn.

³² Nxu gidima nēn Kanan yamanani Alatala xa yenge so seene ra nxu yii, koni nxu keε bōxōn sōtōma nēn Yurudēn baan be binni.”

³³ Musa yi Amorine manga Sixōn ma yamanan nun Basan manga Ogo a yamanan so Gadi kaane nun Rubēn kaane nun Yusufu a dii Manase bōnsōnna fōxō kedenna yii, e nun e taane nun bōxōn naxanye e rabilinni.

³⁴ Gadi kaane yi Dibon nun Ataroti nun Aroyeri nun

³⁵ Atiroti-Sofani nun Yaaseri nun Yogboha nun

³⁶ Beti-Nimira nun Beti-Haran ti taa makantanxine ra, e yi xuruse sansanne sa.

³⁷ Ruben kaane yi Xesibon ti, e nun Eleyale nun Kiriyaatayimi nun

³⁸ Nebo nun Baali-Meyon, e naxanye xiliye masara, e nun Sibima. E taan naxanye ti e yi ne xili sa.

³⁹ Manase a dii Makiri yixetene yi siga Galadi yi, e yi a suxu, e yi Amorine kedi naxanye yi dɔxi na.

⁴⁰ Nayi, Musa yi Galadi so e yii alogo e xa dɔxo na.

⁴¹ Yayiri, Manase yixetena nde yi siga, a yi taadina ndee suxu, a yi e xili sa “Yayiriya.”

⁴² Noba yi siga, a yi Kenata suxu e nun a banxidene, a yi a xili sa “Nobaya.”

33

Isirayila kaane sigatina

¹ Isirayila kaane sigadene ni i ra e to mini Misiran yi e gali yeen ma, Musa nun Haruna yamarin bun.

² Musa yi tidene sebema Alatalaa yamarin nan ma. E sigadene ni i ra, e tide yeen ma.

³ E keli Ramisesi yi kike singen xii fu nun suulundeni Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla kuye baani. Isirayila kaane xoroyaxin yi mini Misiran kaane birin yetagi,

⁴ Misiran kaane yi e dii singene binbine maluxunma waxatin naxan yi Alatala naxanye faxe e ye. Amasoto Alatala e alane yalagi nen.

⁵ Isirayila kaane yi keli Ramisesi yi, e sa daaxa Sukoti yi.

⁶ E yi keli Sukoti yi, e sa daaxa Etama yi tonbonna danna ra.

⁷ E yi keli Etama yi, e yi xete han Pihahiroti yi, Baali-Sefon yetagi, e yi sa daaxa Migidoli dexon.

⁸ E yi keli Pihahiroti yi, e yi baan gidi tonbonna binni, e yi xii saxan siga ti Etama tonbonni, e yi sa daaxa Mara yi.

⁹ E yi keli Mara yi, e siga Elimi yi, tigi fu nun firin e nun tugu bili tonge solofere yi denaxan yi. E yi daaxa menni.

¹⁰ E yi keli Elimi yi, e sa daaxa Gbala Baan dexon.

¹¹ E yi keli Gbala Baani, e sa daaxa Sin tonbonni.

¹² E yi keli Sin tonbonni, e sa daaxa Dofika yi.

¹³ E yi keli Dofika yi, e sa daaxa Alusi yi.

¹⁴ E yi keli Alusi yi, e sa daaxa Refidimi yi, yamaan mi min igen soto denaxan yi.

¹⁵ E yi keli Refidimi yi, e sa daaxa Sinayi tonbonni.

¹⁶ E yi keli Sinayi tonbonni, e sa daaxa Kibiroti-Hatawa yi.

¹⁷ E yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e sa daaxa Xaseroti yi.

¹⁸ E yi keli Xaseroti yi, e sa daaxa Ritima yi.

¹⁹ E yi keli Ritima yi, e sa daaxa Rimon-Peresi yi.

²⁰ E yi keli Rimon-Peresi yi, e sa daaxa Libina yi.

²¹ E yi keli Libina yi, e sa daaxa Risa yi.

²² E yi keli Risa yi, e sa daaxa Kehelata yi.

²³ E yi keli Kehelata yi, e sa daaxa Saferi geyaan ma.

²⁴ E yi keli Saferi geyaan ma, e sa daaxa Harada yi.

²⁵ E yi keli Harada yi, e sa daaxa Makeloti yi.

²⁶ E yi keli Makeloti yi, e sa daaxa Taxati yi.

²⁷ E yi keli Taxati yi, e sa daaxa Tera yi.

²⁸ E yi keli Tera yi, e sa daaxa Mitika yi.

²⁹ E yi keli Mitika yi, e sa daaxa Hasimona yi.

³⁰ E yi keli Hasimona yi, e sa daaxa Moseroti yi.

³¹ E yi keli Moseroti yi, e sa daaxa Bene-Yakani yi.

³² E yi keli Bene-Yakani yi, e sa daaxa Horo-Gidigadi yi.

³³ E yi keli Horo-Gidigadi yi, e sa daaxa Yotobata yi.

³⁴ E yi keli Yotobata yi, e sa daaxa Abirona yi.

³⁵ E yi keli Abirona yi, e sa daaxa Esiyon-Gebere yi.

³⁶ E yi keli Esiyon-Gebere yi, e sa daaxa Kadesi yi Sini tonbonni.

³⁷ E yi keli Kadesi yi, e sa daaxa Horo geyaan ma, Edon yamanan danna.

³⁸ Saraxarali Haruna yi te Horo geyaan ma, Alatala yamarin ma. A sa faxa menni, Isirayila kaane minin jee tonge naaninden Misiran yi a kike suulunden xii sin-geni.

³⁹ Haruna bata yi jee keme moxojen nun saxan soto siimayaan na a faxa waxatin naxan yi Horo geyaan fari.

⁴⁰ Kanan Manga Aradi naxan yi dxi Negewi yi Kanan yamanani, na yi Isirayila kaane fa feen me.

⁴¹ E yi keli Horo geyaan ma, e sa daaxa Salimona yi.

⁴² E yi keli Salimona yi, e sa daaxa Punon yi.

⁴³ E yi keli Punon yi, e sa daaxa Oboti yi.

⁴⁴ E yi keli Oboti yi, e sa daaxa Ye-Abarimi yi Moyaba danna ra.

⁴⁵ E yi keli Iyimi yi, e sa daaxa Dibon-Gadi yi.

⁴⁶ E yi keli Dibon-Gadi yi, e sa daaxa Alamon-Dibilatayimi yi.

⁴⁷ E yi keli Alamon-Dibilatayimi yi, e sa daaxa Abarimi geyane yi Nebo yetagi.

⁴⁸ E yi keli Abarimi geyane yi, e sa daaxa Moyaba meremerene yi, Yuruden baan dexan, Yeriko yetagi.

⁴⁹ E yi daaxa Yuruden baan dexan Moyaba meremerene yi, keli Beti-Yesimoti yi han Abeli-Sitimi.

⁵⁰ Alatala yi a fala Musa xa Moyaba meremerene yi Yuruden baan dexan Yeriko yetagi,

⁵¹ a Musa xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E na Yuruden baan gidi, e so Kanan yamanani,

⁵² e xa yamanan muxune birin kedi. E e suxure gemene nun suxure wurene kala, e nun e taane kidene.

⁵³ E e yamanan tongo e yi dxi na, amasoto n bata a so e yii e gbeen na.

⁵⁴ E masensenna ti, e yamanani taxun bomsenne ra. Naxanye wuya, e kee bxi gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya e xa a xurin so ne yii. E na naxan soto masensenna xon, e gbeen nan na ra. Kee bxi yitaxunma e fafane bomsen yeen nan ma.

⁵⁵ Koni xa e mi yamanan muxune birin kedi, e na naxanye lu na, ne e toroma nen alo tansinna e yene xon hanma janla naxanye e fatin masxonma. E e toroma nen yamanani e dxi dxi denaxan yi.

⁵⁶ Nayi, n naxan nagidixi e ma, na ligama e tan nan na."

34

Kanan bxi danna

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a a xa a yamari Isirayila kaane ma, a naxa, "E na so Kanan yamanani, n bxi naxan soma e yii e keen na, na danne ni i ra:

³ E yamanan yiifari bxi danna findima Sini tonbonna nan na, Edon yamanan danna ra. Na danna foloma Fxi Daraan yiifari bxi nin sogeteden binni.

⁴ A bilinma nen Akaribimi geyaan yiifari bxi, siga Sini binni, dangu Kadesi-Barineya yiifari bxi ma han Xasari-Adari han Asimon.

⁵ Keli Asimon yi, danna mon danguma nen sa dxi Misiran xuden na, a sa dxi bxi igen na.

⁶ Sogegodode binni, danna findima bxi ige gbeen nan na.

⁷ Komenna ma, e xa danna sa bxi ige gbeen nun Horo geyaan tagi.

⁸ Keli Horo geyaan ma, e yi a radangu Lebo-Xamata han Sedadi yi.

⁹ A yi siga han Sifiron, sa dxi Xasari-Enan na. E komenna ma danna nan na ra.

¹⁰ Sogeteden binni, e xa danna sa keli Xasari-Enan yi siga Sefami binni.

¹¹ Keli menna, a yi siga Ribila binni, Ayin sogeteden binni, sa dxi tintin yiren na Kineti Daraan sogetedeni.

¹² Danna yi sa dxi Yuruden Baan na siga Fxi Darani. E yamanan danne findin ne nan na."

¹³ Musa yi na yamarine rali Isirayila kaane ma. A mon yi a fala e xa, a naxa, "Alatala yamanani ito nan yitaxunma bomsen solomanaanin nun a tagiin na masensenna xon.

¹⁴ Amasoto Ruben bomsenna nun Gadi bomsenna nun Manase bomsenna bxi kedenna bata yi e kee bxi soto.

¹⁵ Bənsən firin nun a tagini ito bata e kēē bəxən sətə Yurudən Baan sogeteden binni, Yeriko yetagi.”

Yeratine xa bəxəni taxun

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe xa yamanani taxun.

¹⁸ I mən xa bənsən manga keden keden sa e fari e malideni.”

¹⁹ E xinle ni itoe ra: Yefune a dii Kalebi Yuda bənsənni,

²⁰ Amixudi a dii Semuyeli Simeyən bənsənni,

²¹ Kisilon ma dii Elidadi Bunyamin bənsənni,

²² Yogili a dii Buki, Dan bənsən mangana,

²³ Efodi a dii Xaniyeli, Yusufu a dii Manase bənsən mangana,

²⁴ Sifitan ma dii Kemuyeli, Yusufu a dii Eframi bənsən mangana,

²⁵ Parinaki a dii Elisafan, Sabulon bənsən mangana,

²⁶ Asan ma dii Palitiyeli, Isakari bənsən mangana,

²⁷ Selomi a dii Axixudi, Aseri bənsən mangana,

²⁸ e nun Amixudi a dii Pedaheli Nafatali bənsən mangana.

²⁹ Alatala ne nan yamarixi e xa Kanan yamani taxun Isirayila kaane ra.

35

Lewi a taane

¹ Alatala yi a fala Musa xa Moyaba mēremērene yi Yurudən Baan dēxən Yeriko yetagi, a naxa,

² “Isirayila kaane yamari a e xa taane ba e kēē bəxəne ra e yi e fi Lewi bənsənna muxune ma, alogo e xa dəxə na. E mən yi na taane rabilin xēene so e yii.

³ Nayi, Lewi bənsənna muxune taane sətəma nən e dəxədene ra, e yi bəxəne sətə e rabilinni e jingene nun e seene nun e xuruseene xa.

⁴ E bəxən naxanye soma Lewi bənsənna muxune yii, ne danne nun taane yinne xa makuya e bode ra han nəngənna yē wuli keden.

⁵ Taan fəxə naaninne kuyan xa lan, nəngənna yē wuli firin sogeteden binni, nəngənna yē wuli firin yiifari fəxəni,

nəngənna yē wuli firin sogegododen binni, e nun nəngənna yē wuli firin kəmənnə ma. Taan xa lu a tagini. E xēene danne sama na kii nin.

⁶ E taan naxanye soma Lewi bənsənna muxune yii, ε xa sennin sugandi ne yē marakisi taane ra alogo muxun naxan na faxan ti, a xa a gi, a siga mēnnə nde yi. E mən xa taa tonge naanin nun firin gbətəye so e yii.

⁷ A malanxina, ε taa tonge naanin nun solomasεxε nan soma Lewi bənsənna muxune yii e nun e rabilinne xēene.

⁸ Isirayila bənsənna birin xa taana ndee so e yii naxan nun a bənsənna lan. Taa gbegebe xa ba bənsən gbeene bəxəne ra, ndedi yi ba bənsən xurine bəxəne ra.”

Marakisi taane

Sariyane 4.40-43 nun 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na Yurudən baan gidi ε so Kanan yamanani,

¹¹ ε xa taana ndee sugandi marakisi taane ra. Naxan na faxan ti a mi a rakelixa a ma, a a gima nən a siga mēnnə nde yi.

¹² A yi ratanga faxa muxun gbeepəxə muxun ma mēnni, alogo a nama faxa be-nun yamaan yi a makiti.

¹³ E taan naxanye soma e yii, taa sennin nan findima marakisi taane ra ne yē.

¹⁴ Marakisi taa saxan xa lu Yurudən baan sogeteden binni, saxan Kanan yamanani.

¹⁵ Muxune ratangama nən taa senninni itoe yi, Isirayila kaana hanma xəjən naxan dəxi Isirayila kaane yē. Naxan na faxan ti, a mi a rakeli a ma, fə a xa a gi, a siga mēnnə nde yi.”

¹⁶ “Xa muxuna nde faxan ti wure ma seen na, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁷ Xa a gēmen tongo naxan muxun faxε, a muxuna nde gələn a ra, a yi a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁸ Xa a wudin tongo naxan muxun faxε, a yi muxuna nde bənbə a ra, a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁹ Faxa muxun gbeepəxə muxun nan faxa tiin faxama. A na a to, a xa a faxa.

²⁰ Xa muxuna nde a boden nabira, a bata yi a yitən xənnantenyani, hanma a a rakeli a ma, a yi a gələn, a yi a faxa,

²¹ hanma a yi a bənbə xənnantenyani, a yi a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa. Faxe muxun gbeexəxə muxun na a to, a xa a faxa.”

²² “Koni xa muxuna nde a boden nabira tantanni, xənnantenyaa mi a ra, hanma a a gələn, a mi a rakeli a ma,

²³ hanma a mi a toxi, a yi gəmənen nabira a ma naxan a faxe, a yi faxa, nayi bayo a yaxu mi a ra, a mi yi waxi fe yaxin liga feni a ra,

²⁴ yamaan xa faxa tiin nun faxa muxun gbeexəxə muxun makiti na sariyane xən.

²⁵ Yamaan xa faxa tiin xun mafala faxa muxun gbeexəxə muxun xən, e mən yi a xali marakisi taani a yi dənaxan yi. Faxe tiin xa lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxa, naxan masusan ture sarixanxin na.

²⁶ Koni xa faxa tiin mini marakisi taan danna ra, a yi dənaxan yi

²⁷ faxa muxun gbeexəxə muxun yi a to marakisi taan bəxən fari ma, faxa muxun gbeexəxə muxun nəe nən a faxadeni, a mi yatema faxa tiin na.

²⁸ Amasəto faxa tiin lan nən a lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxa. Fə na na faxa a yi nə xete a bəxəne yi.”

²⁹ “E sariyane nan ne ra waxati famatəne birin yi, e nema dəxi dədə yi.

³⁰ Naxan na muxun faxa, e xa a faxa xa sereyane sereyaan ba a a funfun na a ra. Koni e nama muxu yo faxa sereya kedenna fala xuiin ma.”

³¹ “E nama gbetin nasuxu faxa tiin xunba saren na naxan lan a faxa. E xa a faxa.

³² E nama gbetin nasuxu muxun yii naxan bata a gi, a siga marakisi taani, alogo a mən xa xete, a dəxə a bəxəni benun saraxarali kuntigin xa faxa.

³³ E nama yamanan naxəsi e dəxi dənaxan yi. Anu, muxu faxan yamanan xəsima nən. Bəxən mi rasarijanma faxa tixin ma fə faxa tiin na faxa.

³⁴ E nama yamanan naxəsi e dəxi dənaxan yi, e nun n tan fan dəxi dənaxan yi. Amasəto Alatala nan n tan na, naxan dəxi Isirayila kaane tagi.”

36

Kəena fe sariyan dii tēmene xa

¹ Denbaya xunna ndee yi fa fala tideni Musa nun Isirayila bənsəne yəeratine xa keli Makiri a dii Galadi bənsənni, Manase mamandenna, Yusufu yixetene xabilane.

² E yi a fala, e naxa, “Alatala to a yamari nxu kanna Musa ma a a xa kəe bəxəne yitaxun Isirayila kaane ra masensenna xən, a mən a yamarixi a ma nən a a xa nxu ngaxakedenna Selofexadi kəen so a dii tēmene yii.

³ Iki xa Isirayila bənsən gbete xəmənə e futu, e kəe bəxən bama nən nxu bənsənna gbeen na, a sa e bənsən nənənə bəxən fari. Nayi, kəe bəxən naxan soxi nxu bənsənna yii masensenna xən, na nde bama a ra nən.

⁴ Nayi, Isirayila Xəroya Nəen na a li, e kəe bəxən bama nən nxə bənsənna gbeen na, a sa e bənsən nənən gbeen fari.”

⁵ Musa yi Alatalaa yamarine rali Isirayila kaane ma, a naxa, “Yusufu a diine bənsənna muxune jəndi.

⁶ Alatalaa yamarin ni i ra Selofexadi a dii tēmene fe yi: Xəmən naxan na e kənən e xa dəxə na xən, koni a xa findi e baba bənsənna xabilan muxuna nde nan na,

⁷ alogo Isirayila kəe bəxəne nama keli bənsən gbete yi siga bənsən gbete yi. Isirayila kaane birin xa e benbane bənsənna kəe bəxən nan sətə.

⁸ Xa yaxalan yo bəxən sətə kəen na Isirayila bənsənna nde yi, a xa dəxə a baba bənsənna xabilan muxuna nde xən, alogo Isirayila kaane birin xa e benbane kəe bəxən sətə.

⁹ Isirayila kəe bəxəne nama keli bənsən gbete yi siga bənsən gbete yi, Isirayila bənsənne birin kəe bəxəne xa lu e yii.”

¹⁰ Selofexadi a dii tēmene yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹¹ Maxala nun Tirisa nun Xəgala nun Milika nun Noha nan Selofexadi a dii tēmene ra. E yi dəxə e baba ngaxakedenne dii xəmənə xən.

¹² E dəxə nən e baba Yusufu a dii Manase bənsənna xabilane muxuna ndee xən. Na ma, e kəe bəxəne yi lu e baba bənsənna xabilani.

¹³ Yamarine nun sariyane nan ne ra Alatala naxanye fala Isirayila kaane xa

fata Musa ra Moyaba meremerene yi Yuruden baan dexan Yeriko yetagi.

Sariyane

Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebe

Tawureta Musa yire suulunden ni i ra. Isirayila kaane bata yi findi konyine ra Misiran yamanani. Na konyiyaan bata yi bu han Ala Nabi Musa xe waxatin naxan yi. Ala yi a mali a xa Isirayila kaane raxoroya. E yi mini Misiran yamanani Ala senben barakani. Na xanbi ra, Ala yi e xun ti Kanan yamanan na, a denaxan fixi e ma. E yi kira yi, Ala yi mini e xa Sinayi geyaan fari. A yi a sariyan fi Nabi Musa ma alogo yamaan xa lu e Marigin sagoon lige. Koni yamaan yi Ala matandi sanja yi wuyaxi tonbonni. Na taruxun birin sebei Tawureta Musa yiren bonne kui.

Benun e xa Kanan boxon soto, Nabi Musa yi Isirayila kaane malan. A yi taruxuni ito birin nabira e ma. A mon yi xete Alaa sariyan birin ma alogo e nama jinan a xon Kanan boxoni. Na kawandin nan sebei Kitabun yireni ito kui.

Isirayila kaane somatona Kanan boxoni, Musa yi kawandi saxan ba Isirayila kaane xa. A singen sebei keli Sariyane sora 1 ma han a sora 4.43. A firinden sebei keli Sariyane 4.44 ma han a sora 28.68. A saxanden sebei keli Sariyane 28.69 ma han a sora 30.20.

Musa Ala kewanle nan ma fe rabirama en ma, a naxanye rakamalixi a xanun-tenya gbeen a yamaan xa: a bata yi layirin xidi e tagi, a yi ti e yee ra jee tonge naanin bun ma tonbonni, a yi e ratanga e yaxune ma, a yi a sariyane nun yamarine fala e xa e nun a de xuine. Koni Kitabun yireni ito mi findixi kawandin xan gbansan na, hanma sariyan naxanye bata yi kolon nun Kitabun yire singene xon. Musa falan tima nen be alo kawandi ba kendena, naxan a rame muxune xilima senben na alogo e xa e xaxili lu Alaa tinxinyaan xon ma. Nayi, e yi kisi feen lanna raso e nun a tan Ala keden peen tagi. Musa yi a fala, a naxa, "Isirayila kaane, e tuli mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra. I xa Alatala i ya Ala xanu i bojen birin na e nun i niin birin na e nun i senben birin na." (Sariyane 6.4-5) Falani ito

findixi Isirayila kaane tubi xuiin nan na e naxan falama boxo yo boxo e denkeleyana fe ra.

A sora naanin donxene, ne findixi fala jaxume firin nun taruxu firin nan na: a singen feene nan falama naxanye a yitama Yosuwe sugandi kii naxan yi Musa jaxoni alogo a xa ti Isirayila yamaan yee ra, siga na yamanani Ala yi naxan fima e ma (Sariyane 31). A mon betin yitama naxan xili "Musaa betina" (Sariyane 32). A mon Musaa dubana fe yebama Isirayila kaane xa (Sariyane 33), a yi Musa faxa feen fala (Sariyane 34).

E sariya kedin naxan to Yerusalen taani Ala Batu Banxini Manga Yosiya waxatini, na nae finde Kitabun yireni ito nan na (A mato Mangane Firinden sora 22 kui). Kitabun yireni ito a feene mon falama kitabu gbete yire wuyaxi kui alo Mangane nun Nabi Yereji a Kitabun yirena han sa boxo Yesu waxatin na. Misaala ra, Matiyu 4.4 hanma Matiyu 10 e nun Maraka 12.32.

Nabi Musaa kawandi baana

¹ Falane ni itoe ra, Nabi Musa naxanye fala Isirayila kaane birin xa. Na waxatini, a yi Yuruden sogetede mabinna nin, Araba tonbonni Sufi yetagi, Paran, Tofeli, Laban, Xaseroti, nun Disahabi longonne ra.

² Keli Horebe geyaan ma siga Kadesi-Barineya, xii fu nun keden sigatiin na a ra kiraan xon ma naxan danguma Seyiri geyane binni.

³ E minin jee tonge naaninden kike fu nun kedenden xii singe boxoni Misiran boxoni, Nabi Musa yi Alatalaa yamarine birin nali Isirayila kaane ma.

⁴ Na waxatini, Musa bata yi Amorine manga Sixon no yengeni naxan yi boxi Xesibon yi, e nun Manga Ogo, Basan mangana, naxan yi boxi Asataroti nun Edere yi.

⁵ Yuruden sogeteden mabinni, Moyaba boxoni, Nabi Musa yi Alaa sariyan yeba e xa, a naxa:

⁶ Alatala en ma Ala ito nan falaxi en xa, Horebe geyaan ma, a naxa, "E bata bu geyani ito ma.

⁷ E keli, e siga geyane ma Amorine denaxan yi, menna longonna birin, Araba boxoni, geyane fari, Sefela nun Negewi

binni, fəxə ige dēen na, han Kanan bəxəni, han Liban yi, sa dəxə Efirati baa gbeen na.

⁸ E xa na bəxən mato, n naxan fixi e ma. E siga, e xa na tongo, bayo n tan Alatala yati nan n kələ e benbane xa, Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba, e nun e bənsənna birin hali e dangu xanbini, a n na bəxən nan soma e yii.”

Nabi Musa yi kitisane dəxə

Xəryaan 18.13-27

⁹ Na waxatini, n ni ito nan fala e xa, n naxa, “N tan kedenna mi nəe e goronna tonge.

¹⁰ Alatala e Ala bata e rawuya ayi. Iki e bata wuya ayi alo sarene kore.

¹¹ Alatala e benbane Ala xa e rawuya ayi han wuli wuli. A xa e baraka alo a a falaxi kii naxan yi.

¹² Koni, n tan kedenna nəe e birin goronna tonge di, n yi e kitine birin sa?

¹³ E xa xəmene sugandi e bənsənne yi, naxanye xaxili fan, e feene yee toma, e binyaxi. N ne nan tima yamaan xun na.”

¹⁴ E yi n yabi, a n ma falan lanxi.

¹⁵ Nayi, n yi e yeeratine tongo, xəmə xaxilimaan naxanye binyaxi e bənsənne ye. N yi e dəxə muxu wuli xun na hanma muxu kəmə hanma muxu tonge suulun hanma muxu fu. E findi kuntigine ra e bənsənne tagi.

¹⁶ Na waxatini, n yi yamarini ito so e kitisane yii. N naxa, “E xa e tuli mati e bari bodene ra. E yi e birin makiti tinxinni, e ngaxakedenne tagi e nun e tan nun xəpene tagi.

¹⁷ E nama muxu yo rafisa bonne xa kiti sadeni. E e tuli mati senbe kanna nun senbetaren fan na. E nama gaxu muxu yo yee ra, bayo Ala nan kitisaan na. Xa kitin xədxə e yii, e xa a fala n xa, n tan yi kitin sa.”

¹⁸ Na kiini n bata yamarine birin yebe e xa, a lan e xa naxan liga.

Murutən Kadesi yi

Yatene 13.1-33

¹⁹ Na to dangu, en bata keli Horebe geyaan ma, en yi dangu tonbon magaxuxin na e dənaxan toxī. En yi ti kiraan xən siga Amori geyane ma, alo Alatala en ma Ala a yamari en ma kii naxan yi. En yi so Kadesi-Barineya yi.

²⁰ N yi a fala e xa, n naxa, “E bata Amori geyane li, Alatala en ma Ala dənaxan fixi en ma.

²¹ A mato, Alatala e Ala bata bəxəni ito dəxə en yee ra. E siga, e xa na tongo alo Alatala e benbane Ala a falaxi e xa kii naxan yi. E nama gaxu, e nama kuisan.”

²² Na waxatini, e birin yi fa n fəma, e yi a fala n xa, e naxa, “En xa xərane rasiga, e xa sa bəxəni ito feene rakərəsi. E fa dentegeen sa en xa, en lan en xa sigan ti kiraan naxan xən e nun en sigama taan naxanye yi.”

²³ E miriyaan yi rafan n ma. Nanara, n yi xəmə fu nun firin yebe e bənsən keden kedenne tagi.

²⁴ E yi siga geyane yi han e sa Esikoli lanbanna li. E yi na yirene rakərəsi.

²⁵ E yi na bəxən bogi seene ba, e yi fa e yita en na. E yi dentegeen sa en xa, e naxa, “Alatala en ma Ala bəxə fəjin nan fixi en ma.”

²⁶ Koni e mi tinxi sigə, e murute nən Alatala e Alaa yamarin bun ma.

²⁷ E yi lu tondi falane tiye e bubune kui. E naxa, “Alatala en napaxuxi, nanara a en naminixi Misiran yi alogo a xa en so Amorine yii e yi en halagi.

²⁸ En sigan minən? En ngaxakedenne bata en tunnaxələ, e naxa, ‘Mən kaane fangan gbo en xa! E mən kuya en xa. Na taane gbo. Yinna naxanye e rabilinni, ne texi han kore. Nxu bata Anakine yati to na yi.’ ”

²⁹ N yi a fala e xa, n naxa, “E nama kuisan. E nama gaxu e yee ra de!

³⁰ Alatala e Ala naxan tima e yee ra, a tan nan yengen soma e xa alo a a liga e yee xəri kii naxan yi Misiran yi han tonbonni.

³¹ E bata a to nayi, Alatala e Ala faxi e ra nən alo muxuna a diin xalima kii naxan yi e sigatiin birin yi han e yi fa be li.”

³² Koni na birin yi, e mi yi laxi Alatala e Ala ra.

³³ A tan nan yi tima e yee ra kiraan xən, a daaxadene fen e xa e luma dənaxanye yi. Kəeen na, a kirani yalan tēen na. Yanyin fan na, kundaan yi ti e yee ra.

Yatene 14.20-45

³⁴ Alatala to e falan mə, a xələ, a yi a kələ,

³⁵ “Muxu kobini ito yo mi soe bəxə fəjini ito yi, n naxan layirin tongo e benbane xa

³⁶ fə Yefune a dii Kalebi, na nan a toma. N na bəxən soma a yii nən a naxan yisigaxi e nun a bənsənna, bayo a lu nən Alatalaa kiraan xən ken!”

³⁷ Alatala bata xələ n fan ma ε tan ma fe ra. A yi a fala, a naxa, “I tan yeteen mi soma bəxəni ito yi.

³⁸ Nunu a dii Yosuwe, i mali muxun nan fama sodeni. I xa a sənbe so, bayo a tan nan tima Isirayila yee ra, e bəxəni ito sətə e keen na.

³⁹ E diine, ε a falaxi naxanye ma a e findima nən muxu suxine ra, e tan naxanye munma fe kobi nun fe fənin tagi rabaan kolon, e tan nan soma na bəxəni. N na fima e tan nan ma. E tan nan a sətəma e keen na.

⁴⁰ Koni ε tan, ε mən xa xete, ε siga tonbonni, siga Gbala Baan kiraan xən.”

⁴¹ E yi a yabi, ε naxa, “Nxu bata findi yulubi kanne ra Alatala yee ra yi, koni iki nxu xa siga yenge sodeni, alo Alatala en ma Ala a yamarixi nxu ma kii naxan yi.” E birin yi ε yengeso seene tongo, bayo ε a mirixi nən a geya bəxəni ito masətan mi xədəxə.

⁴² Koni Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A fala e xa, i naxa, ‘E nama siga yenge sodeni de! N mi luma ε xən. E yaxune ε noma nən.’”

⁴³ N yi ε maxadi na kiini, koni ε mi ε tuli mati n na. E yi murute Alatalaa yamarin ma, ε yi siga geya yireni wasoni.

⁴⁴ Amarin naxanye yi dəxi geyane yi, ne yi mini ε yengedeni alo kumi neene dinma muxun na kii naxan yi. E yi ε kedi, e yi ε bənbə keli Seyiri han Xoroma.

⁴⁵ E to xete, ε yi wuga Alatala yetagi han! Koni Alatala mi ε xuiin name, a mi a tuli mati ε xuiin na.

⁴⁶ E mən yi lu Kadesi yi alo ε bu na kii naxan yi a singeni.

2

¹ Na xanbi ra, nxu yi xete tonbonni nxu kiraan suxu naxan danguma Gbala Baani, alo Alatala a fala n xa kii naxan yi. Nxu yi Seyiri geyane mabilin xii wuyaxi bun.

Isirayila kaane siga tiina

² Alatala yi a fala n xa, a naxa,

³ “E bata bu geyani ito rabilinni. E firifiri kəmenna ma.”

⁴ A yi a fala n xa a n xa yamarini ito fi ε ma. E danguma nən Seyiri bəxəni, ε ngaxakedenne dənaxan yi, Esayu bənsənna. E gaxuma nən ε yee ra, koni ε xa a liga ε yeren ma,

⁵ ε nama yengen gidi e ma, bayo n mi sese soma ε yii fata e bəxən na, hali san tidena. N bata Seyiri geyane fi Esayu ma.

⁶ E na donseen nun igen naxan tongo fə ε xa a saren fi nən gbetin na.

⁷ Alatala ε Ala bata barakan sa ε kewanli. A yi a bəxə lu ε sigatiin xən ma ε yi tonbonni ito yi waxatin naxan yi. Nee tonge naaninni ito bun ma, Alatala ε Ala nan yi ε xən. Sese mi dasaxi ε ma.

⁸ Nanara, en yi dangu en ngaxakedenne bəxən dəxən Esayu bənsənna naxanye dəxi Seyiri bəxəni. En mən yi Araba kiraan suxu, naxan kelima Elati nun Esiyon-Gebere yi. Na xanbi ra, en yi en maxete, en yi dangu Moyaba tonbon kiraan xən.

⁹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “E nama yengen gidi Moyaba kaane ma de! E nama e fen yengen na de, bayo n mi e bəxə yo soma ε yii e konni. N bata Ari bəxən fi Loti bənsənna ma.

¹⁰ Emi kaane nan yi Ari bəxəni nun. Siya sənbe maan nan yi ne ra. E yi wuya, e kuya alo Anaki bənsənna muxune.

¹¹ Muxuna nde yi e yatəma Refa kaane nan na, alo Anaki bənsənna muxune, koni Moyaba kaane yi a falama e ma nən a ‘Emi kaane.’

¹² Xori kaane nan yi dəxi Seyiri bəxəni a singeni. Koni Esayu bənsənna muxune yi e kedi, e yi e raxəri. E tan yi dəxə na yi, alo Isirayila kaane fan naxan liga na bəxəni Alatala dənaxan fi e ma.

¹³ Iki, ε keli, ε yi Serede xuden gidi.” Nayi, en yi na gidi.

¹⁴ Nee tonge saxan nun solomasexe nan dangu xabu en keli Kadesi-Barineya yi, han en Serede xuden gidi waxatin naxan yi. Na lixi, yengesoona naxanye birin yi na na waxati danguxini nun, ne birin bata yi faxa alo Alatala a kələ e xa kii naxan yi.

¹⁵ Alatala yi keli e xili ma han e birin yi nan daaxadeni.

¹⁶ Na yengesone to nan yamaan ye, e faxa,

¹⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

¹⁸ “To, ε danguma nen Moyaba danna ra, siga Ari bəxəni.

¹⁹ Ε Amonine lima nen na. Ε nama yengen gidi e ma de! Ε nama e fen yengen na, bayo n mi e bəxə yo soma ε yii. N na fixi Loti bənsənna nan ma.”

²⁰ Na bəxən fan yi yatəxi Refa kaane gbeen nan na, bayo Refa kaane yi dəxi na nun. Amonine yi a falama e ma nen a “Samisumi kaane.”

²¹ Siya sənbeəmaan nan yi e ra, e yi wuya, e kuya alo Anaki bənsənna muxune. Koni Alatala yi e halagi Amoni kaane xən. Amoni kaane yi e kedi, e yi dəxə e bəxəni.

²² Ala bata yi na fe sifan liga Esayu a diine xa naxanye yi dəxi Seyiri bəxəni, a to yi Xori kaane halagima e xən. E e kedi nen e yi dəxə e funfuni. E dəxi mənni han iki.

²³ Awi kaane tan, naxanye yi dəxi taane kui han Gasa, Kafatoro kaane nan ne halagi e to fa keli Kafatoro yi. E yi dəxə e funfuni.

²⁴ Ala yi a fala en xa, a naxa, “Ε ti kiraan xən, ε xa Arinon xuden gidi. A mato, n bata Xesibən manga Sixən, Amorin so ε yii, e nun a bəxəna. Iki, ε xa na tongo. Ε xa na yengen nakeli.

²⁵ To, n na ε yεragaxun luma nen dunuəa siyane birin yi. E na ε xinla mε, e xuruxurunma nen gaxuni gbirigbiri!”

Eyi Manga Sixən nə

Yatene 21.21-30

²⁶ N yi xerane rasiga bəjə xunbeli falane tideni Xesibən manga Sixən xa, keli Kedemoti tonbonni. N naxa,

²⁷ “Nxu wama i ya bəxəni gidi feni. Nxu sigama kira gbeen nan tun xən. Nxu mi sigε kəməna ma, nxu mi sigε yiifanna ma.

²⁸ Nxu na donseen nun igen naxan tongo, nxu a birin saren fima nen gbetin na. A lu nxu xa dangu nxu sanni i ya bəxəni.

²⁹ Esayu bənsənna naxanye dəxi Seyiri bəxəni e nun Moyaba kaan naxanye dəxi Ari bəxəni, ne bata yi nxu sago sa a nxu xa dangu e bəxəne yi. I fan xa n sago sa alogo nxu xa Yurudən baan gidi, nxu yi so bəxəni Alatala nxə Ala dənaxan fixi nxu ma.”

³⁰ Koni Xesibən manga Sixən yi tondi nxu dangu feen ma a bəxəni, bayo Alatala ε Ala bata yi a xaxinla xədxə ayi. A yi a bəjən

balan alogo a xa a so ε yii alo a kii naxan yi to.

³¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A mato, n bata Sixən nun a bəxən so ε yii. Ε xa sa na tongo ε gbeen na.”

³² Sixən nun a yamaan birin yi fa en yengedeni Yahasi yi.

³³ Alatala en ma Ala yi Sixən so en yii, en yi a nə, e nun a diine nun a yamaan birin.

³⁴ En yi na taane birin suxu, en yi e birin kala. En mən yi xəmene nun jaxanle nun diine birin faxa. En mi muxu yo lu a nii ra.

³⁵ En mi sese tongo fə xuruseene nun se kenden naxanye yi na taane kui.

³⁶ Keli Aroyeri Arinon xuden dε, e nun taan naxan na mεmεrēni, siga han Galadi, taa yo mi nə sətə en ma. Alatala en ma Ala e birin so nen en yii.

³⁷ Koni ε mi ε masoxi Amonine bəxən na, hanma Yaboko xuden dε, hanma taan naxanye na geyane ma alo Alatala a yamari ε ma kii naxan yi.

3

Eyi Basan yamanan masəto

Yatene 21.31-35

¹ En yi en maxεtε, en yi te Basan kiraan xən. Basan manga Ogo yi mini en yengedeni Edere yi, e nun a ganla birin.

² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I nama gaxu a yε ra, bayo n na soma i yii nen e nun a ganla birin e nun a bəxəna. I bata naxan liga Sixən na, Amorine mangana, naxan yi dəxi Xesibən, i na nan ligama a fan na.”

³ Alatala en ma Ala yi Basan manga Ogo so en yii, e nun a ganla birin. En yi e birin faxa, muxu jεjε yo mi lu.

⁴ Na waxatini, en yi a taane birin suxu. Na taa yo mi lu en mi dənaxan suxu. Taa tonge sennin nan yi e ra naxanye yi Arigobi rabilinni Basan manga Ogo a mangayaan bun.

⁵ Na taane birin yi rabilinxi yin matexine nan na. E yi balanxi dε wure daxine nan na. Banxidε wuyaxi fan yi na naxanye mi yi rabilinxi yinne ra.

⁶ En yi na taane birin kala fefe, alo en na a liga Xesibən manga Sixən ma bəxən na kii naxan yi. En yi xəmene nun jaxanle nun diine birin faxa taane birin yi.

⁷ En yi seene birin kala fə xuruseene nun se kəndəne, en naxanye tongo.

⁸ Na waxatini, en yi bəxəne birin tongo Yurudən sogeteden binni, e ba Amorine manga firinne yii, keli Arinon xudeni han Xerimon geyana.

⁹ Sidən kaane a falama na geyaan ma nən a “Siriyon.” Amorine tan naxa a “Seniri.”

¹⁰ En yi na taane birin tongo na fili yireni e nun Galadi bəxəna e nun Basan bəxən birin, sa dəxə Salaka nun Edere ra. Na taane birin yi Ogo a mangayaan nan bun Basan bəxəni.

¹¹ Basan manga Ogo nan keden mi faxa Refa kaane yə. A wure saden mən Rabaha yi, Amonine manga taana. A kuyana, nəngənna yə solomanaanin, a yigbona nəngənna yə naanin.

Galadi nun Basan bəxə yitaxunna

Yatene 32.1-42

¹² Na waxatini, en yi na bəxən tongo. Keli Aroyeri yi, sa dəxə Arinon xude dēen na e nun Galadi geyaan fəxə kedenna e nun na taane, n yi na birin so Rubən nun Gadi bənsənna yii.

¹³ N yi Galadi fəxə boden nun Basan manga Ogo bəxən so Manase bənsənna fəxə kedenna yii. Arigobi rabilinna bəxən nun Basan bəxən yi yatəxi Refa kaane bəxən nan na.

¹⁴ Manase a dii Yayiri yi Arigobi bəxən findi a gbeen na han Gesuri kaane nun Maka kaane bəxəne danne. E yi Yayiri xili sa Basan bəxən xun ma. Han iki e a falama Basan bəxən ma nən a “Yayiri taana.”

¹⁵ N yi Galadi so Makiri yii.

¹⁶ N yi Galadi fəxə kedenna so Rubən bənsənna nun Gadi bənsənna yii han Arinon xudena. Xude wunla nan na danna ra, sa dəxə Yaboko xuden na, Amonine bəxən danna.

¹⁷ N mən yi Araba bəxən fan so e yii naxan danna lanxi Yurudən baan ma keli Kinereti Darani, sa dəxə Araba Fəxə Ige Daraan na, Pisiga geyaan lanbanni, sogeteden binni.

¹⁸ Na waxatini n yi yamarini ito fi ε ma. N naxa, “Alatala ε Ala bata bəxəni ito fi ε ma alogo a xa findi ε gbeen na. Koni ε xəmε kəndəne birin xa e yitən e siga e ngaxakedenne Isirayila kaane yəε ra yənge sodeni.

¹⁹ ε jaxanle nun ε diine nun ε xuruseene nan tun luma taane kui n naxan soxi ε yii. N na a kolon xuruse wuyaxi ε yii.

²⁰ ε luma nən sofayani han Alatala ε Ala yi matabun fi ε ngaxakedenne fan ma. Alatala ε Ala bəxən fima e ma nən Yurudən kidi ma. Na waxatini, ε birin nəε xətε nən ε gbee bəxəni n naxan soxi ε yii.”

²¹ Na waxatini, n yi yamarin so Yosuwe yii. N yi a fala a xa, n naxa, “I bata feene birin to i yēen na Alatala ε Ala naxan ligaxi manga firinni itoe ra. Alatala na ligama nən yamanan birin na, i na dangu dənaxan yi.

²² I nama gaxu e yēε ra, bayo Alatala ε Ala nan e yəngema ε xa.”

Nabi Musa mi soma Kanan bəxəni

²³ Na waxatini, n yi Alatala maxandi, n naxa,

²⁴ “Marigina Alatala, i bata i ya fisaman-tenyaan nun i sənben yita i ya walikēen na. Ala gbətε yo mi kore xənna ma hanma bəxən ma naxan nəε i ya wanle nun i ya kabanakone ligε.

²⁵ Yandi, tin n xa Yurudən baan gidi alogo n xa na bəxə fajin to naxan a kidi ma, e nun a geya yire fajina, e nun Liban bəxəna.”

²⁶ Koni Alatala bata yi xələ n ma ε tan ma fe ra. A mi n xuiin naməxi. Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A lu na ki, i nama fa feni ito fala n xa sənən.

²⁷ Te Pisiga geyaan xuntagi, i yi sogegododen binna mato e nun kəməen fəxən binni, e nun yiifari fəxən binni, e nun sogeteden binni. I xa a mato i yətε yēen na. Koni i xa a kolon a fajin na, i mi Yurudən baan gidima.

²⁸ Yamarin fi Yosuwe ma, i limaniyaan nun sənben fi a ma, bayo a tan nan tima yamaan yēε ra Yurudən baan gidideni. I bəxən naxan toma, a tan nan a ligama Isirayila yi na bəxən sətə e kēε bəxən na.”

²⁹ Nayi, en yi lu lanbanni Beti-Peyori yətagi.

4

Alaa sariyan suxu fena

¹ Iki, Isirayila, ε tuli mati. ε xa tənne nun sariyane suxu, n na ε xaranma naxanye ma iki, alogo ε xa siimayaan sətə, ε mən xa

bəxən sətə Alatala ε benbane Ala naxan fixi ε ma.

² E nama sese sa n ma yamarin fari, n naxan falaxi ε xa. E mən nama sese ba a ra. E xa Alatala ε Ala yamarine suxu alo n na falama ε xa kii naxan yi.

³ E bata a to ε yεene ra Alatala naxan ligaxi Baali-Peyori yi. Alatala ε Ala bata muxun birin faxa naxanye Baali suxuren batuxi Peyori yi.

⁴ Koni ε tan naxanye biraxi Alatala ε Ala fəxə ra, ε birin mən ε nii ra han to.

⁵ E a kolon, n bata ε xaran tənne nun sariyane ma alo Alatala n ma Ala a yamarixi n ma kii naxan yi, alogo ε xa e suxu na bəxəni dənaxan findima ε gbeen na.

⁶ E xa e suxu ki fəni, alogo a xa findi lənnin na ε xa, e nun xaxili fənin na siya gbətene yεε ra yi. Siya gbətene na sariyani itoe e fe mε, e a falama nən, e naxa, “Siya gbeeni ito lənnixi, e xaxinla fan.”

⁷ Siyaan mundun ma ala masoxi a ra alo Alatala en ma Ala masoxi en na kii naxan yi, en na a maxandi waxatin naxan yi?

⁸ Siya gbeen mundun na alo en tan tənne nun sariya tinxinxine naxan yii alo n sariyan naxan soma ε yii to?

⁹ E a liga ε yeren ma ε siimayaan birin yi, ε yi ε yεε ratanga alogo ε nama jinan na feene xən ε naxanye toxi. Ne nama ba ε bəjəni. E xa ε diine xaran ne ma e nun e fan yixətene.

¹⁰ E miri na ləxən ma ε ti Alatala ε Ala yεtagi waxatin naxan yi Horebe geyaan ma. Na ləxəni Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Yamaan birin xa malan n yεtagi. N xa n ma sariyan fala e xa alogo e xa gaxu n yεε ra e dunuɣa yi gidini. E mən xa e diine fan xaran ne ma.”

¹¹ E yi ε maso ε ti geyaan san bun. Tεen bata yi geyaan birin suxu, te han kore. Dimin nun tutin nun kundaan yi godo.

¹² Alatala yi falan ti ε xa tεen tagi. E yi a xuiin mε falan tiyε, koni ε mi a gbindin to. E yi a xuiin nan tun mεma.

¹³ A yi a layirin nali ε ma, yamari fune, a naxanye yamarixi ε ma a ε xa e suxu. A yi ne sebe gεmε walaxa firinne ma.

¹⁴ Na waxatini, Alatala yi n yamari, a n xa ε xaran tənne nun sariyane ma, alogo ε

xa e suxu bəxəni naxan findima ε gbeen na, ε na Yurudən baan gidi.

¹⁵ Alatala falan ti ε xa waxatin naxan yi Horebe geyaan fari, tεen tagi, ε mi a gbindin to. Nayi, ε xa ε yεε ratanga,

¹⁶ E nama findi fe kalane ra, ε suxuren nafala sena nde sawuran na naxan nun xεmεna hanma jaxanla maliga,

¹⁷ hanma subena naxan bəxən ma, hanma xəliin naxan kore,

¹⁸ hanma bubusena hanma yεxεne igeni.

¹⁹ E nama ε yεε rate kore ε sogen batu, hanma kikenā, hanma sarene. Seen naxanye birin kore, ε nama ε yigodo ne xa, ε nama e batu. Alatala ε Ala nan ne soxi siyane birin yii naxanye dunuɣa yi.

²⁰ Koni ε tan, Alatala bata ε ramini Misiran yamanani alo wuren bama sulun tεeni* kii naxan yi, alogo ε xa findi a gbee yamaan na, alo ε kii naxan yi to.

²¹ Alatala yi xələ n ma ε fe ra. A yi a kələ, a n mi Yurudən baan gidima, n so bəxə fəjini ito yi Alatala ε Ala naxan fi ε ma ε kεen na.

²² N tan, n faxama bəxəni ito nin. N mi Yurudən baan gidima. Koni ε tan a gidima nən, ε yi na bəxə fəjin tongo ε gbeen na.

²³ E a liga ε yeren ma alogo ε nama jinan Alatala ε Alaa layirin xən a naxan tongoxi ε xa. E nama se maliga suxure yo rafala Alatala ε Ala tənna saxi naxan na,

²⁴ bayo Alatala ε Ala xəxələn, a luxi nən alo tεen naxan halagin tima.

²⁵ E na diine nun mamandenne sətə waxatin naxan yi, ε na bu na bəxəni, xa ε kalan ti, ε suxuren nafala sena nde maligan na, ε fe jaxin liga Alatala ε Ala yεtagi naxan a raxələma,

²⁶ koren nun bəxən nan en serene ra to, ε janma nən bəxəni mafuren naxan findima ε gbeen na Yurudən kidima. E mi siimaya sətəma. E halagima nən.

²⁷ Alatala ε raxuyama ayi nən siya gbətene tagi. E xurunɣe ayi ne yε Alatala na ε xali dənaxan yi.

²⁸ E suxurene batuma nən mənni, muxune naxanye rafalama wudin na, hanma gεmən na, suxuren naxanye mi nəε seen toε, e mi fe mεma, e mi e dεgema, e mi se xirin mεma.

* 4:20: 4.20Sulun tεen mən falama yirena nde yi fa fala “Furu tεena.”

29 E fama nen Alatala e Ala fendeni menni. E mon a toma nen, xa e a fen e bonen birin na e nun e niin birin yi.

30 E toroma waxatin naxan yi, na feene birin e lima nen. Na waxatini e xetema nen Alatala e Ala ma, e yi a xuiin name.

31 Bayo Alatala e Ala, Ala na a ra naxan kininkinin, naxan mi e rabeyinma, naxan mi e halagima. A mi jinanje layirin xon, a a kolon naxan ma e benbane xa.

32 E miri fe fonne ma naxanye bata dangu, e nun naxanye bata liga xabu Ala Adama daxi boxon fari waxatin naxan yi. E miri boxon yiren birin ma. Fe gbete bata liga naxan gbo ito xa ba? E bata na boxonna me ba?

33 Siya gbeten na ba naxan bata Ala fala xuiin me teen tagi, a mon yi lu a nii ra alo e tan?

34 Ala mundun bata siyana nde ba siya gbeten yii misaale nun taxamasenne nun kabanakone nun yengene nun senbe gbeen nun non nun fe magaxuxine xon, alo Alatala e Ala feen naxanye birin liga e xa Misiran yamanani e yee xori?

35 Na bata fixa e xa alogo e xa la a ra, a Alatala keden peen nan Ala ra, gbete mi na fo a tan.

36 E bata a xuiin name keli kore alogo a xa e maxuru. A tee gbeen yita e ra boxon ma, e mon yi a xuiin name teen tagi.

37 A e benbane xanu nen, a yi e bonsonna fan sugandi hali e dangu xanbini. Na nan a toxi a yi e ramini senben na Misiran yamanani.

38 A yi siyane kedi e xa naxanye senben yi gbo e tan xa. A yi e boxon so e yii e keen na alo a kii naxan yi to.

39 E xa a kolon e boneni to, a Alatala keden peen nan Ala ra kore xonna ma e nun boxon ma. Gbete mi na.

40 E xa a tonne nun a yamarine suxu, n naxanye soma e yii to, alogo e xa herin soto e tan nun e yixetene hali e dangu xanbini, alogo e xa siimaya xunkuyen soto boxoni Alatala e Ala denaxan fima e ma han habadan.

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

41 Nabi Musa yi taa saxan sugandi Yuruden sogeteden binni.

42 Ne yi findi marakisi taane ra faxa tiine xa naxanye e boden faxama koni e mi a rakelixi a ma, e mi a yitonxi xonnantenyani. Na kannanoma ludeni taani itoe nde keden yi nen alogo a niin xa ratanga gbeexoxaan ma.

43 Na taane ni i ra: Beeri taan naxan tonbonni fili yireni Ruben bonsonna konni, Ramoti taan naxan Galadi boxoni, Gadi bonsonna konni, e nun Golan taan naxan Basan boxoni Manase bonsonna konni.

Musaa kawandi baan firindena

44 Alaa sariyan ni i ra, Nabi Musa naxan nali Isirayila kaane ma.

45 Maxadi xuine nun tonne nun sariyane ni i ra, Nabi Musa naxan fala Isirayila kaane xa e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi.

46 E yi Yuruden kidima meremerene yi Beti-Peyori yetagi, Manga Sixon ma boxon ma, Amorine mangana, naxan yi dxi Xesibon yi. Nabi Musa nun Isirayila kaane yi a no e yi minima Misiran boxoni waxatin naxan yi.

47 E yi a boxon tongo, e nun Ogo a boxona, Basan mangana. Amorine manga firinne nan yi ne ra Yuruden kidima, a sogeteden binni.

48 Na boxon danne ni i ra: Keli Aroyeri yi han Arinon xuden de sa dxi Xerimon geyaan na, naxan xili Siyon,

49 e nun Araba boxon birin Yuruden kidima a sogeteden binni, a sa dxi Foxo Ige Daraan na Pisiga geyaan san bun.

5

Yamari fune fe

Xorayaan 20.1-17

1 Nabi Musa yi Isirayila yamaan maxili, a yi a fala e xa, a naxa, "Isirayila kaane, e tuli mati tonne nun sariyane ra, n naxanye falama e xa to. E xa e xaran, e yi e suxu ki fani.

2 Alatala en ma Ala bata layirin tongo en xa Horebe geyaan ma.

3 Alatala nun en benbane xa mi layirini ito xidixi. A xidixi en tan nan birin tagi en tan naxan mon en nii ra to.

4 Alatala falan ti nen e xa keli teen tagi geyaan ma yee nun yee.

⁵ Na waxatini n tan nan yi tima ε nun Alatala tagi alogo n xa Alatalaa falane rali ε ma, bayo ε yi gaxuxi tēen yēē ra. E mi te geyaan fari.” A yi a fala, a naxa,

⁶ “Alatala nan n tan na i ya Ala naxan i raminixi konyiyani Misiran yi.”

Yamari singena

⁷ “I nama ala gbete batu fo n tan.”

Yamari firindena

⁸ “I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan boxon ma hanma naxan igeni.

⁹ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu. Amasoto n tan, Alatala, i ya Ala, n xoxolon. Naxanye na n naxaxu, n ne hake ne saranma e diine ra nen han mayixete saxan hanma naanin.

¹⁰ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nen han mayixete wuli keden.”

Yamari saxandena

¹¹ “I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasoto Alatala na kanna naxankatama nen.”

Yamari naanindena

¹² “I xa Matabu Loxon binya, i yi a rasarijan alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi.

¹³ I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin ke.

¹⁴ Koni xii soloferede loxoni, Alatala i ya Alaa Matabu Loxon nan na ra. I nama wali yo ke, i tan ba, i ya dii xemen ba, i ya dii temen ba, i ya konyin ba, i ya jingen ba, i ya sofanla ba, i ya xuruseen birin ba hanma hali xopen naxan i konni, alogo i ya walikene fan xa e matabu alo i tan.

¹⁵ I nama jinan a konyin nan yi i ra Misiran yi. Alatala i ya Ala yi i ramini konyiyani a senben nun noon na. Na nan a toxi n na falaxi i xa, i xa Matabu Loxon binya.”

Yamari suulundena

¹⁶ “I baba nun i nga binya alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi, alogo i xa siimaya xunkuyen nun herin soto boxoni Alatala i ya Ala naxan fima i ma.”

Yamari sennindena

¹⁷ “I nama faxan ti.”

Yamari soloferedena

¹⁸ “I nama yalunyaan liga.”

Yamari solomasexedena

¹⁹ “I nama mujan ti.”

Yamari solomanaanindena

²⁰ “I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma.”

Yamari fudena

²¹ “I nama mila i bodena naxanla xon hanma a banxina hanma a xēena hanma a konyina hanma a jingena hanma a sofanla hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na.”

²² Alatala na feene nan falaxi ε birin malanxin yēē xori, a xui yitexin na, geyaan fari, keli tēen nun dimin nun kundani. A mi sese sa a fari. A yi e sebe walaxa gēme daxi firin ma, a yi e so n yii.

Xorɔyaan 20.18-21

²³ E xuini ito mexi waxatin naxan yi keli dimini tēen tagi geyaan fari, ε nun ε man-gane nun fonne yi fa n fema.

²⁴ E yi a fala n xa, ε naxa, “Alatala en ma Ala bata a noron yita en na e nun a gbona. En bata a xuiin name falan tiye tēen tagi. Nxu bata a kolon to, a Ala nōe falan tiye nen muxun na, na kanna mon yi lu a nii ra.

²⁵ Iki, nanfera en na en masoma faxan na? Tēeni ito en faxama nen. Xa en mon en tuli mati Alatala en ma Ala xuiin na, en faxama nen.

²⁶ Adamadiin mundun luxi alo en tan naxan bata habadan Ala xuiin me falan tiye tēen tagi, a mon yi lu a nii ra?

²⁷ I tan Musa, i maso Alatala en ma Ala ra, i yi i tuli mati a ra. A naxan falama, i xa na radangu nxu ma. Nxu nxu tuli matima i ra nen. Nxu mon yi a liga.”

²⁸ Alatala yi ε falan me, ε naxan falaxi n xa. A yi a fala n xa, a naxa, “N bata yamaan xuiin me, e naxan falaxi i xa. Nōndin na a ra.

²⁹ A yi lan nun n yēeragaxun xa lu e bojeni waxatin birin, e yi n ma yamarine suxu, alogo e tan nun e bōnsōnna xa herin soto habadan!

³⁰ Siga, i xa sa a fala e xa, a e xa so e bubune kui.

³¹ Koni i tan xa lu n fema be. N xa n ma yamarine nun tōnne nun sariyane birin fala i xa, i lan i xa e xaran naxanye ma,

alogo e xa ne suxu e na so bəxəni n dənaxan fima e ma.”

³² Alatala ε Ala naxan yamarixi ε ma, ε xa na liga ki fajı. E nama siga kəməen ma, ε nama siga yiifanna ma.

³³ E xa bira kirani ito nan fəxə ra Alatala en ma Ala naxan yamarixi, alogo ε xa lu ε nii ra, ε sabati, ε siimaya xunkuyen sətə bəxəni ε dənaxan sətəma.

6

I xa Ala xanu

¹ Yamarine nun tənne nun sariyane ni i ra, Alatala ε Ala naxan yamarixi n ma alogo n xa ε xaran e ma, alogo ε xa e suxu bəxəni ε Yurudən gidima naxan sətədeni.

² E xa gaxu Alatala en ma Ala yee ra. E xa tənne nun yamarine birin suxu ε siimayaan birin yi, n naxanye soxi ε yii, ε tan, ε diine, e nun ε mamandenne, alogo ε xa siimaya xunkuyen sətə.

³ Isirayila kaane, ε xa ε tuli mati falani itoe ra ε yi e suxu ki fajı, alogo ε xa herin sətə, ε yi wuya ayi na bəxəni nənən nun kumin gbo dənaxan yi, alo Alatala ε benbane Ala a falaxi ε xa kii naxan yi.

⁴ Isirayila kaane, ε tuli mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra.

⁵ I xa Alatala i ya Ala xanu i bəjən birin na e nun i niin birin na e nun i sənben birin na.

⁶ N yamarini itoe naxan fixi i ma iki, e xa lu i bəjəni.

⁷ I xa i ya diine xaran ne ma waxatin birin. I xa e fe fala i nema banxini, i nema sigatini, i nema i se e nun i nema keɛ.

⁸ I xa na falane xidi i yiin na, e nun i tigi ra alogo i nama jinan e xən.

⁹ I xa e sebe i ya banxin sənbetenne ma e nun deene ma.

¹⁰ Alatala ε Ala na ε xali bəxəni a dənaxan soma ε yii, alo a a kəɫə ε benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi, taa belebele tofapine dənaxan yi ε mi naxanye tixi,

¹¹ e nun banxi rafexine herisigen sifan birin na ε mi naxanye fenxi, e nun xəjinne ε mi naxanye gexi, e nun manpa bili langane nun oliwi bili langane ε mi naxanye sixi,

¹² ε na ε dege han ε yi wasa, ε nama jinan Alatala ε Ala xən de, naxan ε ramini konyiyani Misiran yi.

¹³ E xa Alatala binya ε Ala, ε yi a keden peen batu. E xa ε kəɫə a tan nin.

¹⁴ E nama ala gbete ye batu de, ε rabilinna muxune naxanye batuma,

¹⁵ bayo Alatala ε Ala naxan ε tagi, na xəxələn. Xa na mi a ra a xələma nən ε ma, a mən yi ε faxa.

¹⁶ E nama Alatala ε Ala mato bunbani de, alo ε naxan liga Masa yi.

¹⁷ Koni ε xa Alatala ε Alaa yamarine suxu ki fajı, e nun a maxadi xuine e nun a tənne a naxanye yamarixi ε ma.

¹⁸ E xa tinxinyaan nun fe fajine liga Alatala yee ra yi, alogo ε xa herin sətə, ε yi bəxə fajin sətə Alatala a kəɫə naxan na ε benbane xa.

¹⁹ E ε yaxune kedima nən alo Alatala a fala kii naxan yi.

²⁰ E diine na ε maxədin waxatin naxan yi, e naxa, “Maxadi xuine nun tənne nun yamarini itoe bunna nanse ra, Alatala en ma Ala naxan yamarixi en ma?”

²¹ E e yabima nən, ε naxa, “Nxu yi findixi Firawonaa konyine nan na Misiran yamanani, koni Alatala yi nxu ramini Misiran yi a sənben xən.

²² Alatala yi taxamasenne nun kabanako belebele magaxuxine liga nxu yee xəri Misiran kaane ra, e nun Firawona nun a denbayaan birin.

²³ A yi nxu ramini Misiran yi alogo a xa nxu xali bəxəni, a a kəɫə dənaxan ma fe ra en benbane xa, a a soma en yii.

²⁴ Alatala yi nxu yamari, a nxu xa sariyani itoe birin suxu nxu yi gaxu Alatala en ma Ala yee ra alogo nxu xa herin sətə waxatin birin, nxu yi siimaya fajin sətə alo en kii naxan yi iki.

²⁵ Xa en yamarini itoe birin suxu ki fajı Alatala en ma Ala naxanye yamarixi en ma, na findima en ma tinxinyaan nan na.”

7

Isirayila nun Kanan kaane fe Xəxəyaan 34.11-16

¹ Alatala ε Ala na ε xali bəxəni waxatin naxan yi, a dənaxan fima ε ma, a

siya solofere kedima nen: Xitine nun Giri-gasane nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine, e nun Yebusune, siya solofere naxanye wuya ε xa, e senben mon gbo ε xa.

² Alatala ε Ala na e lu ε sagoni waxatin naxan yi, ε yi e na, ε xa e halagi fefe! E nama layiri yo xidi, ε mon nama kininkinin e ma.

³ Futun nama so ε tagi. E nama ε dii temene fi e dii xemene ma. E nama jaxanle fen e ye ε dii xemene jaxanle ra.

⁴ Xa na mi a ra xajeni itoe ε diine ratantanma nen, e yi se gbete ye batu, Alatala yi xolo ε ma, a yi ε halagi mafuren!

⁵ E xa ito nan liga e ra: E xa e saraxa gandise nun e kide gemene birin kala. E yi e Asera kide gbindonne sege, ε yi e suxurene birin gan.

⁶ Bayo ε bata findi yama rasarijanxin na Alatala ε Ala xa. Alatala ε Ala bata ε tan nan sugandi boxon siyane birin ye alogo ε xa findi a gbee yamaan na.

⁷ Alatala mi biraxi ε foxo ra, a yi ε sugandi, bayo ε tan gbo yamaan birin xa. E tan yi xurun yamaan birin xa.

⁸ Koni Alatala ε tan nan xanuxi. A yi a layirin nakamali a naxan tongo, a a kolo naxan ma ε benbane xa. Na nan a toxi a ε ramini a senben na konyiyani. A yi ε xunba Firawona yii, Misiran mangana.

⁹ Nanara, ε xa a kolon, a Alatala ε Ala, a tan keden peen nan Ala ra. A tinxin. Naxanye na a xanu, e a yamarin suxu, a a layirin nakamalima ne xa nen a hinanni han mayixete wuli keden.

¹⁰ Naxanye na a xonnantenya, a ne fan saranna fima nen, a yi e halagi. Ala na xonnantenyaan saranma nen keden na.

¹¹ Nayi, i xa n ma yamarine nun tonne nun sariyane suxu ki faji, n ni yamarixi naxan na to.

Sariyane 28.1-14

¹² Xa i yamarini itoe ramε, i yi e suxu ki faji, Alatala i ya Alaa layirin nakamalima i xa nen a hinanni, alo a a kolo i benbane xa kii naxan yi.

¹³ A i xanuma nen, a barakan sa i ya fe yi, a mon yi i wuya ayi. A barakan sama nen i ya dii barini e nun i ya xεene bogiseene, maala nun manpa nenεn nun turena, e nun i ya jinge diin nun yεxεε diin naxanye xalin

kuruni, na boxoni, a a kolo naxan ma ε benbane xa, a a soma ε yii.

¹⁴ A ε barakama nen dangu siyane birin na. Dii baritaren mi luyε ε tagi, xemεn ba, jaxanla ba, hali xuruseene.

¹⁵ Alatala ε ratangama nen furen sifan birin ma. A mi fitina fure yo ragide ε ma alo ε naxanye toxi Misiran yi. Koni a ne rasanbama muxune ma nen naxanye na ε xon.

¹⁶ E lan nen ε xa muxune birin faxes, Alatala ε Ala naxanye soma ε yii. E nama kininkinin e ma, ε mon nama e gbee alane batu, alogo e nama ε ratantan.

¹⁷ E a mirima nen ε bojani, “Siyani itoe gbo en tan xa. Nxu tan e non di?”

¹⁸ Koni, ε nama gaxu e yeε ra. Alatala ε Ala naxan ligaxi Firawona nun Misiran boxon birin na, na xa rabira ε ma.

¹⁹ E bata fe xodekene to naxanye dxi e ra, e nun taxamasenne nun kabanakoon naxanye ligaxi. E bata Alatala ε Ala senben nun non to a ε ramini naxan na Misiran boxoni. Alatala ε Ala na fe sifan ligama nen yamanane birin na ε gaxuxi naxanye yeε ra.

²⁰ Alatala ε Ala ε luma nen alo jurun naxanye ε yaxune kedima han hali naxanye e luxunxi ε ma, ne fan yi halagi.

²¹ E nama gaxu e yeε ra, bayo Alatala ε Ala nan ε tagi, a gbo, a magaxu.

²² Alatala ε Ala siyani itoe kedima nen ε yeε ra xunxuri yeεn ma, ε mi nae e birin faxe sanja yi kedenni, alogo burunna subene nama wuya ayi, e ε toro.

²³ Alatala ε Ala e soma nen ε yii. A yi e yifu han, e halagi.

²⁴ A e mangane soma nen ε yii, ε yi e xinle ralε ayi dunuja yi. Muxu yo mi nae tiye ε kanke. E e birin halagima nen.

²⁵ E xa e ala sawurane gan. E nama mila xεmaan nun gbetin xon naxan na suxurene ma. E nama ne tongo ε gbeen na alogo a nama findi luti ratixin na ε fan yeε ra. Amasoto se xsixin nan na ra Alatala ε Ala yeε ra yi.

²⁶ E nama na suxure sifan naso ε banxine yi de, alogo ε fan nama halagi alo e tan. E xa ne rapaxu bayo e haramuxi.

Ɛ nama jinan Alatala xɔn

¹ Ɛ xa yamarini itoe birin suxu n naxanye yamarima ɛ ma to alogo ɛ xa siimaya faɲin sɔtɔ, ɛ yi wuya ayi. Ɛ yi na bɔxɔn sɔtɔ Alatala a kɔlɔxi naxan ma fe ra, a a soma nɛn ɛ benbane yii.

² Ɛ ɛ miri sigati xunkuyen ma Alatala ɛ Ala naxan nagidi ɛ ma tonbonni jɛɛ tonge naanin bun alogo a xa ɛ findi muxu yete magodoxine ra. A mɔn xa ɛ keɲaan fɛsɛfɛsɛ, alogo a xa a kolon feen naxan ɛ sɔndɔmɛni, xa ɛ a yamarine suxe, hanma xa ɛ mi e suxe.

³ A ɛ findi muxu yete magodoxine ra nɛn, a yi ɛ rakamɛ. A mɔn yi Manna donseen* so ɛ yii, ɛ nun ɛ benbane mi yi donseen naxan kolon. Na birin alogo a xa a yita ɛ ra, a muxun mi balon donseen xan gbansan na, fɔ Alatala falan naxanye birin tima.

⁴ Jɛɛ tonge naaninni itoe bun, ɛ domane mi kalaxi, ɛ sanne mi kusinxi.

⁵ Ɛ xa a kolon a Alatala ɛ Ala ɛ maxuruma nɛn alo diin fafe a maxuruma kii naxan yi.

⁶ Ɛ xa Alatala ɛ Alaa yamarine birin suxu, ɛ bira a kirane fɔxɔ ra, ɛ mɔn yi gaxu a yɛɛ ra.

⁷ Alatala ɛ Ala ɛ xalima nɛn bɔxɔ faɲini xudene nun darane dɛnaxan yi. Tigi ige gbeen minima na bɔxɔn lanbanne nun a geyane yi.

⁸ Murutun nun fundenna nun manpa binle† nun xɔdɛ binle nun girenada binle nun oliwi turene nun kumin gbo na bɔxɔni.

⁹ Burun mi jɲanma na bɔxɔni, sese mi fa dasama ɛ ma. Ɛ nɔɛ wuren bɛ nɛn gɛmɛni, wure gbeela fan yi sɔtɔ geyane yi.

¹⁰ Ɛ na ɛ dɛge han ɛ yi lugo, ɛ xa barika bira Alatala ɛ Ala xa bɔxɔ faɲini ito a fe ra.

¹¹ Ɛ a liga ɛ yeren ma de! Ɛ nama jinan Alatala ɛ Ala xɔn, ɛ yi tondi a yamarine nun sariyane nun tɔnne suxe, n naxanye yamarima ɛ ma to.

¹² Ɛ na ɛ dɛge han ɛ yi lugo, ɛ na banxi faɲine ti, ɛ yi dɔxɔ mɛnni,

¹³ Ɛ jɲingene nun siine nun yɛxɛɛne na wuya ayi, ɛ gbetin nun ɛ xɛmaan na gbo ayi, ɛ herisigen birin na gbo,

¹⁴ Ɛ xa a liga ɛ yeren ma alogo ɛ nama waso han ɛ yi jinan Alatala ɛ Ala xɔn, naxan ɛ ramini konyiyani Misiran bɔxɔni.

¹⁵ A bata ɛ radangu tonbon gbee magaxuxin na, saɲi xɔlɛne nun tanle dɛnaxan yi, igen mi bɔxɔn naxan yi. A yi igen namini fanyeni ɛ xa.

¹⁶ A yi Manna donseen so ɛ yii tonbonni ɛ benbane mi yi donseen naxan kolon, alogo a xa ɛ findi muxu yete magodoxine ra, a yi ɛ keɲaan fɛsɛfɛsɛ, a yi nɔ fe faɲi ligadeni ɛ xa.

¹⁷ Ɛ nama a miri, a ɛ herisigeni ito sɔtɔxi ɛ senbɛn nun ɛ fangan nan xɔn.

¹⁸ Ɛ xaxili lu Alatala ɛ Ala xɔn, bayo a tan nan senbɛni ito fima ɛ ma alogo ɛ xa na herisigen birin sɔtɔ. A a layirin nakamalima iki alo a a kɔlɔ ɛ benbane xa kii naxan yi.

¹⁹ Xa ɛ jinan Alatala ɛ Ala xɔn, xa ɛ bira ala gbɛtɛye fɔxɔ ra, xa ɛ ɛ xinbi sin e xa, ɛ yi e batu, n xa a fala ɛ xa to, ɛ halagima nɛn.

²⁰ Ɛ halagima nɛn alo Alatala siya gbɛtɛne halagima ɛ yɛɛ ra kii naxan yi iki, bayo ɛ mi ɛ tuli matixi Alatala ɛ Ala a xuiin na.

9

Isirayila kaane Ala matandina

¹ Isirayila kaane, ɛ tuli mati. Iki, ɛ Yurudɛn baan gidima nɛn. Ɛ siyane kedima nɛn naxanye gbo ɛ xa, e senbɛn dangu ɛ ra. Ɛ yi e taane tongo naxanye yinne mate han kore.

² Mɛn kaane gbo, e kuya. Anaki bɔnsɔnna muxune nan ne ra, ɛ naxanye fe kolon. Ɛ bata a mɛ, muxune naxa, “Nde nɔɛ tiyɛ Anaki bɔnsɔnna kanke?”

³ Ɛ xa a kolon iki, a Alatala ɛ Ala nan tima ɛ yɛɛ ra, alo tɛɛn naxan seen birin ganma. A tan nan e halagima, a e yarabima nɛn ɛ xa. Ɛ yi e kedi, ɛ yi e jɲan mafuren alo Alatala ɛ Ala a fala ɛ xa kii naxan yi.

⁴ Alatala ɛ Ala na e kedi ɛ yɛɛ ra waxatin naxan yi, ɛ nama ɛ yete matɔxɔ fa fala, “Alatala n nafaxi be bɔxɔni ito masɔtɔden ni bayo n tinxin.” Na mi a ra. Alatala siya gbɛtɛne kedima ɛ yɛɛ ra e kɛwali jɲaxine nan ma fe ra.

⁵ Ɛ nama a miri, a ɛ fama e bɔxɔn sɔtɔdeni ɛ tinxinna nun ɛ lannayaan nan ma. Alatala siyani itoe kedima ɛ yɛɛ ra e kɛwali jɲaxine nan ma, alogo a xa a kɔlɔ

* **8:3: 8.3Manna donsena** a fe mato Xɔrɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. † **8:8: 8.8** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

xuiin nakamali, a naxan fala ε benbane Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.

⁶ Ε xa a kolon, a Alatala ε Ala mi bəxo fajini ito soxi ε yii ε gbeen na ε tinxinna xan ma fe ra. Amasəto yama murutəxin nan ε ra.

⁷ Na feen xa rabira ε ma ε Alatala ε Ala raxəlo kii naxan yi tonbonni. Ε nama jinan na xən de! Xabu ε keli Misiran yi, han ε so be, ε yi murutəma Alatala ε Ala xili ma.

⁸ Ε Alatala raxəlo nən Horebe geyaan fari han a yi wa ε faxa feni.

⁹ N to te geyaan fari alogo n xa walaxa gəmə daxine tongo naxan findixi layirin na en nun Alatala tagi, n yi yanyi tonge naanin nun kəε tonge naanin ti geyaan fari, n mi donseen don, n mi igen fan min.

¹⁰ Alatala yi walaxa gəmə daxi firin so n yii, a naxan səbe a yete yiin na. Alatala yamarin naxanye fala ε xa tēen tagi ε yi malanxi waxatin naxan yi geyaan fari, ne birin yi səbexi walaxane ma.

¹¹ Yanyi tonge naanin nun kəε tonge naanin to dəfe, Alatala yi walaxa gəmə daxi firinne so n yii a layirin na.

¹² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i xa godo mafuren bayo i yamaan naxan naminixi Misiran yi, e bata findi fe kalane ra. E bata kiraan fata, n na e yamarixi naxan na, e wure raxulunxin nafala suxuren na.”

¹³ Alatala mən yi a fala n xa, a naxa, “N bata a to, a yama murutəxini ito ra.

¹⁴ I masiga n na alogo n xa e halagi, n xa e xinla ralə ayi dunuɣa yi. N ni i tan nan bənsənna muxune findima siya gbeen na naxan senben gbo, e mən wuya dangu siyani ito ra.”

¹⁵ N yi godo geyaan ma, tēen yi naxan ma. Na layiri walaxa gəmə daxi firinne yi suxi n yii.

¹⁶ Na waxatini, n yi a to, a ε bata yulubin liga Alatala ε Ala ra. Ε bata wure raxulunxin nafala jinge sawuran na. Ε bata kiraan fata Alatala naxan yamari ε ma.

¹⁷ N yi walaxa gəmə daxi firinne tongo, n yi e woli ayi, e yi yibə ε yete xəri.

¹⁸ N mən yi bira bəxəni Alatala yetagi, n lu na yanyi tonge naanin nun kəε tonge naanin. N mi donseen don, n mi igen fan min. N na birin liga ε yulubine nan ma fe

ra, ε fe jaxin naxan nabaxi Alatala yete ra yi, a xəlo.

¹⁹ N yi gaxu Alatalaa xələn na bayo a xəlxəi ε ma han a yi wa ε halagi feni. Koni Alatala mən yi n ma maxandin name.

²⁰ Alatala bəjən yi texi Haruna ma han a yi wa a halagi feni, koni n mən yi Ala maxandi Haruna fan xa.

²¹ N mən yi jinge sawuran tongo ε naxan nafalaxi ε yulubine yi, n yi a woli tēeni, n yi a yiwuru han a findi a fujin na. N yi na fujin woli xudeni naxan kelima geyaan fari.

²² Ε mən Alatala raxəlo nən Tabəra taan nun Masa nun Kibiroti-Hatawa yi.

²³ Alatala to ε xε keli Kadesi-Barineya yi, a yi a fala ε xa, a naxa, “Ε siga, ε xa bəxən tongo n naxan soxi ε yii.” Koni ε yi Alatala ε Alaa yamarin matandi. Ε mi la a ra, ε mən mi a xuiin name.

²⁴ Xabu n na ε kolon waxatin naxan yi, ε murutəxin na a ra Alatala xili ma.

²⁵ Alatala to wa ε faxa feni, n yi bira bəxəni a yetagi, n yi lu na yanyi tonge naanin nun kəε tonge naanin.

²⁶ N yi Alatala maxandi, n naxa, “Marigina Alatala, i nama i ya yamaan halagi i gbeen naxan na, i yamaan naxan xunba i fangan na, i naxan naminixi Misiran bəxəni i senben na.

²⁷ I jəxo lu i ya walikene xən ma, Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba. I xa diɣa yamani ito a xaxili xədəxən nun a fe jaxin nun a yulubin ma,

²⁸ alogo Misiran kaane nama a fala, e naxa, ‘Alatala mi nəxi e xalideni bəxəni a naxan ma fe falaxi e xa. A e rapaxuxi nən. A bata e ramini alogo a xa sa e faxa tonbonni.’

²⁹ Koni Ala, i ya yamaan nan e ra, i gbee yamana, i naxan namini i senben nun i ya nəən xən.”

10

Alaa diɣana Xəɣyaan 34.1-10

¹ Na xanbi, Alatala yi yamarin fi n ma, a naxa, “Walaxa gəmə daxi firin nafala alo a singene. I mən xa wudi kankiraan nafala. I yi te n fəma geyaan fari.

² N mən xa yamarine səbε naxanye yi walaxan bonne ma i naxanye kalaxi. I xa e sa na kankiraan nan kui.”

³ N yi kankiraan nafala kasiya wudin na. N yi walaxa gεmε daxi firin fan nafala alo bonne. N yi te e ra geyaan fari.

⁴ Alatala yi sebenla ti walaxa nənəni itoe ma, alo naxan yi səbεxi bonne ma, yamari fune, a naxan falaxi ε xa geyaan ma tεen tagi ε yi malanxi waxatin naxan yi. Alatala yi e so n yii.

⁵ N yi godo geyaan fari, n yi walaxane sa kankiraan kui, n naxan nafalaxi. E yi lu na alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi.

⁶ Isirayila kaane yi keli Yakani a diine xəjinne yireni, siga Mosera yi. Haruna faxa mənna nin, a yi maluxun na. A dii Eleyasari yi findi saraxaraliin na a funfuni.

⁷ Na xanbi ra, Isirayila kaane yi siga Gudugoda yi. E to keli Gudugoda yi, e yi siga Yotobata yi, xude wuyaxi yi bəxən naxan yi.

⁸ Na waxatini, Alatala yi wanla taxu Lewi bənsənna ra, a e xa findi Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune ra.* E mən xa ti Alatala yetagi e a wanle kε. E yi duba yamaan xa Alatala xinli. Na nan ligama han to.

⁹ Nanara, Lewi bənsənna muxune mi kεen sətəxi e ngaxakedenne yε. Alatala nan luxi e xa alo e kεena alo a a fala e xa kii naxan yi.

¹⁰ N lu nən geyaan fari yanyi tonge naanin nun kəε tonge naanin alo n naxan liga a fəlbəni. Alatala mən yi n ma maxandin namε, bayo a mi ε faxa feen nagidixi.

¹¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i ti yamaan yεε ra. E xa so bəxəni n na n kələxi naxan ma fe ra e benbane xa, a n na soma nən e yii.”

Alaa xanuntenyana

¹² Iki, Isirayila kaane, Alatala ε Ala wama ε xa nanse liga? A wama nən ε xa gaxu Alatala ε Ala yεε ra alogo ε xa sigan ti a kiraan xən, ε yi a xanu, ε yi wali Alatala ε Ala xa ε bəjən birin na e nun ε niin birin na.

¹³ E mən xa Alatalaa yamarine nun tənne suxu ε Ala, n naxan soxi ε yii to alogo ε siimayaan xa fan.

¹⁴ Alatala ε Ala nan gbee kore xənna birin na. E nun bəxə xənna nun a yi seene birin.

¹⁵ Koni Alatala ε benbane nan xanu. Iki ε tan nan e bənsənna ra, a ε tan nan sugandixi siyaan bonne yε, alo ε kii naxan yi to.

¹⁶ Nayi, ε xa ε bəjəne rasarijan, ε nama fa murutε sənən.

¹⁷ Bayo Alatala ε Ala nan alane Ala ra e nun mangane mangana, Ala naxan sənben gbo, a magaxu. A mi muxune rafisama e bode xa, a mi dimi yi seene rasuxuma kiti sadeni.

¹⁸ A tan nan kiridine nun kaja gilene xun mayengen na. Xəjən nafaan a ma, a donseen nun marabəri baan soma e yii.

¹⁹ E fan xa xəjəne rafan naxanye ε tagi bayo xəjəne nan yi ε tan fan na Misiran yi.

²⁰ E xa gaxu Alatala ε Ala yεε ra, ε yi a batu. E xa kankan a ma, ε mən xa ε kələ a tan nan xili yi.

²¹ E xa a tan nan tantun. A tan nan ε Ala ra, naxan kabanakone nun fe magaxuxine ligaxi ε yεε xəri.

²² E benbane yi soma Misiran yi waxatin naxan yi, e mi yi danguxi muxu tonge solofere ra. Iki Alatala ε Ala bata ε rawuya ayi dangu sarene ra kore.

11

Alaa wanle Isirayila xa

¹ E xa Alatala ε Ala xanu, ε yi a gelene nun tənne nun sariyane nun yamarine suxu waxatin birin.

² E xa a kolon to, a ε diine mi a toxi, Alatala ε Ala ε maxuru kii naxan yi a gboon nun a sənben nun a nən nun

³ a kabanakone nun a wanle xən, a naxanye ligaxi Misiran bəxəni Firawona ra e nun a bəxən birin na.

⁴ E mən mi a toxi a naxan ligaxi Misiran sofa ganla ra, e nun e soone nun e yengeε so wontorone. E mi a kolon Ala Gbala Baa igen sa sofane xun ma kii naxan yi, e yi ε sagatanma waxatin naxan yi. Alatala yi e birin nalə ayi habadan!

* 10:8: 10.8Layiri Kankirana fe mən səbεxi Xəryaan 25.10-22 kui.

⁵ E diine mən mi a toxi a naxan ligaxi tonbonni benun e xa be li.

⁶ E nun a naxan liga Datan nun Abirami ra, Eliyabi a dii xemene, Ruben bənsənnə. Bəxən yi yibə Isirayila kaane birin yee xəri, a yi a raxutu e nun e denbayane nun e bubune nun e fəxərabirane birin ma.

⁷ E tan nan fe gbeen itoe to e yeen na Alatala naxanye ligaxi.

⁸ Nanara, e xa yamarini itoe birin suxu, n naxanye yamarima e ma to, alogo e xa senben sətə e yi bəxəni ito masətə Yurudən baan kidi ma, e sigama denaxan yi.

⁹ E xa e suxu alogo e xa siimaya xunkuyen sətə bəxəni Alatala a kələxi naxan ma fe ra e benbane xa e nun e bənsənnə, nənən nun kumin gbo denaxan yi.

¹⁰ E bəxən naxan sətəma a mi luxi alo Misiran bəxəna, e kelixi denaxan yi. Menni, xee biin na jan, fə xa igen maxali a ma nən e sanni alo nakəna.

¹¹ E bəxən naxan sətəma Yurudən baan kidi ma, geya yiren nun lanban yiren na a ra. Tule igen nan sama a ma.

¹² Bəxən na a ra Alatala e Ala a jəxə luxi denaxan xən. A tan nan a xun matoma a ra, keli jeeen fəlon na han a rajanna.

Alaa layirina

¹³ Xa e yamarini itoe suxu a fajin na n naxanye yamarima e ma to, xa e Alatala e Ala xanu, e yi a batu e bəjen birin na e nun e niin birin na,

¹⁴ n tulen nafama nən e bəxən ma a waxatini, jəmen nun sogefuren na, alogo e xa herisigen sətə, murutuna, manpa nənəna, e nun turena.

¹⁵ N mən se xen fan nasabatima nən e bəxəni e xuruseene balon na. E e degema nən han e wasa.

¹⁶ E a liga e yeren ma alogo sese nama e rakunfa, e yi e xun xete, e yi e xinbi sin ala gbətəye bun, e e batu.

¹⁷ Xa e na liga, Alatala xələma nən e ma han! A yi tulen dan alogo sansi yo nama fa sabati bəxəni sənən, e yi jan bəxəni ito yi mafuren Alatala naxan soma e yii.

¹⁸ E xa falani itoe lu e niini e nun e bəjen. E e xidi e yiin na e nun e tigi ra alogo e nama jinan e xən.

¹⁹ E xa e diine xaran ne ma, e xa e fe fala e nēma dəxi banxini, e nēma sigatini, e nēma saxi, e nēma kelima.

²⁰ E xa e səbe e banxine senbetenne nun e dēne ma,

²¹ alogo Alatala a kələ bəxən naxan ma fe ra, a a soma e benbane yii nən, e nun e yixetene xa lu mēni, fanni kuyen mən bəxən xun ma.

²² Xa e yamarini itoe suxu ki fajin, n na e yamarima naxanye ra, xa e Alatala e Ala xanu, xa e sigan ti a kirane xən, xa e kankan a ma,

²³ nayi Alatala siyani itoe birin kedima nən e yee ra. E yi siyani itoe bəxən findi e gbeen na, hali e maxədəxə e xa, e senben gbo e xa.

²⁴ E na e sanna ti denaxan birin yi, na findima e gbeen nan na. E bəxən danna kelima nən tonbonni sa dəxə Liban bəxən na, keli Efirati baan na sa dəxə fəxə igen na sogegododen binni.

²⁵ Muxu yo mi tiye e yee ra. E na siga dede yi, Alatala e Ala e yee ragaxun sama nən mən kaane yi e kuisan, alo a a fala e xa kii naxan yi.

²⁶ E a mato, n bata barakan nun dangan sa e yetagi to.

²⁷ Xa e Alatala e Alaa yamarine suxu, n na e yamarima naxanye ra to, e barakan sətəma nən.

²⁸ Koni xa e mi Alatala e Alaa yamarine suxu, xa e kiraan fata n na e yamarima naxan na to, e bira ala gbətene fəxə ra e mi naxanye kolon, e dangan nan sətəma.

²⁹ Alatala e Ala na e xali bəxəni waxatin naxan yi a denaxan soma e yii, e xa duba falani itoe ti Garisimi geyaan fari, e yi danga falane ti Ebali geyaan fari.

³⁰ Na geyane nayi Yurudən kidi ma, sogegododen kiraan xanbi ra, Kanan kaane bəxəni, Araba yi, Giligali yetagi, More wudi gbeene denaxan yi.

³¹ E Yurudən baan gidima iki, siga na bəxəni Alatala e Ala denaxan soma e yii, a findi e gbeen na, e mən yi dəxə na.

³² Nanara, e xa tənne nun yamarine birin suxu ki fajin, n naxanye soma e yii to.

12

Ala batu yire kedenna fe yi

¹ E xa tōnni itoe nun yamarine suxu ki fajni na bōxōni, Alatala ε benbane Ala denaxan soma ε yii.

² E siyaan naxanye kedima, ε xa ne suxure batudene birin kala, geyane fari e nun fōtōnne bun.

³ E xa e saraxa gandene kala, ε yi e kide gēmene yibō, ε yi e Asera kide gbindonne gan, ε yi e ala sawurane rabira, ε yi e xinle jan na yirene yi.

⁴ E nama Alatala ε Ala batu na kiini.

⁵ Koni ε xa Alatala fen yire kedenni, a na denaxan sugandi ε bōnsōnne tagi, alogo a xa lu mēnni, a xinla matōxōma denaxan yi. E xa siga mēnna nin,

⁶ ε yi ε saraxa gan daxine ba e nun ε saraxane nun ε yaganne nun ε kiseene nun ε de tiin nakamali saraxane nun ε jēnige ma saraxane, e nun ε xuruseene dii singene.

⁷ E xa ε saraxane don mēnni Alatala ε Ala yetagi, ε tan nun ε denbayane. E xa sēwa hērin na Alatala ε Ala naxan fixi ε ma.

⁸ Na bōxōni, ε nama Ala batu alo en naxan nabama iki, birin nun a rafan fe.

⁹ En na rabama bayo ε munma so ε matabu yireni singen, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma.

¹⁰ Koni ε Yuruden baan gidima nēn, ε yi dōxō na bōxōni Alatala denaxan soma ε yii. A ε ratangama nēn ε yaxune birin ma naxanye ε rabilinni alogo ε xa dōxō bōje xunbenli.

¹¹ Alatala ε Ala yirena nde sugandima nēn mēnni, a xinla matōxōn denaxan yi. E xa fa ε kiseene ra mēnni n naxanye yamarixi ε ma: ε saraxa gan daxine, ε saraxane, ε yaganne, ε kiseene, e nun ε se fajin naxanye fima Ala ma de tiini.

¹² E sēwama nēn mēnni Alatala ε Ala yetagi, ε tan, ε diine, ε konyine, e nun Lewi bōnsōnna muxun naxanye ε konni bayo bōxōn mi soma e yii e kēε bōxōn na.

¹³ E nama ε saraxa gan daxine ba ε waxōn yirene yi de!

¹⁴ E xa e ba Alatala ε Alaa yire sugandixin nin Isirayila bōnsōn keden konni. N naxan birin yamarixi ε ma, ε xa na birin liga mēnni.

¹⁵ Koni i nōε nēn suben don daxin faxε yiren birin yi, Alatala naxan fixi i ma, i na dōxō denaxan yi. Muxu sarijanxin nun

a sarijantaren nōε a donje nēn, alo xēnla hanma bolena.

¹⁶ Koni ε nama suben don e nun a wunla, ε xa a wunla bōxōn alo igena.

¹⁷ E mi lan ε murutun hanma manpa nēnēn hanma turen don ε konni naxan findε yaganna ra, hanma ε xuruseene dii singene hanma ε saraxan naxanye bama de tiin ma, hanma ε jēnige ma saraxane hanma ε kiseene.

¹⁸ E xa ne don Alatala ε Ala yetagi, a denaxan sugandima, ε tan nun ε diine nun ε konyine, e nun Lewi bōnsōnna muxun naxanye ε konni. E xa sēwa hērin na Alatala ε Ala yetagi, a naxan fixi ε ma.

¹⁹ E a liga ε yeren ma, ε nama jinan Lewine xōn ε nēma na bōxōni.

²⁰ Alatala ε Ala na ε bōxōn nagbo ayi waxatin naxan yi, alo a falaxi ε xa kii naxan yi, xa suben xōnla ε suxu, ε xa na don alo ε wama a xōn kii naxan yi.

²¹ Xa ε dōxōden makuya Alatala ε Alaa yire sugandixin na, ε nōε xuruseene faxε nēn Alatala naxanye fixi ε ma alo n na a yamarixi ε ma kii naxan yi. E nōε na subene donje nēn ε taane yi alo ε wama a xōn kii naxan yi.

²² Muxu sarijanxin nun a sarijantaren nōε a donje nēn alo xēnla hanma bolena.

²³ Koni ε nama suben don e nun a wunla, bayo wunla luxi nēn alo a niina. A mi lan ε xa suben nun a niin don.

²⁴ E nama suben don e nun a wunla, ε xa a bōxōn alo igena.

²⁵ E nama a don alogo ε xa hērin sōtō, ε tan, e nun ε diine hali ε dangu xanbini. Amasōtō ε fe tinxinxine ligama Alatala yēε ra yi.

²⁶ Koni naxan yo rasarijanxi Ala xa hanma i de ti naxan ma fe ra, a i a soma Ala yii nēn, i xa ne xali Alatalaa yire sugandixini.

²⁷ E xa ε saraxa gan daxine ba Alatala ε Alaa saraxa ganden fari, suben nun a wunla. E xa saraxa gbētene wunla bōxōn Alatala ε Ala a saraxa ganden fari, ε yi a suben don.

²⁸ E xa feni itoe birin name ε yi e liga n naxanye yamarima ε ma, alogo ε xa hērin sōtō, ε tan nun ε diine hali ε dangu xanbini, han habadan. Amasōtō fe fajin na a ra naxan nafan Alatala ε Ala ma.

²⁹ Alatala ε Ala na siyane halagi ε yee ra, ε naxanye bəxən masətomə, ε na dəxə e bəxəni,

³⁰ ε xa ε yete ratanga e fe ɲaxi ligana ma e halagi xanbini. E nama e alane feen maxədin, ε naxa, “Siyani itoe yi e alane batuma di? En fan xa na nan liga.”

³¹ E nama na fe sifan liga Alatala ε Ala ra, bayo e yi fe xəsixin sifan birin ligama e alane xa naxanye ɲaxaxu Alatala ma. E yi e dii xəmene nun dii tēmene nan ganma e suxurene kideni.

13

Suxure batuna

¹ E xa feni itoe birin liga n naxanye yamarima ε ma. E nama sese ba a ra, ε mən nama sese ʂa a fari.

² Xa nabina nde hanma sayibana nde keli ε tagi, a yi taxamasenna hanma kabanako fe famatəən fala ε xa,

³ na yi rakamali, a mən yi a fala ε xa, a naxa, “En bira suxurene batu feen fəxə ra,” ε tan mi alan naxanye kolon,

⁴ ε nama ε tuli mati na nabiin na hanma na sayibana. Alatala ε Ala nan ε keɲaan fəsəfəsəma alogo a xa a kolon xa ε a xanuxi ε bəɲən birin na e nun ε niin birin yi.

⁵ E xa bira Alatala ε Ala nan keden fəxə ra, ε yi gaxu a yee ra. E yi a yamarine nun a falane suxu, ε yi a keden peen batu, ε yi kankan a ma.

⁶ Koni ε xa nabiin hanma sayiban tan faxa, bayo a yi wama ε ramurute feni Alatala ε Ala xili ma naxan ε ramini Misiran yi a ε xunba konyiyani. A bata kata a xa ε ba kiraan xən Alatala ε yamarixi naxan na. Fə ε xa fe ɲaxin birin ba ε tagi.

⁷ I ngaxakedenna hanma i ya diina hanma i ya ɲaxanla i naxan xanuxi hanma i lanfaan naxan nafaan i ma alo i yetena, xa na nde i rakunfa wundoni alogo ε xa alana nde batu, i mi naxan kolon, ε benbane fan mi yi naxan kolon,

⁸ ε rabilinna siyana ndee suxurena, naxanye makuya ε ra hanma naxanye maso, keli bəxən danna boden ma sa ti boden na,

⁹ i nama tin a falan ma. I nama i tuli mati a ra. I nama kininkinin a ma. I nama a ratanga. I nama a luxun.

* 13:16: 13.16*Silanfanna*: Sofane yengeso deɣemana.

¹⁰ I xa na kanna faxa, i tan nan singe xa a gələn gəməna, yamaan fan yi a magələn.

¹¹ E xa a magələn han a yi faxa, bayo a bata kata a xa i raxete Alatala i ya Ala fəxə ra naxan i ramini konyiyani Misiran bəxəni.

¹² Isirayila kaane birin na feen mēma nən, e yi gaxu. Nayi, na fe ɲaxi sifan mi fa ligama ε tagi sənən.

¹³ Xa ε falana nde mē taana nde a fe ra, Alatala ε Ala dənaxan soma ε yii,

¹⁴ fa fala muxu ɲaxina nde bata keli mēnni naxan a falama bonne xa, a naxa, “En xa suxurena ndee batu, ε mi naxanye kolon,”

¹⁵ nayi ε xa na feen xənfən ki fəɲi ε yi ɲəndin fən. E xa a kolon xa na fe ɲaxin ligaxi ε tagi.

¹⁶ E xa na taa kaane birin faxa silanfanna ra.* E xa na taan nun a muxune nun a xuruseene birin naxəri.

¹⁷ E xa e hērisigen birin malan taa tagini, ε tēen sa a ra, ε taan birin gan Alatala ε Ala yetagi. Na findima bəxə rabəɲinxin nan na habadan. A mi fa tima sənən.

¹⁸ E nama na sena ndee findi ε gbeen na ε naxanye ganma alogo Alatala nama xələ ε ma. A kininkininma ε ma nən, a yi ε rawuya ayi alo a a kələ kii naxan yi ε benbane xa.

¹⁹ Na ma, ε xa Alatala ε Ala xuiin namε, ε yi a yamarine suxu, n naxanye yamarima ε ma to, ε yi fe tinxinxin liga Alatala ε Ala yee ra yi.

14

Namun natənxine

¹ Alatala ε Alaa diine nan ε tan na. Xa sayaan ti, ε nama ε yete maxaba. E nama ε xunna dε bi.

² Yama rasariɲanxin nan ε tan na Alatala ε Ala xa. A ε tan nan sugandixi bəxən siyane birin tagi, a ε xa findi a gbeen na.

Sube radaxaxine

Saraxaraline 11.1-23

³ E nama se xəsixi yo don.

⁴ Subene ni i ra, ε nəe naxanye donɲe: ɲingen nun yexeen nun siin

⁵ nun xənla nun təkən nun bolen nun geya ma siin nun wonden nun yaleen e nun burunna yexena.

⁶ Sube toro kanna naxan toro bəxi ɲaxi ra, a mən donseen laxunma, ε nɔε ne donɲε nɛn.

⁷ Koni na subene tagi, naxanye toro bəxi ɲaxi ra, hanma naxanye donseen laxunma, ndee e ye ε nama ne don alo ɲəgəmɛna hanma ɲerena hanma fanyerasina. E findixi sube haramuxine nan na ε xa, bayo e donseen laxunma, koni e toro mi bəxi ɲaxi ra.

⁸ Xəsɛn toron bəxi, koni a mi donse laxunma, a haramuxin na a ra ε tan xa. E nama na suben don, ε mən nama ε yiin din a faxaxin na.

⁹ Niimaseen naxanye igeni, ε lan ε xa xali yeɣɛne don naxanye e bama.

¹⁰ Koni naxanye mi e bama, e xali mi e ma, ε nama ne don. E mi sariɲan ε xa.

¹¹ E nɔε xəli radaxaxine birin donɲε nɛn.

¹² Koni ε nama itoe don: singbinna nun dugana e nun xəlimangan

¹³ nun bangaan nun sɛgɛn siyaan birin,

¹⁴ e nun xaxaan siyaan birin

¹⁵ nun dangaranfulen nun kutunxunban nun fəxə ige ma xəlina, e nun tɔxɛdi tongon siyaan birin,

¹⁶ e nun kunkutunna nun fətənbunsamuran nun toxoroon

¹⁷ nun yeɣɛ suxu kankon nun kankanna nun ɲinɲaxan

¹⁸ nun yaya xənla nun sɔɲi xənla siyaan birin, e nun sarasima xənla nun tuyɛna.

¹⁹ Niimase xunxuri gabute kannna birin haramuxin na a ra ε xa. E nama e don.

²⁰ Koni ε nɔε niimase xunxuri gabute kannna ndee donɲε nɛn naxanye radaxaxi.

²¹ E nama suben don naxan faxaxi a yeɣe ma. E nɔε a soε xəɲen yii nɛn naxan dəxi ε konni, a yi a don, hanma ε a sara xəɲε gbɛtɛne ma. Koni yama rasariɲanxin nan ε tan na Alatala ε Ala xa.

I nama sii diin ɲin a nga xiɲε igen na.

Yaganna fe

²² E na naxan birin sətə xɛɛn ma, ε xa na yaganna ba a ra ɲɛɛ yo ɲɛɛ.

²³ E xa ε murutun nun ε manpa nɛnɛn nun ε turen yaganna don Alatala ε Ala yeɣtagi a na dɛnaxan sugandi a xinla matəxəden na alogo ε xa gaxu Alatala ε Ala yeɛ ra waxatin birin.

²⁴ Xa na yiren makuya i ra ɲaxi ra, xa Ala bata i baraka han i mi nɔε na yaganna maxalɛ bayo Alatala a yire sugandixi makuya i ra a xinla matəxəma dɛnaxan yi,

²⁵ nayi i xa i ya yaganna masara gbetin na. I na gbetin xali Alatala i ya Ala yire sugandixini.

²⁶ Mɛnni i xa na gbetin masara sena ndee ra naxan na i kɛnɛn, ɲingene hanma yeɣɛne hanma manpana, naxanye birin nafaan i ma. E nun i ya denbayaan yi ε dɛge Alatala ε Ala yeɣtagi, ε yi sɛwa.

²⁷ E nama ɲinan Lewi bənsənnna muxune xən naxanye dəxi ε konne yi, bayo e mi kɛɛ bəxən sətəxi e gbeen na.

²⁸ ɲɛɛ saxan yo ɲɛɛ saxan ε xa ε yaganna birin namara ε taane yi.

²⁹ Lewi bənsənnna muxune kɛɛn mi na naxanye xa e nun xəɲene nun kiridine nun kəɲa gilɛn naxanye ε tagi, ne birin xa fa e dɛgedeni han e yi lugo. Nayi, Alatala ε Ala barakan sama nɛn ε kɛwanle yi ε naxanye birin ligama.

15

Xəɲaya ɲɛɛna

Saraxaraline 25.8-38

¹ ɲɛɛ solofere yo ɲɛɛ solofere ε xa dɲa donle ma.

² A xa liga ikiini: muxun naxanye birin bata e ngaxakedenna Isirayila kaana nde doli, e xa dɲa na donla ma. E nama ε ngaxakedenna Isirayila kaane karahan doli fi feen na bayo Alatalaa waxati saxin na a ra alogo yamaan yi dɲa donle ma.

³ E nɔε xəɲɛn tan karahanɲε nɛn, a yi ε donla fi, koni ε naxan dolixi ε ngaxakedenna ma, ε xa dɲa na ma.

⁴ Anu, tərə muxun mi luma ε ye, bayo Alatala baraka gbeen sama nɛn ε fe yi na bəxəni Alatala ε Ala dɛnaxan soma ε yii ε kɛɛn na.

⁵ A na ligama nɛn xa ε Alatala ε Ala xuiin name ε yi a yamarine birin suxu ki faɲi, n naxan falama ε xa to.

⁶ Alatala, ε Ala barakan sama nɛn ε fe yi alo a a fala ε xa kii naxan yi. Siya wuyaxine fama nɛn ε dolideni, koni ε tan mi donla tongoma. E nɔɛn sətəma nɛn siya wuyaxine xun na, koni muxu mi nɔɛn sətəma ε tan xun na.

⁷ Xa tərō muxuna nde i ngaxakedenne ye i konni Alatala i ya Ala dēnaxan fima i ma, i nama jēnige jaxiyaan liga a ra, i tondi a dolē.

⁸ A makoon naxan ma, i xa na doli a ma fonisireyani.

⁹ I xa i yetē ratanga miriya jaxini ito ma, i naxa, “A gbee mi luxi jēē soloferen xa a li, yamaan dijama donle ma jēēn naxan na.” I nama ye xōdōxō ayi i ngaxakeden tərō muxune ma i tondi seen soē e yii. Nayi, a a mawugama nēn Alatala xa i xili ma, i yi findi yulubi tongon na.

¹⁰ I xa a ki fonisireyani hali i mi nimisa i bōjēni. Nayi, Alatala ε Ala barakan sama nēn ε kēwanle birin yi.

¹¹ Yiigelitōn mi jānma ε yamanani habadan, nanara, n na a yamarixi ε ma ε xa hinan ε ngaxakedenne ra, tərō muxun nun yiigelitōn naxanye ε konni.

Konyine xərōya fena

Xərōyaan 21.2-6 nun Saraxaraline 25.38-55

¹² Xa ε ngaxakedenne Heburu xēmēna nde hanmajaxanla a yetē mati ε ma konyin na, a walima nēn ε xa jēē sennin. A jēē soloferedeni ε xa a xərōya.

¹³ Koni ε nama a yii genla yiba.

¹⁴ Alatala, ε Ala seen naxanye birin fixi ε ma barakani alo ye xēēn nun siin nun murutuna, e nun manpana, ε xa a ki na nde yi.

¹⁵ E nama jinan a konyine nan yi ε ra Misiran yi. Alatala ε Ala nan ε xunbaxi. Nanara, n yamarini ito soma ε yii to.

¹⁶ Xa i ya konyina a fala i xa, a a mi kelima i konni bayo ε nun i ya denbayaan nafa a ma, a a lan i konni,

¹⁷ nayi, i xa sōxōn seen tongo, i yi a tunla maso banxin dēē wudin na, i yi a tunla sōxōn. Nayi, a findima nēn i ya konyin na a siin birin yi. I na nan ligama i ya konyi gilēn fan na.

¹⁸ E nama sunu konyin xərōya feen na. Amasōtō a jēē sennin wanla tōnōn gbo dangu walikēēn gbeen na dōxō firin. Na ma, Alatala, ε Ala barakan sama nēn ε kēwanle birin yi.

Xuruseene dii singene fe

¹⁹ E jingen nun ye xēēn nun siin dii xēmē singene birin naxanye xalima, ne birin findima Alatala ε Ala nan gbee ra. E mi lan ε turaan nawali xa dii singen na a ra, hanma ε ye xēē diin xaben maxaba a ma xa dii singen na a ra.

²⁰ Jēē yo jēē ε tan nun ε denbayaan xa ne don Alatala ε Ala yetagi a yire sugandixini.

²¹ Xa fēēn xuruseen na, xa a yeēn kalaxi hanma a sanna, hanma fe gbete, ε nama na ba saraxan na Alatala ε Ala xa.

²² E a donma ε konni nēn, ε nun muxu sarijanxin nun muxu sarijantarene. E birin lan nēn e xa a don alo ε xēnla nun bolen donma kii naxan yi.

²³ Koni ε nama suben wunla don de! E xa a rabōxōn alo igena.

16

Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla

Xərōyaan 12.14-20 nun Saraxaraline 23.4-8 nun Yatene 28.16-25

¹ Abiba kiken na, ε xa Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla raba Alatala ε Ala binya feen na, bayo Alatala, ε Ala ε ramini na kiken nan na Misiran yi kōēēn na.

² E xa ye xēēn hanma siin hanma jingen ba saraxan na Alatala ε Ala xa Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sali lōxōni. E na saraxan bama Alatalaa yire sugandixini a xinla binyama dēnaxan yi.

³ Sali lōxōni, ε nama burun don buru rate seen* saxi naxan yi. E xa buru ratetaren don xii soloferen naxan findixi sunun taxamaseri burun na. Na nan a rabirama ε ma a ε mafuraxin nan keli Misiran yi. Na ma, ε mi jinan jē ε mini lōxōn xōn ε siin birin yi Misiran bōxōni.

⁴ Na xii soloferen bun, a mi lan buru ratese yo xa to ε konne yi, ε bōxōn birin yi. E saraxan naxan bama xii singe lōxōn jīnbanna ra, na sese nama lu han xōtōnni.

⁵ Na Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla saraxan mi lan a xa ba yiren birin yi, Alatala ε Ala naxan fima ε ma.

⁶ E a bama yire keden peen nin, Alatala ε Ala na dēnaxan sugandi a xinla binyama dēnaxan yi. Na saraxan bama jīnbanna

* **16:3: 16.3burun nate sena:** Lebēna na a ra naxan burun nagboma ayi.

nan na sogen godo waxatini, ε mini wax-
atin naxan yi Misiran yi.

⁷ Ε suben jinma nen, ε yi a don na yireni
Alatala ε Ala denaxan sugandima. Na kuye
yibani, ε yi siga ε konne yi.

⁸ Ε xa buru ratetaren don xii sennin. A
xii soloferede lɔxɔni, ε malanna ti Alatala ε
Ala xa. Ε nama wali yo ke na lɔxɔni.

Xunsagine sanla

Saraxaraline 23.15-22 nun Yatene 28.26-31

⁹ Ε na murutu xaban fɔlɔ, ε xa xunsagi
solofere tɛnge,

¹⁰ Ε yi Xunsagine Sanla raba Alatala ε Ala
xa. Ε yi jɛnige ma saraxan ba naxan na lan
herisigen yatɛn ma Alatala ε Ala naxan fixi
ε ma.

¹¹ Ε sɛwama nen Alatala ε Ala ra na yireni
a denaxan sugandima a xinla binyan
denaxan yi, ε tan nun ε diine nun ε konyine,
e nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye ε
konni e nun xɔɛne nun kiridine nun kaɲa
gilene.

¹² Ε nama jinan a konyine nan yi ε ra
Misiran yi. Ε xa yamarini itoe suxu ki faɲi.

Bubu Kui Sanla

Saraxaraline 23.33-43 nun Yatene 29.12-39

¹³ Ε na yelin ε sansine bɔnbɔdeni lonne
ma ε yi e malan, ε yi ε wudi bogi igene fan
ba, ε xa Bubu Kui Sanla raba xii soloferere.

¹⁴ Ε xa sɛwa na sanli, ε tan nun ε diine
nun ε konyine nun Lewi bɔnsɔnna muxune
nun xɔɛne nun kiridine nun kaɲa gilen
naxanye ε konni.

¹⁵ Ε sanli ito rabama nen xii soloferere
Alatala ε Ala xa, a na denaxan sugandi.
Amasɔtɔ Alatala ε Ala barakan sama nen ε
se xaban nun ε wanla birin yi. Ε yi sɛwa
han!

¹⁶ Νεε yo jɛε, Isirayila xɛmɛne birin xa ti
Alatala ε Ala yetagi sanɲa ma saxan a na
denaxan sugandi: Buru Tetaren Sanla nun
Xunsagine sanla nun Bubu Kui Sanla. Ε mi
lan ε xa siga Alatala yetagi ε yii genla ra.

¹⁷ Ε birin xa fa a kiseen na ε nɔε naxan
na, naxan na lan herisigen ma Alatala ε Ala
naxan fixi ε ma.

Sariyan sa kiina

¹⁸ Taane birin kui, Alatala ε Ala denaxan
fima ε ma, bɔnsɔn yo bɔnsɔn, ε xa kitisane
sugandi, e yamaan makiti tinxinni.

¹⁹ Ε nama kitin sa tɔɲɛgeni de! Ε
mɔn nama muxune rafisa e bode xa. Ε
nama dimi yi seene rasuxu mayifuni, bayo
kiseene nɔε fe kolonna yɛene raxiyɛ nen, a
tinxin muxuna falane yifu.

²⁰ Ε lu tinxinna fɔxɔ ra, alogo ε xa siimaya
faɲin sɔtɔ, ε mɔn yi nɔ bɔxɔn sɔtɛ Alatala ε
Ala denaxan fima ε ma.

Suxure batuna fe

²¹ Ε nama Asera kide gbindonna ti
saraxa ganden dɛxɔn ma, ε naxan nafala
Alatala ε Ala xa.

²² Ε nama suxure gɛmɛn ti, bayo Alatala
ε Ala na fe sifan naɲaxuxi.

17

Sariyana saraxana fe yi

¹ Ε nama jingen hanma yɛxɛɛn ba
saraxan na Alatala ε Ala xa, fe naxan na,
hanma naxan madɔnxi, bayo Alatala ε Ala
na fe sifan naɲaxuxi.

² Xa xɛmɛna nde hanma ɲaxanla nde
dɔxi ε taana nde yi Alatala ε Ala naxan fima
ε ma, a fa fe ɲaxin liga naxan mi rafan
Alatala ε Ala ma, nayi, a bata Alaa layirin
matandi.

³ Xa a mi n ma yamarin suxu, a ala
gbɛtɛne batu, hanma sogena hanma
kikena hanma sarene,

⁴ Ε yi na mɛ, ε xa a feen xɔnfɛn ki faɲi. Ε
na a kolon na fe ɲaxin bata liga Isirayila yi,

⁵ a na findi xɛmɛn na hanma ɲaxanla, ε
xa na kannna xali taan so dɛɛn na, ε yi a
magɔlɔn han a faxes.

⁶ Muxun naxan lan a xa faxes, a mi
faxes singen fɔ muxu firin hanma saxan na
sereyaan ba. A mi lan a xa faxes sereya
kedenna gbansanna xuiin ma.

⁷ Naxanye sereyaan baxi, ne nan singe
xa gɛmɛn woli a ma a faxes feen na. Yama
dɔnxɛn fan yi a magɔlɔn. Ε fe ɲaxin ɲanma
ε tagi na kiini nen.

Kitine fe

⁸ Xa faxes kitin bata fa hanma matan-
dina hanma maxɔlɔna naxan findixi kiti
xɔdɛxɛn na ε taani, ε xa siga na yireni
Alatala ε Ala denaxan sugandima.

⁹ E sigama Lewi bənsənnə muxune nan fəma, saraxaraline, e nun kitisaan naxan dōxi na waxatini, ε a yēba e xa. Nayi, e a falama nən ε xa, a lan kitin xa sa kii naxan yi.

¹⁰ E na naxan fala ε xa na yireni Alatala ε Ala dənaxan sugandima, ε kitin bolonma na nan ma. E na naxan fala ε xa, ε xa na suxu ki fajī.

¹¹ E na sariyan naxan birin fala ε xa, ε xa na liga. E nama fata a ma yiifanna ma, hanma kəmənnə ma.

¹² Xa muxuna nde waso, a mi a tuli mati saraxaraliin na naxan bata dōxə Alatala ε Alaa wanla xun na hanma kitisana, na kanna lanma nən a xa faxa. E fe paxin janma na kii nin Isirayila yi.

¹³ Yamaan na na feen mε, e gaxuma nən e wason yiba.

Mangayana

¹⁴ E na so bəxəni waxatin naxan yi, Alatala ε Ala dənaxan fima ε ma, ε na dōxə na, yanyina nde ε a mirima nən, a ε fan xa ε gbee mangan sətə alo ε rabilinna siyane.

¹⁵ Alatala ε Ala na muxun naxan sugandi, na nan findima ε mangan na. E nama tin xəjən xa findi ε mangan na, naxan mi findixi ε ngaxakeden Isirayila kaana nde ra.

¹⁶ A mi lan ε mangan xa soo wuyaxi sətə. A mi lan a xa muxune rasiga Misiran yi soone saradeni, bayo Alatala a falaxi nən ε xa, a ε nama siga na bəxəni sənən.

¹⁷ A mi lan a yi paxalan wuyaxi dōxə. Na feene nan a bəjən naxetəma Ala fəxə ra. A mi lan a yi gbeti gbeen nun xəma wuyaxi sətə.

¹⁸ Mangan na dōxə a manga gbədeni waxatin naxan yi, sariya kitabun naxan namaraxi Lewine yii, saraxaraline, a xa na sebe a yetε xa.

¹⁹ Na kitabun luma nən a dēxən. A xa a xaran ləxən birin a siimayani, alogo a xa gaxu Alatala a Ala yεε ra, a mən yi nə a sariyan nun a tənne suxudeni naxanye sebəxi a kui.

²⁰ Na nan a ligama, a mi a yetε rafisama a ngaxakedenne xa, a fata sariyan ma yiifanna ma hanma kəmənnə ma. Nayi, a mangaya xunkuyen sətəma nən, a tan nun a diine Isirayila yamaan tagi.

18

Saraxaraline wanla

¹ Saraxaraline, Lewi bənsənnə muxune, ne mi bəxə yitaxun daxin sətəma e kēen na alo Isirayila muxu gbətəye. E baloma saraxane nan na naxan nalima Alatala ma tēen na. Na nan findixi e kēen na.

² E mi kēε sətəma e ngaxakedenne tagi. Alatala nan findima e kēen na alo a a fala e xa kii naxan yi.

³ Isirayila kaane na fa jingen na hanma yεxεna saraxa badeni, ito nan findima Lewi kaa saraxaraline gbeen na: suben balaxana, a gbεgbəna, e nun a buru subene.

⁴ E mən xa ε bogise singe saraxane so e yii: murutuna, manpa nənəna, turena, e nun ε yεxεε xaben naxan singe maxabaxi.

⁵ Alatala ε Ala Lewi bənsənnə nan sugandixi bənsənnə birin tagi alogo e tan nun e diine xa wali Alatala xinla binyadeni waxatin birin.

⁶ Xa Lewi bənsənnə muxuna nde keli Isirayila taana nde yi a dōxi dənaxan yi, a siga na yireni Alatala dənaxan sugandima,

⁷ mēnni, a lanma a xa wali Alatala a Ala xinla a fe ra, a ngaxakeden Lewine dēxən naxanye walima Alatala yetagi.

⁸ A lan nən a yi balon sətə alo saraxaraliin bonne, hali a to a yii seene matixi, a gbeti sətə.

Yiimatone nun kəramuxune fe

⁹ E na so bəxəni Alatala ε Ala dənaxan fima ε ma, ε nama so kəwali xəsixine yi mən kaane naxanye ligama.

¹⁰ Muxun nama lu ε yε naxan a diin ganma saraxan na hanma yiimatona hanma koron bənbəna hanma seri kanna hanma kəramuxuna,

¹¹ hanma tirin tiina hanma naxan barinne maxədinma hanma jinan kanne, hanma barin kiine.

¹² Na muxu sifan mi rafan Alatala ε Ala ma. Alatala ε Ala siyani itoe kedima nən ε yεε ra na kəwali xəsixine fe ra.

¹³ E kəwanle xa kamali Alatala ε Ala yεε ra yi.

¹⁴ E siyaan naxanye kedima, ne biraxi yiimatoon nun koron bənbən xuiin nan fəxə ra, koni Alatala ε Ala mi tinjε ε tan yi na liga.

Ala nabine rafama nən

¹⁵ Alatala ε Ala nabina nde raminima nen e ye naxan luma alo n tan. E xa ε tuli mati a ra.

¹⁶ E naxan maxodin Alatala ε Ala ma, ε yi malanxi ləxən naxan yi Horebe geyaan fari. E yi a fala, ε naxa, “N mi waxi Alatala n ma Ala xuiin name feni sənən. N mi waxi tēē gbeen i to fan to feni sənən alogo n nama faxa.”

¹⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “E naxan falaxi, na fan.

¹⁸ N nabiin naminima nen e ye, naxan luxi alo i tan. N nan n ma falan nalima a ma nen, a yi na yeba e xa, n na a yamarin naxan na.

¹⁹ Xa muxu yo mi a tuli mati falan na nabiin naxan nalima n xinli, n tan yetēēn na kanna makitima nen.

²⁰ Koni xa nabina nde susu, a falan ti n xinli, n mi naxan yamarixi a ma, hanma a yi falan ti ala gbətēye xinli, ε xa na kanna faxa.”

²¹ Yanyina nde, ε e yetē maxodinma nen, ε naxa, “En nōe a kolonje di, a Alatala a falan mi a ra?”

²² Xa nabiin falan ti Alatala xinli, a falan mi kamali, Alatala mi na falaxi. Nabiin nan na falaxi a wasoni. Hali ε mi gaxu a ye ra.

19

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun Yosuwe 20.1-9

¹ Alatala ε Ala na siyane halagi, a naxanye bəxən soma ε yii, ε e kedima nen, ε yi dəxə e taane nun e banxine kui.

² Na na dangu, ε xa taa saxan sugandi bəxəni, Alatala ε Ala naxan fi ε ma.

³ E xa kirane rafala siga mēne yi, ε yi yamanani taxun dəxəde saxan, Alatala ε Ala naxan fima ε ma ε kēēn na, alogo, faxa tiine birin xa siga na taane yi, e niin yi rakisi.

⁴ Naxan na faxan ti, a li, a mi a rakelixi a ma, a mi a yitənxi xənnantenyani, na kanna nōe sigē nen na taana nde yi, a niin yi ratanga. Misaala ra, muxun naxan siga fətənni wudi sēgēdeni e nun a lanfana,

⁵ a wudin sēgema, bunbin yi koren, a yi a lanfaan li, na yi faxa. Na faxa tiin sifan nōe luyē nen na taana nde yi alogo a niin xa rakisi.

⁶ Xa kirani kuya, faxa muxun gbeepəxə muxun faxa tiin sagatanma nen a xələni han a yi a li, a yi a faxa, hali a mi yi lan a yi faxa bayo a mi a lanfaan faxa feni tənxi xənnantenyani.

⁷ N yamarini ito fixi ε ma na nan ma. E xa taa saxan sugandi marakisi taane ra.

⁸ Xa Alatala ε Ala ε bəxən nagbo ayi alo a a kələ ε benbane xa kii naxan yi, xa a bəxəni ito birin so ε yii a ε benbane tuli sa naxan na,

⁹ xa ε yamarini itoe birin suxu a fəpin na, n naxanye falama ε xa to, a ε xa Alatala ε Ala xanu, ε yi bira a kirane fəxə ra, nayi ε mən xa taa saxan sugandi, ε yi e sa taa saxanna bonne fari.

¹⁰ Nayi, Alatala ε Ala dənaxan fima ε ma ε kēēn na, ε mi təpəgetəən faxe na bəxəni.

¹¹ Koni xa muxuna nde a boden napaxuxi, a a mēlen, a yi a faxa, xa na kanna siga na taana nde yi,

¹² na taan fonne lan nen e xa a suxu, e yi a xali faxa muxun gbeepəxə muxun fəma alogo a xa a faxa.

¹³ E nama kininkinin na kanna ma de! E xa na faxa ti sifan jan Isirayila bəxəni, ε yi hērin sətə.

Bəxəne danne nun wule sereyane

¹⁴ E na dəxə bəxəni Alatala ε Ala naxan fima ε ma ε kēēn na, ε nama ε lanfana bəxən danna taxamasenne masiga ε benbane naxanye dəxə.

¹⁵ Muxun naxan bata həkən liga hanma gbalona hanma yulubina, na kanna mi lan a xa kiti muxu kedenna sereya baxin xən. Na fe sifan makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan xən.

¹⁶ Xa sere paxin sereyaan ba, a yi muxun təpəgē gbalona nde a fe ma,

¹⁷ yēngē fa firinni itoe lan nen e xa siga Alatala batu yireni saraxaraline nun kiti-sane fəma naxanye walima na waxatini.

¹⁸ Kitisane a feen fəsefəsəma nen. E na a kolon a seren bata wule sereyaan ba, a a ngaxakedenna təpəgē,

¹⁹ nayi ε xa a liga na kanna ra alo a tan yi a ligama a ngaxakedenna ra kii naxan yi nun. E xa fe paxin jan ε tagi.

²⁰ Muxu gbətene na feen mēma nen, e yi gaxu. Nayi, e mi fa susue na fe paxin sifan ligadeni sənən.

²¹ E nama kininkinin na muxu sifan ma: Niin jaxan xa fi niin na, yeen yi jaxo yeen na, jinna yi jaxo jinna ra, yiin yi jaxo yiin na, sanna yi jaxo sanna ra.

20

Yengen sariyana

¹ E na siga e yaxune yengedeni, e na soo wuyaxi to e nun yengeso seene nun sofa wuyaxi naxanye wuya dangu e ra, hali e mi gaxu. Alatala e Ala naxan e ramixi Misiran boxoni, na luma nen e xon.

² E nema e yitnma waxatin naxan yi yenge so xinla ma, saraxaraliin xa ti, a falan ti yamaan xa, a naxa,

³ “Isirayila kaane, e tuli mati! To, e sigama e yaxune nan yengedeyi. E nama tunxalo e ma, e nama gaxu, e nama kuisan, e bonen nama mini,

⁴ bayo Alatala e Ala luma nen e xon e yaxune yengedeni. A e yengema nen e xa, a yi e rakisi.”

⁵ Na waxatini sofa kuntigine fan falan tima nen ganla xa. E naxa, “Muxuna nde e ye be ba, naxan bata yelin banxi tideni koni a munma so a kui singen? Na kanna xa xete a konni, xa na mi a ra waxatina nde a noe faxe nen, muxu gbete yi so a banxini.

⁶ Muxuna nde e ye be ba, naxan bata manpa binle si, koni a munma e bogine bolon singen? Na kanna xa xete a konni, xa na mi a ra waxatina nde a noe faxe nen, muxu gbete yi a tonon soto.

⁷ Muxuna nde e ye be ba, naxan bata jaxalandina nde masuxu, koni jaxanla munma siga a konni singen? Na kanna xa xete a konni, xa na mi a ra waxatina nde a noe faxe nen yengeni, muxu gbete yi a jaxanla dexo.”

⁸ Sofa kuntigine man sofane maxadinma nen, e naxa, “Muxuna nde e ye be ba, naxan mi fa susue, a gaxuxi? Na kanna xa xete a konni alogo a lanfane fan nama tunxalo e ma.”

⁹ Sofa kuntigini itoe na yelin falan tiye yamaan xa, e yi sofana ndee findi gali man-gane ra.

¹⁰ E na siga taana nde yi yenge sodeni, e xa men kaane maxadin singen, a e xa e yete raxete e ma.

¹¹ Xa e tin na ma, e yi taan nabilin yinna rabi e xa, e birin luma nen e yamarin bun, e yi mudun fi.

¹² Koni xa e mi tin na ma, e yi e yenge, nayi e xa na taan bilin.

¹³ Alatala e Ala na taan soma nen e yii, e xemene birin faxa silanfanna ra.

¹⁴ Koni jaxanle nun diine nun xuruseene nun nafunla naxanye birin na taan kui, ne birin findima nen e gbeen na. E yi e yaxune herisigen birin don, Alatala e Ala naxan fixi e ma.

¹⁵ E na nan ligama taane ra naxanye makuya, naxanye mi na taane ye e dexo ma naxanye yi.

¹⁶ Koni a na findi taane ra Alatala e Ala denaxanye fima e ma e keen na, e mi sese luma a nii ra menni.

¹⁷ E Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune birin halagima nen alo Alatala e Ala a yamarixi e ma kii naxan yi,

¹⁸ alogo e nama e xaran na fe jaxine ma e naxanye ligama e suxure batudeni. E yi Alatala e Ala yulubin tongo.

¹⁹ Xa e bata taana nde bilin men kaane yenge xinla ma, e mi lan e yi na wudine sege naxanye bogima. E bogine findima e balon nan na. Na wudi sixine mi findixi e yengefane ra.

²⁰ Koni wudi binla naxanye bogin mi donma, e noe ne sege nen alogo e xa findi yengeso seene ra e xa, e ne rawali na taan yengedeni han e yi a masoto.

21

Faxan naxan kari mi kolonxi

¹ E na so boxoni Alatala e Ala denaxan fima e ma, xa e muxu faxaxina nde to burunna ra, a a li a faxa muxun mi kolonxi,

² e fonne nun e kitisane sigama nen. Keli binbin yireni han taan naxanye menna rabilinni, e ne yikuyene maliga.

³ E na a kolon taan naxan maso na ra, na taan fonne jinge gilen nan tongoma naxan munma wali, xun xidi yegen munma xidi naxan xunna ma.

⁴ Na taan fonne jinge gilen xalima nen xudeni naxan mi xarima, sansiin munma rawali denaxan yi. E yi a keen gira menni, a faxa.

⁵ Lewi yixetene, saraxaraline fan fama nen, bayo Alatala e Ala ne nan sugandixi a

e xa wali a xa, e mən yi dubane ti Alatala xinli, e mən yi matandi feene nun muxu maxəlone makiti.

⁶ Taan naxan maso binbin yiren na, na fonne xa e yiine raxa jinge gilən xun ma, e naxan faxaxi xudeni.

⁷ E yi a fala, e naxa, “Nxu tan xa mi faxan tixi, nxu mi a toxi ligε.

⁸ Alatala, i xa ito rasuxu i solona seen na Isirayila yamaan xa, i naxan xunbaxi. Yandi, i nama i ya yamaan yate sənmane ra na faxa tixina fe yi.” Nayi, Alatala na solona seen nasuxuma nən faxa tixina fe yi.

⁹ E na yulubi tongoxin bama yamaan ma, bayo ε bata na feen liga naxan tinxin Alatala yεε ra yi.

Muxu suxine yengeni

¹⁰ E na siga ε yaxune yengedeni, xa Alatala ε Ala e sa ε sagoni, ε yi e findi ε muxu suxine ra,

¹¹ yanyina nde muxuna nde a yεen tima nən suxu muxu jaxalan tofajina nde ra. Xa na kanna wama a dɔxɔ feni a jaxanla ra,

¹² nayi a nɔε a xalε nən a konni. Na jaxanla a xunna bima nən, a yi a yii xanle fan maxaba,

¹³ a yi a domaan fan masara. A luma nən banxin kui, a yi a fafe nun a nga jan feen liga kike keden. Na xanbi ra, xεmən nɔε a finde a gbeen na nən, a findi a jaxanla ra.

¹⁴ Xa a fe rapaxu xεmən ma, a nɔε a bejinje nən, a siga denaxan na a kenen. A mi lan sənən a xa a mati gbetin na, a mən mi nɔε a finde a konyin na sənən bayo a bata yi a kolon a jaxanla ra.

Dii forimaan tidena

¹⁵ Xa jaxalan firin xεmena nde yii, keden yi rafan a ma dangu boden na, na jaxalan firinne yi dii xεmən keden keden bari, koni dii singen yi findi jaxanla diin na naxan mi rafan xεmən ma,

¹⁶ a na wa a kεeni taxun feni a diine ra, diin forimaan lan a xa kεen naxan sɔɔ, a mi lan xεmən xa na so a batena diin yii, a dii singen yi fula a tiden na.

¹⁷ A xa a kolon jaxanla naxan napaxuxi a ma, na nan ma dii findixi a dii singen na. A herisigen dɔxɔde firin nan soma dii forimaan yii, bayo na nan singen xεmən

sənben yitaxi. A tan nan lan a dii forimaan tiden sɔɔ.

Dii murutexina

¹⁸ Xa xεmena nde dii xεmε xalabanten murutexin sɔɔ, a yi a li a mi a tuli matima a fafe nun a nga xuiin na, e bata kata e xa a xuru koni a mi e xuiin suxi,

¹⁹ a fafe nun a nga xa a suxu, e yi a xali taan fonne fεma taan so dεen na.

²⁰ E yi a fala e xa, e naxa, “Nxɔ diini i ra, a xalabanten, a mən murutexi. A mi nxu xuiin suxuma. Sabaan nun dɔlɔn nan nafa a ma.”

²¹ Nayi, taan xεmene birin a magəlɔnma nən han a faxa. E xa fe jaxin jan ε tagi. Isirayila kaane na feen mεma nən, e gaxu.

Muxu binbin singanxina

²² Xa ε muxun faxa, naxan bata gbalo feen liga, a lan a xa faxa naxan ma, ε mən yi a binbin singan wudin na,

²³ a binbin mi lan a xa xi singanxi han xɔtɔnni. A lan nən a xa maluxun na lɔxɔni, bayo Ala bata na muxu singanxin danga. E nama na binbi singanxina dangan lu yamanani, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma ε kεen na.

22

I muxu boden yii seene masuxu

¹ E na ε ngaxakedenna jingen hanma a yeχeen to, a sigama burunna xun xɔn, ε nama ε xun xanbi so a yi. E lan nən ε xa a xali a kanna fεma.

² Xa ε ngaxakedenna konna makuya, hanma ε mi a yire kolon, ε xa xuruseen xali ε konni. E yi a ramara han ε a kanna to waxatin naxan yi, ε yi a so a yii.

³ E na nan ligama a sofanla fan na, a domana, e nun a seen naxan birin lɔxi ayi. E mi lan ε xa ε xun xanbi so ne yi.

⁴ Xa ε ngaxakedenna sofanla hanma a jingen to biraxi kiraan xɔn, ε nama ε xun xanbi so a yi. E lan nən, ε xa a mali a rakele.

Xεmən nun jaxalan domane

⁵ Jaxanla mi lan a yi xεmε domaan nagodo a ma. Xεmən fan mi lan a jaxalan domaan nagodo a ma. Muxun naxanye na fe sifan ligama, na kanne mi rafan Alatala ε Ala ma.

Daliseen masuxu kiina

⁶ E na a to kiraan xɔn ma, xɔliin bata a tɛɛn sa wudin kɔɛ ra, xa na mi a ra bɔxɔn ma, a nga felenxi a xɛlɛne ma, xa na mi a ra a diine ma, ɛ mi lan ɛ xa a nga nun a diine tongo e bode xɔn.

⁷ E xa a nga bejin, a xa siga. E yi a diine tan tongo. Nayi, ɛ siimaya xunkuyen nun herin sɔtɔma nɛn.

Muxune xa ratanga

⁸ Xa i banxi nɛnɛn ti, i yi foye suxudeni tɔn banxin kɔɛ ra alo kore banxina, i xa a rabilin sansandin na alogo muxuna nde nama bira lɔxɔna nde, a faxa, fata i ya banxin ti kiin na.

Fe yibasanna fe

⁹ I nama sansi siya firinna si i ya manpa bili nakɔni, xa na mi a ra a bogin findima se haramuxin nan na.

¹⁰ I nama xun xidi yegen xidi jingen nun sofanla xunne ma e bode xɔn i yi xɛɛn bi.

¹¹ I nama domaan nagodo i ma naxan sɔxɔnxi yɛxɛɛ xabe garin nun gɛsɛ futu garin basanxin na.

Gubana

¹² I xa luti dɛnbɛxine singan i ya gubaan tongon naaninne ra.

Kiti xɔdɛxɛne ɲaxanla fe yi

¹³ Xa xɛmɛna nde ɲaxanla dɔxɔ, e yi kafu, a feen yi rapaxu xɛmɛn ma,

¹⁴ a yi a xili kala fɔlɔ, a naxa, “N bata ɲaxanli ito dɔxɔ, koni nxu to kafu, n yi a li, a mi yi Alaa kiraan xɔn.”

¹⁵ Na na liga, sungutunna fafe nun a nga sereya seen xalima nɛn taan fonne fɛma taan so dɛɛn na, naxan a yitama a sungutun nasɔlɔnxin nan yi a ra.

¹⁶ A fafe ito nan falama, a naxa, “N bata n ma dii tɛmɛn fi xɛmɛni ito ma, koni a mi rafan a ma sɔnɔn.

¹⁷ A bata wulen sa a xun ma, a sungutun nasɔlɔnxin mi yi a ra.” Sungutunna sɔtɔ muxune xa na futun nasɔnɔya sereya dugin sa taan fonne yɛtagi.

¹⁸ Taan fonne na xɛmɛn suxuma nɛn, e yi a fe ɲaxin saran a ra.

¹⁹ E na a makiti, e xa a yangin, a gbeti gbanan kɛmɛ so sungutunna fafe yii, bayo a bata Isirayila ɲaxanla nde xili kala. Na xanbi a lanma nɛn ɲaxanla mɔn xa xɛtɛ

xɛmɛn konni. A nɛma a siimayani, a mi nɔɛ a mɛ na ɲaxanla ra.

²⁰ Koni, xa ɲɔndin nan na feen na, sereya se yo mi na naxan a yitama a bata futun nasɔnɔya,

²¹ Na ɲaxanla xalima nɛn a fafe a banxin dɛɛn na. Taa yi kaane yi a magɔlɔn han a faxa, bayo a bata yagi feen liga, ɲaxanla mi lan a xa naxan liga Isirayila bɔxɔni. A bata xɛmɛ feen kolon a a fafe konni waxatin naxan yi. E xa fe ɲaxin ɲan ɛ tagi.

²² Xa ɛ xɛmɛn nun ɲaxanla suxu naxan findixi xɛmɛ gbɛtɛ a ɲaxanla ra, e saxi, na fe ɲaxi raba firinne lan nɛn e xa faxa, ɲaxanla nun xɛmɛna. E xa fe ɲaxin ɲan Isirayila bɔxɔni.

²³ Xa xɛmɛn naralan sungutunna nde ra taan kui, naxan bata masuxu, e yi kafu,

²⁴ ɛ xa na muxu firinne xali taan so dɛɛn na, ɛ yi e magɔlɔn han e faxa. Sungutunna faxama nɛn bayo a mi sɔnxɔn natexi taan kui. Xɛmɛn fan faxama nɛn bayo a bata ɲaxalan masuxin futun kala. E xa fe ɲaxin ɲan ɛ tagi.

²⁵ Koni xa xɛmɛn naralan sungutunna ra burunna ra, naxan bata masuxu, a yi fu a ma, na xɛmɛ nan gbansan faxama.

²⁶ E nama fefe liga sungutunna ra bayo a mi fe ɲaxi yo ligaxi a lan a xa faxa naxan ma. Na feen luxi nɛn alo xɛmɛn naxan fu a boden ma alogo a xa a faxa.

²⁷ Amasɔtɔ xɛmɛn naralanxi sungutunna ra burunna nan na. Hali sungutunna xɛmɛ kanni ito sɔnxɔn nate, muxu yo mi yi na naxan yi a ratangɛ.

²⁸ Xa xɛmɛn naralan sungutunna ra naxan munma masuxu, a yi fu a ma, muxuna nde yi e to na feen xun na,

²⁹ na xɛmɛn xa gbɛti gbanan tonge suulun so sungutunna fafe yii, a yi sungutunna dɔxɔ a ɲaxanla ra, bayo a bata a futun kala. A nɛma a siimayani, a mi nɔɛ a mɛ na ɲaxanla ra.

23

¹ Xɛmɛn nun a fafe a ɲaxanla nama kafu, alogo a nama a fafe rayagi.

Muxun naxanye mi lan Alaa yamaan malanni

² Muxun naxan tēgenxi, hanma a bari seen bolonxi, na kanna mi lan a siga Alatalaa yamaan malanni.

³ Naxanye na kafu sariyatareyani, e diin bari, na diin fan mi daxa a siga Alatalaa yamaan malanni han a yixete fudena.

⁴ Amonine nun Moyaba kaane mi sigē Alatalaa yamaan malanni hali e yixete fudena.

⁵ A ligama na kiini habadan bayo siyani itoe mi faxi ε ralandeni burun nun igen na e yii, ε yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi. E Beyori a dii Balami saren fi nen ε xili ma keli Petori taani Mesopotamiya yamanani alogo a xa ε danga.

⁶ Koni Alatala ε Ala mi tin a tuli matiye Balami ra. A bata dangan masara barakan na bayo ε rafan Alatala ε Ala ma.

⁷ E nama e mali bōne xunbenla nun herin sōtō feen na ε siin birin yi.

⁸ E nama Edōn kaane rapaxu bayo ε ngaxakedenna nan e ra. E nama Misiran kaane rapaxu bayo ε waxatina nde ti nen e bōxōni.

⁹ E yixete saxanden nōe soe nen Alatalaa yamaan malanni.

Daaxaden sariyanna fe

¹⁰ E na siga ε yaxune yengedeni, ε yi daaxa yirena nde yi, ε lan nen ε xa ε yete ratanga fe paxin birin ma.

¹¹ Xa xēmēna nde ε ye naxan mi sarijanxi, igen bata mini a xēmeyani kōeen na, a xa mini daaxaden fari ma.

¹² Ninbanna ra, a xa a maxa. Sogen na godo waxatin naxan yi a nōe soe nen daaxadeni.

¹³ E xa yirena nde sugandi daaxaden fari ma, na yi findi xandaan na.

¹⁴ Wali sena nde xa lu ε goronne ye, alogo ε na siga xandani, ε xa yinla ge, ε yi ε makoon naba, ε benden naxete a ye ma.

¹⁵ E daaxaden lan nen a xa sarijan, bayo Alatala ε Ala masiga tiden na a ra ε kantan feen na, a yi ε yaxune sa ε sagoni. Xa a fe paxin li daaxadeni, a a makuyama ε ra nen.

Konyi sariyana

¹⁶ Xa konyina nde a gi a kanna ma, a yi a yigiya ε konni, ε nama a xali a kanna fema de!

¹⁷ A lan nen a xa dōxō ε dēxōn taani, a na wa lu feni denaxan yi. E nama paxu a ra.

Yalunyana fe

¹⁸ Isirayila xēmēna hanma paxanla nama findi yalunden na.

¹⁹ Yalunde gilen sarena, hanma yalunde xēmēn sarena, na mi lan a xa so Alatala ε Ala banxini ε de xui yo rakamali feen na, bayo Alatala ε Ala na fe sifan napaxuxi.

Donla nun de xuina

²⁰ E na sena nde doli ε ngaxakedenna ma, gbetina, donsena, xa na mi a ra se gbetε, ε nama tōnō yo sa a fari.

²¹ E nōe tōnōn fenje nen xōjen na, koni ε ngaxakedenna tan mi a ra de. E xa na sariyan suxu ε bōxōni, ε denaxan sōtōma, alogo Alatala ε Ala xa barakan sa ε kewanle birin yi.

²² I na de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i nama i madigan a rakamali feen na, xanamu Alatala i ya Ala a maxōdinma nen i ma, i yi findi yulubi tongon na.

²³ Xa i mi de xui tongo, yulubi fe mi a ra.

²⁴ Koni xa i de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i lan nen i xa a rakamali ki fapi alo i a jēnige kii naxan yi.

²⁵ I nōe manpa bogina nde be nen i gbeen mi naxan na, i yi a don, han i lugo, koni i nama nde sa i ya goronni.

²⁶ I na so murutu xēen na, i gbee mi naxan na, i nōe tōnsōnna ndee bolonje nen i yiin na, koni i nama i ngaxakedenna a murutun xaba wōliten na.

24

Futu kalana fe

¹ Xa xēmēna nde paxanla dōxō, a fe yi rapaxu a ma, nayi, a e futu kala kedin nan seβema, a a so a yii, a yi a rasiga a konni.

² Paxanla to bata keli xēmēn konni, a nōe dōxe nen xēme gbetε xōn.

³ Xa a fe sa rapaxu na xēmēn fan ma, a e taxun kedin seβe, a yi a so a yii, a yi a rasiga a konni, hanma xa na xēmēn sa faxa,

⁴ xēme singen naxan a mēxi a ra, na mi lan a yi a tongo sōnōn, a findi a paxanla ra, bayo a bata haramuya a ma. Alatala na fe sifan napaxuxi. E mi lan ε xa na yulubi sifan liga bōxōni Alatala ε Ala denaxan soma ε yii ε kēen na.

Muxu feen sariyana

⁵ Xεμεη naxan baxi jaxanla dɔxɔdeni, a mi lan a xa so sofoyani. Kɔntɔfili gbete yo mi lan a xa lu a ma han jee keden alogo a xa a jaxanla masuxu a naxan dɔxi, a a rasewa.

⁶ E mi lan ε xa wuli ngaan nun wuli diin dɔxɔ tolimani, xa na mi a ra wulin diin gbansanna, bayo na findima balotareyaan nan na.

⁷ Xa Isirayila kaana nde a ngaxakedenna suxu nɔɔni, a yi a findi konyin na, hanma a a mati, a lan nen na kanna xa faxes. E fe jaxin janna ε tagi na kiini.

⁸ Xa fure jaxin bata mini muxuna nde fatin ma ε xa a liga alo Lewi yixeten saraxaraline a fala ε xa kii naxan yi. N na e yamari naxan na, ε xa na birin suxu ki faji.

⁹ Alatala ε Ala naxan ligaxi Mariyama ra ε keli xanbini Misiran yi, ε xa ε miri na ma.

¹⁰ Xa ε ngaxakedenna nde sena nde dɔxɔ ε ma tolimani, ε nama so a banxini na tolima seen tongodeni.

¹¹ E xa lu tanden ma, na kanna xa mini na tolima seen na.

¹² Xa yiigelitɔɔn na a ra, a yi a gubaan so i yii tolimaan na, i nama a ramara han kɔeen na.

¹³ I xa a raxete a ma sogen godo waxatini, alogo a xa xi a yi, a barikan bira i xa. Na yatema nen tinxinna ra Alatala i ya Ala yee ra yi.

¹⁴ I nama jaxu yiigelito walike tɔɔxine ra, a na findi i ngaxakeden Isirayila kaan na hanma xɔjen na naxan dɔxi i konni.

¹⁵ I xa a wanla saranna so a yii lɔxɔ yo lɔxɔ benun sogen xa godo, bayo yiigelitɔɔn nan a ra, a xaxili tixi a saranna nan na. Xa a mawuga Alatala xa i ya fe yi, i findima nen yulubi tongon na.

¹⁶ Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra.

¹⁷ I nama kiti kobin sa xɔjen ma hanma kiridina. I nama kapa gilena a gubaan nasuxu tolimaan na.

¹⁸ I nama jinan, a i findi nen konyin na Misiran yi, Alatala i ya Ala nan i xunba. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

¹⁹ I na seen xaba xeen ma, tɔnsɔnna naxanye na lu e xɔri ma, i nama ne matongo. I xa e lu na xɔjene nun kiridine nun

kapa gilene xa. Nanara, Alatala i ya Ala i barakama nen i ya wanle birin yi.

²⁰ I na i ya oliwi binle bogine malan, e bogin naxanye na lu e kɔe ra, i mi lan i xa xete ne badeni. I xa e lu na xɔjene nun kiridine nun kapa gilene xa.

²¹ I na i ya manpa bogine fan ba, e bogin naxanye na lu e ra, i mi lan i xa xete ne badeni. I xa e lu na xɔjene nun kiridine nun kapa gilene xa.

²² I nama jinan, a i findi nen konyin na Misiran yi. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

25

Bosa rabɔnbɔna

¹ Xa xeme firin yenge, e na siga kitisane fema alogo e xa e makiti, kitisane xa yoon fi jɔndi kanna ma, wule falana kala tixin yi saran a ra.

² Xa wule falan lanma a xa bɔnbɔ, kiti-saan xa a rasa bɔxɔni, e yi a bɔnbɔ a yee xɔri bosaan ye yatɔn na a lan a xa naxan sɔto fata sariyan na.

³ Na kui, ε mi lan ε xa dangu bosaan ye tonge naanin na. Xa ε nde sa na fari, ε bata ε ngaxakedenna rayagi.

Ningena wanla

⁴ I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a deen xidi.

Kapa gile diitare kanna fe

⁵ Xa ngaxakeden ma xeme firinne dɔxi yire kedenni, keden yi faxes a mi dii bari, na jaxanla mi lan a xa dɔxɔ xeme gbete xɔn ma denbayaan fari ma. A lan a xa dɔxɔ a xemena ngaxakedenna nde nan xɔn, a findi a jaxanla ra.

⁶ A dii singen naxan barima, na lan a xili sa faxes muxun xun ma, alogo a xinla nama lo ayi Isirayila bɔxɔni.

⁷ Xa xemen tondi a ngaxakedenna a jaxanla dɔxe, kapa gilen xa siga taan so deen na taan fonne denaxan yi, a a yeba e xa, a naxa, “N ma xemena ngaxakedenna mi tinxi n ma fe ma. A bata tondi dii fideni a ngaxakedenna ma Isirayila bɔnsɔnne ye, naxan lan a xili sa a xun ma.”

⁸ Taan fonne xemen xilima nen, e yi a maxodin. Xa a tondi a ngaxakedenna a jaxanla dɔxe,

⁹ kaṇa gilēna a masoma nēn a ra taan fonne yēē xōri, a sankidin ba a xēmēna ngaxakedenna sanni, a yi a dē igen puru a yetagi. A yi a fala, a naxa, “Ito nan ligama xēmēn na naxan tondima mayixetēn fideni a ngaxakedenna ma.”

¹⁰ Nayi, na xēmēna a denbayaan xili bama Isirayila yi ikiini, “Sankidi ba denbayana.”

Naxan mi daxa yengeni

¹¹ Xa xēmē firin yengēma, na nde keden ma ṇaxanla yi siga a xēmēn badeni boden yii, xa a boden xēmēya yiren suxu,

¹² ε nama kininkinin na ṇaxanla ma. E xa a yiin bolon a ra.

Tinxinna yulayani

¹³ E nama kilo firin xali ε sagbaan kui naxan mi kamalixi, keden binya, boden yelefu.

¹⁴ E nama liga se firin fan lu ε konni naxan mi kamalixi, keden xungbo, boden xurun.

¹⁵ Kilo kamalixin nun liga se kamalixin nan lan a xa lu ε yii. Nayi, ε siimaya xunkuyen sōtōma nēn bōxōni Alatala ε Ala dēnaxan soma ε yii.

¹⁶ Naxan yo na na liga, a mayifuun ti, na muxu sifan mi rafan Alatala ε Ala ma.

Amalekine yaxuya fena

¹⁷ E nama ṇinan Amalekine naxan liga ε ra ε to yi keli Misiran yi.

¹⁸ E mini nēn ε ma kiraan xōn, e yi xanbiralune yēē rasa. Na waxatini, ε yi xadanxi han! Ala yēē ragaxu yo mi yi e yi.

¹⁹ Iki, Alatala ε Ala na ε rasabati ε rabilinna yaxune yēē xōri na bōxōni a dēnaxan soma ε yii, ε xa Amalekine raxōri han e xinla yi tunun dunuṇa yi. E nama ṇinan na xōn!

26

Bogi se singene nun yaganna fe

¹ E na so bōxōni Alatala ε Ala naxan fima ε ma ε kēēn na, a yi findi ε gbeen na, ε na dōxō mēnni waxatin naxan yi,

² ε birin nde bama nēn ε bōxōn bogi se singene ra, na bōxōni Alatala ε Ala dēnaxan fima ε ma. E xa a sa deben kui, ε yi a xali na

yireni Alatala ε Ala dēnaxan sugandima a xinla matōxōn dēnaxan yi.

³ E sigan saraxaraline nan fēma naxanye walima na waxatini. E yi a fala e xa, ε naxa, “N na a falama to Alatala en ma Ala xa, a n bata so na bōxōni, a a kōlō naxan ma fe ra a a soma en benbane yii.”

⁴ Saraxaraliin deben nasuxuma nēn ε yii, a a dōxō Alatala ε Alaa saraxa garden yetagi.

⁵ E falani ito nan tima Alatala ε Ala xa, ε naxa, “N benban findixi Arami kaan nan na, sigatiina. A siga nēn Misiran yi, e nun a muxune. E yi dōxō na. E yi findi siya gbee senbēmaan na, muxu wuyaxi.

⁶ Koni Misiran kaane nxu ṇaxankata nēn, e nxu tōrō, e konyiya xōdēxēn sa nxu ma.

⁷ Nxu yi Alatala maxandi, nxu benbane Ala. A yi nxō maxandi xuiin namē, a mōn yi nxō mantōrōne to, e yi fe ṇaxine nun fe xōdēxēn naxanye dōxōma nxu ra.

⁸ Alatala yi nxu ramini a senbēn nun nōōn nun fe magaxuxine nun taxamasenne nun kabanakone ra Misiran yi.

⁹ A yi fa nxu ra han be, a yi bōxōni ito so nxu yii, nōōn nun kumin gbo dēnaxan yi.

¹⁰ Na nan a toxi, iki, Alatala, n faxi bōxōn bogi se singeni itoe ra i tan fēma, i naxanye fixi n ma.”

E deben dōxōma nēn Alatala ε Ala yetagi, ε yi ε xinbi sin a xa.

¹¹ E tan nun Lewine nun xōṇēn naxanye ε tagi, ε birin yi sēwa ε bode xōn ma se fapine fe ra Alatala ε Ala naxan fixi ε ma e nun ε denbayana.

¹² Nēē saxandene findixi yagan ṇēēne nan na. E na yelin yaganna malanṇē, ε xa a so Lewine nun xōṇēne nun kiridine nun kaṇa gilēne nan yii naxanye ε taane yi. Ne fan yi e dēge, e yi lugo.

¹³ Na waxatini, ε falani ito nan tima Alatala ε Ala xa, ε naxa, “Naxan findixi i gbeen na, n bata a birin namini n konni. N bata a so Lewine nun xōṇēne nun kiridine nun kaṇa gilēne yii alo i a yamarixi kii naxan yi. N mi i ya yamari yo matandixi hanma n ṇinan a xōn.

¹⁴ Hali sayaan to so n ma n mi i ya yaganna siyadin don, hanma n yi a xun-nakala fe haramuxini, hanma n yi barinne ki nde ra. N bata i xuiin suxu, Alatala n ma

Ala. I naxan yamarixi n ma, n bata na birin liga.

¹⁵ I xa i miri nxu ma ariyanna yi, i dɔxɔde sarijanxini. I yi Isirayila baraka, i ya yamana e nun i bɔxɔn naxan fixi nxu ma, i i kɔlɔ naxan ma fe ra nxu benbane xa, nɔnɔn nun kumin gbo dɛnaxan yi.”

Fala raqanna sariyana fe yi

¹⁶ Alatala ε Ala bata ε yamari to, a ε xa a tɔnne nun a sariyane suxu ki faɲi! E xa ε ɲɔxɔ lu e xɔn ma ε bɔɲɛn birin na e nun ε niin birin yi.

¹⁷ E bata ε dɛ ti Alatala xa to, a a tan nan ε Ala ra, a ε birama nɛn a kirane fɔxɔ ra, a ε a tɔnne nun a yamarine nun a sariyane suxuma nɛn.

¹⁸ Alatala fan bata a dɛ ti, a ε tan findima a gbee yamaan na, alo a a falaxi ε xa kii naxan yi. E xa a yamarine suxu,

¹⁹ alogo a xa ε rafisa a siya daxine birin xa. E nɔrɔn nun ε xinla nun ε sɛnbɛn danguma nɛn e birin na. E mɔn yi findi yama rasarijanxin na Alatala ε Ala xa, alo a a fala kii naxan yi.

27

Duban nun dangana fe

¹ Nabi Musa yi yamarini ito fi Isirayila kaane ma fonne yɛɛ xɔri, a naxa, “E xa yamarini itoe birin suxu n naxanye fiin to.

² E nɛma Yurudɛn baan gidin waxatin naxan yi, siga na bɔxɔni Alatala ε Ala naxan soxi ε yii, ε xa gɛmɛ gbeene ti, ε e mafixa.

³ E yi sariya falani itoe birin sɛbɛ e ma, ε na gidi waxatin naxan yi, ε so na bɔxɔni Alatala ε Ala naxan soma ε yii, nɔnɔn nun kumin gbo dɛnaxan yi alo Alatala ε benbane Ala a fala ε xa kii naxan yi.

⁴ E na yelin Yurudɛn baan gidɛ, ε xa gɛmɛni itoe ti Ebali geyaan fari, ε yi e mafixa, alo n na yamarima ε ma kii naxan yi to.

⁵ E xa gɛmɛne malan Alatala ε Ala xa saraxa ganden na mɛnni, wure walise mi dinxi gɛmɛn naxanye ra.

⁶ E gɛmɛne nan matongoma, ε yi Alatala ε Alaa saraxa ganden nafala. E yi saraxa gan daxine ba Alatala ε Ala xa na fari.

⁷ E mɔn xa bɔɲɛ xunbeli saraxane fan ba mɛnni, ε e don, ε sɛwa Alatala ε Ala yetagi.

⁸ E gɛmɛn naxanye tixi, ε xa Alaa sariya falane sɛbɛ ne ma, ε yi e kɛrɛndɛn ki faɲi.”

⁹ Musa nun saraxaraline, Lewine mɔn yi falan ti yamaan xa, e naxa, “Isirayila yamana, ε sabari. E yi ε tuli mati. E bata findi Alatala ε Alaa yamaan na to.

¹⁰ E xa Alatala ε Alaa falan namɛ. E xa a yamarine nun a tɔnne suxu, n naxanye yamarima ε ma to.”

¹¹ Na lɔxɔ kedenni, Musa mɔn yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa,

¹² “E na Yurudɛn baan gidi waxatin naxan yi, bɔnsɔnni itoe xa ti Garisimi geyaan fari, e duba yamaan xa: Simeyɔn nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Yusufu e nun Bunyamin.

¹³ Bɔnsɔnni itoe xa ti Ebali geyaan nan fari, e dangan ti: Rubɛn nun Gadi nun Aseri nun Sabulon nun Dan e nun Nafatali.

¹⁴ Lewine falan tima nɛn Isirayila birin xa e xui yitexin na.”

¹⁵ E naxa, “Ala xa na kanna danga naxan na suxuren nafala, hanma se gbɛtɛ rafalaxi wure raxulunxin na, a yi a batu wundoni. Na se sifan naɲaxu Alatala ma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁶ “Ala xa na kanna danga naxan na a fafe nun a nga rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁷ “Ala xa na kanna danga naxan na a bodena bɔxɔn danne taxamasenne masiga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁸ “Ala xa na kanna danga naxan na danxutɔn ti kira ɲaxin xɔn.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁹ “Ala xa na kanna danga naxan na kiti ɲaxin sa xɔɲɛn ma hanma kiridina hanma kaɲa gilɛna.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁰ “Ala xa na kanna danga naxan nun a fafe a ɲaxanla kafuma, bayo a bata a fafe rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²¹ “Ala xa na kanna danga naxan na yɛnɛyaan liga suben xɔn.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²² “Ala xa na kanna danga naxan nun a magilɛn kafuma, a fafe a dii tɛmɛna, hanma a nga a dii tɛmɛna.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²³ “Ala xa na kanna danga naxan nun a bitan jaxanla kafuma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁴ “Ala xa na kanna danga naxan na a boden faxa wundoni.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁵ “Ala xa na kanna danga naxan na dimi yi seene rasuxu tɔɲegɛden faxa feen na.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁶ “Naxan mi sariya falani itoe suxuma a yi e liga, Ala xa na kanna danga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

28

Dubane fe

Saraxaraline 26.3-13 nun Sariyane 7.12-

²⁴ ¹ Xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu ki fapi, ε yi yamarini itoe suxu n naxanye soxi ε yii to, nayi Alatala ε rafisama nɛn bɔxɔn siyane birin xa.

² E baraka feni itoe nan sɔtɔma, xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu:

³ A barakan sama nɛn ε fe yi taan kui e nun xɛɛne ma.

⁴ A barakan sa ε dii barin nun ε bɔxɔn bogi seene nun ε xuruse kurune nun jingene nun yɛxɛɛne yi.

⁵ A yi barakan sa ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi.

⁶ A yi ε baraka ε somatɔɔn nun ε mini-matɔɔn na.

⁷ E yaxune na keli ε yengɛdeni, Alatala e kedima nɛn ε yɛɛ ra. Xa e so kira keden nan xɔn, e e gima nɛn ε yɛɛ ra kira solofere xɔn.

⁸ Alatala ε Ala barakan sama nɛn ε gbengbene yi, e nun ε wanle birin yi. A barakan sama ε fe yi na bɔxɔni a dɛnaxan fima ε ma.

⁹ Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, ε mɔn yi bira a kirane fɔxɔ ra, a ε findima a yamaan na nɛn alo a a kɔlɔ ε xa kii naxan yi.

¹⁰ Bɔxɔn siyane birin a kolonma nɛn nayi, a Alatala xinla bata fala ε xun ma, e gaxu ε yɛɛ ra.

¹¹ Alatala ε hɛrisigen fari sama nɛn na bɔxɔni a a kɔlɔ ε benbane xa naxan ma fe ra a a soma ε yii. E dii wuyaxi barima nɛn, ε xuruseene dii wuyaxi xalima nɛn, a mɔn yi barikan sa ε bɔxɔn bogi seene yi.

¹² Alatala koren nabima nɛn ε xa, a igen namaraxi dɛnaxan yi, alogo a xa tulen nafa

ε bɔxɔne ma a waxatini, a ε wanle birin nasɔnɔya. Siya wuyaxine fama ε dolideni nɛn, koni ε tan mi donla tongoma.

¹³ Alatala ε tima nɛn yɛɛn na. E mi luyɛ dɔnxɛn na mumɛ! Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, n naxanye falama ε xa to, a ε yitema nɛn bonne xa, ε mi luyɛ e bun mumɛ!

¹⁴ E nama yamarini itoe bepin n naxanye falaxi ε xa, ε siga yiifanna ma hanma kɔmɛnna ma, ε yi bira ala gbɛtɛne fɔxɔ ra, ε yi e batu.

Dangane fe

Saraxaraline 26.14-46

¹⁵ Xa ε tondi Alatala ε Ala xuiin suxɛ, xa ε tondi a yamarine nun a tɔnne suxɛ, n naxanye falama ε xa to, nayi dangani itoe nan fama ε ma, e yi ε suxu.

¹⁶ Ala ε dangama nɛn taani e nun xɛɛne ma.

¹⁷ A dangan sama nɛn ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi.

¹⁸ A dangan sa ε dii barin nun ε bɔxɔn bogi seene nun ε xuruse kurune nun jingene nun yɛxɛɛne yi.

¹⁹ A yi ε danga ε somatɔɔn nun ε mini-matɔɔn na.

²⁰ Alatala dangan nun mayifuun nun fe magaxuxin nafama ε ma nɛn ε wanle birin yi han ε sa halagi, bayo ε bata fe jaxin liga, ε to xɛtɛ a fɔxɔ ra.

²¹ Alatala fitina furen nadinma ε ma nɛn han ε birin yi jian na bɔxɔni ε sigama dɛnaxan masɔtɔdeni.

²² Alatala ε doyenma nɛn furen na, e nun fati mawolonna nun fati makusinna. A fama nɛn kuye wolonna ra, e nun furuna, sansine funduma nɛn hanma e kun. Feni itoe ε tɔrɔma nɛn han ε halagi.

²³ Kuyen xarama nɛn, bɔxɔn fan yi xɔdɔxɔ ayi alo wurena.

²⁴ Alatala yi ε tulen masara gbangbanna ra keli kore, godo xɛɛne ma, han ε birin yi halagi.

²⁵ Alatala a ligama nɛn, ε yi halagi ε yaxune yɛtagi. Xa ε siga e yengɛdeni kira keden nan xɔn, ε gima nɛn e yɛɛ ra kira solofere xɔn. Dunuɲa muxune birin kabɛma nɛn ε kalana fe ra.

²⁶ Xɔline nun burunna subene ε binbine donma nɛn. Muxu yo mi e kedi.

27 Alatala ε tōrōma nēn setene ra alo a naxan liga Misiran kaane ra. A ε tōrō bontenbandunna nun gasine ra, e nun maxēnxēnna naxan mi danma.

28 Alatala ε findima nēn danxutōne ra, a faan naso ε yi, ε yi findi fatōne ra.

29 Yanyin na ε sigati kiin yi ε yifu alo danxutōne. E wali yo mi lanjē. E lu tōrē, e yi ε yii geli. Muxu yo mi nōe ε bē e yii.

30 E na jaxalandin masuxu, xēmē gbētē fuma a ma nēn. E na banxin ti, ε mi soe a kui. E na manpa binle si, ε mi nōe e bogine donjē.

31 E jingene kōe raxabama nēn ε yēe xōri, ε mi e suben donjē. E ε sofanla bama nēn ε yii, ε mi a masōtē. E yēxēne soma nēn ε yaxune yii, muxu yo mi ε maliyē.

32 E dii xēmēne nun dii tēmēne soma nēn siya gbētēn yii alo konyine ε yēe xōri. E xadanma nēn e yēe ra kira yitodeni, koni fēre yo mi luyē ε xa, ε yi e mali.

33 Xōjēne baloma ε sansine nan na. E wanla naxan birin kēma, a tōnōn findima e gbeen nan na. E ε rayarabima nēn, e yi ε jaxankata ε siin birin yi.

34 E na feni itoe birin to, ε luma nēn alo fatōne.

35 Alatala sete jaxine ratema nēn ε sanne nun ε xinbine ma naxan mi yalanjē. E yi din ε fatin birin na, keli ε xunna ma han ε sanne.

36 Alatala ε nun ε mangan kedima nēn, ε na naxan dōxō ε xun na, siga bōxōni ε tan nun ε benbane mi naxan kolon. Mēnni ε ala xōjēne batuma nēn naxanye rafalaxi wudin na, hanma gēmēna.

37 Alatala ε xalima siyaan naxanye konni, ne kabēma nēn ε fe ma, e yi ε magele, e yi ε rayelefu.

38 E sansi gbege wolima nēn ε xēene ma, koni ε ndedi nan tun xabama, bayo tuguminne dinma nēn a birin na.

39 E manpa binle sima nēn, ε yi e masuxu ki fajī, koni ε mi e igen minjē, ε mi e bogine malanjē bayo kunle soma e yi nēn.

40 Oliwi binle luma nēn bōxōn birin yi, koni ε mi e turen soma ε ma, bayo oliwi bogine yolonma nēn.

41 E diine barima nēn, koni e mi luyē ε yii, bayo ε yaxune e xalima nēn.

42 E wudine nun bōxōn bogi seene findima tuguminne nan gbee ra.

43 Xōjēn naxanye dōxi ε yē, ne fe matema nēn ε xa pon! Koni ε tan ma fe magodoma nēn han!

44 E sigama nēn e dolideni, koni e tan mi fēe dōle mumē! Ala e tima nēn yēen na. E yi lu dōnxēn na.

45 Dangani itoe birin fama nēn ε fōxō ra, e yi ε sagatan, e yi ε suxu han ε birin yi halagi, bayo ε bata tondi Alatala ε Ala xuiin suxē. E mi a yamarine nun a tōnne suxi a naxanye soxi ε yii.

46 Na findima taxamasenna nun kabanakoon nan na ε tan nun ε yixētene xa habadan!

47 Bayo ε mi tin walē Alatala ε Ala xa sewan nun jēnige fajini, ε yi herini waxatin naxan yi,

48 nayi ε walima nēn ε yaxune xa Alatala naxanye rafama ε xili ma. Kamēn nun min xōnla ε suxuma nēn. E magenla luma nēn tōrōni. E yi wuren xidi ε kōe xanbi ra ε goronna tongo, han ε yi halagi.

49 Alatala fama nēn siyana nde ra, keli yire makuyeni bōxōn danna ra. A godoma nēn ε ma alo singbinna. E mi a xuiin mēma.

50 E findima muxu yē xōdēxēne nan na, naxanye mi xēmē fonne binyama, e mōn mi kininkininjē diine ma.

51 E ε xuruseene nun ε bōxōn bogi seene tongoma nēn, ε yi halagi. E mi ε murutun hanma manpana hanma turen naluma ε yii. E ε jinge diine nun yēxēe diine nun siine xalima nēn han ε yi halagi.

52 E ε taane birin nabilinma nēn yēngēni, na bōxōni Alatala ε Ala dēnaxan soma ε yii. E ε yēngēma nēn han ε taan yinna naxanye mate, ε laxi naxanye ra, ne yi bira.

53 Yēngēni ito yi, ε yaxune ε rakamēma nēn han ε yi ε diine don, Alatala ε Ala naxanye fixi ε ma.

54 Hali xēmē fajī hinantōna ε tagi, a mi kininkininjē a ngaxakedenne ma hanma a jaxanla hanma a dii jējēne.

55 A mi tinjē a diin subeni taxunjē e ra, bayo na findixi a balo dōnxēn nan na. E yaxune ε rayarabima na kii nin ε taan birin yi.

56 Hali jaxalan fajī hinantōna ε tagi, naxan mi susue a sanna tiyē bōxōn ma, a

tan fan mi kininkininɲe a rafan xemen ma hanma a diina.

⁵⁷ A mi tinɲe a dii barixin subeni taxunɲe e ra e nun a diin xunyena, bayo a wama ne don feni wundoni. E yaxune na e rabilin yengeni e fama nen na tɔrɔ sifan na e konni.

⁵⁸ Xa e mi sariya falani itoe suxu a faɲin na naxanye seɓexi kitabuni ito kui, xa e mi gaxu Alatala e Ala xili gbee magaxuxin yee ra,

⁵⁹ Alatala fitina furene nun fure ɲaxine dɔxɔma nen e tan nun e yixetene ma naxan magaxu, e mɔn mi yalanɲe xulen.

⁶⁰ A fitina furene birin nafama nen e ma, e yi gaxuxi naxanye yee ra Misiran bɔxɔni. Na furene yi e suxu, e yi e nɔ.

⁶¹ Alatala furen sifan birin sanbama e ma nen e nun yihadin birin hali ba naxanye seɓexi kitabuni ito kui, han e birin yi halagi.

⁶² E tan naxanye yi wuya dangu sarene ra kore, e yatɛn xurunma ayi nen bayo e bata Alatala e Ala xuiin matandi.

⁶³ Alatala fe faɲin ligaxi e xa kii naxan yi, a e rawuya ayi kii naxan yi, a mɔn e halagima na kii nin, a yi e faxa. A e bama nen na bɔxɔni e fama naxan masɔtɔdeni.

⁶⁴ Alatala yi e raxuya ayi siyane birin ye, keli dunuɲa fɔlɔn ma han a danna. E ala gbɛtɛne batuma nen, naxanye rafalaxi wudin nun gɛmɛn na, e tan nun e benbane mi naxanye kolon.

⁶⁵ Na siyane tagi, e mi matabu yo sɔtɔma, e mi yire yo sɔtɔma e dɔxɔma dɛnaxan yi. Alatala e bɔɲene wolonma nen, a e yeene raxadan xi xɔnla ra, a e niine yɲaxu e ma.

⁶⁶ E siimayaan findima kɔntɔfinle nan na, gaxuna e raxuruxurunma nen kɔɛɛn nun yanyin na. E sikɛma nen e niin yetɛna fe ra.

⁶⁷ E na na feene to waxatin naxan yi naxanye ligama, gaxun soma nen e bɔɲɛni. Xɔtɔnni, e yi a fala, e naxa, “Xa ɲinbanna nan yi a ra nun!” ɲinbanna ra, e yi a fala, e naxa, “Xa xɔtɔnna nan yi a ra nun!”

⁶⁸ Alatala e xalima nen kunkine kui Misiran yi, n na a fala dɛnaxan ma, a e mi mɛnna toma sɔnɔn. Mɛnni, xɛmɛne nun ɲaxanle, e katama nen e xa e yetɛ mati e yaxune ma konyine ra, koni muxu yo mi e sarama.

⁶⁹ Alatala falani itoe nan ti a layirin na a naxan yamari Musa ma, a xa a xidi e

nun Isirayila kaane tagi, Moyaba bɔxɔni, ba layirin na e naxan xidi Horebe geyaan fari.

29

Nabi Musaa kawandi dɔnxɛna

¹ Nabi Musa yi Isirayila yamaan birin maxili, a yi a fala e xa, a naxa:

E yi Misiran yi waxatin naxan yi, e a to nen Alatala naxan liga Firawona nun a kuntigine nun a yamanan birin na.

² E bata fe xɔdɛxɛne to, e nun taxam- asenne nun kabanakone a naxanye liga e ra,

³ koni han to Alatala munma xaxinla fi e ma naxan nɔɛ feni itoe kolonɲe. E yeene mi a toma, e tunle fan mi a mɛma.

⁴ N ti nen e yee ra tonbonni ɲee tonge naanin. E domane nun e sankidine mi kala,

⁵ e mi burun don, e mi manpaan min. Alatala na liga nen alogo e xa a kolon, a a tan nan e Ala ra.

⁶ E to so be, Sixɔn, Xesibɔn mangana, e nun Ogo, Basan mangana, ne yi fa en yengɛdeni, koni en yi e nɔ.

⁷ E yi e bɔxɔne tongo, e e yitaxun Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna muxune ra, e nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna.

⁸ Nanara, e lanma e xa layiri falani itoe suxu ki faɲi, alogo e wanle birin xa sɔnɔya.

⁹ Isirayila kaane, e malanxi to Alatala e Ala yetagi. E birin be, e mangane nun e yeeratine nun e fonne nun e kuntigine,

¹⁰ e nun e ɲaxanle nun e diine nun xɔɲɛn naxanye wudin seɓɛma e nun naxanye igen bama e xa.

¹¹ E be to alogo Alatala e Ala xa layirin xidi e nun e tan tagi, a yi a kɔlɔ.

¹² A e tan nan a yamaan na, a a tan nan e Ala ra, alo a a fala e xa kii naxan yi, e nun a mɔn a kɔlɔ e benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi.

¹³ N mi layirini ito xidima e tan xan gbansan xa marakɔlɔn xɔn,

¹⁴ e tan naxanye tixi be Alatala en ma Ala yetagi. N na a xidima e nun e yixetene nan fan xa naxanye munma bari singen.

¹⁵ E a kolon en bu Misiran yi kii naxan yi, e nun en mɔn dangu yamanane ra kii naxan yi kira yi be.

¹⁶ E bata siyani itoe suxure jaxine to: a wudi daxine, a gemen daxine, a gbeti daxine, e nun a xema daxine.

¹⁷ Xeme ba, jaxalan ba, bomsen ba, xabila ba, e sese nama xete Alatala e Ala foxo ra, e siga na siyane alane batudeni. E a liga ki faji alogo suxure batu yo nama lu e ye alo sansi salen xolena.

¹⁸ Na muxu sifan na koloni ito me, a dubama a yete xa nen a bopeni, a naxa, "N bopne xunbenla sotoma nen hali n to kankanxi n keraan ma." Na yi yamana feen birin kala.

¹⁹ Alatala mi dije na kanna ma. Alaa xolon nun a kunfa sarijanxin kelima nen na kanna xili ma. A dangane birin sa a fari naxanye sebexi kitabuni ito kui. A xinla yi lo ayi dunupa yi.

²⁰ Alatala na kanna luma nen a danna Isirayila yamaan ye alogo yihadin xa a li naxan findixi layirin dangane ra, naxanye sebexi sariya kitabuni ito kui.

²¹ E yixeten naxanye fama e xanbi ra, e nun xopen naxanye kelima boxo makuyene yi, ne fitina feene nun fe xodexene toma nen, Alatala naxanye doxoma e boxon na.

²² Dolen nun foxon luma nen boxon fari. Sese mi noe siye, sansi yo mi noe sole, hali joxonde keden mi luye. Yamanan luma nen alo Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi, Alatala taan naxanye kala a xoloni.

²³ Nayi, siya gbetene maxodinna tima nen, e naxa, "Nanfera Alatala ito rabaxi a boxon na? A xoloxi nanfera na kiini?"

²⁴ E yabima nen, e naxa, "Feni itoe ligaxi nen bayo yamani ito bata Alatala layirin kala, e benbane Ala naxan xidi e xa, a to e ramini Misiran yi.

²⁵ E bata suxurene batu, e yi e xinbi sin e xa, e mi yi naxanye kolon, Ala mi tinxi naxanye ra.

²⁶ Nanara, Alatala jaxankatani ito birin doxi boxoni ito ra a xoloni alo a sebe kitabuni ito kui kii naxan yi.

²⁷ Alatala bata a xolo gbeen doxo a yamaan na, a yi e ba e boxoni, a yi e rasiga boxon gbeteni, e denaxan yi iki."

²⁸ Alatala en ma Ala nan gbee wundo feene ra. Koni feen naxanye makenenxi en xa, en nun en ma diine nan gbee ne ra

habadan! A lan nen en xa sariya falani itoe birin suxu.

30

Alaa layirina

¹ N feen naxanye birin falaxi e xa, dubane nun dangane, ne birin kamalima nen. Alatala e Ala na e raxuya ayi waxatin naxan yi siya gbetene ye, e mirima nen feni itoe ma.

² E yi xete Alatala e Ala ma, e mon yi a xuiin suxu e bopen birin na e nun e niin birin yi, e tan nun e diine alo n na yamarima e ma kii naxan yi to.

³ Nayi, Alatala e Ala kininkininma e ma nen, a e ba konyiyani, a yi e malan keli siyane ye a e raxuya ayi naxanye ye.

⁴ Hali e kedixin sa doxi han boxon danna ra, Alatala e Ala e tongoma nen menni, a mon yi e malan.

⁵ Alatala e Ala mon e xalima nen e benbane boxoni alogo e xa na masoto, a yi e rasabati, a e rawuya ayi dangu e benbane ra.

⁶ Alatala e Ala nan e nun e yixetene bopene rasarijanma alogo e xa Alatala e Ala xanu e bopen ma e nun e niin birin yi, e yi siimaya fapin soto.

⁷ N tan Alatala, e Ala danga sebexini itoe birin doxoma nen e yaxune ra naxanye e rapaxuxi.

⁸ Nayi, e mon birama nen Alatala foxo ra, e a yamarine birin suxu n naxanye fima e ma to.

⁹ Alatala, e Ala baraka gbeen sama nen e wanle birin yi. E yi dii wuyaxi soto, e nun xuruseene nun herisige gbeena, xa e Alatala kenan alo e benbane

¹⁰ E yi Alatala e Ala xuiin suxu, e yi a yamarine nun tonne suxu naxanye sebexi sariya kitabuni ito kui, e yi xete a ma e bopen birin na e nun e niin birin yi.

Alaa sariyana

¹¹ N yamarin naxan fima e ma to, fe xodexe mi a ra e tan xa.

¹² A mi kore, alogo i xa a fala, i naxa, "Nde noe te kore, a xa sa fa a ra en xa, a a rali en ma alogo en xa a liga?"

¹³ A mi sa foxo igen fan kidima, alogo i xa a fala, i naxa, "Nde noe foxo igen gide, a xa

sa fa a ra en xa, a yi a rali en ma alogo en xa a liga?”

¹⁴ En-en-en, Alaa falana i dɛxɔn ma, a i dɛen kui, a i bɔɲɛni alogo i xa a liga.

Nii rakisin sugandi fena

¹⁵ N bata fa siimayaan nun faxan na to e nun fe fajin nun a ɲaxina. E a mato e keden sugandi.

¹⁶ N bata e yamari to, e xa Alatala e Ala xanu, e xa sigan ti a kirane xɔn, e xa a yamarine nun a tɔnne nun a sariyane suxu, alogo e xa siimaya fajin sɔtɔ, e yi wuya ayi, Alatala e Ala yi e baraka na bɔxɔni e fama dɛnaxan masɔtɔdeyi.

¹⁷ Koni xa e xetɛ a fɔxɔ ra, e a matandi, e bira suxure batu feen fɔxɔ ra,

¹⁸ n xa a fala e xa to, e halagima nɛn feu! E mi buma na bɔxɔni e dɛnaxan sɔtɔma Yurudɛn kidima.

¹⁹ Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna nan n serene ra to, fa fala a n bata fa siimayaan nun faxan na e nun duban nun dangana. E xa siimayaan nan sugandi, e tan nun e yixetene.

²⁰ E xa Alatala e Ala xanu, e yi a xuiin suxu, e yi lu a fɔxɔ ra. Amasɔtɔ Alatala nan e nii rakisin na. A siimaya xunkuyen fima e ma nɛn na bɔxɔni, Alatala a kɔlɔ naxan ma fe ra, a a soma nɛn e benba Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii.

31

Yosuwe findi fena yɛratiin na

¹ Nabi Musa yi a fala Isirayila kaane birin xa,

² a naxa, “N bata ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ mɔxɔɲɛ sɔtɔ iki, n mi fa nɔɛ tiyɛ e yɛɛ ra. Alatala bata a fala n xa, a n mi Yurudɛn baan gidima.

³ Alatala e Ala nan tima e yɛɛ ra, a mɛn kaane birin halagi alogo e xa e bɔxɔne masɔtɔ. Yosuwe fan tima nɛn e yɛɛ ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.

⁴ Alatala siyani itoe halagima nɛn alo a Sixɔn nun Ogo, Amorine mangane halagi kii naxan yi, e nun e yamanane.

⁵ Alatala yi e sa e sagoni. E xa a liga e ra alo n bata a yamari e ma kii naxan yi.

⁶ E sɛnbɛ so, e wɛkile! E nama kuisan, e nama gaxu e yɛɛ ra, bayo e nun Alatala e Ala nan sigama. A mi kelɛ i dɛxɔn mumɛ, a mi e rabɛɲɲɛ fefe ma.”

⁷ Nabi Musa yi Yosuwe xili, a yi falan ti a xa Isirayila kaane birin malanxin yɛɛ xɔri, a naxa, “I sɛnbɛ so, i wɛkile, bayo i tan nan tima Isirayila kaane yɛɛ ra siga na bɔxɔni Alatala a kɔlɔ naxan ma fe ra a a soma e benbane yii nɛn. I tan xa e kɛɛ bɔxɔne yitaxun e ra.

⁸ Alatala tima nɛn i yɛɛ ra, a lu i xɔn, a mi kelɛ i dɛxɔn, a mi i rabɛɲɲɛ fefe ma. I nama kuisan, i nama gaxu.”

⁹ Musa to sariyani ito sɛbɛ, a yi a taxu saraxaraline ra, Lewi yixetɛn naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima, e nun Isirayila fonne.

¹⁰ Musa yi yamarini ito fi e ma, a naxa, “Nɛɛ solofere yo ɲɛɛ solofere, yamaan diɲama donle ma ɲɛɛn naxan na, Bubu Kui Sanla waxatini,

¹¹ e xa sariyani ito xaran e xui yitexin na Isirayila kaane birin xa, naxanye fama e malandeni Alatala e Ala yetagi, a yire sugandixini.

¹² E yamaan birin malanma nɛn mɛnni, xɛmɛne nun ɲaxanle nun diine e nun xɔɲɛn naxanye dɔxi e taane yi, alogo e xa a mɛ, e yi fatan Alatala e Ala binyadeni, e sariyani ito a falane birin suxu ki fajin.

¹³ E diin naxanye mi sariyan kolonxi singen, ne fan a mɛma nɛn. E yi fatan Alatala e Ala binyadeni fanni e dɔxi na bɔxɔni e Yurudɛn baan gidima naxan masɔtɔdeni.”

¹⁴ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, “I faxa waxatin bata maso, Yosuwe xili, e birin yi siga Naralan Bubuni alogo n xa n ma yamarine fi a ma mɛnni.” Nabi Musa nun Yosuwe yi siga Naralan Bubuni.

¹⁵ Alatala yi mini e xa kundani naxan yi tema bubun so dɛɛn xun ma.

¹⁶ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, “I faxamatɔɔn na a ra. I faxa xanbini, yamani ito xɔɲɛne suxurene batuma nɛn na bɔxɔni e sigama dɛnaxan yi. E e mɛma n na nɛn, e yi layirin kala n naxan xidixi e xa.

¹⁷ Na waxatini, n xɔlɔma nɛn e ma han n yi n mɛ e ra. N na n yetagin luxunma nɛn e ma. Siya gbɛtɛne e halagima nɛn. Tɔrɔ wuyaxi nun fe xɔdɛxɛne yi so e xun na. E a kolonma nɛn na waxatini, a tɔrɔni itoe e lixi nɛn bayo n tan, e Ala, mi fa e ye sɔnɔn.

¹⁸ N na n yetagin luxunma nen e ma na waxatini bayo e bata fe naxin liga e suxurene batu.

¹⁹ Iki, i xa betini ito sebe. Musa, i xa a xaran Isirayila kaane xa, e yi lu a be, alogo a xa findi seren na n tan nun Isirayila kaane tagi.

²⁰ N yamani ito xalima nen na bəxəni, nənən nun kumin gbo denaxan yi, alo n nan n kəlo e benbane xa kii naxan yi. E na e dege, e lugo han e gbo, e birama nen ala gbətene fəxə ra, e yi e batu, e n ma layirin kala.

²¹ Təwəne nun fe xədəxəne na fa e ma, betini ito findima seren nan na e xili ma. E yixətene mi jinanəne a xən. N yamani ito kui feene kolon hali benun e xa so na bəxəni n na n kəlo e xa naxan ma fe ra.”

²² Na ləxəni, Nabi Musa yi na betin sebe, Ala naxan falaxi. A yi a xaran Isirayila kaane xa.

²³ Ala yi yamarini ito so Nunu a dii Yosuwe yii. A yi a fala a xa, a naxa, “I senbe so, i wəkile! I tan nan Isirayila kaane xalima na bəxəni n na n kəlo e xa naxan ma fe ra. N tan yetəen luma nen i xən.”

²⁴ Nabi Musa yi sariya falani itoe birin sebe Kitabun kui.

²⁵ A to yelin, a yi yamarini ito fi Lewine ma, naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima. A yi a fala e xa, a naxa,

²⁶ “E kitabuni ito tongo, Alaa sariyan sebei naxan kui, e xa a sa Alatala e Alaa Layiri Kankiraan dəxən ma. A xa lu mənni seren na Isirayila kaane xili ma,

²⁷ bayo n na kolon a matandi tiine nun yama murutəxin nan e ra. Xa e Alatala matandima n mən e ye waxatin naxan yi, n na fəxa, e mən a matandima nen dangu na ra.

²⁸ Iki, e e malan n fəma, e nun e fonne nun e bənsəne yəerate, alogo n xa falani itoe ti e yetagi. Kore xənnə nun bəxə xənnə nan findima serene ra e xili ma.

²⁹ N na a kolon, a n na fəxa, e kala gbeen tima nen, e yi xetə kiraan fəxə ra n na e yamarixi naxan na. Waxati famatəne yi, e fe naxin ligama nen Alatala yəe ra yi, a yi xəlo e ma e kəwanle fe ra, yihadin yi e li.”

³⁰ Nabi Musa yi betini ito birin xaran Isirayila yamaan xa.

32

Nabi Musaa betina

¹ Kore xənnə, i tuli mati n ma falan na. Bəxə xənnə, n fala xuiin name.

² N ma xaranna xa godo yamaan ma alo tule igena.

N ma falan xa lu alo xiila sexe na.

³ N na Alatala xinla nan nalima. E xa en ma Ala tantun, a gbo!

⁴ En kantan fanyen nan a ra, a wanle kamalixi.

A kirane birin tinxin.

Nəndina Ala na a ra, naxan mi yifu.

A tan nan tinxin, a fan!

⁵ Koni yamaan bata kala a yəe ra yi, a dii mi fa e ra!

Yagina e xa,

yama yifuxin naxan mi tinxin.

⁶ Yama daxu xaxilitarena,

e lan e xa na fe sifan liga Alatala ra ba?

E Fafe xa mi a tan na,

e da mangana,

naxan e findixi a yamaan na?

⁷ E miri ləxə danguxine ma.

E yi e xaxili lu waxati gbətene xən.

E e fafane maxədin e nun fonne.

E xa fe danguxine yəba e xa.

⁸ Kore Xənnə Ala to yi bəxəni taxunma siyane ra,

a to yi adamadiine bama e bode ra,

a yi yamanane danne sa

fata Isirayila kaane yatən na.

⁹ Bayo Alatala gbeen findixi a yamaan nan na.

A gbeen nan Yaxuba bənsənnə ra.

¹⁰ A Isirayila toxi tonbonna nin,

təwə bəxə xarena.

A yi a ratanga,

a yi a nəxə lu a xən

alo a yetəen yəena.

¹¹ A luxi alo singbinna

naxan a diine maxaranma tugandeni.

A a gubugubune dəxə e bun

alogo e nama bira,

a yi e yite a gubugubune ra.

¹² Alatala kedenna nan tixi a yamaan yəe ra.

Ala gbətə yo mi a malixi.

13 A yi e rasabati geyane fari.
A yi e balo xεene bogi seene ra.
A yi kumin ba e xa gεmene yi
a turen ba fanyen ma.

14 Ningene nun yεxεene yi nōnōn fi ε ma.
Yεxεε dii turaxine nun kōtōne,
e nun kontonna naxanye kelixi Basan yi,
ε yi ne suben don.
ε yi murutu kεε fajine don,
ε yi manpa hagigene min.

15 Isirayila tinxinxin yi gbo ayi,
a yi tondi,
turen yi gbo a fatini,
a fatin yi fanje ayi,
a yi xεte Ala fōxō ra,
a da mangana,
a yi a mε Ala ra,
a kantan fanyena,
naxan a rakisima.

16 Isirayila yi Ala raxōxōlōnje ayi,
e bira ala gbetene fōxō ra,
e suxurene ki.

17 E yi jinanne ki,
Ala mi naxanye ra,
e mi yi naxanye kolon,
e benbane mi yi naxanye kolon.

18 ε bata jinan Ala xōn,
naxan ε ratanga alo fanyena
naxan ε ramini dunuḡa yi,
a siimayaan fi ε ma.

19 Alatala to a diine kεḡaan to,
a yi xōlō e ma, a yi a mε e ra.

20 A yi a fala, a naxa,
“N xa n yetagi luxun e ma,
n yi a mato feen naxan e lima.
Amasōtō yama xaxilitaren nan e ra.
Dii yanfantenne nan e ra.

21 E bata n naxōxōlōnje ayi wule alane xōn.
E bata n naxōlō suxure fufafune fe ra.
N tan fan e raxōxōlōnma ayi nēn muxune
xōn
yama fajin mi naxanye ra.
N yi e raxōlō siya xaxilitaren xōn.

22 Ōn, n ma xōlōn bata gbo ayi,
a wolon han a barinne yimaxa laxira yi.
A luma nēn alo tēen naxan bōxōn ganma.
A gan han a sa geyane bunne li.”

23 “N fitina feene gboma ayi e ma,
n nan n ma xanle birin wolima nēn.

24 N fitina kamēn nagodoma e xili ma nēn,
n fitina furen nafa e ma,
n burunna sube xajene rafa e ma,
e nun saji xōlene.

25 Naxanye tandem ma,
silanfanna nan e diine faxama.
Naxanye banxini,
gaxun yi ne faxa!
E birin faxama nēn,
xēmen nun ḡaxanla,
dii ḡōrēn nun fonna.

26 N yi wama nēn e birin naxuya feni ayi,
e xinle yi tunun dunuḡa yi.

27 Koni n mi tin
yaxune yi n magele.

N mi wama a xōn
a e xa e miri
a e tan nan e nōxi,
a Alatala funfun mi a ra.

28 Siya xaxilima mi ne ra.

E mi lōnnixi.

29 Xa fe kolonna nan yi e ra nun,
e yi a kolonma nēn
e sigan dēnaxan yi.

30 Yaxu keden nōε
Isirayila kaa wuli keden kedε di?
Yaxu firin nōε muxu wuli fu kedε di?
Na mi ligε

fō Alatala na e sa yaxune sagoni
a tan naxan luxi
alo e kantan fanyena.

31 Yaxune yati a kolon,
a e kantan se mi dangu en kantan fanyen
na, Ala.”

32 “E feene fōlōxi Sodoma nun Gomora nin.
E luxi nēn alo manpa binla
naxan salenne bitinxi bōxō ḡaxini,
a bogi xōlene ramini,

33 naxan igen luxi alo sajin xōlena.

34 Na feene birin namaraxi n yii wundoni.

35 N tan nan gbeeḡōxō tiin na.

N feene saranma nēn e ḡōxōne ra,
na muxune yi dagalanje ayi a waxatini.
A gbee mi luxi,
yihadin yi e li,
e yigitεge lōxōn bata maso.”

36 Alatalaa yamaan makitima nēn,
koni a mōn kininkininma e ma nēn,
bayo e sēnbε yo mi fa na.
Muxu yo mi na naxan e maliyε.

37 Ala e maxədinma nən, a naxa,
 “E alane minən
 naxanye yi ε kantanma,
 38 ε yi naxanye kima sube turenı,
 naxanye yi ε manpaan minma?
 E xa keli ε malidenı,
 e xa ε ratanga.
 39 İki ε xa a kolon,
 a n tan keden peen na a ra.
 Ala gbete mi na fə n tan.
 N tan nan muxun faxama,
 n mən yi a rakeli.
 N tan nan muxun maxələma,
 n mən yi a yiyalan.
 Nde gbete nəe muxuna nde be n yii?

40 Habadan Ala nan n tan na,
 n bata n yiini te kore,
 n yi n kələ n yeteni:
 41 N na n ma silanfanna raxanxan,
 n yi a suxu n yii,
 n nan n gbeen ɲəxəma nən n yaxune ra,
 n na e saren fima nən,
 naxanye n napaxuxi.
 42 N na n ma xanle sinma nən wunli,
 n ma silanfanna yi suben don.
 Yengesone nun muxu suxine
 nun gali mangane birin faxama nən.”
 43 Siyane, ε nun Alaa yamaan xa səwa ε
 bode xən.
 Ala a walikene faxan ɲəxəma nən.
 A e gbeen ɲəxəma nən a yaxune ra.
 A yi a yamaan nun e yamanan yulubine
 xafari.

44 Musa nun Nunu a dii Yosuwe yi betini
 ito birin xaran yamaan xa e xuini texin na.

45 Musa to yelin falani itoe tideni Isiray-
 ıla kaane xa,

46 a yi a fala e xa, a naxa, “E xa falani itoe
 birin suxu ken n naxanye ralixi ε ma to. E
 xa e yamari ε diine ma alogo e xa sariya
 falani itoe birin suxu ki fani.

47 Fufafu falan mi itoe ra. E niin nakisi
 feen yeteen nan e ra. E siimaya xunkuyen
 sətəma nən e xən, na bəxəni ε denaxan
 sətəma Yuruden kidima.”

Nabi Musaa saya fena

48 Na ləxəni, Alatala yi a fala Musa xa, a
 naxa,

49 “Siga Abarimi bəxəni, Nebo geyaan
 fari, naxan Moyaba yi, Yeriko taan yetagi. I

xa Kanan bəxən mato mənni, n naxan fima
 Isirayıla kaane ma e keen na.

50 I na te geyaan fari, i faxama nən. I yi
 siga i benbane fəxə ra laxira yi alo i tada
 Haruna faxa Horo geyaan fari kii naxan yi,
 a yi siga a benbane fəxə ra laxira yi.

51 Na birin bayo, ε mi tinxinya ligaxi
 Isirayıla kaane yetagi Kadesi yi, Meriba
 igene denaxan yi, Sini tonbonni. E mi n ma
 sariyanna binyaxi yamaan tagi.

52 Nanara, i bəxən toma nən wulani, n
 naxan fima Isirayıla kaane ma, koni i tan
 gbindin mi soe na.”

33

Nabi Musa dubana Isirayıla xa

1 Benun Musa xa faxa, Alaa muxuna, a yi
 duba Isirayıla kaane xa, a naxa:

2 Alatala fa nən
 keli Sinayi geyaan fari alo sogena.
 A yi te Seyiri bəxəni
 Isirayıla kaane yi denaxan yi.
 A nərən yi godo a yamaan ma
 keli Paran geyaan fari,
 maleka wuli wuyaxi yi biraxi a fəxə ra.

3 Ala Isirayıla bənsənna xanuxi yati!
 A a muxu sariyanxine kantanma,
 naxanye e xinbi sinma a bun,
 e yi a xaranna rame.

4 Musa bata sariyan fi en ma,
 alo nafunla Yaxubaa yamaan xa.

5 Ala findi nən Isirayıla Mangan na,
 yamaan yεerate malanni,
 e nun Isirayıla bənsənne birin.

6 Ala xa siin fi Ruben bənsənna ma,
 Ala xa siimayaan fi Ruben yixetene ma,
 a yamaan yi wuya ayi.

7 Musa falani ito nan ti Yuda bənsənna fe
 yi, a naxa,

“Alatala xa Yuda xuiin name,
 alogo a xa fa a yamaan ma,
 Yuda yi a yete xun mayenge.
 Ala xa a mali a yaxune yengedeni.”

8 Musa falani ito nan ti Lewi bənsənna fe
 yi, a naxa,

“Ala, i bata Yurima nun Tumin* so
 Lewi bənsənna yii i sagoon kolon feen na.
 I rafan muxune nan e ra,

* 33:8. 33.8Yurima nun Tumin masensen ti seene fe sebxı Xəryaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima
 ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

i naxanye keɲaan feɛfeɛɛ Masa yi,
 i naxanye makiti Meriba igene fe ra.
 9 E mi bira e fafe nun e nga sagoon fɔxɔ ra,
 xanamu e ngaxakedenne
 hanma e diine,
 koni e bira nɛn i ya fala gbansanna fɔxɔ ra,
 e yi i ya layirin kantan.
 10 E tan nan Yaxuba bɔnsɔnna xaranma
 i ya yamarine ma,
 e yi Isirayila kaane xaran i ya sariyan ma.
 E wusulanna gan,
 e saraxa gan daxine ba i ya saraxa ganden
 fari.
 11 Alatala xa e baraka.
 Ala xa barakan sa e keɲwanle birin yi.
 Ala xa e yeŋgeɲane sɛnbɛn ɲan.
 Ala xa e yaxune rabira
 alogo e nama fa nɔ keɛ sɔnɔn.”
 12 Musa falani ito nan ti Bunyamin
 bɔnsɔnna fe yi, a naxa,
 “Alatala xanuntenne nan ne ra.
 E luma nɛn Ala fɛma bɔɲɛ xunbenli,
 bayo a e ratangama nɛn waxatin birin,
 a mɔn yi lu e xɔn.”
 13 Musa falani ito nan ti Yusufu bɔnsɔnna
 fe yi, a naxa,
 “Alatala xa barakan sa e bɔxɔni.
 Ala xa xiila ragodo a ma keli kore.
 Ala xa tigi igen namini a ma keli bɔxɔni.
 14 Ala xa sogen xa fan e sansine ra,
 kike yo kike e bogine yi mɔ.
 15 Ala xa e xɛɛne rasabati
 geya bɔxɔ faɲine ma.
 16 Ala xa e bɔxɔn bogi seene fan.
 Ala naxan falan ti fɔtɔndini,
 a xa hinan Yusufu ra,
 a naxan sugandixi mangan na
 a ngaxakedenne tagi.
 17 Xunna kenla Yusufu xa.
 A sɛnbɛn gbo
 alo ɲingen dii tura singena,
 a fenne nan a yeŋgeɲo seene ra
 alo burunna ɲingena.
 A siyane birin nɔma nɛn
 han bɔxɔn danne.
 Efirami bɔnsɔnna wuli fu ganle nan ne ra.
 Manase bɔnsɔnna wuli wuli ganle nan ne
 ra.”
 18 Musa falani ito nan ti Sabulon
 bɔnsɔnna fe yi, a naxa,
 “Sabulon bɔnsɔnna, ɛ sɛwa yulayani.
 Isakari bɔnsɔnna, ɛ sɛwa ɛ bubune kui.

19 ɛ siyane xilima nɛn geyaan fari,
 ɛ saraxa tinxinxine ba.
 Amasɔtɔ ɛ ɛ balon sɔtɔma nɛn fɔxɔ igen
 nafunli,
 e nun hɛrisigen naxan fɔxɔ igen dɛ.”
 20 Musa falani ito nan ti Gadi bɔnsɔnna a
 fe yi, a naxa,
 “Ala xa na kanna baraka
 naxan Gadi a bɔxɔn nagboma ayi.
 Gadi dɔxi mɛnni alo yatan
 naxan suben suxu a a sanna nun a xunni
 bɔ.
 21 Gadi bata dahamu bɔxɔn findi a gbeen na
 alo mangan naxan tixi yamaan yeɛ ra.
 A bata Alatala fe ragidixin nakamali,
 a mɔn bata Alaa kitin sa Isirayila ma.”
 22 Musa falani ito nan ti Dan bɔnsɔnna fe
 yi, a naxa,
 “Dan luxi nɛn alo yata sɛnbɛma naxan
 kelima Basan bɔxɔni a tugan.”
 23 Musa falani ito nan ti Nafatali
 bɔnsɔnna fe yi, a naxa,
 “Nafatali rafan Ala ma han!
 Alatala barakan saxi a fe yi kati!
 Ala xa a bɔxɔn nagbo ayi sogegododeni
 e nun yiifanna ma.”
 24 Musa falani ito nan ti Aseri bɔnsɔnna
 fe yi, a naxa,
 “Ala xa Aseri baraka Yaxuba a diine ye.
 A ngaxakedenne xa hinan a ra.
 A turen xa gbo ayi
 han a yi a sanna maxa a ra.
 25 Ala xa ɛ taan so dɛɛn findi wuren nun
 sulan na.
 Ala xa kɛndɛyaan fi ɛ ma ɛ siimayaan birin
 yi.”
 26 Musa mɔn yi a fala,
 “Isirayilaa Ala maliga yo mi na.
 A kelima kore, a fa i mali.
 A kundani gidima a nɔrɔni.
 27 Habadan Ala nan i yigiyaden na,
 a habadan yiine nan nasoxi i bun.
 A i yaxune kedima nɛn i yeɛ ra,
 a naxa, ‘E halagi!’
 28 Isirayila dɔxɔma nɛn bɔɲɛ xunbenli.
 Ala Yaxuba bɔnsɔnna luma nɛn a danna,
 murutun nun manpa nɛnɛn yi gbo a
 bɔxɔni,
 xiila fan yi sa keli kore.
 29 Sɛwana ɛ xa, Isirayila kaane.
 ɛ maliga yo mi na siyane ye,
 Alatala naxan nakisima.

A tan nan ε ye masansan wure lefaan na,
 ε mali tiina,
 a tan nan findixi ε nɔ ti silanfanna ra.
 Ε yaxune e mafelenma nɛn ε yetagi,
 ε fan yi e taane kidene kala.”

34

Nabi Musa yi faxa

¹ Nabi Musa yi te Nebo geyaan fari, Moyaba mɛrɛmɛrɛni, han Pisiga geyana, naxan Yeriko taan yetagi. Alatala yi yamanan yiren birin yita a ra mɛnni, keli Galadi ma han sa dɔxɔ Dan yamanan na,

² e nun Nafatali a bɔxɔn birin, e nun Eframi nun Manase a bɔxɔna, e nun Yuda a bɔxɔna han fɔxɔ igen naxan sogegododeni,

³ e nun Negewi bɔxɔna, e nun Yurudɛn mɛrɛmɛrɛna, e nun Yeriko taan lanbanna, tugu bili taana, han sa dɔxɔ Soyari ra.

⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “I yɛɛn ti bɔxɔn na n na n kɔlɔ naxan ma fe ra Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa. N naxa, ‘N bɔxɔni ito fima ε yixɛtɛne ma nɛn.’ N bata a yita i ra, koni i mi soon na.”

⁵ Musa, Alatalaa walikɛɛn yi faxa mɛnni, Moyaba bɔxɔni, alo Alatala a fala kii naxan yi.

⁶ Ala yi a maluxun mɛrɛmɛrɛni, Moyaba bɔxɔni Beti-Peyori yetagi. Muxu yo mi a kolon a gaburun dɛnaxan yi han to.

⁷ Nabi Musa faxaxi a jɛɛ kɛmɛ jɛɛ mɔxɔjɛ nan ma. Koni, a mɔn yi seen toma a faɲin na, a sɛnbɛn fan mi yi ɲanxi.

⁸ Isirayila kaane yi Musa wuga Moyaba mɛrɛmɛrɛni xii tonge saxan han e yi yelin a ɲan feen ligɛ.

⁹ Nunu a dii Yosuwe yi lugoxi fe kolonna niin na bayo Musa bata yi a yiin sa a ma. Isirayila kaane yi a xuiin suxu, e mɔn yi Musa yamarine suxu Alatala naxanye fixi a ma.

¹⁰ Nabi gbɛtɛ yo munma mini Isirayila yamanani naxan maliga Nabi Musa ra. A yi falan tima Alatala xa yɛɛ nun yɛɛ.

¹¹ Alatala a xɛxi Misiran yamanani taxamasenne nun kabanakone nan ligadeyi Firawona nun a kuntigine nun a yamanan birin yɛɛ xɔri.

¹² Nabi Musa walixi sɛnbɛ magaxuxin nin Isirayila kaane birin yɛɛ xɔri.

Yosuwe Yosuwe a Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito naxan xili Yosuwe, a Kanan yamanan yenge feen nan yebama en xa e nun Isirayila kaane dɔxɔ Kanan yamanani kii naxan yi Yosuwe a mangayaan waxatini. Yosuwe nan dɔxɔ mangayani Musa funfuni. A fe dɔxɔde saxan nan yebama en xa.

- Kanan yamanan yenge fena (keli Yosuwe 1 ma han 12)

- Yamanani taxun fena (keli Yosuwe 13 ma han 21)

- E nun Yosuwe a siimayaan danna (keli Yosuwe 22 ma han 23).

Ala layirin naxan tongo Isirayila benbane xa Kanan bɔxɔn so feen na e yii, a mɔn naxan ma fe fala Musa xa, na rakamalixi taruxuni ito kui, a yi bɔxɔn so Isirayila yamaan yii. Kanan yamanan yenge feen taruxun tiden gbo alo Isirayila mini fena Misiran yi. Taruxuni ito fan a yitaxi a Ala barakan sama a yamana fe yi nen, a nɔn nun xunna kenla fi e ma.

Kanan yamanan tongo feen nun a yitaxun feen nan toma taruxuni ito yi. Kitabun yireni ito Ala tinxinyaan nan yitama bayo Alaa tuli saan nakamalima nen. Ala to tinxin, a yamaan fan lan e xa e sɔbe so a fe ma. Ala a fala nen Isirayila kaane xa a e xa Kanan kaane birin faxa alogo Kanan kaane nama e ti suxure batun ma. Nanara, Yosuwe mɔn yi sariya layirina fe rabira yamaan ma, e yi de xuiin tongo kenenni, a yi e rawekile alogo e nama bira tantanni. Taruxun naɲanxi na nan ma a sora mɔxɔɲen nun naaninden. Yamaan yi bira Ala fɔxɔ ra.

Na kiini, Isirayila kaane taruxu xunkuyen yi fɔlɔ e bɔxɔni. A yi findi maxɔdinna ra yeye, xa Ala tinɲe na bɔxɔn mɔn yi lu e yii. Fɔ e keden kedenna birin xa lu Ala fɔxɔ ra, bɔxɔn yi lu bɔɲe xunbenli.

Yosuwe yi findi yamaan yerratiin na

¹ Alatalaa walikɛɛn Musa faxa xanbini, Alatala yi a fala Nunu a dii Yosuwe xa, Musa mali muxuna, a naxa,

² “N ma walikɛɛn Musa bata faxa. Iki, keli, i Yurudɛn baani gidi, i tan nun yamani

ito birin. E siga na bɔxɔni n denaxan soma Isirayila kaane yii.

³ E na e sanna ti denaxan birin yi, n menna soma nen e yii, alo n na a fala Musa xa kii naxan yi.

⁴ E bɔxɔn danne fɔlɔma tonbon yiren nin, sa dɔxɔ Liban geyane ra, siga Efirati baa belebelen ma, na bunna nɛɛn, Xitine bɔxɔn birin sa dɔxɔ Fɔxɔ Ige Gbeen na naxan so-gegododen binni.

⁵ Muxu yo mi nɔe i yee ratiye i ya siimayani. N luma nen i xɔn alo n yi Musa xɔn kii naxan yi. N mi i rabɛɲɲe, n mi n me i ra.

⁶ I wɛkile, i sɛnbɛ so! Amasɔtɔ n na n kɔlɔxi yamanan naxan so fe ra e benbane yii, na findima yamani ito kɛɛn na i tan nan baraka yi.

⁷ I wɛkile, i sɛnbɛ so han! I yengi dɔxɔ sariyani ito birin xɔn ma. N ma walikɛɛn Musa sariyan naxan birin yamarixi i ma, i xa ne suxu. I nama a fata a ma yiifanna ma, hanma kɔmenna ma alogo i xa nɔn sɔtɔ i na siga dɛdɛ.

⁸ Sariya kitabuni ito fala xuiin nama ba i dɛ. Iyengi dɔxɔ a xɔn ma kɔɛɛn nun yanyina alogo i xa a birin suxu. Naxan birin sɛbɛxi a kui, i xa na liga, alogo i ya feen birin xa sɔnɔya, i nɔn sɔtɔ.

⁹ I nama ɲinan n ma yamarin xɔn: I wɛkile, i sɛnbɛ so! I nama kuisan, i nama gaxu, bayo i na siga dɛdɛ, Alatala i ya Ala luma i xɔn nen.”

¹⁰ Yosuwe yi yamarini ito so yamaan xunne yii, a naxa,

¹¹ “E daaxaden birin yisiga, e sa yamarini ito rali yamaan ma, e naxa, ‘E fandane yitɔn bayo xii saxan na dangɔ e Yurudɛn baani gidima nen alogo e xa na bɔxɔn masɔtɔ Alatala e Ala denaxan soma e yii.’ ”

¹² Yosuwe yi a fala Rubɛn bɔnsɔnna muxune nun Gadi bɔnsɔnna muxune nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna xa, a naxa,

¹³ “Alatalaa walikɛɛn Musa yamarin naxan so e yii, na fe xa rabira e ma, a to a fala, a naxa, ‘Alatala, e Ala bata matabun fi e ma. A bata bɔxɔni ito so e yii.’ ”

¹⁴ E ɲaxanle nun e diine nun e xuruseene luma nen na bɔxɔni Musa denaxan soxi e yii Yurudɛn baani kidi ma. Koni e tan sofane

tima nɛn ɛ ngaxakedenne yɛɛ ra ɛ nun ɛ yɛngɛ so seene, ɛ yi e mali yɛngɛ sodeni

¹⁵ han Alatala yi matabun fi ɛ ngaxakedenne fan ma alo ɛ tan, han e fan bɔxɔn masɔtɔ waxatin naxan yi Alatala dɛnaxan soma e yii, ɛ Ala. Na xanbi ra, ɛ mɔn yi xɛtɛ ɛ bɔxɔni dɛnaxan findixi ɛ konna ra Alatalaa walikɛɛn Musa naxan soxi ɛ yii Yurudɛn kidi ma, sogeteden binni.”

¹⁶ E yi Yosuwe yabi, e naxa, “I nxu yamarixi feen naxan birin na, nxu a birin ligama nɛn. I na nxu xɛ dɛdɛ yi, nxu sigɛ.

¹⁷ Nxu i xuiin suxuma nɛn feen birin yi alo nxu Musa xuiin suxu kii naxan yi. Alatala i ya Ala xa lu i xɔn alo a lu Musa xɔn kii naxan yi.

¹⁸ Muxu yo murutɛ i xuiin ma, a mi i ya falan suxu, i feen naxan birin yamarima, na kanna faxama nɛn. I tan xa i wɛkilɛ tun, i yi i sɛnbɛ so!”

2

Xɛra firinne fe Yeriko taani

¹ Nunu a dii Yosuwe yi xɛra firin nasiga keli Sitimi siga Yeriko taani, a e xa sa taan nakɔrɔsi wundoni. A yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yeriko taan nun a rabilinna matodeni.” E yi siga, e sa so yalunde ɲaxanla nde konni naxan yi xili Raxabi. E yi yigiya na.

² Muxune yi sa a fala Yeriko taan mangan xa, e naxa, “I bata a to, Isirayila kaana ndee bata fa kɛɛn na bɔxɔni ito rakɔrɔsideni.”

³ Nayi, Yeriko taan mangan yi xɛraan nasiga a faladeni Raxabi xa, a naxa, “Xɛmɛn naxanye soxi i konni, ne ramini, bayo e faxi yamanan birin nan nakɔrɔsideyi.”

⁴ Koni ɲaxanla bata yi na xɛmɛ firinne luxun. A fa a fala mangana xɛrane xa, a naxa, “Nɔndin nan a ra, na xɛmɛne fa nɛn n konni, koni n mi yi e keliden kolon.

⁵ E siga nɛn ɲinbanna ra, taan so dɛɛn balan waxatini. E sigaxi dɛdɛ, n mi a kolon. E e sagatan xulɛn, ɛ e suxuma nɛn.”

⁶ Raxabi bata yi sa e luxun gɛsɛ bili xarene bun kore banxin xuntagi.

⁷ Sagatan tiine yi siga e fɔxɔ ra Yurudɛn baan kiraan xɔn han baan gidideni. Sagatan tiine mini nɛn tun, e yi taan so dɛɛn balan.

⁸ Benun xɛrane xa sa e sa, Raxabi yi te banxin fari e fɛma.

⁹ A yi a fala e xa, a naxa, “N na a kolon a Alatala bata nxɔ bɔxɔn so ɛ yii. E yɛragaxu gbeen bata nxu suxu! Yamanan muxune birin bata yilanyilan ɛ yɛɛ ra,

¹⁰ bayo nxu bata a mɛ a Alatala Gbala Baani xara nɛn ɛ yɛɛ ra, ɛ yi minima Misiran yi waxatin naxan yi. Nxu mɔn bata a mɛ ɛ feen naxan liga Amorine manga firinne ra, naxanye yi Yurudɛn kidi ma, Sixɔn nun Ogo. E yi e raxɔri.

¹¹ Nxu to na feen mɛ, nxu bɔɲɛn yi kala. Limaniyaan yi ba birin yii ɛ fe ra, bayo Alatala ɛ Ala nan Ala ra kore xɔnna ma dɛnaxan yite, e nun bɔxɔ xɔnna ma dɛnaxan yigodo.

¹² Iki, ɛ ɛ kɔlɔ n xa Alatala yi fa fala a ɛ n ma denbayani suxuma nɛn hinanni alo n na ɛ yisuxi kii naxan yi. E taxamasenna so n yii naxan mi kalɛ

¹³ alogo ɛ xa n fafe nun n nga nun n xunyeɛne nun n tadane lu e nii ra e nun e muxune birin, ɛ yi nxu ratanga faxan ma.”

¹⁴ Na xɛmɛ firinne yi a fala Raxabi xa, e naxa, “Nxu bata nxu kɔlɔ nxu niini i xa, koni i nama feni ito fala muxɛ xa de! Alatala na bɔxɔni ito so nxu yii waxatin naxan yi, nxu fan ɛ yisuxuma nɛn hinanna nun lannayani.”

¹⁵ Raxabi yi na xɛmɛ firinne ragodo lutin ma banxin foye soden na, bayo a banxin foye soden yi minixi taan nabilinna yinna fari ma.

¹⁶ Raxabi yi a fala e xa, a naxa, “E siga gɛyaan binni, ɛ sa ɛ luxun mɛnni han xii saxan han ɛ sagatan muxune yi xɛtɛ, xanamu e ɛ toma nɛn. Na xanbi ra, ɛ yi ɛ kiraan suxu.”

¹⁷ Na xɛmɛne yi a fala Raxabi xa, e naxa, “I nxu rakɔlɔxi naxan na, nxu fan bata tin na ma.

¹⁸ Koni, nxu na so ɛ yamanani, fɔ i xa luti gbeeli ito xidi banxin foye soden na, i nxu ramixi dɛnaxan na. E nun mɔn, fɔ i xa i ya denbayaan malan i fɛma i ya banxin kui, i fafe nun i nga nun i tadane nun i xunyeɛne.

¹⁹ Xa naxan mini i ya banxin kui, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma, na mi nxu tan ma. Koni xa nxɔ muxuna nde a yiin din i ya muxuna nde ra i fɛma banxin

kui, xa na kanna faxa, na goronna nxu tan nan xun ma.

²⁰ Koni xa i nxo fe fala muxuna nde xa, nayi, i nxu rakoloxi feen naxan na, nxu mi na ligand de!”

²¹ Raxabi yi a fala, a naxa, “Ala xa e falan nakamali.” A yi xemeene bejin, e yi siga. A yi luti gbeela xidi banxin foye soden na.

²² E yi siga, e sa geyaan li, e yi e luxun menni xii saxan, han sagatan tiine yi xete. E sagatan muxune yi e fen kiraan xon han, koni e mi e to.

²³ Xeme firinne yi fa godo geyaan fari, e yi baani gidi, e sa Nunu a dii Yosuwe li. Feen naxan birin e soto, e yi ne yeba a xa.

²⁴ E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “Alatala bata na boxon birin so en yii yati! Men kaane birin yilanyilanxi en yee ra.”

3

Yuruden baani gidi fena

¹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi kurun kele Sitimi yi, e sa Yuruden baan li. E yi xi menni benun e xa gidi waxatin naxan yi.

² Xii saxande loxoni, kuntigine yi yamaan daaxaden birin yisiga.

³ E yi yamarini ito rali yamaan ma, e naxa, “E na Alatala e Alaa Layiri Kankiraan* to waxatin naxan yi, e nun saraxaraliin naxanye a maxalima naxanye kelixi Lewi bansonni, e keli, e yi bira a foxo ra.

⁴ Nayi, e siga kiraan kolonma nen, bayo e munma yi dangu na kiraan xon singen. Koni nongonna ye wuli firin joxon xa lu e tan nun kankiraan tagi. E nama e maso a ra.”

⁵ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E e yete rasarijan, bayo tila Alatala kabanako feene ligama nen e tagi.”

⁶ Yosuwe yi a fala saraxaraline xa, a naxa, “E Layiri Kankiraan tongo, e dangu yamaan yee ra.” E yi Layiri Kankiraan tongo, e ti yamaan yee ra.

⁷ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “N na i findi foloma nen muxu gbeen na to Isirayila kaane birin yetagi, alogo e xa a kolon a en birin na a ra alo nxu nun Musa yi a ra kii naxan yi.

⁸ I tan xa yamarini ito so saraxaraline yii naxanye Layiri Kankiraan xalima, i naxa, “E na Yuruden baa deen li, e godo, e ti a xore ra.”

⁹ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E maso be, e yi e tuli mati Alatalaa falan na, e Ala.”

¹⁰ Yosuwe mon naxa, “Feni ito nan ligama alogo e xa a kolon habadan Ala e tagi. A tan nan Kanan kaane nun Xitine nun Xiwine nun Perisine nun Girigasane nun Amorine nun Yebusune kedima e yee ra.

¹¹ E bata a to, dunuɓa birin Marigina Layiri Kankiraan nan tixi e yee ra Yuruden baani gidideni.

¹² Iki e xeme fu nun firin sugandi Isirayila banson fu nun firinne tagi. Banson keden, muxu keden.

¹³ Saraxaraliin naxanye dunuɓa birin Marigina Alatalaa Kankiraan xalima, ne neen fa e sanne ti Yuruden baa igeni tun, Yuruden igen bolonma nen a tagi. Igen naxan yi godoma, na yi lu malanje yire kedenni.”

¹⁴ Yamaan to mini e bubune kui alogo e xa Yuruden baani gidi, saraxaraliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi ti yamaan yee ra.

¹⁵ Yuruden baan yi fema nen se xaba waxatine birin yi. Saraxaraliin naxanye yi kankiraan xalima, ne to Yuruden baan li, e sanne ti igeni,

¹⁶ igen naxan yi godoma, na yi dan, a lu malanje yire kedenni wulani Adama taani naxan Saratan fema. Igen naxan yi godoma Foxo Ige Darani, daraan naxan mon xili Araba Darana, na birin yi xara. Yamaan yi gidi Yeriko taan yetagi.

¹⁷ Saraxaraliin naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima, ne yi lu tixi baan xude wuli yi xareni Yuruden tagi. Isirayila birin yi gidi xaren na, han Isirayila bansonna birin yi yelin baani gide.

4

Geme fu nun firinne fe

¹ Yamaan birin to yelin Yuruden baan gide, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

² “E xeme fu nun firin tongo yamaan ye, banson keden, muxu keden.

* 3:3: 3.3Layiri Kankirana fe mon sebexi Xorɓaan 25.10-22 kui.

³ E xa e yamari e xa gẽmẽ fu nun firin tongo Yurudẽn baan xude wunla ra saraxaraline yi tixi dẽnaxan yi. E e xali, ẽ sa e sa ẽ to xideni.”

⁴ Yosuwe yi xẽmẽ fu nun firin xili a bata yi naxanye sugandi Isirayila yamaan yẽ, bõnsõn keden, muxu keden.

⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, “E dangu Alatala ẽ Alaa Layiri Kankiraan yẽtagi, ẽ siga Yurudẽn baan tagini. E tan muxu keden kedenna birin xa gẽmẽ keden keden tongo ẽ tungunna fari lan Isirayila kaane bõnsõnne xasabin ma,

⁶ alogo na xa findi taxamasenna ra ẽ tagi. E diine fama ẽ maxõdindeni nẽn tila, e naxa, ‘Gẽmẽni itoe findixi nanse ra ẽ tan xa?’

⁷ E a falama nẽn e xa, ẽ naxa, ‘Ito nan a yitaxi a Yurudẽn igen bolon nẽn Alatalaa Layiri Kankiraan yẽẽ ra. A to Yurudẽn baan gidi, baa igen birin yi bolon. Gẽmẽni itoe na feen nan nabirama Isirayila kaane ma han habadan.’ ”

⁸ Yosuwe naxan yamari Isirayila kaane ma, e yi na liga. E yi gẽmẽ fu nun firinne tongo Yurudẽn baan tagi, alo Alatala a fala Yosuwe xa kii naxan yi, naxan yi lanxi Isirayila bõnsõnne xasabin ma. E yi e xali yamaan daaxadeni, e sa e sa mẽnni.

⁹ Yosuwe mẽn yi gẽmẽ fu nun firin dõxõ Yurudẽn baan xude wunla ra Layiri Kankiraan maxali muxune yi tixi dẽnaxan yi. E mẽn na yi han to.

¹⁰ Saraxaraliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi lu tixi Yurudẽn baan xude wunla ra han yamaan yi yelin Alatalaa yamarine birin nakamale Yosuwe bata yi naxanye fala e xa alo Musa fan Yosuwe yamari naxanye ra. Yamaan yi e mafura gide.

¹¹ Yamaan birin to yelin danguẽ, Alatalaa Layiri Kankiraan nun saraxaraline yi dangu yamaan yẽtagi.

¹² Rubẽn bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yi dangu Isirayila yamaan yẽẽ ra e nun e yengẽ so seene alo Musa a fala e xa kii naxan yi.

¹³ Fayida sofa wuli tonge naanin jõxõndõn yi dangu Alatala yẽtagi yengẽso xinla ma, siga Yeriko mẽrẽmẽrẽne binni.

¹⁴ Na lõxõni, Alatala yi Yosuwe findi muxu gbeen na Isirayila kaane birin yẽtagi. E yi a binya a siimayaan birin yi alo e Musa binya kii naxan yi.

¹⁵ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

¹⁶ “Saraxaraliin naxanye Layiri Sereya Kankiraan xalima, ne yamari, e xa te Yurudẽn baani.”

¹⁷ Yosuwe yi saraxaraline yamari, a naxa, “E te Yurudẽn baani.”

¹⁸ Saraxaraliin naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima, ne to te Yurudẽn baani, e yi e sanna bama igeni waxatin naxan yi te xaren na, baa igen mẽn yi xetẽ a kiini, a mẽn yi dangu fõlõ alo a singeni. Yurudẽn baan birin mẽn yi findi fufaan na.

¹⁹ Yamaan te Yurudẽn baani jẽẽn kike singen xii fuden nan ma. E yi sa e daaxadeni tẽn Giligali taani, Yeriko sogeteden binni.

²⁰ E gẽmẽ fu nun firinna naxanye tongo Yurudẽn baani, Yosuwe yi ne dõxõ Giligali taani.

²¹ A yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa ẽ diine ẽ maxõdin waxati famatõni, e naxa, ‘Nanse gẽmẽni itoe ra?’

²² ẽ e xaranma ito nan ma, ẽ naxa, ‘Isirayila kaane Yurudẽn baani gidi nẽn a yixaraxin na.’

²³ Amasõtõ Alatala ẽ Ala Yurudẽn baani ito xõri nẽn ẽ yẽẽ ra, han ẽ yi gidi alo Alatala ẽ Ala Gbala Baan liga kii naxan yi, a yi a xõri en yẽẽ ra han en yi gidi.

²⁴ A na feen ligaxi nẽn alogo dunupã siyane birin xa a kolon a Alatala sẽnben gbo. E nun mẽn ẽ xa gaxu Alatala ẽ Ala yẽẽ ra habadan.”

5

Gaan tiin nun Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla fe

¹ Amorine mangan naxanye yi Yurudẽn kidi ma sogegododen binni, e nun Kanan kaane mangan naxanye birin fõxõ igen dẽ, ne to a mẽ, Alatala bata Yurudẽn baani xara Isirayila kaane yẽẽ ra han e birin yi gidi, e bõjẽn yi kala, e yilanyilan Isirayila kaane yẽẽ ra.

² Na waxatini, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Gẽmẽn nafala filene ra, i Isirayila xẽmẽne banxulan.”

³ Yosuwe yi gəmənen nafala filene ra, a yi Isirayila xəmene banxulan. E yi na geyaan xili sa banxulan tidena.

⁴ Yosuwe na liga feni ito nan ma. Xəmən naxanye birin keli Misiran yamanani, sofane birin, ne faxa nən tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi.

⁵ Xəmən naxanye birin keli Misiran yi, ne birin yi banxulanxi, koni naxanye birin bari tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi, ne sese mi yi banxulanxi.

⁶ Isirayila kaane lu nən tonbonni jɛɛ tonge naanin sigatini, han na xəmene birin yi yelin faxe naxanye yi nəɛ yengen soe e mini Misiran yamanani waxatin naxan yi, naxanye tondi Alatala xuiin name. Alatala yi a kələ, a e mi fa na bəxən toɛ Alatala bata yi a kələ e fafane xa naxan ma fe ra a xa a so en yii, kumin nun nənən gbo bəxən naxan yi.

⁷ Ala yi e diine tongo e funfuni. Yosuwe ne nan banxulan, bayo e mi yi banxulanxi kira yi.

⁸ Yamaan xəmene birin yelin xanbini banxulanjɛ, e yi e raxara daaxadeni han e yi kəndəya.

⁹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “N bata Misiran kaane marayagin masiga ɛ ra.” Nanara, e yi mənna xili sa Giligali han to.

¹⁰ Isirayila kaane yi daaxa Giligali, e Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla* raba mənni kiken xi fu nun naaninde ləxən jɪnbanna ra Yeriko mɛrɛmɛrɛne ma.

¹¹ Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla kuyebaana yəteni, e yi yamanan sansi bogine don, buru ratetaren nun sansi xəri gilixine.

¹² E to yamanan bogi seene don, na kuye bani, Isirayila kaane mi fa Manna donseen† don daxi yo sətə sənən. E yi Kanan bəxən bogi seene don na jɛɛn na.

Malekan yi mini Yosuwe xa

¹³ Yosuwe to Yeriko taan li, a yi a yɛɛn nakeli, a yi xəmənə nde to tixi a yɛtagi, a silanfanna suxi a yii.‡ Yosuwe yi a ralan,

a a maxədin, a naxa, “I nxu tan nan xa ba, hanma nxu yaxune?”

¹⁴ A yi Yosuwe yabi, a naxa, “Muxu yo. Alatalaa gali xunna nan n na. N bata fa.” Yosuwe yi bira, a yi a yɛtagin lan bəxən ma a binya feen na, a fa a fala a xa, a naxa, “N kannan nanse falama a walikɛɛn xa?”

¹⁵ Alatalaa gali xunna yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “I ya sankidine ba i sanni, bayo i tixi yire sarɪɪnaxin nin.” Yosuwe yi na liga.

6

Yosuwe yi Yeriko taan suxu

¹ Yeriko taan sodene birin balanxin nan yi a ra Isirayila kaane fe ra. Muxe mi yi minima, muxe mi yi soma.

² Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “A mato, n bata Yeriko taan nun a mangan nun a sofa fangamane so i yii.

³ ɛ nun i ya sofane xa taan nabilin sanja ma keden ləxə keden. ɛ xa na liga xii sennin bun ma.

⁴ Saraxaraliin muxu solofere xa konton feri solofere tongo xətane ra, e yi ti Layiri Kankiraan yɛɛ ra. A xii soloferede ləxəni, ɛ taan nabilin sanja ma solofere, saraxaraline xa lu xətane fɛ.

⁵ E na xətane fe waxatin naxan yi, ɛ yi a xuiin mɛ, yamaan birin xa sənəxə gbeen nate. Nayi, yinna naxan taan nabilinxi, na birama nən a yɛtɛ ra, yamaan birin yi e tinxin taan na e so keden na.”

⁶ Nunu a dii Yosuwe yi saraxaraline xili, a a fala e xa, a naxa, “ɛ Layiri Kankiraan tongo. ɛ saraxarali solofere ti Alatalaa Kankiraan yɛɛ ra konton feri solofere suxi naxanye yii xətane ra.”

⁷ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “ɛ siga, ɛ sa sigan ti taan nabilinni. Kantan muxuna ndee xa dangu Alatalaa Kankiraan yɛɛ ra.”

⁸ Yosuwe a fala yamaan xa kii naxan yi, e yi a liga na kiini. Saraxarali solofere yi siga xəta solofere fɛ Alatala yɛtagi. Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune yi bira e fəxə ra.

⁹ Kantan muxun yɛɛ ra xiine yi sigan tima saraxaraline yɛɛ ra naxanye yi xətane

* **5:10: 5.10Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nən Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kəɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xəɾəyaan 12.1-13 kui. † **5:12: 5.12Manna donsena** a fe mato Xəɾəyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. ‡ **5:13: 5.13Silanfanna:** Sofane yengəso dɛgɛmana.

fema. Kantan ti dɔnxɛne yi bira kankiraan maxali muxune fɔxɔ ra. E yi sigan tima xɔta xuiin nan ma.

¹⁰ Yosuwe bata yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa, “Ɛ nama sɔnxɔn nate, ɛ nama ɛ xuini te, ɛ nama fala yo ti fɔ n na a fala ɛ xa lɔxɔn naxan yi. Na waxatini, ɛ sɔnxɔn nate!”

¹¹ E yi taan nabilin Alatalaa Kankiraan na sanja ma keden. Na xanbi ra, e yi xɛtɛ yamaan daaxadeni, e yi xi mɛnni.

¹² Yosuwe yi keli subaxa, saraxaraline yi Alatalaa Kankiraan tongo.

¹³ Saraxarali soloferene yi siga xɔta soloferene fɛ Alatalaa Kankiraan yɛɛ ra. Kantan muxun yɛɛ ra xiine yi tixi e yɛɛ ra. Kantan ti dɔnxɛne fan yi biraxi Alatalaa Kankiraan maxali muxune fɔxɔ ra. E yi sigan tima xɔta xuiin nan ma.

¹⁴ E yi taan nabilin dɔxɔɲa keden a xi firinde lɔxɔn fan yi. Na xanbi ra, e yi xɛtɛ yamaan daaxadeni. E yi na liga xii sennin.

¹⁵ A xii soloferede lɔxɔni, e yi keli subaxani, e mɔn yi taan nabilin na kiini dɔxɔɲa ma solofere. E taan nabilin na lɔxɔ keden peen nin sanja ma solofere.

¹⁶ Nayi, e to a rabilin a dɔxɔde solofere-den, saraxaraline yi xɔtane fe. Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “Ɛ sɔnxɔn nate, bayo Alatala bata taan so ɛ yii.

¹⁷ Alatala bata halagin nagidi taani ito nun a yi seene birin ma, fɔ Raxabi keden peena, yalunde ɲaxanla, na nan kisima e nun muxun naxanye birin sa luma a banxin kui, bayo a en ma xɛrane yigiya nɛn en naxanye xɛ.

¹⁸ Koni ɛ a liga ɛ yeren ma. Ɛ yɛtɛ ratanga se halagi daxine ma alogo ɛ nama na sese xali, xanamu, ɛ halagin nun gbalon nafama Isirayila yamaan daaxadeni nɛn.

¹⁹ Gbetin nun xɛmaan nun muran sula daxine nun wure muranne birin nasariɲanxi Alatala nan xa, fɔ e xa ramara a nafulu ramaraden nin.”

²⁰ Yamaan yi sɔnxɔn nate. Saraxaraline yi xɔtane fe. Yamaan to xɔta xuiin mɛ, e yi sɔnxɔ gbeen nate, taan nabilinna yinna yi bira a yɛtɛ ra. Yamaan yi e tinxin taan na, e so keden na. E yi taan suxu.

²¹ E yi taan halagi Ala xa, e mɛn kaane birin faxa silanfanna ra, xɛmɛn nun

ɲaxanla, dii ɲɔrɛn nun fonna, hali ɲingene nun yɛxɛɛne nun sofanle.

²² Xɛmɛ firinna naxanye siga yamanan nakɔrɔsideni, Yosuwe bata yi a fala ne xa, a naxa, “Ɛ siga na yalunde ɲaxanla banxini. Ɛ sa a ramini e nun a muxune birin, alo ɛ ɛ kɔlɔ a xa kii naxan yi.”

²³ Banxulan firinna naxanye yamanan nakɔrɔsi wundoni, ne yi siga, e sa Raxabi ramini banxini e nun a fafe nun a nga nun a tadane nun a xunyɛne nun a muxune birin e nun a xabilan birin, e yi e ramini, e e radɔxɔ Isirayila yamaan daaxaden dɛxɔn.

²⁴ Isirayila kaane yi taan gan e nun a yi seene birin, fɔ gbeti nun xɛmaan nun muran sula daxine nun wure muranne. Ne yi ramara Alatalaa banxin nafulu ramaradeni.

²⁵ Yosuwe yi yalunde ɲaxanla Raxabi ratanga, e nun a denbayaan nun a muxune birin amasɔtɔ Yosuwe xɛraan naxanye rasiga Yeriko taan nakɔrɔsideni, a ne yigiya nɛn. A mɔn dɔxi Isirayila kaane tagi han iki.

²⁶ Na waxatini, Yosuwe yi a kɔlɔ falani ito ma, a naxa, “Dangan na kanna xa Alatala yɛtagi naxan na Yeriko taan ti. Na kanna na a ti fɔlɔ, a bɔnɔma a dii singeni nɛn. A na taan so dɛɛn ti, a bɔnɔ a bolokadani.”

²⁷ Alatala yi lu Yosuwe xɔn. A xinla yi yamanan birin suxu.

7

Akan yulubin naxan liga

¹ Isirayila kaane tinxintareyaan liga nɛn Ala ra, e yi se halagi daxine tongo. Karimi a dii xɛmɛ Akan nan na sena ndee tongo Ala tɔnna dɔxɔ naxanye tongo fe ra. Sabidi nan Karimi sɔtɔ. Sera nan Sabidi sɔtɔ. Sera keli Yuda bɔnsɔnna nin. Alatala yi xɔlɔ Isirayila kaane ma han!

² Yosuwe yi xɛrane rasiga keli Yeriko siga Ayi taani, taan naxan Beti-Aweni dɛxɔn ma, Betɛli taan sogeteden binni. A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ siga, ɛ sa yamanan nakɔrɔsi.” Na xɛmɛne yi siga Ayi taana fe rakɔrɔsideni.

³ E yi xɛtɛ Yosuwe fɛma, e yi a fala, e naxa, “Hali yamaan birin mi siga Ayi taan yɛngɛdeni, fɔ muxu wuli firin hanma muxu wuli saxan ɲɔxɔn gbansan. Ne Ayi kaane

nɔɛ nɛn. Hali i mi yamaan birin naxadan, bayo en yaxune mi wuya.”

⁴ Nayi, muxu wuli saxan yate yi siga, koni e yi sa e gi Ayi kaane bun yengeni.

⁵ Ayi kaane yi muxu tonge saxan e nun sennin faxe e ye. Ayi kaane yi e kedi keli taan so deen na han Sebarimi. E yi siga e faxe geya godon na. Isirayila yamaan bonen yi kala, e yigitεge.

⁶ Yosuwe yi a dugine yibo a ma, a bira, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma Alatalaa Kankiraan yetagi han jinbanna ra, e nun Isirayila fonne. E yi burunburunna sa e xunni sununi.

⁷ Yosuwe yi a fala, a naxa, “N Marigina Alatala, nanfera i a ragidixi yamani ito xa Yuruden baani gidi, i yi nxu so Amorine yii alogo i xa nxu halagi? Hali nxu yi lu Yuruden baan men binni nun!”

⁸ N Marigina, n fa nanse falama iki, Isirayila kaane to bata e gi e yaxune yee ra?

⁹ Kanan kaane nun yamanan muxun bonne feni ito mema nen, e yi nxu rabilin, e nxu xinla jan bɔxɔ xɔnni ito ma. Nayi, i tan fa nanse ligama i xili binyena fe ra?”

¹⁰ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Keli, i yetagin lanxi bɔxɔn ma nanfera?”

¹¹ Isirayila bata yulubin liga. E bata layirin kala n na e yamari naxan na. E bata se halagi daxina ndee tongo. E bata mujan ti, e a feen luxun, e seene luxun e goronne kui.

¹² Nanara, Isirayila kaane mi fa nɔɛ tiye e yaxune yee ra. E e gima nen e yee ra, bayo e fan yeteen bata findi muxu halagi daxine ra. N mi fa luye ε xɔn, xa ε mi se halagi daxine raxori ε tagi.

¹³ Keli, i yamaan nasarijan. I yi a fala, i naxa, ‘E yete rasarijan tila fe ra. Amasoto Alatala Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Se halagi daxine ε tagi. Isirayila kaane, ε mi nɔɛ tiye ε yaxune yee ra, fanni ε mi na seene ba ε tagi.

¹⁴ Xɔtɔnni ε fa n yetagi bɔnsɔn yeen ma. Alatala na bɔnsɔnna naxan yita, ne yi e maso xabila yeen ma. Alatala na xabilan naxan yita, ne yi e maso denbaya yeen ma. Alatala na denbaya naxan yita, ne yi e maso keden keden yeen ma.

¹⁵ Naxan na suxu, a li se halagi daxine a yii, na kanna xa gan e nun a yii seene birin, bayo a bata Alatalaa layirin kala, a yi kalan ti Isirayila yamaan birin ma!”

¹⁶ Xɔtɔn xɔtɔn, Yosuwe yi keli, a yi Isirayila kaane maso bɔnsɔn yeen ma. Masensenna yi Yuda bɔnsɔnna suxu.

¹⁷ A yi Yuda xabilane muxune maso, masensenna yi Sera xabilan suxu. A yi Sera xabilan muxune maso denbaya yeen ma, masensenna yi Sabidi suxu.

¹⁸ A yi Sabidi a denbaya xunne maso, a yi Akan suxu, Karimi a dii xemena. Sabidi nan Karimi soto. Sera yi Sabidi soto keli Yuda bɔnsɔnni.

¹⁹ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “N ma diina, ɔndin fala Alatalaa binyena fe ra, Isirayilaa Ala. I yi a tantun. I naxan ligaxi, a fala n xa. I nama a luxun n ma.”

²⁰ Akan yi Yosuwe yabi, a naxa, “Nɔndin na a ra. N tan nan yulubin ligaxi Alatala ra, Isirayilaa Ala. N ni ito nan ligaxi:

²¹ N Sinari kaane doma gbeena nde to nen se suxine ye, naxan yi tofan han, e nun gbeti gbanan kemε firin, e nun xemaan kilo tagi. E xɔnla yi n suxu, n yi e tongo. E sa bitinxi n ma bubun kui. Gbetin saxi bonne bun ma.”

²² Yosuwe yi xerane rasiga e giye bubun kui, e yi sa seene li luxunxi, gbetin yi saxi seen bonne bun ma.

²³ E yi a birin tongo bubuni, e siga e ra Yosuwe nun Isirayila kaane fema. E yi e sa Alatala yetagi.

²⁴ Yosuwe nun Isirayila birin yi Sera a dii Akan tongo e nun gbetin nun doma gbeen nun xemaan nun a dii xemene nun a dii temene nun a jingene nun a sofanle nun a xuruseene nun a bubun nun a yii seen birin, e siga e ra Akori lanbanni.

²⁵ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “I bata naxankatan nafa nxu ma, Alatala i fan naxankatama nen to.” Isirayila kaane birin yi a magɔlɔn, e nun bonne, e yi e gan.

²⁶ E yi gεmε gbegbe malan Akan fari. Han to na gεmεne malanxi na. Alatala yi xete a xɔlɔn fɔxɔ ra. Nanara, menna xili nen Akori lanbanna han to.*

* 7:26: 7.26Akori bunna nen fa fala “Kɔntɔfinla.”

8

Isirayila kaane yi Ayi taan tongo

¹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Hali i nama gaxu, i nama yigitege. Ganla birin tongo, i sa Ayi taan yenge. A mato, n bata Ayi mangan so i yii e nun a yamaan birin nun a taan nun a bɔxɔna.

² I Ayi taan nun a mangana feen ligama nen alo Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. Koni iki, ε nɔε e yii seene nun e xuruseene tonge nen. Maraterena yengeni tɔn taa xanbin na.”

³ Yosuwe nun ganla birin yi keli, e siga Ayi taan yengedeni. Yosuwe yi sofa yebaxin muxu wuli tonge saxan sugandi, a yi e rasiga kɔεen na.

⁴ A yi yamarini ito so e yii, a naxa, “Nba, ε sa ε luxun taa xanbin na ε maraterena yengeni tɔn. E nama ε makuya taan na. E yitɔnxin xa lu mɛnni.

⁵ Nxu nun ganla nxu masoma nen taan na. Taan muxune na mini waxatin naxan yi nxu yengedeni, nxu yi nxu gi e bun alo naxan liga a singeni.

⁶ E sigama nen nxu kedε han nxu makuya taan na. Nayi, e mirima nen, a nxu nxu gima e bun nen alo a fɔlɔni.

⁷ Nayi, ε yi mini ε luxundeni, ε yi din taan na. Alatala, ε Ala a soma nen ε yii.

⁸ E na taan suxu, ε tɛen so a ra. E na birin liga alo Alatala a falaxi kii naxan yi. N bata na yamari ε ma.”

⁹ Yosuwe yi e rasiga, e sa e luxun Ayi taan nun Beteli taan longonna ra, Ayi taan sogegododen binni a yenge xinla ma. Yosuwe tan yi xi yamaan tagi.

¹⁰ Yosuwe yi keli subaxa, a yi a sofane mato. E nun Isirayila fonne birin yi ti yamaan yεε ra, siga Ayi taani.

¹¹ A ganla birin yi siga, han e sa taan li. E yi daaxadeni tɔn Ayi kɔmɛn fɔxɔni, lanbanna yi lu e nun Ayi taan tagi.

¹² Yosuwe yi sofa wuli suulun ɲɔxɔn tongo, a yi e yamari a e xa sa e luxun Ayi taan nun Beteli taan longonna ra, taan sogegododen binni yenge so xinla ma.

¹³ Yamaan yi e ti kiini tɔn, naxanye yi daaxadeni, ne yi lu taan kɔmɛn fɔxɔni, bonne yi lu taan sogegodode binni yenge so xinla ma. Na kɔεen na, Yosuwe nun gali dɔnxɛn yi godo lanbanni.

¹⁴ Ayi taan mangan to na to, e nun taan xɛmɛne birin yi keli mafuren, e yi siga Isirayila kaane yengedeni Araba tonbonna dε. Koni e mi yi a kolon xa muxune luxunxi e xili ma taa xanbin na.

¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi tin Ayi muxune xa e kedi, e yi e gi e bun siga tonbon kiraan xɔn.

¹⁶ Ayi taan muxune birin yi keli e sagatan xinla ma. E yi bira Yosuwe fɔxɔ ra han e yi makuya taan na pon!

¹⁷ Xɛmɛ yo mi lu Ayi taan nun Beteli taani. E birin yi siga Isirayila kaane sagatandeni. E yi taan so dɛen lu rabixi siga Isirayila kaane fɔxɔ ra.

¹⁸ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Tanban naxan suxi i yii, na ti Ayi taan xa, bayo n taan soma nen i yii.” Yosuwe yi a tanban ti taan xa.

¹⁹ Yosuwe a yiini bandun waxatin naxan yi, xɛmɛn naxanye yi luxunxi maraterena yengen xinla ma, ne yi mini e luxundene yi mafuren, e yi e gi so taani, e na suxu, e tɛen so a ra mafuren.

²⁰ Ayi xɛmɛne to e yεε raxetε, e yi tɛε tutin to tε kore e taani. Kira yo mi yi fa e xa, bayo e yi naxanye sagatanma tonbonni, ne bata yi xetε e kanke.

²¹ Yosuwe nun Isirayila ganla birin yi a kolon, a sofaan naxanye yi luxunxi taan naterenadeni yengeni, ne bata yi taan suxu, taan tutin yi tema. E yi e xun xetε Ayi kaane xili ma.

²² Isirayila kaan naxanye yi Ayi taani, ne fan yi mini taani e yengedeni. Na nan a liga sigade mi lu Ayi kaane xa, e to yi Isirayila ganle tagi. E yi e birin faxa. E sese mi lu e nii ra. Muxu yo mi nɔ a giyε.

²³ Koni e yi Ayi mangan tan suxu, e siga a ra Yosuwe fɛma.

²⁴ Isirayila kaane to yelin Ayi kaane birin faxe xɛene ma e nun burunna ra e siga e dinɲε e ra denaxan yi, e yi so taan kui, e na kaane birin faxa silanfanna ra.

²⁵ Ayi kaan xɛmɛn nun ɲaxanla naxan faxa na lɔxɔni, e sigε han muxu wuli fu nun firin yate.

²⁶ Yosuwe a tanban yi lu tixi Ayi taan xa han a muxune birin yi halagi.

²⁷ Isirayila kaane yi mɛn kaane yii seene tongo e gbeen na alo xuruseene nun se

gbeteye, alo Alatala a yamari Yosuwe ma kii naxan yi.

²⁸ Yosuwe yi Ayi taan gan, han to taa xori rabenjinxin na a ra.

²⁹ Ayi mangan tan, e na singan wudin kɔɛ ra han jinxanna ra. Sogen to godo, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa a binbin nagodo wudin kɔɛ ra. E yi a woli ayi taan so dɛɛn na, e yi gɛmɛ wuyaxi malan a fari. Han to, na mɔn na kiini.

Saraxa gandena Ebali geyaan fari

³⁰ Nayi, Yosuwe yi saraxa ganden nafala Alatala xa Ebali geyaan fari, Isirayilaa Ala,

³¹ alo Musa Alatalaa walikɛna a yamari Isirayila kaane ma kii naxan yi. E yi saraxa ganden nafala gɛmɛne ra, naxanye mi yi solixi, wuren mi yi dinxi naxanye ra, alo a sɛbɛxi Musaa Sariya kitabun kui kii naxan yi. E yi saraxan gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane ba Alatala xa.

³² Musa sariyan naxanye sɛbɛ, Yosuwe mɔn yi na jɔxɔn sɛbɛ gɛmɛne ma Isirayila kaane birin yɛɛ xori mɛnni.

³³ Isirayila kaane birin, a fonne nun e kuntigine nun e kitisane birin xɔɲɛn nun dugurenne, ne birin yi ti kankiraan fɔxɔ firinni e yɛɛ rafindixi Lewi bɔnsɔnna saraxaraline ma, naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima. Yamaan fɔxɔ kedenna yi siga Garisimi geyaan fari, a bode fɔxɔn fan yi ti Ebali geyaan fari, alo Alatalaa walikɛɛn Musa bata yi a yamari e ma kii naxan yi, fa fala e xa duba Isirayila yamaan xa.

³⁴ Na xanbi ra, Yosuwe yi sariyan falane birin xaran, a dubane nun a dangane, alo a sɛbɛxi Sariya Kitabun kui kii naxan yi.

³⁵ Musa naxan birin yamari, na fala keden mi lu Yosuwe mi naxan xaran Isirayila yamaan malanxin xa, hali jaxanle nun diidine, e nun xɔɲɛn naxanye yi e yɛ.

9

Gabayon kaane layirina fe

¹ Mangan naxanye Yurudɛn baan sogegododen binni, ne birin yi yɛngɛni ito a fe mɛ, naxanye geyane fari e nun Sefela geya yirene nun Fɔxɔ Ige dɛɛn nun Liban dɛxɔn ma, e nun Xitine nun Amorine nun

Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune.

² E yi e malan Yosuwe nun Isirayila yamaan yɛngɛ xinla ma.

³ Gabayon kaane fan yi a mɛ Yosuwe Yeriko taan nun Ayi taan liga kii naxan yi.

⁴ E yi kata Isirayila kaane mayenden-deni. E yi e yɛtɛ findi xɛrane ra keli yire makuyeni, e bɛnbɛli kobine nun manpa sase madɛgɛxine sa sofanle fari.

⁵ E yi sankidi fori madɛgɛxine so e sanni, e doma kobi jɔnxine ragodo e ma. E yi buru dungi xaraxine tongo e fandana naxanye bata yi xunxurunɲɛ ayi.

⁶ E yi sa Yosuwe nun Isirayila kaane li Giligali taani yamaan daaxadeni. E yi a fala e xa, e naxa, “Nxu sa kelixi yamana makuyen nin, fa be yi alogo en xa layirin xidi en tagi.”

⁷ Isirayila kaane yi e yabi, e naxa, “Yanyina nde, ɛ dɔxi nxu dɛxɔn ma nɛn. Nxu tan nɔɛ layirin xidɛ en tagi di?”

⁸ E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “I ya walikɛne nan nxu ra.” Yosuwe yi e maxɔdin, a naxa, “Nde ɛ tan na? ɛ kelixi minɛn?”

⁹ E yi Yosuwe yabi, e naxa, “I ya walikɛne kelixi yamana makuyen nin Alatala xinla a fe ra, i ya Ala. Amasɔtɔ nxu bata a xinla mɛ a naxan birin ligaxi Misiran yamanani,

¹⁰ e nun a naxan birin liga Amori manga firinne ra Yurudɛn baan sogeteden binni, Xɛsibɔn taan manga Sixɔn nun Basan yamanan manga Ogo, naxan yi dɔxi Asatarɔti taani.”

¹¹ “Nxɔ fonne nun nxu kon kaane birin a fala nɛn nxu xa, e naxa, ‘ɛ fandane tongo ɛ naxan donma kira yi. ɛ siga Isirayila kaane ralandeni. ɛ yi a fala e xa, ɛ naxa, ɛ walikɛne nan nxu ra.’ Iki, en xa layirin xidi en bode tagi.

¹² Nxɔ burune ni i ra. Nxu yi e tongoma nxu fandana waxatin naxan yi nxu konni fa be yi, e mɔn yi wolonxi. Koni, iki e bata xara ayi, e xunxurunɲɛ ayi.

¹³ Nxu yi nxɔ manpa saseni itoe rafema waxatin naxan yi, e nɛnɛne nan yi a ra, koni iki e bata yibɔ. Nxɔ dugine nun nxɔ sankidine mato. E yɛtɛɛn bata kala fefe sigatini.”

¹⁴ Isirayila kaane yi e fandane mato, koni e mi Alatala maxɔdin.

¹⁵ Yosuwe yi lanna raso e tagi, a layirin xidi, a xa e lu e nii ra, yamaan yεerateine yi e kolo na fari.

¹⁶ E yelin xanbini layirin xide e tagi, xii saxan danguxina, Isirayila kaane yi a me a e dɔxɔ bodene nan yi ne ra.

¹⁷ Isirayila kaane yi keli, siga Gabayon kaane taani itoe yi, e sa so e kenla xii saxande lɔxɔni. Na taane ni i ra: Gabayon, Kefira, Beroti, e nun Kiriyati-Yeyarin.

¹⁸ Isirayila kaane mi e faxa bayo yamaan yεerateine bata yi e kolo e xa Alatala yi, Isirayilaa Ala. Koni yamaan birin yi e yεerateine mafalama.

¹⁹ Yεerateine yi a fala yamaan xa, e naxa, “Nxu bata nxu kolo Alatala yi, Isirayilaa Ala. Iki, en mi fa nɔe en yiin dinɲe e ra.

²⁰ Nayi, en na e fe suxuma ikiini. En na e luma e nii ra nen bayo en bata en kolo e xa. Xanamu en Alaa xolon nafama nen en xili ma.”

²¹ Yεerateine yi a fala e xa, e naxa, “E xa lu e nii ra, koni e xa findi wudi segene nun ige baane ra yamaan birin xa.” Yεerateine na nan fala.

²² Yosuwe yi Gabayon kaane xili, a falan ti e xa, a naxa, “Nanfera e nxu mayendenxi, e naxa, a e sa kelixi yamana makuyen nin, anu e dɔxi nxu dɔxɔn ma nen?”

²³ Iki, e bata danga. E tan birin luma nen konyiyani e findi wudi segene nun ige baane ra n ma Alaa banxin xa.”

²⁴ E yi Yosuwe yabi, e naxa, “Muxune bata a yeba nxu tan i ya walikene xa ki fani Alatala i ya Ala a yamari a walikenen Musa ma kii naxan yi, a xa bɔxɔni ito birin so e yii, a be kaane raxori e yee ra. Nanara, nxu gaxuxi nxu niin na, nxu yi na liga.

²⁵ Iki nxu fa i tan nan yii. Naxan na i kenenen, naxan nafa i ma, na liga nxu ra.”

²⁶ Yosuwe na nan liga, a yi e ratanga Isirayila kaane ma alogo e nama e faxa.

²⁷ Yosuwe yi e findi wudi segene nun ige baane ra yamaan xa na lɔxɔni, e nun Alatalaa saraxa ganden xa, a denaxan sugandima. Han to e mon na wanli.

10

Yengena Gabayon kaane xili ma

¹ Yerusalen mangana Adoni-Sedeki yi a me a Yosuwe bata Ayi taan suxu, a yi na

raxori, a mon yi Ayi taan nun a mangan liga alo a Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. A mon yi a me a Gabayon kaane nun Isirayila kaane bata lanna raso e bode tagi e layirin xidi, a Gabayon kaane dɔxi e ye.

² Na yi a gaxu ki fani, bayo taa gbeen nan yi Gabayon na, alo manga taana nde. A yi gbo Ayi taan xa, a muxune birin sofa.

³ Yerusalen mangana Adoni-Sedeki yi xeraan nasiga a faladeni Xebiron manga Hohami nun Yaramuti manga Pirami nun Lakisi manga Yafiya nun Egilon manga Debiri xa, a naxa,

⁴ “E fa n fema, e fa n mali Gabayon yengedeni, bayo e tan bata lanna raso e nun Yosuwe nun Isirayila kaane tagi.”

⁵ Amorine manga suulunne yi e malan: Yerusalen mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti mangan nun Lakisi mangana e nun Egilon mangana. Ne nun e ganle yi siga, e sa e daaxadene yiton Gabayon taan yetagi. E yi na yenge folo.

⁶ Gabayon kaane yi xeraan nasiga a faladeni Yosuwe xa Giligali taani yamaan daaxadeni, a naxa, “I nama i ya konyine raberin. Fa nxu rakisi mafuren! Nxu mali, bayo Amorine mangan birin naxanye dɔxi geyane fari, ne bata e malan nxu xili ma!”

⁷ Yosuwe nun a ganla birin yi keli Giligali taani, e nun a sofa yebaxine.

⁸ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “I nama gaxu e yee ra, bayo n bata e so i yii. E sese mi tiye i yee ra.”

⁹ Yosuwe yi sigan ti kosen birin na keli Giligali taani, a fa e raterena.

¹⁰ Alatala yi e kedi Isirayila yee ra, Isirayila kaane yi sa e no Gabayon taani han! E yi siga e dinɲe e ra Beti-Xoron kiraan xon, e siga e faxe han Aseka taan nun Makeda taani.

¹¹ E yi e gima Isirayila kaane yee ra waxatin naxan yi, godo Beti-Xoron geyaan na, ito nan liga e ra: Alatala yi siga balabalan keɛ xungbene rayolonɲe e fari han Aseka taani. E yi raxori. Balabalan kesen muxun naxanye faxa, ne yi wuya dangu na muxune ra Isirayila kaane naxanye faxa silanfanna ra.

¹² Alatala Amorine so Isirayila kaane yii lɔxɔn naxan yi, Yosuwe yi falan ti Alatala

xa Isirayila kaane yeṭagi, a naxa,
“Sogena, i raxara Gabayon xun ma.

I tan kiken fan xa i raxara Ayalaṇ
meṛemeṛen xun ma.”

¹³ Sogen nun kiken yi e raxara han Isirayila yamaan yi e yaxune nɔ. Feni ito seḅexi Yasari a keḁin fan kui. Sogen yi a raxara kuyen tagiyani, a mi bira sinma, a lu raxaraxi mɛnni fayida fɛriṇen keden jɔxɔn.

¹⁴ Xabu a fɔlɔni han to, lɔxɔ yo munma a liga alo na lɔxɔna, Alatala muxuna nde a maxandin nasuxu na kii nin amasɔtɔ Alatala nan yi yɛngɛn soma Isirayila xa.

¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi xɛtɛ Giligali taani yamaan daaxadeni.

¹⁶ Na manga suulunne yi e gi, e sa e luxun faranna ra Makeda taan dɛxɔn.

¹⁷ Muxune yi sa na fala Yosuwe xa manga suulunne yi dɛnaxan yi, a e luxunxi faranna ra Makeda taan dɛxɔn.

¹⁸ Yosuwe yi a fala, a naxa, “E gɛmɛ gbeene makutukutu, e sa e dɔxɔ faranna dɛ ra. E kantan tiine dɔxɔ na.

¹⁹ Koni e tan nama dan mɛnni de! E en yaxune sagatan, e kiraan bolon e ma. E nama so e taani de! Bayo Alatala e Ala bata e so e yii.”

²⁰ Yosuwe nun Isirayila kaane yi gbalo gbeen nagodo e ma, fayida e yi e raxɔri fɔ muxu gixi keden kedenna naxanye sa so taa makantanxine yi.

²¹ Ganla birin yi xɛtɛ bɔɲɛ xunbenli Yosuwe fɛma Makeda dɛxɔn yamaan daaxadeni. Muxu yo mi susu falan tiyɛ Isirayila kaane xili ma.

²² Yosuwe yi a fala, a naxa, “E gɛmɛne ba faranna dɛ ra, e manga suulunne ramini na ra.”

²³ E yi manga suulunne ramini faranna ra, Yerusalɛn mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti mangan nun Lakisi mangana, e nun Egilon mangana.

²⁴ E to fa mangane ra Yosuwe fɛma, Yosuwe yi Isirayila xɛmɛne birin xili. Sofa kuntigin naxanye siga yɛngɛni, a yi a fala ne xa, a naxa, “E maso, e yi e sanne ti mangani itoe kɛɛn fari.” E yi e maso, e yi e sanne ti e kɛɛne fari.

²⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, “E nama kuisan, e nama gaxu, e wɛkile, e yi e

sɛnbɛ so! Amasɔtɔ e yaxun naxanye birin yɛngɛma, Alatala ito nan ligama e ra e xa.”

²⁶ Yosuwe yi e faxesa. A yi e singan wudi suulun kɔɛ ra, e yi lu singanxi mɛnni han jinbanna ra.

²⁷ Sogen bira waxatini, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa e binbine ragodo wudin kɔɛ ra. E yi luxunxi faranna naxan na, e yi sa e bira mɛnni. E yi gɛmɛ gbeene dɔxɔ faranna dɛ ra. Han to e mɔn mɛnni.

²⁸ Yosuwe yi Makeda taan fan suxu na lɔxɔ yeṭeni. E yi taan muxune nun e mangan faxesa silanfanna ra. A yi na muxune birin halagi, muxu yo mi lu a nii ra. A yi Makeda taan mangan liga alo a Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

²⁹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Makeda taani e siga Libina taani. E yi na yɛngɛ fɔlɔ.

³⁰ Alatala yi na taan fan so e yii, e nun a mangana. Isirayila kaane yi taan muxune birin faxesa silanfanna ra e nun muxun naxanye birin yi a kui. E mi muxu yo lu a nii ra mɛnni. E yi na mangan liga alo e Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

³¹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Libina taani, e siga Lakisi taani. E yi daaxadeni tɔn na yeṭagi, e na yɛngɛ fɔlɔ.

³² Alatala yi Lakisi taan so Isirayila kaane yii. Yɛngɛn xii firinde lɔxɔni, e yi taan nɔ, e taan muxune faxesa silanfanna ra, e nun naxanye birin yi a kui, alo e Libina taan liga kii naxan yi.

³³ Nayi, Geseri taan mangana, Horami yi siga Lakisi taan malideni. Yosuwe yi e nun a ganla faxesa, a mi muxu yo lu a nii ra.

³⁴ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Lakisi taani e siga Egilon taani. E yi e daaxadeni tɔn na yeṭagi, e yi na fan yɛngɛ fɔlɔ.

³⁵ E yi na nɔ na lɔxɔ yeṭeni, e yi taan muxune birin faxesa silanfanna ra, e nun muxun naxanye birin yi a kui. Yosuwe yi na raxɔri na lɔxɔ yeṭeni alo a Lakisi taan liga kii naxan yi.

³⁶ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Egilon taani, e siga Xebiron taani, e yi na yɛngɛ fɔlɔ.

³⁷ E yi na nɔ, e taan muxune nun e mangan faxesa silanfanna ra, e nun a rabilinna taane nun muxun naxanye birin yi ne kui.

E mi muxu yo lu a nii ra alo e naxan liga Egilon taani. Yosuwe yi na taan naxəri fefe, e nun naxanye yi a kui.

³⁸ Yosuwe nun Isirayila kaane yi xεε, e Debiri taan yenge fəlo.

³⁹ E yi taan nun a mangan nɔ, e nun taan naxanye na rabilinni. E yi e faxa silanfanna ra. Muxun naxanye birin na taane yi, e yi ne raxəri, e mi muxu yo lu a nii ra. Yosuwe yi Debiri taan nun a mangan liga alo a Xebiron taan nun Libina taan nun a mangan liga kii naxan yi.

⁴⁰ Yosuwe yi na yamanan birin nɔ, geya yirene nun Negewi tonbonna nun Sefela geya yiren nun e mangane birin. A yi muxune birin naxəri, naxanye birin yi yengima a mi muxu yo lu a nii ra alo Alatala Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi.

⁴¹ Yosuwe yi e yenge keli Kadesi-Barineya taani han Gasa taana, e nun Gosen yamanan birin, sa dɔxɔ Gabayon taan na.

⁴² Yosuwe yi na taane nun e mangane nɔ sanja ma kedenni, bayo Alatala Isirayilaa Ala nan yi yengen soma Isirayila xa.

⁴³ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi xεε Giligali taani yamaan daaxadeni.

11

Yenge gbeen Meromi xuden de

¹ Xasori taa mangan Yabin to na mε, a yi xεraan nasiga Madon taa mangan Yobabo nun Simiron taan mangan nun Akisafa taa mangan ma,

² e nun mangan naxanye yi dɔxi geya yireni sogetede kɔmɛn fɔxɔni, e nun naxanye yi Yurudɛn mεmεrɛne ma Kinεrɛti Daraan yiifari fɔxɔni e nun naxanye yi Sefela geya yireni, e nun naxanye yi Dɔro yamanan birin yi sogegododen binni,

³ e nun Kanan kaane ma naxanye sogeteden nun sogegododen binni, e nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Yebusun naxanye geyaan fari, e nun Xiwin naxanye Xerimon geyaan lanbanni Misipa yamanani.

⁴ E nun e ganle birin yi mini, e findi yama gbeen na, alo baa xɔn jɛmɛnsinna. E soone nun yenge so wontorone fan yi wuya han!

⁵ Mangani itoe birin yi fa e malan, e yi e yamaan daaxadeni tɔn Meromi xuden dɛxɔn ma, Isirayila kaane yenge xinla ma.

⁶ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “I nama gaxu e yεε ra de, bayo i yanyi tila, n ne birin soma nɛn i yii, e faxaxin yi lu Isirayila kaane yetagi. I yi e soone san fasane bolon. I yi e yengeso wontorone fan gan.”

⁷ Yosuwe nun a ganla birin yi fa e ratεrɛna Meromi xuden dε, e yi e yenge.

⁸ Alatala yi e so Isirayila kaane yii. E yi e nɔ, e yi siga e makedε han Sidɔn taa gbeen, han Misirefoti-Mayimi yi, han Misipe mεrɛmεrɛni sogeteden binni. E yi e birin faxa, e mi muxu yo lu a nii ra.

⁹ Yosuwe yi a liga alo Alatala a fala a xa kii naxan yi. A yi e soone san fasane bolon. A yi e yenge so wontorone fan gan.

¹⁰ Na waxatini, Yosuwe xεtεmatɔɔn yi Xasori taan yenge, a yi a mangan faxa silanfanna ra. Xasori taan nan yi yamanani itoe birin manga taan na.

¹¹ E yi taan muxune birin faxa silanfanna ra, e yi e raxəri fefe. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi Xasori taan gan.

¹² Yosuwe yi na manga taane birin yenge, a yi e mangane suxu. E yi e birin faxa silanfanna ra, e raxəri, alo Alatala a walikεɛn Musa a yamari e ma kii naxan yi.

¹³ Koni taan naxanye yi geyane fari, Isirayila kaane mi ne sese gan ba Xasori taan na Yosuwe naxan gan.

¹⁴ Seen naxan birin yi taane yi e nun e xuruseene, Isirayila kaane yi ne birin tongo. Koni e yi muxune birin faxa silanfanna ra, e raxəri, e mi muxu yo lu a nii ra.

¹⁵ Alatala naxan yamari a walikεɛn Musa ma, Musa fan yi na yamari Yosuwe ma. Yosuwe fan yi na rakamali. A mi jinan yamari yo xɔn Alatala naxan so Musa yii.

¹⁶ Yosuwe yi yamanani itoe birin tongo: geya yiren nun Negewi tonbonna nun Gosen yamanan birin nun Sefela geya yiren nun Yurudɛn baan mεrɛmεrɛne nun Isirayila bɔxɔn geyane han sa dɔxɔ Sefela ra.

¹⁷ Keli Xalaka geyaan ma naxan tema Seyiri geyane binni, han Baali-Gadi yi

Liban mēremērene yi Xerimon geyaan lanbanni, a yi na mangane birin suxu. A yi e faxa.

¹⁸ Yosuwe bu nēn mangani itoe yenge han!

¹⁹ Taa yo mi yi na naxan lanna raso e nun Isirayila kaane tagi, e layirin xidi, fō Xiwin naxanye yi dōxi Gabayon nabilinni. E taan bonne birin suxu nēn yengeni.

²⁰ Amasōtō Alatala nan yi Kanan kaane bōjēne yixōdōxōma alogo e xa Isirayila kaane yenge, Ala yi e halagi. E mi kininkinin e ma, e yi e raxōri alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²¹ Na waxatini, Yosuwe yi siga. A yi Anakine yenge naxanye kelixi Xebiron geya yiren nun Debiri taan nun Anaba taan nun Yuda nun Isirayila geyane birin yi. Yosuwe yi e birin halagi e nun e taane.

²² Anaki bōnsōnna muxu yo mi fa lu Isirayila yamanani. E fa lu Gasa taan nun Gati taan nun Asadodi taane nin.

²³ Nayi, Yosuwe yi bōxōn birin tongo alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi. Yosuwe yi na bōxōn so Isirayila kaane yii e kēen na, a yitaxun Isirayila bōnsōnne ra. Na xanbi ra, bōjē xunbenla yi lu yamanani, yengen yījan.

12

E mangan naxanye nō

¹ Mangane ni i ra Isirayila kaane naxanye nō, e yi e yamanane tongo Yurudēn baan sogeteden binni, keli Arinon xuden ma han sa dōxō Xerimon geyaan na, sa Yurudēn mēremērene fari sogeteden binni. E itoe nan nō:

² Amorine mangan Sixōn naxan yi dōxi Xēsibōn yi. A tan nan ma mangaya yi kelima Arinon xude wunla ma, Aroyeri taan yi dēnaxan yi siga han Yaboko xudena Amoni yamanan danna. Galadi yamanan fōxō kedenna fan yi na nan kui.

³ A tan nan mōn yi Yurudēn sogeteden binna mēremērene xun na, keli Kinēreti Daraan ma han Araba Daraan naxan xili Fōxō Ige Darana, sa dōxō Beti-Yēsimotoi taan na, han Pisiga geyaan san bun yīifari fōxōn binni.

⁴ E mōn yi Ogo fan nō, Basan mangana, Refa bōnsōnna muxu dōnxēna nde. A yi dōxi Asatarōti nun Edere taane nin.

⁵ A tan nan yi mangayani keli Xerimon geyaan nun Salaka nun Basan yamanan birin yi siga han Gesuri kaane nun Maka kaane yamanan danne nun Galadi yamanan bode fōxōna, siga han Manga Sixōn ma mangayaan fōlōdena, Xēsibōn taan mangana.

⁶ Musa Alatalaa walikēen nun Isirayila kaane yi na mangane birin nō. Alatalaa walikēen Musa yi e yamanan so Rubēn bōnsōnna nun Gadi bōnsōnna nun Manase bōnsōnna fōxō kedenna yii, mēnna yi findi e gbeen na.

⁷ Mangane ni i ra Yosuwe nun Isirayila kaane naxanye nō Yurudēn baan sogegododen binni, keli Baali-Gadi taani Liban lanbanni han sa dōxō Xalaka geyaan na naxan tema Seyiri geyane binni. Yosuwe yi bōxōni itoe birin so Isirayila bōnsōnne yii, a bōnsōnne birin yi e gbee kēen sōtō:

⁸ geya yamanan nun Sefela geya yiren nun Yurudēn mēremērene nun geyane lanban yirene nun tonbon yirene nun Negewi tonbonna. Siyani itoe nan yi dōxi na yirene yi: Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune.

⁹ E taa mangan naxanye nō, ne xinle ni itoe ra:

Yeriko mangana,

Ayi taan mangan naxan yi Beteli fēma,

¹⁰ Yerusalēn mangana,

Xebiron mangana,

¹¹ Yaramuti mangana, Lakisi mangana,

¹² Egilon mangana, Geseri mangana,

¹³ Debiri mangana, Gederi mangana,

¹⁴ Xoroma mangana, Aradi mangana,

¹⁵ Libina mangana, Adulan mangana,

¹⁶ Makeda mangana, Beteli mangana,

¹⁷ Tapuwa mangana, Xeferi mangana,

¹⁸ Afeki mangana, Lasarōn mangana,

¹⁹ Madon mangana, Xasori mangana,

²⁰ Simiron Meron mangana,

Akisafa mangana,

²¹ Taanaki mangana, Megido mangana,

²² Kedesi mangana,

Yokanayimi mangan naxan yi Karemele yi,

²³ Dōrō mangan naxan yi Dōrō yamanani,

Goyin mangan naxan yi Giligali yi,

²⁴ e nun Tirisa mangana.
Na taane birin taa keden manga keden.
E malanxina, manga tonge saxan e nun keden.

13

Taan naxanye lu e tongo daxina

¹ Yosuwe bata yi fori ki fajı. A siimayaan bata yi xonkuya, Alatala yi a fala a xa, a naxa, "I bata fori ki fajı, anu yamanan denaxan masototare luxi, menna mon gbo.

² Filisistine nun Gesuri kaane boxone birin luxi,

³ keli Sixori xuden ma Misiran sogeteden binni, siga han Ekiron taana, sogetede komenna ma. Na birin yatexi Kanan kaane gbeen nan na. Filisistine manga suulunne nan mangayani menni Awi kaan naxanye Gasa taan nun Asadodi taan nun Asikalon taan nun Gati taan nun Ekiron taani.

⁴ Kanan kaane boxone fan luxi, keli Meyara taan ma Sidon kaane denaxan yi, han Afeki taani han Amorine danna.

⁵ Gebala kaane boxone luxi e nun Liban boxon birin naxan sogeteden binni, keli Baali-Gadi taan ma, naxan Xerimon geyaan san bunni, han Lebo-Xamata taana.

⁶ E nun Sidon kaan naxanye birin geyane fari, keli Liban yi han Misirefoti-Mayimi. N yeteen na yamanane muxune kedima nen Isirayila kaane yee ra. I xa na birin yitaxun Isirayila kaane ra e keen na, alo n na i yamarixi kii naxan yi.

⁷ Yamanani ito yitaxun Isirayila bonsan solomanaaninne ra, e nun Manase bonsonna boxo kedenna."

Musa boxon naxanye yitaxun Yuruden sogeteden binni

⁸ Manase bonsonna boxo kedenna nun Ruben bonsonna nun Gadi bonsonna, ne bata yi e gbee keen soto, Alatalaa walikkeen Musa naxan fixi e ma Yuruden kidi ma sogeteden mabinni.

⁹ E boxon foloxi Aroyeri taan nan ma Arinon xuden de, e nun taan naxan lanbanni, siga Medeba taan mabinna lanta yiren birin yi, han Dibon taana,

¹⁰ e nun Amori mangan Sixon ma taane birin naxan yi doxi Xesibon taani, siga han Amonine boxon danne,

¹¹ e nun Galadi taan nun Gesuri kaane nun Maka kaane yamanan nun Xerimon geyaan birin, e nun Basan yamanan birin siga han Salaka.

¹² E nun Basan manga Ogo a yamanan fan yi findi e gbeen na, naxan doxo Asataroti taan nun Edere taani, naxan findi Refa bonsonna muxu donxena nde ra. Musa bata yi na mangane no a e yamanane tongo.

¹³ Koni Isirayila kaane mi Gesuri kaane nun Maka kaane kedi. Han to e doxi Isirayila kaane tagi.

Lewi bonsonna keen

¹⁴ Musa mi boxo yo fi Lewi bonsonna ma, bayo saraxan naxanye ralima Alatala ma teen na, Isirayilaa Ala, ne nan findi e tan gbee keen na alo a fala e xa kii naxan yi.

Ruben bonsonna boxona

¹⁵ Musa bata yi boxoni itoe fi Ruben bonsonna ma, e yi yitaxun e xabilane ra:

¹⁶ Foloxi Aroyeri taan ma Arinon xuden de, e nun taan naxan na lanbanni, siga han Medeba taan mabinna lanta yirene,

¹⁷ han Xesibon nun a rabilinna taan naxanye birin lanta yirene yi. Na taane xinle ni itoe ra: Dibon, Bamoti-Baali, Beti-Baali-Meyon,

¹⁸ Yahasi, Kedemoti, Mefaati,

¹⁹ Kiriayatayimi, Sibima, Sereti-Saxari geyaan fari meremerene tagi,

²⁰ Beti-Peyori, Pisiga tintin yirene, Beti-Yesimoti,

²¹ taan naxanye birin lanta yireni e nun Amori Manga Sixon naxan yi doxi Xesibon, na yamanan birin. Musa bata yi na manggan no, e nun Midiyan mangani itoe: Efi, Rekemi, Suru, Xuru, e nun Reba. E yi doxi Sixon ma yamanan nin a mangayaan bun.

²² E yi bonne faxama waxatin naxan yi, Isirayila kaane yi Beyori a dii xeme yiimaaton Balami fan faxesan silanfanna ra.

²³ Yuruden baan nan findixi Ruben bonsonna boxon danna ra sogegododen mabinni. Na taane nun banxidene nan findixi Ruben bonsonna keen na, e yi yitaxun e xabilane ra.

Gadi bonsonna boxona

²⁴ Musa bata yi boxoni itoe fi Gadi bonsonna ma, e yi yitaxun e xabilane ra:

²⁵ Yaaseri yamanan nun Galadi rabilinna taan birin nun Amoni yamanan fəxə kedenna siga han Aroyeri taan Rabaha taan yetagi,

²⁶ keli Xesibən ma han Ramati Misipe taan nun Betonimi taana, e nun keli Maxanayin taan ma siga han Debiri danna,

²⁷ e nun Beti-Harama taan nun Beti-Nimira taan nun Sukəti taana, e nun Safon taan Yurudən baan də, e nun Xesibən manga Sixən ma yamanan dənxeəna, e nun yamanan naxan Yurudən baan sogeteden binni han Kinəreti Daraan bode fəxəna.

²⁸ Na taane nun e rabilinna taa xurine yi findi Gadi bənsənna kəen na, e yi e yitaxun e xabilane ra.

Manase bənsənna fəxə kedenna

²⁹ Musa yi bəxəni itoe fi Manase bənsənna fəxə kedenna ma, Manase a diine fəxə kedenna, e yi e yitaxun e xabilane ra:

³⁰ Basan bəxən naxan birin yi Basan manga Ogo a yamanani, fəlo Maxanayin taan ma han Yayiri taan nabilinne, taa tonge sennin,

³¹ e nun Galadi yamanan fəxə kedenna nun Asatarəti taan nun Edere taan naxanye findi Basan manga Ogo a manga taane ra. Ne birin yi yitaxun Manase a dii Makiri a diine fəxə kedenna ra xabila yeən ma.

³² Musa bata yi na kəe bəxəne fi Isirayila kaane ma a yi Moyaba mərəmərəne ma waxatin naxan yi, Yurudən baan kidi ma Yeriko taan sogeteden binni.

³³ Koni Musa mi bəxə yo fi Lewi bənsənna ma. Alatala Isirayilaa Ala yi findi e kəen na alo a fala kii naxan yi.

14

Isirayila bənsənna bonne bəxəne

¹ Nunu a dii Yosuwe nun saraxarali Eleyasari nun xabila xunne yi Kanan bəxəni taxun Isirayila kaane ra e kəen na ikii nin.

² Bəxən yi yitaxun Isirayila bənsən solo-manəninne nun bənsənna fuden fəxə kedenna ra masənsəna xən, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³ Bəxən naxan tan yi Yurudən baan sogeteden mabinni, Musa bata yi na fi bənsən

firin dənxeəne nun bənsən fuden fəxə kedenna ma, koni a mi bəxə yo fi Lewi bənsənna ma yamaan ye.

⁴ Yusufu bənsənna bata yi yitaxun a findi bənsən firinna ra, Manase nun Efirami. Lewi bənsənna mi kəe yo sətə yamanani, fə taana ndee, e dəxə dənaxanye yi e nun e rabilinne xuruseene xa.

⁵ Isirayila kaane yi na yamanani taxun alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kalebi yi Xebiron bəxən sətə

⁶ Yuda bənsənna muxune yi siga Yosuwe fəma Giligali yi. Yefune Kenisi kaana dii Kalebi yi ne ye. Na yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Alatala naxan falaxi a muxu fəji Musa xa en firinna fe yi Kadesi-Barineya yi, i na kolon.

⁷ N bata yi jəe tonge naanin sətə, Alatalaa walikəen Musa yi n xə keli Kadesi-Barineya yi siga Kanan yamanani, a n xa sa mənna rakərəsi. N to yelin na ra, n yi dentege tinxinxin sa a xa.

⁸ Koni ngaxakedenna naxanye siga n fəxə ra na, ne yi yamaan tunnaxəlo e ma, koni n tan lu Alatala nan tun fəxə ra, n ma Ala.

⁹ Na ləxəni, Musa yi a kəlo ito ra, a naxa, ‘I sanna tixi dənaxanye birin yi, mənne findima nən i tan nun i ya diine kəen na waxatin birin, bayo i luxi Alatala nan tun fəxə ra, n ma Ala.’

¹⁰ Awa, a jəe tonge naanin nun suulunna ni i ra xabu Alatala sa na fala Musa xa, en yi sigatini tonbonni waxatin naxan yi. To, n tan ni i ra, Alatala bata n ma siimayaan nasiga han jəe tonge solomasəxe e nun suulun.

¹¹ Anu, to n mən kəndə ken alo Musa n xə ləxəni. Fangan mən n na iki, n yəngən so alo na waxatini.

¹² Nayi, i xa geya yireni ito fi n ma alo Alatala a falaxi n xa kii naxan yi na ləxəni. I a mən nən na ləxəni fa fala Anaki bənsənna nan mənni, e taane mən gbo, e makantanxi a fəjin na. Alatala gbansan xa lu n xən, n na e kedima nən alo Alatala a fala kii naxan yi.”

¹³ Yosuwe yi duba Yefune a dii Kalebi xa, a Xebiron fi a ma a kəen na.

¹⁴ Na taan mən a diine yii han to, bayo Yefune Kenisi kaana dii Kalebi bira Alatala nan fəxə ra, Isirayilaa Ala.

¹⁵ A fəloni nun, Xebiron yi xili nən “Kiriyaṭi-Aruba” bayo Araba nan yi xili kannā ra Anaki bənsənnā muxune tagi. Na xanbi ra, bəpə xunbenla yi lu yamanani, yengen yi jan.

15

Yuda bənsənnā kəe bəxəna

¹ E bəxən naxan yitaxun Yuda bənsənnā ra e xabila yeen ma, na yi sigə han Edən yamanan naninna binna Sini tonbonni, yamanan yiifanna binni pon!

² Yuda bənsənnā bəxən yiifanna naninna fəlxə Fəxə Ige Daraan yiifanna deen nan na naxan yee rafindixi Negewi tonbonna ma,

³ dangu Tali Geyaan yiifanna ma, dangu Sini tonbonni, te Kadesi-Barineya yiifanna ma, dangu Xesirən yi, te Adari yi, siga Karaka binni,

⁴ dangu Asimon yi, siga Misiran xuden ma a sa dan fəxə igen dē. E bəxən naninna nan na ra a yiifanna mabinni.

⁵ Sogeteden binni, Yuda bəxən naninna findixi Fəxə Igen Daraan deen nan na, siga han Yuruden baan sa birama darani denaxan yi.

A kəmənnā ma, a naninna fəlxəma Yuruden baan biraden nan ma Fəxə Ige Daraan ma,

⁶ te Beti-Xogala mabinni, dangu Beti-Araba kəmənnā ma, te han Rubən a dii Bohan ma gəmə yirena.

⁷ Na naninna yi sigaxi han Debiri taana, dangu Akori lanbanni, siga kəmənnā ma Giligali binni, denaxan Adumimi geyaṭeden yetaḡi, xuden yiifanna ma. A dangu En-Seməsi igene dēxən ma sa mini En-Rogeli ma.

⁸ Na naninna yi texi han Ben-Hinən lanbanna, Yebusune taan yiifanna ma. Na taan findixi Yerusalən nan na. A mən yi texi han geyaan xuntagi, naxan Hinən lanbanna yetaḡi a sogegododen binni Refa lanbanna xunna ra a kəmənnā binni.

⁹ Keli na geyaan fari, na naninna yi sigaxi han Nefetowa ige xunna ra, siga han taan naxanye Eferon geyaan fari, dangu Baala taan binni, denaxan xili Kiriyaṭi-Yeyarin.

¹⁰ Keli mənni siga sogegododen binni han Seyiri geyane binna, dangu Yeyarin

geya dēxən ma a kəmənnā fəxəni, denaxan xili Kəsələn, godo Beti-Seməsi yi, dangu Timana yi.

¹¹ Na naninna yi sigaxi han Ekirən taan geyaan kəmənnā fəxəna, siga Sikirən taan binni, dangu Baala geyaan ma, sa dəxə Yabaneeli ra, sa mini baan ma.

¹² Sogegododen binna, Fəxə Ige Gbeen nan findixi na naninna ra. Yuda bənsənnā bəxən danne nan na ra naxan yitaxun xabila yeen ma.

Kalebi a bəxəna Kitisane 1.11-15

¹³ Yosuwe yi Yuda bənsənnā bəxəna nde fi Yefune a dii Kalebi ma, alo Alatala a yamari kii naxan yi. A taa singen findi Kiriyaṭi-Aruba taan na, naxan xili Xebiron. Araba yi findixi Anaki muxune benban nan na.

¹⁴ Kalebi yi Anaki bənsənnā muxu saxanne kedi. E yi xili Səsayi nun Aximan e nun Talamayi.

¹⁵ Na xanbi ra, Kalebi yi te Debiri taan xili ma, denaxan yi xili a singeni, Kiriyaṭi-Seferi.

¹⁶ Kalebi yi a fala, a naxa, “Naxan na Kiriyaṭi-Seferi taan yenge, a a nə, n nan n ma dii tēmə Akasa fima nən na kannā ma.”

¹⁷ Kalebi xunye Kenasi a dii xēmə Otiniyəli yi Seferi taan yenge, a yi a nə. Kalebi yi a dii tēmə Akasa fi a ma a naxanla ra.

¹⁸ Akasa to dəxə xēmə taa ra Otiniyəli konni, a yi a radin a xa xee gbete maxədin a fafe ma. Akasa to godo a sofanla fari, Kalebi yi a maxədin, a naxa, “Nanfe ligaxi?”

¹⁹ A yi a yabi, a naxa, “Tin fe keden ma n xa, amasəto i bata bəxən fi n ma naxan yamanan yiifanna mabinni. Iki i mən xa tigi yiren fi n ma.” Awa, a fafe yi geya fari tigne nun lanban yi tigne fi a ma.

Yuda bəxəna

²⁰ Yuda bənsənnā kəe bəxəne ni i ra, e xabila yeen ma:

²¹ Taan naxanye yi Yuda bəxən yiifari fəxəni Negewi tonbonni, Edən yamanan danna dēxən, ne xinle ni itoe ra: Kabaseeli, Ederi, Yaguru,

²² Kina, Dimona, Adada,

²³ Kedesi, Xasori, Yitinan,

²⁴ Sifi, Telemi, Beyaloti,

25 Xasori-Xadata, Keriyyoti-Xesirɔn,
naxan findixi Xasori ra,
26 Amama, Sema, Molada,
27 Xasari-Gada, Xesimon, Beti-Pɛleti,
28 Xasari-Suwali, Beriseba, Bisiyoteya
29 Baala, Iyimi, Esemi,
30 Elitoladi, Kesili, Xoroma,
31 Sikilaga, Madamanna, Sansanna,
32 Lebayoti, Siliximi, Ayin, e nun Rimɔn.
E birin malanxina, taa mɔxɔɛn nun solo-
manaanin, sa e banxidene fari.

33 Taan naxanye yi Sefela geya yireni, ne
xinle ni itoe ra: Esetayoli, Sora, Asena,
34 Sanowa, En-Ganimi, Tapuwa, Enama,
35 Yaramuti, Adulan, Soko, Aseka,
36 Saarayimi, Aditayimi, Geder, e nun
Gederotayimi. E birin malanxina taa fu
nun naanin, e nun e banxidene.

37 Senan, Xadasa, Migidali-Gadi,
38 Dileyan, Misipe, Yokatili,
39 Lakisi, Bɔsikati, Egilon,
40 Kabɔn, Laxamasi, Kitilisi,
41 Gɛdirɔti, Beti-Dagɔn, Nama, e nun
Makeda. E birin malanxina, taa fu nun
sennin, e nun e banxidene.

42 Libina, Eteri, Asan,
43 Yifita, Asena, Nesibi,
44 Keyila, Akisibu, e nun Maresa. E
birin malanxina taa solomanaanin, e nun
e banxidene.

45 Ekirɔn e nun a rabilinna taane nun
banxidene,

46 keli Ekirɔn taan nun a sogeteden binna
ma han taan naxanye Asadodi dɛxɔn ma e
nun e rabilinna taadine,

47 Asadodi taan nun a rabilinna taane
nun banxidene, Gasa taan nun a rabilinna
taane nun banxidene, han na yirena
Misiran xuden nun Fɔxɔ Ige Gbeen birama
e bode ma dɛnaxan yi.

48 Taan naxanye yi geya yireni, ne xinle
ni itoe ra: Samiri, Yatiri, Soko,

49 Danna, Kiriyyati-Sanna naxan mɔn xili
Debiri,

50 Anaba, Esitemowa, Anima,

51 Gosen, Xolon, e nun Giloha. E birin
malanxina taa fu nun keden, e nun e
banxidene.

52 Arabu, Ruma, Eseyan,

53 Yanimi, Beti-Tapuwa, Afeka,

54 Xumeta, Kiriyyati-Aruba naxan mɔn
xili Xebiron, e nun Siyoro. E birin malanx-
ina taa solomanaanin, e nun e banxidene.

55 Mayon, Karemele, Sifi, Yuta,

56 Yɛsɛreli, Yokodeyan, Sanowa,

57 Kayin, Gibeya, e nun Timana. E birin
malanxina, taa fu, e nun e banxidene.

58 Xalixuli, Beti-Suru, Gedor,

59 Maarati, Beti-Anoti, e nun Elitekon.
E birin malanxina, taa sennin, e nun e
banxidene.

60 Kiriyyati-Baali naxan mɔn xili Kiriyyati-
Yeyarin, e nun Rabaha. E birin malanxina,
taa firin, e nun e banxidene.

61 Taan naxanye yi tonbonni, e xinle ni
itoe ra: Beti-Araba, Midin, Sekaka,

62 Nibisan, Fɔxɔ taana, e nun En-Gedi.
E birin malanxina taa sennin, e nun e
banxidene.

63 Yuda bɔnsɔnna mi nɔ Yebusune kedɛ
naxanye yi dɔxi Yerusalɛn taani. Han to
Yebusune dɔxi nayi Yuda bɔnsɔnna tagi.

16

Eframi nun Manase bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

1 E bɔxɔn naxan yitaxun Yusufu
bɔnsɔnna ra, na danna yi fɔlɔxi Yurudɛn
baan nan ma Yeriko taan sogeteden binni,
Yeriko ticine dɛnaxan yi. Na naninna yi
danguxi tonbonni naxan Yeriko taan faxan
na, siga Betɛli geya yireni.

2 A yi keli Betɛli yi, siga Lusi, dangu
Ataroti taani, Arakane yamanan dɛnaxan
yi.

3 Godo sogegodode binna ra Yefeletine
yamanan danna ra siga han Beti-Xoron
taan lanbanna rabilinna bɔxɔna, siga han
Geseri yi, sa mini fɔxɔ igen ma.

4 Yusufu a diine Manase nun Eframi
bɔnsɔnna nan na bɔxɔn sɔtɔ e kɛɛn na.

5 Eframi a bɔxɔn ni i ra e naxan yitaxun
xabila yɛɛn ma: E kɛɛ bɔxɔn danna yi sigaxi
han Ataroti-Adari sogeteden binna, siga
han Beti-Xoron taan faxa binna,

6 siga han fɔxɔ igena, siga Mikimetati
binna ra kɔmɛnna ma, siga sogeteden
binni Taanati-Silo yi, dangu Yanowa yi.

7 Keli mɛnni goda han Ataroti nun Nara
yi sa dɔxɔ Yeriko ra, sa mini Yurudɛn baan
ma.

8 Keli Tapuwa, siga sogegododen binni
han Kanna xudena, sa mini fɔxɔ igen ma.

Efirami bənsən kɛɛ bəxən nan na ra e xabila yɛɛn ma.

⁹ Efirami bənsənna yi taana ndee fan sɔtɔ Manase bənsənna bəxəni e nun e banxidene.

¹⁰ Efirami bənsənna mi Kanan kaane kedi Geseri yi. Han to ne fan dɔxi Efirami bənsənna tagi, koni e findixi konyine nan na.

17

Manase bənsənna kɛɛ bəxəna

¹ E bəxən naxan yitaxun Yusufu a dii xɛmɛ singen Manase bənsənna muxune ra e kɛɛn na na ni ito ra. Anu, Manase a dii xɛmɛ singen Makiri naxan findi Galadi kaane benban na, na bata yi Galadi nun Basan bəxən sɔtɔ nun bayo sofa fajin nan yi a ra.

² Manase bənsənna muxu dənɣene fan yi kɛɛn sɔtɔ xabila yɛɛn ma. Ne xinle ni itoe ra: Abiyeseri, Xeleki, Asirɛli, Siken, Xeferi, e nun Sɛmida. Yusufu a dii xɛmɛn Manase a diine nan ne ra xabila yɛɛn ma.

³ Galadi a dii xɛmɛn Xeferi a dii xɛmɛn Sɛlofexadi mi dii xɛmɛ yo sɔtɔ, koni a dii tɛmɛne sɔtɔ nɛn. Manase a dii xɛmɛ Makiri nan Galadi sɔtɔ. Sɛlofexadi a dii tɛmɛne xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xɔgala, Milika, e nun Tirisa.

⁴ E yi siga saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun kuntigine fɛma, e yi a fala e xa, e naxa, “Alatala a yamari nɛn Musa ma, a xa kɛɛn fi nxu ma nxu kon kaane yɛ.” Awa, e yi e kɛɛn fi e ma alo a liga e fafe ngaxakedenne xa kii naxan yi alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁵ Nayi, Manase bənsənna yi yire fu sɔtɔ, ba Galadi nun Basan na, naxan yi Yurudɛn baan kidi ma.

⁶ Manase a dii tɛmɛne kɛɛn sɔtɔ na kii nin alo a dii xɛmɛne. Galadi yamanan yi findi Manase a dii xɛmɛn bonne gbeen na.

⁷ Manase a bəxən yi fɔlɔ Aseri bəxən danna ma siga han Mikimetati taana Siken taan sogeteden binni, siga han Yamin, En-Tapuwa kaane dɔxɔdene binni.

⁸ Manase bənsənna nan gbee yi En-Tapuwa bəxən na, koni Tapuwa taan yi findixi Manase bənsənna danna nan na. Efirami bənsənna nan gbee yi na ra.

⁹ Na danna yi sigaxi yiifanna mabinni han Kanna xudena. Manase a bəxən danna

yi findixi Kanna xuden kɔmɛn fəxən nan na han sa mini fəxɔ igen ma, koni Efirami a taana ndee yi luxi Manase a taane tagi.

¹⁰ Efirami a bəxən yi Kanna xuden yi-ifanna nan ma. Manase gbeen yi kɔmɛnna ma. Manase a bəxən yi danxi fəxɔ igen ma, Aseri a bəxən yi lu a kɔmɛnna ma, Isakari a bəxən yi lu a sogeteden binni.

¹¹ Manase bənsənna yi taana ndee sɔtɔ Isakari nun Aseri a bəxəne yɛ. E xinle ni itoe ra: Beti-Seyan, Yibeleyami, Dɔrɔ, En-Dɔri, Taanaki, e nun Megido nun e rabilinna banxidene. Yamana saxan nan na ra.

¹² Koni, Manase bənsənna mi nɔ na taane tongɛ bayo Kanan kaane yi a ragidixi e xa lu dɔxi na yamanani.

¹³ Koni Isirayila kaane to sɛnbɛn sɔtɔ, e yi Kanan kaane ti konyi wanle ra, koni e mi nɔ e kedideni.

¹⁴ Yusufu bənsənna muxune yi Yosuwe maxɔdin, e naxa, “Nanfera i yamanan yire kedenni ito yitaxunxi nxu ra nxu kɛɛn na? Nxɔ muxune wuya, bayo Alatala bata barakan sa nxɔ fe yi han iki.”

¹⁵ Yosuwe yi e yabi, a naxa, “Xa ɛ wuya Efirami geya yiren xa, ɛ sa fɔtɔn yirena nde masɛgɛ ɛ yɛtɛ xa Perisine nun Refa kaane yamanani.”

¹⁶ Yusufu bənsənna muxune yi a fala a xa, e naxa, “Geya yireni ito xurun nxu ma. Anu, yɛngɛ so wontoro wure daxine Kanan kaane birin yii, naxanye dɔxi lanbanni e nun naxanye dɔxi Beti-Seyan nun a banxidene, e nun naxanye Yɛsɛreli lanbanni.”

¹⁷ Yosuwe yi Yusufu bənsənna yabi, a naxa, “Efirami kaane nun Manase kaane, yama gbeen nan ɛ ra, ɛ sɛnbɛn fan gbo. ɛ mi kɛɛ bəxɔ yire keden xan tun sɔtɔma,

¹⁸ koni ɛ fɔtɔnna fan sɔtɔma nɛn geya yireni. ɛ na masɛgɛ, ɛ yi na tɔnɔn sɔtɔ. ɛ nɔɛ Kanan kaane kedɛ nɛn hali yɛngɛso wontoro wure daxine to e yii e sɛnbɛn fan gbo.”

18

Bənsən soloferen bonne bəxəne

¹ Isirayila yamaan yi e malan Silo taani. E yi Naralan Bubun ti mɛnni. Yamanan yi lu e sɛnbɛn bun ma.

² Na waxatini, Isirayila bənsən solofere yi na, naxanye munma yi e kēē bəxən sətə singen.

³ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala, ε fafane Ala bəxən naxan soxi ε yii, ε na tongo feen bəte rabama han waxatin mundun yi?”

⁴ E muxu saxan saxan sugandi bənsən yēen ma. N xa e rasiga yamanan matodeni. E xa e bənsənne kēē bəxəne kiin sebe, e yi fa na dentege n xa.

⁵ E xa yamanani taxun dəxəde soloferen na. Yuda bənsənna xa lu a bəxəni yiifanna ma, Yusufu bənsənna yi lu a bəxəni kəmen fəxəni.

⁶ E na yelin na yamanani taxunje soloferen na, a sebe, ε fa na yita n na, n yi masensenna ti Alatala en ma Ala yetagi, ne yi yitaxun ε ra.

⁷ Koni Lewi bənsənna mi bəxə yo sətəma ε tagi, bayo e gbee kēen findixi Alatala saraxa rali wanla nan na. Gadi bənsənna nun Ruben bənsənna nun Manase bənsənna fəxə kedenna, ne fan bata yi e gbeen sətə Yuruden baan sogeteden binni alo Alatala walikēen Musa a fi e ma kii naxan yi.”

⁸ Na muxune yi keli, e siga. Yosuwe bata yi e yamari, a naxa, “E siga, ε yamanan mato, ε yi a kiin sebe. Na xanbi ra, ε fa be Silo yi, n xa masensenna ti Alatala yetagi na yamanani taxun feen na.”

⁹ Na muxune yi keli, e yi yamanani siga. E yi na yamanan taane kiin sebe, e yi ne yitaxun yire soloferen na, e yi xete Yosuwe fəma Silo daaxadeni.

¹⁰ Yosuwe yi masensenna ti Silo yi Alatala yetagi. A yi na yamanan birin yitaxun Isirayila bənsənne ra.

Bunyamin bənsənna kēē bəxəna

¹¹ Bunyamin nan singe bəxən sətə masensenna xən e naxan yitaxun xabila yēen ma. E bəxən yi lu Yuda bənsənna gbeen nun Yusufu a diine bənsənne gbeene longonna ra.

¹² Kəmen fəxəni, e bəxən danna yi fəlxə Yuruden baan nan ma, dangu Yeriko ra kəmen fəxəni, te geyaan ma sogegododen binni, sa mini Beti-Aweni tonbonna ma.

¹³ Danna yi kelixi menna nin, sa dangu Lusi ra yiifari fəxən binni, dənaxan xili

Beteli, godo Ataroti-Adari yi, te geyaan fari, naxan Beti-Xoron taan lanban yiren yiifanna ma.

¹⁴ E bəxən sogegododen danna ni ito ra, keli geyaan ma Beti-Xoron yetagi, siga yiifanna binni sa mini Kiriyati-Baali ma, dənaxan mən xili Kiriyati-Yeyarin. Na taan findi Yuda bənsənne nan gbee ra. E bəxən danna nan na ra a sogegododen binni.

¹⁵ E bəxən yiifari fəxən danna yi fəlxə Kiriyati-Yeyarin nin, siga sogegododen binni sa mini tigi yiren ma Nefetowa ige xunna.

¹⁶ Na danna yi danguxi geyaan san bunni Ben-Hinən lanbanna yetagi, Refa kaane lanbanna kəmenna ma. Godo Ben-Hinən lanbanni Yebusune fəma yiifanna ma, godo En-Rogeli yi.

¹⁷ Na danna yi sigaxi han kəmenna binni, dangu En-Seməsi yi, dangu Geliloti yi, Adumimi tintin yiren yetagi, godo han gəmen naxan xili Bohan, Ruben a dii xəmənə nde nan xili yi na ra.

¹⁸ A mən yi danguxi na geyaan kəmen fəxəni Araba yetagi, godo Araba kui,

¹⁹ dangu Beti-Xogala ra kəmenna binni, sa mini Yuruden baan biraden ma Fəxə Igen Daraan ma. Na bəxən yiifanna danna nan na ra.

²⁰ Yuruden baan findixi Bunyamin xabilane bəxən danna nan na sogeteden binni. Bunyamin bənsənna bəxən danne birin nan na ra.

²¹ Taan naxanye fi Bunyamin bənsənna xabilane ma, ne ni i ra: Yeriko, Beti-Xogala, Emeki-Kesisi,

²² Beti-Araba, Semarayin, Beteli,

²³ Awi, Para, Ofara,

²⁴ Kefara-Hamoni, Ofini, e nun Geba. Ne birin malanxina, taa fu nun firin e nun e banxidene.

²⁵ Gabayon, Rama, Beroti,

²⁶ Misipe, Kefira, Mosa,

²⁷ Rekemi, Yiripeeli, Tarala,

²⁸ Sela, Elefi, Yebusu taan naxan mən xili Yerusalən, Gibeya, e nun Kiriyati. Ne birin malanxina, taa fu nun naanin e nun e banxidene. Bunyamin bənsənna xabilane kēē nan na ra.

Simeyɔn bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna
Taruxune Singen 4.28-33

¹ Bɔxɔn firindeni ito yi findi Simeyɔn bɔnsɔnna gbeen na masɛnsɛnna xɔn, a yitaxun xabila yɛɛn ma. E kɛɛ bɔxɔn yi Yuda bɔnsɔnna bɔxɔn nan tagi.

² Taan naxanye fixi Simeyɔn bɔnsɔnna ma, ne ni i ra: Bɛriseba, Seeba, Molada,

³ Xasari-Suwali, Bala, Esemi,

⁴ Elitoladi, Bɛtuli, Xoroma,

⁵ Sikilaga, Bɛti-Marakaboti, Xasari-Susa,

⁶ Bɛti-Lebayoti, e nun Saruxɛn. Ne birin malanxina, taa fu nun saxan, e nun e banxidɛne.

⁷ Ayin, Rimɔn, Eteri, e nun Asan, ne birin malanxina taa naanin, e nun e banxidɛne,

⁸ sa e rabilinna taane fari siga han Baalati-Beerɪ, dɛnaxan mɔn xili Rama-Negewi. Simeyɔn bɔnsɔnna xabilane kɛɛ bɔxɔn nan na ra.

⁹ Simeyɔn kɛɛ bɔxɔn ba Yuda bɔnsɔnna bɔxɔn nan na, bayo Yuda bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔn yi gbo a xa. Na nan a liga, Simeyɔn bɔnsɔnna yi kɛɛ bɔxɔn sɔtɔ Yuda bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔni.

Sabulon bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

¹⁰ Bɔxɔn saxandeni ito yi findi Sabulon bɔnsɔnna gbeen na masɛnsɛnna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma. E kɛɛ bɔxɔn danna yi sigaxi han Saridi yi,

¹¹ dangu Marala yi sogegodode binni, sa dɔxɔ Dabeseti ra, siga xude dɛni Yokanayimi yetagi.

¹² Keli Saridi yi, siga sogeteden binni siga han Kisiloti-Taboro bɔxɔna, sa dɔxɔ Dabɛrati ra, siga Yafiya yi.

¹³ Keli mɛnni, dangu sogeteden binni, siga Gati-Xeferi yi e nun Eta-Kasin yi, sa mini Rimɔn ma, bilin Neya ma.

¹⁴ Na danna mɔn yi sigaxi han Xanatɔn kɔmɛn fɔxɔna, sa mini Yifita-Eli xuden ma.

¹⁵ E mɔn yi Katati nun Nahalali nun Simiron nun Yidala nun Bɛtɛlɛmi sɔtɔ. Ne birin malanxina taa fu nun firin, e nun e banxidɛne.

¹⁶ Sabulon bɔnsɔnna xabilane kɛɛn nan na ra, e taane nun e banxidɛne.

Isakari bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

¹⁷ Bɔxɔn naanindeni ito yi findi Isakari bɔnsɔnna gbeen na masɛnsɛnna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

¹⁸ E bɔxɔn danna yi sigaxi han taani itoe birin: Yɛsɛreli, Kesuloti, Sunami,

¹⁹ Xafarayimi, Siyɔn, Anaxarati,

²⁰ Rabiti, Kisiyon, Abɛsi,

²¹ Remeti, En-Ganimi, En-Xada, e nun Bɛti-Pasɛsi.

²² Sa dɔxɔ Taboro nun Saxasima nun Bɛti-Semɛsi ra, sa mini Yurudɛn baan ma. Ne birin malanxina, taa fu nun sennin, e nun e banxidɛne.

²³ Isakari bɔnsɔnna xabilane kɛɛ nan na ra, e taane nun e banxidɛne.

Aseri bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

²⁴ Bɔxɔn suulundeni ito yi findi Aseri bɔnsɔnna gbeen na masɛnsɛnna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

²⁵ E danne yi sigaxi han taani itoe: Xɛlɛkati, Xali, Beten, Akisafa,

²⁶ Alameleki, Amada, Misala, sa dɔxɔ Karemele geyaan nun Sixori-Libanati xuden na sogegododen binni.

²⁷ Danna yi sigaxi sogeteden binni, Bɛti-Dagɔn yi, sa dɔxɔ Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔn nun Yifita-Eli lanbanna ra, siga kɔmɛn fɔxɔni sa dɔxɔ Bɛti-Emeki nun Neyeli ra, dangu Kabulu yi kɔmɛn fɔxɔni,

²⁸ siga han taani itoe: Abadon nun Rexobo nun Xamɔn e nun Kanna, siga han Sidɔn taa gbeena.

²⁹ Keli mɛnni, danna mɔn yi sigaxi han Rama nun Tire, taa makantanxina, siga Xosa binni, sa mini Fɔxɔ Igen ma Akisibu yamanani,

³⁰ sa Yuma nun Afeki nun Rexobo fari. Ne birin malanxina, taa mɔxɔɲɛn nun firin, e nun e banxidɛne.

³¹ Taani itoe nun e banxidɛne birin findixi Aseri bɔnsɔnna xabilane kɛɛ bɔxɔn nan na.

Nafatali bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna

³² Bɔxɔn sennindeni ito yi findi Nafatali bɔnsɔnna gbeen na masɛnsɛnna xɔn a yitaxun xabila yɛɛn ma.

³³ Na bɔxɔn danna yi fɔlɔxi Xelefa taani, siga Saananimi taani wudi gbeen binni, dangu Adami-Nekebi nun Yabaneeli yi, siga Lakuma yi, sa mini Yurudɛn baan ma.

³⁴ Na danna yi sigaxi sogegododen binni han Asanoti-Taboro, sa mini Xukɔku taan ma, sa dɔxɔ Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔn na yiifanna ma, e nun Aseri bɔnsɔnna bɔxɔna sogegododen binni e nun Yuda bɔnsɔnna

bəxəna, Yurudən baan yi lu a sogeteden binni.

³⁵ E taa makantanxine xinle ni itoe ra: Sidima, Sere, Xamati, Rakati, Kinəreti,

³⁶ Adama, Rama, Xasori,

³⁷ Kedesi, Edere, En-Xasori,

³⁸ Yirən, Migidali-Eli, Xoremi, Beti-Anata, Beti-Seməsi. Ne birin malanxina, taa fu nun solomanaanin, e nun e banxidene.

³⁹ Nafatali bənsənnə xabilane kēen nan na ra, e taane nun e banxidene.

Dan bənsənnə kēe bəxəna

⁴⁰ Bəxən soloferedeni ito yi findi Dan bənsənnə gbeen na masənsənnə xən a yitaxun xabila yēen ma.

⁴¹ E kēe bəxən danne yi sigaxi han taane itoe: Sora, Esetayoli, Iri-Seməsi,

⁴² Saalabin, Ayalən, Yitila,

⁴³ Elon, Timana, Ekirən,

⁴⁴ Eliteke, Gibetən, Baalati,

⁴⁵ Yehudu, Bene-Beraki, Gati-Rimən,

⁴⁶ Yarakən tigrine, Rakən e nun bəxən naxan Yafa yətagi.

⁴⁷ Koni Dan bənsənnə muxune mi nə e bəxən masətədeni. Nayi, Dan bənsənnə yi siga Lesemi yi, e sa mən kaane yengə, e yi e faxa. E yi dəxə na, e na taan xili sa Dan, e benban xinla.

⁴⁸ Na taane nun e banxidene birin yi findi Dan bənsənnə xabilane kēe bəxən na.

Yosuwe kēe bəxəna

⁴⁹ E to yelin yamanani taxunje e kēen na, Isirayila kaane yi Nunu a dii Yosuwe kēen so a yi e tagi,

⁵⁰ alo Alatala a yamari kii naxan yi. Yosuwe taan naxan maxədin e ma, Timanati-Sera, e yi na so a yii Efirami geya yireni. Yosuwe mən yi taan ti, a dəxə na.

⁵¹ Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun Isirayila bənsənnə xabila kuntigine yi yamanan yireni itoe yitaxun masənsənnə xən Alatala yətagi, Naralan Bubun so dēen na, Silo yi. E yi yelin yamanani taxunje.

20

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun 19.1-14

¹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa, e xa taana ndee sugandi marakisi taane ra, alo n na a fala i xa kii naxan yi fata Musa ra.

³ Xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, a mi yi waxi faxa ti feni, na kanna nəe a giye nən, a siga mənna nde yi, a ratangə faxa muxun gbeepəxə muxun ma dənaxan yi.

⁴ A na a gi, a na taana nde li, a xa sa ti taan so dēen na, a yi a sənna dētege taan fonne xa. E yi a rasuxu taani, e a yigiya.

⁵ Xa faxa muxun gbeepəxə muxun siga faxa tiin fəxə ra, e mi a soma a yii, bayo a mi a rakelixi a ma, a mi a faxa feni tənxi xənnantenyani.

⁶ A xa lu na taani han a yi makiti yamaan yətagi, e nun han saraxarali kuntigin naxan walima na waxatini, na yi faxa. Na xanbi ra, faxa tiin nəe xete nən a banxini a konni, a kelixi dənaxan yi.”

⁷ E yi taani itoe sugandi: Kedesi taan Galile yamanani Nafatali geya yireni, e nun Siken taana Efirami geya yireni, e nun Kiriyati-Aruba taan dənaxan mən xili Xebiron, Yuda geya yireni.

⁸ E yi taa gbətene sugandi Yurudən baan kidi ma Yeriko sogeteden binni: Bəsəri taan naxan Rubən tonbonna lanta yireni, Ramoti taan naxan Galadi bəxəni, Gadi bənsənnə dənaxan yi, e nun Golan taan naxan Basan bəxəni, Manase bənsənnə dənaxan yi.

⁹ Na taane nan sugandi Isirayila kaane nun xəjene xa, alogo xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, na xa a gi, siga mənni, a ratanga faxa muxun gbeepəxə muxun ma. Na kui, faxa muxun gbeepəxə muxun mi a faxə benun yamaan xa a makiti.

21

Lewi bənsənnə taane Taruxune Singen 6.54-80

¹ Lewi bənsənnə denbaya xunne yi siga saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun Isirayila bənsənnə xabilane kuntigine fəma

² Silo yi Kanan yamanani, e yi a fala e xa, e naxa, “Alatala bata yi yamarin fi nun fata Musa ra, a nxu xa taane sətə nxu dəxəma dənaxanye yi, e nun e rabilinna bəxəne nxə xuruseene xa.”

³ Nayi, Isirayila kaane yi taani itoe ba e gbee kee bəxən na. Taan ne nun e rabilinna bəxəne yi fi Lewi bənsənna ma alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁴ E to masənsənna ti, a yi Kehati yixetene xabilane singe suxu. Saraxarali Haruna yixetene yi taa fu nun saxan sətə Yuda bənsənna nun Simeyən bənsənna nun Bunyamin bənsənna bəxəne tagi.

⁵ Kehati yixetən bonne yi taa fu sətə Eframi bənsənna nun Dan bənsənna nun Manase bənsənna fəxə kedenna bəxəne tagi.

⁶ Gərisən yixetene xabilane yi taa fu nun saxan sətə Isakari bənsənna nun Aseri bənsənna nun Nafatali bənsənna bəxəne tagi e nun Manase bənsənna fəxə kedenna bəxən tagi Basan yamanani.

⁷ Merari yixetene xabilane yi taa fu nun firin sətə Ruben bənsənna nun Gadi bənsənna nun Sabulon bənsənna bəxəne tagi.

⁸ Nayi, Isirayila kaane yi taani itoe nun e rabilinne bəxəne fi Lewi bənsənna ma alo Alatala a yamari kii naxan yi fata Musa ra.

⁹ Taan naxanye fi e ma Yuda bənsənna nun Simeyən bənsənna bəxəne tagi, ne xinle ni itoe ra:

¹⁰ Kehati xabilani, Lewine ye, Haruna yixetene yi taani itoe sətə bayo masənsənna e tan nan singe suxi:

¹¹ Kiriyaṭi-Aruba, dənaxan mən xili Xebiron, e nun a rabilinna bəxəne Yuda geya yireni. Araba yi findixi Anaki benban nan na.

¹² Koni xee ne nun banxidəen naxanye taan nabilinni, ne bata yi so Yefune a dii Kalebi yii a keen na.

¹³ E taan naxanye fi saraxarali Haruna yixetene ma, ne ni i ra: Xebiron, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Libina,

¹⁴ Yatiri, Esitemowa,

¹⁵ Xolon, Debiri,

¹⁶ Ayin, Yuta, e nun Beti-Seməsi, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina, taa solo-manaanin fata bənsən firinni itoe bəxəne ra.

¹⁷ E yi taani itoe sətə Bunyamin bənsənna bəxəni: Gabayon, Geba,

¹⁸ Anatəti, Alamən, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina taa naanin.

¹⁹ Haruna yixetene, saraxaraline taan naxanye sətə, ne malanxina taa fu nun saxan nan yi e ra e nun e rabilinne.

²⁰ Lewi bənsənna muxun naxanye yi keliṭi Kehati yixetene xabilan bonne yi, ne yi taane sətə Eframi bənsənna bəxəni.

²¹ Ne ni i ra: Siken taana Eframi geya yireni, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Geseri,

²² Kibisayimi, Beti-Xoron, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina, taa naanin.

²³ E naxanye sətə Dan bənsənna bəxəni, ne ni i ra: Eliteke, Gibetən,

²⁴ Ayalən, Gati-Rimən, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina taa naanin.

²⁵ E naxanye sətə Manase bənsənna bəxəni, ne ni i ra: Taanaki, Gati-Rimən, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa firin.

²⁶ Na taa fune nun e rabilinne yi findi Kehati yixetene xabilan bonne gbeen na.

²⁷ Lewine ye, Gərisən yixetene xabilane yi taani itoe sətə Manase bənsənna fəxə kedenna bəxəni: e Golan sətə Basan yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, e nun Bəsetera, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa firin.

²⁸ E naxanye sətə Isakari bənsənna bəxəni, ne ni i ra: Kisiyon, Dabərat, i,

²⁹ Yaramuti, En-Ganimi, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³⁰ E naxanye sətə Aseri bənsənna bəxəni, ne ni i ra: Misala, Abadon,

³¹ Xələkati, Rexobo, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³² E naxanye sətə Nafatali bənsənna bəxəni, ne ni i ra: Kedesi Galile yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Xaməti-Dəro, Karatan, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa saxan.

³³ Gərisən yixetene xabilane taa fu nun saxan sətə nən e nun e rabilinne.

³⁴ Lewin naxanye luxi, Merari yixetene xabilane, ne naxanye sətə Sabulon bənsənna bəxən tagi, ne ni i ra: Yokanayimi, Karata,

³⁵ Dimina, Nahalali, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³⁶ E naxanye sətə Ruben bənsənna bəxəni, ne ni i ra: Bəseri, Yahasi,

³⁷ Kedemoti, Mefaati, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin.

³⁸ E naxanye soto Gadi bõnsõnna bõxõni, ne ni i ra: Ramoti naxan Galadi yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan magixi faxa ti feen na, Maxanayin,

³⁹ Xesibõn, Yaaseri, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin.

⁴⁰ Taan naxanye birin fi Lewi bõnsõnna muxu dõnxene ma, Merari yixetene xabilane yi, ne findi taa fu nun firin nan na.

⁴¹ Taan naxanye birin fi Lewi bõnsõnna muxune ma Isirayila kaane bõxõni, ne birin malanxina taa tonge naanin e nun solomasexe, e nun e rabilinne.

⁴² E taani itoe nun e rabilinne bõxõne nan soto.

⁴³ Alatala a kolo yamanan naxan so feen na e benbane yii, a yi na birin fi Isirayila kaane ma. E yi na findi e gbeen na, e yi dõxõ na.

⁴⁴ Alatala yi bõne xunbenla fi e ma e rabilinna birin yi, alo a a kolo e benbane xa kii naxan yi. Hali e yaxu yo mi nõ tiye e yee ra, Alatala yi e yaxune birin lu e sagoni.

⁴⁵ Alatala bata yi fala fajin naxanye birin ti Isirayila yamaan xa, na birin yi kamali, sese mi lu a ligataren na.

22

Saraxa ganden nafala fena Yurudẽn kidi ma

¹ Nayi, Yosuwe yi Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna xili.

² A yi a fala e xa, a naxa, “Alatalaa walikẽn Musa feen naxan birin yamari e ma, e bata na birin naba. E bata n fan ma yamarine birin suxu.

³ E mi e ngaxakedenne rabepinxi waxati xunkuyeni ito yi han to. Alatala e Ala yamarin naxan so e yii, e bata na rakamali.

⁴ Iki Alatala e Ala bata bõne xunbenla fi e ngaxakedenne ma, alo a fala e xa kii naxan yi. Iki e siga e konni, e sa lu na yamanani Alatalaa walikẽn Musa naxan soxi e yii Yurudẽn kidi ma.

⁵ Nayi, e a liga e yeren ma, e yamarin nun sariyan suxu, Alatalaa walikẽn Musa naxanye soxi e yii, e yi Alatala e Ala xanu, e sigan ti a kirane birin xõn, e yi a yamarine

suxu, e yi bira a fõxõ ra, e a batu e bõnen nun e niin birin yi.”

⁶ Yosuwe yi duba e xa, a yi a lu e siga e konne yi.

⁷ Musa bata yi kee bõxõn so Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yii Basan yamanani. Yosuwe fan yi kee bõxõ gbetẽ so Manase bõnsõnna bode fõxõn yii Isirayila kaan bonne fema Yurudẽn sogegododen binni. Yosuwe to duba e xa, a yi e rasiga e konne yi.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E xetẽ e konne yi e nun nafulu gbeena, e nun xuruse wuyaxin nun gbeti gbegbe nun xemaan nun sulan nun wurena e nun dugine. E nun e ngaxakedenne xa sa e yaxune se tongoxine yitaxun.”

⁹ Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yi xetẽ, e keli Isirayila kaane fema Silo yi, Kanan yamanani, e yi siga Galadi yamanani, Alatala yamanan naxan nagidi e ma fata Musa ra.

¹⁰ E to maso Yurudẽn baan na Kanan yamanani, Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yi saraxa ganden nafala Yurudẽn baan de. Na saraxa ganden yi gbo han!

¹¹ Isirayila kaane to na feen me, e yi a fala, e naxa, “E mi a to, Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna bata saraxa ganden nafala Kanan bõxõn danna ra, Yurudẽn baan dẽxõn Isirayila kaane binni.”

¹² Isirayila kaane to na me, e birin yi e malan Silo yi e yengẽ xinla ma.

¹³ Isirayila kaane yi saraxarali Eleyasari a dii Finexasi xe Galadi yamanani Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna fema.

¹⁴ Manga fu yi biraxi a fõxõ ra, Isirayila bõnsõn yo bõnsõn manga keden. Denbaya xunne nan yi ne birin na Isirayila kaane xabilane yi.

¹⁵ E yi siga Galadi yamanani Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fema. E yi a fala e xa, e naxa,

¹⁶ “Alatalaa yamaan birin ito nan falaxi, ‘Nanfera e tinxintareyaan ligaxi Isirayilaa Ala ra? Nanfera e bata xetẽ Alatala fõxõ ra to? Nanfera e bata saraxa ganden nafala, e murutẽ Alatala xili ma to?

¹⁷ En bata yi kalan naxan ti Peyori yi, na xurun ba? Anu, han to en munma yelin tɔrɛ na yulubin xafari feen ma hali Alatala to fitina furen sa a yamaan birin fari.

¹⁸ Anu, ɛ bata xɛtɛ Alatala fɔxɔ ra to, ɛ Ala! Xa ɛ murutɛ Alatala xili ma to, tila a xɔlɔma nɛn Isirayila yamaan birin ma.

¹⁹ Nayi, xa ɛ yamanan mi sarijanxi, ɛ xɛtɛ Alatala yamanani, Alatala batuden tixi dɛnaxan yi, ɛ yi bɔxɔ gbɛtɛ tongo nxu tagi. Koni ɛ nama murutɛ Alatala xili ma hanma nxu tan xili ma, ɛ yi saraxa gande gbɛtɛ rafala, ba Alatalaa saraxa ganden na, en ma Ala.

²⁰ Sera a dii Akan to tinxintareyaan liga, a seene tongo tɔnna yi dɔxi naxanye tongo fe ma, Alaa xɔlɔn godo Isirayila yamaan birin nan ma. A keden xa mi halagi a fe kalaxina fe ra.’ ”

²¹ Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi Isirayila xabilane mangane yabi, e naxa,

²² “Marigina Ala, Alatala nan keden a kolon! Marigina Ala, Alatala! Isirayila yamaan birin fan fama nɛn a kolondeni! Xa nxu feni ito ligaxi murutɛn nin hanma tinxintareyani Alatala xili ma, nxu nama kisi to lɔxɔni.

²³ Xa nxu saraxa ganden nafalaxi nɛn alogo nxu xa xɛtɛ Alatala fɔxɔ ra, nxu yi saraxa gan daxine ba a fari hanma bogise saraxane hanma bɔɲɛ xunbeli saraxane, Alatala yɛtɛɛn xa nxu makiti!

²⁴ Koni na mi a ra de! Nxu ito ligaxi nɛn bayo nxu yi xaminxi alogo tila ɛ diine nama a fala nxɔ diine ma, e naxa, ‘Nanse ɛ tan nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala?

²⁵ Alatala bata Yurudɛn baan findi en tagi danna ra. Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna muxune, sese mi fa ɛ tan xa Alatala yii!’ ɛ diine a ligɛ nɛn nayi a nxɔ diine yi ba Alatala yɛɛragaxuni.

²⁶ Nanara, nxu yi a fala, nxu naxa, ‘En keli, en xa saraxa ganden nafala. Koni saraxa gan daxine nun saraxa gbɛtɛye fe mi a ra.’

²⁷ Na xa findi sereyaan nan na ɛ tan nun nxu tan tagi, e nun en yixɛtɛne hali en tan xanbi, fa fala nxu Alatala batuma nɛn nxɔ saraxa gan daxine nun nxɔ saraxane nun nxɔ bɔɲɛ xunbeli saraxane ra a batuden

yɛtɛni. Nayi, ɛ diine mi fa a fala nxɔ diine ma, e naxa, ‘Sese mi fa ɛ tan xa Alatala yii.’

²⁸ Nxu yi a fala, nxu naxa, xa e falani ito ti nxu xa tila, hanma nxɔ diine xa, nxu e yabima nɛn, nxu naxa, ‘ɛ Alatalaa saraxa ganden maligan mato. Nxu fafane mi a rafalaxi saraxa gan daxine nun saraxa gbɛtɛye xan ma fe ra, koni alo sereyana ɛ tan nun nxu tan tagi.’

²⁹ Nxu tan mi murutɛ Alatala xili ma mumɛ! Nxu mi xɛtɛ a fɔxɔ ra to, nxu yi saraxa gande gbɛtɛ rafala saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbɛtɛye fe ra, ba Alatalaa saraxa ganden na, naxan nafalaxi en ma Ala batu bubun yɛtagi.”

³⁰ Saraxarali Finexasi nun yamaan mangane nun Isirayila xabila xunne to falani ito mɛ, Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna saraxa ganden naxan nafalaxi, na yi rafan e ma kati!

³¹ Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi yi a fala Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna xa, a naxa, “Nxu bata a kolon to a Alatala en tagi, bayo ɛ mi tinxintareyaan ligaxi Alatala ra. ɛ bata Isirayila kaane ratanga Alatalaa xɔlɔn ma.”

³² Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi nun mangane yi keli Galadi yi, Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi dɛnaxan yi, e xɛtɛ Kanan yamanani, e yi dɛntɛɛn sa Isirayila kaane xa.

³³ Dɛntɛɛni ito yi rafan Isirayila kaane ma, e yi barikan bira Ala xa. Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yɛngɛ feen naxan yi e xunni, e yi e yamanan kala, e mi fa na fe fala sɔnɔn.

³⁴ Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi saraxa ganden xili sa, e naxa, Sereyana En Tagi Fa Fala A Alatala Nan Ala Ra.

23

Yosuwe a kawandi dɔnxɛna

¹ Alatala bata yi bɔɲɛ xunbenla fi Isirayila yamaan ma a e xunba e yaxune ma e rabilinni, waxati xunkuye yi dangu na xanbi ra. Yosuwe yi fori, a siimayaan yi xunkuya ayi han!

² Na waxatini, Yosuwe yi Isirayila kaane birin maxili, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine. A yi a fala e xa, a naxa, “N bata fori. N ma siimayaan bata xunkuya ayi han!”

³ E yeteen bata a to Alatala e Ala feen naxanye birin ligaxi siyani itoe ra e fe ra. Alatala e Ala nan e yengen soxi.”

⁴ “E a mato, n yamanan naxanye yengexi, n yi e na, e nun siyaan naxanye man luxi yamanani, n bata ne boxone birin yitaxun e bansonne ra e keen na masensenna xon keli Yuruden baani han Foxo Ige Gbeena sogegododen binni.

⁵ Alatala e Ala e kedima nen e yee ra, a e ramini yamanani, e yi dexo e yamanani alo Alatala e Ala a fala e xa kii naxan yi.”

⁶ “E senbe so han! Feen naxan birin sebei Musaa sariya kitabun kui e xa ne birin suxu. E nama na kiraan fata yiifanna ma hanma komenna ma.

⁷ E nama basan na siyane ra, naxanye luxi e tagi. E nama e alane xinle maxandi, e nama e kolo e yi. E nama e batu, e nama e xinbi sin e xa.

⁸ Koni e tan xa lu Alatala e Alaa fe yi ken, alo e bata a liga kii naxan yi han to.”

⁹ “Alatala bata siya gbeene nun senbemanane kedi e yee ra. Anu, han to muxu yo mi noxi tiye e yee ra.

¹⁰ E tan muxu keden yi muxu wuli nan kedima, bayo Alatala e Ala nan yi yengen soma e xa alo a fala e xa kii naxan yi.

¹¹ Nayi, e a liga e yeren ma, e yi Alatala xanu e Ala.”

¹² “Koni xa e xun xanbin so Ala yi, e yi bira siyani itoe foxo ra naxanye luxi e tagi, e nun ne yi e bode a dii temene futu, e yi basan e ra,

¹³ e xa a kolon Alatala e Ala bama nen siyani itoe ragiyee bun. Koni e findima nen luti ratixine nun wosone ra e bun, e nun bosana e fari, e nun janle naxanye yeen soxomma ayi, han e yi halagi boxo fajini itoe yi Alatala e Ala naxanye soxi e yii.”

¹⁴ “Dununa muxune birin sigama denaxan yi, n sigamaan ni i ra menni. E a kolon e bopen nun e niin birin yi, fa fala Alatala e Alaa fala fajin naxanye tixi e xa, na sese mi luxi a kamalitaren na. A falan birin bata kamali, keden mi kalaxi.

¹⁵ Koni Alatala e Alaa fala fajine rakamalixi kii naxan yi, a man fama nen a falane rakamalideni naxankatane ra, a e rakolonxi naxanye ra, han a yi e halagi boxo fajini ito yi, a denaxan fixi e ma.

¹⁶ Xa e layirin kala Alatala e Ala naxan yamarixi e ma, e yi siga ala gbetene batudeni, e yi e xinbi sin e xa, Alatala xoloma nen e ma, e yi halagi sinma boxo fajini ito yi, a denaxan fixi e ma.”

24

Yosuwe yi yamaan kawandi

¹ Yosuwe yi Isirayila bansonne birin maxili a e xa malan Siken yi, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine, e birin yi fa Ala yetagi.

² Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘A foloni nun, e benbane Tera nun a diine Iburahima nun Nahori, ne yi dxi Efirati Baan bode foxon nan na, e yi ala gbetene nan batuma.

³ N yi e fafe Iburahima tongo baan bode foxon na, n yi ti a yee ra siga Kanan yamanan birin yi. N yi a yixetene rawuya ayi, n Isiyaga fi a ma.

⁴ N yi Yaxuba nun Esayu fi Isiyaga ma. N yi Seyiri geya yiren fi Esayu ma, koni Yaxuba nun a diine tan yi godo Misiran yamanani.

⁵ N yi Musa nun Haruna rasiga, n yi naxankata wuyaxi dxi Misiran kaane ma. Na xanbi ra, n yi e ramini Misiran yamanani.

⁶ N to e benbane ramini Misiran yamanani, Misiran kaane yi e benbane sagatan wontorone nun soone fari han Gbala Baani.

⁷ E benbane yi e xui ramini Alatala ma, a yi dimin naso e nun Misiran kaane tagi. A yi baa igen nadin Misiran kaane xun ma. N naxan liga Misiran kaane ra, e bata na to e yeen na. E man yi waxati xunkuye ti tonbonni.”

⁸ “N yi e xali Amorine yamanani Yuruden sogeteden binni. E yi e yenge, koni n yi e lu e sagoni. E yi e yamanan tongo, n yi e halagi e yee ra.

⁹ Siporo a dii Balaki, Moyaba mangan fan yi keli, a yi Isirayila yenge. E yi Balami xili, Beyori a dii xemena, alogo a xa fa e danga.

¹⁰ Koni n mi tin Balami xuiin name, a falan yi findi duban na e xa. N yi e ba Balaki yii.

¹¹ E yi Yuruden baani gidi, e fa Yeriko taani. Yeriko kaane yi e yenge. Amorine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xitine nun Girigasane nun Xiwine nun Yebusune fan yi e yenge, koni n yi e sa e sagoni.

¹² A luxi alo n yi jurine nan nadinma e ma naxanye yi e kedima e yee ra e nun Amorine manga firinne. E silanfanne nun e xanle xa mi na ligaxi.

¹³ N yi yamanan so e yii e mi naxan masexi, e nun taane e mi naxanye tixi, e dxi denaxan yi iki. Manpa bogi binle nun oliwi binle, e mi naxanye sixi, e ne nan donma iki.”

¹⁴ “Nayi, iki e gaxu Alatala yee ra, e yi a batu fetareyaan nun lannayani. E benbane yi alan naxanye batuma Baa Gbeen kidi ma e nun Misiran yamanani, e me ne ra, e yi Alatala batu.

¹⁵ Koni xa a mi rafanje e ma e Alatala batu, e waxi naxan batu feni, e xa na sugandi to: E benbane alan naxanye batuxi Baa Gbeen bode foxon na ba, hanma Amorine alane e dxi naxanye yamana yi ba. Koni nxu nun n ma denbayana, nxu tan Alatala nan batuma.”

¹⁶ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu mi nxu me Alatala ra mum, nxu yi ala gbetene batu!

¹⁷ Amasot Alatala nan en ma Ala ra. A tan nan en naminixi Misiran yamanani konyiyani, en tan nun en benbane. A tan nan kabanako fe gbeene liga en yee xori, a yi en kantan en ma sigatiin birin yi, e nun siyane ye en yi danguma naxanye yamanaye yi.

¹⁸ Alatala bata siyane birin kedi en yee ra, hali Amarin naxanye yi dxi yamanani. Nxu fan Alatala nan batuma, bayo a tan nan en ma Ala ra.”

¹⁹ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E mi ne Alatala batu, bayo Ala sarijanxin na a ra, Ala xaxolonxin na a ra. A mi dije e matandine nun e yulubine ma.

²⁰ Xa e me Alatala ra waxatin naxan yi, e

yi ala gbetene batu, a kelima nen e xili ma, a yi gbalon nafa e ma, a yi e birin naxori, hali a to fe fapin ligaxi e xa.”

²¹ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “En-en de! Nxu Alatala nan batuma.”

²² Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata findi e yete sereyaan na fa fala e tan nan Alatala sugandixi alogo e xa a batu.” E yi Yosuwe yabi, e naxa, “Nxu bata findi nxu serene ra.”

²³ Yosuwe mon yi a fala e xa, a naxa, “Iki e ala gbetene ba e tagi. E yi e bojene lu Alatala xa, Isirayilaa Ala.”

²⁴ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “Nxu Alatala nan batuma en ma Ala, nxu yi a xuiin suxu.”

²⁵ Na loxoni, Yosuwe nun yamaan yi layirin xidi. A yi tonne nun sariyane so e yii Siken yi.

²⁶ Yosuwe yi na feene birin sebe Ala Sariya Kitabun kui. A yi geme gbeen tongo, a yi a dxi wariin bun ma Alatala yire sarijanxin denaxan yi.

²⁷ Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “E bata gemeni ito to? A findima sereyaan nan na en xili ma, bayo a luxi alo a bata falan birin me, Alatala naxan falaxi en xa. A findima sereyaan na e xili ma, alogo e nama e me e Ala ra.”

²⁸ Na xanbi ra, Yosuwe yi yamaan bejin, birin yi siga e kee boxone yi.

Yosuwe a sayana

Kitisane 2.6-9

²⁹ Na to dangu, Nunu a dii Yosuwe, Alatala walikeen yi faxa a jee keme jee fuun ma.

³⁰ E yi a maluxun a kee boxoni Timanati-Sera yi Efirami geya yireni, Gaasa geyaan kome foxoni.

³¹ Isirayila yamaan yi Alatala batuma Yosuwe a siimayaan waxatin birin yi, e nun fonne siimayaan waxatin birin, naxanye luxi Yosuwe faxan xanbini, naxanye bata yi na wanle birin kolon Alatala naxan liga Isirayila kaane xa.

³² Isirayila kaane bata yi Yusufu xonna naxanye xali keli Misiran yi, e yi sa ne maluxun Siken yi Yaxuba denaxan sara Xamori a diine ma, Siken fafe, gbeti gbanan keme ra. Na yi findi Yusufu bonsonna kee na.

³³ Harunaa dii Eleyasari yi faxa. E yi a maluxun Gibeya yi a dii xεmεn Finexasi a geyaan fari dεnaxan so a yii Efirami geya yireni.

Kitisane Kitisane Fe Taruxuna

Benun manga singen xa dɔxɔ Isirayila kaane xun na, kitisane nan yi tima Isirayila kaane yɛɛ ra. Na waxatini, yaxune na yi e yigbetɛn, Ala yi muxu kɛndɛna nde rake-lima nɛn alogo a xa Alaa yamaan nakisi. Na kanna mɔn yi mangayaan ligama nɛn Alaa yamaan xun na han waxati. Kitisani itoe taruxune nan yɛbaxi Kitabun yireni ito kui.

Kitabun yireni ito yitaxunxi nɛn dɔxɔde saxan: A singen feene nan falama lan Isirayila kaane dɔxɔ feen ma Kanan yamanani han Yosuwe faxa waxatina (Keli Kitisane sora 1.1 ma han 2.10). A firinden kui, Alaa yamaan luma tinxintareyaan nan ligɛ Ala ra han Ala yi e so e yaxune yii. Na xanbi ra, e yi Ala maxandi malina fe ra, a yi muxuna nde sugandi, naxan findɛ e xunba muxun na. Na yɛɛratine yi xili nɛn fa fala a kitisane. (Keli Kitisane sora 2.11 ma han 16.31). A saxanden taruxu firin nan yɛbama naxan a yitama fa fala Isirayila kaane bata e makuya Alaa sariyan na pon! (Keli Kitisane 17 ma han 21). Na yire saxandena a yitama a Alaa yamaan yi waxi lu feni mangana nde bun benun e xa lu e yɛtɛ ma, e lu makuyɛ Ala ra.

Isirayila kaane yi dɔxɔ Kanan yi

¹ Yosuwe faxa xanbini, Isirayila kaane yi Alatala maxɔdin, e naxa, “Nde singe kelima nxu yɛ be, siga Kanan kaane yɛngɛdeni?”

² Alatala yi e yabi, a naxa, “Yuda bɔnsɔnna muxune lan e siga, n bata yamanan so e yii.”

³ Yuda bɔnsɔnna muxune yi a fala e ngaxakedenne, Simeyɔn bɔnsɔnna muxune xa, e naxa, “Dɛnaxan soxi nxu yii, en birin xa siga mɛnni, en sa Kanan kaane yɛngɛ. Na xanbi ra, en birin mɔn sigɛ ɛ konni dɛnaxan soxi ɛ yii.” Nayi, e nun Simeyɔn bɔnsɔnna muxune yi siga.

⁴ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga yɛngɛ sodeni, Alatala yi Kanan kaane nun Perisine sa e sagoni, e yi muxu wuli fu faxa Beseki taani.

⁵ E sa Adoni-Beseki li Beseki taani, e yi a yɛngɛ. Nayi, e yi Kanan kaane nun Perisine nɔ.

⁶ Adoni-Beseki yi a gi, koni e yi a sagatan, e sa a suxu, e yi a yii konkoriwaan nun a san konkoriwaan sɛgɛ a ra.

⁷ Adoni-Beseki yi a fala, a naxa, “Manga yii konkoriwaan bolonxin nun san konkoriwaan bolonxi tonge solofere nan yi n ma donse dɔnxɛn donma n ma tabanla bun nun, koni iki Ala bata n saren fi n kɛwanla ra.” E yi siga a ra Yerusalɛn yi, a sa faxa mɛnni.

⁸ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Yerusalɛn taan xili ma, e yi na tongo, e yi a muxune faxa silanfanna ra, e tɛɛn so taan na.*

⁹ Yuda bɔnsɔnna muxune mɔn yi siga Kanan kaane fan yɛngɛdeni naxanye yi dɔxi geya yiren nun Negewi tonbon yiren nun geyadi yireni sogegododen binni.

¹⁰ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Kanan kaane xili ma naxanye yi dɔxi Xebiron taani, dɛnaxan yi xili nun Kiriyati-Aruba. E yi Sɛsayi nun Aximan nun Talamayi bɔnsɔnne muxune nɔ.

¹¹ E yi keli mɛnni, e yi siga Debiri kaane fan xili ma. Debiri taan yi xili nɛn nun Kiriyati-Seferi.

¹² Kalebi yi a fala, a naxa, “Naxan na Kiriyati-Seferi taan yɛngɛ, a yi a nɔ, n nan n ma dii tɛmɛna Akasa fima nɛn na kanna ma.”

¹³ Kalebi xunyen Kenasi a dii xɛmɛna Otiniyɛli yi taan yɛngɛ, a yi a nɔ. Kalebi yi a dii tɛmɛna Akasa fi a ma a paxanla ra.

¹⁴ Akasa to dɔxɔ Otiniyɛli xɔn, a yi Otiniyɛli radin alogo a xa a fala Akasaa fafe xa a xa xɛɛ bɔxɔna nde so a yii. Akasa to godo a sofanla fari, Kalebi yi a maxɔdin, a naxa, “Nanse xɔli i ma?”

¹⁵ A yi a yabi, a naxa, “Tin fe keden ma n xa, amasɔtɔ i bata bɔxɔ xaren fi n ma naxan yamanan yiifanna mabinni. Iki, i mɔn xa ticine fi n ma.” Kalebi yi tigi yirene so a yii, ndee laben na ndee faxan na.

¹⁶ Musa bitanna Keni bɔnsɔnna muxune yi keli Tugu Taani, e nun Yuda bɔnsɔnna muxune. E birin yi sa dɔxɔ Yuda tonbonni Aradi taan yiifari fɔxɔni yama gbɛtɛye tagi.

* **1:8. 1.8Silanfanna:** Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

17 Yuda bənsənnə muxune nun e ngax-akedenne Simeyən bənsənnə muxune yi siga Kanan kaane yengedeni Sefata taani. E yi na taan naxəri, e yi mənna xili sa Xoroma.[†]

18 Yuda bənsənnə muxune mən yi Gasa taan nun a rabilinne nə, e nun Asikalən taan nun a rabilinne nun Ekirən taan nun a rabilinne.

19 Alatala yi Yuda bənsənnə muxune mali, e yi na geya yiren findi e gbeen na, koni e mi muxune nə naxanye yi dəxi lanbanni, bayo yenge so wontoron wure daxine nan yi ne yii.

20 E yi Xebiron taan so Kalebi yii alo Musa a fala kii naxan yi. A yi Anaki a dii saxanne taane ba e yii.

21 Yebusu kaan naxanye yi dəxi Yerusalən yi, Bunyamin bənsənnə muxune mi bəxən ba ne yii. Yebusu kaane dəxi Yerusalən yi Bunyamin bənsənnə muxune tagi han to.

22 Yusufu bənsənnə muxune fan yi siga Betəli taan yengedeni, Alatala yi lu e xən.

23 E xerane nan nasiga Betəli taan nakərsideni singen. Betəli taan yi xili nən nun Lusi.

24 Xerane yi xəmənə nde to kelə taani, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu nəe soe taani kii naxan yi, na yita nxu ra. Nxu hinanma i ra nən.”

25 A yi na yita e ra. Nayi, Yusufu bənsənnə muxune yi sa taan muxune birin faxa silanfanna ra, koni e yi na xəmən nun a denbayaan lu e nii ra.

26 Na xanbi ra, na xəmən yi siga Xiti kaane yamanani. A sa taana nde ti mənni, a yi na xili sa Lusi, na xinla mən mənna xun ma han to.

27 Manase bənsənnə muxune mi Beti-Seyan kaane nun e rabilinna muxune kedi, e nun Taanaki kaane nun Dəro kaane nun Yibeleyami kaane nun Megido kaane nun e rabilinne. Kanan kaane yi lu yamanani.

28 Isirayila kaane to sənbe sətə, e Kanan kaane findi e konyine ra, koni e mi e kedi mumə.

29 Efirami bənsənnə muxune mi Kanan kaane kedi naxanye yi dəxi Geseri taani.

Kanan kaane mən dəxi Efirami bənsənnə muxune tagi Geseri taani.

30 Sabulon bənsənnə muxune mi Kitiron kaane kedi, e nun Nahaloli kaane. Kanan kaane yi lu Sabulon bənsənnə muxune tagi, koni e yi lu konyiyani.

31 Aseri bənsənnə muxune mi Ako kaane kedi, e nun Sidən muxune nun Axalaba kaane nun Akisibu kaane nun Xeleba kaane nun Afiki kaane nun Rexobo kaane.

32 Nanara, Aseri bənsənnə muxune yi dəxo Kanan kaane tagi yamanani.

33 Nafatali bənsənnə muxune mi Beti-Seməsi kaane kedi, e mi Beti-Anata kaane kedi, e lu dəxi Kanan yamanan muxune ye, koni Beti-Seməsi kaane nun Beti-Anata kaane yi lu konyiyani.

34 Amorine yi Dan bənsənnə muxune lu geya yirene yi, e mi tin e xa godo lanbanni.

35 Amorine yi wa lu feni Xeresi geyaan fari e nun Ayalən taan nun Salabimi taani. Koni na xanbi ra, Yusufu bənsənnə muxune yi sənben sətə, e yi e nə, e findi e konyine ra.

36 Amorine yamanan danna yi fəlxə Tali Geyaan nan ma siga han Sela taan xanbi ra.

2

Yama tinxintarena fe

1 Alatalaa malekan yi keli Giligali yi, siga Bokin yi, a yi a fala, a naxa, “N bata e ramini Misiran yi. N yi siga e ra yamanani n na e benbane tuli sa naxan na, n naxa, ‘N mi n ma layirin kalə en tagi mumə.

2 Koni, e tan nama layirin xidi e nun yamanani ito muxune tagi, e yi e saraxa gandene kala.’ Koni, e mi e tuli mati n na. Nanfera e ito ligaxi?

3 Nayi, n xa a fala e xa, a n mi fa e kedima e bun. E luma nən e fəma, e alane yi lu alo luti ratixine e yee ra.”

4 Alatalaa malekan to yelin falani itoe tiye Isirayila kaane xa, yamaan yi gbelegebele fəlxə sununi.

5 E yi mənna xili sa “Bokin,”* e yi saraxane ba Alatala xa mənni.

Yosuwe a saya fena

[†] 1:17: 1.17Xoroma, e kon xuini, na bunna nən fa fala “Halagina.” * 2:5: 2.5Bokin, e kon xuini, na bunna nən fa fala “Wugalane.”

⁶ Yosuwe yi yamaan naxete, Isirayila bənsənnə muxune birin yi sa e ke bəxən tongo.

⁷ Yamaan wali nən Alatala xa Yosuwe a siimayaan birin yi, e nun fonne siimayane yi naxanye luxi Yosuwe xanbini, naxanye Alatala wali xənnə to Isirayila bənsənnə muxune xa.

⁸ Nunu a dii xəmən Yosuwe, Alatalaa walikēn faxa a jee keme jee məxəjən nan ma.

⁹ E yi a maluxun a ke bəxəni Timanati-Xeresi yi, Eframi geya yireni, Gaasa geyaan kəmənna ma.

¹⁰ A waxatin muxune birin yi faxa, mayixete gbete ye yi mini naxanye mi yi Alatala kolon, e nun a feen naxanye liga Isirayila bənsənnə muxune xa.

¹¹ Nayi, Isirayila bənsənnə muxune yi fe naxin liga Alatala yee ra yi, e yi Baali sawurane batu.

¹² E yi e me Alatala ra, e benbane Ala naxan e ramini Misiran yi, e bira e rabilinna muxune alane fəxə ra, e yi e xinbi sin ne bun, e yi Alatala raxələ.

¹³ E yi e me Alatala ra, e yi Baali batu e nun Asitarate suxurene.

¹⁴ Alatala yi xələ Isirayila bənsənnə muxune ma. A yi e sa kala tiine sagoni, a yi e so e yaxune yii naxanye yi e rabilinxi, e mi fa e yaxune nə sənən.

¹⁵ E na yi siga yengeni waxati yo yi, Alatala mi yi nə fima e ma, alo Alatala a kələ e xa kii naxan yi. E yi lu sununi.

¹⁶ Nayi, Alatala yi kitisane rasiga e ma, naxanye e ba kala tiine yii.

¹⁷ Koni, e mi e tuli mati e kitisane ra, e lu Ala yanfe ala gbete ne batun xən naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi,[†] e yi e xinbi sin e bun. E yi xete e benbane kiraan fəxə ra mafuren naxanye yi Alatalaa yamarine suxi.

¹⁸ Alatala na yi kitisana nde rasiga e ma waxati yo yi, Alatala yi luma nən na kitisaan xən. Ala yi e ba e yaxune sagoni na kitisana siimayaan birin yi, bayo e kinink-ininna yi Alatala suxuma nən e yaxune fe ra, naxanye yi e naxankataxi.

¹⁹ Koni, kitisaan to faxa, yamaan mən yi tantan dangu e benbane ra, e yi bira ala gbete ne fəxə ra, e yi ne batu, e yi e xinbi

sin e bun, e mi tin xete e fe naxine nun bəje xədəxən fəxə ra.

²⁰ Nayi, Alatala yi xələ Isirayila bənsənnə muxune ma, a naxa, “Bayo siyani ito bata n ma layirin kala, n naxan tongo e benbane xa, bayo e mi n xuiin suxi,

²¹ n fan mi fa siya yo kedima e yee ra sənən Yosuwe naxanye lu benun a xa faxa.

²² N na Isirayila bənsənnə muxune kejaan fese fese ma na kii nin, alogo n xa a kolon xa e n tan Alatala sagoon lige, alo e benbane a liga kii naxan yi.”

²³ Nayi, Alatala yi siyane lu yamanani Yosuwe naxanye lu na benun a xa faxa, a mi ne kedi sasani.

3

¹ Alatala siyani itoe nan lu dəxi yamanani alogo Ala xa Isirayila bənsənnə muxune kejaan fese fese naxanye mi yi na Isirayila kaane Kanan kaane yenge waxatin naxan yi.

² Ala yi waxi nən, mayixete nənən naxanye munma yi yengen so singen, ne xa e maxaran yenge sodeni.

³ Siyani itoe nan lu yamanani: Kuntigi suulunna naxanye yi Filisitine xun na nun Kanan kaane nun Sidən kaane nun Xiwin naxanye yi dəxi Liban geya yireni, keli Baali-Xerimon geya yiren ma siga han Lebo-Xamata taana.

⁴ Alatala Isirayila bənsənnə muxune fese fese ne nan xən, alogo a xa a kolon xa e Alatalaa yamarine suxe, a naxanye yamari e benbane ma fata Musa ra.

⁵ Isirayila bənsənnə muxune yi lu dəxi Kanan kaane nun Xiti kaane nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusu kaane tagi.

⁶ E yi e dii temene tongo e naxanle ra, e yi e dii temene fi e ma, e yi e alane batu.

Isirayila kitisana, Otiniyeli

⁷ Naxan naxu Alatala yee ra yi, Isirayila kaane yi na liga, e yi ninan Alatala xən, e Ala, e yi Baali nun Asera batu.

⁸ Alatala yi xələ Isirayila kaane ma, a yi e lu Mesopotamiya kaane mangan Kusan-Risatayin sagoni. E yi lu Kusan-Risatayin bun ma jee solomasexe.

[†] 2:17: 2.17 Na **yanfan** luxi nən alo yalunyana Ala yee ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo naxanla lan a xa tinxin a xəmən xa kii naxan yi.

⁹ Isirayila kaane yi e xuiin namini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde fi Isirayila kaane ma naxan e rakisi, Kenasi a dii xemena Otiniyeli, Kalebi xunyena.

¹⁰ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo a ma. A yi findi Isirayila kitisaan na. A yi siga yengeni. Alatala yi Mesopotamiya mangan Kusan-Risatayin sa Otiniyeli sagoni, a yi Kusan-Risatayin na.

¹¹ Jee tonge naanin, boje xunbenla yi lu yamanani han Kenasi a dii xemena Otiniyeli yi faxesa.

Isirayila kitisana, Ehudu

¹² Isirayila kaane man yi fe naxin liga Alatala yee ra yi. Nanara, Alatala yi Moyaba mangana Egilon senbe so Isirayila kaane xili ma.

¹³ Egilon nun Amonine nun Amalekine yi e malan siga Isirayila kaane yengedeni, e sa Tugu Taan suxu.

¹⁴ Jee fu nun solomasexe, Isirayila kaane doxi Moyaba mangana Egilon ma non bun.

¹⁵ Isirayila kaane man yi e xui ramini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde so e yii, Geraa dii xemena Ehudu, Bunyamin bansonni. Komennaan nan yi a ra. Isirayila kaane yi finma sena ndee so a yii alogo a xa sa a so Moyaba mangana Egilon yi.

¹⁶ Ehudu yi silanfanna de firin kanna nde rafala a yete xa, a kuyana nongonna ye keden, a yi a xidi a yiifari ma danban ma wantanna bun ma.

¹⁷ A sa na finma seene so Moyaba mangana Egilon yi. Egilon yi findixi muxu fati bendegbeen nan na.

¹⁸ Na finma seene yi muxun naxanye xun ma, Ehudu to yelin na soe mangan yi, a yi ne raxete.

¹⁹ Koni, e to suxurene yiren li Giligali yi, a tan yi xete, a naxa, "Mangana! Wundo xerayana nde n yii i xa." Mangan yi a fala a muxune xa, a naxa, "E dundu!" Muxun naxanye birin yi a fema, ne birin yi mini.

²⁰ Nayi, Ehudu yi a maso mangan na, a doxi kore banxin kui, foye fajan yi denaxan yi a kedenna xili yi. Ehudu yi a fala, a naxa, "Alaa falana n xon lan i ma." Egilon yi keli a doxodeni.

²¹ Nayi, Ehudu yi silanfanna botin a komenna ra a yiifari ma danban ma, a yi Egilon kuiin soxon.

²² Silanfanna een yeteen yi so, Egilon fatin turen yi so silanfanna ma, bayo a mi silanfanna botin a kuini.

²³ Nayi, Ehudu yi een soxon a xun ma, a yi mini xanbi binni.

²⁴ A siga xanbini, mangana walikene yi fa Egilon matodeni, e yi a to a kore banxin deene yi soxonxi. E yengi yi a ma a mangan yi a yete nan suturama banxini.

²⁵ E yi bu han, bayo mangan mi yi een nabima, e yi dejinna tongo, e na rabi. E yi e mangan faxaxin li saxi boxoni.

²⁶ E yi tixi waxatin naxan yi, Ehudu tan yi yanfanma tun, a dangu suxurene yiren na, a siga a giye Seyira taani.

²⁷ A to so menni, a xotaan fe Eframi geyane yi. Isirayila kaane yi e malan a fema geyane ma, a yi findi e xunna ra.

²⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "E bira n boxo ra, bayo Alatala bata Moyaba kaane sa e sagoni, e yaxune." Na ma, e yi bira a boxo ra, e yi Yuruden baan kirane suxu siga Moyaba binni, e mi fa tin muxu yo xa dangu.

²⁹ Na boxoni, e yi Moyaba senbemaan muxu wuli fu faxesa. Muxu yo mi a yimini.

³⁰ Moyaba kaane lu folo Isirayila kaane non bun ma na boxon nin. Na xanbi ra, yamanan yi lu boje xunbenli jee tonge solomasexe.

Isirayila kitisana, Samagara

³¹ Ehudu danguxina, Anataa dii xemen Samagara nan fa. A yi Filisitine muxu keme sennin faxesa jinge gbengben wuren na. Na fan yi Isirayila rakisi.

4

Kitisa naxanla Debora fe

¹ Ehudu faxesa xanbini, Isirayila kaane man yi fe naxin liga Alatala yee ra yi.

² Alatala yi e sa Kanan mangan Yabin sagoni, naxan yi mangayani Xasori taani. A sofa kuntigin yi xili nen Sisera. A yi doxi Xaroseti-Hagoyin taan nin.

³ Isirayila kaane yi e xui ramini Alatala ma, amasoto yenge so wontoron wure dakin keme solomanaanin nan yi Yabin

yii. Xabu ꞑꞂꞂ ꞑꞂꞂꞂꞂꞂ, a Isirayila kaane ꞑaxankatama.

⁴ Na waxatini, Lapidoto a ꞑaxanla Debora, nabi ꞑaxanla nan yi kitin sama Isirayila yamanani.

⁵ A yi dꞂxi tugu binla nde nan bun Rama taan nun Beteli taan tagi Efirami geya yireni. E yi na yiren xili sa a Debora Tuguna. Isirayila kaane yi sigama nꞂn a fꞂma kitisadeni.

⁶ LꞂꞂꞂꞂ nde, a yi Abinowan ma dii xꞂmꞂn Baraka xili, naxan yi kelixi Kedesi taani Nafatali yamanani. A yi a fala a xa, a naxa, "Alatala yamarini ito nan fixi i ma, Isirayilaa Ala, a naxa, 'Siga Taboro geya yireni, Ꞃ nun muxu wuli fu Nafatali bꞂnsꞂnni e nun Sabulon bꞂnsꞂnni.

⁷ N Yabin ma sofa kuntigin Sisera rad-inma nꞂn i ma Kison baan dꞂ e nun a wontorone nun a ganla, n yi e sa i sagoni.' "

⁸ Baraka yi a fala Debora xa, a naxa, "Xa en birin na a ra, n sigꞂ. Koni, xa en birin mi a ra, n mi sigama."

⁹ A yi a yabi, a naxa, "En birin sigꞂ, koni i mi binye sꞂtꞂma na yꞂngꞂni, amasꞂto Alatala fama Sisera sadeni ꞑaxanla nan sago yi." Debora yi keli, e nun Baraka yi siga Kedesi taani.

¹⁰ Baraka yi Sabulon bꞂnsꞂnna muxune nun Nafatali bꞂnsꞂnna muxune maxili Kedesi yi, muxu wuli fu yi bira a fꝼꝼꝼ ra. Debora fan yꝼꝼꝼꝼ yi siga a fꝼꝼꝼ ra.

¹¹ Nba, Keni kaan Xeberi bata yi keli Keni kaan bonne fꝼma, Musa bitanna Xobabi bꝼnsꝼnna, a bata yi sa a bubun ti wudi gbeen bun Saananimi yi Kedesi taan fꝼma.

¹² Abinowan ma dii xꝼmꝼn Sisera yi a mꝼ a Baraka bata fa Taboro geyaan ma.

¹³ Sisera yi yꝼngꝼ so wontoron wure daxin kꝼmꝼ solomanaanin nun a sofane birin malan Xaroseti-Hagoyin yi, e yi siga Kison baan dꝼ.

¹⁴ Nayi, Debora yi a fala Baraka xa, a naxa, "Keli, bayo Alatala Sisera sama nꝼn i sagoni to. Alatala tixi i yꝼꝼ ra." Baraka yi godo Taboro geyaan ma, muxu wuli fu biraxi a fꝼꝼꝼ ra.

¹⁵ A yi sa Sisera yꝼngꝼ, Alatala yi Sisera ragi Baraka yꝼꝼ ra, a yi a wontorone nun a

ganla birin halagi silanfanna ra. Sisera yi godo a wontoron kui, a yi a gi a sanni.

¹⁶ Baraka yi wontorone nun ganla kedi han Xaroseti-Hagoyin yi. Siseraa ganla birin yi faxa silanfanna ra, hali muxu kedenna a mi lu.

¹⁷ Koni, Sisera yi a gi a sanni, a siga Keni kaan Xeberi a ꝼaxanla Yayeli a bubuni, bayo bꝼꝼꝼ xunbenla yi Xasori mangan Yabin nun Keni kaan Xeberi a denbayaan tagi.

¹⁸ Yayeli yi mini Sisera yꝼꝼ ra, a yi a fala a xa, a naxa, "N kannna, so be, so n konni, hali i mi gaxu." A yi so a bubuni, Yayeli yi a luxun bidinganna bun.

¹⁹ A yi a fala ꝼaxanla xa, a naxa, "Yandi, n ki igeni, min xꝼnla n na." A yi nꝼnꝼ kundin nabi, a yi a ki nꝼnꝼni, a mꝼn yi a xunna so.

²⁰ Sisera mꝼn yi a fala ꝼaxanla xa, a naxa, "Siga i ya bubun dꝼ ra. Xa muxuna nde fa i maxꝼdin, a naxa, 'Muxuna nde be ba?' I xa na kannna yabi, i naxa, 'ꝼn-ꝼn.' "

²¹ Koni, Xeberi a ꝼaxanla Yayeli yi bubun wudi ralemunxina* nde tongo e nun dꝼꝼramana, a yi a maso a ra, a yi wudin gbangban a xunni, a sa mini bꝼꝼꝼni. Sisera xadanxin yi saxi, a xima, a yi a faxa.

²² Bayo Baraka yi Sisera sagatanma, Yayeli yi mini a ralandeni, a yi a fala a xa, a naxa, "Fa be, i xꝼmꝼn naxan fenma, n xa fa a yita i ra." A yi so a konni, a sa Sisera faxaxin li saxi na, wudin sꝼtixi a xunni.

²³ Na lꝼꝼꝼni, Ala yi Kanan mangan Yabin nayarabi Isirayila kaane yꝼꝼ ra.

²⁴ Isirayila kaane yi sꝼnben sꝼto Kanan mangan Yabin fari han e yi a raxꝼri.

5

Debora bꝼtina

¹ Na lꝼꝼꝼni, Debora nun Baraka, Abinowan ma dii xꝼmꝼn yi bꝼtin ba e bode xꝼn, e naxa,

² "Sofane yitꝼnxi yꝼngꝼ so xinla ma Isirayila yi,

yamaan tinxi e xa siga yꝼngꝼni, tantunna xa fi Alatala ma!

³ ꝼ tan mangane! ꝼ tan kuntigine, ꝼ tuli mati!

N bꝼtin bama nꝼn,

* **4:21: 4.21Bubun wudi ralemunxin** sifani ito findixi tami dungin nan na naxan yi gbangbanma bꝼꝼꝼni bubun bun tiine xidi seene ra.

n βetin bama nɛn Alatala xa.
N na Alatala tantunma nɛn βetini, Isirayi-
laa Ala.

⁴ Alatala, i to keli Seyiri yi,
i to keli Edɔn yamanani,
bɔxɔn yi xuruxurun,
kundaan yi findi igen na,
tule gbeen yi fa.

⁵ Geyane yi xuruxurun Alatala yɛtagi,
Sinayi geyana Alatala yɛtagi,
Isirayilaa Ala.

⁶ Anataa dii xɛmɛn Samagara waxatini,
Yayeli waxatini,
kira gbeene bata yi rabɛɲin,
sigatine yi sigama kiradine nan xɔn.

⁷ Taane bata yi rabɛɲin Isirayila yi.
E yi kalaxi
han n tan Debora fa waxatin naxan yi,
n yi fa findi Isirayila kaane nga ra.
⁸ E bata yi ala gbɛtɛne sugandi.
Nayi, yɛngɛn yi keli e taane yi,
koni, yɛ masansan wure lefana
hanma tanban mi yi toɛ muxu kedenna yii
muxu wuli tonge naaninna yɛ Isirayila yi.”

⁹ “N bɔɲɛna Isirayila sofa kuntigine fɔxɔ ra,
e nun muxun naxanye tinxi e xa siga
yɛngɛni.

Tantunna Alatala xa!

¹⁰ Ɛ tan naxanye ɛ masiga tima sofali fixɛne
fari,

ɛ tan naxanye dɔxi dagine ma,
ɛ tan naxanye sigan tima kirane xɔn,
ɛ tuli mati

¹¹ ige maxanle xuiin na

ige ramaradene yi.

E Alatalaa tinxinyana fe falama,
a wali fajine Isirayila kuntigine xa!

Nayi, Alatalaa yamaan bata sa dɔxɔ taane
so dɛɛne ra.

¹² E yi a fala, e naxa,

‘Xulun, xulun!

Debora, xulun!

Xulun, xulun! I βetin ba!

Xulun! Baraka, xulun!

Abinowan ma dii xɛmɛna,
i sa fa i ya kasorasane ra!’

¹³ Nayi, naxanye lu e nii ra,
ne yi siga kuntigine fɔxɔ ra,
Alatalaa yamaan yi e malan n fɛma,
siga sofa kɛndɛne xili ma.

¹⁴ Efirami bɔnsɔnna muxuna ndee yi fa

naxanye Amalɛkine nɔ.

Bunyamin bɔnsɔnna muxune fan yi biraxi
i fɔxɔ ra.

Kuntigine yi keli Makiri yi siga yɛngɛni.

Sofa kuntigine yi fa sa keli Sabulon
bɔnsɔnni.

¹⁵ Isakari kuntigine yi bira Debora fɔxɔ ra,
Isakari bɔnsɔnna muxune yi biraxi Baraka
nan fɔxɔ ra,

e godo lanbanni mafuren!

Koni, matandi gbeen yi lu Rubɛn bɔnsɔnni.

¹⁶ Nanfera i luxi sansanne kui
i lu xuruseene wuga xuiin name?

Matandi gbeen yi lu Rubɛn bɔnsɔnni.

¹⁷ Galadi kaane yi lu Yurudɛn baan kidi
ma!

Nanfera Dan kaane luxi kunkine dɛxɔn?

Aseri kaane yi lu dɔxi baan dɛ,

e lu dɔxi kunki tideni so dɛɛne ra.

¹⁸ Sabulon bɔnsɔnna muxune tan yi tin
sayaan ma yɛngɛni,

Nafatali bɔnsɔnna muxune fan na kiini
xɛɛne ma.”

¹⁹ “Mangane fa nɛn,
e yi yɛngɛn so.

Nayi, Kanan mangane yi yɛngɛn so
Taanaki yi,

Megido ticine dɛxɔn,

koni, e mi gbeti yo tongo,

e mi sese sɔto yɛngɛni.

²⁰ Sarene yi yɛngɛn so kore xɔnna ma,
e yi Sisera yɛngɛ e funfuni.

²¹ Kison baa igen yi en yaxune xali,
Kison baa igen naxan yi minima

xabu a fɔlɔni.

I wɛkile! En siga yɛngɛni!

²² Nayi, soone torone xuiin yi mini,

e danguma e giyɛ,

e tunganma alo soo sɛnbɛmane.

²³ Alatalaa malekana nde yi a fala, a naxa,

‘Dangan Meroso taan xa,

ɛ a muxune danga,

bayo e mi fa walixi Alatalaa fe ra,

e mi fa Alatalaa sofa kɛndɛne malixi.’

²⁴ Duban Yayeli xa dangu ɲaxanle birin na
Xeberi a ɲaxanla, Keni kaana!

Dubana a xa ɲaxanle tagi

naxanye dɔxi bubune kui!

²⁵ Sisera bata igen maxɔdin,

a yi nɔnɔn so a yii!

A yi fɛnɛn so a yii igelengen fajin kui.

26 A yi wudi ralemunxin suxu a kōmenna
ra,
a yi a gbangban dēeramaan na a yiifanna
ra,
a yi Sisera garin,
a yi a xunna sōxōn,
a yi a xunni koren,
a yi a yibō.
27 A yi bira a san bun,
a yi bira, a lu saxi a bun,
a yi bira a san bun,
a salaxun dēnaxan yi a bira,
a lu mēna nin a faxa.”

28 “Sisera nga yi a yēēn namini banxin foye
soden na,
a yi a fala, a naxa,
‘Nanfera, a yēngē so wontoron bata bu,
a mi fama?
Nanfera a wontorone bata madiganjē ayi?’
29 A kuntigi jaxalan xaxilimane yi a yabi
ito ra
hali a tan fan yetēēn yi naxan mirixi, e
naxa,
30 ‘Sofane seene nan tongoxi yēngēni,
yanyina nde e ne nan taxunma,
sofa keden, sungutun keden hanma firin.
E dugi kēndēne nan tongoxi Sisera xa,
dugi fajni sōxōnxine,
kōē mafilin fajni sōxōnxine Sisera xa.’ ”

31 “Alatala, a yi lan nun,
i yaxune birin xa faxa
alo Sisera faxaxi kii naxan yi.
Koni, i rafan naxanye ma
ne xa lu alo sogen na te sēnbēni.”
Yamanan yi lu bōjē xunbenli jēē tonge
naanin.

6

Gedeyōn

1 Isirayila kaane mōn yi fe jaxin liga
Alatala yēē ra yi. Nayi, Alatala yi e sa
Midiyan kaane sagoni jēē solofere.

2 Midiyan kaane yi Isirayila kaane
jaxankata. Na yi a liga Isirayila kaane yi
sa dōxō geya longonne nun faranne ra.

3 Isirayila kaane na yi sansine si waxati
yo yi, Midiyan kaane nun Amalekine nun
sogeteden binna xuruse rabane yi sa e
yēngēma nēn.

4 E yi fa dōxō Isirayila yamanani, e yi
e bōxōn sansine birin kala siga han Gasa
taani, donseen nun yēxēēne nun jingene
nun sofanle, e mi sese luyē Isirayila yi.

5 E nēma yi e xuruseene nun e bubune
xalē Isirayila yi, e yi wuyama ayi nēn alo
tuguminne, e jōgōmēne yi wuya han e
yatēn mi kolon, e yi fama nēn yamanani, e
kalan ti.

6 Midiyan kaane yi Isirayila findi yi-
igelitōne ra, Isirayila kaane yi e xui ramini
Alatala ma.

7 E to e xui ramini Alatala ma lan
Midiyan kaane ma,

8 Alatala yi nabina nde rasiga e ma. A yi
a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala
ito nan falaxi, a naxa: N tan nan ē ramini
Misiran yi, n yi ē ba konyiyani.

9 N tan nan ē baxi Misiran kaane
nōōn bun, e nun naxanye birin yi ē
jaxankatama, n yi e kedi ē yēē ra, n yi e
yamanan so ē yii.

10 N yi a fala ē xa, n naxa, ‘N tan nan
Alatala ra, ē Ala. E nama Amorine alane
batu yamanani ē dōxi dēnaxan yi.’ Koni, ē
mi ē tuli mati n na.”

11 Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi fa,
a yi dōxō kondēn bun Ofara taani, Yosa
gbeen yi dēnaxan na, Abiyeseri xabilan
muxuna. A dii xēmēn Gedeyōn yi murutun
bōnbōma manpa ige baden yinla ra, alogo
Midiyan kaane nama a to.

12 Alatalaa malekan yi mini a xa, a yi a
fala a xa, a naxa, “Alatala i tan sofa kēndēn
xōn!”

13 Gedeyōn yi a yabi, a naxa, “N kanna, xa
Alatala n xōn, nanfera ito ligama nxu ra? A
wanle minēn nxu benbane naxanye fe fala
nxu xa, e to yi a falama, e naxa, ‘Alatala xa
mi nxu ramini Misiran yi ba?’ Iki, Alatala
bata nxu rabējin, a nxu sa Midiyan kaane
sagoni!”

14 Alatala yi a yēē rafindi a ma, a naxa,
“Sēnbēn naxan i ra, ē nun na xa siga, i sa
Isirayila kaane ba Midiyan kaane yii, n tan
xa mi i rasigama ba?”

15 A yi a yabi, a naxa, “N Marigina, n na
Isirayila rakisima di? N xabilan naxan yi,
na xurun Manase bōnsōnna yē, n tan nan
mōn dii dōnxēn na n baba a dēnbayani.”

¹⁶ Alatala yi a yabi, a naxa, “N luma nɛn i fɔxɔ ra, i yi Midiyan kaane birin faxa alo muxu kedenna.”

¹⁷ Gedeyɔn yi a yabi, a naxa, “Taxam-asenna yita n na naxan a yitama a i tan nan falan tixi n xa.

¹⁸ N bata i mafan, i nama i masiga be ra han n mɔn yi fa i fɛma, n fa n ma saraxan sa i yɛtagi.” Ala yi a fala, a naxa, “N luma nɛn han i yi fa.”

¹⁹ Gedeyɔn yi sa sii diina nde faxa, a yi murutun kilo tonge saxan gan buru tetaren na. A yi suben sa sangatanna kui, a yi sube igen sa igelengenna kui, a fa e yita malekan na kondan bun ma.

²⁰ Alaa malekan yi a fala a xa, a naxa, “Suben nun buru tetaren sa gɛmɛn fari, i sube igen bɔxɔn e fari.” Gedeyɔn yi na liga.

²¹ Alatalaa malekan yi dunganna xunna sin suben nun buru tetarene yi gɛmɛn fari. Tɛɛn yi mini gɛmɛni a yi suben nun buru tetaren gan. Alatalaa malekan yi tunun a ma.

²² Gedeyɔn yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra. Gedeyɔn yi gbelegbele, a naxa, “Marigina, Alatala! N bata Alatalaa malekan to n yɛtagi!”

²³ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Lu bɔɲɛ xunbenli, i nama gaxu, i mi fa faxama.”

²⁴ Gedeyɔn yi saraxa ganden nafala Alatala xa mɛnni, a yi na xili sa a “Alatala Nan Bɔɲɛ Xunbenla Ra.” Na mɔn Ofara yi han to, Abiyeseri xabilan muxune taana.

²⁵ Na kɔɛɛn yɛtɛɛn na, Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “I fafe a turaan firinden tongo naxan ɲɛɛ solofere a ra. I yi Baali suxure saraxa ganden kala, i fafe gbeen dɛnaxan na. Asera gbindonna naxan a fɛma, i yi na rabira.

²⁶ I yi saraxa gande faɲin ti Alatala xa geyani ito xuntagi, i ya Ala. I yi turaan tongo, i tɛɛn so Asera gbindonna ra, i naxan nabiraxi, i yi turaan suben sa tɛɛni, a ba saraxan na.”

²⁷ Gedeyɔn yi muxu fu tongo walikene yɛ, Alatala naxan falaxi, a yi na liga. Koni, bayo a yi gaxuxi a fafe a denbayaan yɛɛ ra e nun taan muxune, a mi tin a lige yanyin na, fɔ kɔɛɛn na.

²⁸ Taan muxune to keli xɔtɔnni, e yi a to Baali suxure saraxa ganden kalaxi, Asera gbindonna mi na naxan yi tixi a fɛma, turaan firinden fan bata yi ba saraxa gan daxin na saraxa ganden fari, dɛnaxan ti.

²⁹ E yi a fala e bode xa, e naxa, “Nde ito ligaxi?” E yi maxɔdinna ti, e fe xɔnfenna ti. E yi a fala e xa, e naxa, “Yosaa dii xɛmɛn Gedeyɔn nan a ligaxi.”

³⁰ Nayi, taan muxune yi a fala Yosa xa, e naxa, “I ya dii xɛmɛn namini, nxu xa a faxa, bayo a bata Baali suxure kiden nabira, a yi Asera gbindonna rabira naxan yi tixi a fɛma.”

³¹ Muxun naxanye yi tixi Yosa fɛma, a yi ne yabi, a naxa, “E tan nan Baali malima ba? Naxan yo na Baali mali, na kanna faxama nɛn benun xɔtɔnni. Xa ala nan Baali ra, a xa a yɛtɛ mali, bayo a batuden bata rabira.”

³² Na lɔxɔni, e yi Gedeyɔn xili sa a Yerubali, e naxa, “Baali yɛtɛɛn xa a yɛngɛ.” E na fala nɛn bayo a bata Baali kiden nabira.*

Gedeyɔn yi Ala maxandi

³³ Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden binna xuruse rabane birin yi e malan, e gidi Yurudɛn baan kidi ma, e sa e malan Yɛsɛreli lanbanni.

³⁴ Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo Gedeyɔn ma, a yi xɔtaan fe, Abiyeseri xabilan yi fa, e bira a fɔxɔ ra.

³⁵ A yi xɛrane rasiga Manase yamanan birin yi, alogo na muxune fan xa fa a fɔxɔ ra. A mɔn yi xɛrane rasiga Aseri nun Sabulon nun Nafatali yamanane yi, ne fan muxune yi siga e ralandeni.

³⁶ Gedeyɔn yi a fala Ala xa, a naxa, “I waxi Isirayila rakisi feni n tan nan xɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.

³⁷ Awa, n xa yɛxɛɛ kidi xabe daxina nde sa lonna ma. Xa xiila sa kidin nan tun na, bɔxɔn yi lu xaraxi, nayi n na a kolonma nɛn a i Isirayila rakisima nɛn n xɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.”

³⁸ A yi na liga. Na xɔtɔn bode, a yi keli xɔtɔn, a yi kidini bundu, xiila naxan mini kidini, igelengenna yɛ keden.

* 6:32: 6.32Yerubali, e kon xuini, na bunna nɛɛn fa fala, “Baali xa a yɛngɛ.”

³⁹ Gedeyon yi a fala Ala xa, a naxa, “I nama xolo n ma, koni n mon waxi a kolon feni kidin nan xon. Iki, kidin xa lu yixaraxi, xiila yi boxoni kun.”

⁴⁰ Ala mon yi na liga na koden na. Kidin gbansanna yi lu yixaraxi, boxon yi yikun.

7

Gedeyon yi Midiyan kaane na

¹ Gedeyon naxan mon yi xili Yerubali, na nun yamaan naxan birin yi a foxo ra, e birin yi keli xoton xoton, e sa e malan Harodi tigin yireni. Midiyan kaane yi malanxi komenna ma lanbanni More geyaan dxon.

² Alatala yi a fala Gedeyon xa, a naxa, “I ya muxune wuya. Na ma, n mi waxi Midiyan kaane sa feni i sagoni, xanamu Isirayila kaane e yete matoxoma nen, e naxa, ‘Nxu tan nan nxu yete rakisixi.’

³ Nayi, sa ito fala i ya yamaan xa, i naxa, ‘Xa naxan gaxuxi, a xuruxurunma, na kanna xa xete, a keli Galadi geyani keden na.’ ” Muxu wuli moxonen nun firin yi xete, a yi lu muxu wuli fu ma.

⁴ Alatala yi a fala Gedeyon xa, a naxa, “Yamaan mon gbo. E xali igen de, n xa sa muxune sugandi i xa menni, n na naxanye yita i ra, e nun ne yi siga. N na a fala naxan yo ma a nama siga, hali na kanna mi siga i foxo ra.”

⁵ Nayi, Gedeyon yi yamaan xali baan de. Alatala yi a fala Gedeyon xa menni, a naxa, “Naxanye birin e felenma igen ma, e yi e min alo barena, ne lu e danna, naxanye birin e xinbi sinma e yi e min, i yi ne fan lu e danna.”

⁶ Muxu keme saxan yi e min e yiine ra, yamaan donxen yi e xinbi sin, e yi e min.

⁷ Alatala yi a fala Gedeyon xa, a naxa, “N na e rakisima na muxu keme saxanne nan xon naxanye e minxi e yiine ra, n yi Midiyan kaane sa i sagoni. Muxu donxene xa siga e konne yi.”

⁸ Gedeyon yi Isirayila muxu donxene fandane nun e xotane ba e yi, a yi e rasiga e konne yi. Koni, a yi na muxu keme saxanne lu a fema.

Midiyan kaane yi malanxi e labe ra nen.

⁹ Alatala yi a fala Gedeyon xa na koden na, a naxa, “Keli, i godo gali malandeni, bayo n na a sama nen i sagoni.

¹⁰ Xa igaxu gode, e nun i ya walikenen Pura xa siga gali malandeni.

¹¹ I yi i tuli mati e ra. Na xanbi ra, i wexilema nen, i sa e yenge.” Nayi, e nun a walikenen Pura yi siga han daaxaden so den na.

¹² Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden binna xuruse rabane bata yi e malan lanbanni, e wuya alo tuguminne, e jogomene yi wuya alo jemensinna foxo igen de.

¹³ Gedeyon yi fa, a yi xemena nde xuiin me xiyen yebc a lanfaan xa, a naxa, “N funde burun nan toxi a firifire Midiyan kaane daaxaden tagi xiyeni, a yi fa han a fa din bubun na, bubun yi maxete, a bira.”

¹⁴ A lanfaan yi a yabi, a naxa, “Gedeyon ma yengen nan na ra, Yosaa dii xemena, Isirayila kaana. Ala bata Midiyan kaane sa a sagoni e nun gali malanden birin.”

¹⁵ Gedeyon to na xiyen nun a bunna rame, a yi Ala batu, a yi xete Isirayila kaane gali daaxadeni, a naxa, “E keli, bayo Alatala bata Midiyan kaane gali daaxaden sa en sagoni.”

¹⁶ A yi na muxu keme saxanne yitaxun doxide saxanna ra, a yi xotane so e birin yii e nun fene yigenle nun xaye xidi degene, fenen sa soma naxanye xun na.

¹⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “E yeen tima n na nen, n na naxan liga, e fan yi na liga. N neen fa ganla daaxaden li tun, n na naxan liga, e na liga.

¹⁸ N na xotaan fe waxatin naxan yi, muxun naxanye birin n foxo ra, ne birin yi xotaan fe ganla daaxaden nabilinni, e sonxo, e naxa, ‘Nxu yengen soma Alatala nun Gedeyon nan xa!’ ”

¹⁹ Muxu keme naxanye lu Gedeyon fema, e nun ne yi maso gali daaxaden na koe tagini, kantan tiine masara waxatini. E yi xotane fe, fenen naxanye yi e yii, e yi ne yibo.

²⁰ Muxu keme saxanne birin yi xotane fe daaxaden nabilinni, e yi fene yibo, e yi xaye xidi degene suxu e komenne ra, xotane e yiifanne yi alogo e xa e fe, e yi sonxo, e naxa, “Nxu yengen soma Alatala nun Gedeyon nan xa!”

²¹ E birin yi lu e funfuni gali malanden

nabilinni, gali malanden muxune birin yi e gi fəlo, e gbelegebele, e yi e gi.

²² Nayi, muxu keme saxanne birin yi xotane fe, Alatala yi muxune radin e bode ma gali daaxadeni, e yi e bode yenge. Midiyan kaane yi e gi Beti-Sita taani, Ser-era taan binni, siga han Abeli-Mehola taani, Tabata taan dexon.

²³ Isirayila kaane yi e malan, Nafatali kaane nun Aseri kaane nun Manase kaane birin yi Midiyan kaane sagatan.

²⁴ Gedeyon yi xerane rasiga Efirami geya yiren birin yi a faladeni, a naxa, “E godo Midiyan kaane ralandeni, e yi kiraan suxu Midiyan kaane yee ra keli baan de siga han Beti-Bara.” Efirami kaane yi e malan e yi Yuruden baan xonna birin suxu siga han Beti-Bara.

²⁵ E yi Midiyan kaane kuntigi firinne suxu, Orebi nun Sebi, e yi Orebi faxa Orebi Gemen fari, e yi Sebi faxa Sebi a Manpa Ige Badeni. E mon yi lu Midiyan kaane sagatanne. E yi siga Orebi nun Sebi xunne ra Gedeyon xon Yuruden baan kidi ma.

8

Efirami kaane yi xalo

¹ Efirami kaane yi a fala Gedeyon xa, e naxa, “Nanfera i ito ligaxi nxu ra? Nanfera i mi nxu xilixi Midiyan kaane yengedeni?” E yi a mafala.

² A yi e yabi, a naxa, “N nanse ligaxi naxan maliga e kewanle ra? Bogi seen naxanye luxi boxone yi Efirami bonsonna muxune xa, na mi gbo dangu Abiyeseri xabilan muxune se xabane birin na ba?”

³ Ala bata yi Midiyan kaane kuntigine Orebi nun Sebi sa e sagoni. N na nanse lige nayi naxan dangu e gbeen na?” Gedeyon to na fala Efirami kaane xa, nde yi ba e xolon na.

Gedeyon Yuruden baan kidi ma

⁴ Gedeyon nun a foxorabira muxu keme saxanne to Yuruden baan li, e yi baani gidi, e bata yi xadan, koni e mon yi lu sagatanna tiye.

⁵ A yi a fala Sukoti kaane xa, a naxa, “N bata e mafan e donseen so yamaan yii naxan biraxi n foxo ra, amasoto e xadanxi, anu n mon Midiyan mangane sagatanma Sebaxa nun Salamuna.”

⁶ Sukoti kuntigine yi a yabi, e naxa, “Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya ganla yii nanfera?”

⁷ Nayi, Gedeyon yi e yabi, a naxa, “Nba, Alatala na Sebaxa nun Salamuna sa n sagoni waxatin naxan yi, n na e naxankatama nen tonbonna wudi yii nali kanne ra.”

⁸ A keli menni, a siga Penuyeli taani, a sa na maxandi kedenna ti Penuyeli kaane fan ma. Penuyeli kaane yi a yabi alo Sukoti kaane a yabi kii naxan yi.

⁹ A fan yi a fala Penuyeli kaane xa, a naxa, “N na non soto yengeni, n xete, n na e taan sanganso makantanxin nabirama nen.”

¹⁰ Sebaxa nun Salamuna nun e ganla yi Karakoro taani, fo muxu wuli fu nun suulun non. Ne nan tun yi fa luxi sogeteden binna xuruse rabane sofa ganla ra. Bayo, muxu wuli keme maxone bata yi faxa e ra yengeni.

¹¹ Gedeyon yi siga xuruse rabane kiraan xon, Nobaya taan nun Yogboha taan sogeteden binni, a yi na sofa ganla raterena, a yi e yenge.

¹² Sebaxa nun Salamuna yi e gi. Gedeyon yi e sagatan, a Midiyan kaane manga firinne suxu, sofa ganla birin yi xuya ayi.

¹³ Yosaa dii xemen Gedeyon yi fa sa keli yengeni mini Xeresi geya ma kiraan xon.

¹⁴ A Sukoti banxulanna nde suxu, a yi a maxodin, na yi Sukoti kuntigine nun fonne xinle sebe, muxu tonge solofere muxu solofere.

¹⁵ Na xanbi ra, a fa Sukoti kaane fama, a naxa, “E n konbi naxanye fe ra, e naxa, ‘Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya muxu xadanxine yii nanfera?’ Nba, iki, Sebaxa nun Salamuna ni i ra.”

¹⁶ Nayi, a yi Sukoti taan fonne suxu, a siga e ra tonbonni. A sa e bonbo wudi yii malixine ra, a Sukoti kaane kewanla saran e ra.

¹⁷ A mon yi Penuyeli taan sanganso makantanxin nabira, a yi taan muxune faxa.

¹⁸ Na xanbi ra, Gedeyon yi a fala Sebaxa nun Salamuna xa, a naxa, “E muxun naxanye faxa Taboro yi, ne yi di?” E yi a yabi, e naxa, “E yi luxi nen alo i tan, e birin yi maligaxi manga diine nan na.”

¹⁹ A yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne nan yi e ra, ngaa diine. N bata n kolo habadan Alatala yi. Xa e yi e lu e nii ra nun, n mi yi e faxama nun.”

²⁰ A yi a fala a dii singen Yeteri xa, a naxa, “Keli, i yi itoe faxes!” Koni Yeteri mi a silanfanna botin, amasoto a yi gaxuxi, bayo banxulanna nan mon yi a ra.

²¹ Sebaxa nun Salamuna yi a fala Gedeyon xa, e naxa, “I tan yeteen xa keli, i yi nxu faxes! Bayo ‘xemen nan tun na lige.’ ” Nayi, Gedeyon yi keli, a yi Sebaxa nun Salamuna faxes. Se fapin naxanye yi e jogomene fari, a yi ne fan tongo.

Gedeyon faxes fena

²² Isirayila kaane yi a fala Gedeyon xa, e naxa, “Lu nxu xun na e nun i ya diin nun i mamandenna, bayo i bata nxu rakisi Midiyan kaane ma.”

²³ Gedeyon yi a fala e xa, a naxa, “N mi luyee xun na, n mi n ma diin luyee xun na. Alatala nan luma e xun na.”

²⁴ Gedeyon mon yi a fala e xa, a naxa, “N waxi sena nde maxodin feni e ra. E birin xa tunlaso keden keden so n yii e se tongoxine yi yengeni.” Tunlaso xema daxine nan yi Midiyan kaane tunle ra, bayo Sumayila bonsonna muxune nan yi e ra.

²⁵ E yi a yabi, e naxa, “Nxu e fiye i ma nen.” E yi dugini sa boxoni, e birin yi tunlaso keden keden woliugin fari e naxan tongo yengeni.

²⁶ Tunlaso xema daxine binyen yi sigen han kilo maxone, Gedeyon naxan maxodin. A mon yi jere ne nun se fapine soto e nun Midiyan kaane mangane dugi fapine nun koe filin fapin naxanye yi e jogomene koe.

²⁷ Gedeyon yi na xemaan nafala saraxarali domana nde ra, a yi a lu Ofara taani. Isirayila kaane birin yi fama mena nin na batudeni naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi,* na yi findi maratantan seen na Gedeyon nun a denbayaan xa.

²⁸ Midiyan kaane yi yarabi Isirayila kaane yee ra, e mi fa e xunna rakeli sonon. Yamanan yi lu bone xunbenli jee tonge naanin Gedeyon ma siimayaan birin yi.

²⁹ Yosaa dii xemen Yerubali yi xete, a doko a konni.

³⁰ Gedeyon dii tonge solofere nan soto, bayo naxalan wuyaxi nan yi a yii.

³¹ A konyi naxanla† naxan yi Siken taani, na fan yi dii keden soto a xa, a yi na diin xili sa Abimeleki.

³² Yosaa dii xemen Gedeyon faxes foriya fapin nin, e yi a maluxun a fafe Yowasa gaburun na Ofara taani, denaxan yi findixi Abiyeseri xabilan gbeen na.

³³ Gedeyon to faxes, Isirayila kaane mon yi Ala yanfa Baali suxurene xon naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi, e yi Baali-Beriti findi e ala ra.

³⁴ Isirayila kaane mi bira Alatala foxo ra, e Ala naxan e ba e yaxune yii naxanye yi e rabilinxi.

³⁵ E mi hinanna yita Gedeyon ma denbayaan na naxan mon xili Yerubali, hali a to fe fapi wuyaxi raba Isirayila xa.

9

Abimeleki yi findi mangan na

¹ Yerubali a dii xemena Abimeleki yi siga Siken taani a nga xunyen nun a xabilan muxune birin fama, a yi a fala e xa, a naxa,

² “N bata e mafan, e sa a fala Siken taan fonne birin xa, e naxa, ‘E waxi nen Yerubali a dii tonge soloferene birin xa findi mangan na e xunna ba, hanma muxu keden?’ E xa a kolon a e xabilan muxuna nde nan na.”

³ A nga xunyene yi a falane birin nali Siken fonne ma, e yi tin bir e Abimeleki foxo ra, bayo e xabilan muxuna nde nan yi a ra.

⁴ E Baali-Beriti batu banxin gbeti gbanan tonge solofere so a yii. Abimeleki yi fuyantenne nun mafu tiine saran na gbetin na, e bira a foxo ra.

⁵ A yi siga a fafe a banxini Ofara taani, a yi a tadane nun a xunyene faxes, Yerubali a dii tonge soloferene birin gem kedenna fari. Yerubali a dii donxen Yotami nan tun lu, amasoto na bata yi a luxun.

⁶ Siken kaane nun Beti-Milo kaane birin yi e malan wudi gbeen dexon gemen dexon naxan dxi Siken yi. E yi sa Abimeleki doko mangan na menni.

* **8:27: 8.27** Na luxi nen alo yalunyana Ala yee ra yi bayo Ala waxi nen a yamaan xa tinxin a xa alo naxanla lan a xa tinxin a xemen xa kii naxan yi. † **8:31: 8.31Konyi naxanle** sariyan sebexi Xoro yaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra naxan sotoxi a naxanla ra.

Yotami a sandana

⁷ Yotami yi na mε. A yi sa ti Garisimi geyaan xuntagi, a gbelegbele, a naxa, “Siken fonne, ε tuli mati n na, xa ε waxi Ala xa ε rame.

⁸ Lɔxɔna nde, wudine siga nɛn a e xa sa e mangan dɔxɔ. E yi a fala Oliwi bili gbeen xa, e naxa, ‘Findi nxɔ mangan na.’

⁹ Koni, Oliwi bili gbeen yi e yabi, a naxa, ‘N xa n mε n turen na ba, naxan nafan Ala nun muxune ma, n sa dɔxɔ wudin bonne xun na?’

¹⁰ Nayi, wudine yi a fala xɔdε binla xa, e naxa, ‘Fa, i fa dɔxɔ nxu xun na.’

¹¹ Koni, xɔdε binla yi e yabi, a naxa, ‘N xa n mε n ɲaxunna nun n bogi faɲin na, n sa dɔxɔ wudin bonne xun na?’

¹² Nayi, wudine yi a fala manpa binla xa,* e naxa, ‘Fa, i fa dɔxɔ nxu xun na.’

¹³ Koni, manpa binla yi e yabi, a naxa, ‘N xa n mε n igen na naxan findixi Ala nun muxune rasεwa seen na, n sa dɔxɔ wudin bonne xun na?’

¹⁴ Nayi, wudine birin yi a fala kɔɲɔn xa, e naxa, ‘Fa, i fa dɔxɔ nxu xun na.’

¹⁵ Kɔɲɔn yi wudine yabi, a naxa, ‘Xa ε waxi n dɔxɔ feni mangan na ε xun na, ε fa girindin n nininna ra. Xanamu, tεɛn min-ima nɛn kɔɲɔni a yi Liban suman wudine gan.’ ”

¹⁶ “Nba, ε Abimeleki dɔxi mangan na lannayaan nun fεtareyaan nin ba? E fan nɛn Yerubali nun a denbayaan na ba? E a wali faɲi kolonxi ba?

¹⁷ N fafe yεngɛn so nɛn ε xa, a yi lu sayaan dε, a yi ε ba Midiyan kaane yii.

¹⁸ E tan bata keli n fafe a denbayaan xili ma to, ε yi a dii tonge soloferene faxes kedenna fari, ε yi a konyi gilɛna dii xεmɛna Abimeleki dɔxɔ mangan na Siken kaane xun na, bayo ε ngaxakedenna nan a ra.

¹⁹ Xa ε lannayaan nan ligan Yerubali nun a denbayaan na to fεtareyani, Abimeleki xa findi ε sεwan na, ε fan yi findi a sεwan na.

²⁰ Xanamu, tεɛn xa mini Abimeleki yi, a yi Siken kaane gan e nun Beti-Milo kaane, tεɛn yi mini Siken nun Beti-Milo kaane yi, a yi Abimeleki gan!”

²¹ Na xanbi ra, Yotami yi a gi, a siga Beri taani, a sa lu dɛnaxan yi, a yi a masiga a tada Abimeleki ra.

Siken kaane yi muruts

²² Abimeleki yi lu mangayani Isirayila xun na ɲεε saxon.

²³ Nayi, Ala yi xaxili ɲaxin naso Abimeleki nun Siken kaane tagi, Siken kaane yi Abimeleki yanfa.

²⁴ E fe ɲaxin naxan liga Yerubali a dii tonge soloferene ra, na yi xεtε e ma, e faxes feen goronna yi lu e ngaxakedenna Abimeleki xun ma naxan e faxes, e nun Siken kaane, naxanye a mali a tadane nun a xunyeɛne faxes.

²⁵ Siken kaane yi muxune ti geyane fari a xili ma, na muxune yi sigatine goronne birin bama nɛn e yii kira yi. Abimeleki yi na mε.

²⁶ Lɔxɔna nde, Ebedi a dii xεmɛn Gaala nun a tadane yi fa Siken taani. Siken kaane yi e lannayaan sa a yi.

²⁷ E yi siga e manpa bili nakɔne yi, e yi sa e manpa bogine bolon, e yi ɲaxaɲaxan naba. E yi so e gbee ala batu banxin kui, e yi donseen don, e yi e min, e yi lu Abimeleki dangε.

²⁸ Ebedi a dii xεmɛn Gaala yi a fala, a naxa, “Nde Abimeleki ra, nde Siken kaane ra naxan a ligε en xa wali Abimeleki xa? Yerubali a dii xεmɛn xa mi a ra ba? A yamana kannna xa mi Sebulu ra ba? E bira Xamori xabilan muxune fɔxɔ ra, bayo Xamori nan Siken masεgexi. En walima Abimeleki xa nanfera?

²⁹ Xa n tan nan yi Siken kaane xun na nun, n yi Abimeleki kedima nɛn. N yi a falama nɛn Abimeleki xa, n naxa, ‘I ya ganla fari sa, en yεngε.’ ”

³⁰ Ebedi a dii xεmɛn Gaala naxan falaxi, yamana kannna Sebulu yi na mε, a yi xɔɔ.

³¹ A yi xεrane rasiga wundoni Abimeleki ma a faladeni a xa, a naxa, “Ebedi a dii xεmɛn Gaala nun a ngaxakedenne bata fa Siken yi, e taan muxune radinma i xili ma.

³² Nayi, keli kɔεɛn na, e nun yamaan naxan i fɔxɔ ra, ε sa ε luxun burunna ra.

* 9:12: 9.12 Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

³³ Xətənni, sogen na te, i fan yi keli, i yi taan yenge. Gaala nun a muxune na mini e xili ma, naxan na i kenen, i na liga e ra.”

³⁴ Abimeleki yi keli kəeen na e nun yamaan naxan birin yi a fəxə ra, e sa e luxun Siken dəxən, e yitaxunxi dəxəde naanin.

³⁵ Ebedi a dii xemen Gaala yi mini, a ti taan so deen na. Nayi, Abimeleki nun a yamaan yi mini e luxundene yi.

³⁶ Gaala to yamaan to, a yi a fala Sebulu xa, a naxa, “Yamaan godoma keli geyane ma.” Sebulu yi a yabi, a naxa, “Geyane nininne na a ra, muxune mi a ra.”

³⁷ Gaala mən yi falan tongo, a naxa, “Yamana nde yati godomatən na a ra geyane ma, ganla bonna fama sa keli yiimato wudi gbeen kiraan binni.”

³⁸ Sebulu yi a yabi, a naxa, “I ya fala jaxumene minen, i tan naxan yi a falama, i naxa, ‘Nde Abimeleki ra, alogo en xa wali a xa?’ I mi muxuni itoe xan najaxu ba? Nba, siga, i sa yengen so!”

³⁹ Gaala yi ti Siken kaane yee ra, a siga Abimeleki yengedeni.

⁴⁰ Abimeleki yi a kedi, muxu wuyaxi maxəlxin yi lu taan so deen na.

⁴¹ Abimeleki yi sa ti Aruma taani. Sebulu yi Gaala nun a ngaxakedenne kedi Siken taani.

⁴² Na xətən bode, Siken kaane yi mini, e siga e xee ma. Abimeleki yi na me.

⁴³ Nayi, a yi a ganla tongo, a yi a yitaxun dəxəde saxanna ra, e yi e luxun burunna ra. A to muxune to minen taani, a yi e yenge.

⁴⁴ Abimeleki nun ganla dəxəde keden yi keli e yi e malan taan so deen na, ganla dəxəde firin yi xee ma kaane yenge, e yi e birin faxes.

⁴⁵ Yanyin birin na, Abimeleki taan yengema han a yi a nə, a yi taan muxune faxes. A yi taan kala, a yi fəxən xuya na yiren birin yi.

⁴⁶ Na xibarun to sa Siken sanganso makantanxin muxune li, e yi sa e malan Beriti ala batu banxin yire makantanxini.

⁴⁷ Abimeleki to na me a ne birin bata e malan,

⁴⁸ a yi te Salamən geyaan fari, e nun yamaan naxan birin yi a fəxə ra. Abimeleki yi bunbin tongo, a yi wudi yiina nde sege, a yi a sa a kəeen ma. Na xanbi ra, yamaan

naxan yi a fəxə ra, a yi a fala ne xa, a naxa, “N naxan ligaxi e bata na to, e fan xa na liga mafuren!”

⁴⁹ Yamaan birin yi wudi yiine sege, e bira Abimeleki fəxə ra. E sa wudi yiine malan yire makantanxin xə, e yi a gan, e nun seen naxanye birin yi a kui. E yi Siken sanganso makantanxin muxune birin faxes, muxu wuli keden, xemene nun jaxanle.

Abimeleki faxes fena

⁵⁰ Abimeleki yi siga Tebesi taan xili ma. A yi Tebesi kaane yenge, a yi e nə.

⁵¹ Sanganso makantanxina nde yi taa tagini, xemene nun jaxanle e gi, e sa e malan denaxan yi, e nun taan muxune birin, e yi na balan e xun ma, e te a xuntagi.

⁵² Abimeleki yi fa na yire makantanxin yengedeni, a yi a maso deen na, alogo a xateen so banxin na.

⁵³ Nayi, jaxanla nde yi se din gemegbeen sin Abimeleki xunni, a yi a xunni bə.

⁵⁴ Banxulanna naxan yi a yenge so seene maxalima, Abimeleki yi a fala na xa mafuren, a naxa, “I ya silanfanna botin, i yi n faxes, alogo muxune nama a fala, e naxa, ‘Naxanla nan a faxaxi.’ ” Banxulanna yi a səxən, a yi faxes.

⁵⁵ Isirayila kaane to a to a Abimeleki bata faxes, e birin yi xete e kenne yi.

⁵⁶ Nayi, Ala yi Abimeleki saran a fe jaxine ra, a naxan liga a fafe ra, a yi a dii tonge soloferene faxes.

⁵⁷ Ala yi Siken kaane saran e fe xəsixine birin na. Yerubali a dii xemen Yotami a dangan yi e suxu.

10

Kitisaan Tola

¹ Abimeleki faxes xanbini, Isakari bənsənna muxuna nde Puwaa dii xemen Tola, Dodo mamandenna yi keli a xa Isirayila rakisi. A yi dəxi Samiri taani Efirami geya yireni.

² A yi findi Isirayila kitisaan na jee məxəjen nun saxan. A yi faxes, e yi a maluxun Samiri yi.

Kitisaan Yayiri

³ Tola dangu xanbini, Galadi kaan Yayiri yi ti a jəxəni. A yi findi Isirayila kitisaan na jee məxəjen nun firin.

⁴ Dii xεmε tonge saxan nan yi a yii, naxanye yi e masiga tima sofali tonge saxan fari, e yi dɔxi taa tonge saxan nin Galadi yamanani, dɛnaxanye mɔn xili Yayiri taane han to.

⁵ Yayiri yi faxa, e yi a maluxun Kamon yi.

Kitisaan Yefeta

⁶ Naxan ɲaxu Alatala yεε ra yi, Isirayila kaane mɔn yi na liga. E yi Baali sawurane nun Asitarate suxurene batu, e nun Arami kaane nun Sidɔn kaane nun Moyaba kaane nun Amonine nun Filisistine alane. E yi e mε Alatala ra, e mi fa a batu sɔnɔn.

⁷ Alatala yi xɔɔ Isirayila kaane ma, a yi e sa Filisistine nun Amonine sagoni.

⁸ E yi fɔɔ Isirayila kaane ɲaxankatε na ɲεen na han ɲεε fu nun solomasεxε, e yi Isirayila kaane birin tɔɔ naxanye yi dɔxi Yurudɛn mεmεrɛn sogeteden binni Galadi yi Amorine yamanani.

⁹ Amonine fan yi Yurudɛn baan gidi Yuda bɔnsɔnna muxune nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune nun Eframi bɔnsɔnna muxune xili ma. Isirayila kaane birin yi ɲaxankata han.

¹⁰ Nayi, Isirayila kaane yi Alatala maxandi, e naxa, “Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata nxu mε nxɔ Ala ra, nxu yi Baali sawurane batu.”

¹¹ Alatala yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Misiran kaane nun Amorine nun Amonine nun Filisistine

¹² nun Sidɔn kaane nun Amalekine nun Mayon kaane to ε ɲaxankata, ε to n mafan, n mi yi ε rakisi ba?

¹³ Koni, ε yi ε mε n na, ε yi ala gbetene batu. Na ma, n mi ε rakisε mumε!

¹⁴ E siga, ε bata seen naxanye yatε ε alane ra, ε sa ne mafan, ne xa ε rakisi ε ɲaxankatani.”

¹⁵ Isirayila kaane yi Alatala yabi, e naxa, “Nxu bata yulubin tongo. Naxan na i kɛnɛn, na liga nxu ra, koni, yandi, tin, i xa nxu rakisi to!”

¹⁶ E yi ala xɔɛne ba e tagi, e yi Alatala batu. Na ma, Ala yi kininkinin Isirayila kaa ɲaxankataxine ma.

¹⁷ Amonine yi sa e malan daaxadeni Galadi yi, Isirayila kaane yi sa e malan daaxadeni Misipa yi.

¹⁸ Nayi, yamaan nun Galadi kuntigine yi a fala e bode xa, e naxa, “Nde singe Amonine yεngε fɔɔ? Naxan na na liga, na kanna findima nɛn Galadi kaane mangan na.”

11

Kitisaan Yefeta

¹ Sofa kɛndɛn nan yi Galadi kaan Yefeta ra. Yalunden nan yi a nga ra, a fafe yi xili nɛn Galadi.

² Galadi a ɲaxanla dii xεmεne bari a xa nɛn. Na ɲaxanla diine to gbo, e yi Yefeta kedi, e naxa, “I mi nxu fafe kɛɛn se sɔtɔma, bayo ɲaxalan gbetε nan ma dii i tan na.”

³ Nayi, Yefeta yi a gi a ngaxakedenne bun, a yi siga Tobo yamanani. Fuyantenna ndee yi e malan Yefeta fεma, e yi bira a fɔxɔ ra.

⁴ Waxatidi to dangu, Amonine yi Isirayila kaane yεngε.

⁵ Na ma, Galadi fonne yi siga Yefeta fendeni Tobo yamanani.

⁶ E yi a fala Yefeta xa, e naxa, “Fa, i fa findi nxɔ mangan na, en yi Amonine yεngε.”

⁷ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, “E tan xa mi n ɲaxu ba, ε yi n kedi n fafe konni? Nanfera ε fama n fɔxɔ ra iki a ε kɔntɔfilixi?”

⁸ Galadi fonne yi a fala Yefeta xa, e naxa, “Nxu faxi i fεma na nan yatigi ra, alogo en birin xa siga, i sa Amonine yεngε, i findi nxɔ mangan na, e nun Galadi kaane birin.”

⁹ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, “Xa en birin siga Amonine yεngɛdeni, Alatala yi sa e sa n sagoni, n tan nan findima ε mangan na na yi.”

¹⁰ Galadi fonne yi Yefeta yabi, e naxa, “Alatala nan en seren na! Nxu na ligama nɛn.”

¹¹ Yefeta yi bira Galadi fonne fɔxɔ ra, e yi siga. Yamaan yi a findi sofa kuntigin na. Yefeta mɔn yi xεtε falane birin ma Alatala yetagi Misipa yi.

Yefeta yi xεrane rasiga

¹² Yefeta yi xεrane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa, “Nanse xɔli i ma nxu xa, i to fama nxɔ yamanan yεngɛdeni?”

¹³ Amonine mangan yi Yefeta yabi, a naxa, “Isirayila kaane to mini Misiran yi

konyiyani, e yi n ma bəxən tongo, keli Arinon baan ma siga Yaboko xuden ma han Yurudən baana. Iki, ε ne raxete nxu ma bəne xunbenli.”

¹⁴ Yefeta mən yi xerane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa,

¹⁵ “Isirayila kaane mi Moyaba bəxən tongoxi, e mi Amonine yamanan tongoxi.

¹⁶ E to yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi, e mini tonbon yiren nin siga han Gbala Baana siga Kadesi yi.

¹⁷ Nayi, Isirayila kaane yi xerane rasiga a faladeni Edən mangan xa, e naxa, ‘Tin nxu xa dangu i ya yamanani.’ Koni, Edən mangan mi tin. A fan yi xerane rasiga Moyaba mangan ma, na fan yi tondi, Isirayila kaane yi lu Kadesi yi.

¹⁸ Na xanbi ra, e yi siga tonbon kiraan xən. E yi Edən nun Moyaba yamanane mabilin, e sa lu Arinon baan dəxən, e mi so Moyaba yamanani, bayo Arinon yi findixi Moyaba danna nan na.

¹⁹ Isirayila kaane yi xerane rasiga Amorine mangan Sixən ma naxan yi mangayani Xesibən taani. Isirayila kaane yi a fala a xa, e naxa, ‘A lu nxu xa dangu i ya yamanani siga nxə yamanani.’

²⁰ Koni, Sixən mi tin, a yi a ganla birin malan yenge so xinla ma, e yi sa e malan Yahasi yi, e sa Isirayila kaane yenge.

²¹ Alatala, Isirayilaa Ala yi Sixən nun a ganla birin sa Isirayila kaane sagoni, e yi e nə. Amorine yi dəxi bəxən naxanye birin yi, Isirayila kaane yi ne birin tongo,

²² keli Arinon baan ma siga han Yaboko xudena, keli tonbonni siga han Yurudən baana.

²³ Alatala, Isirayilaa Ala bata Amorine bəxən so Isirayila kaane yii, a yamana, i tan waxi na nan ba fe yi nxu yii ba?

²⁴ I ya ala Kemosi bəxən naxan soxi i yii, na i yii. Nayi, Alatala, nxə Ala bəxən naxan soxi nxu yii, na luma nən nxu yii.

²⁵ I mirixi a ma a i senben gbo Balaki xa ba, Siporo a dii xeməna, Moyaba mangana? Anu, a tan mi yenge gidixi Isirayila kaane ma!

²⁶ Xabu ne keme saxan, Isirayila kaane dəxi Xesibən nun a rabilinna taane yi, e nun Aroyeri nun a rabilinna taane, e nun

taan naxanye birin Arinon baan dε. Nan-ferə nayi han to ε mi ne xunba?

²⁷ N tan xa mi haken ligaxi i ra, i tan nan fe naxin ligaxi n tan na, i yi n yenge. Alatala xa kitin sa Isirayila kaane nun Amonine tagi.”

²⁸ Amonine mangan mi a tuli mati Yefeta a falane ra.

Yefeta a kəlna

²⁹ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Yefeta ma, a yi Galadi nun Manase yamanane yisiga, dangu Misipe taani Galadi yamanani, siga Amonine xili ma.

³⁰ Yefeta yi dε xuiin tongo Alatala xa, a naxa, “Xa i Amonine sa n sagoni,

³¹ naxan yo mini n ma banxini a fa n nalandeni, n na xete n konni xunna kenli sa keli Amonine yengedeni, n na fima nən Alatala ma, n yi a gan saraxan na.”

³² Yefeta yi siga Amonine yengedeni, Alatala yi e sa a sagoni.

³³ A yi taa məxəne kala, fəlo Aroyeri taan ma siga han Miniti taana, siga Abeli-Keramin ma. Ala yi Amonine rayarabi Isirayila kaane xa.

Yefetaa dii teməna fe

³⁴ Yefeta yi so a konni Misipa yi. A dii temən yi mini a bodonje a ralandeni tanban xuiin ma. Na dii kedenna nan tun yi a yii, ba na ra, dii temə gbete mi yi na, dii xeme yo mi yi na.

³⁵ A to a to, a yi a domani bə, a naxa, “N bata yigitεε! I tan nan n tixi tərən ma. N bata dε xuiin tongo Alatala xa, n mi na kale mumε.”

³⁶ A diin yi a fala a xa, a naxa, “Baba, i bata dε xuiin tongo Alatala xa, a yi i yaxune Amonine sa i sagoni, na ma, a liga n na alo i dε xuiin naxan tongoxi.”

³⁷ A mən yi a fala a fafe xa, a naxa, “Kike firin fi n ma alogo nxu nun n lanfane xa siga geyane fari, nxu sa wuga mənni bayo n faxama nən, n mi dəxə xeme taa ra.”

³⁸ A yi a yabi, a naxa, “Siga!” A yi kike firin fi a ma. E nun a lanfane yi sa wuga a fe ra geyane fari bayo a faxama nən a mi dəxə xeme taa ra.

³⁹ Na kike firinne janxin na, a mən yi fa a fafe fema, a yi a dε xuiin nakamali a fari. A munma yi xemən kolon.

Xabu na ləxəni, ito yi findi namunna ra Isirayila yi:

⁴⁰ Nɛɛ yo nɛɛ, Isirayila sungutunne sa Yefeta, Galadi kaana dii tɛmɛn wugama nɛn xi naanin.

12

Yefeta nun Efirami kaane fe

¹ Efirami kaane yi e malan e siga Safon taani a faladeni Yefeta xa, e naxa, “Nanfera i danguxi, i siga Amonine yɛngɛdeni i mi a fala nxu xa en birin yi siga? Nxu waxi ɛ nun i ya banxin gan feni.”

² Yefeta yi e yabi, a naxa, “Yɛngɛ gbeen so nɛn nxu nun n ma yamaan nun Amonine tagi, koni n to ɛ xili, ɛ mi n mali.

³ N to a to ɛ mi fama n malideni, n yi tin sayaan ma, n sa Amonine yɛngɛ. Alatala yi e sa n sagoni. Nanfera nayi ɛ fa fama n xili ma to?”

⁴ Yefeta yi Galadi kaane birin malan Efirami kaane yɛngɛ xinla ma. Galadi kaane yi Efirami kaane faxa yɛngɛni, ne naxanye yi a falama, e naxa, “Ɛ tan Galadi kaane, ɛ findixi muxu gixine nan na Efirami bənsənni siga Manase bənsənni!”

⁵ Na xanbi ra, Galadi kaane yi Yurudɛn baan kirane birin suxu Efirami kaane yɛɛ ra. Xa Efirami muxu gixina nde yi wa dangu feni, Galadi kaane yi a falama nɛn, e naxa, “Efirami kaan nan i tan na ba?” Na kanna yi e yabima nɛn, a naxa, “Ɛn-ɛn.”

⁶ Nayi, e yi a falama a xa nɛn, e naxa, “Xuini ito fala: Xiboleti.” Koni, na kanna fan yi a falama nɛn, a naxa, “Siboleti” bayo a mi yi nɔɛ a falɛ a kiini. Nayi, Galadi kaane yi a suxuma nɛn, e yi a kɔɛ raxaba Yurudɛn baan dɛ. Na waxatini, e yi muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin naxəri Efirami yi.

⁷ Yefeta lu nɛn kitisani Isirayila yi nɛɛ sennin. Na xanbi ra, Yefeta Galadi kaan yi faxa, e yi a maluxun Galadi taana nde yi.

Ibisan nun Elon nun Abadon

⁸ Yefeta dangu xanbini, Betelemi kaana Ibisan yi findi kitisaan na Isirayila yi.

⁹ A dii xɛmɛ tonge saxan e nun dii tɛmɛ tonge saxan nan sɔtɔ, a yi a dii tɛmɛ tonge saxan fi bənsən gbɛtɛye yi, a yi naxalan tonge saxan fen a dii xɛmɛne xa bənsən

gbɛtɛye yi. A lu nɛn kitisani Isirayila yi nɛɛ solofere.

¹⁰ Ibisan yi faxa, e yi a maluxun Betelemi yi.

¹¹ A tan danguxina, Elon Sabulon kaan yi findi kitisaan na Isirayila yi. A lu nɛn kitisani nɛɛ fu.

¹² Sabulon kaana Elon yi faxa, e yi a maluxun Ayalon taani Sabulon yamanani.

¹³ Na danguxina, Piraton kaan Hileli a dii xɛmɛna Abadon yi findi kitisaan na Isirayila yi.

¹⁴ A yi dii xɛmɛ tonge naanin nun manden tonge saxan sɔtɔ naxanye yi e masiga tima sofali tonge solofere fari. A lu nɛn kitisani Isirayila yi nɛɛ solomasɛɛ.

¹⁵ Hileli a diina Abadon yi faxa, e yi a maluxun Piraton yi Efirami yamanani Amalekine geya yireni.

13

Samisən bari fena

¹ Isirayila kaane mən yi fe naxin liga Alatala yɛɛ ra yi. Alatala yi e sa Filisitine sagoni nɛɛ tonge naanin.

² Xɛmɛna nde yi Sora taani Dan bənsənni, a yi xili Manowa. Gbantan nan yi a naxanla ra, dii yo mi yi a yii.

³ Alatalaa malekan yi mini a naxanla xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Gbantan nan i ra, dii mi i yii, koni, i fudikanma nɛn, i yi dii xɛmɛn bari.

⁴ Fɔlɔ iki ma, i yɛtɛ suxu, i nama dɔlɔn min, i nama manpaan min, i nama se hara-muxi yo don,

⁵ bayo i fudikanma nɛn, i dii xɛmɛn bari. A xunna mi bima, bayo i diin naxan barima, na rasarijanma nɛn Ala xa benun a xa bari waxatin naxan yi, a tan nan Isirayila xunbama Filisitine yii.”

⁶ Naxanla yi sa na fala a xɛmɛn xa, a naxa, “Alaa muxuna nde bata fa n fɛma, a yi luxi alo Alaa malekana nde, a yi magaxu han. N mi a maxɔdin a keliden ma, a mi a xinla fan fala n xa.

⁷ Koni, a fala n xa nɛn, a naxa, ‘I fudikanma nɛn, i dii xɛmɛn bari. Nayi, fɔlɔ iki ma, i nama dɔlɔn min, i nama manpaan min, i nama se haramuxi yo don, bayo i diin naxan barima, na rasarijanma nɛn

Ala xa, benun a xa bari waxatin naxan yi han a faxa ləxəna.' ”

⁸ Nayi, Manowa yi Alatala maxandi, a naxa, “Marigina, i Alaa muxun naxan nafaxi, i mən xa a rafa n ma alogo a xa a yita nxu ra nxu lan nxu xa naxan liga diin xa naxan fama barideni.”

⁹ Ala yi Manowa xuiin name, Alaa malekan mən yi fa ɲaxanla fəma, a yi sa a li xɛɛn ma, a xɛmən Manowa mi yi a fəma.

¹⁰ A yi a gi mafuren, a sa a fala a xɛmən xa, a naxa, “Xɛmən naxan fa n fəma na ləxəni, a mən bata fa!”

¹¹ Manowa yi keli, a bira a ɲaxanla fəxə ra, e siga xɛmən fəma, a yi a fala a xa, a naxa, “I tan nan falan ti ɲaxanli ito xa ba?” Malekan yi a yabi, a naxa, “Ŋn, n tan nan yi a ra.”

¹² Manowa yi a fala a xa, a naxa, “I ya falane na kamali waxatin naxan yi, nxu lan nxu xa bira sariyan mundun fəxə ra lan diin ma?”

¹³ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, “N naxan birin falaxi i ya ɲaxanla xa, a xa na liga.

¹⁴ A nama manpa bogi yo don, a nama dələn min, a nama manpaan min, a nama donse haramuxi yo don, a xa n ma yamarine suxu ki fəɲi.”

¹⁵ Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, “Tin, nxu xa sii dii suben ɲin i xa.”

¹⁶ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, “Xa i kankan n ma, n mi i ya donseen donma, koni xa i wa saraxa gan dixin ba feni Alatala xa, i na ligɛ nən!” Manowa mi yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

¹⁷ Nayi, Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, “I xili di, alogo nxu xa i binya, i ya falan na kamali waxatin naxan yi?”

¹⁸ Alatalaa malekan yi a yabi, a naxa, “Nanfera i n xinla maxədinma? Wundon nan na ra.”

¹⁹ Nayi, Manowa yi sii diin nun bogise saraxan tongo, a yi saraxa gan dixin ba Alatala xa gəmənə nde fari. Kabanako fena nde yi liga Manowa nun a ɲaxanla yetagi.

²⁰ Tɛɛ dɛgɛn yi tema waxatin naxan yi, Alatalaa malekan yi te tɛɛ dɛgɛni. Nayi, Manowa nun a ɲaxanla yi bira, e yi e yetagin lan bəxən ma.

²¹ Alatalaa malekan mi fa a yetɛ makenən Manowa nun a ɲaxanla xa. Nayi, Manowa yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

²² Manowa yi a fala a ɲaxanla xa, a naxa, “En faxama nən! En bata Ala to!”

²³ A ɲaxanla yi a yabi, a naxa, “Xa Alatala yi waxi en faxa feni, a mi yi en ma saraxa gan dixin nun en ma bogise saraxan nasuxuma nun, a mən mi yi feni itoe birin yitama en na nun, a mən mi yi tinɲɛ en yi fe sifani itoe mɛ.”

²⁴ ɲaxanla yi a dii xɛmən bari, a yi a xili sa Samisən. Diin yi gbo, Alatala yi barakan sa a fe yi.

²⁵ A to dəxə daaxadeni Dan yamanani Sora taan nun Esetayoli taan tagini, Alatalaa Nii Sariɲanxin yi a wanla kɛ fələ a dunuɲa yi gidini.

14

Samisən yi Filisiti ɲaxanla dəxə

¹ Samisən yi siga Timana taani, a yi sa ɲaxanla nde to Filisiti sungutunne yɛ.

² A to xetɛ, a yi a fala a fafe nun a nga xa, a naxa, “N bata ɲaxanla nde to Timana yi Filisiti sungutunne yɛ, ɛ a fen n xa n ma ɲaxanla ra.”

³ A fafe nun a nga yi a yabi, e naxa, “Naxalan yo mi i ngaxakedenne dii tɛmɛnɛ yɛ en ma yamani ba, fə i siga han Filisitine konni, Ala kolontarene, i sa ɲaxanla tongo mɛnni?” Samisən yi a fala a fafe xa, a naxa, “A fen n xa n ma ɲaxanla ra, bayo a tan nan nafa n ma.”

⁴ A fafe nun a nga mi yi a kolon a na yi kelixi Alatala nan ma. Bayo Samisən yi yɛngɛn nan fenma Filisitine ra. Na waxatini, Filisitine yi Isirayila kaane xun na.

⁵ Samisən nun a fafe nun a nga yi siga Timana yi. E to sa Timana manpa bili nakəən li, yata sɛnbɛmana nde yi mini Samisən ma, a wurundunma.

⁶ Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo Samisən ma, a yiigenla yi yatani bə alo sii diin nan yi a ra. Koni, a mi na fala a fafe nun a nga xa.

⁷ Nayi, a siga, e nun ɲaxanla yi sa falan ti, a yi rafan a ma.

⁸ Waxatidi to dangu, Samisən mən yi keli, a xa siga Timana yi a ɲaxanla tongodeni, a yi dangu yatan binbin matoɛ kira yi, a yi

kumi jεjεne li soε yatan binbini, e bata yi e turen sa.

⁹ A yi nde tongo, a siga a donjε kira yi. Na xanbi ra, a to a fafe nun a nga fεman li, a yi nde so e yii, e yi a don. Koni, a mi a fala e xa a na kumin baxi yatan binbini.

¹⁰ Samisɔn fafe yi siga jaxanla konni. Samisɔn yi sεwa bandena nde yitɔn mɛnni, bayo banxulanne yi na nan ligama.

¹¹ Filisitine to a to, e yi muxu tonge saxan sugandi siga a matideni.

¹² Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, “N xa sandana nde sa ε xa. Xa ε a bunna fala n xa xi solofere sεwa bande donni ito bun, n doma fajɪ tonge saxan soε ε yii, e nun tonge saxan gbεtεye.

¹³ Koni, xa ε mi nɔ a bunna fale, ε tan nan doma fajɪ tonge saxan soma n yii, e nun tonge saxan gbεtεye.” E yi a yabi, e naxa, “I ya sandan sa, nxu tuli matixi i ra.”

¹⁴ A yi a fala e xa, a naxa,
“Naxan seen donma,
donseen minixi na nin,
naxan sɛnbε gbo,
jaxunna yi mini na yi.
Nanse na ra?”

Xi saxan, e mi nɔ a bunna fale.

¹⁵ Xi soloferede lɔxɔni, e yi a fala Samisɔn ma jaxanla xa, e naxa, “I ya xεmɛn nadin, a xa sandan bunna fala nxu xa. Xanamu, nxu i ganma nɛn, ε nun i fafe a denbayaan birin. E nxu xilixi nɛn alogo ε xa fa nxu yii geli?”

¹⁶ Samisɔn ma jaxanla yi siga wugε, a sa a fala a xa, a naxa, “N mi rafan i ma, i mi n xanuxi, i bata sandan sa n kon kaane bun, koni i mi a bunna falaxi n tan xa.” A yi a yabi, a naxa, “N mi a bunna falaxi n fafe xa, n mi a falaxi nga xa, n xa na fala i tan nan xa ba?”

¹⁷ A yi lu wugε na xi solofere donse donna bun. Xi soloferede lɔxɔni, Samisɔn yi a bunna fala a xa, bayo a bata yi a xaxinla yε so, a sa a fala a kon kaane xa.

¹⁸ Taan muxune yi a fala Samisɔn xa xi soloferede lɔxɔni benun sogen xa bira, e naxa,
“Nanse jaxun kumin xa,
nanse sɛnbε gbo yatan xa?”

A yi a fala e xa, a naxa,
“Xa ε mi yi xεen bi n ma jinge sungutunna ra nun,

ε mi yi sandan bunna kolonma nun.”

¹⁹ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo a ma, a yi siga Asikalɔn taani. A sa muxu tonge saxan faxa mɛnni, a yi e dugine tongo, a yi e so muxune yii naxanye sandan bunna fala. A xɔlɔxin yi xεtε a fafe konni.

²⁰ E yi Samisɔn ma jaxanla so banxulanna yii naxan bata yi Samisɔn mati.

15

Samisɔn yi a gbeen jɔxɔ

¹ Waxatidi to dangu, murutu xaba wax-atini, Samisɔn yi siga a jaxanla xɔn, yεxεε diina a yii. A yi a fala, a naxa, “N xa so n ma jaxanla banxini.” Koni, a jaxanla fafe mi tin a so.

² A yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “N yengi yi a ma a mi rafan i ma, n bata a so i lanfaan yii. Koni, a xunyen be, xa i na xɔn, i na tongo a jɔxɔn na.”

³ Samisɔn yi a fala, a naxa, “Muxu yo mi n yatε kala tiin na iki, xa n fe jaxin liga Filisitine ra.”

⁴ Samisɔn yi siga. A yi sa xulumase kεmε saxan suxu, a yi e xunle xidi e bode ra, a yi xaye xidin xidi e xunle ra.

⁵ A yi e radεgε, a yi xulumaseene bejin Filisitine murutu xεene yi, e yi murutu tɔnsɔnne birin gan e nun e manpa bili nakɔne siga han oliwi bili xεene.

⁶ Filisitine yi muxune maxɔdin, e naxa, “Nde ito ligaxi?” E yi e yabi, e naxa, “Samisɔn, Timana kaan bitanna, bayo a bata a jaxanla ba a yii, a yi a so a lanfaan yii.” Filisitine yi siga e sa na jaxanla nun a fafe gan.

⁷ Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, “Bayo ε tan a ligama i kii nin, n mi dijε fɔ n nan n gbeen jɔxɔ.”

⁸ A yi e yεngε ki fajɪ, a yi muxu wuyaxi faxa. Na xanbi ra, a sa dɔxɔ Etami faranna ra.

Samisɔn yi muxu wuli keden faxa

⁹ Nayi, Filisitine yi sa e malan Yuda kaane xili ma, e yi e sofa ganla ti Lehi rabilinni.

¹⁰ Yuda kaane yi e maxɔdin, e naxa, “Nanfera ε faxi nxu xili ma?” E yi e yabi, e naxa, “Nxu faxi Samisɔn nan xidideyi,

alogo a naxan ligaxi nxu ra, nxu fan xa na liga a ra.”

¹¹ Nayi, Yuda kaan muxu wuli saxan yi siga Etami faran dɛɛn na, e sa a fala Samisɔn xa, e naxa, “I mi a kolon a Filisitine fangan gbo en xa? I nanse ligaxi en na ito ra?” A yi e yabi, a naxa, “E naxan ligaxi n na, n fan na nan ligaxi e ra.”

¹² E a fala a xa, e naxa, “Nxu faxi i xididen nin, alogo nxu xa i so Filisitine yii.” Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ kɔlɔ n xa a ɛ mi n faxama.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “Nxu mi i faxama, nxu waxi i xidi feen nan tun yi, nxu yi i so e yii.” E yi a xidi luti nɛnɛ firin na, e yi a ramini faranna ra.

¹⁴ Samisɔn to so Lehi yi, Filisitine yi gbelegebele a xili ma. Nayi, Alatalaa Nii Sarɔpanxin yi godo a ma. Lutin naxanye yi a yiine ma, ne yi lu alo e ganxin nan yi a ra, e yolon a yiine ra.

¹⁵ A yi sofanla nde faxaxin gbɛgbɛ xɔri xinden to biraxi, a yi a tongo, a yi muxu wuli keden faxa na ra.

¹⁶ Samisɔn yi a fala, a naxa, “N na e faxa alo sofanle sofanla gbɛgbɛ xɔnna ra. N bata muxu wuli keden faxa sofanla gbɛgbɛ xɔnna ra.”

¹⁷ A to yelin falan tiyɛ, a yi na gbɛgbɛ xɔnna rawoli ayi. E yi mɛnna xili sa gbɛgbɛ xɔri geyana.

¹⁸ Min xɔnla yi Samisɔn suxu, a yi Alatala maxandi, a naxa, “I tan nan kisi gbeen i to fixi i ya walikɛɛn ma. Iki, n fa faxama ige xɔnla nan ma, n faxɛ Ala kolontarene yii ba?”

¹⁹ Nayi, fanyen naxan yi Lehi yi, Ala yi na bɔ, igen yi mini. Samisɔn yi a min, a niin mɔn yi yifan a ma. E yi mɛnna xili sa, a En-Hakore*, mɛnna mɔn Lehi yi han to.

²⁰ Samisɔn yi kitin sa Isirayila yi Filisitine waxatini jɛɛ mɔxɔjɛ.

16

Samisɔn Gasa taani

¹ Samisɔn yi siga Gasa taani, a sa jaxalan yalunxina nde to mɛnni, a so a konni.

² Gasa kaane yi a mɛ a Samisɔn bata fa na yi. E yi na rabilin, e yi dɔxɔ a yɛɛ ra kɔɛna

ngaan na taan nabilinna yinna so dɛɛn na. E lu a falɛ e bode xa, e naxa, “Subaxani, en yi a faxa.”

³ Koni, Samisɔn yi lu saxi han kɔɛ tagin yi maso. Kɔɛ tagin to a li, a yi keli, a yi taan so dɛ balanxin suxu e nun a sɛnbɛtɛnne, a yi e nun e balan wurene tala bɔxɔni, a yi e sa a kɔɛ ma, a siga e ra Xebiron geyaan xuntagi.

Dalilaa yanfantenyana

⁴ Na danguxina, jaxanla nde yi rafan Samisɔn ma Soreki lanbanni, na jaxanla yi xili nɛn Dalila.

⁵ Filisitine kuntigi suulunne yi siga na jaxanla fɛma, e sa a fala a xa, e naxa, “A rakunfa i ma, alogo i xa a kolon naxan a sɛnbɛn nagboxi ayi, alogo nxu xa nɔ a suxɛ kii naxan yi, nxu yi a xidi, nxu yi a sɛnbɛn ba a yi, nxu keden kedenna birin gbeti gbanan wuli keden kɛmɛ soɛ i yii.”

⁶ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “N bata i mafan, a fala n xa i sɛnbɛ gbeen fataxi nanse ra e nun mɔn i xidɛ naxan na, i sɛnbɛn yi jan.”

⁷ Samisɔn yi a yabi, a naxa, “Xa muxune n xidi luti nɛnɛn kidi daxi solofere ra, naxanye munma xara singen, n sɛnbɛn janma nɛn, n lu alo muxun bonne.”

⁸ Nayi, Filisitine kuntigine yi fa luti nɛnɛn kidi daxi solofere ra Dalila xɔn, naxanye munma yi xara singen. Dalila yi a xidi ne ra.

⁹ Anu, muxune yi malanxi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!” A yi lutine bolon, alo tɛɛn lutin bolonma kii naxan yi. Nayi, a sɛnbɛn binla mi kolon.

¹⁰ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “I bata n mayenden, i bata wulen fala n xa. Iki, n bata i mafan a fala n xa i xidɛ kii naxan yi.”

¹¹ A yi a fala a xa, a naxa, “Xa muxune n xidi luti nɛnɛne ra naxanye munma rawali singen, n sɛnbɛn janma nɛn nayi, n yi lu alo muxun bonne.”

¹² Dalila yi luti nɛnɛne tongo, a yi a xidi ne ra. Muxune mɔn yi tixi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!” A yi lutine bolon alo garin nan yi a yiine ma.

* 15:19: 4.9En-Hakore: a bunna nɛɛn fa fala “Tigin muxun xa naxan Ala maxandi.”

¹³ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “Han to i n mayendenma, i wulen falama n xa. A fala i xidɛ kii naxan yi.” A yi a fala a xa, a naxa, “I xa n xun sɛxɛn dɛnbɛxin kira soloferene dɛgɛ gɛsɛ sɔxɔn wudin na.”

¹⁴ Nayi, Dalila yi na liga, a yi e xidi wudin na. Na xanbi ra, a yi gbelegbele, a naxa, “Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!” Samisɔn yi xulun, a yi gɛsɛ sɔxɔn wudin tala.

¹⁵ Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i a falaxi, i naxa, ‘Irafan n ma!’ Anu, i milaxi n na? I bata n mayenden sanpa ma saxan, i mi tin i sɛnbɛ gbeen binla falɛ n xa.”

¹⁶ Dalila yi lu a tɔrɛ na fala kedenna ra lɔxɔ yo lɔxɔ, a mi yi a danma han Samisɔn niin yi rapaxu a ma.

¹⁷ Nayi, Samisɔn yi a wundon fala a xa, a naxa, “Han to n xunna mi bi, bayo n tan nasariɲanxin na a ra Ala xa benun n xa bari waxatin naxan yi. Xa n xunna bi, n sɛnbɛn ɲanma nɛn, n lu alo muxun bonne.”

¹⁸ Dalila to a kolon a Samisɔn bata a wundon fala a xa, a yi sa na fala Filisitine kuntigine xa, a naxa, “Iki, ɛ fa, bayo Samisɔn bata a wundon fala n xa.” E yi siga gbetin na e yii a konni e naxan ma fe fala a xa.

¹⁹ Dalila yi Samisɔn naxi a sanne fari, a yi muxune xili, e yi a xun sɛxɛn dɛnbɛxin kira soloferene bi, e yi a sɛnbɛn ba fɔlɔ a yi.

²⁰ Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!” A to xulun, a mirixi a ma, a naxa, “N na n sɔtɔma nɛn ito ra alo n darixi a ra kii naxan yi.” Koni, a mi yi a kolon a Alatala bata yi a masiga a ra.

²¹ Filisitine yi Samisɔn suxu, e yi a yɛɛne rate a kui, e yi siga a ra Gasa taani, e yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra. E yi Samisɔn karahan a xa lu se din gɛmɛn firifirɛ kaso banxini.

Samisɔn faxa fena

²² Na waxatini, xabu a xunna bi, a xun sɛxɛne bata yi mini fɔlɔ.

²³ Lɔxɔna nde, Filisitine kuntigine yi e malan alogo e xa e nɔ sɔtɔn sɛwan naba, e yi saraxa gbeen ba Dagɔn xa, e ala. E sigin sama, e naxa, “Nxɔ ala bata Samisɔn fi nxu ma Filisitine yaxuna.”

²⁴ Yamaan to na to, e lu e ala matɔxɛ, e naxa, “Nxɔ ala bata nxu yaxun sa nxu sagoni,

naxan yi nxɔ yamanan tɔrɔma, a yi nxu faxa.”

²⁵ Bayo e yi sɛwaxi e lu a falɛ, e naxa, “En Samisɔn xili, a xa fa en yɛɛ ramaxa ayi!” E Samisɔn namini kasoon na, a lu sabaan soɛ e yɛtagi alogo e xa gele a ma. E sa a dɔxɔ sɛnbɛtɛn firinne longonna ra.

²⁶ Banxulanna naxan yi Samisɔn yii rasuxuma, Samisɔn yi a fala na xa, a naxa, “N xali sɛnbɛtɛn firinne dɛxɔn banxini ito tixi naxanye xunna, alogo n xa n digan e yi.”

²⁷ Banxin yi rafexi xɛmɛne nun ɲaxanle ra, Filisitine kuntigine birin yi na. Muxu wuli saxan ɲɔxɔn mɔn yi banxin xuntagi, xɛmɛn nun ɲaxanla, naxanye yi Samisɔn matoma a sabaan soma waxatin naxan yi.

²⁸ Nayi, Samisɔn yi Alatala mafan, a naxa, “N Marigina Alatala! N bata i mafan, i miri n ma. Ala! Sɛnbɛn fi n ma ito keden peeni, n xa n yɛɛ firinne ɲɔxɔn fi Filisitine ra!”

²⁹ Banxin yi tixi sɛnbɛtɛn firinna naxanye xunna, Samisɔn yi a kɔmɛnna dɛtɛn keden fari, a yi a yiifanna dɛtɛn keden fari.

³⁰ Samisɔn yi a fala, a naxa, “Nxu nun Filisitine xa faxa!” A yi sɛnbɛtɛnne tuntun a sɛnbɛn birin na, banxin yi bira kuntigine nun muxune fari naxanye yi na. E nun naxanye faxa e bode xɔn, ne yi wuya muxune xa dangu a bata yi naxanye faxa nun.

³¹ A ngaxakedenne nun a fafe a denbayaan birin yi siga a binbin tongodeni. E to siga a ra, e sa a maluxun Sora nun Esetayoli tagi Manowa gaburun na, a fafe. A findi nɛn kitisaan na Isirayila yi ɲɛɛ mɔxɔɲɛ.

17

Mike a suxure sawurane

¹ Xɛmɛna nde yi Efirami geya yireni nun, a yi xili nɛn Mike.

² Lɔxɔna nde, a yi a fala a nga xa, a naxa, “Muxuna nde i ya gbeti gbanan wuli keden kɛmɛn tongo nɛn, i yi na kanna danga n yɛɛ xɔri, n tan nan a tongo, a n yii.” A nga yi a fala a xa, a naxa, “Alatala xa barakan sa n ma dii xɛmɛna fe yi.”

³ A yi na gbetin naxɛtɛ a nga ma. A nga yi a fala a xa, a naxa, “N waxi gbetini ito dɛntɛgɛ feni Alatala xa, alogo sawurana nde xa rafala i xa gbeti raxulunxi igen na. Iki, n bata a so i yii.”

⁴ A gbetin so a nga yii, a nga yi gbetin gbanan keme firin tongo, a yi gbetin so wure raxulunna yii. Na yi sawurana nde rafala gbeti raxulunxin na. A yi sa a ti Mike a banxini.

⁵ Kidena nde yi Mike konni. A bata yi batu sena nde rafala e nun suxure gbete, a yi a dii keme keden findi e ki muxun na.

⁶ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi, birin yi a kenen feen nan ligama.

⁷ Lewi bɔnsɔnna banxulanna nde yi Betelemini taani Yuda yamanani.

⁸ Na xemen yi keli Betelemini yi Yuda yamanani, alogo a xa sa dɔxɔ yire gbete yi. A to yi sigama, a yi sa Efirami geya yiren li, siga han Mike a banxina.

⁹ Mike yi a fala a xa, a naxa, “I keli minen?” A yi a yabi, a naxa, “Lewi bɔnsɔnna muxun nan n na, keli Betelemini taani Yuda yi, n dɔxɔde fenna nin.”

¹⁰ Mike yi a fala a xa, a naxa, “Lu n konni, i findi n ma denbayana saraxaraliin na, n na i saren fiye gbeti gbanan fu ra jenen ma, e nun dugina ndee nun donsena.” Lewi bɔnsɔnna muxun na yi so a konni.

¹¹ A yi tin luye Mike konni, naxan a yengi dɔxɔ a xɔn alo a diina.

¹² Na banxulanna yi yigiya Mike konni, a findi a saraxaraliin na.

¹³ Mike yi a fala, a naxa, “Waxatina nde Alatala fa hinanma nen n na bayo Lewi bɔnsɔnna muxuna nde n konni saraxaraliyani.”

18

Dan bɔnsɔnna muxune Layisi yi

¹ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi nun. Na waxatini mɔn, Dan bɔnsɔnna muxune yi ke bɔxɔ fenni e dɔxe denaxan yi, bayo han na waxatini, ke bɔxɔ mi yi e tan yii alo bɔnsɔnna bonne Isirayila yi.

² Dan bɔnsɔnna muxune yi xeme kende suulun sugandi e ye, e yi e rasiga Sora nun Esetayoli yi yamanane matodeni, alogo e xa e rakɔɔsi. Na muxune yi sa Efirami geya yiren li siga han Mike konni, e yi xi mɛnni.

³ E to maso Mike a banxin na, e yi Lewi bɔnsɔnna banxulanna xuiin me, e xete e sa

a fala a xa, e naxa, “Nde faxi i ra be? I nanse ligan be? I nanse yi be?”

⁴ A yi e yabi, a naxa, “Mike bata ito nun ito raba n xa, a n saren fima, n mɔn bata findi a saraxaraliin na.”

⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “Ala maxɔdin, alogo nxu xa a kolon nxu sigatiin naxan yi, xa na sɔnɔyama nen.”

⁶ Saraxaraliin yi e yabi, a naxa, “E siga bɔne xunbenli, Alatala e fɔxɔ ra e sigatini.”

⁷ Na xeme suulunne yi siga, e sa Layisi taan li. E sa muxune li mɛnni naxanye yi bɔne xunbenla nun makantanni, alo Sidon kaane yi kii naxan yi. Muxu yo mi yi kunti-gin mafalama e yamanani. Na muxune yi makuya Sidon kaane ra, e hayu mi yi muxu yo ma.

⁸ Na muxu suulunne yi siga e ngaxakedenne fema Sora nun Esetayoli yi, e ngaxakedenne yi e maxɔdin, e naxa, “E nanse toxi?”

⁹ E yi e yabi, e naxa, “E fa be! En sa Layisi kaane yenge. Nxu bata a to, e yamanan fan. E nama lu be e mi sese ligama, e mafura sigɛ na yamanan yengedeni!”

¹⁰ E na na li, e yama faɔin toma nen na, e dɔxi bɔxɔ faɔini. Ala na bɔxɔn soma e yii nen, sese mi dasama denaxan yi bɔxɔ xɔnna fari.”

¹¹ Nayi, Dan bɔnsɔnna muxu keme sennin yi keli Sora nun Esetayoli yi, e siga e yenge so seene ra e yii.

¹² E yi sa e malan Kiriyati-Yeyarin yi Yuda yi. Nanara, denaxan Kiriyati-Yeyarin xanbi ra, e menna xili sa, a Mahane-Dan* han to.

¹³ E to keli mɛnni, e yi siga Efirami geya yireni, siga han Mike a banxina.

¹⁴ Nayi, na xeme suulunna naxanye siga Layisi yamanan matodeni, ne yi a fala e ngaxakedenne xa, e naxa, “E xa a kolon fa fala batu sena nde banxini ito kui, e nun sawurane nun suxure gbete naxan nafalaxi wure raxulunxin na. Iki, e tan nan a kolon e naxan ligama.”

¹⁵ E mɔn yi xete mɛnni, e so Lewi bɔnsɔnna banxulanna banxini, Mike konni, e yi a xɔntɔn.

¹⁶ Dan bɔnsɔnna muxu keme senninne yi tixi banxin so den na, e yenge so seene suxi

* 18:12: 18.12Mahane-Dan, e kon xuini, na bunna nen fa fala “Dan dɔxɔdena.”

e yii.

¹⁷ Xeme suulunna naxanye siga yamanan matodeni, ne yi so. E yi sawuran tongo, e nun batu seen nun suxure gbete ye nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin nun muxu keme senninne yi tixi deen na.

¹⁸ A to bodene to soe Mike a banxini, a yi e to sawuran tonge, e nun batu seen nun suxure gbete ye nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin yi e maxodin, a naxa, “E nanse ligan be?”

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, “Dundu! I nama fala ti, i bira nxu foxo ra, i findi nxo xabilan saraxaraliin na. Nanse rafan i ma, i findi saraxaraliin na muxu kedenna xa hanma Isirayila bõnsõnna nde xa?”

²⁰ Saraxaraliin yi sewa, a yi batu seen nun suxurene nun sawurane rasuxu, a bira yamaan foxo ra.

²¹ Dan bõnsõnna muxune yi kiraan suxu, e diidine nun e xuruseene nun e goronne tixi e ye ra.

²² E bata yi makuya Mike a banxin na, Mike nun a foxo bodene yi e malan, e yi e sagatan.

²³ E yi gbelegbelema Dan bõnsõnna muxune foxo ra, ne yi xete, e yi Mike maxodin, e naxa, “Nanse ligaxi? Ganli ito be nanfera?”

²⁴ A yi e yabi, a naxa, “N tan alan naxanye rafalaxi, e bata ne nun n ma saraxaraliin tongo, e yi fa e ra e yii. Nanse fa luma n yii? Nanfera nayi e n maxodinma, e naxa, ‘Nanse ligaxi?’ ”

²⁵ Dan bõnsõnna muxune yi a fala a xa, e naxa, “I nama nxu tɔɔ, xanamu muxuna ndee nxu ye, ne xoloma nen i ma, e yi i yenge. Nayi, e nun i ya denbayaan yi faxa.”

²⁶ Na xanbi ra, Dan bõnsõnna muxune mɔn yi e sigatiin folo. Mike to a to a e senben yi gbo, a yi xete a konni.

Dan nun a yire sarijanxina fe

²⁷ Nayi, Dan bõnsõnna muxune yi siga Mike a seene ra, a naxanye rafala, e nun saraxaraliin naxan yi a yii. E yi sa Layisi yenge, e yi na yama bope xunbelixin yenge, e yi e taan gan.

²⁸ Layisi taan yi Beti-Rexobo lanbanna nin, a yi makuya Sidon na, fefe mi yi e nun

muxu yo tagi. Nanara, muxu yo mi fa e malideni. Dan bõnsõnna muxune mɔn yi taan ti, e foxo na.

²⁹ E yi taan xili sa, a Dan taana, alo Dan xinla yi kii naxan yi, e benban naxan bari Isirayila yi. Koni taan yi xili nen a singeni Layisi.

³⁰ Dan bõnsõnna muxune yi Mike a suxure sawurane ti e yete xa. Yonatan, Gerisami a dii xemena, Musa mamanan-denna nun Yonatan ma dii xemene yi findi saraxaraline ra Dan bõnsõnna xa han yaxune yamanan suxu waxatin naxan yi.

³¹ Mike sawuran naxanye rafala, e yi ne ti e yete xa, e lu e batue Ala Batu Banxin waxatin naxan birin naba Silo yi.

19

Bunyamin kaane yulubina

¹ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi. Lewi bõnsõnna muxuna nde yi foxo Efirami geya yiren danna ra, na yi naxanla nde tongo a konyi naxanla ra* naxan yi kelixi Betelemi taani Yuda yamanani.

² Koni, na konyi naxanla yi tinxintareyaan liga, a yi keli a xon, a siga a fafe konni Betelemi taani Yuda yamanani. A sa lu menni kike naanin,

³ a xemene yi keli a siga a foxo ra alogo e xa sa lan a xete a ra. A walike banxulanna nun sofali firin yi biraxi a foxo ra. Naxanla yi a rasene a fafe a banxini, a fafe to a to, a yi a rasene sewani.

⁴ A bitanna, sungutunna fafe yi a makankan, a yi lu a konni xi saxan. E yi e dege, e yi e min, e yi xi dando ti na.

⁵ Xi naaninde lɔxoni, e yi keli xɔton, Lewi bõnsõnna muxun yi wa siga feni. Koni, sungutunna fafe yi a fala a bitanna xa, a naxa, “I deba buru dungina nde ra, na xanbi ra, i yi siga.”

⁶ E yi foxo, e yi e dege, e birin yi e min. Na xanbi ra, sungutunna fafe yi a fala xemene xa, a naxa, “Tin, i xi be, i sewa.”

⁷ Xemene yi keli a xa siga, koni bayo a bitanna yi kankanxi a ma, a mɔn yi xi na.

⁸ Xi suulunde lɔxoni, xemene yi keli xɔton a xa siga. Nayi, sungutunna fafe yi a fala

* 19:1. 19.1 **Konyi naxanle** sariyan sebexi Xaroya 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan soto a naxanla ra.

a xa, a naxa, “Yandi, i dɛba, i yi jinbanna mamɛ.” E birin yi e dɛge.

⁹ Xɛmɛn yi keli a xa siga e nun a konyi ɲaxanla nun a walikɛ banxulanna. Sungutunna fafe yi a fala a xa, a naxa, “Kɔɛ bata so, xi be, i sɛwa. Tila xɔtɔnni ɛ siga, i sa so i konni.”

¹⁰ Koni, xɛmɛn mi wa xi feni, a keli, a siga. A yi sa Yebusu taan li dɛnaxan mɔn xili Yerusalɛn, e nun a sofali firinne nun a goronne nun a konyi ɲaxanla.

¹¹ E masoɛ Yebusu taan na, yanyin bata yi yanfan, banxulanna yi a fala a kanna xa, a naxa, “En so Yebusu kaane taani, en sa xi na.”

¹² A kanna yi a yabi, a naxa, “En mi soma taa gbɛtɛ yi, Isirayila kaane mi dɛnaxan yi, en sa xima Gibeya nin.”

¹³ A mɔn yi a fala a walikɛ banxulanna xa, a naxa, “En maso yirena nde ra, Gibeya hanma Rama en sa xi mɛnni.”

¹⁴ E mɔn yi lu sigɛ, sɔgen birɛ, e bata yi maso Gibeya taan na, Bunyamin bɔnsɔnna muxune yamanana.

¹⁵ Nayi, e yi siga mɛnni alogo e xa sa xi Gibeya yi. E yi so taani, e yi sa ti taan yama malandeni. Koni, muxu yo mi e rasɛnɛ a banxini alogo e xa xi na.

¹⁶ Xɛmɛ fonna nde yi fama sa keli a xɛɛn ma. Efirami geya yiren muxuna nde nan yi na ra, a yi dɔxi Gibeya nin, anu Bunyamin kaan nan mɛnna muxune ra.

¹⁷ Na yi xɔɲɛn to tixi taan yama malandeni. Xɛmɛ fonna yi a fala a xa, a naxa, “I sigan minɛn, i kelixi minɛn?”

¹⁸ A yi a yabi, a naxa, “Nxu sa kelixi Bɛtɛlɛmi taan nin Yuda yamanani. Nxu sigama fɔ Efirami geya yiren danna ra, n konna dɛnaxan yi. N kelixi Bɛtɛlɛmi taan nin Yuda yamanani, iki n sigama Alatala Batu Banxini. Koni muxu yo mi n nasɛnɛxi a konni.

¹⁹ Anu, nxɔ sofanle balo sɛxɛn nun murutuna nxu yii, burun nun minseen fan nxu yii, n tan nun n ma ɲaxanla nun n ma walikɛ banxulanna xa. Sese mi dasaxi nxu ma.”

²⁰ Xɛmɛ fonna yi a fala, a naxa, “Bɔɲɛ xunbenla xa taran i xɔn! Naxan na dasa i ma, n na soɛ i yii, i mi xima taan yama malandeni be.”

²¹ A yi e raso a banxini, a yi donseen sa

sofanle bun. Sigatine yi e sanne maxa, na xanbi ra, e yi e dɛge, e yi e min.

²² E yi ɲaxaɲaxani waxatin naxan yi, taan muxuna ndee, fe ɲaxi rabane yi banxin nabilin, e lu dɛɛn makɔnkɔn han! E yi a fala xɛmɛ fonna xa, e naxa, “Banxi kanna! Xɛmɛn naxan soxi be, a ramini alogo nxu xa nxu makoon naba a ra alo ɲaxanla.”

²³ Banxi kanna yi mini e fɛma, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, na mi lanɲɛ! Yandi ɛ nama fe xɔsixin liga, bayo xɛmɛni ito bata so n ma banxini, ɛ nama fe ɲaxini ito liga.

²⁴ N ma sungutun nasɔlɔnxin be, e nun xɛmɛna konyi ɲaxanla, n xa ne ramini ɛ ma. Naxan na ɛ kɛnɛn, ɛ yi na liga ne ra. Koni, ɛ nama sese ɲaxi liga xɛmɛn na.”

²⁵ Koni, na muxune mi wa e tuli mati feni a ra. Nayi, Lewi bɔnsɔnna muxun yi a konyi ɲaxanla suxu, a yi a ramini e ma tandeni. Na yi lu e yii kɔɛna ngan na, e yi na karahan e kafu a xɔn han subaxani. Xɔtɔnni, e yi a raxɛtɛ.

²⁶ Xɔtɔnna to maso, ɲaxanla a xɛmɛn yi yigiyaxi xɛmɛ fonna naxan kon yi, ɲaxanla yi sa bira na dɛɛn na, han kuye yi ba.

²⁷ Xɔtɔnni, a kanna yi keli, a banxin dɛɛn nabi, alogo a xa siga. A yi a konyi ɲaxanla to biraxi dɛɛn na, a yiine saxi dɛɛn binni.

²⁸ A yi a fala a xa, a naxa, “Keli, en siga.” Koni, a mi a yabi. Nayi, xɛmɛn yi a binbin sa a sofanla fari, a siga a konni.

²⁹ A to so a konni, a filɛn tongo, a yi a konyi ɲaxanli bolon dungi dungin na dɔxɔ fu nun firin, a yi a rasiga Isirayila bɔxɔn birin yi.

³⁰ Naxanye birin na to, ne yi a fala, e naxa, “Han to ito ɲɔxɔnna munma liga singen xabu Isirayila kaane keli Misiran yamanani. En na en miri feni ito ma, en falan ti en bode xa.”

20

Yɛngɛn Bunyamin kaane xili ma

¹ Isirayila kaane birin yi e malan, keli Dan ma siga han Bɛriseba han Galadi yamanani, yamaan yi e malan alo muxu keddenna Alatala yɛtagi Misipa yi.

² Yama kuntigine Isirayila bōnsōnne birin yi, ne yi ti Alaa yamaan yētagi, sofaan muxu wuli kēme naanin fan yi na naxanye yi e sanni, silanfanne yi naxanye yii.

³ Bunyamin bōnsōnna muxune yi a mē a Isirayila kaane bata siga Misipa yi. Nayi, Isirayila kaane yi a fala, e naxa, “E a fala, gbaloni ito ε sōtōxi di?”

⁴ Nayi, Lewi bōnsōnna muxun naxan ma naxanla faxa, na xēmēn yi falan tongo, a naxa, “Nxu nun n ma konyi naxanla nan fa Gibeya taani Bunyamin yamanani, alogo nxu xa xi na.

⁵ Gibeya kaane yi keli n xili ma, n yi banxin naxan kui, e yi na rabilin kōēēn na. E yi waxi n tan nan faxa fe yi, koni e sa dutunxi n ma konyi naxanla nan ma, e yi a faxa.

⁶ Nayi, n yi n ma konyi naxanla tongo, n yi a yisēge dungi dungi na, n yi a rasiga Isirayila bōnsōnne birin yi, bayo e bata fe xōsixin liga Isirayila yi.

⁷ Iki, Isirayila kaane birin xa e bode to, ε yi fena nde ragidi.”

⁸ Yamaan birin yi keli alo muxu kedenna, e naxa, “En tan sese mi sigama a konni.

⁹ En na ito nan ligama Gibeya taan na: En kelima nēn a xili ma, en masēnsenna ti.

¹⁰ Bōnsōn yo bōnsōn, xa muxu kēme na, en muxu fu tongoma nēn, xa wuli keden na, en yi kēme tongo, xa wuli fu na, en wuli keden tongoma nēn, e sa fandane fen sofane xa naxanye sa Gibeya taan yēngēma Bunyamin yamanani alogo na taan xa raxōri alo a lan e kēwali naxin ma kii naxan yi, e naxan liga Isirayila yi.”

¹¹ Nayi, Isirayila kaane birin yi e malan alo muxu kedenna siga Gibeya xili ma.

¹² Isirayila bōnsōnne yi xerane rasiga a faladeni Bunyamin bōnsōnna muxune birin xa, e naxa, “Gbaloni ito faxi ε tagi di?

¹³ Fe naxi rabaan naxanye Gibeya yi, ε ne so nxu yii, nxu xa e faxa alogo gbalon naxan Isirayila yamani, na xa naxan.” Koni, Bunyamin bōnsōnna muxune mi e ngaxakedenne xuiin suxu.

¹⁴ Bunyamin bōnsōnna muxune yi mini e taani, e sa e malan Gibeya yi alogo e xa Isirayila kaane yēngē.

¹⁵ Bunyamin bōnsōnna muxun naxanye tēngē na lōxōni, naxanye mini e taane yi,

muxu wuli mōxōjēn nun sennin, silanfanna yi naxanye yii, Gibeya muxune mi yi ne yē, naxanye yatēn yi sigē han sofa kēme solofere.

¹⁶ Na ganla yē, sofa yēbaxi kēme solofere yi e yē kōmēnmaan yi naxanye ra, ne birin yi nōē lantanna wolē nēn hali xun sēxē kedenna ma, e mi fula a ra.

¹⁷ E mōn yi Isirayila bōnsōnna bonne yatē, ba Bunyamin bōnsōnna muxune ra, e yatēna: Muxu wuli kēme naanin, silanfanna yi naxanye yii, e birin sofa.

¹⁸ Isirayila kaane yi keli, e siga Betēli yi, e sa Ala maxōdin, e naxa, “Nxu nde singe rasigē a xa sa Bunyamin bōnsōnna muxune yēngē?” Alatala yi e yabi, a naxa, “Yuda kaane nan singe sigama.”

¹⁹ Na xōtōn bode, Isirayila kaane yi sa e malan e daaxadeni Gibeya binni.

²⁰ Na xanbi ra, e mōn yi siga Bunyamin kaane yēngēdeni, e yi sa ti yēngē so xinla ma Gibeya yētagi.

²¹ Bunyamin kaane yi mini Gibeya taani. Na lōxōni, e yi Isirayila kaan muxu wuli mōxōjēn nun firin faxa.

²² Isirayila yamaan mōn yi e wēkilē, e sa ti yēngē so xinla ma na yireni e yi sa tixi dēnaxan yi lōxō singeni.

²³ Isirayila kaane yi siga, e sa wuga Alatala yētagi han jinbanna. E yi Alatala maxōdin, e naxa, “Nxu mōn lan nxu sa Bunyamin kaane yēngē ba, nxu ngaxakedenne?” Alatala yi e yabi, a naxa, “E sa e yēngē.”

²⁴ Isirayila kaane mōn yi siga Bunyamin kaane yēngēdeni lōxō firindeni.

²⁵ Na lōxō firindeni, Bunyamin kaane yi mini Gibeya yi, e yi muxu wuli fu nun solo-masēxē faxa Isirayila kaane ra, silanfanna yi naxanye yii.

²⁶ Nayi, Isirayila yamaan birin yi siga Betēli yi. E sa wuga mēnni, e lu Alatala yētagi, e sun na lōxōni han jinbanna, e saraxa gan daxine nun bōjē xunbeli saraxane ba Alatala yētagi.

²⁷ Isirayila kaane yi Alatala maxōdin. Na waxatini, Alaa Layiri Kankiraan yi mēnna nin,

²⁸ Haruna mamandenna, Eleyasari a dii xēmēn Finexasi nan yi tixi Alatala yētagi.

E yi a fala, e naxa, “Nxu mən nəe Bunyamin kaane, nxu ngaxakedenne yenge ba, hanma nxu xa a lu na kiini?” Alatala yi e yabi, a naxa, “E siga, bayo n na e sama nen e sagoni tila.”

²⁹ Nayi, Isirayila kaane yi sofane luxun Gibeya rabilinni.

³⁰ Isirayila kaane yi siga Bunyamin kaane xili ma xi saxande ləxəni, e sa ti yenge so xinla ma Gibeya yi alo e yi darixi a ra kii naxan yi.

³¹ Bunyamin kaane yi mini yamaan yengedeni, e yi e masiga taan na, alo e darixi a ra kii naxan yi, e yi Isirayila sofane faxa fələ, e muxu tonge saxan faxa burunna ra Betəli nun Gibeya kiraan xən.

³² E yengi yi a ma a e bata Isirayila kaane nə alo e darixi a ra kii naxan yi. Koni Isirayila kaane yi a falama nen, e naxa, “En na en gi, en yi Bunyamin kaane mabandun burunna binni, en yi e makuya Gibeya ra.”

³³ Isirayila sofane birin yi keli e tidene yi, e sa ti Baali-Tamara yi. Isirayila kaan naxanye yi luxunxi Geba binni, ne yi mini Bunyamin kaane xanbi ra e yengedeni Gibeya lanbanni.

³⁴ Isirayila sofa kenden wuli fuun yi siga Gibeya taan xili ma. Yengen yi jaxu ayi, koni Bunyamin kaane mi yi a kolon a na gbalona e sətə.

³⁵ Alatala yi Bunyamin kaane rayarabi Isirayila kaane xa, e yi sofa wuli məxəjen nun suulun sofa keme faxa na ləxəni.

³⁶ Bunyamin kaane yi a kolon a e bata nə. Anu, Isirayila kaane e gi nen Bunyamin kaane yee ra, bayo e yi laxi e sofa luxunxine ra Gibeya taan xili ma.

³⁷ Muxun naxanye yi luxunxi, ne yi so Gibeya taani mafuren, e taan yiren birin suxu, e yi taan muxune birin faxa silanfanna ra.

³⁸ E nun Isirayila sofaan bonne yi lanxi taxamasenna nde nan ma. Muxun naxanye yi luxunxi, ne yi lanma e xa tutin nate taan xun ma.

³⁹ Isirayila sofane to xete e xanbi ra yengeni, Bunyamin kaane yi e muxu tonge saxan faxa, e yengi yi a ma, a e bata e nə alo e darixi a ra kii naxan yi.

⁴⁰ Koni na waxatini, tutin naxan yi findixi taxamasenna ra, na yi te fələ Gibeya

taan xun ma. Bunyamin kaane yi e yee raxete, e tutin to te taan xun ma.

⁴¹ Isirayila kaane yi xete Bunyamin kaane xili ma. Bunyamin kaane yi gaxu, bayo e bata yi gbalon to fe e ma.

⁴² E yi e gi Isirayila kaane bun, e siga tonbonna binni, koni e mi tanga yengen ma. Bunyamin kaan naxanye yi fama taane binni, Isirayila kaan naxanye yi taane yi, ne yi ne faxa.

⁴³ Isirayila kaane yi Bunyamin kaane rabilin, e lu e kedə, e lu e faxe kira yi, e mi tin e yi e matabu han Gibeya sogeteden binni.

⁴⁴ Bunyamin sofa wuli fu nun solo-masexe yi faxa.

⁴⁵ Bunyamin kaan bonne yi e gi siga tonbonna binni, siga Rimən fanyen binni. Ne muxu wuli suulun yi faxa kira yi, e yi a dənxe kedi han Gidomi yi, e mən yi muxu wuli firin faxa e ra.

⁴⁶ Bunyamin kaan naxanye faxa na ləxəni, sofa wuli məxəjen nun suulun, sofa kenden gbansanna.

⁴⁷ Koni muxun naxanye e gi siga tonbonne binni, muxu keme sennin kisi nen ne ye e sa so Rimən fanye yireni, e lu menni han kike naanin.

⁴⁸ Isirayila kaane yi xete Bunyamin yamanani, e yi e muxune faxa silanfanna ra e nun xuruseen naxanye birin yi na. E yi teen so taane birin na.

21

Naxanle Bunyamin bənsənna xa

¹ Isirayila kaane e malanje Misipa yi, e bata yi e kələ nun, e naxa, “Isirayila kaa yo nama a dii temen fi Bunyamin bənsənna muxuna nde ma.”

² Yamaan yi fa Betəli yi e lu Ala yetagi han jinbanna. E wuga, e yi e xuini te,

³ e naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala, nanfera ito ligama Isirayila yi to, Isirayila bənsənna nde yi tunun?”

⁴ Na xətən bode, yamaan yi keli xətən, e yi saraxa gandena nde yitən menni, e yi saraxa gan daxine nun bəje xunbeli saraxane ba.

⁵ Isirayila kaane yi a fala, e naxa, “Isirayila bənsənne muxun mundun mi faxi Alatala yetagi be Isirayila bənsənne birin ye?” E bata yi e kələ fa fala, naxan yo mi fa

Alatala yεtagi Misipa yi, e na kannaxama nεn.

⁶ Bunyamin kaane kininkininna yi Isirayila kaane suxu, e ngaxakedenne, e yi a fala, e naxa, “Bεnsanna nde bata ba Isirayila ra to.

⁷ En nanse ligama Bunyamin kaane xaxanyε luxi, bayo en bata en kεlε Alatala yi a en nama en ma dii tεmεne fi e ma e naxanla ra?”

⁸ Nayi, e yi maxεdinna ti, e naxa, “Muxuna ndee Isirayila bεnsanne muxune yε ba naxan mi faxi Alatala yεtagi Misipa yi?” E yi a kolon a Yabεsi-Galadi kaan muxu yo mi yi faxi yamaan daaxadeni.

⁹ E yi yamaan yate, e yi a to Yabεsi-Galadi muxu yo mi yi na.

¹⁰ Nayi, yamaan yi xεmε kεnde wuli fu nun firin nasiga, e yi yamarini ito so e yii, e naxa, “E siga ε sa Yabεsi kaane birin faxa silanfanna ra Galadi yi, xεmεne nun naxanle nun diidine.

¹¹ E xεmεne birin faxa, e nun naxanla naxanyε bata dεxε xεmεn xεn.”

¹² E yi sa sungutun nasεlεnxin muxu kεmε naanin li Yabεsi-Galadi yi naxanyε munma yi xεmεn kolon singen, e yi siga e ra daaxadeni Silo yi Kanan yamanani.

¹³ Yamaan birin yi xεrane rasiga lanna fe faladeni Bunyamin bεnsanna muxune xaxanyε yi dεxi Rimεn fanyε yireni.

¹⁴ Na waxatini, Bunyamin bεnsanna muxune yi xεtε, Isirayila kaane yi naxanle so e yii e naxanyε lu e nii ra Yabεsi-Galadi yi. Koni, e birin mi naxanla sεtε.

¹⁵ Isirayila kaane yi kininkinin Bunyamin bεnsanna muxune ma, bayo Alatala bata yi gbalon nagodo Isirayila bεnsanne muxune ma.

¹⁶ Yamaan kuntigine yi a fala, e naxa, “Naxalan mi fa Bunyamin bεnsanni. En nanse ligama, alogo xεmεn naxanyε mi faxaxi ne xaxanle sεtε?”

¹⁷ Bunyamin bεnsanna muxu dεnxεne xaxiwuya alogo bεnsanna nde nama raxεri Isirayila yi.

¹⁸ Koni, en mi nεε en ma dii tεmεn soε e yii e naxanle ra, bayo Isirayila kaane bata yi e kεlε, e naxa, ‘Dangan na kannaxa naxan na a dii tεmεn fi Bunyamin kaana nde ma!’ ”

¹⁹ Nayi, e yi a fala, e naxa, “Sanla nde Alatala xa Silo taani nεε yo nεε Betεli taan kεmεnna binni, kiraan sogeteden binni naxan Betεli nun Siken tagi, Lebona taan yiifanna ma.”

²⁰ Na xanbi ra, e yi yamarini ito fi Bunyamin kaane ma, e naxa, “E sa ε luxun manpa bili nakεne yi.

²¹ E yi lu ε yεε rakopinε, nayi, Silo sungutunne na mini, siga e bodondeni, ε mini manpa binle bun, ε keden kedenna birin yi Silo sungutunna nde tongo, ε yi e findi ε naxanle ra, ε siga Bunyamin yamanani.

²² Xa e fafane hanma e ngaxakedenne fa e mawuga nxu fεma, nxu a fale e xa, nxu naxa, ‘E kininkinin e ma, bayo nxu mi naxalan fenxi e xa yεngεni. E tan xa mi e soxi e yii. Nayi, ε mi findixi fe kalane ra.’ ”

²³ Bunyamin kaane yi na kawandi xuiin suxu, e yi naxalan wuyaxi sεtε sungutunne yε naxanyε yi sigama e bodondeni Silo yi. Na xanbi ra, e yi xεtε e yamanani, e mεn yi sa e taane ti, e dεxε na.

²⁴ Na waxatini, Isirayila kaan bonne yi keli yamani, e xεtε e bεnsanne nun e xabilane yi, e sa dεxε e bεxεne yi.

²⁵ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi, birin yi a kεnεn feen nan ligama.

Ruti

Ruti a Fe Taruxuna

Ruti Moyaba kaana a fe taruxun nan ito ra. Ruti a fe taruxu ligaxi waxatin naxan yi, kitisane nan yi Isirayila yεεratine ra. Ruti yi a mame Nowemi fεma. A siga nεn Nowemi fεxε ra a konni Isirayila yamanani. Ruti nun a mame Nowemi yi na waxatin naxan yi, a dεxε nεn a xεmε singen xabilan muxuna nde xεn ma. Ala yi a baraka, a dii xεmεna nde sεtε naxan yi xili Obedi. Taruxuni ito bata a yita en na fa fala Ala hinanma siyane birin muxune ra naxan na fa a ma, a findi a muxun na. Ruti findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbana nde sεtε muxun nan na. Amasεtε Obedi nan Yese sεtε. Yese yi Manga Dawuda sεtε. Yesu nga kelixi Manga Dawuda bεnsεnna nin (Matiyu 1.5).

Elimεlεki Moyaba yamanani

¹ Kitisane yi Isirayila yamanani waxatin naxan yi, kame gbeen yi so yamanani. Nayi, xεmεna nde yi keli Betεlεmi taani, Yuda yamanani e nun a naxanla nun a dii xεmε firinne, e yi sa dεxε Moyaba yamanani.

² Na xεmεn yi xili nεn Elimεlεki. A naxanla fan yi xili nεn Nowemi. A dii xεmε firinne fan xinle nan itoe ra, Malεn nun Kiliyon. Efarata bεnsεnna nan yi e ra, Betεlεmi kaane Yuda yamanani. Elimεlεki nun a denbayaan yi siga Moyaba yamanani. E yi dεxi Moyaba yamanani waxatin naxan yi,

³ Elimεlεki yi faxa. Nowemi yi findi kana gilen na e nun a dii xεmε firinne yi lu.

⁴ Nowemi a dii xεmεne yi Moyaba naxanle futu. Naxanla boden yi xili Oropa, boden fan yi xili Ruti. Nba, e yi lu mεnni han nεε fu nεxεn.

⁵ Na xanbi ra, a dii xεmε firinne, Malεn nun Kiliyon fan yi faxa. Nowemi keden peen yi lu amasεtε a xεmεn nun a dii xεmεne bata yi faxa.

Ruti yi bira Nowemi fεxε ra

⁶ Nowemi yi a mε fa fala a Alatala bata a yamaan baraka Isirayila yamanani. Marigin bata balon so Isirayila kaane yii ki fajin. Nanara, Nowemi yi a yitεn a keli Moyaba e nun a mamuxune.

⁷ Nowemi yi dεxi dεnaxan yi a keli mεnni, a mamuxu firinne biraxi a fεxε ra, e yi kiraan suxu xεtε Yuda yamanani. Koni e kira yi,

⁸ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, “E xεtε, birin xa siga a nga konni. Alatala xa hinan ε fan na alo ε bata hinan n tan nun n ma diine ra kii naxan yi naxanye faxaxi.

⁹ Alatala xa xεmε fajin fi ε ma e nun bεnε xunbenla ε banxine kui.”

Awa, Nowemi yi a nungu a mamuxune ma, koni e lu wugε e mame a fe ra.

¹⁰ E yi a fala e mame xa, e naxa, “En-εn, en birin xa siga i kon kaane fεma.”

¹¹ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, “N mamuxune, a lan ε xa xεtε ε konni. Nanfera ε waxi a xεn ma en birin xa siga? E yengi a ma fa fala a n mεn nεε dii xεmεna nde bare nεn naxanye ε fute ba?

¹² E xεtε ε konni amasεtε n tan bata fori xεmε taa ra dεxεn ma. Hali n na a fala n naxa n xεmε gbεtε sεtε to kεεen na, n dii xεmεne bari,

¹³ E nεε dεxε han ne yi gbo ba? En-εn, n mamuxune, ε a kolon a na mi ligε. Alatala bata n tan, Nowemi a dunupa ragidin xεdεxε ayi dangu ε gbeen na.”

¹⁴ Nba, Oropa nun Ruti mεn yi wuga fεlε. Awa, Oropa yi a nungu a mame ma, a xεtε a konni, koni Ruti tan mi tin xεtε.

¹⁵ Nanara, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “Ruti, Oropa bata siga a muxune fεma e nun a gbee alane. I fan xa siga a fεxε ra ε konni.”

¹⁶ Koni Ruti yi Nowemi yabi, a naxa, “I nama a fala a n xa xεtε i fεxε ra. N mame, en birin xa siga. I na siga yire yo yi, en birin nan sigama na yi. I dεxε yire yo yi, n fan dεxεn na nin. I ya muxune yi findi n ma muxune ra, i ya Ala yi findi n ma Ala ra.

¹⁷ I na faxa yire yo yi, n fan faxan mεnna nin, n maluxun mεnni. Xa sese en tan firinna fata, xa sayaan mi a ra, Alatala a tεrεn naxan naxu dangu tεrεn birin na, na xa n li.”

¹⁸ Nba, Nowemi to a to a Ruti bata kankan a ma, a fə e firinna birin xa siga, Nowemi mi fa fala yo ti sənən.

¹⁹ E firinna birin yi siga han Betelemi taani. E soxina, taan birin yi kabε e fe ra, naxanle yi lu a fale, e naxa, “Nowemi nan yati ito ra ba?”

²⁰ Nowemi yi e yabi, a naxa, “E nama n xili Nowemi, koni ε n xili ba ‘Səxələtəna’ amasəto Ala Senbe Kanna bata tərən nafa n tan ma.”

²¹ Nba, n tan Nowemi kelima be waxatin naxan yi, se wuyaxi yi n yii nun. Koni Alatala bata n naxetε be yi sese mi fa n yii sənən. Nanfera ε tan naxanle n xilima a Nowemi?* Alatala bata yelin n yalage, Ala Senbe Kanna bata tərən nafa n ma.”

²² Nba, Nowemi nun a mamuxun Ruti fa kii nan na ra sa keli Moyaba yamanani fa Betelemi yi malo xaba waxatini.

2

Ruti yi siga Boosu a xeen ma

¹ Xemena nde yi Nowemi a xemen xabilani a xili Boosu. Muxu kenden nan yi a ra e nun nafulu kanna. E nun Elimεleki yi xabila kedenna nin.

² Ləxəna nde, Ruti Moyaba kaan yi a fala a mame Nowemi xa, a naxa, “N xa siga malo xəri yikentundeni. Waxatina nde, muxuna nde tinma nən n yi na liga.” Nowemi yi a yabi, a naxa, “N mamuxuna, awa siga.”

³ Nayi, Ruti yi siga xeen nde ma malo xəri makentundeni walikene fəxə ra. Boosu nan ma xee yi na ra Elimεleki xabila yi muxuna nde.

⁴ Ndedi ligaxina, Boosu fan yeteen yi fa keli Betelemi yi, a yi a fala walikene xa, a naxa, “Alatala xa lu ε xən.” E yi a yabi, e naxa, “Alatala xa i fan baraka.”

⁵ Boosu yi a walikε kuntigin maxədin, a naxa, “Naxalan sungutunna mundun ito ra?”

⁶ Kuntigin yi Boosu yabi, a naxa, “Naxalan xəjən nan a ra naxan kelixi Moyaba yamanani, a faxi Nowemi nan fəxə ra.

⁷ A n maxədin nən a xa bira n ma walikene fəxə ra, alogo a xa e xəri makentun.

A wanla fələxi nən xabu xətənni, a baxi sigadeni nən iki a matabudeni gageni.”

⁸ Awa, Boosu yi siga Ruti fəma, a naxa, “N xa a fala i xa, i nama fa siga malo xəri yikentundeni dεdε yi sənən fə n ma xeen ma be. E nun naxanli itoe xa lu wale be.

⁹ Bira walikene fəxə ra, e nēma yire yo xabε, i siga e fəxə ra mēnni. N bata yamarin fi n ma muxune ma a e nama i tərə. Awa, min xənla na i suxu waxati yo yi, i siga, i sa i min walikene min seen na.”

¹⁰ Ruti yi a xinbi sin Boosu bun ma, a yi a yetagin lan bəxən ma, a yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i xaminxi n ma fe ra? Nanfera i hinanxi n tan xəjən na?”

¹¹ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, “N bata na feene birin mε i naxan nabaxi i mame xa xabu i ya xemen faxa. N bata a kolon fa fala i bata i nga nun i fafe nun i ya yamanan bejin, i fa be yi, i fa so n ma muxune ye, i mi yi naxanye kolon a fəloni.

¹² Ruti, i bata naxan liga, Alatala xa i barayi. I yi duba kamalixin sətə keli Alatala Isirayilaa Ala yii i faxi naxan fəma i ratanga feen na.”

¹³ Ruti yi Boosu yabi, a naxa, “Mangana, i fan n tan xa, i bata n bəjən xunbeli fala fajin na i naxan tixi n xa, amasəto hali i ya walikε keden peena a fisa n tan xa.”

¹⁴ Awa, dεge waxatina a lixina, Boosu yi Ruti xili, a naxa, “Fa be, en birin xa fa en dεge. Buruna nde tongo i yi a sin sabini.” Nba, Ruti nun walikene yi sa dəxə e nun Boosu. Boosu mən yi donse ganxina nde radangu Ruti ma. Ruti yi a dεge han a lugo, a donse dənxi mən yi lu a yii.

¹⁵ Nba, Ruti mən sigaxi na malo xəri makentundeni, Boosu yi yamarin fi a walikene ma, a naxa, “Ruti xa a xaba han xidine saxi dənaxan yi. E nama a rayagi fe yo raba.

¹⁶ Na na dangu, ε mən xa maala nde ba xidine ra, ε yi e rabəjin bəxən ma, a yi e tongo. E nama fala yo ti a xili ma.”

¹⁷ Awa, Ruti yi fərijən maala malanje han jinbanna ra. A yi a maala bənbə, a yi a liga fayida barama xungbeen ye firin jəxən.

¹⁸ Ruti yi maali ito tongo, a siga a ra taani. A bata naxan birin malan, a sa na yita a

* 1:21: 1.21Nowemi bunna nēn fa fala “Sewa muxuna.”

mame ra. Ruti mən yi a donse dənxe so a mame yii.

¹⁹ Nowemi yi Ruti maxədin, a naxa, “I sa maala nun donseni itoe birin malanxi minen yi? I yi walima nde a xee ma nun? Muxun naxan yi yengi dxi i xən ma, Ala xa na kanna baraka!”

Awa, Ruti yi a fala a mame Nowemi xa, a naxa, “N yi sa walima na xemen nan ma xee ma naxan xili Boosu.”

²⁰ Nowemi yi kabε, a naxa, “Alatala naxan ma hinan mi janje faxa muxune nun niiramane xa, na xa Boosu baraka.” Nowemi mən yi a fala Ruti xa, a naxa, “Na xemena, nxu bari boden na ra naxan en goronna tonge, a yi a yengi dxi en xən ma.”

²¹ Nanara, Ruti Moyaba kaan yi a fala Nowemi xa, a naxa, “Naxan dangu a birin na, Boosu mən yi a fala n xa a nxu nun a walikene xa lu maala nde xabε han e yelin waxatin naxan yi.”

²² Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “N mamuxuna, a lan ε nun paxanle xa lu wale Boosu a xeen ma. Xa i sa wali muxu gbetene xeen ma, waxatina nde i torma nen.”

²³ Awa, Ruti yi siga xeen ma, a lu wale Boosu walike paxanle fxi ra han e yelin maala nun murutun birin malanje. Ruti mən yi lu a mame fema.

3

Ruti a xeme soto fena

¹ Lxəna nde, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “N mamuxuna, n xa xemen fen i xa alogo i xa sewa.

² I a kolon, na Boosu naxan tinxi ε nun a walike paxanle yi wali, en nun na barixi nen. To jinbanna ra, Boosu sa a maala bənbəma nen.

³ Awa, Ruti, sa i maxa, i latikənnəna nde so i ma. I yi i ya dugi fəpine tongo, i yi i yitən. Na na dangu, i siga Boosu a malo bənbədeni. Koni a nama a kolon de a i na yi han a yelin a dgedeni.

⁴ Awa, a sa xima dənaxan yi, i xaxili lu mənna xən ma. Boosu na xi waxatin naxan yi, i siga, i sa a mafelenni te, i yi i sa a san laben na. I lan i xa naxan liga, a tan yeteen na falama i xa nen.”

⁵ Awa, Ruti yi Nowemi yabi, a naxa, “I naxan yo fala n xa, n na nan ligama.”

⁶ Nba, Ruti yi siga malo bənbədeni, a yi a liga alo a mame a yamarixi kii naxan yi.

⁷ Boosu yelinxina a dgedeni, a niin yi fan a ma. A sa a sa maala dxi, a xi. Ruti yi siga na yi dənin, a yi Boosu a mafelenni te, a yi a sa a san laben na.

⁸ Kε tagini, Boosu yi matugan, a xulun, a yi a maxete, a yi a terna paxanla saxin na a san laben na.

⁹ Boosu yi a maxədin, a naxa, “Nde i tan na?”

Ruti yi Boosu yabi, a naxa, “Mangana, n tan na a ra. I yengi dxi n xən ma, i yi n goronna tongo, bayo ε nun Nowemi barixi nen. Nayi, yandi, n futu.”

¹⁰ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, “Alatala xa i baraka. I naxan ligaxi iki, na bata a yita n na fa fala i bata nxə xabilan binya. Na binyen gbo dangu i mame gbeen na i bata naxan liga a xa. I nε banxulan jərena nde fenje hali a findi se kanna ra hanma yiigelitəna, koni i mi tinxi na ma.

¹¹ Awa Ruti iki, i nama xamin, i na wa sese xən ma a fala n xa, n na a lige i xa amasəto muxun birin i ya paxalan fəpiyaan kolon taan kui.

¹² Nəndin na a ra, fa fala nxu nun Nowemi barixin na a ra, koni xeme keden na, na nun Nowemi tagi so dangu n tan na.

¹³ Xi be to han tila xətənni, en na a matoε xa a tinje i goronna tonge. Xa a tin, na lan. Koni xa a mi tin, n bata n kəlo habadan Alatala yi fa fala n tan, Boosu, i goronna birin tonge. Ruti, i sa han xətənni.”

¹⁴ Nanara, a yi a sa Boosu san laben na han xətənni. Koni a yi keli subaxani amasəto Boosu mi yi waxi a xən ma a muxε xa a kolon fa fala a yi na yi nun.

¹⁵ Benun Ruti xa siga, Boosu yi a fala a xa, a naxa, “I ya xunbeli domaan ba i ma, i yi a yifulun be yi.” Ruti yi a xunbeli domani sa. Boosu yi maala ligaseen ye tonge naanin e nun naanin jəxən sa Ruti a xunbeli domani. Boosu yi Ruti rate a ma. A yi siga a ra taani.

¹⁶ Ruti a konna lixina, a mame yi a maxədin, a naxa, “N mamuxuna, nanse danguxi na?”

Ruti yi na feene birin yeba a xa Boosu naxan ligaxi a xa.

¹⁷ Ruti mən yi a fala a mame xa, a naxa, “Boosu maali ito soxi n yii nən, a n yii genla nama fa i fəma.”

¹⁸ Awa, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “Iki, dija han i yi a to a rapanma kii naxan yi. Boosu mi dɔxɛ fə a feni itoe birin yitən.”

4

Boosu yi Ruti futu

¹ Boosu yi siga taan so dɛɛn na, a sa dɔxɔ na. A yi na waxatin naxan yi, Elimɛlɛki bari boden yɛtɛɛn yi fa, Boosu bata yi naxan ma fe fala Ruti xa nun. Boosu yi xɛmɛn xili, a naxa, “N xɔyina, fa, i fa dɔxɔ be.” A yi siga na yi a sa dɔxɔ.

² Awa, Boosu yi taan fori muxu fu xili alogo e fan xa fa dɔxɔ a fəma. E to fa dɔxi na,

³ Boosu yi a fala a bari boden xa, a naxa, “Iki, Nowemi mən bata fa sa keli Moyaba yamanani, a waxi Elimɛlɛki a bɔxɔn mati feni, en bari bodena.

⁴ A lan i xa feni ito kolon. Awa, xa i waxi a sara feni, a sara fonni itoe yɛɛ xəri. Koni xa i mi waxi a xɔn ma, i na fala n tan Boosu xa amasɔtɔ xa i mi a sarama, a lan n tan yi a sara.” Na xɛmɛn yi Boosu yabi, a naxa, “N tan a sarama nən.”

⁵ Boosu yi xɛmɛn yabi, a naxa, “Nba, na lanxi. Koni xa i bɔxɔni ito sara Nowemi ma, i Moyaba naxanla Ruti fan dɔxɔma nən i ya naxanla ra alogo bɔxɔn xa lu a xɛmɛn kɛɛni naxan faxaxi.”

⁶ Xɛmɛn yi Boosu yabi, a naxa, “N tinma nən nayi, i yi na xɛɛn sara amasɔtɔ xa n na tongo, a mi nɔɛ findɛ n kɛɛn na n ma diine xa. I tan xa a sara amasɔtɔ a mi lan n tan yi a sara.”

⁷ Nba, na waxatini benun muxune xa yelin sare sodeni hanma benun e xa e yii seene masara e bode yi, keden yi a sankidin bama nən a sanni yamaan tagi, a yi a so boden yii naxan a seen sarama a ma. Na waxatini Isirayila kaane yi a yitama nən nayi fa fala feen birin bata jan e tagi.

⁸ Nanara xɛmɛni ito yi a fala Boosu xa, a naxa, “I tan xa bɔxɔn sara.” Xɛmɛn yi a sankidin ba a sanni, a yi a so Boosu yii.

⁹ Awa, Boosu yi a fala yamaan fonne birin xa e nun muxun naxanye yi na yi, a naxa, “E birin bata findi seren na to fa fala

a n bata Elimɛlɛki nun Kiliyon nun Malɔn ma seene birin sara naxanye Nowemi yii.

¹⁰ Naxan saxi na fari, Ruti Moyaba kaana, Malɔn ma kapa gilɛn bata findi n ma naxanla ra. Nayi, faxa muxun kon kaane mi fulama a kɛɛn na. A xabilana fe sigama nən yɛɛn na a muxun bonne yɛ e taani. E tan fonne bata findi seren na feni itoe yi.”

¹¹ Awa, kuntigine nun muxun bonne yi Boosu yabi, e naxa, “Awa, nxu bata findi seren na. Alatala xa i ya naxanla liga alo Rakeli nun Leya naxanye dii wuyaxine bari, ne yi findi Isirayila yamaan na. Ala xa i findi se kanna ra Efarata bɔnsɔnna yɛ. I mən yi findi xili kan gbeen na Betɛlɛmi taani.

¹² Alatala xa dii wuyaxi fi i ma fata na sungutunna Ruti ra, i xabilan yi gbo ayi alo Peresi mamandenne kii naxan yi Tamari naxan bari Yuda ma.”

Boosu nun a mamandenne

¹³ Awa, Boosu yi Ruti tongo, a findi a naxanla ra. Alatala yi Ruti baraka, a yi fudikan, a yi dii xɛmɛn sɔtɔ.

¹⁴ Nayi, naxanle yi a fala Nowemi xa, e naxa, “En xa Alatala tantun amasɔtɔ a bata mamandenna fi i ma to naxan a yengi dɔxɔma i xɔn ma. Ala xa diidini ito findi xili kan gbeen na Isirayila yamanani.

¹⁵ I rafan i mamuxun ma. Ruti mən bata fe fajin liga i xa hali dangu dii xɛmɛ solofere ra. Iki, Ruti bata mamandenna nde so i yii naxan i nii yifanma i ma, a yi i mali i ya foriyani.”

¹⁶ Awa, Nowemi yi diin tongo, a yi a maso a ra, a yi a yengi dɔxɔ a xɔn ma.

¹⁷ E dɔxɔ bode naxanle yi Ruti a dii xɛmɛn xili sa Obedi. E yi a fala muxun birin xa, e naxa, “Nowemi bata mamandenna sɔtɔ, dii xɛmɛn na a ra.” Awa, Obedi yi Yese sɔtɔ. Yese fan yi Manga Dawuda sɔtɔ.

¹⁸ E bɔnsɔnna muxune xinle ni itoe ra, keli Peresi ma han sa dɔxɔ Manga Dawuda ra.

Peresi nan Xesirɔn sɔtɔ.

¹⁹ Xesirɔn yi Rami sɔtɔ.

Rami yi Aminadabo sɔtɔ.

²⁰ Aminadabo yi Naxason sɔtɔ.

Naxason yi Salimon sɔtɔ.

²¹ Salimon yi Boosu sɔtɔ.

Boosu yi Obedi sɔtɔ.

²² Obedi yi Yese soto.
Yese yi Dawuda soto.

Samuyeli Singena Nabi Samuyeli nun Söli nun Manga Dawudaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito xili saxi Nabi Samuyeli nan xun ma, naxan findi kitisa dōnxen na benun mangane xa dōxo Isirayila yi. Ala a findi nen a yamaan xunbaan na waxati xōdexene yi. A findi nen nabiin na, a mōn yi mangayaan naba Isirayila yi. Isirayila kaane mi yi fa e wasa soma kitisane yi, e yi wa a Ala xa manga keden dōxo Isirayila yi kitisane funfuni. Hali Samuyeli to yi tondima, a yi yamaan waxōn feen liga fata Alaa yamarin na, a mangan dōxo naxan yi findixi Söli ra. Anu mafuren, Söli yi fe naxine liga fōlo lan Ala ma han Ala yi ba a maliye. Nayi, Ala yi foningen Dawuda sugandi, naxan tima Söli funfuni. Dawuda yi findi Söli a walikēen na, na yi a xaran mangayaan wanle ma benun a xa findi mangan na. Koni, a yi a gi Söli bun ma naxan yi wama a faxa feni. Keli Samuyeli Singen sora 16 ma han a sora 30, Söli senben yi janma, koni Dawuda tan yi senben sōtōma. Kitabun yireni ito rājanma Söli faxa feen falan nan ma e nun a dii xēmene.

Kitabun yireni ito a yitama en na nen fa fala a Ala nan keden a yamaan mangan na. Yamanani, muxu yo mi nōe mangaya tinxinxin lige xa a mi a magodo Senben Birin Kanna Alaa mangayaan bun a kiin yeteni.

Xanaa Ala Maxandina

¹ Xēmēna nde yi na naxan yi kelixi Ramatayin-Sofimi yi, Efirami yamanan geya yirena. A yi xili nen Elikana, Yeroxamaa diina. Elihu nan Yeroxama sōtō. Toxu nan Elihu sōtō. Sufi Efirami kaan nan Toxu sōtō.

² Naxalan firin yi Elikana yii, boden xili Xana, a firinden xili Peninna. Peninna bata yi diine bari, koni dii yo mi yi Xana yii.

³ Nēe yo nēe Elikana yi kelima nen a konni, a siga Alatala Senben Birin Kanna batudeni Silo taani, a mōn yi saraxan bama a xa. Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi

yi mēna nin, Alatalaa saraxaraline nan yi e ra.

⁴ Elikana na yi saraxan ba lōxōn naxan yi, a yi nde fima a naxanla Peninna ma nen e nun a dii xēmene nun a dii tēmene birin.

⁵ Koni a yi dōxōde firin nan soma Xana yii, bayo a yi rafan a ma, hali Alatala to a findi gbantan na.

⁶ Naxanla boden yi yēngen gidima a ma nen waxatin birin, alogo a xa xōlo bayo Alatala bata a findi gbantan na.

⁷ Nēe yo nēe Xana na yi siga Alatalaa banxini, na fe kedenna yi ligama nen. A yēngen gidi Xana ma han a wuga, a mōn mi yi sese donma.

⁸ Elikana a xēmēn yi a maxōdin, a naxa, “Xana, nanfera i wugama, i mōn mi i dēgema? Nanfera i xōlōxi? N tan mi fisa dii fu xa i tan yii ba?”

⁹ Lōxōna nde e yi Silo yi, donse donna to ba a ra, Xana yi siga Alatala Batu Banxin dēen na Saraxarali Heli yi dōxi dēnaxan yi.

¹⁰ A bōnen yi xōlōxi, a Alatala maxandi, a wuga han!

¹¹ A a dē ti, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, xa i yēen ti i ya walikēna marayabin na, xa n ma fe rabira i ma, i yi kininkinin n ma, i dii keden fi n ma, n na a fima i ma nen i ya walikēen na a siin birin yi, a xunna mi biye mume!”

¹² Xana yi Alatala maxandi waxati xunkuye, Heli yi a dēen matoma.

¹³ Xana yi falan tima a bōneni, a dēen yi ramaxama koni sese mi yi mēma. Heli yi a miri a dōlōn nan a xunni.

¹⁴ A yi a fala a xa, a naxa, “I luma nen dōlo minni han waxatin mundun? Siga, i ba dōlōn minje.”

¹⁵ Xana yi a yabi, a naxa, “En-en n kannna, naxalan tōrōxin nan n na. N mi dōlo minxi. N be yi n ma kōntōfinla nan taxudeyi Alatala ra.

¹⁶ I nama n miri naxalan naxin na. N bata bu Ala maxandē, bayo n tōrōn nun sunun nin.”

¹⁷ Nayi, Heli yi a fala, a naxa, “Siga bōne xunbenli, Isirayilaa Ala xa na so i yii i naxan maxōdinxi.”

¹⁸ Xana yi a fala, a naxa, “I ya konyin xa i ya fanna sōtō.” Xana yi siga, a a dēge. Xōlōn yi jan a yetagi.

19 Xətən xətən, Elikana nun a denbayaan yi keli, e e xinbi sin Alatala yetagi, e mən yi xəte e konni Rama yi.

Samuyeli a dii jəreyana

Elikana yi a naxanla Xana kolon naxanla ra, Alatala yi a maxandin yabi.

20 Na waxatini, Xana yi fudikan, a diin bari, a yi a xili sa Samuyeli, bayo a tan naxa, “N na a maxədinxi Alatala nan na.”

21 Na xanbi ra, Elikana mən yi siga Silo yi e nun a denbayana alogo e xa sa jəen saraxan ba Alatala xa e nun a xa a de tiin nakamali.

22 Koni Xana mi siga, bayo a a fala nən a xəməen xa, a naxa, “Diin na de ba waxatin naxan yi, n yi a xali alogo n xa a yita Alatala ra, a yi lu na yi waxatin birin.”

23 A xəməna Elikana yi a yabi, a naxa, “A liga alo a rafan i ma kii naxan yi. Lu be han a yi de ba. Alatala xa a falan nakamali.” Nayi, Xana yi lu Rama yi a diin naminden.

24 A to a de ba, hali a to yi xurun, a siga a ra Alatalaa banxini Silo yi e nun tura jəe saxan nun murutu fujin bənbeli keden nun minse kundi keden.

25 E turaan kəe raxaba, e diin xali Heli fəma.

26 Xana yi a fala Heli xa, a naxa, “Naxanlı ito fe rabiraxi i ma ba naxan yi tixi be ləxəna nde Alatala maxandideni? Nəndin na a ra yati, n tan nan yi a ra.

27 N yi diin naxan maxədinma Alatala ma, a tan ni i ra.

28 N fan wama a fi feni Alatala ma a siin birin yi, Alatala nan gbee a ra.” E yi e xinbi sin Alatala bun ma.

2

Xana yi barikan bira Ala xa

1 Xana yi Alatala maxandi, a naxa, Səwana n bəjəni Alatalaa fe ra. Alatala nan n xunnakelixi, n nəe gele n yaxune ma nən, bayo n səwaxi i ya kisina fe yi.

2 Muxu yo mi sarijan alo Alatala. En ma Ala keden peen nan en kantan fanyen na.

Ala gbete mi na, ba i tan na.

3 E nama waso falane ti.

E nama konbin ti,

bayo Alatala, Ala na a ra

naxan feen birin kolon, a muxune kəwanle birin makitima nən.

4 Sofa sənbəmane xanle bata kala, koni naxanye fanga mi gbo ne bata sənben sətə.

5 Naxanye yi lugoxi nun

ne donseen fenma,

koni kamən yi naxanye ma nun

ne mako mi fa wanla ma.

Naxalan gbantan bata dii solofere bari,

koni naxan bata yi dii xəmə wuyaxi bari,

na bata a kui jan.

6 Alatala faxan tima,

a kisin tima,

a muxun nasige laxira yi,

a a bə na.

7 Alatala muxun fuxarə, a a bannə,

a nde ragode, a nde yite.

8 A fangatarene rakele nən burunburunni,

a tərə muxun nakeli xubeni.

A e nun kuntigine radəxə

yire kedenni manga gbədəne ma.

Alatala nan bəxə xənnə bəten saxi, a tan nan a dəxə a funfuni.

9 A muxu təgəndiyaxine yisuxuma nən

koni naxudene ləma ayi nən dimini,

bayo muxun mi nəən sətəma fangani.

10 Alatala na galanna xuiin namini

a yaxune raxuyama ayi nən.

A tan nan kitisa gbeen na

han bəxən danna.

A a yamaan mangan sənben gboma ayi nən,

a a manga sugandixin fangan xun masama nən.

11 Na xanbi ra, Elikana yi xəte a konni Rama yi, koni Samuyeli yi lu walideni Alatala xa, saraxarali Heli bun ma.

Heli a diine

12 Fuyantenna nan yi Heli a diine ra, e mi yi Alatala kolon.

13 Saraxaraline namunna nan yi ito ra lan yamaan ma: Xa muxuna nde saraxan ba, saraxaralina walikəen yi a masoma nən suben jinmatəən na, wure binga de saxanna a yii.

14 A yi a rasin goronna kui hanma tun-dena hanma gbete. Wure binga na yi

naxan birin sɔxɔn, na yi findima saraxaraliin nan gbee ra. Isirayila kaan naxanye birin yi fama Silo batu banxini, na nan yi ligama.

¹⁵ Koni, waxatina nde, benun e xa turen gan, saraxaralina walikɛɛn yi fama nɛn a a fala saraxa baan xa, a naxa, “Fa suben gilin daxon na saraxaraliin xa. A mi tinjɛ i ya sube jinxin na, fɔ sube xindena.”

¹⁶ Xa na kanna a fala a xa, a naxa, “Sube turen xa gan singen, na xanbi ra, naxan na i kɛnɛn, i na tongo,” walikɛɛn yi a yabima nɛn, a naxa, “ɛn-ɛn, a so n yii iki, hanma n xa a tongo fangan na.”

¹⁷ Nayi, Heli a diine yi yulubi jaxin nan tongoma Alatala mabinni, bayo saraxan naxan yi bama Alatala xa e mi yi binye yo saxi na ma.

¹⁸ Koni Samuyeli tan yi walima Alatala yetagi a banxulan jɔrɛyani, a maxidixi taa dugi saraxarali domani.

Samuyeli a denbayana fe

¹⁹ Nɛɛ yo jɛɛ, Samuyeli nga yi domadina nde dɛgema nɛn, a a xali a diin yɛɛ ra, e nun a xɛmɛn na yi siga Silo yi jɛɛn saraxan badeni waxatin naxan yi.

²⁰ Heli yi dubama Elikana nun a jaxanla xa iki, a naxa, “Alatala xa mamandenne fi i ma fata jaxanli ito ra, naxan luyɛ na diin jɔxɔni a naxan maxɔdin, a yi a fi Alatala ma.” Na xanbi ra, e yi xɛtɛ e konni.

²¹ Alatala yi Xana ki, a yi dii xɛmɛ saxan bari e nun dii tɛmɛ firin. Banxulan jɔrɛn Samuyeli yi gboma Alatala yetagi.

²² Heli naxan bata yi fori, na yi a kolon, a diine yi naxan ligama Isirayila kaane ra, a mɔn yi a kolon fa fala e nun jaxanle yi kafuma naxanye yi walima Naralan Bubun dɛɛn na.

²³ A yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera ɛ fe sifani itoe ligama? Bayo n na ɛ kɛwali jaxina fe mɛma yamaan birin na.

²⁴ ɛ lu n ma diine. N naxan mɛma ɛ xun ma Alatala a yamaan xɔn, na magaxu.

²⁵ Xa muxuna nde a boden hakɛn tongo, Ala nɔɛ na kitin sɛ nɛn, koni xa muxun yulubin liga Alatala ra, nde fa kitima?” Koni e mi e baba maxadi xuiin name bayo Alatala yi wama e faxa feni.

²⁶ Banxulan jɔrɛn Samuyeli yi gboma nɛn tun, a yi rafan Alatala nun muxune ma.

²⁷ Sayibana nde yi fa Heli fɛma a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I benbane to yi konyiyani Misiran yi Firawona yii, n na n yetɛ makɛnɛn nɛn e xa.

²⁸ Isirayila bɔnsɔnne birin tagi, n na i benba Haruna nan tongo alogo a xa findi saraxaraliin na, a wanla kɛ n ma saraxa ganden dɛxɔn, a wusulanna gan, a yi saraxarali domain so n yetagi. Saraxane Isirayila kaane naxanye ralima n ma tɛɛn na, n ne birin so nɛn i benbana denbayaan yii.

²⁹ Awa, nanfera ɛ yoxi n ma saraxane nun kiseene ma n naxanye yamarixi n ma banxini? Nanfera i bata i ya diine binya dangu n tan na, ɛ yi ɛ yetɛ ratura sube dungi fajine ra Isirayila kaane fama naxan na n xɔn, n ma yamana?”

³⁰ Bayo a na kii nin, n tan Alatalaa falan ni ito ra, Isirayilaa Ala, n naxa, ‘N bata yi a fala i ya denbayaan xa, i bɔnsɔnna xa, han habadan ɛ findima nɛn n ma saraxaraline ra. Koni iki n na falama kɛnɛnni, na fe mi fa a ra. N ne binyama nɛn naxanye na n binya, koni naxanye na n najaxu, n ne rajaxuma nɛn. Alatalaa falan nan na ra.

³¹ A mi fa buma, n yi i ya denbayaan kala, e nun i bɔnsɔnna birin alogo fori nama lu.

³² I tɔrɔn toma nɛn n ma banxini, feen birin yi liga ki faji Isirayila yamaan xa, koni fori yo mi luyɛ i ya denbayani.

³³ Xa n mi naxan ba n batuden dɛxɔn ma ɛ tan tagi, na luma nɛn alogo a xa xadan wugadeni e nun sɔxɔlɛni, koni i yixɛtɛne birin faxama nɛn benun e xa fori.

³⁴ I taxamasenna toma nɛn naxan ligama i ya dii firinne ra, Xofini nun Finexasi. E firinna birin faxama nɛn lɔxɔ kedenni.

³⁵ Na xanbi ra, n saraxarali tɔgɔndiyaxin fenjɛ, naxan n waxɔnna ligɛ. N yi a denbayaan nasabati. A ti n ma muxu sugandixin yɛɛ ra waxatin birin yi.

³⁶ Muxu yo na lu i ya denbayani na fama nɛn a xinbin sindeni a bun ma alogo a xa gbetina nde sɔtɔ e nun buru dungina. A mɔn yi a fala, a naxa, Yandi, i xa tidena nde so n yii saraxaraline fɛma alogo n xa nɔ balon sɔtɔdeni.’ ”

3

Alatala yi makenen Samuyeli xa

¹ Foningen Samuyeli yi walima Alatala xa Heli fema, Alatala yi falan tima nen na waxatini keden keden, fe toone alo xiye, ne mi yi wuya.

² Na waxatini Heli yi saxi a konni, a yene bata yi suxu folo a ra, a mi yi ne se toe.

³ Samuyeli fan yi xima, a yi saxi Alatala Batu Banxini Alaa Kankiraan fema. Benun subaxani, yire sarijanxin lenpun mon yi degema waxatin naxan yi,

⁴ Alatala yi Samuyeli xili. A yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra."

⁵ A a gi, a siga Heli fema, a naxa, "N tan ni i ra, bayo i bata n xili." Heli yi a yabi, a naxa, "N mi i xilixi, xete i si i sa." Samuyeli mon yi sa a sa.

⁶ Alatala mon yi Samuyeli xili, a naxa, "Samuyeli!" Samuyeli mon yi keli a siga Heli fema a yi a fala, a naxa, "N tan ni i ra, bayo i bata n xili." Heli yi a yabi, a naxa, "N mi i xilixi n ma diina, si i sa."

⁷ Samuyeli yeteen mi yi Alatala kolon, bayo a munma yi falan ti a xa han to.

⁸ Alatala mon yi Samuyeli xili a saxan-deni, a mon yi keli a siga Heli fema, a yi a fala, a naxa, "N tan ni i ra, bayo i bata n xili." Heli yi a kolon a Alatala nan yi foningen xilima.

⁹ Heli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Siga, i si i sa. Xa i xili xuiin me sonon, i xa a fala iki, i naxa, 'Alatala, falan ti bayo i ya walikéen tuli matixi.' " Samuyeli yi sa a sa a funfuni.

¹⁰ Alatala yi fa, a ti na yi, a mon yi xinla ti, a naxa, "Samuyeli, Samuyeli!" Samuyeli yi a ratin, a naxa, "Falan ti, i ya walikéen tuli matixi."

¹¹ Nayi, Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "A mato, n feen ligama nen Isirayila yi, naxan yo na a me a tuli madaxoma ayi nen.

¹² Na laxonni n feene birin nakamalima nen Heli fari n naxan falaxi a xili ma e nun a denbayana. N mi sese luye.

¹³ N bata yi a fala a xa, n naxa, n na a den-bayaan makitima nen habadan! Amasoto a diine haken liga nen, a tan naxan yi na kolon, a mi e yikala na liga feen ma.

¹⁴ Nanara, n bata n kolo Heli a denbayaan xa, n naxa, 'Saraxa ba, kise ba, sese mi a denbayaan haken janje.' "

¹⁵ Samuyeli yi lu saxi han xotonni. A yi Alatala a banxin deene rabi. Samuyeli yi gaxuma a fe toxin yebe Heli xa.

¹⁶ Koni Heli yi Samuyeli xili, a naxa, "Samuyeli, n ma diina." A yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra."

¹⁷ Heli yi a maxodin, a naxa, "A falan mundun tixi i xa? Xa i Alaa fala keden peen luxun n ma, n wama nen toron naxan xodxo a birin xa, a xa na sa i fari."

¹⁸ Nayi, Samuyeli yi a birin yeba a xa, a mi sese luxun a ma. Heli yi a fala, a naxa, "Alatala na a ra. Naxan nafan a ma a xa na liga."

¹⁹ Samuyeli yi gboma waxatin naxan yi, Alatala yi a xon ma. A yi tin Samuyeli a falan birin xa kamali.

²⁰ Na nan a liga Isirayila yamanan birin yi a kolon keli Dan han Beriseba, a Alatalaa nabiin nan yi Samuyeli ra.

²¹ Alatala yi lu a yete makenenje Silo yi, a mini Samuyeli xa, a falan ti.

4

Alaa Kankiraan yi suxu yengeni

¹ Samuyeli a falan yi rali Isirayila birin ma.

Isirayila kaane yi mini Filisitine yengedeni. E yi e malan Ebeni-Eseri dexon ma, Filisitine yi malanxi Afeki yi.

² Filisitine yi e ganla ti yenge sodeni Isirayila kaane yetagi, yengen yi folo. Filisitine yi Isirayila kaane no, e yi muxu wuli naanin faxa na yengeni.

³ Muxu jebene so waxatin naxan yi gali malandeni, Isirayila fonne yi a fala, e naxa, "Nanfera Alatala bata a lu to Filisitine xa en no? Awa, en siga! En sa Alatalaa Layiri Kankiraan* tongo Silo yi. En nun na xa mini, a yi en nakisi en yaxune fangan ma."

⁴ Nayi, e yi muxune rasiga Silo yi, ne yi fa Alatalaa Layiri Kankiraan na, Senben Birin Kanna naxan dxi maleka gubugubu kanne xun na. Saraxarali Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi yi Alaa Layiri Kankiraan xali.

* 4:3: 4.3Layiri Kankirana fe mon sebexi Xorjayaan 25.10-22 kui.

⁵ Alatalaa Layiri Kankiraan so gali malandeni waxatin naxan yi, Isirayila birin yi sɔnxɔ gbeeni te, bɔxɔn yi xuruxurun.

⁶ Filisitine yi na mɛ e yi maxɔdinna ti, e naxa, “Nanse sɔnxɔ sɔnxɔ xui ito ra Heburu kaane malandeni?” E to a kolon a Alatalaa Kankiraan bata so,

⁷ Filisitine yi gaxu. E naxa, “Alana nde bata so e gali malandeni! Gbalo feen bata en li naxan munma yi liga en na nun!

⁸ Gbalona en xa! Nde en nakise alani itoe ma naxanye Misiran kaane ɲaxankataxi kiin birin yi tonbon yireni?

⁹ E sɔbɛ so, ɛ findi xɛmɛne ra Filisitine! Xa na mi a ra, ɛ findima nɛn Heburu kaane konyine ra alo e yi ɛ konyiyani kii naxan yi. E tan xɛmɛne xa yɛngɛn so sɔbɛɛn na!”

¹⁰ Nayi, Filisitine yi yɛngɛn nakeli, e yi Isirayila kaane nɔ, birin yi a gi a konni. Na yi findi kala gbeen na. Isirayila sofaan muxu wuli tonge saxan yi faxa.

¹¹ Alaa Kankiraan yi xali, Heli a dii firinne yi faxa, Xofini nun Finexasi.

Heli sayana fena

¹² Na bɔxɔn yɛtɛni, xɛmɛna nde yi a gi yɛngɛn ma Bunyamin bɔnsɔnni Silo yi. A a dugine yibɔ sununi, a burunburunna sa a xunni.

¹³ A fɛ, Heli yi dɔxi gbɛdɛni kiraan dɛxɔn. A a yɛɛ rakɔɲinma bayo a bɔɲɛn yi dinma Alaa Kankirana fe ra. Xɛmɛn somatɔɔn taani, a yi na feen xibarun nali, taan birin yi gbelegbele.

¹⁴ Heli to na sɔnxɔ sɔnxɔ xuiin mɛ, a yi maxɔdinna ti, a naxa, “Nanse sɔnxɔ xui ito ra?” Xɛmɛn yi fa Heli fɛma mafuren.

¹⁵ Heli bata yi ɲɛɛ tonge solomanaanin ɲɛɛ solomasɛxɛ sɔtɔ, a yɛɛne bata yi danxu fefe.

¹⁶ Xɛmɛn yi a fala Heli xa, a naxa, “N baxi kelideni yɛngɛn nin, n nan n gixi to yɛtɛɛn nin.” Heli yi a maxɔdin, a naxa, “Nanse ligaxi n ma diina?”

¹⁷ Xeraan yi yabin ti, a naxa, “Isirayila kaane bata e gi Filisitine yɛɛ ra, na findixi kala gbeen nan na en ma ganla ma. Mɔn, i ya dii firinne, Xofini nun Finexasi bata faxa. Filisitine bata Alaa Kankiraan tongo.”

¹⁸ Xɛrana Alaa Kankirana fe fala waxatin naxan yi, Heli yi bira a xanbiraamaan na taan so dɛɛn dɛxɔn. A kɔɛɛn yi gira, a faxa, bayo a yi belebele, a mɔn bata yi fori. A bata yi kitin sa Isirayila yi ɲɛɛ tonge naanin.

¹⁹ A mamuxuna, Finexasi a ɲaxanla fudikanna nan yi a ra. A yi wama a bari feni. A yi Alaa Kankiraan tongo feen mɛ, e nun a tɔpɛ nun a xɛmɛn faxa fena, a yi a felen, a diin bari. Dii barin tɔrɔne yi a nɔ.

²⁰ A yi faxama waxatin naxan yi, ɲaxanla naxanye yi a dɛxɔn ma, ne yi a fala a xa, e naxa, “I nama gaxu amasɔtɔ i bata dii xɛmɛn bari.” Koni a mi a mɛ, a mi sese fala.

²¹ A yi a diin xili sa Ikabodi, a naxa, “Binyen bata ɲan Isirayila yi.”† A na falaxi Alaa Kankiraan tongo feen nan ma e nun a tɔpɛ nun a xɛmɛn ɲan fena.

²² A yi a fala, a naxa, “Binyen bata ɲan Isirayila yi bayo Alaa Kankiraan bata tongo.”

5

Layiri Kankiraan Filisitine konni

¹ Filisitine yi Alaa Kankiraan xali keli Ebeni-Eseri yi han Asadodi yi.

² E yi Alaa Kankiraan naso e gbee ala Dagɔn batu banxini, e a dɔxɔ Dagɔn sawuran fɛma.

³ Na xɔtɔn bode, Asadodi kaane to keli, e Dagɔn sawuran li biraxi a yɛtagin ma bɔxɔni. A yi saxi Alatalaa Kankiraan fɛma. E mɔn yi a ti a funfuni.

⁴ Na xɔtɔn bode, e keli sinma, e a to a Dagɔn sawuran mɔn bata bira bɔxɔni Alatalaa Kankiraan yɛtagi. A gbindin nan gbansan yi fa luxi bayo a xunna nun a yiine bata yi gira a ma. Ne yi saxi so dɛɛn na.

⁵ Nanara, han to Dagɔn ma saraxaraline nun naxanye birin yi soma Dagɔn batu banxini Asadodi yi, e mi tima so dɛɛn yɛtɛɛn na.

⁶ Alatala yi a yiin nagodo Asadodi kaane xili ma e nun a rabilinna. A yi e tɔrɔ a xɛxɛn nagodo e ra.

⁷ Asadodi kaane to na to, e yi a fala, e naxa, “Isirayilaa Alaa Kankiraan nama lu en konni, bayo a yiin bata godo en xili ma e nun en ma ala, Dagɔn.”

† 4:21: 4.21**Ikabodi** bunna nɛɛn fa fala “Binyetareyana.”

⁸ E yi Filisitine kuntigine maxili e konni e yi e maxodin, e naxa, “En nanse ligama Isirayilaa Alaa Kankiraan na?” E yi e yabi, e naxa, “Isirayilaa Alaa Kankiraan xa xali Gati taani.” A yi xali Gati yi.

⁹ Koni a so nen tun Alatala yi a yiin nagodo na taan muxune xili ma. Magaxu fe gbeen yi liga. Muxune birin, keli fonna ma han dii jorena, xexen yi godo e ra.

¹⁰ Nayi, e yi Alaa Kankiraan xali Ekiron yi. Koni e so nen tun, Ekiron kaane yi sonxo gbeen te, e naxa, “E bata fa Isirayilaa Alaa Kankiraan na en konni, alogo en xa faxa.”

¹¹ E yi Filisiti kuntigine birin malan, e naxa, “E Isirayilaa Alaa Kankiraan naxete a yamanani. A nama en faxa, en nun en ma yamana.” Bayo taana ngaani, faxa jaxin nun gaxun nan yi a ra, Ala yiin yi jaxu e ra.

¹² Muxun naxanye mi faxa, xexen yi godo ne ra. Taa muxune mawuga xuiin yi te han kore xonna ma.

6

Layiri Kankiraan yi raxete

¹ Alatalaa Kankiraan to kike solofere ti Filisitine yamanani,

² Filisitine yi e suxure ki muxune xili e nun e yiimatone, e naxa, “En nanse ligama Alatalaa Kankiraan na? E a fala nxu xa en na ito raxetema kii naxan yi a funfuni.”

³ E yi yabin ti, e naxa, “Xa e Isirayilaa Alaa Kankiraan naxete, e nama a kedenna raxete tun! E yangin saraxana nde fi Isirayilaa Ala ma. Nayi, e yi yalanje nen, e yi a kolon Ala e toroma naxan ma.”

⁴ Filisitine yi maxodinna ti, e naxa, “Nxu yangin saraxan mundun nasigama a ma?” E yi e yabi, e naxa, “Xexe sawuran xema daxon suulun, e nun yele sawuran xema daxon suulun lan Filisiti kuntigine xasabin ma. Bayo fure siya kedenna nan e suxu, e nun e kuntigine.

⁵ E xexe sawuran nun yelene sawuran nafala naxanye e yamanan kalama, e yi binyen fi Isirayilaa Ala ma. Waxatina nde a a xolon janne nen e tan nun e alane nun e yamanan ma.

⁶ Nanfera e bopeni xodoxoma, alo Misiran kaane nun Firawona e bopeni xodoxo kii

naxan yi? Ala to e jaxankata, e mi yi Isirayila kaane bejin ba, e siga?

⁷ Awa iki, e wontoro nene keden nafala, e jinge nga firin tongo naxanye bunduma, xun xidi wudin munma xidi naxanye xunna ma. E jinge ngane xidi wontoron na, e yi e diine xidi sansanna kui.

⁸ E Alatalaa Kankiraan tongo, e a dexo wontoron kui, e yi se xema daxine sa a fema kankirana nde kui, e naxanye bama yangin saraxan na a xa. Na xanbi ra, e yi wontoron bejin a siga.

⁹ E lu a matoe. Xa jinge gilene Isirayila kiraan suxu, Beti-Semesi binni, na bunna nen a Ala nan gbaloni ito ragidixi, xanamu en na kolonje, a a yiin xa mi furen ito ragidixi en ma, koni a en sotaxi na kii nin tun.”

¹⁰ E yi na liga. E yi jinge bundulaan firin tongo, e yi e xidi wontorone ra, e yi e diine raso sansanna kui.

¹¹ E yi Alatalaa Kankiraan dexo a kui e nun yele sawuran nun xexe sawura xema daxine yi naxan kui.

¹² Jinge bundulane yi siga e tinxinni Beti-Semesi kiraan xon ma. E yi bira kira kedenna foxo ra e lu wuge. E mi siga e komenna ma, e mi siga e yiifanna ma. Filisiti kuntigine yi bira wontoron foxo ra han Beti-Semesi danna ra.

¹³ Beti-Semesi kaane yi lanbanni murutu xabadeni. E to kankiraan to, e jaxan.

¹⁴ Wontoron yi Yosuwe Beti-Semesi kaana a xeen li, a yi ti gemε belebelen fema. Yamaan yi wontoro wudine yibo, e jinge bundulane ba saraxa gan daxon na Alatala xa.

¹⁵ Lewi bonsonna muxune yi Alatalaa Kankiraan nagodo e nun xema seene yi kankiraan naxan kui, e yi e sa gemε gbeen fari. Na laxon, Beti-Semesi kaane yi saraxa gan daxine nun saraxa gbete ye ba Alatala xa.

¹⁶ Filisiti kuntigi suulunne to ne birin to, e xete Ekiron yi na laxon yeteni.

¹⁷ A tan ni i ra Filisitine xexe sawura xema daxon naxanye ba yangin saraxan na Alatala xa: Asadodi taan keden, Gasa keden, Asikalon keden, Gati keden, e nun Ekiron keden.

¹⁸ Yele sawura xema daxine fan xasabin yi na kii nin, taa keden keden, Fil-

isitine kuntigine dōxi naxanye xun na, taa makantanxine nun e banxidene. Na gēme xungbena, e Alatalaa Kankiraan dōxō naxan fari, a mōn na yi han to Yosuwe Beti-Semēsi kaana a xēen ma.

¹⁹ Koni Marigin yi Beti-Semēsi kaana ndee faxa han muxu tonge solofere, bayo e Alatalaa Kankiraan kui to nēn. Yamaan yi sunu, bayo Alatala bata yi e tōrō ki faji.

²⁰ Na xanbi ra, Beti-Semēsi kaane yi a fala, e naxa, “Nde nōe tiyē Alatala yetagi, Ala sarijanxina? En xa a kankiraan xali minēn, a xa ba be?”

²¹ E xerane rasiga Kiriyati-Yeyarin yi, e naxa, “Filisitine bata fa Alatalaa Kankiraan na, ε fa a tongo, ε a xali ε konni.”

7

¹ Kiriyati-Yeyarin kaane yi fa, e fa Alatalaa Kankiraan tongo, e a xali Abinadabo a banxini, naxan yi geyaan fari. Na xanbi ra, e yi Abinadabo a dii Eleyasari findi kantan muxuna.

Isirayila yi Filisitine nō

² Alatalaa Layiri Kankiraan dōxō xanbini Kiriyati-Yeyarin yi, waxati xunkuye yi dangu, jēe mōxōjē. Isirayila kaane yi e mawuga xuini te Alatala ma.

³ Nayi, Samuyeli yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, “Xa ε xetexi ε bōjēn birin nan na Alatala fēma, ε ba ala xōjēne nun Asitarate suxurene batuε, ε fa Alatala ma, ε a tan kedenna batu. Nayi, a ε be Filisitine sēnben bun.”

⁴ Isirayila kaane yi Baali nun Asitarate suxurene ba e tagi, e yi Alatala batu.

⁵ Samuyeli yi a fala, a naxa, “E Isirayila birin malan Misipa yi, n na Alatala maxandε ε xa.”

⁶ E yi e malan Misipa yi, e igen ba, e yi a rabōxōn Alatala xa saraxan na. E sunna suxu na lōxōni. E yi e ti a ra, e naxa, “Nxu bata Alatala yulubin tongo.” Samuyeli yi findi Isirayila kaane kitisaan na Misipa yi.

⁷ Filisitine to a mε a Isirayila kaane malanxi Misipa yi, e kuntigi suulun yi a ragidi a e xa sa e yengε. Isirayila kaane yi na mε e gaxu Filisitine yēε ra.

⁸ Isirayila kaane yi a fala Samuyeli xa, e naxa, “I nama nxu rabēnin. Lu Alatala maxandε, en ma Ala, alogo a xa en nakisi Filisitine ma.”

⁹ Samuyeli yi yēxēε diin ba saraxa gan daxin na Alatala xa. A yi Alatala maxandi Isirayila xa, Alatala yi a yabi.

¹⁰ Samuyeli yi saraxa bani waxatin naxan yi, Filisitine yi fa Isirayila yēngēdeni. Na lōxōni Alatala yi galan xuiin namini Filisitine xili ma, a e ti kiraan xōn, Isirayila kaane yi e nō.

¹¹ Isirayila ganla yi keli Misipa yi, e Filisitine nō, e yi e kedi han Beti-Kari xun ma.

¹² Samuyeli yi gēmēn tongo, a a dōxō Misipa nun Seni tagi, a a xili sa “Mali Gēmē Na.” A yi a fala, a naxa, “Alatala bata en mali han be.”

¹³ Nayi, Filisitine yi yagi na, e mi fa xetε Isirayila bōxōn ma mumε! Alatala yi Filisitine yēngε Samuyeli a siimayaan birin yi.

¹⁴ Filisitine bata yi taan naxanye rasuxu Isirayila kaane yii, ne yi xetε Isirayila ma e nun e rabilinne, keli Ekirōn han Gati yi. Bōjē xunbenla yi lu Amorine nun Isirayila kaane tagi.

¹⁵ Samuyeli yi findi Isirayila kitisaan na a siimayaan birin yi.

¹⁶ Nēε yo jēε, a yi danguma Beteli yi nēn siga Giligali nun Misipa yi, a yi Isirayila makitima mēne birin yi.

¹⁷ A mōn yi xetε a konni Rama yi, a yi kitin sama dēnaxan yi Isirayila xa. A bata yi saraxa ganden nafala Alatala xa dēnaxan yi.

8

Isirayila yi wa mangan dōxō feni

¹ Samuyeli fori waxatin naxan yi, a a diine dōxō Isirayila kitisane ra.

² A diin forimaan yi xili nēn Yoweli, a firinden xili Abiya. E yi kitisani Bēriseba nin.

³ Koni e kēwanle mi yi ligaxi alo e baba. E yi biraxi gbetin nan fōxō ra sōtō kii jaxini. E yi dimi yi seene rasuxuma mayifuni, e yi kiti jaxin sama.

⁴ Nanara, Isirayila fonne birin yi e malan e siga Samuyeli konni Rama yi.

⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “A mato, Samuyeli i tan bata fori, i ya diine mi luxi alo i tan. Nayi, mangan dōxō nxu xun na alo a ligama yamanan bonne yi kii naxan yi.”

⁶ Samuyeli yi xəlo ki fəji e to a falaxi, e naxa, “Mangan so nxu yii a xa nxu kiti.” Samuyeli yi Alatala maxandi.

⁷ Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “Yamaan xuiin name e naxan birin falama i xa, bayo e mi e mexi i tan na. E e mexi n tan nan na alo e mangana.

⁸ Xabu n fa e ra sa keli Misiran yi, e xete nen n fəxo ra e ala gbətene batu. To, e mən na ligama i fan na.

⁹ Nanara, tin e mawuga xuiin ma koni i e rakolon səbən na, i yi a fala e xa naxan findima mangana sariyan na e fari.”

¹⁰ Samuyeli yi Alatalaa falan birin ti yamaan xa naxanye yi a maxədinma mangan ma,

¹¹ a naxa, “Mangana sariyane findima itoe nan na e fari: A e dii xəmene tongoma nen e findi sofane ra, e a yenge so wontorone ragi, e te soone fari xanamu e yi e gi a wontorone yee ra.

¹² Ndee findima nen kuntigin na sofa wuli keden xun na xanamu sofa tonge suulun xun na. Ndee gbətəye a xeen bima nen, ndee yi a xeen xaba. Ndee yi yenge so seene rafala e nun wontoro wali seene.

¹³ A e dii temene tongoma nen latikənon nafalane ra e nun kudi soone xanamu buru ganne.

¹⁴ A e xee sensenne rasuxuma nen, e manpa bili nakəne nun e oliwi bili xeeene, a e so a walikene yii.

¹⁵ A e siseene nun e bogi seene yaganna tongoma nen, a yi e so a kuntigine nun a walikene yii.

¹⁶ A e walike xəmene nun paxanle nun e jinge sensenne nun sofanelle tongoma nen, e wanla ke a tan xa.

¹⁷ A e xuruse kurune yaganna tongoma nen, e tan yeteen yi findi a konyine ra.

¹⁸ Na ləxəni e sənəoma nen e mangan xili ma e naxan sugandixi, koni na ləxəni Alatala mi e yabima.”

¹⁹ Isirayila kaane yi tondi Samuyeli a falan name. E naxa, “En-en! Nxu wama mangana nde xa lu nxu xun na.

²⁰ Nxu fan yi lu alo yamanan bonne, nxə mangan yi sariyan sa, a ti nxu yee ra nxə yengene yi.”

²¹ Samuyeli yi Isirayila kaane falan birin name, a yi a fala Alatala xa.

²² Alatala yi Samuyeli yabi, a naxa, “E xuiin name, i yi mangan dəxo e xun na.” Samuyeli yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E siga e konne yi.”

9

Səli yi Samuyeli kolon

¹ Muxu kəndəna nde yi Bunyamin bənsənni, a xili Kisu, Abiyeli a diina. Serori nan Abiyeli sətə. Bekorati nan Serori sətə. Bunyamin bənsənni nde Afiya nan Bekorati sətə.

² Diina nde yi Kisu yii naxan yi xili Səli. Dii xeme tofənin nan yi a ra. A pəxo yo mi yi Isirayila yi. A xunna yi yite bonne birin xa.

³ Ləxəna nde Kisu a sofali gilene yi lə ayi. Kisu yi a fala a dii Səli xa, a naxa, “Walike keden tongo e sa sofanelle fen.”

⁴ A yi Efirami geyane yisiga, a Salisa yamanani siga, e mi e to. E dangu Saalimi mabinni, koni e mi sofanelle to. A mən yi dangu Bunyamin ma yamanani e mi sese to.

⁵ E Sufi yamanan li waxatin naxan yi, Səli yi a fala a walikēen xa, a naxa, “En xete banxini, xanamu n baba jinanma nen sofanelle e fe ra, a kəntəfili fəlo en ma fe ra.”

⁶ Walikēen yi a yabi, a naxa, “A mato, sayibana nde taani ito yi en yee ra, muxu kəndən na a ra. A na naxan fala, a kamalima nen. En siga mənni iki. Waxatina nde a kiraan yite en na nen en sigə naxan xən.”

⁷ Səli yi a fala a walikēen xa, a naxa, “Koni xa en siga, en nanse xalima na sayiban yee ra? Bayo donse yo mi fa en ma sagbane kui, sese mi en yii en naxan fiye sayiban ma. Nanse en yii?”

⁸ Walikēen yi a fala Səli xa, a naxa, “Wure gbeti fixen garamu saxan n yii, en na so a yii alogo a xa kiraan yita en na.”

⁹ Waxati danguxini Isirayila yi, xəmen naxan yi sigama Ala maxədinndeni a yi a falama nen, a naxa, “E fa, en siga fe toon konni.” Bayo en naxan ma to a “Nabina” a fəloni e yi a falama nen na ma a “Fe toona.”

¹⁰ Səli yi a fala a walikēen xa, a naxa, “Na lanxi. En siga.” E yi siga taani sayiban yi dənaxan yi.

¹¹ E to yi tema taani, e sungutunne li mənni siga ige badeni. E yi e maxədin, e naxa, “Fe toon be ba?”

¹² E yi e yabi, e naxa, “Ŋn, a i yee ra, koni siga iki sa bayo a bata fa taani to amasoto saraxa ba daxin na to yamaan xa geyaan ma saraxa badeni.

¹³ E na so taani waxatin naxan yi, e a toe benun a xa te geyaan ma a degedeni saraxa badeni. Yamaan mi e dege fo a na fa bayo a tan nan saraxan dubama. Na xanbi ra, muxu xilixine yi e dege. E te iki sa! E a lima nen na.”

¹⁴ E yi te taani. E to yi soma taani, Samuyeli yi mini e ralandeni, a tematōn geyaan ma saraxa badeni.

¹⁵ Benun na lōxōni, Alatala bata yi Samuyeli rakolon nun,

¹⁶ a naxa, “Waxatini ito yi tila, n Bunyamin kaana nde yitama i ra nen. A masusan a sugandi feen na alogo a xa findi n ma yamana Isirayila yeeratiin na. A n ma yamaan nakisima nen Filisitine fangan ma. N bata n ma yamana tōrōn to bayo, e wuga xuiin bata n li.”

¹⁷ Samuyeli to Sōli to, Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Xemen ni i ra, n naxan ma fe fala i xa. A tan nan tima n ma yamaan xun na.”

¹⁸ Sōli yi a maso Samuyeli ra taan deen na, a naxa, “A fala n xa yandi, fe toona banxin minen yi?”

¹⁹ Samuyeli yi Sōli yabi, a naxa, “N tan nan fe toon na. E siga n yee ra geyaan ma saraxa badeni, bayo e e degema nen n xōn to. Tila xōtōnni n na yelin i ya maxōdinna ngaan yabe, n na a luye i siga.

²⁰ I nama kōntōfili i ya sofali gilene fe ra naxanye lōxi ayi a xii saxanna nan to. E bata to. Koni Isirayila kaane birin waxi nde xōn ma, ba i tan nun i babaa denbayaan na?”

²¹ Sōli yi yabin ti, a naxa, “Bunyamin bōnsōnna xa mi n tan na, Isirayila bōnsōn xuridina? Bunyamin xabilan birin mi dangue n ma xabilan na ba? Nayi, nanfera i fe sifani ito falama n ma?”

²² Samuyeli yi Sōli nun a walikēen tongo, a e xali donse dondeni, a yi e dōxō dōxōde xungbeni muxu tonge saxan jōxōn yi denaxan yi.

²³ Samuyeli yi a fala kudi soon xa, a naxa, “Fa suben na n naxan soxi i yii alogo i xa a dōxō muxuna nde yee ra.”

²⁴ Kudi soon yi sa danban nun sube gbete tongo a yi e sa Sōli yetagi. Samuyeli yi a fala, a naxa, “Na nan namaraxi i xa. A don bayo a yi dōxi i tan nan yee ra. N na a falaxi e xa nen, n naxa, ‘Xōjēna nde fama nen n xōn.’ ” Nayi, Sōli yi a dege na lōxōni e nun Samuyeli.

²⁵ E yi godo taani keli geyaan ma saraxa badeni. Samuyeli nun Sōli yi falan ti a banxin kōe ra.

²⁶ Na xōtōn bode e keli subaxa. Samuyeli yi Sōli xili, a naxa, “E xa e yitōn, n xa sa e ti kira yi.” Sōli to keli, e nun Samuyeli yi mini.

²⁷ E to taan danna li, Samuyeli yi a fala Sōli xa, a naxa, “I ya walikēen yamari a xa siga yeen na.” Na yi siga yeen na. Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “Ti be singen, n xa Alaa falan nali i ma.”

10

¹ Samuyeli yi ture saseen tongo a turen susan Sōli xunni, a yi a sunbu, a naxa, “Alatala yeteen bata i masusan, a i findi a yamaan yeeratiin na.

² I na keli n fema to, i xeme firin lima nen Rakeli bilinganna yireni, Selisa taani Bunyamin yamanan danna ra. E ito falama nen i xa, e naxa, ‘I sigaxi sofanla naxanye fendeni, e bata to. I baba mi fa a mirima e ma, koni a kōntōfilixi e tan nan ma fe ra. A naxa: N xa nanse liga n ma diina fe ra?’

³ I na keli mēnni, i sigama nen han Taboro wudi gbeena. Mēnni i lanma nen xeme saxan na, e sigama Ala batudeni Beteli yi. Na nde keden sii saxan xalima nen, buru saxan taranma nen a firinden yii, manpa kundi keden yi taran a saxanden yii.

⁴ E i xōtōnma nen e buru firin so i yii, i yi a rasuxu.

⁵ Na xanbi ra, i soma nen Gibeya-Elohim i taani, Filisitine ganla malanxi denaxan yi. I nema soma taani, i lanma nen nabi ganla ra keli geyaan ma saraxa badeni. Konden maxane nun tanban maxane nun xulen fene nun bōlōn maxane sigama e yee ra, nabine yi nabiya falane ti.

⁶ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin godoma i ma nen senbeni, i yi nabiya falane ti e xōn. I maxetema nen, i findi muxu gbete ra.

⁷ Na taxamasenne birin na liga, i na naxan to a liga daxin na, i xa na liga bayo Ala i xon.

⁸ I sigama nen n yee ra Giligali yi, n ni i lima na alogo saraxa gan daxine xa ba e nun bɔɲe xunbeli saraxane. Koni, fɔ i xa n mamε xii solofere, n na fa, n na fale i xa i lan i xa naxan liga.”

⁹ Sɔli keli nen Samuyeli fema tun, Ala yi xaxili gbete so a yii, taxamasenne itoe birin yi liga na lɔxon yeteni.

¹⁰ Sɔli nun a walikεen Gibeya li waxatin naxan yi, e yi nabi ganla li na. Alaa Nii Sariɲanxin yi godo Sɔli ma, a yi sa e fari e nabiya falane yi.

¹¹ Naxanye birin yi a kolon a fɔloni, ne to a to nabine ye, a nabiya falane tima, e yi a fala e bode tagi, e naxa, “Nanse ligaxi Kisu a diin na? Sɔli fan bata findi nabiin na ba?”

¹² Menna muxuna nde yi yabin ti, a naxa, “Nde nabine baba ra?” Sandan minixi menna nin: “Sɔli fan nabine ye ba?”

¹³ A to yelin nabiya falane tiye, a siga geyaan ma saraxa badeni.

¹⁴ Sɔli sɔxo yi a fala Sɔli xa e nun a walikεna, a naxa, “E yi sigaxi minen yi?” Sɔli yi a yabi, a naxa, “Sofali gilene fendeni. Koni nxu mi sese to, nxu yi siga Samuyeli fema.”

¹⁵ Sɔli sɔxo yi a fala, a naxa, “A yeba n xa Samuyeli naxan falaxi ε xa.”

¹⁶ Sɔli yi a yabi, a naxa, “A fala nxu xa nen a sofali gilene bata to.” Koni a mi sese fala a xa a mangayana a fe yi Samuyeli naxan fala.

¹⁷ Samuyeli yi Isirayila yamaan xili Alatala yetagi Misipa yi.

¹⁸ A yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N tan nan Isirayila ramini Misiran yi. N tan nan ε xunbaxi Misiran kaane yii e nun yamanan bonna naxanye yi ε ɲaxankataxi.’

¹⁹ To ε bata ε mε ε Ala ra naxan ε rakisi ε tɔrone nun ε gbalone birin ma. E naxa, ‘Mangan dɔxo nxu xun na.’ Awa, ε fa ε yete yita Alatala ra bɔnsɔn yeen nun xabila yeen ma.”

²⁰ Samuyeli yi Isirayila bɔnsɔnne birin xili, Bunyamin bɔnsɔnna yi sugandi.

²¹ Awa, a yi Bunyamin bɔnsɔnna birin xili xabila yeen ma, Matiri a xabilan yi

sugandi. Dɔnxen na, Kisu a dii xemen Sɔli yi sugandi. E yi a fen, koni e mi a to.

²² E mɔn yi Alatala maxodin, e naxa, “Xemeni ito bata fa be yi ba?” Alatala yi e yabi, a naxa, “A luxunxi goronne ye.”

²³ E yi e gi, e sa a ba na yi, a yi ti yamaan ye. A xunna yi yite bonne birin xa.

²⁴ Samuyeli yi a fala yamaan xa, a naxa, “E a mato, Alatala naxan sugandixi! A ɲɔxon mi yamaan mumεen ye.” Yamaan birin yi sɔnxɔ, e naxa, “Ala xa sii xunkuye fi a mal!”

²⁵ Samuyeli yi mangaya sariyan yeba yamaan xa, a a sebe kediri kui, a naxan sa Alatala fema. Dɔnxen na, a Isirayila kaane birin nasiga e konne yi.

²⁶ Sɔli fan yi siga a konni Gibeya yi. Muxu kendenaa ndee yi sa a mati Ala bɔɲe faɲin sa naxanye yi.

²⁷ Koni fuyantenna ndee yi a fala, e naxa, “Xemeni ito nxu rakisima di?” E yi a rapaxu e mi sese fi a ma. Koni Sɔli yi a dundu.

11

Sɔli yi Yabesi taan xunba

¹ Nba, Amonine mangan Naxasi yi fa Yabesi-Galadi taan nabilin. Yabesi taan xemene birin yi a fala a xa, e naxa, “Layirin xa xidi en tagi, nxu findi i ya konyine ra.”

² Amonin mangan Naxasi yi e yabi, a naxa, “Na bata fan, n bata tin lanna xa so en tagi, koni fɔ ito xa liga: N xa ε birin yiifari ma yeeɛne sɔxɔɲɛ ayi, n yi Isirayila birin nayagi.”

³ Yabesi taan fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xii solofere fi nxu ma, alogo nxu xa xerane rasiga Isirayila bɔxon birin yi. Xa muxe mi fa nxu rakisideni, nxu nxu yete so i yii.”

⁴ Xerane to siga Gibeya yi, Sɔli a taani, e feni itoe dentεge yamaan xa, birin yi a wuga xuini te.

⁵ Sɔli yi kelima xeen ma e nun a ɲingene, a maxodinna ti, a naxa, “Nanfera yamaan birin wugama?” E yi Yabesi kaane falan yeba a xa.

⁶ Sɔli to falani ito mε, Alaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma senbeni, a yi xɔlɔ kati!

⁷ A yi ɲinge firin tongo, a yi e yisεge a dungin dungin na, a xerane rasiga, a e xa ne xali Isirayila bɔxon birin yi. E naxa,

“Naxan yo mi bira Söli nun Samuyeli föxə ra na kanna jingene ligama ikiini.” Yamaan yi gaxu Alatala yee ra, e yi e malan alo muxu kedenna.

⁸ Söli yi e tenge Beseki yi, Isirayila xemene muxu wuli keme saxan, Yuda xemene muxu wuli tonge saxan.

⁹ Xeraan naxanye fa, e yi a fala ne xa, e naxa, “E sa ito fala Yabesi-Galadi muxune xa, e naxa, ‘Benun sogan xa xəlo tila e kisin sətəma nən.’ ” Xerane to fa na fala Yabesi muxune xa, e yi jaxan.

¹⁰ E yi a fala Amoni kaane xa, e naxa, “Nxu nxu yete soma nən e yii tila, e yi nxu raba e waxən kiini.”

¹¹ Na xəton bode, Söli yi a ganli taxun dəxəde saxan. E so Amoni gali malandeni kəe dənxe na. E yi Amonine faxa han sogan yi xəlo. Muxu jəpene yi xuya ayi hali muxu firin mi lu e bode fari.

¹² Yamaan yi a fala Samuyeli xa, e naxa, “Nde yi a falama a Söli nama lu en xun na? Fa na muxune ra, nxu xa e faxa!”

¹³ Koni Söli yi a fala yamaan xa, a naxa, “Muxu yo mi faxama to ləxəni, bayo Alatala bata Isirayila rakisi to.”

Söli a mangayana fe

¹⁴ Na xanbi ra, Samuyeli yi a fala yamaan xa, a naxa, “E fa be, en siga Giligali yi alogo en mən xa Söli a mangayana fe fala.”

¹⁵ Yamaan birin yi siga Giligali yi. E yi Söli findi mangan na Giligali yi Alatala yetagi. E bəje xunbeli saraxane ba Alatala yetagi mənni. Söli nun Isirayila yamaan birin yi jaxaxan gbeen naba.

12

¹ Samuyeli yi a fala Isirayila birin xa, a naxa, “N bata e xuiin name e naxan birin falaxi. N bata mangan dəxə e xun na.

² Iki mangan ni i ra naxan tima e yee ra. N tan bata fori n xunxeen bata fuga. N ma diine fan be e tagi. N bata ti e yee ra keli n dii jəren ma han to.

³ N tan ni i ra, n tixi e yetagi. E n yabi Alatala yetagi e nun a muxu sugandixina. N na nde a jinge tongo? N na nde a sofali tongo? N na nde jaxankata? N na nde tərə? N dimi yi seen nasuxu nde ra alogo n xa n yeen naxi a fe jaxin ma? Xa n na nde keden peen tongo nən, n na raxetema nən.”

⁴ E yi a yabi, e naxa, “I mi nxu jaxankataxi. I mi nxu tərəxi. I mi se rasuxi muxu yo yii.”

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala nan e seren na, a muxu sugandixin nan e seren na to ləxəni, a e mi sese to n yii.” E naxa, “Seren nan a tan na.”

⁶ Samuyeli mən yi a fala yamaan xa, a naxa, “Alatala nan Musa nun Haruna tongo alogo e benbane xa mini Misiran yi.

⁷ Awa iki, e ti kitisadeni Alatala yetagi. Alatala fe fəpin naxanye ligaxi e nun e benbane xa, n ne rabirama nən e ma.

⁸ Yaxuba fa xanbini Misiran yi, e benbane yi Alatala maxandi e mali feen na. Alatala yi Musa nun Haruna rafa, e e benbane ramini Misiran yi, e yi e radəxə be.

⁹ Koni e yi jinan Alatala xən, e Ala. Nana, a yi tin e yi so Sisera yamarin bun, Xasori gali mangana. A mən yi e so Filisitine yii e nun Moyaba mangan yii, naxanye yi e yengema.

¹⁰ E mən yi Alatala maxandi, e naxa, ‘Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata Alatala rabepin nxu yi Baali nun Asitarate suxurene batu. Koni iki, nxu xunba nxu yaxune yii fa, nxu i batue.’

¹¹ Awa, Alatala yi Yerubali rafa e nun Bedani nun Yefeta, dənxe na n tan Samuyeli, alogo e xa xunba e yaxune yii naxanye e rabilinxi. E yi lu kantanna kui.

¹² Koni e to Amonine manga Naxasi to fe e xili ma, e yi a fala n xa, e naxa, ‘Nxu wama mangan xən, a xa nxu yamari.’ A yi luxi alo Alatala mi yi e mangan na.

¹³ Awa, e bata a sətə e mangan naxan sugandixi, e bata naxan maxədin. Alatala bata mangan dəxə e xun na.

¹⁴ Xa e gaxu Alatala yee ra, e yi a batu, xa e a xuiin name, xa e mi murute Alatalaa yamarine ma, nayi e nun e mangan xa bira Alatala föxə ra, e Ala.

¹⁵ Koni xa e mi Alatala xuiin name, xa e murute Alatalaa yamarine bun, nayi Alatala e yengema nən, alo a liga e benbane ra kii naxan yi.

¹⁶ Iki, e yitən e yi fe gbeen mato Alatala naxan ligama e yetagi.

¹⁷ To xa mi murutu xaba waxatin na ba? N na Alatala maxandima nən, a yi galanna nun tulen nagodo. Nayi, e e kala fe gbeen

kolonma nen Alatala yee ra yi, e to mangan dɔxɔ feen maxɔdinxɪ.”

¹⁸ Samuyeli yi Alatala maxandi. Na lɔxɔn yeteni, Alatala yi galanna nun tulen nafa. Yamaan birin yi gaxu Alatala yee ra e nun Samuyeli.

¹⁹ Yamaan birin yi a fala Samuyeli xa, e naxa, “Alatala maxandi, i ya Ala, i ya walikene xa, alogo nxu nama faxa, bayo nxu bata mangan maxɔdin feen sa nxɔ yulubine birin fari.”

²⁰ Samuyeli naxa, “E nama gaxu. E bata fe jaxini ito birin liga, koni e nama xete Alatala fɔxɔ ra, e Alatala batu e bɔjɛn ma feu!

²¹ E nama bira suxurene fɔxɔ ra fuyan! Naxanye mi nɔe maliin tiye, e mi marakisɪn tiye, bayo ala fuune nan e tan na.

²² Alatala mi a yamaan nabɛjɪnɪe a xili gbeena fe ra, bayo a tan yeteen nan tinxi e findi a yamaan na.

²³ Alatala xa n fan natanga yulubi tongon ma, n tondi a maxande e xa! N na e xaranma nen kira fajɪn nun tinxinna ma.

²⁴ E gaxu Alatala yee ra tun! E a batu lannayani e bɔjɛn ma feu! A mato, a fe gbeen naxanye ligaxi e xa.

²⁵ Koni xa e lu fe jaxin lige, e raxɔrima nen, e tan nun e mangan na.”

13

Isirayila yi murute Filisistine ma

¹ Sɔli findi mangan na a jɛe tonge saxanden nan ma, a yi jɛe tonge naanin nun firin ti mangayani Isirayila yi.

² Sɔli yi xeme wuli saxan sugandi Isirayila kaane ye. Wuli firin yi a fema Mikimasi yi e nun Beteli geyane fari. Wuli keden yi lu Yonatan fema Gibeya yi Bunyamin bɔxɔni. A yi yama dɔnxene rasiga e konne yi.

³ Lɔxɔna nde Yonatan yi fu Filisistine gali malanden ma naxan yi Geba yi. Filisistine yi na me. Sɔli yi xɔtaan fe bɔxɔn yiren birin yi. A yi a fala, a naxa, “Heburune xa a me!”

⁴ Isirayila birin yi a me a Sɔli bata fu Filisistine gali malanden ma, a yi rapaxu Filisistine ma alo se kunxin xirina. Nayi, muxune birin yi maxili, e yi malan Sɔli fema Giligali yi.

⁵ Filisistine fan yi e malan Isirayila yenge xinla ma. Yenge so wontoro wuli saxan yi e yii e nun soo ragi wuli sennin, e nun sofaan naxanye yi wuya alo meɲensinna naxan baan de. E fa e malan Mikimasi yi, Beti-Aweni sogeteden binni.

⁶ Isirayila xemene to a to a e bata yigbeten, e nun feene bata xɔdɔxɔ e ganla ma, muxune yi siga e luxunɪe faranne ra, e nun fɔtɔnne yi, e nun geme longonne nun yinle ra, e nun ige ramaradene yi.

⁷ Heburuna ndee fan yi Yuruden baani gidima siga Gadi nun Galadi yamanani. Sɔli mɔn yi Giligali yi, sofaan naxanye birin yi a fɔxɔ ra ne yi xuruxurunma gaxuni.

⁸ A yi Samuyeli mame xii solofere, han a waxatin naxan falaxi. Koni Samuyeli mi fa Giligali yi. Yamaan yi e makuya fɔlɔ a ra, e xuya ayi.

Sɔli a kalana

⁹ Nayi, Sɔli yi a fala, a naxa, “E fa saraxa gan daxin na e nun bɔjɛ xunbeli saraxane.” A yi saraxa gan daxin ba.

¹⁰ A yi yelinma na saraxan be waxatin naxan yi, Samuyeli yi fa. Sɔli yi siga a ralandeni alogo a xa a xɔntɔn.

¹¹ Samuyeli yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi?” Sɔli yi a yabi, a naxa, “N na a toxi nen a yamana e masigama n na, e nun i fan mi faxi en lanma waxatin ma, Filisistine fan bata yi malan Mikimasi yi,

¹² nanara n yi mirixi, n naxa, ‘Filisistine fama nen n xili ma Giligali yi, n mɔn munma Alatala maxandi singen,’ na yi n karahan, n yeteen yi saraxan gan.”

¹³ Samuyeli yi a fala, a naxa, “I bata a liga alo xaxilitarena, i mi Alatalaa yamarin suxu, i ya Ala. Alatala yi a ligama nen nun i ya mangayaan yi lu Isirayila xun na habadan!

¹⁴ Koni iki, i ya mangayaan mi luma a ra. Alatala bata xemena nde fen naxan bɔjɛ luxi alo a bɔjɛna, a yi a sugandi a yamaan yeeratiin na, bayo i mi Alatalaa yamarin suxi.”

¹⁵ Samuyeli yi keli Giligali yi a te Gibeya yi, Bunyamin yamanani. Yamaan naxan yi Sɔli fɔxɔ ra a ne tenge. Xeme keme sennin jɔxɔn yi na.

¹⁶ Sɔli a dii xɛmɛn Yonatan nun yamaan naxan yi a fɔxɔ ra, ne yi dɔxɔ Geba yi, Bunyamin bɔxɔn ma. Filisitine yi malanxi Mikimasi yi.

¹⁷ Ganla dɔxɔ saxan yi mini Filisitine sofane malandeni alogo e xa yɛngɛn so. Gali keden yi siga Ofara binni Suwali yamanani.

¹⁸ Ganla boden yi siga Beti-Xoron binni. A saxanden yi siga yamanan danna binna ra Seboyin lanbanna xunna ra, tonbon yiren dɛxɔn.

¹⁹ Na waxatini, xabun mi yi toma Isirayila bɔxɔ yo ma, bayo Filisitine bata yi a fala, e naxa, "Heburu kaane nama silanfanna nun tanban nafala."*

²⁰ Isirayila kaan birin yi sigama Filisiti xabun nan fɛma a ɲinge kenna dɛni tɔndeni hanma kenna hanma bunbina, hanma bundena.

²¹ E yi gbeti gbanan keden nan fima ɲinge kenna dɛni tɔn feen na, e nun kenna. Koni a tagiin nan yi fima ɲama malan sena fe ra hanma bunbina hanma ɲinge gbɛngbɛn wurena.

²² Nanara, yɛngɛ so lɔxɔni, silanfanna nun tanban mi yi Sɔli nun Yonatan ma sofane yii. Fɔ mangan nun a diina.

²³ Filisiti gali keden yi sa Mikimasi kiraan suxu geya longonna ra.

14

Yonatan yi Filisitine yɛngɛ

¹ Lɔxɔna nde, Sɔli a diin Yonatan yi a fala a yɛngɛso seene maxali banxulanna xa, a naxa, "Fa en gidi han Filisitine gali malandeni bode fɔxɔni." Koni Yonatan mi a baba rakolon.

² Sɔli yi Gibeya danna ra girenada wudin bun ma Migiron yi. Sofa kɛmɛ sennin yi a fɛma.

³ Saraxarali domain yi Axiya nan yii na yi, Ikabodi tada Axituba a dii xɛmɛna. Finexasi nan Axituba sɔtɔ. Heli, Alatalaa saraxaralina Silo yi, na nan Finexasi sɔtɔ. Muxu yo mi yi a kolon a Yonatan bata mini.

⁴ Yonatan yi minima geya longonna nan na alogo a xa Filisitine gali malanden masɔtɔ. Na kiraan yi minixi geya tintinxi

firinne nan longori ra, na kedenna yi xili Bosesi, boden xili Senne.

⁵ Geya keden kɔmɛn fɔxɔni Mikimasi binni, boden yiifari fɔxɔni Geba binni.

⁶ Yonatan yi a fala a yɛngɛ so se maxanla xa, a naxa, "Fa, en siga han Filisiti Ala kolontarene gali malandeni. Waxatina nde Alatala en malima nɛn. Sese mi nɔɛ Alatalaa marakisin yɛɛ rase, hali yama xurudin na a ra, hanma a gbeena."

⁷ Yɛngɛ so se maxanla yi a yabi, a naxa, "I mirixi naxan ma, na liga. Siga! N ni i fɔxɔ ra. En birin xaxili keden."

⁸ Yonatan naxa, "Awa, fa en siga han xɛmɛni itoe dɛnaxan yi, e yi en to.

⁹ Xa e a fala en xa, e naxa, "Ɛ ti mɛnni han nxu yi ɛ ralan,' en tima nɛn mɛnni. En mi tema e fɛma na yi.

¹⁰ Koni, xa e a fala en xa, e naxa, "Ɛ te nxu fɛma,' en tema nɛn, bayo na findima taxamasenna nan na a Alatala bata e so en yii."

¹¹ E yi e yita Filisitine ra. Filisitine yi a fala, e naxa, "I yɛɛn ti! Heburune bata mini fɔlɔ yinle ra e luxunxi dɛnaxanye yi."

¹² E yi Yonatan nun a walikɛɛn xili, e naxa, "Ɛ te nxu fɛma, nxu xa fena nde yita ɛ ra." Yonatan yi a fala a yɛngɛ so se maxanla xa, a naxa, "Te n fɔxɔ ra, bayo Alatala bata e so Isirayila yii."

¹³ Yonatan yi te a yiine kafue a sanne ma, a yɛngɛ so se maxanla biraxi a fɔxɔ ra. Yonatan yi lu Filisitine rabire a bun ma, a yɛngɛ so se maxanla yi e faxa.

¹⁴ Na yɛngɛ singeni Yonatan nun a yɛngɛ so se maxanla yi Filisiti muxu mɔxɔɲɛ ɲɔxɔndɔn faxa yire kedenni.

¹⁵ Gaxun yi so ganli. Naxan yo yi xɛene ma e nun ganla birin, naxan yo yi gali malande gbete yi, e nun naxanye yi minixi yɛngɛsodeni, gaxun yi ne birin suxu. Bɔxɔn yi xuruxurun. Na yi findi gaxun na fata Ala ra.

¹⁶ Sɔli a kantan muxun naxanye yi Gibeya yi, Bunyamin bɔxɔni, ne yi ganla to xuyɛ ayi yiren birin yi.

¹⁷ Sɔli yi a fala a sofane xa, a naxa, "Ɛ sofane maxili, a xa kolon naxan kelixi en yɛ." E yi a kolon a Yonatan nun a yɛngɛ so se maxanla nan mi yi e yɛ.

* 13:19: 13.19Silanfanna: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

18 Sɔli yi a fala Axiya xa, a naxa, “Alaa Kankiraan nafa.” Bayo na waxatini a yi Isirayila kaane nan yii.

19 Sɔli yi falan tima saraxaraliin xa waxatin naxan yi, sɔnxɔ sɔnxɔn mɔn yi gboma ayi Filisistine malandeni. Sɔli yi a fala saraxaraliin xa, a naxa, “A lu na.”

20 Nayi, ganla naxan birin yi Sɔli fɔxɔ ra, ne yi malan e mini yɛngɛ sodeni. E yi a li Filisistine yi e bode yɛngɛma sɔnxɔ sɔnxɔ gbeeni.

21 Heburu naxanye yi Filisistine bun ma a singeni, naxanye yi basanxi e ra e gali malandeni, ne yi sa Isirayila fari Sɔli nun Yonatan mabinni.

22 Isirayila kaan naxanye birin yi luxunxi Efirami geyane yi, ne yi a mɛ a Filisistine e gima, e fan yi lu e kedɛ, e yi e yɛngɛ.

23 Alatala yi Isirayila rakisi na lɔxɔni, yɛngɛn yi siga han Beti-Aweni.

Sɔli a xaxilitareya kɔlɔna

24 Isirayila kaane tɔrɔ nɛn na lɔxɔni bayo Sɔli bata yi tɔnni ito fala yamaan xa, a naxa, “Dangan na kanna xa xɛmɛn naxan na donseen don benun jinbanna, benun n yi n gbeen jɔxɔ n yaxune ra.” Nanara, muxu yo munma yi donseen don ganli.

25 E birin yi fɔtɔnna li, kumin yi bɔxɔnma dɛnaxan yi.

26 E soxin fɔtɔnni, sofane yi kumin to minɛ, koni muxu yo mi se raso a dɛ, bayo e birin yi gaxuxi dangan yɛɛ ra.

27 Yonatan mi yi a kolon a baba bata yi a kɔlɔ yamaan xa. Nanara, dunganna naxan yi a yii, a na xunna rasiga, a yi a dɛtɛn kumi dɛngbɛni, a a don. Nayi, a yɛɛn yi xɔn sɛgɛ.

28 Sofana nde yi a fala a xa, a naxa, “I baba ganla rakɔlɔxi nɛn ki fapi, a naxa, ‘Xa muxuna nde donseen don to, dangan na kanna xa.’ Nanara, sofane birin xadanxi.”

29 Yonatan naxa, “N baba yamaan tɔrɔma. A mato n fangan sɔtɔxi kii naxan yi xabu n kumini ito don.

30 Xa sofane birin yi donseen donma to, e naxan tongoxi e yaxune konni, en yi Filisistine nɔma nɛn dangu ito ra!”

31 E Filisistine nɔ na lɔxɔni keli Mikimasi siga han Ayalɔn yi. Yamaan yi xadanxi han!

32 E yi e yaxune yii seene tongo, e xuruseene tongo e nun jingene nun jinge diine. E e faxa bɔxɔni, yamaan yi e nun wunla don.

33 E yi a rali Sɔli ma e naxa, “A mato yamana Alatala yulubin tongoma, e suben nun a wunla don.” Sɔli naxa, “E bata yanfan ti! E gɛmɛ gbeen makutukutu n mabinni iki sa!”

34 A mɔn yi a fala, a naxa, “E xuya ayi yamani, ɛ a fala e xa, a birin xa fa a jingen na xanamu a yɛxɛɛna, a yi a faxa be. Na xanbi ra, ɛ yi e don alogo ɛ nama Alatala yulubin tongɛ, ɛ suben nun a wunla don.” Kɔɛɛn na, birin yi fa a jingen na alogo a xa a faxa mɛnni.

35 Sɔli yi saraxa ganden nafala Alatala xa. Na findi saraxa gande singen nan na a naxan nafala Alatala xa.

36 Sɔli yi a fala, a naxa, “En godo Filisistine fɔxɔ ra to kɔɛɛn na, en sa e yɛngɛ han xɔtɔnni. Keden nama lu a nii ra.” E yi a yabi, e naxa, “Naxan nafaan i ma, na liga.” Koni, saraxaraliin naxa, “En na Ala maxɔdin be.”

37 Sɔli yi Ala maxɔdin, a naxa, “N xa godo Filisistine fɔxɔ ra ba? I e soma Isirayila yii ba?” Koni na lɔxɔni a mi a yabi.

38 Nanara, Sɔli naxa, “E fa be, ganla yɛɛratine birin. En xa a kolon yulubin naxan ligaxi to.

39 N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Isirayila Rakisimana, hali xa n ma diin Yonatan nan a xunna ra, a faxama nɛn.” Muxu yo mi a yabi yamaan yɛ.

40 A yi a fala Isirayila birin xa, a naxa, “E dangu fɔxɔ kedenni, n tan nun n ma dii Yonatan xa lu fɔxɔ kedenni.” Yamaan yi a fala Sɔli xa, e naxa, “Naxan nafaan i ma, na liga.”

41 Sɔli yi a fala Alatala xa, Isirayilaa Ala, a naxa, “Nɔndin yita n na.” Masɛnsɛnna yi Yonatan nun Sɔli suxu, yamaan yi ba a yɛ.*

42 Sɔli naxa, “E masɛnsɛnna ti nxu nun ma diin tagi.” Yonatan yi suxu.

43 Sɔli yi a fala Yonatan xa, a naxa, “A fala n xa i naxan ligaxi.” Yonatan yi a yabi,

* 14:41: 14.41Yurima nun Tumin masɛnsɛn ti seene fe sɛbɛxi Xɔrɔyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masɛnsɛnna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

a naxa, “N kumi siyadi nan tongoxi n ma dunganna jəeen na, n na don. Fə n xa faxa?”

⁴⁴ Səli naxa, “Ala xa tərə jaxin sa n ma xa i mi faxa, Yonatan.”

⁴⁵ Koni sofane yi a fala Səli xa, e naxa, “Yonatan lan a xa faxa ba? A tan xa mi a ra, naxan Isirayila rakisi gbeen ti? A mi faxe mumε! Nxu bata nxu kələ habadan Alatala yi, hali a xunsexe kedenna, a mi birε bəxəni, bayo Ala nan a mali a xa nəən sətə to!” Nayi, sofane yi Yonatan xunba, a mi faxa.

⁴⁶ Səli yi xεte Filisitine fəxə ra, ne yi xεte e konni.

⁴⁷ Səli to mangayaan tongo Isirayila yi, a yi e yaxune yenge a rabilinni, Moyaba nun Amonine nun Edən nun Soba mangane, e nun Filisitine. A na yi a yεε rafindi dənaxan ma, a yi nəən sətəma nən na ma.

⁴⁸ Ləxəna nde, a yi keli a senbe gbeeni, a yi Amalekine nə, a Isirayila xunba ne yii, naxanye yi a kalama.

⁴⁹ Səli a dii xεmεne nan itoe ra: Yonatan nun Yisiwi nun Maliki-Suwa. A dii tεme singen xili Merabi, a bolokadaan xili Mikali.

⁵⁰ Səli a jaxanla yi xili nən Axinowami, Aximaasi a dii tεmεna. A sofa kuntigin yi xili nən Abineri, Səli səxə Neri a dii xεmεna.

⁵¹ Kisu, Səli baba, e nun Neri, Abineri baba, Abiyeli a diin nan yi ne ra.

⁵² Yenge jaxin keli nən Filisitine xili ma Səli a mangayaan jεene birin yi. Nanara, a nεma fa senbemaan to hanma wεkilɛdena, a bata a raso a ganli.

15

Isirayila yi Amalekine yenge

¹ Samuyeli yi a fala Səli xa, a naxa, “Alatala n tan nan xεxi i xunna masusandeni i sugandi xinla ma alo mangana Isirayila xun na, a yamana. Awa, i tuli mati Alatalaa falan na.

² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Amalekine to kiraan bolon Isirayila kaane yεε ra e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi, n mi jinanxi na feen xən ma mumε!

³ Awa iki, sa Amalekine yenge, e gbeen seen naxanye birin na, i yi ne kala fefe! I nama kininkinin, niimaseene birin faxa, xεmεne nun jaxanle, dii jərene nun dii

futene, jingene nun yεxεene, jəgəməne nun sofanle.’ ”

⁴ Səli yi ganla maxili, a e tenge Telayimi yi. Sofaan san masiga tiin muxu wuli kεmε firin yi na e nun Yuda xεmε wuli fu.

⁵ Səli yi siga han Amaleki taani, a yi yenge ni tən lanbanni.

⁶ A yi a fala Kenine xa, a naxa, “E ε masiga, ε keli Amalekine yε, alogo n nama ε raxəri e xən. Bayo ε hinan nən Isirayila kaane ra, e to yi minima Misiran yamanani.” Kenine yi e masiga Amalekine ra.

⁷ Səli yi Amalekine yenge keli Xawila yi han Suru, Misiran sogeteden binna.

⁸ A yi Agaga Amalekine mangan jεjεn suxu, a yi a yamaan birin faxa silanfanna ra fefe!

⁹ Səli nun a ganla yi Agaga lu a nii ra e nun a xuruse sensenne nun jingene nun yεxεene nun jinge diine nun yεxεε diine nun sube fajine birin. E mi tin ne faxe. Koni, naxanye mi yi fan, tənə mi yi naxanye ra, e ne faxa.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti Samuyeli xa, a naxa,

¹¹ “N nimisaxi Səli dəxə feen na mangayani, bayo a bata a xun xanbi so n tan yi, a mi n ma falane ligama.” Samuyeli yi xələ, a xi Alatala maxandε kəena ngaan na.

¹² Samuyeli yi keli xətən! A siga Səli ralandeni. E yi a fala a xa a Səli bata yi siga Karemele yi, alogo a xa sa xunnayeren gεmən dəxə a yetε xa. A mən bata yi kiraan suxu a godo Giligali yi.

¹³ Samuyeli yi sa a li na yi. Səli naxa, “Alatala xa i baraka. N bata Alatalaa falane suxu.”

¹⁴ Samuyeli yi a fala, a naxa, “Nayi, yεxεε wuga xuiin mundun mεma ito ra? Ningen mundun wuga xui ito ra?”

¹⁵ Səli yi yabin ti, a naxa, “Sofane nan faxi e ra sa keli Amalekine konni. E bata yεxεen nun jinge sensenne ba a yε alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala. Koni nxu a dənxeene birin faxa nən.”

¹⁶ Samuyeli yi a fala Səli xa, a naxa, “A lu na kiini! N xa a fala i xa Alatala naxan falaxi n xa to kəeen na.” Səli yi a fala, a naxa, “A fala n xa.”

¹⁷ Samuyeli yi a fala, a naxa, “A singeni i yi i yetε mirixi muxu xurin nan na, iki i bata findi Isirayila bənsənnε mangan na.

Alatala nan i masusanxi, i findi mangan na Isirayila xun na.

¹⁸ Anu, Alatala bata yi i xe fena nde ra, a naxa, ‘Sa Amalekine, yulubi kanne raxori fefe! Sa e yenge han i yi e jan fefe!’

¹⁹ Nanfera i mi i tuli mati Alatalaa falan na? Nanfera i yenge yi seene tongo, i fe jaxin liga Alatala yetagi?”

²⁰ Söli yi Samuyeli yabi, a naxa, “N na Alatala xuiin name nen ki fapi! N bira nen a kiraan foxo ra a naxan yita n na, n yi Amalekine raxori fefe! Fo Agaga, e mangana, n yi fa a ra be.

²¹ Koni, sofane bata yexene nun jinge sensenne ba yenge yi seene ye, naxanye fan e ne ba se kala daxine ye, alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala, Giligali yi be.”

²² Samuyeli yi a fala, a naxa, “Saraxa ganxine nun saraxane Alatala kenenge dangu a xuiin suxun na ba? En-en. Fala suxun dangu saraxane ra, yete magodon dangu konton turene ra.

²³ Awa, muruten fan findixi yulubin nan na alo yiimatona, matandin fan jaxu alo suxure batuna. Bayo i bata i me Alatalaa falan na, a fan fa a mema i ra nen alo mangana.”

²⁴ Nayi, Söli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “N bata yulubin liga! N bata Alatalaa falane matandi, e nun i ya falane. N gaxu nen yamaan yee ra, n yi a xuiin name.

²⁵ Iki n bata i mayandi, dija n yulubin ma, en birin xa xete alogo n xa Alatala batu.”

²⁶ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “N mi fa fama i foxo ra, bayo i bata i me Alatalaa falan na, Alatala yi a me i ra alo Isirayila mangana.”

²⁷ Samuyeli yi a firifiri alogo a xa siga, koni Söli yi a suxu a domaan lenben ma, a bo.

²⁸ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “Alatala Isirayilaa mangayaan bama i yii na kiini to, a yi a so i ya muxuna nde yii, naxan dangu i tan na.

²⁹ Ala, Isirayila binyen naxan yi, a mi wule, a mi a miriyane maxetema, bayo adamadi mi a ra.”

³⁰ Söli man yi a yabi, a naxa, “N bata yulubin liga! Koni yandi, binyen sa n ma, fonne

nun Isirayila yamaan yetagi, en birin xa xete n yi Alatala batu i ya Ala.”

³¹ Samuyeli nun Söli yi xete e bode xon, Söli yi Alatala batu.

³² Samuyeli yi a fala, a naxa, “E fa Agaga ra n xa, Amalekine mangana.” Agaga yi a maso a binni sewani, a yi a falama a yete ma, “Saya xolen bata jan yati!”

³³ Koni Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “I ya silanfanna bata yi diine ba jaxanle yii. Na kiini i nga a diin bama nen a yii.” Samuyeli yi Agaga yisege sege Alatala yetagi Giligali yi.

³⁴ Samuyeli yi xete Rama yi, Söli yi xete a konni Gibeya yi.

³⁵ Samuyeli mi fa Söli to han a faxa, bayo a yi sunuxi a fe ra. Alatala yi nimisa Söli sugandi feen na mangan na Isirayila xun na.

16

Ala yi Dawuda sugandi

¹ Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “Han waxatin mundun yi i luye sunuxi Söli a fe ra? N tan yeteen bata n me a ra alo mangana Isirayila xun na. I ya ture sa fenna rafe, n bata i rasiga Yese konni, Betelemi kaana. N bata mangana nde sugandi a dii xemene ye.”

² Samuyeli yi a fala, a naxa, “N sigama di? Söli a feen mema nen, a yi n faxa.” Alatala yi a fala, a naxa, “Ninge gilena nde xali i yii, i yi a fala, i naxa, ‘N faxi saraxa baden nin Alatala xa.’

³ Yese xili saraxa bani, n na a yite i ra i lan i xa naxan liga. N na naxan yita i ra, i yi na kanna masusan a sugandi feen na mangan na.”

⁴ Alatala naxan fala, Samuyeli yi na liga a siga Betelemi yi. Taan fonne birin yi fa a ralandeni e xuruxurunma gaxuni. E a maxodin, e naxa, “I faxi fe fajin nan na ba?”

⁵ A yi a fala, a naxa, “On, herin na a ra. N faxi saraxa baden nin Alatala xa. E e rasarijan, e fa n fema saraxa badeni. A yi Yese fan nun a diine rasarijan a e xili saraxa bani.”

⁶ Ne fa waxatin naxan yi, Samuyeli to Eliyabi to, a yi a miri, a naxa, “Alatala a tan nan sugandixi yati!”

⁷ Koni Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “I nama i miri a tofanna ma hanma a kuyana, bayo n mi a tan sugandixi. Alatala mi feene yatema adamadiine naxanye yatexi. Adamadiine a yetagin nan matoma, koni Alatala muxun bɔɲɛn nan matoma.”

⁸ Yese yi Abinadabo xili a a radangu Samuyeli yetagi. Samuyeli yi a fala, a naxa, “Alatala mi ito sugandixi.”

⁹ Yese yi Sama radangu. Samuyeli yi a fala, a naxa, “Alatala mi ito fan sugandixi.”

¹⁰ Yese a dii soloferene radangu Samuyeli yetagi, koni Samuyeli naxa, “Alatala mi itoe sese sugandixi.”

¹¹ Samuyeli mɔn yi Yese maxɔdin, a naxa, “Banxulanna se mi fa be?” Yese yi a yabi, a naxa, “Xurimaan nan luxi, koni a sa xuruse rabadeni.” Nayi, Samuyeli yi a fala Sɔli xa, a naxa, “A xa sa fen, en mi donse donna fɔlɔma a xanbi.”

¹² Yese yi muxuna nde xɛ, a sa fa a ra. A fatin yi gbeeli, a yetagin yi rayabu, a ti kiin yi fan. Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “Keli, i yi a masusan a sugandi feen na, bayo a tan na a ra.”

¹³ Samuyeli yi ture sa fenna tongo a Dawuda xunna masusan a tadane tagi. Fɔlɔ na lɔxɔni, Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo Dawuda ma sɛnbɛni. Samuyeli yi keli, a siga Rama yi.

Dawuda yi wali Sɔli xa

¹⁴ Alatalaa Nii Sariɲanxin bata yi mini Sɔli yi, yinna ɲaxin yi lu a tɔrɛ fata Alatala ra.

¹⁵ Sɔli a walikɛne yi a fala a xa, e naxa, “Ninan ɲaxin nan i tɔrɔma keli Ala ma.

¹⁶ Nxu kanna xa falan ti. I ya walikɛne i sagoni. Nxu xɛmɛna nde fenɲɛ naxan fatan kondenna maxɛ. Ninan ɲaxin na so i yi keli Ala ma, maxaseen yi maxa, na yi i bɔɲɛn nafan i ma.”

¹⁷ Sɔli yi yabin ti, a naxa, “Awa, ɛ maxase maxa faɲina nde fen n xa, ɛ yi fa a ra.”

¹⁸ Walikɛ keden yi a fala, a naxa, “N bata Yese Bɛtɛlɛmi kaana dii xɛmɛ keden to naxan fatan kondenna maxɛ. Sofa kɛndɛn na a ra, a wɛkilɛ han! A falan tima ki faɲi, a mɔn tofan. Alatala a xɔn.”

¹⁹ Sɔli yi xɛrane rasiga a faladeni Yese xa, a naxa, “I ya dii xɛmɛn Dawuda rafa n ma naxan xuruseene fɔxɔ ra.”

²⁰ Yese yi sofali keden tongo, a burun nate a fari, e nun manpa kundi keden nun sii keden, a yi e birin so Dawuda yii Sɔli xa.

²¹ Dawuda yi fa a ti Sɔli yetagi, a rafan a ma han a findi a yɛngɛ so se maxanla nde ra.

²² Sɔli yi xɛraan nasiga Yese ma, a naxa, “Tin, i xa Dawuda lu n yii, bayo a rafan n ma.”

²³ Nayi, yinnan na yi so Sɔli yi keli Ala ma waxatin naxan yi, Dawuda yi kondenna tongoma nɛn a a maxa. Na yi Sɔli mafisama nɛn, a dundu, yinna ɲaxin yi mini ayi.

17

Filisitine yi keli Isirayila xili ma

¹ Filisitine yi e ganle malan yɛngɛ so xinla ma. E yi e malan Soko yi, naxan Yuda bɔxɔn ma. E yi e ganla malan Soko nun Aseka tagi, Efesi-Damimi yi.

² Sɔli nun Isirayila muxune fan yi e ganla malan Ela lanbanni. E yi e ganla ti Filisitine yɛngɛ xinla ma.

³ Filisitine yi tixi geyaan fari fɔxɔ kedenni, Isirayila kaane fan geyaan fari fɔxɔ kedenni. Lanbanna yi e tagi.

⁴ Fala ralina nde yi mini Filisitine yɛ, a a maso gali firinne tagi. A yi xili Goliyati, Gati kaan nan yi a ra. A yi kuya fɔ nɔngɔnna yɛ sennin nun yiin yɛ keden.

⁵ Sula kɔmɔtin yi soxi a xun na, sula do-maan xali daxin yi a fatin kantanma naxan kilo tonge sennin liyɛ.

⁶ A sanne yi yɛ masansanxi sulan nan na. Sula silanfanna yi sɔtixi a fari.

⁷ A tanban fɛɛn yi gbo alo gbindonna. Wuren naxan yi na ɲɔɛ ra, a kilo solofere liyɛ. A yɛ masansan wure lefaan suxu muxun yi sigan tima a yɛɛ ra.

⁸ A a xuini te, a falan nasiga Isirayila ganla ma, a naxa, “Nanfera ɛ tixi yɛngɛ so xinla ma? Filisitina nde xa mi n tan na ba? Ɛ tan, Sɔli a konyine xa mi ɛ ra ba? Ɛ muxu keden yita naxan gode n yɛngɛdeni.

⁹ Xa a nɔ n bɔnbɛ a n faxa, nxu findi ɛ konyine ra. Xa n na a nɔ, n yi a faxa, ɛ findi nxɔ konyine ra, ɛ wali nxu xa.”

10 Filisiti xemen mən yi a fala, a naxa, “N bata na xinla rasiga Isirayila ganle ma. Xeme keden xa mini, alogo nxu xa nxu bode yenge.”

11 Səli nun Isirayila kaane birin yi Filisiti xemena falane me, gaxu gbeen yi e suxu.

Dawuda yi Goliyati faxa

12 Yese Efarata bənsənna dii xemen nan yi Dawuda ra, naxan yi kelixi Betelemi taani Yuda bəxən ma. Dii xeme solomasexe yi Yese yii. Səli waxatini, Yese bata yi findi fonna ra yamaan ye.

13 Yese a dii xeme singe saxanne bata yi siga Səli fəxo ra yengeni. A singen yi xili Eliyabi, a firinden xili Abinadabo, a saxanden xili Sama.

14 Dawuda nan yi xurimaan na. Fori saxanne yi Səli fəxo ra.

15 Dawuda yi sigama Səli konni a mən yi xetema a babaa xuruseene rabadeni Betelemi yi.

16 Xii tonge naanin, xətənna nun jinbanna, Goliyati Filisiti xemen yi tima nen e yetagi.

17 Yese yi a fala a diin Dawuda xa, a naxa, “Donse xəri bənbenla nun buru xun funi itoe tongo, i yi e xali i tadane xən gali malandeni.

18 I mən yi fene kundi funi itoe sanba e sofa kuntigin ma. I mən yi a mato xa i tadane kende, i yi fa taxamasenna nde ra keli e ma.

19 E Səli fema Ela lanbanni e nun Isirayila xemene birin Filisitine yengedeni.”

20 Dawuda yi keli xətən xətən. A xuruseene taxu xuruse kantanna nde ra, a goronne tongo, a siga, alo Yese a yamari kii naxan yi. A so gali malandeni waxatin naxan yi, a yi ganla li tixi yenge so xinla ma, e yenge sənxi temi.

21 Isirayila nun Filisitine yi e ganle ti yenge so xinla ma, kenenni

22 Dawuda yi a goronne taxu goron kantanna ra, ganla yi tixi denaxan yi a siga a giye menni. A to so, a a tadane xəntən.

23 A yi fala tiini e ra waxatin naxan yi, Filisiti sofaan Goliyati Gati kaan yi a mafa a ganla yee ra. A mən yi a xuini te, a xete a dari fe xinli ito ma. Dawuda yi a me.

24 Isirayila kaane birin yi e masiga e to Goliyati to, bayo e yi gaxuxi a yee ra ki fəni.

25 Birin yi a falama, e naxa, “E bata xemeni ito to gode? A godoma Isirayila xili feen nan ma. Naxan na a faxa, mangan nafulu gbeen fiye a ma nen. A a dii temen fi a ma futun na, a mudu fiin ba a denbayaan xun ma Isirayila yi.”

26 Xemen naxanye yi Dawuda fema, a a fala ne xa, a naxa, “Nanfe lige na kanna xa naxan na Filisitini ito faxa, a yagin ba Isirayila ma? Nde Filisiti Ala kolontareni ito ra naxan susuxi habadan Alaa ganle makonbe?”

27 Yamaan yi xete falane ma, e naxa, “Ito nan ligama na kanna xa naxan na a faxa.”

28 Eliyabi, a tadan forimaan to e nun sofane to batu, a xəlo Dawuda ma han! A yi a fala, a naxa, “Nanfera i faxi be? I ya xuruse kurudin taxuxi nde ra burunna ra? N ni i ya yete yigboon kolon, e nun i ya bəne jaxiyana. I faxi yengeni gbəden nin.”

29 Dawuda yi maxədinna ti, a naxa, “N nanse ligaxi a jaxin na? N fala tiin nin gbansan!”

30 A a xun xanbi so a tada yi a sofa gbete maxədin na kii kedenni. Yamaan yi a yabi alo a singena.

31 E na falane me Dawuda ra waxatin naxan yi e sa ne dentegə Səli xa. Səli yi a xili.

32 Dawuda yi a fala Səli xa, a naxa, “Muxu yo nama yigitəge Filisitini ito a fe ra. N tan, i ya walikeen sigama nen a yengedeni.”

33 Səli yi Dawuda yabi, a naxa, “I mi nəe Filisitini ito yenge, bayo banxulan jəren ni i ra, koni a tan, yenge soon na a ra xabu a dii jərena.”

34 Dawuda yi a fala Səli xa, a naxa, “N tan, i ya walikeen yi n baba xuruseene nan nabama. Xa yatana hanma jarina nde yi fa, a yexee keden suxu,

35 n yi n gima a fəxo ra nen, n yi a bənbə, n yexeen ba a de ra. Xa a fa n xili ma, n yi a suxuma nen a xabene ma, n na a bənbə, a faxa.

36 I ya walikeen yi yatan nun jarin faxama na kii nin, awa n Filisiti Ala kolontareni ito ligama na kiini nen. Amasəto, a bata habadan Alaa ganle makonbi.

37 Alatala naxan n natangaxi yatan nun jarin yii xanle ma, na mən n be Filisitini ito

yii nɛn.” Nayi, Sɔli yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Siga, Alatala xa lu i xɔn.”

³⁸ Sɔli yi Dawuda maxidi a yetɛna a dugine yi, a a maxidi a makantan domani, a sula kɔmɔtin so a xun na.

³⁹ Dawuda yi Sɔli a silanfanna singan a tagi xidin na a dugine fari. A yi keli a xa siga. Koni a mi yi darixi e ra. A yi a fala, a naxa, “N mi nɔɛ ito birin nasiga tiyɛ, n munma fatan singe.” Dawuda yi e ba a ma.

⁴⁰ A dunganna suxu a yii, a gɛmɛ malax-unxin suulun sugandi xuden dɛ. A e sa a yɛxɛɛ raba sagbaan kui. A lantanna a yii, a siga Filisiti sofaan xili ma.

⁴¹ Filisiti sofaan yi a maso Dawuda ra ndedi ndedi, a yɛ masansan wure lefana maxanla fan yi sigama a yɛɛ ra.

⁴² A Dawuda mato, a yi a kolon a banxulan jɔrɛn nan mɔn yi Dawuda ra, a fatin yi gbeeli, a yetagin yi tofan. Goliyati yi a ranaxu.

⁴³ Filisiti sofaan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Baredin nan n na ba? I to fama n xili ma ɛ nun dunganna?” A yi a danga a suxurene yi.

⁴⁴ A yi a fala, a naxa, “Fa be! N ni i suben soma nɛn xɔline nun subene yii!”

⁴⁵ Dawuda yi a fala Filisiti sofaan xa, a naxa, “I fama n xili ma silanfanna nun tanban nun xanla nan na i yii, koni n tan fama i xili ma Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan xili yi, Isirayila ganle Ala, i naxan konbixi.

⁴⁶ To, Alatala i soma nɛn n yii, n yi i nɔ, n ni i xunna bolonjɛ a dɛ. To, n Filisitine ganla muxune binbine soma nɛn xɔline nun subene yii, dunuɲa muxune birin yi a kolon a Ala Isirayila yii.

⁴⁷ Yamani ito birin yi a kolon a Alatala mi marakisin tima silanfanna nun tanban barakani. Amasɔtɔ, Alatala nan gbee yɛngɛn na, a ɛ tan birin soma nɛn nxu yii.”

⁴⁸ Goliyati yi lu fɛ Dawuda binni, Dawuda yi a mafura, a a gi siga Filisiti sofaan nalandeni.

⁴⁹ Dawuda yi a yiin nagodo a sagbani, a gɛmɛn tongo, a a woli lantanna ra, a Filisiti sofaan gɔlɔn a tigi ra. Gɛmɛn yi so Filisiti sofaan tigini, a bira a yetagin ma bɔxɔni.

⁵⁰ Na kiini, Dawuda yi Filisiti sofaan nɔ lantanna nun gɛmɛn na, a a faxes, silanfann mi yi a yii.

⁵¹ Dawuda yi a gi han Filisiti sofaan dɛxɔn, a ti na. A Filisiti sofana silanfanna botin a tɛɛni, a yi a faxes, a yi a xunna bolon a dɛ.

Filisitine to a to, a e yɛngɛ so kuntigin bata faxes, e yi e gi.

⁵² Isirayila nun Yuda sofane yi sɔnxɔni te, e bira e fɔxɔ ra, e e kedi han Gati nun Ekirɔn so dɛɛn na. Filisiti sofane binbine yi biraxi Saarayimi kiraan xɔn han Gati nun Ekirɔn.

⁵³ Isirayila kaane to xɛtɛ Filisitine fɔxɔ ra, e e gali malanden seene tongo.

⁵⁴ Dawuda yi Filisiti sofaan xunna tongo, a yi a xali Yerusalɛn taani. A sa Filisiti sofana yɛngɛ so seene sa a bubuni.

⁵⁵ Sɔli Dawuda to sigɛ waxatin naxan yi Filisiti sofaan nalandeni, a yi Abineri a gali xunna maxɔdin, a naxa, “Abineri, nde a dii banxulan jɔrɛn ni ito ra?” Abineri yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ i niini, mangana, n mi a kolon.”

⁵⁶ Mangan yi a fala, a naxa, “A yɛ fen, naxan ma dii banxulanni ito ra.”

⁵⁷ Dawuda keli xanbini Filisiti sofaan faxadeni, Abineri yi a tongo a siga a ra Sɔli yetagi. Filisiti sofaan xunna yi suxi Dawuda yii.

⁵⁸ Sɔli yi a fala a xa, a naxa, “Nde a dii i ra, banxulan jɔrɛna?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “I ya walikɛɛn Yese a diin nan n na, Betɛlɛmi kaana.”

18

Yonatan nun Dawuda xɔyiyana

¹ Sɔli yelin falan tiyɛ Dawuda xa waxatin naxan yi, Yonatan nun Dawuda yi findi xɔyimane ra. Yonatan yi Dawuda xanu alo a yetɛna.

² Na lɔxɔn yetɛni Sɔli yi Dawuda makankan a fɛma, a mi tin a siga a babaa banxini.

³ Yonatan yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, bayo a bata yi a xanu alo a yetɛna.

⁴ Doma gbeen naxan yi a ma, a na ba, a a so Dawuda yii e nun a yɛngɛ so domana, e nun a silanfanna nun a xanla nun a tagi xidina.

⁵ Sɔli na yi Dawuda rasiga dɛdɛ, a feen sɔnɔyama nɛn. Sɔli yi tide matexin fi a ma yɛngɛsone xun na. Na yi rafan yamaan birin ma, hali Sɔli a kuntigine.

⁶ Ganla xetematona, Dawuda to bata yelin Filisiti sofaan faxe, Isirayila taane birin paxanle yi mini Manga Söli ralandeni, e sigin sama, e e bodonma tanban xuiin nun maxase gbetene xuiin na, e sonxoma sewani.

⁷ Paxanle yi e bode yabima paxanni, e naxa, "Söli bata muxu wuli keden faxa, Dawuda tan wuli fu."

⁸ Söli yi na feen famu kii paxini a xolo kati! A yi a fala, a naxa, "E wuli fu nan soxi Dawuda yii, n tan wuli keden. A mi fa dasaxi sese ra fo mangayana."

⁹ Söli yi Dawuda rapaxu, folo na laxon ma.

¹⁰ Na xoton bode, yinna paxin yi so Söli yi keli Ala ma. A yi waliyiya falane ti a banxin tagini. Dawuda yi kondenna maxama a xa alo a dari fena, Söli a tanban yi a yii.

¹¹ Söli yi a tanban woli, a naxa, "N Dawuda sonxomma nen n na a sonxoxin lu banxin kanke." Koni Dawuda yi keli a bun ma daxonja ma firin.

¹² Söli yi gaxu Dawuda yee ra, bayo Alatala bata yi a rabepin a lu Dawuda xon.

¹³ Nanara, a yi Dawuda masiga a ra, a a findi sofa wuli fu kuntigin na. Dawuda yi lu sigen yengeni gali xunna ra.

¹⁴ Dawuda a feene birin yi sonoyama, bayo Alatala yi a xon.

¹⁵ Söli to a to a yi noon sotoma tun, a gaxu a yee ra.

¹⁶ Koni Dawuda yi rafan Isirayila nun Yuda birin ma, bayo a tan nan yi tima e yee ra e yengene yi.

¹⁷ Söli yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N ma dii teme singen ni i ra, Merabi. N na a fima nen i ma futun na. Koni i wekile han! I yi Alatala a yengene so." Söli yi a miri, a naxa, "N mi n yiini tema a xili ma. Filisitine xa na liga!"

¹⁸ Dawuda yi Söli yabi, a naxa, "Sese mi n tan na, sese mi n baba a bonsonna nun a denbayaan na Isirayila yi. Mangan xa findi n bitanna ra di?"

¹⁹ Söli a dii teme Merabi fi waxatin to a li Dawuda ma, a yi fi Adiriyeli ma, Mehola kaana.

²⁰ Awa, Mikali, Söli a dii temena, Dawuda yi rafan a ma. E to na fala Söli xa, na yi a kenan.

²¹ Söli yi a fala, a naxa, "N na a fima a ma nen, alogo a xa findi a suxu feren na, alogo Filisitine xa a faxa." Söli mon yi a fala Dawuda xa a firinden, a naxa, "I findima nen n bitanna ra to."

²² Söli yi yamarini ito fi a walikene ma, a naxa, "E falan ti Dawuda xa luxunni. E a fala a xa, e naxa, 'A mato i rafan mangan nun a kuntigine birin ma. Tin, i xa findi mangan bitanna ra.' "

²³ E yi na fala Dawuda xa. Koni Dawuda yi yabin ti, a naxa, "E tan yee ra yi fe xurin na a ra ba? N findi mangan bitanna ra? Setaren nan n tan na, ton mi n na."

²⁴ Söli a walikene yi sa a yeba a xa Dawuda naxan falaxi.

²⁵ Söli yi e yabi, a naxa, "E falan ti Dawuda xa, e naxa, 'Mangan mako mi futu se ma, koni a xa sa Filisiti muxu keme banxulan a fa e kidin na, alogo a xa a gbeen joxo a yaxune ra.' " Söli a koteni, Dawuda yi faxama Filisitine barakan nin.

²⁶ Söli a walikene yi sa na falane ti Dawuda xa. Dawuda yi wa a xon a xa findi mangan bitanna ra. Benun waxatin naxan falaxi,

²⁷ Dawuda yi keli e nun a foxarabirane, a sa Filisiti xeme keme firin faxa. Dawuda yi fa e banxulan kidine ra, a yi a bereyaan defexin so mangan yii, alogo a xa findi mangan bitanna ra. Nayi, Söli yi a dii teme Mikali fi a ma a paxanla ra.

²⁸ Söli to a to a Alatala Dawuda xon, Dawuda mon yi rafan a dii Mikali ma,

²⁹ Söli yi gaxu Dawuda yee ra dangu a folon na. A yi findi a yaxun na a siin donxen birin yi.

³⁰ Na waxatini Filisitine kuntigine yi sigama yengeni Isirayila kaane xili ma. Ye yo ye, Dawuda yi noon sotoma yengeni dangu Söli a kuntigin bonne ra. A xinla yi te.

19

Yonatan yi Dawuda xun mayenge

¹ Söli yi a fala a dii Yonatan nun a kuntigine birin xa a Dawuda xa faxa. Koni Dawuda yi rafan Yonatan ma han!

² A yi a rakolon, a naxa, "N baba Söli wama i faxa feni. A liga i yeren ma tila xotonni. I luxunden fen, i yi lu na yi.

³ N minima nen nxu nun n baba. Nxu tima nen xeen ma i luxunma denaxan yi. N ni i ya fe falama nen a xa. N na a kui feene kolon, n na a fala i xa.”

⁴ Yonatan yi Dawuda a fanna fala a baba Söli xa, a naxa, “I tan mangan na, i nama i ya walikéen Dawuda haken tongo, bayo a munma i hake tongo. A yetena a fajin nan ligaxi i xa han!”

⁵ Fayida a niin nan fi Filisiti sofaan Goliyati faxes feni. Na ləxəni, Alatala yi nɔ gbeen fi Isirayila birin ma, i yi a to, i sɛwa. Nanfera i haken lige, i sɔntaren wunla ramini tɔnegeni, i Dawuda faxes fufafu?”

⁶ Söli yi Yonatan xuiin name, a kələ, a naxa, “N bata n kələ habadan Alatala yi, Dawuda mi faxama!”

⁷ Yonatan yi Dawuda xili, a na falane yeba a xa. A Dawuda xali Söli fema, Dawuda mən yi lu a fema alo a fəlni.

⁸ Yengen mən yi fəlni. Dawuda yi siga Filisitine yengedeni. A e nɔ fanga gbeen na, e e gi a yee ra.

⁹ Awa, yinna jaxin yi so Söli yi keli Alatala ma. A yi a konni, a tanban suxi a yii. Dawuda yi kondan maxani.

¹⁰ Söli yi kata Dawuda səxən feen na a tanban na, alogo a xa a səxənxin lu banxin kanke, koni Dawuda yi a masiga, tanban yi sɔti banxin kanke. Dawuda yi a gi na kəeen na.

¹¹ Söli yi sofane rasiga Dawuda a banxin nabilinden alogo a xa faxes xətənni. Koni Dawuda a jaxanla Mikali yi a rakolon a a fala a xa, a naxa, “Xa i mi i yete rakisi kəeni ito ra, xətənni i faxama nen.”

¹² A yi a ramini banxin foye soden na. Dawuda yi a gi. A a səlön na kii nin.

¹³ Na xanbi ra, Mikali yi suxurena nde tongo a a sa Dawuda a saden ma. A sii kidin sa a xun sade ra, a a sade dugin sa a ma.

¹⁴ Söli a xerane fa waxatin naxan yi Dawuda suxudeni, Mikali yi a fala e xa, a naxa, “A mi yalan.”

¹⁵ Söli mən yi e rasiga a firinden. A a fala e xa, a naxa, “E fa a ra n xən a furema saden ma, alogo n xa a faxes.”

¹⁶ Xerane mən yi xete, e fa suxuren to saden ma, siin kidin nan yi saden xunna ra.

¹⁷ Söli yi a fala Mikali xa, a naxa, “Nanfera i n yanfaxi na kiini, i yi n yaxun lu a

siga?” Mikali yi Söli yabi, a naxa, “A a fala n xa nen, a naxa, ‘Tin n xa siga, hanma n ni i faxes.’ ”

¹⁸ Dawuda yi nɔ a giye, a siga Samuyeli konni Rama yi. Söli naxan birin liga a ra a na yeba a xa. Nayi, e birin yi siga e sa dəxə Nayoti yi.

¹⁹ E yi a dentegge Söli xa a Dawuda Nayoti yi Rama dəxən.

²⁰ Söli yi sofane rasiga a suxudeni. Koni, ne to nabi ganla nde li nabiya fala tini, Samuyeli yi tixi e yee ra, Alaa Nii Sarijanxin yi godo Söli a xerane ma, e fan yi nabiya falane ti fəlni.

²¹ Na yi fala Söli xa, a sofa gbete ye rasiga. Ne fan yi waliyiyaan fəlni. A mən yi sofane xe a saxandeni, ne fan yi waliyiyaan fəlni.

²² Dənxən na, Söli yeteen yi siga Rama yi. A Seku ige ramaraden li, a maxədinna ti, a naxa, “Samuyeli nun Dawuda minen yi?” E a yabi, e naxa, “E Nayoti yi Rama dəxən.”

²³ Söli yi siga Nayoti binni Rama yi. Koni, Alaa Nii Sarijanxin yi fa a fan ma, Söli yi siga nabiya falane tiye han a so Nayoti yi.

²⁴ A yi a dugin ba, a nabiya falane ti Samuyeli yetagi. A ragenla yi lu saxi yanyin nun kəena ngan na. Nanara, yamaan naxa, “Söli fan bata findi nabiin na ba?”

20

Yonatan nun Dawuda

¹ Dawuda yi keli Nayoti yi Rama dəxən a sa Yonatan li. A a maxədin, a naxa, “N nanfe ligaxi hanma n haken mundun ligaxi, hanma n yulubin mundun tongoxi i baba ma? Nanfera a wama n faxes feni?”

² Yonatan yi a yabi, a naxa, “A makuya na ra! I mi faxama! N baba mi fefe ligama a mi naxan falama n xa singen. Nanfera a ito luxunje n ma? Na mi a ra!”

³ Dawuda yi a kələ, a naxa, “I baba a kolon ki fəni, a n bata rafan i ma. A a mirima iki, a naxa, ‘Yonatan nama ito kolon, a a tərəma nen.’ Koni n bata n kələ habadan Alatala yi e nun i tan yi, a luxi ndedi n faxes.”

⁴ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Naxan xəli i ma n na lige i xa.”

⁵ Dawuda yi a yabi, a naxa, “Tila, Kike Nenən jaxan naxan na a ra. A yi daxes n xa dəxə mangan fema nxu yi nxu dege nxu

bode xɔn. Koni, a lu n xa siga, n yi n luxun xɛɛn ma han tila buda jinbanna ra.

⁶ Xa i baba a kolon a n mi be, i yi a fala, i naxa, 'Dawuda n mayandixi nɛn a n xa tin a xa siga a taani Betelemi yi, bayo jɛɛn saraxan nan sa bama a xabilan birin xa na yi.'

⁷ Xa a a fala, a naxa, 'Na lanxi,' nayi i ya walikɛɛn natangaxi. Koni xa a mɔnɛ, i xa a kolon a a waxi n tɔrɔ feen nin.

⁸ I ya hinanna yita i ya walikɛɛn na, bayo i bata layiri xidi n xa Alatala yetagi. Xa n bata findi hake kanna ra, i tan yetɛɛn xa n faxes. Nanfera i n xalima han i baba fema?"

⁹ Yonatan yi a yabi, a naxa, "Na mi lige mumɛ! Xa n yi la a ra a n baba bata a jɛnige a xa i faxes, n na a falama nɛn i xa."

¹⁰ Dawuda yi a fala Yonatan xa, a naxa, "Nde n nakolonma xa i baba yabi jaxin so i yii?"

¹¹ Yonatan yi a fala, a naxa, "Fa be. En siga xɛɛn ma." E mini, e siga e bode xɔn.

¹² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N bata Alatala, Isirayilaa Ala findi n seren na, waxatini ito yi, tila buda n nan n baba kui feene kolonma nɛn. Xa i mɔn nafa a ma, n tan nan na falama i xa.

¹³ Koni xa n baba wama i tɔrɔ feni, Alatala xa tɔrɔya jaxin sa n ma xa n mi a fala i xa, n yi i rasiga bɔjɛ xunbenli. Alatala xa lu i xɔn alo a lu n baba xɔn kii naxan yi.

¹⁴ Koni i tan xa Alatalaa hinanna yita n na n siin birin yi, alogo n nama faxes.

¹⁵ I ya hinanna nama dan n bɔnsɔnna xa habadan, hali Alatala na i yaxune birin jan bɔxɔ xɔnna fari."

¹⁶ Nayi, Dawuda nun Yonatan yi layirin xidi, a naxa, "Alatala xa Dawuda gbeen jɔxɔ a yaxune ra."

¹⁷ Yonatan mɔn yi Dawuda rakɔlɔ a xanuntenyana fe ra bayo a yi a xanuxi alo a yetɛɛn niina.

¹⁸ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Tila, Kike Nɛnɛn jaxajaxan na a ra. E a kolonma nɛn a i mi be, bayo i dɔxɔdeni gelima nɛn.

¹⁹ Tila buda jinbanna ra, i sigama nɛn han i sa i luxun dɛnaxan yi bode lɔxɔni i yi n legeden Eseli gɛmɛn fema.

²⁰ N xalimakuli saxan wolima nɛn gɛmɛn dɛxɔn alo n seen nan matinxinma.

²¹ N banxulanna nde rasigama nɛn, n yi a fala a xa, n naxa, 'Sa xalimakunle tongo.' Xa n na a fala a xa, n naxa, 'Xalimakunle i bun ma be binni, e tongo!' Nayi, i fa, amasɔtɔ bɔjɛ xunbenla i xa, fefe mi ligama i ra, n bata n kɔlɔ habadan Alatala yi.

²² Koni xa n na a fala banxulanna xa, n naxa, 'A mato, xalimakunle makuya pon,' nayi siga, bayo Alatala bata i rasiga.

²³ I nama jinan na feen xɔn de en naxan falaxi, Alatala nan seren na i tan nun n tan tagi han habadan!"

²⁴ Nayi, Dawuda yi siga a luxundeni burrunna ra. Kike Nɛnɛn jaxajaxan yi a li, mangan yi dɔxɔ a dɛgedeni

²⁵ alo mangan dari fena, a yi dɔxɔ gbɛdɛn ma naxan xun xanbi soxi banxini, Yonatan yetagi. Abineri yi dɔxɔ a dɛxɔn, koni Dawuda dɔxɔden yi gelixi.

²⁶ Na lɔxɔni Sɔli mi sese fala, bayo a yi a miri, a naxa, "Dawuda mi nɔxi fɛ fata saripantareya fena nde ra. Saripantareyaan nan finde a ra."

²⁷ Koni na xɔtɔn bode, kiken xii firinden na, Dawuda dɔxɔden mɔn yi gelixi. Sɔli yi Yonatan maxɔdin, a naxa, "Nanfera Dawuda mi faxi a dɛgedeni to nun xoro yi, Yese a diina?"

²⁸ Yonatan yi Sɔli yabi, a naxa, "Dawuda n mayandixi nɛn a xa siga Betelemi yi.

²⁹ A a falaxi nɛn, a naxa, 'Yandi, a lu n xa siga, bayo n xabilan saraxa baani taani. N tada bata n xili na yi. Xa dɛ fanna nan en tagi, a lu n xa sa n tadane to.' Nanara, a mi faxi mangana a donse dondeni."

³⁰ Nayi, Sɔli bɔjɛn yi te Yonatan xili ma. A yi a fala a xa, a naxa, "Dii kalaxi murutɛxina! N na a kolon a i xɔyin nan Yese a dii xɛmɛn na! I yagima nɛn, i nga fan yi yagi naxan i barixi.

³¹ Amasɔtɔ fanni Yese a dii xɛmɛni ito a nii ra, i ya fe mi sabate, i mɔn mi nɔɛ finde mangan na! Awa iki, i xa muxune xɛ, e xa sa fa a ra n xɔn, amasɔtɔ a faxes dixin na a ra!"

³² Yonatan yi Sɔli yabi, a naxa, "A xa faxes nanfera? A nanfe ligaxi?"

³³ Sɔli yi a tanban woli a xili ma alogo a xa a faxes. Nayi, Yonatan yi a kolon, fa fala a baba yi wama Dawuda faxes feni.

³⁴ A xɔlɔxi gbeen yi keli tabanla ra, a mi

donse don na kiken xii firindeni, bayo a yi sunuxi Dawudaa fe ra, a baba naxan nayarabi.

³⁵ Na xɔtɔn bode, Yonatan yi siga xɛɛn ma e nun Dawuda lanxi dɛnaxan ma. Banxulanna nde yi biraxi a fɔxɔ ra.

³⁶ A yi a fala a xa, a naxa, “I i gi yɛɛn na i xalimakunle malan n naxanye wolima.” Banxulanna yi siga a giye, Yonatan yi xalimakuli keden woli alogo a xa dangu banxulanna ra.

³⁷ Banxulanna to Yonatan ma xalimakunla biraden li, Yonatan yi sɔnxɔ a xanbi ra, a naxa, “Xalimakunla mi makuya i ra ba?”

³⁸ A mɔn yi sɔnxɔ, a naxa, “I mafura! Siga, iki sa! I nama i yiti de!” Banxulanna yi xalimakunla tongo, a fa a kanna fɛma.

³⁹ Banxulanna mi yi sese famuma, Yonatan nun Dawuda nan tun yi na famuma.

⁴⁰ Yonatan yi a yɛngɛ so seene so banxulanna yii, a naxa, “Siga, e xali taani.”

⁴¹ Banxulanna keli xanbini na, Dawuda yi mini a luxundeni gɛmɛn yiifari fɔxɔn ma. A yi a xinbi sin Yonatan yɛtagi dɔxɔna ma saxan, a yɛtagin yi lan bɔxɔn ma. E yi e bode sunbu, e wuga, katarabi Dawuda ma.

⁴² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Siga bɔɲɛ xunbenli. A kolon, en bata en ma xɔyiyaan nakɔlɔ Alatala xinli, en yi a fala, ‘Alatala nan seren na, i tan nun n tan tagi e nun n bɔnsɔnna nun i bɔnsɔnna tagi habadan!’ ”

21

¹ Dawuda yi keli a siga, Yonatan yi xɛtɛ taani.

Dawuda yi a gi

² Dawuda yi siga Nob i yi saraxarali Aximeleki konni. Aximeleki yi fa xuruxurunɲɛ gaxuni a ralandeni, a naxa, “Nanfera i keden na a ra? Nanfera muxɛ mi faxi i matideni?”

³ Dawuda yi saraxarali Aximeleki yabi, a naxa, “Mangan yamarin fixi n ma nɛn, a naxa, ‘Muxu yo nama feni ito kolon e nun n xɛraan naxan soxi i yii.’ Nanara, n yi a fala n sigati bonne xa, a e xa naralan n na yire gbɛtɛ yi.”

⁴ Awa, nanse i yii be? Buru suulun so n yii hanma i nɔɛ naxan gbɛtɛ sɔtɛ.”

⁵ Saraxaraliin yi Dawuda yabi, a naxa, “Buru gbɛtɛ mi n yii, koni buru ralixin be. Anu a mi nɔɛ donɲɛ xa i ya muxune mi e yɛtɛ suxi waxati danguxini ito yi, e mi e maso ɲaxanle ra.”

⁶ Dawuda yi a yabi, a naxa, “Ɔn yati, nxu danxin na a ra ɲaxanle ma alo n darixi a ligɛ kii naxan yi n na siga yɛngɛni. N fɔxɔrabirane yɛngɛ so seene rasariɲanxin na a ra, hali nxu mi Alaa wanla ra. To dixin sariɲan dangu na ra pon!”

⁷ Nayi, saraxaraliin yi buru ralixine so Dawuda yii. Amasɔtɔ gbɛtɛ mi yi na fɔ Buru Rasariɲanxin naxan bata yi fɛriɲɛn Alatala yɛtagi a batu banxini, a yi masara buru nɛnɛn na.

⁸ Na lɔxɔni, Sɔli a yɛxɛɛ kantanne kuntiɲin naxan yi xili Dowegi Edɔn kaana, na yi na yi Alatalaa wanla ra.

⁹ Dawuda mɔn yi a fala Aximeleki xa, a naxa, “Tanba mi i yii be hanma silanfanna? Bayo mangana xɛrayaan yi mafuraxi han, n mi nɔxi waxati sɔtɛ n yi n ma silanfanna tongo hanma yɛngɛ so se gbɛtɛ.”

¹⁰ Saraxaraliin yi a yabi, a naxa, “Goliyati a silanfanna be, i Filisiti sofaan naxan faxa Ela lanbanni. A saxi saraxarali domain xanbi ra, a mafilinxi dugina nde yi. A tongo xa i wama a xɔn, na kedenna nan nxu yii be.” Dawuda yi a yabi, a naxa, “A ɲɔxɔn mi na. A so n yii.”

Dawuda Gati taani

¹¹ Na lɔxɔni, Dawuda yi a gi Sɔli ma. A siga Akisi konni, Gati mangana.

¹² Koni Akisi a walikene yi a fala a xa, e naxa, “Yamanan mangan Dawuda xa mi ito ra ba? ɲaxanle mi yi sigin sama ito xan xili xunna ba, e yi e bodon? E naxa, ‘Sɔli bata muxu wuli keden faxa, Dawuda tan wuli fu?’ ”

¹³ Dawuda yi falan ne sa a bɔɲɛni, a gaxu gbeen ti Akisi yɛɛ ra Gati mangana.

¹⁴ A yi a yɛtɛ findi fatɔɔn na e yɛtagi. A yi e taani waxatin naxan yi, a yi fatɔyaan nan maligama, a sɛbɛnle ti dɛɛne ma, a a dɛ igen namini a dɛ xabene yi.

¹⁵ Akisi yi a fala a walikene xa, a naxa, “Ɛ a mato! Xɛmɛni ito xunna mi dɔxi! Nanfera ɛ faxi a ra n fɛma?”

¹⁶ Daxune nan dasaxi n ma ba, ε to faxi ito ra n fεma, a yi n findi a daxuyaana sereyaana na? A mi soma n konni de!”

22

Dawuda yi so Adulan faranna ra

¹ Dawuda yi keli Gati yi, a sa a luxun Adulan faranna ra. A tadane nun a babaa denbayaan to na mε, e siga a fɔxɔ ra na yi.

² Muxun naxanye tɔrɔxi, hanma donla naxanye ma, hanma naxanye murutεxi, ne birin yi e malan a fεma a findi e yεεratiin na. Na ma, xεmε kεmε naanin jɔxɔndɔn yi lu a fɔxɔ ra.

³ Dawuda yi keli, a siga Misipe taani, Moyaba yi. A yi a fala Moyaba mangan xa, a naxa, “Tin n baba nun nga xa fa dɔxɔ i konni, han n yi a kolon Ala naxan ligama n na.”

⁴ Dawuda yi e xali Moyaba mangan konni, e lu na fanni Dawuda yi faran makantanxin na waxatin naxan yi.

⁵ Lɔxɔna nde Nabi Gadi yi a fala Dawuda xa, a naxa, “I nama lu faran makantanxin na. Siga Yuda yamanani.” Nayi, Dawuda yi keli, a siga Xεrεti fɔtɔnni.

Sɔli yi Nobi saraxaraline faxa

⁶ Sɔli yi Dawuda nun a fɔxɔrabirane fe xibarun mε. Sɔli yi dɔxi tamaro wudi binla bun ma, Gibeya yi geyaan fari. A tanban yi suxi a yii, a kuntigine birin yi tixi a fεma.

⁷ Sɔli yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati, ε tan Bunyamin kaane! Yese a dii xεmεn xεεne nun manpa bili nakɔne soε ε yii ba? A ε birin finde muxu wuli keden kuntigin na hanma muxu kεmε kuntigin na ba?”

⁸ Awa, nanfera ε birin n mayanfama? Muxu yo mi n nakolonma a n ma dii nun Dawuda bata layiri xidi, Yese a diina. E tan sese mi kɔntɔfilixi n ma fe ra? E mi n nakolonjε fa fala n ma diin bata n ma walikεεn nadin n xili ma, a xa n legeden yanfani, alo a ligama kii naxan yi to?”

⁹ Koni, Dowegi Edɔn kaan naxan yi Sɔli a kuntigine yε, na yi a fala, a naxa, “N Yese a dii xεmεn to nεn fε Nobi yi, Aximeleki fεma, Axituba a dii xεmεna.

¹⁰ Aximeleki Alatala maxɔdin a xa nεn, a fandane so a yii e nun sofaan Goliyati Filisiti kaana silanfanna.”

¹¹ Mangan yi muxune rasiga saraxaralina Aximeleki tongodeni Axitubaa diina, e nun a fafe xabilan birin. Ne nan yi saraxaraline ra Nobi yi. E birin yi fa mangan fεma.

¹² Sɔli yi a fala, a naxa, “I tuli mati, Axitubaa dii xεmεna.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n kanna.”

¹³ Sɔli yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera ε yanfan soxi n ma, ε nun Yese a dii xεmεna? I donseen so nεn a yii e nun silanfanna, i yi Ala maxɔdin a xa, alogo a xa keli n xili ma, a n legeden yanfani alo a ligama kii naxan yi to.”

¹⁴ Aximeleki yi mangan yabi, a naxa, “Koni, nde i ya walikεne yε naxan lannayaan nabama alo Dawuda, mangan bitanna, mangan kantan tiine kuntigina, e nun muxu binyena mangana a banxini?”

¹⁵ A singen mi yi na ra n xa Ala maxɔdin a xa. A makuya na ra! Mangan nama n tan i ya walikεεn kansun hanma n baba xabilan muxuna nde, bayo n tan i ya walikεεn mi fefe kolon feni ito kui mumε!”

¹⁶ Mangan yi a fala, a naxa, “I faxama nεn yati, Aximeleki, ε nun ε fafe xabilan birin.”

¹⁷ Mangan yi a kantan tiine yamari, naxanye yi tixi a fεma, a naxa, “E Alatalaa saraxaraline faxa, bayo ne fan Dawuda nan malima. E a kolon nεn a Dawuda bata a gi, koni e mi n nakolon.” Koni Sɔli a walikε yo mi tin a yiin dinjε Alatalaa saraxaraline ra, a e faxa.

¹⁸ Nayi, mangan yi Dowegi Edɔn kaan yamari, a naxa, “I tan xa sa saraxaralini itoe faxa.” Dowegi yi a maso, a yi e faxa. Na lɔxɔni, a yi muxu tonge solomasεxε e nun suulun faxa naxanye lan e xa saraxarali domaan so.

¹⁹ Sɔli mɔn yi fu saraxaraline taan ma, Nobi. A yi yihadin sa xεmεne nun jaxanle nun diidine nun dii jɔrεne fari e nun jingene nun sofanle nun yεxεεne birin.

²⁰ Abiyatari, Aximeleki a dii xεmεna, Axituba mamandenna, na yi mini. A a gi siga Dawuda fεma.

²¹ A yi a fala Dawuda xa a Sɔli bata Alatalaa saraxaraline faxa.

²² Dawuda yi a fala Abiyatari xa, a naxa, “Na lɔxɔni, n to Dowegi Edɔn kaan to na yi, n yi a kolon a a mi yi taganjε Sɔli rakolonjε

a i fafe n malixi. Nayi, n tan nan findixi i baba xabilan birin faxan sabun na!

²³ Lu n fɛma be, i nama gaxu sese ra, bayo naxan wama i niin xɔn, na n fan gbeen xɔn. I rakantanma nɛn n fɛma.”

23

Dawuda yi Keyila taan nakisi

¹ Muxune yi a fala Dawuda xa, e naxa, “Filisitine bata Keyila taan yengɛ, e maale muɲama lonne ma.”

² Dawuda yi Alatala maxɔdin, a naxa, “N xa siga Filisitini itoe yengɛdeni ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, i Filisitine nɔma nɛn, i yi Keyila rakisi.”

³ Dawuda fɔxɔrabirane yi a fala a xa, e naxa, “A mato, gaxuna nxu yi be Yuda yi. Xa en siga Keyila yi Filisitine ganle yengɛdeni, a ɲaxuma ayi nɛn!”

⁴ Dawuda mɔn yi Alatala maxɔdin. Alatala yi a yabi, a naxa, “Keli, i siga Keyila yi, bayo n Filisitine soma nɛn i yii.”

⁵ Nayi, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi siga Keyila yi, e sa Filisitine yengɛ. E yi e xuruseene tongo, a kala gbeen sa Filisitine fari. Na kiini, Dawuda yi Keyila kaane rakisi.

⁶ Abiyatari Aximeleki a dii xɛmɛn fa waxatini Dawuda fɛma Keyila yi, a fa nɛn saraxarali domaan na Ala maxɔdin sena.

Sɔli yi bira Dawuda fɔxɔ ra

⁷ Sɔli yi rakolon Dawuda fa feen ma Keyila yi, a yi a fala, a naxa, “Ala bata a so n yii, bayo a bata fa so taana nde yi yinna soxi naxan ma, naxan so dɛɛne balanxi wuren na.”

⁸ Sɔli yi ganla birin xili yengɛni alogo e xa siga Keyila yi, e Dawuda nun a fɔxɔrabirane rabilin.

⁹ Dawuda to a kolon a Sɔli bata kɔtɛ ɲaxini tɔn a xili ma, a yi yamarin fi saraxarali Abiyatari ma, a a xa fa saraxarali domaan na alogo Ala xa maxɔdin.

¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala, n bata a mɛ a Sɔli a yitɔnma, a xa fa Keyila taan kaladeni n tan ma fe ra.

¹¹ Keyila muxune n soɛ Sɔli yii ba? Sɔli fama nɛn taan kaladeni alo n na a mɛxi kii naxan yi ba? Alatala, Isirayilaa Ala, yandi, n yabi.” Alatala yi a yabi, a naxa, “A fama nɛn.”

¹² Dawuda mɔn yi a fala, a naxa, “Keyila muxune nxu nun n fɔxɔrabirane soma nɛn Sɔli yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Ɔn, e a ligama nɛn.”

¹³ Nayi, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi keli Keyila yi, muxu kɛmɛ sennin ɲɔxɔndɔn. E yi siga e xun xɔn. Sɔli to a mɛ a Dawuda bata a gi taani, a mi fa siga.

¹⁴ Dawuda yi sa dɔxɔ Sifi tonbonna geyaan yire makantanxine yi. Yɛ yo yɛ, Sɔli yi a fenma nɛn tun, koni Ala mi tin a soɛ a yii.

¹⁵ Dawuda yi a toxi yati a Sɔli yi sigama yengɛni alogo a xa a faxesa, koni a lu Xoresa, Sifi tonbonni.

¹⁶ Nayi, Yonatan Sɔli a dii xɛmɛn yi siga Dawuda fɛma Xoresa yi a a mali a xa fangan sɔtɔ Ala yi.

¹⁷ A yi a fala, a naxa, “I nama gaxu sese ra, n baba Sɔli mi nɔ sɔtɔma i suxu feen ma. I tan nan findima mangan na Isirayila yi, n tan yi findi i bundɔxɔn na. N baba yetɛna a kolon.”

¹⁸ E birin yi layirin xidi Alatala yetagi. Dawuda yi lu Xoresa yi, Yonatan yi xɛtɛ a konni.

¹⁹ Sifi kaane yi keli, e sa Sɔli li Gibeya yi, e yi a fala a xa, e naxa, “I mi a kolon a Dawuda luxunxi nxu konni yire makan-tanxine yi, Xoresa yi, Xakila geyaan fari, Yesimon yiifari fɔxɔni?”

²⁰ Nayi, fa nxu konni mangana, amasɔtɔ i rafanna nan na ra. Nxu a soɛ mangan yii.”

²¹ Sɔli yi a fala, a naxa, “Alatala xa ɛ baraka, ɛ to kininkininxi n ma.

²² Iki ɛ mɔn xa siga fe yitɔnden, ɛ a fe xibarune kolon. ɛ yi a kolon a darixi sigɛ kiraan naxanye xɔn e nun muxun naxanye a toxi na yi. Bayo n bata a mɛ fa fala a kɔta.

²³ ɛ a luxundene birin nakɔrɔsi a darixi sigɛ dɛnaxan yi. ɛ mɔn yi fa xibaru kɛnden na n xɔn. En birin sigɛ. Xa a yamanani, n na a fenɲɛ Yuda xabilane birin yi.”

²⁴ Sifi muxune yi keli e xɛtɛ e konni Sɔli yɛɛ ra. Na waxatini Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi Mayon tonbonni, Araba yamanani, Yesimon yiifari fɔxɔni.

²⁵ Sɔli nun a sofane yi siga Dawuda fendeni. Dawuda to a mɛ, a yi siga gɛmɛ yireni, a sa dɔxɔ Mayon tonbonni. Sɔli to na mɛ, a bira Dawuda fɔxɔ ra Mayon tonbonni.

²⁶ Sōli yi sigama geyaan fōxō kedenni, Dawuda nun a fōxōrabirane yi fōxō kedenni. Dawuda yi a gima a xa keli Sōli bun ma. Sōli nun a sofane yi kataxi Dawuda nun a fōxōrabirane rabilinden alogo e xa e suxu.

²⁷ Koni xera keden yi fa a fala Sōli xa, a naxa, “Fa mafuren! Filisitine bata so bōxōni.”

²⁸ Sōli yi xete Dawuda fōxō ra, a siga Filisitine ralandeni. Nanara, menna yi xili sa, “Mayitaxun Gēmēna.”

24

Dawuda yi tondi Sōli faxe

¹ Dawuda yi keli na yamanani, a sa dōxō marakantan yirene yi En-Gedi yamanani.

² Sōli xete waxatin naxan yi sa keli Filisitine fōxō ra, e yi a fala a xa, e naxa, “Dawuda En-Gedi tonbonni.”

³ Sōli yi sofa yebaxin wuli saxan tongo Isirayila ganla ye, a siga Dawuda nun a fōxōrabirane fendeni, Sii Kōtō Gēmēne dēxōn.

⁴ A yi danguma yexee kulana ndee dēxōn ma, a yi faranna nde to na yi. Sōli yi so taa fanna ma mēnni. Koni Dawuda nun a fōxōrabirane yi luxunxi na faranna kui pon!

⁵ Dawudaa muxune yi a fala, e naxa, “Waxati falaxin ni ito ra Alatala xōn, a to a fala i xa, a naxa, ‘N ni i yaxun soma nēn i yii, i yi i waxōn feen liga a ra.’ ” Nayi, Dawuda yi a maso Sōli ra dōjin! A yi a domaan lenben xaba a ra.

⁶ Koni a to na liga, a yi nimisa han! Amasōtō, a bata yi Sōli a doma lenben xaba a ra.

⁷ A yi a fala a fōxōrabirane xa, a naxa, “Alatala xa n natanga na fe sifan ligadeni n kanna ra, Alatalaa muxu sugandixina. N mi n yiin diñje a ra amasōtō Alatala nan a sugandixi mangan na.”

⁸ Nayi, Dawuda yi a fōxōrabirane maxadi alogo e nama Sōli suxu. Sōli yi mini faranna ra, a kiraan suxu.

⁹ Na xanbi ra, Dawuda yi keli a mini faranna ra. A yi lu sōnxōe Sōli fōxō ra, a naxa, “Mangana, n kanna!” Sōli to a xanbi rato, Dawuda yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan bōxōn ma.

¹⁰ Dawuda yi a fala Sōli xa, a naxa, “Nan-fera i tuli matima muxune ra naxanye a falama a n wama i tōrō feni?”

¹¹ I bata a to i yēne ra a Alatala bata yi i so n yii to faranna ra. Ndee a fala nēn a n xa i faxa, koni n yi dija i ma, n yi a fala, n naxa, ‘N mi n yiini tema n kanna xili ma, amasōtō Alatala nan a sugandixi.’

¹² I yēn ti, baba, i ya doma lenben mato n yii. N bata i ya doma lenben xaba, koni n mi i faxaxi. A kolon, i la a ra, n sōnna mi a ra, murute mi n yi. N mi hake ligaxi i ra. Koni i tan n niin fōxō ra, alogo i xa n faxa.

¹³ Alatala xa kitin sa en tagi, Alatala xa n gbeen pōxō i ra, koni n tan mi n yiin dinma i ra.

¹⁴ Sandan naxa, ‘Naxun kelima paxulane nan ma.’ Nanara, n tan mi fe paxin ligama i tan na.

¹⁵ Isirayila mangan kelixi nde xili ma? I biraxi nde fōxō ra? Bare faxaxin ba? N tan luxi i tan yee ra yi nēn alo dōwēna.

¹⁶ Alatala xa findi en ma kitin saan na, a kitin bolon i tan nun n tan tagi. A xa n mato, a yi n xun mayenge, a findi n ma kitisaan na, a n ba i yii.”

¹⁷ Dawuda yelin falan tiye waxatin naxan yi, Sōli yi maxōdinna ti, “I tan nan yati xui ito ra ba, n ma dii Dawuda?” Sōli yi a xuini te a wuga.

¹⁸ A yi a fala Dawuda xa, a naxa, “I tinxin dangu n na, amasōtō i bata fe fajin liga n xa, n tan bata i tōrō.

¹⁹ I bata fanna yita n na to, i naxan ligaxi n xa. Bayo Alatala bata yi n so i yii koni i mi n faxa.

²⁰ Xa muxuna nde a yaxun li, a tinje a yi siga bōje xunbenli ba? Alatala xa i saren fi i naxan ligaxi n xa to.

²¹ Iki, n na a kolon i mangayaan sōtōma nēn, Isirayila bōxōn birin yi lu i yii.

²² Awa, i kōlō n xa Alatala yi fa fala n na faxa, i mi n yixetene faxe. I nama n xinla ba n xabilan muxune ye.”

²³ Dawuda yi a kōlō Sōli xa. Sōli mōn yi xete a konni, koni Dawuda nun a fōxōrabirane yi te marakantan yireni.

25

Nabali yi tondi Dawuda maliye

¹ Samuyeli yi faxa, Isirayila birin yi e malan a wugadeni. E a maluxun a dɔxɔdeni Rama yi. Na xanbi ra, Dawuda yi siga Paran tonbonni.

² Nafulu kan gbeena nde yi Mayon taani naxan yi walima Karemele yi. Yexee wuli keden e nun sii wuli keden yi a yii, a yi ne nan xabene maxabama Karemele yi.

³ Na xemen yi xili Nabali, a naxanla xili Abigayili. Na naxanla xaxinla yi fan, a yi tofan, koni a xemen yi ye xɔdɔxɔ, a naxu. A yi Kalebi bɔnsɔnna nin.

⁴ Dawuda yi a me tonbonni a Nabali a yexee xaben maxabama.

⁵ A yi banxulan fu rasiga a ma, a a fala ne xa, a naxa, “E siga Nabali fema Karemele yi. E a xɔntɔn n xa,

⁶ e yi ito fala a xa, e naxa, ‘Ala xa herin fi i ma. Ala xa herin fi i ya denbayaan ma. Ala xa herin lu i yii seene birin yi!

⁷ Dawuda bata a me a yexee xabe maxabane i konni. E nun i ya xuruse rabane waxatin naxan birin tixi Karemele yi nxu fema, nxu mi sese naxi liga e ra, e sese mi lɔxi ayi.

⁸ I nɔe i ya walikene maxɔdinɔe, e a fale i xa. Nanara, Dawuda i maxandima, a naxa, “I ya fanna yita n ma banxulanne ra, amasɔtɔ nxu faxi sali lɔxɔn nan ma fe ra.” Nayi, n bata i maxandi, nxu tan, i ya walikene ki e nun i ya dii Dawuda, i nɔe naxan sɔte.”

⁹ Dawuda fɔxɔrabirane to so, e yi na falane yeba Nabali xa Dawuda xili xunna. Na xanbi ra, e yi e dundu.

¹⁰ Koni Nabali yi Dawuda a walikene yabi, a naxa, “Nde Dawuda ra? Nde Yese a diin na? Konyi wuyaxi na to naxanye e gima e kanne konna ma.

¹¹ Nanfera n tan n ma burun nun n ma igen nun suben tonge, n naxan nafalaxi n ma yexee xabe maxabane xa, n yi a so muxune yii n yeteen mi naxanye kelide kolon?”

¹² Dawuda fɔxɔrabirane yi xete. E to so, e fa Nabali a falane birin dentegɛ.

¹³ Nayi, Dawuda yi a fala a fɔxɔrabirane xa, a naxa, “Birin xa a silanfanna singan a tagi xidin na.” E birin yi silanfanna xidi e tagi. Dawuda fan yi a gbeen tongo. Xeme

keme naanin nɔxɔn yi te a fɔxɔ ra. Keme firin yi lu goronne fema.

¹⁴ Nabali a walike keden yi fa a fala Abigayili xa, a kanna a naxanla, a naxa, “Dawuda bata xerane rasiga nxu kanna xɔntɔndeni sa keli tonbonni koni a e makonbixi nen ki faji!

¹⁵ Anu, muxuni itoe fan nen nxu ra ki faji, e mi fe naxi yo liga nxu ra. Nxu waxatin naxan birin naba e dexɔn ma burunna ra, nxɔ sese mi lɔ ayi.

¹⁶ Nxu waxatin naxan birin naba e fema xuruse rabadeni, e nxu kantan nen alo sansanna kɔe nun yanyin na.

¹⁷ Awa iki, i miri ki faji i lan i xa naxan liga, bayo tɔrɔn nan nagidixi en kanna ma e nun a denbayana ngaan ma. Fuyantenna na a ra, falan mi fa nɔe tiye a xa.”

¹⁸ Abigayili yi a mafura, a buru keme firin tongo e nun manpa kundi firin, yexee yitɔnxin suulun, se kɛse gilinxin ligaseen ye suulun, bogise xare xɔnna ligaseen ye keme e nun xɔde bogi xaren ligaseen ye keme firin. A yi e rate sofanle fari.

¹⁹ A yi a fala a walikene xa, a naxa, “E dangun ye ra, n xa bira e fɔxɔ ra.” Koni, a mi sese fala a xemen Nabali xa.

²⁰ A yi dɔxi a sofanla fari, a godoma geyana nde lanbanni, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi fa a mabinni, a yi naralan e ra.

²¹ Dawuda bata yi a fala, a naxa, “N bata xemeni ito yii seene kantan tonbonni fufafu! Sese mi lɔxi ayi, koni a bata n ma wali faji naren fi a naxin na.

²² Nayi, benun tila xɔtɔnni xa n Nabali a banxulanna nde lu a konni, Ala xa tɔrɔ gbeen nagidi n ma!”

²³ Abigayili to Dawuda to, a godo a sofanla fari mafuren, a a xinbi sin Dawuda yetagi, a yetagin yi lan bɔxɔn ma.

²⁴ A yi lu a san bun ma, a naxa, “Hakeni ito goronna xa lu n tan nan xun ma n kanna, n keden pe! Yandi tin, n xa falan ti i xa! A rame n naxan falama.

²⁵ N kanna, i nama Nabali fuyantenna rame. A luxi alo a xinla, a xili bunna neen ‘Kɔmɔna,’ seen nan soxi ayi. Koni, n tan i ya walikena, n mi banxulanne to n kanna naxanye rafa.

²⁶ Iki, n kanna, n bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i fan niini, Alatala nan i

ratangaxi gbalon ma, alogo i nama faxan ti, i yi i yete gbeen joxo. Ala xa i yaxune birin liga alo Nabali e nun muxun naxanye birin waxi i toro feni, n kanna.

²⁷ Tin n ma finmaseene ra n faxi naxanye ra n kanna xa, e xa yitaxun i foxorabirane ra.

²⁸ N bata i mayandi, dija n ma fe kalaxine ma. N na a kolon a Alatala mangayaan fima nen i ya denbayaan ma, bayo n kanna Alatala a yengene soma. Naxun nama taran i tan yi i siin birin yi.

²⁹ Adamadina nde bata keli i sagatandeni, a xa i faxes, koni Alatala, i ya Ala i kantanma nen, a i lu kende muxune ye. Koni a yaxune niin nawolima ayi nen pon, alo a na a woli lantanna ra.

³⁰ Alatala na a fala fajine birin nakamali a naxanye tixi n kanna xa, a i findima nen Isirayila yerratiin na.

³¹ Na waxatini n kanna nama nimisa, a toro a bojeni, bayo a bata faxan ti fuyanni, a a yete gbeen joxo. Alatala na a fanna yita n kanna ra, a walike jaxanla a fe xa rabira a ma."

³² Dawuda yi a fala Abigayili xa, a naxa, "N barikan birama Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan i rafaxi to n nalandeni.

³³ N bata i fan ma xaxilimayaan matxo, n duba i xa. Bayo i tan nan n natanga faxes tiin ma, n mi n yete gbeen joxo.

³⁴ Koni, n bata n kolo habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan n natangaxi fe jaxin liga feen ma, xa i mi yi fa n nalandeni nun, benun tila xotanni Nabali a banxulanna keden mi yi luye a nii ra."

³⁵ Abigayili fa naxanye ra Dawuda yi tin ne ra, a a fala a xa, a naxa, "Xete i konni boje xunbenli. A mato, n bata i xuiin name, n yi i ya falan nasuxu."

³⁶ Abigayili Nabali feman li waxatin naxan yi, a yi jaxan naxan nabama a banxini alo mangane a rabama kii naxan yi. Nabali yi sewaxi, a xunna kelixi dolon na han! Nanara, a mi sese fala a xa han xotanni.

³⁷ Koni xotanni, Nabali xunna to dexo, a jaxanla yi a fala a xa naxan danguxi. Nabali bojen yi din a fatin yi faxes a ma.

³⁸ Xii fu joxon to dangu, Alatala yi Nabali bonbo a yi faxes.

³⁹ Dawuda yi a me a Nabali bata faxes, a yi a fala, a naxa, "N barikan birama Alatala xa naxan n xun mayengexi marayarabini Nabali naxan sa n fari. A bata a walikenn natanga jaxun ma, a Nabali a jaxun naxete a yete ma." Dawuda yi xeraan nasiga Abigayili ma, a a xa findi a jaxanla ra.

⁴⁰ Dawudaa walikene to Karemele li, e a fala Abigayili xa, e naxa, "Dawuda nan nxu rafaxi i fendeni alogo i xa findi a jaxanla ra."

⁴¹ Abigayili yi a xinbi sin e yetagi, a yetagin yi lan boxon ma, a naxa, "N tan ni i ra i ya konyi jaxanla, n yitonxi findideni i ya walikenn na, n yi i ya walikene sanna maxa."

⁴² Abigayili yi keli mafuren, a te sofanla nde fari, sungutun suulun yi biraxi a foxo ra, e nun Dawudaa xerane yi siga, a findi a jaxanla ra.

⁴³ Dawuda bata yi Axinowami, Yesereli kaan fan tongo e birin yi findi a jaxanle ra.

⁴⁴ Koni, Dawudaa jaxalan singen tan, Mikali, Sali a dii temena, a baba bata yi a fi futun na Paliti ma, Layisi Galin kaana a dii temena.

26

Dawuda man yi Sali niin natanga

¹ Sifi kaane yi siga Sali fema Gibeya yi, e a fala a xa, e naxa, "Dawuda luxunxi Xakila geyaan fari, Yesimon yetagi."

² Sali yi kiraan suxu siga Sifi tonbonni alogo a xa Dawuda fen e nun Isirayila sofa yebaxi wuli saxan.

³ A yi a gali malandeni ton kiraan dexon Xakila geyaan fari, Yesimon yetagi. Dawuda yi dxi tonbonni. A to a kolon a Sali bata fa a foxo ra,

⁴ a yi tegerenne rasiga alogo e xa Sali a feene rakorosi. Ne yi a kolon a Sali bata so.

⁵ Nayi, Dawuda yi keli, a siga Sali a gali malandeni. A yi a to Sali yi saxi denaxan yi, e nun Abineri, Neri a dii temena, a gali xunna. Sali yi xima gali malanden tagini, ganla yi a rabilinni.

⁶ Dawuda yi maxodinna ti, a a fala Xiti kaana Aximeleki nun Abisayi, Seruyaa dii temena, Yowaba tada xa, a naxa, "Nde fe n foxo ra han Sali a gali malandeni?" Abisayi yi a yabi, a naxa, "N tan fe i foxo ra."

⁷ Kɔɛɛn na, Dawuda nun Abisayi yi siga gali malandeni. E yi Sɔli li saxi, a xima, a tanban sɔtixi bɔxɔni a xun sade ra. Abineri nun sofane yi xima a rabilinni.

⁸ Abisayi yi a fala Dawuda xa, a naxa, “To, Ala bata i yaxun so i yii. A lu n xa a sɔxɔn, n na a rakankan bɔxɔni n ma tanban yɛ keden peen na. N mi sinjɛ firin.”

⁹ Koni Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, “I nama a faxes. Nde nɔɛ Alatalaa muxu sugandixin faxes, a mi yulubi tongo?”

¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi. Alatala yɛɛɛn nan a faxama, a siimayaan yi dan, a faxes na kiini hanma a a faxes yɛngeni.

¹¹ Koni Alatala xa n natanga a muxu sugandixin faxes feen ma. A tanban gbansanna tongo a xun sade ra e nun min ige sa sena. En siga.”

¹² Dawuda yi tanban nun ige sa seen tongo Sɔli xun sade ra, e siga. Muxu yo mi a to, hanma a fena nde kolon. Muxu yo mi xulun, birin yi xima, bayo Alatala bata yi xixɔli gbeen nagodo e ma.

¹³ Dawuda yi dangu bode fɔxɔn na, a ti geya xuntagi yire makuyeni, e tagi kuya ki fani.

¹⁴ Dawuda yi ganla nun Abineri xili, Neri a diina, a naxa, “Abineri, i mi n yabɛ ba?” Abineri yi yabin ti, a naxa, “Nde i tan na, i tan naxan sɔnxɔma mangan xilideni?”

¹⁵ Dawuda yi a fala Abineri xa, a naxa, “Xɛmɛ mi i ra ba? I jɔxɔn mi na Isirayila yi. Nayi, nanfera i mi mangan kantanma, i kanna? Muxuna nde bata fa mangan faxadeni, i kanna.

¹⁶ I naxan ligaxi ito ra a mi fan. N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, i lan i xa faxes, ɛ to mi ɛ kanna kantanxi, Alatalaa muxu sugandixina. A mato iki, mangana a tanban nun a ige sa seen minɛn yi, naxanye yi a xun sade ra?”

¹⁷ Sɔli yi Dawuda xuiin kolon, a yi a fala, a naxa, “Dawuda, n ma diina, n ni i tan nan xui mɛma ba?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “N tan nan yati a ra mangana, n kanna.

¹⁸ Nanfera n kanna biraxi a walikɛɛn fɔxɔ ra? N nanse ligaxi, fe jaxin mundun n kɛwanle yi?

¹⁹ Mangana, n kanna, yandi i ya walikɛna a falane ramɛ. Xa Alatala nan i rad-

inma n xili ma, a xa tin saraxan na. Koni xa muxune na a ra, e xa danga Alatala yɛtagi, bayo e n kedima to, e n masiga Alatalaa bɔxɔn na, e naxa, ‘Sa ala xɔjɛne batu.’

²⁰ Koni n tan, n mi waxi faxes feni yireni naxan makuya Alatala batuden na. Isirayila mangan bata siga yɛngeni bɔxɔ yi kunla dɔrɔnna a fe ra, alo ganban fenjɛ kii naxan yi burunna ra.”

²¹ Sɔli yi a fala, a naxa, “N bata yulubin tongo. N ma dii Dawuda, i mɔn xa xɛɛ. N mi fa fe jaxin ligama i ra, bayo i n niin natanga to. N bata a liga alo xaxilitarena yati! N bata tantan gbeen ti.”

²² Dawuda yi yabin ti, a naxa, “Mangana a tanban ni i ra. I ya banxulanna keden xa fa a tongo.

²³ Alatala muxun birin ma tinxinyaan nun tɔgɔndiyaan saren fima. To, Alatala i so nɛn n yii, koni n mi tin Alatalaa muxu sugandixin faxes feen ma.

²⁴ Bayo to, n bata i niin yate, Alatala xa n niin yate, a n xunba tɔrɔn birin ma.”

²⁵ Sɔli yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Ala xa i baraka, n ma dii Dawuda. I fe gbeene ligama nɛn, i nɔɔn sɔtɔma nɛn yati!” Dawuda yi siga a danna, Sɔli fan yi xɛɛ a konni.

27

Dawuda yi dɔxɔ Filisistine konni

¹ Dawuda yi a miri, a naxa, “Lɔxɔna nde Sɔli n faxama nɛn. A lan n xa n gi, n siga Filisistine yamanani. Nayi, Sɔli mi n sagatanjɛ Isirayila bɔxɔn birin yi, n mɔn yi n ba a yii.”

² Dawuda yi keli, e nun a fɔxɔrabira kɛmɛ senninna, a siga Akisi konni, Mawoki a dii xɛmɛna, Gati mangana.

³ E birin yi dɔxɔ Gati yi, Akisi fɛma. Birin nun a denbayaan nan yi a ra. Dawudaa jaxalan firinne fan yi a fɛma, Axinowami Yɛsɛreli kaana, e nun Abigayili, Karemele kaana, Nabali a kapa gilɛna.

⁴ Sɔli to a mɛ a Dawuda bata sa a gi Gati yi, a yi ba fenjɛ.

⁵ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, “Xa n nafan i ma, yirena nde xa so n yii banxidɛna nde ra, n dɔxɛ dɛnaxan yi. Amasɔtɔ nanfera i ya walikɛɛn dɔxɛ i fɛma manga taani?”

⁶ Na ləxən yeteni, Akisi yi Sikilaga so a yii. Nanara, han to Sikilaga findixi Yuda mangane gbeen na.

⁷ Dawuda yi lu Filisitine yamanani jɛɛ keden kike naanin.

⁸ Dawuda nun a fəxərabirane yi yengen nakeli Gesuri kaane xili ma, e nun Girisi kaane nun Amalekine. Amasəto, ne siyane yi dəxi na bəxəni Suru binni siga han Misiran yi xabu waxati xunkuye.

⁹ Dawuda yi fuma na yamanana nde ma nən, naxanla nun xəmənə, a mi sese lu a nii ra. A yi yexɛɛne nun jingene nun sofanle nun jəgəmənə nun dugine tongoma, a mən yi xetɛ Akisi fəma.

¹⁰ Akisi yi a maxədinma, a naxa, “E yengen nakelixa nde xili ma to?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “Yuda bəxən yiifari fəxən xili ma” hanma “Yerameeline bəxən yiifari fəxən xili ma,” hanma “Kenine bəxən yiifari fəxən xili ma.”

¹¹ Xəmən nun naxanla, Dawuda mi yi sese luma a nii ra, naxan nəɛ fɛ Gati yi, bayo a yi a mirixi, a naxa, “E nəɛ feene fale nxu xili ma nən, e a fale, ‘Dawuda a liga ikiini.’” A yi a ligama na kii nin a waxatin naxan birin ti Filisitine yamanani.

¹² Nanara, Akisi yi laxi Dawuda ra han! Bayo a yi a mirixi nən, a naxa, “Dawuda bata Isirayila kaane raxələ han! Nayi, a findima nən n ma walikɛɛn na habadan!”

28

Səli nun yiimatona

¹ Na waxatini, Filisitine yi e sofane malan a findi gali kedenna ra siga Isirayila yengedeni. Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, “A kolon ki fəpi a ɛ nun i fəxərabirane luma nən n ma ganla yɛ.”

² Dawuda yi Akisi yabi, a naxa, “Nayi, i yetena a toma nən i ya walikɛ naxan ligama.” Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Nayi, n na i tongoma nən n yetɛɛn kantan muxun na n siin birin yi.”

³ Samuyeli bata yi fəxa, Isirayila birin bata yi a saya feene liga, e yi a maluxun a taani Rama yi. Səli bata yi koron bənbəne nun yiimatone kedi yamanani.

⁴ Filisitine yi e malan e fa kuru Sunami taani. Səli yi Isirayila birin malan Gilibowa yi.

⁵ Səli Filisitine ganla to waxatin naxan yi, a gaxu, a bəjən yi mini.

⁶ Səli yi Alatala maxədin, koni Alatala mi a yabi xiyeni, a mi a yabi saraxaraline masənsən ti seene yi,* a mi a yabi nabine xən.

⁷ Səli yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “E naxanla nde fen n xa naxan falan tima barinne ra, alogo n xa sa a maxədin.” A walikɛne yi a fala a xa, e naxa, “Na nde sa En-Dəri.”

⁸ Səli yi a maxidi alo muxu gbɛtɛ, a doma gbɛtɛ so. E nun a fəxərabira firin yi so naxanla konni kɛɛn na. A yi a fala a xa, a naxa, “N wama nən i xa barinna nde maxədin n xa. N na naxan mataxamaseri i xa, i na ramini.”

⁹ Koni naxanla yi a yabi, a naxa, “I a kolon ki fəpi Səli naxan ligaxi. A bata koron bənbəne nun yiimatone naxan yamanani. I katama n mayenden feen nan na alogo n fan xa fəxa ba?”

¹⁰ Səli yi a kələ Alatala yi, a naxa, “N bata n kələ i xa habadan Alatala yi, fefe mi i sətɛ feni ito yi.”

¹¹ Naxanla yi a fala, a naxa, “I waxi n xa nde yita i ra?” A yi a yabi, a naxa, “Samuyeli yita n na.”

¹² Naxanla Samuyeli to waxatin naxan, a yi gbelegbele, a yi a fala Səli xa, a naxa, “Nanfera i n yanfaxi? I tan nan Səli ra!”

¹³ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu, koni i nanse toma?” Naxanla yi a fala Səli xa, a naxa, “N barinna nde nan toma minɛ bəxən bun.”

¹⁴ A yi a fala a xa, a naxa, “A yetagin di?” A yi a yabi, a naxa, “Xɛmɛ fonna nan tema a mafilixi dugini.” Səli yi a kolon a Samuyeli nan yi a ra, a xinbi sin, a yetagin yi lan bəxən ma.

¹⁵ Samuyeli yi a fala Səli xa, a naxa, “Nanfera i n ma matabuni kalaxi n ma? Nanfera i n xilixi, n te?” Səli yi a yabi, a naxa, “N tərəxi han! Filisitine n yengema, Ala bata n nabənin. A mi fa n yabima nabi yi, a mi

* **28:6: 28.6Yurima nun Tumin masənsən ti seene** fe səbɛxi Xəɔyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masənsənna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

n yabima xiye yi. N na i xilixi na nan ma alogo i xa fa a fala, n lan n xa naxan liga.”

¹⁶ Samuyeli yi a fala, a naxa, “Nanfera i n maxadinma? Bayo Alatala bata i rabepin, a findi i yaxun na.

¹⁷ Alatala bata n ma falan nakamali i ma. A bata mangayaan ba i yii, a a so Dawuda yii.

¹⁸ Bayo i mi Alatala xuiin name, i tondi Amalekine raxere, nanara Alatala ito ligaxi i ra to.

¹⁹ Alatala i tan nun Isirayila soma nen Filisitine yii. Tila, i tan nun i ya dii xemene fama nen be n denaxan yi, Alatala yi Isirayila ganla so Filisitine yii.”

²⁰ Sali yi bira, a a yibandun boxoni, gaxu gbeen yi a suxu Samuyeli a falane fe ra. Fangan yi jan a yi, bayo a mi yi donse yo donma yanyin nun kosen na.

²¹ Naxanla yi fa Sali fema, a a to fa fala a gaxuxi han! A yi a fala a xa, a naxa, “A mato, i ya waliksen bata i xuiin name. Fayida, n na n niin fi nen i ya falane suxudeni.

²² Iki, i fan xa i tuli mati n na. N xa fa donseen na i xon, i yi a don alogo i fangan soto benun i xa kiraan suxu.”

²³ Koni a tondi, a yi a fala, a naxa, “N mi sese donma.” A foxrabirane nun naxanla yi kankan a ma, a yi e xuiin name. A keli boxoni a dexo saden ma.

²⁴ Naxanla yi jinge dii raturaxin faxa mafuren naxan yi ramaraxi a yii. A murutu fupin tongo, a a bonbo, a burun gan a rate setareyani.

²⁵ A yi ne so Sali nun a foxrabirane yii, e yi e dege. E yi keli na kosen na, e siga.

29

Filisitine yi Dawuda raxete

¹ Filisitine yi e ganla birin malan Afeki yi. Isirayila kaane tan yi e malan tigin dexan Yesereli yi.

² Filisitine mangane yi e ganla yeba sofa kemekeme nun sofa wuli wuli yeen ma, siga yengedeni. Dawuda nun a foxrabirane yi Manga Akisi matima, ne yi sigan ti xanbin na.

³ Filisitine kuntigine yi a fala, e naxa, “Nde Heburuni itoe ra?” Akisi yi Filisitine mangane yabi, a naxa, “Dawuda na a ra,

Sali a kuntigina nde, Isirayila mangana. A n fema xabu to mi a ra. N mi fe yo toxi a ra sa keli a fa boxon ma han to.”

⁴ Filisitine kuntigine yi xolo Akisi ma e yi a fala a xa, e naxa, “E xemeni ito raxete, a xa xete taani i tinxi a xa dexo denaxan yi. A nama siga en ma yengeni, bayo a nse maxete nen en xili ma yengeni. Xemeni ito a kanna djan sotoma di, xa a mi en ma sofane xunne so a yii?

⁵ En nama jinan a naxanle yi Dawuda ito nan xili sama sigini e bodon waxatin naxan yi, e naxa, ‘Sali bata muxu wuli keden faxa, Dawuda tan wuli fu.’ ”

⁶ Akisi yi Dawuda xili a a fala a xa, a naxa, “N bata n kolo habadan Alatala yi, xeme fapin nan i tan na, a yi rafanpe n ma xa i lu n ma ganla ye. Bayo n mi fe yo toxi i ra keli i fa boxon ma han to. Koni i rapaxu mangane ma.

⁷ Nayi, xete i konni bope xunbenli, alogo i nama fefe liga naxan rapaxu mangane ma.”

⁸ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, “Koni n nanse ligaxi? I fen mundun toxi i ya waliksen na keli n fa boxon ma han to, alogo n nama siga mangana, n kanna yaxune yengedeni?”

⁹ Akisi yi Dawuda yabi, a naxa, “N na a kolon, a i rafan n ma alo Alaa malekana, koni Filisitine kuntigine bata a fala iki, a naxa, ‘A nama te nxu foxo ra yengeni.’

¹⁰ Keli sinma tila e nun naxanye faxi i foxo ra. E siga xotanni kuye nema yiba.”

¹¹ Na xoton bode, Dawuda nun a foxrabirane yi keli sinma alogo e xa xete Filisitine yamanani. Filisitine tan yi siga Yesereli yi.

30

Dawuda yi Amalekine sagatan

¹ Xi saxande boxoni, Dawuda nun a foxrabirane yi sa Sikilaga li. A yi a li Amalekine bata yi yengen nakeli Yuda yii-fari boxoni e nun Sikilaga xili ma. E bata yi Sikilaga taan kala, e a gan.

² E bata yi naxanle suxu e nun naxanye birin yi taani, muxudin nun muxu gbeen. E mi muxu yo faxa, koni e bata yi e birin xali, e kiraan suxu.

³ Dawuda nun a fəxərabirane to Sikilaga taan li, e yi a ganxin to. E ɲaxanle nun e dii xemene nun e dii temene bata yi suxu.

⁴ Nayi, Dawuda nun a fəxərabirane birin yi lu wuge xui yitexin na han fanga mi lu e ra sənən e wuga.

⁵ Dawudaa ɲaxalan firinne bata yi xali, Axinowami Yesereli kaana e nun Abigayili Karemele kaana, Nabali a kaja gilena.

⁶ Dawuda yi lu səxələni, bayo a fəxərabirane yi a magələn feen falama. Xələn yi birin niini, birin ma dii ɲaxanle nun e dii xemene e fe ra. Koni Dawuda yi fangan sətə Alatala yi, a Ala.

⁷ Dawuda yi a fala saraxarali Abiyatari xa, Aximeleki a dii xemena, a naxa, “Fa saraxarali domaan na n xən ma. Ala xa maxədin.” Abiyatari yi fa a ra.

⁸ Dawuda yi Alatala maxədin, a naxa, “N birə ganli ito fəxə ra ba? N na a suxe ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Bira a fəxə ra, i e suxuma nən yati, i yi muxu suxine xunba.”

⁹ Dawuda nun a fəxərabira kemən sennin yi kiraan suxu. E Besori Baan li waxatin naxan yi, nde yi lu xanbin na mənni.

¹⁰ Bayo muxu kemə firin yi taganxi naxanye mi yi nəe Besori xudeni gide. Dawuda nun muxu kemə naaninna yi sagatanna ti.

¹¹ E Misiran kaana nde li xeen ma, e a xali Dawuda fəma. E donseen so a yii e nun igena.

¹² E yi xədə xarena nde so a yii e nun ɲaxundan xaren tənson firin. A to yelin ne donje, a xaxili sətə, bayo a bata yi yanyi saxan kəe saxan ti a mi ige min a mi donse don.

¹³ Dawuda yi a maxədin, a naxa, “I kanna nde ra, i kelixi minən yi?” A yi a yabi, a naxa, “Misiran kaan nan n na, Amalekina nde a konyina. N kanna bata n furaxin nabəjin a xii saxanna nan to.

¹⁴ Nxu bata yi fu Keretine bəxən yiifari fəxən ma, e nun Yuda bəxəna, e nun Kalebi bəxən yiifari fəxəna. Nxu yi Sikilaga taan gan.”

¹⁵ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “I nəe n xalə ganla yireni?” A yi a yabi, a naxa, “I na i kələ n xa Ala yi a i mi n faxe e nun i mi n soe n kanna yii, n na e yiren yite i ra nən.”

¹⁶ Nayi, xemən yi Dawuda xali han Amalekine denaxan yi. E yi e li xuyaxi

ayi bəxən birin yi, e e dəgema, e e minma, e ɲaxanxi, na yenge yi se tongoxine fe ra e naxanye tongo Filisitine nun Yuda ya-manani.

¹⁷ Dawuda yi e yenge keli subaxan ma han na xətən bode ɲinbanna, e sese mi a yimini, fə banxulan kemə naaninna naxanye nə e giye ɲəgəməne fari.

¹⁸ Amalekine naxanye birin suxu Dawuda yi ne xərəya, katarabi a ɲaxalan firinne ma.

¹⁹ Muxu yo mi yi luxi, a xurin nun a xungbena, dii xemən nun dii temena, e nun yii seene, e naxanye birin tongo, na sese mi lu. Dawuda yi fa e birin na.

²⁰ A mən yi Amalekine yexəene nun e ɲingene tongo. Naxanye yi na xuruseene xalima ne yi a falama, e naxa, “Dawuda yii se suxine ni i ra.”

²¹ Dawuda yi fa mənni xemə kemə firinne yi denaxan yi naxanye yi taganxi, e lu xanbin na Besori Baan də. E siga Dawuda nun yamaan nalandeni naxanye yi a fəxə ra. Dawuda nun a fəxərabirane yi maso e ra, a yi e xəntən.

²² ɲaxuden nun fuyantenna naxanye yi yamaan ye Dawuda fəxə ra, ne yi falan tongo, e naxa, “Bayo e mi faxi en fəxə ra, yenge yi seen naxanye xunbaxi sese mi yitaxunma e ra. Koni birin ma ɲaxanla nun a diine yi so a yii, e e xali, e siga.”

²³ Koni Dawuda yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne ε nama a liga na kiini Alatala kiseene ra, a naxan fi en ma. Bayo a bata en kantan, a ganla so nxu yii naxan fa en xili ma.

²⁴ Nayi, nde ε xuiin naməma feni ito yi? Naxan godoxi yengeni e nun naxan dəxi goronne dəxən, e birin gbeen yəlanma nən.”

²⁵ Na ləxəni Dawuda yi na findi sariyan na Isirayila xa. Na sariyan mən na han to.

²⁶ A to Sikilaga li, Dawuda yi yenge yi seen fəxə kedenna rasiga Yuda fonne ma, a xəyine. A falani ito ti e xa, a naxa, “E gbeen ni i ra, seen naxanye tongoxi Alatala yaxune yii.”

²⁷ A a rasiga fonni itoe birin ma: naxanye Betəli nun Ramoti-Negewi nun Yatiri yi,

²⁸ naxanye Aroyeri nun Sifimoti

nun Esitemowa yi,
²⁹ naxanye Rakali yi
 e nun Yerameeli taa kaane
 nun Keni taa kaane,
³⁰ naxanye Xoroma nun Bori-Asan
 nun Ataki yi,
³¹ naxanye Xebiron yi,
 e nun Dawuda nun a fəxərabirane bata yi
 siga dənaxan birin yi.

¹¹ Yabəsi Galadi kaane to a mə Filisitine
 naxan ligaxi Səli ra,
¹² e banxulan sənbəmane yi keli, e sigan
 ti kəən birin na siga han Beti-San. E Səli
 nun a diine binbine tongo Beti-San yinna
 kanke. E yi xətə Yabəsi yi, e yi e gan mənni.
¹³ E yi e xənnə tongo, e e maluxun tamaro
 wudi binla bun ma Yabəsi yi. E yi sunna
 suxu xii solofere.

31

Səli faxana

Taruxune Singen 10.1-12

¹ Filisitine yi Isirayila yenge. Isirayila
 kaane yi e gi, a gbegebe yi faxa Gilibowa
 geyaan fari.

² Filisitine yi xaje ayi Səli nun a diine xili
 ma. E yi Səli a dii xəmene faxa, Yonatan
 nun Abinadabo nun Maliki-Suwa.

³ Yengen yi wolon Səli rabilinni, xali
 wonle yi a li, a yi gaxu e yee ra han!

⁴ Səli yi a fala yenge so se maxanla xa,
 a naxa, “I ya silanfanna tongo i n faxa,
 bayo n mi waxi Ala kolontareni itoe xa n
 masəxən, e yi n tərə.” Koni a yenge so se
 maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi han!
 Nayi, Səli yi a silanfanna tongo a sənsən a
 də.

⁵ Səli a yenge so se maxanla to a to faxaxi,
 a fan yi sənsən a silanfanna də e birin yi
 faxa.

⁶ Səli nun a dii xəmē saxanne nun a yenge
 so se maxanla nun a fəxərabirane birin yi
 faxa e bode xən ləxə kedenni na kii nin.

⁷ Isirayila kaan naxanye yi lanbanna fəxə
 kedenni, e nun Yurudən baan fəxə boden
 na, ne yi a to a Isirayila ganla yi a gima. E
 mən yi a to a Səli nun a diine bata yi faxa.
 E yi e taane rabəjin, e e gi. Filisitine yi fa
 dəxə na.

⁸ Na xətən bode, Filisitine yi fa binbine
 yii seene tongodeni, e yi Səli nun a diine
 binbine to biraxi Gilibowa geyaan fari.

⁹ E Səli xunna bolon a də, e a yenge so
 seene tongo. E yi na fe xibarun nasiga
 Filisiti yamanan birin yi e nun e suxure
 banxine yi e nun e yamaan tagi.

¹⁰ E yi Səli a yenge so seene sa Asitarate
 suxure banxin kui, e a binbin singan Beti-
 San taan yinna xən.

Samuyeli Firindena Manga Dawudaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito, Samuyeli Firinden Dawudaa mangayaan nan ma fe falama, naxan findixi Isirayila bəxən manga firinden na, naxan yi gbo e mangane birin xa. A feene rabaxi nən jεε wuli keden benun Marigi Yesu xa bari. A fəloma Dawudaa wugan nan ma, a to Səli nun a dii xəmən Yonatan faxa feen mε, a mən a yitama nən Dawuda findi mangan na kii naxan yi keli Yuda bənsənni. Səli a dii xəmən yi mangayaan liga kəmən fəxən bənsənni xunna waxati dando yi. A to faxa, na bənsənni yi bira Dawuda fəxə ra, e yi a sugandi mangan na. Nayi, Dawuda yi dəxə Isirayila bənsən fu nun firinne xunna. Samuyeli Firinden sora dənxe, ne fe dənxe nan falama lan Dawudaa mangayaan ma.

Kitabun yireni ito yi, Manga Dawuda yitaxi en na nən luxun mi naxan yi. A a gboon nun a sənben nan yitama en na, koni a kala xənni fan mi luxunxi en ma, e nun gballo feen naxanye a denbayaan sətə. Dawudaa taruxuna a yitama en na nən muxun sənben sətəma kii naxan yi, a na a ti a kala xənni ra, a yi yulubi xafarin xandi Ala ma.

Dənxe na, a gbengbenna, Dawuda findi misali fajin nan na Isirayila yamaan xa waxati xədəxene yi, Ala naxan nafaxi a yamaan ma. Nayi, Ala yi dε xuiin tongo Dawuda xa, fa fala “I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nən n yetagi habadan, bayo i ya mangayaan sənben luma nən habadan.” (Samuyeli Firindena 7.16) Ala Yesu nan nafa na falan nakamalideni, Yesu yi yatε Dawudaa dii xəmən na layiri nənən kui (Na feen sebexi Matiyu 20.29-34 kui e nun 21.9).

Dawuda yi Səli faxa feen mε

¹ Səli faxa xanbini, Dawuda Amalekine nəxina, Dawuda yi fa lu Sikilaga taani xi firin.

² Xi saxande ləxəni, banxulanna nde yi fa, sa keli Səli a gali malandeni. A dugine

yibəxi, burunburunna a xunni sununa fe ra. A to Dawuda fəman li, a yi a xinbi sin bəxən ma.

³ Dawuda yi a maxədin, a naxa, “I kelixi minən?” A yi a yabi, a naxa, “N nan n gixi Isirayila ganla nan ma.”

⁴ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “A yeba n xa naxan danguxi.” Xəmən yi a yabi, a naxa, “Isirayila sofa ganla bata a gi yengeni, sofa wuyaxi bata faxa. Hali, Səli nun a diin Yonatan bata faxa.”

⁵ Banxulanna naxan faxi xərayaan na, Dawuda mən yi na maxədin, a naxa, “I a kolonxi di, a Səli nun a dii xəmən Yonatan bata faxa?”

⁶ Banxulanna yi a yabi, a naxa, “N yi Gilibowa geyaan nan fari, n yi Səli to, a tanban tixi a bun, a yi gbətənxi yaxune wontorone nun soo ragine xən.

⁷ A to a firifiri, a yi n to, a yi n xili. N yi a yabi, n naxa, ‘N tan ni i ra.’

⁸ A yi n maxədin a nde n tan na. N yi a fala a xa a Amalekin nan n tan na.

⁹ Nayi, a yi n yamari a n xa fa a faxa, bayo a yi səxələxi, hali a mən to yi jεjε.

¹⁰ Nayi, n yi n maso a ra, n yi a faxa, bayo n yi a kolon a a mi yi kisima a biradeni. Na xanbi ra, mangana, n yi a mangaya taxamasenna ba a xun na. N yi a yiirasoon ba a yiin na. N bata fa e ra i xən.”

¹¹ Dawuda yi a dugine yibə a ma. Naxanye birin yi a fəma, ne fan yi na liga.

¹² E yi saya feene liga, e wuga, e sun han jinbanna Səli nun a diin Yonatan ma fe ra e nun Alatala sofane nun Isirayila kaan naxanye faxaxi yengeni.

¹³ Na xanbi ra, Dawuda yi a fala banxulanna xa naxan faxi xəraan na, a naxa, “Nde i tan na?” A yi a yabi, a naxa, “Amalekin naxan dəxi yamanani ito yi, na nan ma diin n tan na.”

¹⁴ Dawuda yi a fala, a naxa, “I mi gaxu mangan faxε Alatala bata yi naxan sugandi?”

¹⁵ Dawuda yi a sofa keden xili, a yi a fala, a naxa, “Siga, i yi sa a faxa.” Sofaan yi Amaleki kaan garin, a yi a faxa.

¹⁶ Dawuda yi a fala Amaleki kaan ma, a naxa, “I tan nan i faxa feen nagidixi, i yi i yetε yalagi, i naxa, ‘N tan nan Alatalaa manga sugandixin faxaxi.’”

Dawuda yi e wuga

¹⁷ Dawuda yi saya sigini ito sa Sɔli nun a diin Yonatan xa.

¹⁸ A yi yamarin fi a Yuda kaane xa e maxaran na sigin ma naxan xili “Xali-makuli Sigina.” A seɓɛxi kedin kui naxan yi xili Tinxin Muxuna kedin.

¹⁹ Isirayila sofa kendene bata faxa a geyane fari.

A mato sofane faxaxi kii naxan yi!

²⁰ A nama fala Gati taani, na xibarun nama fala Asikalɔn kirane xɔn, alogo Filisitine sungutunne nama sewa, alogo Ala kolontarene sungutunne nama naxan.

²¹ Xiila nun tulen nama fa fa Gilibowa geyane fari,

xɛɛ sabatila nama fa lu e ma, bayo sofane ye masansan wure lefane e rayagi mena nin,

Sɔli ye masansan wure lefana, turen yi ba soe a ma.

²² Yonatan ma xalimakunla mi yi xetema yaxu faxa daxin yetagi, yaxun senben yetagi.

Sɔli a silanfanna yi a wanla rakamalima.*

²³ Sɔli nun Yonatan yi rafan yamaan ma ki fari

e siimayaan birin yi, hali e sayani, e mi fate. E yi xulun singbinna xa, e senben yi gbo yatan xa.

²⁴ Isirayila naxanle, e Sɔli wuga. A yi e maxidima nen dugi fapini, a xemaan sa e dugine ra.

²⁵ A mato, sofa senbemane bata faxa yengen! Yonatan bata faxa geyane fari!

²⁶ N boɓen sunuxi i ya fe ra, Yonatan, n tada, n xoyi kendena. I ya xanuntenyaan yi rafan n ma, dangu naxanle gbeen na.

²⁷ A mato, sofa senbemane bata faxa! Sofa fangamane bata raxori!

2*Dawuda yi findi Yuda mangan na*

¹ Na feene dangu xanbini, Dawuda yi Alatala maxadin, a naxa, “N lan n xa siga Yuda taana nde yi ba?” Alatala yi a yabi, a

naxa, “ɔn.” Dawuda yi a maxadin, a naxa, “N sigan minen?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Xebiron yi.”

² Dawuda yi siga e nun a naxalan firinne, Axinowami, Yesereli kaana e nun Abigayili, Nabali Karemele kaana kapa gilena.

³ A yi a foxarabirane fan nun e denbayane xali, e sa dɔxo Xebiron nabilinni.

⁴ Nayi, Yuda bɔnsɔnna muxune yi fa Xebiron yi alogo e xa Dawuda findi Yuda mangan na.

E to a fala Dawuda xa a Yabesi-Galadi kaane bata yi Sɔli maluxun,

⁵ a yi xerane rasiga a faladeni e xa, a naxa, “Alatala xa e baraka e to Sɔli maluxunxi e kanna, e hinanna mayita a mabinni.

⁶ Ala xa Alatala fan e suxu hinanna nun lannayani. N tan fan fanma e ra nen, bayo e na nan ligaxi.

⁷ Iki, e seɓe so, e wekile. E kanna Sɔli bata faxa, Yuda kaane n tan nan sugandixi mangan na e xun na.”

Yiseboseti yi findi Isirayila mangan na

⁸ Abineri, Neri a dii xemena, Sɔli a sofa kuntigin bata yi Yiseboseti suxu. Yiseboseti, Sɔli a dii xemena nan yi a ra. Abineri yi a xali Maxanayin taani.

⁹ A yi a dɔxo mangan na Galadi xun na e nun Asuri nun Yesereli nun Efirami nun Bunyamin nun Isirayila birin xun na.

¹⁰ Yiseboseti, Sɔli a dii xemena finde Isirayila mangan na, a bata yi jee tonge solo-masexe soto. A jee firin nan ti mangayani. Koni Yuda bɔnsɔnna bata yi bira Dawudaa mangayaan foxo ra.

¹¹ Dawuda jee solofere e nun kike sennin nan ti mangayani Xebiron yi Yuda bɔnsɔnna xun na.

Yengen Yuda nun Isirayila tagi

¹² Neri a dii xemena Abineri nun Sɔli a dii xemena Yiseboseti a walikene yi keli Maxanayin taani, e siga Gabayon taani.

¹³ Seruyaa dii xemena Yowaba nun Dawudaa walikene fan yi kiraan suxu. E yi naralan Gabayon ige dɔxodeni. Ndee yi lu ige dɔxoden foxo kedenni, ndee fan yi lu foxo kedenni.

¹⁴ Abineri yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Banxulanna ndee xa keli, e yengen so en

* 1:22: 1.22Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

yetaḡi.” Yowaba yi a yabi, a naxa, “E xa keli.”

¹⁵ Sofane yi keli, e yi tenge muxu fu nun firin yi Bunyamin bənsənni, Səli a dii xemən Yiseboseti xa, muxu fu nun firin yi Dawudaa walikene ye. E e maso e bode ra.

¹⁶ Birin yi a yenge so boden suxu a xunna ma, a yi a səxən a jənsenni silanfanna ra, e birin yi bira e bode xən. E na yiren xili sa, “Fanye Xəena” Gabayon yamanani.

¹⁷ Na ləxəni, yenge gbeen yi keli. Dawudaa walikene yi Abineri nun Isirayila kaane nə na yengen.

¹⁸ Seruyaa dii saxanne Yowaba nun Abisayi nun Asaheli nan yi mənni. Asaheli yi xulun alo bolena,

¹⁹ a yi Abineri sagatanma, a mi yi xetema a fəxə ra, a mi siga a yiifanna ma hanma a kəməna ma.

²⁰ Abineri yi a xanbi rato, a yi a fala, a naxa, “I tan Asaheli nan a ra ba?” A yi a yabi, a naxa, “N tan na a ra.”

²¹ Abineri yi a fala a xa, a naxa, “Siga yiifanna ma hanma kəməna ma, i sa banxulanna nde yenge, i yi a yenge yi se tongoxine ba a yii.” Koni Asaheli mi yi waxi xete feni Abineri fəxə ra.

²² Abineri mən yi a fala Asaheli xa, a naxa, “Xete n fəxə ra. Nanfe a lige n xa i bənbə, n yi i faxa? Na xanbi ra, n mi fa nəe i tada Yowaba yetagi toe.”

²³ Koni Asaheli mi tin kiraan masare. Nayi, Abineri yi a səxən a kuini tanban xunna boden na, tanban yi sa mini Asaheli fari. A bira, a faxa. Naxanye birin yi fama Asaheli faxaxin biradeni, ne yi ti mənni.

²⁴ Yowaba nun Abisayi yi bira Abineri fəxə ra. Sogen bira waxatin naxan yi, e yi fa Ama geyaan fari, Giyahi yetagi, Gabayon tonbonna kiraan xən.

²⁵ Bunyamin sofane yi e malan Abineri xanbi ra, e findi ganla ra e ti geyaan xun tagi.

²⁶ Abineri yi Yowaba xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Silanfanna luyə faxan tiyə tun ba? I mi a kolon a na rapanna paxuma ayi nən? I luma han waxatin mundun, i mi a fala yamaan xa a e xa xete en ngaxakedenne fəxə ra?”

²⁷ Yowaba yi yabin ti, a naxa, “N bata n kolə habadan Ala yi, xa i mi yi falan ti nun, n ma muxune mi yi xetema e fəxə ra han tila xətənni.”

²⁸ Yowaba yi xətaan fe. A sofane yi xete Isirayila kaane fəxə ra, e yi yengen dan.

²⁹ Abineri nun a sofane yi sigan ti kəena ngaan na Araba yamanani. E Yuruden baani gidi, e Bitiron birin yigidi e sa Maxanayin taan li.

³⁰ Yowaba xetexina Abineri fəxə ra, a yi yamaan birin malan, Dawudaa walikene muxu fu nun solomanaanin yi dasaxi e nun Asaheli.

³¹ Koni Dawudaa muxune bata yi muxu keme saxan e nun tonge sennin faxa Bunyamin bənsəna muxune nun Abineri a muxune ra.

³² E fa Asaheli ra, e yi a maluxun a fafe gaburun na Betəlemi yi. Na xanbi ra, Yowaba nun a muxune yi sigan ti kəena ngaan na, e sa so Xebiron yi xətən deni.

3

Dawuda diin naxanye bari

Taruxune Singen 3.1-4

¹ Yengen bu nən Səli a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi han! Dawuda senben yi gboma ayi nən tun, Səli a denbayaan tan senben yi lu janje.

² Dawuda yi dii xemene sətə Xebiron taani. A dii singen yi xili nən Aminon, naxan nga yi Yəsəreli kaana Axinowami ra.

³ A diin firindena, Kileyabi, naxan nga yi Abigayili ra, Karemele kaan Nabali a kapa giləna. A diin saxandena, Abisalomi, naxan nga findi Gesuri taan Manga Talamayi a dii temen Maka ra.

⁴ A diin naanindena, Adoniya, naxan nga findi Xagiti ra, a diin suulundena, Səfati, naxan nga yi Abitali ra.

⁵ A dii sennindena, Yitireyami, Dawudaa paxanla Egelaa dii xeməna. Diini itoe nan sətə Dawuda xa Xebiron yi.

Abineri yi a me Yiseboseti ra

⁶ Yengen waxatini Səli a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi, Abineri senben yi gbo ayi Səli a muxune xun na.

* **3:7: 3.7Konyi paxanle** sariyan sebəxi Xəwəyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sətə a paxanla ra.

⁷ Konyi naxanla* nde yi Söli yii naxan yi xili Risipa, Ayaa dii temena. Yiseboseti yi a fala Abineri xa, a naxa, “Nanfera e nun n baba konyi naxanla sigaxi e sa kafu?”

⁸ Yiseboseti a falan yi Abineri xolo kati, a yi a yabi, a naxa, “I n mirixi Yuda bənsənnə baren nan na ba? To, n walima tinxinna nin i baba Söli a denbayaan xa, e nun a ngaxakedenne nun a xəyine, n mi i so Dawuda yii. I fa n mafalama naxanli ito nan ma fe ra to?”

⁹ Alatala xa tərə naxin sa n fari xa n mi a liga Dawuda xa alo Alatala layirin tongoxi a xa kii naxan yi,

¹⁰ a to a fala, a a mangayaan bama nən Söli a denbayaan yii, a yi Dawuda dəxo mangan na Isirayila xun na e nun Yuda, keli Dan ma han sa dəxo Bəriseba ra.”

¹¹ Bayo Yiseboseti yi gaxuxi Abineri yee ra, a mi nə a fala keden peen yabə.

¹² Abineri yi xerane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, “Nde gbee yamanan na? En layirin xidi en tagi, n na i maliye nən Isirayila birin yi lu i fəxo ra.”

¹³ Dawuda yi a yabi, a naxa, “N tinxi, n layirin xidi en tagi, koni n fe keden nan maxədinxi i ma, i mi fa n yetagin toma, fə i na fa Mikali ra, Söli a dii temena, i nema fe n fema.”

¹⁴ Dawuda yi xerane rasiga a faladeni Söli a dii xemen Yiseboseti xa, a naxa, “N ma naxanla Mikali so n yii, n Filisiti xeme keme banxulan naxan futu se ra.”

¹⁵ Nayi, Yiseboseti yi sa Mikali ba a xemen Palitiyeli yii, Layisi a dii xemena.

¹⁶ A xemen wugamatəən yi bira a fəxo ra han Baxurin taani. Nayi, Abineri yi a fala a xa, a naxa, “Xete i konni.” A yi xete.

¹⁷ Abineri nun Isirayila fonne yi falan ti, a yi a fala e xa, a naxa, “E waxi nən Dawuda xən mangayani xabu to mi a ra,

¹⁸ awa, a liga waxatin ni i ra, amasəto Alatala bata falan ti Dawudaa fe yi, a naxa, ‘N nan n ma yamaan xərəyama, Isirayila, n ma walikeən Dawuda nan xən Filisitine yii e nun yaxun bonne.’ ”

¹⁹ Abineri mən yi falan ti Bunyamin kaane fan xa. Na xanbi ra, a sa rali Dawuda ma Xebiron yi, naxan birin naxan Isirayila kaane ma e nun Bunyamin bənsənnə muxune ma.

²⁰ A yi fa Dawuda fema Xebiron yi, muxu məxəje biraxi a fəxo ra, Dawuda yi donse donna naxan naxan tən Abineri xa e nun muxun naxanye yi a fəxo ra.

²¹ Abineri yi a fala Dawuda xa, a naxa, “N kelima nən, n siga, n sa Isirayila birin malan n kanna senben bun ma, mangana. E layirin fenma nən e nun ne tagi, i mangayaan liga yiren birin yi alo i waxi a xən kii naxan yi.” Dawuda yi tin Abineri yi siga bəje xunbenli.

Yowaba yi Abineri faxa

²² Na dangu xanbini, Yowaba nun Dawudaa muxune yi fa sa keli yengeni, e yi fa yenge yi se tongoxi wuyaxi ra e yii. Abineri mi yi fa Dawuda fema Xebiron yi, bayo Dawuda tin nən a yi siga bəje xunbenli.

²³ Yowaba fa waxatin naxan yi e nun ganla naxan yi a fəxo ra, e yi a fala a xa a Neri a dii xemena Abineri bata yi fa mangan fema, a yi a lu a siga bəje xunbenli.

²⁴ Yowaba yi siga mangan konni, a yi a fala mangan xa, a naxa, “I nanse ligaxi? Abineri yi fa i konni, i yi a lu a siga bəje xunbenli?”

²⁵ Anu, i a kolon a Neri a dii xemena Abineri faxi i yanfadeni alogo a xa i siga kiin nun i xete kiin kolon e nun i naxan ligama.”

²⁶ Yowaba keli xanbini Dawuda konni, a yi xerane rasiga Abineri jeje xən, ne yi sa a li fə Sira ige dəxədeni, e sa fa a ra. Dawuda mi yi a kolon.

²⁷ Abineri xete waxatin naxan yi Xebiron yi, Yowaba yi a xili taan so deen dəxən, alo a wundo falan nan tima a xa. A yi a səxən mənni a kuini, alogo a xa a xunyeəna Asaheli gbee faxan nəxo.

²⁸ Dawuda to a me naxan danguxi, a yi a fala, a naxa, “Alatala a kolon n tan nun n ma mangayaan mi findixi Neri a dii xemena Abineri faxa feen sabun na mumə!

²⁹ Na goronna xa dəxo Yowaba nun a denbayaan xun ma. Muxuna nde xa lu Yowabaa denbayani kərəsilaan luyə naxan ma hanma dogonfonna, hanma naxan sigan tiye dunganna ra, hanma e faxa silanfanna ra, hanma donse mi naxan yii.”

³⁰ Yowaba nun a tada Abisayi Abineri faxa na kii nin, amasoto a bata yi e xunyena Asaheli faxa Gabayon yi yengeni.

³¹ Dawuda yi a fala Yowaba xa e nun yamaan naxan yi biraxi a foxo ra, a naxa, “E e dugine yibo, e kasa benbeli dugine ragodo e ma sununi, e Abineri saya feen liga.” Manga Dawuda yeteen yi bira binbin foxo ra.

³² E yi Abineri maluxun Xebiron yi. Mangan yi a xuini te, a wuga, yamaan birin yi wuga.

³³ Mangan yi saya sigin sa Abineri xa, a naxa,

“Abineri yi lan ba a faxa
alo xaxilitarena?”

³⁴ I yiine mi yi xidixi,
i sanne mi yi xidixi.

Anu, i bata faxa

alo muxu faxane na muxun naterena.”

Yamaan birin mon yi Abineri wuga.

³⁵ Na xanbi ra, e yi e maso Dawuda ra alogo e xa donseen so a yii, sogen mon yi na, koni Dawuda yi a kolo, a naxa, “Ala xa toroya naxin sa n fari xa n donseen don benun sogen bira waxatini.”

³⁶ Yamaan birin yi na kolon, na yi rafan birin ma.

³⁷ Nayi, Yuda yamaan birin nun Isirayila kaane yi a kolon a mangan xa mi yamarin fixi alogo Neri a dii xemena Abineri xa faxa.

³⁸ Dawuda mon yi a fala a walikene xa, a naxa, “E a kolon ba fa fala a Isirayila kuntigi gbeena nde bata faxa to?”

³⁹ Hali mangan to n na, n senben janxin na a ra iki. Muxune itoe, Seruyaa dii xemene dangu n tan na. Alatala yeteen xa e toro e to faxani ito tixi.”

4

Yiseboseti faxa fena

¹ Soli a dii xemen Yiseboseti to a me a Abineri bata yi faxa Xebiron yi, a yii xudin yi tuye ayi, gaxun yi Isirayila kaane birin suxu.

² Gali kuntigi firin yi Soli a dii xemen yii, Banaha nun Rekabu. Rimon Beroti kaan nan ma dii xeme yi e ra, Bunyamin bonsanni.

³ Amasoto Beroti kaane yi yatexi nen alo Bunyamin bonsanna, Beroti kaane bata yi

fa, e dexo Gitayin taani, e dxi denaxan yi han to.

⁴ Soli a dii xemen Yonatan ma dii xemena nde yi na naxan yi lebutenxi. A jee suulun nan yi a ra Soli nun Yonatan faxa feen xibaron yi fama waxatin naxan yi, sa keli Yesereli taani. Na nan a liga, dii ngana nde yi a tongo mafuren, a yi bira, a yi findi sanmadontoon na, a tan diin yi xili nen Mefiboseti.

⁵ Beroti kaan Rimon ma dii xemene, Rekabu nun Banaha yi siga Yiseboseti konni soge xoleni, e yi a li xiyeyanyin na.

⁶ E so han banxin tagini alo e yi murutun nan tongoma, e yi Yiseboseti soxon a kuini. Na xanbi ra, Rekabu nun a xunyen Banaha yi e gi.

⁷ E soe banxini, mangana a matabun saden ma, e yi a soxon, e a faxa. E a xunna xaba a de, e yi a xunna suxu e yii, e siga yire xunkuyeni Araba kiraan xon ma.

⁸ E yi Yiseboseti xunna xali Manga Dawuda fama Xebiron yi, e yi a fala a xa, e naxa, “Yiseboseti xunna nan ito ra, Soli a dii xemena, i yaxuna, naxan yi wama i faxa feni. To, Alatala bata i gbeen joxo Soli nun a xanbin na.”

⁹ Dawuda yi a fala Beroti kaan Rimon ma dii xemene xa, Rekabu nun a xunyen Banaha, a naxa, “N bata n kolo habadan Alatala yi, a tan naxan n ba toron birin yi.

¹⁰ Naxan a fala n xa, a naxa, ‘Soli bata faxa,’ naxan yi laxi a ra a a bata xibaru fajin nali n ma, n na a suxu nen, n yi a faxa Sikilaga yi, alogo a xa na xibaru fajin saranna soto.

¹¹ Naxudene muxu tinxinxin faxa waxatin naxan yi banxini a saden ma, iki n mi a wunla maxodinje e ra ba, n yi e jan boxon fari?”

¹² Dawuda yi yamarin fi a sofa banxulanne ma e xa Rekabu nun a xunyen Banaha faxa. Na xanbi ra, e yi e yiine nun e sanne bolonje a ra, e yi e singan Xebiron ige ramaradeni. E yi Yiseboseti xunna maluxun Neri a diina Abineri gaburun na Xebiron yi.

5

*Dawuda yi findi mangan na Isirayila xunna
Taruxune Singen 11.1-9*

¹ Isirayila bənsənnə birin yi fa Dawuda fəma Xebiron yi. E yi a fala, e naxa, “En wuli keden fasa keden.

² A fəloni, Səli yi nxə mangan na waxatin naxan yi, i tan nan yi tixi Isirayila ganla yee ra. Alatala bata yi a fala i xa, a naxa, ‘I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantan muxun na, i findi e yee ratiin na.’ ”

³ Nayi, Isirayila fonne birin yi fa mangan fəma Xebiron yi, Manga Dawuda yi layirin tongo e xa Xebiron yi Alatala yetagi. E yi turen sa a xunni a dəxə feen na Isirayila mangan na.

⁴ Dawuda findi mangan na a jee tonge saxanden nan ma, a yi jee tonge naanin ti mangayani.

⁵ A yi mangayaan liga Yuda xun na Xebiron yi jee solofere kike sennin, a yi jee tonge saxan nun saxan ti mangayani Yuda nun Isirayila birin xun na Yerusaleŋ yi.

Dawuda yi Yerusaleŋ taan nɔ

⁶ Manga Dawuda nun a fəxərabirane yi siga Yerusaleŋ xili ma. Yebusu kaan naxanye yi na yamanani, ne yi a fala Dawuda xa, e naxa, “I mi soe be, bayo hali danxutəne nun sankalatəne nɔe i kedənən.” Nanara, e mirixi a ma, e naxa, “Dawuda mi nɔe soe be.”

⁷ Koni, Dawuda yi Siyon yinna suxu a sənbeni, a naxan xili sa Dawudaa Taana.

⁸ Na ləxəni, Dawuda yi a fala, a naxa, “Naxan yo waxi Yebusu kaane nɔ feni, fə na kanna xa siga kiraan nan xən naxan gixi sa lan igen ma alogo a yi e masəto, Dawuda yi na ‘sankalatəne nun danxutəne’ rəpaxu.” Nanara, a falama a “Danxutəne nun sankalatəne” mi soma Ala Batu Banxini.

⁹ Dawuda yi dəxə taan yire makantanxini, a yi mən xili sa a Dawudaa Taana. Na xanbi ra, Dawuda yi mənna nun na rabilinna ti keli Milo gbingbinna ma siga han taa tagini.

¹⁰ Nayi, Dawuda sənben yi lu gbo ayi tun, bayo Alatala yi a xən, Ala Sənben Birin Kanna.

Dawudaa mangayaan yi baraka Taruxune Singen 14.1-2

¹¹ Tire taan mangan Xurami yi xerane rasiga Dawuda ma, e yi suman wudin xali na e nun wudi rawanle nun gəmə masonle naxanye manga banxin ti Dawuda xa.

¹² Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na, a yi a mangayaan sənbe so masəto a yamana Isirayila fe ra.

¹³ A keli xanbini Xebiron yi, Dawuda mən yi konyi paxanla* ndee nun paxanla ndee fen Yerusaleŋ yi, a mən yi dii xəmene nun dii təmene sətə.

¹⁴ Naxanye sətə a xa Yerusaleŋ yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani

¹⁵ nun Yibixari nun Elisuwa nun Nefegi nun Yafiya

¹⁶ nun Elisama nun Eliyada nun Elifeleti.

Dawuda yi Filisitine nɔ Taruxune Singen 14.8-16

¹⁷ Filisitine yi a mɛ a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mɛ, a yi so yire makantanxini.

¹⁸ Filisitine yi fa, e xuya ayi Refa lannanna birin yi.

¹⁹ Dawuda yi Alatala maxədin, a naxa, “N xa siga Filisitine xili ma ba? I e soe n yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, bayo n Filisitine soma nən i yii.”

²⁰ Nayi, Dawuda yi siga Baali-Perasimi yi, a Filisitine nɔ dənaxan yi. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n yaxune raxuya ayi n yee ra, alo fufaan gbiligbinla kalan kii naxan yi.” Nanara, e mənna xili sa Baali-Perasimi.†

²¹ E yi e suxurene rabəjin mənni, Dawuda nun a fəxərabirane yi e xali.

²² Filisitine mən yi te, e dəxə Refa lannanna birin yi.

²³ Dawuda mən yi Alatala maxədin. Alatala yi a fala a xa, a naxa, “I nama te, dangu e xanbi ra, i yi i maso e ra fətonna dɛ.

²⁴ I na siga ti xuiin mɛ wudine kondene yi, i keli e yengədeni mafurən, bayo Alatala nan tima i yee ra, a Filisiti ganla nɔ i xa.”

* **5:13: 5.13Konyi paxanle** sariyan sebəxi Xəryaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sətə a paxanla ra.

† **5:20: 5.20Baali-Perasimi** bunna nən fa fala, “Halagin Kanna.”

²⁵ Alatala naxan yamari Dawuda ma, a na liga, a Filisitine nɔ, a lu e faxe keli Geba han sa dɔxɔ Geseri taan na.

6

Eyi Layiri Kankiraan xali Taruxune Singen 13.1-14

¹ Dawuda mɔn yi Isirayila sofa senbɛmane birin malan, muxu wuli tonge saxan.

² Na ganla yi biraxi a fɔxɔ ra, a siga Baala taani Yuda yi, alogo a xa sa Alaa Kankiraan* tongo, Ala xinla nan na kankiraan ma, Alatala Senben Birin Kanna, naxan dɔxi maleka gubugubu kan sawurane tagi.

³ E yi Alaa Kankiraan sa wontoro nenɛn kui keli Abinadabo a banxini geyaan fari. Wusa nun Axiyo, Abinadabo a dii xɛmɛne nan yi wontoro nenɛn nagima.

⁴ E yi a tongo Abinadabo a banxini geyaan fari, Axiyo yi sigama a yɛɛ ra.

⁵ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi sewan mayitama Alatala ra, e maxaseen sifan birin maxama, alo bɔlɔnna nun kondenna nun tanbanna nun karijanna nun maxase gbɛtɛye.

⁶ E to Nakon ma lonna li, Wusa yi a yiini bandun, a Alaa Kankiraan suxu, bayo jingene bata yi salaxun.

⁷ Nayi, Alatala yi xɔlɔ a ma han! A yi a faxa na xaxilitareya wanla fe ra. Wusa yi faxa mɛnni, Alaa Kankiraan fɛma.

⁸ Alatala to Wusa niin ba, a faxa. Nayi, Dawuda yi xɔlɔ han, e yi mɛn xili sa “Wusa halagidena” han to.

⁹ Na lɔxɔni, Dawuda yi gaxu Alatala yɛɛ ra, a yi a fala, a naxa, “Alatalaa Kankiraan soma di n konni?”

¹⁰ Nayi, a yi tondi Alatalaa Kankiraan xalɛ a konni, Dawudaa Taani. A yi a xali Obedi-Edɔn Gati kaana banxini.

¹¹ Alatalaa Kankiraan yi lu Obedi-Edɔn Gati kaana banxini kike saxan, Alatala yi barakan sa Obedi-Edɔn nun a denbayaan birin ma fe yi.

Layiri Kankiraan Yerusalen yi Taruxune Singen 15.25-16.3

¹² E sa na fala Manga Dawuda xa a Alatala bata barakan sa Obedi-Edɔn ma

denbayaan birin ma fe yi e nun a gbeen seen naxanye birin na masɔtɔ Alaa Kankirana fe ra. Nayi, Dawuda yi Alaa Kankiraan tongo Obedi-Edɔn yi, a siga a ra Dawudaa Taani sewani.

¹³ Alatalaa Kankiraan xali muxune na yi e sanna yɛ sennin tongo, Dawuda yi jinge keden nun jinge dii raturaxi keden nan bama saraxan na.

¹⁴ Dawuda yi a bodon a senben birin na Alatala yetagi, a yi maxidixi saraxarali domaan nan gbansan yi.

¹⁵ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi fa Alatalaa Kankiraan na Yerusalen yi, jaxaxaxan nun xɔta xuine yi.

¹⁶ Alatalaa Kankiraan yi soma Dawudaa Taani waxatin naxan yi, Sɔli a dii tɛmɛn Mikali yi a matoma banxin foye soden na, a yi Manga Dawuda to tuganɲɛ ayi, a bodonma Alatalaa Layiri Kankiraan yetagi. Na ma, Mikali yi Dawuda rapaxu a bɔɲɛni.

¹⁷ Na xanbi ra, e fa Alatalaa Kankiraan na, e yi a dɔxɔ bubuni, Dawuda naxan yɛlan a xili yi, Dawuda yi saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane ba Alatala xa.

¹⁸ Dawuda yelin saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane bɛ waxatin naxan yi, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala Senben Birin Kanna xinli.

¹⁹ A mɔn yi donseene yitaxun Isirayila yamaan birin na, xɛmɛn nun jaxanla, birin yi burun sɔtɔ e nun tamaro bogi xare rafalaxin nun jaxun danna rafalaxin xundi keden keden. Na xanbi ra, birin yi siga a konni.

²⁰ Dawuda yi xɛtɛ a duba a denbayaan xa, Sɔli a dii tɛmɛn Mikali yi mɛnni a ralandeni. A yi a fala, a naxa, “Binyen mundun yi a ra to Isirayila mangan to yi a yetɛ yitama a walikɛ jaxanle nun a walikɛ xɛmɛne ra, alo fuyantenna a ligɛ kii naxan yi.”

²¹ Dawuda yi Mikali yabi, a naxa, “N na a ligaxi Alatala nan yetagi naxan n sugandixi i baba nun a denbayaan birin xa, a n findi Isirayila kuntigin na, a yamana, n nan n ma sewan yitaxi na nan na.

²² N wama nɛn n xa rapaxu dangu na ra, n yi n yetɛ magodo n yetɛ yetagi. Koni,

* 6:2: 6.2Alaa Layiri Kankirana fe mɔn sɛbɛxi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

walike jaxanle n binyama nen i naxanye fe falaxi.”

²³ Söli a dii temen Mikali mi dii soto han a faxes.

7

Alaa layirin Dawuda xa Taruxune Singen 17.1-15

¹ Manga Dawuda yi so a manga banxin kui. Alatala yi a ratanga a yaxune birin ma naxanye yi a yamanan nabilinxi.

² Loxona nde, mangan yi a fala Nabi Natan xa, a naxa, “Banxin naxan nafalaxi suman wudin na, n na nan kui, koni Alaa Kankiraan mon bubun nan kui.”

³ Natan yi mangan yabi, a naxa, “Sa i rafan feene birin liga, bayo Alatala i xon.”

⁴ Koni na kosen na, Alatala yi falan ti Natan xa, a naxa,

⁵ “Sa a fala n ma waliksen Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan xa mi batuden tima n xa n luma denaxan yi.

⁶ N yeten munma lu n batu banxin kui singen, xabu n na Isirayila kaane ramini loxoni Misiran fari ma han to, koni n bata lu Isirayila kaane foxo ra bubun kui yiren birin yi.

⁷ N siga denaxan birin yi nxu nun Isirayila kaane, n kuntigi wuyaxi dexo nen Isirayila xun na, n ma yamana, alogo e xa n ma yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin yi, n mi a fala muxu yo xa, n naxa, “Nanfera, i mi suman wudi banxin tixi n xa?”

⁸ Nanara, i mon xa a fala n ma waliksen Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N tan nan i baxi xuruse rabayani alogo i xa findi Isirayila yetatiin na, n ma yamana.

⁹ I sigan denaxan birin yi, n lu nen i xon, n yi i yaxune birin faxes i yetagi, n yi i findi xili gbee kanna ra alo muxu gbeen naxanye bexo xonna fari.

¹⁰ N yiren soma nen Isirayila yii, n ma yamana, e dextoma denaxan yi. E luma nen na, gaxu yo mi e suxe. Muxu jaxi yo mon mi fa e jaxankatama alo a foloni,

¹¹ n kitisane dexo Isirayila xun na waxatin naxan yi, n ma yamana. N na i ratangama nen i yaxun birin ma, i lu boje xunbenli. N tan, Alatala naxan fala tima

i xa, Alatala nan banxin tima i xa naxan findima i yixetene ra mangayani.

¹² I na faxes waxatin naxan yi, i siga i benbane fema, n yi i yetena diina nde sugandi, a ti i loxoni mangayani, n yi a mangayaan senbe so.

¹³ Na nan n batu banxin tima n xa, n yi a mangayaan senbe so habadan.

¹⁴ N findi a fafe ra, a fan yi findi n ma dii xemen na. Xa a fe jaxin liga, n na a fe jaxin saranma nen a ra alo dii fafan diin natonma kii naxan yi.

¹⁵ Koni, n ma hinanna mi janma a xa, alo n na a ba Söli ma kii naxan yi, n naxan makuya n na.

¹⁶ I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nen n yetagi habadan, bayo i ya mangayaan senben luma nen habadan.”

¹⁷ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo xiyena, a na birin yeba Dawuda xa.

Dawuda Ala maxandina Taruxune Singen 17.16-27

¹⁸ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a sa dexo Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolon a n tan nun n ma denbayaan mi lan nxu na birin soto i naxan fixi nxu ma.

¹⁹ Koni, Marigina Alatala, i tan yete ra yi, na xurun. I mon layirine tongoma n ma denbayana yete ra sigana fe yi. Marigina Alatala, na lan a raba n tan xa ba, n tan adamadi daronna?”

²⁰ “Marigina Alatala, n nese nanse se a fari, bayo i tan yetena i ya waliksen kolon?

²¹ I ya falana fe ra e nun fata i sagoon na, i bata fe gbeen i to liga alogo i xa e yita i ya waliksen na.”

²² “Marigina Alatala, i gbo. Muxu yo mi maliga i tan na. Ala gbete mi na ba i tan na, alo nxu bata yi a me kii naxan yi ye yo ye.

²³ Siya gbeten mundun dunu ya yi naxan luxi alo Isirayila i ya yamana, i tan Ala naxanye raminixi konyiyani? I e xunba nen Misiran kaane nun e alane senben bun, i yi e findi i ya yamaan na, i siya gbete kedi i ya yamaan yete ra, i kabanako fe magaxuxine raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen.

²⁴ I yi Isirayila findi i ya yamaan na habadan. Alatala, i yi findi nxo Ala ra.”

²⁵ “Iki, Marigina Alatala, i de xuiin naxan tongoxi n tan, i ya walikeen nun n ma denbayaan xa, na xa rakamali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁶ Nayi, i xinla binyama nen habadan. Muxune yi a fala, e naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna nan Isirayilaa Ala ra.’ Senben xa lu i ya walikeen Dawudaa denbayani i yetagi.

²⁷ I tan, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nen mangane ra n joxoni. Nanara, i ya walikeen bata wekilen soto a maxandini ito ti i xon.”

²⁸ “Marigina Alatala, i tan nan Ala ra, i na naxan fala, na ligama nen. Iki, i bata fala fajini ito ti i ya walikeen xa.

²⁹ Nayi, barakan sa n ma denbayana fe yi alogo n yixetene xa lu mangayani i yetagi habadan alo i bata layirin tongo kii naxan yi. Marigina Alatala, i ya barakan xa lu n ma denbayaan foxo ra habadan.”

8

Dawuda no sotona yengeni Taruxune Singen 18.1-13

¹ Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filisitine no yengeni, a yi e rayarabi, a yi yamanan ba e yii.

² A mon yi Moyaba kaane no. Na xanbi ra, a yi e karahan a e xa e sa boxoni, a yi yamaan maliga lutin na. Lutin ye saxan yo saxan, a yi lutin ye singen nun a firinden muxune faxama nen. A yi a ye saxanden muxune lu e nii ra. Xabu na, Moyaba kaane yi lu Dawuda noon bun ma, e lu mudun fiye.

³ Dawuda mon yi Rexobo a dii xemen Hadadeseri fan no yengeni, Soba mangana, Hadadeseri yi waxi Efirati baan tongo feni waxatin naxan yi.

⁴ Dawuda yi yenge so wontoro wuli kenden keme solofere suxu yengeni e nun sofa wuli moxone. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fo soo keme joxondon a naxanye ramara.

⁵ Arami kaane to keli Damasi taani fa Soba mangan Hadadeseri malideni, Dawuda yi ne sofa wuli moxonen nun firin faxa.

⁶ A yi a yamana kanne dexo Damasi taani Arami yamanani, Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soe a yii. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

⁷ Dawuda yi Hadadeseri a sofane ye masansan wure lefa xema daxine tongo, a siga e ra Yerusalen yi.

⁸ Manga Dawuda mon yi sula wuyaxi tongo Berotayi taani e nun Betaxa taani, Hadadeseri a taane.

⁹ Tohu, Xamata mangan yi a me a Dawuda bata Hadadeseri a sofane birin no yengeni.

¹⁰ A yi a dii xemen Yorami rasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xonton a no sottona fe ra Hadadeseri yengeni, bayo Tohu nun Hadadeseri yi yengeni. Yorami yi siga xema seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹ Manga Dawuda yi ne fi Alatala ma, alo a gbeti fixen nun xemaan fi Ala ma kii naxan yi, a naxanye tongo siyane yii a naxanye no:

¹² Arami nun Moyaba nun Amonine nun Filisitine nun Amalekine. A mon yi seene fi Ala ma, a naxanye tongo yengeni Rexobo a dii xemen Hadadeseri yii, Soba mangana.

¹³ Dawuda xinla soto na kii nin, a yelin xanbini Arami kaane noe Foxo Lanbanni. A muxu wuli fu nun solomasexe faxa.

¹⁴ A yi yamana kanne lu Edon yi alogo na xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

Dawudaa kuntigi gbeene fe Taruxune Singen 18.14-17

¹⁵ Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kenden sama tinxinna nin a yamaan birin yi.

¹⁶ Seruyaa dii xemen Yowaba nan yi sofa kuntigin na, Axiludu a dii xemen Yosafati nan yi mangana yenla ra.

¹⁷ Axitubaa dii xemen Sadaki nun Abiyatari a dii xemena Aximeleki nan yi saraxaraline ra. Seraya nan yi sebeli tiin na.

¹⁸ Benaya, Yehoyadaa dii xemen nan yi Keretine nun Pelatine foxo ra, saraxaraline nan yi Dawudaa dii xemene ra.

9

Dawuda yi fan Mefiboseti ra

¹ Ləxəna nde, Dawuda yi maxədinna ti, a naxa, “Səli a denbayaan muxuna nde mən luxi ba, alogo n xa hinan a ra Yonatan ma fe ra?”

² Walikəna nde yi Səli a banxini nun, a xili Siba, e fa na ra Dawuda fəma. Mangan yi a maxədin, a naxa, “Siba nan i tan na ba?” A yi a yabi, a naxa, “N tan i ya walikəen na a ra.”

³ Mangan yi a fala, a naxa, “Muxe mi fa Səli a denbayani ba, n na Alaa hinanna yitə naxan na?” Siba yi mangan yabi, a naxa, “Yonatan ma dii xəmē keden mən na yi naxan sanne kalaxi.”

⁴ Mangan yi a fala, a naxa, “A minən?” Siba yi mangan yabi, a naxa, “A sa Amiyeli a dii xəmən Makiri a banxini Lodebara yi.”

⁵ Dawuda yi muxuna nde rasiga a tongoden Amiyeli a dii xəmən Makiri a banxini Lodebara yi.

⁶ Səli mamandenna, Mefiboseti, Yonatan ma dii xəmən fa waxatin naxan yi Dawuda konni, a bira bəxəni Dawuda yətagi, a yətagin yi lan bəxən ma. Dawuda yi a maxədin, a naxa, “Mefiboseti nan i tan na ba?” A yi a yabi, a naxa, “N tan nan yati a ra, mangana.”

⁷ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu. I baba Yonatan ma fe ra, n waxi hinan feni i ra. N na i taje Səli a bəxən birin soma nən i yii, i mən yi i dege n ma tabanla ra.”

⁸ Mefiboseti yi a xinbi sin, a naxa, “Mangana, nanse i ya walikəen na, alogo i xa i yəen ti bare faxaxin na alo n tan?”

⁹ Mangan yi Siba xili, Səli a walikəna, a yi a fala a xa, a naxa, “Səli nun a denbayaan gbeen seen naxan birin na, n ne soma nən i kanna Səli mamandenna yii, Mefiboseti.”

¹⁰ I tan nun i ya dii xəmēne nun i ya walikəne, ε bəxən walima nən a xa, alogo ε xa a denbayaan balo. Mefiboseti tan a dege nən n ma tabanla ra ləxə yo ləxə.” Dii xəmē fu nun suulun yi Siba yii e nun walikə məxəje.

¹¹ Siba yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangan naxan birin yamarixi, n na ligama nən.” Dawuda bata yi a fala, a naxa,

“Mefiboseti a dege nən n ma tabanla ra, alo manga diina.”

¹² Dii xəmē keden yi Mefiboseti yii, a xili Mika. Naxanye birin yi Siba a banxini, Mefiboseti a walikəen nan yi ne ra.

¹³ Bayo a yi godoma a san firinne birin ma, a yi dəxə Yerusalən yi, alogo a xa nə sigə a degedeni mangan konni a tabanla ra ləxə yo ləxə.

10

Dawuda nun Amonine yəngəna Taruxune Singen 19.1-19

¹ Na dangu xanbini, Amonine mangan yi faxa, a dii xəmən Xanun yi dəxə a jəxəni.

² Dawuda yi a miri, a naxa, “N hinanma nən Naxasi a dii xəmən Xanun na, alo a fafe hinan n na kii naxan yi.” Dawuda yi xərane rasiga alogo e xa sa a fafe sayaan xəntən. Dawudaa xərane to sa so Amonine yamanani,

³ Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e kanna, e naxa, “I laxi a ra a Dawuda muxune rafaxi i fafe saya xəntənden nan tun yi ba? E mi faxi kəten xan na ba alogo e xa taan nakərəsi, ləxəna nde e yi nə a suxe?”

⁴ Nayi, Xanun yi Dawudaa xərane suxu, a yi e de xabene fəxə kedenna bi, a yi e domane raxaba e xərane yilanni, a yi e raxetə.

⁵ E fa xərane fe dētəgen sa Dawuda xa, a xəra gbətəye rasiga e ralandeni, bayo e yi yagixi han! Mangan yi a fala e xa, a naxa, “E lu Yeriko yi han ε de xabene yi mini. Na xanbi ra, ε fa so be.”

⁶ Amonine yi a to a e bata rapaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina. Nayi, e yi sofa wuli məxəje tongo Arami kaan naxanye yi kelixi Beti-Rexobo nun Soba yi, e yi wuli keden tongo Maka mangana sofane ye, e nun wuli fu nun firin Tobo kaane ye.

⁷ Dawuda yi na mē, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kəndəne birin nasiga e yəngədeni.

⁸ Amonine yi mini, e ti yəngə so xinla ma e taan so deen na. Arami kaan naxanye yi kelixi Soba nun Rexobo yi e nun Tobo nun Maka sofane fan yi sa e malan fəxə kedenni burunna ra.

⁹ Yowaba to a kolon a yengen yi a yee ra, a yi a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kendena ndee sugandi Arami kaane yenge xinla ma.

¹⁰ A yi sofa donxene lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yenge xinla ma.

¹¹ Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, “Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali.

¹² I tunnafan, en na en wekile, en yi en ma yamaan xun mayenge e nun en ma Alaa taane, naxan nafa Alatala ma, a xa na liga.”

¹³ Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengedeni, koni ne yi e gi e yee ra.

¹⁴ Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Nayi, Yowaba yi Amonine yenge feen dan, a xete Yerusalen yi.

¹⁵ Arami kaane to a to, a Isirayila bata e no, e yi e senben malan.

¹⁶ Arami kaan naxanye yi Efirati baan kidi ma, Hadadeseri yi xerane rasiga ne ma. E yi fa Xelama yi. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na.

¹⁷ Dawuda to na me, a yi Isirayila kaane birin malan, a Yuruden baan gidi, a siga Xelama yi. Arami kaane yi ti yenge so xinla ma Dawuda yee ra. E yenge.

¹⁸ Arami kaane yi e gi Isirayila kaane yee ra, Dawuda nun a ganla yi yenge so wontoro sofa muxu keme solofere faxes e nun soo ragi wuli tonge naanin, a mon yi sofa kuntigin Sofaki fan yenge, a yi a faxes menni.

¹⁹ Mangan naxanye birin yi Hadadeseri a non bun ma, ne to a to a Isirayila bata e no, e de fanna fen e ra. E yi lu Isirayila kaane non bun ma. Xabu na dangu, Arami kaane mi fa susu Amonine maliye.

11

Dawuda nun Batiseba fe

¹ Nee nenan folona, mangane yi darixi mine yenge sodeni waxatin naxan yi, Dawuda yi Yowaba nun a sofa wekilexine nun Isirayila ganla birin nasiga, alogo e xa sa Amonine yenge, e yi e manga taan Rabaha rabilin. Koni, Dawuda tan lu nen Yerusalen yi.

² Ninbanna nde ra, Dawuda yi keli a siga a masiga tideni a manga banxin xun tagi, a sa a kondeni, a yi naxanla nde to a maxe. A yi tofan han.

³ Dawuda yi xerane rasiga na naxanla xibaru fendeni. E yi a fala a xa, e naxa, “Batiseba na a ra, Eliyami a dii temena, Yuriya Xiti kaana naxanla.”

⁴ Dawuda yi xerane rasiga a xilideni. A yi fa a konni, a yi a kolon naxanla ra. A yi baxi yelinden i a kike wanla ra.

⁵ Na naxanla yi fudikan, a yi xeraan nasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, “N bata fudikan de.”

⁶ Nayi, Dawuda yi xeraan nasiga Yowaba ma, a naxa, “Yuriya Xiti kaan nafa n ma.” Yowaba yi Yuriya rafa Dawuda ma.

⁷ Yuriya yi siga Dawuda fema, a yi a maxadin Yowaba a fe ma, a yi a maxadin yamaan nun yengen kiin ma.

⁸ Na xanbi ra, a yi a fala a xa, a naxa, “Siga i konni, i sa i matabu.” Yuriya yi mini manga banxini, mangan yi finmaseene rasiga a ma.

⁹ Koni Yuriya yi a sa manga banxin deen na e nun a kanna walikéen bonne, a mi siga a banxini.

¹⁰ E to na fala Dawuda xa, a yi Yuriya maxadin, a naxa, “I mi kelixi sigati xunkuyen xan yi iki? Nanfera i mi sigama i konni?”

¹¹ Yuriya yi Dawuda yabi, a naxa, “Alaa Kankiraan nun Isirayila ganla nun Yuda kaane birin bubune nan kui, n kanna Yowaba nun i ya walikene fan burunna ra. N tan sigen konni waxatini ito yi ba, n sa n dege, n yi n min, nxu nun n ma naxanla yi kafu? N bata n koloi yi, n mi na fe sifan ligemume!”

¹² Dawuda yi a fala Yuriya xa, a naxa, “I mon xa lu be to, tila n yi i rasiga.” Na ma, Yuriya yi lu Yerusalen yi han na xoton bode.

¹³ Dawuda yi a xili a xa a dege, a yi a min a tabanla ra, a yi manpaan min han a xunna yi keli a ra. Koni jinbanna ra, Yuriya yi mini, a yi sa a sa sena nde fari a kanna walikéen bonne fema, a mi siga a banxini.

¹⁴ Na xoton bode xotonni, Dawuda yi bataxina nde sebe Yowaba ma, a yi a so Yuriya yii.

¹⁵ A yi a seɓe na bataxin kui, a naxa, “Yengen denaxan na jaxu, Yuriya ti menna yeen na, e yi e masiga a ra, alogo yaxune xa a faxa.”

¹⁶ Nayi, Yowaba yi taan nabilin, a yi a kolon sofa senɓemane denaxan yi, a yi Yuriya ti menni.

¹⁷ Taan sofane yi mini e Yowaba yenge, e yi Dawudaa sofana ndee faxa. Yuriya Xiti kaan yi bira, a faxa.

¹⁸ Yowaba yi na feen nasiga Dawuda ma yengen danguxi kii naxan yi.

¹⁹ A yi xeraan ti yamarini itoe ra, a naxa, “I na yelin yengen kiin yeɓe mangan xa waxatin naxan yi,

²⁰ xa mangan xolo, a yi a fala, a naxa, ‘Nanfera e masoxi taan na yenge sodeni? E mi a kolon a e bunna tima nen yinna xun tagi?

²¹ Nde Abimeleki faxaxi, Yerubeseti a dii xemen Tebesi taani? Naxanla nde xa mi se din gemena nde ragodo a fari yinna xun tagi ba, a yi faxa?’* Nanfera e masoxi yinna ra?” Nayi, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I ya walikéen Yuriya Xiti kaan fan bata faxa.’ ”

²² Xeraan yi siga. A sa na birin yeɓa Dawuda xa alo Yowaba a fala a xa kii naxan yi.

²³ Xeraan yi a fala, a naxa, “Taan kantan tiine senɓen yi gbo nxu xa. E siga nen nxu xili ma burunna ra, nxu yi e kedi han taan so deen na.

²⁴ Xalimakuli kanne yi nxu mabun keli yinna xun tagi, nanara i ya sofana ndee yi faxa alo Yuriya, Xiti kaana.”

²⁵ Dawuda yi a fala xeraan xa, a naxa, “Siga, i sa Yowaba rawekile, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I nama feni itoe yate fe jaxin na. Yenge yo yenge, faxan tima foxo firinna birin nin. Taan suxu ki faji, i yi a kala.’ ”

²⁶ Yuriyaa jaxanla na me waxatin naxan yi, a a xemen bata faxa, a yi sunu.

²⁷ Koni sunun waxatin to dangu a xun ma, Dawuda yi fa a ra a konni. A yi a findi a jaxanla ra, a yi dii xeme keden bari a xa.

Dawuda feen naxan naba, na yi rapaxu Alatala ma.

12

Nabi Natan yi Alaa xolona fe fala

¹ Alatala yi Natan nasiga Dawuda ma. Natan yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Xeme firin yi taa kedenni, nafulu kanna nan yi boden na, bodena, yiigelitona.

² Xuruse xunxurin nun a xungbeen wuyaxi yi nafulu kanna yii.

³ Sese mi yi yiigelitoon tan yii fo yexeedi keden, a naxan sara, a yi a baloma, a yi gboma a konni e nun a dii xemene. E birin yi donse kedenna nan donma e nun nonona, a yi xima a dexon nen. A yi luxi nen alo a dii temena.

⁴ Loxona nde, xoren yi fa nafulu kanna konni, a mi tin a xuruse keden tonge, a yi a faxa, koni a yi sa yiigelitona yexeedin tongo, a yi na faxa a xoren xa.”

⁵ Dawuda yi xolo na xemen ma han, a yi a fala Natan xa, a naxa, “N bata n kolo habadan Alatala yi. Xemen naxan na ligaxi, a lan a faxa.

⁶ Bayo a bata na liga, a mi kininkinin, a yexee muxaxin jaxoma nen yexee naanin gbeteye ra.”

⁷ Nayi, Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “I tan nan na xemen na! Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N tan nan i sugandixi mangan na Isirayila xun na, n tan nan i baxi Soli yii!

⁸ N yi i kanna Soli a denbayaan lu i senɓen bun. N yi i kanna jaxanle so i yii. N yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan so i yii. Xa na yi xurun nun, n mon yi nde se na fari nen.

⁹ Nanfera nayi, i n tan, Alatalaa falane rabepinxi, naxan mi rafan n ma, i yi na liga? I bata Xiti kaan Yuriya faxa yengeni, i yi a jaxanla findi i gbeen na, i yi a faxa Amonine silanfanna ra.

¹⁰ Awa iki, silanfanna mi a masigama i ya banxin na, bayo i bata n rapaxu, e nun bayo i bata Yuriya Xiti kaana jaxanla tongo, i yi a findi i ya jaxanla ra.’

¹¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N torɔyaan nafama nen i ya denbayaan xili ma. N yi i ya jaxanle tongo i yee xori, n yi e so i ya muxuna ndee yii, e yi kafu yanyin na.

* **11:21: 11.21** Na fe mon seɓexi Kitisane 9.53 kui.

¹² Bayo i bata a liga wundoni, n tan a rakamalima Isirayila birin nan yetagi yanyin na.’ ”

¹³ Dawuda yi a fala Natan xa, a naxa, “N bata Alatala yulubin tongo.” Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Alatala bata i mafelu i yulubin na, i mi faxama.

¹⁴ Koni bayo i bata a liga yaxune yi Alatala mafala fata feni ito ra, diin naxan barixi, na faxama nen.”

¹⁵ Na xanbi ra, Natan yi siga a konni.

Dawudaa diin yi faxesa

Yuriyaa naxanla diin naxan bari Dawuda ma, Alatala yi na rafura, a lu doyenɛ.

¹⁶ Dawuda yi Ala maxandi diin xa, a sun. A to so a konni, a xi saxi bɔxɔni.

¹⁷ A banxin muxune yi a karahan alogo e xa a rakeli bɔxɔni, koni a mi tin kele bɔxɔni, a mi donse don e xɔn.

¹⁸ Xi soloferede lɔxɔni, diin yi faxesa. Dawudaa walikene yi gaxu a fale a xa fa fala diin bata faxesa. Bayo e yi a falama nen, e naxa, “Diin to yi jɛɛ, en yi falan ti a xa, koni a mi a tuli mati en na, iki en susuma a fale a xa di fa fala diin bata faxesa? A mi fe naxina nde lige ba?”

¹⁹ Dawuda yi a walikene to kɔyɛkɔyɛnɛ e bode tagi, a yi a kolon a diin bata faxesa. A yi e maxɔdin, a naxa, “Diin bata faxesa ba?” E yi a yabi, e naxa, “A bata faxesa.”

²⁰ Nayi, Dawuda yi keli bɔxɔni. A yi a maxa, a latikɔnɔnna sa a ma, a dugin masara, a mɔn yi siga Alatala batudeni, a yi a batu. Na xanbi ra, a yi siga a banxini, a yi a fala a e xa donseen so a yii, a yi a dɛge.

²¹ A walikene yi a fala a xa, e naxa, “I naxan ligaxi, na bunna nanse ra? Diin to yi jɛɛ, i sun, i wuga. Awa iki, diin bata faxesa, i bata keli, i yi i dɛge.”

²² A yi e yabi, a naxa, “Diin yi jɛɛ waxatin naxan yi, n yi sunuxi, n wugama, bayo n yi mirixi a ma, n naxa, ‘Yanyina nde, Alatala kininkininma nen n ma, diin yi kisi.’

²³ Iki, a bata faxesa, n sunma nanfera nayi? N nɔɛ a rakele ba? N tan sigama nen a fema, koni a tan mi fa fe n fema sɔnɔn.”

Mulukusulemani bari fena

²⁴ Dawuda yi a naxanla Batiseba madɛndɛn, a yi siga a fema, a yi a kolon naxanla ra. A dii xɛmɛn bari, Dawuda yi a xili sa Sulemani. A yi rafan Alatala ma,

²⁵ nanara Nabi Natan yi a xili sa Yedideya,* Alatalaa fe ra.

Rabaha taan suxu fena

Taruxune Singen 20.1-3

²⁶ Na waxatini, sofa kuntigin Yowaba bata yi Rabaha suxu, Amonine manga taana.

²⁷ A yi xɛrane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, “N bata Rabaha yɛngɛ, n yi e ige baden suxu.

²⁸ Nayi, iki, gali dɔnxɛn malan, i fa taan nabilin, i a tongo i yɛɛ xa, n mi wama a tongo feni binyen birin yi lu n xa.”

²⁹ Dawuda yi gali dɔnxɛn malan, a fa Rabaha yɛngɛ, a yi a tongo.

³⁰ A yi mangaya taxamaseri kɔmɔtin tongo na mangan xun na. Na mangaya taxamaseri kɔmɔtin xɛmaan binyen yi kilo tonge saxan liyɛ, a yi maxidixi gɛmɛ fɔɔi kɛndɛn nan na. E yi a so Dawuda xun na, mangan yi se wuyaxi tongo taani.

³¹ Dawuda yi muxune suxu, a yi e ti karahan wanle ra, wudi masonla nun gɛmɛ bɔɔn nun wudi sɛgɛn nun bitikidi bɔnbɔna.† A na liga Amonine taan bonne birin yi. Na xanbi ra, a so Yerusalɛn yi e nun a ganla birin.

13

Aminon nun Tamari a fe

¹ Na xanbi ra, Dawudaa dii xɛmɛna Abisalomi xunyɛ dii tɛmɛna nde yi na naxan yi xili Tamari, a yi tofan han, na yi rafan Aminon ma, Dawudaa dii xɛmɛna.

² Aminon xaxinla bata yi keli han a fura Tamari a fe ra, a xunyɛna. A yi xɔdɔxɔ Aminon ma a xa fena nde liga a ra, amasɔto sungutun nasɔlɔnxin nan mɔn yi a ra.

³ Koni Aminon lanfana nde yi na, a xili Yonadabo, Simeyaa dii xɛmɛna, Dawuda ngaxakedenna, kɔtaden nan yi Yonadabo ra nun.

⁴ A yi a fala Aminon xa, a naxa, “Nanfera xɔtɔn yo xɔtɔn i sunuxi, i tan, manga diina?

* 12:25: 12.25Yedideya bunna nɛɛn fa fala “Naxan nafan Alatala ma.” † 12:31: 12.31Bitikidin mɔn falama yirena nde yi fa fala “Birikidina.”

I mi waxi a fala feni n xa ba?" Aminon yi a yabi, a naxa, "Tamari rafan n ma, n fafaxakedenna Abisalomi xunyena."

⁵ Yonadabo yi a fala a xa, a naxa, "I yete rafura i yi i sa saden ma. I baba na fa i fema waxatin naxan yi, i yi a fala a xa, i naxa, 'Tin, n xunyen Tamari xa fa donsena nde rafala n xa, a xa a rafala n yetagi, a yeteen yi a so n yii, n yi a don.' "

⁶ A yi a yete rafura, a yi a sa. Mangan yi fa a todeni, Aminon yi a fala mangan xa, a naxa, "Tin, n xunyen Tamari xa fa buru firin nafala n yetagi, a yeteen yi e raso n de, n yi e don."

⁷ Dawuda yi xeraan nasiga na faladeni Tamari xa a konni, a naxa, "Siga i tada Aminon konni, i sa donseen nafala a xa."

⁸ Tamari yi siga a tada Aminon ma banxini, a yi a li saxi. A yi se fupin tongo, a burun bonbo, a yi burun nafala a yetagi, a yi e gilin.

⁹ Na xanbi ra, a yi e ragodo alogo a xa e don, koni a mi tin. Aminon yi a fala, a naxa, "Muxune birin namini n ma banxini!" Muxune yi mini banxini.

¹⁰ Nayi, Aminon yi a fala Tamari xa, a naxa, "Fa donseen na n xi banxini, i yeteen xa a raso n de, n yi a don." Tamari burun naxanye rafala, a ne xali a tada Aminon xi banxini.

¹¹ A yi e soma a yii waxatin naxan yi alogo a xa e don, a yi Tamari suxu, a yi a fala a xa, a naxa, "Tamari, fa be, en fa kafu."

¹² A yi a yabi, a naxa, "En-en, n tada, i nama n nayagi, amasoto na mi ligama Isirayila yi. I nama na xaxilitareyaan sifan liga.

¹³ N sigan minen yi nxu nun n ma yagina? I luma nen nayi alo xaxilitarena Isirayila yi. Iki, n bata i mafan, a fala mangan xa, a mi tondε n soε i yii mumε."

¹⁴ Koni a mi a tuli matixi na ra mumε, a yi a suxu senben na, e kafu.

¹⁵ Na xanbi ra, Aminon yi a rapaxu kati, dangu xanuntenyaan na naxan yi a boneni lan a ma. A yi a fala a xa, a naxa, "Keli be."

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, "En-en, bayo i na n kedi, na paxuma ayi nen dangu a singen na i naxan ligaxi n na."

¹⁷ Koni a mi a tuli matixi na ra mumε! Banxulanna naxan yi walima a xa, a yi na

xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Sungutunni ito masiga n konna ra. I yi banxin deen balan a foxo ra ki faji."

¹⁸ Aminon ma walikεen yi a ramini tandeni, a deen balan a foxo ra.

Dugi yεε masunbuxin nan yi ragodoxi Tamari ma, bayo mangana sungutun nasolonxine yi na nan soma.

¹⁹ Tamari yi xuben so a ma, dugi yεε masunbuxin naxan yi a ma, a yi na yibo, a yi a yiin sa a xun ma, a siga wuge.

²⁰ A tada Abisalomi yi a maxodin, a naxa, "E nun i tada Aminon bata kafu ba? N magilena, iki i dundu, i tada nan a ra, i nama feni ito sa i boneni." Tamari yagixin yi lu a tada Abisalomi a banxini, alo paxalan nabexinxina.

²¹ Manga Dawuda na birin me waxatin naxan yi, a xolo ki faji.

²² Abisalomi mi yi fa falan tima Aminon na, bayo a yi rapaxu a ma, amasoto a bata a magilen Tamari karahan, e kafu.

Abisalomi yi Aminon faxa

²³ Neε firin dangu xanbini, bayo yεxεε xabe xabane yi Abisalomi yii Baali-Xasori yi, Efirami dexon, a yi mangana diine birin xili.

²⁴ Abisalomi yi siga mangan fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Mangana, yεxεε xabe xabane n konni. Tin, ε nun i ya walikεne xa sa lan paxapaxani ito yi."

²⁵ Mangan yi a fala Abisalomi xa, a naxa, "En-en, n ma diina, nxu birin mi sigε, a findin goronna nan na i xun ma." Abisalomi yi kankan na ma mangan xa, koni mangan mi wa siga feni, a yi sa duba a xa.

²⁶ Abisalomi yi a fala, a naxa, "Nba, tin, n tada Aminon tan xa fa n foxo ra." Mangan yi a yabi, a naxa, "Nanfera a sigama i konni?"

²⁷ Na xanbi ra, Abisalomi mon yi xidi a ma han, a rapan na, mangan yi a dii xεmene nun Aminon bejin, e birin yi siga Abisalomi konni.

²⁸ Abisalomi yi yamarini ito fi a banxulanne ma, a naxa, "E liga ki faji, manpaan na Aminon bonen nasewa waxatin naxan yi, n yi a fala ε xa, n naxa, 'E Aminon faxa.' Nayi, ε yi a faxa. Hali ε mi gaxu, n tan xa mi ε yamarixi ba? E sobε so ki faji."

²⁹ Abisalomi a banxulanne yi Aminon suxu alo Abisalomi e yamari kii naxan yi. Mafuren, mangana diin bonne yi keli, e yi te e sofanle fari, e yi e gi.

³⁰ E mon yi kira yi, na xibarun yi sa Dawuda li, e naxa, "Abisalomi bata i ya diine faxa. Keden mi luxi a nii ra."

³¹ Mangan yi keli, a yi a dugine yibo, a yi a sa boxoni, a walikenen naxanye birin yi a dexon ma, ne fan yi e dugine yibo.

³² Koni Yonadabo, Simeyaa dii xemena, Dawudaa ngaxakedenna, na yi falan tongo, a naxa, "N kanna, i nama a miri a e bata i ya diine birin faxa. Aminon nan keden faxaxi. Abisalomi bata yi a nata xabu Aminon kafu joxoyaana naba a xunyaen jaxalanmaan Tamari ra waxatin naxan yi.

³³ I nama a miri a i ya diine birin bata faxa. En-en, Aminon nan keden faxaxi."

³⁴ Abisalomi yi a gi. Banxulanna naxan yi tixi kantan tideni, na yi a yeen nakeli, a yi gali gbeen to fe a xanbi ra Xoronayin kiraan xon, geyaan kanke ra.

³⁵ Yonadabo yi a fala mangan xa, a naxa, "Mangana diine fama. N naxan birin falaxi, na bata liga."

³⁶ Yonadabo yi yelinma falan tiye waxatin naxan yi, mangana diine yi fa. E wuga, mangan fan nun a walikene birin yi wuga.

³⁷ Abisalomi bata yi a gi, a siga Talamayi konni, Amixudi a dii xemena, Gesuri mangana. Dawuda tan yi sunuxi a dii xemena Aminon ma fe ra.

³⁸ Abisalomi yi a gi, a siga Gesuri yamanani, a lu na han jee saxan.

³⁹ Manga Dawuda yi ba xoloxi Abisalomi ma, bayo a bata yi dija Aminon faxa feen ma.

14

Abisalomi mon yi so Yerusalen yi

¹ Yowaba, Seruyaa dii xemen bata yi a kolon a Abisalomi xonla bata yi mangan suxu.

² Nayi, Yowaba yi jaxalan fe kolonna nde fen Tekowa taan kui. A yi a fala a xa, a naxa, "A liga alo i sunuxin na a ra. I saya dugine so, i nama latikononna sa i ma, i yete liga alo jaxanla naxan faxa muxun wugama xabu a rakuya.

³ I siga mangan fema, i falani itoe ti a xa iki." Nayi, Yowaba yi a fala a xa a lan a xa naxan fala.

⁴ Jaxanla naxan kelixi Tekowa taani, na yi siga fala tideni mangan xa. A bira boxoni, a yetagin yi lan boxon ma, a sonxo, a naxa, "Mangana, n mali!"

⁵ Mangan yi a maxodin, a naxa, "I waxi nanse xon ma?" A yi a yabi, a naxa, "Kaja gilen nan n na, n ma xemen bata faxa.

⁶ Dii xeme firin n yii, e bata yenge xeen ma boden yi boden faxa, bayo muxe mi yi na yi, a yi e tagi ba.

⁷ Na ma, xabilan muxune birin bata keli n xili ma, e yi a fala n xa, e naxa, 'Naxan faxan tixi, na so nxu yii. Nxu xa a faxa a ngaxakedenna fe ra a naxan faxaxi. Nxu waxi ke tongon nan faxa fe yi.' Yigidi kedenna naxan luxi n xa, e na kalama nen, e yi n ma xemen xinla ralɔ ayi, sese mi lu boxo xonna fari."

⁸ Mangan yi a fala jaxanla xa, a naxa, "Siga banxini. N yamarin fima nen i ya fe yi."

⁹ Jaxanla naxan kelixi Tekowa taani na yi a fala mangan xa, a naxa, "Mangana, n kanna, n tan nan kalan tixi e nun n babaa denbayana. Na yulubin nama lu mangan nun a mangayaan fari."

¹⁰ Mangan yi a fala, a naxa, "Xa muxuna nde falan ti i ma, fa na kanna ra n fema. A mi fa na joxon lige sonon."

¹¹ A yi a fala, a naxa, "Mangan xa de xuiin tongo n xa a Marigina Ala xinli, alogo gbeejoxo tiin nama kalan nadangu ayi, n ma dii xemen naxan luxi a yi na fan faxa." A yi a fala, a naxa, "N bata n kolɔ habadan Alatala yi, i ya diin xun sexe keden peen mi birɛ boxoni."

¹² Jaxanla yi a fala, a naxa, "Tin, i ya walike jaxanla xa fala keden peen ti i xa, i tan, n kanna, mangana." A yi a fala, a naxa, "Falan ti."

¹³ Jaxanla yi a fala, a naxa, "Nanfera i feene rabama kiini ito yi Alaa yamaan xili ma, i falan tima alo i baxi naxan ligade iki, i bata i yete findi yulubi kanna ra, bayo i mi faxi Abisalomi ra sa keli yamanani a luxunxi denaxan yi.

¹⁴ Loxona nde en birin faxan nen, en luxi nen alo igen na boxon, a mi fa makoe.

Anu, Ala mi mafura muxun niin be, a feene yitonna alogo naxan bata kedi, na mon xa a maso.

¹⁵ Iki, n fa ito birin falaxi mangan xa nen, bayo yamaan bata yi n magaxu. Nayi, n yi a fala, n naxa, 'N na a falama nen mangan xa, nayi waxatina nde n naxan falama, a na ligama nen.

¹⁶ A tinma nen naxan waxi nxu raxori feni Alaa yamani, a yi nxu ba na yii, n tan nun n ma dii xemena.'

¹⁷ Iki, n tan, i ya walike naxanla naxa, 'N kanna, mangana falan xa xaxilisaan fi n ma. Bayo n kanna, mangan luxi nen alo Alaa malekan naxan a fapin nun a naxin kolon. Alatala, i ya Ala xa lu n xon ma.'

¹⁸ Mangan yi a fala naxanla xa, a naxa, "I nama sese luxun n ma n naxan maxodinma i ma." Naxanla yi a yabi, a naxa, "Mangana, n kanna, falan ti."

¹⁹ Mangan yi a maxodin, a naxa, "Yowaba xa mi ito birin falaxi i xa ba?" A yi a yabi, a naxa, "N bata n kolo mangan siini, mangana, n kanna, nondin na a ra. I ya walikenen Yowaba nan n yamari, a falani itoe ti n xa n lan n xa naxanye fala i xa.

²⁰ I ya walikenen Yowaba ito ligaxi nen alogo feene xa liga kii gbete yi. Koni n kanna xaxinla luxi nen alo Alaa malekana, a kolon naxan birin ligama boxo xonna ma."

²¹ Mangan yi a fala Yowaba xa, a naxa, "Nayi, n waxi na liga feni, siga, i sa fa banxulanna Abisalomi ra."

²² Yowaba yi bira, a yi a yetagin lan boxon ma, a duba mangan xa. A mon yi a fala, a naxa, "Mangana, n bata a kolon fa a i bata i ya fanna yita n na, amasoto i bata tin a ligadeni n naxan falaxi i xa."

²³ Yowaba yi keli, a siga Gesuri yi. A sa fa Abisalomi ra Yerusalen yi.

²⁴ Koni mangan yi a fala, a naxa, "A xa xete a konni. A nama fa n yetagi." Nayi, Abisalomi yi siga a banxini, a mi fa mangan yetagi.

²⁵ Isirayila birin yi, xeme tofapi mi yi na alo Abisalomi, keli a sanonle ma han a xun tagi, fe yo mi yi a ra.

²⁶ A yi a xunna maxabama jee rapanne nin bayo a yi binyama ayi nen. A xun sexene binyen yi dangu kilo firin na.

²⁷ Abisalomi dii xeme saxan nan soto e nun dii teme keden naxan yi xili Tamari, a yi tofan han.

²⁸ Abisalomi yi lu Yerusalen yi jee firin, a mi fa mangan yetagi.

²⁹ Loxona nde, a yi Yowaba xili, a xa siga a ra mangan fema, koni Yowaba yi tondi sigi a konni. Abisalomi mon yi a maxodin a firinden, koni Yowaba mi wa siga feni.

³⁰ Nayi, Abisalomi yi a fala a walikene xa, a naxa, "E bata Yowabaa funde xeen to n gbeen dexon ma, e sa teen so a ra." Abisalomi a walikene yi sa teen so xeen na.

³¹ Mafuren, Yowaba yi siga Abisalomi konni, a yi a maxodin, a naxa, "Nanfera i teen soxi n ma xeen na?"

³² Abisalomi yi Yowaba yabi, a naxa, "Bayo n bata yi a fala i xa nun a i xa fa, koni i mi tinxi. N yi waxi i rasiga feni mangan nan ma xerayani ito ra, fa fala 'Nanfera n kelixi Gesuri yamanani? A yi lan nun n lu na yi mon.' N waxi mangan yetagin to feni fa, xa fena n na, a xa n faxa."

³³ Yowaba yi siga Abisalomi a xerayaan nalideni mangan ma. Mangan yi Abisalomi xili, a fa a fema, a yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan boxon ma. Mangan yi Abisalomi sunbu.

15

Abisalomi a murutena

¹ Na xanbi ra, Abisalomi yi wontoro keden tongo, e nun soone nun muxu tonge suulun, naxanye yi e gima a yee ra.

² A yi keli xotonni sinma, a ti taa yi kiraan deen na. Muxu yo nema yi dangue siga mangan konni kiti sadeni, Abisalomi yi na kanna xilima nen, a yi a maxodin, a naxa, "I kelixi taan mundun yi?" Na kanna yi a yabima nen, a naxa, "Manga diina, n kelixi Isirayila bonsonna nde nin."

³ Abisalomi yi a falama nen na kanna xa, a naxa, "I ya fe fan, i tinxin, koni muxu yo mi mangan konni naxan a tuli matima i ra."

⁴ Abisalomi yi a falama nen, a naxa, "Ee! Xa n yi nee finde kitisaan na nun yamanani ito yi! Yengen naxanye birin tagi hanma kiti sa daxina, ne yi fama nen n fema, n yi kiti kenden sa e tagi."

⁵ Xa na kanna a maso a ra, a yi a xinbi sin a yetagi, Abisalomi yi a rakelima nen, a yi a sunbu.

⁶ Muxun naxanye birin yi sigama mangan fema kiti sadeni, Abisalomi yi na ligama nen, Abisalomi lu rafanɲe Isirayila muxune ma na kii nin.

⁷ Ƴee naanin dangu xanbini, Abisalomi yi a fala mangan xa, a naxa, “Tin, n xa siga Xebiron yi, alogo n layirin naxan tongoxi Alatala xa, n xa sa na rakamali.

⁸ N yi Gesuri taani Arami yamanani waxatin naxan yi, n na layirin tongo nen, xa a n nafa Yerusalɛn yi, n saraxan bama nen Alatala xa Xebiron yi.”

⁹ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Siga bɔɲe xunbenli.” Nayi, Abisalomi yi keli, a siga Xebiron yi.

¹⁰ Abisalomi yi xerane rasiga wundoni Isirayila bɔxɔn birin yi, e xa sa a fala, e naxa, “Ɛ na xɔtaan xuiin me waxatin naxan yi, ɛ xa a fala, ɛ naxa, ‘Abisalomi nan yamanan mangan na Xebiron taani.’ ”

¹¹ Muxu kemɛ firin bata yi keli Yerusalɛn yi fa Abisalomi fɔxɔ ra, koni e yi biraxi a fɔxɔ ra xaxilitareyaan nin, e mi yi fefe kolon na feni.

¹² Abisalomi yi saraxan nalima waxatin naxan yi, a yi xeraan nasiga Giloha taani, Axitofeli Giloha kaan xilideni, Dawudaa maxadi tiina. Yanfan senben yi gbo ayi, muxune yi wuya ayi Abisalomi fɔxɔ ra.

Dawuda yi a gi Yerusalɛn yi

¹³ Dɔnxɛn na, fala ralina nde yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Isirayila kaane bata bira Abisalomi fɔxɔ ra.”

¹⁴ Nayi, Dawudaa walikɛɛn naxanye yi a fema Yerusalɛn yi, a yi a fala ne xa, a naxa, “Ɛ keli, en na en gi, bayo fɛɛ mi sa luma na en yi en ba Abisalomi yii. Ɛ siga mafuren, xanamu, a tan a mafurama nen a gbalon sa taan birin fari silanfanna ra.”

¹⁵ Mangana walikɛne yi a fala, e naxa, “Mangana, nxu kanna, nxu i sagoni.”

¹⁶ Mangana muxune birin yi bira a fɔxɔ ra, a yi a konyi ɲaxalan* fu lu manga banxin kantandeni.

¹⁷ Mangan nun a fɔxɔrabirane birin mini taani waxatin naxan yi, e sa ti banxina nde dɛxɔn naxan makuya taan na ndedi.

¹⁸ Dawudaa walikɛne birin yi lu dangue a dɛxɔn, e nun Keretine nun Pɛletine nun Gati taan muxu kemɛ senninna naxanye bira a fɔxɔ ra, ne birin yi lu dangue mangan yetagi.

¹⁹ Mangan yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, “Nanfera i fan fama n fɔxɔ ra? Xɛte, i lu Manga Abisalomi fema amasɔtɔ xɔɲɛn nan i tan na, muxu kedixin nan i tan na keli i ya yamanani.

²⁰ I faxi xoro nin, n xa i xali n yii to ba? Anu n tan yetɛɛn mi a kolon n sigan dɛnaxan yi. I ngaxakedenne tongo, i xɛte. Alaa hinanna nun a tinxinna xa lu i xɔn.”

²¹ Koni, Itayi yi mangan yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun n ma mangan niini. Mangana, n kanna, n tan i ya walikɛɛn luma nen i fɔxɔ ra, i na siga dede, xa a findi sayaan na hanma kisina.”

²² Nayi, Dawuda yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, “En siga, dangu yɛɛn na!” Na ma, Itayi nun a sofane nun a denbayane birin yi siga.

²³ Yamanan muxune birin yi wugama, e gbelegbele, ganla nɛma danguma Dawuda yetagi. Mangan yetɛɛn yi Kediɔn lanbanni gidi kiraan xɔn naxan sigama tonbonni.

²⁴ Sadaki fan yi na, e nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yi Alaa Layiri Kankiraan xalima.† E yi Alaa Kankiraan dɔxɔ, saraxarali Abiyatari yi lu saraxan naliye han naxanye birin yi kelima taani, ne yi dangu ɲan.

²⁵ Mangan yi a fala Sadaki xa, a naxa, “Alaa Kankiraan naxɛte taani. Xa n na Alatalaa hinanna sɔtɔ, a n naxɛte, a tinma nen n Layiri Kankiraan to e nun a dɔxɔdena.

²⁶ Koni xa Ala a fala, a naxa, ‘I mi fa rafan n ma sɔnɔn,’ awa, n tan ni i ra naxan na rafan a ma a xa na liga n na.”

²⁷ Mangan mɔn yi a fala saraxarali Sadaki xa, a naxa, “Xɛte taani bɔɲe xunbenli, ɛ nun i ya dii xɛmɛna Aximaasi nun Abiyatari a dii xɛmɛn Yonatan.

* **15:16: 15.16Konyi ɲaxanle** sariyan sebɛxi Xɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔtɔ a ɲaxanla ra.

† **15:24: 15.24Layiri Kankirana** fe mɔn sebɛxi Xɔɔyaan 25.10-22 kui.

²⁸ N tan mabinni, n luma nen tonbonni baan gidideni, han n yi i ya xibaron soto i ya xerane ra.”

²⁹ Nayi, Abiyatari nun Sadoki yi Alaa Kankiraan xali Yerusalen yi, a sa lu na.

³⁰ Dawuda wugamatoon yi te Oliwi geyaan fari, a yetagin luxunxi, a sanni genla a ra. Naxanye birin yi tema a foxo ra, ne fan bata yi e yetagine luxun, e yi wugama.

³¹ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, “Axitofeli biraxi Abisalomi foxo ra yanfantenne ye.” Dawuda yi a fala, a naxa, “Alatala, a liga Axitofeli maxadine xa findi fufafuun na.”

³² Dawuda geyaan xun tagin li waxatin naxan yi, Ala batuma denaxan yi, a yi a maxadi muxun Xusayi, Araka bonsonna muxuna nde to fe a ralandeni, a dugine yiboxi, burunburunna a xunni.

³³ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “I nama fa n foxo ra, i findima nen n goronna ra.

³⁴ Xete taani, i sa a fala Abisalomi xa, i naxa, ‘N bata findi i ya walikéen na. A singeni, n wali nen i baba xa, koni iki, n waxi wali feni i tan nan xa.’ Na ma, i noe n maliye Axitofeli a maxadi xuine kale nen n xili ma.

³⁵ Saraxaraline, Sadoki nun Abiyatari luma nen i fema. I na naxan birin to manga banxini, i yi a fala saraxaraliin Sadoki nun Abiyatari xa.

³⁶ Sadoki a dii xemena Aximaasi nun Abiyatari a dii xemen Yonatan firinne birin e fema, i na xibaron naxanye me, i yi e rafa ne faladeni n xa.”

³⁷ Nayi, Dawuda xoyin Xusayi xete taani waxatin naxan yi, Abisalomi fan yi so Yerusalen yi.

16

Dawuda xoyine nun a yaxune

¹ Dawuda bata yi dangu geyaan xuntagin na ndedi, Mefiboseti a walikéen Siba yi fa a ralandeni. Sofali firin yi a foxo ra, buru kemé firin, bogise xonna xaren ligaseen yee kemé e nun xode bogi xaren ligaseen yee kemé e nun manpa kundi keden yi naxanye fari.

² Mangan yi a fala Siba xa, a naxa, “I ito ligand di?” Siba yi a yabi, a naxa, “Sofanle

findin denbaya maxali seen nan na, burune nun wudi bogine findima i ya sofane balon nan na, naxanye na tagan tonbonni, manpaan yi findi ne min seen na.”

³ Mangan yi a fala, a naxa, “I kanna dii xemen minen yi?” Siba yi a yabi, a naxa, “Mefiboseti bata lu Yerusalen yi, bayo a falaxi nen, a naxa, ‘Isirayila yamana n babaa mangayaan soma nen n yii to.’ ”

⁴ Mangan yi a fala, a naxa, “Mefiboseti gbeen naxan birin na, n bata na birin so i yii.” Nayi, Siba yi a xinbi sin boxoni. A yi a fala, a naxa, “I nuwali Mangana, i bata hinan n na.”

⁵ Manga Dawuda to fa Baxurin taan fema, muxuna nde yi mini, e nun Sali birin yi bonsen kedenna nin, a xili Simeyi, Geraa dii xemena. A mini, a lu dangan tiye.

⁶ A lu gemene wole Dawuda ma e nun Manga Dawudaa walikene birin, hali yamaan nun sofa senbemanen to yi a yiifanna nun a komenna ma.

⁷ Simeyi yi a dangama, a gbelegbele, a naxa, “Siga, siga, fuyantenna, faxa tiina!”

⁸ I faxan naxanye tixi Sali a denbayani, Alatala i rataronma nen ne birin na. I bata mangayaan ba Sali yii, nanara Alatala bata a so i ya dii xemena Abisalomi yii. Iki, i tan toroni bayo faxa tiin nan i ra.”

⁹ Nayi, Seruyaa dii xemena Abisayi yi a fala mangan xa, a naxa, “Nanfera bare faxaxini ito mangan dangama, n kanna? A lu n xa sa a xunna ba a de.”

¹⁰ Koni mangan yi Abisayi yabi, a naxa, “I tan nun i tada Yowaba, e gbee biran nanse yi? Xa a sa a li xemeni ito n dangama bayo Alatala nan a yamarixi a xa n danga, muxu yo mi noe falan tiye a ma.”

¹¹ Dawuda mon yi a fala Abisayi nun a walikene xa, a naxa, “Xa n ma diin waxi n faxa feni, a mi finde terena fe ra xa Bunyamin kaani ito fan na liga. E a lu na, a xa n danga, xa Alatala bata a yamari.

¹² Waxatina nde, Alatala n ma toron toma nen. Nayi, a n ma dangan masarama nen duban na.”

¹³ Dawuda nun a foxorabirane yi sigan waxatin naxan yi kiraan xon, Simeyi yi sigama e yelanni geyaan kanke ra, a mon yi lu e dange, a yi lu gemen nun benden wole e ma.

¹⁴ Dɔnxɛn na, mangan nun a fɔxɔrabirane yi Yurudɛn baan li. E bata yi xadan, e yi e matabu mɛnni.

Abisalomi Yerusalɛn yi

¹⁵ Abisalomi bata yi so Yerusalɛn yi e nun Isirayila yamaan birin, Axitofeli fan yi a fɔxɔ ra.

¹⁶ Xusayi, Araka bɔnsɔnna muxuna nde, Dawuda maxadi muxun fa waxatin naxan yi Abisalomi fɛma, a gbelegbele, a naxa, "Tantunna mangan xa."

¹⁷ Abisalomi yi Xusayi maxɔdin, a naxa, "I ya tinxinna ngaan nan na ra i xɔyin Dawuda xa ba? Nanfera i mi sa a mati?"

¹⁸ Xusayi yi Abisalomi yabi, a naxa, "N mi tinxi nɛn. Bayo Alatala nun Isirayila birin naxan sugandixi mangan na, n na nan fɔxɔ ra. Nayi, n luma i tan nan fɔxɔ ra."

¹⁹ N walima nde xa? A findɛ a dii xɛmɛn na ba? Bayo n bata yi wali i baba xa, n walima nɛn i fan xa."

²⁰ Abisalomi yi a fala Axitofeli xa, a naxa, "Ɛ a fala ɛ bode tagi en lan en xa naxan liga."

²¹ Axitofeli yi Abisalomi yabi, a naxa, "Dawuda konyi ɲaxanla* naxanye lu manga banxin kantandeni, ɛ nun ne xa sa kafu. Nayi, Isirayila birin a kolonɲɛ a i bata rapaxu i baba ma alo se kunxin xirina, i fɔxɔrabirane yi sɛnbɛ so."

²² Nayi, e bubun ti Abisalomi xa manga banxin xuntagi, Abisalomi nun a babaa konyi ɲaxanle yi sa kafu mɛnni Isirayila birin yetagi.

²³ Na waxatini, Axitofeli a maxadin yi suxi alo Ala yetɛna a fala kii naxan yi. Dawuda nun Abisalomi fan yi a maxadine suxuma kii kedenna nin.

17

Xusayi yi Axitofeli matandi

¹ Waxatidi to dangu, Axitofeli yi a fala Abisalomi xa, a naxa, "Tin, n xa muxu wuli fu nun firin sugandi, n siga Dawuda fɔxɔ ra to kɔɛn yetɛn na."

² N sa a xadanxin lima nɛn, fanga mi fa a ra, n yi a suxu. Naxanye biraxi a fɔxɔ ra, ne yi e gi. Nayi, n yi mangan kedenna faxes.

³ N yi yamaan birin mabandun i ma. I xɛmɛn naxan fenma, na na faxes, yamaan birin fama nɛn i ma, e lu bɔɲɛ xunbenli."

⁴ Na falan yi Abisalomi nun Isirayila fonne birin kɛnɛn.

⁵ Na waxatini, Abisalomi yi yamarin fi, a naxa, "Ɛ mɔn xa Xusayi, Araka bɔnsɔnna muxun fan xili alogo en xa a mɛ a naxan falama."

⁶ Xusayi yi fa Abisalomi fɛma, Abisalomi yi a fala a xa, a naxa, "Axitofeli ito nan falaxi, a naxan falaxi a lan en yi na liga ba hanma ɛn-ɛn? I fan xa falan ti."

⁷ Xusayi yi Abisalomi yabi, a naxa, "Ito yi, Axitofeli mi maxadi faɲi tixi."

⁸ I yetɛna i baba nun a muxune kolon ki faɲi. Sofa kɛndɛn nan e ra, e magaxu alo yatan naxan ma diiye baxi a yii burunna ra. Yɛngɛ soon nan yi i baba ra, a mi luma yamaan fɛma kɔɛn birin na."

⁹ Iki, a luxunxi yinla nde ra hanma yire gbɛtɛ. Dawudaa ganla na en ma muxuna ndee faxes tun, na feen xibarun sigama ayi nɛn, e naxa a Abisalomi a ganla bata nɔ."

¹⁰ Na na liga, hali sɛnbɛmaan naxanye luxi alo yatane en ma ganla yɛ, ne tun-naxɔlɔma e ma nɛn, bayo Isirayila kaane birin a kolon a yɛngɛ so faɲin nan i baba ra, anu a fɔxɔrabirane sɛnbɛn gbo."

¹¹ Nayi, n miriyani, Isirayila sofane birin xa e malan i fɛma, keli Dan ma han sa dɔxɔ Bɛriseba ra. Nayi, e wuyama ayi nɛn alo baan ɲɛmɛnsinna. Na xanbi ra, i yetɛn yi siga e yɛngɛdeni."

¹² A lu dɛdɛ, en na a suxɛ, en so a xunna alo xiila godon bɔxɔn ma kii naxan yi. E nun a muxune sese mi a yimine."

¹³ Xa a luxun taana nde yi en ma, Isirayila kaane birin fɛ lutin na, en yi na taan halagi, hali a gɛmɛdina, a mi luyɛ."

¹⁴ Abisalomi nun Isirayila kaane yi a fala, e naxa, "Araka bɔnsɔnna muxu Xusayi a maxadi xuine dangu Axitofeli gbeene ra." Alatala bata yi a ragidi nun a Axitofeli a maxadi xuiin xa kala alogo tɔrɔn xa Abisalomi li."

¹⁵ Axitofeli naxan fala Abisalomi nun Isirayila fonne xa, Xusayi yi na rali saraxaralina Abiyatari nun Sadɔki ma."

* 16:21: 16.21Konyiɲaxanle sariyan seɓɛxi Xɔrɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye sɔtɔ a ɲaxanla ra.

¹⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Iki, ε mafura xeraan nasige Dawuda ma. E yi a fala a xa, a nama kœen nadangu baan meremereni. A lan a xa baan gidi alogo a nama e nun a fœxœrabirane raxœri.”

¹⁷ Yonatan nun Aximaasi yi tixi En-Rogeli yi. Walike gilena nde yi fa a fala e xa, a e xa sa na fala Dawuda xa, bayo e mi yi suse soe taani e yi e yete mayita.

¹⁸ Koni, banxulanna nde yi e to, a sa a fala Abisalomi xa. Nayi, e firinna birin yi siga mafuren, e sa so xemena nde a banxini Baxurin taani xœjinna yi naxan ma sansan kui, e sa e luxun menna ra.

¹⁹ Naxanla yi bitinganna tongo, a yi a sa xœjinna de ra, a sansi xœri dixin tongo a na sa men fari alogo e nama sike sese ma.

²⁰ Abisalomi a walikene to na naxanla banxin li, e yi a maxœdin, e naxa, “Aximaasi nun Yonatan minen?” Naxanla yi e yabi, a naxa, “E bata dangu xuden na.” Walikene yi e fen, e mi e to, e yi xete Yerusalen yi.

²¹ E keli xanbini na, Aximaasi nun Yonatan yi te xœjinna ra, e sa Manga Dawuda rakolon. E yi a fala Manga Dawuda xa, e naxa, “E keli, ε mafura, ε baan gidi, bayo Axitofeli bata maxadin ti lan ε fe ma.”

²² Dawuda nun yamaan naxan yi a fœxœ ra, e keli benun subaxani, e birin yi Yuruden baan gidi. Keden mi lu naxan mi Yuruden baan gidi.

²³ Axitofeli to a to, a a maxadi xuiin mi suxi, a yi a sofanla tongo, a siga a konni a taani. A yamarine fi a denbayaan ma. Na xanbi ra, a yi a yete singan, a yi faxes. E yi a maluxun a baba gaburun na.

Dawuda Maxanayin taani

²⁴ Dawuda yi siga Maxanayin taani, Abisalomi Yuruden baani gidi waxatin naxan yi e nun Isirayila ganla birin.

²⁵ Abisalomi bata yi Amasa findi sofa kuntigin na Yowaba funfuni. Amasa baba nan yi Yeteri ra, Isirayila kaan naxan Abigayili dœxœ, Naxasi a dii temena, Yowaba nga Seruya xunya.

²⁶ Abisalomi nun Isirayila kaane yi e gali malanden nafala Galadi yamanani.

²⁷ Dawuda to fa Maxanayin taani, Naxasi a dii xemen Sobi naxan yi kelixi Rabaha yi,

Amonine manga taana, na nun Amiyeli a dii xemen Makiri, Lodebara kaana, e nun Galadi kaan Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi yi,

²⁸ ne yi fa seni itoe ra Dawuda yee ra: sadene nun goronne nun fœene nun murutun nun fundenna nun murutu fœjin nun sansi xœri gilinxine nun konso togen nun togen siya gbete ye nun

²⁹ kumin nun nœnœn nun yexœene nun fœenna. E fa ne birin na Dawuda nun a yamaan xa naxanye yi a fœxœ ra, alogo e xa e don, bayo e yi a falama nen, e naxa, “Kamen nun ige xœnla bata yamani ito suxu tonbonni.”

18

Abisalomi faxes feen yengeni

¹ Dawuda yi yamaan malan naxanye yi a fœxœ ra, a yi sofa kuntigine dœxœ naxanye muxu kemene nun muxu wuline xun na.

² Dawuda yi yamaan fœxœ singen nasiga Yowaba ma a yamarin bun, a yi a fœxœ firinden nasiga Abisayi ma a yamarin bun, Seruyaa dii xemen Yowaba tada. Dawuda yi a fœxœ saxanden nasiga Itayi Gati kaan ma a yamarin bun. Mangan mœn yi a fala yamaan xa, a naxa, “N fan wama siga feni ε fœxœ ra.”

³ Koni, yamaan yi a fala a xa, e naxa, “I mi sigama. Bayo xa nxu nxu gi, yaxune mi nxu yatema, hali nxu fœxœ kedenna faxes, e mi na yatema. Koni, i tan dangu nxu tan sofa muxu wuli fu ra. Nanara, a lan i lu taani, i nœ nxu maliye denaxan yi.”

⁴ Mangan yi e yabi, a naxa, “Naxan nafen ε ma, n na nan ligama.” Sofane yi minima keme keme yeen nun wuli wuli yeen ma waxatin naxan yi, mangan yi ti taan so deen na.

⁵ Mangan mœn yi a fala Yowaba nun Abisayi nun Itayi xa, a naxa, “N bata ε mafan, ε nama fe naxi yo liga Abisalomi ra, n ma diina.” Sofane birin yi a xuiin name na yamarin fiye kuntigine ma.

⁶ Dawudaa sofane yi mini siga Abisalomi a ganla yengedeni, yengen so Eframi fœtœnna nin.

⁷ Dawudaa ganla yi Abisalomi a ganla nœ, e yi muxu wuli mœxœne faxes e ra na lœxœni.

⁸ Yengen yi so yamanan birin yi. Naxanye faxa fəṭənni, ne yi wuya dangu naxanye faxa yengeni.

⁹ Na waxatini, Abisalomi yi mini Dawudaa walikene ma. Abisalomi bata yi te sofanla fari. Sofanla yi so wari bili gbeen yiine bun, Abisalomi xunna yi kankan wari yiine longonna ra. A lu bəxən nun kuyen tagi, sofanla yi mini a bun.

¹⁰ Xəməna nde to na to, a fa na fala Yowaba xa, a naxa, “N bata Abisalomi to singanxi wariin bun.”

¹¹ Koni, Yowaba yi a fala xəmənen xa, a naxa, “I a to nən? Nanfera i mi a faxa keden na? N yi gbeti gbanan fu soe nən i yii e nun tagixidina nde.”

¹² Koni na xəmənen yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Hali i gbeti gbanan wuli keden so n yii, n mi tinje fe naxin lige mangana dii xəmənen na, bayo nxu birin a me nən manga yamarini ito fima i tan nun Abisayi nun Itayi ma, a naxa, “E xaxili lu Abisalomi xən, muxu yo nama fe naxin liga a ra.”

¹³ Xa n yi na liga alo n mi sese mexi, n yi bənəma n niini nən, mangan yi n ma wulen kolonma nən, bayo sese mi luxunje a ma. Nayi, i tan yeteen mi yi n xun mafale.”

¹⁴ Yowaba yi a yabi, a naxa, “N mi n ma waxatin kalama i tan xən.” A yi tanba saxan tongo, a sa e səti Abisalomi kankeni a njeñen singanxin na.

¹⁵ Sofa banxulan fuun naxanye yi Yowabaa yenge so seene maxalima, ne yi Abisalomi rabilin, e yi a rəjan.

¹⁶ Na xanbi ra, Yowaba yi xətaan fe alogo yengen xa dan. Nayi, Dawudaa sofane yi xete Abisalomi a ganla fəxə ra.

¹⁷ E yi Abisalomi tongo, e yi a woli yili gbeen na fəṭənni, e gəme gbege malan a fari. Na waxatini, Abisalomi a sofane yi e gi, birin yi siga a konni.

¹⁸ Abisalomi yi kende waxatin naxan yi, a bata yi banxi gbeen ti Manga lanbanni, bayo a yi a mirima nən, a naxa, “Dii xeme mi fa n yii, n xinla luye naxan yii.” Nanara, a yi na banxin xili sa a yete xun ma, naxan mən xili bama han to a Abisalomi a banxina.

¹⁹ Aximaasi, Sadəki a dii xəmənen yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Tin, n xa n gi n sa a fala

mangan xa Alatala kitin naxan nagidixi a ma, a yi a so a yaxune yii.”

²⁰ Yowaba yi a fala a xa, a naxa, “Xibaru fəñi rali mi i ra to, ləxə gbeṭe i sa xibaru fəñin naliye, koni to i mi a xale, bayo mangana dii xəmənen bata faxa.”

²¹ Yowaba yi a fala Kusi kaana nde xa, a naxa, “Siga, i naxan toxi, sa na fala mangan xa.” Kusi kaan yi a xinbi sin Yowaba bun ma, a yi a gi.

²² Aximaasi, Sadəki a dii xəmənen mən yi a fala, a naxa, “Sese liga, tin, n fan xa n gi Kusi kaan fəxə ra.” Yowaba yi a fala, a naxa, “N ma diina, nanfera i waxi i gi feni? Na mi findima xibaru fəñi ra i tan xa.”

²³ Aximaasi mən yi a fala, a naxa, “Hali fefe liga, n waxi n gi feni.” Yowaba yi a fala a xa, a naxa, “Awa, i gi!” Aximaasi yi a gi mini Yuruden mere yi kirani, a sa dangu Kusi kaan na.

²⁴ Dawuda yi dəxi de firinne tagi. Kantan muxun yi siga yinna xun tagi, a yi a yeen nasiga, a yi xəməna nde kedenna to fe a giye.

²⁵ Kantan muxun yi gbelegbele, a yi a fala mangan xa. Mangan yi a yabi, a naxa, “Xa a kedenna nan a ra, a fama xibaru fəñin nan na.” Na xeraan yi masoma,

²⁶ kantan muxun mən yi muxu gbeṭe fan to gixi. A gbelegbele de kantanna ra, a naxa, “Muxuna nde fan kedenna fama a giye.” Mangan yi a fala, a naxa, “Na fan faan xibaru fəñin nan na.”

²⁷ Kantan muxun yi a fala, a naxa, “Muxu singen luxi alo Aximaasi na a ra, Sadəki a dii xəməna.” Mangan yi a fala, a naxa, “Xeme fəñin nan a ra, a fama xibaru fəñin nan na.”

²⁸ Aximaasi yi gbelegbele, a yi a fala mangan xa, a naxa, “I nuwali.” A yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bəxən ma, a yi a fala, a naxa, “Barikan bira Alatala xa, i ya Ala, naxan i yenge faane soxi i yii, mangana, n kannna.”

²⁹ Mangan yi a maxədin, a naxa, “Abisalomi yiyalan?” Aximaasi yi a yabi, a naxa, “N tan i ya walikenen mayimaxa gbeen to nən Yowaba nxu nun i ya walikena nde rafa waxatin naxan yi, koni n mi yi a kolon fefe yi a ra.”

³⁰ Mangan yi a fala, a naxa, “I masiga, i ti be.” Aximaasi yi a masiga, a lu tixi.

³¹ Kusi kaan fan yi fa. A yi a fala, a naxa, “Mangana, n kannu, n baxi xibaru faɗin nan mɛdeyi, bayo Alatala bata i ya kitin sa to. Naxanye yi i yengema, a bata ne sa i sagoni.”

³² Mangan yi Kusi kaan maxodin, a naxa, “Sese mi Abisalomi sɔtɔxi ba?” Kusi kaan yi a yabi, a naxa, “Naxan na banxulanna sɔtɔxi, na xa i yaxune birin sɔtɔ, e nun naxanye birin murutɛxi i xili ma.”

19

Dawuda yi a dii xemɛn wuga

¹ Nayi, mangan yi kɔntɔfili, a yi te sangsoon kɔɛ ra taan yinna dɛɛn xun ma, a lu wugɛ. A yi lu sigamatini, a falama, a naxa, “N ma dii xemɛna Abisalomi! Hali n tan yi faxa i funfuni nun. N ma dii xemɛna Abisalomi, n ma dii xemɛna!”

² E yi na fala Yowaba xa, e naxa, “Mangan sunuxin luma Abisalomi wugɛ.”

³ Na lɔxɔn xunna kenla yi masara sunun na sofane birin xa. Bayo na lɔxɔni yamana a mɛ nɛn a mangan sunuxi a dii xemɛna fe ra.

⁴ Na lɔxɔn yetɛni, sofane luxunxin yi so taani alo sofa yagixin naxanye e gixi yengɛni.

⁵ Mangan bata yi a yetagin luxun, a gbelegbelema, a naxa, “N ma dii xemɛna Abisalomi! Abisalomi, n ma dii xemɛna, n ma dii xemɛna!”

⁶ Yowaba yi so mangan konni, a yi a fala a xa, a naxa, “I bata i ya walikene birin nayagi to, naxanye i niin nakisixi, ɛ nun i ya dii xemɛne nun i ya dii tɛmɛne nun i ya jaxanle nun i ya konyi jaxanle birin.

⁷ I rapaxu naxanye ma, i bata ne rafan, i rafan naxanye ma, i yi ne rapaxu. Bayo i bata a yita to, a i ya gali mangane nun i ya walikɛ tinxinxine, a ne bɔtɛ mi i xa. N bata a to iki xa Abisalomi yi lu a nii ra nun to, nxu tan birin yi faxa na, na yi rafan i ma nun.

⁸ Nayi, keli, i mini, i falan ti i ya walikene xa. Bayo n bata n kɔlɔ Alatala yi, xa i mi mini muxu keden mi luyɛ i fɔxɔ ra to kɔɛɛn na, na jaxuma ayi nɛn dangu tɔrɔn

na naxan birin bata liga keli i foningeya waxatin ma han iki.”

⁹ Nayi, mangan yi keli, a dɔxɔ taan so dɛɛn na. E na fala yamaan xa, e naxa, “Mangan dɔxi taan so dɛɛn na.” Yamaan birin yi fa mangan yetagi. Na waxatini, Isirayila ganla tan bata yi a gi. Birin bata yi siga e konni.

Dawuda xetɛ fena Yerusalen yi

¹⁰ Isirayila bɔnsɔnne birin nun yamaan birin yi matandin tima, e naxa, “Mangan bata en ba en yaxune yii, a tan nan en nakisi Filisitine ma, iki a bata a gi yamanani Abisalomi a fe ra.

¹¹ Anu, en Abisalomi naxan sugandixi a xa findi en ma mangan na, na bata faxa. Nanfera nayi, ɛ mi Dawuda xilima, ɛ yi a dɔxɔ mangan na?”

¹² Manga Dawuda yi xɛrane rasiga a faladeni saraxaraliin Sadaki nun Abiyatari xa, a naxa, “E falan ti Yuda fonne xa, ɛ naxa, ‘Nanfera ɛ luun dɔnxɛn na mangan naxɛtɛdeni a manga banxini? Anu, n tan yetɛna Isirayila kaane miriyane kolon.

¹³ Ngaxakedenmane nan ɛ ra, en wuli keden, fasa keden. Nayi, ɛ nama lu dɔnxɛn na xɛtɛdeni mangan ma.’

¹⁴ E mɔn xa a fala Amasa xa, ɛ naxa, ‘I ngaxakedenma xa mi n na ba? Xa n mi i findi sofa kuntigin na habadan Yowaba jɔxɔni, Ala xa n xa tɔrɔ gbeen sɔtɔ.’ ”

¹⁵ Dawudaa falane yi Yuda muxune birin kenɛn, alo muxu kedenna nan yi e ra, e xeraan nasiga a faladeni mangan xa, e naxa, “E nun i ya walikene birin xa xetɛ be.”

¹⁶ Mangan yi xetɛ han Yurudɛn baani, Yuda kaane yi siga Giligali yi alogo e xa sa mangan nalan, e yi a ragidi Yurudɛn baani.

¹⁷ Gera, Bunyamin kaan naxan keli Baxurin taani, na dii xemɛn Simeyi yi na, na yi a mafura e nun Yuda muxune yi godo Manga Dawuda ralandeni.

¹⁸ Bunyamin kaan muxu wuli keden yi biraxi a fɔxɔ ra, Siba fan naxan yi walima Sɔli a denbayaan xa, e nun a dii xemɛ fu nun suulunne nun a walikɛ mɔxɔpɛne. Ne yi fa Yurudɛn baan dɛ mangan yɛɛ ra.

¹⁹ Kunkibane yi fa alogo e xa mangana denbayaan xali e nun naxan na mangan

kenen. Na to yelin Yuruden baan gide, Geraa dii Simeyi yi bira mangan yetagi.

²⁰ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangan nama n suxu n haken na. N tan i ya walikenen haken naxan liga i ra i mini loxoni Yerusalen yi, jinan na xon, i tan mangana.

²¹ Mangana, n kanna, n na a kolon a n bata yulubin liga, koni i bata a to to, n singe nan faxi i ralandeni Yusufu bonsonna muxune birin yee ra.”

²² Nayi, Abisayi, Seruyaa dii xemnen yi falan tongo, a yi a fala, a naxa, “Simeyi mi lan a faxesa ba, a to Alatalaa muxu sugandixin dangaxi?”

²³ Koni Dawuda yi a fala Abisayi nun a xunyen Yowaba xa, a naxa, “Seruyaa dii xemene, e gbee biran nanse yi? Nanfera iki, e n matandima? N mi waxi Isirayila kaa yo xa faxesa to, n laxi a ra a n tan nan Isirayila mangan na to.”

²⁴ Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, “I mi faxama.” Mangan yi a kolon a xa.

²⁵ Mefiboseti, Sali a dii xemnen fan fa nen mangan nalandeni. A munma yi a sanne maxa, a mi a de xabene bi, a mi a dugine xa, xabu mangan siga loxoni han a xete loxoni bonne xunbenli.

²⁶ A to siga mangan yetagi keli Yerusalen yi, na yi a maxadin, a naxa, “Mefiboseti nanfera i mi sigaxi n foxo ra?”

²⁷ A yi a yabi, a naxa, “Mangana, n kanna, n ma walikenen nan n yanfaxi, bayo n tan i ya walikena a fala nen, a naxa, ‘N nan n ma sofanni tonma nen, n te a fari nxu nun mangan yi siga. Bayo sankalaton nan i ya walikenen na.’

²⁸ Koni, a bata sa n tan i ya walikenen mafala n kanna xa. Nayi, mangana, i luxi nen alo Alaa malekana. Naxan nafa n ma, na liga.

²⁹ Bayo muxun naxanye birin n fafe a denbayani, mangan yi lan nun a ne faxesa, n kanna, hali na birin, i bata naxanye dege tabanla ra i bata n tan i ya walikenen basan ne ra. N fe tinxinxin mundun ligaxi n yi n kanna mafan?”

³⁰ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i mon falan tima? N bata a ragidi a i tan nun Siba xa boxone yitaxun.”

³¹ Nayi, Mefiboseti yi a fala mangan xa, a naxa, “A xa a birin tongo, amasoto n kanna,

mangan bata so a banxini bonne xunbenli.”

³² Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi taani Galadi yamanani, na fan godo nen Yuruden baani, e nun mangan yi gidi, a fan xete nen a foxo ra baan kidi ma.

³³ Fonna nan yi a ra naxan bata yi jee tonge solomasexe soto, nafulu kan gbee nan yi a ra, a tan nan yi mangan baloma, a yi Maxanayin taani waxatin naxan yi.

³⁴ Mangan yi a fala Barasilayi xa, a naxa, “Fa n foxo ra Yerusalen yi, n nan n yengi daxe i xon ma.”

³⁵ Koni, Barasilayi yi mangan yabi, a naxa, “N mon jee yoli sote alogo nxu nun mangan xa te nxu bode xon Yerusalen yi?”

³⁶ To n bata fori jee tonge solomasexe. N noe a fajin nun a jaxin kolonne ba, n donseen naxan donma, n yi a min, n mi fa noe na jaxunna kolonne, hanma xemene nun jaxanle sigi sa xuina. Nanfera n finde goronna ra i xun ma?

³⁷ I ya walikenen sigama nen i foxo ra ndedi Yuruden baan kidi ma. Koni nanfera mangana, i n saranna fima maani ito ra?

³⁸ Nayi, a lu n xa xete n ma taani, n sa faxesa n baba nun nna gaburun dexon ma. Koni a mato, n ma dii xemnen Kimihami ni i ra, a tan nan sigama i foxo ra, naxan na i kenen, i yi na liga a ra.”

³⁹ Mangan yi a fala, a naxa, “Kimihami xa fa n foxo ra, naxan nafa n ma, n na a lige a xa, i na wa naxan yo xon ma n tan yii, n na lige i xa.”

⁴⁰ Yamaan birin to Yuruden baani gidi, mangan fan yi gidi, mangan yi Barasilayi sunbu, a duba a xa, Barasilayi yi xete a konni.

⁴¹ Mangan yi siga Giligali binni, Kimihami yi biraxi a foxo ra.

Yuda yamaan birin nun Isirayila yamaan foxo kedenna bata yi mangan nagidi Yuruden baani.

⁴² Koni Isirayila muxune yi fa mangan fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Nanfera nxu ngaxakedenne Yuda kaane i ragidixi Yuruden baani, e nun i ya denbayana, anu i ya sofane birin yi i foxo ra?”

⁴³ Yuda muxune birin yi Isirayila muxune yabi, e naxa, “Bayo nxu barin maso mangan na e xa. Nanfera e xolon na ra?”

Mangan nan nxu dɛgema ba? Hanma a seen nan fixi nxu ma?”

⁴⁴ Isirayila muxune yi Yuda muxune yabi, e naxa, “Nxu gbeen nan mangan na sanja ma fu, nxu gbeen nan Dawuda ra dangu ɛ ra. Nanara, ɛ nxu ranaxuxi? Nxu singe mi yi a fala a en ma mangan xa xɛtɛ ba?” Koni Yuda muxune yi falan ti a jaxin na dangu Isirayila muxune ra.

20

Seeba yi murutɛ Dawuda xili ma

¹ Xɛmɛ fuyantenna nde yi Giligali yi, a xili Seeba, Bikiri a dii xɛmɛna, Bunyamin kaana. Na yi xɔtaan fe, a gbelegbele, a naxa,

“Sese mi en nun Dawuda tagi.

En nun Yese a dii xɛmɛni ito mi malanxi sese ma.

Isirayila kaane,

birin xa siga a kon yi.”

² Nayi, Isirayila kaane yi xɛtɛ Dawuda fɔxɔ ra, e bira Seeba fɔxɔ ra, Bikiri a dii xɛmɛna. Koni, Yuda muxune yi lu e mangan fɔxɔ ra, e yi sa a mati keli Yurudɛn baani siga han Yerusalen yi.

³ Dawuda yi so a banxini Yerusalen yi. Mangan yi a konyi jaxalan fune tongo a naxanye lu banxin kantandeni. A yi e lu banxina nde kui naxan yi makantanxi ki faɲi, koni e mi fa kafu sɔnɔn, e yi lu ramaraxi han e sayaan lɔxɔni, e lu alo kaɲa gilene.

⁴ Mangan yi a fala Amasa xa, a naxa, “Yuda sofane maxili, ɛ birin xa fa be yi benun soge saxan.”

⁵ Amasa yi sa na yamarin liga, koni mangan lɔxɔn naxan saxi a xa, a yi na radangu.

⁶ Nayi, Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, “Seeba, Bikiri a dii xɛmɛn fe jaxin ligama en na nɛn dangu Abisalomi ra. I tan yɛtɛɛn xa i kanna walikene tongo, i yi Seeba sagatan, alogo a nama taa makantanxine li, a lɔ ayi e ma.”

⁷ Yowabaa muxune yi bira Abisayi fɔxɔ ra e nun Keretine nun Pɛlɛtine, e nun sofane birin. E birin yi mini Yerusalen yi alogo e xa Seeba sagatan, Bikiri a dii xɛmɛna.

⁸ E to Gabayon gɛmɛ gbeen yiren li, Amasa yi fa e yɛɛ ra. Yowaba yi maxidixi

a sofa dugine yi, e nun a tagixidina, silanfanna yi singanxi naxan na a tɛɛni. Yowaba yi masoma waxatin naxan yi, silanfanna yi ba fɔlɔ a tɛɛni.

⁹ Yowaba yi a fala Amasa xa, a naxa, “Ngaxakedenna, i yiyalan?” A yi Amasa dɛ xaben suxu a yiifanna ra alo a yi a sunbuma nɛn.

¹⁰ Silanfanna naxan yi sɔtɔxi Yowaba kɔmɛnna ma, Amasa mi a yengi lu na xɔn ma. Yowaba yi a sɔxɔn a kuini na ra. Amasa fudi lutine yi sa bɔxɔni, Yowaba mi fa a yɛɛ firinden sin a ma, a yi faxa. Yowaba nun a tada Abisayi yi keli Seeba xili ma, Bikiri a dii xɛmɛna.

¹¹ Yowabaa sofa keden yi lu tixi Amasa binbin dɛxɔn, a naxa, “Ndee Yowaba nun Dawuda a fe yi? Ne xa bira Yowaba fɔxɔ ra.”

¹² Na waxatini, Amasa bata yi a makututu a wunli kira tagini. Sofaan yi a rakɔrɔsi, a yi a to birin tixi na. Nayi, a yi Amasa binbin ba kiraan xɔn, a sa a sa xɛɛn ma, a dugin so a xun na.

¹³ A to a ba kiraan xɔn, birin yi bira Yowaba fɔxɔ ra, alogo e xa siga Bikiri a dii xɛmɛn Seeba xili ma.

Seeba rananna

¹⁴ Yowaba yi Isirayila bɔnsɔnne yaman birin yigidi a sa Abeli-Beti-Maka taan li. Berimi kaane birin yi e malan, e bira a fɔxɔ ra.

¹⁵ Yowaba nun a ganla yi Abeli-Beti-Maka taan yɛngɛ, bayo Seeba yi na nin, e yi gbingbinna nde rate taan yinna xɔn. E yi lu yinna dinɲɛ alogo a xa bira.

¹⁶ Naxalan xaxilimana nde yi na taani, na yi gbelegbele, a naxa, “N bata ɛ mafan! ɛ tuli mati! ɛ tuli mati! ɛ a fala Yowaba xa a xa fa han be, n waxi falan ti feni a xa.”

¹⁷ Yowaba yi a maso, jaxanla yi a maxɔdin, a naxa, “Yowaba nan i tan na ba?” A yi a yabi, a naxa, “ɔn, n tan nan yati a ra.” Jaxanla yi a fala a xa, a naxa, “Nba, i tuli mati n fala xuiin na.” Yowaba yi a yabi, a naxa, “N tuli matixi.”

¹⁸ Nayi, jaxanla yi a fala, a naxa, “A fɔlɔni, muxune yi darixi a fale nɛn, e naxa, ‘En maxɔdinna ti Abeli taani, en hayun fanma nɛn.’

¹⁹ Nxɔ taan taa bɔɲɛ xunbelixine nun taa tinxinxine nan yɛ Isirayila yi, koni i

tan waxi na taan kala feen nin Isirayila yi, naxan findixi munanfan taa gbeen na Isirayila yi. Nanfera naxan Alatala gbeen na, i waxi na kala feni?"

²⁰ Yowaba yi a yabi, a naxa, "N ma miriyaan makuya na ra, sese kala fe mi n kui, hanma n yi sena nde raxəri.

²¹ Na fe mi a ra mumε! Koni, xεmena nde be, naxan sa kelixi Efiramige ya yireni, a xili Seeba, Bikiri a dii xεmena. Na bata murutε Manga Dawuda xili ma. ε a keden peen yiiba n xa. Nayi, n ganla bama nen taan dε ra." Naxanla yi a fala Yowaba xa, a naxa, "Awa, nxu a xunna wolima i ma nen yinna fari ma."

²² Naxanla yi sa falan ti taan muxune birin xa a xaxilimayani, e yi Bikiri a dii xεmen Seeba xunna bolon a dε, e yi a woli Yowaba ma. Yowaba yi xεtaan fe, sofane yi e masiga taan na, birin yi siga e konne yi. Nayi, Yowaba yi xεtε Yerusalen yi mangan fεma.

Dawudaa kuntigine fe

²³ Yowaba yi Isirayila ganle birin yamarima nen Isirayila yi. Benaya, Yehoyadaa dii xεmen nan yi Keretine nun Peletine xun na.

²⁴ Adoran nan yi karahan wanle xunna ra, e nun Yosafati, Axiludu a dii xεmen nan yi mangana yenla ra.

²⁵ Sebēli tiin nan yi Sewa tan na. Saraxaraliin nan yi Sadaki nun Abiyatari ra.

²⁶ Dawudaa saraxaralina nde nan yi Ira fan na, naxan yi kelixi Yayiri xabilani.

21

Nεε saxan kamεna fe

¹ Dawudaa mangayaan waxatini, nεε saxan kamεn yi so. Dawuda yi Alatala maxadin. Ala yi a yabi, a naxa, "Na ligaxi Sōli nun a denbayana muxu faxan nan ma fe ra, e to Gabayon kaane faxe."

² Mangan yi Gabayon kaane xili alogo a xa falan ti e xa. Isirayila bōnsōnna muxu mi yi Gabayon kaane ra, koni Amorine muxu dōnxεne nan yi e ra. Isirayila kaane bata yi e niin nakisin layirin tongo e xa. Koni hali na, Sōli yi kataxi e faxe feen na bayo Isirayila nun Yuda yεε rasigan xōnla yi a ma.

³ Dawuda yi Gabayon kaane maxadin, a naxa, "N xa nanse liga ε xa? Kalan naxan tixi ε nōε na yitōnne di alogo ε xa duba Alatalaa yamaan xa?"

⁴ Gabayon kaane yi a yabi, e naxa, "Yengen naxan nxu nun Sōli nun a denbayaan tagi, gbetin xa mi na yitōnma, hanma xεmana. Anu, a mi lan nxu yi muxun faxe Isirayila yi." Nayi, mangan yi a fala, a naxa, "Naxan xōli ε ma, ε na fala n xa, n xa na liga ε xa."

⁵ E yi mangan yabi, e naxa, "Bayo xεmeni ito yi waxi nxu halagi feni, a bata yi a nata nun, a xa nxu halagi, a yi nxu raxəri Isirayila bōxōn ma.

⁶ Nayi, ε a bōnsōnna muxu solofere so nxu yii, nxu xa e singan Alatala yεtagi Gabayon taani, Sōli yi dōxi taan naxan yi, Alatala mangan naxan sugandixi." Mangan yi a fala e xa, a naxa, "N na a soma ε yii nen."

⁷ Mangan yi Mefiboseti ratanga, Yonatan ma dii xεmena, Sōli mamandenna, bayo Dawuda bata yi layirin xidi e nun Yonatan tagi Alatala xinli.

⁸ Koni, mangan yi Ayaa dii tεmen Risipaa dii firinne, Aramoni nun Mefiboseti tongo, a naxanye bari Sōli ma. A mōn yi Sōli a dii tεmen Mikali a dii xεmε suulunne tongo, a naxanye bari Barasilayi a diina Adiriyeli ma, Abeli-Mehola kaana.

⁹ E yi e so Gabayon kaane yii, ne yi e singan geyaan fari Alatala yεtagi. Na muxu soloferene birin yi faxe sanja ma kedenni. E e faxe funde xaba lōxō singen nin.

¹⁰ Risipa, Ayaa dii tεmen yi benbenla tongo, a yi a sa fanyen ma a yεtε xa. Keli se xaban fōlōn ma han tule igen yi bira bōxōni, a xōline kedima yanyin na, a subene kedi kōεεn na alogo e nama dōxō e binbine ma.

¹¹ Risipa, Ayaa dii tεmena, Sōli a konyi naxanla naxan naba, e sa na fala Dawuda xa.

¹² Nayi, Dawuda yi sa Sōli nun a dii xεmen Yonatan xōnne maxili Yabesi kaane ra Galadi yamanani, naxanye bata yi e ba e funfuni Beti-San yi, Filisitine e singan dεnaxan yi e Sōli nō waxatin naxan yi Gilibowa yi.

¹³ Dawuda yi Sōli nun Yonatan xōnne tongo Yabesi yi. Muxu soloferen naxanye singan, e yi ne fan xōnne malan.

¹⁴ E sa Söli nun a dii xemen Yonatan xonne maluxun Bunyamin yamanani Sela yi, Kisu gaburun na, Söli fafe. Mangan yamarin naxanye birin fi, e yi ne birin liga. Na xanbi ra, Ala yi hinan yamanan na.

*Yengen Filisistine xili ma
Taruxune Singen 20.4-8*

¹⁵ Filisistine mon yi Isirayila yenge. Dawuda nun a walikene yi godo, e yi Filisistine yenge. Xadanna yi so Dawuda fatini.

¹⁶ Isebi-Benobi, Refa* yixetena nde yi a nata a xa Dawuda faxes. Silanfan nenan yi singanxi a tagi xidin na e nun sulan yi tanban naxan na ra naxan binyan yi dangue kilo saxan na.

¹⁷ Koni, Abisayi, Seruyaa dii xemen yi fa Manga Dawuda mali, a na Filisitin faxes. Nayi, Dawudaa muxune yi e kolö, e naxa, "I mi fa sigama nxu foxo ra yengeni, alogo mangayaan nama ba Isirayila yi."

¹⁸ Na xanbi ra, yengen mon yi keli Gobi yi Filisistine xili ma. Nayi, Xusa kaan Sibekayi yi Safi faxes, Refa yixetena nde nan yi na ra.

¹⁹ Yenge gbete mon yi keli Gobi taani Filisistine xili ma. Beteleme kaan Yari a diina Elexanan yi Gati kaan Goliyati faxes, naxan ma tanba yi gbo alo gbindonna.

²⁰ Yenge gbete mon yi keli Gati taani. Menni, xeme kuyena nde yi na, naxan yii soli sennin nun san soli sennin kan yi a ra, e birin malanxina monnen nun naanin. Refa yixeten nan yi na fan na.

²¹ A yi Isirayila kaane konbi. Dawuda tada Simeyaa dii xemen Yonatan yi a faxes.

²² Na sofa naaninna naxanye yi kelixi Gati taani Refa bönsonni, Dawuda nun a sofane yi ne birin faxes.

22

¹ Dawuda betini ito ba Alatala nan xa, Ala to a ba a yaxune birin yii e nun Söli yii.

² A yi a fala, a naxa, Alatala nan n ma fanyen na, n ma yinna, n natanga muxuna.

³ N ma Ala nan n ma geme gbeen na, n na n luxunma naxan kui.

A tan nan n ye masansan wure lefaan na, e nun marakisi tiina naxan luxi

alo n ma faran makantanxina, n nakisidena.

A tan nan n xunbama gbaloni.

⁴ Tantunna Alatala xa!

N na a xili,

a yi n nakisi n yaxune ma.

⁵ Sayaan bata yi a xunfanna radin n xunna ma

alo foxo igena,

a yi n magaxuma

alo baan xaxexina.

⁶ Sayaan bata yi n nabilin a yolonxonne ra.

A a lutine rati n yee ra.

⁷ N ma toroni,

n na Alatala xili nen,

n yi n xui ramini n ma Ala ma.

A yi n xuiin me a Batu Banxini, a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.

⁸ Nanara, boxon yi maxa.

Kuyen bun tiine yi yigisan,

e xuruxurun Ala xolon bun.

⁹ Tutun yi mini a naeni.

Halagi ti tee degen nun tee wolonne yi mini a de.

¹⁰ Ala yi kuyen nafulunye ayi

alo kolimona, a yi godo,

kunda yidimixina a sanne bun.

¹¹ A te maleka gubugubu kanna fari,

a tukan xulen,

a siga foyeni.

¹² A yi a luxun dimini,

naxan nabilinxi kunda gbeen na,

a yi yidimixi alo ige tilinxina.

¹³ Kenen gbeen yi minima a yee ra,

tee degen yi minima naxan yi.

¹⁴ Alatala yi a kuye sarinna xuiin namini kore,

Kore Xonna Ala xuiin yi me.

¹⁵ A yi a xalimakunle woli a yaxune ma,

a yi e raxuya ayi.

A yi galanna ragodo e ma,

e birin yi e gi.

¹⁶ Alatala to a konko e ma,

a xolon to keli alo foye gbeena,

foxo igen xonna yi mini kenenni

boxon bunna yi to.

¹⁷ Ala yi a yiini bandun keli kore,

a n suxu,

a yi n ba igen tilinxi yireni.

* 21:16: 21.16Refa yi findixi muxu kuyene bönsonna benban nan na.

18 A yi n xunba n yaxu senbeman ma,
e nun n yenge faan naxanye yi maxodxo xa.

19 E n yenge nen,
n yi taraxi waxatin naxan yi,
koni Alatala yi n mali.

20 A n ba nen gbaloni,
a yi n xaroya,
a yi n nakisi
bayo n nafaan a ma.

21 Alatala yi n kontonna fi n ma
bayo n bata tinxinje ayi a yee ra yi,
a n kontonna fi n ma
lan n yiine sarijanna ma.

22 Bayo n bata lu Alatala kirane xon ma,
n mi n makuyaxi n ma Ala ra
alo muxu jaxine.

23 N bata a sariyane birin suxu,
n mi tondixi a tonne suxe.

24 N bata n yete ratanga haken ma,
fe yo mi n na a yee ra yi.

25 Nanara, Alatala yi n kontonna fi n ma,
bayo n bata tinxinje ayi a yee ra yi,
n yiine sarijanxi a yee ra yi.

26 Naxan na tinxinje ayi,
i ya tinxinyaan yitama nen na ra.
Fe mi naxan na,
i ya fetareyaan yitama nen na ra.

27 Naxan na sarijanje ayi,
i ya sarijanna yitama nen na ra.
Koni naxan yidoxi,
i na suxu kiin kolon.

28 Bayo i tan nan yigelitone rakisima,
i mon yi wasodene fe ragodo.

29 Alatala, i tan nan n ma kenenna ra.
I tan nan n ma dimini yalanma, Alatala.

30 En birin nema a ra,
n ganla yengema nen,
nxu nun n ma Ala nema a ra,
n tunganma nen yinna xun ma.

31 Alaa kirane kamalixi feu!
Alatala falane tinxin.
Naxanye na e luxun a yi,
a ne kantanma nen
alo ye masansan wure lefana e yee ma.

32 Nde gbete Ala ra,
ba Alatala ra?
Nde en ma fanyen xodexen na,
ba en ma Ala ra?

33 Ala nan n makantanma fangani,
a tan nan kira kamalixin yitama n na.

34 A tan nan n naxulunma ayi mafuren
alo wondene,
a n nate geyane fari.

35 A bata n maxaran yengen ma,
nanara n noxi sulan xali xodexen ban-
dunje.

36 I bata n nakisi
alo wure lefa ye masansanna,
i ya fanna n senben gboma ayi.

37 I bata kira gbeeni ton n xa
alogo n nama bira.

38 N bata bira n yaxune foxo ra,
n yi e halagi.

N mi tinxixete e foxo ra
fo n na e raxori.

39 N na e raxori nen,
n yi e yibutuxun,
e mi fa kelima sonon,
e yi bira n sanna bun ma.

40 I senben soma n yii yenge so feen nan na,
i n yaxune xinbi sin n bun ma.

41 I n yaxune ragima n yee ra,
naxanye yi n najaxuxi,
n ne halagi.

42 E gbelegbelema malina fe ra,
koni e mi marakisima yo sotoma,
E Alatala xilima,
koni a mi e yabima.

43 N na e yilunburunma nen
alo gbangbanna,
foyen sigama naxan na.
N na e yiboma nen,
n yi e yibodon
alo bendena kiraan xon.

44 I n natangama yama murutexin ma,
i yi n findi siyane xunna ra.
N mi muxun naxanye kolon,
n non sotoma ne xun na.

45 Xojene n matoxoma,
n neen fa falan ti tun,
e bata n xuiin suxu.

46 E yii xudi tuma ayi,
e fa xuruxurunje,
sa keli e yinne kui.

47 Alatala na!
Tantunna xa fi n natangamaan ma!
N nakisimana Ala xa batu!

48 Ala nan n gbeexoxo tiin na,

naxan siyane sama n ma nɔɔn bun ma.

⁴⁹ A n natangama n yaxune ma.

I xunnayerenna fima n ma
n yaxune xun na,
i yi n ba gbalotone yii.

⁵⁰ Nanara, n na i tantunma siyane tagi.
Alatala, n yi i xinla binya betini.

⁵¹ A nɔ gbeene fima nɛn a mangan ma.
A yi a hinanna yita a muxu sugandixin na,
Dawuda nun a yixetene han habadan.

23

Dawudaa fala dɔnxene

¹ Dawudaa fala dɔnxene nan itoe ra.
Dawudaa falane ni itoe ra,
Yese a dii xemena,
xeme tide kan gbeena falane,
Yaxubaa Ala naxan masusanxi
mangayaan xili yi,
e nun Isirayilaa beti ba fajina.

² “Alatalaa Nii Sarijanxin falan tixi
n tan nan xɔn,
a falan soma n tan nan de.

³ Isirayilaa Ala bata falan ti,
Ala, Isirayila kantan fanyen bata a fala n
xa, a naxa,
‘Mangan naxan na lu muxune xun na tinx-
inni,
Ala yεragaxuni,
⁴ na kanna luxi nɛn
alo xɔtɔnna kenenna,
sogen na te xɔtɔnni
kunda yo mi na,
fata a wuyenna ra,
sansine minima nɛn bɔxɔn ma tulen fa xan-
bini.’

⁵ A mato, Ala naxan nabaxi n ma den-
bayaan xa,
a bata habadan layirin xidi n xa,
a naxan xidixi sariyane xɔn
naxanye a makantanma.

Yeyε a xunnayerenna fima n ma,
a yi n ma fe ragidixine rakamali.

⁶ Koni fuyantenne birin luxi nɛn,
alo wudi jali kanna
naxan nawolima ayi,
muxu yo mi e tonge a yiin na.

⁷ Muxun naxan nɛma a yiin dinje e ra,
na kanna wuren nan nawalima
hanma tanba wudi daxina,

e birin yi gan, e halagi sa!”

Dawudaa sofa wɛkilɛxine fe Taruxune Singen 11.10-47

⁸ Dawudaa sofa wɛkilɛxine xinle ni itoe
ra: Yosebi-Basebeti Takemɔni kaana, a yi
Dawuda kantan muxu sofa fajine nan yε.
A mɔn yi xili Adino Esini kaana, a tan
nan muxu keme solomasεε faxa tanban
na yenge kedenni.

⁹ A firinden findi Axoxi xabilan muxuna
nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi
sofa wɛkilɛxi saxanne yε Dawuda fɔxɔ ra,
naxanye e de naxu Filisitine ma naxanye yi
malanxi yenge so xinla ma. Isirayila sofa
ganla yi xete xanbin na geyane fari,

¹⁰ koni Eleyasari a sobe so nɛn, a lu Filisi-
tine faxe han xadanna yi xiin naso a yiini
silanfanna feen ma. Na lɔxɔni, Alatala yi
xunnayeren gbeen fi Isirayila ma. Sofaan
bonne yi faxi faxa muxune seene nan tun
tongodeyi Eleyasari fɔxɔ ra.

¹¹ Harara kaana Xage a dii xemɛn Sama
fan yi na. Filisitine bata yi e malan Lehi yi,
toge xεena nde ma. Isirayila sofa ganla yi e
gi Filisitine bun ma.

¹² Koni, Sama yi lu tixi xεen tagi, a yi xete
a Filisitine yenge. Alatala yi xunnayeren
gbeen fi Isirayila ma.

¹³ Lɔxɔna nde, murutu xaba waxatini,
kuntigi tonge saxanne muxu saxan yi godo
Dawuda fema Adulan faranna ra. Filisiti
ganla yi malanxi Refa lanbanni waxatin
naxan yi.

¹⁴ Dawuda yi a yire makantanxi fajini
waxatin naxan yi, Filisiti ganla nde yi
Betelɛmi yi.

¹⁵ Dawuda yi a waxɔn feen fala, a naxa,
“Ige ramara yinla naxan Betelɛmi so deen
na, nde nɔε fe na igen na, a fa a so n yii, n
yi n min?”

¹⁶ Nayi, na sofa wɛkilɛxi saxanne yi so
fangani Filisitine daaxadeni. E sa igen ba
ige ramara yinla ra Betelɛmi so deen na. E
yi a xali Dawuda xɔn, koni mangan yi tondi
a minje, a yi a bɔxɔn saraxan na Alatala
yεtagi.

¹⁷ A yi a fala, a naxa, “Alatala, gbalon na
a ra n xa, xa n igeni ito min. A luxi nɛn
alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni
ito badeni, e lu sayaan de!” Nayi, a tondi

a minɲɛ. Na sofa wɛkilɛxi gbee saxanne na nan liga.

¹⁸ Abisayi, Yowaba tada, Seruyaa dii xɛmɛn yi Dawuda makantan sofa kɛndɛnɛ nan yɛ. A tan nan muxu kɛmɛ saxanna faxesa a tanban na lɔxɔ kedenni. A fan yi xinla sɔto alo na muxu saxanne.

¹⁹ A xunnayeren gbeen sɔto nɛn dangu bonne ra. A yi findi muxu saxanne kuntigin na, koni a mi yi e yɛ.

²⁰ Bɛnaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa dii xɛmɛna, sofa wɛkilɛxi gbee nan yi na ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi kɛ. A tan nan Moyaba sofa wɛkilɛxi firinne faxesa. Lɔxɔna nde, xunbeli gbeen yi godon waxatin naxan yi, a tan nan mɔn godo ige ramara yinla ra, a yi yatan faxesa.

²¹ A tan nan mɔn Misiran sofa gbee magaxuxina nde faxesa, tanban yi naxan yii. Bɛnaya yi godo a fɔxɔ ra gbengbetenna ra a yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a faxesa a ra.

²² Bɛnaya, Yehoyadaa dii xɛmɛn na nan liga. A yi xinla sɔto alo sofa wɛkilɛxi saxan singene.

²³ A yi binye gbeen sɔto dangu sofa tonge saxanne ra, koni a mi yi sofa muxu saxan singene yɛ. Dawuda yi a findi a kantan muxu sofa tonge saxanne kuntigin na.

²⁴ Muxuni itoe fan yi na muxu tonge saxan ganla yɛ:

Asaheli, Yowaba tada,

Elexanan, Dodo Bɛtɛlɛmi kaana dii xɛmɛna,

²⁵ Sama nun Elik, Harodi kaane,

²⁶ Xɛlɛsi, Paliti kaana,

Ikɛsi a dii xɛmɛna Ira, Tekowa kaana,

²⁷ Abiyeseri, Anatɔti kaana,

Mebunnayi, Xusa kaana,

²⁸ Salamɔn, Axoxi xabilan muxuna,

Maharayi Netofa kaana,

²⁹ Xɛlɛbi, Banaha Netofa kaana dii xɛmɛna,

Itayi, Bunyamin kaana keli Gibeya yi, Rib-ayi a dii xɛmɛna,

³⁰ Bɛnaya, Piraton kaana,

Hidayi, keli Gaasa baa yireni,

³¹ Abi-Alabon, Aruba kaana,

Asamawɛti, Baxurin kaana,

³² Eliyaba, Saalabon kaana,

Yasen ma diina nde, Yonatan,

³³ Sama, Harara kaana,

Axiyama, Sarari Harara kaana dii xɛmɛna,

³⁴ Elifeleti, Axasibayi a dii xɛmɛna,

Maka taa kaana nde mamandenna, Eliyami, Giloha kaana Axitofeli a dii xɛmɛna,

³⁵ Xesirayi, Karemele kaana,

Paarayi, Araba kaana,

³⁶ Yigali, Natan Soba kaana dii xɛmɛna,

Bani, Gadi bɔnsɔnna muxuna nde,

³⁷ Amonin Sɛlɛki nun

Beroti kaan Naxarayi,

naxan yi Seruyaa dii xɛmɛn Yowaba a yɛngɛ so seene maxalima nun

³⁸ Ira nun Garɛbi, Yitiri xabilan muxune,

³⁹ e nun Yuriya, Xiti kaana.

E birin malanxina muxu tonge saxan e nun solofere.

24

Dawuda yi Isirayila yamaan yate

¹ Alatala mɔn yi xɔlɔ Isirayila kaane ma. A yi Dawuda radin e xili ma, a yi a fala, a naxa, “Siga, Isirayila nun Yuda muxune yate.”

² Nayi, mangan yi a fala sofa kuntigin Yowaba xa, naxan yi a fɛma, a naxa, “Sa Isirayila bɔxɔn birin yisiga keli Dan ma han sa dɔxɔ Bɛriseba ra. Yamaan xa yate, bayo n waxi muxune yaten kolon feni.”

³ Yowaba yi mangan yabi, a naxa, “Mangana, Alatala i ya Ala xa yamaan nawuya ayi dɔxɔde kɛmɛ, n kanna yɛɛne yi a to. Koni nanfera, n kanna, i waxi na liga feni?”

⁴ Koni mangan yi kankan a yamarin ma dangu Yowaba nun kuntigi gbeene gbeen na, e yi mini, e yi Isirayila yamaan yate.

⁵ E yi Yurudɛn baan gidi, e sa a fɔlɔ Aroyeri taan ma e nun taan naxan baan dɛ, dangu Gadi yi, siga Yaasɛri binni.

⁶ E siga Galadi yamanan nun Kadesi yi Xiti yamanani. E siga Dan yi e nun Sidɔn nabilinne.

⁷ E siga Tire taa rakantanxini, e nun Xiwine nun Kanan kaane taane birin yi. E sa a ranan Yuda yiifari fɔxɔn ma Bɛriseba yi.

⁸ E yi yamanan birin yisiga na kiini, kike solomanaanin xi mɔxɔɲɛ, e sa Yerusalɛn li.

⁹ Yowaba yi yamaan yaten xasabin so mangan yii: Xɛmɛ wuli kɛmɛ solomasɛxɛ yi Isirayila yi naxanye yi nɔɛ yɛngɛn soɛ, wuli kɛmɛ suulun Yuda yi.

Dawudaa yulubin yi saran a ra

¹⁰ Dawuda bənen yi rapaxu a ma a yelin xanbini yamaan yate. Dawuda yi a fala Alatala xa, a naxa, “N yulubi gbeen nan ligaxi ito ra. Iki, n bata i mayandi, i xa dija n tan, i ya walikēen yulubin ma. N bata xaxilitareyaan liga.”

¹¹ Alatala yi falan ti Dawuda kawandi muxun Nabi Gadi xa, a naxa,

¹² “Siga Dawuda fəma, i sa a fala a xa, i naxa, ‘Alatala naxa iki: N bata tərə saxan nagidi i ma, keden sugandi. I na naxan sugandi, n na nan ligama i ra.’ ”

¹³ Gadi yi fa Dawuda konni, a fa ito fala a xa, a naxa, “Nēē solofere kamən xa so i ya yamanani ba, hanma i yi i gi i yaxune yēē ra kike saxan, hanma xi saxan furen yi so i ya yamanani? I miri, i yi a fala n xa n lan n xa sa naxan fala Ala xa naxan n xēxi.”

¹⁴ Dawuda yi a yabi, a naxa, “N səxələ gbeeni, koni n wəkilexi n lu Alatalaa sagoni, benun n xa lu muxune sagoni, bayo Alatala kininkinin.”

¹⁵ Alatala yi furen nafa Isirayila yi keli na xətənna ma han waxati fixina, keli Dan ma han sa dəxə Bəriseba ra. Muxu wuli tonge solofere yi faxa yamanani.

¹⁶ Malekan yi a yiini bandun Yerusalen xun ma alogo a xa a kala, Alatala yi sunu na tərənə a fe ra, maleka kala tiin naxan yi tixi yamaan tagi, a yi a fala na xa, a naxa, “A bata radangu ayi. Iyiin naxetə fa.” Alatalaa malekan yi Arawuna Yebusu kaana xēen lonna nan dēxən.

¹⁷ Malekan naxan yi yamaan naxərima, Dawuda na to waxatin naxan yi, a yi a fala Alatala xa, a naxa, “N tan nan yulubin ligaxi. N tan nan kalan tixi, koni yamani ito nanse ligaxi? Nayi, i yiin xa lu yitexi n tan nun n ma denbayaan nan xili ma.”

Dawuda yi saraxa ganden nafala

¹⁸ Na ləxə kedenni, Gadi yi fa Dawuda fəma, a yi a fala a xa, a naxa, “Siga Yebusu kaana Arawunaa murutu lonna ma, i sa saraxa gandena nde rafala mēnni Alatala xa.”

¹⁹ Gadi a falan ma, Dawuda yi siga mēnni alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

²⁰ Arawuna yi mangan nun a walikēen to fə a ma, nayi Arawuna yi mini, a yi a xinbi sin mangan bun ma, a yetagin yi lan bəxən ma.

²¹ Arawuna yi a maxədin, a naxa, “Nan-fera, n kannə, mangan fama a walikēen fəma?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “N bata fa alogo n xa i ya xēen lonna sara i ma, n yi saraxa ganden nafala Alatala xa alogo furen xa masiga yamaan na.”

²² Arawuna yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Naxan birin nafan i ma, na tongo, i yi a fi Ala ma. A mato, jingeni itoe fində nən saraxa gan daxine ra, jingen xēē ra bənbə seni itoe nun xun xidi wudin yi findi yegen na.”

²³ Mangana, n bata a birin so i yii. Alatala, i ya Ala xa tin i ya saraxan na.”

²⁴ Koni, mangan yi a fala Arawuna xa, a naxa, “I nama sese fi n ma. N waxi nən i xa a mati n ma. N mi saraxa gan daxi fixine bama Alatala xa n ma Ala.” Dawuda yi xēen lonna nun jingene sara gbeti gbanan tonge suulun na.

²⁵ Dawuda yi saraxa ganden nafala mēnni Alatala xa, a saraxa gan daxine nun bəne xunbeli saraxane ba. Nayi, Alatala yi dija yamaan ma, furen yi masiga Isirayila yamaan na.

Mangane Singena Sulemani a Fe Taruxuna

Kitabun yire firinna naxanye xili “Mangane,” ne Isirayila mangane nan ma fe falama. Mangane Singen Sulemani a mangayaan taruxun nan yebama, Dawudaa dii xemena, e nun manga singen naxanye fa a faxa xanbini.

Dawuda fori waxatin naxan yi, a mi yi fa mangayaan feene nɔɛ, a dii xeme firin yi keli alogo e xa ti a joxoni. Dɔnxen na, Sulemani nan findi mangan na. A mangayaan wali kenden findi Ala Batu Banxin nun manga banxin ti feen nan na. Koni a fe findima sunun nan na dɔnxen na bayo, a a dunɔɔa rapanma tinxintareyaan nun suxure batun nin. Ala yi tin Isirayila yamanan xa yitaxun dɔxɔ firin. Yamanan sogeteden kɔmen fɔxɔn bɔnsɔnne mi tin Sulemani a dii xemena mangayaan ma, e yi manga gbete dɔxɔ. Na feen xanbi ra, han jɛɛ keme firin joxɔn, mangaya firin nan lu Isirayila bɔxɔni e naxanye xili sa Yuda nun Isirayila. Waxatina nde, e lanxi, waxatina nde e yengeni.

Kitabun yireni ito a yitama en na nen mangan lan a xa tinxiɲɛ ayi Ala yɛɛ ra yi kii naxan yi. Na tinxiɲa findixi herin nan na yamaan xa, anu Ala xuiin suxutareyaan nun suxure batun tan yamanan kalama nen, a yi gbalon naso a yi. Kitabun yireni ito kui, nabi wuyaxi mangane rakolonma Alaa sariyane ma. Naxan senben gbo e birin xa, na findi Eli nan na.

Dawudaa foriyana

¹ Manga Dawuda bata yi fori, a mi yi fa nɔɛ a fatini wolonɲɛ hali dugin felenxi a ma.

² A walikene yi a fala a xa, e naxa, “Sungutun nasolɔnxina nde xa fen i tan xa, nxu kanna, mangana. A luma nen i fema, a yi a yengi dɔxɔ i xɔn, a yi a sa i fema. Nayi, i yi i fatini wolon!”

³ E yi e yɛɛ rakopin Isirayila yamanan birin yi, e dii temɛ tofapina nde to, naxan yi xili Abisagi, Sunami kaana. E fa na ra mangan fema.

⁴ Na sungutunna yi tofan han, a yi mangan dandanma, a yi walima a xa, koni e nun mangan mi kafu mumɛ.

Adoniya yi wa mangayaan xɔn

⁵ Nayi, Adoniya, Xagiti a dii xemen naxan sɔtɔxi Dawuda xa, na yi falan ti fɔlɔ, a naxa, “N tan nan findima mangan na!” A yi wontorona nde nun soo ragine nun muxu tonge suulun fen naxanye yi e gima a yɛɛ ra.

⁶ Xabu a da han to a fafe munma yi a yɛ gidi na feen ma fa fala ito ligaxi nanfera? Adoniya fan yi tofan han, Abisalomi raburrunna nan yi a ra nun.

⁷ Adoniya nun Seruyaa dii xemen Yowaba nun saraxaralina Abiyatari yi falan ti, e yi Adoniya mali.

⁸ Koni, saraxaraliin Sadaki nun Benaya, Yehoyadaa dii xemen nun Nabi Natan nun Simeyi nun Reyi nun Dawudaa sofa wekilɛxine sese mi yi Adoniya fari.

⁹ Adoniya yi yɛxɛene nun jingene nun jinge dii raturaxine ba saraxan na gɛmɛ salaxunxin fema En-Rogeli dɛxɔn, a yi a tada nun a xunyeɲe birin xili, mangana dii xemene, e nun Yuda xemen naxanye birin yi walima mangan xa.

¹⁰ Koni, a mi Nabi Natan nun Benaya nun sofa wekilɛxine xili, e nun a xunyeɲ Sulemani.

Natan nun Batiseba yi Dawuda mafan Sulemani a fe ra

¹¹ Nayi, Natan yi a fala Sulemani nga Batiseba xa, a naxa, “I mi a mɛxi ba, a Xagiti a dii xemena Adoniya bata findi mangan na, hali en kanna Dawuda mi a kolon?”

¹² Iki, n bata i mafan, tin n xa i kawandi, alogo i xa i yetɛ rakisi e nun i ya dii xemen Sulemani.

¹³ Siga, i sa so Dawuda konni. I yi a fala a xa, i naxa, ‘N kanna, mangana, i mi yi i kolɔ n xa ba, a i ya dii xemen Sulemani nan findima mangan na i joxɔni? Nanfera Adoniya bata findi mangan na?’

¹⁴ I mɔn nɛma falan tiyɛ mangan xa waxatin naxan yi, n fan yi so, n ni i ya falan senbe so.”

¹⁵ Batiseba yi siga mangan konni. Mangan yi saxi a xi banxin kui, bayo a bata

yi fori han. Abisagi, Sunami kaan nan yi walima mangan xa.

¹⁶ Batiseba yi a xinbi sin mangan yetagi. Mangan yi a maxodin, a naxa, "I waxi nanse xon ma?"

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, "N kannna, i i kolon Alatala yi, i ya Ala, i ya walike naxanla xa, fa fala a n ma dii xemen Sulemani nan findima mangan na i tan naxoni, a daxonma nen manga gbedeni.

¹⁸ Koni, Adoniya nan fa mangan na. Anu, n kannna, i tan mangan yeteen mi na kolon.

¹⁹ A bata turane nun jinge dii raturaxine nun yetee wuyaxi ba saraxan na, a yi mangana dii xemene birin xili, e nun saraxaralina Abiyatari nun sofa kuntigin Yowaba, koni a mi i ya walikeen Sulemani tan xilixi.

²⁰ Iki, n kannna, mangana, Isirayila birin yeten fa tixi i tan nan na, alogo i xa a fala naxan findima mangan na i tan, n kannna naxoni.

²¹ Mangana, i na i sa waxatin naxan yi i benbane fema, n tan nun n ma dii xemen Sulemani suxuma nen alo fe kalane."

²² Batiseba mon yi fala tiini mangan xa, Nabi Natan yi so.

²³ E yi a fala mangan xa, e naxa, "Nabi Natan ni i ra." Natan yi fa mangan fema, a yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan boxon ma.

²⁴ Natan yi a fala mangan xa, a naxa, "N kannna, i tan nan a falaxi ba, a Adoniya xa findi mangan na i naxoni mangayani?"

²⁵ Bayo, a sigaxi nen to a sa jingene nun jinge dii raturaxine nun yetee wuyaxi ba saraxan na, a yi mangana dii xemene birin xili, e nun sofa kuntigine nun saraxaralina Abiyatari. E sa e dege, e min a yetagi, e naxa, 'Binyen xa fi Manga Adoniya ma!'

²⁶ Koni a mi n tan i ya walikeen xilixi, e nun saraxaraliin Sadoki e nun Yehoyadaa dii xemen Benaya e nun Sulemani, i ya walikena.

²⁷ Mangana, n kannna, i tan nan na ragidixi ba? Nanfera i mi n tan, i ya walikeen nakolonxi na kannna fe ma naxan daxonma i ya mangaya gbedeni i naxoni?"

²⁸ Nayi, Manga Dawuda yi a yabi, a naxa, "Batiseba xili n xa." Batiseba yi fa, a fa a xinbi sin mangan yetagi.

²⁹ Mangan yi a kolon a xa, a naxa, "N bata n kolon habadan Alatala yi, Alatala naxan n malixi, a yi n ba gbaloni.

³⁰ N nan n kolon Alatala, Isirayilaa Ala yi naxan na, n naxa, 'N na i ya dii xemen Sulemani nan findima mangan na n naxoni, a daxon n ma mangaya gbedeni.' N na nan ligan to."

³¹ Batiseba yi a magodo, a yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan boxon ma, a yi a fala, a naxa, "Binyen xa fi n kannna Manga Dawuda ma han habadan."

Sulemani a mangayaan yi ragidi Taruxune Singen 29.21-25

³² Manga Dawuda yi yamarine fi e ma, a naxa, "E saraxaraliin Sadoki nun Nabi Natan nun Yehoyadaa dii xemen Benaya xili." E yi fa mangan yetagi.

³³ Mangan yi a fala e xa, a naxa, "E n ma muxune tongo, e yi n ma dii xemen Sulemani rate sofanla fari, e siga a ra Gihon tigini.

³⁴ Menni, saraxaraliin Sadoki nun Nabi Natan yi turen susan a xunna ma alogo a xa findi mangan na Isirayila xun na. E yi xotaan fe, e yi a fala, e naxa, 'Binyen xa fi Manga Sulemani ma.'

³⁵ E te a foxo ra, a xa fa daxon n ma mangaya gbedeni, a lu n naxoni. N bata yamarin fi fa fala a xa findi mangan na Isirayila nun Yuda xun na."

³⁶ Yehoyadaa dii xemen Benaya yi mangan yabi, a naxa, "Amina! A xa liga alo n kannna, mangana Ala, Alatala a falaxi kii naxan yi!

³⁷ Amasoto Alatala bata lu n kannna, mangan xon, a xa lu Sulemani xon, a yi a mangayaan nadangu n kannna Dawudaa mangayaan na."

³⁸ Nayi, saraxaraliin Sadoki yi siga Nabi Natan foxo ra, Yehoyadaa dii xemen Benaya nun Keretine nun Peletine yi Sulemani rate Manga Dawudaa sofanla fari, e yi siga a ra Gihon tigini.

³⁹ Saraxaraliin Sadoki yi ture sa fenna tongo bubu sarijanxini, a yi a susan Sulemani xunna ma. E yi xotaan fe, yamaan birin yi a fala, e naxa, "Binyen xa fi Manga Sulemani ma."

⁴⁰ Yamaan birin yi bira a fəxo ra, e xulenna fema, e lu səwani, bəxən yi xuruxurunma e sənxo sənən yi.

Sulemani yi yafə Adoniya ma

⁴¹ Adoniya nun a muxu xilixin naxanye birin bata yi yelin e dəge, ne yi e sənxo xuiin me, Yowaba yi xətaan xui me, a yi maxədinna ti, a naxa, “Nanse sənxo taani?”

⁴² A mən yi fala tiini saraxaralina Abiyatari a dii xəmen Yonatan yi fa, Adoniya yi a fala a xa, a naxa, “I mafa, bayo xəme kəndən nan i ra, i faxi xibaru fəpine nan na.”

⁴³ Yonatan yi Adoniya yabi, a naxa, “Enən de! Manga Dawuda bata Sulemani findi mangan na.”

⁴⁴ A yi saraxaraliin Sadəki rasiga a fəxo ra e nun Nabi Natan e nun Yehoyadaa dii xəmen Bənaya nun Keretine nun Pəletine, e yi a dəxo mangana sofanla fari.

⁴⁵ Saraxaraliin Sadəki nun Nabi Natan bata a xunna masusan, e a findi mangan na Gihon tigini. Na xanbi ra, birin yi te mənni səwani, taan yi yimaxa. E na sənxo sənxo xuiin nan mexi.

⁴⁶ Sulemani yeteen bata dəxo manga gbədeni.

⁴⁷ Mangana walikene bata fa dubadeni nxu kanna Manga Dawuda xa, e naxa, ‘I ya Ala xa Sulemani xinla gbo ayi dangu i xinla ra, a yi a mangayaan dangu i gbeen na!’ Mangan bata yi a xinbi sin a sadeni.

⁴⁸ Mangan mən yi a fala, a naxa, ‘N bata barikan bira Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan n jəxo yibiran fixi n ma, a yi tin n yeten yi a to.’ ”

⁴⁹ Adoniyaa muxu xilixine birin yi gaxu na falane fe ra, e birin yi keli, e yi siga e danna.

⁵⁰ Adoniya yi gaxu Sulemani yete ra, a fan yi keli, a siga, a sa saraxa ganden fenne suxu.

⁵¹ E fa a fala Sulemani xa, e naxa, “Adoniya bata gaxu Manga Sulemani yete ra, a sa saraxa ganden fenne suxu, a naxa, ‘Manga Sulemani xa a kəlo n xa to fa fala a mi n tan, a walikēen faxama silanfanna ra.’ ”*

⁵² Sulemani yi a fala, a naxa, “Xa a yete findi muxu kəndən na, hali a xunsexe kəndən mi bire bəxəni, koni xa fe jaxina nde to a feni, a faxama nən.”

⁵³ Manga Sulemani yi muxune rasiga a ragododeni saraxa ganden fari. Adoniya yi fa a xinbi sin Manga Sulemani yetagi, Sulemani yi a fala a xa, a naxa, “Siga i konni.”

2

Dawuda sago dənxe

¹ Dawuda to a kolon a a sayaan waxatin bata yi maso, a yi a yamarine fi a dii xəmen Sulemani ma, a naxa,

² “N sigamatəən ni i ra birin sigadeni. I wəkile, i findi muxu kəndən na!”

³ I yi Alatala, i ya Alaa tənne nun a yamarine suxu e nun a kiti saxine nun a maxadi xuine alo a səbexi Musaa sariya kədin kui kii naxan yi, alogo i xa nəən sətə i ya feene birin yi e nun i nēma dēde,

⁴ alogo Alatala xa a fala xuiin nakamali n xa, a naxan falaxi, a naxa, ‘Xa i ya diine sigan ti jəxo luun nun lannayani n yetagi, e bənen nun e niin birin na, i jəxən mi janje Isirayila mangayani mume!’

⁵ I yetena a kolon Seruyaa dii xəmen Yowaba feen naxan liga n na, e nun a naxan liga sofa manga firinne ra naxanye yi Isirayila ganle xun na, Abineri, Neri a dii xəmen nun Amasa, Yeteri a dii xəmena. A yi e fəxa, a yi e yenge bəne xunbenla waxatini, a dugine rafexi e wunla ra.

⁶ I a raba i ya xaxilimayani, i mi tinma a xunsexe yi fixa, a fəxa bəne xunbenli.

⁷ Hinan Barasilayi Galadi kaana diine ra, e xa findi muxune ra naxanye e dəge ma i ya tabanla ra, amasətə e fan na sifan liga nən n xa, n yi n gima i tada Abisalomi bun ma waxatin naxan yi.

⁸ I nama jinan Simeyi xən naxan i fema, Geraa dii xəmena, Bunyamin kaan naxan kelixi Baxurin taani. N to n gi ləxən naxan yi Maxanayin taani, a danga jaxine ti nən n xili ma. Koni n xetematəna, a godo nən n nalandeni Yurudən baan de, n nan n kəlo a xa Alatala yi, n naxa, ‘N mi fa i faxama silanfanna ra.’

* **1:51: 1.51Silanfanna:** Sofane yengesə dəge mana.

⁹ Koni, iki, i nama a ratərəntaren lu bayo xεmε xaxilimaan nan i ra, i a kolon i naxan ligama a ra. Hali a to bata fori, i a faxa, i a halagi.”

Dawuda yi faxa

Taruxun Singen 29.26-30

¹⁰ Dawuda to faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani Yerusalen yi.

¹¹ Dawuda jεε tonge naanin nan ti mangayani Isirayila xun na, jεε solofere Xebiron taani, jεε tonge saxan e nun saxan Yerusalen taani.

¹² Dawudaa dii xεmεn Sulemani yi dɔxɔ a jɔxɔni mangayani. Xabu na waxatini, Sulemani a mangayaan yi sɛnbε so.

Sulemani yi a sɔtɔ Adoniya ra

¹³ Lɔxɔna nde, Adoniya, Xagiti dii xεmεn naxan sɔtɔxi Dawuda xa, na yi siga Sulemani nga Batiseba fεma. Batiseba yi a maxɔdin, a naxa, “I faxi n todeni fe fajin nan ma ba?” A yi a yabi, a naxa, “ɔn.”

¹⁴ Adoniya mɔn yi a fala a xa, a naxa, “N waxi falan ti feni i xa.” A yi a yabi, a naxa, “A fala.”

¹⁵ A yi a fala, a naxa, “I mi a kolon a mangayaan yi daxa n tan nan xa ba! Isirayila birin yεen yi tixi n tan nan na, alogo n xa findi mangan na. Koni, mangayaan bata radangu n xunyεn ma, amasɔtɔ Alatala nan a ragidixi a ma.

¹⁶ Iki, n fe keden nan maxɔdinma i ma, i nama tondi na ma n xa.” A yi a yabi, a naxa, “A fala.”

¹⁷ Adoniya yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, a fala Manga Sulemani xa bayo a mi tondima i yii. A xa Abisagi, Sunami kaan fi n ma, a findi n ma jaxanla ra.”

¹⁸ Batiseba yi a yabi, a naxa, “Awa, na lanxi, n tan yetεna a fale mangan xa i mabinna ra.”

¹⁹ Batiseba yi siga Manga Sulemani fεma Adoniya xa. Mangan yi keli a siga a ralan-den, a yi a xinbi sin a nga yetagi. A dɔxi na, a yi manga gbɛdεna nde dɔxɔ a yiifanna ma a nga xa.

²⁰ Batiseba yi a fala a xa, a naxa, “Maxɔdinna nde n xɔn ma, i nama tondi a ma n xa de!” Mangan yi a yabi, a naxa, “Nna, n mi tondε a ma i xa mumε!”

²¹ A yi a fala a xa, a naxa, “Abisagi, Sunami kaan xa findi i tada Adoniyaa jaxanla ra.”

²² Manga Sulemani yi a nga yabi, a naxa, “Nanfera i Abisagi Sunami kaan maxɔdinma n na Adoniya xa? Nayi, hali i mangayaan maxɔdin a xa, bayo n tada na a ra! Mangayaan maxɔdin a tan nun saraxaralina Abiyatari nun Seruyaa dii xεmεn Yowaba fan xa.”

²³ Nayi, Manga Sulemani yi a kɔlɔ Alatala yi, a naxa, “Xa n mi Adoniya bɔnɔ a niini maxɔdinni ito a fe ra, Alatala xa n natərɔn a xɔlɔn birin yi.

²⁴ Iki, n bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Alatala naxan n sɛnbε soxi, a yi n dɔxɔ n fafe Dawudaa mangaya gbɛdεni, a mangayaan so n yii fata a layirin na: To Adoniya fama nεn faxadeni.”

²⁵ Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xεmεn Benaya rasiga, a sa Adoniya faxa.

Sulemani yi Abiyatari kedi

²⁶ Mangan mɔn yi a fala saraxaralina Abiyatari xa, a naxa, “Siga i ya bɔxɔni Anatɔti yi, amasɔtɔ i lan nεn i xa faxa, koni n mi i faxan to, amasɔtɔ i bata Marigina Alatalaa Kankiraan xali n fafe Dawuda yεε ra, e nun amasɔtɔ ε nun n fafe nan a tɔrɔne birin xali.”

²⁷ Sulemani yi Abiyatari ba Alatalaa saraxaraliyani, alogo Ala naxan falaxi lan Heli a denbayana fe ma Silo taani, na xa kamali.*

Sulemani yi Yowaba faxa

²⁸ Naxan Adoniya nun Abiyatari sɔtɔxi, Yowaba to na mε, a sa a taxu Alatala batu bubuni, a saraxa ganden fenne suxu. Bayo, a bata yi sa nun Adoniya fari, koni a mi na raba a fɔlɔni Abisalomi xa.

²⁹ E sa a fala Manga Sulemani xa, e naxa, “Yowaba bata sa a gi Alatalaa batu bubun kui, a lu saraxa ganden dεxɔn.” Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xεmεn Benaya rasiga, a naxa, “Sa a faxa.”

³⁰ Benaya yi fa Alatala batu bubuni, a yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Mangan bata yamarin fi, a i xa mini.” Koni Yowaba yi a yabi, a naxa, “En-εn! N faxan be nin.”

* 2:27: 2.27 Na feen mɔn sɛbεxi Samuyeli Singen 2.30-36 kui.

Benaya yi fa Yowabaa falan nali mangan ma.

³¹ Mangan yi a fala Benaya xa, a naxa, “A liga alo a falaxi kii naxan yi, a faxesa, i yi a maluxun. Nanara, Yowaba faxan naxanye tixi, ne goronna mi luyɛ n xun ma e nun n fafe a denbaya xun ma.

³² Alatala a wunla haken luma a yetɛɛn nan xun ma, amasɔɔ a bata Abineri, Neri a dii xɛmɛna, Isirayila sofa kuntigin faxesa e nun Amasa, Yeteri a dii xɛmɛna, Yuda sofa kuntigina. Ne firinne birin muxu tinxinxi nan yi e ra dangu Yowaba ra. A ne birin faxaxi nɛn n fafe Dawuda mi a kolon.

³³ E wunle goronna luma nɛn Yowaba nun a yixɛtɛne xun ma han habadan. Koni fata Alatala ra bɔɲɛ xunbenla luma nɛn Dawuda nun a yixɛtɛne nun a denbayaan nun a mangayaan ma han habadan.”

³⁴ Nayi, Yehoyadaa dii xɛmɛn Benaya yi xɛtɛ Yowaba fɛma, a yi sa a faxesa, a yi a maluxun Yowaba konni tonbonni.

³⁵ Mangan yi Yehoyadaa dii xɛmɛn Benaya ti Yowaba ɲɔxɔni sofa kuntigin na. A yi Abiyatari ti Sadaki ɲɔxɔni saraxaraliin na.

Sulemani yi Simeyi faxesa

³⁶ Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Banxina nde ti i yetɛ xa Yerusalɛn yi, i dɔxɔ be, i nama siga dɛdɛ.

³⁷ Koni, a kolon, i na mini lɔxɔn naxan yi, i na Kadirɔn lanbanni gidi, i faxama nɛn. Nayi, i wunla goronna luma i tan nan xun ma.”

³⁸ Simeyi yi mangan yabi, a naxa, “Na bata fan! N kanna naxan falaxi, n na ligama nɛn.”

Simeyi yi lu Yerusalɛn yi waxati xunkuye.

³⁹ Koni ɲɛɛ saxan bun ma, Simeyi a walikɛ firin yi e gi, e siga Akisi konni, Makaa dii xɛmɛna, Gati mangana. Muxuna nde yi a fala Simeyi xa, e naxa, “I ya walikɛne sa Gati taani.”

⁴⁰ Simeyi yi keli, a yi a sofanla tongo, a siga Gati taani Akisi konni a walikɛne fendeni. Simeyi yi sa fa a walikɛne ra keli Gati taani.

⁴¹ E yi a fala Sulemani xa a Simeyi bata yi keli Yerusalɛn yi, a siga Gati taani, koni a mɔn bata xɛtɛ.

⁴² Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata yi i rakɔlɔ Alatala yɛɛ xɔri, a i nama mini taani. N mɔn i maxadi nɛn, xa i mini lɔxɔ yo yi, i siga yirena nde yi, i faxama nɛn. Na waxatini, i n yabi nɛn, i naxa, ‘Na fan. N bata a mɛ.’

⁴³ Nanfera nayi, i bata i kɔlɔ feen naxan na Alatala yetagi, i mi na ratinmɛxi. I mɔn mi n ma yamarin suxi, n naxan so i yii?”

⁴⁴ Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, “I a kolon i bɔɲɛni i fe ɲaxin naxan birin liga n fafe Dawuda ra. Alatala i saranma nɛn na fe ɲaxina fe ra.

⁴⁵ Koni Ala barakan sama nɛn n tan Manga Sulemani a fe yi, Dawudaa mangayaan yi sɛnbɛ so han habadan Alatala yetagi.”

⁴⁶ Mangan yi a yamarin fi Yehoyadaa dii xɛmɛn Benaya ma, a yi mini, a yi Simeyi faxesa.

Sulemani a mangayaan sabati na kii nin.

3

Sulemani yi Misiran mangana dii tɛmɛn futu

¹ Sulemani nun Misiran mangan yi lan futun ma. A yi Misiran mangana dii tɛmɛn dɔxɔ a ɲaxanla ra. A yi siga a ɲaxanla ra Dawudaa Taani Yerusalɛn yi han a yelin a banxin nun Alatala Batu Banxin nun Yerusalɛn rabilin yinna tiyɛ.

² Na waxatini, yamaan yi saraxan bama taan kidene nin, bayo e munma yi banxi ti Alatala xinla binyama dɛnaxan yi.

³ Alatala yi rafan Sulemani ma, a lu a fafe Dawudaa namun feene ligɛ. Koni, a yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi.

Sulemani yi fekolonna sɔɔ

Taruxune Firinden 1.2-13

⁴ Mangan yi siga Gabayon taani saraxa badeni, amasɔɔ taan kide kɛndɛn nan yi mɛnna dangu a birin na. Sulemani yi saraxa gan daxi wuli keden ba saraxa ganden fari Ala xa.

⁵ A to yi Gabayon taani, Alatala yi mini Sulemani xa xiyeni kɔɛɛn na. Ala yi a fala a xa, a naxa, “Naxan xɔli i ma, na maxɔdin, n na a soma i yii nɛn.”

⁶ Sulemani yi a yabi, a naxa, “I bata hinan n fafe Dawuda ra, i ya walikɛna,

amasotō a yi sigan tima i yetagi lannayaan nun tinxinna nun bəjɛ faɲiyaan nin. I bata dii xemən so a yii naxan dɔxi a mangaya gbɛdeni to, i yi lu a xən hinan gbeeni.

⁷ Iki, Alatala, n ma Ala, i bata i ya walikɛɛn findi n fafe Dawuda ɲoxən na, koni banxulan ɲorɛn nan n tan na, xaxili mi n ma.

⁸ N na i ya yamaan tagi i naxan sugandixi. Yama gbeen nan na ra, naxan mi nɔɛ tɛngɛ, a mi nɔɛ yatɛ a wuyaana ma.

⁹ Nayi, xaxili faɲin fi n tan i ya walikɛɛn ma, n xa nɔ i ya yamaan makitɛ, n nɔ a faɲin nun a ɲaxin tagi rabɛ! Amasotō nde nɔɛ yama gbeeni ito mare?”

¹⁰ Sulemani a maxɔdinni ito yi rafan Marigin ma.

¹¹ Ala yi a fala a xa, a naxa, “I mi siimaya xunkuyen maxɔdinx i yetɛ xa, i mi nafunla maxɔdinx i, i mi i yaxune faxa feen maxɔdinx i, i xaxinla nan maxɔdinx i kiti sa feen na.

¹² Nanara, n na ligama nɛn alo i a falaxi kii naxan yi. N xaxilimayaan nun fekolonna fima nɛn i ma, muxu yo munma naxan sɔtɔ dangu i tan na.

¹³ I mi naxan maxɔdinx i, n mən na fan soma nɛn i yii, nafunla nun binyena i ya siimayaan birin yi. I maliga manga yo mi taranma na.

¹⁴ Xa i sigan ti n ma kiraan xən, i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo i fafe Dawuda a liga kii naxan yi, n na i ya lɔxɔne xunkuyama ayi nɛn.”

¹⁵ Sulemani to keli, a kolon Ala nan falan tixi a xa xiyeni. A yi xetɛ Yerusalɛn yi, a sa ti Marigina Layiri Kankiraan yetagi.* A saraxa gan daxine fi Ala ma, e nun bəjɛ xunbeli saraxane, a yi donse donni tən a walikɛne birin xa.

Sulemani yi kitin sa xaxilimayani

¹⁶ Lɔxɔna nde, yalunde ɲaxalan firin yi fa mangan konni, e xinbi sin a yetagi.

¹⁷ ɲaxalan keden yi a fala a xa, a naxa, “Yandi! N kanna, nxu nun ɲaxanli ito yi banxi kedenna nin, n yi diin xali a fɛma banxini.

¹⁸ Xi saxan dangu xanbini, ɲaxanli ito fan yi diin bari. Nxu yire kedenna nin, xəjɛ

yo mi yi nxu fɛma banxini, nxu firinna nan yi a ra.

¹⁹ Kɔɛɛn na, ɲaxanli ito a diin yi faxa, bayo a saxi nɛn a fari.

²⁰ Nayi, kɔɛ tagini, n yi xiin waxatin naxan yi, a yi keli, a n ma diin tongo n fɛma, a sa a sa a fɛma. A diin naxan yi faxaxi, a na sa n fɛma.

²¹ Xɔtɔnni, n yi keli alogo n xa xijɛn fi n ma diin ma, n yi a mato, a faxaxi. Koni, n na a mato ki faɲi, n ma dii mi yi a ra n naxan barixi.”

²² ɲaxalan boden yi a fala, a naxa, “I wule! N ma diin nan ɲɛjɛ, i ya diin nan faxaxi.” Koni, na singe naxa, “I wule! I ya diin nan faxaxi, n ma diin nan ɲɛjɛ.” E falan ti na kiini mangan yetagi.

²³ Mangan yi a fala, a naxa, “Kedenna a falama, ‘N ma diin nan ɲɛjɛ, i ya diin nan faxaxi,’ bodena a falama, ‘ɛn-ɛn, i ya diin nan faxaxi, n ma diin nan ɲɛjɛ.’ ”

²⁴ Nayi, a mən yi a fala, a naxa, “ɛ fa silanfanna ra n xa.” E fa silanfanna ra mangan xa.

²⁵ Mangan yi a fala e xa, a naxa, “Diin naxan ɲɛjɛ, ɛ na yisɛgɛ a tagi, ɛ fɔxɔ kedenna so a singen yii, fɔxɔ kedenna fan boden yii.”

²⁶ Nayi, ɲaxanla naxan ma diin yi ɲɛjɛ, na yi kininkinin a diin ma, a yi a fala mangan xa, a naxa, “N kanna, diin naxan ɲɛjɛ, ɛ na so a yii, ɛ nama a faxa.” Koni boden yi a fala, a naxa, “A mi luma n xa, a mi luma i xa, ɛ a yisɛgɛ.”

²⁷ Mangan yi a fala, a naxa, “Diin naxan ɲɛjɛ, ɛ na so a singen yii, ɛ nama a faxa. A tan nan ma dii a ra.”

²⁸ Isirayila birin yi mangana kiti saxin na mɛ. E gaxu mangan yɛɛ ra, amasotō Alaa kolonna a yi, alogo a xa kiti kɛndɛn sa.

4

Manga Sulemani a kuntigine

¹ Manga Sulemani nan yi mangan na Isirayila birin xun na.

² Kuntigin naxanye yi a wanla ra, ne ni itoe ra:

Asari, Sadaki a dii xemɛna, saraxaraliin nan yi na ra.

* 3:15: 3.15Layiri Kankirana fe mən sebɛxi Xəɲyaan 25.10-22 kui.

³ Elixorefi nun Axiya, Sisaa diine, sebelitine nan yi ne ra, Yosafati, Axiludu a dii xemena, mangana yenla nan yi na ra,
⁴ Benaya, Yehoyadaa diina, sofa kuntigin nan yi na ra, Sadaki nun Abiyatari, saraxaraline nan yi ne ra,
⁵ Asari, Natan ma diina, yamana kanne kuntigin nan yi na ra, Sabudu, Natan ma diina, saraxaraliin nan yi na ra e nun mangan kawandi muxuna,
⁶ Axisari, manga banxin walikene kuntigin nan yi na ra,
 Abadaa dii xemena Adoniran, karahan wanle kuntigin nan yi na ra.
⁷ Yamana kan fu nun firin nan yi Isirayila xunna, naxanye yi lan e balon fen manga Sulemani nun a denbayaan birin xa. E birin yi na ligama nen kike keden jenen bun ma.
⁸ E xinle ni itoe ra:
 Xuru a diin nan yi Efirami geya yiren xun na.
⁹ Dekeri a diin nan yi Makasa nun Salabimi nun Beti-Semasi nun Elon e nun Beti-Xanan taane xun na.
¹⁰ Xesede a diin nan yi Aruboti taan xun na, e nun Soko nun Xeferi yamanan birin.
¹¹ Abinadabo a diin nan yi Doru geya yamanan birin xun na. Sulemani a dii temen Tafata nan yi a jaxanla ra.
¹² Axiludu a diin Baana nan yi Taanaki nun Megido taane xun na, e nun Beti-Seyan birin denaxan Saratan fama Yesereleli bun ma, keli Beti-Seyan yi han Abeli-Mehola nun Yokemen.
¹³ Gebere a diin nan yi Ramoti taan xun na Galadi yamanani. Manase a diin Yayiri a taadine yi a yii Galadi yamanani, e nun Arigobi yamanani Basan geyaan fari mena baxon fan mon yi a yii, taa tonge sennin nabilinxin yinne ra naxanye de yi balanxi sulan na.
¹⁴ Axinadaba, Yido a dii xemen nan yi Maxanayin yamanan xun na.
¹⁵ Aximaasi nan yi Nafatali yamanan xun na. A tan fan Sulemani a dii temena nde nan tongo a jaxanla ra naxan xili Basamati.

¹⁶ Baana, Xusayi a dii xemen nan yi Aseri yamanan xun na e nun Beyaloti taana.
¹⁷ Yosafati, Paruyaa dii xemen nan yi Isakari yamanan xun na.
¹⁸ Simeyi, Elaa dii xemen nan yi Bun-yamin yamanan xun na.
¹⁹ Gebere, Yuri a dii xemen nan yi Galadi baxon xun na, e nun Amori manga Sixon nun Basan manga Ogo, ne yamanane.
 Yamana kan keden nan yi Yuda yamanan xun na.
²⁰ Yuda nun Isirayila muxune yi wuya han, e yi luxi alo baan jemensinna. E e degema, e min, e sewa.

5

¹ Sulemani mon yi yamanane birin naxi keli Efirati baan ma han Filisitine yamanani, siga han Misiran danna ra, e yi lu fe mudun na, e lu Sulemani a non bun ma a siin sogen birin yi.
² Loxo yo loxo Sulemani mako yi donsensi itoe nan ma e nun a muxune xa: Murutu lunburunxin kilo wuli solomanaanin nun murutu fujin kilo wuli fu nun solomasexe
³ nun jinge turaxi fu nun jingen maxajegbet e naxanye raba sexe yirene yi e nun xuruse xunxuri keme e nun sube gbetene alo xenla nun bolen nun kulumen nun taxe turaxine.
⁴ A mon yi Efirati baan sogegododena yamanan birin xun na, keli Tifisa taani han Gasa taana, menne mangane birin yi a non nan bun. Baje xunbenla yi a xa yiren birin yi.
⁵ Yuda nun Isirayila kaane, keli Dan ma han Beriseba tonbonna, ne yi makantanna bun, birin yi dxi a manpa bogi nakon nun a xode binle tagi baje xunbenla nin Sulemani a mangayaan sogen birin yi.
⁶ Soo wuli fu nun firin yi Sulemani yii e nun soo sansanna wuli tonge naanin naxanye yi yenge so wontorone bandunjeg.
⁷ Yamana kanne yi Manga Sulemani balon nan fenma e nun naxan birin yi e degema a konni, birin yi kike keden nan tongoxi, e yi joxo sama na xon ma alogo sese nama dasa a ma.
⁸ E yi fama fundenna nun sexen na soo ragine soone nun yenge so wontoro soone xa mangan konni alo yat en naxan yamarixi e ma.

Sulemani a xaxilimayana fe

⁹ Ala yi fe kolonna nun xaxilimaya gbeen fi Sulemani ma, a fe kolonxine yi wuya alo baan ꞑemɛnsinna.

¹⁰ Sulemani a fe kolonna yi gbo sogeteden muxune birin ma kolonna xa e nun Misiran kaane birin ma kolonna xa.

¹¹ A fe kolonna yi gbo dangu muxune birin na, dangu Esira yixetɛna nde Etani ra, dangu Heman na e nun Kalikoli nun Darada, Maxoli a diine. A xinla yi xuya ayi a dɛxɔn yamanane birin yi.

¹² A sanda wuli saxan nan sa, e nun beti wuli keden e nun suulun.

¹³ A yi wudine kɛɓane fala, keli Liban suman wudine ma han hisopi wudi xuridin naxan minima banxi kanken ma. A mɔn yi subene fan kɛɓaan fala e nun xɔline nun bubuseene nun yɛxene.

¹⁴ Dunuɓa mangane birin yi muxune rafa sa keli siyane birin yi, alogo e xa Sulemani a fe kolonna ramɛ a xinla ma, bayo e bata yi a xaxilimayana fe mɛ nun.

Alaa banxin ti feen yi yitɔn

Taruxune Firinden 2.2-15

¹⁵ Xurami, Tire mangan yi a walikene rasiga Sulemani ma, bayo a bata yi a mɛ, a e bata yi a sugandi mangan na a fafe ꞑɔxɔni, anu Dawuda yi rafan Xurami ma waxatin birin.

¹⁶ Sulemani yi xɛraan nasiga, a xa sa a fala Xurami xa, a naxa,

¹⁷ “I a kolon n fafe Dawuda mi nɔxi banxin tiyɛ Alatala xa, a Ala xinla binyama dɛnaxan yi. Na yi masɔɔ yɛngene fe ra, a yaxune naxanye ti a xa han Alatala yi e sa a sanna bun ma.

¹⁸ Iki Alatala, n ma Ala bata matabun fi n ma yiren birin yi, yaxu mi fa n ma, yɛgba mi fa n ma!

¹⁹ N waxi banxin ti feni Alatala xili yi, n ma Ala, alo Alatala a fala n fafe Dawuda xa kii naxan yi, a naxa, ‘N na i ya diin naxan tima mangayani i ꞑɔxɔni, na nan banxin tima n xinla ra.’

²⁰ Yamarin fi sɔnɔn muxune xa Liban suman wudine sɛgɛ n xa. N ma walikene fama nɛn i gbeene fɛma, n yi i ya walikene saren fi alo i wama a xɔn kii naxan yi, amasɔɔ i a kolon muxu yo mi en yɛ naxan nɔɛ wudine sɛgɛ alo Sidɔn kaane.”

²¹ A to Sulemani a falane mɛ, Xurami yi sɛwa han, a yi a fala, a naxa, “Tantunna Alatala xa to, bayo a bata diin fi Dawuda ma naxan lugoxi xaxinla ra alogo a xa yama gbeeni ito mara!”

²² Xurami yi yabini ito rasiga Sulemani ma, a naxa, “N bata i ya xɛraan mɛ. Naxan birin nafaan i ma suman wudine nun fɔfɔne fe yi, n na ligɛ i xa.

²³ N ma walikene e ragodoma nɛn sa keli Liban yamanani, e sa e xali fɔxɔ igen dɛ, e yi e raxidi, n yi e rasiga igen xun ma han i dɛnaxan yire bama n xa. Mɛnni, n yi e rafulun, i yi e tongo. N waxi naxan ma i tan yii, i donseen nafa n ma banxi kui kaane ma.”

²⁴ Xurami yi suman wudine nun fɔfɔne so Sulemani yii alo a yi waxi a xɔn kii naxan yi.

²⁵ Sulemani tan yi murutun kilo miliyɔn sennin nun oliwi turen litiri wuli solomasɛxɛ nan soma Xurami yii a muxune balon na ꞑɛɛ yo ꞑɛɛ.

²⁶ Alatala yi kolonna fi Sulemani ma alo a fala a xa kii naxan yi. Lanni so Sulemani nun Xurami tagi. Nayi, e firinna birin yi layirin xidi e bode tagi.

Sulemani yi karahan wanle yitɔn

Taruxune Firinden 2.1 nun 2.16-17

²⁷ Manga Sulemani yi karahan walikene ba Isirayila muxune birin yɛ, e sigɛ han muxu wuli tonge saxan.

²⁸ A yi e yitaxun dɔxɔde saxan, muxu wuli fu nan yi walima kike kedenna bun Liban yi. Na xanbi ra, ne yi fa e konni wali gbɛtɛ ra, bodene fan yi siga Liban yi. Nayi, e dɔxɔ yo dɔxɔ e walima kike keden Liban yi, kike firin e konni. Adoniran nan yi kuntigin na karahan walikene xun na.

²⁹ Goron maxanla muxu wuli tonge solofere nan yi Sulemani yii, e nun gɛmɛ masonla muxu wuli tonge solomasɛxɛ geya yireni.

³⁰ Na fari, yamana kanne kuntigin naxanye sugandixi karahan walikene yamari feene ra, ne sigama han wuli saxan kɛmɛ saxan.

³¹ Mangan yi yamarin fi e xa gɛmɛ masolixi xungbe fajine fen alogo e xa banxin betɛn sa.

³² Sulemani a walikene nun Xurami gbeene, e nun Gebala kaane yi gemene masoli, e wudine nun gemene yiton banxin ti feen na.

6

Ala Batu Banxin ti fena

Taruxune Firinden 3.1-14

¹ Isirayila kaane mini xanbini Misiran yamanani, na jee keme naanin jee tonge solomasexeden nan yi a ra, Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti folo, a mangayaan jee naanindena Isirayila xun na Siwi kiken na, naxan findixi jeen kike firinden na.

² Manga Sulemani banxin naxan ti Alatala xa, na kuyana nongonna ye tonge sennin, a yigbona nongonna ye moxoje, a yitena a ye tonge saxan.

³ Ala Batu Banxin so deen palaan yi kuya nongonna ye moxoje, naxan nun banxin yetagini gboon yi lan. A kuyana Ala Batu Banxin de ra nongonna ye fu.

⁴ Mangan yi foye sode fajine rafala banxin ma.

⁵ A yi kore banxi radigilinxine ti banxin kanken nabilinni, pala gbeen nun pala rajanna ma, a yi konkone ti a rabilinni.

⁶ Kore banxin laberaxini gbona nongonna ye suulun, a tagixina nongonna ye sennin, a saxandena nongonna ye solofere, amasoto banxini gboon mi yi lan a yiren birin yi, alogo xalanbene nama so banxin kankeni.

⁷ A to yi Ala Batu Banxin tima, e gеме masolixine nan nawali naxanye yi rafalaxi e malanxi denaxan yi. Deeramaan mi rawali, bunbi mi rawali, wuremase yo xui mi mini banxin tideni.

⁸ Kore banxin xurin konkone so deen yi banxin yiifanna nan ma, e yi tema teden nan ma kore banxin tagixini, e nun kore banxi saxandeni.

⁹ Sulemani to yelin Ala Batu Banxin tiye, a yi a xunna so suman farinne nun suman xalanbene ra.

¹⁰ Kore banxin naxanye birin yi Ala Batu Banxin nabilinxi, a yi nongonna ye suulun dexo ne birin de, a yi e nun Ala Batu Banxin nabira e bode ma suman wudine ra.

¹¹ Alatala yi falan ti Sulemani xa, a naxa,

¹² "I Ala Batu Banxini ito tima, xa i sigan ti kiin lanxi n ma tonne ma, xa i n ma

sariyane birin suxu, xa i n ma yamarine birin suxu, i yi bira e fexo ra, nayi, n layirin naxan tongoxi i fafe Dawuda xa, n na raka-malima nen i xa.

¹³ N luma nen Isirayila kaane tagi, n mi Isirayila rabeninma, n ma yamana."

¹⁴ Sulemani yi yelin Ala Batu Banxin tiye.

¹⁵ Walikene yi suman farinne sa banxin kanken kuixine ma, keli boxoni han kore, a yi wudin sa a kuiin ma, a yi fofa farinne sa banxin lonna ma.

¹⁶ A yi banxin kuiin najanni taxun suman farinne ra keli boxoni han kore nongonna ye moxoje, a men findi pala rajanna ra Ala Batu Banxin kui naxan yi xili yire saripanxi fisamantenna.

¹⁷ Nongonna ye tonge naanin nan yi Ala Batu Banxin pala gbeen pala rajanna yetagi.

¹⁸ Suman wudin naxan yi banxin kui, ne yi rafalaxi se fuge sawura fajine nun kundi sawurane nan na, sumanna nan yi a birin na, gеме yo mi yi toma.

¹⁹ Sulemani yi pala najanni ton Ala Batu Banxin kui alogo a xa Alatalaa Layiri Kankiraan dexo na.

²⁰ Pala rajanna yi kuya nongonna ye moxoje, a yigbona nongonna ye moxoje, a yitena nongonna ye moxoje. Sulemani yi xema faji yilenlenixine sa a ma, a mon yi xema faji sa saraxa ganden ma a denaxan nafala suman wudin na.

²¹ A xema faji yilenlenixine sa banxin kuiin ma, a yi xema yolonxonne radangu pala rajanna yetagi, a xema yilenlenixine sa a ma.

²² A yi xema faji yilenlenixine sa banxin birin ma, saraxa ganden naxan yi pala rajanna yetagi, a xema yilenlenixine sa na ma.

²³ A yi maleka gubugubu kan sawura firin yiton yire saripanxi fisamantenna kui Oliwi wudin na, e yitena nongonna ye fu.

²⁴ Maleka sawura singen gubugubu kenden yi kuya nongonna ye suulun, boden fan yi kuya nongonna ye suulun, keli a gubugubun boden xunna ma sa ti boden xunna ra, nongonna ye fu.

²⁵ Nongonna ye fu nan yi maleka sawura firinden fan na. Maleka sawura firinne kuyan nun e kiin birin yi lan.

²⁶ Nəngonna ye fu nan yi maleka gubugubu kan sawura firinne birin yiteen na.

²⁷ Sulemani yi maleka sawurane ti pala rajanna tagini. E gubugubune yi raminixi. A singen gubugubun yi sigaxi han banxin kanken fəxə kedenna, sawura firinden gabuteen fan yi sigaxi han banxin kanken fəxə kedenna bonna. E gubugubune xunne yi dəxi e bode ra banxin tagini.

²⁸ Sulemani yi xema yilenlənxiine sa maleka sawurane ma.

²⁹ A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura fajine rafala Ala Batu Banxin kanken nabilinne birin yi, a fanna nun a kuina.

³⁰ A yi xemaan sa banxin lonna ma pala firinne birin yi.

³¹ A yi deen fəxə firin kanna ti pala rajanna ma Oliwi wudine ra, a deen ti wudine yitaxun dəxə suulun nan na.

³² Oliwi wudin nan yi deen fəxə firinne ra. A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun jəxənde sawura fajine rafala deen ma, a yi xema yilenlənxiine sa deen ma, a mən yi xemaan sa maleka sawurane nun tugu bili sawurane ma.

³³ A mən yi pala gbeen de ti wudine liga na kiini Oliwi wudin na, koni deen ti wudine yi yitaxunxi dəxə naanin nan na.

³⁴ Deen fəxə firinne birin yi rafalaxi fəfə farinne nan na naxanye yitaxunxi fəxə firin firinna ra.

³⁵ A yi maleka gubugubu kan sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura fajine rafala deene ma, a yi xema bənbəxin sa sawurane ma.

³⁶ A mən yi gəme sansanna bilin saxan nafala, a suman wudin bilin keden sa a fari.

³⁷ A mangayaan jee naanindeni, Siwi kiken na, e yi Alatala Batu Banxin beten sa.

³⁸ A mangayaan jee fu nun kedendeni, Bulu kiken na, naxan findixi jeeen kike solomasexeden na, banxin wanle birin yi jan alo a yi lan kii naxan yi. Sulemani a ti jee solofere nan bun.

7

Sulemani a manga banxin tiina

¹ Sulemani mən yi a banxin ti, na bu nən jee fu nun saxan han a yi a rajan.

² A na banxi singen ti naxan xili Liban Fətonna Banxina, a kuyana nəngonna ye keme, a yigbona nəngonna ye tonge suulun, a yitena nəngonna ye tonge saxan, a na ti suman senbetenna safa naanin fari. Suman xalanbene yi senbetenne kəe.

³ Banxin kuiin yi xunna soxi suman farinne nan na, e saxi xalanbene ma naxanye yi senbetenne kəe. Xalanbe tonge naanin e nun suulun nan yi a ra, fu nun suulun safa keden.

⁴ Banxin foye sodene safa saxan nan yi a ra, na foye sodene fan yi yee rafindixi nən e bode ma saxan saxan.

⁵ Tongon naanin nan yi deene birin nun e ti wudine ma, e yi yee rafindixi e bode ma saxan saxan.

⁶ Na xanbi ra, a palaan fəlon ti senbetenne ra naxan kuya yi nəngonna ye tonge suulun, a yigbona nəngonna ye tonge saxan. Na yee ra a so deen palaan fan ti senbetenne ra, a yinbene rafala a ma.

⁷ A yi mangayaan gbede banxin ti, a yi kitin sama denaxan yi naxan xili Kiti Sa Banxina. A yi suman farinne sa banxin kuiin yirene ma, keli bəxəni han banxin kuiin xunna sone.

⁸ A gbee banxina, a yeteen yi dəxəma denaxan yi, na fan yi ti na kiini yin gbete kui, banxin boden xanbi ra. Sulemani yi na banxi sifan fan ti Misiran mangana dii temen xa a naxan tongo a jaxanla ra.

⁹ Banxine birin yi tixi gəme faji yebaxine nan na keli a tandem ma han yin gbeena, gəmen naxanye maligaxi, e bə seraan na, banxin kuiin nun a fanna, keli bəxən ma han a xuntagi.

¹⁰ Banxin beten saxi gəme xungbe fajine nan na, a gəmena nde yigbona nəngonna ye fu, ndee nəngonna ye solomasexə.

¹¹ Banxin yi tixi gəme xungbe fajine ra naxanye maligaxi, e bə alogo e xa lan e dəxədene ma, e nun suman xalanbene.

¹² Gəme gbeen bilin saxan nan findi yin gbeen sulunna ra, suman wudin bilin keden fan yi sa na fari alo Alatala Batu Banxini sansanna kui xiin tixi kii naxan yi, e nun a so deen palana.

*Sulemani wanla naxanye so Xirami yii
Taruxune Firinden 2.10-13*

¹³ Manga Sulemani yi xeraan nasiga Tire taani Xirami fəxə ra.

¹⁴ Kapa gilən nan yi Xirami nga ra naxan kelixi Nafatali bənsənni. Tire kaan nan yi a fafe ra, a yi sulan nan nawalima. A yi lugoxi fekolonna nun xaxilimayaan nun lənnin na sulan nawali feen na. A yi fa Manga Sulemani fəma, a a wanle birin kə.

*Ala Batu Banxi Sənbətən Firinne
Taruxune Firinden 3.15-17*

¹⁵ Xirami yi sulan naxulun a sənβətən xungbe firin nafala, e yitena nəngənna yə fu nun solomasəxə, e rabilinna nəngənna yə fu nun firin.

¹⁶ A yi sulan kondən firin yəlan, alogo a xa e so sənβətənne xun na, kondə singen yitena nəngənna yə suulun, kondən firinden yitena nəngənna yə suulun.

¹⁷ A mən yi sulan nafala yaladine ra e nun yəlxənne ra kondene maxidi seen na naxanye yi sənβətənne xuntagi, solofere kondə singen xa, e nun solofere kondən firinden xa.

¹⁸ A yi girenada wudi bogi sawurane rafala, safa firin nan yi yalane fari naxanye yi sənβətənne kondene maxidixi.

¹⁹ Kondən naxanye yi sənβətənne xuntagi so dēen palaan kui, ne yi ligaxi alo gabala fugena, e yitena nəngənna yə naanin.

²⁰ Kondən naxanye yi sənβətən firinne xuntagi, ne keden kedenna yi rabilinxi girenada wudi bogi sawura kəmə firin nan na, a xungbe yiren naxanye yi rafalaxi yalaan dəxən.

²¹ A yi na sənβətənne ti Ala Batu Banxin so də palaan fəma. A yi yiifari ma sənβətənna ti, a xili sa Yakin, a mən yi kəmə ma sənβətənna ti, a xili sa Boosu.

²² Ne kondene yi rafalaxi gabala fuge sawurane nan na. Na kiini Xirami yi yelin sənβətənne rafalə.

*Ige ramarade gbeena fe
Taruxune Firinden 4.2-5*

²³ Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digilinxi gbeen nafala, a yigbona nəngənna yə fu, a yitena nəngənna yə suulun. Nəngənna yə tonge saxan lutin nan yi a rabilinxi.

²⁴ Kundine sawurane yi a də kinkin bunna rabilinxi. Na sawura fu yi rafalaxi

a ma a nəngənna yə keden yo keden bun. Kundi sawurane yi rafalaxi safa firin nan na, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbindi keden nan na.

²⁵ Ige ramaraden yi dəxi turaan sawura sulan daxi fu nun firin nan fari, saxan yə rafindixi sogegododen binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan kəmənnə binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nən, e birin gbinderin yi ige ramaraden nan bun ma.

²⁶ Yii kuiin yə kedenna nan yi ige ramaraden nabinyen na, a də kinkin yi rafalaxi alo igelengenna dənə, a luxi alo gabala fugena, litiri wuli tonge solomasəxə jəxən nan yi sama a kui.

Sulan wontorone

²⁷ A yi ige maxali wontoro fu rafala sulan na. E birin kuya nəngənna yə naanin, e yigbona nəngənna yə naanin, e yitena nəngənna yə saxan.

²⁸ Ige maxali wontorone yi rafalaxi i kii nin: Sula falafalane nan yi findixi wontorone gbinderin na. Na falafalane yi sətixi sula gbeleməne yi naxanye tixi wontoron tongon naaninne ma.

²⁹ Falafalan naxanye yi tixi sula gbeleməne longonne ra, yatane nun turane nun maleka gubugubu kanne sawurane yi ne ma e nun gbeleməne fan ma. Məsəməsənne yi e rabilinxi.

³⁰ Sulan nan nafalaxi wontorone birin sanne ra. Na naanin nan yi e bun ma. E soxi sula gbelemən xun na. Ige ramara kundi sula daxin yi rafalaxi e birin kui, e suxi bun ti naanin na, e rafalaxi sula raxulunxin na, e bun ti məsəməsənxine labe ra.

³¹ Ige maxali wontoron kui yili digilinxin nan yi rafalaxi a kui naxan yite han nəngənna yə keden. Na nan yi findixi ige kundin dəxəden na. Kundin dəxəden dēen digilinna, na yi gbo nəngənna yə keden e nun a tagi. Kundin dəxəden naxan yi wontoron də kinkin faxa ra, məsəməsənne yi rafalaxi ne ma. Na yirene mi yi digilinxi, tongon naanin nan yi ne ra.

³² Wontorone sanne yi a falafalane bun ma, e soxi sula gbeleməne xun na naxanye yi sətixi a bun ma. E sanne yigbona, nəngənna yə keden e nun a tagi.

³³ E sanne yi rafalaxi alo yenge so wontorone sanne, e yi seene birin nafalaxi sula raxulunxin nan na.

³⁴ Wontorone birin, a suxu se naanin yi rafalaxi a ma a tongon naaninne yi. E nun wontorone yi rafalaxi e bode yi.

³⁵ Wure digilinxina nde yi rabilinxi ige kundi dɔxɔ yinla ma wontorone birin kui, a yikuyena nɔngɔnna ye keden. Ige ramara kundin nun a bun tiine nun wontoron kuiin birin yi rafalaxi kedenna nan na.

³⁶ Xirami yi maleka gubugubu kanne nun yatane nun tugu binle sawurane rafala a bun tiine nun a falafalane ma, e xanɲe denaxan birin yi e nun a yi e birin nabilin meɛmeɛenne ra.

³⁷ Ige maxali wontorone yi rafalaxi na kii nin, e birin wure siya keden, e birin gbo kii keden, e birin keɲa keden.

Taruxune Firinden 4.6

³⁸ Xirami mɔn yi ige ramara kundin sula daxi fu rafala, e yigbona nɔngɔnna ye naanin, litiri wuli keden e nun keme sennin yi se ne kui. A ige ramara kundi keden dɔxɔ wontorone birin kui.

³⁹ A yi ige maxali wontoron suulun lu Ala Batu Banxin yiifanna ma, a suulun lu a kɔmenna ma. A yi ige ramara se xungbeen ti Ala Batu Banxin yiifanna sogeteden binni a tongonna ma.

Taruxune Firinden 4.7-5.1

⁴⁰ Xirami to ige ramara seene nun tee ko seene nun goronne rafala, a yi yelin wanle birin na, a naxanye folo Manga Sulemani xa Alatala Batu Banxini:

⁴¹ Senbeten xungbe firin, e nun e konde firinne e xuntagi alo barama, e nun yɔlɔnxɔn yalaan naxanye senbetenne kondene maxidi seene ra,

⁴² e nun girenada wudi bogi sawura keme naaninna naxanye yi na yɔlɔnxɔn yala firinne ma naxanye yi saxi safa firin, e singan e kondene rabilinni e maxidi seen na, kondene naxanye yi luxi alo barama,

⁴³ e nun ige maxali wontoro fune nun ige kundine e xun tagi,

⁴⁴ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra,

⁴⁵ e nun goronne nun tee ko seene nun wuli xuya goronne. Xirami muranna naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu

Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na.

⁴⁶ Mangan sula raxulunxin nafala na seene ra bɔxɔ kui gexine nan kui, Yuruden baan meremereni Sukoti taan nun Saratan taan longonna ra.

⁴⁷ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yaten sulan xasabin kilon mi yi nɔe kolonɲe.

⁴⁸ Sulemani mɔn yi seni itoe birin nafala Alatala Batu Banxin xa, xema saraxa ganden nun buru ralixin xema tabanla

⁴⁹ nun xema kende lenpu dɔxɔ seen naxanye yebaxi suulun fɔxɔ kedenni suulun bode fɔxɔni yire sariɲanxi fisamantenna yetagi e nun se fuge fajine sawurane e nun lenpune nun se tongo se xema daxine

⁵⁰ nun goronne nun lenpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane nun wusulan gan se xema daxine nun deen singan se xema daxine yire sariɲanxi fisamantenna xa banxin kui e nun Ala Batu Banxin so deen yeteen xa.

⁵¹ Sulemani a wanle birin nakamali na kii nin Alatala Batu Banxini. Sulemani yi muranne birin sa banxini a fafe Dawuda naxanye rasariɲan, gbetin nun xemaan nun se gbeteɲe. A yi ne ramara Alatalaa banxin nafunle ye.

8

Layiri Kankiraan fa fena Ala Batu Banxini

Taruxune Firinden 5.2-6.2

¹ Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bɔnsɔn kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan a fema Yerusalen yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, denaxan mɔn xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini.

² Isirayila xemene birin yi e malan Manga Sulemani fema, Etanimi kiken na, naxan findixi ɲeen kike solofereden na, sali waxatina.

³ Isirayila fonne birin to fa, saraxaraline yi fa Layiri Kankiraan na.

⁴ E yi Alatalaa Kankiraan nun Naralan Bubun xali e nun se sariɲanxin naxanye yi a kui. Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune yi e xali.

⁵ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan naxan birin yi malanxi a fema, e ti Layiri Kankiraan yetagi, e yi yetene nun jingene ba saraxan na, naxanye yi wuya han e xasabin mi yi nae kolonje.

⁶ Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a funfuni, banxin yire sarijanxi fisamantenni, maleka sawurane gubugubune bun ma.

⁷ Amasoto maleka sawurane gubugubune yi bandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine xun ma.

⁸ A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarijanxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mon na han to.

⁹ Geme walaxa firinne nan tun yi kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe geyaan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi denaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹⁰ Saraxaraline mini yire sarijanxini waxatin naxan yi, kundaan yi Alatalaa banxin nafe.

¹¹ Kundana fe ra, saraxaraline mi yi nae e wanla rabe, amasoto Alatalaa noron yi Alatalaa banxin nafexi.

¹² Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa, "Alatala bata a ragidi a xa dexo kunda yidimixini!

¹³ N bata banxi fajan ti naxan findima i dexionen na, i luma denaxan yi habadan."

Ala Batu Banxin nasarijan fena

Taruxune Firinden 6.3-11

¹⁴ Mangan yi a yet rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba ne xa.

¹⁵ A yi a fala, a naxa, "Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa,

¹⁶ 'Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini lexoni Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila bonsonne xa, banxin tiye n xinla binya feen na denaxan yi, koni n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.'*

¹⁷ N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

¹⁸ Alatala bata yi a fala n fafe Dawuda xa, a naxa, 'Amasoto i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan.

¹⁹ Koni, i tan xa mi banxin tima, fo i ya dii xemena, i yeteen naxan sotoxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na.' "

²⁰ "Alatalaa layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda lexoni, n yi dexo Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

²¹ N bata yirena nde yiton kankiraan xa, Alatala layirin denaxan yi, a naxan yiton e nun en benbane tagi, a to e ramini Misiran yamanani."

Sulemani Ala maxandina

Taruxune Firinden 6.12-40

²² Sulemani yi ti Alatalaa yire sarijanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore,

²³ a yi Ala maxandi, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xonna nun bexo xonna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma i ya walikene xon naxanye sigan tima i yetagi e bonen birin na.

²⁴ I bata i ya falan nakamali i ya walikene xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i deen na, i bata na rakamali i senbeni to.

²⁵ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mon xa i ya falan nakamali, i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa, i bata yi a fala a xa, i naxa, 'I lexo yibiran mi janje n yetagi mum Isirayilaa mangaya gbedeni, fanni i yixetene n ma kiraan suxuma, e sigan ti n yetagi alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.'

²⁶ Iki, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikene Dawuda xa, n fafe!"

²⁷ "Koni, Ala fa dexe dunuja yi ba? Hali kore xonna nun a gbona, i mi nae xanje a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra.

²⁸ Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli mati i ya walikena maxandi xuine nun a mafanne ra. I tuli mati i ya walikena mafan xuine nun maxandi xuine ra a naxanye falama i xa to.

²⁹ I yeen ti banxini ito ra kosen nun yanyin na, i a fala denaxan ma, i naxa, 'N

* 8:16: 8.16 Samuyeli Firinden 7.6

xinla luma be nin!’ I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikεen naxan tima yireni ito mabinni.

³⁰ I ya walikεen nun i ya Isirayila yamana maxandin nasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i dɔxɔdeni kore xonna ma, i mafeluun ti, i yabin ti.”

³¹ “Xa muxuna nde a boden haken tongo, muxune yi a karahan, a xa fa a kɔlɔ i ya yire sarijanxin yetagi banxini ito kui.

³² Nayi, a xuiin name kore xonna ma, i yi fena nde liga, i yi kitin sa i ya walikene tagi. Naxan kalan tixi, i na yalagi, i na goronna dɔxɔ a xun ma, i yi tinxindena tinxinyaan yita, i yi a suxu a tinxinni.”

³³ “A nɔε ligε nen yaxun yi i ya Isirayila yamaan nɔ, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xεtε i ma, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i tan xɔn banxini ito kui,

³⁴ nayi, i xa e xuiin name kore xonna ma, i dija i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra bɔxɔn ma i naxan so e benbane yii.”

³⁵ “A nɔε ligε nen kore xonna yi balan, tulen mi fa fε mumε, e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e yεε rafindi be ma, e i xandi, e yi i xinla binya, e xεtε e yulubine fɔxɔ ra, bayo i bata e tɔrɔ,

³⁶ nayi, i e xuiin name nɔn kore xonna ma, i dija nɔn i ya walikene yulubine ma e nun i ya yamana Isirayila. I e xaran kira fajin ma e daxa e xa bira naxan fɔxɔ ra. I tulen nafa bɔxɔn fari i naxan soxi i ya yamaan yii.”

³⁷ “A nɔε ligε nen tɔrɔyana nde fan yi fa, alo fitina kamena hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara hanma e kun hanma tuguminne yi mini hanma supene hanma yaxuna nde na Isirayila kaane taa makantanxine rabilin yengeni, gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure jaxine.

³⁸ Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e tɔrɔn nun e jaxankatan kolonma nɔn, e yi sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni.

³⁹ Nayi, i yi e yabi i dɔxɔdeni kore xonna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kewanle ra, bayo i birin bɔjε yi feen kolon, amasɔtɔ i

tan nan keden pe adamadiine bɔjε yi feene kolon.

⁴⁰ Nayi, e gaxuma nɔn i yεε ra waxatin birin yi e siin birin yi yamanani, i naxan soxi nxu benbane yii.”

⁴¹ “Xɔjεn naxan mi findixi Isirayila kaana nde ra, i ya yamana, na fama nɔn be sa keli yamana makuyeni, i xinla a fe ra,

⁴² bayo muxune a mɛma nɔn a i xinla nun i sɛnbɛn gbo. A na fa salideni banxini ito mabinni,

⁴³ i a yabi kore xonna ma, i dɔxɔdeni. Xɔjεn naxan birin maxɔdinma i ma, i xa na so a yii, alogo dunuɲa siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yεε ra, alo i ya yamana Isirayila. E xa a kolon a banxini ito ratinmɛxi i tan nan xili yi n naxan tixi!”

⁴⁴ “A nɔε ligε nen Isirayila kaane yi siga e yaxune yengɛdeni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yεε rafindi i ya taa sugandixin ma e nun Alatala Batu Banxin naxan tixi i xa.

⁴⁵ Nayi, i tuli mati kore xonna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali.”

⁴⁶ “A nɔε ligε nen, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xɔlɔn yitama e ra nɔn, i yi e so e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso.

⁴⁷ E na tubi i ma na yamanani e konyiyani dɛnaxan yi, e xun xεtε i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, ‘Nxu bata haken liga, nxu bata yulubin tongo, nxu bata fe jaxin liga,’

⁴⁸ e xεtε i ma e bɔjεn birin nun e niin birin yi e yaxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandi xuine rasiga i ma, e yεε rafindixi yamanan ma i naxan so e benbane yii, e yεε rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n Ala Batu Banxin naxan tixi i xinli.

⁴⁹ Nayi, e sanla nun mafanna yabi kore xonna ma i dɔxɔdeni, i fa e mali.

⁵⁰ I ya yamaan mafeluma nɔn a yulubine ra e nun a fe jaxine birin i xili ma. Naxanye e suxi konyiyani, i yi e hinanna raso ne yi, alogo e xa kininkinin e ma.

† 8:51: 8.51Sulun tɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛna.”

⁵¹ Amasoto i ya yamaan nan e ra, i gbeen, i e ramini nen Misiran yamanani naxan luxi alo sulun teen† naxan wuren naxulunma.”

⁵² “I yeen xa lu i ya walikena maxandine ra, e nun i ya yamana Isirayilaa maxandine, alogo i xa nxu yabi nxo maxandine yi waxatin birin.

⁵³ Amasoto i bata nxu ba yamaan bonne birin ye boxon fari, alogo nxu xa findi i gbeen na, alo i a fala kii naxan yi fata Musa ra, i ya walikena, i to nxu benbane ramini Misiran yi. I tan Marigina Alatala!”

Duban yamaan xa

⁵⁴ Sulemani yelin maxandine nun mafanne birin tiye waxatin naxan yi, a yi keli Alatalaa saraxa ganden yetagi, a yi xinbi sinxi denaxan yi, a yiine yitexi kore.

⁵⁵ A tixi, a yi duba Isirayila yamaan birin xa a xuini texin na, a naxa,

⁵⁶ “Tantunna xa fi Alatala ma, naxan matabun fi Isirayila ma, a yamana, alo a e tuli sa kii naxan yi. A fala fajin naxanye birin ti fata Musa ra, a walikena, keden mi luxi a ligataren na.

⁵⁷ Alatala, nxo Ala xa lu en xon alo a lu en benbane xon kii naxan yi, a nama jinan en xon mumε, a en nabepin.

⁵⁸ Koni, a xa en boxen bandun a binni, alogo en xa sigan ti a kiraan birin xon ma. En yi a yamarine nun a tonne nun a sariyane suxu, a naxanye yamari en benbane ma.

⁵⁹ N maxandin naxanye tixi Alatala ma, en ma Ala, ne xa rabira a ma kreen nun yanyin na, alogo a xa en mali lxo yo lxo, ε tan nun n tan bayo a yamaan nan en na, Isirayila.

⁶⁰ Nanara, dunuɲa siyane birin xa a kolon a Alatala nan Ala ra, a gbete yo mi na.

⁶¹ Alatala xa lu ε boxeni, en ma Ala. E bira a sariyane foxo ra, ε yi a yamarine suxu, alo ε kii naxan yi to.”

Saraxane yi ba Alatala xa

Taruxune Firinden 7.4-10

⁶² Isirayila kaane birin yi fa mangan fema, e yi saraxane ba Alatala xa.

⁶³ Ninge wuli maxoxen nun firin e nun yexee wuli keme maxoxe, Sulemani yi ne koe raxaba Alatala xa boxe xunbeli saraxan

na. Mangan nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa banxin nabi na kii nin.

⁶⁴ Na lxonni, mangan yi sansanna rasarijan Ala Batu Banxin yetagi, a yi saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun boxe xunbeli saraxa subene turene fi Alatala ma sansanna kui. A na raba menni nen, bayo saraxa ganden naxan yi rafalaxi sulan na Ala Batu Banxin yetagi, na yi xurun. Saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa subene turene birin mi yi xanje menna fari.

⁶⁵ Sulemani yi sanla raba na waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han Misiran xudeni, e yi e malan Alatala yetagi, en ma Ala, xi solofere. Na xanbi ra, e mon yi xi solofere sa na fari, a birin malanxina, xi fu nun naanin.

⁶⁶ Xi solomasexede lxonni, a yi yamaan bejin. E yi duba mangan xa, e siga e konni, e sewaxi e boxeni fe fajin birin na Alatala naxan nabaxi Dawuda xa, a walikena, e nun Isirayila a yamana.

9

Ala mon yi mini Sulemani xa

Taruxune Firinden 7.11-22

¹ Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiye waxatin naxan yi, e nun a manga banxina, e nun a wa naxan birin liga feni,

² Alatala mon yi mini Sulemani xa a firinden, alo a mini a xa kii naxan yi Gabayon taani.

³ Alatala yi a fala a xa, a naxa,

“N bata i ya mafanna nun i ya maxandi xuiin nasuxu i naxan nalixi n ma. N bata banxini ito rasarijan i naxan tixi n xili yi habadan. N yeen nun n boxen luma nen tixi be ra habadan.

⁴ I tan xa sigan ti fetareyaan nun tinxinyani n yetagi alo i fafe Dawuda. I feni itoe birin liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tonne nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii.

⁵ Nayi, n na i ya mangayaan nasabatima nen habadan Isirayila xun na, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii naxan yi, n naxa, ‘Ibonsonna mi janje i joxoni Isirayila man-gayani habadan.’

⁶ Koni, xa i tan hanma i ya diine ε xun xanbi so n yi, xa ε mi n ma sariyane nun

n ma yamarine suxu n naxanye soxi ε yii, xa ε siga ala gbetẽye batudeni, ε xinbi sin e bun ma,

⁷ nayi, n na Isirayila kaane bama nen na bəxəni n naxan soxi e yii. N na n mema nen n batu banxin na, n naxan nasarijan n xinla binyaden na. Na ma, Isirayila findima nen yagi seen nun magele seen na yamanane birin tagi.

⁸ Hali banxini ito to rayabu iki, na waxa-tini, naxan yo na dangu a fema, ne kabema nen, e yi kəntəfili. E yi a fala, e naxa, ‘Nan-fera Alatala yamanani ito nun banxini ito ligaxi iki?’

⁹ E yabima nen, e naxa, ‘Bayo e bata Alatala rabənin, e Ala, naxan e benbane ramini Misiran yamanani, e yi ala gbetẽne xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu, nanara Alatala bata tərəni itoe birin nafa e ma.’ ”

Sulemani a wali sifa wuyaxine

Taruxune Firinden 8.1-18

¹⁰ Nεε məxəjen bun ma, Sulemani yi banxi firinni itoe ti, Alatala Batu Banxin nun a manga banxina.

¹¹ Tire manga Xurami bata yi suman wudin nun fəfə wudin nun xəmaan so Sulemani yii, a yi wama naxan yo xən. Manga Sulemani yi taa məxəje so Xurami yii Galile yamanani.

¹² Xurami yi mini Tire taani taane mato-deni Sulemani naxanye soxi a yii. Koni e mi rafan a ma.

¹³ Xurami yi a maxədin, a naxa, “Ngax-akedenna, i taan sifan mundunye soxi n yii be?” A yi e xili sa Kabulu yamanana, na xinla ne xun ma han to.*

¹⁴ Anu, Xurami bata yi xəmaan kilo wuli saxan nasiga Sulemani ma.

¹⁵ Manga Sulemani bata yi karahan wanle yitən lan Alatala Batu Banxin ti feen nun a yetəna banxin nun Milo gbingbinna nun Yerusalẽn yinna ma, e nun Xasori nun Megido nun Geseri taane.

¹⁶ Misiran mangan bata yi fa, a Geseri taan suxu yengəni, a yi a gan, Kanan kaan naxanye yi dəxi taani, a ne faxa. A mən yi taan sa a dii tēmən fari siga a xemẽ taa ra, Sulemani a naxanla.

¹⁷ Sulemani mən yi Geseri taan ti, a mən yi Beti-Xoron taan laben ti,

¹⁸ e nun Baalati taan nun Tamari taan naxan yamanan tonbon yireni.

¹⁹ A mən yi taa gbetẽna ndee ti, a yi balone ramarama dənaxanye yi, e nun yengẽ so wontorone nun soone yi luma taan naxanye yi. Sulemani wa naxan birin ti feni Yerusalẽn taani e nun Liban ya-manan nun yire gbetẽ, a yi yamanan nax-anye birin xun na, a yi na birin ti.

²⁰ Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune muxu dənxẽn nax-anye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi yamanani.

²¹ E yixetən naxanye lu e xanbi ra ya-manani, Isirayila kaane mi nə naxanye faxẽ, Sulemani yi ne findi konyine ra, e na yi han to.

²² Koni, Sulemani mi fa Isirayila kaane ti konyiyaan na, bayo e yi findixi a sofane nan na, e nun a walikene nun a kuntigine nun a sofa kuntigine, e nun a wontoro ragine nun soo ragine kuntigine.

²³ Sulemani mən yi Isirayila kaan muxu kemẽ suulun tonge suulun sugandi nax-anye yi a walikene xun na.

²⁴ Misiran mangana dii tēmən yi keli Dawudaa Taani, a dəxə manga banxini Sulemani naxan tixi a xa. Na xanbi ra, Sulemani mən yi gbingbinna rafala a banxin nabilinni, a na xili sa Milo.

²⁵ Sulemani yi saraxa gan daxin bama nen sanja ma saxan jeẽn bun ma e nun bəjẽ xunbeli saraxane yire sarijanxini a naxan ti Alatala xa. A mən yi wusulanna ganma nen yire sarijanxin fari naxan yi Alatala yetagi. A yi Ala Batu Banxin nawal-ima na kii nin.

²⁶ Manga Sulemani yi kunkine yitən Esiyon-Gebere yi, Elati taan dəxən, Gbala Baan dε, Edən yamanani.

²⁷ Xurami a kunki ragiin naxanye yi baan kolon, a yi ne rasiga Sulemani a wa-likene fema kunkine kui.

²⁸ E siga Ofiri yamanani, e sa xəmaan kilo wuli fu nun firin tongo, e fa e ra Manga Sulemani xən.

* 9:13: 9.13**Kabulu** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nēen fa fala “alo sese.”

10

Saba Manga Naxanla yi fa Sulemani konni Taruxune Firinden 9.1-12

¹ Saba manga naxanla yi Sulemani mankanna me Alatalaa fe yi. Nayi a yi fa Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni, a yi maxodin xodekene sa a bun ma.

² A yi fa Yerusalen yi e nun a foxorabira gbeene, jagamen naxanye yi latikononne nun xema gbegbe maxalima, e nun gema faji kendene. A yi siga Sulemani fema, naxan birin yi a bojeni, a yi na fala a xa.

³ Sulemani yi a maxodinne birin yabi, sese mi lu mangan mi naxan yeba a xa.

⁴ Saba manga naxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi,

⁵ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra, e nun a rabilinna muxune ti kiine, e nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne maraberibane, e nun a saraxa gan daxine a yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kenen han a yengin yi dasa.

⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, "Nondin nan yi a ra n naxan mexi n ma yamanani i kiin nun i ya fekolonna fe yi.

⁷ N mi yi laxi a ra benun n xa fa n yi a to n yeen na. E mi yi a tagiin yeteen falaxi n xa. N naxan birin mexi, i ya fekolonna nun i ya nafulu kanyaan dangu na ra.

⁸ Sewana i ya muxune xa, sewana i ya walikene xa naxanye i yetagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramema.

⁹ Tantunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i ti Isirayila mangan na. Bayo Isirayila rafan a ma habadan, nanara a i findixi mangan na alogo i xa kiti kenden sa tinxinni."

¹⁰ A yi xemaan kilo wuli saxan so mangan yii, e nun latikonon gbegbe nun boxo bun nafunle. Latikonon faji mi fa na sonon alo Saba manga naxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹¹ Xurami a kunkin naxanye yi xemaan maxalima sa keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudi sifan gbegbe ra e nun boxo bun nafunle keli Ofiri yi.

¹² Manga Sulemani yi santali wudine findi Alatala Batu Banxin bun tiine ra, e nun manga banxin bun tiine. A mon yi na wudina nde rafala maxaseene ra alo kondenne nun bolonne, maxase maxane

xa. Han to, e mi fa santali wudin to fe Isirayila yi na kiini.

¹³ Naxan birin yi rafan Saba manga naxanla ma, a ne maxodin, Manga Sulemani yi ne so a yii. A yeteen yi se gbete ye fi a ma a mangayaan fanni. Na xanbi ra, manga naxanla nun a walikene yi xete a yamanani.

Sulemani a nafunle fe Taruxune Firinden 9.13-28

¹⁴ Xemaan naxan yi fama Sulemani ma nee kedenna bun ma, na gboon yi sigen han kilo wuli maxonje.

¹⁵ Yulaya seene mudun yi saxi na nan fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbete ne yi e nun Arabune mangane nun yamana kanne yi fama mudun naxanye ra.

¹⁶ Manga Sulemani yi ye masansan wure lefaan xema daxin xungbeen keme firin nafala, xemaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na.

¹⁷ A mon yi ye masansan wure lefaan xema daxin xurin keme saxan nafala, xemaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili "Liban fotonna," a yi sa e sa menni.

¹⁸ Mangan yi sama jinna rafala manga gbede gbeen na, a xema igen sa a ma.

¹⁹ Tede sennin nan yi manga gbeden ma, a faza binna yi radigilixi a xanbi ra nen, a yiine yi a foxo firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fema.

²⁰ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yiifanna ma, sennin komenna ma. Na jaxonna munma liga yamana yo yi.

²¹ Xemaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xemaan nan yi Liban foton banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalan gbetin na, bayo Manga Sulemani waxatini, gbetin mi yi yatexi sese ra.

²² Kunkin gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasiga baan xun ma Xurami a kunkine foxo ra. Nee saxan yo nee saxan kunkine yi xetema nen Isirayila yi, e rafexi xemaan nun gbeti fixen nun sama jinne nun kudune nun gboxune ra.

²³ Manga Sulemani yi dangu boxon mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²⁴ Dunuṗa muxune birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a bəṗeni, e xa na ramε.

²⁵ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun xεma daxine nun dagine nun yenge so seene nun latikənəne nun soone nun gbaxalone,* a yi na kii nin jεε yo jεε.

Taruxune Firinden 1.14-17 nun 9.25-28

²⁶ Sulemani yi yenge so wontorone nun soone malan, wontoro wuli keden kεmε naanin yi a yii e nun soo wuli fu nun firin, a yi ne lu taane yi a wontorone yi denaxanye yi e nun Yerusalen yi mangan fεma.

²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusalen yi alo gεmεne, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xδε binla naxan yamanan lanbanni.

²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanane nin, yulane yi sa e sarama denaxanye yi mangan xa.

²⁹ Wontoron naxan yi kelima Misiran yamanani, na yi sarama gbeti gbanan kεmε sennin nan na. Soon tan yi sarama gbeti gbanan kεmε tonge suulun nan na. Na yula kedenne nan mən yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

11

Sulemani a naxanle

¹ Manga Sulemani naxan Misiran mangana dii tεmən dəxə, a mən naxalan xəṗe wuyaxi dəxə nən, naxanye yi fataxi Moyaba kaane nun Amonine nun Edən kaane nun Sidən kaane nun Xiti kaane ra.

² Ne yi kelixi siya gbətene nin Alatala a fala Isirayila kaane xa naxanye fe yi, a naxa, “E nama siga e konni mumε, e mi fe ε konni mumε, waxatina nde e ε bəṗen firifirima nən e alane binni.”* Koni, Sulemani kankan ne nan ma marafanna xən.

³ A yi manga dii tεmən kεmε solofere sətə naxanla ra, e nun konyi naxalan kεmε saxan a naxanye sətə naxanla ra.† Na naxanle yi a bəṗen maxetε.

⁴ Sulemani fori waxatini, a naxanle yi a bəṗen xunsa ala gbətene ma, a bəṗen birin mi lu Alatala, a Ala xa sənən, alo a fafe Dawuda bəṗen yi kii naxan yi.

⁵ Sulemani yi Asitarate batu, Sidən kaane ala naxalanmana, e nun Mələkə, Amonine ala naxina.

⁶ Sulemani yi fe naxin liga Alatala yεε ra yi, a mi yi a xuiin suxi alo a fafe Dawuda.

⁷ Nayi, Sulemani yi taan kiden ti geyaan fari Kemosi xa denaxan Yerusalen yetagi, Moyaba kaane ala, e nun Mələkə, Amonine ala naxina.

⁸ A yi na liga a siya gbətε naxanle birin xa, naxanye yi wusulanna nun saraxan fima e alane ma.

⁹ Nayi, Alatala yi xələ Sulemani ma. Bayo, a bata yi a xaxinla xun xanbi so Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan bata yi mini Sulemani xa sanṗa yi firin.

¹⁰ Alatala yi a yamarin fi a ma, a nama ala gbətene batu, koni Sulemani mi a xuiin suxu, a yi ala gbətene batu.

¹¹ Alatala yi a fala Sulemani xa, a naxa, “Bayo i bata a liga iki, bayo i mi n ma layirin mafaxaxi, e nun n yamarin naxanye soxi i yii, n mangayaan bama i yii nən, n na a so i ya walikεna nde yii.

¹² Koni i fafe Dawuda a fe ra, n mi tərəyani ito rakamalima i ya siimayani. N mangayaan bama i ya dii xεmən nan yii.

¹³ A yetεna, n mi yamanan birin bama a yii, koni n bənsən keden luma a yii nən, n ma walikεn Dawudaa fe ra, e nun Yerusalen ma fe ra, n taan naxan sugandixi.”

Sulemani yaxune fe

¹⁴ Alatala yi Sulemani yaxun nadin a ma, naxan yi xili Xadada, Edən kaan naxan keli Edən mangan bənsənni.

¹⁵ Dawuda Edən yamanan nə waxatin naxan yi, sofa kuntigin Yowaba bata yi te muxu maluxundeni, xεmən naxanye yi Edən yi, a ne birin faxa.

¹⁶ Yowaba nun a sofane lu nən Edən yi kike sennin, alogo e xa banxulanne nun xεmεne faxa.

¹⁷ Koni Xadada mən yi banxulan nərəyani. A tan nun Edən kaan naxanye yi a fafe a wanle ra, e nun ne yi e luxun, e siga Misiran yi.

* **10:25: 10.25Gbaxaloni** itoe sətəma soon nun sofanla na diin sətə waxatin naxan yi. * **11:2: 11.2** Na feen sebəxi Xərəyaan 34.12 kui. † **11:3: 11.3Konyi naxanle** sariyan sebəxi Xərəyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sətə a naxanla ra.

18 E keli Midiyan yamanani, e siga Paran tonbonni, e Paran muxuna ndee bira e fəxo ra, e fa Misiran yi Misiran mangan fəma. Misiran mangan yi banxin so Xadada yii, a yi a balo, a bəxəne so a yii.

19 Xadada yi Misiran mangan kənən, han mangan yi a paxanla xunyen fi a ma, manga paxanla Tapenesi xunyena.

20 Tapenesi xunyen yi dii keden soto Xadada xa, a yi a xili sa Genubati. Tapenesi yi a maxuru Misiran mangana banxini, Genubati yi lu Misiran mangana banxini, mangana diine tagi.

21 Xadada to a mε Misiran yi a Dawuda bata yi faxa, e nun sofa kuntigin Yowaba, a yi a fala Misiran mangan xa, a naxa, “A lu n xa xete n ma yamanani.”

22 Misiran mangan yi a maxədin, a naxa, “I dasaxi nanse ra n fəma be ba? Nanfera i kataxi xete feen na i ya yamanani?” A yi a yabi, a naxa, “Sese mi dasaxi n ma, koni a lu n xa xete.”

23 Ala yi yaxu gbete rakeli Sulemani xili ma, a xili Reson, Eliyadaa dii xəmən naxan a gi a kanna Hadadeseri, Soba mangan bun.

24 Dawuda Hadadeseri a ganla halagi waxatin naxan yi, Reson bata yi ganla nde malan a yete xa, a yi naxan xun na. E yi siga Damasi taani, e sa dəxo mənni, e yi Damasi mangayaan tongo.

25 A findi nən Isirayila yaxun na Sulemani a siimayaan birin yi, sa Xadada gbee fe paxine fari. Reson ma mangayani Arami yamanani, a Isirayila rapaxu nən.

Yerobowan ma murutəna

26 Nebati a dii xəmən Yerobowan fan yi murute mangan xili ma Sulemani a walikəna. Eframi bənsənna nan yi a ra naxan keli Sereda taani. Kapa gilən nan yi a nga ra, a xili Seruya.

27 A murute mangan xili ma i kii nin. Sulemani yi Milo gbingbinna tima e nun a yi a fafe Dawudaa Taan nabilinna yinna yinla nde yitonma.

28 Na waxatini, foningen wəkilexi fanga-maan nan yi Yerobowan na. Sulemani to na banxulanna to wale, a yi a findi Yusufu bənsənna karahan walikəne xunna dəxən na.

29 Ləxəna nde, Yerobowan bata yi mini Yerusalən yi, a yi naralan Nabi Axiya ra kira yi Silo kaana. E firinne yi e danna burunna ra. Doma nənən nagodoxi nabiin ma,

30 Axiya yi na suxu a a yibo dungi fu nun firinna ra.

31 A yi a fala Yerobowan xa, a naxa, “Dungi fu tongo i yete xa. Amasoto Alatala, Isirayilaa Ala naxa, ‘N yamanan bama nən Sulemani yii, n yi bənsən fu so i yii.

32 Koni, bənsən keden luma nən Sulemani yii n ma walikəen Dawudaa fe ra, e nun Yerusalən ma fe ra, n taan naxan sugandixi Isirayila bənsənne birin ye.

33 Amasoto e bata n nabənin, e yi Asitarate batu, Sidən kaane ala paxalanmana e nun Kemosi, Moyaba kaane ala e nun Mələkə, Amonine ala. E mi sigan tixi n ma kiraan xən, e mi n nafan feene ligaxi, e mi n ma yamarine nun n ma sariyane suxi, alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi.

34 N mi yamanan birin bama a yii, amasoto n na a luma nən mangayani a siin birin yi Dawudaa fe ra, n ma walikəna, n naxan sugandixi, naxan n ma yamarine nun n ma sariyane suxu.

35 Koni n sa mangayaan bama nən a dii xəmən yii, n yi bənsən fu so i yii,

36 n bənsən keden luma a dii xəmən yii nən, alogo n ma walikəen Dawudaa dii keden xa lu n yetagi mangayani Yerusalən yi, n taan naxan sugandixi alogo n xinla xa lu na.

37 I tan, Yerobowan, n yamanan soma nən i yii alo i wama a xən kii naxan yi. I findima nən Isirayila mangan na.

38 Xa i tuli mati n ma yamarin birin na, xa i bira kirane fəxo ra n naxanye yitama i ra, xa i n nafan feene liga, xa i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo n ma walikəen Dawuda a liga kii naxan yi, nayi n luma nən i xən. N bata i tuli sa, n na i bənsənne sabatima nən mangayani alo Dawuda gbeene. N na Isirayila bənsən fu soma i yii nən,

39 alogo n xa Dawuda yixetene rayagi, koni n mi e rayagima habadan.’ ”

40 Sulemani yi kata Yerobowan faxa feen na, koni Yerobowan yi a gi, a siga Misiran

yi Sisaki fema, na yamanan mangana, a yi lu na han Sulemani yi faxa.

Sulemani yi faxa

Taruxune Firinden 9.29-31

⁴¹ Sulemani kɛwali dɔnxɛne nun a feen naxanye birin ligaxi e nun a xaxilimayana, ne birin seɓɛxi a kɛwali kɛdin kui.

⁴² Sulemani jɛɛ tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalɛn yi.

⁴³ A to faxa, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a diin Robowan nan ti a jɔxɔni mangayani.

12

Isirayila kaane yi murutɛ Robowan ma

Taruxune Firinden 10.1-15

¹ Robowan yi siga Siken taani, amasɔto Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangan na.

² Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan yi na xibarun mɛma waxatin naxan yi, a mɔn yi Misiran yi, a bata yi a gi a siga dɛnaxan yi a makuya Manga Sulemani ra, a yi dɔxi Misiran nin.

³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fema, e yi a fala a xa, e naxa,

⁴ “I fafe nxu suxi konyiyaan nan na. Iki, xa i tan goronni ito rayelefu nxu xun ma naxan binya nxu tungunna ma alo xun xidi wudin jingen xun ma, nxu tinxi nxu wali i xa.”

⁵ A yi e yabi, a naxa, “ɛ siga, xi saxan na dangu ɛ fa n fema.” Yamaan yi siga.

⁶ Manga Robowan yi fonne maxɔdin naxanye yi a fafe Sulemani fema a siimayani, a yi e maxɔdin, a naxa, “ɛ maxadin mundun fima n ma yamani ito yabin na?”

⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xa i a yita e ra to, a i tinxi walideni yamaan xa, xa i e yabi fala fajine ra, e findima nɛn i ya walikɛne ra habadan.”

⁸ Koni, Robowan yi fonne maxadi xuiin nabɛnin. A yi foningene maxɔdin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane.

⁹ A yi e maxɔdin, a naxa, “Muxuni itoe bata n maxɔdin a n xa goronna ndedi ba e xun ma, n fafe e jaxankataxi naxan na alo konyine. ɛ n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?”

¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, “Muxuni itoe e mawuga nɛn a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxɔdinma a i xa na goronna ndedi ba e xun ma. Awa, i lan i xa e yabi i kiini, i naxa,

‘N yii kirin gbo dangu n fafe tagin na.

¹¹ N fafe bata ɛ konyiyaan naxɔdɔxɔ ayi.

N tan a raxɔdɔxɔma ayi ɛ ma nɛn dangu na ra.

N fafe ɛ jaxankata bosaan nan na, n tan ɛ jaxankatama tanle nan na.’ ”

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi fa Robowan fema xi saxande lɔxɔni alo mangana a fala kii naxan yi, a xi saxan na dangu, e fa a fema.

¹³ Mangan yi yamaan yabi a xɔdɛxɛn na. Fonne maxadi xuiin naxan fala a xa, a yi na lu na.

¹⁴ A yi falan ti e xa iki fata foningene maxadi xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa, “N fafe bata ɛ konyiyaan naxɔdɔxɔ ayi.

N tan a raxɔdɔxɔma ayi ɛ ma nɛn dangu na ra.

N fafe ɛ jaxankata bosaan nan na, n tan ɛ jaxankatama tanle nan na.”

¹⁵ Na kiini mangan mi tin yamana maxandin na. Alatala yi feene liga na kiini alogo a xa a tulisaan nakamali a naxan tongo Yerobowan xa, Nebati a dii xɛmɛna, fata Nabi Axiya ra, Silo kaana.

Isirayila yamanani taxun fena

Taruxune Firinden 10.16-19

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a manga mi tinxi e maxandin ma, e yi a fala, e naxa, “Sese mi fa en nun Dawuda tagi, en nun Yese a dii xɛmɛni ito mi fa malanxi sese ma.

Isirayila muxune, ɛ xɛtɛ ɛ konni.

I tan, Dawuda yixɛtɛna, iki i yɛɛ rafindi i ya yamanan ma.”

E birin yi keli mɛnni, e siga e konne yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda taane yi, Robowan lu mangayani ne nan gbansan xun na.

¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Adoran nasiga naxan yi findixi karahan wanle kuntigin na. Koni Isirayila kaane birin yi a magɔlɔn, e a faxa. Manga Robowan yi a mafura tedeni yɛngɛ so wontorona nde kui, a yi a gi, a siga Yerusalɛn yi.

¹⁹ Isirayila kaane murutɛ Dawudaa denbayaan xili ma na kii nin han to.

²⁰ Isirayila kaane birin to Yerobowan xεte feen mε, e yi a xili yamani, e a findi mangan na Isirayila birin xun na. Yuda bɔnsɔnna keden peen nan lu Dawudaa denbayaan fɔxɔ ra.

Taruxune Firinden 11.1-4

²¹ Robowan to so Yerusalɛn yi, a yi Yuda denbayane birin malan e nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune. Sofa wuli kεmε tonge solomasεxε nan yi na Isirayila yamaan yεngε xinla ma alogo e xa fa e ra Sulemani a dii xεmɛn Robowan ma nɔɔn bun ma.

²² Koni Alaa falan yi fa sayiba Semaya li, a naxa,

²³ “Falan ti Robowan xa, Sulemani a dii xεmɛna, Yuda mangana, e nun Yuda denbayaan birin nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune nun yama dɔnxɛn birin, i naxa,

²⁴ ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: ε nama fa ε Isirayila kaane yεngε, naxanye ε ngaxakedenne ra. ε tan birin xa xεte ε konni, amasɔtɔ feni ito fataxi n tan nan na.’ ” E yi Alatalaa falan suxu, e yi xεte alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Yerobowan yulubina

²⁵ Yerobowan yi Siken taan ti Efirami geyaan fari, a yi dɔxɔ na. Na xanbi ra, a mɔn yi keli mɛnni, a yi sa Penuyɛli taan ti.

²⁶ Yerobowan yi a fala a bɔɲɛni, a naxa, “Iki, yamanan nɔε xεte nɛn Dawudaa denbayaan ma ki faɲi.

²⁷ Xa yamaan te Yerusalɛn yi saraxane badeni Alatala Batu Banxini, yamani ito bɔɲɛ xun xεtɛma nɛn a kannna ma, Robowan ma, Yuda mangana. E n faxama nɛn e xεte Manga Robowan ma.”

²⁸ Nayi, mangan yi xaxili fen, a yi jinge dii sawura xεma daxin firin nafala, a yi a fala yamaan xa, a naxa, “ε bata bu te Yerusalɛn yi. Isirayila kaane, ε alane ni i ra, naxanye ε ramini Misiran yamanani.”

²⁹ A na jinge dii sawura keden ti Betɛli taani, a yi sa boden ti Dan yi.

³⁰ Na nan findi yulubin sabun na. Yamaan yi siga han Dan yi na jinge dii sawura keden yɛtagi.

³¹ Yerobowan yi taan kide banxina ndee ti, a yi na kidene kii muxuna ndee sugandi naxanye mi yi kelixi Lewi bɔnsɔnni.

³² Yerobowan yi sanla nde yitɔn kike solomasεxɛden xi fu nun suulunde lɔxɔni, sanla naxan maligaxi alo naxan yi ligama Yuda yi. A yɛtɛn yi saraxane rali saraxa ganden fari. A na nan liga Betɛli yi, a saraxan ba jinge dii sawurane xa a naxanye rafala, a yi kide kiina ndee sugandi mɛnne xa a dɛnaxanye ti taan kidene ra.

³³ A yi saraxane rali saraxa ganden fari a naxan yitɔn Betɛli yi, kike solomasεxɛden xi fu nun suulunde lɔxɔni, a kiken naxan sugandi a rafanna ra. A yi sanli tɔn Isirayila kaane xa, a yi te saraxa gandeni, a sa wusulanne gan.

13

Sayibana nde yi fa Betɛli taani

¹ Sayibana nde yi keli Yuda yi, a yi fa Betɛli taani Alatalaa yamarin bun ma. Na waxatini, Yerobowan yi tixi saraxa ganden wusulan gandeni.

² Sayiban yi Alatalaa falani ito ti saraxa ganden xa, a naxa, “I tan, Saraxa Gandena! I tan, Saraxa Gandena! I xa a ramε Alatala naxan falaxi, a naxa, ‘Dii xεmɛna nde sɔtɔma nɛn Dawuda bɔnsɔnni, a xilima nɛn Yosiya. Yosiya taan kiden ki muxune ganma nɛn i fari naxanye wusulan ganma i fari iki. A na muxune xɔnne ganma nɛn i fari.’ ”*

³ Na lɔxɔn yɛtɛni, a yi taxamasenni ito ti, a naxa, “Alatalaa falan tixi taxamasenni ito nan xɔn: Saraxa gandeni ito yibɔma nɛn, xuben naxan a fari, na yi xuya ayi.”

⁴ Manga Yerobowan na sayibana falane mε waxatin naxan yi, a naxanye tixi Betɛli saraxa ganden xili ma, a yi a yiini bandun saraxa ganden xun ma, a yi a fala, a naxa, “ε a suxu!” Yerobowan a yiin naxan yibandun saraxa ganden xun ma, na yi xara ayi, a mi fa nɔ a raxεte a ma.

⁵ Saraxa ganden yi bɔ, xuben naxan yi a fari, na yi xuya ayi, alo sayibana a fala kii naxan yi Alatalaa falan xɔn.

⁶ Nayi, mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, “Alatala mayandi, i ya Ala, i yi maxandin ti n xa, alogo n xa nɔ n yiin naxεte.” Sayiban yi Alatala maxandi, mangan yi a yiin naxεte, a lu alo a singeni.

* 13:2: 13.2 Feni ito sa rakamalima Mangane Firinden 23.16 kui.

⁷ Mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, “En birin xa siga n ma banxini, i yi sa donsena nde don, n yi sena nde fi i ma.”

⁸ Sayiban yi a fala mangan xa, a naxa, “Hali i ya banxin fəxə kedenna so n yii, n mi sigε. N mi burun donjε mume, n mi igen minjε mume yireni ito yi,

⁹ amasəto yamarini ito soxi n yii Alatalaa falan nan xən, a naxa, ‘I mi burun donjε mume, i mi igen minjε mume, e nun i xεtematəon mi xεte kiraan xən i siga naxan xən ma.’ ”

¹⁰ A yi siga kira gbεte xən ma, a mi xεte a fa kiraan xən Beteli yi.

Sayibana xurutareyana

¹¹ Nabi xεmε fonna nde yi na naxan yi dəxi Beteli yi. A diine yi fa a fala a xa sayiban naxan birin ligaxi Beteli yi na ləxəni, e nun a falan naxanye ti mangan xa. E to na yeəba e baba xa,

¹² e baba yi e maxədin, a naxa, “A siga kiraan mundun xən?” A diine a to nən sayiban naxan keli Yuda yi na sigaxi kiraan naxan xən.

¹³ Nayi, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, “E sofanli tən n xa.” E yi sofanli tən a xa, a yi te a fari.

¹⁴ A yi siga sayiban fəxə ra, a yi sa a li dəxi kondena nde nininna ra. A yi a maxədin, a naxa, “I tan nan sayiban na ba, naxan kelixi Yuda yi?” A yi a yabi, a naxa, “N tan na a ra.”

¹⁵ Nayi, nabiin yi a fala a xa, a naxa, “En siga n ma banxini, i yi donsena nde don.”

¹⁶ Koni sayiban yi a yabi, a naxa, “N mi nəε xεte i fεma, n mi soε i konni. N mi burun donjε mume, n mi igen minjε i xən yireni ito yi.

¹⁷ Bayo Alatala bata yi a fala n xa, a naxa, ‘I mi burun donjε mume, i mi igen minjε, i mi xεte kiraan xən i fa naxan xən.’ ”

¹⁸ Nabi fonna yi a yabi, a naxa, “Nabiin nan n fan na alo i tan, malekan bata falan ti n xa Alatala xinli, a naxa, ‘Fa a ra i fεma i ya banxini, a xa donseen don, a yi igen min.’ ” Koni, na nabiin yi wulen nan falama.

¹⁹ Sayiban yi xεte a fεma, a yi burun don, a yi igen mi a banxini.

Sayiban yi faxa

²⁰ Nba, e yi dəxi e dεgedeni waxatin naxan yi, nabi fonna naxan fa a ra banxini, Alatalaa falan yi fa na ma.

²¹ Nabiin yi sənəxə sayiban mabinni naxan kelixi Yuda yi, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I bata murutε Alatalaa falan ma, i mi Alatalaa yamarin suxi, i ya Ala, a naxan so i yii.

²² I bata xεte, i yi burun don, i yi igen min yireni ito yi, anu Ala na tənna sa i ra nən. Na ma, i faxama nən, i binbin mi maluxunma i benbane gaburun na.’ ”

²³ E yelin e dεε waxatin naxan yi, e yi igen min, nabiin naxan fa a ra, na yi sofanli tən a xa.

²⁴ Sayiban yi sigama e nun yatan yi nar-alan kira yi, na yi a faxa. A binbin yi lu saxi kiraan xən, sofanla yi lu a fεma, yatan yi lu tixi a binbin xun ma.

²⁵ Muxun naxanye yi danguma, ne yi a binbin to saxi kiraan xən ma, yatan tixi a binbin xun ma. Nabi fonna yi dəxi taan naxan yi e to so mənni, e yi a yeəba mənni.

²⁶ Nabiin naxan siga sayiban fəxə ra kira tagi, na to a mε, a yi a fala, a naxa, “Sayiban naxan murutε Alatalaa yamarin ma, nanara, Alatala bata a so yatan yii, a yi a yibə, a faxa, alo Alatala a fala a xa kii naxan yi.”

²⁷ Nayi, a yi a fala a diine xa, a naxa, “E sofanli tən n xa.” E yi a yitən a xa.

²⁸ Nabiin yi siga. A yi binbin li saxi kiraan xən, sofanla nun yatan tixi binbin xun ma. Yatan mi binbin don, a mi sofanli bə.

²⁹ Nabi fonna yi sayiban binbin tongo, a yi a sa sofanla fari, a yi a xali taani, a yi a wuga, a maluxun.

³⁰ A yi a binbin sa a yεte gaburun na, e yi a wuga, e yi a fala, e naxa, “Ngaxakedenna!”

³¹ A maluxun xanbini, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, “N na faxa, sayiban maluxunxi gaburun naxan na, ε yi n maluxun mənni, ε yi n xənne sa a xənne dεxən.

³² Amasəto a yi falan tima Alatala xinla nin naxan nakamalima Beteli saraxa ganden xili ma e nun taan kide banxine Samari taane yi.”

³³ Na feen dangu xanbini, Yerobowan mi xεte a fe naxi kiraan fəxə ra mume. A mən

yi siga kide kiine sugandɛ taan kidene xa, naxanye birin yi waxi a xɔn e xa findi a ra.

³⁴ Na nan findi yulubin sabun na Yerobowan ma denbayaan xa, nanara e raxɔri e ɲan bɔxɔ xɔnna fari.

14

Yerobowan ma mangayaan naɲanna

¹ Na waxatini, Axiya, Yerobowan ma dii xɛmɛn yi fura.

² Yerobowan yi a fala a ɲaxanla xa, a naxa, “Keli, i maxidi alo muxu gbɛtɛ alogo e nama a kolon a n ma ɲaxanla nan i ra, i siga Silo taani. Nabi Axiya mɛnni, a tan nan a fala n xa a n findima nɛn yamani ito mangan na.

³ I buru fu tongo, e nun donsena nde, e nun kumi kundi keden, i sa so a konni, naxan diin sɔtɔma, a na falama nɛn i xa.”

⁴ Yerobowan ma ɲaxanla yi na liga, a yi keli, a siga Silo yi, a so Axiyaa banxini.

Axiya mi yi fa nɔɛ seen toɛ, amasɔtɔ a bata yi fori.

⁵ Alatala bata yi a fala Axiya xa a Yerobowan ma ɲaxanla fama nɛn a maxɔdinden i a diina fe ra, amasɔtɔ a mi yalan.

⁶ ɲaxanla maso dɛɛn na waxatin naxan yi, Axiya yi a san xuiin mɛ, a yi a fala, a naxa, “So, Yerobowan ma ɲaxanla, nan-fera i waxi i yɛtɛ findi feni muxu gbɛtɛn na? A na liga ki yo ki xibaru ɲaxin nan n yii i xa.

⁷ Siga, i sa a fala Yerobowan xa a Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ni i tongoxi nɛn yamani ito muxune tagi, n yi i dɔxɔ n ma yamanana Isirayila xun na,

⁸ n yi mangayaan ba Dawudaa denbaya yii, n yi a so i yii. Koni, i mi lu alo n ma walikɛɛn Dawuda. A tan n ma yamarine suxu nɛn, a sigan ti n fɔxɔ ra a bɔɲɛn birin na, naxan fan n yɛɛ ra yi, a na liga.

⁹ I fe ɲaxin ligama dangu naxanye birin fa i yɛɛ ra, i bata n naxɔlɔ amasɔtɔ i bata ala xɔɲɛne rafala, i yi suxurene yɛlan wure raxulunxine ra, i yi n nawoli ayi i xanbi ra.

¹⁰ Nanara, n tɔrɔn nafama nɛn Yerobowan ma denbayaan ma, Yerobowan gbeen naxan birin na, n na a raxɔrima nɛn bɔxɔn fari, konyi nun xɔrɔna Isirayila yi.

N Yerobowan ma denbayaan makɔma nɛn alo ɲamana, han a yi ɲan fefe.

¹¹ Yerobowan ma denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa burunna ra, xɔline nan ne donma. Amasɔtɔ Alatala bata falan ti!’

¹² I tan, keli, i siga i ya banxini. I nɛɛn fa i sanna ti i ya taani, i ya diin faxama nɛn.

¹³ Isirayila kaane birin a wugama nɛn, e yi a maluxun, amasɔtɔ a keden peen nan Yerobowan ma denbayaan muxun na naxan sama gaburun na, amasɔtɔ na kedenna nan Yerobowan ma denbayani Alatala fe faɲin toxi naxan yi, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Alatala mangana nde dɔxɔma nɛn Isirayila xun na naxan Yerobowan ma denbayaan naxɔrima. Na lɔxɔn nan a lixi to!

¹⁵ Nayi, Alatala Isirayila muxune yi hadima nɛn, e yimaxama nɛn alo gbalan naxanye xuden dɛ, a yamana faɲini ito talama nɛn Isirayila kaane yii a naxan so e benbane yii. Alatala yi e raxuya ayi han Efirati baan kidi ma, amasɔtɔ e bata gbindonna bitin Asera kiden na, e yi Alatala raxɔlɔ.

¹⁶ A Isirayila rabɛɲinma nɛn Yerobowan ma yulubine fe ra e nun Yerobowan Isirayila tixi naxan liga ra.”

¹⁷ Yerobowan ma ɲaxanla yi keli, a siga. A yi sa so Tirisa taani, a tima so dɛɛn na, diin yi faxa.

¹⁸ E yi a maluxun, Isirayila birin yi a wuga, fata Alatalaa falan na a naxan ti Nabi Axiya xa, a walikɛna.

¹⁹ Yerobowan kɛwali dɔnxɛne, a yɛngɛn so kii naxan yi, a mangayaan liga kii naxan yi, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

²⁰ A faxɛ, a bata yi ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun firin ti mangayani, a dii Nadaba nan ti a ɲɔxɔni.

Robowan

Taruxune Firinden 12.13-14

²¹ Sulemani a dii xɛmɛn Robowan mangayaan liga nɛn Yuda yi. A findi mangan na a ɲɛɛ tonge naanin e nun kedenden nan ma. A yi mangayaan liga ɲɛɛ fu nun solofere Yerusalɛn yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila bɔnsɔnne birin xa alogo a

xinla xa lu na. A nga yi xili Nama, Amon-ina.

²² Yuda kaane yi fe naxin liga Alatala yee ra yi. Alatala yi xolo lan e yulubine ma e benbane munma yi naxan naxondan liga singen.

²³ E fan yi taan kidene yelan, e kide gemene ti, e Asera kide gbindonne bitin geyane birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

²⁴ Kide ki xeme yalundene yi lu yamanani. Alatala siyaan naxanye birin kedi a yi e daxonen so Isirayila yii, Isirayila kaane yi ne raliga e kewali xasixine birin yi.

Taruxune Firinden 12.1-12

²⁵ Robowan ma mangayaan ne suulundeni, Misiran manga Sisaki yi keli Yerusalen xili ma.

²⁶ A yi Alatala Batu Banxin nafunle birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A na ye masansan wure lefa xema daxine birin tongo Sulemani naxanye rafala.

²⁷ Nayi, e naxo yibirana, Manga Robowan yi ye masansan wure lefa sula daxina ndee rafala, sofaan naxanye yi manga banxin deene kantanma, a yi a taxu ne kuntigine ra.

²⁸ Waxatin birin, xa mangan yi sigama Alatala Batu Banxini, sofane yi ye masansanne xalima nen, na xanbi ra, e mon yi xete e ra e kantan ti banxini.

Taruxune Firinden 12.15-16

²⁹ Robowan kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebei Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁰ Yengen lu nen Robowan nun Yerobowan tagi yeye.

³¹ Robowan to faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. Amonin nan yi a nga ra, a yi xili Nama. Robowan ma diina Abiyan nan ti a naxoni.

15

Abiyan, Yuda mangana

Taruxune Firinden 13.1-3

¹ Nebati a dii xemen Yerobowan ma mangayaan ne fu nun solomaxeden na, Abiyan yi findi mangan na Yuda xun na.

² A yi mangayaan liga Yerusalen yi ne saxan. A nga yi xili Maka, Abisalon ma dii temena.

³ Abiyan yi yulubin birin liga alo a fafe naxanye sifaye liga a yee ra, a mi Alatala xanu a bonen ma feu, a Ala, alo a benba Dawuda bonen yi kii naxan yi.

⁴ Alatala, a Ala yi dii xeme keden fi a ma naxan luma a naxoni alogo mangana denbayaan nama nan e nun mon Yerusalen xa lu yamanan manga taayani, koni a na liga Dawuda nan ma fe ra.

⁵ Bayo, naxan fan Alatala yee ra yi, Dawuda na liga nen, a mi a xun xanbi so a yamari yo yi a siimayaan birin yi, ba Xiti kaan Yuriya fe ra.

⁶ Yengen lu nen Robowan nun Yerobowan tagi, a siimayaan birin yi.

Taruxune Firinden 13.22-23

⁷ Abiyan kewali donxene, e nun a naxan birin liga, ne sebei Yuda mangane taruxu kedine kui. Yengen so nen Abiyan nun Yerobowan tagi.

⁸ Abiyan to faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani, a dii xemena Asa nan ti a naxoni.

Asa, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 14.1-2

⁹ Yerobowan ma mangayaan ne monxenedena Isirayila xun na, Asa yi findi mangan na Yuda yi.

¹⁰ A ne tonge naanin e nun keden nan ti mangayani Yerusalen yi. A mame yi xili Maka, Abisalon ma dii temena.

¹¹ Naxan fan Alatala yee ra yi, Asa yi na liga, alo a benba Dawuda.

¹² A kide kii xeme yalundene ba nen yamanani, a benbane suxuren naxanye birin nafala, a yi ne birin nalo ayi.

Taruxune Firinden 15.16-18

¹³ Hali a mame Makaa naxalan mangaya tiden ba nen a yii, amasoto a bata yi Asera kide gbindonna bitin. Asa yi a kiden kala, a yi a gan Kederon lanbanni.

¹⁴ Koni taan kidene mi raxori mumu, hali Asa bonen birin to lu Alatala xa a siimayaan birin yi.

¹⁵ A fafe seen naxanye fi Ala ma, a yi ne nun a gbeene maxali Alatala Batu Banxini, gbeti fixen nun xemaan nun muranna sifa wuyaxi.

Taruxune Firinden 16.1-6

¹⁶ Yengen lu nen Asa nun Isirayila manga Basa tagi e siimayaan birin yi.

¹⁷ Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan senbe so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi.

¹⁸ Gbeti fixen nun xemaan naxan birin yi luxi Alatalaa nafulu ramaraden nun mangana nafulu ramaradeni, Asa yi ne birin tongo, a yi ne so a walikene yii, e yi ne xali Arami manga Ben-Hadada yee ra, Tabirimon ma dii xemena, Xesiyon mamandenna, naxan yi doxi Damasi taani. E xa a xerani ito yiba a xa,

¹⁹ e naxa, “Layirin xa xidi i tan nun n tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nanara, n bata fa xemaan nun gbeti fixen na i xa. Nayi, sa layirin kala e nun Isirayila manga Basa tagi, alogo a xa a makuya n na.”

²⁰ Ben-Hadada yi tin Manga Asa fala xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Iyon yenge e nun Dan nun Abeli-Beti-Maka nun Kinereti yamanan birin e nun Nafatali yamanan birin.

²¹ Basa to na me, a yi ba Rama taan tiye, a yi lu Tirisa taani.

²² Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, muxu yo gbee mi ba a yi, alogo e xa gemene nun wudine maxali Manga Basa naxanye malan Rama taan senbe so feen na, Manga Asa yi ne rawali Geba taan tideni Bunyamin yi e nun Misipa taana.

Taruxune Firinden 16.11-17.1

²³ Asa kewali donxene, a wekilen birin e nun a naxan birin liga, a taan naxanye ti, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. A siimayaan napanna ra, furena nde yi a sanne suxu.

²⁴ Asa to faxes, e yi a maluxun a benbane fema a benba Dawudaa Taani, a diin Yosafati nan ti a joxoni.

Nadaba, Isirayila Mangana

²⁵ Yerobowan ma dii xemen Nadaba yi findi mangan na Isirayila yi, Manga Asaa mangayaan jee firinden Yuda yi. Nadaba yi jee firin nan ti mangayani Isirayila xun na.

²⁶ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen, a yi sigan ti alo a fafe naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, a fan yi na yulubi kedenna liga.

²⁷ Nayi, Axiyaa dii xemen Basa, keli Isakari bonsenni, na yi yanfan so mangan ma. Na waxatini, Nadaba nun Isirayila ganla doxi Gibeton taani, Filisistine denaxan yi, Basa yi Manga Nadaba faxes.

²⁸ Na liga Asaa mangayaan jee saxanden nin Yuda yi. Basa yi mangayaan tongo.

²⁹ A to findi mangan na, a yi Yerobowan ma denbayaan birin faxes. Hali kedenna, a mi a lu a nii ra. E birin yi raxori fata Alatalaa falan na a naxan ti a walikena Axiya xon, Silo kaana.

³⁰ Na birin liga nen bayo Yerobowan bata yi yulubine liga e nun a mon yi Isirayila kaane birin nadin yulubin ligan ma, nanara Alatala, Isirayilaa Ala yi xolo han!

³¹ Nadaba kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

³² Yengen so nen Yuda Manga Asa nun Isirayila Manga Basa tagi e siimayaan birin yi.

Basa, Isirayila Mangana

³³ Asaa mangayaan jee saxanden Yuda xun na, Basa, Axiyaa dii xemen yi findi Isirayila birin mangan na Tirisa taani, a yi mangayaan liga jee moxonen nun naanin.

³⁴ A yi fe jaxin liga Alatala yee ra yi. A yi sigan ti a jaxin na alo Yerobowan, naxan Isirayila yamaan ti yulubi ligan ma.

16

¹ Alatala yi falan ti Nabi Yehu xa, Xanani a dii xemena, alogo a xa falani ito ti Basa xili ma,

² a naxa, “N na i rakelixi burunburunna nin, n yi i findi n ma yamana Isirayila mangan na. Koni bayo i bata sigan ti Yerobowan ma kiraan xon, i yi n ma Isirayila yamaan ti yulubin ma, e yi n naxolo e yulubine fe ra,

³ nanara, n na e raxorima nen, i tan nun i ya denbayana, n na e ligama nen alo Nebati a dii xemen Yerobowan ma denbayana.

⁴ I ya denbayaan muxu yo faxes taani barene nan na donma, naxanye na faxes burunna ra, xoline yi ne don.”

⁵ Basa kewali donxene, a naxan liga, a wekilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

⁶ A to faxes, e yi a maluxun Tirisa taani, a dii xemena Ela nan ti a joxoni.

⁷ Nba, Alatala a falan naxan ti Basa nun a denbayaan xa na kii nin fata Nabi Yehu ra, Xanani a dii xemena, na masoto bun firin nan xon. A singena, naxan mi rafa Alatala ma, Basa nun a denbayaan na liga nen, e a raxolo e hakene ra, alo Yerobowan nun a denbayana. A firindena, Basa Yerobowan ma denbayaan naxori nen.

Ela, Isirayila mangana

⁸ Asaa mangayaan jee moxonen nun sennindena Yuda xun na, Basaa dii xemena Ela yi findi mangan na Isirayila xun na, a yi mangayaan liga Tirisa taani jee firin.

⁹ A walikéen Simiri, yenge so wontorone foxo kedenna kuntigin yi yanfan so a ma. Na waxatini, Ela yi Tirisa taani, a yi a minma dolotanyi, a yi Arasaa banxini, manga banxin kuntigina Tirisa yi.

¹⁰ Simiri yi fa, a yi Ela faxes, na liga Asaa mangayaan jee moxonen nun solofereden nin Yuda yi. Simiri yi mangayaan tongo.

¹¹ A to findi mangan na a dexo mangayaan gbedeni, a yi Basaa denbayaan birin naxori, a mi xeme yo lu a nii ra a ngaxakedenne nun a lanfane ye.

¹² Simiri yi Basaa denbayaan birin halagi, fata Alatala ra a falan naxan ti Basa xili ma Nabi Yehu xon,

¹³ na masoto Basa nun a dii xemena Ela yulubine nan xon e naxanye liga e nun e Isirayila ti naxanye liga fe ra, e Alatala raxolo suxure fufafune ra, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Ela kewali donxene, a naxanye birin liga, ne seboxi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Simiri, Isirayila Mangana

¹⁵ Asaa mangayaan jee moxonen nun soloferedeni Yuda yi, Simiri yi findi mangan na Isirayila yi, a yi xi solofere ti mangayani Tirisa taani.

Isirayila ganla yi yitoxi Gibeton taan xili ma, Filisitine dxi denaxan yi.

¹⁶ Sofane yi a me a Simiri bata yi yanfan so mangan ma a yeteen bata a faxes. Mafuren, Isirayila kaane birin yi lan a ma sofane daaxan kui, e yi kuntigina Omiri sugandi Isirayila mangan na.

¹⁷ Nayi, Omiri nun a ganla birin yi keli Gibeton taani, e yi sa Tirisa taan nabilin yengeni.

¹⁸ Simiri to a to a taan bata yi suxu, a siga manga banxini, a manga banxin gan a xun ma. A faxes na kii nin

¹⁹ a yulubine fe ra a fe jaxin naxanye liga Alatala yee ra yi, a fe jaxin liga alo Yerobowan, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

²⁰ Simiri kewali donxene, e nun a yanfan naxan so, ne seboxi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²¹ Nayi, Isirayila yamaan yi taxun firinna ra. Yamaan foxo kedenna yi waxi Tibini, Ginati a dii xemen nan findi fe yi mangan na, foxo kedenna boden yi waxi Omiri nan xon.

²² Naxanye yi Omiri foxo ra ne yi noon soto Ginati a diin Tibini foxorabirane ma. Tibini yi faxes, Omiri yi lu mangayani.

Omiri, Isirayila mangana

²³ Yuda Manga Asaa mangayaan jee tonge saxan e nun kedenna Yuda xun na, nayi Omiri yi findi Isirayila mangan na. A jee fu nun firin nan ti mangayani Isirayila xun na. A jee sennin singe liga Tirisa taani.

²⁴ Omiri yi Samari geyaan sara Semeri ma gbeti fixen kilo tonge solofere ra, a taan ti na geyaan fari, a yi a xili sa Samari, fata Semeri xinla ra, geyaan kanna.

²⁵ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, Omiri yi na liga dangu naxanye birin bata yi dangu.

²⁶ A fe jaxin liga alo Nebati a dii xemen Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma. E yi Alatala, Isirayilaa Ala raxolo suxure fufafune fe ra.

²⁷ Omiri kewali donxene, a naxanye liga, a wekilena, ne seboxi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²⁸ Omiri to faxes, e yi a maluxun Samari taani, a dii xemena Axabi nan ti a joxoni.

Axabi, Isirayila mangana

²⁹ Manga Asaa mangayaan jee tonge saxan e nun solomasexedena Yuda xun na, Axabi, Omiri a dii xemen yi findi Isirayila mangan na, a yi jee moxonen nun firin ti mangayani Isirayila xun na Samari taani.

³⁰ Koni naxan mi rafa Alatala ma, Omiri a diina Axabi yi na liga dangu manga singene birin na.

³¹ Axabi yi dangu Nebati a dii xem̄en Yerobowan na yulubini. A yi Yesabele tongo naxanla ra, Etabaali a dii tem̄ena, Sid̄on kaane mangana. Axabi yi tubi Baali suxuren ma, a yi a xinbi sin a yetagi.

³² A yi saraxa gandena nde rafala Baali xa Baali batu banxin kui a naxan ti a xa Samari taani,

³³ Axabi m̄on yi Asera kide gbondonna bitin. Axabi m̄on yi a naxin liga dangu Isirayila mangane birin na naxanye dangu a ye ra, a yi Alatala rax̄o, Isirayilaa Ala.

³⁴ Axabi waxatini, Beteli kaan Xiyele m̄on yi Yeriko taan ti. Koni Nunū a diin Yosuwe dangan naxan ti fata Alatala ra, na yi rakamali. Xiyele yi b̄on̄o a dii xeme singena Abirami yi, a to taan ti f̄o. A b̄on̄o a bolokadaan Segubu yi, e to taan so deene ti.*

17

Nabi Eli

¹ Xem̄ena nde yi na naxan yi kelixi Tisibi taani Galadi yamanani, a xili Eli, na yi a fala Axabi xa, a naxa, “N bata n k̄o habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan ma walike n na, xiila mi se n̄ee famat̄oni itoe yi, tule mi fe, f̄o n na a yamari.”

² Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa,

³ “Keli be, i siga sogeteden binni, i luxun Keriti xuden dex̄on, naxan Yuruden baan sogeteden binni.

⁴ I luma n̄en xude igen min̄e, n yi xaxane yamari e xa fa donseen na i xa.”

⁵ Alatala naxan fala Eli xa, a na liga, a sa d̄ox̄o Keriti xuden de Yuruden baan sogeteden binni.

⁶ Xaxane yi fama burun nun suben na x̄ot̄onna nun jinbanna ra, a lu xude igen min̄e.

⁷ Koni waxatidi to dangu, xuden yi xara, amas̄oto tule mi fa yamanani.

Eli Sarepata taani

⁸ Nayi, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa,

⁹ “Keli i siga Sarepata taani, Sid̄on dex̄on, i sa d̄ox̄o na. N bata k̄a gil̄ena nde yamari a xa i balo.”

¹⁰ A yi keli, a siga Sarepata yi. A yi taan so deen lima, k̄a gil̄ena nde yi m̄enni yege

fendeni. A yi a xili, a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, siga, i sa igedina nde ba n xa alogo n xa n min.”

¹¹ Naxanla yi siga, a sa igen ba. Eli m̄on yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, fa buru dungina nde ra n xa i yiin kui.”

¹² Naxanla yi a yabi, a naxa, “N bata n k̄o habadan Alatala yi, i ya Ala. Buru mi n yii, murutu f̄ujin ligaseen ye keden peen nan n yii goronni e nun turen siyadi fejen kui. N yegen fenma na nan ma, n sa na rafala nxu nun n ma dii xem̄en xa, nxu a don, na xanbi ra nxu f̄axa.”

¹³ Eli yi a fala naxanla xa, a naxa, “I nama gaxu s̄on̄on, sa, a liga alo i a falaxi kii naxan yi. Koni buru dungidi rafala n xa singen, i fa a ra n x̄on, na xanbi ra i yi nde rafala i yete xa e nun i ya dii xem̄ena.

¹⁴ Amas̄oto Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Murutun naxan goronna kui na mi jan̄e mume e nun turen sa fejen mi kui gele mume, han Alatala tulen nafama b̄ox̄on fari l̄ox̄on naxan yi.’ ”

¹⁵ Naxanla yi siga. Eli naxan falaxi, a yi na liga. Nayi, donseen yi lu a yii waxati xunkuye, a tan nun a dii xem̄en xa, e nun Eli fan.

¹⁶ Murutun naxan yi goronna kui, na mi jan mume! Ture fejen fan mi kui geli na waxatini mume, fata Alatalaa falan na Eli naxan ti.

Eli yi diin nakeli sayani

¹⁷ Na feene dangu xanbini, k̄a gil̄ena, banxi kanna dii xem̄en yi fura, a furen senben yi gbo ayi han a f̄axa.

¹⁸ Nayi, naxanla na yi a fala Eli xa, a naxa, “Nanse fa i tan nun n tan tagi, Alaa muxuna? I faxi n konni Ala rakolondeni n yulubine nan ma ba alogo n ma diin xa f̄axa?”

¹⁹ Eli yi a yabi, a naxa, “I ya dii xem̄en so n yii.” A yi a tongo a nga yii, a te a ra sangansoon k̄e ra, a yi yigiyaxi denaxan yi, a yi a rasa a saden ma.

²⁰ A yi Alatala maxandi, a naxa, “Alatala, n ma Ala, i fe naxin nabe k̄a gil̄eni ito ra ba, n yigiyaxi naxan konni, i yi a dii xem̄en f̄axa?”

²¹ Eli yi a sa diin fari san̄a yi saxan, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

* 16:34: 16.34 Na feen sēbexi Yosuwe 6.26 kui.

“Alatala, n ma Ala, n bata i mafan diini ito niin bira ayi.”

²² Alatala yi Eli a maxandin yabi. A yi dii niin bira ayi, a yengi.

²³ Eli yi diin tongo, a siga a ra labe ra banxini, a yi a so a nga yii, a naxa, “A mato, i ya dii jεε.”

²⁴ Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N bata a kolon sɔnɔn a Alaa muxun nan i tan na, e nun Alatalaa falan naxan i dε, jɔndin na a ra.”

18

Eli nun Abadi

¹ Waxati xunkuye to dangu, tule fatareyaan jεε saxandeni, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa, “Siga, i sa ti Manga Axabi yetagi, amasɔtɔ n tulen nafama nɛn bɔxɔ xaren fari.”

² Eli yi siga alogo a xa sa ti Axabi yetagi.

Fitina kamɛn yi gbo Samari taani.

³ Axabi yi Abadi xili, a banxi kuntigina. Koni Abadi yi gaxu Alatala yεε ra han!

⁴ Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi, Abadi yi nabi kεmε tongo, a yi e luxun tonge suulun suulun yεɛn ma faran firin na, a yi e baloma igen nun burun na dɛnaxan yi.

⁵ Axabi yi a fala Abadi xa, a naxa, “Siga yamanan tigine birin yi e nun xudene yi, yanyina nde sɛxɛna nde toma nɛn na yi, alogo en yi en ma soone nun gbaxalone* niin nakisi, en hayu mi fa luma sube faxa feen ma sɔnɔn.”

⁶ E yi yamanani taxun e ra, a yisiga xinla ma, Axabi kedenna yi siga kira keden xɔn, Abadi fan kedenna yi siga kiraan boden xɔn.

⁷ Abadi mɔn yi kira tagi singen, Eli yi fa a ralan. Abadi to a kolon, a xinbi sin a yetagi, a yetagi yi lan bɔxɔn ma, a yi a fala a xa, a naxa, “I tan na a ra ba, n kanna Eli?”

⁸ A yi a yabi, a naxa, “N tan na a ra. Siga, i sa falan ti i kanna xa, i naxa, ‘Eli be.’ ”

⁹ Abadi yi a maxɔdin, a naxa, “N haken mundun ligaxi, alogo i xa n tan, i ya walikεɛn so Axabi yii, a xa n faxa?”

¹⁰ N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, siya mi na, yamana mi na, n kanna mi xeraan nasigaxi dɛnaxan yi i fendeni, e na a fala a

xa, a i mi na yi, a yi yamanan nun siyaan nakɔlɔma nɛn xa e mi i toxi.

¹¹ Iki, i bata yamarin fi n ma a n xa sa a fala n kanna xa a Eli be.

¹² Nayi, n na keli i fɛma, Alatalaa Nii Saripnanxina i xalima nɛn yire gbɛtɛ yi, n mi dɛnaxan kolon. N na sa Axabi rakolon, a mi i to, a n faxama nɛn. Anu Alatala batu muxu kɛndɛn nan n na xabu n ma dii jɔrɛyani.

¹³ E mi yi a fala i xa nun, n kanna, n naxan naba Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi? N nabi kεmε tongo nɛn n yi e luxun tonge suulun suulun yεɛn ma faran firin na, n yi e baloma igen nun burun na dɛnaxan yi.

¹⁴ Awa, iki, i a falama n xa a n xa a fala n kanna xa a Eli be yi. A n faxama nɛn!”

¹⁵ Koni Eli yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, n naxan batuma, n bata i xaxili ragidi, to yeteni n tima nɛn Axabi yetagi.”

Eli nun Axabi

¹⁶ Abadi yi siga Axabi ralandeni, feen naxanye danguxi, a ne yɛba a xa. Axabi yi siga Eli yetagi.

¹⁷ Axabi to Eli to tun, a yi a fala a xa, a naxa, “I tan na a ra ba, i tan naxan tɔrɔyaan nafaxi Isirayila ma?”

¹⁸ Eli yi a yabi, a naxa, “N mi Isirayila tɔrɛ mumɛ! I tan nun i ya denbayaan na a ra, amasɔtɔ ε bata tondi Alatalaa yamarine suxε, ε yi Baali suxurene batu.

¹⁹ Iki Isirayila kaane birin malan n fɛma, Karemele geyaan fari, e nun Baali ki muxu kεmε naanin tonge suulunne, e nun Asera ki muxu kεmε naaninna naxanye e dεgema Yesabele a tabanla ra.”

Eli Karemele geyaan fari

²⁰ Axabi yi xerane rasiga Isirayila muxune birin ma, a yi suxure kiine malan Karemele geyaan fari.

²¹ Nayi, Eli yi a maso yamaan birin na, a fala e xa, a naxa, “E luma ε yetɛ yifuyɛ han waxatin mundun yi? Xa Alatala nan Ala ra, ε bira a fɔxɔ ra. Koni, xa Baali na a ra, ε bira na fan fɔxɔ ra.” Yamaan mi a yabi sese ra.

²² Eli yi a fala yamaan xa, a naxa, “N kedenna nan luxi Alatalaa nabine ra. Baali

* **18:5: 18:5Gbaxaloni** itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

ki muxun kemε naanin tonge suulun nan be.

²³ E xa tura firin so nxu yii, Baali ki muxune xa tura keden sugandi e yetε xa, e yi a yisεge, e a sa yegene fari, hali tεε mi sa, n fan yi turaan bonni sεge, n yi a sa yegene fari, hali tεε mi sa.

²⁴ E xa e ala maxandi a xinla ra, n fan yi Alatala maxandi a xinla ra. Ala sensenna maxandine rasuxε nen a tεen nadεge.” Yamaan birin yi a fala, e naxa, “Nxu tinxi.”

²⁵ Nayi, Eli yi a fala Baali ki muxune xa, a naxa, “E tura keden sugandi, ε singe yi a yitεn, amasεtε tan nan wuya. Na xanbi ra, ε yi ε ala maxandi a xinla ra, koni ε nama tεε sa ε yegene yi.”

²⁶ E turaan naxan so Baali ki muxune yii, e yi na tongo, e yi a yitεn saraxan na, e yi Baali maxandi a xinla ra keli xεtεnni han yanyi tagini saraxan gan feen na. E yi sεnxε, e naxa, “Baali nxu yabi!” E yi faren bodonma e kiden yetagi e naxan ti, koni e mi yabi xui sεtε.

²⁷ Yanyi tagin masoni, Eli yi lu e magele, a naxa, “E gbelegbele naxi ra! Ala to a tan na, yanyina nde i ya lima, a a mirima fena nde ma, hanma a wali gbεte ra, xa na mi a ra, a sa safarin na, hanma a xima, a xulunma nen.”

²⁸ Baali ki muxune yi gbelegbele e xuini texin na pore, e lu e maxεle silanfanne nun tanbane ra han wunli mini e fatine ma alo e namunna kiina.

²⁹ Yanyi tagin to dangu, e lu feene fale han jinbanna saraxa ba waxatini. Koni Baali xui mi mε, e mi yabi sεtε a ra, a taxamaseri mi to.

³⁰ Nayi, Eli yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “E maso n na.” Yamaan birin yi e maso a ra. Eli yi Alatalaa saraxa ganden nafala, naxan bata yi kala.

³¹ A yi gεmε fu nun firin tongo Yaxubaa dii xεmεne bεnsεn fu nun firinne yatεna. Alatala bata yi falani ito ti Yaxuba naxan xa, a naxa, “I xili bama nen Isirayila.”

³² Eli yi saraxa ganden nafala Alatala xa na gεmε fu nun firinne ra. A yi folon ge saraxa ganden nabilinni, igen litiri tonge saxan nεxεn nεε sε naxan kui.

³³ A yi yegene yεlan, a turani xaba a dungu dungin na, a yi a sa yegene fari.

³⁴ A mεn yi a fala, a naxa, “E fεpe naanin nafe igen na, ε yi a bεxεn saraxan nun yegene fari.” A yi a fala, a naxa, “E mεn xa a liga keden.” E mεn yi a liga a firinden. A yi a fala, a naxa, “E mεn xa a liga a saxanden.” E mεn yi a liga a saxanden.

³⁵ Igen yi dεxε yire sarijanxin nabilinni han a folon nafe.

³⁶ Saraxan yi daxa a ba waxatin naxan yi, Nabi Eli yi a maso, a fala, a naxa, “Alatala, Ibrahima nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala. Muxune xa a kolon to, a i tan nan Ala ra Isirayila yi, a i ya walikεen nan n na, a n feni ito ngaan ligaxi i ya falan xεn.

³⁷ N yabi, Alatala, n yabi, alogo yamani ito xa a kolon a i tan, Alatala nan Ala ra. Na kiini, i yi a liga, e tubi i ma e bεpe ni.”

³⁸ Alatalaa tεen yi godo, saraxan nun yegene nun gεmεne nun bεxεna, a yi e birin gan, igen naxan yi folon na, a na xεri.

³⁹ Yamaan birin na to waxatin naxan yi, e xinbi sin, e yetagin yi lan bεxεn ma, e yi a fala, e naxa, “Alatala nan Ala ra! Alatala nan Ala ra!”

⁴⁰ Eli yi a fala e xa, a naxa, “E Baali suxure ki muxune suxu, e sese nama siga.” E yi e suxu. Eli yi e ragodo Kison xuden dε, a sa e kεε raxaba mεnni.

Tulen mεn yi fa

⁴¹ Eli yi a fala Axabi xa, a naxa, “Te, i dεge, i min, amasεtε n tulen xuiin mεma.”

⁴² Axabi yi te, a sa a dεge, a min. Koni, Eli tan yi te Karemele गयाan xuntagi, a sa a felen denaxan yi han bεxεn ma, a yi a yetagin lu a xinbine longonna ra,

⁴³ a yi a fala a walikεen xa, a naxa, “Te, i yεε rasiga fεxε igen binni.” Walikεen yi te, a mato, a xεte, a naxa, “Sese mi na.” Sanpa yi solofere Eli a rasigama a matodeni.

⁴⁴ A sanpa yi soloferedeni, walikεen yi a fala, a naxa, “Kundadin nan tema fεxε igen binni, a xurun alo yii kuina.” Nayi, Eli yi a fala a xa, a naxa, “Siga i sa a fala Axabi xa, a a xa a soone yitεn, a godo benun tulen xa a yεε rasa be.”

⁴⁵ Waxatidi, tulen yi fεrε ayi, foyen yi fa, tule gbeen yi fa. Axabi yi te a wontoron kui, a siga Yεεreli taani.

⁴⁶ Eli sigamatεεn yi a tagixidin xidi, Alatala sεnben yi godo a ma, a siga a giye

mafuren, a yi dangu Axabi a wontoron na han Yeserele taan so dena.

19

Eli yi a gi Horebe geyaan fari

¹ Eli naxan birin liga, Axabi yi na fala Yesabele xa, Eli a suxuren ki muxune birin faxes silanfanna ra kii naxan yi.

² Yesabele yi xeraan nasiga Eli ma a faladeni a xa, a naxa, "Alane xa n suxu e jaxun birin yi, xa n mi i niin liga alo i e birin niine ligaxi kii naxan yi benun waxatini ito xa a li tila."

³ Eli to na me, a keli a siga alogo a xa a niin nakisi. A yi fa Beriseba taani Yuda yamanani, a yi a walikēen lu mēni.

⁴ Na xanbi ra, a sigan ti yanyi keden tonbonni, a sa dōxō wudi bilidina nde bun ma, a yi a fala Ala xa, a naxa, "A bata radangu ayi! Iki Alatala, n niin tongo, amasōtō n mi dangu n benbane ra."

⁵ A sa wudi binla bun, a xi. Malekana nde yi a yiin din a ra, a yi a fala a xa, a naxa, "Keli, i dēge."

⁶ A yēen nabi a dēxōn ma burun ganxin gēme wolonna ma, na saxi a fēma, e nun igelengenna ye keden. A to yelin a dēge, a min, a mōn yi a sa.

⁷ Koni Alatalaa malekan mōn yi fa, a yiin din a ra, a fala a xa, a naxa, "Keli i dēge, amasōtō i sigadeni kuya."

⁸ Nayi, Eli yi keli, a dēge, a min, na donseen sēnben naxan fi a ma, a yi sigan ti xi tonge naanin kōe tonge naanin han Horebe geyaan fari, Alaa geyana.

Eli Horebe geyaan fari

⁹ A sa so faranna nde ra mēni, a kōēen nadangu na. Nayi, Alatala yi falan ti a xa, a naxa, "Eli, nanfera i be?"

¹⁰ A yi a yabi, a naxa, "Alatala, Ala Sēnben Birin Kanna, i rafan n ma han! Isirayila kaane bata e me i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxes silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mōn katama n fan faxes feen na."

¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Mini, i ti geyaan fari Alatala yetagi. N tan danguma nēn na yi." Alatala yēe ra, foye gbeen yi mini, a geyane raxuya ayi, a gēmene yibō, koni Alatala mi yi foyeni. Foyen to dangu,

bōxōn yi xuruxurun, koni Alatala mi yi bōxō xuruxurunni.

¹² Bōxōn xuruxurunna danguxina, tēen yi mini, koni Alatala mi yi tēeni. Tēen to dangu, jūnunjūnun xui jaxumēdin yi mini.

¹³ Eli to na me a yi a yetagin luxun a doma gbeen bun, a mini, a ti faranna so dēen na. A yi xuina nde me naxan a fala a xa, a naxa, "Nanfera i be Eli?"

¹⁴ A yi a yabi, a naxa, "Alatala, Ala Sēnben Birin Kanna, i rafan n ma han! Isirayila kaane bata e me i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxes silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mōn katama n fan faxes feen na."

¹⁵ Koni, Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Siga, i xēte keden na tonbonni, han Damasi taani, i na so, i turen susan Xasayele xunna ma alogo a xa findi Arami mangan na."

¹⁶ I turen susan Nimisi a dii xēmēn Yehu fan xunna ma alogo a xa findi Isirayila mangan na, i mōn yi turen susan Elise fan xunna ma a xa findi nabiin na i jōxōni, Elise naxan findixi Safati a dii xēmēn na naxan kelixi Abeli-Mehola yi.

¹⁷ Nayi, Ala yaxun naxanye na e sōtō Xasayele a silanfanna ra, Yehu yi ne faxes. Naxanye na e sōtō Yehu a silanfanna ra, Elise yi ne faxes.

¹⁸ Koni, n muxu wuli solofere luma nēn Isirayila yi, naxanye mi e xinbi sinxi Baali bun, e mi a suxuren sunbu."

Eli yi Elise sugandi a jōxōni

¹⁹ Eli yi siga mēni, a yi Safati a dii xēmēna Elise li xēe biini, e nun xēe bi jingen mōxōjēn nun naanin naxanye yi xidixi firin firin yēen ma. A tan nan yi a mōxōjēn nun naanin firin dōnxēne rawalima. Eli yi a maso a ra, a doma gbeen woli a ma.

²⁰ Nayi, Elise yi a jingene lu na, a yi a gi Eli fōxō ra, a naxa, "A lu yandi, n bata i mafan, n xa sa nga nun n fafe sunbu, n yi fa lu birē i fōxō ra." Eli yi a yabi, a naxa, "Siga. N fena nde ligaxi i ra nēn ba?"

²¹ Elise yi xēte a xēen ma, a yi fa a turaan firin tongo, a e ba saraxan na, a e suben jin jingene rawali wudin na, a na suben so muxune yii. Na xanbi ra, a keli, a bira Eli fōxō ra, a findi a walikēen na.

20

Ben-Hadada yi Samari yenge

¹ Ben-Hadada, Arami mangan yi a ganla birin malan a fema. Manga tonge saxan e nun firin nan yi a fɔxɔ ra, e nun e soone, e nun e yenge so wontorone, e sa Samari taan nabilin, e a yenge.

² A yi xerane rasiga taani Axabi ma, Isirayila mangana.

³ E yi a fala a xa, e naxa, “Ben-Hadada naxa iki, ‘I ya wure gbeti fixen nun i ya xemaan so n yii, e nun i ya paxalan fapine nun i ya dii fapine.’ ”

⁴ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, “N bata i ya yamarine suxu, mangana, n kanna. N bata n yete so i yii e nun n gbeen naxan birin na.”

⁵ Xerane mɔn yi xete, e yi a fala Axabi xa, e naxa, “Ben-Hadada naxa iki: ‘N bata a fala i xa, a i xa i ya wure gbeti fixen nun i ya xemaan so n yii, e nun i ya paxanle nun i ya diine.’ ”

⁶ Nayi, waxatini ito yi tila, n nan n ma walikene rasigama nen i konni, e yi sa i ya banxin yegetere e nun i ya walikene banxine, naxan birin i yii a kenden na e a tongoma nen, e a xali.’ ”

⁷ Isirayila mangan yi yamanan fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, “E a mato ki fapi xemeni ito wama en ma tɔrɔn nan xɔn, a bata yi xeraan nafa n ma paxanle nun n ma diine maxilideni n na e nun n ma wure gbeti fixen nun n ma xemana, n mi tondi a sese ma.”

⁸ Yamaan nun fonne birin yi a fala Axabi xa, e naxa, “I nama i tuli mati a ra, i nama tin.”

⁹ Mangan yi yabini ito ti Ben-Hadada a xerane xa, a naxa, “E a fala mangan xa, n kanna, e naxa, ‘I naxan birin maxilixi n na a fɔlɔni, n na ligama nen, koni i naxan birin maxilixi iki n mi nɔe na lige.’ ” Xerane yi siga, e na yabin fala Ben-Hadada xa.

¹⁰ Ben-Hadada mɔn yi xeraan nasiga a faladeni Axabi xa, a naxa, “Alane xa n natɔrɔn e paxun birin yi xa n burunburunna gbee lu Samari taani naxan n fɔxɔrabirane yiine rafe.”

¹¹ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, “E Ben-Hadada rakolon sandani ito ma, e naxa, ‘Naxan a yitɔnma yenge so xinla

ma, na nama a kanba fɔ naxan bata yelin yengen soe.’ ”

¹² Ben-Hadada na yabin sɔtɔma waxatin naxan yi, e nun a mangane, e yi minma bubun kui, a yi a fala a walikene xa, a naxa, “E yitɔn.” E yi e yitɔn taan xili ma.

Axabi a xunna yeren fɔlɔna

¹³ Koni nabina nde yi a maso Isirayila Manga Axabi ra, a yi fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I bata gali gbeeni ito to ba? To yeteni n na a soma nen i yii, alogo i xa a kolon a n tan nan Alatala ra.’ ”

¹⁴ Axabi yi a maxɔdin, a naxa, “Na fatama nde ra?” Nabiin yi a yabi, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Fata sofa foningene ra yamana kanne naxanye ye matongoxi.’ ” Axabi mɔn yi a maxɔdin, a naxa, “Nde yengen fɔlɔma?” Nabiin yi a yabi, a naxa, “I tan.”

¹⁵ Nayi, Axabi yi sofa foningene malan a yetagi yamana kanne naxanye ye matongoxi, naxanye yate yi kemɛ firin tonge saxan e nun firin na. A mɔn yi Isirayila ganla sofane fan malan a yetagi, naxanye yate yi wuli solofere ra.

¹⁶ E yi mini yanyi tagini. Ben-Hadada yi a dɔlɔtɔyani bubune kui e nun a manga tonge saxan e nun firinna naxanye fa a malideni.

¹⁷ Sofa foningene singe yi mini. Ben-Hadada yi xibarun fenne rasiga, alogo a xa a kolon feen naxan danguma. E fa a fala a xa muxune bata mini Samari taani.

¹⁸ Ben-Hadada yi a fala, a naxa, “Xa e minixi bɔje xunbenla nan xilima, e e jejeene suxu, xa e minixi yenge so xinla nan ma, e e jejeene suxu.”

¹⁹ Sofa foningene nun ganla naxan yi biraxi e fɔxɔ ra, ne yi mini taani.

²⁰ Birin yi a gbee yaxu faxa, Arami kaane yi e gi. Isirayila yi bira e fɔxɔ ra. Arami manga Ben-Hadada yi a yete rakisi soon fari, e nun soo ragina ndee.

²¹ Isirayila mangan yi mini, a yi a soone faxa, a wontorone kala, a yi bɔnɔ gbeen sa Arami kaane ma.

²² Nayi, nabiin yi a maso Isirayila mangan na, a a fala a xa, a naxa, “I wekile, i miri ki fapi, i lan i xa naxan liga, amasɔto jeɛ

famatəon waxatini ito yi, Arami mangan mən fama nən i yengedeni.”

Isirayila kaane mən yi Arami kaane nə yengeni

²³ Arami mangana walikene yi a fala a xa, e naxa, “E ala, geyane ala na a ra, nanara e senben gbo en xa. Koni en na e yenge lanbanni, waxatina nde en senben gboma nən e xa mənni.

²⁴ Iki i mən xa ito liga. I xa i ya mangane ba ganla xun na, i yi yamana kanne dɔxɔ e jɔxɔni.

²⁵ I tan xa ganla nde malan naxan senben gbo alo i bɔnɔxi naxan yi, a soone yatene xa lan e nun a yenge so wontorone yatene xa lan. Na xanbi ra, en yi e yenge lanbanni, en na a toɛ xa en senben mi gboɛ ayi e xa.” A yi e xuiin name, a na liga.

²⁶ Nɛɛ nənən to a li, na waxati kedenni, Ben-Hadada yi Arami kaane malan a yetagi, a te Afeki taani Isirayila yengedeni.

²⁷ Axabi fan yi Isirayila kaane malan a yetagi, e donseene sɔtɔ, e siga Arami kaane yengedeni. Isirayila kaane yi e ganla daaxaden nafala Arami kaane yetagi. Isirayila kaane yi maligaxi sii kuru firinna nan na, koni Arami kaane tan yi yamanan nafexi.

²⁸ Nabiin mən yi a maso, a yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Arami kaane to yi a falama fa fala Alatala, geyane ala na a ra, lanbanna ala mi a ra, nanara n yama gbeen i to birin sama nən i sagoni, ɛ yi a kolon a Alatala nan n tan na.’ ”

²⁹ E lu malanxi e bode yetagi xi solofere. Xi soloferede lɔxɔni, yengen yi fɔlɔ, Arami sofaan naxanye yi e sanni, Isirayila kaane yi ne wuli kemɛ faxa lɔxɔ kedenni.

³⁰ A dɔnxene yi e gi Afeki taani, wuli mɔxɔnən nun soloferen naxan yi luxi, taan nabilinna yinna yi bira ne fari.

Na waxatini, Ben-Hadada yi a gi, a siga taani, a lu luxunxi banxin konkona nde kui.

³¹ A walikene yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata a mɛ a Isirayila yamaan mangane hinan han! Nxu xa kasa benbenla ndee xidi nxu ra, nxu lutina ndee xidi nxu kɛ ra, nxu siga Isirayila mangan fɛma. Yanyina nde, nxu na a mafan i xa, a mi i faxama.”

³² E yi kasa benbenle xidi e ra, e lutine xidi e kɛ ra, e siga Isirayila mangan fɛma. E yi a fala a xa, e naxa, “I ya walikɛɛn Ben-Hadada bata i mafan, a naxa, ‘N bata i mafan, n niin nakisi.’ ” Axabi yi yabin ti, a naxa, “A mən a nii ra? Ngaxakedenna na a ra.”

³³ Ben-Hadada a xɛrane yi a to a fala fajin nan yi na ra, e mafura a faladeni, e naxa, “I ngaxakedenna nan Ben-Hadada ra.” Axabi yi a fala e xa, a naxa, “ɛ siga, ɛ sa fa a ra n fɛma.” Ben-Hadada yi fa a fɛma, Axabi yi a rate a wontoron kui.

³⁴ Ben-Hadada yi a fala a xa, a naxa, “N fafe taan naxanye tongo i fafe yii, n ne raxetɛma nən i ma. I nɔɛ yulayaan nabɛ Damasi taani alo n fafe yi a rabama kii naxan yi Samari taani.” Axabi yi a fala a xa, a naxa, “N tan i bejinna nən, i siga, koni fɔ en layirin xidi.” A yi layirin xidi e tagi, a yi a bejin, a siga.

Nabiin yi Axabi a tantanna fala

³⁵ Nabi ganla nabina nde yi a fala a lanfaan xa, a naxa, “Alatalaa yamarin xɔn ma, n bata i mafan, n bɔnbɔ.” Koni na xɛmɛn yi tondi a bɔnbɛ.

³⁶ Nabiin yi a fala, a naxa, “Bayo i mi Alatalaa yamarin suxi, i na keli n fɛma waxatin naxan yi, yatana i faxama nən.” Na xɛmɛn to keli a fɛma, yatana nde yi naralan a ra, a yi a faxa.

³⁷ Nabiin yi xɛmɛ gbɛtɛ li, a yi a fala, a naxa, “N bata i mafan, n bɔnbɔ.” Na xɛmɛn yi a bɔnbɔ, a yi a maxɔlɔ.

³⁸ Nabiin yi sa dɔxɔ mangana kiraan na, a yɛɛn maxidi dugi dungin na alogo a nama a kolon. Na xanbi ra, a sa ti kiraan na Manga Axabi danguma dɛnaxan yi.

³⁹ Mangan dangumatɔna, nabiin yi gbelegbele a fɔxɔ ra, a naxa, “N yi yengeni waxatin naxan yi, muxuna nde yi mini kuruni a fa kasorasa keden na n xɔn, a yi a fala n xa, a naxa, ‘Xɛmɛni ito ramara n xa. Xa a gi, i tan nan findima a jɔxɔn na, xanamu, i gbeti fixɛn kilo tonge saxan nun naanin so n yii.’ ”

⁴⁰ Koni n yi yɛɛ gbaxi ayi be binna nun be binni waxatin naxan yi, xɛmɛn yi a gi.” Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, “I ya kitin nan na ra, i yetɛɛn bata a fala.”

⁴¹ Mafuren, nabiin yi dugi dungin ba a yeene ma, Isirayila mangan yi a kolon a nabina nde na a ra.

⁴² Nayi, a yi a fala mangan xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Bayo n xemen naxan faxes fe ragidixi, i bata na bejin, i tan yeteen nan faxama a joxoni, i ya yamaan yi faxes a yamaan funfuni.’ ”

⁴³ Isirayila mangan yi xete a konni Samari taani, a kontofilixi, a xaminxi.

21

Axabi yi tin Naboti faxan ma

¹ Na feene dangu xanbini, xemena nde yi Yesereli yi, a xili Naboti, manpa bili nakon yi a yii Axabi a manga banxin dexon, Samari mangana.

² Loxona nde, Axabi yi a fala Naboti xa, a naxa, “I ya manpa xeen naxan n ma manga banxin fema, a so n yii, n xa a findi sabidi nakon na, n manpa xee fajin gbete soe i yii, hanma xa a i kenene, n na sara gbete fixen na.”

³ Koni Naboti yi Axabi yabi, a naxa, “Alatala xa n natanga n benbane keen soon na i yii.”

⁴ Axabi xoloxin monexin yi so banxini Naboti Yesereli kaana falana fe ra, a a mi a benbane keen soma a yii. A sa a sa, a yetagin luxun, a mi wa sese don fe xon.

⁵ A jaxanla Yesabele yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i niini jaxuxi i ma, i mi i degema mume?”

⁶ A yi a yabi, a naxa, “N falan tixi Naboti Yesereli kaan nan xa, n naxa, ‘I ya manpa xeen sara n ma gbetin na, xa i nu wa, n manpa xee gbete so i yii a joxon na.’ ”

⁷ Nayi, a jaxanla Yesabele yi a fala a xa, a naxa, “Iki, i tan nan mangayani Isirayila yi ba? Keli i dege, i boren yi sewa, n tan Naboti Yesereli kaana manpa xeen soma nen i yii.”

⁸ A bataxine sebe Manga Axabi xinla ra a mangana taxamasenna sa e ma, Naboti taan naxan yi, a yi e rasiga na fonne nun a kuntigine ma.

⁹ A yi sebei bataxine kui, a naxa, “E a fala, yamaan xa soge keden sunna suxu, e Naboti dexo muxu gbee dexodeni yamaan tagi.

¹⁰ E xalabanten firin dexo a dexon naxanye a tenege ma, a a bata Ala nun mangan

danga. Na xanbi ra, e a xali taa xanbin na, e a magolon gemen na han a faxes.”

¹¹ Yesabele yamarin naxan fi bataxine kui, Naboti a taan fonne nun kuntigine yi na liga.

¹² E yi a fala a yamaan xa sun, e Naboti dexo na yamaan yee ra,

¹³ xalabanten firinne fan yi fa, e dexo Naboti dexon. Na xalabanten firinne yi seren ba Naboti xili ma yamaan yetagi, e naxa, “Naboti bata Ala nun mangan danga.” Mafuren, e yi a xali taa xanbin na, e a magolon gemen na han a faxes.

¹⁴ Nayi, taan kuntigine yi xeraan nasiga Yesabele ma, a Naboti magolonxi gemen nan na han a faxes.

¹⁵ Yesabele na me waxatin naxan yi, a sa a fala Axabi xa, a naxa, “Naboti Yesereli kaan tondi manpa bili xeen naxan sare i ma gbete na, na manpa bili xeen findi i gbeen na. A bata faxes.”

¹⁶ Axabi a mexina, a Naboti bata faxes, a yi siga a manpa bili nakoni, a findi a gbeen na.

Ala yi Axabi nun Yesabele yalagi

¹⁷ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Eli Tisibi kaan xa, a naxa,

¹⁸ “Siga Axabi fema, Isirayila mangan naxan dxi Samari taani. A sa Naboti a manpa bili nakoni, a sigaxi naxan findideni a gbeen na.

¹⁹ Sa a fala a xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata xemena nde faxes. I mon yi fa a yii seene tongo.’ Na xanbi ra, i mon xa a fala a xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Barene Naboti wunla makonxi denaxan yi, barene i fan yeteen wunla makonma mena nin.’ ”

²⁰ Eli yi siga na xerani badeni Axabi xa. Axabi yi a fala a xa, a naxa, “I bata n to ba, i tan n yaxuna?” Eli yi a yabi, a naxa, “On, n bata i to. Amasoto naxan mi rafan Alatala ma, na rabaan bata i kenene.

²¹ Ala naxa, ‘N toron nafama i ma nen. N na i raloma ayi nen, xemen naxan birin Axabi a denbayani, n ne raxori. Naxanye i mabinni, ne birin bama i yii nen, konyine nun xorone Isirayila yi.

²² N na i ya denbayaan suxuma nen alo n Nebati a dii xemen Yerobowan ma denbayaan suxu kii naxan yi, e nun Axiyaa dii xemen Basaa denbayana. N na ligama

nɛn amasɔtɔ i bata n naxɔlɔ gbeen ti, i yi Isirayila kaane ti yulubin ma.'

²³ Alatala mɔn yi falan ti Yesabele fan xili ma, a naxa, 'Barene Yesabele donma nɛn Yeserele taan nabilinna yinna sanna xɔn ma.'

²⁴ Axabi a denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa xɛɛn ma, xɔline nan ne donma.' "

²⁵ Muxu yo mi na naxan a ragidi a xa Alatala rapaxu feen naba alo Axabi. A paxanla Yesabele nan a radin.

²⁶ A yi haramu feene ligama, a yi suxurene batuma alo Amorine yi a ligama kii naxan yi, Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yɛɛ ra.

²⁷ Axabi to Eli a falane mɛ, a yi a dugine yibɔ, a kasa bɛnbɛnla so a ma sununi, a sun. E nun na kasa bɛnbɛnla nan yi e sama, a yi sigan tima yetɛ magodoni.

²⁸ Alatala yi falan ti Eli Tisibi kaan xa, a naxa,

²⁹ "I bata a to Axabi a yetɛ xurunxin n yetagi kii naxan yi? Bayo a bata a yetɛ xurun n xa, n mi tɔrɔyaan nafama a waxatini, a fama a diina waxatin nin, n tɔrɔyaan nafa a denbayaan ma."

22

Axabi yi wa Ramoti tongo feni

Taruxune Firinden 18.1-3

¹ Nɛɛ firin yi dangu, yɛngɛn mi so Arami nun Isirayila tagi.

² Nɛɛ saxandena, Yuda manga Yosafati yi siga Isirayila mangan fɛma.

³ Isirayila mangan yi a fala a walikɛne xa, a naxa, "Ɛ a kolon Ramoti taan Galadi yamanani, en gbeen na a ra! Nanfera en sikɛma a tongo feen na Arami mangan yii?"

⁴ A yi a fala Yosafati xa, a naxa, "I sigɛ n fɔxɔ ra Ramoti taani Galadi yamanani yɛngɛ sodeni ba?" Yosafati yi Isirayila mangan yabi, a naxa, "I tan nun n tan keden na a ra, n ma yamaan nun i ya yamana, n ma soone nun i ya soone."

Waliyine yi xunnayerenna fe fala

Taruxune Firinden 18.4-11

⁵ Na xanbi ra, Yosafati mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Alatala maxɔdin singen."

⁶ Isirayila mangan yi waliyine malan, kɛmɛ naanin pɔxɔn, a yi a fala e xa, a naxa, "En lan en sa yɛngɛn so Ramoti taani Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?" E yi a yabi, e naxa, "Marigina a soma nɛn mangan yii."

⁷ Koni Yosafati yi a maxɔdin, a naxa, "Alatala nabi yo mi fa be yi ba, en nɔɛ Alatala maxɔdinɛ naxan xɔn ma?"

⁸ Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, "Keden mɔn na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasɔtɔ a fe paxin nan tun falama n xa, a faɲin mi na mumɛ! A xili Mikahu, Yimilaa dii xɛmɛna." Yosafati yi a fala a xa, a naxa, "Mangan nama falan ti na kiini."

⁹ Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, "Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xɛmɛna."

¹⁰ Isirayila mangan nun Yuda manga Yosafati birin yi dɔxi e mangaya gbɛdɛne yi lonna ma Samari taan so dɛɛn na, e maxidixi e mangaya dugine yi. Waliyine birin yi waliyiyaan nabama e yetagi.

¹¹ Sedeki, Kenan ma dii xɛmɛn bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I Arami kaane bɔnbɔma fenni itoe nan na han i yi e raxɔri.' "

¹² Waliyine birin yi feene fala, e naxa, "Siga Ramoti taani Galadi yamanani. I nɔɔn sɔtɔma nɛn, Alatala a soma nɛn mangan yii."

Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala

Taruxune Firinden 18.12-27

¹³ Xɛraan naxan siga Mikahu xilideni, na yi a fala a xa, a naxa, "Waliyine birin bata lan a ma, e fe faɲine fala mangan xa, i yitɔn i siga alo e tan. I fan yi sa fe faɲin fala!"

¹⁴ Koni, Mikahu yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Alatala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa."

¹⁵ Mikahu to fa mangan fɛma, mangan yi a maxɔdin, a naxa, "En lan en sa Ramoti taan yɛngɛ Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?" Mikahu yi a yabi, a naxa, "Siga, i nɔɔn sɔtɔma nɛn, Alatala a soma nɛn mangan yii."

¹⁶ Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, "N na i rakɔlɛ Alatala yi sanɲa ma yoli fa fala i xa pɔndin nan gbansan fala n xa?"

¹⁷ Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata Isirayila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi na, Alatala mən yi fa a fala, a naxa, ‘Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xetε a konni bəɲəsani!’ ”

¹⁸ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa? A mi fe fajin falama n xun ma mumε! A fe ɲaxin nan tun falama.”

¹⁹ Nayi, Mikahu mən yi a fala, a naxa, “I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to dɔxi a mangaya gbɛdeni, maleka ganla tixi a fɛma, a yiifanna nun a kəmenna ma.

²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, ‘Nde Axabi mayendenma alogo a xa siga Ramoti taan yengedeni Galadi yamanani, a faxa?’ Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbetε fala.

²¹ Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yetagi, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N tan nɔε a mayendenɲε nɛn.’ Alatala yi a fala a xa, a naxa, ‘Kiin mundun yi?’

²² A yi a yabi, a naxa, ‘N minima nɛn, n wulen naso a waliyine birin dε.’ Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I a mayendenma nɛn, i yi a nɔ. Siga, i sa na liga.’

²³ Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin dε. Alatala bata a ragidi a xa ɲaxankatan nafa i ma.”

²⁴ Nayi, Kenan ma dii xɛmɛn Sedeki yi a maso, a yi Mikahu dɛɛn garin, a yi a magele, a naxa, “Alatalaa malekan sigaxi kiraan mundun xɔn, a to keli n fɛma, a wule falan ti i xa?”

²⁵ Mikahu yi a yabi, a naxa, “I na i luxun konkon kui i ya banxini lɔxɔn naxan yi, i a kolonma nɛn.”

²⁶ Isirayila mangan yi a fala, a naxa, “Mikahu suxu, i siga a ra Amən fɛma, Samari taan kuntigina, e nun Yowasa, mangana dii xɛmɛna.

²⁷ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Mangana ito nan falaxi, a naxa a ε xa xɛmɛni ito sa kason na, ε yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xetε kɛndɛyani.’ ”

²⁸ Mikahu yi a fala, a naxa, “Xa i xetε kɛndɛyani nun, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi.” A mən yi a fala, a naxa, “E tan yamaan birin xa ε tuli mati.”

Manga Axabi yi faxa yengeni

Taruxune Firinden 18.28-34

²⁹ Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani.

³⁰ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N xa n maxidi alo muxu gbetε, n siga yengeni, koni i tan, i maxidi i ya mangaya dugine yi.” Nayi, Isirayila mangan yi a maxetε, a siga yengeni.

³¹ Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yengε so wontoro kuntigi tonge saxan e nun firinna ma, a naxa, “E nama muxu yo yengε fɔ Isirayila mangan tun.”

³² Yengε so wontoro kuntigine Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, “Isirayila mangan nan ito ra.” E maso a ra, e xa a yengε. Koni, Yosafati yi sɔnxɔn nate.

³³ Yengε so wontoro kuntigine to a to Isirayila manga mi yi a ra, e yi e masiga a ra.

³⁴ Anu, xɛmɛna nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan li makantan se mi yi dɛnaxan yi. Naxan yi mangana wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, “I firifiri, n namini yengε soden fari ma, amasɔtɔ n bata maxɔlɔ.”

³⁵ Yengɛn yi ɲaxu ayi na lɔxɔni. Mangan tixin yi lu a yengε so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yetagi, a faxa ɲinbanna ra. A maxɔlɔden wunla bata yi bɔxɔn a wontoron kuiin birin yi.

³⁶ Sogen bira waxatini, e sɔnxɔ sɔnxɔni te ganla daaxadeni, e naxa, “Birin xa siga a taani, a konni.”

³⁷ Nayi, mangan yi faxa, e fa a binbin na Samari taani, e yi a maluxun.

³⁸ E to wontoron maxa Samari ige dɔxɔdeni, barene yi Axabi wunla kɔn, yalundene yi e maxa na, fata Alatalaa falan na.*

³⁹ Axabi kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a sama ɲin manga banxin naxan ti, e nun a taan naxanye birin ti, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

⁴⁰ Axabi to faxa, a dii xɛmɛna Axasiya nan ti a ɲɔxɔni.

Yosafati, Yuda mangana

Taruxune Firinden 20.31-21.1

* 22:38: 22.38 Na feen sɛbɛxi Mangane Singen 21.19 kui.

⁴¹ Asaa dii xemɛn Yosafati yi findi Yuda mangan na, Isirayila manga Axabi a mangayaan jɛɛ naanindenɛ.

⁴² Yosafati findi mangan na a jɛɛ tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusalɛn yi jɛɛ mɔxɔjɛn nun suulun. A nga yi xili nɛn Asuba, Silixi a dii tɛmɛna.

⁴³ A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan bejin, a fe fajin liga Alatala yɛɛ ra yi.

⁴⁴ Koni, a mi taan kidene kala, muxune mɔn yi lu sigɛ saraxane badeni mɛnne yi e nun wusulan gandenɛ.

⁴⁵ Bɔjɛ xunbenla yi lu Yosafati nun Isirayila mangan tagi.

⁴⁶ Yosafati kɛwali dɔnxɛne, a wɛkilɛn nun a yɛngɛne, ne seɓɛxi Yuda mangane taruxu kɛdine kui.

⁴⁷ A yi kide kii xɛmɛ yalundene ba a yamanani, naxanye mɔn yi na xabu a fafe Asaa waxatini.

⁴⁸ Manga mi yi fa Edɔn yamanani na waxatini, fɔ Yuda mangana muxu sugandixin gbansan.

⁴⁹ Yosafati yi kunkin gbeene rafala, alogo e xa siga Ofiri yamanani xɛma feen na, koni e mi fa siga, bayo kunkine kala nɛn Esiyon-Gebere yi.

⁵⁰ Nayi, Axabi a dii xɛmɛna Axasiya yi a fala Yosafati xa, a naxa, “I waxi nɛn n ma walikɛne xa siga i gbeene fɔxɔ ra kunkine kui?” Koni, Yosafati mi tin.

⁵¹ Yosafati to faxa, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a dii xɛmɛn Yehorami nan ti a jɔxɔni.

Axasiya, Isirayila mangana

⁵² Axabi a dii xɛmɛna Axasiya yi findi Isirayila mangan na Samari taani, Yuda manga Yosafati a mangayaan jɛɛ fu nun soloferedenɛ. Axasiyaa mangayaan naba nɛn jɛɛ firin Isirayila xun na.

⁵³ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a na liga nɛn, a sigan ti a jaxin na alo a fafe nun a nga e nun alo Manga Yerobowan, Nebati a dii xɛmɛna, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

⁵⁴ A yi Baali suxuren batu, a yi a xinbi sin a bun ma, a yi Alatala raxɔɔ, Isirayilaa Ala, alo a fafe a liga kii naxan yi.

Mangane Firindena Yuda nun Isirayila Mangane Fe Taruxuna

Mangane Firinden kitabu yireni ito kui, na Yuda nun Isirayila manga dɔnxene nan ma fe falama. A yire singena (keli Mangane Firinden sora singen ma han sora 7), na Isirayila kala feen nan falama en xa. Mangane nan yi dɔxi a xun na naxanye mi yi tinxin Ala yee ra yi. Ala yi tin Asiriya mangan Salamanasari xa Samari taan tongo yengeni, Isirayila manga taana. Na ligaxi nen jee keme solofere jee maxɔnen nun firin benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi. Asiriya mangan mon yi yamaan fɔxɔ kedenna suxu, a siga e ra konyiyani. Nabi Elise a fe taruxun yebaxi en xa sorani itoe yire wuyaxi kui, Eli a xarandiin naxan ti a jɔxɔni (Keli Mangane Firinden sora 2 ma han 13).

A yire firindena Isirayila yamanan yii-fari fɔxɔn mangayaan nan ma fe yebama naxan xili Yuda, feen naxanye liga jee keme jee tonge saxanna bun ma Yuda lu xanbini a yete ma yamanan kɔmen fɔxɔn suxu xanbini yengeni. (Keli Mangane Firinden sora 18 ma han sora 25) Dɔnxen na, Babilɔn mangan Nebukadanesari yi fa Yerusalen tongo yengeni jee keme suulun jee tonge solomasexe jee solofere benun Marigi Yesu xa bari, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi Yuda yamanan muxu fisamantenne xali Babilɔn taani. Ala nan Isirayila kaane yulubine saran e ra na feen kui.

Eli yi Axasiyaa tantanna fala

¹ Axabi faxa xanbini, Moyaba kaane yi murute Isirayila kaane xili ma.

² Axasiya yi bira keli a kore banxin foye soden na Samari taani, a maxɔɔ. Nayi, a xerane rasiga Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn taan muxune ala, alogo a xa a kolon xa a yiyalanje a maxɔɔni.

³ Koni, Alatalaa malekan yi a fala Eli Tisibi kaan xa, a naxa, “Siga, i sa Samari mangana xerane ralan kira yi, i a fala e xa, i naxa, ‘Ala mi Isirayila yi ba?

Nanfera i sigama Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala?’

⁴ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I naxan nabaxi, na feen ma, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi denaxan yi, i faxan menna nin.’ ” Eli yi sa na fala e xa.

⁵ Xerane yi xete Axasiya fema, a yi e maxɔdin, a naxa, “Nanfera e xetexi?”

⁶ E yi a yabi, e naxa, “Xemen na nde nan texi nxu ralandeni, a yi a fala nxu xa, a naxa, ‘E siga, e xete mangan fema naxan e rafaxi, e sa a fala a xa, a Alatala ito nan falaxi, a naxa: Ala mi Isirayila yi ba? Nanfera nayi i xerane rasigama Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala? Nanara, i mi fa kelima i ya saden ma, i saxi denaxan yi, i faxan menna nin.’ ”

⁷ Axasiya yi e maxɔdin, a naxa, “Xemen yi kiin mundun yi naxan te e ralandeni a falani itoe ti e xa?”

⁸ E yi a yabi, e naxa, “Muxun nan yi a ra naxan yi maxidixi sube kidi xabe kanna ra e nun kidi tagixidina a tagi.” Axasiya yi a fala, a naxa, “Eli, Tisibi kaan nan na ra!”

Axasiya yi wa Eli suxu feni

⁹ Axasiya yi sofa tonge suulun nasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi te Eli fema गयाan xuntagi, a yi dɔxi denaxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, “Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo.”

¹⁰ Eli yi na kuntigin yabi, a naxa, “Xa sayiban nan n na, teen xa godo keli kore, a yi e nun i ya sofa tonge suulunne gan.” Teen yi godo keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹¹ Axasiya mon yi sofa tonge suulun gbeteye rasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi a fala Eli xa, a naxa, “Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo mafuren.”

¹² Eli yi a yabi, a naxa, “Xa sayiban nan n na, teen xa godo keli kore, a yi e nun i ya sofa tonge suulunne gan.” Alaa teen yi godo keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹³ Axasiya mon yi sofa tonge suulun e nun e kuntigin nasiga a saxandeni. Na kuntigin saxanden yi te, a to so, a xinbi sin Eli yetagi, a mafan, a naxa, “Sayibana, nxu nun n ma sofa tonge suulunna niin natanga.

¹⁴ N na a kolon, tæen bata godu kore, a yi kuntigi firin fɔlɔne gan e nun e sofa tonge suulunne. Koni iki, n bata i mafan, n niin nakantan.”

¹⁵ Alatalaa malekan yi a fala Eli xa, a naxa, “Siga a fɔxɔ ra, i nama gaxu a yɛɛ ra.” Eli yi keli, a godu a fɔxɔ ra mangan fɛma.

¹⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, bayo i bata xɛrane rasiga Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala, alo Ala mi fa Isirayila yi naxan maxɔdinɲɛ falan na, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi dɛɛnde, amasɔtɔ i faxama nɛn.”

¹⁷ Axasiya yi faxes, fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa. Yorami yi ti a ɲɔxɔni Yosafati a dii xɛmɛn Yehorami a mangayaan ɲɛ firinden Yuda yi. Dii xɛmɛ yo mi yi Axasiya yii.

¹⁸ Axasiya kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne seɓɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

2

Eli yi te kore

¹ Lɔxɔna nde Alatala yi fa Eli rate kore wuluwulu gbeen. Na waxatini Eli nun Elise yi kelima Giligali yi.

² Eli yi a fala Elise xa, a naxa, “Lu be, n bata i mafan, amasɔtɔ Alatala bata n xɛ han Betɛli taani.” Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xɛtɛma i fɔxɔ ra.” E birin yi siga Betɛli yi.

³ Betɛli taan nabi ganla yi fa Elise fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, “I a kolon a Alatala i kanna ratema nɛn kore to?” Elise yi yabin ti, a naxa, “N na a kolon, ɛ dundu.”

⁴ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, “Lu be, n bata i mafan, amasɔtɔ Alatala bata n xɛ han Yeriko taani.” Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xɛtɛma i fɔxɔ ra.” E birin yi siga Yeriko yi.

⁵ Yeriko taan nabi ganla yi e maso Elise ra, e yi a fala a xa, e naxa, “I a kolon a Alatala i kanna ratema nɛn kore to?” Elise yi yabin ti, a naxa, “N na a kolon, ɛ dundu.”

⁶ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, “Lu be, n bata i mafan, amasɔtɔ Alatala bata n xɛ han Yurudɛn baani.” Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n

mi xɛtɛma i fɔxɔ ra.” E firinna birin yi siga kiraan xɔn.

⁷ Nabiin muxu tonge suulun nabi ganla yɛ, ne yi bira Eli nun Elise fɔxɔ ra, e sa ti, e yi e yɛɛ rafindi e firinna mabinni, e e makuya e ra ndedi. E fan firinna yi ti Yurudɛn baan dɛ.

⁸ Eli yi a doma gbeen tongo a mɔrɔmɔrɔ, a igen garin, a yitaxun be binna nun be binni, e firinna birin yi dangu yire yixareni.

⁹ E to dangu, Eli yi a fala Elise xa, a naxa, “I waxi a xɔn, n xa nanse liga i xa, benun n xa ba i fɛma?” Elise yi a yabi, a naxa, “N bata i mafan, n waxi i ya nabiyaan xaxinla dɔxɔde firin nan sɔtɔ fe yi.”

¹⁰ Eli yi a fala a xa, a naxa, “I fe xɔdɛxɛn nan maxɔdinxi n na na ra. Koni n bama i fɛma waxatin naxan yi, xa i n to, na ligama i xa nɛn, koni xa i mi n to, na mi ligama i xa.”

¹¹ E yi sigatini, e fala tiini, nanunna, wontoro tɛɛ kanna nun soo tɛɛ kanne yi so e tagi, Eli yi te kore wuluwulu gbeen.

¹² Elise yi a matoma a gbelegbelema, a naxa, “N fafe, n fafe! I dangu Isirayilaa yɛngɛ so wontorone birin na e nun a soone!” A mi fa a to sɔnɔn. Nayi, a yi a dagine suxu, a yi e yibɔ dungi firinna ra,

¹³ Elise yi doma gbeen tongo Eli naxan nabira. A xɛtɛ, a ti Yurudɛn baan dɛ,

¹⁴ Eli doma gbeen naxan nabira, Elise yi na tongo, a baa igen garin, Elise yi maxɔdinna ti, a naxa, “Alatala, Eli a Ala minɛn yi iki?” A mɔn yi baa igen garin, na xanbi ra, baan yi taxun, Elise yi dangu.

¹⁵ Yeriko taan nabine ganla to a to wulani, e yi a fala, e naxa, “Eli a xaxinla Elise yi.” E yi siga a ralandeni, e xinbi sin a bun ma.

¹⁶ E yi a fala a xa, e naxa, “Xɛmɛ sɛnbɛmaan muxu tonge suulun i ya walikɛne yɛ, i waxi e xa sa i kanna fen? Yanyina nde Alatalaa Nii Sariɲanxin bata a xali a sa a woli geyana nde fari hanma lanbanna nde kui.” Elise yi e yabi, a naxa, “E nama e rasiga.”

¹⁷ Koni, e yi a karahan han! A yi a fala e xa, a naxa, “E e rasiga.” E yi muxu tonge suulun nasiga naxanye Eli fen xi saxan, koni e mi a to mumɛ!

¹⁸ E to xετε Elise fεma Yeriko taani, a yi a fala e xa, a naxa, “N mi yi a fale ε xa, ‘E nama siga?’ ”

Elise Yeriko yi

¹⁹ Taan muxune yi a fala Elise xa, e naxa, “Nxu kanna, taan dɔxɔ kiin fan alo i a toxi kii naxan yi, koni igen kobi han a mi tinje sansine yi soli.”

²⁰ Elise yi a fala e xa, a naxa, “E fa fɔxɔn na goron nenεn kui, ε a so n yii.” E fa a ra.

²¹ Elise yi siga tigin xunna ra, a fɔxɔn woli igeni, a yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N bata igeni ito rasarijan, a mi fa muxune faxε, sansine fan nun fa solima nen.’ ”

²² Igen yi rasarijan, keli na lɔxɔni fata Elise a falan na.

²³ A kelimatɔɔn mɛnni siga Beteli yi, a yi tema kiraan xɔn, taa yi diidine yi fa, e yi a magele, e yi a fala a ma, e naxa, “Teli kanna siga! Teli kanna siga!”

²⁴ A yi xετε, a e mato, a yi e danga Alatala xinli, sube xaje magaxuxi firin yi mini fɔtɔnni, e diidine tonge naanin e nun firin yibɔ.

²⁵ Elise yi keli mɛnni, a siga Karemele geyaan fari. Na xanbi ra, a xετε Samari taani.

3

Yorami, Isirayila Mangana

¹ Yuda manga Yosafati a mangayaan jεε fu nun solomasεxedeni, Axabi a dii xεmεn Yorami yi findi Isirayila mangan na Samari taani, a jεε fu nun firin mangayaan liga Isirayila xun na.

² Naxan jaxu Alatala yεε ra yi, a na liga nen, koni a mi dangu a fafe nun a nga fe jaxine ra. A fafe kide gεmε Baali sawuran naxanye ti, a ne kala,

³ koni Nebati a dii xεmεn Yerobowan yulubin naxanye liga, naxan Isirayila kaane ti yulubin ligan ma, a fan yi kankan ne ligan ma, a lu ne yi, a mi xετε e fɔxɔ ra mumε!

Yorami yi Moyaba yenge

⁴ Moyaba mangan Mesa, yεxεε kurune nan yi a yii. Jεε yo jεε, a yi lan a xa naxan so Isirayila mangan yii mudun na, na nan

lanxi yεxεε diin wuli kεmε ma e nun yεxεε xungbe wuli kεmε e nun e xabena.

⁵ Axabi to faxa, Moyaba mangan yi murute Isirayila mangan xili ma.

⁶ Nayi, Yorami yi mini Samari taani, a Isirayila sofane birin malan.

⁷ A xεrane rasiga a faladeni Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, “Moyaba mangan bata murute n xili ma. I waxi fa feni n fɔxɔ ra Moyaba yengedeni ba?” Yosafati yi a yabi, a naxa, “N sigama nen i fɔxɔ ra, i tan nun n tan keden na a ra, n ma sofane i ya sofane nan e ra, n ma soone i ya soone nan e ra.”

⁸ Yosafati mɔn yi a maxɔdin, a naxa, “En teen kiraan mundun xɔn?” Yorami yi a yabi, a naxa, “Edɔn tonbonna kiraan xɔn.”

⁹ Isirayila mangan nun Yuda mangan nun Edɔn mangan yi siga, e xi solofere sigan tixina, igen yi jan ganla yii e nun xuruseen naxanye yi biraxi e fɔxɔ ra.

¹⁰ Nayi, Isirayila mangan yi a fala, a naxa, “Ee! Alatala en tan manga saxanne xilixi nen, alogo a xa en sa Moyaba yamanan sagoni!”

¹¹ Koni Yosafati yi a fala a xa, a naxa, “Alatalaa nabi yo mi na en nɔε Alatala maxɔdinje naxan yi?” Isirayila mangana walikεen yi a fala e xa, a naxa, “Elise be, Safati a dii xεmεna, naxan yi igen sama Eli yiine ra.”

¹² Yosafati yi a fala, a naxa, “Alatalaa falana Elise yi.” Nayi, Isirayila mangan nun Yosafati nun Edɔn mangan yi godo a fεma.

¹³ Elise yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Nanse i tan nun n tan tagi? Siga i fafe nun i ngaa nabine fεma.” Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, “En-εn, amasɔtɔ Alatala nan nxu tan manga saxanne xilixi alogo a xa nxu so Moyaba yii.”

¹⁴ Elise yi a fala a xa, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Sɛnbɛn Birin Kanna, n walima naxan xa, xa n mi Yosafati binyaxi, Yuda mangana, i bɔte mi yi taranma n xa. N mi yi i matoma.

¹⁵ Iki, ε fa maxase maxana nde ra n xɔn.” Maxase maxan na maxaseen maxa waxatin naxan yi, Alatala sɛnbɛn yi godo Elise ma.

16 A yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E yili wuyaxi ge lanbanni.’

17 Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E mi foyen toma, e mi tulen toma mumɛ, koni lanbanni ito rafema nɛn igen na, e yi e min, e tan nun e xuruse xungbene nun e xuruse xunxurine.’

18 Koni fe di xuri nan na ra Alatala yii. A Moyaba yamanan soma nɛn e yii.

19 E taa fangamane birin kalama nɛn e nun taa rakantanxine, e wudi faɲine birin sɛgɛma nɛn, e yi ticine birin dutun, e xɛɛne rafe gɛmɛne ra.”

20 Na xɔtɔn bode, saraxa ba waxatini, igen yi fa keli Edɔn yi, yamanan yi rafe igen na.

21 Moyaba kaane to a mɛ a mangane fama e yɛngɛdeni, naxanye birin bata yi a li yɛngɛ so seen tongoden ma, e ne birin xili, e ti yamanan danna ra.

22 E to keli xɔtɔnni, sogen tixi igen na bɔxɔn fari ma, Moyaba kaane yi igen to wulani, a gbeeli alo wunla.

23 E yi a fala, e naxa, “Wunla na a ra! Mangane bata e bode yɛngɛ, e nun e sofane, e yi e bode faxesa. Iki, Moyaba kaane, e keli, en sa e yii seene tongo!”

24 E yi fa Isirayila ganla daaxadeni. Koni, Isirayila ganla yi keli, a Moyaba kaane yɛngɛ, e yi e gi ganla yɛɛ ra. Isirayila ganla yi bira e fɔxɔ ra han e sa so e yamanani, e yi Moyaba kaane nɔ.

25 E taane kala, e birin yi gɛmɛ keden kedenna woli xɛɛ faɲine yi, e xɛɛne rafe gɛmɛne ra, e yi ticine birin dutun, e yi wudi faɲine birin sɛgɛ. A rapanna, Kiri-Hareseti taan yinna nan tun yi fa a kiini, koni sofa lantan kanne fan yi fa na rabilin, e na fan yɛngɛ.

26 Moyaba mangan to a to a a mi yɛngɛn nɔɛ, a yi silanfan kanna muxu kɛmɛ solofere tongo alogo a xa kirani ba han Edɔn mangan fɛma, koni e mi nɔ.*

27 Nayi, a yi a dii singen tongo naxan yi lanma a xa ti a ɲɔxɔni, a yi a ba saraxan na taan yinna fari. Na xanbi ra, Moyaba kaane yi Isirayila kaane ɲaxankata han Isirayila kaane yi keli na yi, e xɛtɛ e konni.

* 3:26: 3.26Silanfanna: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

4

Elise yi kaɲa gilɛn mali

1 Lɔxɔna nde kaɲa gilɛna nde yi fa Elise li, nabi ganla nabina nde nan yi a xɛmɛn na. A yi Elise mafan, a naxa, “I ya walikɛna, n ma xɛmɛn bata faxesa, i a kolon a i ya walikɛɛn yi gaxuxi Alatala yɛɛ ra, koni doli kanna bata fa n ma dii xɛmɛ firin tongodeni, a xa e findi a konyine ra.”

2 Elise yi a maxɔdin, a naxa, “N nɔɛ nanse ligɛ i xa? A fala n xa nanse i yii banxini?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Sese mi i ya walikɛɛn yii banxini fɔ ture kundi keden.”

3 Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i sa goron yigenle maxɔdin i dɔxɔ bodene ra, i nama ndedi maxɔdin de!”

4 I na so i konni, i dɛɛn balan e nun i ya diine xun ma, i turen sa goronne birin kui, naxanye na rafe i ne dɔxɔ e dan na.”

5 Nayi, ɲaxanla yi keli a fɛma. A dɛɛn balan e nun a diine xun ma, e yi fa goronne ra, a yi e rafe.

6 Goronne birin to rafe, a yi a fala a dii xɛmɛn xa, a naxa, “Fa goron gbɛtɛye ra.” Koni a diin yi a yabi, a naxa, “Goron mi fa na.” Turen yi ba minɛ.

7 Naxanla yi sa a fala sayiban xa. Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga, turen mati, i yi i ya donla fi, naxan na lu i yii, na i tan nun i ya diine rakisima nɛn.”

Sunami kaana diin yi keli sayani

8 Lɔxɔna nde Elise yi danguma Sunami taani, ɲaxalan nafulu kanna nde yi mɛnni, na yi a karahan a xa a dɛge. A nɛma yi dangue na waxati yo yi, a soma nɛn a konni a dɛge.

9 A yi a fala a xɛmɛn xa, a naxa, “N laxi a ra xɛmɛn naxan danguma en konni waxati yo waxati, Alaa muxu sariɲanxin na a ra.

10 En lan en xa konkodina nde ti a xa en ma sangansoon kɔɛ ra, en saden nun tabanla nun gbɛdɛn nun lɛnpun dɔxɔ a xa na. A nɔɛ yigiyɛ mɛnni nɛn a na dangu en konni.”

11 Lɔxɔna nde Elise to fa Sunami yi, a te konkoni koren na, a sa a sa na yi.

12 A yi a fala a walikɛɛn Gexasi xa, a naxa, “Sunami kaan xili.” Gexasi yi na ɲaxanla xili, a fa a fɛma.

¹³ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, “A fala naxanla xa, i naxa, ‘I bata fe wuyaxi raba nxu xa. Nxu nɔɛ nanse ligɛ i xa? Nxu xa falan ti mangan xa i ya fe yi hanma sofa kuntigina?’ ” Naxanla yi a yabi, a naxa, “N dɔxi n ma yamanan nan tagi, sese mi dasaxi n ma.”

¹⁴ Elise yi Gexasi maxɔdin, a naxa, “Nanse xa liga a xa?” Gexasi yi a yabi, a naxa, “Dii mi a yii, a xɛmɛn bata fori.”

¹⁵ Elise yi a fala, a naxa, “Naxanla xili.” Gexasi yi a xili, a yi fa, a so dɛɛn na.

¹⁶ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Nɛɛ famatɔni waxatini ito yi, i diin barima nɛn, i a tongo i yii.” Naxanla yi a yabi, a naxa, “En-ɛn, n kannna, sayibana, i nama wulen fala i ya walikɛɛn xa.”

¹⁷ Naxanla na yi fudikan, nɛɛ famatɔni na waxati kedenni, a dii xɛmɛn bari, alo Elise a fala a xa kii naxan yi.

¹⁸ Diin yi gbo. Lɔxɔna nde, a yi siga a baba fɛma se xabane yireni,

¹⁹ diin yi a fala a baba xa, a naxa, “N xunna! N xunna!” A baba yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “A xali a nga fɛma.”

²⁰ Walikɛɛn yi a tongo, a a xali a nga fɛma. Diin yi lu a nga xinbine fari han yanyi tagini. Na xanbi ra, a faxa.

²¹ Naxanla yi te, a sa diin sa sayibana saden ma, a dɛɛn balan a xun ma, a mini.

²² A yi a xɛmɛn xili, a naxa, “N bata i mafan i ya walikɛ keden nun sofanla keden nafa n ma, n waxi siga feni sayiban fɛma mafuren. N fama.”

²³ A yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfera i waxi siga feni a fɛma to? Kike Nɛnɛn hanma Matabu Lɔxɔn mi a ra.” A yi a yabi, a naxa, “Hali i mi kɔntɔfli.”

²⁴ A yi sofanli tɔn, a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “Ti sofanla yɛɛ ra. En siga, i nama ti, xa n mi i yamari.”

²⁵ Nayi, e siga sayiban fɛma Karemele geyaan fari. Sayiban to a to fɛ wulani, a yi a fala a walikɛɛn Gexasi xa, a naxa, “Sunami kaan fama.”

²⁶ Iki i gi i sa a ralan, i yi a fala a xa, i naxa, “Tana mi i ma? I ya xɛmɛn nun i ya diina, tana mi e ma?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Tana yo mu.”

²⁷ Koni, a sayiban fɛman li waxatin naxan yi geyaan fari, a yi a sanne suxu.

Gexasi yi wa a radin feni ayi. Koni, sayiban yi a fala a xa, a naxa, “A lu na, amasɔɔ a bɔɲɛn sunuxi, koni Alatala bata na feen luxun n ma, a mi a yitaxi n na.”

²⁸ Nayi, naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N kannna, n yi i maxɔdin diina nde ma nun? N mi yi a fala i xa, ‘I nama n yanfa?’ ”

²⁹ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, “I tagi xidi, i n ma dunganna suxu i yii, i siga. Xa i naralan muxuna nde ra, i nama a xɔntɔn, xa muxuna nde i xɔntɔn, i nama a ratin. I xa n ma dunganna sa diin yɛtagi.”

³⁰ Naxanla yi a fala, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, n mi sigama xa i tan mi a ra.” Nayi, Elise yi siga a fɔxɔ ra.

³¹ Gexasi bata yi siga e yɛɛ ra, a bata yi dunganna sa diin yɛtagi, koni diin mi xui ramini, a mi a ramaxa. A xɛtɛ Elise ralandeni, a na feen fala a xa, a naxa, “Diin mi xulunxi.”

³² Elise so banxini waxatin naxan yi, diin bata yi faxa, a saxi a saden ma.

³³ Elise yi so, a dɛɛn balan e firinna ma, a yi Alatala maxandi.

³⁴ A te, a yi a sa diin fari, a dɛɛn lan a dɛɛn ma, a yɛɛne lan a yɛɛne ma, a yiine lan a yiine ma, a a yibandun a fari, diin fatin yi wolon.

³⁵ Elise mɔn yi so banxini, a so a masigani. Na xanbi ra, a te, a mɔn yi a yibandun a fari. Diin yi tison dɔxɔ solofere, a yɛɛne yi rabi.

³⁶ Elise yi Gexasi xili, a naxa, “Sunami kaan xili.”

³⁷ Naxanla yi fa, a bira a bun ma, a xinbi sin bɔxɔni. A diin tongo, a mini.

Sabi dontarena

³⁸ Elise yi xɛtɛ Giligali taani, fitina kamɛn yi yamanani. Nabi ganla yi dɔxi a rabilinni. Elise yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “Tunden dɔxɔ tɛɛn ma, i donseen nafala nabi ganla xa.”

³⁹ E tan nde keden yi siga burunna ra sabi dɛ badeni, a yi sansina nde to burunna ra, a yi burunna ɲanla bolon, a dugin nafe. A to so, a yi e yixaba dungi dugin na tunden kui, koni muxe mi a kolon naxan yi a ra.

⁴⁰ A to na donseen so muxune yii, e a don, e lu gbelegbele, e naxa, “Sayibana, dabarin donsɛni!”

⁴¹ Elise yi yamarin fi, a naxa, “Fa murutu fupina nde ra n xa.” A to fa a ra, Elise yi a sa donsani. A yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “A so muxune yii, e xa a don.” Sese jaxi mi fa luxi tunden kui.

Burun nawuyana ayi

⁴² Na waxati kedenni, xɛmɛna nde yi fa funde buru mɔxɔnɛ ra e nun murutu kɛsɛ nɛnɛn bɛnbɛli keden sayiban xa, sa keli Baali-Salisa yi. Burun yi rafalaxi funde nɛnɛn nan na. Elise yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “Donseene yitaxun yamaan na.”

⁴³ A walikɛɛn yi a yabi, a naxa, “N nɔɛ a soɛ muxu kɛmɛ yii di?” Koni, Elise yi a fala a xa, a naxa, “A so muxuni itoe yii, e xa a don, amasɔɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E e dɛgema nɛn, a dɔnxɛn yi lu.’ ”

⁴⁴ Nayi, a yi burune sa muxu kɛmɛ yɛtagi, e e dɛge, a dɔnxɛn yi lu, alo Alatala a fala kii naxan yi.

5

Elise yi Naman nakɛndɛya

¹ Arami mangana gali kuntigin Naman yi rafan a kanna ma, binye gbeen yi saxi a yi, amasɔɔ Alatala nɔɔn fi Arami kaane ma a tan nan xɔn. Koni xɛmɛ wɛkilɛxi gbeeni ito, dogonfontɔɔn nan yi a ra.

² Na waxatini, Arami sofane bata yi fa dii tɛmɛna nde ra konyiyani yɛngɛna nde xɔn sa keli Isirayila yamanani. Na nan yi Naman ma jaxanla walikɛɛn na.

³ Na dii tɛmɛn yi a fala a kanna jaxanla xa, a naxa, “Nabiin naxan Samari taani, xa n kanna siga na fɛma, a a yiyalanma nɛn a dogonfonna ma.”

⁴ Isirayila dii tɛmɛn naxan fala, Naman yi sa na fala a kanna xa, mangana.

⁵ Arami mangan yi a fala a xa, a naxa, “Siga Samari taani, n bataxin nasigama nɛn Isirayila mangan ma.” A yi siga, wure gbeti fixɛn kilo kɛmɛ saxan jɔxɔndɔnna a yii, e nun xɛmaan kilo tongo sennin e nun dugi fajin fu.

⁶ A yi bataxin xali Isirayila mangan xɔn, a yi seɓɛxi naxan kui, a naxa, “Iki, n bata n ma gali kuntigin Naman nasiga i ma naxan bataxini ito xalixi alogo i xa a dogonfonna dandan.”

⁷ Isirayila mangan to na bataxin xaran, a a dugine yibɔ a ma, a yi a fala, a naxa, “Ala nan n na ba? N xa nɔ faxan tiyɛ, hanma n maratangan ti? Nanfera a xɛmɛni ito rafaxi n ma alogo n xa a rakɛndɛya dogonfonna ma? Ɛ a mato, a waxi yɛngɛn nan fen fe yi n na.”

⁸ Elise to a mɛ a Isirayila mangan bata a dugine yibɔ a ma, a xɛraan nasiga a faladeni mangan xa, a naxa, “Nanfera i ya dugine yibɔxi i ma? A lu a xa fa n fɛma, a kolonjɛ nayi a nabina nde Isirayila yi.”

⁹ Naman yi fa e nun a soone nun a won-torone, a ti Elise a banxin dɛɛ ra.

¹⁰ Elise yi xɛraan nasiga a faladeni a xa, a naxa, “Siga, i sa i maxa Yurudɛn baani sanja ma solofere, i yiyalanma nɛn, i sarijan.”

¹¹ Naman yi xɔlɔ, a siga a fale, a naxa, “N jɔxɔ a ma, nabiin minima nɛn a konna kui, a ti n yɛtagi, a Alatala maxandi a xinla ra, a Ala, a yiin ti n yire xɔlɛne xun ma, a n ma dogonfonna dandan.

¹² Abana baan nun Parapara baan naxanye Damasi taani, ne mi fisa Isirayila xudene birin xa ba? N mi yi nɔɛ n maxɛ ne yi n sarijan ba?” Naman yi xɛtɛ, a xɔlɔxin yi siga.

¹³ Koni, a walikɛne yi fa a fala a xa, e naxa, “N fafe, xa nabiin yi fe xɔdɛxɛn nan maxɔdinxɔ i ma nun, i mi yi na ligɛ ba? Nanfera nayi, a naxan maxɔdinxɔ i ma, i mi na rabama? I bɔxɔn igeni gbansan, i sarijanma nɛn.”

¹⁴ Nayi, a yi godo, a yi a bɔxɔn Yurudɛn baani sanja ma solofere, lan sayibana falan ma, a fatin yi liga alo dii jɔrɛn fatina, a sarijan.

¹⁵ Naman yi xɛtɛ sayiban fɛma, e nun naxanye birin yi a fɔxɔ ra. E to fa, a yɛtɛ yita sayiban na, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata a kolon iki fa fala, ala yo mi na bɔxɔ xɔnna fari fɔ Isirayilaa Ala. N bata i mafan, tin i kiseen nasuxu n naxan soma i yii.”

¹⁶ Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi n naxan batuma, n mi tinjɛ.” Naman yi a karahan. Koni a yi tondi.

¹⁷ Nayi, Naman yi a fala a xa, a naxa, “Bayo i tondixi, tin, sofali firin nɔɛ bɔxɔ

fujin naxan xale, na xa so n tan, i ya walikēen yii, amasoto n tan, i ya walikēen mi fa wama saraxa gan dixin nun saraxan ba feni ala gbete yo xa, fo Alatala keden peen xa.

¹⁸ N na Alatala maxande naxan na, a xa yafe n ma feni ito yi: N kannna na so a ala Rimon batu banxini a xinbi sindeni, nxu birin nan nxu xinbi sinma han boxoni Rimon suxuren bun ma bayo a suxi n tan nan xon. Alatala xa yafe n ma ito a fe ra.”

¹⁹ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga boje xunbenli.” Naman yi keli Elise fema.

Gexasi a tantanna

Naman to makuya ndedi,

²⁰ Gexasi, sayibana Elise a walikēen yi a fala a yete ma, a naxa, “Arami kaan Naman yi waxi naxan fi fe yi n kannna ma, a mi tinxi sese ra. N bata n kolo habadan Alatala yi, n nan n gima nen a foxo ra, n yi sa sena nde rasuxu a ra.”

²¹ Nayi, Gexasi yi a gi Naman foxo ra. Naman to a to, a gima a foxo ra, a godo a wontoron kui a siga a ralandeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Nanfe ligaxi?”

²² A yi a yabi, a naxa, “Fefe naxi mi ligaxi. N kannna nan n nafaxi, a n xa fa a fala i xa a nabi ganla foninge firin baxi fadeni nen a konni iki sa keli Efirami geya yireni. N bata i mafan, i xa gbeti fixen kilo tonge saxan so n yii e xa, e nun sali dugi firin.”

²³ Naman yi a yabi, a naxa, “Tin i xa gbeti fixen kilo tonge sennin tongo e xa.” A yi a karahan, a yi gbeti fixen tongo, a sa benbeli firin kui, a sali dugi firin so a yii, e nun a walike firinna naxanye a xalima Gexasi xa.

²⁴ E to geyaan fanna li, Gexasi yi e tongo walikene yii, a e raso banxini, a walikene raxete, ne yi siga.

²⁵ A mon yi siga a kannna fema. Elise yi a fala a xa, a naxa, “I kelixi minen, Gexasi?” A yi a yabi, a naxa, “N tan, i ya walikēen mi sigaxi dede.”

²⁶ Koni Elise yi a fala a xa, a naxa, “I joxo a ma a n mi na xemen toxi n xaxinli a yi tunganma a wontoron kui waxatin naxan yi, a fa i ralandeni? Koni, dugi fajin nun gbetin nasuxu waxati mi a ra iki, hanma

oliwi binle nun manpa binle* e nun xuruse xunxurin nun a xungbene nun konyi xemene nun konyi naxanle.

²⁷ Nayi, Naman ma dogonfonna xetema nen i ma e nun i ya denbayana habadan.” Gexasi kelima Elise fema waxatin naxan yi, a fatin mafixaxi dogonfonna ra alo balabalan kesena.

6

Bunbi melenna yi bira igeni

¹ Nabi ganla yi a fala Elise xa, e naxa, “A mato nxu tan nun i tan, en na en malanma denaxan yi menna xurun en ma.

² Xa i tin, nxu xa siga han Yuruden baan de, birin yi xalanbena nde fen menni, nxu yi malanden nafala menni en xa.” Elise yi e yabi, a naxa, “E siga.”

³ E tan nde yi a fala a xa, a naxa, “Tin i xa fa i ya walikene foxo ra.” A yi a yabi, a naxa, “N sigama nen.”

⁴ A yi siga e foxo ra. E to Yuruden baan li, e wudine sege.

⁵ E tan nde yi xalanbe segeni, a bunbi melenna yi bira igeni. A gbelegbele, a naxa, “N kannna, a xandixin na a ra!”

⁶ Sayiban yi a maxodin, a naxa, “A biraxi minen yi?” A yi a yita a ra. Nayi, Elise yi wudi yiina nde sege, a woli na yire kedenni, bunbi melenna yi te igen xun ma.

⁷ Elise mon yi a fala, a naxa, “A tongo.” Na xemen yi a yiin nasiga, a tongo.

Arami sofane yene yi danxu

⁸ Yengen yi Arami mangan nun Isirayila yamanan tagi, a yi sofa kuntigine malan, e xa e bode to. Na xanbi ra, a yi a ragidi a ganla xa daaxa denaxan yi.

⁹ Koni sayiban yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “I yete rakantan dangu feen na menni, amasoto Arami kaane fama menni.”

¹⁰ Isirayila mangan yi muxune rasiga menna kantandeni, sayiban denaxan mataxamaseri a xa.

Na yi raba sanja ma wuyaxi, Elise yi Isirayila mangan nakolonma, na fan yi a joxo luma.

¹¹ Arami mangan yi yifu na feene fe ra, a a walikene xili, a fala e xa, a naxa, “E mi a

* 5:26: 5.26 Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

fale n xa, nde walima Isirayila mangan xa en ye?”

¹² A walike keden yi a fala, a naxa, “Muxu yo, n kanna mangana. Koni, Nabi Elise naxan Isirayila yi, i falan naxanye tima i xi banxini, na nan ne falama Isirayila mangan xa.”

¹³ Mangan yi a fala, a naxa, “E siga, a sa denaxan yi, e sa mena to, n xa a suxu.” E yi fa a fala a xa, e naxa, “A Dotan taan nin.”

¹⁴ A yi soone nun yenge so wontorone rasiga e nun gali gbeena, e sa so ke tagini e taan nabilin.

¹⁵ Sayibana walikeen yi keli xoton, a mini, ganla nde yi taan nabilinxi soone nun wontorone ra. Sayibana walikeen yi a fala a xa, a naxa, “N kanna, en nanse ligama?”

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, “I nama gaxu, amasoto naxanye en foxo ra, ne wuya dangu naxanye e foxo ra.”

¹⁷ Elise yi Alatala maxandi, a naxa, “N bata i mafan, n ma walikeen yeene rabi algo a xa toon ti.” Alatala yi walikeen yeene rabi, a geyane to rafexi soone nun yenge so wontoro tee kanne ra Elise rabilinni.

¹⁸ Arami kaane yi godo Elise fema. A yi Alatala maxandi falani ito ra, a naxa, “Sofani itoe yeene danxu.” Alatala yi e yeene danxu, fata Elise a falan na.

¹⁹ Elise yi a fala sofane xa, a naxa, “Be xa mi kiraan na, taani ito mi a ra, e bira n foxo ra, e xemen naxan fenma, n xa e xali na fema.” A yi e xali Samari taani.

²⁰ E to so Samari taani, Elise yi a fala, a naxa, “Alatala muxuni itoe yeene rabi, e xa toon ti.” Alatala yi e yeene rabi, e a to, e Samari taan tagini.

²¹ Isirayila mangan to e to, a fala Elise xa, a naxa, “N fafe, n xa e faxa?”

²² Elise yi a yabi, a naxa, “I mi e faxama. I darixi na muxune faxe nen ba, naxanye suxi yengeni? Burun nun igen so e yii, e xa e dege, e min, na xanbi ra, i e lu e siga e kanna fema.”

²³ Isirayila mangan yi donse gbeen so e yii, e e dege, e e min, e siga e kanna fema. Arami ganle mi fa Isirayila boxon yenge na waxatini.

²⁴ Na dangu xanbini, Arami manga Ben-Hadada yi a ganla birin malan, e sa Samari taan nabilin yengeni.

²⁵ Na marabilinna fe ra, fitina kame gbeen yi so Samari yi, e yi na raxodxo ayi han sofali xun kedenna yi sarama gbeti gbanan tonge solomasexe, e nun ganba gbiin kilo tagi yi sarama gbeti gbanan sulun nan na.

²⁶ Isirayila Mangan yi danguma yinna fari, naxanla nde yi gbelegbele a ra, a naxa, “Mangana, n kanna, nxu rakisi!”

²⁷ A yi a yabi, a naxa, “Xa Alatala mi i rakisi, n tan i rakise nanse ra? Murutu donxe mi fa na, minse donxe mi na.”

²⁸ Mangan mon yi a maxodin, a naxa, “I waxi nanse xon?” A yi a yabi, a naxa, “Naxanla nde nan a falaxi n xa, a naxa, ‘I ya diin ba. En na a don to, tila en yi n fan ma diin don.’

²⁹ Nxu bata n ma diin jin, nxu yi a don. Na xoton bode, n yi a fala a xa, n naxa, ‘I ya diin ba, en na a don.’ Koni a bata a diin luxun.”

³⁰ Mangan to naxanla falane me, a a dugine yibo, a dangumatona yinna fari, yamaan yi a to a kasa benbenla ragodoxi a ma sununi a domaan bun.

³¹ Mangan yi a fala, a naxa, “Ala xa n toro a naxun birin yi xa Safati a dii xemena Elise xunna lu a de to.”

Elise yi kame naxanna fe fala

³² Anu Elise yi doxi a banxini, fonne yi doxi a fema. Mangan yi muxuna nde rasiga a fema. Koni benun xeraan xa so, Elise yi a fala fonne xa, a naxa, “E mato, faxa tiini ito muxun nafama n xunna segedeni n de! E tuli mati. Xeraan na fa, e deen balan, e a radinpe ayi deen na. Yanla, en mi a kanna san xuiin mema a xanbi ra ba?”

³³ Elise mon yi fala tiini singen, xeraan yeteen yi ti deen na, a yi mangan fala xuiin ti, a naxa, “Toroni ito birin kelixi Alatala nan ma, n mon fa noe n yigi tiye nanse gbete mon na Ala yii?”

7

¹ Elise yi a yabi, a naxa, “E tuli mati! E Alatala falan name! Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Waxatini ito yi tila, murutu fupin kilo fu nun firinna soto ma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo madoxen

nun naaninna, gbeti gbanan keden Samari taan so dɛɛn na.”

² Sofa kuntigin naxan nun mangan na a ra waxatin birin, na yi sayiban yabi, a naxa, “Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamale ba?” Elise yi a fala a xa, a naxa, “I a toma nɛn i yɛɛne ra, koni i mi na donseen donma.”

Arami kaane yi keli e daaxadeni

³ Na waxatini, dogonfontɔ naanin yi dɔxi taan so dɛɛn dɛxɔn, naxanye a fala e bode xa, e naxa, “En luma be nanfera han en faxa?”

⁴ Xa en na a fala a en xa so taani ito kui, en faxama nɛn bayo fitina kamɛn na yi. Xa en lu be fan yi, na fan en faxama nɛn. En siga, en sa en yɛtɛ dɛntɛgɛ Arami kaane ganla daaxadeni, xa e en lu en nii ra, en kisi, xa e en faxa, en faxa.”

⁵ Nayi, jinbanna ra e yi siga Arami kaane ganla daaxadeni. E to ganla daaxaden li, muxu yo mi yi na.

⁶ Arami kaane ganla daaxadeni, Marigin bata yi wontorone nun soone gali gbeen xuiin namini mɛnni, Arami kaane bata yi a fala e bode xa, e naxa, “Isirayila mangan bata Xiti kaane mangan nun Misiran kaane mangan sare fi en xili ma, alogo e xa e ganle rafa en yɛngɛdeni.”

⁷ Ninbanna ra, e yi keli, e yi e gi, e yi bubune nun e soone nun e sofanle rabɛɛn, e ganla daaxaden yi lu alo a yi kii naxan yi, e yi e gi alogo e xa e niine rakantan.

⁸ Dogonfontɔne bata yi so ganla daaxaden danna ra, e so bubuna nde kui, e e dɛgɛ, e e min, e gbetin nun xɛmaɛn nun dugine tongo, e sa e luxun. E mɔn yi fa so bubu gbɛtɛ kui, e seene tongo, e sa a luxun.

Samari taan yi xɔrɔya

⁹ E mɔn yi a fala e bode xa, e naxa, “En mi a ligaxi alo a daxa kii naxan yi. Xibaru fajin lɔxɔn nan to, xa en dundu, en ti han xɔtɔnna kɛnɛnna, tɔrɔna en lima nɛn. En siga iki en sa manga banxin nakolon.”

¹⁰ E siga, e taan dɛɛn kantan tiine xili, e a fala e xa, e naxa, “Nxu bata so Arami ganla daaxadeni, muxu yo mi na, muxu xui yo mi mɛma na yi, soo xidixine nun sofali

xidixine nan na, e nun bubu rabɛɛn xine alo e kanne e luxi kii naxan yi.”

¹¹ Dɛɛ kantan yi muxune xili, e yi e xɛ manga banxin kui.

¹² Mangan yi keli kɔɛɛn na, a yi a fala a walikɛne xa, a naxa, “Arami kaane naxan liga fe yi en na, n waxi na yɛba feni ɛ xa. Bayo e a kolon a kamɛna en ma, e bata keli ganla daaxadeni e sa e luxun burunna ra, e mirixi a ma, e naxa, ‘E na mini taani, en na e jɛɛne suxu, en so taani!’ ”

¹³ Mangana sofa kuntigi keden yi a yabi, a naxa, “Soon naxanye luxi taani en suu-lun tongo ne yɛ, en muxune rasiga ne fari Arami kaane daaxan matodeni. Yanyina nde e faxama nɛn, koni e mɔn na lu be e tan nun Isirayila yamaan birin faxama nɛn.”

¹⁴ E yi yɛngɛ so wontoron firin nun soone tongo, mangan yi xɛrane rasiga Arami ganla xɔn fendeni, a naxa, “E siga, ɛ a mato.”

¹⁵ E yi siga Arami kaane fɔxɔ ra han Yurudɛn baani, kiraan birin yi rafexi dugine nun seene ra Arami kaane naxanye wolɛ ayi e xɔdɔxɔn kui. Xɛrane yi xɛtɛ, e yi a fala mangan xa.

¹⁶ Yamaan yi mini, e seene birin tongo Arami kaane ganla daaxadeni. Na waxatini, yamaan yi murutu fupin kilo fu nun firin sɔtɔma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo mɔxɔɛn nun naanin gbeti gbanan kedenna ra fata Alatalaa falan na.

¹⁷ Sofa kuntigin naxan nun mangan yi a ra waxatin birin, mangan bata yi dɛɛn kantan feen taxu na ra, koni yamaan yi na kuntigin yibodon dɛɛn na, a faxa, alo sayibana a fala kii naxan yi mangan to siga a fɛma.*

¹⁸ Sayiban bata yi a fala mangan xa, a naxa, “Waxatini ito yi tila, murutu fupin kilo fu nun firinna sɔtɔma nɛn gbeti gbanan kedenna ra, e nun fundenna kilo mɔxɔɛn nun naanin, gbeti gbanan kedenna ra Samari dɛɛn na.”

¹⁹ Anu, kuntigin sayiban yabi nɛn, a naxa, “Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamale ba?” Elise fan yi a yabi, a naxa, “I a toma nɛn i yɛɛne ra, koni i mi na donseen

* **7:17: 7.17** Na feen sebɛxi Mangane firinden 7.2 kui.

donma.”

²⁰ Na feen nan a li, yamaan yi a yibodon deen na, a faxa.

8

Sunami kaana taruxun naɲanna

¹ Elise ɲaxanla naxan ma dii nii bira ayi, Elise yi a fala na xa, a naxa, “Keli, i siga, i tan nun i ya denbayana, denaxan na i kenɛn, i sa dɔxɔ mɛnni, amasɔtɔ Alatala fitina kamɛn nafama nɛn yamanani ɲɛɛ solofere.”

² Naxanli ito yi keli, a sayiban fala xuiin suxu. A yi siga, e nun a denbayana, a sa dɔxɔ Filisiti kaane yamanani ɲɛɛ solofere.

³ ɲɛɛ solofere danguxina, ɲaxanla yi fa keli Filisitine yamanani, a sa a banxin nun a xɛɛne maxandi mangan na.

⁴ Mangan nun sayibana walikɛɛn Gexasi yi fala tiini, mangan yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, Elise fe gbeen naxanye birin liga, ne yeɓa n xa.”

⁵ A yi ne yeɓama mangan xa waxatin naxan yi, Elise muxun nii bira ayi kii naxan yi, a ɲaxanla naxan ma dii rakeli, na yi fa mangan mafandeni a banxin nun a xɛɛna fe ra. Gexasi yi a fala, a naxa, “Mangana, n kanna, a tan ɲaxanla nan ito ra, e nun a diina, Elise naxan nakeli.”

⁶ Mangan yi ɲaxanla maxɔdin na feen na, ɲaxanla yi a yeɓa a xa. Na xanbi ra, mangan yi a walikɛ gbeen na nde yamari, a naxa, “N waxi nɛn sese ɲaxanli ito gbeen na, a birin xa raxɛɛ a ma, e nun a xɛɛn munanfanna birin, fɔlɔ a keli lɔxɔn ma be han to.”

Elise nun Xasaye

⁷ Elise yi siga Damasi taani. Arami manga Ben-Hadada yi furaxi, e yi a fala a xa, e naxa, “Sayiban bata fa be.”

⁸ Mangan yi a fala Xasaye xa, a naxa, “Kisena nde tongo i siga sayiban fɛma, Alatala maxɔdin a tan yi, i yi a maxɔdin xa n yiyalanɲɛ n ma fureni ito ma.”

⁹ Xasaye yi siga Elise fɛma, a kisena nde xali a yii. Se faɲin naxan birin yi a yii Damasi taani, a yi na ndee sa ɲɔgɔmɛ tonge naanin xun ma. A to so, a yi a yita Elise ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin Ben-Hadada, Arami mangan nan n nafaxi a faladeni i xa,

a naxa, ‘N yiyalanma nɛn fureni ito ma ba?’”

¹⁰ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I yiyalanma nɛn.’ Koni, Alatala bata a fala n xa a faxama nɛn.”

¹¹ Sayiban yi a yeɛn kankan Xasaye ra. Na xanbi ra, sayiban yi wuga.

¹² Xasaye yi a maxɔdin, a naxa, “Nan-fera, n kanna, i wugama?” Elise yi a yabi, a naxa, “Bayo n na a kolon i fe ɲaxin ligama nɛn Isirayila kaane ra, i tɛɛn soma nɛn taa senɓɛmane ra, i banxulanne faxama nɛn silanfanna ra, i yi e dii futene yibutuxun, i yi e ɲaxalan fudi kanne kuine rabɔ ayi.”

¹³ Xasaye yi a fala, a naxa, “Koni senɓɛtaren nan n tan i ya walikɛɛn na alo barena, n nɔɛ na feene ra di?” Elise yi a fala a xa, a naxa, “Alatala bata a fala n xa a i findima nɛn mangan na Arami yamanani.”

¹⁴ Xasaye yi keli Elise fɛma, a fa a kanna fɛma. Ben-Hadada yi a maxɔdin, a naxa, “Elise nanse falaxi i xa?” Xasaye yi a yabi, a naxa, “A n yabixi nɛn a i yiyalanma nɛn.”

¹⁵ Na xɔtɔn bode, Xasaye yi bitinganna tongo, a yi a sin igeni, a so mangan yetagin xun na alogo a xa a niiraxinli gbɛɛn a ma, mangan yi faxa. Xasaye yi ti mangan ɲɔxɔni.

Yehorami, Yuda mangana

Taruxune Firinden 21.5-20

¹⁶ Isirayila manga Yorami, Axabi a dii xɛmɛna mangayaan ɲɛɛ suulundeni, Yuda manga Yosafati a dii xɛmɛn Yehorami yi findi mangan na Yuda xun na,

¹⁷ a barin ɲɛɛ tonge saxan e nun firin ti waxatin naxan yi. A yi ɲɛɛ solomasɛɛ ti mangayani Yerusalen yi.

¹⁸ A wali kiin yi ɲaxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasɔtɔ a bata yi Axabi a dii tɛmɛna nde dɔxɔ. Naxan ɲaxu Alatala yeɛ ra yi, a na liga nɛn.

¹⁹ Koni Alatala mi wa Yuda yamanan kala feni Dawuda fe ra, a walikɛna, amasɔtɔ a layirin tongo nɛn Dawuda xa, a ɲɔxɔn mi ɲanɲɛ mangayani habadan, a tan nun a diine.

²⁰ Yehorami waxatini, Edɔn kaane yi murutɛ Yuda xili ma, e yi mangana nde dɔxɔ e yetɛ xa.

²¹ Yehorami yi siga Sayiri yi, e nun a yengɛ so wontorone birin. Kɔɛ tagini,

mangan nun a wontoro kuntigine yi Edon kaane yenge naxanye bata yi e rabilin, e yi e no. Koni, Yuda sofane yi e gi, e siga e konni.

²² Edon kaane yi lu murutxi Yudaa no soton xili ma han to. Libina kaane fan murute nen na waxatini.

²³ Yehorami kewali donxene, a naxanye birin ligaxi, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁴ Yehorami to faxes, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diina Axasiya yi ti a noxoni.

Axasiya, Yuda mangana Taruxune Firinden 22.1-6

²⁵ Isirayila manga Yorami, Axabi a dii xemena mangayaan jee suulundeni, Yehorami a dii xemena Axasiya yi findi mangan na Yuda xun na.

²⁶ Axasiya barin bata yi jee moxone ti a findi mangan na waxatin naxan yi. A yi jee keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga xili Atali, Isirayila manga Omiri a mamandenna.

²⁷ A sigati kiin yi lu alo Axabi a denbayana, a yi fe naxin liga Alatala yee ra yi alo Axabi a denbayana amasoto e nun Axabi a denbayaan bata yi bira e bode yi lan futun ma.

²⁸ Axasiya yi siga Axabi a diin Yorami foxo ra yengeni Xasayeke Arami mangan xili ma Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxolo.

²⁹ Manga Yorami yi xete a fure deene dandandeni Yeserele taani Arami kaane naxanye sa a ma Ramoti yi, a to yi Arami manga Xasayeke yengema. Yuda manga Yehorami a dii xemena Axasiya yi godo Yeserele yi Axabi a dii xemena Yorami mato-deni, amasoto a yi furaxi.

9

Yehu, Isirayila Mangana

¹ Nabi Elise yi nabi keden xili nabi ganla ye, a yi a fala a xa, a naxa, "I tagi xidi, i turen tongo. I siga Ramoti taani Galadi yi.

² I na so menni, i Yehu toma nen, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna. I sa a tongo a lanfane tagi, i yi a xali a danna konko madunduxina nde kui.

³ I turen tongo, i yi a sa a xunni, i yi a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N bata i sugandi Isirayila mangan na.' Na xanbi ra, i banxin deen nabi, i gi, i nama ti!"

⁴ Nabi foningen yi siga Ramoti taani Galadi yi.

⁵ A to so, gali kuntigine yi doxi. A yi a fala, a naxa, "Kuntigina, falana n xon ma i xa." Yehu yi a fala a xa, a naxa, "I waxi fala ti feni nde xa nxu ye?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "I tan, kuntigina."

⁶ Yehu yi keli a so banxini, foningen yi turen sa a xunni, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N bata i sugandi Isirayila mangan na, Alatalaa yamana.

⁷ I Axabi a denbayaan faxama nen, i kannna. N na n ma walikene, n ma nabine wunla noxoma nen Yesabele ra, e nun Alatalaa walikene birin wunla.

⁸ Axabi a denbayaan birin faxama nen. Axabi gbeen naxan na, n na a birin naxorima nen, konyin nun xorona Isirayila yi.

⁹ N na Axabi a denbayaan luma nen alo Yerobowan ma denbayana, Nebati a diina, e nun Basaa denbayana, Axiyaa diina.

¹⁰ Barene Yesabele donma nen Yeserele a boxoni, muxu yo mi taranma na naxan a maluxunma.' " Na xanbi ra, foningen yi banxin deen nabi, a gi.

¹¹ Yehu to mini siga a kannna walikene fema, e yi a maxodin, e naxa, "Nanse ligaxi? Nanfera daxuni ito faxi i fema?" Yehu yi e yabi, a naxa, "E muxu sifani itoe kolon e nun a noe naxan fale."

¹² Koni e yi kankanje a ma, e naxa, "I wule! Nxu yabi." A yi a fala e xa, a naxa, "A falan tixi n xa iki nun ikimaan nan na, a naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i sugandi Isirayila mangan na.' "

¹³ E birin yi e domane ba e ma mafuren, e yi e sa Yehu sanna bun ma tedene ma, e xotaan fe, e sonxo, e naxa, "Yehu nan mangan na!"

Yehu yi Manga Yorami faxes

¹⁴ Nayi, Yehu, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna, na yi yanfani ton Yorami xili ma. Na lixi nen Yorami nun Isirayila kaane birin yi Ramoti Galadi makantanma Xasayeke yee ra, Arami mangana.

¹⁵ Manga Yorami bata yi xete a furene dandandeni Yeserele taani, Arami kaane

a maxɔlɔn naxanye ti, a to yi Xasayeleyengema, Arami mangana. Yehu yi a fala, a naxa, “Xa ε waxɔnna na a ra, ε nama tin muxu yo yi mini taani siga xibarun nalideni Yesereleli yi.”

¹⁶ Yehu yi te a wontoron kui, a yi siga Yesereleli yi, amasɔtɔ Yorami yi saxi mɛnni e nun Yuda manga Axasiya bata yi godo a matodeni.

¹⁷ Kantan muxun naxan yi tixi Yesereleli yinna xuntagi, na yi Yehu a ganla to fε. A yi a fala, a naxa, “N ganla nde toon fε.” Yorami yi a yamari, a naxa, “Soo ragina nde tongo i yi a rasiga e yεε ra e maxɔdindeni xa bɔɲesaan na a ra.”

¹⁸ Soo ragiin yi siga Yehu yεε ra, a fala Yehu xa, a naxa, “Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘Bɔɲesaan na a ra ba?’ ” Yehu yi a yabi, a naxa, “Nanse bɔɲesaan na i tan xa? Bira n fɔxɔ ra.” Kantan muxun yi a yɛba Yorami xa, a naxa, “Xeraan bata siga e fɛma koni a mi fama.”

¹⁹ Yorami mɔn yi soo ragi gbɛtɛ rasiga, na yi fa e fɛma, a yi a fala Yehu xa, a naxa, “Mangani ito nan falaxi, a naxa, ‘Bɔɲesaan na a ra ba?’ ” Yehu yi a yabi, a naxa, “Nanse bɔɲesaan na i tan xa? Bira n fɔxɔ ra.”

²⁰ Kantan muxun yi a yɛba Yorami xa, a naxa, “Xeraan bata siga e fɛma koni a fan mi fama. Muxuni ito wontoro ragi kiin ligaxi alo Yehu, Nimisi mamandenna, amasɔtɔ a ragima nɛn alo fatɔna.”

²¹ Nayi, Yorami yi a yamari a e xa a wontoroni tɔn. A to a yitɔn, Isirayila manga Yorami e nun Yuda manga Axasiya, e birin yi siga e wontorone kui Yehu ralandeni. E yi na ralan Naboti Yesereleli kaana a xɛɛn ma.

²² Yorami to Yehu to, a yi a fala a xa, a naxa, “Bɔɲesaan na a ra ba?” Yehu yi a yabi, a naxa, “Bɔɲesana! I a kolon i nga Yesabele mɔn ala gbɛtɛne batuma e nun a kɔɛrayaan nabama!”

²³ Yorami yi soon firifiri, a gi, a fala Axasiya xa, a naxa, “Yanfana, Axasiya!”

²⁴ Koni Yehu yi a xanla tongo a Yorami bun a tungun longonna ra a fari. Xali ma kunla yi sa mini a sondonni, Yorami yi bira a wontoron kui, a faxesa.

²⁵ Yehu yi a fala a sofa kuntigin Bidikari xa, a naxa, “A tongo, i sa a woli Naboti

Yesereleli kaana xɛɛn ma, i ɲɔxɔ na xɔn ma i tan nun n tan yi soon fari lɔxɔn naxan yi a fafe Axabi fɔxɔ ra, Alatala yi gbaloni ito fala a ma:

²⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N Naboti nun a diine wunla toxi nɛn xoro, n na i ligama na kii nin xɛɛni ito yi. Alatalaa falan nan na ra!’ Nayi, a tongo i yi a woli ayi xɛɛn ma, fata Alatalaa falan na.”

Yehu yi Axasiya faxesa

Taruxune Firinden 22.7-9

²⁷ Yuda manga Axasiya to na to, a yi a gi Beti-Gan kiraan xɔn. Yehu yi a sagatan, a fa a fala a xɛmɛne xa a e fan xa Axasiya faxesa. E yi a sɔxɔn a wontoron kui, a yi tema Guri geyaan kiraan xɔn waxatin naxan yi Yibeleyami taan dɛxɔn. Axasiya yi a gi han Megido taani, a sa faxesa na.

²⁸ A walikɛne yi a xali wontoron kui Yerusalɛn yi, e a maluxun a bilinganna kui a benbane fɛma Dawudaa Taani.

²⁹ Axasiya bata yi findi mangan na Yuda yi, Axabi a diin Yorami a mangayaan ɲεε fu nun kedendeni.

Yesabele faxesa fena

³⁰ Yehu yi so Yesereleli taani. Yesabele to na mɛ, a kalɛn sa a yɛɛn na, a xunɛxɛni tɔn, a ti foye soden na.

³¹ Yehu to yi danguma taan so dɛɛn na, Yesabele yi a fala a xa, a naxa, “I bata fa bɔɲε xunbenla ra ba, i tan naxan luxi alo Simiri naxan a kanna faxesa?”

³² Yehu yi a yεε rafindi sangansoon foye soden ma, a yi a fala, a naxa, “Nde n tan xɔn? Nde?” Walikɛ firin hanma saxan manga banxini, ne yi e yεε ragodo a ma keli sangansoon kɔɛ ra.

³³ Yehu yi a fala ne xa, a naxa, “E a woli bɔxɔni!” E yi Yesabele woli bɔxɔni, a wunla yi banxin nun soone kasi, Yehu yi a yibutuxun a yengɛ so wontoron na.

³⁴ Yehu yi so, a a dɛge, a a min, a yi a fala, a naxa, “Mangana dii tɛmɛn nan yi ɲaxalan dangatɔni ito ra, ε a maluxun bɛtɛ.”

³⁵ E siga a maluxundeni, koni e a xun xɔnna nun a sanne nun a yii kuine nan tun to.

³⁶ E xɛtɛ a faladeni Yehu xa. Nayi, Yehu yi a fala, a naxa, “Alatala na nan fala fata Eli ra, a walikɛna, Tisibi kaana, fa fala barene

Yesabele suben donma nen Yeserele a xeen ma,*

³⁷ Yesabele binbin luma nen xeen ma alo kuruna, nayi muxu yo mi nae a fale, fa fala 'Yesabele na a ra.' "

10

Axabi a denbayaan halagi fena

¹ Axabi a diin muxu tonge solofere nan yi Samari taani. Yehu yi bataxine sebe a e rasiga taan sofa kuntigine ma e nun fonne Yeserele taani Samari yi, e nun muxun naxanye Axabi diine maxuruma. A yi a sebexi,

² "Iki, e na kedini ito masoto, bayo e kanna diine e fema e nun yenge so wontorone nun soone e fema e nun taa rakantanxina nde nun yenge so seene e yii,

³ nayi, e e kanna diina nde sugandi mangan na e kanna diine ye naxan fisa e birin xa e nun naxan lan a xa findi mangan na, e na ti mangayani. Na xanbi ra, e n yenge, e yi e kanna denbayaan xun mayenge."

⁴ Koni, e yi gaxu han, e a fala e bode tagi, e naxa, "Xa manga firin mi a na, en tan a naon di?"

⁵ Manga banxin kuntigin nun taan kuntigin nun fonne nun muxun naxanye Axabi a diine maxuruma, ne yi xeraan nasiga a faladeni Yehu xa, e naxa, "I ya walikene nan nxu ra, i na naxan yo fala nxu xa, nxu na nan ligama. Nxu mi muxu yo tima mangan na. Naxan nafa i ma, na liga."

⁶ Yehu mon yi bataxin firinden sebe e ma, a yi sebexi naxan kui, a naxa, "Xa e n tan nan xa, xa e xuruxi n ma, e kanna diine xunne sege e de, e fa n fema Yeserele taani tila xotanni waxati kedenni ito yi." Anu mangana diine muxu tonge solofere yi taan muxu gbeene konne nin, naxanye yi e maxuruma.

⁷ Bataxin to so, e yi mangana dii tonge soloferene suxu, e yi e koe raxaba, e yi e xunne sa benbenla kui, e yi e xali Yehu ye ra Yeserele yi.

⁸ Xeraan yi fa Yehu rakolon, a yi a fala a xa, a naxa, "E bata fa mangana diine xunne ra." Yehu yi a yamarin fi, a naxa, "E e sa kuru firinna ra taan so deen na han xotanni."

⁹ Xotanni, Yehu yi mini, a yi a yita yamaan birin na, a yi a fala e xa, a naxa, "E tan nan tinxin. N tan bata yanfan so n kanna ma, n yi a faza. Anu, nde itoe birin faxaxi?"

¹⁰ Nayi, e bata a kolon, fa fala Alatalaa falan naxan yo tixi Axabi a denbayaan xili ma, na sese mi luma a rabataren na. Alatala bata ne rakamali a falan naxanye ti fata a walikena Eli ra."

¹¹ Naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Yeserele yi, Yehu yi ne faza, a kuntigine nun a xoyine nun a kide kiine, a mi keden peen lu.

Yehu yi Axasiyaa denbayaan xemene faza

¹² Na xanbi ra, Yehu yi keli a siga Samari taani. A to fa Beti-Ekedi yexee rabane ma-landena,

¹³ Yehu yi Yuda manga Axasiya konkaane li na. A yi e maxodin, a naxa, "Nde e tan na?" E yi a yabi, e naxa, "Axasiya konkaane nan nxu ra, nxu sigan mangana denbayaan xontendeni, e nun mangana ngaa denbayana."

¹⁴ Yehu yi a fala a sofane xa, a naxa, "E e jeejene suxu." E yi muxu tonge naanin jeejene suxu, e yi e koe raxaba, e yi e woli Beti-Ekedi xoninna ra, Yehu mi muxu yo lu a nii ra.

Yehu nun Yehonadabu

¹⁵ Yehu to keli menni, a yi naralan Yehonadabu ra, Rekabu a diina, naxan fa a ralandeni. A yi a xontan, a a fala a xa, a naxa, "I bojen sarijan n ma fe yi ba, alo n gbeen sarijan i ya fe yi kii naxan yi?" Yehonadabu yi a yabi, a naxa, "A na kii nin." Yehu yi a fala a xa, a naxa, "Xa a na kii nin, i yiin so n yii." Yehu yi a rate a fema a wontoron kui,

¹⁶ a yi a fala a xa, a naxa, "Fa n fema, n ma xanuntenyaan naxan Alatala xa, i na toma nen." A yi a xali a yenge so wontoron kui.

¹⁷ Yehu to so Samari taani, naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Samari yi, a yi ne faza, a yi e jan fefe fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa.

Baali kii muxune faza fena

¹⁸ Na xanbi ra, Yehu yi yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, "Axabi walixi

* 9:36: 9.36 Na feen mon sebexi Mangane Singen 21.23 kui.

nɛn Baali xa ndedi, Yehu walima nɛn a xa han!

¹⁹ Iki, ɛ Baali kii muxune birin xili n fɛma, a walikɛne nun a saraxaraline birin, keden nama lu, amasɔtɔ n waxi saraxa gbeen ba feni Baali ma. Naxan yo na lu a fataren na, na mi kisima.” Yehu yi wulen nan falama alogo a xa Baali a walikɛne faxesa.

²⁰ A yi a fala, a naxa, “Ɛ sanla nde yitɔn Baali xa.” E a yitɔn.

²¹ Yehu yi xɛrane rasiga Isirayila birin yi, Baali a walikɛne birin yi fa, keden mi lu naxan mi fa, e so Baali a banxini, Baali a banxin yi rafe keli fɔxɔ kedenni han fɔxɔ kedenni.

²² Naxan yi dugi ramaraden kantanma, Yehu yi a fala na xa, a naxa, “Dugine ramini Baali a walikɛne birin xa.” Na yi dugine ramini e xa.

²³ Nayi, Yehu yi fa Baali a banxini e nun Rekabu a diin Yehonadabu. Yehu yi a fala Baali a walikɛne xa, a naxa, “Ɛ yɛɛ rakɔɔn ɛ rabilinni, ɛ a mato, alogo Alatalaa walikɛn se nama lu be, koni Baali a walikɛne nan tun xa lu be.”

²⁴ E yi so saraxane nun saraxa gan daxine fideni Baali ma.

Yehu bata yi muxu tonge solomasɛɛ ti tandeni, a yi a falaxi naxanye xa, a naxa, “N muxun naxanye soma ɛ yii naxan na a gbeen lu a siga, ɛ tan nan faxama a jɔxɔni.”

²⁵ E to yelin saraxa gan daxine fideni, Yehu yi a fala sofane nun e kuntigine xa, a naxa, “Ɛ so, ɛ e faxesa, keden nama mini.” E yi e faxesa silanfanna ra. Sofane nun e kuntigine yi e woli ayi mɛnni, e siga han taani Baali a banxini.

²⁶ E yi gɛmɛ ki daxine ramini Baali a banxin kui, e yi e gan.

²⁷ E yi Baali gɛmɛ ki daxin kala, e mɔn yi Baali a banxin fan nabira, e yi suturadene rafala, naxanye na han to.

²⁸ Yehu Baali kiina fe raxɔri Isirayila yi na kii nin.

²⁹ Koni a mi xɛɛ Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fɔxɔ ra, naxan Isirayila yamaan nadin jinge dii xɛma daxine batu feen ma Betɛli nun Dan yi.

³⁰ Alatala yi a fala Yehu xa, a naxa, “Naxan fan n yɛɛ ra yi, i bata na liga. Naxan birin yi n sagoon na, i na liga Axabi a denbayaan na. Nanara, i ya diine luma nɛn

mangayani Isirayila yi han i yixɛɛ naanindena.”

³¹ Koni, Yehu mi sigan ti a xaxinla birin yi mumɛ Alatalaa sariyan xɔn, Isirayilaa Ala. Yerobowan Isirayila radin yulubin naxanye ma, a mi xɛɛ ne fɔxɔ ra mumɛ.

³² Na waxatini, Alatala yi nde ba fɔlɔ Isirayilaa bɔxɔn na, Xasaye Arami kaane mangan yi e nɔ Isirayila danna birin na.

³³ Keli Yurudɛn baani han sogeteden binni, a yi Galadi yamanan birin nɔ, Gadi kaane nun Rubɛn kaane, e nun Manase kaane, keli Aroyeri taani Arinon xuden dɛxɔn han Basan.

³⁴ Yehu kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a wɛkilɛna, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

³⁵ Yehu to faxesa, e yi a maluxun Samari taani. A dii xɛmɛn Yehowaxasi yi ti a jɔxɔni.

³⁶ Yehu jɛɛ mɔxɔjɛn nun solomasɛɛ nan ti mangayani Samari taani Isirayila xun na.

11

Atali, Yuda manga jaxanla fe

Taruxune Firinden 22.10-12

¹ Atali, Manga Axasiya nga to a to, a diin bata faxesa, a keli a yi yamarin fi a mangan bɔnsɔnna birin xa faxesa.

² Koni e to yi e faxesa feni, Yehoseba, Manga Yehorami a dii tɛmɛna, Axasiya xunyɛn yi Axasiyaa dii xɛmɛn Yowasa tongo, a yi a ba mangana diine yɛ, benun e xa e faxesa. A yi a luxun konkona nde kui sadene yi dɛnaxan yi e nun jaxanla naxan diin masuxuma. A sa luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxesa.

³ A yi lu luxunxi Yehoseba fɛma jɛɛ senin Alatala Batu Banxini. Atali nan yi mangayani na yamanani.

Yowasa, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 23.1-21

⁴ Jɛɛ solofere dangu xanbini, Yehoyada yi xɛrane rasiga Kereti sofa kuntigine nun mangan makantan sofane xilideni, a yi fa e ra a fɛma Alatalaa banxini. A yi layirin xidi e tagi, a yi e rakɔlɔ Alatalaa banxini, a yi mangana diin yita e ra.

⁵ Na xanbi ra, a yi yamarini itoe so e yii, a naxa, “Ɛ ito nan ligama. Naxanye lanma

e xa wali Matabu Lɔxɔni ε ye, ndee sigama mangana banxin nan kantande yi,

⁶ ndee Suri dɛɛn na, ndee dɛɛn naxan kantan tiine xanbi ra. E birin luma ε masarɛ ikiini banxin kantandeni.

⁷ E gali bode firinna, naxanye mi walima Matabu Lɔxɔni, ne kantanna tima Alatala Batu Banxini mangan yireni.

⁸ E mangan nabilinma nɛn yiren birin yi, yengɛ so seene ε birin yii, naxan yo na a maso ε safan na, ε na faxama nɛn. E luma nɛn mangan yireni, a nɛma sigɛ yire yo yi.”

⁹ Saraxaraliin Yehoyadaa yamarin naxanye birin fi sofa kuntigine ma, e ne liga. E birin yi e sofane tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Lɔxɔni e nun naxanye yi a fɔlɔma Matabu Lɔxɔni, e siga saraxarali Yehoyada fɛma.

¹⁰ Saraxaraliin yi tanbane nun ye masansan wure lefane so sofa kuntigine yii naxanye yi kelixi Manga Dawuda yii Alatala Batu Banxini.

¹¹ Sofane yi mangan nabilin yengɛ so seene e birin yii, e ti fɔlɔ banxin yiifari fɔxɔni han a kɔmɛn fɔxɔni saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yɛtagi.

¹² Saraxaraliin Yehoyada yi mangana diin maso, a yi mangaya taxamaseri kɔmɔtin nun sereya kɛdin so a yii. E yi a sugandi, e a findi mangan na, e yi e yiine bɔnbɔ, e naxa, “Ala xa sii xunkuyen fi mangan ma!”

¹³ Atali yi sofane nun yamaan xuiin mɛ, a yi fa yamaan fɛma Alatalaa banxini.

¹⁴ A yi mangan to tixi sɛnbɛtɛnna dɛxɔn so dɛɛn na, fata namunna ra. Sofa kuntigine nun xɔta fene yi tixi mangan fɛma, yamaan birin yi sɛwaxi, e yi xɔtaan fɛma. Koni, Atali yi a domani bɔ a ma, a gbelegbele, a naxa, “Yanfana! Yanfana!”

¹⁵ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kuntigine ma naxanye yi sofa ganla xunna ra, a naxa, “E a ramini yamaan fari ma, naxan na bira a fɔxɔ ra, ε na faxa silanfanna ra.” Amasɔtɔ saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, “E nama a faxa Alatala Batu Banxini.”

¹⁶ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni soone soon kiraan naxan xɔn, e sa a faxa mɛnni.

Yehoyadaa kiine yi masara

Taruxune Firinden 23.16-21

¹⁷ Yehoyada yi layirin xidi Alatala nun mangan nun yamaan tagi, alogo na yamaan xa findi Alatalaa yamaan na, a mɔn yi lanna raso mangan nun yamaan tagi.

¹⁸ Yamanan yamaan birin yi so Baali batu banxini, e a kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Matan faxa saraxa ganden yɛtagi, Baali kii muxuna. Saraxarali Yehoyada yi kantan tiine dɔxɔ Alatala Batu Banxini.

¹⁹ A yi Kereti sofa kuntigin e nun sofane tongo, e nun yamanan yamaan birin, e yi mangan nagodo Alatala Batu Banxini, e so manga banxini kantan tiine so dɛɛn kiraan xɔn ma. Nayi, Yowasa yi dɔxɔ mangane gbɛdeni.

²⁰ Yamanan yamaan birin yi sɛwani. Taan yi xunbeli Atali faxa xanbini silanfanna ra manga banxini.

12

Yowasa, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 24.1-14

¹ Yowasa findi mangan na a jɛɛ solofereden nan ma.

² Yehu a mangayaan jɛɛ soloferedeni, Yowasa yi findi mangan na, a yi jɛɛ tonge naanin ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Sibiya, Bɛriseba kaana.

³ Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, Yowasa yi na liga saraxaraliin Yehoyadaa siimayaan waxatin birin yi, amasɔtɔ a bata yi a xuru a fajin na.

⁴ Koni, a mi taan kidene kala mumɛ, yamaan mɔn yi saraxane bama, e wusulanne gan mɛnne yi.

⁵ Yowasa yi a fala saraxaraline xa, a naxa, “Gbetin naxan fama Alatala Batu Banxini, ε lan ε yi na malan, gbetin naxan findixi dɛ ti gbetin na, hanma naxan jɛnigexi a fi.

⁶ Saraxaraline xa e seene rasuxu, ε yi e findi Ala Batu Banxini tɔn seen na, dɛnaxan yo nɛma kalaxi.”

⁷ Anu, Manga Yowasaa mangayaan jɛɛ mɔxɔjɛn nun saxandena a liyɛ, banxin dɛnaxan yi lanma a xa yitɔn, saraxaraline munma yi na yitɔn singe.

⁸ Manga Yowasa yi saraxaraliin Yehoyada xili e nun saraxaraliin bonne, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera banxin dɛnaxan lan a xa yitɔn ɛ mi mɛnni tɔnxi? Sɔnɔn, ɛ mi fa gbeti rasuxuma ɛ gbeti malanne yii, koni ɛ fama a ra nɛn a findi Ala Batu Banxini tɔn seen na.”

⁹ Saraxaraline yi lan a ma a e nama gbeti rasuxu yamaan na, e nun e nama findi banxini tɔn muxune ra.

¹⁰ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi kankira keden tongo, a yi a dɛraganla sɔxɔn, a dɔxɔ saraxa ganden fɛma Ala Batu Banxin so dɛɛn yiifari fɔxɔni. Saraxaraliin naxanye yi dɛɛn kantanma, muxune yi fama gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, ne yi na birin sama nɛn kankiraan kui.

¹¹ E na yi a to gbeti gbegbe bata sa kankiraan kui, mangana sɛbɛli tiin nun saraxarali kuntigin yi gbetin yatɛma nɛn naxan bata yi so Alatala Batu Banxini, e yi a sa benbenla kui.

¹² Na xanbi ra, e yi gbetin so wali kuntigine yii naxanye yi lanma e xa Alatala Batu Banxini tɔn. Na gbetin yi soma kamudɛɛne nun walikɛne nan yii naxanye yi walima Alatala Batu Banxini,

¹³ e nun banxi dɔxɔne nun gɛmɛ sonle. E mɔn yi wudin sara e nun gɛmɛ masolixine nun seen naxanye birin lan e xa findi Alatala Batu Banxini tɔn seen na.

¹⁴ Koni e fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, na mi findi gbeti fixɛ barama sara seen xan na, hanma filɛne hanma saraxarali igelengenne, hanma xɔtane, hanma goronna xɛma daxina hanma gbeti fixɛ daxina.

¹⁵ E yi na gbetin so walikɛne yii alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn.

¹⁶ Naxanye yi walikɛne saren fima, ne mi yi maxɔdinma sese ma, amasɔtɔ e yi walima tinxinna nin.

¹⁷ Yangin saraxa gbetin nun yulubi xafari saraxa gbetin mi yi xalima Alatala Batu Banxini. Saraxaraline nan gbee yi ne ra.

Yowasaa mangayaan naɲanna fe Taruxune Firinden 24.23-27

¹⁸ Nayi, Arami mangan Xasayeleyi siga Gati taan yengɛdeni, a dɛnaxan tongo. Xasayeleyi a miri Yerusalɛn fan yengɛ feen ma.

¹⁹ Koni, Yuda mangan Yowasa yi se sariɲanxine birin tongo, a benbane bata yi naxanye rasariɲan, Yosafati nun Yehorami nun Axasiya, Yuda mangane, e nun a tan yetɛɛn bata yi naxanye rasariɲan. A mɔn yi xɛmaan tongo naxan birin yi Alatala Batu Banxini nafulu ramaraden nun manga banxin nafulu ramaradeni. A yi na birin xali Arami mangan Xasayeleyi yɛɛ ra naxan mi siga Yerusalɛn yengɛdeni.

²⁰ Yowasa kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne sɛbɛxi Yuda mangane kɛwali kɛdine kui.

²¹ A walikɛne yi yanfan so a ma, e Yowasa faxa Beti-Milo yi, kiraan naxan godon Sila yi.

²² A walikɛne yi a faxa, Simeyati a diin Yosabadi nun Someri a diin Yehosabadi. Yowasa yi faxa, e yi a maluxun a benbane fɛma, Dawudaa Taani. A diina Amasiya yi dɔxɔ a ɲɔxɔni mangayani.

13

Yehowaxasi, Isirayila Mangana

¹ Yuda manga Axasiyaa diin Yowasaa mangayaan ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun saxandeni, Yehu a diin Yehowaxasi yi findi Isirayilaa mangan na Samari taani. A yi ɲɛɛ fu nun solofere ti mangayani.

² Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga. Nebati a diin Yerobowan yulubin naxanye liga, a fan yi ne liga, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligan ma, a mi xɛtɛ e fɔxɔ ra mumɛ.

³ Alatala yi xɔlɔ Isirayila kaane ma han! A yi e so Arami manga Xasayeleyi, e nun a diin Ben-Hadada. E yi lu Isirayila kaane xun na waxati wuyaxi.

⁴ Nayi, Yehowaxasi yi Alatala maxandi. Alatala yi a yabi, amasɔtɔ Arami mangan yi tɔrɔn naxan sama Isirayila fari a bata yi na to.

⁵ Alatala yi xunbana nde so Isirayila yii. Isirayila kaane yi ba Arami kaane yii, e lu e bubune kui alo a fɔlɔni.

⁶ Koni e mi xɛtɛ Yerobowan ma denbayaan yulubine fɔxɔ ra mumɛ, naxan Isirayila ti yulubin ma. E fan yi lu ne ligɛ. Hali Asera kide gbondonna lu nɛn bitinxi Samari taani.

⁷ Yehowaxasi a ganla bata yi kala fɔ soo ragiɛn muxu tonge suulun e nun yengɛ so

wontoro fu e nun sofa wuli fuun naxanye yi sigan tima e sanni. Arami mangan bata yi a ganla muxune raxɔri, a e lu alo burunburunna.

⁸ Yehowaxasi kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a wɛkilɛna, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

⁹ Yehowaxasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani. A diin Yowasi yi ti a jɔxɔni.

Yowasi, Isirayila Mangana

¹⁰ Yuda mangan Yowasa jɛɛ tonge saxandeni, Yowasi Yehowaxasi a diin yi findi Isirayila mangan na Samari taani. A jɛɛ fu nun sennin ti mangayani.

¹¹ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga. A mi xɛtɛ Nebati a diin Yerobowan ma yulubi yo fɔxɔ ra, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligan ma, a yi lu a ligɛ.

¹² Yowasa kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a wɛkilɛna, e nun Yuda manga Amasiya to yɛngɛ, ne birin sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

¹³ Yowasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. Yerobowan yi dɔxɔ a jɔxɔni mangayani.

Nabi Elise kɛwali dɔnxɛne

¹⁴ Saya furen yi Elise suxu. Benun a xa faxa, Isirayila manga Yowasi yi fa a fɛma, a yi wuga a fe ra, a naxa, “N baba! N baba! I tan dangu Isirayila yɛngɛ so wontorone nun a soo ragine ra!”

¹⁵ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Xanla nun xalimakunle tongo.” A yi xali keden tongo e nun xalimakunle.

¹⁶ Elise mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Xanla bandun.” A to a bandun, Elise yi a yiine sa mangan yiine fari,

¹⁷ a yi a fala a xa, a naxa, “Banxin sogetede binna foye soden nabi.” A yi a rabi. Elise yi a fala a xa, a naxa, “A woli.” A yi a woli. Elise yi a fala a xa, a naxa, “Xunba xalimakunla ni ito ra Alatala mabinni, xunba xalimakunla na a ra Arami kaane xili ma, i Arami kaane nɔma nɛn Afeki yi han i yi e raxɔri.”

¹⁸ Elise mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Xalimakunle tongo.” A yi e tongo. Elise yi a fala a xa, a naxa, “Bɔxɔn garin.” A yi bɔxɔn garin dɔxɔ saxan, a yi a dan.

¹⁹ Sayiban yi xɔlɔ a xili ma, a naxa, “A yi lan nun i xa a garin suulun hanma sennin. Nayi, i yi nɔɛ Arami kaane raxɔrɛ nɛn. Koni iki, i e nɔma nɛn dɔxɔ saxan tun.”

²⁰ Elise yi faxa, e yi a maluxun. Na jɛɛn kuyebani, Moyaba kaane ganle yi so yamanani.

²¹ Lɔxɔna nde, Isirayila kaane yi muxuna nde maluxunma, nanunna e yi Moyaba ganla nde to, e yi binbin bira Elise gaburun na. Binbin yi sa Elise xɔnne li, a nii yi bira ayi, a ti a sanne xunna.

Isirayila yi Arami yɛngɛ

²² Xasaye, Arami mangan bata yi Isirayila tɔrɔ Yehowaxasi a siimayaan birin yi.

²³ Koni Alatala yi kininkinin e ma, a yi e mafelu, a yi a yɛɛ rafindi e ma masɔtɔ a layirin xɔn e nun Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba tagi. A mi wa e halagi feni, han to a mi e rawoli ayi.

²⁴ Xasaye, Arami mangan yi faxa, a diin Ben-Hadada yi ti a jɔxɔni.

²⁵ Yehowaxasi a diin Yowasi yi taa tongoxine rasuxu Ben-Hadada ra, Xasaye a diina. Xasaye bata yi taani itoe tongo yɛngɛni Yowasi fafe Yehowaxasi yii. Yowasi yi a nɔ sanja ma saxan, a Isirayila taa tongoxine suxu yɛngɛni.

14

Amasiya, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 25.1-4 nun 25.11-12

¹ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi jɛɛ firinden, Yowasaa diina Amasiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² A findi mangan na a jɛɛ mɔxɔjɛn nun suulunden nan ma, a jɛɛ mɔxɔjɛn nun solomanaanin ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Yehoyadan, Yerusalɛn kaana.

³ Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga, koni a tinxinyaan mi liga alo a benba Dawuda. A liga nɛn alo a fafe Yowasa a liga kii naxan yi.

⁴ A mi taan kidene kala mumɛ, yamaan mɔn yi saraxane bama mɛnne yi, e wusulanna gan na.

⁵ Amasiyaa mangayaan to sɛnbɛ sɔtɔ, a walikɛɛn naxanye a fafe faxa, e yi ne faxa.

⁶ Koni, a mi faxa tiine diine faxa, lan Musaa sariya kedina falan ma, Alatala yamarini ito fi denaxan yi, a naxa, “Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra.”*

⁷ A yi Edon kaan muxu wuli fu faxa Foxo Lanbanni. Na yengeni, a yi Sela taan suxu, a yi a xili sa Yokatili, na xinla nan men xun ma han to.

Taruxune Firinden 25.17-28

⁸ Nayi, Amasiya yi xerane rasiga Isirayila mangan Yowasi ma, Yehowaxasi a diina, Yehu mamandenna, a naxa, “Fa, en fa yenge.”

⁹ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, “Liban tansinna nde xeraan nasiga nen a faladeni Liban suman wudin xa, a naxa, ‘I ya dii temen fi n ma dii xemen ma futun na!’ Liban burunna subena nde yi dangu tansinni bodonje.

¹⁰ I yete matoxoma a i bata Edon kaane no. I wasa so i ya binyeni, i lu i konni. Nanfera i mon fe jaxin foloma naxan sa rapanma kalan ma e nun Yuda yamaan birin xa?”

¹¹ Koni, Amasiya mi a tuli mati a ra. Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Semesi taani Yuda yamanani.

¹² Isirayila kaane yi Yuda kaane no, e birin yi e gi, e siga e konne yi.

¹³ Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Semesi taani, Yowasaa diina, Axasiya mamandenna. A yi fa Yerusalen taani, a yi taan nabilinna yinna nongonna ye tonge naanin kala Yerusalen yinna ra, keli Efirami deen ma han Songen Ma dena.

¹⁴ Xemaan nun gbeti fixen nun se fapin naxanye birin yi Alatala Batu Banxin nun manga banxin nafulu ramaradene yi, a yi ne tongo, a mon yi muxuna ndee suxu, a xete Samari taani.

¹⁵ Yowasi kewali donxene, a naxanye birin liga, a wekilena, a to Yuda mangana Amasiya yenge, ne birin sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹⁶ Yowasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. A

diin Yerobowan yi ti a joxoni.

¹⁷ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faxa xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya mon yi jee fu nun suulun soto siimayaan na.

¹⁸ Amasiya kewali donxene sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

¹⁹ E yafan so a ma Yerusalen yi, a yi a gi siga Lakisi taani, koni e siga a foxo ra Lakisi yi, e sa a faxa menni.

²⁰ E yi a xali soone fari, e yi a maluxun Yerusalen yi a benbane fema Dawudaa Taani.

Taruxune Firinden 26.1-2

²¹ Yuda yamaan birin yi Asari tongo a jee fu nun senninna ma, e yi a findi Yuda mangan na a fafe Amasiya joxoni.

²² Asari yi Elati taan ti, a raso Yuda senben bun ma, Manga Amasiya faxa xanbini.

Yerobowan firindena, Isirayila Mangana

²³ Yuda mangan Yowasaa diina Amasiyaa mangayaan jee fu nun suulundeni, Isirayila mangan Yowasi a diin Yerobowan yi findi mangan na Samari taani. A yi jee tonge naanin e nun keden ti mangayani.

²⁴ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga, a mi xete Yerobowan ma yulubi yo foxo ra, Nebati a diina, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

²⁵ Yamanan bonne bata yi boxon naxanye ba Isirayila boxone ra, a tan nan ne suxu yengeni, a Isirayila yamanan danne sa keli Lebo-Xamata taan ma han sa dexo Foxo Ige Daraan na, fata Alatalaa falane ra Isirayilaa Ala, a naxanye ti Nabi Yunusa xa, Amitayi Gati-Xeferi kaana diina, a walikena.

²⁶ Alatala bata yi Isirayilaa toron to, konyin nun xorona. Muxu yo mi yi na naxan yi Isirayila maliye.

²⁷ Koni Alatala mi yi a ragidixi a yamanan naxori, nanara a yi a xunba fata Yerobowan na, Yowasi a diina.

²⁸ Yerobowan kewali donxene, a naxanye birin liga, a wekilena yengeni, e nun Damasi taan nun Xamata taan naso Isirayila senben bun kii naxan yi, naxanye

* 14:6: 14.6 Sariyane 24.16

bata yi findi Yuda gbeen na, ne birin sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²⁹ Yerobowan yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema, Isirayila mangane. A diin Sakari yi ti mangayani a joxoni.

15

Asari, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 26.3-4

¹ Isirayila manga Yerobowan ma mangayaan jee moxonen nun soloferedeni, Manga Amasiyaa diina Asari yi findi mangan na Yuda yi.

² A findi mangan na a jee fu nun senninden nan ma, a yi jee tonge suulun e nun firin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yekoliya, Yerusalen kaana.

³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi.

⁴ Koni a mi taan kidene kala mumε, yamaan mon yi saraxane bama, e wusulanna gan menne yi.

⁵ Alatala yi dogonfonna ramini mangan ma, a lu a danna banxina nde kui han a faxa waxatina. A dii xemen Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune xun matoe a ra.

⁶ Asari kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁷ Asari yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diin Yotami yi ti a joxoni.

Sakari, Isirayila Mangana

⁸ Asari a mangayaan jee tonge saxan e nun solomasexedeni Yuda yi, Yerobowan ma diin Sakari yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a yi a mangayaan liga kike sennin.

⁹ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi. A mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine foxo ra mumε, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

¹⁰ Yabesi a diin Salun yi yanfan so a ma, a yi Sakari faxa, a ti a joxoni.

¹¹ Sakari kewali donxene sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹² Na feene rakamali na kii nin alo Alatala a fala kii naxan yi Yehu xa, a naxa,

“I ya diine luma nen mangayani Isirayila xun na han i yixeten naanindena.”

Salun, Isirayila Mangana

¹³ Yuda manga Yusiya jee tonge saxan e nun solomanaanindeni, Salun ma diin Yabesi yi findi mangan na Yuda yi. A yi kike keden ti mangayani Samari taani.

¹⁴ Gadi a diin Menahemi yi keli Tirisa taani siga Yabesi a diin Salun xili ma Samari taani, a yi a faxa, a findi mangan na a joxoni.

¹⁵ Salun kewali donxene, a yanfan naxan so, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹⁶ Na danguxina, Menahemi yi keli Tirisa taani, a sa Tifisa taan yenge, a yi na kaane birin faxa e nun a rabilinna muxune. A yi jaxalan fudi kanne birin kuiin nabɔ ayi. A na liga nen bayo e mi e taan deene rabixi a yee ra.

Menahemi, Isirayila mangana

¹⁷ Asari a mangayaan jee tonge saxan e nun solomanaanindeni Yuda yi, Gadi a diin Menahemi yi findi mangan na Isirayila yi. A yi jee fu ti mangayani Samari taani.

¹⁸ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mangayaan waxatin birin yi, a mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine foxo ra mumε, naxan Isirayila ti yulubin ma.

¹⁹ Puli, Asiriya mangan yi fa Isirayila xili ma, Menahemi yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan so Puli yii, alogo a xa a mali a mangayaan senbe sodeni.

²⁰ Nafunla yi Isirayila kaan naxanye yii, Menahemi na gbetin ba ne nan yii, alogo a xa a so Asiriya mangan yii, e keden kedenna birin yi gbeti fixen kilo tagi nan bama mudun na. Nayi, Asiriya mangan yi xete, a mi lu yamanani.

²¹ Menahemi kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²² Menahemi yi faxa, a diin Pekaxiya yi ti a joxoni.

Pekaxiya, Isirayila mangana

²³ Yuda mangana Asari a mangayaan jee tonge suulundeni, Menahemi a diin Pekaxiya yi findi mangan na Isirayila xun

na Samari taani. A yi jεε firin ti mangayani.

²⁴ Naxan jaxu Alatala yεε ra yi, a yi na liga. A mi a xun xanbi so Nebati a diin Yerobowan ma yulubini, naxan Isirayila ti yulubin ma.

²⁵ Mangana sofa kuntigina nde nan yi Remaliyaa diin Peka ra. A yi yanfan so Manga Pekaxiya ma. A yi Galadi sofaan muxu tonge suulun tongo, a yi Pekaxiya faxesa manga banxin yinna kui Samari taani, a yi Aragobi nun Ariyi fan faxesa. Peka manga Pekaxiya faxesa na kii nin, a ti a joxoni.

²⁶ Pekaxiya kεwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne seβexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Peka, Isirayila Mangana

²⁷ Yuda mangana Asari a mangayaan jεε tonge suulun e nun firinden, Remaliyaa diin Peka yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani. A yi jεε mɔxɔjε ti mangayani.

²⁸ Naxan jaxu Alatala yεε ra yi, a yi na liga. A mi xεε Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fɔxɔ ra mumε, naxan Isirayila ti yulubin ma.

²⁹ Isirayila mangan Peka waxatini, Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa, a yi Iyon taan nun Abeli-Beti-Maka taan nun Yanowa taan nun Kedesi taan nun Xasori taan suxu yεngeni, e nun Galadi yamanan nun Galile yamanan nun Nafatali yamanan birin, a yi e muxune xali Asiriya yamanan konyiyani.

³⁰ Elaa diin Hoseya yi yanfan so Remaliyaa diin Peka ma, a yi a yεngε, a yi a faxesa. Yusiya diin Yotami a mangayaan jεε mɔxɔjedeni, Hoseya yi ti Peka joxoni.

³¹ Peka kεwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne seβexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Yotami, Yuda Mangana Taruxune Firinden 27.1-7

³² Isirayila mangan Remaliyaa diin Pekaa mangayaan jεε firinden, Yuda mangan Yusiya diin Yotami yi findi manga na.

³³ A findi mangan na a jεε mɔxɔjεn nun suulunden nan ma. A jεε fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yerusa, Sadaki a dii tεmena.

³⁴ Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga alo a fafe Yusiya.

³⁵ Koni, a mi taan kidene kala mumε, yamaan mɔn yi lu saraxane bε mεnne yi, e wusulanna gan. Yotami yi Alatala Batu Banxin So Dεεn Faxaraxiin ti.*

³⁶ Yotami kεwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne seβexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁷ Na waxatini, Alatala yi Arami mangan Resin nun Remaliyaa diin Peka rasiga fɔlɔ Yuda xili ma.

³⁸ Yotami yi faxesa, e yi a maluxun a benbane fεma Dawudaa Taani. A diina Axasi yi ti a joxoni.

16

Axasi, Yuda Mangana Taruxune Firinden 28.1-27

¹ Remaliyaa diin Pekaa mangayaan jεε fu nun soloferedeni, Yuda mangan Yotami a diina Axasi yi findi mangan na.

² Axasi findi mangan na a jεε mɔxɔjeden nan ma. A yi jεε fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. Naxan fan Alatala yεε ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a fafin nan liga.

³ A bira Isirayila mangane fe jaxine fɔxɔ ra, a yi a yetena dii xεmεn ba saraxa gan daxin na, fata siyane fe xɔsixine ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yεε ra.

⁴ A yi saraxane ba, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nayi, Arami mangan Resin nun Isirayila mangan Peka, Remaliyaa diin yi te Yerusalen xili ma a yεngedeni. E yi Axasi yεngε, koni e mi a nɔ.

⁶ Na waxatin yeteni, Arami Mangan Resin yi Elati taan naso Arami kaane senben bun, a yi Yuda kaane kedi Elati yi. Edon kaane yi fa Elati yi, e mɔn dɔxi denaxan yi han to.

⁷ Axasi yi xεrane rasiga a faladeni Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere xa, a naxa, "I ya walikεεn nan n na, e nun i ya

* 15:35: 15.35 So dεεn naxan geyaan na.

diina. Fa, i fa n ba Arami mangan nun Isirayila mangan yii, naxanye n yengema.”

⁸ Xemaan nun gbeti fixen naxanye yi Alatala Batu Banxini, Axasi yi ne tongo, e nun nafunla naxanye yi manga banxini, a yi sa e fi Asiriya mangan ma.

⁹ Asiriya mangan yi a xuiin suxu, a te Damasi taan xili ma, a a suxu yengeni. A yi na muxune suxu, a yi e xali Kiri yi, a yi Resin faxes.

¹⁰ Manga Axasi yi siga Damasi taani Asiriya Manga Tigilati-Pilesere fema. Saraxa ganden naxan yi Damasi taani, a to na to, a yi siga na ti kiin sawuran birin na saraxaraliin Yuriya xon.

¹¹ Manga Axasi fa saraxa ganden sawuran naxan na sa keli Damasi taani, saraxaraliin Yuriya yi na sifan yeteen ti. Saraxaraliin Yuriya yi a rafala benun Manga Axasi xa xete.

¹² Mangan to fa sa keli Damasi taani, a yi saraxa ganden to, a yi a maso a ra.

¹³ A yi a saraxa gan daxon gan, a yi bogise saraxane ba, a yi a minse saraxan boxon, a yi boxe xunbeli saraxa subene wunle xuya saraxa ganden ma.

¹⁴ Saraxa gande sula daxon naxan yi tixi Alatala yetagi, a yi na ba a funfuni naxan yi tixi saraxa gande nenene nun Ala Batu Banxin tagi. A yi a ti saraxa gande nenene dexon sogeteden komefaxon.

¹⁵ Manga Axasi yi yamarini ito fi saraxaraliin Yuriya ma, a naxa, “Saraxa gan daxine ba saraxa gande nenene fari xotanni, e nun saraxane jinbanna ra e nun mangana saraxa gan daxon nun a bogise saraxan nun yamanan muxune birin ma saraxa gan daxine nun e saraxane nun e minse saraxane. Saraxa gan daxon nun saraxa subene birin wunle xuya saraxa gande nenene ma. Saraxa gande sula daxon tan, n tan nan na rawalima.”

¹⁶ Manga Axasi yamarin naxanye birin fi, saraxaraliin Yuriya yi ne birin liga.

¹⁷ Manga Axasi yi ige maxali wontorone kala, a yi e falafalane ba e ma e nun e kundine. A yi ige ramarade digilixi gbeen nagodo naxan yi doxi sula tura sawurane fari. A yi a doxo gemen fari.

¹⁸ A yi Alatala Batu Banxin kuiin masara Asiriya mangana fe ra. Denaxan yi rafalaxi

mangan doxoden na Alatala Batu Banxini Matabu Loxoni, a yi na kala, e nun mangan yi soma denaxan na.

¹⁹ Axasi kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁰ Axasi yi faxes, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diin Xesekiya yi ti a joxoni.

17

Hoseya, Isirayila Manga donxena

¹ Yuda Manga Axasi a mangayaan jee fu nun firinden, Elaa diin Hoseya yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a jee solomanaanin ti mangayani.

² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga, koni Isirayila mangan naxanye dangu a tan yee ra, a mi lu alo ne.

³ Asiriya mangan Salamanasari yi te a xili ma. Hoseya bata yi lu non bun, a lu mudun fiye jee yo jee,

⁴ koni Asiriya mangan yi yanfantenyaan to Hoseya yi naxan xerane rasiga Misiran mangan So ma, a a mi yi fa jee mudun fima Asiriya mangan ma. Nayi, Asiriya mangan yi yolonxonna sa a ma, a balan kasoon na.

⁵ Na waxatini, Asiriya mangan yi yamanan birin yisiga, a te Samari taan xili ma, a denaxan nabilin yengeni jee saxon.

⁶ Hoseya jee solomanaaninden, Asiriya mangan yi Samari taan suxu, a Isirayila kaane xali konyiyani Asiriya yamanani. A yi e radoxo Xala taani Xabori baan de Gosan yamanani e nun Mede taane yi.

Isirayila kala feen bunne

⁷ Na liga nen amasoto Isirayila kaane bata yi Alatala yulubin tongo, e Ala, naxan e ramini Misiran yamanani, Misiran mangan bun, amasoto e bata yi ala gbetene batu.

⁸ E bata yi bira siyane namun feene boxo ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra, e nun Isirayila mangane namun feen naxanye yiton.

⁹ Isirayila kaane bata yi fe jaxine liga Alatala ra luxunni. E yi taan kidene ti e taan yiren birin yi, keli kantan ti gbengben ma han sa doxo taa makantanxin na.

¹⁰ E yi kide gēmene ti, e yi Asera kide gbindonne bitin geyane birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

¹¹ E wusulanna gan taan kidene birin yi alo siyane a ligama kii naxan yi Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yεε ra. E yi fe naxine liga, e Alatala raxɔlɔ naxanye ra.

¹² E yi suxurene batu, hali Alatala to bata yi a fala e xa, a naxa, “E nama ito liga.”

¹³ Alatala yi Isirayila kaane nun Yuda kaane rakolon a nabine xɔn e nun muxun naxanye fe toone ti alo xiyena, a fala e xa, a naxa, “E xetε ε fe naxine fɔxɔ ra, ε n ma yamarine nun n ma tɔnne suxu, ε sariyan birin suxu n naxanye soxi ε benbane yii, n yi a rasiga ε ma nabine xɔn, n ma walikene.”

¹⁴ Koni e mi e tuli mati mumε, e yi lu murutεxi alo e benbane, naxanye mi la Alatala ra, e Ala.

¹⁵ E yi e mε a tɔnne ra e nun a layirin naxan xidi e nun e benbane tagi, e nun a marakolonna naxan ti e ma. E bira e suxure fuune fɔxɔ ra, e tan yetεen yi lu fuu. E yi e rabilinna siyane raliga, Alatala e danna sa naxanye raligan ma.

¹⁶ E yi Alatalaa yamarine birin nabɛɛn, e Ala. E yi tura dii sawura firin nafala wure raxulunxin na, e yi Asera kide gbindonna bitin, e yi e xinbi sin sarene bun, e suxuren Baali batu.

¹⁷ E yi e dii xēmene nun e dii tēmene gan saraxane ra, e yi so yiimatoon nun kɔε ra feene yi. Naxan naxu Alatala yεε ra yi, e lu na ligε, e yi a raxɔlɔ.

¹⁸ Alatala yi xɔlɔ Isirayila xili ma, a yi e ba a yetagi. Yuda bɔnsɔnna nan keden pe lu.

¹⁹ Koni, hali na Yuda kaane mi Alatalaa yamarine suxu, e Ala. E yi bira Isirayilaa namun yitɔnxine fɔxɔ ra.

²⁰ Alatala yi Isirayila bɔnsɔnne birin nawoli ayi, a yi e rayagi, a yi e so kala tiine yii. Dɔnxɛn na, a yi e kedi a yetagi pon!

²¹ Amasɔtɔ Isirayila kaane bata yi e masiga Dawudaa denbayaan na, e yi Nebati a diin Yerobowan findi mangan na, naxan e xun xanbi so Alatala yi, a Isirayila ti yulubi gbeen ligan ma.

²² Yerobowan yulubin naxanye liga Isirayila yi lu ne birin yi, e mi e xun xetε mumε!

²³ Alatala yi Isirayila kedi a yetagi, alo a fala kii naxan yi fata a walikene ra, nabine. Isirayila kaane yi makuya e yamanan na konyiyani Asiriya yamanani, e dɛnaxan yi han to.

Samariya kaane fe fɔlɔdena

²⁴ Asiriya mangan yi fa muxune ra sa keli Babilɔn nun Kuta nun Awa nun Xamata taan nun Sefarawayimi taani, a yi e radɔxɔ Samari taane yi Isirayila kaane nɔxɔni. E yi Samari taane findi e gbeen na, e dɔxɔ e yi.

²⁵ E to dɔxɔ fɔlɔ na, e mi yi gaxuma Alatala yεε ra, Alatala yi yatane rafa e xili ma, ne yi e muxuna ndee faxa.

²⁶ Muxune yi a fala Asiriya mangan xa, e naxa, “I faxi siyaan naxanye ra i fa e radɔxɔ Samari taane yi, e mi yamanana ala batu kiin kolon. A bata yatane rafa e xili ma naxanye e faxama, amasɔtɔ e mi yamanana ala batu kiin kolon.”

²⁷ Asiriya mangan yi yamarini ito fi, a naxa, “E fa saraxarali keden na muxu suxine yε, a xa fa dɔxɔ Samari yamanani, a yi e xaran yamanana ala batu kiin ma.”

²⁸ Nayi, saraxaraliin naxanye suxu Samari taani, na keden yi siga Beteli yi, a sa e xaran Alatala batu kiin ma.

²⁹ Koni, siya xɔɛn naxanye dɔxɔ Samari yamanani, ne birin yi e gbee suxurene rafala e dɔxɔ taane yi, e yi e ti taan kidene yi Samariya kaane naxanye rafala.

³⁰ Babilɔn kaane yi e gbee ala Sukɔti-Benoti sawuran nafala. Kuta kaane yi e gbee ala Neragala sawuran nafala. Xamata kaane yi e gbee ala Asima sawuran nafala.

³¹ Awi kaane yi e gbee alane, Nibaxasa nun Tarataki sawurane rafala. Sefarawayimi kaane yi e diine gan saraxane ra e gbee alane xa, Adarameleki nun Anameleki.

³² E yi Alatala batuma, koni e mɔn yi suxure ki muxune dɔxɔ e muxune yε. Ne nan yi walima e xa kide banxine yi geyane fari.

³³ E yi Alatala batuma, koni e mɔn yi e alane fan batuma, fata siyane namunne ra e kelixi dɛnaxanye yi.

³⁴ Han to e mɔn e namun fonne ligama. E mi gaxuma Alatala yεε ra mumε, e mi a gelene nun a yamarine nun a sariyane nun

a tønne suxu Alatala naxanye so Yaxuba yixetene yii, a mən naxan xili sa a Isirayila.

³⁵ Alatala mən bata yi layirin xidi e tagi, a yamarini ito fi, a naxa, “E nama ala gbetene batu mumε, ε nama ε xinbi sin e bun, ε nama wali e xa mumε, ε nama saraxan ba e xa mumε.

³⁶ Koni, ε Alatala batu, naxan ε ramini Misiran yamanani a senbe gbeeni. E lan ε xa ε xinbi sin a tan nan bun, ε saraxane ba a xa.

³⁷ E yi Ala gelene nun a tønne nun a sariyane nun a yamarine suxu, a naxanye sebexi ε xa, ε yi e liga, ε nama ala gbete yo batu.

³⁸ N layirin naxan xidixi en tagi, ε nama jinan na xən, ε nama ala gbete yo batu.

³⁹ Koni, ε Alatala batu, ε Ala. A tan nan ε bama ε yaxune birin yii.”

⁴⁰ Koni, e mi e tuli mati a ra, e yi lu e namun fonne yi.

⁴¹ Hali na muxune to yi Alatala batuma, e mən yi e suxurene fan batuma. Han to, e diine nun e mamandenne mən na ligama alo e benbane.

18

Xesekiya, Yuda mangana

Taruxune Firinden 29.1-2

¹ Elaa diin Hoseyaa mangayaan jee saxandeni Isirayila yi, Axasi a diin Xesekiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² Xesekiya findi mangan na a jee mɔxɔɾen nun suulunden nan ma, a yi jee mɔxɔɾen nun solomanaanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Abiya, Sakari a dii temena.

³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benba Dawuda a liga kii naxan yi.

⁴ A yi kidene kala geyane fari, a kide gemene yibo, a Asera kide gbindonne rabira. Musa saɲi sawura sula daxin naxan nafala,* a na fan kala, bayo Isirayila kaane yi wusulanna ganma na nan yetagi na waxatini. Na saɲi sawuran yi xili nen Nehusatan.

⁵ Xesekiya yi a yigi sa Alatala yi, Isirayila Ala. Yuda mangan naxanye dangu a yee ra e nun naxanye bira a fɔxɔ ra, a jɔxɔn mi yi ne ye mumε!

* 18:4: 18.4Saɲi sawurana fe mən sebexi Yatene 21.8-9 kui.

⁶ A lu Alatala fɔxɔ ra, a mi xete a fɔxɔ ra mumε, Alatala yamarin naxanye sebe Musa ma a ne suxu.

⁷ Alatala lu nen Xesekiya xən, a nɔɔn sɔtɔ a wanla birin yi. A yi murute Asiriya mangan xili ma, a mi fa xuru a bun mumε.

⁸ A yi Filisitine nɔ siga han Gasa dexɔn, a kantan ti gbengbene nun taa makantanxine fan suxu.

⁹ Manga Xesekiya jee naanindeni, Isirayila mangana Elaa diin Hoseya jee solofere-deni, Asiriya mangan Salamanasari yi fa Samari taan xili ma.

¹⁰ A yi Samari taan suxu jee saxanna yengen xanbini, Xesekiyaa jee sennindeni, naxan findi Isirayila mangan Hoseya jee solomanaaninden na.

¹¹ Asiriya mangan yi Isirayila kaane xali Asiriya yi konyiyani, a sa e radɔxɔ Xala yamanan nun Xabori baan fema Gosan yamanani e nun Mede kaane taane yi.

¹² Na birin liga nen amasɔtɔ Isirayila kaane mi Alatala xuiin name, e Ala, e naxan ma layirin kala, bayo e mi a xuiin suxu. Alatalaa walikeen Musa yamarin naxanye birin fi e ma, e mi ne liga.

Senakeribi yi Yuda yenge

¹³ Xesekiyaa mangayaan jee fu nun naanindeni, Asiriya mangan Senakeribi yi siga Yuda taa makantanxine xili ma, a yi ne birin suxu.

¹⁴ Yuda mangan Xesekiya yi xeraan nasiga Lakisi taani a faladeni Asiriya mangan xa, a naxa, “N bata kalan ti. I masiga n na. I na naxan fala n xa, n na lige.” Asiriya mangan yi gbeti fixen kilo wuli solomanaanin e nun xemaan kilo kemε solomanaanin sa Yuda Mangan Xesekiya fari yanginna ra.

¹⁵ Gbeti fixen naxan birin yi Alatala Batu Banxini e nun nafulu ramaradene manga banxini, Xesekiya yi ne fi a ma.

¹⁶ Na waxatini, xemaan naxanye yi saxi Alatala Batu Banxin deene nun de ti wudine ma, Yuda mangan Xesekiya yi ne tongo, a sa e so Asiriya mangan yii.

Senakeribi yi a kɔnkɔ e ma

Esayi 36.2-22 nun Taruxune Firinden 32.9-16

17 Asiriya mangan yi a kuntigine mangan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalen yi keli Lakisi taani, e nun a tande xunna nun a sofa kuntigina e nun gali gbeena. E yi fa Yerusalen yi, e sa ti ige ramarade faxaraxiin dɛxɔn ma,[†] dugi xane xɛɛ ma kiraan na.

18 E yi mangan xili. Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxin kuntigin yi siga e fɛma, e nun seɓeli tiin Sebensa nun Asafi a dii xɛmɛn Yowa, mangana yenla.

19 Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, “E a fala Xesekiya xa, ɛ naxa, ‘Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma?

20 I yengi a ma a fɛrɛn nun sɛnbena i yii, i yɛngɛn so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murutɛ n xili ma?

21 I ya lannayaan saxi Misiran yamanan nin, a mɛn kaane xa ɛ mali. Na luxi nɛn alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxɔlɔma nɛn. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra.

22 Waxatina nde ɛ a falama nɛn n xa, ɛ naxa, “Alatala, nxɔ Ala, nxu nxu taxuxi na nan na.” Anu, Xesekiya xa mi Ala batudene kala geyane fari ba? A tan nan a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, “E Ala batuma saraxa badeni ito nan yɛtagi naxan Yerusalen taani.”

23 Iki, ɛ nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soon wuli firin soɛ ɛ yii, xa ɛ nɔɛ soo ragine sɔtɛ.

24 E mi n kanna kuntigi keden nɔɛ, hali naxan xurun e birin xa. E lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra.

25 A yɛtɛna, n faxi yireni ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yɛtɛn nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yɛngɛ, n yi a raxɔri.’ ”

26 Nayi, Eliyakimi, Xiliki a dii xɛmɛn nun Sebensa nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa Arami xuini, amasɔtɔ nxu a mɛma. En nama falan ti Heburu xuini yamaan yi a mɛ naxanye taan nabilinna yinna xuntagi.”

27 Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kanna n nafaxi ɛ tan nun ɛ kanna nan gbansan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye dɔxi yinna xuntagi, ne fan xa a mɛ nɛn bayo ne fan e gbiin donma nɛn, e yi e xɔnla min ɛ xɔn yɛngɛni.”

28 Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Heburu xuini, a naxa, “E manga gbeen xuiin namɛ, Asiriya mangana!

29 Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘E nama tin Xesekiya xa ɛ mayenden, a mi nɔɛ ɛ rakisɛ n ma mumɛ!

30 Xesekiya nama a liga ɛ yi ɛ lannayaan sa Alatala yi, a yi a fala a Alatala ɛ ratangama nɛn, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni.

31 E nama ɛ tuli mati Xesekiya xuiin na mumɛ, amasɔtɔ Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: E bɔɲɛ xunbenla fen n na, ɛ xɛtɛ n ma, birin a yii seene nun a bogiseene donɲɛ, birin yi a ige ramaraden igen min,

32 han n yi fa, n yi ɛ xali yamana gbɛtɛ yi alo ɛ gbeena, murutun nun manpa bili nakɔne yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi, turen nun kumin yamanan naxan yi. Benun ɛ xa faxesa be, ɛ sa siimayaan nan sɔtɔma mɛnni. Nayi, ɛ nama Xesekiya xuiin namɛ mumɛ, amasɔtɔ Xesekiya ɛ mayendenma nɛn a na a fala a Alatala ɛ xunbama nɛn.

33 Siya gbɛtɛne alane Asiriya mangani kala nɛn e yamanan suxu feen ma ba?

34 Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minɛn? Sefarawayimi nun Hena nun Iwa, ne alane minɛn? E Samari taan xunba nɛn n yii ba?

35 Yamanane alane yɛ, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalen xunba n yii di? ”

36 Yamaan yi dundu, e mi fala yo ti, amasɔtɔ mangan bata yi yamarini ito fi, a naxa, “E nama a yabi.”

37 Eliyakimi, Xiliki a dii xɛmɛna, mangana banxi kuntigin nun Sebensa, seɓeli tiina, e nun Yowa, Asafi a dii xɛmɛna, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fɛma, e yi e dugine yibo e ma kɔntɔfinli, e sofa kuntigina falane yɛba a xa.

[†] 18:17: 18.17 Ige ramaraden naxan geyaan na.

19

Xesekiya yi Nabi Esayi maxadin Esayi 37.1-9

¹ Manga Xesekiya to na mε, a yi a dagine yibɔ a ma, a kasa benbɛli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini.

² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebena, sɛbɛli tiina e nun saraxarali fonne, kasa benbɛli dugin nagodoxi e ma sununi, siga Nabi Esayi konni, Amosi a dii xεmɛna.

³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki: Kɔntɔfinla nun tɔrɔn nun yagi lɔxɔn nan to nxu xa, alo a falan kii naxan yi, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari.

⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin namε, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a naxankatama nɛn a falane fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi a yamaan muxu dɔnxene fe ra naxanye luxi e nii ra.”

⁵ Manga Xesekiyaa xεrane to siga Esayi fεma,

⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, “E ito nan falama ε kanna xa, ε naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye mεxi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikene n nayelevu falan naxanye tixi.

⁷ N xaxinla nde rasoma a yi nɛn, a na xibarun mε waxatin naxan yi, a xεtɛma nɛn a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra mɛnni.’ ”

Asiriya mangan mɛn yi a kɔnkɔ Yerusalen ma

Esayi 37.8-13, Taruxune Firinden 32.16-19

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a mε a a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina yɛngɛdeni, a fa a li mɛnna nin.

⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a mε a Misiran mangan Tirihaka, Kusi kaan fama a yɛngɛdeni. A to na xibarun mε, a yi xεrane rasiga Xesekiya ma, a naxa,

¹⁰ “E sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, ε naxa, ‘I laxi i ya Ala ra naxi ra, i yengi a ma a a nɔɛ nɛn n tan Asiriya mangani kale Yerusalen yɛngɛdeni. I nama tin Ala yi i mayenden.

¹¹ I bata a mε Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e raxɔrixɔ kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbɛ nɛn na ma ba?

¹² N benbane siyaan naxanye alane raxɔri, ne e xunba nɛn ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani?

¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minɛn yi?”

Xesekiya yi Ala maxandi Esayi 37.14-20

¹⁴ Xesekiya yi kɛdi sɛbɛxin nasuxu xεrane ra, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kɛdin sa Alatala yɛtagi.

¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala, naxan dɔxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan bɔxɔ xɔnna mangayane birin xun na, i tan nan bɔxɔn nun kuyen daxi.

¹⁶ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin namε. Alatala, i yɛne rabi, i n mato. I Sɛnakɛribi a falane ramε, a sofa kuntigin naxan nafaxi habadan Ala konbideni.

¹⁷ Alatala, nɔndin na a ra! Asiriya Mangan bata siyane raxɔri, a yi e bɔxɔne kala.

¹⁸ E bata e alane woli tɛɛni, bayo Ala mi yi e ra nun mumε! Muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun gɛmε masolixine nan tun yi e ra.

¹⁹ Iki, Alatala, nxɔ Ala! Nxu xunba Sɛnakɛribi yii, alogo bɔxɔ xɔnna yamanane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!”

²⁰ Nayi, Esayi, Amosi a dii xεmɛn yi xεraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, “Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mε i naxan tixi n ma Sɛnakɛribi a fe yi, Asiriya mangana.

²¹ Alatala falani ito nan tixi Sɛnakɛribi xili ma, a naxa,

‘Siyon taa faɲin bata i rapaxu,

a i magelema.

Yerusalen kaane e xunna fitifitima i xanbi ra.

²² I nde konbixi i a rayelefu?

I xuini texi nde xili ma?

I bata i yεene rate kore Isirayilaa Ala
sariḡanxin xili ma!

²³ Fata i ya xεrane ra,
i bata n tan Marigin konbi.

I yi a fala, i naxa,

“N ma wontoro wuyaxine xɔn,

n bata te geyane xuntagi,

Liban yamanan danne ra.

N na a suman wudi kuyene segeḡma nɛn,
e nun a fɔfɔ faḡi faḡine.

N sa a xuntagin naḡanna li

e nun a fɔtɔn faḡina.

²⁴ N bata xɔḡinne ge yamana gbɛtɛne yi,
n yi e iḡe min.

N Misiran baa igene birin xɔrima nɛn
n na siga a xili ma waxatin naxan yi.”

²⁵ Koni, i tan Sɛnakɛribi,
i mi a kolon

a n feni itoe yɛlanxi nɛn

to mi na ra?

N yi e yitɔn xabu waxati danguxine.

Iki, n bata yamarin fi,

a rakamali,

i xa taa makantanxine lu kalaxi

alo geḡe malanxine.

²⁶ E muxune sɛnbɛ mi na,

e gaxuxi, e yagixi.

E bata lu alo xɛɛ ma sɛxɛne

alo se sonle,

alo sɛxɛn fanyen ma

naxan xarama benun a xa gbo.

²⁷ Koni, n na a kolon,

i na dɔxɔ,

i na mini, i na so,

i na xɔlɔ n xili ma.

²⁸ I bata xɔlɔ n xili ma,

n yi i konbi ti xuiin mɛ.

Nanara, n nan n ma wuren birama nɛn i
ḡɛni

n yi n ma karafen bira i dɛ kidine yi.

I faxi kiraan naxan xɔn,

n yi i raxɛtɛ na xɔn.’ ”

Taxamasenna yi so Xesekiya yii

Esayi 37.30-32

²⁹ “Ala yi a fala Xesekiya xa, a naxa, ‘Ito
xa findi taxamasenna ra i xa:

Bogiseen naxanye solixi e yetɛ ma,

ɛ bata ne don ḡɛni ito ra,

na nan mɔn ligama ḡɛɛ famatɔni,

koni ḡɛɛ saxandeni,

ɛ seen sima nɛn,

ɛ yi a xaba,

ɛ yi manpa binle si,*

ɛ yi e bogine don.

³⁰ Yuda bɔnsɔnna muxu dɔnxɛn naxanye
na lu,

ne mɔn e salenne raminima nɛn

alo wudina, e bogi.

³¹ A dɔnxɛne minima nɛn Yerusalɛn yi,

a dɔnxɛne luma nɛn e nii ra Siyon geyane
yi.

Alatala na nan ligama a xanuntenyani.’ ”

Sɛnakɛribi raḡanna

Esayi 37.33-38 nun Taruxune Firinden 32.21-22

³² “Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya
Mangan ma iki, a naxa,

‘A mi soɛ taani ito yi mumɛ!

A mi xalimakuli wolɛ be yi.

A mi makantan wure lefa tima a xa.

A mi gbingbinna ratema a xili ma.’

³³ Alatalaa falan ni ito ra.

‘A faxi kiraan naxan xɔn

a xɛtɛma nɛn na xɔn.

A mi soɛ taani ito yi mumɛ.

³⁴ N taani ito makantanma nɛn,

n yi a rakisi n tan ma fe ra

e nun Dawuda a fe ra, n ma walikɛna.’ ”

³⁵ Na kɔɛɛn na, Alatalaa malekan yi mini,
a muxu wuli kɛmɛ tonge solomasɛxɛ wuli
suulun faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan
to keli xɔtɔnni, e yi e binbine to.

³⁶ Nayi, Asiriya mangan Sɛnakɛribi yi a
ganla rakeli, a xɛtɛ Niniwa taani.

³⁷ Lɔxɔna nde, Sɛnakɛribi yi xinbi sinxi
a ala Nisiroki batu banxini a batudeni, a
dii xɛmɛne Adarameleki nun Sareseri yi a
faxa silanfanna ra, e yi e gi siga Ararati
yamanani. A dii Esaraxadon yi dɔxɔ a
ḡɔxɔni.

20

Xesekiya a furena fe

Esayi 38.1-8

¹ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya
suxu. Nabi Esayi, Amɔsi a diin yi fa a fɛma,
a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan
falaxi, a naxa, ‘I ya feene yitɔn, amasɔtɔ i

* **19:29: 19.29** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

faxamatōn ni i ra, i mi fa siimaya sōtōma.’ ”

² Xesekiya yi a yēē rafindi banxi kanken ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

³ “Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala, n sigan ti nēn i yetagi lannayaan nun bōje fajiyani, naxan fan i yēē ra yi, n yi na liga!” Xesekiya yi wuga han!

⁴ Benun Esayi xa keli tanden ma, Alatala yi falan ti a xa iki, a naxa,

⁵ “Xetē, i yi a fala n ma yamaan mangan Xesekiya xa, i naxa, ‘I fafe Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mē, n bata i yēēgen to. N na i rakēndeyama nēn, benun xi saxan, i siga Alatala Batu Banxini.

⁶ N mōn jēē fu nun suulun sama nēn i ya siimayaan fari. N na i tan nun taani ito xunbama nēn Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma nēn, n ma fe ra, e nun Dawudaa fe ra, n ma walikēna.’ ”

⁷ Na xanbi ra, Esayi yi a fala, a naxa, “E xōdē bogi yidinxina nde tongo.” E yi na tongo, e a sa a furen dē, Xesekiya yi kēndēya.

⁸ Xesekiya bata yi a fala Esayi xa, a naxa, “N na a kolonma taxamasenna mundun xōn fa fala benun xi saxan a Alatala n nakēndeyama nēn, n siga Alatala Batu Banxini?”

⁹ Esayi yi a yabi, a naxa, “Alatala naxa, i a kolonma taxamasenna naxan xōn a Alatala falan kamalima nēn: I waxi nēn ba, nininna xa a maso hanma a masiga sanna yē fu teden ma?”

¹⁰ Xesekiya yi a yabi, a naxa, “Na ligē nēn nininna yi siga yēēn na sanna yē fu, koni n wama nēn a xa xetē xanbin na sanna yē fu.”

¹¹ Nayi, Nabi Esayi yi Alatala maxandi, naxan nininna raxetē xanbin na sanna yē fu Axasi a banxin teden ma, nininna bata yelin danguē dēnaxan na.

Babilōn xerane fe Esayi 39.1-8

¹² Na waxatini, Babilōn Manga Baladan ma dii xēmēn Merodaki-Baladan yi bataxin nun finma seen nasiga Xesekiya ma, amasōtō a bata yi Xesekiya fura feen mē.

¹³ Xesekiya yi xerane rasēnē, a yi a banxin kui seene birin yita ne ra: gbeti fixēn nun xēmāna, wudi bogi ture fajine

nun latikōnōnna nun a yēngē so seene ramaradena, e nun naxan birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi lu Xesekiyaa banxini a mi naxan yita e ra e nun a bōxōn birin.

¹⁴ Nabi Esayi mōn yi fa Manga Xesekiya fēma, a yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E kelixi minēn?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “E kelixi yamana makuyen nin, Babilōn.”

¹⁵ Esayi mōn yi a maxōdin, a naxa, “E i ya banxin to nēn?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “Seen naxanye birin n ma banxin kui, e ne birin to nēn. Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra.”

¹⁶ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, “Alatalaa falan namē!

¹⁷ Waxati fama, seen naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye fen han to, e ne birin xalima nēn Babilōn yi, sese mi luma. Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ E i ya dii xēmēna ndee tongoma nēn, i yetēēn naxanye sōtōma, alogo e xa findi Babilōn mangana banxin xēmē tegēne ra.”

¹⁹ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, “I Alatalaa falan naxan tixi, a fan.” A mirixi a ma, a naxa, “En luma nēn bōje xunbenla nun marakantanni n ma siimayani.”

Taruxune Firinden 32.32-33

²⁰ Xesekiya kēwali dōnxēne sebexi Yuda mangane taruxu kēdine kui. A wēkilēna fe falama e nun a ige ramaraden naxan ge e nun a ige kiraan naxan ge siga igen na Yerusalēn yi.

²¹ Xesekiya yi faxa. A dii xēmēn Manase yi ti a jōxōni mangayani.

21

Manase, Yuda Mangana

¹ Manase findi mangan na a jēē fu nun firinden nan ma, a jēē tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusalēn yi. A nga yi xili Xefisiba.

² Naxan jaxu Alatala yēē ra yi, a yi na liga. A yi fe xōsixine liga alo siyane Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yēē ra.

³ A mōn yi kidene ti geyane fari a fafe Xesekiya dēnaxanye kala, a yi saraxa ganden nafala Baali xa, a yi Asera kide gbindonna bitin, alo Isirayila manga Axabi a liga kii naxan yi, a yi a xinbi sin sarene bun, a yi e batu.

⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala a fala denaxan ma, a naxa, “N xinla luma Yerusalen nin.”

⁵ A yi sarene kiden ti Alatala Batu Banxini sansan firinne birin kui.

⁶ A yi a dii xemen gan saraxan na, a yi kɔɛrayaan liga, a yi so yiimatoni, a muxune dɔxɔ naxanye yi jinanne maxodinma naxanye yi falan tima barinne ra. Naxan jaxu Alatala yetagi, a lu na lige tun, a yi Ala raxɔlɔ.

⁷ A yi Asera kide gbindonna rafala, a na bitin Alatala Batu Banxini, Alatala a fala denaxan ma Dawuda nun a diin Sulemani xa, a naxa, “N bata banxini ito sugandi e nun Yerusalen Isirayila bɔnsɔnne yirene birin ye, n waxi n xinla lu feni denaxan yi habadan.

⁸ N mi Isirayila kaane masige yamanan na, n naxan soxi e benbane yii, koni fɔ e xa n ma yamarine birin suxu e nun n ma sariyan birin n ma walikɛɛn Musa naxan seɓɛxi.”

⁹ Koni, yamaan mi e suxu mumɛ, Manase yi findi sabun na e lɔ ayi, Isirayila kaane yi fe jaxin liga dangu siyane ra Alatala naxanye kedi e yeɛ ra.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti a nabine xɔn, a naxa,

¹¹ “Yuda mangan Manase bata fe xɔsixini itoe liga. A bata fe jaxin liga dangu Amorine ra waxati danguxine yi, a mɔn bata Yuda kaane ti yulubin ma a suxurene xɔn.

¹² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, ‘N tɔrɔn nafama nɛn Yerusalen kaane nun Yuda kaane ma naxan yo na a mɛ, a tuli madɔxɔma ayi nɛn.

¹³ N Yerusalen kalama nɛn alo n Samari taan nun Axabi a denbayaan kala kii naxan yi, n Yerusalen muxune raxɔrima nɛn alo lɔxɔn bama goronna ma kii naxan yi a na yifitan, a maxɛɛ.

¹⁴ N nan n ma yama dɔnxɛn nabɛjinma nɛn e yaxune yii, e yi e yii seene birin tongo,

¹⁵ bayo naxan jaxu n yetagi, e bata na liga, e yi n naxɔlɔ keli e benbane ramini lɔxɔn ma Misiran yamanani han to.’ ”

¹⁶ Manase yi sɔntare wuyaxi faxa, han Yerusalen yi rafe binbine ra sa yulubin fari a Yuda kaane ti naxan ma naxan yi jaxu Alatala yeɛ ra yi.

¹⁷ Manase kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a yulubin naxan liga, ne seɓɛxi Yuda mangane taruxune kɛdine kui.

¹⁸ Manase yi faxa, e yi a maluxun nakɔni naxan a banxin dɛxɔn, Yusaa nakɔni. A dii xɛmɛna Amɔn yi ti a jɔxɔni mangayani.

Amɔn, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 33.21-25

¹⁹ Amɔn findi mangan na a jɛɛ mɔxɔjɛn nun firinden nan ma, a jɛɛ firin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nɛn Mesulemeti, Xarusi a dii tɛmɛna, naxan keli Yotoba taani.

²⁰ Naxan jaxu Alatala yeɛ ra yi, a na liga nɛn, alo a fafe Manase a liga kii naxan yi.

²¹ A yi sigan ti a jaxin na alo a fafe, a yi suxurene batu a fafe naxanye batu, a yi a xinbi sin e bun ma.

²² A yi Alatala rabɛjin, a benbane Ala, a mi sigan ti Alatalaa kiraan xɔn.

²³ Manga Amɔn ma walikɛne yi yanfan so a ma, e yi sa a faxa a banxini.

²⁴ Koni, naxanye yanfan so Manga Amɔn ma yamanan muxune yi ne faxa, yamanan muxune yi a dii xɛmɛn Yosiya ti a jɔxɔni.

²⁵ Amɔn kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne seɓɛxi Yuda mangane taruxu kɛdine kui.

²⁶ E yi a maluxun a gaburun na, Yusaa nakɔni. A dii xɛmɛn Yosiya yi ti a jɔxɔni mangayani.

22

Yosiya, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 34.1-2

¹ Yosiya findi mangan na a jɛɛ solo-masɛxɛden nan ma, a jɛɛ tonge saxan e nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yedida, Adayaa dii tɛmɛna, Bɔsikati kaana.

² Naxan fan Alatala yeɛ ra yi, a Ala, a yi na liga, a sigan ti tinxinni alo a benba Dawuda, a mi kiraan fata siga yiifanni hanma kɔmɛnni.

Sariya kɛdina fe

Taruxune Firinden 34.8-28

³ A mangayaan jɛɛ fu nun solo-masɛxɛdeni, Manga Yosiya yi seɓɛli tiin Safan nasiga Alatala Batu Banxini, Asaliyaa dii xɛmɛna, Mesulan mamandenna. A yi a fala a xa, a naxa,

⁴ “Siga Xiliki fɛma, saraxarali kuntigina, a xa sa gbetin malan naxan soxi Alatala Batu Banxini e nun dɛ kantanne naxan nasuxi yamaan yii.

⁵ Muxun naxanye Alatala Batu Banxin wanli kuntigine ra, a xa so ne yii. Ne yi a so Alatala Batu Banxini tɔn muxune yii:

⁶ yii ra walikene nun kamudɛɛne nun gɛmɛ masonle, alogo e xa wudin nun gɛmɛ masolixine sara, e banxini tɔnɛ naxanye ra.

⁷ Koni, gbetin naxan soma e yi, muxu yo nama e maxɔdin na rawali kii ma, bayo e walima tinxinna nin.”

⁸ Nayi, Xiliki, saraxarali kuntigin yi a fala seɓeli tiin Safan xa, a naxa, “N bata sariya kɛdin to Alatala Batu Banxini.” Xiliki yi na kɛdin so Safan yii, Safan yi a xaran.

⁹ Na xanbi ra, seɓeli tiin Safan yi sa a fala mangan xa, a naxa, “Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, i ya walikene bata na so walikɛ kuntigine yii alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn.”

¹⁰ Seɓeli tiin Safan yi a fala mangan xa, a naxa, “Saraxaraliin Xiliki kɛdina nde soxi nɛn n yii.” Safan yi a xaran mangan yɛtagi.

E yi nabi jaxanla maxɔdin

¹¹ Naxan yi seɓɛxi sariya kɛdin kui, mangan to na mɛ, a yi a duguine yibɔ a ma.

¹² Mangan yi yamarini itoe so saraxaraliin Xiliki yii e nun Safan a diina Axikan e nun Mikahu a diina Akibori nun seɓeli tiin Safan nun Asaya, mangana walikena, a naxa,

¹³ “E sa Alatala maxɔdin nxu nun Yuda yamaan birin xa kɛdina fe ra naxan toxi. Alatala bata xɔɔ gbeen ti en xili ma, amasɔɔ yamarin naxanye seɓɛxi kɛdini ito kui, en benbane mi ne suxi e yi e liga.”

¹⁴ Saraxarali Xiliki nun Axikan nun Akibori nun Safan nun Asaya yi siga nabi jaxanla Xuluda fɛma. A yi dɔxi Yerusalen Taa Nɛnɛn nin. Dugi ramaran nan yi a xɛmɛn Salun na, Tikiwaa dii xɛmɛna, Xaraxasa mamandenna.

¹⁵ Xuluda yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: E sa a fala e xɛ muxun xa naxan e rafaxi n fɛma,

¹⁶ e naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tɔrɔn nafama nɛn yireni ito fari e nun a muxune, fata kɛdin xuine birin na Yuda mangan naxan xaranxi.

¹⁷ Bayo e bata n nabɛnin, e wusulanna gan ala gbɛtɛne xa, e yi n naxɔɔ e suxurene ra e naxanye rafalaxi, na ma, n ma xɔɔn bata gbo ayi yireni ito xili ma, a mi janɲɛ mumɛ!’

¹⁸ Koni, e sa a fala Yuda mangan xa, naxan e rafaxi Alatala maxɔdinden, e naxa, ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi falane fe yi i naxanye mɛxi, a naxa:

¹⁹ I to falani itoe mɛxi n naxanye tixi yireni ito nun a muxune xili ma, naxanye findi jaxankatan nun dangan na, i yi sunu, i yi i magodo Alatala yɛtagi. Bayo i bata i ya duguine yibɔ i ma, i yi wuga n yɛtagi, n fan bata a mɛ. Alatalaa falan ni i ra.

²⁰ Nanara, n na i luma nɛn i faxa bɔɲɛ xunbenli, i maluxun bɔɲɛ xunbenli i ya gaburun na, n jaxankatan naxan nagodon yireni ito fari, i mi ne toma.’ ” E dɛntɛgɛni ito sa mangan xa.

23

Yosiya yi lanna fen Ala ra

Taruxune Firinden 34.29-32

¹ Manga Yosiya yi Yuda fonne nun Yerusalen fonne birin malan a fɛma.

² A yi siga Alatala Batu Banxini, e nun Yuda xɛmɛne nun Yerusalen kaane birin nun saraxaraline nun nabine. Yamaan birin yi siga keli muxudine ma han muxu gbeene. A layiri kɛdin naxan to Alatala Batu Banxini, a na fala xuine birin xaran e yɛtagi.

³ Mangan yi tixi seɓɛtɛnna xɔn Ala Batu Banxin so dɛɛn na, a lanna fen Alatala ra, a dɛ xuiin tongo a xa bira Alatala fɔxɔ ra, a yi a yamarine nun a sariyane nun a tɔnne suxu a bɔɲɛn nun a niin birin na. A na layirin fala xui seɓɛxine rakamali na kii nin. Yamaan birin yi so layirini.

Dinan matinxin fena Yuda yi

Taruxune Firinden 34.3-5

⁴ Mangan yi saraxarali kuntigin Xiliki yamari, e nun saraxaraliin bonne nun saraxaraliin naxanye yi dɛɛn kantanna, a e xa seene birin namini Alatala Batu Banxini naxanye rafalaxi Baali nun Asera nun sarene birin batu seene ra. Yosiya yi sa e gan Yerusalen fari ma xɛɛne ma Kedirɔn lanbanni, a siga e xuben na Betɛli yi.

⁵ Yosiya yi kiden ki muxune kedi, Yuda mangan yi naxanye dɔxi alogo e xa wusulanna gan kidene yi geyane fari Yuda taane nun Yerusalɛn rabilinni. Kiden ki muxuni itoe yi wusulanna gan Baali nun sogen nun kiken xa e nun sare kurune nun sarene birin xa.

⁶ Yosiya yi Asera kide gbindowna ramini Alatala Batu Banxini, a yi a xali Yerusalɛn fari ma Kedirɔn lanbanni, a sa a gan mɛnni, a yi a findi xuben na, a sa a xuben woli yamanan muxune gaburune fari.

⁷ A mɔn yi kiden ki xɛmɛ yalundene banxine kala Alatala Batu Banxini, naxanle yi domane dɛgɛma dɛnaxan yi Asera batu seen na.

⁸ Yosiya yi Yuda taane saraxaraline birin maxili, a yi taan kidene raxɔsi, saraxaraline yi wusulanna ganma dɛnaxanye yi, keli Geba ma han Beriseba, a yi taan kidene kala taan so dɛɛne ra, a gbengbenna, dɛnaxan yi taan kuntigin Yosuwe a dɛɛn na taan so dɛɛn kɔmɛnna ma.

⁹ Taan kiden ki muxune mi yi sigama Alatala Batu Banxini Yerusalɛn yi, koni e yi buru tetaren donma alo saraxaraline.

¹⁰ Mangan yi Tofeti raxɔsi Ben-Hinɔn lanbanni, alogo muxu yo nama fa a dii xɛmɛn hanma a dii tɛmɛn gan Mɔlɔkɔ suxuren binya feen na.

¹¹ Yuda mangan soon naxanye findi sogen batu seene ra, Yosiya yi ne ba Alatala Batu Banxini so dɛɛn dɛxɔn. E yi sansanna nde nan kui kuntigin Natan-Meleki a banxin dɛxɔn. Na xanbi ra, Yosiya yi wontorone gan e yi sogen batun naxanye ra.

¹² Yuda mangane bata yi kiden ti Axasi a kore banxin xuntagi. Yosiya yi ne birin kala e nun Manase kiden naxanye ti Alatala Batu Banxini sansan firinne kui. A yi ne ba mɛnni, a yi e kala, a yi e dungi dungine woli Kedirɔn lanbanni.

¹³ Isirayila mangan Sulemani taan kiden naxanye ti Yerusalɛn sogeteden binni Maraxɔri Geyaan yiifanna ma, mangan yi ne raxɔri. Sulemani yi ne tixi Asitarate nan xa Sidɔn kaane ala e nun Kemosi, Moyaba

kaane ala e nun Mɔlɔkɔ, Amonine ala.

¹⁴ Yosiya yi Asera kide gbindowne nun kide gɛmɛne kala, e yi dɛnaxan yi a mɛnna rafe muxu xɔnne ra.

Dinan matinxin fena Isirayila yi

¹⁵ Saraxa ganden nun taan kiden naxan yi Beteli yi, a yi ne fan nabira. Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, na nan na kiden nafala. Yosiya yi kiden gan han a findi xuben na. A mɔn yi Asera kide gbindowna fan gan.

¹⁶ Nayi, Yosiya yi a yɛɛ rakɔjin, a yi gaburune to geyaan ma mɛnni, a yi walikɛne rasiga muxu xɔnne tongodeni gaburune ra, a sa e gan saraxa ganden fari alogo a xa mɛn naxɔsi, fata Alatalaa falane ra sayiban naxanye fala lan feni itoe ma.*

¹⁷ Manga Yosiya yi a fala, a naxa, “N gɛmɛ gbeen mundun toma ito ra?” Taan muxune yi a yabi, e naxa, “Sayiban gaburun na a ra, naxan keli Yuda yi, naxan falane ti Beteli saraxa ganden xili ma, i feen naxanye ligaxi iki.”

¹⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E a lu mɛnni, muxu yo nama a yiin din na sayiban xɔnne ra!” Nayi, e yi a xɔnne ramara mɛnni e nun nabi bonna xɔnne naxan keli Samari taani.

Taruxune Firinden 34.6-7

¹⁹ Yosiya mɔn yi taan kide banxine birin kala naxanye yi Samari taane yi, Isirayila mangane naxanye ti, e yi Ala raxɔlɔ. Yosiya yi a liga alo a liga Beteli yi kii naxan yi.

²⁰ Yosiya yi taan kiden ki muxune birin kɔɛ raxaba e saraxa gandene fari, a yi muxu xɔnne gan ne fari. Na xanbi ra, a yi xɛtɛ Yerusalɛn yi.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

Taruxune Firinden 35.1,18-19

²¹ Mangan yi yamarini ito fi yamaan birin ma, a naxa, “E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† raba Alatala binya feen na, e Ala, alo a seɓɛxi layiri kɛdin kui kii naxan yi.”

* **23:16: 23.16** Na *sayibana* fe mɔn seɓɛxi Mangane Singen 13.2 kui. † **23:21: 23.21** *Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla*: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

²² Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanli ito sifan munma yi liga singen, keli kitisane waxatin ma Isirayila yi e nun Isirayila mangane nun Yuda mangane lɔxɔne birin yi.

²³ Manga Yosiya jɛɛ fu nun solomasɛɛ nan yi a ra a Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanli ito rabɛ Yerusalɛn yi Alatala xa.

Yosiyaa mangayaan najanna fe

Taruxune Firinden 35.20-36.1

²⁴ Naxanye yi jinanane maxɔdinma e nun naxanye yi falan tima barinne ra, Yosiya yi ne birin faxes. A yi kɛ suxure nun suxure sawurane kala, e nun fe xɔsixin naxanye birin yi Yerusalɛn nun Yuda yamanani. A na liga nɛn alogo a xa sariyan nakamali naxanye kɛdin kui saraxaraliin Xiliki naxan to Alatala Batu Banxini.

²⁵ Yosiya jɔxɔn munma yi lu na singen mangane yɛ, a bira nɛn Alatala fɔxɔ ra a bɔjɛn birin na, a niin birin yi, e nun a sɛnbɛn birin yi, fata Musaa sariyan birin na. A tan dangu xanbini, a maligan mi lu na mumɛ!

²⁶ Koni, Alatala mi xɛtɛ a xɔlɔ gbeen fɔxɔ ra Yuda xili ma Manase a fe ra naxan a Alatala raxɔlɔ.

²⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N Yuda bama nɛn n yɛtagi alo n na Isirayila ba n yɛtagi kii naxan yi. N Yerusalɛn wolima ayi nɛn n taan naxan sugandi, e nun banxina n na a fala banxin naxan ma, n naxa, ‘N xinla luma be nin.’ ”

²⁸ Yosiya kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne sɛbɛxi Yuda mangane taruxu kɛdine kui.

²⁹ A waxatini, Neko, Misiran mangan yi siga Asiriya Mangan xili ma Efirati baan binni. Manga Yosiya yi siga a ralandeni. Misiran mangan Neko to a to tun, a yi a faxes Megido taani.

³⁰ Yosiyaa walikɛne yi a binbin xali won-tonon kui, e yi keli Megido taani siga Yerusalɛn yi, e sa a maluxun a gaburun na. Yamanan muxune yi a dii xɛmɛn Yehowaxasi tongo, e turen sa a xunni, e yi a findi mangan na a fafe jɔxɔni.

Yehowaxasi, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 36.2-4

³¹ Yehowaxasi findi mangan na a jɛɛ mɔxɔjɛn nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi

xili Xamutali, Yereimi a dii tɛmɛna, Libina kaana.

³² Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

³³ Misiran Mangan Neko yi yɔlɔnxɔnna sa a ma Ribila taani, Xamata yamanani, alogo a nama fa mangayaan liga Yerusalɛn yi mumɛ, a yi mudu gbeti fixɛn kilo wuli saxan kɛmɛ naanin nun xɛmaan kilo tonge saxan nun naanin sa yamanan fari.

³⁴ Misiran mangan Neko yi Yosiyaa dii xɛmɛna Eliyakimi dɔxɔ mangan na a fafe jɔxɔni, a yi a xinla masara a Yehoyakimi. A yi Yehowaxasi suxu, a siga a ra Misiran yi, a sa faxes dɛnaxan yi.

³⁵ Yehoyakimi yi gbetin nun xɛmaan so Misiran mangan yii, koni a yi mudu gbetin maxili yamanan na, fata Misiran mangana yamarin na, yamanan yamaan birin lan a xa gbetin nun xɛmaan naxan ba a na fala, a lan a xa naxan so Misiran mangan Neko yii.

Yehoyakimi, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 36.5-8

³⁶ Yehoyakimi findi mangan na a jɛɛ mɔxɔjɛn nun suulunden nan ma, a yi jɛɛ fu nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Sebuda, Pɛdayaa dii tɛmɛna, keli Ruma taani.

³⁷ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

24

¹ Babilɔn Mangan Nebukadanesari so yɛngɛni Yehoyakimi waxatin nin. Yehoyakimi yi lu Nebukadanesari a nɔɔn bun jɛɛ saxan, koni a mɔn murutɛ nɛn Nebukadanesari xili ma.

² Nayi, Alatala yi Babilɔn kaane ganla rasiga a xili ma, e nun Arami kaane nun Moyaba kaane nun Amonine ganle, a yi ne birin nasiga Yuda xili ma a kaladeni, fata Alatalaa falan na a naxan ti a walikɛne xɔn, nabine.

³ Na fata Alatalaa yamarin nan tun na, naxan yi waxi Yuda ba feni a yɛtagi Manase a yulubine fe ra.

⁴ Manase bata yi sɔntare wuyaxi faxes, a yi Yerusalɛn rafe a fe jaxine ra. Alatala mi wa a mafelu feni mumɛ!

⁵ Yehoyakimi ke wali donxene, a naxanye birin liga, ne se bexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁶ Yehoyakimi yi faxesa. A dii xemen Yoyakin yi ti a joxoni mangayani.

⁷ Misiran mangan mi fa mini a yamanani, bayo Babilon mangan bata yi a baxan birin tongo keli Misiran baani han sa dexo Efirati baan na.

Yoyakin, Yuda Mangana Taruxune Firinden 36.9-10

⁸ Yoyakin findi mangan na a jee fu nun firinden nan ma, a kike saxan ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Nexusuta, Yerusalen kaana Elanatan ma dii temena.

⁹ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

¹⁰ Na waxatini, Babilon mangan Nebukadanesari a walikene yi siga Yerusalen xili ma, e yi taan nabilin yengeni.

¹¹ Babilon mangan Nebukadanesari yeteen yi fa taan yetagi, a walikene yi na yenge.

¹² Nayi, Yuda mangan Yoyakin yi siga, a sa a yete dentegge Babilon mangan xa, e nun a nga nun a walikene nun a mangane nun a kuntigine. Yoyakin a mangayaan jee solomasexedeni, Babilon mangan yi a suxu.

¹³ Nebukadanesari yi nafunla birin ba Alatala Batu Banxini e nun manga banxin nafunle, Isirayila mangan Sulemani xema goronna naxanye birin nafala Alatala banxini, a ne kala, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹⁴ Nebukadanesari yi Yerusalen kaane birin xali suxuni, kuntigine nun sofane, e birin malanxina muxu wuli fu sa yi-irawanle nun xabune birin fari. A yigelitone nan tun lu yamanani.

¹⁵ Nebukadanesari yi Yoyakin xali Babilon yi, a yi mangana nga suxu Yerusalen yi siga Babilon yi e nun mangana jaxanle nun a kuntigine nun a yamanan muxu gbeene.

¹⁶ Babilon mangan mon yi sofa kendene birin xali konyiyani Babilon yi, muxu wuli solofere e nun yirawanle nun xabune, muxu wuli keden.

¹⁷ Babilon mangan yi Yoyakin saxo Matani findi mangan na a joxoni, a naxan xili masara a Sedeki.

Sedeki, Yuda Mangana

Yeremi 52.1-3 nun Taruxune Firinden 36.11-12

¹⁸ Sedeki findi mangan na a jee monxonen nun kedenden nan ma, a yi jee fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Xamutali, Yeremi a dii temena, Libina kaana.

¹⁹ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi.

²⁰ Na liga Alatala xolon nan ma fe ra Yerusalen nun Yuda xili ma, a yi waxi naxanye ba feni a yetagi.

Sedeki fan yi murute Babilon mangan xili ma.

25

Yeremi 39.1-7 nun 52.4-11

¹ Sedeki a mangayaan jee solo-manaaninden kike fuden xi fude laxon, Babilon mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalen xili ma, a yi daaxadeni ton a yetagi, e yi yire makantanxine ti a rabilinna birin yi.

² E lu taan yenge han Manga Sedeki a mangayaan jee fu nun kedendena.

³ Na jeen kike naaninden xi solo-maaninde laxon, kamen yi gbo ayi taani, donse mi yi fa yamanan muxune yii.

⁴ Nayi, Babilon ganla yi taan yinna yirena nde rabira. Keen na, hali Babilon kaane to yi taan nabilinxi, Yuda sofane birin yi e gi, e dangu taa makantan yin firinne longonna ra, e sa mini taan so deen na mangana nakon dexon. Sofane yi e gi, e nun mangan yi siga Araba tonbonna lantaan mabinni.

⁵ Koni, Babilon sofa ganla yi mangan sagatan, e sa a li Yeriko meremerene yi, a ganla birin yi xuya ayi, e yi e masiga a ra.

⁶ E yi mangan suxu, e siga a ra Babilon mangan fema Ribila taani, e yi sa a makiti menni.

⁷ E Sedeki a diine ke raxaba a yetagi, e mon yi Sedeki yene saxonje ayi, e yi a xidi sula yolonxonna ra, e siga a ra Babilon yi.

Yerusalen kala fena

Yeremi 39.8-10 nun 52.12-27 e nun Taruxune Firinden 36.17-21

⁸ Kike suulunden xi soloferede lɔxɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ fu nun solomanaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan, Babilɔn mangana kuntigina nde yi so Yerusalen yi.

⁹ A yi tɛɛn so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun Yerusalen banxine birin. A yi banxi kɛndɛne birin gan.

¹⁰ Babilɔn sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna fɔxɔ ra, ne yi Yerusalen yinne kala.

¹¹ Muxu dɔnxɛn naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, naxanye bata yi e yɛtɛ sa Babilɔn mangan sagoni e nun yama dɔnxɛna.

¹² Koni mangan kantan muxune xunna yi yiigelitɔna ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xɛɛ biine.

¹³ Sula senbetenna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilɔn kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan na Babilɔn yi.

¹⁴ E yi tundene nun tɛɛ kɔ seene nun lɛnpu ratu seene nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini.

¹⁵ Mangan kantan muxune xunna mɔn yi wusulan gan seene nun wuli xuya goronne tongo, xɛma daxine nun gbeti fixɛ daxine birin.

¹⁶ Senbetɛn firinna nun ige ramara se gbeen nun ige maxali wontorone Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi nɔɛ yatɛ.

¹⁷ Senbetɛn kedenna yi mate nɔngɔnna yɛ fu nun solomasɛxɛ, kondɛn yi a xunna, naxan yi mate nɔngɔnna yɛ saxan, a kondɛn yi rayabuxi sula yɔlɔnxɔn yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Senbetɛn firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina.

¹⁸ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntigin Seraya suxu, e nun

saraxarali firinden Sofoni nun dɛɛn kantan muxu saxanne.

¹⁹ A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xɛmɛ suulun mangana muxune yɛ naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sɛbɛli tiina, naxan yi sofa nɛnɛne xinle sɛbɛma, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

²⁰ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilɔn mangan fɛma Ribila taani.

²¹ Babilɔn Mangan yi yamarin fi, e yi e faxa Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

Gedali, Yuda yamana kann

Yeremi 40.7-41.18

²² Babilɔn mangan Nebukadanesari yi Yuda yamanan muxu dɔnxɛne sa Gedali a yamarin bun ma, Axikan ma dii xɛmɛna, Safan mamandenna.

²³ Sofa kuntigine nun e sofane birin to na mɛ, a Babilɔn mangan bata Gedali findi yamana kann ra, e yi siga Gedali fɛma Misipa taani, Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayɛli nun Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun Tanxumeti a dii xɛmɛn Seraya Netofa kaan nun Maka kaana dii xɛmɛn Yaasaniya, e nun e ganle.

²⁴ Gedali yi a kɔlɔ e nun e ganle xa, a naxa, “E nama gaxu sese ra Babilɔn kaane kuntigine fe ra, ɛ lu yamanani, ɛ wali Babilɔn mangan xa, ɛ hɛrin sɔtɔma nɛn.”

²⁵ Koni, jɛɛn kike soloferedeni, Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayɛli, Elisama mamandenna, mangan xabilan muxuna nde, na yi fa, muxu fu biraxi a fɔxɔ ra, e yi Gedali faxa, e nun Yuda kaane nun Babilɔn kaan naxanye yi a fɛma Misipa taani.

²⁶ Nayi, yamanan muxune birin, yi igelitɔne nun nafulu kanne, e nun sofa kuntigine yi keli, e siga Misiran yi, bayo e yi gaxuxi Babilɔn kaane yɛɛ ra.

Yoyakin mini feen kasoon na

Yeremi 52.31-34

²⁷ Yuda mangan Yoyakin suxun jɛɛ tonge saxan e nun soloferedeni, Babilɔn mangana Ewili-Merodaki a mangayaan jɛɛ fɔlɔni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na jɛɛn kike fu nun firinden xi mɔxɔjɛn nun soloferede lɔxɔni.

²⁸ A yi fala faɲin ti a xa. Mangan bonna naxanye yi a fɛma Babilɔn yi, a yi a tiden mate ne birin xa.

²⁹ A yi a kasorasa dagine masara, Yoyakin yi a dɛge mangana tabanla ra a siimayaan birin yi.

³⁰ A makoon yi seen naxanye ma lɔxɔ yo lɔxɔ, mangan yi lu ne soɛ a yii a siimayaan birin yi.

Taruxune Singena Yuda Mangane Fe Taruxune

Kitabun yire firinna naxanye xili “Taruxune,” ne Yuda bənsənnə mangane nan ma fe falama. Taruxune Singena Isirayila kaane benbane bari feen nan falama keli N Benba Adama ma han sa dəxə Dawuda sayaan waxatin na. Manga Dawuda fe taruxun nan Kitabun yireni ito kui, yanyina nde ɲɛ wuli keden ɲəxən benun Yesu xa bari. Taruxune Singen nun Samuyeli Firinden nun Mangane Singen kitabu yirene e maliga yire wuyaxi yi.

Isirayila kaane benbane

¹ Adama nan Seti sətə. Seti yi Enosi sətə. Enosi yi Kenan sətə.

² Kenan yi Mahalaleli sətə. Mahalaleli yi Yarədi sətə.

³ Yarədi yi Xenəki sətə. Xenəki yi Matusela sətə. Matusela yi Lameki sətə.

⁴ Lemeki yi Nuhan sətə. Nuhan yi Semi nun Xami nun Yepeti sətə.

Dunuɲa Fəɓn 10.2-20

⁵ Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomɛɛ nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meseki nun Tirasi.

⁶ Gomɛɛ a diine xinle ni itoe ra: Asike-nasi nun Rifati nun Togarama.

⁷ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

⁸ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁹ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Səba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka. Raama diini itoe nan sətə: Saba nun Dedan.

¹⁰ Kusi yi Nimirodi bari. Na findi yengeso belebelen nan na dunuɲa yi.

¹¹ Misiran yi diine sətə naxanye findixi Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane nun

¹² Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane nun Kafatoro kaane ra. Filisitine benbane nan Kafatoro kaane ra.

¹³ Kanan yi a dii singen Sidən sətə e nun gbətɛye naxanye findixi Xitine nun

¹⁴ Yebusu kaane nun Amorine nun Girigasane nun

¹⁵ Xiwine nun Arakane nun Sini kaane nun

¹⁶ Arawada kaane nun Semara kaane nun Xamata kaane ra.

Dunuɲa Fəɓn 10.21-31 nun 11.10-27

¹⁷ Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

Arami a diine ni i ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Mesəki.

¹⁸ Arapaxadi yi Selaxa sətə. Selaxa yi Eberi sətə.

¹⁹ Eberi yi dii xɛmɛ firin sətə. Keden xili Pɛɛgi* bayo dunuɲa yitaxun a waxatin nin. A xunyeɲ xili Yokatan.

²⁰ Yokatan ma diine ni i ra: Alomodadi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera nun

²¹ Hadoran nun Yusali nun Dikila nun

²² Ebali nun Abimayeale nun Saba nun

²³ Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Yokatan ma diine nan ne ra.

²⁴ Semi yi Arapaxadi sətə. Arapaxadi yi Selaxa sətə.

²⁵ Selaxa yi Eberi sətə. Eberi yi Pɛɛgi sətə. Pɛɛgi yi Rewu sətə.

²⁶ Rewu yi Serugu sətə. Serugu yi Nahori sətə. Nahori yi Tera sətə.

²⁷ Tera yi Iburama sətə naxan findixi Iburahima ra.

Nabi Iburahimaa diine

Dunuɲa Fəɓn 25.12-16

²⁸ Iburahima yi Isiyaga nun Sumayila sətə.

²⁹ Sumayilaa dii singen yi xili nɛn Nebayoti. Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

³⁰ Misema nun Duma nun Masa nun Xadada nun Tema nun

³¹ Yeturi nun Nafisi nun Kedema, Sumayilaa diine nan yi ne fan na.

Dunuɲa Fəɓn 25.1-4

³² Iburahima a konyi ɲaxanla† Keturaa dii xɛmɛne xinle ni itoe ra a naxanye bari Iburahima xa: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki nun Suwa. Yokan yi Saba nun Dedan sətə.

³³ Midiyan yi Efa nun Efere nun Xanəki nun Abida nun Elida sətə. Keturaa diine nan e birin na.

Dunuɲa Fəɓn 36.10-14

* **1:19: 1.19Pɛɛgi** bunna nɛn fa fala “Mayitaxunna.” † **1:32: 1.32Konyiɲaxanla** sariyan səbexi Xəɾɔyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra a naxan sətə a ɲaxanla ra.

³⁴ Iburahima yi Isiyaga sɔtɔ. Isiyaga yi Esayu nun Isirayila sɔtɔ.

³⁵ Esayu a diine xinle ni itoe ra: Elifasi nun Reyuli nun Yewusi nun Yalami nun Kora.

³⁶ Elifasi a diine xinle ni itoe ra: Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami nun Kenasi nun Timina nun Amaleki.

³⁷ Reyuli a diine xinle ni itoe ra: Naxati nun Sera nun Sama nun Misa.

Dunufa Fɔlɔn 36.20-28

³⁸ Seyiri a diine xinle ni itoe ra: Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana nun Disson nun Eseri nun Disan.

³⁹ Lotan yi Xori nun Homami sɔtɔ. Lotan magilen yi xili nɛn Timina.

⁴⁰ Sobali yi Aliyan nun Manaxati nun Ebalin nun Sefi nun Onan sɔtɔ.

Sibeyon yi Aya nun Ana sɔtɔ.

⁴¹ Ana yi Dison sɔtɔ.

Dison yi Xamaran nun Eseban nun Itiran nun Keran sɔtɔ.

⁴² Eseri yi Bilihan nun Saawan nun Yaakan sɔtɔ.

Disan yi Yusu nun Aran sɔtɔ.

Dunufa Fɔlɔn 36.31-43

⁴³ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edon yamanan xun na benun Isirayila kaane xa mangan sɔtɔ waxatin naxan yi. Beyori a diin Bela yi findi manga singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

⁴⁴ Bela to faxes, Seraa diin Yobabo, Bosara kaan yi findi mangan na.

⁴⁵ Yobabo to faxes, Xusama, naxan yi kelixi Teman yamanani, na yi findi mangan na.

⁴⁶ Xusama to faxes, Bedadaa diin Xadada yi findi mangan na. A tan nan Midiyan kaane nɔ Moyaba bɔxɔni. A taan yi xili nɛn Abiti.

⁴⁷ Xadada to faxes, Masareka kaan Samala yi findi mangan na.

⁴⁸ Samala to faxes, Sayuli yi findi mangan na, naxan yi kelixi Rehoboti taani baan dɛ.

⁴⁹ Sayuli to faxes, Akibori a diin Baali-Xanan yi findi mangan na.

⁵⁰ Baali-Xanan to faxes, Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili nɛn Pawu. A naxanla yi xili nɛn Mehetabeli, Matiredi a dii tɛmɛna, Mesahabi mamandenna.

⁵¹ Xadada to faxes, muxuni itoe nan findi Edon mangane ra: Manga Timina nun Manga Aliwa nun Manga Yeteti nun

⁵² Manga Yoholibama nun Manga Ela nun Manga Pinon nun

⁵³ Manga Kenasi nun Manga Teman nun Manga Mibisari nun

⁵⁴ Manga Magadiyɛli nun Manga Irami. Ne nan yi Edon mangane ra.

2

Isirayila yixɛtɛne

Dunufa Fɔlɔn 35.23-26

¹ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra: Ruben nun Simeyon nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon nun

² Dan nun Yusufu nun Bunyamin nun Nafatali nun Gadi nun Aseri.

Ruti 4.18-22 Matiyu 1.3-6

³ Yuda a diine xinle ni itoe ra: Eri nun Onan nun Selaxa. Kanan kaa naxanla nde nan na dii saxanne bari a xa, Suyaa dii tɛmɛna. Yudaa dii singena Eri yi fe naxin liga Alatala yɛɛ ra yi. A yi a faxes na ma.

⁴ Yuda mamuxun Tamari yi Peresi nun Sera bari a xa. Yuda dii suulun sɔtɔ na kii nin.

⁵ Peresi yi Xesiron nun Xamuli sɔtɔ.

⁶ Sera yi dii suulun sɔtɔ: Simiri nun Etani nun Heman nun Kalikɛli nun Dara.

⁷ Karimi yi Akan sɔtɔ, naxan tinxintareyaan liga Isirayila ra, a to se ratɔnxine tongo.

⁸ Etani yi Asari sɔtɔ.

⁹ Xesiron yi Yerameeli nun Rami nun Kalebi* sɔtɔ.

¹⁰ Rami yi Aminadabo sɔtɔ. Aminadabo yi Naxason sɔtɔ, naxan findi Yuda bɔnsɔnna kuntigin na.

¹¹ Naxason yi Salimon sɔtɔ. Salimon yi Boosu sɔtɔ.

¹² Boosu yi Obedi sɔtɔ. Obedi yi Yese sɔtɔ.

¹³ Yese a dii xɛmɛne xinle ni itoe ra: Eliyabi nan yi a dii singen na, a firindena Abinadabo, a saxandena Simeya,

¹⁴ a naanindena Natanɛli, a suulundena Radayi,

¹⁵ a sennindena Osemi, a soloferedena Dawuda.

¹⁶ Yese a dii tɛmɛne xinle ni itoe ra: Seruya nun Abigayili. Seruya yi dii xɛmɛ

* **2:9: 2.9Kalebi** mɔn xili nɛn Kelubayi.

saxan sɔtɔ: Abisayi nun Yowaba nun Asaheli.

¹⁷ Abigayili yi Amasa sɔtɔ Yeteri xa, naxan fataxi Sumayila bɔnsɔnna ra.

¹⁸ Xesirɔn ma diin Kalebi a ɲaxanle Asuba nun Yeriyoṭi, ne yi diini itoe bari Kalebi xa: Yesere nun Sobaba nun Aradon.

¹⁹ Asuba to faxa, Kalebi yi Efarata dɔxɔ, a yi Xuru bari a xa.

²⁰ Xuru yi Yuri sɔtɔ. Yuri yi Besaleli sɔtɔ.

²¹ Dɔnxɛn na, Xesirɔn to ɲɛɛ tonge sennin sɔtɔ, a yi Galadi benban Makiri a dii tɛmɛn dɔxɔ, a yi a kolon ɲaxanla ra. E yi Segubu sɔtɔ.

²² Segubu yi Yayiri sɔtɔ, naxan findi taa mɔxɔɲɛn nun saxan xun na Galadi ya-manani.

²³ Koni, Gesuri kaane nun Arami kaane yi Yayiri taane tongo e nun Kenata taan nun a rabilinne, e birin malanxina taa tonge sennin. Makiri yixɛtɛne nan ne birin na, naxan Galadi masɛgɛ.

²⁴ Xesirɔn to faxa Kalebi-Efarata taani, a ɲaxanla Abiya yi Asexuri bari a xa, naxan Tekowa taan masɛgɛ.

²⁵ Xesirɔn ma dii singen Yerameeli a diine ni i ra: a dii singen Rami nun Buna nun Oreni nun Osemi nun Axiya.

²⁶ Yerameeli a ɲaxalan bodena Atara yi Onan bari.

²⁷ Yerameeli a dii singen Rami a diine xinle ni itoe ra: Masi nun Yamin nun Ekeri.

²⁸ Onan yi Samayi nun Yada sɔtɔ. Samayi yi Nadaba nun Abisuri sɔtɔ.

²⁹ Abisuri a ɲaxanla Abixali yi Axaban nun Molidi sɔtɔ.

³⁰ Nadaba yi Seleda nun Apayimi sɔtɔ. Seleda yi faxa diitareyani.

³¹ Apayimi yi Yisi sɔtɔ. Yisi yi Sesan sɔtɔ. Sesan yi Axalayi sɔtɔ.

³² Samayi xunyeɲ Yada yi Yeteri nun Yonatan sɔtɔ. Yeteri yi faxa diitareyani.

³³ Yonatan yi Pɛlɛti nun Sasa sɔtɔ. Yerameeli yixɛtɛne nan ne ra.

³⁴ Sesan mi dii xɛmɛ yo sɔtɔ fɔ dii tɛmɛne. A konyi xɛmɛn Misiran kaan yi xili nɛn Yara.

³⁵ Sesan yi a dii tɛmɛn fi a konyi xɛmɛn Yara ma. A yi Atayi bari a xa.

³⁶ Atayi yi Natan sɔtɔ. Natan yi Sabadi sɔtɔ.

³⁷ Sabadi yi Efilali sɔtɔ. Efilali yi Obedi sɔtɔ.

³⁸ Obedi yi Yehu sɔtɔ. Yehu yi Asari sɔtɔ.

³⁹ Asari yi Xɛlesi sɔtɔ. Xɛlesi yi Eleyasa sɔtɔ.

⁴⁰ Eleyasa yi Sisimayi sɔtɔ. Sisimayi yi Salun sɔtɔ.

⁴¹ Salun yi Yekamiya sɔtɔ. Yekamiya yi Elisama sɔtɔ.

⁴² Yerameeli xunyeɲ Kalebi a dii singen yi xili Mesa. Mesa yi Sifi nun Maresa sɔtɔ, naxan findixi Xebiron kaane benban na.

⁴³ Xebiron yi Kora nun Tapuwa nun Rekemi nun Sema sɔtɔ.

⁴⁴ Sema yi Raxami sɔtɔ. Raxami yi Yorekami sɔtɔ. Rekemi yi Samayi sɔtɔ.

⁴⁵ Samayi yi Mayon sɔtɔ. Mayon yi Beti-Suru sɔtɔ.

⁴⁶ Kalebi a konyi ɲaxanla† Efa yi Xarani nun Mosa nun Gasɛsi bari a xa. Xarani yi Gasɛsi sɔtɔ.

⁴⁷ Yadayi a diine xinle ni itoe ra: Regemi nun Yotami nun Gesana nun Peleti nun Efa nun Saafi.

⁴⁸ Kalebi a konyi ɲaxanla Maka yi Seberi nun Tirana bari a xa.

⁴⁹ Maka mɔn yi Madamanna fafe Saafi bari e nun Sewa, Makabena nun Gibeya fafe. Kalebi a dii tɛmɛn yi xili Akasa.

⁵⁰ Kalebi yixɛtɛ gɔtɛye nan itoe fan na. A ɲaxanla Efarataa dii singen Xuru a diine ni i ra: Sobali naxan Kiriyaṭi-Yeyarin taan masɛgɛ,

⁵¹ Salima naxan Betɛlɛmi taan masɛgɛ e nun Xarefi naxan Beti-Gaderi taan masɛgɛ.

⁵² Sobali naxan Kiriyaṭi-Yeyarin taan masɛgɛ, na yixɛtɛne ni i ra: Harowe nun Menuhoti kaane fɔxɔ kedenna nun

⁵³ Kiriyaṭi-Yeyarin xabilan muxun naxanye findixi Yitirine nun Putine nun Sumane nun Miserayine ra. Ne nan findixi Sora taan muxune nun Esetayoli taan muxune ra.

⁵⁴ Salima yixɛtɛne ni i ra: Betɛlɛmi kaane nun Netofa kaane nun Atiroṭi-Beti-Yowaba kaane nun Manaxati kaane fɔxɔ kedenna nun Sorine nun

⁵⁵ sɛbɛlitine xabilan naxanye yi dɔxi Yabɛsa taani e nun Tiratine nun Simey-atane nun Sukatine. Kenine nan ne ra,

† 2:46: 2.46Konyi ɲaxanle sariyan sɛbɛxi Xɔrɔyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sɔtɔ a ɲaxanla ra.

naxanye fataxi Xamati ra, Rekabu a den-bayaan benbana.

3

Manga Dawudaa diine Samuyeli Firinden 3.2-5

¹ Dawuda diin naxanye bari Xebiron taani, ne ni i ra. A dii singen yi xili nen Aminon, naxan nga yi findixi Yesereli kaana Axinowami ra. A dii firinden yi xili Daniyeli, naxan nga yi Karemele kaana Abigayili ra.

² A saxanden yi xili Abisalomi, naxan nga yi findixi Gesuri taan Manga Talamayi a dii temen Maka ra. A naaninden yi xili Adoniya, naxan nga yi findixi Xagiti ra.

³ A suulunden yi xili Sefati, naxan nga yi findixi Abitali ra. A senninden yi xili Yitireyami, naxan nga yi Egela ra.

⁴ Dii senninni itoe barixi Xebiron taan nin Dawudaa mangayaan naba denaxan yi jee solofere kike sennin. A yi mangayaan naba Yerusalen taani jee tonge saxan jee saxan.

⁵ Amiyeli a dii temen Batiseba dii naaninni itoe nan soto Dawuda xa Yerusalen yi: Simeya nun Sobaba nun Natan nun Sulemani.

⁶ Dawuda man dii xeme solomanaanin gbete ye soto nen: Yibixari nun Elisuwa nun Elifeleti nun

⁷ Noga nun Nefegi nun Yafiya nun

⁸ Elisama nun Eliyada nun Elifeleti.

⁹ Dawudaa dii xemene nan ne ra. Konyi jaxanle* diin naxanye bari a xa, ne mi ne ye. Tamari nan yi e magilen na.

Yuda Mangane

¹⁰ Sulemani nan Robowan soto. Robowan yi Abiya soto. Abiya yi Asa soto. Asa yi Yosafati soto.

¹¹ Yosafati yi Yehorami soto. Yehorami yi Axasiya soto. Axasiya yi Yowasa soto.

¹² Yowasa yi Amasiya soto. Amasiya yi Asari soto. Asari yi Yotami soto.

¹³ Yotami yi Axasi soto. Axasi yi Xesekiya soto. Xesekiya yi Manase soto.

¹⁴ Manase yi Amon soto. Amon yi Yosiya soto.

¹⁵ Yosiya a dii singen findi Yoxanan nan na, a dii firindena, Yehoyakimi, a saxandena, Sedeki, a naanindena, Salun.

¹⁶ Yehoyakimi yi Yoyakin nun Sedeki soto.

¹⁷ Yoyakin naxan suxu konyiyani, na diine ni i ra: Selatili nun

¹⁸ Malakirami nun Pedaya nun Senasari nun Yekamiya nun Hosama nun Nedabiya.

¹⁹ Pedaya yi Sorobabeli nun Simeyi soto. Sorobabeli yi Mesulan nun Xananiya soto. Selomiti nan yi e magilen na.

²⁰ Pedaya man yi dii suulun gbete ye soto: Xasuba nun Oheli nun Bereki nun Xasadiya nun Yusabi-Xeseda.

²¹ Xananiya yixetene ni i ra: Pelati nun Yesaya nun Refayaa diine nun Aranan ma diine nun Abadi a diine nun Sekani a diine.

²² Sekani dii senninni itoe nan soto: Semaya nun Xatusi nun Yigali nun Bariya nun Neyaraya nun Safati.

²³ Neyaraya dii saxanni itoe nan soto: Eliyowenayi nun Xisikiya nun Asirikami.

²⁴ Eliyowenayi dii solofereni itoe nan soto: Hodafiya nun Eliyasibi nun Pelaya nun Akubu nun Yoxanan nun Delaya nun Anani.

4

Yuda xabila gbete ye

¹ Yuda yixetene ni i ra: Peresi nun Xesiron nun Karimi nun Xuru nun Sobali.

² Sobali a diin Reyaya yi Yaxati soto. Yaxati yi Axumayi nun Lahadi soto. Sorane xabilane fataxi ne nan na.

³ Yesereli nun Yisema nun Yidibasi nan Etami taan masexe. E magilen yi xili Haselelponi.

⁴ Penuyeli nan Gedori taan masexe. Xuru a diina Eseri nan Xusa taan masexe. Efarataa dii singen Xuru nan Betelemi taan masexe.

⁵ Asexuri yi Tekowa taan masexe, jaxalan firin yi naxan yii, Xela nun Nara.

⁶ Nara yi Axusami nun Xeferi nun Temeni nun Axasetari bari a xa.

⁷ Xela yi Sereti nun Soxara nun Etenani

⁸ nun Kosi bari a xa. Kosi yi Anubi nun Sobeba soto, e nun Harumi a dii Axaraxeli xabilane.

* **3:9: 3.9Konyi** jaxanle sariyan sebexi Xorayaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye soto a jaxanla ra.

⁹ Yabesa yi binyen soto dangu a ngaxakedenne ra. A nga a xili sa nen Yabesa bayo a naxa, “N bata a xali toroni.”*

¹⁰ Yabesa yi Isirayilaa Ala maxandi, a naxa, “Yandi, n baraka! I yi n ma boxon fari sa. I senben xa lu n xon, i n natanga toron ma alogo fe xolen nama n soto.” Ala yi a duban yabi.

¹¹ Suxa ngaxakedenna Kelubu yi Mexiri soto. Mexiri yi Eseton soto.

¹² Eseton yi Beti-Rafa nun Paseya nun Texinna soto. Texinna nan Naxasa taan masage. Ne findixi Reka kaane nan na.

¹³ Kenasi yi Otiniyeli nun Seraya soto. Otiniyeli yi Xatati nun Meyonotayi soto.

¹⁴ Meyonotayi yi Ofara soto. Seraya yi Yowaba soto, yiirawanle benbana, naxanye yi dxi Yiirawanle Lanbanni.

¹⁵ Yefune a diin Kalebi yi Iru nun Ela nun Nami soto. Ela yi Kenasi soto.

¹⁶ Yehaleleli a diine ni i ra: Sifi nun Sifa nun Tiriya nun Asareli.

¹⁷ Esiraa diine ni i ra: Yeteri nun Meredi nun Efere nun Yalon. Meredi a jaxanla nde yi Mariyama nun Samayi nun Yiseba bari. Yiseba nan Esitemowa taan masage.

¹⁸ Misiran mangana dii temen Biti naxan yi dxi Meredi xon ma, na nan na diine bari. Meredi mon yi Yahudiya jaxanla nde dxi, na diine ni i ra: Yaredi naxan Gedori taan masage e nun Xeberi naxan Soko taan masage e nun Yekutiyeli naxan Sanowa taan masage.

¹⁹ Hodiya jaxanla naxan findixi Naxami magilen na, na yixetene yi findi Garimi kaane ra naxanye yi dxi Keyila taani e nun Maka kaan naxanye yi dxi Esitemowa taani.

²⁰ Simon ma diine ni i ra: Aminon nun Rinna nun Ben-Xanan nun Tilon.

Yisi a diine ni i ra: Soxeti nun Ben-Soxeti.

²¹ Yudaa diin Selaxa yixetene ni i ra: Eri naxan Leka taan masage, e nun Laada naxan Maresa taan masage, e nun xabilan naxanye yi dugi soxonne ra Beti-Asibeya yi, e nun

²² Yokimi nun Koseba kaane nun Yowasa nun Sarafa naxan yi Moyaba nun Yasubi-Lexemi xun na. Fe fonne nan ne ra.

²³ Ne yixetene yi findi fene rafalane ra mangan xa Netayimi nun Gedera taane yi.

Simeyon yixetene

Yosuwe 19.2-10

²⁴ Simeyon yixetene ni i ra: Nemuweli nun Yamin nun Yaribi nun Sera nun Sayuli.

²⁵ Sayuli yi Salun soto. Salun yi Mibisan soto. Mibisan yi Misema soto.

²⁶ Misema yi Xamuweli soto. Xamuweli yi Sakuru soto. Sakuru yi Simeyi soto.

²⁷ Simeyi yi dii xeme fu nun sennin soto e nun dii teme sennin. A ngaxakedenne mi dii wuyaxi soto. E xabilan muxune mi wuya ayi alo Yuda bomsanna muxune.

²⁸ E yi dxi taani itoe nin: Beriseba nun Molada nun Xasari-Suwali nun

²⁹ Bila nun Esemi nun Toladi nun

³⁰ Betuyeli nun Xoroma nun Sikilaga nun

³¹ Beti-Marakaboti nun Xasari-Susimi nun Beti-Biri nun Saarayimi. E yi lu na taane yi han Dawudaa mangayaan waxatini.

³² E mon dxi nen taa suulun gbete ye yi: Etami nun Ayin nun Rimon nun Token nun Asan

³³ e nun e rabilinne siga han Baalati taani. E dxi dene nun e benbane nan ne ra naxanye sebei e bomsan kedin kui.

³⁴ Simeyon bomsanna xabilane kuntigine xinle ni itoe ra: Mesobabo nun Yameleki nun Amasiyaa diin Yosahi nun

³⁵ Yoweli nun Yosibiya a diin Yehu, Seraya mamandenna, Asiyeli tolorbitana, e nun

³⁶ Eliyowenayi nun Yaakoba nun Yesohaya nun Asaya nun Adiyeli nun Yesimiyeli nun Benaya nun

³⁷ Sifeyi a diin Sisa. Alon nan Sifeyi soto. Yedaya nan Alon soto. Simiri nan Yedaya soto. Semaya nan Simiri soto.

³⁸ Xabilane kuntigine nan ne ra. E denbayane gbo ayi nen han!

³⁹ E yi siga han Gedori taan lanbanna sogeteden binna balo yire fendeni e xuruseene xa.

⁴⁰ E sa saxe yire fapine to menni xuruseene xa. Na boxone yi gbo, bane xunbenla na. Xami bomsanna muxuna ndee yi na nun.

* **4:9: 4.9Yabesa** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nen fa fala “Xolena.”

⁴¹ Muxun naxanye xinle seba itoe ra, ne nan siga Yuda Manga Xesekiyaa waxatini, e sa Xami bənsənnə muxune nun Meyunin bənsənnə muxune banxine birin kala, e yi e raxəri alogo e xa dəxo na, balo faɲin yi dənaxan yi e xuruseene xa.

⁴² Simeyən bənsənnə muxu keme suulun yi siga Seyiri geya yireni. E yeeratine yi findixi Yisi a diine nan na: Pelati nun Nəyaraya nun Refaya nun Yusiyeli.

⁴³ E yi sa Amaleki dənxe fəxa, naxanye e gi yengen bun. E dəxi mənni han to.

5

Ruben yixetene

¹ Ruben nan findi Isirayila dii singen na, koni e nun a fafe a ɲaxanla nde bata yi kafu, nanara dii singe tiden yi ba a yii, a so Isirayilaa diin Yusufu a diine yii. Na nan a liga, e a foriya tiden ba a yii bənsən kedin ma.

² Yuda sənben sətə nən a ngaxakedenne tagi, a yixetena nde yi findi mangan na, koni dii singe tiden lu nən Yusufu yii.

³ Isirayilaa dii singen Ruben yi Xanəki nun Palu nun Xesirən nun Karimi sətə.

⁴ Yoweli yi Semaya sətə. Semaya yi Gogo sətə. Gogo yi Simeyi sətə.

⁵ Simeyi yi Mike sətə. Mike yi Reyaya sətə. Reyaya yi Baali sətə.

⁶ Baali yi Bera sətə. Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere yi Ruben bənsən xunna Bera suxu konyiyani.

⁷ Bera ngaxakedenne ni i ra xabila yeen ma alo e xinle seba e bənsən kedin kui kii naxan yi: e kuntigin Yeyiyeli nun Sakari nun

⁸ Asasi a diin Bela, Sema mamandenna, Yoweli tolobitana. E yi dəxi Aroyeri nin siga han Nebo geyaan na sa dəxo Baali-Meyən na.

⁹ Sogeteden binni, e yi siga, e sa dəxo tonbonna dəxən han Efirati xuden na. Bayo e xuruseene bata yi wuya ayi e yii Galadi yamanani.

¹⁰ Ruben bənsənnə yi Hagarine yenge Manga Səli waxatini, e yi e nə, e yi dəxo e banxine yi Galadi yamanan sogeteden binni.

Gadi yixetene

* **5:18: 5.18Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

¹¹ Gadi bənsənnə muxune yi dəxi Ruben bənsənnə muxune nan dəxən ma Basan yamanani siga han Salaka taana.

¹² Yoweli nan yi e kuntigi singen na Basan yamanani, a firindena, Safami. Na xanbi ra, Yanayi nun Safati.

¹³ E ngaxakedenne muxu solofere ni i ra denbaya yeen ma: Mikeli nun Mesulan nun Seeba nun Yorayi nun Yakan nun Siya nun Eberi.

¹⁴ Abixali a diine nan ne ra. Xuri nan Abixali sətə. Yarowa nan Xuri sətə. Galadi nan Yarowa sətə. Mikeli nan Galadi sətə. Yesisayi nan Mikeli sətə. Yado nan Yesisayi sətə. Busi nan Yado sətə.

¹⁵ Abidiyeli a diina Axi, Guni mamandenna yi findi e xabilane xunna ra.

¹⁶ Gadi bənsənnə muxune yi dəxi Galadi yamanan nun Basan yamanan nun e rabilinne nin siga han Sarən danna.

¹⁷ Muxuni itoe xinle yi seba e bənsən kedin kui Yuda Manga Yotami nun Isirayila Manga Yerobowan waxatini.

¹⁸ Ruben bənsənnə muxune nun Gadi bənsənnə muxune nun Manase bənsənnə muxune fəxo kedenna, ne sofane xasabin lan muxu wuli tonge naanin wuli naanin keme solofere tonge sennin nan ma. E birin yi fatan yenge sodeni. Yee masansan wure lefaan nun silanfanna* nun xanla yi e birin yii.

¹⁹ E yi Hagarine nun Yeturine nun Nafisine nun Nodabone yenge.

²⁰ E yi Ala maxandi yengeni, a yi e mali, e yi Hagarine nun e xəyine birin nə. Ala yi e xuiin name bayo e yi e yigi saxi a tan nin.

²¹ E yi e yaxune xuruseene suxu, ɲəgəme wuli tonge suulun nun yexeen nun sii wuli keme firin wuli tonge suulun, e nun sofali wuli firin. E yi muxu wuli keme fan suxu.

²² E yi e yaxu wuyaxi fəxa bayo na yengen yi kelixi Ala nan ma. E yi lu dəxi na han Isirayila yamaan suxu konyiyani waxatin naxan yi.

Manase bənsənnə yixetene

²³ Manase bənsənnə fəxo kedenna yi dəxi yamanani keli Basan yamanan ma siga han Baali-Xerimon taana, Seniri geyaan san bun, dənaxan mən xili Xerimon geyana. E yi wuya han!

²⁴ E denbayane xunne ni i ra: Efere nun Yisi nun Eliyeli nun Asiriyeli nun Yeremi nun Hodafiya nun Yaxadiyeli. Sofa kēndēne nan yi na denbaya xunne ra e nun xili kanne.

²⁵ Koni, e yi tinxintareyaan liga e benbane Ala ra, e yi Ala yanfa mēn kaane alane xōn Ala bata yi muxun naxanye raxōri e yēē ra, feen naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi.

²⁶ Nayi, Isirayilaa Ala yi Asiriya Manga Puli radin e ma naxan mōn xili Tigilati-Pilesere. E yi fa Rubēn bōnsōnna nun Gadi bōnsōnna nun Manase bōnsōnna fōxō kēdenna suxu konyiyani. A yi siga e ra Xala nun Xabori nun Hara yi Gosan baan dē, e mōn dēnaxanye yi han to.

Lewi yixetene

²⁷ Lewi yi Gerisōn nun Kehati nun Merari sōtō.

²⁸ Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeleli sōtō.

²⁹ Amirama yi dii xēmē firin sōtō, Haruna nun Musa e nun dii tēmē keden, Mariyama. Haruna yi Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara sōtō.

³⁰ Eleyasari yi Finexasi sōtō. Finexasi yi Abisuwa sōtō.

³¹ Abisuwa yi Buki sōtō. Buki yi Yusi sōtō.

³² Yusi yi Seraxaya sōtō. Seraxaya yi Merayoti sōtō.

³³ Merayoti yi Amari sōtō. Amari yi Axituba sōtō.

³⁴ Axituba yi Sadōki sōtō. Sadōki yi Aximaasi sōtō.

³⁵ Aximaasi yi Asari sōtō. Asari yi Yoxanan sōtō.

³⁶ Yoxanan yi Asari sōtō, naxan findi saraxaraliin na Ala Batu Banxini Yerusalēn yi Sulemani naxan ti.

³⁷ Asari yi Amari sōtō. Amari yi Axituba sōtō.

³⁸ Axituba yi Sadōki sōtō. Sadōki yi Salun sōtō.

³⁹ Salun yi Xiliki sōtō. Xiliki yi Asari sōtō.

⁴⁰ Asari yi Seraya sōtō. Seraya yi Yehosadaki sōtō.

⁴¹ Alatala to Yuda nun Yerusalēn kaane rasiga konyiyani Nebukadanesari xōn, Yehosadaki fan yi suxu.

6

Lewi yixete gbete

¹ Lewi yi Gerisōn nun Kehati nun Merari sōtō.

² Gerisōn yi Libini nun Simeyi sōtō.

³ Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeleli sōtō.

⁴ Merari yi Maxali nun Musi sōtō.

Lewi xabilane benbane ni i ra:

⁵ Gerisōn xabilani: Gerisōn yi Libini sōtō. Libini yi Yaxati sōtō. Yaxati yi Sima sōtō.

⁶ Sima yi Yowa sōtō. Yowa yi Yido sōtō. Yido yi Sera sōtō. Sera yi Yeyaterayi sōtō.

⁷ Kehati xabilani: Kehati yi Aminadabo sōtō. Aminadabo yi Kora sōtō. Kora yi Asiri sōtō.

⁸ Asiri yi Elikana sōtō. Elikana yi Ebiyasafi sōtō. Ebiyasafi yi Asiri sōtō.

⁹ Asiri yi Taxati sōtō. Taxati yi Yuriyeli sōtō. Yuriyeli yi Yusiya sōtō. Yusiya yi Sayuli sōtō.

¹⁰ Elikana xabilani: Elikana yi Amasayi nun Aximoti

¹¹ nun Elikana sōtō. Elikana yi Sofayi sōtō. Sofayi yi Naxati sōtō.

¹² Naxati yi Eliyabi sōtō. Eliyabi yi Yeroxama sōtō. Yeroxama yi Elikana sōtō. Elikana yi Samuyeli sōtō.

¹³ Samuyeli a diine ni i ra: a dii singena Yoweli e nun Abiya.

¹⁴ Merari xabilani: Merari yi Maxali sōtō. Maxali yi Libini sōtō. Libini yi Simeyi sōtō. Simeyi yi Wusa sōtō.

¹⁵ Wusaha yi Simeya sōtō. Simeya yi Xagiya sōtō. Xagiya yi Asaya sōtō.

Beti baane Ala Batu Banxini

¹⁶ Dawuda yi Lewi bōnsōnna muxuna ndee dōxō beti ba kuntigine ra Alatala Batu Banxini Layiri Kankiraan* fa mēnni waxatin naxan yi.

¹⁷ Ne nan yi betine bama Ala Batu Bubun yetagi, Naralan Bubuna han Manga Sulemani Alatala Batu Banxin ti Yerusalēn yi waxatin naxan yi. E yi e wanla kēma alo e yi yamarixi e ma kii naxan yi.

¹⁸ Na beti baane nun e diine xinle ni itoe ra:

Kehati xabilani: Yoweli nan beti baan Heman sōtō. Samuyeli nan Yoweli sōtō.

* 6:16: 6.16 Layiri Kankirana fe mōn sebexi Xōrōyaan 25.10-22 kui.

¹⁹ Elikana nan Samuyeli soto. Yeroxama nan Elikana soto. Eliyeli nan Yeroxama soto. Towa nan Eliyeli soto.

²⁰ Sufi nan Towa soto. Elikana nan Sufi soto. Maxati nan Elikana soto. Amasayi nan Maxati soto.

²¹ Elikana nan Amasayi soto. Yoweli nan Elikana soto. Asari nan Yoweli soto. Sofoni nan Asari soto.

²² Taxati nan Sofoni soto. Asiri nan Taxati soto. Ebiyasafi nan Asiri soto. Kora nan Ebiyasafi soto.

²³ Yisehari nan Kora soto. Kehati nan Yisehari soto. Lewi nan Kehati soto. Isirayila nan Lewi soto.

²⁴ Heman mali muxun naxan yi tixi a yiifanna ma, na yi findixi Asafi nan na. Bereki nan Asafi soto. Simeya nan Bereki soto.

²⁵ Mikeli nan Simeya soto. Baaseya nan Mikeli soto. Malakiya nan Baaseya soto.

²⁶ Etini nan Malakiya soto. Sera nan Etini soto. Adaya nan Sera soto.

²⁷ Etani nan Adaya soto. Sima nan Etani soto. Simeyi nan Sima soto.

²⁸ Yaxati nan Simeyi soto. Gerison nan Yaxati soto. Lewi nan Gerison soto.

²⁹ Naxan kelixi Merari xabilan nin, na yi tixi a kəmenna nan ma. A yi xili Etani. Kisi nan Etani soto. Abidi nan Kisi soto. Maluku nan Abidi soto.

³⁰ Hasabi nan Maluku soto. Amasiya nan Hasabi soto. Xiliki nan Amasiya soto.

³¹ Amasi nan Xiliki soto. Bani nan Amasi soto. Semeri nan Bani soto.

³² Maxali nan Semeri soto. Musi nan Maxali soto. Merari nan Musi soto. Lewi nan Merari soto.

³³ E ngaxakedenne Lewi bənsənni, ne yi Ala Batu Bubun wanla bonne nan kəma Alaa banxini.

³⁴ Haruna nun a diine nan yi saraxa gan daxine bama saraxa ganden fari, e mən yi wusulanna fan ganma saraxan na wusulan saraxa ganden fari. E yi na wanle birin kəma yire sarihanxi fisamantenna nin Ala solona feen na Isirayila kaane xa, alo Alaa walikəen Musa a yamari kii naxan yi.

³⁵ Haruna yixetene ni i ra: Haruna yi Eleyasari soto. Eleyasari yi Finexasi soto. Finexasi yi Abisuwa soto.

³⁶ Abisuwa yi Buki soto. Buki yi Yusi soto. Yusi yi Seraxaya soto.

³⁷ Seraxaya yi Merayoti soto. Merayoti yi Amari soto. Amari yi Axituba soto.

³⁸ Axituba yi Sadəki soto. Sadəki yi Axi-maasi soto.

Lewi bənsənnə taane

Yosuwe 21.4-39

³⁹ E taane xinle ni itoe ra Haruna yixetən naxanye yi Kehati xabilani, ne dəxo dənaxanye yi. E singe nan bəxən soto bayo masənsənnə e tan nan singe suxu.

⁴⁰ Xebiron nun a xuruse rabadene yi findi e gbeen na Yuda bəxən ma,

⁴¹ koni Xebiron xəene nun a banxidene yi findi Yefune a diin Kalebi gbeen na.

⁴² Harunaa diine yi Xebiron soto, naxan findi marakisi taana nde ra, e nun Libina nun a rabilinne nun Yatiri nun Esitemowa nun a rabilinne, e nun

⁴³ Xilen nun Debiri nun e rabilinne nun

⁴⁴ Asan nun Beti-Seməsi nun e rabilinne.

⁴⁵ Lewi bənsənnə taan naxanye soto Bunyamin bənsənnə bəxəni, ne ni i ra: Gabayon nun Geba nun Alemeti nun Anatəti nun e rabilinne. E yi taa fu nun saxanni itoe yitaxun e xabilane ra.

Yosuwe 21.5-8

⁴⁶ Kehati yixetən bonne yi taa fu soto masənsənnə xən Eframi bənsənnə bəxən nun Dan bənsənnə bəxən nun Manase bənsənnə fəxo kedenna bəxəni.

⁴⁷ Gerison yixetene yi taa fu nun saxan soto e xabila yəen ma Isakari bənsənnə bəxən nun Aseri bənsənnə bəxən nun Nafatali bənsənnə bəxən nun Manase bənsənnə fəxo kedenna bəxəni naxan yi Basan yamanani.

⁴⁸ Merari yixetene yi taa fu nun firin soto masənsənnə xən Ruben bənsənnə bəxən nun Gadi bənsənnə bəxən nun Sabulon bənsənnə bəxəni.

⁴⁹ Isirayila kaane taane nun e rabilinne fi Lewi bənsənnə ma na kii nin.

⁵⁰ E na taane fi e ma masənsənnə nan xən naxanye yi Yuda nun Simeyən nun Bunyamin bənsənnə bəxəne yi.

⁵¹ Kehati xabilan bonne yi taane soto Eframi bənsənnə bəxəni.

⁵² E yi marakisi taan Siken fi e ma Eframi geya yireni, e nun Geseri nun

⁵³ Yokemen nun Beti-Xoron nun e rabilinne, e nun

⁵⁴ Ayalən nun Gati-Rimən nun e rabilinne.

⁵⁵ E yi Aneri nun Bileyami nun e rabillinne sɔtɔ Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔni. Kehati xabilan bonne taane nan ne ra.

⁵⁶ Gərisən yixetene taane ni i ra: Golan nun a rabillinna Basan yamanani, e nun Asatarəti nun a rabillinna Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔni.

⁵⁷ E taan naxanye sɔtɔ Isakari bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Kedesi nun Dabərati nun

⁵⁸ Ramoti nun Anemi nun e rabillinne.

⁵⁹ E taan naxanye sɔtɔ Aseri bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Masala nun Abadon nun

⁶⁰ Xukɔku nun Rexobo nun e rabillinne.

⁶¹ E taan naxanye sɔtɔ Nafatali bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Kedesi taan Galile bɔxɔni, e nun Xamən nun Kiriyaatayimi nun e rabillinne.

⁶² Lewi bɔnsən dənxe, Merari yixetene taane ni i ra: Rimono nun Taboro nun e rabillinne Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔni.

⁶³ E taan naxanye sɔtɔ Ruben bɔnsɔnna bɔxɔni Yuruden kidi ma Yeriko sogeteden binni, ne ni i ra: Bəsəri tonbonni e nun a rabillinne nun Yahasi nun

⁶⁴ Kedemoti nun Mefaati nun e rabillinne.

⁶⁵ E taan naxanye sɔtɔ Gadi bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Ramoti nun a rabillinne Galadi bɔxɔni e nun Maxanayin nun

⁶⁶ Xesibən nun Yaasəri nun e rabillinne.

7

Isakari yixetene

¹ Isakari dii naanin nan sɔtɔ: Tola nun Puwa nun Yasubu nun Simiron.

² Tolaa diine ni i ra: Yusi nun Refaya nun Yeriyeleli nun Yamayi nun Yibisami nun Samuyeli. Muxuni itoe nan findi e xabila xunne ra. Sofa kenden muxu wuli mɔxɔɲen nun firin keme sennin nan xili yi sebeɣi e bɔnsən kedin ma Manga Dawudaa waxatini.

³ Yusi yi Yisiraxiya sɔtɔ. Yisiraxiyaa diine ni i ra: Mikeli nun Abadi nun Yoweli nun Yisiya. Muxu suulunni itoe findi xabila xunne nan na.

⁴ Sofa kenden muxu wuli tonge saxan muxu wuli sennin nan yi e xabilani e bɔnsən kedin kui, bayo e paxanle nun e diine yi wuya han!

⁵ Isakari xabilane birin yi, sofa wuli tonge solomasexɛ wuli solofere nan xili yi sebeɣi e bɔnsən kedin ma.

Bunyamin yixetene

⁶ Bunyamin yi Bela nun Bekeru nun Yediyayeli sɔtɔ.

⁷ Belaa dii suulunne ni i ra: Esibon nun Yusi nun Yusiyeleli nun Yerimoti nun Yiri. Xabila xunne nan yi e ra. Sofaan muxu wuli mɔxɔɲen nun firin tonge saxan e nun naanin nan xili yi sebeɣi e bɔnsən kedin ma.

⁸ Bekeru a diine ni i ra: Semira nun Yowasa nun Eliyeseri nun Eliyowenayi nun Omiri nun Yeremoti nun Abiya nun Anatəti nun Alemeti. Bekeru a diine nan yi ne ra,

⁹ e denbayane xunne nan yi e birin na. Sofaan muxu wuli mɔxɔɲe muxu keme firin nan xili yi sebeɣi e bɔnsən kedin ma.

¹⁰ Yediyayeli yi Bilihan sɔtɔ. Bilihan ma diine ni i ra: Yewusi nun Bunyamin nun Ehudu nun Kenan nun Satan nun Tarasisi nun Axisaxari.

¹¹ Yediyayeli a diine birin findi e denbayane xunne nan na. Sofaan muxu wuli fu nun solofere muxu keme firin nan xili yi sebeɣi e bɔnsən kedin ma.

¹² Yiri yi Supimi nun Xupimi sɔtɔ. Axeri yi Xusimi sɔtɔ.

Nafatali yixetene

¹³ Nafatali yi Yaxaseeli nun Guni nun Yeseri nun Salun sɔtɔ. Nafatali nga yi xili nen Bila.

Manase yixetene

¹⁴ Manase a diine ni i ra: Asireli nun Makiri. Manase a konyi paxanla* Arami kaan nan ne bari a xa. Makiri yi Galadi sɔtɔ.

¹⁵ Makiri yi paxanla fen Xupimi nun Supimi muxune ye. Makiri magilen yi xili nen Maka. Manase a diin boden yi xili nen Selofexadi, a dii temene nan tun sɔtɔ.

¹⁶ Makiri a paxanla Maka yi diin bari, a yi a xili sa Peresa. A xunyen yi xili Seresi. Peresa yi Yulami nun Rekemi sɔtɔ.

¹⁷ Yulami yi Bedani sɔtɔ. Galadi a diine nan ne ra, Makiri a diina, Manase mamananna.

* **7:14: 7.14Konyi paxanle** sariyan sebeɣi Xəɔyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sɔtɔ a paxanla ra.

¹⁸ Galadi magilen Hamoleketi yi Isihodi nun Abiyeseri nun Maxala bari.

¹⁹ Semida yi Axiyani nun Siken nun Likixi nun Aniyama soto.

Efirami yixetene

²⁰ Efirami yixetene ni i ra: Efirami yi Sutela soto. Sutela yi Bereda soto. Bereda yi Taxati soto. Taxati yi Eleyada soto. Eleyada yi Taxati soto.

²¹ Taxati yi Sabadi soto. Sabadi yi Sutela soto. Gati kaane yi Efirami a dii firin gbete ye faxa, Eseri nun Eleyadi, e to siga Gati kaane xuruseene mupadeni.

²² E fafe Efirami yi sunu e faxa feen na waxati xunkuye. A kon kaane yi fa a madenden.

²³ Na xanbi ra, a yi a naxanla kolon naxanla ra, a naxanla yi fudikan. A to diin bari, a yi a xili sa Beriya bayo a denbayaan yi toroxi.

²⁴ Efirami yi dii temen soto, a yi a xili sa Seera. Beti-Xoron taan naxan गयाan fari e nun naxan lanbanni, Seera yi ne ti e nun Yuseni-Seera taana.

²⁵ Beriya yi Refa soto. Refa yi Resefa soto. Resefa yi Tela soto. Tela yi Taxani soto.

²⁶ Taxani yi Ladana soto. Ladana yi Amixudi soto. Amixudi yi Elisama soto.

²⁷ Elisama yi Nunu soto. Nunu yi Yosuwe soto.

²⁸ E yi dɔxɔ Beteli yi e nun a banxidɛɛn naxanye yi a rabilinxi, e nun Naran taan sogeteden binni nun Geseri nun a banxidɛne sogegododen binni, e nun Siken nun a banxidɛne siga han Aya nun a banxidɛne.

²⁹ Manase bɔnsɔnna taane ni i ra: Beti-Seyan nun Taanaki nun Megido nun Doro nun e banxidɛne. Isirayilaa diin Yusufu yixetene dɔxi na taane nin.

Aseri yixetene

³⁰ Aseri yi Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya soto. E magilen yi xili Sera.

³¹ Beriya yi Xeberi nun Malikili soto. Malikili nan Birisayiti taan masɛɛ.

³² Xeberi yi Yefeleti nun Someri nun Xotami soto. E magilen yi xili Suya.

³³ Yefeleti yi Pasaki nun Bimali nun Asefati soto. Yefeleti a diine nan ne ra.

³⁴ Semeri yi Axi nun Roga nun Xuba nun Arami soto.

³⁵ Semeri xunyeɛn Helemi a diine ni i ra: Sofaxa nun Yimena nun Selesi nun Amali.

³⁶ Sofaxaa diine ni i ra: Suwa nun Xaraneferi nun Suwali nun Beri nun Yimira nun

³⁷ Bɛsɛri nun Hodo nun Samima nun Silesa nun Itiran nun Beera.

³⁸ Yeteri yi Yefune nun Pisepa nun Ara soto.

³⁹ Yula yi Ara nun Xaniyeli nun Risiya soto.

⁴⁰ Aseri a diine nan ne birin na, denbaya xunne, muxu gbeene, sofa kɛndɛne, kuntigi fajine. Sofaan muxu wuli mɔxɔɛn nun sennin nan xili yi seɓɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui.

8

Bunyamin yixete gbete ye

¹ Bunyamin ma diine ni i ra: a dii singena Bela, a firindena Asibeli, a saxandena Axara,

² a naanindena Noxa, a suulundena Rafa.

³ Bela a diine ni i ra: Adari nun Gera nun Abihudi nun

⁴ Abisuwa nun Naman nun Axowa nun Gera nun Sefufani e nun Xurami.

⁵ Denbaya xunne Ehudu yixetene ye Geba taani naxanye kedi, e siga Manaxati yi, ne xinle ni itoe ra:

⁶ Naman nun Axiya nun Gera. Gera nan ti e yeɛ ra, a yi Yusa nun Axixudi soto.

⁷ Saxarayin yi a mɛ a naxalan firinne ra, Xusimi nun Baara. Na xanbi ra, a yi diine soto Moyaba yamanani.

⁸ A naxanla Xodesi a diine ni i ra: Yobabo nun Sibiya nun Mesa nun Malakama

⁹ nun Yewusi nun Sakiya nun Mirima. A diine nan ne ra naxanye findi denbaya xunne ra.

¹⁰ A naxanla Xusimi yi Abitubu nun Eli-paali bari a xa.

¹¹ Elipaali a diine ni i ra: Eberi nun Misami nun Semedi, naxan Ono nun Lodi nun e banxidɛne ti, e nun

¹² Beriya nun Sema naxanye findi denbaya xunne ra Ayalɔn taani, e yi Gati kaane kedi.

¹³ Beriya a diine ni i ra: Axiyo nun Sasaki nun Yeremoti nun

¹⁴ Sebadiya nun Aradi nun Ederi nun

16 Mikeli nun Yisepa nun Yoxa.

17 Elipaali a diine ni i ra: Sebadiya nun Mesulan nun Xisiki nun Xeberi nun

18 Yisemerayi nun Yisiliya nun Yobabo.

19 Simeyi a diine ni i ra: Yakimi nun Sikiri nun Sabidi nun

20 Eliyenayi nun Siletayi nun Eliyeli nun

21 Adaya nun Beraya nun Simirati.

22 Sasaki a diine ni i ra: Yisepan nun Eberi nun Eliyeli nun

23 Abadon nun Sikiri nun Xanan nun

24 Xananiya nun Elan nun Anatotiya nun

25 Yifideya nun Penuyeli.

26 Yeroxamaa diine ni i ra: Sameserayi nun Sexaraya nun Atali nun

27 Yaaresiya nun Eli nun Sikiri.

28 Denbaya xunne nan yi ne birin na naxanye xili yi sebexi e bənsən kədin kui. Ne yi dəxi Yerusalen taan nin.

Taruxune Singen 9.34-44

29 Yeyiyeli yi dəxi Gabayon taan nin a dənaxan masəge. A jaxanla yi xili nən Maka.

30 A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun

31 Gedoru nun Axiyo nun Sekeri nun

32 Mikiloti, naxan findi Simeya fafe ra. E fan yi dəxi Yerusalen taan nin e kon kaane tagi.

33 Neri yi Kisu sətə. Kisu yi Səli sətə. Səli yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali sətə.

34 Yonatan yi Meribaali sətə. Meribaali yi Mike sətə.

35 Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi sətə.

36 Axasi yi Yehowada sətə. Yehowada yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri sətə. Simiri yi Mosa sətə.

37 Mosa yi Bineya sətə. Bineya yi Rafaha sətə. Rafaha yi Eleyasa sətə. Eleyasa yi Aseli sətə.

38 Aseli a dii senninne xinle ni itoe ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisimayeli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a dii xemene nan ne birin na.

39 Aseli xunyena Esekaa diine ni i ra: a dii singena Yulami, a firindena Yewusi e nun a saxandena Elifeleti.

40 Sofa kəndən nan yi Yulami a diine ra. E yi fatan xalimakunla wolə. E diine nun mandenne yi wuya han muxu kəmə tonge suulun.

Bunyamin bənsənna muxune nan yi ne birin na.

9

1 Isirayila kaane birin xinle yi sebexi e bənsən kəbine ma Isirayila Mangane Kədin kui.

*Yerusalen kaane
Neyemi 11.3-19*

Yuda bənsənna muxune bata yi xali konyiyani Babilən yamanani fata e tinx-intareyaan na.

2 Naxanye singe xətə e dəxədeni e konne yi, Isirayila kaana ndee nan yi ne ra, e nun saraxaraline nun Lewi bənsənna muxune nun Ala Batu Banxin walikene.

3 Muxuna ndee Yuda nun Bunyamin nun Efirami nun Manase bənsənne yi, ne yi fa dəxə Yerusalen taani.

4 Amixudi nan Yutayi sətə. Omiri nan Amixudi sətə. Yimiri nan Omiri sətə. Bani nan Yimiri sətə Peresi xabilani Yuda bənsənni.

5 Silo kaan naxanye yi dəxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Asaya, dii singena, e nun a diine.

6 Sera xabilan muxun naxan dəxə na, na ni i ra: Yeweli. Yuda bənsənna muxu kəmə sennin tonge solomanaanin nan yi dəxi Yerusalen yi.

7 Bunyamin bənsənna muxun naxanye yi dəxi na, ne ni i ra: a singena Salu. Mesulan nan Salu sətə. Hodafiya nan Mesulan sətə. Hasənuwa nan Hodafiya sətə.

8 E nun Yibineya, Yeroxamaa diina.

E nun Ela, Yusi a diina. Mikiri nan Yusi sətə.

E nun Mesulan. Səfati nan Mesulan sətə. Reyuli nan Səfati sətə. Yibiniya nan Reyuli sətə.

9 Bunyamin bənsənna muxune lan muxu kəmə solomanaanin tonge suulun e nun sennin nan ma naxanye yi sebexi e bənsən kədin kui. Denbaya xunne nan yi xeməni itoe birin na.

10 Saraxaraliin naxanye yi dəxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Yədaya nun Yehoyaribu nun Yakin nun

11 Asari. Xiliki nan Asari sətə. Mesulan nan Xiliki sətə. Sadəki nan Mesulan sətə.

Merayoti nan Sadaki soto. Axituba nan Merayoti soto. Axituba nan yi Alaa banxin wanla xun na.

¹² Adaya fan yi na. Yeroxama nan Adaya soto. Pasaxuri nan Yeroxama soto. Malakiya nan Pasaxuri soto. Masayi nan Malakiya soto. Adiyeli nan Masayi soto. Yasera nan Adiyeli soto. Mesulan nan Yasera soto. Mesilemiti nan Mesulan soto. Imeri nan Mesilemiti soto.

¹³ Saraxaraliin naxanye yi dōxi Yerusalen yi, ne denbaya xunne lanxi muxu wuli keden keme solofere tonge sennin nan ma. Alaa banxin walike kenden nan yi e birin na.

¹⁴ Lewi bōnsōnna muxun naxanye yi dōxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Xasubu a diin Semaya, Asirikami mamandenna, Merari kaan Hasabi tolubitana,

¹⁵ e nun Bakibakari nun Xeresi nun Galali nun Mikaa diin Matani, Sikiri mamandenna, Asafi tolubitana,

¹⁶ e nun Semayaa diin Abadi, Galali mamandenna, Yedutun tolubitana, e nun Asaa diin Bereki, Elikana mamandenna, naxan yi Netofa banxidene yi.

¹⁷ Ala Batu Banxin so deen kantan muxune ni i ra: Salun, naxan yi e xun na e nun Akubu nun Talamon nun Aximan nun e ngaxakedenne.

¹⁸ Salun yi Mangan So Deen kantanma Ala Batu Banxini sogeteden mabinni han to. Lewi bōnsōnna daaxaden kantan muxune nan yi e benbane ra nun.

¹⁹ Kore a diin nan yi Salun na. Ebiyasafi nan Kore soto. Kora nan Ebiyasafi soto. Salun nun a ngaxakedenne nan yi Ala batu bubun deene kantanma alo e benbane yi Alatalaa yamaan daaxaden kantanma kii naxan yi.

²⁰ Eleyasari a diin Finexasi nan yi so deen kantan tiine xunna ra a singeni nun. Alatala yi a xon.

²¹ Naralan Bubun so deen kantan muxun nan yi Meselemiyaa diin Sakari ra nun.

²² Muxu keme firin muxu fu nun firin nan sugandi kantan tiine ra. Ne nan xili sebexi e bōnsōn kedin ma e taane yi. Dawuda nun fe toon Samuyeli nan na lan-naya wanla so e benbane yii.

²³ E tan nun e diine nan yi Alatala batuden so deene kantanma naxan mon yi xili

Ala Batu Bubuna.

²⁴ A so deen kantan muxuna ndee yi tixi a sogeteden nun a sogegododen nun a komenna nun a yiifanna ma.

²⁵ E ngaxakedenna naxanye yi e taane yi, ne yi fama e malideni yeyε xii solofere.

²⁶ Anu, Lewi bōnsōnna muxu naaninna naxanye yi so deen kantan ti kuntigine ra, ne yi Alaa banxin nafunla ramaradene nan kantanma.

²⁷ E yi xima Alaa banxin nabilinna nin alogo e xa menna makantan, e yi a so deene rabi xōtōnni.

²⁸ Saraxa raba seene kantan tiine nan yi ndee ra e yε Ala Batu Banxini, e tan nan yi e yatema e nema rasoε e nun e nema e ramine.

²⁹ Ndee yi se dōnxene marama yire sarijanxini, e nun murutu fupin nun manpaan nun turen nun wusulanna nun latikōnōnna.

³⁰ Saraxaraline nan yi latikōnōnne basanma.

³¹ Salun ma dii singen Matitiya, Lewin naxan keli Kora xabilani, na nan yi burun ganma naxan yi bama saraxan na.

³² E ngaxakedenna ndee Kehati xabilani, ne nan yi burun dōxōma tabanla fari Matabu Lōxōne birin yi.

³³ Lewi denbaya xunna naxanye yi betin bama, ne yi dōxō Ala Batu Banxin kui. Wali gbete yo mi yi e ma, bayo e yi walima waxatin birin kōeen nun yanyina.

³⁴ Lewi denbaya xunne nan yi ne ra, naxanye xinle yi sebexi e bōnsōn kedin kui. E yi dōxi Yerusalen nin.

Sōli xabilana

³⁵ Yeyiyeli yi dōxi Gabayon taan nin a denaxan masεε. A jaxanla yi xili nen Maka.

³⁶ A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun

³⁷ Gedori nun Axiyo nun Sakari nun Mikiloti.

³⁸ Mikiloti yi Simeyami soto. E yi dōxi e kon kaane nan dexōn ma Yerusalen yi.

³⁹ Neri yi Kisu soto. Kisu yi Sōli soto. Sōli yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali soto.

⁴⁰ Yonatan yi Meribaali soto. Meribaali yi Mike soto.

⁴¹ Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi sɔtɔ.

⁴² Axasi yi Yara sɔtɔ. Yara yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri sɔtɔ. Simiri yi Mosa sɔtɔ.

⁴³ Mosa yi Bineya sɔtɔ. Bineya yi Refaya sɔtɔ. Refaya yi Eleyasa sɔtɔ. Eleyasa yi Aseli sɔtɔ.

⁴⁴ Aseli a dii senninne ni i ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisimayeli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a diine nan yi ne ra.

10

Manga Sɔli a sayana

Samuyeli Singen 31.1-13 nun Samuyeli Firinden 1.4-12

¹ Filisitine yi Isirayila yenge. Isirayila kaane yi e gi, e wuyaxi yi faxa Gilibowa geyaan fari.

² Filisitine yi xaje ayi Sɔli nun a diine xili ma. E yi Sɔli a dii xemene faxa, Yonatan nun Abinadabo nun Maliki-Suwa.

³ Yengen yi wolon Sɔli rabilinni, xali wonle yi a li, a yi gaxu e ye ra han!

⁴ Sɔli yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, "I ya silanfanna tongo, i yi n faxa, bayo n mi waxi Ala kolontareni itoe xa n tɔrɔ, e yi n faxa." Koni a yenge so se maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi han! Nayi, Sɔli yi a silanfanna tongo a sɔnsɔn a de.

⁵ Sɔli a yenge so se maxanla to a to faxaxi, a fan yi sɔnsɔn a silanfanna de, e birin yi faxa.

⁶ Sɔli nun a dii xeme saxanne nun a den-bayaan birin faxa e bode xɔn ma na kii nin.

⁷ Isirayila kaan naxanye yi lanbanni, ne yi a to a Isirayila ganla yi a gima e nun Sɔli nun a diine bata yi faxa. E yi e taane rabenin, e yi e gi. Filisitine yi fa dɔxɔ na.

⁸ Na xɔtɔn bode, Filisitine yi fa binbine yii seene tongodeni, e yi Sɔli nun a diine binbine to biraxi Gilibowa geyaan fari.

⁹ E yi a yii seene birin tongo, e yi Sɔli xunna nun a yenge so seene xali. E yi na xibarun nasiga Filisitine yamanan birin yi, e suxure batudene nun e yamani.

¹⁰ E yi Sɔli a yenge so seene sa e alane batu banxin kui. E yi a xunna singan e ala Dagɔn batu banxin kui.

¹¹ Yabesi-Galadi kaane to a me Filisitine feen naxanye birin ligaxi Sɔli ra,

¹² e xeme senbemanane birin yi keli, e Sɔli nun a diine binbine tongo. E yi xete e ra, e sa e xonne maluxun kondan bun Yabesi yi. Yabesi kaane yi sunna suxu xii solofere.

¹³ Sɔli faxa a tinxintareyaan nan ma Alatala mabinni. A mi Alatalaa falan suxu, a sa muxuna nde maxɔdin naxan falan tima barinne ra.

¹⁴ A mi Alatala maxɔdin. Na ma, Alatala yi a faxa, a yi Sɔli a mangayaan fi Yese a diin Dawuda ma.

11

Dawudayi findi mangan na Isirayila xun na

Samuyeli Firinden 5.1-3

¹ Isirayila kaane birin yi fa Dawuda fema Xebiron taani, e yi a fala a xa, e naxa, "En wuli keden fasa keden.

² Waxati danguxine yi, hali Manga Sɔli a waxatini, i tan nan yi Isirayila sofa gali xunna ra. Alatala, i ya Ala yi a fala i xa, a naxa, 'I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantan muxun na, i findi e yeeratiin na.' "

³ Isirayila fonne birin yi fa mangan fema Xebiron yi. Dawuda yi layirin tongo e xa Alatala yetagi. E yi turen sa a xunni a dɔxɔ feen na Isirayila mangan na, alo Alatala a fala Nabi Samuyeli xa kii naxan yi.

Samuyeli Firinden 5.6-10

⁴ Manga Dawuda nun Isirayila kaane yi siga Yerusalen taani, naxan mɔn yi xili Yebusu. Yebusune yi dɔxi na nin.

⁵ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, "I mi soe be." Koni, Dawuda yi Siyon taa makan-tanxin masɔtɔ, a naxan xili sa Dawudaa Taana.

⁶ Dawuda bata yi a fala, a naxa, "Naxan singen na Yebusune yenge, n na kanna findima nen sofa mangan na." Seruyaa diin Yowaba nan singe yengen so, a yi findi sofa mangan na.

⁷ Dawuda yi dɔxɔ taa makantanxini, nana e yi men xili sa a Dawudaa Taana.

⁸ Dawuda yi menna nun na rabilinna ti keli Milo gbingbinna ma han sa dɔxɔ yinna ra. Yowaba fan yi taan dɔnxeni tɔn.

⁹ Dawuda senben yi gbo, bayo Alatala Senben Birin Kanna yi a xɔn.

*Dawudaa sofa wɛkilɛxine
Samuyɛli Firinden 23.8-39 nun Taruxune
Singen 27.2-15*

¹⁰ Dawudaa sofa wɛkilɛxine kuntigine ni i ra, naxanye yi a malima Isirayila birin mangayaan fendeni, alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi.

¹¹ Dawudaa sofa wɛkilɛxine ni i ra: Xaki-moni xabilan muxuna nde Yasobeyami, naxan findi e xunna ra. A bata yi muxu kɛmɛ saxan faxa tanban na yɛngɛ kedenni.

¹² A firinden findi Axoxi xabilan muxuna nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi sofa wɛkilɛxi saxanne yɛ.

¹³ A tan nan Dawuda mali Filisitine yɛngɛdeni Pasi-Damimi yi. Sofane bata yi e gi Filisitine bun nun. Funde xɛɛna nde yi na,

¹⁴ Eleyasari nun a sofane Filisitine yɛngɛ mɛnni. Alatala yi nɔ gbeen fi Isirayila yamaan ma.

¹⁵ Sofa wɛkilɛxi tonge saxanne muxu saxan yi siga Dawuda fɛma Adulan faran yireni. Anu, Filisitine yi tixi Refa lanbanni.

¹⁶ Na waxatini, Dawuda yi dɔxi yire makantanxini, Filisiti ganla nde fan yi dɔxi Betɛlɛmi yi.

¹⁷ Dawuda yi a waxɔn fena nde fala, a naxa, “Ige ramara yinla naxan Betɛlɛmi so dɛɛn na, nde nɔɛ fɛ na igen na, a fa a so n yii, n yi n min?”

¹⁸ Na sofa wɛkilɛxi saxanne yi dangu Filisitine naninna ra. E sa igen ba ige ramara yinla ra Betɛlɛmi so dɛɛn na. E to fa na ra Dawuda xɔn, a yi tondi a minjɛ. A yi a bɔxɔn saraxan na Alatala xa.

¹⁹ A yi a fala, a naxa, “Ala xa n natanga igeni ito minna ma. A luxi nɛn alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni ito badeni, e lu sayaan dɛ.” Na ma, a yi tondi ige minjɛ. A sofa wɛkilɛxi saxanne na nan liga.

²⁰ Yowaba tada Abisayi nan yi na sɛnbɛma saxanne xunna ra. Na nan xɛmɛ kɛmɛ saxan faxa a tanban na yɛngɛni. Xili kannan nan yi a ra alo na sofa sɛnbɛma saxanne.

²¹ A binyen sɔtɔ nɛn dangu ne ra, koni a mi e yɛ hali a to yi findixi e mangan na.

²² Bɛnaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa dii xɛmɛna, sofa wɛkilɛxi gbeen nan yi na ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi kɛ. A tan nan Moyaba sofa wɛkilɛxi firinne

faxa. Lɔxɔna nde, xunbeli gbeen yi godon waxatin naxan yi, a tan nan mɔn godo ige ramara yinla ra, a yi yatan faxa.

²³ Lɔxɔna nde, a yi Misiran kaa sɛnbɛmana nde faxa naxan kuyan yi sigɛ han kanke yɛ firin e nun nde. Tanban yi na Misiran kaan yii naxan yi gbo alo gbindonna. Bɛnaya yi godo a fɔxɔ ra gbengbetenna ra a yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a faxa a ra.

²⁴ Yehoyadaa diin Bɛnaya na fe gbeene nan liga. A fan xili gbeen sɔtɔ na kii nin alo na sofa wɛkilɛxi saxanne.

²⁵ A yi binyen sɔtɔ dangu sofa wɛkilɛxi tonge saxanne ra, koni a mi yi na sofa sɛnbɛma saxanne yɛ. Dawuda yi a findi a kantan sofane xunna ra.

²⁶ Sofa wɛkilɛxi gbɛtɛye ni i ra: Yowaba xunyɛna Asahɛli nun Dodo a diina Elexanan, Betɛlɛmi kaan nun

²⁷ Harori kaan Samoti nun Pelon kaan Xɛlɛsi nun

²⁸ Ikɛsi a diina Ira, Tekowa kaan nun Anatɔti kaana Abiyɛseri nun

²⁹ Xusa kaan Sibekayi nun Axoxi xabilan muxuna nde Ilayi nun

³⁰ Netofa kaan Maharayi nun Banahaa diin Xeleda Netofa kaan nun

³¹ Ribayi a diina Itayi, naxan keli Gibeya Bunyamin bɔnsɔn bɔxɔni nun Piraton kaan Bɛnaya nun

³² Xurayi naxan keli Gaasa folo yireni e nun Aruba kaana Abiyɛli nun

³³ Baxurin kaana Asamawɛti nun Saalabon kaana Eliyaba nun

³⁴ Gison kaan Hasemi a diine nun Harara kaan Sage a diin Yonatan nun

³⁵ Harara kaan Sakaraa diina Axiyama nun Yuru a diina Elifala nun

³⁶ Mekera kaan Xeferi nun Pelon kaana Axiya nun

³⁷ Karemele kaan Xesero nun Esibayi a diin Narayi nun

³⁸ Natan ngaxakedenna Yowɛli nun Hagar a diin Mibixari nun

³⁹ Amonin Sɛlɛki nun Beroti kaan Naxarayi, Seruyaa diin Yowabaa yɛngɛ se se maxanla nun

⁴⁰ Ira nun Garɛbi, Yitiri xabilan muxune nun

⁴¹ Xiti kaan Yuriya nun Axalayi a diin Sabadi nun

⁴² Siisaa diina Adina, Ruben bənsəna mangana, sofa tonge saxan yi naxan fəxə ra e nun

⁴³ Makaa diin Xanan nun Mitini kaan Yosafati nun

⁴⁴ Asatarəti kaan Wusiya nun Xotami a diine Saama nun Yeyiyəli, Aroyeri kaane nun

⁴⁵ Simiri a diine Yediyayeli nun a xunyən Yoxa Tisi kaana e nun

⁴⁶ Maxawi kaana Eliyeli nun Elinama a diine Yeribayi nun Yosawiya e nun Moyaba kaan Yitima nun

⁴⁷ Eliyeli nun Obedi nun Mesoba kaan Yaasiyeli.

12

Sofaan naxanye Dawuda fəxə ra

¹ Dawuda yi luxunxi Kisu a diin Səli ma Sikilaga yi waxatin naxan yi, sofa kəndene yi fa a fəxə ra a malideni yəngəsodeni.

² Bunyamin bənsəna muxune nan yi ne ra, Səli ngaxakedenne. Ndee yi fatan xalimakunle wolə, ndee yi fatan lantanne wolə, e yiifanne nun e kəmənnə ra.

³ E kuntigin Axiyeseri nun a xunyən Yowasa Gibeya kaan Semaa diine nan yi ne ra. Yesiyeli nun Peleti, Asamawəti a diine, e nun Beraka nun Anatəti kaan Yehu yi sofani itoe yə e nun

⁴ Gabayon kaan Yisemaya naxan findi sofa gbeen na sofa wəkilexi tonge saxanne yə, a fan yi findi kuntigin na e tagi.

⁵ Yereimi nun Yaxasiyeli nun Yoxanan nun Gedera kaan Yosabadi nun

⁶ Elusayi nun Yerimoti nun Beyalaya nun Səmaraya nun Xarufu kaan Səfati fan yi ne yə.

⁷ Kora xabilan muxune, Elikana nun Yisiya nun Asarəli nun Yoweseri nun Yasobeyami fan yi e yə,

⁸ e nun Yeroxamaa diine Yowela nun Sebadiya keli Gedori yi.

⁹ Gadi bənsəna sofana ndee fan yi siga Dawuda fəma tonbonni a yire makantanxini. Sofa wəkilexin nan yi ne ra, e fatan yəngən soə, yə masansan wure lefane nun tanbane yi e yii. E sənben yi gbo alo yatane, e yi xulun alo xənla naxanye e gima geyane fari.

¹⁰ E xinle ni itoe ra: e kuntigina Eseri, a firindena Abadi, a saxandena Eliyabi,

¹¹ a naanindena Misemanna, a suulundena Yereimi,

¹² a sennindena Atayi, a soloferedena Eliyeli,

¹³ a solomasəxədəna Yoxanan, a solo-manaanindena Elesabada,

¹⁴ a fudena Yereimi, e nun a fu nun keden-dena Makabanayi.

¹⁵ Gadi kaani itoe yi findixi sofa xunne nan na. Naxan yi xurun e yə, na sənben yi gbo muxu kəmə xa. Naxan yi gbo e yə, na sənben yi gbo muxu wuli keden xa.

¹⁶ Ne yi Yurudən xuden gidi a yi fexi waxatin naxan yi, kike singeni, e fa lanbanna muxune kedi sogeteden nun sogegododen mabinni.

¹⁷ Bunyamin kaana ndee nun Yuda kaana ndee yi siga Dawuda fəma a yire makantanxini.

¹⁸ Dawuda yi e ralan, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa ə faxi bəjə xunbenla nin alogo ə xa fa n mali, en luma nən xaxili kedenni. Koni, xa ə faxi n yanfaden nin n yaxune xa, n tan naxan mi fe naxi yo ligaxi, en benbane Ala xa na to, a yi a kitin sa.”

¹⁹ Na waxatini, Alaa Nii Saripanxin yi godo Amasayi ma, naxan yi findixi sofa tonge saxanne xunna ra. A yi a fala, a naxa, “Nxu i sagoni, Dawuda!

Nxu i sagoni, Yese a diina!

Ala xa bəjə xunbenla fi Dawuda ma,

Ala xa bəjə xunbenla fi i ma,

e nun naxanye i malima.

Bayo, i ya Ala nan i malima.”

Nayi, Dawuda yi e rasənə, a yi tidene so e yii a sofa kuntigine yə.

²⁰ Manase bənsəna sofana ndee yi fa Dawuda fəma, e nun Filisitine yi sigama Səli yəngədeni waxatin naxan yi. Koni, Dawuda nun a muxune mi fa Filisitine mali yəngəsodeni na waxatini bayo Filisiti kuntigine e raxətə nən, e yi a fala, e naxa, “Xa Dawuda mən kafu a kari fonna Səli ma, en birin faxama nən.”

²¹ E to na fala, Dawuda yi xətə Sikilaga yi. Manase muxun naxanye bata yi bira a fəxə ra, ne xinle ni itoe ra: Adena nun Yosabadi nun Yediyayeli nun Mikeli nun Yosabadi nun Elihu nun Siletayi. Kuntigin nan yi ne birin na sofa wuli keden xun na Manase bənsəna muxune yə.

22 Sofa kendale ne nan yi ne birin na, naxanye yi Dawuda malima yenge sodeni. E yi findixi sofa kuntigine nan na a ganli.

23 Muxune yi fama nen Dawuda malideni lɔxɔ yo lɔxɔ. A sofa ganla gbo ayi na kii nin alo maleka ganla.

Sofaan naxanye fa Dawuda fɔxɔ ra

24 Sofaan yatɛni ito nan fa Dawuda fema Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda mali, a yi findi mangan na Sɔli jɔxɔni alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi:

25 Yuda bɔnsɔnni, sofa wuli sennin kemɛ solomasɛɛ. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yii.

26 Simeyɔn bɔnsɔnni, sofa wuli solofere kemɛ. E birin sofa kendale.

27 Lewi bɔnsɔnni, sofa wuli naanin kemɛ sennin,

28 e nun Yehoyada naxan findi yɛɛratiin na Haruna jɔxɔni, na nun a sofa wuli saxan kemɛ soloferene.

29 Sadaki, banxulan sofa kenden nun a xabila kuntigine, muxu mɔxɔɲɛn nun firin.

30 Bunyamin bɔnsɔnni, Sɔli ngaxakedenne, sofa wuli saxan, naxanye bata yi lu Sɔli fɔxɔ ra han na waxatina.

31 Efirami bɔnsɔnni, sofa wuli mɔxɔɲɛ kemɛ solomasɛɛ. Sofa kendale xili kanne nan yi e birin na.

32 Manase bɔnsɔnni, sofa wuli fu nun solomasɛɛ naxanye yi sugandixi alogo e xa Dawuda dɔxɔ mangan na.

33 Isakari bɔnsɔnni, kuntigi kemɛ firin e nun e ngaxakedenne birin e yamarin bun ma. E bata yi a kolon Isirayila yi lan a xa naxan liga na waxatini.

34 Sabulon bɔnsɔnni, sofa wuli tonge sulun naxanye yi fatan yenge sodeni yenge so seene birin na. E yi Dawuda malima e bɔɲɛn birin na.

35 Nafatali bɔnsɔnni, sofa kuntigin wuli keden, e nun sofa wuli tonge saxan e nun solofere. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi ne birin yii.

36 Dan bɔnsɔnni, sofa wuli mɔxɔɲɛn nun solomasɛɛ kemɛ sennin. E yenge so seene yi e yii.

37 Aseri bɔnsɔnni, sofa wuli tonge naanin. Sofa kenden nan yi e ra, yenge so seene yi e yii.

38 Sofaan naxanye keli Yuruden kidima sogeteden binni, Ruben nun Gadi nun Manase bɔnsɔnne yi, ne lan muxu wuli kemɛ wuli mɔxɔɲɛ nan ma. Yenge so seen sifan birin yi e yii.

39 Sofani itoe naxanye birin tin sigɛ yengɛni, ne bata yi fa Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda dɔxɔ mangan na Isirayila xun na. Sikɛ yo mi yi e yi. Isirayila kaane birin bata yi na ragidi.

40 E yi lu menni Dawuda fema xi saxan, e yi e dɛge, e yi e min. E ngaxakedenne bata yi donseen nafala e xa.

41 E dɔxɔ bodene fan yi fa donseen na keli Isakari nun Sabulon nun Nafatali bɔxɔne yi sofanle nun jɔgɔmɛne nun gbaxalone* nun jingene fari. E yi fa goronna sifan birin na, donseen nun murutu faɲin nun xɔdɛ xaraxine nun manpa bogin xaraxine nun manpaan nun turen nun xuruse xunxurin nun a xungbene. E yi fa a gbegbe ra bayo Isirayila kaane birin yi sɛwaxi.

13

Layiri Kankiraan yi xali Samuyeli Firinden 6.1-11

1 Dawuda yi falan ti sofa kuntigine xa naxanye yi sofa wuli nun sofa kemɛ xun na e nun a kuntigine birin.

2 Na xanbi ra, Dawuda yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, “Xa na lan ɛ ma, xa na fataxi Alatala nan na, en ma Ala, en xerane rasiga en ngaxakedenne ma Isirayila bɔxɔn birin yi. En yi saraxaraline nun Lewine fan xili, naxanye Isirayila taane nun a rabilinne yi alogo en birin xa lu yire kedenni.

3 En mɔn xa fa en ma Alaa Kankiraan na en dɛxɔn, bayo Sɔli a mangayaan waxatini, en mi siga a fɔxɔ ra.”

4 Na yi yamaan birin kenɛn bayo e birin yi laxi a ra fe faɲin nan na ra.

5 Dawuda yi Isirayila kaane birin malan, keli Sixori xuden ma Misiran yamanani sa dɔxɔ Lebo-Xamata ra alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo Kiriyati-Yeyarin yi.

* 12:41: 12.41Gbaxaloni itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

⁶ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi siga Baala taani Yuda yi, denaxan mən xili Kiriyaṭi-Yeyarin alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo. Alatala gbeen nan yi na ra, Alatala naxan dōxi maleka gubugubu kan sawurane tagi. A xinla nan na kankiraan ma.

⁷ E yi Alaa Kankiraan tongo Abinadabo konni, e yi a dōxō goron maxali wontoro nenən kui. Wusa nun Axiyo nan yi na wontoron nagima.

⁸ Dawuda nun Isirayila kaane yi sēwa ki faṭi Ala yetagi, e yi betin ba bōlōnne nun kondenne nun tanbanne nun kariṭanne nun xōtane ra.

⁹ E to lonna li Kidon yi, Wusa yi kankiraan suxu a yiin na alogo a nama bira, bayo jingen naxanye yi wontoron bandunma, ne salaxun nən.

¹⁰ Alatala yi xōlō Wusa ma, a yi a faxa keden na, bayo a mi yi lan a xa a yiin din na kankiraan na. Wusa faxa na kii nin Ala yetagi.

¹¹ Dawuda yi xōlō bayo Alatala bata Wusa faxa. Nanara, a yi mən xili sa “Wusa halagidena” han to.

¹² Na lōxōni, Dawuda yi gaxu Ala yēē ra, a yi a yetē maxōdin, a naxa, “N na Alaa Kankiraan nasoma n konni di?”

¹³ Nayi, Dawuda mi fa kankiraan xali a konni Dawudaa Taani. A yi sa a raso Gati kaana Obedi-Edōn ma banxini.

¹⁴ Alaa Kankiraan yi lu Obedi-Edōn konni kike saxan. Na ma, Alatala yi barakan sa a seene birin yi.

14

Dawudaa denbayana

Samuyēli Firinden 5.11-16 nun Taruxune Singen 3.5-8

¹ Tire taan mangan Xurami yi xerane rasiga Dawuda ma, e nun suman wudin nun kamuderene nun gēmē masonle manga banxin tideni Dawuda xa.

² Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na. A a kolon, Ala luma a mangayaan yite a yamana Isirayila nan ma fe ra.

* 14:11: 14.11Baali-Perasimi bunna nən fa fala, “Halagin Kanna.” mən seḅexi Xōrōyaan 25.10-22 kui.

³ Dawuda yi ṇaxalan gbētēye dōxō Yerusalēn yi. A mən yi dii xēmene nun dii tēmene sōtō.

⁴ Naxanye sōtō a xa Yerusalēn yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani

⁵ nun Yibixari nun Elisuwa nun Elipeleti nun

⁶ Noga nun Nefegi nun Yafiya nun

⁷ Elisama nun Beeliyada e nun Elifeleti.

Dawuda yi Filisitine nō

Samuyēli Firinden 5.17-25

⁸ Filisitine yi a mē a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila birin xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mē, a yi mini e yēē ra.

⁹ Filisitine yi fa yēngēni Refa lanbanni.

¹⁰ Dawuda yi Ala maxōdin, a naxa, “N xa siga Filisitine xili ma ba? I e soē n yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, n ne soma nən i yii.”

¹¹ Nayi, Dawuda nun a sofane yi siga Baali-Perasimi yi, e sa Filisitine nō yēngēni. Dawuda yi a fala, a naxa, “Ala bata n yaxune raxuya ayi n yēē ra, alo fufaan gbiliginla kalan kii naxan yi.” Nanara, e menna xili sa Baali-Perasimi.*

¹² Filisitine yi e suxurene rabējin mēnni, Dawuda yi yamarin fi a e xa gan.

¹³ Filisitine mən yi fa yēngē sodeni Refa lanbanni.

¹⁴ Dawuda mən yi Ala maxōdin. Ala yi a yabi, a naxa, “I nama siga e yetagi, koni e mabilin, i siga han xēṇexēṇenne sa denaxan yi. I sa dōxō e yēē ra mēnni.

¹⁵ I na sigati xuiin mē wudine kondenne yi, i keli e yēngēdeni, bayo Ala nan tima i yēē ra, a Filisiti ganla nō i xa.”

¹⁶ Dawuda yi a liga alo Ala a yamari kii naxan yi. E yi Filisitine yēngē keli Gabayon yi sa dōxō Geseri ra.

¹⁷ Nayi, Dawuda yi xinla sōtō yamanane birin yi. Alatala yi a liga siyane birin yi gaxu Dawuda yēē ra.

15

Alaa Layiri Kankiraan siga fena Yerusalēn yi

* 15:1: 15.1Alaa Layiri Kankirana fe

¹ Dawuda yi banxine ti a yete xa Dawudaa Taani. A yi yirena nde yiton Alaa Kankiraan xa, a yi bubun ti a xa.*

² Dawuda yi yamarin fi a muxu yo nama Alaa Kankiraan maxali fo Lewi bõnsõnna muxune, bayo Alatala e tan nan sugandixi na ma. E tan nan yi lan e wali a yetagi habadan.

³ Dawuda yi Isirayila birin malan Yerusalen yi Alatalaa Kankiraan nasofeen na a yireni a denaxan yitonxi a xa.

⁴ Dawuda yi Haruna yixetene nun Lewi bõnsõnna muxune malan:

⁵ Kehati yixetene ye, muxu kemẽ muxu moxõje. Yuriyeli nan yi e xunna ra.

⁶ Merari yixetene ye, muxu kemẽ firin muxu moxõje. Asaya nan yi e xunna ra.

⁷ Gerison yixetene ye, muxu kemẽ muxu tonge saxan. Yoweli nan yi e xunna ra.

⁸ Elisafan yixetene ye, muxu kemẽ firin. Semaya nan yi e xunna ra.

⁹ Xebiron yixetene ye, muxu tonge solomasexe. Eliyeli nan yi e xunna ra.

¹⁰ Yusiyeli yixetene ye, muxu kemẽ muxu fu nun firin. Aminadabo nan yi e xunna ra.

¹¹ Dawuda yi saraxaraline Sadaki nun Abiyatari xili, e nun Lewine Yuriyeli nun Asaya nun Yoweli nun Semaya nun Eliyeli nun Aminadabo.

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E tan nan Lewi bõnsõn muxune denbaya xunne ra. E yete rasarijan, e tan nun e muxune. E siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala. N denaxan yitonxi a xa, e a xali menni.

¹³ Bayo e mi yi na a singeni, na ma, Alatala, en ma Ala halagin nagodo nen en ma, amasoto en mi bira a sariyan foxo ra.”

¹⁴ Nayi, Saraxaraline nun Lewine yi e yete rasarijan benun e xa siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala.

¹⁵ Lewine yi Alaa Kankiraan suxu a tongo tamine ma, e a dõxo e tungunne fari alo Musa a yamari kii naxan yi fata Alatalaa falan na.

¹⁶ Dawuda yi a fala Lewi kuntigine xa, a e xa beti baana ndee sugandi e muxune ye naxanye betin bama maxaseene ra sewani, e kondenne nun bolonne nun karijanne maxa.

¹⁷ Lewine yi Yoweli a diin Heman sugandi, e nun a ngaxakedenne Bereki

a diina Asafi nun Kusayaa diina Etani, naxan yi Merari yixetene ye.

¹⁸ Lewi gbeteye nan yi de kantanne ra e tan ma yamarin bun: Sakari nun Ben nun Yasiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Benaya nun Maaseya nun Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edon e nun Yeyiyeli.

¹⁹ Heman nun Asafi nun Etani nan yi betin bama, e karijan sula daxine maxa.

²⁰ Sakari nun Asiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Maaseya nun Benaya nan yi kondenne maxama e xuini texin na.

²¹ Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edon nun Yeyiyeli nun Asasiya yi kondenna luti solomasexe daxine nan maxama.

²² Lewi bõnsõnna muxun Kenaniya yi findixi beti baane yerratiin nan na Alaa Kankiraan maxalideni. A yi na wanla kolon ki fani.

²³ Bereki nun Elikana nan yi kantan tiine ra Alaa Kankiraan dexõn,

²⁴ e nun Obedi-Edon nun Yexiya. Saraxaraline Sebaniha nun Yosafati nun Nataneli nun Amasayi nun Sakari nun Benaya nun Eliyeseri nan yi xotane fema Alaa Kankiraan yetagi.

Layiri Kankiraan so fena taani Samuyeli Firinden 6.12-23

²⁵ Nayi, Dawuda nun Isirayilaa fonne nun sofa kuntigin naxanye yi dõxi sofa wuli xun na, ne birin yi ti kiraan xon al-ogo e xa sa Alatalaa Layiri Kankiraan mati sewani keli Obedi-Edon konni.

²⁶ Ala yi Lewi bõnsõnna muxune mali Alatalaa Layiri Kankiraan xalideni. E tura solofere nun yexxe kontonna solofere ba saraxan na.

²⁷ Dawuda yi maxidixi taa dugi doma fajine nin, e nun Lewi bõnsõnna muxun naxanye yi Layiri Kankiraan maxalima e nun beti baane nun beti ba kuntigin Kenaniya. Dawuda mon yi saraxarali do-mana nde fan nagodo a ma.

²⁸ Isirayila kaane birin yi siga Alatalaa Layiri Kankiraan na sewani. Ndee yi fenne nun xotane fema, ndee yi karijanne

maxama, ndee yi kondenne nun bəlōnne maxama.

²⁹ Sōli a dii tēmēn Mikali yi tixi banxin foye soden na, a Isirayila kaane to fē Alatalaa Layiri Kankiraan na Dawudaa Taani. A to Manga Dawuda to a bodonjē sēwani, a yi a raṇaxu a bōjēni.

16

Dawuda Ala tantun fena

¹ Na xanbi ra, e yi fa Alaa Kankiraan na, e fa a dōxō bubun kui, Dawuda naxan nafalaxi a dōxōden na. E yi saraxa gan daxine nun bōjē xunbeli saraxane ba Ala xa.

² Dawuda to yelin na saraxane bē, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala xinli.

³ Na xanbi ra, a yi burun nun tamaro bogi xare rafalaxin nun ṇaxun danna rafalaxin xundi keden keden so Isirayila kaane birin yii, xēmēn nun ṇaxanla.

⁴ A yi Lewina ndee sugandi alogo e xa wali Alatalaa Kankiraan yētagi, e Alatala maxandi, e barikan bira Isirayilaa Ala xa, e a tantun. Ne xinle ni itoe ra:

⁵ Asafi, naxan findi e kuntigin na e nun Sakari, naxan findi kuntigi firinden na e nun Yeyiyeli nun Semiramoti nun Yēxiyeli nun Matitiya nun Eliyabi nun Bēnaya nun Obedi-Edōn nun Yeyiyeli. Kondenne nun bəlōnne yi e yii. Kariṇanne yi Asafi yii.

⁶ Saraxaraline, Bēnaya nun Yaxasiyeli yi xōtane fema Alaa Layiri Kankiraan yētagi.

⁷ Dawuda bētini ito so Asafi nun a muxune yii na lōxōn nin a singeni alogo e xa Alatala tantun.

Yaburin 105.1-15

⁸ E Alatala tantun.

E yi a maxandi.

A bata naxan liga,
ε na fala siyane xa.

⁹ E bētin ba a xa,
ε yi a tantun bētine yi,
ε yi a kabanako feene birin fala.

¹⁰ E ε kanba a xili sariṇanxini.
Naxanye birin Alatala fenma,
ne xa sēwa.

¹¹ E ε yēē rafindi Alatala nun a sēnbēn ma,
ε lu a fēnjē waxatin birin.

¹² A wali fajin naxanye ligaxi
e nun a kabanako feene
nun a kitin naxanye saxi,

ne fe xa rabira ε ma,

¹³ ε tan Isirayila bōnsōnna,
a walikēne,
ε tan Yaxubaa diine,
Ala naxanye sugandixi.

¹⁴ A tan nan Alatala ra,
en ma Ala.

A tan nan bōxōn birin kitisaan na.

¹⁵ A ṇōxō luma a layirin xōn ma nēn han
habadan,

e nun a falane fe han mayixētē wuli keden,

¹⁶ e nun a layirin naxan xidi
e nun Iburahima tagi,
a yi a kōlō Isiyaga xa.

¹⁷ A mōn yi a ragidi Yaxuba ma sariyan xōn,
a findi habadan layirin na Isirayila kaane
xa.

¹⁸ A yi a fala, a naxa,
“N Kanan yamanan soma nēn
ε nun i yixētēne yii ε kēēn na.”

¹⁹ E mi yi wuya nun.

Xōjē dando nan tun yi e ra na yamanani.

²⁰ E yi kelima nēn siyana nde yē
e siga nde gbētē yē,
e keli yamanana nde yi
e siga nde gbētē yi.

²¹ Koni, a mi tinjē muxu yo xa e ṇaxankata.
A mangane rakolon nēn e fe yi, a naxa,

²² “E nama fefe liga n ma muxu sugandixi-
ine ra.

E nama fefe ṇaxi liga n ma nabine ra.”

Yaburin 96

²³ Dunuṇa muxune birin xa bētin ba
Alatala xa.

E yi lu a raliyē waxatin birin yi
fa fala a bata en nakisi.

²⁴ E a binyena fe fala siyane birin xa,
ε yi a kabanako feene rali muxune birin
ma.

²⁵ Alatala gbo,
a lan a xa matōxō han!
A lan a xa binya dangu alane birin na.

²⁶ Siyane alane birin findixi ala fuune nan
na,
koni Alatala tan bata koren da.

²⁷ A rabilinxi nōrōn nun gboon nan na.
A konna rafexi sēnbēn nun sēwan nan na.

²⁸ E tan dunuṇa siyane birin,
ε fa Alatala tantun,
ε yi a tantun a binyen nun a sēnbēna fe ra.

29 Ɛ fa Alatala tantun a xili binyena fe ra.
 Ɛ fa kiseene ra a yetagi.
 Ɛ Alatala batu a nɔrɔ sarijanxini.

30 Dunuɲa muxune,
 ɛ xuruxurun a yetagi.
 Dunuɲa a kiini, a mi yigisanma.

31 Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna xa sɛwa han!
 Ɛ yi a fala siyane xa,
 a Alatala nan mangan na.

32 Fɔxɔ igen xa a xuini te
 e nun seen naxanye a xɔrɛ ra.
 Burunna xa sɛwa
 e nun a yi seene birin.

33 Fɔtɔnna wudine xa sɔnxɔ sɛwani,
 e sɔnxɔ Alatala yetagi,
 amasɔtɔ a fama nɛn.
 A fama nɛn a kitin sa dunuɲa yi.

Yaburin 106.1, 47-48

34 Ɛ Alatala tantun amasɔtɔ a fan.
 A hinanna luma nɛn habadan!

35 Ɛ a fala Ala xa, ɛ naxa,
 “Ala, nxu rakisi,
 nxu ratanga siya gbɛtɛne ma,
 alogo nxu xa i xili sarijanxin tantun,
 na yi findi nxu kanba xunna ra.”

36 Barikan xa bira Alatala xa, Isirayilaa Ala
 habadan han habadan!
 Nayi, yamaan yi a fala, e naxa,
 “Amina! Tantunna Alatala xa.”

37 Dawuda yi Asafi nun a ngaxakedenne
 yamari a e xa wali Alatalaa Layiri Kanki-
 raan yetagi waxatin birin.

38 A yi Yedutun ma diina Obedi-Edɔn nun
 Xosa nun a muxu tonge sennin muxu solo-
 masɛxɛ yamari a e xa so dɛɛn kantan.

39 Saraxaraliin Sadɔki nun a ngaxake-
 denne yi lu Alatalaa Batu Bubuni naxan yi
 tixi taan kideni Gabayon yi.

40 E yi lu saraxa gan daxine bɛ Alatala xa
 xɔtɔnna nun pinbanna alo a seɓɛxi Alatalaa
 sariyani kii naxan yi, a naxan soxi Isirayila
 kaane yii.

41 Heman nun Yedutun nun muxun nax-
 anye yi sugandixi, ne fan yi na alogo e xa
 Alatala tantun, bayo a hinanna luma nɛn
 habadan!

42 Heman nun Yedutun yi xɔtane fema,
 e yi karijanne maxama alogo e xa bɛtin
 ba Ala xa. Yedutun ma diine nan yi na dɛ
 kantanne ra.

43 Na xanbi ra, yamaan birin yi siga
 e konni. Dawuda fan yi xɛtɛ a konni
 dubadeni a denbayaan xa.

17

Alaa layirina Dawuda xa Samuyɛli Firinden 7.1-17

1 Dawuda to yelin soɛ a manga banxin
 kui, a yi a fala Nabi Natan xa, a naxa,
 “Banxin naxan nafalaxi suman wudin na,
 n na nan kui, koni Alatalaa Layiri Kanki-
 raan mɔn bubun nan kui.”

2 Natan yi Dawuda yabi, a naxa, “I rafan
 feene birin liga, bayo Ala i xɔn.”

3 Na kɔɛɛn na, Ala yi a fala Natan xa, a
 naxa,

4 “Siga, a fala n ma walikɛɛn Dawuda xa
 fa fala Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I tan
 mi batuden tima n xa n luma dɛnaxan yi.

5 N yetɛɛn munma lu n batu banxi kui
 singen, xabu n na Isirayila kaane ramini
 lɔxɔni Misiran fari ma han to, koni n yi
 bubun nan kui yiren birin yi.

6 N siga dɛnaxan birin yi nxu nun Isiray-
 ila kaane, n yɛɛrati wuyaxi dɔxɔ nɛn n ma
 yamana Isirayila xun na alogo e xa n ma
 yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin
 yi, n mi a fala muxu yo xa, n naxa: Nanfera,
 i mi suman wudi banxin tixi n xa?”

7 “Nanara, i mɔn xa a fala n ma walikɛɛn
 Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala Sɛnɓɛn Birin
 Kanna ito nan falaxi, a naxa: N tan nan i
 baxi xuruseene fɔxɔ ra kantan tideni alogo
 i xa findi n ma yamana Isirayila yɛɛratiin
 na.

8 I siga yiren naxan birin yi n lu nɛn i
 xɔn, n yi i yaxune birin faxa i yetagi, n yi
 i findi xili gbee kanna ra alo muxu gbeen
 naxanye bɔxɔ xɔnna fari.

9 N yiren soma nɛn n ma yamana Isiray-
 ila yii e dɔxɔma dɛnaxan yi. E luma nɛn na,
 gaxu yo mi e suxɛ. Muxu ɲaxi yo mɔn mi fa
 e ɲaxankatama alo bodeni,

10 n kitisane dɔxɔ n ma yamana Isirayila
 xun na waxatin naxan yi. N ni i yaxune
 birin sa i sanna bun. N naxan falama i
 xa, Alatala nan banxin tima i xa naxan
 findima i yixɛtɛne ra mangayani.

11 I na faxa waxatin naxan yi, i siga i ben-
 bane fema, n yi i yetɛna diina nde sugandi
 a ti i ɲɔxɔni mangayani, n yi a sɛnɓɛn xun
 masa.

¹² Na nan n batu banxin tima n xa, n yi a mangayaan nasabati habadan.

¹³ N findi a fafe ra, a fan yi findi n ma diin na. N mi n ma hinanna masigama a ra alo n naxan liga manga singen na.

¹⁴ N na a findima nen n ma yamana mangangan na, a mangayaan mi kale habadan.’ ”

¹⁵ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo xiyena, a na birin yeba Dawuda xa.

*Dawudaa Ala maxandina
Samuyeli Firinden 7.18-29*

¹⁶ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a sa dɔxɔ Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolon a n tan nun n ma denbayaan mi lan nxu na birin sɔtɔ i naxan fixi nxu ma.

¹⁷ Koni, Ala, i tan yee ra yi, sese mi na ra! I bata de xuine tongo lan i ya walikena denbayana tila ma. Marigina Alatala, i bata n yate alo muxu fisamantenna.

¹⁸ N tan Dawuda, n nɔe nanse fale i xa xunna kenli ito a fe ra i naxan fixi i ya walikenen ma? I tan yetena i ya walikenen kolon.

¹⁹ Alatala, i bata fe gbeen i to ragidi i ya walikena fe ra fata i sagoon na alogo i xa i senbe gbeen mayita.

²⁰ Alatala, i jɔxɔn mi na, ala gbete mi na ba i tan na. Nxu bata na kolon.

²¹ Siya gbeten mundun dunupa yi naxan luxi alo i ya yamana Isirayila, Ala naxanye raminixi konyiyani? I e xunba nen Misiran kaane nun e alane senben bun, i yi e findi i ya yamaan na, i siya gbetene kedi i ya yamaan yee ra, i kabanako fe magaxuxine raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen.

²² I yi Isirayila findi i ya yamaan na habadan. Alatala, i yi findi nxɔ Ala ra.”

²³ “Iki, Alatala, i de xuiin naxan tongoxi n tan, i ya walikenen nun n ma denbayaan xa, na xa rakamali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁴ Na rakamali alogo i xinla xa binyahan habadan. Muxune a falama nen nayi, e naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna, Ala naxan Isirayila xun na, a findixi Isirayilaa Ala nan na.’ Senben xa lu i ya walikenen Dawudaa denbayaan xa i yetagi.

²⁵ N ma Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nen mangane ra n

jɔxɔni. Nanara, i ya walikenen bata susu fe i yetagi i maxandideni.

²⁶ Alatala, i tan nan Ala ra. Iki, i bata fala fajini ito ti i ya walikenen xa.

²⁷ I bata a ragidi a i xa barakan sa n ma denbayani alogo n bɔnsɔnna xa lu mangayani i yetagi habadan. Bayo, i tan, Alatala nan barakan nagidixi n ma denbayaan ma, barakan luma nen a fɔxɔ ra habadan.”

18

*Dawuda nɔ sɔtɔna yengeni
Samuyeli Firindena 8.1-14*

¹ Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filisitine nɔ yengeni, a yi e rayarabi, a yi Gati taan nun a rabilinne ba e yii.

² A yi Moyaba kaane fan nɔ yengeni, e yi lu a yamarin bun ma, e lu mudun soe a yii.

³ Dawuda mɔn yi Soba mangan Hadadeseri fan nɔ yengeni Xamata mabinni, Hadadeseri yi waxi Efirati baan tongo feni waxatin naxan yi.

⁴ Dawuda yi yenge so wontoro wuli keden nun soo ragi wuli solofere nun sofa wuli mɔxɔne ba a yii. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fɔ soo keme jɔxɔndɔn a naxanye ramara.

⁵ Arami kaane yi keli Damasi taani, e yi fa Soba mangan Hadadeseri malideni, koni Dawuda yi e sofa wuli mɔxɔnen nun firin faxa.

⁶ Dawuda yi a yamana kanne dɔxɔ Damasi taani Arami yamanani. Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soe a yii. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

⁷ Dawuda yi Hadadeseri a sofane ye masansan wure lefa xema daxine xali Yerusalen yi.

⁸ A yi sula gbege tongo keli Hadadeseri a taane yi, Tibati nun Kun. Sulemani yi na rawali a findi ige ramara se gbeen na e nun senbetenne nun saraxa ganden waliseene.

⁹ Xamata mangan Tohu yi a me a Dawuda bata Soba mangan Hadadeseri a sofane birin nɔ yengeni,

¹⁰ a yi a dii xemen Hadoran nasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xɔntɔn a nɔ sɔtɔna fe ra Hadadeseri yengeni, bayo Manga Tohu nun Manga Hadadeseri yi

yengeni. A mən yi siga xema seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹ Manga Dawuda yi na birin fi Alatala ma, e nun gbeti fixen nun xemana a naxan tongo siyani itoe birin yii: Edən kaane nun Moyaba kaane nun Amonine nun Filisitine nun Amalekine.

¹² Seruyaa diina Abisayi yi Edən kaa wuli fu nun solomasexe faxa Fəxə Lanbanni.

¹³ A yi yamana kanne lu Edən yi alogo na birin xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

Dawudaa kuntigine

Samuyeli Firinden 8.15-18

¹⁴ Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kendən sama tinxinna nin a yamaan birin yi.

¹⁵ Seruyaa dii xemen Yowaba nan yi so-fane kuntigin na. Axiludu a dii xemen Yosafati nan yi mangana yenla ra.

¹⁶ Axitubaa dii xemen Sadaki nun Abiyatari a dii xemena Abimeleki nan yi saraxaraline ra. Sawesa nan yi sebeli tiin na.

¹⁷ Yehoyadaa dii xemen Benaya nan yi Keretine nun Peleti kaane xun na. Manga Dawudaa diine nan yi mangan bundəxəne ra.

19

Dawuda nun Amonine yengena

Samuyeli Firinden 10.1-5

¹ Na dangu xanbini, Amonine mangan Naxasi yi faxa, a diin yi dəxə a jəxəni.

² Dawuda yi a miri, a naxa, “N hinanma nen Naxasi a dii xemen Xanun na, bayo a fafe hinan nen n na.” Dawuda yi xerane rasiga Xanun ma a fafe sayaan xəntən tideni. Dawudaa xerane yi sa so Amonine yamanani Xanun fəma saya xəntəndeni.

³ Koni, Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e naxa, “I laxi a ra a Dawuda a muxune rafaxi i fafe saya xəntənden nan tun yi ba? E mi faxi kəten xan na ba alogo e xa taan nakərsi, ləxəna nde e yi nə a suxe?”

⁴ Nayi, Xanun yi Dawudaa xerane suxu, a yi e də xabene bi, a yi e domane raxaba e xərene yilanni, a fa e raxete Dawuda ma.

⁵ E fa xerane fe dentegen sa Dawuda xa, a yi muxune xə a xerane fəxə ra, bayo e yi

yagixi han, a yi a fala e xa, a naxa, “E lu Yeriko yi han e də xabene yi mini. Na xanbi ra, e fa so be.”

Samuyeli Firinden 10.6-19

⁶ Amonine to a kolon a e bata rapaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina, Xanun yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan e nun naanin fi Arami kaane ma, naxanye yi Mesopotamiya yamanani, e nun Maka nun Soba yamanani alogo e xa fa e yenge so wontorone nun e soo ragine ra.

⁷ Na ma, e yi fa yenge so wontoron wuli tonge saxan nun firin na. Maka mangan nun a yamaan fan yi fa, e fa e malan Medeba taan yetagi. Amonine fan yi mini e taane yi alogo e xa Dawuda yenge.

⁸ Dawuda yi na me, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kendene birin nasiga e yengedeni.

⁹ Amonine yi mini, e ti yenge so xinla ma e taan so deen na. Mangan naxanye fa e malideni, ne yi tixi e danna burunna ra.

¹⁰ Yowaba to a kolon a yengen yi a yee ra e nun a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kəndəna ndee sugandi Arami kaane yenge xinla ma.

¹¹ A yi sofa dənəne lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yenge xinla ma.

¹² Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, “Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali.

¹³ I tunnafan, en na en wəkile, en yi en ma yamaan xun mayenge e nun en ma Alaa taane. Alatala xa a rafan feen liga.”

¹⁴ Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengedeni, koni ne yi e gi a yee ra.

¹⁵ Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Yowaba fan yi xete Yerusalen yi.

¹⁶ Arami kaane to a kolon a Isirayila bata e nə yengeni, e yi xerane rasiga Arami kaane ma naxanye yi Efirati baan kidi ma. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na.

¹⁷ Dawuda to na me, a yi Isirayila kaane birin malan, e yi fa Yuruden baan gidi, e siga Arami kaane yengedeni.

¹⁸ Arami kaane mən yi e gi Isirayila kaane bun. Dawuda yi e yenge so wontoro sofaan muxu wuli solofere faxa, e nun e

sofaan muxu wuli tonge naanin naxanye yi sigama e sanni. A yi sofa kuntigin Sofaki fan faxa.

¹⁹ Hadadeseri a walikene to a kolon a Isirayila kaane bata e nɔ yengeni, e yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, e yi lu a yamarin bun. Xabu na, Arami kaane mi fa tin Amonine maliye sɔnɔn.

20

Dawuda Amonine nun Filisitine yenge fena

Samuyeli Firinden 11.1 nun 12.26-31

¹ Nɛɛ nenen fɔlɔn na, mangane yi darixi mine yenge sodeni waxatin naxan yi, Yowaba nun a sofa wɛkilɛxine yi sa Amonine yenge. Koni, Dawuda tan yi lu Yerusalen yi. Yowaba yi Rabaha taan suxu, a menna kala.

² Nayi, Dawuda yi fa mangaya taxamaseri kɔmɔtin ba Amonine mangan xun na, naxan xɛmaan binyen yi dangue kilo tonge saxan na. Gɛmɛ faɲi kenden fan yi a ma. Na mangaya taxamaseri kɔmɔtin yi so Dawuda xun na, a yi funma se wuyaxi tongo taani.

³ Yamaan naxan yi na, Dawuda yi ne xali, a yi sa e ti karahan wanle ra, wudi masonla nun gɛmɛ bɔɔn nun wudi segena. A Amonine taane birin ma fe liga na kii nin. Na xanbi ra, Dawuda nun a sofane yi xete Yerusalen yi.

⁴ Na danguxina, Isirayila kaane nun Filisitine yi sa yenge Geseri yi. Na yengeni, Xusa kaan Sibekayi yi Sipayi faxa. Refa yixetena nde nan yi Sipayi ra. Na yi Filisitine yagi.

⁵ Isirayila kaane nun Filisitine mɔn yi yenge. Yayiri a diina Elexanan yi Gati kaan Goliyati xunyɛn Laxami faxa na waxatin nin. A senben yi gbo han, a tanban yi gbo alo gbondonna.

⁶ Yenge gbete yi keli Gati taani. Xeme kuyena nde yi na, naxan yii soli sennin sennin yi a ra e nun san soli sennin sennin, e birin malanxina, mɔxɔɲɛn nun naanin. Refa yixetena nde nan yi na fan na.

⁷ A to Isirayila makonbi, Dawuda tada Simeyaa dii xɛmɛn Yonatan yi a faxa.

⁸ Xɛmɛni itoe birin yi fataxi Refa yixetene nan na Gati taani. Dawuda nun a sofane yi ne birin faxa.

21

Isirayila yamaan yaten seɛ fena
Samuyeli Firinden 24.1-9

¹ Setana yi keli Isirayila xili ma, a yi Dawuda radin a xa Isirayila kaane tenge.

² Dawuda yi a fala Yowaba nun a sofa kuntigine xa, a naxa, “E siga, e sa Isirayila kaane tenge, keli Beriseba ma, sa dɔxɔ Dan yamanan na. E fa na yaten dentegɛ n xa.”

³ Yowaba yi a yabi, a naxa, “Alatala xa Isirayila yamaan nawuya ayi dɔxɔ kɛmɛ. Mangana, n kannna, i ya walikene xa mi ne birin na ba? Nanfera i fe sifani ito maxɔdinxi? Nanfera i waxi a xɔn ma Isirayila yamaan xa yulubin tongo?”

⁴ Koni, mangan xuiin mi yi matandɛ. Nanara, Yowaba yi mini, a yi Isirayila bɔxɔn birin yisiga, a fa xete Yerusalen yi.

⁵ A yi yamaan yaten fala Dawuda xa. Isirayila kaane yaten ni i ra: xɛmɛ silanfan kannna miliyɔn keden wuli kɛmɛ. Yuda kaane yaten ni i ra: xɛmɛ silanfan kannna wuli kɛmɛ naanin muxu wuli tonge solofere.

⁶ Koni, Yowaba mi Lewi nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune tenge, bayo mangana yamarin mi yi rafanxi a ma.

⁷ Yamarini ito yi rapaxu Ala ma. A yi Isirayila ɲaxankata.

Ala yi Dawuda yulubin saran a ra
Samuyeli Firinden 24.10-17

⁸ Dawuda yi a fala Ala xa, a naxa, “N yulubi gbeen nan ligaxi ito ra. Iki, n bata i mayandi, i xa diɲa n tan, i ya walikɛɛn yulubin ma. N bata xaxilitareyaan liga.”

⁹ Alatala yi a fala Manga Dawudaa fetoon Gadi xa, a naxa,

¹⁰ “A fala Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Fe saxan ni i ra. Keden sugandi, n xa na liga i ra.’ ”

¹¹ Gadi yi siga Dawuda fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi i xa, a naxa,

¹² ‘Naxankatan mundun lan a xa sa i ma: ɲɛɛ saxan fitina kamɛna, hanma yaxune yi e halagi silanfanna ra kike saxan, hanma Alatala xa a halagi ti malekan nafa e ma,

naxan Isirayila yamaan naxarima Alaa silanfanna nun fure jaxin na xii saxan.' Iki, a fala n xa n lan n xa sa naxan fala n kanna xa naxan n xexi."

¹³ Dawuda yi Gadi yabi, a naxa, "N bəjen sunuxi han! A lan n xa n yete lu Alatala yii bayo a kininkininna gbo, na fisa benun n xa lu adamadiine sagoni."

¹⁴ Alatala yi fure jaxin nadin Isirayila yamaan ma han muxu wuli tonge solofere yi faxa Isirayila yamanani.

¹⁵ Ala yi malekan xe Yerusaleñ yi, a xa sa na kala. A yi na kalama waxatin naxan yi, Alatala yi a to, a yi nimisa na halagina fe ra. A yi a fala na malekan xa naxan yi a kalama, a naxa, "Na bata lan. E lu na fa." Alatalaa malekan yi tixi Oronan, Yebusu kaana lonna nan ma.

¹⁶ Dawuda yi a yete rakeli, a Alatalaa malekan to tixi kuyen nun bəxon lan tagini, a silanfanna baxi a tēni, a yete rafindixi Yerusaleñ ma. Dawuda nun fonne yi kasa benbeli dugin nagodo e ma sununi, e yi bira, e yi e yetagin lan bəxon ma.

¹⁷ Dawuda yi a fala Ala xa, a naxa, "N tan xa mi yamarin fixi ba a Isirayila yamaan xa tēge? N tan nan yulubin ligaxi, n tan nan fe kobini ito ligaxi. Yamaan tan nanse ligaxi? Alatala, n ma Ala, n tan nun n ma denbayaan halagi, i ya yamaan lu na."

Dawuda yi Oronan ma lonna sara Samuyeli Firindena 24.18-25

¹⁸ Alatalaa malekan yi a fala Gadi xa, a a xa a fala Dawuda xa, fa fala a xa sa saraxa gandena nde rafala Alatala xa Oronan Yebusu kaana lonna ma.

¹⁹ Dawuda yi siga mēni alo Gadi a fala a xa kii naxan yi Alatala xinla ra.

²⁰ Oronan yi murutu bənbəni lonna ma, a yi a firifiri, a yi malekan to. A dii naaninne yi e luxun.

²¹ Na waxatini, Dawuda fan yi a maso. Oronan to a to, a yi keli lonna ma, a sa a xinbi sin Dawuda bun ma, a yetagin yi lan bəxon ma.

²² Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, "Lonni ito so n yii alogo n xa saraxa ganden nafala Alatala xa. N na a saren defexin soe i yii alogo fure jaxin xa ba yamaan ma."

²³ Oronan yi Dawuda yabi, a naxa, "Man-gana, a tongo. N kanna xa a rafan feen liga

a ra. N bata jingeni itoe fan so i yii, e xa findi saraxa gan daxin na. Ningena xee ra bənbə seene yi findi saraxan gan yegen na, murutuni ito fan xa findi bogise saraxan na. N bata ito birin fi i ma."

²⁴ Koni, Manga Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, "En-en, n waxi a sara feni a saren defexin nan na. N mi seen bama saraxan na Alatala xa n mi naxan saraxi. N mi nœ saraxa gan daxin be n mi naxan sare fixi."

²⁵ Nayi, Dawuda yi xemaan kilo solofere so Oronan yi na lonna fe ra.

²⁶ Dawuda yi saraxa ganden nafala mēni Alatala xa, a fa saraxa gan daxine nun bəje xunbeli saraxane ba. A yi Alatala maxandi, Alatala yi a yabi tēn na naxan godo saraxa ganden ma keli kore.

²⁷ Nayi, Alatala yi falan ti malekan xa, a yi silanfanna raso a tēni.

²⁸ Na waxatini, Dawuda yi saraxane bama Oronan Yebusu kaana lonna nan ma, bayo a bata yi a kolon a Alatala a yabima mēna nin.

²⁹ Na waxatini, Musa Alatala Batu Bubun naxan nafala tonbonni, na yi na taan kideni Gabayon yi, e nun saraxa gandena, saraxa gan daxine yi bama denaxan yi.

³⁰ Koni, Dawuda mi yi sigē mēni Ala maxədindeni, bayo a yi gaxuxi Alatalaa malekana silanfanna yete ra.

22

¹ Dawuda yi a fala, a naxa, "En Marigina Alatalaa banxin ti be, e nun saraxa gandena, Isirayila saraxa gan daxine bama a xa denaxan yi."

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni tən

² Dawuda yi yamarin fi a xəjen naxanye dəxi Isirayila yamanani, a ne xa malan. A yi ne findi gēme masonle ra Ala Batu Banxin ti feen na.

³ Dawuda yi wure gbege fen, naxanye findima banxin gbangban seene nun deen singan seene ra. A yi sula gbege fen fen naxan yate mi yi nœ kolonje.

⁴ Sidən kaane nun Tire kaane yi Dawuda mali suman wudi fajin gbege fendeni.

⁵ Dawuda yi a fala, a naxa, "N ma diin Sulemani munma kəxə singen, a mən mi wanla kolon. Banxin naxan tima Alatala

xa, na lanma a xa tofanje ayi, a rayabu siyane birin yetagi.” Na ma, Dawuda se gbegebe malan nen na banxin ti feen na benun a xa faxa.

⁶ Dawuda yi a diin Sulemani xili, a yi a fala a xa fa fala a xa banxin ti Alatala xa, Isirayilaa Ala.

⁷ Dawuda yi a fala Sulemani xa, a naxa, “N ma diina, n bata yi a miri n bojeni, n xa banxin ti Alatala xa, n ma Ala,

⁸ koni Alatala a fala nen n xa, a naxa, ‘I bata muxu wuyaxi faxa yenge wuyaxi yi, i nama banxin ti n xa. Yenge soon nan i ra, i bata faxa gbegebe ti n yetagi.

⁹ Koni, i diina nde sotoma nen, naxan findima boje xunbeli muxun na, n matabun fima naxan ma a yaxune fe ra. A xili bama nen Sulemani. Isirayila yamaan luma nen boje xunbenli tun a siimayaan birin yi.

¹⁰ A tan nan banxin tima n xa n xinla binyama denaxan yi, a yi findi n ma diin na, n fan yi findi a fafe ra. A mangayaan sabatima nen Isirayila xun na habadan.’ ”

¹¹ “Iki, n ma diina, Alatala xa lu i xon alogo i xa na Alatalaa banxin tiye, i ya Ala, alo a a fala kii naxan yi lan i tan ma.

¹² Alatala xa fekolonna nun xaxili fadin fi i ma a na i findi mangan na waxatin naxan yi Isirayila yamanani alogo i xa Alatalaa sariyan suxu, i ya Ala.

¹³ Feen birin sonoyama i xa nen, xa i Alatalaa sariyan nun a yamarine suxu, a naxanye soxi Musa yii Isirayila xa. I wekile, i senbe so! I nama kuisan, i nama gaxu fefe ye ra!

¹⁴ N bata wekile n yi xemaan kilo miliyon saxan e nun kilo wuli keme naanin malan Alatala Batu Banxin ti feen na. N mon bata wure gbeti fixen kilo miliyon tonge saxan e nun naanin malan. Sulan nun wuren bata gbo ayi han a yaten mi nae kolonje. N bata wudin nun gemen fan fen. I mon xa nde sa e fari.

¹⁵ Walike wuyaxi i yii naxanye fatan gemen masole, e nun naxanye fatan sawurane rafale gemen nun wudine ma, e nun yiirawanla naxanye wanla sifan birin kolon.

¹⁶ Xemaan nun wure gbeti fixen nun sulan nun wurena i yii han a dangu ayi. Keli i ya wanla folo keden na. Alatala xa i mali.”

¹⁷ Dawuda yi a fala Isirayila kuntigine birin xa, a e xa fa a diin Sulemani mali. A yi a fala e xa, a naxa,

¹⁸ “Alatala, e Ala mi luxi e xon ba? A mi boje xunbenla fixi e ma yamanan birin yi ba? A bata be kaane sa n sagoni. Yamanan bata lu Alatala nun a yamaan bun ma.

¹⁹ E Alatala, e Ala fen e bojen nun e niin birin na. E siga, e sa yire sarijanxin ti Marigina Alatala xa, e Ala, alogo e xa fa Alatalaa Layiri Kankiraan nun a se sarijanxine raso Ala Batu Banxini, Alatala xinla binyama denaxan yi.”

23

Lewi bənsənnə muxune

¹ Dawuda to yelin fore, a yi a diin Sulemani dɔxɔ Isirayila mangan na.

² A yi Isirayila kuntigine nun saraxaraline nun Lewi bənsənnə muxune malan.

³ E yi Lewi bənsənnə muxune tenge, naxanye bata yi ne tonge saxan soto. E yaten yi siga han muxu wuli tonge saxan e nun solomasexe.

⁴ Dawuda yi a fala, a naxa, “N bata muxu wuli mɔxɔjen nun naanin sugandi alogo e xa e yengi lu Alatala Batu Banxin wanle xon. Muxu wuli sennin xa findi kitisane ra. Muxu wuli naanin yi findi de kantan muxune ra.

⁵ Muxu wuli naanin yi findi Alatala tantun muxune ra maxaseene ra, n naxanye rafalaxi a tantun seen na.”

⁶ Dawuda yi Lewi bənsənnə muxune yitaxun Lewi a diine denbaya ye en ma. Lewi a diine nan itoe ra: Gerison nun Kehati nun Merari.

⁷ Gerison ma diine nan itoe ra: Ladana nun Simeyi.

⁸ Ladanaa diine nan itoe ra: Yexiyeli, a dii singen nun Setama nun Yoweli. E birin malanxina muxu saxan.

⁹ Simeyi a diine nan itoe ra: Selomiti nun Xasiyeli nun Haran. E birin malanxina muxu saxan. Ladanaa denbaya xunne nan ne ra.

¹⁰ Simeyi a diine nan itoe ra: Yaxati nun Sisa nun Yewusi nun Beriya. Simeyi a dii naaninne nan ne ra.

¹¹ Yaxati nan dii singen na. Sisa nan dii firinden na. Koni, Yewusi nun Beriya mi dii wuyaxi soto. Na ma, e yi e diine yate denbaya kedenna ra e bənsən kedin ma.

¹² Kehati a diine nan itoe ra: Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeli. E birin malanxina muxu naanin.

¹³ Amirama a diine nan itoe ra: Haruna nun Musa. Haruna yi rasarijan Ala xa alogo a xa lu wale yire sarijanxi fisamantenni, e nun a bənsənnə muxune han habadan, alogo e xa wusulanna gan saraxan na Alatala xa, e yi wali a yetagi, e mən yi lu dubə muxune xa Ala xinli han habadan.

¹⁴ Musa tan findi Alaa muxun nan na. A diine yi lu Lewi bənsənnə muxune ye.

¹⁵ Musaa diine nan itoe ra: Gərisəmi nun Eliyeseri.

¹⁶ Gərisəmi a diin nan ito ra: Sebuweli nan yi a dii singen na.

¹⁷ Eliyeseri a diine nan itoe ra: Rexabiya nan yi a dii singen na. Eliyeseri mi dii xeme gbete soto, koni Rexabiya dii wuyaxi soto nen.

¹⁸ Yisehari a diine nan itoe ra: Selomiti nan yi a dii singen na.

¹⁹ Xebiron ma diine nan itoe ra: Yeriya nan yi a dii singen na, Amari a firindena, Yaxasiyeli a saxandena, e nun Yekameyami a naanindena.

²⁰ Yusiyeli a diine nan itoe ra: Mike nan yi a dii singen na, Yisiya a firindena.

²¹ Merari a diine nan itoe ra: Maxali nun Musi. Maxali a diine nan itoe ra: Eleyasari nun Kisu.

²² Eleyasari faxa nen, a mi dii xeme yo lu, koni a dii temene tan lu nen. Kisu a diine yi e doxo e naxanle ra.

²³ Musi a diine nan itoe ra: Maxali nun Ederi nun Yeremoti. E birin malanxina muxu saxan.

²⁴ Ne nan findi Lewi yixetene ra naxanye findi bənsənnə denbaya xunne ra, e keden kedenna birin xinle sebexi e bənsən kedin kui. E yi walima nen Alatala Batu Banxin kui e barin na yi ne məxənen soto.

²⁵ Dawuda bata yi a fala, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala bata bəne xunbenla fi a yamaan ma. A bata fa doxo Yerusalen yi habadan.

²⁶ Lewine mi fa Alaa Batu Bubun nun a muranne xalima yire gbete yi sənən."

²⁷ Fata Dawudaa yamari dənxe ne ra, Lewi bənsənnə muxune tenge nen naxanye barin bata yi ne məxənen soto.

²⁸ Lewi bənsənnə muxune nan yi Haruna yixetene malima Alatala Batu Banxin wanle ra. E tan nan yi a sansanna kuiin nun a banxin kuiin masuxuma, e mən yi seene rasarijanma, e yi wali xunxurine ke Ala Batu Banxini.

²⁹ E yi burune rafalama naxanye ralima Ala ma, e murutu fujin din naxan findima bogise saraxane ra, e buru ratetaren nafala, e nun donseen sifan birin. E tan nan mən yengi yi doxi ligaseene birin xən, sikenle nun ligaseen naxanye seen kuyen maligama.

³⁰ E yi lanma e xa siga Alatala tantundeni xotənnə nun jinbanna loxo yo loxo.

³¹ E mən yi saraxa gan daxine bama Alatala xa Matabu Ləxəne ma e nun Kike Nənen sanle yi, e nun sali gbete ma. E yi lanma e xa wali Alatala xa a sariyan xən.

³² E tan nan yi Naralan Bubun nun yire sarijanxin masuxuma. E yi Alatala batuden wanle birin kema e ngaxakedenna Haruna yixetene yamarin nan bun.

24

Saraxaraline yitaxun fena

¹ Haruna yixetene yi yitaxunxi a dii naaninne nan na. A diine nan itoe ra: Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara.

² Nadaba nun Abihu singen nan faxa benun e fafe xa faxa. E mi dii yo soto. Eleyasari nun Itamara nan yi saraxaraline ra.

³ Eleyasari yixetena nde Sadəki e nun Itamara yixetena nde Aximeleki yi Dawuda mali Harunaa diine yitaxundeni alogo e xa ti wanle ra.

⁴ Kuntigi wuyaxi yi to Eleyasari yixetene ye dangu Itamara yixetene ra. Nanara, e yitaxun ikiini: Denbaya xunna muxu fu nun sennin Eleyasari yixetene ye. Denbaya xunna muxu solomasexe Itamara yixetene ye.

⁵ E yi masensenna ti alogo e xa e yitaxun, e yi e ti e wanle ra. Na ma, Eleyasari yixetena ndee nun Itamara yixetena ndee birin yi findi yire sarijanxin kuntigine ra e nun kuntigine Ala xa.

⁶ Nataneli a diin Semaya, Lewi bənsənnə muxun nan yi e xinle sebema mangan nun kuntigine nun saraxaraliin Sadəki nun

Abiyatari a diina Aximeleki nun saraxar-aline denbaya xunne yɛtagi e nun Lewi bɔnsɔnna muxune birin. E yi denbaya keden sugandi Eleyasari yixɛtɛne yɛ, e mɔn yi keden sugandi Itamara yixɛtɛne yɛ.

⁷ Denbayane sugandi masɛnsɛnna xɔn ikiini: A singen Yehoyaribu nan suxu, a firindena Yɛdaya,

⁸ a saxandena Xarimi, a naanindena Sey-orimi,

⁹ a suulundena Malakiya, a sennindena Miyamin,

¹⁰ a soloferedena Hakɔsi, a solo-masɛxɛdena Abiya,

¹¹ a solomanaanindena Yosuwe, a fudena Sɛkani,

¹² a fu nun kedendena Eliyasibi, a fu nun firindena Yakimi,

¹³ a fu nun saxandena Xupa, a fu nun naanindena Yesebeyabi,

¹⁴ a fu nun suulundena Biliga, a fu nun sennindena Imeri,

¹⁵ a fu nun soloferedena Xesiri, a fu nun solomasɛxɛdena Hapisɛsi,

¹⁶ a fu nun solomanaanindena Petaxi, a mɔxɔɣɛdena Esekiyɛli,

¹⁷ a mɔxɔɣɛn nun kedendena Yakin, a mɔxɔɣɛn nun firindena Gamulu,

¹⁸ a mɔxɔɣɛn nun saxandena Dɛlaya, a mɔxɔɣɛn nun naanindena Maasiya.

¹⁹ A yi lan e xa Alatala Batu Banxin wanle suxu na kii nin alo e benba Haruna a yamari e ma kii naxan yi alo Alatala, Isirayi-laa Ala bata yi a yamari a ma kii naxan yi.

Lewi bɔnsɔnna muxu gbɛtɛye fe

²⁰ Lewi bɔnsɔnna muxu gbɛtɛn naxanye sugandi, ne nan itoe ra: Amiramaa diine yɛ: Subayeli. Subayeli a diine yɛ: Yexedeya.

²¹ Rexabiya a diine yɛ: Yisiya, a dii singena.

²² Yisehari a diine yɛ: Selomiti. Selomiti a diine yɛ: Yaxati.

²³ Xebiron ma diine: a dii singen Yeriya nun a dii firindena Amari nun a dii saxanden Yaxasiyeli nun a dii naaninden Yekameyami.

²⁴ Yusiyɛli a diin Mike. Mike a diine yɛ: Samiri.

²⁵ Mike xunyɛn Yisiya. Yisiyaa diine yɛ: Sakari.

²⁶ Merari a diine yɛ: Maxali nun Musi e nun a diin Yaasiyaa diine.

²⁷ Merari mamandenne, Yaasiyaa diine: Sohami nun Sakuru nun Ibiri.

²⁸ Maxali a diina Eleyasari. Eleyasari mi dii yo sɔtɔ.

²⁹ Kisu a diine yɛ: Yerameeli.

³⁰ Musi a diine yɛ: Maxali nun Ederi nun Yerimoti. Lewi bɔnsɔnna muxune nan yi ne ra denbaya yɛɛn ma.

³¹ E fan sugandi masɛnsɛnna nan xɔn alo e ngaxakedenne, Haruna yixɛtɛne. Na liga Manga Dawuda nun Sadaki nun Aximeleki nun saraxaraline denbaya xunne nun Lewi bɔnsɔnna muxune nan yɛtagi. Na ma, denbayaan muxune birin yi suxi ki kedenna nin keli dii singen ma han a rajanna.

25

Bɛti baane

¹ Dawuda nun sofa kuntigine yi muxuna ndee sugandi Asafi nun Heman nun Yedutun ma diine yɛ alogo e xa nabiya falane ti bɛtini bɔlɔnna nun kondenna nun karijanne ra. Na muxune xinle ni itoe ra naxanye yi na wanla kɛma.

² Asafi a diine yɛ: Sakuru nun Yusufu nun Netaniya nun Asarela. Ne yi Asafi a yamarin nan bun. Asafi fan yi nabiya falane tima bɛtini mangana yamarin bun.

³ Yedutun ma diine yɛ: Gedali nun Seri nun Esayi nun Simeyi nun Hasabi nun Matitiya. E birin malanxina muxu sennin. E yi lu e fafe Yedutun ma yamarin bun. Yedutun yi nabiya falane tima, a bɔlɔnna maxa, a Alatala matɔxɔ, a yi a tantun.

⁴ Heman a diine yɛ: Bukiya nun Matani nun Yusiyɛli nun Sebuweli nun Yerimoti nun Xananiya nun Xanani nun Eliyata nun Gidaliti nun Romanti-Eseri nun Yosobekasa nun Maloti nun Hotiri e nun Maxasiyoti.

⁵ Muxuni itoe birin yi findixi Heman ma diine nan na naxan yi fetoon tima mangan xa fata Ala ra alo xiyena. Ala yi Heman sɛnbɛn gbo ayi, a yi dii xɛmɛ fu nun naanin nun dii tɛmɛ saxan fi a ma.

⁶ Ne birin yi e fafe a yamarin bun ma, e bɛtine ba karijanne nun kondenne nun bɔlɔnne ra Alatala Batu Banxin wanla ra.

Asafi nun Yedutun nun Heman yi man-gana yamarin nan bun ma.

⁷ Muxuni itoe nun e kon kaan naxanye xaranxi beti ba feene ma Alatala xa naxanye yi fatan, ne birin malanxina, muxu kεmε firin muxu tonge solomasεxε e nun solomasεxε.

⁸ E birin yi masεnsenna tima alogo e xa ti wanle ra, dii jɔrɛn nun fonna, karamɔxɔn nun xarandiina.

⁹ Masεnsenna naxan ti, na yi Yusufu singe suxu Asafi xabilani.

A firindena, Gedali nun a ngaxakedenne nun a diine, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁰ A saxandena, Sakuru nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹¹ A naanindena, Yisiri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹² A suulundena, Netaniya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹³ A sennindena, Bukiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁴ A soloferedena, Yesarela nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁵ A solomasεxɛdena, Yesaya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁶ A solomanaanindena, Matani nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁷ A fudena, Simeyi nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁸ A fu nun kedendena, Asareli nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁹ A fu nun firindena, Hasabi nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁰ A fu nun saxandena, Subayeli nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²¹ A fu nun naanindena, Matitiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²² A fu nun suulundena, Yeremoti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²³ A fu nun sennindena, Xananiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁴ A fu nun soloferedena, Yosobekasa nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁵ A fu nun solomasεxɛdena, Xanani nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁶ A fu nun solomanaanindena, Maloti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁷ A mɔxɔjɛdena, Eliyata nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁸ A mɔxɔjɛn nun kedendena, Hotiri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁹ A mɔxɔjɛn nun firindena, Gidaliti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

³⁰ A mɔxɔjɛn nun saxandena, Maxasiyoti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

³¹ A mɔxɔjɛn nun naanindena, Romanti-Eseri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

26

Ala Batu Banxin kantan tiine

¹ Dε kantanne yitaxunxi ikiini: Keli Kore xabilani, Kore a diin Meselemiya Asafi a denbayani.

² Meselemiya yi dii xεmεne sɔtɔ: Sakari nan yi a dii singen na, Yediyayeli a firindena, Sebadiya a saxandena,

³ Yataniyeli a naanindena, Elan a suulundena, Yehoxanan a sennindena, e nun Eliyehowenayi a soloferedena.

⁴ Obedi-Edɔn fan yi dii xεmεne sɔtɔ: Semaya nan yi a dii singen na, Yehosabadi a firindena, Yowa a saxandena, Sakara a naanindena, Nataneli a suulundena,

⁵ Amiyeli a sennindena, Isakari a soloferedena, e nun Pewuletayi a solomasεxɛdena. Ala bata yi barakan sa Obedi-Edɔn ma fe yi.

⁶ A dii singen Semaya yi dii xeme soto naxanye findixi yerratine ra e denbayane xun na bayo e senben yi gbo.

⁷ Semayaa diine nan itoe ra: Otini nun Refayeli nun Obedi nun Elesabada. Xeme wekilixin nan yi e ngaxakedenne Elihu nun Semakiya ra.

⁸ Obedi-Edon yixetene nan yi na muxune ra. E tan nun e diine nun e ngaxakedenne birin yi findixi muxu kendene nan na, e senben yi gbo Alaa wanli. Obedi-Edon yixetene birin malanxina muxu tonge sennin e nun firin.

⁹ Muxu kenden nan yi Meselemiyaa diine nun a ngaxakedenne fan na. E birin malanxina muxu fu nun solomasexe.

¹⁰ Merari a diin Xosa yi dii xemeni itoe bari: Simiri, naxan fafe a findi a ngaxakedenne xunna ra hali dii singen to mi yi a ra, e nun

¹¹ Xiliki, a firindena e nun Tebaliya, a saxandena e nun Sakari, a naanindena. Xosaa diine nun a ngaxakedenne birin malanxina muxu fu nun saxan.

¹² De kantanne yi yitaxunxi na kii nin. E kuntigine nun e ngaxakedenne birin yi Alatala Batu Banxin wanla ra.

¹³ E yi masensenna tima nen alogo e xa a kolon naxan lan a xa deen naxan kantan. Muxu gbeene nun muxudine birin yi na kii nin denbayane birin yi.

¹⁴ Masensenna yi Selemiya suxu lan banxin sogeteden binna deen ma. Komēn binna deen masensenna yi a diin Sakari suxu, naxan findixi maxadi ti xaxilimaan na.

¹⁵ Masensenna yi Obedi-Edon suxu lan yiifari foxon deen ma. Se ramara banxin masensenna yi a diine fan suxu.

¹⁶ Banxin sogegododen binna deen masensenna yi Supimi nun Xosa suxu, e nun deen naxan xili Saaleketi naxan yi rabima kiraan binni naxan tema geyaan ma. Kantan muxune yi yee rafindixi e bode ma.

¹⁷ Lewi muxu sennin yi sogeteden binni, muxu naanin komenna ma, muxu naanin yiifanna ma, muxu naanin se ramara banxini.

¹⁸ Sansanna binni, naxan sogegododen binni, muxu naanin yi ti na kiraan de, muxu firin mon yi ti sansanna so deen yeten na.

¹⁹ De kantanne yi yebaxi na kii nin Kora nun Merari yixetene ye.

²⁰ Lewi bonsonna muxuna nde Axiya nan yi yengi dōxi nafunla nun se sarijanxine xon ma naxanye yi ramaraxi Ala Batu Banxini.

²¹ Ladana yixetene Gerison xabilani, ne denbaya xunne nan itoe ra: Yexiyeli nun

²² Yexiyeli a diine Setama nun a xunyen Yoweli. Ne nan yi yengi dōxi nafunle xon naxanye yi ramaraxi Alatala Batu Banxini.

²³ Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeli xabilane yi, muxuni itoe nan ti wanle ra:

²⁴ Musaa diin Gerisomi yixetena nde Sebuweli nan yi se ramara banxin feene xun na.

²⁵ A benba Gerisomi xunyen Eliyeseri yi Rexabiya soto, Rexabiya yi Esayi soto, Esayi yi Yorami soto, Yorami yi Sikiri soto, Sikiri yi Selomiti soto.

²⁶ Selomiti nun a ngaxakedenne nan yi yengi dōxi nafulu sarijanxin xon ma, Manga Dawuda nun xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na e nun sofa kuntigi gbete ye seen naxanye fixi Ala ma.

²⁷ E seen naxanye birin tongoxi yengeni, e na ndee findi Alatala Batu Banxin masuxu seene ra.

²⁸ Selomiti nun a ngaxakedenne mon yi e yengi dōxo nafunla xon ma, Nabi Samuyeli nun Kisu a diin Sōli nun Neri a diina Abineri nun Seruyaa diin Yowaba naxan fi Ala ma.

²⁹ Yisehari xabilan muxuni itoe nan ti wanla ra: Kenaniya nun a diine nan yi yengi dōxi kiti sa feene xon ma Isirayila yamaan xun na.

³⁰ Xebiron xabilan muxun naxanye ti wanla ra: Hasabi nun a ngaxakedenne nan yi yengi dōxi Isirayila yamanan xon ma Yuruden sogegododen binni. Xeme kenden muxu wuli keden muxu keme solofere nan yi e ra, naxanye yi walima Alatala nun mangan xa.

³¹ Yeriya nan yi Xebiron xabilane xunna ra, fata xinle sebe kiin na e bonsōn kedin ma. Dawudaa mangayaan jee tonge naaninden, muxune yi bonsōn kedine fese fese, e fa a kolon a xeme kende gbeena ndee yi Xebiron xabilane muxune ye Yaaseri taani Galadi yamanani.

³² Yeriya nun a ngaxakedenne, xeme kenden muxu wuli firin muxu keme solofere nan yi e ra. Denbaya xunne nan yi a birin na. Manga Dawuda yi e findi Ruben nun Gadi nun Manase bənsən xunne ra Ala nun mangana feene birin yi.

27

Isirayilaa sofane fe

¹ Isirayila kaan naxanye wali mangana ganli, ne nan itoe ra, xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na e nun sofa kuntigi gbete ye. E yitaxunxi muxu wuli məxəjen nun naanin yeən nan ma. Neən kike yo kike gali keden yi fama nen walideni mangan xa.

² Sabadiyeli a diin Yasobeyami nan yi gali singen kuntigin na yeən kike singeni. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

³ Sabadiyeli yi findixi Peresi yixetena nde nan na. A tan nan findi ganla birin kuntigin na yeən kike singeni.

⁴ Axoxi xabilan muxuna nde Dodayi yi findi gali kuntigin na yeən kike firinden. Mikiloti yi findi a sofa kuntigin na. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁵ Saraxarali Yehoyadaa diin Benaya yi findi gali kuntigin na yeən kike saxandeni. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁶ Benaya nan yi Dawudaa sofa wəkilexi tonge saxanne xunna ra. A diina Amisabadi yi a ganla nin.

⁷ Yowaba xunyena Asaheli yi findi gali kuntigin na yeən kike naaninden. A diin Sebadiya nan ti a jəxən na. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁸ Samehuti Yisira kaan yi findi gali kuntigin na yeən kike suulunden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁹ Ikəsi a diina Ira Tekowa kaan yi findi gali kuntigin na yeən kike senninden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁰ Eframi bənsənna muxuna nde Xeləsi Pelon kaan nan yi findi gali kuntigin na yeən kike solofereden. Muxu wuli

məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹¹ Sera xabilan muxuna nde Sibekayi Xusa kaan yi findi gali kuntigin na yeən kike solomasexedeni. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹² Bunyamin bənsənna muxuna nde Abiyeseri Anatoti kaan yi findi gali kuntigin na yeən kike solomanaaninden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹³ Sera xabilan muxuna nde Maharayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na yeən kike fudeni. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁴ Eframi bənsənna muxuna nde Benaya Piraton kaan yi findi gali kuntigin na yeən kike fu nun kedenden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁵ Otiniyeli xabilan muxuna nde Xelidayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na yeən kike fu nun firinden. Muxu wuli məxəjen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁶ Kuntigin naxanye yi Isirayila bənsənne xun na, ne ni i ra:

Ruben bənsənna xun na, Sikiri a diina Eliyeseri.

Simeyən bənsənna xun na, Makaa diin Sefati.

¹⁷ Lewi bənsənna xun na, Kemuyeli a diin Hasabi.

Haruna yixetene xun na, Sadaki.

¹⁸ Yuda bənsənna xun na, Dawuda tada Elihu.

Isakari bənsənna xun na, Mikeli a diina Omiri.

¹⁹ Sabulon bənsənna xun na, Abadi a diin Yisemaya.

Nafatali bənsənna xun na, Asiriyeli a diin Yerimoti.

²⁰ Eframi bənsənna xun na, Asasiyaa diin Hoseya.

Manase bənsənna fəxə kedenna xun na, Pedayaa diin Yoweli.

²¹ Manase bənsənna fəxə kedenna fan xun na Galadi yamanani, Sakari a diin Yido.

Bunyamin bənsənna xun na, Abineri a diin Yaasiyeli.

²² Dan bənsənna xun na, Yeroxamaa diina Asareli.

Isirayila bənsən kuntigine nan ne ra.

²³ Dawuda mi xemeɛne tɛnge, naxanye barin munma yi ɲɛɛ mɔxɔɲɛn ti bayo Alatala bata yi a fala a Isirayila kaane wuyama ayi nɛn alo sarene kore.

²⁴ Seruyaa diin Yowaba bata yi Isirayila kaane yatɛ fɔlɔ, koni a mi a rajan masɔtɔ Alaa xɔlɔn ma lan Isirayila yamaan ma. Na yatɛn mi sɛbɛ Dawudaa taruxu kɛdine kui.

Mangana kuntigi gbɛɛye fe

²⁵ Adiyeli a diina Asamawɛti nan yi mangana nafulu kantanna ra.

Yusiyaa diin Yonatan nan yi nafulu kantanna ra banxidene nun taa gbɛɛne nun kantan ti banxi matexine yi.

²⁶ Kelubu a diina Esiri nan yi xɛɛ biine xunna ra.

²⁷ Ramati kaan Simeyi nan yi manpa bili nakɔ feene xun na.

Sefami kaan Sabidi nan yi manpa bili bogine nun manpa feene xun na.

²⁸ Gederi kaan Baali-Xanan nan yi oliwin nun burunna xɔdɛ binle fe xun na yamanan lanbanni.

Yowasa nan yi ture feen xunna ra.

²⁹ Sitirayi Sarɔn kaan nan yi ɲingene fe xunna ra Sarɔn yamanani.

Adalayi a diin Safati nan yi ɲingene fe xunna ra lanban yirene yi.

³⁰ Sumayila bɔnsɔnna muxuna nde Obili nan yi ɲɔgɔmɛne fe xunna ra.

Yexedeya Meronoti kaan nan yi sofanle fe xunna ra.

³¹ Yasisi nan yi siine nun yɛxɛɛne fe xunna ra, Hagari bɔnsɔnna muxuna.

Na muxune nan yi yengi dɔxi Manga Dawuda sɔtɔ seene xɔn ma.

Dawuda bundɔxɔne

³² Manga Dawuda sɔxɔ Yonatan findi a kawandi muxun nun a sɛbeli tiin nan na, a fekolonna yi gbo.

Xakimoni a diin Yɛxiyɛli nan yi mangana dii xemeɛne masuxu muxun na.

³³ Mangan kawandi muxun nan yi Axitofeli fan na.

Mangan xɔyin nan yi Xusayi ra, Araka bɔnsɔnna muxuna nde.

³⁴ Bɛnayaa diin Yehoyada nun Abiyatari nan lu Axitofeli ɲɔxɔni. Yowaba nan yi mangana gali kuntigin na.

28

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

¹ Dawuda yi Isirayila kuntigine birin malan Yerusalɛn yi. Bɔnsɔn xunne nun gali kuntigin naxanye yi walima mangan xa, ne yi fa, e nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kɛmɛ xun na. Kuntigine fan yi fa naxanye yi goronne nun xuruseene xun na, mangan nun a diine gbeen yi naxanye ra, e nun manga banxin kuntigine nun sofa wɛkilɛxine nun sofa kɛndɛne birin.

² Manga Dawuda yi keli, a naxa, “Ngaxakedenne, n ma yamana, ɛ tuli mati n xuiin na! N yi waxi banxina nde ti feni Alatalaa Layiri Kankiraan dɔxɛ dɛnaxan yi, en ma Ala san tidena, n yi n yitɔn a ti feen na.

³ Koni, Ala bata yi a fala n xa, a naxa, ‘I mi banxin tima n xa, bayo sofaan ni i ra, i bata muxune faxes.’

⁴ Koni, Alatala, Isirayilaa Ala bata n sugandi n bɔnsɔnna birin tagi alogo n xa findi Isirayila mangan na habadan, bayo a bata Yuda bɔnsɔnna sugandi kuntigin na, a yi n fafe a denbayaan sugandi Yuda bɔnsɔnni, a yi n tan sugandi n fafe a denbayani, a yi n dɔxɔ mangan na Isirayila xun na.

⁵ Iki, a bata dii wuyaxin naxan fi n ma, a bata Sulemani sugandi ne yɛ alogo a xa a dɔxɔ n ɲɔxɔni mangan na Alatala xa Isirayila xun na.

⁶ A bata yi a fala n xa, a naxa, ‘I ya dii xemeɛn Sulemani nan n batu banxin tima e nun n ma yinne, bayo n bata a tan nan sugandi, a findima nɛn n ma diin na, n yi findi a fafe ra.

⁷ N mangayani tɔnma a xa nɛn naxan luma habadan, xa a n ma yamarine nun n ma sariyane suxu alo to.’

⁸ Nayi, iki, Isirayila kaane birin yɛtagi, Alatalaa yamana, e nun en ma Ala yɛtagi naxan tuli tixi en na, ɛ sɔbɛ so Alatala en ma Alaa yamarine xaranna ma, ɛ yi e suxu. Nayi, ɛ luma nɛn yamana faɲini ɛ dɛnaxan yi, ɛ mɔn yi a lu ɛ kɛɛn na ɛ yixɛtɛne xa.

⁹ I tan, n ma dii xemeɛn Sulemani, kata Ala kolondeni n walixi naxan xa, a batu i bɔɲɛn ma feu e nun i niin birin na. Alatala i bɔɲɛ yi feene birin fɛsɛfɛsɛma, a muxune miriyane birin kolon. Xa i a fen, a tinma

nən i yi a to. Koni xa i i mē a ra, a mēma i ra nən habadan.

¹⁰ Iki, i nōe a kolonjē nən a Alatala bata i sugandi alogo i xa a batu banxin ti a xa, dēnaxan findima a yire sarijanxin na. Nayi, i sōbe so, i wanla kē.”

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti kiin kedin so Sulemani yii

¹¹ Dawuda yi yire sarijanxin ti kiin kedin so Sulemani yii, e nun banxin naxanye tima a rabilinni e nun gbeti ramaraden nun konkon naxan mate e birin xa hanma dēnaxan a kui, e nun Layiri Kankiraan dōxōma dēnaxan yi.

¹² A mōn yi wama dēnaxanye birin ti feni, a yi ne fan ti kiin kedin so a yii, Alatala Batu Banxin yinne nun banxin naxanye tima yinna xōn a rabilinni, e nun nafulu ramaradene Ala Batu Banxini, e nun se sarijanxine ramaradene.

¹³ A yi saraxaraline nun Lewine xinle sēben fan so a yii, e nun walikēen naxanye yi lanma e yi wanle rakamali Alatala Batu Banxini, e nun seen naxanye yi rawalima na kui.

¹⁴ A yi xēma seene birin binyan xasabin yita a ra, e nun gbeti fixē seene binyana, birin nun a rawali kiina,

¹⁵ lēnpu dōxō se xēma daxine nun lēnpu xēma daxine nun lēnpu dōxō se gbeti fixē daxine nun lēnpu gbeti fixē daxine binyane, birin nun a rawali kiina,

¹⁶ e nun xēma tabanle birin binya xasabina, burune yi sama naxanye fari Ala Batu Banxini, e nun gbeti fixē tabanle,

¹⁷ e nun sube tongo se xēma daxine nun wuli xuya goron xēma daxine nun igelengen xēma daxine birin binyana e nun xēma barama daxine nun barama gbeti fixē daxine birin binyana, birin nun a rawali kiina.

¹⁸ A mōn yi wusulan ganden ti kiin kedin so a yii, e nun a xēma fajin binyan xasabina. A mōn yi wontoron nafala kiin kedin fan so a yii, naxan yi tixi maleka gubugubu kan sawura xēma daxine bun naxanye gabutēye yi bandunxi Alatalaa Layiri Kankiraan xun ma.

¹⁹ Nayi, Dawuda yi a fala, a naxa, “Itoe birin sēbēxi kedin kui n naxan sōtōxi Alatala ra. Ala nan kolonna fi n ma n banxin ti kiini ito sēbe kedini.”

²⁰ A mōn yi a fala Sulemani xa, a naxa, “N ma dii xēmēna, i wēkilē, i sēnbē so, i wanla kē. I nama kuisan, i nama gaxu! Amasōtō Marigina Alatala, n ma Ala luma nən i xōn. A mi i rabējinjē mūmē! A i malima nən han i yelin wanli ito birin nakamalē Alatala Batu Banxina fe yi.

²¹ Saraxaraline nun Lewine fan mōn i fēma Ala Batu Banxin tideni. Muxu jēnige fajine fama nən i malideni wanli ito ra, kuntigine nun yamaan birin luma nən i ya yamarin bun.”

29

Kiseene Ala Batu Banxin ti feni

¹ Manga Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “N ma diin Sulemani, Ala naxan sugandixi, na munma kōxō, a mi wanla kolon singen. Wanla naxan be, a gbo, bayo banxini ito mi tima muxune xan xa fō Marigina Alatala.

² N bata n sēnbē birin nawali alogo n xa Ala Batu Banxin ti feni tōn. N bata xēmaan nun gbeti fixēn nun sulan nun wuren nun wudin nun gēmē tofajin nun dayimu daxin sifan birin nun gēmē fajī fixē gbege malan.

³ N naxan birin yitōn yire sarijanxin ti feen na, n bata n ma xēmaan nun n ma gbeti fixēn fan sa na fari n sōtō seene yē bayo n na n sōbe soxi Ala Batu Banxina fe ma.

⁴ Na yatēne ni i ra: xēmaan kilo wuli kēmē wuli firin naxan keli Ofiri yi e nun gbeti fixē fajin kilo wuli kēmē firin wuli tonge saxan e nun solomasēxē. Na sama banxi kankene nan ma.

⁵ Xēmaan nun gbeti fixēni itoe sama seene nan ma a lan e xa sa naxanye ma e nun yiirawanle yii funfune birin. Iki, nde en tan yē naxan jēnigen tongē Alatala xa to?”

⁶ Denbaya xunne nun Isirayila bōnsōn xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kēmē xun na e nun mangana wali xunne, ne birin yi jēnigen tongo wanli ito xili yi.

⁷ E yi fa finmaseni itoe ra Ala Batu Banxin ti feen na: xēmaan kilo wuli kēmē wuli tonge solofere kilo solomasēxē e nun naanin, e nun gbeti fixēn kilo wuli kēmē saxan wuli tonge naanin e nun sulan kilo

wuli keme sennin wuli fu nun firin e nun wuren kilo miliyon saxan wuli keme naanin.

⁸ Birin yi gema tofajine so Gerison yixeten Yexiyeli yii, Alatala Batu Banxin nafulu ramarana.

⁹ Yamaan yi sewa na jeniye ma seene fe ra, bayo e bata na liga e bajeen birin na Alatala xa. Manga Dawuda fan yi sewa na fe ra.

Dawuda Ala maxandina

¹⁰ Dawuda yi Alatala tantun yamaan birin yetagi. A yi a fala, a naxa, "Nxu benba Isirayilaa Ala, Alatala, tantunna i xa habadan han habadan.

¹¹ I tan, Alatala, gboon nun senben nun binyen nun mangayaan nun tantunna birin i xa. Seen naxan birin kore xonna nun boxo xonna ma,

i tan nan gbee ne birin na.

I tan, Alatala nan mangan na.

I tan nan dunuja birin xun na.

¹² Bannayaan nun xunna kenla fataxi i tan nan na.

I tan nan feen birin xun na, senben nun fangan birin i tan nan yii. Senbena i tan nan na i muxune fe yite, i yi e senbe so."

¹³ "Iki, nxo Ala, nxu i tantunma, nxu yi i xili magaxuxin binya.

¹⁴ Nanse n tan na?

Nanse n ma yamaan na

naxan a lige nxu yi no finmaseen sifani itoe fiye?

A birin kelixi i tan nan yii.

Nxu naxan soma i yii,

na birin kelixi i tan nan singe yii.

¹⁵ Nxu findixi xajene nan na i ye ra yi,

alo nxu benbane yi kii naxan yi.

Nxo siimayaan luxi nen dunuja yi

alo nininna naxan danguma.

Yigi yo mi nxu xa.

¹⁶ Alatala, nxo Ala,

finmase fajini itoe birin kelixi i tan nan yii,

nxu naxan malanxi

alogo nxu xa banxin ti

i xili sarijanxin binyama denaxan yi.

I tan nan gbee na birin na."

¹⁷ "N ma Ala,

n na a kolon a i muxune baje yi feene kolon,

tinxinyaan mon nafa i ma.

N bata saraxani ito jeniye i xa n baje tinxinxini.

N mon bata a to sewani

i ya yamaan fan be

alogo e xa jeniye ma saraxane ba i xa.

¹⁸ Alatala, nxu benbane Iburahima

nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala,

i xa xaxinli ito sa i ya yamaan bajeeni

alogo e xa lu i foxo ra habadan.

¹⁹ I xa n ma diin Sulemani mali

alogo a fan xa lu i ya yamarine nun i ya sariyane foxo ra,

a lu i ya tonne foxo ra a bajeen ma feu!

A mon yi banxini ito ti n naxan ti fe yitonxi."

Sulemani yi ti Dawuda jaxoni

²⁰ Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a naxa, "Tantunna Alatala xa, e Ala." Yamaan birin yi Alatala tantun, e benbane Ala, e fa e yigodo, e e xinbi sin Alatala nun mangan yetagi.

²¹ Na xoton bode, Isirayila kaane yi saraxane ba Alatala xa. E saraxa gan daxi gbege ba, tura wuli keden nun konton wuli keden e nun yexee dii wuli keden. E mon yi minse saraxane nun saraxa gbete wuyaxi ba Isirayila birin ma fe ra.

²² Na laxoni, e yi e dege, e yi e min Alatala yetagi sewa gbeeni. E mon yi Dawudaa diin Sulemani dexo mangan na a firinden. E yi turen sa a xunni Alatala yetagi, a xa findi e yeratiin na. E yi Sadaki fan dexo saraxaraliin na.

²³ Sulemani yi dexo Alatalaa manga gbedeni, a findi mangan na a fafe Dawuda jaxoni. A yi xunna kenla soto, Isirayila birin yi a yamarin suxu.

²⁴ Kuntigine nun sofa wekilixine nun Manga Dawudaa dii xemene birin yi de xuiin tongo a e luma nen Manga Sulemani a yamarin bun ma.

²⁵ Alatala yi Sulemani a fe yite Isirayila muxune birin yetagi. A yi a mangayani te dangu Isirayila manga singene birin na.

Dawuda saya fena

Mangane Singen 2.10-12

²⁶ Yese a diin Dawuda yi mangayaan liga Isirayila birin xun na.

²⁷ A ɲɛɛ tonge naanin nan ti mangayani
Isirayila xun na, ɲɛɛ solofere Xebiron taani,
ɲɛɛ tonge saxan e nun saxan Yerusalen
taani.

²⁸ A siimaya xunkuyen sɔtɔ nɛn, a laxi-
raya foriya faɲin nun sɛwani. Hɛrisigɛ
kanna nan yi a ra, a binyen fan sɔtɔ nɛn. A
dii Sulemani yi findi mangan na a ɲɔxɔni.

²⁹ Manga Dawuda kɛwanle, a fɔlɔna han
a raɲanna, ne birin sɛbɛxi fetoon Samuyɛli
nun Nabi Natan nun fetoon Gadi e kɛdine
kui.

³⁰ Kɛdini itoe a mangayaan nun a wɛkilɛn
nan ma fe falama e nun feen naxanye liga
a waxatini Isirayila yamanan nun yamana
gbɛtɛne yi.

Taruxune Firindena Yuda Mangane Fe Taruxune

Kitabun yireni ito yitaxunxi nɛn dɔxɔ firin. Keli a sora singen ma han a sora solomanaaninna, na Dawudaa dii xɛmɛn Manga Sulemani a mangayaan nan ma fe falama. Keli a sora fuun ma han a sora tonge saxan e nun senninna, na Sulemani yixɛtɛne mangayane nan ma fe falama Yuda yamanani Isirayila yamanan yii-fari fɔxɔni, han Nebukadanesari Yerusalɛn suxu waxatin naxan yi. Yuda yamaan fɔxɔ kedenna yi siga Babilɔn taani konyiyani.

Sulemani a xaxilimayana fe Mangane Singen 3.1-15

¹ Dawudaa dii xɛmɛn Sulemani a mangayaan sabati nɛn han! Alatala, a Ala lu nɛn a xɔn, a yi a findi manga binyaxin na.

² Sulemani yi Isirayila yamaan birin maxili, gali kuntigin naxanye yi muxu wuli xun na e nun naxanye yi muxu kɛmɛ xun na, e nun Isirayila muxu gbeene nun den-baya xunne birin.

³ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin yi sa e malan taan kideni Gabayon taani, amasɔtɔ e nun Alaa Naralan Bubun yi tixi mɛnna nin, Musa, Alatalaa walikɛɛn bubun naxan ti tonbonni.

⁴ Koni, Dawuda bata yi siga Alaa Layiri Kankiraan* na Kiriya-ti-Yeyarin taani, a dɛnaxan yitɔn a xili yi, amasɔtɔ a bata yi bubuna nde ti Yerusalɛn yi nun.

⁵ Bɛsalɛli, Yuri a dii xɛmɛna, Xuru mamandenna, na saraxa ganden naxan nafala sulan na, na fan yi tixi mɛnna nin Alatala Batu Bubun yɛtagi Gabayon taani. Sulemani nun yamaan yi e malan mɛnni Alatala maxɔdin xinla ma.

⁶ Sulemani siga saraxa gande sula daxin dɛxɔn mɛnna nin Alatala yɛtagi a yi saraxa gan daxin wuli keden ba Ala xa Naralan Bubuni.

⁷ Na lɔxɔn yɛtɛɛn kɔɛɛn na, Ala yi mini Sulemani xa, a yi a fala a xa, a naxa, "Naxan xɔli i ma, na maxɔdin, n na a soma i yii nɛn."

⁸ Sulemani yi a yabi, a naxa, "I bata n fafe Dawuda, i ya walikɛɛn suxu hinanni, i yi n findi mangan na a pɔxɔni.

⁹ Iki, Marigina Alatala, i layirin naxan tongo n fafe xa, na rakamali, amasɔtɔ i bata n findi mangan na yama gbeen xun na naxan wuya alo burunburunna.

¹⁰ Yandi, xaxili faɲin nun fe kolonna fi n ma, alogo n xa nɔ i ya yamaan makitɛ. Xa na mi a ra, nde nɔɛ i ya yama gbeeni ito marɛ?"

¹¹ Ala yi a fala Sulemani xa, a naxa, "I mi nafunla maxɔdinxi, i mi binye maxɔdinxi, i mi a falaxi a i yaxune xa faxa, i mi siimaya xunkuyen maxɔdinxi. Koni i xaxilimayaan nun fekolonna nan maxɔdinxi alogo i xa nɔ n ma yamaan matinxinɲɛ, n ni i findixi mangan na naxan xun na.

¹² Nanara, n xaxilimayaan nun fekolonna soma i yii nɛn. N mɔn yi nafunla nun binyen nun seen birin fi i ma, manga yo munma naxan sɔtɔ singen, gbɛtɛ mɔn mi naxan sɔtɔma ba i tan na."

¹³ Sulemani yi keli taan kideni Gabayon yi Naralan Bubun yi dɛnaxan yi, a xɛtɛ Yerusalɛn yi, a yi lu mangayani Isirayila yi.

Sulemani sɛnbɛna fe

Taruxune Firinden 9.25-28 nun Man- gane Singen 10.26-29

¹⁴ Sulemani yi yɛngɛ so wontorone nun sofane malan, wontoro wuli keden kɛmɛ naanin e nun sofa wuli fu nun firin, a yi ndee lu a fɛma Yerusalɛn yi, a yi a dɔnxɛne rasiga taane yi a wontorone yi ramarama dɛnaxanye yi.

¹⁵ Xɛmaan nun gbɛti fixɛn yi gbo ayi Yerusalɛn yi alo gɛmɛne, suman wudine fan yi wuya alo burunna xɔdɛ binla naxanye yi yamanan lanban yireni.

¹⁶ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanane nin, yulane yi sa e sarama dɛnaxanye yi mangan xa.

¹⁷ Wontoron naxan yi kelixi Misiran yamanani, na yi sarama gbɛti fixɛn kilo solofere nan na. Soon yi sarama gbɛti fixɛn kilo keden e nun a tagiin nan na. Na yulane nan mɔn yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

Sulemani yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

* 1:4: 1.4*Layiri Kankirana* fe mɔn sɛbɛxi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

¹⁸ Sulemani yi yamarin fi a e xa Alatala Batu Banxin ti a xinla binya feen na, e nun manga banxina a tan Sulemani xa.

2

¹ Manga Sulemani yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, gẽmẽ sonle muxu wuli tonge solomasẽxẽ, muxu wuli saxan kẽmẽ sennin e kantan tiine ra.

² Sulemani yi xeraan nasiga Tire mangan Xurami ma, a naxa, “I naxan liga n fafe Dawuda xa, na liga n fan xa, i fɔfɔne rasiga naxan ma alogo a xa banxin ti a yete xa.

³ N waxi banxin ti feni Alatala xa, n ma Ala, a xinla binya feen na alogo nxu xa saraxane rali a ma, e nun wusulan xiri faji gan daxine a yetagi, e nun burun nalixina a yetagi, e nun saraxa gan daxine xɔtɔnna nun jinbanna ra, e nun Matabu Lɔxɔne yi, e nun kike nɛnɛn sanle ma, e nun Alatala en ma Alaa sali lɔxɔne birin yi. Na nan daxa a liga Isirayila yamanani waxatin birin.

⁴ N waxi Ala Batu Banxin naxan ti fe yi, a lanma nɛn a findi banxi gbeen na, amasɔtɔ nxɔ Ala gbo alane birin xa.

⁵ Koni nde nɔɛ banxin tiyẽ a xa? Hali kore xɔnna nun a gbona, a mi nɔɛ xanɲe a yi. Nde n tan na naxan a ligẽ n tan yi banxin ti a xa? N saraxa ganden nan tun tima a xa.

⁶ Nayi, yiirawanla nde rafa n ma, naxan fatan xɛmaan nun gbeti fixɛn nun wuren nafalɛ. A mɔn fatan gɛsɛn wurundunɲɛ, a fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxine rafalɛ. A xa fa sa n ma yiirawanle fari n fafe Dawuda naxanye sugandi Yerusalɛn taan nun Yuda yamanani.

⁷ I mɔn xa Liban sumanne rafa n ma e nun fɔfɔne nun xarinne, bayo n na a kolon a i ya walikɛne fatan Liban wudine sɛgɛ. Nayi, n ma walikɛne nun i ya walikɛne nɔɛ walɛ nɛn e bode yi,

⁸ e yi wudi wuyaxi yitɔn n xa, bayo n waxi banxi gbeen nan ti fe yi Ala Batu Banxin na.

⁹ I ya walikɛn naxanye wudine sɛgɛma e yi e yibolon, n murutu fujin kilo wuli sennin nan soma ne yii e nun fundenna kilo wuli sennin e nun manpaan litiri kẽmẽ

solomasẽxẽ e nun turen litiri kẽmẽ solomasẽxẽ.”

Mangane Singen 5.15-26 nun 7.13-14

¹⁰ Tire mangan Xurami yi Sulemani a falan yabin sɛbɛ kɛdini, a naxa, “Alatala to a yamaan xanuxi, a bata i findi mangan na e xun na.”

¹¹ Xurami mɔn yi a fala a xa, a naxa, “Binyen xa fi Alatala ma, Isirayilaa Ala, naxan bɔxɔn nun kore xɔnna daxi, a yi dii xaxilimaan fi Manga Dawuda ma naxan Alatala Batu Banxin tima e nun manga banxina a yete xa.

¹² Iki, n muxuna nde rasigama i ma naxan xaxili gbo, a fatan walɛ. Xirami-Abi nan na ra,

¹³ a nga kelixi Dan bɔnsɔnna nin, Tire kaan nan a fafe ra. A fatan xɛmaan nun gbeti fixɛn nun sulan nun wuren nun gɛmɛn walɛ. A mɔn fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxin nafalɛ. A mɔn fatan wanla sawuran sifan birin nafalɛ, a nɔɛ seene birin nafalɛ nɛn muxune naxanye maxɔdinɲɛ a ra. E nun i ya yii ra walikɛne xa sa wali e bode xɔn e nun i fafe Dawuda gbee muxu sugandixine.

¹⁴ Iki, n kannna, tin i xa murutun nun fundenna nun turen nun manpaan nasiga i ya walikɛne ma, i naxanye fe falaxi.

¹⁵ Nxu sa Liban wudine sɛgɛma nɛn han i waxi xasabin naxan xɔn ma. Nxu yi e rasiga i ma igen xun ma han Yafa taani, i sa e tongo mɛnni, i siga e ra Yerusalɛn yi.”

Mangane Singen 5.27-32

¹⁶ Xɔɲɛn naxanye birin yi Isirayila yamanani, Manga Sulemani yi ne birin yate alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi. Muxu wuli kẽmẽ wuli tonge suulun wuli saxan kẽmẽ sennin.

¹⁷ A yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, muxu wuli tonge solomasẽxẽ gẽmẽ masonle ra geyaan ma, muxu wuli saxan kẽmẽ sennin kantan tiine nun yamaan nawali muxune ra.

3

*Ala Batu Banxin ti fena
Mangane Singen 6.1-38*

* **3:1: 3.1** Ala yɛxɛn so Iburahima yii mɛnna nin, a yi Isiyaga lu a nii ra. Na feen sɛbɛxi Dunuɲa Fɔlɔn 22.2 kui.

¹ Manga Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti fəlo Yerusalen yi Moriya geyaan fari,* denaxan yita a fafe Dawuda ra, a fafe Dawuda denaxan yitən Oronan Yebusu kaana lonna ma.

² A banxin ti fəlo a mangayaan jɛɛ naaninden kiken firinden nan ma.

³ Sulemani yi Ala Batu Banxin bɛtɛn sa, a kuyana nɔngɔnna yɛ tonge suulun e nun naanin, a yigbona nɔngɔnna yɛ mɔxɔjɛ.

⁴ Ala Batu Banxin so dɛɛn palaan yi kuya nɔngɔnna yɛ mɔxɔjɛ, a kuyan nun banxini gboon yi lan, banxini teena nɔngɔnna yɛ mɔxɔjɛ. Sulemani yi xɛma yilɛnlɛnxine sa na birin ma.

⁵ A yi farinne kankan banxin pala gbeen kankene birin ma, a yi xɛma fəjɛn sa farinne ma, a yi tugu dɛɛn nun yɔlɔnxɔndi sawurane rafala xɛmani.

⁶ A yi banxin natofan gɛmɛ fəjɛne ra, xɛmaan tan yi kelima Parabayimi nin.

⁷ A yi xɛma yilɛnlɛnxine sa Ala Batu Banxin ma, e nun a xalanbene nun a dɛ wudine nun a dɛɛne. A yi maleka sawurane soli banxi kankene ma.

⁸ Palaan naxan xili yire sarijanxi fisamantenna, a yi na ti Ala Batu Banxini, naxan nun banxini gboon yi lan, a kuyana nɔngɔnna yɛ mɔxɔjɛ. A yi xɛma fəjɛn yilɛnlɛnxine sa na palaan ma, kilo wuli mɔxɔjɛn nun keden.

⁹ Kilo tagiin nan yi a gbangban lantuman xɛma daxin keden kedenna birin binyan na. A mɔn yi xɛma yilɛnlɛnxine sa banxin faxa binna birin ma.

¹⁰ A yi maleka sawuran firin ti banxin yire sarijanxi fisamantenni, a xɛma yilɛnlɛnxine sa ne fan ma.

¹¹ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nɔngɔnna yɛ mɔxɔjɛ. Sawura singen gubugubu keden yi kuya nɔngɔnna yɛ suulun, a yi sigaxi han Ala Batu Banxin kankena, a gubugubun boden fan yi kuya nɔngɔnna yɛ suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna.

¹² Na sawura firinden gubugubu keden fan yi kuya nɔngɔnna yɛ suulun, a fan yi sigaxi han banxi kanken fɔxɔ kedenna bonna, a gubugubu boden fan yi kuya nɔngɔnna yɛ suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna.

¹³ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nɔngɔnna yɛ mɔxɔjɛ. E yi tixi e sanne xun na, e yɛɛ rafindixi palaan ma.

¹⁴ A yi gari makadanxin nun a gbeela nun a mamiloxin sɔxɔn e bode ra yɛ masansan dugin na, maleka sawurane yi rafalaxi ne ma.

Saraxa gandena

Mangane Singen 7.15-22

¹⁵ A yi sɛnbɛtɛn firin ti banxin yɛtagi, naxanye yi kuya nɔngɔnna yɛ tonge saxan e nun suulun. E xunna so kondene yi kuya nɔngɔnna yɛ suulun.

¹⁶ A yi yɔlɔnxɔnne rafala, a yi e singan sɛnbɛtɛnne ra. A girenada wudi bogi sawura kɛmɛ rafala, a yi e singan yɔlɔnxɔnne ra.

¹⁷ A yi sɛnbɛtɛnne ti Ala Batu Banxin tanden ma, keden yiifanna ma, keden kɔmɛnna ma, yiifari ma xii yi xili Yakin, kɔmɛn ma xiina Boosu.

4

¹ A yi saraxa ganden nafala sulan na, a kuyana nɔngɔnna yɛ mɔxɔjɛ, a yitena nɔngɔnna yɛ fu.

Ige ramarade gbeena

Mangane Singen 7.23-26

² Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digilinxi gbeen nafala, a yigbona nɔngɔnna yɛ fu, a yitena nɔngɔnna yɛ suulun. Nɔngɔnna yɛ tonge saxan lutin nan yi a rabilinɛ.

³ Ninge sawurane yi a dɛ kinkin bunna rabilinxi. Na sawura fu yi rafalaxi a ma a nɔngɔnna yɛ keden yo keden bun. Ninge sawurane yi rafalaxi safa firin nan ma, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbindi kedenna nan na.

⁴ Ige ramaraden yi dɔxi tura sawura sula daxi fu nun firin nan fari, saxan yɛɛ rafindixi sogegododen binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan kɔmɛnna binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nɛn, e birin gbinderin yi ige ramaraden nan bun ma.

⁵ Yiin yɛ keden nan yi ige ramaraden nabinyen na, a dɛ kinkin yi rafalaxi nɛn alo igelengenna dɛna, a luxi alo gabala fugena,

litiri wuli keme wuli mɔxɔɲe ɲɔxɔn nan yi sama a kui.

Mangane Singen 7.38-39

⁶ A yi ige kundi fu rafala, a yi suulun dɔxɔ yiifanna ma, suulun kɔmɛnna ma maxaden na, e nun saraxa gan daxine rasariɲandena. Ige ramarade gbeen nafala saraxaraline nan ma fe ra e maxaden na.

⁷ A yi lenpu dɔxɔ seen xema daxin fu rafala alo a yi yitaxi kedini kii naxan yi, a yi e dɔxɔ Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kɔmɛnna ma.

⁸ A yi tabali fu rafala, a yi e ti Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kɔmɛnna ma. A mɔn yi wuli xuya goronna xema daxi keme rafala.

⁹ A yi yinna nde rafala saraxaraline xa, a mɔn yi yin gbeena nde rafala e nun a so deene, a yi sulan sa deene ma.

¹⁰ A yi ige ramara se gbeen dɔxɔ Ala Batu Banxin yiifanna ma sogeteden binni.

¹¹ Xirami yi ige ramara seene nun tee ko seene nun goronne rafala.

Xirami yi yelin wanle birin na, a naxanye fɔlɔ Manga Sulemani xa Ala Batu Banxini:

¹² Senbeten xungbeen firin, e nun e konde firinne e xuntagi alo barama, e nun yɔlɔnxɔn yalane senbetenne kondene maxidi seene ra,

¹³ e nun girenada wudi bogi sawura keme naaninna naxanye yi na yɔlɔnxɔn yala firinne ma naxanye yi saxi safa firinna ma e singan kondene rabilinni e maxidi seene ra, kondene naxanye yi luxi alo barama,

¹⁴ e nun ige maxali wontorone nun ige kundine e xun tagi,

¹⁵ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra,

¹⁶ e nun xube ko seene nun sube tongo seene.

Xirami-Abi muranna naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na.

¹⁷ Mangan na seene rafala sula raxulunxin na bɔxɔ kui gexine nan kui, Yuruden baan meremerɛni Sukɔti taan nun Sereda taan longonna ra.

¹⁸ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yatɛn sulan xasabin kilon mi yi nɔɛ kolonɲe.

¹⁹ Sulemani mɔn yi seni itoe birin nafala Ala Batu Banxin xa, xema saraxa gandena e nun tabanle buru ralixin yi sama naxanye fari.

²⁰ Xema lenpu dɔxɔ seene nun xema lenpune, naxanye yi lanma e radegɛ yire sariɲanxi fisamantenna yetagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi,

²¹ wudi fuge sawurane nun lenpune nun lenpu suxu se xema kendɛ daxine.

²² Filɛne nun wuli xuya goronne nun ige min seene nun deene yire sariɲanxin so deen nun Ala Batu Banxin so deen na, xemaan nan yi ne birin ma.

5

¹ Manga Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiyɛ waxatin naxan yi, a fafe Dawuda bata yi seen naxanye birin dentegɛ Ala xa nun, a yi fa ne birin na Ala Batu Banxini, gbetin nun xemaan nun seene birin. A yi e sa nafulu ramaradeni Ala Batu Banxini.

Layiri Kankiraan fa fena

Mangane Singen 8.1-13

² Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bɔnsɔn kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan Yerusalɛn yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, denaxan mɔn xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini.

³ Isirayila xemene birin yi e malan mangan fɛma kike solofereden na, sali waxatini.

⁴ Isirayila fonne birin to fa, Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee yi fa kankiraan na.

⁵ E yi kankiraan nun Naralan Bubun xali e nun se sariɲanxin naxanye yi a kui. Saraxaraliin naxanye yi Lewi bɔnsɔnni, ne nan e xali.

⁶ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin malanxina a fɛma, e ti Layiri Kankiraan yetagi. E yi yɛxɛne nun jingene ba saraxan na, e yi wuya han e xasabin mi yi nɔɛ kolonɲe.

⁷ Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a yireni, banxin yire sarijanxi fisamantenni maleka sawurane gubugubune bun ma.

⁸ Amasoto maleka sawurane gubugubune yi yibandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine nan xun ma.

⁹ A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarijanxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mon na han to.

¹⁰ Walaxa firinne nan tun yi Layiri Kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe गयाan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi denaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹¹ Saraxaraline yi minima yire sarijanxini waxatin naxan yi, saraxaraliin naxanye birin yi na, ne birin bata yi rasarijan hali e to mi yi yebaxi e yitaxun kii ma.

¹² Lewi bansonna beti bani itoe nan yi tixi Ala Batu Banxin saraxa ganden yiifanna ma, Asafi nun Heman nun Yedutun nun e diine nun e xabilane. E yi maxidixi taa dugi fajine nin. E karijanne nun kon-den-ne nun bolonne suxi e yii, saraxaraliin muxu kemε firin nan yi tixi e fema naxanye yi xotane fema.

¹³ Xota fene nun beti baane to e malan Alatala batudeni, e yi a tantun, e yi xotane fe, e karijanne maxa e nun maxase gbete ye, e naxa, “Ala fan, a hinanna luma nen habadan!” Na waxatin yeteni, Alatalaa banxin yi rafe kundaan na.

¹⁴ Saraxaraline mi yi noε luyε na e wanla ra, bayo kundaan yi gbo, amasoto Alatalaa noron bata yi Alaa banxin nafe.

6

Ala Batu Banxin nasarijan fena Mangane Singen 8.12-21

¹ Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa, “Alatala bata a ragidi a xa dexo kunda yidimixini!

² N bata banxi fajin ti naxan findima i dexo-den na, i tan Ala, i luma denaxan yi habadan.”

³ Mangan yi a yeε rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba e xa.

⁴ A yi a fala, a naxa, “Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa,

⁵ ‘Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini lxonni Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila bansonne xa, banxin tiye n xinla binya feen na denaxan yi, n mi mangan sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.

⁶ Koni iki, n bata Yerusalen sugandi alogo n xinla xa lu na yi, n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.’

⁷ N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

⁸ Alatala bata yi a fala n fafe xa, a naxa, ‘Amasoto i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan.

⁹ Koni, i tan xa mi banxin tima, fo i ya diina, i naxan sotoxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na.’ ”

¹⁰ Sulemani mon yi a fala, a naxa, “Alatala layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda jxonni, n yi dexo Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

¹¹ N bata sa Layiri Kankiraan dexo menni. Alatala layirin naxan xidi e nun Isirayila kaane tagi, na taxamasenna nan saxi a kui.”

Manga Sulemani Ala maxandina Mangane Singen 8.22-53

¹² Sulemani yi ti Alatalaa yire sarijanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore.

¹³ Sulemani bata yi gbingbinna rafala wure gbeela ra tanden tagi, a yi kuya nongonna ye suulun, a yite nongonna ye saxan. A te na fari, a yi a xinbi sin Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore,

¹⁴ a yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xonna ma hanma boxo xonna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma nen i ya walikene xa naxanye sigan tima i yetagi e bonen birin na.

¹⁵ I bata i ya falan nakamali i ya walikēen xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i dēen na, i bata na rakamali i sēnbeni to.

¹⁶ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mōn xa a liga i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa, i bata yi a fala a xa, i naxa, 'I nōxō yibiran mi nānne n yetagi mumē Isirayilaa mangaya gbēdeni, xa i ya diine n ma kiraan suxu, e sigan ti n yetagi tinxinni, e n ma sariyan suxu alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.'

¹⁷ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikēen Dawuda xa!

¹⁸ Koni, Ala fa dōxe muxune tagi dunuṗa yi ba? Hali kore xōnna nun a gbona, i mi nōe xape a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra.

¹⁹ Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli matima i ya walikēna maxandine nun a mafanne ra, i tuli mati i tantun xuine nun maxandi xuine ra i ya walikēen naxanye tima i xa to.

²⁰ I yeene ti banxini ito ra kōeen nun yanyin na. I a fala denaxan ma, i naxa, 'N xinla luma be nen!' I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikēen naxan tima yireni ito mabinni.

²¹ I ya walikēen nun i ya Isirayila yamana maxandine rasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i dōxōdeni kore xōnna ma, i mafeluun ti, i yabin ti."

²² "Xa muxuna nde a boden haken tongo, a yi nōon sa a ma, a rakōlō, a xa fa a kōlō i ya yire sariṗanxin yetagi banxini ito kui.

²³ I a xuiin name kore, i tin, i ya walikēne kitin sa, i yi fe kalan yalagi, i yi a fe kalan goronna dōxō a xun ma, i yi tōnegelana kitin sa, i yi a suxu a tōnegeni."

²⁴ "A nōe ligē nen yaxun yi i ya Isirayila yamaan nō, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xete, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i yetagi banxini ito kui,

²⁵ nayi, i xa e xuiin name kore, i diṗa i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra bōxōn ma i naxan so e tan nun e benbane yii."

²⁶ "A nōe ligē nen kore xōnna yi balan, tulen mi fa fe mumē e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e yeē rafindi be

ma, e yi i xandi, e yi i xinla binya, e xete e yulubine fōxō ra, bayo i bata e naxankata,

²⁷ nayi, i e xuiin name nēn kore, i diṗama nēn i ya walikēne yulubine ma e nun i ya Isirayila yamana. I yi e xaran kira faṗin ma e daxa e xa bira naxan fōxō ra. I tulen nafa bōxōn fari i naxan soxi i ya yamaan yii."

²⁸ "A nōe ligē nen tōroyana nde fan yi fa, alo fitina kamēna hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara, e kun hanma tuguminne yi mini hanma supene hanma yaxune na Isirayila kaane tōrō waxatin naxan yi han e taa makantanxine yi, gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure naxine.

²⁹ Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e tōrōn nun e naxankatan kolonma nēn, e yi sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni.

³⁰ Nayi, i yi e yabi i dōxōdeni kore xōnna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kewanle ra, bayo i birin bōṗe yi feen kolon, amasōtō i tan nan keden pe adamadiine bōṗe yi feene kolon.

³¹ Nayi, e gaxuma nēn i yeē ra, e lu i ya kiraan xōn ma waxatin birin yi, e siin birin yi yamanani, i naxan soxi nxu benbane yii."

³² "Xōṗen naxan mi findixi i ya Isirayila yamaan muxun na, na fama nēn be sa keli yamana makuyeni, i xili gbeen nun i sēnbe gbeena fe ra. A na fa salideni banxini ito mabinni,

³³ i a yabi kore xōnna ma, i dōxōdeni. Xōṗen na naxan birin maxōdin i ma, i xa na so a yii, alogo dunuṗa siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yeē ra, alo Isirayila i ya yamana. E xa a kolon a banxi radaxaxin ni ito ra i tan xinli n naxan tixi!"

³⁴ "A nōe ligē nen Isirayila kaane yi siga e yaxune yeṅgedeni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yeē rafindi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xa.

³⁵ Nayi, i tuli mati kore xōnna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali."

³⁶ "A nōe liga nēn, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xōlōn yitama e ra nēn, i yi e so

e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso.

³⁷ Koni, e na tubi yamanani e konyiyani denaxan yi, e xete i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, 'Nxu bata yulubin tongo, nxu bata haken liga, nxu bata fe naxin liga.'

³⁸ e xete i ma e boren birin na, e niin birin yi e suxu muxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandine rasiga i ma, e yee rafindixi yamanan ma i naxan so e benbane yii, e yee rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xinli,

³⁹ nayi, e sanla nun mafanne yabi kore xonna ma i daxoneni, i fa e mali, i yi i ya yamaan mafelu e yulubine ra."

⁴⁰ "N ma Ala, i yeen nakeli, i yi i tuli mati i maxandi xuiin na yireni ito yi, nxu na i xandi waxatin naxan yi."

Yaburin 132.8-10

⁴¹ "Marigina Alatala, keli,
i fa i daxoneni,
i tan nun i ya Layiri Kankirana,
i senben naxan yi.
Marigina Alatala,
i ya saraxaraline rabilin kisin na
alo domana,
i ya tinxin muxune xa sewan sotō,
bayo i tan fan.

⁴² Marigina Alatala,
i nama i ya manga sugandixin nabepin,
i miri i ya walikeen Dawudaa tinxinyaan
ma."

7

Saraxa baxine Alatala xa

¹ Sulemani yelin Ala maxande waxatin naxan yi, teen yi keli kore xonna ma, a godo, a yi saraxane gan, Alatalaa noren yi Ala Batu Banxin nafe.

² Saraxaraline mi yi fa noe soe Alatala Batu Banxini sonon, amasoto Alatalaa noren bata yi a batu banxin nafe ken!

³ Isirayila kaane birin teen to keke kore xonna ma waxatin naxan yi, a yi Alatala Batu Banxin nafe, e yi e xinbi sin, e yi e yetagin lan boxon ma, e yi Alatala tantun, e naxa, "A fan, a hinanna luma nen habadan!"

Mangane Singen 8.62-66

⁴ Mangan nun yamaan birin yi saraxane ba Alatala xa.

⁵ Ninge wuli maxonen nun firin e nun xuruse xunxuri wuli keme wuli maxonen, Manga Sulemani yi ne kee raxaba Ala xa. Na kiini mangan nun yamaan birin yi Ala Batu Banxin nabi.

⁶ Saraxaraline yi e wanla ra, Lewi bomsanna muxune fan ma maxaseene yi e yii Manga Dawuda naxanye rafala Alatala tantun seene ra. E yi Alatala tantun Dawudaa beti xuine ra, e naxa, "A hinanna luma nen habadan!" Saraxaraline yi xotane fema nen e yetagi, yamaan birin tixi.

⁷ Nayi, Sulemani yi yinna rasarijan Ala Batu Banxin yetagi, a yi saraxa gan daxine nun bore xunbeli saraxane turene fi Alatala ma yinna kui. A na raba menni nen, bayo a bata yi saraxa gande sula daxin naxan nafala, na yi xurun, saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun turene birin mi yi xanje menna fari.

⁸ Sulemani yi sanla raba xi solofere na waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han Misiran xudeni.

⁹ Sanla xi solomasexede boxoni, e yi malanna ti, bayo e bata yi saraxa ganden nasarijan nun xi solofere, e mon yi sanla fan yeteen naba xi solofere.

¹⁰ Kike solofereden xi maxonen nun saxande boxoni, Sulemani yi muxune raxete e konni. Alatala bata yi naxan liga Dawuda nun Sulemani nun a yamana Isirayila birin xa, e yi sewaxi na fe ra han!

Ala mon yi mini Sulemani xa Mangane Singen 9.1-9

¹¹ Sulemani yi yelin Alatala Batu Banxin tiye na kii nin e nun manga banxina. A naxan birin miri a xa a liga Alatala Batu Banxini e nun a yetena manga banxini, a yi no ne birin lige.

¹² Alatala yi mini Sulemani xa keeen na, a yi a fala a xa, a naxa, "N bata i ya maxandi xuiin nasuxu, n bata yireni ito sugandi n yete xa n batu banxin nun saraxa ganden na.

¹³ A noe lige nen n kore xonna balan, tulen mi fa fe mumē, hanma n tuguminne

yamari e siseene raxəri bəxən ma, hanma n fitina furen nasiga n ma yamaan ma.

¹⁴ Na waxatini, xa n xinla yamaan naxan yi, n ma yamana, xa ne e yete magodo, xa e n maxandi, xa e n fen, e yi e xun xanbi so e fe paxine yi, nayi n nan n tuli matima nen e ra kore xonna ma, n yi e yulubine xafari, n yi yamanan nakendeya.

¹⁵ Fəlo iki ma, n na n yeen tima e ra nen, n yi n tuli mati e maxandi xuiin na e na naxan naba yireni ito yi.

¹⁶ N bata banxini ito sugandi, n na a rasarijan, alogo n xinla xa lu a yi habadan. Nayi, n nan n yeen nun n xaxinla tima nen na ra habadan.

¹⁷ I tan, xa i sigan ti n yetagi alo i fafe Dawuda a liga kii naxan yi, i feni itoe birin liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tonne nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii,

¹⁸ nayi, n ni i ya mangayaan nasabati ma nen, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii naxan yi, n to a fala a xa, n naxa, 'I bənsənnə mi janje i jəxəni Isirayila xun na habadan.'

¹⁹ Koni, xa i xun xanbi so n yi, xa i i me n ma sariyane nun n ma yamarine ra, n naxanye soxi i yii, xa i siga ala gbete ye batudeni, i xinbi sin e bun ma,

²⁰ nayi, n na Isirayila kaane bama nen n ma bəxəni n naxan soxi e yii, n yi n me n batu banxin na, n naxan nasarijan n xinla binyaden na, na yi findi yagi feen nun magele feen na yamanane birin tagi.

²¹ Hali banxini ito to rayabu iki, n na n me a ra waxatin naxan yi, dangu muxune birin kabema a ma nen. E yi a fala, e naxa, 'Nanfera Alatala yamanani ito nun banxini ito ligaxi iki?'

²² E yabima nen fa fala, 'Bayo e bata Alatala rabənin, e benbane Ala, naxan e ramini Misiran yamanani, e yi ala gbete ne xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu, nanara Alatala bata tərəni itoe birin nafa e ma.'

8

Sulemani a wali sifa wuyaxine

Mangane Singen 9.10-28

¹ Nee məxəje bun ma, Sulemani yi Alatala Batu Banxin nun a manga banxin ti.

² Xurami taan naxanye soxi a yii, Sulemani mən yi xete ne tiin ma, a yi Isirayila kaane dəxə e yi.

³ Na xanbi ra, Sulemani yi siga Xamata-Soba taan xili ma, a na tongo.

⁴ Tadamori taan naxan yamanan tonbon yireni, a mən yi na ti e nun taan naxanye findi se ramaradene ra Xamata yamanani.

⁵ Beti-Xoron taan naxan geyaan fari e nun Beti-Xoron taan naxan lanbanni, a yi ne fan ti taa rakantanxine ra, a yinne rabilin naxanye ma, a deene ti e ma naxanye balanma.

⁶ A mən yi Baalati taan ti e nun taa gbete ye a yi balone ramarama denaxanye yi, e nun yenge so wontorone nun soone yi taan naxanye yi. Sulemani wa naxanye birin ti feni Yerusaleen taan nun Liban yamanani, e nun a yi dəxi yamanan naxanye birin xun na, a na birin liga.

⁷ Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusun naxanye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi dəxi Isirayila yamanani.

⁸ E diin naxanye lu e xanbi ra yamanani, Isirayila kaane mi naxanye raxəri, Sulemani yi ne findi konyi walikene ra, e na yi han to.

⁹ Koni Sulemani mi Isirayila kaane ti konyi wanle ra a xa, bayo e findixi sofane nun sofa kuntigine nun a wontorone nun a soone ragi muxune nan na.

¹⁰ Manga Sulemani mən yi Isirayila kaan muxu keme firin muxu tonge suulun sugandi naxanye yi a walikene xun na.

¹¹ Sulemani yi Misiran mangana dii temen tongo Dawudaa Taani, a siga a ra manga banxini a naxan tixi a xa, bayo a bata yi a fala, a naxa, "N ma paxanla mi luma Isirayila mangan Dawudaa banxini, amasəto Alatalaa Layiri Kankiraan soxi denaxan yi, men findixi yire sarijanxin nan na."

¹² Nayi, Sulemani yi saraxa gan daxine ba Alatala xa saraxa ganden fari a naxan nafala Alatala Batu Banxin so deen palaan yetagi.

¹³ A yi saraxane bama ləxə yo ləxə alo Musa a yamari kii naxan yi a xa a liga waxatin birin, Matabu Ləxəne nun kike nenen sanle nun sali ləxə saxanne jee yo

ᵐᵉᵉ, Buru Tetaren Sanla* nun Xunsagine Sanla nun Bubu Kui Sanla.†

¹⁴ A yi saraxaraline dɔxɔ kuru yᵉᵉn ma alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi, Lewi bɔnsɔnna xemene yi findixi bɛti baane nan na Ala xa e nun e wali saraxaraliin xa alo a yi daxa kii naxan yi lɔxɔ yo lɔxɔ. Sulemani mɔn yi muxune ti Ala Batu Banxin dᵉᵉne kantandeni, a ito birin liga nɛn bayo Alaa muxun Dawuda bata yi a yamari na kiini.

¹⁵ E mi mangana yamarine matandi mumɛ lan saraxaraline nun Lewine ma, hanma feen naxanye yi lanxi Alaa nafulu ramaraden ma.

¹⁶ Sulemani wanle birin kɛ na kii nin, keli Alatala Batu Banxin ti fɔlɔ lɔxɔn ma han a ɲan. Alatala Batu Banxin wanle rajan na kii nin.

¹⁷ Nayi, Sulemani yi siga Esiyon-Gebere kunki tiden nun Elati taani naxanye yi fɔxɔ igen dɛ, Edɔn yamanani.

¹⁸ Xurami yi kunkine rasiga Sulemani ma, fata Xurami a kunki ragine ra naxanye yi fɔxɔ igen kolon ki faɲi. Ne nun Sulemani a walikene yi siga Ofiri yamanani, e sa xɛmaan kilo wuli fu nun firin kilo kɛmɛ kilo mɔxɔɲɛ tongo, e fa e ra Manga Sulemani xɔn.

9

Saba manga ɲaxanla a xɔɲɛyana Mangane Singen 10.1-13

¹ Saba yamanan Manga ɲaxanla yi Sulemani mankana mɛ. Nayi, a yi fa Yerusalen yi Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni. Muxu wuyaxi yi biraxi a fɔxɔ ra e nun ɲɔgɔmɛn naxanye yi latikɔnɔnne nun xɛmaan nun munanfan gɛmɛne maxalima. A yi siga Sulemani fɛma, naxan birin yi a bɔɲɛni a yi ne fala a xa.

² Sulemani yi a maxɔdinne birin yabi, sese mi lu a mi naxan yɛba a xa.

³ Saba manga ɲaxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi,

⁴ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra e nun a rabilinna muxune ti kiine nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne marabɛribane nun a saraxa gan daxine, a

yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kɛnɛn han a yengin yi bolon.

⁵ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Nɔndin nan yi a ra n naxan mɛxi n ma yamanani lan i ya falane nun i ya fekolonna ma.

⁶ N mi yi laxi a ra benun n xa fa, n fa a to n yᵉᵉn na. E mi yi a tagiin yɛᵉᵉn falaxi n xa. N naxan birin mɛxi, i ya fekolonna danguna ra.

⁷ Sɛwana i ya muxune xa, sɛwana i ya walikene xa naxanye i yɛtagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramɛma.

⁸ Tantunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i dɔxɔ a manga gbɛdɛni alo mangana Alatala xa, i ya Ala. Bayo Isirayila rafan i ya Ala ma, a waxi a mali feni habadan, nanara a i findixi mangan na Isirayila xun na alogo i xa kiti kɛndɛn sa tinxinni.”

⁹ ɲaxalan mangan yi xɛmaan kilo wuli saxan so mangan yii e nun latikɔnɔnna gbege, e nun munanfan gɛmɛne. Latikɔnɔn faɲi munma yi to nun singen alo Saba manga ɲaxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹⁰ Xurami a walikene nun Sulemani a walikene yi xɛmaan maxalima keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudin sifa gbege ra e nun munanfan gɛmɛne sa keli Ofiri yi.

¹¹ Manga Sulemani santali wudine findi te seene nan na Alatala Batu Banxini, e nun te seene mangana banxini, e nun maxas-eene, alo kondenne nun bɔlɔnne maxa se maxane xa. Ne ɲɔxɔn munma yi to nun Yuda yi.

¹² Naxan birin yi rafan Saba manga ɲaxanla ma a ne maxɔdin, Manga Sulemani yi ne so a yii. Manga Sulemani yɛᵉᵉn seen naxanye so Saba manga ɲaxanla yii, ne yi gbo danguna fa naxanye ra. Na xanbi ra, manga ɲaxanla nun a walikene yi xɛᵉᵉ a yamanani.

Sulemani a nafunle Mangane Singena 10.14-29

¹³ Xɛmaan naxan yi fama Sulemani ma ɲᵉᵉ kedenna bun ma, na gboon yi sigɛ han kilo wuli mɔxɔɲɛ.

* **8:13: 8.13Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma lɛbɛn mi yi saxi naxan yi xii soloferɛ sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔyaan 12.15 kui. † **8:13: 8.13Bubu Kui Sanla** fe sɛbɛxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

¹⁴ Yulaya seene mudun fan yi saxi ne fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbete ne yi. Arabi mangane nun yamana kanne fan yi fama xemaan nun gbeti fixen na Sulemani xon.

¹⁵ Manga Sulemani yi ye masansan wure lefaan xema daxin xungbeen keme firin nafala, xemaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na.

¹⁶ A mon yi ye masansan seen xema daxin xurin keme saxan nafala, xemaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili "Liban fotonna," a yi sa e sa menni.

¹⁷ Mangan yi sama pinna rafala manga gbete gbeen na a xema igen sa a ma.

¹⁸ Tede sennin nan yi manga gbete ma e nun san tiden xema daxin keden, a yiine yi a foxo firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fema.

¹⁹ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yiifanna ma, sennin yi komenna ma. Na joxonna mi yi yamana yo yi.

²⁰ Xemaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xemaan nan yi Liban foton banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalama wure gbeti fixen na, bayo Manga Sulemani waxatini wure gbeti fixen mi yi yatexi munanfan se ra.

²¹ Kunki gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasigama baan xun ma Xurami a walikene yi naxanye ragima. Nee saxan yo nee saxan kunkine yi xetema nen Isirayila yi, e rafexi xemaan nun gbeti fixen nun sama pinne nun kudune nun gboxune ra.

²² Manga Sulemani yi dangu boxon mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²³ Dunuja mangane birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a boneni e xa na me.

²⁴ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun xema daxine nun dagine nun yenge so seene nun latikononne nun soone nun gbaxalone,* a yi na kii nin nee yo nee.

²⁵ Soo kula wuli naanin nan yi Sulemani yii soone nun yenge so wontorone xa, e nun soo wuli fu nun firin, a yi ndee lu a fema

Yerusalen taani, a yi a donxene rasiga taane yi naxanye yi yitonxi e xili yi.

²⁶ Folu Efirati baan ma, siga Filisistine yamanan ma han sa foxo Misiran danna ra, a tan nan yi menne mangane birin xun na.

²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusalen yi alo gemene, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xode binla naxan yamanan lanbanni.

²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun yamana gbete ye nin.

Sulemani yi faxa

Mangane Singen 11.41-43

²⁹ Manga Sulemani kewanle birin, keli a folon ma han a rajanna, ne birin sebexi Nabi Natan kewali kedin kui e nun Silo kaana Axiya nabiya fala kedin kui, e nun Yido fetona a fetone yi lan Nebati a dii Yerobowan ma fe ma.

³⁰ Sulemani nee tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

³¹ A to faxa, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a dii xemen Robowan yi ti a joxoni mangayani.

10

Isirayila kaane yi murute

Mangane Singen 12.1-15

¹ Robowan yi siga Siken taani, amasoto Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangan na.

² Nebati a dii xemen Yerobowan mon yi Misiran yamanan nin, a to a gi Manga Sulemani bun ma, a sa foxo denaxan yi. A na xibarune me waxatin naxan yi, a mon yi xete sa keli Misiran yi.

³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fema, e yi a fala a xa, e naxa,

⁴ "I fafe nxu suxi konyiyaan nan na. Iki, xa i tan nde ba na goronna ra nxu tungunna ma naxan binya alo xun xidi wudina jingen ma, nxu tinxi nxu wali i xa."

⁵ Robowan yi e yabi, a naxa, "E siga, xi saxan na dangu e fa n fema." Yamaan yi siga.

* 9:24: 9.24**Gbaxaloni** itoe sotoma soon nun sofanla na diin soto waxatin naxan yi.

⁶ Manga Robowan yi fonne maxədin naxanye yi a fafe Sulemani fəma a si-imayani, a yi e maxədin, a naxa, “Ɖ maxadin mundun tiye yamani ito yabin na?”

⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xa i fan e ra, xa i e yisuxu, xa i e yabi fala fajine ra, e findima nen i ya walikene ra habadan.”

⁸ Koni Robowan mi fonne maxadi xuiin suxu. A yi foningene maxədin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane.

⁹ A yi e maxədin, a naxa, “Muxuni ito bata n maxədin a n xa ndedi ba goronna ra e xun ma n fafe e ɲaxankataxi naxan na. Ɖ n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?”

¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, “Muxune e mawuga nen a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxədinxi nen a i xa ndedi ba goronna ra e xun ma. Awa, i lan i xa e yabi i kiini, i naxa, ‘N yii kirin gbo n fafe tagin xa.

¹¹ N fafe bata e konyiyaan naxəɖəxə ayi, koni, n tan a raxəɖəxəma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e tərɔ bosaan nan na, koni n tan e tərɔma tanle nan na.’ ”

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi fa Manga Robowan fəma xi saxande ləxəni alo mangana a fala kii naxan yi, a naxa, “Xi saxan na dangu, e fa n fəma.”

¹³ Mangan yi ne yabi a xəɖəxən na. Fonne maxadi xuiin naxan ti a xa, a yi na lu na.

¹⁴ A yi e yabi fata foningene maxadi xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa, “N fafe bata e konyiyaan naxəɖəxə ayi, koni, n tan a raxəɖəxəma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e tərɔ bosaan nan na, koni, n tan e tərɔma tanle nan na.”

¹⁵ Na kiini, mangan mi tin yamana maxandin ma. Marigina Alatala yi feene liga na kiini alogo a xa a tuli sa xuiin nakamali a naxan tongo Yerobowan xa, Nebati a dii xəmənə, fata Nabi Axiya, Silo kaan na.

*Isirayila yamanani taxun fena
Mangane Singen 12.16-19*

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a mangan mi tinxi e maxandin ma, e yi a fala, e naxa, “Sese mi fa en nun Dawuda tagi,

nxu nun Yese a dii xəmənə ito mi fa malanxi sese ma!

Isirayila muxune, e xətɛ e konne yi!

I tan, Dawuda bənsənna, iki i ya mangayaan naba i ya yamanani!”

Isirayila kaane birin yi keli mənni, e siga e konne yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda taane yi, Robowan lu mangayani ne nan gbansan xun na.

¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Hadoran nasiga naxan yi findixi karahan walikene kuntigin na. Koni Isirayila kaane yi a magələn, e yi a faxa. Manga Robowan yi a mafura soe yenge so wontorona nde kui, a yi a gi, a siga Yerusalen yi.

¹⁹ Isirayila kaane murute Dawuda bənsənna xili ma na kii nin han to.

11

*Robowan, Yuda Mangana
Mangane Singen 12.21-24*

¹ Robowan to so Yerusalen yi, a yi Yuda bənsənna muxune malan e nun Bunyamin bənsənna muxune, sofa wuli keme wuli tonge solomasexe, alogo e xa Isirayila bənsənne yenge, e yamanan lu Robowan ma nən bun ma.

² Koni Alatalaa falan yi fa sayiban Semaya ma, a naxa,

³ “Falan ti Robowan xa, Sulemani a dii xəmənə, Yuda mangana, e nun Isirayila kaane birin Yuda nun Bunyamin yi, i yi a fala e xa, i naxa,

⁴ ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Ɖ nama fa Isirayila kaane yenge, naxanye findixi e ngaxakedenne ra. Ɖ tan birin xa xətɛ e konne yi, amasəto feni ito fataxi n tan nan na.’ ” E yi Alatalaa falane suxu, e yi xətɛ Yerobowan yengen fəxə ra.

⁵ Robowan yi dəxə Yerusalen yi. A yi taa makantanxina ndee ti Yuda yi.

⁶ A yi Betəlemi nun Etami nun Tekowa taane ti,

⁷ e nun Beti-Suru nun Soko nun Adulan,

⁸ e nun Gati nun Maresa nun Sifi,

⁹ e nun Adorayin nun Lakisi nun Aseka,

¹⁰ e nun Sora nun Ayalən nun Xebiron taane Yuda nun Bunyamin yamanane yi. Ne nan findi taa rakantanxine ra.

11 Robowan yi na taane rabilin yinne ra e nun donse ramadene, e nun turen nun manpana.

12 Ye masansan wure lefane nun tanbane yi na taane birin yi, a yi ne findi taa senbemanera. A tan nan gbee yi Yuda nun Bunyamin ra.

13 Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yi Isirayila yamanani, ne fan yi fa kafu Robowan ma.

14 Lewine yi e konna nun e seene rabɛɛn, e siga Yuda nun Yerusalɛn yi, bayo Yerobowan nun a diine bata yi tondi e xa wali Alatala xa.

15 Yerobowan yi kide kiine sugandi alogo e xa saraxane ba taan kidene yi kɔtɔ sawurane nun jinge dii sawurane xa, a naxanye rafala.

16 Bɔnsɔnna naxanye birin yi Isirayila yamanani, naxanye yi Alatala fenma, Isirayilaa Ala, ne yi bira Lewine fɔxɔ ra siga Yerusalɛn yi alogo e xa sa saraxane ba Alatala xa, e benbane Ala.

17 Na yi a liga Yuda yamanan yi senbe sɔtɔ, e yi Sulemani a dii xɛmɛn Robowan mali jɛɛ saxan, bayo e lu nɛn tinxinni Dawuda nun Sulemani a kiraan xɔn jɛɛ saxan.

Robowan ma denbayana fe

18 Robowan yi Mahalati futu. Mahalati fafe nan yi Dawudaa dii xɛmɛn Yerimoti ra, a nga yi xili Abixali, Eliyabi a dii tɛmɛna, Yese a mamandenna.

19 Mahalati yi dii xɛmɛne bari a xa, Yewusi nun Semaraya nun Sahan.

20 Ba na ra, a mɔn yi Abisalomi a dii tɛmɛn Maka futu. A yi Abiya nun Atayi nun Sisa nun Selomiti sɔtɔ a xa.

21 Abisalomi a dii tɛmɛn Maka yi rafan Robowan ma dangu a jaxalan bonne nun a konyi jaxanle birin na.* Naxalan futuxin fu nun solomasɛɛ nan yi a yii e nun konyi jaxalan tonge sennin naxanye findi a jaxanle ra, a yi dii xɛmɛ mɔxɔjɛn nun solomasɛɛ sɔtɔ e nun dii tɛmɛ tonge sennin.

22 Robowan yi tide singen so Makaa dii xɛmɛna Abiya yii, a yi a findi kuntigin na a diine birin xun na, bayo a yi waxi a findi feni mangan nan na.

23 Robowan yi xaxinla sɔtɔ, a yi a dii xɛmɛne raxuya ayi Yuda nun Bunyamin yamanan xun xɔn taa rakantanxine birin yi. A yi donse gbege so e yii, a yii jaxalan wuyaxi futu e xa.

12

Misiran mangan Sisaki yi Yerusalɛn yɛngɛ

Mangane Singen 14.25-28

1 Robowan to yelin finde mangan na, a senben sɔtɔ, e nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa sariyan nabɛɛn.

2 Bayo e mi yi tinxixi Alatala yɛɛ ra yi, Misiran mangan Sisaki yi keli Yerusalɛn xili ma, Robowan ma mangayaan jɛɛ suulundeni.

3 Yɛngɛ so wontoron wuli keden kɛmɛ firin e nun soo ragiɛn muxu wuli tonge sennin nan yi a yii, e nun sofa wuyaxi, Libiya kaane nun Sudan kaane nun Suki kaane nun Kusi kaan naxanye bira a fɔxɔ ra keli Misiran yamanani.

4 A yi Yuda taa rakantanxine suxu siga han Yerusalɛn.

5 Nayi, Nabi Semaya yi fa Robowan nun Yuda kuntigine fɛma Yerusalɛn yi, e yi malanxi denaxan yi Sisaki yɛngɛdeni. A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Bayo ɛ bata ɛ mɛ n na, n fan bata n mɛ ɛ ra, n yi ɛ so Sisaki yii.’ ”

6 Isirayila kuntigine nun mangan yi e ti e yulubine ra, e yi a fala, e naxa, “Yoona Alatala xa.”

7 Alatala to a to a e bata e yetɛ magodo, Alatala yi falan ti Semaya xa, a naxa, “Bayo e bata e yetɛ magodo, n mi fa e halagima sɔnɔn, n na e ratanga fɛrɛn fima e ma nɛn benun waxati, n ma xɔlɔn mi fa Yerusalɛn lima sɔnɔn fata Sisaki ra.

8 Koni e luma nɛn Sisaki a nɔn bun, alogo e xa a kolon fa fala, wanla n tan xa e nun wanla dunuɲa mangane xa, ne keden mi a ra.”

9 Misiran mangan Sisaki yi siga Yerusalɛn xili ma. A yi Alatala Batu Banxini nafunle birin tongo, e nun manga banxin daxine. A ye masansan wure lefa xɛma daxine tongo Sulemani naxanye rafala.

* 11:21: 11.21Konyi jaxanle sariyan seɛxi Xɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔtɔ a jaxanla ra.

¹⁰ Nayi, e ɲɔxɔ yibirana, Manga Robowan yi ye masansan wure lefaan sula daxina ndee rafala, sofaan naxanye yi manga banxin deene kantanma, a yi e taxu ne kuntigine ra.

¹¹ Waxatin birin mangan nɛma yi sigama Alatala Batu Banxini, sofane yi ye masansan wure lefane xalima nen mangan fema. Na xanbi ra, e mon yi xete e ra e kantan ti banxini.

¹² Bayo Robowan bata yi a yete magodo, Alatala mi fa lu xɔlɔxi a ma, alogo a nama a halagi. Fe fajina nde mon yi Yuda yi nun.

Mangane Singen 14.21-24

¹³ Robowan yi a mangayaan liga Yerusalɛn yi senɓemayani. Robowan findi mangan na a ɲee tonge naanin e nun kedenden nan ma, a yi ɲee fu nun solofere ti mangayani Yerusalɛn yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila ɓonsɔnne birin xa, alogo a xinla xa lu a yi. A nga yi xili nen Nama, Amonin nan yi a ra.

¹⁴ Robowan fe ɲaxin nan liga, bayo a mi a ragidi a ɓɔɲeni, a xa Alatala fen.

Mangane Singen 14.29-31

¹⁵ Robowan ma kewanle, keli a fɔlɔn ma han a rapanna, ne seɓexi Nabi Semayaa kedine kui e nun fetoon Yido a kedine kui. Yengen yi Robowan nun Yerobowan tagi ye ye.

¹⁶ Robowan yi faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xemena Abiya yi ti a ɲɔxɔni mangayani.

13

Abiya, Yuda Mangana Mangane Singen 15.1-2

¹ Yerobowan ma mangayaan ɲee fu nun solomasexeden na, Abiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² A yi a mangayaan liga Yerusalɛn yi ɲee saxan. A nga yi xili nen Mikahu, Yuriyeli a dii temena nde, naxan yi kelixi Gibeya taani.

Yengen so nen Abiya nun Yerobowan tagi.

³ Yenge so senɓemane nan yi Abiya yii, sofa wuli kemɛ naanin nan yi a yii. Yerobowan tan yi kata, a yi sofa kenden muxu wuli kemɛ solomasexɛ sɔɔ.

⁴ Abiya yi te Semarayin geyaan fari Efi-rami geya yireni. Abiya yi keli, a gbelegebele, a naxa, “E tuli mati n na, Yerobowan nun Isirayila kaane birin!

⁵ E mi a kolon ba fa fala a Alatala, Isirayilaa Ala bata Isirayila mangayaan so Dawuda nun a diine yii layirin xɔn naxan mi kalɛ mumɛ?

⁶ Koni Nebati a dii xemen Yerobowan, Dawudaa dii xemen Sulemani a kuntigina nde bata yi murute a kanna xili ma.

⁷ Fuyantenna ndee bata yi e malan a fema. E yi murute Robowan xili ma. Sulemani a dii xemen Robowan yi dii ɲɔreyani waxatin naxan yi, a munma yi xaxili sɔɔ singen, a senɓen mi yi na a xa e yenge.

⁸ Iki, e waxi Alatalaa yamanan yenge feni, denaxan Dawudaa diine yii. Sofa gali gbeen nan e ra, ɲinge dii sawura xema daxine e yii, Yerobowan naxanye rafalaxi e xa, e findi e alane ra.

⁹ Koni, e bata Alatalaa saraxaraline kedi, Harunaa dii xemene nun Lewi ɓonsɔnna muxune, e yi saraxaraline fen e yete xa alo yamanan bonne. Naxan yo na fa ɲinge diin nun konton solofere ra alogo a xa findi kide kiin na, na nɔɛ findɛ kide kiin na e wule alane xa.

¹⁰ Koni Alatala nan nxu tan ma Ala ra, nxu nun mi nxu mexi a ra. Harunaa dii xemene nan Alatalaa saraxaraline ra, Lewine fan walima e fema.

¹¹ Xɔtɔnna nun ɲinbanna, lɔxɔ yo lɔxɔ, nxu saraxa gan daxine bama Alatala xa, nxu yi wusulanna gan a xa, nxu yi burun sa Alaa tabanla ra, nxu lenpu xema daxine radɛge ɲinbari yo ɲinbari. Nxu Alatalaa yamarine suxi, nxɔ Ala. Koni, e tan bata e me a ra.

¹² Ala, nxɔ Ala nun a saraxaraline nxu xɔn, e dɔxi nxu xun na. Ala saraxaraline yetɛɛn xɔtane fema nen alogo yamaan xa keli, siga yengeni e xili ma. Isirayila kaane, e nama Alatala yenge, e benbane Ala, amasɔɔ e mi a nɔɛ mumɛ!”

¹³ Abiya mon yi fala tiini, Yerobowan yi a sofa ganla nde rasiga Yuda sofa ganle xanbi ra alogo ndee xa lu e yee ra, ndee yi lu e xanbi ra.

¹⁴ Yuda sofane yi xete e xanbi ra. Koni, e yi a to a yengen yi e yee ra, a yi e xanbi ra, e yi Alatala maxandi, saraxaraline yi yenge

so xɔtaan fe.

¹⁵ Yuda sofane yi gbelegbele. Na to liga, Ala yi Yerobowan nun Isirayila kaane birin kedi Abiya nun Yuda kaane yɛɛ ra.

¹⁶ Isirayila sofane yi e gi Yuda sofane bun ma. Ala yi a liga Yuda sofane yi Isirayila sofane nɔ.

¹⁷ Abiya nun a muxune yi Isirayila kaane kasari, e yi muxu wuli kɛmɛ suulun faxa Isirayila sofane yɛ.

¹⁸ Yuda sofane yi Isirayila sofane nɔ na waxatini, amasɔtɔ e yi laxi Alatala nan na, e benbane Ala.

¹⁹ Abiya yi lu Yerobowan sagatanɲɛ, a yi a taana ndee tongo a yii, Beteli nun a rabilinna taane, Yɛsana nun a rabilinna taane nun Eferon nun a rabilinna taane.

²⁰ Fanga mi fa lu Yerobowan na Abiya waxatini. Dɔnxɛn na, Alatala mɔn yi a yɛngɛ, a yi a faxa.

²¹ Koni Abiya tan sɛnben sɔtɔ nɛn. A yi ɲaxalan fu nun naanin futu. A yi dii xɛmɛ mɔxɔɲɛn nun firin sɔtɔ e nun dii tɛmɛ fu nun sennin.

Mangane Singen 15.7-8

²² Abiya kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga e nun a falane, ne birin sɛbɛxi Nabi Yido a kɛdine kui.

²³ Abiya yi faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xɛmɛna Asa yi ti a ɲɔxɔni mangayani. Yamanan yi lu bɔɲɛ xunbenli a waxatini ɲɛɛ fu.

14

Asa, Yuda Mangana

Mangane Singen 15.11-12

¹ Naxan yi fan, a tinxin Alatala yɛɛ ra yi, a Ala, Asa yi na liga.

² A yi ala gbɛtɛne saraxa gandene kala e nun taan kidene, a ne kala, a kide gɛmɛne yibɔ, a yi Asera kide gbindonne rabira.

³ A yi yamarin fi Yuda kaane xa a e xa lu Alatala fɔxɔ ra, e benbane Ala, e yi a sariyane nun a yamarine suxu.

⁴ A yi taan kidene nun wusulan gandene ba Yuda taane birin yi, yamanan yi lu bɔɲɛ xunbenli a waxatini.

⁵ A yi taa rakantanxine ti Yuda yi, yamanan yi lu bɔɲɛ xunbenli, muxu yo mi a yɛngɛ na waxatini, amasɔtɔ Alatala bɔɲɛ xunbenla fi nɛn a ma.

⁶ A yi a fala Yuda kaane xa, a naxa, “En taani itoe ti, en yi e rabilin yinne ra, dɛ balan daxine naxanye ma. Yamanan mɔn en gbeeyani iki, amasɔtɔ en bata Alatala fen, en ma Ala, a yi bɔɲɛ xunbenla fi en ma yiren birin yi.” Nayi, e yi taane ti, e sabati.

⁷ Sofa wuli kɛmɛ saxan nan yi Asa yii Yuda yi. Yɛ masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yii. Sofa wuli kɛmɛ firin wuli tonge solomasɛɛ nan keli Bunyamin bɔnsɔnni, yɛ masansan wure lefa xurudine nun xalimakunle yi e yii, sofa kɛnden nan yi e birin na.

⁸ Kusi kaan Sera nun a ganla muxu miliyɔn keden yi keli e xili ma, e nun yɛngɛ so wontoro kɛmɛ saxan, e yi siga han Maresa taani.

⁹ Asa yi mini a ralandeni, e nun a ganla yi ti yɛngɛ so kii ma Sefata lanbanni Maresa dɛxɔn.

¹⁰ Asa yi Alatala maxandi, a Ala, a naxa, “Alatala, i nɔɛ sɛnbɛtaren maliyɛ nɛn alo sɛnbɛ kanna. Fa nxu mali, Alatala, nxɔ Ala. Amasɔtɔ nxu yengi i tan nan ma, anu nxu faxi i xinla nin gali gbeeni ito xili ma. Alatala, i tan nan nxɔ Ala ra. I nama tin muxu yo xa nxu nɔ.”

¹¹ Alatala yi Kusi kaane nɔ Asa nun Yuda kaane xa, Kusi kaane yi e gi.

¹² Asa nun a ganla yi e kedi han Gerari taani, Kusi kaa wuyaxi yi faxa, fayida muxɛ mi lu, amasɔtɔ e halagi nɛn Alatala nun a ganla yɛtagi. Asa nun a yamaan yi se wuyaxi tongo.

¹³ E yi Gerari rabilinna taane birin halagi, bayo e muxune birin bata yi gaxu Alatala yɛɛ ra, e yi se wuyaxi tongo.

¹⁴ E yi xuruse kulane fan kala, e yi xuruse xunxuri wuyaxi tongo e nun ɲɔgɔmɛne. Na xanbi ra, e yi xɛtɛ Yerusalɛn yi.

15

Asa

¹ Alaa Nii Sariɲanxin yi godo Odɛdi a dii xɛmɛna Asari ma.

² A yi siga Asa fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, “Asa nun ɛ tan Yuda kaane nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune, ɛ tuli mati n na. Alatala ɛ xɔn xa ɛ lu a fɔxɔ ra. Xa ɛ a fen, ɛ a toma nɛn, koni xa ɛ xun xanbi so a yi, a mɛma nɛn ɛ ra.

³ Xabu waxati xunkuye, Isirayila kaane lu nen, e mi bira Ala yeteen foxo ra, saraxarali mi yi na naxan yi e xaranje, sariya fan mi yi na.

⁴ Koni, e xete nen Alatala ma, Isirayilaa Ala, e toro waxatini, e yi a fen, a yi a yete yita e ra.

⁵ Na waxatini, muxune mi yi sigama sigatini boje xunbenli, bayo kontofinle yi yamanan birin yi.

⁶ Siyane yi kelima siyane xili ma, taane yi keli taane xili ma, amasoto Ala bata yi naxankatan sifan birin nagodo e ma.

⁷ Koni iki, e tan xa e sobe so, e nama xadan, amasoto e kontonna sotoma nen.”

⁸ Manga Asa to na nabiya falane me, Nabi Asari naxan ti, Odedi a dii xemena, Asa yi a sobe so, a yi suxurene ba Yuda yamanan nun Bunyamin yamanan birin yi, e nun a taan naxanye tongo Efirami geya yireni. A yi Alatalaa saraxa ganden nafala, naxan yi Alatala Batu Banxin so deen palaan yetagi.

⁹ A yi Yuda kaane nun Bunyamin bomsonna muxune birin malan e nun muxun naxanye sa kelixi Efirami bomsonna nun Manase bomsonna nun Simeyon bomsonna ye, e fa dexo Yuda yamanani, bayo Isirayila kaan wuyaxi bira nen Asa foxo ra, e to a to a Alatala, a Ala yi a xon.

¹⁰ Asaa mangayaan je fu nun suulunden kike saxandeni, e birin yi e malan Yerusalen yi.

¹¹ Na lxonni, e fa xuruseen naxanye ra keli yengeni, e yi ne birin ba saraxan na Alatala xa, jinge keme solofere e nun yexee wuli solofere.

¹² E yi layirin xidi a e xa Alatala fen, e benbane Ala, e bojen nun e niin birin na.

¹³ Xa naxan yo mi Alatala fen, Isirayilaa Ala, muxudin nun muxu gbeena, xemen nun naxanla, na kanna yi lan nen a faxa.

¹⁴ E yi e kolo Alatala xa e xuini texin na, e nun butu xuiin nun xota xuini.

¹⁵ Yuda kaane birin yi sewa na kolona fe ra, bayo e layirin xidi e bojen birin nan na, e yi Alatala fen sewani, a yi a yete yita e ra. Alatala yi boje xunbenla fi e ma yamanan birin yi.

Mangane Singen 15.13-15

¹⁶ Manga Asa yi a mame Makaa naxalan mangaya tiden ba a yii, amasoto a bata

yi Asera kide gbindonna bitin. Asa yi na gbindonna rabira, a yi a gan Kediron lanbanni.

¹⁷ Koni, Asa mi taan kidene kala Isirayila yi, hali a to yi Ala foxo ra a bojen ma feu, a siimayaan birin yi.

¹⁸ A fafe bata yi seen naxanye denteg Ala xa e nun a tan yeteen bata yi naxanye denteg Ala xa, a yi ne birin maxali Ala Batu Banxini, gbeti fixen nun xemaan nun se sifa wuyaxi.

¹⁹ Yenge mi so Yuda yi han Asaa mangayaan je tonge saxan e nun suulundena.

16

*Asa yi yengen nakeli Basa xili ma
Mangane Singen 15.16-22*

¹ Asaa mangayaan je tonge saxan e nun sennindeni, Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan senbe so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi.

² Gbeti fixen nun xemaan naxan yi Alatala nafulu ramaraden nun mangana nafulu ramaradeni, Asa yi ne tongo, a yi e rasiga Damasi taani alogo e xa so Arami manga Ben-Hadada yii.

³ A mon yi xeraan nasiga a faladeni, a naxa, “Layirin xa xidi i tan nun n tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nanara, n bata xemaan nun gbeti fixen nasiga i ma. Nayi, sa layirin kala e nun Isirayila mangan Basa tagi, alogo a xa a makuya n na.”

⁴ Ben-Hadada yi tin Manga Asa xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Lyon taan no e nun Dan nun Abeli-Mayin, e nun Nafatali taane birin seene yi ramarama denaxanye yi.

⁵ Basa to na me, a yi ba Rama taan tiye.

⁶ Nayi, Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, e yi gemene nun wudine maxali Manga Basa naxanye malan Rama taan senbe so feen na, Asa yi ne rawali Geba nun Misipa taane tideni.

Asa yi Xanani sa kasoon na

⁷ Na waxatini, Xanani yi siga Asa fema, Yuda mangana. Fetoon nan yi Xanani ra. A yi a fala Asa xa, a naxa, “Bayo, i bata i yigi sa Arami mangani, i mi i yigi saxi Alatala yi, i ya Ala, i bata fula Arami mangana ganla ra.

⁸ Kusi kaane nun Libiya kaane gali gbeen to malan waxati danguxine yi, e nun won-torone nun soo ragi wuyaxine, Alatala ne so nɛn i yii, bayo i yigi sa nɛn a yi.

⁹ Alatala dunuɲa yiren birin yitoma, a xa na muxune fen naxanye bɔɲɛn mumɛɛn luxi a xa, alogo a xa e sɛnbɛ so. I bata xaxilitareyaan liga feni ito yi, bayo fɔlɔ to ma, i soma nɛn yɛngɛne yi.”

¹⁰ Asa yi xɔlɔ fetoon ma han, a yi a sa kasoon na, amasɔtɔ a yi xɔlɔxi a ma lan na feen ma. Na waxatin yɛtɛni, Asa yi a yamaan muxuna ndee ɲaxankata fɔlɔ.

*Asaa mangayaan danna
Mangane Singen 15.23-24*

¹¹ Asa kɛwanle, keli a fɔlɔn ma han a rapanna, ne sɛbɛxi Yuda nun Isirayila mangane kɛdine kui.

¹² Manga Asaa mangayaan ɲɛɛ tonge saxan e nun solomanaaninden na, fure ɲaxin yi Asa sanne suxu, koni hali a to yi furaxi, a mi Alatala fen, a lu seribane nan tun fenɲɛ.

¹³ Asa yi faxa a mangayaan ɲɛɛ tonge naanin e nun kedenna ma.

¹⁴ E yi a maluxun a gaburu gexin na, a naxan ge Dawudaa Taani. E yi a sa sadena nde ma naxan yi maxidixi se faɲine ra, e ture xiri ɲaxumɛn so a ma alo a yi lan kii naxan yi, e yi wusulan gbege gan a binya feen na.

17

Yosafati, Yuda Mangana

¹ Asaa dii xɛmɛn Yosafati yi dɔxɔ a ɲɔxɔni mangayani. A yi sɛnbɛn sɔtɔ Isirayila xili ma.

² A yi sofane rasiga Yuda taa rakantanxine birin yi, a yi yamana kanne dɔxɔ a yamanani, e nun a fafe Asa taan naxanye birin tongo Eframi kaane yii.

³ Alatala yi lu Yosafati xɔn, bayo a lu nɛn a benba Dawudaa kiraan xɔn. A mi Baali suxuren batu,

⁴ a a fafe a Ala batu nɛn, a yi a yamarine suxu. Isirayila kaane yi naxan ligama, a tan mi tin na ma.

⁵ Alatala yi a mangayaan sɛnbɛ so, Yuda kaane birin yi fama nɛn finmaseene ra Yosafati xɔn. A yi nafunla nun binye gbeen sɔtɔ.

⁶ A yi lu Alatala batu dɛxunni, na nan a liga, a yi taan kidene kala, a yi Asera kide gbindonne birin naxɔri Yuda yi.

⁷ A mangayaan ɲɛɛ saxanden ma, a yi a kuntigini itoe rasiga Yuda taane yi e muxune xarandeni: Ben-Xayili nun Abadi nun Sakari nun Natanɛli e nun Mikahu.

⁸ A yi Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee fan nasiga e fɔxɔ ra: Semaya nun Netaniya nun Sebadiya nun Asahɛli nun Semiramoti nun Yehonatan nun Adoniya nun Tobiya e nun Tobadoniya. Saraxarali firin fan yi e fɔxɔ ra: Elisama nun Yehorami.

⁹ E yi sa Yuda kaane xaran sariyane ma naxanye sɛbɛxi Alatalaa sariya kɛdin kui. E yi Yuda birin yisiga yamaan xarandeni.

Yosafati sɛnbɛn naxan sɔtɔ

¹⁰ Alatala yɛɛragaxun yi Yuda yamanan nabilinna taane birin suxu, e mi susu Yosafati yɛngɛ.

¹¹ Filisitine yi fa gbeti fixɛn nun se wuyaxi ra Yosafati xɔn, Arabune yi fa kon-ton wuli kɛmɛ solofere kɛmɛ solofere ra e nun kɔtɔ wuli kɛmɛ solofere kɛmɛ solofere.

¹² Yosafati a mangayaan yi lu sabatɛ kati. A yi taa makantanxine nun se ramaradene ti Yuda yamanani.

¹³ Se gbege yi ramaraxi a xɔn Yuda taane yi, e nun sofa kɛndɛne Yerusalɛn yi.

¹⁴ E yatɛne ni i ra bɔnsɔn yɛɛn ma:

Yuda bɔnsɔnni, Adena, gali kuntigin yi sofa wuli kɛmɛ saxan nan xun na.

¹⁵ Gali kuntigin Yehoxanan nan fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli kɛmɛ firin wuli tonge solomasɛxɛ nan xun na.

¹⁶ Sikiri a dii xɛmɛna Amasiya fan yi tugunxi na ra, naxan a yɛtɛ dɛntɛgɛ Alatala xa, a yi sofa wuli kɛmɛ firin nan xun na.

¹⁷ Bunyamin bɔnsɔnni, Eliyada, sofa kɛndɛn yi sofa wuli kɛmɛ firin nan xun na naxanye yi xalimakunla wolima.

¹⁸ Gali kuntigin Yehosabadi fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli kɛmɛ wuli tonge solomasɛxɛ nan xun na.

¹⁹ Sofaan naxanye yi walima mangan xa ne nan itoe ra, mangan naxanye rasiga Yuda taa rakantanxine yi.

18

*Yosafati nun Axabi
Mangane Singen 22.1-4*

¹ Yuda mangan Yosafati yi binyen nun nafunla sɔtɔ, e nun Manga Axabi yi findi bitanmane ra.

² Nɛɛ dando to dangu, a yi siga Axabi fɛma Samari taani, Axabi yi yɛxɛɛ wuyaxi nun jinge wuyaxi kɔɛ raxaba Yosafati nun a fɔxɔrabirane donseen na. Na xanbi ra, a yi a fala Yosafati xa, a e birin xa siga Ramoti kaane yɛngɛdeni Galadi yamanani.

³ Axabi, Isirayila mangan yi a fala Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, “I sigɛ n fɔxɔ ra Ramoti taani Galadi yamanani yɛngɛ sodeni ba?” Yosafati yi a yabi, a naxa, “I tan nun n tan birin keden, n ma yamaan nun i ya yamana, nxu birama nɛn i fɔxɔ ra siga yɛngɛni.”

*Waliyine yi nɔ sɔtɔna fe fala
Mangane Singen 22.5-12*

⁴ Koni, Yosafati mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Alatala maxɔdin singen.”

⁵ Nayi, Isirayila mangan yi waliyine malan, kɛmɛ naanin jɔxɔn, a yi a fala e xa, a naxa, “En lan en sa yɛngɛn so Ramoti taani Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?” E yi a yabi, e naxa, “Ala a soma nɛn mangan yii.”

⁶ Koni, Yosafati yi a maxɔdin, a naxa, “Alatalaa nabi yo mi fa be yi, en nɔɛ Alatala maxɔdinjɛ naxan xɔn?”

⁷ Axabi, Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, “Keden mɔn na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasɔtɔ a fe jaxin nan tun falama n xa, a fajin mi na mumɛ! A xili Mikahu, Yimilaa dii xɛmɛna.” Yosafati yi a fala a xa, a naxa, “Mangan nama falan ti na kiini.”

⁸ Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, “Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xɛmɛna.”

⁹ Isirayila mangan nun Yuda mangan Yosafati birin yi dɔxi lonna ma Samari taan so dɛɛn na, e mangaya gbɛdɛne yi, e maxidixi e mangaya dugine yi. Waliyine birin yi waliyiyaan nabama e yɛtagi.

¹⁰ Sedeki, Kenan ma dii xɛmɛn bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I Arami kaane bɔnbɔma fenni itoe nan na han i yi e raxɔri.’ ”

¹¹ Waliyine birin yi feene fala, e naxa, “Siga Ramoti taani Galadi yamanani. I nɔɔn sɔtɔma nɛn, Alatala a soma nɛn mangan yii.”

*Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala
Mangane Singen 22.13-28*

¹² Xɛraan naxan siga Mikahu xilideni, na yi a fala a xa, a naxa, “Waliyine birin bata lan a ma, e fe fajine fala mangan xa, i yitɔn i siga alo e tan. I fan yi sa fe fajin fala!”

¹³ Koni Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, n ma Ala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa.”

¹⁴ Mikahu to fa mangan fɛma, mangan yi a maxɔdin, a naxa, “En lan en sa Ramoti taan yɛngɛ Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?” Mikahu yi a yabi, a naxa, “Siga, i nɔɔn sɔtɔma nɛn. Mɛn kaane soma nɛn i yii.”

¹⁵ Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, “N na i rakɔlɛ Alatala yi sanja ma yoli fa fala i xa jɔndin nan gbansanna fala n xa?”

¹⁶ Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata Isirayila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi na. Alatala mɔn yi fa a fala, a naxa, ‘Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xɛtɛ a konni bɔjɛ sani!’ ”

¹⁷ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa? A mi fe fajin falama n xun ma mumɛ! A fe jaxin nan tun falama.”

¹⁸ Nayi, Mikahu mɔn yi a fala, a naxa, “I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to dɔxi a mangaya gbɛdɛni, maleka ganla tixi a yiiifanna nun a kɔmɛna ma.

¹⁹ Alatala naxa, ‘Nde Isirayila mangan mayendenma, Axabi, alogo a xa siga Ramoti taan yɛngɛdeni Galadi yamanani, a faxa?’ Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbɛtɛ fala.

²⁰ Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yɛtagi, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N tan nɔɛ a mayendenjɛ nɛn.’ Alatala yi a fala a xa, a naxa, ‘Kiin mundun yi?’

²¹ A yi a yabi, a naxa, ‘N minima nɛn, n wulen naso a waliyine birin dɛ.’ Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I a mayendenma nɛn, i yi a nɔ. Siga, i sa na liga.’

²² Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin dε. Alatala bata a ragidi a xa jaxankatan nafa i ma.”

²³ Nayi, Kenan ma dii xεmεn Sedeki yi a maso, a Mikahu dεεn garin, a yi a magele, a naxa, “Alatalaa malekan minixi kiraan mundun xεn, keli n tan yi, a wule falan ti i xa?”

²⁴ Mikahu yi a yabi, a naxa, “I na i luxun konkon kui i ya banxini lεxεn naxan yi, i a kolonma nεn.”

²⁵ Isirayila mangan yi a fala, a naxa, “Mikahu suxu, i siga a ra Amεn fεma, Samari taan kuntigina, e nun Yowasa, mangana dii xεmεna.

²⁶ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Mangana ito nan falaxi, a naxa a ε xa xεmεni ito sa kasoon na, ε yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xεtε kεndεyani.’ ”

²⁷ Mikahu yi a fala, a naxa, “Xa i xεtε kεndεyani, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi.” A mεn yi a fala, a naxa, “E tan yamaan birin xa ε tuli mati.”

Manga Axabi yi faxa yεngεni Mangane Singen 22.29-35

²⁸ Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani.

²⁹ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N xa n maxidi alo muxu gbεtε, n siga yεngεni, koni i tan xa, i maxidi i ya mangaya dugine yi.” Nayi, Isirayila mangan yi a maxεtε, a siga yεngεni.

³⁰ Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yεngε so wontoro kuntigine ma, a naxa, “E nama muxu yo yεngε fε Isirayila mangan tun.”

³¹ Yεngε so wontoro kuntigine Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, “Isirayila mangan nan ito ra.” E maso a ra, e xa a yεngε. Koni, Yosafati yi xinla ti a mali feen na. Alatala yi a mali, a yi Yosafati ratanga ne ma.

³² Yεngε so wontoro kuntigine to a to Isirayila mangan mi yi a ra, e yi e masiga a ra.

³³ Anu, xεmεna nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan fatin mageli yirena nde li makantan se mi yi dεnaxan yi. Naxan yi mangana wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, “I firifiri,

i n namini yεngε soden fari ma, amasεtε n bata maxεlε.”

³⁴ Yεngεn yi jaxu ayi na lεxεni. Isirayila mangan tixin yi lu a yεngε so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yεtagi han jinbanna ra, a yi faxa soge godon na.

19

Yosafati yi kitisane dεxε Yuda yi

¹ Yuda mangan Yosafati yi xεtε bεjε xunbenli Yerusalεn yi.

² Fe toon Yehu, Xanani a dii xεmεn yi mini a ralandeni. A yi a fala Yosafati xa, a naxa, “I muxu jaxin maliin nanfera? Alatala yaxune rafan i tan ma ba? Na ma, Alatala bata xεlε i ma.

³ Koni hali na, fe fajina nde mεn i yi, bayo, i bata Asera kide gbindonne raxεri i ya yamanani, i yi Alaa falan suxu.”

⁴ Manga Yosafati yi lu Yerusalεn yi. Na waxatini, a yi lu yamanani sigε, keli Bεriseba taan ma siga han Efirami geya yirena, a falama Isirayila kaane xa, a e xa fa Alatala ma, e benbane Ala.

⁵ A yi kitisane dεxε Yuda yamanan taa rakantanxine birin yi.

⁶ A yi a fala kitisane xa, a naxa, “E a liga ε yeren ma, amasεtε ε mi kitin sama muxune xan xili yi, koni ε a sama Alatala nan xili yi. A tan yεtεεn luma nεn ε xεn ε nεma kitin bolonjε waxatin naxan yi.

⁷ Nayi, Alatala yεεragaxun xa lu ε yii, ε a liga ε yeren ma feene yi, bayo Alatala, en ma Ala mi tinjε tinxintareyaan ma kitini, a mi tinjε muxune xa rafisa e bode xa, a mi tinjε ε dimi yi seene rasuxu mayifuni.”

⁸ Na kiini, Yosafati mεn yi Lewi bεnsεnna muxune nun saraxaraline nun Isirayila bεnsεn xunne dεxε Yerusalεn yi, alogo e xa kitin sa Alatala xinli, e yi yεngεne jεn yamaan tagi.

⁹ A yi e yamari, a naxa, “E kitin sa Alatala yεεragaxun nun tinxinni.

¹⁰ E ngaxakedenna naxanye taa gbεtεne yi, ne na fa kiti yo ra ε xεn, xa a findi faxa feen na, hanma yεngεna, hanma sariyana fe, hanma yamarina fe, ε e rakolon alogo e nama bira Alatala ra, a yi xεlε ε nun ε ngaxakedenne ma. E na nan ligama alogo ε tan yεtεεn nama bira Alatala ra.

¹¹ Saraxaraline kuntigina Amari ε xun na Alatalaa feene yi. Yuda bənsən kuntigin Sebadiya, Yisimayeli a dii xəmənə ε xun na mangana feene birin yi. Lewine fan ε fəma səbēli tiine ra. Ε ε yixədxə, ε wali, Alatala xa lu na kanna xən naxan walima a fəpin na.”

20

Yosafati a Ala maxandina

¹ Na to dangu, Moyaba kaane nun Amoine nun Mayon kaana ndee yi fa Yosafati yengedeni.

² Xerane yi fa Yosafati fəma, e fa a fala a xa, e naxa, “Gali gbeen fama i yengedeni sa keli Fəxə Ige Daraan xanbi ra Arami yamanan binni, e bata fa han Xasasən-Tamari taani,” dənaxan mən xili En-Gedi.

³ Yosafati yi gaxu han a yi Alatala maxandi, a mən yi yamarin fi a birin xa sunna suxu Yuda yamanani.

⁴ Yuda kaane birin yi fa keli yamanan taan birin yi Alatalaa maxandideni, e yi e malan Alatala maxandideni.

⁵ Yosafati yi keli, a ti Yuda kaane nun Yerusaleən kaane birin tagi Alatala Batu Banxin sansan nənən yətagi.

⁶ A yi a fala, a naxa, “Alatala, nxu benbane Ala, i tan Ala kore xənna ma, i tan nan yamanane birin xun na. Muxu yo mi nəe tiyε i yεε ra.

⁷ I tan, nxə Ala xa mi yamanani ito muxune kedi Isirayila yamaan yεε ra ba, i yi a so i ya yamaan yi, i xanuntenna Iburahima bənsənna muxune?”

⁸ E yi dxə a yi, e yi yire saripənxin ti, e yi a fala, e naxa,

⁹ ‘Xa fe paxina nxu sətə alo fe xələna hanma yengəna hanma fitina furene hanma fitina kaməna, nxu fama nən i yətagi banxini ito yi, amasətə i xinla banxini ito nin. Nxu yi i xili nxə tərəni, i yi nxu ramε, i yi nxu mali.’ ”

¹⁰ “Iki, Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geyaan muxune bata fa nxu yengedeni. Koni Isirayila kaane keli Misiran yamanani waxatin naxan yi, i mi tin Isirayila kaane xa yamanani itoe halagi. Nanara, nxu benbane yi kira gbətε tongo, e mi e halagi.

¹¹ A mato, e nxu saranma naxan na to, e fama e fa nxu kedi bəxən ma i naxan soxi nxu yii.

¹² Nxə Ala, i mi i ya kitin yitε e ra ba? Amasətə fanga mi fa nxu ra yamani ito xili ma naxan fa nxu yengəma, nxu nun mi a kolon nxu naxan ligama, koni nxu yεen tixi i ra.”

Ala yi nə sətən nagidi Yuda ma

¹³ Yuda yamaan birin yi ti Alatala yətagi, hali e diidine nun e paxanle nun e mamananne.

¹⁴ Alatalaa Nii Saripənxin yi godo Yaxasiyeli ma yamaan tagi, Lewi bənsənna muxuna nde nan yi a ra Asafi xabilani, Sakari a dii xəmənə. Sakari fafe yi xili nən Bənaya, na fan fafe yi xili Yeyiyeli, na fan fafe yi xili Matani.

¹⁵ Yaxasiyeli yi a fala, a naxa, “Yuda kaane nun Yerusaleən kaane nun i tan Manga Yosafati, ε liga ε yeren ma! Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E nama gaxu, ε nama xuruxurun gali gbeeni ito yεε ra, bayo ε yengε mi yengeni ito ra, koni Ala nan ma yengε a ra.

¹⁶ Tila, ε siga e xili ma. E na te Sisi geya yiren ma, ε sa e lima nən lanbanni Yeruyeli tonbonna yətagi.

¹⁷ E hayu mi e yengε feen ma. Ε fa, ε fa ti be, ε Alatalaa maliin sətəma nən. Yuda kaane nun Yerusaleən kaane, ε nama gaxu, ε mini e yətagi tila, Alatala ε malima nən!’ ”

¹⁸ Yosafati yi a xinbi sin, a yətagin yi lan bəxən ma, Yuda kaane nun Yerusaleən kaane birin yi e xinbi sin Alatala yətagi.

¹⁹ Lewi bənsənna muxuna ndee Kehati nun Kora xabilane yi, ne yi keli, e yi Alatala tantun e xuini texin na, Isirayilaa Ala.

²⁰ E yi keli xətən, e siga Tekowa tonbonni. E yi minima waxatin naxan yi, Yosafati yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, “Yuda kaane nun Yerusaleən kaane, ε tuli mati n na! Ε la Alatala ra, ε Ala, ε sənben sətəma nən. Ε səbε so, ε la Alaa nabine ra, ε nəən sətəma nən.”

²¹ Yosafati nun yamaan yi lan a ma, a yi beti baane sugandi Alatala xa alogo e xa lu bətin bε a nəwə saripənxin matəxdəni ganla yεε ra, e naxa,

“E Alatala tantun, bayo a hinanna luma nən habadan!”

²² E yi bətine nun tantunna fəloma wax-atin naxan yi, Alatala yi tantanna raso Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geya fari kaane tagi, naxanye yi faxi Yuda xili ma, ne yi e bode yenge.

²³ Amonine nun Moyaba kaane yi Seyiri geyaan muxune yenge, e yi e faxa han e yi e raxori. E to yelin Seyiri geyaan muxune faxe, e yi lu e bode faxe.

²⁴ Yuda kaane ganla to fa yire matexina nde yi tonbon yiren xun ma, e yi e yee rafindi e yaxune ganla ma, koni muxu faxaxine nan tun yi biraxi. Muxu yo mi mini ayi.

²⁵ Yosafati nun a sofane yi siga, e lu e seene kale, e yi xuruse wuyaxi li na e nun nafunla nun dagine nun se fəpine. E yi e tongo han e yi e dənxe lu na. E yi xi saxan ti e seene tongoma, bayo seene yi wuya han!

²⁶ Xi naaninde ləxəni, e yi e malan Beraka lanbanni, e yi barikan bira Alatala xamenni, nanara, e yi mən xili sa a Beraka lanbanna han to.*

²⁷ Yosafati yi ti Yuda kaane nun Yerusaleen kaane yee ra, e xete Yerusaleen yi sewani, amasoto Alatala bata yi e ralugo sewan na e yaxune xun na.

²⁸ E yi so Yerusaleen yi e xulenne nun xotane fema, e bolonne maxama, e siga han Alatala Batu Banxini.

²⁹ Alatala yee ragaxun yi so yamanane muxune birin yi, e to a me a Alatala bata Isirayila yaxune yenge.

³⁰ Yosafati a yamanan yi lu boje xunbenli, a Ala yi boje xunbenla fi a ma yiren birin yi.

Yosafati a mangayaan danna Mangane Singen 22.41-50

³¹ Yosafati yi findi mangan na Yuda xun na. A findi mangan na a jee tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusaleen yi jee məxənen nun suulun. A nga yi xili nen Asuba, Silixi a dii temena.

³² A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan bejin, a fe fajin liga Alatala yee ra yi.

³³ Koni, a mi taan kidene kala, yamaan munma yi bira Ala fəxo ra singen, e benbane Ala.

³⁴ Yosafati kewali dənxe, keli a folon ma han a rajan na, ne sebexi Xanani a dii xemen Yehu a kedini kui, naxan sebexi Isirayila mangane kedine kui.

³⁵ Na xanbi ra, Yuda manga Yosafati nun Isirayila mangan yi lu fe kedenni, Axasiya naxan yi fe jaxine rabama.

³⁶ E yi lan e kunki gbeene rafala, e kunkine rafala Esiyon-Gebere nin.

³⁷ Koni Maresa kaan Dodafaa dii xemena Eliyeseri yi nabiya falane ti Yosafati xili ma, a naxa, “Bayo e nun Axasiya bata kafu, Alatala i ya wanla kalama nen.” Kunkine yi kala, e mi no sigə yire makuyeni.

21

¹ Yosafati yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A dii xemen Yehorami yi dəxo a jəxəni mangayani.

Yehorami, Yuda mangana Mangane Firinden 8.17-24

² Yehorami xunyene ni i ra, Yosafati a dii xemene: Asari nun Yexiyeli nun Sakari nun Asarayahu nun Mikeli e nun Sefati. Isirayila mangan Yosafati nan ma dii xemeye yi e birin na.

³ E fafe Yosafati bata yi se fajni wuyaxi so e yii gbeti fixe daxin nun xema daxin nun se fajni gbete, a mon yi Yuda taa rakantanxine sa ne fari, koni a yi Yehorami lu a jəxəni mangayani bayo na nan yi dii xeme singen na.

⁴ Yehorami yelin dexe mangan na a fafe a yamanani waxatin naxan yi, a senben soto, a yi a xunyene birin faxa silanfanna ra e nun Isirayila kuntigina ndee.*

⁵ Yehorami findi mangan na a jee tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi jee solo masexe ti mangayani Yerusaleen yi.

⁶ A wali kiin yi jaxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasoto a bata yi Axabi a dii temena nde dəxo. Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen.

⁷ Koni hali na, Alatala mi tin Dawuda bənsəna raxore, amasoto a layirin tongo

* 20:26: 20.26Beraka bunna nen fa fala “Barikana.”

* 21:4: 21.4Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

nɛn Dawuda xa, a ɲɔxɔn mi ɲanɲɛ man-gayani habadan, a tan nun a diine.

⁸ Yehorami waxatini, Edɔn kaane yi murutɛ Yuda xili ma, e yi mangana nde dɔxɔ e yetɛ xa.

⁹ Yehorami nun a sofa kuntigine nun a yɛngɛ so wontorone birin yi siga. Kɔɛ tagini, mangan nun a wontoro kuntigine yi Edɔn kaane yɛngɛ naxanye bata yi e rabilin, e yi e nɔ.

¹⁰ Edɔn kaane yi lu murutɛxi Yuda nɔ sɔtɔn xili ma han to. Libina kaane fan murutɛ nɛn na waxatini, amasɔtɔ Yehorami bata yi a mɛ Alatala ra, a benbane Ala.

¹¹ Yehorami yi kidene rafala Yuda geyane fari, a yi Yerusalɛn kaane nun Yuda kaane ti tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xɔn alo ɲaxanla na a xɛmɛn yanfa yalunyaan kiraan xɔn.

¹² Nabi Eli yi bataxin sɛbɛ Yehorami ma, a naxa, “Alatala, i benba Dawudaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘I mi luxi tinxinni alo i fafe Yosafati nun Yuda mangana Asa.

¹³ I yi bira Isirayila mangane fɔxɔ ra. I bata Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane ti tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xɔn alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi. I bata i xunye xɛmɛmane faxa i fafe a denbayani, naxanye yi fisa i tan xa.

¹⁴ Nanara, Alatala tɔrɔn nafama nɛn i ya muxune ma, i ya diine nun i ya ɲaxanle nun i gbeen seen naxanye birin na,

¹⁵ a yi fure ɲaxin nafa i ma, na furen ɲaxuma ayi i ra nɛn han i fudi xunxurine yi mini kɛnɛnni.’ ”

¹⁶ Filisitine nun Arabun naxanye yi dɔxi Kusi kaane fɛma, Alatala yi ne radin Yehorami xili ma.

¹⁷ E yi siga Yuda kaane xili ma, e yi so yamanani. Seen naxanye birin yi manga banxini, e yi ne birin tongo, e yi mangana diine nun a ɲaxanle suxu, e siga e ra. A dii xɛmɛ dɔnxɛna Axasiya nan keden lu na.

¹⁸ Na birin to dangu, Alatala yi kui fure yalantaren nafa a ma.

¹⁹ A furen yi siga gboɛ ayi, han a ɲɛ firinden dɔnxɛn na, Yehorami a furen sɛnben yi gbo ayi, a fudi xunxurine yi mini kɛnɛnni. A yi faxa ɲaxankata gbeeni. A muxune mi wusulan gan a binya feen na, alo e a liga a benbane xa kii naxan yi.

²⁰ Yehorami findi mangan na a ɲɛ tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi ɲɛ solomasɛɛ ti mangayani Yerusalɛn yi. A yi faxa. Muxu yo mi nimisa. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni a mi maluxun man-gane gaburune ra.

22

Axasiya, Yuda Mangana Mangane Firinden 8.25-29

¹ Yerusalɛn kaane yi Yehorami a dii dɔnxɛna Axasiya dɔxɔ mangan na a fafe ɲɔxɔni. A tadane birin bata yi faxa Arabune xɔn naxanye so Yuda sofane gali daaxadeni. Nayi, Yehorami a dii xɛmɛna Axasiya yi findi mangan na Yuda yi.

² Axasiya findi mangan na a ɲɛ tonge naanin e nun firinden nan ma, a yi ɲɛ keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili nɛn Atali, Omiri mamandenna.

³ A fan wali kiin yi ɲaxu ayi alo Axabi a denbayana, bayo a nga yi a tima fe ɲaxin nan na.

⁴ Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, a na liga nɛn alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi, bayo ne findi a kawandi muxune nan na a fafe faxa xanbini, e yi a ti halagin ma.

⁵ E kawandi xuiin ma, Axasiya yi siga Isirayila mangana Axabi a dii xɛmɛn Yorami fɔxɔ ra Arami mangan Xasayeleyɛngɛdeni Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxɔlɔ.

⁶ A yi xɛɛ a maxɔlɔdene dandandeni Yɛsɛreli taani, Arami kaane a maxɔlɔ dɛnaxanye ma Ramoti yi, a to yi Arami mangan Xasayeleyɛngɛma. Yuda mangan Yehorami a dii xɛmɛna Axasiya yi xɛɛ Yorami matodeni, Axabi a dii xɛmɛn Yɛsɛreli yi, bayo a mi yi yalan.

⁷ Ala yi a liga, Axasiya yi siga Yorami fɛma a halagi feen ma. Axasiya to fa, e nun Yorami yi siga Nimisi a dii xɛmɛn Yehu fɛma, Alatala Axabi a denbayaan naxɔri feen yamarin so naxan yii.

⁸ Yehu yi Axabi a denbayaan halagin waxatin naxan yi, a yi sa Yuda kuntigina ndee nun Axasiya ngaxakedenna ndee li na, naxanye yi walima Axasiya xa, a yi e birin faxa.

⁹ A yi Axasiya fan fen, e yi sa a li luxunxi Samari taani. E yi siga a ra Yehu fɛma, e yi

a faxa. E yi a maluxun, bayo e yi a falama nen, e naxa, “Yosafati a dii xemen nan a ra, naxan Alatala fen a bonen ma feu!” Muxu yo mi fa lu mangayani Axasiya xabilani.

*Atali, Yuda mangana fe
Mangane Firinden 11.1-3*

¹⁰ Axasiya nga Atali to a to a dii xemen bata faxa, a yi Yuda manga bonsonna muxune birin faxa.

¹¹ Koni Manga Yehorami a dii temen Yehoseba yi Axasiyaa dii xemen Yowasa tongo mangana diine ye wundoni naxanye yi lan e faxa. A yi sa a luxun xi banxina nde kui e nun dii ngana nde. Saraxarali Yehoyadaa naxanla Yehoseba na liga nen, bayo Axasiya xunyen nan yi a ra. A a luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxa.

¹² Nee sennin a luxunxi e fema Ala Batu Banxini. Atali nan yi yamanan xun na na waxatini.

23

*Yowasa, Yuda Mangana
Mangane Firinden 11.4-16*

¹ Nee solofere dangu xanbini, Yehoyada senben yi gbo ayi, a yi layirin xidi e nun gali kuntigini itoe tagi naxanye yi dxi sofa keme xun na: Yeroxamaa dii xemena Asari nun Yehoxanan ma dii xemen Yisimayeli nun Obedi a dii xemena Asari nun Adayaa dii xemen Maaseya, e nun Sikiri a dii xemena Elisafati.

² E yi Yuda yamanan birin yisiga, e yi Lewi bonsonna muxune malan naxanye yi Yuda yamanan taane yi e nun Isirayila xabila xunne. E yi fa Yerusalen yi,

³ yamaan birin yi layirin xidi e nun mangani tagi Ala Batu Banxini. Yehoyada yi a fala e xa, a naxa, “Mangana dii xemen findima nen mangan na alo Alatala a falaxi kii naxan yi lan Dawudaa diine ma.

⁴ E ito nan ligama: Saraxaraline nun Lewin naxanye lanma e xa wali Matabu Loxoni, ndee xa Ala Batu Banxin deen kantan,

⁵ ndee yi lu manga banxini, ndee yi sa ti so deen na denaxan xili Yesodi. Yamaan birin xa fa Alatala Batu Banxin yinna kui.

⁶ Muxu yo nama so Alatala Batu Banxini, ba saraxaraline nun Lewine ra naxanye walima na loxoni. Ne nan lanma e so,

bayo e sarijan. Yamaan birin xa Alatalaa sariyani ito suxu.

⁷ Lewine xa mangan nabilin yenge so seene suxi e yii, muxu yo so banxini, e xa na kanna faxa. Mangan nema soe, a nema mine, e xa lu a dexon.”

⁸ Saraxaraliin Yehoyada yamarin naxanye fi, Lewine nun Yuda kaane birin yi ne suxu. E birin yi e muxune tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Loxoni e nun naxanye yi a foloma Matabu Loxoni, bayo saraxaraliin Yehoyada mi matabu waxati fi e sese ma.

⁹ Manga Dawudaa tanbane nun a ye masansan wure lefaan naxanye yi ramaxi Ala Batu Banxini, Yehoyada yi ne birin so sofa kuntigine yii.

¹⁰ A yi yamaan birin ti, e yenge so seene suxi e yii, e ti folo banxin yiifari foxoni han a komen foxoni saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yetagi alogo e xa mangan nabilin.

¹¹ E yi mangana dii xemen maso, e yi manga kometin so a xun na, e yi layiri kedin so a yii. E yi a dxi mangan na, Yehoyada nun a dii xemene yi a ratinme, e yi a fala, e naxa, “Ala xa sii xunkuye fi mangan ma!”

¹² Atali yi yamaan gi xuiin me e mangan tantunma, a yi fa yamaan fema Alatala Batu Banxini,

¹³ a yi mangan to tixi senbetenna xon so deen na. Sofa kuntigine nun xota fene yi tixi mangan fema, yamaan birin yi sewaxi, e xotaan fema, sigi saane nun maxase maxane sigi sani. Nayi, Atali yi a domani bo a ma, a gbelegbele, a naxa, “Yanfana! Yanfana!”

¹⁴ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kuntigine ma naxanye yi gali xunna ra, a naxa, “E a ramini yamaan fari ma! Naxan na bira a foxo ra, e na faxa silanfanna ra.” Amasoto saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, “E nama a faxa Alatala Batu Banxini.”

¹⁵ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni deen naxan yi xili Soona, e sa a faxa menni.

*Yamananan kiine yi masara
Mangane Firinden 11.17-20*

¹⁶ Yehoyada yi layirin xidi a tan mangan yeteen nun yamaan tagi alogo e xa findi Alatalaa yamaan na.

¹⁷ Muxune yi sa so Baali batu banxini, e yi a birin kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Baali ki muxun Matan fan faxa saraxa ganden yetagi.

¹⁸ Yehoyada yi Alatala Batu Banxin kantan feen wanla lu Lewi bənsənnə muxune ma, Manga Dawuda bata yi wanla taxun naxanye ra Alatala Batu Banxini alogo e xa saraxa gan daxine ba Alatala xa, alo a səbəxi Musaa sariya kədinii kii naxan yi, e nun Dawuda a falaxi kii naxan yi, a e xa a liga səwani bəti xuine yi.

¹⁹ Yehoyada mən yi kantan tiine ti Alatala Batu Banxin dēene ra alogo sarijantare yo nama so.

²⁰ Yehoyada mən yi sofa kuntigine nun fonne nun yamana kanne malan e nun yamaan birin. A yi mangan tongo Alatala Batu Banxini, a siga a ra manga banxini mini So Dēen Faxaraxiin na,* e yi sa Yowasa dəxə manga gbədeni.

²¹ Yamanan muxune birin yi səwa, bəjə xunbenla yi lu taani Atali faxa xanbini silanfanna ra.

24

Yowasa, Yuda Mangana Mangane Firinden 12.1-17

¹ Yowasa findi mangan na a jee solofere-den nan ma, a yi jee tonge naanin e nun keden ti mangayani Yerusalən yi. A nga yi xili nən Sibiya, Beriseba kaana.

² Naxan fan Alatala yee ra yi, Yowasa yi na liga saraxarali Yehoyadaa siimayaan birin yi.

³ Yehoyada yi jaxalan firin futu Yowasa xa, a yi dii xemene nun dii temene sətə.

⁴ Na xanbi ra, Yowasa yi a ragidi a xa Alatala Batu Banxini tən.

⁵ A yi saraxaraline nun Lewi bənsənnə muxune malan, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yuda taane birin yi, e sa gbetin nasuxu Isirayila kaane birin na jee yo jee alogo en xa Ala Batu Banxini tən. E na feni fura.” Koni Lewi bənsənnə muxune mi na feene mafura.

⁶ Mangan yi saraxaraline kuntigin Yehoyada xili, a yi a maxədin, a naxa, “Nan-fera i mi Lewine karahanxi a e xa mudun maxədin Yuda kaane nun Yerusalən kaane

ra Alatalaa walikēen Musa nun Isirayila yamaan naxan maxədinxi e ma Layiri Sereya Bubuna fe yi?”

⁷ Jaxalan jaxina Atali fəxə ra birane bata yi Ala Batu Banxin dēen kala. Se sarijanxin naxanye yi Alatala Batu Banxini, e yi ne tongo, e yi e findi Baali batu seene ra.

⁸ Nayi, Manga Yowasa yi a fala, a e xa kankirana ndee rafala mudu sa seen na, e sa a dəxə Alatala Batu Banxin dēen na.

⁹ E yi xibaruna nde rali Yerusalən nun Yuda yamanan birin yi, naxan yi a falama, a birin xa fa mudun na Alatala xən alo Alatalaa walikēen Musa a yamari kii naxan yi Isirayila yi tonbonni.

¹⁰ Kuntigine nun yamaan yi lu fe mudune ra səwani gbeti ramara kankiraan kui han a yi rafe.

¹¹ Lewine yi gbeti kankiraan xalima waxatin naxan yi, alogo mangana walikene xa a kui to xa gbeti gbegbe a kui, mangana səbeli tiin nun saraxaraline kuntigina walikēen bundəxən yi fama nən, e fa gbeti kankiraan kui ba, e mən yi a tongo e xete a ra a funfuni. E yi ferijenma gbetin nasuxə na kii nin ləxə yo ləxə.

¹² Mangan nun Yehoyada yi na gbetin soma Alatala Batu Banxin wali muxune nan yii, naxanye yi muxune tima gəme sonla nun xalanbe wanla nun wure wanla nun sulan wanla ra alogo e xa Alatala Batu Banxini tən.

¹³ Walikene yi wanla raba alo a yi lan kii naxan yi. E yi Ala Batu Banxin liga alo a yi kii naxan yi a singeni. E yi a yitən ki fajə.

¹⁴ E to yelin banxini tənje, e yi gbeti dənxi xali Manga Yowasa nun Yehoyada xən. E yi seni itoe sara Alatala Batu Banxin xa: sali seene nun saraxa gan seene nun igelengenne nun se gbeteje, a xema daxine nun gbeti fixə daxine. E lu nən saraxa gan dixin bə Alatala Batu Banxini Yehoyadaa siimayaan birin yi.

Yowasaa tinxintareyana fe

¹⁵ Yehoyada yi fori, a faxa a jee keme jee tonge saxanna ma.

¹⁶ E yi a maluxun Dawudaa Taani mangane fəma, bayo a fe fajin naba nən Isirayila yi Ala binya feen na e nun a batu banxina.

* 23:20: 23.20 So dēen naxan geyaan na.

¹⁷ Yehoyada faxa xanbini, Yuda muxu gbeene yi fa Manga Yowasa fema a tantundeni. Mangan yi a tuli mati e ra.

¹⁸ E yi Alatala Batu Banxin nabɛɛn, e benbane Ala, e yi Asera kide gbindonne nun suxurene batu. Alatala yi xɔlɔ Yerusalɛn nun Yuda kaane ma.

¹⁹ Alatala yi nabine rasiga e ma alogo e xa sa e raxɛɛ a ma. Nabine yi sa sereyaan ba e xa, koni e mi e tuli mati.

²⁰ Na xanbi ra, Alaa Nii Sariɲanxin yi godo saraxaraliin Yehoyadaa dii xɛmɛn Sakari ma, a yi ti yamaan yɛtagi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ala naxa iki: Nanfera ɛ mi Alatalaa yamarine suxuma? ɛ mi sabatima, bayo ɛ bata ɛ mɛ Alatala ra. A fan a mɛma ɛ ra nɛn.”

²¹ E yi yanfan so a ma, mangan yi e yamari, e yi a magɔlɔn Alatala Batu Banxin yinna kui.

²² Sakari fafe Yehoyada bata yi hinanna naxan birin yita Manga Yowasa ra, na sese mi yi fa a kui. A yi a dii xɛmɛn faxa. Sakari faxamatɔn yi a fala, a naxa, “Alatala xa feni ito to, a yi i makiti a ra.”

Yowasaa mangayaan danna Mangane Firinden 12.18-22

²³ Nɛɛn dɔnxɛn na, Arami kaane sofane yi siga Yowasa yɛngɛdeni. E yi fa Yerusalɛn nun Yuda yamanani. E yi kuntigine birin faxa, e yi e seene birin tongo, e siga e ra Damasi mangan xɔn.

²⁴ Arami kaane sofane mi yi wuya, koni Alatala yi tin a e xa sofa gali sɛnbɛmaan naxɔri, bayo Yuda kaane bata yi e mɛ Alatala ra, e benbane Ala. Alatala Yowasa makiti na kii nin.

²⁵ Arami kaane to xɛɛ, e yi Yowasa furaxin lu ɲaxankata gbeeni, a walikɛne yi yanfan so a ma Yehoyadaa diina fe ra, e yi sa a faxa a saden ma. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni e mi a maluxun mangane gaburune ra.

²⁶ Itoe nan yanfan so a ma: Amoni ɲaxanla naxan yi xili Simeyati, na dii xɛmɛn Sabadi nun Moyaba kaa ɲaxanla naxan yi xili Simiriti, na dii xɛmɛn Yehosabadi.

²⁷ A dii xɛmɛne xinle nun waliyiya falan naxanye ti a xili ma e nun Ala Batu Banxini

tɔn fena a xɔn, ne birin sɛbɛxi mangane kɛdine kui. A dii xɛmɛna Amasiya yi ti a ɲɔxɔni mangayani.

25

Amasiya, Yuda Mangana Mangane Singen 14.1-7

¹ Amasiya findi mangan na a ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun suulunden nan ma. Nɛɛ mɔxɔɲɛn nun solomanaanin a mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili nɛn Yehoyadan, Yerusalɛn kaana.

² Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga, koni a mi a sɔbɛ so Alatala fe yi ɲaxi ra.

³ Amasiyaa mangayaan to sɛnbɛ sɔtɔ, a yi na kuntigine faxa naxanye a fafe faxa.

⁴ Koni a mi e diine faxa, lan Musaa sariya kɛdin ma, Alatala yamarini ito fi dɛnaxan yi, a naxa, “Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yɛɛ yulubin nan ma fe ra.”*

⁵ Amasiya yi a yamanan muxune malan denbaya yɛɛn ma, Yuda bɔnsɔnna muxune nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune, a yi sofa kuntigine dɔxɔ e xun na naxanye yi muxu wuli nun muxu kɛmɛ xun na. A yi muxune yatɛ keli ɲɛɛ mɔxɔɲɛn ma han e nun nde. E yatɛna, muxu wuli kɛmɛ saxan, naxanye yi nɔ sigɛ yɛngɛni, naxanye yi tanban nun yɛ masansan wure lefaan nɔɛ.

⁶ A mɔn yi sofa muxu wuli kɛmɛ tongo Isirayila yi, naxanye yi sare fima gbeti fixɛn kilo wuli saxan na.

⁷ Koni Alaa sayibana nde yi fa falan ti mangan xa, a naxa, “Mangana, Isirayila sofane mi lan e siga i fɔxɔ ra, bayo Alatala mi Isirayila kaani itoe xɔn, Efirami bɔnsɔnna muxune.

⁸ Xa e siga i fɔxɔ ra, hali i sɛnbɛn sɔtɔ yɛngɛni, Ala i rabɛɲinma nɛn i yaxune yii, bayo mali sɛnbɛna Ala nan keden pe ra, a tan nan mɔn nɔɛ muxun nabirɛ.”

⁹ Amasiya yi Alaa sayiban yabi, a naxa, “N gbeti fixɛn kilo wuli saxanna naxan soxi Isirayila sofane yii, n fa nanfe ligan na yi?” Alaa sayiban yi a yabi, a naxa, “Alatala nɔɛ gbɛɛ soɛ i yii nɛn naxan dangun na ra.”

* 25:4: 25.4 Sariyane 24.16

¹⁰ Amasiya yi sofane raxete naxanye sa kelixi Eframi yi, e yi xete e konne yi. Koni, e yi xolo Yuda kaane ma, e xoloxi gbeen yi xete e konne yi.

¹¹ Amasiyaa mangayaan yi senben soto a yamanani. E nun a ganla yi siga Foxo Lanbanni, a sa muxu wuli fu faxesa naxanye yi kelixi Seyiri geya yireni.

¹² Yuda kaane yi muxu wuli fu suxu e ye, e siga e ra geya gbeen xuntagi. E yi e radinje ayi gemen xuntagi, e birin yi faxesa.

¹³ Amasiya bata yi Isirayila sofaan naxanye raxete, alogo e nama lan yengeni, ne yi Yuda taane yenge keli Samari taani han Beti-Xoron, e yi muxu wuli saxan faxesa, e yi se wuyaxi tongo.

¹⁴ Amasiya yi fama waxatin naxan yi sa keli yengeni, a sa Edon kaane no yengen naxan yi, a yi fa Seyiri kaane suxurene ra a yii, a yi e ramara a yii, a lu e batue, a lu wusulanna ganje e xa.

¹⁵ Nayi, Alatalaa yi xolo Amasiya ma, a yi sayibana nde rasiga a faladeni a xa, a naxa, "Nanfera i yamani ito alane batuxi, naxanye mi no e yamaan badeni i yii?"

¹⁶ Sayiban mon yi fala tiini, Amasiya yi a yabi, a naxa, "N tan nan i findixi n kawandi muxun na ba? A lu. I waxi nen n xa i bonbo ba?" Sayiban yi a dundu, koni a mon yi a fala, a naxa, "N na a kolon Ala bata yelin a ragide a xa i halagi, bayo i bata ito liga, i mi n ma falan suxi."

Yuda kaane yi Isirayila yenge Mangane Firinden 14.8-20

¹⁷ Yuda mangana Amasiya yelin falan tiye a kawandi muxune xa waxatin naxan yi, a yi xerane rasiga a faladeni Yowasi xa, Yehowaxasi a dii xemena, Isirayila mangan Yehu mamandenna, a naxa, "Fa, en xa yenge."

¹⁸ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, "Tansinna nde yi Liban yamanani, a xeraan nasiga a faladeni suman wudina nde xa Liban yamanani, a naxa, 'I ya dii temen fi n ma dii xemena ma futun na!' Na xanbi ra, Liban burunna subena nde yi dangu tansinni bodonje."

¹⁹ I yete matoxoma, i wasoma, a i bata Edon kaane no. Koni iki, lu i konni!

Nanfera i mon fe jaxin foloma naxan sa rapanma kalan ma e nun Yuda yamaan birin xa?"

²⁰ Koni Amasiya mi a tuli mati a ra, fata Ala waxon feen na, alogo e nun a sofane xa sa e yaxune sagoni, amasoto a bata yi a yee rafindi Edon suxurene ma.

²¹ Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga, e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Semesi taani Yuda yamanani.

²² Isirayila kaane yi Yuda kaane no, e birin yi e gi, e siga e konne yi.

²³ Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Semesi taani, Yowasaa diina, Axasiya mamandenna. A yi siga a ra Yerusalen yi, a yi nongonna ye tonge naanin kala Yerusalen yinna ra, keli Eframi deen ma han Songen ma dena.

²⁴ Xemaan nun gbeti fixen nun se fapin naxanye birin yi Ala Batu Banxini, e nun naxanye yi Obedi-Edon ma noon bun, a yi ne birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A mon yi muxuna ndee suxu, a xete Samari taani.

Amasiyaa mangayaan danna Mangane Firinden 14.17-20

²⁵ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faxesa xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya mon yi jee fu nun suulun soto siimayaan na.

²⁶ Amasiya kewali donxene, keli a folon ma han a rapan na, ne birin sebexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kewali kedine kui.

²⁷ Na xanbi ra, Amasiya yi a masiga Alatala ra, e yi yanfan so a ma Yerusalen yi, a yi a gi, a siga Lakisi taani, koni e yi siga a foxo ra Lakisi yi, e sa a faxesa menni.

²⁸ E yi a binbin xali soone fari, e sa a maluxun Yuda Taani a benbane fema.

26

Yusiya, Yuda Mangana Mangane Firinden 14.21-22

¹ Yuda kaane birin yi Yusiya dexo mangayani a fafe Amasiya joxoni. Yusiya barin jee fu nun sennin nan yi a ra.

² A fafe faxesa xanbini, a mon yi Elati taan ti, a mon yi a raxete Yuda yamanan fari.

Mangane Firinden 15.2-3

³ Yusiya findi mangan na a jεε fu nun senninden nan ma, a yi jεε tonge suulun e nun firin naba mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yekoliya, Yerusalen kaana.

⁴ Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi.

⁵ A yi lu Alaa kiraan xɔn Sakari a si-mayaan birin yi, naxan yi feene toma fata Ala ra. Fanni a yi Alatala fenma, Ala nɔn fima a ma feen birin yi.

⁶ A yi mini Filisitine yengedeni, a yi Gati taan yinne birin nabira e nun Yaben taan nun Asadodi taana. Na xanbi ra, a yi taane ti Asadodi fεma e nun yire gbεtεye yi Filisitine tagi.

⁷ Ala yi a mali Filisitine yengedeni e nun Arabun naxanye yi dɔxi Guri-Baali taani. Ala mɔn yi a mali Meyunin bɔnsɔnna muxune yengedeni.

⁸ Amonine yi mudun soma Yusiya nan yii, a xinla yi siga han Misiran yamana na, bayo a senben yi gbo.

⁹ Yusiya yi makantan sangansona ndee ti Yerusalen yinna xɔn. A yi kedenna ti Songenna so dεen dεxɔn, keden Lanban ma dεen dεxɔn, keden yinna songenna nde dεxɔn. A yi e makantan.

¹⁰ Na xanbi ra, a mɔn yi makantan banxi matexina ndee ti tonbonni, a yi xɔɔin wuyaxi ge, bayo xuruse wuyaxi yi a yii xuruse sansanna nun mεrεmεrεne yi. Xεε biine nun sansi siine fan yi a yii geya longonne ra, bayo xε biin yi rafan a ma.

¹¹ Gali kenden yi Yusiya yii, e yi e yitaxun gali yεen ma fata xasabin na sebeli tiin Yeyiyeli nun fe xunmatoon Maaseya naxanye yatε Xananiyaa yamarin bun, mangana kuntigina nde.

¹² Sofa kuntigin naxanye yi denbaya xunne ra, ne yi lanxi muxu wuli firin muxu kεmε sennin nan ma.

¹³ Sofaan muxu wuli kεmε saxan wuli solofere kεmε suulun nan yi e yamarin bun naxanye yi mangan malima a yaxune yengedeni.

¹⁴ Yusiya yi yε masansan wure lefane nun tanbane nun wure kɔmɔtine nun tagi xidine nun xalimakunle nun lantan gεmεne so sofane birin yii.

¹⁵ Yusiya yi yenge so sena ndee rafala Yerusalen yi fata fekolonna ndee ra nax-

anye yi nɔε xalimakunle nun gεmε belebelene wolε. A yi e ti makantan sangansone fari taan yinna xuntagi e nun yinna songenne ma. Yusiya xinla yi siga ayi pon, bayo a mali kenden sɔtɔ nɛn han a mangayaan yi sabati.

¹⁶ Koni, Yusiya to senben sɔtɔ a mangayani, a yi waso ayi. Na feen nan nanan kalan ma a xa. A yi tinxintareyaan liga Alatala, a Ala yεε ra yi. Lɔxɔna nde, a yi so Alatala Batu Banxini alogo a xa wusulanne gan wusulan saraxa ganden fari.

¹⁷ Saraxaralina Asari nun Alatalaa saraxarali gbεtεye muxu tonge solomasεxε yi so a fɔxɔ ra wεkileni.

¹⁸ E yi a fala a xa, e naxa, “Yusiya, i tan xa mi lan i wusulanne gan Alatala xa, fɔ saraxaraline Haruna xabilani naxanye yi rasariɔnxi lan na feen ma. Mini yire sariɔnxi, bayo tinxintaren nan i ra, na mi findima binye ra i xa Marigina Alatala yεε ra yi.”

¹⁹ Yusiya yi tixi, wusulan gan dixin suxi a yii, a yi xɔlɔ saraxaraline ma. Na sasani, dogonfonna yi mini a tigi ra saraxaraline yetagi Alatala Batu Banxin wusulan ganden dεxɔn.

²⁰ Saraxaraline kuntigina Asari nun na saraxarali gbεtεne birin yi a mato, e yi dogonfonna to a tigi ra. E yi a ramini tandeni mafuren, a tan yatigin yi a mafura minideni bayo Alatala bata yi a yulubin saran a ra.

²¹ Yusiya yi lu a danna banxini dogonfonna a ma han a yi faxa. A mi yi fa nɔε soε Alatala Batu Banxini. A dii xεmεn Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune xun matoε a ra.

²² Yusiya kεwali dɔnxεne, keli a fɔlɔn ma han a ranan na, Nabi Esayi, Amosi a dii xεmεn ne birin seβε nɛn.

²³ Yusiya yi faxa, e yi a maluxun a danna xεena nde ma a benbane fεma, a mi yi makuya mangane gaburune ra, bayo e yi a falama nɛn, e naxa, “Dogonfontɔɔn nan a ra.” A dii xεmεn Yotami yi dɔxɔ a jɔxɔni mangayani.

27

*Yotami, Yuda Mangana
Mangane Firinden 15.32-38*

¹ Yotami findi mangan na a jεε mɔxɔjɛn nun suulunna nan ma. A yi jεε fu nun sennin ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili nɛn Yerusa, Sadɔki a dii tɛmɛna.

² Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga, alo a fafe Yusiya a liga kii naxan yi. Koni, a mi so Alatala Batu Banxini. Yamaan mɔn mi yi tinxin.

³ A tan nan Alatala Batu Banxin So Dɛɛn Faxaraxini tɔn,* a mɔn yi nde dɔxɔ Ofɛli yinna dɛ.

⁴ A yi taane ti Yuda yamanan geya yirene yi e nun sanganso makantanxine fɔtɔn yirene yi.

⁵ A yi Amonine mangan yɛngɛ, a yi e nɔ. Na jεɛn na, Amonine yi gbeti fixɛn kilo wuli saxan so a yii, e nun murutun kilo wuli saxan e nun fundenna kilo wuli saxan. E mɔn ne nan so a yii jεε firinden nun a saxandeni.

⁶ Yotami yi sɛnbɛn sɔtɔ, amasɔtɔ a yi tinxin Alatala yεε ra yi, a Ala.

⁷ Yotami kɛwali dɔnxɛne, a yɛngɛn naxanye so e nun a feene birin, ne sɛbɛxi Isirayila mangane nun Yuda mangane kɛdine kui.

⁸ Yotami findi mangan na a jεε mɔxɔjɛn nun suulunna nan ma. A yi jεε fu nun suulun ti mangayani Yerusalɛn yi.

⁹ Yotami yi faxes, e yi a maluxun a benbane fɛma Dawudaa Taani. A dii xɛmɛna Axasi yi ti a jɔxɔni.

28

Axasi, Yuda Mangana

Mangane Firinden 16.1-20

¹ Axasi findi mangan na a jεε mɔxɔjɛden nan ma, a yi jεε fu nun sennin ti mangayani Yerusalɛn yi. Naxan fan Alatala yεε ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a faɲin nan liga.

² Axasi yi sigan ti a jaxin na alo Isirayila mangane a liga kii naxan yi, a yɛtɛɛn yi suxure sawura wure daxine rafala Baali xa.

³ A yi saraxane ba Ben-Hinɔn lanbanni, a yi a dii xɛmɛne gan saraxan na, a yi na siyane raliga e fe xɔsixin yi, Alatala naxanye kedi yamanani, a e yamanan so Isirayila kaane yii.

⁴ Mangan yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nanara, Alatala, a Ala yi a ganla sa Arami mangan sagoni. Arami kaane yi e yɛngɛ, e yi muxu wuyaxi suxu konyiyani, e siga e ra Damasi taani. A ganla mɔn yi sa Isirayila mangan fan sagoni, na yi bɔnɔ gbeen sa e ma.

⁶ Remaliyaa dii xɛmɛn Peka yi a liga sofaan muxu wuli kɛmɛ wuli mɔxɔjɛ yi faxes Yuda yamanani lɔxɔ kedenni. Amasɔtɔ e bata yi e mɛ Alatala ra, e benbane Ala.

⁷ Efirami bɔnsɔnna sofa kɛndɛn Sikiri yi mangana dii xɛmɛn Maaseya faxes e nun Asirikami manga banxin kuntigina e nun Elikana mangan fe rafala bode singena.

⁸ Isirayila kaane yi muxu wuli kɛmɛ firin suxu konyiyani Yuda kaane yɛ, jaxanle nun dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne. E mɔn yi se wuyaxi tongo, e siga na seene ra Samari taani.

⁹ Koni, Alatalaa nabina nde yi mɛnni naxan yi xili Odɛdi. Na yi mini sofane ralandeni sa keli Samari taani. A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, ɛ benbane Ala bata xɔlɔ Yuda kaane ma, a yi e sa ɛ sagoni, anu, ɛ tan bata halagin nagodo e ma han e gbelegbele xuiin yi te han kore xɔnna ma.

¹⁰ Iki, ɛ waxi ɛ xa na Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane findi ɛ konyi xɛmɛne nun ɛ konyi gilɛne ra. Koni, ɛ fan mi findixi yulubitɔne ra Alatala yεε ra yi ba, ɛ Ala?

¹¹ Nayi, ɛ tuli mati n na, ɛ mɔn xa Yuda muxu suxini itoe raxɛtɛ e konni, bayo Alatala xɔlɔxi ɛ ma ki faɲi.”

¹² Nayi, Efirami muxu gbeena nde, alo Yehoxanan ma dii xɛmɛna Asari nun Mɛsilimɔti a dii xɛmɛn Bereki nun Salun ma dii xɛmɛn Yɛxisikayi nun Xadilayi a dii xɛmɛna Amasa, ne yi xɔlɔ sofane ma naxanye yi sa yɛngɛni.

¹³ E yi a fala e xa, e naxa, “E nama fa konyini itoe ra be, bayo en findima nɛn yulubitɔne ra Alatala yεε ra yi. E waxi en yulubine nan fari sa fe yi ba? En yulubine bata gbo ayi, Ala bata xɔlɔ gbeen ti Isirayila kaane ma.”

¹⁴ Nayi, sofane yi muxu suxine nun se

* 27:3: 27.3 So dɛɛn naxan geyaan na.

tongoxine birin naxete kuntigine nun yamaan birin yetagi.

¹⁵ E muxun naxanye xili fala, ne yi keli, e yi dugine ragodo muxu suxi ragenle birin ma, e dugine nun sankidine so e yii, e donseene nun igen so e yii, e yi e furene dandan, naxanye mi yi nœ sigan tiye, e yi ne dœxœ sofanle fari, e siga e ra e ngaxakedenne fema Yeriko yi, Tugu Taana. Isirayila kaane mœn yi xete Samari taani.

¹⁶ Na waxatini, Manga Axasi yi xeraan nasiga Asiriya mangan ma alogo a xa fa a mali.

¹⁷ Edœn kaane mœn yi Yuda kaane yenge, e yi muxuna ndee suxu.

¹⁸ Na waxatin yeteni, Filisitine yi yengen nakeli lanban yi taane nun Negewi taane ma Yuda yi. E yi Beti-Semesi taan tongo, e nun Ayalœn nun Gœdirœti taane nun Soko nun Timana nun Ginso taane nun e rabillinne taane, e yi dœxœ e yi.

¹⁹ Alatala Yuda yamanan nayarabi na kii nin Isirayila mangana Axasi a fe ra, naxan Alatalaa yamaan ti tantanna ma, e yi yulubin tongo.

²⁰ Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa Axasi fema, koni benun a xa a mali, a yi a yenge.

²¹ Axasi bata yi Alatala Batu Banxin nafunle birin tongo, e nun manga banxin nun kuntigine nafunle, a yi e fi Asiriya mangan ma. Koni na tœnœ mi lu a ma.

²² Hali Axasi yi kœntœfilixi waxatin naxan yi, a mœn lu nœn tinxintareyani Alatala yee ra yi.

²³ A yi saraxane ba Damasi alane xa, a na tœrœn masœtœxi naxanye xœn, bayo a yi a mirima nœn, a naxa, “Bayo, Arami mangana alane a malima, n fan xa saraxane ba e xa alogo e xa n mali.” Koni, na nan nœjan kala ma a ra, e nun Isirayila birin.

²⁴ Axasi yi Alatala Batu Banxin seene birin malan, a yi e kala. A yi Alatala Batu Banxin deene balan, a yi kidene rafala Yerusalœn taan yiren birin yi.

²⁵ A yi taan kidene rafala Yuda taane birin yi alogo a xa saraxane ba ala gbœtene xa. Na ma, Alatala, a benbane Ala yi xœlœ a ma kati!

²⁶ A kœwali dœnxœne, a feene birin, keli a fœlœn ma han a rapanna, ne seœxi Yuda

mangane nun Isirayila mangane kedine kui.

²⁷ Axasi yi faxes, e yi a maluxun Yerusalœn taani, koni a tan mi maluxun Isirayila mangane gaburun na. A dii xœmœn Xesekiya yi ti a jœxœni.

29

Xesekiya, Yuda mangana Mangane Firinden 18.1-3

¹ Xesekiya findi mangan na a jœœ mœxœjœn nun suulunna nan ma, a yi jœœ mœxœjœn nun solomanaanin ti mangayani Yerusalœn yi. A nga yi xili nœn Abiya, Sakari a dii tœmœna.

² Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, alo a benba Dawuda a liga kii naxan yi.

³ A tan nan Alatala Batu Banxin nabi a mangayaan jœœ singen kike singen ma, a yi a deene yitœn.

⁴ A yi saraxaraline nun Lewi bœnsœnna muxune malan yamaan malandeni sogeteden binni.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n na, e tan Lewine. E yete rasarijan, e yi Alatala Batu Banxin nasarijan, e benbane Ala, e yi se xœsixinne ramini yire sarijanxini ito kui.

⁶ Bayo en benbane fe xœsixinne raba nœn, naxanye rapaxu Alatala ma, en ma Ala, e yi na liga, e yi e mœ a ra, e yi e xun xanbi so Alatalaa yire sarijanxini.

⁷ E yetœœn yi Ala Batu Banxin so deene balan, e yi lœnpune ratu, e mi wusulan gan, e mi saraxa gan daxine ba Isirayilaa Ala xa yire sarijanxini.

⁸ Nayi, Alatala yi xœlœ Yuda kaane nun Yerusalœn kaane ma, a yi gbalon nun sunun nun yagin nagodo e ma alo e a toma kii naxan yi.

⁹ Nanara, en benbane faxes yœngœni, en ma dii xœmœne nun en ma dii tœmœne nun en ma jœxœnle yi lu kœnyiyani.

¹⁰ Iki, n waxi layirin xidi feni en nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala.

¹¹ Iki, ngaxakedenne, e ba tunnaxœlœn ma, bayo Alatala e tan nan sugandixi alogo e xa ti a yetagi a wanla ra, e findi a walikœne ra, e yi wusulanne gan a xa.”

¹² Nayi, Lewi bœnsœnna muxuni itoe yi fa: Kehati xabilani:

Amasayi a diin Maxati nun Asari a diin Yoweli.

Merari xabilani:

Abidi a diin Kisu nun Yehaleleli a diina Asari.

Gerison xabilani:

Simaa diin Yowa nun Yowaa diina Eden.

¹³ Elisafan xabilani:

Simiri nun Yeyiyeli.

Asafi xabilani:

Sakari nun Matani.

¹⁴ Heman xabilani:

Yexiyeli nun Simeyi.

Yedutun xabilani:

Semaya nun Yusiyeli.

¹⁵ E yi e bənsənnə muxune birin malan. E yelin xanbini e rasarijanne, e fa Alatala Batu Banxin nasarijan alo mangana e yamarixi kii naxan yi, e nun Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹⁶ Saraxaraline yi so Alatalaa yire sarijanxini a rasarijandeni. E se xəsixin naxanye birin li Alatala Batu Banxini, e yi ne birin namini, Lewi bənsənnə muxune yi se xəsixine tongo e sa e woli Kedirən lanbanni.

¹⁷ E Alatala Batu Banxin nasarijan fəlo kike singen xi singe ləxən nin. Xi solomasexede ləxəni, e yi so Alatala Batu Banxin so dəen palaan ma, e mən yi xi solomasexə wali kə a rasarijandeni. E yi yelin kike singen xi fu nun senninden ma.

¹⁸ Na xanbi ra, e mən yi siga Manga Xesekiya konni, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata Alatala Batu Banxin birin nasarijan e nun saraxa ganden nun a seene birin e nun buru rasarijanxin sama tabanla naxan fari e nun a seene birin.

¹⁹ Manga Axasi seen naxanye birin naxəsi a tinxintareyani a mangayaan waxatini, nxu bata ne birin nasarijan, nxu yi e sa Alatala yetagi.”

Xesekiya mən yi saraxane ba

²⁰ Manga Xesekiya yi keli xətən, a yi taan kuntigine malan, e siga Alatala Batu Banxini.

²¹ E yi siga tura solofere nun konton solofere nun yexexə dii solofere nun kəto solofere ra mangana denbayaan nun yire sarijanxin nun Yuda kaane yulubi xafarin na alogo e xa rasarijan. Mangan yi a fala

saraxaraline xa, Haruna yixetəne, a e xa e ba saraxan na Alatalaa saraxa ganden fari.

²² Saraxaraline yi jingene kəe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. E mən yi kontonne kəe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. Na xanbi ra, e yi yexexə diine kəe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma.

²³ E mən yi siga kəto kəe raxaba daxine ra yulubi xafari seen na mangan nun yamaan birin yetagi, ne yi e yiine sa e ma.

²⁴ Nayi, saraxaraline yi kətəne kəe raxaba, e yi e wunla bəxən saraxa ganden ma alogo Isirayila kaane birin yulubine xa xafari. Mangan nan na saraxa sifa firinne yamarin fi alogo yamaan birin yulubin xa xafari.

²⁵ Mangan yi Lewi bənsənnə muxune lu Alatala Batu Banxini, karijanne nun kondenne nun bələnne yi suxi naxanye yii alo Dawuda nun mangana fetoon Gadi nun Nabi Natan a yamari kii naxan yi, bayo Alatalaa yamarin nan yi a ra, a nabine naxan nali muxune ma.

²⁶ Lewi bənsənnə muxune yi ti, Dawudaa maxaseene suxi e yii. Saraxaraline fan yi na, xətəne suxi e yii.

²⁷ Manga Xesekiya yi a fala, a e xa saraxa gan daxin ba saraxa ganden fari. E nəma yi saraxan gan fəle waxatin naxan yi, e yi bətin ba Alatala xa xəta xuiin nun Isirayila manga Dawudaa maxaseene ra.

²⁸ Yamaan birin yi e xinbi sin, e lu bətin bə, e xətaan fema han saraxa gan daxin birin yi yelin ganne.

²⁹ E to yelin saraxa gan daxin bə, mangan nun a yamaan naxan birin yi a fəxə ra, e birin yi e xinbi sin, e yi Ala tantun.

³⁰ Na xanbi ra, Manga Xesekiya nun a kuntigine yi Lewi bənsənnə muxune yamari a e xa Alatala tantun Dawudaa bəti xuine nun fetona Asafi a bəti xuine ra. E yi bətin ba səwani, e yi e xinbi sin, e Alatala tantun.

³¹ Manga Xesekiya yi a fala, a naxa, “Bayo iki ε bata dētəgə Alatala xa, ε fa ε saraxane nun barika bira saraxane ra Alatala Batu Banxini.” Yamaan yi fa e saraxane nun barika bira saraxane ra, e nun muxu bəne fajine birin yi fa saraxa gan daxine ra.

³² Yamaan fa saraxa gan daxin naxanye ra, ne yatɛn yi siga han jinge tonge solofere e nun yɛxɛɛ dii kɛmɛ firin e nun konton kɛmɛ, ne birin saraxa gan daxine Alatala xa.

³³ E mɔn yi jinge kɛmɛ sennin e nun kontonne nun kɔtɔ wuli saxan ba saraxa gbɛtɛne ra.

³⁴ Koni saraxaraline mi yi wuya, e mi yi nɔɛ saraxa gan daxine birin budɛ. Nanara, e ngaxakedenne Lewi bɔnsɔnni, ne yi fa e mali han wanla yi jan, han saraxaraliin bonne yi rasarijan. E ngaxakedenne Lewi bɔnsɔnni, ne yi kataxi e rasarijan feen nan na dangu saraxaraline ra.

³⁵ Saraxa gan daxin yi wuya, sa bɔpɛ xunbeli saraxane turene fari, e nun minse saraxane nun saraxa gan daxine.

Alatala Batu Banxin nasarijan na kii nin.

³⁶ Ala bata yi naxan birin yitɔn yamana fe ra, Manga Xesekiya nun yamaan birin yi sɛwa na ra, amasɔtɔ na feene liga nɛn mafuren.

30

Xesekiya yi sanla raba

¹ Manga Xesekiya yi xɛrane rasiga Yuda yamanan yiren birin yi. A mɔn yi bataxine sɛbɛ Efirami nun Manase kaane ma, alogo e xa fa Alatala Batu Banxini Yerusalɛn yi, e fa Alatala tantun, Isirayilaa Ala, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* rabadeni.

² Mangan nun a kuntigine nun yamaan birin bata yi lan a ma Yerusalɛn yi a e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba jɛɛn kike firinden ma.

³ Bayo saraxarali wuyaxi mi yi sarijanxi na waxatini, yamaan mɔn munma yi malan Yerusalɛn yi singen, e mi yi nɔɛ na sanla rabɛ singen.

⁴ Bayo mangan nun yamaan lanma feen nan yi a ra,

⁵ e yi a ragidi, a xa rali Isirayila birin ma, keli Beriseba taan ma han Dan yamanani

alogo muxune xa fa Yerusalɛn yi, e fa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba mɛnni Alatala xa, Isirayilaa Ala. Amasɔtɔ yamaan mi yi fa na sanla rabama e bode xɔn alo a yi sɛbɛxi kii naxan yi.

⁶ Xɛrane yi siga mangan nun a kuntigine bataxine ra Isirayila nun Yuda yamanan yiren birin yi, alo mangana a yamarixi kii naxan yi. E naxa, “ɛ tan Isirayila kaane, ɛ xɛtɛ Alatala ma, Iburahimaa Ala, Isiyagaa Ala, Isirayilaa Ala alogo a mɔn xa xɛtɛ ɛ ma, ɛ tan yamaan muxu dɔnxɛn naxanye luxi ɛ nii ra, ɛ tan naxanye tangaxi Asiriya mangane ma.

⁷ ɛ nama lu alo ɛ fafane, alo ɛ ngaxakedenne, naxanye mi yi tinxinxi Alatala yɛɛ ra yi, e benbane Ala, naxan e ba gbalon dɛ alo ɛ a toma kii naxan yi.

⁸ Nayi, ɛ nama tuli maxɔdɔxɔ ayi alo ɛ benbane. ɛ fa Alatala ma, ɛ fa a yire sarijanxini, a dɛnaxan nasarijanxi han habadan, ɛ wali Alatala xa, ɛ Ala, alogo a xɔlɔ gbeen xa xɛtɛ ɛ fɔxɔ ra.

⁹ Xa ɛ fa Alatala ma, muxun naxanye ɛ ngaxakedenne suxu konyiyani, ne kininkininma nɛn e ma, e mɔn yi xɛtɛ yamanani ito yi. Alatala hinan, ɛ Ala, a fan, a mi a yɛtagin luxunma ɛ ma, xa ɛ xɛtɛ a ma.”

¹⁰ Xɛrane yi siga taane yi Efirami yamanan nun Manase yamanani han Sabulon yamanani. Koni, muxune yi lu e mageɛ.

¹¹ Koni, Aseri bɔnsɔnna muxuna ndee nun Manase bɔnsɔnna muxuna ndee nun Sabulon bɔnsɔnna muxuna ndee yi e yɛtɛ magodo Ala xa, e tin sigɛ Yerusalɛn yi.

¹² Ala yi muxune bɔpɛn masara Yuda fan yi, e mangan nun a kuntigine yamarin suxu, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹³ Yama gbeen yi fa Yerusalɛn yi Buru Tetaren Sanla† rabadeni kike firinden. Yamaan yi gbo han!

¹⁴ Suxure batuden naxanye yi Yerusalɛn yi, e yi ne birin kala e nun e wusulan gandene, e yi ne woli Kedirɔn lanbanni.

¹⁵ Nɛɛn kike firinden xi fu nun naaninde

* **30:1: 30.1Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxes kɛɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui. † **30:13: 30.13Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma lɛbɛn mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔrɔyaan 12.15 kui.

lɔxɔni, e yi xuruseene kɔɛ raxaba Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra. Nayi, Lewi bɔnsɔnna muxune nun saraxaraline yi yagi han, e yi e yetɛ dɛntɛgɛ Ala xa, e yi saraxa gan daxine ba Alatala Batu Banxini.

¹⁶ Birin yi a wali suxu alo e yi lan kii naxan yi, fata Alaa walikɛɛn Musaa sariyan na. Xuruseen naxanye ba saraxan na, Lewine yi lu ne wunla soɛ saraxaraline yii, e yi lu a xuyɛ saraxa ganden ma.

¹⁷ Muxu wuyaxi mi yi sarijanxi yamaan yɛ, e mi nɔɛ saraxane bɛ Alatala xa. Nayi, Lewine yi lu xuruseene kɔɛ raxabɛ e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

¹⁸ Muxu wuyaxi yi na, Eframi kaane nun Manase kaane nun Isakari kaane nun Sabulon kaane yɛ naxanye mi yi sarijanxi. Anu, e Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa subene don nɛn, e sariyan kala na nan xɔn. Na ma, Xesekiya yi duba e xa, a naxa, “Alatala naxan fan, na xa dija e yulubin ma.

¹⁹ Ala xa dija muxune birin ma naxanye Alatala, e benbane Ala fenxi e bɔjɛn ma feu, hali e mi yi sarijanxi.”

²⁰ Alatala yi Xesekiya xuiin name, a yi dija yamaan ma.

²¹ Nayi, Isirayila kaan naxanye yi Yerusalɛn yi, ne yi Buru Tetaren Sanla raba sɛwa gbeeni xi solofere. Lewi bɔnsɔnna muxune nun saraxaraline yi lu Alatala tantunɲɛ e sɛnbɛn birin na e maxaseene ra.

²² Xesekiya yi Lewine wali faɲi xɔntɔnna ti, naxanye yi walima Alatala xa ki faɲi. E saraxa subene don xi solofere, naxanye yi baxi bɔjɛ xunbeli saraxane ra, e yi Alatala tantun, e benbane Ala.

²³ Yamaan birin mɔn yi lan a ma, a e xa xi solofere sa sali lɔxɔne fari, e mɔn yi sanla raba sɛwani xi solofere,

²⁴ bayo Yuda mangan Xesekiya bata yi binje gbeen fi yamaan ma, a yi e fanda tura wuli keden na e nun xuruse wuli solofere. Kuntigine fan bata yi tura wuli keden nun xuruse wuli fu ba sa mangan gbeene fari. Saraxarali wuyaxi bata yi rasarijan.

²⁵ Yuda kaane nun saraxaraline nun Lewine nun Isirayila kaan naxanye yi keli xi yire gbɛtɛye yi e nun xɔjɛn naxanye yi dɔxi Isirayila kaane nun Yuda kaane yɛ, ne

birin yi lu sɛwani e bode xɔn ma.

²⁶ Sɛwa gbeen yi lu Yerusalɛn kaane yi. Xabu Isirayila Manga Dawudaa dii xɛmɛn Sulemani waxatini, na jɔxɔn munma yi liga Yerusalɛn yi singen.

²⁷ Saraxaraline nun Lewine yi keli, e duba yamaan xa, e Ala maxandi, Ala yi e xuiin mɛ a konni ariyanna yi.

31

Xesekiya yi Ala Batu Banxin wanli tɔn

¹ Na danguxina, muxun naxanye birin yi Isirayila yi, ne birin yi siga Yuda taane yi, e yi kide gɛmɛne kala, e yi Asera kide gbɛndonne rabira. E yi taan kidene kala, e nun e suxure saraxa gandene Yuda yaman birin yi e nun Bunyamin nun Eframi nun Manase bɔnsɔnne yamanane yi. Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi siga e konni.

² Xesekiya yi saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune yitaxun, a yi birin ti a wali ra. E tan nan yi saraxa gan daxine nun bɔjɛ xunbeli saraxane bama. E tan nan mɔn yi findixi Alatalaa walikɛne ra, e yi Alatala tantunma, e yi bɛtine ba Alatala xa a banxin so dɛɛn na.

³ Mangan yi a sɔtɔ sena ndee ba saraxa gan daxine ra, saraxan naxanye yi ganma xɔtɔnna nun jɛnbanna ra e nun Matabu Lɔxɔne nun kike nɛnɛn nun sali lɔxɔne ma, alo a sɛbɛxi kii naxan yi Alatalaa sariyani.

⁴ Xesekiya yi a fala Yerusalɛn kaane xa a e xa fa seene mudun na saraxaraline nun Lewine xa, alogo e xa Alatalaa sariyan nabatu a kiin ma.

⁵ Na falan mɛ yiren birin yi waxatin naxan yi, Isirayila kaane birin yi e murutu xabaxi singene nun manpa bogi singene nun ture baxi singene nun kumi ture singene nun sansi singene nun e yaganne birin so fɔlɔ saraxaraline nun Lewine yii.

⁶ Na kiini, Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi dɔxi Yuda taane yi, ne fan yi lu fɛ e xuruse xurin nun a xungbene yaganne ra e xɔn, e nun e se sarijanxine yaganna naxanye yi dɛntɛgɛxi Alatala xa, e Ala, e yi se wuyaxi malan.

⁷ E yi se wuyaxi malan fɔlɔ jɛɛn kike saxandeni, e yi yelin jɛɛn kike solofereden ma.

⁸ Xesekiya nun a kuntigine yi fa na seene matodeni, e yi Alatala tantun, e yi duba a yamaan xa, Isirayila kaane.

⁹ Xesekiya yi saraxaraline nun Lewine maxodin na seene fe ra.

¹⁰ Nayi, saraxaraline kuntigina Asari, Sadaki bɔnsɔnni, na yi a yabi, a naxa, “Xabu nxu fa fɔlɔ seene ra Alatala Batu Banxini, nxu donseen sɔtɔ nɛn nxu lugo, nxu yi a dɔnxɛn gbegbe lu, amasɔtɔ Alatala duba nɛn a yamaan xa, a dɔnxɛn naxanye luxi ne nan itoe ra.”

¹¹ Xesekiya yi yamarin fi a e xa donse ramaradene rafala Alatala Batu Banxini. Nayi, e yi donse ramaradene rafala.

¹² E yi fa na finmaseene nun yaganne nun se sariɗanxine birin na mɛnni. Lewi bɔnsɔnna muxuna nde yi na naxan yi xili Konani, e yi finmaseene taxu na ra, e yi a ngaxakedenna Simeyi fan findi a bundɔxɔn na.

¹³ Xɛmɛn naxanye yi xili Yɛxiyeli nun Asasiya nun Naxati nun Asaheli nun Yerimoti nun Yosabadi nun Eliyeli nun Yisimaki nun Maxati nun Bɛnaya, ne nan yi yamaan xunmatone ra Konani nun a xunyen Simeyi bun ma alo Manga Xesekiya nun saraxarali Asari a yamari kii naxan yi. Asari yi findi Ala Batu Banxin kuntigi gbeen na.

¹⁴ Yiminaa dii xɛmɛn Kore, Lewi bɔnsɔnna muxun naxan yi Sogeteden dɛɛn kantanma, a tan nan yi jɛnige ma saraxane rasuxuma naxanye yi fima Ala ma. A mɔn yi yaganne yitaxunma Alatala Batu Banxini e nun se sariɗanxi gbɛtɛye.

¹⁵ Saraxaralini itoe yi dɔxi saraxarali taan* naxanye yi, ne yi a mali: Eden nun Menayamin nun Yosuwe nun Semaya nun Amari nun Sɛkani. E yi seene yitaxun mɛnne yi e ngaxakedenne ra, fonna nun dii jɔrɛna alo a yi lan kii naxan yi,

¹⁶ fɔlɔ dii xɛmɛne ma naxanye xili sɛbɛxi e bɔnsɔn kɛdin ma fɔlɔ e jɛɛ saxanna ma, e nun naxanye birin yi soma Alatala Batu Banxini lɔxɔ yo lɔxɔ e wanla ra alo a yi yamarixi kii naxan yi fata e yɛba kiin na.

¹⁷ Saraxaraline xinle yi sɛbɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui fata e denbayane ra, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune fɔlɔ e jɛɛ mɔxɔjɛn ma,

alo e yi yamarixi wanla dɛ kii naxan yi fata e yɛba kiin na,

¹⁸ e nun e denbayane birin xinle yi sɛbɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui, e jɔxanle nun e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne nun e muxune birin, bayo e tan bata yi rasariɗan Alaa wanla ra.

¹⁹ Haruna yixɛtɛne, saraxaralina ndee yi dɔxi banxidɛne ra saraxarali taane rabillinne yi. Muxuna ndee yi sugandixi taane birin yi alogo e xa donseene xali e xa e nun Lewi bɔnsɔnna xɛmɛne birin naxanye xinle yi sɛbɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui.

²⁰ Xesekiya na nan liga Yuda taane birin yi, a fe faɗin liga tinxinna nun lannayani Alatala yɛɛ ra yi, a Ala.

²¹ A wali wuyaxi kɛ nɛn Ala Batu Banxina fe yi, a yi Alaa sariyan nun a yamarin suxu a faɗin na. A yi Ala fen a bɔjɛn ma feu, a yi sabati.

32

Asiriya Mangan yi a kɔnkɔ e ma

¹ Xesekiyaa lannaya wanle dangu xanbini, Asiriya mangan Sɛnakɛribi yi so Yuda yi, a yi taa makantanxine yɛngɛ, a yi a ragidi a xa e findi a gbeen na.

² Manga Xesekiya to a to Sɛnakɛribi bata fa Yerusalɛn yɛngɛdeni,

³ Xesekiya nun a kuntigine nun sofane yi lan a ma a e xa taa xanbi ra ticine birin dutun.

⁴ Yamaan yi e malan, e yi ticine birin dutun taa xanbin na, e nun ige dangudena nde bɔxɔn bun ma. E yi a fala, e naxa, “Asiriya kaane nama ige yo li be.”

⁵ Xesekiya yi a wɛkilɛ, a yi taan yinna yire kalaxine ti, a mɔn yi sangansone ti yinna xuntagi, a mɔn yi yin gbɛtɛ ti a fari ma. A yi Milo gbingbinna rafala Dawudaa Taani. A yi yɛngɛ so wuyaxi nun yɛ masansan wure lefa wuyaxi sɔtɔ a ganla xa.

⁶ A yi sofa kuntigine dɔxɔ yamaan xun na. A muxune birin malan taan yama malandeni taan so dɛɛn na. A yi a fala e xa, a naxa,

⁷ “ɛ wɛkilɛ, ɛ sɛnbɛ so! ɛ nama kuisan, ɛ nama gaxu Asiriya kaane mangan yɛɛ ra e nun yamaan naxan a fɔxɔ ra amasɔtɔ sɛnbɛn naxan en tan na, na gbo a gbeen xa.

* 31:15: 31.15Saraxaraline taane fe sɛbɛxi Yosuwe 21.1-45 kui.

⁸ Adamadi senben nan a tan na, anu Alatala nan en tan foxo ra, en ma Ala, naxan en malima en ma yengene yi.” Yamaan yi Yuda mangan Xesekiya a falane suxu.

⁹ Na danguxina, Asiriya mangan Senakeribi nun a ganla birin yi siga Lakisi taan xili ma. Na waxatini, Senakeribi yi sofa kuntigina ndee rasiga Yerusalen yi. A yi xeraan nasiga Yuda mangan Xesekiya ma, e nun Yuda kaane birin Yerusalen yi, a naxa,

¹⁰ “Asiriya mangan Senakeribi ito nan falaxi, a naxa, ‘E yigi saxi nanse yi, naxan a ligaxi e mon doxi Yerusalen yi yengen tagi?’

¹¹ Xesekiya xa mi e radinma ba alogo kamēn nun ige xonla xa e faxa, a nema a fale, a naxa, “Alatala, en ma Ala en natange Asiriya mangan ma ba?”

¹² Xesekiya nan i ya Alaa saraxa gandene nun a kidene kalaxi, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, “E xinbi sinma saraxa ganden keden peen nan yetagi, e yi saraxane gan mēnni.”

¹³ E mi a kolon ba, nxu naxan liga muxune nun yamanan bonne ra, n tan nun n benbane? Na siyane alane no nen e yamanan muxune xunbe ba?

¹⁴ Awa, n benbane yamanan naxanye kala, yamanan mundun ma ala a rakisi? Nayi, e Ala noe e rakise ba?

¹⁵ Na ma, Manga Xesekiya nama e mayenden, a yi e radin na kiini. E nama e yigi sa a yi, bayo siya yo ala hanma yamana yo ala mi noxi a yamaan natange n benbane ma. Nayi, e alane fan mi noe e be n fan yii mumē!’ ”

Senakeribi yi Ala rayelefu

Mangane Firinden 19.8-13 nun Esayi 37.8-13

¹⁶ Na xanbi ra, Asiriya mangan mon yi fala paxin ti Marigina Alatala ma, e nun a walikēn Xesekiya.

¹⁷ Asiriya mangan yetēn bata yi Alatala, Isirayilaa Ala konbi kedin sebe nun, a naxa, “Siyaan bonne alane mi noxi e yamanan muxune ratange n ma kii naxan yi, Xesekiyaa Ala fan mi noe a yamaan natange n ma na kii nin.”

¹⁸ A yi falan ti a xuini texin na Heburu xuini, alogo Yerusalen yamaan naxan yi

yinna xuntagi, a xa gaxun naso ne yi, a yi no taan finde a gbeen na.

¹⁹ E lu falan tiye Yerusalen Ala ma alo e yi falan tima siya gbetene ala rafalaxine nan ma boxo xonna fari.

Ala yi Asiriya mangan no

Mangane Firinden 19.35-37 nun Esayi 37.36-38

²⁰ Nayi, Manga Xesekiya nun Nabi Esayi, Amosi a dii xemen yi e xuiin namini folo Ala ma lan feni ito ma.

²¹ Na ma, Alatala yi malekana nde xe naxan sa Asiriya mangana sofa kendene birin naxori a gali doxodeni, e nun mangane nun kuntigi gbeene. Nayi, mangan yagixin yi xete a yamanani. A sa so a gbee ala batu banxini, a dii xemene yi sa a faxa mēnni.

²² Alatala Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane rakisi na kii nin Asiriya manga Senakeribi senben ma, a mon yi e ratanga e rabilinna siyane birin ma.

²³ Muxu wuyaxi yi fa saraxane ra Alatala xon Yerusalen yi, e nun kise fajine Yuda mangan Xesekiya xa. Xabu na loxoni, siyane birin yi a binya.

Xesekiyaa mangayaan xunsona

²⁴ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. A yi Alatala maxandi, Ala yi a yabi, a yi kabanako feen liga alogo a xa a kolon a kēndeyaan sotoma nen.

²⁵ Koni Xesekiya mi findi wali fani kolon na, a yi waso ayi a bɔɔeni. Ala yi xolo a ma, e nun Yuda nun Yerusalen.

²⁶ Nayi, Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane birin yi e xun xete Alatala ma. Na ma, Alatalaa xolon mi fa e li Xesekiyaa siimayani.

²⁷ Manga Xesekiya yi nafunla nun binye gbeen soto. A yi gbeti fixen nun xemaan nun boxo bun nafunle nun latikōnōnne nun ye masansan wure lefane nun se fajine birin namaradene rafala.

²⁸ A yi murutun nun manpaan nun ture ramaradene rafala, e nun xuruseen sifan birin namaradene.

²⁹ A yi taana ndee ti, Ala yi xuruse wuyaxi fi a ma e nun nafulu gbege.

³⁰ Manga Xesekiya nan Gihon tigi ige kiraan masara, a yi a xun ti Dawudaa Taan

sogegododen binni. Xesekiya nō sātō nēn a feene birin ma.

³¹ Koni, lōxōna nde Babilōn mangane to xerane rasiga a ma xibaru fendeni lan kabanako feen ma naxan danguxi a yamanani, Ala yi a lu a yete yii a mato xinla ma alogo a xa a bōje yi feene birin kolon.

³² Manga Xesekiya kēwali dōnxene, a tinxinyaan naxan liga, ne seḅexi Amōsi a dii xēmēn Nabi Esayi a kēdin kui lan a fe toxine ma alo xiyena, naxan seḅexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kēdine kui.

³³ Manga Xesekiya yi faxes. Dawuda yixetene gaburun dēnaxan yitōnxi muxu gbeene xa, e yi sa a maluxun mēnni. Yuda kaane nun Yerusalēn kaane birin yi fa a saya xōntōndeni. A dii xēmēn Manase yi findi mangan na a jōxōni.

33

Manase, Yuda Mangana Mangane Firinden 21.1-18

¹ Manase findi mangan na a jēē fu nun firinna nan ma, a yi jēē tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusalēn yi.

² Naxan jaxu Alatala yēē ra yi, Manase yi na liga. Alatala siyaan naxan kedi Isirayila yamaan yēē ra, a yi so ne fe xōsixine yi.

³ A fafe Xesekiya taan kiden naxanye kala, a tan mōn yi ne rafala. A yi saraxa ganden nafala Baali xa, a mōn yi Asera kide gbindonne bitin, a yi a xinbi sin sarene birin xa, a yi e batu.

⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala bata a fala dēnaxan ma, a naxa, “N xinla luma nēn Yerusalēn yi habadan.”

⁵ A yi sarene kidene ti Alatala Batu Banxin yin firinne kui.

⁶ A yi a diine ba saraxa gan daxin na Hinōn lanbanni suxurene xa. A yi so yimato feene nun woyimeyaan nun kōera feene yi. A yi muxune maxōdin naxanye falan tima barinne ra. A yi fe xōsixi gbege liga Alatala yēē ra yi, a yi a raxōlo.

⁷ A yi sa a suxure rafalaxi sawurana nde dōxō Ala Batu Banxini. Anu, Ala a fala nēn Dawuda xa e nun a dii xēmēn Sulemani, a naxa, “N xinla luma n batu banxini ito nin habadan e nun Yerusalēn, n dēnaxan sugandixi Isirayila bōnsōnne birin yē.

⁸ Xa Isirayila kaane n ma yamarine birin suxu, n naxan soxi ē benbane yii fata Musa ra, n mi tinje mumē e yi kedi yamanani ito yi.”

⁹ Koni, Manase yi a liga Yuda kaane nun Yerusalēn kaane yi yulubin tongo. E yi fe xōsixine liga dangu siyane ra Alatala naxanye halagi Isirayila bun.

¹⁰ Alatala yi falan ti Manase nun a yamaan xa, koni e mi e tuli mati a ra.

¹¹ Nayi, Alatala yi Asiriya yamanan mangana gali kuntigine rafa e xili ma, e yi Manase suxu, e karafen bira a ma, e yi a xidi sula yōlōnxōnna ra, e siga a ra Babilōn yi.

¹² A tōrōni, a yi Alatala maxandi, a Ala, a yi a yete magodo a benbane Ala xa.

¹³ A yi a mafan, Alatala yi a maxandi xuiin nasuxu. A yi a maxandin yabi, a mōn yi xete a ra Yerusalēn yi a mangayani. Nayi, Manase yi a kolon a Alatala nan Ala ra.

¹⁴ Na danguxina, Manga Manase mōn yi Dawudaa Taan nabilin yinna yirena nde ti, a yi a mate ayi, keli Gihon tigin ma lanbanni, siga sogegododen binni han taan so dēen naxan xili Yēxe Dena, a yi Ofeli geyaan nabilin. A mōn yi sofa kuntigine dōxō Yuda taa makantanxine birin yi.

¹⁵ A yi xōje suxurene nun sawurane ba Alatala Batu Banxini, a yi ne birin kala. A bata yi suxure saraxa ganden naxanye rafala geyaan fari, Alatala Batu Banxin yi dēnaxan yi e nun Yerusalēn yi, a yi ne birin kala. A yi e woli taan fari ma.

¹⁶ A mōn yi saraxa ganden nafala Alatala xa, a yi bōje xunbeli saraxane nun barika bira saraxane ba. A yi a fala Yuda kaane xa a e xa bira Alatala fōxō ra, Isirayilaa Ala.

¹⁷ Yamaan mōn yi saraxane bama taan kidene yi, koni e yi e bama Alatala nan tun xa, e Ala.

¹⁸ Manase kēwali dōnxene, a Ala maxandina, e nun nabiin naxanye yi falan tima a xa Alatala Isirayilaa Ala xinli, ne birin seḅexi Isirayila mangane kēdine kui.

¹⁹ A Ala maxandina, e nun Ala a yabi kii naxan yi, a tinxintareyaan nun a yulubina, taan kidene a naxanye ti, e nun a Asera kide gbindonna naxanye bitin, e nun a suxure sawuran naxanye ti benun a xa a yete

magodo, ne birin sēbexi Hosayi a taruxu kēdine kui.

²⁰ Manase yi faxa, e yi a maluxun a konni. A dii xēmēna Amōn yi findi mangan na a jəxəni.

Amōn, Yuda Mangana Mangane Firinden 21.19-26

²¹ Amōn findi mangan na a jεε məxəjən nun firinden nan ma, a yi jεε firin ti mangayani Yerusalēn yi.

²² Naxan jaxu Alatala yεε ra yi, a yi na liga alo a fafe Manase a liga kii naxan yi. Amōn yi saraxane bama suxurene birin xa, a fafe naxanye rafala, a yi ne batu.

²³ Koni, a mi a yete magodo Alatala xa alo a fafe Manase a liga kii naxan yi, bayo Amōn findi nən yulubi kan gbeen na.

²⁴ A walikene yi yanfan so a ma, e sa a faxa a banxini.

²⁵ Koni naxanye birin yanfan so Manga Amōn ma, yamanan muxune yi ne birin faxa, yamanan muxune yi a dii xēmēn Yosiya dəxə a jəxəni mangayani.

34

Yosiya, Yuda Mangana Mangane Firinden 22.1-2

¹ Yosiya findi mangan na a jεε solomasexeden nan ma, a yi jεε tonge saxan e nun keden ti mangayani Yerusalēn yi.

² Naxan fan Alatala yεε ra yi, a yi na liga, a yi a benba Dawuda sənna tongo. A lu tinxinyaan kiraan xən.

³ A mangayaan jεε solomasexedeni, hali a mən to yi xurun, a lu nən a benba Dawudaa Ala batue. A jεε fu nun firinna, a yi taan kidene kala fələ Yuda nun Yerusalēn yi, e nun Asera kide gbindonne nun wure raxulunxi sawurane.

⁴ A yi Baali saraxa gandene kala. Wusulan ganden naxanye yi tixi e fari, a yi ne fan kala, a yi Asera kide gbindonne raxəri, e nun suxure sawurane. A ne birin findi dungi dungine ra, a ne raxuya ayi muxune gaburune fari naxanye saraxane ba e xa.

⁵ A yi kide ki muxune xənne gan e suxure saraxa ganden fari. A Yuda nun Yerusalēn rasarijan na kii nin.

⁶ A mən yi siga Manase yamanani e nun Eframi bənsənna nun Simeyən bənsənna

nun Nafatali bənsənna e nun bəxən naxanye yi e rabilinxi.

⁷ A yi suxure saraxa gandene nun Asera kide gbindonne kala mənne yi, a yi suxurene findi burunburunna ra, a yi wusulan gandene birin kala Isirayila yi. Na xanbi ra, a mən yi xete Yerusalēn yi.

Saraxaraline yi sariya kedin to Mangane Firinden 22.3-10

⁸ Yosiya mangayaan jεε fu nun solomasexedeni, a yi muxuni itoe rasiga yamanan nun Ala Batu Banxin nasarijandeni: Asaliyaa dii xēmēn Safan nun taa mangan Maaseya nun Yehowaxasi a dii xēmēn Yowa, mangana yenla, e xa sa Alatala Batu Banxini tən, mangana Ala.

⁹ E sa saraxarali kuntigin Xiliki li a konni. Yamaan fa gbetin naxan na Ala Batu Banxini e nun Lewine kantan tiine gbetin naxan malan Eframi nun Manase nun Isirayila yamaan muxu dənxi naxanye luxi e nii ra, e nun Yuda nun Bunyamin bənsənne, e yi ne so a yii. E yi xete Yerusalēn yi.

¹⁰ Naxanye yi findixi Alatala Batu Banxini tən feen yεerate ra, a na gbetin so ne yii. Ne yi a so walikene yii e saranna ra, naxanye yi walima Alatala Batu Banxini.

¹¹ Ne yi na gbetin so gēmē masonle nun kamudere yi alogo e xa gēmene nun xalanbene sara banxine xa Yuda mangane naxanye rabəjin, e kala.

¹² Na walikene yi wanla ke tinxinni. Lewi bənsənna muxune Yaxati nun Abadi Kehati xabilani, ne yi e xun na e nun Merari nun Sakari Mesulan xabilani. Na Lewine birin yi fatan maxaseen maxe.

¹³ E tan nan yi goron maxanle xunna e nun walikene xunmatone a ra walidene birin yi. Sebeli tiin nan yi Lewi muxuna ndee ra e nun taruxu sebene nun kantan tiine.

¹⁴ Yamaan fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, e yi na tongoma waxatin naxan yi, saraxaraliin Xiliki yi Alatalaa sariya kedin to a naxan so Musa yii.

¹⁵ Nayi, Xiliki yi a fala sebeli tiin Safan xa, a naxa, “N bata sariya kedin to Alatala Batu Banxini.” Xiliki yi sariya kedin so Safan yii.

¹⁶ Safan yi siga a ra Manga Yosiya konni, Safan yi a fala a xa, a naxa, “I nxu ti wanla naxan na, nxu bata na birin ke.

¹⁷ Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, e bata na tongo e yi a so wali kuntigine yii.”

¹⁸ Sebɛli tiin Safan yi sa ne birin yɛba mangan xa, a naxa, “Saraxaraliin Xiliki sariya kɛdin so nɛn n yii.” Na xanbi ra, Safan yi a xaran mangan yɛtagi.

¹⁹ Mangan to sariya falane mɛ na kɛdin kui, a yi a domani bɔ a ma.

²⁰ Mangan yi yamarin so Xiliki yii e nun Safan ma dii xɛmɛna Axikan nun Mike a dii xɛmɛna Abadon nun sebɛli tiin Safan nun mangana walikɛna Asaya, a naxa,

²¹ “Ɛ sa Alatala maxɛdin n xa, e nun muxun naxanye luxi Yuda nun Isirayila yi lan kɛdi toxini ito a fe ma, bayo Alatalaa xɔlɔn gbo en xili ma, amasɔtɔ en benbane mi Alatalaa falan suxu mumɛ alo a sebɛxi kii naxan yi kɛdini ito kui.”

²² Xiliki nun mangana muxu sugandixine yi siga nabi ɲaxanla Xuluda fɛma. Xasara naxan yi dugine kantanma, na mamandenna Salun ma ɲaxanla, Tokehata a dii xɛmɛna. Na ɲaxanla yi dɔxi Yerusalen Taa Nɛnɛni. E yi e lanma xuiin fala a xa.

²³ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Ɛ sa a fala ɛ xɛ muxun xa,

²⁴ ɛ naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tɔrɔn nafama nɛn yireni ito nun a muxune xili ma, alo danga feene sebɛxi kii naxan yi kɛdini ito kui naxan xaranxi Yuda mangan yɛtagi.

²⁵ Bayo, e bata e xun xanbi so n yi, e yi saraxane nun wusulanne gan suxurene xa alogo e xa n naxɔlɔ e kɛwanle xɔn. Nayi, n ma xɔlɔn gbo taani ito xili ma, a mi ɲanɲɛ mumɛ!’

²⁶ Ɛ mɔn xa a fala Yuda mangan xa, naxan ɛ xɛxi Alatala maxɛdindeni, Isirayilaa Ala, a Alatala ito nan falaxi lan falane ma ɛ naxanye mɛxi, a naxa,

²⁷ ‘Bayo i bata gaxu, i yi i yɛtɛ magodo Ala xa, i to falani itoe mɛ naxanye ti yireni ito nun a muxune xili ma, i yi xɛtɛ n ma, bayo i bata i ya dugine yibɔ i ma, i yi wuga n yɛtagi, n bata a mɛ. Alatalaa falan ni i ra.

²⁸ N ni i rasuxuma nɛn i benbane fɛma, i rasɛnɛma nɛn bɔɲɛ xunbenli i gaburun na,

bayo i tan mi na tɔrɔne toma n naxanye rafama yamanani ito nun a muxune xili ma waxati famatɔne yi.’ ” E yi sa na yabin nali mangan ma.

Ala batu ki faɲina Yosiya xɔn

Mangane Firinden 23.1-3

²⁹ Manga Yosiya yi Yuda nun Yerusalen fonne birin malan.

³⁰ Na xanbi ra, mangan yi siga Alatala Batu Banxini, Yuda kaane nun Yerusalen kaane nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun yamaan birin biraxi a fɔxɔ ra, muxudin nun muxu gbeena. Alaa layirin kɛdin naxan to Alatala Batu Banxini, a yi na kui feen xaran birin tuli matixin na.

³¹ Mangan yi ti a tideni Alatala yɛtagi, a yi layirin tongo Alatala xa, a xa a yamarine nun a sariyane nun a tɔnne suxu a bɔɲɛn nun a niin birin yi, alo a sebɛxi layiri kɛdin kui kii naxan yi.

³² A yi Bunyamin bɔnsɔnna muxune nun Yerusalen kaane birin naso na layirin bun. Yerusalen kaane yi na layirin suxu alo Ala a yamarixi kii naxan yi, e benbane Ala.

³³ Yosiya yi danna sa fe ɲaxine birin na naxanye sa kelixi yamana gbetɛne yi, naxanye yi findixi Isirayila kaane gbeene ra. A yi muxune birin karahan Isirayila yi a e xa Alatala batu, e Ala. A lu nɛn Alatala, e benbane Ala fɔxɔ ra a dunuɲa yi gidin birin yi.

35

Yosiya yi sanla raba

Mangane Firinden 23.21-23

¹ Yosiya yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* raba Alatala xa Yerusalen yi ɲɛn kike singen xi fu nun naaninde lɔxɔni, e yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa subene kɔɛ raxaba.

² Yosiya mɔn yi saraxaraline ti e wanla ra, a yi e sɔbɛ so Alatala Batu Banxin wanla dɛxunni.

³ A yi a fala Lewi bɔnsɔnna muxune xa, naxanye yi Isirayila birin naxaranma, naxanye yi rasariɲanxi Alatalaa wanla

* **35:1: 35.1Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

dexunni, a naxa, “E sa Layiri Kankiraan dɔxɔ Alatala Batu Banxini Isirayila Manga Dawudaa dii xemɛn Sulemani naxan tixi. E mi fa a maxalima e tungunne ma iki. Nayi, e wali Alatala e Ala xa e nun Isirayila, a yamana.

⁴ E yi e yitaxun denbaya yeen nun wali xundɛ yeen ma, alo Isirayila manga Dawuda a seɓɛxi kii naxan yi, e nun a dii xemɛn Sulemani.

⁵ E birin xa sa ti yire sariɗanxini, e yeba yamaan bɔnsɔnne yeen ma.

⁶ E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa yexɛɛ diine faxa e ngaxakedenne xa, e yi a liga alo Alatala a fala kii naxan yi fata Musa ra.”

⁷ Yosiya yi ɗinge wuli saxan ba yamaan birin xa e nun xuruse xunxuri wuli tonge saxan Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan na. Na birin ba mangana xuruseene nan na.

⁸ A kuntigine fan ɗenigen ma, ne fan yi xurusena nde ba yamaan nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune xa. Ala Batu Banxin kuntigine Xiliki nun Sakari nun Yexiyeli, ne yi xuruse wuli firin keme sennin ba Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra e nun ɗinge keme saxan.

⁹ Konani nun Semaya nun Natanɛli nun a ngaxakedenne nun Hasabi nun Yeyiyeli nun Yosabadi, ne yi xuruse wuli suulun e nun ɗinge keme suulun so Lewine yii Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

¹⁰ Sanla feene raba i kiini: saraxaraline nun Lewine yi lu tixi wali xundɛ yeen ma, alo mangana a yamari kii naxan yi.

¹¹ E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa xuruseene kɔɛ raxabɛ, saraxaraline yi lu marasariɗanna tiyɛ xuruseene wunla ra Lewine yi naxan soma e yii, Lewine nan yi na saraxa subene budoma.

¹² E yi saraxa gan daxine ba a ra, e naxanye soma muxune yii alogo e xa e yita Alatala ra, alo a seɓɛxi Musaa kedine kui kii naxan yi, e ɗingene fan liga na kii nin.

¹³ E yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa subene sa tɛɛni, alo e darixi a ra kii naxan yi. Marasariɗan saraxa se gbɛtɛne, e yi ne ɗin tundene nun goronne kui, e yi e taxun yamaan na mafuren.

¹⁴ Na danguxina, e yi e nun saraxaraline gbeen nafala, bayo saraxaraline, Haruna yixɛtɛne lu nɛn wale han kɔɛɛn na, e yi saraxa gan daxine ba e nun saraxa sube turene. Na nan a liga Lewine yi e donseen nafala e nun Haruna yixɛtɛne xa, saraxaraline.

¹⁵ Asafi yixɛtɛn naxanye yi bɛtin bama, ne yi e wanle kema nɛn alo Dawuda a yamari kii naxan yi, e nun Asafi nun Heman nun mangana fetoon Yedutun. Kantan muxune birin yi e wanla dɛ. E mi keli e wali xundɛne yi mumɛ, bayo e ngaxakedenne Lewi bɔnsɔnna muxune yi donseen nafalama e xa.

¹⁶ Na lɔxɔni, wanle birin liga na kii nin alogo Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla xa raba Alatala xa, e yi saraxa gan daxine ba Alatala xa saraxa gandeni, alo Yosiya a yamarixi kii naxan yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye yi na yi, ne yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba na waxatini. E mɔn yi Buru Tetaren Sanla† raba xi solofere bun ma.

¹⁸ Sa fɔlɔ Nabi Samuyeli waxatin ma, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sali yo munma yi raba singen naxan yi luxi alo na. Yosiya nun saraxaraline nun Lewine nun Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi Yerusalen yi, ne birin yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba. Isirayila manga yo munma yi na sifan naba singen.

¹⁹ Na Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba Yosiya mangayaan ɗɛɛ fu nun solo-masɛɛn nan ma.

Yosiya mangayaan naɗanna Mangane Firinden 23.24-30

²⁰ Na birin dangu xanbini, Yosiya yelin xanbini Ala Batu Banxini tɔɗɗɛ, Misiran mangan Neko yi siga Karakemisi taan yengɛdeni Efirati baan dɛxɔn. Yosiya yi mini a ralandeni.

²¹ Neko yi xɛrane rasiga Yuda mangan ma, a naxa, “Nanse en tagi? N mi sigama i tan xan yengɛdeyi de, n sigan yama gbɛtɛ nan yengɛdeyi. Koni, Ala naxa a n xa siga mafuren. I nama Ala yengɛ de naxan n malima alogo a nama i halagi.”

† 35:17: 35.17Buru Tetaren Sanla: Yahudiyane yi burun donma leɓɛn mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sariɗan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔyaan 12.15 kui.

²² Koni, Yosiya mi xete a foxa ra, a yi a maxidi alo muxu gbete alogo a xa siga a yengedeni. A mi a tuli mati Neko a falan na, naxan yi kelixi Ala ma. A fa a yengedeni Megido fixe yireni.

²³ Xalimakuli wonle yi a saxan, a yi a fala a walikene xa, a naxa, “E n xali, amasoto n maxoloxi naxi ra.”

²⁴ A walikene yi a ragodo a yenge so wontoron kui, e a rate a wontoron firinden kui, e siga a ra Yerusalen yi. A yi faxa, e yi a maluxun a benbane gaburun na. Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin yi sunu Yosiya faxa feen na.

²⁵ Nabi Yereji yi Yosiya saya feen sunu betini ton. Han to, naxanle nun xemene birin Yosiya saya feen sunu betin bama, bayo a bata findi namun feen na Isirayila yamanani. Na betine sebexi Sunu kedine kui.

²⁶ Manga Yosiya kewali donxene, a tinxinyana, fata Alatalaa sariya kedin na,

²⁷ keli a fe taruxun folon ma han a rajanna, ne sebexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kedine kui.

36

Yehowaxasi, Yuda Mangana Mangane Firinden 23.30-24.17

¹ Yamanan muxune yi Yosiya dii xemen Yehowaxasi dexo mangan na Yerusalen yi a fafe naxoni.

² Yehowaxasi findi mangan na a jee maxonen nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalen yi.

³ Misiran mangan Neko yi fa a ba mangayani Yerusalen yi, a yeteen yi mudu fiin sa yamanan ma, gbeti fixen kilo wuli saxan e nun xemaan kilo tonge saxan.

⁴ Misiran mangan yi Yehowaxasi ngaxakedenna Eliyakimi dexo mangayani Yuda xun na Yerusalen yi, a yi a xinla masara Yehoyakimi. Neko yi Yehowaxasi tongo, a siga a ra Misiran yamanani.

Yehoyakimi, Yuda mangana Mangane Firinden 23.36-24.7

⁵ Yehoyakimi findi mangan na a jee maxonen nun saxanden nan ma, a yi jee fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A yi fe naxin liga Alatala, a Ala yee ra yi.

⁶ Babilon mangan Nebukadanesari yi sa a yenge, a yi a xidi yolonxonna ra, a siga a ra Babilon yamanani.

⁷ Nebukadanesari yi Alatala Batu Banxini seene birin tongo, a sa e sa a manga banxini Babilon yi.

⁸ Yehoyakimi kewali donxene mangayani, a fe xosixin naxanye raba e nun feen naxan liga a ra, ne birin sebexi Isirayila mangane nun Yuda mangane kedine kui. A dii xemen Yoyakin yi ti mangayani naxoni.

Yoyakin, Yuda Mangana Mangane Firinden 24.8-17

⁹ Yoyakin findi mangan na a jee solo-masexeden nan ma, a yi kike saxan xi solo-masexe ti mangayani Yerusalen yi. Naxan naxu Alatala yee ra yi, a yi na liga.

¹⁰ Nee nen folon na, Manga Nebukadanesari yi siga a ra Babilon yi e nun Alatala Batu Banxin kui seene. A yi a ngaxakedenna Sedeki dexo mangayani Yuda nun Yerusalen xun na.

Sedeki, Yuda Mangana Mangane Firinden 24.18-20

¹¹ Sedeki findi mangan na a jee maxonen nun kedenden nan ma, a yi jee fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi.

¹² Naxan naxu Alatala yee ra yi, a Ala, a yi na liga. A mi a yete magodo Nabi Yereji xa, naxan yi falan tima Alatala xinli.

Konyiyana Babilon yamanani Mangane Firinden 25.1-21

¹³ Manga Nebukadanesari Sedeki rakolon Ala yi. Koni hali na, a murute nen Manga Nebukadanesari yeteen xili ma. Sedeki yi a tuli maxodexo, a yi a boneni xodexo benun a xa fa Alatala ma, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Saraxarali kuntigine nun yamaan birin yi so fe xosixi rabani, alo siyaan bonne a raba kii naxan yi. E yi Alatala Batu Banxin naxosi, a naxan nasarijan Yerusalen yi.

¹⁵ Alatala, e benbane Ala bata yi nabi wuyaxi rasiga e ma dexo wuyaxi alogo e xa sa a fe fala e xa.

¹⁶ Koni fo e to Alaa xerane magele, e mi tin a falan suxe, e yi nabine magele han

Alatala yi xɔlɔ a yamaan ma, xɔlɔn naxan mi yi ɲanɲɛ.

¹⁷ Nayi, Ala yi Babilɔn mangan nadin e ma, a yi e banxulanne faxa silanfanna ra yire sariɲanxini. Banxulanna nun sungutunna nun xɛmɛ fonna nun ɲaxalan fonna hali naxanye bata yi fuga, Ala ne birin so nɛn Nebukadanesari yii.

¹⁸ Nebukadanesari yi Ala Batu Banxin seene birin tongo, a xurin nun a xungbena. Alatala Batu Banxin nafunle nun mangana nafunle nun a kuntigine nafunle, a siga ne ra Babilɔn yi.

¹⁹ E yi tɛɛn so Ala Batu Banxin na, e yi Yerusalɛn taan yinna rabira. E tɛɛn so banxi faɲine birin na, e yi se faɲine birin kala.

²⁰ Naxanye lu e nii ra, Nebukadanesari yi siga ne birin na Babilɔn yi, e findi a konyine ra e nun e diine han Perise yamanan sɛnbɛn sɔtɔ waxatin naxan yi.

²¹ Alatalaa falan kamali na kii nin, a naxan fala Yeremi xa, a naxa, “Yamanan luma nɛn matabuni, a lu rabɛɲinxi ɲɛɛ tonge solofere. Na findima waxatin ɲɔxɔn nan na a yi lan nun a xa matabun sɔtɔ fata sariyan na naxan mi suxu.”*

Ala Batu Banxin mɔn yi ti

Esirasi 1.1-3

²² Perise mangan Kirusi a mangayaan ɲɛɛ singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi alogo Alatalaa falan xa kamali a naxan fala Yeremi xɔn. Perise mangan yi falan nali, a yi a sɛbɛ a yamanan yiren birin ma, a naxa,

²³ “Perise mangan Kirusi naxa iki,
‘Alatala, Ala Naxan Kore,
na bata yamanane birin so n yii dunuɲa yi,
a bata n yamari
a n xa a batu banxin ti Yerusalɛn yi Yuda yi.
A yamaan muxun naxanye ra ɛ yɛ,
Alatala, e Ala xa lu ne xɔn,
ne xa siga.’ ”

* **36:21: 36.21** Yeremi 25.11 nun Saraxaraline 26.34-35

Esirasi Esirasi a Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito nun Neyemi nun Taruxune kitabun yirene birin waxati kedenna nan ma fe falama. E birin seḅexi xaxili kedenna nun wali kedenna nin. Esirasi Kitabun yirena feene ligaxi Taruxune Firindena feene xanbi ra. Esirasi a taruxun fōlōn waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin nun Yerusalēn taan bata yi kala yēngēni nun. Yamaan fōxō kedenna bata yi suxu yēngēni nun, e xali konyiyani Babilōn taani.

Perisene to sēnben sōtō, e Manga Kirusi yamarin fi nēn Yahudiyane ma, a e mōn xa sa Ala Batu Banxin ti Yerusalēn taani (Esirasi 1). A lixi, na yamarin bata Nabi Yeremi a nabiya falana ndee rakamali. Na feen seḅexi Yeremi 25.1-14 kui. A feen mōn seḅexi Daniyeli 9.2 kui. Daniyeli mōn Yesu fa waxatina fe falaxi nēn nabiya falani. A waxati saxin fōlōxi Manga Kirusi a yamarin i to waxatin nan ma. Na feen seḅexi Daniyeli 9.25 kui. Fata mangana yamarin i to ra, Isirayila kaa wuyaxi yi xēte Yerusalēn yi naxanye bata yi suxu yēngēni (Esirasi 2). E wali singen Yerusalēn yi, e yi saraxa ganden nafala, e yi Ala Batu feene fōlō mēnni (Esirasi 3). E yi e yitōnma Ala Batu Banxin yetēn ti feen na waxatin naxan yi, yaxune yi e matandi fōlō, e kēdine rasiga Perise mangane ma. A rapanna, Perise mangane mōn yi na yamari kedenna fi, yamaan yi banxin ti. (Keli Esirasi 4 ma han 6)

A yire firindena a yēbama Saraxaralina Esirasi Yahudiyane dina feene yitōn kii naxan yi Yerusalēn yi alogo e mōn xa Ala Batu a kiini (Keli Esirasi 7 ma han 10).

Kirusi yi Isirayila kaane mali Taruxune Firinden 36.22-23

¹ Perise yamanan manga Kirusi a mangayaan jēē singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi alogo Alatalaa falan xa kamali a naxan fala Yeremi xa. Perise mangan yi falani i to rali, a yi a seḅe a yamanan yiren birin ma, a naxa,

² “Perise manga Kirusi naxa iki, ‘Alatala, Ala Naxan Kore, na bata yamanan birin

so n yii dunuḅa yi, a bata n yamari a n xa a batu banxin ti Yerusalēn taani Yuda yi.

³ A yamaan muxun naxanye ra ε yē, e Ala xa lu ne xōn, ne xa xēte Yerusalēn taani Yuda yi, e sa Alatala Batu Banxin ti na, Isirayilaa Ala. Ala nan a ra naxan Yerusalēn yi.

⁴ Isirayila yamaan muxu dōnxēn naxanye luxi e nii ra, ne nēma dōxi dēdē yi, mēn kaane xa e mali e yi seene fi e ma, gbeti fixēn nun xēmaan nun se gbēteye nun xuruseene, e yi jēnige ma saraxane fi Ala Batu Banxina fe yi naxan Yerusalēn yi.’ ”

⁵ Nayi, Yuda nun Bunyamin denbaya xunne nun saraxaraline nun Lewi bōnsōnna muxune, e nun Ala xaxinla fi naxanye birin ma, ne yi e yitōn, e xa siga Alatala Batu Banxin tideni Yerusalēn yi.

⁶ Naxanye birin yi e rabilinni, ne birin yi fa mali seene ra, gbeti fixēn nun xēmaan nun se gbēteye nun xuruseene nun se fajine, e nun jēnige ma saraxane.

⁷ Nebukadanesari seen naxanye tongo Alatala Batu Banxini Yerusalēn yi, a sa ne sa a gbee ala batu banxini, Manga Kirusi yetēn yi ne raxēte.

⁸ Perise yamanan manga Kirusi a yamarin bun, gbeti ramaran Mitiredati yi ne ramini. Mitiredati yi Ala Batu Banxin seene yate Sēsebasari xa, Yuda mangana dii xēmēna, a yi e birin tēngē.

⁹ E yatēn nan i to ra: goronna xēma daxin tonge saxan e nun goronna gbeti fixē daxin wuli keden e nun file mōxōjēn nun solo-manaanin e nun

¹⁰ igelengenna xēma daxin tonge saxan e nun a gbeti fixē daxin kēmē naanin e nun fu, e nun se gbēteye, ne fan wuli keden.

¹¹ Se xēma daxine nun a gbeti fixē daxine birin malanxina, wuli suulun kēmē naanin. Muxu suxine yi tema waxatin naxan yi, Sēsebasari fan yi te e birin na na waxatini keli Babilōn yi siga Yerusalēn yi.

2

Muxu suxin naxanye xēte Neyemi 7.6-72

¹ Babilōn mangan Nebukadanesari bata yi Yuda yamanan muxun naxanye suxu, a siga ne ra Babilōn yi, e mōn yi xēte e taane yi Yerusalēn nun Yuda yi, ne nan itoe ra

² naxanye xεtε e nun Sorobabeli: Yosuwe nun Neyemi nun Seraya nun Relaya nun Marodoke nun Bilisan nun Misipari nun Bigiwayi nun Rexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan yatεn nan itoe ra, xεmεne gbansan:

³ Parosi xabilana: Muxu wuli firin kεmε tonge solofere e nun firin,

⁴ Sεfati xabilana: Muxu kεmε saxan tonge solofere e nun firin,

⁵ Ara xabilana: Muxu kεmε solofere tonge solofere e nun suulun,

⁶ Yosuwe nun Yowaba yixεtεne Paxata-Moyaba xabilani: Muxu wuli firin kεmε solomasεxε fu nun firin,

⁷ Elan xabilana: Muxu wuli keden kεmε firin tonge suulun e nun naanin,

⁸ Satu xabilana: Muxu kεmε solomanaanin tonge naanin e nun suulun,

⁹ Sakayi xabilana: Muxu kεmε solofere tonge sennin,

¹⁰ Bani xabilana: Muxu kεmε sennin tonge naanin e nun firin,

¹¹ Bebayi xabilana: Muxu kεmε sennin mεxεjεn nun saxan

¹² Asagada xabilana: Muxu wuli keden kεmε firin mεxεjεn nun firin,

¹³ Adonikami xabilana: Muxu kεmε sennin tonge sennin e nun sennin,

¹⁴ Bigiwayi xabilana: Muxu wuli firin tonge suulun e nun sennin,

¹⁵ Adin xabilana: Muxu kεmε naanin tonge suulun e nun naanin,

¹⁶ Xesekiya yixεtεne Ateri xabilani: Muxu tonge solomanaanin e nun solomasεxε,

¹⁷ Besayi xabilana: Muxu kεmε saxan mεxεjεn nun saxan,

¹⁸ Yora xabilana: Muxu kεmε fu nun firin,

¹⁹ Xasun xabilana: Muxu kεmε firin mεxεjεn nun saxan,

²⁰ Gibari xabilana: Muxu tonge solomanaanin e nun suulun,

²¹ Betεlεmi taan muxune: Muxu kεmε mεxεjεn nun saxan,

²² Netofa taan muxune: Muxu tonge suulun e nun sennin,

²³ Anatεti taan muxune: Muxu kεmε mεxεjεn nun saxan,

²⁴ Asamawεti taan muxune: Muxu tonge naanin e nun firin,

²⁵ Kiriyaati-Yeyarin taan muxune nun Kεfira kaane nun Beroti kaane: Muxu kεmε solofere tonge naanin e nun saxan,

²⁶ Rama nun Geba taane muxune: Muxu kεmε sennin mεxεjεn nun keden,

²⁷ Mikimasi taan muxune: Muxu kεmε mεxεjεn nun firin,

²⁸ Betεli nun Ayi taane muxune: Muxu kεmε firin mεxεjεn nun saxan,

²⁹ Nebo taan muxune: Muxu tonge suulun e nun firin,

³⁰ Magbiki taan muxune: Muxu kεmε tonge suulun e nun sennin,

³¹ Elan bonna xabilana: Muxu wuli keden kεmε firin tonge suulun e nun naanin,

³² Xarimi xabilana: Muxu kεmε saxan mεxεjε,

³³ Lodi nun Xadidi nun Ono taane muxune: Muxu kεmε solofere mεxεjεn nun suulun,

³⁴ Yeriko taan muxune: Muxu kεmε saxan tonge naanin e nun suulun,

³⁵ Sena taan muxune: Muxu wuli saxan kεmε sennin tonge saxan,

³⁶ Saraxaraline: Yosuwe yixεtεne Yεdaya xabilani: Muxu kεmε solomanaanin tonge solofere e nun saxan,

³⁷ Imeri xabilana: Muxu wuli keden tonge suulun e nun firin,

³⁸ Pasaxuri xabilana: Muxu wuli keden kεmε firin tonge naanin e nun solofere,

³⁹ Xarimi xabilana: Muxu wuli keden fu nun solofere.

⁴⁰ Lewi bεnsεnna muxune: Yosuwe xabilan nun Hodafiya yixεtεne Kadamile xabilani: Muxu tonge solofere e nun naanin.

⁴¹ Beti baane: Asafi xabilani: Muxu kεmε mεxεjεn nun solomasεxε.

⁴² Kantan muxune Ala Batu Banxini: Salun xabilan nun Ateri xabilan nun Talamεn xabilan nun Akubu xabilan nun Xatita xabilan nun Sobayi xabilana, e birin malanxina: Muxu kεmε tonge saxan e nun solomanaanin.

⁴³ Ala Batu Banxin walikεne xabila yεεn ma: Sixa nun Xasufa nun Tabayoti nun

⁴⁴ Kerosi nun Siyaha nun Padon nun

⁴⁵ Lebana nun Xagaba nun Akubu nun

⁴⁶ Xagabi nun Sanlayi nun Xanan nun

⁴⁷ Gideli nun Gaxara nun Reyaya nun

⁴⁸ Resin nun Nekoda nun Gasami nun

⁴⁹ Yusa nun Paseya nun Besayi nun

⁵⁰ Asana nun Meyunin nun Nefusin nun

⁵¹ Bakabuku nun Xakufa nun Xaraxuru nun

⁵² Basaliti nun Mexida nun Xarasa nun

⁵³ Barakosi nun Sisera nun Tama nun

⁵⁴ Nesixa e nun Xatifa.

⁵⁵ Sulemani a walikene xabilane yi: So-tayi yixetene nun Sofereti yixetene nun Peruda yixetene nun

⁵⁶ Yaala yixetene nun Darakon yixetene nun Gideli yixetene nun

⁵⁷ Sefati yixetene nun Xatili yixetene nun Pokereti-Hasebayin yixetene nun Ami yixetene.

⁵⁸ Ala Batu Banxin walikene nun Sulemani a walikene yixetene malanxina: Muxu keme saxan tonge solomanaanin e nun firin.

⁵⁹ Muxu suxine nan itoe ra naxanye fa sa keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi naxanye mi nœ a yite a e denbayane nun e xabilane kelixi Isirayila nin:

⁶⁰ Delaya xabilan nun Tobiya xabilan nun Nekoda xabilan ye: Muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun firin.

⁶¹ Saraxaraline ye: Xobaya yixetene nun Hakosi yixetene nun Barasilayi yixetene fan yi na kii nin. E yi xemeni ito xili bama Barasilayi bayo a bata yi Galadi kaan Barasilayi a dii temena nde futu.

⁶² E yi e benbane taruxu kedind fen, koni e mi a to. E yi e ba saraxaraliyani, e yi e yate saripantarene ra.

⁶³ Yamana kanna yi e yamari a e nama se saripantaxine don han saraxaralina nde yi soto naxan masensenna tiye Yurima nun Tumin na.*

⁶⁴ Yamaan birin malanxina muxu wuli tonge naanin e nun firin keme saxan tonge sennin,

⁶⁵ e walike xemene nun e walike jaxanle mi yi ne ye, naxanye xasabin yi lanxi muxu wuli solofere keme saxan tonge saxan e nun solofere ma. Beti ba xemene nun jaxanle muxu wuli firin fan mi yi ne ye.

⁶⁶ So keme solofere tonge saxan e nun sennin nun gbaxalo† keme firin tonge naanin e nun suulun fan yi e yii e nun

⁶⁷ jəgəme keme naanin tonge saxan e nun suulun nun sofali wuli sennin keme solofere məxəje.

⁶⁸ Denbaya xunna muxu wuyaxi, e to Alatala Batu Banxin li Yerusalen yi, e yi jənige ma saraxane ba Ala Batu Banxin ti feen na alogo a mən xa ti a tideni.

⁶⁹ E yi e nafunla ba wanla fe yi lan e feren xasabin ma, e birin malanxina xemaan gbanan wuli tonge sennin wuli keden e nun wure gbeti fixen kilo wuli firin keme suulun, e nun saraxarali domain keme.

⁷⁰ Saraxaraline nun Lewi bənsənnə muxune nun yamanan muxune nun beti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxin walikene yi dəxə e taane yi, Isirayila kaane birin fan yi e taane yi.

3

Saraxa ganden ti fe na

¹ Nēen kike soloferedena a liye, Isirayila kaane birin bata yi dəxə e taane yi. Nayi, yamaan yi e malan xaxili kedenni Yerusalen yi.

² Yosadaki a dii xemen Yosuwe nun a ngaxakeden saraxaraline nun Selatili a dii xemen Sorobabeli nun a xabilan muxune mən yi saraxa ganden nafala Isirayilaa Ala xa alogo e xa saraxa gan daxine ba, alo a səbəxi Nabi Musaa sariya kedind kui kii naxan yi.

³ E yi gaxuxi e rabilinna siyane yee ra, koni e mən yi saraxa ganden beten sa, e a rafala a yire fonni, e yi saraxa gan daxine ba Alatala xa, e nun xətən ma saraxa gan daxine nun jənbanna xiine.

⁴ E yi Bubu Kui Sanla* raba alo a səbəxi kii naxan yi, e yi saraxa gan daxine yatene ba naxanye lan sali ləxəne ma alo a səbəxi kii naxan yi.

⁵ Na danguxina, e lu saraxa gan daxine be yeyə, kike nenen saraxa gan daxine nun sanla naxanye birin nabama Alatala xa, e nun naxanye birin yi jənige ma saraxane bama Alatala xa.

⁶ Kike solofereden xi singeni, e yi saraxa gan daxine ba fələ Alatala xa. Anu, na

* **2:63: 2.63Yurima nun Tumin** masensen ti seene fe səbəxi Xəzəyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon. † **2:66: 2.66Gbaxaloni** itoe sətəma soon nun sofanla na diin sətə waxatin naxan yi. * **3:4: 3.4Bubu Kui Sanla** fe səbəxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

waxatini, Alatala Batu Banxin munma yi beten sa singen.

⁷ E yi gbetin so geme sonle nun kamudene yii, e man yi donseene nun minseene nun turen so Sidon kaane nun Tire kaane yii alogo e xa sa fa suman wudine ra igen xun ma sa keli Liban yi siga han Yafa, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamari kii naxan yi.

⁸ Ne firinden kike firinden e so xanbini Ala Batu Banxini Yerusalen yi, Selatili a dii xemen Sorobabeli nun Yosadaki a dii xemen Yosuwe nun e ngaxakedenna bonne yi wali folo, saraxaraline nun Lewine e nun naxanye birin fa Yerusalen yi, sa keli konyiyani, e yi Lewine ti Alatala Batu Banxin wanle xunna ra naxanye bata yi jee moxoje e nun nde soto.

⁹ Lewi bonsonna muxun naxanye a ragidi a e xa Ala Batu Banxin walikene xun mato a ra, ne ni i ra: Yosuwe nun a dii xemene nun a ngaxakedenne nun Kadamile nun a dii xemen naxanye yi findixi Yuda kaane ra Hodawiya xabilani, e nun muxune Xenadada xabilani, ne dii xemene nun e xunyene.

¹⁰ Walikene to Alatala Batu Banxin beten sa, e yi saraxaraline lu e danna, e maxidixi saraxaraliya dugine yi, xotane suxi e yii. E nun Lewine nan yi tixi na naxanye yi Asafi xabilani, karijanne suxi naxanye yii alogo e xa Alatala tantun alo Isirayila manga Dawuda a yita kii naxan yi.

¹¹ E yi e bode yabima Alatala batu xuiin nun a tantun xuiin nin falani itoe ra, e naxa,

“Amasoto a fan,

a hinanna luma nen Isirayila xa habadan!” Yamaan birin yi gbelegbelema, e Alatala tantunma, bayo e bata yi Alatala Batu Banxin beten sa.

¹² Koni, saraxarali wuyaxi yi na, e nun Lewi bonsonna muxune nun denbaya xunna naxanye bata yi fori, naxanye banxi singen to, ne yi wugama e to yamaan to Ala Batu Banxi nenen beten se. Muxu wuyaxi fan yi gbelegbelema sewani.

¹³ Yamaan mi yi fa nae wuga xuiin nun sewa xuiin tagi rabe, bayo yamaan yi gbelegbelema, e gbelegbele xuiin yi siga pon!

4

Ala Batu Banxin ti fena

¹ Yuda bonsonna nun Bunyamin bonsonna yaxune yi a me a muxun naxanye kelixi konyiyani, ne Alatala Batu Banxin tima, Isirayilaa Ala.

² E fa Sorobabeli nun denbaya xunne fema, e yi a fala e xa, e naxa, “En birin nan a tima, bayo, nxu fan en ma Ala batuma alo e tan, nxu saraxane bama a xa xabu Asiriya mangana Esaraxadon waxatini, naxan faxi nxu ra be.”

³ Koni Sorobabeli nun Yosuwe nun Isirayila denbaya xunna bonne yi e yabi, e naxa, “En birin xa mi Ala Batu Banxin tima nxo Ala xa, nxu tan nan Alatala Batu Banxin tima a xa, Isirayilaa Ala, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamarixi nxu ma kii naxan yi.”

⁴ Nayi, yamanan muxune yi Yuda muxune tunnaxalo folo e ma, e lu e magaxue, alogo e xa e yikala Ala Batu Banxin tideni.

⁵ E yi gbetin so manga gbeen kawandi muxune yii alogo e xa na wanla raxete xanbin na. Na yi liga keli Perise yamanan mangan Kirusi a mangayaan yanyin birin ma han sa dexo Dariyusi a mangayaan waxatina, Perise mangana.

Yamanan muxune yi Yuda muxune magi

⁶ Asuyerusu a mangayaan folo waxatini, e yi kedin sebe Yuda kaane nun Yerusalen kaane xili ma.

⁷ Arataserekesi a mangayaan waxatini, Bisilan nun Mitiredati nun Tabele nun e lanfa donxene yi bataxin sebe Perise yamanan mangana Arataserekesi ma. Bataxin yi maxete Arami xuini, a sebe Arami kaane sebenla nin.

⁸ Yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nan bataxin sebe Manga Arataserekesi xa Yerusalen kaane xili ma, e ito nan sebe singen, e naxa,

⁹ “Yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nan bataxini ito sebei e nun e lanfa donxene nun Din kaane nun Afarasa-taka nun Tarapele nun Afarasa nun Ereki nun Babilon kaane nun Suse kaane nun Deha kaane nun Elan kaane,

¹⁰ e nun yamanan bonne muxune, muxu gbeena Osinapari naxanye suxu a siga e

ra Samari taane yi, e nun yiren naxanye Efirati baan sogegododen binni.”

¹¹ Na muxune nan bataxini ito sebe, e a rasiga Manga Arataserekesi ma, e naxa, “Manga Arataserekesi, i ya walikēen naxanye dōxi Efirati baan sogegododen binni, ne i xōntōn.

¹² Mangana, a kolon a Yahudiyan naxanye kelixi i konni e fa nxu ye Yerusalēn yi, ne taa murutēxi naxin nan tima. E mōn yinna soma taan ma. E mōn taan banxine betēn sama.

¹³ Mangan xa a kolon, xa e na taan ti, e yinna so a ma, e mi fa mudun fima sōnōn, e mi e xun saren fima, na mi fama fandeni mangan na.

¹⁴ Anu, bayo nxu nxu degema i ya mangayani, nxu mi nōe tinjē muxune xa mangan naxaxu, nanara, nxu faxi xibaruni itoe ra i xōn

¹⁵ alogo i ya muxune xa feene fēsefēse i benbane kēdine kui yamanana fe taruxune sebexi dēnaxan yi. I a toē mangane kēdine kui fa fala taani ito findixi taa murutēxin nan na, taan naxan muxune mangane nun yamanane tōrōma, naxanye murutēxi xabu waxati xōnkuye. Taani ito kalaxi na nan ma fe ra.

¹⁶ Mangana, nxu a falama i xa nēn, xa taani ito ti, yinna yi so a ma, na ma, i mi fa dēdē sōtē Efirati baan sogegododen binna yirene yi.”

¹⁷ Manga Arataserekesi yi yabini ito rasiga, a naxa, “Yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nun e lanfa dōnxēn naxanye dōxi Samari yamanan nun Efirati baan sogegododen binna yire gbētēne yi, n bata ε xōntōn.

¹⁸ E bataxin naxan nafaxi nxu ma, a bata xaran n yēē xōri.

¹⁹ N bata feene xōnfēn yamarin fi, n bata a kolon fa fala taani ito murutēma mangane xili ma xabu waxati xōnkuye, muxu murutēxine nan e ra.

²⁰ Manga senbēmane lu nēn Yerusalēn yi, naxanye yi yamanan birin nōxi Efirati baan sogegododen binni, mudun nun xun saren nun yamanani gidi saranna yi soma naxanye yii.

²¹ Na ma, ε yamarin fi muxuni itoe e wanla xa dan alogo taani ito mōn nama ti

xa n tan mi yamarin fi.

²² E nama feni ito xōnbējin de, alogo tōrōn nama gbo ayi mangan ma.”

²³ Manga Arataserekesi a bataxin xaran nēn yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nun e lanfaan dōnxēne yēē xōri tun, e yi siga Yahudiyane fēma Yerusalēn yi mafurēn, e sa danna sa e wanla ra nōōn nun yēngēni.

²⁴ Nayi, Ala Batu Banxin wanla yi dan Yerusalēn yi han Perise yamanan mangan Dariyusi a mangayaan jēē firindena.

5

Alaa Banxin wanla mōn yi fōlō

¹ Nabi Xage nun Nabi Sakari, Yido yixētēn yi nabiya falane ti Isirayilaa Ala xinli Yahudiyane xa naxanye yi Yuda nun Yerusalēn yi.*

² Nayi, Selatili a dii xēmēn Sorobabeli nun Yosadaki a dii xēmēn Yosuwe yi keli, e Ala Batu Banxin ti fōlō Yerusalēn yi. Alaa nabine fan yi e malima.

³ Na waxatini, yamana kanna Tatenayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Setara-Bosenayi nun e lanfane yi siga e fēma, e yi e maxōdin, e naxa, “Nde ε yamarixi a ε xa banxini ito ti e nun a yinna?”

⁴ E mōn yi e maxōdin, e naxa, “Muxun naxanye banxini ito tima, ne xili di?”

⁵ Koni, Ala yi a jōxō luxi Yahudiyane fonne xōn. E mi wanli kala e ma alogo e xa sa dētēgēna nde sa Dariyusi xa han e yi kēdina nde sōtō a ra lan wanla fe ma.

⁶ Baan binna yamana kanna Tatenayi nun Setara-Bosenayi nan kēdin nasiga e nun e lanfane, yamana kuntigin naxanye yi Efirati baan sogegododen binna xun na. E kēdini ito nan nasiga Manga Dariyusi ma.

⁷ Ito nan yi sebexi, a naxa,

“Manga Dariyusi, Ala xa bōjē xunbenla fi i ma!

⁸ Mangan xa a kolon fa fala nxu bata siga han Yuda yamanani, siga han Ala Batu Banxini, Ala naxan gbo. Muxune a tima gēmē masolixine nan na, wudine yi sa yinne xuntagi. Wanla rabama a fajin na, a mōn mafuraxi e yii.

* 5:1: 5.1 Na feen mōn sebexi **Nabi Xage** 1.1 kui e nun **Nabi Sakari** 1.1 kui.

⁹ Nxu fonne maxədin nən, nxu naxa, 'Nde ε yamarixi ε mən xa banxini ito ti?'

¹⁰ Nxu mən yi e maxədin e xinle ma, nxu yi e yεratine singe xinle sɛbɛ alogo nxu xa e fala i xa.

¹¹ E nxu yabixi ito nan na, e naxa, 'Kore xənna nun bəxə xənna Alaa walikene nan nxu ra. Ala Batu Banxini ito naxan ti bata bu, nxu mən na tima nən. Waxati danguxine yi, Isirayila manga gbeena nde a ti nən, a yi a rajan.

¹² Koni nxu benbane to Ala raxəlb, Ala Naxan Kore, Ala yi e sa Babilən mangan Nebukadanesari, Kalidi kaan sagoni. Na yi na banxin kala, a yi yamaan suxu, a siga e ra Babilən yi.

¹³ Koni, Kirusi a mangayaan jεε singeni Babilən yi, Manga Kirusi mən yi Ala Batu Banxin ti feen yamarin fi.

¹⁴ Manga Kirusi mən yi seene birin tongo naxan yi Ala Batu Banxini nun a fəlni, xεmaan nun gbeti fixena. Nebukadanesari bata yi ne ba Ala Batu Banxini Yerusalən yi, a siga e ra a gbee ala batu banxini Babilən yi. Manga Kirusi nan e tongo, a yi e so Sɛsɛbasari yii, a naxan dəxə yamana kannna ra Isirayila yamanani.

¹⁵ A yi a fala a xa, a naxa, "Seni itoe tongo, i sa e sa Ala Batu Banxini Yerusalən yi. Ala Batu Banxin mən xa ti a funfuni."

¹⁶ Na Sɛsɛbasari yi fa Ala Batu Banxin bɛtən sa Yerusalən yi. Xabu na waxatini han to, banxin mən tima, a munma rajan.'

¹⁷ "Iki, xa a rafan mangan ma, muxune xa fe xənfenna ti Babilən mangana kədi ramaradeni alogo a xa kolon xa Manga Kirusi yamarin fi nən fa fala Ala Batu Banxin mən xa ti Yerusalən yi. Mangan mən xa a waxən feene fala nxu xa lan feni ito ma."

6

Manga Dariyusi a yamarina

¹ Nayi, Manga Dariyusi yi fe xənfenna yamarin fi lan Babilən kədi ramaraden ma.

² E yi sa kədi mafilinxina nde to Eka-batana manga taani Mede yamanani, a yi sɛbɛxi naxan ma fa fala:

³ Manga Kirusi a mangayaan jεε singeni, a yi yamarini ito fi Ala Batu Banxina fe yi Yerusalən yi, a naxa, "Ala Batu Banxin xa

ti alogo saraxane xa ba a xa mənni, a xa bɛtən sa ki fajɪ. A xa mate ayi nəngənna yε tonge sennin, a yigbona nəngənna yε tonge sennin.

⁴ Gεmε gbeen masolixin bilin saxan xa dəxə e nun wudin sanja ma keden. Mang gan nan wali saren fima.

⁵ Nebukadanesari xεma seene nun gbeti fixε seen naxanye tongo Ala Batu Banxini Yerusalən yi, a siga e ra Babilən yi, ne mən naxεtεma nən e funfuni Ala Batu Banxini Yerusalən yi, e sa tongo dənaxan yi Alaa banxini."

⁶ Nayi, Manga Dariyusi yi a sɛbɛ, a naxa, "Baan binna yamana kannna Tatenayi nun Sɛtara-Bosenayi nun ε tan, e lanfane, yamana kuntigin naxanye dəxi Efirati baan sogegododen binni, feni ito mi ε matoxi.

⁷ E tin Ala Batu Banxin wanla xa siga yεn na. Yahudiya yamana kannna nun Yahudiya fonne xa Ala Batu Banxin ti a funfuni.

⁸ N yamarini ito nan soma ε yii, ε sa Yahudiya fonne malima kii naxan yi Ala Batu Banxin tideni: Se saren naxanye bama mudun na sa keli Efirati baan sogegododen binni so mangan yii, ne xa so muxuni itoe yii, alogo wanla nama dan.

⁹ Naxan fan saraxa gan daxin na Ala yɛtagi, Ala Naxan Kore, tura bulanne nun kontonne nun yεxεε diine e nun murutun nun fəxən nun manpaan nun turena alo a yitaxi kii naxan yi Yerusalən saraxaraline xən, ε xa ne so e yii na kiini ləxə yo ləxə,

¹⁰ alogo e xa saraxa xiri fajine ba Ala xa naxan kore, e yi Ala maxandi mangan nun a diine xa.

¹¹ Awa, xa muxu yo falani ito kala, xalanbe keden xa botin a banxini, na kannna yi sɔti a dε, a banxin yi kala fefe.

¹² Ala naxan a xinla luxi Yerusalən yi, na Ala xa na kannna halagi naxan na n ma yamarini ito bejin a banxini ito kala, xa a findi mangan na hanma muxu yo. N tan Dariyusi bata yamarini ito fi, a xa liga a kiini."

¹³ Nayi, yamana kannna Tatenayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Sɛtara-Bosenayi nun e lanfane birin yi na yamarin suxu Manga Dariyusi naxan nafaxi.

Ala Batu Banxin nañan feen naxanaxana

¹⁴ Yahudiya fonne yi nɔ sɔtɔ banxin tideni, alo Nabi Xage nun Yido mamananna Nabi Sakari a fala kii naxan yi. E yi banxin ti, e yelin, alo Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi e nun Kirusi nun Dariyusi nun Arataserekɛsi, Perise mangane.

¹⁵ Banxin yi rañan Ada kiken xi saxande lɔxɔni, Manga Dariyusi a mangayaan jɛɛ senninden.

¹⁶ Isirayila kaane nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun muxu suxi dɔnxɛne yi Ala Batu Banxin nabi sɛwani.

¹⁷ E yi tura kɛmɛ nun konton kɛmɛ firin nun yɛxɛɛ dii kɛmɛ naanin ba banxin nasarijan seen na, e nun kɔtɔ fu nun firin Isirayila kaane birin ma yulubi xafari saraxan na, lan Isirayila bɔnsɔnne yatɛn ma.

¹⁸ E yi saraxaraline fan dɔxɔ lan e yɛba kiin ma, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune fata e yitaxun kiin na Yerusalen yi Alaa wanla ra, alo a sɛbɛxi Musaa kɛdin kui kii naxan yi.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

¹⁹ Muxun naxanye sa kelixi konyiyani, ne yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* raba kike singen xi fu nun naaninde lɔxɔni.

²⁰ Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune bata yi e bode rasarijan sanla xili yi, e birin yi sarijan. Lewi bɔnsɔnna muxune yi yɛxɛɛ diine kɔɛ raxaba Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra muxu suxi fonne birin xa, e nun e ngaxakeden saraxaraline xa, e nun e tan yɛtɛɛn xa.

²¹ Muxun naxanye birin bata yi xɛtɛ siyane fe sarijantarene fɔxɔ ra, e yi Alatala fen, Isirayilaa Ala, ne nun Isirayila kaan naxanye xɛtɛ sa keli konyiyani, e birin yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseene don e bode xɔn.

²² E Buru Tetaren Sanla† raba sɛwani xi solofere, bayo Alatala bata Manga Asiriya bɔjɛn masara a yi e mali Ala Batu Banxin wanli, Isirayilaa Ala.

* **6:19: 6.19Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui. † **6:22: 6.22Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma lɛbɛn mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔrɔyaan 12.15 kui.

7

Saraxaralina Esirasi

¹ Na feene dangu xanbini, Perise mangana Arataserekɛsi waxatini, Esirasi fan yi fa, Serayaa dii xɛmɛna. Asari nan Seraya sɔtɔ. Xiliki nan Asari sɔtɔ.

² Salun nan Xiliki sɔtɔ. Sadɔki nan Salun sɔtɔ. Axituba nan Sadɔki sɔtɔ.

³ Amari nan Axituba sɔtɔ. Asari nan Amari sɔtɔ. Merayoti nan Asari sɔtɔ.

⁴ Sɛraxaya nan Merayoti sɔtɔ. Yusi nan Sɛraxaya sɔtɔ. Buki nan Yusi sɔtɔ.

⁵ Abisuwa nan Buki sɔtɔ. Finexasi nan Abisuwa sɔtɔ. Eleyasari nan Finexasi sɔtɔ. Saraxarali kuntigin Haruna nan Eleyasari sɔtɔ.

⁶ Na Esirasi yi siga Babilɔn yi. Sɛbeli tiin nan yi a ra, naxan yi xaranxi Musaa sariyana fe ma ki faji, Alatala, Isirayilaa Ala naxan soxi Musa yii. Mangan yi a waxɔn feene birin naba a xa, bayo Alatala, Isirayilaa Ala yi a fɔxɔ ra.

⁷ Isirayila kaana ndee nun Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee nun bɛti baane nun kantan tiine nun walikɛne Ala Batu Banxini, ne fan birin yi siga Yerusalen yi Manga Arataserekɛsi a mangayaan jɛɛ solofereden ma.

⁸ Esirasi yi fa Yerusalen yi mangana mangayaan jɛɛ solofereden kike suulunden ma.

⁹ A keli Babilɔn yi kike singen xi singe lɔxɔni, a sa so Yerusalen yi kike suulunden xi singe lɔxɔni, bayo a Ala yi a fɔxɔ ra a fanni.

¹⁰ Esirasi bata yi Alatalaa sariyan xaran feen nun a suxu feen sa a bɔjɛni, a yi Isirayila yamaan xaran tɔnne nun sariyane ma.

Manga Arataserekɛsi a bataxina

¹¹ Manga Arataserekɛsi bataxini ito nan so Esirasi yii, saraxaraliin nun sɛbeli tiin naxan yi yamarine nun tɔnne sɛbɛma, Alatala naxanye fala lan Isirayila fe ma. Mangan yi falani ito rasiga, a naxa,

¹² “Mangane mangana Arataserekɛsi naxa saraxaralina Esirasi xa, naxan yi Alaa sariyan kolon naxan kore:

¹³ N bata yamarin so i yii, yamaan naxan birin Isirayila yi, saraxaraline nun Lewi bõnsõnna muxune nun naxanye birin n ma yamanani naxanye waxi siga feni Yerusalen yi, a lu e birin xa siga i fõxõ ra.

¹⁴ Mangan nun a kawandi muxu soloferene nan i rasigaxi Yuda nun Yerusalen yi alogo i xa siga i ya Alaa sariyan na i yii, i menna rakõrõsi xa na sariyan suxi.

¹⁵ I siga gbetin nun xemaan na mangan nun a kawandi muxune naxan j̃enigexi e xa ba saraxan na Isirayilaa Ala xa, naxan dõxi Yerusalen yi.

¹⁶ I mõn yi siga wure gbeti fixen nun xemaan na i na naxan sõtõ Babilõn yi, e nun j̃enige ma saraxane yamaan nun saraxaraline naxanye bama e Ala Batu Banxin xa Yerusalen yi.

¹⁷ Na ma, i nõε turane nun kontonne nun yεxεene sare nen na gbetin na, e nun seen naxanye birin lanma e findi bogise saraxane nun minse saraxane ra, i yi e ba ε Ala Batu Banxin saraxa ganden fari Yerusalen yi.

¹⁸ ε nun i ngaxakedenne na naxan nagidi lan gbetin nun xema dõnxene fe ma, ε na liga, alo ε Ala wama a xõn kii naxan yi.

¹⁹ Seen naxanye so i yii ε Ala Batu Banxin nawali feen na, i fa ne ra Ala Batu Banxini Yerusalen yi.

²⁰ I xa gbetin tongo mangana gbeti ramaradeni, i makoon naxan ma naxan lanje se gbeteye saren ma, i naxanye rawalima ε Ala Batu Banxini.

²¹ N tan Manga Arataserekesi bata yamarini ito fi Efirati baan sogegododen binna gbeti ramarane birin ma. Saraxaralina Esirasi, sebeli tiin naxan Alaa sariyan xaranma, Ala Naxan Kore, na na naxan yo maxõdin, ε xa a so a yii,

²² han gbeti fixen kilo wuli saxan, murutun kilo wuli tonge saxan, manpaan litiri wuli naanin, turen litiri wuli naanin e nun a na wa fõxõn xasabin naxan xõn.

²³ Ala Naxan Kore, na naxan birin yamarixi, na birin xa liga a kiini kore xõnna Ala Batu Banxina fe yi, alogo a xõlõn nama godo mangana yamanan nun a muxune ma.

²⁴ Nanara, nxu a falama ε xa a ε nama mudun nun muxu dangumatõõn saren

nasuxu saraxaraline nun Lewi bõnsõnna muxune nun beti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxi walikene nun Ala Batu Banxini ito muxu yo ra.

²⁵ I tan Esirasi, fata i ya Alaa fekolonna ra, a naxan fixi i ma, i xa kitisane dõxõ naxanye kitin se yamaan birin ma Efirati baan sogegododen binni, naxanye birin Alaa sariyan kolon. Naxanye mi a kolon, i ne xaran a ma.

²⁶ Naxan yo mi i ya Alaa sariyan suxu e nun mangana sariyana, na kanna yalagima nen, a faxa, hanma a kedi yamanani, hanma a yiiseene yi ba a yii, hanma a yi sa kasoon na.”

²⁷ Tantunna Alatala xa, en benbane Ala, naxan xaxinla fixi mangan ma, a yi binye sifani ito fi Ala Batu Banxin ma Yerusalen yi,

²⁸ a yi a hinanna yita n na mangan nun a kawandi muxune nun a kuntigi senbemanane birin yetagi! Alatala to yi n senbe soma, n ma Ala, n yi Isirayila kuntigine malan alogo nxu birin xa siga.

8

Esirasi fõxõrabirane

¹ Denbaya xunne nun e fõxõrabirane xinle sebexin ni ito ra, naxanye bira n fõxõ ra keli Babilõn yi Manga Arataserekesi waxatini.

² Gerisõmi, Finexasi yixetene ye, Daniyeli, Itamara yixetene ye, Xatusi, Dawuda yixetene ye,

³ Sekani a dii xemen Sakari, Parosi yixetene ye, e nun muxu keme tonge suulun nan yi a ra naxanye xinle yi sebexi, xemene gbansan.

⁴ Paxata-Moyaba yixetene ye, Seraxayaa dii xemena Eliyehowenayi e nun muxu keme firin, xemene gbansan.

⁵ Satu yixetene ye, Yaxasiyeli a dii xemen Sekani e nun muxu keme saxan, xemene gbansan.

⁶ Adin yixetene ye, Yonatan ma dii xemena Ebedi e nun muxu tonge suulun, xemene gbansan.

⁷ Elan yixetene ye, Atali a dii xemen Yesaya e nun muxu tonge solofere, xemene gbansan.

⁸ Sefati yixetene ye, Mikeli a dii xemen Sebadiya e nun muxu tongo solomasexe, xemene gbansan.

⁹ Yowaba yixetene ye, Yexiyeli a dii xemena Abadi e nun muxu keme firin muxu fu nun solomasexe, xemene gbansan.

¹⁰ Bani yixetene ye, Yosifi a dii xemen Selomiti e nun muxu keme tongo sennin, xemene gbansan.

¹¹ Bebayi yixetene ye, Sakari, Bebayi a dii xemena e nun muxu moxojen nun solomasexe, xemene gbansan.

¹² Asagada yixetene ye, Hakatan ma dii xemen Yoxanan e nun muxu keme muxu fu, xemene gbansan.

¹³ Adonikami yixeten muxu donxene ye, Elifeleti nun Yeyiyeli nun Semaya, e nun muxu tonge sennin, xemene gbansan.

¹⁴ Bigiwayi yixetene ye, Yutayi nun Sakuru e nun muxu tonge solofere, xemene gbansan.

Xete fena Yerusalen yi

¹⁵ Baan naxan danguma Ahawa taan dexon, n yi muxuni itoe malan menni, nxu lu na xi saxan. N yi yamaan nun saraxaraline yee to, koni n mi Lewi bנסanna muxu yo to e ye.

¹⁶ Nayi, n yi yeratini itoe xili, Eliyeseri nun Ariyele nun Semaya nun Elanatan nun Yaribi nun Elanatan boden nun Natan nun Sakari nun Mesulan, e nun xaran tiine Yoyaribi nun Elanatan.

¹⁷ N yi e rasiga Manga Yido konni, naxan dxi Kasifiya yi, n yi a fala e xa e lanma e xa naxan fala Yido nun a ngaxakedenne xa Ala Batu Banxin walikēen naxanye yi dxi Kasifiya yi alogo e xa fa nxu foxo ra e nxu mali Ala Batu Banxini.

¹⁸ Bayo en ma Ala yi nxu malima, e yi fa Serebi ra nxu xa, xeme xaxilimana Maxali yixetene ye, Isirayilaa diin Lewi mamandenna nde, a tan nun a xunylene nun a dii xemene, e muxu fu nun solomasexe.

¹⁹ E mon yi fa Hasabi ra e nun Yesaya Merari yixetene ye, e nun a ngaxakedenne nun a dii xemene, muxu moxoje.

²⁰ E mon yi fa Ala Batu Banxin walikēen bנסan muxuna ndee ra muxu keme firin muxu moxoje. Dawuda nun a kuntigine

bata yi na bנסanna muxune sugandi naxanye yi walima Lewi bנסanna muxune foxo ra, ne birin xinle yi sebei.

²¹ N yi a fala, a birin xa sunna suxu Ala yetagi Ahawa baan dexon, alogo a xa lu nxu xon sigatini nxu nun nxo diine nun nxo seene birin.

²² N yi yagima nen a faladeni mangan xa a xa sofane nun soo ragine bira nxu foxo ra e yi nxu ratanga nxu yaxune ma kira yi, bayo nxu a fala nen mangan xa, nxu naxa, “Nxo Ala muxune birin malima naxanye a fenma, koni a xolon luma nen muxune ma naxanye e mema a tan na.”

²³ Nxu sunxi na nan ma, nxu yi Ala maxandi, a yi nxu yabi.

²⁴ N yi saraxarali kuntigin muxu fu nun firin sugandi Serebi nun Hasabi e nun e ngaxakedenne, muxu fu.

²⁵ N yi gbeti fixen yate e yee xori, e nun xemaan nun seene, mangan naxanye ba e nun a kawandi muxune nun a kuntigine nun Isirayila kaan naxanye birin yi na lan en ma Ala Batu Banxina fe ma.

²⁶ N yi gbeti fixen kilo wuli moxoje so e yii, e nun gbeti fixe seen naxanye yi lanje kilo wuli saxan ma e nun xemaan kilo wuli saxan,

²⁷ nun igelengenna xema dixin moxoje naxanye yi lanje kilo solomasexe ma e nun sula xuruxi goron firin naxanye yi fan alo xemana.

²⁸ N yi a fala e xa, n naxa, “E bata findi Alatala gbeen na, seni itoe fan bata rasarijan Ala gbeen na. Gbeti fixeni ito nun xemaan findixijenige ma saraxan nan na Alatala xa, en benbane Ala.

²⁹ E liga e yeren ma, e yengi dxi itoe xon ma han e sa e yiliga kuntigine nun Lewi bנסanna muxune yetagi, e nun Isirayila denbaya xunne Alatala Batu Banxini konkone kui Yerusalen yi.”

³⁰ Saraxaraline nun Lewine yi gbeti fixen nun xemaan nun seene rasuxu naxanye bata yi yiliga alogo e xa rasiga Yerusalen yi en ma Ala Batu Banxini.

³¹ Nxu yi keli Ahawa baan de siga Yerusalen yi kiken xi fu nun firinna ma. En ma Ala yi lu nxu xon, a yi nxu ratanga nxu yaxune nun fe paxin sifan birin ma kira yi.

³² Nxu to so Yerusalen yi, nxu yi nxu matabu xi saxan.

³³ Xi naaninde ləxəni, gbetin nun xəmaan nun seen naxanye yiliga nxə Ala Batu Banxini, ne yi so saraxaraliin Yuriyaa dii xəmən Meremoti yii. Finexasi a dii xəmənə Eleyasari yi a fəma e nun Yosabadi a dii xəmən Yosuwe e nun Binuwi a dii xəmən Nowadi, Lewi bənsənnə muxune.

³⁴ E to e birin yatə, e yi e yiliga, e yi e birin malanxin binyen xasabin səbə.

³⁵ Muxu suxi fonne, naxanye fa sa keli konyiyani, ne yi tura fu nun firin ba saraxa gan daxin na Isirayilaa Ala xa Isirayila kaane birin ma fe ra, e nun konton tonge solomanaanin e nun sennin, e nun yəxəc tonge solofere e nun solofere. E mən yi kəto fu nun firin ba yulubi xafari saraxan na. Ne birin saraxa gan daxin na Alatala xa.

³⁶ Na xanbi ra, e yi mangana yamarine rali mangan bundəxəne ma, e nun Efirati baan sogegododen binna yamana kanne, ne yi yamaan mali lan Ala Batu Banxina feene ma.

9

Naxalan xəpene futu fəna

¹ Na jan xanbini, kuntigine yi fa n fəma, e yi a fala, e naxa, “Isirayila yamaan nun saraxaraline nun Lewi bənsənnə muxune mi e makuyaxi siya gbetene muxune ra. E fe xəsixin ligama alo Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Yebusune nun Amonine nun Moyaba kaane nun Misiran kaane e nun Amorine.

² Bayo, e bata ne dii tēmene futu e yətə xa e nun e dii xəmene xa, e bənsən saripənxin sunbu e rabilinna siyane muxune ra. Kuntigine nun kitisane nan singe na tinxintareyaan ligaxi.”

³ N to na mə, n yi n ma domani bə n ma, n yi n xunsexe ne nun n də xabene matala, n sunuxin yi dəxə.

⁴ Naxanye birin yi gaxuxi Isirayila Alaa falan yəc ra, ne birin yi dəxi n nabilinni lan na muxune tinxintareyaan ma naxanye sa kelixi konyiyani. N tan sunuxin yi lu dəxi han jənbanna saraxa ba waxatini.

⁵ Jənbanna saraxa ba waxatini, n yagixin yi keli, n ma dugini bəxi, n yi n xinbi sin, n yi n yiine ti Alatala, n ma Ala xa,

⁶ n yi Ala maxandi, n naxa, “N ma Ala, n yagixi, n mi nəc n xunna rakele i tan n

ma Ala yətəgi, bayo nxə fe jəxin bata gbo ayi nxu xun ma. Nxu yulubine bata te han kore.

⁷ Xabu nxu benbane waxatini han to, nxu findixi yulubi rabane nan na, nxə yamaan yi həkən liga. Nanara, nxu tan nun nxə mangane nun nxə saraxaraline findixi konyine ra manga xəpene bun, yəngən nun suxun nun halagin nun yagini, alo a kii naxan yi to.

⁸ Koni, Alatala, nxə Ala, i baxi hinande nxu ra iki, i yi nxu tan ndee lu e nii ra, i yi luden so nxu yii yire saripənxini, alogo nxə Ala xa nxu yəcne rabi, a yi nxu nii yifan nxu ma nxə konyiyani.

⁹ Hali konyin to nxu ra, i tan nxə Ala mi nxu rabəjənxixi nxə konyiyani. I bata hinan nxu ra Perise mangan yətəgi, i nxu lu nxu nii ra, alogo nxu xa Ala Batu Banxin ti, dənaxanye kalaxi nxu yi mənne yitən, i yi matabuden fi nxu ma Yuda nun Yerusaleñ yi.

¹⁰ Nxə Ala, nxu fa nanse falə i xa na xanbi ra? Nxu bata nxu mə i ya yamarine ra,

¹¹ i bata a fala nxu xa fata nabine ra, i ya walikene, i naxa, ‘E soma yamanan naxan yi, e dəxə a yi, yamana xəsixin nan na ra na yamanane muxune kəwali xəsixine xən, e bata yamanan birin nafe e fe xəsixine ra.

¹² Nayi, e nama e dii tēmene fi e dii xəmene ma, e nama e dii tēmene fan fen e dii xəmene xa. E nama lanna raso e nun ne tagi, e nama e mali e xa hərən sətə. Nayi, e sənben sətəma nən, e yamanan muxune yi donse fəjine don, e mən yi yamanan lu e diine xa e kəcən na han habadan!”

¹³ Nxə Ala, na feene birin nxu sətəxi nən amasətə nxə fe xəsixine nun nxə yulubi jəxine xən. Koni, i mi nxu saranxi nxə fe jəxine ra alo a yi lan kii naxan yi, i mən bata tin nxu xa lu nxu nii ra.

¹⁴ Nxu lan nxu mən xa lu i ya yamarine kalə ba? Nxu lan nxu xa bira na yamanan muxune fəxə ra naxanye fe xəsixini? I ya xələn mi godə nxu ma ba, a yi nxu raxəri, muxu yo mi lu?

¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala, i tinxin, bayo nxu mən nxu nii ra to. Nxu tan nan ito ra i yətəgi nxu nun nxə yulubine, muxu yo mi yi nəc luyə a nii ra i yətəgi.”

10

Eyi e siya gbete naxanle kedi

¹ Esirasi yi xinbi sinxi waxatin naxan yi Ala Batu Banxin yetagi, a wugama, a Ala maxandima a ti e yulubine ra, Isirayila kaane yi e malan a fema, xeme ne nun naxanle nun diidine, yamaan birin yi lu wuge.

² Nayi, Yexiyeli a dii xemen Sekani Elan xabilani, na yi falan tongo, a yi a fala Esirasi xa, a naxa, "Nxu bata tinxintareyaan liga en ma Ala yee ra yi, nxu yi naxalan xone futu, naxanye yi findixi siya gbete muxune ra. Hali na, yigin mon Isirayila ma lan na feen ma.

³ En na naxanle nun e diine kedi, en layirin xidi en nun Ala tagi, alo n kannna a falaxi kii naxan yi en nun naxanye birin xuruxurunma en ma Alaa yamarine ra. En xa a liga alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

⁴ Keli, bayo feni ito i tan nan matoxi. Nxu birama nen i foxo ra. I wekile, i a liga."

⁵ Nayi, Esirasi yi keli, a yi saraxarali kuntigine nun Lewine nun Isirayila kaane birin nakolo, a baxi naxan falade, e birin xa na liga. E yi e kolo a xa.

⁶ Na xanbi ra, Esirasi yi mini Ala Batu Banxini, a yi siga Eliyasibi a dii xemen Yehoxanan ma banxini. A to yi menni, a mi donse don, a mi ige min, bayo a yi sunuxi muxu suxi fonne tinxintareyana fe ra.

⁷ E yi yamarin nawanga Yuda nun Yerusalen birin yi, naxan yi a falaxi a muxu suxine birin xa e malan Yerusalen yi.

⁸ Naxan yo mi fa benun xi saxan, a yiiseene birin nasuxuma nen a ra, a tan yeteen yi kedi yamaan ye alo kuntigine nun fonne a falaxi kii naxan yi.

⁹ Yuda nun Bunyamin xeme ne yi e malan Yerusalen yi na xi saxanna bun ma. Kike solomase xeden xi moxonen nan yi a ra. Yamaan birin yi malanxi yama malandeni Ala Batu Banxin yetagi, e gaxuxin xuruxurunma lan na feen ma, e nun tulena fe ra.

¹⁰ Saraxaralina Esirasi yi keli, a naxa, "E bata tinxintareyaan naba e to naxalan xone dxi, e mon yi Isirayila yamaan findi yulubi tongone ra.

¹¹ Iki, e ti e yulubine ra Alatala yetagi, e benbane Ala, e yi a sagoon liga! E masiga yamanan muxune nun naxalan xone ra."

¹² Yamaan birin yi yabin ti e xuini texin na, e naxa, "On! Nxu lanma nen nxu a liga alo i a falaxi kii naxan yi.

¹³ Koni yamaan gbo, tule waxatin na a ra. Nxu mi ne luy tandem be, bayo xi keden hanma xi firin wali xa mi ito ra, muxu wuyaxi bata yulubin liga feni ito yi.

¹⁴ Nxo kuntigine xa lu be yamaan birin xinla ra. Naxanye birin naxalan xone dxi nxo taane yi, ne xa fa waxati saxine ma, e nun taan fonne nun taan kitisane, e yi na feen sa a kiini han Ala xolo gbeen yi nan, a makuya en na lan feni ito ma."

¹⁵ Koni, Asaheli a dii xemen Yonatan nun Tikiwaa dii xemen Yaxasiya yi na feen yenge. Lewi bנסanna muxuna nde Sabetayi nun Mesulan yi ne mali.

¹⁶ Koni muxu suxi fonne yi tin Esirasi a falan ma. Saraxaralina Esirasi yi denbaya xunna ndee sugandi denbaya yeen ma, e yi e birin xinla fala. E yi dxi na kike fuden lxi singen ma alogo e xa na feen mato.

¹⁷ Kike singen lxi singen ma, e yi yelin xeme ne kitin se naxanye birin naxalan xone dxi.

Yulubitane

¹⁸ Saraxaraline ye, naxanye naxalan xone dxi, ne nan itoe ra:

Yosadaki a dii xemen Yosuwe nun a xuyene xabilan muxune ye, Maaseya nun Eliyeseri nun Yaribi e nun Gedali.

¹⁹ E yi a ragidi a e xa e me naxanle ra, e yi kontonna ba yangin saraxan na e yulubina fe ra.

²⁰ Imeri xabilani, Xanani nun Sebadia.

²¹ Xarimi xabilani, Maaseya nun Eli nun Semaya nun Yexiyeli e nun Yusiya.

²² Pasaxuri xabilani, Eliyowenayi nun Maaseya nun Yisimayeli nun Nataneli nun Yosabadi e nun Elasa.

²³ Lewi bנסanna muxune ye, Yosabadi nun Simeyi nun Kelaya naxan mon xili Kelita e nun Petaxi nun Yuda e nun Eliyeseri.

²⁴ Beti baane ye Lewi bנסanni, Eliyasibi. De kantanne ye Lewi bנסanni, Salun nun Telemi e nun Yuri.

²⁵ Isirayila kaa gbete ye: Parosi xabilani, Ramiya nun Isiya nun Malakiya nun

Miyamin nun Eleyasari nun Malakiya e nun Benaya.

²⁶ Elan xabilani, Matani nun Sakari nun Yexiyeli nun Abidi nun Yeremoti e nun Eli.

²⁷ Satu xabilani, Eliyowenayi nun Eliyasibi nun Matani nun Yeremoti nun Sabadi e nun Asisa.

²⁸ Bebayi xabilani, Yehoxanan nun Xananiya nun Sabayi e nun Atalayi.

²⁹ Bani xabilani, Mesulan nun Maluku nun Adaya nun Yasubu nun Seyala e nun Yeremoti.

³⁰ Paxata-Moyaba xabilani, Adana nun Kelala nun Benaya nun Maaseya nun Matani nun Besaleli nun Binuwi e nun Manase.

³¹ Xarimi xabilani, Eliyeseri nun Yisiya nun Malakiya nun Semaya nun Simeyon

³² nun Bunyamin nun Maluku e nun Semaraya.

³³ Xasun xabilani, Matenayi nun Matata nun Sabadi nun Elifeleti nun Yeremayi nun Manase e nun Simeyi.

³⁴ Bani xabilani, Maadayi nun Amirama nun Yuweli

³⁵ nun Benaya nun Bedeya nun Keluhi

³⁶ nun Waniya nun Meremoti nun Eliyasibi

³⁷ nun Matani nun Matenayi nun Yaasu

³⁸ nun Bani nun Binuwi nun Simeyi

³⁹ nun Selemiya nun Natan nun Adaya

⁴⁰ nun Mekanadebayi nun Sasayi nun Sarayi

⁴¹ nun Asareli nun Selemiya nun Semaraya

⁴² nun Salun nun Amari e nun Yusufu.

⁴³ Nebo xabilani, Yeyiyeli nun Matitiya nun Sabadi nun Sebina nun Yadayi nun Yoweli e nun Benaya.

⁴⁴ Ne birin bata yi paxalan xəne dəxə nun, ndee bata yi diine bari.

Neyemi

Neyemi a Fe Taruxuna

Neyemi findi Yahudiyana nde nan na Esirasi a waxatini. Muxu dinaxin nan yi Neyemi ra. Perisene mangan naxan xili Arataserekesi, na kuntigi kɛndɛna nde nan yi Neyemi ra. Neyemi mangan mafan nɛn alogo a xa tin a siga Yerusalɛn taani alogo a xa sa feene yitɔn lan a konna siga feen ma yɛɛn na. A to na li, hali yaxuna ndee to yi katama e xa a yɛɛ rati, a kon kaan muxu wuyaxi a mali nɛn. E yi Yerusalɛn taan nabilinna yinna ti. Neyemi mɔn yi Esirasi mali dina sali gbeena nde yi, Esirasi Alaa sariya kitabun xaran naxan yi. Lewine yi lu a yɛbɛ yamaan xa alogo e xa a famu, nayi e yi e sɔbɛ so Alaa fe yi. Neyemi yi yamanan dɔxɔ kiina nde yɛba. A yi taan nabilinna yinna ti sɛwa sanla raba, a mɔn yi yamaan nakɔta sariyan suxu kiin ma.

Neyemi Ala maxandina

¹ Hakaliyaa dii xɛmɛn Neyemi a falane.

Kisilewi kiken na, Arataserekesi a man-gayaan jɛɛ mɔxɔjɛdeni, n yi Suse manga taani.

² Ngaxakedenna Xanani nun muxuna ndee yi fa sa keli Yuda yi. N yi e maxɔdin Yahudiyane fe ma, yaxune naxanye suxu, e siga e ra konyiyani, e jɛjɛne mɔn yi xɛtɛ Yerusalɛn yi, e nun lan Yerusalɛn ma fe ma.

³ E yi n yabi, e naxa, “Suxu muxun naxanye lu e nii ra, na ndee bata fa dɔxɔ Yuda yamanani, koni e yigitɛgɛxi, e yagixi. Yerusalɛn taan nabilinna yinne yirena ndee bata bira, tɛɛn yi taan so dɛɛne birin gan.”

⁴ N to na falane mɛ, n yi dɔxɔ, n wuga, n yi sunu xi wuyaxi, n yi sun, n yi Ala maxandi, Ala Naxan Kore,

⁵ n naxa, “Alatala, Ala Naxan Kore, naxan gbo, a magaxu, i tan naxan i ya layirin nun i ya hinanna luma i xanun-tenne xa naxanye i ya yamarine suxuma,

⁶ i tuli mati, i yi i yɛɛn ti n na, i yi i ya walikɛna maxandi xuiin namɛ. N ni i

maxandima waxatini ito yi i ya walikɛne xa, Isirayila kaane, kɔɛɛn nun yanyin na, n yi n ti Isirayila kaane yulubine ra bayo nxu bata yulubin liga i ra nxu nun n ma denbayana, nxu bata yulubin liga.

⁷ Nxu bata fe jaxin liga i ra, nxu mi i ya yamarine nun i ya tɔnne nun i ya sariyane suxi i naxanye so i ya walikɛɛn Musa yii.

⁸ I ya falana fe xa rabira i ma, i naxan so i ya walikɛɛn Musa yii, i naxa, ‘E na tinxintareyaan naba waxatin naxan yi, n na ε raxuyama ayi nɛn siyane yɛ.

⁹ Koni, xa ε xɛtɛ n ma, xa ε n ma yamarine suxu, ε yi e liga, nayi, hali ε sa bɔxɔ xɔnna danna ra, n sa fama ε ra nɛn yireni n dɛnaxan sugandixi alogo n xinla xa lu na.”*

¹⁰ I ya walikɛne nun i ya yamaan nan e ra, i naxanye xunbaxi i sɛnbɛ gbeeni.

¹¹ Marigina, i tuli mati n tan, i ya walikɛna maxandi xuiin na, e nun i ya walikɛɛn naxanye sɛwaxi gaxuma i xinla yɛɛ ra! N ma feene rasɔnɔya to, n tan i ya walikɛna, i yi a liga xɛmɛni ito xa kininkinin n ma n na siga a yɛtagi.”

Na waxatini, n tan nan yi yengi saxi mangan minseene xɔn ma.

2

Neyemi Yerusalɛn yi

¹ Nisan kiken na, Arataserekesi a man-gayaan jɛɛ mɔxɔjɛdeni, manpaan yi dɔxi mangan yɛtagi, n yi a tongo, n yi a so mangan yii. N yi sunuxi a yɛtagi, naxan jɔxɔn munma yi liga n na singen.

² Mangan yi a fala n xa, a naxa, “I yɛtagini fɔrɔxi nanfera? Anu, i mi furaxi. Waxatina nde bɔjɛ rafɔrɛn ni ito ra.” N yi gaxu han,

³ koni n yi mangan yabi, n naxa, “Mangan xa lu a nii ra habadan! N yɛtagini fɔrɔxi nɛn bayo n benbane gaburune sa taan naxan yi, mɛnna birin bata halagi, tɛɛn yi na taan so dɛɛne birin gan.”

⁴ Mangan yi a fala n xa, a naxa, “Nanse xɔli i ma, n xa a liga i xa?” N yi Ala maxandi naxan kore,

⁵ n yi mangan yabi, n naxa, “Xa mangan tin, xa n tan i ya walikɛɛn nafan i ma, n nasiga Yuda yamanani. N benbane gaburune sa taan naxan yi, n mɔn xa sa na ti.”

* **1:9: 1.9** Na feen sɛbɛxi Sariyane 30.1-5 kui.

⁶ Mangana naxanla yi dɔxi a fɛma, mangani yi n maxɔdin, a naxa, “I ya sigatiin buma han waxatin mundun yi, i xɛtɛn waxatin mundun yi?” Mangan yi tin n xa siga, nayi n yi n xɛtɛ waxatin fala a xa.

⁷ N mɔn yi a fala mangan xa, n naxa, “Xa mangan tinɲɛ, a xa kɛdine so n yii siga Efirati baan sogegododen binna yamana kanne ma, alogo e xa a lu n dangu siga han Yuda yi,

⁸ i mɔn yi kɛdi keden so n yii Asafi xa, naxan mangana fɔtɔnne kantanma, alogo a xa xalanbe wudine so n yii, n sa yire makantanxin dɛɛne ti Ala Batu Banxin dɛxɔn, e nun taan yinne nun n sa luma banxin naxan kui.” Mangan yi ne so n yii, bayo Ala yi n xɔn.

⁹ N yi siga yamana kanne fɛma naxanye yi Efirati baan sogegododen binni, n yi mangana kɛdin so e yii. Mangan bata yi sofa kuntigine nun soo ragine bira n fɔxɔ ra.

¹⁰ Sanbalata, Horoni kaan nun Amonina nde Tobiya, a walikɛɛn to na mɛ, e yi xɔlɔ kati a nanfera muxuna nde fama a fa Isir-ayila kaane mali.

Neyemi yi yinne mato

¹¹ N yi so Yerusalen yi, n yi xi saxan ti na.

¹² Nayi, nxu nun muxuna ndee yi keli kɔɛɛn na, n mi a fala muxe xa n ma Ala bata yi naxan yita n na a n xa a liga Yerusalen xa. N keden peen nan yi dɔxi sofanla fari.

¹³ N yi mini Lanbanna so dɛɛn na kɔɛ tagini siga Sube Magaxuxi Tigin nun Nɛɲɛ dɛɛn binna ra, n yi lu Yerusalen taan nabilinna yinne matoɛ. N yi taan yinna to kalaxi, a yire wuyaxi yi biraxi, tɛɛn bata yi dɛɛne gan nun.

¹⁴ N yi dangu Tigin so dɛɛn nun mangana ige ramaraden dɛxɔn, koni n ma soon mi a dangude sɔtɔ.

¹⁵ N yi te xuden xɔn kɔɛɛn na, n siga taan yinne matoɛ Kadirɔn lanbanna binni. Na xanbi ra, n mɔn yi so Lanbanna so dɛɛn na, n xɛtɛ na kii nin.

¹⁶ Taan kuntigine mi yi a kolon n yi sigaxi dɛnaxan yi e nun n yi naxan ligama. Han na waxatini, n munma yi sese fala Yahudiyane nun saraxaraline nun taa kanne nun kuntigine nun tide kan gbɛtɛye xa.

¹⁷ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, “ɛ bata a to en tɔrɔn naxan yi iki! Yerusalen bata kala, tɛɛn bata a so dɛɛne gan! ɛ fa, en fa Yerusalen taan nabilinna yinne ti. Nayi, en mi fa yagima sɔnɔn.”

¹⁸ N yi a yɛba e xa Ala n mali kii naxan yi, e nun mangan falan naxan ti n xa. E yi a fala, e naxa, “En siga, en sa taan ti!” Nayi, e yi e bode sɛnbɛ so na wali fajina fe yi.

¹⁹ Horoni kaan Sanbalata nun Amonin Tobiya a kuntigin nun Arabun Gesen to na mɛ, e yi nxu magele, e yi nxu rapaxu. E yi a fala, e naxa, “ɛ nanse ligama ito ra? ɛ murutɛma mangan nan xili ma ba?”

²⁰ N yi e yabi, n naxa, “Ala nɔɔn fima nɛn nxu ma, Ala Naxan Kore. Nxu tan, a walikɛne, nxu kelima nɛn, nxu yi a ti. Koni ɛ tan, ɛ mi kɛɛ sɔtɔn taani ito yi, ɛ mi sariya sɛ be, ɛ fe mi fa rabirama muxe ma Yerusalen taani!”

3

Yerusalen yinne yitɔnna

¹ Saraxarali kuntigina Eliyasibi nun a ngaxakeden saraxaraline yi keli walideni. E mɔn yi Yɛxɛɛne So Dɛni tɔn. E yi a rasarijan, e yi a dɛɛne ti a ma. E yi taan yinna ti siga han sangansoon naxan yi xili Kɛmɛ, e yi na rasarijan. E mɔn yi taan yinna ti siga han Xananeli Sangansona.

² Yeriko kaane fan yi walima mɛnna dɛxɔn, e nun Sakuru, Yimiri a dii xɛmɛna.

³ Sena kaane yi taan so dɛni tɔn dɛnaxan xili Yɛxɛ So Dɛna. E dɛ wudine ti, e dɛɛne sa e ma e nun e balan wurene.

⁴ Yuriyaa dii xɛmɛn Meremoti fan yi walima na yiren dɛxɔn, Hakɔsi mamandenna. Bereki a dii xɛmɛn Mesulan fan yi walima na yiren dɛxɔn Mesesabele mamandenna, e nun Banahaa dii xɛmɛn Sadaki.

⁵ Tekowa taan muxune fan yi walima na dɛxɔn ma. Anu, taan muxu gbeene tondi wale nɛn walikɛ kuntigine yamarin bun.

⁶ Yoyadaa dii xɛmɛn Paseya nun Besodiyaa dii xɛmɛn Mesulan yi Dɛ Fonni tɔn. E yi a dɛɛn wudine ti, e yi a balan wurene sa.

⁷ Gabayon kaan Melatiya fan yi yinna yirena nde yitɔnma na dɛxɔn ma, e nun Meronoti kaan Yadon nun Gabayon kaa

gbeteye nun Misipa kaane. E birin yi walima yamana kannan nan bun Efirati baan sogegododen binni.

⁸ Xarahaa dii xemen Yusiyele fan yi yinna yirena nde yitonma na dexon e nun Xananiya, latikonon nafalana nde.

E yi siga wale han Yerusalem yinna yigbo yirena.

⁹ Xuru a dii xemen Refaya fan yi yirena nde yitonma na dexon, Yerusalem boxon foxo kedenna yirena nde kuntigina.

¹⁰ Xarumafaa dii xemen Yedaya fan yi walima a banxin yetagi, Xasabanyaa dii xemen Xatusi fan yi yinna yirena nde yitonma na dexon.

¹¹ Xarimi a dii xemen Malakiya nun Paxata-Moyabaa dii xemen Xasubu fan yi walima yire gbeteye yi siga han sangansoon naxan xili Buru Gandena.

¹² Haloxesi a dii xemen Salun nun a dii temene fan yi yinna yirena nde yitonma na dexon, Yerusalem boxon foxo kedenna yirena nde kuntigina.

¹³ Xanun nun Sanowa kaane yi Labanna So Deni ton. E yi a deen wudine ti, e yi a balan wurene sa. E mon yi nongonna ye wuli keden fan yiton taan yinni, siga han Xuruse Neje Dena.

¹⁴ Rekabu a dii xemen Malakiya, Beti-Hakeremi kuntigin yi Xuruse Neje Deni ton. A yi a deen wudine ti, a yi a balan wurene sa.

¹⁵ Kola-Xose a dii xemen Salun, Misipa kuntigin yi Tigi Deni ton, a yi a ti, a yi a xunna soon so a xun na, a yi a deen wudine ti, a yi a balan wurene sa. A mon yi taan yinni ton Selaxa ige ramaraden dexon, denaxan mangana nakon fema, siga han tedene, denaxan sigama Dawudaa Taani.

¹⁶ Donxen na, Asabuku a dii xemen Neyemi, Beti-Suru foxo kedenna kannan yi siga yinni tonje Dawudaa gaburun binni siga han ige malanden binna, siga han mangana sofane banxina.

¹⁷ A xanbi ra, Lewi bonsonna muxune yi walima Bani a dii xemen Rexun bun ma. Hasabi, Keyila foxo kedenna kuntigin fan yi taan yinni tonma a dingirani.

¹⁸ A ngaxakedenne fan yi walima a xanbi ra, Xenadadaa dii xemen Bawayi, Keyila foxo kedenna bonna kuntigin bun.

¹⁹ Misipa kuntigin Yosuwe a dii xemena Eseri fan yi yire gbeteye yiton, keli yenge so seene malan banxin yetagi, siga han denaxan xili Songenna.

²⁰ Sabayi a dii xemen Baruku fan yi yire gbeteye yiton a xanbi ra, keli Songenna ma siga han saraxarali kuntigina Eliyasibi a banxin de ra.

²¹ Yuriyaa dii xemen Meremoti, Hakosi mamandenna fan yi yire gbeteye yiton a xanbi ra, keli Eliyasibi a banxin so deen ma siga han a danna.

²² Saraxaraliin naxanye sa keli Yerusalem rabilinne yi, ne fan yi walima men xanbi ra.

²³ Ne fan xanbi ra, Bunyamin nun Xasubu yi walima menne e banxine yetagi. Ananiyaa dii xemen Maaseyaa dii xemena Asari fan yi walima menne ne xanbi ra a banxin dexon ma.

²⁴ Xenadadaa dii xemen Binuwi fan yi yire gbeteye yiton na xanbi ra, keli Asari a banxin ma siga han yinna songenna nde.

²⁵ Yusayi a dii xemen Palala fan yi walima na yinna songenna yetagi e nun sanganso kuyen manga banxin yetagi kantan tiine sansanna dexon. Parosi a dii xemen Pedaya fan yi walima a xanbi ra.

²⁶ Ala Batu Banxin walikene naxanye yi dxi Ofeli गयाan ma, ne fan yi siga yinni tonje han sangansoon songenna ma, deen naxan xili Ige So Dena sogegododen binni.

²⁷ Tekowa kaane fan yi yinna yire gbeteye yiton ne xanbi ra, keli sangansoon songenna ma siga han Ofeli yinna.

²⁸ Deen naxan yi xili Soona, saraxaraline fan yi walima na faxan na e banxine yetagi.

²⁹ Imeri a dii xemen Sadaki yi walima e xanbi ra a banxin yetagi. A xanbi ra, Sekani a dii xemen Semaya fan yi walima menne, naxan yi deen kantanma naxan yi xili Sogeteden So Dena.

³⁰ E xanbi ra, Selemiyaa dii xemen Xananiya nun Salafaa dii xemen seninden Xanun yi menne, ne fan yi yire gbeteye yiton yinna ma. Bereki a dii xemen Mesulan fan yi ne xanbi ra, a banxin yetagi.

³¹ A xanbi ra, xema wanla Malakiya fan yi walima menne, siga han Ala Batu

Banxin walikene nun yulane banxina Mikadi deen yetagi, siga han sangansoon naxan sa yinna songenna ma.

³² Xema wanla bonne nun yulane fan yi yinni tɔn keli sangansoon songenna ma siga han Yexene So Dena.

Yaxune yi wa wanla kala feni

³³ Sanbalata to a me a nxu mɔn yinna tima, a yi xɔlɔ han! A yi Yahudiyane magele.

³⁴ A yi a fala a ngaxakedenne nun Samari kaa sofane yee xori, a naxa, “Yahudiya fangatareni itoe nanse ligama? En tinje e xa na liga ba? E nɔe saraxan be ba? E a rananje to ba? E mɔn nɔe geme maluxunxine ramine ba naxanye benden nun se ganxine bun ma?”

³⁵ Amonina nde Tobiya yi a dexɔn ma, na yi a fala, a naxa, “Hali e ti, xa xulumasena nde sigan ti a fari, e geme yinna birin kalama nen!”

³⁶ Nayi, n yi Ala maxandi, n naxa, “Nxɔ Ala, i tuli mati nxu ra, amasɔtɔ nxu yaxune bata nxu ranaxu! I marayarabin naxete e ma, i yi e rasiga konyiyani.

³⁷ I nama dija e hakene ma, e yulubine nama ba i yetagi, amasɔtɔ e bata yinna ti muxune makonbi.”

³⁸ Nxu yinni tɔn na kii nin han a yiteyaan tagi taan nabilinni. Yamaan yi na wanla suxu e sɔbɛɛn na.

4

¹ Koni, Sanbalata nun Tobiya nun Arabune nun Amonine nun Asadodi kaane to a me a Yerusalɛn rabilinna yinna ti feen sigama yeen na, e nun a muxune bata yi a yire biraxine yitɔn fɔlɔ, e yi xɔlɔ kati.

² E lan a ma a e birin xa sa Yerusalɛn yenge, e na kala.

³ Nayi, nxu bata nxɔ Ala maxandi, nxu yi kantan tiine dɔxɔ kɛɛn nun yanyin na alogo e xa nxu ratanga e ma.

⁴ Anu, Yuda kaane yi a falama nen, e naxa, “Nxɔ walikene senben bata jan, geme biraxine maxali dixin mɔn gbo, nxu mi nɔe yinna tiye.”

⁵ Nxu yaxune yi a falama nen, e naxa, “Yahudiyane mi a kolonje, e mi a famunje

han en yi so e tagi, en yi e faxa, en yi e wanli kala.”

⁶ Anu, Yahudiyan naxanye yi dɔxi nxu yaxune rabilinni, ne fa nen, e fa nxu rakolon na feen ma han dɔxɔna ma fu, e naxa, “E fa en yengema nen sa keli yiren birin yi.”

⁷ Nanara, n yi muxuna ndee dɔxɔ yinna xanbirane yi denaxanye so jaxun, n yi yamanan muxune dɔxɔ bɔnsɔn yeen ma, e silanfanne nun tanbane nun xanle ra e yii.*

⁸ N to e ti kiin mato, n yi falan ti taan fonne nun kitisane xa e nun yamaan naxan birin yi na, n naxa, “E nama gaxu en yaxune yee ra. A xa rabira e ma fa fala Marigin senben gbo, a magaxu. E yengen so e ngaxakedenne nun e dii xemene nun e dii temene nun e jaxanle nun e dɔxɔdene xa.”

⁹ Nxu yaxune yi a me fa fala nxu bata rakolon, a Ala bata e fe nataxin kala. Nxu birin yi xete yinni, birin yi sa a wanla de suxu.

¹⁰ Keli na lɔxɔn ma, n ma walikene fɔxɔ kedenna nan yi fa walima, fɔxɔ kedenna yi tanbane nun ye masansan wure lefane nun silanfanne nun xanle suxu e yii, e yi e tagi xidi. Kuntigine yi Yuda kaane birin makantanma,

¹¹ naxanye yi yinna tima. Naxanye yi goronne maxalima hanma, e yi goronne kui sa, ne yi walima e yii kedenne nan na, e yi yenge so seen suxu e yii kedenna ra.

¹² Naxanye yi a tima, ne birin ma silanfanne yi xidixi e tagi nen, e yi walima na kii nin. Xemɛn naxan yi xɔtaan fema, na yi biraxi n fɔxɔ ra.

¹³ N yi a fala fonne nun kitisane nun yamaan dɔnxɛn xa, n naxa, “Wanla gbo, wulani kuya, en bata xuya ayi yinna xuntagi, en bata masiga en bode ra.

¹⁴ E nema dede, xa e xɔtaan fe xuiin me, e malan nxu fema. En ma Ala yengen soma nen en xa.”

¹⁵ Nxu siga wanla ma na kii nin, tanban suxi yamaan fɔxɔ kedenna yii keli subaxan ma han sarene yi mini kore.

¹⁶ Na waxatini, n mɔn yi a fala yamaan xa, n naxa, “Xemene birin xa xi Yerusalɛn yi e nun a walikena, en kantanna ti kɛɛn

* 4:7: 4.7Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

na, en yi wali yanyin na.”

¹⁷ Nxu mi yi nxo dagine bama mumε, n tan ba, ngaxakedenne ba, n ma walikene ba, muxun naxanye yi n kantanma ba, birin ma yεngε so seen nun a min igen nan tun yi suxi a yii.

5

Neyemi yi yiigelitane mali

¹ Loxona nde, yamanan xεmena ndee nun e naxanle yi e mawuga e ngaxakeden Yahudiyane fari,

² ndee naxa, “Nxu nun nxo dii xεmene nun nxo dii tεmene wuya. Nxu wama nen nxu xa balon soto alogo nxu xa nxu dege, nxu lu nxu nii ra.”

³ Ndee fan yi a fala, e naxa, “Nxu bata nxo xεene nun nxo manpa binle* nun nxo banxine dexo tolimani alogo nxu xa balon soto fitina kameni.”

⁴ Gbeteye fan naxa, “Nxu bata gbetin tongo donla ra nxo xεene nun nxo manpa binle xun yi, alogo nxu xa mudun fi naxan lan a so mangani yii.

⁵ Anu, nxu nun nxu ngaxakedenne birin keden, nxo dii xεmene luxi nen alo e gbeene, koni a mato nxu nxo dii xεmene nun nxo dii tεmene matima konyine ra, nxo dii tεme wuyaxiye bata findi konyine ra, nafulu mi nxu yii, nxo xεene nun nxo manpa binle mon bata findi muxu gbeteye gbeen na.”

⁶ N to e mawuga xuiin me, n yi xolo han!

⁷ N yi a ragidi n xa taan muxu gbeene nun kitisane maxadi, n yi a fala e xa, n naxa, “E tonon fenma ε ngaxakedenne ra nanfera!” N yi malan gbeen maxili e fe ra.

⁸ N mon yi a fala e xa, n naxa, “En bata en ngaxakeden Yahudiyane xun ba, naxanye yi saraxi siya gbetene xon konyine ra. Iki, ε tan yeteen nan fa ε ngaxakeden Yahudiyane matima e Yahudiya bodene ma.” E mi fala soto e naxan tiye, e yi e dundu.

⁹ N mon yi a fala, n naxa, “E naxan ligama, na mi fan. E mi noε sigan tiye Ala yeε ra yi gaxuni ba, alogo siya gbeteye nama en nayelevu, en yaxune?”

¹⁰ N tan fan nun ngaxakedenne nun n ma walikene, nxu fan muxune doli nen gbetin nun donseni. Nayi, e lanma e xa naxan naxete, en nama na maxili.

¹¹ E sa e xεene raxete e ma to yeteni, e nun e manpa binle nun e oliwi binle nun e banxine. E nama tonε maxili e ra gbetin nun murutun nun minseen nun turen fari.”

¹² E yi yabin ti, e naxa, “Nxu e raxetema e ma nen, nxu mi fa sese maxodinma e ma, i naxan falaxi nxu na liga.”

Nayi, n yi saraxaraline xili, alogo e xa e kolo e yeε xori.

¹³ Na xanbi ra, n yi n ma doma gbeen lenbeni maxa, n yi a fala, n naxa, “Ala xa muxune birin yimaxa na kiini naxanye na e fala xuiin kala, a yi e bonε e denbayane nun e seene yi, alogo e yiigenla xa lu!” Yamaan birin yi Alatala tantun, e yi sonxo, e naxa, “Ala xa na liga, amina!” Donxen na, yamaan yi a falan suxu.

¹⁴ Xabu n dexo loxoni yamana kanna ra Yahudiyane xun na Yuda yamanani, xabu Manga Arataserekesi a mangayaan jεε moxojedena han jεε tonge saxan e nun firindena, n tan nun ngaxakedenne nxu mi sese ba mudun na naxan soma yamana kanna yii.

¹⁵ Yamana kanna naxanye dangu n tan yeε ra, ne yi donseene nun manpane rasuxuma nen yamaan na e nun gbeti gbanan tonge naanin. Hali yamana kanne xoyine yi yamaan toroma. Koni, n tan to yi gaxuxi Ala yeε ra, n mi na sifan liga.

¹⁶ Koni, n tan yeteen wali nen taan yinna tideni, n mi xεε yo sara n yete xa, anu n ma walikene birin yi yinna tiin fari.

¹⁷ Anu, muxu kεme tonge suulun nan yi e degema n konni Yahudiyane nun kuntigine ye, ba muxune ra naxanye yi fama sa keli yamanan nabilinna siya gbetene ye.

¹⁸ Ninge keden nun yεxεε yebaxi sennin nan yi faxama n xa loxo yo loxo e nun toxena ndee. Xi fu yo xi fu, manpa fani gbegbe yi rafalama n xa nen. Koni, hali na, n mi mudun maxili n tan yamana kanna xa, bayo wanla yi xodxo yamaan ma.

* 5:3: 5.3 Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonna alo manpana e gbee kiini.

¹⁹ N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na bayo n bata wali faɲin ke yamaan xa.

6

Yaxune mɔn yi fa e xili ma

¹ Sanbalata nun Tobiya nun Arabun Gesen nun nxu yaxun bonne yi a me a n mɔn bata taan yinna ti, a deɗe mi fa kalaxi. Na waxatini, n munma yi deɗene ti singen.

² Sanbalata nun Gesen yi xerane rafa a faladeni n xa, e naxa, “Fa en fa en bode to Kefirimi yi Ono lanbanni.” E bata yi a ragidi a e xa fe ɲaxin liga n na.

³ Koni, n yi e yabi, n naxa, “Wanla n yii han! N mi nɔe sigɛ. Nanfera wanla xa rati be, n siga e fema?”

⁴ E na xeraan nafa n ma dɔxɔna ma naanin, n fan yi e yabi na kii kedenni.

⁵ Sanbalata mɔn yi a walikɛen nasiga na fala kedenna ra a suulundeni, keɗi rabixin yi suxi naxan yi.

⁶ Ito nan yi seɓexi a kui, a naxa, “Siya gbɛtɛne ito nan falama, anu Gesen fan a falama, a ɲɔndin na a ra, e naxa a i tan nun i ngaxakeden Yahudiyane waxi murute feni. I taan yinna tima na nan ma. A luxi alo i waxi findi feni Yahudiyane mangan nan na.

⁷ I yeɗɛen bata nabine dɔxɔ alogo e xa i ya fe fala Yerusalɛn yi fa fala a i bata findi mangan na Yuda yi. Perise mangan mi buma na meɗeni. Nayi, fa en fa batu.”

⁸ N yi a yabi, n naxa, “Muxe mi na falane tima. ɲɔndi mi i ya falane ra! I tan nan tun ne mirixi, i yi e fala!”

⁹ Na muxune birin yi wama nxu ragaxu feen nin, e naxa, “E senben ɲanma nɛn, e mi wanla ɲanma.” Koni, n yi Ala maxandi, n naxa, “Ala, iki, n senbe so.”

¹⁰ N yi siga Delayaa dii xɛmen Semaya konni, Mehetabeli mamandenna, bayo a mi yi nɔe fe n konni. A yi a fala n xa, a naxa, “En birin xa siga Yire Sarinɲanxini Ala Batu Banxin kui, en sa a deɗene balan en xun ma, amasɔɔ i yaxune fama nɛn i xili ma, e fama kɛɛn nan na i faxadeni.”

¹¹ N yi a yabi, n naxa, “Na muxu mi n tan na naxan a gima! N tan muxu sifan nɔe soe Ala Batu Banxini ba, n lu n nii ra? N mi soma Ala Batu Banxini n luxundeni!”

¹² N yi a kolon fa fala a mi yi Alaa falan xan nalima n ma. Koni, a yi na falama n xa nɛn, amasɔɔ Sanbalata nun Tobiya bata yi a saranna fi alogo a xa fa falan ti n xa na kiini.

¹³ A na liga nɛn alogo n xa gaxu a yeɗe ra, n yi a maxadi xuiin suxu, n yi yulubin tongo. Nayi, e yi nɔe n xili kale nɛn, n yi yagi.

¹⁴ N ma Ala, Tobiya nun Sanbalata naxan ligama n na, na xa rabira i ma, e nun nabi ɲaxanla Nowadi nun nabiin bonna naxanye kata n magaxudeni.

¹⁵ Taan yinna yi ɲanɲan Elulu kiken xi mɔxɔɲɛn nun suulunde lɔxɔni, xi tonge suulun e nun firinna bun.

¹⁶ Nxu yaxune to a me, e nun siyaan naxanye birin yi nxu rabilinx, ne yi gaxu, e yi yagi e to a to a wanla bata yi ɲanɲan alo nxɔ Ala sagoon kii naxan yi.

¹⁷ Na waxatine yi, Yuda muxu gbeene yi bataxine seɓema Tobiya ma waxatin birin, Tobiya fan yi e yabima.

¹⁸ Yuda kaan wuyaxi bata yi e kolɔ a xa, amasɔɔ Seɓani bitanna nan yi a ra, Araa dii xɛmena, e nun a dii xɛmen Yehoxanan bata yi Mesulan ma dii tɛmen tongo, Bereki a dii xɛmena.

¹⁹ E yeɗɛen yi a xili faɲin fala n yeɗe xori, e yi n ma falane rali a ma. Tobiya fan yi keɗine rasigama alogo a xa n magaxu.

7

Yerusalɛn makantan fena

¹ Taan yinna to yelin tiye, n yi a deɗene ti a ma, kantan tiine nun beɗi baane nun Lewi bɔnsɔnna muxune yi ti e wanle ra.

² N yi Yerusalɛn kuntigiyaan taxu ngaxakedenna Xanani ra e nun Xananiya, Yerusalɛn yire makantanxin kuntigina. Lannaya muxu gbeen nan yi Xananiya ra, e nun Ala yeɗeragaxu muxuna dangi bonne ra.

³ N yi a fala e xa, n naxa, “Yerusalɛn deɗene mi rabima fo sogen na te, a mɔn balanma nɛn wurene ra ɲinbanna ra benun kantan tiine xa siga. Yerusalɛn kaane yi ti kantan tidene, ndee yi siga taan kantan tidene yi, bonne yi lu e konne kantanɲe.”

⁴ Taan yi gbo, koni yamaan mi yi wuya, banxine fan munma yi ɲɔxɔ yiti singen.

⁵ N ma Ala yi a sa n bəḵeni a n xa fonne malan e nun kitisane nun yamaan birin alogo n xa muxune yate. N yi bənsən kədina nde to, muxun naxanye singe xete sa keli konyiyani, n yi ito to seḅexi na ma:

Esirasi 2.1-70

⁶ Babilən mangan Nebukadanesari siga muxun naxanye ra konyiyani, ne wuyaxi yi xete Yerusalən nun Yuda yi, birin yi siga a taa yi.

⁷ E yi xete e nun Sorobabeli nun Yosuwe nun Neyemi nun Asari nun Raamiya nun Naxamani nun Marodoke nun Bilisan nun Misipereti nun Bigiwayi nun Nexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan xemeḅe yaten ni i ra:

⁸ Parosi xabilani, muxu wuli firin muxu keme muxu tonge solofere e nun firin.

⁹ Sefati xabilani, muxu keme saxan muxu tonge solofere muxu firin.

¹⁰ Ara xabilani, muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun firin.

¹¹ Paxata-Moyaba xabilani, Yosuwe nun Yowaba yixetene ye, muxu wuli firin keme solomasexe muxu fu nun solomasexe.

¹² Elan xabilani, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge suulun e nun naanin.

¹³ Satu xabilani, muxu keme solomasexe muxu tonge naanin e nun suulun.

¹⁴ Sakayi xabilani, muxu keme solofere muxu tonge sennin.

¹⁵ Binuwi xabilani, muxu keme sennin muxu tonge naanin e nun solomasexe.

¹⁶ Bebayi xabilani, muxu keme sennin muxu məxəḵen nun solomasexe.

¹⁷ Asagada xabilani, muxu wuli firin muxu keme saxan muxu məxəḵen nun firin.

¹⁸ Adonikami xabilani, muxu keme sennin muxu tonge sennin e nun solofere.

¹⁹ Bigiwayi xabilani, muxu wuli firin muxu tonge sennin e nun solofere.

²⁰ Adin xabilani, muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun suulun.

²¹ Ateri xabilani, Xesekiya yixetene ye, muxu tonge solomanaanin muxu solomasexe.

²² Xasun xabilani, muxu keme saxan muxu məxəḵen nun solomasexe.

²³ Besayi xabilani, muxu keme saxan muxu məxəḵen nun naanin.

²⁴ Xarifi xabilani, muxu keme muxu fu nun firin.

²⁵ Gabayon kaane ye, muxu tonge solomanaanin muxu suulun.

²⁶ Beteleḅemi kaane nun Netofa kaane ye, muxu keme muxu tonge solomasexe muxu solomasexe.

²⁷ Anatəti kaane ye, muxu keme muxu məxəḵen nun solomasexe.

²⁸ Beti-Asamaweti kaane ye, muxu tonge naanin muxu firin.

²⁹ Kiriyaḱi-Yeyarin kaane nun Kefira kaane nun Beroti kaane ye, muxu keme solofere muxu tonge naanin muxu saxan.

³⁰ Rama kaane nun Geba kaane ye, muxu keme sennin muxu məxəḵen nun keden.

³¹ Mikimasi kaane ye, muxu keme muxu məxəḵen nun firin.

³² Beteli kaane nun Ayi kaane ye, muxu keme muxu məxəḵen nun saxan.

³³ Nebo bonna muxune ye, muxu tonge suulun muxu firin.

³⁴ Elan bonne xabilan muxune ye, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge suulun e nun naanin.

³⁵ Xarimi xabilani, muxu keme saxan muxu məxəḵe.

³⁶ Yeriko kaane ye, muxu keme saxan muxu tonge naanin e nun suulun.

³⁷ Lodi kaane nun Xadidi kaane nun Ono kaane ye, muxu keme solofere muxu məxəḵen nun keden.

³⁸ Sena kaane ye, muxu wuli saxan muxu keme solomanaanin muxu tonge saxan.

³⁹ Saraxaraline ye:

Yeḱaya xabilani Yosuwe a denbayani, muxu keme solomanaanin muxu tonge solofere muxu saxan.

⁴⁰ Imeri xabilani, muxu wuli keden muxu tonge suulun muxu firin.

⁴¹ Pasaxuri xabilani, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge naanin e nun solofere.

⁴² Xarimi xabilani, muxu wuli keden muxu fu nun solofere.

⁴³ Lewi bənsəḱna muxune ye:

Yosuwe xabilani, Kadamile nun Hodawi yixetene ye, muxu tonge solofere e nun naanin.

⁴⁴ Beti baane:

Asafi xabilani, muxu keme muxu tonge naanin e nun solomasexe.

⁴⁵ Kantan muxune:

Salun nun Ateri nun Talamon nun Akubu nun Xatita nun Sobayi yixetene ye, muxu keme muxu tonge saxan e nun solomasexe.

⁴⁶ Ala Batu Banxin walikene:

E benbane nan itoe ra: Sixa nun Xasufa nun Tabayoti nun

⁴⁷ Kerosi nun Siya nun Padon nun

⁴⁸ Lebana nun Xagaba nun Salamayi nun

⁴⁹ Xanan nun Gideli nun Gaxara nun

⁵⁰ Reyaya nun Resin nun Nekoda nun

⁵¹ Gasami nun Yusa nun Paseya nun

⁵² Besayi nun Meyunin nun Nefusin nun

⁵³ Bakabuku nun Xakufa nun Xaraxuru nun

⁵⁴ Basaliti nun Mexida nun Xarasa nun

⁵⁵ Barakosi nun Sisera nun Tama nun

⁵⁶ Nesixa e nun Xatifa.

⁵⁷ Sulemani a walikene yixetene ye: So-tayi nun Sofereti nun Perida nun

⁵⁸ Yaala nun Darakon nun Gideli nun

⁵⁹ Sefati nun Xatili nun Pokereti-Hasebayin nun Amon.

⁶⁰ Ala Batu Banxin walikene birin malanxina e nun Sulemani a walikene: muxu keme saxan muxu tonge solomanaanin muxu firin.

⁶¹ Muxuni itoe nan keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi, koni ne mi e xabilane kolon naxan a yite fa fala Isirayila kaan nan e ra:

⁶² Delaya nun Tobiya nun Nekoda yixetene ye, muxu keme sennin muxu tonge naanin e nun firin.

⁶³ Saraxaralina ndee yi na: Xobaya nun Hakosi nun Barasilayi yixetene. Barasilayi bata Galadi kaan Barasilayi a dii temen dexo, na nan xili te a xun ma.

⁶⁴ E yi kata e xabilane fendeni bonsan kedine kui, koni e mi e to. E yi e ba saraxarali wanla ra.

⁶⁵ Yamana kannna yi yamarin fi a muxu yo nama se sarijanxine don e ye han saraxaralina nde yi soto naxan masensen ti seene rawale, Yurima nun Tumin.*

⁶⁶ Yamaan birin malanxina, muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin muxu keme saxan muxu tonge sennin.

⁶⁷ E walike xemene nun e walike paxanle mi yi ne ye, ne muxu wuli solofere muxu keme saxan tonge saxan e nun solofere nan

yi a ra. Beti ba xemen nun a paxanle, muxu keme firin tonge naanin e nun suulun yi e ye.

⁶⁸ Nogomen keme naanin tonge saxan e nun suulun, sofanla wuli sennin keme solofere e nun mexoje fan yi na.

⁶⁹ Denbaya xun wuyaxi seene fi nen wanla fe yi. Yamana kannna yi xemaan kilo solomasexe e nun a tagi nun igelengen tonge suulun e nun saraxarali domain keme suulun tonge saxan fi wanla fe yi.

⁷⁰ Denbaya xunne yi xemaan kilo keme kilo tonge solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden kilo keme ba.

⁷¹ Isirayila yamaan muxu donxene yi xemaan kilo keme tonge solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden ba e nun saraxarali domain tonge sennin e nun solofere.

⁷² Saraxaraline nun Lewi bonsonna muxune nun kantan tiine nun beti baane nun Ala Batu Banxin walikene nun Isirayila yamaan birin yi dexo e taane yi.

Esirasi yi sariyan xaran yamani

Neen kike soloferedena a liye, Isirayila kaane birin bata yi dexo e taane yi.

8

¹ Yamaan birin yi e malan yama malandeni Ige Deen na alo muxu kedenna. E yi a fala sebeli tiina Esirasi xa a xa fa Musaa sariya kedin na, Alatala sariyan naxan yamari Isirayila kaane ma.

² Saraxaralina Esirasi yi fa sariya kedin na yamaan birin yetagi, xemen nun paxanla, naxanye birin yi ne falan famunje e naxan mema. Kike solofereden xi singen nan yi a ra.

³ Keli xotanni han yanyi tagini, Esirasi na sariya kedin xaranma yamaan yetagi Ige Deen na, xemene nun paxanle nun naxanye birin yi a famuma. Yamaan birin yi tuli matixi sariya kedin xaran xuiin na.

⁴ Sebeli tiina Esirasi yi tixi wudi gbingbinna nan fari, naxan yi rafalaxi na feen ma. Matitiya nun Sema nun Anaya nun Yuriya nun Xiliki nun Maaseya yi tixi a fema a yiifanna ma. Pedaya nun Mikayeli nun Malakiya nun Xasun nun Xasabadana

* **7:65: 7.65Yurima nun Tumin** masensen ti seene fe sebexi Xorayaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

nun Sakari nun Mesulan tixi a kòmenna ma.

⁵ Esirasi yi kedin nabi yamaan birin yetagi, a tixi e birin xun ma, a to kedin nabi, yamaan birin yi keli.

⁶ Esirasi yi Alatala tantun, Ala naxan gbo, yamaan yi lu e yiine yite kore, e yi a yabi, e naxa, “Amina! Amina!” Nayi, e birin yi e xinbi sin, e yetagine yi lan bəxən ma, e yi Alatala batu.

⁷ Lewi bənsənna muxune, Yosuwe nun Bani nun Serebi nun Yamin nun Akubu nun Sabetayi nun Hodiya nun Maaseya nun Kelita nun Asari nun Yosabadi nun Xanan nun Pelaya, ne yi lu yamaan tixin xaranje sariyan ma.

⁸ Ne yi lu Alaa sariya kedin xaranje yamaan xa, e lu a yebe e xa alogo e birin xa na a famunje.

⁹ Nayi, yamana kanna Neyemi nun Esirasi naxan yi saraxaraliyaan nun sebeli tiini, e nun Lewi bənsənna muxun naxanye yi yamaan xaranma, ne yi a fala yamaan xa, e naxa, “Ləxəni ito bata rasarijan Alatala xa, ε Ala. E nama lu sunuxi, ε lu wuge.” Bayo yamaan birin yi wugama nen, e nema yi sariya kedin xaran xuiin namema.

¹⁰ Neyemi yi a fala e xa, a naxa, “E sa donse faɲin don, ε yi minse faɲin min, ε siga ndee ra muxune xa se mi naxanye yii, amasəto to ləxən bata findi ləxə sarijanxin na en Marigin xa. E nama ε yete rasunu, bayo Alatalaa sewan nan findixi ε senben na.”

¹¹ Lewi bənsənna muxune yi yamaan birin masabari, e naxa, “E sabari, amasəto to ləxən sarijan, ε nama ε yete rasunu!”

¹² Yamaan birin yi siga e degeden nun e mindeni. Se mi yi naxanye yii, e yi ndee so ne yii. E lu sewa gbeeni, bayo e bata yi falane famu naxanye yeba e xa.

Bubu Kui Sanla

¹³ Na xətən bode, Isirayila denbaya xunne nun saraxaraline nun Lewine birin yi e malan sebeli tiina Esirasi fəma alogo e xa sariya falane ramε.

¹⁴ Alatala sariya kedin naxan so Musa yii, a yi sebeɣi na kui fa fala, Isirayila kaane

yi lanma e lu bubune kui Bubu Kui Sanla waxatini jeen kike solofereden na.

¹⁵ E lan e yi na rali birin ma e taane yi e nun Yerusalən yi, e naxa, “E mini geya yireni, ε fa Oliwi bili yii taa kui xiine nun burunna xiine nun miriti bili yiine nun tugu yiine nun wudi yii jingixine ra alogo ε xa fa Bubu Kui Sanla raba alo a sebeɣi kii naxan yi.”*

¹⁶ Nayi, Isirayila yamaan yi mini, e siga jəxənde fendeni, alogo e xa fa Bubu Kui Sanla raba e banxine de ra hanma e sansanne kui, hanma Ala Batu Banxin sansanne kui, e nun yama malandene yi Ige Deen nun Efirami Deen na.

¹⁷ Muxun naxanye birin yi malanxi na, naxanye yi faxi sa keli konyiyani, ne birin yi bubune ti, e dəxə e bubune yi. Keli Nunu a dii xəmen Yosuwe a waxatin ma han na waxatini, Isirayila kaane munma yi na fe sifan liga singen, sewa gbeen yi lu e tagi.

¹⁸ E lu Alaa sariya kedin xaranje ləxə yo ləxə keli xi singen ma han ləxə dənxeɣa. E yi sanla raba xi solofere, yamaan yi e malan xi solomasəxedeni, alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

9

Eyi e ti e yulubin na

¹ Kiken xi məxəjeɣe ləxəni, Isirayila kaane yi e malan, e sun, e kasa benbeli dugine ragodo e ma, e burunburunna sa e xunne yi sunu taxamasenne ra.

² Naxanye yi findixi Isirayila kaane ra, ne yi e masiga xəjeɣe ra, e yi e ti e yulubine ra e nun e benbane gbeene.

³ E to keli, e ti, e yi Alatala, e Alaa sariya kedin xaran waxati xunkuye. Yanyin na, e yi e xinbi sin Alatala yetagi, e Ala, e mən yi e ti e yulubine ra han waxati xunkuye.

⁴ Lewi bənsənna muxuna ndee yi keli, e te gbingbinna fari, Yosuwe nun Bani nun Kadamile nun Sebanuha nun Bunni nun Serebi nun Bani nun Kenani. Ne yi e xuini te Alatala ma, e Ala.

⁵ Lewi bənsənna muxune, Yosuwe nun Kadamile nun Bani nun Xasabaneya nun Serebi nun Hodiya nun Sebanuha nun

* 8:15: 8.15Bubu Kui Sanla fe sebeɣi Saraxaraline 23.33-38 kui.

Petaxi yi a fala, e naxa, “E keli, en Alatala, en ma Ala tantun habadan han habadan!”

E yi Ala maxandi, e naxa,
“Nxu i xili binyen tantunma,
tantunna naxan dangu binyen nun tan-
tunna birin na!

⁶ I tan nan keden pe Alatala ra,
i tan naxan ariyanna nun kore xonna nun
sarene birin daxi,

i bəxə xonna nun a yi seene birin da,
e nun baane nun e yi seene birin.

I yi niin bira niimaseene birin yi,
malekane birin e xinbi sinma i tan nan
bun.

⁷ I tan Marigina Alatala,
i tan nan Iburama sugandi,
i yi a ramini Yuru taani Babilən yamanani,
i yi a xili sa, Iburahima.

⁸ I yi a to a dənkeleyaxi i ma a bəjəni,
i yi layirin xidi ε tagi
a i xa Kanan kaane nun Xitine nun Amor-
ine
nun Perisine nun Yebusune
nun Girigasane yamanan so a bənsəna
yii.

I dε xuiin nakamali nən bayo i tinxin.”

⁹ “I nxu benbane jaxankatan to nən
Misiran yi,

i yi e gbelegbele xuiin mε Gbala Baan dε.

¹⁰ I yi taxamasenne nun kabanako feene
yita Firawona
nun a walikene nun a yamanan muxune
birin na.

Amasəto i a kolon
e nxu benbane suxu kii naxan yi wasoni.

I yi xinla sətə naxan gbo han to.

¹¹ I yi baa igeni taxun e yεε ra,
e yi baani gidi a yixaren na,
koni i tilin igen nadin nən
e sagatan muxune xun ma
alo gεmεna igen xonna ma.

¹² I yi kundaan ti e yεε ra yanyin na,
i yi tε dεgen ti e yεε ra kəεen na
naxan yi kirani yalanma e yεε ra.

¹³ I godo nən keli kore,
i falan ti e xa Sinayi geyaan fari.
I yi i gelene fala e xa naxanye tinxin,
e nun jəndin sariyan nun tənne
nun yamarin naxanye fan.

¹⁴ Fata i ya walikεen Musa ra,

i yi i ya Matabu Ləxə sarijanxin nun
i ya yamarine nun sariyane nun tənne yita
e ra.

¹⁵ Kamən to e suxu,
i yi donseen nagodo e ma keli kore.

Min xənla to e suxu,
i yi igen namini fanyeni,
i yi a fala e xa a e xa so yamanani
i kələ naxan so fe ra e benbane yii.

¹⁶ Koni nxu benbane murutε nən wasoni,
e mi i ya yamarine suxu.

¹⁷ E mi tin e suxε,
e jinan i ya kabanako feene xən
i naxanye liga e xa,
e yi e bəjəni xədxə e muruteni,
e yi a nata

a e xa yεerati gbete sugandi,
e xεte e konyiyani Misiran yi.*

Koni i tan mi i mε e ra.
Ala nan i tan na
naxan muxune mafeluma e yulubine ra.

I dija, i kininkinin,
i mi xələn xulən,
i ya hinanna gbo.

¹⁸ E yi jinge di sawura wure daxin nafala e
yεte xa,

e naxa, ‘En ma Ala nan ito ra,
naxan en naminixi Misiran yi.’

E yi fala jaxine ti i ma.

¹⁹ Koni i ya kininkinin gbeeni,
i mi e rabəjin tonbonni.

Kundaan lu nən e yεε ra kiraan xən yanyin
na,

tε dεgen yi lu e yεε ra kəεen na.

²⁰ I yi i ya Nii fajin naso e yi
alogo a xa e xaran,
i yi i ya Manna donseen† so e yii,
e nun igena,
min xənla to e suxu.

²¹ I yi i yengi dəxə e xən ma
tonbonni jεε tonge naanin,
sese mi dasa e ma,
e dugine mi kala,
e sanne mi kusi.

²² I yamanane nun siyane so nən e yii,
i yi e rabilinna yamanane birin sa e sagoni.
E yi Xesibən mangan Sixən ma yamanan
tongo e gbeen na,

e nun Ogo a yamanana, Basan mangana.

²³ I yi e diine rawuya ayi

* 9:17: 9.17 Yatene 14.4 † 9:20: 9.20Manna donsena a fe mato Xəryaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

alo sarene kore xonna ma,
i yi e raso yamanani, i kolo
e benbane xa denaxan ma fe yi.

²⁴ E yixetene yi so menni,
e dɔxo na yamanani,
i yi na yamanan muxune rayagi e yetagi,
Kanan kaane, i yi e sa e sagoni,
e mangane nun e yamanane muxune,
alogo e xa e raba e waxonna ra.

²⁵ E yi taa makantanxine tongo
e nun bɔxo fajina,
e yi banxine tongo
naxanye yi rafexi se fajin sifan birin na,
e nun xɔpinne nun manpa binle
nun oliwi binle nun wudi bogila wuyaxine,
e yi e don, e yi lugo, e yi gbo,
e yi lu heri gbeeni.”

²⁶ “Koni, e keli nen
e yi murute i xili ma.
E yi e xun xanbi so i ya sariyane yi,
e yi nabine faxesa,
naxanye yi e mabandunma i ma,
e yi Ala rayelefu gbeene ti.

²⁷ Nayi, i yi e sa e yaxune sagoni,
ne yi e tɔɔ.
Koni e yaxankatan waxatini,
e xui ramini nen i ma,
i yi e xuiin name kore xonna ma,
i yi e yabi i ya kininkinin gbeeni,
i yi e xunba muxune fi e ma,
naxanye e ba e yaxune yii.

²⁸ Koni, e xɔɔyaan soto nen tun,
e mon yi fe yaxine liga folo i yeɛ ra.
Nayi, i yi e rabenin e yaxune yii,
e yi e no.

Koni, e mon yi e xui ramini i ma,
i yi e xuiin name kore xonna ma
i ya kininkinin gbeeni,
i mon yi e rakisi sanja ma wuyaxi.

²⁹ I yi e mabandun i ya sariyan ma,
koni e yi findi wasodene ra,
e mi e tuli mati i ya yamarine ra.
E yi yulubin liga

e i ya kiti saxine kala,
anu naxan na e suxu,
na kanna nii rakisin sɔtoma nen e xon.
E yi murute,
e tondi e tuli matiyɛ i tan na.

³⁰ I ti nen e bun ma jee wuyaxi,

i yi e rakolon i ya Nii Sarijanxin na nabine
xon,
koni e mi e tuli mati.

Nayi, i yi e sa e yamana gbeteɛye sagoni.

³¹ I ya kininkinin gbeeni,
i mi e raxori, i mi e rabenin,
bayo Ala dipaxi kininkininxin nan i tan
na.”

³² “Iki, nxo Ala, Ala gbeena,
senbɛmana, i tan naxan magaxu,
i tan naxan i ya layirin nakamalima
i ya hinanni,
fe xolen naxanye nxu sɔtɔxi,
e nun nxo mangane nun nxo nabine
nun nxo saraxaraline nun nxu benbane
nun yamaan birin,

i nama ne yatɛ fe fuune ra,
sa folo Asiriya mangane waxatin ma han to.

³³ Feen naxanye birin nxu sɔtɔxi,
i tan tinxin ne birin yi,
bayo i ya lannayaan yita nen,
koni nxu tan fe yaxin nan liga.

³⁴ Nxo mangane nun nxo kuntigine
nun nxo saraxaraline
nun nxu benbane mi i ya sariyane suxu,
e mi i ya yamarine suxu,
e nun i ya maxadi xuine,
i yi naxanye falama e xa.

³⁵ E yi e yamanani
waxatin naxan yi heri gbeeni
i naxan so e yii,
yamana sabatixi gbeeni
i naxan sa e sagoni,
e mi i batu,

e mi xete e kewali yaxine foxo ra.

³⁶ To, nxu bata findi konyine ra yamanani
i naxan so nxu benbane yii
alogo e xa balo na bogiseene nun a se
fajine ra.

³⁷ A seene bata findi mangane gbeene ra
i nxu saxi naxanye sagoni
masoto nxu yulubine xon.
Nxu nun nxo xuruseene bata lu e sagoni,
nxu lu yaxankata gbeeni.”

10

Sariyan suxu fena yamaan xon

¹ “Amasoto na feene birin xon, nxu tan
Isirayila kaane bata lan feni ito ma, nxu yi
a sebe, nxo kuntigine nun Lewi bɔnsonna

muxun naxanye nxu ye, e nun nxo saraxaraline yi e yii foxon sa a ma.”

² Muxun naxanye e yii foxon sa a ma, ne xinle ni itoe ra: Yamana kanna Neyemi, Xakaliyaa diina e nun Sedeki nun

³ Seraya nun Asari nun Yereimi nun

⁴ Pasaxuri nun Amari nun Malakiya nun

⁵ Xatusi nun Sebaniha nun Maluku nun

⁶ Xarimi nun Meremoti nun Abadi nun

⁷ Daniyeli nun Gineton nun Baruku nun

⁸ Mesulan nun Abiya nun Miyamin nun

⁹ Maasiya nun Biligayi nun Semaya. Saraxaraline nan yi ne ra.

¹⁰ Lewine ye:

Asani a dii xemen Yosuwe nun Xenadadaa diine Binuwi nun Kadamile

¹¹ e nun e ngaxakedenne: Sebaniha nun Hodiya nun Kelita nun Pelaya nun Xanan

¹² nun Mika nun Rexobo nun Hasabi

¹³ nun Sakuru nun Serebi nun Sebaniha

¹⁴ nun Hodiya nun Bani nun Beninu.

¹⁵ Yamaan kuntigine ye: Parosi nun Paxata-Moyaba nun Elan nun Satu nun Bani nun

¹⁶ Bunni nun Asagada nun Bebayi nun

¹⁷ Adoniya nun Bigiwayi nun Adin nun

¹⁸ Ateri nun Xesekiya nun Asuru nun

¹⁹ Hodiya nun Xasun nun Besayi nun

²⁰ Xarifi nun Anatoti nun Nebayi nun

²¹ Magapiyasi nun Mesulan nun Xesiri nun

²² Mesesabele nun Sadaki nun Yaduwa nun

²³ Pelati nun Xanan nun Anaya nun

²⁴ Hoseya nun Xananiya nun Xasubu nun

²⁵ Haloxesi nun Pilixa nun Sobeki nun

²⁶ Rexun nun Xasabana nun Maaseya nun

²⁷ Axiya nun Xanan nun Anan nun

²⁸ Maluku nun Xarimi nun Banaha.

²⁹ Yamaan donxen birin yi sa e fari, saraxaraline nun Lewine nun taan de kantanne nun beti baane nun Ala Batu Banxin walikene nun muxun naxanye birin xete nxu rabilinna siyane foxo ra, e bira Alaa sariyan foxo ra, e yi e mali, e paxanle nun e dii xemene nun e dii temen naxanye birin yi nae feen famunje.

³⁰ E birin yi sa e ngaxakedenne fari, e kuntigine. E yi e kolo a e xa Alaa sariyan suxu, a walikenen Musa naxan nalixi nxu

ma, nxu yi nxu Marigina Alatalaa sariyane nun yamarine birin suxu.

³¹ Nxu bata yi de xuiin tongo a nxu nama nxo dii temene fi siya gbetene ma naxanye doxi nxo yamanani, nxu mon mi e dii temene tongoma paxanle ra nxo dii xemene xa.

³² Na muxune yulane na fa Matabu Loxoni hanma loxo sarijanxine yi, nxu nama yulaya se yo sara ne ma hanma donseene. Nxu yi boxon fan lu a yi a matabu jee soloferedeni, nxu mi xeen bima na jeeen na, nxu donle fan nakala ayi.

³³ Nxu bata sariyan sa fa fala nxu xa gbeti fixen garamu naanin fi jee yo jee, a findi nxo Ala Batu Banxin nawali seen na.

³⁴ A xa findi buru rasarijanxin saren na, e nun bogise saraxane nun saraxagan daxine nun saraxan naxanye bama Matabu Loxone ma e nun kike nenan sanle hanma sali loxo gbete ye ma. A tan nan mon findima saraxa gbete ye saren na saraxa sarijanxine nun yulubi xafari saraxane ra Isirayila xa, e nun wanle birin en ma Ala Batu Banxini.

³⁵ Nxu tan saraxaraline nun Lewine nun yamaan bata masensenna ti alogo a xa kolon muxune lanma e xa fa yegen na waxatin naxan yi Ala Batu Banxini denbaya yeen ma jee yo jee alogo a xa gan Alatalaa saraxa gandeni, en ma Ala, alo a sebexi kii naxan yi sariyani.

³⁶ Nxu bata de xuiin tongo a nxu xa fa nxo boxon bogise singene nun wudi bogi singene ra Alatala Batu Banxini,

³⁷ nxu yi fa nxo dii singene nun nxo xuruseene dii singene ra Ala yetagi, alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Nxu fa nxo jingene dii singene nun yexene nun siine dii singene ra Ala Batu Banxini. Nxu yi e so saraxaraline yii naxanye walima Ala Batu Banxini.

³⁸ Nxu mon yi siga nxo sansi singene ra saraxaraline xon Ala Batu Banxin se ramradeni, e nun bogise saraxane nun wudi bogine nun manpa nenan nun turena. Boxon bogiseene yaganna yi findi Lewine gbeen na. E tan nan yati e rasuxuma taane birin yi nxu denaxanye bima.

³⁹ Harunaa yixetena nde luma nen Lewine foxo ra e nema siget yaganne tongodeni waxatin naxan yi. Lewine yi

na yaganna dɔxɔde fuden xali Ala Batu
Banxin gbeti ramaradeni.

⁴⁰ Isirayila kaane nun Lewine sigama nen e murutune nun manpa nenene nun turen yaganne ra Ala Batu Banxin se ramadeni, yire sarijanxin goronne denaxan yi, Ala Batu Banxin saraxaraline nun de kantanne nun beti baane fan luma menna nin.

Na kiini, en mi en ma Ala Batu Banxin
nabepinma.

11

Yuda kaan naxanye fa dɔxɔ Yerusalɛn yi

¹ Yamana kanne yi fa dɔxɔ Yerusalɛn yi. Yamaan dɔnxɛn yi masɛnsɛnna ti al-
ogo muxu fu yɛ, muxu keden xa fa dɔxɔ
Yerusalɛn yi, taa rasariɲanxina. Muxu fu
yɛ, muxu solomanaanin nɔɛ luyɛ nɛn e kon
taane yi.

² Yamaan yi barika bira na muxune xa naxanye birin tin e xa fa dɔxɔ Yerusalɛn yi.

³ Yamana kanni itoe nan fa dɔxɔ
Yerusalen yi, koni Isirayila kaana ndee nun
saraxaraline nun Lewine nun Ala Batu
Banxin walikene nun Sulemani a banxin
walikene denbayane, ne yi lu e taani Yuda
yi, birin yi lu a kon yi.

Taruxune Singen 9.3-17

⁴Yuda kaana ndee nun Bunyamin kaana ndee fa dɔxɔ nɛn Yerusalɛn yi.

Yuda bōnsōnna muxune ye: Ataya.
Yusiya nan Ataya sōtō. Sakari nan Yusiya
sōtō. Amari nan Sakari sōtō. Sefati nan
Amari sōtō. Mahalaleli nan Sefati sōtō
Peresi xabilani.

⁵ Maaseya fan fata Yuda bɔnsɔnna nan na. Baruku nan Maaseya sɔtɔ. Kola-Xose nan Baruku sɔtɔ. Xasaya nan Kola-Xose sɔtɔ. Adaya nan Xasaya sɔtɔ. Yoyaribi nan Adaya sɔtɔ. Sakari nan Yoyaribi sɔtɔ Silo xabilani.

6 Persi yixetēn naxanye yi dōxi
Yerusalēn yi, sofa kēndene: muxu kēmē
naanin muxu tonge sennin e nun solo-
masexē.

⁷ Bunyamin bənsənnə muxunə yɛ: Salu. Mesulan nan Salu sətə. Yowedi nan Mesulan sətə. Pɛdaya nan Yowedi sətə. Kolaya nan Pɛdaya sətə. Maaseya nan Kolaya sətə. Itiyeli nan Maaseya sətə. Yəsaya nan Itiyeli sətə.

⁸ Salu nun a fəxərabirane nan yi a ra, Gabayi nun Salayi. Xəməne gbansanna, muxu kəmə solomanaanin muxu məxərən nun solomasəxə nan yi Yerusaleən yi Bun-yamin bənsənnə muxunə ra.

⁹ Sikiri a diin Yoweli nan yi e sofa kunti-
gin na, Hasenuwaa dii xemen Yuda nan yi
taan kuntigi firinden na.

¹⁰ Saraxaraline γε: Yoyaribi a dii xεμεn
Yεdaya nun Yakin nun

¹¹ Xiliki a diin Seraya. Mesulan nan Xiliki sɔtɔ. Sadɔki nan Mesulan sɔtɔ. Merayoti nan Sadɔki sɔtɔ. Axituba nan Merayoti sɔtɔ. Axituba yi findixi Ala Batu Banxin kuntigin nan na.

¹² Ne nun e walikene yi muxu keme solo-
masexe muxu mɔxɔɛn nun firin nan xun
na naxanye yi walima Ala Batu Banxini.
Yeroxamaa diina Adaya yi findixi denbaya
xunna nan na. Pelaliya nan Yeroxama sɔɔ.
Amasi nan Pelaliya sɔɔ. Sakari nan Amasi
sɔɔ. Pasaxuri nan Sakari sɔɔ. Malakiya
nan Pasaxuri sɔɔ.

¹³ Adaya nun a ngaxakedenne, muxu keme firin muxu tonge naanin e nun firinna findi denbaya xunne nan na. Asareli a diina Amasasayi fan findi kunti-gin nan na. Axasayi nan Asareli soto. Mesilimoti nan Axasayi soto. Imeri nan Mesilemoti soto.

14 Sofa kenden muxu keme muxu
moxojen nun solomasexe nan yi Amasasayi
nun a ngaxakedenne ye. Hagedolimi a diin
Sabadiyeli nan yi e yamaan xunna ra.

¹⁵ Lewi bənsənnə muxune yɛ: Xasubu a
diin Semaya. Asirikami nan Xasubu sətɔ.
Hasabi nan Asirikami sətɔ. Bunni nan
Hasabi sətɔ.

¹⁶ Sabetayi nun Yosabadi Lewi kuntigine
ye, ne nan yi wanle kema naxanye yi Ala
Batu Banxin fari ma.

¹⁷ Mikaa diin Matani fan yi na. Sabidi nan Mika sɔɔ. Asafi nan Sabidi sɔɔ. Asafi nan yi barika bira bɛtin bama sali waxa-tini. Bakabukiya fan yi na naxan yi find-ixi kuntigi firinden na a ngaxakedenne yɛ, e nun Samuwaa diina Abada, Galali mamandenna, Yedutun tolorbitana.

¹⁸ E birin malanxina, Lewi bənsənna muxune, muxu kεmε firin muxu tonge solomasεxε e nun naanin nan yi taa saripənxini.

19 De kantanne ye: Akubu nun Talamon nun e ngaxakedenna naxanye yi deene kantanma, muxu keme muxu tonge solofere e nun firin.

20 Isirayila kaa donxene, saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune, ne yi dɔxi Yuda taane nin e benbane bɔxɔne yi.

21 Ala Batu Banxin walikene yi dɔxi Ofeli geyaan nan fari. Sixa nun Gisipa nan yi e kuntigine ra.

22 Bani a diin Yusi nan yi Lewine xun na Yerusalɛn yi. Hasabi nan Bani sɔɔ. Matani nan Hasabi sɔɔ. Mika nan Matani sɔɔ Asafi bɔnsɔnni. Asafi yixetene yi findixi Ala Batu Banxin beti baane nan na.

23 Beti baane yi mangana yamarin nan bun e nun sariyana lan lɔxɔ yo lɔxɔ betin ma.

24 Mesesabele a diin Petaxi, Yudaa diin Sera yixetene ye, na nan yi Isirayila yamaan xunna ra Perise mangan dɛxɔn.

Yahudiyane Yerusalɛn fari ma

25 Yuda bɔnsɔnna muxuna ndee yi sa dɔxɔ banxidene nun taadine yi: Kiriya-Aruba nun Dibon nun Yekabaseli nun e rabilinne taane yi,

26 e nun Yosuwe nun Molada nun Beti-Peleti taane nun

27 Xasari-Suwali nun Beriseba nun e rabilinne taane,

28 e nun Sikilaga nun Mekona nun a rabilinna taane yi,

29 e nun En-Rimon nun Sora nun Yaramuti taane nun

30 Sanowa nun Adulan nun e rabilinne taane nun Lakisi nun a xene nun Aseka taan nun a banxidene. Nanara, e yi dɔxi Beriseba yi siga han Hinon lanbanna.

31 Bunyamin bɔnsɔnna muxun naxanye sa keli Geba yi, ne yi dɔxi Mikimasi nun Aya nun Beteli taane nun e rabilinne nun

32 Anatoti nun Nobi nun Ananiya nun

33 Xasori nun Rama nun Gitayin nun

34 Xadidi nun Seboyin nun Nebalati nun

35 Lodi nun Ono taane nun Yiirawanle Lanbanna nin.

36 Yuda yamanan Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee yi dɔxi Bunyamin yamanan nin.

12

Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna

1 Saraxaralini itoe nun Lewi bɔnsɔnna muxuni itoe nun Selatili a diin Sorobabeli

nun Yosuwe nan xete sa keli konyiyani yamana gbete yi: Seraya nun Yereimi nun Esirasi nun

2 Amari nun Maluku nun Xatusi

3 nun Sekani nun Rexun nun Meremoti

4 nun Yido nun Gineton nun Abiya

5 nun Miyamin nun Maadiya nun Biliga

6 nun Semaya nun Yoyaribi nun Yedaya

7 nun Salu nun Amoki nun Xiliki nun Yedaya. Xemeni itoe nun e ngaxakedenne nan findi saraxarali kuntigine ra Yosuwe waxatini.

8 Lewi bɔnsɔnna muxune nan yi itoe ra: Yosuwe nun Binuwi nun Kadamile nun Serebi nun Yuda nun Matani. Matani nun a muxune nan yi barika bira betine bama.

9 E ngaxakedenne Bakabukiya nun Yunni yi tixi e yetagi Ala batu waxatini.

Saraxarali kuntigine yixetene

10 Yosuwe yi Yoyakin sɔɔ, Yoyakin yi Eliyasibi sɔɔ, Eliyasibi yi Yoyada sɔɔ.

11 Yoyada yi Yonatan sɔɔ, Yonatan yi Yaduwa sɔɔ.

12 Yoyakin yi saraxarali kuntigiyani waxatin naxan yi, muxuni itoe nan yi saraxaraline denbayane xunne ra:

Meraya, Serayaa denbaya xunna

e nun Xananiya, Yereimi a denbaya xunna

13 Esirasi, Mesulan ma denbaya xunna

e nun Yehoxanan, Amari a denbaya xunna

14 e nun Yonatan, Maluku a denbaya xunna

e nun Yusufu, Sebanihaa denbaya xunna

15 e nun Xarimi, Adanaa denbaya xunna

e nun Xelekayi, Merayoti a denbaya xunna

16 e nun Sakari, Yido a denbaya xunna

e nun Mesulan, Gineton ma denbaya xunna

17 e nun Sikiri, Abiyaa denbaya xunna

e nun Mowadi, Miniyamin ma denbaya xunna

18 e nun Samuwa, Biligaa denbaya xunna

e nun Yehonatan, Semayaa denbaya xunna

19 e nun Matenayi, Yoyaribi a denbaya xunna

e nun Yusi, Yedayaa denbaya xunna

20 e nun Kalayi, Salayi a denbaya xunna

e nun Eberi, Amoki a denbaya xunna

21 e nun Hasabi, Xiliki a denbaya xunna

e nun Nataneli, Yedayaa denbaya xunna.

22 Eliyasibi nun Yoyada nun Yoxanan nun Yaduwa waxatini, Lewi bɔnsɔnna

muxune denbaya xunne nun saraxaraline xinle sebe nen Perise kaan Dariyusi a man-gayaan waxatini.

²³ Lewi bənsənna muxune denbaya xunne fan xinle sebe nen taruxu kedine kui han Eliyasibi a diin Yoxanan waxatina.

²⁴ Hasabi nun Serebi nun Kadamile a diin Yosuwe nan yi Lewi bənsən xunne ra. Ala batu waxatini, e yi tima nen e ngaxakedenne yetagi, e Ala tantunma, e barikan bira Ala xa e ti yeen ma alo Dawuda, Alaa muxuna a yamarixi kii naxan yi.

²⁵ Matani nun Bakabukiya nun Abadi nun Mesulan nun Talamən nun Akubu nan yi Ala Batu Banxin se ramaraden de kantanne ra.

²⁶ E yi walima Yosuwe a dii xemen Yoyakin waxatin nin, Yosadaki mamandenna, e nun yamana kannu Neyemi waxatin nun saraxaraliin nun sebeli tiina Esirasi waxatini.

Səwana Yerusaleŋ yinna fe yi

²⁷ Yerusaleŋ yinna to yelin nafale, e yi sa Lewine tongo alogo e mən xa fa dɔxɔ Yerusaleŋ yi e lan ɲaxaɲaxani bayo Yerusaleŋ yinna bata yelin tiye, e yi Ala tantun beti ba kariɲanne nun kondenne nun bəlɔnne ra.

²⁸ Beti baane yi e malan keli Netofa banxidene ra Yerusaleŋ rabilinna nun

²⁹ Beti-Giligali taan nun Geba nun Asamaweti yamanane yi. Beti baane bata yi taane ti Yerusaleŋ rabilinni.

³⁰ Saraxaraline nun Lewine yi e yete rasariɲan, e yamaan fan nasariɲan, e nun taan deene nun a yinna.

³¹ N yi yamarin fi a Yuda kuntigine xa te yinna xuntagi. N yi beti baane yitaxun firinna ra. A singen yi siga yiifanna ma yinna xuntagi Xuruse ɲeɲe Deen binni.

³² Hosaya nun Yuda kuntigine fɔxɔ kedenna biraxi e fɔxɔ ra,

³³ e nun Asari nun Esirasi nun Mesulan nun

³⁴ Yuda nun Bunyamin nun Semaya nun Yeremi

³⁵ e nun saraxaraline diine, xotaan yi naxanye yii e nun Yonatan ma diin Sakari. Semaya nan Yonatan sɔɔ. Matani nan Semaya sɔɔ. Mikahu nan Matani sɔɔ. Sakuru nan Mikahu sɔɔ. Asafi nan Sakuru sɔɔ.

³⁶ A ngaxakedenne fan yi a fɔxɔ ra: Semaya nun Asareli nun Milalayi nun Gilalayi nun Maayi nun Nataneli nun Yuda nun Xanani. Dawuda, Alaa muxuna beti ba seene yi e yii. Sebeli tiina Esirasi nan yi tixi e ye ra.

³⁷ E to Tigi Deen li, e yi te Dawudaa Taan kiraan xən, te yinna xuntagi, Dawudaa banxin xun ma, siga han Ige Dena sogeteden binni.

³⁸ Beti baane dɔxɔden firinden yi siga kəmenna ma. Nxu nun yama dɔnxen yi bira e fɔxɔ ra yinna xuntagi. Nxu yi dangu Buru Ganden Sangansoon na siga han yinna yigbo yirena,

³⁹ han Efirami Deen xanbi ra, siga han De Fonna, dangu Yexe Deen na, han Xananeli Sangansona e nun sangansoon naxan xili Keme han Yexene So Dena. E yi ti Kantan Ti Deen na.

⁴⁰ Na xanbi ra, beti ba dɔxɔ firinne yi ti Ala Batu Banxini. Nxu nun kuntigine yi ti naxanye yi n fɔxɔ ra, e nun

⁴¹ saraxaraline: Eliyakimi nun Maaseya nun Miniyamin nun Mikahu nun Eliyowenayi nun Sakari nun Xananiya. E xotane suxi e yii.

⁴² Maaseya nun Semaya nun Eleyasari nun Yusi nun Yehoxanan nun Malakiya nun Elan nun Eseri fan yi na. Yesiraxiya nan yi beti baane yeratiin na.

⁴³ Muxune yi saraxa wuyaxi ba na lɔxɔni, e səwa, bayo Ala bata yi səwa fe gbeen nagidi e ma. Naxanle nun diidine fan yi səwa, Yerusaleŋ səwa xuiin yi mema yire makuyeni.

⁴⁴ Na lɔxɔni, e yi muxune dɔxɔ se ramaradene xunna bogise singene nun yaganne yi ramarama denaxanye yi. E yi e ti ne malanna ra, yamanan taane birin yi, naxan lanma a so saraxaraline nun Lewine yii Ala kiseen na. Yuda kaane yi səwaxi bayo saraxaraline nun Lewine birin yi e wanla ra.

⁴⁵ E lu Alaa wanla ke, e nun marasariɲan wanla, e nun beti baane nun kantan tiine alo Dawuda nun a dii xemen Sulemani a yamari kii naxan yi.

⁴⁶ Bayo waxati danguxini, Dawuda nun Asafi waxatini, beti ba kuntigine yi na e nun betine Ala tantun xinla ma.

⁴⁷ Sorobabeli nun Neyemi waxatini, Isirayila kaane birin yi seene soma nən bəti baane nun kantan tiine yii alo a yi lan kii naxan yi ləxə yo ləxə. E yi e yagan sarijanxine soma nən Lewine yii, Lewine fan yi nde so Haruna yixetene yii.

13

Neyemi kəwali dənxe

¹ Na waxatini, e yi Musaa sariya kədin xaran yamaan xa, e yi a to sebəxi fa fala, Amonine nun Moyaba kaane mi lan e so Alaa yamani mumə,*

² amasəto waxati danguxini, e mi Isirayila kaane yisuxu, e mi donseen nun igen so e yii, e yeteen yi Balamı saren fi alogo a xa e danga. Koni, en ma Ala yi dangan maxetə duban na.†

³ Yamaan to sariya kədin xaran xuiin name, e yi xəpene birin kedi Isirayila kaane ye.

⁴ Benun na xa liga, saraxaralina Eliyasibi naxan yi walima en ma Ala Batu Banxin se ramaradene yi, naxan mən yi findixi Tobiya ngaxakedenna ra,

⁵ na bata yi banxin kuiin yire belebelena nde yitən Tobiya xa, bogise saraxane nun wusulanna nun goronne yi ramaraxi dənaxan yi nun, e nun murutun yaganna nun manpaan nun turena, naxan yi findixi Lewi bənsənnə muxune gbeen na, e nun bəti baane nun kantan tiine nun saraxaraline.

⁶ N mi yi Yerusaleñ yi na waxatini na feene lige, amasəto n bata yi xetə Babilən mangana Arataserekesi fəma, a mangayaan jəe tonge saxan e nun firinden ma. Na xanbi ra, n yi mangan maxədin, a yi tin n xa siga,

⁷ n yi xetə Yerusaleñ yi. N yi fe jaxin to Eliyasibi naxan naba, a to palana nde so Tobiya yii Alaa banxin yinna kui.

⁸ Na yi n xələ ki fajı. N yi Tobiya yiiseene birin namini palaan fari ma.

⁹ N yi yamarin fi a e xa palane rasarijan, n mən yi Ala Batu Banxin seene dəxə e funfune yi, e nun bogise saraxane nun wusulanne.

¹⁰ N mən yi a mə a Lewine mi e gbee saraxane sətəxi, n mən yi a mə fa fala Lewine nun bəti baan naxanye yi walima Ala Batu Banxini, ne bata xetə e xəene ma.

¹¹ N yi kuntigine maxadi, n naxa, “Nanfera Ala Batu Banxin bata rabejin?” N yi Lewine nun bəti baane malan, n yi birin ti a funfuni.

¹² Nayi, Yuda kaane birin yi fa yaganna nun murutun nun turen na se ramaradeni.

¹³ N yi se ramaraden taxu saraxaraliin Selemiya nun sebəli tiin Sadəki nun Lewina nde ra naxan xili Pədaya. N yi Sakuru a diin Xanan findi e mali muxun na, Matani mamandenna, bayo birin yi laxi e ra. E tan nan yi sələnni taxunma e ngaxakedenne ma.

¹⁴ N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, na ma, n naxan nabaxi lannayani n ma Alaa banxin xa alogo i xa batu. I nama i mə n na.

¹⁵ N muxune to na waxatin nin sali ləxəni Yuda yamanani, e manpa bogine yibutuxunma. Nde yi bogise xidine rasoma, e xidixi sofanle fari, e nun wudi bogi igen nun manpa bogine nun xədəne nun goronna sifan birin, siga Yerusaleñ yi Matabu Ləxəni. N yi a fala e xa a e nama fa donseene mati na ləxəni.

¹⁶ Tire kaane fan yi dəxi mənni, naxanye fan yi fama yəxən nun sare seen sifan birin na, e yi e mati Yuda kaane ma Yerusaleñ yi sali ləxəni.

¹⁷ N mən yi Yuda fonne maxadi, n naxa, “Fe jaxini ito bunna nanse ra, e yi Matabu Ləxən naxəsi?”

¹⁸ E benbane fan mi ito xan liga ba? Ala bata fe jaxini itoe birin nafa en nun taani ito ma. E tan mən a xələn fari sama Isirayila xili ma, e yi Matabu Ləxən sarijanna kala.”

¹⁹ Na xanbi ra, benun Matabu Ləxən xa a li, dimin nəma Yerusaleñ dəene li tun, n yi yamarin fi, a dəene xa ragali, e nama fa rabi fə Matabu Ləxən na dangu. N yi n ma walikəna ndee dəxə dəene ra, alogo muxune nama so goronne ra Matabu Ləxəni.

²⁰ Na ma, sare matine nun sare soone yi kəeen nadangu Yerusaleñ fari ma sanja ma keden hanma sanja ma firin.

²¹ N yi e rakolon, n naxa, “Nanfera e kəeen nadanguma yinna fari ma? Xa e mən a liga,

* 13:1: 13.1 Na feen sebəxi Sariyane 23.4-6 kui. † 13:2: 13.2 Na feen sebəxi Yatene 22.1-6 kui.

n na ε suxuma nɛn.” Xabu na lɔxɔni, e mi fa fa Matabu Lɔxɔni sɔnɔn.

²² N mɔn yi yamarin fi Lewine ma a e xa e rasarijan, e fa dɛɛne kantan alogo e xa Matabu Lɔxɔn findi lɔxɔ sarijanxin na.

Na feen ma, n ma fe xa rabira i ma, n ma Ala, i yi n kantan i ya hinan gbeenɪ.

²³ Na waxatini, Yuda kaana ndee bata yi ɲaxanle dɔxɔ naxanye yi kelixi Asadodi nun Amoni nun Moyaba siyane yɛ.

²⁴ E diine fɔxɔ kedenna yi Asadodi xuiin falama ba xui gbɛtɛye ra, koni e mi yi nɔɛ Heburu xuiin fale.

²⁵ N yi e maxadi, n yi e danga, n yi ndee bɔnbɔ, n yi e xunɛɛɛne matala, n yi e rakɔlɔ Ala yi, n naxa, “E nama ε dii tɛmɛne so siya gbɛtɛne yii e ɲaxanle ra, ε nama siya gbɛtɛne dii tɛmɛne tongo ε nun ε dii xɛmɛne xa.

²⁶ Isirayila mangan Sulemani mi yulubin liga na kiin xan yi ba? A ɲɔxɔn manga mi yi na siyane yɛ, a yi rafan a Ala ma. Ala bata yi a findi mangan na Isirayila birin xun na. Koni hali na, siya gbɛtɛne ɲaxanle a ti nɛn yulubin ma.

²⁷ Nxu fa a mɛ iki fa fala a ε fe ɲaxi sifani ito ligama, fe ɲaxi gbeena en ma Ala ra, ε yi siya gbɛtɛ ɲaxanle dɔxɔ.”

²⁸ Yehoyadaa dii xɛmɛna nde, saraxarali kuntigina Eliyasibi mamandenna yi findixi Horonɪ kaan Sanbalata bitanna nan na. N yi a kedi n yɛtagi.

²⁹ E fe xa rabira i ma, n ma Ala, bayo e bata saraxarali wanla sarijanɲa kala, e nun saraxaraline nun Lewine layirina.

³⁰ N na e birin nasarijan nɛn xɔɲɛne seene birin ma, n mɔn yi saraxaraline nun Lewine ti e wanle ra.

³¹ N mɔn na liga nɛn saraxa yegene ra waxati saxini, e nun bogise singene.

N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na.

Esita Esita a Fe Taruxuna

Yahudiya jaxalan dii temena nde nan ma fe taruxu ito ra naxan yi xili Esita. A liga Perise yamanan nin jee keme naanin jee tonge solomasexe benun Yesu xa bari. Na waxatini Yahudiyane yi Perise yamanani nun. Ala bata yi a ragidi a Isirayila kaane xa suxu yengeni e yulubine fe ra, e yaxune yi siga e ra Perise yamanani. Esita nun a siyaan nan ma fe taruxu ito ra.

Yahudiyane yaxune yi kata e birin naxori feen na bayo e mi yi tinma e xinbi sinje e yetagi, koni Ala mi tin e xa e raxori. Ala yi a liga Esita yi rafan Perise mangan ma, a findi Naxanle Mangan na.

Bayo a Yahudiya bodene rafan a ma, a kata, a yi maliin ti, a yi a muxune rakisi, e mi fa raxori nayi sonon. Yahudiyane yi sanla nde yiton naxan a rabire e ma fa fala e kisi nen e yaxune ma. E na sanla xili bama nen Purimi.

Fasita yi tondi mangana xinla ma

¹ Mangana nde yi na nun naxan yi xili Asuyerusu. A tan nan yi mangayani keli Indiya yamanani han sa dexo Kusi yamanan na. Yamana keme maxojen nun solofere nan yi a ra.

² Na waxatini, Asuyerusu yi dxi mangayani Suse taani denaxan yi findixi yamana kan taan na.

³ A mangayaan jee saxandeni, a yi a kuntigine birin xili donse don malanni. Sofa mangan naxanye yi Perise nun Mede yi nun, e nun muxu gbeene nun yamana kanne, ne birin yi fa a yetagi.

⁴ A yi a fangan nun a binyen nun a nafulu kanyaan yita yamaan na kike sennin.

⁵ Na danguxina, xii solofere bun ma, mangan yi donse don malanni ton muxun birin xa a manga banxin tanden ma muxudine nun muxu gbeene xa naxanye Suse manga taani.

⁶ Tanden yi maxidi ki faji. Tanden yi rabilinxi geme fixe senbetenne ra. Gbeti

wurene singanxi na senbetenne ra. E yi taa dugi luti mamiloxin nun a fixene xidi na ra. Tanden lonna yi rafalaxi geme faji fixene nun a gbeele nun a mamiloxine nun a fixe mayilenxine nan na. Saden naxanye rafalaxi xemaan nun gbetin na, e ne ti menni.

⁷ Dolon yi fima muxune ma xema igelengenne nan kui. Mangan yi dolon fima yamaan ma nii yifanna nin.

⁸ Birin yi a minma nen alo a rafan a ma kii naxan yi. Mangan yi a walikene yamari a e xa yamaan nafaan feen naba.

⁹ Mangana jaxalan Bate Fasita fan bata yi donse donni ton jaxanle xa Manga Asuyerusu a mangaya banxini.

¹⁰ Donse donna malanna xii soloferedeni, Manga Asuyerusu to sewa dolon na, a yi a xeme tengeri* solofereni itoe xili: Mehuman, Bisita, Harabona, Bigita, Abagita, Setara, e nun Karakasi.

¹¹ A yi a fala e xa a e xa sa fa Baten Fasita ra a dexon ma a mangaya komotin soxi a xunna. Mangan yi waxi a xon ma nen a xa a jaxanla tofanna mayita a mangane nun a yamaan na, bayo a yi tofan han.

¹² Koni mangana xerane sigaxi na Baten Fasita fema, e to mangana xerani ba a xa, a tondi fe. Na yi mangan xolo ki faji.

¹³ Awa, alo mangan dari fena, a yi a fekolonne maxodin naxanye sariyan nun taan dexo kiin kolon.

¹⁴ Mangana lannayaan yi Perise kaan nun Mede kaan kuntigi gbee solofere naxanye yi, naxanye yi a kawandima, ne nan itoe ra: Karasena, Setara, Adamata, Tarasisi, Meresi, Marasena, e nun Memukan.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "N tan Manga Asuyerusu bata n ma xerane rasiga Baten Fasita ma, koni a mi n ma yamarin suxi. Sariyan nanse falaxi n lan n xa naxan liga Baten Fasita ra?"

¹⁶ Memukan yi a fala mangan nun a kuntigine xa, a naxa, "Baten Fasita mi fe jaxin ligaxi mangan xan keden na koni mangana kuntigine nun a yamaan birin yamanani.

¹⁷ Naxanle na na me a jaxalan mangan bata a xemen bete raba, yamanan jaxanle

* **1:10: 1.10Xeme tengeri:** Na waxatini, mangane yi xemena ndee tengeri ma nen alogo e xa e yengi dexo mangana feene xon, e mi bira mangana jaxanle fexo ra.

birin fan e yoma e xemene ma nen. Naxanle luma a fale nen, e naxa, 'Manga Asuyerusu xeraan nasiga nen Batən Fasita ma alogo a xa fa a dexən koni a mi tin.'

¹⁸ Awa, Perise nun Mede kuntigine naxanle na na me a Batən Fasita na nan ligaxi, e mi fa e xemene binyama sənən. Na findima nen xələn nun yagin na e xemene ma.

¹⁹ Xa a sa mangan kenenje, a xa yamarin fi fa fala Batən Fasita nama fa ti a yetagi sənən. A tiden xa so naxalan gbete yii naxan fisa a tan xa. Yamarin fi, a xa sebe, a xa sa na tönne fari naxanye Perise nun Mede yamanani alogo a nama fa maxete mumē!

²⁰ Mangana, i na i ya fala xuini itoe rali i ya yamanan birin ma, naxanla birin fa a xemen binyama nen nayi, keli a xungbeen ma han a xurina."

²¹ Na yamarin yi rafan mangan ma, e nun a kuntigine birin, mangan yi a liga alo Memukan a fala kii naxan yi.

²² Mangan yi kedın nasiga a taane birin yi e gbee sebenla nun e gbee xuine yi, alogo xemen birin xa findi a denbayaan kuntigin na e nun birin xa a kon xuiin fala.

2

Esita yi findi Mangana Batən na

¹ Na danguxina, mangan bənen godo xanbini, a a miri fələ na feen ma Batə Fasita naxan ligaxi a ra e nun a fan sariyan naxan saxi lan a ma.

² Awa, mangan bundəxəna ndee yi a fala a xa, e naxa, "Sungutunna nde xa fen i xa naxan tofan han!

³ Yamarin fi i ya bəxən birin yi a kuntigine xa fa dii temə tofənine birin na i ya naxanle banxini. Suse manga taani. Na dii temene birin xa lu na xeme təgenxin yii naxan xili Hege naxan naxanle xun na. Na xemen xa a yengi dəxə e xən ma a yi maratofan seene so e yii.

⁴ Nayi, dii temen naxan na rafan i ma ne ye, na yi findi batən na Fasita funfuni." Na falan yi Mangan kenen, a yi na liga.

⁵ Yahudiyana nde yi Suse manga taani nun naxan yi xili Marodoke, Yayiri a dii xemen nan yi a ra. Simeyi nan Yayiri sətə. Kisu nan Simeyi sətə. Kisu kelixi Bunyamin bənsənna nin.

⁶ Babilən mangan Nebukadanesari Yuda manga Yoyakin nun muxun naxanye suxu Yerusalən yi, a yi ne nan ye.

⁷ Marodoke nan yi Hadasa xuruma naxan mən xili Esita. A səxə a dii temena. Esita fafe nun a nga bata yi faxa. Sungutunni ito yi tofan han! A nga nun a fafe to faxa, a yi lu alo Marodoke a diina.

⁸ Mangan yamarin fi xanbini, e fa dii temə wuyaxi ra Suse manga taani, Esita yi ne ye nun. A tan Esita fan yi lu mangan konni Hege bun ma naxan mangana naxanle xun na.

⁹ Esita a fe yi rafan Hege ma han! A yi hinan a ra. Nanara, a yi fati rayabu seene so fələ a yii, e nun donse fərina. Hege yi Esita lu yire fəpini naxanle tagi, a yi dii temə solofere yəba mangan konni naxanye luma wanla kə Esita xa.

¹⁰ Koni Esita mi tin muxu yo xa a kolon a kelixi siyaan nun xabilan naxan yi, amasətə Marodoke bata yi yamarin fi a ma nun fa fala a nama na fala.

¹¹ Marodoke yi sigama nen mangan konna dexən ləxə yo ləxə alogo a xa a kolon Esita yi kii naxan yi e nun e yi naxan ligama a ra.

¹² Sungutunni itoe birin yi lan e siga Manga Asuyerusu konni keden keden ye ma e na yelin e yitənje kike fu nun firinna bun. Kike sennin e ture fəpin soma e ma. Na xanbi ra, e latikənənna nun naxanle rayabu seen sifan birin so e ma kike sennin mən.

¹³ Sungutunna naxan siga waxatin na a li mangan konni, a sese maxədin na nan yi soma a yii.

¹⁴ Naxan nema yi sigə mangan konni, a yi sigama jınbanna nan na. Na xətən bode, a siga naxanle banxi gbete yi, a gberijenne ye. Sasigasi yi a yengi dəxəma e xən denaxan yi. Naxan na keli mangan konni, a mi fa sigama na yi sənən fə xa a rafan mangan ma, a yi a xili a xinla ma.

¹⁵ Nba, Marodoke səxə Abixali a dii temena Esita, Marodoke yi naxan xuruma, na gbee waxatina a lixina siga mangan konni, a mi sese xali fə Hege seen naxanye fe fala a xa. Muxu yo yi Esita to, a rafanje a ma.

¹⁶ Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan jəe solofere kike fudeni, naxan xili Tebeti

kikena, e fa Esita ra Manga Asuyerusu fɛma a konni.

¹⁷ Esita yi rafan mangan ma, dangu sungutunne birin na. A mangana fanna nun a hinanna sɔtɔ dangu sungutunna bonne birin na! Nanara, mangan yi mangaya taxamaseri kɔmɔtin so Esita xun na, a yi a findi batɛn na Fasita funfuni.

¹⁸ Awa, mangan yi donseen nafala a kuntigine nun a muxune birin xa Esita a fe ra. A yi na lɔxɔn findi Matabu Lɔxɔn na a yamanan birin yi. A yi yamaan ki mangayaan hinanni.

Marodoke yi mangan nakisi

¹⁹ Awa, sungutunne mɔn yi malan a firinden. Na waxatini, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so dɛɛn na.

²⁰ Han na waxatini, Esita munma yi a xabilan nun a siyana fe fala muxɛ xa alo Marodoke a yamari kii naxan yi. Esita yi a falan suxu alo a to yi a maxuruma waxatin naxan yi.

²¹ Lɔxɔna nde, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so dɛɛn na. Mangana kuntigi firinna naxanye yi xili Bigitana nun Tɛrɛsi, ne nan yi mangan konna kantanma. Ne yi xɔlɔ Manga Asuyerusu ma, e kata fɔlɔ a faxa feen na.

²² Marodoke yi a mɛ, a yi a fala Esita xa, mangana batena. Esita yi Marodoke a falan nali mangan ma.

²³ E fɔlɔ na feen yɛ fɛnɲɛ, e fa a to fa fala ɲɔndin na a ra. Nayi, e yi na xɛmɛ firinne singan wudin na, e faxa. Na birin yi sɛbɛ yamanan fe fori taruxu kɛdin kui Mangan yɛɛ xɔri.

3

Yahudiyane faxa feen yi yitɔn

¹ Na dangu xanbini, Manga Asuyerusu yi Hamɛdata Agaga kaana dii xɛmɛn Haman tiden mate dangu kuntigine birin na.

² Mangana walikɛɛn naxanye birin yi a banxini, ne birin yi e xinbi sinma nɛn Haman bun e yi a binya, alo mangan bata yi a yamari kii naxan yi. Koni, Marodoke tan mi tin na ligɛ.

³ Mangana Walikɛɛn bonne yi a maxɔdin, e naxa, “Nanfera i mi mangan fala xuiin suxuma?”

⁴ Lɔxɔ yo lɔxɔ kuntigine yi Marodoke maxɔdinma nɛn, koni a mi yi e xuiin danxunma. Nayi, e yi a fala Haman xa alogo e xa a kolon xa a kankanɲɛ a kɛɲaan ma bayo a bata a fala a Yahudiyen nan a ra.

⁵ Haman a toxina fa fala a Marodoke mi tinma a xinbi sinɲɛ a tan bun ma, a yi xɔlɔ kati!

⁶ A mɔn a kolonxina fa fala Yahudiyen nan Marodoke ra, a yi a miri a bɔɲɛni, a a nama Marodoke keden peen faxa. Nanara, Haman yi fɛrɛn fɛn fɔlɔ alogo a xa Yahudiyane birin halagi naxanye yi Asuyerusu yamanan birin yi.

⁷ Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan ɲɛɛ fu nun firinden kike singen naxan xili Nisan kikena, Haman yi yamarin fi fa fala masɛnsɛnna naxan xili Puri, a e xa na bira a xa, alogo e xa Yahudiyane faxa waxatin kolon, fe yitɔnxine lanma kiken naxan ma e nun a lɔxɔna. A kike fu nun firinden suxu naxan xili Ada kikena.

⁸ Haman yi a fala Manga Asuyerusu xa, a naxa, “Siyana ndee na, e xuyaxi ayi i ya yamanan yiren birin yi, e namunna nun muxu yo a namun keden mi a ra. E mi yamanan yamarine suxuma. Awa, a milan i xa ne lu na.

⁹ Mangana, xa i sa tinɲɛ, i xa yamarin fi fa fala ne xa halagi. Xa i tin ne halagi feen ma, n tan gbetin gbananna wuli fu sɛ i ya gbeti ramaradeni ne xa naxanye na ligɛ.”

¹⁰ Mangan yi a wuren ba a yiin na, a taxamasenna, a yi a so Hamɛdata Agaga kaana dii Haman yii, Yahudiyane yaxuna.

¹¹ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nun na gbetin na, i tan nan gbee e ra. Nanara, i nɛɛn waxi feen naxan liga fe yi e ra, i na liga.”

¹² A kike singen xii fu nun saxande lɔxɔni, Haman yi mangana sɛbɛli tiine malan alogo e xa a yamarine sɛbɛ yamana kanne nun taa mangane birin ma siyane birin yi e sɛbenle nun e xuine yi. Awa, na kɛdine yi sɛbɛ Manga Asuyerusu yɛtɛɛn xinla ra. E mɔn yi a mangayaan taxamasenna wuren funfun sa a ma.

¹³ Xɛrane yi siga kɛdini itoe ra mangana yamanan birin yi. E yamarin fi a yamaan xa Yahudiyane birin naxɔri lɔxɔ kedenni, kike fu nun firinden xii fu nun saxande

lɔxɔni, naxan xili Ada kiken. E yi e faxa, dii jɔrɛn nun fonna nun jaxanle nun didine birin, e yi e yii seene tongo.

¹⁴ Awa, na sariyan kedin yi rawuya, a xaran yamanan yamaan birin xa alogo e xa e yiton na lɔxɔn yɛɛ ra.

¹⁵ Mangana xerane yi siga e giye, Suse manga taan yiren birin yi xera ralideni. Na xanbi, Mangan nun Haman yi dɔxɔ dɔlɔ mindeni, koni Suse taan muxune tan yi wugama.

4

Marodoke yi falan ti Esita xa

¹ Marodoke feni ito birin mɛ waxatin naxan yi, a yi a dagine yibo a ma, a yi kasa benbeli dugin nagodo a ma sununi. A mɔn yi xuben so a ma, a mini taa tagini, a sunuxin yi a wuga xuini te, a gbelegebele.

² A yi siga han mangana banxin dɛxɔn, a yi ti mɛnni. Muxu yo mi yi lan a so mɛnni a maxidixi kasa benbeli dugini.

³ Yamanan birin yi, mangana falan nun yamarin na yi so dɛnaxan yi, Yahudiyane yi sunuma nɛn mɛnni. E yi sunuma nɛn e wuga, muxu wuyaxi yi e maxidima benbenla nin, e yi e sa xubeni.

⁴ Esita a walikɛ jaxanle nun xɛmɛ tɛgɛnne yi fa Marodoke a fe fala a xa, na yi Esita yigitɛgɛ kati! Esita yi dagine rasiga Marodoke ma alogo a xa kasa benbeli dugin ba a ma. Koni Marodoke mi tin.

⁵ Esita yi Hetaka xili, mangana xɛmɛ tɛgɛnna naxan yi findixi walikɛɛn na Esita fɛma, a yi na xɛ alogo a xa sa a kolon Marodoke sunuxi naxan na.

⁶ Hetaka yi sa Marodoke li tixi taan yama malandeni mangan konna dɛ ra.

⁷ Marodoke yi na feen birin fala Hetaka xa naxan ligaxi, a mɔn yi a fala a xa Haman mangan tuli saxi gbetin naxan na, alogo a xa Yahudiyane birin faxa.

⁸ Marodoke mɔn yi na kedin so Hetaka yii naxan xaranxi Suse yi, lan Yahudiyane faxa feen ma. Marodoke yi waxi a xɔn ma nɛn a xa a so Esita yii, a mɔn yi dɛntɛgɛn sa Esita xa alogo Esita xa sa mangan mafan, a dija a muxune ma.

⁹ Awa, Hetaka yi xɛtɛ, a sa Marodoke falane yɛba Esita xa.

¹⁰ Awa, Esita mɔn yi Hetaka xɛ Marodoke ma, a yi a fala a xa, a naxa,

¹¹ “Mangana walikɛne nun muxun naxanye birin mangana yamanani, ne birin a kolon a muxu yo muxu, xɛmɛn nun jaxanla, naxan na siga mangan fɛma a banxini xa a mi a xilixi, sariyan wama nɛn na kanna xa faxa. Koni naxan keden a ligɛ na kanna mi faxa, fɔ mangana a xɛma dunganna ti a xa. Koni a bata kiken ti mangan mi n tan xili.”

¹² Marodoke yi Esita a jundu xuiin mɛ.

¹³ A fan yi a yabi, a naxa, “I nama i miri fa fala i tan Esita keden peen kisima nɛn Yahudiyane tagi, bayo i mangan konni.

¹⁴ Xa i dundu i dɛɛn ma waxatini ito yi, waxatina nde Yahudiyane sabu gbɛtɛ sɔtɔn nɛn e kisi, koni i tan nun i babaa denbayaan naxɔrima nɛn. Nde a kolon? Waxatina nde, xa i mi findixi mangana batɛn na lɔxɔni ito xan ma fe ra?”

¹⁵ Awa, Esita fan yi Marodoke yabin nasiga a ma, a naxa,

¹⁶ “Siga, i sa Yahudiyane birin malan Suse yi, ɛ sunna suxu n xa. ɛ nama ige min, ɛ nama ɛ dɛge kɔɛ saxan, yanyi saxan. N tan Esita nun n ma walikɛ jaxanle fan sunna suxuma nɛn. Na na dangu, n sigan mangan fɛma nɛn hali xa n tɔnna kala. Xa a lan a yi, n xa faxa, n xa faxa.”

¹⁷ Marodoke yi siga, a yi a liga alo Esita a yamari kii naxan yi.

5

Esitaa donse donna malanna

¹ Sunna xii saxande lɔxɔni, Esita yi a maxidi a jaxalan manga dagine yi, a sa ti tanden ma manga banxin dɛ ra. Mangan yi dɔxi manga gbɛdɛni, a yɛɛ rafindixi banxin so dɛɛn ma.

² Mangan to Esita to a tixi tandeni, a fe yi rafan a ma ki faji, na ma, mangan yi a xɛma dunganna ti a xa. Esita yi sa a yiin din mangana xɛma dunganna ra.

³ Mangan yi Esita maxɔdin, a naxa, “Nanfe ligaxi? I waxi nanse xɔn ma? N na soɛ i yii nɛn hali i waxi n ma yamanan fɔxɔn kedenna nan xɔn.”

⁴ Esita yi a yabi, a naxa, “Mangana, xa a sa i kɛnɛn, n waxi a xɔn ma ɛ nun Haman

xa fa donse dondeni n konni to, n naxan nafalaxi ε xa.”

⁵ Mangan yi xeraan nasiga Haman ma, a xa fa mafuren alogo e firinna xa sa Esita waxon feen liga.

⁶ Nayi, mangan nun Haman yi siga Esita donseen dondeni. E yi dolo minni waxatin naxan yi, mangan yi Esita maxodin, a naxa, “Esita, i waxi naxan xon ma a fala n xa, n xa na liga i xa. Nanse xoli i ma? Hali i waxi n ma yamanan foxo kedenna nan xon, n na a soe i yii.”

⁷ Esita yi mangan yabi, a naxa, “N waxi naxan xon ma,

⁸ xa mangan tinje, a yi n ma maxandin yabi, Mangan nun Haman mon xa fa n konni donse dondeni tila n naxan nafalama, nayi n mangan yabe.”

Haman yi wa Marodoke faxa feni

⁹ Awa, Haman sewaxin yi keli na yi na boxoni. Koni a to yi danguma mangana banxin de ra, a yi Marodoke to. Marodoke mi keli, a mi xuruxurun a yee ra. Na yi Haman xolo a xili ma kati!

¹⁰ Koni Haman yi a bojen suxu, a siga a konni. Meni, Haman yi a lanfane nun a paxanla Seresi, xili.

¹¹ Haman yi a kanba folo a lanfane nun a paxanla yetagi, a nafulu kanna nan a tan na, a dii wuyaxi a yii, a mangan bata a tiden mate, a tan dangu mangana kuntigine nun mangana muxu gbeene birin na.

¹² Haman yi lu a kanbe, a naxa, “Naxan dangu na birin na, Mangana Bate Esita bata n tan Haman xili, a nxu nun mangan xa sa nxu dege nxu bode xon ma. Nxu mon sigama na nan ma tila nxu nun mangana.

¹³ Koni fanni, n mon Marodoke toma dxi mangana banxin de ra, Yahudiyana, sese mi na ra n tan Haman xa.”

¹⁴ A paxanla Seresi nun a lanfane yi a fala Haman xa, e naxa, “Muxu singandena nde rafala naxan nongonna ye tonge suulun liye. Nayi, tila xotanni i yi a fala mangan xa, a a xa Marodoke singan meni, a xa faxa, alogo i sewaxin xa siga mangan matideni donse dondeni.” Awa, na falan yi Haman kenen, a muxu singanden nafala.

6

Haman yi Marodoke binya

¹ Na kreen na, mangan mi no xiye. Nayi, a yi a fala a e xa fa yamanan taruxu kedin na, e yi a xaran a yetagi.

² E denaxan xaran, e yi a to meni fa fala Mangana kuntigi firinna naxanye yi a banxin deen kantanma, Bigitana nun Teresi, ne manga Asuyerusu faxa feni ton nen, koni Marodoke yi na feen namini kenen.

³ Awa, mangan yi maxodinna ti, a naxa, “En binyen mundun fi Marodoke ma e nun a kontonna?” Mangana walikene yi mangan yabi, e naxa, “Fefe munma raba a xa singen.”

⁴ Mangan mon yi maxodinna ti, a naxa, “Nde n ma banxini?”

Na yi a li, Haman yi baxi sode mangana genla kui. A bata yi fa a faladeni mangan xa, a xa Marodoke singan na singan tideni a naxan yitoxi Marodoke xili ma.

⁵ Nanara, mangana walikene yi mangan yabi, e naxa, “Haman nan be.” Mangan yi a fala e xa, a naxa, “A xa so.”

⁶ Haman yi so, mangan yi a maxodin, a naxa, “Nanse lige muxun xa mangan waxi naxan binya feni ki faji?” Haman yi a miri a yete ma, a naxa, “Awa iki, mangan waxi a xon ma a xa muxun mundun binya ki faji? Muxu gbete mi na fo n tan.”

⁷ Haman yi mangan yabi, a naxa, “Mangan waxi muxun naxan binya feni,

⁸ a lan mangaya dugin xa so na kanna yii, i tan mangan yeteen bata naxan nagodo i ma e nun soona i bata dxi naxan fari, a xunna soxi mangaya taxamaseri komotin na.

⁹ Mangana, i ya kuntigi gbeena nde xa na dugine tongo a yi e ragodo na kanna ma mangan waxi naxan binya feni, a dxi soon fari, a yi a radangu taan yiren birin yi. Na muxu gbeen xa siga falani ito tiye, a naxa, ‘E a mato mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni.’ ”

¹⁰ Nayi, mangan yi a fala Haman xa, a naxa, “I mafura, i sa dugine tongo e nun soona, i yi e ragodo Marodoke ma, na Yahudiyana. I naxan birin falaxi, i yi na birin liga Marodoke xa, naxan dxi manga banxin so deen na. I nama jinan sese ma i naxan birin falaxi.”

¹¹ Na xanbi ra, Haman yi sa dugine tongo e nun soona. A yi mangana dugine ragodo Marodoke ma. Marodoke to te soon fari, Haman yi ti Marodoke yee ra siga taa tagini. A siga a fale yamaan xa, a naxa, “E a mato, mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni.”

¹² Marodoke yi xete manga banxin so deen na. Koni Haman tan yi siga a konni mafuren, a yetagin luxunxi amasoto a yi sunuxi kati!

¹³ Feen naxanye liga a ra, a yi ne birin fala a jaxanla Seresi nun a lanfane xa. Haman ma jaxanla nun a fekolonne yi a fala a xa, e naxa, “Marodoke, Yahudiyan nan a ra. Na nan a toxi, i mi noe a ra. I fama yagideni a yee ra, na yeteen bata folo!”

¹⁴ E mon yi fala tiini, mangana xerane yi fa, a Haman xa siga mafuren donse dondeni Mangana Batena Esita naxan nafalaxi.

7

¹ Mangan nun Haman yi siga Esita donse dondeni.

² Na loxo firindeni, e yi dolo minni, mangan yi Esita maxodin, a naxa, “Esita, i waxi naxan xon ma a fala n xa alogo n xa na liga. Nanse xoli i ma? Hali, i wa n ma yamanan bode foxon nan xon ma, n na a soe i yii.”

³ Koni Esita yi a yabi, a naxa, “Mangana, xa i tin, xa a rafan i ma, n waxi feen naxan xon ma, na nan ito ra: N tan Esita nun n ma muxune xa kisi.

⁴ Bayo n tan nun n ma muxune bata sara alogo nxu xa halagi, nxu faxes, nxu mon yi raxori. Xa nxu yi sara nen konyiyaan gbansanna xili yi, n yi dunduma nen nun, bayo na mi yi finde fe ra nun, n yi mangan ye mo ayi.”

⁵ Manga Asuyerusu yi Esita maxodin, a naxa, “Nde a ra, naxan susuxi fe sifani ito mire? Na kanna minen yi?”

⁶ Esita yi a yabi, a naxa, “Haman nan nxu toro muxun nun nxu yaxun na, na muxu jaxina!”

Nayi, gaxu gbeen yi Haman suxu mangan nun Esita yetagi.

⁷ Mangan xoloxin yi keli donse dondeni, a yi mini tandeni. Awa, Haman to a to fa fala mangan bata fe jaxin nagidi a fe yi, a yi lu

xanbin na Esita mafandeni alogo a niin xa kisi.

⁸ Haman a mafelenxi waxatin naxan yi Esita dolo seen ma, mangan yi so, a sonxo, a naxa, “Wan! Xemeni ito fa waxi n ma baten Esita nan mafu fe yi n yee xori n ma banxini?” Benun mangan xa yelin fala tiye, e bata Haman xunna so.

⁹ Mangana kuntigina nde yi na naxan yi xili Harabona, na yi a fala mangan xa, a naxa, “Haman yeteen bata singan tiden nafala a banxin dexon ma a Marodoke mangana muxu fajin singanjen denaxan yi. Na wudin mateen fo nongonna ye tonge suulun.” Awa, mangan yi yamarin fi, a naxa, “Haman xa sa singan na yi.”

¹⁰ Nayi, Haman yi singan na singan tideni a naxan nafala Marodoke faxes feen na. Awa, na ligaxina, mangan bonen yi xunbeli.

8

Yahudiyane xunna kenla

¹ Na loxon yeteni, Manga Asuyerusu yi Yahudiyane yaxu Haman yii seene birin so Esita yii. Marodoke yi siga mangan fama, bayo Esita bata yi a fala mangan xa fa fala a tan nun Marodoke barixi nen.

² Mangan yi a taxamaseri yisolirasoon ba a yin na, a naxan taxu Haman na, a yi a so Marodoke yii. Esita yi Marodoke lu Haman ma seene xun na.

³ Esita yi a sa mangan bun ma, a wugama, a yi a mafan alogo a xa Haman Agaga kaana fe jaxi yitonxin kala Yahudiyane xili ma.

⁴ Mangan yi a xema dunganna ti Esita xa. Nayi, Esita yi keli, a yi ti a yetagi.

⁵ Esita naxa, “Mangana, xa i bata tin, xa i ya fe n ma fe yi, xa a lanxi i ma, xa n nafa i ma, yandi, i xa kedin sebe naxan Haman ma yamarine kalama. Hamadata a dii xemena Agaga kaan yamarin naxan fi Yahudiyane faxes feen na i ya yamanan birin yi, na nama liga.

⁶ N tan mi noe tinjen bonsonna yi toro, a raxori.”

⁷ Awa, Manga Asuyerusu yi Esita nun Yahudiya Marodoke yabi, a naxa, “E mato, n bata Haman faxes bayo a Yahudiyane faxes feni ton nen. N mon bata Haman ma seene so Esita yii.

⁸ Iki, ε xa seβenla ti lan Yahudiyane feen ma, naxan yo na ε kenεn, n tan mangan xinli, ε yi n ma taxamasenna sa a ma. Bayo, keɗin naxan seβexi mangan xinli mangaya taxamasenna yi sa a ma na mi kaλε mume.”

⁹ Na lɔxɔn yeteni, e yi yamanan seβeli tiine birin xili, kike saxanden xii mɔxɔɗen nun saxande lɔxɔn nin, kiken naxan xili Sifan kiken. Mangana seβeli tiine yi Marodoke a yamarine seβε siga Yahudiyane nun yamana kanne nun kuntigine birin ma na yamana kan taa keμε mɔxɔɗen nun solofere birin yi, keli Indiya yamananani han sa dɔxɔ Kusi yamanani. Siyane birin yi keɗin seβexin sɔtɔ e seβenla nun e xuiin nin, Yahudiyane fan yi a sɔtɔ e gbee seβenla nun e xuini.

¹⁰ Keɗini itoe yi seβε mangan xinli, a yi a taxamasenna sa e ma. A yi xerane rasiga keɗini itoe ra soo faɗine fari naxanye ramaraxi e danna mangan xɔn ma.

¹¹ A yi seβexi nen Mangana keɗini ito kui fa fala Yahudiyane xa e malan taan birin yi, e yi e yete xun mayenge. Xa siya gbete yo waxi e yenge feni, e tan Yahudiyane fan xa ne yenge, e yi e faxes e nun e ɲaxanle nun e diine. Yahudiyane xa ne birin faxes, e yi e yii seene tongo.

¹² Na yamarin yi lanxi xii keden nan ma Manga Asuyerusu a yamanan birin yi, Ada kiken xii fu nun saxande lɔxɔni, ɲeen kiken fu nun firindena.

¹³ Na yamarin yi mini yamanan birin yi alogo siyane birin xa a kolon fa fala a bata findi sariyan na alogo Yahudiyane fan e yitɔɲe e yaxune yengedeni kii naxan yi.

¹⁴ Awa, mangan to yamarin fi, xerane yi dɔxɔ soone fari, e yi siga e giye mafuren alogo yamarin xa xaran Suse manga taani.

¹⁵ Marodoke yi mini mangana banxini, manga dugin doma mamiloxin fixen nago-doxi a ma, mangaya xemaan taxamasenna fan soxi a xunna, doma xungbe mamiloxin fan a ma. Awa, muxun naxanye birin Suse yi, e sewa kati, e sɔnxɔ sɔnxɔ sewani.

¹⁶ Na lɔxɔn yi findi sewa lɔxɔn nun nɔ sɔtɔ lɔxɔn na Yahudiyane xa.

¹⁷ Mangana sariyan so yamanan nun taan naxanye birin yi Yahudiyane yi sewan

sɔtɔ mɛnne yi, e yi e malan ɲaxaɲaxani. Nanara, muxu wuyaxi yi e yete findi Yahudiyani na yamanani amasɔtɔ e bata gaxu e yeε ra.

9

Yahudiyane yaxune faxes fena

¹ Kike fu nun firinden naxan xili Ada, na xi fu nun saxande lɔxɔn to a li, mangana yamarin yi lan a xa fɔlɔ lɔxɔn naxan yete yi. Na lɔxɔni, Yahudiyane yaxune yi mirixi fa fala a Yahudiyane luma nen e senben bun ma. Koni, feene yi maxete, Yahudiyane yi nɔɔn sɔtɔ e yaxune ma.

² Yahudiyane yi e malan Manga Asuyerusu yamanan taan birin yi e yaxune yengedeni. Nayi, muxune birin yi gaxu Yahudiyane yeε ra, muxu yo mi fa a ti e yeε ra yenge sodeni.

³ Hali lɔxɔn mangane nun kuntigine nun yamanan kanne nun mangan ɲɔxɔn yibirane birin yi Yahudiyane mali amasɔtɔ e yi gaxuxi Marodoke yeε ra.

⁴ Marodoke bata yi findi kuntigi gbeen na manga banxini, e nun a xili faɲin bata yi lan yamanan birin na amasɔtɔ a senben yi gboma ayi nen tun!

⁵ Nanara, Yahudiyane yi e yaxune faxes silanfanna ra, e yi e ɲan.* E wa naxan liga fe yi e yaxune ra, e na liga.

⁶ Yahudiyane yi muxu keμε suulun faxes Suse manga taani.

⁷ E mɔn yi Pansandata nun Dalifɔn nun Asipata nun

⁸ Porota nun Adaliya nun Aridata nun

⁹ Paramasata nun Arisayi nun Aridayi nun Fayesata birin faxes.

¹⁰ Ne nan Hamɛdataa dii Haman ma dii xeme fuune ra, Yahudiyane yaxuna. Koni, e mi ne yii seene tongo.

¹¹ Na lɔxɔ yeteni, e mangan nakolon muxun naxan beɣya faxes Suse manga taani.

¹² Mangan yi a fala Esita xa, a naxa, “Yahudiyane bata muxu keμε suulun faxes Suse manga taani sa Haman ma dii xeme fu fari. E nɔxi nanse lige yamanan bodene yi? Koni, xa i mɔn waxi fena nde xɔn ma,

* **9:5: 9.5Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

i a sɔtɔma nɛn. I waxi nanse xɔn? N na rabama i xa nɛn.”

¹³ Awa, Esita yi a yabi, a naxa, “Xa i bata tin, Yahudiyān naxanye Suse yi, ne mɔn xa to jɔxɔn liga tila. Haman ma dii xɛmɛne binbine xa singan wudin na.”

¹⁴ Mangan yi yamarin fi a na xa liga alo Esita a falaxi a xa kii naxan yi. Na yamarin yi rawanga Suse taani. E Haman ma dii xɛmɛne binbine singan.

¹⁵ Kiken naxan xili Ada, na xii fu nun naaninde lɔxɔni, Suse taan Yahudiyane mɔn yi e malan, e muxu kɛmɛ saxan faxa taani, koni e mi e sese tongo.

¹⁶ Yahudiyān bonna naxanye yi mangan a yamana gbɛtɛne yi, ne fan yi e malan e yɛtɛ xun mayɛngɛdeni. E yi e yɛtɛ sɔtɔ e yaxune ra. Yahudiyane yi e yaxun muxu wuli tonge solofere e nun suulun faxa. Koni ne fan mi e sese tongo.

¹⁷ Na ligaxi Ada kiken xii fu nun saxande lɔxɔn nin. A xii fu nun naaninde lɔxɔni, e yi e matabu. Yahudiyane yi na findi sanla nun sɛwa lɔxɔn na.

¹⁸ Yahudiyān naxanye yi Suse yi, ne yi yɛngɛn so a xii fu nun saxanden nun a naanideni, ne yi e matabu a xii fu nun suulunde lɔxɔni. Na lɔxɔn yi findi sanla nun sɛwa lɔxɔn na.

¹⁹ Nanara, Yahudiyān naxanye yi banxidɛne ra, ne Ada kiken xii fu nun naaninden findixi sɛwa nun sali lɔxɔn na. E mɔn yi kiseene so e bode yii.

Purimi Malanna bunna

²⁰ Awa, Marodoke yi na feene birin sɛbɛ a yi e rasiga Yahudiyane birin ma Manga Asuyerusu a yamanane yi naxanye maso e nun naxanye makuya.

²¹ A yi a sɛbɛ, a yamaan xa Ada kiken xii fu nun naaninde nun a xii fu nun suulunde lɔxɔn findi sanla ra jɛɛ yɔ jɛɛ

²² bayo Yahudiyane e yɛtɛ sɔtɔxi e yaxune ra ne lɔxɔne nan ma. E sunun nun e nimisan findi e ma sɛwan nun bɔjɛ xunbenla ra kiken i to nan na. Nanara, a falaxi a e xa sumunna ti sɛwani ne lɔxɔne ma, e yi e bode ki, e mɔn yi tɔrɔ muxune ki.

²³ Yahudiyane yi Marodoke a yamarin suxu, a findi e namunna ra jɛɛ yɔ jɛɛ

²⁴ bayo Yahudiyane yaxun Hamɛdata Agaga kaana dii xɛmɛn Haman e raxɔri feni

tɔn nɛn. A bata yi koronna bira, naxan xili Puri, alogo a xa e halagi a yi e raxɔri.

²⁵ Koni Esita bata yi siga mangan fɛma, mangan yi kɛdin sɛbɛ alogo Haman fe jaxin naxan yitɔn Yahudiyane xili ma, na xa xɛtɛ a tan ma. Haman nun a dii xɛmɛne birin yi singan wudin ma.

²⁶ Nanara, e lɔxɔni itoe xili bama Purimi naxan fataxi koronna xinla ra, “Purimine.” Fata Marodoke a kɛdin xuiin na, e nun feen naxanye liga e tan yɛtɛɛn na, ne yi findi e seren na,

²⁷ nanara Yahudiyane soqe firinni itoe findixi namunna ra e tan nun e bɔnsɔnna birin xa e nun muxun naxanye e yɛtɛ findima Yahudiyane ra. E xa lɔxɔni itoe suxu jɛɛ yɔ jɛɛ alo Marodoke bata e yamari kii naxan yi.

²⁸ Nanara, Yahudiyane yixɛtɛn denbayaan birin yi, e nun taan nun yamanan birin yi, e xa lɔxɔni itoe sumunna raba e ma naxan xili Purimi, alogo e fe danguxin nama jinan e mamandenne ra.

²⁹ Awa, Abixali a dii tɛmɛna Esita nun Yahudiyān Marodoke yi kɛdin firinden sɛbɛ e nɔ sɔtɔn birin xɔn Purimi sanla a fe ra.

³⁰ E yi kɛdine rasiga Yahudiyane birin ma naxanye Manga Asuyerusu a yamana kan taa kɛmɛ mɔxɔjɛn nun soloferen birin yi. E yi e xɔntɔn bɔjɛ xunbenla nun e xaxili saana fe ra.

³¹ Kɛdin mɔn yi a fala Yahudiyane xa, a e xa Purimi lɔxɔne suxu e lɔxɔne yɛtɛni alo Marodoke nun Esita e yamarixi kii naxan yi. E yɛtɛɛn yi sun suxun nun maxandin lɔxɔn nagidi e tan nun e bɔnsɔnna ma.

³² Esita yamarin naxanye fi lan Purimi Matabu Lɔxɔni itoe a fe ma, ne yi sɛbɛ kɛdin kui.

10

Marodoke a nɔ sɔtɔna fe

¹ Manga Asuyerusu yi wali xɔdɛxɛne sa muxune ma keli a yamanani han sa dɔxɔ fɔxɔ igen dɛxɔnna ra.

² Mangan kɛwanla naxanye birin a sɛnbɛn nun muxu gbɛyaan mayitama, e nun a Marodoke tiden mate kii naxan yi, ne sɛbɛxi Perise nun Mede mangane kɛdine kui.

³ Marodoke Yahudiyān yi findi Manga Asuyerusu a manga singen na. A findi muxu kēndēn na Yahudiyane xa, a mōn yi rafan Yahudiyān bodene ma, bayo a yi walima a siyana bōjε xunbenla nun a yεε rasigan nan ma fe ra.

Yuba Nabi Yubaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito Yuba nan ma fe taruxun yebama. A a tinxinna nan ma fe singe falama. Yuba findi denkeleya muxun nan na e nun nafulu kanna a dunuƴa yi gidini. Koni Setana yi Ala maxədin xa a tinxinyaan mi yi fataxi a nafulu kanyaan na. Ala yi tin Setana xa Yuba mato xa a denkeleye yiigelitoyani. A yii seene nun a diine nun a kendeƴaan birin yi ba a yii.

Nayi, Yuba nun a xoyine yi lu e bode matande fa fala a tərōxi naxan na. A xoyine yi a fala a Yubaa yulubine nan a ligaxi a tərōxi. Yuba xoyine dunuƴa muxune xaxinle nan falama hali Ala gbeene mi ne ra! Yuba xoyine mi yi laxi a ra xa tinxin muxun na tərō sifan sətε. Yuba xoyi saxan yi kata alogo e xa a xaxili ragidi fa fala tərōn naxan a fari, na fataxi yulubina nde nan na a naxan ligaxi. Nayi, fe matandi gbeen yi fəlb fala ƴaxumε wuyaxi naxan yi. A xoyi saxanne yi lu muxune miriyane fale naxanye nun ƴəndin maliga, koni Yuba tan yi e matandi Ala keƴana fe yi, a mən naxa a a tan mi sese ligaxi a ƴaxin na.

Yubaa falane yi, Marigi Yesu a fe falama benun a xa liga bayo Yuba a falama a xunbamana nde na yi naxan Ala solonama muxune xa. Na feen seƴexi Yuba 9.33 nun 16.19-21 nun 19.25 kui e nun Yuba 17.3.

Muxu gbεε fan yi basan falan na naxan xili Elihu. Na fan Yuba matandi nən. A yi a fala a Ala tərōn nafama muxun ma nən alogo a xa a sənna yita a ra, anu muxu yo mi lan a xa Ala maxədin na ma.

Dənxen na, Ala yetεen yi falan ti. Koni a mi tin maxədinne yabε Yuba nun a xoyine maxədinna naxanye ti. Benun na, Ala nan Yuba maxədin dunuƴa da feene ma. Nayi, Yuba yi a Ala kolon dunuƴa da mangan na. Nayi, muxun lan a xa lu denkeleyaan nun tinxinna fari hali a tərōxi.

A rapanna ra, Ala naxa, a Yuba nan kenden a fe falaxi a kiini. Yuba bənbə seen naxanye birin yi, a yi ne ƴəxən dəxəde firin so a yii. Na feen seƴexi Yuba 42.7-17 kui.

Yuba nun a denbayana fe

¹ Xεmεna nde yi Yusu yamanani, a yi xili Yuba. Fe mi yi na xεmεn na, muxu ƴəƴin nan yi a ra, a yi gaxuxi Ala yeε ra, a yi fe ƴaxin matangama.

² A dii xεmε solofere nun dii tεmε saxan nan sətε.

³ Yeεεen wuli solofere yi a yii, e nun ƴəgəməen wuli saxan nun tura kεmε suulun nun sofali gile kεmε suulun e nun walikε wuyaxi. Muxu gbeen nan yi xεmεni ito ra dangu sogeteden muxune birin na.

⁴ A dii xεmεne yi e malanma e bode kon yi donse dondeni waxatin birin, e yi xεraan nasigama e magile saxanne ma nən alogo e xa fa e dεge, e min e bode xən.

⁵ Donse don ləxəne na yi dangu, Yuba yi a diine xilima nən alogo a xa e rasarijan. A yi kelima nən xətən, a yi saraxa gan daxin ba e birin xa, amasətə Yuba yi mirixi a ma fa fala, “Waxatina nde, n ma diine bata yulubin tongo, e fala ƴaxin ti Ala ma e bəƴeni.” Yuba yi na nan ligama waxatin birin.

⁶ Ləxəna nde, malekane yi fa e malan Alatala yetagi, Setana* fan yi fa e ye.

⁷ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I kelixi minən?” Setana yi Alatala yabi, a naxa, “N kelixi bəxən xun xən, n masiga tideni.”

⁸ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I bata n ma walikεen Yuba rakərəsi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan bəxən fari, səntaren nun muxu ƴəƴin na a ra, naxan gaxuxi Ala yeε ra, a fe ƴaxin matangama.”

⁹ Setana yi Alatala yabi, a naxa, “Yuba gaxuxi Ala yeε ra nən tun ba?”

¹⁰ I mi a makantanxi ba, e nun a denbayaan nun a seene birin? I bata barakan sa a feene yi, a xuruseene mən wuyama ayi yamanani.

¹¹ Koni, xa i i yiini bandun, i yi a din a seene ra, a i dangama nən.”

¹² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “N bata a yii seene birin sa i sagoni, koni i nama i yii din a gbɪndin na.” Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi.

¹³ Ləxəna nde, Yubaa dii xεmεne nun a dii tεmεne yi e dεgema, e manpaan minma e tadaa banxini,

* **1:6: 1.6Setana** bunna nεen fa fala “Muxu magina” hanma “Təƴεgelana.”

¹⁴ xerana nde yi fa Yuba li, a yi a fala a xa, a naxa, “Turane yi xee biini, sofali gilene yi e degema e dexon,

¹⁵ Sabe kaane bata e suxu, e siga e ra, e bata i ya walikene faxesa. N keden peen nan minixi ayi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁶ A mon yi fala tiini, walike gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “Alaa teen bata godo keli kore, a yi yexene nun walikene gan, e birin yi faxesa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁷ A mon yi fala tiini, walike gbete fan yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “Babilon kaane malanxin gali saxanna ra, e bata i ya jogomene suxu, e siga e ra, e yi i ya walikene faxesa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁸ A mon yi fala tiini, walike gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “I ya dii xemene nun i ya dii temene yi e degema, e yi manpaan minma e tadaa banxini.

¹⁹ Nanunna, foye gbeen yi fa keli tonbonni, a yi banxin foxo naaninne birin tun-tun, a yi bira e fari, e birin bata faxesa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

²⁰ Nayi, Yuba yi keli, a yi a domani bo, a yi a xunna bi. Na xanbi ra, a yi bira boxoni, a xinbi sin Ala yetagi,

²¹ a naxa,
“N magenla nan minixi nga kuini,
n magenla nan mon sigama laxiraya yi.
Alatala nan e fixi n ma,
Alatala nan e tongoxi.
Alatala xinla xa tantun.”

²² Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo. A mi fala naxi yo ti Ala ma.

2

Yubaa tarayaan firindena

¹ Loxona nde, malekane mon yi fa e malan Alatala yetagi, Setana fan yi fa e ye Alatala yetagi.

² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I kelixi minen?” Setana yi a yabi, a naxa, “Boxon xun xon, n masiga tideni.”

³ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I bata n ma walikene Yuba rakorasi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan boxon fari, sontaren nun muxu fapin na a ra, naxan

gaxuxi Ala yee ra, a fe naxin matangama. A mon tinxinyani tun, anu i n nadinma a n xa a toro a sontareyani.”

⁴ Setana yi a fala Alatala xa, a naxa, “Muxun yeteen nan a fatin na! Muxun naxan birin sotoma, a findima a dunupa yi gidin kontonna nan na.

⁵ Koni, xa i yiini bandun, i yi a din a xonne nun a fati benden na, a fala naxin tima nen i ma kenenni.”

⁶ Alatala yi Setana yabi, a naxa, “Awa, n bata a sa i sagoni, koni i nama a faxesa de.”

⁷ Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi. Na xanbi ra, a yi sete naxine ramini Yuba fatin birin ma, keli a sanne kui han a xun tagi.

⁸ Yuba yi fene ferenna tongo a xolin seen na, a dexo tee xubeni.

⁹ A naxanla yi a fala a xa, a naxa, “I luma nen i ya tinxinni ba? Fala naxin ti Ala ma, i xa faxesa!”

¹⁰ Koni, a yi a yabi, a naxa, “I falan tima alo naxalan xaxilitarena! En herin nasuxuma Ala yii, nanfera en mi toron nasuxe?” Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo a fala xuiin xon.

A xoyi saxanne fe

¹¹ Yuba xoyi saxanne yi a torone birin ma fe me naxanye a soto, e yi fa sa keli e yamanane yi, Teman kaana Elifasi nun Suxa kaan Bilidada nun Nama kaan Sofara. E yi lan a ma a e xa sa e xoyiyaan yita Yuba ra, e yi a madenden.

¹² E to sa a to wulani, fayida e mi a kolon. E yi gbelegbele, e yi e dugine yibo, e burunburunna sa e xunne yi.

¹³ E yi lu dxi a fema boxoni xi solofere, koe solofere. Muxu yo mi sese fala a xa, amasoto e bata yi a to, a yi toroxi kii naxan yi.

3

Yubaa falane

¹ Na xanbi ra, Yuba yi a deni bi, a yi a bari loxon danga.

² Yuba yi a fala, a naxa,

³ “N bari loxon xa raxori,
e nun kena
muxune a fala waxatin naxan yi,
e naxa, ‘Dii xemnen bata bari!’

⁴ Na loxon xa findi dimin na,

Ala mako nama lu a ma kore,
kenenna nama fa mini a ma sɔnɔn.

⁵ Dimi gbeen xa a suxu,
kunda fɔrɛn yi godo na lɔxɔn ma,
han dimin yi sɔgen suxu.

⁶ Na kɔɛɛn xa findi dimi gbeen na,
a nama fa yate nɛɛn lɔxɔne ye
a nama fa lu kikene yi.

⁷ Na lɔxɔn xa findi gbantan na,
sɛwa xui nama lu a yi.

⁸ Naxanye gbalo lɔxɔne fe falama,
naxanye fatan ige yi sube naxin naxulunɛ,
ne xa na lɔxɔn danga.

⁹ A subaxa ma sarene xa yidimi,
a yengi xa lu kenenna xɔn,
koni a nama a to,
a nama xɔtɔnna to.

¹⁰ Amasɔtɔ, a mi sese ligaxi
alogo n nama sɔtɔ,
a bata n lu, n yi sɔxɔlɛni ito sɔtɔ to.”

¹¹ “Nanfera n mi faxa n to bari?
Nanfera n mi faxa n xali lɔxɔni?

¹² Nanfera n bata xinbi firinna li n yeɛ ra
n nasuxudeni,
e nun xipɛne alogo n xa xipɛn min?

¹³ Xa n yi faxa nun,
a lima nɛn nun
n saxi n ma gaburun na bɔɛ xunbenli,
nayi, n yi xima nɛn xaxili sani nun

¹⁴ manga fonne fɛma, bɔxɔn kuntigine,
naxanye banxi fajine tixi
naxanye kalaxin bata lu iki,

¹⁵ e nun kuntigi fonne fɛma,
xɛmaan yi naxanye yii,
naxanye e banxine rafe gbeti fixɛn na.

¹⁶ Xanamu, a yi lan nun n mi balo,
alo diin naxan faxaxi barixi,
a mi kenenna to.

¹⁷ Bayo, muxu naxine mi fa walima gabu-
run na,
muxu xadanxine e matabuma dɛnaxan yi.

¹⁸ Kasorasane fan birin yi bɔɛ xunbenla
sɔtɔ,
e mi fa naxankata tiin xuiin mɛma sɔnɔn.

¹⁹ Sɛnbɛtaren nun sɛnbɛ kanna na,
konyin yi xunba a kanna ma.

²⁰ Nanfera Ala,
i kenenna fima tɔrɔ muxune ma?
Nanfera i siimayaan fima muxu nimisax-
ine ma,

²¹ naxanye faxan mamɛma,

a mi fama,
naxanye sayaan fenma dangu nafunla ra?

²² Bayo e yi luma nɛn sɛwani
e na siga laxira yi,
e bɔɛn yi xunbelima nɛn
e na maluxun waxatin naxan yi.

²³ Nanfera muxun luyɛ a nii ra
naxan mi kira yo toma a sigɛ naxan xɔn,
Ala yetɛɛn naxan saxi sansanna kui?

²⁴ N ma tɔrɔne bata findi n balon na,
n gbelegbele xuiin minima alo igena.

²⁵ N gaxuxi naxan birin yeɛ ra,
na nan n sɔtɔn be.
N yi gaxuxi tɔrɔn naxanye yeɛ ra,
ne nan n fari be.

²⁶ N mi fa raxaraxi,
n mi bɔɛ xunbelixi,
n mi n matabuma,
n kɔntɔfilixi yeɛɛ.”

4

Elifasi a falan Yuba xa

¹ Nayi, Teman kaana Elifasi yi falan
tongo, a naxa,

² “Xa n falan ti i xa,
i nɔɛ diɛ na ma ba?
Koni, nde nɔɛ a dundɛ?

³ A mato,
i bata muxu wuyaxi xaran,
i yi sɛnbɛtarene madɛndɛn,
⁴ naxanye yi birama,
i ya falan yi ne rakeli,
naxanye san yi xadanma,
i yi ne mali.

⁵ Iki, na bata i fan sɔtɔ,
anu i bata yigitɛɛ.
A to i tan li, i yi kɔntɔfili.

⁶ I ya lannantenyaan xa lu i ya Ala
yeɛragaxuni,
i ya fɛtareyaan yi findi i yigin na.”

⁷ “Awa, i miri,
sɔntaren mundun bata halagi?
Muxu fajin mundun bata raxɔri?

⁸ N naxan nakɔrɔsixi,
naxanye hakɛ feene ligama e nun
naxanye naxankatan tima,
ne na saranna sɔtɔma nɛn.

⁹ Alaa foyen nan e halagima,
a xɔlɔn tɛɛn yi e gan.

¹⁰ Ala yatane wurundun xuiin nadun-
duma,

a yi yata senbemanen jinne gira.

¹¹ Nayi, yatan faxama donsetareyaan nan na,
yatana diine yi xuya ayi.”

¹² “Xibarun bata fa n ma
alo wundona,
n tunla bata junununun xuiin me.

¹³ Xiyene nema fe kœen na,
xixɔnla nema muxune fari,

¹⁴ gaxu gbeen yi n suxu,
n xɔnne birin yi xuruxurun.

¹⁵ Yinnan yi dangu n yetagi,
n fati ma xaben yi ramaxa.

¹⁶ Sena nde yi tixi n yetagi,
n mi yi naxan kolon,

a nininna yi n yee ma.

Na yi madundu,

na xanbi ra n yi xuina nde me, a naxa,

¹⁷ ‘Adamadiin tinxinje ayi dangu Ala ra ba?

Muxun sarijanje ayi

dangu a Dali Marigin na ba?

¹⁸ Xa Ala mi laxi a walikene ra,

xa a fe jaxin to a malekane yi,

¹⁹ a fa le muxune ra nayi ba,

naxanye bendɛ banxine kui,

naxanye fatiye findixi bendɛn na,

naxanye yibutuxunje

alo laxaturane?

²⁰ E faxe nen lɔxɔ kedenni.

E halage nen habadan,

muxe mi kontɔfili e fe ra.

²¹ E bubune xidi lutine bata bolon,
e faxama nen e fekolontareyani.’ ”

5

¹ “Iki, xinla ti i mali feen na!

Muxuna nde na ba naxan i yabe?

I falan tima maleka sarijanxin mundun
xa?

² Fe matandin nan xaxilitaren faxama.

Xɔxɔlɔnya gbeen yi kɔmɔn faxa.

³ N xaxilitaren to nen sabate,
koni dangan so nen a banxini xulen.

⁴ Mali ti yo mi a diine xa,
e bata yalagi taan kitisadeni,
muxu yo mi e xunba!

⁵ Kametone a sansi bogine donma.

Hali naxanye janle tagi,

e yi ne birin tongo,

yiigelitane yi a yiiseene tongo.

⁶ Haken mi kelima bɔxɔn xan yi,
sɔxɔlen mi solima bɔxɔni.

⁷ Muxun daxi sɔxɔlen nan xili yi,
alo tee budone to tunganma ayi.”

⁸ “Xa n tan na yi a ra nun,

n yi Ala nan maxandima,

n yi n ma kontɔfinla yita Ala ra.

⁹ A feen naxanye ligama ne gbo,

e mi yee toe,

a kabanako feene dan mi na.

¹⁰ A tulen nafama bɔxɔn fari,

a igen nafa xeeene ma.

¹¹ Muxun naxanye magodoxi,
a ne yite.

Naxanye sunuxi,

a kisin fi ne ma.

¹² A muxu kotaxine miriyane kalama,

e mi nɔ sɔtɔma e feene yi.

¹³ A xaxilimane suxuma

e yetena kotene nan xɔn,

kɔtadene fe yitɔnxine kalama nen xulen.

¹⁴ E soma dimini yanyi tagin nin,

e tantanma yanyi tagini

alo kœen na a ra.

¹⁵ Koni, a tan tɔrɔ muxun natangama fala
jaxin ma

naxan luxi alo silanfanna,*

a e rakisi senbe kanna ma.

¹⁶ Nayi, yigin senbetaren xa,

koni fala mi tinxintaren de.”

¹⁷ “Nayi, sewan na kanna xa

Ala na naxan natɔrɔn!

I nama i me Ala Senbe Kanna a xurun na.

¹⁸ Amasɔtɔ a tan nan maxɔlɔn tima,

a yi dandanna ti.

A tan nan faxan tima,

a mɔn yi marakisin ti.

¹⁹ A i rakise nen tɔrɔn ma

dɔxɔna ma sennin,

a i ratanga fe jaxin ma

dɔxɔna ma solofere.

²⁰ A i rakisima nen

faxan ma fitina kamɛni,

a i rakisi silanfanna ma yengɛni.

²¹ A i ratangama nen fala jaxin ma,

i mi gaxuma halagin waxatini.

²² Halagin nun fitina kamɛn bɔte mi luma i
xa,

i mi gaxuma burunna subene yee ra.

* **5:15: 5.15Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

23 Gεmε mi taranma i ya xεen ma,
hali burunna subene,
yεnge mi luma ε nun ne tagi.
24 Bɔɲε xunbenla luma nεn i konni.
I na i ya xuruseene xun mato a ra,
i a lima nεn sese mi dasaxi.
25 I ya diine wuyama ayi nεn,
i yixetene yigboma ayi nεn alo sεxεna.
26 I faxama foriyaan nin,
alo murutuna a xaba waxatini.”
27 “Nxo fe xɔnfenna xun soon nan na ra.
I tuli mati na ra, i xaxili sɔto.”

6

Yubaa yabina Elifasi xa

1 Yuba yi a yabi, a naxa,
2 “N yi wama nεn
n ma sunun yaten xa kolon,
n ma tɔrɔn yi sa sikeela kanke ra.
3 A yi binyama ayi nεn
dangu baan ɲemɛnsinna ra.
Nanara, n ma falan bata radangu ayi.
4 Nɔndin na a ra,
Ala Sɛnbε Kanna bata n sɔxɔn
a xalimakunle ra,
e xɔlɛn yi so n niini,
n bata gaxu gbalone yεε ra
Ala naxanye rafama n xili ma.
5 Burunna sofanla luyε wugε sεxε sabatix-
ini ba?
Ningen wugε sεxε xɔnla ma sεxεni ba?
6 Donseen naxan mi ɲaxun,
na donɲε ba xa fɔxo mi a yi?
Silon xinden ɲaxun muxun dε ba?
7 N mi yi waxi
n yiin din feni na donseene ra.
N ma tɔrɔn bata findi donseen na n xa
naxan mi ɲaxun!”
8 “N waxi nεn
n ma maxɔdinna xa yabi,
Ala yi n waxɔn feen liga n xa.
9 A xa Ala kεnɛn, a yi n faxa.
A xa a yiini bandun, a yi n naɲan.
10 Nayi, n bɔɲε xunbenla sɔtɔma nεn,
n sεwa n ma tɔrɔ ɲantareni,
bayo n mi n mεma Ala sariɲanxina falane
ra.
11 N sɛnbɛn bata ɲan,
n yi yigitεgε.
N naɲanna findima nanse ra,

n to luma n nii ra?
12 N sɛnbɛn luxi nεn
alo gεmε xɔdεxɛn ba?
N fati bɛndɛn findixi sulan nan na ba?
13 N mali se yo mi fa n yii,
hali a xuridina, a mi fa n yii.”
14 “Muxun naxan yigitεgɛni
na lan a hinanna sɔto a xɔyine ra,
hali a na a mε Ala Sɛnbε Kanna yεεragaxun
na.
15 Anu, n xɔyine tan bata n yanfa
alo baa igen na xara tonbonni,
alo baa wunle na xara.
16 Xunbeli waxatin naɲanni,
e findima nεn fufaan na,
e rafe ige xunbenla nun ige dundun na.
17 Soge furen na, e xɔri,
sogen na te, e xara xulɛn.
18 Yulane kiraan beɲinma
siga na ige fendeni,
e siga tonbonni, e faxa.
19 Tema kaa yulane igen fenma,
Saba kaa sigatiine tan
ne laxi a ra a igen na yi.
20 Koni, e yagima nεn
bayo e bata e yigi sa na yi,
e na na li, e sunuma nεn.
21 E luxi nεn
alo na igen tonbonni n tan xa.
E na n ma tɔrɔn to, ε gaxuma nεn.
22 N bata ε maxɔdin kisena nde ma ba?
N bata ε maxɔdin
a ε xa finmase yifuxina nde fi muxuna nde
ma n xa ba?
23 N bata ε maxɔdin
a ε xa n ba yaxun yii ba?
N bata ε maxɔdin
a ε xa n xunba n ɲaxankata muxune yii
ba?”
24 “E n xaran, nayi, n xa n dundu.
N naxan kalaxi, ε na fala n xa.
25 Fala faɲine mi muxun tɔrɔma,
koni ε mafalane tɔnɔn nanse ra?
26 E waxi n ma falane nan matandi fe yi
alo yigitarena fala fuune.
27 E muxu sifan suse masɛnsɛnna tiyε
alogo ε xa kiridin sɔto ε konyin na,
ε yi sa ε xɔyi kɛndɛn mati konyiyani!”
28 “Iki, ε yεε ra findi n ma,
n wulen fale ε yetagi ba?”

29 Ɛ xεte na falan fɔxɔ ra,
 n bata ε mafan,
 ε nama findi tinxintarene ra.
 Ɛ mɔn xa xεte, ε miri,
 n ma tinxinyaan nan a bunna ra.
 30 Tinxintareya falana n dε ba?
 N mi nɔε fe ɲaxin kolonɲε ba?”

7

Yuba yi a tɔrɔna fe fala Ala xa

1 “Adamadina dunuɲa yi gidin xɔdɔxɔ
 alo sofa wanla ganli,
 a siimayana
 alo karahan walikεen gbeenā,
 2 alo konyina,
 nininna xɔnla naxan ma,
 alo walikεen naxan a saren mamεma.
 3 Na kiini, n kεen bata findi fuun na
 n ma siimayani,
 kɔene yi rafe sɔxɔlene ra n tan xa.
 4 N na n sa, n yi a fala, n naxa,
 ‘N kelima waxatin mundun yi?’
 Kɔεen mi ɲanma,
 n lu n maxεte n ma saden ma
 han xɔtɔnni.
 5 Kunle nun bεndena n fatin ma
 alo dugina,
 setene sɔxɔnma n fatin birin ma,
 a kun.
 6 N ma siimayaan mafura dangue
 dangu gεse sɔxɔnna kinaan na,
 a danguma yigitεɲeni.”

7 “Ala, a xa rabira i ma,
 a n ma siimayaan mi buma,
 n mi fa hεrin toma n yεen na sɔnɔn.
 8 Yεen naxan n matoma,
 na mi fa n toma sɔnɔn,
 i n fenma nεn, koni n mi fa na sɔnɔn.
 9 Kundaan naxan danguma,
 na ɲanma nεn.
 Na kiini, muxun naxan na siga laxira yi,
 na mi fa xεtema sɔnɔn.
 10 A mi fa xεtema a banxini sɔnɔn,
 a konna mi fa a kolonma sɔnɔn.”
 11 “Nanara, n mi fa n dunduma sɔnɔn,
 n falan tima nεn n niin ɲaxankatani.
 N nan n mawugama nεn n niin xɔleni.
 12 Nanfera i kantan muxun dɔxi n xili ma?
 N tan magaxu ba, alo fufana,
 hanma ige yi sube xapɛna nde?
 13 N na a falama, n naxa,

‘N sadena n masabarima nεn,
 n xiden yi n mali n ma mawugani suxe.’
 14 Nayi, i n magaxuma xiyene yi,
 i n xibaruma kuisan feene nan ma.
 15 A yi rafanɲε n ma nun, n faxa.
 Sayaan fisa n xa
 benun n xa lu doyenɲε tun.
 16 N ma siimayaan bata rapaxu n ma,
 n mi waxi a xɔn n xa lu n nii ra habadan.
 Nayi, xεte n fɔxɔ ra,
 amasɔtɔ n ma siimayaan mi xunkuya.”

17 “Nanse adamadiin na
 alogo i xa feni itoe birin liga a ra,
 han i yi i yengi dɔxɔ a xɔn ma iki,
 18 han i yi lu fε a xɔn xɔtɔn yo xɔtɔn,
 i yi lu a fεsefese waxatin birin?
 19 I xun xanbi soma n yi
 waxatin mundun yi?
 I a luma waxatin mundun yi
 n yi n dεgen nagerun?
 20 Hali n bata yulubin liga,
 n nɔε nanse ligε i ra,
 i tan naxan adamadiine rakɔrɔsima?
 Nanfera i n yatεxi se kala daxin na?
 N goronna i tan xun ma di?
 21 Nanfera i mi n ma matandine mafeluyε,
 i n hakene ba n ma?
 Iki, n na n sama nεn burunburunni,
 i n fenma nεn, n mi fa na.”

8

Bilidadaa fala singena Yuba xa

1 Suxa kaan Bilidada yi falan tongo, a
 naxa,
 2 “Han waxatin mundun yi,
 i luyε i fala xuini?
 Han waxatin mundun yi,
 i fala xuine findε foye ɲaxin na?
 3 Alaa sariyan kalε ba?
 Ala Sɛnbε Kanna tinxinna kalε ba?
 4 I ya diine yulubin liga nεn a ra,
 Ala yi e saran e murutε feene ra.
 5 Koni, xa i tan Ala fen,
 xa i Ala Sɛnbε Kanna maxandi,
 6 xa i sariɲan, xa i fanɲε ayi,
 a i malima nεn,
 a i raxεte i funfuni.
 7 I kii fonna mi yi sese ra,
 i kii nεnεn findima nεn binye gbeen na.
 8 Nayi, mayixεte danguxine maxɔdin,
 i xaxili dɔxɔ e benbane xaxilimayaan xɔn.

⁹ Amasɔtɔ, en barixi xoroni,
en mi sese kolon,
en ma siimayaan luxi nɛn
alo nininna.

¹⁰ Koni, e i xaranma,
e falan tima i xa e xaxilimayani.”

¹¹ “Gbalan solɛ daraan xanbi ba?
Gbalan sabatɛ igen xanbi ba?

¹² Hali a xindena,
a mi sɛgɛxi,
a xarɛ sinma sɛxɛn bonne yɛɛ ra
xa a mi igeni.

¹³ Na nan ligama muxune birin na
naxanye jinanma Ala xɔn.

Naxanye mi Ala kolon,
ne yigin janma nɛn,

¹⁴ e yigin kalama nɛn
alo simisamana yalana.

¹⁵ A yigi sama a banxin nin,
koni a mi sensen,
a kankanxi a yiiseene ma,
koni e mi luma.

¹⁶ A luxi nɛn
alo wudi xinden sogen na,
naxan a yiine yibandunma nakɔɔn xun
ma.

¹⁷ A salenne godoxi
han e sa so gɛmɛni,
a sa gɛmɛn kuiin li.

¹⁸ Koni, xa a ba a tideni,
mɛnna bɔxɔna a mɛma a ra nɛn,
a naxa, ‘N tan munma i tan to.’

¹⁹ E sɛwan janma na kii nin
naxanye jinanma Ala xɔn,
gbɛtɛye fan yi mini e funfuni.

²⁰ A mato,
Ala mi sɔntaren nawolima ayi,
a mi fe jaxi rabane sɛnbɛ soma.

²¹ Ala i ragelema nɛn,
a yi sɛwan sa i yi.

²² I yaxune yagima nɛn,
jaxudene yi jan.”

9

Yubaa yabina

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,
² “Nɔndin na a ra,
n na a kolon a na kii nin,
anu adamadiin nɔɛ tinxinjɛ ayi di

Ala yɛɛ ra yi?

³ Xa muxuna nde waxi Ala matandi feni,
hali Ala a maxɔdin sanja ma wuli keden,
a mi a yabɛ hali keden pe.

⁴ Fekolonna nun sɛnbɛn birin a tan nan xa.
Nde nɔɛ Ala matandɛ,
na feen mi saran a ra?

⁵ A geyane bama e funfuni,
a mi e rasogin,
a yi e raxuya ayi a xɔlɔni.

⁶ A bɔxɔn naxuruxurunma a dɔxɔdeni,
a yi bɔxɔn bunne raxuruxurun.

⁷ A na falan ti sogen xa,
sogen mi tema,
a yi sarene ratagan dɛgɛ.

⁸ A tan nan keden koren daxi,
a sigan ti fɔxɔ igen mɔrɔnne fari.*

⁹ A bata Kanko Gbee sare kurun
nun Donso sare kurun
nun Dii Tɛmɛ Solofere sare kurun
nun yiifari fɔxɔn sarene da.†

¹⁰ A fe gbeene ligama
muxun mi naxan famunjɛ,
a kabanako feene liga
naxanye mi nɔɛ yatɛ.

¹¹ A danguma n dɛxɔn ma,
n mi a toma.
A lɔma ayi, n mi a yigbɛma.

¹² A naxan xasunxi fangani,
nde nɔɛ na bɛ a yii?

Nde suse a maxɔdinjɛ,
fa fala, ‘I nanse ligama?’

¹³ Ala mi xɛtɛma a xɔlɔn fɔxɔ ra,
hali ige yi ninginangan Raxabi
nun a walikene xinbi sinxi Ala bun ma.”

¹⁴ “Nayi, n tan nɔɛ a yabɛ nanse ra?
N falan mundun tiyɛ a yetagi?

¹⁵ Hali n tinxin, n mi a yabɛ,
n na n makiti muxun nan mafanma.

¹⁶ Hali n na a xili, a yi a ratin,
n mi lɛ a ra xa a tuli matiye n xuiin na.

¹⁷ Amasɔtɔ a bata n halagi foye jaxin na,
a yi n ma fure dɛɛne rawuya ayi,
bun mi naxan ma.

¹⁸ A mi tinma n yi yengi a fajin na,
koni a n nalugoma xɔlɛn nan na.

¹⁹ Nde sɛnbɛ gbo dangu birin na,
xa a tan mi a ra?
Nde n xilima kiti sadeni,

* **9:8: 9.8Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni. † **9:9: 9.9** Mɛn kaane yi **sare kurune** yatɛxi nɛn alo se sawurane,
e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

xa a tan mi a ra?

²⁰ Hali n yi tinxin,
a n yalagima nen n ma falane xon.

Hali sontaren nan yi n na,
a yi n yite sonmaan na.

²¹ Sontaren nan n na,
koni n mi fa n yete yatexi,
n bata n me n niin na,

²² a birin keden,
nanara n na a falama fa fala
a Ala sontaren naxorima nen
alo muxu jaxina.

²³ Xa gbalon fa, a faxan ti sa,
Ala sontarene toro yaan magelema nen.

²⁴ A dunuja sama muxu jaxine sagoni,
a yi kitisane yeene raxi.

Xa a tan mi a ra,
nde fa a lige?"

²⁵ "N ma siimayaan mafura dangue
dangu gilaan na,

n ma loxone e gima,
n mi herin toma,

²⁶ e mafura alo kunki gbala daxina igeni,
alo singbinna naxan sinma suben ma.

²⁷ Xa n na a fala, n naxa,
'N xa jinan n ma mawugan xon,
n yi n ma sunun lu na, n yi n sobe so,'

²⁸ n gaxuma nen n ma toron birin ye ra,
bayo n na a kolon

a i mi n yate sontaren na,

²⁹ n kolonma tinxintaren nan na i ye ra yi.

Nanfera n na n yete xadanma fuuni?

³⁰ Xa n na n maxa safunna ra,
xa n na n yiine raxa libin na,

³¹ i n nasinma nen loxon xore ra,
n yi rapaxu n ma dugine yeteen ma.

³² Muxu mi a tan na alo n tan,
n mi noe a yabe,

hanma nxu siga kiti sadeni.

³³ Tagi yiton muxu mi nxu tagi,
naxan noe a yiin se nxu firinna birin ma†

³⁴ naxan a dunganna be n fari,
alogo a noron nama fa n magaxu.

³⁵ Nayi, n yi falan tima nen,
n mi gaxu a ye ra.

Koni n bata a kolon a n kedenna na a ra."

10

Yuba mon yi yabin ti

¹ Yuba mon yi a fala, a naxa,

"N ma siimayaan bata rapaxu n ma,
n mi fa n ma mawugane danma sonon,
n na n ma soxolen falama nen.

² N na a falama nen Ala xa, n naxa:
I nama n yalagi,

a yita n na nanfera i xoloxi n ma.

³ Naxankatan finde fe fajin na i tan xa ba?

I yete wali xonna rawole ayi ba?

I yi muxu jaxine feene rasabati?

⁴ I toon tima i muxu yeene nan na ba,

i toon tima nen alo adamadiine ba?

⁵ I ya siimayaan luxi nen
alo adamadiine gbeen ba?

I ya loxone luxi nen

alo muxune gbeen ba?

⁶ Nanfera i yi n hakene fenma,

i yi n yulubine xonfen?

⁷ Anu, i a kolon a muxu jaxi mi n na,
muxu yo mon mi noe n nakise i yii.

⁸ I tan nan n daxi,

i yiine yi n nafala,

koni iki, i waxi n naxori feni.

⁹ N ma fe xa rabira i ma,

a i n nafalaxi nen

alo bende yi sena,

i mon waxi n naxete feen nin bendeni ba?

¹⁰ I n nafala nen nga fatini,

alo nonon naxan findin fenen na.

¹¹ I yi fati benden nun fati kidin sa n ma,

i yi n nafala xonne nun fasane ra.

¹² I mon yi siimayaan fi n ma,

i hinan n na,

i yi n niin nakantan.

¹³ Koni, i yi wundo feni ito luxunxi i boreneni,

n na i ya miriyani ito kolon,

¹⁴ fa fala xa n yulubin liga,

i noe n toe nen,

i mon mi dije n haken ma.

¹⁵ Xa muxu jaxin nan n na nun,

gbalona n xa!

Hali n tinxin,

n mi noe n xunna rakele,

n tan naxan nafexi yagin nun toron na.

¹⁶ Xa n nan n xunna rakeli,

i n kedima nen alo yatana,

i mon yi i ya kabanako feene ragodo n xili
ma han!

¹⁷ I mon i ya gbalone rakelima n xili ma,

† 9:33: 9.33Tagi yiton muxuna fe mon sebexi Yuba 16.19-21 nun Yuba 19.25 kui.

i ya xələn xun masama n xili ma,
i ya ganle biraxi e bode fəxə ra
n yenge xinla ma.”

18 “Nanfera i naminixi nga kuini?
Hali n yi faxa nun, muxu yo mi n to,
19 n lu alo n mi da,
n ba nga kuini,
n sa maluxun gaburun na.
20 N ma bəxəne mi fa wuya sənən,
nayı, a lu, n xa səwa ndedi,
21 benun n xa siga yamanani
xete mi dənaxan yi,
dənaxan nafexi dimin nun sayaan nininna
ra,
22 yamana yifərena alo dimina,
sayaan nininna nun kalan dənaxan yi,
kənenna luxi dənaxan yi alo dimina.”

11

Sofara yi falan ti Yuba xa

1 Nama kaan Sofara yi falan tongo, a naxa,
2 “Fala wuyaxini itoe yabi mi na ba?
Falan nan tun yoon fima muxun ma ba?
3 Muxune dundə i ya fala yaxine bun ma
ba?
I magelen tiyə ba, muxe mi i rayagi?
4 I a falama, i naxa,
‘N ma fekolonna sarijan,
fə yo mi n na Ala yetagi.’
5 Koni, xa Ala yi waxi falan ti feni nun,
xa a yi a dənı biyə a falan ti i xa nun,
6 xa a yi a fekolonna wundone fala i xa,
naxanye fan xaxinla xa,
nayi, i yi a kolonna nən
a Ala mi i hakene birin saranxi i ra.”
7 “I nəe Ala miriyane kolonje?
I nəe Ala sənbe Kanna sənben danna
kolonje?
8 A mate dangu kore xənna ra.
I nanse lige? A tilin laxira xa.
I nanse famuma?
9 A kuya dangu bəxən na,
a gbo dangu fəxə ige baan na.
10 Xa Ala fa muxune suxe,
xa a e xili kiti sadeni,
nde nəe a matandə?
11 Amasəto, Ala fuyantenne kolon,
a na haken to,
a mi a yeen naxiyə a ma.

12 Koni, kəmən mi nəe finde xaxilimaan na,
alo sofali xuruxin to mi bare burunna ra.”
13 “I bəjen nafindi Ala ma,
i yiin ti a tan xa,
14 i mē i hakene ra,
i nama tin tinxintareyaan yi so i konni.
15 Nayi, fə mi luma i ra,
i xunna kenla sətəma nən,
i findi muxu kenden na,
i mi fa gaxuma sese ra.
16 I jinanma nən i ya səxələne ra,
i jinanma nən e xən
alo igen naxan danguma xude wunla ra.
17 I ya siimayaan makenenma nən
alo yanyi tagina,
a dimin yi lu alo xətənna.
18 I lannayaan sətəma nən,
bayo i yigin sətəma nən,
Ala i rakantanma nən
i lu bəje xunbenli.
19 Muxu yo mi fa i raxulunje i ya xixənli,
muxu wuyaxi fama nən i xandideni.
20 Koni, yaxudene yeen danxuma nən,
e yigin kalama nən,
e yengi fa tixi sayaan nan na.”

12

Yuba yi Sofara yabi

1 Yuba yi a yabi, a naxa,
2 “Nəndin na a ra,
muxuyaana kolonna birin ə yi,
fekolonna janma nən ə faxa xanbini.
3 Koni, xaxilimayana nde n fan yi,
alo ə tan, ə mi dangu n na,
nayi nde mi nəe feni itoe birin kolonje?
4 N bata findi magele seen na n xəyine xa,
n tan naxan yi Ala maxandima, a yi n yabi.
Muxu tinxinxi kamalixin bata findi magele
seen na.
5 Ə tan, muxu herixine tərə muxune
raxuxi,
na luxi nən alo muxun na salaxun,
ə mən yi a radinje ayi.
6 Bəje xunbenla mafu tiine konne yi,
naxanye Ala rafenma, ne makantanni,
e e yete sənben nan yatəxi e gbee ala ra.”
7 “Koni, subene maxədin,
e i xaranje nən.
Xəline maxədin kore xənna ma,

e a fale i xa nen.

⁸ Falan ti bəxən na, a i xaranjɛ nen,
yɛxɛne baani, e a fale i xa nen.

⁹ Ne birin yɛ, nde mi a kolon fa fala
naxan birin daxi,
a Alatala wanla nan na a ra?

¹⁰ Dali seene birin niine a tan nan yii,
e nun yengin naxan muxune birin yi.

¹¹ Tunla falane tagi rabaan kolon,
alo dɛɛn donseen jaxunna kolonma kii
naxan yi.

¹² Fekolonna fama foriyaan nan xən,
xaxilimayaan fama simaya xunkuyen nan
xən.”

¹³ “Koni Ala nan gbee fekolonna nun
sɛnbɛn na.

Maxadin nun xaxilimayana a tan nan yii.

¹⁴ Ala na naxan kala,
muxu yo mi na yitɔnjɛ,
a na naxan sa kasoon na,
muxu yo mi na xərɔyɛ.

¹⁵ Xa a mi tin tulen xa fa,
furun yi ti,
koni a na tulen bejin,
bəxən yi kala.

¹⁶ Sɛnbɛn nun kolonna a tan nan yi,
yanfantenne nun muxu yanfaxine birin a
tan nan bun.

¹⁷ A tan nan a ligama
yamaan kawandi muxune yi sigan ti
e san yigenla ra,
a yi kitisane findi daxune ra.

¹⁸ A tan nan mangane sɛnbɛn bama e ra,
a yi kasorasa dugin nagodo e ma.

¹⁹ A tan nan saraxaraline fan nasigama
e san yigenla ra,
a yi nɔya kɛndɛne kala.

²⁰ A tan nan falan bama fala tiine yi,
a yi xaxilimayaan ba fonne yi.

²¹ A tan nan tərən nafama kuntigine ma,
a yi sɛnbɛmane sɛnbɛn kala.

²² A tan nan dimi yi feene raminin kɛnɛnni,
naxanye yi laxira yi, a yi ne makɛnɛn.

²³ A tan nan siyane rawuyama ayi,
a yi e raxəri.

A siyane ragbo ayi,
a yi e raxuya ayi.

²⁴ A xaxinla ba yamaan kuntigine ma,
a yi e rabɛjin tonbonni kira mi dɛnaxan yi.

²⁵ E lu dimini kɛnɛn mi dɛnaxan yi,

a yi e xun magi e ra alo dɔlɔ minna.”

13

Yuba yi wa falan ti feni Ala xa

¹ Yuba mən yi a fala, a naxa,
“A mato, n yɛɛn bata na birin to,
n tunla bata na birin mɛ,
n yi a famu.

² ɛ naxan kolon,
n fan na kolon,
ɛ mi dangu n na.

³ Koni, n tan waxi
falan ti feni Ala Sɛnbɛ Kanna nan xa,
n waxi n xa n mawuga Ala xa.

⁴ Koni ɛ tan wulen nan tun sama jəndin yɛ
ma,
ɛ birin findixi dandan ti fuyanne nan na.

⁵ Xa ɛ yi ɛ dundɛ nun,
na yi findɛ ɛ fekolonna ra nɛn.

⁶ ɛ n ma mawugan name,
ɛ tuli mati n ma mawuga xuiin na.

⁷ Ala makoon luyɛ ɛ tinxintareyaan ma ba,
ɛ wulene fala Ala mali feen na?

⁸ ɛ waxi ɛ sa feni Ala nan fari n xili ma ba?
ɛ Ala nan xun mafalama ba?

⁹ A na ɛ miriyane yate,
na fanjɛ ɛ ra ba?
ɛ nɔɛ a yanfɛ ba alo muxuna?

¹⁰ Nəndin naxan na,
ɛ na kitin sa yɛtagin ma hali wundoni,
Ala falan tima nɛn ɛ xili ma.

¹¹ ɛ mi gaxuma a binyen yɛɛ ra ba?
A magaxun mi ɛ suxɛ ba?

¹² ɛ sandane luxi nɛn
alo xubena,
ɛ xun mafala falane kalama nɛn
alo bɛndɛna.”

¹³ “ɛ dundu, ɛ n lu!

N xa falan ti
hali sese n sətɔ.

¹⁴ Nanfera n nan n fati bɛndɛn xinjɛ n
jinne ra,

nanfera n tinjɛ sayaan ma?

¹⁵ Xa Ala wa, a xa n faxa,
n yengi mi fa sese ma
koni n waxi n sigati kiin xənba feni
a tan nan yɛtagi.

¹⁶ Na yɛtɛɛn findima n ma kisin nan na,
bayo Ala kolontare yo mi tima a yɛtagi.

¹⁷ ɛ tuli mati n ma falan na a fajin na,
n ma fe yɛ xaranna xa so ɛ tunla ma.

18 N bata n xun mafala feni tən,
n na a kolon a jəndina n tan nan xa.

19 Nde waxi n xun maxidi feni?
Nayi, xa jəndi mi n xa,
n tinxi n yi n dundu, n faxa.”

20 “N ma Ala,
fe firin gbansan masiga n na,
nayi, n mi luxunje i ma:

21 I ya xələn masiga n na,
i ya magaxun nama fa n suxu sənən.

22 Na xanbi ra, falan ti n xa,
n ni i yabe,
hanma n yi falan ti, i yi n yabi.

23 Yoli n hakene nun n yulubine yatən na?
N ma murute feene nun n ma yulubine yita
n na.

24 Nanfera i yetagin luxunma n ma,
i yi n yate i yaxun na?

25 I n tan nan magaxuma ba,
n tan naxan luxi
alo jəxəndena foyen sigan naxan na?
I n tan nan sagatanma ba,
n tan naxan luxi
alo malo dagi xarena?

26 I fe xələne sebema n xili ma,
i n ma dii jəreyaan haken goronna dəxo n
xun ma.

27 I n sanne sama kutun na,
i yeen tixi n sigati kiin birin na,
hali n san funfune,
i e birin nakərsima.

28 Koni, adamadiine kunma
alo wudi kalaxi,
alo xiine dugin kala kii naxan yi.”

14

Yuba mən yi yabin ti

1 Yuba mən yi a fala, a naxa,
“Adamadiin minixi jaxanla nin,
a siimayaan mi xunkuya,
a rafexi lanbaranna nan na,

2 a luxi nən
alo wudi fugen naxan minima,
a xara, alo nininna, a mi buma.

3 N ma Ala,
i yeen tima n tan nan na ba
naxan luxi alo adamadiin bodene?
I kitin nasoma en tan nan tagi ba?

4 Nde nəe se sarijanxin be se haramuxini?
Muxu yo.

5 I bata muxuna siimayaan danna ragidi,
i yi a siimayaan kikene yate,

a mi dangue naxanye ra
i naxanye saxi.

6 Nanara, i yeen ba muxun na,
a xa a matabu,
alogo a xa a waxatin najan bəje xunbenli
alo walikēen yanyin najanma kii naxan
yi.”

7 “Yigin wudin tan ma,
bayo a na sege, a mən yi mini,
a jəxən mi janma,

8 hali a salenna fori bəxəni,
a xun dungin yi faxa bəxəni,

9 igen neen fa sa a ma tun,
a mən bata a mabun,
a yi a jingine ramini
alo a yi kii naxan yi a fəloni.

10 Koni, xa muxun faxa,
a senben bata jan.
Muxun na faxa, a sigan minen?

11 Igen janma nən baani,
xudene yi xara.

12 Muxun na faxa,
a janma na kii nin,
a mi fa kelima sənən,
fanni kore xənna na,
a mi xulunma,
a mi kelima a xixənli.”

13 “Xa i yi tinje n luxunje laxira yi nun,
n yi lu na han i ya xələn yi jan!
I mən yi waxatin nagidi n ma,
n ma fe rabirama i ma waxatin naxan yi.

14 Koni muxun naxan bata faxa,
na mən kele ba?
N dijama nən n ma wali waxatin bun,
han i fa n naxulunma waxatin naxan yi.

15 Nayi, n ni i yabe, i na n xili,
i na wa n to feni,
i tan naxan n daxi.

16 Anu iki, i n sigati kiin birin yatəxi.
Koni na waxatini,
i mi fa n yulubine yatema,

17 i n ma murute feene luxunma nən
benbenla kui,
i yi n hakene mafelu.”

18 “Koni, hali geyane,
nde luma be e ra waxatin birin
han e xuya ayi,
hali fanyene,
e bama e funfuni a xunxuri yeen ma,

¹⁹ igen luma nde be gemene ra,
 baa wal anxine yi boxon tongo,
 i fan adamadiine yigin kalama na kii nin.
²⁰ I muxune yengema habadan,
 e yi faxesa,
 i yi e yetagin masara, i yi e kedi.
²¹ Xa binyena e diine ma,
 e mi na kolon.
 Xa e rayarabi, e mi na yigbema.
²² A tan nan tun a toron kolon,
 a sunuxi a yete nan tun ma fe ra.”

15

*Elifasi a falan firindena: Ala naxudene
 saranma nen e kewanle ra*

¹ Teman kaana Elifasi mon yi falan tongo,
 a naxa,
² “Fekolonna lan a yi yabin ti
 naxan ton mi na ba,
 naxan findixi fala fuun na?
³ I lan i yi i xun mafala fala buntarene ra
 ba,
 naxanye ton mi na?
⁴ I Ala yeragaxun kalama muxune yi,
 i e Ala maxandi feene xunna kalama.
⁵ I i hakene nan ma fe falama.
 Fala naxine nan i de.
⁶ N tan mi a ra,
 i fala xuiin nan i yalagixi.
 I den nan i seren na.
⁷ I singe nan barixi adamadiine birin ye ra
 ba?
 I singe nan daxi benun geyane xa da ba?
⁸ I Ala wundo falane rame nen ba?
 I tan nan keden fe kolon ba?
⁹ I nanse kolon,
 nxu mi naxan kolon?
 I nanse famuma,
 nxu mi naxan famuma?
¹⁰ Xun sexe fixene na,
 fonne nxu ye,
 naxanye fori i fafe xa.
¹¹ Ala i ralimaniyama falan naxanye ra,
 i makoon mi ne ma ba,
 nxu fala fadin naxanye tima?
¹² Nanfera i bonen tema?
 Nanfera i yen xun sinma,
¹³ i niin naforo Ala xili ma,
 i na fala sifane ti?
¹⁴ Nanse adamadiin na,
 a yi a yete yate sarijanden na?

Naxan minixi naxanli,
 na finde tinxinden na ba?

¹⁵ Hali a malekane,
 Ala mi lannayaan saxi ne yi.
 Hali kore xonna,
 a mi sarijan a ye ra yi.
¹⁶ A xa lannayaan sa muxun tan yi di nayi,
 naxan naxu, naxan yanfan tima,
 tinxintareyaan nafan naxan ma
 alo igen min daxina?”
¹⁷ “N xa a yeba i xa, i tuli mati.
 N xa a yeba n naxan toxi,
¹⁸ fekolonne naxan falaxi,
 e nun e benbane,
 naxanye mi sese luxunxi e ma,
¹⁹ Ala yamanan so naxanye gbansan yii,
 xone yo munma yi so naxanye ye.”
²⁰ “Naxuden luma kontofinla nin a si-
 imayaan birin yi,
 naxankata tiina waxatin yatexin na a ra.
²¹ A wurundun xui magaxuxine mema,
 bone xunbeli waxatini,
 halagin yi fa a tan ma.
²² A mi laxi a mini feen na sonon dimini,
 a faxama yengen nin.
²³ A donseen fenma,
 koni a sote minen?
 A kolon a faxan boxona a mamema.
²⁴ Kontofili feene nun kuisan feene a maga-
 xuma nen,
 e wuyaxi yi fa a xili ma
 alo mangana ganla nan sigan yengeni.
²⁵ Ne feene birin a sotoma nen
 bayo a bata susu Ala ra,
 a murute Ala Senbe Kanna xili ma.
²⁶ A keli nen Ala xili ma a tengbesenyani,
 a ye masansan wure lefa gbeen tixi a ye
 ma.
²⁷ A yetagin tuyanxi,
 a gbingin gbo,
²⁸ koni a luma nen taa rabenjinxine yi,
 banxi kui genle yi,
 naxanye kalamato a ra.
²⁹ Na kanna mi fa herin sotoma,
 a nafunla mi sabatima,
 a boxon mi fa luma boxon fari sonon.
³⁰ A mi tangama sayaan ma,
 a luma nen
 alo teen wudi dungin naxan ganma,
 Ala de foyen yi a xali wulani.”

31 “A yigin saxi fuyanten feene nin,
koni a yete nan yanfanma,
bayo fuyantenyaan nan findima a saranna
ra.

32 Na kamalima nen benun a xa faxa,
alo wudin naxan mi fa a majingima.

33 A luxi nen alo manpa binla*
naxan a bogine rayolonma e mon xinde,
hanma alo oliwi binla
naxan fugeye yolonma a ra.”

34 “Na ligama nen
bayo dii mi barima Ala kolontarene den-
bayane yi,
yanfan banxin naxanye kui,
ne findima teen balon nan na.

35 Sɔxɔle feene e yi,
na yi findi fe jaxine ra,
e yanfani tɔn e bɔɣeni.”

16

*Yubaa yabina: Sereyana nde n xa kore
xonna ma*

1 Yuba yi a yabi, a naxa,
2 “N bata fala sifani ito me dɔxɔ wuyaxi,
ɛ birin findixi madenden ti jaxine nan na.
3 Danna fuyanten falani itoe ma ba?
Nanse ɛ tɔrɔma ɛ to n yabima na kiini?
4 N fan yi nɔe falan tiye nen alo ɛ tan,
xa ɛ tan nan yi n tan na nun.
Nayi, n yi falane tima nen ɛ xili ma nun,
n yi n xunni maxa ɛ magele xinla ma,
5 n yi ɛ senbe soma nen n ma falane ra,
n yi ɛ madenden ɛ tɔrɔni n ma fala fajine
xɔn.”

6 “Koni, n ma falane mi nɔe n tan
madendenɛ n ma tɔrɔni.

Xa n na n dundu,
na fan mi se be n ma tɔrɔn na.

7 Iki, Ala bata n senben jan yati!
A bata n ma denbayaan birin halagi.

8 A bata n fatin mafasa,
na yi findi sereyaan na n xili ma.
A to n naxɔsixi,
na yi findi n magi xunna ra.

9 Ala n yibɔma a xɔlɔni,
a n yenge,
a jinne raxinma n xili ma,
n yenge faan yi a ye jaxin ti n na.

* 15:33: 15.33 Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

* 16:19: 16.19 Na *serena* fe mon sebɛxi Yuba 19.25 nun Yuba 9.33 kui.

10 Muxune e deni bima n xili ma,
e n konbi, e n deen bonbo,
e malan n xili ma.

11 Ala bata n so tinxintarene yii,
a bata n so jaxudene yii.

12 N yi bɔɣe xunbenla nin,
Ala bata fa n kaladeni.
A bata n suxu n xanbi ra,
a n nabira bɔxɔni.

A bata n lu
alo xalimakunla sa sɔtima seen naxan yi,

13 a xalimakuli wonle bata n nabilin.
Ala n sɔxɔnma n gbingini,

a mi kininkininma,
a n bɔɣen sa bɔxɔni.

14 A fama n xili ma alo sofana,
a n jaxankata, a lu n maxɔle.”

15 “N bata kasa benbeli dugin nagodo n ma
sununi,

n mi naxan bama,
n lu xun sinxi burunburunni.

16 Wugan bata n yeen gbeeli,
sayaan singanxi n yetagi.

17 Anu, n mi fe jaxi yo ligaxi,
n ma Ala maxandin yi sarijan.”

18 “I tan Bɔxɔna, n faxamatɔn ni i ra,
i nama n wunla ye maluxun.

N wuga xuiin xa me han habadan.

19 Iki yeteni, serena nde n xa kore,
naxan seren bama n xa mɛnni.*

20 N xɔyine n magelema,
koni n yeen tixi Ala nan na n ma wugani.

21 Na kanna Ala solonama muxun xa,
alo adamadina a xɔyin xun mafalama kii
naxan yi.

22 Koni, n ma siimayaan bata a danna li,
n sigama nen kiraan xɔn,
xete mi denaxan yi.”

17

Yuba yigin yi kala

1 Yuba mon yi a fala, a naxa,
“N yengin dasama,
n ma siimayaan yi jan,
gaburun dɔxi n ye ra.

2 Magele tiine n nabilinni yati,
e fa fuma n ma, n mi nɔe xiyɛ.”

3 “Ala, i bata tolimaan naxan maxədin n ma,
i yeteən xa na so n yii.
Xa i tan mi a ra,
nde gbete n ma donla goronna tonge?
4 Bayo i bata xaxinla birin ba n xəyine yi,
na ma, i nama tin e xa nəən sətə.
5 E luxi nən
alo muxun naxan yanfan soma a xəyine
xili ma,
na yi findi tərən na a diine xa.”

6 “Muxune n magelema e sigine yi,
e degen namini n yetagi.
7 N yeene bata yidimi sununi,
n fati bendən bata yelefə ayi alo a nininna.
8 Muxu fajine na n to,
n kiin yi e raterəna,
səntarene xələma n ma,
e yi n yatə Ala kolontaren na.
9 Koni, tinxin muxune xa lu e kiraan xən,
naxanye sarıjan, ne senben sətəma nən.
10 Koni e tan, e xete, e mən xa fa.
N mi fekolon toma e ye.
11 N ma siimayaan bata jan,
n ma wanle bata kala,
n waxən feene bata kala.
12 N xəyine a falama, e naxa,
a kəeən findima nən a yanyin na,
fitirin na so, e fala a subaxan na a ra.
13 N xa n yigi sa laxira yi tun ba,
n na n sama dimini denaxan yi?
14 N falan tima nən n gaburun xa
alo a tan nan n fafe ra.
N falan ti kunle xa
alo e tan nan nga nun n magilen na.
15 Nayi, n yigin minen?
Nde n yigin toe?
16 Yigin laxira yi ba,
nxu birin na siga nxu sa nxu sa burunbu-
runni?”

18

Bilidadaa falan firindena: Fejaxi rabane saranna

1 Suxa kaan Bilidada mən yi falan ti, a naxa,
2 “I falan danma waxatin mundun yi?
Xaxili fen, na xanbi ra, en falan tiye.
3 Nanfera i nxu yatəxi xuruseene ra?

Nanfera i nxu mirixi xaxilitarene ra?
4 Yuba, i tan nan i yete maxələxi i ya xələni.
I laxi a ra a muxune dunuɲa rabəjinma
i tan ma fe ra ba?
Fanyen xa keli a dəxədeni i ya fe ra ba?”

5 “Naxudena tēe degen tuma nən,
a tanden yalanna yi jan.
6 Kənenna yi findi dimin na a konni,
a lənpun yi tu a xun ma.”

7 “A madiganma nən a sigatiin senbeni,
a feene a rabirama nən.

8 A sanne suxuma nən yalaan na,
a sin yinla ra.

9 A suxuma a san tinban nan ma,
gbatun yi a suxu.

10 Lutin natixi a yeə ra bəxən nin,
wosona a kiraan xən.

11 Gaxun luma ayi nən yiren birin yi,
a bira a san funfun fəxə ra.”

12 “A tan naxan senbe yi gbo,
a senben bata jan,
gbalon bata maso a ra.

13 Furen bata a fati kidin kala,
saya furen bata a salen seene kun a ma.

14 Sayaan bata a suxu a konni,
a yigi saxi denaxan yi,
a yi a xali manga magaxuxin fəma.

15 Muxu gbete nəe dəxe nən a konni sənən,
a gbee mi fa a ra,
seri fujin bata sa a konna birin ma.*

16 A bata lu
alo wudin salenne na xara a bun,
a deene yi xara a ma.”

17 “A funfun birin bata jan bəxən fari,
a xinla mi fa falama kiraan xən sənən.

18 A bata radin dimini keli kənenna ma,
a yi jan dunuɲa yi.

19 Dii yo mi a yii,
mayixete yo mi a xanbi ra,
muxu yo mi fa a konni sənən.

20 Muxun naxanye sogeteden binni,
ne kabəma nən a rapanna ma,
muxun naxanye sogegododen binni,
gaxun yi ne suxu.

21 Tinxintarena denbayaan luma na kii
nin,
Ala kolontaren nan kon na ra.”

* 18:15: 18.15 Na *seri fujin* sama faxa muxun konna ma nən alogo na xa rasarijan.

19

Yuba yi Bilidada yabi

- ¹ Yuba yi a yabi, a naxa,
² “E luma n jaxankate
 han waxatin mundun yi,
 ε n sɔxɔle ε falane ra?
³ E bata n konbi
 han sanja ma fu,
 ε mi yage n tɔre sɔnɔn ba?
⁴ Hali n bata tantan,
 n ma tantanna goronna luma n tan nan
 xun ma.
⁵ Xa ε ε yete yite n xili ma,
 ε yi n mafala n yagi feen na,
⁶ nayi, ε xa a kolon
 a Ala nan tɔrɔni ito ragidixi n ma,
 a n mafilin a yalani.
⁷ Xa n gbelegbele tɔrɔni ito bun,
 n mi yabi sɔtɔma.
 N na xinla ti n mali feen na,
 kiti kɛndɛn mi se.
⁸ Ala bata kiraan suxu n yee ra,
 n mi nɔe danguɛ,
 a yi dimin naso n ma kiraan xɔn.
⁹ A bata n ma binyen ba n yi,
 a yi n ma xunna kenla ba n yi
 naxan yi luxi
 alo manga kɔmɔtina n xa.
¹⁰ A bata n kala yiren birin yi,
 n naxɔrima nɛn.
 A bata n yigin kala
 alo wudin talaxina.
¹¹ A bata xɔlɔ n xili ma han,
 a yi n yate a yaxun na.
¹² A yengɛsone bata e malan,
 e fa n xili ma,
 e yi n konna rabilin.”
¹³ “A bata ngaxakedenne masiga n na,
 naxanye n kolon,
 ne bata siga ayi pon.
¹⁴ N kon kaane bata n nabɛɛn,
 n lanfane yi jinan n xɔn.
¹⁵ N ma muxune
 nun n ma walike jaxanle birin n yatɛxi
 alo xɔɛna,
 n bata findi xɔɛn na e yee ra yi.
¹⁶ N na n ma walikeɛn xilima,
 koni a mi n yabima,
 hali n na a mafan.

- ¹⁷ N ma jaxanla mi fa tinje n deɛn xirin ma,
 n ma fe bata rajaxu n ma denbayaan ma.
¹⁸ Hali dii jɔreɛne,
 n naxaxu e birin ma,
 n na keli, e n mafala.
¹⁹ N naxaxu n xɔyi kɛndɛne birin ma,
 hali naxanye rafan n ma,
 ne bata e xun xanbi so n yii.
²⁰ N bata doyen,
 n kidin nun n xɔnne nan gbansan fan n ma.
²¹ N xɔyine,
 ε kininkinin n ma,
 ε kininkinin n ma,
 bayo Ala sɛnbɛn bata n jaxankata!
²² Nanfera ε n sagatanma alo Ala?
 E munma wasa n jaxankatadeni ba?”

- ²³ “N yi waxi a xɔn ma nun
 n ma falane yi sebe,
 e yi sa kɛdini,
²⁴ e yi sebe yɔxɔ lefaan ma wure jɔɛ ralemu-
 nxin na,
 e yi kɛrɛndɛn fanyen ma han habadan!
²⁵ N na a kolon
 a n xunbamana a nii ra.
 Dɔnxɛn na, a kelima nɛn,
 a ti bɔxɔ xɔnna ma.*
²⁶ Hali n fati kidin birin na kun fureni,
 n gbɛndin sa Ala toma nɛn.
²⁷ N na a toma nɛn,
 n na a tan nan toma,
 gbete mi a ra.
 N kunfaxi na waxatin xɔn!
²⁸ E a falama, ε naxa,
 ‘En na a sagatanma di?
 En fa fɛɛn mundun toma a ra
 a yalagi xunna ra?’
²⁹ Anu, ε yi lan nɛn,
 ε gaxu silanfanna yee ra,
 amasɔtɔ Ala ε saranma nɛn ε jaxankatane
 ra sayaan na.
 Nayi, ε a kolonma nɛn a Ala kitin na.”

20

Sofaraa yabin firindena: Naxudene xunna kenla mi buma

- ¹ Nama kaan Sofara mɔn yi a fala, a naxa,
² “N xaminxi ε miriyane fe yi
 na nan n karahanma,
 n xa yabin ti,

* 19:25: 19.25 Na *xunbamana* fe mɔn seɛxi Yuba 9.33 nun 16.19-21 kui.

n mi fa nɔɛ diɲɛ.

³ N bata n konbi xuine mɛ,
koni, n yabin tima nɛn xaxilimayani.

⁴ I mi a kolon ba, waxatin birin,
xabu adamadiine lu bɔxɔn fari,

⁵ a ɲaxudene xunna kenla mi buma,
a Ala kolontarene sɛwan ɲanma nɛn ma-
furen?

⁶ Hali a te han kore,
hali a xunna sa so kundani,

⁷ a lɔma ayi nɛn habadan
alo a gbiina.

Naxanye yi a toma,
ne a falama nɛn, e naxa,
'A minɛn?'

⁸ A danguma nɛn alo xiyena,
a funfun yi lɔ ayi,
a ɲanma nɛn
alo xiyen kɛɛn na.

⁹ Muxun naxan yi a matoma,
na mi fa a matoma sɔnɔn,
hali a dɔxɔden mi fa a toma sɔnɔn.

¹⁰ A diine karahanxin yi yigelitɔne yii
raxɛtɛ,
e tan yɛtɛɛn yi a nafunle raxɛtɛ na muxune
ma.

¹¹ Hali a siimayaan to munma yi xunkuya,
a yi sa a gaburun na."

¹² "Fe ɲaxin ɲaxun a dɛ
alo sukana,
a naxan luxunma a lɛnna bun,

¹³ a naxan madunxunma a dɛ,
a mi waxi naxan xa ɲan,

¹⁴ koni a donseen kunma nɛn a kui,
a findi fɔdɔgɔɔn xɔlɛn na.

¹⁵ A bata nafunle magerun,
koni a e baxunma nɛn,
Ala e raminima nɛn a kui.

¹⁶ A yi fɔdɔgɔɔn xɔlɛn nan madunxunma,
sɔɲin xɔlɛn nan a faxama.

¹⁷ Kumin nun nɔnɔn gbo yamanani
alo baa igena,
koni a mi fa na toma sɔnɔn.

¹⁸ A tɔnɔn naxan sɔtɔxi,
a na raxɛtɛma nɛn,
a mi a donma,
a mi fa a yulaya seene tɔnɔn sɔtɔma sɔnɔn.

¹⁹ Na birin ligama nɛn
bayo a yigelitɔne ɲaxankata nɛn,
a yi e rabɛɲin,
a yi banxina nde tongo
a mi naxan tixi."

²⁰ "A mi yi wasama a kunfani,
nanara, a nafunla sese mi yi luma.

²¹ Muxu yo mi tangama a kunfan ma,
koni a hɛrin mi buma.

²² A kɔntɔfilima nɛn
hali a hɛrini,
tɔrɔyaan sifan birin yi fa a ma.

²³ A na a kuiin nafe,
Ala a xɔlɔn nafama nɛn a xili ma,
a godoma nɛn a ma alo tulena,
a findi a balon na.

²⁴ Xa a gi wure silanfanna bun,
xalimakuli sula daxin nan sa a yisɔxɔnma.

²⁵ A xalimakunla botinma nɛn a fatini,
naxan ɲɔɛ bata sa a bɔɲɛn sɔxɔn,
koni sayaan magaxuna a suxuma nɛn.

²⁶ A nafulu ramaraden nafema
dimi gbeen nan tun na.

Tɛɛn yi fa a halagideni
muxe mi naxan nadɛgɛxi,
muxun naxanye mɔn na lu a konni,
tɛɛn yi ne fan gan.

²⁷ Kore xɔnna a hakeɛne raminima nɛn
kɛnɛnni,
bɔxɔ xɔnna yi keli a xili ma.

²⁸ A nafunle yi makuyama a ra nɛn,
Ala na a xɔlɔn nagodo a xili ma lɔxɔn naxan
yi.

²⁹ Ala fe ɲaxi rabane rapanma na kii nin,
Ala na nan findixi a kɛɛn na."

21

*Yuba yi Sofara yabi: Nanfera ɲaxudene
hɛrini?*

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,

² "ɛ tuli mati,
ɛ tuli mati n ma falan na,
ɛ n nalimaniyama na kiini.

³ ɛ tin n xa falan ti,
n na falan ti,
nayi, ɛ nɔɛ n magele nɛn.

⁴ N na n mawugama adamadiine nan xɔn
ba?

ɛn-ɛn de! Nanfera nayi,
ɛ waxi a xɔn a n xa diɲa?

⁵ ɛ na ɛ miri n ma fe ma,
ɛ kabɛma nɛn,
ɛ yi ɛ yiin sa ɛ dɛ ra,
ɛ yi ɛ dundu.

⁶ Feen naxan birin n sɔtɔxi,
n na n miri ne ma,
n kuisanma nɛn,

n fatin yi xuruxurun n ma.”

⁷ “Nanfera ɲaxudene mən e nii ra?

Nanfera e siimayaan buma?

Nanfera e sɛnbɛn sɔtɔma?

⁸ E yi e yixɛtɛne to sabatɛ e dɛxɔn ma,
e yi e mamandenne to.

⁹ Feene birin lanxi e yii,
e mi gaxuma,

Ala mi e ratɔrɔnma.

¹⁰ E turane e ɲinge gilɛne rawuyama ayi
waxatin birin,
e ɲingene diine barima,
e mi faxama.

¹¹ E diine e gima na xun xɔn
alo xuruse diine, e yi e bodon.

¹² E sigin sama kondenna nun tanban
xuini,
xulen xuiin nafa e ma.

¹³ E na e siimayani dangu a faɲin na,
e siga laxira yi bɔɲɛ xunbenli.”

¹⁴ “Anu, e a falama Ala xa,
e naxa, ‘I masiga nxu ra,
nxu mi waxi i ya kirane kolon feni.

¹⁵ A lan nxu yi findi Ala Sɛnbɛ Kanna
konyine ra ba?

Ala mafanna tɔnɔn findɛ nanse ra nxu xa?”

¹⁶ E laxi a ra a hɛrin kanna e tan nan na,
koni, e fe yitɔnxine rapaxu n ma.”

¹⁷ “E bata ɲaxudene lɛnpun to tuyɛ sanɲa
ma yoli?

E bata e to gbaloni ba?

E bata Ala to e ratɔrɔɲɛ a xɔlɔni ba?

¹⁸ E luxi nɛn ba
alo foyen sɛxɛn naxan xalima,
alo wuluwunla xuben naxan yitema?

¹⁹ E a falama, e naxa,
‘Ala ɲaxudene hakɛne saranna ramaraxi e
diine nan xa.’

Koni, e hakɛne yi lan a xa saran e yetɛɛn
nan na,
alogo e xa a kolon.

²⁰ A yi lan e yetɛɛn yi e halagin to,
e yi Ala Sɛnbɛ Kanna xɔlɛn min.

²¹ A denbayaan bɔtɛ mundun fa a tan xa
a faxa xanbini?

²² Nde nɔɛ Ala xaranyɛ fe kolonna ma,
a tan naxan malekane makitima?

²³ Muxuna nde faxama hɛri gbeen nin,
kɔntɔfili yo mi a ma,
a bɔɲɛn xunbelixi,

²⁴ a tuyanxi,

sɛnbɛn mən a ra.

²⁵ Muxu gbɛtɛ bɔɲɛn sunuxin yi faxa,
a mi fe faɲi yo sɔtɔ hali keden pe.

²⁶ Koni, e firinna birin sama bɛndɛn nin,
kunle yi e don.”

²⁷ “N bata e miriyane kolon ki faɲi,
e feen naxanye yitɔnxi n xili ma.

²⁸ E a falama nɛn,
e naxa, ‘Muxu gbeen i to,
a banxin minɛn?
Naxuden konna go?
E mi fa na.’

²⁹ Koni, e mi dangu muxune maxɔdinxi ba?
E mi laxi e sereyaan na ba?

³⁰ Gbalon na fa,
fe ɲaxi rabane yi kisi,
Alaa xɔlɔn na fa,
a mi sese ligama e tan na.

³¹ Nde e raxɔlɛ e fe raba kiin ma?
Nde e saren fiyɛ e kɛwanle ra?

³² E na e maluxun,
muxune yi e yengi dɔxɔ e gaburune xɔn,
³³ mɛrɛmɛrɛn bɛndɛ yelexuxine yi sa e fari.
Dunɲa muxune birin birama nɛn e fɔxɔ
ra,

gali gbeen yi siga e yɛɛ ra.

³⁴ Nanfera nayi e n masabarima fala fuune
ra?

Yanfa falane nan tun e yabine ra.”

22

*Elifasi a falan saxanden Yuba xa: Hake
kanna nan Yuba rayati!*

¹ Teman kaana Elifasi mən yi falan ti, a
naxa,

² “Adamadiin tɔnɔna Ala ma ba?

Hali xaxilimana,
a tɔnɔn luma a yetɛ nan tun ma.

³ I na tinxinɲɛ ayi,
na tɔnɔna Ala Sɛnbɛ Kanna nan ma ba?
Xa fe mi i sigati kiin na,
na munanfanna a ma ba?

⁴ I mirixi a ma ba
a Ala i ratɔrɔnma nɛn,
a i xali kiti sadeni,
i to gaxuxi a yɛɛ ra?

⁵ I ya fe ɲaxine mi gbo ba?

I hakɛne dan mi na.

⁶ I yi tolimaan tongoma i ngaxakedenne yii
fuun nin,
i yi e dugine ba e ma,

i yi e magenla lu.

⁷ I mi yi igen soma muxun yii
min xɔnla naxan ma,
i yi tondi donseen soɛ kamɛtɔɔn yii.

⁸ Yamanan yi sɛnbɛmaan nan yii,
wasoden nan yi dɔxi yamanani.

⁹ I yi kaɲa gilene raxɛtɛma nɛn e yii genla ra,
i yi kiridine ɲaxankata.

¹⁰ Nanara, i rabilinxi luti ratixine ra,
gaxun yi i suxu xulɛn.

¹¹ Nayi, i mi dimini ito toma ba,
i mi fufani ito toma ba
naxan i rabilinxi?"

¹² "Ala mi kore xɔnna xan ma ba?
Sarene mato kore, e mate pon!

¹³ I a falama, i naxa,
'Ala nanse kolon?
A nɔɛ kitin sɛ kunda dimin xanbi ra ba?

¹⁴ Kundana a yɛɛ ma,
a mi sese toma,
a nɛma kore xɔnna rabilinɲɛ.'

¹⁵ I mɔn waxi lu feni kira fonni ito xɔn ba,
muxu ɲaxine sigan tima naxan xɔn?

¹⁶ E faxan nɛn
benun e waxatin xa li,
alo fufa gbeen banxi kanken xalima kii
naxan yi.

¹⁷ E yi a falama nɛn Ala xa,
e naxa, 'I masiga nxu ra.
Ala Sɛnbɛ Kanna nan i tan na,
koni i nɔɛ nanse ligɛ nxu ra?"

¹⁸ Anu, Ala nan e banxine rafe nafunla ra.
Ee! ɲaxudene fe yitɔnxine raɲaxu n ma!

¹⁹ Tinxindene na e to gbaloni, e sɛwa.
Sɔntarene e magelema nɛn, e naxa,

²⁰ 'En yaxune bata raxɔri!
Tɛɛn yi e yiiseene halagi.' "

²¹ "Lanna xa lu ɛ nun Ala tagi,
nayi, i bɔɲɛ xunbenla sɔtɔma nɛn,
i hɛrin sɔtɔ.

²² Ala i xaranma naxan ma,
i na suxu,
i yi a falane sa i bɔɲɛni.

²³ Xa i mɔn fa Ala Sɛnbɛ Kanna ma,
a mɔn i sɛnbɛ soma nɛn.
I xa tinxintareyaan masiga i konna ra,

²⁴ i xa i ya xɛma faɲin woli ayi bɔxɔni,
hanma i sa a bira xude yi gɛmɛne longonna
ra.

²⁵ Ala Sɛnbɛ Kanna nan xa findi i ya na-
funla ra,

alo xɛmaan nun gbeti fixɛ gbeena i xa.

²⁶ Nayi, i sɛwan sɔtɔma nɛn Ala Sɛnbɛ
Kanni,

i xunna kenla sɔtɔ Ala yɛtagi,

²⁷ i yi a maxandi, a yi i yabi,

i yi i dɛ ti xuine rakamali.

²⁸ Xa i fena nde ragidi,
Ala a rakamalima nɛn i xa,
kɛnɛnna luma nɛn i ya kiraan birin xɔn.

²⁹ Ala na muxuna nde rayagi,
i a falama nɛn
a Ala na ligaxi nɛn
bayo wasoden nan na kanna ra,
koni, naxan na a yɛtɛ magodo,
Ala na rakisima nɛn.

³⁰ Ala nan sɔntarene xunbama,
nanara, xa i sariɲan,
a i xunbama nɛn."

23

*Yubaa yabina Elifasi xa: Yuba mi fa Ala
toma*

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,

² "N ma mawugan mɔn findixi murutɛn
nan na to,
n yiin saxi n dɛ ra,
koni n wuga xuiin mɔn minima.

³ Xa n yi a kolon nun Ala dɛnaxan yi,
n yi sigama nɛn han a konni,

⁴ n yi n ma mawugan yita a ra,
n yi n xɔnba fala wuyaxi ti a xa.

⁵ Nayi, n yi a kolonma nɛn
a n yabima falan naxan na,
n yi a famu

a naxan falama n xa.

⁶ A yi keɛ n xili ma a sɛnbɛ gbeeni ba?
ɛn-ɛn de, a yi a tuli matima nɛn n na.

⁷ A yi a kolonma nɛn
a muxu faɲin nan falan tima a xa.
Nayi, n yi tangama nɛn kitin ma habadan."

⁸ "Koni, n na siga sogeteden binni,
a mi na,

n mi a toma sogegododen binni,

⁹ n na a fen n kɔmɛnna ma,
n mi a toma,
n na xɛtɛ n yiifanna mabinni,
n mi a toma.

¹⁰ Anu, a n ma kiraan kolon.
A na n fɛsɛfɛsɛ tɔrɔni,
n sariɲanxin minima nɛn
alo xɛmana.

11 N biraxi a san funfun nan tun fəxə ra,
n lu a kiraan xən,
n mi keli a xən.

12 N mi tondi a yamarine suxe,
n na a falane birin namara nən n bəjəni.

13 Koni, a na fena nde ragidi,
nde a ligε a na masara?
A na wa naxan xən, a na liga.

14 A naxan nagidixi n ma,
a na nan nakamalima,
anu a mən na fe sifa wuyaxin nagidixi n ma
yεen na.

15 Nanara, n gaxuma Ala yεε ra.
N na n miri, n gaxu a fe yi.

16 Ala bata n tunnaxələ n ma,
Ala Sənbe Kanna bata n nafe gaxun na.

17 Koni hali dimin to so n ma,
a yi n nabilin,
hali n mi fa sese toma,
n mi n dundu.”

24

*Yuba mən yi falan ti: Nanfera Ala mi
jaxudene makitima?*

1 “Nanfera Ala Sənbe Kanna mi kiti waxa-
tine saxi?

Nanfera naxanye a kolon
ne mi a toma keε muxu jaxine xili ma?

2 Muxu jaxine xε bəxəne danne fari sama,
e xuruseene mupama,
e yi e raba,

3 e kiridin nan ma sofali suxuma,
e kaja gilən nan ma jinge makankanma
tolimani,

4 e tərə muxune radinma ayi kiraan xən,
yamanan yiigelitəne birin e luxunma e
bun.”

5 “Yiigelitəne sigama e wanla ra nən,
e sa e donseen fen burunna ra,
e sa e diine balon fen
alo burunna sofanle tonbonni.

6 E sa e xuruseene balon fen
muxu gbətəye xεene ma,
e lu jaxudene manpa bogi dənxe ne mak-
entunje.

7 E ragenle nan xima kəεen na,
dugi mi e ma,
bitingan mi e yii xunbenla ra.

8 Tulen naxan fama geyane fari,
na e bənbəma xunbenli,
banxi mi e yii,
e saxi fanyene nan ma.”

9 “Muxu jaxine yiigelitəna diin tongoma a
yii doli saranna ra,

hali kiridina,
e xasunma xijen na a nga yii.

10 Yiigelitəne ragenla nan sigama,
dugi mi e ma,
hali e to malo xidine maxali,
kaməna e ma,

11 e oliwi turen bama muxu gbətəne
sansanne kui,
e walima manpa rafaladeni,
koni e mi nəε sese minje.

12 Muxune faxamatəon wugama taani,
muxu maxələxine wugama e mali feen na,
anu na fe mi finde tərəna fe ra Ala xa.”

13 “Kənənyaan najaxu muxu jaxine ma,
kira yiyalanxin mi rafan e ma,
e mi sigama a xən.

14 Faxa tiin kelima sogen godo waxatin nin,
a yi yiigelitəon nun tərə muxun faxa,
a mupan ti kəεen na.

15 Yalunden jimbanna nan maməma,
a a falama nən, a naxa,
‘Muxu yo mi n toma,’
a yi a yetagin luxun.

16 Mupaden banxin dēen kalama kəεen nan
na,
yanyin na, a yetε mabalan a konni,
a mi kənəna kolon.

17 Na muxune yanyin fələma sogen godo
waxatin nin,
e bata dari kəεen magaxu feene ra.”

18 “Koni ε tan a falama, ε naxa,
‘Naxuden xalima nən
alo se yelefuxina igen xun ma,
a dəxəden yi findi yire dangaxin na bəxən
fari,
a mən mi fa walima a manpa bili xεen ma.

19 Balabalan kəsene xuyama ayi kii naxan
yi sogen na,
yulubi kanne sigama na kii nin laxira yi.

20 Hali naxanye e barixi,
ne jinanma nən e xən,
e findi donseen na kunle xa,
e fe falan mən yi dan.
Nanara, tinxintareyaan kalama nən
alo wudin na bira.’ ”

21 “ ‘Na muxune jaxalan gbantane tərəxi
nən,

e mi kapa gilene mali.

²² Koni Ala nɔɛ sɛnbɛmane raxɔɾɛ a sɛnbɛni nɛn,

a na keli, a muxu ɲaxine halagi.

²³ Ala ne luma bɔɲɛ xunbenla nun marakantanni,

koni a yɛɛn tima nɛn e sigati kiin na.

²⁴ Na muxune sabatima nɛn waxati di,

koni na xanbi ra, e lo ayi,

e kɔnkɔrɔnma nɛn
alo ɲɔxɔnde xarena,

e xun sinma nɛn
alo se tɔnsɔnna xaba daxina.' "

²⁵ "Xa a mi na kiini,
nde n matandɛ,
a n ma falan nakala ayi?"

25

Bilidadaa falan saxandena: Adamadiine mi tiyɛ Ala yɛtagi

¹ Suxa kaan Bilidada yi Yuba yabi, a naxa,

² "Sɛnbɛn nun magaxuna Ala nan yi,

a tan nan bɔɲɛ xunbenla rafama
han kore xɔnna ma.

³ Nde nɔɛ a ganla yate?

A sogen mi tema nde xun ma?

⁴ Adamadiin nɔɛ tinxinɲɛ di Ala yɛɛ ra yi?

Naxan barixi ɲaxanla xɔn,
na rasariɲanma di?

⁵ Hali kiken mi fixa Ala yɛɛ ra yi,
hali sarene mi sariɲan.

⁶ Adamadiine tan di nayi,
naxanye tide xurun
alo kɔnɛne nun kunle?"

26

Yubaa yabin Bilidada xa: I n yabima fuun nin

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,

² "I fatan sɛnbɛtarene maliyɛ yati!
I bata fa fangatarene malideni!

³ I fatan fekolontaren kawandɛ,
i yi a maxadi han!

⁴ Koni i ya falane tima nde xa?
I falani itoe tongoxi nde yii?"

⁵ "Faxa muxune ɲiine xuruxurunma Ala
yɛɛragaxuni laxira yi,
naxanye bɔxɔ bun igene bun.

⁶ Ala yɛɛn laxira yiren birin na,

hali sayani muxɛ mi e luxunɲɛ a tan ma.

⁷ Ala nan kore xɔnni fulunxi na yigenla xun
ma,

a bɔxɔn singan na yigenli.

⁸ Ala tulɛn namarama kundani,
koni kundane mi kalama igen binyen bun.

⁹ A yi a mangaya gbɛdɛn luxun,
a yi a kundaan sa a yɛɛ ma.

¹⁰ Ala yi digilinna sa fɔxɔ igen xun ma,
naxan dan findixi kɛnɛnna nun dimin nar-
alanden na.

¹¹ Kore xɔnna sɛnbɛtɛnne xuruxurunma,
e kabɛ Alaa xɔlɔn ma.

¹² Ala bata fɔxɔ igene nɔ a sɛnbɛni,
a yi ige yi ninginangan Raxabi faxa a xax-
ilimayani.

¹³ A foyen bata kore xɔnna fixa,
a bata ige yi sube ɲaxin faxa a yiin na,
sajin naxan a gima.

¹⁴ A wali xurine nan itoe ra,
nxu a ɲununɲunun xuiin nan tun mɛma.
Nayi, nde nɔɛ a sɛnbɛn galan xuiin
kolonɲɛ?"

27

Yuba mɔn yi yabin ti: Sɔntaren nan n na

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,

² "N bata n kɔlɔ habadan Ala yi,
naxan tondixi n ma kitin sɛ,
Ala Sɛnbɛ Kanna

naxan n niin nafexi xɔlɛn na,
³ xa n niin mɔn n yi,

xa Alaa foyen mɔn soma n ɲɔɛni,

⁴ n bata n kɔlɔ
n dɛɛn mi tinxintareya falan tiyɛ,
wule yo mi minɛ n dɛ.

⁵ Na miriyaan makuya n na,
n xa ɲɔndin fi ɛ ma.

Han n yi faxa,
n mi n ma fɛtareya wanle kalɛ,

⁶ n luma nɛn tinxinni,
n mi a bɛɲinɲɛ mumɛ,
n xaxinla mi n yalagɛ n ma simayani
mumɛ!"

⁷ "N yaxun nan lan a yate ɲaxuden na,
naxan kelima n xili ma,
na xa yate tinxintaren na!

⁸ Ala kolontarena a yigin sama nanse yi,
Ala na a niin ba a yi?

⁹ Tɔrɔn na fa a ma,
Ala a gbelegbele xuiin namɛ ba?

10 A sɛwan sɔtɛ Ala sɛnbɛ Kanna yii ba?
A Ala maxandɛ waxatin birin ba?”

11 “Iki, n na Ala sɛnbɛn yitama nɛn ɛ ra,
n mi Ala sɛnbɛ Kanna miriyane luxunma ɛ
ma.

12 Ɛ birin bata a to ki faɲi,
nayi, nanfera ɛ yetɛ luma fe fuune yi?”

13 “Ala nan kɛɛni ito ramaraxi ɲaxuden xa,
ɲaxankata tiin naxan sɔtɔma Ala sɛnbɛ
Kanna yii fa fala:

14 Xa e diine wuya,
e faxama yɛngɛn nin,
donseen yi dasa e yixɛtɛne ma.

15 Naxanye na lu e xanbi ra,
furen yi ne faxa,
e kaɲa gilɛne mi e wugama.

16 Hali e gbeti fixɛn makɔ
alo burunburunna,
e nun dugina alo borona,

17 tinxin muxune nan e dugine ragodoma e
ma,
sɔntarene nan e gbeti fixɛni taxunma e ra.

18 E banxine kala ɲaxun
alo dondoli xuyenna,
alo kantan muxuna bubuna.

19 E sama nɛn nafulu kanyani,
koni a danna nan na ra,
e na xulun,
e lima nɛn sese mi na.

20 Gaxuna e ratɛrɛnama nɛn
alo fufana,
wuluwunla yi e xasun kɔɛn na.

21 Sogeteden foyen yi e tongo,
a yi e xali wulani,
a yi e ba e dɔxɔdeni,

22 a yi e radinɲɛ ayi kininkinintareyani,
e yi e gi a sɛnbɛn bun ma.

23 Yamaan yi e yii bɔnbɔ e magele feen na,
muxune yi kolin e dɔxɔde fonne birin kala
kii ma.”

28

Fekolonna wundona

1 “Nɔndin na a ra,
gbeti wure fixɛn geden na,
xɛmaan fan nasariɲanden na,

2 wuren bama bɛndɛn nin,
wure gbeela fan bama gɛmɛn nin.

3 Wuren fen muxune kɛnɛnna ramini
dimin nin bɔxɔn bun,

e godoma wuren fenɲɛ han a dandena,
e wuren fen naxan luxunxi dimini bɔxɔn
bun.

4 Wuren fen muxune yili tilinxine gema
burunna ra,

muxu gbɛtɛ yo mi sigɛ dɛnaxan yi,
e makuya muxu gbɛtɛne ra,
e singanxin nan walima e yinle ra lutine ra.

5 Bɔxɔ xɔnna donseen fima en ma,
koni, a bunni maxaxi alo tɛɛn nan a ganxi.

6 Gɛmɛ mamiloxi faɲine toma fanye yirene
nin,
xɛma fupin toma bɛndɛn nin.”

7 “Dugane mi na bɔxɔ bun kirane kolon,
sɛgɛn yɛɛn mi ne toma,

8 burunna sube yo munma siga e xɔn,
yata yo munma dangu e xɔn.

9 Koni, muxun susuma fanyen gɛ,
a yi geyane ge han e danna,

10 a folon gema fanyene yi,
a yi se kɛndɛne birin to a yɛɛn na,

11 a yi xude xunne xɔri,
naxan luxunxi,
a yi na ramini kɛnɛnni.”

12 “Koni, fekolonna minɛn yi?
Xaxilimayaan dɔxi minɛn yi?

13 Adamadiine mi a saren kolon,
a mi niiramane yɛ bɔxɔ xɔnna fari.

14 Fɔxɔ ige gbeena a falama,
a naxa, ‘A mi n tan yii.’

Baan fan a falama,
a naxa, ‘A mi n tan yii.’

15 Fekolonna mi sɔtɛ xɛmaan xɔn,
a mi sarɛ gbeti fixɛn na,

16 xɛmaan naxan kelima Ofiri yamanani,
a mi sɔtɛ na ra,
hanma onixi gɛmɛ tofaɲina,
hanma gɛmɛ mamiloxi faɲina.

17 A mi sɛ xɛmaan ma,
a mi sɛ kilasi gɛmɛ fixɛ faɲin ma,
a mi masarɛ xɛma faɲin goronna ra.

18 A dangu korala gɛmɛ tofaɲin
nun gɛmɛ gbɛtɛ ra

naxan fixa alo dayimuna.
Fekolonna dangu bɔxɔ bun nafunla birin
na.

19 Topasi gɛmɛ faɲin
naxan keli Kusi yamanani,

a mi sɛ na ma,
a mi misalɛ xɛma sensenna ma.”

²⁰ “Nayi, fekolonna kelima minen yi?
Xaxilimayaan dɔxi minen yi?”

²¹ A luxunxi niiramane birin ma,
hali xɔlin naxanye kore xonna ma,
ne mi a toma.

²² Sayaan nun laxira yi a fala,
e naxa, ‘Nxu a xinla nan gbansan mɛxi.’ ”

²³ “Koni, Ala a kiraan kolon,
a tan nan keden a dɔxɔden kolon,

²⁴ bayo a tan nan toon tima
han bɔxɔn danna,
a seen birin toma kore xonna bun.

²⁵ A tan foyen sɛnbɛn danna saxi,
a yi igene danna sa,

²⁶ a yi tulen danna sa,
a yi galanna kiraan sa.

²⁷ Nayi, Ala yi fekolonna to,
a yi a fɛsɛfɛsɛ, a yi a makɛnɛn.

²⁸ Na xanbi ra,
a yi a fala adamadiine xa, a naxa,
‘Marigin yɛragaxun nan findixi fekolonna
ra!
Xaxilimayaan nan fe naxin matangan na!’ ”

29

*Yubaa xun mafalana: Waxati danguxine
yi naxun*

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,

² “Xa n yi luyɛ nun
alo waxati danguxine yi,
na yi lanɲɛ!

Na waxati danguxine yi,
Ala yi yengi dɔxi n xɔn nun,

³ a lɛnpun yi dɛgɛma n xun ma,
n yi sigan tima a kɛnɛnna nin
hali kɔɛɛn na.

⁴ N yi kɛndɛ,
Alaa xanuntenyaan yi n konni.

⁵ Na waxatini,
Ala sɛnbɛ Kanna mɔn yi n xɔn,
n ma diine birin mɔn yi n dɛxɔn,

⁶ n yi n sanne maxama nɔnɔn fɛnɛn nan na,
hali turen yi minima fanyeni n xa!

⁷ Na waxatini,
n na yi mini siga taan so dɛɛn na,
n sa n ma gbɛdɛn dɔxɔ yamaan malandeni,

⁸ banxulanne yi n to,
e yi xɛtɛma nɛn,
fonne yi keli,

e lu tixi n yetagi,

⁹ kuntigine yi e falan dan,
e dundu,

¹⁰ mangane yi e falane dan,
e lɛnne yi xidi e dɛ kanken.

¹¹ Muxu yo na yi n ma falane mɛ,
na kanna yi a falama nɛn n ma a dubadiina.

Muxu yo na yi n to,
a yi n matɔxɔ,

¹² amasɔtɔ n yi yigelitɔne ratangama
naxanye yi e mawugama n xa,

n yi kiridine ratanga
muxu yo mi naxanye malima.

¹³ Saya furen yi muxun naxanye ma,
ne yi dubama n tan nan xa,
n yi kapa gilɛn nasɛwama.

¹⁴ Tinxinyaan yi ragodoxi n ma
alo n ma domana,
kiti kɛndɛn nan yi findixi n ma dugin nun
n ma kɔmɔtin na.

¹⁵ N tan nan yi findixi danxutɔɔn yɛɛne ra,
n tan nan yi madɔntɔɔn sanne ra.

¹⁶ N yi findixi tɔrɔ muxune fafe ra,
n yi xɔɲɛne xun mayɛngɛ kitini.

¹⁷ N tan nan yi tinxintarene sɛnbɛn kalama,
n yi e se tongoxine ba e yii.

¹⁸ Nayi, n yi a fala n yetɛ ma,
n naxa, ‘N faxama nɛn sabatini,

n ma lɔxɔne gboma ayi nɛn
alo nɛmɛnsinna,

¹⁹ n luma nɛn alo wudina,
naxan salɛn sinxi igeni,
xiila sama naxan yii ra kɔɛɛn na.

²⁰ N ma binyen gboma ayi nɛn,
n sɛnbɛn mi nɔnma mumɛ,
a lu alo xali bandunxina.’ ”

²¹ “Na waxatini,
muxune yi e tuli matima n na sabarini.

N na yi e kawandi,
e yi e dundu.

²² N na yi falan ti,
e mi yi a matandima.

N ma falane yi luxi nɛn e xa
alo tulɛn naxan godoma bɔxɔ xaren ma.

²³ E yi n mamɛma nɛn
alo e tulɛn mamɛma kii naxan yi,
e dɛɛne yi lu yibixi n bun
alo muxun naxanye tulɛn mamɛma soge
furen na.

²⁴ E na yi yigitεε,
n yi e ralimaniya,
e mi yi wama fula feni n ma fanna ra.
²⁵ N tan nan yi dɔxi e xun na,
n kiraan yita e ra,
alo mangana a ganla xun na,
alo muxun naxan tɔrɔ muxune masabarima.

30

Yubaa xun mafalana: Tɔrɔya waxatin bata fa

¹ “Koni iki,
n bata findi magele seen na diidine xa,
naxanye babaye yi rapaxu n ma,
han n mi yi tinje
e lu n ma barene ye
n ma xuruseene kantandeni.
² E babane yi nɔe nanse lige n xa e senbeni?
E senben birin bata yi jan.
³ Kamɛn nun tɔrɔn bata yi e raxadan,
e yi donseen fenma tonbonna nin,
⁴ e yi donseen fenma fɔtɔnne nin burunna
ra,
budemaan nan tun yi e yii balon na.
⁵ E yi kedixi muxune ye,
muxune gbelegbele e fɔxɔ ra
alo muɲadene nan yi e ra.
⁶ E yi e banxine tima geya kankene nan na,
e nun yili yirene nun faran yinle ra.
⁷ E yi wugama fɔtɔndine nin
alo sofanle,
e yi sa e sa janle yi.
⁸ Xaxilitarene nan ne ra,
xili mi e ra,
naxanye yi kedima gbelemɛn na ya-
manani.”

⁹ “Koni iki,
n bata findi magele seen na e sigine yi,
e lu n konbe tun.
¹⁰ N rapaxu e ma,
e masigama n na.
E mi sikɛma dɛgen naminɛ n yetagi.
¹¹ Bayo Ala bata n senben kala,
a yi n nayarabi,
e mi fa yagima feen lige n na.
¹² Muxu kobine kelima n xili ma n yiifanna
ma,
e katama n nabiradeni e sanne ra,
e n yengɛma
alogo e xa n halagi.
¹³ E bata n ma kirane kala.

Birin kataxi gbalon xa n sɔtɔ,
e mako mi muxu yo ma na feni.

¹⁴ E fa n yengɛma
alo sofane na fu taan ma
e yinna rabira.
E mi sikɛma fadeni n xili ma
n paxankata waxatini.
¹⁵ Gaxun bata n nabilin,
n ma binyen bata siga
alo foyen nan a xalixi,
n ma herin waxatin bata dangu
alo kundana.”

¹⁶ “Iki, n niin bama n yi.
Tɔrɔ lɔxɔne bata n li.
¹⁷ Xɔlɛna n suxuma kɔɛɛn na
han n xɔnne,
naxan dan mi na.
¹⁸ Ala n suxuma a senben birin yi n ma
domaan ma,
a yi n yidɛtɛn
alo doma kɔɛɛn naxan muxune kɔɛni
dɛtɛnma.
¹⁹ A bata n woli boroni.
N bata lu
alo xuben nun burunburunna.”
²⁰ “N ma Ala, n na i xilima,
koni i mi n yabima.
N tima i yetagi,
koni i n matoma nɛn gbansan.
²¹ I bata i yeɛ xɔdɔxɔ n ma,
i n yengɛ i senben birin na.
²² I bata n lu foyeni, a lu sigɛ n na.
Wuluwunla n xalima na xun xɔn.
²³ N na a kolon a i n xalima sayaan nin,
niiramane birin sigama dɛnaxan yi.”

²⁴ “N mi yi tɔrɔ muxune mali ba,
naxanye n xili e paxankatani?
²⁵ Naxanye yi tɔrɔxi,
n mi wuga ne xɔn ba?
N bɔɲɛn mi yi sunu yiigelitɔne fe ra ba?
²⁶ N yengi yi fe fajine nan ma,
koni fe paxine bata fa.
N yi kɛnɛnna nan mamɛma,
koni dimin bata fa.
²⁷ Xabu tɔrɔna n sɔtɔ,
n kui seene pinma.
²⁸ N sigan tiin dimin nan tun yi,
n mi sɔgen toma mumɛ!
N tima yamaan tagi,
n yi e mafan n mali feen na,

²⁹ n wuga xuiin minima alo kankone,
alo dangaranfulene.

³⁰ N fati kidin bata fɔrɔ n ma,
a yi koyen.

Fati mawolonna bata n xɔnne yili.

³¹ N ma kondenna bata findi sunu sigi sa
seen na,
n ma xulenna yi findi wuga seen na.”

31

Yubaa xun mafalan danna

¹ “Nxu nun n yɛɛne bata layirin xidi fa fala
n nama sungutunna mato kunfani.

² Xa n na liga,

Ala nanse rafɛ n ma keli kore?

Ala sɛnbɛ Kanna kɛɛn mundun nafama n
ma keli kore?

³ Halagin mi fama tinxintareyaan xan xɔn
ba?

Gbalon mi fama hake kanne xan xa ba?

⁴ Ala mi n sigati kiin toma ba?

A mi n san funfune birin yatɛn kolon ba?”

⁵ “Na ma, n sigan ti nɛn fuyantenyani ba?

N sanne yi birama yanfan nin ba?

⁶ Ala xa n sa sikeli tinxinxin fari,
a yi n ma fetareya wanle to.

⁷ Xa n keli nɛn a kiraan xɔn,
xa n bɔɲɛn yi bira n yɛɛn fɔxɔ ra,
xa xɔsi yo yi lu n yiine ra,

⁸ nayi, n naxan sixi,

gbɛtɛ xa na don,

muxune yi n ma sansine matala na bɔxɔn
ma.”

⁹ “Xa n bɔɲɛn kunfa nɛn ɲaxanla nde xɔn,
xa n dɔxɔ nɛn n dɔxɔ bodena ɲaxanla yɛɛ ra,

¹⁰ nayi, n ma ɲaxanla xa lu xɛmɛ gbɛtɛ bun,
e nun xɛmɛ gbɛtɛye yi kafu.

¹¹ Amasɔtɔ xa n yi na liga nun,

n ma yalunyaan yi findima fe haramuxin
nan na,

na yi findi haken na kitisane naxan
natɔrɔɲɛ.

¹² N ma kalan yi findin tɛɛn na

naxan yi n ganma han a n halagi fefe,
a yi n hɛrisigen birin kala.”

¹³ “N tondi nɛn kiti kɛndɛn sɛ n ma walikɛne
xa ba,

e mawuga n fari waxatin naxan yi?

¹⁴ Xa n yi na liga nun,

n nanse ligɛ Ala na keli waxatin naxan yi?

A na na feen fɛsɛfɛsɛ,

n na a yabima nanse ra?

¹⁵ Amasɔtɔ a tan Ala keden peen nan nxu
birin daxi,

e tan nun n tan nxu ngane kui.”

¹⁶ “N tondi nɛn tɔrɔ muxune maxɔdinna
yabɛ ba?

N kaɲa gilɛne lu nɛn e yigitɛgɛni ba?

¹⁷ N kedenna donseen don nɛn ba,
n mi se so kiridine yii?

¹⁸ Anu, xabu n foninge waxatini,

n lu nɛn kiridine masuxɛ

alo e fafane.

Xabu n da,

n na n yengi dɔxi kaɲa gilɛne xɔn.

¹⁹ N yiigelitɔɔn to nɛn ba,

dugi mi yi naxan yii,

hanma tɔrɔ muxuna marabɛnna yi naxan
ma,

²⁰ n mi yi e marabɛri ba n ma yɛxɛɛ xabe
dugi binyene ra,

alogo e xa duba n xa?

²¹ Xa n na n yiini te nɛn kiridin xili ma,

bayo n kitisane maliin sɔtɔma nɛn,

²² nayi, n tungunna xa ba n fanna ra,

n yii tɔnsɔnna yi bolon n tɔnxɔnna ra.

²³ N mi yi na ligɛ bayo n gaxuxi Alaa gbalon
yɛɛ ra,

n mi nɔɛ tiyɛ a yɛtagi a nɔrɔni

xa n yi na liga nun.”

²⁴ “N yi n yigin sa xɛmani ba?

N yi a fala, n naxa,

‘I tan nan n kantan seen na?’

ɛn-ɛn de!

²⁵ N sɛwa nɛn n ma hɛrigɛ gbee kanyaana
ba,

n nafunla naxanye sɔtɔ?

²⁶ N to sogen to xɔlɛ,

hanma n to kiken nayabuxin to kore xɔnna
ma,

²⁷ n bɔɲɛn mi kunfa wundoni.

N mi e batu mumɛ.

²⁸ Xa n yi na liga nun,

na yi findima nɛn haken na

kitisane naxan natɔrɔɲɛ,

nayi n bata yi Ala ramɛ nun

naxan kore xɔnna ma.”

²⁹ “N sɛwa nɛn n yaxuna ɲaxankatan na ba?

N na n bodon nɛn ba,

fe jaxine to a li?

³⁰ N mi n yaxune danga
alogo Ala xa e faxa,
bayo n mi tinje yulubin tonge n fala xuine
xon.

³¹ Naxanye birin yi fama n konni,
ne yi a falama nen, e naxa,
'Muxun birin lugoma suben na Yuba
konni.'

³² Xon mi yi xima tandeni mumε,
n yi n ma deen nabima nen dangu muxune
xa.

³³ N na n ma murute feene luxun nen ba
alo adamadi gbete ye?

N na n hake ne luxun n yete yi ba?

³⁴ N yi gaxuxi yamana falan nan na ba?
I laxi a ra
a n yi gaxuxi denbayane maranaxun nan
yee ra ba,
han n yi n dundu, n lu n konni?

³⁵ A yi rafanje n ma
n ma mawuga xuiin yi rame!
N ma fala donxene ni i ra,
n na n yii foxon sama naxan ma,
Ala Senbe Kanna xa n yabi.
Xa n yaxun yi mawuga kedin sebe n xili ma,
na yi rafanje n ma.

³⁶ N yi a sama nen n tungunna ma,
n yi a so n xunna alo manga komatina.

³⁷ N nan n sigati kiin yebama nen a xa,
n yi fa a yetagi alo kuntigina."

³⁸ "N ma boxon yi gbelegbele n xili ma ba?
N ma xene yi e mawuga n fari ba?

³⁹ N yi muxune bogi seene don ba,
n mi e saren fi?
N yi e kanne toro ba?

⁴⁰ Xa n yi na liga nun,
nayi, janle xa sabati n ma xene ma,
benun murutun xa sabati,
sexen yi sabati,
benun fundenna xa sabati."

Yubaa falane danna ni ito ra.

32

Elihu a falana

¹ Elifasi nun Bilidada nun Sofara yi ba
falan tiye Yuba xa, bayo a yi a yete mirixi
tinxinden nan na.

² Nayi, Elihu yi xolo, Busi kaan Barakeli
a dii xemen naxan Rami xabilani. A xolo
Yuba xili ma, amasoto a yi a falama nen a
a tinxin Ala yetagi.

³ A mon yi xolo xeme saxanne ma, bayo e
mi yabi fajan sotoxi Yuba ra, na feen yi lu
alo Ala nan findixi fe kalan na.

⁴ Bayo e yi fori a xa, Elihu yi a sabari, a
munma yi falan ti Yuba xa.

⁵ Koni Elihu to a to yabi mi yi fa xeme
saxanna ne de, a yi xolo.

⁶ Nayi, Elihu, Busi kaan Barakeli a dii
xemen yi falan ti, a naxa,
"N tan nan mon foningeyani,
fonna nan e tan na,
nanara n yi xuruxurunma,
n gaxu n ma kolonna yite e ra.

⁷ N yi a mirixi nen, n naxa,
'Fonne nan lanma e falan ti,
fonne nan lan e fekolonna xaranna ti.'

⁸ Koni jondin naxan na,
naxan xaxinla fima muxun ma,
niin nan na ra,
naxan kelima Ala Senbe Kanna niiraxinli.
⁹ Siimayaan xa mi tun fama fekolonna ra,
kiti kenden kolonna mi fama foriyaan xan
xon tun.

¹⁰ Nanara, n na a falama, n naxa,
'Yuba, i tuli mati n fan na.
N fan xa n ma kolonna yita i ra.' "

¹¹ "Han iki, n bata e falane rame,
n yi waxi e fe kolon falane nan name fe yi,
han e yi e falane yeba.

¹² N na n tuli matixi nen e ra ki faji,
koni e tan sese a fala mi Yuba kenenxi,
e tan sese mi a falane yabixi a fajan na.

¹³ E nama a fala, e naxa,
'Nxu bata yabin soto fekolonni fa fala
Ala nan keden non sote Yuba ma,
muxun mi a ra.'

¹⁴ Yuba mi a falane tixi n tan xan xili ma,
n mi a yabima alo e tan."

¹⁵ "Yuba, i lanfane bata tunnaxolo e ma,
e mi fa i yabima,
fala mi fa e xon.

¹⁶ N mon xa lu sabarixi ba,
hali e to mi fa fala tima,
bayo e bata e dundu,
e mi fa yabi tima?

¹⁷ N fan waxi n ma yabin ti feni.
N fan waxi n ma kolonna yita feni,

18 bayo fala gbegbe n kui,
 n xaxinla n nadinma n xa falan ti,
 19 na bata n bɔɔn nate,
 alo manpa nɛnɛn naxan wuyenna a sa seen
 balanxini bɔma.
 20 N xa falan ti, nanara a godɛ,
 n xa n dɛni bi, n yi n ma yabin fi.
 21 N mi muxu yo rafisama a bode xa.
 N mi muxu yo matɔxɔma.
 22 A yetɛna, n mi fatan muxu matɔxɛ,
 xanamu, naxan n daxi
 na yi n faxama nɛn mafurɛn.”

33

*Elihu a falane: Ala muxune maxadima
 tɔɔyaan nan xɔn*

1 Elihu mɔn yi a fala Yuba xa, a naxa,
 “Yuba, iki i tuli mati n ma falane ra,
 i tuli mati n ma falane ra ki fapi.
 2 N nan n dɛni bima,
 n falan ti i xa.
 3 N ma falane n ma bɔɔn fapiyaan nan
 makɛnɛnma,
 n na n ma kolonna ɲɔndin nan falama i xa.
 4 Alaa Nii Sariɲanxin nan n daxi,
 Ala Sɛnbɛ Kanna niiraxinla nan niin biraxi
 n yi.
 5 N yabi, xa i nɔɛ,
 i yitɔn, i fa n yabi n yetagi.
 6 En birin lan Ala yetagi,
 n fan baxi bɛndɛn nin.
 7 Nayi, i nama gaxu n tan yetɛ ra,
 n mi i ɲaxankatama.”
 8 “Koni, i fala xuiin mɔn n tunla ma,
 n bata i ya falane mɛ dɔxɔ wuyaxi,
 9 i naxa, ‘Fɛ yo mi n na,
 murutɛde mi n na Ala ma.
 N sariɲan, hake mi n ma.
 10 Anu, Ala mɔn fɛɛn toma n na,
 a n yatɛxi a yaxun na.
 11 A n sanne sama kutun na,
 a yetɛn tixi n sigati kiin birin na.’ ”
 12 “Koni, na feen ma,
 n xa a fala i xa, ɲɔndi mi i xa,
 amasɔtɔ Ala dangu adamadiin birin na.
 13 Nanfera i a matandima,
 a to mi a dɛntɛgɛma i xa?
 14 Anu, Ala falan tima muxune xa kii
 wuyaxi,
 koni e mi e tuli matima a ra.

15 A falan tiin muxune xa xiyene
 nun fe toni kɔɛɛn na.
 Xixɔli gbeen na dangu muxune ma,
 e nɛma saxi e sadene ma,
 16 nayi, Ala yi feene yita muxune ra,
 a yi e rakolon,
 17 alogo a xa muxune ba e wali ɲaxine yi,
 a yi e ratanga wason ma.
 18 Nayi, Ala muxun niin natangama nɛn
 gaburun ma,
 a yi a rakisi laxira yi.”

19 “Ala mɔn muxun natɔrɔnma tɔrɔn na,
 naxan a rakankanma a sadeni,
 a xɔnne yi lu a xɔlɛ.
 20 Nayi, donseen yi ɲaɲaxu a ma,
 hali donse ɲaxumɛne.
 21 A yi doyen mafurɛn, a yi xɔsi,
 han a xɔnna naxanye mi yi toma,
 ne yi mini kɛnɛnni.
 22 A yi maso gaburun na,
 a niin yi so saya malekane yii.”
 23 “Koni, na yi lan
 xa Alaa malekana nde fa a fɛma,
 naxan findɛ tagi yitɔn keden peen na wuli
 kedenna yɛ,
 a kira tinxinxin yita a ra.
 24 Malekan yi kininkinin a ma, a naxa,
 ‘Ala, i nama tin a xa godo gaburun na,
 n bata a xunbaan sɔtɔ.’
 25 Nayi, na muxun fatin mɔn yi a dii ɲɔrɛ
 sɛnbɛn sɔtɔ,
 a mɔn yi sɛnbɛn sɔtɔ
 alo a foningɛ waxatina.
 26 Nayi, na muxun na falan ti Ala xa,
 a yi a yabi,
 a yi fa gbelegbelɛ Ala yetagi sɛwani,
 amasɔtɔ Ala bata a tinxinyaan saren fi a
 ma.
 27 A luma sigin sɛ nɛn yamaan yetagi,
 a naxa, ‘N yulubin tongo nɛn,
 n yi sariyan kala,
 koni Ala mi na saranxi n na.
 28 Ala bata n niin natanga gaburun ma,
 n luma nɛn kɛnɛnna nin.’ ”
 29 “Ala na birin ligama,
 a ligama nɛn sanɲa ma wuyaxi muxune xa,
 30 alogo a xa e niin natanga gaburun ma,
 alogo e xa lu e nii ra kɛnɛnni.”

31 “Yuba, i tuli mati n na ki fapi!
I dundu, n xa falan ti i xa.
32 N yabi,
xa falana nde i xɔn, falan ti,
amasɔtɔ n waxi i ya tinxinyaan to feni.
33 Xanamu, i tan nan lan
i tuli mati n na,
i dundu,
n xa i xaran fekolonna ma.”

34

Tinxinna kannan Ala ra

1 Nayi, Elihu mɔn yi falan ti, a naxa,
2 “Fekolonne, ɛ n ma falane ramɛ,
ɛ tan xaxilimane, ɛ tuli mati n na!
3 Bayo, muxun tunla nɔɛ falane fɛsɛfɛsɛ nɛn,
alo a dɛɛn to nɔɛ donse fajin kolonjɛ.
4 En birin xa kiti kɛndɛn fen,
en na a kolon en bode tagi naxan fan.”

5 “Yuba bata yi a fala,
a naxa, ‘N tinxin,
koni Ala mi tinxin kiti kɛndɛn sɛ n xa.
6 Yoona n tan nan xa,
koni n yatɛxi wuleden nan na.
N ma furen mi yalanma,
hali n to mi murutɛxi Ala ma.’ ”

7 “Muxun mundun na
naxan luxi alo Yuba?
A magelen tima
alo a igen minma kii naxan yi,
8 a birama fe jaxi rabane fɔxɔ ra,
e nun jaxudene sigan tima,
9 bayo Yuba bata yi a fala,
a naxa, ‘Muxun mi sese sɔtɔma,
a na kata e nun Ala xa lan.’ ”

10 “Nayi, xaxilimane,
ɛ tuli mati n na!
Ala mi jaxu mumɛ!
Tinxintare mi Ala sɛnbɛ Kanna ra mumɛ!
11 Ala muxune saranma e kɛwanla nan na,
a birin suxu a sigati kiin xɔn.
12 Nɔndin nan na ra,
Ala mi fe jaxin ligama!
Ala sɛnbɛ Kanna mi kiti kɛndɛn kalama!
13 Nde Ala dɔxi bɔxɔn xun na?
Nde dunuɓa birin taxuxi a ra?
14 Xa Ala yi mirixi a yetɛ nan tun ma,
a yi a niin namara a yetɛ xa,
15 nayi, daliseene birin yi faxama nɛn
sanja ma kedenni,

adamadiine mɔn yi xɛtɛ bɛndɛni.”

16 “Yuba, xa i xaxinla na,
ito ramɛ,
i tuli mati n fala xuine ra.
17 Kiti kɛndɛn najaxu naxan ma,
na nɔɛ mangayaan ligɛ ba?
I suse tinxinden yalagɛ ba,
a tan naxan sɛnbɛ kanna ra?
18 Ala nan keden pe nɔɛ suse a falɛ mangan
xa,
a naxa, ‘Fuyantenna!’
Ala nan tun a falɛ kuntigine xa,
a naxa, ‘Naxudene!’
19 Ala mi kuntigine rafisama e bode xa,
a mi yiigelitɔɔn nun nafulu kanna tagi
rasaxi,
amasɔtɔ a tan nan e birin daxi.
20 E birin faxama nɛn.
Kɔɛ tagini, Ala na e yigisan,
e raxɔri, sɛnbɛmane fe yi godo.
Na mi fatama muxu yo ra.”

21 “Ala yɛɛn tixi muxune sigati kiin birin na,
a e san funfune birin yatɛma.
22 Dimi yo mi fa na,
fe jaxi rabane nɔɛ e luxunjɛ naxan yi.
23 Ala mako mi fa muxune kɛjaan fɛsɛfɛsɛn
ma,
benun a xa e xali kiti sadeni.
24 A hayu mi fa sɛnbɛmane fenna ma,
benun a xa e kala,
a mɔn yi muxu gbɛtɛ dɔxɔ e funfuni.
25 Nɔndin nan na ra, a e kɛwanle kolon.
Kɔɛ kedenna ra, a yi e ba, a yi e faxa.
26 A e jaxankatama nɛn yamaan yetagi
alo fe jaxi rabane,
27 bayo e bata xɛtɛ Ala fɔxɔ ra,
e yi a sariyane birin bɛjin.
28 E yi yiigelitɔne jaxankata
han e yi e xuini te Ala ma.
Nayi, Ala yi tɔrɔ muxune wuga xuiin
name.”

29 “Koni, xa Ala lu dunduxi,
nde a yalagɛ?
Xa a a yetagin luxun,
nde nɔɛ a toɛ?
Anu, a mɔn luma muxune nun siyane birin
xun na nɛn
30 alogo Ala kolontaren nama dɔxɔ man-
gayani,
naxan findima kalan na yamaan xa.”

31 “A nɔɛ ligɛ nɛn,
muxuna nde yi a fala Ala xa, a naxa,
‘N bata kalan ti,
koni n mi fa fe ɲaxin ligama sɔnɔn.
32 N mi naxan toma, na yita n na.
Xa n bata tinxintareyaan liga,
n mi fa a ligama sɔnɔn.’
33 Ala lan a xa na kanna ratɔrɔn
fata i miriyaan na ba?
I tan naxan Ala rasɔtɔma,
i tan naxan tondixi Ala ra.
I tan nan lan i yi a yɛba,
n tan mi a ra,
i miriyaan fala.”

34 “Xaxilimane a falama nɛn n xa,
e nun fekolonna
naxanye n xuiin namɛma, e naxa,
35 ‘Yuba falan tima fekolontareyaan nin,
xaxilimaya mi a falane ra.’
36 A lan Yuba yi lu kitin dɛ
han a danna,
bayo a falan tima alo fe ɲaxi rabana.
37 A mɔn murutɛn sama a yulubin fari,
a Ala magelema en yɛtagi,
a falane mi ɲanma Ala xili ma.”

35

Elihu a falane: Fe fuun nan Yubaa falane
ra

1 Nayi, Elihu mɔn yi falan ti, a naxa,
2 “I laxi a ra a ɲɔndina i xa ba?
I yi a fala, i naxa,
‘N tinxin Ala yɛɛ ra yi.’
3 Koni, i mɔn a falama,
i naxa, ‘N to mi yulubi ligaxi,
na tɔnɔn nanse ra n tan xa?’ ”
4 “Awa, n tan nan i yabima,
e nun i xɔyin naxanye i fɛma.
5 I yɛɛn ti kore, i kundaan mato,
e mate i xun ma pon!
6 Xa i yulubin liga,
na sa Ala tɔrɛ mɛnni ba?
I ya murutɛn na gbo ayi,
na nanse ligɛ a ra?
7 Xa i tinxin, na nanse fima Ala ma?
A nanse sɔtɔma i yii na ma?
8 I ya fe ɲaxine muxune nan tun tɔrɔma,
i ya tinxinyaan munanfanna muxune nan
ma.”

9 “Naxankatan na gbo ayi yamaan ma,
e mawugama nɛn.
Sɛnbɛmaan na e tɔrɔ,
e xui ramini malina fe ra.
10 Koni, muxu yo mi a falɛ, a naxa,
‘Ala minɛn, a tan naxan n daxi?
A muxune rawɛkilɛma e bɛtin ba dimini,
11 a en xaranma burunna subene kɛɲane
xɔn.
A fekolonna fi en ma xɔline kiine xɔn.’
12 Na muxune gbelegbelema malina fe ra,
koni Ala mi e yabima,
bayo e tan findixi fe ɲaxi rabane nun waso-
dene nan na.
13 E gbelegbelema fuyan,
Ala mi e ramɛma,
Ala Sɛnbɛ Kanna mi a tuli matima e xuiin
na.
14 A i xuiin namɛma di nayi,
i tan naxan a falama a i mi a toma?
I yi a fala a i bata i ya kitin so a yii,
i a tan nan mamɛma!
15 Iki, bayo Alaa xɔlɔn munma fa,
e nun a mi a tuli matixi murutɛ falane ra,
16 nayi, Yuba luma a fala fuun nan tun tiyɛ,
a yi fekolontare falane rawuya ayi.”

36

*Elihu a falane: Ala adamadiine xaranma
kii naxan yi*

1 Elihu mɔn yi siga falan ma, a naxa,
2 “I mɔn xa tin ndedi, n xa i xaran,
amasɔtɔ fala gbegbe mɔn n xɔn
n naxan falɛ i xa Ala fe ra.
3 N nan n ma kolonna fenma yire makuyen
nin,
n yi yoon fi Ala ma naxan n daxi.
4 Wule mi n ma falane ra mumɛ.
N tan naxan be i yɛtagi,
n ma fekolonna kamalixi.”
5 “Ala sɛnbɛn gbo yati,
a mi muxu yo rawolima ayi.
A sɛnbɛn gbo a xaxilimayaan xɔn.
6 A mi ɲaxudene luma e nii ra.
A kiti kɛndɛn sama yiigelitɔne xa.
7 A mi a xun xanbi soma tinxin muxune yi,
koni a e fe yitema nɛn,
a yi e dɔxɔ manga gbɛdɛne yi habadan.
8 Xa e xidixi yɔlɔnxɔnne ra,
xa e tɔrɔni,
9 Ala e kɛwanle nan makɛnɛnma e xa na
kiini,

e nun e murute feene
e naxanye ligaxi wasoni.

¹⁰ A yi e xaran,
a e xa e tuli mati e xuru falane ra,
a yi e yamari,
a e xa xete e haken foxo ra.

¹¹ Xa e tuli mati,
e yi a yamarin suxu,
e siimayaan danguma herin nin,
e yi e dunuɲa yi gidin ɲan sewani.

¹² Xa e mi a rame,
e faxama nen yengeni,
e halagi e fe kolontareyani.”

¹³ “Ala kolontarene nan xolon namarama,
e mi Ala maxandima malina fe ra
hali a na e ratoron.

¹⁴ E faxama e foningeyaan nin,
e siimayaan yi ranan yagin ma yalundene
tagi.

¹⁵ Koni, Ala toro muxune rakisima
e toron nan xon,
a yi e rakolon ɲaxankatan xon.

¹⁶ A i tan fan bama nen toroni,
a yi dɔxode rafulunxin fi i ma,
a yi i ya tabanla rafe donse fapine ra.”

¹⁷ “Koni iki,
kitin naxan nagidixi fe ɲaxi rabane xili ma,
na bata i soto,
Ala to a kiti kendɛn sa i xili ma,
a yi i yalagi.

¹⁸ Nayi, xolon nama i radin
i yi fe kobin liga,
i nama xete Ala foxo ra
bayo na saren gbo.

¹⁹ I ya nafunle i be toroni ba?
Hali i senbe gbeen mi nae i maliye iki.

²⁰ A xoli nama i suxu kɛɛɛn xa so,
alogo i xa muxune ba e konne yi.

²¹ A liga i yeren ma!

I nama fa haken liga sonon,
i bata yi gbalon soto na fe ra.

²² I xa a kolon
a Alaa binyen gbo a senbeni.
Nde nae xaranna tiye alo a tan?

²³ Nde kiraan yitaxi a ra?

Nde nae a fale, a naxa,
‘I bata tinxintareyaan liga?’ ”

²⁴ “I nama ɲinan Alaa wanle mataxon ma,
muxune birin naxanye fe falama e betine
yi,

²⁵ adamadiine birin nae naxanye toe,
e yi e mato wulani.

²⁶ Ala gbo yati,
en mi a gboon danna kolon,
a siimayaan dan mi na.

²⁷ A na igen nate wuyenni kore,
a yi na findi tulen na mɛnni.

²⁸ Na tulen yi keli kundane yi,
a godo adamadiine ma.

²⁹ Nde nae kundaan nafala kiin kolonɲe,
e nun galanna godon kii naxan yi keli
kore?

³⁰ A mato, a kuyen ɲin masaxonna ramin-
ima a rabilinni,
a foxo igen nafema
han dimin yi so a tilinna ma.

³¹ A yamaan makitima na tulen nan xon,
a donse gbegbe fi e ma.

³² A galanna tongoma a yii firinne nan na,
a yi a ragodo a na wa denaxan xon.

³³ A kuye sarinna a fa feen nan mayitama,
hali xuruseene a fa feen kolon.”

37

¹ “Nanara, n boɲen xuruxurunma,
a keli a sadeni.

² E tuli mati,
e tuli mati kuye sarinna ra
naxan findixi Ala xuiin na,
a sonxo xuiin naxan minima a de.

³ Ala a galanna ragodoma keli kore,
a yi a ragodo dunuɲa birin xun xon.

⁴ Na xanbi ra, a sonxo,
a yi a xui gbeen namini
alo kuye sarinna,

a mi fa galanni tima
a na a xui ramini.

⁵ A kabanako feene rabama a sonxo xuiin
xon,
en mi nae naxanye famunɲe.”

⁶ “Ala yi balabalan kesene yamari,
a naxa, ‘E godo boxoni,’
a yi tulen nagodo, tule gbeen yati.

⁷ A yi muxune wanle ratima na kii nin
alogo ne birin xa a wanla kolon.

⁸ Hali burunna subene soma nen faranne
kui,
e lu e yinle ra.

⁹ Kala ti foyen yi keli sogeteden yiifanna
ma,
xunbenla yi keli kɛmɛn foxoni.

¹⁰ Ala niiraxinla nan ige xundin naminima,
igen xunmaan yi xɔdɔxɔ alo wurena.

¹¹ A yi kundane rafe tule igen na,
e nun kuye jin masɔxɔnna,
a yi e raxuya ayi yiren birin yi.

¹² A tan nan e rasigama
alo a ragidixi kii naxan yi
alogo e xa a yamarin birin nakamali,
dunuya birin yi.

¹³ Nayi, Ala a waxɔnna nan ligama bɔxɔn
fari,
a yi muxune ratɔrɔn
hanma a yi hinan e ra.”

¹⁴ “Yuba, i tuli mati ito ra.
Ti, i maɔxɔn Alaa kabanako feene ma!

¹⁵ I a kolon ba
Ala e yamarima kii naxan yi?
I a kolon ba
a galanna ragodoma kii naxan yi kundani?

¹⁶ I a kolon ba
e singanxi kii naxan yi foyeni?
Kabanako feni itoe findixi fekolon kamal-
ixina wanla nan na.

¹⁷ Koni i tan,
i luma kuye wolonxini i ya dugine yi,
foyen nɛma bɔxɔn ganɲe waxatin naxan yi.

¹⁸ I nɔɛ Ala maliye kuyen dadeni ba
naxan xɔdɔxɔ alo wure kikenana?

¹⁹ Yuba, a yita nxu ra
nxu nɔɛ naxan fale Ala xa.
Sese mi makenɛnxi nxu xa,
nxu dimin nin.

²⁰ N mi waxi n xa falan ti Ala xa.
Muxu mundun waxi Ala xa a raxɔri?

²¹ Muxu yo mi nɔɛ a yeɛn tiye sogen na,
a na te kore,
foyen na kundaan ba a yeɛ ma.

²² Na ki kedenni,
Alaa kenɛnna fama
sa keli sogeteden kɔmɛn fɔxɔni
naxan luxi alo xɛmana,
nɔrɔn gbeen yi Ala rabilin.

²³ Ala Senbɛ Kanna nan a ra,
en mi nɔɛ en masoɛ naxan na,
a senbɛn gbo, a kiti kendene gbo,
a mi muxu tinxinxine ɲaxankatama.

²⁴ Nanara, muxune gaxuma a yeɛ ra,
koni a tan yetɛɛn mi na muxune yatɛxi
naxanye e yetɛ yatɛxi xaxilimane ra.”

38

Alaa yabin Yuba xa

¹ Nayi, Alatala yi Yuba yabi wuluwulu
gbeen, a naxa,

² “Nde i tan na
naxan n ma fe ragidixine yidimima
a xaxilitareya falane xɔn?

³ Keli, i yitɔn alo xɛmɛ wɛkilɛxina,
n xa i maxɔdin, i yi n yabi.”

⁴ “I yi minɛn yi
n to yi bɔxɔn bɛtɛn sama?
A yeɛba n xa, xa i ɲɔndin kolon.

⁵ Nde dunuya danne sa,
i na kolon ba?
Nde lutini bandun a yi a maliga?

⁶ Bɔxɔ xɔnna bɛtɛn saxi nanse fari?
Nde a tongon gɛmɛn dɔxi,

⁷ xɔtɔn ma sarene to yi bɛtine bama,
Alaa malekane to yi gbelegbelema
sewani?”

⁸ “Nde fɔxɔ igen balanxi
alogo a xa a raxara a dɔxɔdeni,
a to yi minima a dadeni?

⁹ N yi kundaan findi a dugin na,
n yi kunda fɔrɛn findi a mafilin dugin na,

¹⁰ n nan n ma sariyan sa a ma,
n yi a danne sa,
n to yi dɛɛne nun balan seene sama a ma.

¹¹ N yi a fala fɔxɔ igen xa, n naxa,
‘I fama nɛn han be, i nama dangu be ra.
I mɔrɔn gbeene danma be nin yati.’ ”*

¹² “I bata yamarin fi xɔtɔnna ma
i ya siimayani ba,
hali sanɲa ma keden pe?
I bata a miniden yita subaxan na ba,

¹³ alogo a xa bɔxɔn suxu a danne ma,
a yi a yimaxa, a yi ɲaxudene kedi?
¹⁴ Sogen na te, a yi bɔxɔni yalan,
a yigbɛ alo yii fɔxɔn bɛndɛni,
a kenɛnna yi so dunuya xun na
alo dugina.

¹⁵ Koni, ɲaxudene kumama nɛn e waxatin
na,
e senbɛn yi kala.”

¹⁶ “I bata siga ba
han fɔxɔ igen xunna?

* **38:11: 38.11Igen mɔrɔnne:** alo foyen na so igeni.

I bata i masiga ti fəxə igen tilinna ma?

¹⁷ Laxira so deene yita nen i ra ba?

I sayaan so deene to nen ba?"

¹⁸ "I bəxəna gboon yatən kolon ba?

A fala n xa,

xa i na feene birin kolon.

¹⁹ I kənenna dəxəden kolon?

I a kolon dimin konna denaxan yi?

²⁰ I nəe e be e yirene yi?

I e konna kiraan bayen kolon?

²¹ I lan i yi a kolon,
to mi i tan naxan da."

²² "I bata siga

han ige xundin namaran denaxan yi ba?

I bata balabalan kene ramaradene to ba?

²³ N ne dəxi gbalon waxatine nan ye ra,
e nun sənəxə nun yenge ləxəne.

²⁴ I a kolon ba

kənenna minin kiraan naxan xən?

I a kolon ba

sogetede foyen kelima denaxan yi?"

²⁵ "Nde kiraan nabaxi tule igen xa?

Nde kiraan yitaxi kuye sarinna ra?

²⁶ Nde tulən nafama bəxən fari

muxu yo mi denaxan yi,

e nun tonbonni

muxe mi dəxi denaxan yi?

²⁷ Nde igen nafama yire xarene ma,
alogo se xen xa sabati?"

²⁸ "Tulən fafe na ba?

Nde xiila barixi?

²⁹ Ige xundina nga na ba?

Nde xunbenla barixi?

³⁰ Igen xədxəma alo gəməna,
ige xundin yi sa fufaan xun ma."

³¹ "Nde nəe sare kuru Dii Teme Soloferene
yolənxəna tugunje?

I tan nəe sare kuru Donsona lutin fulunje
ba?†

³² I nəe sare kurune raminə e waxatini ba,
i yi sare kuru Kanko Gbeen nun a diine
rasiga ti?

³³ I a kolon ba
yanban seene koreni sigama sariyan nax-
anye ma?

I tan nan yanban seene senben nawalima
bəxən ma ba?"

³⁴ "I xuiin te han kundane ma kore xənna
ma ba,

i yi e yamari a tulən xa fa i ma?

³⁵ I tan nan kuye sarinne rasigama ba,

e yi a fala i xa,

e naxa, 'Nxu tan ni i ra?'

³⁶ Nde fekolonna saxi muxun bəjeni?

Nde xaxilimayaan fixi a ma?

³⁷ Nde nəe kundaan yatə a xaxilimayaan
xən?

Nde nəe ige sa seene xun sinje kore,

³⁸ gbangbanna yi findi boron na,
bəxən kobelene yi dəxə e bode ra?"

Ala nan subene birin kanna ra

³⁹ "I tan nan donseen soma yata gilən yii
ba?

I tan nan kamən bama yata senbemanə ma
ba,

⁴⁰ e nēma sa e yinla kui,

hanma e nēma luxunxi subene ye ra?

⁴¹ Nde donseen soma xaxaan yii,

a diine na e xuini te Ala ma,
a na siga na xun xən donse fendeni?"

39

¹ "I a kolon ba
bolen diin xalima waxatin naxan yi?

I xēnle toma ba, e nēma diin xale?

² I e kuiin maxali waxatin yatəma ba?

I e dii xali waxatin kolon ba,

³ e na e felen e dii xalin tərəni,

e yi e diin xali?

⁴ E diine senben sətəma,

e gbo xunnabani.

Na xanbi ra, e keli e ngane fəma,

e mi fa fama sənən."

⁵ "Nde burunna sofanla xunnabaxi?
Nde a fulunxi?

⁶ N bata tonbonna findi a dəxəden na,
fəxə bəxən yi findi a konna ra.

⁷ A na sənəxə sənəxə xuiin mē taane yi,
a gele,

a mi soo ragiin xuiin mē mumē!

⁸ A sigama a dēgedeni geyane nan fari,
denaxan xinde, a yi mən fen."

⁹ "Burunna jingen tinje finde i ya walikēn
na ba?

A xiyə i ya xuruseene balon sa seen dəxən
ba?"

† 38:31: 38.31 Mən kaane yi **sare kurune** yatəxi nən alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

10 I nɔɛ a xidɛ
 alogo a xa i ya xɛɛn bi ba?
 A xɛɛ rabɔnbɔ seen bandunɲɛ i fɔxɔ ra
 mɛrɛmɛrɛne yi ba?
 11 I yigin sɛ a yi ba,
 bayo a sɛnbɛn gbo?
 I ya wali xɔdɛxɛne luyɛ a ma ba?
 12 I yengi sɛ a ma ba?
 A fɛ i ya se xabaxine ra i xa,
 a fa e sa i ya lonna ma?
 13 Dangaranfulene gabutɛne yitema
 sɛwani,
 koni e mi nɔɛ tunganɲɛ
 alo xɔliin bodene.
 14 A xɛlɛne luma biraxi bɔxɔn nan ma,
 a yi e lu burunburun wolonni.
 15 A mi mirixi a ma
 fa fala e nɔɛ yibɔɛ nɛn,
 a burunna subena nde tiyɛ e yi nɛn.
 16 A ɲaxu a diine ra
 alo a tan xa mi e xalixi,
 a mi gaxuma
 fa fala a bata tɔrɔ fuuni e xalideni.
 17 Ala bata a kuma fe kolonna ra,
 a mi xaxili fixi a ma.
 18 Koni, a na keli a gideni,
 a gelema nɛn soon nun soo ragiin ma.”
 19 “I tan nan sɛnbɛn fima soon ma ba?
 I tan nan a kɔɛ ma xabene saxi ba?
 20 I nɔɛ a ratuganɲɛ alo supɛna?
 A gbelegbele xuiin magaxun nan tima.
 21 A bɔxɔni sɔxɔnma a torone ra lanbanni,
 a sɛwaxi a fangan na,
 a sigama ganla yɛɛ ra yɛngɛni.
 22 Gaxun bɔtɛ mi a xa,
 a mi kuisanna kolon,
 a mi xɛtɛma a xanbi ra silanfanna yɛɛ ra.
 23 Xalimakuli sa seen nun tanban gbeen
 nun a xurin naxan xidixi a fari,
 ne xuiin minima a nɛma a giyɛ.
 24 A kunfaxin tunganma, a siga.
 Xɔtaan na fe,
 a mi fa nɔɛ tiyɛ yɛngɛni.
 25 Xɔta xuiin na mini,
 a gbelegbele sɛwani,
 a yɛngɛn xirin mɛma
 hali a nɛma sa wulani,
 e nun kuntigine gbelegbele xuiin nun
 yɛngɛ so xuina.”

26 “Sɛgɛn tunganma i ya xaxilimayaan nan
 xɔn ba,
 a yi a gabutɛne yibandun sogeteden yi-
 ifanna binni?
 27 Singbinna tunganma i ya yamarin nan
 bun ba,
 a yi a tɛɛn sa geya matexine fari?
 28 A yigiyaxi gɛmɛ yirene nin,
 a yire makantanxine nin geyane xuntagi.
 29 A a donseen fenma mɛnna nin
 a nɛma dɔxi,
 a yi sa a to yire makuyeni.
 30 Binbine dɛnaxan yi, a mɛnna nin,
 a diine baloma wunla nan na.”

40

1 Alatala mɔn yi a fala Yuba xa, a naxa,
 2 “I tan naxan Ala Sɛnbɛ Kanna yalagima,
 i mɔn luyɛ a matandɛ?
 I tan naxan Ala mafalama,
 i nɔɛ a yabɛ?”

Yuba yi Ala yabi

3 Yuba yi Alatala yabi, a naxa,
 4 “Sese mi n tan na.
 N nɔɛ i yabɛ nanse ra?
 Fɔ n na n yiin sa n dɛ ra,
 n yi n dundu.
 5 N bata falan ti,
 n mi fa yabi tima.
 N bata a radangu ayi,
 n mi fa sese falama.”

Alaa yabina

6 Alatala yi Yuba yabi wuluwulu gbeeni,
 a naxa,
 7 “Keli, i yitɔn alo xɛmɛ wɛkilɛxina,
 n xa i maxɔdin, i yi n yabi.
 8 I waxi a fala feen nin ba
 fa fala a n mi kiti kɛndɛn sama?
 I waxi n yalagi feen nin ba,
 i yi yoon fi i yetɛ ma?
 9 I sɛnbɛn gbo alo Ala ba?
 I xuiin findɛ kuye sarinna ra ba
 alo Ala gbeena?”
 10 “I yetɛ maxidi binyen nun gboon na,
 i yi i maxidi nɔrɔn nun xunnayerenna ra.
 11 I ya xɔlɔn nasiga muxune ma,
 i wasodene birin nagodo sanɲa yi kedenni.
 12 I wasodene birin nagodo sanɲa yi ke-
 denni yati,
 i ɲaxudene birin halagi

e denaxanye yi,
¹³ i yi ne birin maluxun,
 i yi e balan gaburun kui.
¹⁴ Nayi, xa i yi na liga nun,
 n tan yeteen yi i matəxəma nən,
 bayo i yete senben yi i rakisima nən.”

¹⁵ “Malinna mato, sube magaxuxina.

N tan nan a daxi
 alo n ni i daxi kii naxan yi.
 A sexen donma alo jingena.

¹⁶ A senbena a tagin nin.

A senbena a fudi ma fasane nin.

¹⁷ A xunla xədxə alo sumanna,
 a danba subene fasane yibalanxi ken!

¹⁸ A xonne fan luxi alo sulana,
 a jense xonne luxi alo wurena.”

¹⁹ “A findixi Alaa dalise fisamantenna nan
 na.

N tan, a da mangan nan keden nən sətəma
 a ma silanfanna ra.

²⁰ A balon sətəma geyane fari,
 burunna subene birin denaxan yi.

²¹ A sama wudine nan bun,
 a yi a luxun dara yi gbalane bun,

²² a matabuma wudine nininna nan na,
 wudin naxanye xuden de,
 ne yi a rabilin.

²³ Xa igen gbo ayi, a mi gaxuma,
 hali Yuruden baa igen fa han a de,
 a luma nən xaxili sani.

²⁴ Xa a yeene rabixi,
 nde nəe a suxe?
 Nde nəe a suxe,
 a wuren bira a jəeni?

Ige yi sube jaxina

²⁵ I ige yi sube jaxin suxe konna ra ba?

I a suxe a lenna ma ba i ya lutin na?

²⁶ I gbalan sote a jəeen kui ba,
 i yi a gbəgben səxən wuren na?

²⁷ I mirixi a ma
 a kankanje i mafanna ma ba,
 a fala fajine ti i xa?

²⁸ A layirin xide e tagi ba,
 a finde i ya konyin na habadan?

²⁹ I sabaan soe a ra ba alo xolina?
 I lutin xide a sanna ra ba,
 i yi a so i ya dii temene yii?

³⁰ Yexe suxune a matiyə ləxəni ba,
 e a yitaxunje yulane ra?

³¹ I nəe a kidin kalə xalimakunle ra ba?

I nəe a xunna səxənje kulundene ra ba?

³² Nayi, hali i yiin din a ra a yenge xinla ma
 sanja ma keden pe,
 i mi fa na jəxən ligama sənən.”

41

¹ “Muxun naxan waxi a xa a nə,
 na a yete nan madaxuma.

Muxu yo na a to tun,
 na birama nən a xanbiramaan na.

² Muxu yo mi suse yengen bage a ma,
 nayi nde suse tiye n yetagi?

³ Nde a doli n ma,
 alogo n xa a fi?

N tan nan gbee dunuja seene birin na!”

⁴ “N mən xa falan ti ige yi sube jaxin salen
 seene ma,

e nun a senbe magaxuxin nun a fati fajina.

⁵ Nde nəe a kidin be a ma?

Nde nəe a xanle səxənje
 naxanye xədxə alo wurena?

⁶ Nde nəe a gbəgbeni biye?

Muxune gaxuma a jinne nan yee ra.

⁷ A xali xədxəne safa wuyaxi nan a fari,
 e dəxi e bode ra a fari
 alo ye masansan wure lefane.

⁸ E saxi e bode fari,
 hali foyen mi nəe dangue.

⁹ E tugunxi e bode ra,
 e bode suxi,
 e mi nəe be e bode ra.”

¹⁰ “Ige yi sube jaxin na tison,
 kenenna yi mini,
 a yeene luxi alo subaxana.

¹¹ Tee degen minima a de,
 tee wolonne tunganma.

¹² A jəe tutin tema,
 alo tunde wolonna,
 alo sexe tutina.

¹³ A jəe foyen ticine radegema,
 tee degen yi mini a de.

¹⁴ Senbena a kəeen nin,
 gaxun nan sigama a yee ra.

¹⁵ A fati kidin jixirijixirine wuya,
 e bata xədxə ayi a ma,
 sese mi bama a ma.

¹⁶ A bəjen xədxə alo gemena,
 a xədxə alo se kunba gemena.”

¹⁷ “A na keli, alane yi gaxu,
 e yigitəgin yi xete.

¹⁸ Silanfanna mi sese ligama a ra,
hanma tanba xurin nun dɛgɛmaan nun
tanba gbeena.

¹⁹ Wuren luxi nɛn a tan xa
alo sɛxɛna,
sulana alo wudi kunxina.

²⁰ A mi a gima xalimakunla yɛɛ ra,
lantangɛmɛne findixi se dagin nan na a tan
xa.

²¹ Gbelemɛn luxi nɛn a tan xa
alo sɛxɛna,
a gelen tanban woli xuiin ma nɛn.

²² A kui kidin luxi nɛn
alo gɛmɛ ralemunxine,
alo xɛɛ rabɔnbɔ seen naxan bubuma
boroni.”

²³ “A na sin fɔxɔ igen tilinna ma,
igen yi a ramini alo a tɛɛn nan ma.
A fɔxɔ igeni maxama nɛn
alo seri igen tɛɛn ma.

²⁴ A funfuni yalanxin nan luma a xanbi ra
igeni,
a lu alo fonna xun sɛxɛn na mini fufaan
fari.

²⁵ A kanna mi muxu yo ra bɔxɔ xɔnna fari.
Dali seen na a ra naxan mi gaxuma.

²⁶ A yaxu sɛnbɛma yo na keli,
a yɛɛn yoma na kanna ma nɛn,
bayo a tan nan sube xajɛne birin ma man-
gan na.”

42

Yubaa yabi dɔnxɛna

¹ Yuba yi Alatala yabi, a naxa,

² “N na a kolon a i nɔɛ feen birin na,
i nɔɛ i waxɔn feene birin nakamale.

³ I yi n maxɔdin, i naxa,
‘Nde i tan na,
naxan n ma fe ragidixine yidimima
a xaxilitareya falane xɔn?’

Awa, n yi feene falama nɛn,
n mi yi naxanye famuma a faɲin na.

⁴ I yi a fala n xa, i naxa,
‘I tuli mati, a lu n xa falan ti,
n xa i maxɔdin, i yi n yabi.’

⁵ Awa, n bata yi i ya fe mɛ,
iki n yɛɛn bata i to.

⁶ Nanara, n nan n yɛtɛ yalagima,
n dɔxɔ burunburunna nun xubeni
nimisani.”

Yubaa taruxun naɲanna

⁷ Alatala yelin xanbini falane tiyɛ Yuba
xa, Alatala yi a fala Elifasi, Teman kaan xa,
a naxa, “N ma xɔlɔn bata keli i xili ma ɛ nun
i lanfa firinne, amasɔtɔ ɛ mi n ma fe falaxi
tinxinni alo n ma walikɛɛn Yubaa ligaxi kii
naxan yi.

⁸ Iki, ɛ tura solofere nun konton solofere
tongo, ɛ siga n ma walikɛɛn Yuba fɛma, ɛ
yi saraxa gan daxin ba ɛ yɛtɛ xa. N ma
walikɛɛn Yuba n solonama nɛn ɛ xa, n yi
a maxandi xuiin nasuxu, n mi ɛ suxu ɛ
xaxilitareyani. ɛ mi n ma fe falaxi tinxinni,
alo n ma walikɛɛn Yubaa ligaxi kii naxan
yi.”

⁹ Teman kaana Elifasi nun Suxa kaan
Bilidada nun Nama kaan Sofara yi siga, e yi
a liga alo Alatala a fala kii naxan yi, Alatala
yi Yubaa maxandi xuiin nasuxu.

¹⁰ Yuba yelin maxandin tiyɛ a lanfane xa
waxatin naxan yi, Alatala mɔn yi a raxɛtɛ
a kii fonni. Seen naxanye yi Yuba yii nun,
Ala yi ne dɔxɔde firin so a yii.

¹¹ Yuba tada xɛmɛmane nun a magilɛne
birin yi fa a xɔntɔn e nun muxun naxanye
birin yi a kolon, e yi sɛwa banden don a xɔn
a konni, e yi kininkinin falane ti a xa, e yi
a masabari lan gbalon ma Alatala naxan
birin saxi a fari. E birin yi a ki gbetin nun
xɛma yiisolirasone yi.

¹² Alatala mɔn yi barakan sa Yuba si-
imaya dɔnxɛni dangu a fɔlɔn na, a yi yɛxɛɛ
wuli fu nun naanin sɔtɔ, ɲɔgɔmɛ wuli fu
nun sennin, ɲinge wuli keden, e nun sofali
wuli keden.

¹³ A mɔn yi dii xɛmɛ solofere sɔtɔ e nun dii
tɛmɛ saxan.

¹⁴ A yi a singen xili sa Yemima, a
firindena Kesiya, a saxandena Keren-
Hapuku.

¹⁵ ɲaxalan tofaɲin mi yi toɛ yamanani alo
Yubaa dii tɛmɛne. E fafe Yuba yi kɛɛn so e
birin yii alo e tada xɛmɛmane.

¹⁶ Na xanbi ra, Yubaa siimayaan yi siga
han ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ tonge naanin, a yi a
yixɛtɛne to han a dɔxɔde naanindena.

¹⁷ Na xanbi ra, Yuba yi faxa foriyani, a
wasaxina a siimayaan na.

Yaburina Nabi Dawudaa Betine

Isirayila manga Dawuda nan Kitabun yireni ito sebexi naxan xili “Nabi Dawudaa Yaburina.” Sora yo sora beti keden na a ra muxune yi naxan bama Ala batu waxatine yi. Yamaan yi salima waxatin naxan yi, e Ala batu, e yi betina ndee bama nen Ala Batu Banxin kui. Denkeleya muxu kedenna fan yi nae nen betine be a konni a nema Ala maxande waxatin naxan yi. Betini itoe findixi Ala matoxon nun Ala maxandin nan na.

Beti keme tonge suulun nan malanxi Kitabun yireni ito kui Isirayila fonne yi naxanye bama salideni. Dawuda mi na ndee sebexi, koni e malanxi a xinla bun bayo a tan nan a wuyaxi sebe, a mon yi muxune yamari e xa betine yiton a man-gaya waxatini.

Iki a yitaxunxi daxe suulun nan na. Yaburin Yire Singena: Keli a sora 1 ma han 41. A Yire Firindena: Keli a sora 42 ma han 72. A Yire Saxandena: Keli a sora 73 ma han 89. A Yire Naanindena: Keli a sora 90 ma han 106. A Yire Suulundena: Keli a sora 107 ma han 150.

Yaburin sora keme tonge suulunna ye, falana nde sebexi sora keme nun nde xunna ra naxan e keliden yitama en na hanma e ba kiina hanma maxa seen naxanye lan e ma. Falan bun tiina nde mon sebexi ndee tagini naxan e ba kiin yebama. Ne bunne mi fa kolon ki fani bayo e seben bata jee wuli saxan ti fayida.

Beti siya fu nun firin nan kolonxi Nabi Dawudaa Yaburin kui:

1) Tantun betin naxanye Alaa gboon nun a fanna fe falama. (Misaala: sora 8, 19, 33, 100, 103-105, 111, 113, 114, 117, 135, 136, 145-149)

2) Alaa mangayana fe betine, naxanye a falama e naxa, “Mangan nan Alatala ra.” (Misaala: 47, 93, 96 han 99)

3) Mangana betine, Ala maxandina man-gan xa hanma mangana Ala maxandina. (Misaala: 2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 101, 110, 144)

4) Ala Batu Banxini so betine. (Misaala: 15, 24)

5) Isirayila kaane yi Higi yisiga betini itoe nan bama e nema yi sigen sanla nde rabadeni Yerusalen taani. (Misaala: 84, 91, 121, 122)

6) Siyon geyaan betini itoe findixi yiren matoxon nan na denaxan sugandixi Ala Batu Banxin tiden na Yerusalen taani. (Misaala: 46, 48, 76, 87, 132)

7) Betini itoe findixi kawandin nan na tinxin muxune xa. (Misaala: 14, 50, 53, 75, 81, 95)

8) Betini itoe findixi xaranna nan na denkeleya yamaan xa. (Misaala: 1, 37, 49, 73, 78, 112, 119, 127, 133)

9) Yamaan betini itoe bama toro waxatin nin, naxanye findixi Ala maxandin na naxankatani. (Misaala: 12, 44, 58, 60, 74, 79, 80, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137)

10) Toron sifan birin nae a lige nen denkeleya muxun yi fa Ala ma. Mawuga betini itoe nan wuya Yaburin kui. (Misaala: 5-7, 13, 17, 22, 25, 26, 28, 31, 35, 38, 39, 41-43, 51, 54, 57, 59, 61, 63, 64, 69-71, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140-143)

11) Denkeleya muxuna Ala nuwali sama wali fadin kolon betini itoe nan na, a na a xunba hanma a na a yulubin xafari. (Misaala: 9-10, 30, 32, 34, 40.1-12, 92, 107, 116, 118)

12) Denkeleya muxun limaniya betini itoe nan bama, a yi a sewan nun a bore xunbenla mayita. (Misaala: 3, 4, 11, 16, 23, 62, 131, 139)

Marigi Yesu fan Yaburin tantun betine ba nen. (Maraka 14.26) A mon nde a fe fala nen a xaranna kui. (Maraka 12.10 nun 36) A mon yi nde fala a Ala maxandini. (Maraka 15.34, e nun Luka 23.46)

Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe sebexi Yaburin yire wuyaxi yi. Yesu a torone sebexi yireni itoe yi: Yaburin 22 e nun Yaburin 69. Na feene fan sebexi Matiyu yire wuyaxi yi, alo Matiyu 27.34-48. Yesu keli fena sayani e nun a binyena fe sebexi yireni itoe yi: Yaburin 16, nun Yaburin 110 e nun Yaburin 118. Xera Piyeri ne nan ma fe falaxi Kewanle sora 2 nun 4 kui. Yaburi Kitabun yirena fe falaxi Ningila Yesu kui dangu daxe ma keme ra.

Kitabun yireni ito nae denkeleya muxune maliye nen ki fani. A fe firin yitama en na. A singena, a lanma en xa Ala matoxo, bayo a xanuntanyaan nun a seben gbo. A joxon

mi na. A firindena, a lanma adamadiin xa a tərən birin yita Ala ra alogo a xa en madəndən. Ala waxi a xən en xa en kui feene yita a ra.

Dawudaa Yaburin findixi Isirayila kaane Ala maxandine nun Marigi Yesu Ala maxandine nun dənkeleya muxu singene Ala maxandine nan na. (Xerane 4.24-26) Yaburin mən nə fində nən en fan ma Ala maxandine ra en na e fala Ala xa waxatin naxan yi.

Yaburin Yire Singena: Keli Sora 1 ma han 41

1

Kira firinna

¹ Səwan na kanna xa,
naxan mi muxu paxine maxadi xuine sux-
uma,
naxan mi birama yulubitəne kiraan fəxo
ra,

naxan mi a sama magele tiine fari.

² Na kanna səwama nən
Alatalaa sariyan suxudeni,
a a xaxili lu Alaa sariyan xən kəeen nun
yanyin na.

³ A sabatima nən
alo wudi binla naxan xude dən,
a bogima nən a waxatini,
a dēene mi xarə.
Na kanna na fefe suxu,
a sənəyama nən a xa.

⁴ Koni muxu paxine mi na kiini mumə,
e luxi nən
alo foyen se dagin naxan xalima.

⁵ Nanara, muxu paxine yalagima nən kiti
sa waxatini,
yulubitəne mi tiyə tinxin muxune yə.

⁶ Alatala a pəxo luma nən tinxin muxune
xən,
koni muxu paxine kiraan sigama gbalon
nin.

2

Alaa manga sugandixina

¹ Nanfera siyane murutəma?
Nanfera yamanane muxune yanfa fuune
soma?

² Dunuḡa mangane bata tondi,
kuntigine bata e malan
Alatala nun a muxu sugandixin xili ma.

³ E naxa, “En xa en yətə ba e nəən bun,

en xa en xunna ba e yamarin bun.”

⁴ Marigin naxan ariyanna yi
na gelema e ma.

⁵ A fitinaxin yi falan ti e xili ma,
a e magaxu a xəlōni,

⁶ a naxa, “N bata n ma mangan dəxo
n ma geya sariḡanxin fari Siyon yi.”

⁷ Mangan fan naxa,
“Alatala bata naxan nagidi,
n na a ralima nən:

a naxa n na,
‘N ma dii xəmən nan i tan na.
N bata findi i fafe ra to.

⁸ N maxədin,
n siyane soma nən i yii i kēen na,
bəxən danne birin yi findi i gbeen na.

⁹ I e noma nən mangaya wure dunganna ra,
i yi e rayensenḡe ayi alo fəḡəna.’ ”

¹⁰ Nayi, ε tan mangane,
ε xaxili fen.
ε tan dunuḡa kuntigine,
ε kawandin namə.

¹¹ ε Alatala batu, ε gaxu a yēē ra,
ε səwa, ε xuruxurun.

¹² ε dii xəmən mafan,
alogo a nama xəlō, a yi ε raxəri.
Bayo, a bəḡen mafura tē.

Səwan ne xa, naxanye e yigiya a ma.

3

Ala nan marakisi tiin na

¹ Dawudaa betina, a to a ḡi a dii Abisalomi
bun.

² Alatala, n yengefane bata wuya ayi.
E gbeḡbe bata keli n xili ma!

³ E n ma fe falama,
e naxa, “Ala mi a malima.”

Beti xuini te.

⁴ Koni, Alatala,
i tan nan n ma yə masansan wure lefaan
na.

I binyen fima n ma,
e nun xunna kenla.

⁵ N na n xuini tema Alatala ma,
a yi n yabi keli a geya sariḡanxini.

Beti xuini te.

⁶ N na n sa, n yi xi, n yi xulun
bayo Alatala n kantanma.

⁷ N mi gaxuə yaxu wuli wuyaxin yēē ra,

naxanye n nabilinxi yiren birin yi.
⁸ Alatala keli! N nakisi, n ma Ala.
 N yaxune birin dεene bɔnbɔ,
 i yi muxu ɲaxine ɲinne magira.
⁹ Marakisi Tiin nan Alatala ra!
 Ala xa a yamaan baraka.

Beti xuini te.

4

Yigi sana Ala yi

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa.
 A xa ba maxase luti kanne ra.
² N ma Ala tinxinxina,
 n na i xili, i xa n yabi.
 N ma tɔrɔni, i xa n mali.
 Kininkinin n ma,
 i yi n ma maxandin namε.

³ E tan adamadiine,
 ε n ma binyen findima yagin na
 han waxatin mundun yi?
 E fatama fe fuune nun wulene ma
 waxatin mundun yi?

Beti xuini te.

⁴ E xa a kolon,
 a Alatala bata muxu tɔgɔndiyaxine
 sugandi a yetε xa.
 N na Alatala maxandi,
 a n xuiin mεma nεn.
⁵ E gaxu, ε fata yulubi ligan ma.
 E na ε sa, ε raxara,
 ε bɔɲen namiri.

Beti xuini te.

⁶ E saraxan ba Ala xa tinxinni.
 E yigin sa Alatala yi.
⁷ Muxu wuyaxi naxa,
 “Nde hεrin yitε en na?
 Alatala, i nɔrɔn xa godo nxu ma!”
⁸ Koni i bata n bɔɲen nasεwa han,
 dangu se xaba waxatin lugon sεwan na.
⁹ N na n sa,
 n xima bɔɲε xunbenla nin,
 amasɔtɔ i tan Alatala nan tun n makan-
 tanma.

5

Ala xa en natanga

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa.
 A xa ba xulenna ra.
² Alatala, i tuli mati n fala xuine ra,
 i yi i tuli mati n kutun xuiin na.
³ N ma Ala nun n ma mangana,

i tuli mati n ma wuga xuiin na.
 N ni i tan nan maxandima.

⁴ Alatala, xɔtɔnni i n xuiin namεma.
 Xɔtɔnni, n na n yitama i ra,
 n yi i ya yabin mamε.

⁵ Ala mi i tan na
 fe ɲaxin nafan naxan ma.
 I mi tinɲε muxu ɲaxi yo ra i yetagi.

⁶ Wasodene mi tiyε i yetagi.
 I fe ɲaxi rabane birin ɲaɲaxuma nεn.

⁷ I wuledene halagima nεn.
 Alatala faxa tiine nun yanfantenne
 ɲaɲaxuma nεn.

⁸ Koni n tan soma nεn i konni
 i ya hinan gbeen xɔn ma,
 n ni i batuma nεn i ya Banxi Sariɲanxini.

⁹ Alatala, ti n yεε ra i ya tinxinni n yaxune e
 fe ra.

I ya kiraan yita n na.

¹⁰ N mi lε n yaxune fala xui yo ra,
 e waxi fe kalan nan tun xɔn ma.
 E kɔε yinle rabixi alo gaburuna,
 yanfa falane nan e lenne ma.

¹¹ Ala, e yalagi,
 e kɔtεne xa findi e yetε bira xunna ra.
 E kedi i yetagi e matandine fe ra,
 bayo e bata murutε i ma.

¹² Koni ne birin xa ɲaxan,
 naxanye e luxunxi i yi.
 E xa βetin ba sεwani habadan!
 Na muxune ratanga
 i xinla rafan naxanye ma,
 e yi sεwa i ya fe ra!

¹³ Alatala, i tinxin muxune barakama nεn,
 i yi e rabilin fanna ra
 i yi e ratanga
 alo yε masansan wure lefana.

6

Ala maxandin tɔrɔ waxatini

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa.
 A xa ba maxase luti kanne ra e nun kon-
 denna luti solomasεxε kanna ra.

² Alatala, i nama n maxadi xɔlɔni!
 I nama fitina n xili ma,
 i n ɲaxankata!

³ Alatala, kininkinin n ma,
 n bata xadan!
 Alatala, n nakεndεya,
 bayo fanga mi fa n na.

⁴ N niin tərōxi han!
Alatala, han waxatin mundun yi?

⁵ Alatala, fa n kantan.
N niin nakisi i ya hinanni.

⁶ Muxe mi e mirē i tan ma sayani.
Nde nōe i tantunne laxira yi?

⁷ N bata xadan kutundeni,
n ma sadeni kunxi yēegen na kōe yo kōe,
n wugama han n ma xunbunsaan yi yikun.

⁸ Sunun bata n yēeni fōrō.
Wugan bata n yēene buturun n yaxune fe
ra.

⁹ E makuya n na,
ε tan fe jaxi rabane!
Bayo Alatala n wuga xuiin mēma.

¹⁰ Alatala bata n ma mayandi xuiin mē,
Alatala mōn bata n ma maxandin suxu.

¹¹ N yaxune birin yagima nēn,
e yarabi.
E kuisanxin xetema nēn mafuren!

7

Ala maxandin malina fe ra

¹ Dawudaa mawugan βetina, a naxan baxi
Alatala xa Kusi Bunyamin kaana fe ra.

² Alatala n ma Ala,
n bata n luxun i yi.
N xunba, i yi n nakisi
ne birin ma naxanye n fōxō ra.

³ Yaxune nama n yibō alo yatana,
naxan ma se suxi mi xunbē.

⁴ Alatala n ma Ala,
e n kansunma naxan na,
xa n sōnna na a ra,

⁵ xa n bata fe jaxin dōxō muxun na,
nxu nun naxan dōxi bōje xunbenli,
xa n bata n yengefaan muja tōjegeeni,

⁶ nayi, i xa tin n yaxune xa n kedi,
e yi n suxu,
e yi n mabodon,
e yi n fatin lu saxi gbangbanni.

βeti xuini te.

⁷ Alatala keli i ya xōlōni,
keli n yaxu xajene xili ma.
Keli, n ma Ala,
i sariya kēnden sa!

⁸ Siyane malanxin xa i rabilin,
i mangayaan liga e xunna.

* **7:13: 7.13Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

⁹ Alatala xa siyane makiti.

Alatala, i xa n ma kitin sa n ma tinxinni,
bayo fē yo mi n na.

¹⁰ Danna sa muxu jaxine gbalone ra!

I xa tinxin muxune ratanga,
i tan Ala tinxinxina,
i tan naxan muxun bōje nēn nun sōndōmēne
rakōrōsima.

¹¹ Ala nan n yē masansan wure lefaan na.
A muxu sōndōmē fajine rakisima nēn.

¹² Ala nan kitisa tinxinxin na.
Ala na a ra naxan xōlōma waxatin birin.

¹³ Xa muxu jaxin mi tubi Ala ma,
a silanfanna raxanxanma nēn,*
a yi a xanla ba a woli xinla ma.

¹⁴ Ala bata a faxa ti seene tongo,
a a xalimakunle findi tēen na.

¹⁵ Naxan lugoxi tinxintareyaan na,
a mōn nafexi gbalon na,
a rajanna nan wulen na.

¹⁶ A yinla gema a a ratilin,
a yetēen yi bira a kui.

¹⁷ A tōrōn nun gbalon nakeli,
ne yi xetē a ma.

¹⁸ N na Alatala tantunma a tinxinna fe ra.
N βetin bama nēn Kore Xōnna Alatala xinli.

8

Alaa binyena adamadiin xa

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa.
A xa ba Gati kaane kondenna ra.

² Nxu Marigina Alatala,
i tan nan xili gbee kannna ra bōxōn birin yi!
I bata i ya nōrōn nate
han kore xōnna ma!

³ I bata diidine nun dii jōre nēn yamari
e yi i matōxō
alogo i yaxune xa e dundu,
e nun yengefane nun gbeepōxō tiine.

⁴ N na koren mato
i naxan nafalaxi i yiin na,
kiken nun sarene
i naxanye dōxi e yirene yi, n naxa,

⁵ “Nanse dajōxōn na,
i to i yengi dōxi a xōn?
Nanfera i jōxō luxi adamadiin xōn?”

⁶ I a daxi nēn,
a nōrōn yi maso malekane ra.

I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

⁷ I bata yamarin so a yii
i ya dali seene birin xunna.

I bata seen birin lu a sanna bun:

⁸ alo xuruse kurune nun jinge kurune
nun burunna subene

⁹ nun xoline nun yexene

e nun niimaseen naxanye fəxo igeni.

¹⁰ Nxu Marigina Alatala,

i tan nan xili gbee kannu ra bəxən birin yi!

9

Barika birana Ala xa

¹ Dawudaa bətina, bəti baane kuntigin xa.
A xa ba alo “Dii Xeme Faxan” bətina.

² Alatala, n ni i tantunma nən n bəjən ma
feu!

N ni i ya kabanako feene yebama nən.

³ N jaxanma nən n səwa i ya fe ra.

Kore Xonna Ala,

n tantun bətin bama i xa nən.

⁴ N yaxune xetema e giye nən i yee ra,
e dagalanje ayi, e jan.

⁵ Bayo i bata n xun mayenge kitin bolon,
i bata dəxo i ya mangaya gbədeni,
i yi kitin sa tinxinni.

⁶ I bata falan ti siya gbətene xili ma,
i mən yi muxu jaxine raxori,
muxe mi fa e mirima e xinle ma sənən
habadan!

⁷ Yaxune bata jan fefe,
i bata e taane kala.
Ninan bata ti e ma feu!

⁸ Koni Alatala nan mangan na habadan,
a mangaya gbəden dəxi kiti sa xinla ma.

⁹ A dunu ja makitima tinxinni.

A sariya kenden sama yamane xa.

¹⁰ Muxu yigbətənxine faran makantanxin
nan Alatala ra,
e luxundena tərə waxatine yi.

¹¹ Naxanye i tan kolon,
ne e yigi sama i yi nən,
bayo naxan na i fen,
Alatala, i mi i me na ra mumε!

¹² E Alatala tantun bətin na,
naxan dəxi Siyon yi, a manga taani!
E a wali fəjine rali siyane ma!

¹³ Ala nan wuli bəxənxin gbeəjəxo tiin na.
A mi jinanje a xən ma.
A yengi dəxi yiigelitəne wuga xuiin xən ma.

¹⁴ Alatala, kininkinin n ma!

A mato

n yaxune n nayarabima kii naxan yi,
i tan naxan n bama faxan de.

¹⁵ Nanara, n ni i tantunje Siyon kaane
yεtagi,

n yi səwa i ya marakisina fe ra.

¹⁶ Siyane bata yinla ge,

e bira a kui,

e bata e suxu e yεtε luti ratixine ra.

¹⁷ Alatala bata a yεtε yita a kiti kendenə xən
ma.

Muxu jaxin tan suxuma a kewanle nan na.
Maxase xuina. Bəti xuini te.

¹⁸ Muxu jaxine sigama laxira yi,
e nun siyaan naxanye birin e mexi Ala ra.

¹⁹ Ala mi tərə muxune rabəjinje mumε!
Yiigelitəne mi yigitεgema.

²⁰ Alatala, keli!

Adamane nama nən sətə!

Siyane xa makiti i yee xori!

²¹ Alatala, gaxun nagodo e ma!

E xa a kolon fa fala dajəxən nan tun e ra.

Bəti xuini te.

10

Ala maxandina malina fe ra

¹ Alatala, nanfera i makuyaxi nxu ra?

I luxunma nxu ma tərə waxatine yi nan-
fera?

² Muxu jaxine bata waso ayi,
e mən yiigelitəne bəsənxənyama.

A e suxu a kətene ra.

³ A kanbama a nata jaxine yi.

Kumadena Alatala rapaxuma,
a a me a ra.

⁴ Muxu jaxina a falama de jaxun na, a
naxa,

“Ala mi muxe yulubine saranma e ra!

Ala mi na!”

A a miriyaan birin nan na ra.

⁵ A feen birin nasənyama.

A mi i ya kitine suxuma,
a mən yoma a yaxune ma.

⁶ A a falama a yεtε ma, a naxa,

“N mi fulε mumε,

n mi luyε tərəni mumε!”

⁷ A deen nafexi dangane nun wulene
nun fala xui xələne nan na.

A fe jaxin nun tərə feen nan tun falama.

⁸ A a luxunma banxidene ra,

a sɔntarene legedenma e faxa feen na.
A yɛɛ masama fangatarene ma wundoni.

⁹ A legedenna tima a luxundeni
alo yatana.

A saxi, a yiigelitɔne legedenma,
a e suxu a lutin na,
a e bubu, a e xali.

¹⁰ Fangatarene e felenma e bira,
e lu a nɔɔn bun ma.

¹¹ A yi a fala a yɛɛ ma, a naxa,
“Ala a fe mi a yi!
A bata a yɛɛne raxi. A mi n toɛ!”

¹² Alatala, keli! I fangan mayita, Ala!
I nama ɲinan yiigelitɔne ma!

¹³ Nanfera muxu ɲaxina Ala ɲaɲaxuma,
a yi a fala a yɛɛ ma, a naxa,
“Ala mi n ɲaxankatɛ?”

¹⁴ Koni i tan Ala,
i tɔrɔn nun sɔxɔlɛn toma yati!
I xaxili luma nɛn ne xɔn ma mali xinla ma.
Fangatarene bata e yɛɛ taxu i tan na.

Kiridi mali tiin nan i tan na.

¹⁵ Muxu ɲaxin fangan kala,
i yi a ɲaxankata a fe ɲaxine fe ra
han i yi a raxɔri.

¹⁶ Alatala nan mangan na habadan.
Suxure batune raxɔrima nɛn a bɔxɔn ma.

¹⁷ Alatala, i yiigelitɔne maxandi xuiin
mɛma nɛn,

i yi e bɔɲɛn sɛnbɛ so.

I yi e wuga xuiin namɛ.

¹⁸ I xa sariya kɛndɛn sa kiridine xa
e nun muxu ɲaxankataxine.
Nanara, daɲɔxɔn mi fa magaxun tiyɛ sɔnɔn.

11

Alatala en yigina

¹ Dawudaa bɛtina bɛti baane kuntigin xa.
N bata Alatala findi n luxunden na.

I mɔn a falama n xa nanfera
nayi fa fala, “Tugan alo xɔlina,
i siga geyaan ma,

² amasɔtɔ a mato,
muxu ɲaxine bata e xanle ba,
e e xalimakunle ti muxu sɔndɔmɛ fajine ra
e bun xinla ma dimini.

³ Xa sariya mi fa na,
tinxin muxune nɔɛ nanse ligɛ?”

⁴ Alatala a Batu Banxi Sariɲanxini.

* **12:7: 12.7Sulun** tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu tɛɛna.**”

Alatala a manga gbɛɗɛni ariyanna yi.

A adamadiine xun matoma a ra
a e rakɔrɔsima a yɛɛn na.

⁵ Alatala tinxin muxune nun muxu ɲaxine
rakɔrɔsima.

Gbalo feen nafanxi naxanye ma,
a ne ɲaɲaxuma a niin birin yi nɛn.

⁶ A tɛɛ wolonna nun dole tɛɛn nagodoma
nɛn muxu ɲaxine ma.

A e tɔrɔma foye wolonna ra nɛn.

⁷ Alatala tinxin,
tinxinyaan nafan a ma.
Muxu fajine a yɛtagin toma nɛn.

12

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.
A xa ba kondenna luti solomasɛxɛn na.

² Alatala, nxu mali,
bayo muxu tɔgɛndiyaxine bata ɲan.
Dɛnkɛlɛya muxu yo mi fa adamadiine yɛ.

³ Birin wulen falama a bodɛn xa.
E e bode yanfa wule matɔxɔn xɔn.

⁴ Alatala, na muxune dɛɛn suxu
naxanye wule matɔxɔn tima,
e nun muxu dɛ ɲaɲaxuxine,

⁵ naxanye a falama, e naxa,
“Nxu nɔɔn sɔtɔma nxu fala xuine nan xɔn.
Nxu dɛɛn fatan han!
Nde nxu nɔɛ?”

⁶ Awa, Alatala naxa,
“Bayo yiigelitɔne ɲaxankataxi,
e nun tɔrɔ muxune wugama,
nba iki, n bata keli,
n na e ratangama nɛn
naxanye ɲaɲaxuxi.”

⁷ Alatalaa falane,
fala sariɲanxin nan e ra
alo gbɛti fixɛna

naxan nasɛnsɛnxi sulun tɛɛn* na
han sanɲa ma solofere.

⁸ Alatala, i nxu kantanyɛ,
i nxu ratanga muxu sifani itoe ma
habadan.

⁹ Na muxu ɲaxine e kanbama yiren birin yi
bayo Adamadiine fe fuune yatɛxi.

13

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.

² Alatala, han waxatin mundun yi?
I jinanɲe n xɔn han habadan?
I yetagin luxunɲe n ma han waxatin
mundun yi?

³ N niin xa tɔɔ,
n bɔɲen yi fɛriɲen sunuxi
han waxatin mundun yi?
N yaxuna n fari
han waxatin mundun yi?
⁴ Alatala n ma Ala,
n mato, i n yabi.
N fangan xun masa,
xa na mi a ra, n faxama nɛn.
⁵ N yaxun yi a fala,
a naxa, “N bata a nɔ.”
N yaxune sɛwama nɛn
n na bira waxatin naxan yi.

⁶ N tan n yigin saxi i ya hinanna nin,
sɛwana n bɔɲeni i ya kisina fe ra.
Alatala, n betin bama i xa nɛn
amasɔɔ i bata fe fajin liga n xa.

14

Muxuna ɲaxuyana *Yaburin 53.1-6*

¹ Dawudaa betina beti baane kuntigin xa.
Xaxilitarena a falama a bɔɲeni,
a naxa, “Ala mi na.”
E birin yifu,
e haramu feene ligama.
Muxu yo mi a fajin nabama.
² Alatala a yɛɛn nagodoma adamadiine ma
keli ariyanna yi,
a xa a to,
xa nde na naxan xaxili sɔɛ,
a yi Ala fen.
³ Koni birin bata kiraan beɲin,
e ɲaxu ayi.
Muxu yo mi a fajin nabama
hali muxu keden pe!

⁴ Fe ɲaxi rabane mi fe kolon ba?
E n ma yamaan tɔnɔn donma
alo donsena,
koni e mi Alatala xandima mumɛ!
⁵ Awa nayi, e gaxuma nɛn,
e xuruxurun.
Amasɔɔ Ala tinxin muxune xɔn.
⁶ E tan fe ɲaxi rabane yiigelitɔne
fe yitɔnxine kalama
koni Alatala nan e maratangaden na.

⁷ Nde kele Siyon yi a Isirayila rakisi?
Alatala mɔn na a yamaan sɛnbɛ so,
Yaxuba bɔnsɔnna sɛwama nɛn,
Isirayila yi ɲaxan!

15

Alaa muxuna

¹ Dawudaa betina.
Alatala nde nɔɛ luyɛ i ya yire sariɲanxini?
Nde luyɛ i ya geya sariɲanxin fari?
² Fɛ mi naxan kɛwanle ra,
a tinxin, a ɲɔndin falama
fata a sɔndɔmɛn na.
³ A mi bonne xili kalama,
a mi fe ɲaxi yo ligama a dɔxɔ boden na,
a mɔn mi a rayagima.
⁴ Ala bata naxanye ɲaɲaxu,
a mɛma nɛn ne ra.
Koni a Alatala yɛɛragaxu muxune binyama
nɛn.
Hali a tɔɔ,
a fala xuiin nakamalima nɛn.
⁵ A muxune dolima
koni e mi se sama a fari a raxɛɛdeni.
A mi dimi yi seene rasuxuma
alogo a xa wulen sa sɔntaren xun ma.
Naxan na feni itoe liga,
na mi mamaxe mumɛ.

16

Ala maxandina yigina fe ra

¹ Dawuda Ala maxandi fajina.
Ala, n kantan,
bayo n bata n luxun i yi.
² N bata a fala Alatala xa, n naxa,
“N Marigin nan i tan na.
Se faji gbɛɛ mi n yii ba i tan na.”
³ N sɛwaxi
yamanan muxu sariɲanxi gbeene nan ma
fe ra.
⁴ Naxanye suxurene batuma,
ne tɔɔyaan gboma ayi nɛn.
Koni n tan mi saraxan bɛ e xa,
n dɛ mi e xinle fale.
⁵ Alatala, i tan nan keden pe n yii,
i maragidi fajin fima n ma.
N ma dunuɲa yi gidina i tan nan yii.
⁶ Ala naxan soxi n yii,
na rafan n ma,
n bata sɛwa n ma kɛɛ sɔɔɔxin na.
⁷ N barikan birama Alatala xa
naxan n kawandima.

Hali kɔɛɛn na, n xaxili sɔtɛ.

⁸ N xaxili Alatala xɔn ma waxatin birin,
bayo a n dɛxɔn ma,
sese mi n mamaxɛ.

⁹ Nanara, n bɔɲɛn sɛwaxi,
n niin yi yifan n ma,
n yi n matabu bɔɲɛ xunbenli.

¹⁰ Amasɔtɔ, i mi i mɛ n na,
n siga laxira yi.

I mi tinɲɛ
i ya muxu tɔgɔndiyaxin yi kun gaburun
kui.

¹¹ I nii rakisi kiraan yitama n na nɛn,
nanara n sɛwama nɛn i yɛtagi han!
Nii fanna mi ɲanɲɛ i dɛxɔn ma habadan!

17

Sɔntarene Ala maxandina

¹ Dawudaa Ala maxandina.
Alatala, n ma maxandin namɛ tinxinyana
fe ra.

I tuli mati n wuga xuiin na!
I tuli mati n ma maxandi xuiin na,
wule mi naxan yi.

² I n xun mafala kitin bolon
amasɔtɔ naxan tinxin,
i na kolon.

³ I na n bɔɲɛni feene fɛsɛfɛsɛ,
i na n nakɔrɔsi kɔɛɛn na,
i na n kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ,
i mi fɛ yo tɔɛ n na.

N mi tinɲɛ
fala ɲaxin yi mini n dɛ

⁴ alo muxu gbɛtɛne kɛwanle kii naxan yi.
N bata i ya yamarin suxu.

N mɔn mi biraxi gbalotɔne kirane fɔxɔ ra.

⁵ N sigan tima i ya kirane nan xɔn ma tun,
han iki, n munma dagalanɲɛ ayi singen.

⁶ Ala, n na i maxandima
amasɔtɔ i n yabima nɛn,
nanara i firifiri n xɔn ma,
i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.

⁷ I ya kabanako hinanna yita nxu ra,
i tan naxan muxune rakisima e yaxune ma
naxan na a luxun i yi.

⁸ N natanga alo i yɛɛne.
N luxun
alo tɔxɛ diin soma a nga gabutɛne bun ma
kii naxan yi.

⁹ Nanara, muxu ɲaxine mi n liyɛ,
n yaxu ɲaxin naxanye n nabilinni.

¹⁰ Kininkinin yo mi e yi,
e falan tima yandan na.

¹¹ E bata fa n fɔxɔ ra iki,
e n nabilinni.
E yɛɛne tixi n na e fɛrɛn fenma
e n nabira bɔxɔni.

¹² E ligaxi alo yatana
xɔɔyi se xɔnla naxan na,
alo yata gbeen naxan n legedenma lux-
unni.

¹³ Keli Alatala!
N yaxune yɛngɛ, i yi e nɔ.
N natanga muxu ɲaxine ma i ya silanfanna
ra.

¹⁴ Alatala, n natanga na dunuɲa muxu
sifane ma
naxanye e kɔntɔnna sɔtɔma e siimayani.

E ralugo na kɔntɔnna ra ken
i naxan namaraxi e xa,
e diine fan xa wasa a ra,
a dɔnxɛn mɔn yi lu e mamandenne xa!

¹⁵ Koni n na i yɛtagin toma nɛn tinxinni,
n na xulun, n wasa i yɛtagin na.

18

Barika birana nɔ sɔtɔna fe ra Samuyeli Firinden 22.1-51

¹ Alatalaa walikɛɛn Dawudaa bɛtin bɛti
baane kuntigin xa. A bɛtini ito baxi nɛn
Alatala to a ba a yaxune birin yii e nun Sɔli
yii.

² Alatala n fangana, n bata i xanu!

³ Alatala nan n kantan fanyen na,
n ma yinna, n xunba muxuna.
N ma Ala nan n kantan gɛmɛ gbeen na,
n na n luxunma naxan yi.

A tan nan n yɛ masansan wure lefaan na,
e nun marakisi tiina
naxan luxi

alo n ma faran makantanxina.

⁴ Alatala xa tantun!

N na a xili,
a yi n nakisi n yaxune ma.

⁵ Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,
halagin bata yi lu n xun ma nun
alo ige xunfanna.

⁶ Laxira gbalon bata yi n nabilin nun.
Bilinganna bata yi a lutin nati n yɛɛ ra nun.

⁷ N na Alatala xili nɛn n ma tɔrɔni,
n yi n xuini te n ma Ala ma malina fe ra.
A yi n xuiin mɛ a Batu Banxini,
a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.

⁸ Nanara, bəxən yi xuruxurun,
 a yimaxa, geyane bunne yi siga,
 e xetε, e xuruxurun Ala xələn bun.
⁹ A liga alo tutin nan minima a n̄ə yinla ra.
 Halagi ti tεε dεgen nun tεε wolonne yi mini
 a dε.
¹⁰ A yi kuyeni bə firinna ra, a godo
 a sanne tixi kunda fəren fari.
¹¹ A te maleka gubugubu kanna fari,
 a tuga xulən,
 a siga foyeni.
¹² A a luxun dimini,
 kunda fəren nun tule igen yi a rabilin kore.
¹³ Kundaan yi mini a n̄əni.
 Balabalan kεsene nun galanna yi godo.
¹⁴ Alatala yi a galanna xuiin namini keli
 kore,
 Kore Xonna Ala yi a xuiin namini.
¹⁵ A yi a xalimakunle woli a yaxune ma
 a e raxuya ayi.
 A e birin nagi kuye sarinna ra.
¹⁶ Alatala to falan ti e xili ma,
 a sən̄xə e ma xəl̄ni,
 fəxə igen xonna yi mini kənenni
 bəxə xonne yi to.
¹⁷ Ala yi a yiini bandun keli kore,
 a n̄ suxu, a yi n̄ ba igen tilin yireni.
¹⁸ A n̄ xunba n̄ yaxu sən̄bε kanne yii,
 n̄ yengefaan naxanye fangan yi gbo n̄ xa
 nun.
¹⁹ E n̄ yenge n̄en,
 n̄ yi gbaloni waxatin naxan yi,
 koni Alatala yi n̄ natanga.
²⁰ A n̄ ba n̄en gbaloyireni,
 a n̄ nakisi amasəto n̄ tan a kən̄n̄xi.
²¹ Alatala bata n̄ kəntonna fi n̄ ma
 tinxinyani,
 a n̄ saren fi amasəto n̄ kewanle sarijan.
²² N̄ bata sigan ti Alatala a kirane xən,
 n̄ mi n̄ makuyaxi Ala ra.
²³ N̄ bata a kitine birin suxu,
 n̄ mi tondixi a tənne suxε.
²⁴ Fε yo mi n̄ na a yεε ra yi,
 bayo n̄ bata n̄ yεε ratanga haken ma.
²⁵ Nanara, Alatala bata n̄ kəntonna fi n̄ ma
 amasəto n̄ tinxin,
 n̄ kewanle sarijan a yεε ra yi.
²⁶ Naxan na tinxin i xa,
 i tinxinma n̄en na kanna xa.
 Fε yo mi naxanye ra,

i ya fεtareyaan yitama n̄en ne ra.
²⁷ I sarijanma n̄en ne xa
 naxanye na sarijan,
 koni i n̄axuma n̄en na muxune ra
 naxanye n̄axu.
²⁸ Bayo i tan nan yiigelitəne rakisima,
 i mən yi wasodene ragodo.
²⁹ Alatala, i tan nan kənenna fima n̄ ma,
 n̄ ma Ala, i yi n̄ ba dimini.
³⁰ N̄ ganla yenge ma n̄en i tan barakani.
 I tan yi, n̄ tuga n̄ma yinna xun ma.
³¹ Alaa kirane kamalixi feu!
 Alatalaa falane tinxin.
 Naxanye na e luxun a yi,
 a ne kantanma n̄en alo wure lefana.
³² Alatala nan keden Ala ra.
 Nde en kantan fanyen na,
 ba en ma Ala ra?
³³ A tan nan Ala ra
 naxan fangan fima n̄ ma
 naxan n̄ kantanma kira yi.
³⁴ A n̄ sanne sən̄bε soma n̄en
 alo xənla, a n̄ nate geyane fari.
³⁵ A bata n̄ maxaran yengen ma,
 nanara n̄ n̄oxi sulan xali xədəxən ban-
 dun̄ε.
³⁶ I bata n̄ yε masansan wure lefaan so n̄ yii,
 i yi n̄ nakisi.
 I bata i yengi sa n̄ xən ma,
 i ya maliin bata n̄ nagbo.
³⁷ I kirani tən n̄ xa
 alogo n̄ nama bira.
³⁸ Koni n̄ biraxi n̄ yaxune fəxə ra,
 n̄ yi e suxu.
 N̄ mi xetε e fəxə ra han e n̄an.
³⁹ N̄ na e rabirama n̄en
 han e mi fa kε sən̄n,
 e yi bira n̄ sanna bun ma.
⁴⁰ I sən̄ben soma n̄ yii yenge so feen nan na,
 i n̄ yaxune sa n̄ bun ma.
⁴¹ I a liga
 n̄ yaxune yi e gi n̄ bun ma,
 n̄ bata ne kala naxanye yi n̄ n̄axuma.
⁴² E wugama n̄en malina fe ra,
 koni muxu yo mi e rakisε.
 E Alatala xilima n̄en
 koni a mi e yabima.
⁴³ N̄ na e yilunburunma n̄en
 alo gbangbanna
 foyen sigama naxan na.

N mən yi ti e fari
alo bəndəna kiraan xən.

⁴⁴ I bata n natanga yama murutəxin ma,
i yi n findi siyane xunna ra.
N mi yi muxun naxanye kolon,
n bata nəən sətə ne xun na.
⁴⁵ Xəjəne e xinbi sinma n bun ma iki,
e na n fala xuiin mə,
e yi a suxu.
⁴⁶ E yii xudin tuma ayi,
e fa xuruxurunjə keli e yinne ra.

⁴⁷ Alatala na yi!
Tantunna xa fi n natangamaan ma!
N nakisimana Ala xa batu!
⁴⁸ A tan Ala nan n gbeen jəxəma,
naxan siyane luma n sənben bun ma.
⁴⁹ A n natangama n yaxune ma.
I tan nan n natexi n yaxune xun ma,
i mən yi n xunba gbalotəne yii.
⁵⁰ Nanara, n na i tantunma siyane tagi.
Alatala, n na i xinla tantunma nən bətini.
⁵¹ Ala nə sətən nagidima a mangan ma han!
A a hinanna yita a muxu sugandixin na,
Dawuda nun a yixetəne habadan.

19

Alaa nərən nun a sariyana

¹ Dawudaa bətina, bəti baane kuntigin xa.
² Kore xənna nan Ala a nərən mayitama.
Koren nan Ala a wanla makənənma.
³ Yanyin kawandin bama ləxə yo ləxə.
Dimin xaxili fima kəe yo kəe.
⁴ Xui yati mi a ra,
falane fan mi a ra.
Tunla mi e xuiin məma.
⁵ Koni, hali na,
e fala xuiin bəxən birin lima,
e falane yi siga han dunuɣa danna.
Ala nan banxin nafalaxi sogen xa kore.
⁶ Sogen minima nən
alo xəmənen naxan minima a banxini
siga futu xidideni,
alo fangamaan naxan sigan tima a yetəna a
kiraan xən.
⁷ A minima sogetedeni,
a sa jan sogegododeni.
Sese mi luxunjə a xələn ma.

Bəti xuini te.

⁸ Alatalaa sariyan kamalixi,

a muxun nii yifanma a ma.
Nəndin nan Alatalaa maxadi xuine ra.
E xaxilitarene findima xaxilimane ra.
⁹ Alatala fe ragidixine tinxin.
A muxun bəjən nasəwama nən.
Alatalaa yamarine nərxə.
A muxun xaxinla rabima nən.
¹⁰ Alatala a yəragaxun sarijan.
A buma habadan.
Nəndin nan Alatalaa kitine ra,
e tinxin feu!
¹¹ E fisa xəmaan xa,
e fan xəma fəjine birin xa.
E jaxun kumin xa,
dangu kumi xinden na.

Bəti xuini te.

¹² I ya walikəen xaxili sətəma nən e xən.
A tənən gbegbe sətəma nən e xən.
¹³ Nde nəe a yetəna tantanne birin kolonjə?
I xa n ma həkə luxunxine mafelu.
¹⁴ N natanga tondin ma,
a nama n nə.
Nayi, n findima muxu dəfəxin na nən
naxan mi matandi jaxin tiyə.
¹⁵ Falan naxanye minima n də,
e nun miriyaan naxanye n bəjəni,
Alatala xa ne rasuxu səwani,
n kantan fanyena
e nun n xunbamana.

20

Ala xa mangan baraka

¹ Dawudaa bətina, bəti baane kuntigin xa.
² Alatala xa i yabi
i tərən waxatin naxan yi.
Yaxubaa Ala xa i ratanga.
³ Ala xa a maliin nagodo i ma
keli a yire sarijanxini,
a xa i mali keli Siyon Geyaan fari.
⁴ Ala xa i ya kiseene birin nasuxu,
a mən yi səwa i ya saraxa gan daxine birin
na.
Bəti xuini te.
⁵ Ala xa i bəjən waxən feene so i yii,
a mən yi i ya fe yitənxine birin nasabati.
⁶ Nanara, nxu sən xə səwani i ya nə sətəna
fe ra.
En yi en gbee taxamaseri duginə rate Ala
xinli.
Alatala xa tin i ya maxandin birin ma.

⁷ N na a kolon yati,
Alatalaa muxu sugandixin nakisima nən.

A a yabima nɛn
 keli a ariyanna sarijanxini,
 a yi a rakisi a sɛnbɛn na.
⁸ Ndee yigin sama e yɛngɛ so wontoroni,
 bonne yi e yigin sa e soone yi,
 koni en tan yigin saxi Alatala xinla nin,
 en ma Ala.
⁹ Na kanne tantanma nɛn e bira,
 koni en tan kelima nɛn, en ti ken!
¹⁰ Alatala xa mangan nakisi!
 I xa nxu yabi,
 nxu na i maxandi waxatin naxan yi!

21

Ala tantunna mangan xɔn

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.
² Alatala, mangan bata sɛwa i fangan na.
 A sɛwan gbo bayo i bata a rakisi.
³ A waxi naxan xɔn, i tinxi na ma.
 I bata a maxandin yabi.
 Bɛti xuini te.
⁴ I bata a rasɛnɛ duba faɲine ra,
 i mɔn yi xɛma mangaya taxamasenna so a
 xun na.
⁵ A maxɔdinna ti nɛn a siimayana fe ra,
 i yi sii xunkuyen so a yii,
 naxan luma habadan.
⁶ A binyen bata gbo ayi fata i ya marakisin
 na.
 I nɔrɔn nun xunnayerenna fixi nɛn a ma.
⁷ I a barakama habadan!
 I a ralugoma sɛwan na i yetagi.
⁸ Bayo Mangan yigin saxi Alatala nin,
 a kantanxi Kore Xɔnna Ala hinanna nan
 baraka yi.
⁹ I tan i yaxune birin suxuma nɛn.
 Naxanye i rapaxuxi,
 i ne suxuma nɛn i fangan na.
¹⁰ I na mini kɛnɛnni waxatin naxan yi,
 i e ɲanma nɛn alo sulun tɛɛna.*
 Alatala xɔlɔxina e halagima nɛn
 tɛɛn yi e gan.
¹¹ I e yixɛtɛne raxɔrima nɛn dunuɲa yi,
 e nun e bɔnsɔnne adamadiine yɛ.
¹² Hali e fe ɲaxini tɔn i xili ma,
 e mɔn yi e miri kɔtɛ ɲaxine ma,
 e fulama nɛn.
¹³ Bayo, i na i ya xalimakunle ti e ra,
 e e xun xanbi soma nɛn, e yi e gi.

¹⁴ Alatala xa batu a sɛnbɛ gbeena fe ra.
 Nxu bɛtin bama nɛn,
 nxu yi i tantun i fangana fe ra.

22

Wugan nun tantunna

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.
 A xa ba alo bɛtin naxan xili: “Xɔtɔnna Xɛli
 Gilɛna.”
² N ma Ala! N ma Ala!
 I n nabɛɲinxi nanfera?
 Nanfera i ya marakisin makuyaxi n na?
 Nanfera i mi n kutun xuiin namɛma?
³ N ma Ala, n ni i xilima yanyin na,
 koni i mi n yabima.
 Hali kɔɛɛn na, n mi n dundɛ.
⁴ Koni i tan sarijan,
 i ya mangaya gbɛdɛn nabilinxi Isirayilaa
 tantunna ra.
⁵ Nxu benbane yigin saxi i tan nan yi.
 E e yigin sa i yi,
 i yi e ratanga.
⁶ E to e xui ramini i ma,
 i yi e xɔrɔya.
 E yigin saxi i yi,
 nanara, e mi yagixi.
⁷ Koni dapɔxɔ mi fa n tan na sɔnɔn.
 N ligaxi nɛn alo kunla
 adamadiin naxan napaxuxi
 yamaan naxan bɔtɛ raba.
⁸ Naxanye na n to,
 e yo n ma.
 E yi e dɛɛn bɛtɛxun,
 e e xunne yimaxa.
⁹ E naxa, “A tan naxan Alatalaa fe yi,
 Alatala a ratangama ba?
 Xa a rafan Alatala ma,
 a xa a xunba.”
¹⁰ Koni i tan nan n naminixi nga kuini,
 i yi n sa nga kanken ma.
¹¹ Xabu n bari lɔxɔni,
 n taxuxi i ra.
 N ma Ala nan i ra,
 xabu n yi nga kuini waxatin naxan yi han
 iki.
¹² I nama i makuya n na.
 Tɔrɔn bata maso n na,
 muxu yo mi na yi
 naxan n maliyɛ.
¹³ N yaxune n nabilinxi

* 21:10: 21.10Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

alo turane,
 alo Basan yamanan tura xarɛne.
 14 E dɛɛne yibixi alo yatane,
 e wurundunma n ma,
 e xa n yibo.
 15 N fangan bata ɲan
 alo ige bɔxɔnxina.
 N xɔnne birin bata ba e bode ra.
 N bɔɲɛn bata liga
 alo dolen na yilo.
 16 N fangan bata ɲan feul
 N lɛnna xaraxin bata kankan n dɛ.
 I bata n sa faxa bɛndɛni.
 17 Muxu ɲaxi ganla bata n nabilin
 alo barene.
 E bata n yiine nun n sanne mabo.
 18 N xɔnne birin kɛnɛnni.
 E yɛɛne kankanxi n na.
 19 E bata masɛnsɛnna ti n ma dugine fe ra,
 e xa e yitaxun e bode tagi.
 20 Alatala, i nama i makuya n na!
 N ma sɛnbɛmaan nan i tan na.
 N mali iki sa!
 21 N niin xunba silanfanna yii.
 N natanga bareni itoe ma.
 22 N nakisi yatani itoe ma.
 N nakisi burunna turaan fenne ma.
 23 N na i xinla ralima nɛn ngaxakedenne
 ma.
 N ni i matɔxɔ nɛn yamaan yɛ.
 24 E tan naxanye gaxu Alatala yɛɛ ra,
 ɛ a matɔxɔ.
 E tan Yaxuba bɔnsɔnna,
 ɛ a binya.
 E tan Isirayila kaane,
 ɛ gaxu a yɛɛ ra.
 25 Bayo, a mi a mɛxi yiigelitɔne tɔrɔne ra,
 a mi a rabɛɲinma.
 A mi a yɛtagin luxunma a ma.
 Fɔ a a xandi xuiin namɛ.
 26 N ni i tantunma yamaan malan gbeeni.
 N na n ma dɛ ti xuine rakamalima nɛn
 i yɛɛ ragaxu muxune yɛɛ xɔri.
 27 Yiigelitɔne xa e dɛge,
 e lugo.
 Naxanye Alatala fenma,
 ne xa a matɔxɔ.
 Ala xa siimayaan fi ɛ ma habadan!
 28 Bɔxɔn danna muxun birin
 e xaxili luma nɛn Alatala xɔn,
 e yi e yɛɛ rafindi a ma.
 Siyane bɔnsɔnne birin a batuma nɛn.

29 Bayo, Alatala nan mangan na siyane xun
 na.
 30 Nafulu kanne fan fama nɛn e dɛgedeni,
 e a batu.
 Naxanye birin xɛtɛma bɛndɛni,
 ne xinbi sinma nɛn a bun ma,
 naxanye mi nɔɛ e niin nakisɛ.
 31 Waxati famatɔn muxune walima a xa
 nɛn
 Marigina a fe falama nɛn mamandenne xa.
 32 A tinxinyaan fama nɛn nalideni muxune
 ma
 naxanye munma bari,
 Ala bata na ragidi.

23

Alatala nan n kantanma

1 Dawudaa bɛtina.
 Alatala n masuxuma
 alo xuruse rabana a xuruseene kantanma
 kii naxan yi.
 Nanara, n mi dasɛ sese ra.
 2 A matabuden fi n ma
 sɛxɛ ɲingi faɲin dɛnaxan yi.
 A yi siga n na
 ige xunbenla dɛxɔn ma.
 3 A bata n nii yifan n ma.
 A n xalima kira tinxinxin xɔn ma nɛn
 a xinla fe ra.
 4 Hali n so sayaan tilinna dimin xɔrɛ ra,
 n mi gaxuɛ sese yɛɛ ra
 amasɔtɔ i tan Ala n xɔn ma.
 I ya gbengbetenna n nakantanma
 i ya dunganna n gbɛngbɛnma.
 5 I bata donseen nafala n xa
 n yaxune yɛɛ xɔri,
 i yi n masuxu
 alo xɔɲɛ binyena,
 i turen sa n xunni.
 I bata n ma igelengenna rafe
 han a bɔxɔɲɛ a ma.
 6 Yati, i ya fanna
 nun i ya hinanna birama n fɔxɔ ra nɛn
 n siin sogen birin yi.
 N luma nɛn Alatalaa banxin kui
 han n siin soge dɔnxɛna.

24

Manga binyena

1 Dawudaa bɛtina.
 Alatala nan gbee bɔxɔn nun ayi seene birin
 na

e nun dunuṣa nun muxun naxanye birin
dɔxi a yi.

² Amasɔtɔ a tan nan bɔxɔn dɔxi igen tagi.
A yi a dɔxɔ igene fari.

³ Nde lan a te Alatala geyaan fari?
Nde tiye a yire sariṣanxini?

⁴ Naxanye sariṣan e kewanle nun e
sɔndɔmene yi,

naxanye mi suxurene batuma,
xanamu naxanye mi e kɔlɔma wuleni,

⁵ Alatala ne barakama nen.
Marakisi Tiina Ala yoon fima e ma nen.

⁶ Muxu sifani itoe nan Ala fenma,
naxanye Yaxubaa Ala yetagin fenma.

Beti xuini te.

⁷ Yinna* deene xa rabi fefe,
de fonne xa rabi mumɛ,
nanara Manga Binyen soɛ.

⁸ Nde Manga Binyeni ito ra?

Alatala na a ra
fangamaan nun senbɛmana!

Alatala na a ra
naxan senben gbo yengeni.

⁹ Yinna deene xa rabi fefe,
de fonne xa rabi mumɛ,
nanara Manga Binyen soɛ.

¹⁰ Nde Manga Binyeni ito ra?

Alatala Senben Birin Kanna,
a tan nan manga binyen na.

Beti xuini te.

25

Maxandina maratanga fena

¹ Dawuda gbeena.

Alatala, n bata i maxandi n niin birin na.

² N ma Ala,
n yigin saxi i tan nan yi.

N nama yagi.

I nama tin n yaxune yi n nɔ,
e sewa.

³ Naxan na a xaxili ti i ra,
na kanna mi yarabima mumɛ!
Koni naxanye yanfan soma,
ne yagin sɔtɔma nen.

⁴ Alatala, kiraan yita n na,
i xa n xaran i ya kiraan ma.

⁵ N xa sigan ti i ya jɔndini,
n xaran.

Amasɔtɔ n nakisima Ala nan i tan na.
N xaxili tixi i ra ferijen gben!

⁶ Alatala, i xaxili lu i ya kininkininna nun
hinanna xɔn
bayo e yi na xabu a fɔlɔni.

⁷ I nama i miri n ma foningeya yulubine
nun matandine ma!

N suxu i ya hinanni,
amasɔtɔ i fan, Alatala.

⁸ Alatala fan, a mɔn tinxin,
nanara a yulubi kanne xaranma a kirane
ma.

⁹ Naxan a yetɛ magodoma,
a a sariyan nabirama na ma.

A mɔn a xaranma a sagoon na nen.

¹⁰ Naxanye a layirin maxadine suxi,
Alatala hinan,

a mɔn lannayaan nabama
ne nan xa kiin birin yi.

¹¹ Alatala, n hakene mafelu i xinla a fe ra,
amasɔtɔ a gbo.

¹² Nde gaxuma Alatala yeɛ ra?

A kiraan yitama na kanna ra
a lan a xa sigan ti naxan xɔn.

¹³ Na kanna sabatima nen a siimayani,
bɔxɔn yi findi a diine keɛn na.

¹⁴ Alatala a wundone makenenma nen
a yeɛ ragaxu muxune xa.

A a layirin yitama e ra nen.

¹⁵ N yeɛn tixi Alatala ra waxatin birin,
bayo a tan nan n natangama suxu yalaan
ma.

¹⁶ Ala, yandi, kininkinin n ma
amasɔtɔ n kedenna na a ra,
n tɔrɔxi.

¹⁷ Nii yifɔren bata n yili,
n namini na tɔrɔni.

¹⁸ I miri n ma tɔrɔne
nun n ma sɔxɔlene ma,
i yi n ma yulubine xafari.

¹⁹ A mato, n yaxune wuya,
e n napaxuxi kati!

²⁰ N niin nakantan,
i yi n xunba.

N nama yarabi,
amasɔtɔ n bata n luxun i yi.

²¹ N ma fetareyaan
nun tinxinyaan xa n kantan

* 24:7: 24.7 Ala Batu Banxin nabilinna *yinna* nan na ra.

amasɔtɔ n xaxili tixi i tan nan na.

²² Ala, i xa Isirayila xunba a tɔrɔne birin yii!

26

Sɔntarena Ala maxandina

¹ Dawuda gbeena.

Alatala, n ma kitin sa
amasɔtɔ fɛ yo mi n kɛwanle ra,
n yigin mɔn i yi feu!

² Alatala, n fɛsɛfɛsɛ,
i yi n mato,
n sɔndɔmɛn nun bɔɲɛn nakɔrɔsi.

³ I ya hinanna n yi waxatin birin yi,
n sigan tima i ya lannayani!

⁴ N tan mi n magodɛ fuyantenne fɛma,
nxu nun nafigine mi fe kedenni.

⁵ Fe ɲaxi raba yamaan mi rafan n ma.
N mi dɔxɛ muxu ɲaxine fɛma.

⁶ Alatala, n bata n yiin naxa sɔntareyani,
n yi so i batudeni,

⁷ n barikan bira i xa n xui yitexin na,
n yi i ya kabanako feene fala.

⁸ Alatala, i ya banxin nafan n ma,
i nɔrɔn dɛnaxan yi.

⁹ I nama nxu nun hake kanne faxa nxu
bode xɔn,
i nama nxu nun faxa tiine ɲaɲanna findi
kedenna ra.

¹⁰ Na muxune fe ɲaxin ligama,
e dimi yi seene rasuxu mayifuni.

¹¹ Koni, n tan, fɛ yo mi n kɛwanle ra.
N xunba, i dɲa n ma!

¹² N tixi tinxinni ken!
N na Alatala tantunma nɛn a yama gbeeni.

27

Marakisi Tiina Alatala

¹ Dawuda gbeena.

Alatala nan n ma kɛnɛnna nun n ma kisin
na.

N xa gaxu mundun yɛɛ ra?
Alatala nan n ma dunuɲa yi gidin
xun mayɛngɛ muxun na.
Nde n magaxuɛ?

² Muxu ɲaxine na keli n xili ma
alogo e xa n halagi,
yaxune na n yɛngɛ,
e tan nan dagalanma ayi nɛn,
e bira.

³ Hali sofa ganla na n nabilin,
n bɔɲɛn susuma nɛn.

Hali yɛngɛ gbeen na keli n xili ma
n yigin tixi.

⁴ N bata Alatala maxɔdin fe keden ma.
N fe keden peen nan fenma.

N lu Alatalaa banxin kui
han n siin soge danna.
N Alatala wali faɲin kolon,
n yi lu a batuɛ a banxini.

⁵ Amasɔtɔ a n namarɛ nɛn
a banxini tɔrɔ waxatini.
A n luxunɲɛ nɛn a Batu Banxini.
A n natema nɛn geyaan xuntagi.

⁶ A xunna kenla fima n ma nɛn
n yaxune tagi.
N saraxane bama nɛn Ala Batu Banxini,
n sɔnxɔ sɛwani.
N bɛtin bama nɛn,
n na Alatala tantun.

⁷ Alatala, i tuli mati n xuiin na,
n na i xili waxatin naxan yi.
Kininkinin n ma, i yi n yabi!

⁸ N bɔɲɛn waxi i fen feni.
Alatala, n ni i fenma,

⁹ i nama i yɛtagi luxun n ma!
I nama i ya walikɛɛn kedi xɔlɔni.
I bata findi n mali muxun na.
I nama n nabɛɲin,
i nama i mɛ n na,
n nakisimana Ala.

¹⁰ Hali nga nun n fafe n nabɛɲin,
Alatala n yisuxuma nɛn.

¹¹ Alatala, n xaran sigati kiin ma.
Ti n yɛɛ ra kira faɲin xɔn ma,
amasɔtɔ n yaxune wuya.

¹² I nama n so n yaxune yii,
amasɔtɔ wule serene bata keli n xili ma,
e e kɔnkɔma n ma.

¹³ N mɔn laxi ito ra:
n na Alatalaa nɛmaan toma nɛn dunuɲa yi.

¹⁴ I xaxili ti Alatala ra!
I sɛnbɛ so! I bɔɲɛn xa limaniya!
I xaxili ti Alatala ra!

28

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawuda gbeena.

Alatala n ma fanyena,
n bata i xili.
I tuli mati n na!

Xa i mi n yabi,
n sama laxira faxa muxune fari nɛn.

² N ma mayandi xuiin mε malina fe ra,
n bata n yiini te
i Batu Banxin yire sariɲanxin mabinni.

³ I nama nxu nun muxu ɲaxine yalagi nxu
bode xɔn,
fe ɲaxi rabane naxanye fala faɲine tima
koni maraɲaxuna e bɔɲene yi.

⁴ E kεwanle saranna fi,
e nun e wali ɲaxine
e bata naxanye liga.
A liga e ra naxan lan e kεwanle ma.
E lan e xa naxan sɔɔ, na so e yii!

⁵ E xaxili mi luxi Alatalaa wanle xɔn ma,
hanma a yiine bata naxan da.
Nanara, a e kalama nɛn
a e ɲan habadan.

⁶ Barikan bira Alatala xa,
a bata n ma mayandi xuiin mε.

⁷ Alatala nan n sɛnbɛn na.
A n xun mayengɛma
alo wure lefana.
N yigin saxi a fari,
bayo a n malima.
Nanara, n bɔɲɛn bata rafe sɛwan na.
N na a tantunma nɛn bɛtine yi.

⁸ Alatala nan a yamaan sɛnbɛn na,
e nun yigiya kantanxina a muxu
sugandixin xa.

⁹ I ya yamaan nakisi,
i mɔn yi e baraka.
Findi e gbɛngbɛn muxun na,
i yi i yengi dɔxɔ e xɔn ma habadan!

29

Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna

¹ Dawudaa bɛtina.
Ɛ tan malekane,
ε fa Alatala tantun,
ε a tantun a binyen nun a sɛnbɛna fe ra.

² Ɛ binyen fi Alatala ma a xinla fe ra,
ε Alatala batu a nɔrɔ sariɲanxini.

³ Alatala xuiin mεma fɔxɔ igene yi,
Ala binye kanna sarinma,
Alatala a xuiin nasigama ige gbeene xun
ma.

⁴ Alatala xuiin sɛnbɛn gbo,
Alatala xuiin nɔrɔxi.

⁵ Alatala xuiin suman binle yigirama,
hali suman wudin naxanye Liban ya-
manani.

⁶ Ala Liban geyane ratuganma
alo ɲinge diina,
e nun Siriyon geyana
alo burunna ɲingena.

⁷ Alatala xuiin sigama ayi
alo kuye sarinna.

⁸ Alatala xuiin tonbon yirene yimaxama,
a Kadesi tonbonni maxa.

⁹ Xɛnle diin xalima Alatala xuiin ma,
a mɔn yi warine dɛene rayolon,
yamaan birin sɔnxɔma a Batu Banxini,
e naxa, “Binyen xa fi a ma!”

¹⁰ Alatala dɔxi fufane xun na.
A mangayaan na habadan!

¹¹ Alatala nan sɛnbɛn fima a yamaan ma,
a bɔɲɛ xunbeli barakan sa e yi.

30

Barika birana Ala xa

¹ Dawudaa bɛtina. Sigi sariɲanxina. Batu
Banxin nasariɲan bɛtina.

² Alatala, n ni i batuma,
amasɔɔ i bata n yite.
I mi tin
n yaxune yi e xunnayeren n xun na.

³ Alatala n ma Ala,
n ni i mafan nɛn malina fe ra,
i yi n nakɛndɛya.

⁴ Alatala i n niin masiga nɛn laxira ra,
i n faxamatɔɔn nakisi.

⁵ Alatalaa tɔgɔndiya muxune birin xa bɛtin
ba a xa!

Ɛ a matɔxɔ a wali sariɲanxine fe ra!

⁶ Bayo, a xɔlɔn mi xunkuya,
koni a marafanna luma nɛn muxun siin
sogen birin.

Wuga xuiin minima nɛn kɔɛɛn na,
koni sɛwan fama nɛn xɔtɔnni.

⁷ N yi laxi n ma hɛrin na waxatin naxan yi
n naxa, “Sese mi n yimaxɛ!”

⁸ Alatala, n to yi i ya xanuntenyani,
i n lu nɛn fangani alo geyana.
Koni i to i yetagin luxun n ma,
na yi n kɔntɔfili.

⁹ N yi i tan Alatala xili,
n yi Marigin mafan,

¹⁰ n naxa, “N na faxa,
i tɔnɔn mundun sɔtɔma nayi?
N na sa gaburun kui,
tɔnɔn mundun na ra?”

Faxa muxune nɔɛ i tantunɲɛ ba?
E nɔɛ i ya lannayaan matɔxɛ ba?

¹¹ Alatala, i tuli mati n na,
i kininkinin n ma!
Alatala, n mali!"

¹² I bata n ma nimisan maxɛtɛ sɛwan na.
I n makininkininna ba n ma,
i yi n nabilin sɛwan na.

¹³ Nanara, n mi n dundɛ,
n bɛtin bama i xa nɛn.
Alatala n ma Ala,
n barikan birama i xa nɛn habadan!

31

Yigi sa fena Ala fari

Yaburin 71.1-3

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.

² Alatala, n bata n luxun i yi.
I nama tin n yi yarabi!
N natanga i ya tinxinyana fe ra.

³ I tuli mati n na,
i yi n xunba iki sa!
Findi n yigiya gɛmɛn na,
e nun n makantan yinna.

⁴ N ma gɛmɛ gbeen nun
n ma yinna nan i tan na.

Ti n yɛɛ ra,
i yi n maxaran i xinla a fe ra.

⁵ N natanga na luti ratixin ma n yɛɛ ra,
bayo i tan nan n xun mayɛngɛma.

⁶ N bata n niin so i yii,
n xunba Alatala, lannaya Ala.

⁷ N bata ne rapaxu
naxanye suxure fufafune batuma,
koni n tan yigin saxi Alatala nan fari.

⁸ N sɛwama nɛn,
n ɲaxan i ya hinanna fe ra,
bayo, i bata n ma tɔrɔne to,
i n sɔndɔmɛna sɔxɔlɛn kolon.

⁹ I mi n soxi n yaxune yii,
koni i n xɔrɔyaxi nɛn.

¹⁰ Alatala, kininkinin n ma,
amasɔtɔ n tɔrɔni.
N bata xadan wugɛ.

Sunun bata n niin nun n fatin natagan.
¹¹ Sunun bata n ma dunuɲa yi gidin ɲan,
wugan yi nde ba n siin na.
N fangan bata ɲan n yi n ma tɔrɔne fe ra.
N xɔnne bata yelefu ayi.

¹² N yaxune birin,

katarabi n dɔxɔ bodene ma,
ne n nayarabima.

N xɔyine bata gaxu n yɛɛ ra,
e na n to kiraan xɔn ma,
e e gi n yɛɛ ra.

¹³ E birin bata ɲinan n xɔn ma
alo n faxaxin na a ra.
N bata lu alo fɛɲɛ kalaxina.

¹⁴ N bata yaxu wuyaxi kɔyɛkɔyɛn xuiin mɛ,
gbalona n nabilinni.
E feene yitɔnma lan n faxa feen ma.

¹⁵ Alatala, n tan yigin saxi i tan nin,
n naxa, "I tan nan n ma Ala ra."

¹⁶ N ma waxatine i sagoni.
N natanga n yaxune ma
naxanye n bɛsɛnɔnyama.

¹⁷ I nɔrɔn xa godo i ya walikɛɛn ma,
n nakisi i ya hinanni.

¹⁸ Alatala, n bata n xui ramini i ma,
i nama tin n yi rayarabi.

Ala xa muxu ɲaxine yarabi,
Ala xa e dunduxin nagodo laxira yi.

¹⁹ Na wule xɛlɛne radundu,
na wasode yandaxine birin
naxanye fala ɲaxin tima tinxin muxune
ma.

²⁰ I ya nɛmaan makabɛ,
i bata naxan namara i yɛɛragaxu muxune
xa!

Muxun birin yɛtagi,
i ya fanna fima ne ma nɛn
naxanye luxunxi i yi.

²¹ I bata e yigiya i fɛma,
i e kantanma muxune fe yitɔnxine ma.
I bata e ratanga wule xɛlɛne ma.

²² Barikan bira Alatala xa!
N yi rabilinxi yaxune ra waxatin naxan yi
n yɛngɛ xinla ma,
a yi a hinanna yita n na.

²³ N ma gaxuni, n yi a fala,
n naxa, "I bata n kedi i yɛtagi."
Koni n to n xuiin namini i ma
malina fe ra,
i yi n ma mayandi xuiin mɛ.

²⁴ ɛ tan tɔgɔndiya muxune birin xa Alatala
xanu!

Alatala dɛnkɛɛya muxune ratangama nɛn,
koni a yandadene sare fima nɛn
alo a lan kiinde.

²⁵ ɛ tan naxanye birin yigi saxi Alatala fari,

ε senben so, ε boje ragidi.

32

Yulubi xafari fena

¹ Dawudaa fala naxumena.

Sewan na kannu xa
naxan ma matandine bata mafelu
naxan yulubine bata xafari.

² Sewan na adaman xa
Alatala bata diya naxan haken ma
e nun mayifu mi naxan yi.

³ N to munma yi n ti n haken ra nun,
ferijene gben kutunne yi n nayelefuma.

⁴ I ya taron yi n fari kenen nun yanyin na.
Fangan yi nan n na
a liga alo n tonbon yiren nin.

Beti xuini te.

⁵ Awa, n yi n ti n yulubine ra i xa.

N mi n ma hake yo luxun i ma.

N naxa, "N na n tima nen
n ma matandine ra Alatala xa."

Awa, i yi n haken nun yulubine birin ba n
ma.

Beti xuini te.

⁶ Nanara, muxu togondiyaxine birin xa i
mafan a waxatini,
alogo fufaan na fa,
a nama e li.

⁷ N luxunden nan i tan na.
I tan nan n natangama taron ma,
yamaan birin yi xaroya betine ba.

Beti xuini te.

⁸ Nanara, n na ε xaranma kiraan ma
ε biru naxan faxa ra.

N na ε kawandima,
n yi n yengi sa ε xon.

⁹ I nama findi daxun na
alo soona hanma sofanla
naxanye mi sigu
fo karafen na bira e ma.

¹⁰ Muxu naxine taron gbo.
Koni naxanye e yigi saxi Alatala yi,
a ne rabilinma nen hinanna ra.

¹¹ E tan tinxin muxune xa naxan Alatala a
fe ra,
ε sewa, ε betin ba,
ε tan muxu sendome fajine.

33

Tantun betina

¹ E betin ba sewani Alatala xa,
ε tan naxanye tinxin!

Muxu fajine lan e xa a tantun.

² E barikan bira Alatala xa bolonna ra,
ε barikan bira a xa kondenna ra.

³ E beti nen ba a xa.
E maxa seene maxa ki faji,
ε yi ε xuini te a ma.

⁴ Nondin nan Alatalaa falan na.

A kewanle birin kamalima tinxinna nin.

⁵ Tinxinyaan nun sariya suxun nafan
Alatala ma,
dununa birin wasaxi a hinanna ra.

⁶ Alatala kore xonna daxi a fala xuiin
barakan nin,
e nun yanban seene a de xuiin na.

⁷ A faxa igene birin malanma yire kedenni,
a fufane ramara.

⁸ Baxon birin xa gaxu Alatala yee ra!
Dununa muxune birin xa a binya!

⁹ A falan nan tixi,
dununa yi da.

A yamarin fi,
seen birin yi taran na.

¹⁰ Alatala siyane natane kalama nen.
A mi tinje siyane yi e miriyane rawali.

¹¹ Koni Alatalaa fe ragidixine luma nen
habadan!
A miriyane yi lu habadan!

¹² Sewan na siyaan xa
naxan ma Ala findixi Alatala ra.

Sewan na muxune xa
Alatala bata naxanye sugandi!

¹³ Alatala a yee ragodoma keli ariyanna yi,
a muxune birin mato.

¹⁴ Keli a mangaya yireni,
a dununa muxune birin xun mato a ra.

¹⁵ A e sendome rafixa,
a a xaxili lu e kewanle birin xon.

¹⁶ Manga yo mi kise a ganla senben ma.
Sofa yo mi ratange a fangan xon.

¹⁷ Xunba se mi soon na yengeni,
a fangan na gbo ki yo ki,
a mi marakisin tiye.

¹⁸ Koni Alatala yeen tixi a yee ragaxu mux-
une ra,

naxanye e xaxili tixi a hinanna ra.

¹⁹ A ne rakisima sayaan ma nen,
a mon yi e niine rakisi fitina kamen ma.

²⁰ En xaxili tixi Alatala nan na.
 A tan nan en mali muxun na
 e nun en ye masansan wure lefana.
²¹ En bɔɲɛne sɛwaxi a tan nan ma fe ra,
 bayo en bata en yigi sa a xili sariɲanxini.
²² Alatala, i ya hinanna xa lu nxu xɔn
 bayo nxu nxu yigi saxi i tan nin.

34

Ala fan

¹ Dawuda gbeena. A to a yete findi fatɔɔn na
 Abimeleki fema, naxan a kedi.
² N barikan birama Alatala xa waxatin
 birin,
 n lu a tantunɲɛ!
³ N na Alatala matɔxɔma n sɔndɔmɛni.
 Tɔrɔ muxune yi a mɛ, e ɲaxan.
⁴ En xa Alatala gbona fe fala!
 En na a xinli te en bode xɔn!
⁵ N bata Alatala xandi,
 a yi n yabi,
 a gaxun birin ba n yi.
⁶ Naxanye yeɛn tixi a tan na,
 ne sɛwama nɛn,
 e mi yarabe mumɛ!
⁷ N tan yiigelitɔna n xui ramini nɛn Alatala
 ma,
 a yi n xuiin mɛ,
 a yi n nakisi gbalon ma.

⁸ Alatalaa malekana a yeɛragaxu muxune
 rabilinma nɛn,
 a yi e kantan.
⁹ A mato,
 i a kolonɲɛ a Alatala fan.
 Sɛwan na kanna xa
 naxan na a luxun i tan yi.
¹⁰ E gaxu Alatala yeɛ ra,
 e tan a yama sariɲanxina,
 bayo naxan na gaxu a yeɛ ra,
 na makoon fanma nɛn.
¹¹ Hali yatane,
 kamɛna e suxuma nɛn,
 koni naxanye Alatala fenma,
 ne mi dase se faɲi yo ra.
¹² N ma diidine, e fa,
 e fa e tuli mati n na.
 N xa e xaran Alatala yeɛragaxun ma.
¹³ Ndee waxi siimayaan xɔn?
 Ndee waxi siimaya xunkuyen nun sɛwan
 xɔn?

¹⁴ Nayi, e fala ɲaxine yiba,
 e nun wulena.
¹⁵ E e xun xanbi so fe ɲaxini,
 e fe faɲin liga.
 E bɔɲɛ xunbenla fen,
 e lu a fɔxɔ ra.
¹⁶ Alatala yeɛn muxu tinxinxine ra,
 a tuli matixi e xuiin na.
¹⁷ Alatala xun xanbi soxi fe ɲaxi rabane yi.
 E na faxa,
 ɲinan tima e xɔn nɛn sinma!
¹⁸ Tinxin muxune na e mawuga Alatala xa,
 a tuli matima e ra nɛn,
 a e xunba e tɔrɔne birin yi.
¹⁹ Alatala luma nɛn ne xɔn
 naxanye bɔɲɛn kalaxi.
 A yigitɛgetɔne rakisi.
²⁰ Tɔrɔ wuyaxi tinxin muxun lima nɛn,
 koni Alatala a bama nɛn e birin yi.
²¹ Ala a xɔnne birin kantanma nɛn,
 hali keden, a mi girɛ.
²² Fe ɲaxin nan muxu ɲaxin faxama.
 Tinxin muxune yaxune yalagima nɛn.
²³ Alatala a walikene niin xunbama nɛn.
 Naxan na a luxun a yi,
 na mi yalage mumɛ!

35

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawuda gbeena.
 Alatala, n kiti muxun makiti.
 I n yengefaan yenge.
² Keli, i ya wure lefane tongo
 i fa n mali.
³ I ya tanban nun bunbini te ne xili ma
 naxanye n fɔxɔ ra.
 A fala n xa,
 a i tan nan n nakisima.
⁴ Ala xa ne rayagi a e rayarabi,
 naxanye katama n faxa feen na!
 Naxanye fe ɲaxine yitɔnma n xili ma,
 Ala xa ne ye yifu a e raxɛɛ!
⁵ E xa liga
 alo foyen sigama se dagin naxan na.
 Alatalaa malekan xa e kedi.
⁶ Ala xa e kirani fɔrɔ,
 a salaxunɲɛ ayi,
 Alatalaa malekan yi e sagatan.
⁷ E lutin natixi nɛn n yeɛ ra fuu!
 E yili ratilinxin ge n suxu feen na.

⁸ Nanara, e xa e tereṇa halagin na,
e suxu e luti ratixin na,
e bira, e faxesa.
⁹ Nayi, n niin seṇwama neṇ Alatala ra.
N naxan a marakisina fe ra.
¹⁰ N na fale n boṇeṇ ma feu!
N naxa, “Muxu yo mi luxi
alo i tan Alatala.
I yiigelitane ratangama fanga kanne ma.
I tɔɔ muxune ratanga ne ma
naxanye e yigbetenxi.”

¹¹ Muxu naxine n kansunma.
E sɔnne sama n na,
n mi naxanye fe kolon mumɛ!
¹² E n ma fanna nɔxɔ a naxin na.
N yifuxin yi lu.
¹³ Koni e yi furaxi waxatin naxan yi,
n yi n maxidima sunun nin.
N yi n yete magodo sun suxuni.
N ma maxandi xuiin to mi yabi,
¹⁴ n sunuxin yi lu e fe ra
alo n xoyina hanma
alo ngaxakedenna nan yi e ra nun.
N xun sinxin yi lu nimisani
alo n nga nan yi a ra.
¹⁵ Koni tɔɔn to n tan li,
e birin yi naxan.
E e malan n xili ma.
N yengefane,
n mi yi naxanye kolon,
ne yi lu n tɔɔ tun!
¹⁶ E n naxaxu, e n magele.
E e pinne raxinma n xili ma.
¹⁷ Marigina, i yeṇ sama e xɔn
han waxatin mundun yi?
N niin natanga e yengeṇi,
i n nakisi yatani itoe ma!
¹⁸ Nayi, n barikan birama neṇ i xa yamani.
N ni i matɔxɔ e birin yetagi.

¹⁹ I nama tin
n yaxu wuledene yi naxan n ma fe ra.
Naxanye n naxaxuxi fuuni,
ne nama gele n ma.
²⁰ E mi ngaxakedenya fala tima,
fo e yi boṇe xunbelitane kansun wulen na.
²¹ E feene falama n xun ma,
e sɔnɔ, e naxa,
“Yo! I naxan ligaxi nxu bata a to!”
²² Alatala, i tan bata ne to,
nayi, i nama i dundu.

Marigina, i nama i makuya n na!
²³ Marigina, keli, i yi n xun mayenge.
N ma Ala, n ma yengeṇ so.
²⁴ Alatala n ma Ala,
yoon fi n ma bayo i tinxin.
I nama tin
n yaxune yi naxan n ma fe ra.
²⁵ I nama tin e yi a fala, e naxa,
“Yo! Nxu bata a manɔ!
Nxu yi waxi na nan tun xɔn ma!”
²⁶ Muxun naxanye seṇwama n tɔɔ feen na,
Ala xa ne rayagi, a e yifu.
Ala xa ne rayagi, a yi e rayarabi
naxanye e yete yitema n ma.
²⁷ Naxanye waxi n xɔɔyaxin to feni,
ne xa sɔnɔ seṇwani,
e naxa, “Alatala gbo!
A bata seṇw a walikena yeṇ ra sigan na.”
²⁸ Nayi, n ni i ya tinxinyana fe falama neṇ,
n yi i tantun ferijene gben!

36

Muxu naxina

¹ Alatala walikene Dawudaa betina, beti
baane kuntigin xa.
² Yulubin falan tima muxu naxin xa a
boṇeṇi.
A mi gaxuma Ala yeṇ ra mumɛ!
³ Bayo a lugoxi a yete ra
a mi nɔe a yulubine kolonje,
a a me e ra.
⁴ A falane naxu,
wulen nan gbansan e ra.
A mi fa xaxilimaya feeye rabama.
A mi fe fani ligama.
⁵ A nema saxi a saden ma,
a fe naxine mirima,
a kira kobine natama,
a mi a mema fe naxi yo ra.
⁶ Alatala, i ya hinanna gbo
han ariyanna,
i ya lannayaan gbo han kore.
⁷ I ya tinxinna gbo alo geyane.
I ya kiti sa kiin tilin alo foṇo igena.
Dapɔxone nun subene i tan nan yii, Alatala.
⁸ Ala, i ya hinanna kende han!
Adamadiine birin luxunden sɔɔma neṇ i yi
alo tɔxe diine e nga gabutene bun kii naxan
yi.
⁹ E lugoma i ya donse gbeen nan na.

E e min i ya fanni alo xudena.

¹⁰ Niin binla i tan nan yi.

Nxu bata kenenna to i ya kenenna xon.

¹¹ I xa hinan ne ra
naxanye i kolon.

I ya tinxinyaan yita sɔndɔmɛ faɲi kanne ra.

¹² I nama tin yandadene yi n yenge,
hanma muxu ɲaxine yi n kedi.

¹³ A mato,
fe ɲaxi rabane bata bira.
E saxi, e mi nɔɛ keɛ.

37

Muxu ɲaxin nun muxu faɲin kɔntɔnna

¹ Dawuda gbeena.

I nama xamin muxu ɲaxine ra.

I nama i sa fe ɲaxi rabane ma.

² E tununma nen xulen
alo sɛxɛ xarena.

E faxama nen
alo si seen naxan bata lisi a ra.

³ I yigin sa Alatala yi,
i yi fe faɲin naba.
Nayi, i luyɛ yamanani nen,
i yi sabati bɔɲɛ xunbenli.

⁴ I xa sɛwa Alatala yi
nanara a i bɔɲɛn waxon feene ligɛ i xa.

⁵ Bira Alatalaa kiraan nan xon.
I yigin sa a yi.
Nanara a i maliyɛ.

⁶ I ya tinxinyaan
nun sariya suxun makɛnɛnma nen
a tan barakani alo yanyi tagi sogena.

⁷ I xa diɲa, i Alatala legeden.
I nama xamin na muxune ra
naxanye sabatima,
naxanye e fe yitɔnxine rasɔnɔyama a ɲaxin
na.

⁸ I nama xɔlɔ, i nama fitina,
i nama xamin.
Ne i birama tɔrɔni nen.

⁹ Muxu ɲaxine ɲanma nen,
koni naxanye e yigin sama Alatala yi,
bɔxon luma ne nan xa.

¹⁰ A mi buma muxu ɲaxine yi tunun.
Ɛ ɛ yɛɛ rakɔɲinma e ma nen,
koni ɛ mi e tɔɛ.

¹¹ Naxanye limaniyaxi,
bɔxon luma ne xa nen, e yi sabati,

e bɔɲɛ xunbenla sɔtɔ.

¹² Muxu ɲaxin fe ɲaxin nan yitɔnma tinxin
muxun xili ma,

a a ɲinne raxin a xili ma.

¹³ Koni Marigin gelema muxu ɲaxine ma,
amasɔtɔ a a kolon,
e fitina lɔxon mi fa buma.

¹⁴ Muxu ɲaxine bata e silanfanne botin,
e e xanle ba,
e xa yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune yenge,
e xa muxu faɲine faxa.

¹⁵ Koni, e sɔxɔnma e gbee silanfanne nan
na.

E xanle yi gira.

¹⁶ Se xurin naxan tinxin muxun yii,
na fisa muxu ɲaxine bannayaan xa.

¹⁷ Amasɔtɔ muxu ɲaxine sɛnbɛn kalama
nen,
koni Alatala tinxin muxune ratangama
nen.

¹⁸ Alatala yengi dɔxi sɔntarene xon.
E keɛn luma nen habadan.

¹⁹ E mi tɔrɛ waxati xɔdɛxɛne yi.
Fitina kamɛn na so,
e tan lugoma nen.

²⁰ Koni muxu ɲaxine faxama nen.
Alatala yaxune yi tunun
alo xɛɛn fugene.
E lɔma ayi nen alo tutina.

²¹ Muxu ɲaxin donla tongoma nen,
a mi a fiyɛ.
Koni tinxin muxun kiin tima fonisireyaan
nin.

²² Ala naxanye barakama,
bɔxon luma ne xa nen.
Koni a naxanye dangama,
ne ɲanma nen.

²³ Alatala nan muxun sigati kiin nagidima
a lu na kiraan xon
naxan nafan a ma.

²⁴ Xa a dagalanɲɛ ayi,
a mi birɛ,
amasɔtɔ Alatala a malima.

²⁵ Dii mɛsɛn nan yi n na,
koni iki n bata fori.
N siin bata waxati xunkuye sɔtɔ.
Koni n munma tinxin muxun nabɛɲinxin
to singen,

hanma a diine yi donseen maxandi.

²⁶ A kiin tima fonisireyaan nan na waxatin
birin yi,
a mɔn bonne dolima.
Dubana a diine xa.

²⁷ Ɛ xun xanbi so fe ɲaxini,
ɛ fe faɲin naba,
nanara i mamandenne luyɛ bɔxɔn ma
habadan!

²⁸ Amasɔtɔ sariya suxun nafan Alatala ma.
A mi a muxu tɔgɔndiyaxin nabɛɲɲɛ.
A a kantanma nɛn habadan.
Koni muxu ɲaxine mamandenne tan
ɲanma nɛn.

²⁹ Tinxin muxune bɔxɔn sɔtɔma nɛn
alo kɛɛna, e lu na yi habadan.

³⁰ Tinxin muxun xaxilimaya falane nan
tima.

Sariyan nan a falan na.

³¹ A Alaa sariyan namarama a bɔɲɛni nɛn.
A mi tantanma a fe yi mumɛ!

³² Muxu ɲaxin tinxin muxun legedenma
a faxa feen nan na.

³³ Koni Alatala mi a luyɛ a yaxune sɛnɓɛn
bun ma.

A mi tinɲɛ a yalagi feen ma,
a na kiti waxatin naxan yi.

³⁴ Ɛ ɛ xaxili ti Alatala ra,
ɛ yi lu a kiraan xɔn.

A ɛ yitema nɛn,

a yamanan so ɛ yii.

Ɛ a toma nɛn nayi muxu ɲaxine bata ɲan.

³⁵ N yi muxu ɲaxina nde kolon nun,
gbalotɔɔn nan yi a ra
naxan bata yi sabati
alo wudi gbeena.

³⁶ Koni a danguxi nɛn,
a lɔ ayi feu!

N yi a fen, koni n mi a to.

³⁷ I xaxili lu sɔntaren xɔn.

I yɛɛn sa muxu faɲin xɔn.

Bɔɲɛ xunbelitɔɔn mayixɛtɛne sɔtɔma nɛn.

³⁸ Koni yulubi kanne kalama nɛn feu!

E bɔnsɔnna birin yi raxɔri.

³⁹ Alatala tinxin muxune rakisima nɛn.

E yigiya makantanxin nan a tan na tɔrɔ
waxatine yi.

⁴⁰ Alatala e malima nɛn a e ratanga.

A e ratanga muxu ɲaxine ma nɛn,

a e rakisi,

amasɔtɔ e luxunxi a yi.

38

Tɔrɔ muxuna maxandina

¹ Dawudaa bɛtina. Maxandina.

² Alatala, i nama n maxadi xɔlɔni!

I nama fitina n xili ma,

i n ɲaxankata.

³ I bata n maxɔlɔ i ya xalimakunla ra.

I yi n nabira.

⁴ Kɛndɛya mi fa n fatini i ya xɔlɔna fe ra.

N gbɛndin mi yalan n yulubina fe ra.

⁵ N hakɛne bata gbo ayi n xun ma

han a radangu ayi,

alo goronna naxan binya n mi a nɔɛ.

⁶ N ma korone bata kun,

e xirin yi mini.

Amasɔtɔ daxun nan yi n na nun.

⁷ N bɔɲɛn bata kala

han n yi n xun sin.

N lu wugɛ n bɔɲɛni fɛriɲɛn gbɛn!

⁸ N fatin birin wolonxi n ma kati!

Kɛndɛya yo mi fa n fatini.

⁹ N bata yelefu bɔxɔn ma,

n bata kala feu!

N bɔɲɛn tɔrɔxi, n kutunma,

amasɔtɔ n sɔxɔlɛxi.

¹⁰ Marigina, n naxan fenma,

i na kolon.

I bata n kutun xuiin birin mɛ.

¹¹ N bɔɲɛn dinma,

n fangan bata ɲan.

N yɛtagin bata yitɔɲɔn.

¹² N xɔɲine nun n dɔxɔ bodene mi fa fama
n fɛma

amasɔtɔ n ma furen xɔn.

Hali n kon kaane bata e makuya n na.

¹³ Naxanye waxi n faxa feni,

ne bata lutin nati n yɛɛ ra.

Naxanye waxi n maxɔlɔ feni,

ne n kala feen falama.

E mi xadanma fe ɲaxi yitɔndeni.

¹⁴ N bata liga alo tuli xɔrina,

n mi fe mɛma.

N bata liga alo bobona,

n mi fala tima.

¹⁵ N bata liga
alo muxun naxan mi yabin tiye
amasoto a mi fe mema.

¹⁶ Koni Alatala, n xaxili tixi i tan na.
I n yabima nen, Marigina n ma Ala.

¹⁷ N naxa, "I nama tin
n yaxune yi e xunnayeren n na,
e nama paxan n ma toron na."

¹⁸ N biramaton na a ra.
N xoleni waxatin birin.

¹⁹ N bata n ti n hakena ra,
n yulubine bata n naxamin kati!

²⁰ N yaxune tan kende,
e yixadaxo.

E wuya
naxanye n naxuxi fuu!

²¹ Naxanye fe fadin saranma fe paxin na,
ne n toroma,
amasoto n tan a fadin nan foxo ra.

²² Alatala, i nama n naberin.
N ma Ala, i nama i makuya n na.

²³ N Marigina, n nakisimana,
n mali iki sa!

39

Toro muxun ti fena a haken na

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa,
Yedutun xa.

² N bata a fala, n naxa,
"N na n kewanle rakorosima nen,
alogo n de xuiin nama n bira yulubini.
N mi fa fala yo tiye muxu paxine yee xori."

³ N yi n dunder,
n yi n naxara,
n mi yi fala yo tima
hali fe fajina,
koni n ma soxolen yi siga fari se tun!

⁴ N boron yi wolon n kui.
N to yi n mirima a ma,
a yi n kuiin gan folo
alo tenna.

N yi falan ti folo, n naxa,
⁵ "Alatala,
n siin soge donxen yita n na
e nun a yate saxina.

I xa n nakolon
a n ma siimayaan mi buma."

⁶ I tan nan n ma loxone yaten nadungixi ayi.
Sese mi n siin waxatin na
i yee ra yi.

Adamadiin birin buma nen
alo foyedin gbansan!

Beti xuini te.

⁷ Nininna nan gbansan a tan na.

Muxuna a masigama,
a feen ligama koni fuyan!
A nafunla malanma,
koni naxan a sote a xanbi
a mi na kolon.

⁸ Marigina, n fa n xaxili tima nanse ra nayi?
N na n yigin sama i tan nan yi.

⁹ N nakisi n yulubin birin ma.
I nama tin daxune yi gele n ma.

¹⁰ N yi dunduxi nen.
N mi yi fala yo tima.
Amasoto i tan nan ito ligaxi n na.

¹¹ I ya furen ba n ma,
benun i xa n napan toroni.

¹² I muxun maxadima a hakena fe ra
i yi a haken saran a ra.

I muxuna nafunle kalama alo xiine.
Adamadi yeteen ligaxi nen alo foyedina.

Beti xuini te.

¹³ Alatala, n ma maxandi xuiin me.
I yi i tuli mati n ma mawuga xuiin na.
N na wuga, i nama i dunder.

I ya boron nan tun n tan na sigatini,
alo n benbane yi kii naxan yi.

¹⁴ N yiba singen
alogo n xa sewa benun n xa dangu,
benun n xa faxa.

40

Tantun Betina

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² N dija nen Alatala maliin legedendeni,
a yi a tuli mati,
a yi n ma mawuga xuiin me.

³ A n ba yili paxin na,
a n ba boron nun bendeni.
A yi n ti fanyen fari,
a san tide fadin fi n ma.

⁴ A yi n xaran beti nenen ma,
n na en ma Ala tantunma naxan na.
Muxu wuyaxi na toma nen
e yi gaxu a yee ra,
e mon yi e yigin sa Alatala yi.

⁵ Sewan na kanna xa,
naxan na a yigi sa Alatala yi,
naxan mi kidene batuma,

naxan mi a sama suxure batune ma.

⁶ I ya wali fajine wuya ayi!

Alatala, n ma Ala, i jəxən mi na!

I bata kabanako fe wuyaxi yitən nxu xa!

N mi nəe e fe fale,

e yatən bata gbo ayi!

⁷ I mi waxi saraxan nun kiseen xən gbansan,

fə i n tunle raba ayi.

I mi yi saraxa gan daxine

nun yulubi xafari saraxane gbansan fəxə ra.

⁸ Nanara, n naxa, “N tan ni i ra.

N bata fa.

N ma fe seβexi Kitabuni.

⁹ N ma Ala, i sagoon nafa n ma!

I ya sariyan namaraxi n bəjənī.”

¹⁰ N tinxinyaan nalima nən i ya yamani.

Alatala, i a kolon,

n mi n dundə.

¹¹ N mi i ya tinxinyaan namaraxi n ke-denna xa.

N ni i ya jəndin nun marakisina fe falama nən.

N mi i ya hinanna nun i ya lannayaan luxunje yamaan ma.

¹² I nama tondi kininkininje n ma, Alatala.

I ya hinanna nun lannayana n marama nən waxatin birin.

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 70

¹³ Amasəto, n ma tərəne bata wuya han e mi yate!

N hakene bata n suxu,

n mi fa se toma.

E wuya dangu n xunsəxene ra.

Bəje yixədexe mi fa n yi sənən.

¹⁴ Yandi, Alatala, n nakisi!

Alatala, fa n mali iki sa!

¹⁵ Ala xa ne yarabi

naxanye katama n faxa feen na, a e ye yifu fefe!

Ala xa ne raxete marafeyani

n ma tərəyaan nafanxi naxanye ma.

¹⁶ Ala xa ne ratere na e yagin na,

naxanye a falama n ma,

e naxa, “Yə! I suxi yati!”

¹⁷ Naxanye birin i tan fenma,

i xa ne birin nasəwa.

I ya kisin xənla naxanye ra,

ne xa lu a fale,

e naxa, “Alatala gbo!”

¹⁸ Koni, yiigelitəən nun tərə muxun nan n tan na.

N Marigin nama jinan n xən.

I tan nan n maliin nun n ma maratanga tiin na.

Ala, i nama buye ayi.

41

Furetna Ala maxandina

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa.

² Səwan na kanna xa naxan yengi dəxi sənβetarene xən.

Alatala na kanna xunbama tərə waxatine yi nən.

³ Alatala a ratangama nən

a a niin nakisi.

A a barakama nən bəxən ma.

A mi a luyə a yaxune sənben bun ma.

⁴ Alatala a malima nən, furen na a li waxatin naxan yi, a a rakendəya.

⁵ N na a fala nən, n naxa, “Alatala, dija, i n nakendəya, bayo n bata yulubin liga i ra.”

⁶ N yaxune fala jaxine tima n ma, e naxa, “A faxama waxatin mundun yi, a xinla yi lə ayi?”

⁷ Naxanye fama n xəntəndeni, ne fala fajine nan tima n xa nafiğiyanī. Koni, a dəntəge jaxini tənma n ma fe ra, a yi mini a ralideni yiren birin yi.

⁸ Naxanye birin n napaxuxi, ne kəyəkəyənma e bode xa n ma fe ra.

E mirixi a jaxin nan ma n ma fe yi.

⁹ E naxa, “Fure jaxin bata a suxu!

A mi fa kele a sadeni feu!”

¹⁰ Hali n lanfa fajina,

n yi laxi naxan na,

nxu nun naxan yi donseen donma nxu bode xən,

na bata keli n xili ma.

¹¹ Alatala, kininkinin n ma,

i yi n nakeli sənən,

nanara n na n yaxune donla saraņje.

¹² N na a kolon

fa fala n bata i kenen

bayo e mi n nəe.

¹³ I n malima nən

amasəto n tinxin.

I yi n lu i yetagi habadan!

14 Barikan xa bira Alatala xa, Isirayilaa
Ala!
Habadan han habadan! Amina! Amina!
Yaburin Yire Firindena: Keli
Sora 42 ma han 72

42

Yigi sana Ala yi

1 Koraa diine fala ɲaxumɛna. Bɛti baane
kuntigin xa.
2 Ala, i xɔnla n niin suxuma
alo ige xunbenla xɔnla xɛnla suxun kii
naxan yi.
3 Habadan Ala xɔnla n niin suxuma nɛn
alo min xɔnla.
N sigama waxatin mundun yi
n sa ti Ala yetagi?
4 N wugama kɔɛɛn nun yanyin na.
N baloma yɛɛgen nin.
N yaxune n maxɔdinma waxatin birin
e naxa, "I ya Ala minɛn yi?"
5 Waxati danguxine fe na rabira n ma,
n bɔɲɛn yi kala.
Nxu nun yamaan nan yi sigama Alaa banx-
ini,
n yi tima e yɛɛ ra,
e sɛwaxin sɔnxɔma,
e barikan birama Ala xa ɲaxan nin.
6 Nanfera n niin sɔxɔlɛxi?
Nanfera n bɔɲɛn sunuxi?
N xa n yigi sa Ala yi.
N mɔn a tantunma nɛn.
N kisi muxun nun n ma Ala nan a ra.

7 Koni iki, n niin sɔxɔlɛxi,
nanara n na n mirima i ma Yurudɛn bɔxɔni,
Xerimon geyane xuntagi,
e nun Misari geyaan ma.
8 Fufaan sama fufaan fari n xili ma,
igen xuxu xuiin yi gbo ayi a surundeni.
I xunfan gbeene radangu n xun ma,
gbalon yi keli n xili ma alo walanna.
9 Alatala xa a hinanna mayita yanyin na
alogo n yi xi bɛtin bɛ a xa kɔɛɛn na.
N ma dunuɲa yi gidin Ala nan maxandima.
10 N na a falama n natangamana Ala nan
xa,
n naxa, "Nanfera i ɲinanxi n xɔn ma?
Nanfera n luma tɔrɛ n yaxune yii?"
11 N niin tɔrɔxi n yaxune xɔn
amasɔtɔ e fɛriɲɛnma n maxɔdinɲɛ nɛn,
e naxa, "I ya Ala minɛn?"

12 Nanfera n niin sɔxɔlɛxi?
Nanfera n bɔɲɛn sunuxi?
N xa n yigin sa Ala yi.
N mɔn a tantunma nɛn
n ma Ala, n nakisimana.

43

1 Ala, yoon fi n ma,
i n xun mayɛngɛn so dɛnkɛlɛyatare yamaan
xili ma.
N natanga wuledene nun muxu ɲaxine
ma!
2 N kantan muxun nan i tan na.
Nanfera i n nabɛɲinma?
Nanfera n sunuxin luma tɔrɛ muxu ɲaxine
xɔn?
3 I ya kɛnɛnna nun i ya ɲɔndin nafa n ma!
E xa ti n yɛɛ ra,
siga i ya geya sariɲanxin fari i yetagi.
4 Nayi, n sigama nɛn Alaa saraxa ganden
dɛxɔn,
Ala naxan findixi n ma sɛwan nun n ma
ɲaxanna ra.
N na n ma bɔlɔnna maxa
n tantun bɛtin ba i tan Ala xa,
n ma Ala.
5 Nanfera n niin sɔxɔlɛxi?
Nanfera n bɔɲɛn sunuxi?
N xa n yigin sa Ala yi.
N mɔn a tantunma nɛn
n ma Ala, n nakisimana.

44

Maratangana Ala maxandina

1 Koraa diine fala ɲaxumɛna, bɛti baane
kuntigin xa.
2 Ala, nxu bata a mɛ nxu tunle ra.
Nxu benbane bata yi a fala nxu xa nun,
i fe gbeen naxanye liga e xa na waxatini,
lɔxɔn naxanye bata xunkuya.
3 I tan nan siya dɛnkɛlɛyatarene kedi i
sɛnbɛni,
i mɔn yi nxu benbane radɔxɔ na.
I siya gbɛtɛne raxuya ayi nɛn,
i yi nxu benbane rasabati.
4 E mi na bɔxɔn sɔtɔxi e silanfanne xa ra!
E mi a nɔxi e yetɛ fangan xan xɔn.
E a nɔxi i yetɛ fangan nan xɔn ma,
i fangana, e nun i lu fena e xɔn,
bayo e rafan i ma.
5 N ma mangan nun n ma Ala nan i tan na.
I tan nan nɔ sɔtɔn nagidima Yaxuba
bɔnsɔnna xa.

6 Nxu nxu yaxune raxetema i tan nan baraka yi.

Nxu e nɔ i xinli.

7 N yigin mi saxi n ma xanla xan yi.

N ma silanfanna mi a ra

naxan nɔɔn fima n ma.

8 Koni i tan nan nɔɔn fima nxu ma nxu yaxune ma.

I tan nan ne rayarabima,

naxanye nxu rapaxuxi.

9 Nxu Ala nan matɔxɔma waxatin birin,

nxu i tan nan xili tantunma habadan!

Beti xuini te.

10 Koni iki, i bata i mɛ nxu ra,

i yi nxu rayarabi.

I mi fa minima nxɔ ganle fɔxɔ ra sɔnɔn.

11 I bata nxu ragi nxu yaxune yɛɛ ra,

e yi nxu yii seene birin tongo.

12 I bata nxu rabɛɛn

alogo e xa nxu faxa alo yɛxɛɛne.

I bata nxu raxuya ayi yamana gbɛtɛne ma.

13 I bata i gbee muxune mati sare xurin na

alo dɛ mi seen naxan na.

14 I bata nxu rayarabi nxu dɔxɔ bodene

yɛtagi,

nxu rabilin muxune yi nxu makonbi,

e nxu magele.

15 I bata nxu findi gelema seen na siyane yɛ.

E e xunne yimaxama nxu mageledeni.

16 N fɛyani waxatin birin.

N bata yagi

17 xɔnnantenne falane xɔn

naxanye n bɛsɛnxɔnyama,

e nun n yaxun naxanye e gbeen ɲɔxɔma n na.

18 Ito birin ligaxi nxu ra nɛn,

hali nxu to mi ɲinanxi i xɔn ma,

hanma nxu yi i ya layirin kala.

19 Nxu mi xɛtɛxi i fɔxɔ ra.

Nxu munma yi fata i ya kiraan na.

20 Koni hali na,

i nxu lu nɛn kankone bun.

I nxu rabɛɛn banban dimini.

21 Xa nxu yi ɲinan nxɔ Ala xinla ma nun,

nxu yi ala gbɛtɛne batu,

22 i yatin yi na kolonma nɛn nun

amasɔtɔ i nxu miriya wundone kolon.

23 Koni e nxu faxama i tan nan ma fe ra fɛriɲɛn gbɛn!

E nxu ligama

alo yɛxɛɛn naxan faxa daxi a ra!

24 Xulun Marigina! Nanfera i xima?

Keli, i nama i mɛ nxu ra habadan!

25 Nanfera i i yɛtagin luxunma nxu ma?

I nama ɲinan nxɔ tɔrɔne nun marayara-bine xɔn!

26 Nxu niine bata bira gbangbanni,

nxu gbindin mi fa nɔɛ kelɛ bɔxɔn ma.

27 Keli, i fa nxu mali!

Nxu xunba i ya hinanna nin!

45

Mangana ɲaxalandin ti bɛtina

1 Koraa diine fala ɲaxumɛna, bɛti baane kuntigin xa. A xa ba alo bɛtin naxan xili: "Fuge Fajine." Xanuntenya sigina.

2 Fala fajine bata n bɔɲɛn nasɛwa.

Nanara, n bɛtini ito bama mangan xa.

N dɛni xaxi bɛtina fe ra

alo sebeli ti fajina xayen kii naxan yi.

3 I tofan adamadiine birin xa,

i fatan fala ɲaxumɛn tiyɛ,

bayo Ala i barakama nɛn habadan!

4 I ya silanfanna sɔti i dɛxɔn, sɛnbɛmana.

Xunnayerenna nun binyena i tan nan xa!

5 Siga soon fari xunnayerenni,

i sa nɔɔn ti

ɲɔndin nun yɛtɛ magodon nun tinxinyana fe ra.

I fangan xa fe magaxuxine makɛnɛn!

6 I ya xalimakuli ralemunxine xa i yaxune bɔɲɛne yisɔxɔn.

Siyane birama nɛn i sanne bun.

7 Ala, i luma nɛn i ya mangaya gbɛdɛni habadan!

I ya mangaya taxamasenna nan tinxinyaan na.

8 Tinxinna nan nafan i ma.

A ɲaxin mi rafan i ma.

Na nan a toxi Ala, i ya Ala bata i sugandi.

A mɔn bata i ya sɛwan fari sa

dangu bonne ra.

9 Latikɔnɔnna nun se xiri ɲaxumɛne i ya dugine yi.

Maxa se maxane i rasumunma mangane banxine yi

naxanye maxidixi sama ɲinne ra.

10 Mangane dii tɛmɛne ɲaxalandi tiine yɛ.

I ya batɛn tixi i ya mangaya gbɛdɛn yii fari fɔxɔni.

A maxidi seene rafalaxi xɛma fajin nan na.

¹¹ Mangana naxalandina,
 i tuli mati n ma falan na.
 Ninan i kon kaane nun i bari bodene xən
 ma.
¹² I xənla bata mangan suxu i ya tofanna fe
 ra.
 I ya kuntigin na a ra, i xa a binya.
¹³ Tire kaane fama kiseene ra i xa nən.
 Nafulu kanne i ya fanna fenma nən.
¹⁴ Binyen birin mangana dii tēmən xa man-
 gayani.
 A doma gbeen nafalaxi xema dugin nan na.
¹⁵ E nun a doma rayabuxin nan sigan man-
 gan fema
 naxalandi tiine biraxi a fəxə ra a tideni.
¹⁶ E so mangana genla ma sēwan nun
 naxan nin.
¹⁷ I tan mangana,
 i dii xeme wuyaxi sətōma nən
 naxanye luma mangayani i benbane fun-
 funi.
 I e findima kuntigine ra nən bəxən birin
 xun na.
¹⁸ N ni i findima xili kannna ra habadan.
 Muxun birin i matəxəma nən
 habadan han habadan.

46

En fangana Ala nan na

¹ Koraa diine Ala tantun sigina, beti baane
 kuntigin xa. Sungutunne xa a ba.
² Ala nan en yigiyaan na
 e nun en fangana.
 A yitənxi mali ti feen na tərə waxatine birin
 yi.
³ Nanara, hali bəxən xuruxurun,
 geyane yi bira fəxə ige tilinxine yi,
 en mi gaxue.
⁴ Hali fəxə igene xuxu,
 geyane fan yi yimaxa gbaloni
 en mi gaxue.

Beti xuini te.

⁵ Xudena Alaa taani
 naxan a muxune rasewama
 naxan findixi Kore Xənna Ala dəxəde
 sarijanxin na.
⁶ Ala na taani,
 a mi yimaxe mumel!
 Kuye nēma yiba,
 Ala bata taan mali,

⁷ siyane yi sənəxən nate,
 mangayane yi yimaxa.
 Ala na a xuini te,
 bəxən yi xuruxurun.
⁸ Alatala Sənben Birin Kanna nan en xən.
 Yaxubaa Ala nan en ma faran makan-
 tanxin na.
 Beti xuini te.

⁹ E fa Alatala a wanle mato,
 a gbalon naxanye rakelixi bəxən ma.

¹⁰ A yengene janma
 han bəxən danna birin yi.
 A xanle yigirama,
 a tanbane kala,
 a yi ye masansan wure lefane gan.

¹¹ A yi a fala, a naxa,
 “E e raxara,
 e yi a kolon a n tan nan Ala ra.
 N batuma nən siyane tagi.
 N yi batu bəxən birin yi.”

¹² Alatala Sənben Birin Kanna en tan nan
 xən.
 Yaxubaa Ala nan en ma faran makan-
 tanxin na.

Beti xuini te.

47

Ala fisamanten mangana

¹ Koraa diine betina, beti baane kuntigin
 xa.
² E tan, siyane birin xa e yiin bənbə,
 e sənəxə, e xuini te sēwani Ala xa!
³ Alatala, Kore Xənna Ala magaxu han!
 Manga gbeen na a ra dunuɲa birin xun na!
⁴ A bata nən fi en ma siyane xun na,
 a yamane raso en ma nən bun.
⁵ A bəxən sugandi nən nxu xa,
 Yaxuba bənsənnne sabatima
 dənaxan yi,
 a naxanye xanuxi.

Beti xuini te.

⁶ Ala bata dəxə a mangaya gbədeni.
 Yamaan sənəxəma sēwani,
 xəta xuine yi mini Alatala xa.

⁷ Tantun betin ba Ala xa,
 betine ba han!
 Tantun betin ba en ma mangan xa,
 betine ba han!

⁸ Ala nan mangan na dunuɲa birin xun na,
 e a tantun betini.
⁹ Ala dəxi a manga gbəde sarijanxini,
 a mangayaan nabama siyane xun na.

¹⁰ Siyane mangane sama nɛn
Iburahimaa Alaa yamaan fari.
A tan nan gbee dunuɲa ganle birin na.
Ala gbo han!

48

Siyon Ala gbee taana

¹ Koraa diine bɛtina. Sigi sariɲanxina.
² Alatala gbo,
a lan a xa matɔxɔ
a gbee taani geya sariɲanxin fari.
³ Siyon, Alaa geyana,
a mate, a tofan,
dunuɲa birin sɛwama a fe ra.
A mate
alo bɔxɔne birin manga taana
Manga Gbeen dɔxi dɛnaxan yi.
⁴ Ala a yengi sama nɛn a taa makantanxin
xɔn,
a bata a yɛtɛ findi a kantanmaan na.

⁵ Mangane to e malan Siyon yengɛ xinla
ma,
⁶ e yi a to, e kabɛ,
e gaxu, e yi e gi.
⁷ Xuruxurunna nun kuisanna yi e suxu na,
alo ɲaxanla kuiin na keli a ra,
⁸ alo kunkibane na kɔntɔfili foye gbeena fe
ra.
⁹ Ala kabanako feen naxanye ligaxi,
nxu bata ne mɛ.
Iki, nxu bata ne to Alatala Sɛnbɛn Birin
Kanna taani.
A na taan nakisima nɛn habadan!
Bɛti xuini te.

¹⁰ Nanara, Ala nxu nxu mirima i ya hi-
nanna ma i Batu Banxini.
¹¹ I tan xili kanna tantunma dunuɲa yiren
birin yi.
I mangayaan ligama tinxinyaan na.
¹² Yamaan xa ɲaxan Siyon geyaan fari,
Yuda taa kaane xa sɛwa
i ya kitisana fe ra!
¹³ Ɛ bilin Siyon ma,
ɛ yi a kondene yatɛ.
¹⁴ Ɛ ɛ xaxili lu a yinna xɔn ma,
ɛ mɔn yi a sangansone mato,
nanara ɛ a fale mayixɛtɛ famatɔne xa,
ɛ naxa,
¹⁵ “Ala ito,
nxɔ Ala na a ra habadan!
A tima nxu yɛɛ ra nɛn han a rapanni.”

49

Nafulu fuyanna fe

¹ Koraa diine bɛtina, bɛti baane kuntigin
xa.
² Ɛ ito mɛ, ɛ tan siyane,
ɛ tuli mati
ɛ tan muxun naxanye birin dunuɲa yi.
³ Fanga kanne nun tɔrɔ muxune,
nafulu kanne nun yiigelitɔne,
birin xa a tuli mati.
⁴ N fekolonna falane nan tima,
n mirine xaxili faɲin nan fima.
⁵ N na n xaxinla rasigama sandan nan xɔn,
n yi a yɛba, n nɛma n ma bɔlɔnna maxɛ.
⁶ Nanfera n gaxuma gbalo lɔxɔne yɛɛ ra,
hakɛ kan yanfantenne n nabilinma wax-
atin naxan yi?
⁷ E yigin saxi e se kanyaan nan ma,
e mɔn yi e kanba e nafulu kanyani.
⁸ Muxun mi nɔɛ a boden xunbɛ.
A mi nɔɛ a niin saren soɛ Ala yii.
⁹ Amasɔtɔ muxun niin xunbaan xɔdɔxɔ!
A mi nɔɛ a saren fiyɛ,
¹⁰ alogo a xa bu habadan, a mi faxa.
¹¹ Amasɔtɔ, en birin a kolon xaxilimane fan
faxama
e nun daxune nun kɔmɔne.
E birin e nafunle luma muxu gbɛtɛne nan
yii.
¹² Gaburun yi findi e habadan banxin na,
e luma dɛnaxan yi, dan mi naxan na,
hali bɔxɔn to yi e yii e yɛtɛ ra.
¹³ Muxuna gboon mi a rabuyɛ.
A fan faxama nɛn alo subene.

¹⁴ Muxun naxanye laxi e yɛtɛ ra fuyan nin,
e sigaden nan na ra,
naxanye wasaxi e nafunle ra,
ne rapanma na kii nin.
Bɛti xuini te.

¹⁵ E rasigama laxira yi nɛn
alo yɛxɛɛn rapanna to faxan na.
Sayaan yi e gbindine don.
Muxu faɲine nɔɔn sɔtɔma nɛn e xun na
sinma,
e tofanna yi kala,
e siga gaburuni.
¹⁶ Koni Ala n niin xunbama nɛn laxira yi
yati!
A yi n xali.
Bɛti xuini te.

17 Muxun na nafunla sɔtɔ,
a nafunli gbo ayi,
i nama gaxu,
18 bayo a mi sese xalima a yii laxira yi.
A hɛrisigɛn mi birama a fɔxɔ ra.
19 Hali duba diin nan yi a ra a dunuɲa yi
gidini,
hali a to matɔxɔxi,
a yi sabatixi waxatin naxan yi,
20 a sama a benbane fari nɛn laxira yi.
Ne mi fa dunuɲa toma sɔnɔn.
21 Nafulu kannna naxan xaxili xurun,
na maliga xuruseen nan na,
naxan faxamatɔ a ra.

50

Saraxan naxan Ala kɛnɛn

1 Asafi a bɛtina.
Fangamana, Marigina Alatala falan tima,
a dunuɲa muxune birin maxili,
sa fɔlɔ sogetedeni
han sa dɔxɔ sogegododen na.
2 Alaa nɔrɔn mayilenma keli Siyon yi
na taa kamalixi tofajina.
3 En ma Ala fama,
a mi dunduxi.
Kala ti tɛɛ gbeena a yɛɛ ra,
foye gbeena a rabilinxi.
4 A koren nun bɔxɔn xilima
e xa findi seren na a yamaan makitideni.
5 A yi a fala, a naxa,
“N ma muxu tɔgɔndiyaxine malan n fɛma,
naxanye layirin xidixi n xɔn ma saraxa
baan na.”
6 Koren xɔnna a tinxinyaan nalima nɛn,
bayo Ala yɛtɛɛn nan kitisaan na.
Bɛti xuini te.
7 “N ma yamana, ɛ ɛ tuli mati,
n falan tima nɛn.
Isirayila, n na ɛ maxadima,
bayo Ala nan n tan na, ɛ Ala.
8 N mi ɛ maxadima ɛ saraxane xan ma fe ra.
ɛ saraxa gan daxine bama n xa waxatin
birin.
9 Koni, n mi turaan xa tongoma ɛ sansanne
yi
xanamu kɔtɔn naxan ɛ kulane yi.
10 Amasɔtɔ n gbeen nan burunna subene
birin na.
N gbeen nan ɲingene ra
naxanye geya wuli wuyaxine ma.

11 N tan nan xɔline ngaan kannna ra
naxanye geyane ma
e nun niimaseen naxanye birin fixɛne ma.
12 Xa kamɛn yi n suxun nɛn nun,
n mi na fale i xa,
amasɔtɔ n tan nan gbee dunuɲa
nun ayi seene birin na.
13 N ɲinge suben donɲɛ ba?
ɛn-ɛn de!
Xanamu n siin wunla min?
ɛn-ɛn de!
14 Nanara, barika biran xa findi ɛ saraxan
na Ala xa.
ɛ ɛ dɛ ti xuine rakamali Kore Xɔnna Ala xa.
15 N xili tɔrɔ waxatini.
N ni i kantanma nɛn, i yi n binya.”

16 Koni Ala a falama muxu ɲaxine xa nɛn,
a naxa, “Nanfera ɛ xɛtɛma n ma tɔnne falan
ma,
ɛ yi n ma layirina fe fala,
17 koni n ma xaranna mi rafan ɛ ma?
ɛ mɛxi n ma falane ra!
18 ɛ nun muɲadene na a ra.
ɛ nun yalundene na a ra.
19 ɛ fala ɲaxin nan tun tima.
ɛ wulen nan tun falama.
20 ɛ ngaxakedenne kansunma waxatin
birin yi.
ɛ katama e tɔɲɛgɛdeni.
21 ɛ bata ito birin liga
n mi fala ti.
Nanara, ɛ mirixi a n fan ligaxi
alo ɛ tan.
Koni iki, n na ɛ maxadima,
n yi a yɛba ɛ xa.”

22 “Iki, ɛ ito famu,
ɛ tan naxanye Ala bɔtɛ rabaxi.
Xa na mi a ra,
n na ɛ raxɔrima nɛn.
Muxu yo mi ɛ xunbɛ.

23 Naxan na saraxa baan findi barika biran
na,
na nan n binyaxi.
Naxan na siga kira fajin xɔn,
n na Ala kisin yitama nɛn na ra.”

51

Yulubi ratina

1 Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.
2 A naxan ba Nabi Natan to fa a fɛma a
yalunyaan ligaxina e nun Batiseba.
3 Ala, diɲa n ma i ya hinanna nin.

N ma matandine mafelu
i ya kininkinin gbeen!
⁴ N hake ne birin ba n ma.
I yi n yulubine xafari.
⁵ N na n ma matandine kolon.
N na n mirima n yulubine ma waxatin
birin.
⁶ N na i tan nan keden yulubi tongoxi.
N naxan nabaxi,
na naxu i yee ra yi.
Nanara, i na falan ti,
i tan nan tinxin,
i na kitin sa, i yoon soto.
⁷ N barixi haken nin yati!
Yulubi kannan yi n na
xabu nga fudikan na a ra.
⁸ I waxi jondin nan xon ma n sonda meni
yati!
I n xaranma fekolonna ma n bojeni.
⁹ N yulubin ba n ma
nanara n sarijanje.
I xa n maxa nanara n fixe
dangu balabalan kesen na.
¹⁰ N mon xa sewa n naxan.
I bojen naxan kalaxi,
na mon xa sewa.
¹¹ I yeen ba n yulubine ra,
i yi n mafelu n hake ne birin na.
¹² Ala, boje sarijanxin sa n yi.
I mon yi n xaxili ragidi.
¹³ I nama n kedi i yetagi.
I nama i ya Nii Sarijanxin ba n yi.
¹⁴ I mon xa kisin sewan fi n ma.
Xaxili fadin xa n mali.
¹⁵ Nanara, n matandi tiine xaranje
i ya kirane ma,
yulubi kanne yi xete i ma.
¹⁶ N nakisimana, Ala,
n nakisi n ma faxa tixin ma.
Ala, yandi n xunba,
alogo n xa i ya tinxinyaan nali betini.
¹⁷ Marigina, na liga n xa,
n xa i tantun.
¹⁸ Saraxan mi rafan i ma,
xa na mi a ra,
n yi a bama i xa nen nun.
Saraxa gan dakin mi i kenenje.
¹⁹ Yeti magodon nan Ala rafan saraxan na.
Ala, i mi na kannan rabenije
naxan nimisaxi a bojeni a tubi.

²⁰ Tin, i Siyon nasabati.
I mon xa Yerusale n yinna ti.
²¹ Na waxatini,
tinxin saraxane rafanma i ma nen.
Saraxa gan daxine yi i kenen.
Na waxatini,
nxu yi turane rali i xa i ya saraxa ganden
fari.

52

Ala xa wuleden makiti

¹ Dawudaa fala naxumena, beti baane
kuntigin xa.
² A naxan ba, Dowegi Edon kaan to siga Soli
fema, a naxa, "Dawuda bata siga Aximeleki
a banxini."
³ Ee! Muxu gbeena!
Nanfera i kanbama i ya fe naxine yi?
Alaa hinanna luma nen habadan!
⁴ I feene yitoma bonne kala xinla ma.
I lenna luxi nen
alo file xenxena.
Ee! Yanfantenna!
⁵ Fe naxin nafan i ma dangu fe fadin na.
Wulen nafan i ma dangu jondin na.
Beti xuini te.
⁶ Ee! Wuledena!
Fala xolene rafan i ma!
⁷ Nanara, Ala i raxarima nen habadan!
A i suxuma nen,
a i ba i konni.
A i bama nen kende muxune ye dunu ya yi.
Beti xuini te.
⁸ Tinxin muxune ito toma nen,
e gaxu.
Nayi, e gelema i ma nen,
e naxa,
⁹ "Na xemen mato,
naxan mi Ala findi a kantanmaan na.
Koni a yigin saxi a nafulu gbeen nin.
A fangan sotoxi a boden kalan nan xon."
¹⁰ Koni, n tan luxi nen
alo Oliwi wudin naxan sabatima Alaa
banxini.
N yigin saxi a hinanna nin
habadan han habadan!
¹¹ N ni i tan Ala tantunma nen
i ya wanla a fe ra habadan!
N ni i xinla binyama nen
i ya togondiya muxune ye,
bayo i tan fan!

53

Muxuna jaxuyana

Yaburin 14.1-7

¹ Dawudaa fala jaxumena, beti baane kuntigin xa. A xa ba xulenna ra.

² Xaxilitarena a falama a bɔɲeni, a naxa, “Ala mi na.”

E birin yifu,
e haramu feene ligama.
Muxu yo mi a faɲin nabama.

³ Ala a yeen nagodoma adamadiine ma keli ariyanna yi,
a xa a to xa nde na
naxan xaxili sɔɛ, a Ala fen.

⁴ Koni birin bata kiraan fata,
e jaxu ayi.
Hali keden pe mi a faɲin ligama.

⁵ Fe jaxi rabane mi fe kolon ba?

E n ma yamaan tɔnɔn donma
alo donsena,
koni e mi Ala xandima mumɛ!

⁶ Awa nayi, gaxun ne suxuma nen
e tan naxanye mi yi gaxuma.
Ala e kalama nen,
a e rayarabi
bayo e rapaxu a ma.

⁷ Nde keɛ Siyon yi a Isirayila rakisi?
Ala mɔn na a yamaan senbe so,
Yaxuba bɔnsɔnna sewama nen,
Isirayila yi jaxan!

54

Ala maxandin maratanga feen na

¹ Dawudaa fala jaxumena, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra.

² Dawuda beti naxan ba, Sifi kaane to siga Sɔli fema e naxa, “Dawuda luxunxi nxu tagi.”

³ Ala, n nakisi i senben na.
N xun mafala kitin bolon!

⁴ Ala, n ma maxandi xuiin name.
I tuli mati n fala xuine ra!

⁵ Xɔɲene bata keli n xili ma.
Gbalotɔne katama n faxa feen na.
E mi e mirima Ala ma.

Beti xuini te.

⁶ Koni Ala nan n mali muxun na.
Marigin nan n niin kantanma.

⁷ A n yaxune fe jaxine raxete e ma.

E halagi amasɔɔ i lannayaan nabama.

⁸ Nayi, n ɲenige ma saraxan bama i xa nen,
n yi i tan Alatala tantun amasɔɔ i fan.

⁹ Bayo, i tan nan n baxi n ma tɔrɔne yi,
n yi n yaxune biraxin to.

55

Muxu yanfaxina Ala maxandina

¹ Dawudaa fala jaxumena, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra.

² Ala, n ma maxandi xuiin name.
I nama i xun xanbi so n ma mawugani!

³ I tuli mati n na,
i yi n yabi.
Xaminna bata n suxu
han n kuisan

⁴ n yaxune fala xuine fe ra.
Muxu jaxine n yigbetenma,
e n tɔrɔma.

E bata xɔɔ n ma,
e yi n napaxu.

⁵ N bata kɔntɔfli.
Sayaan gbalon bata n xun matugan.

⁶ Gaxun nun xuruxurunna bata n suxu.
Gbalon yi n nabilin.

⁷ Xa gabuteen yi n ma nun
alo ganbana,
n yi tunganma nen nun

n sa dɔxɔden fen.

⁸ N yi n gima nen,
n siga yire makuyeni.
N yi lu burunna ra.

Beti xuini te.

⁹ N yi maratangaden fenma nen mafuren
n keli foye gbeen nun gbalon bun.

¹⁰ Muxu jaxine raxuya ayi, Marigina,
e fala xuine yifu!
Bayo, n gbalon nun yengen toma taani han!

¹¹ Kɔeen nun yanyin na,
e taan nabilinma,
haken nun yengene nan taani.

¹² Kala tiin gboma ayi taani.
Besenxɔnyaan nun mayifuun nan taani.

¹³ Xa yaxun nan tun yi n makonbima nun,
n yi diɲama a bun ma nen.

Xa n napaxu muxun nan tun yi a yete yig-
boma n ye nun,

n yi n luxunma a ma nen nun.

¹⁴ Koni i tan na a ra, n lanfana,
n bodena, n xɔyi kendena!

15 En ma lanfamayaan yi jaxun Alaa banx-
ini
en yi sigan tima yamaan ye waxatin naxan
yi.

16 Sayaan xa n yaxune raterena,
e kenden yi siga laxira yi.
Bayo fe jaxina e yi e konni.

17 Koni n bata Ala xili,
Alatala n nakisima nen.

18 N ma mawugan nun kutun xuina a lima
nen.

Xotonna nun yanyin nun pinbanna ra,
a n xuiin mema.

19 A n niin natangama,
n yi keli yengeni herini
hali n yaxune to yi wuya!

20 Habadan mangana Ala a tuli matima
nen,
a yi n yaxune rabira.

Beti xuini te.

Amasoto e bata tondi tube.
E mon mi gaxuxi Ala yee ra.

21 N lanfana a xoyine yengema.
A a layiri xidixine kalama.

22 A fala xuiin jaxun fenena xa
koni marajaxuna a bopeni.
A fala xuine salaxun alo turena.
Koni e segen tima
alo silanfan xenxena.

23 I ya kontofinle lu Alatala ma.

A i malima nen.
A mi tinje tinxin muxun yi bira mumel!

24 Koni i tan, Ala,
i na muxu faxane nun wuledene faxama
nen

benun e siin tagiin xa a li.

N tan mabinni,
n na n yigi sama i tan nin.

56

Yigi sana Ala yi

1 Dawudaa maxandi jaxumena. Beti baane
kuntigin xa: a xa ba alo betin naxan xili,
“Ganban Wudi Makuyeni” a naxan ba Fil-
isitine to a suxu Gati taani.

2 Ala, kininkinin n ma
amasoto e n yengema.
N yaxune n besenxonyama ferijenen gben!

3 Ferijenen gben n yaxune n yengema.
N yengefane bata wuya ayi,
e waso.

4 N na gaxu waxatin naxan yi,

n na n yigi sama i tan nan yi.

5 N na Alaa fala kamalixine matoxoma,
n yi n yigi sa a yi,
nanara n mi gaxue mumel!
Dajoxon daronna nanse lige n na?

6 Ferijenen gben n yaxune n toroma.
E n jaxankata feni tonma waxatin birin!

7 E e malanma luxundene yi,
e yene tixi n na, n nen dede.
E yengi a ma e n faxe.

8 I nama tin e rakisi feen ma e fe jaxine ma.
Ee! Ala! I xoloxin xa na muxune rabira.

9 N ma sunun yate.
N yegena fe xa rabira i ma.
I xaxili mi dxi e xon ba?

10 N na i xili waxatin naxan yi,
n yaxune xetema n foxo ra nen,
n yi a kolon a Ala n xon.

11 N na Ala matoxoma a falane fe ra!
N na Alatala matoxoma!

12 N yigi saxi Ala nin,
n mi gaxue mumel!
Adamadiin nanse ligama n na?

13 Ala, n de xuiin naxan tongoxi,
n na a rakamalima nen.
N na barika bira saraxan bama i xa nen.

14 Amasoto i bata n ba sayani,
i yi n natanga biran ma.
Nanara, n sigan tima Ala yetagi
n ma siimayani.

57

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 108.1-5

1 Dawudaa maxandi jaxumena, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili, “I
Nama Halagin Ti” Dawuda naxan ba a to a
gi Sali bun, a sa a so faran yinla ra.

2 Kininkinin n ma!
Ee! Ala! Kininkinin n ma!
Amasoto n niin marakisin fenma i tan nan
yii.

N xa luxunden soto i gabutene bun,
han yihadin yi dangu.

3 N bata Kore Xonna Ala maxandi
naxan n ma feene rasonyama.

4 A n yabima nen keli ariyanna yi,
a n nakisi.
A ne mafalama nen
naxanye n yengema.

Beti xuini te.
Alaa hinanna nun a lannayaan yitama n
na nen.
5 Yatane bata n nabilin,
n saxi adamadi paxine tagi.
E pinne ligaxi nen
alo tanbane nun xalimakunle.
E lenne ligaxi nen
alo silanfan xenxene.
6 Ala, i ya binyen xa mayita kore xonna ma,
a yi bɔxɔn nafe!

7 E bata yalaan nati n yee ra n suxu xinla
ma,
e yi n nayagi.
E bata yinla ge n yee ra,
koni e tan yeteen bata bira a kui.

Beti xuini te.
8 Ala, n xaxili ragidixi yati!
N betin bama nen, n yi i tantun!
9 N xulunma nen sinma,
n yi n ma bɔlɔnna nun kondenna maxa!
N kurunma betin be nen subaxa!
10 Marigina, n ni i tantunma nen siyane ye.
N betin bama i xa nen bɔnsɔnne tagi.
11 I ya hinanna gbo han ariyanna.
I ya lannayaan texi han kore xonna.
12 Ala i ya binyen xa mayita kore xonna ma,
a yi bɔxɔn nafe!

58

Ala nan kitisa tinxinxin na

1 Dawudaa maxandi paxumena, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili: "I
Nama Halagin Ti."
2 E tan muxu gbeene,
e falane mi tinxin feu!
E nɔe adamadiine makite tinxinni ba?
3 En-en de! Tinxintareyana e bɔɔneni,
e gbalon nakelima bɔxɔn ma.
4 Xabu e bari waxatini, e paxu.
Wuledene lɔxi ayi xabu e bari lɔxɔni.
5 E xɔlen luxi nen alo saɔin xɔlena,
alo fɔdɔgɔɔn naxan mi saɔi suxun xuiin
mema,
6 naxan mi a kanna xuiin namema.
Saɔi suxun na fatan kiki,
a mi nɔe a suxe.

Beti xuini te.

7 Ala, i xa e pinne magira e de!
Alatala, i xa na yatane deen kala!
8 E xa pan alo igen naxan bɔxɔnma.

E tanbane xa yelefu ayi.
9 E xa liga
alo korosiraan naxan fati tununma ayi
lingini,
alo diin naxan faxaxi barixi, a mi sogen to.
10 Tansin xindena hanma a xarena,
ne ganma nen tunden bun.
Foyen paxudene fan xalima nen,
a e raxori.

Beti xuini te.

11 Tinxin muxune paxanma nen
bayo a gbeen pɔxɔma nen.
E fama e sanna maxadeni nen
muxu paxine wunla ra.
12 Nayi, adamadiine yi a fala,
"Ala tinxin muxune saren fima yati!
Ala na yatigi, naxan dunuɔa makitima!"

59

Ala maxandina marakisina fe ra

1 Dawudaa maxandi paxumena, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili: "I
Nama Halagin Ti," a naxan ba Sɔli to sofane
xe e xa sa e luxun Dawuda yee ra a banxini
a faxesinla ma.
2 N ma Ala, n xunba n yaxune yii.
N natanga ne ma
naxanye kelixi n xili ma!
3 N xunba fe paxi rabane yii.
N nakisi na muxu faxane ma!
4 A mato,
e n legedenma n faxesin feen na.
Senbeman e malanma n xili ma.
N mi i matandixi,
n mi yulubi ligaxi, Alatala.
5 N sɔnna mi a ra,
koni e yitɔnxi e xa n yenge.
Keli, i fa n mali!
Yandi n mato!
6 Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
Isirayilaa Ala, keli!
I yi siya denkelɔyatarene fe paxine saran e
ra.
I nama diɔa yanfantɔn paxine ma mumɛ!
Beti xuini te.

7 E fama pinbanna ra.
E xape alo barene taan xun xɔn.
8 I tuli mati e konbi ti xuine ra.
E lenne luxi nen e de
alo silanfanne,
e mɔn a falama, e naxa,

“Nde nɔɛ en ma falan mɛ?”

⁹ Koni Alatala, i gelema e ma.
I siya dɛnkɛɣatarene birin magelema.

¹⁰ Ala n sɛnbɛna,
n xaxili tixi i tan nan na.
I tan nan n ma faran makantanxin na.

¹¹ N ma hinantenna Ala,
a tima n yɛɛ ra nɛn.
A a liga,

n na n yɛɛn nagodo n yaxune ma.
¹² Koni, i nama e faxa,
Marigina, nxu yɛ masansan wure lefana.
Nanara, n ma muxune mi ɲinanɲɛ.
E raxuya ayi i sɛnbɛni,
i yi e nɔ.

¹³ Bayo yulubi falane e dɛ
e xa suxu e yɛtɛna wasona fe ra!
Bayo e dangane tima
e wulene falama,
¹⁴ e ɲan i ya xɔlɔni!
E ɲan fefe! Sese nama lu!
Nayi, birin a kolonma nɛn fa fala
Ala mangayaan nabama Yaxuba bɔnsɔnna
xun na
han bɔxɔn danna birin.

Bɛti xuini te.

¹⁵ E fama ɲinbanna ra.
E xarɛ alo barene taan xun xɔn.

¹⁶ Barene nɛma donse fenni,
xa e mi lugo,
e wurundunma nɛn.

¹⁷ Koni n tan i sɛnbɛn matɔxɔma nɛn bɛtini.
Xɔtɔnni, n na n ma bɛti xuini tema nɛn
i ya hinanna fe ra.

Bayo, n ma faran makantanxin nan i tan
na,
n na n yigiyama dɛnaxan yi tɔrɔ waxatine
yi.

¹⁸ N sɛnbɛna,
n bɛtin bama i xa nɛn.
I tan Ala nan n ma faran makantanxin na
n ma hinantenna Ala.

60

Ala maxandina nɔ ti fɛna

Yaburin 108.7-14

¹ Dawudaa maxandi ɲaxumɛna, bɛti baane
kuntigin xa, a xa ba alo bɛtin naxan xili:
“Gabalan Fugaxina Sereyana.” A xa ba
xaran feen na.

² Dawuda bɛtini ito nan ba a to Arami
kaane yɛngɛ naxanye keli Mesopotamiya

yamanan nun Soba yamanani, Yowaba yi
xɛtɛ, a Edɔn kaa wuli fu nun firin faxa Fɔxɔ
Lanbanni.

³ Ala, i bata i mɛ nxu ra,
i yi gbalon nakeli nxu ma.
I bata xɔlɔ nxu ma.
Koni iki, i mɔn xa nxu yitɔn.

⁴ I bata bɔxɔn naxuruxurun,
a yibɔ.
I mɔn xa a tugun a bode ra,
a nama xuya ayi.

⁵ I bata waxatine raxɔdɔxɔ i ya muxune ma.
Nxu dagalanma ayi
alo nxu minxin na a ra.

⁶ Koni naxanye gaxuxi i yɛɛ ra,
i bata taxamasenni te ne xa,
naxan e ratangama xalimakunle ma.

Bɛti xuini te.

⁷ I xa i xanuntenne kantan
i yi e rakisi i sɛnbɛni.
I yi nxɔ maxandin yabi.

⁸ Ala bata falan ti a yire sariɲanxini,
a naxa, “N nɔɔn tima nɛn,
n Siken taani taxun,
n yi Sukɔti lanbanna danne sa.

⁹ N tan nan gbee Galadi bɔxɔn nun Manase
ra.
Efirami kaane findixi n ma yɛngɛsone nan
na.

Yuda luxi nɛn
alo n ma mangaya dunganna.

¹⁰ Koni n ma konyin nan Moyaba yamanan
na.

N tan nan Edɔn yamanan kanna ra.
N yɛngɛ sɔnxɔni tema Filisiti yamanani.”

¹¹ Ala, nde sigama n na na taa makantanx-
ini?

Nde tima n yɛɛ ra siga Edɔn yi?

¹² Ala, i tan xa mi i mɛxi nxu ra ba?
I mi fa nxɔ ganla fɔxɔ ra sɔnɔn ba?

¹³ Nxu mali yaxune yɛngɛdeni!
Sese mi adamana maliin na.

¹⁴ Koni Ala na lu en xɔn,
en nɔɔn sɔtɔma nɛn.
A tan nan en yaxune halagima.

61

Ala, n xa lu i fɛma

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.
A xa ba kondenne ra.

² Ala n ma mawuga xuiin mɛ.
I tuli mati n ma maxandi xuiin na.

³ N yigitεgεxin bata n xui ramini i ma wu-
lani.

N xali na geyaan fari
naxan mate n xa.

⁴ Amasɔtɔ i tan nan n yigiyaden na,
e nun yinna

naxan n natangama n yaxune ma.

⁵ N waxi lu feni i konni waxatin birin yi.

N xa luxunden sɔtɔ i gabutene bun ma.

Beti xuini te.

⁶ Ala, i bata n dε ti xuine mε.

I bata na kεεn so n yii

i naxan namaraxi i ya yεεragaxu muxune
xa.

⁷ Ala xa mangan siin xun masa,

a xa bu han!

⁸ Ala xa mangan sabati a yεtagi habadan!

A ratanga i ya hinanna nun i ya lannayaan
nin.

⁹ Nanara, n tantun βetin bε i xinli waxatin
birin,

n yi n dε ti xuine rakamali lɔxɔ yo lɔxɔ.

62

Ala nan bɔɲε xunbenla fima

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa
Yedutun xa.

² N bɔɲεn saxi Ala nan baraka yi,
a tan nan n nakisima.

³ A tan kedenna nan n kantan fanyen na,
n nakisimana.

N ma faran makantanxin nan a ra.

Yaxune mi n nɔε mumε!

⁴ Han waxatin mundun yi,
ε luyε fuyε muxune ma?

ε tan e rabirama

alo banxi xɔnna hanma langa fonna?

⁵ E waxi muxune ragodo feni tun,
keli a binyeni.

E e yoron wuleni.

E duban tima e dεni,

koni e dangan tima e bɔɲεni.

Beti xuini te.

⁶ N bɔɲε xunbenla sɔtɔma Ala nan xɔn.

A tan nan n yigin na.

⁷ A tan nan n kantan fanyen na,
n nakisimana.

N ma faran makantanxin nan a ra.

Yaxune mi n nɔε mumε!

⁸ N ma kisin nun n ma binyena Ala nan yii.

N kantan fanyen sɛnbɛmaan nan Ala ra.

N ma yigiyana a tan nan na.

⁹ Yamana, ε ε yigin sa a yi waxatin birin!

ε yi ε kɔntɔfinle so Ala yii,

amasɔtɔ en yigiyaden nan Ala ra.

Beti xuini te.

¹⁰ Adamadiine ligaxi nεn alo foyedina.

A xungbeen nun a xurina, sese mi e ra.

Hali e rate sikeela fari, e yelefu.

E malanxin yelefu foyedin xa.

¹¹ I nama i yigin sa gbalo feene yi.

I nama i waso se mupaxini.

Hali nafunla gbo i yii han,

i nama i yigin sa a yi!

¹² Ala luma a fale,

fa fala a tan nan gbee fangan na.

¹³ I gbeen nan hinanna ra, n Marigina.

Bayo i tan muxun kɔntɔnna fima nεn

alo a kewanla.

63

Alaa hinanna fisa siimayaan xa

¹ Dawudaa βetina, a yi Yuda tonbon yireni
waxatin naxan yi.

² Ala, n ni i fenma,

n ma Ala nan i tan na.

I xɔnla n sɔndɔmεn na.

I xɔnla n fati bεnden ma

alo min xɔnla n suxuma

tonbonni ito yi kii naxan yi,

bɔxɔ magenla, ige mi dεnaxan yi.

³ N xa i to i ya yire sariɲanxini.

N yi i sɛnbɛn nun binyeni gbε.

⁴ I ya hinanna fisa siimayaan xa.

Nanara, n na i batuma.

⁵ N barikan birama i xa nεn

n ma siimayaan birin yi,

n na n yiine yite i maxandideni.

⁶ N nii yifanma n ma nεn,

alo n na wasa donse hagigεne ra.

N yi i tantun sεwa βetine yi.

⁷ N nεma saxi n ma saden ma,

n na n mirima i ma.

N xaxili luma i xɔn nεn kɔεεn birin na.

⁸ Amasɔtɔ i tan nan n mali muxun na,

n sεwa βetin ba i nininna bun ma.

⁹ N bata kankan i ma,

i yiin nan n natangama.

¹⁰ Naxanye katama n faxa feen na,

ne faxama nεn.

¹¹ E faxama silanfanna ra nεn yεngeni,

kankone yi e binbine don.

¹² Nayi, Mangan sεwama nεn Ala yi.

Naxanye e kələma Ala xinli,
ne a matəxəma nən.
Koni wuledene dēne raxutuma nən.

64

Ala maxandin maratangana fe ra

- ¹ Dawudaa bətina, bəti baane kuntigin xa.
- ² Ala, i tuli mati n ma mawuga xuiin na!
N bata gaxu n yaxune yēē ra.
N niin natanga!
- ³ N luxun muxu jaxine ma
naxanye e bode toma wundoni,
e nun fe jaxi raba ganla.
- ⁴ E lenne xanxan alo silanfanna.
Fala jaxine minima e dē
alo xalimakuli ralemunxina.
- ⁵ E e xanle tima səntaren na wundoni.
E mafura bunna tiyē, e mi gaxuma.
- ⁶ E e bode rawəkiləma kəwali jaxin ma.
E e bode toma,
e lutine ratima dənaxan yi.
E naxa, “Nde nəe e toē?”
- ⁷ E tinxintareyani tənma, e naxa,
“En ma kətē yitənxin mi fulē mumē!”
Muxun kui feene kolon naxələ!
- ⁸ Koni Alaa xalimakunle wolima e ma nən,
a e li keden na.
- ⁹ E gbee fala xuine xetəma e ma nən,
e yi halagi.
Naxan yo na e to,
ne e xunne yimaxama nən e mageledeni.
- ¹⁰ Nayi, gaxun adaman birin suxuma nən.
E e xaxili lu Ala a wanla xən,
e yi a fe rabaxine famu.
- ¹¹ Tinxin muxune xa səwa Alatala yi,
e yi a findi e luxunden na.
Muxu səndəmə fajin birin xa a matəxə.

65

Tantunna nun barika birana

- ¹ Dawudaa bətina, bəti baane kuntigin xa.
Sigi sarijanxina.
- ² Ala, a lan yamaan yi i tantun Siyon yi,
nxu mən yi nxu dē ti xuine rakamali.
- ³ I tan naxan maxandi xuine raməma,
muxun birin fama nən i fəma.
- ⁴ Hakene to sənben sətə nxu xun ma
i yi nxə matandine mafelu.
- ⁵ Səwan ne xa,
i bata naxanye sugandi
e xa lu i konni!

Nxu bata lugo i ya banxin fe fajine ra,
i Batu Banxi Sarijanxina.

- ⁶ I nxə maxandin yabima
kabanakoon nan na tinxinni.
Ala nxu rakisimana,
bəxən danna muxun birin yigina i tan nan
na,
e nun naxanye fəxə igen kidi ma pon!
- ⁷ I sənben bata geyane da
bayo fangamaan ni i ra.
- ⁸ I bata baan xuini ti,
i yi a walanne raxara.
I mən yi siyane masabari.
- ⁹ Dunuḡa birin gaxuma i ya kabanakone
yēē ra.
Keli sogetedeni han sogegododeni,
e birin bətin bama i xa səwani.
- ¹⁰ I yengi dəxi bəxən xən
i yi tule igen sa a ma, han a ramə.
Alaa xuden nafexi igen na,
alogo donseen xa sətə.
I tan nan na ragidixi.
- ¹¹ I tule gbeen nafama xēē bixine ma
bəxən yi xunbeli, a yogon igen na.
I tan barakan sama xēēni, a sabati.
- ¹² Xēē xaba waxatini,
i ya fanna warama ayi nən.
I na dangu dənaxan yi,
mənnə yi sabati.
- ¹³ Fixene fanma e nun fiile.
Geyane rayabuma nən han!
- ¹⁴ Xuruseene yiriwama nən fixene ma.
Lanbanne yi rafe siseene ra.
Na birin yi findi bəti ba xunna ra
e nun səwa sənəna.

66

Barika birana Ala xa

- ¹ Sigi sarijanxina. Tantun bətina. Bəti
baane kuntigin xa.
Dunuḡa muxun birin xa sənəxə səwani Ala
xa!
- ² E a xinla binya bətin ba!
E tantun gbeen fi a ma!
- ³ E a fala Ala xa,
“I ya kabanako wanle magaxu!
I sənben gbo han!
Nanara, i yaxune gaxuxin felenxi i bun ma.
- ⁴ Muxun birin i batuma dunuḡa yi,
e tantun bətin ba i xa.

E i xinla tantunma betini.”

Beti xuini te.

5 E fa be!

E a mato Ala bata naxan liga!

A wanle magaxu adamadiine ye han!

6 A foxo igen findi nen yire yixaren na,
en benbane yi gidi baan tagi e sanni.

Nayi, en xa naxan a tan yi.

7 A mangayaan nabama a senbeni
habadan!

A yeen tixi siyane ra,
nanara muxu yo nama murute.

Beti xuini te.

8 Siyane, e barikan bira en ma Ala xa!

E a tantun xuini te!

9 A bata siimayaan fi en ma,
a mi tin en yi bira.

10 Ala i nxu rasarijanma
sulun teeni alo wure gbetina.*

11 I a liga nen nxu yi suxu,
i mon yi goron gbeen sa nxu xun ma.

12 I tin nen nxu yaxune yi ti nxu fari.
Nxu yi dangu ige tilinxin nun teeni.
Koni, i fa nxu ra dahamu boxoni.

13 N fama saraxa gan daxin na nen i ya
banxini.

N bata de xuiin naxan tongo i xa,
n na rakamalima nen.

14 De ti xuini itoe falaxi nen
n yi toroni waxatin naxan yi.

15 N sube turaxine bama saraxa gan daxin
na nen,

n yi kontonne ba,
e tutin yi te kore.

N turane nun kotone fan bama nen.

Beti xuini te.

16 E fa be! E e tuli mati,
e tan naxanye birin gaxu Ala yee ra.

A bata naxan liga n xa,
n na a falama e xa nen.

17 N bata a xili malina fe ra,
n yi a batu n de xuiin na.

18 Xa haken yi ramaraxi n bopeni nun,
Marigin mi yi a tuli matima n xuiin na nun.

19 Koni Ala yatin bata n name,
a a tuli mati n ma maxandi xuiin na.

20 N barikan birama Ala xa

amasoto a mi a mexi n ma maxandi xuiin
na.

A mi a hinanna baxi n yii.

67

Siyane birin xa Ala tantun

1 Tantun betina, beti baane kuntigin xa. A
xa ba kondenne ra. Sigi sarijanxina.

2 Ala xa kininkinin en ma,
Ala xa en baraka.
Ala noron xa godo en ma.

Beti xuini te.

3 Nanara, dununa birin i ya kiraan kolonje,
siyane birin yi i ya marakisin kolon.

4 Siyane xa i tantun Ala,
siyane birin xa i tantun!

5 Muxune xa naxan,
e betin ba sewani,
amasoto i siyane makitima tinxinna nin.
I tixi dununa muxune birin yee ra.

Beti xuini te.

6 Siyane xa i tantun Ala,
siyane birin xa i tantun!

7 Nayi, boxon donse gbegbe fima.
Ala, en ma Ala en barakama nen.

8 Ala en barakama nen,
boxon danna muxun birin yi gaxu a yee ra.

68

Alaa nona Isirayila xa

1 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
Sigi sarijanxina.

2 Ala xa keli,
a yi a yaxune raxuya ayi.
Naxanye a rapaxuxi,
ne yi e gi a bun.

3 E kedi,
alo foyen sigama tutin na kii naxan yi.

E xa nan Ala yetagi
alo dolen na lo teeni.

4 Koni tinxin muxune xa naxan,
e sewa Ala yetagi.
E xa gele naxanni.

5 Betin ba Ala xa,
a xinla xa tantun betini.
Naxan fama kundani,
e na rasene!

A xili nen Alatala.
En xa en sewa xuini te a yee ra!

6 Ala naxan a kon sarijanxini,

* 66:10: 66.10Sulun teeni mon falama yirena nde yi fa fala “Furu teena.”

kiridine fafe na a ra,
kaɲa gilene xun mayɛngɛn na a ra.

⁷ Ala denbayaan fima denbayatarene ma,
A kasorasane xɔɔyama,
e mini bɛtin bɛ.
Koni murutɛ muxune luma bɔxɔ yidun-
duxin nin.

⁸ Ala, i to ti i ya yamaan yɛɛ ra,
i siga na tonbon yireni.

Bɛti xuini te.

⁹ Bɔxɔn yi xuruxurun,
koren yi rabi Ala yɛɛ ra,
Sinayi Geyana Ala,
Isirayilaa Ala.

¹⁰ Ala, i tule gbeen nafa nɛn,
i ya bɔxɔn mɔn yi xɛtɛ a kiini.

¹¹ I ya yamaan yi dɔxɔ na,
I yi yiigelitɔne ki i ya nɛmana fe ra.

¹² Marigin bata feni ito xibarun fi,
ɲaxalan gali gbeen yi siga a ralideni, e
naxa,

¹³ “Mangane nun sofane e gima!
E e gima!

Nxu tan ɲaxanle yi yɛngɛ yi se tongoxine
yitaxun.

¹⁴ Ɛ tan naxanye fan luxi xuruseene dɛxɔn,
ɛ a mɛ,
Ala a yamaan suturama nɛn
alo ganba tofaɲina
naxan gabutɛye rafalaxi gbetin nun xɛma
faɲin na.”

¹⁵ Ala Ʃɛnbɛ Kanna to na mangane raxuya
ayi,
e yolon alo balabalan kɛsɛna Geya Fɔɛn
ma.

¹⁶ Basan yamanan geyane gbo!
Yire matexi wuyaxi e ma.

¹⁷ Nanfera ɛ Alaa geya sugandixin matoma
xɔxɔlonni,

Ala yɛtɛɛn dɔxi dɛnaxan yi?
Alatala luma dɛnaxan yi habadan!

¹⁸ Marigin bata fa a yire sariɲanxini
keli Sinayi Geyaan ma
e nun a yɛngɛ so wontoro wuli wuli
wuyaxi.

¹⁹ Marigina Alatala, i bata te kore,
muxu suxine biraxi i fɔxɔ ra.
I yi kiseene rasuxu adamadiine ra,
hali muxu murutɛxine,
i yi dɔxɔ na yi.

²⁰ Barikan xa bira Marigin xa lɔxɔ yo lɔxɔ,
en ma goronna saxi naxan xun ma,
Ala en nakisimana.

Bɛti xuini te.

²¹ En ma Ala, Ala na a ra
naxan muxune rakisima.
En Marigina Alatala na a ra
naxan en bama sayani.

²² Ala yatina a yaxune xunne yibɔma nɛn
naxanye kankanxi e sɔnne ma.

²³ Marigin bata a fala, a naxa,
“N fama nɛn ɛ yaxune ra keli Basan yi.
N fama e ra nɛn sa keli fɔxɔ igen xɔnna ma
²⁴ alogo ɛ xa ɛ sanne sin e wunli
ɛ barene fan yi e wunla kɔn han e wasa.”

²⁵ Ala, nxu bata i ya yamaan famatɔn to.
I ya yamaan soma yire sariɲanxini
i tan n ma Ala nun n ma mangana.

²⁶ Bɛti baane yɛɛn na,
maxa se maxane xanbin na,
sungutunne wɔsɔwɔsɔnne maxama ne
tagi.

²⁷ Barikan bira Ala xa a malan gbeeni.
Isirayila bɔnsɔnna birin xa Alatala tantun.

²⁸ Bunyamin bɔnsɔnna,
dɔnxɛ ra barin tixi e yɛɛ ra.
Yuda bɔnsɔnna mangane fan fama,
e sɔnxɔma e nun Sabulon mangane
nun Nafatali mangane.

²⁹ Ala, i Ʃɛnbɛn nagodo,
i Ʃɛnbɛn mayita, Ala,
alo waxati danguxini.

³⁰ I Batu Banxin Yerusalɛn taani,
mangane fama kiseene ra i xa na yi.

³¹ I xa falan ti Misiran bɔxɔn xili ma
naxan nun sube xajɛn maliga sɛxɛni.
Misiran luxi nɛn alo tura ganla
siya gbɛtɛne biraxi naxan fɔxɔ ra
alo ɲinge diine.

E ragodo han e fa mudu gbetin na.
Na siya yɛngɛ ralanne raxuya ayi!

³² Xɛrane kelima nɛn Misiran yamanani,
Kusi kaane yi e yiine ti Ala xa a maxandi-
deni.

³³ Dunuɲa yamanane,
ɛ bɛtin ba Ala xa,
ɛ Marigin tantun bɛtini.

Bɛti xuini te.

³⁴ A masiga tima kore xɔnna ma

xabu waxati xunkuye.
 A galan xuiin naminima fangani.
³⁵ E Ala senbena fe rali,
 a mangayaan nabama Isirayila xun na.
 A senben kore xonna ma.
³⁶ Ala na mini a Yire Sarijanxini,
 a magaxu han!
 Isirayilaa Ala senben fima a yamaan ma
 nen
 e nun fangana.
 Barikan xa bira Ala xa!

69

Səxələ maxandina

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
 A xa ba alo betin naxan xili: "Fuge Fajine."
² Ala, n nakisi!
 Igen bata te han n kəeen bun ma.
³ N bitinma boro tilinxini.
 San tide yo mi na yi.
 N tilinna xərə ra.
 N na n maminma fufani.
⁴ N bata xadan xili tideni n mali feen na.
 N kəe yinla nan fa n xələma.
 N yəene bata xadan,
 e bata bu i yəe ra kira yi.
⁵ Naxanye n naxaxuxi fuuni,
 ne wuya dangu n xunsexen na.
 A gbege wama n faxa feni,
 naxanye n yaxuyaxi fuu!
 N mi naxan muxaxi n na raxete ba?
⁶ N yi daxuyani kii naxan yi,
 i na kolon
 Ala, n sanna mi luxunxi i tan ma.
⁷ Marigina Alatala Senben Birin Kanna,
 n nama ne rayagi
 naxanye yigi saxi i yi.
 Isirayilaa Ala,
 n nama findi ne yarabi muxu ra,
 naxanye i batuma!
⁸ E n konbima i tan nan ma fe ra.
 N bata yagi han!
⁹ N bata liga
 alo xəjena ngaxakedenne xa,
 alo fa muxuna n xabilani.
¹⁰ I ya banxina fe xaminna n ma,
 han a n ganma alo tēena.
 Nanara, e i konbin naxanye tima,
 ne n tan nan lima.
¹¹ N na wuga, n yi sunna suxu,
 yamaan yi n konbi.
¹² N na kasa dugin nagodo n ma sununi,

yamaan yi sabaan so n na.
¹³ Naxanye batuma taan so deen na
 ne n nafeyama.
 Dəlo minne sigin sama, e n magele.
¹⁴ Koni Alatala, n na i tan nan maxandima.
 I ya hinan gbeen waxatin ni i ra n xa.
 Ala, n yabi i ya marakisi barakaxini.
¹⁵ N xunba, n nama bitin boroni.
 N xunba n yaxune yii, n ba tilinni.
¹⁶ I nama tin fufaan yi sa n xun ma.
 I nama tin n yi n mamin tilinni,
 hanma n bitin gaburun na.
¹⁷ N ma Alatala, n yabi
 i ya hinanna nun i ya fanni.
 I firifiri n binni i ya kininkinin gbeeni.
¹⁸ I nama i yetagin luxun i ya walikēen ma.
 N yabi iki sa! Bayo n tərəxi.
¹⁹ Fa n fəma i yi n nakisi.
 N xunba n yaxune yii.
²⁰ I a kolon n konbima kii naxan yi,
 n nayagima, n nayarabima.
 I n yaxune birin toma.
²¹ Konbin bata n bəjen kala
 han n yigitəge.
 N yengi yi kininkininna a fe ma nun
 koni se mi na.
 N yengi yi madəndenna nan ma nun,
 koni n mi se to.
²² E dabarin sama n ma donsəni.
 Min xənla to n suxu,
 e minse xələn so n yii.
²³ Ala xa e naxanaxane findi luti ratixin na
 e yəe ra.
 Ala xa e hərin findi e suxu xunna ra.
²⁴ E yəene xa rafərə ayi,
 e yi danxu!
 E fanne xa ba a ra waxatin birin!
²⁵ I xa fitina e xili ma,
 i ya xələ gbeen yi e li.
²⁶ E dəxəden xa kala.
 Muxe nama lu e bubune kui.
²⁷ Bayo, i naxanye tərəxi,
 e ne naxankatama.
 I naxanye naxankataxi,
 e ne fe falama səwani.
²⁸ I xa e magi e hakene birin na.
 E nama i ya kisin sətə mumə!
²⁹ Ala xa e xinle ba nii rakisın kitabun kui.
 E nama basan tinxin muxune xinle ra.
³⁰ Koni n xələni, n mən yigitəgəxi.

Ala, i ya marakisin xa n natanga!

³¹ N na Ala xinla matəxəma bətinini nən.

N yi a gboon nali,

n barikan bira a xa.

³² Na Alatala kənənma nən

dangu jinge baan na a xa,

dangu tura kamalixin baan na saraxan na.

³³ Yiigelitəne a toma nən, e sɛwa.

Ɛ tan naxanye Ala fenma,

Ala xa siimayaan fi ɛ ma.

³⁴ Alatala tuli matixi tərɔ muxune ra.

A mi jinanma muxu suxine xən

a gbeen naxanye ra.

³⁵ Koren nun bəxən nun fəxə igena

e nun e yi seene,

e birin xa Ala matəxə.

³⁶ Ala Siyon taan nakisima nən.

A Yuda taane tima nən.

A mən yi a yamaan nadəxə na yi,

e mən yi findi a gbeen na.

³⁷ Na findima a walikene mamandenne
kɛən na nən.

Naxanye Ala xanuxi, ne yi lu na yi.

70

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 40.13-17

¹ Dawudaa bətin, bəti baane kuntigin xa.
Maxandina.

² Ala, n nakisi!

Alatala, fa n mali iki sa!

³ Ala xa ne yarabi

naxanye n faxa feni tənma,

e yifu.

Ala xa ne raxɛɛ marafɛyani

n ma tərən naxanye ma.

⁴ E yagixin xa xɛɛ naxanye a falama,

e naxa, “Yɔ! I suxi!”

⁵ Naxanye birin i tan fenma,

i xa ne birin nasɛwa.

Naxanye waxi i ya kisi feen xən,

ne xa lu a fale,

“Ala gbo!”

⁶ Koni, yiigelitən nun tərɔ muxun nan n
tan na.

Ala, fa n fɛma mafuren!

I tan nan n malimaan nun n natangamaan
na.

Alatala, i nama buyɛ ayi.

71

Fonna Ala maxandina

Yaburin 31.1-4

¹ Alatala, i tan nan n luxunden na.

I nama tin n yi yagi!

² N natanga i yi n xunba

amasətə i tinxin.

I tuli mati n na i yi n nakisi!

³ Ala, findi n kantan fanyen na,

n luxundena,

n luma sigɛ dɛnaxan yi.

Yamarin fi, i yi n nakisi.

Amasətə, n kantan fanyen nun

n ma yinna nan i tan na.

⁴ N ma Ala,

n natanga muxu jaxine sɛnbɛn ma,

i n ba hakɛ kanne nun gbalotəne yii.

⁵ N Marigina Alatala,

n yigin na i tan na.

N bata n yigin sa i yi

xabu n dii jərəyani.

⁶ I n masuxi

xabu n yi n nga kui waxatin naxan yi.

I tan nan a liga n yi bari,

nanara n ni i tantunma.

⁷ N findixi misaala nan na a wuyaxi xa,

amasətə n yigiya sɛnbɛmaan nan i tan na.

⁸ N ni i tantunma nən fɛrijɛn gbɛn!

N yi i ya nərən matəxə.

⁹ I nama i mɛ n na

amasətə iki, n bata fori.

I nama n nabɛjin

amasətə n fangan bata jan.

¹⁰ N yaxune n mafalama.

Naxanye waxi n faxa feni,

ne e bode toma.

¹¹ E naxa, “Ala bata a rabɛjin.

En siga a fəxə ra en yi a suxu.

A xunba muxu mi na yi.”

¹² Ala, i nama i makuya n na.

N ma Ala, i mafura, i fa n mali!

¹³ Ala xa ne yarabi, e jan,

naxanye n kansunma.

Ala xa ne yagi, e xun nagodo

naxanye waxi n maxəlb feni.

¹⁴ N xaxili tixi i ra tun!

N mən sigama i tantunɛ tun!

¹⁵ N ni i ya tinxinyaan matəxəma nən
fɛrijɛn gbɛn!

E nun i ya marakisina,

hali n to mi e birin kolon.

¹⁶ Marigina Alatala,
n fama i senben barakani,
n ni i tan keden peen nan ma tinxinyaan
matɔxɔma.

¹⁷ Ala, xabu n xurun waxatin naxan yi,
i n xaran nen.
N mɔn i ya kabanakone matɔxɔma tun!

¹⁸ Ala, iki, n bata fori,
n xunseɛen fan bata fuga.
Koni i nama n nabɛjin
fɔ n xa i senben nali iki muxune ma,
n yi i ya fangana fe yɛba
mayixɛtɛ famatɔne birin xa.

¹⁹ Ala, i ya tinxinyaan bata kore li!
I bata kabanako fe wuyaxi liga.
Nde ligaxi alo i tan?

²⁰ Hali i to tɔrɔn nun xɔlɛ gbeen nafa n ma,
i mɔn n niin naxɛtɛma n yi nen.
Hali n sa gaburun tilinxini bɔxɔn bun,
i n natema nen mɔn.

²¹ I n ma xunnayerenna ragboma ayi nen,
i mɔn yi n madɛnden.

²² N na i tantunma nen kondenna ra
i ya lannayana fe ra, n ma Ala.
N tantun bɛtin bama i xa nen bɔlɔnni,
Isirayila Sarijantɔna.

²³ N sɔnxɔma nen sewani
n nɛma bɛti baani waxatin naxan yi
amasɔtɔ i bata n xunba.

²⁴ N ni i ya tinxinyaan matɔxɔma nen
fɛrijɛn gbɛn!

Amasɔtɔ naxanye yi waxi n tɔrɔ feni,
ne bata yagi, e yarabi.

72

Ala maxandina mangan xa

¹ Sulemani gbeena.

Ala, mangan xaran i ya kitisa kɛnden na.
I ya tinxinyaan yita n tan mangana diin na.

² Nanara, a i ya yamaan makitɛ tinxinni.
A sariya kɛnden sa yiigelitɔne xa.

³ Ala xa bɔxɔn nasabati yamaan xa.
Ala xa tinxinyaan sabati yamanani.

⁴ Mangan xa sariya kɛnden sa yiigelitɔne
xa.

A xa tɔrɔ muxune diine rakisi,
a yi e yengefane rayensenɲɛ ayi.

⁵ I ya mangayaan xa magaxu ayi
han mamandenne mamandenne
fanni sɔgen tema
fanni kiken mɔn dɛgɛma.

⁶ Mangan fanna xa liga
alo tulena xɛene ma,
a xa liga

alo tule igen nɛen fɛ bɔxɔn ma.

⁷ Tinxin muxune xa sabati mangan waxa-
tini.

Ala xa hɛri gbeen fi fanni kiken dɛgɛma.

⁸ A mangayaan gboma ayi nen
sa fɔlɔ sogeteden na
han sa dɔxɔ sogegododen na.
Fɔlɔ Efirati baan ma
han sa dɔxɔ bɔxɔn danna ra.

⁹ Naxanye wulani
ne e xinbi sinma a bun ma nen.

A yaxune e sama bɔxɔn ma nen a bun ma.

¹⁰ Tarasisi mangane fama kiseene ra nen a
fɛma

e nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne.

Saba nun Sɛba mangane mudun fima a ma
nen.

¹¹ Mangan birin e xinbi sinma a bun ma
nen.

Siyane birin wanla kɛma a xa nen.

¹² A tɔrɔ muxune xunbama nen
naxanye na a xili,
e nun yiigelitɔ rabɛjinxine.

¹³ A kininkininma senbetarene nun tɔrɔ
muxune ma nen.

A tɔrɔ muxune niin nakisi.

¹⁴ A e xɔrɔyama nen mayigbɛtɛnna nun
gbalon ma,

bayo a e yatɛxi.

¹⁵ Ala xa mangan bu!

Ala xa xɛmaan fi a ma keli Saba yamanani.
Yamaan xa Ala maxandi a xa waxatin
birin!

E xa duba a xa fɛrijɛn gbɛn!

¹⁶ Ala xa donseen wara ayi bɔxɔni.

Geyane xa rafe siseene ra.

E xa bogi alo naxanye Liban yamanani.

Taa kaane xa sabati alo sɛxɛna.

¹⁷ Ala xa mangan findi xili kanna ra
habadan!

A xinla xa bu alo sogena.

Siyane birin duban sɔtɔma nen a barakani.

E fan yi duba a xa.

¹⁸ Barikan xa bira Marigina Alatala xa,
Isirayilaa Ala!

A tan keden peen nan kabanako feene lig-
ama.

¹⁹ Barikan xa bira a xa habadan!

Ala xa dunuɲa birin nafe a binyen na!

Amina! Amina!

²⁰ Yese a dii xεmεn Dawuda maxandine danna ni i ra.

Yaburin Yire Saxandena: Keli Sora 73 ma han 89

73

Alaa tinxinyana fe

¹ Asafi a bεtina.

Ala fan Isirayila ra han!

A fan bεne sariɲanxi kanne ra.

² Koni fayida n bata yi tantan,
n kiraan beɲin.

³ Amasɔtɔ n yi wasodene maxɔxɔlɔnma
nun
n muxu ɲaxine sabatixin to waxatin naxan
yi.

⁴ E mi kɔntɔfilixi sese ra mumε!

E fatine fan, e kεndε.

⁵ E mi sɔxɔlεxi sese ra alo bonne.
Adamadiine tɔrɔne mi e tan lima.

⁶ Nanara, wasona e yi

alo ɲεren muxune kεε.

Gbalona e yi alo domaan muxune ma.

⁷ Turena e fatini

han e yetagin bata yikusin.

Fe ɲaxin nan e bεɲeni han!

⁸ E gelen muxune ma,

e fala ɲaxine ti.

E muxune ɲaxankatama wasoni.

⁹ E fala ɲaxine tima Ala ma,

e dε ɲaxu falane dunuɲa birin yi.

¹⁰ Nanara, yamaan biraxi e fɔxɔ ra,
e falane xɔnla yi e suxu
alo igen min daxina.

¹¹ E naxa, “Ala nanse kolon?

Kore Xɔnna Ala nɔε na kolonɲε di?”

¹² Muxu ɲaxine na kii nin.

E bεɲen saxi waxatin birin,

e lu nafunla sɔtε tun!

¹³ Nayi, n luxi tinxinyani nεn fuu!

N yi n yetε rasariɲan fuyan!

¹⁴ N tɔrɔxi lɔxɔ yo lɔxɔ!

I n haken saranma n na xɔtɔn yo xɔtɔn!

¹⁵ Xa n yi falan ti alo e tan,

nayi, n yi i ya muxune yanfama nεn nun.

¹⁶ Nanara, n yi kata feni ito famudeni,
koni, a yi xɔdɔxɔ n ma.

¹⁷ Han n so Alaa yire sariɲanxini waxatin
naxan yi,
n yi n miri e rapan kiin ma.

¹⁸ Ala, i e tima yire salaxunxin nin,
e birama dεnaxan yi, e kala.

¹⁹ Nba, e halagima nεn mafuren,
gbalon yi e ɲan sasa!

²⁰ E luxi nεn alo xiyena

naxan ɲinanma muxun na xɔtɔnni.

Marigina, i na keli waxatin naxan yi,
e tununma nεn.

²¹ N bεɲen yi sɔxɔlεxi waxatin naxan yi,
n niin yi sunuxi,

²² n yi daxuyaana nun xaxilitareyani.

N yi luxi i yεε ra yi alo subena.

²³ Koni hali na,

n yi i fɔxɔ ra waxatin birin,

i yi n yii rasuxu,

²⁴ i ti n yεε ra i ya maxadine xɔn,

i yi n nasuxu binyen nin.

²⁵ Nde n malima kore xɔnna ma,

ba i tan na?

Bayo i bata lu n xɔn,

n fa waxi nanse gbεtε xɔn dunuɲa yi?

²⁶ N fati bεndεn nun n niin taganɲε nεn,

koni Ala nan n niin sɛnbεn na

e nun n kεεna habadan!

²⁷ Naxanye e makuyaxi i ra,

ne yatin halagima nεn.

Naxanye e mεxi i ra, i yi ne raxɔri.

²⁸ Koni a rafan n tan ma,

n yi n maso Ala ra.

N bata Marigina Alatala findi n yigiyaan
na,

alogo n xa i ya wali faɲine birin nali!

74

Ala xa Isirayila xunba

¹ Asafi a fala ɲaxumεna.

Ala, nanfera i mεxi nxu ra habadan?

Nanfera i xɔlɔma i ya yama kantaxin ma?

² I xaxili lu i ya yamaan xɔn ma,

i naxan xunba xabu waxati xunkuye,

bɔnsɔnna naxan findixi i gbeen na.

I nama ɲinan i dɔxɔden Siyon Geyaan xɔn.

³ I xun ti taa xɔnni ito ra.

Nxu yaxune bata kala gbeen ti yire
sariɲanxini.

⁴ Nxu yi naralanma i ra dεnaxan yi,

I yaxune sεwaxin bata sɔnxɔn nate mεnni.

E yi e taxamasenne yite na yi.

⁵ E liga mεnni alo xεε sεgene

naxanye fɔtɔn wudine sεgema e bunbine
ra.

⁶ E na sawura wudi tofajine birin kala
e bunbine nun e dege mane ra.

⁷ E teen so i ya Yire Sarijanxin na,
a gan fefe.

E yi i xinla batuden naharamu.

⁸ E yi a mirixi, e naxa,
“En ne birin naxarima nen feu!”

E yi Ala batudene birin gan yamanani.

⁹ Nxu mi fa kabanako taxamasenne toma.
Nabi yo mi fa na sonon.

Nxu mi a kolon na buma han waxatin
mundun.

¹⁰ Ala, i yaxune i magelen danma waxatin
mundun yi?

E luma i xili kale nen ba,
han habadan?

¹¹ I tondixi nxu maliye nanfera?

I yiini bandun, i yi e raxari!

¹² Ala, i tan nan nxo mangan na
xabu a foloni.

I tan nan marakisi tiin na dunuja yi.

¹³ I tan nan foxo igene yitaxun i senbeni.

I mon yi ige yi sube jaxine xunne yibo.

¹⁴ I tan nan ige yi sube magaxuxin xunne
kala.

I yi a so burunna subene yii donseen na.

¹⁵ I tan nan tigrine nun xudene ramini.

I tan nan baane yixara.

¹⁶ I tan nan gbee yanyin nun koeen na.

I bata sogen nun kiken dexo e yirene yi.

¹⁷ I tan nan dunuja danne rafalaxi.

I soge furen nun jemena da.

¹⁸ Koni Alatala, i xaxili lu ito xon ma:

i yaxune gelema i ma!

Xaxilitarene i xili kalama!

¹⁹ I nama i ya yamaan nabegin

alo ganbana sube xajene yii!

I nama jinan i ya muxune xon mumu,

naxanye toroxi.

²⁰ I xaxili lu i ya layirin xon ma,
bayo boxon yire yi forene rafexi gbalotone
ra.

²¹ I nama tin muxu jaxankataxine yi
yarabi,

alogo yigelitone nun toro muxune xa i
xinla matexo.

²² Ala, keli i yi i yete xun mayenge!

I xaxili lu a xon,

a xaxilitarene i magelema ferijen gben!

²³ I nama jinan i yaxune sonxo xuiin ma,

i yengefane e xuini tema mumu!

75

Ala nan kitisaan na

¹ Asafi a betina, beti baane kuntigin xa, a
xa ba alo betin naxan xili, “I Nama Halagin
Ti.” Sigi sarijanxina.

² Ala, nxu bata i tantun.

Nxu i tantunma han!

Nxu i maxandima i xinli,
nxu yi i ya kabanakone fe fala.

³ I naxa, “N bata kiti sa boxon sa.
N kiti fajin sama nen.

⁴ Boxon xuruxurunma waxatin naxan yi,

a niimaseene birin yi xuruxurun,

n tan nan a san bundoxon xodoxoma ayi
ken!

Beti xuini te.

⁵ N bata a fala wasodene xa,
‘E nama e yete yigbo!’

N bata a fala muxu jaxine xa,

‘E nama e kanba e senben xon!

⁶ E nama e kanba e senben xon

kore xonna xili ma!

E nama waso falane ti!’ ”

⁷ Amasoto xun mayengen mi kelima

sogeteden binna xan na

hanma sogegododen binni hanma bu-
runna ra.

⁸ Ala nan kitin sama.

A yi nde yalagi, a yi nde yoo sa.

⁹ Amasoto igelengenna suxi Alatala yii,

a rafexi a xolen na

alo dolo xodexena.

A a xe lema nen,

muxu jaxine birin yi a min han a jan.

¹⁰ Koni n na a fe falama nen betine yi
habadan!

N yi tantun betin ba Yaxubaa Ala xa!

¹¹ A muxu jaxine birin fangan kala,

a tinxin muxune xunna keli.

76

No tiin nan Ala ra

¹ Asafi a betina, beti baane kuntigin xa. A
xa ba kondenne ra. Sigi sarijanxina.

² Yuda kaane Ala kolon.

A xinla binyaxi Isirayila yi.

³ A konna Salemi taan nin,

a dxi Siyon Geyaan nin.

⁴ A a yaxune xalimakunle yigira menna
nin,
e nun ye masansan wure lefane nun e
silanfanne
nun e yenge so seene birin.

Beti xuini te.

⁵ Ala, i tan nan senben birin kannu ra,
i noroxi dangu habadan geyane ra.

⁶ Sofa wekilaxine birin bata bira,
e yi seene yi tongo yengeni.
E fa saya xixonla nin.

Na sofa yo mi fa a yiini maxama.

⁷ Yaxubaa Ala, i na falan ti xoloni,
soone nun soo ragine yi bira, e faxa.

⁸ I tan nan magaxu, Ala.

I na xolo, nde nae tiye i yee ra.

⁹ I to kitisa xuiin namini keli kore,
yamanan muxune yi gaxu,
e yi e dundu,

¹⁰ i to keli kiti bolondeni
alogo i xa yigelitone rakisi.

Beti xuini te.

¹¹ Hali muxune na xolo i ma,
na rajanma tantunna nan ma i tan xa.
Naxanye na mini i ya xolon bun,
ne xaxili sotoma nen.

¹² I na i de ti Alatala xa, i ya Ala,
i xa a rakamali.
Yamanan naxanye birin be rabilinni,
e Alatala ki!

A lan birin xa gaxu a yee ra!

¹³ A tan kuntigi wasoxine ragodoma nen,
a yi dunuja mangane magaxu.

77

Madendenna toro waxatini

¹ Asafi a betina, beti baane kuntigin xa,
Yedutun xa.

² N bata n xuini te Ala ma.
N bata n ma mawuga xuini te,
a xa n xuiin name.

³ N yi toroni waxatin naxan yi,
n Marigin maxandi nen.
Koen birin na, n yi n yiini te Ala ma,
koni n mi madenden.

⁴ Alaa fe to rabira n ma, n kutun.
N to n miri a ma, n xaxinla yi yifu.

Beti xuini te.

⁵ N yi xi n yee ra yi.

N xaminxi, n mi fala tima.

⁶ Nayi, n yi n miri waxati danguxine ma
e nun jee xunkuyene.

⁷ Betine yi rabira n ma koen na.

N yi n miri n beneni,
n maxadinna ti n xaxinli iki:

⁸ "Marigina a mema nxu ra nen ba,
han habadan?

Nxu mi fa a kenema ba?

⁹ Marigina hinanna bata jan ba,
han habadan?

A tulisaan bata jan ba,
han habadan?

¹⁰ Ala bata jan hinanna xon ma ba?

Ala bata a kininkininna jan a xoloni ba?"

Beti xuini te.

¹¹ N yi a fala, n naxa,

"Naxan n toroma, na ni ito ra:

Kore Xonna Ala mi fa a fangan yitama
alo a foloni."

¹² Alatala,
n xa i ya kewanle rabira n yete ma.

I ya kabanako fe fonne yi rabira n ma.

¹³ N xa n miri i ya wanle ma.

N yi n xaxili lu i ya wali gbeene xon ma.

¹⁴ Ala, i ya kiraan sarijan.

Batu se yo mi gbo alo Ala.

¹⁵ Ala nan i tan na
naxan kabanako wanle kema.
I bata i senben mayita siyane tagi.

¹⁶ I bata i ya yamaan xunba i senbeni,
Yaxuba nun Yusufu bansonne.

Beti xuini te.

¹⁷ Ala, igene to i to,

e yi xuruxurun.

Tilinne yi xuruxurun.

¹⁸ Tulen yi godo keli kore.

Galanna yi a xuiin namini kore.

Kuyen yi a pinna masaxon yiren birin yi.

¹⁹ I ya kuye sarinna xuiin yi gbo ayi.

I ya kuyena jin masaxonna yi dunuja birin
yiyalan.

Baxon yi xuruxurun, a yi yimaxa.

²⁰ I ya kiraan yi foxo igeni.

I gidi baa tilinxini, i san foxone mi toe.

²¹ I yi Nabi Musa nun Haruna ti i ya ya-
maan yee ra

alo xuruse rabaan tima yexee kurun yee ra
kii naxan yi.

78

Ala nun a yamana fe

¹ Asafi a fala naxumena.

N ma muxune,
ε ε tuli mati n ma xaranna ra,
ε yi n ma fala xuine rame.

² N sandane nan sama.
N wundo fonne nan yebama.

³ En bata feen naxanye me,
en yi e to,
en fafane feen naxanye falaxi en xa,

⁴ en mi ne luxunne en ma diine ma.
En Alatala matxo feene
nun a senben nun a kabanako feene
falama en mamanden famatone xa.

⁵ A bata tonne so Yaxuba bonsonna yii.
A mon yi sariyan so Isirayila yii.

A en fafane yamari,
a e xa e diine xaran na ma,

⁶ alogo muxu famatone xa e kolon.
Hali diin naxanye munma bari singen,
ne fan yi a fala e diine xa.

⁷ Nayi, e fan e yigi sama Ala fari nen.
E mi fa jinanma a wanle xon ma,
e yi a yamarine suxu.

⁸ Nayi, e mi luma
alo e benbane yi kii naxan yi nun.
Tengbesendene nun murutedene nan yi ne
ra nun
naxanye mako mi yi Alaa fe yi,
e mi yi togondiyaxi Ala ma.

⁹ Xanla yi Efirami bonsonna muxun nax-
anye yii,
ne e gi nen yengen loxoni.

¹⁰ E Alaa layirin naberin,
e tondi a sariyan suxe.

¹¹ E jinan nen Ala kewanle xon,
a kabanako feen naxanye yitaxi e ra.

¹² A kabanako feene liga nen
e benbane yee xori
Misiran yamanani, Soyan yi.

¹³ A yi foxo igeni taxun a tagi
a yi e ragidi.
A yi a liga igene yi mate ayi e bode fari
alo banxi kankena.

¹⁴ A ti e yee ra yanyin na kundani.
A mon yi ti e yee ra kdeen na tee degeni.

¹⁵ A fanyeni bo tonbonni,

a yi tigin namini, e yi e min.

¹⁶ A yi xuden namini gemene yi,
igen yi godo alo baana.

¹⁷ Koni e lu yulubin lige a ra,
e murute Kore Xonna Ala ma tonbonni.

¹⁸ E yi a nata, a e xa Ala bunba,
e yi e waxon donseen maxodin Ala ra.

¹⁹ E yi Ala mafala, e naxa,
“Ala nne donseen namine tonbonni ito yi
ba?”

²⁰ A to gemen bo,
igen nan mini ayi yati,
koni a nne burun nun suben soe a muxune
yii ba?”

²¹ Na ma, Alatala e xuiin mexina, a fitina.
A yi xolo Isirayila ma,

teen yi mini Yaxuba bonsonna xili ma.*

²² Amasoto e mi yi laxi Ala ra,
e mi yi e yigi saxi a marakisini.

²³ Koni a yi kuyen yamari,
a koren deene xa rabi,

²⁴ a yi Manna donseen nagodo e ma,
a ariyanna donseen so e yii.†

²⁵ Adamadiine yi malekane burun don.
Ala yi donseen nasiga e ma han e lugo.

²⁶ Ala yi foyen nafa keli sogetede binna ra.
A mon yi foyen namini yiifanna ma a
senben na.

²⁷ A yi xoline ragodo e ma
naxanye yi wuya alo baan menensinna.

²⁸ E yi yolon e daaxaden tagi e bubune
rabilinni.

²⁹ Yamaan yi e dege han e lugo.
E yi waxi naxan xon ma Ala na so nen e yii.

³⁰ Koni benun e xa wasa, donseen mon yi e
de,

³¹ Ala yi xolo e ma, a yi e senbemanefaxa,
Isirayila banxulanne.

³² Hali na birin to liga,
e mon lu nen yulubin lige!
Hali a to kabanako feene liga e mi
denkeleya.

³³ Nayi, a yi e dununa yi gidin lu fuuni,
han e yi faxes kuisanni.

³⁴ A to ndee faxes,
a donxene yi tubi,
e yi Ala fen sobeen na.

* **78:21: 78.21** Na feen sebexi Yatene 11.1 kui. † **78:24: 78.24Manna donsena** a fe mato Xoroyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

35 A yi rabira e ma
fa fala Ala nan e kantan fanyen na,
a Kore Xonna Ala nan yi e xunba muxun
na.

36 Koni e falane mi yi fixaxi,
e yi wulen nan falama a xa.

37 E mako mi yi Alaa fe yi,
e mi yi tinxinxi Ala layirini.

38 Koni bayo a kininkinin,
a yi e hakene mafelu.
A mi e halagi.

A xolon lu daxonja ma wuyaxi,
a mi fitina e xili ma.

39 A a kolon fa fala daxon nan tun e ra,
e siimayaan luxi nen alo foyedina
naxan danguma a mi xete.

40 E murute Ala ma nen tonbonni sanja ma
wuyaxi.
A yi sunu e fe ra burunna ra sanja ma
wuyaxi!

41 E yi Ala bunbama ye yo ye.
E yi a liga Isirayilaa Ala Sarijanxin yi xolo.

42 E jinan nen a senbe gbeen xon,
e nun a e xunba e yaxune yii laxon naxan
yi.

43 E jinan nen a taxamasenne xon Misiran
yi,
e nun a kabanako feen naxanye liga Soyan
yi.

44 A yi e baane findi wunla ra.
Ige yo mi yi na nun
Misiran kaane yi naxan minje.

45 A tugetuge xolene rasiga e ma
naxanye e don.

Xunjene fan yi e baxon kala.

46 A e siseene so sujene yii.

A bogiseen birin so tuguminne yii.

47 A yi e wudi binle kala balabalan kesene
ra.

A yi e xode binle kala xunbenla ra.

48 A yi e jingene faxes balabalan kesene ra.
Galanna yi e xuruseene faxes.

49 A fitinaxin yi a xolo jaxin
nun a baje teen nun a marajaxun nagodo
e ma.

Halagi ti ganla nan yi ne ra.

50 A mi xete a xolon foxo ra,
a mi tin e niine yi rakisi,
a yi e faxes fitina furene ra.

51 A yi dii sarane faxes Misiran denbayaan
birin yi.

Xami a denbayane dii singene birin
naxanye singe e fangan mayita.

52 A yi fa a yamaan na
keli Misiran yi alo xuruse kuruna.

A yi e kantan burunna ra.

53 A yi ti e yee ra, sese mi e soto,
nanara e mi gaxu.

Koni foxo igen yi a ragali e yaxune ma.

54 A yi fa e ra a boxo sarijanxini
na geyaan ma a naxan soto a senben xon.

55 A siya gbetene kedi nen a yamaan yee ra,
a yi e boxone yitaxun e ra.

A yi Isirayila bonsenne rasabati e konne yi.

56 Koni e yi murute Kore Xonna Ala ma,
e yi a bunba.

E mi e xaxili lu a maxadi xuine xon,

57 e yi e masiga a ra,
e yanfan ti alo e benbane.

E mi fa tinxinxi
alo xalimakuli yidoxina.

58 E Ala raxolo nen e suxure batudene ra.
E yi Ala raxoxolon e ala sawurane xon.

59 Ala to na me, a yi xolo han!

Nanara, a yi a me Isirayila ra feu!

60 A yi a banxin nabegin naxan Silo yi,
a yi dxi adamadiine tagi denaxan yi nun.

61 A yi tin a senbe kankiraan yi suxu.

A naron misaala yi so yaxune yii.

62 A yi tin a muxune yi faxes silanfanna ra,
a yi a xolo gbeen nagodo a muxune ma.

63 Teen yi e banxulanne gan,
han jaxalan dii ti sigine yi dan na fe ra.

64 Saraxaraline yi faxes silanfanna ra.

Koni yengen mi tin kaja gilene yi e wuga.

65 Donxen na, Marigin yi keli
alo a yi xiin nen.

A yengen so
alo sofa senbemaan na manpaan min.

66 A mon yi a yaxune kedi.

A yi e rayarabi habadan!

67 A yi a me Yusufu bonsonna ra.

A mi Efirami bonsonna sugandi.

68 A Yuda bonsonna nan sugandi

e nun a Siyon Geyaan naxan xanuxi.

69 A yi a Yire Sarijanxin ti menni
alo kore xonna nun boxo xonna

naxanye na habadan!

⁷⁰ A yi a walikēn Dawuda sugandi.

A yi a ba yēxē kulan dēxōn.

⁷¹ A yi a tongo xuruse kantandeni,
a yi a findi a yamaan kantanmaan na,
Yaxuba bōnsōnna,
a gbee muxune Isirayila.

⁷² Dawuda yi a jōxō lu e xōn ma jēnige
fajini.

A ti e yēē ra ki fajni.

79

*Ala maxandina Yerusalēn taan xunba
feen na*

¹ Asafi a bētina.

Ala, siya gbētēne bata i ya bōxōn yēngē,
e so.

E bata i Batu Banxi Sarijanxin naharamu.

E bata Yerusalēn findi taa xōnna ra.

² E bata i ya walikēne binbine so xōline yii
e yi e don.

I ya muxu tōgōndiyaxine binbine bata lu
burunna subene bun.

³ E bata e wunla ramini Yerusalēn birin yi
alo igen bōxōnma.

Muxu yo mi luxi

naxan faxa muxune maluxunje.

⁴ Nxu rabilinna siyane fala jaxin tima nxu
ma,

e nxu makonbi, e nxu magele.

⁵ Alatala, i luma xōlōxi nxu ma nēn
han waxatin mundun?

I ya xōlōn luma nēn alo tēēna
han waxatin mundun yi?

⁶ I ya xōlōn nagodo siyane ma
naxanye mi i batuma,
e nun yamanan naxanye mi i xinla
binyama.

⁷ Amasōtō e bata Yaxuba bōnsōnna nō,
e a bōxōn kala.

⁸ I nama nxu tōrō nxu benbane hakēne fe
ra.

I ya kininkininna xa nxu ralan iki sa!

Amasōtō nxu makona a ma han!

⁹ Ala, nxu rakisi muxuna,
nxu mali i xinla binya feen na!

Nxu xunba,
i yi nxu mafelu nxu yulubine ra
i xinla a fe ra.

¹⁰ Nanfera siyane maxōdinna tima,
e naxa, “E Ala minēn?”

A yita siyane ra nxu yēē xōri
a i ya walikēne faxa feen jōxōma nēn.

¹¹ I tuli mati suxu muxune kutun xuiin na.
Naxanye yalagin bun,
ne ratanga i sēnbē gbeen na.

¹² Na siyane konbin naxanye ti i ma Marig-
ina,

ne saranna fi na ra dōxō solofere.

¹³ Nanara, nxu tan i ya yamana,
i naxan kantanma
alo i ya xuruse kuruna,
nxu i tantunje na yi habadan,
nxu i matōxō waxati famatōne birin yi.

80

Ala xa en ma yamanan natanga

¹ Asafi a bētina bēti baane kuntigin xa,
sereyana, a xa ba alo bētin naxan xili:
“Fuge Fajine.”

² Isirayila kantan muxuna,

i tuli mati nxu ra.

I tan naxan tixi Yusufu bōnsōnna yēē ra

alo xuruse kuruna,

i tan naxan dōxi maleka gubugubu kanne
tagi,

i yēte makēnen nōrōni.

³ I sēnbēn yita

Eframi nun Bunyamin nun Manase
bōnsōnne ra.

Keli, i fa nxu rakisi!

⁴ Ala, i mōn xa nxu sēnbē so,

i nōrōn nagodo nxu ma,

alogo nxu xa kisi.

⁵ Alatala, Ala Sēnbēn Birin Kanna,

i luma xōlōxi i ya yamaan ma

han waxatin mundun

i tondi a maxandin yabē?

⁶ I bata e balon findi sōxōlōn na,

i yi e igelengenne rafe yēēgen na.

⁷ I bata nxō bōxōn findi yēngē so xunna ra
nxu rabilinna siyane xa.

Nxu yaxune nxu magelema.

⁸ Ala Sēnbēn Birin Kanna,

i mōn xa nxu sēnbē so,

i nōrōn nagodo nxu ma,

alogo nxu xa kisi!

⁹ I fa nēn wudi binla ra
sa keli Misiran yamanani.

I siyaan bonne kedi,

i yi na wudi binla si e bɔxɔni.

¹⁰ I yi yirena nde yitɔn a rasoliden na.

A salenne yi godo pon!

A yi yamanan nafe.

¹¹ A nininna yi so geyane xun na.

A yiine yi so suman wudi gbeene xun na.

¹² A yiine yi sigama han fɔxɔ igen xun ma,
e mɔn yi sigaxi han baan xun ma.

¹³ Nanfera i a langan kalaxi?

I tin dangu muxune birin yi a bogine
muja?

¹⁴ Segune yi keli fɔtɔnni, e a kala,
burunna subene yi a don.

¹⁵ Senben Birin Kanna Ala, i mɔn xa fa.

I yee ragodo nxu ma keli ariyanna yi,
i yi nxu mato.

I ya yamaan nakisi

naxan findixi na wudi binla ra!

¹⁶ I tan yeteen naxan sixi,

i xa na ratanga!

A luxi nen

alo i tan yeteen diin naxan nagboxi.

¹⁷ E bata a sege, e a gan,

i ya yamaan kalama i ya xɔlɔn bun ma.

¹⁸ I yengi lu mangan xɔn ma

i tan yeteen naxan dɔxi,

i tan yeteen diin naxan nagboxi.

¹⁹ Nxu mi fa nxu xun xanbi soma i yi sɔnɔn.

Nxu rakisi nanara nxu i tantunje.

²⁰ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,

i mɔn xa nxu senbe so,

i nɔrɔn nagodo nxu ma,

alogo nxu xa kisi!

81

Ala nan en malima

¹ Asafi gbeena, beti baane kuntigin xa. A xa
ba Gati kaane kondenna ra.

² Sɔnxɔ sewani en ma Ala xa,
en senbena.

Ɛ xuini te Yaxubaa Ala xa!

³ Ɛ beti baan folɔ,

Ɛ tanbanne maxa,

e nun bɔlɔnna nun kondenna.

⁴ Kike nenɛn na te,

e nun kiken na kɔxɔ,

Ɛ xɔtaan fe en ma sali lɔxɔne yi.

⁵ Sariyan nan ito ra Isirayila xa.

Yaxubaa Alaa yamarin nan ito ra.

⁶ A a so Yusufu a denbayaan yii nen

a Misiran yamanan yenge waxatin naxan
yi.

En yi xuina nde me

en mi yi naxan kolon,

⁷ A naxa, “N bata goronne ba Ɛ xun ma.

Ɛ bata goron binyen dɔxɔ.

⁸ Ɛ yi tɔrɔni waxatin naxan yi,

Ɛ yi n xili n yi Ɛ xunba.

N yi Ɛ yabi foye gbeeni.

N yi Ɛ kejaan fɛsefɛse Meriba igene yi.”

Beti xuini te.

⁹ “N ma yamana,

Ɛ Ɛ tuli mati n ma maxadi xuine ra.

Isirayila, xa Ɛ yi n xuiin name nun!

¹⁰ Ɛ nama Ala gbete batu!

Ɛ nama Ɛ xinbi sin ala gbete yo xa!

¹¹ Alatala nan n tan na,

Ɛ Ala naxan faxi Ɛ ra

sa keli Misiran yamanani.

Ɛ Ɛ deene yibi, n xa Ɛ ralugo.

¹² Koni n ma yamaan mi e tuli matixi n na.

Isirayila mi tin n na.

¹³ Nayi, n yi e lu e tengbesenyani,

e yi bira e waxɔn feene fɔxɔ ra.

¹⁴ Xa n ma yamaan yi n xuiin name nun,

xa Isirayila yi bire n ma kirane fɔxɔ ra nun,

¹⁵ n yi e yaxune yarabima nen nun ma-
furen!

N yi e yengefane halagima nen.

¹⁶ Naxanye Alatala rapaxuxi

ne gaxuxine yi e felenma nen a bun ma.

E tɔrɔn mi yi janma habadan!

¹⁷ N yi Ɛ baloma nen malo fajin nun kumin
na.”

82

Ala nan mangan na

¹ Asafi a betina.

Ala dɔxi a manga gbedeni,

a tan nan kitin sama senbemane tagi.

A yi a fala, a naxa,

² “Ɛ luma kitin se tinxintareyani

han waxatin mundun,

Ɛ yi lu muxu paxine rafise bonne xa?

Beti xuini te.

³ Ɛ xa senbetarene nun kiridine xun
mayenge kitin sa,

Ɛ yi tinxin yiigelitɔne nun muxu
paxankataxine xa.

4 Ε xa senbetarene nun tərɔ muxune
ratanga,
ε e xunba muxu ɲaxine yii.”

5 “Ε mi fe kolon,
ε xaxili mi na,
ε sigan tima dimin nin,
bɔxɔn bunne birin xuruxurunma.
6 N bata yi a fala, n naxa,
‘Alane nan ε tan na.
Kore Xɔnna Alaa diine nan ε birin na.’
7 Koni ε faxama nɛn
alo adamadiin bonne,
ε bira alo kuntigin bonne.”

8 Ala, keli, i fa dunuɲa makiti,
bayo i tan nan gbee siyane birin na.

83

*Isirayilaa Ala maxandina e yaxune to yi
e tərɔma*

1 Sigi sariɲanxina. Asafi a betina.
2 Ala, i nama i dundu.
Ala, falan ti, i nama i raxara!
3 A mato, i yaxune bata keli.
Naxanye i rapaxuxi, ne bata murute.
4 E feene yitɔnma wundoni i ya yamaan xili
ma.
I naxanye ratangaxi,
e sama e bode fari ne xili ma.
5 E naxa, “En sa e raxɔri,
alogo Isirayila xinla xa tunun dunuɲa yi.”
6 E bata lan a ma,
e xa e malan i xili ma,
7 Edɔn kaane nun Sumayila bɔnsɔnna mux-
une
nun Moyaba kaane nun Hagari kaane
8 nun Gebala kaane nun Amonine nun
Amalɛkine
nun Filisitine e nun Tire kaane.
9 Asiriya yamanan fan bata sa e fari,
alogo e xa Loti bɔnsɔnna muxune mali.
Betɪ xuini te.

10 A liga e ra
alo i a liga Midiyan kaane ra kii naxan yi,
alo i a liga Sisera nun Yabin na Kison xu-
deni
kii naxan yi.
11 E faxa nɛn En-Dɔri yi,
e yi kun bɔxɔn fari.
12 A liga e kuntigine ra
alo i Orebi nun Sebi liga kii naxan yi.

E mangane birin xa lu
alo Sebaxa nun Salamuna,
13 naxanye yi a falama, e naxa,
“Nxu xa Alaa bɔxɔne tongo nxu gbeen na.”

14 Ala, e liga
alo wuluwunla na sɛxɛ xarene tongo,
alo foyen na se dagin xali,
15 alo tɛɛn fɔtɔnna ganma kii naxan yi,
alo tɛɛn tema geyane ma kii naxan yi.
16 E kedi i ya tule gbeen na.
E magaxu i ya foye gbeen na.
17 Alatala, e rayagi,
han e yi i xinla fen.
18 E xa lu yagin nun kuisanni habadan.
E xa yigitɛgɛ, e raxɔri.
19 E xa a kolon
fa fala i tan Alatala,
i tan keden peen nan Kore Xɔnna Ala ra,
naxan mangayaan ligama dunuɲa birin
xun na.

84

Ala Batu Banxini siga betina

1 Koraa diine tantun betina, beti baane
kuntigin xa. A xa ba Gati kaane kondenna
ra.
2 Alatala Senben Birin Kanna,
i luden nayabu n yi han!
3 Alatalaa banxin xɔnla n na han!
N bɔɲɛn nun n fati bɛndɛn sewa betin bama
Habadan Ala xinla nan ma fe ra.
4 Hali tuntunne bata e tɛɛne sa i ya banxini,
debelenne fan bata na findi e konna ra,
alogo e diine xa maso i ya saraxa ganden
na
Alatala Senben Birin Kanna,
n ma mangan nun n ma Ala.
5 Sewan na kanne xa
naxanye luma i ya banxini!
E i matɔxɔma nɛn waxatin birin!
Betɪ xuini te.

6 Sewan na kanne xa
naxanye senben kelima i tan yi,
naxanye xun tixi Ala Batu Banxin na.
7 E nɛma danguma Baka lanbanni,
mɛnna yi lu e xa alo tigi yirene.
Tule singen na fa, darane yi fe.
8 E senben yi siga fari sɛ,
han e yi ti Ala yetagi Siyon yi.
9 Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
n ma maxandi xuiin namɛ.

Yaxubaa Ala, i tuli mati n na.

Beti xuini te.

¹⁰ Ala, nxo mangan mato,
nxu ye masansan wure lefana.
I ya muxu sugandixin nasuxu!

¹¹ Soge kedenna i Batu Banxini,
na dangu xii wuli keden na yire gbete yi.
A fisa n xa lu tixi i ya banxin so deen na
gbansan

benun n xa sabati muxu jaxine konne yi.

¹² Marigina Alatala luxi nen en xa
alo en ma sogen nun en ye masansan wure
lefana.

Alatala nan hinanna nun binyen fima en
ma.

Naxanye sigati kii kamalixi,
a herin fima nen ne ma.

¹³ Alatala Senben Birin Kanna,
sewan na kanne xa
naxanye e yigin sama i tan yi.

85

Ala xa baje xunbenla fi en ma

¹ Koraa diine tantun beta, beti baane
kuntigin xa.

² Alatala, i bata yi hinan i ya yamanan na.
I bata yi Yaxuba bansonna senbe so.

³ I bata yi i ya muxune hakene mafelu,
i yi e yulubine xafari.

Beti xuini te.

⁴ I bata yi i ya xolon jan,
i yi xete i ya xolo gbeen foxo ra.

⁵ Ala, nxu rakisi muxuna,
i mon xa nxu senbe so.
I nama fa lu xole nxu ma.

⁶ I luma xoloxi nxu ma nen ba
han habadan?
I ya xolon luma nen
han mayixete nun mayixete?

⁷ I mi fa nxu rakisima ba,
alogo i ya yamaan mon xa sewa i ya fe ra?

⁸ Alatala, hinan nxu ra,
i yi nxu rakisi.

⁹ N waxi n tuli mati feni Ala ra, Alatala.
A baje xunbenla nan ma fe falama a ya-
maan xa,

a muxu togondiyaxine,
xa e mi fa xete e xaxilitareyaan ma sonon.

¹⁰ A fama a yeragaxu muxune rakisideni
iki sa!

A binyen yi lu en ma yamanani.

¹¹ Hinanna nun lannayana e bode xon ma.
Tinxinyaan nun baje xunbenla yi rakafu.

¹² Lannayaan sabatima nen boxoni,
tinxinna yi godo keli kore.

¹³ Alatala herin fima nen en ma yati,
en ma boxon sansine yi sabati.

¹⁴ Tinxinyaan tima nen Marigin yee ra,
a kirani ton a xa.

86

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa Ala maxandina.

Alatala, i tuli mati n na,
i yi n yabi.

Amasoto yigelitson nun toro muxun nan n
na.

² N niin natanga,
amasoto n togondiyaxi i ma.

I tan n ma Ala, i ya walikéen nakisi,
naxan a yigi saxi i tan yi.

³ N Marigina, kininkinin n ma!
N ferihenma i tan nan maxande.

⁴ Marigina, i ya walikéen nasewa,
amasoto n na n niin taxuxi i tan nan na.

⁵ Marigina, i tan fan! I dija!

Naxan na i maxandi,
i hinanma nen na ra han!

⁶ Alatala, i tuli mati n ma maxandi xuiin na,
n ma mawuga xuiin name.

⁷ N nema toroni,
n yi i maxandi,
amasoto i yabin tima.

⁸ Marigina, ala yo mi luxi alo i tan.
I ya wanle jaxon mi na.

⁹ Marigina, i siyaan naxanye birin daxi,
ne fama nen,
e yi e xinbi sin i yetagi,
e yi i xinla binya.

¹⁰ Amasoto i tan gbo,
i kabanako feene rabama.
I tan keden peen nan Ala ra.

¹¹ Alatala, i ya kiraan yita n na
alogo n xa sigan ti i ya jondini.
Na fe keden peen sa n baje ni,
alogo n xa i xinla binya.

¹² Marigina, n ma Ala,
n ni i tantunma nen n baje ni ma feu!
N yi i xinla binya habadan!

¹³ I bata hinan n na han!
I yi n niin natanga sayaan ma.

¹⁴ Ala, wasodene bata keli n xili ma,
gbalotɔ ganla waxi n faxa feni,
e miriya yo mi sigama i tan ma.

¹⁵ Koni Marigina, i tan nan Ala ra
naxan kininkinin,
i diɲa, i mi xɔlɔn xulɛn,
i ya hinanna nun i ya lannayaan gbo.

¹⁶ I yɛɛ rafindi n ma,
i yi hinar n na.
Sɛnbɛn fi n ma, n tan i ya walikɛna.
N nakisi, n tan i ya walikɛ ɲaxanla diina.

¹⁷ A yita n na, a i fan,
alogo naxanye n naɲaxuxi,
ne xa a to, e yagi.
Amasɔtɔ i tan Alatala bata n mali,
i yi n madɛndɛn.

87

Siyane birin yigin Yerusalen nin

¹ Koraa diine tantun bɛtina. Sigi
sariɲanxina.

Ala bata a taan ti Geya Sariɲanxin fari.

² Siyon taan nafan Alatala ma
Yaxuba bɔnsɔnna taane birin xa.

³ Muxune Alaa taan matɔxɔma han!
Bɛti xuini te.

⁴ Ala naxa,
“N Misiran kaane nun Babilɔn kaane sama
nɛn

n kolon muxune fari e nun Filisiti kaane
nun Tire kaane nun Kusi kaane.”

N yi a fala, n naxa,
“Itoe fan barixi Siyon taan nin.”

⁵ E a falama nɛn Siyon taan ma
fa fala siyani itoe fan barixi mɛnna nin,
Kore Xɔnna Ala yetɛɛn yi a rasabati.

⁶ Alatala na siyane xinle sɛbɛ,
a a falama nɛn ndee ma, a naxa,
“Itoe fan barixi Siyon taan nin.”
Bɛti xuini te.

⁷ E bodonma nɛn, e bɛtin ba.
E naxa, “Nxu yigin birin i tan nin.”

88

Mawugana malina fe ra

¹ Sigi sariɲanxina. Koraa diine tantun
bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A xa ba
xulenna ra. Esira yixɛtɛna nde Heman ma
fala ɲaxumɛna.

² Alatala, Ala naxan n nakisima,
kɛɛn nun yanyin na,

n gbelegbelema i tan nan na.

³ N ma maxandi xuiin xa i li.
I tuli mati n ma mawuga xuiin na!

⁴ Tɔrɔ wuyaxi bata n niini li,
sayaan bata maso n na.

⁵ E n yatɛma
alo naxanye sigama gaburun na.
N fangan birin bata ɲan.

⁶ E bata n nabɛɲin faxa muxune yɛ,
alo muxu faxaxine gaburun na,
alo i bata ɲinan naxanye xɔn,
i mi fa sese ligama naxanye xa.

⁷ I bata n woli ayi bilingan tilinxin na dimi
gbeeni.

⁸ I ya xɔlɔn bata gbo ayi n ma,
i n yigbɛtɛnma i sɛnbɛn na.

Bɛti xuini te.

⁹ I bata n xɔyine makuya n na,
i bata n findi se ɲaxin na e yɛɛ ra yi.
N balanxi, n mi nɔɛ minɛ.

¹⁰ N yɛɛne bata wasa tɔrɔn na,
n ni i xilima lɔxɔ yo lɔxɔ,
Alatala, n na n yiine yibandunma i tan nan
ma.

¹¹ I kabanako feen ligɛ faxa muxune xa ba?
Faxa muxune kelɛ ba,
e yi i tantun?

Bɛti xuini te.

¹² Muxuna i ya hinanna fe falɛ gaburun kui
ba?

I ya lannayana fe falɛ halagi yireni ba?

¹³ I ya kabanako feene toɛ dimini ba?

ɲinan tima binbine xɔn dɛnaxan yi,
i ya tinxinyaan kolonɲɛ mɛnni ba?

¹⁴ Alatala, n bata i xili, n mali.
N ni i maxandima xɔtɔn yo xɔtɔn.

¹⁵ Alatala, nanfera i i mɛxi n na?
Nanfera i i yetagi luxunxi n ma?

¹⁶ Xabu n dii ɲɔrɛna,
n yi tɔrɔni.
N yi masoxi saayan na.

Gaxun bata n yili,

n yigitɛgɛ.

¹⁷ I ya xɔlɔ gbeen bata godo n ma.

I n kuisan gbeen naxan ti,
na bata n halagi.

¹⁸ Kuisanne n nabilinxi waxatin birin
alo fufana, e bata n nabilin yiren birin yi.

¹⁹ I bata n lanfane nun n xoyine makuya n na.
N fa dimin nan tun kolon.

89

Ala nun Dawudaa layirina

¹ Esira yixetena nde Etani a fala jaxumena.

² N betin bama nen waxatin birin
Alatala hinanna fe ra,
n yi i ya tinxinna fe fala
mayixetene nun mayixetene xa.

³ N yi a fala
a i ya hinanna luma nen habadan,
a i ya tinxinyaan buma nen
alo kore xonna.

⁴ I naxa, "N bata layirin xidi
n ma muxu sugandixin xa,
n bata n kolon ma walikēen Dawuda xa,
⁵ n naxa, 'N ni i yixetene findima nen
mangane ra waxatin birin,
n yi e mangayaan lu han habadan.' "

Betu xuini te.

⁶ Alatala, malekan naxanye ariyanna yi
ne tantun betin bama i ya kabanakone fe
ra,
e nun i ya tinxinyana fe ra.

⁷ Alatala, i tan jaxan mi na kore xonna ma.
Nde luxi alo Alatala, alane ye?

⁸ Ala magaxu maleka sarijanxine
malanni,
naxanye a rabilinxi,
a makabe ne birin yee ra yi.

⁹ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
nde luxi alo i tan?
I senben nun i ya tinxinyana i rabilinxi.

¹⁰ I tan nan foxo igen senben natima,
a walanne na te, i tan nan e ragodoma.

¹¹ I tan nan Misiran halagixi,
i tan nan i yaxune raxuya ayi i senben na.

¹² I tan nan gbee kore xonna nun boxo
xonna ra.

I tan nan dunuja daxi
e nun a yi seene birin.

¹³ I tan nan kōmen foxo nun yiifari foxan
daxi.
Taboro nun Xerimon geyane sonxoma
sewani
i ya fe ra.

¹⁴ I senben gbo!
I fangan magaxu han!

¹⁵ I ya mangayaan senbe soxi
tinxinyaan nun sariya kenden nan na.

Hinanna nun jandina i kewanle birin yi.

¹⁶ Sewan na kanne xa
naxanye i batuma betini,
e sigan ti kenenni i yetagi, Alatala.

¹⁷ E jaxanma nen i xinli waxatin birin,
e i ya tinxinyaan binya.

¹⁸ I tan nan findixi e binyen nun e senben
na,
i yi nxu xunna keli i ya fanni.

¹⁹ Amasoto Alatala nan nxu xun mayengen
na,
nxo mangan nan Isirayilaa Ala Sarijanxin
na.

²⁰ Loxona nde,
i ya togondiya muxune fe toon ti nen
alo xiye,
i yi a fala e xa, i naxa,
"N bata senben fi sofana nde ma,
n bata banxulanna nde sugandi yamaan
ye.

²¹ N bata Dawuda to, n ma walikena.
N yi n ma ture sarijanxin susan a ma.

²² N ma fangan luma a yi nen,
n yi a senbe so.

²³ A yaxune mi a noe mumε,
tinxintaren mi a rayarabe mumε.

²⁴ N na a yengefane halagima nen a yee xori,
naxanye a rajaxuma,
n yi ne yenge.

²⁵ N ma tinxinna nun n ma hinanna luma
nen a xon,
a senben soto n xinli.

²⁶ N na a mangayaan nasigama nen
han foxo igena,
a yi noon ti baane xun na."

²⁷ "A n xilima nen, a naxa,
'I tan nan n Fafe ra, n ma Ala,
n kantan fanyen naxan n nakisima.'

²⁸ N na a findima nen n ma dii singen na,
naxan gbo mangane birin xa boxo xonna
fari.

²⁹ N hinan a ra habadan!
N layirin naxan xidi nxu tagi,
na mi kale mumε!

³⁰ N na a yixetena nde luma nen mangayani
habadan!
Fanni kuyen daxi,
a mangayaan daxi."

³¹ "Xa a yixetene mi tin n ma sariyan suxe,

xa e mi bira n ma sariyane fɔxɔ ra,

³² e yi n ma tɔnne kala,
e tondi n ma yamarine suxe,

³³ nayi, n na e murute feene saranma e ra
nen dunganna ra,
n yi e paxankata e hakene fe ra.

³⁴ Koni n ma hinanna luma nen Dawuda
xon,
n mi n ma tinxinyaan kalama.

³⁵ N mi n ma layirin kale.

N na a tuli saxi naxan na,
n mi na maxete.

³⁶ N bata n kolo n ma sarijanni
n mi wulen falama Dawuda xa,

³⁷ a yixetene luma nen habadan,
a mangayaan buma nen n yetagi
alo sogena.

³⁸ A buma nen mangayani habadan
alo kikenā,
naxan kore xonna ma taxamasenna ra
waxatin birin.”

Beti xuini te.

³⁹ Koni i bata i me a ra,
i yi a masiga i ra!
I bata xolo i ya manga sugandixin ma han!

⁴⁰ I bata i ya layirin kala i naxan xidi
e nun i ya walikēen tagi.
I bata a mangaya taxamasenna rabira
boxoni.

⁴¹ I bata a taan yinne birin nabira.
I yi a yire makantanxine findi taa xonne ra.

⁴² Dangu muxune birin a mujama,
a dɔxɔ bodene bata a rapaxu.

⁴³ I bata a yengefane senben gbo ayi.
I yi a yaxune birin nasewa.

⁴⁴ I bata a yenge so seene senben jan.
I tondi a maliye yengeni.

⁴⁵ I bata a noron ba a yii,
i yi a mangaya gbeden nabira boxoni.

⁴⁶ I bata a banxulanya waxatini kala a
ma,
i yi a rayagi han!

Beti xuini te.

⁴⁷ Alatala, i mon i luxunma nen nxu ma
han waxatin mundun?

I ya xolon luma gbo ayi
alo tēna han waxatin mundun?

⁴⁸ A xa rabira i ma
a n ma siimayaan mi fa xunkuya.
I adamadiine birin daxi nen tun ba?

⁴⁹ Nde luma a faxataren na,

a yi a yete ratanga sayaan ma?

Beti xuini te.

⁵⁰ Marigina, i ya hinanna minen,
naxan yi na nun,
i i kolo naxan na Dawuda xa i ya tinxinni?

⁵¹ Marigina,
i miri i ya walikene yagin ma,
e nun yamaan naxanye birin goron n xun
ma.

⁵² Alatala, i yaxune bata nxu rayagi,
e biraxi i ya muxu sugandixin fɔxɔ ra yiren
birin.

⁵³ Barikan xa bira Alatala xa habadan!
Amina! Amina!

Yaburin Yire Naanindena: Keli Sora 90 ma han 106

90

Nabi Musaa betina

¹ Nabi Musa, Alaa xerana maxandina.

Marigina, i tan nan findixi nxu yigiyaden
na,
keli waxati danguxine ma han habadan.

² Benun geyane xa da,
benun boxo xonna nun dunuɲa yeteen xa
da,

xabu a foloni, han to,
han habadan i tan nan Ala ra.

³ I tan nan muxune raxetema bendeni,
i yi a fala, i naxa,

“Adamadiine, e xete e kelideni.”

⁴ Bayo jee wuli kedenna luxi nen i yee ra yi
alo xii keden danguxina,
alo koe kedenna.

⁵ I tan nan muxun niin bama,
a dangu alo xoton ma xixonla,
alo sexen naxan solima.

⁶ Xotonni, a jingi, a sabati,
jinbanna na maso,
a lisi a ra, a xara.

⁷ I ya xolona nxu yigitagama nen,
a yi nxu jan.

⁸ I bata nxu hakene sa i yetagi.
I bata nxo wundo yulubine birin sa
kenenni.

⁹ Nxu siin janma nen i ya xolon bun ma.
Nxu nxo siimayaan toon janje
alo kutunna.

¹⁰ Yanyina nde nxo siimayana,
jee tonge solofere nan tun a ra.
Xa a xunkuya ayi,

ƶƶƶ tonge solomaseƶƶ.

Koni lanbaranna nun tərən nan ne birin na.

A ƶanma nən xulən, nxu faxa.

¹¹ Nde nƶƶ i ya xələn sənben kolonƶƶ,
a yi i binya

lan i ya xələn yatən ma?

¹² Nxu xaran nxƶ siimayaan tənƶƶ,
alogo nxu xa sigan ti fe kolonni.

¹³ Alatala, i ya xələn ƶanma waxatin
mundun yi?

Kininkinin nxu tan i ya konyine ma.

¹⁴ Nxu ralugo i ya hinanni xətən yo xətən.

Nanara, nxu betin bƶ,
nxu sƶwa nxu siin birin yi.

¹⁵ Nxu bata lu yagini waxati xunkuye.

Awa, iki sƶwa ƶƶƶƶ fi nxu ma
nxu naxan xasabi ligaxi tərən.

¹⁶ Nxu tan i ya konyine xa i ya wali gbeene
to.

Nxƶ diine xa i ya binye magaxuxin to.

¹⁷ Marigina nxƶ Ala,
i ya fanna xa lu nxu xən.

Nxƶ wanle rasənƶya nxu xa,
yandi nxƶ wanle rasənƶya nxu xa.

91

Ala nan en yigiya kenden na

¹ Naxan na yigiya Kore Xənna Ala ma,
na bata lu Ala Sənbe Kanna makantanna
bun.

² N na a falama Alatala xa nən, n naxa,
“N yigiyaden nun n kantan yinna nan i tan
na.

N ma Ala nan i tan na
n yigin saxi naxan yi.”

³ A i ratangama nən luti ratixine birin ma,
e nun faxa furene.

⁴ A i ratangama nən,
i yi i luxun a yi,

alo tƶƶƶ ngana a gabutƶƶƶ soma
a diine xun na kii naxan yi.

A lannayaan yi findi i yƶ masansan wure
lefaan na.

⁵ I mi gaxun kƶƶƶƶ gbalon yƶƶ ra,
hanma xalimakunla
naxanye wolima yanyin na.

⁶ I mi gaxuƶ fitina furene yƶƶ ra
naxanye i lima dimini,
hanma fure ƶaxin naxanye faxan tima
yanyin na.

⁷ Muxu wuli kedenna faxama nən i dƶxən
ma,
muxu wuli fu yi bira i rabilinni,
koni fefe mi ligƶ i tan na.

⁸ I i yƶƶƶ tima nən tun,
i yi muxu ƶaxine saranna to.

⁹ N bata n yigiya i tan ma Alatala.
I na Kore Xənna Ala findi i luxunden na,

¹⁰ fe ƶaxi yo mi i liyƶ.

Gbalo yo mi masoƶ i konna ra.

¹¹ Ala yamarin fima nən a malekane ma i
ya fe yi

alogo e xa i kantan i ya sigatiin birin yi.

¹² E yi i tongo

alogo i nama i sanna din ƶƶƶƶ yo ra.

¹³ I tima yatane nun saƶine fari nən.

I yi yata sənbeƶane nun saƶi ƶaxine yi-
bodon.

¹⁴ Ala naxa, “N na kanna rakisima nən
bayo a n xanuxi.

N na ratangama nən
bayo a n kolon Ala ra.

¹⁵ A na n xili, n na a yabima nən.

N luma a xən ma nən tərən.

N na a xunbama nən,
n yi binyen sa a ma.

¹⁶ N yi siimaya xunkuye faƶin fi a ma,
n yi a yita a ra

a n tan nan a rakisima.”

92

Tantun betina

¹ Tantun betina. Sigi sariƶanxina. A xa ba
Matabu Lƶxən.

² A lan Alatala yi tantun.

Kore Xənna Ala,
a lan betin xa ba i xa,

³ i ya hinanna fe yi fala xətən yo xətən,
i ya tinxinna fe yi fala kƶƶ yo kƶƶ,

⁴ betine yi ba i xa kondenna nun bələn xuiin
na.

⁵ Alatala, i kƶwanle bata n nasƶwa.
N sƶwa betin bama nən i ya wanle fe ra.

⁶ Alatala, i ya wanle gbo de!
I miriyane tilin han!

⁷ Xaxilitaren mi ito kolon.
Daxun mi ito famuma.

⁸ Fa fala, muxu ƶaxin kelima nən
alo sƶƶƶ ƶaxina,
fe ƶaxi rabane birin sabatima nən,
koni habadan halagin nan e yƶƶ ra.

⁹ Amasɔtɔ i tan Alatala nan feen birin xun na habadan.

¹⁰ I yaxune ni i ra, Alatala, i yaxune ni i ra, e halagima! Fe ɲaxi rabane birin xuyama ayi nɛn.

¹¹ I bata n sɛnbɛn gbo ayi alo burunna ɲingena, i yi ture faɲin susan n ma.

¹² N na n yɛngɛfane yarabixin toma. N na n yaxune wuga xuiin mɛma.

¹³ Koni tinxin muxune sabatima nɛn alo tugu binla.

E sɛnbɛn gboma ayi nɛn alo suman binle Liban yamanani

¹⁴ alo wudin naxanye sixi Alatalaa banxini. E sabatima nɛn en ma Alaa banxini.

¹⁵ E mɔn bogima hali e to bata kɔxɔ. E rafexi igen na, e xinde.

¹⁶ Na bata Alatalaa tinxinna yita. A tan nan n kantan fanyen na, fe ɲaxi yo mi a tan yi.

93

Ala nan mangan na

¹ Alatala nan mangan na, a rabilinxi nɔrɔn nun fangan nan na. Nanara, bɔxɔn dɔxi ken, a mi yigisanma.

² Ala, xabu a fɔlɔni, i ya mangayaan na. I na yi habadan!

³ Alatala, baane e xuini tema, baane e xuini tema han! Baane bata walanɲɛ ayi.

⁴ Alatala sɛnbɛn gbo kore xɔnna ma! A gbo fɔxɔ igen mɔrɔnne xa.*

A dangu fɔxɔ igen xunfan gbeen na.

⁵ Alatala, i ya maxadi xuine luma nɛn habadan! Sariɲanna lanxi i ya banxin nan ma, han habadan!

94

Ala nan birin ma kitisaan na

¹ Ala naxan gbeɲɔxɔ tiin na, Alatala, i tan Ala naxan gbeɲɔxɔ tiin na, i xa i yetɛ makɛnɛn.

² Dunuɲa kitisana, keli,

i yi wasodene saran e kɛwanle ra.

³ Alatala, muxu ɲaxine luma ɲaxanɲɛ han waxatin mundun yi?

⁴ Fe ɲaxi rabane e yetɛ matɔxɔma kanba falane yi.

⁵ Alatala, e bata i ya muxune yigbɛtɛn. E bata i ya yamaan nayarabi.

⁶ E kaɲa gilɛne nun kiridine nun xɔɲɛne faxama.

⁷ E yi a fala, e naxa, “Alatala mi nxu toma. Yaxubaa Ala mi a ɲɔxɔ luxi a xɔn.”

⁸ Ɛ a liga ɛ yeren ma

ɛ tan xaxilitarene,

ɛ tan daxune,

ɛ xaxili sɔtɔma waxatin mundun?

⁹ Ala naxan en tunle rafalaxi, a tan mi fala xuiin mɛma ba?

Ala naxan en yɛɛne rafalaxi, a tan mi toon tiin ba?

¹⁰ A tan naxan siyane birin xuruma, a mi e fe saranma e ra ba,

a tan naxan muxune xaranma fe kolonna ma?

¹¹ Alatala muxune miriyane kolon, a sese mi ne ra.

¹² Alatala, sɛwan na kanna xa

i naxan xuruma,

i naxan xaranma i ya sariyan xɔn.

¹³ I matabun fi a ma tɔrɔ lɔxɔne yi, han yinli ge muxu ɲaxine yɛɛ ra.

¹⁴ Alatala mi a muxune rabɛɲinma, a mi a mɛma a kɛɛn na.

¹⁵ Kitine mɔn sama nɛn tinxinni, sɔndɔmɛ faɲi kanne birin tinma nɛn na ma.

¹⁶ Nde tiyɛ n xɔn muxu ɲaxine xili ma?

Nde kelɛ,

a ti n xɔn fe ɲaxi rabane xili ma?

¹⁷ Xa Alatala mi yi n mali nun, n niin yi bama nɛn mafuren!

¹⁸ N to yi a falama, n naxa,

“N birama nɛn!”

Alatala, i yi n mali i ya hinanni.

¹⁹ N na kuisan,

i ya hinanna n niin lugoma nɛn sɛwan na.

²⁰ I mako mi kitisa tinxintarene ma, naxanye muxune ɲaxankatama e tɔnne yi.

* 93:4. 93.4Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

21 E e malanma tinxin muxune xili ma,
e yi sɔntarene yalagi, e faxa.
22 Koni Alatala bata findi n ma faran
makantanxin na.
N ma Ala nan n kantan fanyen na
n nan n luxunma naxan yi.
23 A e hakene saranma e ra nen.
Alatala en ma Ala e raxɔrima nen e fe
ɲaxine ma.

95

Tantun bɛtina

1 E fa, en xa fa sɛwa bɛtin ba Alatala xa!
En sɔnxɔ sɛwani Ala xa,
en kantan fanyena, en nakisimana.
2 En fa a yɛtagi, en barikan bira a xa.
En yi a tantun sɛwa bɛtine yi.
3 Amasɔtɔ Alatala nan Ala gbeen na.
A tan nan manga gbeen alane birin xun
na.
4 A tan nan gbee bɔxɔn bunne nun geyane
xuntagine ra.
5 A tan nan gbee fɔxɔ igen na,
bayo a tan nan a daxi.
A tan nan bɔxɔ xɔnna rafalaxi.
6 E fa, en fa en xinbi sin,
en yi Ala batu.
En xa en xinbi sin Alatala bun
naxan en daxi.
7 Amasɔtɔ a tan nan en ma Ala ra.
En findixi a yamaan nan na
alo a xuruse kurun naxan nabama.

Xa e Ala fala xuiin mɛ to,
8 e nama e bɔɲɛni xɔdɔxɔ
alo e benbane Meriba yi,
alo e naxanye liga na waxatini Masa yi
tonbonni.*
9 E n matandi nen mɛnni,
e yi n mato,
hali e to bata yi n kɛwanle to.
10 N xɔlɔ na waxati muxune ma ɲɛɛ tonge
naanin,
n yi a fala, n naxa,
“Yamani ito bɔɲɛn makuya n na,
e mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra.”
11 Nayi, n yi n kɔlɔ n ma xɔlɔni n naxa,
“E mi sɔɛ n ma matabudeni mumɛ!”

96

Ala nan mangane birin xun na Taruxune Singen 16.12-33

* 95:8: 95.8 Na fe mɔn sɛbɛxi Xɔɔyaan 17.7 kui.

1 Bɛti nɛnɛn xa ba Alatala xa!
Dunɔɲa muxune birin xa bɛtin ba Alatala
xa.
2 Bɛtin xa ba Alatala xa,
a xinla yi tantun!
E yi lu a raliyɛ waxatin birin yi
fa fala a bata en nakisi.
3 E a binyena fe fala siyane birin xa,
e yi a kabanako feene rali muxune birin
ma.
4 Alatala gbo,
a lan a xa matɔxɔ han!
A lan
a xa binya dangu alane birin na.
5 Siyane alane birin findixi ala fuune nan
na,
koni Alatala tan bata koren da.
6 A rabilinxi nɔrɔn nun gboon nan na.
A yire sariɲanxin nafexi sɛnbɛn nun
binyen nan na.
7 E tan dunɔɲa siyane birin,
e fa Alatala tantun,
e yi a tantun a binyen nun a sɛnbɛna fe ra.
8 E fa Alatala tantun a xili binyena fe ra.
E fa kiseene ra a Batu Banxini.
9 E Alatala batu a nɔrɔ sariɲanxini.
Dunɔɲa muxune,
e xuruxurun a yɛtagi.
10 E yi a fala siyane xa,
a Alatala nan mangan na.
Nanara, dunɔɲa a kiini,
a mi yigisanma.
Ala siyane makitima tinxinna nin.

11 Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna xa sɛwa han!
Fɔxɔ igen xa a xuini te
e nun seen naxanye a xɔɛ ra.
12 Burunna xa sɛwa e nun a yi seene birin.
Fɔtɔnna wudine birin xa sɔnxɔ sɛwani,
13 e sɔnxɔ Alatala yɛtagi,
amasɔtɔ a fama nen.
A fama nen a kitin sa dunɔɲa yi.
A dunɔɲa muxune makitima nen tinxinni,
a siyane kiti a ɲɔndini.

97

Ala nan keden pe mangan na

1 Alatala nan mangan na!
Dunɔɲa xa ɲaxan!
E sɛwa e tan fɔxɔ ige tagi bɔxɔne!
2 A rabilinxi kundaan nun dimin nan na.

A mangayaan senbe soxi tinxinyaan nun
sariya kendén nan na.

³ Tεεna a γεε ra,
naxan a yaxune ganma a rabilinni.

⁴ A kuyen na a jinna masoxon,
dununa birin yi yalan.
Boxon yi a to a xuruxurun.

⁵ Geyane xuyama ayi Alatala yetagi,
dununa birin Marigina,
alo kumi dolen na xulun.

⁶ Koren xonna a tinxinyaan nalima nen,
siyane birin yi a binyen to.

⁷ Suxure batune yagima nen,
naxanye suxurene matoxoma.

Alane birin e xinbi sinma nen a bun.

⁸ Siyon kaane a mema nen e sewa.

Yuda taane yi naxan i ya kiti saxine fe ra,
Alatala.

⁹ Alatala, i tan nan Kore Xonna Ala ra
dununa birin xun na.

I tan gbo dangu alane birin na.

¹⁰ Alatala rafan naxanye ma,
fe naxin xa rapaxu ne ma.
A togondiya muxune kantanma nen,
a yi e xunba muxu naxine yii.

¹¹ Kenenna minima nen tinxin muxune xa,
muxu sondome fajine sewama nen.

¹² E tan naxanye birin tinxin,
ε sewa Alatala a fe ra,
ε a xili sarijanxin tantun.

98

Ala nan mangan na

¹ Tantun betina.
E beti nenén ba Alatala xa.
A bata kabanako feene liga!
A en nakisima a senben nun a sarijanna
nan xon.

² Alatala bata a marakisin nun tinxinna
yita siyane ra.

³ A mi jinanxi a hinanna nun a tinxinna
xon
Isirayila yamaan xa.
Boxon danne birin bata a to
a en ma Ala bata en nakisi.

⁴ Dununa muxune birin xa sonxo sewani
Alatala xa.
E sewaxin yi sonxo han,
ε yi a tantun betini!

⁵ E tantun betine ba Alatala xa bolonna ra!

E bolonna nun tantun beti xuini te!

⁶ E xotane nun fenne fe.
E sonxo sewani mangan xa, Alatala.

⁷ Foxo igen xa a xuini te
e nun seen naxanye birin a xore ra.
Dununa muxune birin xa e xuini te.

⁸ Baane xa e xuini te
alo yii bonbo xuina!
Geyane xa sonxo sewani e bode xon!

⁹ E sewa Alatala yetagi,
amasoto a fama nen.
A fama nen, a kitine sa dununa yi.
A dununa muxune makitima nen tinxinni,
a siyane kiti a jondini.

99

Ala nan mangane birin xun na

¹ Alatala nan mangan na.

Siyane xuruxurunma.

A mangaya gbeden maleka gubugubu
kanne tagi.

Boxon xuruxurunma.

² Alatala gbo Siyon yi!

A tan nan siyane birin xun na.

³ Birin xa i xinla tantun
naxan gbo, a magaxu.

Ala sarijan han!

⁴ Mangan Ala senben gbo!

Sariya kendén nafa a ma.

I tan nan tinxinyaan daxi.

I tan nan sariya kendén
nun tinxinna saxi Yaxuba bonsanni.

⁵ E Alatala batu, en ma Ala.

E yi ε xinbi sin a manga gbeden san bun.

A sarijan!

⁶ Nabi Musa nun Haruna yi a saraxaraline
ye.

Samuyeli yi a maxandi muxune ye.

E yi Alatala maxandima,
a yi e yabi.

⁷ A yi falan tima e xa nen
keli kundani.

E yi na maxadi xuine nun tonne suxuma,
a yi naxanye soma e yii.

⁸ Alatala nxo Ala,
i tan yeteen nan yi e yabima,
i findi Ala dijaxin nan na e xa,
koni i e fe naxine saran e ra nen.

⁹ E Alatala en ma Ala batu,
ε xinbi sin a geya sarijanxin bun.

Amasotɔ Alatala en ma Ala sariɲan.

100

Tantun Betina

- ¹ Tantun betina, barika birana.
Dunupa muxune birin xa sɔnxɔ sɛwani
Alatala xa.
- ² ɛ Alatala batu sɛwani.
ɛ fa a yetagi, ɛ sɛwa betine ba a xa!
- ³ ɛ a kolon a Alatala nan Ala ra.
A tan nan en daxi.
A tan nan gbee en na.
A yamaan nan en tan na,
alo a xuruseen naxanye rabama.
- ⁴ ɛ nɛma soma a Batu Banxini,
ɛ barikan bira a xa!
ɛ a tantun a tanden ma!
ɛ a tantun,
ɛ barikan bira a xa.
- ⁵ Amasotɔ Alatala fan,
a hinanna luma nɛn habadan!
A tinxinyaan luma nɛn
habadan han habadan!

101

Mangana de xui tongona Ala xa

- ¹ Dawudaa betina.
N betini ito bama
i ya hinanna nun i ya sariya kɛndɛn nan ma
fe ra.
Alatala, n tantun betin bama i tan nan xa.
- ² N katama nɛn
n xa lu kira kamalixin xɔn.
I fama n fɛma waxatin mundun yi?
N sigan ti tinxinni n ma banxini.
- ³ N mi tinɲɛ fe ɲaxin ma mumɛ!
N dɛnkɛɣatarene kɛwanle rapaxuma nɛn.
Nxu mi sese malanɲɛ.
- ⁴ N mi findɛ tinxintaren na.
N mi fe ɲaxi yo rabɛ.
- ⁵ Naxanye muxune mafalan wundoni,
n ne dɛɛn suxuma nɛn.
Naxanye muxune matoma a ɲaxin na wa-
soni,
n mi diɲɛ ne ma mumɛ!
- ⁶ N na n yɛɛn tima nɛn muxu tɔgɔndiyaxine
ra yamanani,
alogo e xa lu n fɛma.
Naxan na sigan ti tinxinni,
na luma nɛn n ma wanla ra.
- ⁷ Yanfanten yo mi luyɛ n konni.
Wule fala yo mi luyɛ n yetagi.
- ⁸ Xɔtɔn yo xɔtɔn

n muxu ɲaxine bama nɛn yamanani,
n fe ɲaxi rabane birin kedima nɛn Alatalaa
taani.

102

Tɔrɔ muxuna Ala maxandina

- ¹ Tɔrɔ muxuna Ala maxandina sɔxɔlɛni, a a
mawuga Alatala xa.
- ² Alatala, i tuli mati n ma maxandin na.
I n ma mawuga xuiin namɛ!
- ³ I nama i yetagin luxun n ma
n nɛma tɔrɔni waxatin naxan yi!
I tuli mati n na.
N na i xili,
n yabi mafuren!
- ⁴ Amasotɔ, n siin ɲanmatɔɔn ni i ra
alo tutina.
N fatin ganma alo tɛɛ wolonna.
- ⁵ N bɔɲɛn xaraxi alo sɛxɛna.
Donse xɔli mi fa n na sɔnɔn.
- ⁶ Kutunna bata n doyen.
- ⁷ N bata liga
alo toxorona tonbonni,
alo kutunxunban taa xɔnni.
- ⁸ N mi xima.
N bata lu yɛɛ radunduni
alo xɔliin banxin fari.
- ⁹ N yaxune n konbima fɛriɲɛn gbɛn,
e fala xɔlɛn ti n ma,
e n xinla findi danga ti seen na.
- ¹⁰ N xube fuyin nan donma.
N yɛɛgen bata basan n min igen na.
- ¹¹ Amasotɔ i ya xɔlɔna fe ra,
i bata n tongo i yi n woli ayi.
- ¹² N siin ɲanmatɔɔn ni i ra
alo nininna ɲinbanna ra.
N bata liga alo sɛxɛ xarena.
- ¹³ Koni Alatala,
i tan nan mangan na habadan!
Mayixɛtɛne nun mayixɛtɛne i ya fe falama
nɛn.
- ¹⁴ I kelima nɛn i kininkinin Siyon taan ma.
I diɲa waxatin bata a li a ma.
Waxati saxi yetɛɛn ni ito ra.
- ¹⁵ Hali taani ito gɛmɛne rafan nxu tan i ya
walikɛne ma.
A gbangbanna yetɛɛn kininkininna nxu
ma.
- ¹⁶ Siyane birin gaxuma Alatala yɛɛ ra nɛn.
Dunupa mangane birin yi gaxu i ya binyen
yɛɛ ra.

¹⁷ Alatala mən na Siyon ti waxatin naxan yi,
 a yi a yete makenen a binyeni.
¹⁸ A a yee ra findi muxu ramexine ma,
 a yi a tuli mati e maxandi xuiin na.
¹⁹ Na xa sebe mayixete famatone xa,
 alogo yama famatōn xa Alatala matōxo.
²⁰ Alatala bata a yee ragodo
 keli a yire sarijanxini kore xonna ma.
 A bata a yee ragodo dunuɲa ma
 keli ariyanna yi.
²¹ Muxun naxanye kasoon na
 a bata ne kutun xuine me.
 A bata na muxu yalagixine xorɔya,
²² alogo e xa Alatala xinla fala Siyon yi,
 e yi a tantun Yerusalen taani,
²³ siyane nun yamanane birin na e malan
 waxatin naxan yi Alatala batudeni.
²⁴ Marigin bata n senben jan n ma si-
 imayani,
 a yi n siin jan.
²⁵ N yi a fala, n naxa,
 “N ma Ala, i nama n faxa.
 N munma fori. I tan luma nen habadan!
²⁶ I bɔxo xonna da nen,
 xabu a fɔlɔni.
 I yii fɔxon nan kore xonna ra.
²⁷ Ne birin danguma nen,
 koni i tan luma nen na.
 Ne birin forima nen,
 e kala alo dugina,
 i yi e masara.
²⁸ Koni i tan luma nen i kiini waxatin birin.
 I ya siimayaan mi janɲe mumɛ!
²⁹ Nxu tan i ya walikene diine luma nen i
 fema,
 e yixetene fan yi sabati i yetagi.”

103

Alaa hinanna

¹ Dawuda gbeena.
 N xa Alatala tantun n niin birin na!
 N xa a xili sarijanxin tantun n bɔnen ma
 feu!
² N xa Alatala tantun n niin birin na!
 N nama jinan a wali faɲi yo xon.
³ A tan nan n mafeluma n haken birin na.
 A tan nan n nakendeyama furen birin ma.
⁴ A tan nan n natangama sayaan ma,
 a yi n nakamali hinanna nun kininkinni.
⁵ A tan nan siimayaan faɲin fima n ma,

alogo n mən xa fangan soto
 alo singbinna.

⁶ Alatala tinxin,
 a tan nan kiti kenden sama muxu
 naxankataxine xa.

⁷ A bata a feene yita Nabi Musa ra,
 a yi a kewanle yita Isirayila yamaan na.

⁸ Alatala kininkinin, a dija.
 A mi xolon xulen. A hinanna gbo.

⁹ A xoloxin mi en mafale yeye!
 A mi luye xoloxi han habadan!

¹⁰ A mi en suxuma en yulubine ra.
 A mi en saranma en haken ra.

¹¹ A hinanna gbo a yeeragaxu muxune yee
 ra yi,
 alo kore xonna makuya bɔxo xonna ra kii
 naxan yi.

¹² A bata en yulubine ba en ma,
 a yi e makuya en na
 alo sogeteden nun sogegododen tagi kuya
 kii naxan yi.

¹³ Alatala kininkininma a yeeragaxu mux-
 une ma nen
 alo fafan kininkininma a diine ma kii
 naxan yi.

¹⁴ A en da kiin kolon,
 a kolon fa fala en kelixi benden nin.

¹⁵ Muxuna siimayaan luxi nen alo sexena,
 a sabatima nen alo sexe fugena,

¹⁶ koni foye wolonna na sa a ma a xara ayi,
 a yi jan hali a funfuna,
 a mi luma na.

¹⁷ Koni Alatalaa hinanna luma nen
 a yeeragaxu muxune xa habadan han
 habadan.

A tinxinna yi lu e diine diine xa,

¹⁸ xa e a layirin suxu,
 e yi e miri a fe ragidixine ma
 alogo e xa e rakamali.

¹⁹ Alatala bata a mangaya gbeden nafala
 kore xonna ma.

A tan nan mangayani seene birin xunna.

²⁰ E Alatala tantun, e tan malekane.

E tan naxanye senbe kanne ra,
 naxanye a falane ligama,
 naxanye a fala xuine suxuma.

²¹ E Alatala tantun,
 e tan a ganle kore xonna ma,

ε tan, a walikεεn naxanye a sagoon ligama.

²² Ε Alatala tantun,
ε tan a dali seene birin,
ε na lu dεdε a mangayaan bun.
N xa Alatala tantun n niin birin na!

104

Daala Mangan tantun fena

¹ N xa Alatala tantun n niin birin na!
Alatala n ma Ala, i tan gbo de!
I tan maraberi baxi nεrεn nun gboon nan na.

² A bata a yεtε rabilin kεnεnna ra
alo doma gbeena.

A yi kore xεnna yifulun
alo sεnkεna.

³ A bata a banxin ti igene fari kore xεnna
ma,
a yi kundane findi a masiga ti wontoron na,
a sigan tiin foyen nin.

⁴ A foyen findi a xεraan na,

a tεεn findi a walikεεn na.

⁵ A bεxεn bεtεn sa ki faji.

A mi yigisanjε mume.

⁶ I bata tilinna radin bεxεn ma
alo domana,

igene yi te han geyane xuntagi.

⁷ Koni e yi e gi i ya xεlεn bun,
e yi e gi i ya galanna xuiin ma.

⁸ E yi godo lanbanne yi keli geyane ma,
han i yiren naxan yitεnxi e xa.

⁹ I yi naninna sa
e mi danguε naxan na mume,
alogo e nama fa sa bεxεn xun ma.

¹⁰ I tigi igene ragima xude wunle xεn
dangu geya longonne ra.

¹¹ Burunna subene birin fa e minma
mεnna nin,
burunna sofanle fan yi fa min xεnla ba na
yi.

¹² Xεline e tεεne sama xude dεεn nin,
e yi sεnxεε wudine kεε ra.

¹³ A yi tulen nafa geyane fari keli kore,
i kεwanle yi bεxεni li.

¹⁴ A yi sεxεn namini xuruseene xa,
e nun sansine muxune xa,
alogo e xa balon sεtε bεxεni,

¹⁵ e nun manpaan naxan e rasεwama,
e nun turen naxanye e fatin nayabuma ayi,
e nun donseen naxanye e sεnbε soma.

¹⁶ Hali Alatalaa wudi binle fan igen sεtεma
e makoon naxan ma,
Liban yamanan suman wudine
Ala naxanye sixi.

¹⁷ Xεlidine e tεεne sama mεnna nin.
Xεli xungbene fan yi e tεεne sa na fεfε binle
yi.

¹⁸ Xεnle fan luma geya matexine fari,
fanye ra siine yi e luxun gεmε yinle ra.

¹⁹ I bata kiken da waxatine yatε feen na.
Sogena a godo waxatin kolon.

²⁰ I dimin da alogo kεεn xa so,
burunna subene birin e masiga tima wax-
atin naxan yi.

²¹ Yata sεnbεmane wurundunma
e balon fendeni

e e balon maxεdinma Ala ma.

²² Sogen na te waxatin naxan yi,
e mεn yi xεtε,
e sa e sa e yinle ra.

²³ Nayi, muxune yi mini,
e siga e wanle ra han jinbanna ra.

²⁴ Alatala, i kεwanle gbo,
I ne birin daxi fe kolonna nin.
Bεxεn nafexi i ya dali seene nan na.

²⁵ Fεxε igen mato, a gbo.
Niimaseen sifan birin a yi,
a xurin nun a xungbena,
naxanye mi nεε yatε kεnin.

²⁶ Kunkine sigama a tan nan xun ma.
E nun ige yi sube magaxuxine
i naxan daxi alogo e xa sabaan so a yi.

²⁷ E birin yengi i tan nan ma donse feen na,
e makoon na bira a ma waxatin naxan yi.

²⁸ I donseen soma e yii nεn,
e yi a don.

I donseen so e yii
han e yi wasa.

²⁹ I na i xun xanbi so,
e yigitεgε.

I na e niin ba, e yi faxa.

E xεtε bεndεni e kelixi dεnaxan yi.

³⁰ Koni i na niin bira e yi waxatin naxan yi,
e da, seen birin yi findi a nεnεn na bεxεn
fari.

³¹ Alatalaa binyen xa lu habadan!
Alatala xa sεwa a kεwanle fe ra!

³² Ala na bεxεn mato, a xuruxurun.
A na a yiin din geyane ra,

e tutin yi mini.

³³ Fanni n nan n nii ra,
n bɛtin bama nɛn Alatala xa.
N tantun bɛtin bama n ma Ala xa nɛn n siin
birin yi.

³⁴ N ma bɛtin xa a kɛnɛn.
Amasɔtɔ n ma sɛwan kelima Alatala nin.

³⁵ Ala xa yulubi kanne ɲan bɔxɔni.
Ala xa muxu ɲaxine ratunu.

N xa Alatala tantun n niin birin na!
Tantunna Ala xa!

105

Ala nun a yamana fe

Taruxune Singen 16.8-22

¹ E Alatala tantun. E yi a maxandi.
A bata naxan liga, ε na fala siyane xa.

² E bɛtin ba a xa,
ε yi a tantun bɛtine yi,
ε yi a kabanako feene birin fala.

³ E ε kanba a xili sariɲanxini.
Naxanye birin Alatala fenma,
ne xa sɛwa.

⁴ E ε yɛɛ rafindi Alatala nun a sɛnbɛn ma,
ε lu a fɛɲɛ waxatin birin.

⁵ A wali fajin naxanye ligaxi
e nun a kabanako feene
nun a kitin naxanye saxi,
ne fe xa rabira ε ma,

⁶ ε tan Iburahima bɔnsɔnna,
a walikɛne,
ε tan Yaxubaa diine,
Ala naxanye sugandixi.

⁷ A tan nan Alatala ra, en ma Ala.
A tan nan bɔxɔn birin kitisaan na.

⁸ A ɲɔxɔ luma a layirin xɔn ma nɛn
han habadan,
e nun a falane fe han mayixɛtɛ wuli keden,
⁹ e nun a layirin naxan xidi e nun Ibu-
rahima tagi,

a yi a kɔlɔ Isiyaga xa.

¹⁰ A mɔn yi a ragidi Yaxuba ma sariyan xɔn,
a findi habadan layirin na Isirayila kaane
xa.

¹¹ A naxa, “N Kanan yamanan soma nɛn
ε nun i yixɛtɛne yii ε kɛɛn na.”

¹² E mi yi wuya nun.

Xɔɲɛ dando nan tun yi e ra na yamanani.

¹³ E yi kelima nɛn siyana nde yɛ
e siga nde gbɛtɛ yɛ,
e keli yamanana nde yi
e siga nde gbɛtɛ yi.

¹⁴ Koni a mi tinɲɛ
muxu yo xa e ɲaxankata.

A mangane rakolon nɛn e fe yi, a naxa,

¹⁵ “E nama fefe liga n ma muxu sugandix-
ine ra.

E nama fefe ɲaxi liga n ma nabine ra.”

¹⁶ Ala yi fitina kamɛn naso e yamanani,
a yi e donseen birin ɲan.

¹⁷ Koni Ala yi xɛmɛna nde rasiga a yamaan
yɛɛ ra.

Yusufu nan yi na ra
naxan mati konyiyani.

¹⁸ E yi yɔlɔnxɔnna sa a sanne ma,
e wuren bira a kɔɛ.

¹⁹ Han na waliyiya falane yi kamali
a naxanye ti.

Alatalaa falan yi a yita
a a ɲɔndi.

²⁰ Nanara, mangan yi a beɲin,
naxan yi siyane xun na,
na yi a xɔrɔya.

²¹ A yi Yusufu lu a yamanan xun na.

A yi lu mangan yii seene birin xun na,

²² alogo a xa a kuntigine matinxin a
waxɔnna ra,

a yi na fonne xaran fe kolonna ma.

²³ Nayi, Isirayila yi fa Misiran yi,
Yaxuba yi dɔxɔ Xami bɔnsɔnna yamanani.

²⁴ Ala yi dii wuyaxi fi a muxune ma.
E sɛnbɛn yi gbo ayi dangu e yaxune ra.

²⁵ A yi Misiran muxune bɔɲɛn masara,
Isirayila yamaan yi rapaxu e ma.
E yi a walikɛne ɲaxankata feni tɔn.

²⁶ A yi a walikɛɛn Musa rasiga e ma
e nun Haruna, a naxan sugandixi.

²⁷ E yi Alaa taxamaseri magaxuxine liga e
yɛ,

e a kabanako fe wanle kɛ
Xami bɔnsɔnna yamanani.

²⁸ Ala yi dimin naso na yamanani.
E mi yi nɔɛ na yamarin matandɛ.

²⁹ A yi e igene findi wunla ra,
e yɛxɛne birin yi faxa.

³⁰ E yamanan birin yi findi xunɲɛne ra.

Mangana banxin birin yi rafe xunɲɛne ra.

³¹ Ala yi xɛnne nun sosone yamari,
e yi mini yamanan birin yi.

³² A yi balabalan kɛsɛne ragodo e ma,
Galanna yi godo a yamanan birin yi.

³³ Ala yi e manpa binle* kala
 a yi yamanan wudine birin magira.
³⁴ A yi tuguminne fan yamari,
 e yi fa,
 supɛn naxanye mi yi nɛ yate.
³⁵ E yi yamanan se jingine birin don.
 E yi e donseen birin don.
³⁶ Ala yi e dii singene birin faxa yamanani,
 naxanye findixi e yixete senben na.
³⁷ A yi Isirayila yamaan namini Misiran
 yamanani,
 e gbetin nun xɛmaan xali,
 muxu yo mi bira e bɔnsɔnne ye.
³⁸ Misiran kaane yi sɛwa e keli feen na,
 bayo e yi gaxuxi e yɛɛ ra han!
³⁹ Ala yi kundaan so a muxune xun na.
 N yi tɛɛ dɛɛn ti e yɛɛ ra
 alogo a xa e lu kɛnɛnni.
⁴⁰ E Ala maxɔdin,
 a yi dɔmɛne nun donseene ragodo e ma
 keli kore, e lugo.
⁴¹ A yi fanyen bɔ, igen yi mini a yi,
 a yi godo tonbonni alo xude wunla,
⁴² bayo a fala sarijanxina fe rabira nɛn a
 ma
 a naxan ti Iburahima xa, a walikɛna.
⁴³ A yi a yama sugandixin namini Misiran
 yi,
 e jaxan, e sɔnxɔ sɛwani.
⁴⁴ A yi siya gbɛtɛne bɔxɔn so e yii,
 e yama gbɛtɛne wali xɔnna sɔtɔ e kɛɛn na,
⁴⁵ alogo e xa a tɔnne suxu,
 e yi a sariyan birin suxu.
 Tantunna Alatala xa!

106

Alaa fanna a muxune xa Taruxune Singen 16.34-36

¹ Tantunna Ala xa!
 ɛ Alatala tantun amasɔtɔ a fan.
 A hinanna luma nɛn habadan!
² Nde nɛ Alatalaa wali gbeene birin ma fe
 fale?
 Nde nɛ tantunna birin fiye a ma?
³ Sɛwan na kanne xa
 naxanye a sariyane suxuma,
 naxanye fe tinxinxin ligama waxatin birin.
⁴ Alatala, i nɛma i ya yamaan maliye wax-
 atin naxan yi,

i xaxili lu n xɔn ma.
 I yi n fan mali
 i nɛma e rakise waxatin naxan yi,
⁵ alogo n xa i ya yama sugandixin sabatixin
 to,
 alogo nxu nun i ya muxune xa sɛwa
 nxu bode xɔn ma,
 nxu birin yi nxu yete matɔxɔ sɛwani.
⁶ Nxu bata yulubin liga
 alo nxu benbane a liga kii naxan yi.
 Nxu bata hakɛne nun fe jaxine raba.
⁷ Nxu benbane to yi Misiran yamanani,
 ne mi yi i ya kabanako fe wanle yatɛxi.
 E jinan nɛn na waxatine birin xɔn ma
 i yi hinanma e ra waxatin naxanye yi.
 E yi murute Gbala Baan dɛ.
⁸ Koni a yi e rakisi a xili binyena fe ra,
 alogo a senbe gbeena fe xa kolon.
⁹ A yi falan ti Gbala Baan xili ma,
 a yi xara ken!
 A yi e ragidi igen tilinxi yire xareni
 alo tonbonna.
¹⁰ Ala yi e rakisi na muxune ma
 naxanye yi e rapaxuxi.
 A yi e xunba e yaxune yii.
¹¹ E yenge faane yi faxa igeni.
 Muxu yo mi lu.
¹² Nayi, e yi la a fala xuine ra,
 e yi tantun betine ba a xa.
¹³ Koni Ala naxan ligaxi,
 e jinan na xɔn mafuren,
 e mi a mamɛ a yi feene rakamali,
¹⁴ Xɔɔyin yi e suxu tonbonni
 e yi Ala bunba bɔxɔ xareni.
¹⁵ E naxan maxɔdin,
 Ala yi na so e yii,
 koni a yi furen fan nafa e ma.
¹⁶ E yi Nabi Musa maxɔxɔlɔn fɔlɔ,
 e nun Haruna naxan nasarijanxi Alatala
 xa.
¹⁷ Bɔxɔn dɛɛn yi rabi a Datan gerun.
 A yi Abirami nun a muxune ye maluxun.
¹⁸ Tɛɛn yi e ganla gan,
 a yi muxu jaxine suxu.
¹⁹ E yi xɛmaan nafala jinge dii sawura
 suxuren na Horebe Geyaan ma,
 e yi seen batu naxan nafalaxi wuren na.

* **105:33: 105.33** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

²⁰ E yi Ala binyen masara jinge dii sawu-
ran na
naxan sexen donma.

²¹ E jinan Ala xon
naxan e rakisixi
naxan wali gbeene ke Misiran yamanani.

²² A kabanako feene liga Xami bonsonna
yamanani,
e nun fe magaxuxine Gbala baani.

²³ Ala yi a fala a e raxorima nen,
fo a muxu sugandixin Musa a ti a yetagi
alogo a xa xete a xolon foxo ra,
alogo a nama e birin halagi.

²⁴ Awa, e yi e me na boxo fajin fan na
amasoto e mi yi laxi a falan na.

²⁵ E yi lu a mafale e bubune kui.
E mi Alatalaa falan name.

²⁶ Nanara, a yi a kolo e xili ma,
a e luma nen tonbonni e faxes,

²⁷ a yi e yixetene raxuya ayi siyane ye,
a yi e raxuya ayi yamanane yi.

²⁸ Alaa yamaan Baali-Peyori li waxatin
naxan yi,
e yi saraxane don
naxanye yi bama ala fuune xa.

²⁹ E kewanle yi Ala raxolo e ma
fure naxin yi godo e ma.

³⁰ Koni Finexasi yi keli,
a yi na feen dan,
na furen yi dangu.

³¹ Ala yi na yate tinxinna ra a xa
waxati famatone yi han habadan.

³² E yi Ala raxolo Meriba igene de,
Musa yi toron soto e fe ra.

³³ E yi a liga Musa xoloxin yi falan ti xaxil-
itareyani.

³⁴ E mon mi siya gbetene faxes
Alatala tonna sa naxanye fe yi.

³⁵ E yi basan siyane ra,
e yi lu e namunne lige.

³⁶ E yi e suxurene batu.
Na nan findi e rabira xunna ra.

³⁷ E yi e dii xemene nun dii temene ba
saraxane ra jinnane xa.

³⁸ E diidine faxes naxanye mi fefe kolon.
E ne ba saraxane ra Kanan suxure kidene
yi,

boxon yi xosi na faxane fe ra.

³⁹ E yi e yete xosi e kewanle xon.

E suxure feene yi lu alo yalunyana Ala
mabinni.*

⁴⁰ Nanara, Alatala yi xolo a yamaan ma.
E yi raxaxu a ma.

⁴¹ A yi e rabenin siyane yii,
e yi raxaxu naxanye ma,
ne yi non soto e xun na.

⁴² E yaxune yi e naxankata,
e yi e rayarabi e senbeni.

⁴³ A yi a muxune xunba sanja ma wuyaxi,
koni e yi lu murute,
e lu kankanje e hake ma.

⁴⁴ Koni, a to e wuga xuiin me,
a yi e toro yaan to.

⁴⁵ A yi a miri a layirina fe ma.
A yi dija a hinanna a fe ra.

⁴⁶ Ala yi a liga a naxanye a yamaan suxi
ne yi kininkinin e ma.

⁴⁷ Alatala nxo Ala, nxu rakisi.
I mon xa fa nxu ra keli siya gbetene ye,
alogo nxu xa i xili sarinaxin tantun,
na yi findi nxu kanba xunna ra.

⁴⁸ Barikan xa bira Alatala xa,
Isirayilaa Ala habadan han habadan!
Yamaan birin xa a ratin "Amina."
Tantunna Ala xa!

Yaburin Yire Suulundena: Keli Sora 107 ma han 150

107

Ala tantun bayo a fan

¹ E Alatala tantun bayo a fan!

A hinanna luma nen habadan!

² Alatala e tan naxanye birin xunbaxi,
e a fala,

a e tan naxanye xunbaxi e yaxune yii,

³ a faxes e tan naxanye ra

sa keli yamana gbetene yi,

sa keli sogeteden nun sogegododen binni,
e nun kamon foxon nun yiifari foxon ma.

⁴ Ndee bata yi lo ayi tonbon magaxuxini,
e mi yi fa kiraan toma siga taani
muxune dxi denaxan yi.

* **106:39: 106.39** Na luxi nen alo yalunyana Ala yee ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo naxanla lan a xa tinxin a xemene xa kii naxan yi.

⁵ Kamən nun min xənla yi e suxu,
e yigitεε.

⁶ Awa, e yi tərōni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma,
a yi e xunba e tərōni.

⁷ A yi ti e γεε ra siga kira tinxinxin xən ma.
A siga e ra taani
muxune dōxi dēnaxan yi.

⁸ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.

⁹ A min xənla bama muxune ra,
a yi kamεtōne ralugo donse fəpine ra.

¹⁰ Ndee yi dimin nun bəpε rafōren nin,
e ɲaxankataxin xidixi yōlōnxōnna ra ka-
soon kui.

¹¹ Amasōtō e bata yi murutε Alaa falane ma,
e mi yi Kore Xōnna Alaa maxadi xuine suxi.

¹² Tōrōn yi e xadan,
e dagalanɲε ayi,
muxu yo mi e mali.

¹³ Awa, e yi tərōni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma,
a yi e rakisi tōrōn ma.

¹⁴ A yi e ba dimin nun bəpε rafōreni.
A yi e yōlōnxōnne yibolon.

¹⁵ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.

¹⁶ A wure dεene gira,
a yi wure gbelemene kala.

¹⁷ Xaxilitaren nan yi ndee ra.
E yi tōrōma
e matandine nun e hakεne nan ma fe ra.

¹⁸ E na donseen to,
e bəpε masiga ayi.
E yi maso sayaan na.

¹⁹ Awa, e yi tərōni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma,
a yi e rakisi tōrōn ma.

²⁰ A yi falan ti, a e rakεndεya.
A yi e ratanga gaburun ma.

²¹ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.

²² E xa barika bira saraxane ba Ala xa
e yi a wali fəpine fe fala,
e sōnxō sεwani.

²³ Ndee yi siga fōxō igen xun ma kunkin kui,
e yulayaan naba fōxō igen xun ma.

²⁴ E yi Alatalaa wanle to,
a kabanako feene liga tilinna xun ma.

²⁵ A yi foye gbeen yamari,
a yi fa fōlō.

Fōxō igen yi walanɲε ayi.

²⁶ Igen mōrōnne yi lu kunkini tε pon,
a mōn yi lu a ragode tilinna ma.
E bata yi kōntōfili, e yigitεε.

²⁷ E xun yi magi e ra,
e dagalanɲε ayi
alo muxun na a min.
E kōtεn birin yi findi fe fuun na.

²⁸ Awa, e yi tərōni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma.
A yi e ba e tərōni.

²⁹ A yi a liga foye gbeen yi a raxara.
Walanna yi a raxara fōlō.

³⁰ Fōxō igen to a raxara,
e yi sεwa.

A yi fa e ra e sodeni
e yi waxi dēnaxan xōn.

³¹ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.

³² E xa a batu yamaan malanni.
E mōn xa a matōxō fonne malanni.

³³ A tan nan baane masarama tonbonna ra,
a yi tigrine findi bōxō xaren na.

³⁴ A bōxō fəpin findi bōxō kalaxin na
fōxōn dēnaxan yi na kaane ɲaxuyana fe ra.

³⁵ A mōn yi tonbonna maxεtε daraan na,
a yi bōxō xaren findi tigi yiren na.

³⁶ A yi fa kamεtōne ra, e dōxō na,
e taan ti e luyε dēnaxan yi.

³⁷ E yi xεene bi,
e manpa binle si,
e yi tōnō gbeen sōtō e yi.

³⁸ A yi a yamaan baraka,
e yi wuya ayi,
a mi tin se yi ba e ɲingene ra.

³⁹ A yamaan yatεn to xurun fōlō
e rayarabin nun tōrōn nun ɲaxankatan
bun,

⁴⁰ a yi na kuntigrine rapaxu
naxanye a yamaan lu,
e siga wulaan xun xōn kira mi dēnaxan yi.

⁴¹ Koni a yi tōrō muxune ba e tōrōni,
a yi e denbayane rawuya ayi
alo e xuruseene.

⁴² Tinxin muxune yi na to,
e sεwa,
koni muxu ɲaxine yi e dundu.

⁴³ Naxan na findi xaxilimaan na,

a xa a yengi lu feni itoe birin xən,
a yi Alatalaa hinanna kolon.

108

*Ala maxandina malina fe ra lan yaxune
fe ma*

Yaburin 57.8-12 nun Yaburin 60.7-14

¹ Dawudaa βetina. Sigi sarijanxina.

² Ala, n ma binyena,
n xaxili ragidixi yati!
N βetin bama nən, n yi i tantun!

³ N xulunma nən sinma,
n yi n ma bələnna nun kondenna maxa!
N kurunma βetin βe nən subaxa!

⁴ Alatala, n ni i tantunma nən siyane yε.
N βetin bama i xa nən bənsənnə tagi.

⁵ I ya hinanna gbo han ariyanna.
I ya lannayaan texi han kore xənna.

⁶ Ala,
i ya binyen xa mayita kore xənna ma,
a yi bəxən nafe!

⁷ I xanuntenne xunba,
i yi e rakisi i sənbeni.
I yi n yabi.

⁸ Ala bata falan ti a yire sarijanxini,
a naxa, “N nən tima nən,
n Siken taani taxun,
n yi Sukəti lanbanna danne sa.

⁹ N tan nan gbee Galadi bəxən nun Manase
ra.
Efirami kaane findixi n ma yengəsone nan
na.

Yuda luxi nən
alo n ma mangaya dunganna.

¹⁰ Koni n ma konyin nan Moyaba yamanan
na.

N tan nan Edən yamanan kanna ra.
N yengε sənxi ni tema Filisiti yamanani.”

¹¹ Ala, nde sigama n na na taa makantanx-
ini?

Nde tima n yεε ra siga Edən yi?

¹² Ala, i tan xa mi i mēxi nxu ra ba?
I mi fa nxə ganla fəxə ra sənən ba?

¹³ Nxu mali yaxune yengədeni!
Sese mi adamana maliin na.

¹⁴ Koni Ala na lu en xən,
en nən sətəma nən.
A tan nan en yaxune halagima.

109

Təwə muxuna mawugana

¹ Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa.
Ala, n naxan tantunma, i nama lu dunduxi!

² Amasəto muxu yaxine nun wuledene n
mafalama.

E wulene sama n xun ma.

³ E mən fala yaxine tima lan n ma.

E n yengεma na kiini fuu!

⁴ N tan e xanuxi,

e tan n tənegεma.

Koni n tan Ala maxandima.

⁵ E n ma fe faɲin saranma fe yaxin na,
e n ma xanuntenyaan saran xənnantenyaan
na.

⁶ E a falama n ma e naxa,
“Gbalo feen xa sa a xun ma,
muxuna nde yi a tənegε.

⁷ A na makiti, a yi yalagi.

A Ala maxandi xuine yi yate haken na.

⁸ Ala xa a siin ɲan mafuren,
muxu gbete yi a tiden tongo.

⁹ Ala xa a diine findi kiridine ra,
a yaxanla yi findi kaɲa gilen na!

¹⁰ Ala xa a diine findi sigatine nun xandi
tiine ra,
e yi makuya e banxi xənne ra.

¹¹ Ala xa a doli faan siga a yii seene birin
na,
xəɲene yi a wali xənne birin tongo.

¹² Ala xa muxe nama fa hinan a ra sənən,
hanma muxe yi e yengi dəxə a kiridine xən
ma.

¹³ Ala xa a yixetene birin halagi,
e xinle yi lə ayi habadan.

¹⁴ Alatala xa a xaxili lu a benbane hakene
xən ma.

Alatala nama a nga yulubine xafari mumε!

¹⁵ Alatala xa a yengi lu e hakene xən ma
waxatin birin,
koni Ala xa ɲinan xa ti e fe xən ma fefe!

¹⁶ Bayo xəmēni ito mi findixi hinanten na
a yi yiigelitəne nun təwə muxune
yaxankatama,
han a yi muxu sunuxin faxa.

¹⁷ Danga tiin yi rafan a ma,

Ala xa ne raxete a ma.

A mi yi rafan a ma

a xa duba muxe xa,

Ala xa duban masiga a ra.

¹⁸ A yi rabilinxi a danga xuine ra
alo a dugina.

Ala xa a gbee dangana a li
alo igena a fatin ma,
e nun alo turena a xonne yi.

¹⁹ A dangane xa lu a fari
alo a dugina a ma.
E lu a ma waxatin birin
alo a tagi xidina.”

²⁰ Alatala xa n tɔɲɛɛ muxune saran na kii
nin
e nun naxanye n mafalama.

²¹ Awa, Marigina Alatala,
n mali i xili binyena fe ra.
Amasɔɔ i ya hinanna gbo,
n xunba.

²² Yiigelitɔɔn nun tɔɔ muxun nan n na,
n niin sunuxi.

²³ N tununmaan ni i ra
alo nininna jinbanna ra.
E n kedima alo supena.

²⁴ N xinbi xudine bata tuyɛ ayi sun suxuni.
N bata doyen, n xɔsi.

²⁵ E na n to, e yi e xunni maxa,
e n magele.

²⁶ Alatala n ma Ala, n mali,
i n nakisi i ya hinanni,

²⁷ alogo e xa a kolon
a i tan Alatala nan na ligaxi i senbeni.

²⁸ E tan n dangama nɛn,
i tan yi barakan sa n ma fe yi.
E na keli n xili ma, e yagima nɛn,
n tan, i ya walikɛɛn yi sɛwa.

²⁹ Ala xa n tɔɲɛɛ muxune yalagi.
Ala xa yagin so e xunna alo dugina.

³⁰ N nan n xuini tema nɛn,
n na Alatala tantun han!
N yi a matɔxɔ yamani.

³¹ Amasɔɔ a keli nɛn
a ti tɔɔ muxun xɔn,
a yi a rakisi a yalagi muxune ma.

110

Alaa manga sugandixina

¹ Dawudaa bɛtina.
Alatalaa falan ni ito ra n marigin xa,
a naxa, “Dɔxɔ n yiifanna ma,
han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”

² Alatala xa i ya mangayaan senben gbo ayi
fɔlɔ Siyon ma,
i yi i yaxune nɔ i rabilinni.

³ I na i ya ganla xili,
i ya yamana a sɔbɛ soma nɛn.

I ya banxulanne yi fa i ma xunna kenla nun
sarijanni

alo xiila subaxani.

⁴ Alatala bata a kɔlɔ,
a mi a xuiin maxɛtɛma, a naxa,
“Saraxaraliin nan i ra habadan,
alo Mɛlikisedeki yi kii naxan yi.”

⁵ Marigina i xɔn.

Xa a xɔlɔ lɔxɔn naxan yi,
a mangane halagima nɛn.

⁶ A siyane makitima nɛn,
binbine yi lu yiren birin yi.
A dunuɲa mangane birin nɔma nɛn.

⁷ Mangana a minma nɛn xudeni kira yi,
a xunna keli.

111

Ala tantun

¹ Tantunna Ala xa!
N na Alatala tantunma nɛn n bɔɲɛn ma feu,
muxu fajine nun yamaan yɛ.

² Alatala kɛwanle gbo!

E rafan naxanye ma,
ne maɲɔxɔnma e ma.

³ A kɛwanle magaxu, e gbo.
A tinxinyaan luma nɛn habadan.

⁴ A bata a kabanako feene rabira en ma.
Alatala diɲa, a kininkinin.

⁵ A balon fima nɛn a yɛɛragaxu muxune
ma.

A mi jinanma a layirin xɔn mumɛ!

⁶ A bata a senben yita a muxune ra,
a yi xɔɲɛne bɔxɔn so e yii.

⁷ Nɔndin nun sariya kɛndɛna a kɛwanle yi.
Lannayana a fe ragidixine birin yi.

⁸ E na waxatin birin,
lannayaan nun tinxinna nan e ra.

⁹ A bata a muxune xɔɔya,
a yi habadan layirin xidi e xɔn ma.

A xinla sarijan, a magaxu.

¹⁰ Fe kolonna fɔlɔma Alatala yɛɛragaxun
nan ma.

Xaxilimaan nan ne ra naxanye na ligama.
Tantunna a xa habadan!

112

Muxu fajina sɛwana fe

¹ Tantunna Ala xa!
Sɛwan na kanna xa
naxan gaxuma Alatala yɛɛ ra,
a yamarine yi rafan a ma.

² A diine senben sɔtɔma nɛn yamanani.
 Muxu fajine yixetene duban sɔtɔma nɛn.
³ E herin nun nafunla sɔtɔma nɛn,
 e sabatima nɛn tinxinyani habadan.
⁴ Kenenna tima nɛn muxu fajine ma di-
 mini,
 naxanye kininkinin e mɔn tinxin.
⁵ A lan muxune xa donla so fonisireyani,
 a yi a feene raba tinxinni.
⁶ Bayo tinxin muxun mi tantanɲe mumɛ!
 Yamaan mi jinanɲe a fe xɔn habadan!
⁷ A mi gaxun xibaru ɲaxina fe ra.
 A xaxili ragidi,
 a yigi saxi Alatala nan fari.
⁸ A bɔɲɛn mi xuruxurunma,
 a mi gaxuma.
 Dɔnxɛn na,
 a a yaxune biraxin toma nɛn.
⁹ A tan nan tɔrɔ muxune kima fonisireyani.
 A tinxinyaan luma nɛn habadan!
 A senben xun masama nɛn binyeni.
¹⁰ Muxu ɲaxin na na to,
 a xɔlɔma nɛn,
 a sunu, a yi a ɲinna raxin.
 Muxu ɲaxin waxɔn feene kalama nɛn.

113

Ala nan tɔrɔ muxune malima

¹ Tantunna Ala xa!
 E tan Alatalaa walikene,
 e a matɔxɔ,
 e Alatala xinla matɔxɔ!
² Alatala xinla xa tantun
 fɔlɔ iki ma han habadan!
³ Sa fɔlɔ sogeteden mabinna ma
 han sa dɔxɔ sogegododen binna ra,
 birin xa Alatala xinla matɔxɔ.
⁴ Alatala nan siyane birin xun na.
 A binyen tema han kore xɔnna.
⁵ Nde luxi alo Alatala,
 a tan naxan dɔxi ariyanna yi,
⁶ a tan naxan a yigodoma,
 a kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna mato?
⁷ A senbetarene rakelima,
 a tɔrɔ muxune ba e tɔrɔni.
⁸ A yi e radɔxɔ muxu gbeene fɛma a yamani.
⁹ A gbantan findi dii barin na,
 a yi a findi dii nga sɛwaxin na.

Tantunna Alatala xa!

114

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

¹ Isirayila to mini Misiran yamanani,
 Yaxuba yixetene to keli yamanani
 e yi xɔɲeyani dɛnaxan yi,
² Yuda yi findi Alaa yama sariɲanxin na.
 Isirayila yi findi a gbeen na.
³ Fɔxɔ igen to a to, a yi a gi,
 Yurudɛn Baan yi xetɛ a xanbi ra.
⁴ Geyane yi tугan alo kontonne
 yire matexine fan yi tугan
 alo yɛxɛɛ diine.
⁵ Fɔxɔ igena, nanfera i i gima?
 Yurudɛn baana,
 nanfera i xetɛma i xanbi ra?
⁶ E tan geyane, nanfera e tугanma
 alo kontonne,
 e tan yire matexine,
 nanfera e tугanma alo yɛxɛɛ diine?
⁷ Bɔxɔn xa xuruxurun Marigin yɛɛ ra,
 Yaxubaa Ala.
⁸ A tan naxan fanyene findi darane ra,
 a yi gɛmɛ gbeen findi tigin na.

115

Binyen xa fi Ala nan keden ma Yaburin 135.15-20

¹ Alatala, nxu tan mi a ra de!
 I tan nan xili xa binya
 i ya hinanna nun lannayana fe ra.
 Nxu tan mi a ra!
² Nanfera siyane maxɔdinna tima,
 e naxa, “E Ala go?”
³ En ma Ala ariyanna yi.
 Naxan nafan a ma,
 a na nan ligama.
⁴ Gbetin nun xɛmaan nan tun e tan ma
 suxurene ra!
 Muxune nan ne rafalaxi.
⁵ E dɛ na, koni e mi fala tima.
 E yɛɛne na, koni e mi sese toma.
⁶ E tunle na, koni e mi fefe mɛma.
 E ɲɔɛɛn na, koni e mi sese xiri mɛma.
⁷ E yiine na, koni e mi nɔɛ seen suxɛ.
 E sanne na, koni e mi nɔɛ sigan tiyɛ.
 E mi nɔɛ xui yo raminɛ.
⁸ Naxan na e rafala,
 a a yigin sa e yi,
 na fan luma nɛn alo e tan.

⁹ Ɛ tan Isirayila yamana,
 Ɛ yigin sa Alatala nin,
 a tan nan Ɛ malima
 alo yɛ masansan wure lefana.
¹⁰ Ɛ tan saraxaraline,
 Ɛ yigin sa Alatala nin,
 a tan nan Ɛ malima
 alo yɛ masansan wure lefana.
¹¹ Ɛ tan a yɛɛ ra gaxu muxune,
 Ɛ yigin sa Alatala nin,
 a tan nan Ɛ malima
 alo yɛ masansan wure lefana.

¹² Alatala a ɲɔɔ luma en xɔn ma nɛn,
 a en baraka.
 A Isirayila yamaan barakama nɛn
 e nun a saraxaraline.

¹³ Alatala a yɛɛ ra gaxu muxune birin
 barakama nɛn,
 muxudine nun muxu gbeene.

¹⁴ Alatala xa diine fi Ɛ nun Ɛ diine ma.

¹⁵ Alatala xa Ɛ baraka
 naxan koren nun bɔxɔn daxi!

¹⁶ Alatala nan gbee ariyanna ra,
 koni a bata bɔxɔn taxu adamadiine ra.

¹⁷ Faxe muxune xa mi Alatala tantunma
 de!

¹⁸ Koni en tan nan barikan birama a xa
 iki e nun habadan.

Tantunna Alatala xa!

116

Muxu rakisixina Ala tantunna

¹ N bata Alatala xanu
 amasɔɔ a n ma maxandi xuiin namɛma.

² N na a xili waxati yo yi,
 a a tuli matiye n na.

³ Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,
 n bata yi maso gaburun na nun,
 gaxun nun kuisanna bata yi n li nun,

⁴ n yi Alatala maxandi a xinla ra,
 n naxa, “Alatala, n nakisi!”

⁵ Alatala dija, a tinxin.

En ma Ala kininkinin han!

⁶ Alatala muxu bɔɲɛ fixɛne nan natangama.
 N sɛnbɛn bata yi ɲan,
 a yi n nakisi.

⁷ N bɔɲɛn xa xunbeli,
 amasɔɔ Alatala bata fe faɲin liga n xa.

⁸ Ala bata n niin natanga sayaan ma.
 A bata n yɛɛgen fitan n yetagi.

A mi tinxin n bira.

⁹ N sigan tima nɛn Alatala yetagi dunuɲa yi.

¹⁰ N dɛnkeleyaxi,
 nanara n yi falan ti,
 n naxa, “N tɔrɔxi ki faɲi!”

¹¹ N yi gaxuni waxatin naxan yi,
 n yi a fala, n naxa,
 “Adamadiine birin wule!”

¹² N fa nanse soma Alatala yii
 lan na fe faɲine birin ma
 a bata naxanye liga n xa?

¹³ N minse saraxan bama nɛn a xa a marak-
 isina fe ra
 n yi Alatala maxandi a xinla ra.

¹⁴ N nan n dɛ xuine rakamalima nɛn
 yamaan birin yɛɛ xɔri
 n naxanye tongo Alatala xa.

¹⁵ Alatalaa tɔgɔndiya muxuna nde na faxe
 na a tɔrɔma nɛn han!

¹⁶ Alatala, i ya walikɛɛn nan n na,
 i ya walikɛ ɲaxanla naxan barixi.
 I bata n naxɔrɔya.

¹⁷ N barika bira saraxan bama i xa nɛn
 n yi Alatala maxandi a xinla ra.

¹⁸ N nan n dɛ xuine rakamalima nɛn
 yamaan birin yɛɛ xɔri
 n naxanye tongo Alatala xa,

¹⁹ Alatalaa banxin tanden ma,
 Yerusalɛn taani.

Tantunna Alatala xa!

117

Ala tantun fena

¹ Siyane birin xa Alatala tantun!

Yamane birin xa a batu!

² Amasɔɔ a hinanna gbo han!
 Alatalaa lannayaan mi ɲanma habadan!

Tantunna Alatala xa!

118

Barika birana Ala xa

¹ Alatala xa tantun amasɔɔ a fan.
 A hinanna luma nɛn habadan!

² Isirayila muxune xa a fala, e naxa,
 “A hinanna luma nɛn habadan!”

³ Alaa saraxaraline xa a fala, e naxa,
 “A hinanna luma nɛn habadan!”

⁴ Alatala yɛɛ ra gaxu muxune xa a fala,
 e naxa, “A hinanna luma nɛn habadan!”

⁵ N yi tərōni waxatin naxan yi,
 n yi n xui ramini Alatala ma.
 A yi n yabi, a n xərōya.
⁶ Alatala n xən, n mi gaxuε mumε!
 Adamadiine nōε nanse ligε n na?
⁷ Alatala n xən, a tan nan n malima.
 N na n yaxune biraxin toma nεn.
⁸ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi
 benun a xa a yigin sa adamadiine yi.
⁹ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi
 benun a xa a yigin sa mangane yi.
¹⁰ Siyane birin bata yi n nabilin yengeni
 nun,
 koni n na e birin halagi nεn Alatala
 barakani!
¹¹ E yi n nabilinxi yiren birin yi nun,
 koni n na e birin halagi nεn Alatala
 barakani!
¹² E so nεn n xun na
 alo kumi jεjεne,
 koni e raxəri nεn mafuren
 alo tεen na sεxε xaren gan,
 n yi e halagi Alatala barakani.
¹³ E yi n nadinma nεn
 alogo n xa bira,
 koni Alatala yi n mali.
¹⁴ Alatala nan n senben na,
 n ma βetina.
 A tan nan n nakisixi.
¹⁵ Muxu tinxinxine bata e sεwa xuini te
 kisina fe ra, e naxa,
 “Alatala senben gbo!”
¹⁶ Marigin bata nōon ti a senbeni!
 Alatala senben gbo!”
¹⁷ Nayi, n mi faxama,
 n luma nεn n nii ra,
 n yi a fala Alatala naxan ligaxi n xa.
¹⁸ Alatala bata yi n saran n hakεne ra,
 koni a mi tinxi n faxes.
¹⁹ Alaa banxin dεene xa rabi n xa.
 N xa so, n yi Alatala tantun.
²⁰ Alatalaa banxin dεen ni i ra,
 tinxin muxune soon dεen naxan na.
²¹ Ala, n ni i tantunma nεn,
 amasōtō i bata n yabi,
 bayo i bata n nakisi.
²² Banxi tiine e mε gεmεn naxan na,
 na bata findi banxin gεmε fisamantenna
 ra.

²³ Alatala nan na ligaxi,
 kabanako feen nan na ra en yεε ra yi.

²⁴ Alatala toon lōxōn nan nagidixi,
 en jaxan, en sεwa a fe ra.

²⁵ Alatala, fa nxu rakisi,
 Alatala, tin, nxu xa nōon ti.

²⁶ Naxan fama Alatala xinli,
 Ala xa na baraka!
 Nxu dubama ε xa Alatalaa banxini.

²⁷ Alatala nan Ala ra,
 a bata en lu a kεnεnyani.
 E jōxōnde dεene suxu ε yii,
 ε fa sanla raba
 siga han saraxa ganden nabilinni.

²⁸ I tan nan n ma Ala ra,
 n ni i tantunma nεn.
 I tan nan n ma Ala ra,
 n ni i batuma nεn.

²⁹ E Alatala tantun, bayo a fan.
 A hinanna luma nεn habadan!

119

Sεwana Alaa sariyana fe ra

¹ Sεwan na kanne xa
 fε mi naxanye kεwanle ra,
 naxanye sigan tima Alatalaa sariyan xōn.

² Sεwan na kanne xa
 naxanye birama a maxadi xuine fōxō ra,
 naxanye a fenma e bōjεn ma feu!

³ E mi fe jaxin ligan mumε!
 E sigan tima Alaa kiraan xōn ma.

⁴ Ala, i bata i ya fe ragidixine so nxu yii
 alogo e xa suxu ki fajni.

⁵ A yi lan nun, n sigati kiin xa tinxinjε ayi
 alogo n xa i ya tōnne suxu.

⁶ N na n xaxili lu i ya yamarine birin xōn
 ma,
 n mi yagε mumε!

⁷ N na i tantunma nεn n bōjε fixεn na,
 n nεma i ya kiti tinxinxine fe xaranjε.

⁸ N na i ya tōnne suxuma nεn.
 I nama n nabεjin mumε!

⁹ Banxulanna a kεwanle rasarijanma di?
 Fō a xa i ya falan nan suxu.

¹⁰ N kataxi
 n xa i fen n bōjεn ma feu!
 I nama tin n yi i ya yamarine bεjin.

¹¹ N bata i dε xuiin namara n bōjεni,
 alogo n nama yulubin liga i tan na.

¹² Alatala, n barikan birama i xa.

N xaran i ya tønne ma.

¹³ N nan n xuini tema nən,
n xεtε i ya kiti saxine ma.

¹⁴ N sεwaxin nan i ya maxadi xuine sux-
uma,
alo n na nafulu gbeen sɔtɔ.

¹⁵ N na n mirima i ya fe ragidixine ma,
n yi i ya xaranne fεsεfεsε.

¹⁶ I ya tønne n kənənxi.
N mi jinanɲε i ya falan xɔn ma mumε!

¹⁷ Fe faɲin liga i ya walikεen xa,
alogo n xa lu n nii ra,
n yi i ya falan suxu.

¹⁸ N yεene rabi
alogo n xa i ya sariyan magaxune to.

¹⁹ Xɔɲen nan n na dunuɲa ito yi!
I nama i ya yamarine luxun n ma.

²⁰ A rafan n ma
n xa lu i ya kiti saxine bun waxatin birin.

²¹ I falan tima nən muxu dangaxi wasoxine
xili ma

naxanye e masigama i ya yamarine ra.

²² Marayagin nun maraɲaxun ba n ma,
bayo n bata i ya maxadi xuine suxu.

²³ Mangane bata e malan n xili ma,
koni n tan i ya walikεna a mirima i ya tønne
nan ma.

²⁴ I ya maxadi xuine n kənənxi,
e tan nan n maxadima.

²⁵ N saxi burunburunni.
Siimayaan fi n ma,

alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁶ N bata n ti n kewanle ra,
i yi n yabi.

N xaran i ya tønne ma.

²⁷ N mali n xa i ya fe ragidixine kolon,
alogo n xa n miri i ya kabanako feene ma.

²⁸ N niin wugama sɔxɔleni.
N nakeli alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁹ Wulen masiga n na,
i yi n xaran i ya sariyan ma i ya hinanni.

³⁰ N bata wa a xɔn, n xa tɔgɔndiya,
n yi tin i ya kiti saxine ma.

³¹ Alatala, n bata bira i ya maxadi xuine
fɔxɔ ra.

I nama tin, n yi yagi.

³² N biraxi i ya yamarin kiraan fɔxɔ ra.
Amasɔtɔ i bɔɲε xunbenla fima n ma.

³³ Alatala, n xaran i ya tønne bunne ma,

alogo n xa e suxu waxatin birin.

³⁴ Xaxinla fi n ma,
alogo n xa i ya sariyan suxu n bɔɲen ma feu!

³⁵ N ti i ya yamarine kiraan xɔn,
amasɔtɔ na n kənənxi.

³⁶ I ya maxadi xuine sa n bɔɲeni,
alogo n nama bira nafunla fɔxɔ ra.

³⁷ N xun xanbi so fe kobine yi,
alogo n xa siimayaan sɔtɔ i ya kiraan xɔn.

³⁸ I dε xuiin naxan tongoxi i yεεragaxu
muxune xa,
na rakamali n tan i ya walikεen xa.

³⁹ N natanga yagine ma
n gaxuma naxanye yεε ra.
Amasɔtɔ i ya kiti saxine fan.

⁴⁰ N waxi i ya fe ragidixine suxu feni han!
N xa siimayaan sɔtɔ i ya tinxinni.

⁴¹ Alatala, i ya hinanna xa n li.
N nakisi alo i dε xui tongoxi kii naxan yi.

⁴² N xa nɔ n konbi muxune yabideni,
bayo n na n yigi saxi i ya falan nin.

⁴³ Tin n xa lu ɲɔndin fale waxatin birin,
amasɔtɔ n xaxili tixi i ya kitin nan na.

⁴⁴ N ni i ya sariyan suxuma nən waxatin
birin,
habadan han habadan.

⁴⁵ N luma nən xɔɔɔyani,
Amasɔtɔ n ni i ya fe ragidixine suxi.

⁴⁶ N ni i ya maxadi xuine fe falama man-
gane xa nən.

N mi yagε na ra mumε!

⁴⁷ I ya yamarine n kənənxi,
e rafan n ma.

⁴⁸ N na n yiine tima i ya yamarine bun ma
nən,
e rafan n ma.

N yi lu n mirε i ya tønne ma.

⁴⁹ I xaxili lu i ya falan xɔn ma
n tan i ya walikεna fe yi,
bayo i bata yigin fi n ma.

⁵⁰ N yi tɔɔɔni waxatin naxan yi,
i n madɛndɛn nən
amasɔtɔ n bata kisi i dε xuiin ma.

⁵¹ Wasodene n magelema han,
koni n mi i ya sariyan fataxi mumε.

⁵² Alatala, n na n mirima i ya kiti saxine ma.
Waxati danguxine yi,

ne nan yi n madɛndɛnma.

⁵³ N na muxu ɲaxine to
naxanye e mɛma i ya sariyan na,

n xolɔma nɛn han.

⁵⁴ I ya tɔnne findixi bɛti ba xunna nan na n
xa,

n xɔɲɛyani dɛnaxan yi.

⁵⁵ Alatala, n na n mirima i ma kɛɛn na,
alogo n xa i ya sariyan suxu.

⁵⁶ N gbeen findixi i ya fe ragidixine suxu
feen nan na.

⁵⁷ Alatala, n gbeen findixi naxan na,
na ni ito ra,
i ya falan suxu feen na a ra.

⁵⁸ N ni i maxandima n bɔɲɛn ma feu!
Kininkinin n ma,
alo i bata dɛ xuiin tongo kii naxan yi.

⁵⁹ N bata n miri n yɛtɛ kɛɲaan ma,
n waxi bira feni i ya maxadi xuine fɔxɔ ra.

⁶⁰ N ni i ya yamarine suxuma nɛn mafuren,
n mi buma.

⁶¹ Muxu ɲaxine bata lutin nati n yɛɛ ra,
koni n mi ɲinanma i ya sariyan xɔn ma.

⁶² N kelima nɛn kɔɛ tagini i tantundeni
i ya kiti tinxinxine fe ra.

⁶³ N xɔyine nan i yɛɛragaxu muxune ra,
e nun naxanye i ya fe ragidixine suxuma.

⁶⁴ Alatala, dunuɲa rafexi i ya hinanna nan
na,
n xaran i ya tɔnne ma.

⁶⁵ Alatala, i bata i ya falan nakamali,
i fe faɲin naba n tan i ya walikɛɛn xa.

⁶⁶ N xaran xaxilimayaan nun fe kolonna
ma,
amasɔtɔ n laxi i ya yamarine ra.

⁶⁷ Benun n xa tɔrɔ waxatin naxan yi,
n bata yi tantan,
koni iki, n bata i ya falan suxu.

⁶⁸ I fan, i kɛwanle fan!
N xaran i ya tɔnne ma.

⁶⁹ Muxu wasoxine bata wulen sa n xun ma.
Koni i ya fe ragidixine suxi n xɔn ma
n bɔɲɛn ma feu!

⁷⁰ E bɔɲɛne mi fan,
koni i ya sariyana n tan kɛnɛnxi.

⁷¹ A rafan n ma, n tɔrɔ,
alogo n xa nɔ i ya tɔnne kolonɲɛ.

⁷² I ya sariyan nafa n tan ma
dangu xɛmaan nun gbetin wuli wuyaxin
xa.

⁷³ I tan nan n daxi,
i yi n namara,
nayi xaxinla fi n ma,

alogo n xa i ya yamarine xaran.

⁷⁴ I yɛɛragaxu muxune sɛwama nɛn
e na n to waxatin naxan yi,
a n laxi i ya falan nan na.

⁷⁵ Alatala, n na a kolon
a i tinxin kiti sadeni.
I n nayagi nɛn amasɔtɔ i tinxin.

⁷⁶ I ya hinanna xa n nii yifan n ma
alo i dɛ xuiin tongoxi
n tan i ya walikɛɛn xa kii naxan yi.

⁷⁷ Kininkinin n ma
alogo n xa lu n nii ra,
amasɔtɔ i ya sariyana n kɛnɛnxi.

⁷⁸ Ala xa muxu wasoxine rayagi,
yo mi naxanye xa,
naxanye n tɔrɔma.
Koni n na n mirima i ya fe ragidixine nan
ma.

⁷⁹ Ala xa a yɛɛragaxu muxune maso n na,
naxanye birin i ya maxadi xuine kolon.

⁸⁰ N xa i ya tɔnne suxu n bɔɲɛn ma feu,
alogo n nama yagi.

⁸¹ Ala, n bata xadan i mamɛdeni n nakisi
feen na.

N bata n yigi sa i ya falani.

⁸² N yɛɛne bata bu i yɛɛ ra kira yitoɛ
i dɛ xuina fe ra,
n yi a fala, n naxa,

“I n malima waxatin mundun yi?”

⁸³ N bata liga
alo manpaan sa labana tɛɛn xun ma
naxan xaraxi ayi.

Koni hali na,
n mi ɲinanxi i ya tɔnne xɔn.

⁸⁴ N mɔn xa i legeden han waxatin mundun
yi?

I na muxune makitima waxatin mundun
yi
naxanye n bɛɛnɲɔnyama?

⁸⁵ Muxu wasoxin naxanye mi i ya sariyan
suxi
ne bata yinla ge n yɛɛ ra n suxu feen na.

⁸⁶ I ya yamarine birin tinxin.
Muxune n tɔɲɛgɛma, n mali.

⁸⁷ A yi fa luxi ndedi n xa faxa,
koni n mi i ya fe ragidixine rabɛɲinɲɛ
mumɛ!

⁸⁸ N nakisi i ya hinanni,
alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.

⁸⁹ Alatala, i ya falan luma nɛn habadan.

A luma nɛn ariyanna yi habadan.

⁹⁰ I ya tinxinyaan luma nɛn mayixɛtɛne birin xa.

I bata bɔxɔn dɔxɔ a dɔxɔdeni.

A mɔn luma mɛnna nin.

⁹¹ Seene birin mɔn daxi i ya maragidini han to,
bayo e birin walima i xa.

⁹² Xa i ya sariyan mi yi n kɛnɛnxi nun,
n yi faxama nɛn n ma tɔrɔni.

⁹³ N mi jinanɲɛ i ya fe ragidixine xɔn mumɛ,

amasɔtɔ i n nakisixi e tan nan xɔn.

⁹⁴ Bayo n ni i ya fe ragidixine fenma,
i tan nan gbee n na, n nakisi.

⁹⁵ Muxu jaxine n legedenma n faxes feen na.

Koni n na n jɔxɔ luma nɛn i ya maxadi xuine xɔn.

⁹⁶ N bata a kolon danna feen birin ma,
koni i ya yamarin tan dan mi na.

⁹⁷ I ya sariyan nafa n ma han!

N na n mirima a ma fɛrɪɲɛn gbɛn!

⁹⁸ I ya yamarina n findima xaxilimaan na dangu n yaxune ra,
bayo a n yii waxatin birin.

⁹⁹ N dangu n karamɔxɔne birin na,
amasɔtɔ n luma n mirɛ i ya maxadi xuine ma.

¹⁰⁰ Xaxinla naxan n ma na gbo xɛmɛ fonne gbeen xa,
amasɔtɔ n ni i ya fe ragidixine suxi.

¹⁰¹ N bata tondi sigɛ kira jaxin birin xɔn,
alogo n xa i ya falan suxu.

¹⁰² N mi n masigama i ya kiti saxine ra,
amasɔtɔ i tan yetɛɛn nan n xaranma.

¹⁰³ I dɛ xuine jaxun kumin xa.

¹⁰⁴ N xaxinla sɔtɔma i ya fe ragidixine nin,
nanara mayifu fe yo mi fa rafan n ma.

¹⁰⁵ I ya falan findixi kɛnɛnna nan na n sanna bun ma,
naxan n siga kirani yalanma.

¹⁰⁶ N dɛ xuiin naxanye tongoxi i xa,
n bata n kɔlɔ
n ne rakamalima nɛn,
n yi i ya kiti tinxinxine suxu.

¹⁰⁷ Alatala n ma mantɔrɔne bata gbo ayi han.

N nakisi
alo i a fala n xa kii naxan yi.

¹⁰⁸ Alatala, n ma tantun xuiin nasuxu,

i yi n xaran i ya kiti saxine ma.

¹⁰⁹ N niin gbalon dɛ waxatin birin,
koni n mi jinanma i ya sariyan xɔn.

¹¹⁰ Muxu jaxine bata lutin nati n yɛɛ ra,
koni n mi n masigama i ya fe ragidixine ra.

¹¹¹ I ya maxadi xuine nan n kɛɛn na habadan,
e tan nan n bɔɲɛn nasɛwama.

¹¹² N bata a ragidi n bɔɲɛni
n xa i ya tɔnne suxu, han n faxes.

¹¹³ Nafigine mi rafan n ma,
koni i ya sariyan tan nafa n ma.

¹¹⁴ N yɛ masansan wure lefaan nan i tan na.
N bata n yigi sa i ya falani.

¹¹⁵ Ɛ tan fe jaxi rabane,
ɛ ɛ masiga n na,
alogo n xa n ma Alaa yamarine suxu.

¹¹⁶ N sɛnbɛ so
alo i bata a fala kii naxan yi,
i nama n yigitɛgɛ.

¹¹⁷ Findi n yigin na alogo n xa kisi,
n yi i ya tɔnne binya waxatin birin.

¹¹⁸ Naxanye e masigama i ya tɔnne ra,
i ne makuyama i ra nɛn,
bayo e yanfan nan tun tima.

¹¹⁹ I muxu jaxine birin wolima ayi nɛn kurun na,
nanara i ya maxadi xuine rafanxi n ma.

¹²⁰ N bata gaxu i yɛɛ ra,
n xuruxurun.
I ya kiti saxine bata n magaxu han!

¹²¹ N tinxinna nun sariya kɛndɛn ligama,
i nama n nabɛɲin n yaxune yii.

¹²² I ya walikɛɛn xaxili ragidi
a i fe fajin ligama a xa nɛn,
i nama tin
wasodene xa n jaxankata sɔnɔn.

¹²³ N yɛɛne bata bu i yɛɛ ra kira yitoɛ n
nakisi feen na,
alo i dɛ xui tinxinxin naxan tongo n ma fe yi.

¹²⁴ N suxu i ya hinanni,
i yi n xaran i ya tɔnne ma.

¹²⁵ Xaxinla fi n ma
amasɔtɔ i ya walikɛɛn nan n na,
alogo n xa i ya maxadi xuine kolon ki fajin.

¹²⁶ Alatala, i ya wanla kɛ waxatin nan ito ra,
amasɔtɔ yamana i ya sariyan kalama.

127 Nanara, i ya yamarine rafan n ma xεma
fajin xa.

128 Nanara, n biraxi i ya fe ragidixi tinxinx-
ine fɔxɔ ra.
Mayifu feene mi rafan n ma.

129 Kabanako feen nan i ya maxadi xuine
ra.

Nanara, n na e suxuma n niin birin na.

130 I ya falane nan kenenna fima,
e tan nan xaxinla fima xaxilitaren ma.

131 I ya yamarine xɔnla n suxuma
alo min xɔli gbeen naxan n dεen naxarama.

132 I yεε rafindi n ma, i yi kininkinin n ma,
alo i darixi a ligε kii naxan yi muxune xa
i xinla rafan naxanye ma.

133 N sigati kiin senbε so i dε xui tongoxine
xɔn,

i nama tin fe paxi yo xa n nɔ.

134 N xunba paxankatatiine ma,
alogo n xa i ya fe ragidixine suxu.

135 I nɔrɔn xa godo i ya walikεen ma,
i yi n xaran i ya tɔnne ma.

136 N yεεgen minima alo baana,
amasɔtɔ yamaan mi i ya sariyan suxuma.

137 Alatala, i tinxin,
i ya kiti saxine fan tinxin.

138 I ya maxadi xuine fixi tinxinna nun
lannayaan nin.

139 N na a to,
n yaxune jinanma i fala xuiin xɔn,
na xɔlɔma n ma nɛn han!

140 I mi i dε xuiin kalε mumε!
E rafan n tan i ya walikεen ma.

141 N mi yatεxi bonne yε,
e bata n napaxu,
koni n mi jinanma i ya fe ragidixine xɔn.

142 I ya tinxinyaan luma nɛn habadan!
Nɔndin nan i ya sariyan na.

143 Tɔrɔn nun kuisanna bata n yili,
koni i ya yamarine n kenɛnxi.

144 I ya maxadi xuine tinxin waxatin birin.
Xaxinla fi n ma
alogo n xa siimayaan sɔtɔ.

145 N bata n xui ramini i ma n bɔjɛn birin
na.

Alatala n yabi
alogo n xa i ya tɔnne suxu!

146 N bata n xui ramini i ma.
N nakisi
alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.

147 N kurunma i maxandε, n mali.
N yigi saxi i ya falan nin.

148 N xima n mirε i dε xui tongoxine ma nɛn.

149 Alatala, i hinan.

N xuiin namε,
alogo n xa siimayaan sɔtɔ i ya kiti saxin xɔn.

150 N nabilinna muxune biraxi fe paxine
fɔxɔ ra,

e yi e masiga i ya sariyan na.

151 Koni i tan Alatala, i maso n na.

Nɔndin nan i ya yamarine birin na.

152 N na a kolon xabu waxati xunkuye
a i ya maxadi xuine luma nɛn habadan.

153 Ala, n ma tɔrɔn mato i yi n xunba,
amasɔtɔ n mi jinanxi i ya sariyan xɔn.

154 N xun mayεngε kitin sa,
i yi n xunba,

n yi siimayaan sɔtɔ
alo i a falaxi kii naxan yi.

155 Muxu paxine tan mi kisima,
amasɔtɔ e mi biraxi i ya tɔnne fɔxɔ ra.

156 Koni Alatala, i ya kininkininna gbo,
n xa siimayaan sɔtɔ i ya kiti saxine xɔn.

157 N yaxune wuya
naxanye n besɛnxɔnyaxi,
koni n mi i ya maxadi xuine bejinma.

158 N na i ya fala suxutarene to,
na n xɔlɔma nɛn.

159 Alatala, a mato i ya fe ragidixine rafan
n ma,
n xa siimayaan sɔtɔ i ya hinanni.

160 Nɔndin nan i ya falan birin na.

I ya kiti tinxinxine luma nɛn habadan!

161 Mangane bata n paxankata fu,
koni n gaxuma i tan nan keden ma fala yεε
ra.

162 N sɛwaxi i dε xui tongoxine fe ra,
alo n na nafulu gbeen sɔtɔ.

163 Wulen mi rafan n ma,
koni i ya sariyan nafa n ma.

164 N ni i tantunma nɛn
dɔxɔna ma solofere lɔxɔ yo lɔxɔ
i ya kiti tinxinxine fe ra.

165 Bɔjɛ xunbeli gbeen na kanne xa
i ya sariyan nafa naxanye ma,
sese mi na kanne ratantanjε.

166 Alatala, n yigi saxi i tan nan ma marak-
isi yi,
n luma nɛn i ya yamarine suxε.

167 N na i ya maxadi xuine suxuma nen n e tan yi yengen so.
niin birin na,

bayo e rafan n ma ki faji.

168 N bata i ya fe ragidixine
nun i ya maxadi xuine suxu,
i n kewanle birin kolon.

169 Alatala, n ma mawuga xuiin xa i li.
Xaxinla fi n ma
alo i a falaxi kii naxan yi.

170 I tuli mati n ma maxandi xuiin na,
i yi n nakisi
alo i bata de xuiin tongo kii naxan yi.

171 N ni i tantunma nen waxatin birin,
amasoto i bata n xaran i ya tonne ma.

172 N betin bama nen
lan i de xui tongoxina fe ma,
amasoto i ya yamarine birin tinxin.

173 N mali i senben nin,
amasoto n bata i ya fe ragidixine nan
sugandi.

174 Alatala, i ya marakisin xonla n na!
I ya sariyana n kenexi.

175 N xa siimayaan soto
alogo n xa i matexo,
i ya kiti saxine yi n mali.

176 N bata tantan kiraan ma
alo yexeen naxan loxi ayi.
Fa n tan i ya walikéen fen,
amasoto n mi jinanxi i ya yamarine xon.

120

Ala maxandina malina fe ra

1 Ala Batu Banxi yisiga betina.
N yi toroni waxatin naxan yi,
n yi n xui ramini Alatala ma,
a yi n yabi.

2 Alatala n nakisi wuledene nun yanfan-
tenne ma.

3 E tan wuledene,
Ala nanse ligama e ra,
a e saranma nanse ra?

4 A lan a xa e toro
sofane xalimakunle nun tee wolonne nan
na.

5 Toron na a ra n tan xa,
n lu e tagi, e tan Meseki kaane,
n doxo e ye
alo Kedari bansonna muxune wulaan kui.

6 N bata bu muxune tagi
boje xunbenla mi rafan naxanye ma!

7 N na boje xunbenla fe fala,

121

Ala nan en natanga muxun na

1 Ala Batu Banxi yisiga betina.
N bata n yee rate geyane ma,
n naxa, "N ma maliin kelima minen yi?"

2 N ma maliin kelima Alatala nan ma
naxan ariyanna nun dunuɗa daxi.

3 A mi tinje, i yi bira.
I kantanmaan mi xiye mumε.

4 Isirayila kantanmaan mi kinsanje,
a mi xiye.

5 Alatala i kantanma,
a i dexon ma alo i nininna.

6 Sogen mi fefe lige i ra yanyin na,
kiken fan mi fefe lige i ra kdeen na.

7 Alatala i kantanma nen fe jaxin birin ma,
a yi i niin natanga.

8 Alatala i kantanma nen i ya sigan nun
xeteni,
folo iki ma han habadan.

122

Yerusalen matexo betina

1 Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda
gbeena.

Seɓwan na a ra n xa, e na a fala n xa,
"En siga Alatalaa banxini!"

2 Iki, en tixi Yerusalen so deen na.

3 Yerusalen tixi ki faji
a banxine tugunxi e bode ra.

4 Alatalaa yamaan sigama menna nin
bonson yeen ma,
alo a sariyana a falaxi Isirayila xa kii naxan
yi,

alogo e xa sa a xinla tantun.

5 Mangane kitin sama menna nin
Dawudaa manga gbeden ma.

6 E Ala maxandi boje xunbenla fe ra
Yerusalen xa.

Ala xa boje xunbenla fi a rafan muxune
ma.

7 Ala xa boje xunbenla lu taani.
Ala xa herin fi taa yi kaane ma.

8 Ngaxakedenne nun n xoyine fe ra, n naxa,
"Ala xa boje xunbenla fi Yerusalen ma."

9 N taana boje xunbenla nan fenma
Alatalaa banxina fe ra, en ma Ala.

123

Ala xa hinan en na

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.
I tan naxan dɔxi kore xɔnna ma,
n na n yɛɛ ratema i tan nan ma,
² alo konyine e yɛɛn tima e kanna ra kii
naxan yi,
alo walikɛ ɲaxanla yɛɛne luma tixi a kanna
ra kii naxan yi.
En na en yɛɛne tima
en ma Ala ra na kii nin, Alatala,
en yi a hinanna mamɛ.

³ Hinan nxu ra, Alatala, hinan nxu ra,
amasɔtɔ e nxu rapaxuxi han!
⁴ Nxu niin bata wasa fɛɛɛ kanne nun
wasodene magele xuine ra.

124

Ala nan a muxune ratangama

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda
gbeena.
Xa Alatala mi yi ti en xɔn nun,
Isirayila muxune fan xa a fala, e naxa,
² “Xa Alatala mi yi ti en xɔn nun
yaxune yi en yɛngɛma waxatin naxan yi,”
³ e yi en ɲɛɲɛn gerunma nɛn nun
e xɔlɔ en xili ma waxatin naxan yi.
⁴ Nayi, walanna yi sigama en na nɛn nun,
fufaan yi en mamin,
⁵ ige xunfan gbeen yi sa en xun ma.
⁶ En barikan bira Alatala xa,
a mi tinxi en yaxune yi en ɲan.
⁷ Nxu bata nxu sɔtɔ
alo xɔlina a sɔtɔma xɔli suxuna lutin na kii
naxan yi.
Lutin bata bolon, nxu xɔrɔya!
⁸ En ma maliin kelima Alatala nan yii
naxan ariyanna nun dunuɲa daxi.

125

Alaa muxune rakisi fena

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.
Naxanye e yigi sama Alatala yi,
na kanne ligaxi nɛn alo Siyon Geyana,
naxan luma a funfuni habadan,
a mi mamaxɛ mumɛ!
² Yerusalɛn rabilinxi geyane ra kii naxan
yi,
Alatala fan a muxune rabilinma na kii nin,

keli to ma han habadan!

³ Amasɔtɔ tinxintarene mi luyɛ
tinxi muxune yamanan xun na mumɛ,
alogo tinxi muxune fan nama fe ɲaxin
liga.

⁴ Alatala, fe faɲin naba na kanne xa
naxanye fan e nun naxanye sɔndɔmɛn fan.
⁵ Koni, naxanye kira tinxintarene fɔxɔ ra,
Alatala xa ne nun fe ɲaxi rabane ɲan
e bode xɔn ma.
Ala xa bɔɲɛ xunbenla fi Isirayila ma.

126

Ala maxandina xunbana fe ra

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.
Alatala mɔn faxina en tan muxu suxine ra
Siyon taani,
a liga nɛn en yɛɛ ra yi
alo xiyeɲ na a ra!
² En gele nɛn han,
en yi sɛwa betine ba!
Siyaan bonne yi a falama nɛn, e naxa,
“Alatala bata fe gbeene liga e xa.”
³ Alatala bata fe gbeene liga en xa,
en birin bata sɛwa.
⁴ Alatala, i mɔn xa nxɔ yamanan sɛnbɛ so
alo tulɛn fama igen na
xude wuli yixaren na kii naxan yi.
⁵ Naxanye sansiin wolima e wugama,
ne sɔnxɔma nɛn sɛwani se xabadɛni.
⁶ Naxanye sigama wugɛ sansi wolideni,
ne xɛtɛma gele nɛn malo xidine ra e xun
ma.

127

Ala wali faɲi kolonna

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina, Sulemani
gbeena.
Xa Alatala xa mi banxin tima,
banxi tiine wali fuun nan kɛma.
Xa Alatala xa mi taan makantan,
taa kantanne fe fuun nan xun na.
² Ɛ kurunma walideni fuyan,
ɛ kɔɛ rasoma fuyan,
ɛ balon sɔtɔma tɔrɔn nin.
Anu, Ala balon soma a xanuntenne yii nɛn,
e saxi.
³ Alatala diine fima muxune ma nɛn e kɛɛn
na.
E findixi kɔntɔnna nan na

Alatala naxan fima.

⁴ Xemen dii xemen naxanye sɔtɔma banxulanyani,

ne ligaxi nen

alo xalimakunla sofaan yii kii naxan yi.

⁵ Sewan na xemen xa

xalimakuli wuyaxin naxan yii.

E nun a yaxune na kiti, a mi yagima.

128

Duban Ala yεragaxu muxune xa

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina.

Sewan na kanne xa

naxanye gaxuma Alatala yεε ra,

naxanye birama a kiraan fɔxɔ ra.

² I wali xɔnna i makone fanma nen.

I sewama nen i mɔn yi sabati.

³ I ya naxanla diine barima nen

alo wudi bili bogilana.

I ya dii xemene i ya tabanla rabilinma nen

alo oliwi wudi binle.

⁴ Muxun naxan gaxuma Alatala yεε ra,

na kanna dubani itoe nan sɔtɔma.

⁵ Alatala xa barakan sa i ya fe yi

keli Siyon yi!

Ala xa i Yerusalen sabatixin to

i siin birin yi!

⁶ Ala xa i i mamandenne to!

Ala xa bɔɲe xunbenla fi Isirayila ma.

129

Ala maxandina Isirayila yaxune xili ma

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina.

E n yengema xabu n dii nɔɛ waxatini,

Isirayila kaane fan xa a fala, e naxa,

² “E en yengema xabu en dii nɔɛ waxatini,”

koni e mi en nɔ.

³ E bata n fanna makorondon,

alo xεen bi daxina.

⁴ Koni Alatala tinxin,

a bata nxu nun muxu naxine tagi bolon.

⁵ Muxun naxanye Siyon napaxuxi,

Ala xa ne yagixin naxεε.

⁶ E xa liga

alo sεxen naxan solima banxin fari,

sogen yi a xara ayi.

⁷ Muxun naxan a xabama

hali yii fe kedenna a mi a sɔtɔma,

hali xidi kedenna

a raxidi muxun fan mi a sɔtɔma.

⁸ Dangu muxune mi a falama e xa,

e naxa, “Alatala xa barakan sa ε fe yi.”

Hanma e naxa,

“Nxu dubama ε xa Alatala xinli.”

130

Ala maxandina malina fe ra

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina.

Alatala, n bata n xui ramini i ma tɔrɔni.

² Marigina, n xuiin name,

i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.

³ Alatala, xa i nxu suxu nxu hakene ra,

Marigina, nde luma a yalagitaren na?

⁴ Koni i tan nan nxu mafeluma nxu hakene ra,

nxu yi gaxu i yεε ra.

⁵ N yengi saxi Alatala nan ma,

n niin taxuxi a ra,

n xaxili tixi a falan nan na.

⁶ N yengi tixi Marigin na

alo taa kantanne yengi kuye yibaan ma kii naxan yi.

⁷ Isirayila, i yengi ti Alatala ra,

amasɔtɔ a hinan, a nɔε i xunbε nen.

⁸ A tan nan Isirayila rakisima a haken birin ma.

131

Ala maxandina limaniyani

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina, Dawuda gbeena.

Alatala, n mi fa waso, n mi kanba.

N mi fa n xaxinla rasigama feene ma sɔnɔn,

naxanye gbo dangu n na,

naxanye magaxu n yεε ra yi.

² Koni n bata n xaxinla raxara,

n yi n sabari, n nii yifanxi n ma

alo dii nɔɛna a nga fεma.

³ Isirayila, i yengi ti Alatala ra

fɔlɔ to ma han habadan!

132

Dawudaa taan nan Alatala dɔxɔden na Taruxune Firinden 6.41-42

¹ Ala Batu Banxi yisiga βetina.

Alatala, Dawudaa fe xa rabira i ma,

e nun a tɔrɔne birin.

² A tan nan a kɔlɔ Alatala xa,

a yi a dε ti Yaxubaa Ala Senbεmaan xa.

³ A naxa, “N mi soma n konni,

n mi n sama n ma saden ma,

⁴ n mi tin_ɲε n yi kinsan hanma n yi xi,
⁵ han n yiren fen Alatala xa,
 Yaxubaa Ala Sɛnbɛmaan luma dɛnaxan yi.”

⁶ Nxu bata a fe mε Efarata yi,
 nxu bata a to Yaari taan nabilinni.
⁷ E naxa, “En siga Alaa banxini,
 en yi en xinbi sin a san bun.”

⁸ Alatala, keli, i fa i dɔxɔdeni,
 i tan nun i ya kankirana,
 i sɛnbɛn naxan yi.

⁹ Ala xa i ya saraxaraline findi tinxin mux-
 une ra,
 i ya tɔgɔndiya muxune yi sɔnxɔ sɛwani.
¹⁰ I nama i ya manga sugandixin nabɛnin,
 i ya walikɛn Dawuda fe ra.

¹¹ Alatala bata a kɔlɔ Dawuda xa,
 a mi a kalɛ mumɛ! A naxa,
 “N ni i ya dii xɛmɛna nde nan sugandima,
 a ti i funfuni mangana.”

¹² Xa i ya dii xɛmɛne n ma layirin suxu,
 e nun n ma maxadi xuine,
 n na e xaranma naxanye ma,
 e diine fan dɔxɔma nɛn
 i ya mangaya gbɛdeni han habadan.”

¹³ Alatala bata Siyon sugandi a dɔxɔden na.

¹⁴ A bata a fala, a naxa,
 “N luma be nin habadan.
 N waxi mangayaan liga feni be nin.

¹⁵ N baraka gbeen sama nɛn Siyon ma
 baloni,
 n donseen so a tɔrɔ muxune birin yii.

¹⁶ N kisin fima nɛn a saraxaraline birin ma,
 a tɔgɔndiya muxune yi sɔnxɔ sɛwani.

¹⁷ N mangana nde raminima nɛn
 Dawuda yixɛtɛne yɛ mɛnni,
 na yi lu n ma manga sugandixin funfuni.

¹⁸ N na a yaxune rayagima nɛn,
 koni a mangayaan taxamasenna nɔrɔma
 nɛn han!”

133

Ngaxakedenyana fe

¹ Ala Batu Banxi yisiga bɛtina, Dawuda
 gbeena.

Fe fajin na a ra e nun sɛwana,
 ngaxakedenne na lu e bode xɔn bɔɲɛ xun-
 benli.

² A luxi nɛn alo ture xiri ɲaxumɛn
 naxan sama Haruna xunni,

a godo a dɛ xaben ma
 han a domaan kɔɛɛn xɔn.

³ A luxi nɛn alo xiila
 naxan kelin Xerimon geyaan fari
 godo Siyon geyaan ma.
 Amasɔtɔ Alatala habadan nii rakisin
 duban nagodoma mɛnna nin.

134

Ala tantun fena

¹ Ala Batu Banxi yisiga bɛtina.
 Alatalaa walikɛne birin xa a tantun,
 naxanye birin xima a batuɛ a banxini,
 ε fa a tantun.

² Ɛ ε yiine yite yire sariɲanxini,
 ε Alatala tantun!

³ Alatala xa i baraka keli Siyon yi,
 a tan naxan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna
 daxi.

135

Tantun bɛtina Yaburin 115.4-11

¹ Tantunna Ala xa!
 Ɛ Alatala xinla tantun!
 Ɛ tan Alatalaa walikɛne, ε a tantun.

² Ɛ tan naxanye tixi Alatalaa banxini
 naxanye en ma Alaa banxin tanden ma.

³ Tantunna Ala xa! Amasɔtɔ Alatala fan.
 Ɛ a tantun bɛtine yi, amasɔtɔ a diɲa.

⁴ Alatala nan Yaxuba sugandixi a yetɛ xa,
 a yi Isirayila findi a gbeen na.

⁵ N na a kolon fa fala Alatala gbo,
 en Marigin gbo alane birin xa.

⁶ Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna ma,
 fɔxɔ igene nun yire tilinxine birin yi,
 naxan na rafan Alatala ma,
 a na nan ligama.

⁷ A bata foyen nun tulen nakeli bɔxɔn
 danna ra,

a kuye sarinna ramini e nun tulena,
 a foyen nakeli a ramaradeni.

⁸ A yi dii singene
 nun xuruse dii singene faxa Misiran ya-
 manani.

⁹ A yi kabanako feene liga ε tan Misiran
 kaane tagi,

Firawona nun a kuntigine birin xili ma.

¹⁰ A siya wuyaxine halagi,
 a yi manga sɛnbɛmane faxa,

¹¹ sa fɔlɔ Amorine Manga Sixɔn ma,
 e nun Basan Manga Ogo

e nun mangan naxanye birin Kanan ya-manani.

¹² A yi e bəxəne so Isirayila yii e kēen na, a findi a yamaan kēen na.

¹³ Alatala, i xinla fe luma nən habadan! Mayixetene nun mayixetene e xaxili luma i xən ma nən.

¹⁴ Alatala a muxune xun mayenge kitin sama nən. A kininkinin a walikene ma.

¹⁵ Gbetin nun xemaan nan tun siyane suxurene ra!

¹⁶ E dēen na, koni e mi fala tima. E yēene na, koni e mi sese toma.

¹⁷ E tunle na, koni e mi fefe mēma. Niiraxili yo mi e yi.

¹⁸ Naxan na e rafala, a a yigin sa e yi, na fan luma nən alo e tan.

¹⁹ E tan Isirayila yamana, ε Alatala tantun. E tan saraxaraline, ε Alatala tantun.

²⁰ E tan Lewi bənsənna, ε Alatala tantun. E tan a yēragaxu muxune, ε Alatala tantun.

²¹ Barikan bira Alatala xa Siyon yi, a tan naxan luma Yerusalen taani. Tantunna Ala xa!

136

Barika birana Isirayilaa Ala xa

¹ E Alatala tantun amasəto a fan.

A hinanna luma nən habadan!

² E alane Ala tantun.

A hinanna luma nən habadan!

³ E marigine birin Marigin tantun.

A hinanna luma nən habadan!

⁴ A tan nan keden pe kabanako feene ligama.

A hinanna luma nən habadan!

⁵ A bata ariyanna rafala a xaxilimayani.

A hinanna luma nən habadan!

⁶ A bata bəxən ti tilinne fari.

A hinanna luma nən habadan!

⁷ A bata yanban seene da kore xənna ma.

A hinanna luma nən habadan!

⁸ Sogen mangayaan ligama yanyin nan na.

A hinanna luma nən habadan!

⁹ Kiken nun sarene mangayaan ligan kəeen nan na.

A hinanna luma nən habadan!

¹⁰ A yi Misiran kaane dii singene faxa.

A hinanna luma nən habadan!

¹¹ A ti Isirayila muxune yēe ra keli Misiran yamanani.

A hinanna luma nən habadan!

¹² A na liga a sənbe gbeen nan na.

A hinanna luma nən habadan!

¹³ A yi Gbala Baani taxun a tagi.

A hinanna luma nən habadan!

¹⁴ A yi a muxune ragidi a tagi, Isirayila kaane.

A hinanna luma nən habadan!

¹⁵ A yi Firawona nun a sofane radin Gbala Baani.

A hinanna luma nən habadan!

¹⁶ A ti a muxune yēe ra tonbonni.

A hinanna luma nən habadan!

¹⁷ A yi manga gbeene faxa.

A hinanna luma nən habadan!

¹⁸ A yi manga sənbe mane faxa.

A hinanna luma nən habadan!

¹⁹ A yi Amorine manga Sixən faxa.

A hinanna luma nən habadan!

²⁰ A yi Basan kaane manga Ogo faxa.

A hinanna luma nən habadan!

²¹ A yi e bəxən so a yamaan yii e kēen na.

A hinanna luma nən habadan!

²² A yi findi Isirayila kēen na, a walikena.

A hinanna luma nən habadan!

²³ A pəxə lu nən en tan yiigelitəne xən.

A hinanna luma nən habadan!

²⁴ A yi en xərəya en yaxune ma.

A hinanna luma nən habadan!

²⁵ A tan nan donseen soma niimaseen birin yii.

A hinanna luma nən habadan!

²⁶ E Ala tantun naxan kore!

A hinanna luma nən habadan!

137

Isirayila muxu suxine fe

¹ Nxu yi dəxi Babilən xude dēene yi waxatin naxan yi

nxu wugama, nxu yi lu nxu mire Siyon ma.

² Nxu yi nxə bəlonne singan na yamanan wudi tofənine ra.

³ Muxun naxanye nxu suxu, ne yi bətine maxədin nxu ma.

Nxu paxankata muxune yi sēwa bətine maxədin nxu ma, e naxa, “E Siyon bətina nde ba nxu xa.”

⁴ Nxu tan bətin bama Alatala xa di xərje taani?

⁵ Xa n pīnan i xən Yerusalen, Ala xa n yiifanna faxa n ma.

⁶ Xa n pīnan i tan xən, xa n mi lu Yerusalen yatə n ma sēwan birin yi,

Ala xa n dɛɛn suxu!

⁷ Alatala, Edɔn kaane fe xa rabira i ma,
e yi naxan falama Yerusalɛn suxu lɔxɔni,
e naxa, “Ɛ a kala, ɛ taan naxɔri fefe!”

⁸ I tan Babilɔn taana, i halagima nɛn fefe!
Sɛwan na kanna xa naxan i ya donla
saranma
alo i a ligaxi nxu ra kii naxan yi,
⁹ naxanye ɛ dii futene tongoma
e yi e yigɔlɔn fanyen ma.

138

Ala tantun fena

¹ Dawuda gbeena.

Ala, n bata i tantun n bɔɲɛni fefe!
N bɛtin bama Ala yetagi.

² N na n xinbi sinma i ya Banxi Sariɲanxin
yetagi,
n yi i xinla tantun i ya hinanna nun i ya
lannayana fe ra.
Amasɔtɔ i bata i dɛ xuiin nafisa i xinla
yɛtɛɛn xa.

³ N ni i xili waxatin naxan yi,
i n yabi nɛn,
i yi n sɛnbɛ so, i n xaxili ragidi.

⁴ Alatala, dunuɲa mangane birin i tan-
tunma nɛn,
e na i ya falane mɛ waxatin naxan yi.

⁵ Alatala, e i kɛwanle matɔxɔma nɛn bɛtini,
amasɔtɔ i ya binyen gbo.

⁶ Hali Alatala to mate,
a yengi dɔxi muxu diɲaxine xɔn,
koni a yɛɛn tixi wasodene ra wulani.

⁷ Xa n sigan tima tɔrɔni,
i n nakisima nɛn,
i yi n yaxune yɛngɛ i sɛnbɛni,
n kisi i sɛnbɛn xɔn.

⁸ Alatala feene raɲanma a faɲin nan ma n
xa.

Alatala i ya hinanna luma nɛn habadan!
I nama i wali xɔnne rabɛɲin.

139

Alaɲɔxɔ luxi adamadiine xɔn

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa.
Alatala, i bata n fɛsɛfɛsɛ, i n kolon.

² I n sa waxatin nun n keli waxatin birin
kolon.
Hali i makuya n na, i n ma miriyane birin
kolon.

³ I a kolon n nɛma sigatini
hanma n nɛma saxi,
i n kɛwanle birin kolon.

⁴ Alatala, benun n xa falan ti waxatin
naxan yi,
n naxan falama i na kolon ki faɲi.

⁵ I n nabilinni,
n yɛɛ ra e nun n xanbi ra.
N ni i tan nan yii.

⁶ Na fe kolonna magaxu n tan yɛɛ ra yi.
A dangu n na, n mi nɔɛ a yigbɛ mumɛ!

⁷ N nɔɛ sigɛ minɛn,
n yi n luxun i ya Nii Sariɲanxin ma?
N sigan minɛn yi, n keli i tan yetagi?

⁸ Xa n te ariyanna yi, i na yi.
N na siga laxira yi, i na yi.

⁹ Hali n siga han sogetedeni,
hanma n sa dɔxɔ fɔxɔ igen xanbi ra,

¹⁰ i tima nɛn n yɛɛ ra mɛnna fan yi,
i mi n nabɛɲinɲɛ mumɛ!

¹¹ Xa n na a fala, n naxa,
“N xa n luxun dimini.
Kɛnɛnna xa findi kɔɛɛn na n nabilinni.”

¹² Koni sese mi dimin na i tan yɛɛ ra yi,
kɔɛni yalan alo yanyina i tan yɛɛ ra yi.
Dimin nun yanyin birin lan i tan xa.

¹³ I tan nan n sɔndɔmɛn daxi,
i tan nan n saxi nga fatini.

¹⁴ Ala, n ni i tantunma,
amasɔtɔ n da kiin magaxu,
i kɛwanle magaxu.

N na a kolon n niini ki faɲi.

¹⁵ N fati bɛndɛn mi yi luxunxi i tan ma,
i to yi n nafalama suturani
i yi n dama nga kui waxatin naxan yi.

¹⁶ I yi n toma benun n fatin xa yelin nafale.
I bata yi n ma siimayaan xasabin sɛbɛ i ya
kitabun kui,

benun a xa fɔlɔ waxatin naxan yi.

¹⁷ Ala, i ya miriyane famu raxɔlɔ n xɔn.
E xasabin wuya!

¹⁸ Xa n na e yatɛ, e wuya mɛɲɛnsinna xa.
N na xulun waxatin naxan yi,
n mɔn luma i tan nan fɛma.

¹⁹ Ala, a yi lan nun i xa muxu ɲaxine faxa!
Faxa tiine, ɛ masiga n na.

²⁰ E fala ɲaxine tima, e i xili kala.
I yɛngɛfane i xinla falama fuun nin.

²¹ Alatala, n mi muxune rapaxuɛ ba

naxanye i rapaxuma?
N bata n me na muxune ra
naxanye murutxi i xili ma.

²² E mi rafan n ma mumε!

N bata e yate yaxune ra.

²³ Ala, n fεεfεε i yi n bɔɔni feen kolon.

N mato, i yi n ma miriyane kolon.

²⁴ A mato, xa n kira jaxin nan xɔn,
i siga n na habadan kira fajin xɔn ma.

140

Ala maxandina xunbana fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala, n xunba muxu jaxine yii.

N natanga gbalotone ma.

³ E fe jaxi yitonna nin waxatin birin.

E yenge ralanna nin lɔxɔ yo lɔxɔ!

⁴ Fala xolene nan e lenne ma
alo saɔina.

E fala xuine xɔlɔ alo koson xolena.

Beti xuini te.

⁵ Alatala, n natanga muxu jaxine senben
ma.

N nakisi gbalotone ma,
naxanye kataxi n nabira feen na.

⁶ Muxu wasoxine bata lutin nati n yee ra.

E bata e gbatune rati kiraan xɔn ma n suxu
xinla ma.

Beti xuini te.

⁷ N bata a fala Alatala xa n naxa,

“N ma Ala nan i tan na.

Alatala n ma maxandi xuiin name!”

⁸ Marigina Alatala, n nakisi senbena,
i n xun mayengema yenge so waxatini.

⁹ Alatala, i nama tin
muxu jaxine waxɔn feen yi liga.

I nama tin e fe nataxine yi kamali,
e yi waso ayi.

Beti xuini te.

¹⁰ I nama tin n yaxune yi nɔɔn sɔtɔ.

Ala xa n yaxune gbalɔ falane so e xun na.

¹¹ Ala xa tee wolonne bɔxɔn e ma.

Ala xa e woli ayi teeni.

Ala xa e woli yinla kui

e mi nɔe te naxan na.

¹² Nafigine mi luma yamanani.

Ala xa yihadin so gbalotone xun na.

¹³ N na a kolon

a Alatala kiti kendɛn sama tɔrɔ muxune xa,

a yi yiigelitone xun mayenge kitin sa.

¹⁴ Tinxin muxune i tantunma nen yati!

Muxu fajine yi lu i yetagi.

141

Ala maxandina jinbanna ra

¹ Dawudaa betina.

Alatala, n bata n xui ramini i ma,
fa n mali mafuren!

N na i xili, i tuli mati n na.

² N ma maxandin xa lu
alo wusulanna i yetagi.

N yiine yitexin xa liga
alo jinbari ra saraxana.

³ Alatala i yengi dɔxɔ n fala xuiin xɔn,
i yi n deen kantan.

⁴ I nama tin n bɔɔnen yi lu fe jaxini,
n nama fe jaxine liga nxu nun fe jaxi
rabane.

Nxu nama nxu dege nxu bode xɔn.

⁵ N tinma nen tinxin muxun yi n bɔnbɔ,
bayo hinanna na a ra.

A rafan n ma, a yi n kawandi.

Na luxi nen alo turen na susan n xunni.

N mi tondɛ na ma.

Koni n na Ala maxandima nen
fe jaxi rabane wanle xili ma.

⁶ E mangane radinma nen geyaan san bun
fanyene ma,

muxu jaxine yi a kolon nayi
a jɔndin nan n ma falane ra.

⁷ Xeen bima kiin de,

bɔxɔn yi buxa,

nxu xɔnne xuyama ayi na kiini laxira so
deen na.

⁸ Marigina Alatala,

n yeen tixi i tan nan na.

N na n luxunma i tan nin,

i nama tin n faxa.

⁹ N natanga na lutine ma

e naxanye ratixi n yee ra

e nun fe jaxi rabane wosone.

¹⁰ Ala xa muxu jaxine suxu

e yetena luti ratixine ra,

koni n tan xa dangu bɔɔne xunbenli.

142

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa fala jaxumena, a yi faranna ra
waxatin naxan yi. Ala maxandina.

² N na n xui raminima Alatala ma,
n yi a mafan.
³ N na n kɔntɔfili feene birin fala a xa,
n yi n ma tɔrɔne birin yita a ra.
⁴ Wɛkilɛn na ɲan n yi,
i tan n sigaden kolon.
N sigan tima kiraan naxan xɔn,
e bata woson nati n yɛɛ ra na xɔn ma.
⁵ N dɛxɔn to,
muxune mi e ɲɔxɔ luma n tan xɔn.
Luxunde yo mi fa n tan ma.
Muxu yo mi kɔntɔfilixi n ma fe ra.

⁶ Alatala, n ni i tan nan mafanma.
N naxa, "I tan nan n luxunden na.
I tan nan findixi n gbeen na bɔxɔ xɔnna
fari."
⁷ I tuli mati n ma mawuga xuiin na.
Amasɔtɔ n bata xadan.
N xunba n sagatan muxune yii.
Amasɔtɔ e sɛnbɛn gbo n xa.
⁸ N namini kasoon na,
alogo n xa i xinla tantun.
Tinxin muxune yi n nabilin
bayo i bata fe faɲin naba n xa.

143

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa bɛtina.
Alatala, n ma maxandi xuiin name!
I tuli mati n xuiin na.
N yabi i ya tinxinna nun i ya hinanna nin.
² I nama n tan i ya walikɛɛn makiti,
bayo muxu yo mi tinxin i tan yɛtagi.
³ N yaxuna n sagatanma,
a yi n nabira bɔxɔni,
a yi n lu dimini
alo muxu singe faxaxine.
⁴ Wɛkilɛn bata ɲan n yi,
n sɛnbɛ mi fa na sɔnɔn.
⁵ N na n mirima waxati danguxine ma.
I feen naxanye birin nabaxi,
n na n mirima ne ma,
n na n mirima i kɛwanle ma.
⁶ N na n yiine tima i tan nan xa.
N niin xaraxi i yɛtagi
alo bɔxɔ xarena.

Bɛti xuini te.

⁷ Alatala, n yabi iki sa!
N niin ɲanmatɔɔn na a ra.
I nama i yɛtagin luxun n ma.

Xanamun sama faxa muxune fari nɛn.
⁸ Benun xɔtɔnni,
i xa n yabi i ya hinanni.
Amasɔtɔ n na n yigi saxi i tan nin.
A yita n na
n lan n xa sigan ti
kiraan naxan xɔn.
Amasɔtɔ n na n niin taxuxi i tan nan na.
⁹ Alatala, n xunba n yaxune yii.
N na n luxunxi i tan nan fɛma.
¹⁰ N xaran i sagoon ligan ma,
bayo n ma Ala nan i ra.
I ya Nii faɲin xa n xali bɔxɔ faɲini.
¹¹ Alatala siimayaan fi n ma i xinla fe ra.
I xa n ba tɔrɔni i ya tinxinni.
¹² N yaxune dɛ xidi i ya hinanni.
N yɛngɛfane halagi,
amasɔtɔ i ya walikɛɛn nan n na.

144

Mangana Ala maxandina

¹ Dawuda gbeena.
Barikan bira Alatala xa,
n kantan muxuna,
naxan n maxaranma yɛngɛ sodeni.
² A tan nan hinanma n na,
n ma yinna,
n ma faran makantanxina,
n xunba muxuna,
e nun n yɛ masansan wure lefana.
N na n luxunma a tan nin.
A tan nan siyane luma n sanna bun.
³ Alatala, nanse muxun na
alogo i xa i ɲɔxɔ lu a xɔn?
Nanse adamadiin na
alogo i xa i miri a ma?
⁴ Adamadiin luxi nɛn alo foyedina.
A siimayaan luxi nɛn
alo nininna naxan danguma.
⁵ Alatala, kuyen tintin, i godo.
I yiin din geyane ra,
e tutin xa te.
⁶ Kuye sarinne rasiga,
i yi yaxune raxuya ayi.
I ya xalimakunle woli,
i yi e kedi.
⁷ I yiin nagodo keli kore,
i yi n ba tilinna ma.
N ba xɔɲɛne sɛnbɛn bun
⁸ naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.

⁹ Ala, n bēti nēnēn bama nēn i xa,
n yi i tantun kondenna ra.

¹⁰ A tan nan mangane rakisima.
A tan nan a walikēēn Dawuda rakisima
silanfanna ma.

¹¹ N xunba,
i n ba xōpēne sēnbēn bun ma,
naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.

¹² Ala xa en ma dii xēmēne rasabati
alo wudi binle.
Ala xa en ma dii tēmēne xa tofanpē ayi
alo gēmē sēnbētēn nayabuxin
naxanye manga banxine bun.

¹³ Ala xa en ma sagane rafe donseen sifan
birin na.
Ala xa en ma xuruseene rawuya ayi xēēn
ma,
dōxōpa ma wuli keden han wuli fu.

¹⁴ Ala xa en ma jingene rasabati.
Ala xa en tanga yēngēn ma
alogo muxē nama suxu,
wuga xuiin yi te taani.

¹⁵ Sēwan na yamaan xa,
na feene ligama naxanye xa.
Sēwan na yamaan xa,
naxanye Ala findixi Alatala ra.

145

Tantun bēti

¹ Dawuda Ala tantunna.
N ma Ala, n ma mangana,
n ni i batuma.

N barikan birama i xa nēn
habadan han habadan.

² Lōxō yo lōxō n barikan birē i xa.
N ni i xinla tantunma nēn
habadan han habadan.

³ Alatala gbo, a lan a yi tantun.
A gboon dan mi na.

⁴ Mayixētēne birin xa i ya wanle fe fala
mayixētē famatōne xa,
e yi i kēwanle fe yēba e xa.

⁵ E i ya binye gbeen nun nōrōna fe fala.
N luma nēn n mirē i ya kabanako wanle ma.

⁶ E xa i sēnbē magaxuxina fe fala.
N tan i ya gbona fe falama nēn.

⁷ E xa i ya nēmana fe fala,
e yi i ya tinxinna fe rali sēwani.

⁸ Alatala dija, a kininkinin,

a mi xōlōn xulēn, a hinanna gbo.

⁹ Alatala fe fajin nabama muxun birin xa.
A kininkininma a daala birin ma.

¹⁰ Alatala, i ya dali seene birin i tantunma
nēn.

I ya tōgōndiya muxune birin barikan bi-
rama i xa nēn.

¹¹ E i ya mangayaan binyena fe falama nēn.
E mōn yi i sēnbēna fe yēba

¹² alogo muxun birin xa i kēwanle kolon,
e nun i ya mangayaan binye gbeena.

¹³ I ya mangayaan findixi habadan man-
gayaan nan na.

I sēnbēn luma nēn mayixētēne nun
mayixētēne xun na.

Ala a dē xuine birin nakamalima,
a hinan a daala birin na.

¹⁴ Alatala nē malima nēn
naxanye biraxi,
a yi muxune rakeli
naxanye felenxi.

¹⁵ Birin yēēn tixi i tan nan na
alogo i xa donseen so e yii a waxatini.

¹⁶ I tan nan i yiin nabima,
i yi donseen so niimaseene birin yii.

¹⁷ Alatala feen birin ligama tinxinna nin.
A hinan a kēwanle birin yi.

¹⁸ Alatala maso na muxune ra
naxanye a xilima,
naxanye birin a xilima pōndini.

¹⁹ A a yēragaxu muxune rafan feene lig-
ama nēn,
a e xuiin mē, a yi e rakisi.

²⁰ Alatala muxune kantanma
a rafan naxanye birin ma.
Koni a muxu paxine birin halagima nēn.

²¹ N na Alatala tantunma nēn.
Dali seene birin xa a xili sarijanxin tantun
habadan han habadan!

146

Ala nan sēnbētarene kantanma

¹ Tantunna Ala xa!
N xa Alatala tantun n niini fefe!

² Fanni n na n nii ra,
n na Alatala tantunma nēn.
Fanni n daxi,

n na n ma Ala tantunma nēn bēti.

³ E nama ē yigi sa mangane yi,
adamadiine nan ne ra.
E rakisi fēē yo mi ne xa.

⁴ E na faxa, e xētēma nēn bēndēni.

E fe yitənxine birin kalama na bəxən yeteen
nən.

⁵ Səwan na kanna xa,
Yaxubaa Ala muxun naxan malima,
naxan a yigin sama Alatala yi, a Ala.

⁶ A tan nan ariyanna nun dunuɲa daxi
e nun e yi seene birin.
A tinxinyaan luma nən han habadan.

⁷ A tan nan kiti kenden sama muxu
ɲaxankataxine xa,
a donseen so kamətəne yii.

Alatala nan kasorasane xunbama.

⁸ Alatala nan danxutəne yēene rabama ayi.

A tan nan muxu mafelenxine rakelima.

Tinxin muxune rafan Alatala ma.

⁹ Alatala nan xəɲene kantanma.

A kəɲa gilene nun kiridine mali.

Koni a muxu ɲaxine fe yitənxine kalama
nən.

¹⁰ Alatala nan habadan mangan na.

Siyon, a tan nan i ya Ala ra
habadan han habadan.

Tantunna Ala xa!

147

Ala tantun fena

¹ Tantunna Alatala xa!

A lan tantun bətin xa ba en ma Ala xa.
Fe faɲin nan a tantunna ra e nun səwana.

² Alatala mən Yerusalən tima nən.
A mən fama na muxu suxine ra nən
Isirayila kaan naxanye bata yi xuya ayi
nun.

³ A muxune dandan
naxanye bəɲeye kalaxi.
A yi e maxələdene maxidi.

⁴ A tan nan sarene xasabin nagidima,
a yi e birin xili sa.

⁵ Nxu Marigin gbo,
a senben magaxu.
A xaxilimayaan dan mi na.

⁶ Alatala muxu limaniyaxine malima nən.
Koni a muxu ɲaxine rabirama nən bəxəni.

⁷ E barika bira bətin ba Alatala xa.
E tantun bətin ba en ma Ala xa bələnna ra.

⁸ A tan nan kundani fulunxi kore xənna
ma.

A yi tulen nafa bəxəni.

A yi səxən nasoli geyane ma.

⁹ A xuruseene balon nagidi e ma.

A xəline dəge

e na e xui ramini a ma waxatin naxan yi.

¹⁰ Soo kəndene xa mi a kənənma.

A mi səwama muxun senben fan na.

¹¹ Koni naxanye gaxuxi Alatala yēe ra,
e xaxili tixi a hinanna ra,
ne nan a rasəwama.

¹² Yerusalən kaane, e Alatala binya.

Siyon kaane, e Ala tantun.

¹³ Amasəto a bata taan so dēen senbe so,
a yi taa yi kaane baraka.

¹⁴ A tan nan bəɲe xunbenla fima e yamanan
ma,

a balo faɲin fi e ma.

¹⁵ A yi a dē xui tongoxine rafa bəxən ma,
a falan yi siga ayi mafuren.

¹⁶ A kundani fulun
alo dugi fixena,

a ige xundin xuya bəxən ma
alo xubena,

¹⁷ a balabalan kəsən nagodo.

Nde nəe a xunbenla raxanɲe?

¹⁸ Koni a falan ti nən,
ige xundin yi xuya ayi.

A foyen nafa, igene yi godo.

¹⁹ A yi a falane makənən Yaxuba bənsənna
xən.

A bata tənne nun sariyane səbe Isirayila xa.

²⁰ A mi na ɲəxənna ligaxi siya gbete yo xa.
E mi a sariyane kolon.

Tantunna Alatala xa!

148

Daala birin xa Ala tantun

¹ Tantunna Ala xa!

E tan naxanye kore xənna ma,
e Alatala tantun.

E tan naxanye kore,
e a tantun.

² E tan a malekane birin xa a tantun.

E tan a ganla birin,
e a tantun.

³ Sogen nun kikenā, e a tantun.

E tan saren naxanye yilenma,
e a tantun.

⁴ E a tantun,

e tan naxanye ariyanna yi,
e nun e tan
igen naxanye kore walaxan fari.

⁵ E Alatala xinla tantun!

Amasəto e daxi a yamarin nan bun ma.

⁶ A yi e ti e funfuni habadan han habadan.

A yi yamarin fi

naxan mi matandε mumε.

⁷ Ε Alatala tantun bɔxɔ xɔnna fari,
 ε tan ige yi sube magaxuxine,
 ε tan fɔxɔ igen tilinne,
⁸ kuye sarinna, balabalan kεsεna,
 kundaan nun ige xundina,
 foye gbeen naxan a falan suxu,
⁹ ε tan geyane nun yire matexine,
 wudi bogilane nun sumanne birin,
¹⁰ burunna subene nun xuruseene,
 xɔline nun bubu seene,
¹¹ bɔxɔn mangane nun siyane birin,
 ε tan kuntigine
 nun kitisaan naxanye birin bɔxɔn ma,
¹² banxulanne nun sungutunne,
 xεmε fonne nun dii jɔrεne,
¹³ ε birin xa Alatala xinla tantun!
 A xili keden peen nan binyaxi.
 A tan nan nɔɔn nabama bɔxɔn nun koren
 xun na.
¹⁴ A bata a tɔgɔndiya muxune sɛnbε so.
 Isirayila muxune rafan a ma han!

Tantunna Alatala xa!

149

Tantun bεtina

¹ Tantunna Ala xa!
 Ε bεti nεnεn ba Alatala xa.
 Ε a tantun a tɔgɔndiya muxune malanni.
² Isirayila muxune, ε sεwa,
 a tan nan ε daxi.
 Siyon muxune xa jaxan e mangan na.
³ E xa e bodon,
 e yi Ala tantun,
 e tanbanna nun bɔlɔnna maxa a xa.
⁴ Alatalaa muxune a kεnεnxi,
 naxanye limaniyaxi,
 a ne rakisima nεn.
⁵ Tɔgɔndiya muxune xa jaxan,
 e binyen fi Ala ma,
 e sɔnxɔ sεwani e sadene ma.
⁶ E xa lu Ala tantunjε,
 e yi silanfan dε firin kannu suxu e yii,
⁷ e e gbeen jɔxɔ siyane ra,
 e siya gbεtεne jaxankata.
⁸ E yi yɔlɔnxɔnna sa e mangane ma,
 e yi e kuntigine xidi wuren na.
⁹ E yi e jaxankata
 alo e yalagi feen sεbεxi kii naxan yi.
 A tɔgɔndiya muxune birin ma xunna kenla
 nan na ra.

Tantunna Alatala xa!

150

Ε Ala tantun

¹ Tantunna Alatala xa!
 Ε Ala tantun a yire sarijanxini,
 ε a sɛnbεn tantun kore xɔnna ma.
² Ε a tantun a wali gbeene fe ra.
 Ε a tantun bayo a gbo han!
³ Ε a tantun xɔta xuiin na.
 Ε a tantun bɔlɔnna nun kondenni.
⁴ Ε a tantun tanbanni
 e nun sεwa fare bodonni.
 Ε a tantun maxa se luti kanne nun xulenne
 ra.
⁵ Ε a tantun karijanne ra.
 Ε a tantun karijan xui gbeene ra.
⁶ Niimaseene birin xa Alatala tantun!
 Tantunna Ala xa!

Sandane Muluku Sulemani a Sandane

Kitabun yireni ito findixi sanda wuyaxi malanxin nan na e nun xaranne lan fe kolonna ma. E birin malanxi Muluku Sulemani a mangayaan waxatin nin, naxan yi yatexi fe kolon gbeen na Isirayila yamanani. Muluku Sulemani a fe kolonna fataxi Ala nan na bayo a na nan maxandi Ala ra a findi mangan na waxatin naxan yi. (Mangane Singen 3.9) Na fe kolonna yi siya gbetene mabandunma Ala ma amasoto Sulemani xinla soto nen dunupa yi han yamanan gbete mangane yi lu fe e tuli matideni a fe kolonna falane ra. (Mangane Singena 10.24) Anu, sandani itoe naxa, “Fe kolonna foloma Alatala yerragaxun nan ma.” (Sandane 9.10) Nayi, manga yo yi fama a tuli matideni Sulemani a sandane ra, na Isirayilaa Alaa fe nan mema. Sandani itoe en xaranje dunupa yi gidi kii tinxinin ma nen to naxan Ala kenenne.

Sandane tonona

¹ Dawuda dii xemen Sulemani a sandane, Isirayila Mangana.

² Sandani itoe sebexi nen alogo muxune xa fe kolonna nun xurun soto

e yi xaxilimaya falane famu

³ alogo e xa xuru, e xaxili soto e tinxinna nun kiti sa kenden nun fe fapin liga,

⁴ fe kolontarene yi e joxo lu, foningene yi kolonna soto, e feene ye fen.

⁵ Fe kolonne xa itoe rame, e yi e fe kolonna fari sa, xaxilimane yi fatan muxune maxade

⁶ alogo e xa sandane nun taline bunna kolon e nun fe kolonne wundo falane nun e maxadin tilinxine.

⁷ Xaxilimayaan foloma Alatala yerragaxun nan ma. Fe kolonna nun xurun napaxu xaxilitarene nan ma.

⁸ N ma diina, i fafe nema i xuru falane tiye, i tuli mati a ra, i nama i ngaa kawandi falane bejin.

⁹ E luxi nen alo mangaya komotina i xunna alo jereena i kee i maxidi seen na.

¹⁰ N ma diina, xa yulubitone kata i mayendendeni, i nama tin de!

¹¹ Xa e a fala i xa, e naxa, “Fa nxu foxo ra! En sa dexo muxuna nde ye ra, en yi a faxa.

En sa fu sontarena ndee ma,

¹² en yi e jereene ralo ayi alo gaburun muxun gerunma kii naxan yi, e gbindin birin alo en tan nan yi sayaan na.

¹³ En se fapi kenden sifan birin sotoma nen en yi en ma banxine rafe se tongoxine ra.

¹⁴ Nxu na seene yitaxun, i fan i gbeen sotoma nen, en ma gbetine birin yi malan gbeti sase kedenna kui.”

¹⁵ N ma diina, i nama bira ne foxo ra mumε! I nama bira ne kiraan foxo ra de!

¹⁶ E gima siga fe jaxin nabadeni, e mafura wunla ramine.

¹⁷ Naxan na lutin nati xoline ye ra xoline yeen tixi a ra, a na ligan nen fufafu.

¹⁸ Muxu sifani ito lutin natima e yete nan ye ra, e yanfan soma e yete nan ma.

¹⁹ Awa, naxanye kunfama se muxaxine xon, ne niin luma na nin.

Xaxilimayaan falan tima

²⁰ Xaxilimayaan* falan tima kirane xon, a xuini te yamaan malandeni,

²¹ a sonxoma kira xunne ma yamaan gbo denaxan yi, a kawandin ba taan so deene ra.

²² A naxa, “E tan fe kolontarene, fe kolontareyaan napanne e ma han waxatin mundun yi? E tan magele tiine,

* **1:20: 1.20xaxilimayana:** Sandani ito kui, xaxilimayaan bata findi muxun na naxan adamadiine kawandima alogo e xa fe kolonna soto.

magelen nafaŋɛ ɛ ma
han waxatin mundun yi,
xaxilitarene yi kolonna raŋaxu?

²³ N na ɛ sɔnna fala,
ɛ n xuiin name.
Nayi, n nan n ma niin sa ɛ yii,
n yi n ma falane makeɛn ɛ xa.
²⁴ Koni bayo n bata ɛ xili,
ɛ tondixi n ma xinla ratingɛ,
n yi n yiini bandun ɛ xa,
ɛ mi a suxu,
²⁵ ɛ yi ɛ me n ma maxadi xuine birin na
n yi ɛ sɔnna fala ɛ xa,
ɛ mi na yate,
²⁶ nayi, gbalon na ɛ sɔto,
n fan gelema ɛ ma nɛn.
Fe magaxuxin na ɛ sɔto,
n yi ɛ magele.
²⁷ Fe magaxuxin fama ɛ ma nɛn
alo tule gbeen, a,
gbalona ɛ sɔtoma
alo foye gbeen na keli,
tɔɔyaan nun nii yifɔɛn yi ɛ yili.”

²⁸ “Na waxatini,
ɛ n xilima nɛn ɛ malideni
koni n mi ɛ yabima,
ɛ yi n fen koni ɛ mi n toma.
²⁹ Amasɔto ɛ bata kolonna raŋaxu,
ɛ yi ɛ me Alatala yeɛragaxun na,
³⁰ bayo ɛ mi tin n ma maxadi xuine rame,
n to ɛ sɔnna fala ɛ xa,
na yi raŋaxu ɛ ma.
³¹ ɛ sigati kiin saranna sɔtoma nɛn,
ɛ wasa ɛ keɛwanle ra.
³² Amasɔto fe kolontarene faxama nɛn ɛ
dina suxutareyani,
xaxilitarene yi halagi e bɔte rabani.
³³ Koni naxan na a tuli mati n na,
na ratangama nɛn a lu bɔɛ xunbenli
tɔɔn mi a magaxuma.”

2

Fekolonna luxi nɛn alo nafulu luxunxina

¹ N ma diina, xa i n ma falane suxu,
xa i n ma yamarine suxu,
² xa i fe kolonna xaranne rame,
i yi kata e famudeni,
³ xa i xaxilimayaan fen,
i yi i xui ramini a famun feen na,
⁴ xa i a fen alo gbetina,

i yi a xɔn fen alo nafulu luxunxina
⁵ nayi, i Alatala yeɛragaxun famuma nɛn
i yi Ala kolonna sɔto.
⁶ Amasɔto Alatala nan fekolonna fima,
kolonna nun xaxilimayaan fataxi a falane
nan na.
⁷ A muxu faɛine malima,
naxanye sigan tima fetareyani,
a ne ye masansanma
alo wure lefana e rabilinni.
⁸ Naxanye sigan tima tinxinni,
a ne ratangama.
A yi a muxu tɔgɔndiyaxine kantan.
⁹ Xa i n xuiin name,
i tinxinna nun kiti sa keɛden
nun fe faɛin nun kira faɛin birin famuma
nɛn.
¹⁰ Amasɔto fe kolonna luma nɛn i yi,
kolonna yi i nii yifan i ma.
¹¹ I na feene ye fen,
na i ratangama nɛn
famun yi i kantan.

¹² E yi i xunba keɛwali ɲaxin kiraan ma,
e i ratanga wuledene falane ma
¹³ naxanye kira tinxinxin beɲinma
e siga kira yidimixine xɔn
¹⁴ naxanye seɛwan fe ɲaxin ligadeni,
e yi ɲaxan fe ɲaxin na tinxintareyani
¹⁵ naxanye sigati ki mi tinxin,
e keɛwanle kobi.

¹⁶ I xunbama ɲaxalan yalunxin yii na kii
nin.
Muxu gbetena ɲaxanla mi nɔe i rakunfe fala
ɲaxumene ra,
¹⁷ ɲaxanla naxan bata a me a xeɛmen na
a dɔxɔ xeɛmen naxan xɔn a sungutun waxa-
tini
a yi ɲinan na futu layirin xɔn
a naxan xidi Ala yetagi.
¹⁸ A keɛwanle findima bɔnɔn nan na a ma,
a sigati kiin yi a xali sayani.
¹⁹ Naxan na siga a konni,
na mi fa xetema
a mi fa nii rakisira kiraan masɔtoma mumɛ!

²⁰ I sigama muxu faɛine kiraan xɔn na kii
nin,
i lu tinxinyaan fari.
²¹ Amasɔto muxu faɛine siimayaan sɔtoma
nɛn yamanani.
Fe mi muxun naxanye ra,

ne luma nen yamanani.

²² Koni muxu jaxine bama nen yamanani,
yanfantenne yi raxori.

3

Fe kolonna tənəna

¹ N ma diina,
i nama jinan n ma xaranna xən,
i xa n ma yamarine suxu,
² amasotə e i ya siimayaan xənkuyama ayi
nen,
i ya bəje xunbeli jee ne yi fari sa.

³ Hinanna nun lannayaan nama jan i yi,
e bira i kəe jeren na,
i e sa i bəjeni.

⁴ Nayi, i marafanna nun xili fajin sətəma
nen,
Ala nun muxune ra.

⁵ I yigin sa Alatala yi i bəjen ma feul!
I nama la i ya xaxilimayaan na.

⁶ I xa Ala kolon i ya feene birin yi,
a tan yi i ya kirane matinxin.

⁷ I nama i yete yate fe kolonna ra.
Gaxu Alatala yee ra,
i masiga fe jaxin na.

⁸ Na findima nen kəndəyaan na i fatini,
a yi i xonne senbe so.

⁹ Alatala binya i yii seene ra
e nun i ya bogi se xabaxi singene.

¹⁰ Nayi, i ya sagane rafema nen kenken,
i ya kundine yi rafe manpaan nenen na
han e bəxən a ma.

¹¹ N ma diina,
Alatala nema i xure,
i nama yo na ma.
A nema i sənna yite i ra,
i nama xəlo.

¹² Amasotə Alatala a xanuntenne xuruma,
alo dii fafan nafan dii xeməna.

¹³ Sewan na kanna xa,
naxan na fekolonna sətə,
naxan na famunna sətə.

¹⁴ Amasotə a tənən gbo
dangu gbetin na,
a seen naxanye sətəma,
ne fisa xəmaan xa.

¹⁵ A fan dangu bəxo bun nafunla ra,
i waxən se yo mi nəe se a ma.

¹⁶ A siimaya xənkuyen fima muxun ma,
a nafunla nun binyen fi a ma.

¹⁷ A kirane birin fan,

bəje xunbenla nan ne ra.

¹⁸ Naxanye fekolonna fenma
a findixi siimaya wudin nan na ne xa.
Naxanye a sətəma,
sewan ne xa.

¹⁹ Alatala bəxən nafalaxi fe kolonna nan
xən,
a famun yi kuyen da,
²⁰ tilinne rabixi a kolonna nan ma,
kundane yi xiila rafa.

²¹ N ma diina,
xaxilimayaan namara,
i feene ye fen,
i lu na fari waxatin birin.

²² Na findima nen siimayaan na i niin xa,
a lu alo jere na i kəe.

²³ Nayi, i sigan tima nen xaxili sani i ya
kiraan xən,
i mi i sanna radinje sese ra.

²⁴ I na i sa, i mi gaxue.
I nema saxi, i ya xixənla jaxunma nen.

²⁵ I nama gaxu fe magaxuxi yo yee ra
naxan fe sanja ma kedenni,
hanma gbalon naxan muxu jaxine sətəma,
²⁶ amasotə Alatala findima nen i ya xaxili
ragidin na.

A i sanne ratanga luti ratixine birin ma.

²⁷ I nama tondi fe fajin nabə muxune xa,
naxanye daxa e a sətə,
xa fere na i xa.

²⁸ Xa sena i yii iki,
i nama a fala i adamadi boden xa,
i naxa, "Siga, tila i fa,
n na a soma i yii!"

²⁹ I nama fe jaxini tən i adamadi boden xili
ma,
a nema dəxi i fəma lannayani.

³⁰ I nama muxun kansun
xa yo mi i xa,
a mi fe jaxi ligaxi i ra.

³¹ I nama gbalotən maxəxələn,
i nama a kira yo sugandi.

³² Amasotə muxu jaxin mi rafan Alatala
ma,
koni Alaa wundo feene muxu fajine nan
xa.

³³ Alatala dangan muxu jaxina denbayaan
fəxə ra,
koni a barakan sama nən tinxin muxune
konni.

³⁴ A magele ti wasoxine magelema nən,
koni a hinanma nən yete magodone ra.

³⁵ Fekolonne binyen nan sətoma e keen na,
koni xaxilitarene yagi gbeen nan sətoma.

4

Fe kolonna sətə fena

¹ N ma diine,
ε n tan fafana maxuru falane rame.
E liga ε yeren ma
alogo ε xa xaxilimayaan kolonna sətə.

² N yi n ma fe kolon kenden so ε yii.
E nama n ma xaranna woli ayi.

³ N yi n baba konni waxatin naxan yi,
n nga n nafa nən han alo dii kedenna.

⁴ N baba yi n xaranma ikiini, a naxa,
“N ma falane rame ki fəni,
i n ma yamarine suxu, alogo i xa kisi.

⁵ Fekolonna nun xaxilimayaan fen,
i nama jinan n ma falane xən.
I nama ne sese xən bejin.

⁶ I nama fekolonna rabəjin,
a i kantanma nən,
a xa rafan i ma, a i ratangama nən.

⁷ Fekolonna fəln findixi xaxili fenna nan
na.

Hali i sətə seene birin fi,
alogo i xa xaxilimayaan sətə.

⁸ Fekolonna ramara,
a i findima nən muxu gbeen na,
i yii firinna dəxə a bun,
a binyen fima i ma nən.

⁹ A luma nən
alo i xunna na maxidi hinanna ra,
alo manga kəməti mayilenxin na so i xun
na.”

¹⁰ I tuli mati n ma diina,
i tin n ma falan ma,
i jee wuyaxi sətoma nən i ya siimayaan na.

¹¹ N bata i xaran fe kolonna kiraan ma,
n na i matinxinma sigati ki tinxinxin ma.

¹² Nayi, i sanna mi raxide siga tideni,
i mi birə i gideni.

¹³ I xurun naxan sətəxi,
na ramara,
kankan a ma
amasətə i ya siimayaan binla na a ra.

¹⁴ I nama ti muxu jaxine kiraan xən,
i nama bira fe jaxi rabane fəxə ra.

¹⁵ I masiga e kiraan na.
I nama dangu a xən.

A matanga,
i dangu yire gbete.

¹⁶ Muxu jaxin mi nəe xiyə,
xa a mi fe jaxin liga.

Xixənla a gima e ma nən,
xa e munma muxun nabira.

¹⁷ Amasətə e baloma fe jaxin nan na,
gbalon nafa e ma
alo e na dəln min.

¹⁸ Tinxin muxune sigati kiin fixa
alo kuye yi yalanna subaxani,
kənenna naxan sigan mine
han yanyin yi dēfe.

¹⁹ Koni muxu jaxine sigati kiin findixi
dimin nan na.
E mi na seen toma
naxan e rabire.

²⁰ N ma diina,
n ma falane fe liga i yeren ma
i yi i tuli mati n xuiin na.

²¹ I nama jinan e xən,
koni e ramara i bəjenə.

²² Naxanye birin e sətoma
e siimayaan nun kendeayaan nan fima ne
ma.

²³ I bəjenə suxu dangu seen birin na,
amasətə siimayaan binla nan na ra.

²⁴ I dēen natanga wulen ma,
i dēen nama yanfa falane ti.

²⁵ I yēen xa lu tixi i yee ra,
i matoon ti tinxinni i yetagi.

²⁶ I dangu kirani tən, a yelan,
i xa siga kira kendeene nan tun xən.

²⁷ I nama kiraan fata yiifanna ma
hanma kəməna ma.
I masiga fe jaxin na.

5

I yete ratanga yalunyaan ma

¹ N ma diina,
n ma fe kolonna fe liga i yeren ma,
i tuli mati n ma xaxilimaya falane ra

² alogo i xa feene ye fen,
i lu falan tiye fe kolonni.

³ Yalunden jaxanla fala xuiin jaxun nən
alo kumina,

a fala xuine masalaxun
alo turen fatin ma.

⁴ Koni dɔnxɛn na,
se xɔlɛn nan na ɲaxanla ra
alo mɛnla,

a maxɔlɔn tima nɛn
alo silanfan dɛ firin kannna.*

⁵ A sigati kiin sa tixi sayaan nan ma,
a tinxinxi gaburun nan na.

⁶ A mi tima siimayaan kiraan xɔn,
a bata tantanna kiraan tongo,
anu a mi a kolon.

⁷ N ma diina, nayi n xuiin namɛ,
i nama n fala xuine rawoli ayi.

⁸ Siga kiraan xɔn
naxan makuya na ɲaxalan sifan na
i nama i maso a banxin dɛɛn na

⁹ alogo i nama i ya binyen nadangu muxu
gbɛtɛnɛ ma,

kininkinintaren yi i ya siimayaan kala

¹⁰ muxune yi lugo i ya nafunla ra,
i ya wanla tɔnɔn yi lu muxu gbɛtɛ xa.

¹¹ Dɔnxɛn na, i fatin na xunna kala,
i fasa, i lu kutunɲɛ,

¹² i a falama nɛn, i naxa,

“A mi yi rafan n ma nun
muxun xa n xuru,

naxan na yi n sɔnna fala,
na yi raɲaxuma n bɔɲɛn ma nɛn han!

¹³ N mi yi n karamɔxɔnɛ falane ramɛma,
n mi yi n tuli matima e xaranna ra.

¹⁴ Iki, n bata fa raɲan a ɲaxin na mafurɛn
yamaan birin yɛtagi.”

Iya ɲaxanla xanu

¹⁵ Igen min naxan namaraxi i konni†
naxan minima i yɛtɛ gbee xɔɲinna ra.

¹⁶ I nama lu i gbee tigi igen‡ naxuyɛ ayi taa
yi kirane xɔn

a din yamaan malandene ra.

¹⁷ A xa findi i kedenna gbeen na!
ɛ nun muxu gbɛtɛye nama a taxun
i mi naxanye kolon.

¹⁸ Ala xa barakan sa i ya tigina fe yi,
i yi sɛwa na ɲaxanla xɔn
i naxan dɔxɔ i ya foningeya waxatini

¹⁹ naxan nayabu alo xɛnla,

* **5:4: 5.4Silanfanna:** Sofane yɛngɛso dɛgɛmana. † **5:15: 5.15igen naxan i konni:** Na bunna nɛɛn fa fala i ya ɲaxanla xa rafan i ma benun i xa yalunyaan liga. ‡ **5:16: 5.16** A na a fala fa fala “**Tigi igen nama raxuya ayi kirane xɔn**” na bunna nɛɛn i nama bira ɲaxanle fɔxɔ ra, na yi a liga, i ya diine yi xuya ayi muxune konni yamaan yɛ fata i ya yalunyaan na.

a fan alo bolena.

I wasa so a tan nin waxatin birin.

A marafanna nama ba i rasɛwɛ mumɛ!

²⁰ N ma diina,

nanfera gbɛtɛ a ɲaxanla xɔnla i suxuma?

Nanfera i marafanna fenma ɲaxalan gbɛtɛ
ra

i mi naxan kolon?

²¹ Amasɔtɔ Alatala muxun birin sigati kiin
toma,

a kɛwanle birin nakɔrɔsima.

²² Muxu ɲaxin kɛwali ɲaxine nan a suxuma
a yulubine yi a xidi alo lutina.

²³ Naxan mi nɔɛ a yɛtɛ xurɛ,

na a yɛtɛ faxama nɛn.

A daxuya gbeen a ralɔma ayi nɛn.

6

Marakolon falane

¹ N ma diina,

xa i bata dɛ xuiin tongo

i muxu gbɛtɛna donla goronna tongo,

xa i bata layirin xidi muxu gbɛtɛna fena
nde yi,

² xa i bata i xunna raso fena nde yi i fala
xuiin xɔn

xa i bata suxu i ya tuli sa xuine xɔn,

³ nayi i xa ito nan liga

alogo i xa i yɛtɛ ba a yi,

i to bata bira doli kannna ra.

Siga, i sa i yɛtɛ magodo,

i yi i adamadi boden mafan han!

⁴ I nama i matabu,

i nama i yɛɛn naxi,

⁵ fanni i munma xunba a yii,

alo bolena a yɛtɛ sɔtɔma donson na kii
naxan yi,

alo xɔliin naxan a yɛtɛ bama luti ratixin na.

Marakolonna lan salayaan ma

⁶ I tan muxu narixina,

sa dondonla mato.

I miri a fe raba kiin ma,

i yi fekolonna nde sɔtɔ.

⁷ Manga yo mi dondonla xun na,

a xun mato muxu mi na,

kuntigi mi a ma.

⁸ Anu, a donseen namarama a waxatini,

a balon malanma se xaba waxatini.

⁹ I tan muxu narixina,
i luma saxi han waxatin mundun yi?
I kelima xixɔnli waxatin mundun yi?

¹⁰ I na i sa,
yeriyerinna yi dangu i ma ndedi,
i xi ndedi,
i yi i yiine filin e bode ma ndedi,
¹¹ yiigelitɔyaan yi бага i ma
alo mafu tiina,
e nun setareyana alo muɗadana.

Xaxilitaren naɗanna

¹² Muxun naxan wule falane tima
fuyantenna na a ra,
muxu xaxilitarena.

¹³ A yeene magirama bodene yanfadeni,
a lanfane rakolon a sanne ra wundoni,
a yiine maliga.

¹⁴ Tinxintareyaan nan a bɔɗɛni.
A fe ɗaxini tɔnma waxatin birin,
a yeŋene rakelima.

¹⁵ Nanara, gbalona a sɔtɔma nɛn xulen,
a halagi sanɗa ma kedenni a yigitɛɛ.

Naxan mi rafan Ala ma

¹⁶ Se sennin nan na
naxanye rapaxu Alatala ma,
han se solofere
a mi tinɗe naxanye ma mumɛ:

¹⁷ Yeɛ wasoxine,
wule fala lenne,
sɔntarene faxa yiine,

¹⁸ bɔɗɛn naxan kɔtɛ ɗaxini tɔnma,
sanna naxanye e mafurama siga fe ɗaxi
ligadeni,

¹⁹ wule seren naxanye wulen falama,
e nun muxun naxan yeŋene rakelima
ngaxakedenmane tagi.

Marakolonna lan yalunyaan ma

²⁰ N ma diina,
i fafe a yamarine suxu,
i nama i nga xaranna rawolɛ ayi.

²¹ E sa i xaxinli habadan,
e bira i kɔɛ alo ɗɛɛna.

²² E tima nɛn i yeɛ ra i ya sigatine yi.
E i kantanma nɛn i ya xixɔnli,
i na keli, e yi i kawandi.

²³ Amasɔtɔ yamarini itoe luxi nɛn

alo lenpuna,
xaranni ito findixi kɛnɛnna nan na.
I xuru falan naxan i sɔnna yitama i ra,
na i tima siimayaan kiraan nan xɔn.

²⁴ E i ratangama nɛn ɗaxalan yalunxin ma
e nun muxu gbetɛna ɗaxanla fala
ɗaxumɛne.

²⁵ I nama kunfa na ɗaxalan sifan xɔn a
tofanna ma.

I nama tin a i rakunfa a mato faɗin xɔn.

²⁶ Amasɔtɔ yalunden na feen yatɛma
buru xun kedenna saren nan na,
muxu gbetɛ ɗaxanla i niin nan fɔxɔ ra.

²⁷ Muxun nɔɛ tɛɛn sɛ nɛn a yibaan kui
hali a dugin birin mi gan ba?*

²⁸ Muxun nɔɛ sigan tiyɛ tɛɛ wolonne fari
hali a sanne mi gan ba?

²⁹ Na luxi nɛn
alo muxun na bira muxu gbetɛna ɗaxanla
fɔxɔ ra,
a na a yiin din a ra,
na feen saranma a ra nɛn.

³⁰ Yamaan mi muɗaden naɗaxuma
xa a seen muɗaxi alogo a xa kamɛn ba.

³¹ Koni hali na, a na suxu,
fɔ a xa a se muɗaxin ɗaxɔn fi
dɔxɔ solofere a yanginna ra,
a yii seene birin yi ɗan a konni.

³² Koni xɛmɛn naxan na yalunyaan liga
na xaxili mi na.
Naxan na a liga,
a waxi a yetɛ halagi feen nin.

³³ A bɔnbɔma nɛn, a rayarabi,
a yagin mi bama a ma.

³⁴ Amasɔtɔ xɔxɔlɔnna xɛmɛn naxaɗɛma ayi
nɛn,
a nɛma a gbeen ɗɔxɛ,
a mi kininkininɗe.

³⁵ A mi yangin yo rasuxɛ,
a mi diɗɛ,
hali i yanginna fixin na gbo ki yo ki.

7

Marakolonna lan ɗaxalan yalunxina fe ma

¹ N ma diina, n ma falane suxu.
I n ma yamarine suxu.

² N ma yamarine suxu
alogo i xa kisi.

* **6:27; 6.27tɛɛna:** Tɛɛn saxi yalunyaan nan ma be. Na bunna nɛn fa fala yalunyaan muxuna dunuɗa yi gidin birin nan kalama alo tɛɛn dugin ganma kii naxan yi.

N ma xaranne mara i bəɲɛni
alo i yɛ kɛsɛne makantanma kii naxan yi.
³ E xidi i yiin na,
i yi e sa i bəɲɛni.
⁴ Fe kolonna suxu alo i magilɛna,
xaxilimayana alo i kon kaana.
⁵ E i ratangama nɛn yalunde ɲaxanla ma,
e nun muxu gbɛtɛna ɲaxanla marakunfa
falane.
⁶ Lɔxɔna nde,
n yi tixi n ma banxi foye soden na
n yi tanden matoma,
⁷ n foninge keden nakɔrɔsi banxulan fe
kolontarene yɛ.
Xaxili mi yi na banxulanna ma.
⁸ A yi danguma kiraan xɔn,
dɛnaxan maso ɲaxanla nde konna kira fa-
taden na
a yi danguma a banxin mabinni.
⁹ Sogen godomatɔɔn nan yi a ra,
kɔɛna a li waxatin naxan yi,
dimin yi so.
¹⁰ Naxanla yi mini a ralandeni,
a maxidixi alo yalundena,
kɔtɛ ɲaxin yi a bəɲɛni.
¹¹ Xurutaren nan yi a ra
naxan mi yagima,
a mi luyɛ a konni mumɛ!
¹² Waxatina nde, a sa kirane xɔn
waxati gbɛtɛ a sa yama malandene yi,
a dɔxi xɛmɛne yɛɛ ra kira xunne birin na.
¹³ A yi na banxulanna suxu,
a yi a sunbu.
A yi a fala a xa a yɛɛni yalanxin na, a naxa,
¹⁴ “N bata yi dɛ xuiin tongo
n xa bəɲɛ xunbeli saraxan ba Ala xa.
To n bata a ba, na suben sa banxini.
¹⁵ Nanara, n bata mini i ralandeni.
N yi i tan nan fenma,
anu n bata i to!
¹⁶ N bata n ma sadeni tɔn bitingan fajine
ra,
Misiran yamanan taa dugine.
¹⁷ N bata mirihi latikɔnɔnna sa a ma,
e nun wudi ige xiri ɲaxumɛn
nun sinamon wudi ige xiri ɲaxumɛna.
¹⁸ Fa be, en fa kafu han xɔtɔnni,

en lu marafanna ɲaxunni!
¹⁹ N ma xɛmɛn mi banxini,
a bata siga yire makuyeni sigatini.
²⁰ A bata a gbeti saseen xali,
a rafexi,
a mi fama fɔ kiken na kɔxɔ.”
²¹ A to fatan falan tiyɛ,
a yi a mabandun,
a yi a rakunfa
a fala ɲaxumɛne xɔn.
²² Sanɲa ma kedenni,
a yi bira a fɔxɔ ra
alo ɲingen naxan sigama a kɔɛ raxabadeni,
alo daxun naxan xidima
alogo a xa xuru,
²³ han xalimakunla yi a bəɲɛn sɔxɔn,
alo xɔliin naxan so luti ratixin na,
a mi a kolon a niin nan bama.
²⁴ Nanara, n ma diine,
ɛ tuli mati,
ɛ n ma fala xuine fe liga ɛ yeren ma.
²⁵ E bəɲɛn nama mayenden
ɛ bira na ɲaxalan sifan fɔxɔ ra,
ɛ lɔ ayi a kirane xɔn.
²⁶ A bata muxu wuyaxi rabira.
A bata xɛmɛn yatɛn naxanye faxa,
ne nun gali sɛnbɛmaan xasabin lan.
²⁷ A banxin findixi gaburun kira yisoxin
nan na
siga laxira yi.

8

Xaxilimayaan xinla tima alo muxuna

¹ Fe kolonna* luxi nɛn
alo muxun naxan xinla tima,
fe famunna xa mi a xuini tema iki ba?
E mi a mɛɛn ba?
² Fekolonna tixi yire matexine
nun kira xunne nan na alo muxuna.
³ A sɔnxɔma taan kirane
nun a so dɛɛne ra, a naxa,
⁴ “N na ɛ tan yamaan nan xilima.
N falan tima adamadiine birin nan xa.
⁵ E tan fe kolontarene, ɛ ɲɔxɔ lu.
E tan xaxilitarene, ɛ findi xaxilimane ra.
⁶ E tuli mati bayo n ma falan kɛndɛ.
N fala fajine nan tima ɛ xa.
⁷ N dɛɛn ɲɔndin nan falama,
bayo wule falane rapaxu n ma.

* **8:1: 8.1fe kolonna:** Sandane yireni ito kui, a luxi nɛn alo fe kolonna yetɛɛn bata findi muxun na alogo a xa yamaan kawandi.

8 N dε falane birin tinxin,
e sese mi findixi wulen na hanma yanfana.

9 E birin fixa xaxilimaan yεε ra yi.

Naxanye bata kolonna soto,
ne e yatεxi jondin nan na.

10 E n ma xaranna fen dangu gbetin na,
e nun kolonna dangu xεma kenden na.

11 Amasoto fe kolonna fisa bɔxo bun na-
funla xa.

A dangu muxun waxon seene birin na.”

12 “N tan, fe kolonna, n feene famuma.
N muxun malima a xa kolonna soto
a yi feene yε fen.

13 Alatala yεεragaxun kui,
fo i fe jaxin najaxu.

N tan, n wason nun yεε yigboon nun
kεwali jaxine nun wule falane najaxuxi.

14 N gbeen nan maxadin nun miriya
kenden na.

N tan nan xaxilimaya yεεen na.

N tan nan gbee senben na.

15 Mangane mangayaan ligama n tan nan
baraka yi,

kuntigine yi tonne dɔxo tinxinni.

16 Yamana kanne nun muxu gbeene
kiti tinxinxin sama n tan nan xon.

17 N nafan naxanye ma,
n fan ne rafa nma nen.

Naxanye n fenma,
ne n toma nen.

18 N nafunla nun binyen fima e ma nen,
e nun herisigen naxanye buma e nun
tinxinyana.

19 N ma finma seene dangu xεma kenden
na,

N tonon naxan fima,
na dangu gbeti kenden na.

20 N kira tinxinxin nan xon,
kiti kenden sama naxan xon.

21 N nafan naxanye ma
n keen soma nen ne yii,
n yi e banxine rafe nafunla ra.

22 Alatala n tan nan da a wali folon na,
benun a wali singe bodene, to mi na ra.

23 N nafala nen xabu waxati folone,
benun dunupa yeten xa da.

24 N barε, fɔxo ige yo mi yi na,
tigi mi yi na igene yi minε denaxan yi.

25 Benun geyane xa dɔxo,

benun geyadine xa malan, n yi da.

26 Ala munma yi bɔxon nun burunne da,
hanma a gbangbanna xori singena.

27 A to yi kuyen dama, n yi na,
a to yi koren danna kerendenma tilinna
ma,

28 a to kundane sa kore,
a yi senben fi tilin igene xunne ma,

29 a yi danna sa fɔxo igen ma
alogo igene nama dangu na ra

a yi bɔxon beten sa.

30 Na waxatini n yi walima a dεxon
alo a yii rafala kuntigin na.

N yi sεwaxi lɔxo yo lɔxo a yetagi,
n jaxan a fe ra

31 n jaxan a dunupa daxon na,
a bɔxona.

N yi sεwa adamadiine fe yi.”

32 “Iki, n ma diine, ε tuli mati n na.

Sεwan na kanna xa,
naxan na bira n ma kiraan fɔxo ra.

33 N nεma ε xuru falane tiyε,
ε tuli mati,

ε yi fe kolonna soto,
ε nama ε mε a ra.

34 Sεwan na kanna xa
naxan na n xuiin name,
naxan na lu n konna dε ra lɔxon birin
a n ma banxin dεen kantan.

35 Amasoto naxan na n soto,
na bata siimayaan soto,
a mon yi Alatala kenen.

36 Koni naxan munma n to,
na a yetε nan tɔroma.

Naxan na n najaxu,
sayaan nan nafan na ma.”

9

Xaxilimayaan xinla tima alo muxuna

1 Fe kolonna* bata senbeten soloferε ma-
soli,

a banxin ti alo muxuna.

2 A bata suben jin,
a minseen nafala,
a donseene dɔxo tabanla ra.

3 A bata a walikε jaxanle rasiga
e xa sa a xili xuini ito rawanga taan yire
matexini, e naxa,

4 “E tan fe kolontarene,
ε fa dangu be binni.”

* 9:1: 9.1fe kolonna: Falani ito kui, fe kolonna bata findi muxun na a yamaan kawandi.

Xaxili mi naxanye ma,
a falani ito ti ne ma, a naxa,
5 “E fa n ma donseene don,
ε n ma minseen min n naxan nafalaxi.
6 E xεε ε fe kolontareyaan fɔxɔ ra,
ε kisima nɛn,
nayi ε ti xaxilimayaan kiraan xɔn.”

Xaxilimaan nun wasodena

- 7 Naxan na magele tiin maxadi,
na konbin nan sɔtɔma.
Naxan na muxu ɲaxin sɔnna fala a xa,
na tɔrɔma nɛn.
8 I nama magele tiin sɔnna fala
alogo a nama i ɲaxu,
koni i na fe kolonna sɔnna fala a xa,
a i xanuma nɛn.
9 I na fe kolonna maxadi,
na nde sama nɛn a fe kolonna fari.
I na tinxin muxun xaran,
na a fekolonna nan xun masama.
10 Fe kolonna fɔlɔma Alatala yεεragaxun
nan ma.
Muxu sariɲanxine fe kolonna findixi xaxil-
imayaan nan na.
11 N tan fe kolonna,
n na i siin sogene rawuyama ayi nɛn,
n yi ɲεεna ndee sa i ya siimayaan fari.
12 Xa i findi fe kolonna ra,
i tan nan a saranna sɔtɔma.
Xa i findi magele tiin na,
i tan nan tɔrɔ sɔtɔma.
13 Xaxilitareyaan luxi nɛn
alo ɲaxanla naxan sɔnxɔma.
Xurutaren na a ra
naxan mi sese kolon.
14 A dɔxi a banxin dε ra,
taan yire matexini.
15 A lu dangu muxune xilε mɛnni
naxanye sigama e yεε ra tinxinni.
16 A naxa, “E tan fe kolontarene,
ε dangu be binni.”
Xaxili mi naxanye ma,
a ne nan xilima.
17 A naxa, “Minseen naxan muɲaxi
na nan ɲaxun,
donseen naxan donxi luxunni
na nan ɲaxun.”
18 E mi a kolon a faxa muxune nan mɛnni,
a na ɲaxanla a muxu xilixine sigan laxi-
rani.

10

Muluku Sulemani a sandane

- 1 Sulemani a sandane ni itoe ra:
Dii fe kolonna a fafe rasεwama nɛn,
koni dii xaxilitarena a nga tɔrɔma nɛn.
2 Nafunla sɔtɔxina a ɲaxin na,
na tɔnɔ mi na,
koni tinxinyaan muxun xunbama sayaan
nin.
3 Alatala mi tinxin muxune luyε kamɛn na,
koni a muxu ɲaxine fe nataxine kalama.
4 Muxun naxanye mi walima,
ne yiigelitɔyaan nan xilima,
koni muxun naxanye tan walima,
ne nafunla nan sɔtɔma.
5 Muxun naxan se xabaxine malanma a
waxatini,
xaxilimaan nan na kanna ra,
koni naxan xima se xaba waxatini,
yagin nan na kanna xa.
6 Tinxin muxune barakan nan xilima e yetε
ma.
Koni muxu ɲaxine fala xuine gbalo feene
nan luxunma.
7 Tinxin muxune fe na rabira muxune ma,
e dubama nɛn e xa,
koni muxu ɲaxine xili kalama nɛn
alo se kunxina.
8 Fe kolonna muxun naxan bɔɲɛni,
na tinma nɛn yamarine ma.
Koni xaxilitare falane muxun naxan dε,
bɔnɔn na kanna xa.
9 Fε mi muxun naxan sigati kii ra,
na kanna ratangaxi.
Koni naxan sigan tima tinxintareyaan ki-
raan xɔn,
na fe makɛnɛnma nɛn.
10 Muxun naxan a yεεn magirama bodene
yanfadeni,
na yamaan nan tɔrɔma.
Koni xaxilitare falane muxun naxan dε,
bɔnɔn na kanna xa.
11 Tinxin muxuna falane fama nii rakisin
nan na.

Koni muxu ɲaxine fala xuine gbalo feene
nan luxunma.

12 Xɔnnantenyaan yɛngɛne nan nakelima,
koni xanuntenyaan hakɛne birin nan
ɲanma.

13 Fe kolonna famuma xaxilimana falane
nin,
koni xaxili mi muxun naxan ma,
bosaan nan na kanna xa.

14 Fekolonne kolonna nan namarama,
koni xaxilitarene falan kalan nan tima
xulɛn.

15 Nafulu kanna sɔtɔ seene nan a
ratangama
alo taa makantanxina.
Koni yiigelitɔyaan nan sɛnbɛtarene
kalama.

16 Tinxin muxune saranna nan nii rakisin
na.
Koni muxu ɲaxina a sɔtɔ seene nan ton-
goma,
a yulubin liga.

17 Muxun naxan a xuru falane ramɛma,
na sigan nii rakisin kiraan nan xɔn.
Koni, muxun naxan sɔn falama a xa,
a mi a suxu, na lɔma ayi nɛn.

18 Nafigin nan xɔnnantenyaan luxunma.
Koni xaxilitaren nan xili kala falane rax-
uyama ayi.

19 Falan na wuya ayi,
hakɛn fan mi ɲanma.
Nayi, xaxilimaan nan a dɛɛn suxuma.

20 Tinxin muxuna falane dangi gbeti
gbeen na.
Koni muxu ɲaxin bɔɲɛ yi feen tɔnɔn mi na.

21 Tinxin muxuna falan tɔnɔn muxu
gbegbe ma,
anu, xaxilitarene faxama
bayo e mi e mirima.

22 Nafunla sɔtɔma Alatala barakan nin.
A mi tɔrɔya yo sama a fari.

23 Fe ɲaxi ligan findixi sabaan nan na xax-
ilitaren yii.

Koni xaxilimayaan findixi sɛwan nan na
xaxilimaan yii.

24 Muxu ɲaxin gaxuma naxan yɛɛ ra,
na a sɔtɔma nɛn.
Koni tinxin muxun tan a waxɔn feene nan
sɔtɔma.

25 Foye gbeen nɛɛn fa dangi,
muxu ɲaxine bata raxɔri,
koni tinxin muxun luma nɛn habadan.

26 Muluxunna ɲinne ramuluxunma,
tutin fan yɛɛne tɔrɔma,
muxu narixin fan na kii nin a xɛ muxun xa.

27 Alatala yɛɛragaxun muxune siimayaan
xɔnkuyama ayi,
koni muxu ɲaxine siin ɲanma nɛn sinma.

28 Tinxin muxune xaxili tixi sɛwan nan na,
koni muxu ɲaxine yigin kalama nɛn.

29 Alatalaa kiraan findixi yigiyaden nan na
tinxin muxune xa,
koni a fe ɲaxi rabane kalama nɛn.

30 Sese mi tinxin muxun nabirɛ,
koni muxu ɲaxine mi nɔɛ luyɛ yamanani.

31 Xaxilima falane minima tinxin muxun
nan dɛ.
Koni wule falane lɛnne xabama a ra nɛn.

32 Xa tinxin muxun falan ti,
fanna na a ra,
koni muxu ɲaxine dɛɛn fe ɲaxin nan
falama.

11

1 Sikeela naxan muxun mayendenma
na findixi fe ɲaxin nan na Alatala yɛɛ ra yi.
Koni ligase sensenne a kɛnɛnxi.

2 Wason fama maraɲaxun nan na.
Koni yetɛ magodon fama fe kolonna nan
na.

3 Muxu faɲine fɛtareya wanle nan e tima
kira faɲin xɔn.
Koni yanfantenne tinxintareyaan nan e
halagima.

4 Sese mi nafunla ra Ala kiti sa lɔxɔni.

Koni tinxinna nan muxune xunbama
sayaan ma.

⁵ Söntarene tinxinyaan nan e kiraan
fixama.

Koni fe jaxin nan muxu jaxin nabirama.

⁶ Muxu fajine tinxinyaan nan e xunbama,
koni kunfa jaxine findima luti ratixin nan
na yanfantenne yee ra.

⁷ Muxu jaxin na faxa,
a yigin birin bata kala,
a xaxili tixi senben naxan na,
na bata lo ayi.

⁸ Muxu tinxinxin xunbama nen a toroyani,
na torayaan yi sa muxu jaxin soto a fun-
funi.

⁹ Ala kolontarena a adamadi bodene halag-
ima a fala xuiin nan na.
Koni tinxin muxune xunbama e fe kolonna
nan xon.

¹⁰ Xa tinxin muxune sewa,
taan birin nan jaxanma.
Koni muxu jaxine na faxa,
jaxajaxan nan na ra.

¹¹ Taan sabatima muxu fajine duban nan
xon.
Koni a kalama nen muxu jaxine de xuiin
ma.

¹² Naxan na a adamadi boden najaxu,
na xaxili mi na.
Koni xaxilimana a dunduma nen.

¹³ Mafala tiin wundo feene nan naminima
kenenni.
Koni lannaya muxuna e ramarama nen.

¹⁴ Xa maxadin mi na,
yamaan birama nen.
Koni kisin na a ra
xa kawandi muxune wuya ayi.

¹⁵ Naxan na a bodena donla goronna
tongo,
na toroma nen yati.
Koni naxan na tondi na de xui sifane ma,
na kanna luma makantanna nin.

¹⁶ Naxalan fajin binyen nan sotoma.

Koni xajeden tan nafunla nan sotoma.

¹⁷ Lannaya muxuna a yete nan malima.
Koni kininkinintarena a yete nan toroma.

¹⁸ Muxu jaxine walima nen fuu!
Koni naxan na tinxinyaan liga,
na saran kenden nan sotoma.

¹⁹ Tinxinyaan fama nii rakisin nan na.
Koni naxan na lu fe jaxin foxo ra,
na faxama nen.

²⁰ Muxu boje jaxine mi rafan Alatala ma.
Koni fe mi naxanye sigati ki ra,
ne nan a kenexi.

²¹ Muxu jaxine saranma nen e kewanle ra.
Koni tinxin muxune xunbama nen.

²² Naxalan tofajin na findi xaxilitaren na,
na luxi nen alo xema wuredin xosen joen
na.

²³ Tinxin muxun waxon feen nan fe fajin
na,
koni muxu jaxine natan nan xolon na.

²⁴ Muxuna ndee kiin tima
e findi nafulu kanne ra,
gbete ye yi kuma ayi,
e findi yiigelitone ra.

²⁵ Muxun naxan luma duba bonne xa,
na bannama nen.
Naxan bonne nii yifanma e ma,
na fan nii yifanma a ma nen.

²⁶ Naxan na maala malan,
a tondi a matiyε,
yamaan na dangama nen.
Koni naxan na a mati,
yamaan dubama nen na fan xa.

²⁷ Naxan na fe fajin fen
na rafan muxune ma.
Koni naxan na fe jaxin fen,
na yati a sotoma nen.

²⁸ Naxan na la a nafunle ra,
na birama nen.
Koni tinxin muxune sabatima nen
alo joxondena.

²⁹ Naxan na a denbayaan toro

na mi kεε sɔtɔma fɔ foyena.
Xaxilitarene luma nɛn fe kolonne
konyiyani.

³⁰ Tinxin muxune kewanle luxi nɛn
alo siimaya wudina.
Fe kolonna naxan yi,
na muxune niin nan nakisima.

³¹ Tinxin muxuna a saranna sɔtɔma
dunuja yi,
e faxi fa muxu jaxine nun yulubi kanne.

12

¹ Xurun nafan naxan ma,
fe kolonna fan nafan na kanna ma.
Naxan mi tinje bonne xa a sɔnna fala a xa,
xaxilitaren nan na kanna ra.

² Muxu fajin Alatala kenɛnma.
Koni Alatala kɔtade jaxin yalagima nɛn.

³ Muxun mi sabatima fe jaxin xɔn.
Koni tinxin muxune salenne bitinma nɛn
ken.

⁴ Naxalan kɛndɛn nan a xɛmɛna xunna
kenla ra.
Koni jaxalan yagitaren luxi nɛn a xɛmɛn xa
alo xɔri xɔlɛ furena.

⁵ Tinxin muxune miriyane findixi kiti
kɛndɛn nan na.
Koni muxu jaxine fe yitɔnxine yanfan nan
tima.

⁶ Muxu jaxine falane findixi faxes ti woson
nan na.
Koni muxu fajine dɛ xuina e xunbama nɛn.

⁷ Muxu jaxine na bira,
e raxɔrima nɛn.
Koni tinxin muxune denbayaan sabatima
nɛn.

⁸ Muxun matɔxɔma a xaxilimayaan nan
ma fe ra.
Koni naxan bɔje jaxu,
na rapaxuma nɛn.

⁹ A fisa walikɛ keden yi lu i yii,
i lu muxudiyani,
benun i xa i yetɛ findi muxu gbeen na,
donseen yi dasa i ma.

¹⁰ Tinxin muxuna a yengi dɔxɔma a xu-
ruseene xɔn nɛn.
Koni kininkinin mi muxu jaxine yi mumɛ!

¹¹ Naxan na a bɔxɔn nawali,
na lugoma nɛn.
Koni naxan na bira fe fuune fɔxɔ ra,
na xaxili mi na.

¹² Muxu jaxine kunfama se mujaxine nan
xɔn.
Koni tinxin muxune salenne sabatin nɛn.

¹³ Muxu jaxina hake falane a suxuma nɛn
alo luti ratixina.
Koni tinxin muxun futuxuluma nɛn
tɔrɔyaan yii.

¹⁴ Muxun fala xuiin nan a ralugoma se
fajine ra,
a wali xɔnna yi findi a saranna ra.

¹⁵ Xaxilitarena a yetɛ sigati kiin nan yatɛxi
kira kɛndɛn na.
Koni fe kolonna nan a tuli matima maxadi
xuine ra.

¹⁶ Xaxilitarena a xɔlɔn mayitama nɛn ma-
furen.
Koni xaxilimaan yagi feen suturama nɛn.

¹⁷ Naxan na sereyaan ba jɔndini,
na tinxinna nan fenma.
Koni wule seren yanfan nan tima.

¹⁸ Naxan na falan ti a xunna yi,
na muxune bɔje nan kalama
alo dɛgɛmaan nan sɛgɛn tima.
Koni fe kolonne falane dandanna nan
tima.

¹⁹ Jɔndin luma nɛn habadan.
Koni wulen sii mi na.

²⁰ Naxanye fe jaxine yitɔnma,
yanfan nan ne bɔjeɛni.
Koni sɛwan na kanna xa
naxan bɔje xunbenla rasoma.

²¹ Fe jaxi yo mi tinxin muxune liye.
Koni fe jaxin nan muxu jaxin sɔtɔma han
a wasa.

²² Wule falane mi rafan Alatala ma.
Koni jɔndi falane rafan a ma.

²³ Xaxilimana a kolonna luxunma nɛn.
Koni xaxilitarene e daxuyaan nawangama
nɛn.

²⁴ Naxanye walima a xɔdɛxɛn na,
ne mangayaan sɔtɔma nɛn.
Koni salantenna rajanma konyiyaan nin.

²⁵ Kɔntɔfinla muxun bɔɲɛn tɔrɔma nɛn.
Koni fala fajina a rasewama nɛn.

²⁶ Tinxin muxun findixi yɛɛratiin nan na a
xɔyin xa.
Koni muxu ɲaxine kirana e ralɔma ayi nɛn.

²⁷ Salantenna na mini donsoyani,
a mi sube gan daxin sɔtɛ.
Koni naxan walima a xɔdɛxɛn na,
na se kɛndɛn nan sɔtɔma.

²⁸ Siimayaan sɔtɔma tinxinna kiraan nan
xɔn.
Na kiraan mi tinxinxi sayaan na.

13

¹ Diine fafe nɛma e xuru falane tiyɛ
xaxilimane e tuli matima a ra nɛn.
Koni magele tiin na maxadi,
a mi na ramɛma.

² Muxun balo fajin sɔtɔma a fala xuine nan
xɔn.
Koni tinxintarene kunfaji gbalon nan xɔn.

³ Naxan na a dɛɛn suxu,
na a niin natangama nɛn.
Naxan falan tima ɲaxi ra,
na bɔnɔn nan fenma a yɛtɛ xa.

⁴ Muxu narixin kunfama seene xɔn
anu sese mi a yii.
Koni naxanye walima,
ne wasama nɛn feu.

⁵ Wulen ɲaxu tinxin muxun ma.
Koni muxu ɲaxin xunna godon nun yagin
nan xilima a yɛtɛ ma.

⁶ Fɛ mi naxan sigati ki ra,
tinxinyaan na rakantanma nɛn.
Koni fe ɲaxin nan yulubitɔɔn nabirama.

⁷ Muxuna nde a yɛtɛ findima se kanna ra,
anu sese mi a yii.

Muxu gbɛtɛ a yɛtɛ findima setaren na,
anu nafulu gbeena a yii.

⁸ Muxuna nafunla nɔɛ a xunbɛ nɛn.
Anu, muxune mi e kɔnkɔma yiigelitɔɔn tan
ma.

⁹ Tinxin muxune luma sɛwan nin
kɛnɛnyani.
Koni muxu ɲaxine luxi nɛn alo lɛnpun na
tu.

¹⁰ Wason yɛngɛne nan nakelima.
Koni naxanye e tuli matima maxadi xuine
ra,
fe kolonyaan ne nin.

¹¹ Seen naxanye sɔtɔxi a ɲaxin na mafuren,
ne sigan ɲanɲɛ nɛn.
Koni naxanye sɔtɔxi a fajin na ndedi ndedi,
ne xun masama nɛn.

¹² Yigi makuyen muxun tunnaxɔlɔma a ma
nɛn.
Koni muxun waxɔn feen na liga a xa,
na a nii yifanma a ma nɛn
alo siimaya wudin yɛtɛna.

¹³ Naxan na a mɛ maxadi xuiin na,
na kanna a saranna sɔtɔma nɛn.
Naxan fan na yamarin suxu,
na fan a saranna sɔtɔma nɛn.

¹⁴ Fe kolonne xaranna fama nii rakisɛn nan
na,
a muxun ba sayaan lutin na.

¹⁵ Xaxilimaan muxune kɛnɛn.
Koni yanfantenna kiraan mi rajanma a
ma.

¹⁶ Xaxilimaan feen ligama a kolonna nan
xɔn.
Koni xaxilitarena a daxuyaan nan
nawangama.

¹⁷ Xɛra ɲaxin birama kɔntɔfinla nin.
Koni xɛra tinxinxin dandanna nan tima.

¹⁸ Naxan mi a tuli matiye a xuru falane ra,
na yiigelitɔyaan nun yagin sɔtɔma nɛn.
Koni naxan na a tuli mati a sɔnna fala
muxune ra,
na binyama nɛn.

¹⁹ Muxun waxɔn feen na liga,

na a nii yifanma a ma nɛn.
Koni a mi rafan xaxilitarene ma,
e xɛtɛ fe ɲaxin fɔxɔ ra.

²⁰ Naxan nun fekolonne sigan tima,
na fe kolonna tima nɛn.
Koni xaxilitarene xɔyine tɔrɔma nɛn.

²¹ Tɔrɔyaan yulubitɔn nan fɔxɔ ra.
Koni hɛrin nan tinxin muxun saranna ra.

²² Muxu faɲin kɛɛn luma a mamandenne
yɛɛ ra nɛn.
Koni yulubitɔna nafunle sa findima tinxin
muxune nan gbee ra.

²³ Yiigelitɔne xɛɛn naxan bima na donse
gbeen nan fima.
Koni kiti sa kobina a birin naminima nɛn.

²⁴ Naxan mi a diin bulanma a sɔnne ma,
na kanna diin mi rafan a ma.
Koni naxan a diin xanuxi,
na kanna a xuruma nɛn.

²⁵ Tinxin muxuna a dɛgema nɛn han a lugo.
Koni muxu ɲaxin luma nɛn kamɛn na tun.

14

¹ ɲaxalan xaxilimana a denbayani tɔnma
nɛn,
koni xaxilitarena a gbeen kalama nɛn a
yɛtɛ ra.

² Naxan sigati kiin fan,
na gaxuma Alatala nan yɛɛ ra.
Koni naxan sigan tima tinxintareyani,
na Ala raɲaxuma nɛn.

³ Wason nan sabatixi xaxilitaren dɛ,
koni fekolonne falane e rakantanma nɛn.

⁴ Xa tura mi na, sagani gelima nɛn,
bayo ɲingen fangan nan xɛɛ biin tɔnɔn
gboma ayi.

⁵ Sere tinxinxin mi wulen falama,
koni wule seren wulen nan falama.

⁶ Magele tiin fe kolonna fenma nɛn,
a mi a toma.
Koni fe kolonna sɔtɔn mi raxɔlɔ xaxilimaan
xɔn.

⁷ I makuya xaxilitaren na,
amasɔtɔ fe kolonna falan mi a dɛ.

⁸ Xaxilimana a mirima a sigati kiin nan ma,
na nan a fe kolonna ra.
Koni xaxilitaren yanfan naxanye soma,
ne nan a daxuyaana na.

⁹ Tagi yitɔnna bɔtɛ mi xaxilitarene xa,
koni ɲɛnige faɲiyaan toma muxu faɲine
nan tagi.

¹⁰ Muxun nan a bɔɲɛn xɔlɔ feen kolon,
muxu gbɛtɛ mi nɔɛ a sɛwan fan kolonɲɛ.

¹¹ Muxu ɲaxine banxin kalama nɛn.
Koni muxu faɲine bubun sabatima nɛn.

¹² Kirana nde tinxin adamadiin yɛɛ ra yi,
koni a raɲanma sayaana nan ma.

¹³ Muxun gele nɛn, a bɔɲɛn tɔrɔxi,
dɔnxɛn na sɛwan yi findi sunun na.

¹⁴ Dɛnkɛɣataren wasama nɛn a kɛwanle
tɔnɔn na,
koni muxu faɲin fisa a xa.

¹⁵ Fe kolontaren la fena ngaana na,
koni xaxilimana a mirima nɛn a sigati kiin
ma.

¹⁶ Fekolonna gaxun fe ɲaxin na nɛn,
a masiga a ra,
koni xaxilitaren susuma a ra nɛn,
a so a yi.

¹⁷ Naxan xɔlɔn mafuren,
na xaxilitareyaana nan ligama,
kɔtade ɲaxin naɲaxu muxune ma.

¹⁸ Kɔmɔyaana nan fe kolontarene yii e kɛɛn
na,
koni kolonna luxi
alo xaxilimane mangaya taxamaseri
kɔmɔtina.

¹⁹ Muxu ɲaxine e mafelenma muxu faɲine
nan bun ma,
fe ɲaxi rabane yi lu tinxin muxune dɛɛn na.

²⁰ Yiigelitɔn naɲaxu hali a lanfane ma,
koni nafulu kanna xɔyine wuya.

21 Naxan a adamadi boden naɲaxuma,
hake kanna nan na ra.
Koni seɯan na kanna xa
naxan kininkininma yiigelitane ma.

22 Naxanye fe ɲaxini tonma,
ne mi lama ayi ba?
Koni naxanye fe faɲin mirima,
hinanna nun lannayaan ne nan xa.

23 Tonon wali xodeɣe birin yi
koni falan gbansanna fama yiigelitayaan
nan na.

24 Nafunla luxi nen
alo fekolonne mangaya taxamaseri
komotina,
koni xaxilitarene daxuyaan naɲanma dax-
uyaan nan ma.

25 Sere ɲandi falan muxune niine rakisima,
koni wule seren yanfan nan soma.

26 Naxan gaxuxi Alatala yeɣe ra,
na ratangaxi,
yigiyadena a diine xa.

27 Siimayaan binla nan Alatala yeɣragaxun
na,
a muxun bama nen sayaan lutin na.

28 Yamaan na gbo ayi,
mangana binyen nan na ra,
yamaan na xurunɣe ayi,
kalan nan na ra mangan ma.

29 Naxan diɲa, na famunna gbo.
Koni naxan xolon xulen,
na a xaxilitareyaan nan mayitama.

30 Boɣe xunbenla nan kendeɣaan na fatin
xa.
Koni xoxolonna findixi furen nan na fatini.

31 Naxan na senbetarene ɲaxankata,
na e da mangan nan naɲaxuxi.
Koni naxan na hinan toro muxune ra,
na bata Ala binya.

32 Muxu ɲaxina wali ɲaxin nan a rabirama,
koni hali sayaan tinxin muxun li,
a yigiyaden sotoma nen.

33 Fe kolonna xaxilimaan nan boɣe yi,

koni hali xaxilitarene ye, a makenenxi.

34 Tinxinyaan nan yamanan nasabatima,
koni yulubin findixi yagin nan na siyane
ma.

35 Walike xaxilimaan nafaɲ mangan ma,
koni naxan marayagin tima,
a xoloma nen na ma.

15

1 Yabi faɲin xolon ɲanma nen,
koni fala xolen xolon fari saan nen.

2 Fe kolonne falane kolonna nan senbe
soma,
koni daxuya falan nan minima xaxilitaren
de han!

3 Alatala yeɣen yiren birin na,
a muxu ɲaxine nun muxu faɲine
rakorosima.

4 Fala faɲin luxi nen alo siimaya wudina,
koni yanfantanya falan muxun niin nan
toroma.

5 Xaxilitaren fafe a kawandi xuiin mi rafan
a ma,
koni naxan a tuli matima a sonna fala
muxun na,
xaxilimaan nan na ra.

6 Nafulu gbeen luma nen tinxin muxuna
banxini,
koni muxu ɲaxine soto seen fama
kontofinla nan na.

7 Fe kolonne falane kolonna nan nax-
uyama ayi,
koni xaxilitarene boɣen mi na kiini.

8 Muxu ɲaxine saraxan findixi haramun
nan na Alatala xa,
koni muxu faɲine maxandin nafaɲ Alatala
ma.

9 Muxu ɲaxine kiraan naɲaxu Alatala ma.
Koni naxan tinxinna fenma na rafan a ma.

10 Naxan na kiraan beɲin,
na kanna xuruma nen ki xodeɣeni.
A mi rafan naxan ma a sonna xa fala,
na kanna faxama nen.

11 Alatala laxira nun yahannama yiren
birin toma,
e faxi fa naxan muxun bəɲɛni!

12 Maxadin mi rafan magele tiin ma,
a mi sigama fekolonne fɛma.

13 Sɛwan yɛtagini yalanma nɛn,
koni nii yifɔrɛn fama bəɲɛ kalan nan xɔn.

14 Xaxilimaan kolonna nan fenma a bəɲɛni.
Koni daxuya falan nan tun xaxilitaren dɛ.

15 Yiiigelitɔne siimayaan findixi tɔrɔn nan
na,
koni naxan bəɲɛ sɛwaxi,
na luma ɲaxanxi nɛn waxatin birin.

16 A fisa i ndedi sɔtɔ i lu Alatala yɛɛragaxuni,
benun i xa nafulu gbeen sɔtɔ kɔntɔfinli.

17 Bogi seene gbansanna donna fisa xanun-
tenmane tagi,
dangu ɲinge raturaxin suben donna ra
xɔnnantenyani.

18 Muxu bəɲɛ gbeen yɛngɛn nan nakelima.
Koni muxu diɲaxin tan yɛngɛn naxunbe-
lima nɛn.

19 Muxu narixina kiraan nafexi ɲanle nan
na,
koni muxu faɲina kiraan malaxun nɛn.

20 Dii xaxilimana a baba rasɛwama nɛn,
koni xaxilitarena a nga xurunma nɛn.

21 Xaxilitareyaan findixi sɛwan nan na
xaxilitaren xa,
koni xaxilimana kiraan tinxin nɛn.

22 Maxaditareyaan nan fe yitɔnxine
kalama,
koni e sɔnɔyama nɛn xa maxadi tiine wuya.

23 Sɛwan na ra muxun xa,
a na yabi faɲin ti.
Falan naxan tima a waxatini,
na tɔnɔn gbo han!

24 Xaxilimana dunuɲa yi gidin kiraan tema
nɛn
han kore xɔnna,
a yi a tanga laxira ma.

25 Alatala wasodene banxine rabirama
nɛn,
koni a kaɲa gilɛna bɔxɔn danne luma nɛn e
kiini.

26 Miriya ɲaxine mi rafan Alatala ma,
koni fala faɲine sariɲan.

27 Tɔnɔ sɔtɔ ki ɲaxin nafan naxan ma,
na kanna gbalon nan nasoma a denbayani,
koni naxan mi dimi yi seene rasuxuma
mayifuni,
na siimayaan sɔtɔma nɛn.

28 Tinxin muxuna a mirima nɛn,
benun a xa yabin ti,
koni muxu ɲaxin fala ɲaxin nan tima han!

29 Alatala makuya muxu ɲaxine ra,
koni a tinxin muxune maxandi xuine
ramɛma nɛn.

30 Yɛɛ yiyalanna muxune bəɲɛn nan
nasɛwama,
xɛrayaan fala faɲin muxun sɛnbɛ soma
nɛn.

31 Naxan na a tuli mati maxadi xuine ra
naxanye muxun nakisima,
na kanna luma nɛn fe kolonne yɛ.

32 Naxan na tondi xurɛ,
na mi rafan a yɛtɛn ma,
koni naxan na a tuli mati a sɔnna fala
muxune ra,
na xaxinla nan sɔtɔma.

33 Fe kolonna sɔtɔma Alatala yɛɛragaxun
nin,
yɛtɛ magodon nan fama binyen na.

16

1 Adamadiin feene natama a bəɲɛni nɛn,
koni Alatala nan feene ragidima.

2 Muxuna kirane birin sariɲan a yɛtɛ yɛɛ ra
yi,
koni Alatala nan muxun kui feene
fɛsɛfɛsɛma.

3 I ya wanle taxu Alatala ra,
a logo e xa sɔnɔya.

4 Bunna Alatala kɛwanle birin na,

hali muxu jaxina,
a daxi gbalo lɔxɔn nan yεε ra.

⁵ Muxu wasoxine rapaxu Alatala ma,
a e fe jaxin saranma e ra nɛn yati.

⁶ Muxun haken mafeluma hinanna nun
lannayaan nan xɔn.
Muxuna a masigama fe jaxin na Alatala
yεεragaxun nin.

⁷ Xa muxun sigati kiin nafa Alatala ma,
a lanna rasoε hali e nun a yaxune tagi.

⁸ A lan ndedi yi lu i yii tinxinni,
benun tɔnɔ gbeena tinxintareyani.

⁹ Muxuna a siga kiraan natama a bɔjɛni
nɛn,
koni Alatala nan a sanna tidene ragidima.

¹⁰ Mangana Alaa falane nan tima,
a mi kitin sε tinxintareyani.

¹¹ Sikeli tinxinxine birin fataxi Alatala nan
na.
A tan nan wali xɔri ligaseene birin na.

¹² Kεwali jaxine mi rafan mangane ma,
bayo tinxinna nan e mangayaan sɛnbε
soma.

¹³ Tinxin muxuna falan nafa mangane
ma,
jɔndi falan nafa e ma.

¹⁴ Mangana xɔlɔn faxan nan tima,
koni xaxilimaan fatan a raxunbeε.

¹⁵ Mangan na sεwa,
siimayaan na a ra,
a fanna luxi nɛn
alo kundaan naxan fama tulen na.

¹⁶ Fe kolonna sɔtɔn tɔnɔn gbo
dangu xεmaan na pon!
Xaxilimayaan sɔtɔn fisa gbetin xa ki fajɪ!

¹⁷ Muxu fajine kiraan mi sigama fe jaxin
mabinni.
Naxan na a yengi dɔxɔ a sigati kiin xɔn,
na a niin nakantanma nɛn.

¹⁸ Kalan fama wason nan xɔn.
Naxan na a yεtε yite,

na fe godomatɔn nan na ra.

¹⁹ A fisa i lu magodoni yiigelitɔne yε,
benun ε nun wasodene xa se mujaxine
yitaxun.

²⁰ Naxan na a miri ki fajɪ,
na hεrin sɔtɔma nɛn.
Sεwan na kanna xa
naxan na a yigi sa Alatala yi.

²¹ Fekolonna naxanye bɔjɛ yi
a falama nɛn ne ma a xaxilimane,
fala fajin xaxinla nan xun masama.

²² Siimayaan binla nan xaxilimayaan na
xaxilimane xa.
Xaxilitareyaan nan xaxilitarene jaxankatan
na.

²³ Fe kolonne bɔjɛn nan fala fajin namin-
ima e dε,
xaxilimaya falane nan e dε.

²⁴ Fala fajine findixi kumin nan na,
e jaxun muxun niini
e soma han muxun xɔnne alo senna.

²⁵ Kirana nde tinxin adamadiin yεε ra yi,
koni a rapanma sayaan nan ma.

²⁶ Walikεεn kuiin nan a rawεkilεma wanla
ma,
kamɛn yi a karahan a xa lu walε.

²⁷ Fuyantenna fe jaxini tɔnma,
a dεen muxune ganma alo halagi ti tεεna.

²⁸ Muxu jaxin matandi feene nan nake-
lima,
nafigin fan xɔyimane yitaxunma nɛn.

²⁹ Gbalotɔna a adamadi boden nakunfama
nɛn,
a yi a ti kira jaxin xɔn.

³⁰ Naxan a yεεn magirama,
na fe jaxini tɔnma.
Naxan a dε kidin xinma,
na bata yelin fe jaxin ligε.

³¹ Xunεxε fixεne luxi nɛn
alo mangaya kɔmɔti binyena,
naxan sɔtɔma tinxinyaan kiraan xɔn.

32 Muxu dijaxin fisa yenge so senbemaan
xa.

A fisa muxun xa a yete suxu,
benun a xa taana nde suxu.

33 Masensen ti seene bama adamadina yi-
ibaaan nin,
koni Alatala nan a feene birin nagidima.

17

1 A fisa buru dungin xaren yi lu i yii xaxili
sani
benun banxin xa rafe suben na
lantareyani.

2 Walike xaxilimaan fisa wali kanna diin
xa,
naxan yagi feen nabama.
Na walike sifan keen sotoma nen na den-
bayani.

3 Gbetin nun xemaan nasensenma sulun
teen nan na,*
koni Alatala nan adamadiine bajeen
fesefesema.

4 Fe jaxi rabaan fala jaxin nan namema.
Wule falana a tuli matima fala xolen nan
na.

5 Naxan na yiigelitoon magele
na bata yiigelitone dali mangan nayelegu.
Naxan na sewa a bodena toron na,
na feen saranma na kanna ra nen.

6 Mamandenne findixi fonne xunna kenla
nan na.
Fafane fan findixi diine xunnayerenna
nan na.

7 Yeteyigbo falane mi daxe kamon de,
wulen fan mi lan mangan de.

8 Finma seen luxi nen
alo xiriyana a fi muxun xa.
A na siga dede, a feene sonoyama nen.

9 Naxan muxune mafeluma e haken na,
na xanuntenyaan nan fenma.
Koni naxan luma muxune hakene fe rabire
e ma,
na xoyimane taxunma nen.

10 Maxadi keden peen xaxilimaan maliye
dangu bosaan ye keme ra xaxilitaren ma.

11 Fe jaxi rabaan muruten nan tun fenma,
koni xera kininkinintaren sigama nen a xili
ma.

12 A fisa i naralan sube xajen na
naxan ma diiye baxi a yii,
benun i xa naralan xaxilitaren na a xaxil-
itareyani.

13 Naxan na fe fajin joxo fe jaxin na
fe jaxin mi a masige na kanna banxin na
mume.

14 Fe matandi rakenla luxi nen
alo i na igen nati gbiligbinla bo a ra.
A yi fisa i yi na feen lu na,
benun yengen xa bira ayi.

15 Naxan yoon fima kala tiin ma
e nun naxan tinxin muxun yalagima
ne firinna sese mi rafan Alatala ma.

16 Gbetin tonon nanse ra xaxilitaren yii?
A mi na rawalima fe kolonna soto feen na.
A xaxili yo mi na.

17 Muxun xoyina a xanuxi waxatin birin.
Muxuna ngaxakedenna daxe toro waxatine
nan ma fe ra.

18 Xaxilitaren nan muxu gbetena donla
goronna tongoma,
a yi a yete dexo tolimani a xa.

19 Yengen nafaan naxan ma,
haken fan nafaan na kanna ma.
Naxan na a yete yigbo,
na gbalon nan foxo ra.

20 Baje jaxin mi herin sotoma.
Naxan fala tinxintaren tima,
na biran toron nin.

21 Naxan na xaxilitaren bari,
na yagima nen,
kamon baba mi sewama.

22 Baje sewaxin kende yaan nan nasonoyama,
koni nii foren fatin soma a ra nen.

* 17:3: 17.3Sulun teen mon falama yirena nde yi fa fala "Furu teena."

23 Muxu jaxin dimi yi seen nasuxuma
mayifuun nin
a kiti jaxin sa.

24 Xaxilimaan biraxi fe kolonna nan fəxo
ra,
koni xaxilitarena a yεene rasigama bəxən
nan xun xən.

25 Dii xaxilitarena a baba raxələma nən
a findi xələn na a nga xa.

26 A mi lan tinxin muxun xa yangin.
Sariya mi a ra muxu kenden yi bulan.

27 Naxan na a deen suxu,
na bata fe kolonna sətə.
Xaxilimaan sabari nən.

28 Hali xaxilitaren yatəxi fekolonna ra,
xa a sabari.
Xaxilimana a deen suxe nən.

18

1 Muxun naxan a danna,
na tənən fenma a yete nan xa.
A bəjen tema nən xaxilimaya falane birin
ma.

2 Fe famunna bəte mi xaxilitaren xa,
fə a yete miriyane fala fena.

3 Muxu jaxin na fa,
marajaxun fan yi fa.
Konbin fama yagin nan na.

4 Adamadiine falane luxi nən
alo tilinna,
koni fe kolonna luxi nən
alo tigi igen naxan tema ayi.

5 A mi lan muxu jaxin xa rafisa bodene xa,
hanma muxun yi tondi kiti kenden se tinxin
muxun xa.

6 Xaxilitarena falane fe matandin nan
nakelima,
a bənbə a de xuiin ma.

7 Xaxilitaren deena a halagima nən,
a fala xuine findixi luti ratixin nan na a xa.

8 Nafigina falane luxi nən
alo donse jaxumen
naxan godon muxun kui.

9 Naxan tunnaxələ a wanli
na nun se kalan birin muxu keden.

10 Alatala xinla muxun natangama
alo yin barakaxina,
tinxin muxuna a gima nən a siga a kui,
a lu makantanni.

11 Nafulu kannu kəen findixi a taa makan-
tanxin nan na.
A miriyani, yinna na a ra naxan mi nəe
kalə.

12 Muxuna wasona a xalin kalan nan ma,
koni binyen sətəma yete magodon nan xən.

13 Naxan yabin tima benun a xa a tuli mati,
daxuyaana nan na ra, e nun yagina!

14 Muxuna limaniyaana nan a malima a
fureni.
Koni xa a nii yifəro a ma,
nde a rasewama?

15 Xaxilimaan fe kolonna nan sətəma a
bəjen.
Fekolonne e tuli matima fe kolonna nan
na.

16 Finma seen kiraana nan nabima a fi
muxun yee ra,
siga muxu gbeene fema.

17 Naxan singe na a yaxaseri masa,
na maliga yo kannu ra,
han a yengefaana yi fa maxədinna ti.

18 Masənsənnu sənxi sənxiəne raxunbelima
nən,
a yengene jan senbəmane tagi.

19 Xa muxuna a ngaxakedenna konbi
na bəjen xədxəma ayi nən a ma
dangu taa makantanxin yinna ra.
Fe matandine xədxə manga banxin deen
balan wurene xa.

20 Muxun fala xuine nan balon sətəma a xa.
Falan naxan minima a de,
na nan a ralugoma.

21 Sayaana nun siimayaan binla findixi
falan nan na.
A rafana naxan ma, na a tənən sətəma nən.

22 Naxan na jaxanla soto,
na bata herin soto,
a Alatala fanna nan sotoxi.

23 Yiigelitoon falan tima mafanna nin,
koni nafulu kanna yabi xodexen nan tima.

24 Xoyi wuyaxi noe finde nen bonon na
muxun ma.
Koni xoyina nde na,
na lannayaan dangu ngaxakedenna ra.

19

1 A fisa muxun yi findi yiigelitoon na
fetareyani,
benun a xa findi wule fala xaxilitaren na.

2 Wekilen tonon mi na fe kolonna xanbi.
Naxan na san mafura ayi, na sinma nen
yinla ra.

3 Adamadina a sigati kiini doxoma a xaxil-
itareyaan nan xon,
a fa xolo Alatala ma.

4 Nafunla muxun xoyine rawuyama ayi
nen,
koni yiigelitoon xoyina a makuyama a ra
nen.

5 Wule serena fe saranma a ra nen.
Naxan wulen falama,
na mi xunbama.

6 Muxu wuyaxi kuntigin mafanma.
Naxan muxune kima,
na xoyin nan birin na.

7 Xa yiigelitona ngaxakedenne birin a
rajaxuma,
a xoyine e makuyama a ra nen dangu ne ra!
Hali a lu e foxo ra, a e mafan han,
e mi fa toma.

8 Naxan na findi xaxilimaan na,
na niin nafan a ma.
Naxan na xaxinla fen,
na bata herin soto.

9 Wule serena fe saranma a ra nen.
Wule falan halagima nen.

10 A mi daxa xaxilitaren xa lu jaxunni,
konyin fan mi lan a kuntigine yamari.

11 Xaxilimaan dija.
Xunna kenla na a ra a xa,
a na muxuna nde mafelu a haken na.

12 Mangana xolon luxi nen
alo yatan wurundun xuina,
a hinanna fan luxi nen
alo xiila sexen ma.

13 Gbalon nan dii xaxilitaren na a baba yii.
Naxanla a yenge xunxurine luxi nen
alo igen na lu dindinje banxini.

14 Banxin nun herisigen fataxi muxun fafe
keen nan na,
koni Alatala nan jaxalan xaxilimaan soma
a yii.

15 Narin xixonla nan biran muxun na,
koni kamen muxu narixin suxuma nen.

16 Naxan na sariyan suxu,
na a niin nan nakantanma,
koni naxan na sigan ti a jaxin na,
na faxama nen.

17 Naxan na hinan senbetaren na,
na Alatala nan dolima,
a saranna soma a yii nen.

18 I ya diin xuru,
bayo i yigin na nan na.
I nama tin a xa faxa.

19 Baje gbee kanna lan a yanginna fi.
I na a xunba, i bata a rawekile kalan ma.

20 I tuli mati kawandi xuine ra,
i xurun soto,
a logo i xa findi fekolonna ra.

21 Miriya wuyaxi nan muxun baje ni,
koni Alatala a fe ragidixin nan nakamal-
ima.

22 Muxun waxi hinanna nan xon,
anu, yiigelitoon fisa wule falan xa.

23 Alatala yεragaxun siimayaan nan fima.
Na ma, muxun lugoxin yi a sa, a mi toro.

24 Muxu narixina a yiin sinma donse
goronna kui nen,
koni a tagan a rasoε a de.

25 I na magele tiin bɔnbɔ,
fe kolontaren xaxili sɔtɔma nɛn.
I na xaxilimaan maxadi,
a kolonna sɔtɔma nɛn.

26 Naxan a baba rayarabima,
a yi a nga kedi,
na kanna fama yagin nun yarabin nan na.

27 N ma diina,
i na tondi i xuru falane rame,
i yete masigama kolonna falane nan na.

28 Wule seren gelema kiti kendɛn ma nɛn,
tinxintareya falan nan muxu paxin dɛ.

29 Yanginne saxi magele tiine nan xa,
e nun bɔnbɔn xaxilitarene xa.

20

1 Manpaan muxun findin magele tiin nan
na,
dɔlɔn sɔnxɔn nan biran muxun na,
dɔlɔ minna mi finde xaxilimaan na mumɛ!

2 Mangana xɔlɔn luxi nɛn
alo yatan wurundun xuina,
naxan na mangan bɔɲɛn nate,
na kanna a niin nan halagima.

3 Binyen na a ra muxun xa
naxan na a masiga yengɛn na,
koni xaxilitaren birin mafura soɛ yengɛni.

4 Muxu narixin mi xɛɛn bima a waxatini
xunbenla a fe ra,
anu, se xaba waxatini,
a balon fenma nɛn, koni sese mi na.

5 Muxun bɔɲɛ yi feene luxi nɛn
alo igena xɔɲinna ra,
koni xaxilimaan fatan na igen bɛ.

6 Muxu wuyaxi e yete hinanna fe falama,
koni nde nɔɛ lannaya muxun toɛ?

7 Tinxin muxun sigan tima fetareyaan nin,
sɛwana a diine xa a xanbi ra!

8 Mangan nɛma dɔxi a mangaya gbɛɗɛni
kiti sadeni
a fe paxine birin nakɔɔsima.

9 Nde nɔɛ a fale, a naxa,

“N bata n bɔɲɛn natanga fe paxin ma,
n bata n nasariɲan yulubin birin ma?”

10 Sikeli tinxintaren nun liga se tinx-
intarena,
na sese mi rafan Alatala ma.

11 Foningen sɔnna kolonma a kɛwanla nan
xɔn
xa fɛ mi a kɛwanle ra, a tinxin.

12 Tunla naxan feen mɛma,
e nun ye naxan seen toma,
Alatala nan ne birin daxi.

13 I nama i yete lu xixɔnli
alogo i nama findi yiigelitɔɔn na.
Xa i lu i yɛɛ ra yi,
i lugoma nɛn balon na ki fapi.

14 Saresona a falama nɛn,
a naxa, “A mi fan, a mi fan!”
A mɔn yi sa a yete matɔxɔ a se saraxina fe
ra.

15 Xɛmaan nun bɔxɔ bun nafunla wuyaxi
dunɔɲa yi,
koni dɛɛn naxan fe kolonna falan tima,
na tɔnɔn gbo e birin xa.

16 Naxan na donla tongo i yii muxu gbɛtɛ
xa,
a mi naxan kolon,
na kanna domaan tongo a pɔxɔni.
Tolimaan maxɔdin a ma,
xa a rabaxi xɔɲɛn nan xa.

17 Balon naxan sɔtɔn wulen xɔn,
na paxun muxun dɛ.
Koni ndedi na liga, a luma nɛn
alo a dɛɛn nafexi gɛmɛ xɔnna nan na.

18 Maxadi xuine rame
alogo i waxɔn feene xa kamali.
Xa i sigama yengɛni, xaxinla fen.

19 Muxu mafalane wundo feene nan
makɛnɛnma,
nayi, naxan falan tima paxi ra,
i nama lu na fɔxɔ ra.

20 Naxan a fafe nun a nga rayarabima,
na lɛnpun tuma nɛn a lu dimini.

21 Kɛɛn naxan sɔtɔxi sinma

na mi fama barakadeni dɔnxɛn na.

22 I nama a fala, i naxa,
“N fe ɲaxin ɲɔxɔma nɛn.”
I yigin sa Alatala yi, a i rakisima nɛn.

23 Liga se tinxintarene rapaxu Alatala ma.
Sikeli tinxintaren mi fan.

24 Alatala nan adamadiine san tidene
ragidima,
nayi muxun nɛ a sigaden kolonɲɛ di?

25 Naxan na dɛ xuiin tongo bɔtɛ rabani,
a xa sena nde fi Ala ma,
na luxi alo a suxi nan fa a ra
a na a miri na fe ma na xanbi ra.

26 Manga xaxilimaan muxu ɲaxine rax-
uyama ayi nɛn
alo maala na yife,
a yi e ɲaxankata alo malo bɔnbɔna.

27 Adamadiin niin findixi lɛnpun nan na a
xa,
Alatala naxan fixi a ma
alogo a xa a bɔɲɛn kui fe tilinxine fɛsɛfɛsɛ.

28 Hinanna nun lannayaan mangan
makantanma nɛn,
a mangayaan sabatima a hinanna nan xɔn.

29 Fangan nan banxulanne xunna kenla ra.
Xun sɛxɛ fixɛn nan fonne binyen na.

30 Maxɔɔdene nan sɔn ɲaxin dandan senna
ra,
bɔnbɔn nan sɔndɔmɛn matinxinma.

21

1 Mangan bɔɲɛn luxi nɛn
alo xude wunla Alatala yii,
dɛnaxan na a kɛnɛn,
a yi a rasiga mɛnni.

2 Muxuna kirane birin tinxin a yetɛ yetɛ ra
yi,
koni Alatala nan bɔɲɛn kui feene
fɛsɛfɛsɛma.

3 Tinxinyaan nun kiti kɛndɛn saan nafa
Alatala ma
dangu saraxane ra.

4 Yetɛ rawason nun yetɛ yiteen nan findixi
muxu ɲaxine kɛnɛnna ra,
anu yulubin nan ne ra.

5 Tunnafan muxuna miriyane findima mu-
nanfanna nan na,
koni naxan feene rabama mafurani,
na sigama yiigelitɔyaan nin.

6 Nafunla naxanye sɔtɔxi wuleni
ne findixi fe fu butarene nan na muxune
xa
naxanye sayaan fenma.

7 Muxu ɲaxine gbalone e ralɔma ayi nɛn,
bayo e bata tondi kiti kɛndɛn ma.

8 Yulubitɔne biraxi kira yifuxin nan fɔxɔ ra,
koni sɔntarene sigati kiin tinxin nɛn.

9 A fisa i lu banxin fari ma dogodogoni,
benun ɛ nun ɲaxalan yɛngɛ gidin xa lu
banxin kui.

10 Muxu ɲaxin kunfahi fe ɲaxin nan xɔn,
hali a xɔyin mi kininkininna sɔtɛ a ra.

11 Xa magele tiin saran a fe ɲaxin na,
fe kolontarene fekolonna sɔtɔma nɛn.
Koni muxun na xaxilimaan xaran tun,
a kolonna fari sama nɛn.

12 Tinxinna Kanna muxu ɲaxina den-
bayaan nakɔrɔsima nɛn,
a yi e radinɲɛ ayi e tɔrɔni.

13 Naxan na a tunla dutun
sɛnbɛtaren gbelegbele xuiin bun,
a tan fan gbelegbelema nɛn,
a mi yabi sɔtɔ.

14 Finmaseen na so muxun yii wundoni
na xɔlɔn maxunbelima nɛn.
Muxun na dimi bun seen ba suturani,
na xɔlɔ gbeen nan ɲanma.

15 Sɛwan na a ra tinxin muxun xa,
kiti kɛndɛn na sa.
Koni gbalon na a ra fe ɲaxi rabane xa.

16 Naxan na keli xaxilimayaan kiraan xɔn,
na sa a matabun faha muxune nan yɛ.

17 Mananmanantəən setareyaan kolonma
nən.
Naxan na lu dələn nun ɲaxunna fəxə ra,
na mi finde nafulu kanna ra mumə!

18 Muxu ɲaxin nun yanfantenna gbalon
nan sətəma,
tinxin muxun nun muxu fajine yi xunba
na ma.

19 A fisa i dəxə tonbonni,
benun ɛ nun ɲaxalan yenge gidin xələxin xa
dəxə.

20 Nafulu kenden nun ture fajin namaraxi
fekolonne konne yi,
koni xaxilitarena a gbeene birin donma
nən.

21 Naxan na bira tinxinyaan nun hinanna
fəxə ra,
na siimayaan nun tinxinna nun binyen
sətəma nən.

22 Fekolonne nəe kurugbane taan tonge
nən,
e yi e taan nabilinna yinna kala,
e yigi saxi naxan yi.

23 Naxan na a deen nun a falan suxu,
na a niin nakantanma gbalon nan ma.

24 Feene birin magele wasode yete yigboon
yii.
A feen birin ligama yanda gbeen nin.

25 Muxu narixine waxən feene nan e
faxama,
amasəto e tondima wale.

26 E kunfahi e waxən seene xən waxatin
birin,
koni tinxin muxune kiin tiin fonisireyaan
nin.

27 Se haramuxin nan muxu ɲaxine sarax-
ane ra.
E na a ba bun kobina nde ma, e ɲaxu dangu
na ra.

28 Wule seren halagima nən,
koni naxan a tuli matima ki fajɪ,
na fala tixine luma nən habadan.

29 Muxu ɲaxina a wəkilen yitama a yetagin
nan ma,

koni muxu fajin sigati kiin nan a wəkilen
yitama.

30 Fe kolonya mi na, xaxilimaya mi na,
maxadi fala mi na naxan nəe xele Alatala
xili ma.

31 Yenge so soone yitənma nən
lan yengen ləxən ma,
koni kisin fataxi Alatala nan na!

22

1 Xili fajɪyaan fisa nafulu gbeen xa,
hinanna fisa gbetin nun xəmaan xa.

2 Nafulu kanna nun yiigelitəən birin lan,
bayo Alatala nan e birin daxi.

3 Xaxilimaan na gbalon to fe,
a luxunden fenma nən,
koni fe kolontarene dangun nən tun,
ɲaxankatan yi e sətə.

4 Nafunla nun binyen nun siimayaan
sətəma
yete magodon nun Alatala yεragaxun nan
xən.

5 Nanle nun luti ratixine nan muxu ɲaxine
kiraan xən,
koni naxan waxi a niin nakantan feni,
na a masigama a ra nən.

6 Dii ɲəren ti kiraan xən naxan lanɲe a ma,
nayi hali a findi fonna ra, a mi kele a xən.

7 Nafulu kanna yiigelitəən yamarima,
doli kanna konyin nan doli tongon na.

8 Naxan na seen si tinxintareyani,
na tərən sətəma nən se xaba waxatini,
amasəto a nə sətə dunganna kalama nən.

9 Muxu ɲenige fajin barakan sətəma nən,
amasəto a baloni taxunma e nun sebetaren
tagi.

10 Magele tiin kedi,
sənxə sənxən fan ɲanma nən,
e nun yengen nun konbina.

11 Bəɲe fajin naxan ma,
fala fajina a de,

mangan xoyin nan na ra.

¹² Fe kolonna Alatala nan yii,
koni a yanfantenna falani fuma nen.

¹³ Muxu narixina falama nen, a naxa,
“Yatan tandeni, a n faxama nen kira yi!”

¹⁴ Yalunde naxanle fala xuine findixi yili
tilinxin nan na,
Alatala xobxi naxanye ma, ne sinma nen
na ra.

¹⁵ Xaxilitareyaan dii joren boren,
koni a na xuru bosaan na,
na a masigama a ra nen.

¹⁶ Naxan na senbetaren nawali
alogo a xa nafunla sotɔ,
e nun naxan na nafulu kannu ki,
ne e yete yiigelima nen.

Fekolonne falane

¹⁷ I tuli mati, i fekolonne falane rame,
i xaxili lu n ma xaranna xon.

¹⁸ Amasotɔ a lan i yi e ramara i sendomeni,
e nama ba i de mumɛ,

¹⁹ alogo i xa i yigin sa Alatala yi.
N waxi i tan yeteen xaran fe yi to.

²⁰ N mi maxadi fala tonge saxan xan sebexi
i xa ba,
maxadine nun fe kolonna falane,

²¹ alogo i xa fe kendene nun jondi falane
kolon,
i yi i xe muxun yabi jondi falane ra?

²² I nama senbetaren nawali,
fanga to mi a ra,
i nama yiigelitɔn naxankata kitisadeni.

²³ Amasotɔ Alatala e xun mayengen soma
nen,
a yi e yiigelitone niin ba.

²⁴ I nama bore gbee kannu findi i xoyin na,
i nama bira yenge gidin foxo ra

²⁵ alogo i nama a sigati kiin tongo,
i yi suxu luti ratixin na.

²⁶ I nama de xuiin tongo muxu gbetena
donla fe ra,
i yete dɔxo tolimani na ma.

²⁷ Xa se mi i yii i naxan fiye,
e fa i tan nan ma sade bama i bun.

²⁸ I nama bɔxon danna taxamaseri gemene
ba e funfuni
i benbane naxanye dɔxi xabu to mi na ra.

²⁹ Muxun naxan fatan a wanla ra
na walima mangane nan fema,
a mi luyɛ muxudine ye.

23

¹ Xa ε nun kuntigina nde dɔxoma ε
degedeni,

naxan i yetagi,
na rakɔrsi ki fani.

² Xa i fudi naxu,
i yete suxu a xɔdexen na de!

³ I nama mila a donse fapine xon,
bayo yanfa so donseene nan ne ra.

⁴ I nama i yete raxadan nafunla foxo ra,
i xaxili ba na xon.

⁵ I nema fa i yeen ti nafunla ra
a bata jan!
Amasotɔ gabutene minima a ma nen,
a tungan, te kore alo singbinna.

⁶ I nama muxu yetagi yiforena balon don,
i nama kunfa a donse fapine xon.

⁷ Bayo i a lima nen,
a bata fena nde nata,
a naxa, “I dege, i min.”
Koni na mi a boreni!

⁸ I naxan donxi,
i a baxunma nen,
i bono i ya fala fapine yi.

⁹ I nama fala ti xaxilitaren xa,
bayo i ya xaxilimaya falane botɛ mi a xa.

¹⁰ I nama bɔxon danna taxamaseri gemɛ
singene ba e funfuni.

I nama se ba kiri diine xene ra,

¹¹ amasotɔ Ala fangan gbo e xunbadeni,
a e xun mayengen soma nen i xili ma.

¹² I xaxinla rabi i xuru falane ma.
I tuli mati fekolon falane ra.

¹³ I nama diin nafutuxulu a xurun ma,
xa i a bonbo, a mi faxama.

¹⁴ I na diin xuru bosaan na,
i a niin nakisima nen sayaan ma.

15 N ma diina,
xa fekolonna lu i bəjəni,
nayi, n fan bəjən sɛwama nən.

16 N sɔndəmə yɛtən ɲaxanma nən,
i na fala faɲin ti.

17 I nama yulubitəne maxəxələn i bəjəni
koni gaxu Alatala yɛɛ ra waxatin birin yi.

18 Nayi, i yigin sətəma nən waxati famatəne
yi,
i mi yigitɛgɛ mumɛ!

19 I tan n ma diina, i tuli mati,
i findi fekolonna ra,
i yi i bəjən lu kira faɲin xən.

20 I nama lu dɔlə minne yɛ,
e nun naxanye suben donma,
e a radangu ayi.

21 Amasətə fudimane nun dɔlə minne yiiɛ-
lima nən,
e tunnaxələn yi marabɛnna ti e ma.

22 I tuli mati i baba ra,
a tan naxan i sətəxi.
I nama yo i nga ma a foriyani.

23 Nəndin nun fe kolonna nun xurun nun
xaxilimayaan fen,
i nama ne masara sese ra.

24 Tinxin muxun baba ɲaxanma nən,
dii fekolonna sətə muxun luma nən sɛwani.

25 Ala xa sɛwan fi i baba nun i nga ma,
i bari muxun yi ɲaxan!

26 N ma diina, i xaxili ti n na,
i yɛɛn ti n ma misaala ra.

27 Amasətə ɲaxalan yalunden muxun nabi-
rama nən
alo yili tilinxina,
muxu gbɛtɛna ɲaxanla magaxu
alo xəɲin naxurina.

28 A dɔxəma nən muxune yɛɛ ra
alo mafu tiina.
A xɛmɛ wuyaxi findi yanfantenne ra.

29 Tərənə nde xa?
Nimisana nde xa?
Matandine nde fəxə ra?
Mawugane nde xən?
Maxələde fufafune nde ma?
Nde yɛɛ gbeelixi?

30 Dɔlə minne nan na kiini,
naxanye sa dɔlə faɲine fenma,
e xa e mato.

31 I nama i yɛɛn ti dɔlə to faɲi gbeela ra,
a yiyalanxi igelengenna kui waxatin
naxan yi

godo xinla ma muxun kɔɛ ra ki faɲi.

32 Bayo na xanbi ra, a xələma i ra nən
alo saɲin na muxun xin
a i gan alo koson xin dɛna.

33 I fe magaxuxine toma nən
i yi lu fala yifuxine tiyɛ.

34 I xun magima i ra nən
alo muxun naxan saxi kunkin kui fəxə igen
tagi,

kunkin xuntagi yɛtɛni.

35 I luma a falɛ nən, i naxa,
“E bata n garin,

anu a mi n xələxi!
E bata n mabənbə,
anu n mi fe kolonxi a yi!

N fa xulunma waxatin mundun yi?
Dɔlə xənla mən n ma!”

24

1 I nama mila muxu ɲaxine fe xən.
E yɛ lu xənla nama i suxu.

2 Amasətə e gbalo feen nan yitənma e
bəjəni,
fe ɲaxin nan minima e dɛ.

3 Banxin tima fe kolonna nan xən,
a sabatima xaxinla nan xən.

4 Banxin nafema hɛrisigɛ kɛndɛne nun se
faɲine ra
fe kolonna sabun nin.

5 Fe kolonne sɛnbɛn gbo han!
Kolonna muxun naxan yi,
na fangan xun masama nən.

6 Amasətə fə muxun xa a miri ki faɲi
benun a xa mini yɛngɛ sodeni.

Nɔɔn sətəma maxadi muxu wuyaxi nan
baraka yi.

7 Xaxilimayaan gbo xaxilitaren ma,
a mi falan tiyɛ taan fonne malanni.

8 Naxan fe ɲaxini tənma,
na xilima nən a kɔtɛ ɲaxin kannu.

9 Xaxilitareyana miriyane findixi yulubin
nan na.

Magele tiin naɲaxuma nən muxune tagi.

10 Xa wɛkilɛn ɲan i yi gbalon ləxəni,

sese mi i fangan na.

11 Muxune xunba naxanye xalima e fax-
adeni,

i yi muxune rakisi naxanye faxamatɔ a ra.

12 Xa i a fala, i naxa,
“Nxu mi yi a kolon,”
naxan bɔɲɛne fɛsɛfɛsɛma,
na mi ɲɔndin kolonɲɛ ba?
Naxan i niin kantanma,
na mi a kolon ba?

13 N ma diina,
kumina nde kɔn bayo a fan.
Kumi dɛngbɛn ɲaxun i dɛ.

14 Fe kolonna fan na kii nin i niin xa.
Xa i a sɔtɔ,
i hɛrin sɔtɔma nɛn yɛɛn na,
i mi yigitɛgɛma.

15 Muxu ɲaxine,
ɛ nama dɔxɔ muxune yɛɛ ra
e suxu xinla ma tinxin muxun konni,
ɛ fu a dɔxɔden ma.

16 Bayo tinxin muxun nɔɛ bire nɛn dɔxɔɲa
ma solofere
a mɔn yi keli.
Koni muxu ɲaxine birama nɛn gbaloni ke-
den na.

17 I nama ɲaxan xa i yaxun bira.
Xa a dagalanɲɛ ayi,
i nama sɛwa i bɔɲɛni

18 alogo Alatala nama na to,
na yi ɲaɲaxu a ma,
a yi ba xɔlɔxi i yaxun ma.

19 I nama xɔlɔ muxu ɲaxine fe ra,
i nama mila e seene xɔn.

20 Amasɔtɔ fe ɲaxi rabaan mi hɛrin lima a
yɛɛ ra.

Muxu ɲaxine lɛnpun tuma nɛn.

21 N ma diina, gaxu Alatala yɛɛ ra
e nun mangana,
i nama lu muxu murutɛxine yɛ.

22 Amasɔtɔ e tɔrɔn kelima nɛn sanɲa ma
kedenni.

Nde nɔɛ a kolonɲɛ
Ala nun mangan halagin naxan nagidima?

Fekolonne fala gbɛtɛne

23 Fekolonne mɔn ito nan falaxi:

A mi lan muxune xa rafisa e bode xa kiti
sadeni.

24 Naxan na a fala muxu ɲaxin ma,
a naxa, “I tinxin,”
yamaan nan na kanna dangama,
siyane yi xɔlɔ a xili ma.

25 Koni naxan na muxu ɲaxin yalagi,
na lanxi.
Duba gbeen nan na kanna xa.

26 Yabi tinxinxin ɲaxun
alo marafan sunbuna.

27 I ya wanle rakamali tanden ma,
i yi i ya xɛɛne yitɔn,
na xanbi ra i fa i ya banxin ti.

28 I nama i adamadi boden tɔɲɛgɛ,
i wulen nan sama a xun ma ba?

29 I nama a fala, i naxa,
“A to bata a liga n na,
n fan xa a ɲɔxɔn liga a ra,
n muxun birin saren fima a wanla nan na.”

30 N dangu nɛn muxu narixina nde a xɛɛn
dɛxɔn ma,
xaxilitarena nde nakɔ yirena.

31 Xalone bata yi mini yirena ngaani,
sɛxɛ ɲaxine yi xɛɛn birin ma,
a gɛmɛ sansanna bata yi bira.

32 N to na to,
n yi a rakɔrɔsi,
n yi na feen sa n bɔɲɛni,
n yi xurun sɔtɔ.

33 I na i sa,
yeriyerinna yi dangu i ma ndedi,
i xi ndedi,
i yi i yiine filin e bode ma ndedi,

34 yiigelitɔyaan yi бага i ma
alo mafu tiina,
e nun setareyana alo muɲadana.

25

Sulemani a sanda gbɛtɛne

1 Sulemani a sanda gbɛtɛne nan itoe ra,
Yuda Mangan Xesekiyaa muxune naxanye
sɛbɛxi.

2 Alaa binyen findixi feene luxunna nan
na,
mangane binyen yi findi feene yɛ fenna ra.

3 Koren mateen nun bɔxɔn tilinna nun
mangane kui feene,

muxun mi nɔɛ ne sese fɛsɛfɛsɛ.

⁴ Xa i wure gbeti fixɛn gbiin ba,
xabun nɔɛ goron tofajin nafale nɛn.

⁵ Xa i muxu jaxine ba mangan nabilinni,
a mangayaan sabatima nɛn tinxinna xɔn.

⁶ I nama i yete yigbo mangan yetagi,
i nama ti muxu gbeene tideni.

⁷ Amasɔɔ a fisa mangan xa a fala i xa,
a naxa, “Te be n fɛma,”
benun a xa i rayagi kuntigina nde yetagi
i yɛɛn naxan na.

⁸ I nama mafura i mawuge muxun fari
kitisadeni.
I nanse lige dɔnxɛn na,
xa a yoon sɔɔ i ma?

⁹ Yoon fen i adamadi boden xun ma kiti-
sadeni,
koni i nama muxu gbɛtɛna wundo feen
makɛnɛn

¹⁰ alogo naxan na a mɛ,
na nama i konbi,
i yi xili jaxin sɔɔ habadan.

¹¹ Xɛma sawurane nun gbeti se tofajine,
ne fan alo fala fajina.

¹² Fekolonne maxadi xuiin luxi nɛn
a ramɛ muxun xa
alo tunla soon xɛma daxin tunla ra
hanma maxidi seen xɛma daxina a ma.

¹³ Xɛra tinxinxina a xɛ muxun nii yifanma
a ma nɛn
alo foye fajina se xaba waxatini.

¹⁴ Naxan na a yete matɔxɔ a finma seene fe
ra
anu a mi muxun kima,
na luxi nɛn alo kundaan nun foyen
naxanye mi tulɛn nafama.

¹⁵ Muxu dijaxin nɔɛ kitisaan mabandunje
nɛn.
Fala jaxumɛne fan nɔɛ xɔnna kalɛ nɛn.

¹⁶ Xa i kumin to,
naxan i luge, na nan don,
alogo i nama a radangu ayi,
i yi a baxun.

¹⁷ I nama lu sigɛ i bodena banxini yɛyɛ,

alogo i ya fe nama xɔli ba a ra,
a i rajaxu.

¹⁸ Muxun naxan wulen sama a adamadi
boden xun ma,
na luxi nɛn alo silanfanna nun gbelemɛn
nun xalimakuli jɔɛ ralemunxina.

¹⁹ I mi i yigin sɛ yanfantenni tɔrɔ waxatini,
alo jin xɔlɛn nun san kalaxina.

²⁰ I na sigin sa muxu sunuxin yetagi,
na xɔlɔn luxi nɛn
alo i na domaan ba muxun ma xunbenli,
hanma i muluxunna sa furen dɛ.

²¹ Xa kamɛna i yaxun ma,
donseen so a yii.

Xa min xɔnla a ma,
igen so a yii,

²² bayo na luma a xa nɛn
alo i tɛɛ wolonne nan malanma a xunna
ma,
Alatala nan i saranma.

²³ Foyen naxan kelima sogeteden kɔmɛnna
ma,
na tulɛn nafama nɛn.
Yanfa falane fan muxun yetagini xɔlɔma.

²⁴ A fisa i lu banxin fari ma dogodogoni,
benun ɛ nun jaxalan yɛngɛ gidin xa lu
banxini.

²⁵ Xibaru fajin na keli yamana gbɛtɛ yi,
na jaxun alo ige xunbenla muxu xadanxin
xa.

²⁶ Tinxin muxun naxan gaxun muxu jaxin
yɛɛ ra
na yifu nɛn alo tigin dunduxina
hanma xɔjin ige lɔxina.

²⁷ A mi lan i yi kumi gbeen kɔn.
I na binyen fan fen i yete xa,
binYE mi na ra.

²⁸ Muxun naxan mi a yete suxuma,
na kanna mi nɔɛ a yete xun mafale
alo taan naxan nabilin yinna bata bira.

26

Xaxilitarene fe

¹ Xunbenla mi fama kuye wolon waxatini.

Tulen mi fama soge furen na.
Na ma, xaxilitaren fan mi lan a binyen soto.

² Xa muxun danga xun mi na
danga tixin fulama nen a ra
alo tuntunne na e futuxulu,
alo debelenne na tугan.

³ Bosaan lan soon ma,
lutin fan lan sofana ma,
xaxilitaren fan bɔnbɛ nen
alogo a xa xuru.

⁴ I nama xaxilitaren yabi a xaxilitareyani
alogo i nama lu alo a tan.

⁵ Xaxilitaren yabi a xaxilitareyana fe ra
alogo a nama a yete yate fekolonna ra.

⁶ Muxun na xaxilitaren nasiga xerayaan na
kalan na a ra
alo i na i sanna sege a ra
hanma i se xolen min.

⁷ Sandan tɔno mi xaxilitaren ma,
alo fanga to mi lebutenna sanne ra.

⁸ I na binyen fi xaxilitaren ma,
na luxi nen
alo i na gemen maxidi lantanna kui a woli-
deni.

⁹ Xaxilitarena sandan xolo nen
alo wudi jali kanna dolo minna yii.

¹⁰ Naxan na xaxilitaren ti wanla ra
hanma dangu muxuna,
na kanna kalan nan tima
alo muxun naxan xalimakunla wolima a
xunna yi.

¹¹ Baren xetema a baxunna ma.
Xaxilitaren fan xetema a xaxilitareyaan
ma.

¹² I na muxun to naxan a yete yatexi
fekolonna ra,
yigin xaxilitaren ma dangu na kanna ra.

¹³ Muxu narixina a falama nen, a naxa,
“Yatan kiraan xon, yata xajen taani!”

¹⁴ Banxin deen nabima,
a ragalima.

Muxu narixin fan luma a maxete a sadeni
na kii nin.

¹⁵ Muxu narixina a yiin sinma donse
goronna kui nen,
koni a tagan a rasoε a de.

¹⁶ Muxu narixina a yete yatema fekolonna
ra
dangu xaxilima solofere ra
naxanye yabi faji tima.

¹⁷ Dangu muxun na sunbu muxu gbetene
yengen na,
na luxi nen alo muxun na baren tunle
suxu.

¹⁸ Daxun naxan teen nun xalimakunle
wolima faxa ti xinla ma,

¹⁹ na luxi nen
alo muxun naxan wulen falama a boden
xa,
a fa a fala, a naxa,
“N yi sabaan nan na.”

²⁰ Yegen na jan,
teen tuun nen.
Muxu mafalan na dan,
yengene fan yi xunbeli.

²¹ Nafigin yengen nagboma ayi nen
alo tigenna tee wolonna fari,
alo yegen teen de.

²² Nafigina falane luxi nen
alo donse jaxumen
naxan godon muxun kui.

²³ Muxun naxan de jaxun,
a bɔjen jaxu,
na luxi nen
alo wure gbeti kobin naxulunxin na so
fejen ma.

²⁴ Xonnantenna a kejaan luxunma a falane
nan xon
koni yanfantenyaan nan a bɔjeni.

²⁵ Xa a fala fajin ti, i nama la a ra,
bayo fe haramuxi solofere nan a bɔjeni.

²⁶ A koten noε a xonnantenyaan luxunje
nen
koni a fe jaxin makenenma nen yamani.

²⁷ Yaxu yinla ge muxun nan sinma a kui.

Gεμεν xεtεma a makutukutu muxun nan kanke.

²⁸ Wule falan muxune nan napaxuma a naxanye tεrεma.
Wulen matεxε falane kalan nan tima.

27

¹ I nama i yεtε matεxε tila yi, amasεtε i mi a kolon naxan sa ligama na lεxεni.

² Muxune xa i tantun, koni i tan nama a fala. Na lan muxu gbεtε ma, koni a mi lan i tan dε.

³ Gεμεν binya, mεpεnsinna rabinya, koni xaxilitarena tandi falan dangu ne ra.

⁴ Xεlεn jaxu, bεpε teen magaxu, koni nde nεe tiyε xεxεlεnna sεnbεn yεε ra?

⁵ A fisa muxun sεnna xa fala a xa kεnεnni, benun xanuntenyaan xa lu luxunxi.

⁶ I nεe lε i xεyina fala xεlεne ra nεn, koni i yaxuna i masunbuma nεn han!

⁷ Naxan lugoxi, na nan a mεma kumin na, koni hali naxan xεlε, na jaxun kamεtεεn dε.

⁸ Xεμεν naxan a mεma a konna ra, na luxi nεn alo xεliin na a mε a tεεn na.

⁹ Latikεnεnna nun wusulanna muxun bεpεn nan nasεwama, i xεyina fanna dangu i yεtε miriyane ra.

¹⁰ I nama i xεyin nabεjin, hanma i baba xεyina. I nama siga i ngaxakedenna fεma gbalo waxatini, i dεxε boden fisa i ngaxakeden makuyen xa.

¹¹ N ma diina, findi fekolonna ra, i n bεpεn nasεwa.

Nayi, naxan na n nayagi, n nεe na yabε nεn.

¹² Xaxilimaan na gbalon to fε, a luxunden fenma nεn, koni fe kolontarene dangun nεn tun, jaxankatan yi e sεtε.

¹³ Naxan na donla tongo i yii muxu gbεtε xa, a mi naxan kolon, na kanna domain tongo a jεxεni. Tolimaan maxεdin a ma, xa a raba xεpεn nan xa.

¹⁴ Duban xui yitexin na xεtεn xεtεnni, na yatεma dangan nan na.

¹⁵ Naxanla a yεngε xunxurine luxi nεn alo tule igen na lu dindinjε banxini.

¹⁶ A ramaran naxεlε alo foyena, alo muxun na turen sa a yiin kui.

¹⁷ Wuren nan wuren nalemunma, muxun nan muxuni tεnma.

¹⁸ Wudi binla masuxu muxun nan a bogin donma. Naxan na a kanna masuxu, na binyama nεn.

¹⁹ Muxuna a yεtε yεtagin nininna nan toma igeni. Muxun bεpεn fan a yεtε kεjaan nan yitama.

²⁰ Laxira nun yahannama mi wasama. Muxun yεεne fan mi nεe wasε.

²¹ Gbetin nun xεmaan nasεnsεnma sulun tεεni,* koni muxun kεjaan fεsεfεsεma a tantun kiin nan xεn.

²² Hali i xaxilitaren din wunla kui se kεsεne tagi wulin diin na, a mi bε a xaxilitareyani.

²³ I ya xuruseene kolon ki faji, i yi i jεxε lu i ya xuruse kurune xεn,
²⁴ amasεtε nafunla mi luma habadan, mangayaan mi marama i ya denbayaan xa mayixεtεn nun mayixεtεni.

* **27:21: 27.21Sulun tεεn** mεn falama yirena nde yi fa fala **"Furu tεεna."**

25 I na seXene lanfun,
i yi e ramara xuruseene xa,
seXe nenEn mən yi mini,
i geya ma seXene malan xuruseene balon
na,
26 nayi, yeXeene xabene findima i ya dugine
ra nen,
kontonne yi findi gbetin na i xeen sarama
naxan na.
27 Siine nənən yi gbo ayi, a i wasa,
a findi i ya denbayaan balon na
e nun i ya walike jaxanle.

28

1 Muxu jaxina a gima nen
hali muxe mi a fəxə ra,
koni tinxin muxun tan susu
alo yata senbemanana.
2 Xa yamanan dugurenne murute,
kuntigine wuyama ayi nen na yi.
Koni manga xaxilimaan naxan fe kolon,
na a ligama nen yamaan yi e raxara.
3 Yiigelitəon naxan senbetarene jaxankatama
na luxi nen
alo kala ti tulen naxan mi balo luma na.
4 Naxanye sariyan bejinma
ne muxu jaxine nan tantunma,
koni naxanye sariyan suxuma
ne xələma nen e ma.
5 Muxu jaxine mi kiti kenden kolon
koni naxanye Alatala fenma
ne a birin famuma.
6 Yiigelitəon naxan sigan tiin tinxinni,
na fisa nafulu kanna xa
naxan kira yifuxin xən.
7 Naxan na sariyan suxu,
dii xaxilimaan nan na ra,
koni naxan na lu fuyantenne ye,
na fama yagin nan na a baba ma.
8 Naxan na dahamu gbeti donla tənə
gbeene xən
na a malanma muxu gbeten nan xa
naxan hinanma senbetarene ra.
9 Xa muxuna nde a tunla ba sariyan na
alogo a nama a me,

hali a na sali,
na yeteen haramuxi.

10 Naxan na muxu fajine xali kira jaxin
xən,
na biran yinla nan na a naxan gexi.
Koni fe mi naxan na,
na herin nan sətəma a keen na.

11 Nafulu kanna a mirixi nen a fe kolon,
koni yiigelitə xaxilimana a kejaan
nakərsima nen.

12 Tinxin muxune na nən sətə,
binye gbeen na a ra,
koni xa muxu jaxine keli,
birin a luxunma nen.

13 Naxan na a hakene luxun,
na mi herin sətəma.
Koni naxan na a ti e ra,
a xete e fəxə ra
Ala kininkininma na ma nen.

14 Sewan na kanna xa
naxan gaxun Ala yee ra,
koni naxan na a bəjeni xədəxə
na birama tərəni.

15 Yatan naxan wurundunma
e nun kanko gbeen naxan fənma muxun
ma,
na luxi nen
alo muxu jaxina yama senbetaren xun na.

16 Manga xaxilitaren tinxintare wanle
wuya.
Koni herisigen naxan sətəxi wulen xən,
na rapaxu naxan ma,
na siimayaan xunkuyama ayi nen.

17 Faxe ti goronna muxun naxan xun ma,
na a gima nen han a sa a gaburun li.
Muxu yo nama a rati!

18 Naxan na sigan ti fetareyani,
na kisima nen.
Koni naxan na tinxintareyaan liga,
a kira firinna suxu
na birama nen na nde kedenna xən.

19 Naxan na a bəxən nawali,
na lugoma nen.
Koni naxan na bira fe fuune fəxə ra,
na wasama yiigelitəyaan nan na.

20 Lannaya muxun wasaxi barakan nan na.
Koni naxan kunfaxi bannayaan xən,
na saranma nən na feen na.

21 A mi lan i muxune rafisa e bode xa,
anu, muxun haken sətəma buru dungin xən.

22 Naxan kuma,
na kunfaxi bannayaan nan xən,
a mi a kolon a tərən nan fama a ma.

23 Naxan na muxun sənna fala a xa,
na rafanma nən na kannna ma nən dənən na
dangu muxun na
naxan a matəxəma wuleni.

24 Naxan na a baba nun a nga muja,
a yi a fala, a naxa,
“Fe jaxi mi na ra,”
na findixi halagi tiin fəxərabiran nan na.

25 Naxan a yete yigboma,
na yenge ne nan nakelima.
Koni naxan na a yigin sa Alatala yi,
na sabatima nən.

26 Naxan na a yigi sa a yete xaxinli
xaxilitaren nan na ra.
Koni naxan sigan tima fe kolonni,
na kisima nən.

27 Naxan yiigelitəne kima,
sese mi dase na ma.
Koni naxan na a yeen naxi e ma,
na danga gbeen nan sətəma.

28 Xa muxu jaxine keli,
birin a luxunma nən.
Koni xa e halagi,
tinxin muxune nan wuyama ayi.

29

1 Muxun naxan tondin maxadi xuine suxe,
na halagima nən mafuren,
a mi yelanje.

2 Xa tinxin muxune wuya,
yamaan sewama nən.
Xa muxu jaxine nən sətə,
yamaan wugama nən.

3 Fe kolonna rafan muxun naxan ma
na a baba rasewama nən.
Koni naxan biraxi yalundene fəxə ra,
na bənəma nən a sətə seene yi.

4 Mangana a yamanan nasabatima kiti
kenden nan xən,
koni naxan dimi yi seene rasuxuma mayi-
funi,
na a kalama nən.

5 Naxan na a adamadi boden matəxə wu-
leni,
na lutin nan natima a sanna bun.

6 Muxu jaxina matandine findixi luti
ratixin nan na a xa,
koni tinxin muxuna a sewa xuini tema nən.

7 Tinxin muxun senbetarene xun mayenge
kitine kolon.
Koni muxu jaxin mi na xaxinla sətəma.

8 Magele tiine taani maxama nən,
koni fekolonne xələn nan naxunbelima.

9 Fekolonna nun xaxilitaren na so kitini,
xa a xələ hanma xa a gele,
a mi xaxili sa sətəma.

10 Səntaren mi rafan faxa tiin ma,
koni muxu fajine səntaren niin nakan-
tanma nən.

11 Xaxilitarena kui feene birin falama nən,
koni fekolonna tan e ramarama nən.

12 Mangan na a tuli mati wule falane ra,
a kuntigine birin findima muxu jaxine
nan na.

13 Yiigelitən nun jaxankata tiin
naralan fe kedenna ma,
Alatala nan e firinna birin yeene rabima.

14 Mangan naxan senbetarene makitin lan-
nayani,
na mangayaan luma sabate nən han
habadan.

15 Bosaan nun maxadi falane nan fe
kolonna fima diin ma
koni diin naxan luxi a yete ma,
na a nga rayagima nən.

16 Muxu jaxine na wuya ayi,

hakɛn nan gboma ayi.
Koni tinxin muxune ne biraden toma nɛn.

¹⁷ I na i ya diin xuru,
a bɔɲɛ xunbenla fima i ma nɛn,
a nii yifanna fi i ma.

¹⁸ Xa Alaa fe mi makɛnɛn yamaan xa,
e mi fa danma fe yo ra.
Sɛwan na kanna xa naxan na sariyan suxu!

¹⁹ Konyin mi maxadima falane gbansanna
ra,
bayo hali a mɛ, a mi a suxɛ.

²⁰ I na muxun to naxan falan tima
benun a xa a miri,
yigin xaxilitaren ma dangu na kanna ra.

²¹ Naxan na fan a walikɛn na ɲaxi ra a dii
ɲɔɾɛyani,
dɔnxɛn na a sa findima finsiriwanla nan
na.

²² Bɔɲɛ gbee kanna yɛngɛn nan nakelima.
Xɔlɔden hakene nan nagboma ayi.

²³ Muxuna a wasona a biran yagin nin.
Koni muxu xuruxin binyen nan sɔtɔma.

²⁴ Mupaden na a seene yitaxun
e nun muxun naxan na,
na niin mi rafan a ma.
Na kanna rakɔlɔma nɛn dangan xɔn ma,
koni a mi a fe mayitɛ.

²⁵ Adamadiin yɛragaxun findixi luti
ratixin nan na,
koni naxan na a yigi sa Alatala yi,
na ratangama nɛn.

²⁶ Muxu wuyaxi kiraan fenma siga man-
gan fɛma.
Koni muxun kiti kɛnden sɔtɔma Alatala
nan yii.

²⁷ Tinxintarene rapaxu tinxin muxune ma,
muxu fapine rapaxu muxu ɲaxine ma.

30

Aguri a sandane

¹ Yakɛ a dii xɛmɛna Aguri a waliyiya falane.

A fala nɛn Itiyeli nun Yukala xa, a naxa:

² Xaxilitaren nan n na
dangu muxun birin na.
Adamadi xaxili mi n ma.

³ N mi fe kolonna sɔtɔxi,
n mi Ala Sariɲanxina kolonna sɔtɔxi.

⁴ Nde texi kore xɔnna ma,
a mɔn yi godo?
Nde foyen malanxi a yiine kui?
Nde igen naxudu a domani?
Nde bɔxɔn danne birin nafalaxi?
A xili di, a diin fan xili di?
I na kolon ba?

⁵ Alaa falane birin sariɲan.
Naxanye e luxunma a yi,
a ne yɛ masansanma nɛn.

⁶ I nama sese sa a falane fari
alogo a nama i maxadi,
i yi kolon wule falan na.

⁷ N fe firin nan maxɔdinma i ma, Ala.
I nama tondi e ma n xa,
benun n xa faxa!

⁸ Fuyantenyaan nun wulen masiga n na.
I nama bannayaan fi n ma hanma yi-
igelitɔyana,

fɔ n mako donseen naxan ma
⁹ alogo n nama lugo ɲaxi ra,
n na n mɛ i ra
n yi a fala, n naxa, “Nde Alatala ra?”
Hanma n findi yiigelitɔn na,
n yi muɲan ti,
n yi n ma Ala xili kala.

¹⁰ I nama walikɛ mafala a kanna xa
alogo a nama i danga,
a hakɛn yi lu i ma.

¹¹ Muxuna ndee na
naxanye e baba dangama,
naxanye mi dubama e nga xa,

¹² naxanye sariɲan e yetɛ yɛɛ ra yi
anu, e xɔsin mi baxi e ma

¹³ naxanye yɛɛ rawaso
e muxune matoma yetɛ yigboni,

¹⁴ naxanye ɲinne luxi alo silanfanne
e gbɛgbɛne maxɔlɔn tima alo filɛne,
alogo e xa yiigelitɔne raxɔri bɔxɔn fari
e tɔrɔ muxune ɲan adamadiine yɛ.

¹⁵ Dii firin yi nusun yii
naxanye yi a falama tun,
e naxa, “N ki! N ki!”

Se saxan nan na
naxanye mi wasama mumε,
han se naanin naxanye mi a fale,
e naxa, “Na lan.”

¹⁶ E tan ni i ra:
Laxira nun gbantan nun
bɔxɔn naxan mi wasama igen na,
e nun tɛɛn naxan mi a falan mumε,
a naxa, “Na lan.”

¹⁷ Muxun naxan yɛɛ yoma a baba ma,
naxan tondima a nga xuiin suxε,
xude xɔn xaxane a yɛɛne gema nɛn a kui,
dugane yi e don.

¹⁸ Se saxan na
naxanye dangun na,
han naanin
n mi naxanye famuxi.

¹⁹ E tan ni i ra:
Singbinna kirana kore,
sajina kirana gɛmɛn fari,
kunkina kirana fɔxɔ igen xun ma,
e nun banxulanna kirana sungutunna
konni.

²⁰ Naxalan yalunden kɛpaan ni ito ra:
A na a dɛge,
a a dɛɛn nasugusugu,
a yi a fala, a naxa,
“N mi sese ligaxi a paxin na.”

²¹ Bɔxɔn xuruxurunma se saxan bun,
han naanin a mi tiyɛ naxan bun.

²² E tan ni i ra:
Konyin na findi mangan na,
kɔmɔn na lugo donseen na,

²³ Naxalan najaxuxin na futu,
e nun konyi gilɛn na a kanna kɛɛn tongo.

²⁴ Sube naanin xurun bɔxɔn ma
koni e tan nan fekolonna sɔtɔxi:

²⁵ Dondonle fanga mi na,
koni e e donseen namarama a waxatini.

²⁶ Fanye ra siine sɛnbɛ mi na,
koni e sodene rafalaxi gɛmɛne nin.

²⁷ Manga mi tuguminne xun na,
koni e birin minima e gali yɛ ma.

²⁸ Dangene suxε nɛn yiin na,
koni e toma manga banxine kui.

²⁹ Se saxan na naxanye rayabu,
han naanin naxanye sigati kiin tofan.

³⁰ Yatana, susulaan subene tagi,
naxan mi a gima muxu yo bun,
³¹ donton kanbaxina, hanma kɔtɔna,
e nun mangana a ganli.

³² Xa i bata i yɛtɛ yigbo xaxilitareyani,
xa i bata kɔtɛni tɔn,
nayi, i dɛɛn suxu.

³³ Amasɔtɔ muxun na nɔnɔn naxi,
na nan findin fɛnɛn na,
i na muxun nɔɛɛn din,
wunla nan minima,
i mɔn na xɔlɔn nakeli,
na rapanma yɛngɛn nan ma.

31

Manga Lemuyeli a sandane

¹ Manga Lemuyeli a sandane. A nga a
xaran waliyiya falan naxanye ma.

² N ma diina,
n nanse falama i xa?
N nanse falama i xa,
n diin naxan barixi,
n naxan sɔtɔxi Ala barakani?
³ I nama i sɛnbɛ lu paxanle yii.
I fangan nama nɔn ne fɔxɔ ra
naxanye mangane ralɔma ayi.

⁴ I tan Lemuyeli,
a mi daxa mangane xa,
a mi daxa mangane yi manpaan min,
kuntigine mi lan e bira dɔlɔn fɔxɔ ra
⁵ alogo e minxin nama nɔnan tɔnne xɔn,
e fa muxu naxankataxine yanfa kitini.

⁶ E dɔlɔn lu na muxune xa
naxanye halagima,
naxanye niin nafexi xɔlɛn na,
ɛ manpaan lu ne xa.

⁷ Ne na e min,
e nɔnanma e yiigelitɔyaan xɔn nɛn,
e tɔrɔyaan mi fa rabirama e ma.

⁸ Dɛtarene xun mafala,
i muxu nɔxine birin mali e kitine yi.

⁹ I falan ti, i kitin sa tinxinni,
i yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune xun mayɛngɛ
kitini.

Naxalan fajina

¹⁰ Nde nɔɛ naxalan fajin sɔtɛ?
A tɔnɔn dangun bɔxɔ bun nafunle ra.

¹¹ A xɛmɛn xaxili tixi a tan nan na,

a munanfanna mi ɲanɲe mumɛ!

¹² A fe faɲin nan ligama a xa,
a ɲaxin mi a ra,
a siin sogen birin yi.

¹³ A yɛxɛɛ xabe garin nun gɛsɛ futu garin
nan fenma
a e rafala dugin na sɛwani.

¹⁴ A faan balon na nɛn sa keli wulani
alo yulaya kunkine.

¹⁵ A kurunma nɛn subaxa,
a kudin so a denbayaan xa,
a fa a walikɛ ɲaxanle ti e wanle ra.

¹⁶ A na miri xɛɛna nde ma, a yi a sɔtɔ,
a nakɔɔn sa a tɔnɔ sɔtɔxine gbetin na.

¹⁷ A wanle dɛ suxuma tunnafanna nin.
A wali a yiin na sɛnbɛni.

¹⁸ A a kolon a feene sɔnɔyama nɛn,
a lɛnpun mi tuma kɔɛɛn na.

¹⁹ A gɛsɛn wurundun a yiin na,
a gɛsɛn sɔxɔn dugin na.

²⁰ A yiine dɔxɔn yiigelitɔne bun.
A yiin ti tɔrɔ muxune xa.

²¹ A mi gaxun xunbenla fe ra a denbayaan
xa,
amasɔtɔ e birin marabɛri baxi dugi faɲin
nan na.

²² A bitinganne rafalama,
a marabɛri baxi taa duginɛ nun dugi
mamiloxine nan na.

²³ A xɛmɛn yatɛxi fonne malanni,
a dɔxɔma taan fonne yɛ.

²⁴ A taa dugi domane rafalama,
a e mati,
a tagi xidine rafala yulane xa.

²⁵ Sɛnbɛn nun binyena a ma
alo domana.
A na a miri waxati famatɔne ma,
a gele.

²⁶ A falan tima fe kolonna nin,
a muxune xaran hinan falane ma.

²⁷ A yengi dɔxi a denbayana feene xɔn,
a mi narin kolon.

²⁸ A diine kelima nɛn,
e a fala a ma a dubadena.
A xɛmɛn fan yi keli,

a yi a tantun,
²⁹ a naxa, “Kɛwali faɲin ɲaxalan wuyaxi yi,
koni i tan, i dangu e birin na.”

³⁰ Marayabun yanfan tima,
tofanna danguma,
koni ɲaxanla naxan gaxuma Alatala yɛɛ ra
na nan lan a tantun.

³¹ Ɛ saranna so a yii,
a wanle xa findi a tantun xunna ra taani.

Karamɔxɔna Mangana Fe Kolon Falane

Kitabun yireni ito mi a seɓe muxun xinla falaxi koni a findixi Muluku Sulemani nan na fata a falatide singen na. A seɓe muxun katama a xa adamadiine dunuɗa yi gidin bunna feseɓese. A falama, a dunuɗa fe wuyaxi findixi fe fufafune nan na. A yelinxina dunuɗa feene feseɓese, a yi a falani so, a naxa, “Gaxu Ala yee ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbengbenna na nan na.” (Karamɔxɔn 12.13)

Dunuɗa feene luxi nen fuu

¹ Karamɔxɔna falane nan itoe ra, Dawu-daa dii xemen naxan findixi mangan na Yerusalɛn yi.

² N tan karamɔxɔ naxa:
Fe fuune fe fuune fari,
fe fuyanne kɔnin, e birin fe fuu!

³ Muxun wanla naxan birin nabama dunuɗa yi,
na tɔnɔn nanse ra a ma?

⁴ Mayixetɛna nde danguma,
mayixetɛna nde barima,
koni bɔxɔ xɔnna tan a kiini han habadan!

⁵ Sogen tema, a godoma,
a mɔn yi a mafura xete a tedeni.

⁶ Foyen sigama yiifanna ma,
a xetɛma kɔmɛnna ma,
a firifirima, a firifiri
han a mɔn yi xete a kelideni.

⁷ Baa igene birin sa sinma fɔxɔ igen nan ma,
koni fɔxɔ igen mi rafema mumɛ!
Igene mɔn luma xete e kelidene yi xude xunne yi.

⁸ Feene birin muxun xadanma
han a mi nɔe a fale!
Yeen mi wasama toon tiye,
tunla mi wasama fe ramɛdeni.

⁹ Naxan yi na nun,
na nan mɔn na,
naxan bata yi liga,
na nan mɔn ligama,
fefe nenɛ mi na dunuɗa yi.

¹⁰ Muxune a falama sena nde ma,
fa fala, “A mato, a nenɛn na a ra!”
Anu, na yi na nun,
xabu benun en xa da.

¹¹ Ninan tima nen fe danguxine xɔn.

Hali fe famatone jinanma muxune ra nen naxanye barima e xanbi waxati famatone yi.

Karamɔxɔna xaxilimayana

¹² N tan, karamɔxɔna, n bata findi Isiray-ila Mangan na Yerusalɛn yi.

¹³ N bata a ragidi n bɔɓeni, n xa feene birin feseɓese, n yi e rakɔɔsi n ma fekolonna xɔn feen naxanye birin ligama dunuɗa yi. Ala bata adamadiine tiɗaxankata wanla nan na!

¹⁴ Feen naxanye ligama dunuɗa yi, n bata ne birin to, e birin findixi fe fuun nan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁵ Naxan dalinxi na mi nɔe ratinxinɗe.
Naxan dasaxi, na mi nɔe yate.

¹⁶ N yi a fala n yete ma, n naxa, “N tan bata fekolon gbeen sɔto dangu muxun bonne birin na naxanye bata yi mangayaan liga n yee ra Yerusalɛn yi. N bata xaxilimayaan nun fekolonna gbege famu.”

¹⁷ N kataxi nen n xa fekolonna famu, e nun xaxilitareyaan nun daxuyana. Koni n yi a kolon, na fan birin luxi nen alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁸ Bayo, fekolonna gbegebeen fama xam-inna nan na, xaxinla nɛma gboma ayi, bɔɓe rafɔɓen fan gboma ayi.

2

Fatin nafan feene luxi nen fuyan

¹ N yi a fala n yete ma, n naxa, “En siga, n xa sa a mato xa ɗaxaɗaxan fan.” Koni hali na fan findixi fe fuun nan na.

² N yi a fala, n naxa, “Daxuyaana nan gele ma feene ra, ɗaxaɗaxan tɔnɔn nanse ra?”

³ N yi a ragidi n bɔɓeni, a n xa n yete rasewa dɔlɔn minna nin, n yi n sɔɓe so xaxilitareyaan ma, anu n yi matoon nan tima fekolonna xɔn, han n yi a kolon xa na nan fan adamadiin na, a na liga a siimayani dunuɗa yi.

⁴ N bata wali gbeene ke. N banxine ti nen n yete xa, n manpa bili nakɔne si,

⁵ n yi nakɔne nun langane yitɔn, n yi wudi bogilaan sifan birin si e yi.

⁶ N bata ige ramaradene rafala alogo n xa n ma wudidine ige sa nakɔni.

⁷ N konyi xemene nun konyi gilene soto nen, e diine bari n konni. Xuruse xungbeen nun a xunxurin fan yi n yii dangu muxune birin na naxanye yi n yee ra Yerusalen yi.

⁸ N gbetin nun xemaan gbegbe ramara nen n yete xa, e nun mangane nun yamanane nafulu kendene. Yeli xemene nun yeli gilene yi n yii. N mon yi xemene rafan fe kendon soto, jaxalan wuyaxi.

⁹ N findi nen muxu gbeen na dangu muxune birin na, naxanye bata yi dangu n yee ra Yerusalen yi. Anu, n yi matoon nan tima n ma fekolonna xon.

¹⁰ N yeen kunfa sese xon, n mi tagan na sote. N mi n me n waxon fe yo ra, bayo n ma wanle birin yi n bojen nasewama, na nan yi findixi n saranna ra n ma wanle birin yi.

¹¹ Anu, na xanbi ra, n yi n miri n wali xonne birin ma, e nun n toron naxan soto e kedeni, n yi a to fa fala a birin findixi fe fuun nan na, alo muxun na kata foyen sagatandeni, e tonjo yo mi luma dunuja yi.

Fekolonna nun xaxilitareyaan fan luxi nen fuyan

¹² Nayi, n yi wa fekolonna famu feni, e nun daxuyaana nun xaxilitareyana. Muxun naxan findima mangan na n joxoni, na noe nanse lige? Fo naxan bata yi liga nun.

¹³ N yi a to fa fala fekolonna fisa xaxilitareyaan xa, alo kenenna to fisa dimin xa.

¹⁴ Amasoto xaxilimaan yeen na alogo a xa seen to, koni xaxilitaren tan sigan tiin dimin nin. Anu, n tan a kolon yati, a marajan kii kedenna nan e firinna birin mamema.

¹⁵ N yi a fala n yete ma, n naxa, "Xa xaxilitaren najan kiin nan n fan mamema, nayi, na tonon nanse ra, xa n findi fekolonna ra?" N yi a fala n yete ma, n naxa, "Na fan findixi fe fuun nan na."

¹⁶ Bayo muxune jinanma xaxilima danguxin xon sinma alo xaxilitarena. Fanni loxone danguma, jinan tima a xon. Xaxilimaan faxama nen alo xaxilitarena!

¹⁷ Nayi, dunuja yi gidin yi rajaxu n ma, bayo toroyaana nan adamadiine wanla ra e naxan birin ligama dunuja ito yi. Fe fuun nan a birin na, alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁸ N ma wanle birin yi rajaxu n ma n naxanye kexi dunuja yi, bayo fo n xa e tonon lu n xanbi ra muxun yii.

¹⁹ Nde a kolon xa na kanna finde xaxilimaan na hanma xaxilitarena? Anu, n naxan birin sotoxi dunuja yi n ma wanla nun n ma xaxilimayani, a na sotoma nen. Fe fuun nan mon na fan na!

²⁰ Nayi, n yi tunnoxolo folo n ma lan wali xodexene birin ma n naxanye ligaxi dunuja ito yi.

²¹ Amasoto, muxun naxan fatan, na noe wale fekolonna nun xaxilimayani, a keen yi findi muxun gbeen na naxan mi walixi. Na fan findixi fe fuun nan na e nun kala gbeena.

²² Muxun nanse sotoma fata a wali xodexene nun a kontofinle birin na dunuja ito yi?

²³ A siimayaan birin findixi toron nun soxolen nan na. Boje sa mi a xa hali keen na. Fe fuun nan na fan na.

²⁴ Sese mi fan adamadiin na fo a xa a dege, a yi a min, a herin soto a wanli. Koni, n na a toxi nen fa fala na fan kelima Ala nan ma,

²⁵ bayo, nde noe a dege, hanma a sewa, xa Ala mi tin?

²⁶ Muxun naxan na Ala kenena, a yi xaxinla fi na kanna ma e nun fekolonna nun sewana. Koni, a yulubi kanna tan tima wanla ra nen alogo a xa nafunla malan, a yi a ramara muxu gbete yee ra naxan Ala kenengi. Fe fuun nan na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

3

Feen birin nun a waxatin na a ra

¹ Feen birin nun a waxati saxin na a ra, waxatin feen birin ma dunuja yi.

² Muxun bari waxatin na, a faxa waxatin na.

Soli seen si waxatin na, a tala waxatin fan na.

³ Faxe ti waxatin na, dandan waxatin fan na. Banxin kala waxatin na, a ti waxatin fan na.

⁴ Wuga waxatin na, gele waxatin fan na.

Sunu waxatin na, bodon waxatin fan na.

⁵ Gemene woli waxatin na,

e matongo waxatin na.
Sunbun waxatin na,
sunbutareyaan waxatin fan na.

⁶ Seen fen waxatin na,
a tunun waxatin na.
Seen namara waxatin na,
a rabɛɛn waxatin fan na.

⁷ Seni bɔ waxatin na,
a madɛgɛ waxatin na.
Dundu waxatin na,
fala ti waxatin fan na.

⁸ Marafanna waxatin na,
marajaxun waxatin fan na.
Yɛngɛ waxatin na,
bɔɛ xunbeli waxatin fan na.

⁹ Walikɛɛn tɔnɔn mundun sɔtɔma a wanli?

¹⁰ N bata a to Ala bata adamadiine ti jaxankata wanla naxan na.

¹¹ Ala bata seen birin da alogo e xa lan e waxatin ma. A mɔn yi a ragidi habadan feene xa lu adamadiine bɔɛni. Anu, e mi nɔɛ Ala kɛwanle yɛɛ tɔɛ keli e fɔlɔden ma han e rajanna.

¹² N yi a kolon fa fala, sese mi fan muxun na fɔ a xa jaxan, a fe fajin liga a dunuɔa yi gidini.

¹³ Muxun birin xa a dɛgɛ, a yi a min, a yi hɛrin sɔtɔ a wanli. Ala bata na nan nagidi muxune ma.

¹⁴ N na a kolon Alaa wanle birin luma nɛn habadan, sese mi sama a fari, sese mi bama a ra. Ala na feene ligaxi nɛn alogo muxune xa gaxu a yɛɛ ra.

¹⁵ Feen naxanye ligama, e nun naxanye fama ligadeni, ne bata yi liga nun. Ala nan fe danguxine raminiima dunuɔa yi mɔn.

Sayaan nan birin najanna ra

¹⁶ N mɔn fe gbɛɛ toxi dunuɔa yi. Kiti sa kɛnden yi lan dɛnaxan yi, jaxuyaana mɛnni. Tinxinna yi lan dɛnaxan yi jaxuyaana mɛnni.

¹⁷ N yi a fala n yɛɛ ma, n naxa, “Ala tinxin muxun nun jaxuden makitima nɛn, bayo feen birin nun a waxati saxin na a ra, kɛwanla birin nun a dingiraana a ra.”

¹⁸ N yi a fala n yɛɛ ma lan adamadiine ma, n naxa, “Ala muxune kɛjaana nan fɛsɛfɛsɛma alogo e tan yɛɛɛn xa a kolon a e luxi nɛn alo subene.

¹⁹ Bayo muxune nun subene rajanna birin keden, e birin faxama nɛn. Nii kedenna nan e birin yi. Na kui, muxun mi dangu suben na. Fe fuun nan ne birin na.

²⁰ E birin sigama yire kedenna nin. E birin kelixi burunburunna nin, e birin xɛɛn burunburunna nin.

²¹ Nde a kolon xa adamadiine niin tema kore nɛn, subene niin yi godo bɔxɔn bun?”

²² N bata a to sese mi lan adamadiin xa fɔ a yi jaxan a wanle yi, a gbeen na nan na. Bayo muxu mi faja muxun naxɛɛ alogo a xa a to naxan ligama a xanbi.

4

Dunuɔa ito mi fan

¹ N mɔn yi jaxankatane birin to naxanye ligama dunuɔa yi, muxu jaxankataxine wugama, muxu yo mi e madɛndenma! Fangana e jaxankata muxun nan na, muxu yo mi e masabarima.

² N tan naxan falɛ, faja muxune nan e jaxun yi dangu niiramane ra, e tan to bata faja.

³ Koni naxan munma da, na fisa ne firinna xa, bayo a munma fe jaxine to naxanye ligama dunuɔa yi.

⁴ N bata a to a muxu xadanna nun e wali xɔnne birin fataxi e xɔxɔlɔnyaana nan na lan e adamadi bodene ma. Fe fuun nan na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

⁵ Xaxilitaren tondima walɛ, kamɛn yi a kala.

⁶ Koni a fisa muxun yi mɔndɔ kedenna sɔtɔ bɔɛ xunbenli benun a xa mɔndɔ firinna sɔtɔ jaxankata wanli naxan nun foye sagatanna lan.

Kedenyaana mi fan

⁷ N mɔn fe fu sifana nde toxi nɛn dunuɔa yi.

⁸ N muxuna nde toxi nɛn, a keden pe, muxu mi a fɔxɔ ra. Dii mi a yii, a ngaxakeden mi na, anu, dan mi yi a wanla ma. Hali a mi wasama nafunla ra. A yi maxɔdinna ti, a naxa, “N fa walima nde xa, n yi n niin kuma hɛrin na?” Fe fuun nan na fan na, jaxankata wanla.

⁹ Muxu firinna fisa muxu kedenna xa, bayo e saran fajin sɔɛ nɛn e wanli.

¹⁰ Bayo, xa boden bira, bodena a rakele nɛn, koni gbalon na kanna xa naxan keden a ra. Xa a bira, muxu gbɛtɛ mi na naxan a rakele!

¹¹ Na kiini, xa muxu firinna e sa, xunbenla mi e suxɛ, koni naxan keden saxi, xunbenla bɛ na ma di?

¹² Yaxun naxan muxu kedenna nɔɛ yɛngɛni, muxu firinna tan tiyɛ na yaxun yɛɛ ra nɛn. Luti saxanna dɛnbɛxin mi bolonjɛ xulɛn!

Mangayana

¹³ Dii jɔrɛn yiigelitɔɔn xaxilimaan dangu Manga forixi xaxilitaren na naxan mi fa nɔɛ kawandi xuiin namɛ.

¹⁴ Bayo, na dii jɔrɛn nɔɛ minɛ nɛn kason na a findi mangan na, muxun mɔn nɔɛ barɛ nɛn yiigelitɔyani a findi a bari taan mangan na.

¹⁵ N bata adamadiine birin to biraxi dii jɔrɛni ito fɔxɔ ra dunuɔa yi naxan fama dɔxɔdeni mangan funfuni.

¹⁶ Na yamaan dan mi yi na, a yi tixi naxanye yɛɛ ra. Na birin, a mi rafanjɛ mayixɛtɛ famatɔne ma. Na fan findixi fe fuun nan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

I nama falan nadangu ayi

¹⁷ A liga i yeren ma i na siga Alaa banxini waxatin naxan yi. I maso i tuli matideni benun i xa saraxan ba alo xaxilitarene, bayo e nɛma fe jaxin ligama, e mi a kolon.

5

¹ I nama dɛ mafura ayi, i bɔjɛn nama wolon, i falan ti Ala yetagi, bayo Ala kore xɔnna nan ma, i tan dunuɔa nin. Nayi, i ya falan nama radangu ayi.

² Amasɔtɔ muxun na xamin, a xiye sama nɛn xulɛn. Na kiini, falan na wuya ayi, xaxilitareya falane yi keli.

³ Xa i dɛ xuiin tongo Ala xa, i nama bu a rakamalideni, bayo xaxilitarene mi Ala kɛnɛnjɛ. Nayi, i dɛ xuiin nakamali i naxan tongoxi.

⁴ A fisa i nama dɛ xuiin tongo, benun a xa lu a rakamalitaren na.

⁵ I nama tin i dɛɛn xa i gbindin birin bira yulubini. I nama a fala xɛraan xa fa fala tantanna nan yi i dɛ xuiin na. Nanfera i falan tiyɛ naxan Alaa xɔlɔn nakelima, a yi i wali xɔnne kala?

⁶ Bayo xiyene na wuya ayi, fe fuune e yi. Falan fan na kii nin. Nayi, gaxu Ala yɛɛ ra.

Mangane yamaan jaxankatama

⁷ Xa i a to yamanana nde yi, muxune yiigelitɔne jaxankatama, kiti kɛnden nun tinxinyaan bata ba na, na nama i ratɛrɛna, bayo kuntigi gbeene nan kuntigine xun mayɛngɛma, kuntigi gbɛtɛ mɔn ne fan xun na.

⁸ Birin nan bɔxɔn bogiseene tongoma, hali manga yetɛn tɔnɔn sɔtɔma xɛɛne ma.

Nafunla luxi nɛn fuyan

⁹ Gbetin nafan naxan ma, na mi wasama gbetin na mumɛ! Nafulu gbeen nafan naxan ma, na mi a sɔtɛ. Fe fuun nan mɔn na fan na!

¹⁰ Nafunla nɛma gboma ayi, a don muxune fan yi wuya ayi. A tɔnɔn mundun se kanne ma nayi ba a mato feen na?

¹¹ Walikɛna xixɔnla jaxun, xa a donse gbeen don, hanma ndedi, koni nafulu kanna se kanyaana mi tinjɛ a yi xi.

¹² N bata gbaloni ito to dunuɔa yi: Muxun naxanye nafunla ramarama e yetɛna tɔrɔyaan yɛɛ ra.

¹³ Na nafunla kalama fe xɔdɛxɛn nin. A diin naxan barixi, na mi sese sɔtɔ.

¹⁴ Muxun barima nɛn a magenla, a mɔn xɛtɛn na kii nin. A mi sese xalima a wanla tɔnɔn na, a mi sigama sese ra a yii.

¹⁵ Gbalon nan mɔn na fan na. A xɛtɛma nɛn alo a faxi kii naxan yi. Nayi, a tɔnɔn mundun sɔtɔma, a to walixi foyen nan fɔxɔ ra?

¹⁶ Anu, a mɔn a siimayaan birin nabama dimin nin, lanbaranna nun sɔxɔlɛn nun nii yigbɛtɛnna dɛnaxan yi.

¹⁷ N na ito nan toxi: A fan muxun xa, a yi a dɛge, a yi a min, a yi hɛrin sɔtɔ a wanle birin yi dunuɔa yi a siimayani Ala naxan fixi a ma. A gbeen na nan na.

¹⁸ Xa Ala nafunla nun seen fi muxun ma, a mɔn yi tin na kanna xa nɔ e donjɛ, a yi a wasa so a gbeeni, a sɛwa a wanli, Ala nan na fixi a ma.

¹⁹ Na kanna mi a mirɛ a siimayaan danna ma jaxi ra bayo Ala bata a bɔjɛn nasɛwa.

6

¹ N gbalo fena nde toxi nɛn dunuɔa yi, naxan adamadiin tɔrɔma han!

² Muxuna nde na yi, Ala nafunla nun herisigen nun binyen fixi naxan ma, sese mi dasaxi naxan ma, a waxi naxan birin xɔn, koni Ala mi tinxi a xa a nafunla don, muxu gbete yi e don. Na nan findixi fe fuun na e nun gbalogbeena.

³ Xa muxuna nde dii keme bari nun, a mon yi siimaya xunkuyen soto, a na fori ki yo ki, na birin tonon nanse ra a ma, xa a mi sewan soto a se kanyani, a yi maluxun binyeni? N na a fale nen, n naxa, "Diin naxan faxesa a nga kui, na fisa na kanna xa."

⁴ Bayo na diin daxi nen fuu, a mon dangun dimin nin, a xinla yi lu wundoni.

⁵ Hali na diin mi sogen toxi, a mi fefe kolonxi, na baje xunbelixi dangu bonna ra.

⁶ Hali a jee wuli firin soto siimayaan na, xa a mi sewan soto a se kanyani, na tonon nanse ra? E birin mi sigama yire kedenna xan yi ba?

⁷ Adamadina wanla birin kema a dege feen nan na, anu a mi wase mumel!

⁸ Nanse fekolonna danguxi xaxilitaren na? Yigelitɔn na sigati ki kendɛn kolon a dunuɔa yi gidini, na tonon nanse ra?

⁹ Yeen bata seen naxan to, na fisa se xonla xa muxun naxan mirixi. Fe fuun nan mon na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

Fekolonne maxadina

¹⁰ Seen birin xinla na. Adamadiin findixi naxan na, na kolonxi. Naxan senben dangu a tan na, a mi noe na matande.

¹¹ Falan nema gboma ayi, fe fuune fan wuyama ayi. En nanse soto ma na yi?

¹² Awa, nde a kolon naxan fan adamadiin xa a dunuɔa yi gidini, a nema a siimaya yi genli, naxan danguma alo nininna? Nde noe a fale adamadiin xa naxan ligama a xanbi dunuɔa yi a na faxesa waxatin naxan yi?

7

Fekolonna

¹ Xili kanyaan fisa latikɔnon kendɛn xa, muxun faxesa lɔxɔn dangu a bari lɔxɔn na.

² A fisa i siga jandeni benun i xa siga sewa bande dondeni, bayo sayaan muxune birin yee ra, niiramane birin lan e yi xaxili soto na ma.

³ Sɔxɔlɛn fisa gelen xa, bayo yetagin na yiforo, na muxun xaxinla maliye nen.

⁴ Fekolonne baje darixi janden nan na, koni xaxilitarene baje darixi jaxaxaxa yiren nan na.

⁵ A fisa muxun yi fekolonna maxadin name, benun a xa xaxilitarene sigin name.

⁶ Bayo xaxilitarene gele xuiin luxi nen alo janla budo xuiin teeni tunden bun. Fe fuun nan na fan na.

⁷ Fekolonna na jaxankatan ti, na a findima xaxilitaren nan na, dimi yi seene na rasuxu mayifuni, na muxun baje natantanma nen.

⁸ Feen najanna dangu a folon na. A fisa muxun yi sabari benun a xa waso ayi.

⁹ I nama mafura xole, bayo baje gbeen xaxilitarene nin.

¹⁰ I nama a fala, i naxa, "Nanfera waxati danguxine fisa iki xa?" Bayo na maxadinna mi kelixi fekolonna xan yi.

¹¹ Fekolonna nun keen tonon birin lan, bayo a muxune malima dunuɔa yi.

¹² I na lu fekolonni, na i ratangama nen alo gbeti kanyana, i na fe kolon, na fekolonna i luma nen i nii ra.

¹³ Alaa wanla mato: A na naxan yidaxo, nde noe a ratinxine?

¹⁴ I xa sewa waxati fajini, i yi i miri toro waxatini, bayo Ala nan e firinna birin daxi. Nanara, adamadiin mi noe sese yee toe fe famatone fe yi.

¹⁵ N bata feen birin to n ma dunuɔa yi gidi fufafuni.

Tinxin muxuna ndee halagima e tinxinyani, jaxudena ndee yi siimaya xunkuyen soto e jaxuyani.

¹⁶ I nama i ya tinxinyaan nadangu ayi,

i nama i yɛtɛ findi fekolon gbeen na.
Nanfera i yɛtɛ rahalagima?

¹⁷ I nama ɲaxuyaana nadangu ayi,
i nama findi xaxilitaren na.
Nanfera i faxɛ
benun i ya waxatin xa a li?

¹⁸ A lan i yi kedenna suxu
hali i mi boden beɲin,
bayo naxan na gaxu Ala yɛɛ ra
na feen birin yiminima nɛn.

¹⁹ Fekolonna xaxilimaan sɛnbɛ soma nɛn
dangu yamana kan fu ra taani.

²⁰ Tinxin muxu yo mi dunuɲa yi
naxan fe faɲin ligama a mi yulubi liga.

²¹ I nama i tuli mati falan birin na,
alogo i nama i ya walikɛɛn xuiin mɛ,
a i rayelefuma.

²² Bayo i a kolon i bɔɲɛni,
i tan yɛtɛɛn bata muxune rayelefu sanɲa
ma wuyaxi.

²³ N bata na feene birin fɛsɛfɛsɛ fekolonna
xɔn,
n yi a fala, n naxa,
“N fekolonna sɔtɔma nɛn,”
koni a mɔn makuya n na.

²⁴ Sese a ra, a makuya pon!

A tilin mumɛ! Nde nɔɛ a tɔɛ?

²⁵ Nayi, n bata kata fekolonna famu feen
nun a fɛsɛfɛsɛ feen
nun a fen feen na e nun feene bunna,
alogo n xa a famu a xaxilitareyaana nan
ɲaxuyaana na,
fa fala daxuyaana mi fan.

²⁶ N bata a kolon
a ɲaxanla naxan luxi alo luti ratixina,
naxan bɔɲɛ findixi yalaana na,
naxan yiine luxi alo yɔlɔnxɔnna,
na xɔlɔ dangu sayaaana na!
Muxun naxan Ala kɛnɛnxi,
na tangama nɛn a ma,
koni yulubi kanna a suxuma nɛn a ra.

²⁷ N tan, karamɔxɔna,
n na ito nan toxi,
n to feene fɛsɛfɛsɛxi keden keden yɛɛn ma,
alogo n xa feene bunna yɛɛ to.

²⁸ N mɔn feene yɛ fenma,
koni n munma a yɛɛ to singen.

N xɛmɛ kɛndɛ kedenna nan toxi xɛmɛ wuli
keden yɛ,
koni n mi ɲaxalan kɛndɛ keden peen toxi
ɲaxanle yɛ.

²⁹ Koni, n na ito nan to:
Ala adamadiine da nɛn, e fan,
koni e tan bata kɔtɛ wuyaxi fen.

8

¹ Nde luxi alo fekolonna,
naxan nɔɛ feene bunne fɛsɛfɛsɛ?
Muxuna fekolonna a yɛtagini yalanma
nɛn,
a yɛtagi yifɔrɛn yi tunun.

Mangana yamarin suxu fena

² N yi a fala, n naxa,
“Mangana yamarin suxu,
i to bata i kɔlɔ Ala xa.”

³ I nama mafura i makuyɛ mangan na,
i nama kankan fe ɲaxin ma,
bayo naxan nafaana ma,
a na nan ligama.

⁴ Mangan sese fala,
sɛnbɛn na nan na.
Nayi, nde nɔɛ a fale a xa,
fa fala, “I nanse ligama?”

⁵ Naxan na a yamarin suxu,
na mi fe ɲaxin kolonma.
Fekolonna mangana waxati saxin nun a
kiti saxin kolonma nɛn.

⁶ Amasɔtɔ feen birin nun a waxatin nun a
kiti saxin na a ra,
bayo adamadiine fe ɲaxin gbo e ma.

⁷ A mi a kolon feen naxan fama,
nayi nde nɔɛ a fale a xa
naxan sa ligama?

⁸ Adamadiin xa mi niin kanna ra
alogo a xa a makankan,
fanga yo mi a ra a sayaaana lɔxɔn fari.
Yɛngɛn matanga fɛrɛ mi a xa,
ɲaxuyaana fan mi muxu ɲaxi yo xunbama.

Adamadiine dunuɲa yi gidina

⁹ N bata na birin to, n yi n miri muxune
kɛwanle birin ma dunuɲa yi. Waxatini ito
yi, muxun nɔyaana nan ligama a adamadi
boden xun na, a yi a ɲaxankata.

¹⁰ N mɔn muxune toxi ɲaxudene
maluxunɲɛ. Yamaana sigama, e xɛtɛma
sa keli yire sariɲanxini, e ɲinaana taani na

muxu jaxin yi naxan ligama. Fe fuun nan na fan na.

¹¹ Muxune to mi ratəronma e kewanle ra sasani, nanara fe jaxi rabaan xonla adamadiine bəjeni han!

¹² Hali yulubitəon fe jaxi keme liga, a siimayaan mon yi xunkuya ayi, n na a kolon, herina Ala yee ragaxu muxune nan xa, bayo e gaxuxi a yee ra.

¹³ Koni herin mi muxu jaxin xa! Seen nininna buma muxu jaxina siimayaan xa, amasoto a mi gaxuxi Ala yee ra.

¹⁴ Fe fu gbete fan ligama dunuɣa yi: Tinxin muxuna nde rajanna yi lanje muxu jaxin nan ma, muxu jaxina nde fan rajanna yi lanje tinxin muxun nan ma. N na fale nen, n naxa, fe fuun nan na fan na.

¹⁵ Nayi, n sewan nan matəxəma, amasoto sese faji mi fa adamadiin xa dunuɣa yi, fo a a dege, a yi a min, a yi jaxan. Na nan a malima a wanli a siimayani Ala naxan nagidixi a ma dunuɣa yi.

¹⁶ N to kata fekolonna famu feen na, n yi muxune kewanle rakərsi dunuɣa yi, bayo adamadiin luma a yee ra yi yanyin nun kəeen na,

¹⁷ n yi Ala wali xonna to. Adamadiin mi nɔe feene yee toe naxanye ligama dunuɣa yi. Adamadiin naxan fenma tərəni, a mi na toe, hali fekolonna yengi a ma a a fe kolon, a mi nɔe a yee toe.

9

Muxune birin najanma kii kedenna nin

¹ N bata n miri feni itoe birin ma, n yi a rakərsi fa fala, tinxin muxune nun fekolonne nun e kewanle birin Ala nan yii. Adamadiin mi a kolon xa xanuntenyaan nan a yee ra hanma xonnantenyana.

² Birin najanma kii kedenna nin. Tinxin muxun nun muxu jaxin birin najanna keden, muxu faji ba, muxu sarijanxin ba, haramuden ba, muxun naxan saraxan bama e nun naxan mi saraxan bama, a na kii nin muxu fajin nun yulubitəon xa, naxan a koloma e nun naxan gaxuma a kolə.

³ Na nan fe jaxin na feene ye naxanye ligama dunuɣa yi. Marajan kii kedenna

nan birin mamema. Fe jaxin nan muxune bəjeni han! Daxuyana e bəjeni e siimayaan birin yi. Na xanbi ra, e sa faxa muxune fari.

⁴ Yigin niiramane birin xa. Hali baren jejen fisa yatan faxaxin xa.

⁵ Niiramane a kolon a e faxama nen, koni faxa muxune mi sese kolon. Saran mi fa e xa, amasoto jinan bata ti e xon.

⁶ E xanuntenyaan nun e xonnantenyaaan nun e xəxəlonyaan bata jan, sese mi fa e xa feene ye naxanye ligama dunuɣa yi.

⁷ Nayi, sa i ya donseen don jaxanni, i yi i ya manpaan min bəje xunbenli, bayo Ala bata yelin i kewanle birin nasuxə.

⁸ Sewa dugine xa lu i ma waxatin birin, turen yi lu i xunni waxatin birin.

⁹ I jaxan i ya dunuɣa yi gidini i ya jaxanla fema i naxan xanuxi, i ya siimaya fufafuun birin yi Ala naxan nagidixi i ma dunuɣa yi, i siin soqe fuune birin, bayo i gbeen na nan na i ya dunuɣa yi gidini, i nema i ya wali xədeɣen kema dunuɣa yi.

¹⁰ I nɔe naxan yo lige, na liga i sɔbeən nan na, bayo i na sa gaburun na, wali mi na, miriya mi na, xaxilimaya mi na, fekolon mi na.

¹¹ N mon bata feni ito to dunuɣa yi: Gilaan mi a ra naxan singe soma, senbema mi na ra naxan nɔon soto ma yengeni, fekolonna mi na ra naxan donseen soto ma, xaxilimaan mi na ra naxan nafunla soto ma, muxu xaranxin mi a ra naxan marafanna soto ma, bayo waxatine nun yəgbane sa birama ayi e birin nan ma.

¹² Awa, muxun mi a kolon feen naxan a yee ra. A luxi nen alo yexen naxanye mayendenma, e suxu yalaan na, hanma xoliin naxanye suxuma luti ratixin na, waxati jaxin bagama nen adamadiine ma mafuren, a e raterena.

Fe kolonna nan fisa

¹³ N mon xaxilimayaan misaala nde toxi nen dunuɣa yi, naxan n naterena.

¹⁴ Taadina nde yi na nun, a muxune mi yi wuya. Manga senbimana nde yi siga a xili ma, a yi a rabilin yengeni, a yi yenge so seene yiton a xili ma han!

¹⁵ Fekolon yigelitəna nde yi na taani nun, naxan taan xunba a fekolonna xon.

Koni muxu yo mi a yengi dɔxɔ na yi-igelitɔɔn xɔn.

¹⁶ Nayi, n yi a fala, n naxa, “Fe kolonna dangu sɛnbɛn na.” Anu, muxune e mɛxi na yiigelitɔna fekolonna ra, e mi e tuli mati a falane ra.

¹⁷ Fe kolonne falan namɛna maraxarani, na dangu mangan sɔnxɔ xuiin na xaxilitarene yɛ.

¹⁸ Fekolonna dangu yɛngɛ so seene ra, koni yulubitɔ keden peen nɔɛ fe faji gbege kalɛ nɛn.

10

Xaxilitareyaan bɔnɔna

¹ Tugetugene faxaxin nɔɛ latikɔnɔnna xiri jaxuɛ nɛn.

Na kiini xaxilitareyana ndedi nɔɛ fekolonna nun binyen kalɛ nɛn.

² Fekolonna xaxinla sigan kira fajin nan xɔn, koni xaxilitaren xaxinla sigan kira jaxin nan xɔn.

³ Xaxilitaren nɛma sigan tima kiraan xɔn, xaxili mi a ma. Birin a xaxilitareyaan toma.

⁴ Xa kuntigin xɔlɔ i xili ma, i nama keli i ya walideni, bayo maraxaran yulubi gbeen nan matangama.

⁵ N fe jaxina ndee toxi dunuɔa yi, tantanna naxanye fata mangan na:

⁶ Fekolontarene tide gbeene sɔtɔma, sɛnbɛ kanne yi lu tide xurine yi.

⁷ N bata konyine to soone fari, mangane yi sigan ti e sanni alo konyine.

⁸ Naxan na yinla ge, a birama nɛn na ra. Naxan na yinna rabira, sajin nan na xinma.

⁹ Naxan na gɛmɛne maxɛtɛ, na a maxɔlɔma nɛn e ra, naxan wudin bɔma, na nɔɛ a maxɔlɛ nɛn.

¹⁰ Xa bunbi mɛlɛnna dɛ mi a yi, a mi raxanxanxi, fɔ i xa i sɛnbɛn xun masa nɛn, koni fekolonna feen nɔɛ dangu na ra.

¹¹ Naxan fatan sajin suxɛ, na tɔnɔn nanse ra xa sajinna a xin benun a xa a suxu?

Xaxilimayaan nun daxuyana

¹² Fekolonna falane rafexi hinanna nan na, koni xaxilitarena falane bɔnɔn nan tima a ma.

¹³ A falane fɔlɔn xaxilitareyaan nan ma, a rajan daxuya jaxin ma.

¹⁴ Xaxilitaren falane rawuyama ayi nɛn.

Adamadiin mi a kolon naxan fama ligadeni. Nde a falɛ a xa naxan fa ligama a xanbi?

¹⁵ Xaxilitarena wanla a xadanma nɛn, bayo a yɛtɛɛn mi a kolon a sigɛ taani kii naxan yi.

¹⁶ Yamanan naxan manga findixi foningena, gbalon na xa, e nun naxan ma kuntigiye e waxatin birin nadanguma donse dondeni.

¹⁷ Sɛwan na yamaan xa naxan manga findixi muxu binyene diin na, naxan ma kuntigiye e dɛgema a waxatini, e makoon naxan ma, e mɔn mi manpaan minna radangu ayi.

¹⁸ Muxu narixina xalanben fɔnma nɛn. Xa a mi walɛ, tulɛn soma nɛn a banxini.

¹⁹ Muxune sɛwa bande donna tima jaxajaxani, manpaan yi e niini fan e ma. Gbetin nan feen birin yabin na.

²⁰ I nama mangan danga, hali i miriyani, i nama nafulu kanna danga i ya banxin kui, bayo a luyɛ nɛn alo xɔliin nan sa i xuiin naligama a xa, a yi i ya falane yɛba a xa.

11

I ya nafunla raso fe wuyaxi yi i baraka feen na

¹ I ya balon xuya igen xun ma, amasɔto waxati xunkuyen na dangu, i mɔn a toma nɛn.

² I yii seene yitaxun muxu solofere hanma muxu solomasɛɛ ra, bayo i mi a kolon gbalon naxan sa fama yamanani.

³ Igen na gbo kundani, a findima tulen nan na bɔxɔni. Xa wudin bira be binni hanma mɛn binni, a luma a biraden nan ma.

⁴ Naxan gaxuxi foyen nun tulen fa feen na, na mi nɔɛ sansiin siyɛ, a mɔn mi a xabɛ.

⁵ I to mi foyen siga kiin kolon, i mɔn mi a kolon diin gboma a nga kui kii naxan yi, na kiini, i mi nɔɛ dali manga Ala kɛwanle fan famunɛ.

⁶ Sansi xɔnna xuya, fɔlɔ xɔtɔnni han jinbanna, i nama i ya wanla rati. I mi a kolon i wali xɔnna dɛnaxan sɔnɔyama hanma xa i wali xɔnne birin fanma nɛn.

⁷ Kɛnɛnna fan, lu fena dunuɲa yi, na jaxun.

⁸ Adamadiin na siimayaan sɔto han jɛɛ wuyaxi, a lan a xa sɛwa e birin na. Koni a xa a miri fa fala dimin waxatine gboma ayi nɛn. Fe famatɔne luxi nɛn alo foyena.

⁹ I tan naxan dii jɔrɛyani, jaxan i ya dii jɔrɛyaan waxatini, i sɛwa i bɔjɛni. I bira i bɔjɛ yi feene fɔxɔ ra, e nun i na seen naxanye to. Koni, a kolon fa fala Ala i kɛwanle birin makitima nɛn.

¹⁰ Nayi, xaminna ba i bɔjɛni, tɔrɔyaan masiga i fatin na amasɔto dii jɔrɛyaan nun fangan danguma nɛn fuyan!

12

Foriyaan nun sayana

¹ I Dali Marigina fe xa rabira i ma i nɛma dii jɔrɛyani waxatin naxan yi, benun tɔrɔ lɔxɔne xa fa, waxatin yi maso, i a falama naxan yi, i naxa, “N mi jaxun yo toma,”

² benun sogen nun kɛnɛnna nun kiken nun sarene xa yidimi, kundaan yi fa tulen dangu xanbini.

³ Na lɔxɔni, banxi kantanne xuruxu-runma nɛn, xɛmɛ sɛnbɛmane yi e felen, jaxanle yi ba seen dinɲɛ bayo e mi fa wuya, naxanye seen matoma foye soden na, ne yi lu dimini.*

⁴ Nayi, dɛɛn fɔxɔ firinna naxanye rabima kiraan ma, ne balanma nɛn, se din xuiin yi siga xurunɲɛ ayi. Muxun kelima nɛn xɔliin wuga xuiin ma, koni sigisane birin yi siga xadanɲɛ ayi.

⁵ Yire matexin yi magaxu fɔlɔ ayi, gaxun yi lu kiraan xɔn. Xun sɛxɛne yi fixa alo wudin na fuga. Fatin yi binya ayi alo sunɛn na sin bɔxɔni. Kunfa mi fa na, bayo adamadiin fa sigama a habadan banxin nin, wugalaane yi dangu kiraan xɔn a jan feen na.

⁶ Alaa fe xa rabira i ma benun gbeti wure luti daxin xa fulun, xɛma kundin yi kala, fɛjɛn yi yibɔ tigi yinla ra, ige kundin lutin yi bolon a bira xɔjinna ra,

⁷ benun bɛndɛn xa xɛtɛ bɔxɔni a kelixi dɛnaxan yi, niin yi xɛtɛ Ala ma naxan a fixi.

⁸ Nanara, n tan karamɔxɔ naxa: Fe fuune fe fuune fari, fe fuyanne kɔnin, e birin fe fuu!

Falani sona

⁹ Karamɔxɔni ito findixi fekolonna nan na, koni a mɔn yamaan xaranxi nɛn. A mɔn yi a miri sanda wuyaxin ma, a ne yitɔn, a e yɛba.

¹⁰ Karamɔxɔni ito bata kata fala fajine yitɔn feen na, a yi e sɛbɛ a kiin yetɛni, jɔndi falane nan e ra.

¹¹ Fekolonne falane luxi nɛn alo xuruse gbɛngbɛn dunganne, e fala sɛbɛxine yi baraka alo wudi bitinxine, yɛɛrati kedenna nan e fixi.

¹² N ma diina, i nama sese sa e fari. Kɛdi sɛbɛn dan mi na, kɛdi xaranna gbeen fati bɛndɛn xadanma nɛn.

¹³ Awa, feni itoe birin bata mɛ. E fala yisoxin ni i ra: Gaxu Ala yɛɛ ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbɛngbenna na nan na.

¹⁴ Amasɔto Ala adamadiine kɛwanle birin makitima nɛn, hali naxanye luxunxi, a fajin nun a jaxina.

* 12:3: 12.3 A sandan nan sama be lan foriyaan ma. A falan tima wundoni lan fati yirene nan ma alo yiine nun fanna nun jinne nun yɛɛne nun tunle nun dɛɛn nun xun sɛxɛne. Misaala: Jaxanle nan sama jinne ma sandani ito yi.

Marafanna Falane Muluku Sulemani Fala Naxumɛn Naxanye Sɛbɛ

Xɛmɛn nun a ɲaxanla e bode xanuma kii naxan yi, Ala nan na feen nagidixi adamadiine ma. Na feen sɛbɛxi Dunuɲa Fɔlɔn sora 2.23-25 kui. Xanuntenya sigine nun fala ɲaxumɛne nan sɛbɛxi Kitabun yireni ito yi lan xɛmɛn nun a ɲaxanla marafanna fe ma. Yanyina nde, Muluku Sulemani nun a ɲaxanla nan falani itoe sɛbɛxi e bode ma.

Kitabun yireni ito kui, xɛmɛn nun ɲaxanla marafanna falane nan tima e bode tagi. Yirena ndee, e bode fenma, e yi e bode to, e lo ayi e bode ma, e lu e bode fenɲe fala ɲaxumɛne yi. Muxu gbɛtɛne falane fan sɛbɛxi alogo falan xa ɲaxun.

Muxuna ndee bata Kitabun yireni ito xaran misaala ra, wundo falan naxan xanuntenyana fe yɛbama lan Ala nun a ya-maan tagin ma.

¹ Sulemani a sigi fisamantenna.

Xanuntenyana

ɲaxanla falana a xɛmɛn xa:

² N sunbu marafan sunbuni!

Amasɔto i ya xanuntenyaan ɲaxun dangu manpaan na.

³ I ya latikɔnɔnna xirin ɲaxun.

I xinla luxi nɛn

alo latikɔnɔnna naxan xiri sigama ayi.

Nanara, i rafan sungutunne ma.

⁴ N suxu n yiin ma!

En na en gi!

Mangan bata n xali a konni.

Nxu ɲaxanma,

nxu sɛwa i ya fe ra,

nxu i ya xanuntenyaan matɔxɔma nɛn dangu manpaan na.

Yoon sungutunne xa,

i rafan e ma!

⁵ Yerusalɛn sungutunne,

n fatin nan gbeelixi,

koni n nayabu

alo Kedari kaane bubu fɔrɛne,

alo Sulemani a dugin naxanye singanxi a banxini.

⁶ Koni, i nama n mato,

n to gbeelixi.

Sogen nan n fatin gbeelixi.

Ngaa dii xɛmɛne nan xɔlɔxi n ma,

e yi n findi manpa bili nakɔ kantanna ra.

Koni n mi n yengi luxi n yɛtɛna nakɔɔn xɔn.

⁷ A fala n xa,

i tan naxan nafan n ma n bɔɲɛni,

i fa i ya xuruse kurun nabama dɛnaxan yi,

hanma i e luma dɛnaxan yi yanyi tagini

alogo n nama lu i fenɲɛ na xun xɔn

alo ɲaxalan kobina

i xɔyine xuruse kurune dɛnaxan yi.

Xɔyine falana:

⁸ Xa i mi na kolon,

i tan naxan tofan ɲaxanle birin xa,

sigi i ya sii diine rabɛ yɛxɛɛ kurune funfun xɔn,

xuruse kantanne bubune dɛxɔn.

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

⁹ N nafan ɲaxanla,

i luxi nɛn n yɛɛ ra yi

alo soo gile fajin naxanye Misiran man-gana yɛngɛ so wontoron bandunma.

¹⁰ I xadene rayabu tunlasone longonna ra, i kɔɛɛn nayabu ɲɛrɛni.

¹¹ En tunlaso xɛma daxine rafalama nɛn i xa,

naxanye rayabuxi gbeti wuredine ra.

ɲaxanla falana a xɛmɛn xa:

¹² Mangan yi a dɛgema waxatin naxan yi, n ma latikɔnɔnna xiri fajin yi sigama a ma.

¹³ N nafan muxun luxi nɛn n xa alo mirihi latikɔnɔnna se sa seen kui naxan singanxi n xipɛ longonna ra.

¹⁴ N nafan muxun luxi n xa nɛn

alo se fuge fajine

keli manpa bili nakɔne yi En-Gedi ya-manani.

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

¹⁵ I rayabu, n nafan ɲaxanla,

i rayabu han!

I yɛɛne rayabu alo ganbane.

ɲaxanla falana a xɛmɛn xa:

¹⁶ N xanuntenna, i tofan,

i rayabu han!

En saden findixi sɛxɛ xindene nan na.

¹⁷ Suman yiine nan en xunna soon na,

fɔfɔ binle yi findi banxi kankene ra en xa.

2

Xeṃen nun ɲaxanla tofanna

ɲaxanla falana a xeṃen xa:

¹ N luxi nɛn
alo se fuge faɲin naxanye Sarɔn yamanani,
gabala fugene mɛrɛmɛrɛne yi.

Xeṃena falana a ɲaxanla xa:

² N nafan ɲaxanla luxi sungutunne tagi nɛn
alo gabala fugen sɛxɛ ɲali kanne tagi.

ɲaxanla falana a xeṃen xa:

³ N nafan xeṃen luxi banxulanne tagi nɛn
alo mangon binla fɔtɔn yi wudine tagi.

A rafan n ma n dɔxɔ a nininna ra,
a rafan n ma
alo wudi bogi ɲaxumɛna n dɛ.

⁴ A bata n xali sumun yireni.
A xanuntenyaan luxi nɛn n xa
alo taxamasenna.

⁵ Ɛ n sɛnbɛ so se bogine ra,
ɛ yi n bɔɲɛn maxunbeli mangon bogine ra,
bayo xanuntenyaan furena n ma.

⁶ A kɔmɛn ma yiina n xunna bun,
a yi a yiifanna rabilin n ma.

⁷ Yerusalɛn sungutunne,
n bata ɛ rakɔlɔ bolene nun burunna xɛnle
yi,

ɛ nama xanuntenyaan nakeli,
ɛ nama a raxulun,
benun a waxatin xa a li.

⁸ N bata n xanuntenna xuiin mɛ!
A fama tugaɲɛ ayi geyane xun tagi,
a a gima yire matexine xun tagi.

⁹ N xanuntenna a gima
alo bolena hanma xeli sɛnbɛmana.
A mato,

a tixi en konna sansanna xanbi ra.
A yɛɛn nasoma banxin foyesoden na,
a yɛɛ masama wure sansanna yinle ra.

¹⁰ N xanuntenna falan tima n xa, a naxa,
“Keli, n xanunten tofaɲina, fa en siga!

¹¹ Bayo ɲɛmɛn ɲanmatɔɔn ni i ra,
tulen bata ɲan, a bata siga.

¹² Se fuge faɲine bata wara ayi bɔxɔni,
sigi sa waxatin bata a li,
kolokondene xuiin minima burunna ra.

¹³ Xɔdɛ binla bata a bogi singene ramini
fɔlɔ,
manpa binle* bata fuga,

e xiri faɲin naminima.
N xanuntenna, keli, fa en siga.”

Xeṃena falana a ɲaxanla xa:

¹⁴ N ma ɲaxanla,
i nama i luxun
alo ganbana gɛmɛ yinle ra geyaan kanke.
I yɛtagin yita n na,
i xuiin namini n xa a mɛ,
amasɔtɔ i xuiin ɲaxun, i tofan.

Xeṃena falana a muxune xa

¹⁵ Ɛ xulumaseene suxu nxu xa,
xulumase xurin naxanye nxɔ manpa bili
fugaxine kalama.

ɲaxanla falana a xeṃen xa:

¹⁶ N gbeen nan n xanuntenna ra,
a fan gbeen nan n na,
a nɛma a xuruseene rabama sansi fugax-
ine tagi.

¹⁷ N xanuntenna,
benun kuye xa yiba,
dimin yi siga, xɛtɛ,
i i gi alo bolena
alo xeli sɛnbɛmaan gɛmɛ geyane fari.

3

ɲaxanla xiye sana a xeṃen fen feen na

¹ N nɛma saxi n ma saden ma kɔɛɛn na,
n kataxi n xanuntenna to feen na,
n na a fenma, koni n mi a toma.

² Nayi, n kelima nɛn,
n yi taan nabilin,
n yi siga taan yama malandene nun kirane
xɔn,

n yi n bɔɲɛn nafan muxun fen.
N na a fenma, koni n mi a toma.

³ Taan kantan muxune yi fa n li,
n yi e maxɔdin, n naxa,
“Ɛ mi n bɔɲɛn nafan muxun toxi ba?”

⁴ N dangu e ra nɛn tun,
n yi n bɔɲɛn nafan muxun to,
n yi a suxu,
n mi fa a beɲin sɔnɔn,
han n yi sa a raso ngaa banxini,
nga fudi tongo n na dɛnaxan yi.

⁵ Yerusalɛn sungutunne,
n bata ɛ rakɔlɔ bolene nun burunna xɛnle
yi,

* **2:13: 2.13** Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

ε nama xanuntenyaan nakeli,
 ε nama a raxulun,
 benun a waxatin xa a li.
 6 Nde ito ra naxan kelima tonbonni,
 naxan tema alo tutina,
 alo mirihi nun wusulanna xirina,
 e nun latikənənna xiri jaxumən sifan
 birin?
 7 Sulemani maxali saden nan a ra,
 sofa tonge sennin a rabilinxi,
 Isirayila sofa kəndene nan e birin na.
 8 Silanfanna e birin yii*
 e birin darixi yengen na.
 Silanfanna xidixi e birin tagi,
 alogo e xa makantanna ti kəeen na.
 9 Manga Sulemani a saden nafalaxi Liban
 yamanan wudine nan na.
 10 A bun tiine rafalaxi wure gbetin nan na,
 xemaan nan a bundəxən na.
 Yerusalən sungutunne a dəxə seen nafalaxi
 dugi mamiloxin nan na xanuntenyani.
 11 E mini, Siyon taan sungutunne,
 ε Manga Sulemani nun a manga kəmətin
 mato
 a nga naxan soxi a xun na a jaxalandin
 mati ləxəni,
 a bəjən səwa ləxəna.

4

Xeməna jaxanla luxi nən alo a nakə yirena

Xeməna falana a jaxanla xa:

1 I rayabu,
 n nafan jaxanla, i rayabu.
 I yəene rayabu alo ganbane
 hali dugin soxi i yetagin xun na.
 I xun səxən saxi a ma
 alo sii kurun nēma godε Galadi geyaan ma.
 2 I jinne fixa alo yəxεε kurun
 naxan xabe baxi maxabadeni
 naxanye kelima e maxadeni.*
 E lanxi e boden ma firin firin yəen ma
 alo gulunne, e keden pe mi baxi.
 3 I dε kidine luxi alo luti gbeela,
 i dεen tofan han!
 I xaden nayabu
 alo girenada wudi bogini xabaxina a tagi
 hali dugin bata so i yetagin xun na.
 4 I kəeen maxidixi
 alo Dawudaa sangansona,

* **3:8: 3.8Silanfanna:** Sofane yengeso dεgəmana. dugin na.

sofane yengε so wure lefa wuli kedenna
 singanxi naxan na
 alo jεrεna i kəε ra.
 5 I xiηε firinne rayabu
 alo bolen dii gulun firinne,
 naxanye e dεgema sansi fugaxine tagi.
 6 N sigama nən na mirihi latikənənna nun
 wusulanna yireni
 han kuye yiba, dimin yi siga.
 7 N xanuntenna, i rayabu,
 fε yo mi i ra.
 8 N ma jaxalandi masuxina,
 fa n fəxə ra
 keli Liban yamanani Amana geyaan xun-
 tagi,
 Xerimon geyaan nun Seniri geyaan xun-
 tagi,
 yatane xiin dənaxan yi,
 burunna jarine geyane.
 9 I n bəjən nadinma,
 i tan sungutunna,
 n ma jaxalan masuxina,
 i na i yəen ti n na keden pe
 i n bəjən nadinma nən.
 Hali i ya jεrεn xəri keden pe,
 a na ligε n na.
 10 I ya xanuntenyaan jaxun,
 i tan sungutunna,
 n ma jaxalan masuxina,
 i ya xanuntenyaan jaxun
 dangu manpa fajin na,
 i ya latikənənna xirin jaxun
 dangu se xiri jaxumεne birin na.
 11 N ma jaxalan masuxina,
 i dεen jaxun alo kumina,
 nənən nun kumin nan i lenna bun,
 i ya dagine xirin luxi nən
 alo Liban wudi xiri jaxumεne.
 12 I tan sungutunna,
 n ma jaxalan masuxina,
 i luxi nən alo n ma nakə masansanxina,
 n ma tigina,
 n ma ige miniden naxan namaraxi n keden
 peen xa.
 13 I fan
 alo sansi fajin sixi nakəən naxan yi,
 alo girenada binla
 naxanye bogi fajine raminima,
 e nun henna binle

* **4:2: 4.2 Mən kaane yεxεεne xaben** gbo nən han! A nœ finde

nun naradi sansi xiri fajina,
¹⁴ naradin nun sansi fuge neri fujiramaan
 nun gbala xiri jaxumene
 nun sinamon wudi xiri jaxumene,
 e nun wusulanna kelixi wudin naxanye
 birin ma
 e nun mirihi latikɔnɔnna nun wudi ige xiri
 jaxumene
 nun sansi xiri jaxume fajine birin.
¹⁵ I luxi nen alo nakɔ yi tigina,
 alo xude xunna naxan godoma
 keli Liban geyane ma.

Naxanla falana a xemen xa:

¹⁶ Foye fajin xa fa
 sa keli kɔmenna nun yiifanna ma,
 e yi n ma nakɔn xiri fajin nasiga ayi
 alogo n nafan muxun xa fa so a nakɔni,
 a yi a bogise fajine don!

5

Xemena tofanna

Xemena falana a jaxanla xa:

¹ N fama n ma nakɔni,
 i tan sungutunna,
 n ma jaxalan masuxina,
 n xa sa n ma mirihi latikɔnɔnna nun wusu-
 lanna ba,
 n yi n ma kumi dengben nun kumin don,
 n yi n ma manpaan nun n ma nɔnɔn min.

Xɔyine falana:

Nxu xɔyine, ε min,
 ε xunne xa magi a ra xanuntenyani.

Naxanla xiye naxan saxi lan a xemen ma:

² N bata yi xi,
 koni n bɔjɛn mi yi xima.
 N yi n xanuntenna xuiin nan mɛma dɛɛn
 na.

Xemena falana a jaxanla xa:

Dɛɛn nabi n xa, i tan sungutunna,
 n ma jaxalandi masuxina,
 n ma ganbadina,
 fɛ mi jaxanla naxan na.
 Xiila bata n xunni kun
 n xun sɛxɛn bata yikun kɔɛ ra kundaan
 bun.

Naxanla falana a xemen xa:

³ N bata n ma domaan ba n ma,

n fa a ragodoma n ma di?
 N baxi n sanne maxadeni nen,
 n fa e malɔxɔma di?
⁴ N xanuntenna bata a yiin naso dɛɛn
 yalenna ra,
 n fatin yi xuruxurun.
⁵ N to keli
 n xa dɛɛn nabi n xanuntenna xa,
 mirihi latikɔnɔnna yi n yiine nun yii sonle
 ra,
 han a lu dindinjɛ bɔxɔni
 e nun dɛɛn balan seen ma.
⁶ N yi dɛɛn nabi n xanuntenna xa,
 koni n xanuntenna bata yi a xun xanbi so,
 a dangu.
 A fala xuiin yi godoma n niini,
 n yi a fen, n mi a to,
 n yi a xili han,
 koni a mi n yabi.
⁷ Kantan tiin naxanye taan nabilinma,
 ne yi fa n li,
 e yi n bɔnbɔ,
 e yi n maxɔbɔ,
 e yi n ma xunbeli domaan ba n ma,
 e tan naxanye taan nabilinna yinna kan-
 tanma.
⁸ Yerusalen sungutunne,
 ε kɔlɔ n xa.
 Xa ε n xanuntenna to,
 ε nanse falama a xa?
 E a fala a xa, fa fala
 a fe xanuntenyaan furena n ma.

Xɔyine falana:

⁹ I tan jaxanla
 naxan tofan jaxanle birin xa
 i xanuntenna fan e birin xa di?
 I xanuntenna fisa gbɛtɛye xa kiin mundun
 yi,
 naxan a ligaxi i nxu rakɔlɔma na kiini?

Naxanla falan lan a xemen ma:

¹⁰ N xanuntenna fatin fixa,
 a gbeeli,
 a rayabu muxu wuli fuun ye.
¹¹ A xunna luxi alo xema kɛndɛna,
 a xunsexe saxi a ma,
 e fɔrɔ alo xaxaan xabena.
¹² A yeɛne rayabu
 alo ganbane xuden dɛ.
 E fixa alo nɔnɔna,
 e mayilenma alo dayimuna.
¹³ A xadene luxi

alo sansi xiri jaxumε nakona,
naxanye xiri jaxumεn tema.
A de kidine luxi alo gabala fugene
mirihi latikōnōnna minima denaxan yi.

¹⁴ A yiine rayabu
alo yiiraso xema daxin
naxanye rayabuxi kirisoliti gεmε fajine ra.
A fatin luxi alo sama jin xuruxina
safiri gεmε fajin saxin naxan ma.

¹⁵ A sanne luxi nen
alo senbeten gεmε fixe daxin
naxanye tixi xema fajin fari.
A tofan alo Liban yamanana,
a tixi alo sumanna.

¹⁶ Naxunna nan tun a de,
a fatin birin nayabu.
N xanuntenna na kii nin,
n foxrabiran na kii nin,
ε tan Yerusalen sungutunne.

6

*Naxanla tofanna
Xoyine falana:*

¹ I tan jaxanla
naxan tofan birin xa,
i xanuntenna sigaxi minen?
I xanuntenna a xun tixi minen na,
alogo nxu fan xa sa a fen i xa?

Naxanla falana:

² N xanuntenna bata siga a nakoni,
sansi xiri jaxumε yireni
alogo a xa a xuruseene raba mēnni,
a yi sansi fugaxina ndee malan.
³ N xanuntenna gbeen nan n na,
n fan gbeen nan a ra,
a nēma a xuruseene rabama sansi fugax-
ine tagi.

Xemena falana a jaxanla xa:

⁴ N nafan jaxanla,
i rayabu alo Tirisa taana,
i rayabu alo Yerusalen taana,
koni i magaxu alo sofa ganla.
⁵ I yeen ba n na
alogo e nama n xaxinli fu.
I xunxexen saxi a ma
alo sii kurun nēma gode Galadi geyaan na.
⁶ I jinne fixa
alo yexee kurun naxanye kelima e max-
adeni.

E lanxi e boden ma
firin firin yeen ma alo gulunne.
E keden pe mi baxi e bode ma.

⁷ I xaden nayabu
alo girenada wudi bogini xabaxina a tagi
hali dugin bata so i yetagin xun na.

⁸ Mangan nōe jaxalan manga tonge sennin
sote nen,

e nun konyi jaxalan tonge solomasexε,
e nun sungutun wuyaxi
naxanye xasabi mi nōe kolonje,

⁹ koni n tan jaxalan keden peen nan kolon.
N ma ganbadin na a ra,
fe mi jaxanla naxan na.

A keden peen nan a nga yii dii temen na.
A nga a tan nan nafisaxi a diine birin xa.
Sungutunne to a to,
e a sewana fe fala nen,
mangana jaxanle nun mangana konyi
jaxanle fan yi a matoxo.

¹⁰ E naxa, “Nde ito ra
naxan fama alo subaxana,
a rayabu alo kikenā,
a mayilenma alo sogena,
koni a magaxu alo sofa ganla?”

¹¹ N bata siga nakoni kantin yireni,
alogo n xa sa se solixine mato xuden de,
alogo n xa a to xa manpa binle mapingima,
xa girenada wudine bata fuga.

¹² Anu n mi a kolon naxan a ligaxi,
n fa n yete rasoxi yamaan kuntigine yenge
so wontorone tagi.

7

*Naxanla nun xemena xanuntenyana
Xoyine falana:*

¹ I xun xete, i xun xete,
i tan Sulami kaana!
I xun xete, i xun xete
alogo nxu xa i mato.
Nanfera i Sulami kaan matoma
alo gali firinna nēma e bodonma?

Xemena falana a jaxanla xa:

² I sanne rayabu
i ya sankidine kui,
i tan xoro jaxanla!
I danbane rayabu
alo yiirafalan jeren naxan nafalaxi.
³ I xuli fundin luxi nen
alo lenge radigilinxina,

minse xiri jaxumɛn mi janma dɛnaxan yi.

I kuiin luxi nɛn

alo murutu malanxina
naxan nabilinxi gabala fugene ra.

⁴ I xijɛ firinne luxi nɛn
alo bolen dii gulun firinne.

⁵ I kɔɛɛn mɛrɛndɛnxi nɛn
alo sanganso sama jin daxina.

I yɛɛne mayilenma
alo Xɛsibɔn dara igena,
Bati-Rabimi so dɛɛn dɛxɔn.
I jɔɛɛn fan alo Liban sangansoon
naxan tixi Damasi taan binni.

⁶ I xunna ratinxinxi i gbindin dɛ
alo Karemele geyana,
i xun sɛxɛne mayilenma
alo mangane dugi mamiloxine.
Mangan mi nɔɛ a yɛɛn bɛ e ra.

⁷ I rayabu, i tofan han,
n xanuntenna, n ma sɛwa xunna.

⁸ I kuya alo tugu binla,
i xijɛne luxi alo tugu bogi tɔnsɔnne.

⁹ Nanara, n na a falama, n naxa,
“N tema nɛn tugu binla kɔɛ ra,
n yi a bogine suxu.”

I xijɛne luxi nɛn
alo jaxundan tɔnsɔnne,
i dɛ foyen xirin luxi nɛn
alo mangon mɔɛɛn xirina.

¹⁰ I dɛɛn xirin luxi nɛn
alo manpa xiri jaxumɛna.

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

Na manpaan xa lu n xanuntenna nan xa,
a godo a dɛ kidine nun a jinne ma.

¹¹ N xanuntenna nan gbee n na
a waxi n tan nan xɔn.

¹² N xanuntenna,
fa en siga burunna ra,
en kɔɛne radangu banxidɛne ra.

¹³ Xɔtɔnni en kurun sigɛ manpa bili nakɔne
yi,
en sa a mato
xa e solima, xa e fugama,
xa girenada binle fugama.

Mɛnni, n sa n ma xanuntenyaan yita i ra.

¹⁴ Marafan bogi binle e xiri fajine ramin-
ima,
bogise fajine birin en dɛxɔn.
N xanuntenna,
n fe fajine birin namaraxi i tan nan xa
a fonne nun a nɛnɛne.

8

Xanuntenyaan sɛnbɛn gbo

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

¹ Xa ngaxakeden xɛmɛmaan nan yi i ra
nun,

naxan nga xijɛn minxi,
n yi sa i ralanma nɛn nun,
n yi i sunbu tanden ma,
muxu yo mi n naxaxu.

² N yi i xalima nɛn nun,
n sa i raso ngaa banxini.
I yi n xaran xanuntenyaan ma.

I yi n ma manpa xiri jaxumɛn min,
n ma girenada bogine igene.

³ A kɔmɛn ma yiina n xunna bun,
a yi a yiifanna rabilin n ma.

⁴ Yerusalɛn sungutunne,
n bata ɛ rakɔlɔ,
ɛ nama xanuntenyaan nakeli,
ɛ nama a raxulun,
benun a waxatin xa a li.

Xɔyine falana:

⁵ Naxanla mundun fama ito ra
sa keli tonbonni,
a singanxi a xanuntenna ra?

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

N bata i raxulun mangon binla bun,
i bari ngana i fudi tongoxi dɛnaxan yɛtɛni.

⁶ N ma fe sa i bɔjɛni
alo taxamasenna i yiin na,
bayo xanuntenyaan sɛnbɛn gbo
alo sayana.

Xɔxɔlɔnna jaxu alo laxira,
a dɛgɛn xɔlɔ
alo habadan tɛɛ dɛgɛna.

⁷ Ige gbeene mi nɔɛ xanuntenyaan janjɛ.
Baa igene mi nɔɛ a xalɛ.

Xa muxuna nde yi katɛ a banxin kui seene
birin masarɛ xanuntenyaan na,
muxɛ mi yi tinjɛ a rasuxɛ.

Xɔyine falana:

⁸ Nxu xunye jaxalanmana nde na,
naxan xijɛye munma te singen.
En nanse ligama en xunye jaxalanmaan
xa,

en na a futu feen fala lɔxɔn naxan yi?

⁹ Xa a luxi
alo taan nabilinna yinna

naxan mi rabima,
 nxu a binyama nɛn gbeti gbeen na.
 Koni xa a luxi
 alo dɛɛn naxan nabima keden na,
 nxu a balanma suman farinne nan na.

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

¹⁰ N tan luxi nɛn
 alo taan makantan yinna,
 n xijɛne luxi alo sangansona.
 N luxi nɛn n ma xɛmɛn yɛɛ ra yi
 alo ɲaxanla naxan fama bɔɲɛ xunbenla ra
 a xa.
¹¹ Manpa bili nakɔna nde yi Sulemani yii
 Baali-Hamon yi,
 a yi a taxu muxuna ndee ra.
 E birin yi fama gbeti gbanan wuli keden
 nan na a bogine saren na.
¹² N ma nakɔna n tan nan xa.
 A n yii.
 Na gbeti gbanan wuli kedenna i tan nan xa
 Sulemani,
 i yi kɛmɛ firin so a kantan muxune yii.

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

¹³ I tan naxan dɔxi nakɔni,
 n lanfane tuli matixi i ra.
 I xuiin namini n xa a mɛ.

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

¹⁴ N xanuntenna, i gi,
 alo bolena hanma xɛli sɛnbɛmaan geyane
 fari
 sansi xiri ɲaxumɛne dɛnaxan yi.

Esayi

Nabi Esayi Alaa Falan Naxan Sebe

Heburu xuini, Nabi Esayi xinla bunna neen fa fala, “Alatala nan marakisi tiin na.” Falani ito nan findixi Kitabun yireni ito falan xunna ra, bayo xaranni ito kui, en na a toma nen fa fala, a Alatala, Isirayilaa Ala mon yigin nun kisin fima a yamaan ma.

Nabi Esayi a senbeni ito yitaxunxi dɔxɔ saxan nan na lan Isirayila yamana fe taruxun waxatine ma. A yire singena keli sora 1 han 39, na lanxi feene nan ma naxanye danguxi keli jee keme solofere jee tonge naaninna ma han jee keme solofere benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Nabi Esayi nan yi Alaa falan nalima Yerusalen yi. Misiran yamanan senben yi gbo Isirayila sogeteden yiifanna ma. Asiriya yamanan senben yi gboma ayi a kɔmen fɔxɔni. Isirayila yi lu mangaya senbema firinne longonna ra. Nayi, yengene yi lu kele Isirayila nun Yuda nun yamana gbete tagi. Tɔrɔ waxatini ito yi, Esayi yi a falama Isirayila kaane xa nen a e xa la Ala ra e yi e lannayaan sa a yi.

A yire firindena keli sora 40 han 55, na xili nen waxatina nde yi a “Isirayila madɛndɛnna.” Ala xuiin naxanye mɛnne yi, ne yamaan madɛndɛnma nen a yi e senbe so. A mi luxi alo a yire singena. Na waxatini, Asiriya kaane mi yi fa findixi yamanan senbemaan na fɔ Babilɔn kaane. Ne yi Yerusalen taan suxu yengeni jee keme suulun jee tonge solomasɛɛ nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, e yi siga a dugurenne fɔxɔ kedenna ra konyiyani. Nabi Esayi yi muxu suxine ralimaniya Alaa falane xɔn. A naxa a Ala mon a yamaan naxetema nen a yamanani alo a to e ramini Misiran yi a fɔloni.

Kitabun yireni ito kui, waliyiya falana ndee tima lan “Alatalaa walikɛɛn” ma. (Na sebexi sora 42.1-7 nun 49.1-6 nun 50.4-9 nun 52.13 han 53.12 kui). Na kanna, waxatina nde a luxi nen alo Ala yetena, waxatina nde alo yamaan naxan Alaa falan suxi, waxatina nde yi mon, a luxi nen alo

Perise mangan Kirusi. Na falana ndee Yesu fa feen yɛbaxi nen jee keme wuyaxi benun a xa bari katarabi Esayi sora 53 ma.

Esayi yire saxandena sora 55 han 66, na lanxi muxu suxine xete waxatin nan ma Yuda yamanani jee keme suulun tonge saxan nun solomasɛɛ benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Perisene yi nɔɔn sɔtɔ Babilɔn yamanani. Nayi, Yuda kaane yi fa nɔɛ xete nen Yuda yi. Perisene manga Kirusi kedin sebe nen na waxatini naxan a ragidi a Isirayila kaane mon xa Ala Batu Banxi nenɛn ti. Muxu suxin xetena a konni, na mi findixi fe bɔrɔxɔxi ra bayo taan kalaxin nan yi a ra. Na nan na ra, Esayi yi xibaru faɲin nali tɔrɔ muxuni itoe ma naxanye bata tunnaɔlɔ e ma. Marigi Yesu Esayi a falane nan tongoxi alogo a xa a yete fa xunna yeba. Na sebexi Luka 4.16-21 kui.

¹ Feni itoe makɛnɛn Amɔsi a dii xɛmɛna Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma, Yusiya nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya Yuda mangane waxatine yi.

Yama murutɛxina fe

² Kore xɔnna, ito ramɛ!
Bɔxɔ xɔnna, i tuli mati!
Amasɔtɔ, Alatala falan tima, a naxa,
“N bata diine ragbo,

n yi e maxuru,
koni e bata murutɛ n ma.

³ Ningena a kanna kolon,
sofanla a kolon
a kanna a dɛgema dɛnaxan yi,
koni Isirayila mi sese kolon,
n ma yamaan mi sese famuma.”

⁴ Gbalon yama yulubitɔni ito xa,
siyaan naxan hakɛne goronna binya,
fe ɲaxi rabane bɔnsɔnna,
dii tinxintareni itoe!
E bata Alatala rabɛɲin,
e yi e mɛ Isirayilaa Ala Sariɲanxin na,
e xun xanbi so a yi.

⁵ E wama a mon xa e bɔnbɔ minɛn ma,
e to luma murutɛ a ma?
E xunna birin bata findi furen na,
e bɔɲɛn birin sɔxɔlɛxi.

⁶ Keli e sanna ma han e xunna,
sese mi kɛndɛ.
Maxɔlɔdene nun bɔnbɔ fɔxɔne nun fure
dɛɛne e fatin birin ma,
muxe mi naxanye dandanma,

muxe mi e maxidima,
muxe mi turen tima e de.

⁷ E yamanan luxi nen
alo tonbon naxina,
e taane bata gan.
Xonene e yamanan sansine kalama e yee
xori.

E boxon bata halagi,
a lu alo yaxune na dangu a yi.

⁸ Siyon taan nan keden pe luxi
alo bubun manpa bili nakoni
alo gagen kakunba xeeni
alo yaxune na taan nabilin a yenge xinla
ma.

⁹ Xa Alatala Senben Birin Kanna
mi yi muxe lu a nii ra en konni nun,
en yi luma nen nun alo Sodoma taana,
en liga alo Gomora taana.

¹⁰ E Alatalaa falan name,
Sodoma mangane!
E tuli mati en ma Alaa sariyan na,
Gomora kaane!

¹¹ Alatala naxa,
“E saraxa wuyaxine tonon mundun n ma?
E bata yexene gan n xa saraxan na
e nun xuruse raturaxine turena,
han n yi wasa na feene ra.
Turane nun yexee diine nun kotone wunla
mi fa n kenexi sonon!

¹² E na fa n yetagi,
nde a falaxi
e xa fa n batu banxin tanden mabodon
gbansan?

¹³ E ba fe kiseene ra n xon,
naxanye ton mi na,
e wusulanna tutin haramuxin na a ra n yee
ra yi.

E kike nenen sanle rabama
e nun Matabu Loxone,
e malanne tima.
E haken naxanye ligama malanne yi,
ne bata n yili.

¹⁴ E kike nene sanle nun e malanne bata n
niin toro.
Goronna nan e ra n xun ma,
n bata xadan e bun.

¹⁵ E na e yiine yite n maxandideni,
n mi n yeen tima e ra.
Hali e n maxandi han,
n mi n tuli matiye e ra.
Wunla e yin birin na.

¹⁶ E maxa, e yete rasarijan,
e yi e kewali naxine ba n yetagi,
e ba fe naxine lige.
¹⁷ E xaran fe fapin ligan ma,
e tinxinna fen,
e naxankata tiine ti kira fapin xon.
E yi kiridine xun mayenge kitin bolon,
e kapa gilene xun mafala kitini.”

¹⁸ Alatala naxa,
“E fa,
en fa feene feseese en bode xon.
Hali e yulubine luxi alo wunla,
e fixama nen alo balabalan kesena.
Hali e to gbeeli iki,
e mon sarijanma nen
alo dugi fixena.

¹⁹ Xa e xuru,
e n ma falan name,
e noe yamanan bogise fapine donje nen.

²⁰ Koni xa e tondi,
xa e lu murute n xili ma
silanfanna nan e faxama,”* Alatala de
xuiin nan na ra.

²¹ Taa tinxinxin findixi taa yalunxin na di?
Kiti kenden yi Yerusalen yiren birin yi a
foloni nun.

Tinxin muxune nan yi doxi na.
Koni iki, faxa tiine nan na yi.

²² Yerusalen kaane,
e gbetin bata findi wuren gbiin na,
igen bata basan e dolo fapin na.

²³ Muxu murutaxine nan e kuntigine ra
e nun mujadene bata malan.
Dimi yi seene rafan e ma mayifuni
e yi e gi kiseene foxo ra.
E mi kiridine xun mayenge kitin bolonma.
Kapa gilene kitine bot mi e xa.

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Senben Birin
Kanna,

Isirayilaa Ala Senbemanan falan ni ito ra,
a naxa, “Gbalona e xa!
N nan n yete sotoma nen n yengefane ra.
N nan n gbeen naxoma nen n yaxune ra.

²⁵ Yerusalen kaane,
n kelima nen e xili ma.
N na e rasarijanma nen
alo wuren gbiin na ba teen na,
a maxa safunna ra.
N yi e fe naxine birin ba e yi

* 1:20: 1.20Silanfanna: Sofane yengesoso degemana.

alo yəxən bama wureni kii naxan yi.
²⁶ N mən kitisa fajine fima ε ma nən
 alo a fəloni,
 ε kawandi muxune yi lu
 alo a singene.
 Na xanbi ra, a fa falama ε ma nən nayi,
 a taa tinxinxina, lannaya yirena.”

²⁷ Siyon taan xunbama nən kiti kenden xən.
 A muxun naxanye na fa Ala ma,
 ne xunbama nən tinxinyaan xən.

²⁸ Koni murutədene nun yulubitəne halag-
 ima nən e bode xən.
 Naxanye na e mε Alatala ra,
 ne fe bata dan.

²⁹ Nayi, ε yagima nən ε wudi binle fe ra,
 ε yi naxanye batuma
 e nun ε nakə yiren naxanye sugandi ε ki-
 dene ra.

³⁰ Amasəto ε luma nən
 alo wudin naxanye dε yolonma,
 hanma alo ige mi nakəon naxanye yi.

³¹ E sənbe mane luma nən
 alo sεxε xarena,
 e kəwanle yi findi tεε fuluxaan na
 naxan tεen soma,
 e nun e wanle yi gan e bode xən,
 muxu yo mi na tεen natu.

2

Alaa geyana fe

Mike 4.1-3

¹ Feni itoe makenen Aməsi a dii xəmənə
 Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma.

² Waxati famatəni
 Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari
 na danguma nən geyane birin na,
 a lu geyane birin xun ma,
 siyane birin yi lu fε a ma han!

³ Siya wuyaxine fama nən,
 e a fala, e naxa,
 “E fa, en siga,

en te Alatalaa geyaan ma,
 Yaxubaa Alaa banxini.
 A xa en xaran a sigati kiine ma,
 alogo en xa bira a kirane fəxə ra.”

Amasəto sariyan minima nən Siyon yi.
 Alatalaa falan minima nən Yerusalen yi.

⁴ A findima nən kitisaan na siyane tagi.
 A yengene janma nən yama wuyaxi tagi.
 E e silanfanne bənbəma nən

e yi e rafala jinge kenne ra,
 e tanbane yi rafala wəlitene ra.
 Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbete xili
 ma.
 Yengen mi fa maxaranje mumε.
⁵ Yaxuba yixetene, ε fa,
 en sigan ti Alatalaa kenenni!

Alatalaa ləxən findixi kitisa ləxən nan na

⁶ Ala, i bata i mε i ya yamaan na,
 Yaxuba bənsənna,
 bayo koron bənbəne waraxi ayi
 naxanye sa kelixi sogeteden mabinni,
 yiimatone fan bata wuya ayi
 alo naxanye Filisitine konni.
 I ya yamaan nun siya gbete ne bata so feene
 yi.

⁷ Yamanan nafexi gbeti fixen nun xεmaan
 nan na,
 a nafunla mi nəε yatε.
 Yamanan nafexi soone nan na,
 a yenge so wontorone mi nəε yatε.

⁸ Yamanan nafexi suxurene nan na.
 Muxune e xinbi sinma e yii fəxən nan bun
 ma,
 e tan yeteen seen naxanye rafalaxi.

⁹ Nayi, muxune birin e mafelenma nən,
 e fe yi magodo.

Ala, i nama e rakeli de!

¹⁰ E sa ε luxun fanyene bun,
 ε so bəxən bun ma
 alogo ε xa ε gi Alatala bun ma
 naxan magaxu,
 e nun a binye gbeen nərəna!

¹¹ Adamadi yεε rawasoxine xun sinma nən,
 wasodene yi mafelen.

Alatala nan keden ma fe yitema na ləxəni.

¹² Amasəto Alatala Sənben Birin Kanna
 ləxən mamεma
 a kelima wasodene nun yetε yigbone xili
 ma ləxən naxan yi,

a yi ne ragodo naxanye e yetε yitema.

¹³ A kelima nən Liban suman kuyene birin
 xili ma

e nun Basan yamanan warine birin

¹⁴ e nun geya gbeene nun yire matexine
 birin,

¹⁵ e nun kore banxine nun makantan yinne
 birin,

¹⁶ e nun Tarasisi kaane kunki gbeene nun
 gise fajine birin.

¹⁷ Wasodene mafelenma nən,

yete yigbone fe yi godo.
Alatala nan keden ma fe yitema na loxoni.
18 Suxurene birin yi lo ayi.

19 Muxune soma nen faranne nun yinle ra
alogo e xa e luxun Alatala ma,
naxan magaxu,
e nun a binye gbeen naronna
a na keli baxoni maxadeni.

20 Na loxoni,
muxune e suxure gbeti daxine nun
xema daxine rawolima ayi nen sulumene
nun tuyene bun

e suxuren naxanye rafalaxi e batu seen na.

21 E soma nen fanye longonne nun yinle ra
alogo e xa e gi Alatala ma,
naxan magaxu

e nun a binye gbeen naronna
a na keli baxoni maxadeni.

22 Nayi, e xete adamadiine foxo ra
nii raxili keden peen nan fa e nun sayaan
tagi.

Nayi, nanse e tan na?

3

Ala Yuda rabepinma nen

1 Marigina Alatala Senben Birin Kanna
balon nun feren birin bama nen
Yerusalen kaane nun Yuda kaane birin yii.
A donseene nun igene birin ba na

2 e nun sofa kendene nun yengesone
nun kitisane nun nabine
nun yiimatone nun fonne birin,

3 e nun sofa kuntigine nun muxu gbeene
nun kawandi tiine nun yii rafalane,
e nun woyime yebaxine.

4 Ala naxa,
“N diidine findima nen e mangane ra,
naxanye mangayaan nabama e waxonna
ra.”

5 Muxune e bode paxankatama nen ya-
mani,
birin yi lu a dexo boden xili ma
diidine yi jaxu fonne ra
fuyantenne yi jaxu muxu binyene ra.

6 Muxuna nde a ngaxakedenna suxuma
nen a fafe xabilani,
a yi a fala a xa, a naxa,
“Dugi fapin mon i yii,
findi en ma mangan na,
i ti yama kalaxini ito yee ra!”

7 Bodena a yabima nen na loxoni,

a naxa, “E mali feren mi n xa.
Donse mi n konni,
maraberi ba mi na.
I nama n findi yamaan mangan na de!”

8 Yerusalen kalamatoon ni i ra,
Yuda yamanan bata bira.
Amasoto e bata murute Alatalaa binyen xili
ma,

e a matandima e falane nun e kewanle yi.

9 E yetagin kiin gbansanna e xun maxi-
dima.

Kenen ma feen nan fa e yulubine ra

alo Sodoma kaane,
e mi fa e fe luxunma.

Gbalon na kanne xa,
amasoto e halagin nan yitonma e yete xa na
ra!

10 E noe a fale nen,
e naxa, “Tinxin muxune nan herini.
E kewanle tonon sotoma nen.

11 Koni gbalon muxu jaxine xa!

Feene birin xodoxoma ayi nen e ma.

Amasoto, e saranma nen e kewanle ra.”

12 Ala yi a fala, a naxa,
“Diidine nan n ma yamaan paxankata tiine
ra,

paxanle nan e xun na.

N ma yamana,

e yeeratine e raloma ayi nen,

e yi e kirani fu e ma.”

Ala yeeratine makiti fena

13 Alatala bata keli,
a yitonxi kitin xili ma,
a bata keli siyane makitideni.

14 Alatala a yamaan fonne nun a kuntigine
makitima, a naxa,

“E tan nan n ma nakoon kalaxi,
n ma yamana.

E yi e banxine rafe yiigelitone seene ra.

15 Nanfera e n ma yamani lunburunma.

Nanfera e yiigelitone paxankatama?”

Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan
nan na ra.

16 Alatala naxa,
“Siyon sungutunne bata e yete yite.

E sigan tima e koeni texin na

e muxune rakunfa e yee ra.

E sigan tima dajin dajinna ra,

e lu e san koe rasone xuiin naminε.”

17 Marigin Siyon kaa sungutunne findima
nen teli kanne ra,
Alatala yi e xunne magenle lu.

18 Na ləxəni, Marigina e ratofan seene
bama nen e yii: San kəe rasone nun jere
nun maxidi seen naxanye digilin fəlxəi alo
kikena

19 e nun tunla soone nun yii kəe rasone
nun kəe mafilinne

20 e nun labaranne nun jere yəlxənnə
nun tagixidi dənbəxine nun latikənnə
nun e kantan seene,

21 e nun yii soli rasone nun jəe raso
wurene,

22 nun sali dugi fajine nun doma gbeene
nun gubane nun gbeti sa seene e yii,

23 e nun mato kikene nun doma yele-
fuxin tofajine nun kəe raxidine nun tun-
gun mafelenne.

24 E latikənnə xirin masarama nen se
kunxin xirin na,
e tagi xidin yi masara lutin na.

E xun dənbəxi fajine gbananma nen,
sunu dugine nun bənbəle yi ragodo e ma
dugi fajine funfuni.

Yagin larune yi sa e ma tofanna funfuni.

25 Yerusalən kaane,
ε xəmene faxama nen silanfanna ra,
ε sofane yi faxa yengeni.

26 Nayi, taan birin e wugama nen,
e sunu.
A muxune halagixin yi lu dəxi bəxəni.

4

1 Na ləxəni, jaxalan solofere xəmē kedenna
suxuma nen
e a fala a xa, e naxa,
“Nxu donseen nun marabəri baan fenje
nxu yete xa,
alogo tun nxu xa yate i ya jaxanle ra,
i yi nxə yagin ba!”

2 Na ləxəni, Alatala se faji nərxina nde
rasolima nen yamani. Yamanan bogi seene
yi findi Isirayila muxu dənxe kanba
xunna nun binyen na.

3 Nayi, naxanye na lu Yerusalən yi, nax-
anye mən na lu e nii ra Siyon yi, a falama
nen ne ma, a “Muxu Rasarijanxine,” Ala
bata naxanye birin xili səbe alogo e xa nii
rakisin sətə Yerusalən yi.

4 Marigina Nii Sarijanxin yi kiti kenden
nun tən nafa Yerusalən yi, a jaxanle

rasarijan e fe xəsixine ma. A Siyon taan
nasarijan faxa ti wuli funfune ma.

5 Na xanbi ra, Alatala kundaan nun tutin
naminima nen Siyon geyaan nun a yama
malanxin xun ma. Kəen na, a findi tē dēgē
gbeen na. A nərən yi lu e birin xun ma alo
xunna soona,

6 alo yigiyaden naxan nininna fima kuye
wolon waxatini yanyin na e nun soden
nun luxundena, tule gbeen na fa.

5

*Isirayila yamanan luxi nen alo Alaa
nakəna*

1 N xa sigin sa n xanuntenna xa,
n xəyina manpa bili nakəna fe ra.
Manpa bili nakəna nde yi n xanuntenna yii
geyaan sabati yireni.

2 A bəxən wali nen
a yi gəmene ba a yi,
a yi sansi yebaxine si na yi.
A yi gbengben ti kantan tiden na.
A yi dələ ige baden ge fanyeni.
A yengi yi manpa bogi fajine nan ma a
nakəni,
koni a manpa bogi xələne nan sətəxi.

3 Nayi, n xanuntenna naxa,
“E tan naxanye dəxi Yerusalən yi,
ε tan Yuda kaane,
ε tan nan kitin sama nxu nun n ma nakənn
tagi.

4 N yi lan nun n xa nanfe gbete liga n ma
nakənn xa,
n munma naxan liga a xa singen?
N yengi yi bogi fajine nan ma nun,
nanfera nayi, a bogine birin xələ?

5 Iki, n xa a fala ε xa
n fama naxan ligadeni n ma manpa bili
nakənn na:

N na a sansanna kalama nen,
xuruseene yi a madon.
N na a rabilinna yinna rabirama nen
dangu muxune yi a yibodon.

6 N na a findima bəxə rabərxin na nen,
a mi fa masεε, a mi biye.
Sεxε jaxine nun janle minima nen a ma,
n yi tənna dəxə kundane ma
a e nama tulen nafa a ma.”

7 Alatala Sənbən Birin Kanna manpa bili
nakənn lanxi

Isirayila yamaan nan ma.
 Nakoon naxan yi rafan a ma nun han,
 Yuda yamaan nan yi na ra.
 Alatala yengi yi kiti kendan nan ma a ya-
 mani
 koni a gbalon nan lixi na.
 A yengi yi tinxinyaan nan ma,
 koni a gbelegbele xuiin nan mexi na.

⁸ Gbalon na kanne xa
 naxanye banxine tima e bode fari,
 e xene tugun e bode ra
 han e baxon birin tongo,
 e yi dexo kedenyani yamanani.

⁹ N tunla Alatala Senben Birin Kanna falani
 ito nan mexi, a naxa,
 “N bata n kolo,
 banxi wuyaxini itoe kalama nen.
 Banxi gbee fajini itoe kui genla yi lu.
¹⁰ Manpa bili nakoon naxan gbo
 han jingen xi fu tiye naxan bideni,
 na mi manpa litiri tonge naanin namin.
 Naxan na murutun kilo keme bi,
 na kilo fu nan tun xabama.”

¹¹ Gbalon na kanne xa
 naxanye kurunma,
 e e gi dolon foxo ra,
 naxanye xima e ye ra yi dolo mindeni,
 han e xunna yi keli.

¹² E degema e banden don jaxajaxane yi
 bolon xuiin nun kondan xuini
 e nun tanban xuiin nun xulen xuiin nun
 dolona.

Anu, e mi Alatala kewanle rakorasima
 e mi a wanle toma.

¹³ Nanara, Ala naxa,
 “N ma yamaan sigama nen konyiyani,
 bayo e mi waxi sese kolon feni.
 E muxu gbeene faxama kamen nan na,
 yamaan yi halagi ige xonla ma.”

¹⁴ Nanara, laxira a deni bima nen pon,
 a yi a so de gbeeni bi
 dan mi naxan na
 muxu gbeene nun e yamaan birin yi godo
 menni
 e nun e sonxo ratene nun e manan-
 manantane birin.

¹⁵ Muxune birin mafelenma nen,
 adamadiine fe yi godo,
 wasodene yi e xun sin.

¹⁶ Alatala Senben Birin Kanna fe yitema
 nen
 a kiti kendan xon.

Ala sarijanxina a sarijanna mayitama nen
 a tinxinyaan xon.

¹⁷ Nayi, taa kalaxini ito findima nen
 yexene rabaden na,
 e fa e dege na,
 xajene yi e balon soto nafulu kanne banxi
 xonne yi.

¹⁸ Gbalon na kanne xa
 naxanye haken e xidixi wulen xon
 alo lutina,
 e bubu e foxo ra.
 E e yulubin bandunma e foxo ra
 alo yolonxonna wontoron bandunma kii
 naxan yi.

¹⁹ E a falama, e naxa,
 “Ala xa a mafura,
 a xa a wanla ke xulen
 alogo nxu xa a to.
 A feen xa yiso,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina fe ragidixine xa
 rakamali,
 nxu yi a fe kolon.”

²⁰ Gbalon na kanne xa,
 naxanye a falama,
 a fe jaxin fan,
 a fe fajin jaxu,
 naxanye kenenna yatema dimin na,
 dimin yi yate kenenna ra,
 naxanye xolen yatema a jaxumen na,
 jaxunna yi yate xolen na.

²¹ Gbalon na kanne xa
 naxanye e yete findixi fe kolonne ra
 e yi e yete yate xaxilimane ra!

²² Gbalon na kanne xa
 naxanye tunnafan dolo mindeni,
 naxanye fatan dolo minseene basanje!

²³ E fe kalan bejinma se feen na
 koni e mi tinma sontarena kitin se.

²⁴ Nanara, e luma nen
 alo teen sexen naxan ganma,
 alo sexe xaren naxan janma tee degeni.
 E salenne kunma nen,
 e fugene yi siga ayi
 alo gbangbanna.
 Amasoto e bata e me Alatalaa sariyan na,
 Senben Birin Kanna.
 E bata Isirayilaa Ala Sarijanxina falan
 nabepin.

²⁵ Nanara, Alatala bata xələ a yamaan ma han!

A bata a yiini bandun e xili ma,
a yi e yaxankata.
Geyane xuruxurunma,
binbine biraxi na xun xən
alo jaman kiraan xən.

Koni hali na birin,
Alatalaa xələn mi jan,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

²⁶ Ala bata taxamasenni te
alogo siya makuyene xa a to,
a yi siyana nde xili kolinni
sa keli bəxən danna ra.
Ə mi e to fə e giyə?
E xulun de!

²⁷ Muxu yo mi xadanxi e yə,
e sese mi e madiganma,
xixənla mi muxu yo ma,
e birin bata xulun.
Sofa yo mi a tagixidin fulunxi,
e sese a sankidi luti mi bolonxi.
²⁸ E xalimakunle jəene ralemunxi,
e xanle birin bandunxi.
E soone torone xədxə
alo gəmənə,
e wontorone sanne firifirima
alo wuluwunla.

²⁹ E sofane sənxi xuiin magaxu
alo yatana,
e wurundunma alo yata sənbenəmane,
e xarəxin xəyi seen suxuma,
e yi a xali.
Muxu yo mi nəe a bə e yii.

³⁰ Na ləxəni,
e sənxi temi nən na yi
alo fəxə igen na walanjə ayi.
Nayi, naxan na a yəen ti yamanan na,
na dimin nun yigitəgen nan toma a yi,
kundaan yi lu kənənna yə ma.

6

Ala yi Esayi findi a walikəen na

¹ Manga Yusiya faxa jəeni, n Marigin to
nən dəxi mangaya gbədə matexini pon! A
doma gbeen lenbene yi Ala Batu Banxin
nafexi.

² Maleka gubugubu kanne yi a xun ma.
Gubugubu sennin nan yi e keden kedenna
birin ma. Gubugubu firinna e yetagin yə

maluxunxi, firinna e sanne yə maluxunxi,
firin yi lu e tугan seen na.

³ E yi e xui raminima e bode ma, e naxa,
“A sarijan, a sarijan,
Alatala Sənben Birin Kanna sarijan!
Bəxən birin nafexi a binyen nan na.”

⁴ Ala Batu Banxin dəen ti wudine nun a so
dəen lonna yətəen yi lu xuruxurunjə e xuiin
ma, na yi rafe tutin na.

⁵ N yi a fala, n naxa, “Gbalona n xa, n
bata halagi! Amasəto muxun nan n na
naxan də haramuxi, n dəxi yamaan yə, fala
haramuxin minima naxanye də. Anu, n
bata mangan to n yəen na, Alatala Sənben
Birin Kanna.”

⁶ Koni maleka gubugubu kanna nde ke-
den yi tугan, a fa n binni, tə wolonna suxi
a yii, a naxan tongo saraxa ganden fari tə
kə seen na.

⁷ A yi tə wolonna din n dəen na, a yi a
fala, a naxa, “Iki, bayo ito bata din i dəen
na, i haken bata xafari, solonaan bata ti i
yulubin jan feen na.”

⁸ Nayi, n yi Marigin xuiin mə maxədinna
tiyə, a naxa, “N na nde rasigama? Nde sigə
nxu xa?” N yi a yabi, n naxa, “N tan ni i ra,
n nasiga.”

⁹ A mən yi a fala, a naxa,
“Siga, i sa a fala yamani ito xa, i naxa,
‘Ə tuli matima nən han,
koni ə mi fefe famuma.
Ə seen matoma nən han,
koni ə mi a yigbema.’”

¹⁰ E bəjen naxədxə ayi,
i yi e tunle xəri,
i e yəene raxi.
Xanamu, e yəene toon tima nən,
e tunle yi falan mə,
e xaxinle yi feen famu,
e yi xətə n ma,
e kəndəyaan sətə.”

¹¹ N yi maxədinna ti, n naxa,
“Marigina, han waxatin mundun yi?”

A yi n yabi, a naxa,
“Han taane na halagi waxatin naxan yi,
e muxu yo mi lu,
e banxine yi kui geli,
xəene yi kala,
e findi bəxə rabəpinxine ra,
¹² han Alatala yi muxune masiga a ra
han yamanan yi rabəjin fefe!”

13 Xa muxune yatɛn yaganna ɲɔxɔn na lu yamanani,
tɛɛn mɔn xɛtɛma nɛn na raxɔrideni.
Koni wudi gbeene dungine nun wari
dungine luma bɔxɔni
kii naxan yi e na sɛgɛ waxatin naxan yi,
bɔnsɔn sariɲanxina nde fan luma ya-
manani na kii nin
alo wudi dungin naxan sa maɲingima.

7

Esayi yi Alaa falan nali Axasi ma

1 Yotami a dii xɛmɛna Axasi, Yusiya ma-
mandenna, Yuda Mangan waxatini, Arami
manga Resin nun Remaliyaa dii xɛmɛn
Peka, Isirayila mangan yi siga Yerusalɛn
yɛngɛ xinla ma, koni e mi a nɔ.

2 Muxune yi a fala Axasi xa Dawuda
yixɛtɛna, e naxa, “Arami kaane nun Efi-
rami bɔnsɔnna muxune bata e malan ɛ xili
ma.” Mangan nun a yamaan bɔɲɛn yi maxa
na feen ma alo foyen wudine yimaxama kii
naxan yi.

3 Nayi, Alatala yi a fala Esayi xa, a
naxa, “Ɛ nun i ya dii xɛmɛn Seyari-Yasubu*
xa mini Axasi ralandeni ige ramaraden
faxaraxiin xunna ra,† dugi xane xɛɛ ma
kiraan xɔn.

4 A fala a xa, i naxa, ‘A liga i yeren
ma, i raxara, i nama gaxu. I nama tun-
naxɔlɔ i ma muxu firinni itoe xɔlɔ gbeena
fe ra, Resin‡ Arami kaan nun Remaliyaa
dii xɛmɛna. Yegen tumatɔɔn nan tun ne
firinna ra.

5 N na a kolon Arami kaane nun Efi-
rami bɔnsɔnna muxune nun Remaliyaa dii
xɛmɛn bata a nata a e xa fe ɲaxin liga i ra.
E naxa,

6 “En siga Yuda yamanan xili ma! En
sa mɛn kaane yigitɛgɛ! En yi e yamanani
taxun, en yi Tabele a dii xɛmɛn dɔxɔ man-
gan na e xun na.”

7 Koni Marigina Alatala ito nan falaxi,
Na mi lanɲɛ, na mi ligama.

8 Amasɔtɔ Damasi findixi Arami manga
taan nan tun na.
Resin findixi Damasi mangan nan tun na.
Benun ɲɛɛ tonge sennin e nun suulun,

Efirami bɔnsɔnna kalama nɛn,
a mi fa yatɛ yamaan na.

9 Samari findixi Efirami manga taan nan
tun na.

Remaliyaa dii xɛmɛn findixi Samari man-
gan nan tun na.

Xa ɛ mi dɛnkɛlɛya,
ɛ mi tiyɛ!’ ”

Diin barima naxan xili Emanuweli

10 Alatala mɔn yi falan ti Axasi xa, a naxa,

11 “Taxamasenna nde maxɔdin bɔxɔn
bun hanma kore xɔnna ma Alatala ma, i ya
Ala.”

12 Koni Axasi yi a yabi, a naxa, “N mi sese
maxɔdinma, n mi Alatala bunbama.”§

13 Nayi, Esayi yi a fala Axasi xa, a naxa,
“Ɛ tuli mati, Dawuda yixɛtɛne! Ɛ muxune
tunnaxɔlɔma e ma, koni ɛ mi ɛ wasa soxi na
yi. Ɛ mɔn n ma Ala fan tunnaxɔlɛ a ma ba?

14 Nayi, Marigin yetɛɛn taxamasenna yite
ɛ ra: sungutun nasɔlɔnxin fudikanma nɛn,
a yi dii xɛmɛn bari. A yi xili sa ‘Emanuweli,’
na bunna nɛɛn fa fala, ‘Ala en tagi.’

15 A baloma fɛnɛn nun kumin nan na,
han a yi nɔ fe ɲaxin nun a faɲin tagi rabɛ.

16 Anu benun na diin xa nɔ fe ɲaxin nun
a faɲin tagi rabɛ, i gaxuxi manga firinna
naxanye yɛɛ ra, ne yamanane rabɛɲinma
nɛn.

17 Koni Alatala ɲaxankata lɔxɔne rafama
nɛn i tan xili ma, e nun i ya yamaan nun i
babaa denbayaan xili ma. Na lɔxɔne ɲɔxɔn
munma lu na singen xabu Isirayila nun
Yuda yamanane fata. Na fatama Asiriya
mangan nan na.”

18 Na lɔxɔni,
Alatala tugetugene xilima nɛn kolinni
sa keli Nila baan biradeni fɔxɔ igen ma
Misiran yi

e nun kumi ɲɛɲɛn naxanye Asiriya ya-
manani.

19 E birin fama nɛn
e fa dɔxɔ folone ra xudene xɔn,
e nun gɛmɛ bɔxine kanke ra,
e nun wudi dungine nun darane birin yi.

20 Na lɔxɔni,

* 7:3: 7.3Seyari-Yasubu bunna nɛɛn Heburu xuini fa fala “Yamaan muxu dɔnxɛne xɛtɛma nɛn sa keli konyiyani.”

† 7:3: 7.3 Ige ramaraden naxan geyaan na. ‡ 7:4: 7.4 Arami kaane mangan nan Resin na. § 7:12: 7.12 Na feen sɛbɛxi Sariyane 6.16 kui.

Marigina Asiriya mangan findima nen a walikēen na,
a findi dε xabe biin na
keli Efirati baan kidi ma
a yi ε xunne nun ε sanne mabi,
hali ε dε xabene birin.

²¹ Na lōxōni,
muxuna nde jinge keden nun sii firin na-
marama nen.

²² E yi nōnō gbegbe fi muxune ma
e fēnen yi don.
Muxun naxanye birin na lu yamanani,
ne baloma fēnen nun kumin nan na.

²³ Na lōxōni,
manpa bili wuli keden xēen naxan ma
naxanye sarama gbeti gbanan wuli keden
na
menna findima janle nun tansin xēen nan
na.

²⁴ Muxune sigama nen mēnni xanle nun
xalimakunle ra e yii,
amasōtō sēxen nun janle nan luma bōxōn
ma.

²⁵ Muxune gaxuma nen janle nun
tansinne yēē ra,
muxu yo mi fa sigē geyane fari
dēnaxanye yi bima jinge kenna ra nun.
Mēn yi findi jinge rabaden na,
yēxēene yi na yibodon.

8

Asiriya yamanan yi findi Alaa walikēen na

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Walaxa belebelena nde tongo, i yi sēbenla ti a ma naxan nōe xaranjē, i naxa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. A Tongo Mafuren.’ ”

² N yi walaxan yita sereya tinxinxi firin na: Saraxarali Yuriya nun Sakari, Yeberekiyaa dii xēmēna.

³ Na xanbi ra, n yi n ma jaxanla kolon jaxanla ra, nabi jaxalanmana. A yi fudikan, a yi dii xēmēn bari. Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A xili sa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. E Tongo Mafuren.’ ”

⁴ Amasōtō, benun i ya diin xa fatan a fale ‘baba’ hanma ‘n na,’ Asiriya mangana

muxune Damasi taan nun Samari taan na-
funle tongoma yēngēni nen.”

Asiriya kaane fama nen

⁵ Alatala mōn yi a fala n xa, a naxa:

⁶ Yamani ito tondixi Silowa baa ige fajin
ma,

e tunnaxōlōxi e ma Manga Resin* yētagi e
nun
Remaliyaa dii xēmēna.

⁷ Nayi, Marigina Efirati baa ige walanxi
gbeen nadinma nen e xili ma alo
fufana,

Asiriya mangan nun a sēnbē gbeen nan na
ra.

Efirati baan fema nen
han a bōxōn a ma.

⁸ Fufaan danguma nen Yuda yamanan
naxōrē,

a sa yiren birin xun ma,
a te han a kōēen bun.

A fa han

a sa ε yamanan yiren birin xun ma.

Ala en tagi!†

Siyane mi nōe sese ra Ala yamaan xili ma

⁹ Siyane, ε gbelegbele,
ε gaxu!

ε tuli mati,

ε tan naxanye sa yamana makuyene yi!

ε yitōn yēngēn xili ma,

ε yigitēgēma nen!

¹⁰ ε na yēngē feene yitōn,

e kalama nen!

ε na falan ti, a mi kamalima!

Amasōtō Ala nxu tagi.‡

Ala yēragaxun nan fan

¹¹ Alatala bata a yii sēnbē gbeen sa n ma,
a yi n maxadi, a n nama yamani ito raliga.
A yi a fala n xa, a naxa:

¹² Yamani ito feen naxanye yatēma yanfan
na

ε tan nama ne birin yatē yanfan na de!

ε nama gaxu e gaxu feene yēē ra

ε nama xamin ne fe yi de!

¹³ ε xa Alatala sēnbēn Birin Kanna nan tun
kolon sarijanden na,

ε lan ε xa na nan binya,

ε lan ε xa gaxu a tan nan yēē ra.

¹⁴ Amasōtō Ala findima nen yire sarijanxin
na

* **8:6: 8.6** Arami kaane mangan nan **Resin** na. † **8:8: 8.8** Heburu xuini, a sēbēxi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.10 kui. ‡ **8:10: 8.10** Heburu xuini, a sēbēxi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.8 kui.

e nun gēmēna Isirayila yama firinne xa,
yamana e sanna radinma gēmēn naxan na,
a findi e rabira gēmēn na.
A findima nēn luti ratixin na
Yerusalēn kaane yēē ra,
a e suxu.
¹⁵ E wuyaxi e sanna radinma nēn,
e bira, e fe yi kala.
E suxuma nēn lutin na,
e mi nōē e fulunjē.

Nabiin yigina fe

¹⁶ N yi na sereyaan namara n yi,
n yi xaranni ito balan,
n na fala n ma xarandiine nan tun xa.
¹⁷ N na Alatala mamēma
naxan bata a yētagin luxun Yaxuba
bōnsōnna ma.
N nan n yigi sama Ala nin.

¹⁸ Nxu nun n ma diine nan ito ra,
Alatala naxanye fixi n ma.
Nxu findixi taxamasenne nun marakolon
seene nan na
Isirayila yi, fata Alatala Sēnbēn Birin
Kanna ra
naxan dōxōden Siyon geyaan fari.

¹⁹ Ndee a falama, e naxa, “E barin kiine
nun yiimatone maxōdin, naxanye wundo
feene kōyēkōyēnma, e falan ti e dē bun
ma. A mi daxa yamaan xa e gbee alane
maxōdin ba? Muxune mi barinne xan
maxōdinma jējē muxune xa ba?”

²⁰ E ne yabima nēn, e naxa, “Fō en xa xēte
Alaa sariyan nun a fala xuine nan ma.” Xa
naxan mi falan tima na kiini, na kanna mi
kēnēnna toma.

Naxankata dimina

²¹ Muxune yigitēgēxin nun e kamētōne
e masiga tima nēn yamanan xun xōn ma.
Kamēn na e suxu jaxi ra,
e xōlōma nēn,
e sa e mangan nun e Ala danga.
E yēēn tima nēn koren na,
²² na xanbi ra e yi bōxōn mato.
Koni e tōrōn nun dimin nun bōjē rafōre
gbeen nan tun toma.
E yi rawoli dimi gbeen.

Kēnēn gbeen toma nēn

²³ Anu, naxanye yi luxi na tōrōni,
ne dimin j̄anma nēn.

Waxati danguxini,
Ala yagin nan nagidi
Sabulon yamanan nun Nafatali yamanan
ma.
Koni waxati famatōni,
kiraan naxan sigama baan ma,
Yurudēn baan kidi ma,
a na rafema nēn binyen na
e nun siya gbētēne yamananana, Galile.

9

¹ Yamaan naxan sigan tima dimini,
ne bata kēnēn gbeen to.

Naxanye dōxi dimi gbeen,
kēnēnna bata mini ne ma!

² Ala i bata yamaan nawuya ayi,
i yi e sēwan nagbo ayi.

E sēwaxi i yētagi
alo muxune nēma sēwē se xaba waxatini,
alo e j̄axanma kii naxan yi
e nēma yēngē yi se tongoxine yitaxunjē.

³ Amasōtō i ya yamaan tōrōma goron tongo
wudin naxan bun
e nun wure gbelemēn naxan saxi e tun-
gunna ma

e nun e j̄axankata muxune bosana,
i bata ne birin kala
alo i a liga kii naxan yi
Midiyane nō lōxōni.*

⁴ Yaxune sankidin naxanye
birin yēngē yirene yibodonma
e nun dugin naxanye birin bata sin wunli
ne birin ganma nēn
alo yegen tēēni.

⁵ Amasōtō diina nde bata bari en xa,
dii xēmēn bata sōtō en xa.
Mangayaan luma nēn a tan xa.

A xili bama nēn a,
“Kabanako Kawandi Tiina,
Ala Sēnbēmana,
Habadan Fafe,
Bōjē Xunbeli Mangana.”

⁶ A mangayaan nun bōjē xunbenla
sigama gboē ayi nēn
dan mi naxan na.
A dōxōma nēn Dawuda mangaya gbēdēni
a yamanan xun na.

A yi a sēnbē so,
a yi a masuxu kiti kēndēn nun tinxinni,
keli to ma han habadan.

* **9:3: 9.3Midiyane** nō feen mōn sēbēxi Kitisane 6 han 8 kui.

Alatala Senben Birin Kanna na ligama a xanuntenya gbeen nin.

Alaa xɔlɔna fe

⁷ Marigin bata falan ti Yaxuba bɔnsɔnna xili ma, na yi Isirayila yamaan sɔɔ.

⁸ Yamaan birin a kolonma nɛn. Efirami bɔnsɔnna muxune nun Samari kaane birin yi falan tima wason nun yɛɛ yigboni, e naxa,

⁹ “Yinna bitikidine bata bira,[†] en na a ti gɛmɛ masolixine ra. Xɔɛ binle bata kala, en na e masara sumanne ra.”

¹⁰ Nayi, Alatala Asiriya kaane radinma nɛn Isirayila kaane ma, Manga Resin[‡] yɛngɛfane.

A bata e yaxune senbɛ so.

¹¹ Arami kaan naxanye sogeteden binni, e nun Filisiti kaan naxanye sogegododen binni, ne nan Isirayila kaane raxɔrima feu!

Koni hali na birin,
Alaa xɔlɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

¹² Nayi, Alatala bata a yamaan ɲaxankata, koni e mi e xun xɛtɛxi a ma, e mɔn mi Alatala Senben Birin Kanna fenxi.

¹³ Nayi, Alatala Isirayila yamanan birin naxɔrima nɛn bɔxɔ keden peeni, fɔlɔ a xunna ma han a xunla, fɔlɔ tugu binle ma han gbalane.

¹⁴ Fonne nun kuntigine nan a xunna ra, nabiin naxanye wule xaranna tima, ne nan a xunla ra.

¹⁵ Yamani ito yɛɛratine nan e ralɔma ayi, e muxun naxanye matinxinma, ne fan yifuxi.

¹⁶ Nanara, Marigin mi sɛwaxi a foningene ra, a mi kininkininma a kiridine nun a kapa gilene ma.

Amasɔɔ Ala kolontarene nun muxu ɲaxine nan e birin na, e fala ɲaxin nan tun tima.

Koni hali na birin,

Alaa xɔlɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

¹⁷ Naxuyaan muxune ganma yati, alo tɛɛn naxan ɲanle nun sɛxɛne birin ɲanma, a yi tɛɛn so fɔtɔnna ɲansanne ra, e tutin yi lu tɛ kore.

¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna xɔlɔ gbeen bata tɛɛn so yamanan birin na.

A luxi nɛn alo tɛɛn yamaan nan ganma, muxu yo mi kininkininma a ngaxake-denna ma.

¹⁹ Muxune donseen tongoma yiifanna ma, kamen mi ba e ma. E yi e balon fen e kɔmɛnna ma, e mi wasa.

Birin baloma a lanfaan nan na.

²⁰ Manase bɔnsɔnna baloma Efirami bɔnsɔnna ra, Efirami bɔnsɔnna baloma Manase bɔnsɔnna ra, e tan bɔnsɔn firinne yi keli Yuda bɔnsɔnna xili ma.

Koni hali na birin,
Alaa xɔlɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

10

Gbalon Yuda taane xili ma

¹ Gbalon na kanne xa naxanye tɔnne dɔxɔma hakɛni, naxanye sariyane seɓɛma bodene tɔrɔ xinla ma,

² e tondi senbetarene xun mayɛngɛ kitin sɛ. Yiigelitɔɔn naxanye n ma yamaan yɛ, e mi ne kitin sama.

E kapa gilene kansunma, e kiridine muja.

³ E fe saranna na ɛ sɔɔ bɔxɔ naxan yi, gbalon na fa sa keli wulani, ɛ nanse ligama?

E ɛ gima siga nde kon yi alogo ɛ xa maliin sɔɔ?

E nafunle luma minɛn?

⁴ Fɔ ɛ mafelen kasorasane tagi, hanma ɛ bira bɔxɔni binbine yɛ.

Koni hali na birin,

[†] 9:9: 9.9Bitikidin mɔn falama yirena nde yi fa fala “Birikidina.” [‡] 9:10: 9.10 Arami kaane mangan nan Resin na. Asiriya kaane nan Manga Resin yaxune ra. Na feen seɓɛxi Mangane Firinden 16.8-9 kui.

Alaa xələn mi jan,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

Gbalona Asiriya kaane xili ma

⁵ Ala naxa,
“Gbalona Asiriya yamanan xa,
naxan findixi bosaan na n yii n ma xələn
fe ra!

N ma fitinan dunganna a tan nan yii.

⁶ N na a sofane rasigama nən
Ala kolontare siyaan xili ma.
N yi e radin yamaan xili ma
naxanye n naxələma
e xa sa mən kaane yii seene suxu,
e yi e nafunle tongo,
e yi e yibodon

alo borona kiraan xən!

⁷ Koni Asiriya kaane mi na feen to na kiini.
E tan e miri na fe ma kii gbətəni.
E tan yi waxi halagi nan tun ti feni,
e yi siya wuyaxine raxəri fefe!

⁸ Amasətə e naxa,
‘N ma sofa kuntigine mi findixi mangane
xan na ba?

⁹ N mi Kalano taan suxi
alo Karakemisi taan ba?
N mi Xamata taan ligaxi
alo Arapada taan ba?
N mi Samari taan ligaxi
alo Damasi taan ba?*

¹⁰ N bata suxure batu yamanani itoe suxu,
naxanye suxurene yi fisa Yerusalən
nun Samari yamanan gbeene xa.

¹¹ N naxan liga Samari yamanan nun a
suxurene ra,
n mi nəe na ligə Yerusalən nun a suxurene
ra ba?”

¹² Koni Marigin na yelin a wanle
birin nakamalə Siyon geyaan fari e
nun Yerusalən yi, a Asiriya mangan fan
saranma nən a yete yiteen nun a yete
rawason na.

¹³ Amasətə na mangan yi a falama nən, a
naxa,
“N feni itoe birin ligaxi
n fangan nun n ma fe kolonna nin,
amasətə xaxilimaan nan n na.
N bata yamanane danne kala,
n yi e nafunle muja,
n mangane ba e dəxədəne yi
alo sənəmaən yetəna.

¹⁴ N bata siyane nafunle tongo
alo muxun xəli tēen tongon kii naxan yi.
N bata bəxə xənna seene birin malan
alo muxun xəli xələ rabəninxine matongon
kii naxan yi.

E sese mi nəxi e gabutəni tē,
hanma e də xanlı bi, e wuga.”

¹⁵ Bunbin nəe a yete matəxe
dangu a rawali muxun na ba?
Serana a yete matəxe
dangu a rawali muxun na ba?
Bosaan nəe a tongo muxun nawalə ba?
Dunganna nəe muxun tonge ba?

¹⁶ Nanara, Marigina Alatala Sənben Birin
Kanna

yama hiyabuxini ito radoyenma nən.
Halagi ti tēe gbeen yi so e binyen na.

¹⁷ Isirayilaa kənənna,
Ala yeteēn findima nən tēen na.
E saripantəon yi findi tēe dēgen na,

a Asiriya yamanan janle
nun a səxəne birin gan,
e jan ləxə kedenni.

¹⁸ A fətən gbeene raxərima nən fefe
e nun wudin naxanye birin bogima.

A yamanan halagi
alo furemaan nəma doyenje.

¹⁹ Wudi dənən naxanye na lu Asiriya
fətənnə yi
hali dii jərəna,
a nəe e yatən səbə nən.

Yamaan muxu dənəne fe

²⁰ Na ləxəni, Isirayila yamaan muxu
dənən naxanye na lu e nii ra Yaxuba
bənsənni, ne mi fa e lannantenyaan sama
e yaxankata muxune yi sənən. E fa e lan-
nayaan sama Alatala nin, Isirayilaa Ala
Sarijanxina.

²¹ Yamaan muxu dənəne xətəma nən Ala
sənəmaən ma, Yaxuba bənsənnə muxu
dənəne.

²² Anu, Isirayila kaane, hali e yamaan
wuya ayi alo mejen sinna naxan fəxə igen
də, hali na, e dənədin nan tun xətəma.
Halagin bata ragidi, naxan gboma ayi, a
mən tinxin.

* **10:9: 10.9** Asiriya kaane bata yi taani itoe suxu. E səbə kiina a yitaxi, a e luma e masəe Yerusalən taan nan na.

²³ Marigina Alatala Senben Birin Kanna bata halagin naxan nagidi, a na rakamalima nen yamanan birin yi.

Ala a yamaan xunbama nen

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N ma yamana, ε tan naxanye dɔxi Siyon yi, ε nama gaxu Asiriya kaane yεε ra! E ε bɔnbɔma nen dunganna ra, e yi gbengbetenni te ε xili ma alo Misiran kaane yi a ligama kii naxan yi nun.

²⁵ Koni benun waxati, n ma xɔlɔn janma nen ε xili ma. N fitinaxin yi keli e kaladeni.”

²⁶ Alatala Senben Birin Kanna bosaan tongoma nen Asiriya kaane xili ma, alo a keli Midiyan kaane xili ma kii naxan yi Orebi fanye yireni. A a dunganni bandunma nen baan xun ma, alo a liga Misiran yamanani kii naxan yi.

²⁷ Na lɔxɔni,
a goronna bama nen ε tungunna ma,
e goron tongo wudin naxan sa ε kɔε ma
konyiyani,
ε xungboma nen han na yi gira, a bira.

Yaxune yi maso Yerusalen ra

²⁸ E bata Ayati taan li.
E danguma Migiron nin,
e yi e goronne lu Mikimasi taani.†

²⁹ E danguma geya longori ra kiraan nan
xɔn
e a fala, e naxa,
“En xi Geba yi.”

Rama kaane xuruxurunma gaxuni.
Sɔli a taan Gibeya muxune bata e gi.

³⁰ Galin kaane, ε gbelegbele!

Layisa kaane, ε tuli mati!

Anatɔti kaane, ε makininkinin de!

³¹ Madimena kaane bata xuya ayi,

Gebimi kaane e luxunden fenma.

³² To, yaxune sa tima nen Nobi yi,
e yi e yiini te,
e yi e kɔnkɔ Siyon taa faɔin geyaan xili ma,
Yerusalen geyana.

³³ Marigina Alatala Senben Birin Kanna wudi yii gbeene sɛgema nen senbeni.
Wudi kuyene yi rabira bɔxɔni.
Naxanye kondeye mate han,

a ne ragodoma nen.

³⁴ A fɔtɔnna jansanne sɛgema nen bunbin na,
Liban fɔtɔnne yi bira Senbe Kanna bun.

11

Manga nenen Dawuda bɔnsɔnni

¹ Dii xɛmɛn minima nen Yese bɔnsɔnni*
alo wudi jingɛn minima

wudi dungin ma kii naxan yi.

Na sabatima nen fata a salenne ra.

² Alatalaa Nii Sarijanxin luma nen a yi,
fe kolonna nun xaxilimayaan sɔtɔma niin
naxan xɔn,

kawandi kɛnden nun senben sɔtɔma niin
naxan xɔn,

Alatala kolonna nun a yεεragaxun sɔtɔn
niin naxan xɔn.

³ A niin sama nen Alatala yεεragaxun fari.
A mi kitin sama yetagin ma.

A mi feene ragidima muxune fala xuiin
xɔn.

⁴ Koni a senbetarene makitima nen tinx-
inni.

Yiigelitɔn naxanye yamanani,
a yi ne feene ragidi jɛnige faɔini.

A yamanan muxune garinma nen falan na
alo bosana.

A fala xuine yi muxu jaxine faxa.

⁵ Tinxinyaan nun tɔgɔndiyaan luma nen a
yi
alo tagi xidin muxun tagi waxatin birin.

⁶ Nayi, kankon nun yεxεε diin luma nen e
bode xɔn,

burunna jarin nun siin yi e sa yire ke-
denni,

turadin nun yatan nun xuruse turaxin yi lu
e bode xɔn,

diidina nde yi ti e yεε ra.

⁷ Ninge gilɛn nun kanko gbeena e dɛgema
nɛn,

e diine yi sa e sa yire kedenni.

Yatan yi sɛxɛn don alo jingena.

⁸ Dii jɔrɛn sabaan soma nen sapin soden
dɛxɔn,

diin yi nɔ a yiin nasɔε koson yinla ra.

⁹ Fe jaxi mi fa luma na, gbalo mi na
Alatalaa geya sarijanxin birin fari.

† 10:28: 10.28 Yaxune ganla yi fe nen Yerusalen yengɛdeni kirani ito xɔn. A bunna nɛn fa fala “Yaxune bata maso.”

* 11:1: 11.1Yese nan Dawuda fafe ra. Na sɛbɛxi Samuyɛli Singena 16.18-19 kui.

Amasotɔ Alatala kolonna yamanan nafema
 nɛn,
 alo fɔxɔ igena a folon nafema kii naxan yi.
¹⁰ Na lɔxɔni,
 diin naxan minixi Yese bɔnsɔnni
 na luma tixi nɛn
 alo taxamasenna yamane yɛɛ ra.
 Siyane fama nɛn a fɛma,
 a dɔxɔden yi lu mayilenjɛ binyeni.

Muxu suxine xɛɛ fena

¹¹ Na lɔxɔni,
 Marigin mɔn a yiini bandunma nɛn
 alogo a xa a yamaan muxu dɔnxɛne xunba:
 naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani
 e nun Misiran yamanan lanbanna nun a
 faxan na,
 e nun Kusi nun Elan nun Babilɔn ya-
 manane yi,
 e nun Xamata yamanan nun fɔxɔ ige tagi
 bɔxɔne yi.

¹² A taxamasenna tima nɛn siyane xa,
 a Isirayila kaane malan
 naxanye yi suxi yengɛni.
 Yuda bɔnsɔnna muxun naxanye xuyaxi ayi
 dunuɲa xun xɔn, a yi ne malan
 sa keli bɔxɔn tongon naaninne birin yi.

¹³ Nayi,
 Efirami bɔnsɔnna mi fa Yuda bɔnsɔnna
 maxɔxɔlɔnma.
 Yuda bɔnsɔnna yaxune raxɔrima nɛn,
 Efirami mi fa Yuda maxɔxɔlɔnma,
 Yuda mi fa findima Efirami yaxun na
 sɔnɔn.

¹⁴ E birin sigama nɛn yengɛni
 sogegododen binni Filisitine geyane fari,
 e sa sogeteden binna muxune nafunle
 tongo yengɛni.
 Edɔn nun Moyaba yamanane yi lu e sɛnben
 bun,
 Amonine yi xuru e ma.

¹⁵ Alatala igen ɲanma nɛn Misiran fɔxɔ ige
 yireni,
 a yi a yiini bandun Efirati baan xun ma,
 a yi na baani taxun xude solofere ra
 a dɛ foye gbeen na,
 muxune yi nɔ a gide,
 e mi e sankidine ba.
¹⁶ Kiraan luma nɛn a yamaan xa
 naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani.
 A luma nɛn alo a liga e benbane xa kii
 naxan yi
 e to mini Misiran yamanani.

12

Yama rakisixin yi Ala tantun

¹ I a falama nɛn na lɔxɔni, i naxa,
 “Alatala, n ni i tantunma.

I yi xɔlɔxi n ma,
 koni i ya xɔlɔn bata xɛɛ n fɔxɔ ra,
 i yi n madɛndɛn.

² Ala nan n nakisixi yati.

N na n yigi sama a tan nin,
 n mi fa gaxuma.

Alatala nan n fangan na.

Alatala nan n ma bɛti ba xunna ra.
 N nakisimana a tan nan na.”

³ Ɛ kisin sɔtɔma nɛn sɛwani
 alo ɛ igen bama tigi yinla ra kii naxan yi.

⁴ Na lɔxɔni, ɛ a falama nɛn, ɛ naxa,

“Ɛ tantunna fi Alatala ma,

ɛ xui ramini a ma a xinli,

ɛ a kɛwanle rali siyane tagi

ɛ a rabira muxune ma a xinla gbo kii naxan
 yi.

⁵ Ɛ bɛtin ba Alatala xa bayo a bata fe gbeene
 rakamali.

Ɛ e fe fala dunuɲa muxune birin xa!”

⁶ Siyon kaane, ɛ sɔnxɔ sɛwani,

ɛ gbelegbele ɲaxanni!

Amasotɔ, Isirayilaa Ala Sariɲanxin gbo,
 naxan ɛ tagi!

13

Babilɔn taan naɲanna bata maso

¹ Waliyiya falan ni ito ra naxan makenɛn
 Amosi a dii xɛmɛna Esayi xa lan Babilɔn
 taan ma.

² Ala naxa,

“Ɛ taxamasenna ti geya mabaxin fari.

Ɛ gbelegbele

alogo ɛ xa sofane rakolon.

Ɛ yiine maliga

alogo e xa so taan muxu gbeene so dɛɛne
 ra.

³ N tan nan yamarin fixi muxune ma
 naxanye rasariɲanxi n xa.

N bata n ma sofa yɛbaxine xili,

naxanye sɛwama n ma nɔ sɔtɔn na,

alogo e xa n ma xɔlɔn mayita.”

⁴ Ɛ tuli mati sɔnxɔ xuini ito ra geyane fari
 yama gbeen nan xui a ra.

Ɛ tuli mati,

yamanane bata yimaxa

alo siyane na e malan.

Alatala Sēnben Birin Kanna nan
a ganli tōnma yēngē so xinla ma.

⁵ Alatala fama e nun
ganla naxan a xōlōn naxuyama ayi
sa keli bōxōn yire makuyeni
sa keli kore xōnna danna ra.
E yamanan birin kalama nēn.

⁶ E gbelegbele sununi,
amasōtō Alatalaa lōxōn bata maso.
A fama alo halagi ti gbalona,
fata Ala Sēnbē Kanna ra.

⁷ Nanara, birin bata xadan,
muxune bata tunnaxōlō e ma.

⁸ Gaxun bata e suxu,
xōlōn sifan birin e fari.
Muxune e fatine yimaxama xōlōn bun
alo naxanla tinna ma.
E birin xaminxina e bode matoma.
E yētagine yifōrōxi.

⁹ A mato, Alatalaa lōxōn fama,
kininkinintare lōxōna,
fitinan nun xōlō gbeen naxan yi,
alogo bōxō xōnna xa raxōri,
a findi tonbonna ra
a yi yulubitōne halagi a yi.

¹⁰ Saren naxanye kore e nun e sare kurune,
ne mi fa dēgen sōnōn.

Sogen nēn fa te,
a bata yidimi,
kiken mi fa dēgēma sōnōn.

¹¹ Ala naxa, “N dunuḡa muxune
kēwali naxine saranma e ra nēn,
n yi muxu naxine hakene saran e ra.
N yi yēte yitene wason dan,
n yi nō kanne yandan kala.

¹² N muxune xuruma nēn bōxōni
han e mi fa toma xulēn
alo xēma fapina,
e to raxōlōma ayi nēn
alo xēmaan naxan sa kelima Ofiri ya-
manani.”

¹³ Nanara, n kore xōnni maxama nēn,
bōxō xōnna yi xuruxurun, a ba a funfuni
Alatala Sēnben Birin Kanna fitinana fe ra
a xōlōn na keli lōxōn naxan yi alo tēna.

¹⁴ Nayi, muxune birin sigama nēn e konne
yi
birin yi a gi siga a yamaan fēma
alo xēnla naxan sagatanma,

alo xuruse raba mi yēxēen naxanye fōxō ra.

¹⁵ E na muxu yo to,
na kanni sōxōnma nēn tanban na,
E na naxan yo suxu,
na kanna faxama nēn silanfanna ra.

¹⁶ E dii futene yi yibutuxun e yētagi,
e banxi kui seene yi tongo,
muxune yi fu e naxanle ma e yētagi.

¹⁷ Ala naxa,
“N Mede kaane rakelima nēn e xili ma
gbetin bōtē mi siyaan naxan xa,
e mōn mi sēwama xēmaan na.

¹⁸ E banxulanne yi faxa Mede kaane xali-
makunle ra,
e mi kininkininma dii futene ma,
e naxu diidine ra.”

¹⁹ Babilōn naxan findixi taa tofajin na ya-
manane yē,
naxan findixi Babilōn kaane binyen nun e
kanba xunna ra,

Ala na taan halagima nēn
alo Sodoma taan nun Gomora taana.

²⁰ Muxu yo mi fa dōxōma a yi,
a yigenla luma nēn
han mayixētē nun mayixētē.
Hali Arabu sigatine yati mi dangue a yi,
hali xuruse rabane mi fa e xuruseene xal-
ima na.

²¹ Koni burunna subene nan dōxōma na,
xutunxunbane yi e banxine rafe.
Dangaranfulene yi lu na yi,
kōtōne yi na findi e bodonden na.

²² Kankone wuga xuiin yi lu minē a yire
makantanxine yi,
barekodane yi so a manga banxine kui.
Babilōn gbee waxati saxin bata maso.
A siimayaan mi fa xunkuya.

14

Isirayila kaane xētē fēna

¹ Alatala kininkininma nēn Yaxuba
yixētēne ma. A mōn Isirayila yamaan
sugandima nēn, a mōn yi e radōxō e bōxōni.
Xōḡene yi sa e fari, e findi Yaxubaa yamaan
na.

² Siyaan bonne fama nēn Isirayila kaane
tongodeni, e siga e ra Alatalaa yamanani.
Isirayila yamaan yi siyane findi e konyine
ra, xēmēn nun naxanla. Na kiini, muxun
naxanye e findi konyine ra, e fan yi ne findi

e konyi ra, e findi e jaxankata muxune kanne ra.

Babilon mangan saya sigina

³ Isirayila kaane, loxona nde, Alatala matabun fima nen e ma e torone nun e lanbaranne nun e konyiya xodexen jan xanbini.

⁴ Na waxatini, e sigi jaxumeni ito sama nen, e Babilon mangan magele, e naxa, Ee! En jaxankata muxun mi fa na! A gbalon bata jan!

⁵ Alatala bata muxu jaxine bosaan senben kala.

A bata no soto dunganna kala

⁶ naxan yi siyane mabonboma xoloni

a ye wuyaxi,

dan mi naxan na,

naxan fitinaxin yi noon tima yamanane xun na

a gbalon sa e fari

naxan dan mi na.

⁷ Iki, yamanan birin bata lu baje xunbenli, muxune gbelegbelema sewani.

⁸ Hali fofone nun Liban sumanne sewaxi i kala feen na, e a falama, e naxa, "Xabu i binbin maluxun, muxu yo mi fa fama nxu segedeni."

⁹ Faxe muxune e ramaxama nen boxon bun ma

fa i ralandeni,

i nema fe waxatin naxan yi,

dununa ito muxu gbeene birin.

Naxanye yi siyane mangane ra,

ne birin kelima nen.

¹⁰ E falan ti, e naxa,

"I fan bata findi fangataren na

alo nxu tan.

Iki, i bata lu alo nxu tan!"

¹¹ E bata e nun i ya wason

nun i ya bolon xuiin birin nagodo gaburun na.

Konene nan i saden na i bun ma,

kunle yi findi i ya bitinganna ra.

¹² Ee! I bata bira sa keli kore

i tan tagalan saren naxan degema subaxani!

I bata woli boxoni,

i tan naxan yi siyane rabirama!

¹³ I yi a falama i yete ma, i naxa,

"N tema nen kore xonna ma,

n sa n ma mangaya gbeden dexo menni

Alaa sarene faxe ra.

N sa dexo alane tagi,

e malanma geyaan naxan ma sogeteden kamenna ma.

¹⁴ N tema nen kundane fari, N yi lu alo Kore Xonna Ala."

¹⁵ Koni e bata sa i sa fo gaburun xonna ma i lu laxira yili tilinxin na.

¹⁶ Naxanye na i to, ne i matoma nen ki faji.

E miri i ya fe ma,

e yi a fala, e naxa,

"Xemeni ito xa mi yi boxon naxuruxurunma ba,

a yi yamanane yimaxa?

¹⁷ Ito xa mi dununa findi tonbonne ra ba

a yi taane kala,

a tondi kasorasane bejinje?"

¹⁸ Nondin na a ra,

siyane birin mangane maluxunxi binyen nin

e keden kedenna birin yi lu e gaburune ra.

¹⁹ Koni i tan bata woli ayi i ya gaburun fari ma

alo wudi yii xaren biraxina.

Faxe muxune bata sa i yete ma,

naxanye faxaxi silanfanna ra

naxanye bata sa gemene fari yinla ra.

I bata lu alo binbi yibodonxina.

²⁰ Koni i tan mi maluxunma alo ne

amasoto i bata i ya yamanan kala,

i yi i ya yamaan naxari.

Bonsan jaxina fe mi fa falama habadan.

²¹ E a diine faxe feni ton

lan e benbane gbalo feene ma.

E nama fa keli,

e yi boxon birin findi e gbeen na,

e dununa rafe e taane ra.

²² Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa,

"N kelima nen Babilon taan xili ma,

n yi a xinla ralo ayi

e nun a muxun naxanye na lu e nii ra

e nun e diine nun e yixetene birin."

Alatalaa falan nan na ra.

²³ N taani ito findima nen dara yiren na gbalane denaxan yi e nun sagalene dingirana.

N yi Babilon taan makoo halagi ti silanden na.

Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

²⁴ Alatala Senben Birin Kanna bata a kɔlɔ, a naxa,
 “N bata feen naxan yitɔn,
 na ligama nɛn.

N bata naxan nagidi,
 na kamalima nɛn.

²⁵ N Asiriya kaane halagima nɛn n ma yamanani,
 n yi e raxɔri n ma geyane fari.
 E konyiyaan bama nɛn n ma yamaan xun ma,
 e goronna yi ba e tungunna fari.”

²⁶ Ala na nan nagidixi dunuɔa birin xili ma,
 a yiini texi siyane birin xili ma na kii nin.

²⁷ Xa Alatala Senben Birin Kanna fena nde ragidi,

nde nɔɛ a yikale?

A na a yiini te,

nde nɔɛ a raxɛɛ a funfuni?

Waliiyiya falana Filisitine xili ma

²⁸ Waliiyiya falani ito tixi Manga Axasi faxa jɛɛn nan na.

²⁹ Ɛ tan Filisitine,

e yi ɛ bɔnbɔma bosaan naxan na,
 na bata kala,

koni ɛ nama sɛwa na ra.

Amasɔtɔ koson minima nɛn sapɪ faxaxin
 bɔnsɔnni,

ninginangan yi mini koson bɔnsɔnni
 naxan tunganma.

³⁰ Tɔrɔ muxu gbeene,
 ne donseen sɔtɔma nɛn,
 sɛnbɛtarene yi e matabu bɔɲɛ xunbenli.

Koni ɛ tan Filisitine,

n na ɛ bɔnsɔnna halagima fitina kamɛn nan na.

Naxanye na lu e nii ra,

ne birin yi faxa.

³¹ Ɛ tan taa makantanxine,

ɛ wuga xuini te!

Taan muxune, ɛ gbelegbele!

Filisiti yamaan bata tunnaxɔlɔ e ma,

amasɔtɔ tɛɛ tutin fama nɛn

sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.

Muxu yo mi baxi yaxune ganla safane ra.

³² Filisitine xɛrane yabin findin nanse ra?

“Alatala nan Siyon taan tixi,

a yamaan yiigelitɔne yigiyade faɲin sɔtɔma
 dɛnaxan yi.”

15

Waliiyiya falan Moyaba xili ma

¹ Waliiyiya falana Moyaba yamanan xili ma:

Ari taan bata raxɔri Moyaba yamanani

a kala kɔɛ kedenna ra.

Kiri taan bata raxɔri Moyaba yamanani

a kala kɔɛ kedenna ra.

² Dibon kaane tema e suxure kide matex-
 ine yi

e wugama.

Moyaba kaane gbelegbelema Nebo nun
 Medeba taane yi.

Muxune birin bata e xunne nun e dɛ
 xabene bi sununi.

³ Sunu dugine nun bɛnbɛnle ragodoxi e ma
 kirane xɔn ma.

E gbelegbelema e banxine fari

e nun e yama malandene yi,

e birin wugama han!

⁴ Xɛsibɔn nun Eleyale kaane

gbelegbelema mali muxu feen na.

E xuiin sa mɛma fɔ Yahasi taani.

Nanara, Moyaba sofane gbelegbelema,

e bata tunnaxɔlɔ e ma.

⁵ N gbelegbelema Moyaba kaane fe ra.

A muxune bata e gi siga han Soyari taani,

siga han Egilati-Selisiya taani.

E tema wugɛ Luxiti geyaan na.

E wuga xuiini tema e kalana fe ra Xoron-
 ayin kiraan xɔn.

⁶ Nimirimi daraan bata xɔri

sɛxɛne bata xara,

jɔxɔndene bata jɛn.

Sese xinde mi fa na.

⁷ Nanara, muxune e se dɔnxɛne tongoma

naxanye luxi e yii,

e nɔxi naxanye ramarɛ,

e yi siga e ra Wudi Tofajin Xuden kidi ma.

⁸ Sɔnxɔ xuiin minima Moyaba yamanan
 birin yi.

E wuga xuiin minima

sa keli fɔ Egilayimi taani,

sa keli fɔ Elimi xɔɲin yireni.

⁹ Xuden naxan danguma Dimɔn yi,

na bata findi wunla ra.

Ala naxa,

“N mɔn gbalo nɛnɛne rasigama nɛn Dimɔn
 yi.

N yatana nde rafama nɛn Moyaba muxu
 gixine xili ma,

e nun naxanye na lu e yamanani.”

16

Moyaba Yerusalēn xandima nēn

¹ Moyaba mangane yi a fala, e naxa,
“E yēxēēne rasiga Yuda yamanan mangan
ma,
sa keli Sela tonbonni,
siga Siyon geyaan fari.”

² Moyaba naxanle bata baan gididen li Ari-
non yi.

E luxi nēn alo xōliin naxanye e gixi,
naxanye kedixi,
e makuya e tēēn na.

³ Moyaba kaane yi a fala Yerusalēn kaane
xa, e naxa,
“Nxu maxadi,
i fena nde ragidi.

Yanyi tagi sogan bun,
i nininna xa so nxu xun na
alo kōēna, i nxu kantan.
Nxō muxu gixine luxun,
i nama gi muxune yanfa de!

⁴ A lu nxō muxu gixine xa e dōxō ē konni,
dōxōden so e yii e ratangē halagi tiin ma
dēnaxan yi.

Naxan nxu naxankatama,
na mi luma habadan,
halagin fama nēn a dandeni.
Naxan nxu yengēma,
na kelima nēn yamanani.

⁵ Nayi, i ya mangayaan sēnben sōtōma nēn
hinanna xōn,
Dawuda yixētēna nde yi mangayaan naba
lannayani,
kitisaan naxan kiti kēndēn fenma
naxan sōbē soxi tinxinna ma.”

Yerusalēn mi nōē Moyaba maliyē

Jeremi 48.29-36

⁶ Nxu bata Moyaba kaane wasona fe mē
naxan gbo han,
e nun e yētē yigboon
nun e wason nun e yētē yitena.
Koni e yētē matōxōma fuun nin.

⁷ Nanara, Moyaba kaane gbelegbelema su-
nuni
e yamanana fe ra,
e birin e wuga xuini tema.
E kutunma nimisani Kiri-Haresēti taa
kalaxina fe ra.

E bata tunnaxōlō e ma fefe!

⁸ Xēsibōn xēēne bata kala,

alo Sibima manpa binle.*

Siyane mangane bata manpa bili yēbaxine
yibodon

naxanye bogine yi sigama han Yaasēri
taani,

e xuya tonbonna xun xōnna ra,
e yiine yi sigaxi han Fōxō Daraan kidi ma.

⁹ Nanara, n wugama Yaasēri kaane xōn
Sibima manpa binle fe ra.

Ee! Xēsibōn taan nun Eleyale taana!

N na n yēēgen nagboma ayi nēn ē ma!

Yēngēn xuiin bata mini ē manpa bili
nakōne yi,

e nun ē se xaba daxine yi.

¹⁰ Sēwan nun naxan naxan bata nan wudi bili
nakōne yi.

Sigi sa xuiin nun sēwa xuiin mi fa mēma
nxō manpa bili nakōne yi.

Muxu yo mi fa manpa bogine igen bama,
n bata danna sa sēwa xuiin na.

¹¹ Nanara, n bōjēn wugama Moyaba fe ra.
N ma mawuga xuiin luxi nēn

alo bōlōn xuina sununi.

N kutunma Kiri-Haresēti taana fe ra.

¹² Nxu Moyaba yamaan toma xadanjē
e suxure kide matexine yi,

e yi so e suxure banxine yi maxandi tideni,
koni na tōnō yo mi na.

¹³ Alatala bata yi na fala Moyaba kaane
xili ma.

¹⁴ Iki Alatala naxa, “Benun jēē saxon
yatē xa dangu, Moyaba muxu gbeene nun
a yama gbeen yarabima nēn, fangatare
dando gbansan yi lu e nii ra ne yē.”

17

Damasi nun Isirayila

¹ Waliyiya falana Damasi taan xili ma:

Damasi taan kalamatōn ni i ra,
a taa xōnna yi lu
alo gēmēne e bode fari.

² Aroyeri yamanan taane luma nēn
nabējinxi

e findi xuruseene konna ra.

E luma nēn na,

muxu yo mi e yigbētēnma.

³ Taa makantan yin yo mi fa luma Eframi
yamanani sōnōn.

Mangayaan bama nēn Damasi taani.

* 16:8: 16.8 Wudi binla nde na yi, mēn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitōnma alo manpana e gbee kiini.

Arami yamanan muxu dɔnxɛn naxanye
luma,
ne binyen mi dangue Isirayila kaane
binyen na.

Alatala ɛnbɛn Birin Kanna falan nan na
ra.

⁴ Nayi, na lɔxɔni,
Yaxubaa binyen xurunma nɛn.
A yamaan yi lu doyenɛ.

⁵ A luma nɛn
alo sansine na yelin malanɛ se xaba wax-
atini
alo a xaba muxun na a tɔnsɔn xabaxine
malan a yii
alo e na tɔnsɔnne makentun Refa lanbanni.

⁶ A tɔnsɔn dɔnxɛna ndee luma nɛn a kentun
daxin na,
alo oliwi bogine na rayolon tamin na,
a xɔri firin saxan yi lu a kondeni,
naanin suulun ɲɔxɔn yi lu a yii bogixine ra.
Alatalaa falan nan na ra, Isirayilaa Ala.

⁷ Na lɔxɔni,
muxune yɛene luma e da mangan nan na,
e yɛɛ rafindi Isirayilaa Ala Sariɲanxin ma.
⁸ E mi fa e yɛɛ rasigɛ suxure kidene yi
mumɛ,
e naxanye rafalaxi e yiine ra.

E mi fa Asera kide gbindonne matoɛ mumɛ,
e nun e wusulan gandene,
e yetɛ yii fɔxɔne.

⁹ Na lɔxɔni, e taa makantanxin naxanye
rabɛɲinma Isirayila kaane bun, ne birin yi-
genla luma nɛn alo fɔtɔnna hanma geyaan
kondena.

¹⁰ Amasɔtɔ i bata ɲinan Ala xɔn i rakisi-
mana.
I mi i yengi dɔxi i kantan fanyen xɔn, i ya
Ala.

Nanara, i bata nakɔɔn nafala a faɲin na,
i yi sansi xɔɲɛne si.

¹¹ I e si lɔxɔn naxan yi,
hali e na soli na lɔxɔni,
na xɔtɔnna yetɛni i ya si seen yi fuga,
koni a xaba waxatin na a li,
a lɔma ayi nɛn,
furen nun sɔxɔlɛ ɲantaren na fa lɔxɔn
naxan yi.

¹² Ee! Siya wuyaxine sɔnxɔma
alo fɔxɔ igen xuxu xuiin kii naxan yi.

Ee! Yamanane muxune xajɛma ayi
alo baa ige gbeen na walanɛ ayi.

¹³ Siyane sɔnxɔ xuiin luxi nɛn
alo fɔxɔ ige gbeen xuxu xuina.
Marigin na a kɔnkɔ e ma,
e e gi, siga yire makuyeni.
E kedima nɛn
alo foyen na se dagin xali geyaan fari
alo sɛxɛ xaren kala ti foyeni.

¹⁴ Gaxu gbeen na a ra ɲinbanna ra,
benun xɔtɔnni, e mi fa na!
Na nan na muxune sɔtɔma
naxanye nxɔ seene birin tongoma.
Na nan e sɔtɔma naxanye fuma nxu ma.

18

Falan Kusi yamanan xili ma

¹ Gbalon yamanan xa,
tuguminne gabutɛne xuiin gbo dɛnaxan yi
Kusi yamanan baane xun ma!*

² Mɛn kaane xɛrane rasigama baan xɔn
kunkine kui
naxanye rafalaxi gbala xidine ra.

Ɛ siga ɛ konne yi ɛ tan xɛra sɔɲɔyaxine.
Ɛ siga ɛ siyaan fɛma naxan muxuye kuya,
e fatin mayilenma,
naxan magaxu be nun yiren birin yi,
siya ɛnbɛmani ito naxan nɔɔn tima,
baane wuya naxan ma yamanayi.

³ Ɛ tan dunuɲa muxune birin,
ɛ tan naxanye bɔxɔ xɔnna fari,
e na taxamasenni te geyaan fari,
ɛ a mato!
Ɛ na xɔtaan fe xuiin mɛ waxatin naxan yi,
ɛ tuli mati!

⁴ Amasɔtɔ Alatala bata a fala n xa,
a naxa, “N waxi feene rakɔrɔsi feni,
n lu raxaraxi n dɔxɔdeni ti,
alo wuyenna naxan minima yanyin na,
alo xiila wuyenna bɔxɔn ma kuye wolon
waxatini.”

⁵ Amasɔtɔ benun se xaba waxatin xa a li,
fugene yolonma nɛn,
e yi findi tɔnsɔnne ra,
ne yi mɔ fɔlɔ,
muxune yi e yii bogitarene xaba filɛn na,
e nun e sonle nun e dɛɛne.

⁶ Kusi kaane fan nabɛɲinma na kii nin
xɔline xa
geyane fari e nun burunna subene.

* **18:1: 18.1Kusi** yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan de fati fɔrɛne bɔxɔni.

Sεgεne e yibɔma nεn sogε furen na,
sube xajεne fan yi e don jεmεn na.

⁷ Nayi, muxune fama nεn finmaseene ra
Alatala Sεnbεn Birin Kanna xɔn,
keli siyaan fεma naxan muxuye kuya,
e fatin mayilenma,
e magaxu be nun yiren birin yi,
siya sεnbεmani ito naxan nɔɔn tima,
baane wuya naxan ma yamanayi.
E fama nεn na finmaseene ra Siyon geyaan
fari
Alatala Sεnbεn Birin Kanna xinla binyama
dεnaxan yi.

19

Falan Misiran yamanan xili ma

¹ Waliyiya falana Misiran yamanan xili
ma:
Alatala ni i ra, a fama kundani Misiran yi
mafuren!
Misiran kaane suxurene xuruxurunma
nεn a yεε ra,
Misiran kaane yi tunnaɔɔ e ma.
² Ala naxa, “N Misiran kaane radinma
e bode xili ma nεn, e yi e bode yεngε,
birin yi keli a ngaxakedenmaan xili ma,
birin yi keli a xɔyin xili ma,
taane yi keli e bode xili ma,
mangayane yi keli mangayane xili ma.
³ Misiran kaane tunnaɔɔma e ma nεn,
n yi mayifuun bira e feene yi.
E suxurene maxɔdinma nεn,
e nun barinne nun yiimatone nun
kɔεramuxune.
⁴ N Misiran sama nεn kininkinintarena
nde sagoni,
manga yεε xɔdεxεn yi lu a xun na.”
Marigina Alatala Sεnbεn Birin Kanna falan
nan na ra.
⁵ Nila baan xɔrima nεn,
baan wunla yi xara fefe!
⁶ Baane xirin yi mini,
xudene yi xurun Misiran yi,
e birin yi xara.
Gbalane lisima a ra nεn,
⁷ sεxεne yi xara Nila baan xɔn
han a biradena fɔxɔ igen ma.
Xεεn naxanye bixi Nila baan xɔn,
ne xarama ayi nεn,
foyen yi siga e ra, sese mi fa luma.
⁸ Yεxε suxune kutunma nεn, e sunu,

naxanye birin kɔnna birama Nila baani.
Yala wonle fan sεnbεn yi jan.

⁹ Naxanye gεsεne wurundunma,
ne yagima nεn.
Naxanye dugine rafalama e nun naxanye e
sɔxɔnma,
ne yigitεgεma nεn.
¹⁰ Yamanan muxu kεndεne fangan janma
nεn,
walikεne yi kɔntɔfili.

¹¹ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra,
Misiran mangan kawandi muxune
a kawandima xaxilitareyaan nin
e naxa, “Fekolonna nde nan ma dii n tan
na,

a singe ra mangane diina nde.”
E nɔε suse na fale mangan xa di?

¹² Nayi, Misiran mangana,
i ya xaxilimane minεn?
Alatala Sεnbεn Birin Kanna naxan nagidixi
lan i ya yamanan ma,
e xa i xaran na ma.

¹³ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra.
Nofi taan mangane tantanma.
Misiran yamana kanne nan a ralɔma ayi.

¹⁴ Alatala bata niina nde raso e yi
naxan e xun magima e ra
alogo Misiran kaane xa tantan e feen birin
yi

alo dɔɔ minna na dingingε ayi baxundeni.

¹⁵ Misiran muxu gbeen nun a muxudina,
muxu yo mi fa sese ligama naxan fan,
a na findi muxu binyen na
hanma a binyetarena.

Misiran yamanan naɔanna fe

¹⁶ Na lɔxɔni, Misiran kaane luma nεn
alo jaxanle. E xuruxurunma nεn gaxuni,
Alatala Sεnbεn Birin Kanna na a yiini te e
xili ma waxatin naxan yi.

¹⁷ Yuda yamanana fe findima fe magax-
uxin nan na Misiran kaane xa. Muxune na
a fe fala e yεε xɔri, e gaxuma nεn na feen yεε
ra Alatala Sεnbεn Birin Kanna bata naxan
nagidi e ma.

¹⁸ Na lɔxɔni, Heburu xuiin fama nεn
faladeni Misiran taa suulunna ndee yi, e
muxune yi e kɔɔ a e bata findi Alatala
Sεnbεn Birin Kanna gbeen na. Na taan
keden xili bama nεn a Taa Halagixina.

¹⁹ Na ɓɔxɔni, saraxa ganden fama nɛn ludeni Alatala xa Misiran yamanan tagini, gɛmɛ gbeena nde yi dɔxɔ yamanan danna ra naxan Alatalaa fe rabirama muxune ma.

²⁰ Na nan findima taxamasenna nun seren na fa fala Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna Misiran yi. Misiran kaane na e xui ramini Alatala ma e ɲaxankata muxune fe ra waxatin naxan yi, a Marakisi Tiin nafama nɛn e ma, naxan e xun mayɛngɛma a yi e xunba.

²¹ Alatala a yɛtɛ yitama nɛn Misiran kaane ra. Na ɓɔxɔni, Misiran kaane Alatala kolonma nɛn. E yi a batu, e saraxane nun bogise saraxane ba a xa. E yi dɛ xuine tongo Alatala xa, e yi e rakamali.

²² Alatala Misiran kaane ɲaxankatama nɛn fitina fena nde xɔn, koni a e yiyalanma nɛn, e yi xɛtɛ Alatala ma, a yi e maxandi xuiin namɛ, a yi e yiyalan.

²³ Na ɓɔxɔni, kiraan kelima nɛn Misiran yi siga Asiriya yamanani. Asiriya kaane sigama nɛn Misiran yi, Misiran kaane yi siga Asiriya yi. E birin yi Ala batu e bode xɔn.

²⁴ Na ɓɔxɔni, Isirayila findima nɛn Misiran nun Asiriya yamananane saxanden na dunuɲa duban sɔtɔma naxanye xɔn.

²⁵ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna dubama nɛn e xa, a naxa, “N bata barakan sa n ma yamaan Misiran ma fe yi, e nun Asiriya yamananana, n yii ɓɔxɔna e nun Isirayila, n ma ɓɔxɔna.”

20

Falan Misiran nun Kusi xili ma

¹ Asiriya mangan Sarigon a sofa kuntigin nasiga ɲɛɛn naxan na Asadodi taan xili ma Filisiti yamanani, a yi a yɛngɛ, a yi a tongo,

² na waxatin yɛtɛni, Alatala yi falan ti Esayi xa Amɔsi a dii xɛmɛna, a naxa, “Sunu dugin naxan xidixi i tagi, na ba, i yi i ya sankidine ba.” Esayi yi a falan suxu, a magenla yi lu sigan tiyɛ, sankidi mi a sanni.

³ Alatala mɔn yi a fala, a naxa, “A ɲɛɛ saxanna ni i ra n ma walikɛna Esayi sigan tima a magenla, sankidi mi a sanni. Taxamasenna nan na ra e nun marakolonna Misiran yamanan nun Kusi yamanan xa,*

⁴ fa fala Asiriya mangan Misiran kaane nun Kusi kaane suxuma nɛn yɛngɛni, a e xali konyiyani. A dii ɲɔrɛne nun fonne magenle nan xalima, sankidi mi e sanni, e xɔrɛ magenle yi findi yagin na e xa.

⁵ Nayi, muxun naxanye e yigi saxi Kusi yi hanma naxanye yi Misiran matɔxɔma, ne gaxuma nɛn, e yagi.

⁶ Na ɓɔxɔni, muxun naxanye dɔxi ɓɔxɔ igen dɛ, ne a falama nɛn, e naxa, ‘Nxu yi yigi saxi naxanye fari, a mato naxan ligama ne ra. Nxu yi waxi siga feni nxu luxundeni e konni, alogo nxu xa maliin sɔtɔ, nxu yi xunba Asiriya mangan ma. Nayi, nxu fa nɔɛ kise di?’ ”

21

Falan Babilɔn yamanan xili ma

¹ Waliyiya falan ni i ra tonbonna xili ma ɓɔxɔ igen dɛ.*

Yaxun fama nɛn
sa keli tonbonni yamana magaxuxini
alo kala ti foyen nɛma fɛ yiifari ma tonbonna makɔɛ.

² Ala bata fe magaxuxin yita n na.
Yanfantenna bata keli yanfa sodeni.
Halagi tiin bata halagin ti ɓɔɓɔ.

Elan kaane, ɛ siga yɛngɛni!
Mede kaane ɛ taan nabilin!†
Muxune yi kutunma e bun ma,
koni n fa danna sama nɛn na ma!

³ Nanara, n tagin xuruxurunma.

N ɲaxankataxi
alo ɲaxanla tinna ma.

N naxan mɛma,
na bata n gaxu ki fapi!

N naxan toma,
na bata n kɔntɔfili.

⁴ Wɛkile mi fa n yii,
n xuruxurunma gaxuni.

N yi ɲinbanna nan mamɛma nun
alogo n xa ɓɔɲɛ xunbeli,
koni kɔɛɛn fan bata magaxu ayi.

⁵ Donseen bata rafala,
dagine bata yisa,
muxune dɔxi e dɛgedeni,
e minma.
Kuntigine, ɛ keli!

* **20:3: 20.3Kusi** yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan dɛ fati ɓɔrɛne ɓɔxɔni. * **21:1: 21.1Tonbonna:** A Babilɔn nan ma fe falama na ra. † **21:2: 21.2Elan kaane nun Mede kaane** yi Babilɔn kaane xɔyine nan na benun e xa e yɛngɛ, e yi e nɔ.

Ɛ yɛngɛ so seene yitɔn.

⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa,
“Sa kantana tina nde ti,
a na naxan to, a na fala i xa.

⁷ Xa a yɛngɛ so wontorone to,
soone naxanye bandunma,
soo ragine dɔxi sofanle fari,
ndee fan dɔxi ɲɔgɔmɛne fari,
a xa a liga a yeren ma ki fani.”

⁸ Kantan tiin xa sɔnxɔ, a naxa,
“N Marigina, n tixi yinna xuntagi fɛriɲɛn
gbɛn!

N nan n ma kantana tideni kɔɛna ngan na.

⁹ Ɛ a mato, xɛmɛna nde fama yɛngɛ so won-
toron kui

soo firin naxan bandunma.

Na yi a xuini te, a naxa,

‘Babilɔn taan bata kala!

A bata kala!

E ala sawurane birin bata bira
e xuya ayi bɔxɔni.’ ”

¹⁰ N ma yamana,
ɛ tan naxan bata bɔnbɔ
alo murutun lonna ma,
n na nan mɛxi Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
ra, Isirayilaa Ala,
n yi a rali ɛ ma.

Falana Edɔn yamanan xili ma

¹¹ Waliyiya falan ni i ra Duma taan xili
ma.

Xuina nde minima Seyiri yamanani,

a naxa, “Kantan tina, kɔɛɛn di?

Kantan tina kɔɛɛn di?”

¹² Kantan tiin yi a yabi,

a naxa, “Xɔtɔnna a lima nɛn,

kɔɛɛn fan yi so.

Xa i mɔn waxi maxɔdinna ti feni,

maxɔdinna ti.

Waxati gbɛɛ, i mɔn yi fa.”

Alaa falana Arabi xili ma

¹³ Waliyiya falan ni i ra Arabi yamanan
xili ma.

Ɛ xima nɛn Arabi burunna ra,

Dedan bɔnsɔnna, sigatiine tonbonni.

¹⁴ Ɛ tan Tema kaane,

ɛ sa fa igen na muxune xa

min xɔnla naxanye ma

ɛ fa balon na muxu gixine xa.

¹⁵ Muxune bata e gi silanfanna bun

silanfanne yi texi e xili ma,

xanle bandunxi e xili ma,

e gixi yɛngɛn gbalon bun.

¹⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa,

“Benun ɲɛɛ keden yatɛ, Kedari bɔnsɔnna‡
binyen birin ɲanma nɛn.

¹⁷ Muxu wuyaxi mi fa luma e nii ra e
xali wonle yɛ, Kedari yɛngɛsone.” Alatala,
Isirayilaa Ala nan na falaxi.

22

Yerusalɛn taana fe

¹ Waliyiya falan ni i ra Lankɛnɛmaya
Lanbanna xili ma.

Yerusalɛn kaane,

nanfera ɛ tema banxine xuntagi?

² Nanfera sɔnxɔ sɔnxɔn bata keli ɛ taani,
a yimaxa,

sumunna taan naxan yi yɛyɛ?

Ɛ faxa muxune mi faxaxi silanfanna ra,
e mi faxaxi yɛngɛni.

³ Ɛ kuntigine birin bata e gi,
xalimakuli wonle yi e findi kasorasane ra.

Ɛ muxune birin bata yi e gi yaxune yɛɛ ra,

e yi e birin suxu, e yi e xali.

⁴ Nanara, n yi a fala, n naxa,

“Ɛ yɛɛn ba n na,

ɛ n lu na, n xa wuga xɔlɛni.

N ma yamaan bata kala,

koni hali ɛ mi kata n masabarideni.”

⁵ Amasɔto to,

Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna

bata magaxun nun mantɔrɔn nun may-
ibasanna rafa

en ma Lankɛnɛmaya Lanbanni.

Taan nabilinna yinna bata kala!

Xili ti xuiin minima malina fe ra geyaan
ma.

⁶ Elan yamanan ganle bata xalimakunle
tongo

e nun yɛngɛ so wontorone nun soone.

Kiri yamanan sofane e yɛ masansan wure
lefane yitɔnma.

⁷ Ɛ mɛrɛmɛrɛn fajine bata rafe yɛngɛ so
wontorone ra,

soo ragine yitɔnxi e xa yɛngɛn fɔlɔ ɛ taan so
dɛɛne ra.

⁸ Yuda yamanan mi fa makantanxi sɔnɔn.

Na lɔxɔni,

i yɛɛ raxɛtɛma nɛn yɛngɛ so seene ma

‡ 21:16: 21.16Kedari findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sɛbɛxi Dunuɲa Fɔlɔn 25.13 kui.

banxini naxan xili “Fəṭən Yi Banxina.”

⁹ Ɛ yi yalenne to Dawudaa Taan makantan yinna ma

ε yi igen namara ige ramarade xurini yengen yee ra.

¹⁰ Ɛ Yerusalen taan banxine yate,

ε ndee rabira

alogo ε xa makantan yinna senbe so.

¹¹ Ɛ yi ige ramaraden nafala yin firinne longonna ra

ige ramarade fonna igen xa.

Koni naxan na feene birin xunna ra,

ε mi ε yee rafindixi na ma.

A yi e yitonna to mi na ra,

koni ε mi yi na kanna toma.

¹² Marigina Alatala Senben Birin Kanna

a falaxi na ləxən nin,

a ε xa wuga, ε gbelegbele,

ε yi ε xunne bi,

ε yi kasa benbeli dagine so sununi.

¹³ Anu, sewan nun naxan nan be iki!

Muxune jingene kəe raxabama,

e yexene faxama,

e suben donma, e manpaan minma.

Ɛ a falama, ε naxa,

“En na en dege, en yi en min,

bayo en faxan nen tila!”

¹⁴ N tunla Alatala Senben Birin Kanna falani ito nan mexi, a naxa, “Ɛ hakeni ito mi xafarima han ε faxa!” Marigina Alatala Senben Birin Kanna na nan falaxi.

Marakolonna lan Sebensa fe ma

¹⁵ Marigina Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siga, i sa mangana muxuni ito li, Sebensa, naxan manga banxina feene xun na, i yi a fala a xa, i naxa,

¹⁶ ‘Nanse i xa be?

I ya muxun mundun be,

i to gaburun gema i yete xa be?

I matabude donxen nafalama i yete xa geyaan fari

i gaburun ge i yete xa fanyeni!

¹⁷ I tan senbema,

Alatala i wolima ayi nen pon!

A yi i suxu ken,

¹⁸ a yi siga i mafilinfilin

alo se radigilinxina

a i woli yamana gbeeni.

I sa faxama menna nin,

ε nun i ya wontoro fapine yi lu na,

i tan naxan i kanna denbayaan nayagima!’

”

¹⁹ Ala naxa,

“N ni i kedima nen i ya walideni,

n yi i ba i tideni.

²⁰ Na ləxəni,

n nan n ma walikena Eliyakimi xilima nen,

Xiliki a dii xemena.

²¹ N ni i ya dagine ragodo a ma,

n ni i ya tagi xidin xidi a tagi,

n ni i senben so a yii.

A findima nen Yerusalen kaane fafe ra

Yuda yamaan birin ye.

²² N Dawudaa manga banxin dejinna soma nen a yii.

A na naxan nabi,

muxu yo mi nəe a balan.

A na naxan balan,

muxu yo mi nəe a rabiye.

²³ N na a bitinma nen

alo bitin wudina yire kendeni,

a yi binyen fi a fafe a denbayaan ma.

²⁴ A denbayaan muxu binyene birin luma nen singanxi a ra,

alo wudi yiin singanxi a binla ra kii naxan yi,

alo goron xunxurine nun baramane

nun ige sa seene dəxəma e bode fari kii naxan yi.”

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “Na ləxəni, gbangban wudin talama nen naxan yi bitinxi yire kendeni. A kalama nen, a yi bira. Nayi, goronna naxan yi singanxi a ra, na yi halagi.” Alatala na nan falaxi.

23

Tire nun Sidən halagi fena

¹ Waliyiya falana Tire taan xili ma:

Ɛ tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui fəxə igen xun ma,

ε gbelegbele sununi amasəto Tire taan bata kala,

banxi yo mi fa na,

kunki tide mi fa na.

E bata na xibarun me,

fata Sipiri fəxə ige tagi bəxən na.

² Ɛ dundu, ε tan naxanye dəxi fəxə igen de,

ε tan naxanye bata fəxə igeni siga

ε Sidən taan yulane findi nafulu kanne ra.

³ Sansiin naxanye yi bima baan de Sihori
yi,
foxo igen kidi ma pon,
e fa ne ra e taani.
Sansiin naxanye yi xabama Nila baan xon,
ne yi findixi Sidon taan tonon nan na.
Na yamanan bata yi findi siyane loto tiden
na.

⁴ Sidon kaane, e yagi,
baan xon yire makantanxina.
Bayo foxo igen* bata a me e ra, a naxa,
“N mi dii barin toroyane sotoxi,
n mi dii barixi.
N mi dii xeme ye ragboxi,
n mi dii teme maxuruxi.”

⁵ Xibaruni ito na Misiran yamanan li,
e yigitegema nen Tire taana fe ra.

⁶ E foxo igeni gidi han Tarasisi taani,
e gbelegbele sununi e tan foxo ige tagi boxo
yidoxone.

⁷ E jaxaxaxa taan nan ito ra ba,
naxan masage xabu waxati xunkuyene yi
naxan muxuye bata yi siga
e sa doto yire makuyene yi?

⁸ Nayi, nde na feen nataxi Tire taan xili ma,
naxan yi mangayane yitaxunma ya-
manane yi nun?

Kuntigin nan yi a yulane ra,
xili kan gbeene dununa yi.

⁹ Alatala Senben Birin Kanna nan na
ragidixi,
alogo a xa ne fe magodo
naxanye wasoxi e tofanna fe ra,
alogo a xa boxon muxu yitexine rayagi.

¹⁰ Nayi, Tarasisi kaane,
e boxon bi,
alo e a ligama Nila baan de kii naxan yi,
amasoto kunki tide mi fa na e kunkine xa.

¹¹ Alatala bata a yiini te baan xili ma,
a bata yamanan yimaxa.
A bata yamarin fi Kanan yamanan xili ma,
a taa makantanxine xa kala.

¹² A bata a fala, a naxa,
“E tan Sidon kaane,
e sumunna bata nan.
Yaxune bata fu e taa tofajin ma.
Keli, e foxo igeni gidi,
siga Sipiri foxo ige tagi boxoni.

Hali na, matabu yo mi e xa.”

¹³ Babilon yamanan mato,
yamaan naxan mi yi sese ra,
Asiriya kaane bata yi naxan findi burunna
subene gbeen na.

E e sanganso makantanxine ti nen a yi,
e yi a banxine kala,
a findi taa xonna ra.

¹⁴ E tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui
foxo igen xun ma,
e gbelegbele sununi
amasoto e yire makantanxin bata kala.

¹⁵ Na waxatini, jinan tima nen Tire taan
xon jee tonge solofere, na lanxi mangana
nde nan ma siimaya ma. A ligama Tire
taan na nen alo a liga yalunden na kii
naxan yi sigini ito yi, a naxa,

¹⁶ Bolonna tongo, i a maxa,
i sigi wuyaxi sa,
i taani siga i tan jaxalan mapinanxina
alogo i ya fe xa rabira muxune ma.

¹⁷ Jee tonge solofere na dangi, Alatala
Tire taana fe ragidima nen. A mon yi a
saran haramuxin soto folo, a yalunyaan
naba boxo xonna yamanan birin xon.

¹⁸ Koni a soto seen nun a saren hara-
muxin luma Alatala nan xa. E mi
malanma, e mi ramarama. E soma
muxune nan yii naxanye luma Alatala
yetaagi alogo e xa balo gbeen nun maraberi
ba fajin soto.

24

Alatala boxon birin halagima nen

¹ Alatala boxon birin halagima nen,
a yi a raxori.

A boxo xonna kalama nen,
a yi a muxune birin naxuya ayi.

² Na marajan ki kedenna nan saraxaraliin
nun a yamaan xa,
e nun kuntigin nun a walikeen xa,
e nun banxi kanna nun a walike jaxanla
xa,
e nun sare matiin nun sare soon xa,
e nun doli tongo nun doli soon xa,
e nun donla naxan ma
e nun seen soma naxan yii.

³ Boxo xonna kalama nen fefe,
a yigenla yi lu
amasoto Alatala bata na fala.

* 23:4: 23.4Foxo igen yi findixi Sidon kaane gbee ala jaxalanmana nde nan na.

⁴ Bəxən sunuxi, a xaraxi.
 Dunuḡa sigama kale,
 a muxu gbeene fan yi doyen.
⁵ Adamadiine bata bəxə xənna raharamu.
 E mi Alaa sariyane suxi,
 e yi a tənne bejin.
 E bata habadan layirin kala
 e nun Ala tagi.
⁶ Nanara, Alaa dangan bata bəxə xənna
 suxu,
 a muxune yi e yulubin yanginna sətə.
 A muxune ganma,
 e wuyaxi mi lu.
⁷ Manpa nənən bata xara,
 manpa binle yi lisi a ra.
 Naxanye bəḡe yi səwaxi,
 ne wugama.
⁸ Səwan tanban xuine bata dan,
 ɲaxaɲaxa xuine bata ɲan,
 səwan bələn xuine bata dan.
⁹ Muxune mi fa manpaan minma sigini.
 Manpane bata xələ ayi
 e min muxune də.
¹⁰ Taa rabəjinxin bata kala.
 Banxine birin nagalixi,
 muxu yo mi fa nəe soe.
¹¹ Muxune gbelegbelema manpa feen na
 kirane xən.
 Səwan bata findi bəḡe rafəren na.
 ɲaxaɲaxan bata ɲan yamanani.
¹² Banxi xənne nan tun fa luxi taani,
 taan so dəen bata kala,
 a biraxin yi lu na.
¹³ A ligama na kii nin bəxəni siyane tagi,
 se wuyaxi mi luma,
 alo oliwi bogine na yelin malanḡe,
 alo manpa binle xəri bolon waxatini.

Dunuḡa muxune ɲaxanma

¹⁴ Naxanye luxi e nii ra,
 ne e xuini tema,
 e sənə səwani e Alatalaa binyen nali.
 E gbelegbelema ɲaxaɲaxani keli sogegodo-
 den binni.
¹⁵ E naxa,
 “Sogeteden binna yamanane,
 ɛ Alatala binya!
 ɛ Alatala xinla tantun
 fəxə ige tagi bəxəne yi,
 Isirayilaa Ala!”
¹⁶ Nxu bəti xuine məma nən bəxən danne
 birin yi:
 “Binyena Ala tinxinxin xa!”

Koni n tan naxa,
 “N bata lə ayi, n bata lə ayi,
 gbalona n xa!
 Yanfantenne yanfan soma!
 Yanfana!
 Yanfantenne yanfan soma!”
¹⁷ Gaxun nun yili gbeen nun luti ratixine
 ɛ tan bəxə xənna muxune yee ra.
¹⁸ Naxan na a gi gbelegbele xuiin bun gax-
 uni,
 na yi sin yinla ra.
 Xa naxan te yinla ra,
 na yi a suxu lutin na.
 Kore xənna dəene birin nabima nən
 tulen yi fa,
 bəxə xənna bunne birin yi xuruxurun.
¹⁹ Bəxə xənni bəma nən,
 a xuya ayi, a yolon,
 bəxən bata yimaxa fefe!
²⁰ Bəxən dengenma ayi nən
 alo dələ minna,
 a tintin alo gagen foye gbeen bun.
 A bira a Ala matandine goronna bun
 a mi fa nəe keke.
²¹ Na ləxəni,
 Alatala sənbe ma ganla saranma e kewanle
 ra nən
 naxanye bəxən nun kuyen lan tagini
 e nun bəxə xənni ito mangane.
²² E malanma nən yili gbeen na
 alo kasorasane.
 E balan kason na.
 Waxati xunkuye na dangu,
 e fa e dentee.
²³ Kiken nun sogen yagima nən.
 Amasətə Alatala sənben Birin Kanna
 findima nən mangan na Yerusalen yi,
 Siyon geyaan fari.
 A binyen yi makənən taan fonne birin
 yetagi.

25

Wali faɲi kolon betina

¹ Alatala! N ma Ala ni i ra!
 N ni i tantunma nən,
 n yi i xinla binya.
 I bata i ya kabanako feene rakamali,
 i naxanye ragidixi i ya tinxinyani
 xabu to mi na ra.
² I bata taan lu
 alo gəme malanxine,
 i bata taa makantanxin findi taa xənna ra.

Taa mi fa xəɲene taa fangamaan na,
 a mi fa tima sənən.
³ Nanara, yama sənɛmane i binyama nən
 siya gbalotəne taane yi gaxu i yee ra.
⁴ Luxunden nan i tan na yiigelitəne xa,
 sənɛtarene luxundena
 e na bira lanbaranni,
 e nun yigiyadena tule gbeen bun,
 e nun nininna soqe xələn bun.
 Muxu ɲaxine xələn luxi nən
 alo tule foye gbeen na dəxə sansanni,
⁵ alo sogen wuyenna tonbonna ma.
 I xəɲene sənəxə xuiin danma,
 alo kundaan nininna wuyenni suxuma kii
 naxan yi,
 i gbalotəne nə sətə sigin danma na kii nin.

Sewa bandena siyane birin xa

⁶ Alatala Sənɛn Birin Kanna ɲaxaɲaxani
 tənma geyani ito fari,
 a lu alo sube turaxi donna
 nun manpa faɲi minna,
 suben nun manpa fisamantenne yetena.
⁷ Geyani ito fari,
 a sunu dugin bama nən
 yamanane muxune birin yetagin xun na,
 e nun kasangenna naxan siyane birin ma.
⁸ A sayaan halagima nən habadan!
 Marigina Alatala yi muxune birin yeegen
 fitan e yetagi.
 A yi yagin ba a yamani bəxən yiren birin yi.
 Alatala nan na falaxi.

Moyaba yamanan kalana fe

⁹ Na ləxəni, e a falama nən,
 e naxa, “En ma Ala ni i ra!
 En na en xaxili tixi a tan nan na,
 a yi en nakisi!
 Alatala ni i ra!
 En xaxili tixi a tan nan na.
 En ɲaxan,
 en sewa a marakisina fe ra!”
¹⁰ Alatala bata a yengi lu geyani ito xən!
 Anu, Moyaba yamanan bata kala
 alo sɛxən naxan yibodonxi ɲɛɲɛ yinla ra.
¹¹ Mən kaane yiine yitexi
 alo muxun naxan a bama igeni.
 Koni hali e to kataxi,
 Marigina e ragodoma nən e wasoni.
¹² Moyaba kaane,
 Marigina ɛ yamanan makantan yinne rabi-
 rama nən,
 a e rabirama nən bəxəni,

a yi e findi burunburunna ra.

26

Ala tantun betina

¹ Na ləxəni, Yuda yamanan muxune betin
 bama nən, e naxa,
 “Nxu bata taa makantanxi faɲin sətə.
 Ala bata a rabilin marakisina na
 alo yinna
 a xa nxu makantan.
² ɛ taan so deene rabi,
 yama tinxinxin xa so
 naxanye luxi təgəndiyani.
³ Naxanye yugon fan,
 i tan Ala nan bəɲɛ xunbeli kəndən nagidima
 ne ma,
 amasətə e yigi saxi i tan nin.
⁴ ɛ yigi sa Alatala yi habadan,
 bayo Alatala nan ɛ habadan kantan fanyen
 na,
 ɛ Alatala.
⁵ Muxun naxanye dəxi yire matexini,
 a ne ragodoma nən,
 a yi e taa matexin kala,
 a yi a halagi bəxə xənna ma,
 a a findi burunburunna ra.
⁶ Sənɛtarene a yibodonma nən,
 a lu yiigelitəne san tidene bun.”
⁷ Tinxin muxuna kiraan tinxin nən.
 I tan Ala faɲin kiraan malaxunma nən
 tinxin muxun xa.
⁸ Alatala, nxu xaxili tixi i tan nan na
 i ya kiti saxine kiraan xən ma.
 Nxu niin makoon naxan ma,
 nxu lu i xinla fale,
 nxu lu nxu mirɛ i ma.
⁹ I xənla n niin yeteen suxuma kəeen na,
 n ni i fenma n səndəmen birin na.
 I na kiti kəndən sa bəxəni
 dunuɲa muxune yi tinxinyaan kolon.
¹⁰ Xa i hinan muxu ɲaxine ra,
 e mi tinxinyaan kolonɲɛ.
 Hali yamana faɲini,
 e tinxintareyaan nan nabama,
 e mi Alatalaa gboon toma.
¹¹ Alatala, i yiini texi e xili ma,
 koni e mi a toma.
 Anu, e i ya xanuntenya gbeen toma nən
 i ya yamaan xa, e yi yagi.
 Təen naxan i yaxune raxərima,
 na xa e gan.

12 Alatala i bɔɲɛ xunbenla fima nxu ma,
i tan nan nxɔ feene birin nakamalima nxu
xa.

13 Alatala, nxɔ Ala,
kari gbɛtɛne nxu nɔ nɛn,
naxanye mi findixi i tan na,
koni nxu i tan nan keden pe xili binyama.

14 Ne bata faxa,
e mi fa xɛtɛma sɔnɔn.
E bata findi yiyane ra,
e mi fa kelima sɔnɔn.
I bata e kɛwanle saran e ra,
i yi e halagi,
i yi e funfun birin naxɔri.

15 Alatala, i bata nxɔ bɔxɔn fari sa,
i bata a fari sa.
I bata i ya binyen mayita,
i yi yamanan danne masiga.

16 Alatala, muxune e yɛɛ rafindima i tan
nan ma tɔrɔni.
I na e xuru mantɔrɔni,
e yi xɛtɛ i xandɛ dɛ bun.

17 Alatala, nxu lu nɛn i yɛtagi,
alo ɲaxanla nɛma wugama sɔxɔlɛni tinna
ma.

18 Nxu fan na sɔxɔlɛn sifan sɔtɔxi nɛn,
nxu wuga,
koni nxu foyen nan tun barixi.
Nxu mi kisin fixi bɔxɔ xɔnna ma
nxu mi muxu nɛnɛne raminixi dunuɲa yi.

Faxa muxune kelima nɛn

19 Ɛ faxa muxune niin birama e yi nɛn,
e yi keli.

Ɛ tan naxanye saxi burunburunni,
ɛ xulun, ɛ sɔnxɔ sɛwani.
Marigina, i xiila rafama bɔxɔn ma
alo kɛnɛnna,
faxa muxune yi keli gaburun na.

20 N ma yamana, ɛ so ɛ konni,
ɛ dɛɛn balan ɛ fɔxɔ ra.
Ɛ luxun waxatidi,
han Alaa xɔlɔn yi dangu.

21 Amasɔtɔ Alatala nan minima a dɔxɔdeni
a yi bɔxɔn muxune hakɛne saran e ra.
Bɔxɔ xɔnna muxu faxaxine wunla
makɛnɛnma nɛn,
a yi ba muxune wunla luxunɲɛ
naxanye faxaxi a fari.

27

Nɔ sɔtɔna ige yi sube ɲaxin fari

1 Na lɔxɔni, Alatala a silanfan wure xɔdɛxɛn
tongoma nɛn
naxan gbo, a sɛnbɛn gbo,
a yi keli ige yi sube ɲaxin xili ma
ige yi sube ɲaxina,
sajin naxan a gima,
ige yi sube ɲaxina,
saji tinxintarena.
A yi fɔxɔ ige yi ninginanga gbeen faxa.

Marigin nun a nakɔna fe

2 Ɛ manpa bili nakɔn matɔxɔma nɛn sigini
na lɔxɔni,
naxan bogiye ɲaxun han!

3 “N tan, Alatala,
n tan nan manpa bili nakɔni ito kantan
muxun na.
N na a ige sama nɛn waxatin birin,
n yi a kantan kɔɛɛn nun yanyin na
alogo muxu yo nama fe ɲaxin liga a ra.

4 N mi fa xɔlɔxi a ma.
Koni xa n tansinne nun ɲanle li na,
n na e yɛngɛma nɛn,
n yi e gan.

5 Koni xa naxan a yigiyaden fen n tan yi,
na kanna xa bɔɲɛ xunbenla raso nxu nun a
tan tagi,
a xa bɔɲɛ xunbenla yatin naso nxu nun a
tan tagi!”

Ala fama nɛn a yamaan mafeludeni

6 Waxati famatɔne yi,
Yaxubaa yamana a salenne raminima nɛn,
Isirayila bɔnsɔnna yi a sonle nun a fugene
ramini.

A dunuɲa rafe a bogine ra.

7 Ala a yamaan bɔnbɔxi nɛn ba,
alo a e bɔnbɔ muxune bɔnbɔxi kii naxan yi?
A a yamaan faxaxi nɛn ba
alo a na kanne faxa kii naxan yi
naxanye yi e faxama nun?

8 Ɛn-ɛn de, koni a e makitixi nɛn
a yi e kedi,
a siga e ra konyiyani.
A e kedi a kala ti foyen nan na,
alo sogeteden foye gbeena.

9 Yaxuba bɔnsɔnna haken mafeluma ikii
nin,
ito nan Isirayila bɔnsɔnna yulubi xafarin
mayitama:
e na e kide saraxa gandene birin findi bu-
runburunna ra,

e Asera kide gbindonne nun wusulan gandise ba tixi.

¹⁰ Muxu yo mi fa luma taa makantanxini.

A luma nən nabepinxi

alo tonbonna.

Ninge diine yi fa e dε madondeni a yi,

e yi na findi e matabuden na.

E yi a wudi jingine madon.

¹¹ Wudi yiine na xara,

e girama nən,

jaxanle yi e gan.

Amasoto yama xaxilitaren nan ito ra.

Nanara,

e da mangan mi fa kininkininma e ma.

Ala naxan e daxi,

na mi hinanma e ra.

Isirayila suxu muxune xεε fena

¹² Na loxoni,

Alatala a sansi xabaxine bonboma nən

keli Efirati baan ma

han sa doxo Misiran xuden na,

ε birin yi malan keden keden yεen ma,

ε tan Isirayila kaane.

¹³ Na loxoni,

xota xui gbeen minima nən.

Muxun naxanye loxi ayi Asiriya yamanani,

e nun naxanye kedi Misiran yi,

ne birin fama nən,

e fa Alatala batu geya sarijanxin fari

Yerusalen yi.

28

Gbalon Samari kaane xili ma

¹ Gbalon Samari taan xa,

naxan maligaxi manga komotin na

naxan findixi Efirami yamanan dolo minne

xunna kenla ra,

naxanye noron luxi

alo se fugen yolonmatona,

taan naxan meremere jingixin xun ma,

dolon bata naxan muxuye kala.

² A mato,

Marigina walike senbemaan fama nən,

alo balabalan kesene foye gbeen

alo tulen foye kala tiin naxan fama fufaan

na

a yi taan nagodo boxoni a fangani.

³ Taan naxan luxi

alo mangaya komotina,

naxan findixi Efirami dolo minne xunna

kenla ra,

na yibodonma nən.

⁴ Taan naxan noron luxi

alo fugen yolonmatona

naxan tixi meremere jingixin xun ma,

na luma nən

alo xode bogi singen naxan mama

benun se xaba waxatin xa a li.

Muxu yo na a to,

na kanna a bama nən kedenna,

a yi a don sa!

⁵ Na loxoni,

Alatala Senben Birin Kanna nan findima

manga komotin na a yamaan muxu

donxene xa

naxanye na lu e nii ra,

alo mangaya taxamaseri noroxina.

⁶ A xaxinla fama nən kitisane ma

alogo e xa kiti kenden sa.

A yi fangan fi muxune ma

naxanye yaxune kedima taan so deen na.

Dolo minne yi Nabi Esayi magele

⁷ Hali e saraxaraline nun e nabine tantanma dolon xon.

Manpaan bata e xunna firifiri.

Manpaan bata e ratantan.

Dolon bata e xaxinli fu,

manpaan yi e xunna firifiri.

E nema fe toon tima alo xiyena,

e tantanma,

e nema kitin se,

e a feni fu.

⁸ E tabanle birin nafexi e baxunna ra,

e yiren birin xosixi.

⁹ Na dolo minne maxodinna tima, e naxa,

“Esayi ito waxi nde xaran feyi?”

A a falane yebama nde xa?

Diidin naxanye baxi xijen na ba?

Dii futen naxanye deen baxi badeni xijen

na ba?

¹⁰ Bayo a naxa,

“Tonne tonne fari,

tonne tonne fari.

Sonne sonne fari,

sonne sonne fari.

Ndee be, ndee na.”

¹¹ Awa, nayi, Ala fa falan tima yamani ito

xa

xojene falane nun xui gbetene nan xon,

e mi naxanye famuma.

¹² Anu, a bata yi a fala e xa nun, a naxa,

“Matabuden nan be ra,

xa naxan xadanxi,
na xa fa a matabu be.
Bɔɲɛ xunbeli yiren nan be ra.”
Koni e tondixi e tuli matiyɛ.

¹³ Nayi, Alatala falan tima e xa na kii nin
yati, a naxa,
“Tɔɲne tɔɲne fari,
tɔɲne tɔɲne fari.
Sɔɲne sɔɲne fari,
sɔɲne sɔɲne fari.
Ndee be, ndee na,”
alogo e nɛma sigan tiyɛ,
e xa bira e xanbiramaan na,
e maxɔɔ,
e yi e suxu lutin na,
e sa kasoon na.

Marigin yi banxin beten sa Yerusalen yi

¹⁴ Ɛ tan magele tiin naxanye Yerusalen ya-
maan xunna,
ɛ tuli mati Alatalaa falan na!

¹⁵ Ɛ a falama, ɛ naxa,
“Nxu bata layirin xidi nxu nun sayaan tagi,
nxu bata lanna raso nxu nun laxira tagi.
Xa gbalon fa,
a mi nxu konna lima,
amasɔɔ nxu bata wulene findi nxu
yigiyaden na,
nxu yi mayifu falane findi nxu luxunden
na.”

¹⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi,
a naxa,
“N bata gɛmɛna nde dɔxɔ Siyon taani
alo banxin tongon gɛmɛ faɲi yɛbaxina.
Naxan na dɛnkɛɛya a ma,
na mi yimaxɛ mumɛ!”

¹⁷ N kiti kɛndɛn nun tinxinyaan findima
n ma banxin ti se tinxinxine nan na,
koni balabalan kɛsɛne ɛ yigiyaden makɔma
nɛn,

ɛ wulene,
igen yi sa ɛ luxunden xun ma.

¹⁸ Layirin naxan ɛ nun sayaan tagi,
na yi kala.
Lanna naxan ɛ nun laxira tagi,
na mi fa luma na.
Gbalon na fa waxatin naxan yi,
a yi ɛ halagi.

¹⁹ A na fa waxati yo yi,
a ɛ xalɛ a yii,
bayo a danguma nɛn xɔtɔnna nun yanyin
nun kɔɛɛn na.

Gaxun nan tun a ra,
a xuiin bunna na famu waxatin naxan yi.
²⁰ Saden xurunma ayi nɛn saden na,
bitinganna yi dungi ayi mafelenna ra.

²¹ Alatala mɔn kelima nɛn
alo a liga kii naxan yi Perasimi geyaan fari.
A bɔɲɛn tema nɛn
alo a liga kii naxan yi Gabayon lanbanni,*
alogo a xa a wanle rakamali
naxanye makabɛ,
a kɛwali magaxuxine.

²² Awa iki, ɛ magelen dan.
Xanamu, ɛ xidi yɔɔɔnɔnne mɔn gbɛtɛnma
nɛn ɛ yi.

Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna na
nan falaxi n xa,
a bata a ragidi a xa yamanan birin halagi.

Xɛɛ bi feen sandane

²³ Ɛ tuli mati n xuiin na.
Ɛ xaxili lu n ma falane xɔn.

²⁴ Xɛɛ biin na wa sansiin si feni,
a luun bɔxɔn biin nan tun fari waxatin
birin yi ba?

A luma a bɔxɔn nawalɛ nɛn ba,
a buxa dan mi naxan na?

²⁵ Koni a na yelin a bɔxɔni tɔɲɛ waxatin
naxan yi,
a mi sabi dɛ daxine xan sima na xanbi ra
ba?

A mi sabi seene siyɛ ba
e nun sorontonna?
A mi maala nun fundenna wolɛ e xɛɛne yi
ba,

a sansi gbɛtɛye si xɛɛn dɛ?

²⁶ A Ala nan na tagi raba kiin yitaxi a ra,
a yi a xaran a liga kiin ma.

²⁷ Sabidɛ daxine mi bodonma ɲingen xɛɛ ra
bɔnbɔ seen na,
muxu yo mi wontoron sanne radanguɛ
sabi se xun xurine fari e bɔnbɔ seen na,
koni ndee bɔnbɔma gbelemɛn nan na,
muxune yi nde bodon.

²⁸ Fɔ sansi kɛsɛne xa din nɛn e findi fujin na
benun burun xa sɔɔ.
Nayi, muxun mi luma a bɔnbɛ han
habadan.

Hali e wontoron nun a bandun soone
radangu a fari,

* **28:21: 28.21** Dawuda Filisistine nɔ nɛn yɛngeni Ala sɛnbɛn xɔn **Perasimi** geyaan fari e nun **Gabayon** yi. Na feen
sɛbɛxi Samuyɛli Firinden 5.20 kui.

na mi a keŋene finde a fupin na.

²⁹ Na feene fataxi Alatala Ŋenben Birin
Kanna nan na,
kabanako kawandi tiin naxan ma fe
kolonna gbo han!

29

Təɾən nun yigin Yerusalən xa

¹ Gbalona Ariyele taan xa, Ariyele!*

Manga Dawudaa ganla taan naxan nabilin
yengeni!

Ǝ sanle birin nabama e kiini ɲɛɛ yɔ ɲɛɛ,

² koni n na Ariyele taan yengema nən.

Ǝ wugama nən, Ǝ sunu,

Ǝ taan yi lu n xa

alo saraxan ganma denaxan fari.

³ N nan n ma ganla tima nən Ǝ taan
nabilinni.

N yi Ǝ mini kiraan bolon Ǝ ma yenge so
seene ra.

N yi yire makantanxine yitən Ǝ xili ma.

⁴ Ǝ fe yigodoma nən han a lu

alo Ǝ xuiin kelima bəxən nan bun ma.

Ǝ xuiin yi xurun mini burunburunni.

Ǝ xuiin luma mine nən bəxəni,

alo barinne ɲunɲunun xuiin bendən bun.

⁵ Ǝ yaxu yamaan luma nən

alo xubena,

Ǝ tərɔ muxune ganla luma nən

alo foyen sɛxən naxan xalima.

Sanɲa ma kedenni, mafuren,

⁶ Alatala Ŋenben Birin Kanna fama i mali-
deni

galan xuiin nun bəxə xuruxurunna nun
xui gbeen

nun kala ti foyen nun tule foye gbeen

nun halagi ti tɛɛ dɛgɛ gbeen nin.

⁷ Ariyele kaane,

yamanan naxanye ganle Ǝ yengema,

ne danguma nən alo xiyena.

Naxanye birin yi fuma Ǝ ma

Ǝ taan nabilin yengeni,

ne ɲanma nən

alo xiyen kɔɛn na.

⁸ Kamən muxun naxan ma,

na xiye sama nən, a dɛgema,

koni a na xulun,

a lima nən,

kamən mən a ma.

Min xənla muxun naxan ma,

na xiye sama nən, a minma,

koni a na xulun,

a a li, a kɔɛ yinla raxaraxi,

a fanga mi na.

A ligama na kii nin yamanane muxune xa
naxanye Siyon geyaan yengema.

Yamaan mi xaxili sətəxi

⁹ Ǝ kabɛ, Ǝ Ǝ duɗu!

Ǝ findi danxutəne ra,

Ǝ nama seen to.

Ǝ xunna xa firifiri,

koni hali Ǝ mi manpaan min.

Ǝ dengenɲɛ ayi siga tideni,

koni hali a mi findi dələn funfun na.

¹⁰ Amasəɔ Alatala bata Ǝ xaxinli fu,

a mi tinxi Ǝ nabine xa fe toon ti,

a dugin so Ǝ fe toone xun na.

¹¹ Fe makənənxiini itoe birin bata lu Ǝ tan
xa alo fala sɛbɛxine kɛdi mafilinxini, naxan
balanxi taxamasenna ra. Ǝ a so muxu
xaranxina nde yii, Ǝ yi a fala a xa, Ǝ naxa,
“Ito xaran nxu xa yandi.” A Ǝ yabima nən,
a naxa, “N mi nɔɛ a xaranɲɛ, kɛdin balanxin
na ra.”

¹² Hanma Ǝ xa a so xarantarena nde yii, Ǝ
naxa, “Ito xaran nxu xa yandi!” A Ǝ yabima
nən, a naxa, “N mi nɔɛ sɛbenla xaranɲɛ!”

¹³ Marigin naxa,

“Yamani ito maso n na e falane xən.

E n binyama e dɛɛn nin,

koni e bɔɲɛn makuya n na pon!

Binyen naxan e yi lan n ma,

na fataxi adamadiine yamari xaranxine
nan gbansan na!

¹⁴ Nanara, n mən luma nən yamani ito
ratɛrɛnɛ kabanako feene ra.

E fe kolonne fe kolonna tununma nən,

e xaxilimane xaxinla yi lɔ ayi.”

¹⁵ Gbalon na kanne xa

naxanye kata gbeen tima

alogo e xa e fe yitənxine luxun Alatala ma
wundoni.

E wanle kema dimini,

e yi a fala, e naxa,

“Nde nɔɛ en toɛ?

Nde en ma fe kolonɲɛ?”

¹⁶ Anu, Ǝ bata tantan fefe!

Nde fɛɲɛ rafalan yatɛ fɛɲɛ bendən na?

* **29:1: 29.1Ariyele** findixi Yerusalən taan xili gbɛtɛ nan na be. Dawuda Yerusalən taan yengɛ feen sɛbɛxi Samuyɛli firinden 5.6-9 kui.

Muxun yii fəxəna a falə a rafala muxun ma
ba,
a naxa, “I tan mi n nafalaxi”?
Fəjəna a falə fəjə rafalan ma ba,
a naxa, “I mi sese kolon”?

Ala a yamaan kiin masarama nən

¹⁷ Benun waxatidi,
Liban fətənnā findima nən bogise wudi bili
nakəən na,
na bogise wudi bili nakəne yi lu alo fətənnā.

¹⁸ Na ləxəni,
naxan səbəxi kədin kui,
tuli xərine na məma nən.
Danxutəne yi mini dimi gbeenī,
e yi seen to.

¹⁹ Təṛə muxune səwa gbeen sətəma nən
Alatala yi,
yiigelitəne yi jaxan Isirayilaa Ala
Sarijanxini.

²⁰ Amasəṭə gbalotəne tununma nən,
magele tiine yi lə ayi.
Naxanye katama hakən ligadeni bonne ra,
ne halagima nən,

²¹ naxanye wulen sama muxune xun ma
kitisadeni,
e yi lutin nati muxune yəe ra kitini,
e yoo kanna təjəge.

²² Nanara, Alatala naxan Iburahima
xunba,
na ito nan falaxi Yaxubaa yamaan xa, a
naxa,
“Yaxuba bənsənnā mi fa rayarabima,
a mi fa yagima sənən.

²³ Amasəṭə e tan nun e diine n kəwanle
toma nən,
e yi n xili sarijanxin binya,
e yi n tan Yaxubaa Ala Sarijanxina
sarijanna kolon,
e gaxu n yəe ra, n tan Isirayilaa Ala.

²⁴ Naxanye yi ləxi ayi e miriyane xən,
ne xaxinla sətəma nən,
matandi tiine yi xaranna sətə.”

30

*Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran
kaane yi*

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Gbalona ε tan dii murutəxine xa!
ε feene yitənnā
naxanye mi kelixi n tan ma.
ε layirine xidima

naxanye mi fataxi n ma Nii Sarijanxin na.
ε yulubine sama e bode fari.

² ε sigama Misiran yamanani,
koni ε mi n maxədinma.
A xənla ε ma Misiran mangan xa ε kantan,
ε yi yigiyaden fen Misiran sənben bun alo
nininna!

³ Koni Misiran Mangana makantanna find-
ima ε xa yagin nan na.

ε yigiyaden naxan fenma Misiran kaane
fəma
na yi ε yigin kala.

⁴ Kuntigine bata sa Soyan taan li,
xərane bata Xanəsi taan li.

⁵ Koni e birin nayagima nən
bayo na yamanan tənə yo mi e ma.

Misiran kaane mi ε malima,
e mi munanfan yo fima ε ma.
E yagin nun yarabin nan tun nalima ε ma.”

Isirayila xərane Misiran yi

⁶ Waliyiya falana subene xili ma Negewi
tonbonni:

E xərane danguma gbalo yiren nun təṛə
yiren nin

yata xəməne nun yata giləne dənaxan yi,
e nun fəḍəgəne nun sari jaxin naxanye
tuganma.

E nafunle maxalima sofanle nan fari
e nun e sətə seene jəgəməne fari,
sanbane nan ne ra na yamanan xa
naxan tənə mi na.

⁷ E sigama Misiran yi
naxan ma maliin findima fe fuun na,
sese mi a ra!
Nanara, n na a xili bama Ninginanga Nar-
ixina.

Marakolonna lan waxati famatəna fe ma

⁸ Marigin yi a fala Esayi xa, a naxa,
“Iki, feni itoe səbə kədina nde kui
Yerusalən kaane yətagi e nun walaxan fari
alogo a xa lu na waxati famatəne yi
habadan han habadan.”

⁹ Yama murutəxin nan ito ra,
diidi wule falane,
diidin naxanye tondima Alatala sariyan
namə.

¹⁰ E a falama fe toone xa, e naxa,
“E nama fa fe toon ti sənən!”
E a falama nabine xa, e naxa,
“E nama jəndin makənən nxu xa!
ε fe fajin nan ma fe fala nxu xa.
ε nxu rafan feene fala nxu xa,

hali a findi wulen na.

¹¹ Ɛ keli kira faɲin xɔn,
ε a beɲin.

Ɛ ba Isirayilaa Ala Sariɲanxina fe yebe nxu
xa!”

¹² Nanara, Isirayilaa Ala Sariɲanxina ito
nan falaxi, a naxa,

“Ɛ to ε mɛma n ma falane ra
ε yi ε yigi sa ε muxu ɲaxankata feene
nun ε muxu mayanfa feene yi,

¹³ nayi, na haƙen luma ε xa nɛn
alo taan makantan yin matexin na bo ɓoɓo!
Mɛnna na tintin,
a birama nɛn sa!

¹⁴ A yiboɓa nɛn a xunxurin na
alo feɲe goronna,
a yensenɲe ayi kininkinintareyani,
hali a dungi xungbena a mi toε a dungine
ye
naxan finde tɛε ko seen na
hanma ige sege sena.”

Yigi sana Ala yi

¹⁵ Marigina Alatala Isirayilaa Ala
Sariɲanxin naxa,

“Ɛ na ε xun xete n ma,
ε raxara, ε kisin soɓoma na nin.
Ɛ na ε sabari, ε yigi sa n yi,
ε senben soɓoma na nin.”

Koni na xɔli mi ε ma.

¹⁶ Ɛ a falama, ε naxa,
“Nxu nxu gima nɛn soone fari!”

Nayi, ε ε gima nɛn yati!

Ɛ naxa, “Nxu nxu gima nɛn soo xulumene
fari!”

Nanara, ε sagatan muxune fan xulunma
ayi nɛn kati!

¹⁷ Ɛ muxu wuli kedenna e gima nɛn ε yaxun
muxu kedenna bun,
yaxun muxu suulun pe na e kɔnkɔ ε ma,
ε birin ε gima nɛn.

Naxanye na lu ε tagi,
ne luma nɛn kedenyani

alo taxamaseri dugin wudi kuyen ɲɔε ra
geyaan xuntagi.

Marakisi waxatina

¹⁸ Anu, Alatala ε mamɛma
alogo a xa hinan ε ra,
a kelima nɛn a yi a kininkininna yita ε ra.
Ala naxan kiti kenden sama,
na nan Alatala ra.
Sewan na kanne xa

naxanye e xaxili tima a ra.

¹⁹ Ɛ tan Siyon kaane,
ε tan naxanye dɔxi Yerusalɛn yi,
ε mi fa wugama soɓon!

Ɛ na ε xui ramini a ma,
a hinanma ε ra nɛn han!
A na ε xuiin mɛ tun,
a ε yabima nɛn.

²⁰ Marigin toɗyaan nun mayigbetenna
ragidi nɛn ε ma
ε donseen nun ε min igen na.

Koni ε karamɔxɔ mi fa a luxunma ε ma,
ε a toma nɛn ε yeɛn na.

²¹ I na siga yiifanna ma hanma koɓenna,
i fala xuiin mɛma nɛn i xanbi ra, a naxa,
“Kiraan ni ito ra, siga a xɔn!”

²² Ɛ suxure gbeti daxine nun a xɛma daxine
yatɛma nɛn se haramuxine ra,
e woli ayi alo ɲamana,
i yi a fala e ma, i naxa, “Xɔsina.”

²³ Nayi, Ala tulɛn nafama nɛn i ya sansi
sixine ma,
boɓon yi balo faɲi gbeen fi i ma.

Na boɓoni,
i ya xuruseene sa e de madonma nɛn
xuruse rabade gbeene yi.

²⁴ Ningene nun sofanla naxanye xɛɛn bima,
ne yi balo ɲaxumɛn don
foɓon saxi naxan yi
naxan sama e bun se ko seen nun sansi yife
seen na.

²⁵ Faxe gbeen tima boɓon naxan yi,
taan makantan sangansone na bira wax-
atin naxan yi,

folone nun xudene rafema nɛn
geya gbeene nun yire matexine birin yi.

²⁶ Kiken degeɓa nɛn
alo sogena na boɓoni,
sogen degen yi gbo ayi dɔxɔ solofere
dangu a ki fonna ra.

Na boɓoni,
Alatala a muxune maxɔɓdene dandanma
nɛn,
a yi e fure deene yiyalan,
a tan yetɛɛn naxanye maxɔɓo.

Ala Asiriya yengema nɛn

²⁷ A mato, Alatala senben fama sa keli wu-
lani,
a fama xɔɓo gbeen nun ɲaxankatan nan na,
a fitinaxin yi falan ti
alo tɛɛn naxan halagin tima.

28 A nii raxinla luxi nɛn
alo baan na walaɲɛ ayi
naxan bɔxɔnma a ma
a te han muxun kɔɛn bun.
Nayi, a siyane yimaxama nɛn a halagi ti
segedenna ra.

A yi karafen bira xɔɲɛ yamane dɛni,
naxan e rasigama
yireni dɛnaxan xɔli mi e ma.

29 Ɛ tan Yerusalɛn kaane,
ɛ bɛtin bama nɛn
alo sali lɔxɔn kɔɛna.
Ɛ bɔɲɛn sɛwama nɛn
alo muxune nɛma sigɛ xulen xuini Alatalaa
geyaan fari,

Isirayila kantan fanyena Ala.

30 Alatala a xui gbeen naminima nɛn
a yi a sɛnbɛ gbeen makɛnɛn.

A yi a xɔlɔ gbeen nagodo
alo halagi ti tɛɛ gbeena,
tule ige gbeen nun galanna nun balabalan
kɛsɛne yi godo.

31 Asiriya kaane na Alatala xuiin mɛ,
e xuruxurunma nɛn gaxuni a bosaan bun
ma.

32 Alatala ne xuruma bosaan yɛɛn naxanye
birin na,

ne ligama tanbanna nun bɔlɔn xuiin nin,
a nɛma e yɛngɛma a sɛnbɛni.

33 Tɛɛni tɔnxi xabu to mi na ra!
A yitɔnxi mangan xili yi yili gbee tilinxin
na,

yege gbeen nun tɛɛ gbeen naxan na.

Alatala nii raxinla nan minima

alo dole tɛɛn xudena,

a na tɛɛn nadɛgɛ.

31

*Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran
kaane yi*

1 Gbalon ne xa
naxanye sigama Misiran yi maliin fendeni,
naxanye xaxili tixi soone ra,
naxanye e yigi sama yɛngɛ so wontorone
yi,

bayo e wuya,

e nun soo ragine,

bayo e sɛnbɛn gbo,

koni e mi e yɛɛ rafindima Isirayilaa Ala
Sariɲanxin ma,

e mi Alatala fenma!

2 Anu, a tan fan fe kolon,

a nɔɛ gbalon nafɛ nɛn.

A mi a falan maxɛtɛma.

A kelima nɛn muxu ɲaxine yamaan xili ma,
hakɛ kanne mali muxune.

3 Misiran kaane findixi adamadiine nan
na,

Ala mi e ra.

E soone mi findixi niin xan na,

subene nan tun e ra.

Alatala na a yiini te naxan xili ma,

naxan na na kanna mali,

na salaxunma nɛn,

a fan naxan malima,

na kanna yi bira,

e firinna birin yi halagi e bode xɔn.

Marigin Yerusalɛn kantanma nɛn

4 Alatala bata a fala n xa, a naxa,

“N tan Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna godoma
nɛn

n yi yɛngɛn so Siyon geyaana fari

e nun a yire matexine yi

alo yatan wurundunma a se suxin ma kii
naxan yi,

alo yata sɛnbɛmaana na xuruseen suxu.

Hali xuruse rabane birin keli a xili ma,

a mi gaxuma e sɔnxɔ sɔnxɔn yɛɛ ra,

hali e to wuya,

a mi tunna xɔlɔma a ma.

5 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna Yerusalɛn
kantanma nɛn,

alo xɔliin naxanye e firifirima e tɛɛn xun
ma a kantandeni.

A a kantanma nɛn,

a yi a xunba.

A a ratangama nɛn,

a yi a xɔrɔya.”

6 Ɛ tan Isirayila kaane,

ɛ xun xɛtɛ a ma,

ɛ murutɛxi a tan naxan ma fefe!

7 Na lɔxɔni,

ɛ birin ɛ mɛma nɛn ɛ suxure gbeti daxine

nun a xɛma daxine ra,

ɛ tan yulubitɔne yii fɔxɔne.

8 Asiriya kaane faxama nɛn silanfanna ra

naxan mi findixi muxun gbeen na.

Silanfanna naxan mi fataxi adamadi yo ra,

na e raxɔrima nɛn.

E gima nɛn silanfanna bun,

e banxulanne yi findi konyine ra.

9 Naxan e kantanma, na gaxuxin yi a gi.

E kuntigine gaxuma nɛn

e na e yaxune taxamasenna to.

Alatalaa falan nan na ra
naxan ma tɛɛn dɛgɛma Siyon yi,
sulun tɛɛn* naxan yii Yerusalɛn yi.

32

Mangaya tinxinxina

¹ A mato, mangana nde mangayaan
nabama nɛn tinxinni,
kuntigine yi kuntigiyaan liga kiti kɛndɛn
xɔn.

² E muxune birin luma nɛn
alo yigiyaden foyen bun
alo luxunden kala ti foyen bun,
alo igena kiraan tonbonni,
alo gɛmɛ gbeen nininna bɔxɔ yixareni.

³ Yɛɛ kanne yɛɛne mi fa luma raxixi,
tuli kanne yi e tuli mati.

⁴ Muxun naxanye xaxili mi dɔxi,
ne xaxinla nun kolonna sɔtɔma nɛn,
dɛ masuxune yi falan ti a tinxinni e dɛ
mafuraxin na.

⁵ Nayi, a mi fa falama xaxilitarene ma a
xaxilimane,
fe ɲaxi rabane mi fa yatɛma muxu gbeene
ra.

⁶ Amasɔtɔ xaxilitaren xaxilitareya falan
nan tima.

E hake feene yitɔnma e bɔɲɛni,
e lu Ala kolontareya wanle kɛ,
e lu fala ɲaxine tiyɛ Alatala ma.
E kamɛtɔne luma kamɛn na,
min xɔnla naxan ma,
e na kuma igeni.

⁷ Fe ɲaxi rabane wanle ɲaxu.

E fe ɲaxine yitɔnma
alogo e xa yiigelitɔne halagi wulene xɔn,
hali yoon tɔrɔ muxune xa e kitini.

⁸ Koni muxu faɲine fe faɲine nan yitɔnma
e yi lu e ɲɛnige faɲiyani.

Marakolonna lan ɲaxanle ma

⁹ E tan ɲaxanla naxanye luxi xaxili sani,
ɛ keli, ɛ tuli mati n na!

E tan sungutunna naxanye xaxili ragidixi
feu,

ɛ tuli mati n ma falan na!

¹⁰ Benun ɲɛɛ keden e nun nde,
ɛ tan naxanye xaxili ragidixi,
ɛ yimaxama nɛn,
bayo se bogi bolon daxine ɲanma nɛn,

sansi xaba daxine yi dasa se xaba waxatini.

¹¹ Nayi, ɛ gaxu,

ɛ tan ɲaxanla naxanye xaxili sani,
ɛ kɔntɔfili, ɛ tan sungutunna naxanye xaxili
ragidixi.

E dugine ba ɛ ma,
ɛ yi kasa bɛnbɛli dugine xidi ɛ tagi sununi.

¹² E kanken makudun, ɛ wuga
xɛɛ tofaɲine nun manpa bili sabatixine fe
ra,

¹³ e nun n ma yamana bɔxɔna,
firin ɲali kanne nun tansinne bata sabati
dɛnaxan yi.

E wuga banxi faɲine fe ra
sɛwan yi dɛnaxanye yi
e nun sumunna yi taan naxan yi yɛyɛ.

¹⁴ Amasɔtɔ manga banxin nabɛɲinma nɛn,
taa yimaxaxini ito yigelima nɛn,
a yire makantanxine nun sangansone yi
findi

banxi xɔnne ra han habadan,
e nun burunna sofanle magidena,
e nun xuruseene dɛ madondena,

¹⁵ han Alaa Nii Sariɲanxin yi godo nxu ma
keli kore,

tonbonna yi findi wudi bili nakɔɔn na,
wudi bili nakɔɔn yi findi fɔtɔnna ra.

¹⁶ Nayi, kiti kɛndɛn luma nɛn tonbonni,
tinxinna yi lu wudi bili nakɔni.

¹⁷ Tinxinyaan yi bɔɲɛ xunbenla raso.
Tinxinyaan tɔnɔn yi findi sabarin nun
makantanna ra habadan.

¹⁸ N ma yamaan dɔxɔma nɛn bɔɲɛ xunbeli
yireni,

dɔxɔde makantanxine yi,
matabu faɲin dɛnaxanye yi.

¹⁹ Hali balabalan kɛsɛne fɔtɔnna kalama
nɛn,

taan mumɛɛn yi fɔn,

²⁰ sɛwan luma nɛn ɛ tan xa.

E tan ɛ sansine sima nɛn xudene birin dɛ,
ɛ yi ɛ ɲingene nun sofanle lu e sagoni.

33

Gbalon halagi tiin xa

¹ Gbaloni i xa,
i tan naxan halagin tima
i tan naxan munma halagin sɔtɔ singen,
i tan naxan bonne yanfama

* 31:9: 31.9Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

muxe munma i tan naxan yanfa singen!
I na yelin halagin tiye waxatin naxan yi,
i fan yi halagi.

I na yanfantenyaan dan waxatin naxan yi,
muxune yi i fan yanfa.

² Alatala, hinan nxu ra!

Nxu xaxili tixi i tan nan na.

Findi nxu fangan na xoton yo xoton,
i nxu rakisi toro waxatini!

³ Siyane na i xuiin me,
e yi e gi.

I neen fa keli,
yamanane muxune bata xuya ayi.

⁴ E tan siyane,
e seen naxanye tongoxi yengeni,
muxune bata fu na ma
alo tuguminne na so.

Muxune dutunma ne ma
alo suje setena.

⁵ Alatala na feene birin xun ma
bayo a dxi kore xonna ma.

A bata sariyan nun tinxinna raso Siyon
taan yiren birin yi.

⁶ I tan, Alatalaa yamana,
i luma nen makantanni.

Xaxilimayaan nun Ala kolonna findixi
kisin nan na,
e nun Marigin binyana
na nan findixi i ya nafunla ra.

Ala kelima nen yaxune xili ma

⁷ Sofa wekilaxine nan gbelegbele xui ito ra
kirane xon.

Baje xunbenla rali muxune yi xete wuge
xoleni.

⁸ Kirane bata rabenin,
muxu yo mi fa danguma kirane xon.

Yaxun bata layirin kala,
a yi taane rajaxu,
a mi muxu yo binyaxi.

⁹ Yamanan bata lu sununi,
a kalama.

Liban yamanan bata yagi,
a fotonna bata xara.

Saron meremerxen luxi
alo tonbonna,

Basan nun Karemele yamanane wudine
dene yi yolon.

¹⁰ Alatala naxa,
“Iki, n bata keli.

Iki, n na n ma binyen mayitama nen.

Iki, n na n ma fe yitema nen.

¹¹ E feen naxanye yitonma,
ne luxi nen
alo se dagina hanma sexena.
E yeteen yengin yi findi teen na
naxan e raxorima.

¹² Siyane ganma nen
e lu alo xuben sulun teeni,*
alo tansinne na masexe,
e gan.”

¹³ E tan naxanye makuya,
e tuli mati n naxan ligaxi.
E tan naxanye maso,
e n senben yaten kolon.

¹⁴ Yulubitone bata gaxu Siyon yi,
xuruxurunna bata so Ala kolontarene yi.
E maxodinna tima, e naxa,
“Nde luyehalagi teeni ito dexon en ye?
Nde noe luyehabadan tee wolonni ito dexon
en ye?”

¹⁵ Fo naxan sigan tima tinxinni,
a jondin fala,
naxan a mema tonone ra
naxanye sotaxi gbaloni,
naxan mi tinma dimi yi seen nasuxe mayi-
funi,
a tunla ba muxune ra
naxanye faxes ti feene yitonma,
a yeen ba fe jaxine ra.

¹⁶ Na kanna fe luma nen
alo a na dxi yire matexini,
geyaan faran makantanxin yi findi a luxu-
nden na.
A donseen nun igen mi dasama.

Yerusalen yi xunba

¹⁷ I mangan toma nen i yeen na a noro
gbeeni,

i yi yamanan danne to masigaxi pon!

¹⁸ Nayi, i mirima nen i ya jaxankata dan-
guxine ma,

i yi a fala, i naxa,
“Na kuntigine minen

naxanye yi mudun nasuxuma
e nun naxanye yi makantan yinna xun
matoma a ra?”

¹⁹ I mi fa na yama wasoxin toma sonon,
xajenen naxanye fala xuine mi noe famunje,
xajenen naxanye fala xui mi mema a fajin na.

* 33:12: 33.12Sulun teen mon falama yirena nde yi fa fala “Furu teen.”

²⁰ Siyon taan mato,
en sanle rabama taan naxan yi.
Ǝ yeen tima nen Yerusalen ra,
boɲe xunbeli yirena,
a lu alo bubun naxan mi fa wayanma,
naxan wudiye mi fa talama
naxan lutiye mi fa fulunma sɔnɔn.

²¹ Alatala a yete yitama en na Ala
Sɛnbɛmaan na mɛnna nin.

Xudene nun baa gbeene luma nen mɛnni,
yenge so kunkine mi dangue denaxan yi.
Kunki gbeene mi dangue na mumɛ!

²² Amasɔtɔ Alatala nan en ma kitisaan na.
Alatala nan en ma sariyasaan na.
Alatala nan en ma mangan na.
A tan nan en nakisima.

²³ Koni yaxune luxi nen
alo kunkin naxan lutiye bata fulun,
foyen kunkin nasigama dugin naxanye
ne mi fa xidixi sɔnɔn,
ne fan singanxi wudi kuyen naxan na,
na mi fa suxi.
Nayi, e se tongoxi gbeen yengeni,
na yitaxunma nen
hali sankalatɔne e gbeen xalima nen.
²⁴ Nayi, Yerusalen kaa yo mi a fale,
e naxa, “N mi yalan.”
Na taan muxune hakene mafeluma nen.

34

Edon makitina

¹ Siyane, ɛ maso,
ɛ yi ɛ tuli mati.
Siyane, ɛ a liga ɛ yeren ma!
Boxo xɔnna xa a mɛ,
e nun a yi seene birin,
e nun dunuɲa nun naxanye birin minima
a yi.

² Amasɔtɔ Alatalaa xɔlɔn godoma nen
siyane birin fari,
a fitinan yi godo e ganle birin ma.
A bata halagin nagidi e birin ma.
A tinma nen e birin yi faxa.

³ E faxa muxune luma nen biraxi boxoɲ ma
e binbine xirin yi mini han,
e wunle yi sa e geyane birin ma.

⁴ Sare kurune* birin kalama nen
alo se kunxina,
kuyen yi mafilin alo kedina,

sare ganla birin yi yolon
alo manpa binla de xarene
alo xode bili bogi xaraxine.

⁵ Ala naxa, “N ma silanfanna bata sarene
wunla ramini han!

A godoma nen Edon kaane ma,
a yi e makiti,
n halagin nagidixi yamaan naxan ma.”

⁶ Wunla bata so Alatalaa silanfanna yiren
birin ma

a madole muxu turen na.

A luxi nen
alo kontonne nun kotone wunla sarax-
abadeni,

alo e turen naxan e gbingini.

Bayo Alatala saraxa gbeen bama nen
Bosara taani

Edon kaa wuyaxi yi faxa yengeni.

⁷ E yeratine fangan gbo

alo burunna jingene,

koni e fan faxama nen bonne xɔn,

e nun jingene nun turane.

E yamanan nafema nen wunla ra,

e turen yi radin boxoɲ ma.

⁸ Bayo, gbeɲoxo boxoɲ nan na ra Alatala
xoɲ,

gbeɲoxoɲ jɛɛn nan na ra

Siyon taan xun mayengena fe yi.

⁹ Edon yamanan baane findima nen dolen
na.

A xuben yi maxete dole teen na,
e boxoɲ yi findi dolen ganmatɔɔn na.

¹⁰ Koɛɛn nun yanyin na,

a teen mi tuma,

a tutin yi lu te kore habadan!

E yamanan yi lu rabɛɲinxi

han mayixete nun mayixete,

muxun mi fa dangue na yi mumɛ!

¹¹ Na yi findi xutunxunbane nun sagalene
konna ra,

toxorone nun xaxane yigiyadena.

Ala yi a lu a yitɔntaren nun a yigenla ra

alo a dunuɲa da waxatin naxan yi.

¹² A muxu gbeene mi fa luma na,

naxanye mangan dɔxe,

a kuntigine birin janma nen.

¹³ Wudi jali kanne solima e manga banx-
ine kui nen,

* **34:4: 34.4** Mɛn kaane yi **sarene** batuma na waxatini.

sεxε jaxine nun tansinne yi a yire makan-
tanxine rasuxu,
a findi kankone nun dangaranfulene
konna ra,
14 burunna subene nun kankone naralan-
dena,
burunna kōtōne yi lu wugε e bode ma
mēnni.
Kōε ra yinnan Liliti yi dōxō na bōjε xun-
benli.
15 Sapin fan a soden toma na nin,
a yi a xelene bira,
a yi e rasεgε,
a a diine malan a nininna bun.
Sεgεne fan e malanma na nin.

16 Xa ε Alatalaa kedin kui to,
ε ito xaranma nēn na, a naxa,
“Subeni itoe sese mi dasama na yi,
birin nun a lanfaan nan fama,
bayo Ala bata na yamarin fala.
A Nii Sarijanxin nan e malanma.
17 A tan nan e dōxōdene ragidima.
A tan nan e yirene maliga,
a yi e yitaxun.
Na yamanan findima nēn e gbeen na han
habadan,
e yi lu na han mayixεten nun mayixεte.”

35

Yerusalen xunba fena konyiyani

1 Tonbonna nun bōxō xaren sεwama nēn!
Burunna jingima nēn sεwani
a fuga alo gabala fugena.
2 Eugene luma nēn burunna yiren birin yi.
Burunna jingine yiriwama nēn jaxanni.
A sōnxō sεwani!
Liban yamanan nōrōn sifan bata fi a ma,
e nun Karemele geyaan nun Sarōn
mεrεmεrεna.
Nayi, muxune nōε Alatalaa binye gbeen toε
nēn,
en ma Alaa nōrōna.

3 ε muxu xadaxine rawεkilε.
Naxanye xinbiye xuruxurunma,
ε ne sēnbε so.
4 Naxanye bōjε bata mini,
ε a fala ne xa, ε naxa,
“E wεkilε, ε nama gaxu,
ε Ala famaani ni i ra ε gbeen jōxōdeni.
Ala ε yaxune saranna fima nēn,

a tan yetεen yi fa ε rakisideni.”

5 Nayi, danxutōne seen toma nēn,
tuli xōrine yi feen mε.
6 Nayi, sankalatōne yi tuganjε ayi
alo xēnle,
bobone yi sōnxōn nate sεwani.
Amasōtō tigi ige gbeen minima nēn ton-
bonni,
baane yi mini bōxō xareni.
7 Nēmēnsin wolonxin findima nēn daraan
na,
min xōli yiren yi masara tigi yirene ra.
Kankone yi xima dēnaxanye yi nun,
gbalan nun tanbinna yi sabati mēnni.

8 Kira gbeen luma mēnna nin
naxan xili bama
a “Sarijanna Kirana.”
Muxu haramuxine mi sigan tima a xōn
fō a xa findi ne nan gbee ra
naxanye na bira a fōxō ra.
Xaxilitare yo mi na xōn sigε.
9 Yatane mi luma mēnni,
sube xajεne mi fε na mumε!
E mi toε na!
Alaa muxu xunbaxine nan sigan tima
mēnni.
10 Alatala na naxanye xōrōya,
ne fama mēnna nin.
E fama nēn gbelegbele jaxajaxani Siyon
taani,
habadan sεwan yi e yetagini yalan.
Jaxajaxan nun sεwan luma nēn e yi,
sunun nun kutunna yi jan fefe!

36

*Asiriya mangan yi a kōnkō Yerusalen xili
ma
Mangane Firinden 18.13,17-37 e nun
Taruxune Firinden 32.9-19*

1 Xesekiyaa mangayaan jεε fu nun
naaninden, Asiriya mangan sēnakeribi yi
siga Yuda taa makantanxine xili ma, a yi e
birin suxu.

2 Asiriya mangan yi a sofa kuntigin nun a
gali sēnbεmaan nasiga Manga Xesekiya ma
Yerusalen yi keli Lakisi taani. Sofa kuntigin
yi fa Yerusalen yi, a sa ti ige ramaraden
faxaraxiin dεxōn,* dugi xane xεε ma kiraan
na.

* 36:2: 36.2 Ige ramaraden naxan geyaan na.

³ Nayi, Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxi kuntigin yi mini a ralandeni e nun sebeli tiin Sebensa nun Asafi a dii xemen Yowa, mangana yenla.

⁴ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, “E a fala Xesekiya xa, e naxa, ‘Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma?”

⁵ I yengi a ma a feren nun senbena i yii, i yengen so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murute n xili ma?

⁶ I ya lannayaan saxi Misiran nin, a men kaane xa e mali. Na luxi nen alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxoloma nen. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra.

⁷ Waxatina nde e falama nen n xa, e naxa, “Alatala, nxo Ala, nxu nxu taxuxi na nan na.” Koni, Xesekiya bata yi Ala batudene kala geyaan fari, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, “E xinbi sinma nen yire sarijanxini ito yetagi.”

⁸ Iki, e nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soo wuli firin soe e yii, xa e noe soo ragine sote.

⁹ E mi n kanna walikene keden peen noe, hali naxan xurun e birin xa. E lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra.

¹⁰ A yetena, n faxi yamanani ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yeteen nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yenge, n yi a raxori.”

¹¹ Nayi, Eliyakimi nun Sebensa nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa Arami xuini, amasoto nxu a mema, nxu mi falan tima Heburu xuini yamaan yi a me naxanye yinna xuntagi.”

¹² Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kanna n nafaxi e tan nun e kanna nan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye doxi yinna xuntagi, ne fan xa a me nen bayo ne fan e gbiin donma nen, e yi e xonla min e xon yengeni.”

¹³ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Heburu xuini, a naxa, “E manga gbeen xuine rame, Asiriya mangana!

¹⁴ Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘E nama tin Xesekiya xa e mayenden, a mi noe e rakise n ma mum.

¹⁵ Xesekiya nama a liga e yi e lannayaan sa Alatala yi, a yi a fale a Alatala e ratangama nen, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni.

¹⁶ E nama e tuli mati Xesekiya xuiin na mum, amasoto Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: E bone xunbenla fen n na, e xete n ma, birin a yii se nun a bogise donje, birin yi a ige ramaraden igen min,

¹⁷ han n yi fa, n yi e xali yamana gbete yi alo e gbeena, murutun nun manpa bili nakone yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi.

¹⁸ Nayi, e nama tin Xesekiya xa e mayenden, a fala a Alatala e xunbama nen. Siya gbete alane Asiriya mangani kala nen e yamanan suxu feen ma ba?

¹⁹ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minen? Sefarawayimi alane minen? E Samari xunba nen n yii ba?

²⁰ Yamanane alane ye, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalen xunba n yii di?”

²¹ Naxanye birin yi na, ne yi dundu, e mi yabi keden peen ti, amasoto Manga Xesekiyaa yamarin nan yi na ra.

²² Xiliki a dii xemena Eliyakimi, mangana banxi kuntigin nun sebeli tiin Sebensa nun Asafi a dii xemen Yowa, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fama, e dugine yiboxi e ma sununi, e sofa kuntigina falane yeba a xa.

37

Xesekiya yi Nabi Esayi maxadin Mangane Firinden 19.1-13

¹ Manga Xesekiya to na me, a yi a dugine yibo a ma, a kasa benbeli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini.

² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebensa, sebeli tiina e nun saraxarali fonne, kasa benbeli dugin nagodo e ma sununi siga Nabi Esayi konni, Amosi a dii xemena.

³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki: Kontofinla nun taron nun yagi loxon nan to ra nxu xa, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari.

⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin name, naxan kari a

rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Alatin, Alatala, i ya Ala a ɲaxankatama nɛn a falane fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi yama dɔnxɛna fe ra.' "

⁵ Manga Xesekiya xɛrane to siga Esayi fɛma,

⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, "Ɛ ito nan falama ɛ kanna xa, ɛ naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye mɛxi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikɛne n nayeľfu falan naxanye tixi.

⁷ N xaxinla nde rasoma a yi nɛn, a na xibarun mɛ waxatin naxan yi, a xɛtɛma nɛn a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra mɛnni.' "

Asiriya mangan mɔn yi a kɔnkɔ Yerusaleŋ ma

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a mɛ a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina yɛngɛdeni, a fa a li mɛnna nin.

⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a mɛ a Misiran mangan Tirihaka, Kusi kaan fama a yɛngɛdeni. A na fe mɛxina, a yi xɛrane rasiga Xesekiya ma, a naxa,

¹⁰ "Ɛ sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, ɛ naxa, 'I laxi i ya Ala ra ɲaxi ra, i yengi a ma a nɔɛ nɛn n tan Asiriya mangani kale Yerusaleŋ yɛngɛdeni. I nama tin Ala yi i mayenden.

¹¹ I bata a mɛ Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e raxɔrixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbɛ nɛn na ma ba?

¹² N benbane siyaan naxanye alane raxɔri, ne e xunba nɛn ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanan, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani?

¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minɛn yi?"

Xesekiya Ala maxandina

Mangane Firinden 19.14-19

¹⁴ Xesekiya yi kɛdi sɛbɛxin nasuxu xɛrane yii, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kɛdin sa Alatala yɛtagi.

¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa,

¹⁶ "Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala, naxan dɔxi maleka sawurane tagi!

I tan Ala keden peen nan bɔxɔ xɔnna mangayane birin xun na, i tan nan bɔxɔn nun kuyen daxi.

¹⁷ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin namɛ. Alatala, i yɛɛne rabi, i n mato. I Sɛnakɛribi a falani itoe birin namɛ, a sofa kuntigin naxanye rafaxi habadan Ala konbideni.

¹⁸ Alatala, ɲɔndin na a ra! Asiriya Mangangan bata siyane raxɔri, a yi e bɔxɔne kala.

¹⁹ E bata e alane woli tɛɛni, bayo Ala mi yi e ra nun mumɛ, muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun gɛmɛ masolixine nan tun yi e ra.

²⁰ Iki, Alatala, nɔxɔ Ala! Nxu xunba Sɛnakɛribi yii, alogo bɔxɔ xɔnna yamanan birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!"

Sɛnakɛribi a fe yi kala

Mangane Firinden 19.20-37 Taruxune Firinden 32.20-21

²¹ Nayi, Esayi, Amɔsi a dii xɛmɛn yi xɛraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, "Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mɛ i naxan tixi n ma Sɛnakɛribi a fe yi, Asiriya mangana.

²² Alatala falani ito nan tixi Sɛnakɛribi xili ma, a naxa, 'Siyon taa faɲin bata i rapaxu, a i magelema.

Yerusaleŋ kaane e xunna fitifitima i xanbi ra.

²³ I nde konbixi

i a rayeľfu?

I xuini texi nde xili ma?

I bata i yɛɛne rate kore Isirayilaa Ala Sarijanxin xili ma!

²⁴ Fata i ya xɛrane ra, n tan Marigina, i bata n konbi.

I yi a fala, i naxa,

"N ma wontoro wuyaxine xɔn,

n bata te geyane xuntagi,

Liban yamanan danne ra.

N na a wudi kuyene sɛgɛma nɛn,

e nun a suman wudi faɲi faɲine.

N sa a xuntagin naɲanna li

e nun a fɔtɔn faɲina.

²⁵ N bata xɔɲinne ge yamana gbɛtɛne yi,

n yi e igen min.

N Misiran baa igene birin xɔrima nɛn

n na siga a xili ma waxatin naxan yi."

²⁶ Koni, i tan Senakeribi,
i mi a kolon
a n feni itoe yelanxi nen
to mi na ra?

N yi e yiton xabu waxati danguxine.

Iki, n bata yamarin fi,
a rakamali,
i xa taa makantanxine lu kalaxi
alo gemε malanxine.

²⁷ E muxune senbe mi na,
e gaxuxi, e yagixi.

E bata lu alo xεε ma sεxεne
alo se sonle,

alo sεxen fanyen ma
naxan xarama benun a xa gbo.

²⁸ Koni, n na a kolon,

i na dɔxɔ,
i na mini, i na so,
i na xɔlɔ n xili ma.

²⁹ I bata xɔlɔ n xili ma,
n yi i konbi ti xuiin mε.

Nanara, n nan n ma wuren birama nen i
jɔeni

n yi n ma karafen bira i dε kidine yi.

I faxi kiraan naxan xɔn
n yi i raxεte na xɔn.'

³⁰ Ala ito nan falaxi
i tan Xesekiya xa, a naxa,
'Ito xa findi taxamasenna ra i xa:
Bogiseen naxanye solixi e yetε ma,

ε bata ne don jεeni ito ra,
na nan mɔn ligama jεε famatɔni,
koni jεε saxandeni,
ε seen sima nen, ε yi a xaba,
ε yi manpa binle si,
ε yi e bogine don.

³¹ Yuda bɔnsɔnna muxu dɔnxɛn naxanye
na lu,
ne mɔn e salenne raminima nen
alo wudina, e bogi.

³² A dɔnxεne minima nen Yerusalɛn yi,
a dɔnxεne luma nen e nii ra Siyon geyane
yi.

Alatala Senben Birin Kanna na nan ligama
a xanuntenyani.' "

Senakeribi rapanna

³³ Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya
Mangan ma iki, a naxa,
"A mi soε taani ito yi mumε!
A mi xalimakuli wolε be yi.
A mi makantan wure lefa tima a xa.
A mi gbingbin natema a xili ma."

³⁴ Alatalaa falan ni ito ra. A naxa,
"A faxi kiraan naxan xɔn
a xεtεma nen na xɔn.
A mi soε taani ito yi mumε.

³⁵ N taani ito makantanma nen,
n yi a rakisi,
n tan ma fe ra
e nun Dawuda a fe ra, n ma walikεna."

³⁶ Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi mini,
a muxu wuli kemε tonge solomasεxε wuli
suulun faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan
to keli xɔtɔnni, e yi e binbine to.

³⁷ Nayi, Asiriya mangan Senakeribi yi a
ganla rakeli, a xεtε Niniwa yi.

³⁸ Lɔxɔna nde, Senakeribi yi xinbi sinxi
a ala Nisiroki batu banxini a batudeni, a
dii xεmεne Adarameleki nun Sareseri yi a
faxes silanfanna ra, e yi e gi siga Ararati
yamanani. A dii Esaraxadon yi dɔxɔ a
jɔxɔni.

38

*Xesekiya furena fe
Mangane Firinden 20.1-11 e nun Tarux-
une Firinden 32.24-26*

¹ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya
suxu. Nabi Esayi, Amɔsi a diin yi fa a fema,
a yi a fala a xa, a naxa, "Alatala ito nan
falaxi, a naxa, 'I ya feene yiton, amasɔtɔ i
faxamatɔn ni i ra, i mi fa siimaya sɔtɔma.'
"

² Xesekiya yi a yεε rafindi banxin kanken
ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

³ "Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala,
n sigan ti nen i yetagi lannayaan nun bɔjε
fariyani, naxan fan i yεε ra yi, n yi na liga!"
Xesekiya yi wuga han.

⁴ Nayi, Alatala yi falan ti Esayi xa, a naxa,

⁵ "Siga, i sa a fala Xesekiya xa, i naxa, 'I
fafa Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a
naxa: N bata i ya maxandi xuiin mε, n bata
i yεegen to. N mɔn jεε fu nun suulun sama
nen i ya siimayaan fari.

⁶ N ni i tan nun i ya taan xunbama nen
Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma
nen.' "

⁷ Esayi yi a fala a xa, a naxa, "Alatala
taxamasenni ito nan yitama i ra, alogo i xa
a kolon fa fala Alatala naxan falaxi, a na
ligama nen, a naxa,

⁸ 'N nininna raxεtεma nen xanbin na Ax-
asi a banxin teden ma sanna ye fu.' " Nayi,

nininna yi xete xanbin na banxin teden ma sanna ye fu.

Xesekiya Ala maxandina

⁹ Yuda mangan Xesekiya betini ito nan sebe, a to fura, a yi keli furen ma.

¹⁰ N yi a falama nen, n naxa, “N neen fa n ma siimayaan tagiin li tun, n sigama nen laxira so deene ra n yi bono n ma siimayaan loko donxene yi!”

¹¹ N mon yi a falama nen, n naxa, “N mi fa Alatala toma sonon niiramane tagi boko xonna fari, Alatala! N mon mi fa muxu yo toma sonon muxune ye dununa yi!”

¹² N fati bendena n niin yigiyadeni ito bata kala, a makuya n na a lu alo xuruse rabana bubuna. N bata n ma siimayaan mafilin alo gese wurundunxina. N ma gesen bata bolon.

Xotonna nun jinbanna tagi, i n napanma nen!

¹³ N bata n naxara han xotonni, koni alo yatana, a bata n xonne birin yixin. Yanyin nun kosen na, i bata n napan.

¹⁴ N wuga xuiin mini nen alo tuntunna nema tunganje, n lu kutunje alo ganbana. N yene lu nen tixi kore toroni, n yi lu a fale, n naxa, ‘Marigina, n jaxankataxi, n mali!’ ”

¹⁵ N fa nanse falama?

A bata falan ti n xa.

A tan yeteen nan feni ito ligaxi.

N sigan tima nen yete magodoni n ma siimayaan birin yi n niin soxoleni ito a fe ra.

¹⁶ Marigina, siimayaan sotoma i ya fanna nin,

n mon n nii ra a tan nan xon.

I bata n senbe so,

i yi n nakendeya.

¹⁷ N ma toro yaan bata maxete boje xunbenla ra.

I tan nan n niin masigaxi sayaan na,

n to rafanxi i ma,

i yi i xun xanbi so n yulubine birin yi.

¹⁸ Laxira xa mi i tantunma.

Sayaan xa mi i matoko betin bama.

Faxa muxune nema sama gaburun na, ne yengi mi fa i ya lannayaan ma.

¹⁹ Koni naxanye e nii ra, niiramane, ne nan i tantunma alo n tan to. Fafane i ya lannayana fe falama nen e diine xa.

²⁰ Alatala bata n nakisi!

Nayi, nxu nko maxaseene xuiin naminima nen

Alatala Batu Banxini nxu siin sogen donxen birin yi.

²¹ Esayi bata yi a fala, a naxa, “E xode bogi yidinxina nde tongo, e a sa a furen de, a yalanma nen.”

²² Xesekiya bata yi a fala, a naxa, “N na kolonma taxamasenna mundun xon fa fala a n sigama Alatala Batu Banxini?”

39

Babilon xerane

Mangane Firinden 20.12-21

¹ Na waxatini, Babilon Manga Baladan ma dii xemen Merodaki-Baladan yi bataxin nun finma seen nasiga Xesekiya ma, amasoto a bata yi a fure feen nun a kendeyana fe me nun.

² Xesekiya yi xerane rasene, a yi a banxin kui seene birin yita e ra: gbeti fixen nun xemana, wudi bogi ture fajine nun latikononna nun a yenge so seene ramaradena, e nun naxan birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi lu Xesekiyaa banxini a mi naxan yita e ra e nun a bokon birin.

³ Nabi Esayi mon yi fa Manga Xesekiya fama, a yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E kelixi minen?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “E kelixi yamana makuyen nin, Babilon.”

⁴ Esayi mon yi a maxodin, a naxa, “E i ya banxin to nen?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “Seen naxanye birin n ma banxin kui, e ne birin to nen. Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra.”

⁵ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna falan name!”

⁶ Waxati fama, seen naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye fen han to, e ne birin xalima nen Babilon yi, sese mi luma. Alatalaa falan nan na ra.

⁷ E i ya dii xemena ndee tongoma nen, i yeteen naxanye sotoma, alogo e xa findi Babilon mangana banxin xeme tegenne ra.”

⁸ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, “I Alatala falan naxan tixi, a fan.” A mirixi a ma, a naxa, “En luma nen boje xunbenli e nun marakantanni n ma siimayani.”

40

Alaa yamaan xunba fena

¹ E Ala naxa,

“E n ma yamaan madenden, e a madenden!

² E Yerusalen kaane ralimaniya, e a rali e ma, a e naxankata wanle bata jan. A e bata mafelu e haken na, e bata yelin e yulubine saranna sote Alatala yii han doxo firin!”

³ Muxuna nde xuiin minima, a naxa, “E kirani ton Alatala yee ra tonbonni, e kira tinxinxin nafala en ma Ala xa bu-runna ra!

⁴ E folone birin naxutu, e geyane nun yire matexine birin wuru. Yire tintinxine yi matinxin, gem e yirene yi findi lantane ra.

⁵ Nayi, Alatala binyen minima nen kenenni, daala birin yi a to!” Alatala de xuiin nan na ra.

⁶ Muxuna nde a falama, a naxa, “I xui ramini!”

N yi a fala, n naxa,

“N xa nanse fala?”

A naxa, “Adamadiine birin luxi nen alo sexena

e binyen birin yi lu alo se fugena.

⁷ Alatala de foyen na dangu sexene fari, e xarama nen, e fugene yi yolon.

Yamaan luxi nen alo sexena yati!

⁸ Sexene xarama nen, e fugene yi yolon, koni en ma Alaa falan luma nen habadan.”

Xibaru fajina fe

⁹ E tan Siyon kaan naxanye sa xibaru fajin xerayani bama, e te geya matexin fari, e xuini te han,

e tan Yerusalen kaan naxanye sa xibaru fajin xerayani bama.

E xuini te, e nama gaxu.

E a fala Yuda yamanan taane xa, e naxa, “E Ala ni i ra!”

¹⁰ A mato,

Marigina Alatala fama fangani.

A mangayaan nabama a senbeni.

A fama a yama xunbaxin na,

a naxan sotoxi a kontonna ra.

¹¹ A a yamaan masuxuma

alo xuruse rabana.

A yexee diine tongoma nen a yii,

a yi e xali a yii kanke,

a ti e ngane yee ra a fanni.

Ala dangu seen birin na

¹² Nde foxo igene saxi a yiin kui,

a yi e maliga,

a kore xonna danne maliga a yiin na?

Nde boxon benden yatexi deben kui,

a geyane yiliga sikeela ra,

a yire matexine binyan yaten kolon lig-aseen xon?

¹³ Nde Alatala miriyane kolon?

Nde noe finde a kawandi muxun na,

a yi a rakota?

¹⁴ Ala nde maxodinxi a maxadi feen na, alogo a xa xaxinla soto?

Nde a xaranxi kiti kende saan ma?

Nde a xaranxi fekolonna ma?

Nde xaxilimayaan kiraan yitaxi a ra?

¹⁵ Siyane luxi nen

alo igen dindinna palanna kui.

E mi yatexi se ra

alo gbangbanna na sa sikeela fari.

Foxo ige tagi boxone yelefu

alo gbangbanna naxan tema.

¹⁶ Liban yamanan subene birin xurun saraxan na

naxan yi daxa nun a ba Ala xa,

a wudine mi wuya

naxanye finde saraxa gan teen yegene ra.

¹⁷ Sese mi siyane ra a yee ra yi!

Ala ne yatexi fufafuun nan na.

A yigenla fisa e xa!

¹⁸ E waxi Ala sa feni nde ma?

E sawuran mundun yite

e nun naxan maliga?

¹⁹ Xabun nan sawuran nafalama suxuren na,

xema wanla yi xemaan sa a ma,

a yi kœ bira yôlônɔn wure gbeti daxine
rafala.

²⁰ Yiigelitœn naxan mi nœ na sœtε a gbee
ala xa,

na kanna wudi xœdεxœn nan sugandima,
a yi xabu kesuxin fen,
na yi suxuren nafala a xa
naxan mi kalama.

²¹ Ε mi a kolon ba?

Ε mi a mœxi ba?

A mi ralixi ε ma ba,

xabu a fôlœni?

Bœxœn bœtœn saxi kii naxan yi,

ε munma na famu ba?

²² A tan nan dœxi bœxœ xœri digilinxin xun
ma,

muxune fan luxi a yœε ra yi nœn
alo supœne.

A kore xœnni fulunma
alo dugi yefefuxina xunna soon na,
alo gagen a dœxœden na.

²³ A tan nan kuntigine œnbœn kalama,
e lu fuyan,

a yi bœxœ xœnna kitisane lu fuu.

²⁴ E luxi nœn alo sansina.

E nœœn fa si tun,
e na woli xœœn ma tun,
salen yœtε mi e binle ma singen,
Alaa foyen yi fa e ma, e xara,
wuluwunla yi e xali alo se dagina.

²⁵ Ala sarijanxin naxa,

“Ε n misalima nde ma,
nxu nun naxan lan?”

²⁶ Ε yœœne rate kore,

ε a mato!

Nde na seene daxi?

Nde e ganla dœfexin naminima,

a yi e birin xili e xinla ra?

Fata a fanga gbeen nun a œnbœ magaxuxin
na,

keden peen mi dasama.

Ala nan fangan fima muxune ma

²⁷ Yaxuba bœnsœnna,

nanfera ε a falama,

Isirayila yixœtœne,

nanfera ε a falama, ε naxa,

“Nxœ kiraan bata luxun Alatala ma,

nxœ Ala mi fa nxu xun mafala kitin sama?”

²⁸ I mi a kolon ba?

I mi a mœxi ba?

Alatala nan habadan Ala ra,

naxan bœxœn danne birin daxi.

A mi xadanma, a mi taganma.

A xaxilimayaan mi nœ fœsœfœsœ!

²⁹ A fangan fima muxu xadanxine ma,

a muxu taganxine œnbœn xun masa.

³⁰ Banxulanne yœtœœn xadanma,
e tagan,

foningene yi bira xadanni.

³¹ Koni naxanye xaxili tixi Alatala ra,

ne mœn œnbœn sœtœma nœn.

E tunganma nœn alo singbinna,

e yi e gi, e mi xadan,

e lu sigan tiyε, e mi tagan.

41

Ala nun suxurene fe

¹ Ala naxa,

“Ε tan fœxœ ige tagi bœxœn muxune,

ε dundu alogo ε xa n xuiin namε.

Ε tan yamanane muxune,

ε wœkilœn sœtœ,

ε maso, ε falan ti.

En kitin sa en tagi.

² Nde muxuna nde rakelixi sogeteden
binni,*

a yi a xili,

a xa lu tinxinna fœxœ ra?

Nde siyane soxi a yii

a mangane xuru a bun,

a silanfanna yi e findi burunburunna ra

a xanla yi e findi se dagin na

foyen naxan xalima!

³ A muxune sagatanma yœngœni,

a mœn yi dangu bœœ xunbenli kiraan xœn

a munma yi a sanna ti dœnaxan yi.

⁴ Nde feni itoe rakamalixi,

a tan naxan yi mayixœtœne maxilima

xabu a fôlœni?

N tan Alatala nan a fôlœn na,

n mœn luma nœn a rapœnni.”

⁵ Fœxœ ige tagi bœxœne muxune bata a to,
e gaxu,

bœxœn danne muxune xuruxurunma,

e birin bata keli, e fama.

⁶ Birin a bode malima,

birin a falama a lanfaan xa,

a naxa, “I wœkilœ!”

⁷ Yii rafalan fan xabun œnbœ soma,

* **41:2. 41.2** Yanyina nde, a Kirusi nan ma fe falama be, Perisene mangan naxan Babilœn kaane nœ yœngœni. Na feen mato Taruxune Firinden 36.22-23 kui.

naxan wuren malaxunma,
na xabun nawɛkilɛma,
a yi a fala suxuren nafala kiin ma,
a naxa, “A lanxi.”
A yi suxuren gbangban
alogo a nama bira.

Marigin yi Isirayila xunba

⁸ Koni ε tan, Isirayila yixɛtɛne,
n ma walikɛne,
Yaxuba yixɛtɛne,
n naxanye sugandixi,
ε tan Iburahima bɔnsɔnna,
n xɔyina,
⁹ n sa ε tan nan fenxi bɔxɔn danne ra,
n sa ε tan nan xilixi bɔxɔn tongonne ra,
n na a falaxi ε tan nan xa, n naxa,
“N ma walikɛn nan ε ra,
n bata ε sugandi,
n mi n mɛxi ε ra.”
¹⁰ Nayi, ε nama gaxu
amasɔtɔ n na ε xɔn.
ε nama kɔntɔfili,
amasɔtɔ ε Ala nan n na.
N na ε sɛnbɛn gboma ayi nɛn,
n yi ε mali,
n yi ti ε bun sɛnbɛn nun tinxinni.
¹¹ Naxanye birin yi kelixi ε xili ma,
ne yagima nɛn e xun sin!
Naxanye yɛngɛn nakelixi ε xili ma,
ne luma nɛn fufafu, e raxɔri.
¹² ε yɛngɛfane fenma nɛn,
koni ε mi fa e toma sɔnɔn!
Naxanye yi ε yɛngɛma,
ne luma nɛn fuu.
¹³ Amasɔtɔ n tan nan Alatala ra,
ε Ala,
naxan ε yiifari ma yiin suxuma,
n yi a fala ε xa,
n naxa, “ε nama gaxu,
n tan nan ε malima.”

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“ε tan Yaxuba bɔnsɔnna,
ε tan naxanye luxi alo kunla,
ε nama gaxu,
ε tan Isirayila muxudine,
n tan nan ε malima,
n tan Isirayilaa Ala Sarijanxin naxan ε
xunbama.
¹⁵ A mato, n bata i findi jingen xɛɛ ra bɔnbɔ
seen na
wure jin wuyaxin naxan ma
naxanye nɛnɛ a ra, e jɔɛ raminixi.

I geyane wuruma nɛn,
i yi e raxuya ayi,
i yi yire matexine liga
alo se dagina.
¹⁶ I e yifema nɛn,
foyen yi siga e ra,
wuluwulu gbeen yi e raxuya ayi.
I tan naxanma nɛn Alatala yi,
i yi i kanba Isirayilaa Ala Sarijanxini.”

Tonbonna findima ige yiren na

¹⁷ Yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune igen fenma,
koni sese mi na!
Min xɔnla bata e lɛnna maxara.
Koni n tan,
Alatala, n na e yabima nɛn,
n tan, Isirayilaa Ala,
n mi e rabɛjinjɛ mumɛ!
¹⁸ N baa igen nafama nɛn yire matexi ma-
genle fari,
n yi ige xunne ramini mɛrɛmɛrɛne tagi,
n tonbonne findi darane ra,
bɔxɔ xaren yi findi tigi yiren na.
¹⁹ N suman binle nun kasiya binle sima nɛn
tonbonni,
e nun miriti binle nun oliwi binle.
Ige mi yiren naxanye yi,
n fɔfɔne nun gbɛnjɛne nun xarinne si
mɛnne yi e bode xɔn,
²⁰ alogo e xa a to, e yi a kolon,
e yi a rakɔrɔsi,
e birin yi a famu
a Alatala nan feni itoe birin ligaxi,
a Isirayilaa Ala Sarijanxin nan e rakamal-
ixi.

Suxurene tɔnɔ mi na

²¹ Alatala naxa,
“ε fa ε xun mafala kitini.”
Yaxubaa Mangan naxa,
“ε fa ε xɔn ba.”
²² ε suxurene xa fa a fala en xa
naxan fama ligadeni.
ε a fala nxu xa feen naxanye bata liga,
alogo nxu xa nxu miri e ma,
nxu yi e rajan kiin kolon.
Xanamu, ε a yita nxu ra
naxan fama ligadeni.
²³ ε waxati famatɔne fe fala nxu xa.
Nayi nxu a kolonma nɛn
a alane nan ε ra.
ε fena nde liga,
xa a findi a fajin na

hanma a jaxina,
 alogo nxu birin xa na to,
 gaxun yi nxu suxu.
²⁴ Koni na yigenla fisa ε xa,
 ε wanle mi sese ra.
 Naxan na ε sugandi,
 muxu haramuxin nan na kanna ra.

²⁵ N bata muxuna nde rakeli sogeteden
 kəmənnə ma,
 a fama nən sa keli sogeteden binni
 naxan n maxandima.
 A mangane yibodonma alo borona,
 alo fεjε rafalan fεjε bəndəni bodonma kii
 naxan yi.

²⁶ Nayi, nde bata yi na feen fala a fəloni,
 alogo en xa a kolon?
 Nde a fala benun a xa liga,
 alogo en xa a fala, en naxa,
 “A jəndi”?

Muxu yo mi sese fala,
 feni ito mi falaxi benun a xa liga,
 muxu mi ε fala yo məxi.

²⁷ Koni n singe nan a fala Siyon taani,
 n naxa, “A mato, e tan ni i ra!”
 N bata xərana nde fi Yerusalən ma,
 naxan fama xibaru fajin na.

²⁸ Anu n mi kawandi muxu yo toxi suxu-
 reni itoe ye,
 n na maxədinna ti,
 e mi n yabima.

²⁹ A mato sese mi e ra.
 E wanle mi sese ra.
 E suxurene findixi foyen nun fe fuun nan
 na.

42

Alaa walikəna

¹ N ma walikəən ni i ra,
 n naxan sənbe soma,
 n naxan sugandixi,
 naxan n kənənxi.
 N na n ma Nii Sarijanxin sama nən a yi,
 a yi kiti kəndən sa siyane xun na.

² A mi sənxo sənxoε,
 a mi a xuini tε,
 a mi falan tiyε taan xun xən,

³ a mi xaye yidəxini girε.
 A mi lənpun tumatəən natuyε.
 Koni, a kiti kəndən sama nən jəndin xən.

⁴ A mi xadanma,

a mi tunnaxələma a ma,
 han a yi fa kiti kəndən na bəxo xənna fari,
 han fəxo ige tagi bəxoəne muxune fan yi e
 yigi sa a sariyani.

⁵ Alatala ito nan falaxi, Ala
 naxan kore xənna daxi,
 a yi a yibandun,
 naxan bəxən nun a yi seene daxi,
 a niiraxinla bira adamadiine yi
 naxanye dəxi a yi,
 a niin bira ne yi
 naxanye sigan tima a fari, a naxa,

⁶ “N tan Alatala,
 n tan nan i xilixi tinxinni,
 n yi i suxu i yii ma,
 n yi i makantan,
 n yi n yengi lu i xən.
 N ni i findi n ma yamaan layirin xidi
 muxun na

e nun kənənna siyane xa,
⁷ alogo i xa danxutəne yeəne rabi,
 i yi suxu muxune ramini kasoon na,
 i yi kasorasane xərəya,
 e mini dimini.”

⁸ “Alatala nan n tan na,
 n xinla nan na ra.
 N mi n ma binyen soma gbete yii.
 N mi n ma tantunna fiye suxurene ma.

⁹ Fe singene bata yelin kamale,
 n fe nənəne nan ma fe ralima ε ma
 benun e xa fələ,
 n xa ε rakolon ne ma.”

Bəti nənəna

¹⁰ E bəti nənən ba Alatala xa,
 bəxən danne birin xa a tantun bətini,
 ε tan naxanye sigama fəxo igen xun ma
 e nun a yi seene birin,
 fəxo ige tagi bəxoəne nun e muxune birin.

¹¹ Tonbonna nun a taane xa e xuini te,
 e nun Kedari bənsənnə* dəxədene!
 Sela kaane xa gbelegbele səwani,
 e xa sənxo jaxajaxani geyane xuntagi!

¹² Binyen xa fi Alatala ma!
 A xa tantun fəxo ige tagi bəxoəne birin yi!

¹³ Alatala minima nən alo sofa wəkiləxina,
 a bəjən tema nən alo yenge so sənbəmana.
 A sənxoəma nən yaxune xili ma yengenə,
 a yi e nə.

* **42:11: 42.11Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen səbexi Dunuja Fəlon 25.13 kui.

14 Xabu waxati xunkuye,
n dunduxi,
n naxaraxi, n na n yete suxi.
Koni iki, n soxolexi
alo naxanla nema tinna ma,
n gbelegbelema,
n kutunma naxankatani.

15 N geyane nun yire matexine kalama nen
n yi e se jingine birin xara.
N baane findima nen tonbonne ra
n yi darane xori.

16 N danxutone rasigama nen kiraan xon
e mi naxan kolon.
E yengi mi kiraan naxanye ma,
n yi ti e yee ra ne xon,
n yi dimin findi kenenna ra e yetagi,
n gеме yirene findi lantaan na e xa.
N na nan ligama,
n mi e rabeyine mumel!

17 Koni naxanye e yigi sama suxurene yi,
e yi a fala sawurane xa,
e naxa, "Nxо alane nan e ra,"
ne xetema nen e xanbi ra,
e yagi.

Isirayila yama tondixina

18 E tan tuli xorine, e tuli mati!
E tan danxutone, e yeen ti,
e seen to!

19 Danxutona nde ra,
xa n ma walikenn xa mi a ra?
Tuli xorina nde ra
alo n xeraan naxan nasigaxi?
Danxutona nde ra,
alo n bope xunbenla fixi naxan ma?
Danxutona nde ra,
alo Alatalaa walikena?

20 I bata fe gbege to,
koni i mi e famuxi.
I tunle rabixi,
koni e mi feen mema!

21 Alatalaa tinxinna fe ra,
a bata a kenen,
a xa a sariyan gboon nun a noron makenen.

22 Anu, yama yiigelito halagixini ito mato!
E bata e birin suxu,
e birin balanxi yinle ra,
e birin saxi kasoon na.
E yii seene bata suxu yengeni,
muxe mi na naxan e xunbe.
E yeteen bata findi se suxin na yengeni,
muxe mi na naxan a fale,
a naxa, "Ne raxete!"

23 Nde a tuli matima ito ra e ye?

Nde a ligama a yeren ma,
to xanbi ra, a yi a tuli mati?

24 Nde Yaxuba bənsənnə soxi a yaxune yii,
a Isirayila so halagi tiine yii?

Alatala xa mi a ra,
en naxan yulubi tongo,
en mi tin birə naxan ma kira foxo ra
en tondi a sariyane suxe?

25 Nayi, a yi a xolo gbeen nagodo e fari
alo teena
e nun yengen gbalone.

A yi e gan,
koni e mi sese famuxi,
a yi e raxori,
koni e mi na feen yate e bojeni.

43

Alatala nan Isirayila xunbama

1 Ala naxan i daxi,
Yaxuba bənsənnə,
naxan i rafalaxi,
Isirayila bənsənnə,
Alatala ito nan falaxi iki,
a naxa, "I nama gaxu,
amasoto n bata i xunba!
N bata i xili i xinla ma.
N tan nan gbee i ra!

2 Xa i danguma foxo igeni,
n luma nen i xon.
Xa i danguma baane yi,
i mi i maminje.
Xa i danguma teeni,
a mi i ganje,
tee degen mi i raxore.

3 Amasoto Alatala nan n na,
i ya Ala,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
i rakisimana.
N bata Misiran yamanan fi i xunbaan na,
n yi Kusi yamanan nun Seba yamanan
findi i joxon na.

4 Bayo i yatexi n xon,
i binyaxi n yee ra yi,
n bata i xanu.
N bata muxune findi i joxon na,
n yi yamane fi i niin xunbaan na."

5 "I nama gaxu,
amasoto n luma nen i xon.
N fama nen i yixetene ra
sa keli sogeteden binni,

n yi sa e malan
 keli sogegododen binni.
⁶ N na a falama nen komenna binna xa,
 n naxa, 'E bejin!
 N yi a fala yiifanna binna xa,
 n naxa, 'I nama e makankan!
 Fa n ma dii xeme ne ra
 sa keli yire makuyeni,
 e nun n ma dii teme ne
 sa keli boxon danne ra,
⁷ n xinla falama naxanye birin xun ma
 n naxanye daxi n ma binyena fe ra,
 n naxanye rafalaxi,
 n yi e da."

⁸ Yamani ito ramini
 naxanye danxuxi,
 anu e yene fan,
 tuli xorini itoe,
 naxanye tunle fan.
⁹ Siyane birin xa e malan e bode xon,
 yamanane muxune birin!
 Nde na fe falaxi e ye
 benun a xa liga?
 Nde fe fonne ralixi en ma?
 E xa fa e serene ra,
 e yi a mayita a yoon a xa!
 En xa e xuiin name,
 alogo muxune xa a fala,
 e naxa, "E jondi!"

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "E tan nan n serene ra,
 e tan naxanye findixi n ma walikene ra,
 n naxanye sugandixi
 alogo e xa n kolon,
 e yi la n na.
 N tan yi na yi
 benun suxure yo xa rafala,
 ala gbete yo mi na n tan xanbi.

¹¹ N tan nan Alatala ra,
 n tan yati!
 Ba n tan na,
 marakisi ti gbete yo mi na.

¹² N tan nan feene makenenna,
 n muxune rakisi, n yi e rakolon!
 Ala xaje mi a ra
 naxan e tagi fo n tan!
 Nayi, n serene nan e ra,
 fa fala n tan nan Ala ra."

¹³ "N tan yatigin nan na ra
 xabu a foloni!

Muxu yo mi ne muxun be n yii.
 N na naxan liga,
 nde ne a rakale ayi?"

Alaa kininkininna

¹⁴ Alatala ito nan falaxi, naxan e xun-
 bama, Isirayilaa Ala Sarijanxina, a naxa,
 "N muxuna nde rasigama nen
 Babilon yamanan xili ma,
 e tan ma fe ra.
 N yi Babilon muxu gixine kunkine kala,
 e yi e mamin,
 e yi e kanbama naxanye yi nun.
¹⁵ Alatala nan n tan na,
 e Ala sarijanxina,
 naxan Isirayila daxi, e mangana."

¹⁶ Alatala ito nan falaxi,
 naxan kiraan sama baa igen xonna ma,
 dangu ige gbeene yi,

¹⁷ naxan yenge so wontorone nun soone
 rasiga yengeni,
 e nun ganla nun sofa wekilaxine e bode
 xon,
 e yi e sa,
 e mi fa kelima sonon,
 e yi tu alo saraban na jan.

¹⁸ A naxa:
 Fe singene nama fa rabira e ma,
 e jinan fe fonne xon!

¹⁹ E a mato,
 n fe nenen nan ligama!
 Na bata a folo iki,
 e mi a kolon ba?
 N kiraan sama nen tonbonni,
 n yi baane ramini boxo xareni.
²⁰ Burunna subene n binyama nen,
 kankone nun dangaranfulene,
 amasoto n bata igen namini tonbonni,
 n yi baane ramini boxo xareni,
 alogo n ma yamaan xa e min,
 n naxan sugandixi.

²¹ N yamaan naxan nafalaxi,
 na n tantunma nen.

Ala yamaan makitima

²² E tan Yaxuba bonsonna,
 e mi n tan xan xilixi!
 E tan Isirayila kaane,
 e bata e tunnaxolo e ma n tan mabinni.
²³ E mi e yexene nun e siine baxi n xa
 saraxa gan daxin na.
 E saraxane mi findixi n ma binyen na.
 N mi saraxane findixi goronna ra e xun ma,

n mi ε raxadanxi wusulan saraxane badeni.

²⁴ Ε mi gbeti yikalaxi n xa,
alogo ε xa latikɔnɔnna sara n xa,
ε saraxa subene turen mi n wasaxi.
Koni ε yulubine bata findi goronna ra n
xun ma
ε yi n naxadan hakene xɔn.

²⁵ Koni n tan nan keden pe ε hakene xa-
farima,
n tan yetena fe ra.

N mi fa n mirima ε yulubine fe ma sɔnɔn.

²⁶ Fe danguxine rabira n ma.

En kiti feni ito yeɓa en bode xa.

Ε falan ti, ε yi ε yete xun mafala.

²⁷ Ε benban nan singe yulubin liga,
ε fala radangune yi murute n xili ma.

²⁸ Nanara, n bata yire sariɲanxin kuntigine
yate muxu haramuxine ra,
n yi halagin nagidi Yaxuba yixetene ma,
n yi marayarabin nagidi Isirayila kaane
ma.

44

Alatala nan keden Ala ra

¹ Koni iki, Yaxuba bɔnsɔnna,
n ma walikene,
ε tuli mati,
n na Isirayila naxan sugandixi!

² Alatala ito nan falaxi,
naxan i daxi,
naxan i rafalaxi i nga kui,
naxan i malima, a naxa,
“Ε nama gaxu, n ma walikene,
Yaxuba bɔnsɔnna,
i tan Isirayila tinxinxina
n naxan sugandixi.

³ Bayo n ni igen nafama nen bɔxɔ xareni
n yi xudene radangu tonbonni.
N na n ma Nii Sariɲanxin nagodoma nen i
bɔnsɔnne ma,
n yi barakan sa i yixetene fe yi.

⁴ E sabatima nen
alo seɣene burunna ra,
alo wudi fajine xudene de.

⁵ Muxuna nde a falama nen,
a naxa, ‘Alatala nan gbee n na,’
boden yi a fala,
a a xili nen ‘Yaxuba,’
gbete yi a seɓe a yiin ma,
fa fala ‘Alatala gbeena,’
a yi a yete xili ba a ‘Isirayila.’ ”

Naxanye suxurene rafalama

⁶ Alatala ito nan falaxi,
Isirayila Mangan naxan a xunbama,
Alatala Senben Birin Kanna naxa,
“N tan nan a folon nun a rajanna ra.

Ba n tan na,
Ala gbete mi na.

⁷ Nde luxi alo n tan?
Na kanna xa a xuini te!
A xa a yeɓa n xa,
naxan birin bata dangu

xabu n singe ra muxune da waxatin naxan
yi!

A mɔn xa fe famatone fe fala,
naxanye fama ligadeni!

⁸ Ε nama gaxu,
ε nama xuruxurun,
n mi yi ε rakolonxi feni ito ma ba,
n yi a rali ε ma
xabu to mi na ra?
N serene nan ε tan na.

Ala gbete na,
ba n tan na ba?
Ε kantan fanye gbete yo mi na,
ba n tan na.
N mi gbete kolon.”

⁹ Naxanye birin suxurene rafalama,
fuyantenne nan ne birin na,
e se rafalaxi fisamantenne tɔnɔ yo mi na.
E yete serene nan e ra:

E mi se toma, e mi fe kolon,
e mɔn luma nen yagini.

¹⁰ Muxun na alana nde rafala
hanma suxurena nde,
na tɔnɔ mi na.

¹¹ Na kanna nun a sifan birin yagima nen.
Suxuren nafala muxune findixi adamadi-
ine nan tun na.

E birin xa e malan,
e xa e maso.
E gaxuma nen,
e yagi e bode xɔn.

¹² Xabun nema bunbin xabuma,
a walima te wolonne nan na,
a yi a rafala deerramaan na.
A a rawalima a senben nan na
koni kamen na a suxu,
a senben yi ɲan,
min xɔnla yi a suxu, a xadan.

¹³ Kabintan lutin sama nen wudin ma,
a yi lutin funfun naba a ma,
a yi a masoli wali seen na,
a yi a radigilin,

a yi a rafala muxu sawuran na,
a lu adamadiyaan nɔrɔn birin yi
alogo a xa a ti a batu banxini.

¹⁴ A sumanne nan sɛgɛma
hanma xarinne hanma warine
a naxanye raluxi fɔtɔnni,
e gbo.

Xanamu, a fɔfɔna nde tongo,
a tan yɛtɛɛn naxan sixi,
tule igen yi sa a ma, a gbo.

¹⁵ Adamadiine na wudina ndee ganma
yegen na,
e yi nde tongo,
e yi e maxara a ra.

E na nan ndee mɔn tongoma,
e yi kudin so,
e mɔn yi ndee tongo,
e yi e gbee alana nde rafala,
e yi e xinbi sin a bun,
e suxuren nafala, e yi a batu.

¹⁶ E yi a wudi dɔnxɛn findi yegen na,
a gan,
e yi suben jɪn ndee ra,
e yi a gan ndee ra,
e yi a don han e lugo.

A mɔn yi a maxara,
a yi a fala, a naxa,
“N na n maxarama,
n tɛɛ dɛgɛn toma yati! ”

¹⁷ A wudin dɔnxɛna,
a yi na rafala a gbee ala ra,
a suxurena,
a yi a xinbi sin a yetagi,
a yi a batu, a naxa,
“N xunba,
bayo i tan nan n ma ala ra!”

¹⁸ E mi fe kolon,
e xaxili mi na,
e yɛɛne raxixi
alogo e nama sese to.

E mi nɔɛ e mirɛ,
e feene famu.

¹⁹ Muxune mi e mirima,
e xaxinla sɔtɔ,
e mi feene yɛɛ toɛ
alogo e xa a fala, e naxa,
“N bata wudina ndee gan,
n kudin so a ra,
n yi suben gan ndee ra,
n yi a don.

N lan n xa a dɔnxɛn findi se haramuxin na
ba,

n yi n xinbi sin yegen bun?”

²⁰ E kankanma naxan ma,
xuben nan gbansan na ra.

E bɔjɛn bata tantan,
a e ralɔ ayi.

E niin mi xunbama,
e mi a falama, e naxa,
“Seen naxan n yii ito ra,
wulen xa mi a ra ba?”

Tinxinna Ala xa

²¹ Yaxuba bɔnsɔnnɛ,
na feen xa rabira ɛ ma!
Amasɔtɔ n ma walikɛɛn nan ɛ ra,
Isirayila kaane!

N na ɛ rafalaxi nɛn
alogo ɛ xa findi n ma walikɛne ra,
Isirayila kaane,
n mi jɪnanma ɛ xɔn.

²² N bata ɛ hakɛne ba ɛ ma
alo kundaan kore xɔnna ma
e nun ɛ yulubine
alo kundaan xɔtɔnni.
Ɛ xun xɛtɛ n ma,
amasɔtɔ n bata ɛ xunba.

²³ Kore xɔnna, gbelegbele sɛwani,
amasɔtɔ Alatala bata wali!
Bɔxɔn bunna, sɔnxɔ sɛwani,
geyane, ɛ xuini te
e nun ɛ tan fɔtɔnnɛ nun wudine birin.
Amasɔtɔ Alatala bata Yaxuba yixɛtɛne
xunba,

a yi a binyen mayita Isirayila yi.

²⁴ Alatala ito nan falaxi,
a tan naxan i xunbama,
naxan i rafalaxi
xabu i i nga kui, a naxa,
“N tan, Alatala,
n bata feen birin liga,
n tan nan keden kore xɔnni fulunxi,
n tan yɛtɛɛn nan bɔxɔ xɔnna saxi.

²⁵ N tan nan waliyine wule mantaxane
kalama,

n yi yiimatone findi daxune ra,
n yi fekolonne raxɛtɛ xanbin na
n yi e xaxilimayaan findi xaxilitareyaan
na.

²⁶ N na n ma walikɛna falane rakamalima
nɛn.

N ma xɛrane na fe famatɔɔn naxanye rali,
n na a rakamalima nɛn.
N bata a fala Yerusalɛn ma, n naxa,
‘Muxune mɔn dɔxɔma nɛn a yi,
Yuda taane mɔn tima nɛn,

n mən yi taa kalaxine yitən.’
 27 N nəε a falε tilinna ma,
 n naxa, ‘Xara,
 n xa i ya igen xəri.’
 28 N yi a fala Kirusi ma,
 n naxa, ‘N ma xuruse rabana!
 A n waxən feene birin ligama nən.’
 N na a fala Yerusalən ma,
 n naxa, ‘A mən xa ti!’
 E nun Ala Batu Banxin ma,
 n naxa, ‘A mən xa bεtən sa!’ ”

45

Ala yi Kirusi findi a walikεen na

1 Alatala ito nan falaxi a muxu sugandixin
 xa,
 a naxa, “Kirusi, n naxan yii suxi,
 alogo n xa siyane magodo a yεtagi,
 n yi mangane yεngε so seene ba e ma,
 n yi dεen fəxə firinne rabi a yεε ra,
 alogo taan so dεene nama fa ragali sənən,
 2 n tan yεtεen tima nən i yεε ra,
 n yi gbingbinne malaxun,
 n yi sulan dεene kala,
 n yi dεene balan wurene bolon.
 3 N bəxə bun nafunla soma nən i yii,
 e nun nafulu luxunxina,
 alogo i xa a kolon
 fa fala a n tan nan Alatala ra,
 naxan i xilima i xinla ra,
 n tan Isirayilaa Ala.
 4 N bata i xili i xinla ma,
 n yi tide binyen fi i ma,
 n ma walikεen Yaxuba yixεtεne fe ra,
 Isirayila kaane, n naxanye sugandixi,
 koni i mi n kolon.
 5 Alatala nan n tan na,
 gbεtε mi na.
 Ba n tan na, Ala gbεtε mi na.
 N bata i yitən yεngən xili yi,
 hali i to mi n kolon,
 6 alogo muxune xa a kolon,
 keli sogen teden ma han a gododena,
 fa fala ba n tan na,
 se gbεtε mi na.
 N tan nan Alatala ra,
 gbεtε mi na.
 7 N tan nan kεnenna daxi,
 n yi dimin da,
 n yi bəpε xunbenla fi,
 n yi tərən nafa.
 N tan Alatala nan feen birin ligama.”

8 “Tulen xa a yitən kore,
 tinxinna yi godo alo tulena!
 Bəxən xa rasənəya
 alogo kisin xa mini alo sansina,
 e nun tinxinyaan yi sabati e bode xən!
 N tan Alatala nan ne birin daxi.”

9 Gbalon na kanna xa
 naxan yεngən nakelima a dali marigin ma,
 muxun naxan luxi
 alo fεpεna fεpεne tagi.
 Fεpε bendena a falε a rafala muxun ma ba,
 a naxa, “I nanse ligama?”
 hanma a naxa,
 “Sese mi i ya wanla ra!”
 10 Gbalon na kanna xa
 naxan a falama a fafe ma,
 a naxa, “I nanse barixi ito ra?”
 hanma a naxa a nga ma,
 “I diin barin nanfera?”
 11 Alatala ito nan falaxi,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina,
 naxan Isirayila daxi, a naxa,
 “E tan nan n maxədinma fe famatəne ma,
 lan n ma diine fe ma,
 ε yi yamarine so n yii lan n yii fəxən ma?
 12 N tan nan bəxə xənna rafalaxi
 n adamadiine da a fari!
 N tan yεtεen nan kore xənni fulunxi.
 N tan nan a sarene birin yamarima.
 13 N tan nan Kirusi rakelixi n ma
 tinxinyana fe ra,
 n yi a ti kira yitənxin xən.
 A n ma taan tima nən.
 N ma muxun naxanye yi suxi yεngeni,
 a ne bepinma nən,
 e mi e xun saren fi.”
 Alatala Sənben Birin Kanna naxa na kiini.
 14 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Misiran kaane nun Kusi yamanan yulaya
 seene,
 na Sabe kaa muxu kuyene wanle tənən
 luma nən i xa.
 E fama nən i konni,
 e findi i gbeen na,
 e bira i fəxə ra,
 e xidixi e bode ra,
 e yi e xinbi sin i yεtagi
 e yi i maxandi, e naxa,
 ‘Ala i tan nan xən.
 Ala gbεtε mi na,
 sese mi ala gbεtεye ra!’ ”

15 I tan Isirayilaa Ala, Marakisi Tiina,
i findixi Ala luxunxin nan na.

16 Suxure rafalane birin yagixi,
e xun sinxi,
e birin xun sinxin sigama e bode xon.

17 Koni Isirayila kaane tan kisin sotoma
Alatala nan na habadan.
E mi fa yarabe, e xun sin mumε!

18 Amasoto Alatala ito nan falaxi,
a tan naxan kore xonna daxi,
a tan Ala, naxan boxo xonna daxi,
naxan a beten saxi, a mi a magenla lu,
koni a yi a da alogo muxune xa lu a yi.
A naxa, "N tan nan Alatala ra,
gbete mi na.

19 N mi falan tixi luxunna xan yi,
dimini boxon yirena nde yi.
N mi a falaxi Yaxuba yixetene xa,
n naxa, 'E n fen fuyan!'
N tan Alatala,
n pondin nan falama,
n fe fapin nan nalima."

Siyane tubi fena Ala ma

20 "E tan siyane muxu gixine,
e fa e malan,
e birin yi e maso be!
Xaxilitarene nan wudi suxurene tongoma,
e yi batu seene maxandi
naxanye mi nae e rakise.

21 E falane ti, e yi e xonba.
E bode kawandi!
Nde muxune rakolonxi feni ito ra
xabu a foloni?

Nde bata yi a rali nun
xabu to mi na ra?
N tan Alatala mi a ra ba?
Ba n tan na, Ala gbete mi na,
Ala naxan tinxin,
Marakisi Tiina.
Ba n tan na, gbete mi na.

22 E yee rafindi n ma, e xa kisi,
e tan naxanye birin boxon danne ra!
Bayo Ala nan n na,
gbete mi na.

23 N bata n kolo n yeteni,
n yeteen bata fala tinxinxini ito ti,
falan naxan mi maxetema, n naxa,
'Xinbin birin sinma nen n bun ma,
lenna birin yi a kolo n yi.

24 E naxa: Tinxinna nun senbena Alatala
nan keden pe yi.' "

Naxanye birin yi xoloxi a ma,
ne birin yagixin fama nen a fema.

25 Isirayila kaane birin tinxinna sotoma nen
Alatala xon,
e yi e kanba Ala yi.

46

Babilon suxurene halagi fena

1 Beli suxuren bata a xinbi sin,*
Nebo suxuren yi a felen.
Ningene nan e suxurene maxalima.
E yi e daxonma e xun ma nen sali waxatine
yi,

koni iki e bata findi goronna ra sube
xadanxine xun ma.

2 E bata e felen e bode xon,
e yi e xinbi sin,
e mi nae e suxurene rakise
naxanye findixi goronna ra
bayo e tan yeteen sigama konyiyani.

3 Yaxuba yixetene, e tuli mati n na,
e tan Isirayila yamaan muxu donxene,
e tan naxanye goron n xun ma
xabu e nga kui,
xabu e xipen minma!

4 N luma na ki kedenna nin
han e fori waxatini.
N tima nen e bun ma
han e xun sexene yi fixa.
N bata na liga,
n mon waxi e xali feni,
n ti e bun, n yi e xaroya.

5 E n misalixi nde ra?
Nxu nun nde lan?
E nxu nun nde saxi nxu bode ma,
nxu nun naxan maliga?

6 Muxune e xεmane fima,
e gbeti fixeni liga sikeela fari,
e xabun saren fi
alogo a xa ala sawurana nde rafala,
e xinbi sinje naxan bun ma,
e yi a batu.

7 E a tongo e tungunna ma,
e a maxali,
e sa a dexo a dξadeni.
A mi nae kele a funfuni!
Hali e xui ramini a ma,
a mi e yabima.

* 46:1: 46.1 Babilon kaane gbee alane nan yi **Beli** nun **Nebo** ra.

A mi e ratangama e kōntōfinle ma.

⁸ Feni ito xa rabira ε ma,
ε yi ε wεkile!
ε tan muxu murutεxine,
ε miri na ma ε bōjēni.

⁹ Feen naxanye danguxi a fōlō fōlōni,
ne xa rabira ε ma.
Amasōtō Ala nan n na,
gbεtε mi na!
Ala nan n na,
sese mi maliga n na!

¹⁰ Naxan fama ligadeni a rapanna ra,
n na ralima a fōlōn nin.
Naxan munma liga,
n na fe falama xabu waxati xunkuye.
N naxa, n ma fe ragidixin nakamalima nēn.
N wama naxan birin xōn,
n yi na liga.

¹¹ N bata sēnbēmana nde xili,
sa keli sogeteden binni,
naxan luxi alo singbinna
alogo a xa n ma fe ragidixin nakamali,
sa keli yamana makuyeni.
N naxan falaxi, n yi na rakamali,
n na naxan yitōn, n yi na liga.

¹² ε tuli mati n xuiin na,
ε tan muxu bōjē xōdεxεne,
ε tan naxanye makuya tinxinna ra!

¹³ N ma tinxinyaan somatōn ni i ra!
A mi fa makuya.
N mi fa buma, n kisin nafa.
N kisin nasoma nēn Siyon taani,
n yi n ma nōrōn fi Isirayila ma.

47

Babilōn taan kala fena

¹ Keli i ya mangaya gbēdēni
i dōxō bōxōni, Babilōn taa fajina.
Babilōn kaane, ε dōxō bōxōni!
A mi fa falama a ma sōnōn
a taa jaxumε tofajina.

² ε se din seene tongo alo konyine,
ε yi sansi kεsεne findi a fupin na.
ε doma gbeene mate,
ε danbane xa to, ε xudene gidi.

³ ε ragenla toma nēn,
ε yagixin yi to.
N nan n gbeen jōxōma nēn,
muxu yo mi n yikalε.

⁴ Isirayilaa Ala Sarijanxin nan en xun-
bama,
a xili nēn Alatala Sēnbēn Birin Kanna.

⁵ ε dōxō, ε dundu,
ε siga dimini,
ε tan Babilōn kaane!
A mi fa falama a ma sōnōn
a yamanane mangana.
⁶ N xōlō nēn n ma yamaan ma,
n bata yi n kēēn nayarabi,
n yi e rabejin ε yii.
ε mi kininkinixi e ma,
ε konyi wanle ragboxi ayi hali fonne fari.
⁷ ε yi a falama nēn, ε naxa,
“N luma nēn mangayani habadan!”
Koni ε mi na feene yatεxi
ε mi ε mirixi feene rapan kiin ma.

⁸ Nayi, Babilōn taana,
i tan naxan luxi alo jaxalan jaxina,
i tuli mati ito ra iki.
ε tan Babilōn kaan naxanye dōxi makan-
tanni,
ε tan naxanye a falama, ε naxa,
“Nxu tan, nxu jōxōn mi na,
nxu mi finde kapa gilene ra mumε,
nxō diine mi faxε mumε!”
⁹ Na fe firinne ε sōtōma nēn lōxō kedenni
sanja ma kedenni,
ε diine yi faxa,
ε findi kapa gilene ra.
Ne dεfexin ligama nēn ε ra,
hali ε kōε ra feene to gboxi ayi,
hali ε tirin feene sēnbēn yi gbo!

¹⁰ ε bata ε yigi sa ε fe jaxine yi.
ε yi a falama nēn ε yεtε ma, ε naxa,
“Muxu yo mi nxu toma!”
ε xaxilimayaan nun ε fekolonna bata ε
xunna firifiri.

ε yi a falama ε bōjēni nēn, ε naxa,
“Nxu tan, nxu jōxōn mi na!”

¹¹ Gbalon fama nēn ε ma
ε mi naxan nadangu xiriya kolon.
Halagin godoma nēn ε ma,
ε mi naxan nadangu saraxan nōε.
Yihadin fama nēn ε ma sanja ma kedenni,
ε xaxili mi naxan ma.

¹² Nayi, ε lu ε tirin feene fari
e nun ε kōεraya fe wuyaxine,
ε yi ε yεtε yixadanma naxanye fōxō ra

xabu ε dii j̄ɔɛ waxatina!

Yanyina nde,

ε t̄ɔn̄ɔn s̄ɔt̄ɔma e yi n̄ɛn,

yanyina nde

ε muxune magaxuma e yi n̄ɛn.

¹³ Ε bata ε ȳɛɛ yixadan suxurene
max̄ɔdindeni.

Awa, nayi, muxun naxanye xibarune toma
sarene yi,

ne xa keli, e fa ε rakisi,

e tan naxanye sarene rak̄ɔɔsima

e fe famat̄ɔne fala kike yo kike!

¹⁴ E luma n̄ɛn

alo se dagina, t̄ɛɛn yi e gan.

E niin mi tangama na t̄ɛɛ d̄ɛɛn ma.

Anu a mi findima t̄ɛɛ wolondin xan na de

burun ganma naxan na,

muxuna a maxare naxan na!

¹⁵ Ε yixadanma muxun naxanye f̄ɔx̄ɔ ra

xabu ε dii j̄ɔɛ waxatina,

ne rapanna ligama na kii nin,

ε t̄ɔɔma naxanye fe ra.

E birin sigama n̄ɛn e xun x̄ɔn e tantanni,

e tan sese mi ε rakise mum̄ɛ!

48

Ala fe n̄ɛn̄ɛne ralima

¹ Ε tan Yaxuba yix̄ɛt̄ɛne,

ε tuli mati ito ra,

ε tan naxanye xili Isirayila

ε tan naxanye barixi Yuda b̄ɔns̄ɔnni,

ε tan naxanye ε kol̄ɔma Alatala xinli

ε tan naxanye Isirayilaa Ala maxandima,

koni j̄ɔndin nun tinxinyaan mi a ra!

² Amas̄ɔt̄ɔ ε xili saxi taa sarijanxin nan xun
ma.

Ε yengi saxi Isirayilaa Ala nan ma

naxan xili Alatala S̄ɛnb̄ɛn Birin Kanna.

³ Feen naxanye danguxi,

n bata yi ne fala xabu waxati xunkuye.

N ȳɛt̄ɛɛn nan ne ralixi,

n yi muxune rakolon ne ra,

na xanbi ra, san̄ja ma kedenni,

n yi e liga, e yi rakamali.

⁴ Amas̄ɔt̄ɔ n na a kolon n̄ɛn

a yama tengbesenxin nan ε ra,

ε k̄ɔɛni balanxi alo wure gbelem̄ɛna,

ε tigin x̄ɔd̄ɔx̄ɔ alo sulana.

⁵ Nanara, n feni itoe fala ε xa

xabu waxati xunkuye,

n yi ε rakolon e ra benun e xa liga,

alogo ε nama a fala, ε naxa,

“Nx̄ɔ suxurene nan e ligaxi,

nx̄ɔ sawurana hanma nx̄ɔ ala wure dixin
nan e yamarixi.”

⁶ Ε bata feni itoe m̄ɛ,

ε yi e birin to rakamale!

Ε fan mi ε tiȳɛ e ra ε d̄ɛni ba?

Iki, n fa ε rakolonma fe n̄ɛn̄ɛne nan ma,

naxanye luxunxi,

ε mi naxanye kolon.

⁷ N baxi e yit̄ɔndeni n̄ɛn,

fe fonne mi e tan na.

Benun to, ε munma yi e sese a fe m̄ɛ nun,

alogo ε nama a fala,

ε naxa, “Nxu yi na kolon.”

⁸ Anu, ε mi yi sese m̄ɛxi,

ε mi yi sese kolon.

Ε tunla munma yi a m̄ɛ singen waxati dan-
guxine yi.

Bayo n yi a kolon a yanfantenne nan ε ra.

Xabu ε yi ε nga kui,

a yi falama ε ma a muxu murut̄ɛxine.

⁹ N bata n ma x̄ɔl̄ɛni suxu n xinla fe ra.

N bata dip̄a ε ma n tantunna fe ra,

alogo n nama ε halagi.

¹⁰ N bata ε ras̄ɛns̄ɛn t̄ɛɛn na

alo gb̄ɛti wurena sulun t̄ɛɛni.*

N mi yi ε rasoxi sulun t̄ɛɛn xan yi de,

koni n yi ε rasoxi j̄ɔx̄ɔnkata yinla nan na.

¹¹ N bata keli ito ligadeni n ȳɛt̄ɛna fe ra,

n na a ligama n ȳɛt̄ɛɛn yatin nan ma fe ra!

Amas̄ɔt̄ɔ n tin̄j̄ɛ di,

n xinla yi rayelefu?

N mi n ma binyen fiȳɛ gb̄ɛt̄ɛ ma.

¹² Yaxuba b̄ɔns̄ɔnna,

ε tuli mati n na!

Isirayila kaane, n naxanye xilixi!

N tan na a ra,

n tan nan a f̄ɔl̄ɔn nun a rapanna ra.

¹³ N tan nan b̄ɔx̄ɔ x̄ɔnna b̄ɛt̄ɛn saxi,

n yiifanna yi kore x̄ɔnni fulun.

N na e xili, e fama n̄ɛn mafuren!

¹⁴ Ε birin xa ε malan, ε tuli mati!

Nde feni ito falaxi suxurene ȳɛ?

Muxuna nde rafan Alatala ma.

* **48:10: 48.10Sulun t̄ɛɛn** m̄ɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu t̄ɛɛna.**” † **48:14: 48.14** Perise mangan Kirusi
nan fama Babil̄ɔn kaane ȳɛnḡɛdeni.

Na a waxɔn feene ligama nɛn Babilɔn taan
na,
a yiini tema nɛn Babilɔn kaane xili ma.†
15 N tan nan keden pe falan tixi,
n mɔn yi a xili, n yi a rafa.
A wanla sɔnɔyama nɛn!
16 Ɛ maso n na, ɛ tuli mati ito ra.
Xabu a fɔlɔni, n mi falan ti wundoni.
Xabu feni itoe fɔlɔna, n yi be.
Iki, Marigina Alatala bata nxu nun a Nii
Sarijanxin xɛ.

17 Alatala ito nan falaxi,
naxan i xunbama,
Isirayilaa Ala Sarijanxina, a naxa,
“Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan i xaranma i yetɛ munanfanna ma,
naxan tima i yɛɛ ra,
a siga i ra kiraan xɔn
naxan lanjɛ i ma.
18 Xa i yi n ma yamarine ramɛ nun,
i ya bɔjɛ xunbenla yi luma nɛn nun
alo baana,
i ya tinxinna yi lu
alo fɔxɔ igen walanna,
19 i yixɛtɛne yi wuya ayi
alo jɛmɛnsinna
i ya diine yi gbo ayi
alo jɛmɛnsin xɔnne.
I xinla mi bɛ n yetagi mumɛ!”
20 Ɛ mini Babilɔn yamanani,
Ɛ ɛ gi Babilɔn kaane ma!
Ɛ gbelegbele sɛwani, ɛ fa a rali,
a xa rawanga!
Ɛ a fe raxuya ayi han bɔxɔn danne,
ɛ a fala, ɛ naxa, “Alatala bata a walikɛɛn
Yaxuba bɔnsɔnna xunba!”
21 Min xɔnla mi e suxuma,
a na ti e yɛɛ ra, dangi tonbonni.
A igen naminima nɛn fanyeni e xa.
A fanyen bɔma nɛn,
ige gbeen yi mini keden na.
22 Alatala naxa,
“Bɔjɛ xunbeli mi muxu jaxine xa!”

49

*Marigina walikɛɛn nan kenɛnna ra
siyane xa*

1 Ɛ tuli mati n na,
fɔxɔ ige tagi bɔxɔn muxune.
Yamana makuyene,

ɛ ito ramɛ.
Benun n xa bari,
Alatala bata yi n xili.
2 A bata n dɛɛn lu
alo silanfan xɛnxɛna,
a yi a yiin nininna ti n xun ma,
a yi n findi xalimakuli jɔɛ ralemunxin na,
a n luxun a xalimakuli saseni.
3 A yi a fala n xa, a naxa,
“N ma walikɛɛn nan i ra, Isirayila,
n ma binyen luma naxan yi.”
4 Koni n tan yi a fala, n naxa,
“N bata n yetɛ yixadan fufafu,
n bata n fangani kala fuyan,
n mi se sɔtɔxi.
Koni Alatala n ma kitin sama nɛn.
N saranna n ma Ala nan yii.
5 Awa iki, Alatala bata falan ti,
a tan naxan n daxi nga kui
alogo n xa findi a walikɛɛn na,
alogo n xa Yaxuba bɔnsɔnna raxɛtɛ a ma,
alogo Isirayila kaane mɔn xa malan a fɛma,
n bata binyen sɔtɔ Alatala yetagi.
Amasɔtɔ n ma Ala nan findixi n fangan na.
6 A bata a fala n xa, a naxa,
‘I findi fena n ma walikɛɛn na
alogo i mɔn xa Yaxuba bɔnsɔnna rakeli,
i yi Isirayila yamaan muxu dɔnxɛne raxɛtɛ
n ma,
na xurun.
N ni i findima nɛn kenɛnna ra siyane xa,
alogo n ma marakisin xa makɛnɛn
siga han bɔxɔn danne ra.’ ”

Isirayila yamaan muxu dɔnxɛne xɛtɛ fena

7 Alatala naxan i xunbama,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
na nan ito falaxi i xa,
i tan naxan napaxuxi,
i tan naxan yatɛxi muxu haramuxin na
yamaan xɔn,
i tan naxan findixi kuntigine konyin na,
a naxa, “Mangane i toma nɛn,
e yi keli,
kuntigine i toma nɛn,
e yi e xinbi sin i bun ma Alatalaa fe ra
naxan tinxin,
Isirayilaa Ala Sarijanxina
naxan i sugandixi.”
8 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N ma marafanna waxatin na a li,
n ni i yabima nɛn!
I rakisin waxatin na a li,

n ni i malima nɛn.
 N na i ramarama nɛn,
 n yi i findi layiri xidi muxun na
 alogo yamanan mɔn xa yitɔn
 bɔxɔn kɛɛ rabɛɲinxine mɔn yi yitaxun,
⁹ alogo a xa fala kasorasane xa
 fa fala, ‘Ɛ mini!’
 e nun naxanye luxi dimini
 fa fala, ‘Ɛ mini kɛnɛnni!’
 E nɔɛ e dɛgɛ nɛn kirane xɔn
 alo xuruse kuruna,
 e xuruse rabaden tɔɛ nɛn geyane birin fari.

¹⁰ Kamɛn mi fa e suxuma sɔnɔn,
 min xɔnla mi e suxɛ.
 Kuye wolonna nun sogen mi e tɔrɛ mumɛ,
 bayo naxan kininkininma e ma,
 na tima nɛn e yɛɛ ra,
 a yi e xali tigi yirene yi.

¹¹ N na n ma geyane birin findima nɛn
 kirane ra,
 n ma kirane mɔn yi yitɔn.

¹² E mato, e fama
 sa keli yire makuyeni,
 ndee kelima sogeteden kɔmɛnna binni,
 ndee sogegododen binni,
 ndee sa kelima Sinimi yamanani.”

¹³ Kore xɔnna, gbelegbele sɛwani!
 Bɔxɔ xɔnna, ɲaxan!
 Geyane, ɛ sɛwa xuini te!
 Bayo, Alatala a yamaan madɛndɛnma,
 a kininkininma a tɔrɔ muxune ma.

Yerusalɛn taan mɔn tima nɛn

¹⁴ Siyon kaane yi a falama nɛn,
 e naxa, “Alatala bata nxu rabɛɲin,
 Marigin bata ɲinan nxu xɔn.”

¹⁵ Ala naxa,
 “Naxanla ɲinanɲɛ a diin xɔn ba,
 naxan xɲɛn na?
 A mi kininkininɲɛ a dii barixin ma ba?

Hali a tan ɲinanɲɛ a xɔn,
 n tan mi ɲinanɲɛ i xɔn mumɛ!

¹⁶ N bata i xinla kɛrɛndɛn n yiine kui,
 n na n ɲɔxɔ lu taan makantan yinne xɔn ma
 waxatin birin.

¹⁷ I ya diine xɛtɛma e giye i ma nɛn,
 i kala muxun naxanye yi i halagima,
 ne e gima i ma nɛn.

¹⁸ I yɛɛ rakɔɲin i rabilinni,
 i ya diine birin bata e malan,
 e fama i fɛma.
 Habadan Ala nan n na,

n bata n kɔlɔ n yɛtɛni,
 e findima nɛn i maxidi seen na
 alo ɲɛrɛna i kɔɛ ra
 alo ɲaxalandina a maxidima kii naxan yi.”
 Alatalaa falan nan na ra!

¹⁹ Hali taa xɔnne nun bɔxɔ rabɛɲinxine
 nun yire kalaxine to gbo yamanani iki,
 e sa xurunma ayi nɛn dɔxɔden na i ya ya-
 maan xa.

Naxanye yi i halagima,
 ne makuyama i ra nɛn.

²⁰ E diin naxanye baxi i yii,
 ne mɔn a falama nɛn i xa,
 e naxa, “Yireni ito xurun nxu ma,
 dɔxɔdena nde fen nxu xa,
 nxu xa ba yigbɛtɛnxi.”

²¹ Nayi, i a falama nɛn i bɔɲɛni,
 i naxa, “Nde itoe barixi n xa?

Diine yi baxi n yii nun,
 n yi luxi alo gbantana.
 N bata yi xali konyiyani,
 n namɛxin nan yi a ra!

Nde diini itoe maxuruxi?
 N kedenna bata yi lu,
 koni diini itoe sa kelixi minɛn?”

²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N na n yiin maligama nɛn siyane xa,
 n na n ma taxamasenni tema nɛn ya-
 manane xa,

e yi fa i ya dii xɛmɛne ra e yii kanke,
 e yi i ya dii tɛmɛne maxali e tungunne ma.

²³ Mangane nan i ya diine maxuruma i xa
 mangane ɲaxanle yi i ya dii tɛmɛne balo i
 xa.

E yi e xinbin sin i yɛtagi,
 e yɛtagin yi lan bɔxɔn ma,
 e yi i san ma lɔxɔne makɔn.

I a kolonma nɛn nayi,
 a Alatala nan n tan na,
 naxanye e xaxili tixi n tan na
 ne mi yagima.”

²⁴ Sofaan seen naxan tongoxi yɛngɛni,
 na bɛ a yii ba?

ɲaxankata tiina muxu suxin nɔɛ a futuxulɛ
 ba?

²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Sofana se tongoxin bama nɛn a yii yati,
 ɲaxankata tiina muxu suxin yi a futuxulu.
 N na i yɛngɛfane yɛngɛma nɛn,

n yi i ya diine rakisi.

²⁶ Naxanye yi ɲaxu i ra,
 n yi ne radin e bode ma

e balo e bode suben na,
e yi e bode wunla min
alo manpa nenena.
Nayi, adamadiine birin a kolonma nen
a Alatala nan n na,
i rakisimaan naxan i xunbama,
Yaxubaa Ala Senbema.”

50

Ala nan a yamaan nakisima

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Futu kala kedin minen
n na n mexi e nga ra naxan xon?
Hanma n na e matixi n doli faane ma naxan
xon?
E matixi e hakene nan ma fe ra
e nga ramexi e matandine nan ma fe ra.
² N to fa, nanfera muxe mi yi be?
N to xinla ti, nanfera,
muxe mi n yabi?
N yiin dungi nayi ba,
a yi muxune xunba?
Senbe mi n na ba,
n yi muxune xaroya?
Anu, n baa igen xarima,
n na n konko a ma,
n yi baane findi tonbonna ra,
e yexene yi kun,
bayo ige mi na,
e birin yi faxa min xonla ra.
³ N yi dimin naso kore
alo sunu dugina.”

Marigina walikena

⁴ Marigina Alatala bata n xaran
alogo n xa a kolon
n naxan fale muxu xadanxine xa,
e senben soto.
A n naxulunma xoton yo xoton,
alogo n xa a falan name
alo a xarandiina.
⁵ Marigina Alatala bata n tunle rabi,
n tan fan mi murutexi a ma,
n mi xetexi xanbin na.
⁶ N na n fanna ti nen n bonbo muxune xa,
n yi n deen ti ne xa
naxanye n de xabene matalama.
N mi n yetagin baxi konbin nun degen bun.
⁷ Koni Marigina Alatala n mali nen,
nanara n mi rayarabi.
N bata n yetagin findi fanyen na,

n to a kolon a n mi fama yagideni.

⁸ Naxan yoon fima n ma,
na bata maso.
Nde waxi n xun maxidi feni nayi?
En kitin yeba en bode xa!
Nde mi tinxi n ma yoon ma?
A xa fa n xili ma!
⁹ Marigina Alatala n malima nen.
Nayi, nde n yalagima?
E birin kalama nen
alo dugi fonna, kunle yi e don.

¹⁰ Nde a tuli matiyε Alaa walikεen na
Alatala yεragaxun ma?

Naxan yo sigan tima dimini,
kenenna dasaxi naxan ma,
na xa a yigi sa Alatala yi,
a yi a xaxili ti a Ala ra!
¹¹ Koni e tan naxanye tεene soma,
e yi tanba radεexine tongo,
nba e sigan ti e yetena tεe degen ma,
e tanban naxanye radεexi.
E fa ito nan sotoma:
e faxama soxolen nin.

51

Kisin naxan dan mi na

¹ E tuli mati n na,
e tan naxanye tinxinyaan foxo ra,
e tan naxanye Alatala fenma!
E yeen ti fanyen na,
e minixi naxan yi,
e nun gemena e baxi denaxan yi.
² E yeen ti Iburahima ra, e fafe,
e nun Saran, naxan e barixi.*
Amasoto n Iburahima xili waxatin naxan
yi,
dii mi yi a yii nun.
Koni n barakan sa nen a fe yi,
n yi mayixete wuyaxi fi a ma.
³ Alatala Siyon taan masabarima na kii nin,
a yi kininkinin a yire kalaxine birin ma.
A yi a tonbonna lu
alo Eden nakona.†
A boxo xarene yi lu alo Alatalaa nakona.
Sewan nun jaxanna luma nen a yi,
beti xuine nun sigi xuine yi me a yi.
⁴ Ala naxa, “E tan n ma yamana,
e tuli mati n na!
E tan n ma yamanan muxune,

* **51:2: 51.2Iburahima** nun **Saran** ma fe sebexi Dunuja Folon 17.14 kui. † **51:3: 51.3Eden** nakona fe sebexi Dunuja Folon 2.8-9 kui.

ε n xuiin name,
bayo n sariyan fima nen,
n ma kiti kenden yi findi kenenna ra siyane
xa.

⁵ N ma tinxinyaan somatɔn ni i ra,
n ma marakisin yi makenen.
N kiti kenden nafama nen siyane ma n
senben xon.

Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yi e yigi sa n yi,
e yi e xaxili ti n senben na.

⁶ E yee rate kore,
ε mɔn xa bɔxɔn mato.
Kore xonna loma ayi nen alo tutina,
bɔxɔ xonna yi jan alo dugina,
a muxune yi faxa alo tugetugene.
Koni n ma marakisin luma nen habadan,
n ma tinxinyaan mi janje mumɛ!

⁷ E tuli mati n na,
ε tan naxanye tinxinna kolon.
E tan yamaan naxan n ma sariyan nama-
raxi ε bɔneni!

E nama gaxu muxune mafala xuine yee ra,
ε nama gaxu e konbine yee ra.

⁸ Bayo, e fatin kalama nen,
kunle yi e don,
alo domain xiine bun,
koni n ma tinxinna luma nen habadan,
n ma marakisin yi lu mayixete nun
mayixetene xa.”

⁹ Keli Ala, keli! I senbe so!
Alatala, i fangan nakeli
alo lɔxɔ singene,
alo waxati danguxine yi!
I tan xa mi Misiran yamanan kala ba,
i yi na ige yi ninginangani sɔxɔn?

¹⁰ I tan xa mi baa gbeen igen xara ba,
tilin gbeen yi xori.
I tan xa mi kiraan sa baan xonna ma[‡]
alogo i ya muxu xunbaxine xa gidi?

¹¹ Alatala na naxanye xɔrɔya,
ne xetema nen.
E fama nen gbelegbele jaxanaxani Siyon
taani,
habadan sewan yi e yetagini yalan.
Nanaxan nun sewan luma nen e yi,
sunun nun kutunna yi jan fefe!

¹² N tan keden peen nan ε ralimaniyama.
Nanfera ε gaxuma muxune yee ra,
naxanye faxama?

Adamadiine rajanna luma nen
alo sɛxɛna.

¹³ I bata jinan Alatala xon naxan i daxi,
naxan kore xonni fulunxi,
a bɔxɔ xonna beten sa!
I luma nen gaxuni waxatin birin i
jaxankata tiin bun ma
alo a na a yiton i halagi xinla ma!
Koni jaxankata tiina fitinan minen?

¹⁴ A gbee mi fa luxi kasorasane xa bepin.
E mi faxama kasoon na,
donseen mi fa dasama e ma sɔnɔn.

¹⁵ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan fɔxɔ igeni maxama,
a mɔrɔnne yi xuxu. §
A xili nen Alatala Senben Birin Kanna.

¹⁶ N bata n ma falan naso i de
n yi n yiin nininna ti i xun ma.
N tan naxan kore xonna sa a funfuni,
n yi bɔxɔ xonna beten sa,
n yi a fala Siyon kaane xa, n naxa,
“N ma yamaan nan ε tan na.”

Ala Yerusalen senbe soma nen

¹⁷ E xulun, ε xulun!
Yerusalen kaane ε keli!
E tan naxanye ε minxi Alatalaa xɔlɔn dɔlɔ
lengenna ra

ε tan naxanye a xɔlɔ igelengenna rafexin
minxi

han ε yi a jan,
a yi ε xunna firifiri!

¹⁸ E diin naxanye birin barixi,
keden mi na naxan tiye ε yee ra.
E diin naxanye birin maxuruxi
keden mi na naxan ε yii rasuxe.

¹⁹ Tɔrɔn bata ε sɔtɔ firin firin yeen ma:
gbalon nun halagina
fitina kamen nun yengena.

Anu, nde i ralimaniye,
nde i masabare?

²⁰ E banxulanne bata bira bɔxɔn ma kira
xunne birin na,
e fugaxi a ra
alo bolen na a suxu lutin na,
e saxi Alatalaa xɔlɔn bun,
ε Ala bata a kɔnkɔ e ma.

²¹ Nanara, i tuli mati n na,
taa tɔrɔxina,
i tan naxan xunna firifirixi,
koni i mi dɔlɔ minxi!

[‡] 51:10: 51.10 Na feen sɛbɛxi Xɔrɔyaan 14.21 kui. § 51:15: 51.15 Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

22 Marigina Alatala ito nan falaxi,
i ya Ala,
naxan a yamaan xun mayengema, a naxa,
“N ni igelengenna bama nen i yii
naxan i xun magima a ra,
n ma xolo igelengenna.
I mi fa a minma sonon.
23 N na a soma nen muxune yii
naxanye yi i taroma,
naxanye yi a falama i ma, e naxa,
‘I felen nxu xa dangul’
I yi i fanna ti e xa alo boxona
alo kirana dangu muxune xa.”

52

Yerusalen xunba fena

1 E xulun, e xulun Siyon kaane!
E mon xa senben soto.
Yerusalen taa saripaxin muxune,
e dugi fajine tongo!
Bayo, xone saripantaren mi fa soma e
konni.
2 E yikunkun,
e gbangbanna ba e ma Siyon kaane,
E mon xa keli,
e dexo e funfu fonni.
E lutine ba e koe,
e tan Yerusalen taan muxu suxine!
3 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Bayo e matixi nen,
e sare mi fi,
e mon xunbama nen, se mi fi.”
4 Marigina Alatala mon ito nan falaxi, a
naxa,
“N ma yamaan sigaxi nen Misiran ya-
manani singen,
a sa lu konyiyani,
koni donxen na,
Asiriya kaane nan e jaxankata.”
5 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Iki, n fa nanse ligama?
N ma yamaan bata xali konyiyani,
e mi sara.
Naxanye bata non soto e xun na,
ne sonxoma,
e n xinla rayelefuma waxatin birin.”
Alatalaa falan nan na ra.
6 “Nanara, n ma yamana n xinla kolonma
nen,
nanara e a kolonma nen na boxoni,
a n tan nan falan tixi,
n naxa, ‘N tan ni i ra!’ ”

7 Xera fapi yibane faan lanxi geyane fari
han,
naxanye bone xunbenla fe ralima,
naxanye fama sewa feen xibaron na,
naxanye marakisina fe falama,
naxanye a falama Siyon kaane xa,
e naxa, “E Ala nan mangan na!”
8 E tuli mati e taan kantan muxune xuiin
na!
E xuini tema,
e birin yi sonxo sewani,
bayo e Alatala toma fe Siyon taani e yetagi.
9 E xuini te,
e gbelegbele sewani e bode xon ma,
Yerusalen taa kalaxin muxune!
Bayo Alatala a yamaan masabarima,
a Yerusalen taan xunbama nen.
10 Alatala bata a yii saripaxin senben
makenen
siyane birin yetagi,
boxon danne birin en ma Alaa marakisin
toma nen.

11 E siga, e siga, e mini na yi!
E nama din se saripantare yo ra!
E masiga e ra, e yi saripaxin
e tan naxanye Alatalaa goronne maxalima!
12 E mafuraxin nama mini,
e nama siga e giye,
bayo Alatala tixi e yee ra.
Isirayilaa Ala mon luma nen e xanbi ra e
kantandeni.

Alatalaa walikena

13 N ma walikena fe sabatima nen,
a fe yi mate, a yi tide gbeen soto,
a binyen soto,
14 hali a fe to findixi terena feen na muxu
wuyaxi xa,
bayo a yetagin mi yi fa luxi alo muxuna,
a kiin mi yi fa maliga adamadiin na.
15 Anu, a siya wuyaxine rasaripaxinma nen
wuli raxuyaxin xon.
Falan yi jaxan mangane de a yetagi,
bayo e bata feen to naxan munma yi fala e
xa,
e munma yi naxan me nun,
e yi na famu.

53

1 Feen naxan nalixi en ma, nde laxi na ra?
Alatala a senben makenen nde xa?
2 Alaa walikenen sabati nen a yetagi

alo sansi sonla,
alo wudi salenna
naxan minima bɔxɔ xareni.
A mi yi tofan,
a mi yi nɔrɔxi
naxan a ligɛ en yabu a ra.
A to ki yo mi yi en mabandunma.

³ A yi rapaxuxi nɛn,
muxune yi e mɛ a ra.
Muxu sɔxɔlexin nan yi a ra
naxan bata yi dari tɔrɔn na,
muxe mi yi wama naxan mato feni.
A yi rapaxuxi,
en mi yi a yatɛxi se ra.

⁴ Anu, a en ma furene sɔxɔlɛn nan tongo,
a yi a ti en ma tɔrɔne ra.
Koni, en yi mirixi a ma
fa fala a Ala nan a ratɔrɔnxi,
a yi a paxankata,
a yi a rayarabi.

⁵ Anu, muxune a sɔxɔn en yulubine nan ma
fe ra,
a yi rahalagi en hakene fe ra.
Maratɔrɔnna naxan bɔɲɛ xunbenla fiye en
ma,
na yi sa a fari,
en kɛndɛyaan sɔtɔxi a maxɔlɔne nan xɔn.

⁶ En birin bata yi lɔ ayi,
alo xuruseene,
birin yi sigama a gbee kira nan xɔn,
koni Alatala yi en birin haken goronna
dɔxɔ a tan xun ma.

⁷ E a paxankata nɛn,
e a rayarabi, a mi sese fala.
A yi lu alo yɛxɛɛ diin naxan xalima a fax-
adeni,
alo yɛxɛɛn naxan a dunduma
e nɛma a fati ma xabene maxabɛ,
a mi sese fala.

⁸ A xali nɛn gbaloni, a makiti,
koni nde yi kɔntɔfilixi na feen na
a waxatin muxune yɛ?
Amasɔtɔ a ba nɛn ɲɛɲɛ muxune yɛ
paxankatan yi sa a fari n ma yamaan yulu-
bine fe ra.

⁹ A gaburun lu nɛn muxu ɲaxine yɛ,
a maluxun nafulu kanne fɛma,*
hali a to mi gbalɔ fe yo liga

a mi yanfa fala yo ti.

¹⁰ Alatala tin nɛn a xa halagi xɔlɛni,
bayo xa a niin ba tagi yitɔnna saraxan nan
na,

a mayixɛtɛne toma nɛn
a siimayaan yi xunkuya ayi
Alatala yi a sagoon nakamali a xɔn.

¹¹ A niin sɔxɔlɛne dangu xanbini,
a kɛnɛnna toma nɛn, a wasa.
A kolonna xɔn,
n ma walikɛ tinxinxin muxu wuyaxi rat-
inxinma nɛn
a yi e hakene goronna tongo.

¹² Nanara, n tide gbeen soma a yii nɛn,
a yi yɛngɛ se tongoxine yitaxun e nun
sɛnbɛmane.

Amasɔtɔ a tin nɛn a sayaan ma,
a yatɛ nɛn alo fe ɲaxi rabane,
a yi muxu wuyaxi yulubin goronna tongo
a yi solonaan ti hake kanne xa.

54

Yerusalɛn mi fa rabɛɲinxi

¹ I tan Yerusalɛn taan naxan luxi alo gban-
tana,

i xa sɛwa, i tan naxan mi dii barixi!*

I xa ɲaxan i sɔnxɔ sɛwani,
i tan naxan mi dii sɔtɔn xɔlɛn kolon.
Bayo ɲaxalan nabɛɲinxina diine wuyama
ayi nɛn

dangu xɛmɛ taa ra dɔxɔn gbeene ra.
Alatala naxa na kiini.

² I ya bubuni gbo, i yi a fari sa han!

I nama sike,
i ya bubun lutine rakuya ayi,
i yi a sɛnbɛtɛnne xɔn din.

³ Amasɔtɔ ɛ sabatima nɛn yiifanna nun
kɔmɛnna ma,
yamanane yi findi ɛ yixɛtɛne gbeen na,
e yi taa yigenle rafe.

⁴ ɛ nama gaxu,
amasɔtɔ ɛ mi yagin sɔtɔɛ.
ɛ nama kɔntɔfili amasɔtɔ ɛ mi rayagima,
koni ɛ ɲinanma nɛn ɛ dii ɲɔɛyaan yagin
xɔn
ɛ mi fa ɛ mirima ɛ kaɲa gilɛyaan yagine ma
sɔnɔn.

⁵ Amasɔtɔ naxan ɛ daxi,
na luxi nɛn alo ɛ xɛmɛn nan na ra.
A xili nɛn Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.

* **53:9: 53.9** Na feen sɛbɛxi Matiyu 27.57-60 kui.
bata yi siga konyiyani yɛngɛn xɔn.

* **54:1: 54.1** Yerusalɛn taan yatɛxi **gbantan** na nɛn bayo a muxune

Isirayilaa Ala Sariɓanxin nan ε xunbama.
 A xili nɛn bɔxɔn birin ma Ala.
⁶ Amasɔtɔ Alatala mɛn ε xilima nɛn
 alo ɓaxanla naxan yi rabɛɓinxi,
 naxan sunuxi!
 Muxun mi nɔɛ a foningɛ waxatin ɓaxanla
 ramɛ!
 ε Ala naxa na kiini.
⁷ N na ε rabɛɓin nɛn waxatidi,
 koni n mɛn yi ε xɔn suxu kininkinin gbeeni.
⁸ N na n yɛtagin luxun nɛn ε ma waxatidi,
 n ma xɔlɔ gbeeni.
 Koni n kininkininma ε ma nɛn
 n ma habadan hinanni.
 Alatala na nan falaxi naxan ε xunbama.

⁹ Ala naxa, “N na a ligama nɛn to
 alo Nuhan waxatini,
 n na n kɔlɔ waxatin naxan yi fa fala
 fufa gbeen mi fa sama bɔxɔ xɔnna xun ma
 sɔnɔn.
 N mɛn bata n kɔlɔ na kiini,
 n mi fa xɔlɔma ε xili ma sɔnɔn,
 n mi fa n kɔnkɔma ε ma sɔnɔn.
¹⁰ Hali geyane xuruxurun,
 hali yire matexine yimaxa,
 n ma hinanna mi a makuyɛ ε ra,
 n ma bɔɓɛ xunbeli layirin mi kalɛ en tagi.”
 Alatala naxa na kiini,
 naxan kininkininxi ε ma.

Ala mɛn Yerusalɛn tima nɛn

¹¹ Yerusalɛn taa tɔrɔxina,
 foye gbeen naxan yimaxaxi,
 muxu yo mi naxan madɛndɛnxi!
 Awa, n tan, Ala, n mɛn Yerusalɛn taan tima
 nɛn gɛmɛ tofajine ra,
 n mɛn yi a bɛtɛn sa gɛmɛ mamiloxi fajine
 ra.
¹² N taan makantan sangansone findima
 nɛn gɛmɛ gbeeli fajine ra,
 n yi taan so dɛɛne ti gɛmɛ fixɛ mayilɛnxine
 ra.
 n taan nabilinna yinna ti bɔxɔ bun nafunle
 ra.
¹³ ε diine birin findima nɛn Alatalaa
 xarandiine ra,
 e bɔɓɛ xunbenla yi gbo ayi.
¹⁴ ε sabatima nɛn tinxinyani.
 Naxankatan masigama ε ra nɛn.
 ε mi fa gaxuma sese yɛɛ ra,
 gaxun masigama ε ra nɛn,
 a mi fa a masoma ε ra.
¹⁵ Xa muxune ε yɛngɛ,
 na mi kelixi n tan ma,

naxan yo na ε yɛngɛ,
 na birama nɛn ε sanna bun!
¹⁶ A mato, n bata xabun da,
 naxan tigen tɛɛn nafema,
 naxan yɛngɛ so seen nafalama a kiini.
 Koni n tan nan mɛn halagi tiin daxi
 naxan a kalama.
¹⁷ Yɛngɛ so se yo na rafala ε xili ma,
 na mi fefe ligɛ ε ra.
 Naxan yo na ε tɔɓɛgɛ kitisadeni,
 ε yoon sɔtɔma na ma nɛn.
 Alatalaa walikɛne na nan sɔtɔma e kɛɛn na,
 n bata na kitin sa e xun mayɛngɛn na.
 Alatalaa falan nan na ra.

55

Alaa marakisin sare mi na

¹ Min xɔnla ε tan naxanye birin ma,
 ε birin xa fa, igen ni i ra!
 Hali gbeti mi ε yii, ε fa,
 ε fa donseen sara, ε a don!
 ε fa minseen nun nɔnɔn sara,
 gbeti mi fima, a sare mi fima.
² Nanfera ε seen sarama
 donse mi naxan na?
 Nanfera ε yɛtɛ yixadanma seene fe ra
 naxanye mi ε wasama?
 Nayi, ε tuli mati n na ki fajɓi,
 ε yi donse kɛndɛn don,
 donse ɓaxumɛne yi ε nii yifan ε ma.
³ ε tuli mati, ε fa n ma,
 ε n xuiin namɛ,
 ε nii rakisin sɔtɔma nɛn.
 N habadan layirin xidima en tagi nɛn,
 alo n hinanna nun tinxinna naxan yita
 Dawuda ra.
⁴ N bata Dawuda findi seren na siyane xa,
 e nun mangana siyane xun na.
⁵ ε siyana ndee xilima nɛn
 ε mi naxanye kolon,
 siyaan naxanye mi ε kolon,
 ne yi e gi e fa ε fɛma
 Alatalaa fe ra,
 ε Ala Isirayilaa Ala Sariɓanxina,
 naxan xunnayerenna fima ε ma.
⁶ ε Alatala fen
 a tinma ε xa a to waxatin naxan yi.
 ε a xili,
 a maso ε ra waxatin naxan yi.
⁷ Muxu ɓaxin xa xɛtɛ a kiraan fɔxɔ ra,
 hake kanna xa a miriyane lu,
 a tubi Alatala ma,

naxan kininkininma a ma,
en ma Ala naxan a mafeluma hinanni.

⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Bayo n ma miriyane mi ε miriyane ra,
ε kirane mi lanxi n ma kiraan ma.

⁹ Kore xonna matexi bōxōn xun ma kii
naxan yi,
n fan ma kirane fisa ε kirane xa na kii nin
n ma miriyane fan yi fisa ε miriyane xa na
kiini.”

¹⁰ Tulen nun balabalan keεene godoma keli
kore
anu, e wuyenna mi te kore
fō bōxō xōnni kun,
e yi seene rasoli, e sabati
e yi findi sansi bogine ra xee biine xa,
e findi donseen na kametōne xa.

¹¹ N ma falan fan na kii nin
naxan minima n de.
A yigenla mi xete n ma,
fō a n waxōn feen liga,
a n ma fe ragidixin nakamali,
n na a rasigaxi naxan na.

¹² E minima konyiyani sewan nin,
ε yi rafa bōne xunbenli,
geyane nun yire matexine sōnxōma nen
jāxanni ε yee ra,
burunna wudine birin yi e yiine bōnbō.
¹³ Nali yirene yi findi fōfō yirene ra,
tansin yirene yi findi miriti wudi xiri
jāxumε yirene ra.
Na findima nen xinla ra Alatala xa,
habadan taxamasenna
naxan mi kalama mumε!

56

Ala Batu Banxin siyane birin xa

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E kiti kēnden sa,
ε tinxinyaan liga,
amasōtō n ma marakisin bata maso
n ma tinxinyaan makēnenmatōn ni i ra.

² Sewan na kanna xa
naxan na ligama,
adamadiin naxan na suxuma,
a yi Matabu Lōxōn binya,
a mi a rayelefu,
a yi a yiin ba fe jāxin birin yi.”

* **56:3: 56.3Xeme tēgenna:** Na waxatini, mangane yi xemēna ndee tēgenma nen alogo e xa e yengi dōxō mangana feene xōn, e mi bira mangana jāxanle fōxō ra. Be a sunuxi bayo a kolon a xinla lōma ayi nen, a to mi diin barima.

³ Xōnen naxan findima Alatala gbeen na,
na nama a fala, a naxa,
“Alatala n bama nen a yamaan ye!”

Hanma xeme tēgenna* yi a fala, a naxa,
“Wudi xaren nan tun n tan na!”

⁴ Amasōtō Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Naxanye n ma Matabu Lōxōn binyama
e yi n nafan feen sugandi,
e lu n ma layirin bun ki faji,

⁵ n yirena nde luma nen e xa n Batu Banxin
nun a yinna kui,
n yi e xinle sebe mēnni
alogo jinan nama ti e xōn.
Na tōnōna e ma dangu dii xemene nun dii
temene ra.

N xinla naxan fima e ma,
na luma nen habadan,
sese mi a be na.

⁶ Xōnen naxanye findixi Alatala gbeen na,
alogo e xa a batu,
Alatala xinla rafan naxanye ma,
naxanye birin Matabu Lōxōn binyama,
e mi a rayelefu,
e lu n ma layirin bun ki faji,

⁷ n ne xalima nen n ma geya sarijanxin
fari,

n yi e rasēwa n xinla maxandi banxini.
E saraxa gan daxine nun e saraxane rasux-
uma nen
n ma saraxa ganden fari,
amasōtō n ma banxin xili bama nen,
Ala maxandi banxina siyane birin xa.”

⁸ Marigina Alatalaa falan ni ito ra,
a tan naxan Isirayila muxu suxine
malanma, a naxa,
“N bata ndee malan,
n mōn gbete ye malanma nen sa ne fari.”

Manga jāxine fe

⁹ E tan burunna subene,
ε tan fōtōn yi subene, ε fa ε dege!

¹⁰ Isirayila xun makantanne bata findi
danxutōne ra,
e mi sese kolon,
e bata findi bare bobone ra,
naxanye mi nōe wonwonje.
E luma saxi nen, e lu xiye se,
xixōnla yi rafan e ma.

¹¹ Barene nan ne ra naxanye seni bōma,
naxanye mi wasama mumε!

Xuruse rabane nan ne ra
 naxanye mi sese famuma.
 E birin sigama e gbee kiraan nan xɔn.
 Birin biraxi a yete tɔnɔn nan fɔxɔ ra.
 12 E naxa, “E fa, nxu xa sa dɔlɔn fen!
 En dɔlɔn min han en xunna yi keli!
 Tila fan luma nen alo to,
 bayo a gbegebe mɔn luxi.”

57

1 Tinxindene halagima,
 koni muxu yo mi a mirima na feen ma.
 Lannaya muxune faxama,
 muxu yo mi a famuma fa fala
 tinxindene faxama nen
 alogo e xa ba gbalo famatɔn yee ra.
 2 Bayo naxanye sigan tima jɔndini,
 ne soma bɔje xunbeli yiren nin,
 e matabuden sɔtɔ.
 3 E tan kɛramuxu diine, e maso be,
 yalunde bɔnsɔnna,
 naxan yalunyaan ligama!
 4 E nde magelema,
 e deen bandunma nde ma
 e lenna raminiima nde ma?
 E mi findixi dii murutɛxine xan na ba,
 wule fala bɔnsɔnne,
 5 e tan naxanye kunfan nagboma ayi wu-
 dine kideni,
 e nun wudi yifɔtɔnxine birin bun,
 e tan naxanye e diine kɛe raxaban darane
 kideni,
 e nun gɛmɛ longonne ra?
 6 Gɛmɛ malaxunxine nan e kɛen na e xude
 kidene yi,
 e gbeen ne nan na Isirayila kaane!
 E minse saraxane bɔxɔnxi ne nan xa,
 e yi bogi se saraxane ba e xa.
 N nɔe dije na birin bun ba?
 7 E sa e sadene tixi geya matexine nan fari,
 e tema mɛnna nin e sa saraxane ba.
 8 E bata e suxurene singan e banxin deen
 nun a ti wudine xanbi ra.
 E bata e masiga n na,
 e ragenla yi lu,
 e te e sade xungbeen ma,
 e nun muxune yi lanna raso e tagi
 a rafan e ma e nun naxanye xa kafu,
 e yi lu ne matoe.

9 E bata siga turen na manga gbeen kideni,*
 e yi latikɔnɔnna ragbo ayi.
 E bata e xerane rasiga pon,
 e yi godo han laxira yi.
 10 E bata e yixadan na sigatine yi han,
 koni e mi a fala,
 e naxa, “A lu na!”
 E mɔn e sɛnbɛ soxi, e mi xadanxi.

11 Nayi, e yi gaxuxi nde yee ra,
 naxan a liga, e n yanfa,
 n ma fe mi fa rabiraxi e ma,
 e mɔn mi e mirima n ma?
 N to dunduxi xabu to mi a ra,
 na nan a ligaxi,
 e mi fa gaxuma n yee ra ba?
 12 Koni n na e gbee tinxinna
 nun e kɛwanle raminiima nen kɛnɛnni.
 E tɔnɔ mi luma e ma.
 13 E na e xui ramini malina fe ra,
 e suxure kurun xa e xunba!
 Foyena e birin xalima nen,
 foyedi xurun yi e tongo a siga e ra.
 Koni naxan na a yigiya n tan yi,
 na yamanan sɔtɔma nen a kɛen na,
 n ma geya sarijanxin yi findi a gbeen na.

Ala a yamaan nakende yama nen

14 A falama nen nayi, fa fala,
 “E kirani tɔn ki faji,
 e kiraan kalaxi yirene birin nafala n ma
 yamaan yee ra.”
 15 Amasɔtɔ kore xɔnna Ala matexina ito
 nan falaxi,
 naxan na yi habadan,
 naxan xili sarijan, a naxa,
 “N dɔxi yire matexi sarijanxin nin,
 koni n mɔn muxu jaxankataxine xɔn
 naxanye e yete magodoxi
 alogo n xa muxu nii sɔxɔlɛxine rasewa.
 16 N mi luma yalagin tiye waxatin birin,
 n mi luyɛ xɔlɔxi habadan,
 bayo muxune niin bama nen n yetagi nayi,
 n naxanye daxi, ne yi raxɔri.
 17 N bɔjɛn bata te Isirayila kaane ma
 lan e hake tongoxine fe ma mileni,
 n yi e jaxankata,
 n yi n yetagin luxun e ma n ma xɔlɔni.
 Anu, e tengbesenxin bata lu e bɔjɛna ki-
 raan xɔn.
 18 N bata e kɛwanle to,

* 57:9: 57.9 Waxatina nde, **Manga gbeeni** ito findixi suxurena nde nan na.

koni n na e yiyalanma nen,
 n yi ti e yee ra, n mon yi e madenden,
 e nun naxanye sunuxi e foxo ra.
¹⁹ N tantun falan sama nen e de.
 Bore xunbeli defexin yi lu muxune xa
 naxanye makuya e nun naxanye maso!
 N na e rakendeyama nen.”

Alatala naxa na kiini.

²⁰ Koni muxu jaxine luxi nen
 alo foxo igen naxan walanxi ayi
 naxan mi noe a raxare
 naxan walanye boron nun loxon nakelima.

²¹ N ma Ala naxa,
 “Bore xunbeli mi muxu jaxine xa!”

58

Sunna naxan nafan Ala ma

¹ Sonxo i xuini texin na!
 I xuini te han alo xota xuina,
 i n ma yamana murutena fe rali e ma,
 i yi Yaxuba yixetene yulubina fe fala e xa!
² E waxi n tan nan fen fe yi loxo yo loxo,
 e sobe soxi n ma kiraan kolon feni,
 alo yamaan naxanye yi tinxinyaan ligama
 naxanye mi e mexi e Alaa kiti kendene ra.

E n maxadinma
 a n xa kiti tinxinxine sa e xa.
³ E naxa, “Nxu sunna suxuma nanfera,
 xa i mi a toma?
 Nxu nxu yete toroma nanfera,
 xa i mi na yatexi?”

Anu, e na sunna suxu loxon naxan yi,
 e e rafan feene nan ligama,
 e yi e walikene jaxankata.

⁴ E nema sunni,
 sonxo sonxon nun yengene na a ra,
 e bonbon ti a jaxin na.

Koni xa e sunna suxu alo to,
 e xuiin mi Ala lima.

⁵ N na e xaranxi na sunna sifan nan ma ba
 alogo tun muxun xa a yete toro loxona nde
 yi,

alogo tun muxun xa a xun sin
 alo sexena,
 a yi sunu dagine ragodo a ma,
 a yi a sa xubeni.
 E na nan ma ba, a sunna,
 loxon naxan nafan Alatala ma?

⁶ N na e xaranxi sun suxu kiini ito nan ma:
 E yolonxon jaxine ba muxune ma,
 e konyine fulun,

e muxu jaxankataxine xoro ya
 e xun xidi wudine birin kala.
⁷ Feni itoe xa mi a ra ba:
 E donsensi taxun e nun kametone ra,
 e yiigelitone yigiya e konni,
 yigiyade mi naxanye yii,
 e dugin so muxune yii,
 marabenna naxanye ma,
 e ba e xun xanbi soe e ngaxakedenne yi?

⁸ Nayi, e yanbanma nen
 alo kuye bamatona
 e yi kendeya mafuren,
 e tinxinyaan yi ti e yee ra,
 Alatalaa binyen yi e kantan e xanbi ra.

⁹ Nayi, e xinla tima nen,
 Alatala yi e yabi,
 e xui raminima nen a ma,
 a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra!”
 Xa e konyiya feene masiga e konna ra,
 e ba e yii sonla tiye bonne ra,
 e ba fala jaxine tiye,

¹⁰ xa e e yete fi kametone fe ra,
 e muxu jaxankataxine ralugo,
 nayi, e yanbanma nen dimini,
 kosen yi lu e xa alo yanyi tagina.

¹¹ Alatala tima nen e yee ra waxatin birin,
 a yi e rawasa tonbonni,
 a yi e fati benden senbe so.
 Nayi, e luma nen alo nako ige saxina,
 alo tigin naxan mi xarama.

¹² Yire kalaxi fonne mon tima nen e
 barakani,
 e benbane banxi kalaxine mon yi beten sa,
 a yi fala e ma, a “Yinna yinle yiton muxun
 naxanye kirane nun daxonene
 rafalama.”

Matabu Loxona fe

¹³ Xa i yete suxu Matabu Loxon kala feen
 ma,

i ba i yete rafan feene lige n ma loxo
 sarijanxini,

xa i a fala Matabu Loxon ma,
 a “sewa loxona,”

i yi a fala Alatalaa loxo sarijanxin ma,
 a “loxo binyena,”

i yi a binya,
 i mi siga i yete a kiraan xon,

i mi i yete rafan fe liga
 hanma i fala fuune ti,

¹⁴ nayi, i sewama nen Alatala yi,
 n yi i rate boxon yire matexine fari,

n yi i balo i benba Yaxuba keɛn na.
Alatala de xuiin nan na ra.

59

Yulubin naxanye e masigama Alatala ra

- ¹ Alatala yiin mi dungi,
a yi e rakisi.
Tuli xori mi a ra
naxan mi e xuiin name.
- ² Koni e hake ne nan e masigama e Ala ra,
e yulubine nan a yetagin luxunma e ma,
naxan a ligama a mi e xuiin name ma.
- ³ Bayo faxa ti wunla e yiine ra,
e yiine hake feene yi,
wulena e de,
tinxintareya falan nan e lenna ma.
- ⁴ Muxu yo mi a mawugama tinxinni,
muxu yo mi kitin yebama jondini,
muxune yigi saxi e fala fuune nun wule
falane nin.
Fe kobin muxune kui
alo e fudi kanna na a ra,
e yi lu hake ne bare.
- ⁵ E koso xelene birama,
e yalane yitonma muxune yee ra
alo simisamana.
Naxan na e xelene don,
na yi faxa,
anu xa keden bo,
saji jaxin nan minima a kui.
- ⁶ E fan mi yalani tonma dugin xan na de,
e mi no e ragenla luxunje e yii foxone ra.
Hake ne nan ne ra,
gbalon nan tun e yiine ra.
- ⁷ E sanne e rasigan fe jaxini mafuren!
E mafura sontarene wunla ramine,
e miriyane jaxu,
gbalon nun kalan nan e kirane xon.
- ⁸ E mi boje xunbenla kiraan kolon.
Kiti kendon mi e kiraan xon.
E kira yifuxine nan nafalama e yete xa,
naxan yo na siga e xon,
na mi boje xunbenla sotoma.

Alaayamaan yi e ti e yulubine ra

- ⁹ Nanara, kiti kendon makuya en na
tinxinna mi a masoma en na.
En yengi kenenna ma,
koni en dimin nin!
Kenenna na,
koni en sigan tima banban dimin nin.
- ¹⁰ En tantanma

alo danxutone nema sigan tiye banxin xon,
a luxi alo en yee mi na,
en tantanma.
En na en sanna radinma yanyin na
alo fitirin na a ra.
En luxi nen
alo faxa muxune niiramane ye.

- ¹¹ En sonxoma alo kanko xajene,
en kutunma alo ganbane.
En yengi a ma kiti kendon xa sa en xa,
koni na mi ligama!
En yengi kisin ma,
koni a makuya en na!

- ¹² Amasoto nxo matandine gbo i tan Ala
yetagi,
nxo yulubine sereyaan bama nxu xili ma,
nxo matandine nxu foxo ra,
nxu nxu hake ne kolon:
- ¹³ Nxu bata murute,
nxu Alatala yanfa,
nxu yi nxu masiga nxo Ala ra.
Nxu gbalo feene nun murute feene nan
falama,
nxu wulene fala nxu bata naxanye yiton
nxu bojeni.
- ¹⁴ Nanara, nxu nxu mema kiti kendon na,
tinxinyaan yi masiga nxu ra pon!
Lannayaan bata kala yamani,
jondi fala mi na.
- ¹⁵ Lannayaan bata lo ayi,
naxan na a me fe jaxin na,
na yi findi muxu kansun daxon na.

Ala fama Yerusalen yi

- Alatala yi a to a kiti kendon mi fa na mume,
na yi rajaxu a ma.
- ¹⁶ A yi a to a muxu faji keden peen mi na.
Na yi a raterena
fa fala a solona muxu mi na.
Nayi, a yeteen yi marakisin ti,
a tinxinyaan yi findi a mali seen na.
 - ¹⁷ A yi tinxinyaan findi a kanke ye
masansanna ra,
a yi kisin findi a xunna makantan wure
komotin na,
a gbee joxon yate a dugin na,
a yi a yete rabilin a xanuntenya gbeen na
alo doma gbeena.
 - ¹⁸ A muxune birin kewanla saranma e ra
nen,
a yi fitinan nagidi a yenge faane ma
a yi a gbeen joxo a yaxune ma,

a yi ige tagi bəxəne saran
alo a lan e ma kii naxan yi.

¹⁹ Nayi, muxune gaxuma nən Alatala xinla
yεε ra

sa keli sogeteden ma
han sa dəxə sogegododen na.

Yaxune na fa alo baana,
Alatala dε foyena e radinma ayi nən.

²⁰ Xunba tiin fama nən Siyon taani Yaxuba
yixetene xa

naxanye na xetε e Ala matandine fəxə ra.
Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Alatala naxa, “N ma layirin ni ito ra
nxu nun ne tagi: N ma Nii Sarijanxin
naxan ε ma, e nun n ma falane n naxanye
rasoxi ε dε, ne mi bama ε dε, e mən mi bama
ε diine dε, e mən mi bama ε diine yixetene
dε keli iki ma han habadan!” Alatala naxa
na kiini.

60

Alatalaa binyen Yerusalen yi

¹ E keli, ε yanban,
amasəto ε kenenna bata fa.

Alatalaa binyen bata te
alo sogena, a dεgema ε xun ma.

² E a mato, dimin bata sin bəxən ma
e nun dimin gbeen yamanane xun ma,
koni Alatala bata mini kenenni ε tan xun
ma,

a binyen yi godo ε ma.

³ Siyane sigan tima ε kenenni
ε mayiyalanna yi kenenna fi mangane ma
alo sogen tematəna.

⁴ E yεε rakojin ε rabilinni:
birin e malanma, e fama ε fεma.
E dii xεmεne fama sa keli yire makuyeni,
ε dii tεmεne maxalima muxune yii kanke.

⁵ E na a to, ε sεwan gboma ayi nən,
ε bəjən dinma nən sεwani, ε jaxan,
bayo fəxə igen nafunle e xun sama ε ma
nən,

siyane nafunle yi fa ε ma.

⁶ Jəgəmə kurune luma nən ε yamanan
birin yi,

Midiyan nun Efa bənsənnε jəgəmə
kεndεne.

Muxune birin fama nən xεmaan nun
wusulanna ra ε xən
sa keli Saba yamanani,

e fa Alatalaa binyen naliyε.

⁷ Kedari* bənsənnε xuruse kurune birin
malanma nən ε konni,

Nebayoti bənsənnε xuruseene luma nən ε
sagoni,

e ba saraxa gan daxine ra n ma saraxa
ganden fari,

e yi rafan n ma.

N yi a liga n ma banxi nərəxin yi nərə han!

⁸ Ndee ne ra
naxanye tunganma alo kundana,
alo ganban naxanye tunganma siga e tεen
ma?

⁹ Ige tagi bəxəne yigi saxi n tan nin,
Tarasisi kunkine sigama kunkin bonne yεε
ra,

sa fa ε diine ra sa keli yire makuyeni
e nun e gbeti fixen nun e xεmana Alatalaa
xinla fe ra, ε Ala,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
naxan nərən fixi ε ma.

¹⁰ Xəjεne mən ε taan makantan yinna tima
nən,

e mangane yi findi ε walikεne ra,
bayo n na ε jaxankata nən n ma xəlo
gbeeni,

koni n kininkininma nən ε ma n ma hi-
nanni.

¹¹ E taan so dεene luma nən nabixi
habadan,
e mi balanje kəeen na e mi balanje yanyin
na,

alogo siyane nafunle xa so ε konni,
e nun e mangane nun e fəxə ra birane.

¹² Bayo, siyaan nun yamanan naxanye mi
walε ε tan xa,
ne halagima nən.
E raxərima nən fefe!

¹³ Liban yamanan binyen fama nən ε
konni,

fəfəne nun gbinjεne nun xarinne birin
alogo e xa fa n ma yire sarijanxin nayabu,
alogo n xa n san tiden binyen nagbo ayi.

¹⁴ E jaxankata muxune diine fama nən,
e fa e felen ε yetagi,

muxun naxanye ε rapaxuxi,
ne birin yi fa e xinbi sin ε bun ma.
E yi a fala ε ma,

* **60:7. 60.7Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebəxi Dunuja Fəlon 25.13 kui.

a “Alatalaa taana,
Isirayilaa Ala Sarijanxina taana, Siyon.”

¹⁵ E yi rabepinxi, e rapaxu,
muxu yo mi yi fa danguma e konni.
Iki, n xunna kenla fima e ma nen habadan,
n yi e findi sewa xunna ra mayixete nun
mayixetene xa.

¹⁶ E siyane nun e mangane nafunle donma
nen,
nayi, e yi a kolon
a n tan nan Alatala ra
naxan e rakisima,
e xunbamana, Yaxubaa Ala Senbemaana.

¹⁷ N xemaan nafama nen e ma sulan joxoni,
e nun wure gbetina wure foren joxoni.
N sulan nafama e ma nen wudin joxoni,
e nun wuren na gemen joxoni.
N yerratine nun kuntigine fi e ma
naxanye baje xunbenla nun tinxinyaan
nasoma.

¹⁸ Gbalona fe mi fa mema e yamanani,
hanma kalana hanma halagina e boxon
danne ra,
e yi e taan makantan yinna xili sa “Marak-
isina,”
e yi e taan so deene xili sa “Tantunna.”

¹⁹ Sogen xa mi fa findima kenenna ra e xa
yanyin na,
hanma kike degena keenen na,
koni Alatala nan fa findima kenenna ra e xa
habadan,
e Ala yi findi e binyen na.

²⁰ Sogen mi fa birama e konni sonon,
kiken mi fa godoma e konni,
bayo Alatala nan findima kenenna ra e xa
habadan
e sunu boxone yi jan.

²¹ Nayi, tinxin muxune nan tun fa luma e
yamanani,
yamanan findima nen e gbeen na
habadan.
E tan findima nen n ma sansi sonla ra,
n naxan sixi n yiine ra,
alogo e xa n ma binyen makenen.

²² Naxan xurun e tagi,
na muxu wuli keden naminima nen,
muxudina e tagi,
na bonsonna yi findi siya senbemaana na.

N tan Alatala,
n na feene rabama nen mafuren,
e waxatin na a li.

61

Marakisi xerana

¹ Marigina Alatalaa Niina n yi,
bayo Alatala bata n sugandi,
a n xa Xibaru Fajin nali yiigelitane ma,
a bata n nasiga
a n xa muxu baje kalaxine mali,
a n xa xaroya feen kawandin ba suxu mux-
une xa,
e nun kasorasane bejin fena.

² N yi Alatalaa hinan jenna fe rali
e nun en ma Ala gbeenjoxo boxona,
alogo n xa muxu sunuxine madenden,

³ naxanye wugama Siyon taani,
n yi ne ralimaniya.
Benun e xa xuben sa e xunni sununi,
n yi mangaya komoti fajin so e xun na,
n sewa turen sa e xunni
benun a xa findi sunun na,
n tantun dugin nagodo e ma
benun a xa findi xaxili kalan na,
alogo muxune xa a fala e ma misaala ra
fa fala muxu tinxinxine alo warine,
Alatala muxun naxanye rasabatixi
alogo a binyen xa makenen.

⁴ E mon singe ra fonne taa xonne tima nen,
e yire kalaxi fonne yiton
e yi taa rabepinxine ti,
denaxanye kalaxi
xabu mayixete danguxine.

⁵ Xajene findima nen e xuruse rabane ra,
siya gbetene diine yi findi e xee biine nun
manpa bili nak walikene ra.

⁶ Koni a falama e tan ma nen,
a Alatalaa saraxaraline,
a fala e ma,
a en ma Ala batu muxune.
E baloma nen siyane nafunle ra,
e yi e kanba e binyeni.

⁷ Benun e xa yagi,
e seene doxide firin sotoma nen.
Benun e xa rayarabi,
e gbelegbelema nen sewani e keena fe ra.
E yi keen doxide firin soto e yamanani
e yi habadan sewan soto.

⁸ Bayo, kiti kenden nafa n tan Alatala ma,
muƙan nun tinxintareyaan naƙaxu n ma.
N na ε saranma nen n ma tinxinni,
n yi habadan layirin xidi en tagi.

⁹ E bɔnsɔnna kolonma nen siyane tagi,
ε yixetene yi kolon yamanan muxune birin
ye.

Naxan yo na e to,
a a kolonma nen
a Alatalaa duba diine nan e ra.

Ala wali faɲi kolon betina

¹⁰ N seƙwama nen Alatala yi,
n niin yi seƙwa n ma Ala yi,
bayo a bata n maxidi marakisi dugine yi,
a yi tinxinyaan nagodo n ma
alo domana,
alo xemen ƙaxalandi kanna a xunna maxi-
dima kii naxan yi alo saraxaralina
alo ƙaxalandina a maxidi seene soma kii
naxan yi.

¹¹ Marigina Alatala tinxinyaan nun tan-
tunna raminiima nen siyane birin
yetaɲi
alo bɔxɔn soli seene ramini kii naxan yi,
alo nakɔn sansine ramini kii naxan yi.

62

Yerusalɛn taan nakisi fena

¹ Siyon taana fe ra,
n mi n dunduma,
Yerusalɛn ma fe ra,
n mi n naxarama,
han a tinxinyaan yi makenen
alo sogen tematɔna,
a marakisin yi mayilen
alo xaye xidi deɣene dimini.

² Nayi, siyane ε tinxinna toma nen
mangane birin yi ε binyen to,
ε yi xili nenɛn sɔtɔ,
Alatala na naxan fala a deɛn na.

³ E findima nen manga kɔmɔti mayilenxin
na Alatala yii,
e nun mangaya taxamaseri namuna ε Ala
yii.

⁴ A mi fa falama ε ma sɔnɔn,
fa fala “Yama rabeɲinxina.”
A mi fa falama ε bɔxɔn ma sɔnɔn
fa fala “Bɔxɔ raxɔrixina.”
Koni ε xili bama nen
fa fala “N nafa yirena,”
a fala ε bɔxɔn ma
fa fala “Naxalan futuxina.”

Bayo ε rafan Alatala ma,
a findima nen ε bɔxɔn kanna ra.

⁵ E diine ε yamanan masuxuma nen
alo banxulanna sungutunna futuma kii
naxan yi,
ε yi findi seƙwan na ε Ala xa
alo ƙaxalandina a xemen naseƙwama kii
naxan yi.

⁶ Yerusalɛn kaane, n bata kantan tiine dɔxɔ
ε taan makantan yinna xuntagi,
kɔɛɛn nun yanyin na,
e mi e dunduma.
E tan naxanye taana fe rabirama Alatala
ma
ε nɛma a maxande,
ε nama ε matabu de!
⁷ E mɔn nama tin
a fan xa a raxara
han a yi Yerusalɛn rasabati,
bɔxɔ xɔnna muxune birin yi a tantun.

⁸ Alatala bata a kɔlɔ a yiifanna nun a senbe
gbeenɪ, a naxa,
“N mi fa ε bogi seene soma ε yaxune yii e
balon na mumɛ,
xɔɲene mi fa ε manpa nenɛn minɲe mumɛ,
ε wali xɔnna.
⁹ Koni naxanye bogi seene xabama,
ne nan e donma
e Alatala tantun,
naxanye na manpa bogine malan,
ne nan e igen minma
n ma yire sariɲanxin yinna kui.”

¹⁰ E mini,
ε mini taan so deɛne ra!
E kirani tɔn yamaan yeɛ ra!
E kiraan nafala,
ε a rafala, ε geɛne ba a xɔn,
ε taxamasenni te, a siyane xa fa.
¹¹ E a mato, Alatala a xuiin naminima
han bɔxɔn danne ra,
a naxa, “E a fala Siyon kaane xa,
ε naxa, ‘E a mato,
ε rakisimaan fama!
E a mato, a fama
e nun a muxu sɔtɔxine,
a kɔntɔnna biraxi a fɔxɔ ra.’ ”

¹² A falama nen ne ma
a “Yama Sariɲanxina,
Alatalaa Muxu Xunbaxine.”
A falama nen ne ma
a “Ala Yamaan Naxan Xɔn Fenxi,

Taan Naxan Mi Fa Raberinxu.”

63

Ala gbeeraxo laxonu

¹ Nde ito ra
naxan fama sa keli Edon yamanani,
naxan keli Bosara taani,
dugi gbeela ragodoxi a ma,
a maxidixi dugi mayilenzini,
a sigan tima xunna kenli,
a senben binyeni?
Ala naxa, “N tan na a ra,
naxan falan tima tinxinni
naxan muxune rakisima a senbeni.”

² Nanfera i ya dugine gbeeli
alo naxanye manpa bogine yibodonma
manpa ige badeni?

³ Ala naxa, “N kedenna nan yi manpa
bogine yibodonma manpa ige
badeni

siyane muxu yo mi yi n fama.
Nayi, n yi e yidin n ma xoloni,
n fitinaxin yi e yibodon,
e wunla yi xuya n ma dugine ra,
e yi gbeeli.

⁴ Bayo gbeeraxo laxonu fe yi n bereni.
N ma yamaan xunba jeen bata a li.

⁵ N muxune fen nen,
koni muxu yo mi fa n mali!
N kabe na feen ma,
fa fala muxu yo mi fa n senbe so.
Nayi, n yeteen yiin nan marakisini ton,
n ma xolon yi findi n senben na.

⁶ N yi yamanane yibodon n ma xoloni,
n fitinaxin yi e halagi,
n yi e wunla xuya boxer ma.”

Marabirana Alaa wali fajine ma

⁷ N na Alatala hinan wanle rabirama nen
muxune ma,
a lan a xa tantun naxanye fe ra,
Alatala feen naxanye birin ligaxi en xa,
a fanna Isirayila yamaan xa naxan gbo,
a naxan birin ligaxi a kininkininna nun a
hinan gbeeni.

⁸ Bayo, a bata yi a fala, a naxa,
“N ma yamaan nan e ra yati,
n ma diin naxanye mi n yanfe!”
A yi findi e rakisimaan na.

⁹ E torone birin yi a fan toro,
malekan naxan a yetagi,
na yi e rakisi.

A yeteen yi e xunba a xanuntenyaan nun a
kininkininni.

A tan nan e tongo,
a e mali waxati danguxine birin yi.

¹⁰ Koni e murute nen,
e yi a Nii Sarijanxin naforo a ma.
A yi findi e yaxun na,
a tan yeteen yi e yenge.

¹¹ Nayi, waxati danguxine fe yi rabira a
yamaan ma, Musaa waxatina,
e yi a fala, e naxa,
“Ala minen naxan e ragidi baani,
e nun a yamaan yeratine?”

A minen,
naxan yi a Nii Sarijanxin nagodoma e
tagi?

¹² Naxan a yii senbemaan makenen Musa
xa,
a yi lu a xon,
a yi igeni taxun e yetagi,
alogo a xinla xa lu habadan.

¹³ Nde yi tixi e yee ra dangu tilinna xonna
ma?

E mi e sanna radin
alo soon nema a giye tonbonni.

¹⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin yi e xali
matabuni
alo xuruseen naxan godoma lanbanni.
I tixi i ya yamaan yee ra na kii nin
i yi xili binyen soto.”

Yamana Ala maxandina

¹⁵ Ala, i yee masa nxu ma keli kore,
i nxu mato,
sa keli i dexe sarijanxi noroxini.
I ya xanuntenya gbeen nun i senbe gbeen
minen?

Nxu mi fa i ya marafanna nun i ya kinink-
ininna toma.

¹⁶ Anu, i tan nan nxu fafe ra!
Hali xa nxu benba Iburahima mi nxu
kolon,
xa nxu benba Isirayila fan mi nxu kolon,
i tan Alatala, i tan nan nxu fafe ra,
i xili nen, Nxu Xunbamana
xabu to mi na ra.

¹⁷ Nanfera Alatala,
i nxu makuyama i ya kiraan na,
i nxu bereni xode
alogo nxu nama gaxu i yee ra?
I mon xa fa i ya walikene fe ra,
i kee bonsonna fe ra.

18 Yamanan findixi nɛn i ya yama
sariɲanxin gbeen na waxatidi tun,
nxu yaxune yi i ya yire sariɲanxini bodon.
19 Xabu waxati xunkuye
nxu luxi nɛn
alo i mi yi muxun naxanye kari ra,
e nun i xinla mi falama naxanye xun ma.
Xa i yi kuyeni bɔɛ nun,
xa i yi gode nun,
geyane yi yimaxama i bun ma nɛn.

64

1 Alo tɛɛ dɛgɛn tɛɛ wolonna ganma kii naxan
yi,
igen yi a ramini tɛɛn ma,
i yaxune i xinla kolonma na kii nin,
siyane birin yi xuruxurun i yɛtagi.
2 I fe magaxuxine liga nɛn,
nxu yengi mi yi naxanye ma
i godo nɛn,
geyane yi yimaxa i yɛɛ ra.
3 Xabu a rakuya, a munma kolon,
tuli yo munma a mɛ,
yɛɛn munma a to singen,
fa fala alana nde na,
ba i tan na
muxuna a yigi sɛ naxan yi,
a yi a mali.
4 I muxuni suxuma
naxan tinxinna ligama sɛwani,
naxan a xaxili luma i ya kiraan xɔn.
Koni i bata xɔlɔ
bayo nxu luxi yulubin nan ligɛ waxatin
birin.
Nayi, nxu kisima di?
5 Nxu birin bata lu
alo se haramuxine,
nxu kɛwali tinxinxine birin luxi
alo dunkobi xɔsixina.
Nxu birin xarama ayi
alo ɲɔxɔnde xarene,
nxu yulubine nxu xalima alo foyena.
6 Muxu yo mi na naxan i xinla xandima,
a yi kata, a bira i fɔxɔ ra.
Bayo i bata i yɛtagin luxun nxu ma,
i yi nxu lu halagini nxu yulubine fe ra.

7 Anu, Alatala, i tan nan nxu fafe ra.
Fɛɲɛ bɛndɛn nan nxu tan na,
fɛɲɛ rafalan nan i tan na.
I tan nan yii fɔxɔ nxu tan birin na.

8 Alatala, i nama xɔlɔ han a dangu ayi,
nxu yulubine fe nama rabira i ma han
habadan.
Yandi, nxu mato,
i ya yamaan nan nxu birin na!
9 I ya taa sariɲanxine bata findi tonbonne
ra.
Siyon taan bata findi tonbonna ra,
Yerusalɛn taan bata findi yire rabɛɲinxin
na.
10 Nxɔ Ala Batu Banxi sariɲanxi nɔrɔxina,
nxu benbane yi i tantunma dɛnaxan yi,
tɛɛn bata na gan.
Nxu rafan se kɛndɛne birin bata kala.
11 Alatala, tɔrɔni ito birin yi,
i mɔn mi fe ligama?
I mɔn luma dunduxi nɛn,
i yi nxu ratɔrɔn han a dangu ayi ba?

65

Kiti famatɔna

1 Naxanye mi yi n maxɔdinma,
n bata n yɛtɛ yita ne ra.
Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to.
Yamaan naxan mi yi n maxandima n xinli,
n yi a fala ne xa, n naxa,
“N tan ni i ra! N tan ni i ra!”
2 N na n yiini bandunma yama murutɛxin
xa fɛriɲɛn gbɛn,
naxanye sigan tima kiraan xɔn
naxan mi fan,
e lu e yɛtɛ miriyane fɔxɔ ra.
3 Yamaan na a ra
naxan n naxɔlɔma n yɛtagi
e saraxane bama kide nakɔne yi
e wusulanne gan saraxa gande bitikidi
daxine fari,*
4 e dɔxɔma gaburu yirene yi,
e kɔɛɛn nadangu faranne ra,
e xɔsɛ subene don.
Donse haramuxine nan e goronne kui.
5 E a falama, e naxa,
“I masiga, i nama i yiin din n na,
n ma sariɲanna nɔrɔn gbo i ma.”
Na falana n tɔrɔma
alo tɛɛ tutina n ɲɔɛni,
tɛɛn naxan luma dɛgɛ waxatin birin.
6 Koni ito nan sɛbɛxi n yɛtagi:
N mi n dundɛ na feene ma mumɛ,
n na e saranma nɛn a dɛfexin na yati!
7 N na e hakɛne yatɛma nɛn

* 65:3: 65.3*Bitikidin* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Birikidina*.”

e nun e benbane hakene!
 E to wusulanna gan saraxan na geyane fari
 e n naxo lo yire matexine fari,
 n na e saranma nen e kewali fonne ra a
 defexin na.
 N tan Alatala naxa na kiini.

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Ige jaxumen na to manpa bogi tonsonna
 naxan yi,
 muxune a falama nen, e naxa,
 ‘I nama a kala,
 bayo se fajina nde a yi!’
 N tan fan a ligama na kii nin n ma walikene
 fe ra,
 alogo e birin nama halagi.

⁹ N mayixetena nde raminima nen Yaxuba
 bonsanni,
 n yi n ma geyane findi Yuda bonsonna ndee
 gbeen na,
 n naxanye sugandixi,
 e yi findi ne keen na,
 n ma walikene yi dexo e yi.

¹⁰ Saron yamanan yi findi xuruse rabaden
 na,
 Akori lanbanna yi findi jinge kurune
 saden na
 n ma yamaan xa naxan n fenma.”

¹¹ “Koni e tan naxanye e mema Alatala ra,
 e jinan n ma geya sarijanxin xon,
 e yi donseene rafala Gadi suxuren xa
 e yi igelengenne rafe dolo basanxine ra
 Meni suxuren xa,

¹² n sayaan nan nagidima e ma silanfanna
 ra.
 E birin e xinbi sinma nen,
 e koe raxaba,
 bayo n bata xinla ti,
 e mi n yabi,
 n falan ti, e mi e tuli mati n na.
 Naxan jaxu Ala yee ra yi,
 e yi na liga,
 naxan mi rafan n ma,
 e yi na sugandi.”

¹³ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi,
 a naxa, “N ma walikene e degema nen,
 koni kamena e tan suxuma nen.
 N ma walikene e minma nen,
 koni min xonla e tan suxuma nen.
 N ma walikene sewama nen,
 koni e tan yarabima nen.

¹⁴ N ma walikene e xuini tema nen jaxanni
 e bonen sewaxin na,
 koni e tan, e xuini tema nen saxonen nin,
 e bone kalaxin na,
 e gbelegbele nii raforeni.

¹⁵ E xinla findima nen danga ti seen na n ma
 muxu sugandixine xa, e naxa,
 ‘Marigina Alatala xa i fan faxa alo ne!’
 Koni n ma walikene tan xili gbete sotoma
 nen.

¹⁶ Naxan na duban ti yamanani,
 na duban tima nen Ala jondin kanna xon
 ma.
 Naxan na a kolo yamanani,
 na a koloma Ala jondin kanna nin,
 bayo jinan tima nen toro danguxine xon
 ma,
 e bama nen n yetagi.

¹⁷ Amasoto n kore xori nen nen nun boko xori
 nen nen dama nen,
 jinan yi ti waxati danguxin xon,
 miri mi fa tima a xon mum!

¹⁸ Koni e sewama nen han habadan,
 e lu jaxanni na fe ra n naxan dama.
 Bayo, n Yerusalen dama sewan nan xili yi
 a muxune yi lu jaxanni.

¹⁹ N Yerusalen findima nen sewan na n xa
 n yi jaxan n ma yamani.
 Wuga xuiin nun gbelegbele xuiin mi fa
 mema a yi sonon.

²⁰ A mi fa ligama menni
 diin bari nen nen yi faxa,
 a na xii dando ti,
 hanma fonne mi e siimayaan defe,
 bayo muxun naxan mi forixi e tagi,
 na mi faxe jee kemen xanbi.
 Yulubi kanna naxan ma siimayaan mi
 danguma jee kemen na,
 na yatema dangaton nan na.

²¹ E banxine tima nen,
 e doko e kui,
 e sansine sima nen,
 e yi e bogene don.

²² E mi fa banxine tima,
 muxu gbete yi doko e kui.
 E mi fa sansine sima,
 muxu gbete yi e bogin don,
 bayo n ma muxune siimayaan luma nen
 alo wudina,
 n ma muxu sugandixine sewama nen e
 wali xonne fe ra.

²³ E mi fa walima fuuni,
 e mi fa diine barima,

gbalon yi e sɔtɔ,
bayo e findima yamaan nan na
Alatala barakan sama naxanye fe yi,
e tan nun e yixetene.

²⁴ Nayi, benun e xa n maxandi,
n bata e yabi,
e nɛma falan ti, n bata e xuiin name.

²⁵ Kankon nun yexɛɛ diina e dɛgema nɛn e
bode xɔn,
yatan sɛxɛn donma nɛn alo ɲingena,
burunburunna yi findi saɲin balon na.
E mi fe ɲaxi yo ligama,
kala yo mi fa tiyɛ n ma geya sariɲanxin yire
yo yi!”

Alatala naxa na kiini.

66

Ala batu ki kɛndɛna

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Kore xɔnna nan n ma manga gbɛdɛn na,
bɔxɔn yi findi n san tiden na.

Ɛ nɔɛ banxin mundun tiyɛ n xa,
n ma matabuden findɛ minɛn na?

² N tan nan seni itoe birin daxi,
e yi lu na.

Nayi, n na n yɛɛn tima muxun sifani ito nan
na:

tɔrɔ muxun naxan niin sɔxɔlɛxi,
naxan xuruxurunma gaxuni n ma falan
bun.”

Alatalaa falan nan na ra.

³ Naxan na ɲingen ba saraxan na
na yatɛma nɛn alo muxu faxana,
naxan na yɛxɛɛn ba saraxan na,
na luxi nɛn alo a baren nan faxama,
naxan na bogi se saraxan ba,
na luxi nɛn
alo a xɔsɛn wunla nan nalima n ma,
naxan na wusulanna gan,
na luxi nɛn
alo a suxuren nan kima,
na muxune birin biraxi e yetɛ kirane nan
fɔxɔ ra,
e haramu feene yi rafan e ma.

⁴ N fan fe xɔdɛxɛn nan nagidima e ma.
N na e gaxu feen nafama nɛn e ma,
bayo n bata xinla ti,
muxu yo mi a ratin,
bayo n bata falan ti,
muxu yo mi a tuli mati n na.
Koni naxan ɲaxu n ma,

e yi na liga,
naxan yo mi rafan n ma,
e yi na sugandi.

Ala a yamaan madɛndɛnma nɛn

⁵ Ɛ tuli mati Alatalaa falan na,
ɛ tan naxanye xuruxurunma gaxuni a
falan bun ma.

A naxa, “Ɛ ngaxakedenne ito nan falaxi,
ɛ rapaxu naxanye ma,
naxanye e mɛma ɛ ra n xinla fe ra,
e naxa, ‘Alatala xa a binyen mayita,
nxu yi ɛ sɛwan to!’

Koni e tan nan yagima.

⁶ Sɔnxɔ xuiin minima nɛn taani!
Gbelegbele xuiin yi mini Ala Batu Banxini!
Alatala nan a yaxune saranma e kɛwanle
ra.”

⁷ “Benun a kuiin xa keli a ra,
a bata diin xali,
benun a xa diin barin xɔlɛn kolon,
a bata a dii xɛmɛn bari!

⁸ Nde bata na fe sifan mɛ singen?
Nde bata na fe sifan to singen?
Yamanan tiyɛ lɔxɔ kedenni ba?
Siyana nde nɔɛ sɔtɛ lɔxɔ kedenni ba?
Anu, Siyon taan luxi nɛn
alo ɲaxalan fudikanna,
a kuina a xɔlɔ fɔlɔxi nɛn tun,
a yi a yamaan bari!”

⁹ Alatala naxa,
“N tan dii bari waxatin nafɛ ba,
diin mi bari?
Xa n tan nan diin barin nagidixi,
n tondɛ na ma ba?”
Ɛ Ala naxa na kiini.

¹⁰ Ɛ ɲaxan Yerusalɛn kaane xɔn,
a xa findi ɛ sɛwa xunna ra,
a rafan ɛ tan naxanye birin ma!
Ɛ ɲaxan Yerusalɛn kaane xɔn han,
ɛ tan naxanye birin sunuxi a fe ra.

¹¹ Amasɔtɔ, a luma nɛn alo ɛ nga,
ɛ yi a xijɛn min, a yi ɛ madɛndɛn.
Ɛ lugoma nɛn,
ɛ yi a fanna nun a binyen kolon.

¹² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N bɔɲɛ xunbenla rasigama Yerusalɛn ma
nɛn alo baana,
e nun siyane nafunla alo fufana.
Ɛ xijɛn minma nɛn, ɛ yi banba,

ε masugusugu xinbin fari,

¹³ alo muxuna nga a madendenma kii
naxan yi,

n fan ε madendenma na kii nin.

ε madendenma nen Yerusalen taani.”

¹⁴ E na toma nen,

ε bɔnen yi lu sewaxi,

ε mɔn yi sabati alo sexena.

Alatala a senben yitama nen a walikene ra,

a yi a xɔlɔn yita a yaxune ra.

¹⁵ Bayo Alatala fama teen nan na,

a yenge so wontorone luxi

alo wuluwunla,

alogo a fitinaxin xa a xɔlɔn nakamali

a kɔnkɔ xuiin yi rakamali tee degε gbeen na.

¹⁶ Alatala muxune birin makitima nen

teen nun silanfanna ra.

Alatala muxu faxaxine rawuyama ayi nen.

¹⁷ Naxanye e yitonma,

e yetε rasarijan

alogo e xa siga kide nakone yi,

e biraxi e bode fɔxɔ ra,

siga nakɔn tagini,

e tan naxanye xɔse subene nun sulumene

nun haramu seene donma,

ne birin halagima nen e bode xɔn.

Alatalaa falan nan na ra.

Ala siyane birin malanma nen

¹⁸ Ala naxa, “N na e kewanle nun e miriyane kolon. Siyane nun xuine birin malan waxatin bata a li. E fama nen, e yi n ma binyen to.

¹⁹ N taxamasenna sama nen e tagi: yamaan muxu dɔnxen naxanye luxi e nii ra, n na ndee rasigama nen siyane ma, siga Tarasisi kaane nun Pulone ma e nun Ludu kaane, xali woli kendene. Ndee mɔn yi siga Tubali nun Girɛki yamanani e nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔ makuyene, naxanye mi n xinla fe mexi, naxanye mi n ma binyen toxi, e yi n ma binyena fe fala siyane tagi.

²⁰ E fama nen ε ngaxakedenne birin na, keli siyane birin yi, e findi kiseene ra Alatala xa, e fa soone fari e nun wontorone nun wontoro xunna soxine kui e nun sofanle nun jɔgɔmene fari, fa n ma geya sarijanxin fari Yerusalen yi. Alatala naxa na kiini. E fama e ra nen alo Isirayila kaane fama e bogi se saraxane ra Alatala Batu Banxini kii naxan yi goron sarijanxine kui.

²¹ N mɔn e tan ndee findima nen saraxar-aline nun Lewi bɔnsɔnna muxune ra.” Alatala naxa na kiini.

²² “E xinla nun ε yixetene luma nen n yetagi alo kore xɔri nenɛn nun bɔxɔ xɔri nenɛn luma n yetagi kii naxan yi,

n fama naxanye dadeni.”

Alatalaa falan nan na ra

²³ “Nayi, kike nenε yo kike nenε,

Matabu Lɔxɔ yo Matabu Lɔxɔ,

adamadiine birin fama nen,

e fa e xinbi sin n bun ma.”

Alatala naxa na kiini.

²⁴ “E na mini,

e yi muxune binbine to,

naxanye murutɛxi n xili ma.

Kunla naxanye e donma,

ne mi faxε mumε,

teen naxan e ganma,

na mi tuyε mumε!

Adamadiine birin yi kabε e tɔrɔyaan ma.”

Yeremi Nabi Yeremi Alaa Falan Naxan Sebɛ

Nabi Yeremi keden peen nan tin Alaa fala xɔdɛxɛne raliyɛ yamaan ma a waxatini Yerusalɛn yi, hali muxune birin to keli a xili ma. Yeremi mɔn yi foningeyani waxatin naxan yi, Ala yi a findi a fala raliin na Yerusalɛn taani (Yeremi 1.4-9) fɔ jɛɛ kɛmɛ sennin jɛɛ mɔxɔjɛn nun sennin jɔxɔn benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi, Yuda mangan Yosiya mangayaan waxatini. A lu nɛn na wanli jɛɛ tonge naanin bun ma. Na waxatine yi lu sigɛ xɔdɛxɛ.

Asiriya kaane nan sɛnbɛ yi gbo na rabilinna siyane birin xa nun. Koni, Yeremi waxatini, e yi e gi fɔlɔ Babilɔn kaane sɛnbɛn bun. Yuda mangan Yosiya fan kata na nin, a yi Isirayila yamanan yire fonna ndee tongo yaxune bata yi dɛnaxanye suxu yɛngɛni nun. Koni jɛɛ kɛmɛ sennin jɛɛ solomanaanin benun Marigi Yesu xa bari, Misiran mangan sofa ganla nde rasiga nɛn Asiriya yamanan malideni Babilɔn kaane yɛngɛdeni. Yosiya to wa ne yɛngɛ feni, e yi a faxa. (Taruxune Firinden 35.20-24) Misiran kaane yi Yosiya dii xɛmɛn xali, e yi Yehoyakimi findi mangan na a funfuni. (Taruxune Firinden 36.4-5) jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilɔn kaane yi fa Yerusalɛn taan yɛngɛdeni, e yi yamaan fɔxɔ kedenna suxu, e siga e ra e nun e mangan Yoyakin, naxan yi baxi tideni a baba Yehoyakimi funfuni. (Mangane Firinden 24.10-12) E yi Sedeki findi Yuda mangan na. Manga kobi sɛnbɛtare kanna nan yi a ra. Dɔnxɛn na, a yi a yɛtɛ lu murutɛni Babilɔn kaane xili ma. (Taruxune Firinden 36.13) Na feen yi jaxu ayi. Babilɔn mangana ganla yi Yerusalɛn taan nabilin jɛɛ keden benun e xa taan suxu yɛngɛni, jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge solomasɛxɛ e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. E yi Manga Sedeki suxu, e yi Ala Batu Banxin gan, e siga yamaan muxu kɛndɛne ra e yii konyiyani. (Taruxune Firinden 36.17-21)

Babilɔn kaane yi Gedali dɔxɔ yamana

kanna ra, koni e keli xanbini mɛnni, muxune yi a faxa. Yuda muxu mafutuxuluxine yi e gi, e sa dɔxɔ Misiran yamanani. Ne yi Nabi Yeremi xali e xɔn, a sa faxa mɛnni.

Nabi Yeremi a kawandini, a yamaan nakolon nɛn a fɔ e xa xɛtɛ Ala ma alogo e xa tanga gbalon ma. Yamaan yi lu e sɛ Misiran kaane fari alogo e xa e mali Babilɔn kaane yɛngɛdeni. Nabi Yeremi yi a fala, a e mi lan e xa na liga, fɔ e xa tin Babilɔn mangane nɔɔn nan ma e yulubin saranna ra. Na ma, e yi a fala a Yeremi bata sa yaxune fari, e yi a jaxankata. Anu, a yi a yamaan xanuxi han! A a dunuɲa yi gidin liga na fe firinna tɔrɔyaan kui, Ala xɛraya xɔdɛxɛn naxan so a yii, e nun xanuntenyaan naxan yi a bɔjɛni lan a yama tɔrɔxin ma. Na nan a liga, a yi lu a mawugɛ Ala xa. Na feen sɛbɛxi Yeremi 11.18 han 12.6 e nun 15.10-21 nun 17.14-18 nun 18.18-23 nun 20.7-18 kui.

Koni ba a yamaan halagi feen na a naxan toxi fɛ e tinxintareyana fe ra, a mɔn marakisina nde toma e yɛɛ ra, naxan findixi layiri nɛnɛn na naxan mɔn sa xidima e nun Ala tagi. (Yeremi 31) Marigi Yesu layiri nɛnɛn nan ma fe falaxi nayi fayida jɛɛ kɛmɛ sennin benun a xa bari. Na feen sɛbɛxi Heburune 8.8-12 kui.

Yeremi sora 2 han a mɔxɔjɛn nun naaninden, nabina kawandine fɛsɛfɛsɛxi mɛnne nin. Yeremi sora 25 fɔlɔn na, Yeremi a kawandine fala yisoxin sɛbɛxi mɛnna nin. Sora 26 han a tonge naanin nun suulundeni, ne Yeremi a taruxuna ndee sɛbɛxi. Sora 46 han a tonge suulun nun kedendeni, ne kawandin nan bama lan siya xɔjɛne ma. Sora tonge suulun nun firinden findixi taruxun nan na, lan Yerusalɛn suxu feen nun a kala feen ma.

Marigi Yesu misalixi kawandi ba tinxinxi jaxankataxin Yeremi nan ma. (Matiyu 16.14) Marigi Yesu nan a falaxi a Nabi Yeremi layiri nɛnɛn naxan ma fe falaxi, a a tan nan na falan nakamalima, a yi na layiri nɛnɛn xidi a yɛtɛ wunla xɔn. Na feen sɛbɛxi Luka 22.20 nun Kɔrɛnti Singena 11.25 kui.

1 Yeremi a falan ni ito ra, Xiliki a dii xɛmɛna, saraxaralina nde Anatɔti taani Bunyamin yamanani.

² Alatala falan ti nɛn a xa Yuda mangana Amɔn ma dii xɛmɛn Yosiyaa mangayaan jɛɛ fu nun saxandeni.

³ A mɔn yi falan ti a xa Yuda mangayan Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a mangayaan waxatini han Yosiyaa dii xɛmɛn Sedeki a mangayaan jɛɛ fu nun kedenden kike suulundeni. Yerusalɛn kaane suxu waxatin nan yi na ra.

Nabi Yereimi xili fena Ala xɔn

⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁵ “Benun i nga xa fudikan i ra, n yi i kolon. Benun a xa i bari, n bata yi i sugandi, n bata yi i findi nabiin na siyane xa.”

⁶ N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina, Alatala! N mi fatan falan tiyɛ, bayo banxulan jɔrɛn nan n na.”

⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I nama a fala, ‘Banxulan jɔrɛn nan n na’ bayo i sigama nɛn muxune birin ma, n na i rasigama naxanye ma, n na naxan yo fala i xa, i yi na fala.

⁸ I nama gaxu e yɛɛ ra, amasɔɔ, n na i fɔxɔ ra, n ni i xunbama nɛn.” Alatalaa falan nan na ra.

⁹ Na xanbi ra, Alatala yi a yiin sa n dɛɛn ma. Alatala yi a fala n xa, a naxa, “N bata n ma falan sa i dɛ.

¹⁰ N bata i dɔxɔ siyane nun mangane xun na to, alogo i xa e fe kala, i e rabira, i e halagi, i e raxɔri, i mɔn yi e ti, i yi e xɔn bitin.”

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, “Yereimi, i nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N na Amandi wudi yiin nan toma.” *

¹² Alatala yi falan ti n xa, a naxa, “I bata a to ki fajɪ, bayo n yengi n ma falan xɔn, n yi a rakamali.”

¹³ Alatala mɔn yi falan ti n xa, a naxa, “I nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N tunden nan toma a raminɛ sogeteden kɔmɛnna binni.”

¹⁴ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Gbalon sa kelima kɔmɛnna binna nin,

siga yamanan birin yi.

¹⁵ Bayo n fama nɛn kɔmɛnna binna yamanan birin maxilideni,

e yi fa, e birin yi fa e manga gbɛdɛne dɔxɔ Yerusalɛn so dɛɛne ra, taan makantan yinne nun Yuda taane birin xili ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, “N na e makitima nɛn, lan e fe jaxine birin ma, bayo e bata n nabɛjin, e yi wusulanna gan ala gbɛtɛne xa, e yi e xinbi sin e ala rafalaxine bun.

¹⁷ I tan xa keli, i tagi xidi, n yamarin naxanye birin soxi i yii, i yi ne birin nali e ma. I nama gaxu e yɛɛ ra, alogo n nama i ragaxu e yɛɛ ra.

¹⁸ Fɔlɔ to ma, n bata i dɔxɔ yamanan birin xun na alo taa makantanxina, alo wure sɛnbɛtɛnna, alo yinna sula daxina, Yuda mangane nun a kuntigine nun saraxaraline nun yamanan muxune birin xili ma.

¹⁹ E i yɛngɛma nɛn, koni e mi i nɔma, bayo n ni i fɔxɔ ra, n yi i kantan,” Alatalaa falan nan na ra.

2

Isirayila yamana fe jaxina

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Sa falani ito ti Yerusalɛn kaane xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata n miri ɛ ma ɛ yi kii naxan yi ɛ foningeyaan xanun-tenyani.

N yi rafan ɛ ma alo jaxalandi futuxina.

ɛ yi bira n fɔxɔ ra tonbonni, ɛ yi n fɔxɔ ra bɔxɔ xareni.

³ Isirayila kaane yi rasarijanxi Alatala xa.

E yi findixi a se bogi singen nan na, naxan yo na yi e don,

na feen yi saran e ra, gbalon yi godo na kanna ma.’ ”

Alatalaa falan nan na ra.

⁴ ɛ tuli mati Alatalaa falan na,

* **1:11: 1.11Amandi wudin** xinla bunna nɛn fa fala “I yengi dɔxɔ a xɔn.”

Yaxuba yixetene,
 ε tan, Isirayila yamaan denbayane birin!
 5 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “E benbane tinxintareyaan mundun toxi n

yi,
 naxan a ligaxi
 e yi makuya n na?
 E biraxi suxure fufafune fəxə ra,
 e yeteen yi findi fufafune ra.
 6 E mi a fala, e naxa,
 ‘Alatala minen?
 A bata nxu ramini Misiran yi,
 a fa nxu ra tonbonni,
 bəxə xaren folon gbo denaxan yi,
 naxan luma tuletareyaan nun dimi gbeeni,
 muxu yo mi danguma denaxan yi,
 muxu yo mi dəxi denaxan yi.’

7 N bata fa ε ra yamana fajini
 alogo ε xa wudi bogi fajine don.
 Koni, ε bata fa,
 ε fa n ma yamanan naxəsi
 ε yi n keen findi se xəsixin na.

8 Saraxaraline mi a fala,
 e naxa, ‘Alatala minen?’
 Sariya kanne fan mi n kolon,
 kuntigine murutəxi n xili ma,
 nabine yi lu Baali a fe falə,
 e biraxi suxure fufafune fəxə ra.
 9 Nanara, n mən ε makitima nən,
 n yi ε mamandenne makiti.”
 Alatalaa falan nan na ra.

10 A mən yi a fala, a naxa,
 “E siga fəxə ige tagi bəxən Sipiri yi,
 ε sa a mato!
 E xerane rasiga Kedari bənsənna ya-
 manani,
 e xa sa na rakərəsi ki fajı,
 ε a mato xa na fe sifan ligama na!

11 Yamana nde a alane masaraxi ba?
 Hali e to mi findixi ala kəndene ra.
 Koni, n ma yamaan tan bata a binyen
 masara
 suxure fufafune ra.

12 Kore xənna xa sunu
 lan na ma,
 a xa kutun, a yi xara.”
 Alatalaa falan nan na ra.

13 A mən yi a fala, a naxa,

* 2:20: 2.20 Suxure batun luxi alo **yalunyana** bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xəmənə a naxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbete batu ba Ala ra, e bata a yanfa nayi alo naxanla na a xəmən yanfa yalunyaan xən.

“N ma yamaan bata yulubi firin tongo.
 E bata e mε n na,
 n tan naxan findixi siimaya ige tigin na,
 e yi sa e gbee ige ramaradene rafala,
 naxanye yibəxi, e minima.

14 Isirayila kaane bata findi konyine ra iki
 ba?

Hanma e barixi konyiyaan nin ba?
 Nanfera e findixi se tongo daxine ra?

15 Yatane kelima e xili ma,
 e wurundunma e xili ma,
 e yi e bəxən naxəri,
 muxu mi fa e taa ganxine yi sənən.

16 Hali Nofi kaane nun Tapanese kaane
 nən sətəma ε xun na.

17 Na birin mi ligaxi ε ra naxi ba,
 bayo ε bata ε mε Alatala ra, ε Ala,
 a yi ε tima kira fajin xən ma waxatin naxan
 yete yi?

18 E fa sigan nanfera Misiran yi iki?
 E sigama Nila baa igen nan mindeyi?
 E sigan nanfera Asiriya yi?
 E sigama Efirati baa igen nan mindeyi ba?

19 E saren xa fi ε fe naxin na,
 ε yanfantenyaan yi xete ε ma.
 E a mato!
 E yi a kolon a fe naxin na ra,
 naxan xələ ε ra.
 E bata ε mε Alatala ra, ε Ala,
 gaxu yo mi lu ε yi n tan yee ra.”
 Marigina Alatala Sənben Birin Kanna falan
 nan na ra.

20 A mən yi a fala, a naxa,
 “To mi na ra,
 ε murutəxi n xili ma,
 ε yi en tagin kala,
 ε yi a fala, ε naxa,
 ‘Nxu bata mini konyiyani!’
 E yi suxurene batu geya matexine birin
 fari,

e nun wudi gbeene birin bun!
 Na luxi nən
 alo yalunyana Ala yee ra yi.*

21 N bata yi ε rasabati
 alo manpa bili fajin naxan kəndə.
 Nanfera ε masaraxi,
 ε findi manpa bili kalaxin na?

22 Hali ε ε maxa libin na,

ε yi ε maxa safun wuyaxi ra,
ε hakene luma nen n yetagi.”
Marigina Alatalaa falan nan na ra.

23 A mon yi a fala, a naxa,
“Nanfera ε a falama, ε naxa,
‘N mi xosixi, n mi Baali batuxi?’
E funfune mato lanbanni,
ε xa a kolon ε naxan nabaxi,
alo jɔgɔmɛn naxan a masiga tima na xun
xɔn.

24 E luxi nen alo burunna sofali gilen
naxan darixi tonbonna ra naxan sigama
alogo e nun a xemene xa sa kafu.

Nde nɔε a raxete?
Naxanye birin a fenma,
ne nama e yete yixadan,
bayo e a toma nen a waxatini.

25 E a liga ε yeren ma,
alogo ε nama xadan,
ε san yigenla yi lu,
min xɔnla yi ε suxu!
Koni ε yi a fala,
ε naxa, ‘A mi lanje!
Bayo ala xɔne rafan nxu ma,
nxu waxi bira feni e fɔxɔ ra.’

26 Isirayila yamaan yagixi,
alo mujaden na suxu a yagi,
e nun e mangane nun e kuntigine
nun e saraxaraline nun e nabine,
27 e tan naxanye a falama wudin ma,
e naxa, ‘Nxu fafe nan i ra!’
E a fala gemen xa, e naxa,
‘I tan nan nxu barixi!’
E bata e xun xanbi so n yi,
e mi e yetagin tixi n xa,
koni, e nɛma tɔrɔni,
e naxa, ‘Keli, i nxu mali!’

28 Nayi, ε alane minen,
ε naxanye rafalaxi ε yete xa?
E xa keli,
xa e nɔε ε rakise ε tɔrɔ waxatini!
Yuda kaane, ε gbee alane wuya
alo ε taane.

29 Nanfera ε ε mawugama n fari?
E birin bata murute n xili ma,”
Alatalaa falan nan na ra.

30 A mon yi a fala, a naxa,

“N bata ε diine ratɔrɔn fuuni,
e mi tinxi xure,
ε yetena silanfanna bata nabine faxa,[†]
alo yatan naxan halagin tima.

31 E tan, iki muxune,
ε Alatalaa falan yate!
N findi nen tonbonna ra Isirayila xa ba
hanma dimi yamanana?
Nanfera n ma yamana a falama,
e naxa, ‘Nxu bata xɔrɔya,
nxu mi waxi xete feni i ma’?

32 Sungutunna jinanje a tunla sone ma ba?
Naxalandin jinanje a futu dugi tagi xidin
ma ba?

Anu, n ma yamaan bata jinan n xɔn
xabu waxati xunkuye.

33 E fatan sigε ε yangane fendeni!‡
Hali naxanla naxan jaxu e birin xa,
ε mon nɔε na xaranje nen yanfantenyaan
ma.

34 Sɔntare yiigelitɔne niin wunla bata sa ε
dugi lenbene ma,
ε naxanye faxaxi
alo ε e lixi ε banxin deen kale.

Koni hali na birin,
35 ε naxa,

‘Sɔntaren nan nxu tan na!
A xa ba xɔlɔxi nxu ma.’
Bayo, ε bata a fala
a ε mi yulubi ligaxi,
n na ε kitima nen.

36 Nanfera ε kiraan masarama xulen?
E yagima nen Misiran kaane yeε ra,
alo ε yagixi Asiriya kaane yeε ra kii naxan
yi.

37 E minima nen menna fan yi,
ε yiine saxi ε xun ma yagini
bayo naxanye ε malima,
Alatala a mɛma nen ne ra,
ε mi nɔɔn sɔtɔma e xɔn.”

3

*Isirayilaa suxure batu feen luxi nen alo
yalunyana*

1 Ala yi a fala, a naxa,
“Xa muxuna nde a mε a naxanla ra,
na naxanla yi sa dɔxɔ xeme gbete xɔn,
na xemen mon na naxanla fenje ba?
Na mi finde fe xosixin na yamanani ba?
E tan bata suxure wuyaxi batu,

[†] 2:30: 2.30 *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. [‡] 2:33: 2.33 Naxanla a xemen yanfama a *yangane* xɔn kii
naxan yi, Isirayila kaane fan bata Ala yanfa e suxurene xɔn na kiini.

naxanye luxi n yεε ra yi
alo ε yangane,
ε tan mən nœ xεε n tan ma ba?”
Alatalaa falan nan na ra.

² A mən yi a fala, a naxa,
“E yεεn ti geyane ra,
yiren mundun na
ε mi ala gbεtεne batuxi dεnaxan yi?
E yi dœxi nεn kira xunne ma
alo naxanla naxan a yangane legedenma,
alo sigatine tonbonni.
E bata yamanan naxœsi
ε fe naxine nun ε yalunya suxurene xœn.

³ Nayi, n mi tinxi tulen yi fa,
nεmεn tulen mi faxi.
Koni, ε yetagin luxi alo yalundena,
ε tondima ε tiyε ε yagi feen na.

⁴ Iki, ε n xili,
ε naxa, ‘N fafe!
I tan nan yi nxu xœyin na
nxu dii nœε waxatini!
⁵ I luma xœlœxi nxu ma
han waxatin mundun yi?
I luyε xœlœxi ba han habadan?”
E yi na nan falama,
koni, ε mən yi fe naxin sifan birin ligama.”

Isirayilaa tinxintareyaan nun Yudaa yanfantenyana

⁶ Alatala yi a fala n xa Manga Yosiyaa waxatini, a naxa, “I bata a to Isirayila kaane naxan ligaxi? E bata siga geyane birin fari e nun wudi gbeene birin bun, e sa kidene batu mεnne yi alo yalunden naxan yanga wuyaxin suxi.

⁷ N yi laxi a ra nun, e yelin xanbini feni ito birin ligε, e xun xεtεma nεn n ma. Koni, e mi e xun xεtεxi. Na ma, Isirayila magilεn Yuda yanfantenna fan yi na to.

⁸ Hali n to n mœxi Isirayila ra a yalunyane fe ra, n yi e rame futu kala kœdin so e yii, koni Yuda yanfantenna mi gaxuxi. Yuda kaane fan siga nεn e sa suxurene batu alo yalunyana.

⁹ E yalunya kunfa gbeeni, Isirayila kaane bata yamanan naxœsi, e yi yalunyaan liga e to e suxure gεmε daxine nun e suxure wudi daxine batu.

¹⁰ Koni hali na birin, Yuda kaane mi e xun xεtεxi n ma e bœnεn birin na, e yi wulen nan falama,” Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ Alatala mən yi a fala n xa, a naxa, “Isirayilaa tinxintareyani, a tinxin dangu Yudaa yanfantenna xa.

¹² Siga, i sa falani itoe ti sogeteden kœmenna ma, i naxa,
‘Alatalaa falan ni ito ra.
Isirayila tinxintarena,
ε xun xεtε!
N mi fa naxuma ε ra sœnœn,
bayo n tinxin,
n mi luma xœlœxi habadan.
Alatalaa falan nan na ra.

¹³ E ti ε hakεne ra tun,
bayo ε murutεxi Alatala nan xili ma, ε Ala.
E yi ala xœnεne batu wudi gbeene birin bun,
ε mi ε tuli mati n na.’ ”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Dii murutεxine, ε xεtε n ma, bayo n tan nan ε kanna ra. N muxu keden sugandima nεn taana nde yi, n yi muxu firin sugandi denbayana nde yi, n siga ε ra Siyon taani.

¹⁵ N yi yεeratine so ε yii naxanye bœnεn luxi alo n bœnεna, e yi lu ε xun na xaxili-mayaan nun fe kolonni.”

¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “E na wuya ayi waxatin naxan yi yamanani, Alatalaa Layiri Kankirana* fe mi fa falama na waxatini, muxune mi fa e mirima na ma sœnœn. A fe mi fa falama, a fe mi fa kolonma nayi, gbεtεye mi rafalama.

¹⁷ Na waxatini, a falama nεn Yerusalen taan ma, a Alatalaa manga gbœdεna. Siyane birin fama nεn a ma Alatala xinli Yerusalen yi. Nayi, e mi fa birama e bœnε yi fe naxine fœxœ ra sœnœn e tengbesenyani.”

¹⁸ “Na lœxœne yi, Yuda muxune nun Isirayila yamaan sigan tima nεn e bode xœn. E birin mən yi fa sa keli sogeteden kœmenna yamanani, e fa yamanani n dεnaxan so e benbane yii e kœεn na.”

Yamaan xεtε fena

¹⁹ Ala mən yi a fala,
a naxa, “N mirixi a ma a
n xa ε yatε n ma diine ra,
n yi bœxœ fanin fi ε ma,
dεnaxan fan dangu siyane birin kœεn na.

* **3:16: 3.16Layiri Kankirana** fe mən sebœxi Xœrœyaan 25.10-22 kui.

N yi laxi a ra
 a ε n xilima nen fafe,
 ε mi fa ε xun xanbi soma n yi.
²⁰ Anu, ε bata n yanfa,
 ε tan Isirayila yamana
 alo ɲaxalan yalunxina a xemen yanfama
 kii naxan yi!"
 Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Ala mən yi a fala, a naxa,
 "Xuina nde minima geyane fari,
 Isirayila kaane mayandi xuine.
 E wugama bayo e bata kiraan bejin,
 e bata ɲinan Alatala xən, e Ala.
²² Muxu murutεxine,
 ε xun xεte,
 n na ε furene dandanma nen."

Muxune yi a yabi, e naxa,
 "Nxu tan ni i ra, nxu bata fa i ma,
 bayo i tan nan Alatala ra, nxo Ala.
²³ Nəndin na a ra,
 xuiin naxanye minima geyane ma kidene
 yi,
 wulen nan ne ra.
 Nəndin na a ra,
 Isirayila marakisin sətoma Alatala nan yii,
 nxo Ala.
²⁴ Yagin bata nxu benbane wanla kala
 xabu nxu dii ɲəre waxatini,
 e nun e xuruse xunxurine nun e ɲingene
 nun e dii xεmene nun e dii tεmene.
²⁵ Nxo yagin nan findixi nxu sa seen na,
 nxo marafeyaan yi findi nxo bitinganna ra,
 bayo nxu bata yulubin sət Alatala ra, nxo
 Ala,
 nxu nun nxu benbane,
 keli nxu dii ɲəre waxatin ma han to,
 nxu mi nxu tuli mati Alatala xuiin na, nxo
 Alaa."

4

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 "Isirayila kaane,
 xa ε xun xεte n ma,
 xa ε xεte n ma,
 xa ε ε suxurene ba n yetagi,
 xa ε ba sigε na xun xən,
² xa ε kələ n tan habadan Alatala yi,
 ɲəndin nun kiti kenden nun tinxinni,
 nayi, siyane duban sətoma nen n tan Ala ra,
 e yi e kanba n yi."

³ Amasəto Alatala ito nan falaxi Yuda
 bənsəna muxune nun Yerusalən kaane
 xa, a naxa,
 "E xε nenεne sege,
 ε nama sansiin si ɲanle tagi.
⁴ E kafiri bəne xa sarijan
 alo denkelεyataren na tubi Alatala ma,
 a banxulan,
 ε tan Yuda bənsəna muxune nun
 Yerusalən kaane,
 ε tubi
 alogo n ma xələn nama godo ε ma
 ε kεwali ɲaxine fe ra
 alo tεen naxan halagin tima
 naxan mi nəε ratuyε."

Yaxune fama

⁵ "E falani ito rali Yuda yamanani,
 ε yi a rawanga Yerusalən taani,
 ε naxa, 'E xətaan fe yamanan birin yi!'
 E a fala ε xuini texin na,
 ε naxa, 'E malan, en na en gi,
 sa so taa makantanxine yi!'
⁶ E yengεn taxamasenni te Siyon kaane xa!
 E gi, ε nama ε ti de!
 Bayo n gbalon nun halagi gbeen nafama
 nen
 sa keli sogeteden kəmenna ma."
⁷ Yatan bata mini a yinla ra!
 Muxun naxan yamanane halagima,
 na bata kiraan suxu.
 A bata mini a konni,
 a xa fa ε yamanan kala,
 a ε taane raxəri,
 muxu yo mi fa lu e yi.
⁸ Nanara, ε kasa benbɛli dugine so sununi,
 ε wuga, ε gbelegbele,
 bayo en mi tangama Alatalaa xələ gbeen
 ma.
⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 "Na ləxəni,
 mangan nun kuntigine tunnaxələma e ma
 nen,
 saraxaraline yi yigitεge.
 Nabine yi kabε."

¹⁰ Nayi, n yi a fala, n naxa,
 "Ee! Marigina, Alatala!
 I bata yamani ito nun Yerusalən kaane
 mayenden,
 i to a fala, i naxa,
 'E bəne xunbenla sətoma nen!'
 Anu, silanfanna yitənxi

nxu kɔɛ raxaba xinla ma.”

¹¹ Na waxatini, Ala a falama nɛn yamani
ito nun Yerusalɛn kaane xa, a naxa,
“Foye wolonna fama n ma yamaan ma
keli geyane ma tonbonni,
a mi fama se fintandeni,
a mi se yɛbama.
¹² Foye gbeen nan a ra
naxan sa kelixi mɛnni n ma yamarin bun.
Iki, n tan nan kitin sama n ma yamaan xili
ma.”

¹³ Yamaan naxa, “A mato!
Yaxune nan itoe ra,
e tema alo kundana!
E yɛngɛ so wontorone fama
alo wuluwunla.
E soone xulun singbinna xa.
Gbalona en xa,
bayo en naxɛrimatɔɔn ni i ra!”

¹⁴ Ala naxa, “Yerusalɛn kaane,
ɛ fe ɲaxin ba ɛ bɔɲɛni,
alogo ɛ xa kisi!
Ɛ miriya ɲaxine ramarama ɛ yi
han waxatin mundun?

¹⁵ Bayo, falana nde fama
sa keli fɔ Dan yamanani,
a halagin nan ma fe ralima
sa keli Efirami geyane fari.

¹⁶ Ɛ siyane rakolon ito ma,
ɛ a fala Yerusalɛn kaane xa, ɛ naxa,
Sofa ganla fama sa keli yire makuyeni,
e xa fa fu taane ma.
E yɛngɛ so sɔnxɔni tema Yuda taane xili ma.

¹⁷ E Yerusalɛn taan nabilinma nɛn yɛngɛni
alo xɛ kantanne,
bayo a bata murutɛ n xili ma.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ Ɛ sigati kiin nun ɛ kɛwanle saren nan na
ra.
Ɛ fe xɔlɛn ni ito ra,
a xɔlɔ mumɛ!
A soma nɛn fɔ ɛ bɔɲɛni.

*Yereimi a kuisanna lan gbalɔ famatɔɔn
ma*

¹⁹ N kuisanxi! N kuisanxi!
N kutunma tɔrɔyaan ma.
Kɔntɔfinla bata n bɔɲɛni li.
N bɔɲɛn dinma,
n mi nɔɛ n dundɛ!
Bayo n bata xɔtaan fe xuiin mɛ,
e nun yɛngɛ so sɔnxɔ xuine.

²⁰ Fitina fena nde nɛma raliyɛ,

gbetɛ sa fama,
bayo halagin bata so yamanan birin yi.
N ma bubune birin bata kala,
e nun n ma banxine birin sanɲa ma ke-
denni.

²¹ N yɛngɛn taxamasenna toma singanxi
han waxatin mundun yi?
N xɔta xuiin mɛma
han waxatin mundun yi?

²² Ala naxa,
“Xaxilitarene nan n ma yamaan na,
e mi n kolon.
Dii kɔmɔne nan e ra,
xaxili yo mi e ma.
E fatan fe ɲaxin nan tun ligɛ,
e mi a kolon fe fajin nabama kii naxan yi.”

²³ “N to n yɛɛn ti bɔxɔ xɔnna ra,
a yitɔntareyaan nun a yigenla yi lu.
N to n yɛɛn ti kore xɔnna ra,
kɛnɛnna yi ɲan a yi.

²⁴ N to n yɛɛn ti geyane ra,
e yi xuruxurun
yire matexine birin yi yimaxa.

²⁵ N to n yɛɛn ti e ra,
muxu yo mi fa lu na,
xɔline birin yi e gi.

²⁶ N to n yɛɛn ti yamana sabatixin na,
a yi findi tonbonna ra,
a taane birin kalaxin yi lu
n tan Alatala fitinaxin yɛɛ ra
n ma xɔlɔna fe ra.”

²⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yamanan birin kalama nɛn,
koni n mi ɛ raxɔrima.

²⁸ Na ma, bɔxɔ xɔnna sunuma nɛn,
kore xɔnna fan yi yifɔrɔ,
bayo n na a fala nɛn,
n mi fa nimisama.
N bata a feen nagidi,
n mi fa xɛtɛma a fɔxɔ ra.”

Yerusalɛn luma nɛn halagin bun

²⁹ Taan muxune birin e gima nɛn
soo ragine nun xalimakuli wonle fa xuiin
bun,

muxuna ndee yi sa e luxun ɲansanne yi,
ndee yi so gɛmɛ gbeene longonna ra,
taan nabɛɲinxin yi lu a yetɛ ma.
Muxu yo mi fa luma a yi.

³⁰ Ɛ tan naxan ma taa kalaxi,

ε fa nanse ligama?
 Ε fa dugi mamiloxine ragode ε ma ba,
 ε yi xema maxidi seene so,
 ε ε yetagine yitōn?
 Siyaan naxanye yi ε rakunfama
 alo ε yangane,
 ε mi fa rafaan ne ma!
 E waxi ε faxa feni.
 31 Bayo, n gbelegbele xuina nde mema
 alo naxanla nema dii barini,
 e nun kutun xuina
 alo naxanla nema a dii singen bare.
 Siyon kaane nan xui ne ra,
 e kutunma,
 e yiine yibandunma,
 e yi a fala, e naxa,
 “Gbalona nxu xa!
 Muxu faxane nxu niin bamatōon ni i ra.”

5

Mayifuna Yerusaleen yi

1 “Siga Yerusaleen kirane xōn,
 i a rakōrōsi ki faɲi,
 i a feene fεεfεε.
 I a yirene birin yito.
 Xa i muxu keden peen to
 naxan tinxinna nun nōndin fōxō ra,
 n diɲama nēn Yerusaleen kaane ma na yi.
 2 Hali e na a fala, e naxa,
 ‘N bata n kōlō habadan Alatala yi!’
 e kōlōma wulen nan fari.”
 3 Alatala, i mi lannaya muxun xan fenma
 ba?
 I bata e naxankata,
 koni e mi fe kolonxi ayi,
 i wa nēn e raxōri feni,
 koni e mi xurun sōtōxi na yi.
 E ye xōdōxō alo fanyena,
 e tondi e xun xεte i ma.
 4 N yi n miri, n naxa,
 “Yiigelitōne nan ne ra,
 e feene ligama xaxilitareyaan nin,
 bayo e mi Alatalaa kiraan
 nun e Alaa kiti saxine kolon.
 5 N sigama nēn yeeratine fεma,
 n sa falan ti ne xa.
 E tan Alatalaa kiraan kolon,
 e nun Alaa kiti saxine.”
 Koni, a li,
 e tan fan birin bata murute Ala ma,
 e tondi xure a bun.
 6 Nanara, yatan minima fōtōnni,
 a fu e ma.

Kankon kelima burunna ra,
 a yi e yibō.
 Narin dōxōma e yeε ra e taane dεxōn,
 alogo naxan yo na mini,
 a yi na yibō a dungi dungi na.
 Bayo, muxuni itoe Ala matandin bata gbo
 ayi,
 e yanfantenyaan bata radangu ayi.

7 Ala yi a fala, a naxa,
 “N diɲama ε ma di nayi?
 Ε diine bata e mε n na,
 e yi e kōlō alane yi
 naxanye mi ala yo ra.
 N tan nan yi e balon soma e yii,
 koni e yi yalunyaan naba,
 e birin yi e gi
 siga yalundene banxine yi.
 8 E luxi nēn alo soo xεmε kēndena,
 a nema wuge a gilēen fōxō ra,
 birin a lanfana naxanla fōxō ra.
 9 N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?
 N mi n gbeen nōxe na yama sifan na ba?”
 Alatalaa falan nan na ra.
 10 “Ε te e nakō sansanne ra,
 ε yi e rabira,
 koni ε nama e raxōri!
 Ε wudi yiine ba e binle ma,
 bayo Alatala gbee mi fa e ra.
 11 Bayo, Yuda yamaan nun Isirayila ya-
 maan bata n yanfa mumε!”
 Alatalaa falan nan na ra.
 12 E bata e mε Alatala ra,
 e yi a fala, e naxa,
 “A mi na!
 Tōrōn mi fa fama en ma sōnōn,
 En mi fa yeŋgeŋ toma,
 en mi kamεma.
 13 Foyen nan tun nabine ra,
 Ala mi falan tima e xōn.
 Nayi, e naxan falama,
 na xa e tan nan sōtō.”
 14 Nanara, Alatala,
 Ala Sēnben Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa, “Bayo ε bata na falan ti,
 n bata n ma falan sa i tan Yeremi dε,
 falan naxan luxi alo tēena,
 yamani ito findima yegen nan na,
 na tēen naxan ganma.”
 15 Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, “Ε tan Isirayila yamana,

n siyana nde rafama nen ε xili ma
sa keli yire makuyeni,
siya barakaxin nan a ra,
naxan na yi xabu waxati xunkuye,
ε mi naxan xui mema,
ε mi naxan ma falan yee toma.

¹⁶ E xalimakunle faxan tima han!
E muxune birin findixi sofa wekilaxine nan
na.

¹⁷ E fama ε se xabaxine nun ε donseene
birin naxorideni nen,
e nun ε dii xemene nun ε dii temene,
e nun ε xuruse xunxurine nun a xungbene,
e nun ε manpa binle* nun ε xode binle.
E yi ε taa makantanxine kala yengeni
ε yigi saxi taan naxanye yi.”

¹⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Koni
hali na waxatini, n mi ε raxorima fefe.

¹⁹ Nayi, muxune na maxodinna ti, e naxa,
‘Nanfera, Alatala, en ma Ala ito birin lig-
ama en na?’ I tan Yereimi yi e yabi, i naxa,
‘Bayo ε bata ε me a ra. E yi ala xone batu
ε yamanani. Nayi, ε sa walima nen xone
xa yamana gbeteni denaxan mi findixi ε
konna ra.’ ”

Yamana murutena fe

²⁰ “E ito fala Yaxuba bənsənna muxune xa,
ε a fala Yuda yamanani, ε naxa,

²¹ E tuli mati ito ra,
ε tan yama xaxilitaren miritarena!
E yene na,
koni ε mi sese toma!
E tunle na,
koni ε mi sese mema!

²² Alatalaa falan ni ito ra.
E mi gaxuma n yee ra ba?
E mi xuruxurunje gaxuni n yetagi ba?
N tan nan baan jemənsinna findixi foxo
igen danna ra,
a mi naxan yigide habadan.

A walanne tema,
koni e mi a naxa,
e xuxu xuiin minima,
koni e mi danguma a ra.

²³ Koni yamani ito muxune tengbesen,
e murutaxi e bəneni,
e xun xanbi so, e siga.

²⁴ E mi e mirima, e naxa,
‘En xa gaxu Alatala yee ra,
en ma Ala,

naxan tulen nafama a waxatini,
tule singen nun tule dənxa,
naxan se xaba waxatine ragidixi en xa.’

²⁵ E hakene nan ne baxi e kiini.
E yulubine yi ε munanfanna kala.

²⁶ Bayo muxu jaxine n ma yamaan ye,
alo xoli suxun naxanye xoline mamelenma,
e lutine ratima muxune yee ra.

²⁷ E banxine rafexi muxune se kansunxine
ra
alo xoli suxun xoli sa seen nafema kii
naxan yi.

E findixi senbemanen nun nafulu kanne ra
na kii nin.

²⁸ E fatin bata fanje ayi,
e tuyanxi.

Dan yo mi e fe jaxine ma.

E mi kiridine xun mafalama kitini.

E nafunla sotoma tun!

E mi toro muxune xun mayenge kitine
bolonma.

²⁹ N mi lan

n xa e saran na fe sifane ra ba?

N mi n gbeen joxe na yama sifan na ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁰ “Fe jaxin bata so yamanani
naxan magaxu mumε!

³¹ Nabine wule nabiya falane nan tima.
Saraxaraline nayaan ligama e yete senben
nan xon.

Anu, a rafan n ma yamaan ma na kiini.

Koni a rapanna na a li,
ε nanse ligama nayi?”

6

Gbalon Yerusalen xili ma

¹ Bunyamin bənsənna muxune, ε gi!

E keli Yerusalen yi!

E xotaan fe Tekowa taani!

E yengen taxamasenni te Beti-Hakeremi
taani!

Bayo, gballo gbeen fama
sa keli sogeteden komenna ma,
halagi magaxuxin na a ra.

² Siyon taan naxan tofan,
a rayabu,

n na raxorima nen!

³ Sofa ganla fama a ma nen

alo xuruse rabane nun e xuruseene,
e yi e bubune ti a rabilinni,

* **5:17: 5.17** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

e birin yi lu e konna kantanne.

⁴ E yi a fala, e naxa,
 “E keli, ε a yenge feni tɔn!
 E keli, en na a yenge yanyin nan na!
 Anu, soken bata godo fɔlɔ.
 Ninbanna bata a li,
 nininne bata siga fɔlɔ iki.
⁵ Nanara, ε keli,
 en na a yenge kɛɛn na.
 En sa a banxi fapine kala.”

⁶ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa, “E wudine sɛgɛ,
 ε gbingbinne rate
 Yerusalɛn taan makantan yinna xɔn.*
 Taani ito lan a kɛwanle yi saran a ra,
 bayo muxu ɲaxankatanxine bata gbo ayi
 taani.
⁷ Fe ɲaxine minima taani ito yi
 alo igen minima xɔɲinna ra kii naxan yi.
 Fala yo mi mɛma a yi
 fɔ gbalɔ feene nun halagi feene.
 N na a tɔrɔn nun a furene nan tun toma n
 yɛtagi.
⁸ Yerusalɛn kaane,
 ε a liga ε yeren ma,
 alogo n nama n masiga ε ra,
 n yi ε konna findi bɔxɔ rabɛɲinxin na,
 muxɛ mi nɔɛ dɔxɛ dɛnaxan yi.”

Yamaan naxan mi a tuli matiye

⁹ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa,
 “E Isirayila yamaan muxu dɔnxɛne tongo
 ma nɛn
 alo manpa bogi tɔnsɔnne na makentun.
 E mɔn xa dangɔ ndee suxɛ
 alo se bogi malanne na xɛtɛ nakɔɔn yirena
 nde ma.”

¹⁰ N falan tima nde xa?
 N na ndee rakolonma
 alogo e xa e tuli mati n na?
 Dɛnkɛɣatare tunle nan e ma,
 e mi nɔɛ falan mɛ.
 Alatalaa falan luxi nɛn e xa
 alo konbina,
 e mi e rafan fe yo toma a yi.

¹¹ Koni n tan bɔɲɛn bata rafe Alatalaa xɔlɔn
 na,
 n mi fa nɔɛ a ramare.

Ala naxa,
 “N ma xɔlɔn xuya diine ma kiraan xɔn,
 e nun foningen naxanye malanxi na yi.
 Xɛmɛne nun ɲaxanle birin suxuma nɛn e
 bode xɔn,
 e nun fonne nun muxu kɔbɔkɔbɔxine.
¹² E banxine yi findi muxu gbɛtɛye gbeene
 ra,
 e nun e xɛɛne nun e ɲaxanle,
 n na keli yamanan muxune xili ma wax-
 atin naxan yi.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹³ “Bayo keli muxudin ma
 han muxu gbeene,
 e birin kunfaxi e tɔnɔn nan xɔn.
 Keli nabiin ma han saraxaralina,
 e birin wulen falama.

¹⁴ E mi n ma yamana furen dandanma e
 sɔbɛ ra.
 E luma a falɛ nɛn, e naxa,
 ‘Bɔɲɛ xunbenla! Bɔɲɛ xunbenla!’
 Koni, bɔɲɛ xunbeli mi na.
¹⁵ E yi lanma nɛn e yagi e xɔsi feene ra,
 koni, e mi yagima hali!
 E mi yagin yɛtɛɛn kolon!
 Nanara, naxanye faxama,
 e nun ne nan faxama.
 N na e kɛwanle saranma e ra nɛn,
 e yi bira bɔxɔni.”
 Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Alatala ito nan falaxi,
 a naxa, “E ti kirane xɔn,
 ε yi e mato.
 E maxɔdinna ti lan singe ra kirane fe ma,
 ε naxa, ‘Kira fapin minɛn?’
 E yi siga na xɔn.
 E matabuden sɔtɔma nɛn na yi ε niin xa.
 Koni ε yi a fala, ε naxa,
 ‘Nxu mi sigama na kiraan xɔn.’

¹⁷ N bata ε xun makantan muxune ti,
 n naxa, ‘E tuli mati xɔtaan xuiin na de!’
 Koni, ε yi n yabi, ε naxa,
 ‘Nxu mi nxu tuli matima!’

¹⁸ Nanara, ε tan siyaan bonne,
 ε tuli mati!
 E birin xa a kolon
 feen naxan danguma e konni.

¹⁹ Dunɔɲa muxune, ε tuli mati!
 N tan nan gbalon nafama yamani ito xili
 ma,
 naxan findixi e miriyane saranna ra.

* **6:6: 6.6** Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi **gbingbinni** itoe nan xɔn, e taan yenge.

Bayo e mi e tuli matixi n ma falane ra,
e yi e me n ma sariyan fan na.

²⁰ N hayun mundun wusulanna ma
naxan kelixi Saba yamanani?
Hanma se xiri jaxumēn naxan kelixi yire
makuyeni?

Ǝ saraxa gan daxine mi n kēnēnxi,
Ǝ saraxane mi rafan n ma.”

²¹ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N gēmēne sama nēn yamani ito yēē ra,
e sanne radinma naxanye ra,
fafane nun e diine,
e nun e dōxō bodene nun e xōyine,
e birin yi bira halagini.”

Yaxune fama

²² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Ganla fama nēn keli sogeteden kōmēnna
binni.

Yama sēnbēmaan fama nēn
sa keli fō bōxōn danna ra.

²³ Xalimakunle nun tanbane e yii,
e yēē xōdōxō, e mi kininkinin.
E xuiin gbo alo fōxō igen xuina,
e nēma fama e soone fari.
E yēbaxin fama safa yēēn ma
yēngē so xinla ma,
e fama Ǝ tan Siyon kaane nan xili ma.”

²⁴ Yamaan naxa,
“Nxu bata na feen xibarun mē,
nxu sēnben yi jan.
Kuisanna bata nxu suxu,
a xōlōn luxi
alo jaxanla dii barimatōna.

²⁵ Ǝ nama mini taani siga burunna ra.
Ǝ nama siga kirane xōn,
bayo yaxun nun a silanfanna kira yi.
Gaxun yiren birin yi.

²⁶ N ma yamana, Ǝ kasa bēnbēli dugin so
sununi,
Ǝ Ǝ sa xubēni, Ǝ gbelegbele
alo muxuna dii xēmē kedenna na faxes,
bayo naxan muxune birin halagima,
na fa en natēnēnama nēn.

²⁷ N bata i tan Yereimi dōxō
alogo i xa n ma yamaan kējaan fēsēfēsē,
alo xabun naxan wuren matoma,
alogo i xa e sigati kiin nakōrōsi,
i yi a mato.

²⁸ E birin findixi muxu murutēxi tengbe-
senxine nan na,
nafigin naxanye xōdōxō

alo wuren nun sulana.

Kala tiine nan e birin na.

²⁹ Xabun tēēn nafema nēn
alogo tēēn xa yōxōn ba wureni,
koni a katama wuren nasēnsēndeni fuun
nin,

bayo wuren gbiin mi tinma bē a yi.

³⁰ E luxi nēn
alo wure gbetin naxan lan a woli ayi,
bayo Alatala bata a mē e ra.”

7

Dina fufafuna fe

¹ Alatala falani ito nan ti Yereimi xa, a
naxa,

² “Sa ti Alatalaa banxin so dēēn na, i yi
falani ito rali mēnni, i naxa, ‘Ǝ tuli mati
Alatalaa falan na! Ǝ tan, Yuda kaan nax-
anye soma dēni itoe ra, Ǝ yi Alatala batu.’

³ Alatala Sēnben Birin Kanna, Isirayilaa
Alaa ito nan falaxi, a naxa, ‘Ǝ sigati kiin
nun Ǝ kēwanle masara. Nayi, n tinma nēn
Ǝ lu dōxi yireni ito yi.

⁴ Ǝ nama Ǝ yigi sa wule falane yi, bayo Ǝ
a falama, Ǝ naxa, “Alatala Batu Banxin ni
ito ra! Alatala Batu Banxina! Alatala Batu
Banxina!”

⁵ Xa Ǝ sigati kii nun Ǝ kēwanle masara, xa
Ǝ bode suxu kiti kēndēni,

⁶ xa Ǝ mi xōjēn jaxankata, e nun kiridin
nun kaja gilēna, xa Ǝ mi sōntarene faxes be,
xa Ǝ mi bira ala gbetene fōxō ra, Ǝ yi Ǝ yetē
tōrō,

⁷ nayi, n tinjē nēn, Ǝ lu dōxi be yi, n ya-
manan naxan soxi Ǝ bēnbane yii habadan
han habadan.”

⁸ “Koni, Ǝ yigi saxi wule falane nin nax-
anye tōnō mi na.

⁹ Ǝ mujan tima, Ǝ faxan tima, Ǝ yalun-
yaan ligama. Ǝ kōlōn wulen fari, Ǝ wusu-
lanna ganma Baali suxuren xa, Ǝ ala
gbetene batuma, Ǝ mi naxanye kolon.

¹⁰ Na xanbi ra, Ǝ mōn yi fa ti n yetagi n
batu banxin kui n xinla binyama dēnaxan
yi. Ǝ yi a fala, Ǝ naxa, ‘Nxu bata xunba.’ Ǝ
bata xunba alogo Ǝ xa lu xōsi feene rabē ba?

¹¹ Nayi, n xinla binyama banxin naxan
yi, Ǝ na yatēxi mafu tiine luxunden nan na
ba? N tan yēēna Ǝ ra de!” Alatalaa falan nan
na ra.

12 “Nayi, ε siga n ma yire fonni Silo taani n xinla yi binyama denaxan singe yi.* Ε sa a to n naxan ligaxi a ra, lan n ma yamana fe naxin ma, Isirayila kaane.

13 Ε yi feni itoe birin ligama waxatin naxan yi, n tan, Alatala yi lu falan tiye ε xa ye yo ye. Koni, ε mi tinxi n xuiin name. N bata ε xili, ε mi tinxi n natinne. Nayi, n tan Alatalaa falan ni ito ra.

14 Ε yigi saxi n Batu Banxini ito naxan yi, n denaxan soxi ε nun ε benbane yii n xinla binyaden na, n na a suxuma nen alo n Silo taan suxi kii naxan yi.

15 N na ε kedima nen n yetagi, alo n na n mexi ε ngaxakedenne ra kii naxan yi, Efirami bonsonna muxune.”†

Ala mi Yeremi xuiin name

16 “I tan Yeremi nama n madija e fe ra. I nama n mafan, i nama n maxandi. I nama n solona e xa, bayo n mi i xuiin namema.

17 I mi a toxi ba e naxan ligama Yuda taane nun Yerusalem kirane xon?

18 Diidine yegen fenma, fafane teen sama e ra, naxanle taminna ramulanma alogo e xa burudine rafala Kore Xonna Naxalan Mangan kiden xa, e yi minse saraxane rabaxon ala gbetene xa, e yi n naxolo.

19 E n tan nan toroma ba? E mi e yete xan toroma ba, e yi e yete rayagi?” Alatalaa falan nan na ra.

20 Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N fitinaxina n ma xolon nagodoma nen be ma, e nun a muxune nun a xuruseene, e nun a wudine nun a bogi seene. Taan ganma nen, a teen mi nee ratuye.”

Yamaan mi a tuli mati

21 Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E saraxa gan daxine sa ε saraxan bonne fari, ε tan yi e subene don!

22 Bayo, n to ε benbane ramini Misiran yi, n mi yamarine soxi e yii lan saraxa gan daxine nun saraxan bonne xan ma na laxon!

23 Koni, yamarin nan ito ra n naxan so e yii: Ε tuli mati n xuiin na, alogo n xa findi ε Ala ra, ε yi findi n ma yamaan na. N na ε yamari feen naxanye birin ma, ε sigan ti na kiraan xon, ε yi herin soto.‡

24 Koni, e mi tin n xuiin name, e mi e tuli mati. E yi bira e bonne yi fe naxine foxo ra e tengbesenyani. E yi xete xanbin na, benun e xa siga yeen na.

25 Xabu ε benbane mini laxon Misiran yi han to, n na n ma walikene rasigama ε ma, nabine, lxo yo lxo waxatin birin.

26 Koni, ε mi tinxi n xuiin name, ε mi ε tuli mati n na. Ε yi tengbesenne ayi, ε fe naxin naba dangu ε benbane ra.”

27 “I tan Yeremi na falani ito birin ti e xa, e mi e tuli matima i ra, e mi i yabe sese ma.

28 Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘E findixi yamaan nan na naxan mi Alatala xuiin name, naxan tondixi xure ε Ala ma. Lannayaan bata lo ayi ε ma, na mi fa e falane yi.’ ”

Faxa Ti Lanbanna fe

29 Ala naxa, “E xunsexe kuyen naxan ε rasarijanma n xa,

ε na maxaba, ε yi a woli ayi. §

Ε lu ε mawuge yire matexi yigenla fari, bayo Alatala bata a me iki waxatin muxune ra

a yi e rabenin

e tan naxanye a raxolo.”

30 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Yuda kaane bata fe naxin liga n yee ra yi. E bata e suxure xosixine dexo banxini, n xinla binyama denaxan yi, e yi na sarjanna kala.

31 E bata Tofeti kidene ti Ben-Hinon lanbanni, alogo e xa e dii xemene nun e dii temene gan menni. N mi naxan yamarixi, n mi sa mirixi naxan ma.”

32 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, lxon na nde fama, muxune mi fa mena xili bama a ‘Tofeti’ hanma ‘Ben-Hinon lanbanna.’ Koni e fa na xili

* 7:12: 7.12 Filisistine bata yi **Silo** taan kala na waxatini. Ala Batu Bubun yi tixi mena nin. Na feen sebexi Yosuwe 18.1 kui e nun Samuyeli Singen 4.12-18 kui. † 7:15: 7.15 **Efirami** bonsonna nan yi gbo Isirayila baxon komen foxon bonsenne tagi. Na bonsenne tunun nen yengene yi jee keme benun Yeremi xa kawandin ba folo. Ala e raxori nen lan e suxure batu feene ma. ‡ 7:23: 7.23 Na feen sebexi Xorayaan 19.5 kui. § 7:29: 7.29 Na waxatini, muxune yi e koloma, e yi e **xunsexe** lu kuye ayi han e yi e falan nakamali. Na feen sebexi Yatene 6.5-9 kui.

bama nɛn 'Faxa Ti Lanbanna.' Muxune yi maluxun Tofeti yi, han na yi rafe.

³³ Yamani ito binbine yi findi xɔline balon na e nun burunna subene. Muxu yo mi e kedɛ.

³⁴ N danna sama nɛn sɛwa sigine nun ɲaxan sigine nun ɲaxalandi ti sigine ra xɛmɛn nun a ɲaxanla xa Yuda yamanani e nun Yerusalɛn taane yi, bayo yamanan kalama nɛn."

8

Danxutɔ yamana

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Na waxatini, e Yuda mangane nun kuntigine xɔnne bama nɛn gaburun na, e nun a saraxaraline nun a nabine nun Yerusalɛn kaane birin.

² E yi e sa sogen na, e lu raxuyaxi ayi kike dɛgɛn nun sare ganla birin bun, naxanye yi rafaɲ e ma, e yi naxanye batuma, e bira naxanye fɔxɔ ra, e yi xibarune sɔtɔma naxanye ra, e xinbi sin naxanye bun. E xɔnne mi fa malanma, e mi maluxunɲɛ, e birin findima nɛn lɔxɔn na bɔxɔn fari.

³ Sayaan xɔnla yama ɲaxini ito muxu dɔnxɛne suxuma nɛn, n na e raxuya ayi dɛnaxanye birin yi." Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.

Alaa yamaan tondi fena

⁴ Yeremi, a fala yamaan xa, i naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Muxun birɛ ba, a mi keli? Muxuna a xun xanbi soɛ ba, a mi fa a xun xɛtɛ?"

⁵ Nanfera nayi, Yerusalɛn yamani ito xun xanbi soxi, e lu e masigɛ n na waxatin birin? E tantanni han, e tondixi e xun xɛtɛ n ma.

⁶ N tuli matixi e ra ki faɲi koni e falan mi lanma. E sese mi nimisama e fe ɲaxine ra, e mi a falama, e naxa, "N nanfe ligaxi?"

E birin gixin sigama e xun xɔn alo soon naxan sigan yɛngɛni.

⁷ Hali yaya xɔnla naxan kore, na a xɛtɛ waxatine kolon. Hali ganban nun tuntunna nun saɲi xɔnla e xɛtɛ waxatine yatɛxi.

Koni n ma yamaan mi Alatalaa kiti saxine kolon.' "

Karamɔxɔ tantanxine

⁸ "Nayi, ɛ nɔɛ a falɛ di, ɛ naxa, 'Nxu bata fe kolonna sɔtɔ, bayo Alatalaa sariyana nxu yii?' Anu, karamɔxɔne wule sɛbɛnle tima alogo na xa findi wulen nan na.

⁹ Fe kolonni itoe yagima nɛn, e yigitɛgɛ, e suxin na a ra bayo e bata e mɛ Alatalaa falan na. Fe kolonna sifan mundun fa e yii sɔnɔn?"

¹⁰ Ala naxa, "Nanara, n na e ɲaxanle soma nɛn gbɛtɛye yii, muxu gbɛtɛye yi e xɛɛne ba e yii. Bayo keli muxudin ma han muxu gbeene, e birin kunfaxi e yɛtɛ tɔnɔn nan xɔn, keli nabine ma han saraxaraline, e birin wulen falama.

¹¹ E mi n ma yamana furen dandanma e sɔbɛɛn na.

E luma a falɛ nɛn, e naxa, 'Bɔɲɛ xunbenla! Bɔɲɛ xunbenla!' Koni, bɔɲɛ xunbeli mi na.

¹² E yi lanma nɛn e yagi e xɔsi feene ra, koni, e mi yagima hali!

E mi yagin yɛtɛɛn kolon! Nanara, naxanye faxama, e nun ne nan faxama. N na e kɛwanle saranma e ra nɛn, e yi bira bɔxɔni."

Alatala naxa na kiini.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N wama nɛn n xa danna sa e ra, manpa bogi mi fa luma na, xɔdɛ bogi mi luma na, e wudine dɛɛne xarama ayi nɛn. N seen naxanye soxi e yii, na bama e yii nɛn."

¹⁴ Yamaan naxa, "Nanfera en luma dɔxi? ɛ malan!

En na en gi, siga taa makantanxine yi, en sa halagi mɛnni! Bayo Alatala, en ma Ala bata halagin nagidi en ma, a ige xɔlɛne fi en ma, bayo en bata yulubin liga a ra.

¹⁵ En yengi yi bɔɲɛ xunbenla nan ma,

koni en mi sese faṃi sɔtɔma.

En yi marakɛndɛyaan nan mamɛma,
koni fe magaxuxin nan fama.

¹⁶ En bata yaxune soone xuiin mɛ Dan
bɔxɔn mabinni,
bɔxɔn birin bata yimaxa e soo kɛndɛne
wuga xuiin ma!

E fama,
e yamanan nun a seen birin naxɔri,
e nun taan nun a muxune.”

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“N saṃine rasigama nɛn ɛ xili ma
naxanye seri mi na,
e yi ɛ maxin.”

Nabina mawuga xuina

¹⁸ N yi wama n ma tɔrɔni suxu feni,
n bɔɣɛn sunuxi n kui.

¹⁹ N ma yamaan wuga xuiin nan ito ra
sa keli yire makuyeni.

E naxa,
“Alatala mi fa Siyon taani ba?
A mangan mi fa na yi ba?”

Ala naxa,
“Nanfera e n naxɔlɔxi e suxurene ra,
e nun xɔɣɛne batu se fufafune?”

²⁰ Se xaba waxatin bata ṃan,
kuye wolon waxatin fan bata dangu,
koni han to en mi rakisixi!

²¹ N ma yamana tɔrɔna n tɔrɔma,
n sunuxi, n kuisanxi.

²² Seri mi fa Galadi yamanani ba?
Dandan ti mi fa na?
Nanfera nayi,
n ma yamana furen mi yalanma?

²³ Xa ige xunna nan yi n xunna ra nun
xa n yɛɛ yinle yi findixi tigin nan na nun,
n yi Siyon faxa muxune wugama nɛn kɔɛ
nun yanyin birin na.

9

Mayifuun yamanan yiren birin yi

¹ Xa n yi yigiyaden sɔtɔ burunna ra nun,
n yi n mɛma nɛn n ma yamaan na,
n yi n masiga e ra!

Bayo e birin yalunde,
yanfanten ganla nan e ra.

² Alatalaa falan nan na ra, a naxa,
“E lenne yitɔnxi nɛn e xa wulen fala

alo xanla xalimakunle wolima kii naxan
yi.

E mi nɔɔn sɔtɔn yamanani ṃɔndi falan xan
xɔn,

koni e fe ṃaxin nan tun nabama.

E mi n kolon.

³ Birin xa a xɔyina fe liga a yeren ma.

Muxu yo nama a yigi sa a ngaxakedenne yi,
bayo muxune ngaxakedenne birin findixi
yanfantenne nan na,

muxune xɔyine birin yi findi nafigine ra.

⁴ E birin e bode mayendenma,
muxe mi ṃɔndin falama.

E bata e xaran wulen ma ki faṃi.

E yi e yetɛ yixadan hake ligadeni.

⁵ Yereṃi, i dɔxi yanfantenne nan tagi.

E tondixi n kolonɣɛ e yanfantenyaan nin.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁶ Nanara, Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
naxa,

“N na e rasariṃanma nɛn,

alo xabun wuren naxulunma kii naxan yi

n yi e kɛɣaan fɛsɛfɛsɛ,

bayo n fa n ma yamaan suxe di?

⁷ E lenne maxɔlɔn tima
alo faxa ti xalimakunla,
e yanfa falane nan tun tima.

E bɔɣɛ xunbeli falane tima e adamadi bo-
dene xa,

koni e luti ratixini tɔnma e bɔɣɛni.

⁸ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?

N mi n gbeen ṃɔxɛ na yama sifan ma ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

Wuga waxatina fe

⁹ N wugama nɛn,

n gbelegbele sununi geyane fari.

N na n mawugama

xuruse rabade kalaxine nan ma fe ra,

bayo e bata gan,

muxu yo mi fa danguma e yi.

Xuruseene wuga xuiin mi fa minima na yi
sɔnɔn.

Xɔline nun burunna subene birin bata e gi,
e siga.

¹⁰ N Yerusalɛn taan luma nɛn

alo gɛmɛ malanxine,

kankone kurudena,

n Yuda taane raxɔri,

muxu yo mi lu e yii.

¹¹ Xaxilimaan mundun feni itoe yɛɛ toɛ?

Xa Alatala bata falan ti a xa,

a xa na yeḃa!

Nanfera yamanan bata kala,
a raxori alo burunna,
muxu yo mi danguma denaxan yi?

¹² Alatala naxa, “Na feene ligaxi nen bayo e bata e me n ma sariyan na, n naxan so e yii, bayo e mi e tuli matixi n xuiin na, e sigan ti a ma.

¹³ E biraxi e boje yi feene foxo ra e tengbe-senyani, e nun Baali suxurene alo e fafane e xaranxi a ma kii naxan yi.”

¹⁴ Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N dabarin nun ige xolen fima yamani ito ma nen e balon na.

¹⁵ N yi e raxuya ayi siyane ye, e nun e benbane mi naxanye kolon, n yengen bira e foxo ra han n yi e birin naxori.”

¹⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa, “E miri!
E sa naxalan wugalane fen,
e xa fa!
Naxanla naxanye fatan gbelegbeledeni sununi,
ene fen de!

¹⁷ E xa e mafura fe,
e fa e wuga xuini te en ma fe ra,
han en fan yi wuga,
en yegen yi godo
alo xude igena.

¹⁸ Bayo wuga xuiin minima Siyon taani,
e naxa, ‘En bata halagi feu!
Yagin bata gbo en ma!
Fo en xa keli nen yamanani,
bayo e bata en ma banxine rabira!’ ”

¹⁹ Nayi, naxanle,
e tuli mati Alatalaa falan na,
a naxan falama a deen na,
e yi na rame!
E e dii temene xaran wugan ma,
e bode xaran mawugan ma!

²⁰ Bayo sayaan bata so en ma banxine foye sodene ra,
siga han en ma banxi fajine kui,
en ma diidine yi faxa kirane xon,
en ma foningene yi faxa yama malandene yi.

²¹ Yeremi, a fala iki, i naxa,
“Alatalaa falan ni ito ra, fa fala
‘Binbine luma nen yiren birin yi
alo paman xeen ma,

alo malo xidine xeen xun xon malo xaban
foxo ra,
koni e malan muxu mi na!’ ”

Ala kolonna nan fe kolon kenden na

²² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Fe kolonne nama e kanba e fe kolonni.
Senbemaan nama a kanba a senbeni.
Nafulu kanna nama a waso
a nafulu kanyani.

²³ Koni xa naxan a kanbama,
na xa a kanba ito nin:
fa fala, a bata n famu,
a yi n kolon.

A xa n kolon Alatala ra,
naxan hinanna nun kiti kenden
nun tinxinyaan nabama dunu ya yi
bayo na fe sifane nan nafan n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

Denkeleyatarene yamaan ye

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lxone fama, n muxune saranma e kewanle ra waxatin naxan yi, naxanye birin banxulanxi e fati benden mabinni koni e mi tubixi e bojeni,

²⁵ alo Misiran kaane nun Yuda kaane nun Edon kaane nun Amonine nun Moyaba kaane, naxanye birin dxi tonbonni, naxanye e xunne dexon bima. Amasoto Ala kolontarene nan siyani itoe ra. Isirayila yamaan birin fan luxi nen alo banxulantarene denkeleyaan mabinni.”

10

Ala suxurene halagi fena

¹ Isirayila yamana, e tuli mati Alatalaa falan na lan e ma!

² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E nama bira siya gbetene kirane foxo ra.
E nama gaxu taxamasenne yee ra
naxanye toma kore,
alo siya gbetene.

³ Bayo yamanane namunne findixi fe fune nan na.
E wudin segema fotonni,
yii rawali keen yi a masoli soden na.

⁴ E yi a rayabu wure gbeti fixen nun xemaan na,
e yi a gbangban
alogo a nama bira.

⁵ Na suxurene luxi nen
alo xoli magaxu seen naxan tixi xeen ma,
e mi fala tima, fo e maxali,

bayo e mi nɔɛ sigan tiyɛ hali ndedi.
 Ɛ nama gaxu e yɛɛ ra,
 bayo e mi nɔɛ sese ɲaxi rabɛ,
 e mɔn mi nɔɛ a faɲin fan nabɛ.”

⁶ Alatala, i tan ɲɔxɔn mi na!
 I gbo, i xinla sɛnbɛn gbo.

⁷ Nde mi gaxuɛ i tan yɛɛ ra,
 i tan siyane mangana?
 E lan e gaxu i yɛɛ ra
 bayo i ɲɔxɔn mi na siyane fekolonne yɛ,
 hanma e yamanane birin yi.

⁸ E birin xaxilitare,
 e birin fekolontare.
 E xaranxi fe fuun nan ma,
 wudi batuna.

⁹ E fama na wure gbetine ra
 sa keli Tarasisi yamanani,
 e nun xɛmane sa keli Yufasi yi,
 xabun nun xɛma rawanla yi e rafala suxu-
 ren na,
 e yi a maxidi dugi mamiloxine nun a
 gbeele yi.

Muxu kesuxine wali xɔnna nan tun ne ra.
¹⁰ Koni Alatala nan Ala ɲɔndin kanna ra.
 A tan nan habadan Ala ra,
 habadan mangana.
 Bɔxɔ xɔnna xuruxurunma a tan nan ma
 xɔlɔ bun,
 yamanane mi suse naxan ma xɔlɔ yɛɛ ra.

¹¹ Yeremi, a fala e xa, i naxa,
 “Wule alani itoe,
 e tan naxanye mi kore xɔnna nun bɔxɔ
 xɔnna daxi
 ne tununma nɛn bɔxɔ xɔnna fari,
 e nun kore xɔnna bun.”

Yeremi 51.15-19

¹² Ala nan bɔxɔ xɔnna daxi a sɛnbɛni,
 a yi dunuɲa bɛtɛn sa a fe kolonna xɔn,
 a kore walaxani bandun a xaxilimayani.

¹³ A na a xui ramini,
 tulɛn yi a malan kore,
 a kundaan nafa,
 sa keli bɔxɔn danne ra.
 A yi galanna nun tulɛn nafa,
 a foyen namini a ramaradeni.

¹⁴ Muxune birin bata findi xaxilitarene
 nun fekolontarene ra.
 Xɛma rawanle birin yagixi
 lan e sawura rafalaxine fe ma,
 bayo wulɛn nan e suxurene ra,

nii yo mi e yi.

¹⁵ Fe fuun nan e ra,
 wali magelexina.
 E halagi waxatin na a li,
 e raxɔrima nɛn.

¹⁶ Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi alo e tan.
 Bayo a tan nan seen birin daxi.
 A tan nan gbee Isirayila bɔnsɔnnɛ ra.
 A xili nɛn Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.

Halagi famatɔna fe

¹⁷ Ɛ yiiseene malan bɔxɔn ma,
 ɛ tan naxanye rabilinxi yɛngɛni!

¹⁸ Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N yamanan muxune wolima ayi nɛn
 alo lantan gɛmɛna.

N yi e yigbɛtɛn
 alogo e xa suxu yɛngɛni.”

¹⁹ Yamaan naxa,
 “Gbalona nxu xa!
 Nxu maxɔlɔxi!
 Nxɔ furen dɛɛn mi yiyalanɲɛ!
 Nxu tan nan yi a falama, nxu naxa,
 ‘Nxɔ furen na a ra,
 nxu a raxanɲɛ!’

²⁰ N ma bubun bata kala,
 a lutine birin bata a bɛɲin!
 N ma diine bata keli n fɛma,
 e mi fa na.

Muxu yo mi fa n yii
 naxan mɔn n ma bubun tiyɛ,
 hanma a yigiyaden ti n xa.”

²¹ Bayo yamaan yɛɛratine xaxili mi na.
 E mi Alatala fenma.
 Nanara, e mi sabatixi.

E yamaan birin bata raxuya ayi.
²² Ɛ tuli mati xui magaxuxini ito ra,
 a fama muxune yimaxɛ
 sa keli sogeteden kɔmɛnna binni.

A Yuda taane findima nɛn yire rabɛɲinxine
 a e findi kankone kurudene ra.

Yeremi Ala maxandina

²³ Alatala, n bata a kolon fa fala
 adamadiin gbee mi a dunuɲa yi gidin na.
 Muxun mi a sanna tidene ragidima.

²⁴ Alatala, n xuru
 alo a lan kii naxan yi
 koni hali i mi n suxu i ya xɔlɔni
 alogo i nama n halagi.

²⁵ I ya xɔlɔn nagodo siya gbɛtɛne ma
 naxanye mi i kolon,

e nun yamanan naxanye mi i xinla
binyama!
Bayo e i ya yamaan halagima,
Yaxuba bɔnsɔnna,
e a raxɔrima han,
e a bɔxɔne kalama.

11

Yamaan bata layirin kala

¹ Alatala yi falani ito ti Yereimi xa, a naxa,
² “E tuli mati layiri falani itoe ra, ε yi e fala
Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane xa!

³ A fala e xa, fa fala Alatala, Isirayilaa Ala
ito nan falaxi, a naxa, ‘Dangan na kannna xa
naxan mi layiri falani itoe ramema.

⁴ N falan naxanye seɓexi ε benbane ma,
n na e ramini waxatin naxan yi Misiran
yamanani dɛnaxan luxi alo sulun tɛɛn*
naxan wuren naxulunma.’ N na a fala nɛn
e xa, n naxa, ‘E n xuiin name, ε yi n ma
yamarine birin suxu. Nayi, ε findima nɛn
n ma yamaan na, n yi findi ε Ala ra.

⁵ Nayi, n na n kɔlɔ feen naxan ma ε ben-
bane xa, n na rakamalima nɛn, fa fala a n
yamanana nde soma ε yii nɛn kumin nun
nɔnɔn gbo dɛnaxan yi. E mɛnna nin to.’ ” N
yi a yabi, n naxa, “Amina, Alatala!”

⁶ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Falani
ito rali Yuda taane birin yi e nun Yerusalɛn
kirane birin xɔn, i naxa, ‘E tuli mati layiri
falane ra, ε yi e suxu!

⁷ Bayo n na ε benbane maxadi nɛn ki
faji, xabu n na e ramini lɔxɔni Misiran
yamanani han to. N lu e maxadɛ n sɔbɛɛn
na, n naxa, “E n xuiin name!”

⁸ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli
mati. E birin yi bira e bɔɲɛ yi fe jaxine
fɔxɔ ra e tengbesenyani. Nayi, n yi layirini
ito falane birin nakamali e xili ma, n na
e yamari naxan liga fe ra koni e mi tin a
suxe.’ ”

⁹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Yuda
kaane nun Yerusalɛn kaane bata yanfan so
n ma.

¹⁰ E bata xɛtɛ e benbane hakɛni, naxanye
tondi n ma falan name, e bira ala gbɛtɛne
fɔxɔ ra, e yi e batu. Isirayila yamaan nun
Yuda yamaan bata e mɛ n ma layirin na, n
naxan xidi nxu nun e benbane tagi.”

¹¹ “Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
‘N gbalon nafama nɛn e ma, e mi minɛ
naxan yi. E n xilima nɛn, koni n mi e xuiin
namema.

¹² Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane sa
alane maxandima nɛn, e wusulanna gan
naxanye xa, koni ne mi e rakisɛ gbalon
waxatini mumɛ!

¹³ E tan Yuda kaane, ε gbee alane wuya
alo ε taane! E tan Yerusalɛn kaane, ε bata
wusulan gandene ti Baali suxurene kidene
ra, e wuya alo kiraan naxanye taani. Na
mayagi de!’

¹⁴ Yereimi, i nama n maxandi yamani ito
xa, i nama n mafan, i nama n solona e xa,
bayo e na n maxandi waxatin naxan yi lan
e tɔrɔna fe ma, n mi e xuiin namema.”

Ala a yamaan kalama nɛn

¹⁵ “N xanuntenne mɔn fa nanse ligama n
ma banxini?

E kɔtɛ jaxi wuyaxi yitɔnma.

E saraxa subene nɔɛ ne saranna masigɛ ε ra
nɛn ba,

hali ε to sɛwama fe jaxi rabadeni?

¹⁶ Alatala bata yi i xili sa fa fala a
‘Oliwi bili yifɔtɔnxin naxan bogiye rayabu,’
koni a fa tɛɛn nan soma a ra,
a yiine yi raxɔri tɛɛn xui gbeeni.”

¹⁷ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna naxan ε
fe fɔlɔxi, na nan tɔrɔn nafaxi ε ma, lan
Isirayila yamaan nun Yuda yamana fe jaxi
rabaan ma, e to wusulanna gan Baali sux-
uren xa, e yi a raxɔlɔ.

Yanfan Yereimi xili ma

¹⁸ Alatala bata muxune fe nataxin
makenɛn n xa, n yi a kolon. A bata e
kewanle yita n na.

¹⁹ N yi luxi nɛn alo e xuruseen naxan
xalima a faxadeni. N mi yi a kolon e feen
naxanye yitɔnxi n xili ma, e naxa, “En wu-
dini ito kala a bogixi waxatin naxan yi! En
na a ba jɛɲɛ muxune yɛ, jinan xa ti a xinla
xɔn!”

²⁰ Koni kitisa tinxinxin nan Alatala Sɛnbɛn
Birin Kanna ra

naxan muxun bɔɲɛn nun sɔndɔmɛn kɛɲaan
fɛsɛfɛsɛma.

Tin, n xa i to i gbeen jɔxɛ e ra

bayo n bata n xun mayɛngɛ feen lu i tan ma.

* 11:4: 11.4Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

²¹ Nanara, Alatala ito nan falaxi Anatōti kaane xili ma, naxanye waxi n faxa feni, naxanye a falama, e naxa, “I nama fa nabiya falane ti Alatala xinli, xanamu, nxu i faxama nēn!”

²² Nanara, Alatala Sēnbēn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N na e saranma nēn e kēwanle ra. E banxulanne faxama nēn yēngēni, fitina kamēn yi e dii tēmene nun e dii xēmene faxa.

²³ E muxu yo mi luyē a nii ra, bayo n gbalon nafama nēn Anatōti kaane ma, n na e saran e kēwanle ra jēēn naxan na.”

12

Nanfera muxu jaxine herixi?

¹ Alatala, i tinxin na ma, kitin xa so en tan tagi.
Koni n waxi i maxōdin feni
lan i ya kiti saxina nde a fe ma:
Nanfera muxu jaxine hiyabuxi?
Nanfera yanfantenne bōjē xunbelixi?

² I bata e ti, i yi e sēnbē so.
E sabatima, e wanle kē.
I ya falana e dē waxatin birin,
koni e bōjē makuya i ra.
³ Anu, i tan Alatala, i n kolon.
I n toma,
i n bōjē yi feene fēsefēsema lan i ma.
Muxu jaxine lu e danna
alo xuruseen naxanye sigama e faxadeni,
i yi e ramara halagin lōxōn yēē ra.

⁴ Yamanan luma sunuxi
han waxatin mundun,
sēxēne yi lu xaraxi xēēne ma?
Amasōtō a muxune jaxu,
subene nun xoline raxōrima.
Bayo e a falama, e naxa,
“A mi en napanna toma.”

Alaayabina

⁵ Xa ε nun adamadiine ε gima,
i yi tagan,
ε nun soone xa ε gi di nayi?
Xa i xaxili mi ragidixi
fō i nēma bōjē xunbeli yireni,
i nanse ligama i na so fōtōnni
Yurudēn baan dē?

⁶ Bayo, i ngaxakedenne nun i fafe a den-
bayaan fan i yanfama, e fan sōnxōma i xili

ma i xun xanbi ra. I nama la e ra, e na fala
fajine ti i xa waxatin naxan yi.

Ala a Batu Banxin nun ayamaan nabepin fena

⁷ Ala naxa,
“N bata n mē n ma banxin na,
n yi n ma yamanan nabepin.
N naxanye xanuxi han,
n bata ne so e yaxune yii.

⁸ N ma yamaan luxi nēn n tan yēē ra yi
alo yatan fōtōnni,
e bata sōnxō n na,
nanara n yi e rajaxu.

⁹ N ma yamaan mi luxi n tan yēē ra yi ba,
alo wunla minima sēgen naxan ma,
sēgen bonne e malanxi naxan ma a don-
deni?

ε burunna subene birin malan,
e xa fa e dēge!

¹⁰ Xuruse raba wuyaxi* bata n ma nakōon
kala,

e yi n ma xēēni bodon,
e yi n nafan xēēn findi tonbonna ra.

¹¹ E bata a findi yire rabepinxin na,
a xaraxi, a raxōrixin n yētagi.
Yamanan birin naxōrixin,
a kōntōfili mi muxu yo ma.”

¹² Halagi ti ganla fama tonbonna yire ma-
texine yi,
bayo Alatalaa silanfanna yamanan birin
naxōrima nēn,
yēngēn yi a danne birin li.

Muxu yo mi fa luma bōjē xunbenli.

¹³ E bata sansine si,
koni e sa tansinne nan sōtōma.
E tōrōma walideni,
koni e mi tōnō sōtōma.
ε yagi lan ε wanla saranna fe ma
bayo Alatala bata xōlō ε ma han!

Alaa falana lan Isirayila rabilinna yamanane ma

¹⁴ Alatala ito nan falaxi a yamaan
nabilinna yamana jaxine xili ma, a naxa,
“E bata e yiin din n ma yamanan na, n
naxan soxi Isirayila kaane yii e kēēn na.
Nayi, n fa na siyane bama nēn e yamanane
yi, n yi Yuda kaane ba e tagi.

¹⁵ N na yelin na siyane bē e yamanane
yi, n mōn kininkininma e ma nēn, n mōn

* **12:10: 12.10Xuruse rabaan** xuruseene yēē ra, na misalixi yēēratine nan na yamaan yēē ra.

yi e birin naxete e kee boxone yi, e dexo e yamanane yi.

¹⁶ Xa e lu n ma yamana kirane foxo ra, e yi e kolo n xinli, e naxa, 'N bata n kolo habadan Alatala yi!' alo e yi n ma yamaan xaranma a ma kii naxan yi nun, e yi e kolo Baali suxurene yi. Nayi, e sabatima nen n ma yamaan tagi.

¹⁷ Koni xa e mi e tuli mati, n na yama sifan bama nen na, n yi a raxori." Alatalaa falan nan na ra.

13

Yereimi nun tagi xidina

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Siga, i sa taa dugi tagi xidina nde sara, i yi i tagi xidi a ra. Koni, i nama a sin igeni de."

² N yi tagi xidin sara alo Alatala a falaxi kii naxan yi, n yi a xidi n tagi.

³ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa,

⁴ "I tagi xidin naxan saraxi i yi a xidi i tagi, a tongo i siga Efirati baan binni, i sa a luxun fanye yinla ra menni."

⁵ Nayi, n yi siga, n sa a luxun Efirati baan dexon, alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi.

⁶ Na waxati xunkuyen to dangu, Alatala mon yi a fala n xa, a naxa, "Keli, i siga Efirati baan binni, i sa tagi xidin tongo, n na i yamari naxan luxun fe ra."

⁷ Nayi, n yi siga Efirati baan binni, n sa na yiwulen, n tagi xidin sa denaxan yi, n yi a tongo menni, koni tagi xidin bata yi kala, a ton mi yi fa na sonon.

⁸ Alatala yi falan ti n xa iki,

⁹ "N tan Alatala ito nan falaxi, n naxa, 'N Yuda kaane wason kalama na kii nin e nun Yerusalen kaane waso gbeena.

¹⁰ Yama jaxini ito naxan tondima n ma falan name, naxanye biraxi e boje yi feene foxo ra e tengbesenyani, e nun ala gbetene, e yi e batu, e yi e xinbi sin e bun, ne luma nen alo tagi xidini ito, naxan ton mi fa na!

¹¹ Awa, n bata yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan birin tugun n na alo tagi xidin xidima muxun tagi kii naxan yi alogo e xa findi n ma yamaan na, e yi n xinla matoxo, e n tantun, e n binya. Koni e mi e tuli mati.' " Alatalaa falan nan na ra.

Manpa kundine fe

¹² "Yereimi, sa ito fala e xa, i naxa, 'Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, a manpa kundine birin lanma nen e xa rafe manpaan na.' E i yabima nen, e naxa, 'Alo nxu mi na kolon ba, a manpa kundine lan nen e rafe manpaan na?'

¹³ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: n yamanani ito muxune birin luma nen alo dolo minna naxanye lugoxi dolon na, hali a mangan naxanye dxi Dawudaa mangaya gbedeni, e nun a saraxaraline nun a nabine, e nun Yerusalen kaane birin.

¹⁴ N na e xusinma nen e bode ra, e yi kala alo kundine,* diine nun fafane birin. N mi muxu yo ratange, n mi kininkininma, n mi hinanje e ra, sese mi a lige n tagan e halage.' Alatalaa falan nan na ra."

E tuli mati

¹⁵ E n xuiin name, e tuli mati!

E nama fa e yete yite, bayo Alatala nan falan tima.

¹⁶ E binyen fi Alatala ma, e Ala, benun a xa dimin naso, e yi e sanne radin geya yidimixine yi. E yengi kenenna nan ma,

koni Ala yi a masara sayaan dimin na, a yi findi dimi gbeen na.

¹⁷ Xa e mi e tuli mati, n wugama nen wundoni e wasona fe ra. N yegen minima nen han, n yeen xonna yi rafe yegen na, bayo Alatalaa yamaan sigama nen konyiyani.

Alaa falana lan mangana denbayaan ma

¹⁸ A fala mangan nun jaxalan mangan xa, i naxa, "E dexo boxoni, bayo e mangaya taxamaseri komoti noroxin bata bira."

¹⁹ Negewi yamanan taane balanma nen, muxu yo mi fa na naxan e rabiye. Yuda kaane birin sigama konyiyani, e birin bata xali.

Yerusalen bata xunna kala

²⁰ I yeen nakeli, i muxune mato naxanye fama sa keli sogeteden komenna ma.

* **13:14: 13.14** Ala muxuni itoe yatexi *manpa kundine* misaala nan na be.

Xuruse kurun minen
naxan taxu i ra,
i yi i kanbama xuruseen naxanye yi?†

21 E bata naxanye radari
e xa findi e xoyine ra,
e nanse falama,
ne na keli e xili ma e dɔxɔ e xun na.
I mi tɔrɛ nayi ba
alo paxanla naxan diin barima?
22 Xa e na fala, e naxa,
“Nanfera ito n sɔtɔma?”
E xa a kolon,
a muxune fuma e ma nen,
e yi e rayagi e hake wuyaxi saranna ra.

23 Fati fɔren nɔe a fatin masare ba,
hanma burunna jarin yi a fatin
makatunxi yirene maxete a ma?
Na ma, e fan mi nɔe fe fajin lige,
e to darixi fe paxin na.
24 N na e raxuyama ayi nen
alo foyen se dagin naxan xalima tonbonni.

25 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“N bata ito nan nagidi e ma
bayo e bata jinan n xɔn,
e yi e yigi sa wule alane yi.

26 N na e rayagima nen
alo paxanla dugin na mate a ra
han a yetagi, alogo a ragenla xa to.

27 N bata e yalunyaan nun e kunfa feene to,
e tɔnɔn fenma yalunyani yagitareyani!
N bata e fe xɔsixin to geyane fari
e nun burunna ra.
Gbalona e xa Yerusalɛn kaane!
E mɔn luma nen sarɛnantareyani
han waxatin mundun?”

14

Fitina furuna fe

1 Alatala yi falan ti Yereimi xa lan fitina
furuna fe ma, a naxa,

2 “Yuda kaane sunuxi,
e taane bata kala,
e muxune gbelegbelema bɔxɔni,
e wuga xuini tema Yerusalɛn taani.

3 Muxu gbeene muxudine rasigama ige
badeni.
E sigama ige ramaradeni,
e mi ige sɔtɔ.

E yigitɛgɛxin yi xɛtɛ e kundine kui genla ra,
e yi e xunna so yagini.

4 Bɔxɔn bata xara
bayo tulɛn mi fama yamanani,
nayi xɛɛ biine yagixin yi e xunna so.

5 Hali xɛnla a dii xali nɛnɛn nabɛɛninma
burunna ra,
bayo sɛxɛ xinde mi na.

6 Burunna sofanle tema geyane fari,
e yi foyen tongo alo kankone.
E yɛɛ rakɔɛninma,
bayo sɛxɛ mi na.”

7 Nxu hakeɛne seren bama nxu xili ma,
koni Alatala, nxu mali i xinla fe ra!
Bayo nxɔ tinxintareyaan gbo,
nxu bata yulubin liga i ra.

8 I tan, Isirayila yigina,
naxan a rakisima paxankata waxatini,
nanfera i luyɛ
alo xɔɛn dangumatɔna yamanani,
alo sigatiin naxan xii kedenna tima be?

9 Nanfera i luxi
alo sofaan na a tɛɛna yengɛn na,
naxan mi nɔe marakisɛn tiyɛ?
Anu, Alatala, i nxu yɛ,
i xinla falama nxu xun ma.
I nama i mɛ nxu ra!

10 Alatala ito nan falaxi lan a yamana fe
ma,
a naxa, “Na xun xɔn sigan nafaɛn e ma,
e mi e raxare yire kedenni.
Nanara, Alatala mi e rasuxuma,
a mi jinanma e hakeɛne xɔn,
a e saranma nen e yulubine ra.”

11 Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I
nama n maxandi yamani ito hɛrina fe ra.

12 Hali e sunna suxu, n mi n tuli matiye
e wuga xuiin na. Hali e saraxa gan daxine
nun bogise saraxane ba, n mi e rasuxɛ,
bayo n waxi e halagi feni yengɛn nun fitina
kamɛn nun fitina furen na.”

13 N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina
Alatala! E nabine luma a falɛ e xa, e naxa,
‘E mi yengɛn toma, fitina kamɛn mi e konna
liye. Ala bɔɛɛ xunbeli kɛndɛn fima nen e ma
be.’ ”

14 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Na
nabine wulen nan falama n xinli. N tan
xa mi e rafaxi. N mi yamari soxi e yii,

† 13:20: 13.20Xuruse rabaan xuruseene yɛɛ ra, na misalixi yɛɛratine nan na yamaan yɛɛ ra.

n mi fala tixi e xa. E nabiya falane tima wule fe toone nan xɔn alo xiyena. Ne fataxi yiimato feene nun suxure batu feene nun e yete bɔɲe mayendenxine nan na.”

¹⁵ Nanara, Alatala ito nan falaxi lan nabine fe ma naxanye falan tima a xinli, a naxa, “N mi ne xexi, koni e a falama, e naxa, ‘Yengen nun fitina kamɛn mi soe yamanani ito yi.’ Nanara, n na nabine faxama nen yengen nun fitina kamɛn xɔn.

¹⁶ E nabiya falan tima yamaan naxan xa, ne binbine rabɛɲinma nen Yerusalɛn kiranɛ xɔn fitina kamɛn nun yengeni. Muxu yo miluma naxan e maluxunɲe, e tan nun e ɲaxanle nun e dii xemene nun e dii temene. N na e fe ɲaxin naxetema nen e ma.”

¹⁷ “Falani ito ti e xa, i naxa, ‘N yegen minima kɔe nun yanyin na, a mi danma, bayo gbalo gbeen bata godo n ma yama faɲin ma, a ɲaxankataxi han!

¹⁸ Xa n siga burunna ra, n muxu faxaxine toma mɛnni silanfanna naxanye faxaxi. Xa n siga taani, fitina kamɛn bata muxune rafura mɛnni. Nabine nun saraxaraline yamanani sigama koni e mi sese famuma.’ ”

¹⁹ Yamaan naxa, “I bata i mɛ Yuda kaane ra ba fefe? I niin bata a mɛ Siyon taan na ba? Nanfera i nxu ɲaxankatama han nxu mi fa kɛndɛyaan sɔtɔma? Nxu yengi yi bɔɲe xunbenla ma, koni nxu mi sese faɲi sɔtɔma. Nxu yi marakɛndɛyaan nan mamɛma, koni fe magaxuxin nan fama.

²⁰ Alatala, nxu bata nxɔ fe ɲaxine kolon, e nun nxu benbane hakene, bayo nxu bata yulubin liga i ra.

²¹ I xinla fe ra, i nama nxu rapaxu. I nama i ya mangaya gbɛde nɔrɔxina fe magodo! I miri layirin ma en tagi, i nama a kala.
²² Siyane ala fufafuna ndee nɔe tulɛn nafa ba?

Hanma koren nan tulɛn nagodoma a yete ma ba?

En-en de!
I tan Alatala na a ra, nxɔ Ala!
Nxu yigi saxi i yi,
bayo i tan nan na feene birin ligama.”

15

Ala yi a yamaan yalagi

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Hali Musa nun Samuyɛli fa ti n yetagi n solonadeni yamani ito xa, n mi kininkininɲe e ma. E kedi n yetagi, e xa siga!

² Xa e a fala i xa, e naxa, ‘Nxu xa siga minɛn?’ I xa e yabi, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Sayaan nagidixi naxanye ma, ne sayaan sɔtɔma nen! Naxanye faxama silanfanna ra, ne faxama nen! Fitina kamɛn nagidixi naxanye ma, ne kamɛma nen! Konyiyaan nagidixi naxanye ma, ne xalima nen konyiyani!’ ”

³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N fitina feen sifa naanin nan nafama e xili ma: silanfanna yi e faxa, barene yi e yibo, xɔline nun burunna subene yi e don, e yi e ɲan.

⁴ N na e findima nen fe magaxuxin na bɔxɔ xɔnna yamanane birin xa, lan Yuda mangan Xesekiyaa dii xemɛn Manase kewanle ma a naxanye rabaxi Yerusalɛn taani.”

Ala mi fa kininkininma

⁵ Ala naxa, “Nayi, nde kininkininma e tan Yerusalɛn kaane ma? Nde a mawugama e fe ra? Nde danguma e xɔntɔɲɛ?”

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “E bata e mɛ n na, e lu xete xanbin na. Nayi, n na n yiini tema nen e xili ma, n yi e halagi, bayo e kininkinin mi fa n yi.

⁷ N na e fintanma nen alo se dagina yamanan taane so deene birin na.

N yi e diine ba e yii, n yi n ma yamaan halagi bayo e mi e xun xanbi soxi e kewanle yi.

⁸ N na a ligama nen kaɲa gilene yi wuya ayi alo baan ɲemɛsinna.

N halagi tiin nafama nɛn e banxulanne
 ngane ma yanyi tagini,
 sanɲa ma kedenni,
 ɲaxankatan nun kui sanna yi e li.
 9 Naxan bata dii solofere bari,
 na furama nɛn, a faxa.
 Kɔɛɛn yi so a ma yanyin na,
 a yagi, a xun sin.
 Naxanye na lu e nii ra,
 e yaxune yi fa ne raxɔri e silanfanne ra.”
 Alatalaa falan nan na ra.

Nabina mawugana

10 Yereimi naxa,
 “Nna, gbalona n xa
 bayo i bata n bari.
 Yamanan muxune birin n matandima,
 e yi n yɛngɛ!
 Doli so mi n na,
 n mɔn mi doli tongoxi,
 koni birin n dangama.”

11 Alatala yi a fala n xa, a naxa,
 “N na i xunbama nɛn
 alogo i xa fe faɲin sɔtɔ yati!
 N na i yaxune rafama nɛn
 i mafandeni tɔrɔn nun gbalon waxatini
 yati!

12 Muxun nɔɛ wureni bolonɲɛ a yiin na ba,
 wuren naxan kelixi sogeteden kɔmɛnna
 ma hanma sulana?

13 Yuda kaane, n na ɛ hɛrisigɛne nun ɛ na-
 funle fima ɛ yaxune ma nɛn e yɛngɛ
 yi se tongoxine ra,
 masɔtɔ ɛ yulubine xɔn ɛ yamanan birin yi.

14 N bata ɛ so ɛ yaxune yii e konyine ra
 ɛ yi siga yamanani ɛ mi dɛnaxan kolon.
 N bata tɛɛn so ɛ xili ma n ma xɔlɔni.”

15 Yereimi naxa, “I tan, Alatala,
 i feene birin kolon.
 I miri n ma, i yi n mali,
 i yi n gbeen ɲɔxɔ n ɲaxankata muxune ra!
 I nama n faxa,
 i tan naxan mi xɔlɔma xulɛn!
 A kolon, n yagin masɔtɔma i tan nan ma fe
 ra!

16 I ya falane na yi n li tun,
 n yi e rasuxuma nɛn alo donsena,
 bayo i ya falane nan n nasɛwama,
 n yi ɲaxan n bɔɲɛni.
 Amasɔtɔ i xinla bata fala n xun ma,
 Alatala, Ala Senben Birin Kanna!

17 N mi dɔxi fuyantenne tagi batudeni.
 N yi luxi n danna nɛn
 bayo i sɛnbɛn yi n fari,
 bayo i n nafexi i ya xɔlɔn na.

18 Nanfera nayi n ma tɔrɔn dan mi na?
 Nanfera n ma furen mi yalanma?
 I luyɛ n xa
 alo tigin naxan xɔrima ba,
 muxun mi nɔɛ a xaxili tiyɛ naxan na?”

19 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Xa i xun xɛtɛ n ma,
 n mɔn i tima nɛn i ya wanla ra n yɛtagi.
 Xa i fala kɛndɛne ti,
 i fala fuune lu na,
 i falan tima nɛn nayi
 alo n yɛtɛɛn dɛ xuina.
 E tan nan fa xɛtɛma i ma,
 koni i tan xa mi xɛtɛma e tan ma de!
 20 N na i findima nɛn yinna wure daxin na
 nayi,

yamani ito yɛtagi,
 naxan mi nɔɛ rabirɛ.
 E i yɛngɛma nɛn,
 koni e mi i nɔɛ sese ma,
 bayo n na i fɔxɔ ra,
 n ni i rakisi, n yi i xɔrɔya.”
 Alatalaa falan nan na ra.

21 “N na i xunbama nɛn muxu ɲaxine yii,
 n yi i xɔrɔya gbalotɔne sɛnbɛn ma.”

16

Gbalon lɔxɔna fe

1 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

2 “I nama ɲaxanla futu. I nama dii xɛmɛ
 sɔtɔ hanma dii tɛmɛna yireni ito yi.”

3 Bayo Alatala ito nan falaxi dii xɛmɛne
 nun dii tɛmɛne xili ma naxanye barima be,
 e nun dii ngaan naxanye e barima, e nun
 fafan naxanye e sɔtɔma yamanani ito yi, a
 naxa,

4 “E faxama nɛn furen. E sayaan mi
 wugɛ, e mi maluxunɲɛ. E luma nɛn alo
 ɲaman bɔxɔn ma. Yɛngɛn nun fitina kameɲ
 nan e raxɔrima. E binbine yi findi balon na
 xɔline nun burunna subene xa.”

5 Bayo, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “I
 nama so ɲande banxini. I nama siga saya
 yirene yi sununi. I nama e wuga. Bayo n
 bata n ma bɔɲɛ xunbenla ba yamanani ito
 yi e nun n ma hinanna nun n ma kinink-
 ininna.” Alatalaa falan nan na ra.

6 “Muxu gbeene nun muxudine birin faxama nen yamanani ito yi. E sayaan mi wuge, e mi maluxunje, muxe mi a yete maxabe sununi hanma a xunna bi e fe ra.

7 Tamin mi yitaxunma muxu sunuxine ra e madenden xinla ma. E mi minseen soma sunu muxune yii, e yi e madenden, hali e fafe hanma e nga nan faxaxi.”

8 “I nama so banxina nde yi sewa donse donna denaxan yi, i yi dɔxɔ muxune fama i degedeni, i yi i min.

9 Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N danna sama nen sewa sigine nun jaxan sigine nun jaxalandi ti sigine ra xemen nun a jaxanla xa yireni ito yi, waxatini ito yi i yete xori.’ ”

10 “I na falani ito birin ti yamani ito xa waxatin naxan yi, e a falama nen i xa, e naxa, ‘Nanfera Alatala gbalo gbeeni itoe birin nagidixi nxu ma? Nxu kalan mundun tixi? Nxu yulubin mundun ligaxi Alatala ra, nxɔ Ala?’

11 Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: N na ligaxi nen bayo e benbane e me nen n na, e bira ala gbetene fɔxɔ ra, e yi e xinbi sin e bun, e yi e batu, e yi e me n tan na, e mi n ma sariyan suxu.

12 Anu, e tan bata fe jaxin naba dangu e benbane ra. E birin biraxi e boje yi fe jaxine nan fɔxɔ ra e tengbesenyani, e mi e tuli matima n na.

13 N na e kedima nen yamanani ito yi. N yi e rasiga yamanani e nun e benbane mi denaxan kolon. E sa ala gbetene batu menni keeen nun yanyin na, bayo n mi fa hinanje e ra mumel’ ”

Konyine xete fena

14 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lɔxɔne fama, muxe mi a fale lɔxɔn naxanye yi, a naxa, ‘N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini Misiran yi!’

15 Koni a a falama nen, a naxa, ‘N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini kɔmen fɔxɔn yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!’ Bayo n mɔn fama nen e ra na bɔxɔni, n denaxan so e benbane yii.”

16 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N yamani ito yaxu wuyaxi xilima nen e xili ma, e fa e suxu alo yete suxune. E fa

e sagatan geyane nun yire matexine nun gemɛ yinle birin yi alo donsone.

17 Bayo n yete e kewanle birin na, e mi luxunxi n ma. E hakenɛ mi luxunje n ma.

18 N na e hakenɛ nun e yulubine saranma nen e ra dɔxɔ firin, bayo e bata n ma yamanan naharamu, e bata n kee bɔxɔn nafe e sawura niitarene nun e suxure xɔsixinɛ ra.”

Ala keden peen kolon fena

19 Alatala, n senbena, n ma faran makantanxina, n na n yigiyama denaxan yi tɔrɔ waxatine yi,

siyane fama nen i tan ma keli bɔxɔn danne birin na,

e yi a fala, e naxa,

“Wulen nan findixi nxu benbane keen na, suxure fufafuun naxanye tɔnɔ mi na.

20 Adamadiine nɔe alane rafale e yete xa ba? A rabama, koni ala xa mi ne ra!”

21 Nayi, Alatala naxa,

“Nanara, n na a yitama nen e ra ito yi, n na n fangan nun senben yitama nen e ra, e yi a kolon, a n xili nen Alatala.”

17

Murutdene yalagi fena

1 Yuda kaane yulubine kerendenxi wure sebeli ti seen nan na, naxan xɔdɔxɔ alo dayimuna.

E sebei e boje walaxan nan ma, e nun e saraxa gandene fenne ma.

2 Nayi, e diine luma nen e mire e saraxa gandene ma,

e nun e Asera kide gbindonne wudi yifɔtɔnxine fama,

e nun geya matexine fari.

3 E tan seen naxanye batuma n ma geyaan ma e nun burunne ra,

ne nun e herisigene nun e nafunle birin soma nen

e yaxune yii e yenge se tongoxine ra

e nun e taan kidene,

masɔtɔ e yulubine xɔn e yamanan birin yi.

4 E tan yeteen nan fama keen nabɛjindeni, n naxan soxi e yii.

N yi e findi konyine ra e yaxune xa yamanani

e mi denaxan kolon,

bayo e bata n ma xɔlɔn teen nadɛge.

A ε ganma nen han habadan.

⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Dangan na kannu xa
naxan a yigi sama adamadiine yi,
naxan a xaxili tixi muxune ra,
a yi a xun xanbi so Alatala yi a bɔɔɔni.

⁶ Na kannu luxi nen
alo wudi dungin tonbonni.
A tan mi herin toε.
A dɔxɔma nen tonbonna yire yixareni,
fɔxɔn denaxan yi bɔxɔ rabeɔɔnɔxini.

⁷ Koni, duban na kannu xa
naxan a yigi saxi Alatala yi,
Alatala findixi naxan yigi ra.

⁸ A luxi nen
alo wudin naxan sixi igen dε,
a salenne sigama igen bun.
Wuyenna mi a tɔrɔma,
a dεεne xinde yeyε.
Furun na ti jεεna nde ra,
na mi a tan tɔrɔma
a bogin mi janma.”

⁹ “Muxun bɔɔɔna a mayendenma
dangu seen birin na.
A furen mi dandanɔɔ!
Nde nɔε a famunɔɔ?

¹⁰ N tan Alatala,
n muxune bɔɔɔn fεsεfεsεma,
n yi e sɔndɔmɔn nakɔrɔsi,
alogo n xa birin saren fi a kεwanle ra,
lan a sigati kiin ma.

¹¹ Muxun naxan nafulu sɔtɔ ki mi fan,
na luxi nen
alo dɔmɔn naxan xelene rasεgεma,
a mi naxanye biraxi.
A nεma a dunuɔa yi gidin tagini,
a fuxari.

A rananna, a lu alo xaxilitarena.”

¹² En ma banxi sarinaxin findixi Alaa
mangaya gbεdε nɔrɔxin nan na
naxan ma fe yitexi xabu a fɔlɔni.

¹³ I tan Alatala, Isirayila yigina,
naxanye birin e mεma i ra,
ne yagima nen.

Naxanye e masigama i ra,
ne sa luma burunburunna nin,
bayo e bata e mε Alatala ra,
siimaya igε tigina.

¹⁴ Alatala, n nakεndεya,

alogo n xa yiyalan.

N nakisi, alogo n xa kisi,
bayo n ni i tan nan tantunma.

¹⁵ E a falama n xa, e naxa,
“Alatalaa falane mi kamalima ba?
A xa e rakamali fa.”

¹⁶ N tan mi tondixi findε yεεratiin na i fɔxɔ
ra.

N fan mi yi waxi tɔrɔ lɔxɔni ito xa a li.

I na kolon.

N ma falane birin kεnεnni i yεtagi.

¹⁷ Nayi, i nama kui sanna ragidi n ma.

I tan naxan findixi n luxunden na gbalon
lɔxɔni.

¹⁸ N jaxankata muxune xa yagi,
koni i nama n tan lu yagini!

E tan nan xa magaxu,

koni n tan nama gaxu.

Gbalon lɔxɔn nafa e tan nan ma
i xa e halagi gbalon na dɔxɔna ma firin.

Matabu Lɔxɔn nasariɔanna

¹⁹ Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa,
“Siga, i sa ti taan so dεen na, naxan xili ‘Ya-
maan So Dεna’ Yuda mangane danguma
denaxan yi e nεma soma hanma e nεma
minε. I mɔn xa ti Yerusalen taan so dεene
birin na.

²⁰ I yi a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Alata-
laa falan na, Yuda mangane nun Yuda ya-
maan birin, e nun Yerusalen kaane birin, ε
tan naxanye soma deni itoe ra.

²¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: E a liga
ε yeren ma! E nama goron tongo Matabu
Lɔxɔni, ε yi a raso Yerusalen dεene ra.

²² E nama goron namini ε konne yi
Matabu Lɔxɔni. E nama wali yo kε. Koni ε
Matabu Lɔxɔn nasariɔan, alo n na a yamari
ε benbane ma kii naxan yi.

²³ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati
n na. E yi e tengbesen, e tondi n xuiin name,
e mi tin xurε.

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra. Xa ε n xuiin
name ki fapi, xa ε mi goron naso taan so
deni itoe ra Matabu Lɔxɔni, ε Matabu Lɔxɔn
nasariɔan, ε mi wali yo kε,

²⁵ nayi mangane nun kuntigine soma
nen deni itoe ra, naxanye dɔxi Dawuda
jɔxɔni a manga gbεdeni. E tema nen won-
torone nun soone fari, e tan nun e kuntig-
ine, e so e nun Yuda kaane nun Yerusalen
kaane. Muxune luma nen taani ito yi han
habadan!

²⁶ Muxune fama nɛn sa keli Yuda taane yi e nun Yerusalɛn rabilinna taane nun Bun-yamin yamanan nun geya yiren sogegodo-den binni e nun geyaan bonne nun Negewi tonbonni, alogo e xa fa saraxa gan daxine nun saraxa gbɛtɛye nun bogise saraxane nun wusulanne nun barika bira saraxane ba Alatalaa banxini.

²⁷ Koni xa ɛ mi ɛ tuli mati n na, ɛ yi Matabu Lɔxɔn nasarijan, xa ɛ goronna raso Yerusalɛn taani Matabu Lɔxɔni, nayi, n tɛɛn soma nɛn taan dɛɛne ra naxan mi nɔɛ ratuyɛ, a yi taan banxi fajine gan.’ ”

18

Fɛɛ rafalana fe

¹ Alatala yi falan ti Yereimi xa, a naxa,

² “Keli, i siga fɛɛ rafalan konni, i sa n ma falan mɛma mɛnna nin.”

³ N yi siga fɛɛ rafalan konni, n yi a li fɛɛna nde rafalɛ.

⁴ Koni fɛɛn naxan yi a yii, a yi naxan nafalama fɛɛ bɛndɛn na, fɛɛn yi na ra. Nayi, a mɔn yi xɛtɛ a ma, a fɛɛ gbɛtɛ rafala na fɛɛ bɛndɛn na, alo a yi rafan a ma kii naxan yi.

⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁶ “Ɛ tan Isirayila yamana, n fan mi nɔɛ na fe sifan ligɛ ɛ ra ba, alo fɛɛ rafalana? Isirayila yamana, ɛ fan luxi n yii nɛn alo fɛɛ bɛndɛn fɛɛ rafalan yii.” Alatalaa falan nan na ra.

⁷ “Waxatina nde yi, n na a falama nɛn a siyana nde hanma yamanana nde xa kala, hanma a halagi, hanma a raxɔri.

⁸ Koni n falan tixi siyaan naxan xili ma, xa na xɛtɛ a fe ɲaxine fɔxɔ ra, nayi n ɲaxankatan naxan nagidixi e ma, n xɛtɛma nɛn na feen fɔxɔ ra, na mi fa e sɔtɔma.

⁹ Waxatina nde, n yi a fala a siyana nde hanma yamanana nde xa ti, a sabati.

¹⁰ Koni xa na siyaan fe ɲaxin naba n yɛɛ ra yi, a mi n xuiin namɛ, nayi n fe fajin naxan nagidixi e ma, n na xunbama nɛn e ra, na mi fa liga.”

¹¹ “Iki, Yereimi, falan ti Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Ɛ a mato, n gbalona nde rafama ɛ ma, n fena nde yitɔnma ɛ xili ma. Nayi, ɛ xɛtɛ ɛ fe ɲaxine fɔxɔ ra! Ɛ birin xa ɛ sigati kiin nun ɛ kɛwanle maxɛtɛ!’

¹² Koni e a falama nɛn, e naxa, ‘A mi lanɲɛ! Fɔ nxu xa lu nxu miriyane ligɛ, birin yi bira a bɔɲɛ yi fe ɲaxine fɔxɔ ra tengbesenyani.’ ”

Isirayila bata ɲinan a Ala xɔn

¹³ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Maxɔdinna ti siyane yɛ. Nde bata fe sifani ito mɛ singe?

Isirayila yama fajin bata fe magaxuxin liga.

¹⁴ Ige xundin ɲanɲɛ Liban geyane gɛmɛ gbeene fari ba?

Ige xunbenla ɲanɲɛ xudeni ba naxan fama sa keli na yire makuyeni?

¹⁵ Anu, n ma yamaan bata ɲinan n xɔn!

E wusulanna ganma saraxan na suxure fufafune xa,

naxanye e ratantanma e sigati kiini,

e yi e ba e kira fonna xɔn,

e yi e ti kira yitɔntarene xɔn.

¹⁶ E bata e yamanan findi yire rabɛɲinxin na,

muxune kabɛma naxan ma

e kolin a ma han habadan.

A fe dangu muxune birin yigitɛgɛma nɛn, e xunni maxa.

¹⁷ N na e raxuyama ayi nɛn e yaxune bun alo sogeteden foyena.

N na n yɛɛn bama e ra nɛn,

n yi n xun xanbi so e yi e gbalon waxatini.”

Yanfan Yereimi xili ma

¹⁸ Muxune a falama, e naxa, “Ɛ fa be, en fa yanfan so Yereimi ma! Bayo saraxaraline sariya xaranna, na mi ɲanma alo Yereimi a falan kii naxan yi, fekolonne maxadi xuine fan mi ɲanɲɛ, nabine falane mi ɲanɲɛ. Ɛ fa, en fa a mafala yamani alogo a xa tɔrɔ. En nama en tuli mati a fala yo ra!”

¹⁹ Alatala, i tuli mati n na!

I tuli mati n yaxune xuiin na n xili ma!

²⁰ Fe fajin lan a saran a ɲaxin na ba?

Anu e bata n faxa yinla ge n yɛɛ ra.

Koni, a kolon

a n bata ti i yɛtagi i solonadeni e xa alogo i ya xɔlɔn xa masiga e ra.

²¹ Na ma, i xa fitina kamɛn nagidi e diine ma,

i yi sayaan nagidi e ma yɛngɛni,

e ɲaxanle yi findi kaɲa gilɛne ra

naxanye diiye baxi e yii.

E xemene xa sayaan soto,
e banxulanne yi faxa yengeni!

²² Gbelegbele xuiin xa mini e banxine yi,
i na fa sofa ganla ra e xili ma sanja ma
kedenni.

Bayo e bata yinla ge n xili ma,
e yalaan nati n yee ra.

²³ I tan Alatala,
i e yanfantenyane birin kolon,
e naxanye yitonxi n faxa xinla ma.
I nama e hakene mafelu,
i nama i yeen ba e yulubine ra!
E xa bira i yetagi!
Keli e xili ma, i ya xolo waxatin xa a li!

19

Fene kalaxina fe

¹ Alatala yi ito fala, a naxa, “Sa fene na nde
sara fene rafalan konni, i yi yamaan fonne
nun saraxaraline xili.

² I siga Ben-Hinon lanbanni, denaxan sa
Fene So Deen binni, i sa falani itoe rali
menni n naxanye tima i xa.

³ I yi a fala, i naxa, ‘E tuli mati Alatala
falan na, e tan Yuda mangane nun
Yerusalen kaane! Alatala Senben Birin
Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa:
N gbalon nagodoma nen be ma, naxan yo
na a fe me, na kanna tuli madaxoma ayi
nen.

⁴ Amasoto e bata e me n na! Muxun mi fa
be kolonma bayo e bata be findi wusulan
ganden na ala gbetene xa, e mi naxanye
kolon, e benbane mi e kolon, Yuda man-
gane mi e kolon, e yi be rafe sontarene
wunla ra.

⁵ E yi kidene rafala Baali suxurene xa
alogo e xa e diine gan meni Baali xa, n mi
naxan yamarixi, n mi naxan ma fe falaxi,
n mi sa mirixi naxan ma.’ ”

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na-
nara, lona nde fama, muxune mi fa be
xili bama a ‘Tofeti’ hanma ‘Ben-Hinon lan-
banna.’ Koni e fa be xili bama nen ‘Faxa Ti
Lanbanna.’

⁷ N fa Yuda kaane nun Yerusalen kaane
fe yitonxine kalama be nin. N yi e faxa
e yaxune silanfanne ra naxanye waxi e
raxori feni. N yi e binbine lu xoline nun
burunna subene bun.

⁸ N taani ito findima nen yire rabepinxin
na, muxune kabema naxan ma e kolin a
ma. Naxan yo nema dangue be, na kanna
yigitema nen a kolin a yire kalaxine ma.

⁹ N yaxune rafama nen naxanye waxi
e raxori feni, e taan nabilin yengeni. Na
kamen gbama nen han e yi e dii xemene
nun dii temene suben don, e yi e bode sube
don.”

¹⁰ “Na xanbi ra, i xa fene ni bo muxune
yetagi naxanye biraxi i foxo ra,

¹¹ i yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben
Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N ya-
mani ito nun taani ito halagima kiini ito
nin, alo fene kalama kii naxan yi, naxan
mi nae yitonje. E binbine maluxunma nen
Tofeti yi han na yi rafe.

¹² N yireni ito ligama na kii nin, e nun
a muxune, n men yi taani ito fan liga alo
Tofeti yireni ito. Alatalaa falan nan na ra.

¹³ Yerusalen banxine nun Yuda mangane
banxine raharamuma nen alo Tofeti yire
haramuxini ito, e yi wusulanna ganma
banxin naxanye xuntagi sarene birin xa,
e minse saraxane rabaxon ala gbetene xa
denaxanye birin yi.’ ”

¹⁴ Yereimi yi fa, sa keli Tofeti yi Alatala a
rasiga denaxan yi nabiya falane tideni. A
yi ti Alatala Batu Banxin tandem ma, a yi a
fala yamaan birin xa, a naxa,

¹⁵ “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayi-
laa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N gbalon
nafama nen taani ito xili ma e nun a ra-
bilinna taane birin, n bata gbalo feen nax-
anye birin ma fe fala e xili ma, bayo e
bata tondi e tuli matiyen n ma falane ra
tengbesenyani.’ ”

20

Yereimi xidi fena

¹ Saraxaralina Imeri a dii xemen Pasax-
uri, kuntigin naxan yi Alatala Batu Banxin
xun na, na to Yereimi a nabiya falane me,

² a yi Nabi Yereimi bonbo, a sa a sa kutun
na Alatala Batu Banxin dexon Bunyamin
So Deen Faxaraxiin binni.*

³ Koni na xoton bode, Pasaxuri to Yereimi
bejin, Yereimi yi a fala a xa, a naxa, “Alatala
mi i xili saxi Pasaxuri, koni a bata i xili sa
‘Gaxun Yiren Birin Yi.’

* 20:2: 20.2 So deen naxan geyaan na.

⁴ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N gaxun nasoma nɛn ɛ nun i xɔyine birin yi. Ɛ yaxune i xɔyine faxama nɛn i yɛɛ xɔri. N Yuda kaane birin sama nɛn Babilɔn mangan sagoni, a yi e suxu a siga e ra konyiyani Babilɔn taani, hanma a e faxa silanfanna ra.

⁵ N taani ito nafunle birin sama nɛn ɛ yaxune sagoni, e wali xɔnne nun e se fapine, e nun Yuda mangane nafunle birin. E yi e tongo yɛngɛni, e siga e ra Babilɔn taani.

⁶ I tan Pasaxuri e nun muxun naxanye birin i ya banxini, ɛ sigama nɛn konyiyani Babilɔn taani, i sa faxa na, i maluxun na, e nun i wule nabiya falane ti i xɔyin naxanye birin xa.’ ”

Nabina mawugana

⁷ Alatala i bata n mayenden, n lu mayendenni.

I bata n suxu senbeni,
i yi n nɔ feu!

Muxune yoma n ma waxatin birin,
e birin n magelema.

⁸ Bayo n nɛma falan tiyɛ yɛyɛ,
fɔ n gbelegbele,
n yi gbalon nun halagina fe fala!

Nayi, e n konbima,
e n magele waxatin birin Alatalaa falana fe ra.

⁹ Koni xa n na a fala nun, n naxa,
“N mi fa n mirima Alaa fe ma,
n mi fa falan tima a xinli sɔnɔn,”
a falan luma nɛn n yi nayi
alo tɛɛn nan n bɔɔn ganma,
alo n tɛɛn nan namaraxi n xɔnne yi,
n xadan a yisuxɛ, n mi nɔ.

¹⁰ Bayo n muxu wuyaxi xuiin mɛma n mafalɛ.

E n xili bama
“Gaxuna yiren birin yi.”

E naxa, “Ɛ a tɔɔɛɛ!
En na a tɔɔɛɛ.”

N xɔyine n matoma,
xa n tantanɛ, e naxa,
“Waxatina nde,
a mayendenma nɛn.

Nayi, en yi a nɔ,
en yi en gbeen ɔɔxɔ a ma.”

¹¹ Koni Alatala bata lu n xɔn
alo sofa senbɛmana.

Nanara, n ɔaxankata muxune tantanma nɛn,

e mi n nɔɛ sese ma.

E fulama n na nɛn,
na yi e yagi han!

A findi marafɛyaan na e xa han habadan,
ɔinan mi tiyɛ naxan xɔn.

¹² Alatala Senben Birin Kanna i tan nan
tinxin muxun kɛɔaan fɛsɛfɛsɛma,
i muxun bɔɔn nun a sɔndɔmɛn toma.

Tin, n xa i to i gbeen ɔɔxɛ e ma
bayo n bata n xun mayɛngɛ feen lu i tan ma.

¹³ Ɛ bɛtin ba Alatala xa,
ɛ Alatala tantun.

Bayo a tɔɔ muxune xunbama nɛn muxu
ɔaxine yii.

¹⁴ Dangana n bari lɔxɔn xa.

Nga n xalixi lɔxɔn naxan yi,
na mi findixi duba lɔxɔ ra.

¹⁵ Dangan na kanna xa
naxan sa xibaru fapina fe rali n fafe ma fa
fala

dii xɛmɛn bata bari a xa,
a yi sɛwa na ma.

¹⁶ Na kanna xa lu alo taane
Alatala naxanye kalaxi kininkinintareyani.
A xa gbelegbele xuiin mɛ xɔtɔnni,
a yi yɛngɛ so sɔnxɔ xuiin mɛ yanyin na.

¹⁷ A yi lan nun
a xa n faxa nga kui,
alogo nga kuiin xa findi n gaburun na
n yi lu na yi habadan.

¹⁸ Nanfera n minixi nga kuini
n yi tɔɔn nun xɔlɛn kolon
n yi n ma siimayaan birin naba yagini?

21

Falana lan Yerusalem suxu feen ma

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, Manga Sedeki to Malakiyaa dii xɛmɛn Pasaxuri rasiga a ma e nun saraxaraliin Sofoni, Maaseyaa dii xɛmɛna. E yi a fala Yeremi xa, e naxa,

² “Alatala maxɔdin nxu xa, bayo Babilɔn mangan Nebukadanesari bata nxu yɛngɛ fɔlɔ. Waxatina nde Alatala nxu maliyɛ nɛn, a yi a kabanako fena ndee raba nxu xa, alogo yaxuni ito xa a masiga nxu ra.”

³ Yeremi yi e yabi, a naxa, “Ɛ a fala Sedeki xa, ɛ naxa,

⁴ ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Babilɔn mangan nun Babilɔn kaan

naxanye ε taan makantan yinna rabilinxi yengeni iki, ε ne yengema yenge so seen naxanye ra, n ne raxetema ε tan nan ma, n yi ε yaxuni itoe malan taani ito kui.

⁵ N tan yetena ε yengema nen, n fitinaxin yi n senben nun n fanga gbeen yita ε ra n ma xolon nun n ma boje teeni.

⁶ Naxanye birin taani ito yi, n ne naxankatama nen, a muxune nun a xuruseene, e birin yi faxes fitina fureni.

⁷ Alatalaa falan ni ito ra! Na na dangu, naxanye na lu e nii ra fitina furen nun yengen nun fitina kamen xanbi ra, n ne birin sama nen Babilon mangan Nebukadanesari sagoni, Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine nun taani ito muxune birin, n yi e lu e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxes feni. A e faxama nen silanfanna ra, a mi kininkinin e ma, a mi hinan e ra sese ma.' "

⁸ "Yeremi, a fala yamani ito xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa, "E a mato, n bata siimayaan kiraan nun sayaan kiraan yita ε ra.

⁹ Naxan yo na lu taani ito kui, silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen nan na kanna faxama. Koni naxan na mini, a yi sa a yete dentege Babilon kaane xa, naxanye ε rabilinxi yengeni, na kanna kisima nen, a tan yi lu a nii ra bete.

¹⁰ Bayo n na n yee rafindima nen taani ito ma a naxin na, a fapin mi a ra. A sama nen Babilon mangan sagoni, a yi a gan." Alatalaa falan nan na ra.' "

Alaa falana lan Yuda mangana den-bayaan ma

¹¹ "Yeremi, a fala Yuda mangana den-bayaan xa, i naxa, 'E tuli mati Alatalaa falan na.

¹² Dawuda bonsonna, Alatala ito nan falaxi, a naxa: E kiti kendon sa xoton yo xoton, ε yi muxu kansunxin ba naxankata tiin yii, alogo n ma xolon nama godo ε ma ε fe naxine fe ra alo teen naxan ε ganma naxan mi noe ratuye.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: N bata keli ε xili ma, ε tan naxanye dōxi lanbanni, ε tan naxanye dōxi fanyen ma fiila ma, ε tan naxanye a falama, ε naxa,

"Nde noe fe nxu xili ma?

Nde noe soe nxu luxunden kui?"

¹⁴ N na ε saranma ε kewanle ra nen.

N teen soma nen ε fotonne ra,

a yi ε rabilinna birin gan.'

Alatalaa falan nan na ra."

22

Kitina manga naxine xili ma

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Siga Yuda mangana banxini, i sa falani ito ti na, i naxa,

² 'I tan Yuda mangana, i tan naxan dōxi Dawudaa mangaya gbedeni, i tuli mati Alatalaa falan na, i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan birin, naxanye soma deni itoe ra!

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, "E kiti kendene sa, ε tinxinna raba. E muxu kansunxine xunba e naxankata muxune yii. E nama naxu xone ne nun kiridine nun kapa gilene ra, ε nama gbalo feen liga, ε nama sontaren faxes yireni ito yi.

⁴ Bayo xa ε falani ito suxu ki fapi, mangan naxanye dōxi Dawudaa mangaya gbedeni, ne soma nen banxini ito tanden so deene ra, e dōxi wontorone kui e nun soone fari, e tan nun e kuntigine nun e yamana.

⁵ Koni xa ε mi falani itoe suxu, n bata n kolon yeteni, banxini ito findima nen banxi xonna ra." Alatalaa falan nan na ra.' "

⁶ Bayo, Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangana banxin ma, a naxa,

"Banxini ito rayabu n tan yee ra yi

alo Galadi yamanana,

alo Liban geyaan xuntagina.

Koni n na a findima nen tonbonna ra yati, alo taa rabonxina.

⁷ N halagi tiine rasigama nen a xili ma,

e birin nun e yenge so seene

e yi a suman senbetenne sege a bun,

e yi e gan."

⁸ "Siya wuyaxine danguma nen taani ito dexon. E yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nan-fera Alatala taa gbeeni ito ligaxi iki?"

⁹ Muxune e yabima nen nayi, e naxa, 'Bayo e bata e me Alatala, e Alaa layirin na, e yi e xinbi sin ala gbetene bun, e yi e batu.' "

Manga Salun wuga fena

¹⁰ E nama manga faxaxin wuga,

ε nama sunu Manga Yosiyaa fe ra,
koni fɔ e bata mangan naxan xali
konyiyani,
ε na nan wuga,
bayo a mi fa xetema sɔnɔn!
A mi fa a konna toma sɔnɔn!

¹¹ Bayo Alatala ito nan falaxi lan Yuda
mangan Yosiyaa a dii xemɛn Salun ma,
naxan yi a fafe Yosiyaa ɲɔxɔni mangayani,
naxan bata keli be, a naxa, “A mi fa xetema
sɔnɔn!

¹² Koni e a xalixi konyiyani denaxan yi,
a sa faxama mɛnna nin. A mi fa yamanani
ito toma sɔnɔn!”*

Alaa falana Yehoyakimi xili ma

¹³ “Gbalon na kannaa xa,
naxan a banxin tima tinxintareyani,
a yi a banxi kuine fari sa kansun ti kitini,
a yi a muxu boden ti konyi wanle ra,
a mi a saren fi.

¹⁴ A a falama, a naxa,
‘N banxi gbeen tima nɛn n yete xa
naxan konkone gbo mumɛ!’
A yi foye sodene rafala a ma,
a suman farinne sa banxin kankene yi,
a yi a kasi a gbeela ra.

¹⁵ I mangayani nɛn ba,
bayo suman wudin nafaɲi ma?
I fafe mi yi a degema ba, a yi a min?
Koni na yi tinxin, a kiti kɛnden kolon,
nanara a feene birin yi lanxi.

¹⁶ A yi yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune xun
mafalama kitini,
nanara a feene birin yi lanxi.
Muxun mi n kolonma na kiin xan yi ba?”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Koni i yeene nun i bɔɲɛn tixi i yetena
tɔnɔn nan tun na,
i yi sɔntarene faxa,
i muxune ɲaxankata,
i e kansun.”

¹⁸ Nanara, Alatala ito nan falaxi lan
Yuda mangan Yehoyakimi ma Yosiyaa dii
xemɛna, a naxa,
“Muxune mi a saya feen wuge, e naxa,
‘Ee! Ngaxakedenna xemɛn nun ɲaxanla,
en nu tɔrɔ de!’

E mi a saya feen wuge, e naxa,
‘Ee! N kannaa! Ee! Mangana!’
¹⁹ A tan saya feen ligama nɛn
alo sofanla gbeena,
a binbin bubuma nɛn,
a sa woli ayi Yerusalɛn fari ma.”

Yerusalɛn yagin nun yarabina fe

²⁰ “E te Liban geyaan xuntagi,
ε gbelegbele!
E xuiin xa siga han Basan yamanana!
E gbelegbele Abarimi geyane xuntagi!
Bayo ε xɔyine birin bata xunna kala.

²¹ N falan ti nɛn ε xa,
benun ε kɔntɔfili waxatin xa a li.
E yi a falama nɛn, ε naxa,
‘Nxu mi nxu tuli matima.’
E yi na kii nin xabu ε dii ɲɔre waxatini.
E mi n xuiin name.

²² E yeeratine bata lɔ ayi foyeni,
ε xɔyine birin yi xali konyiyani.
E yagima nɛn na waxatini,
ε lu marafeyani,
masɔtɔ ε fe ɲaxine xɔn.

²³ I tan naxan dɔxi Liban fɔtɔnni†
i tan naxan dɔxi suman wudi banxin kui,
i gbelegbelema nɛn,
tɔrɔn na i sɔtɔ waxatin naxan yi,
ɲaxankatana alo ɲaxanla naxan dii
barini!”

Alaa falana Yehoyakimi a dii Yoyakin xili ma

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N tan
Habadan Ala, n bata n kɔlɔ n yeteni, fa fala
i tan Yuda mangan Yoyakin,‡ Yehoyakimi
a dii xemɛna, hali i yi findixi n ma taxam-
aseri yiisolirasoon nan na n yiifanni, n yi i
be nɛn na.

²⁵ N na i sama nɛn i yaxune sagoni nax-
anye waxi i faxa feni, i gaxuma naxanye
yeɛ ra, Babilɔn mangan Nebukadanesari e
nun Babilɔn kaane.

²⁶ N na i wolima ayi nɛn yamana gbɛteni,
e nun i nga naxan i barixi. E yi faxa ya-
manani ε mi barixi denaxan yi.

²⁷ E kon yamanan xɔnla ε suxuma nɛn
han! Koni ε mi fa xetema mumɛ!”

* **22:12: 22.12** Yuda mangan Yosiyaa dii xemɛn **Salun** nan ma fe falaxi be naxan mɔn xili Yehowaxasi. Misiran mangan nan Yosiyaa faxa yengeni. Salun kike saxan nan naba mangayani, benun Misiran mangan xa a suxu, a siga a ra Misiran yi konyiyani. Na feen seɓɛxi Mangane Firinden 23.29-34 kui. † **22:23: 22.23** Manga banxin yi xili saxi **Liban** fɔtɔnna xun ma nɛn, a to tixi suman wudine ra keli Liban yamanan fɔtɔnne yi. Na feen seɓɛxi Mangane Singen 7.2 kui. ‡ **22:24: 22.24Yoyakin** ma fe seɓɛxi Mangane Firinden 24.8-16 kui.

²⁸ Yamaan naxa, “Nayi, Yoyakin bata findi goron kalaxin nan na ba, se ramexina? Nanfera e nun a diine wolima ayi nen yamana gbete yi e mi denaxan kolon?”

²⁹ Yamanana, n ma yamanana, n ma yamanan muxune, e tuli mati Alatalaa falan na.

³⁰ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xemeni ito xinla xa sebe alo naxan mi dii barixi, alo muxun naxan ma dunupa yi gidin findixi bonon na, bayo a bonsen yo mi nae daxe Dawudaa mangaya gbedeni, a yi lu Yuda yamanan xun na.”

23

Yeerati jaxine nun Marakisi Ti Mangana

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Gbalon na yeerate xa, naxanye n ma yamaan naxuyama ayi, e e ralo ayi!”

² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan yeerate ma naxanye a yamaan masuxuma, a naxa, “E bata n ma yamaan naxuya ayi, e yi e kedi, e mi e yengi dxi e xon. Nayi, n na e kewali jaxine saranma e ra nen.” Alatalaa falan nan na ra.

³ “N na n ma yamaan muxu donxene malanma nen keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi, n mon yi fa e ra e yireni. E yi sabati menni, e wuya ayi.

⁴ N yi yeerate lu e xun na naxanye e masuxuma ki faji, naxanye mi fa gaxue, e mi yilanyilanje. N ma yamaan muxu yo mi dase e ra.” Alatalaa falan nan na ra.

⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lxone fama, n manga tinxinxin naminima Dawuda bonsenni waxatin naxan yi alo wudi jingin na mini wudin ma, a mangayaan naba xaxilimayani, a yi kiti kendan sa, a tinxinyaan liga yamanani.

⁶ Yuda bonsonna rakisima nen a waxatini, Isirayila kaane yi lu baje xunbenli. E a xili bama nen fa fala, ‘En ma tinxinna, Alatala.’ ”

⁷ Nanara, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lxone fama, muxe mi a fale lxon naxanye yi, fa fala, ‘N bata n kol habadan

Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini Misiran yi!’

⁸ Koni a a falama nen, a naxa, ‘N bata n kol habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini komen foxon yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!’ Na waxatini, e mon daxoma nen e boxoni.”

Nabi wuledene

⁹ Falana lan nabine ma:

N bonen bata kala n kui,

n fatin birin xuruxurunma.

N bata lu

alo n xunna kelixi manpaan nan na,

masoto Alatala nun a fala sarijanxina fe ma.

¹⁰ Bayo, yamanan bata rafe yalundene ra.

Yamanan bata yi xara dangan xon.

Xuruse rabadene birin bata kala.

Muxune mafura fe jaxin nabe,

e sobe soxi tinxintareyaan nan tun ma.

¹¹ “Nabine nun saraxaraline birin,

e sese mi fa sarijan!

N fa e kewali jaxine toma

hali n ma banxini.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Nanara, e kiraan masalaxunma nen,

a yidimi, e yi radin, e bira.

Bayo n gbalon nafama nen e ma,

n na e kewanle saran e ra jee naxan na.”

Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalen nabine jaxu Samari nabine xa

¹³ N bata fe magaxuxine to Samari taan nabine ye,

e nabiya falane ti Baali suxuren senben xon ma,

e yi n ma yamana Isirayila ralo ayi.

¹⁴ Koni Yerusalen nabine ye,

n fe jaxine nan toxi.

E yalun,

wulen yi findi e siga seen na.

E fe jaxi rabane rawekilema,

alogo muxu yo nama xete fe jaxin foxo ra.

E birin luxi n ye ra yi

alo Sodoma kaane,

Yerusalen kaane luxi

alo Gomora kaane.*

¹⁵ Nanara, Alatala senben Birin Kanna ito nan falaxi lan nabini itoe ma, a naxa, “N dabarin nun ige xolen fima yamani ito ma nen e balon na,

* **23:14: 23.14Sodoma nun Gomora** taane fe sebei Dunupa Folon 19.1-29 kui.

bayo sariɲantareyaan soxi yamanan yiren
birin yi
Yerusalɛn nabine nan xɔn.”

¹⁶ Alatala Ƨɛnbɛn Birin Kanna ito nan
falaxi, a naxa,

“Ɛ nama ɛ tuli mati nabine falane ra
naxanye nabiya falane tima ɛ xa.

E ɛ mayendenma nɛn,
e ɛ xibaru fata e yɛtɛ miriyane ra,
koni Alatala dɛ xuiin mi na ra.

¹⁷ N mi rafan naxanye ma,
e a falama ne xa, fa fala,
Alatala naxa,
‘Ɛ bɔɲɛ xunbenla sɔtɔma nɛn.’

Naxanye biraxi e bɔɲɛ yi feene fɔxɔ ra
tengbesenyani,

e a falama ne xa, e naxa,
‘Fefe ɲaxi mi ɛ sɔtɛ.’

¹⁸ Koni nde yi tixi Alatala yɛtagi

alogo a xa fe toon ti,
a yi a falan mɛ?

Nde bata a tuli mati,
a yi a falan name?”

¹⁹ Alatala gbalon soma nɛn muxu ɲaxine
xun na

alo foye kala tiina.

A xɔlɔn ɲaxankatan yi fa e ma
alo wuluwunla.

²⁰ Alatalaa xɔlɔn mi xɛtɛma e fɔxɔ ra
fɔ feene kamali

Ala naxanye birin nagidixi a bɔɲɛni.

Ɛ xaxili sɔtɔma nɛn na feene xɔn waxati
famatɔne yi.

²¹ Ala naxa,
“N tan mi nabini itoe xɛxi,
koni e gixin sigama xɛrayaan na.
N mi fala tixi e xa,
koni e nabiya falane tima.

²² Xa e yi tixi n yɛtagi nun,
e yi n ma falan nalima nɛn n ma yamaan
ma nun
e yamaan ba e kira ɲaxine xɔn,
e yi e raxɛtɛ e kɛwali ɲaxine fɔxɔ ra.”

Ala dunuɲa yiren birin yi

²³ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Ala xa mi n na ba,
naxan maso ɛ ra?

Ala nan mɔn n na yire makuyene fan yi.”

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Muxun nɔɛ a luxunɲɛ wundo yireni ba,
alogo n nama a to?

N mi bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna rafexi
ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

Naxanye wule xiyene fe falama

²⁵ “N bata nabine fala xuiin mɛ naxanye
nabiya falane tima n xinli wulen fari, e
naxa, ‘N bata xiye sa, n bata xiyena nde to.’

²⁶ Nabine bɔɲɛne luma e tiyɛ wule falan
na nabiyanɪ han waxatin mundun, e yi
mayenden falane ti fata e yɛtɛ bɔɲɛ yi feene
ra?

²⁷ E yengi a ma a e n xinla rapinanɲɛ nɛn
yamaan na e xiyene xɔn e naxanye falama
e bode xa, alo e benbane ɲinanxi n xinla ra
kii naxan yi Baali suxurene fe ra.

²⁸ Xa nabiin naxan xiye saxi, na xa a
xiyen yɛba. Xa n ma falan naxan yi, na
kanna xa a rali a ɲɔndin kiini.”

Alatalaa falan ni ito ra. A naxa, “Malo
kɛsɛn nun malo dagin lanɲɛ e bode ma di?”

²⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N ma
falan mi luxi ba alo tɛɛna, alo sinben naxan
fanyen bɔma?

³⁰ Nanara, n bata keli nabini itoe xili ma
naxanye falane muɲama e bode ma, e mɔn
naxa a ne fataxi n tan nan na.” Alatalaa
falan nan na ra.

³¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N bata
keli nabine xili ma naxanye e yɛtɛ dɛ xuiin
findima n ma falan na.”

³² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N bata
keli nabine xili ma naxanye wule xiyene
yɛbama, naxanye falane tima e xunna ayi,
e yi n ma yamaan nalɔ ayi e wulene xɔn.
Anu, n tan mi e rasigaxi, n mi e yamarixi,
e tɔnɔ yo mi yamani ito ma,” Alatalaa falan
nan na ra.

Alaa falan finde goronna ra ba?

³³ Alatala naxa, “Xa yamani ito hanma
nabina nde hanma saraxaralina nde i
maxɔdin, a naxa, ‘Waliyiya falan mundun
tixi nxu xili ma keli Alatala ma?’ I xa e yabi,
i naxa, ‘Waliyiya falan mundun? Alatalaa
falan ni ito ra, a naxa, “N na n mɛma nɛn ɛ
ra.”’

³⁴ Xa nabina nde hanma saraxaralina
nde hanma muxu gbɛtɛ a fala, a naxa,
‘Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma,’ n
na kanna kɛwanla saranma nɛn a ra e nun
a denbayana.

³⁵ E a falama e bode xa, e naxa, ‘Alatala yabin mundun tixi?’ hanma ‘Alatala nanse falaxi?’

³⁶ Koni e nama fa waliyiya falana fe fala Alatala xun ma sɔnɔn, bayo birin waliyiya falan findixi e gbee falan nan na. E habadan Alaa falane maxetema na kii nin, Alatala Senben Birin Kanna, en ma Ala,

³⁷ e lu a fale nabina nde xa, e naxa, ‘Alatala i yabixi nanse ra?’ hanma ‘Alatala nanse falaxi?’

³⁸ Xa e mɔn a fala, e naxa, ‘Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma.’ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Amasɔtɔ e a falama, e naxa, “Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma,” hali n to a falaxi a e nama na fala,

³⁹ nayi, n jinanma nen e xɔn fefe, n yi e kedi n yetagi, e tan nun e taana n denaxan so e nun e benbane yii.

⁴⁰ N yi habadan yagin sa e fari, habadan marafɛyaan naxan mi jinanɲe muxune ra mumɛ!’ ”

24

Xɔde debe firinne nun yamana fe

¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari yelin xanbini Yehoyakimi a dii xɛmɛn Yoyakin suxe, Yuda mangana, e nun a kuntigine nun yiirawanle nun xabune, a siga e ra konyiyani Babilɔn taani keli Yerusalɛn taani, Alatala yi debe firin yita n na Alatala Batu Banxin yetagi, e rafexi xɔde bogine ra.

² Debe kedenna yi rafexi xɔde bogi fajine ra alo bogin naxanye bolonma xɔde malan waxati singeni. Koni deben boden xɔdene mi yi fan, e mi yi nɔe donɲe.

³ Alatala yi a fala, a naxa, “Yeremi, i nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “Xɔde bogine. Xɔde bogi fajine na, naxanye fan han! A jaxine fan na naxanye kalaxi han e mi nɔe donɲe.”

⁴ Alatala yi falan ti n xa.

⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “I xɔde bogi fajini itoe toxi kii naxan yi, n Yuda muxune fan yisuxuma na kii nin, n naxanye rasiga Babilɔn kaane yamanani.

⁶ N na n jɔxɔ luma nen e xɔn ki faji, n xete e ra yamanani ito yi. N na e senbe soma nen, n mi fa e halagima. N na e sima nen, n mi fa e talama.

⁷ N bɔɲe fajin fima nen e ma alogo e xa a kolon a Alatala nan n tan na. Xa e xete n ma e bɔɲɛn birin na, e findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.”

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xɔde bogi jaxini itoe tan, naxanye kalaxi han e mi nɔe donɲe, n Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine suxuma na kii nin e nun Yerusalɛn yamaan muxu dɔnxene, naxanye luxi yamanani, e nun naxanye dɔxi Misiran yamanani.

⁹ E fe magaxuma ayi nen e findi gbalon misaala ra bɔxɔn yamanane muxune birin xa. N na e raxuya ayi denaxanye birin yi, mɛn kaane e mafalama nen, e yi yo e ma, e yi e magele, e e danga.

¹⁰ N na e raxɔrima nen yengen nun fitina kamɛn nun fitina furen na han e jan yamanani n denaxan so e yii e nun e benbane.”

25

Nɛɛ tonge solofere konyiyana

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yuda yamaan birin ma, Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a mangayaan jɛɛ naanin-denɛn Yuda yamanani, naxan mɔn findixi Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ singen na Babilɔn yi.

² Nayi, Nabi Yeremi yi falan ti Yerusalɛn kaane nun Yuda yamaan birin xa, a naxa,

³ “Xabu Amɔn ma dii xɛmɛn Yosiyaa mangayaan jɛɛ fu nun saxandena, Yuda mangana, han to, na jɛɛ mɔxɔɲɛn nun saxanna nan ito ra Alatala falan tima n xa, n fan a falama e xa yeɲe, koni e mi e tuli matixi n na.

⁴ Alatala bata a walikene birin nafa e ma waxatin birin, nabine, koni e mi e xuiin name, e mi e tuli mati e ra.

⁵ E yi a falama nen, e naxa, ‘E birin xa xete e kira jaxine nun e kɛwali jaxine fɔxɔ ra, alogo e xa lu bɔxɔni Alatala denaxan soxi e nun e benbane yii, habadan han habadan.

⁶ E nama bira ala gbɛtɛne fɔxɔ ra, e yi e xinbi sin e bun, e yi e batu. E nama n naxɔlɔ batu seene ra e naxanye rafalaxi. Nayi, n mi sese jaxi ligama e ra.’

⁷ Koni e mi e tuli mati n na, e yi n naxɔlɔ batu seene ra e naxanye rafala, e yi

təɾəyaan nafa ε yɛtɛ ma.” Alatalaa falan nan na ra.

⁸ Na ma, Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Bayo ε mi ε tuli matixi n ma falan na,

⁹ n yamanan muxune birin xilima nɛn keli sogeteden kɔmɛnna ma e nun Babilɔn mangan Nebukadanesari, n ma walikɛna. N na e rafama nɛn yamanani ito nun a muxune nun a rabilinna siyane birin xili ma, alogo n xa e raxɔri fefe. N yi e fe findi fe magaxuxin na muxune kabɛma naxan ma, e kolin e ma, e nun yire rabɛɲinxin na han habadan. Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ N danna sama nɛn sɛwa sigine nun ɲaxan sigine nun ɲaxalandi ti sigine ra xɛmɛn nun a ɲaxanla xa, e nun se din xuine nun lɛnpu dɛgɛne.

¹¹ Yamanani ito birin kalama nɛn, a raxɔri, siyani itoe yi findi konyine ra Babilɔn mangan xa ɲɛɛ tonge soloferɛ.”

¹² “Koni na ɲɛɛ tonge soloferɛne na ɲan waxatin naxan yi, n Babilɔn mangan nun a yamaan hakɛne saranma e ra nɛn, n Babilɔn kaane yamanan findi yire rabɛɲinxin na habadan. Alatalaa falan nan na ra.

¹³ N feen naxanye birin fala na yamanan xili ma, n na birin ligama nɛn a ra, feen naxanye birin sɛbɛxi kitabuni ito kui, Yereimi naxanye fala siyane birin xili ma.

¹⁴ Bayo Babilɔn kaane fan luma nɛn siya sɛnbɛmane nun manga gbeene bun, n yi e fan kɛwanle nun e wali xɔnne saran e ra.”

Alaa xɔlɔ igelengenna fe

¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Yereimi, igelengenni ito rasuxu n yii, naxan nafexi n ma xɔlɔn na, i yi a so siyane birin yii, n na i rasigaxi naxanye fɛma, alogo e xa a min.

¹⁶ E na a min, e xunna firifirima nɛn, e lu alo dɔlɔ minna silanfanna yɛɛ ra, n yɛngɛn naxan nasigama e ma.”

¹⁷ N yi igelengenna rasuxu Alatala yii, n yi a so siyane birin yii, alogo e xa a min, Alatala n nasiga naxanye ma.

¹⁸ N na a so Yerusalɛn nun Yuda taane muxune yii, a mangane nun a kuntigine, alogo mɛnne xa findi yire kalaxine ra,

muxune kabɛma naxanye ma, e kolin e ma, e yi a danga alo a kii naxan yi to.

¹⁹ N mɔn yi a so Misiran mangan yii e nun a bundɔxɔne nun a kuntigine nun a yamaan birin,

²⁰ e nun siyaan naxanye basanxi e ra. N yi a so Yusu yamanan mangane birin yii, e nun Filisiti yamanan taa mangane birin, Asikalɔn taan nun Gasa taan nun Ekirɔn taana e nun naxanye na lu e nii ra Asadodi taani.

²¹ N yi a so Edɔn kaane nun Moyaba kaane nun Amonine yii,

²² e nun Tire taan nun Sidɔn taan mangane birin, e nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne mangane baan kidi ma.

²³ N yi a so Dedan kaane nun Tema kaane nun Busi kaane yii e nun muxun naxanye birin e xunne dɛxɔn bima.

²⁴ N yi a so Arabi mangane birin yii, e nun siya basanxin naxanye dɔxi tonbonni,

²⁵ e nun Simiri mangane nun Elan mangane nun Mede yamanan mangane birin

²⁶ e nun sogeteden kɔmɛn fɔxɔn mangane birin, naxanye maso, naxanye makuya, bɔxɔ xɔnna yamanane birin. Ne xanbi ra, Sesaki* mangan fan a minma nɛn.

²⁷ Ala ito nan falaxi, a naxa, “Yereimi, a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala naxa, “E n ma xɔlɔ igelengenni ito min, a ε xunna firifirima nɛn alo dɔlɔna, ε yi baxun, ε bira. E mi fa kɛlima sɔnɔn yɛngɛna fe ra n naxan nafama ε xili ma.” ’

²⁸ Xa e tondi igelengenna rasuxɛ i ra, e yi e min, nayi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Fɔ ε xa a min, ε a min!

²⁹ Bayo, xa n gbalon fɔlɔma taan nan ma n xinla binyaxi dɛnaxan yi, nayi, ε fan kɛwanle mi saranɲɛ ε ra ba? E mi tangɛ na ma sese ma. Bayo n yɛngɛn nasigama nɛn bɔxɔ xɔnna muxune birin xili ma,” Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.”

³⁰ “I tan xa nabiya falani itoe birin ti e xili ma, i naxa,

‘Alatala sɔnxɔ xuiin bata keli kore, a bata a xui ramini a dɔxɔde sariɲanxini! A xɔlɔ xuiin naminima a muxune ma.

* 25:26: 25.26Sesaki findixi wundo falan nan na naxan bunna nɛn fa fala “Babilɔn taana.”

A sɔnxɔma alo naxanye manpa bogini
bodonma
alogo e xa a igen ba,
a sɔnxɔma bɔxɔ xɔnna muxune birin xili
ma.

³¹ A xuiin sigama han bɔxɔn danna,
bayo kitina Alatala nun siyane tagi,
e nun adamadiine birin kitima nɛn.
A muxu ɲaxine faxama nɛn silanfanna ra,
Alatalaa falan nan na ra.”

³² Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan
falaxi, a naxa,
“Gbalon bata keli
naxan luma sigɛ
keli siyana nde yi siga gbɛtɛ yi,
alo foye kala tiin naxan bata sa keli bɔxɔn
danne ra.”

³³ Na lɔxɔni, Alatala muxu faxaxine bin-
bine luma nɛn yiren birin yi, keli bɔxɔn fɔxɔ
kedenni han bode fɔxɔni. Muxu yo mi e
sayaan wugama, e binbine mi malanma, e
mi maluxunma. E binbine yi lu bɔxɔn ma
alo ɲamana.

³⁴ Ɛ tan yɛɛratine, ɛ wuga,
ɛ gbelegbele,
ɛ yi ɛ makutukutu
ɛ tan naxanye yamaan xun na!
Bayo ɛ kɔɛ raxaba waxatin bata a li.
Ɛ birama nɛn, ɛ fe yi kala
alo fɛɲɛ fajin na raxuya ayi.

³⁵ Sigade mi fa yɛɛratine xa
e gima dɛnaxan yi.

Luxunde yo mi fa e xa
e tan naxanye yamaan xun na.

³⁶ Ɛ yɛɛratine wuga xuiin namɛ,
yamaan kuntigine gbelegbele xuina,
bayo Alatala e bɔxɔn kalama.

³⁷ Langa sabatixine yidunduxi Alatalaa
xɔlɔ magaxuxin bun.

³⁸ Ala bata a yamanan nabɛɲin
alo yatan na a dingiraan masara,
e yamanan yi kala halagi tiin bun a xɔlɔ
gbeenii.

26

Muxune yi e kɔnkɔ Yeremi ma

¹ Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a man-
gayaan fɔlɔ waxatini Yuda yamanani,
Alatala yi falan ti Yeremi xa.

² Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Sa ti
Alatalaa banxin yinna kui, i falan ti Yuda
yamanan taane muxune xa naxanye birin
fa e xinbi sinma Alatalaa banxini. N na i
yamari falan naxan birin ti feen na, i xa na
birin fala e xa, i nama sese ba a ra.

³ Waxatina nde, e tuli matima nɛn, e
birin yi xɛtɛ e kira ɲaxine fɔxɔ ra. Nayi, n
gbalon naxan nagidixi e ma e fe ɲaxine fe
ra, n xɛtɛma nɛn na feen fɔxɔ ra, na mi fa e
sɔtɔ.

⁴ A fala e xa, i naxa, ‘Alatala ito nan
falaxi, a naxa: Xa ɛ mi ɛ tuli mati n na, xa
ɛ mi n ma sariyane suxu, n naxanye soxi ɛ
yii,

⁵ ɛ yi n ma walikɛne xuiin namɛ, nabine,
n naxanye rasigaxi ɛ ma waxatin birin, ɛ mi
tin ɛ tuli matiyɛ naxanye ra,

⁶ nayi, n banxini ito kalama nɛn alo Silo
taana,* n yi taani ito findi danga taan na
bɔxɔn siyane birin tagi.’ ”

⁷ Saraxaraline nun nabine nun yamaan
birin yi Yeremi xuiin mɛ falani itoe tiyɛ
Alatalaa banxini.

⁸ Yeremi yi yelinma falane tiyɛ waxatin
naxan yi Alatala a yamari naxanye fala fe
ra, saraxaraline nun nabine nun yamaan
birin yi a suxu, e naxa, “I faxama nɛn yati!

⁹ Nanfera i nabiya falane tima Alatala
xinli fa fala banxini ito kalama nɛn alo
Silo taana, taani ito yi kala, a findi yire
rabɛɲinxin na?” Yamaan birin yi e malan
Yeremi rabilinni Alatalaa banxini.

¹⁰ Yuda yamanan kuntigine to na feene
mɛ, e yi keli mangana banxini, e sa dɔxɔ
Alatalaa banxini dɛnaxan xili “So Dɛ
Nɛnɛna.”

¹¹ Nayi, saraxaraline nun nabine yi a fala
kuntigine nun yamaan birin xa, e naxa,
“Xɛmɛni ito a kitin xa lan saayaan ma! Bayo
a bata nabiya falane ti taani ito xili ma, alo
ɛ fan yɛtɛna a mɛxi kii naxan yi!”

¹² Yeremi yi a fala kuntigine nun yamaan
birin xa, a naxa, “Ɛ falan naxanye birin
mɛxi, Alatala nan n nafaxi a n xa fa na
nabiya falane ti banxini ito nun taani ito
xili ma.

¹³ Iki, ɛ sigati kiin nun ɛ kɛwanle maxɛtɛ, ɛ
yi ɛ tuli mati Alatala ra, ɛ Ala. Nayi, Alatala
gbalon naxan nagidixi ɛ xili ma, a xɛtɛma
nɛn na feen fɔxɔ ra, na mi fa ɛ sɔtɔma.

* **26:6: 26.6Silo taana** fe seɓɛxi Yeremi 7.12 kui.

¹⁴ N tan fa ε sagoon nin. Naxan fan ε yεε ra yi, a tinxin, ε na liga n na.

¹⁵ Koni, ε xa a kolon nēn, xa ε n faxa, sɔntaren faxa feen goronna luma nēn ε xun ma, ε tan nun taani ito nun a muxune, bayo Alatala nan n nafaxi yɔ, alogo n xa falani itoe ti ε xa.”

¹⁶ Kuntigine nun yamaan birin yi a fala saraxaraline nun nabine xa, e naxa, “Hali xεmēni ito a kitin mi lan sayaan ma! Bayo a falan tixi en xa Alatala nan xili yi, en ma Ala.”

¹⁷ Yamanan fonna ndee yi keli, e yi a fala yamaan malanxin birin xa, e naxa,

¹⁸ “Yuda mangan Xesekiya waxatini, Moreseti kaan Mike a fala nēn Yuda yamaan birin xa, a naxa, ‘Alatala Sēnben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siyon taani buxama nēn alo xεena,

Yerusalēn findima nēn taa xōnna ra. Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan ma, na findima nēn fɔtōnna yire matexin na.” †

¹⁹ Yuda mangan Xesekiya nun Yuda yamaan birin Mike faxa nēn na ma ba? Xesekiya mi gaxu Alatala yεε ra ba, a yi Alatala mafan? Nayi, Alatala gbalon xunba nēn e ra, a yi naxan nagidixi e ma. En fe ɲaxin nan nafama en yetε ma, xa en xεmēni ito faxa!”

Mangan yi nabi Yuriya faxa

²⁰ Xεmēna nde fan yi na naxan yi nabiya falane tima Alatala xinli, naxan ma falaye yi luxi alo Yereimi a falane, Semaya Kiriyati-Yeyarin kaana dii xεmēn Yuriya. A fan nabiya falane ti nēn taani ito nun yamanani ito xili ma.

²¹ Yehoyakimi nun a sofa kuntigine nun a kuntigine birin to na falane mε, mangan yi wa a faxa feni. Koni, Yuriya to na feen mε, a yi gaxu, a yi a gi, a siga Misiran yamanani.

²² Manga Yehoyakimi yi muxune rasiga Misiran yi, Akibori a dii xεmēna Elanatan e nun muxuna ndee.

²³ E sa Yuriya suxu Misiran yi, e sa fa a ra Manga Yehoyakimi xōn, a yi a faxa silan-fanna ra, e sa a binbin woli ayi yamaan yiigelitōne gaburu yireni.

²⁴ Anu, na waxatini, Safan ma dii xεmēna Axikan Yereimi ratanga nēn alogo e nama a lu yamaan sagoni, e yi a faxa.

27

Yuda kaane lan e xuru Babilōn mangan ma

¹ Yosiyaa dii xεmēn Yehoyakimi a mangayaan fɔlɔ waxatini Yuda yamanani, Alatala yi falan ti Yereimi xa.

² Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, “Gbelemene rasεge, i lutine ti e ra goron tongo seen na, i e sa i kōε ma.

³ I mōn yi e rasiga Edōn mangan nun Moyaba mangan nun Amoni mangan nun Tire mangan nun Sidōn mangan ma e xerane xōn e naxanye rafaxi Yerusalēn yi Yuda Manga Sedeki fεma.

⁴ I yi n ma yamarin nali e ma, alogo e xa sa a fala e kanne xa, i naxa, Alatala Sēnben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ε sa ito fala ε kanne xa, ε naxa,

⁵ ‘N tan nan bɔxɔ xōnna daxi n sēnbε gbeeni, e nun muxune nun suben naxanye a fari. Naxan na n kēnēn, n yi bɔxɔ xōnna so na yii.

⁶ Iki n fa ε yamanane birin sama nēn Babilōn mangan Nebukadanesari sagoni, n ma walikεna. N mōn burunna subene sama nēn a sagoni.

⁷ N siyane birin sama nēn a nōn bun e nun a diin nun a mamandenna nōn bun, han a waxati saxin yi a li, a fan ma yamanan yi sa lu siya sēnbεmane nun manga gbeene nōn bun.

⁸ Xa siyana nde hanma yamanana nde mi xuru Babilōn mangan Nebukadanesari ma, a mi tin Babilōn mangana konyiyaan xa lu a xun ma alo goron tongo gbelemēna, n na siyaan kewanla saranma a ra nēn yengēn nun fitina kamēn nun fitina furen na, han n yi yelin e halagε Babilōn mangan xōn.’ Alatalaa falan nan na ra.

⁹ E tan nama ε tuli mati ε nabine nun ε yimatone nun ε xiyene nun ε koron bōnbōne nun ε kōεramuxune ra, naxanye a falama ε xa, e naxa, ‘E mi luma Babilōn mangana nōn bun.’

¹⁰ Bayo, e wulen nan falama ε xa, naxan ε masigama ε bɔxɔn na. N na ε kedima nɛn ε yamanani, n yi ε raxɔri.

¹¹ Koni siyaan naxan na tin Babilɔn mangana konyiyaan yi sa a fari alo goron tongo gbelemɛna, a xuru a ma, n matabun fima nɛn na ma a yɛtɛ bɔxɔni, a yi a bi, a lu dɔxi na,” Alatalaa falan nan na ra.

¹² N na nan fala Yuda mangan Sedeki fan xa, n naxa, “E tin Babilɔn mangana konyiyaan xa sa ε fari alo goron tongo gbelemɛna, ε xuru e nun a yamaan ma, ε kisima nɛn.

¹³ Nanfera ε nun i ya yamaan lanma ε faxa yɛngɛn nun fitina kamɛn nun fitina fureni, alo Alatala a falaxi kii naxan yi siyane xa naxanye tondin xurɛ Babilɔn mangan ma?

¹⁴ E nama ε tuli mati nabine ra, naxanye a falama ε xa, e naxa, ‘E mi luma Babilɔn mangana nɔɔn bun!’ Bayo, e wule nabiya falane nan tima ε xa.

¹⁵ N tan mi e xɛxi, e wulen nan falama n xinli. Nayi, n na ε kedima nɛn ε yamanani, ε nun ε nabiin naxanye falane tima, ε birin yi raxɔri.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ N ni ito nan fala saraxaraline nun yamaan birin xa, n naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E nama ε tuli mati ε nabine ra naxanye a falama ε xa, e naxa, “Alatalaa banxin muranne famatɔɔn ni i ra sa keli Babilɔn yi!” Bayo e wule nabiya falane nan tima ε xa.

¹⁷ E nama ε tuli mati ne ra. E xuru Babilɔn mangan ma, ε yi kisi. Nanfera ε waxi taani ito kala feni?

¹⁸ Xa nabiin nan e ra, xa Alatalaa falana e yi, nayi e xa Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna mafan alogo muranna naxanye fa luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda mangana banxin nun Yerusalen yi, a ne fan nama xali Babilɔn yamanani.

¹⁹ Bayo Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi lan sɛnbɛtɛnne ma, e nun ige ramaraden nun ige maxali wontorone nun muran gbɛtɛn naxanye luxi taani ito yi,

²⁰ Babilɔn mangan Nebukadanesari mi naxanye tongo a Yehoyakimi a dii xɛmɛn Yoyakin xali konyiyani waxatin naxan yi, Yuda mangana, e nun Yuda yamanan nun Yerusalen taan muxu gbeene birin a siga naxanye ra konyiyani Babilɔn yi,

²¹ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi yati muranne xili ma naxanye luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda mangana manga banxini e nun Yerusalen taani, a naxa,

²² “Ne tongoma nɛn, e xali Babilɔn yi, e sa lu na yi han n na keli lɔxɔn naxan yi, n mɔn yi e rafa be.” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

28

Yeremi nun wule nabina fe

¹ Na jɛɛ kedenna ra, Yuda mangan Sedeki a mangayaan jɛɛ naaninden kike suulunden lɔxɔna nde yi, Gabayon kaana Asuru a dii xɛmɛn Nabi Xananiya yi falan ti n xa Alatalaa banxini saraxaraline nun yamaan birin yɛɛ xɔri, a naxa,

² “Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Babilɔn mangan goron tongo gbelemɛn naxan sama muxune kɔɛ ma, n fama na kaladeni nɛn!

³ Benun jɛɛ firin, n mɔn xɛtɛma nɛn muranne birin na be Alatalaa banxini, Babilɔn mangan Nebukadanesari naxanye tongoxi be, a siga e ra Babilɔn yi.

⁴ N mɔn xɛtɛma nɛn Yuda mangan na, Yoyakin Yehoyakimi a dii xɛmɛna, e nun Yuda muxu suxine birin, naxanye sigaxi Babilɔn yi, bayo Babilɔn mangan goron tongo gbelemɛn naxan sama muxune kɔɛ ma, n fama na kaladeni nɛn!’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁵ Nabi Yeremi yi Xananiya yabi saraxaraline nun yamaan birin yɛɛ xɔri naxanye yi Alatalaa banxini.

⁶ Nabi Yeremi naxa, “Amina! Alatala xa na liga! Alatala xa i fala xuine rakamali, a yi xɛtɛ Alatalaa banxin muranne nun muxu suxine ra be sa keli Babilɔn yi.

⁷ Koni i tuli mati falani ito ra n naxan falama ε nun yamaan birin xa:

⁸ Nabiin naxanye fa benun i tan nun n tan xa fa, xabu a fɔlɔni, ne nabiya falane ti nɛn lan yɛngɛn nun gbalon nun fitina furene fe ma yamana wuyaxi nun mangaya gbeene xili ma.

⁹ Koni xa nabina nde bɔjɛ xunbenla fe fala, fɔ a falan xa kamali nɛn benun muxune xa a kolon a Alatala nan a xɛxi.”

¹⁰ Nayi, nabi Xananiya yi goron tongo gbelemɛn ba Nabi Yeremi kɔɛ ma, a yi a yigira.

¹¹ Xananiya yi a fala yamaan birin yɛɛ xɔri, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Babilɔn mangan Nebukadanesari nɔɔn naxan sama siyane birin fari alo goron tongo gbelemɛna, benun jɛɛ firin, n na kalama na kii nin.’ ” Nabi Yeremi yi siga.

¹² Nabi Xananiya yelin xanbini goron tongo gbelemɛni gira, a naxan ba Nabi Yeremi kɔɛ ma, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

¹³ “Sa a fala Xananiya xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata wudi gbelemɛni gira, koni i fa wure gbelemɛn nan sɔtɔma a funfuni.

¹⁴ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N goron tongo wure gbelemɛn sama nɛn siyani itoe birin kɔɛ ma, alogo e xa lu Babilɔn mangan Nebukadanesari a nɔɔn bun, e lu walɛ a xa, n mɔn burunna subene sama nɛn a sagoni.’ ”

¹⁵ Nabi Yeremi yi a fala Nabi Xananiya xa, a naxa, “Xananiya, i tuli mati! Alatala mi i xɛxi, anu i bata yamani ito mayenden alogo e xa e yigi sa wulene yi.

¹⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ni i janma nɛn bɔxɔ xɔnna fari, i faxama nɛn jɛɛni ito ra, bayo i ya falane yamaan namurutɛma Alatala ma.’ ”

¹⁷ Nabi Xananiya yi faxa na jɛɛn kike solofereden na.

29

Kɛdin yi rasiga muxu suxine ma

¹ Nabi Yeremi a falan ni i ra a naxan sɛbɛ kɛdin kui Yerusalen taani, a yi a rasiga fonne ma naxanye xali konyiyani, e nun saraxaraline nun nabine nun yamaan dɔnxɛn birin, Nebukadanesari naxanye suxu Yerusalen yi a siga e ra konyiyani Babilɔn yi.

² A lixi, Manga Yoyakin nun a nga nun mangan bundɔxɔne nun Yuda kuntigine nun Yerusalen kuntigine nun yiirawanle nun xabune fan bata yi mini Yerusalen yi siga konyiyani.

³ A kɛdin taxu nɛn Safan ma dii xɛmɛna Elasa nun Xiliki a dii xɛmɛn Gemariya ra,

Yuda mangan Sedeki naxanye xɛ Babilɔn mangan Nebukadanesari ma. Kɛdin kui falan ni i ra:

⁴ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi muxu suxine birin xa, n naxanye rasiga konyiyani keli Yerusalen yi siga Babilɔn yi, a naxa,

⁵ “ɛ banxine ti, ɛ dɔxɔ e kui. ɛ nakɔne si, ɛ yi e bogine don.

⁶ ɛ jaxanle futu, ɛ yi diine sɔtɔ. ɛ jaxanle fen ɛ dii xɛmɛne xa, ɛ yi ɛ dii tɛmɛne fi xɛmɛ taa ra, alogo e fan xa diine bari. ɛ wuya ayi ɛ dingirani, ɛ yatɛn nama xurunjɛ ayi de!

⁷ ɛ bɔjɛ xunbenla raso taani, n na ɛ xalixi konyiyani dɛnaxan yi, ɛ yi Alatala maxandi na taan xa, bayo ɛ bɔjɛ xunbenla sɔtɔma na nan xɔn.”

⁸ Bayo Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “ɛ nama tin, nabine nun yiimatone xa ɛ mayenden naxanye ɛ tagi. ɛ nama ɛ tuli mati ɛ xiyene ra!

⁹ Bayo e wule nabiya falane nan tima ɛ xa n xinli. N tan mi e xɛxi,” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ Koni Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Babilɔn yamanana nɔ sɔtɔn na jɛɛ tonge solofere ti, n na ɛ malima nɛn, n yi n ma fala faɗin nakamali ɛ xa, n xɛtɛ ɛ ra be.

¹¹ Bayo n na a kolon n feen naxanye yitɔnxi ɛ xa. N bɔjɛ xunbenla nan yitɔnxi ɛ xa, tɔrɔyaan mi a ra, alogo n xa yigin lu ɛ ma waxati famatɔne yi.” Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Nayi, ɛ na n xili, ɛ yi fa n maxandi, n na ɛ yabima nɛn.

¹³ ɛ na n fen, ɛ n toma nɛn, xa ɛ n fen ɛ bɔjɛn birin na.”

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra. “N tinma nɛn ɛ xa n to, n yi xɛtɛ ɛ ra keli konyiyani, n yi ɛ malan keli siyane nun yirene birin yi, n na ɛ raxuya ayi dɛnaxanye yi, n yi xɛtɛ ɛ ra be, n na ɛ kedixi dɛnaxan yi siga konyiyani.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Na ma, ɛ a falama nɛn, ɛ naxa, “Alatala bata nabine fi nxu ma Babilɔn yi!”

¹⁶ Koni Alatala ito nan falaxi lan mangan ma naxan dɔxi Dawudaa manga gbɛɛni, e nun yamaan naxan birin dɔxi Yerusalen taani ito yi, ɛ ngaxakedenna naxanye mi siga ɛ fɔxɔ ra konyiyani,

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N yengen nun fitina kamen nun fitina furen nafama e ma nen, n yi e lu alo xode bogi kalaxin naxanye mi nœ donje.

¹⁸ N na e sagatanma nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na, n yi e fe findi fe magaxuxin na bœxœn yamanane birin xa, e yi findi danga taan misaala ra, e fe yi yamanane birin muxune yigitege, e yi kabœ e ma, e kolin e ma, e e konbi, n na e raxuya ayi denaxanye birin yi.”

¹⁹ Alatalaa falan ni ito ra. “Na ligama nen bayo e mi e tuli matixi n ma falan na, n na n ma walikœne rasigaxi e tan naxanye ma waxatin birin, nabine. Anu œ fan mi œ tuli matixi,” Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ Koni œ tan xa œ tuli mati Alatalaa falan na, œ tan muxu suxine birin, n bata œ tan naxanye rasiga keli Yerusalœn yi siga Babilœn yi!

²¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan Kolayaa dii xœmena Axabi nun Maaseyaa dii xœmen Sedeki ma, naxanye wule nabiya falane tima œ xa, a naxa, “N na e sama nen Babilœn mangan Nebukadanesari sagoni, a yi e faxa œ yœœ xœri.

²² Yuda kaan naxanye birin siga konyiyani Babilœn yi, ne birin dangan misaala tongoma muxu firinni itoe nan ma sœnœn, e naxa, ‘Alatala xa i lu alo Sedeki nun Axabi, Babilœn mangan naxanye gan!’

²³ Bayo e bata xaxilitareyaan liga Isirayila yi. E bata yalunyaan liga e muxu bodene naxanle xœn, e yi falan ti n xinli wulen fari, anu, n tan xa mi yamarin fixi e ma. N na kolon, na feen seren nan mœn n na.” Alatalaa falan nan na ra.

Yeremi yi Semayaa kœdin yabi

²⁴ A fala Nexelan kaan Semaya xa, i naxa,

²⁵ “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, i bata kœdine sœbœ Yerusalœn kaane birin ma, e nun Maaseya a dii xœmen Sofoni saraxaralina, e nun saraxarali gbœtœye birin, i ito nan sœbœxi Sofoni ma, i naxa,

²⁶ ‘Alatala bata i findi saraxaraliin na Yehoyada jœxœni alogo i xa i yengi dœxœ Alatalaa banxin feene xœn. Na ma, muxu yo na a yœtœ findi nabiin na daxuyani, i lan

i xa a sa kutun na, i a kœœen xidi yœlœnxœnna ra.

²⁷ Nanfera nayi, i mi i kœnkœma Yeremi Anatœti kaan ma, naxan a yœtœ findixi nabiin na œ tagi?

²⁸ A yœtœen bata kœdin nasiga nxu ma Babilœn yi, a naxa: ‘E buma nen mœnni de! Nayi, œ banxine ti, œ dœxœ e kui. E nakœne si, œ yi e bogine don.’ ”

²⁹ Saraxarali Sofoni yi na kœdin xaran Nabi Yeremi xa.

³⁰ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

³¹ “Xœraan nasiga a faladeni muxu suxine birin xa naxanye Babilœn yi, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi Semaya Nexelan kaan xili ma, a naxa, “Bayo Semaya nabiya falane tima œ xa, anu, n tan mi a xœxi, a yi œ mayenden alogo œ xa œ yigi sa wulen.”

³² Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Semaya Nexelan kaan nun a bœnsœnna kœwanle saranma e ra nen. A bœnsœnna muxu yo mi luyœ yamani ito yœ, a mœn mi fe fajœn toma n naxan ligama n ma yamaan xa, bayo a falane yamaan namurutœma Alatala ma.” ’ Alatalaa falan nan na ra.”

30

Ala mœn Isirayila yamanani tœnma nen

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

² “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N falan naxanye tixi i xa, e birin sœbœ kœdin kui.’

³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Lœxœne fama, n Yuda nun Isirayila muxu suxine raxœtœma waxatin naxan yi, n fa e ra yamanani n naxan so e benbane yii, e yi dœxœ a yi,’ Alatala naxa na kiini.”

⁴ Alatala falani itoe nan ti lan Isirayila nun Yuda yamanane ma, a naxa,

⁵ “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘En gbelegbele xuiin mœma.

Gaxun nan na ra, bœjœ xunbeli mi fa na.

⁶ E maxœdinna ti, xa xœmen nœœ diin barœ! Nanfera nayi,

xœmœne birin e tagin suxi alo naxanla nœma dii barini?

Nanfera birin yœtagini tœjœnxœxi?

⁷ Gbalo lœxœ gbeen nan a ra!

A jœxœn mi na.

Waxati xɔdɛxɛn nan na ra Yaxuba
bɔnsɔnna xa,
koni e xunna minima a yi nɛn,
e kisi.' "

⁸“Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito
ra, a naxa, ‘Na lɔxɔni, n goron tongo wu-
dine kalama nɛn, a ba e kɔɛ ma, n yi e xidi
lutine yibolon, n yi e ba xɔɛne konyiyaan
bun.

⁹E yi wali Alatala xa e Ala, e nun Dawuda
yixɛfɛna, e mangana, n naxan fima e ma.’

¹⁰Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
‘E tan Yaxuba yixɛfɛne,
n ma walikene, e nama gaxu,
Isirayila kaane, e nama kuisan!
Bayo, n na e rakisima nɛn,
n yi sa e ba yire makuyeni,
n yi e bɔnsɔnna ba yamanani
e sa konyiyani dɛnaxan yi.
Yaxuba bɔnsɔnna muxune mɔn xɛtɛma
nɛn,

e yi lu maraxaran nun bɔɲɛ xunbenli.
E mi fa yimaxɛ sɔnɔn!

¹¹Bayo, n luma nɛn e xɔn,
alogo n xa e rakisi.
N siyane birin naxɔɛ nɛn,
n na e raxuyaxi ayi naxanye yɛ,
koni n mi e tan naxɔrima.
N na e xuruma nɛn
alo a lan kii naxan yi,
bayo n mi e yatɛma sɔntarene ra.’
Alatalaa falan nan na ra.”

¹²“Alatala ito nan falaxi, a naxa,
‘E ɲaxankatan mi dandanɲɛ,
e furen magaxu.

¹³Muxu yo mi e xun mafalama,
e fure dɛɛn dandan muxu mi na,
a seri mi e tan yii.

¹⁴E xɔyine birin bata ɲinan e xɔn,
e mi fa e fenma sɔnɔn.
Bayo, n bata e ɲaxankata alo yaxuna,
n yi e hake gbeene nun e yulubi wuyaxine
saran e ra a ɲaxin na.

¹⁵Nanfera e wugama e ɲaxankatan
nun e tɔɔyaan bun naxan mi nɔɛ dan-
danɲɛ?

N na ligaxi e ra e hake gbeene nun e yulubi
wuyaxine nan ma fe ra.’ ”

¹⁶“ ‘Koni naxan yo na wa e raxɔri feni,
na fan naxɔrima nɛn.
E yaxune birin xalima nɛn konyiyani.

Naxanye birin fuma e yiiseene ma,
muxune fuma ne fan yiiseene ma nɛn.

Naxanye e suxuma yɛngɛni,
ne fan birin suxuma nɛn yɛngɛni.’

¹⁷Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
‘Koni n mɔn e rasabatima nɛn,
n yi e rakɛndɛya e furene ma,
bayo e a falama e ma nɛn a yama ramɛxina,
muxe mi a yengi dɔxi naxan xɔn, Siyon
taana.’

¹⁸Alatala ito nan falaxi, a naxa,
‘N mɔn Yaxuba bɔnsɔnne yigiyadene
rasabatima nɛn,
n kininkinin e dɔxɔdene ma.
Taa xɔnna mɔn tima nɛn a funfuni.
Manga banxin mɔn yi ti a yireni.

¹⁹Bɛti xuiin nun sɛwa xuiin minima nɛn e
tagi.

N na e rawuyama ayi nɛn,
e mi fa xurunɲɛ ayi mumɛ!

N binyen fima nɛn e ma,
e mi fa rayelefue sɔnɔn.

²⁰E diine luma nɛn alo a fɔlɔni,
e yamaan luma nɛn n yɛtagi.
N yi e ɲaxankata muxune kɛwanle saran e
ra.

²¹E mangan minima e tan nin,
e tan nde nan tima e yɛɛ ra.
N yi na kanna maso n na,
a yi a maso n na,
bayo muxun mundun suse a masoɛ n na a
yɛtɛ ra?”

Alatalaa falan nan na ra.

²²‘E findima nɛn n ma yamaan na,
n yi findi e Ala ra.’ ”

²³Alatala gbalon soma nɛn muxu ɲaxine
xun na
alo foye kala tiina.

A xɔlɔn ɲaxankatan yi fa e ma
alo wuluwunla.

²⁴Alatalaa xɔlɔn mi xɛtɛma e fɔxɔ ra
fɔ feene rakamali
Ala naxanye birin nagidixi a bɔɲɛni.
E xaxili sɔtɔma nɛn na feene xɔn waxati
famatɔne yi.

31

Isirayila kaane xɛtɛ fena

¹Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na
waxatini, n findima nɛn Isirayila xabilane
birin ma Ala ra, e yi findi n ma yamaan na.”

²Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Yama dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra yɛngɛn xanbini,

ne n ma hinanna toma nɛn tonbonni, Isirayila yamaan yi matabun sɔtɔ.”

³ Alatala a yɛtɛ yita nɛn n na wulani, a naxa, “N bata ɛ xanu habadan! Nanara, n ma hinanna mi ɲanma ɛ xa.

⁴ Isirayila yama faɲina, n mɔn ɛ rasabatima nɛn, ɛ yamanan mɔn tima nɛn. ɛ mɔn ɛ tanbanne maxama nɛn ɛ yi siga bodonlane fɔxɔ ra ɲaxaɲaxani.

⁵ ɛ mɔn manpa bili nakɔne sima nɛn Samari geyane fari.

Xɛɛ biine sansine sima nɛn, e yi e bogine sɔtɔ.

⁶ Bayo lɔxɔna nde fama, kantan tiine e xui raminima Eframi yamanan geyane ma waxatin naxan yi, e naxa, ‘ɛ keli, en siga Siyon taani Alatala fɛma, en ma Ala.’ ”

⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, “ɛ xuini te sɛwani Yaxuba bɔnsɔnna fe ra, ɛ ɲaxan e fe ra e tan naxanye siyane xun na!

ɛ xui ramini, ɛ yi Ala tantun, ɛ naxa, ‘Alatala, i ya yamaan nakisi, Isirayila muxu dɔnxɛne.’

⁸ N xɛtɛma nɛn e ra sa keli kɔmɛn fɔxɔn yamanani, n yi e malan sa keli bɔxɔn danne ra. Danxutɔne nun sankalatɔne e yɛ, ɲaxalan fudi kanne nun naxanye dii barini, e birin.

Yama gbeen nan xɛtɛn be.

⁹ E fama nɛn wugɛ, e lu n maxandɛ, n yi ti e yɛɛ ra, siga xudene dɛ, kira yitɔnxin xɔn, e mi e sanna radinɲɛ dɛnaxan yi, bayo Isirayila yamaan fafe nan n na, Eframi bɔnsɔnna luxi nɛn alo n ma dii singena.”

¹⁰ Siyane, ɛ tuli mati Alatalaa falan na, ɛ sa a rali fɔ fɔxɔ ige tagi bɔxɔ makuyene yi! ɛ naxa, “Naxan Isirayila yamaan naxuyaxi ayi, na e malanma nɛn. A e kantanma nɛn

alo xuruse rabaan nun a xuruse kuruna.

¹¹ Bayo, Alatala bata Yaxuba yixɛtɛne xɔrɔya,

a yi e xunba muxune yii naxanye sɛnbɛn gbo e xa.

¹² E fama nɛn, e xuini te ɲaxaɲaxani Siyon geyaan xun-tagɪ.

E sɛwama nɛn Alatalaa nɛmaan birin na, murutun nun manpa nɛnɛn nun turen nun yɛxɛɛne nun siine nun ɲingene.

E nii yifanma e ma nɛn alo igen saxi nakɔn naxan ma, e mi fa yigitɛgɛ mumɛ!

¹³ Nayi, sungutunne sɛwama nɛn e bodondenɪ,

e nun banxulanne nun fonne birin.

N yi e sunun findi sɛwan na, n yi e madɛndɛn, n yi e rasɛwa e ɲaxankatan xanbini.

¹⁴ N yi saraxaraline ralugo sube turaxine ra n ma yamaan yi wasa n ma nɛmaan na,” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Gbelegbele xuiin nun wuga xui gbeen tema Rama taani. Rakeli nan a diine wugama.

A mi tinɲɛ a xa masabari amasɔtɔ e birin bata faxa.”

¹⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “ɛ wuga xuiin nun ɛ yɛɛgen dan, bayo ɛ kɛwanle saren fima nɛn, ɛ diine fama nɛn sa keli yaxune konni.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “ɛ yigin sɔtɔma nɛn waxati famatɔne yi, bayo ɛ diine mɔn xɛtɛma nɛn e konni.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ N bata Eframi bɔnsɔnna wuga xuiin mɛ, e naxa,

“Ala, i bata nxu xuru kari xɔdɛxɛni alo turaan naxan mi suxi, nxu yi xuru ki faɲi.

I mɔn xa nxu raxɛtɛ,

nxu xɛtɛma nɛn,

bayo i tan nan Alatala ra, nxɔ Ala.

¹⁹ Nxu nxu xun xanbi so nɛn i yi,

koni na xanbi ra,

nxu yi nimisa.

Nxu yelin xanbini xaxinla sɔtɛ,

nxu yi xɔlɔ nxu yɛtɛ ma,

nxu yagi, nxu yi nxu xun sin,
bayo nxu bata kalan ti nxu dii ɲɔɾɛ waxa-
tini han!”

²⁰ Ala naxa, “Eframi bɔnsɔnna mi findixi n
nafan diin xan na ba,
n diin naxan nafisama bonne xa?
Bayo n nɛma falane tiyɛ a ma,
a fe rabirama n ma.
Nanara, n bɔɲɛn bata kala a fe ra,
a kininkininna yi n suxu han!”
Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Ɛ taxamasenne ti kiraan xɔn,
ɛ wudine bitin kiraan dɛ
alogo muxune nama kira gbeen fata
e lan e xa bira naxan fɔxɔ ra.
Isirayila yama fajina,
ɛ mɔn xa xɛtɛ, ɛ xɛtɛ ɛ taane yi.

²² N ma dii murutɛxine,
ɛ luma na xun xɔn sigani
han waxatin mundun yi?
Bayo Alatala fe nɛnɛn naminima nɛn bɔxɔ
xɔnna fari,
ɲaxanla fama nɛn xɛmɛn fendeni.*

Ala mɔn Yuda nun Isirayila yitɔnma nɛn

²³ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa
Ala ito nan falaxi, a naxa, “N na xɛtɛ e muxu
suxine ra waxatin naxan yi, a mɔn falama
nɛn Yuda yamanan nun a taane yi, e naxa,
‘Alatala xa barakan sa tinxin yirena fe yi
geya sariɲanxina.’

²⁴ Xɛɛ biine nun xuruse rabane dɔxɔma
nɛn Yuda yamanani e nun a taane birin.

²⁵ Bayo n muxu xadanxine nii yifanma e
ma nɛn, n yi muxu nii kalaxine ralugo.”

²⁶ Na waxati yɛtɛni, n yi xulun, n yi a
kolon a n ma xixɔnla yi ɲaxun han!

²⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lɔxɔne
fama, n mɔn muxune nun xuruseene
rasabatima nɛn Isirayila nun Yuda ya-
manane yi, e wuya ayi alo muxun na san-
siin xuya xɛɛn ma.

²⁸ Benun to, n na n yɛɛn ti nɛn e ra alogo n
xa e xunna kala, n yi e tala, n yi e halagi, n
yi e raxɔri, n yi gbalon nafa e ma. Koni iki,
n mɔn n yengi dɔxɔma nɛn e xɔn alogo n xa

e yamanan ti, n yi e si,” Alatalaa falan nan
na ra.

²⁹ A mi fa falama na lɔxɔni fa fala,
Fafane bata ɲaxundan xindene don,
koni e diine nan ɲinye ramuluxun.†

³⁰ Koni birin faxama a yɛtɛ hakɛn nan ma
fe ra. Muxu yo ɲaxundan xindene don, na
kanna yɛtɛɛn nan ɲinye ramuluxunma.

Layiri nɛnɛna fe

³¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Na lɔxɔne fama, n layiri nɛnɛn xidima‡
nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi
waxatin naxan yi.

³² A mi ligama
alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane
tagi,
n to e yii rasuxu n yi e ramini Misiran
yamanani.

Bayo e n ma layirin kala nɛn
hali n to findi e kanna ra,”
Alatalaa falan nan na ra.

³³ “Koni layirin ni i ra,
n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan
tagi.”

Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Na waxatin na dangu,
n na n ma sariyane sama nɛn e xaxinli,
n yi e sɛbɛ e bɔɲɛni.

N findima nɛn e Ala ra,
e yi findi n ma yamaan na.

³⁴ Muxu yo mi fa a boden maxaranma,
muxu yo mi a falɛ a ngaxakedenna xa,
a naxa, ‘I xa Alatala kolon,’
bayo e birin n kolonma nɛn,
keli muxudin ma han muxu gbeena.

Bayo n diɲama nɛn e hakɛne ma
n yi e yulubine xafari.”
Alatalaa falan nan na ra.

³⁵ Alatala ito nan falaxi,
a tan naxan sogen da
alogo a xa kɛnɛnna fi yanyin na,
e nun kiken nun sarene kɔɛɛn na,
naxan fɔxɔ igeni maxama,
a mɔrɔnne yi xuxu,§
naxan xili Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, na
naxa,

* **31:22: 31.22** Waxatina nde, Ala waxi a xɔn ma nɛn a Isirayila yamaan xa a tan Ala fen. Anu, e dari fe mi yi na ra hali Isirayila yamaan to findixi Ala gbeen na layiri xidin xɔn alo xɛmɛn nun ɲaxanla futun xidima kii naxan yi. † **31:29:** **31.29** Na feen mɔn sɛbɛxi Nabi Esekiyeli 18.2 kui. ‡ **31:31: 31.31** *Layiri nɛnɛna* fe sɛbɛxi Luka 22.20 nun Kɔrɛnti Singen 11.25 nun Kɔrɛnti Firindena 3.6 nun Heburune 8.8-12 kui. § **31:35: 31.35** *Igen mɔrɔnne:* alo foyen na so igeni.

36 “Fanni dunuɗa da kiin sariyani itoe n yetagi,
Isirayila yixetene fan yatema nen siyaan na n yee ra yi.”

Alatalaa falan nan na ra.

37 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Xa kore xonna nae malige,
xa boxo xonna bunne nae kolonje,
nayi, n fan n mema nen Isirayila bɔnsɔnna
ra e kewanle fe ra,”
Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalɛn taa nenɛna fe

38 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Lɔxɔne fama, taani ito mɔn tima Alatala xa waxatin naxan yi, keli Xananɛli Sangansoon ma han sa boxo Songen Ma Deen na.

39 Taan dan nenɛn fɔlɔma menna nin siga tinxinni han Garebi geyana, sa dangu Gowa binni.

40 Binbine nun xubene boxonma lanbanna naxan yi e nun gbingbinna naxanye sigama han Kadirɔn xudeni siga han taan so deen tongonna so deen naxan xili Soone Dena, sogeteden binni, mɛnne birin nasarijanma nen Alatala xa. Yire yo mi fa kale na hanma a raxɔri.”

32

Yeremi yi xɛɛna nde sara

1 Alatala yi falan ti Yeremi xa, Yuda manga Sedeki a mangayaan jee fudeni, Nebukadanesari a mangayaan jee fu nun solomasexeden nan yi a ra nun.

2 Babilɔn yamanan sofa ganla bata yi Yerusalɛn taan nabilin nun na waxatini, e yi taan yengema. Nabi Yeremi yi saxi kasoon na kantan tiine banxin sansanna kui Yuda mangan konni.

3 Yuda mangan Sedeki bata yi a balan mɛnni, a naxa, “Nanfera i nabiya falani itoe tima? I yi a fala, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nen Babilɔn mangan sagoni, a yi a tongo.

4 Yuda mangan Sedeki mi tangama Babilɔn kaane ma de! N na a sama nen Babilɔn mangan sagoni yati, a yi falan ti a xa kenɛn nun kenɛn, a yi a yetagi to.

5 Babilɔn mangan sigama nen Sedeki ra Babilɔn yi, a sa luma denaxan yi han n na keli a malideni waxatin naxan yi. Xa e

Babilɔn kaane yenge, e mi no sɔtɔma de!”
Alatalaa falan nan na ra.’ ”

6 Yeremi a falan ni ito ra, a naxa, “Alatala falan ti nen n xa, a naxa,

7 I boxo Salun ma dii xɛmɛn Xanameli fama nen i fema, a yi a fala i xa, a naxa, ‘N ma xee boxon sara n ma, naxan Anatɔti taani, bayo i tan daxa ke sariyan na, i yi a sara, a findi i gbeen na.’

8 Nayi, n boxo a dii xɛmɛn Xanameli yi fa n fema kantan tiine banxin sansanna kui alo Alatala a fala kii naxan yi. Xanameli yi fa a fala n xa, a naxa, ‘N ma xee boxon sara n ma naxan Anatɔti taani, Bunyamin yamanani, bayo i tan daxa ke sariyan na, i yi a sara, a findi i gbeen na. A sara!’ N yi a kolon fa fala Alatalaa falan nan yi kamalixi na ra.

9 Nayi, n yi n boxo a diin Xanameli a xee boxon sara a ma naxan Anatɔti taani, n yi gbeti gbanan fu nun solofere so a yii.

10 N yi a sara kedini tɔn, n yi n ma taxamasenna sa a ma, n yi serene xili, n gbetin maliga sikeela ra.

11 N yi a sara kedin tongo, n ma taxamasenna yi naxan ma, sariyane yi sebexi naxan kui, e nun kedi gbete naxan mi yi balanxi taxamasenna ra.

12 N yi a sara kedin so Neriya dii xɛmɛn Baruku yii Maxiseya mamandenna. N na liga n boxo a dii xɛmɛn Xanameli yee xɔri, e nun seren naxanye e yii boxon sa xee boxon sara kedin ma, e nun Yahudiyan naxanye birin yi kantan tiine banxin sansanna kui.

13 N yi yamarini ito so Baruku yii e yee xɔri, n naxa,

14 ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, boxon sara kedini itoe tongo, naxan balanxi n ma taxamasenna ra e nun naxan nabixi, i sa e sa feɗɛna nde kui, e mi kale denaxan yi.

15 Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, boxona nde, muxune mɔn banxine nun xee boxone nun manpa bili nakɔ boxone sarama nen yamanani ito yi.’ ”

16 “N to boxon sara kedin so Neriya dii xɛmɛn Baruku yii, n yi Alatala maxandi, n naxa,

17 ‘Marigina Alatala, i tan naxan kore xonna nun boxo xonna daxi i senbe gbeeni, kabanako fe yo mi xɔboxo i tan yii.

¹⁸ I ya hinanna mayitama nen muxune xa han mayixete wuli keden, koni i fafane hakenne saranma e diine ra nen. Ala, i gbo, Ala senbemaan nan i tan na naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.

¹⁹ I ya fe ragidixine gbo, i kewanle magaxu. I yena adamadiine birin sigati kiin na, alogo i xa birin saran a kewanle ra, saranna naxan lan a wali xonne ma.

²⁰ I yi kabanako feene nun taxamasenne ligama xabu nxu yi Misiran yamanani waxatin naxan yi han to, i ne liga Isirayila kaane ye e nun adamadiine birin, i yi xinla soto naxan gbo han to.

²¹ I bata Isirayila i ya yamaan namini Misiran yamanani taxamasenne nun kabanako feene nun senbe gbeen nun non nun fe magaxuxine xon.

²² I yamanani ito so nen e yii, i bata yi i kolo naxan so fe ra e benbane yii, kumin nun nonon gbo yamanan naxan yi.

²³ E bata fa, e fa dexo a yi. Koni, e mi e tuli matixi i xuiin na, e mi bira i ya sariyan foxo ra, e mi i ya yamarine suxi. Nanara, i jaxankatani ito birin nafaxi e ma.

²⁴ Yaxune bata gbingbinne rate taan yinna xon alogo e xa dangu a xun ma. Taan fama nen ludeni Babilon kaane sagoni, naxanye a yengema, silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen yi taan kala. I naxan falaxi, na bata kamali, a tan ni ito ra.

²⁵ Marigina Alatala, i a fala n xa nen, i naxa, "Xe baxon sara gbetin na serene yee xori." Anu, taan sa luma Babilon kaane nan sago yi."

Alatala yi Yeremi yabi

²⁶ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²⁷ "Alatala nan n tan na, niiramane birin ma Ala. Kabanako fena nde na yi ba, naxan xodexo n tan yii?

²⁸ Nanara, n tan, Alatala, n ni ito nan falama, fa fala taani ito sama Babilon kaane nun Babilon mangan Nebukadane-sari sagoni nen, e yi a tongo.

²⁹ Babilon kaan naxanye taani ito yengema, ne soma nen taani ito yi, e teen so a ra, e a gan, e nun a banxine e wusulanna gan Baali xa naxanye xuntagi, e minse saraxane rabaxon ala gbetene xa denaxanye yi, e yi n naxolo.

³⁰ Bayo xabu e dii jore waxatine yi Yuda kaane nun Isirayila kaane mi sese ligaxi fo fe jaxina n yee ra yi, e lu n naxole e suxure rafalaxine xon, Alatalaa falan nan na ra.

³¹ Bayo taani ito muxune bata n naxolo, e n boren nate, keli a ti laxon ma han to. Nayi, n fa a bama nen n yetagi.

³² Yuda kaane nun Isirayila kaane bata n naxolo e kwali jaxine xon, e tan nun e mangane nun e kuntigine nun e saraxaraline nun e nabine, e nun Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin.

³³ E bata e xun xanbi so n yi, e mi e yee rafindixi n ma. Anu, n yi e xaranma waxatin birin, koni e mi tin e tuli matiyee, e xurun soto.

³⁴ E yi e suxurene dexo n ma banxini n xinla binyama denaxan yi, e yi a raharamu.

³⁵ E yi kidene rafala Baali xa Ben-Hinon lanbanni, alogo e xa e diine gan saraxan na Molo ko xa. N mi e yamari naxan ma, n mi sa mirixi naxan ma. E bata xosi fe sifani itoe liga, e yi Yuda bonsonna ti yulubin ma."

³⁶ "Iki, e fa a falama taani ito ma nen, e naxa, 'A sama nen Babilon mangan sagoni! E a noma nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen xon!' Nanara, n tan Alatala, Isirayilaa Ala, n fa ito nan falama, n naxa,

³⁷ 'N na e malanma nen yati, sa keli yamanane birin yi, n na e raxuyama ayi denaxanye yi n ma xolo gbeen nun n ma bore teeni. N mon xetema e ra nen be, n yi tin e dexo bore xunbenli.

³⁸ E findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.

³⁹ N yi xaxili kedenna fi e ma. E lu kira kedenna xon, alogo e xa gaxu n yee ra habadan, alogo e nun e diine xa lu herini.

⁴⁰ N yi habadan layirin xidi n tan nun e tan tagi, n mi e raberinje mumee. N luma nen fe fajin lige e xa, n yi n yee ragaxun sa e boreni, alogo e nama e xun xanbi so n yi.

⁴¹ N sewama nen fe fajin liga feen na e xa. N yi e rasabati yamanani ito yi yati, n borenen nun n niin birin na.' "

⁴² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N fe fajin naxan falaxi lan e fe ma, n na ligama e xa nen alo n jaxankatani itoe birin nafaxi yamanani ito xili ma kii naxan yi.

⁴³ Ɛ mɔn xεε bɔxɔne sarama nɛn yamanani ito yi na waxatini, Ɛ a falama dɛnaxan ma, Ɛ naxa, ‘Yire raxɔrixin nan a ra, muxu mi na, sube mi na, a bata sa Babilɔn kaane sagoni.’

⁴⁴ Xεε bɔxɔne sarama nɛn gbetin na, e sara kɛdine yi yɛlan, muxune yi e taxamasenne sa e ma sereyane yεε xɔri Bunyamin yamanani e nun Yerusalɛn rabilinna taane nun Yuda taane nun geya yire taane nun sogegododen binna geya yire taane nun Negewi yamanan taane yi. Bayo, Alatala mɔn e yamanan nasabatima nɛn. Alatalaa falan nan na ra.”

33

Yerusalɛn kisi fena

¹ Alatala mɔn yi falan ti Yeremi xa a firindeni, a yi balanxi kantan tiine sansanna kui waxatin naxan yi. A naxa,

² “Alatala ito nan falaxi, a tan naxan feene ligama, a tan naxan feene yitɔnma, a e ragidi, a xili Alatala, a tan naxan a falama, a naxa,

³ ‘N maxandi, n na i yabima nɛn. N fe gbeene yɛbama nɛn i xa, wundo fe luxunxine i mi naxanye kolon.’

⁴ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan taani ito banxine ma e nun Yuda mangane banxine, naxanye bata rabira alogo e xa yaxune yɛngɛ naxanye tema yinna fari yɛngɛni, a naxa,

⁵ ‘Yamaan na Babilɔn kaane yɛngɛ waxatin naxan yi, banxini itoe rafema nɛn muxune binbine ra n naxanye faxama n ma xɔlɔ gbeeni. N na n yetagin luxunma nɛn taani ito muxune ma e kɛwali jaxine fe ra.

⁶ Koni, n mɔn taani ito rasabatima nɛn, n yi a muxune rakɛndɛya, n yi bɔɲɛ xunbenla nun lannayaan fi e ma han!

⁷ N Yuda muxu suxine nun Isirayila muxu suxine raxɛtɛma nɛn keli konyiyani, n mɔn yi e rasabati alo a fɔlɔni.

⁸ N yi e rasarijan e hakene birin ma e yulubin ligaxi n na naxanye xɔn. N na e hakene birin mafeluma nɛn e n yulubin tongoxi naxanye xɔn, naxanye findixi murutɛ feene ra n xili ma.

⁹ Nayi, taani ito findima nɛn sɛwan na n xa, e nun tantunna nun binyena bɔxɔ xɔnna siyane birin tagi, e na fe fajine birin mɛ waxatin naxan yi n naxanye ligama e xa. E kuisanma nɛn e gaxu lan na fe fajine nun bɔɲɛ xunbenla birin ma n naxanye fima e ma.’ ”

¹⁰ “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Ɛ tan a falama yireni ito ma, Ɛ naxa, “Yire raxɔrixin na a ra, muxu mi fa na, xuruse mi na.” Anu, Yuda taani itoe nun Yerusalɛn kirani itoe naxanye rabɛɲinxi iki, muxune nun xuruseene mi fa dɛnaxanye yi iki,

¹¹ sɛwa sigine nun jaxaɲaxa sigine mɔn sama nɛn mɛnne yi e nun jaxalandi ti sigine xɛmɛn nun a jaxanla xa, e nun naxanye sigama bɛtin bɛ barika bira saraxane badeni Alatalaa banxini, e naxa, “En Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna tantun, bayo Alatala fan, a hinanna luma nɛn habadan.” Bayo n mɔn yamanan nasabatima nɛn alo a fɔlɔni,’ Alatala naxa na kiini.”

¹² “Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Yamana raxɔrixini ito, muxune nun xuruseene mi fa dɛnaxan yi, lɔxɔna nde xuruse rabane mɔn xuruse rabaden nun matabuden sɔtɔma nɛn e xuruse kurune xa mɛnna taane birin yi.

¹³ Xuruseene mɔn luma nɛn e kantan muxune dɛxɔn geya yire taane nun sogegododen geya yire taane nun Negewi yamanan taane nun Bunyamin yamanan nun Yerusalɛn rabilinna taane birin yi, e nun Yuda taane yi.’ Alatala naxa na kiini.”

Ala a falan nakamalima nɛn Dawuda bɔnsɔnna xa

¹⁴ “Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Lɔxɔne fama, n fala fajine rakamalima lɔxɔn naxanye yi, n naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma.

¹⁵ Na lɔxɔne nun na waxatini, n tinxinden naminima nɛn Dawuda bɔnsɔnni, alo wudi jɲingin na mini wudin ma, a yi kiti kɛnden nun tinxinyaan naba yamanani.

¹⁶ Yuda yamaan nakisima nɛn na lɔxɔne yi, bɔɲɛ xunbenla yi so Yerusalɛn yi. E a xili bama nɛn fa fala, “En ma tinxinna, Alatala.”

* **33:17:** 33.17 Na feen mɔn sɛbɛxi Samuyeli Firinden 7.12-16 nun Mangane Singen 2.4 nun Taruxune Singen 17.11-14 kui.

17 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa: Dawuda ɲɔxɔ yi biran mi dasɛ mumɛ naxan dɔxɛ Isirayila yamaan manga gbɛdɛni.*

18 Lewi saraxaraline ɲɔxɔ yi biran mi dasɛ mumɛ naxan saraxa gan daxine bɛ, a bogise saraxane tutin nali, a saraxane ba lɔxɔ yo lɔxɔ.’ ”

19 Alatala yi falan ti Yeremi xa. A naxa,

20 “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa ɛ nɔɛ layirin kalɛ nxu nun yanyin nun kɔɛɛn tagi, kɔɛɛn nun yanyin yi ba minɛ e waxatini nun,

21 nayi, n ma layirin nɔɛ kalɛ nxu nun n ma walikɛɛn Dawuda fan tagi nɛn, a bɔnsɔnna muxun yi dasa naxan dɔxɛ a ɲɔxɔni a manga gbɛdɛni. Nayi, n ma layirin mɔn nɔɛ kalɛ nxu nun Lewi saraxaraline tagi nɛn naxanye n ma wanla ra.

22 N na n ma walikɛɛn Dawuda yixɛtɛne rawuyama ayi nɛn, e nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye n ma wanla ra alo kore xɔnna saren naxanye mi nɔɛ yatɛ, alo baan ɲɛmɛnsinna naxan yatɛn mi kolonɲɛ.’ ”

23 Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

24 “I mi a toxi ba, yamani ito naxan falama? E naxa, ‘Alatala bata a mɛ a yama sugandixi firinne ra.’ Nayi, e n ma yamaan naɲaxuma, e mi fa e yatɛxi siya ra.”

25 Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xa layirin mi yi nxu nun yanyin nun kɔɛɛn tagi nun, xa n mi yi kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna da kiin sariyane sa nun,

26 nayi, n yi nɔɛ n mɛ nɛn Yaxuba yixɛtɛne nun n ma walikɛɛn Dawuda yixɛtɛne ra, n yi tondi a bɔnsɔnna muxuna nde sugandɛ alogo a xa lu Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yixɛtɛne xun na. Bayo n mɔn e yamanan nasabatima nɛn, n yi kininkinin e ma.”

34

Alaa falana Sedeki xa

1 Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a sofa ganla nun yamanan naxanye birin yi a nɔɔn bun ma e nun siyane birin yi Yerusalɛn nun a rabilinna taane birin yɛngɛma waxatin naxan yi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

2 “Alatala, Isirayilaa Ala naxa, sa falan ti Yuda mangan Sedeki xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nɛn Babilɔn mangan sagoni, a yi a gan.

3 I tan mi tangama a ma, koni a i suxuma nɛn yati, i lu a sagoni, i Babilɔn mangan toma nɛn i yɛɛn na, a yi falan ti i xa kɛnɛn nun kɛnɛn, a yi siga i ra Babilɔn yi.

4 Koni Yuda mangan Sedeki, i tuli mati Alatalaa falan na! Alatala falani ito nan tixi lan i ma, a naxa, i mi faxɛ yɛngɛni sese ma.

5 I faxan bɔɲɛ xunbenla nin. I saya feen ligama nɛn alo i benbane gbeene liga kii naxan yi, manga danguxine, muxune yi wusulanna gan i ya binyen mayita feen na, e i wuga, e naxa, “Ee! Nxu kanna bata faxa!” N tan Alatala nan na falaxi.’ Alatalaa falan nan na ra.”

6 Nabi Yeremi yi na falane birin nali Yuda mangan Sedeki ma Yerusalɛn yi.

7 Na waxatini, Babilɔn mangana ganla yi Yerusalɛn yɛngɛma e nun Yuda taan bonne birin, a li Lakisi taan nun Aseka taan nan tun yi fa luxi Yuda taa makantanxine ra.

Konyine xɔɲɔyana fe

8 Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan Sedeki yelin xanbini layirin xidɛ e nun Yerusalɛn yamaan tagi, alogo e xa konyine xɔɲɔya.

9 Birin yi xɔɲɔyaan fima a konyi Heburu kaane ma, alogo muxu yo nama fa a Yahudiyen boden nawali alo konyina.

10 Kuntigine nun yamaan naxanye na layirin xidi, ne yi tin e konyine beɲin feen ma alogo e nama fa lu konyiyani. E yi tin na ma, e yi e beɲin.

11 Koni na xanbi ra, e mɔn yi e miriyaan masara, e yi e konyine maxili, e bata yi naxanye beɲin, e yi e karahan alogo e mɔn xa findi konyine ra.

12 Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

13 “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N layirin xidi nɛn nxu nun ɛ benbane tagi, n na e ramini waxatin naxan yi Misiran yi konyiyani. N yi a fala e xa, n naxa,

14 “Xa ɛ ngaxakedenna Heburuna nde a yɛtɛ mati ɛ ma konyin na, a walima nɛn ɛ

* 34:14: 34.14 Na feen sɛbɛxi Xɔɲɔyaan 21.2 nun Sariyan 15.12-15 kui.

xa jεε sennin. A jεε soloferedeni ε xa a xɔɔya.”* Koni ε benbane mi n xuiin suxu, e mi e tuli mati n na.

¹⁵ E tan bata yi ε kewanle masara waxati danguxini itoe yi, naxan fan n tan yεε ra yi, ε yi na liga, ε birin yi xɔɔyaan fi ε ngaxakedenne ma. E layirin xidi nεn n yetagi, n ma banxini n xinla binyama dεnaxan yi.

¹⁶ Koni ε bata xεε ε fe ragidixin fɔxɔ ra, ε yi n xinla kala, ε to ε konyine maxili, ε bata yi naxanye bejin nun, ε bata yi naxanye lu e xa siga, ε mɔn yi e karahan a e xa findi ε konyine ra.’ ”

¹⁷ “Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E to mi n binyaxi, ε tondi xɔɔyaan fiye ε ngaxakedenne ma ε adamadi bodene. Nayi, n xɔɔyaan sifana nde fima ε ma nεn, ε fa xɔɔyani ito nan sɔtɔma, naxan a lige ε faxa silanfanna nun fitina furen nun fitina kamɛni, han ε fe yi bɔxɔ xɔnna yamanane birin muxune magaxu.’ Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ ‘Muxun naxanye n ma layirin kalaxi, naxanye mɔn mi tin layirin nakamale e yetεen naxan xidi n yetagi, n na e suxuma nεn alo e jinge diin naxan yisεgen firinna ra, e yi dangu a dungine tagi layiri xidin dangan misaala ra.†

¹⁹ Yuda nun Yerusalen kuntigine nun mangan bundɔxɔne nun saraxaraline nun yamanan muxun naxanye birin danguxi na jingen dungine tagi,

²⁰ n ne sama nεn e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, e binbine yi findi xɔline nun burunna subene balon na.

²¹ N Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine sama nεn e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, Babilɔn mangana sofa ganla, naxanye e masigaxi ε ra.

²² N yamarin fima nεn, n yi e raxεte be taani ito xili ma. E taan yengema nεn, e yi a tongo, e yi a gan. N yi Yuda taane raxɔri, e findi bɔxɔ rabepinxin na.’ Alatalaa falan nan na ra.”

35

Yeremi nun Rekabu bɔnsɔnne fe

¹ Alatala bata yi falani ito ti Yeremi xa Yuda mangan Yosiyaa dii Yehoyakimi a mangayaan waxatini, a naxa,

² “Siga Rekabu bɔnsɔnne fεma, i yi e xili, e xa fa Alatalaa banxin kuiin yirena nde yi, i manpaan so e yii, alogo e xa a min.”

³ Nanara, n yi Yaasaniya tongo, Xabasiniyaa dii xεmεn Yeremi a dii xεmεna, e nun a ngaxakedenne nun a diine nun Rekabu bɔnsɔnna birin.

⁴ N yi siga e ra Alatalaa banxini, Alaa muxun Yigidali a dii xεmεn Xanan ma dii xεmεne yi walima banxin konkon naxan kui, kuntigine banxin kuiin yiren dεxɔn, Salun ma dii xεmεn Maaseyaa waliden konkon xun ma, naxan yi so dεen kantama.

⁵ N yi fεjεne dɔxɔ Rekabu bɔnsɔnna muxune yetagi e rafexi manpaan na e nun igelengenne. N yi a fala e xa, n naxa, “E manpana nde min!”

⁶ E yi n yabi, e naxa, “Nxu mi manpaan minma, bayo nxu benba Rekabu a dii xεmεn Yonadabo nxu yamari nεn, a naxa, ‘E nama manpaan min mumε, ε tan nun ε yixεtene,

⁷ ε nama banxi ti, ε nama sansi si, ε nama manpa bili si, senɪ itoe mɔn nama lu ε yii. Koni ε luma bubune nin ε dunuɔa yi gidin birin yi, alogo ε xa bu yamanani ε dɔxɔma xɔjεyani dεnaxan yi.’

⁸ Nxu benba Rekabu a dii xεmεn Yehonadabu nxu yamari feen naxanye ma, nxu bata ne suxu. Nxu mi manpaan minma nxɔ simayani mumε, nxu tan ba, nxɔ paxanle ba, nxɔ dii xεmεne ba, nxɔ dii tεmεne ba,

⁹ nxu mi banxi tima, nxu so a kui, nxu gbee mi findε manpa bili nakɔ ra, hanma xεεna hanma langana.

¹⁰ Nxu luma bubune nan kui, nxu bata nxu benba Yonadabo a yamarine birin suxu ken!

¹¹ Koni Babilɔn mangan Nebukadane-sari to yamanan yengε, nxu a fala nεn, nxu naxa, ‘En siga Yerusalen yi, en na en gi Babilɔn kaane nun Arami kaane sofa ganle bun.’ Nayi, nxu yi dɔxɔ Yerusalen yi.”

† 34:18: 34.18 Mɛn kaane yi xuruseni segema nεn firinna ra, e yi dangu a dungi firinne tagi layirin misaala ra fa fala xa naxan mi layirin nakamali, na kanna xa liga alo xuruseen naxan yisεgexi ito ra. Na feen seβexi Dunuɔa Fɔlɔn 15.9-18 kui.

12 Nayi, Alatala yi falan ti Yereimi xa, a naxa,

13 “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, sa a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, i naxa, ‘E mi xaxili sote ba? E mi n ma falane suxe ba?’ Alatalaa falan nan na ra.

14 ‘Rekabu a dii xemen Yehonadabu bata yi yamarin fi a diine ma, a e nama manpaan min. E bata a yamarin suxu. E mi a minxi han to. Han to, e mi manpaan min bayo e bata e benbana a yamarin suxu. Anu, n tan falan tima e xa yeye, koni e mi n xuiin suxi.

15 N na n ma walikene rasigama e ma yeye, nabine, alogo e xa a fala e xa, e naxa, “E xete e kira naxin foxo ra, e kewanle maxete, e nama bira ala gbetene foxo ra, e yi e batu. Nayi, e luma nen yamanani n naxan soxi e nun e benbane yii.” Koni e mi e tuli mati n na, e mi n xuiin name.

16 Rekabu a dii xemen Yehonadabu yixetene bata e benbana a yamarin suxu, koni yamani ito mi n xuiin suxi!’

17 Nanara, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N gbalon nafama nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane ma, n feen naxanye birin fala e xili ma. Amasoto n bata falan ti e xa, e mi n xuiin namexi, n yi e xili, e mi n yabi.’”

18 Yereimi yi a fala Rekabu bonsonna muxune xa, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘E bata e benba Yehonadabu a yamarine suxu, e bira a yamarine birin foxo ra, e yi e birin liga,’

19 Na ma, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Rekabu a dii xemen Yonadabo yixetena ndee luma nen wale n yetagi, e mi janje mum!’”

36

Yehoyakimi yi kedindan

1 Yuda mangan Yosiya a dii xemen Yehoyakimi a mangayaan je naanindeni, Alatala yi falani ito ti Yereimi xa, a naxa,

2 “Kedi mafilinxina nde tongo, i yi n ma falane birin sebe n bata naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma e

nun siya gbetene birin xabu n falan ti folo i xa loxon naxan yi Yosiya waxatini han to.

3 Waxatina nde, Yuda kaane a famuma nen n fe naxin naxan nagidixi e xili ma, e birin yi xete e kira naxin foxo ra. Nayi, n na e yulubine nun e hakene mafeluye nen.”

4 Yereimi yi Neriya dii xemen Baruku xili. Alatala bata yi falan naxanye birin ti a xa, Yereimi yi ne fala, Baruku yi ne sebe kedindan kui.

5 Na xanbi ra, Yereimi yi yamarin fi Baruku ma, a naxa, “E tonna nan dxi n ma menni, n mi ne sigi Alatala Batu Banxini.

6 Nayi, i tan xa siga Alatalaa banxini. N na Alatalaa falan naxanye tixi i xa, i naxanye sebe, i sa ne xaran yamaan yetagi sun suxu loxon. I e xaran Yuda kaane xa naxanye fama sa keli e taane yi.

7 Nayi, waxatina nde, e Alatala mafanma nen, e birin yi xete e kira naxin foxo ra. Bayo Alatalaa xolon nun a fitinan gbo yamaan xili ma.”

8 Nabi Yereimi Neriya dii xemen Baruku yamari feen naxanye birin ma, a yi ne liga, a yi sa Alatalaa falane xaran kedini Alatala Batu Banxini.

9 Yuda mangan Yosiya dii xemen Yehoyakimi a mangayaan je suulunden kike solomanaanindeni, e yi loxo keden sugandi a Yerusalen kaane xa sunna suxu na loxon Alatala yetagi e nun Yuda kaan naxanye birin fa Yerusalen yi sa keli Yuda taane yi.

10 Baruku yi Yereimi a falane birin xaran kedini Alatala Batu Banxini yamaan birin yetagi. A yi dxi sebeli tiin Gemariya konkon nin, Safan ma dii xemena, denaxan yi sansanna kui naxan faxan na Alatala Batu Banxin so de nen na.

11 Gemariya dii xemen Mikahu, Safan mamandenna to Alatalaa falane birin name naxanye yi sebei na kedindan kui,

12 a yi siga sebeli tiin dxi deni manga banxini kuntigine birin yi malanxi denaxan yi, sebeli tiina Elisama nun Semayaa diin Delaya nun Akibori a diina Elanatan nun Safan ma diin Gemariya nun Xananiya diin Sedeki, e nun kuntigin bonne birin.

13 Mikahu yi na falane birin yeba e xa, a naxanye me, Baruku yi kedindan xaranma waxatin naxan yi yamaan birin yetagi.

¹⁴ Nayi, kuntigine yi Netaniyaa dii xēmen Yehudi rasiga, Kusi a dii xēmen Selemya mamandenna, a xa sa a fala Baruku xa, a naxa, “I kedin naxan xaranxi yamaan birin yetaḡi, na tongo, i fa!” Neriya dii xēmen Baruku yi na kedin tongo, a siga e fēma.

¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “I magodo, i yi a xaran nxu xa.” Baruku yi a xaran e xa.

¹⁶ E to na falane birin mē, e gaxuxin yi e bode mato, e yi a fala Baruku xa, e naxa, “Nxu falani itoe birin yebama nēn mangan xa.”

¹⁷ Nayi, e yi Baruku maxōdin, e naxa, “A fala nxu xa, i falani itoe birin sebēxi kii naxan yi. Yeremi nan dē xui itoe ra ba?”

¹⁸ Baruku yi e yabi, a naxa, “A falani itoe tixi n xa a xuini texin nan na, n yi e sebē kedin i to kui duba igen na.”

¹⁹ Kuntigine yi a fala Baruku xa, e naxa, “Siga, ē nun Yeremi xa sa ē luxun, muxu yo nama a kolon ē denaxan yi.”

²⁰ E yi kedin lu Elisama sebēli tiina konkoni, e siga mangan fēma a tandem ma, e sa falane birin yēba mangan xa.

²¹ Mangan yi Yehudi rasiga kedin tongo-deni. Yehudi yi sa a tongo Elisama sebēli tiina konkoni, a yi fa a xaran mangan yetaḡi e nun kuntigin naxanye birin yi mangan fēma.

²² Nēn kike solomanaaninden nan yi a ra, mangan yi dōxi a xunbeli waxatin banxini, tēn yi dēgema wuren kui a yetaḡi.

²³ Yehudi na yi kedin yire saxan hanma naanin xaran, mangan fan yi na kedin yiren xabama a ra nēn sebēli tiina filēdin na, a yi na woli tēni wuren kui, han kedin birin yi gan jan.

²⁴ Nayi, mangan nun a kuntigine birin yi na falane birin namē, e mi gaxu hali, e mi e dūgine yibō e ma nimisani.

²⁵ Anu, Elanatan nun Delaya nun Gemariya mangan mafan nēn alogo a nama kedin gan, koni a mi a tuli mati e ra.

²⁶ Mangan yi yamarin fi Yerameeli ma, mangana dii xēmēna nde, e nun Asiriyeḡi a dii xēmēn Seraya nun Abadele a dii xēmēn Selemya, a e xa sebēli tiin Baruku nun Nabi Yeremi suxu. Koni Alatala yi e raluxun.

Alaa falana mangan xili ma

²⁷ Baruku bata yi Yeremi a falan naxanye sebē, mangan to na kedin gan, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²⁸ “I mōn xa kedi gbēte tongo. Falan naxanye yi kedi singen ma, Yuda mangan Yehoyakimi naxan ganxi, i mōn xa ne sebē kedin.

²⁹ I mōn xa a fala Yuda mangan Yehoyakimi xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, i tan nan kedin ganxi, i naxa, “Nan-fera i falani itoe sebēxi a Babilōn mangan fama nēn, a yi yamanani ito kala, a yi a muxune nun a xuruseene birin naxōri?”

³⁰ Nanara, Alatala ito nan falaxi Yuda mangan Yehoyakimi xili ma, fa fala a bōnsōnna muxu yo mi dōxōma Dawudaa manga gbēdeni, a yēteēn binbin nabēninma nēn sogen na yanyin na e nun xunbenla ra kōēn na.

³¹ N na a kēwali jaxine saranma nēn a ra e nun a diine nun a kuntigine. N gbalon nafama e tan nun Yerusalēn kaane nun Yuda kaane birin ma nēn, n feen naxanye birin fala e xili ma, bayo e mi e tuli matixi n na.’ ”

³² Yeremi yi kedi mafilinxi gbēte tongo, a yi a so Neriya dii xēmēn Baruku yii, sebēli tiina. Baruku yi falane birin sebē Yeremi naxanye fala a xa, naxanye yi kedi singen kui, Yuda mangan Yehoyakimi naxan gan. A mōn yi na fala sifa wuyaxi gbēteye sa ne fari.

37

Yeremi yi sa kasoon na

¹ Babilōn mangan Nebukadanesari yi Yosiyaa dii xēmēn Sedeki dōxō mangan na Yehoyakimi a dii xēmēn Yoyakin jōxōni Yuda yamanan xun na.

² Alatala falan naxan ti Nabi Yeremi xa, a tan ba, a kuntigine ba, yamanan muxune ba, e sese mi na ramē.

³ Anu, na waxatini Manga Sedeki bata yi Selemyaa dii xēmēn Yehukali nun saraxaraliin Maaseya dii xēmēn Sofoni xē a faladeni Nabi Yeremi xa, a naxa, “Alatala en ma Ala maxandi nxu xa.”

⁴ Na waxatini Yeremi yi sigan nun xēteēn nabama yamaan tagi. A munma yi sa kasoon na singen.

⁵ Misiran mangana ganla bata yi mini Misiran yamanani. Babilōn kaan naxanye

yi Yerusaleṇ rabilinxi a yengedeni, ne yi na feen me, e yi e masiga Yerusaleṇ ra.

⁶ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa, a naxa,

⁷ “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘E sa a fala Yuda mangan xa naxan e xexi n maxodindeni, e naxa, “Misiran mangana ganla naxan minixi e malideni, ne xetema nen e konni Misiran yamanani.

⁸ Nayi, Babilon kaane mon fama nen, e yi taani ito yenge, e yi a no, e a gan.”

⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: E nama e yete mayenden, e yi a miri a Babilon kaane e makuyama e ra nen! Bayo e mi sigama.

¹⁰ Hali e Babilon kaane sofa ganla birin no, naxanye e yengema, hali muxu maxoloxine nan gbansan lu e faxataren na, e birin kelima nen, e mini e bubune kui, e yi taani ito gan.’ ”

¹¹ Babilon kaane sofane yi makuyaxi Yerusaleṇ ra waxatin naxan yi lan Misiran mangana ganla fe ma,

¹² Yeremi yi wa mini feni Yerusaleṇ yi siga Bunyamin yamanani, alogo a xa sa kenna nde tongo a konni.

¹³ A to taan so deen li denaxan xili Bunyamin dena, mini taani, kantan ti kuntigin naxan xili Yiriya, Selemiyaa dii xemena, Xananiya mamandenna, na yi Nabi Yeremi rati, a yi a fala a xa, a naxa, “I bata sa Babilon kaane fari!”

¹⁴ Yeremi yi a yabi, a naxa, “Nondi mi na ra, n mi se Babilon kaane fari sese ma!” Koni Yiriya mi a tuli mati a ra. A yi Yeremi suxu, a siga a ra kuntigine fema.

¹⁵ Kuntigine xoloxin yi a bonbo, e yi a sa kasoon na Yonatan ma banxini, sebeli tiina, bayo e bata yi men findi kaso banxina nde ra.

¹⁶ E Yeremi raso yinla nde ra kaso banxin bun, a sa balan menni, a yi bu na han!

¹⁷ Loxona nde, Manga Sedeki yi xeraan nasiga a tongodeni. E to fa a ra mangan konni, mangan yi a maxodin wundoni, a naxa, “Alatala bata falana nde ti i xa iki ba?” Yeremi yi a yabi, a naxa, “On, a naxa a i sama nen Babilon mangan sagoni.”

¹⁸ Yeremi mon yi a fala Manga Sedeki xa, a naxa, “N haken mundun ligaxi i ra, hanma i ya kuntigine hanma yamana, naxan a ligaxi i n saxi kasoon na?

¹⁹ E nabine sa minen yi iki, naxanye yi nabiya falane tima e xa, e naxa, ‘Babilon mangan mi fama e tan nun yamanani ito yengedeni’?

²⁰ Iki, mangana, n kanna, yandi, i tuli mati n na, i xa tin n ma falan ma. I nama n naxete sebeli tiin Yonatan ma banxini, alogo n nama faxes menni.”

²¹ Manga Sedeki yi yamarin fi a e xa e yengi doxo Yeremi xon kantan tiine banxin sansanna kui, e yi lu buru xun keden soe a yii loxo yo loxo keli buru ganne yireni han taan burun birin na jan loxon naxan yi. Yeremi lu na kii nin kantan tiine banxin sansanna kui.

38

E yi Yeremi ragodo yinla ra

¹ Yeremi yi falan naxanye tima yamaan xa, Matan ma dii xemen Sefati nun Pasaxuri a dii xemen Gedali nun Selemiyaa dii xemen Yukala nun Malakiyaa dii xemen Pasaxuri yi ne birin name. A yi a falama, a naxa,

² “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Naxan yo lu taani ito yi, na kanna faxama yengen nun fitina kamen nun fitina furen nin, koni naxan na keli taani ito yi, a sa a yete dentegge Babilon kaane xa, na kanna kisima nen, a tan yi lu a nii ra bete. A kisima nen.’

³ Alatala mon ito nan falaxi, a naxa, ‘Taani ito sama nen Babilon mangan sagoni yati, a yi a tongo.’ ”

⁴ Kuntigine yi a fala mangan xa, e naxa, “Xemeni ito xa faxes! Bayo sofaan naxanye luxi taani ito yi, a ne tunnaxoloma e ma e nun yamaan birin, a lu fala sifani itoe tiye e xa. Xemeni ito mi yamaan munanfanna xan fenma, fo a kala fena.”

⁵ Manga Sedeki yi e yabi, a naxa, “N bata a lu e yii. N tan mangan mi noe e yee ratiye.”

⁶ Nayi, e yi Yeremi tongo, e sa a rasin mangana dii xemen Malakiyaa ige ramara yinla ra kantan tiine banxin sansanna kui, e Yeremi ragodo menni lutin na. Ige mi yi fa na kui, koni boron yi na. Yeremi yi bitin boroni.

⁷ Koni Ebedi-Meleki Kusi kaan naxan yi findixi kuntigin na mangana banxini, na yi a me a e bata Yeremi rasin ige ramara yinla

ra. Mangan yi tixi taan so dɛɛn na dɛnaxan xili Bunyamin.

⁸ Ebedi-Meleki yi mini manga banxini, a yi a fala mangan xa, a naxa,

⁹ “Mangana, n kannna, muxuni itoe bata fe naxin liga Nabi Yeremi ra, e sa a woli ige ramara yinla ra. A faxama nɛn kamɛn na nayi, bayo buru mi fa taani.”

¹⁰ Mangan yi Ebedi-Meleki Kusi kaan ya-mari, a naxa, “Muxu tonge saxan tongo, i sa Nabi Yeremi rate ige ramara yinla ra, benun a xa faxesa.”

¹¹ Ebedi-Meleki yi muxune tongo, e siga mangana banxin kui yirena nde yi gbeti ramaraden bun ma, e sa dunkobine nun dugi fori kalaxine tongo mɛnni, e yi sa e ragodo Yeremi ma lutin na.

¹² Ebedi-Meleki Kusi kaan yi a fala Yeremi xa, a naxa, “Dunkobin nun dugi fori kalaxini itoe raso i ganla bun ma, i lutine xidi e fari.” Yeremi yi na liga.

¹³ E yi Yeremi bandun lutine ra, e yi a rate ige ramara yinla ra. Yeremi yi lu kantan tiine banxin sansanna kui.

Sedeki nun Yeremi e bode tona

¹⁴ Manga Sedeki yi xɛrane rasiga Nabi Yeremi tongodeni. E yi fa a ra mangan fɛma Alatala Batu Banxin so dɛ saxanden na. Mangan yi a fala Yeremi xa, a naxa, “N fe keden nan maxɔdinma i ma, i nama sese luxun n ma.”

¹⁵ Yeremi yi Sedeki yabi, a naxa, “Xa n na a fala i xa, i mi n faxes ba? N na i kawandi, i mi a suxe sese ma.”

¹⁶ Manga Sedeki yi a kɔlɔ Yeremi xa wundoni, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, a tan naxan niin biraxi en yi, n mi i faxes, n mɔn mi i sɛ muxune sagoni naxanye waxi i faxesa feni.”

¹⁷ Nayi, Yeremi yi a fala Sedeki xa, a naxa, “Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa i mini i yi i yetɛ dɛntɛgɛ Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, i kisima nɛn, taani ito mi ganjɛ, ɛ nun i ya denbayaan yi kisi.’ ”

¹⁸ Koni, xa i mi i yetɛ dɛntɛgɛ Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, taani ito sama nɛn Babilɔn kaane sagoni, e yi a gan, i tan nun mi tangɛ e ma.’ ”

¹⁹ Manga Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, “N gaxuxi Yahudiyane nan yɛɛ ra

naxanye saxi Babilɔn kaane fari. N gaxuxi nɛn, xa Babilɔn kaane mi n soɛ ne yii, e yi n naxankata.”

²⁰ Yeremi yi a yabi, a naxa, “E mi i soɛ ne yii. I tuli mati Alatalaa falan na, n naxan falama i xa. Nayi, i hɛrin sɔtɔma nɛn, i niin yi kisi.”

²¹ Koni xa i tondi i yetɛ dɛntɛgɛ e xa, Alatala falani ito nan makɛnɛnxi n xa, a naxa

²² ‘Naxanla naxanye birin luma Yuda mangana banxini, ne raminima nɛn Babilɔn mangana kuntigine yetagi, e yi a fala i xa, e naxa:

I yi laxi i xɔyin naxanye ra,
ne bata i mayenden, e yi i nɔ.

I bata bitin boroni, e tan yi i rabɛjin.’ ”

²³ “Naxanle nun e diine birin xalima nɛn Babilɔn kaane fɛma, i tan fan mi tangama e ma. Babilɔn mangana i suxuma nɛn, a yi taani ito gan.”

²⁴ Nayi, Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, “Muxu yo nama en ma falani itoe fe mɛ. Nayi, i mi faxes.”

²⁵ Xa kuntigine a mɛ a n bata falana nde ti i xa, e fa i maxɔdinma nɛn na falan ma, e naxa, ‘A fala nxu xa, mangan naxan falaxi i xa, i nama sese luxun nxu ma, xa na mi a ra, nxu i faxesa nɛn.’

²⁶ I xa a fala e xa nɛn, i naxa, ‘N mangan mafanxi nɛn alogo a nama n nasiga Yonatan ma banxini alogo n nama faxesa mɛnni.’ ”

²⁷ Kuntigine birin yi fa Yeremi fɛma, e yi a maxɔdin. A yi e yabi alo mangana a yamari kii naxan yi. E yi Yeremi lu na, bayo muxu yo mi na falane mɛxi.

²⁸ Yeremi yi lu kantan tiine sansanna kui han Yerusalɛn suxu lɔxɔna.

Yerusalɛn suxu kiina a taruxun ni ito ra:

39

Yerusalɛn suxu fena yɛngɛni

Mangane Firinden 25.1-12 nun Yeremi 52.4-16

¹ Yuda mangan Sedeki a mangayaan jɛɛ solomanaaninden kike fudeni, Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalɛn xili ma, e yi a rabilin.

² Sedeki a mangayaan jɛɛ fu nun kenden kike naaninden xi solomanaaninde lɔxɔni, e yi taan yinna yirena nde rabira.

³ Nayi, Babilon mangana kuntigine birin yi e maso, e yi dɔxɔ gbɛdɛne yi Taa Tagin so dɛɛn na, Neragala-Sareseri nun Samigara-Nebu nun Sarasekimi, mangan bundɔxɔne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena e nun Babilon mangana kuntigin bonne birin.

⁴ Yuda mangan Sedeki nun sofane birin to e to, e yi e gi, e mini mangana nakɔɔn kiraan xɔn taan so dɛɛn na kɔɛɛn na naxan makantan yin firinne tagi, siga Araba tonbonna lantaan kiraan xɔn.

⁵ Koni, Babilon sofa ganla yi e sagatan e sa Sedeki li Yeriko mɛrɛmɛrɛne yi. E yi a suxu, e siga a ra Babilon manga Nebukadanesari fɛma Ribila taani Xamata yamanani, a yi sa a makiti mɛnni.

⁶ Babilon mangan yi Sedeki a diine kɔɛ raxaba a yɛtagi Ribila taani. A mɔn yi Yuda yamanan muxu gbeene fan birin faxa.

⁷ A yi Sedeki yɛɛne sɔxɔɔnɛ ayi, a yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra, a siga a ra Babilon yi.

⁸ Babilon kaane yi mangana banxin nun muxune banxine birin gan, e yi Yerusalɛn taan makantan yinne rabira.

⁹ Yamaan muxu dɔnxɛn naxanye lu taani, Babilon mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne suxu a siga e ra konyiyani Babilon yi e nun naxanye bata yi e yɛtɛ dɛntɛgɛ a xa e nun yamaan dɔnxɛn birin.

¹⁰ Koni yiigelitɔɔn naxanye yi yamaan yɛ, sese mi yi naxanye yii, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne lu Yuda yamanani, a yi manpa bili nakɔne nun xɛɛne fi e ma.

¹¹ Babilon mangan Nebukadanesari bata yi yamarini ito fi mangan kantan muxune xunna Nebusaradan ma lan Yeremi ma, a naxa,

¹² “Sa a tongo, i yi i yengi dɔxɔ a xɔn, i nama sese ɲaxi dɔxɔ a ra, koni a na naxan fala, i na liga a xa.”

¹³ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan nun Nebusasaban, mangan bundɔxɔne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena nde e nun Babilon kuntigine birin

¹⁴ yi xɛrane rasiga Yeremi tongodeni kantan tiine banxin sansanna kui, e yi a taxu Axikan ma diin Gedali ra, Safan mamandenna, alogo a xa siga a ra a konni. A

sa lu a kon kaane yɛ.

¹⁵ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a yi kantan tiine banxin sansanna kui waxatin naxan yi, a naxa,

¹⁶ “Sa falani ito ti Ebedi-Meleki Kusi kaan xa, i naxa, ‘Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N bata ɲaxankatan nan ma fe fala taani ito xili ma a faɲin mi naxan na. Awa, iki n fama na rakamalideni nɛn i yɛɛ xɔri.

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra. Na lɔxɔni, n na i makantanma nɛn, i mi sɛ muxune sagoni i gaxuxi naxanye yɛɛ ra.

¹⁸ N na i rakisima nɛn, i mi faxɛ silanfanna ra sese ma. Bayo i bata i yigi sa n yi, i luma nɛn i nii ra,” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

40

Yeremi yi xɔɔya

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yelin xanbini a beɲinɲɛ Rama taani. Bayo a bata yi Yeremi li xidixi yɔlɔnxɔnna ra mɛnni Yerusalɛn nun Yuda muxu suxine yɛ e yi sigama naxanye ra Babilon yi konyiyani.

² Mangan kantan muxune xunna yi Yeremi tongo, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala, i ya Ala gbaloni ito nan ma fe fala be xili ma.

³ Alatala naxan fala, a bata na rakamali, bayo ɛ bata yulubin liga Alatala ra, ɛ mi ɛ tuli matixi a xuiin na, feni ito yi liga ɛ ra.

⁴ Iki, n yɔlɔnxɔnna bama nɛn i yiine ma. Xa i tinɲɛ fɛ n fɔxɔ ra Babilon yi, fa. N na n yengi dɔxɛ i xɔn. Xa a mi i kɛnɛnxi, i fa n fɔxɔ ra Babilon yi, hali i mi fa. I nɔɛ sigɛ nɛn yamanan yiren birin yi, dɛnaxan na i kɛnɛn i siga mɛnni.”

⁵ A to mi a yabi sinma Nebusaradan mɔn yi a fala a xa, a naxa, “Babilon mangan bata Gedali findi Yuda yamanan xunna ra, xɛtɛ na fɛma, Axikan ma dii xɛmɛna, Safan mamandenna. I sa dɔxɔ yamaan yɛ a fɛma, hanma dɛnaxan na i kɛnɛn, i siga mɛnni.” Mangan kantan muxune xunna yi donseene nun kiseene fi a ma, a yi a beɲin.

⁶ Yeremi yi siga Axikan ma dii xɛmɛn Gedali fɛma Misipa taani, a yi lu a fɛma yamaan yɛ naxanye luxi yamanani.

*Yamana kanna Gedali faxa fena
Mangane Firinden 25.22-26 nun Yereimi
41.1-3*

⁷ Sofa kuntigine nun e sofaan naxanye mən yi burunne ra, ne birin to a mε, a Babilən mangan bata Axikan ma dii xəmən Gedali findi yamana kanna ra, a yi yamanan xəmene nun ɲaxanle nun di-idine taxu a ra, yiigelitəən naxanye mi xali koniyani Babilən yi.

⁸ Netaniyaa dii xəmən Yisimayeli nun Kareyaa dii xəmene Yoxanan nun Yonatan nun Tanxumeti a dii xəmən Seraya, e nun Netofa kaana Efayi a diine nun Maka kaana dii xəmən Yaasaniya, ne nun e ganle yi siga Gedali fəma Misipa taani.

⁹ Axikan ma dii xəmən Gedali, Safan mamandenna yi a kəlb e nun e ganle xa, a naxa, “E nama gaxu walε Babilən kaane xa, ε lu yamanani, ε wali Babilən mangan xa, ε herin sətoma nən.

¹⁰ Nluma nən Misipa taani Babilən kaane yεε ra, naxanye fama en ma. E tan xa manpa bogine bolon, ε bogiseene xaba, ε turene ba, ε yi e ramara, ε lu ε taane yi, ε denaxanye tongoxi.”

¹¹ Na ma, Yahudiyān naxanye birin yi Moyaba yamanan nun Amonine yamanan nun Edən yamanani e nun yamana gbətaye birin yi, ne yi a mε a Babilən mangan bata yamaan muxun dənxe lu Yuda yamanani, a yi Axikan ma dii xəmən Gedali findi yamana kanna ra e xunna, Safan mamandenna.

¹² Yahudiyane yi fa, sa keli yiren birin yi, e yi raxuyaxi ayi denaxanye yi, e yi fa Yuda yamanani Gedali fəma Misipa taani, e yi manpa bogine nun bogiseene malan han a gbo ayi.

¹³ Kareyaa dii xəmən Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi burunne ra, ne yi fa Gedali fəma Misipa taani.

¹⁴ E yi a fala a xa, e naxa, “I mi a kolon ba, a Amonine mangan Baalisi bata Netaniyaa dii xəmən Yisimayeli rafa alogo a xa fa i faxa?” Koni Axikan ma dii xəmən Gedali mi la e ra.

¹⁵ Kareyaa dii xəmən Yoxanan yi a fala Gedali xa wundoni Misipa taani, a naxa, “Tin n xa sa Netaniyaa dii xəmən Yisimayeli faxa. Muxu yo mi a kolonma. Nanfera

i tinma a xa i faxa, Yahudiyani itoe birin yi raxuya ayi naxanye i rabilinni, Yuda yamaan dənxe lu ayi?”

¹⁶ Axikan ma dii xəmən Gedali yi Kareyaa dii xəmən Yoxanan yabi, a naxa, “I nama na liga de! Bayo i naxan falama Yisimayeli xun ma, wulen nan na ra.”

41

Gedali faxa fena

¹ Nεən kike soloferedeni, Netaniyaa dii xəmən Yisimayeli, Elisama mamandenna mangan xabilan muxuna nde, naxan yi mangana kuntigina nde ra, na yi fa Axikan ma dii xəmən Gedali fəma Misipa yi, muxu fu biraxi a fəxə ra. E yi e dεge e bode xən ma mənni Misipa taani.

² Nayi, Netaniyaa dii xəmən Yisimayeli nun na muxu fune yi keli sanja ma kedenni, e yi Axikan ma dii xəmən Gedali faxa silanfanna ra, Safan mamandenna, Babilən mangan naxan dəxə yamanan xun na.

³ Yisimayeli mən yi Yahudiyane birin faxa, naxanye yi Gedali fəma Misipa taani, e nun Babilən kaane sofaan naxanye yi na.

⁴ Gedali faxa ləxən xətən bode, muxu yo munma yi a kolon,

⁵ muxu tonge solomasεxe yi fa sa keli Siken nun Silo nun Samari taane yi, naxanye dε xabeye yi bixi, e dagine yibəxi, e yetε maxabaxi sunun taxamasenna ra, alogo e xa fa bogise saraxane nun wusulanna ba saraxan na Alatalaa banxini.

⁶ Netaniyaa dii xəmən Yisimayeli yi mini e ralandeni Misipa taani. A siga wugε. A to e li, a yi a fala e xa, a naxa, “E fa so Axikan ma dii xəmən Gedali konni.”

⁷ Koni e to so taani, Netaniyaa dii xəmən Yisimayeli nun a fəxərabirane yi e kəε raxaba, e yi e birin woli ige ramaraden yinla ra.

⁸ Koni muxu fu yi e yε, ne yi a fala Yisimayeli xa, e naxa, “I nama nxu faxa, bayo donseene luxunxi nxu xən xεene ma, murutun nun fundenna nun turen nun kumina.” Nayi, a mi ne faxa e ngaxakedenne xən.

⁹ Yisimayeli Gedali a muxune binbine woli ige ramara yinla naxan na, Manga Asa nan na rafala, alogo a xa taan xun mayεngε

Isirayila mangan Basa ma.* Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli yi mεn nafe binbine ra.

¹⁰ Na danguxina, Yisimayeli yi Misipa kaane suxu, mangana dii tεmεne nun yamaan naxan birin yi luxi na yi, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xεmεna. Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli yi keli, a xa siga e ra konyiyani Amonine yamanani.

¹¹ Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli fe jaxin naxan liga, Kareyaa dii xεmεn Yoxanan yi na mε e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a fɔxɔ ra.

¹² E yi ganla birin tongo e siga Netaniya a dii xεmεn Yisimayeli yεngedeni, e sa a li dara gbeen dε Gabayon taani.

¹³ Yisimayeli yi sigama yamaan naxan na, ne to Kareyaa dii xεmεn Yoxanan to, e nun sofa kuntigin naxanye yi a fɔxɔ ra, e birin yi sεwa.

¹⁴ Yisimayeli muxun naxanye birin suxu Misipa taani, a siga e ra konyiyani, ne yi xεtε Yoxanan ma, Kareyaa dii xεmεna.

¹⁵ Koni Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli nun a muxu solomasεxε yi nɔ e giye Yoxanan yεε ra, e siga Amonine yamanani.

¹⁶ Kareyaa dii xεmεn Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi a fɔxɔ ra, ne yi ti yamaan yεε ra naxanye yi luxi e nii ra, Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli naxanye suxu Misipa taani Axikan ma dii Gedali faxesanbini, sofane nun jaxanle nun diidine nun kuntigine, a naxanye xali Gabayon taani.

¹⁷ E yi siga, e sa ti Kimihami yigiyadeni, Betεlemi taan dεxɔn, alogo e xa siga Misiran yamanani,

¹⁸ e makuya Babilɔn kaane ra, e yi gaxuma naxanye yεε ra, bayo Netaniyaa dii xεmεn Yisimayeli bata yi Gedali faxesa, Axikan ma dii xεmεna, Babilɔn mangan naxan dɔxɔ yamanan xun na.

42

Muxu gixine yi Yeremi maxadin

¹ Sofa kuntigine nun Kareyaa dii xεmεn Yoxanan nun Hosayaa dii xεmεn Yesani nun yamaan birin, muxudin nun muxu gbeen birin yi e maso,

² e yi a fala Nabi Yeremi xa, e naxa, “Yandi, tin, i yi Alatala, i ya Ala mafan nxu xa, i yi a mafan yama dɔnxɛni ito xa. Bayo nxu yi wuya, koni iki nxu muxu dando nan luxi, alo i a toma kii naxan yi.

³ Alatala, i ya Ala xa kiraan yita nxu ra, nxu lanma nxu xa bira naxan fɔxɔ ra, e nun nxu lanma nxu xa naxan liga.”

⁴ Nabi Yeremi yi a fala e xa, a naxa, “N bata a mε. N na Alatala maxandima nεn, ε Ala, alo ε a falaxi kii naxan yi. Alatala na ε yabi naxan na, n na birin falama nεn ε xa, n mi sese luxunjε ε ma.”

⁵ E yi a fala Yeremi xa, e naxa, “Alatala xa findi sere tinxinxi jɔndi falan na nxu xili ma, xa nxu mi Alatala i ya Alaa falane birin suxu a naxanye tima i xa lan nxu ma!

⁶ Xa a findi a jaxin na hanma a fajina, nxu Alatala xuiin suxuma nεn, en ma Ala, nxu i xεxi naxan fεma alogo nxu xa hεrin sɔtɔ, Alatala, en ma Alaa fala suxun xɔn.”

⁷ Xi fu to dangu, Alatala yi falan ti Yeremi xa.

⁸ Yeremi yi Kareyaa dii xεmεn Yoxanan xili, e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a fɔxɔ ra, e yamaan birin, muxudin nun muxu gbeena.

⁹ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, ε n xεxi naxan ma alogo n xa sa a mafan ε xa, a naxa,

¹⁰ ‘Xa ε lu dɔxi yamanani ito yi, n na ε rasabatima nεn, n mi ε fe kale, n yi ε si, n mi ε tale mumε, bayo n bata sunu lan gbalon ma, n naxan ligaxi ε ra.’

¹¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘E nama gaxu Babilɔn mangan yεε ra, ε gaxuxi naxan yεε ra iki. E nama gaxu a yεε ra, bayo n luxi ε xɔn nεn alogo n xa ε rakisi, n yi ε xunba a yii.

¹² N kininkininma nεn ε ma, a fan yi kininkinin ε ma, a yi ε raxεtε ε yamanani.’

¹³ Koni xa ε a fala, ε naxa, ‘Nxu mi luma yamanani ito yi!’ Xa ε mi ε tuli mati Alatala ε Alaa falan na,

¹⁴ xa ε a fala, ε naxa, ‘En-εn, nxu sigama Misiran yamanan nin, nxu mi fa yεngen toε dεnaxan yi, nxu mi fa yεnge so xɔtaan fe xuiin mεma dεnaxan yi, donseen mi fa dasama nxu yii dεnaxan yi. Nxu luma menna nin!’

* 41:9: 41.9 Na feen sebexi Mangane Singen 15.9-24 kui.

¹⁵ Nayi, Yuda muxu dɔnxene, ε tuli mati Alatalaa falan na! Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa ε a ragidi yati, a ε xa siga Misiran yamanani, xa ε sa dɔxɔ nayi xɔɲeyani,

¹⁶ nayi, ε gaxuxi yɛngɛn nun fitina kamɛn naxanye yɛɛ ra, ne sa ε sɔtɔma nɛn Misiran yamanani, ε yi faxa mɛnni.

¹⁷ Naxanye birin waxi siga feni Misiran yamanani, e sa dɔxɔ na, ne faxama yɛngɛn nun fitina kamɛn nun fitina furen nin, e sese mi luyɛ e nii ra, e sese mi gbaloni minima n naxan nasigama e xili ma.’

¹⁸ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna mɔn ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, ‘N ma xɔlɔn nun n ma fitinan godoxi Yerusalɛn kaane ma kii naxan yi, n ma xɔlɔn godoma ε ma na kii nin, xa ε siga Misiran yamanani. E findima nɛn danga yamaan misaala ra, ε fe yi muxune yigitɛgɛ, e yi ε yalagi, e ε konbi. E mi fa yireni ito toɛ mumɛ!’ ”

¹⁹ “Yuda yamaan muxu dɔnxene, Alatala bata a fala ε xa, a ε nama siga Misiran yamanani. E xa a kolon ki fapi, a n bata ε rakolon to!

²⁰ E tantanni ito sa findima ε faxa xunna nan na, ε to n xɛxi Alatala fɛma, ε Ala, ε naxa, ‘Alatala en ma Ala maxandi nxu xa. Alatala en ma Ala na naxan yo fala, i na fala nxu xa, nxu a ligama nɛn.’

²¹ Awa, n bata fa ε yabi to, koni ε mi ε tuli matima Alatalaa falan na, en ma Ala, a naxanye birin falaxi n xa lan ε ma.

²² Awa iki, ε xa a kolon. E faxama nɛn yɛngɛn nun fitina kamɛn nun fitina furen i ε sigan dɔxɔdeni dɛnaxan yi.”

43

E yi Yeremi xali Misiran yi

¹ Yeremi yelixina falane raliyɛ yamaan birin ma, Alatala e Alaa falane birin, alo Alatala e Ala a yamari a ma kii naxan yi,

² Hosayaa dii xɛmɛna Asari nun Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun a yamaan wasodene birin yi a fala Yeremi xa, e naxa, “I wule! Alatala, en ma Ala mi i rafaxi a faladeni, fa fala, ‘ε nama siga Misiran yi ε sa dɔxɔ na.’

³ Koni Neriya dii xɛmɛn Baruku nan i radinxi nxu ma alogo nxu xa sa Babilɔn

kaane sagoni, e yi nxu faxa hanma e siga nxu ra konyiyani Babilɔn yi.”

⁴ Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun sofa kuntigine nun yamaan birin yi tondi e tuli matiye Alatalaa falan na, fa fala e xa dɔxɔ Yuda yamanani.

⁵ Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun sofa kuntigine birin yi Yuda yama dɔnxɛn tongo naxanye bata yi fa dɔxɔ Yuda yamanani sa keli siyane birin tagi, e yi raxuyaxi ayi dɛnaxanye birin yi

⁶ e nun xɛmɛne nun ɲaxanle nun diidine nun mangana dii tɛmɛne, Babilɔn mangan kantan muxune xunna Nebusaradan muxun naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xɛmɛna, Safan mamandenna, e nun Nabi Yeremi nun Baruku, Neriya dii xɛmɛna.

⁷ E yi siga Misiran yamanani, bayo e mi tin e tuli matiye Alatala xuiin na, e yi sa Tapanese taan li.

Falana lan Misiran ma

⁸ Alatala yi falan ti Yeremi xa Tapanese taani, a naxa,

⁹ “Gɛmɛ xungbena ndee tongo i yi e bitin bɛndɛni Misiran mangana banxin so dɛɛn na Tapanese taani Yuda kaane yɛɛ xɔri.

¹⁰ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N xɛraan nasigama nɛn Babilɔn mangan Nebukadanesari fɔxɔ ra, n ma walikɛna. N yi a manga gbɛdɛn dɔxɔ gɛmɛni itoe fari n naxanye luxunxi, e yi xunna soni bandun nininna ra mangan xun ma be.

¹¹ A fama nɛn, a Misiran yamanan yɛngɛ. Sayaan nagidixi naxanye ma, ne yi faxa. Konyiyaan nagidixi naxanye ma, ne yi siga konyiyani. Silanfanna ragidixi naxanye ma, ne yi faxa silanfanna ra.

¹² A yi tɛɛn so Misiran yamanan suxure kidene ra, a yi e gan, a siga e suxurene ra. A yi Misiran yamanan nɔ alo xuruse kantanna a domaan tongoma kii naxan yi, a mɔn yi xɛtɛ bɔɲɛ xunbenli.

¹³ A Beti-Semɛsi sɛnbɛtɛn gɛmɛ daxine fan kala Misiran yi, a yi Misiran kaane suxurene kide banxine gan.’ ”

44

Alaa falana Yahudiya gixine xili ma Misiranyi

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yahudiyane birin ma Misiran yamanani naxanye yi dɔxi Migidoli taan nun Tapanese taan nun Nofi taani e nun Misiran yamanan faxa binna, a naxa,

² Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E bata a to n paxankatan naxan saxi Yerusalɛn fari, e nun Yuda taane birin. To, e bata kala hali muxuna, a mi fa e yi

³ amasɔtɔ e fe paxin xɔn e naxan ligaxi e to n naxɔlɔ, e sa wusulanna gan ala gbɛtɛne xa, e yi e batu, e tan nun ɛ tan nun ɛ benbane mi naxanye kolon.

⁴ N yi n ma walikene rafama ɛ ma yeyɛ, nabine, e yi a falama, e naxa, ‘E xɛtɛ xɔsi feni itoe fɔxɔ ra naxanye mi rafan Ala ma.’

⁵ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati, e mi xɛtɛ e fe paxine fɔxɔ ra, e mi ba wusulanna ganɲɛ ala gbɛtɛne xa.

⁶ Nayi, n ma xɔlɔ gbeen yi godo, a yi fitinan nafa Yuda taane birin ma, e nun Yerusalɛn kirane, e yi kala, e yi raxɔri, alo e kii naxan yi to.”

⁷ Iki, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “Nan-fera ɛ fe paxi sifani ito ligama ɛ yɛtɛ ra, ɛ yi xɛmɛn nun paxanla nun dii jɔrɛn nun dii futene raxɔri Yuda yamaan yɛ, muxu yo mi lu?

⁸ E n naxɔlɔma ɛ batu se rafalaxine ra, ɛ wusulanna gan ala gbɛtɛne xa Misiran yamanani ito yi ɛ fa yigiyaxi dɛnaxan yi. E waxi e yɛtɛ raxɔri feen nin, ɛ findi danga yamaan misaala ra bɔxɔ xɔnna siyaan bonne xa, e lu ɛ konbɛ.

⁹ E bata jinan ɛ benbane kɛwali paxine xɔn ba, e nun Yuda mangane nun e paxanle nun ɛ nun ɛ paxanle kɛwali paxine, ɛ naxanye liga Yuda yamanan nun Yerusalɛn taani?

¹⁰ Han to muxu yo munma nimisa, a gaxu, a n ma sariyan nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi ɛ nun ɛ benbane yii.”

¹¹ Nanara, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N bata a ragidi, n xa gbalon liga ɛ ra, n yi Yuda yamaan birin naxɔri.

¹² Yuda kaan naxanye luxi e nii ra, naxanye a ragidixi e xa sa dɔxɔ Misiran yamanani, ne birin naxɔrima nɛn Misiran yamanani, e birin yi faxa yɛngɛn nun fitina kamɛni muxudin nun muxu gbeena. E findima nɛn danga yamaan misaala ra, ɛ fe yi muxune yigitɛgɛ, e yi ɛ yalagi, e ɛ makonbi.

¹³ N na e kɛwanle saranma nɛn e ra e tan naxanye dɔxi Misiran yi, alo n Yerusalɛn kaane kɛwanle saran e ra kii naxan yi yɛngɛn nun fitina kamɛn nun fitina furen na.

¹⁴ Muxu yo mi luyɛ a nii ra Yuda muxu dɔnxɛne yɛ, naxanye bata sa dɔxɔ Misiran yamanani, e sese mi e futuxulɛ alogo e xa xɛtɛ, e dɔxɔ Yuda yamanani, bayo e mi xɛtɛma, fɔ e muxu gixi dando gbansan.”

¹⁵ Xɛmɛn naxanye birin yi a kolon a e paxanle yi wusulanna ganma ala gbɛtɛne xa, e nun paxanla naxanye birin yi tixi na yama gbeen malanni, e nun yamaan naxan birin yi dɔxi Misiran nun Misiran yamanan faxa binni, ne yi Yeremi yabi, e naxa,

¹⁶ “Nxu mi fa waxi i ya falan name feni, i naxan tima fata Alatala ra.

¹⁷ Koni nxu waxi nxu dɛ xuiin nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xɔnna Naxalan Mangan xa, nxu yi minse saraxane rabɔxɔn a xa alo nxu nun nxu benbane nun nxɔ mangane nun kuntigine yi a ligama kii naxan yi a fɔlɔni Yuda taane yi, e nun Yerusalɛn kirane xɔn. Na waxatini, donseene yi nxu yii nun, nxu yi paxunni, nxu mi yi paxankataxi.

¹⁸ Koni xabu nxu ba wusulanna ganɲɛ Kore Xɔnna Naxalan Mangan xa, nxu ba minse saraxane rabɔxɔnɲɛ a xa, seene birin yi dasa nxu ma, yɛngɛn nun fitina kamɛn yi nxu paxankata.”

¹⁹ Naxanle mɔn yi a fala, e naxa, “Nxu yi wusulanna ganma Kore Xɔnna Naxalan Mangan xa waxatin naxan yi, nxɔ xɛmɛne mi yi na kolon ba? E yi a kolon a nxu yi burudine ganma a maligan na, nxu yi minse saraxane rabɔxɔn a xa.”

²⁰ Nayi, Yeremi yi a fala yamaan xa, xɛmɛn nun paxanla, yamaan naxan birin na yabin so a yii, a naxa,

²¹ “E wusulanna naxanye ganxi Yuda taane nun Yerusalɛn kirane xɔn, ɛ tan nun

ε benbane nun ε mangane nun ε kuntigine nun yamaan birin, Alatala mi a xaxili luxi na xɔn ba, a yi a miri na ma a bɔɲɛni?

²² Alatala mi yi fa nɔε ε kɛwali ɲaxine nun ε xɔsi feene raxanɲε waxatin naxan yi, ε yamanan yi kala, a yi raxɔri, a findi danga yiren misaala ra, muxu yo mi dɔxi naxan yi, alo a kii naxan yi to.

²³ Bayo ε bata wusulanna gan suxurene xa, ε yi yulubin liga Alatala ra, bayo ε mi ε tuli matixi Alatala xuiin na, ε mi a sariyane nun a yamarine nun a maxadi xuine suxu, nanara, gbaloni ito ε lixi, alo a kii naxan yi to.”

²⁴ Yeremi yi a fala yamaan xa, e nun ɲaxanle birin, a naxa, “E tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda kaan naxanye Misiran yamanani.

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘E nun ε ɲaxanle naxan falaxi ε dɛɛn na, ε bata na liga. E a fala nɛn, ε naxa, “Nxu waxi nxu dɛ xuine nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xɔnna ɲaxalan Mangan xa, nxu minse saraxane rabɔxɔn a xa.” Nba, ε naxan falaxi, ε na liga. E dɛ xuiin nakamali!’

²⁶ Koni, ε tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda kaan naxanye dɔxi Misiran yamanani! Alatala naxa, ‘N bata n kɔlɔ n xili gbeeni, Yuda kaa yo mi fa a kɔlɔma n xinli sɔnɔn, naxanye dɔxi Misiran yi. E sese mi fa a falama, e naxa, “N bata n kɔlɔ Habadan Marigina Alatala yi.”

²⁷ Bayo n na n yɛɛn tima e ra nɛn alogo e xa gbalon sɔtɔ, koni hɛrin mi a ra. Yuda kaane birin naxɔrima nɛn yɛngɛn nun fitina kamɛni, naxanye dɔxi Misiran yamanani, han e ɲan.

²⁸ Muxu dando nan tun yɛngɛni minima, e keli Misiran yamanani siga Yuda yamanani. Nayi, Yuda yamaan muxu dɔnxɛn naxanye faxi dɔxɔdeni Misiran yamanani, ne birin a kolonma nɛn, xa e tan nan ma fala ɲɔndin na hanma n ma falana.’

²⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Ito nan fa findima taxamasenna ra ε xa fa fala n fama nɛn ε kɛwanle sarandeni ε ra yireni ito yi alogo ε xa a kolon a n kɔnkɔ falane kamalima nɛn yati, lan ε ɲaxankata feen ma.’

³⁰ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N

Misiran mangan Xofira sama nɛn a yaxune sagoni, naxanye waxi a faxes feni, alo n Yuda mangan Sedeki sa Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni kii naxan yi, a yaxun naxan yi waxi a faxes feni.’ ”

45

Yeremi yi Baruku madɛndɛn

¹ Yuda mangan Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a mangayaan ɲɛɛ naaninden, Nabi Yeremi yi falani ito ti Neriya dii xɛmɛn Baruku xa, a Yeremi a falane seɓe kedini waxatin naxan yi, a naxa,

² “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan i ma, Baruku, a naxa,

³ ‘I yi a falama, i naxa, “Gbalona n xa! Bayo Alatala bata ɲaxankatan sa n ma sɔxɔlɛn fari, n bata xadan kutunden, n mi matabu yo sɔtɔma.” ’

⁴ Nanara, Alatala yi a fala n xa a n xa ito fala i xa, a naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N naxan tixi, n na rabirama nɛn. N naxan sixi, n na talama nɛn, yamanani ito kɔnin.

⁵ Nayi, i tan muxu gbeeyaan nan fenma i yete xa ba? I nama a fen! Bayo n gbalon nafama nɛn birin ma. Koni, n na i rakisima nɛn, i na siga dɛdɛ yamanani.” ’ Alatalaa falan nan na ra.”

46

Alaa falana lan Misiran ma

¹ Alatala falani itoe nan ti Nabi Yeremi xa lan siyane ma:

² A ito nan fala lan Misiran yamanan nun Misiran mangan Neko a ganla ma, Babilɔn mangan Nebukadanesari naxan nɔ yɛngɛni Efirati baan dɛ Karakemisi taani, Yuda mangan Yehoyakimi a mangayaan ɲɛɛ naaninden, Yosiyaa dii xɛmɛna.

³ “E ye masansan wure lefa xungbene nun a xurine yitɔn!

E maso, ε yɛngɛn so!

⁴ E soone yitɔn,

soo ragine xa te e fari!

E xunna makantan wure kɔmɔtine so,

ε ti ε yirene yi!

E tanbane yitɔn!

E kanke ye masansanne ragodo ε ma!

⁵ Nanfera, n fa e gaxuxin nan toma iki?

E xεtεma e xanbi ra,
 e sofane bata faxa.
 E xεtεma e giye!
 E e gima, e mi e xanbi rato.
 E gaxuxin yiren birin yi,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 6 “Hali xulunlane mi nδε e giye!
 Hali fangamane mi nδε e futuxule!
 E sanna radinma,
 e sa bira
 fɔ kɔmɛn fɔxɔn yamanani Efirati baan dε.”

7 “Nde ito ra naxan tema
 alo Nila baana,
 naxan igeye bɔxɔnma a ma
 a findi fufaan na?
 8 Misiran nan tema
 alo Nila baana,
 naxan igeye bɔxɔnma a ma
 a findi fufaan na.
 A a falama, a naxa,
 ‘N tema nɛn,
 n sa bɔxɔn birin xun ma,
 n yi taane nun e muxune birin naxɔri.’

9 Soo ragine, ε te yεngeni!
 Wontoro ragine ε fɔn e ma!
 Sofane, ε mini ε ye masansan wure lefane
 ra,
 ε tan Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu
 kaan xali wonle!”

10 “Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
 nan gbee na lɔxɔn na,
 a gbeɛɲɔxɔ lɔxɔna,
 a gbeɛɲɔxɔma a yaxune ra lɔxɔn naxan yi.
 Silanfanna faxan tima nɛn na lɔxɔni
 han a wasa wunla ra,
 bayo a luxi nɛn
 alo saraxana Marigina Alatala Sɛnbɛn
 Birin Kanna xa,
 kɔmɛn fɔxɔn yamanani Efirati baan dε.

11 Misiran yama faɲina,
 ε siga Galadi yamanani ε sa senna fen.
 Koni ε dandan fεrɛne fenma fuyan,
 seri mi fa ε yiyalanɲε sɔnɔn.

12 Siyane bata i ya yarabina fe mε.
 I gbelegbele xuiin bata bɔxɔn birin suxu.
 Amasɔtɔ sofane tema e bode fari,
 e birin yi bira.”

Babilɔn mangan yi Misiran yenge

13 Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi
 xa lan Babilɔn mangan Nebukadanesari fa
 feen ma Misiran yamanan yengedeni:

14 “E a rawanga Misiran yamanani,
 Migidoli kaane xa a mε,
 Nofi kaane nun Tapanese kaane xa a mε!
 A fala e xa, ε naxa,
 ‘E keli, ε yitɔn,
 bayo yεngɛn bata ε konna li!’

15 Nanfera ε sofane bata raxɔri?
 E mi tiye,

bayo Alatala bata e radin bɔxɔni.

16 A muxu wuyaxi rabirama nɛn.
 E tema nɛn e bode ma,
 e bira, e naxa,
 ‘En keli, en xεtε en konna yi,
 en bari taane!
 En na en masiga halagi ti yεngeni ito ra!’

17 E a falama nɛn mɛnni, e naxa,
 ‘Misiran mangani ito a sɔnxɔn gbo de!
 Koni na waxatin bata a dan!’ ”

18 Mangana falan ni ito ra
 naxan xili Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna,
 a naxa, “Habadan Ala nan n na,
 n bata n kɔlɔ n yeteni,
 fa fala muxuna nde fama
 naxan sɛnbɛn gbo
 alo Taboro geyana geyane tagi,
 alo Karemele geyana baan dεxɔn.
 19 Misiran kaane, ε goronne yitɔn
 ε siga konyiyani!
 Bayo Nofi taan findima nɛn yire magenla
 ra,
 a ganma nɛn,
 muxu yo mi luma a yi.

20 Misiran yamanan findixi ɲinge faɲin
 nan na.
 Sigin fama nɛn a xili ma
 sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.

21 Misiran kaane bata xɔɲε sofa yεbaxine
 ramara e ganli
 naxanye masuxi e xɔn
 alo tura raturaxine.
 Hali ne fan e xun xεtεma nɛn,
 e gi e bode xɔn.
 E mi tiye e funfuni yεngɛn lɔxɔni,
 bayo gbalon lɔxɔn bata fa e ma,
 n na e kεwanle saranma e ra lɔxɔn naxan
 yi.

22 Misiran kaane e gima nɛn
 e yaxu sɛnbɛmane bun
 alo sapina.
 E fama e xili ma nɛn
 e nun bunbine,

alo naxanye wudine sege^{ma}.

²³ Alatalaa falan ni ito ra,
e a fotonna sege^{ma} nen,
hali muxun mi noe soe fotonna naxan na
bayo e wuya alo tuguminne,
e yaten mi noe kolonje.

²⁴ Yagin nan a ra Misiran yamana fapin xa.
A bata sa yamaan sagoni,
naxanye sa kelixi komenna ma.”

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa
Ala naxa, “N kelima nen No taana ala xili
ma, Amən e nun Misiran yamanan nun
a mangan nun a alane nun a kuntigine
e nun naxanye birin e yigi sama Misiran
mangani.

²⁶ N na e sama nen e yaxune sagoni,
naxanye waxi e faxa feni, Babilon man-
gan Nebukadanesari nun a kuntigine. Na
xanbi ra, muxune mon yi dexo Misiran yi
alo a foloni,” Alatalaa falan nan na ra.

Isirayila xunbana fe

Yeremi 30.10-11

²⁷ “E tan Yaxuba yixetene,
n ma walikene, e nama gaxu,
Isirayila kaane, e nama kuisan!
Bayo, n na e rakisima nen,
n yi sa e ba yire makuyeni,
n yi e bənsənna ba yamanani
e sa konyiyani denaxan yi.
Yaxuba bənsənna muxune mon xetema
nen,
e yi lu maraxaran nun boje xunbenli.
E mi fa yimaxe sənən!

²⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
‘E tan Yaxuba yixetene,
n ma walikene, e nama gaxu,
bayo n luma nen e xən.
N siyane birin naxore nen,
n na e raxuyaxi ayi naxanye ye,
koni n mi e tan naxorima.
N na e xuruma nen
alo a lan kii naxan yi,
bayo n mi e yatema səntarene ra.’ ”

47

Nabiya falana Filisitine xili ma

¹ Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa
lan Filisitine ma, benun Misiran mangan
xa Gasa taan yenge:

² Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Walanne bata keli sogeteden komenna
ma,
e luma nen alo fufana,
e sa yamanan xun ma,
e nun naxanye birin a yi,
e nun taane nun e muxune.
Yamaan sənəoma nen,
yamanan muxune birin yi gbelegbele.

³ Soone torone xuiin minima nen,
yaxune yenge so wontorone gi xuine yi me.
Fafane mi e diine danxunma na ləxəni
bayo e tunnaxələma e ma nen fefe!

⁴ Amasəto Filisiti yamanan birin naxəri
ləxən bata a li,
han muxu yo mi lu
naxan Tire taan nun Sidən taan maliye.
Bayo Alatala Filisiti kaane halagima nen,
yamaan dənxe naxan sa kelixi Kafatoro
fəxo ige tagi bəxəni.

⁵ Gasa kaane e xunna bima nen sununi,
Asikalən taan yi yidundu.
E tan yamaan muxu dənxe naxanye dəxi
meremere^{ne} yi,

e luma e yete maxabe sununi
han waxatin mundun yi?

⁶ E a falama nen, e naxa,
‘Ee! Alatalaa silanfanna luma nxu faxe
han waxatin mundun yi?

A xa so a tēni,
a danna sa faxan na,
a raxara fa.’

⁷ Koni a xa a raxara di?
Bayo Alatala nan yamarin fixi
a yengen xa keli Asikalən taan nun baan
binna xili ma. ”

48

Nabiya falana Moyaba xili ma

¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa
Ala ito nan falaxi lan Moyaba yamanan
ma, a naxa,
“Gbalon Nebo taan xa,
bayo a bata kala!
Yarabin na a ra Kiriya^{tayimi} taan xa,
e bata a suxu yengeni!
Yarabina e yire makantanxin xa e nun
yigitəena.

² Tantunna mi fa Moyaba yamanan xa,
bayo e fe paxine nan yitənma a xili ma
Xesibən taani,
e naxa, ‘En siga,
en sa a raxəri siyane ye!’
E tan Madimen kaane fan,

ε taani dunduma nen
bayo yengena ε foxo ra.

³ Gbelegbele xuiin tema nen Xoronayin
taani!

Halagin na a ra!

A birin kalama nen!

⁴ Moyaba yamanan kalama nen!

A diine gbelegbele xuiin mema nen.

⁵ E tema wuge nen Luxiti geyaan ma.

E godoma nen gbelegbele Xoronayin taani
naxankatana fe ra.

⁶ E gi! Birin xa a niin makata!

E luxun alo wudi dungin burunna ra!

⁷ Amasoto ε yigi saxi ε kewanle nun ε na-
funle nin,

ε fan suxuma nen yengeni,

ε suxuren Kemosi fan yi xali konyiyani

e nun a ki muxune nun e kuntigine.

⁸ Halagi tiin soma nen ε taane birin yi,
taa yo mi luyε.

Bonbon kuine kalama nen,

meremerene yi halagi,

bayo Alatala na nan falaxi.

⁹ E Moyaba mali

a xa a gi alo xaliin na tungan.

A taane yigelima nen,

muxu yo mi luma e yi.

¹⁰ Dangan na kanna xa
naxan na Alatalaa wanla rabegin.

Dangan na kanna xa

naxan tondima yengen soe!"

¹¹ "Moyaba yi bon xunbelixi

xabu a dii bore waxatini,

alo manpaan na ramara

alogo a xa siga naxunye ayi.

A mi baxi a yamanani,

a siga gbete yi,

a mi sigaxi konyiyani.

Nanara, a mon naxun a kiini,

a xirin mi masaraxi."

¹² Koni, Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, "Laxon fama,

n muxune rafama e ma laxon naxanye yi,

e yi e ba e yamanani

siga yamana gbete yi.

E yi e yamanani geli,

e yi a xunna kala.

¹³ Moyaba yagima nen Kemosi suxurena fe
ra,

alo Isirayila yamaan yagi kii naxan yi

Beteli kiden a fe ra,

e yi e yete taxuxi naxan na.*

¹⁴ E a falama di nayi, ε naxa,

'Sofa fajine nan nxu ra,

yenge so wekilaxine?"

¹⁵ Moyaba yamanan kalama nen,

tutin yi te a taane yi.

E sigama a banxulan fajine ra nen e fax-
adeni,"

Mangana falan nan na ra,

naxan xili Alatala senben Birin Kanna.

¹⁶ Moyaba halagi waxatin bata a li,

gbalon mafuraxin fama a xili ma.

¹⁷ E tan a rabilinna muxune,

ε a wuga,

ε tan naxanye birin a xili gbeen kolon!

E naxa, "Ee! Senbe gbee sifani ito bata kala!

Mangaya gbeeni ito bata halagi!"

¹⁸ "E tan Dibon kaane,

ε keli ε binyeni,

ε godo han

ε sa dōxo bōxo xareni,

bayo Moyaba yamanan kala muxun fama
nen ε xili ma.

A ε taa makantanxine kalama nen.

¹⁹ Aroyeri kaane,

ε ti kiraan matodeni,

muxu gixi dangumatōon naxanye e futux-
uluxi,

ε ne maxōdin,

ε naxa, 'Nanfe ligaxi?"

²⁰ Yagin nan a ra Moyaba xa,

bayo a bata yigitege.

E xuini te! E gbelegbele!

E a rali Arinon xuden de

a Moyaba bata kala!"

²¹ "Kitin bata keli yamanan xili ma

naxan lantani,

a bata fa Xolon nun Yahasi nun Mefaati xili
ma,

²² e nun Dibon nun Nebo nun Beti-
Dibilatayimi,

²³ e nun Kiriyatayimi nun Beti-Gamulu
nun Beti-Meyon,

²⁴ e nun Keriyoti nun Bosara,

e nun Moyaba yamanan taane birin,

naxanye maso, naxanye makuya.

²⁵ Moyaba senben bata kala,

* **48:13: 48.13** Na feen sebe xi Mangane Singen 12.28-29 kui.

a fangan bata ba a ra,”
Alatalaa falan nan na ra.

²⁶ “E Alaa xəlɔn dɔlɔn so a yii,
a xa a xun magi a ra
bayo a bata murute Alatala xili ma!
Moyaba xa a makutukutu a baxunni,
birin yi gele a ma.

²⁷ E tan xa mi yi Isirayila yamanan
magelema ba?

E a toxi suxi mupadene nan ye ba,
ε to ε xunne yimaxama a mageledeni,
ε na a fe fala?

²⁸ E tan Moyaba kaane,
ε taane rabɛɛn,
ε sa dɔxɔ fanye yinle ra,
ε ganbane raliga
naxanye e tɛɛn sama gɛmɛ longonne ra.”

Nabi Esayi 16.6-12

²⁹ “Nxu bata Moyaba kaane wasona fe mɛ
naxan gbo han,
e nun e yete yigboon nun e wason
nun e yete yitena, e nun e yandana.”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “N na wasona fe kolon,
koni e yete matɔxɔma fuun nin.”

³¹ “Nanara, n Moyaba wugama,
n gbelegbelema sununi Moyaba birin xa.
N kutunma Kiri-Hareseti kaane fe ra.

³² N wugama Sibima manpa binle fe ra
dangu Yaasɛri kaane ra,
bayo e yiine bata yi siga
han baan xanbi ra,
e yiine yi sigaxi han Fɔxɔ Daraan kidi ma.
Koni halagi tiin bata e bogi faɲine kala.

³³ Sɛwan nun ɲaxaɲaxan bata ɲan
Moyaba wudi bili nakɔne nun xɛɛne yi.
N bata manpa igen ɲan manpa ige badene
yi,

muxu yo mi fa manpa bogi igen bama
sɛwani.

Yɛngɛ so sɔnxɔ xuiin nan fa mɛma na yi.

³⁴ Xɛsibɔn kaane gbelegbele xuiin sigama
han Eleyale taani,
e xuiin sa mɛma han Yahasi taani,
keli Soyari taan ma
siga han Xoronayin taani,
siga Egilati-Selisiya taani,
bayo hali Nimirimi daraan fan bata xɔri.

³⁵ N Moyaba yamanan naxɔrima nɛn,

e tan naxanye saraxane bama taane sux-
ure kidene yi

e wusulanna gan e alane xa,”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁶ “Nanara, n bɔɲɛn wugama Moyaba fe ra.

N ma mawuga xuiin luxi nɛn
alo xulen xuina sununi.
N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra,
bayo e nafunla naxan malan,
na bata tunun.

³⁷ Bayo muxune birin bata e xunne bi,
e birin yi e dɛ xabene bi sununi,
e yi e yiine birin maxaba,
e kasa bɛnbɛli dugine so sununi.

³⁸ Saya feen nan tun fa mɛma Moyaba
banxine

nun a yama malandene yi,
bayo n bata Moyaba yamanan kala
alo fɛɲɛna

muxe mako mi fa naxan ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁹ Ee! E ɲaxankataxi!

E gbelegbelema han!

E yagixin bata e xun xanbi so!

Moyaba yamananana fe findima magelen
nun gaxu xunna ra nɛn a rabilinna birin
xa!

⁴⁰ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E yaxun sinma nɛn e ma alo singbinna
naxan a gabutɛne yifulunma Moyaba xun
ma.

⁴¹ Kɛriyoti suxuma nɛn, a yire makantanx-
ine yi tongo.

Moyaba sofane bɔɲɛn luma nɛn na lɔxɔni
alo ɲaxanla naxan dii barini.

⁴² Moyaba kalama nɛn,
a mi fa findima siyaan na sɔnɔn,
bayo a bata murute Alatala xili ma.

⁴³ E tan Moyaba kaane,
gbalon nun yinla nun luti ratixina ε yɛɛ ra.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁴⁴ “Naxan na a gi gbalon bun,
na yi sa sin yinla ra!

Naxan na te yinla ra,

na yi sa a suxu luti ratixin na.

Bayo n Moyaba kaane kɛwanle saranma e
ra ɲɛɛn naxan na,

na a limatɔɔn ni i ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

⁴⁵ “Muxu gixine taganxin yigiyaan fenma
nɛn Xɛsibɔn taani,

koni tɛɛn minima nɛn Xɛsibɔn taani,

tεε dεgen yi mini Sixon ma manga banxini,
a Moyaba kaane xunna kala,
a yi gbalotoni itoe gan.

⁴⁶ Gbalona ε tan Moyaba kaane xa!
Kemosi suxurena yamaan bata tunun,
bayo ε diine bata xali konyiyani.

⁴⁷ Koni waxati famatoni,
n mon Moyaba muxu suxine raxetema nen.
Na kitin nan saxi Moyaba sanna.”
Alatalaa falan nan na ra.

49

Nabiya falana Amonine xili ma

¹ Alatala ito nan falaxi Amonine xili ma,
a naxa,
“Dii mi fa Isirayila kaane yii sonon ba?
Kee tongo yo mi fa e xa sonon ba?
Nanfera nayi,
Amonine dxi Isirayila taane yi?
Nanfera Moleko suxurena yamaan bata
Gadi yamanan tongo?”

² Nanara, Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Lxone fama,
n yenge so sonxo xuiin natema lxon nax-
anye yi

Amonine taan Rabaha xili ma,
a yi findi taa xonna ra,
a rabilinna taane yi gan.
Nayi, Isirayila kaane yi e kedi muxune
kedi,”

Alatala naxa na kiini.

³ “Xesibon kaane, ε gbelegbele,
bayo Ayi taan bata kala!
Rabaha kaane ε sunu xuini te,
ε kasa benbeli dagine ragodo ε ma,
ε wuga.

ε gi taan makantan yinna yiren birin yi
bayo yaxune bata fa ε suxuren Moleko sux-
udeni,

e siga a ra konyiyani,
e nun a ki muxune nun a kuntigine.

⁴ Nanfera ε kanbama ε lanbanne nun ε
xene yi,

e to rafexi bogise xaba daxine ra?

ε tan Raba kaane,
yama murutexina,
ε tan naxanye ε yigi saxi ε nafunle yi
ε naxa, “Nde noε nxu yenge?” ”

⁵ Marigina, Alatala Senben Birin Kanna
falan ni ito ra, a naxa,
“N fe magaxuxin nafama nen ε xili ma,
sa keli ε rabilinne birin yi,

ε birin yi kedi,
muxu yo mi muxu gixine xun lanje.

⁶ Koni na na dangu,
n mon Amonine muxu suxine raxetema
nen,”
Alatalaa falan nan na ra.

Nabiya falana lan Edon ma

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan
falaxi Edon yamanan xili ma, a naxa,
“Fekolonne bata dasa Teman yamanani
ba?

Maxadi tiine mi fa na xaxilimane ye ba?
E fe kolonna bata kala ba?

⁸ ε xete ε giye,
ε luxun faran yinle ra,
ε tan Dedan kaane!
Bayo n gbalon nafama nen Esayu yixetene
xili ma,
n na e kewanle saran e ra waxatin naxan
yi.”

Nabi Abadi 1.5-6

⁹ “Xa muxune fa ε nakoni ε manpa bogine
mupadeni,

e mi bogi dando xan gbansan luma na ba?
Xa mupadene fa i konni kosen na,
e mi e waxonna xan tongoma ba?

¹⁰ Nba, n tan Ala Esayu yixetene yii seene
birin naxorima nen,

n yi e luxundene birin namini kenenni.
E mi fa noε e luxunje.

E bnsonna nun e ngaxakedenne
nun e dxo bodene birin halagima nen,
muxu yo mi lu Esayu bnsenni.

¹¹ ε ε kiridine lu na,
n na n yengi dxε e xon.
ε kana gilene xa e yigi sa n yi.”

¹² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N tan mi naxanye yalagixi kitini, xa ne
karahan xolo igelengenna mindeni, ε tan
yate sontaren na nayi ba? En-en de! ε mi
suxuma sontarene ra de! ε a minma nen
yati!”

¹³ Bayo Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“N bata n kolo n yeteni, fa fala Bosara taan
naxorima nen, a rayarabi, a danga, a ha-
lagi. A taane birin kalama nen habadan!”

Nabi Abadi 1.1-4

¹⁴ N bata xerayana nde a fe me fata Alatala
ra,
xeraan bata rasiga siyane ma,
a xa sa a fala, a naxa,
“ε keli, ε sa Edon kaane yenge!

Ɛ keli ɛ sa yɛngɛn so!”

¹⁵ Ala naxa, “Edɔn kaane,
n na ɛ sɛnbɛn xurunma nɛn siyane birin xa.
Birin ɛ raɲaxuma nɛn.

¹⁶ Ɛ to muxune magaxuma,
wason naxan ɛ bɔɲɛni,
na bata ɛ ratantan
ɛ tan naxanye dɔxi faran yinle ra,
e nun geyane fari.

Hali ɛ ɛ tɛɛn sa kore alo singbinna,
n na ɛ ragodoma nɛn,”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Edɔn yamanan kalama nɛn, naxan yo
na dangu a dɛxɔn ma, ne yigitɛgɛma nɛn, e
kabɛ, e kolin a fitina feene ma.”

¹⁸ Alatala yi a fala, a naxa, “Muxu yo
mi fa luyɛ be. Adamadi yo mi dɔxɛ a yi
alo Sodoma nun Gomora nun e rabilinna
taane halagi kii naxan yi.

¹⁹ N luma nɛn alo yatan
naxan xajɛxin minima fɔtɔnni Yurudɛn
baan dɛ,

a siga sube fendeni yire fajini.

N Edɔn kaane kedima nɛn e yamanani
sanja ma kedenni,

n naxan sugandixi,

n sa na dɔxɔ na yi.

Bayo, nde maliga n tan na?

Nde n yamarɛ?

Xuruse rabaan mundun n yɛɛ ratiyɛ?”

²⁰ Nanara, ɛ tuli mati Alatalaa fe ragidixin
na lan Edɔn kaane ma,
e nun a feen naxanye yitɔnxi Teman kaane
xili ma!

E luma nɛn
alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,
e dɔxɔden yi yigeli yati!

²¹ E kala xuiin bɔxɔni maxama nɛn,
e gbelegbele xuiin yi siga han Gbala Baana.

²² A luma nɛn alo singbinna nan tema a
sa sin e ma, a yi a gabutɛne yifulun Bosara
taan xun ma. Na lɔxɔni Edɔn sofane bɔɲɛn
luma nɛn alo ɲaxanla naxan dii barini.

Nabiya falana lan Damasi ma

²³ Falana lan Damasi taan ma:
“Xamata kaane nun Arapada kaane bata
yagi,

bayo e bata xibaru ɲaxina fe mɛ.

E bata kɔntɔfli,

e yimaxa alo baan na walanɲɛ ayi.

²⁴ Damasi kaane sɛnbɛn bata ɲan,

e bata e xun xanbi so,

e waxi e gi feni.

Gaxun nun kuisanna nun xɔlɛn bata e
suxu,

alo ɲaxanla naxan dii barini.

²⁵ Taa xili kanni ito fa rabɛɲinxi di,

n ma sɛwa taana?”

²⁶ “A banxulanne birama nɛn taan xun
xɔn yati! A sofane birin yi faxa na lɔxɔni,”
Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na
ra.

²⁷ “N tɛɛn soma nɛn Damasi taan makan-
tan yinne ra, a yi Ben-Hadada manga
banxin gan.”

Nabiya falana Arabune xili ma

²⁸ Alatala ito nan falaxi Kedari bɔnsɔnna
nun Xasori mangayane xili ma Babilɔn
mangan Nebukadanesari naxanye yɛngɛ a
yi e nɔ, a naxa,

“Ɛ keli, ɛ Kedari bɔnsɔnna yɛngɛ!

Ɛ sogeteden yamanan muxune halagi!

²⁹ Ɛ e xuruse kurune nun e kidi bubune
tongo e yii,

e nun e yigiyadene nun e goronne nun e
ɲɔgɔmɛne birin.

Muxune sɔnxɔn natema nɛn e ma,

e naxa, ‘Gaxun yiren birin yi!’ ”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Ɛ tan Xasori kaane,

ɛ gi mafurɛn!

Ɛ sa ɛ luxun faran yinle ra!

Bayo Babilɔn mangan Nebukadanesari
bata yɛngɛni tɔn ɛ xili ma.

³¹ Ɛ keli, ɛ fu siyani ito ma

naxan dɔxi bɔɲɛ xunbenli.

A taane so dɛɛne mi nɔɛ balanɲɛ,

e mi sɔxɔnxi,

e dɔxi e danna nɛn,”

Alatalaa falan nan na ra.

³² “Yaxune e ɲɔgɔmɛne tongoma nɛn
yɛngɛni,

e nun e xuruse kuru wuyaxine.

Naxanye e xunne dɛxɔn bima,

n ne raxuyama ayi nɛn foyeni,

n gbalon nafa e ma

keli yiren birin yi,”

Alatalaa falan nan na ra.

³³ Xasori taan findima nɛn kankone kuru-
den na,

yire rabɛɲinxina han habadan.

Muxu yo mi dɔxɛ a yi,

adamadi yo mi luyε na.

Nabiya falana Elan xili ma

³⁴ Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa lan Elan yamanan ma Yuda mangan Sedeki a mangayaan fɔlɔ waxatini, a naxa,

³⁵ Alatala ɛnben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,

“N Elan yamanana xanli girama nen, naxan findixi e ɛnben binla ra.

³⁶ N foye naanin nafama nen Elan xili ma keli kore xonna tongon naaninne ma, n yi e raxuya ayi foyeni.

Yamana yo mi luyε

Elan muxu gixine mi sigan denaxan yi.

³⁷ N Elan kaane rayarabima nen e yaxune yεε ra

naxanye waxi e faxa feni.

N gbalon nafama nen e ma n ma xɔlɔ gbeeni,

n yi yengen bira e fɔxɔ ra,

han n yi e ranan.”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁸ “N Elan mangan nun a kuntigine halagima nen,

n yi n ma manga gbeden dɔxɔ na,”

Alatalaa falan nan na ra.

³⁹ “Koni waxati famatɔni, n fama nen Elan muxu suxine ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

50

Babilɔn kalama nen

¹ Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan Babilɔn nun a rabilinna taane ma, a naxa,

² “E xibaruni ito rali siyane ma, ε a rawanga!

E taxamasenni te,

ε a fe rali birin ma,

ε nama sese luxun,

ε a fala, ε naxa,

‘Babilɔn taan suxuma nen!

Yarabin na a ra Beli suxuren xa,

Merodaki suxuren gaxuma nen!

Yarabin na a ra e alane sawurane xa,

gaxuna e suxurene suxuma nen!’

³ Bayo siyana nde fama nen a yengedeni

sa keli sogeteden kɔmenna ma,

a e yamanan naxɔrima nen,

muxu yo mi lu a yi.

Muxune nun xuruseene birin e gima nen.”

⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Na lɔxɔne nun na waxatini,

Isirayila kaane nun Yuda kaane fama nen e bode xɔn,

e siga wugε,

e Alatala fen, e Ala.

⁵ E maxɔdinna tima nen Siyon kirana fe yi,

e yi e yεε rafindi men binna ma,

e yi e yεε findi Alatala gbeen na habadan layirin xɔn

naxan mi jinanma muxune ra mumε!

⁶ N ma yamaan yi luxi nen

alo xuruse tununxine.

E xuruse rabane bata yi e ralɔ ayi,

e yi lu sigε geyane nun yire matexine xun xɔn

e jinan e matabuden ma.

⁷ Naxan yo na yi e to,

a yi e faxa,

e yi a fala, e naxa,

‘Nxu mi kala tixi,

bayo e bata yulubin liga Alatala ra,

tinxinna kanna, Alatala,

e benbane yigina.’ ”

⁸ “E gi, ε keli Babilɔn yi,

ε keli Babilɔn kaane yamanani,

ε lu alo kɔtɔne xuruse kurun yεε ra.

⁹ Bayo n siya gbeene rakelima nen,

n na e malan,

n yi e radin Babilɔn taan xili ma

sa keli sogeteden kɔmenna ma.

E taan yengema nen,

e yi a tongo.

E xalimakunle mi fulε mumε

alo sofa yεbaxin to mi xεε a yii genla ra keli yengeni.

¹⁰ E fuma Babilɔn taan ma nen,

a kala muxune birin yi wasa,”

Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ “E sεwa, ε jaxan,

ε tan naxanye fuma n ma yamaan ma!

E tuganɲε ayi sεwani

alo jinge diin sεxεn dε.

ε jaxan xuiin xa gbo ayi

alo soo kenden wuga xuina.

¹² Koni ε nga yarabima nen,

naxan ε barixi,

na yagima nen.

ε findima siya dɔnxεn nan na siyane birin tagi,

ε yamanan yi findi burunna nun yire
xaren nun tonbonna ra.

13 Muxu yo mi fa luma a yi sɔnɔn,
bayo Alatala a findima nɛn yire magenla ra
a xɔlɔni.

Naxan yo na dangu Babilɔn yi,
na kanna yigitεgema nɛn,
a kolin a kala kii ma.”

14 “E ti Babilɔn yεngε xinla ma a rabilinna
birin yi,

ε tan xali wonle!

ε a bun,

ε xalimakunle birin woli a ma!

Bayo a bata yulubin liga Alatala ra.

15 E yεngε so sɔnxɔn nate a ma yiren birin
yi!

E minima nɛn e yetε dεntεgɛdeni
e yiine yitexi.

A sangansone birama nɛn,

a taa makantan yinne yi kala.

Bayo Alatala bata a gbeen ɲɔxɔ.

ε gbeen ɲɔxɔ a ma!

ε a liga a ra

alo a ligaxi bonne ra kii naxan yi.

16 E sansi siine nun bogise xabane raxɔri e
bode xɔn Babilɔn yi.

Halagi tiina silanfanna fama nɛn,

birin xa xεtε a konni,

birin xa a gi, siga a yamanani.”

17 “Isirayila yamaan bata findi xuruse tu-
nunxin na

yatane naxan kedixi.

Asiriya mangan nan singe yi a yεngεma.

Dɔnxɛn na, Babilɔn mangan Nebukadane-
sari nan a halagi.”

18 Nanara, Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna,
Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N
Babilɔn mangan nun a yamanan muxune
kεwanle saranma e ra nɛn alo n Asiriya
mangan liga kii naxan yi.

19 Koni, n mɔn xεtεma nɛn Isirayila ra
alo xuruse kuruna a sansanni,
e yi e dεge Karemele geyaan nun Basan
yire matexin fari.

E lugoma nɛn Efirami geya yiren nun Gal-
adi yamanani.”

20 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Na lɔxɔne nun na waxatini,
muxune Isirayila yamaan hakεne funfun
fenma nɛn,

koni a sese mi luma na.

E Yuda yamaan yulubine xɔn fenma nɛn,

koni sese mi toε.

Bayo n na yamaan muxu dɔnxɛn naxanye
lu e nii ra,

n ne yulubine xafarima nɛn.”

21 “E fu Meratayin yamanan ma,
e nun Pekodo kaane!

ε e sagatan, ε e birin naxɔri.

N na ε yamarixi naxan birin na,

ε ne liga.”

Alatalaa falan nan na ra.

22 “Yεngε so sɔnxɔne nan tun tema ya-
manani.

Naxankata gbeen na a ra.

23 Ee! Yamanan naxan sɛnbε gbo a birin xa,
na bata kala, a halagi!

Ee! Babilɔn bata findi yamana rabɛɲinxin
na!

24 Babilɔn kaane,

n bata lutin nati ε yεε ra,

ε yi ε suxu a ra,

benun ε xa a fe kolon.

E yi ε li na, e yi ε suxu,

amasɔtɔ ε bata n tan Alatala yεngε.

25 Alatala bata a yεngε so seene ramini e
ramaradeni a xɔlɔni.

Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
wanla kεma nɛn

Babilɔn kaane yamanani.

26 E fa a xili ma keli yire makuyene yi.

ε a sagane rabi,

ε yi a nafunle yitaxun

alo sansi kεsεne

ε yi e birin kala,

sese nama lu a yii.

27 E a turane birin faxa,

ε e birin xali e faxadeni!

Gbalon na a ra e xa,

bayo e lɔxɔn bata a li,

e kεwanle saranma e ra waxatin naxan yi.”

28 “Muxu gixine xuiin nan ito ra,
naxanye minixi yεngɛni Babilɔn yi,

e fa a rali Siyon taani

a Alatala en ma Ala bata a gbeen ɲɔxɔ a
batu banxina fe ra.

29 E xali wonle xili e xa fa Babilɔn xili ma,

naxanye fatan xalimakunla wolε.

ε daaxadene yitɔn a rabilinni,

muxu yo xun nama mini ayi.

ε e saranna fi e kεwanle ra,

ε a liga e ra
alo e a liga bonne ra kii naxan yi!
Bayo a bata murute Alatala xili ma,
Isirayila Sariṇandena.

³⁰ Nanara, yaxune a banxulanne faxama
nen taan yama malandene yi,
a sofane birin yi halagi na lɔxɔni,”
Alatalaa falan nan na ra.

³¹ Marigina Alatala Senben Birin Kanna
falan ni ito ra, a naxa,
“E tan yete yigbone,
n bata keli ε xili ma.
E kewanle saranma ε ra waxatin naxan yi,
na bata a li.

³² Yetε yigbone e sanna radinma nen,
e bira,
muxu yo mi e rakelima.
N tɛen soma nen e taane ra,
a yi e rabillinne birin gan.”

³³ Alatala Senben Birin Kanna yi falani ito
ti, a naxa,
“Isirayila kaane nun Yuda kaane birin
ṇaxankataxi.
Muxun naxanye e suxi konyiyani,
ne tondixi e berinṇe.

³⁴ Koni e xunbamaan senben gbo,
a xili nen Alatala Senben Birin Kanna.
A e xun mayengema nen
alogo a xa bɔṇe xunbenla sɔtɔ e yamanan
xa,
a yi Babilɔn kaane yimaxa.”

³⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Yengen kelima nen Babilɔn kaane xili ma!
Yengen kelima nen muxune birin xili ma
naxanye dɔxi Babilɔn yi,
e nun e kuntigine nun e fekolonne.

³⁶ Yengen kelima nen e yiimatone xili ma,
e yi findi daxune ra!
Yengen kelima nen e sofane xili ma,
e yi lu gaxuni!

³⁷ Yengen kelima nen e soone nun e yenge
so wontorone xili ma,
e nun siya basanxine birin xili ma
naxanye dɔxi a yi,
e sofane yi lu alo ṇaxanle!
Yengen kelima nen e nafunle xili ma,
e birin yi ba e yii!
³⁸ Ala xa igen ṇan e xudene yi,
e xɔri!

Bayo suxure yamanan nan a ra,
e xaxinla bata ṇan gaxu feene bun.

³⁹ Nanara, burunna subene nun kankone
luma nen Babilɔn yi,
a findi dangaranfulene konna ra.

Muxu yo mi fa luma a yi,
a yigelima nen
han mayixetɛn nun mayixetɛ,

⁴⁰ alo Ala Sodoma nun Gomora nun e ra-
bilinna taane halagi kii naxan yi.

Muxu yo mi fa luma a yi,
adamadi yo mi fa dɔxe na,”
Alatalaa falan nan na ra.

⁴¹ “Yamaan fama nen
sa keli sogeteden kɔmenna ma,
siya gbeen nun manga senbemane fama
nen
sa keli fɔ bɔxɔn danna ra.

⁴² E sofane fama nen xanle nun dɛgemane
ra e yii.

E ṇaxu,
e mi kininkininna kolon.
E xuiin minima nen alo fɔxɔ igena,
e nɛma fama e soone fari.
E fama nen safa yɛen ma,
e yengen so e bode xɔn
alo muxu kedenna.
E fama Babilɔn taa faṇin nan yengede yi!

⁴³ Babilɔn mangan to na feen xibarun mɛ,
a gaxu, a fangan yi ṇan
alo ṇaxanla naxan dii barini.

⁴⁴ N luma nen alo yatan
naxan xanɛxin minima fɔtɔnni Yuruden
baan dɛ,
a siga sube fendeni yire faṇini.

N ne kedima nen e yamanani sanṇa ma
kedenni,

n naxan sugandixi,
n sa na dɔxɔ na.
Bayo, nde maliga n tan na?
Nde n yamare?

Xuruse rabaan mundun n yɛɛ ratiye?”

⁴⁵ Nanara, ε tuli mati Alatalaa fe ragidixin
na Babilɔn xili ma,
a feen naxanye yitɔnxi Babilɔn kaane ya-
manan xili ma.

E luma nen
alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,
e dɔxɔden yi yigeli yati!

⁴⁶ Dunuṇa muxune na a mɛ
a Babilɔn bata suxu yengeni,
siyane yimaxama nen,

e gbelegbele xuini te.

51

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N kala ti foyen nafama nɛn Babilɔn
 nun Lebo-Kamayi* muxune birin xili ma.
² N xɔɲene xɛma nɛn Babilɔn xili ma
 naxanye a fintanma alo maala,
 a muxune birin yi kedi
 alo se dagina.
 Bayo e fuma nɛn a ma
 keli yiren birin yi gbalon lɔxɔni.
³ E xalimakunle woli ε yaxune xalimakuli
 wonle xili ma,
 e nun wasodene kanke yε masansanne
 ragodoxi naxanye ma!
 E nama diɲa e sofa yo ma!
 E e sofa ganla birin faxa.
⁴ E maxɔlɔxine xa lu biraxi Babilɔn ya-
 manan xun xɔn,
 e sɔxɔnxin yi lu saxi Babilɔn taan kirane
 xɔn.
⁵ Bayo Ala mi Isirayila yamaan nun Yuda
 yamaan nabɛɲinxi,
 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna,
 hali e yamanan to rafexi yulubine ra Isir-
 ayilaa Sariɲanden yεε ra yi.
⁶ E gi, ε mini Babilɔn yi,
 birin xa a niin makata,
 alogo ε nama faxa Babilɔn kaane hakɛne fe
 ra!
 Bayo Alatala gbeɲɔxɔ waxatin bata a li,
 Ala Babilɔn kaane saranma nɛn
 alo a lan e ma kii naxan yi.
⁷ Babilɔn yi findixi xɛma igelengenna nan
 na Alatala yii,
 dunuɲa muxune birin xunna firifiri naxan
 kui dɔlɔ ra.
 Siyane bata a dɔlɔn min,
 e xunne yi keli e ra.
⁸ Babilɔn taan bata kala,
 a bata kala!
 E gbelegbele a fe ra!
 E senna fen naxan sama a furen dɛ!
 Waxatina nde, a yalanma nɛn.
⁹ ‘Nxu wa nɛn Babilɔn dandan feni,
 koni a mi nɔε yiyalanɲε.
 Nayi, en na a rabɛɲin.
 Birin xa siga a konyi.
 Bayo kitin naxan nagidixi a xili ma,
 na feen bata te han kore xɔnna.’

¹⁰ ‘Alatala bata en xun mayɛngɛ kitin sa.
 E fa, en sa Alatala,
 en ma Ala kɛwanla yɛba Siyon taani.’ ”

¹¹ “E xalimakunle ralemun!
 E wure lefane tongo!
 Alatala bata Mede mangane radin Babilɔn
 xili ma
 bayo a bata a kala feen nagidi.
 Alatala a gbeɲɔxɔma nɛn a batu banxina
 fe ra.

¹² E taxamasenne yite
 alogo muxune xa siga yɛngɛ sodeni
 Babilɔn taan makantan yinne xɔn!
 E xun makantan muxune fari sa,
 ε yi kantan tiine ti!
 E sofane yitɔn yaxune xili ma!
 Bayo Alatala naxan nagidixi,
 a na rakamalima nɛn
 a naxan falaxi lan Babilɔn kaane ma.
¹³ E tan naxanye dɔxi baa gbeene dɛ
 nafulu gbeena ε tan naxanye yii,
 ε rapanna bata a li,
 danna fa sama ε siimayaan na nɛn.”

¹⁴ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna bata a kɔlɔ a
 yɛtɛ yi, a naxa,
 “N taani ito rafema nɛn yaxune ra yati,
 e wuya alo tuguminne,
 e yi e nɔ sɔtɔ xuini te ε xili ma sɛwani.”

Nabi Yeremi 10.12-16

¹⁵ “Ala nan bɔxɔ xɔnna daxi a sɛnbɛni,
 a yi dunuɲa bɛtɛn sa a fe kolonna xɔn,
 a kore walaxani bandun a xaxilimayani.

¹⁶ A na a xui ramini,
 tulɛn yi a malan kore,
 a kundaan nafa,
 sa keli bɔxɔn danne ra.
 A yi galanna nun tulɛn nafa,
 a foyen namini a ramaradeni.

¹⁷ Muxune birin bata findi xaxilitarene
 nun fekolontarene ra.
 Xɛma rawanle birin yagixi
 lan e sawura rafalaxine fe ma,
 bayo wulɛn nan e suxurene ra,
 nii yo mi e yi.

¹⁸ Fe fuun nan e ra,
 wali magelexina.
 E halagi waxatin na a li,
 e raxɔrima nɛn.

* **51:1: 51.1Lebo-Kamayi** findixi wundo falan nan na naxan bunna nɛn fa fala “Babilɔn kaane.”

19 Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi
alo e tan.
Bayo a tan nan seen birin daxi.
A tan nan gbee Isirayila bənsənnə ra.
A xili nən Alatala Sənbən Birin Kanna.”

Babilon taan naxanna fe

20 “Babilon kaane, ε lu nən n xa
alo sinbena, yengε so se fajina,
n yi siyane raxuya ayi ε ra,
n yi yamanane kala ε xən.
21 N soone nun soo ragine raxuyaxi ayi ε
tan nan na,
e nun yengε so wontorone nun a ragi mux-
une,
22 e nun xεməne nun jaxanle,
e nun fonne nun dii jərəne,
e nun banxulanne nun sungutunne,
23 e nun xuruseene nun xuruse rabane,
e nun xεε biine nun e jingene,
e nun yamana kanne nun kuntigine.
24 Babilon taan nun a muxune fe jaxin
naxanye ligaxi Siyon taan na,
n na kewanle saranma nən e ra ε yεtagi,”
Alatalaa falan nan na ra.
25 “N kelima nən ε xili ma, Babilon kaane.
ε tan naxanye maxədxə kala tideni
alo geyana,
ε tan naxanye bəxən birin halagima!
N na n yiini bandunma nən ε xili ma,
n yi ε taan makutukutu
keli gεməne xuntagi
n yi ε konna findi geya ganxin na,”
Alatalaa falan nan na ra.
26 “Gεmə mi sətε ε konni,
naxan findε banxin tongon ma gεmə
kəndən na
banxin nəε bəten sε gεmən naxan na.
Amasəto ε konna luma nən kalaxi han
habadan,”
Alatalaa falan nan na ra.
27 “ε taxamasenni te yamanani!
ε xətaan fe siyane tagi!
ε siyane yitən, e xa a yengε,
ε Ararati nun Minni nun Asikenasi ya-
manane xili a yengedeni!
ε sofa ganle kuntigin dəxə
a xa yengen xun mato a ra Babilon xili ma!
ε soone rasiga a xili ma
naxanye wuya alo tuguminne.
28 ε siyane yitən, e xa sa a yengε,
Medene mangane nun e yamana kanne
nun e kitisane birin

e nun yamanan naxanye birin e nəən bun
ma.

29 Alatala yengen naxan yitənxi Babilon
kaane xili ma,
na na rakamali waxatin naxan yi,
a Babilon yamanan findi yire yigenla ra
muxu yo mi luma dənaxan yi habadan,
nayı bəxə xənna xuruxurunma nən,
a yimaxa.

30 Babilon sofane bama nən yengen soε,
e so e yire makantanxine yi,
e sənben na jan.
E luma nən alo jaxanle.
Təən soma nən e taan banxine ra,
e taa makantanxin yinne so dεene birin
kalama nən.

31 Xεrane gixin fama nən xεrane fəxə ra
a faladeni Babilon mangan xa,
fa fala yaxune bata e taan yiren birin tongo
yengeni,

32 kirane bata suxu,
tεε dara yirene ganma,
gaxun bata sofane suxu.”

33 Amasəto Alatala Sənbən Birin Kanna,
Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa,
“Babilon taan malaxunma nən
alo se bənbə lonna
a nεma yibodonma waxatin naxan yi.
Se xaba waxatina a limaən ni i ra a xa.”

34 Yerusalən kaane a falama, e naxa,
“Babilon mangan Nebukadanesari bata en
naxəri,

a yi en ma taani maxa
alo goron kui genla.
A bata en gerun alo ninginangana,
a lugo en yii se fajine ra,
a mən yi en baxun.”

35 Siyon kaane a falama, e naxa,
“Babilon kaane gbalon naxan saxi en fari,
Ala xa na sa e fan fari!”
Yerusalən kaane a falama, e naxa,
“Babilon kaane faxan naxanye ti en konni,
Ala xa na wunla goronna lu e xun ma.”

36 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N na ε xun mayengema nən,
n na ε gbeen jəxəma nən,
n yi Babilon yamanan baa gbeen xəri,
n yi a baan xunna xara.

37 N Babilon taan kalama nən,
a findi gεmə malanxine ra,
e nun kankone kurudena.

A fe yi magaxu ayi,
muxune yi kolin a kala kii ma.
Muxu yo mi dɔxɛ a yi.

³⁸ A muxune xajɛ alo yatane,
e wurundunma alo yata sɛnbɛmane.

³⁹ Koni e na kunfa jaxi ra,
n donse donna yitonma nɛn e xa
e yi n ma xɔlɔn dɔlɔn min
han e xunna yi keli e ra,
e yi xi habadan,
e mi fa keɛ mumɛ!”
Alatalaa falan nan na ra.

⁴⁰ “N yi e xali
alo yɛxɛɛ diine na siga e faxadeni,
alo kontonne nun kɔtɔne.”

⁴¹ “Ee! Sesaki† taan suxuma nɛn!
A tan naxan matɔxɔma bɔxɔ xɔnna taane
birin yɛ!
Ee! Babilɔn taan naxɔrima nɛn siyane
tagi!”

⁴² “Ɔɔxɔ igen sama nɛn Babilɔn bɔxɔn xun
ma,

a mɔrɔnnɛ yi dangu a fari.‡

⁴³ A taane kalama nɛn,
a findi bɔxɔ xaren nun tonbonna ra,
muxu yo mi dɔxɛ yamanan naxan yi,
adamadi yo mi dangue dɛnaxan yi.

⁴⁴ N Beli suxuren jaxankatama nɛn,
Babilɔn taana ala.
A naxan gerunxi,
n na bama a dɛ nɛn.
Siyane mi fa luma sigɛ a ma sɔnɔn.
Babilɔn taan makantan yinne yatin bi-
rama nɛn.

⁴⁵ N ma yamana, ɛ mini a yi,
birin xa a niin makata!
Ɛ masiga Alatalaa xɔlɔ gbeen na!

⁴⁶ Ɛ nama tunnaɔlɔ ɛ ma,
ɛ nama gaxu feene yɛɛ ra
naxanye xinla mɛma yamanani!
Bayo fena nde xinla mɛma nɛn to fari,
fe gbɛɛ xinla yi mɛ faraxi.
E naxa, a gbalon na a ra yamanani, hanma
mangana nde bata keli nde xili ma.

⁴⁷ Nanara, lɔxɔne fama,
n Babilɔn suxurene jaxankatama lɔxɔn
naxanye yi.

N na e yamanan birin nayarabima nɛn

a faxa muxune binbine birin yi lu biraxi
taan xun xɔn.

⁴⁸ Naxanye birin kore xɔnna nun bɔxɔ
xɔnna ma,

ne e xuini tema nɛn Babilɔn xili ma sɛwani,
bayo halagi tiine fama nɛn a xili ma
sa keli sogeteden kɔmɛnna ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

⁴⁹ “Babilɔn taan kalama nɛn Isirayila faxa
muxune fe ra
alo muxune bata faxa dunuja yiren birin
yi

Babilɔn taana fe ra kii naxan yi.

⁵⁰ Ɛ tan naxanye mi faxaxi yɛngɛni,
ɛ gi, ɛ nama ti de!

Ɛ nɛma sa yamana makuyeni,
ɛ miri Alatala ma,
Yerusalɛn ma fe yi lu ɛ bɔjɛni!”

⁵¹ Yamana a falama nɛn, e naxa,

“En yagi nɛn,
en to konbi ti xuine mɛ,
yagin yi lu en yɛtagi,
bayo xɔjɛne bata so yire saripanxine yi
Alatalaa banxini.”

⁵² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Lɔxɔne fama,
n suxureni itoe jaxankatama lɔxɔn nax-
anye yi,
muxu maxɔlɔxine kutun xuiin yi mini e
yamanan birin yi.

⁵³ Hali Babilɔn taan te tiyɛ
han kore xɔnna,
a yire makantanxine yi so raxɔlɔ ayi,
n halagi tiine rafama nɛn a xili ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

⁵⁴ “Gbelegbele xuiin tema nɛn Babilɔn
taani,
gbalo gbeen naba xuiin mɛma nɛn Babilɔn
kaane yamanani.

⁵⁵ Bayo Alatala Babilɔn kalama nɛn,
a yi a xui gbeen dan.

Yaxune fa xuiin minima nɛn
alo Ɔɔxɔ igen mɔrɔnnɛ xuxu xuina,
e yi sɔnxɔ alo kuye sarinna.

⁵⁶ Halagi tiin fama nɛn Babilɔn taan xili ma,
a yi a sofane suxu, a yi e xanle kala.

Bayo Ala nan Alatala ra
naxan a gbeen jɔxɔma,
a muxune birin saran e kɛwanle ra.

⁵⁷ N na n ma xɔlɔn dɔlɔn fima a kuntigine

† 51:41: 51.41Sesaki findixi wundo falan nan na naxan bunna nɛn fa fala “Babilɔn taana.” ‡ 51:42: 51.42Igen mɔrɔnnɛ: alo foyen na so igeni.

nun a fe kolonne ma nen
 han e xunne yi keli e ra,
 e nun a yamana kanne nun a kitisane nun
 a sofane,
 e yi xi habadan,
 e mi fa kele sɔnɔn!"
 Mangana falan nan na ra,
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.
 58 Alatala Senben Birin Kanna ito nan
 falaxi, a naxa,
 "Babilon taan makantan yin gbeene rabi-
 rama nen,
 a taan so de gbeene yi gan.
 Nayi, siyane e yete yixadanma fuyanna
 nin,
 yamanane muxune wali xonne sa luma
 teen nin."

59 Nabi Yeremi na falane nan xeraya so
 Neriya dii xemen Seraya yii, Maxiseya
 mamandenna, kuntigi gbeena nde, a to
 siga Babilon yi e nun Yuda mangan Sedeki,
 na mangayaan jee naaninden ma.

60 Gbalon naxan birin yi lanma a xa Ba-
 bilon sɔɔ, Yeremi yi ne birin sebe kedini kui,
 a falan naxanye birin sebe lan Babilon ma.

61 Yeremi yi a fala Seraya xa, a naxa, "I na
 so Babilon yi waxatin naxan yi, falani itoe
 birin xaran i xuini texin na,

62 i yi a fala, i naxa, 'Alatala, i tan yeteen
 nan falan tixi be xili ma alogo a xa kala,
 alogo muxune nun dali seene nama fa lu
 a yi sɔnɔn, a findi yire rabejinxin na han
 habadan!"

63 I na yelin kedini ito xaranje, i gemen
 xidi a ra, i yi a woli Efirati baan tagi.

64 Na xanbi ra, i naxa, 'Awa, Babilon
 taana fe godoma ikiini, a mi a sɔte gbalon
 na mumɛ, Ala naxan nafama a xili ma. A
 yamaan taganma nen.' "

Yeremi a falane danna ni ito ra.

52

*Babilon mangan yi Sedeki suxu
 Mangane Firinden 24.18-20 nun Tarux-
 une Firinden 36.11-16*

1 Sedeki findi mangan na a jee mɔxɔɔɔn
 nun kedenden nan ma, a yi jee fu nun
 keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga
 yi xili nen Xamutali Yeremi a dii temena,
 Libina kaana.

2 Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga
 alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi.

3 Na liga Alatala xɔlon nan ma fe ra
 Yerusalen nun Yuda xili ma, a yi wama
 naxanye ba feni a yetagi. Sedeki fan yi
 murute Babilon mangan xili ma.

*Yeremi 39.1-10 nun Mangane Firinden
 25.1-21 nun Taruxune Firinden 36.17-20*

4 Sedeki a mangayaan jee solo-
 manaaninden kike fuden xi fude lɔxɔni,
 Babilon mangan Nebukadanesari nun
 a ganla birin yi fa Yerusalen xili ma,
 e yi daaxadeni ton a yetagi, e yi yire
 makantanxine ti a rabilinna birin yi.

5 E lu taan yenge han Manga Sedeki a
 mangayaan jee fu nun kedendena.

6 Na jeeen kike naaninden xi solo-
 manaaninde lɔxɔni, kamen yi gbo ayi taani,
 donse mi yi fa yamanan muxune yii.

7 Nayi, Babilon ganla yi taan yinna
 yirena nde rabira. Kɔeen na, hali Babilon
 kaane to yi taan nabilinxi, Yuda sofane
 birin yi e gi, e dangu taan makantan yin
 firinne longonna ra, e sa mini taan so deen
 na mangana nakɔon dexɔn. Sofane yi e
 gi, e nun mangan yi siga Araba tonbonna
 lantaan mabinni.

8 Koni, Babilon sofa ganla yi mangan
 sagatan, e sa Manga Sedeki li Yeriko
 meremerene yi, a ganla birin yi xuya ayi
 e masiga a ra.

9 E yi mangan suxu e siga a ra Ba-
 bilon mangan fema Ribila taani, Xamata
 yamanani, a yi sa a makiti menni.

10 Babilon mangan yi Sedeki a diine kɔe
 raxaba a yetagi, a mon yi Yuda yamanan
 muxu gbeene fan birin faxa Ribila taani.

11 A yi Sedeki yeeene sɔxɔɔɔn ayi, a yi a xidi
 sula yɔlonxonna ra, a siga a ra Babilon yi, a
 sa a sa kasoon na han a faxa.

Yerusalen kala fena

*Mangane Firinden 25.8-21 nun Yeremi
 39.8-10*

12 Kike suulunden xi fude lɔxɔni, Babilon
 mangan Nebukadanesari a mangayaan
 jee fu nun solomanaaninden ma, man-
 gan kantan muxune xunna Nebusaradan
 naxan yi walima Babilon mangan xa, na yi
 fa Yerusalen yi.

13 A yi teen so Alatala Batu Banxin na e
 nun mangana banxin nun Yerusalen banx-
 ine birin. A yi banxi kendene birin gan.

14 Babilōn sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna fōxō ra, ne yi Yerusalēn yinne birin kala.

15 Yiigelitōna ndee nun yamaan muxu dōnxēn naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, e nun yiirawali dōnxēne, e nun naxanye bata yi e yete sa Babilōn mangan sagoni.

16 Koni Nebusaradan yi yiigelitōna ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xee biine.

17 Sula senbetenna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilōn kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeenā, e yi siga na sulan birin na Babilōn yi.

18 E yi tundene nun tee kō seene nun lenpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini.

19 Mangan kantan muxune xunna mōn yi baramane nun wusulanna gan wurene nun wuli xuya goronne nun tundene nun lenpu dōxō seene nun se sa lefane nun minse saraxa rabōxōn goronne tongo, a xema daxine nun gbeti fixe daxine birin.

20 Senbeten firinna nun ige ramara se gbeen nun turaan sawura fu nun firinna naxanye yi tixi a bun e nun ige maxali wontorone Manga Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi nōe yate.

21 Senbeten kedenna yi mate nōngōna ye fu nun solomasexe, lutin nōngōna ye fu nun firin nan yi a rabilinje, a kui genla nan yi a ra, a yigboon yi yii soli naanin sa liye.

22 Konden yi a xunna, naxan yi mate nōngōna ye suulun, a konden yi rayabuxi sula yōlōnxōn yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Senbeten firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina.

23 Girenada wudi bogin sawura tonge solomanaanin e nun sennin nan yi rafalaxi senbetenna dexōnne ma. E birin malanxina, girenada wudi bogin sawura keme nan yi sula yalaan nabilinni.

24 Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntigin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun deen kantan muxu saxanne.

25 A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xeme solofere mangana muxune ye naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sebeli tiina, naxan yi sofa nenene xinle sebema, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

26 Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilōn mangan fema Ribila taani.

27 Babilōn Mangan yi yamarin fi, e yi e faxes Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

28 Nebukadanesari muxun naxanye suxu, a siga e ra konyiyani, ne nan itoe ra: A mangayaan jee soloferedeni, a siga Yahudiyan muxu wuli saxan muxu mōxōjen nun saxan nan na.

29 Nebukadanesari a mangayaan jee fu nun solomasexedeni, a siga muxu keme solomasexe muxu tonge saxan e nun firin nan na, a naxanye suxu Yerusalēn yi.

30 Nebukadanesari a mangayaan jee mōxōjen nun saxandeni, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan siga Yahudiyan muxu keme solofere muxu tonge naanin nun suulun nan na konyiyani. E birin malanxina, muxu wuli naanin muxu keme sennin.

Babilōn Yoyakin xaraya fena Mangane Firinden 25.27-30

31 Yuda mangan Yoyakin suxun jee tonge saxan e nun soloferedeni, Babilōn mangana Ewili-Merodaki a mangayaan jee fōlōni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na jeeen kike fu nun firinden xi mōxōjen nun suulunde lōxōni.

32 A yi fala fajin ti a xa, mangan bonna naxanye yi a fema Babilōn yi, a yi a tiden mate ne birin xa.

33 A yi a kasorasa dugin masara, Yoyakin yi a dege mangana tabanla ra a siimayaan birin yi.

34 A makoon yi seen naxanye ma lōxō yo lōxō, Babilōn mangan yi lu ne soe a yii a siimayaan birin yi han a faxes lōxōn naxan yi.

Mawuga Xuine Mawuga Falane Lan Yerusalen Kala Fe Ma

Mawuga xuini itoe findixi muxuna nde jandē sigin nan na lan Yerusalēn taan kala feen ma. Yanyina nde, Nabi Yereṃi nan a seḅexi a to Yerusalēn kala feen to. Nēē kēme suulun jēē tonge solomasexē e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilōn mangan Yerusalēn taan suxu nēn yēngēni. A yi tēēn so taan na, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi mangan suxu e nun yamanan muxune fōxō kedenna, a siga e ra a yamanani. Yuda yamanan yi jan.

Mawuga xuini itoe kui, fala jaxumē tiina nde wugama Yerusalēn taan kala feen na e nun Yuda yamanan naxōri fe ma. Gbalo gbeen naxan a yamaan sōtō, a wugama na nan ma.

Gbalon naxan Alaa yamaan sōtōxi, Isir-ayila kaane kala xōnna nan na ra. Koni e laxi a ra fa fala Alaa hinanna gbo dangu a xōlōn na. Nanara, e luma a maxandē. (Mawuga Xuine 3.22-23)

Yerusalēn taan luxi nēn alo kaja gile rabejinxina

¹ Ee! Yerusalēn bata rabējin, taani ito naxan yi rafexi nun. Ee! A bata lu alo kaja gilēna! A tan naxan yi findixi taa seṅbēmaan na siyane yē, a tan naxan yi findixi manga taan na yamanane xun na, a bata findi konyin na to.

² A kōēēn janma wugē, a yēēgen bata a xadene maxa. A xanuntenne mi fa a madēndenma. A xōyine birin bata e mē a ra, e findi a yaxune ra!

³ Yuda yamaan birin bata xali konyiyani, e jaxankataxi, e rayarabixi. E bata sa dōxō siya gbētēne konni e mi matabu yo sōtōma.

E sagatan muxune birin bata sa e li tōrōni.

⁴ Sunun nan Siyon taan kirane xōn, bayo muxu yo mi fa fama a sanle yi. Taan so dēēne birin bata kala,

a saraxaraline e kutunma, a sungutunne sunuxi.

Siyon taan bata rafe sōxōlē gbeen na!

⁵ A yēngēfane bata seṅbēn sōtō a xun na.

A yaxune bata lu bōjē xunbenli.

Bayo Alatala bata taan muxune lu sununi masōtō e Ala matandi wuyaxine xōn.

Yaxune bata e diine suxu siga e ra konyiyani,

e yēngēfane yi siga e ragbēngbēnjē.

⁶ Siyon taana binyen birin bata kala.

A kuntigine bata e gi alo xēnle

naxanye mi e dēgedē sōtōma,

e xadanxin sigama e giyē donsone bun.

⁷ Yerusalēn kaane nēma na xun xōn sigama tōrōni,

e mirima e waxati danguxin nafunle birin ma.

A yamaan to sa a yaxune sagoni, muxu yo mi fa a mali.

A yaxune yi a matoma nēn,

e gele a kala kiin ma.

⁸ Yerusalēn kaane bata yulubin liga han!

Nanara, taan bata findi yire xōsixin na.

Naxanye birin yi a binyaxi,

ne fa a rayelefuma nēn.

A bata lu alo e muxu ragenla nan toma, naxan kutunma tōrōni, a a makuya.

⁹ A xōsin bata sa a domaan na.

A mi a mirixi a rajan kii ma.

A kala feen bata a ratērena.

Muxu yo mi a madēndenma.

A a falama, a naxa,

“Alatala, n ma tōrōn mato, bayo n yaxun bata nōn sōtō.”

¹⁰ A yēngēfane bata a nafunle birin tongo.

A bata siya gbētēne to soē a yire sarīpanxini i tōnna dōxō naxanye ma, a e nama so i ya yamaan malanni.

¹¹ Taan muxune birin kutunma,

e donseen fenma,

e e se kēndēne masarama balon na alogo e xa lu e nii ra.

E a falama, e naxa, “Alatala, a mato, i yi a rakōrōsi

n nayarabixi kii naxan yi.

¹² E tan naxanye birin dangun kiraan xōn, feni ito mi ē sōtōxi.

E a mato ki faji

xa sɔxɔlɛni ito sifan muxu gbɛtɛ ma,
alo sɔxɔlɛn naxan n halagima.
Alatala nan a saxi n fari a xɔlɔ gbeen lɔxɔni.

¹³ A bata tɛɛn nagodo
keli kore n xɔnne gan xinla ma.
A bata yalaan nati n yɛɛ ra,
a yi n naxɛtɛ xanbin na,
a yi n findi muxu rabɛɲinxin na
n lu furaxi waxatin birin.

¹⁴ A bata n yulubine xidi n kɔɛɛn ma
alo goron tongo gbelemɛna.
A bata e maxidi,
a yi e singan n kɔɛ.
Marigin bata n sɛnbɛn ɲan,
a yi n sa muxune sagoni,
n mi nɔɛ tiyɛ naxanye yɛɛ ra.
¹⁵ Sofa kɛndɛn naxanye birin yi n yii,
Marigin bata a mɛ ne birin na.
A bata ganla malan n xili ma
alogo e xa n ma sofa banxulanne halagi.
Marigin bata Yuda yamani butuxun ki faɲi.

¹⁶ Nanara, n wugama,
yɛɛgen bata n yɛɛn xɔnna rafe.
Naxan nɔɛ n madɛndɛnɲɛ,
a yi n niini fan n ma,
na bata a makuya n na.
N ma diine bata yigitegɛ,
bayo yaxune bata nɔɔn sɔtɔ.”

¹⁷ Siyon kaane bata e yiini bandun muxune
ma
koni muxu yo mi e madɛndɛnma.
Alatala bata yamarin fi
Yaxuba bɔnsɔnna rabilinna siyane ma
a e xa a yengɛ.
Yerusalɛn taan bata findi se xɔsixin na e
tagi.

¹⁸ Yamaan yi a fala,
e naxa, “Alatala nan tinxin,
bayo nxu bata murutɛ a ma.
Nayi, ɛ tuli mati, ɛ tan siyane birin,
ɛ n ma sɔxɔlɛn mato.
Nxɔ dii sungutunne nun nxɔ dii banxu-
lanne bata siga konyiyani.

¹⁹ Nxu bata nxu xɔyine xili,
e yi nxu yanfa.
Nxɔ saraxaraline nun nxɔ fonne birin bata
faxa taani,
e yi donseen fenma waxatin naxan yi
alogo e xa lu e nii ra.

²⁰ Alatala, a mato,
nxu ɲaxankataxi kii naxan yi,
han nxu kuine e raminima.
Nxu bɔɲɛn bata kala nxu kui,
bayo nxu bata murutɛ i ma mumɛ!
Nxɔ diine bata faxa silanfanna ra tandeni*
sayaan nan mɔn a ra banxini.

²¹ Muxune nxu kutun xuiin mɛma,
koni muxu yo mi nxu madɛndɛnma.
Nxu yaxune birin bata nxɔ sɔxɔlɛna fe mɛ!
Ala, i naxan ligaxi nxu ra,
e sɛwaxi na nan na.
I bata lɔxɔn nafa,
i naxan ma fe fala.
Tin nxu yaxune xa lu
alo nxu tan!

²² E fe ɲaxine birin mato,
e birin xa saran e ra
alo i nxu saranxi nxu yulubine ra kii naxan
yi!
Nxu kutunma waxatin birin,
nxu bɔɲɛn tɔrɔxin na ra yati.”

2

Ala bata a yamaan kala

¹ Ee! Marigin bata a xɔlɔn nagodo Siyon
taan ma alo kundana,
a yi Isirayilaa binyen nadin bɔxɔni
keli kore xɔnna ma!
A san tidena fe mi rabiraxi a ma a xɔlɔn
lɔxɔni.

² Marigin bata Yaxuba bɔnsɔnna dɔxɔdene
birin naxɔri,
a mi kininkinin!
A fitinaxin bata Yuda yamanan taa makan-
tanxine birin kala.

A bata e mangayaan nun e kuntigine birin
nabira
a yi e rayarabi.

³ A bata Isirayila yamaan sɛnbɛn birin kala
a xɔlɔ gbeeni.

Yaxun to so,
a mi tin a yamaan maliyɛ.
Koni a xɔlɔn luxi nɛn
alo a tɛɛ gbeen nan nakeli Yaxuba
bɔnsɔnna xili ma
naxan a rabilinna birin gan.

⁴ A bata a xanla bandun alo yaxuna,
a yi a yiifanni te e xili ma alo yengɛfana.
Muxun naxanye birin nayabu, a yi ne birin
faxa.

* **1:20: 1.20Silanfanna:** Sofane yengɛso dɛgɛmana.

A bata a xəlɔn nagodo Ala Batu Banxin ma
Siyon taani

alo tɛɛna.

⁵ Marigin bata lu alo yaxuna.

A bata Isirayila yamanan naxəri.

A bata a manga banxine birin naxəri,

a yi a taa makantanxine birin kala.

A bata wugan nun sunun nagbo ayi Yuda
bɔnsɔnna xa.

⁶ A bata so a sansanna kui karahanni,
a yi en nun a tan naralanden kala.

Alatala bata sali lɔxɔne nun Matabu Lɔxɔne
raɲinan Siyon kaane ra,

a fitinaxin yi a mɛ mangane nun saraxara-
line ra a xəlɔni.

⁷ Marigin bata a mɛ a saraxa ganden na,
a yi a yire sarijanxin nabɛɲin.

A bata taan manga banxine lu yaxune yii.

Yaxune bata e sɔnxɔ xuini te Alatalaa banx-
ini

alo sali lɔxɔn nan yi a ra nun.

⁸ Alatala bata a ragidi

a xa Siyon taan makantan yinne rabira.

A bata lutin bandun alogo a xa e birin sa
yɛlanni

a mi a yɛtɛ ratangama a raxəri feen ma.

A bata taan makantan yinne radinɲɛ ayi, e
birin yi bira.

⁹ Taan so dɛɛne bata godo bɔxɔn bun.

Ala bata e balan wurene bolon, e kala.

A mangan nun a kuntigine bata xali siya
gbɛtɛne konni,

sariya mi fa na sɔnɔn!

Hali a nabine yɛtɛɛn mi fa fe toon tima
sɔnɔn fata Alatala ra.

¹⁰ Siyon taan fonne dɔxi bɔxɔni, e birin
dunduxi.

E bata burunburunna sa e xunni,

e sunu dugine ragodo e ma.

Yerusalɛn sungutunne bata e xun sin bɔxɔn
ma.

¹¹ N yɛɛne bata xadan wugɛ,

n kuina a raminima.

N bɔɲɛn bata kala

masɔtɔ gbalon ma naxan n ma yamaan
sɔtɔxi.

Bayo diidine nun dii futene fugama a ra
taan yama malandene yi.

¹² E e ngane maxɔdinma, e naxa,

“Donseen nun minseen minɛn?”

E fugama a ra taan yama malandene yi
alo muxu maxɔlɔxine,

e niin bama e ngane yii kanke.

¹³ N mi fa a kolon n naxan fale ɛ xa.

Yerusalɛn kaane, n na ɛ sama nanse ma?

N na ɛ misale seen mundun ma, n yi ɛ
madɛndɛn,

ɛ tan Siyon taa faɲi kaane?

Bayo i ya tɔrɔn gbo alo fɔxɔ igena.

Nde nɔɛ i dandanɲɛ?

¹⁴ ɛ nabine wule fe toone nun fe fuune nan
tun yɛbaxi ɛ xa alo xiyene.

E mi ɛ hakɛne makɛnɛnxi ɛ xa alogo ɛ xa
ratanga konyiyaan ma.

E waliyiya wule falane nun yanfa falane
nan tun tixi ɛ xa.

¹⁵ Dangu muxune birin e yiin bɔnbɔma ɛ fe
ra,

e kolin ɛ kala kiin ma,

e yi e xunni maxa Yerusalɛn kaane magele
feen na.

E yi a fala, e naxa, “A yi falama taani ito nan
ma ba,

fa fala a taan naxan ma tofanna kamalixi,
bɔxɔn birin sɛwa xunna?”

¹⁶ ɛ yaxune birin dɛni bixi ɛ xili ma han!

E kolinma ɛ kala kiin ma, e yi e ɲinne raxin
ɛ xili ma

e naxa, “Nxu bata e gerun!

Nxu yi lɔxɔni ito nan mamɛma yɔ!

A bata a li, nxu bata a to!”

¹⁷ Alatala naxan nagidi,

a bata na liga.

A bata a falan nakamali,

a feen naxan yamari xabu a fɔlɔni.

A bata halagin ti kininkinintareyani.

A bata tin

ɛ yaxune yi e xunnayeren ɛ xun na,

a yi ɛ yaxune sɛnbɛn fari sa.

¹⁸ Yamaan bata e wuga xuini te

Marigin ma e bɔɲɛn ma feu!

Hali ɛ taan yinna, a xa a yɛɛgen namini

kɔɛɛn nun yanyina alo baa igena.

ɛ nama ɛ matabu, ɛ yɛɛgen nama dan de!

¹⁹ ɛ keli, ɛ gbelegbele kɔɛna ngaan na.

ɛ yi ɛ bɔɲɛ yi feen fala Marigin yɛtagi alo ɛ
igen nan bɔxɔnma.

ɛ yiine ti a xa alogo a xa ɛ diidine rakisi
naxanye fugama a ra kamɛn ma kira
xunne ma.

²⁰ Alatala, a mato, i yi a rakɔrɔsi

i ito ɲɔxɔnna ligaxi muxun naxanye ra!

Naxanle lan ba, e xa e bari diine don
 e dii jàrèn naxanye xanuxi?
 A lan ba, i ya saraxaraline nun i ya nabine
 xa faxa
 Marigina yire sarìjànxiini?
²¹ Diidine nun fonne birin biraxi bəxəni
 kirane xən.
 N ma sungutunne nun n ma banxulanne
 bata faxa yəngəni.
 I bata faxan ti i ya xələ gbeen ləxəni,
 i yi muxune kəe raxaba hinantareyani.
²² I bata gaxun nafa n ma sa keli yiren birin
 yi,
 alo yamaan na maxili sali ləxəni.
 Alatalaa xələn ləxəni,
 muxu yo mi a yimini,
 muxu yo mi lu a nii ra.
 N naxanye xanuxi, n diidin naxanye max-
 uru,
 n yaxune bata ne raxəri.

3

Yigitəgen nun yigina fe

¹ Muxun nan n na,
 naxan jaxankatan toxi
 Alaa xələn sənben bun ma.
² A n gbəngben nən a yēe ra,
 a yi n nasiga ti dimini,
 kənən mi dənaxan yi.
³ A luma a sənben nakele n tan xili ma
 waxatin birin!
⁴ A bata n fatin nun n fati kidin mafasa,
 a yi n xənnə gira.
⁵ A bata n nabilin xələn nun jaxankatane
 ra feu!
⁶ A bata n lu dimini,
 alo muxun naxanye bata faxa
 to mi na ra.
⁷ Ala bata n nabilin yinna ra,
 n mi fa nəe mine,
 a yi n xidi yələnxən binyene ra.
⁸ Hali n xinla ti n mali feen na han,
 a mi a tuli matima n ma maxandin na.
⁹ A bata kiraan bolon n yēe ra gəmə ferenne
 ra,
 a yi n ti kira yifuxin xən.
¹⁰ Ala luxi nən n xa
 alo kanko gbeen naxan dəxi n yēe ra,
 alo yatan na a luxun fətənni,
¹¹ a yi n ba kiraan xən,

a n yibə,
 a yi n lu halagixi.
¹² A bata a xanla bandun
 a yi a xalimakunle xun ti n na.
¹³ A xalimakunle bata n gbingin səxən.
¹⁴ N bata findi magele seen na n ma ya-
 maan birin xa,
 n magele feen bata findi muxune sigi sa
 xunna ra ləxə yo ləxə.
¹⁵ Ala bata n nalugo sansi xələne ra,
 a dabari igen findi n minseen na.
¹⁶ A bata n karahan
 n yi n jinne kala gəmə xənnə ra,
 a yi n yibodon burunburunni.
¹⁷ A bata n ba bəje xunbenli,
 hērin yētēen yi jinan n na.
¹⁸ N yi fa a fala, n naxa,
 “Siimaya mi fa n xa sənən,
 hanma n yigi yi tixi seen naxanye birin na
 fata Alatala ra.”
¹⁹ N ma jaxankatana fe xa rabira i ma,
 n lu na xun xən kii naxan yi,
 n dabari igen nun se xələn naxanye sətə.
²⁰ N na n miri ne ma,
 n niin yi rafərə.
²¹ Koni miriyani ito nan fa n bəjen
 alogo n xa yigin sətə:
²² Alatalaa hinanna mi janma,
 a kininkininna mi a danna liyē.
²³ Ala mən xetema e ma xətən yo xətən.
 I ya lannayaan gbo han!
²⁴ N na a falama nən n bəjen
 n naxa, “Alatala nan n kēen na
 nanara, n yigi saxi a yi.”
²⁵ Alatala fan muxun na,
 naxan a xaxili tixi a ra,
 naxan a fenma.
²⁶ A lan muxun xa Alatalaa kisin mame
 maraxarani.
²⁷ A lan adamadiin xa xuru tərəyaan bun
 fələ a foninge waxatin ma.
²⁸ Xa Ala a ragidi a ma,
 a lan a yi dəxə a danna sabarini,
²⁹ a yi a xinbi sin a yētagi burunburunni.
 Waxatina nde a mən yigin sətəma nən.
³⁰ A xa a dēen ti a bənbə muxun xa,

a yi wasa yarabin na!

31 Amasotɔ, Marigin mi a mɛma adamadi-
ine ra han habadan.

32 Hali a tɔrɔn nafa e ma,
a kininkininma e ma nɛn
bayo a hinanna gbo.

33 Alaa jɛnigen mi a ra,
a xa adamadiine tɔrɔ
a yi e jaxankata.

34 Xa muxune yamanan kasorasane birin
yibutuxun,

35 xa kiti kɛndɛn mi sama adamadiin xa
Kore Xɔnna Ala yɛɛ xɔri,

36 xa kitisane mi tin muxun xun mayɛngɛ
kitin sɛ,
Marigin mi na toma ba?

37 Nde nɔɛ fena nde fale,
a yi liga,

xa Marigin mi na feen yamari?

38 Gbalon nun hɛrin firinna birin mi fataxi
Kore Xɔnna Ala fala xuiin xan na ba?

39 Nayi, xa muxun bata yulubine liga,
a lu a nii ra,
na kanna xa a mawuga nanfera?

40 En na en sigati kiine rakɔrɔsi,
en yi e fɛsɛfɛsɛ,
en yi xɛtɛ Alatala ma.

41 En Ala maxandi en bɔjɛn ma feu,
en yi en yiine ti Ala xa kore xɔnna ma.

42 Yamaan yi Ala maxandi, e naxa,
“Nxu bata i matandi,
nxu yi murutɛ i ma,
i fan mi tinxi nxu mafeluyɛ!”

43 “I bata i yetɛ rabilin xɔlɔn na
alo domana, i yi nxu sagatan
i yi faxan ti kininkinintareyani.

44 I bata i yetɛ luxun kundani
alogo nxɔ maxandi xuine nama i li.

45 I bata nxu lu
alo jaman kurun na,
alo se kunxina siya gbɛtɛne tagi.”

46 “Nxu yaxune birin dɛni bixi nxu xili ma
han!

47 Fe magaxuxine nun yili gexine nan tun
nxu yɛɛ ra,
e nun kalan nun gbalona.”

48 N yɛɛn xɔnna bata rafe yɛɛgen na

gbalona fe ra
naxan n ma yamaan sɔtɔxi.

49 N yɛɛgen minima

dan mi naxan na,
n mi matabu sɔtɔma,

50 han Alatala yi a yɛɛ ragodo n ma
keli kore xɔnna ma, a n mato.

51 N yɛɛne n xɔlɔma
n na n ma taan sungutunne birin toma
tɔrɔxi.

52 Naxanye n yaxuyama fuyan,
ne bata n sagatan
alo e yi xɔliin nan fɔxɔ ra.

53 E bata n jɛjɛn nagodo yili tilinxin na,
e yi gɛmɛne ragodo n xun ma.

54 Igen yi sa n xun ma,
n yi a fala,
n naxa, “N bata lɔ ayi!”

55 Alatala, n na i xili nɛn yili tilinxin kui.

56 I bata n gbelegbele xuiin mɛ,
i nama i tunla ba n xili ti xuiin na malina fe
ra.

57 N to i xili, i yi i maso n na
i yi a fala,
i naxa, “I nama gaxu!”

58 Marigina, i bata n xun mayɛngɛ kitini,
i yi n niin xunba.

59 Alatala, i bata a to,
n jaxankataxi kii naxan yi.
N ma kitin sa n xa!

60 I bata a to,
e e gbeen jɔxɔma n na kii naxan yi,
e feen naxanye birin yitɔnxi n xili ma.

61 Alatala, i bata e konbi ti xuine mɛ,
e nun e feen naxanye birin yitɔnxi n xili
ma,

62 e falan tima n xili ma,
e n mafala fɛrijɛn gbɛn!

63 E mato, e nɛma dɔxi,
e nɛma tixi,
n magele feen bata findi e sigi sa xunna ra.

64 Alatala, e kɛwanle saran e ra,
alo a lan e fe raba kiin ma kii naxan yi.

65 E bɔjɛne raxɔdɔxɔ ayi,
i ya dangan yi lu e ma.

66 Alatala, e sagatan i ya xɔlɔni
i yi e raxɔri dunuɲa yi!

4

Yerusalén kala fena

¹ Ee! Xɛmaan mi fa mayilenma!

Xɛmaan naxan yi fan,

na mi fa yanbanma!

Bɔxɔ bun nafunla naxanye yi rasariɲanxi

Ala xa,

ne bata raxuya ayi kira xunne ra!

² Siyon kaan naxanye yi yatɛxi dangu
xɛmaan na

hali naxan nun e gbindin binyan lan,

ne bata fa yate fɛɲɛne ra,

naxanye rafalaxi bɛndɛn na,

fɛɲɛ rafalan naxanye rafalaxi!

³ Hali kankone e xiɲɛn tima e diine xa

e diine yi e xiɲɛn min,

koni n ma yamaan tan bata lu

alo dii nga ɲaxina,

alo dangaranfulene tonbonni.*

⁴ Dii futene lɛnna kankanma e dɛ kankeni
ige xɔnla ma.

Diidine donseen maxɔdinma,

koni muxu yo mi se soma e yii.

⁵ Naxanye yi e baloma donse ɲaxume
fɛɲine ra,

kamɛn nan fa ne halagima taan xɔn.

Naxanye gboxi ɲaxunni,

ne ɲamani yegelenma e yiine ra.

⁶ N ma yamaan hakɛn gbo dangu Sodoma
kaane† yulubin na.

Na taan halagi sanɲa ma kedenna nin

muxu yo mi a yiin din a ra.

⁷ En ma kuntigine fatine yi sariɲan dangu

balabalan kɛsɛn na,

e fati kidin yi fixa dangu nɔnɔn na.

E fatin yi mayilenma dangu gɛmɛ gbeeli
fɛɲine ra

e yɛtagine yi tofan

alo gɛmɛ mamiloxi fɛɲine.

⁸ Koni iki, e yɛtagine fɔrɔ tigenna xa,

e mi fa kolon kirane xɔn.

E kidin nan tun fa bɔlixɪ e xɔnne ma,

e fati kidine fasaxi e ma alo firinne.

⁹ Muxun naxanye faxaxi yɛngɛni

ne fisa muxune xa

naxanye faxaxi kamɛn na

donse xɔnla naxanye ɲaxankatama,

naxanye doyenma donsetareyani.

* **4:3: 4.3** Mɛn kaane *dangaranfulene* yatɛxi dii nga ɲaxine nan na bayo e xɛlene bɔxɔn nan fari ma. Na feen mɔn seɓɛxi Yuba 39.13-18 kui. † **4:6: 4.6Sodoma** findixi taan nan na fe ɲaxin yi gbo dɛnaxan yi Ala naxan halagi tɛɛn xɔn. Na feen mɔn seɓɛxi Dunuɲa Fɔlon 19.1-29 kui.

¹⁰ Gbalon godo n ma yamaan ma waxatin
naxan yi,

hali dii ngane ɲɛnigene to yi fan,

e e diine gan nɛn, e yi e don.

¹¹ Alatala bata a xɔlɔn mayita han a danna,
a fitinaxin bata yelin a xɔlɔ gbeen nagodɛ.

A bata tɛɛ gbeen nadɛgɛ Siyon taani

naxan taan ganxi han bɔxɔna.

¹² Bɔxɔn mangane nun dunuɲa muxu yo mi
yi laxi a ra

a yaxune nun yɛngɛfane yi nɔɛ soɛ nɛn

Yerusalɛn taan so dɛɛne ra.

¹³ Na ligaxi taan nabine yulubine nan ma
fe ra

e nun a saraxaraline hakɛn

naxanye tinxin muxune faxa taani.

¹⁴ Iki e tununxin nan sigan tima taan xun
xɔn alo danxutɔne.

Wunla bata e sariɲanna kala

han yii mi fa dinɲɛ e dugine ra.

¹⁵ Muxune yi lu sɔnxɔɛ e famatɔn na,

e naxa, “E masiga nxu ra,

ɛ tan muxu sariɲantarene!

E masiga, ɛ masiga!

E nama ɛ yiin din sese ra de!”

E lu e giyɛ,

e mi a kolon e sigɛ dɛdɛ.

Koni hali siya gbɛtɛne a falama nɛn, e naxa,

“E mi nɔɛ luyɛ nxu konni.”

¹⁶ Alatala yɛtɛɛn bata e raxuya ayi

a mi fa a ɲɔxɔ luma e xɔn mumɛ!

Nayi, muxu yo mi fa saraxaraline

binyama,

muxu yo mi hinanma yamaan fonne ra.

¹⁷ Nxu yɛɛne xadan nɛn nxu mali muxu
fendeni fuuni.

Nxu yi tixi nxɔ kantan tidene yi,

nxu siyaan mamɛ

naxan mi yi nɔɛ nxu rakisɛ.

¹⁸ Yaxune yi nxu mameɛnma nxu sigadene
birin yi

alogo nxu nama mini taan xɔn.

Nxɔ dunuɲa ɲaɲanna bata yi maso,

nxɔ siimayaan ɲanmatɔn nan yi a ra,

nxu ɲaɲanna bata yi fa yati!

19 Nxu sagatan muxune yi mafura
singbinna xa kore.

E nxu kedi nen geya longonne ra,
e yi dɔxɔ nxu yɛɛ ra tonbonni.

20 E yi Alatalaa muxu sugandixin‡ suxu
naxan yi luxi alo nxu niin yetena,
nxu yi nxu mirixi naxan ma fa fala
nxu yi nɔɛ dɔxɛ nen a nininna bun siyane
yɛ.

21 Edɔn kaane, ɛ sɛwa, ɛ ɲaxan,
ɛ tan naxanye dɔxi Yusu yamanani.
Igelengenni ito radanguma ɛ tan fan ma
nen,
ɛ yi a dɔlɔ xɔlɛn min,
ɛ xun magi a ra,
ɛ ragenla yi lu.

22 Siyon kaane, ɛ kɛwanle bata yelin
saranɲɛ ɛ ra.
Ɛ mi fa xalima konyiyani sɔnɔn!
Koni, ɛ tan Edɔn kaane,
Ala ɛ haken saranma nen ɛ ra,
a yi ɛ yulubine ramini kenenni!

5

Isirayila kaane Ala maxandina

1 Alatala, feen naxan nxu sɔtɔxi,
i nama ɲinan na xɔn.
I yɛɛn ti,
i yi a to e nxu rayarabima kii naxan yi.
2 Nxɔ kɛɛ bɔxɔn bata findi xɔɲene gbeen na,
nxɔ banxine bata lu muxu gbɛtɛye xa.
3 Nxu fafane mi fa be,
nxu bata findi kiridine ra.
Nxu ngane bata lu alo kaja gilene.
4 Nxu mi fa nɔɛ nxɔ igene minɲɛ
fɔ nxu a sara,
hali nxɔ yegene
fɔ nxu xa e sara nen.
5 Muxun naxanye nxu tɔrɔma,
ne nxu kɔɛɛn suxi.
Nxu bata xadan,
matabu mi nxu xa.
6 Nxu nxu yiin tima Misiran yamanan nun
Asiriya yamanan xa
alogo nxu xa donseene sɔtɔ.
7 Nxu fafane bata yulubin liga,
e mi fa be.
Nxu tan nan fa e haken goronna tongoma.
8 Konyine bata findi nxu kanne ra,
muxu yo mi na naxan nxu bɛ e yii.

‡ 4:20: 4.20Muxu Sugandixini ito findixi mangan nan na.

9 Nxu sayaan nan dɛ,
nxu na mini donse fendeni
bayo mafu tiine burunna ra.

10 Kamɛn bata nxu suxu
han nxu fatin yi gan
alo nxu nɛma wonson tɛɛni.

11 Nxu yaxune bata fu ɲaxanle
nun sungutunne ma Siyon taan nun Yuda
taane yi.

12 E yetɛɛn bata kuntigine singan,
e mi binye yo sama fonne ma.

13 Diidine walima se dindenɛ.
Banxulanne yegene maxalima han e
tagan.

14 Fonne mi fa e malanma taan so dɛɛn na,
diidine fan mi fa sigi sama.

15 Sɛwan bata ɲan nxu bɔɲɛni,
nxɔ sumunne bata findi sunun na.

16 Xunna kenla bata ba nxu yii.
Gbalona nxu xa,
bayo nxu bata yulubin liga.

17 Nanara, nxu bɔɲɛn tɔrɔxi,
nxu mi fa fefe yigbɛma.

18 Siyon geyaan bata findi yire rabɛɲinxin
na
e nun kankone kurudena.

19 Koni, Alatala,
mangan nan i tan na habadan,
i ya mangayaan sɛnbɛn luma nen
han mayixɛtɛ nun mayixɛtɛ.

20 Nanfera i ɲinanɲɛ nxu xɔn han habadan?
I nxu rabɛɲinɲɛ nxu siin birin yi ba?

21 Alatala, nxu raxɛtɛ i ma,
nxu fan yi xɛtɛ i ma yati!
Nxu yi kii naxan yi a fɔlɔni,
i mɔn xa nxɔ fe yitɔn na kiini.

22 I bata i mɛ nxu ra ba fefe?
I xɔlɔxi nxu ma han a dangu ayi ba?

Esekiyeli Nabi Esekiyeli Alaa Falan Naxan Sebɛ

Esekiyeli yi findixi saraxaraliin nan na Ala Batu Banxini Yerusalɛn taani. Babilɔn kaane to Yerusalɛn suxu yɛngɛni, Esekiyeli fan yi Isirayila muxu suxine yɛ naxanye xali Babilɔn taani konyiyani jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. A lixi Daniyeli bata yi xali Babilɔn taani konyiyani yɛngɛ gbɛtɛ xɔn jɛɛ solomasɛxɛ benun Esekiyeli xa siga. Fayida, Esekiyeli suxun jɛɛ naanin jɔxɔn danguxina, Ala yi a xili alogo a xa findi a nabiin na. Nayi, Esekiyeli yi lu Alaa falan naliyɛ Isirayila kaa suxine ma naxanye yi xɔjɛne ra Babilɔn yamanani konyiyani. A mɔn yi falana ndee tilan Yahudiyane ma naxanye lu Yerusalɛn taani. Na xanbi ra, Yerusalɛn taan yi halagi yɛngɛ gbɛtɛ yi, a gan. Yerusalɛn taan nun Ala Batu Banxin kala xanbini jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge solomasɛxɛ e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Esekiyeli yi muxune sɛnbɛ so falane ti lan na feen ma.

Kitabun yireni ito yitaxunxi dɔxɔde naanin nan na. A singen feene yɛbama naxanye Isirayila kaane sɔnne nan yitama e ra, benun yaxune xa Yerusalɛn rabilin yɛngɛni (Esekiyeli sora 1 han 24). A firinden feene nan yɛbama Ala naxanye ligama siya xɔjɛne ra, naxanye Isirayila kaane yanfa, e yi e jaxankata (Esekiyeli sora 25 han 32). A saxanden findixi falane nan na naxanye ti Yerusalɛn kala xanbini yɛngɛni. E findixi yigi sa kawandi falane nan na Isirayila kaane xa (Esekiyeli sora 33 han 39). A naaninden banxin nan ma fe falaxi naxan fama tideni Ala Batu Banxin na, Esekiyeli fe toon ti naxan ma fe yi alo xiyena (Esekiyeli sora 40 han 48).

Esekiyeli fe to wuyaxi ti nɛn alo xiyena. A mɔn kawandi wuyaxi ba nɛn, a feene liga naxanye findi taxamasenne ra alogo a xa jɔndin yita muxune ra. A binye gbeen fi nɛn Ala Batu Banxin ma, koni a mɔn a yitama muxune ra fa fala a Ala nɔɛ a yɛtɛ makɛnɛnjɛ nɛn hali Babilɔn taani (misaala ra Esekiyeli sora 11.16). A naxa a muxun

birin kɛwanla goronna a yɛtɛ xun ma (Esekiyeli sora 18). Nayi, a lan birin xa a yɛtɛ a dunuɲa yi gidi kiin masara. Esekiyeli waxatini, Alaa yamaan yi kalaxi yɛngɛne xɔn, koni a a falaxi a yamaan mɔn fama nɛn kelideni alo faxa muxune kelima sayani kii naxan yi (Esekiyeli sora 37). Na bunna nɛɛn, a mɔn yamaan naxɛtɛma nɛn e yamanani (Esekiyeli sora 11.14-20 nun 36.1-38).

Ala yi a yɛtɛ makɛnɛn

¹ N ma siimayaan jɛɛ tonge saxanden kike naaninden xi suulunde lɔxɔni, n yi muxu suxine yɛ Kebari baan dɛ konyiyani waxatin naxan yi, kore xɔnna yi rabi, n yi fe toone ti keli Ala ma alo xiyene.

² Kiken xii suulunden nan yi a ra, Manga Yoyakin suxun jɛɛ suulunden na,

³ Alatala yi falan ti saraxaraliin Busi a dii xɛmɛna Esekiyeli xa Kebari baan dɛ Babilɔn kaane yamanani. Alatala sɛnbɛn godo a ma mɛnna nin.

⁴ N na n yɛɛn nakeli, n yi foye gbeen to keɛ sogeteden kɔmɛn fɔxɔn binni e nun kunda gbeen nun tɛɛ dɛgɛ gbeena. Kɛnɛn gbeen nan yi minima kundani a rabilinni. Tɛɛn yi a tagiyani naxan yi mayilenma alo wuren na gbeeli tɛɛni.

⁵ Dalise naanin yi a tagi naxanye yi luxi alo adamadina.

⁶ Anu, yɛtagi naanin nun gubugubu naanin nan yi e birin ma.

⁷ E sanne yi tinxin, e luxi alo jingen torona, e mɔn yi mayilenma alo sulan xuruxina.

⁸ Muxu yiin yi e gubugubu naaninne keden kedenna birin bun ma. E naaninne birin yiine yi minixi tongon naaninne birin yi alo e yɛtagine nun e gubugubune.

⁹ E gubugubu xunne yi dɔxi e bode ra. E nɛma yi sigɛ, e mi yi e firifirima, koni e birin yi sigama a tinxinna nin.

¹⁰ E birin yɛtagi naanin: A singen yi maliga muxun yɛtagin na. Yata yɛtagin nan yi e naaninna birin ma e yiifanna ma e nun tura yɛtagina e naaninna birin ma e kɔmɛnna ma e nun singbin yɛtagina e naaninna birin ma.

¹¹ E yɛtagine yi na kii nin. E gubugubun firinne ratexi koren binni, ne yi dɔxi e bode

ra. E gubugubu firinna bonne yi e gbindin yee maluxunma.

¹² E birin yi sigama a tinxinna nin e yee ra. Nii Sarijanxin na yi siga denaxan yi, ne yi sigama menni, hali e mi e firifiri.

¹³ Na daliseene yi luxi nen alo tee wolonna, e yi degema alo xaye xidin degene. Teen yi a firifirima daliseene tagi, a mayilenma, galanna minima a yi.

¹⁴ Daliseene gixin yi fama, e xete, alo kuyen jin masoxonna.

¹⁵ N to na daliseene to, n yi san digilinxi keden kedenna to e birin ma naxan yi a gima boxon ma alo wontoro sanna dalise naaninne dexon yetagi naanin yi naxanye ma.

¹⁶ Sanna ne yi mayilenma alo kirisoliti gema fajina. E birin yi maliga. E yi rafalaxi nen alo san digilinxin kankanxina san digilinxi gbete kui.

¹⁷ E nema sigē, e yi nōe sigē e foxo naaninne birin ma nen hali e mi e firifiri.

¹⁸ E san digilinxi kuixine yi gbo, e magaxu han, yene yi e san dingilixi kuixine rabilinne birin yi.

¹⁹ Daliseene nema yi sigē, e sanni itoe fan yi sigama e dexon nen. Xa daliseene yi tunganma boxon ma, e sanne fan yi tunganma nen.

²⁰ Nii Sarijanxin na yi siga denaxan biri ra, daliseene fan yi sigama men binna nin, e sanni itoe fan yi te e foxo ra, bayo daliseene niine yi e sanne fan yi.

²¹ E nema yi sigē hanma e ti, hanma e tungan boxon ma, e sanne fan yi na nan ligama, amasoto daliseene niine yi e fan yi.

²² Sena nde yi yibandunxi daliseene xun ma naxan nun kore walaxan yi maliga, a yi mayilenma alo balabalan kesena, a yi magaxu han!

²³ Na kore walaxa maligan bun ma, daliseene birin gubugubu firinne yi tixi e bode xa, firinna bonne yi e gbindin yee maluxunma.

²⁴ Daliseene nema yi sigē, n yi e gubugubune xuiin mema nen alo ige walanna xuina, hanma Ala Senbe Kanna xuina hanma sofa ganla sonxo xuina. E na yi ti, e yi e gubugubune rasama nen.

²⁵ Fala ti xuina nde yi minima nen kore walaxan fari naxan yi e xun ma. E na yi ti,

e yi e gubugubune rasama nen.

²⁶ Kore walaxan naxan yi e xun ma, manga gbeden yiyana nde yi na fan fari. Na yi mayilenma alo safiri gema fajina, adamadiin maligana nde yi doxi na manga gbedeni kore pon!

²⁷ N yi tee wolonna to a fatin xun binni alo wuren naxan mayilenma, a rabilinxi teen na. Teen yiyaan nan yi a labe binni, a yi rabilinxi keneynaan na.

²⁸ A noron yi luxi nen alo sengunna naxan minima kuyen ma tule waxatini. A rabilinna yi yalanxi na kii nin. Alatalaa binyen maligan misaala nan yi a ra. N to a to, n bira, n yetagin yi lan boxon ma, n yi fala ti xuiin me.

2

Ala yi Esekiyeli xe

¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, keli, i ti i sanne xunna, n xa falan ti i xa.”

² A to na fala n xa tun, Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nati n sanne xunna. Naxan yi falan tima n xa, n yi n tuli mati na ra.

³ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n tan nan i rasigama Isirayila kaane ma. Siya murutexin nan ne ra naxanye murutexi n xili ma. E nun e benbane mon murutexi n xili ma han to.

⁴ N ni i rasigama na muxune nan ma naxanye tengbesenxi, e tuli maxodoxo. I xa a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’

⁵ Xa e a rame, hanma e mi a rame, bayo siya murutexin nan e ra, e a kolonma nen a nabina nde e ye.

⁶ I tan adamadina, i nama gaxu e yee ra, i nama gaxu e falane yee ra. E luma nen i rabilinni alo janle nun tansinne, alo i doxi tanle nan fari, koni hali na, i nama gaxu yama murutexini ito nun e falane yee ra.

⁷ Xa e a rame hanma e mi a rame, fo i xa n ma falane ti e xa nen, bayo murutedene nan e ra.

⁸ Adamadina, n naxan falama i xa, i tuli mati na ra, i nama findi muruteden na alo yama murutexini ito! I deni bi, i donseen don n naxan soma i yii!”

⁹ N yi yiina nde to yibandunxin n binni, kedi mafilinxina nde a kui.

¹⁰ A yi a yifulun n yetagi, sebenla yi a foxo firinne birin ma. Sunu falane nun mawuga falane nun gbalo falane nan yi seboxi a ma.

3

¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, naxan i yetagi, na don! Kedi mafilinxini ito don, i sa falan ti Isirayila yamaan xa.”

² Nayi, n yi n deni bi, a yi na kedi mafilinxin naso n de a don xinla ma.

³ A mon yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i dege han i lugo! I kuiin nafe kedi mafilinxini ito ra!” Nayi, n yi a don, a yi jaxun n de alo kumina.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, siga Isirayila yamaan fema, i sa n ma falane ti e xa!

⁵ N mi i rasigama yamaan xan fema naxan xui gbeten falama naxan famu raxolo, koni n na i rasigama Isirayila yamaan nan ma.

⁶ N mi i rasigama siya wuyaxine fema naxanye xui gbetene falama naxanye famu raxolo, i yeteen mi naxanye mema. Xa n yi i rasigama ne nan ma nun, e yi e tuli matiye nen i xuiin na.

⁷ Koni, Isirayila yamaan mi waxi i xuiin name feni, bayo e mi waxi n fan xuiin name feni, amasoto Isirayila yamaan birin tuli maxodoxo, e tengbesen.

⁸ Nayi, n ni i fan yee xodoxoma ayi nen alo e tan, i yi i kankan e yee ra.

⁹ N ni i ye xodoxoma ayi nen dangu dayimun na naxan xodoxo fanyen xa. Na ma, i nama gaxu e yee ra, yama murutexini ito a fe nama i kuisan.”

¹⁰ A mon yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i tuli mati falani itoe birin na ki fapi, n naxanye falama i xa, i yi e ramara i bojeni!

¹¹ Siga i kon kaa muxu suxine fema, xa e a rame, a fala e xa, hali xa e mi a rame, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’ ”

¹² Alaa Nii Sarijanxin yi n yite, n yi sonxo xui gbeena nde me n xanbi ra, naxan a fala, a naxa, “Binyen xa fi Alatala ma a dodoxeni!”

¹³ N mon yi daliseene gubugubune xuiin me naxanye yi bonboma e bode ra, e nun san digilinxine xuina, naxanye yi e dexan ma e nun sonxo xui gbeena.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi n yite, a siga n na. N niin soxolexin yi siga xoleni, bayo Alatala senben yi n fari a xodexen na.

¹⁵ N yi sa so muxu suxine konni, naxanye yi doxi Teli-Abiba yi, Kebari baan de. N yi sa doxo e konni xi solofere, n yigitexxi e tagi.

Esekiyeli findi fena kantan muxun na

¹⁶ Xi solofere xanbi ra, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁷ “Adamadina, n bata i findi Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi, n ma falane rame, i yi e rakolon n xa.

¹⁸ N na a fala muxu jaxin ma, n naxa, ‘I faxama nen.’ Xa i mi a rakolon, xa i mi falan ti a xa, fa fala a xa xete a kira jaxin foxo ra alogo a xa kisi, na muxu jaxin faxama nen a haken ma, koni a wunla goronna luma i tan nan xun ma.

¹⁹ Koni, xa i na muxu jaxin nakolon, a mi xete a kewali jaxine nun a kira jaxin foxo ra, a faxama nen a haken ma, koni i tan bata i niin natanga na yi.”

²⁰ “Xa tinxin muxuna nde fan a xun xanbi so a tinxinyani, a yi tinxintareyaan liga folo, n yi sena nde sa a yee ra naxan a rabire, na kanna faxama nen. I to mi a rakolonxi, a faxama nen a yulubin ma. A tinxinyaan naxan liga, jinan tima nen na xon, a wunla goronna yi lu i tan xun ma.

²¹ Koni i na tinxin muxun nakolon alogo a nama yulubin liga, xa a mi yulubin liga, a kisima nen, i to a rakolonxi, i fan bata i niin natanga na yi.”

Esekiyeli deen yi suxu a ra

²² Alatala senben mon yi godo n ma menni. A yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i siga lanbanni, n sa falan tima i xa menna nin.”

²³ Nayi, n yi keli, n siga lanbanni, n yi a to a Alatalaa noron yi na yi alo n na a to kii naxan yi Kebari baan de. N yi bira, n yetagin yi lan boxon ma.

²⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nakeli, n yi ti n sanne xun na. A yi a fala n xa, a naxa, “Siga, i sa so i ya banxini, i deen balan i xun ma.

²⁵ I tan adamadina, muxune lutin tima i ra nen, e yi i xidi, i mi fa noe mine e tagi.

²⁶ N ni i lenna xidima nen i de kanken, alogo i nama falan ti, i yi e maxadi, hali muxu murutexine nan e ra.

²⁷ Koni, n na falan ti i xa, n ni i dæen fulunma næn, alogo i xa a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’ Xa naxan waxi a ramε feni, na xa a ramε. Xa naxan mi waxi a ramε feni, na nama a ramε, bayo muxu murutεxine nan e ra.”

4

Yerusalen suxu fena yengeni

¹ “Iki, i tan adamadina, bitikidin* tongo i yi a dɔxɔ i yetagi, i yi Yerusalen taan sawuran kεrenden a fari.

² I yi a liga alo ganla na a rabilin yengeni, i yi yire makantanxine ti a rabilinni, i gbingbinne rate taan makantan yinna xɔn,† i daaxadene yitɔn ganle xa taan xili ma, i yengε so seene ti a rabilinni naxanye a so dεene kale.

³ Na xanbi ra, i xa tunde dutunna nde tongo i yi a ti yinna misaala ra ε nun taan tagi, i yi i yεε rafindi a ma. Taan nabilinxin nan na ra yengeni, i tan nan a yengema. Na xa findi taxamasenna ra Isirayila yamaan xa.”

⁴ “Na xanbi ra, i sa i sa i kɔmenna ma, i yeteen yi Isirayila yamaan haken goronna tongo. Fanni i saxi i kɔmenna fari, i e haken goronna tongoma.

⁵ N lɔxɔne yatɔn nagidima i ma næn naxan lanjε e hakene jεene yatɔn ma. Nayi, i Isirayila yamaan haken goronna tongoma næn xi kemε saxan xi tonge solomanaaninna bun ma.

⁶ I na yelin na ra, i mɔn xa i sa i yiifanna fari, i yi Yuda bɔnsɔnna hakene goronna tongo xi tonge naanin, xi keden jεε keden hakena fe ra.

⁷ I yεε rafindi Yerusalen sawuran fan ma naxan nabilinxi yengeni, i yi i yiin magenla yibandun a xili ma, i yi nabiya falane ti a xili ma.

⁸ N na i xidima næn alogo i nama nɔ i maxεtε i taan yengε feen misaala mayitama waxatin naxan birin yi.”

⁹ “I xa maala nun fundenna nun togen nun murutun nun sansi kεsε gbetεye tongo, i yi e birin sa goron kedenna kui, i yi lu e

rafale burun na i balon na xi kemε saxan e nun xi tonge solomanaaninna bun ma.

¹⁰ I garamu kemε firin nan maligama lɔxɔ kedenni i balon na. I na nan donma na waxatin birin yi.

¹¹ I igen litiri keden nan minma lɔxɔ kedenni. I na nan minma na waxatin birin yi.

¹² I na donseen nafalama næn alo funde burun ganma kii naxan yi, koni i a ganma adamadiine gbiin‡ tæen nan na muxune birin yetagi.”

¹³ Alatala mɔn yi a fala, a naxa, “Isirayila kaane donse haramuxine donma ikii nin siyane yε, n na e kedima naxanye tagi.”

¹⁴ N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina Alatala! N tan munma n niin naharamu singen de! Keli n dii jɔrε waxatin ma han to, n munma sube yifaxin don hanma burunna subene naxan faxaxi. Han to, n munma sube haramuxi yo raso n dε singen!”

¹⁵ A yi n yabi, a naxa, “Awa, n bata tin, i xa jinge gbiin tongo muxu gbiin jɔxɔni, i yi i ya burun gan na ra.”

¹⁶ A mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n donseene birin janma næn Yerusalen yi. A muxune e lɔxɔ yo lɔxɔ sɔlɔnna maligama næn, e yi a don kɔntɔfinli, e yi e lɔxɔ yo lɔxɔ min igene maliga, na yi e yigitεε.

¹⁷ Nayi, burun nun igen janma næn e yii, e birin yi yigitεε, e lu doyenjε e hakene fe ra.”

5

Ala kelima næn Isirayila xili ma

¹ “I tan adamadina, silanfan xɛnxɛn tongo,* i yi i xun sɛxɛne nun i dε xabene bi na ra, i yi e yiliga sikeela kui, i yi e yitaxun dɔxɔ saxanna ra.

² I nɛma Yerusalen taan yengε feen misaala mayita waxatin naxan yi, na na jan, i yi i xunseɛxene dɔxɔde kedenna gan taani. I yi a dɔxɔ firinden tongo, i yi a bɔnbɔ i ya silanfanna ra taan nabilinni. I yi a dɔxɔde saxanden naxuya ayi foyeni, bayo n tan Isirayila kaane sagatanma næn n ma silanfanna ra.

* **4:1: 4.1Bitikidin** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina**.” † **4:2: 4.2** Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi na **gbingbinne** nan xɔn, e taan yengε. ‡ **4:12: 4.12** Taan na rabilin yengeni, yegen dasama næn nanara burun gan feen falaxi muxu **gbiin** tæen na yireni ito yi alo yegena. * **5:1: 5.1Silanfanna:** Sofane yengεso dεgεmana.

³ Koni i xunsexe dando tongo ne ye, i yi e raxudu i ya domaan lenbeni.

⁴ I mon xa ndee ba ne fan na, i yi e woli teeni. Nayi, teen kelima nen menni a Isirayila yamaan birin li.”

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yerusalen taan ligama na kii nin, n taan naxan ti siyane tagi, n naxan nabilinxi yamana xone ra.

⁶ Bayo a muxune bata murute n ma sariyane nun n ma tonne bun, e fe maxine yi gbo ayi dangu e rabilinna siyane nun yamanane ra. Men kaane bata e me n ma sariyane ra, e mi n ma tonne suxi.”

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Bayo e bata findi yamaritarene ra dangu e rabilinna siyane nun yamanane ra, bayo e mi n ma tonne nun n ma sariyane suxi, hali e rabilinna siyane sariyane e mi ne suxi.”

⁸ Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yerusalen kaane, n tan yeteen kelima nen e xili ma! N na n ma kiti ragidixine rakamalima nen e xili ma siyane birin yetagi.

⁹ N feene ligama nen e ra e kewali xosixine fe ra, n munma naxanye sifa liga singen, a joxon nun mi fa ligama.

¹⁰ Nanara, fafane e diine donma nen e tagi, diine yi e fafane don. N na n ma kiti ragidixine rakamalima nen e xili ma, naxanye na lu e nii ra, n yi ne raxuya ayi foyeni.”

¹¹ Nanara, Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N tan habadan Ala, n bata n kolon yeeni, bayo e bata n ma yire saripaxin naxosi e suxurene birin na e nun e kewali xosixine, n fan n masigama nen e ra, n mi fa kininkininma e ma, n tan mi fa e muxu yo ratangama.

¹² E yitaxunxin dexo saxanna ra, keddenna faxama nen fitina furen nun fitina kameni taani, a firinden yi faxa silanfanna ra taan fari ma, n yi a saxanden naxuya ayi foyeni, n yi e sagatan silanfanna ra.”

¹³ “Nayi, n ma xolon janma nen, n yi ba fitinaxi e xili ma, n na yelin n gbeen joxe waxatin naxan yi. E a kolonma nen nayi a n tan Alatala nan falan tixi n sobeen yeteen na, amasoto n bata n ma xolon birin nagodo e ma han a danna.

¹⁴ N na e konna findima nen taa xonna ra e rabilinna siyane naxan nayarabima, dangu muxune birin yi a to.

¹⁵ N fitinaxin na n ma kiti ragidixine rakamali e xili ma n ma xoloni waxatin naxan yi, n yi e maxadi a xodeken na, e rabilinna siyane e makonbima nen, e yi e magele, e findi misaala ra, e fe yi e yigitege. N tan Alatala nan falan tixi.”

¹⁶ “N fitina kamene nafama nen e xili ma, a yi e halagi, n mon yi lu na kamene fari se. E donse donxene birin janma nen.

¹⁷ N fitina kamene nun sube xone rafama nen e xili ma, naxanye e diine faxama. Fitina furen nun faxan yi wara ayi e taani, n yi yengen nafa e xili ma. N tan Alatala nan falan tixi.”

6

Suxure batune fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i yee rafindi Isirayila geyane ma, i nabiya falane ti e xili ma,

³ i naxa, ‘Isirayila kaan naxanye geya yirene yi, e Marigina Alatalaa falan name. Marigina Alatala ito nan falaxi muxune xili ma naxanye dxi geya yirene nun yire matexine nun xude deene nun lanban yirene yi, a naxa: N yengen nafama nen e xili ma, n yi e taane kidene raxori.

⁴ E saraxa gandene kalama nen, e wusulan gandene yi rayensenje ayi, n yi e faxa e suxurene yetagi.

⁵ N na Isirayila kaane binbine luma nen biraxi e suxurene yetagi, n yi e xonne raxuya ayi e saraxa gandene rabilinne yi.

⁶ E na dexo dede yi, e taane raxorima nen, e taane kidene yi kala, e saraxa gandene yi raxori, e suxurene yi kala, e yi jan, e wusulan gandene yi rabira, e yii foxone birin yi lo ayi.

⁷ Muxu wuyaxi faxaxin luma nen biraxi e tagi. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan na.

⁸ Koni n na e tan ndee luma nen e nii ra yengen xanbini, ne yi xuya ayi siyane ye yamanane birin yi.

⁹ Nayi, e na xali denaxanye yi siyane ye konyiyani, n ma fe rabirama nen e muxu gixine ma menni, e n nasunu kii naxan yi e yanfanten bone yi, naxanye e masiga n

na, e nun e yeen naxanye e rakunfa suxurene xon. Nayi, e fe rapaxuma e tan yeteen ma nen e kewali jaxine nun e fe xosixi rabana fe ra.

¹⁰ E a kolonma nen nayi a Alatala nan n na, a n mi falan tixi e xa fuun xan yi, fa fala a n yi gbaloni ito rafama nen e xili ma. ’ ”

¹¹ “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa: I yiin bonbo, i sanni din, i yi a fala, i naxa, “Gbalona!” bayo Isirayila yamaan faxama nen silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen e fe jaxine nun kewali xosixine fe ra e naxanye birin ligaxi.

¹² Naxanye makuya, ne faxama fitina furen nin. Naxanye maso, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye na lu e nii ra, ne faxama nen fitina kameni. N sigama nen han n ma xolon danna e xili ma.

¹³ E a kolonma nen, a Alatala nan n na, e muxu faxaxine na lu biraxi e suxurene tagi waxatin naxan yi e saraxa gandene rabilinni yire matexine birin fari e nun geyane birin xuntagi, e nun wudi yifotonxine nun wari gbeene birin bun, e yi wusulan xiri jaxumene ganma e suxurene xa denaxanye yi.

¹⁴ N na n yiini bandunma nen e xili ma, n yi yamanan findi yire rabepinxin na, keli tonbonna ma han Dibila yi, e daxonene birin. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na. ’ ”

7

Gbalo famatona fe

¹ Alatala falani ito nan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi Isirayila kaane xili ma, a naxa, ‘A danna nan fa ito ra! A danna bata a li yamanan tongon naaninne birin yi!

³ Awa iki, a danna bata a li e ma. N na n ma xolon nafama nen e ma. N na e makitima nen lan e sigati kiin ma, n yi e saran e kewali xosixine ra.

⁴ N mi kininkininma e ma, n mi e ratangama, amasoto n na e sigati kiin nun e kewali xosixine saranma nen e ra.

Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na. ’

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Gbalon fama, gbalon naxan jaxon mi na!

⁶ Feene danna nan na ra!

A danna bata a li!

A kelima nen e xili ma! A fama!

⁷ E tan yamanan muxune,

e waxatin bata a li!

Waxati saxin bata a li e ma,

a laxon bata maso!

Kontofinla na a ra!

Sewa xui mi fa tema geyane fari sonon!

⁸ Iki, n mi fa buma,

n na n ma xolon nagodo e ma,

n ma bonpeteen sigama nen

han a danna e xili ma.

N na e makitima nen

lan e sigati kiin ma,

n yi e saran e kewali xosixine ra.

⁹ N mi kininkininma e ma,

n mi e ratangama,

amasoto n na e sigati kiin nun e kewali

xosixine saranma nen e ra.

Nayi, e a kolonma nen

a n tan Alatala,

n tan nan e jaxankatama. ’ ”

¹⁰ Laxon bata a li,

a bata a li!

E waxatin bata a li!

Bonbo ti dunganna bata a maringi!

Wason bata sabati ayi!

¹¹ Gbalon bata keli,

a findi muxu jaxine jaxankata dunganna

ra.

E sese mi fa luma,

e nafulu mi luma,

e mi fa wuyama ayi,

e noro mi fa luma.

¹² Waxatin bata a li,

laxon bata maso!

Sare soon nama fa sewa,

sare matiin nama fa sunu,

bayo xolo gbeen fama yamaan birin xili

ma.

¹³ Sare matiin naxan matixi,

a mi na sotoma

hali a mon lu a nii ra,

bayo fe toon naxan tixi lan yamaan ma

alo xiyena, na mi kalama,

muxu yo mi a niin natange

masoto e hakene xon.

¹⁴ Xotaan fema nen,

feen birin yi yiton,

koni muxu yo mi sigama yengeni

bayo n ma xolon bata godo yamaan birin

xili ma.

¹⁵ Yengen taan nabilinma nen,

fitina furen nun fitina kamən yi so a yi!
 Naxanye burunna ra,
 ne yi faxa silanfanna ra.
 Naxanye taani,
 fitina kamən nun fitina furen yi ne halagi.

¹⁶ Naxanye na e futuxulu,
 ne sa e luxunma nən geyane fari,
 e lu kutunje e yete hakene fe ra
 alo ganban naxanye lanbanni.

¹⁷ E birin fangan janma nən,
 e birin xinbi xudine yi tu ayi,
 e lu alo igena.

¹⁸ E e maxidima nən kasa benbeli dugine yi
 sununi,

kuisanna yi e birin suxu,
 e yagi han,
 e birin yi e xunne bi sununi.

¹⁹ E e wure gbetine wolima ayi nən kirane
 xən,

e yi e me e xəmane ra
 alo se haramuxina.

Bayo e gbetine nun e xəmane mi nəe e
 xunbe Alatalaa xələn ləxəni.

Ne mi fa e wase,

e mi e raluge,

bayo ne nan e biraxi hakəni.

²⁰ E bata waso ayi e nafunle xən
 e yi suxure xəsixi haramuxine rafala e ra.
 Nanara, n tan Ala ne findima nən se xəsine
 ra e xa.

²¹ N na e birin findima nən yenge se tongox-
 ine ra xəne xa,
 fuyantenne yi e ba e yii yengeni,
 e yi na raxəsi.

²² N na n xun xanbi soma nən e yi,
 muxune yi n ma yire kəndəna sarijanna
 kala,
 mafu tiine yi so a kui,
 e yi a sarijanna kala.

²³ Yəlxənnə rafala,
 bayo faxan bata wara ayi yamanani,
 gbalon yi gbo ayi taani.

²⁴ Siyaan naxanye jaxu e birin xa,
 n ne rafama nən,
 e yi e banxine tongo e yii.
 N sənbe mane wason janma nən,
 e yire sarijanxine sarijanna yi kala.

²⁵ Kuisan waxatine na fa,
 e bəne xunbenla fenma nən,
 koni e mi a toe!

²⁶ Gbalon sama nən gbalon fari,

xibaru jaxine yi sa xibaru jaxine fari.
 E fe toon maxədinma nən nabine ma fata
 Ala ra,

koni saraxaraline bama nən muxune
 xaranje sariyan ma,
 fonne fan yi ba maxadin tiye.

²⁷ Mangan sunuma nən,
 manga diin yi yigitege,
 yamanan muxune birin yiine yi xuruxu-
 run gaxuni.

N na e sigati kiin saranma nən e ra,
 n yi e kiti e kiti saxine xən,
 e yi a kolon a Alatala nan n na.

8

Suxurene Ala Batu Banxini

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan
 yi, na je senninden kike senninden xi suu-
 lunde ləxəni, n yi dəxi n ma banxini, Yuda
 bənsəna fonne yi dəxi n yetagi, Marigina
 Alatala sənben yi godo n ma.

² N yi dəpəxəna nde to naxan yi maliga
 tən na. Dənaxan yi luxi alo a tagina han a
 sanne, tən yiyaan nan yi na ra. Keli mənna
 ma mən han a xunna, na yi luxi alo tən na
 wuren gbeeli.

³ Dənaxan yi luxi alo a yiina, a yi na
 yibandun, a yi n suxu n xun səxən ma.
 Alaa Nii Sarijanxin yi n nate bəxən nun
 koren lantagini, a yi n xali fe tooni fata
 Ala ra alo xiyena, a siga n na Yerusalen
 yi Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dən
 na naxan yi ye rafindixi sogeteden kəmen
 fəxən ma suxuren yi dəxi dənaxan yi naxan
 Ala raxələma fata a xanuntenya gbeen na
 lan a yamaan ma.

⁴ Isirayilaa Alaa nərən yi mənni, alo n na
 a to kii naxan yi lanbanni.

⁵ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina,
 i ye rasiga kəməna binni.” N yi n ye
 rasiga, n yi sa na suxuren to naxan Ala
 raxələma, a dəxi saraxa ganden kiraan so
 dən kəmen fəxəni.

⁶ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i
 bata a to e naxan ligama, Isirayila yamaan
 fe xəsixi gbeen naxanye ligama be, feen
 naxanye n masigama n ma yire sarijanxin
 na? Koni i mən fe xəsixi gbee gbete ye toma
 nən.”

⁷ Nayi, a yi n xali Ala Batu Banxin yinna
 so dən na. N yi yinla nde to yinna ma.

⁸ Ala yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, yinla raba yinna ma.” N yi yinla raba yinna ma, so dɛɛn yi taran a ma.

⁹ A yi a fala n xa, a naxa, “So mɛnni, i sa e fe xɔsixi haramuxine mato e naxanye ligan be.”

¹⁰ N yi so, n yi a mato, bubuseene nun sube xɔsixin sifan birin sawuran yi na, e nun Isirayila yamana suxurene birin sawurane yi rafalaxi yinna kui a kanke yiren birin ma.

¹¹ Isirayila yamaan fonne muxu tonge solofere yi tixi na sawurane yɛtagi. Safan ma dii xɛmɛn Yaasaniya yi ne yɛ. Wusulan gan seen yi suxi e birin yii, wusulanna tutin yi tema han!

¹² A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i bata a to ba, Isirayila yamaan fonne naxan ligama dimini? E birin e gbee suxure batu konko yi. E a falama, e naxa, ‘Alatala mi nxu toma. Alatala bata yamanan nabɛjin!’”

¹³ A yi a fala n xa, a naxa, “I mɔn e toma nɛn fe xɔsixi gbee gbɛtɛye ligɛ.”

¹⁴ A yi n xali Alatalaa banxin so dɛɛn na kɔmɛn fɔxɔni. Naxanle yi dɔxi mɛnni naxanye yi Tamusi suxuren sayaan wugama.*

¹⁵ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i a toma ba? I mɔn fe xɔsixi gbɛtɛye toma nɛn naxanye dangu itoe ra.”

¹⁶ A yi n xali Alatalaa banxin yinna kui xiini, Ala Batu Banxin so dɛɛn na, so dɛɛn palaan nun saraxa ganden longonna ra. Xɛmɛ mɔxɔɣɛn nun suulun jɔxɔn yi mɛnni, e xun xanbi soxi Alatala Batu Banxini, e yɛɛ rafindixi sogeteden binna ma. E yi e xinbi sinma sogen mabinni a batudeni.

¹⁷ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i feni itoe toma ba? Fe xɔsixini itoe xurun ba, Yuda yamaan naxanye ligan be? Anu, e mɔn yamanan nafema gbalo feene ra, e yi lu n naxɔɛ. I mi e toma wudi yiin masoɛ e jɔɛɛn na e namunne xɔn ba?

¹⁸ Nanara, n fan e saranma nɛn n ma xɔɔ gbeeni. N mi kininkininma e ma, n mi e ratangama. E n xilima nɛn e xui yitexin na, koni n mi n tuli matima e ra.”

9

Yerusalɛn ratɔrɔn fɛna

¹ Na xanbi ra, n yi a mɛ a falɛ a xuini texin na, a naxa, “ɛ tan naxanye taani ito muxune kɛwanle saranma e ra, ɛ maso, birin xa a yɛngɛ so seen tongo taan xili ma.”

² Nayi, n yi xɛmɛ sennin to fɛ sa keli faxa ra so dɛɛn binni naxan yi yɛɛ rafindixi kɔmɛn fɔxɔn ma. Halagi ti yɛngɛ so seen yi suxi e birin yii. Xɛmɛna nde yi e tagi naxan yi maxidixi taa dugini, sɛbɛli ti seene yi singanxi a tagi xidin na. E yi fa ti saraxa gande sula daxin dɛxɔn.

³ Isirayilaa Alaa nɔrɔn yi keli maleka gubugubu kanne sawurane xun ma, a yi dɛnaxan yi, a yi siga banxin dɛɛn na. Xɛmɛn naxan yi maxidixi taa dugini, sɛbɛli ti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na,

⁴ Alatala yi na xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Dangu Yerusalɛn taan tagi, i yi taxamasenna sa muxune birin tigi ra naxanye wugama, e kutunma lan fe xɔsixine fe ma Yerusalɛn kaane naxanye ligama.”

⁵ A yi a fala bonne xa n yɛɛ xɔri, a naxa, “ɛ tan xa bira a fɔxɔ ra taani, ɛ muxune faxa, ɛ nama kininkinin, ɛ nama dija muxɛ ma!

⁶ ɛ fonne nun banxulanne nun sungutunne nun dii jɔrɛne nun jaxanle birin faxa, ɛ yi e raxɔri. Koni taxamasenna muxun naxanye birin ma, ɛ ne lu na. ɛ a fɔɔ n ma yire sarijanxin ma!” E yi a fɔɔ fonne ma, naxanye yi Ala Batu Banxin yɛtagi.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “ɛ n Batu Banxin naharamu, ɛ yi a yinna kuine rafe muxu faxaxine ra! ɛ siga!” E yi siga, e sa faxan ti fɔɔ taani.

⁸ E yi faxan tima waxatin naxan yi, n kedenna nan yi fa luxi mɛnni, n yi bira, n yɛtagin yi lan bɔxɔn ma, n yi gbelegbele, n naxa, “Marigina Alatala, i Isirayila muxu dɔnxɛne birin naxɔrima nɛn ba, i to i ya xɔɔn nagodoma Yerusalɛn ma?”

⁹ A yi n yabi, a naxa, “Isirayila yamaan nun Yuda yamaan hakɛne gbo han! Yamanan nafexi e muxu faxaxine wunla nan na, taan nafexi tinxintareyaan nan na. Amasɔtɔ e yi a falama nɛn, e naxa, ‘Alatala

* **8:14; 8.14** Babilɔn kaane nan yi **Tamusi** batuma. E yi laxi a ra, a alana nde na a ra naxan faxama soge furen na, a niin mɔn yi bira a yi jɛmɛn na.

bata yamanan nabepin. Alatala mi fa sese toma.'

¹⁰ N fan mi fa kininkininma e ma, n mi fa e ratangama. N na e kewali jaxine saranma nen e ra."

¹¹ Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, sebeliti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na, na yi fa a fala, a naxa, "I n yamarixi naxan ma, n bata na liga."

10

Ala man yi a yete yita

¹ N yi n yeen nakeli, n yi manga gbeden yiyaan to kore walaxa maligan fari naxan yi maleka gubugubu kanne xun ma. A mayilenma alo safiri gemena.

² Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, Ala yi a fala na xa, a naxa, "Sa so san digilinxine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne labe ra, i yi i yiine rafe tee wolonne ra, i sa e woli taan xun xon." N yi xemen to sigε menni.

³ Maleka gubugubu kanne yi tixi Ala Batu Banxin dexon sogeteden yiifari foxoni na muxun yi fama waxatin naxan yi. Kundaan yi Ala Batu Banxin yinna kui xiin nafexi.

⁴ Alatala noron yi keli maleka gubugubu kanne xun ma, a siga Ala Batu Banxin so deen na. Banxin yi rafe kundaan na, yinna kuiin yi rafe Alatala noron kenenna ra.

⁵ Malekane gubugubune xuiin yi siga mine han yinna fari ma xiina. Na yi luxi alo Ala Senbe Kanna xuina, a nema falan tiye.

⁶ Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, a to na yamari, a naxa, "Teen tongo san digilinxine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne tagi," xemen yi sa ti san digilinxina nde dexon alo wontoro sanna.

⁷ Nayi, maleka gubugubu kan keden yi a yiin nasiga teen ma naxan yi maleka gubugubu kanne longonna ra. A yi tee wolonne tongo, a yi e sa xemen yii naxan yi maxidixi taa dugini. Na yi tee wolonne tongo, a mini.

⁸ Sena nde yi malekane gubugubune bun ma alo muxu yiina.

⁹ N yi a matoma, n yi san digilinxini naanin to maleka gubugubu kan keden kedenne dexon alo wontoro sanna. Sanna ne yi mayilenma alo kirisoliti geme fapina.

¹⁰ E birin yi maliga. E yi rafalaxi nen alo san digilinxin kankanxina san digilinxini gbete kui.

¹¹ E nema sigε, e yi ne sigε e foxo naaninne birin ma nen hali e mi e firifiri. Maleka gubugubu kanne yi xun tixi denaxan biri ra, san digilinxine yi sigama men binna nin, hali e mi e firifiri.

¹² Yee ne nan yi maleka gubugubu kanne fatin birin ma, e fanna nun e yiine nun e gubugubune birin e nun e san digilinxini naaninne.

¹³ N yi a me e na sanne xilima, a "wuluwunle."

¹⁴ Yetagi naanin nan yi malekane birin ma. A singen yi maligaxi maleka gubugubu kanna yetagin nan na, a firindena, muxu yetagina, a saxandena, yata yetagina, a naanindena, singbin yetagina.

¹⁵ Maleka gubugubu kanne yi te. Daliseene nan yi ne ra n naxanye to Kebari baan de.

¹⁶ Maleka gubugubu kanne nema yi sigε, e san digilinxine fan yi sigama nen e foxo ra. Malekane na yi e gubugubune yite alogo e xa tugan boxon ma, e san digilinxine mi yi kelima e dexon.

¹⁷ E na yi ti, e sanne fan yi tima nen. E na yi tugan, e sanne fan yi tugan, amasoto niin naxan yi daliseene yi, na yi e fan yi.

Ala noron yi keli a Batu Banxini

¹⁸ Alatala noron yi keli Ala Batu Banxin so deen na, a sa ti maleka gubugubu kanne xun ma.

¹⁹ Nayi, maleka gubugubu kanne yi e gubugubune yifulun, e tugan boxon ma n yee xori, e san digilinxine fan yi te e foxo ra. E yi sa ti Alatalaa banxin yinna so deen na sogeteden binni. Isirayilaa Ala noron yi lu e xun ma kore.

²⁰ Daliseene nan yi e ra n naxanye to Isirayilaa Ala bun ma Kebari baan de, n yi a kolon a maleka gubugubu kanne nan yi e ra.

²¹ Yetagi naanin nan yi e birin ma, e nun gubugubu naanin. Sena nde yi e birin gubugubune bun ma alo muxu yiina.

²² E yetagine yi maliga daliseene yetagine ra n naxanye to Kebari baan de. E birin yi sigama e yee ra e tinxinna nin.

11

Yerusalén makitima nən

¹ Alaa Nii Sarijanxin yi n tongo a n xali Alatalaa banxin dēen na, dēen naxan yi yēē rafindixi sogeteden ma. N yi muxu mōxōjen nun suulun to tixi dēen na, yamaan yēeratina ndee yi ne yē, Asuru a dii xēmen Yaasaniya nun Benayaa dii xēmen Pēlati.

² Alaa Nii Sarijanxin yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, muxuni itoe nan fe jaxine yitōnma, e maxadi jaxin ti taani ito yi.

³ E a falama, e naxa, ‘Banxine mi tiye be iki singen! Taan makantan yinna luxi nən alo tundena, en tan namaraxi a kui alo suben tunden kui!’

⁴ Nanara, Adamadina, nabiya falan ti e xili ma, nabiya falan ti!”

⁵ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo n ma. A yi a fala, a n xa falani ito ti, a naxa, “Isirayila yamana, ε luma a falε, ε naxa, ‘E Alatala xuiin name,’ anu, n na ε miriyaan kolon!”

⁶ E bata faxan ti taani ito yi han kirane bata rafe binbine ra.”

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E faxan naxanye tixi taan xun xōn, na faxa muxune nan luxi alo suben naxan namaraxi tundeni, taan nan tunden na koni n fa ε tan kedima a yi nən.

⁸ E to gaxuxi yēngen yēē ra, n yēngen nan nafama ε xili ma,” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ “N na ε kedima nən taani, n yi ε sa xōjene sagoni, n yi n ma kiti ragidixine rakamali ε xili ma.

¹⁰ E faxama nən silanfanna ra, n yi ε makiti Isirayila bōxōn danna ra. Nayi, ε a kolonma nən a Alatala nan n na.

¹¹ Taan makantan yinna mi findima tunden na ε tan xa, ε fan mi ramarama a kui alo subena, bayo n na ε makitima nən Isirayila bōxōn danna ra.

¹² Nayi, ε a kolonma nən a Alatala nan n na, ε tan naxanye mi n ma sariyane nun n ma tōnne suxi, ε yi bira ε rabilinna siyane namunne fōxō ra.”

¹³ Nayi, n yi nabiya falane tima waxatin naxan yi, Benayaa dii xēmen Pēlati yi faxa. N yi bira, n yetagin yi lan bōxōn ma, n yi gbelegbele, n naxa, “Ee! Marigina Alatala,

i fa Isirayila yama dōnxēn naxōrima nən ba?”

Ala mən yamaan muxu suxine malanma nən

¹⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁵ “Adamadina, naxanye dōxi Yerusalén yi, ne a falama i ngaxakedenne xa, i ya den-bayaan muxune, Isirayila yamaan naxan birin bata xali konyiyani, e naxa, ‘E lu makuyaxi Alatalaa dingiraan na, bayo a bōxōni ito fixi nxu tan nan ma nxu kēen na!’

¹⁶ Na ma, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Hali n to ε rasigaxi siyane yē pon, n yi ε raxuya ayi yamanane yi, n luma nən ε xōn mēnni alo ε yi yire sarijanxini nun.’

¹⁷ Na ma, a fala, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε malanma nən sa keli siyane yē, n yi ε maxili yamanane yi, ε raxuyaxi ayi dēnaxanye yi, n yi Isirayila yamanan so ε yii.’

¹⁸ E mən xētēma nən mēnni, e yi suxurene nun batu se xōsixin birin naxōri a yi.

¹⁹ N yi xaxili kedenna lu e birin ma, n yi nii nēnēn sa e yi, n bōje xōdēxēyaan ba e yi naxan luxi alo gēmēna, n yi bōje fajin fi e ma

²⁰ alogo e xa n ma tōnne nun n ma sariyane suxu. Nayi, e yi findi n ma yamaan na, n findi e Ala ra.

²¹ Koni naxanye kunfaxi e suxurene nun batu se xōsixin xōn e bōjēni, n na kanne kēwali jaxine saranma nən e ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²² Maleka gubugubu kanna naxanye nun san digilinxine yi a ra, ne yi e gubugubune yifulun, Isirayila Ala nōrōn yi e xun ma kore.

²³ Alatala nōrōn yi ba taan xun ma, a sa ti gēyaan xun ma naxan yi Yerusalén sogeteden binni.

²⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi n nate, a xētē n na muxu suxine fēma Babilōn kaane yamanani fe tooni alo xiyena fata Alaa Nii Sarijanxin na. N yi fe toon naxan tima alo xiyena, na yi dan.

²⁵ Alatala feen naxanye birin yita n na, n yi ne birin fala muxu suxine xa.

12

Muxu gbēteye xalima nən konyiyani

¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i dōxi yama murutēxin nan tagi. E yēen na, alogo e xa seen to, koni e mi a yigbema. E tunla na, alogo e xa feen mē, koni e mi a famuma, amasoto yama murutēxin nan e ra.

³ Nanara, i tan Adamadina, i ya goronne yitōn i a liga alo i sigama konyiyaan nin yanyi tagini yamaan yēē xōri. Keli be i siga yire gbete yi e yēē xōri. Waxatina nde, e a kolonma nēn a yama murutēxin nan e ra.

⁴ I ya goron yitōnxine ramini e yēē xōri yanyin na, i tan yi mini jinbanna ra e yēē xōri alo naxanye sigama konyiyani.

⁵ Yinla raba yinna ma e yēē xōri, i yi i ya goronne ramini mēnna ra,

⁶ i yi e tongo i tungunna ma e yēē xōri, i yi e xali fitirin ma. I xa i yetagin xunna so alogo i nama yamanan mato, bayo n na i findima nēn taxamasenna ra Isirayila yamaan xa.”

⁷ N yamari naxan na, n yi na liga. N yi n ma goronne ramini yanyin na siga konyiyani. Jinbanna ra, n yi yinla raba yinna ma n yiin na, n yi n ma goronne ramini fitirin ma, n yi a tongo n tungunna ma e yēē xōri.

⁸ Xōtōnni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁹ “Adamadina, Isirayila yama murutēxin mi yi i maxōdin ba, fa fala, ‘Inanse ligama?’

¹⁰ E yabi, fa fala, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Nabiya falani ito tixi Yerusalēn mangan nun Isirayila yamaan birin nan xili ma naxanye luxi mēnni.’

¹¹ A fala e xa, i naxa, ‘N findixi ē rakolon feen taxamasenna nan na. N naxan ligaxi, na nan nakamalima e ma, e yi suxu yēngeni, e siga konyiyani.’

¹² Mangan naxan e yē, na a goronne tongoma nēn a tungunna ma fitirin ma, a mini taani. Yinla nan nabama a xa yinna ma, a yi mini mēnna ra. A yi a yetagin xunna so alogo a nama yamanan mato.

¹³ N na n ma yalaan natima nēn a yēē ra, a yi a suxu n ma luti ratixin na, n yi a xali Babilōn taani, Babilōn kaane yamanani, a mi dēnaxan toma a yēēn na,* a yi sa faxa na.

¹⁴ N na a rabilinna muxune birin naxuyama ayi nēn e nun a ganle, n yi e sagatan silanfanna ra.

¹⁵ Nayi, e a kolonma nēn a Alatala nan n na, n na e raxuya ayi siyane yē e nun yamanane yi.

¹⁶ Koni n muxuna ndee ratangama nēn yēngēn nun fitina kamēn nun fitina furen ma alogo e xa sa e ti e kēwali xōsixine ra e dēni siyane birin xa e na siga dēnaxanye yi. Nayi, na kanne a kolonma nēn a Alatala nan n na.”

¹⁷ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ “Adamadina, i nēma i dēgema i xuruxurun, i yi igen min gaxun nun kuisanni.

¹⁹ I a falama nēn yamanan muxune xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi lan Yerusalēn kaane ma naxanye luxi Isirayila yamanani, a naxa: E dēgema kuisanna nin, e yi igen min yigitēgēni, amasoto e yamanan nun a yi seene birin naxōrima nēn a muxune gbalone fe ma.

²⁰ Muxune janma nēn taane yi, yamanan yi findi yire rabējinxin na. Nayi, ē a kolonma nēn a Alatala nan n na.’ ”

Alatalaa falan kamalima nēn

²¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

²² “Adamadina, nanfera ē sandani ito falama ē tagi Isirayila bōxōn ma, fa fala, ‘Waxatin danguma, koni fe toon naxanye tima alo xiyena, ne sese mi rakamalima.’”

²³ A fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N bata danna sa sandani ito ra, a mi fa falama Isirayila yi sōnōn.” ’ Koni a fala e xa, i naxa, ‘Fe toone birin nakamali waxatin bata maso.

²⁴ Fe to fuu yo mi fa falama Isirayila kaane tagi alo xiyena, yiimatone mi fa muxune rafan feene falama e xa wuleni.

²⁵ Bayo n tan Alatala, n falan tima nēn, na yi rakamali keden na. E tan yama murutēxina, na ligama nēn ē waxatini. N falan tima nēn, n yi a rakamali.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²⁶ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁷ “Adamadina, Isirayila yamana a falama, e naxa, ‘A fe toon naxan tixi, iki fe mi na ra, a nabiya falan tima lan waxati famatōne nan ma naxanye makuya pon!’

* **12:13: 12.13** A falan tima Manga Sedeki suxu feen nan ma. A mi Babilōn toma bayo Babilōn kaane a yēēne kalama nēn. Na feen sebēxi Mangane Firinden 25.4 nun Yeremi 52.7 kui.

²⁸ Nanara, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa, “N na fala yo ti sɔnɔn, na rakamalima nɛn keden na.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

13

Alaa falan wule nabine xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, nabiya falan ti Isirayilaa nabine xili ma naxanye nabiya falane tima iki, i yi a fala ne xa naxanye e bɔɲɛ yi feene tun falama, i naxa, ‘E Alatala xuiin name!’

³ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalon nabi xaxilitarene xa, naxanye e yete xaxili yi feene falama, anu e mi fe to yo tixi keli Ala ma.

⁴ Isirayila kaane, ε nabine luxi nɛn alo kankone banxi xɔnne yi!

⁵ E mi e masoxi yinna yire biraxine ra alogo e xa Isirayila yamaan makantan yinna yinle rafaxa, a yi lu tixi yɛngɛni Alatalaa xɔlɔn lɔxɔni.

⁶ Wulen nan e fe toone ra, ɲɔndi mi e yiimato falane yi. E a falama, e naxa, “E tuli mati Alatalaa falan na.” Koni Alatala xa mi e xɛxi. Anu, e wama e falane xa rakamali.

⁷ E fe toon naxanye tima, fe fuun xa mi ne ra ba? E wule falan naxanye tima yiimatoni, wulen xa mi ne ra ba? E a falama, ε naxa, “E Alatalaa falan name!” Anu, n mi fala tixi.’ ”

⁸ “Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Bayo wulen nan ε falane nun ε fe toone ra, n bata keli ε xili ma.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ ‘N sɛnbɛn kelima nɛn nabine xili ma naxanye fe to fuune tima, e yi wule falane ti yiimatoni. E mi dɔxɔde sɔtɔma n ma yamaan malanni, e xinle mi sɛbɛma Isirayila kaane xili sɛbɛ kɛdin kui, e mɔn mi Isirayila yamanan lima. Nayi, ε a kolonma nɛn a Marigina Alatala nan na.’ ”

¹⁰ “ ‘E n ma yamaan nalɔma ayi, e naxa, “Bɔɲɛ xunbenla be,” anu bɔɲɛ xunbeli mi na. Bonne nɛma yinna tima naxan biramatɔ a ra, e tan bɛndɛ fixɛn nan soma a ma.

¹¹ Nayi, a fala na yinna maso muxune xa, a na yinna birama nɛn! Tule gbeen fama nɛn, balabalan kɛsɛne yi godo, foye gbeen yi fa.

¹² Yinna na bira, muxune mi ε maxɔdinɲɛ nayi ba, fa fala, “E a masoxi bɛndɛ fixɛn naxan na, na minɛn?” ’ ”

¹³ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N fitinaxin kala ti foyen nafama nɛn, n tule gbeen nafa n ma xɔlɔ gbeeni, balabalan kɛsɛ ɲaxine yi godo halagi tideni.

¹⁴ E bɛndɛ fixɛn soxi yinna naxan ma, n na rabirama nɛn bɔxɔni, a bunne yi mini kɛnɛnni. A na bira, ε fan halagima nɛn a xɔn. Nayi, ε a kolonma nɛn a Alatala nan n na.

¹⁵ N sigama nɛn han n ma xɔlɔn danna na yinna xili ma e nun naxanye a masoxi. Nayi, n yi a fala ε xa, n naxa, “Yin mi fa na, nabiin naxanye a masoxi ne fan mi fa na,

¹⁶ Isirayila nabiin naxanye yi bɔɲɛ xunbenla fe falama Yerusalɛn kaane xa e fe to fuune xɔn, anu bɔɲɛ xunbeli mi yi na! Marigina Alatalaa falan nan na ra.” ’ ”

¹⁷ “Adamadina, i yɛɛ rafindi Isirayila yamaan sungutunne ma naxanye e yete bɔɲɛ yi falane tima nabiya falane ra. Nabiya falane ti e xili ma,

¹⁸ i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalona ε xa ε tan naxanye yii kɛɛ rasone dɛgɛma, ε yi e so ε yii kɛɛne birin na tirin ti seene ra, ε yi duginɛ dɛgɛ naxanye soma muxune yetagine xun na fonne nun dii ɲɔɛne birin alogo ε xa sɛnbɛn sɔtɔ e niine ma! E n ma yamaan muxune niin tirinɲɛ ba, ε yi ε yete niine ratanga?

¹⁹ E n ma sariɲanna rayelefuma n ma yamaan yetagi fundenna yiin yɛ dandona fe ra hanma buru dungina ndee fe ra. E to wulene falama n ma yamaan xa naxanye mafura wule falane rame, ε muxune faxama naxanye mi lan e faxa, ε ndee lu e nii ra naxanye yi lan nun e faxa.’ ”

²⁰ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N kelima nɛn ε tirin ti seene xili ma ε muxune suxuma naxanye ra alo xɔline. N na e bama nɛn ε yii, n yi na kanne niine xunba ε naxanye suxuma alo xɔline.

²¹ N na ε duginɛ bama nɛn ε yetagine xun na, n yi n ma yamaan xunba ε yii, ε mi fa muxune tirinɲɛ ε sɛnbɛne xɔn sɔnɔn. Nayi, ε a kolonma nɛn a Alatala nan n na.

²² Bayo ε bata tinxin muxune bɔɲɛn kala ε wulene xɔn, n tan mi yi waxi naxanye

tōrō feni, ε yi muxu jaxine senbe so alogo e nama xete e kira jaxine fōxō ra, e yi kisi.

²³ Na feene ma, ε mi fa wule fe to yo tima alo xiyena, ε mi fa ε yiimatoma. N na n ma yamaan xunbama nen ε yii. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.' ”

14

Isirayila xa a me suxurene ra

¹ Isirayila fonna ndee yi fa n fema e fa dōxō n yetagi.

² Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

³ “Adamadina, suxurene fe bata muxuni itoe bōjēn nō. Seen naxan e birama hakeni, e na nan dōxōma e yete yee ra. N tinje nayi, e xa n maxōdin fena nde ma ba?

⁴ Nayi, falan ti e xa, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Suxure feen na Isirayila kaan naxan bōje nō, a yi seen dōxō a yete yee ra naxan a bire hakeni, na xanbi ra a mōn yi fa nabiin fema, n tan Alatala yeteen nan na kannna yabima alo a lan a suxure wuyaxine ma kii naxan yi

⁵ alogo n mōn xa Isirayila kaane bōjene soto naxanye birin e mexi n na e suxurene fe ra.” ’

⁶ Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E xun xete, ε xete ε suxurene fōxō ra, ε me ε kewali xōsixine birin na.

⁷ Xa Isirayila kaana nde hanma xōjen naxan dōxi Isirayila yi, xa na a me n na, suxure feen yi a bōjen nō, a yi seen dōxō a yete yee ra naxan a bire hakeni, a mōn yi siga nabiin fema alogo a xa n maxōdin fena nde ma, nayi, n tan Alatala yeteen nan a yabima.

⁸ N kelima nen na kannna xili ma, n yi a findi misaala ra, yamaan naxan mafalama. E yi a kolon a Alatala nan n na.’ ”

⁹ “Xa nabiin tin muxune yi a ratantan a tan yeteen yi nabiya falan ti na kannna xa, nayi n tan Alatala nan a radinxi tantanni. N na n yiini tema nen a xili ma, n yi a raxōri n ma yamana Isirayila kaane ye.

¹⁰ E birin nan na haken goronna tongoma, nabiin nun naxan a maxōdinxi, ne firinna birin haken lan.

¹¹ Nayi, Isirayila kaane mi fa e masige n na, e mi fa e yete raxōse e yulubine birin xōn. Nayi, e findima nen n ma yamaan na, n findi e Ala ra,’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Muxu yo mi nōe yamaan natange Alaa kitin ma

¹² Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹³ “Adamadina, xa yamanana nde tinxintareyaan liga, e n yulubin tongo, xa n na n yiini te a xili ma, n yi donseen nadasa e ma, n fitina kamēn nafa e ma, n yi muxune nun xuruseene raxōri,

¹⁴ hali xa tinxin muxu saxanni itoe yi lu na yamaan ye nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, ne yi e yete niine nan tun natange e tinxinyaan xōn.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ “Hanma xa n mōn burunna sube xāene radin yamanan ma, e yi didine birin faxa, yamanan yi findi yire rabējinxin na muxu yo mi fa danguma denaxan yi masoto na sube xāene fe ra,

¹⁶ hali xa na tinxin muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kōlō n yeteni, ne mi yi nōe hali e dii xēmēn hanma e dii tēmēn natange, koni na muxu saxanne tan tangē nen, yamanan yi findi yire rabējinxin na.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Hanma xa n yēngēn nafa na yamanan xili ma, xa n na a fala, n naxa, ‘Yēngēn xa dangu yamanan yiren birin yi!’ xa n muxune nun e xuruseene raxōri mēnni,

¹⁸ hali xa na tinxi muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kōlō n yeteni, e mi nōe e dii xēmēn hanma e dii tēmēn natange. E tan nan gbansan tangama.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁹ “Hanma xa n fitina furen nafa na yamanani, n yi faxan nafa e ma n ma xōlōni, alogo muxune nun xuruseene xa raxōri,

²⁰ hali xa tinxin muxu saxanni itoe yi lu na yamaan ye nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, n tan habadan Alatala, n bata n kōlō n yeteni, e mi nōe e dii xēmēn hanma e dii tēmēn natange. E yete niine nan tun natange e tinxinyaan xōn.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Amasoto, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Hali n to bata n ma kiti

xɔdɛxɛ naaninne rasiga Yerusalɛn xili ma, yɛngɛn nun fitina kamɛn nun burunna sube xajɛne nun fitina furena, alogo e xa muxune nun xuruseene raxɔri,

²² hali na birin, muxuna ndee luma nɛn e nii ra. Xɛmɛne nun ɲaxanla ndee xunna minima ayi nɛn. Ɛ na e sigati kiin nun e kɛwanle to, na ɛ masabarima nɛn lan gbaloni itoe birin ma n naxanye rafaxi Yerusalɛn ma.

²³ Ɛ masabarima nɛn, ɛ na e sigati kiin nun e kɛwanle to waxatin naxan yi. Nayi, ɛ a kolonma nɛn a n mi feni itoe rabaxi fuun xan na taan xili ma.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

15

Sandana lan ɲaxundan binla ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, ɲaxundan binla yatɛxi muxune xɔn dangu wudin bonne ra ba? A yiine tɔnɔn gbo dangu fɔtɔn yi wudin bonne ra ba?

³ I na wudin tongɛ ba i yi sena nde rafala a ra? I a nde findɛ bitin wudina nde ra ba, i sena nde xidi a ma?

⁴ A na sa tɛɛni yegen na, tɛɛn yi a xun firinne gan, a fa a tagin suxu, a tɔnɔn fa na ba?

⁵ Nayi, xa a tɔnɔ mi yi na benun a xa gan waxatin naxan yi, tɛɛna a gan xanbini, a fa rafalɛ sena nde ra ba?”

⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N bata Yerusalɛn kaane findi se gan daxin na alo n ɲaxundan binla findixi yegen na fɔtɔn yi wudin bonne tagi kii naxan yi.

⁷ N kelima nɛn e xili ma. Hali e to bata yi mini tɛɛni nun, tɛɛn nan fa e halagima. N na keli e xili ma waxatin naxan yi, nayi ɛ a kolonma nɛn a Alatala nan n na.

⁸ N yamanan findima nɛn yire rabɛɲinxin na, bayo a muxune bata tinxintareyaan liga,” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

16

Yerusalɛn taan misali fena dii rabɛɲinxin ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, Yerusalɛn kaane kɛwali xɔsixine fe fala e xa.

³ A fala, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi Yerusalɛn taan xili ma, a naxa: Kanan bɔxɔn nan yi i benbane gbeen na, i barixi mɛnna nin. Amorin nan yi i fafe ra, i nga, Xiti kaana.*

⁴ I barixi lɔxɔn naxan yi, i xuli fundin mi xaba, i mi maxa alogo i xa sariɲan, fɔxɔn mi sugusugu i ma, i mi mafilin dugini.†

⁵ Muxu yo mi kininkinin i ma, a yi na fe kedenna nde liga i xa, a yi i ratanga. I woli ayi nɛn burunna ra i bari lɔxɔni, amasɔtɔ i rapaxu nɛn muxune ma.’ ”

⁶ “Koni, n yi danguma i dɛxɔn ma, n yi i to i ramaxɛ i wunli, n yi a fala i xa, n naxa, “Hali wunla to i ma, i luma nɛn i nii ra! Hali wunla to i ma, i luma nɛn i nii ra!”

⁷ Na xanbi ra, n yi i rasabati alo sɛxɛne burunna ra. N yi i ragbo, i yi kɔxɔ, n yi i rayabu ayi, i xijɛne yi te, i xun sɛxɛne yi mini. Koni i ragenla nan mɔn yi a ra singen.

⁸ Lɔxɔna nde, n yi danguma i dɛxɔn ma, n yi i mato, n yi a to i bata a li i muxu xanu waxatin ma, n yi n ma domaan lenben so i xunna, n yi i ba i ragenla ra, n yi n kɔlɔ i xa, n yi layirin xidi en tagi, i yi findi n gbeen na.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

⁹ “N bata i maxa. Wunla naxan yi i ma, n yi na ba i ma, n yi ture xiri ɲaxumɛn susan i ma.

¹⁰ N bata i maxidi taa dugi doma sɔxɔnxini, n yi kidi sankidin so i sanni, n yi i marabɛri ba taa dugi fajini, n dugi fajin nagodo i ma naxan saren xɔdɔxɔ.

¹¹ N yi i maxidi marayabu se fajine yi, n yi yii rasone so i yiine ra, n yi ɲɛrɛn bira i kɔɛ.

¹² N wuredin sa i ɲɔɛɛn na, n yi tunla sone so i tunle ra, n yi manga kɔmɔti fajin so i xun na.

¹³ Nayi, i yi maxidi xɛmaan nun wure gbeti fixɛn na, taa dugi sɔxɔnxin nun dugi

* **16:3: 16.3Kanan** kaane nan yi dɔxi Yerusalɛn yi benun Isirayila bɔnsɔnna muxune xa a tongo yɛngeni. Na feen sebɛxi Samuyeli Firinden 5.6-9 kui. † **16:4: 16.4** Ala Yerusalɛn taan nun a muxune misalima diin nan ma be. Senbe yo mi yi Alaa yamaan xa benun Ala xa a fi e ma. Na xanbi ra, a yi e findi yamana senbɛmaan na. Na xanbi ra, e mɔn yi a yanfa suxure batuni. Na nan misaali ito bunna ra.

sare xɔdɛxɛne yi findi i marabɛri baan na. I yi balo murutu fupɪ fapɪn nun kumin nun oliwi turen na. I yi tofanɲɛ ayi, alo a lan ɲaxalan mangan ma kii naxan yi.

14 I xinla yi siyane birin li masɔtɔ i ya tofanna ma, bayo i yi rayabu han fata i maxidi se fapɪne ra, n ni i rayabu naxanye yi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

15 " 'Koni i yi i yigi sa i ya tofanni. I ya xili gbeeyaan yi findi fɛrɛn na i xa, i findi yalunden na. I yi lu yalunyaan ligɛ dangu muxune birin xɔn, i findi e gbeen na.‡

16 I bata i ya dugine tongo, i yi suxure kidene rayabu e ra, i yi yalunyaan naba mɛnne yi naxan ɲaxɔn munma yi liga, anu a ɲaxɔn mi fa ligama sɔnɔn.

17 N tunla so xɛma daxin nun wure gbeti fixɛ daxin naxanye so i yii, i yi ne findi i ya suxure xɛmɛmane ra, i yi n yanfa, i yalunyaan liga.

18 I bata i ya taa dugi sɔxɔnxine tongo, i yi i ya suxurene maxidi e yi, i yi n ma turen nun n ma wusulanna ba saraxan na e xa.

19 N donseen naxanye so i yii, murutu fupɪn nun oliwi turen nun kumina, n yi i baloma naxanye ra, i yi ne ba saraxane ra na suxurene xa alogo e gan xirin xa rafan e ma. I na nan ligaxi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

20 " 'I yi i ya dii xɛmɛne nun i ya dii tɛmɛne tongo, i naxanye bari n xa, i yi e gan saraxan na suxurene xa alogo e xa findi e donseene ra! I mi yi i wasa soɛ i ya yalunyani ba?

21 I bata n ma diine kɔɛ raxaba, i yi e gan saraxan na suxurene xa!

22 Anu, i kɛwali xɔsixinine ligama yalun-
yani waxatin naxan yi, i mi i miri i ya dii ɲɔrɛyaan waxatin ma, i ragenla yi a ra waxatin naxan yi, i yi i ramaxama i wunli waxatin naxan yi.' "

23 "Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Gbalona! Gbalona ɛ xa, bayo ɛ yelin xanbini na fe ɲaxine birin ligɛ

24 ɛ bata gbingbinna rafala kiden na, ɛ yi yire matexine rafala kidene ra yama malandene yi.

25 ɛ bata yire matexine rafala kidene ra taan kira xunne birin na. ɛ yi ɛ tofanna findi fe xɔsixin na, ɛ yi ɛ fatin lu dangu muxune birin sagoni, ɛ yalunya feene yi siga gboɛ ayi.

26 ɛ bata yalunyaan liga Misiran kaane xɔn, ɛ dɔxɔ bode fati fapɪne, ɛ yi ɛ yalunyaan nadangu ayi, ɛ yi n naxɔlɔ.

27 Nayi, n yi keli ɛ xili ma, n yi nde ba ɛ bɔxɔn na, n yi ɛ sa ɛ yaxu kunfadene sagoni, Filisitine taane, naxanye yati yi yagixi ɛ yagitareya kɛwanle ra.

28 Koni ɛ mɔn yi yalunyaan naba Asiriya kaane xɔn, bayo ɛ munma yi wasa singen yalunyaan na, anu, hali na, ɛ mi wasa.

29 Nayi, ɛ yi ɛ yalunyaan nadangu ayi, ɛ Babilɔn kaane sa a fari, naxanye findixi yulane ra, anu, na fan mi ɛ wasa.' "

30 "Nayi, Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'ɛ yugon kobi de, ɛ to bata feni itoe birin liga, naxanye findixi yalunde ɲaxalan gbeen kɛwanle ra!

31 Anu, ɛ to gbingbinna rafala kira xunne birin na, ɛ yi yire matexine rafala kidene ra yama malandene yi, ɛ mi yi luxi alo yalundena, bayo ɛ mi yi gbetin nasuxuma ɛ yangane ra.

32 ɛ tan luxi nɛn alo ɲaxalan yalunxin naxan xɛmɛ gbetɛye rafisama a xɛmɛn yetɛɛn xa a mi naxanye kolon.

33 Yalunde ɲaxanle birin sena nde rasuxuma e yangane yii. Koni ɛ tan luxi nɛn alo ɲaxanla na a yangane ki alogo e xa fa, sa keli yiren birin yi, ɛ yi kafu.

34 ɛ yalunyaan nun ɲaxanla bonne yalunyaan keden mi a ra. Muxu yo mi a gima ɛ fɔxɔ ra ɛ kisena a yii. ɛ tan nan ɛ yangane kima, se mi so ɛ yii.' "

35 "Nanara, i tan naxan luxi alo yalunde ɲaxanla, i tuli mati Alatala fala xuiin na!

36 Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo i bata i ya nafunle birin yikala, bayo i bata i ragenla lu i ya yalunyaan xɔn i yangane yii e nun i ya suxurene nun i ya fe xɔsixinine birin, i yi i ya diine wunla ba saraxan na e xa,

‡ 16:15: 16.15 A suxure batun misalixi **yalunyaan** nan na be bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi ɲaxanla nun xɛmɛn tagi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xɛmɛna a ɲaxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbetɛ batu ba a tan na, e bata a yanfa nayi alo ɲaxanla na a xɛmɛn yanfa yalunyaan xɔn.

³⁷ na ma, n na ε nun i yangane birin malanma nen yire kedenni, naxanye yi rafan i ma e nun naxanye yi rapaxu i ma, n na e birin malanma nen i xili ma, n yi i rageli, e birin yi i ragenla to.

³⁸ N na i kitima nen alo a lan yalunde jaxanle nun muxu faxane ma kii naxan yi. N yi i wunla ramini n ma xolo gbeen nun n ma xanuntenyaan kalan xoxolonni.

³⁹ N na i sama nen i yangane sagoni, e yi i ya kide gbingbinne nun i ya suxure batude matexine kala, e yi i ya dugine ba i ma, e yi i rayabu se fajine tongo, e yi i ragenla lu.

⁴⁰ E yi yamaan nadin i ma, e yi i magolon, e yi i masoxon silanfanna ra,

⁴¹ e yi teen so i ya banxine ra, e yi i makiti jaxalan wuyaxi yetagi. N danna sama nen i ya yalunyaan na, i mi fa i yangane saranna fiye sonon!

⁴² N sigama nen han n ma xolon danna i xili ma, n ma xanuntenyaan kalan xoxolonyaani yi a masiga i ra. N na n sabarima nen, n mi fa xoloma i ma.

⁴³ N na i kewali jaxine saranma nen i ra, bayo i mi i xaxili luxi i ya dii meseyaan waxatina fe ma, i yi n naxolo feni itoe birin xon. I mi yagitareyaan xan saxi i kewali xosixi gbete fari ba? Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

⁴⁴ “Nayi, sandasane birin sandani ito falama nen i ma, e naxa, “Dii temen fama a nga nan ma.”

⁴⁵ I ngaa dii temen nan i ra yati, naxan a xemen rapaxuxi e nun a diine. E nun i ngaxakeden jaxalanmane birin keden, naxanye e xemene nun e diine rapaxuxi. Xiti kaan nan yi i nga ra, Amarin nan yi i fafe ra.

⁴⁶ I tada jaxalanmaan naxan yi dxi i komenna ma, na findixi Samari taan nan na e nun a muxune. I xunyen jaxalanmaan naxan yi dxi i yiifanna ma, Sodoma taan nan na ra e nun a muxune.

⁴⁷ I bira nen e kirane foxo ra yati, i fan yi e raliga e kewali xosixine yi, koni i mi danxi na ma gbansan, i tan sigati kiin yi jaxu ayi dangu e tan gbeen na i ya feene birin yi.

⁴⁸ Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni, ε nun i ya muxune naxan ligaxi,

i ngaxakeden jaxalanmaan Sodoma nun a muxune mi na sifan ligaxi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

⁴⁹ “I ngaxakeden jaxalanmaan Sodoma taan hakeni itoe nan ligaxi: A muxune yi waso ayi, e to yi herini, kontofili mi yi e ma. E mi yi yigelitane nun toro muxune malima.

⁵⁰ E yi e yete yigboma, e fe xosixine liga n yetagi. N to na to, n yi e raxori!

⁵¹ Samari taan muxune mi i yulubin tagiin yatin ligaxi. I bata fe xosixine liga naxanye dangu e gbeene ra pon, han i ngaxakeden jaxalanmane Sodoma taan nun Samari taan muxune yi lu alo tinxin muxune, xa e yulubine sa i gbeene ma.

⁵² I tan naxan yi i ngaxakeden jaxalanmane yalagima, iki, i fan ma yalagin waxatin bata a li, masoto i yulubine xon, i yete raxosixi naxanye xon dangu e tan na, naxanye a ligaxi e tinxin ayi dangu i tan na. I fan yagima nen, i yi rayarabi, bayo i bata i ngaxakeden lu alo tinxin muxune, e na sa i ma.’ ”

⁵³ “N mon Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune rasabatima nen, e nun ε tan fan e xon ma

⁵⁴ alogo i xa rayarabi, i yagi lan i kewanle birin ma, naxanye e rawekilexi.

⁵⁵ I ngaxakeden jaxalanmane, Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune mon xetema nen e kii fonni, i fan nun i ya muxune yi xete e kii singeni.

⁵⁶ I yi i wasoma waxatin naxan yi, i mi yi fala jaxine tima Sodoma taan xili ma ba,

⁵⁷ benun i ya jaxuyaana xa kolon waxatin naxan yi. Iki, Arami kaane nun e rabilinna muxune nun Filisiti muxun naxanye i rabilinni, ne fa i tan nan makonbima, e i rapaxu.

⁵⁸ I fa i ya yagitareyaan nun i kewali xosixine saranna nan sotoma iki,’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁵⁹ “Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N na a ligama i ra nen alo a lan i ma kii naxan yi, i tan naxan mi n kolo xuiin yatexi, i yi layirin kala.

§ 16:46: 16.46 Ala **Sodoma** taan halagi nen teen na a muxune yulubine fe ra. Na feen sebexi Dunupa Folon 19.1-29 kui.

⁶⁰ Koni, n na n xaxili luma nen layirin xon, n naxan xidi en tagi i dii mese waxa-tini, n yi habadan layirin xidi en tagi.*

⁶¹ I kewanle fe rabirama i ma nen, i yi yagi, i na i tada naxalanmane nun i xunye naxalanmane rasene waxatin naxan yi, n yi e so i yii i ya dii temene ra, hali e to mi fataxi layirin na n naxan xidixi en tagi.

⁶² N na n ma layirin xidima nen en tagi, nayi, i a kolonma nen a Alatala nan n na,

⁶³ alogo i ya fe naxine xa rabira i ma, i yi yagi, i deen yi suxu i ra i ya yagini, n na i yulubine birin xafari waxatin naxan yi, i naxanye birin ligaxi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

17

Singbin firinne nun manpa binla fe sandana

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, misaala nde fala, sandana nde sa Isirayila yamaan xa.

³ I yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Singbinna nde yi na nun naxan gbo,* a gubugubune kuya, a xabene kuya, e yi mapingixi.

Na singbinna yi siga Liban yamanani, a sa dɔxɔ suman binla nde kondeni.

⁴ Wudi yiin naxan mate a birin xa, a yi na bolon, a siga a ra yula yamana nde yi, a sa a dɔxɔ yulane taani.†

⁵ Na xanbi ra, a mon yi Isirayila yamanan sansi gbete tongo, a sa a si sansi xori mafedena nde yi ige gbeen de alo wudi fajina igen naxan ma.‡

⁶ Na sansiin yi gbo,

a yi findi manpa bili sabatixin na, koni a mi yi kuya, a yiine yi tixi singbinna binni, koni a salenne yi lu a bun ma.

A yi kɔxɔ, a yi lu a yiine ramine, a yifoton.

⁷ Koni singbin gbee gbete mon yi na nun,§ naxan gubugubune yi kuya, a xabene gbo.

Na manpa binla* yi a yibandun a binni e nun a salenne, a yi a yiine yibandun a binni alogo a xa a ige sa.

⁸ Anu a yi sixi bɔxɔ fajin nin ige gbeen de alogo a xa a yiine ramini, a yi bogi, a yi findi manpa bili fajin na." ' "

⁹ "A fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

A sabate ba? Singbin singen mi a binla tale ba, a yi a bogine bolon, alogo a xa xara, a sonle birin yi lisi a ra? Nayi, a mako mi fanga gbeen ma, a mako mi muxu wuyaxi ma naxan a tale a jan na fefe!

¹⁰ A yi bitinxi a fajin na, koni iki a nɔe sabate ba? Sogeteden foyen na fa, na a xarama nen fefe! A yi bitinxi bɔxoni denaxan yi, a yi xara menni.' "

Sandan bunna

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹² "Nba, yama murutexini ito maxodin iki, i naxa, 'E mi na sandan bunna kolon ba?' A fala e xa, i naxa, 'Babilon mangan

* **16:60: 16.60** Marigi Yesu layirin naxan xidi e nun denkeleya yamaan tagi, na nan *habadan layirini* ito rakamalin na. Na feen sebexi mon Esekiyeli 37.26 nun Esayi 55.3 nun Yeremi 32.40 nun Matiyu 26.28 kui. * **17:3: 17.3Singbinni** ito findixi Babilon mangan Nebukadanesari misaala nan na naxan Yerusalen tongo yengeni. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.12-16 kui. † **17:4: 17.4** Nebukadanesari siga nen Yuda mangan Yoyakin na *Babilon taani* yulane wuya denaxan yi. Nayi, wudi yii matexin findixi Yuda mangan nan na. Wudin yeteen findixi Dawuda yixetene nan na. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.12-16 kui. ‡ **17:5: 17.5Sansi gbete** findixi Yuda mangan Sedeki misaala nan na, Babilon mangan naxan dɔxɔ mangan na Yoyakin nɔxoni. A mon yi murute Babilon mangan ma, a yi suxu yengeni. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.17 kui. § **17:7: 17.7Singbin gbee gbete** findixi Misiran yamanan mangan nan na. Yuda mangan Sedeki yi Misiran mangan mafanma a xa a mali Babilon yamanan yengedeni. Na feen sebexi Yeremi 37.7-8 nun 44.30 kui. * **17:7: 17.7** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

bata siga Yerusalén yi, a sa mangan nun a kuntigine suxu, a e xali Babilón taani.

¹³ A yi muxuna nde sugandi mangane bõnsõnna muxune yε, a yi layirin xidi e tagi, a yi na kanna rakɔɔ. A mɔn yi yamanan yεratine xali konyiyani

¹⁴ alogo yamanan xa lu nɔɔn bun ma, a nama fa senbɛn sɔtɔ sɔnɔn, a yi na layirin suxu, alogo e nama halagi.

¹⁵ Koni na manga nɛnɛn bata murutε a xili ma, a yi a xεrane rasiga Misiran yamanani alogo e xa sa soone nun sofa gali gbeen so a yii. Muxun naxan na ligaxi, na fe sɔnɔyε ba? Na kanna a futuxulε Babilón mangan bun ba? A to layirin kala, a mi nɔε a futuxulε a bun sese ma!’ ”

¹⁶ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Habadan Ala nan n na, n bata n kɔɔ n yetɛni! Yuda mangani ito faxama Babilón mangana yamanan nin, naxan a findixi mangan na. Amasɔtɔ a bata a kɔɔ xuiin kala, a mi layirin nakamalixi e tagi.

¹⁷ Misiran mangan mi nɔε a xun mayεngε hali e nun a gali senbɛmaan nun a sofa wuyaxine. Babilón kaane gbingbinne ratema nɛn taan makantan yinna xɔn e yi taan yεngε e muxu wuyaxi faxa.

¹⁸ Bayo, Yuda mangan bata a mε a kɔɔ xuiin na, a yi layirin kala. A to a kɔɔ, a yi na feene birin liga, a mi a futuxulε a bun mumε!”

¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Habadan Ala nan n na, n bata n kɔɔ n yetɛni, fa fala a mexi a kɔɔ xuiin na n tan nan yetagi, a n ma layirin nan kalaxi. Nayi, n na a kɛwali paxine saranma nɛn a rā.

²⁰ N na n ma yalaan soma nɛn a xun na, a yi a suxu n ma lutin na, n yi a xali Babilón yi, n yi sa a makiti mɛnni lan a tinxintareyaan ma a naxan liga n na.

²¹ A sofa gixine birin faxama nɛn silanfanna ra, naxanye na lu e nii ra, ne yi xuya ayi yiren birin yi. Nayi, ε a kolonma nɛn a n tan Alatala nan falan tixi.”

²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N tan yetεɛn nan suman wudin konde yi yiina nde tongoma, n yetεɛn yi sa a bitin geya gbee matexina nde xun tagi.

²³ N sa a bitinma geyaan nan fari naxan mate Isirayila yamanani, a yi a yiine ramini, a yi bogi, a findi suman bili fajin na. Xɔliin sifan birin e tɛɛn sama nɛn a yi, e lu a yiine nininna bun.

²⁴ Nayi, burunna wudine birin a kolonma nɛn, a n tan Alatala nan wudi matexin nabirama, n yi a magodoxini te. N wudi xinden xara, n yi wudi xaren majingi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nɛn.”

18

Ala birin kitima a kɛwanla xɔn

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Nanfera ε xεtɛma sandani ito ma Isirayila yamanani, ε naxa, Fafane bata paxundan xindene don, koni e diine nan pinye ramuluxunxi.*”

³ “Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kɔɔ n yetɛni, ε mi fa xεtɛma sandani ito ma sɔnɔn Isirayila yamanani!

⁴ N tan nan gbee adamadiine birin niin na, diin nun a fafana, n gbeen nan e firinna birin na. Naxan na yulubin tongo, na nan faxama.”

⁵ “Xa a sa a li, muxuna nde tinxin, a kiti kɛndɛn nun tinxinyaan ligama,

⁶ a mi donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a mi a xaxili tixi Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena paxanla rakunfama, a mi a masoma paxanla ra a nɛma a kike wanli waxatin naxan yi,

⁷ a mi muxε paxankatama, a tolimaan naxεtɛma a kanna ma, a mi mujan tima, a donseen soma kamεtɔne yii, marabenna naxan ma, a dugin so na yii,

⁸ a mi tɔnɔ sama donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tɔnɔ gbeen fenma muxune ra, a tinxintareyaan matanga, a kiti kɛndɛn sama muxune tagi,

⁹ a n ma tɔnne nun n ma sariyane suxuma lannayani. Awa, tinxin muxun nan na kanna ra. Na kanna luma nɛn a nii ra.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ “Koni xa na kanna diina nde bari, na yi findi mafu tiin na, a faxan ti hanma a yi na fena nde liga a ngaxakedenna nde ra,

* **18:2; 18.2** Na feen mɔn sɛbɛxi Yeremi 31.29 kui.

¹¹ hali diin fafe mi feni itoe sese ligaxi, xa a diin donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a bodena jaxanla rakunfama,

¹² a jaxu yiigelitōne nun tōrō muxune ra, a mujaan tima, a mi muxune tolimaan naxetema e ma. A xaxili tixi suxurene nan na, a fe xōsixine ligama,

¹³ a donla soma, a tōnōn sa a fari, a tōnōn gbeen fenma muxune ra. Na kannna luyē a nii ra ba? En-en de! A mi luyē a nii ra. A to bata fe xōsixini itoe liga, yamaan na kannna faxama nēn. A tan nan a yetē faxa feen nagidixi.”

¹⁴ “Koni xa a sa a li, na fan yi diina nde bari, na diin yi a fafe to yulubini itoe birin ligē, koni, hali a to bata e to, a mi na fe sifan liga,

¹⁵ a mi donse ralixine don kidene yi geyane fari, a mi a xaxili ti Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena jaxanla rakunfa,

¹⁶ a mi jaxu muxu yo ra, a mi tolimaan nasuxuma donle fe ra, a mi muja ti, a donseen so kametōne yii, a dugin so muxune yii marabenna naxanye ma,

¹⁷ a tinxintareyaan matanga, a mi tōnōn sa donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tōnō gbeen fen muxune ra, a n ma sariyane nun n ma tōnne suxu, na kannna mi faxe a fafe hakene fe ra de! A luma nēn a nii ra.

¹⁸ A fafe nan muxune jaxankata, a yi a ngaxakedenna muja. Naxan mi fan, a na liga a yamaan yē. Nayi, na nan yati faxama a hakene fe ra.”

¹⁹ “Anu, ε n maxōdinma, ε naxa, ‘Nanfera fafan haken goronna mi luma a diin xun ma?’ Bayo a diin bata kiti kenden nun tinxinyaan liga, a yi n ma tōnne birin suxu. A yati luma nēn a nii ra.

²⁰ Naxan na yulubin liga, na nan faxama. Diin mi a fafana haken goronna tonge, fafan fan mi a diin haken goronna tonge. Tinxin muxuna tinxinna saranna fima a tan nan ma, muxu jaxin fan ma jaxuyaana yi saran a ra.”

²¹ “Koni, xa muxu jaxin xete a yulubine birin fōxō ra, a naxanye ligaxi, xa a n ma tōnne birin suxu, a kiti kenden nun tinxinyaan liga, a luma nēn a nii ra. A mi faxama.

²² A yulubin naxanye birin ligaxi, jinan tima nēn ne birin xōn. A luma nēn a nii ra a tinxinyana fe ra, a naxan ligaxi.

²³ Muxu jaxin na faxa, na nan n nasewama ba? A na xete a kewanle fōxō ra, a yi kisi, na nan n nasewama.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²⁴ “Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan fōxō ra, a yi tinxintareyaan liga fōlō, a yi na fe xōsixine liga muxu jaxin naxanye ligama, na kannna luyē a nii ra ba? A tinxinyana fe mi fa rabirama muxune ma sōnōn, a naxan liga. A faxama nēn a tinxintareyaan nun a yulubine fe ra a naxanye ligaxi.”

²⁵ “Anu, ε a falama, ε naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi!’ Isirayila yamana, iki ε tuli mati! N ma kiraan nan mi lanxi ba? E tan xan ma kiraye yidōxi ba?

²⁶ Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan fōxō ra, a yi tinxintareyaan liga, a faxama nēn. A faxama nēn bayo a bata tinxintareyaan liga.

²⁷ Xa muxu jaxin xete a fe jaxin fōxō ra, a bata naxan liga, a yi kiti kenden nun tinxinyaan liga, a niin nakisima nēn.

²⁸ Xa a na feene yee to, a xete a murute feene birin fōxō ra, a naxanye ligaxi, a luma nēn a nii ra, a mi faxama.

²⁹ Anu, Isirayila yamana a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi.’ Isirayila yamana, n ma kirane nan mi lanxi ba? E tan xan ma kiraye yidōxi ba?”

³⁰ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, Isirayila yamana, n na ε birin makitima nēn ε kewanle xōn. E xun xete, ε xun xanbi so ε murute feene yi alogo sese nama ε bira hakeni.

³¹ E me ε murute feene birin na ε naxanye ligama, ε bōje nēnēne sōtō, nii nēnēn yi sa ε yi. Isirayila yamana, nanfera ε tinma ε xa halagi?

³² Muxun na faxa, na mi n nasewama. Nayi, ε xun xete, ε yi lu ε nii ra!” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

19

Sunu sigina lan mangane ma

¹ Ala nan a falaxi a n xa sunu sigini ito sa Isirayila kuntigine xa fa fala,

² “I nga findixi yata gile kenden nan na yatane tagi.

A yi saxi yata senbemanen nan tagi a diine maxurudeni.

³ A yi a dii xeme keden maxuru* naxan findi yata xeme senbemaan na.

A yi fatan a se suxine yiboe, a yi muxune fan donma.

⁴ Siyane yi a xinla me, e yi sa a suxu yinla ra, e wuren bira a jone, e yi siga a ra Misiran yamanani.

⁵ Yata gilen to a kolon, a a yi a diin legedenma fuun nin, a yigi mi yi fa a ma, a yi a dii gbeten sugandi, a yi na fan findi yata xeme senbemaan na.†

⁶ A yi a masigama yatane tagi, bayo a yi findixi yata xeme senbemaan nan na.

A yi fatan a se suxuni boe, a yi muxune fan donma,

⁷ a fu e kaja gilene ma, a yi e taane findi yire rabepinxine ra. Yamanan muxune birin yi yilanyilan a wurundun xuiin ma.

⁸ A rabilinna siyane yi keli a xili ma yiren birin yi, e yi yalaan nati a yee ra, e yi a suxu yinla ra.

⁹ E yi wuren bira a jone, e yi a balan wure sansanna kui, e yi siga a ra Babilon mangan fema, e yi a sa kasoon na alogo a wurundun xuiin nama fa me sonon Isirayila geyane fari.”

Sunu sigina lan manpa binla ma

¹⁰ “I nga yi luxi nen alo manpa binla a yi tixi igen nan de.

A yi bogixi, a yifotonxi bayo igen yi gbo.

¹¹ A yiine yi sabatixi, e yi noe rafale mangaya taxamaseri dunganne ra nen.

A yi tixi wudine xun ma, a kuya wudine birin xa a yiine fan yi wuya.

¹² Koni a tala nen xoloni,

a rawoli ayi boxoni.

Sogeteden foyen yi a bogine xara a yii fapine yi ba a ma, e xara, teen yi e gan.

¹³ Iki, a fa tixi tonbonna nin boxo xareni min xonla denaxan yi.

¹⁴ Teen bata a yiine li, a yi a deene nun a bogine gan. A yii sabatixi yo mi fa a ma sonon, naxan noe rafale manga dunganna ra.” Sunu sigin nan na ra naxan daxa a sa alo wuga sigine lan e xa sa kii naxan yi.

20

Isirayila murute fena Ala ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee solofereden kike suulunden xi fude boxoni, Isirayila yamaan fonna ndee yi fa Alatala maxodinden. E boxo n yetagi.

² Nayi, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

³ “Adamadina, falan ti Isirayila yamaan fonne xa, i naxa: Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E faxi n maxodinden nin ba? Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni! N mi tinje mume e yi n maxodin,’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

⁴ “I e makite nen ba? Adamadina, i e makite? Nayi, e benbane kewali xosixine yita e ra!

⁵ A fala e xa, i naxa: Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na Isirayila sugandi boxon naxan yi, n na n kolo nen n yiini texin na Yaxuba yixetene xa, n yi n yete yita e ra Misiran yamanani, n yi n kolo e xa n yiini texin na, fa fala Alatala nan n na, e Ala.

⁶ Na boxoni, n na n kolo nen e xa n yiini texin na, a n na e raminiima nen Misiran yamanani, n siga e ra yamanani n naxan fenxi e xa, nonon nun kumin gbo yamanan naxan yi, naxan fan yamanane birin xa.

⁷ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, ‘E birin xa e me suxurene ra naxanye e yee rakunfama! E nama e yete raharamu Misiran suxurene xon! Alatala nan n na, e Ala.’ ”

⁸ “ ‘Koni e bata murute n xili ma, e mi tinxi n xuiin name feni. E mi tinxi e me e suxurene ra naxanye e yee rakunfama. E mi Misiran suxurene bepini. Nayi, a xonla

* **19:3: 19.3Yata xeme senbemani** ito findixi Manga Yehowaxasi nan na naxan ma fe sebexi Mangane Firinden 23.31-34 kui. † **19:5: 19.5Yata xeme senbemani** ito findixi Yuda mangan Yoyakin nan na naxan ma fe sebexi Mangane Firinden 24.15 kui.

yi n suxu n xa n ma xələn nagodo e ma, n ma xələn yi siga han a danna e xili ma Misiran yamanani.

⁹ Koni n mi na ligaxi n xinla fe ra, alogo n xinla nama rayelefu siyane ye e dəxi naxanye tagi, n na n yete makenen Isirayila yamaan xa naxanye ye e xəri, n to e ramini Misiran yamanani.’ ”

¹⁰ “ ‘N yi e ramini Misiran yi, n siga e ra tonbonni.

¹¹ N yi n ma tənne so e yii, n yi e rakolon n ma sariyane ra, bayo naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sətəma nən e xən.

¹² N mən yi n ma Matabu Ləxəne ragidi e ma alogo e xa findi taxamasenne ra nxu tagi, alogo e xa a kolon a n tan Alatala nan e rasarijanma.’ ”

¹³ “ ‘Koni Isirayila yamaan murute nən n xili ma tonbonni. E mi n ma tənne suxu, e yi e me n ma sariyane ra, anu, naxan na e suxu, na nii rakisin sətəma nən e xən. E yi n ma Matabu Ləxəne rayelefu mumə. A xənla yi n suxu n xa n ma xələn nagodo e ma tonbonni, n yi e raxəri.

¹⁴ Koni n mi na liga n xinla fe ra alogo n xinla nama rayelefu siyane ye, n na e ramini Misiran yi naxanye ye e xəri.

¹⁵ N tan nan mən n kələ e xa tonbonni n yiini texin na, a n mi tima e ye e ra siga yamanani n naxan soxi e yii, nənən nun kumin gbo yamanan naxan yi, yamanan naxan fan yamanane birin xa,

¹⁶ bayo e bata e me n ma sariyane ra e nun n ma tənne, e yi n ma Matabu Ləxəne rayelefu. E bəjen yi e suxurene nan fəxə ra.

¹⁷ Koni n yi kininkinin e ma, n mi e halagi, n mi e raxəri tonbonni.’ ”

¹⁸ “ ‘N yi a fala e diine xa tonbonni, n naxa: E nama bira e benbane namunne fəxə ra, e nama e yamarine suxu, e nama e yete raharamu e suxurene xən de!

¹⁹ Alatala nan n na, e Ala. E n ma tənne nun n ma sariyane suxu ki fəji!

²⁰ E n ma Matabu Ləxəne rasarijan, alogo e xa findi taxamasenne ra en tagi a kolonma naxanye xən a Alatala nan n na, e Ala.’ ”

²¹ “ ‘Koni e diine bata murute n xili ma tonbonni. E mi n ma tənne nun n ma sariyane suxi, e mi e ligaxi, anu, naxan na

e suxu na nii rakisin sətəma nən e xən. E yi n ma Matabu Ləxəne rayelefu. Nayi, a xənla yi n suxu, n xa n ma xələn nagodo e xili ma, n ma xələn yi siga han a danna e xili ma tonbonni.

²² Koni n bata xete n ma xələn fəxə ra n xinla fe ra, alogo a nama rayelefu siyane tagi, n na e ramini Misiran yi naxanye yetagi.

²³ N tan nan mən n kələ e xa tonbonni n yiini texin na e raxuya feen na ayi siyane ye, fa fala n na e raxuyama ayi nən yamanane yi

²⁴ bayo e mi n ma sariyane suxi, e yi e me n ma tənne ra, e yi n ma Matabu Ləxəne rayelefu, e yi kunfa e fafane suxurene xən.

²⁵ N tan nan mən tənne so e yii naxanye mi yi fan, e nun sariyane e mi yi kise naxanye xən.

²⁶ N yi tin e xa raharamu e dii singene fe ra, e yi naxanye bama saraxan na.* N na ligaxi nən alogo e xa yigitəge, e yi a kolon a Alatala nan n na.’ ”

²⁷ “Nanara, adamadina, falan ti Isirayila kaane xa, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E benbane mən n nayelevu nən, e yi e me n na kii gbete yi:

²⁸ N na e xali nən yamanani, n na n kələ e xa n yiini texin na naxan so fe ra e yii, koni e yi e ye e ti geyane nun fətənne ra, e saraxane ba mənne yi, e yi e kiseene fi ne ma, e n naxələ naxanye xən, e yi e wusulan fəpine gan, e yi e minse saraxane rabəxən na.

²⁹ N yi a fala e xa, n naxa, “Nanse kide matexini ito ra e sigan dənaxan yi?” E yi mən xili sa “Kide Matexina” han to.’ ”

³⁰ “Na ma, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E fan mi e yete raharamuma ba alo e benbane? E fan mi n yanfama e suxurene xən ba alo yalundena a xəmən yanfama kii naxan yi?

³¹ E nəma e kiseene ralima, e yi e diine gan saraxan na, e mən e yete raharamuma e suxurene birin xən han to. Nayi, Isirayila yamana, n tinje ba, e yi n maxədin? Habadan Ala nan n na, n bata n kələ n

* **20:26: 20.26** Na feen səbəxi Xəzəyaan 13.1-2 nun 13.12-13 kui. Muxuna ndee yi e dii singene bama saraxan na, anu na mi yi na sariyan bunna ra.

yeteni, fa fala n mi tinje e yi n maxadin.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

³² "Naxan e bɔneni, na mi ligama, e na a fala, e naxa, 'Nxu waxi lu feni alo siyaan bonne, alo xabila gbetene yamanane yi, nxu yi wudine nun gemene batu.'

³³ Marigina Alatalaa falan ni i ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni! N mangayaan nabama nen e xun na, n yii senbemani bandunxin na, n yi n ma xolon nagodo.

³⁴ N kelima nen n yii senbemani bandunxin na, n yi n ma xolon nagodo, n yi e ramini siyane ye, n yi e malan sa keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi.

³⁵ N na e xalima nen tonbonni, e masiga siyaan bonne ra, n sa e kiti menni yee nun yee.

³⁶ N na e makitima nen alo n na e benbane makiti kii naxan yi Misiran tonbonni." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³⁷ N na e findima nen n ma xuruse kurun na, e yi lu n ma dunganna bun, n yi e masuxu n ma layirin xon n naxan xidixi en tagi.

³⁸ N muxu murutexine bama nen e ye naxanye n matandima. E sa yamanan naxanye yi iki konyiyani, n na e ramini n ne yi, koni e mi fa soma Isirayila yamanani de! Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.

³⁹ " 'E tan, Isirayila yamana, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E siga, birin xa sa a suxuren batu! E na yelin na matoe waxatin naxan yi, e fa n xuiin suxuma nen, e yi ba n xili sarijanxin nayelefue e kiseene nun e suxurene xon fefe!'

⁴⁰ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Bayo Isirayila yamaan birin n batuma nen n ma geya sarijanxin fari, Isirayila geya matexina, naxanye birin na lu yamanani, n ne rasenema nen menni, n yi e saraxane nun e kise fajine rasuxu e nun e na seen naxanye birin nasarijan n xa.

⁴¹ N na e ramini siyane ye waxatin naxan yi, n yi e malan sa keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi, na waxatini, n na e rasenema nen alo n saraxa xiri jaxumən nasuxuma kii naxan yi, n yi n ma sarijanna mayita e xon siyane yetagi.

⁴² Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e xali Isirayila yamanani waxatin naxan yi, n na n kolo n yiini texin na yamanan naxan so fe ra e benbane yii.

⁴³ E sa e mirima nen e kewanle nun e fe xosixine birin ma menni, e yete raharamuxi naxanye xon, e yagi e kewali jaxine ra ki faji!

⁴⁴ Nayi, Isirayila yamana, e a kolonma nen a Alatala nan n na, bayo n mi e suxuma alo a lan e sigati ki jaxin nun e kewali yifuxine ma kii naxan yi, koni n na e fe suxuma nen alo a lan n xinla binyen ma kii naxan yi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

21

Alaa falan Yuda yamaan xili ma

¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i yee rasiga sogeteden yiifari foxoni, i yi yiifari foxon yamanan muxune maxadi! Nabiya falane ti yiifari foxon binna fotonna xili ma!

³ A fala yiifari foxon binna fotonna muxune xa, i naxa, 'E tuli mati Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N teen nasigama nen e xili ma naxan wudi xindene nun wudi xarene birin ganma, a degen mi tuye mumel! Muxune birin ganma nen keli yiifari foxon binna ma sa dexo komen foxon na.

⁴ Nayi, birin a kolonma nen a n tan Alatala nan teen nadegexi, a mi tuye mumel! "

⁵ Nayi, n yi a fala Ala xa, n naxa, "Marigina Alatala, muxune bata a fala folo n ma, nayi, a n sandan nan gbansan sama."

⁶ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa,

⁷ "Adamadina, i yee rafindi Yerusalen ma, i yire sarijanxine muxune maxadi, i nabiya falane ti Isirayila yamanan xili ma.

⁸ A fala Isirayila kaane xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N kelima nen e xili ma, n yi n ma silanfanna botin a teeni, n yi tinxin muxune nun muxu jaxine birin faxa e bode xon yamanani.

⁹ Bayo n tinxin muxune nun muxu jaxine birin halagima nen. Na ma, n na n ma silanfanna botinma nen a teeni muxune birin xili ma, keli yiifanna ma han komenna.

¹⁰ Nayi, muxune birin a kolonma nen a n tan Alatala nan n ma silanfanna botinxi a teeni. Anu, n mi fa a rasoma sonon.’ ”

¹¹ “Nayi, adamadina, i kutun i bonen kalaxin na sonoleni, i wuga e yetagi!

¹² Nayi, xa e fa i maxodin, e naxa, ‘Nan-fera i wugama?’ i yi e yabi, i naxa, ‘Bayo, fe xonexena nde a fe mema nen, muxune birin bonen yi kala, e fangan yi jan, e niin yi foro e ma, e birin xinbin xudin yi tuye ayi. Na feen xibarun famaani ni i ra! A fama nen ligadeni iki sa! Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁴ “Adamadina, nabiya falan ti, i naxa, ‘Marigina ito nan falaxi, a naxa: Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan, a wuren mayilenma.

¹⁵ A raxanxanxi halagin nan xili ma yati, a wuren degema, a mayilenma alo kuyen jin masoxonna.

En lan en xa sewa ba?

Anu, n ma diina mangaya dunganna yoma wudine birin ma.

¹⁶ N bata a ragidi a silanfanna wuren xa mayilen,

muxuna nde yi a rawali.

A bata raxanxan, a wuren mayilenma

alogo a xa so faxesa tiin yii!

¹⁷ Adamadina, gbelegbele, i wuga, bayo silanfanna bata yiton n ma yamaan xili ma,

e nun Isirayila kuntigine birin.

Kuntigine nun n ma yamaan birin bata wolɛ ayi silanfanna bun!

Na ma, i yete makudun xoleni.’ ”

¹⁸ “ ‘Bayo feseɛesen na a ra: Nanse lige xa mangaya dunganna mi noɛ luyɛ, naxan yoma bonne ma? Marigina Alatalaa falan nan na ra!’ ”

¹⁹ “Adamadina, i nema nabiya falan tima e xa,

i yiin bonbo, keden, firin, saxan.

Silanfanna misaala na a ra

naxan faxan tima,

faxesa ti silanfan gbeen nan a ra

naxan e rabilinma.

²⁰ N bata faxesa ti silanfanna rafa taan so deene birin na,

alogo e xa salaya ayi yengeni,

e muxu faxaxine yi wuya ayi!

Silanfanni ito mayilenma

alo kuyen jin masoxonna

a yitonxi halagin nan xili yi.

²¹ I tan silanfan xonexena,

faxan ti yiifanna ma,

i faxan ti komenna ma,

i na i firifiri denaxan biri ra!

²² N fan n yiin bonboma nen,

n yi n ma xolon nagodo.

N tan Alatala nan falan tixi.”

Yerusalen taan yenge fena

²³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ “Adamadina, kira firin nafala misaala ra, Babilon mangana silanfanna sigama naxanye xon. Kira firinna ne birin xa keli yamana keden nin. Sebenla ti, i kirane sigadene mataxamaseri, i yi taxam-assenne ti kira xunne ra naxanye taane xinle falama kirane sigama denaxanye yi.

²⁵ Kira keden nafala alogo silanfanna xa siga Amonine taan xili ma naxan xili Rabaha. Bonna xa siga Yuda yamanan nun Yerusalen taan xili ma, taa makantanxina.

²⁶ Bayo Babilon mangan bata a ti kira xunna ra kira firinne longonna ra, alogo a xa a yiimato, a feene feseɛese, a yi masensenne ti xalimakunle ra, a yi a sux-urene maxodin, a yi suben bonen mato yi-imatoni.

²⁷ A bata masensenna ti, a Yerusalen suxu. A yenge so seene rafalama nen naxanye taan so deene kale, a yamarin fi a taa yi kaane xa halagi, a ganla yi yenge so sonxoni te. A yenge so seene rasigama nen taan so deene xili ma, a gbingbin gbeen nafala taan yinna xon, a sanganso makan-tanxine ti taan nabilinni a yenge feen na.

²⁸ Yerusalen kaane na feene yatema yi-imato fe fuune nan na, e tan naxanye bata e klo e xa lu Babilon mangan bun. Koni Babilon mangana e hakena fe rabirama e ma nen, naxan a ligama a yi e suxu yengeni.

²⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Bayo e murute feene bata e hakene fe rabira n ma, e yi e yulubine makenen e kewanle birin yi, e to e fe rabi-raxi n ma na kiini, e yaxun fa e noma nen yengeni.’ ”

³⁰ “ ‘I tan Isirayila manga haramuxina, muxu jaxina, i ya waxatin bata a li, i ya hakene saranma i ra waxatin naxan yi.’ ”

³¹ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Namun ba i xunni, i manga kəmōtin ba. Feene birin masarama nēn! Naxan magodoxi, na yitema nēn, naxan matexi, na yigodoma nēn.

³² Taa xōnna! Taa xōnna yati! N Yerusalēn taan findima nēn taa xōnna ra. Koni na feene mi ligama fō na kanna na fa n kiti sa sēnben nagidixi naxan ma.' "

³³ "I tan, adamadina, nabiya falane ti, i naxa: Marigina Alatala ito nan falaxi Amonine xili ma lan e konbi tixine fe ma, a naxa, 'Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan, a wuren mayilenma.

A raxanxanxi halagin nan xili ma yati, a wuren dēgema, a mayilenma alo kuyen jin masōxōnna.

³⁴ Hali ε to ε yigi saxi xiye fuune nun wulede yiimato falane yi, silanfanni ito ε muxu jaxine kōε raxabama nēn, naxanye waxati bata a li, e hakene saranma e ra waxatin naxan yi.

³⁵ E silanfanne raso e tēene yi. E daxi dēnaxan yati yi, n na ε makitima mēnna nin, ε binla yamanan naxan yi.' "

³⁶ "N na n ma xōlōn nagodoma ε ma nēn, n yi n ma fitina feene ragodo ε xili ma, n yi ε sa gbalotōne sagoni naxanye fatan halagi tideni.

³⁷ Tēen nan ε halagima, ε wunla yi lu bōxōn ma ε yamanani, muxu yo mi fa a mirima ε fe ma sōnōn. N tan Alatala nan falan tixi."

22

Yerusalēn kaane gbalone fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i e makite nēn ba? I gbalotō taani ito makite? Nayi, e kēwali xōsixinē yita e ra!

³ A fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yerusalēn kaane, ε faxan tima taani ito yi, naxan fama gbalon na ε xili ma, ε suxurene batuma, naxan taan haramuma.

⁴ E bata ε yete findi yulubi kanne ra ε faxa tixine xōn. E bata suxuren naxanye rafala, ne bata ε raxōsi. Nayi, ε bata ε waxatini so, ε siimayaan yi dungi ayi. Nanara, n tinma

nēn siyane yi lu ε konbē, yamanane birin yi ε magele.

⁵ Naxanye maso e nun naxanye makuya, ne birin ε magelema nēn, amasōtō ε xinla bata kala, ε kōntōfinle bata gbo ayi.' "

⁶ " 'Isirayila kuntigine birin e sēnben nawalima ε konni alogo e xa faxan ti.

⁷ E bata fafane nun ngane rapaxu ε konni, e xōjēne kansun, e jaxu kiridine nun kaja gilene ra.

⁸ Naxan nasarijanxi n xa, ε mēma na ra. E n ma Matabu Lōxōne rayelefuma.

⁹ Muxune nāfigiyaan nabama ε konni alogo e xa faxan ti. Muxune e dēgema kidene yi geyane fari ε konni, e yi yalunyaan liga.

¹⁰ E nun e fafane jaxanle kafuma ε konni, e nun jaxanla yi kafu a kike wanla waxatini a mi sarijan waxatin naxan yi.

¹¹ E konni, muxuna ndee yalunyaan ligama a bodena jaxanla xōn, muxu gbētēye nun e diine jaxanle yi kafu. Gbētēye nun e magilen yi kafu, a fafe a dii tēmēna.

¹² Muxune dimi yi seene rasuxuma mayifuni ε konni, e faxan ti. E gbetin dolima muxune ma, ε tōnō gbeen fen e ra, ε muxu boden yii seen kansunma, ε jinan n tan xōn,' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

¹³ "Koni n xōlōxina n yiin bōnbōma nēn ε xili ma ε to tōnōn fenxi tinxintareyani, e nun ε mōn faxan naxanye tixi.

¹⁴ E wēkilen nōε sēnben sōtē ba, n na keli ε xili ma lōxōn naxan yi? N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nēn.

¹⁵ N na ε raxuyama ayi nēn siyane yē yamanane birin yi, n yi danna sa ε xōsi feene ra.

¹⁶ E tan yetēen nan ε rayarabima siyane yetagi. Nayi, ε a kolonma nēn a Alatala nan n na."

¹⁷ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

¹⁸ "Adamadina, Isirayila yamaan bata lu n tan yēε ra yi alo wuren gbiina, e birin bata findi wure gbeela nun sulan nun wure fōrēn nun yōxōn na naxanye xulunma sulun tēēni.* E birin bata kobi ayi alo wuren gbiina wure gbeti fixēni.

¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo ε birin bata lu

* 22:18: 22.18Sulun tēēn mōn falama yirena nde yi fa fala "Furu tēēna."

alo wuren gbiina, n na ε malanma nɛn Yerusalɛn taani.

²⁰ N fitinaxina ε malanma nɛn n ma xɔlɔni alo wure gbeti fixɛn nun wure gbeela nun wuren nun yɔxɔn nun sulan malanma kii naxan yi yinla ra tɛɛn yi sa e fari alogo e xa xulun. N na ε malanma taani nɛn, ε yi lu alo wuren na raxulun.

²¹ N na ε malanma nɛn ε bode fari, n yi tɛɛn nafe ε xili ma, ε yi raxulun taa tagini alo yɔxɔna.

²² Alo gbeti fixɛn xulunma kii naxan yi yinla ra, ε fan naxulunma na kii nin taa tagini. Nayi, ε a kolonma nɛn a Alatala nan n na, naxan a xɔlɔn nagodoxi ε xili ma.”

²³ Alatala mɔn yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ “Adamadina, a fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘E yamanan mi sarijan. Tule igen mi sama a ma n ma xɔlɔn godo lɔxɔni.’”

²⁵ A nabine yanfan soma alo yata xajɛn naxan a donsɛni bɔma, e baloma muxune ra, e nafunla nun se kɛndɛne tongoma, e kaɲa gilɛne rawuya ayi taani.

²⁶ Yamanan saraxaraline n ma sariyan kalama. Seen naxanye rasarijanxi n xa, e ne raxɔsima. E mi se radaxaxine nun se haramuxine tagi rabama, e mɔn mi yamaan xaranma alogo e xa se sarijanxine nun se sarijantarene tagi raba. E mi e jɔxɔ luxi n ma Matabu Lɔxɔne binya feen xɔn, nayi yamaan yi n nayelevu.

²⁷ Yamanan kuntigine luxi nɛn alo kankon naxanye e donsɛni bɔma. E muxune wunla raminima, e faxan ti alogo e xa tɔnɔn sɔtɔ tinxintareyani.

²⁸ Yamanan nabine e kɛwanle matɔxɔma alo muxun na bɛndɛ fixɛn so banxin ma. E fe to fuune tima alo xiyena, e wule falane ti yiimatoni, e naxa, ‘Marigina Alatalaa falan name!’ Anu, Alatala mi fala tixi.

²⁹ Yamanan muxune yamaan jaxankatama e mujan tima, e jaxu yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune ra, e xɔjɛn kansunma tinxintareyani.

³⁰ N bata muxun fen e ye naxan e taan nabilinna yinna tiye, naxan tiye n yetagi yinna yalenna ra, a n mafan yamanan fe ra, alogo n nama e raxɔri, koni n mi muxu

keden peen toxi.

³¹ Nayi, n na n ma xɔlɔn nagodoma e fari nɛn, n yi e raxɔri n ma xɔlɔn tɛɛn na, n yi e kɛwanla goronna dɔxɔ e xun ma.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

23

Samari nun Yerusalɛn taane tinxintareyani fe sandana

¹ Alatala yi falan ti n xa iki, a naxa,

² “Adamadina, jaxalan firin yi na nun, naxanye nga keden yi a ra.

³ Ne findi yalundene nan na Misiran yamanani, e yalunyaan liga fɔlɔ e foningeya waxatin nin. Muxune e xijɛne masuxu na nin, e yi e sungutun xijɛne rasa.

⁴ Forimaan yi xili Ohola, xurimaan yi xili Oholiba. E yi findi n gbeene ra, e dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne bari. Misaali ito yi, Ohola luxi nɛn alo Samari taana Oholiba yi lu alo Yerusalɛn taana.”

⁵ “Koni Ohola yalunyaan liga nɛn hali n gbeen to yi a ra. A yi kunfa a yangane xɔn, Asiriya kaane, a dɔxɔ bodene,

⁶ naxanye yi maxidixi dugi mamiloxine yi, yamana kanne nun kuntigine. Banxulan fajine nan yi e birin na, e nun soo ragine.

⁷ A yalunyaan liga nɛn Asiriya yɛɛratine birin xɔn, a yi n yanfa, a na muxune birin ma suxurene batu a kunfa naxanye xɔn.

⁸ A yi lu yalunyaan ligɛ xabu a sa naxan fɔlɔ Misiran yamanani, bayo e nun mɛn xɛmɛne bata yi kafu a foningeya waxatini, e yi a sungutun xijɛne rasa, e yi yalunyaan liga a xɔn.

⁹ Nanara, n na a lu a yangane yii, Asiriya kaane, a kunfa naxanye xɔn.

¹⁰ Ne yi a mageli fefe,* e yi a dii xɛmɛne nun a dii tɛmɛne tongo, e yi a tan faxa silanfanna ra, a yi findi misaala ra jaxanle xa bayo Asiriya kaane bata a kitin sa.”

Yerusalɛn taan fan yi Ala yanfa

¹¹ “A xunye Oholiba yi na birin to, koni a tan kunfa nɛn, a yi tinxintareyaan liga dangu a tada Ohola ra, a yalunyaan liga a xa.

* **23:10: 23.10** Misaali ito kui, a to a **mageli** fe falama, na bunna nɛɛn fa fala a Asiriya kaane fu nɛn Samari taan ma, e yi a seene birin tongo yeɲɛni. Asiriya kaane nan Samari taan kala jɛɛ kɛmɛ soloferɛ jɛɛ mɔxɔjɛ benun Yesu xa bari.

¹² A fan yi kunfa Asiriya kaane xɔn, ya-mana kanne nun kuntigine, a dɔxɔ boden naxanye marabɛri baxi ki faɲi, e nun soo ragine. Banxulan faɲine nan yi e birin na.

¹³ N yi a to fa fala a fan bata a yetɛ raxɔsi, e firinna birin bata lu kira kedenna xɔn.

¹⁴ Anu, a tan mɔn yi a yalunyaan nadangu ayi. Lɔxɔna nde, Oholiba yi muxu sawurane to banxi kankena nde ma. Babilɔn kaane nan sawura yi ne ra naxanye dugiye gbeeli,

¹⁵ tagi xidine yi ne tagi, namu faɲina e xunni. E birin yi maliga Babilɔn sofa mangane ra naxanye barixi Babilɔn yamanani.

¹⁶ A to ne to, a yi kunfa e xɔn, a xerane rasiga e ma Babilɔn yamanani.

¹⁷ Nayi, Babilɔn kaane yi fa a konni, e yi e sa, e kafu. E yi a raxɔsi e yalunyani. A to yelin naxɔsɛ e xɔn, a yi e rapaxu.

¹⁸ A bata a yalunyaan mayita, a yi a ragenla lu, n tan Ala yi n masiga a ra, alo n na n masiga a tada ra kii naxan yi.

¹⁹ Koni a yi lu a yalunyaan fari sɛ alogo a sungutun waxatin yalunyana fe xa rabira a ma, a naxan liga a yi Misiran yamanani waxatin naxan yi.

²⁰ A yi kunfahi a yangane xɔn mɛnni naxanye xɛmɛyaan luxi alo sofanla gbeena, naxanye yi sɔbɛ soxi kafuɲɔxɔyani alo soone.”

²¹ “Nayi, i mɔn bata a liga fɔlɔ alo i ya foningeya yagitareya waxatina, i to yi a luma Misiran kaane yi i xijɛne masuxu, e yi i sungutun xijɛne rasa.

²² Nanara, i tan Oholiba,[†] Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na i yangane rakelima nɛn i xili ma, naxanye bata rapaxu i ma. N ne rafama nɛn i xili ma sa keli yiren birin yi,

²³ Babilɔn kaane birin nun Pekodo kaane nun Sowa kaane nun Kowa kaane nun Asiriya kaane birin, banxulan faɲin naxanye birin findixi yamana kanne nun kuntigine nun sofa mangane nun yɛɛratine ra. Soo ragine nan e birin na.

²⁴ E fama nɛn i xili ma yɛngɛ so seene ra e yii, e nun yɛngɛ so wontorone nun gi seene e nun gali gbeena. E i rabilinma nɛn yɛngɛni, e yɛ masansan wure lefa xung-

been nun a xurini te i xili ma, e yɛngɛ so wure kɔmɔtin so e xunna. N na i luma nɛn e sagoni alogo e xa i makiti fata e sariyan na.

²⁵ N na n ma xɔlɔ gbeen nagodoma i xili ma nɛn, i to bata n yanfa, n yi a lu e fitinaxin yi i ɲaxankata. E i ɲɔɛɛn nun i tunle xabama nɛn na, e yi i yixɛtɛne faxa silanfanna ra. E i ya dii tɛmɛne nun i ya dii xɛmɛne suxuma nɛn, tɛɛn yi i yixɛtɛne gan.

²⁶ E i ya dugine tongoma nɛn, e nun i ya maxidi se faɲine birin.

²⁷ Nayi, n danna sama nɛn i ya yagitareyaan nun i ya yalunya feene ra i naxanye fɔlɔxi Misiran yamanani. I mi fa i xaxili tima ne ra sɔnɔn. Misiran ma fe mi fa rabirama i ma sɔnɔn.”

²⁸ “Amasɔtɔ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Naxanye rapaxu i ma, i masiga naxanye ra, n na i sama nɛn ne sagoni.

²⁹ E i suxuma nɛn marapaxuni, e yi siga i wali xɔnne birin na. E yi i ragenla lu marabɛnni, e yi i rayarabi i ya xaxilitareyaan nun i ya yagitareyaan nun i ya yalunyani.

³⁰ Na ligama i ra nɛn, masɔtɔ i bata n tan Ala yanfa, i yalunyaan liga siyane birin xɔn, i yi e suxurene batu.

³¹ I bata bira i tadaa kiraan fɔxɔ ra, nayi, n xɔlɔ igelengenna naxan so a yii, n na soma nɛn i fan yii.”

³² “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

I tada a minxi xɔlɔ igelengenna naxan na, i fan i minma nɛn na ra.

Igelengen gbeen na a ra naxan kui tilin.

Muxune gelema nɛn i ma,

e yi i magele amasɔtɔ a rafexi ken!

³³ Sununa i xun magima i ra nɛn

alo i na dɔlɔn min.

Yigitɛgɛn nun halagin igelengenna nan a ra,

n naxan so i tada Samari taan yii.

³⁴ Koni i a minma nɛn i yi a kui geli,

i yi a xin, i a yibɔ,

i yi i kanken mabɔ a fɛɛɛne ra.

Amasɔtɔ n tan bata na fala,

Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

[†] 23:22: 23.22 Yerusalem taan luxi nɛn alo **Oholiba** paxalan yalunxina misaali ito kui.

³⁵ “Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Amasotō i bata jinan n xōn, i yi n nawoli ayi i xanbi ra, i ya yagitareyaan nun i ya yalunyaan goronna tongoma nēn.”

³⁶ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i Ohola nun Oholiba makite ba? Nayi, e kēwali xōsixine yita e ra.

³⁷ Amasotō e bata n yanfa, e yalunyaan liga, e yi faxan ti, e yi suxurene batu. E diin naxanye barixi n xa, e bata ne gan saraxane ra suxurene xa, e lu alo suxurene donseene.

³⁸ A mato e mōn naxan ligaxi: E bata n ma yire saripānxin naxōsi, na waxati kedenni, e yi n ma Matabu Lōxōn nayeľefu.

³⁹ E e diine ba saraxan na e suxurene xa lōxōn naxan yetēni, e yi siga n ma yire saripānxini, e yi sa na raxōsi. E na nan ligaxi n ma banxini.

⁴⁰ E mōn xerane rasiga nēn muxune fendeni sa keli yire makuyeni, e yi fa, i yi i yēene rayabu, i yi i maxidi e xa.

⁴¹ I yi dōxō sade fajini, tabanla yi dōxi naxan yetagi, i yi n ma wusulanna nun n ma turen dōxō a fari.”

⁴² Yama gbeen xuiin yi minima jaxanli ito rabilinni, naxanye bōje xunbelixi. Muxu ganla nun Sabe kaane yi fa, sa keli tonbonni naxanye yiirasone sa sungutun firinne yiin na, e yi mangaya kōmōtin so e xun na.

⁴³ Nayi, n yi a fala na jaxanla xa naxan bata a yete raxadan yalunyani, n naxa, “Awa, iki a xa lu e yalunyani, bayo yalunden nan a tan na!

⁴⁴ Xēmene fama a ma alo yalunde jaxanla. Muxune fama Ohola nun Oholiba ma na kii nin, na yagitare jaxanle.

⁴⁵ Koni tinxin muxune e makitima nēn alo jaxalan yalunxine makitima kii naxan yi, alo muxun naxanye faxan tixi, amasotō yalunden nan e ra e nun faxa tiine.”

⁴⁶ Amasotō Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yamaan xa siga e xili ma, e yi e rayarabi, e yi e yiiseene tongo.

⁴⁷ Na yamaan xa e magōlōn, e yi e faxa silanfanna ra. E e dii xēmene nun e dii tēmene faxama nēn, e yi e banxine gan.

⁴⁸ Na kiini, n danna sama nēn yamanan muxune yagitareyaan na. Nayi, jaxanle

birin xaxinla sōtōma nēn, e mi fa jaxalan firinni itoe yalunyaan sifan lige sōnōn.

⁴⁹ E fama e yagitareyaan saranna nan sōtōdeyi. N na e yulubine nun e suxure batu feene goronna dōxōma nēn e xun ma. Nayi, e a kolonma nēn a Marigina Alatala nan n na.”

24

Yerusalēn yi sa tunden ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jēe solomanaaninden kike fuden xi fude lōxōni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, lōxōni ito sebe, too lōxōn yetēna, amasotō Babilōn mangan Yerusalēn taan nabilinma yengeni to yetēen nin.

³ Sandan sa yama murutēxini ito xa, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Tunden dōxō tēen ma,
a dōxō, i igen sa a kui.

⁴ I sube dungine sa a kui,
danba subene nun balaxa sube dungi fajine.

A rafe xōri jaxumēne ra.

⁵ Yēxēe fajin suben ye ba,
i yi a xōnne malan tunden xōren ma,
e birin xa jin han e butuxun,
bayo hali a xōnne,
e birin lan nēn e jin.’ ”

⁶ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Gbalona e tan faxa ti taan muxune xa,
e tan naxanye luxi
alo xōrinxōrinna bata tunden naxan suxu,
naxan funfu mi nōe be a ma.

Xōnne birin nate a kui keden keden yēen ma,
e sese mi tangama halagin ma masēnsenna xōn.

⁷ Amasotō e muxune wunla naxan naminixi,
na mōn e taan ma singen.

E wunla radinxi nēn fanyen fari kēnēnni.
E mi a radinxi bōxōn xan fari,
alogo burunburunna xa sa a yēe ma.

⁸ N fan bata xōlō,
n yi n gbeen jōxō,
n yi e wunla radin fanyen fari kēnēnni
alogo a nama ye maluxun.’ ”

⁹ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Gbalona ε tan faxa ti taan muxune xa!
Amasɔtɔ n wonson gbeen nafalama nɛn!

¹⁰ Ε yegen malan,
ε tɛɛn sɑ e ra,
ε suben jɪn han!
Ε sabine sa a fari.
Xɔnne xa gan fefe!

¹¹ Na xanbi ra, ε tundeni genla dɔxɔ tɛɛn
ma,
han a wolon,
a wuren yi gbeeli,
a gbiin yi xulun,
a xɔrinxɔrinna yi gan a ma fefe!

¹² Koni na katane sese tɔnɔ mi na,
bayo a rafexi xɔrinxɔrinna nan na,
naxan mi nɔɛ bɛ a ma.
Hali tɛɛna, a mi nɔɛ!

¹³ Yerusalɛn kaane, ε yagitareyaan bata ε
xɔsi.

Amasɔtɔ n wa nɛn ε rasarijan feni,
koni ε mi tin.
Nayi, ε mi fa rasarijanjɛ ε xɔsi feene ma
fɔ n ma xɔlɔn na a danna li ε xili ma.' "

¹⁴ " 'N tan Alatala nan falan tixi. Na
nu ligama nɛn. N na a rabama nɛn, n mi
dɪɲama sese ma, n mi kininkininma, n mi
nimisama. I kitima nɛn lan i sigati kiin nun
i kɛwanle ma.' Marigina Alatalaa falan nan
na ra."

Esekiyeli a naxanla saya fena

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁶ "Adamadina, muxun naxan fan i yɛɛ
ra yi dangu e birin na, n na niin bama
nɛn sanja yi kedenni. Anu, i nama sunu,
i nama wuga, i yɛɛgen nama mini.

¹⁷ I kutunma wundon nin, i nama i ya
faxes muxun saya feen liga. I ya namun xa
lu xidixi i xunni, i ya sankidine xa lu soxi.
I nama i dɛ xabene luxun sununi, i nama
muxune saya xɔntɔn donseene don."

¹⁸ Nayi, n falan ti nɛn yamaan xa xɔtɔnni,
n ma naxanla yi faxes jɪnbanna ra. Na xɔtɔn
bode, naxan yamarixi n ma, n yi na liga.

¹⁹ Muxune yi a fala n xa, e naxa, "I feen
naxan ligama ito ra, i mi na bunna fale nxu
xa ba, a lanxi nxu ma kii naxan yi?"

²⁰ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, "Alatala
bata falan ti n xa iki, a naxa:

²¹ A fala Isirayila yamaan xa, i naxa,
'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:
N nan n ma yire sarijanxin sarijanna
kalama nɛn, ε wɛkilɛn sɔtɔma naxan yi, ε

yɛtɛ matɔxɔma naxan yi, naxan fan ε yɛɛ
ra yi dangu yire gbɛtɛ ra, ε niin naxan
fari. Nayi, ε dii xɛmɛne nun ε dii tɛmɛn
naxanye luxi Yerusalɛn yi, ne faxama nɛn
silanfanna ra.

²² Na waxatini, ε a ligama nɛn alo n tan.
Ε mi ε dɛ xabene luxunjɛ sununa fe ra, ε mi
muxune saya xɔntɔn donseene donjɛ,

²³ ε namun luma xidixi ε xunni nɛn, ε yi
ε sankidine lu soxi, ε mi e saya feen nabɛ, ε
mi wugɛ. Koni ε doyenma nɛn, ε lu kutunjɛ
ε hakɛne fe ra.

²⁴ Esekiyeli findima nɛn taxamasenna ra
ε xa. A bata naxan liga, ε na ligama nɛn
yati! Na na liga waxatin naxan yi, ε a
kolonma nɛn a Marigina Alatala nan n na.'

²⁵ "Adamadina, n na e yire sarijanxin
ba e yii lɔxɔn naxan yi, e wɛkilɛn sɔtɔma
naxan yi, e sɛwa xunna nun e binya xunna,
dɛnaxan fan e yɛɛ ra yi dangu yire gbɛtɛ ra,
e bɔjɛn nafan yire kɛndɛna, n na na yiren
nun e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne ba e yii,

²⁶ na lɔxɔni, muxu gixina nde keden
fama nɛn i fɛma na feen xibarun nalideni.

²⁷ Na waxatini, i dɛɛn fulunma nɛn, ε
nun na muxu gixin yi falan ti, i mi fa
luma boboyani sɔnɔn. Nayi, i findima nɛn
taxamasenna ra yamaan xa, e yi a kolon a
Marigina Alatala nan n na."

25

Alaa falana Amonine xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i yɛɛ rafindi Amonine ma,
i yi nabiya falan ti e xili ma.

³ A fala Amonine xa, i naxa, 'E tuli
mati Marigina Alatalaa falan na. Marigina
Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo ε bata
gele n ma yire sarijanxin ma a sarijanna
to bata kala, e nun Isirayila yamanan ma a
raxɔri waxatin naxan yi, e nun Yuda kaane
ma e xali konyiyani waxatin naxan yi,

⁴ na ma, n na ε soma nɛn sogeteden binna
yamanan muxune yii e gbeen na. E fama
nɛn e daaxadene nun e bubune tideni ε
tagi. E tan nan ε wudi bogine donma, e yi
ε nɔnɔne min.

⁵ N na ε manga taan Rabaha findima nen jəgəməne rabaden na, n yi Amoni yamanan findi xuruseene kuruden na. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.' ”

⁶ “ ‘Amasəto, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo gbalon naxan Isirayila sətəxi, ε bata səwa na fe ra ε bəje naxiyaan birin na, ε yi ε yiin bənbən, ε yi ε sannin din,

⁷ na ma, n na n yiini bandunma ε xili ma nen, n yi ε sa siyane sagoni, e yi lu fuyε ε ma. N na ε bama nen siyane yε, n yi ε raxəri yamanane yi, n yi ε halagi. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.' ”

Alaa falan Moyaba xili ma

⁸ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Moyaba kaane nun Seyiri kaane bata a fala, e naxa, ‘Yuda yamaan bata lu alo siyaan bonne!’

⁹ na ma, n tinma nen Moyaba yamanan danna makantan taane birin xa kala keden keden yeen ma, taan naxanye findixi yamanan binyen na alo Beti-Yesimoti nun Baali-Meyən nun Kiriyatayimi.

¹⁰ N Moyaba yamanan soma nen sogeteden binna yamanan muxune yii e gbeen na alo n Amonine liga kii naxan yi. Nayi, waxati famatəni, muxu yo mi fa a mirima Amonine ma siyane yε,

¹¹ n mən yi n ma kiti ragidixine rakamali Moyaba yamanan fan xili ma. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

Alaa falana Edən xili ma

¹² “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Edən kaane to e gbeen jəxə Yuda yamaan ma jaxi ra, e findi nen yulubi tongo gbeene ra.

¹³ Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nen Edən yamanan xili ma, n yi a muxune nun a xuruseene raxəri, n yi e birin halagi keli Teman taan ma han Dedan taana, e birin yi faxa silanfanna ra.

¹⁴ N na n gbeen jəxəma nen Edən yamanan ma Isirayila kaane xən, n ma yamana, e yi Edən suxu alo a lan n ma xələn nun n ma fitinan ma kii naxan yi. Nayi, e n ma gbeejəxən kolonma nen.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

Alaa falan Filisistine xili ma

¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Filisistine bata e gbeen jəxə marəjaxuni e bəje ma feu, alogo e xa Yuda halagi e habadan xənnantenyani,

¹⁶ na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nen Filisistine xili ma, n Kereti kaane janma nen, naxanye na lu baan də, n yi ne raxəri.

¹⁷ N fitinaxina n gbeen jəxəma e ra nen, n yi e jaxankata han! Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na n gbeen jəxə e ma waxatin naxan yi.”

26

Alaa falan Tire taan xili ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jεε fu nun kedenden xi singe ləxəni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, bayo Tire kaane Yerusalən magele nen, e naxa:

‘Siyane birin yi danguma taan naxan yi, na bata kala yati!

A to bata findi taa xənna ra, nxu tan nan fa nafulu gbeen sətəma!’

³ Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli ε xili ma, ε tan Tire kaane!

N siya wuyaxine rafama nen ε xili ma alo fəxə igen mərənne tema kii naxan yi.*

⁴ E Tire taan makantan yinna kalama nen, e yi a sangansone rabira.

N na a burunburunna makəma nen, han n yi a findi gəmə magenla ra.

⁵ A yi findi yala ratiden na yεxε suxune xa fəxə igen tagi.

N tan nan falan tixi.

A sama nen siyane sagoni, e yi lu fuyε a ma.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁶ A banxidēen naxanye burunna ra, ne muxune faxama silanfanna nan na.

Nayi, e a kolonma nen, a Alatala nan n na.”

⁷ Amasəto Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Nebukadanesari rafama nen Tire taan xili ma sa keli kəmənen fəxəni, Babilən mangana, mangane mangana, e nun a soone nun a yenge so wontorone nun a soo ragine nun gali gbeena.

⁸ Banxidēen naxanye burunne ra,

* 26:3: 26.3Igen mərənne: alo foyen na so igeni.

a yi ne muxune faxa silanfanna ra.
 A yire makantanxine tima nen ε taan
 nabilinni,
 a yi gbingbinna rate ε taan nabilinna yinna
 xɔn,
 a sofane yi e ye masansan wure lefane yite
 ε xili ma.

⁹ A yenge so seene rafama nen ε taan
 makantan yinna rabiradeni,
 a yi ε sangansone rabira a wali seene ra.

¹⁰ A soo kurun gboma ayi nen
 han a yi gbangbanna so ε xunna,
 ε taan yinne yi xuruxurun a yenge so won-
 torone
 nun a giseene san xuine bun,
 e na so ε taan so deene ra waxatin naxan yi
 alo nɔ tiine soma yinna yalenne ra kii
 naxan yi.

¹¹ A soone sanne ε kirane birin yibodonma
 nen,
 a yi ε muxune faxa silanfanna ra,
 a ε geme senbeten gbeene rabira bɔxɔni.

¹² E nafunle tongoma nen,
 ε sare seene yi findi yenge yi se tongoxine
 ra,
 e yi ε taan yinne rabira,
 e yi ε banxi fajine kala,
 e yi ε taan gemene nun a wudine
 nun a burunburunna woli fɔxɔ igeni.

¹³ N danna sama nen ε sigi xuine ra,
 ε konden xuiin mi fa me mumε!

¹⁴ N na ε taan findima nen fanye magenla
 ra,
 ε konna yi findi yala ratiden na yexe sux-
 une xa,
 a mi fa tima sɔnɔn.
 N tan Alatala nan falan tixi.”
 Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi Tire
 taan xa, a naxa: Hali fɔxɔ ige tagi bɔxɔne
 muxune, ne mi xuruxurunε gaxuni ba,
 e na ε konna kala feen xinla me, muxu
 faxamatɔne na lu kutunε lɔxɔn naxan yi,
 faxa gbeen na ti ε konni lɔxɔn naxan yi?”

¹⁶ Kuntigin naxanye birin fɔxɔ igen de,
 ne kelima nen e manga gbɛdene yi, e yi e
 gubane rate e ma, e yi e dugi sɔxɔnxine ba
 e ma. Gaxun yi e suxu e dɔxɔ bɔxɔni, e lu
 yigitεexi waxatin birin, masɔtɔ ε kalana fe
 ra.

¹⁷ E sunu sigini ito sama nen ε xa, e naxa,
 ‘Ee! E konna bata kala!
 E taa xili kanni ito,

fɔxɔ igeni siga muxune dɔxɔdena,
 taan naxan senbe yi gbo baan xun ma,
 ε tan naxan yi ε rabilinna muxune birin
 magaxuma!

¹⁸ Iki, fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune xuruxu-
 runma nen gaxuni,
 ε taan na kala lɔxɔn naxan yi.
 E gaxuma nen ε halagi feen na.’ ”

¹⁹ “Amasɔtɔ, Marigina Alatala ito nan
 falaxi, a naxa: N na ε konna findi taa
 xɔnna ra waxatin naxan yi, a fan yi lu alo
 taa kalaxine, n na fufaan nafa ε xili ma
 waxatin naxan yi, ige gbeen yi sa ε konna
 xun ma,

²⁰ nayi n na ε nun muxu danguxine rabi-
 rama nen ε bode xɔn ma naxanye godoma
 gaburun na. N sa ε radɔxɔma nen bɔxɔ
 xɔnna ma, denaxan luxi alo yire kalaxi
 fonna, ε nun naxanye godoma laxira yi, ε
 mi fa dɔxɔma ε konni sɔnɔn. N yi binyen fi
 niiramane yamanan ma.

²¹ N na ε rapanna fe magaxuma ayi nen, ε
 mi fa luma na mumε! Muxune ε fenma nen,
 koni ε mi fa toma sɔnɔn! Marigina Alatalaa
 falan nan na ra.”

27

Sunu sigina Tire taan xa

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, sunu sigin sa Tire taan xa,

³ i a fala Tire taan muxune ma, naxanye
 dɔxi fɔxɔ igen de, naxanye nun fɔxɔ ige
 tagi yamanan birin yulayaan nabama e
 bode tagi, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan
 falaxi, a naxa:

ε tan Tire kaane, ε a falama, ε naxa,
 “Nxu konna rayabu han!”

⁴ E mangayaan sigaxi
 han fɔxɔ igen tagi.

Muxun naxanye ε konna tixi,
 ne a ti kiin nakamalixi nen mumε!

⁵ E bata ε taan ti alo kunkina.
 E kunkin dɔxɔnne rafalaxi Seniri yamanan
 fɔfɔne nan na.

Foyen kunkin nasigama dugin naxanye
 xɔn,

ne xidixi suman wudine nan na
 sa keli Liban yamanani.

⁶ Kunkibane kunkin nagima wudin nax-
 anye ra,

ne rafalaxi Basan yamanan warine nan na,
 kunkin lonna rafalaxi xarin wudin nan na

naxan nayabuxi sama jinne ra,
sa keli Sipiri fəxə ige tagi yamanani.

⁷ Foyen kunkin nasigama dugin naxanye xən,

taa dugi səxənxine nan ne ra

sa keli Misiran yamanani,

e tan nan mən findixi ε taxamaseri dugine ra.

ε kunkin xunna soon nafalaxi dugi mamiloxin

nun a gbeela nan na

sa keli Elisaha fəxə ige tagi bəxəni.

⁸ Sidən kaane nun Arawada kaane nan yi ε kunkine bama,

Tire kaa xaxilimane nan yi e ragima.

⁹ Gebala fonne nun fe kolonne yi ε konni

alogo e xa ε kunkin kaladene yitən.

Kunki ragine birin yi e kunkine ratima ε konna nin,

naxanye birin fəxə igen xun ma

alogo e xa ε sare seene sara.

¹⁰ Perise kaane nun Ludu kaane nun Puti kaane nan yi findixi ε sofane ra,

ε yenge sone nan yi e ra,

e yi e ye masansan wure lefane

nun wure kəmətine singanma ε konna nin,

e yi findi ε binye xunna ra.

¹¹ Arawada kaane nun ε sofane birin yi tixi ε taan nabilinna yinna xuntagi kantan tine ra.

Gamada kaane yi tixi ε taan makantan sangansone xuntagi,

e yi e ye masansan wure lefane singan ε yinna rabilinni.

E tan nan yi ε taan tofanna dəfema.’ ”

¹² “ ‘E nun Tarasisi kaane yi yulayaan nabama ε nafulu gbeena fe ra, e fa wure gbeti fixən nun wuren nun sulan nun yəxə gbege ra ε xa yulayani.

¹³ E nun Gireki kaane nun Tubali kaane nun Mesəki kaane yi yulayaan nabama ε bode tagi, e yi fa konyine nun muran sula daxine ra ε yulaya seene jəxən na.

¹⁴ Beti-Togarama kaane nan yi fama soone ra ε xa yulayani, naxanye walima e nun naxanye ragima yengeni e nun gbaxalone.*

¹⁵ E nun Dedan kaane yi yulayaan nabama ε bode tagi, ε yulaya seene yi sigama fəxə ige tagi bəxə wuyaxi yi, e yi ε

yulaya seene saren fima sama jinne nun wudine nan na.

¹⁶ Arami kaane yi se wuyaxi sarama ε ma, e yi ε yulaya seene sarama gəmə fajine nun dugi mamiloxine nun dugi səxənxine nun taa dugine nan na, e nun fəxə ige bun nafunle nun gəmə gbeeli fajine.

¹⁷ Yuda nun Isirayila yamanane fan yi yulayaan ligama ε xən, e yi Miniti kaane murutun nun burune nun kumin nun turen nun senna soma ε yii yulaya seen na.

¹⁸ E nun Damasi kaane yi yulayaan nabama, e yi ε se rafalaxin gbege sarama e nun nafunla sifan birin, e yi ε saren fima Xelibon kaane manpaan nun yexεε xabe dugi fixən nan na.

¹⁹ Dan kaane nun Gireki kaane yi wure rafalaxin nun sinamon fuge xarene nun xaye xiri jaxumene soma ε yii yulayani sa keli Yusali yi.

²⁰ Dedan nan yi fama soone maxidi dugine ra ε xən yulayani.

²¹ Arabi kaane nun Kedari kuntigine birin yi yulayaan ligama ε tan nan xən. E yi ε yexεene nun kontonne nun kətəne sarama e konna nin.

²² E nun Saba nun Raama yulane yi yulayaan ligama ε bode tagi. E tan nan yi fama latikənənna sifan birin nun bəxə bun nafunle nun xəmane ra yulayani.

²³ Xarani kaane nun Kane kaane nun Eden kaane nun Saba yulane nun Asuri kaane nun Kilimada kaane yi yulayaan ligama ε tan nan xən.

²⁴ E yi se fajine sarama ε ma yulayani, e fa doma tofajine nun a mamiloxine nun dugi səxənxine ra e nun dugi binye mājingixine ra naxanye sama bəxəni e nun lutin naxanye dənbəxi ki fajı.’ ”

²⁵ “ ‘Kunki gbeene nan yi ε yulaya seene maxalima.

E yi wasaxi nafunla nun binyen na fəxə igen tagi.

²⁶ E kunkibane yi ε xalima fəxə ige gbeen tagi,

koni sogeteden foyen sa ε kunkin kalama nən

fəxə igen tagiyani sa pon!

²⁷ E kunkin na kala bəxən naxan yi,

* **27:14: 27.14Gbaxaloni** itoe sətəma soon nun sofanla na diin sətə waxatin naxan yi.

ε nafunle nun ε sare seene nun ε yulaya
 seene
 nun ε kunki kanne nun ε kunki ragine nun
 ε kunki rafalane
 nun ε yulane nun ε sofane
 nun muxun naxanye birin ε kunkin kui,
 ne birin godoma nen baan xonna ma.
²⁸ Muxun naxanye birin dɔxi igen dε,
 ne xuruxurunma nen gaxuni ε kunki
 ragine gbelegbele xuiin ma.
²⁹ Kunkibane birin godoma nen e kunkine
 kui.
 Kunki kanne nun kunki ragine birin tima
 nen igen dε,
³⁰ e yi e xuini te,
 e wuga sɔxɔleni ε fe ra
 e yi burunburunna sa e xunni sununi,
 e yi e makutukutu xubeni,
³¹ e yi e xunne bi ε fe ra,
 e yi e maxidi kasa benbeli dagine yi sununi,
 e yi e mawuga ε fari nii yifɔren nun nimisa
 gbeeni.
³² E mawugama nen ε fari e tɔrɔni,
 e yi gbelegbele ε xinla ra, e naxa,
 “Nde yi luxi alo Tire taani ito naxan kalaxi,
 fɔxɔ igen yi naxan nabilinxi?”
³³ E yulaya seene to yi fama
 sa keli baan ma
 ε yi siya wuyaxine nan baloma
 ε se kanyaan nun ε yulaya seene xɔn,
 ε yi bɔxɔn mangane findima nafulu kanne
 ra.
³⁴ Koni ε na kala baa igeni,
 ε godo igen bun
 ε yulaya seene nun ε muxune birin
 naxɔrima nen ε xɔn.
³⁵ Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune birin
 yigitεgema nen ε fe ra,
 e mangane yi xuruxurun gaxuni,
 kuisanna yi e yetagine masara.
³⁶ Naxanye yulayaan nabama siyane tagi,
 ne kolinma nen ε fe ra,
 bayo ε rapanna magaxuma ayi nen.
 E mi fa luma na sɔnɔn!”

28

Alaa falan Tire mangan xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,
² “Adamadina, a fala Tire mangan xa, i
 naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi n xa,
 a naxa:
 I waso ayi nen,

i yi a fala, i naxa,
 “Alana nde nan n na,
 n dɔxi alane dɔxɔden nin fɔxɔ igen tagini!”
 Koni i tan, muxun nan i ra,
 ala mi i ra,
 anu i bata i yetε xaxinla yatε Ala xaxinla ra.
³ I fe kolon Daniyeli xa ba?
 Wundo fe yo mi luxunxi i tan ma ba?
⁴ I bata nafunla sɔtɔ i ya fe kolonna nun i ya
 xaxilimayaan xɔn,
 i xεmaan nun gbetin malan i ya nafulu
 ramaradeni.
⁵ I bata tɔnɔ gbeen sɔtɔ i ya yulaya xaxinli,
 i yi findi wasoden na na nafulu kanyani.
⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a
 naxa:
 Bayo i yetε miriyaan yatεxi Ala miriyaan
 nan na,
⁷ n xɔɲene rafama nen i xili ma,
 naxanye naxu siyane birin xa.
 E silanfanna tongoma nen i ya fe kolon
 fapin xili ma
 e yi i ya nɔrɔn kala.
⁸ E i radinma nen gaburun na,
 i yi faxa xɔleni fɔxɔ igen tagini.
⁹ Nayi, i mɔn a fale i faxa muxune yetagi ba,
 fa fala a ala nan n na?
 I fa kolonma muxun nan na i faxa muxune
 yii,
 ala mi i ra.
¹⁰ I faxama yarabin nin xɔɲene yii,
 alo Ala kolontarene faxama kii naxan yi.
 Amasɔtɔ n tan bata falan ti.
 Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”
¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,
¹² “Adamadina, sunu sigin sa Tire man-
 gan ma! I xa a fala a ma, i naxa, ‘Marigina
 Alatala ito nan falaxi, a naxa:
 I yi findixi muxu defexin misaala nan na,
 i yi lugo fe kolonna ra,
 i ya tofanna yi defexi.
¹³ I yi Eden nakɔn nin,
 Alaa nakɔna.
 Gεmε fapin sifan birin yi i rayabuxi:
 saridon gεmεn nun topasi gεmεn nun day-
 imu gεmεn
 nun kirisoliti gεmεn nun onixi gεmεn nun
 yasipi gεmεn
 nun safiri gεmεn nun esikaribukili gεmεn
 nun emerodi gεmεna.
 I yi maxidixi xεmane ra
 naxanye radaxa i xa xabu i da lɔxɔni.

¹⁴ I yi luxi nən alo kantan ti malekan
naxan gabutēye yi yifulunxi.
N na i ti nən Alaa geya sarijanxin fari,
i yi menna nin,
i masiga tima gēme tēē wolonne tagi.

¹⁵ Fē mi yi i sigati kiin na
xabu i da lōxōni
han tinxintareyaan yi so i yi.

¹⁶ I ya yulayaan tōnōn ma,
i yi rafe gbalon na,
i yi yulubin liga.
Nayi, n na i kedima nən Alaa geya
sarijanxin fari

n yi i ralō ayi,
i tan naxan yi luxi alo kantan ti malekan
naxan yi gēme tēē wolonne tagi.

¹⁷ I bata waso ayi i bōjēni
masōtō i ya tofanna xōn,
i bata i ya fe kolonni fu i ya binyen xōn.
Nayi, n na i rabirama nən bōxōni,
n yi i findi yēē ramaxa seen na mangane xa.

¹⁸ I bata i ya yire sarijanxine raxōsi i ya
hake wuyaxine
nun i ya tinxintareyaan xōn yulayani.
Na ma, n tēēn naminima nən i xili ma i
konni,

a yi i gan,
n yi i findi xuben na bōxōn fari
muxune birin yetagi naxanye i matoma.

¹⁹ Naxanye birin yi i kolon siyane yē,
ne birin yigitēgema nən i ya fe ra,
i rajanna magaxuma ayi nən.
I mi fa luma na sōnōn! ”

Alaa falan Sidōn taan xili ma

²⁰ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²¹ “Adamadina, i yēē rafindi Sidōn taan
ma, i nabiya falan ti a xili ma!

²² I a fala, i naxa, ‘Marigina Alatala ito
nan falaxi, a naxa:
N bata keli ε xili ma Sidōn kaane!
N binyama nən ε konni!
ε a kolonma nən a Alatala nan n na,
n na n ma kiti ragidixine rakamali ε xili ma
waxatin naxan yi

n yi n ma sarijanna mayita ε konni.

²³ N fitina furen nafama nən ε xili ma
n yi tin muxune xa faxa ε taan kirane xōn
ma,
faxes muxune yi lu biraxi ε konni,
yēngēn yi lu kelē ε xili ma ε rabilinna birin
yi.

Nayi, e a kolonma nən
a Alatala nan n na.’ ”

²⁴ “ ‘Nayi, Isirayila rabilinna siyane mi
fa a tōrē alo janla naxan sōxōnna tima alo
tansinne. Nayi, e a kolonma nən a Marig-
ina Alatala nan n na.’ ”

²⁵ “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa: N na Isirayila yamaan malan wax-
atin naxan yi keli siyane yē, e raxuyaxi ayi
dēnaxanye yi, n na n ma sarijanna mayi-
tama e xōn nən siyane yetagi. E dōxōma nən
e bōxōni, n naxan so n ma walikēēn Yaxuba
yii.

²⁶ E luma nən bōjē xunbenli, e banxine
ti, e manpa binle si. E luma nən bōjē xun-
benli, n na n ma kiti ragidixine rakamali e
rabilinna siyane xili ma waxatin naxan yi,
naxanye birin yi e rajaxuxi, e yi a kolon a
Alatala nan n na, e Ala.’ ”

29

Alaa falan Misiran xili ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan
yi, na jēē fuden kike fuden xi fu nun firinde
lōxōni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i yēē rafindi Misiran man-
gan ma, i nabiya falan ti a xili ma e nun
Misiran yamanan birin.

³ I a fala a ma, i naxa, ‘Marigina Alatala
ito nan falaxi, a naxa:
N kelima nən i xili ma,
i tan Misiran mangana,
i tan naxan luxi
alo ige yi sube magaxuxin
naxan saxi Nila baan biradene tagi,
i tan naxan a falama, i naxa,
“N tan nan gbee Nila baan na,
n tan nan a daxi n yetē xa.”

⁴ Koni, n karafen birama nən i gbēgbēne yi,
n yi Nila baa igen yēxēne singan i xanle ra,
n yi i ba Nila baa biradene tagi
ε nun Nila baa yi yēxēn naxanye birin e
singanma i xanle ra.

⁵ N na i wolima ayi nən tonbonni,
i tan nun i ya baa yi yēxēne birin,
ε sa bira xēē bōxōne yi.

ε mi malanjē, ε mi tongē.

N na i findima nən balon na burunna
subene nun xōline xa.

⁶ Misiran kaane birin a kolonma nən nayi
a Alatala nan n na,

bayo, i findi nen mali tiin na Isirayila yamaan xa wuleni alo muxun na la xayen na a dunganna ra.

⁷ E to i suxu, i yi gira, i e tungunne birin mabo. E to e digan i yi, i yi gira, i yi e gbingin ba a ra.' "

⁸ " 'Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N yengen nakelima nen i xili ma, n yi tin i ya muxune nun i ya xuruseene yi faxa silanfanna ra i konni.

⁹ Misiran yamanan findima nen tonbonna nun yire rabepinxin na. Nayi, muxune a kolonma nen a Alatala nan n na. Bayo i bata a fala, i naxa, "N tan nan gbee Nila baan na, n tan nan a daxi,"

¹⁰ nanara, n kelima nen e nun Nila baan biradene xili ma, n yi Misiran yamanan findi yire kalaxin na, a findi tonbonna nun yire rabepinxin na, keli Migidoli taan ma siga han Sinimi yamanana, siga han Kusi yamanan danna.

¹¹ Muxun mi fa a sanna tima a yi, hanma subena han jee tonge naanin.

¹² N Misiran yamanan findima nen yamana rabepinxine yire rabepinxin na, a taane yi findi taa rabepinxine ra taa xonne ye jee tonge naanin. N Misiran kaane raxuyama ayi nen siyane ye, n yi e rasiga ayi yamana wuyaxi xun xon.' "

¹³ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Jee tonge naanin na dangu, n Misiran kaane malanma nen keli siyane ye e na raxuya ayi naxanye ye.

¹⁴ N mon xetema nen Misiran yamanan suxu muxune ra Misiran yamanan faxa binni, e benba yamanana, e sa yamana magodoxin ti menni.

¹⁵ A findima nen mangaya magodoxin na mangayane birin xa, a mi fa a yete yitema siyaan bonne xun na sonon. N na a raxurunma ayi nen alogo a nama siyane no sonon.

¹⁶ Nayi, a mi fa finde Isirayila kaane yigin na mumε, alogo a xa findi Isirayila kaane haken nabira seen na e ma, e naxan liga e to bira Misiran kaane foxo ra malina fe ra. Nayi, e a kolonma nen a Marigina Alatala nan na.' "

Babilon mangan Misiran yamanan tongoma nen

¹⁷ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee moxonen nun solofereden kike singen xi singe loxoni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ "Adamadina, Babilon mangan Nebukadanesari bata a sofa ganla karan, a e xa wali a xodexen na Tire taan xili ma, e birin bata findi teli kanne ra, e birin tungunne makotenxi, koni e nun a ganla mi sese sotoxi Tire taani e saren na e wanli Tire taani.

¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Misiran yamanan soma nen Babilon mangan Nebukadanesari yii, a yi a nafunle birin xali, a yi a seene tongo yengeni, ne yi findi a ganla saren na.

²⁰ N Misiran yamanan soma nen a yii a kontonna ra, amasoto e nun a ganla bata wali n xa. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Na loxoni, n na Isirayila yamaan senben xun masama nen. I tan Esekiyeli, n falan sama nen i de yamaan tagi na waxatini, nayi e a kolonma nen a Alatala nan n na."

30

Alatalaa xolon Misiran xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, nabiya falan ti, i naxa, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E gbelegbele, e naxa, 'Ee! Naxankata loxon fama!'

³ Amasoto loxon bata maso, Alatalaa loxon bata maso, kundaan nun gbalon loxon siyane xa.

⁴ Yengen soma nen Misiran yamanani. Kontofinla soma nen Kusi yamanani.

Muxune faxama nen Misiran yi, e nafunle yi xali, e banxine yi rabira, sese mi luma."

⁵ Misiran kaane nun Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu kaane nun Arabi kaane nun Libiya kaane nun n ma yamaan muxuna ndee faxama nen silanfanna ra e bode xon.

⁶ "Alatala ito nan falaxi, a naxa: Misiran yamanan xoyine kalama nen, a wason nun senben yi jan. Keli Migidoli ma siga han Sinimi yamanana muxune faxama nen silanfanna ra e konni.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁷ A taane findima nen yamana rabeninxine
yire rabeninxin na,
a taane yi lu taa xonne ye.

⁸ Nayi, e a kolonma nen
a Alatala nan n na,
n na teen so Misiran yamanan na waxatin
naxan yi,
a foxo ra birane birin yi gan.”

⁹ Na loxoni, n ma xerane sigama nen
kunkine kui, e sa Kusi yamanani maxa a
bore xunbenli. E kuisanma nen Misiran ya-
manana gbalon loxoni, amasoto na loxona a
lima nen yati!

¹⁰ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa:

N Misiran yama gbeen naxorima nen
Babilon mangan Nebukadanesari xon.

¹¹ A tan nun a ganla
naxanye jaxu siyane birin xa,
ne nan nasigama yamanan kaladeni.
E sa e silanfanne botinma nen Misiran ya-
manan xili ma
e yi yamanan nafe faxa muxune ra.

¹² N Nila baa igen xorima nen,
n yi yamanan mati muxu jaxine ma.
N tinma nen xorene yi yamanan kala,
e nun seen naxanye birin a yi.
N tan Alatala nan falan tixi.”

¹³ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa:
N suxurene halagima nen,
n yi batu seene jan Nofi taani.
Kuntigi yo mi fa luma Misiran yamanani,
n yi gaxun naso yamanan birin yi.

¹⁴ N Misiran yamanan faxa binna raxorima
nen,
n yi teen so Soyan taan na,
n yi n ma kiti ragidixine rakamali No taan
ma.”

¹⁵ “N na n ma xolon nagodoma nen Sin
taani,
Misiran yamanan taa makantanxina,
n yi No taana gali gbeen birin halagi.

¹⁶ N teen soma nen Misiran yamanan na,
Sin taan yi yimaxa gaxuni.
No taan nabilinna yinna rabirama nen,
yaxune yi Nofi taan tongo yanyin na.

¹⁷ Hon taan nun Pi-Beseti taan banxulanne
faxama nen silanfanna ra,
taan muxune yi xali konyiyani.

¹⁸ Loxo yidimixin na a ra Tapanese taan xa

n na Misiran yamanan senben kala loxon
naxan yi,

a wasoma a fangan naxan yi,
na yi jan.

Kundaan soma nen taan xun na,
a banxidene muxune yi xali konyiyani.

¹⁹ N na n ma kiti ragidixine rakamalima
nen Misiran ma,
e yi a kolon a Alatala nan n na.”

*Babilon mangan Alaa wanla kema
Misiran yamanan xili ma*

²⁰ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan
yi, na jee fu nun kedenden kike singen xi
soloferede loxoni, Alatala yi falan ti n xa, a
naxa,

²¹ “Adamadina, n bata yi Misiran man-
gan yiini gira. Muxu yo munma a dandan
singen, a yiin munma maxidi alogo a xa
yalan, a fangan soto, a fa no silanfanna
tonge.

²² Nanara, Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa: N bata keli Misiran mangan
xili ma, n mon a yiine yigirama nen, a
yiin naxan fan, e nun a yigiraxina, n yi a
silanfanna rabira a yii.

²³ N Misiran kaane raxuyama ayi nen
siyane ye, n yi e rayensenje ayi yamanane
xun xon.

²⁴ Koni n Babilon mangan yiine senbe
soma nen, n yi n ma silanfanna so a yii,
n yi Misiran mangan yiine yigira, a yi lu
kutunje a yetagi alo muxu maxoloxin faxesa-
matona.

²⁵ N Babilon mangan yiine senbe soma
nen, koni Misiran mangan tan senben
janma nen. Nayi, e a kolonma nen a
Alatala nan n na, n na n ma silanfanna so
Babilon mangan yii waxatin naxan yi, a yi
a yite Misiran yamanan xili ma.

²⁶ N Misiran kaane raxuyama ayi nen
siyane ye, n yi e rayensenje ayi yamanane
xun xon. Nayi, e a kolonma nen a Alatala
nan n na.”

31

*Misiran mangan luxi nen alo suman bili
gbeena*

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan
yi, na jee fu nun kedenden kike saxanden
xi singe loxoni, Alatala yi falan ti n xa, a
naxa,

² “Adamadina, a fala Misiran mangan nun a ganla xa, i naxa:

I maliga nde ra i ya gboni?

³ I miri feni ito ma:

Asiriya yamanan yi luxi nɛn

alo suman bili gbeena Liban yamanani,

naxan yiye yi sabatixi a faɲin na,

a yi fɔtɔnxi ki faɲi,

a yi kuya, a konden yi texi

dangu fɔtɔn yi wudine birin na.*

⁴ Igen bata yi a rasabati,

bɔxɔ bun ige tilinxin bata yi a ragbo.

Igen yi danguma a salenne nan longori ra,

sigaburunna wudine birin ma.

⁵ Nanara, a yi kuya burunna wudine birin xa,

a dɛɛne bata yi sabati,

a yiine yi kuya

fata ige gbeen na

naxan yi a rasabatima.

⁶ Xɔline birin yi e tɛɛn sama a yiine nin,

burunna subene birin yi fa e diine xalima

a tan nan bun,

siya gbeene birin yi fa yigiya a nininna bun.

⁷ A yi rayabu a gboyani,

a yiine yi yiriwaxi,

bayo a salenne yi godoxi bɔxɔn bun ma igeni pon!

⁸ A mi yi suman wudi yo ninin bun Alaa nakɔni.

Fɔfɔ yo dɛ mi yi fan a dɛɛne xa nun,

wudi gbɛtɛ mi yi maliga a yiine ra.

Wudi yo mi yi maliga a ra a tofanni Alaa nakɔni.

⁹ N bata yi a ratofanɲɛ ayi a yii sabatixine xɔn,

han wudine birin yi fa a maxɔxɔlɔnma Eden nakɔni, Alaa nakɔna.”

¹⁰ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Wudini ito to kuyaxi ayi, a konden yi te fɔtɔn yi wudine birin xa, nanara, a wasoxi ayi han!

¹¹ N yi a sa siyane mangan sagoni alogo a xa a suxu a ɲaxun yatɛn na. N bata n mɛ a ra.

¹² Xɔɲɛn naxanye ɲaxu siyane birin xa, ne yi a sɛgɛ, e yi a rabɛɲin. A yiine yi lu biraxi geyane nun lanbanne yi. A dɛɛne bɔxin yi lu yamanan folone birin

na. Siyane birin yi keli a nininna bun, e a rabɛɲin.

¹³ Xɔline birin yi fa dɔxɔ a yii biraxine fari, burunna subene birin yi e malan a yiine fari.”

¹⁴ “Nayi, ige dɛ yi wudi yo mi fa suse, a kuya alo a tan, sese konde mi fa tema fɔtɔn yi wudin bonne xa. Nayi, wudi yo mi fa lan a igen sɔtɔ han a kuya alo na. Amasɔtɔ sayaan nan nagidixi e birin ma, e siga bɔxɔn bun faxa muxune tagi, e nun naxanye birin godoma gaburun na.”

¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A siga laxira yi lɔxɔn naxan yi, n na a saya sunun namini nɛn, n tigi ige tilinxine nun a xude igene balan a fe ra, n yi a ige gbeene rati. N yi Liban yamanani dimi a fe ra, burunna wudine birin yi xara a fe ra.

¹⁶ N siyane birin naxuruxurun nɛn gaxuni a bira xuiin ma, n na a ragodo laxira yi waxatin naxan yi, e nun faxa muxune yi godo gaburun na. Nayi, Eden nakɔn wudi faɲin naxanye birin bata yi godo bɔxɔn bun, Liban bɔxɔn wudi tofaɲi fisamantenna naxanye birin yi rasabatixi ige gbeene xɔn dunuɲa yi nun, ne yi madɛndɛn.

¹⁷ Naxanye yi yigiyaxi a nininna bun, a xɔyine siyane yɛ, e nun ne fan godo nɛn gaburun na e bode xɔn, e sa sa ne fari naxanye faxa yɛngɛni.”

¹⁸ “E nun nde maliga Eden nakɔn wudine yɛ lan ɛ binyen nun ɛ gboon ma? Anu, i fan sigama laxira yi, ɛ nun Eden nakɔn wudine birin. I sa sama nɛn Ala kolontarene tagi bɔxɔn bun ma, naxanye faxaxi silanfanna ra. Misiran mangan nun a yamaan birin naɲanma na kii nin! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

32

Sunu sigin Misiran nun a mangan xa

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na ɲɛɛ fu nun firinden kike fu nun firinden xi singe lɔxɔni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, sunu sigin sa Misiran mangan xa. A fala a xa, i naxa:

I luxi nɛn alo yata sɛnbɛmaan siyane tagi,

* **31:3: 31.3Wudi** kuyeni itoe findixi dunuɲa mangane misaala nan na.

alo ige yi sube magaxuxin fəxə igeni,
naxan a masiga tima a baa gbeen.
I i ya igene dunduma i sanne ra,
i yi e walanne raxaɲe ayi.”

³ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:
N na n ma yalaan soma nən i xun na,
nxu nun yama gbeen malanxina,
e yi i bandun n ma yalaan na.

⁴ N na i ratema nən xaren na,
n yi i radin xεene ma,
n yi xəline birin lu e dəxə i fari,
burunna subene birin yi lugo i suben na.

⁵ N na i suben naxuyama ayi nən geyane
fari,

n yi lanbanne rafe i binbin sube dənxe n na.

⁶ N yamanan birin ige sama nən i wunla ra,
han a geyane birin xude wunle yi rafe.

⁷ I niin na ba waxatin naxan yi,
n kore xənni fəroma nən,
n yi sarene yidimi,
n yi kundaan sa sogen ye ma
kiken mi fa dεema.

⁸ N yanban seene birin yidimima nən i ya
fe ra,
n yi dimi gbeen nasin i ya yamanan birin
yi,

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ N siya wuyaxine rakəntəfilima nən,
n na i kala feen xibarun nali siyane ma
waxatin naxan yi

hali i mi yamanan naxanye kolon.

¹⁰ N yama wuyaxi yigitεema nən i ya fe ra,
e mangane yi xuruxurun gaxuni i ya fe yi,
n na n ma silanfanni te e yetagi waxatin
naxan yi.

Birin xuruxurunma nən gaxuni a yetε niin
na waxatin birin,
i na faxa ləxən naxan yi.”

¹¹ “Amasəto Marigina Alatala ito nan falaxi,
a naxa:

Babilən mangana silanfanna fama nən i
xili ma.

¹² N na i ya gali gbeene faxama nən sofa
wekiləxine silanfanna ra.

Siyaan naxan ɲaxu a birin xa,
ne Misiran yamananana wason kalama nən,
a ganle birin yi faxa.

¹³ N na a xuruseene birin naxərima nən
Nila baa ige gbeene dε.

Muxune sanne mi fa na igene yimaxama
sənən

xuruseene torone mi fa e dunduma.

¹⁴ Nayi, n yi a lu e igene yi e raxara,
e xudene yi lu godε yetətənna alo turena,
Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ N na Misiran yamanan naxəri waxatin
naxan yi,

yamanani seene birin yi ba a yi,
n yi a muxune birin faxa,
nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na.”

¹⁶ “Sunu sigin nan na ra, a nu sama nən.
Siyane sungutunne sunu sigini ito sama
nən Misiran yamanan nun a yamaan birin
xa, Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Sunu sigina lan yamananane fe ma

¹⁷ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan
yi, na ɲεε fu nun firinden kike fu nun
firinden xi fu nun suulundena, Alatala yi
falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ “Adamadina, gbelegbele Misiran
kaane ganle fe ra, i wuga xuiin xa e
nun siya sənbe mane xali laxiraya yi, faxa
muxune sigama dənaxan yi.

¹⁹ A fala e xa, i naxa,
‘I rayabu dangu nde ra?
Godo, i fa i sa Ala kolontarene fεma!’

²⁰ E luma nən faxa muxune ye
naxanye faxaxi silanfanna ra.
Silanfanni tənxi!

E nun e ganle birin xa xali.

²¹ Sofa sənbe ma danguxine falan tima a ma
nən laxira yi,

e nun a fəxərabirane, e naxa,
‘E bata godo be, e saxi Ala kolontarene
fεma
naxanye faxaxi yengenɪ.’ ”

²² “Asiriya mangan mato mənɪni e nun a
ganle birin,

a rabilinxi a muxune ra
naxanye faxaxi silanfanna ra.

²³ E gaburune danna sa bəxən nan bun pon,
laxira xənna ma,

mangan gaburun nabilinni.

E birin faxaxi yengenɪ nin,
e tan naxanye yi muxune magaxuma
dunuɲa yi.”

²⁴ “Elan fan mangan mato mənɪni,
e nun a ganle birin a gaburun nabilinni.
E birin faxaxi silanfanna nan na yengenɪ,
e bata maluxun Ala kolontareyani,

e tan naxanye yi muxune magaxuma
dunuḡa yi,
e bata rayagi,
e nun naxanye birin godoma yili gbeen na.
²⁵ A saden bata rafala faxa muxune tagi
e nun a ganle birin a gaburun nabilinni.
Na Ala kolontarene birin bata faxa silan-
fanna ra.
Bayo e yεragaxun bata yi xuya ayi dunuḡa
xun xɔn,
anu iki e bata rayagi,
e nun naxanye sigama yili gbeen na,
e sa sa faxa muxune tagi.”

²⁶ “Meseki mangan fan na
e nun Tubali mangan nun e ganle birin e
gaburune rabilinni.
Na Ala kolontarene birin faxaxi silanfanna
nan na,
bayo e bata dunuḡa muxune birin magaxu.
²⁷ E nun sofa kɛndɛne mi saxi yire kedenna
xan yi ba,
naxanye birin faxaxi Ala kolontarene yɛ?
E ganla birin bata siga laxira yi
e nun e yengɛ so seene.
E silanfanne saxi e xunne bun.
E yulubine goronna bata lu e xɔnne fari,
bayo sofani itoe yεragaxun bata yi xuya
ayi dunuḡa muxune yɛ!
²⁸ I tan Misiran mangan fan kalaxin sama
nɛn Ala kolontarene yɛ,
naxanye faxaxi silanfanna ra!”

²⁹ “Edɔn yamaan mato, a mangane nun
a kuntigin naxanye sɛnbɛ yi gbo, koni e
bata sa faxa muxune yɛ, naxanye faxaxi
silanfanna ra! E saxi Ala kolontarene yɛ,
naxanye godon yili gbeen na.”

³⁰ “Kɔmɛn fɔxɔn kuntigine birin mato
mɛnni, e nun Sidɔn kaane birin naxanye
faxaxi, e yagixi, hali e sofane to yi muxune
magaxuma. Na Ala kolontarene saxi faxa
muxune yɛ naxanye faxa silanfanna ra. E
yagixi e nun naxanye godoma yili gbeen
na.”

³¹ “Misiran mangan nun a ganla birin
na na faxa muxu wuyaxine to, na a
masabarima nɛn a ganla fe ra naxanye
faxa silanfanna ra. Marigina Alatalaa
falan nan na ra.

³² Bayo n tinxi a xa yamanane magaxu
dunuḡa yi, Misiran mangan nun a ganle
birin fan e sama nɛn Ala kolontarene yɛ, e

nun naxanye faxaxi silanfanna ra. Marig-
ina Alatalaa falan nan na ra.”

33

Ala yi Esekiyeli findi kantan muxun na

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,
² “Adamadina, falan ti i ya yamaan xa!
A fala e xa, i naxa: N na yengɛn nakeli
yamanan xili ma waxatin naxan yi, e yi
muxuna nde sugandi, a yi findi kantan
muxun na,

³ xa na kanna yaxune to fɛ yamanan
yengɛdeni, a yi xɔtaan fe, a yamaan
nakolon,

⁴ nayi, xa naxan na xɔta xuiin mɛ, a mi a
yatɛ, a faxa feen goronna luma a tan nan
xun ma.

⁵ Naxan na tondi a tuli matiyɛ na xɔta
xuiin na, a faxa feen goronna luma a tan
nan xun ma. Naxan na a tuli mati a fe xuiin
na, na a niin natangama nɛn.

⁶ Koni xa kantan muxun yaxune to fɛ,
a mi xɔtaan fe, xa a mi yamaan nakolon,
yaxune yi fa muxuna nde faxa, na kanna
faxama nɛn a haken ma, koni a wunla
goronna luma nɛn kantan muxun xun
ma.”

⁷ “Nayi, i tan adamadina, n bata i findi
Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi,
n ma falane ramɛ, i yi e rakolon n xa.

⁸ N na a fala muxu ɲaxin xa, n naxa,
‘Muxu ɲaxina, i faxama nɛn,’ xa i mi na fala
muxu ɲaxin xa, i yi a rakolon fa fala a xa
xɛtɛ a kira ɲaxin fɔxɔ ra alogo a xa kisi, na
muxu ɲaxin faxama nɛn a haken ma, koni
a wunla goronna luma i tan nan xun ma.

⁹ Koni xa i muxu ɲaxin nakolon alogo a
xa xɛtɛ a kewanle fɔxɔ ra, koni a mi tin, a
faxama nɛn a haken ma, koni i tan bata i
niin natanga na yi.”

Muxu ɲaxin na tubi a nii rakisin sɔtɔma nɛn

¹⁰ “Adamadina, a fala Isirayila yamaan
xa, i naxa: ɛ luma a fale, ɛ naxa, ‘Nɔxɔ
murutɛn nun nxu yulubine goronna gbo
nxu xun ma, nxu kalama e bun. Nxu nɔɛ
kise di?”

¹¹ A fala e xa, i naxa: Marigina Alatalaa
falan ni ito ra, a naxa, ‘Habadan Ala nan
n na, n bata n kɔlɔ n yetɛni! N mi waxi
muxu ɲaxin xa faxa, n waxi nɛn a xa xɛtɛ
a kewanle fɔxɔ ra, a yi kisi. ɛ xun xɛtɛ, ɛ xɛtɛ

ε kewali jaxine fɔxɔ ra. Isirayila yamana, nanfera ε tinxɪ ε xa halagi? ”

¹² “I tan adamadina, a fala i ya yamaan xa, i naxa: Tinxin muxuna tinxinyaan mi a rakise a na murute n ma lɔxɔn naxan yi. Muxu jaxina jaxuyaana fan mi a halage, xa a sa xete a jaxuyaana fɔxɔ ra. Xa tinxin muxun yulubin liga fɔlɔ lɔxɔn naxan yi, a tinxinya fonna mi a niin natangama.

¹³ Xa n na a fala tinxin muxun xa, n naxa, ‘I kisima nen,’ xa a yigi sa a tinxinyani, a yi fe jaxin liga, a tinxin wali yo mi fa yatema. A halagima nen a fe jaxina fe ra a naxan ligaxi.

¹⁴ N na a fala muxu jaxin xa, n naxa, ‘I faxama nen,’ xa a xun xanbi so a yulubini, a yi kiti kendɛn nun tinxinyaan liga fɔlɔ,

¹⁵ a tolimaan naxete, a mɔn yi seen naxete a naxan mujaxi, a yi yamarine suxu muxun kisin naxanye xɔn, a mi fa fe jaxi yo liga, na kannna kisima nen, a mi faxama.

¹⁶ Ninan tima nen a yulubi fonne birin xɔn. A bata kiti kendɛn nun tinxinyaan liga fɔlɔ, na kannna kisima nen.”

¹⁷ “Anu, i ya yamana a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi!’ Koni e tan nan ma kira mi lanxi.

¹⁸ Xa tinxin muxuna a xun xanbi so a tinxinyani, a yi fe jaxin liga fɔlɔ, a faxama nen na ma.

¹⁹ Xa muxu jaxina a xun xanbi so a jaxuyani, a yi kiti kendɛn nun tinxinyaan liga fɔlɔ, a kisima nen na fe ra.

²⁰ Anu, Isirayila yamana, ε a falama, ε naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi.’ Nayi, n na ε keden kedenna birin makitima nen ε kewanle ra.”

Isirayila yamanan kala fena

²¹ Nxu xali konyiyani waxatin naxan yi, na jεε fu nun firinden kike fuden xi suulunde lɔxɔn nan yi a ra, Yerusalen muxu gixina nde yi fa a fala n xa, a naxa, “Taan bata kala!”

²² Koni Alatala bata yi a yiin sa n ma jinbanna ra benun na muxu gixin xa fa n fema xɔtɔnni. N dɛɛn bata yi fulun, bobo mi yi fa n na.*

²³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ “Adamadina, muxun naxanye dɔxi Isirayila yamana kalaxini, ne a falama, e naxa, ‘Iburahima kedenna nan yi a ra, anu, a yamanan birin tongo nen a keɛn na. En tan to wuya, yamanan bata fi en tan ma en gbeen na yati!’

²⁵ Nanara, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E suben donma naxan mi kɔε raxabaxi, ε xaxili tixi suxurene ra, ε faxan tima, ε lan ε yi yamanan sɔtɔ nayi ba?

²⁶ E laxi ε silanfanne nan na, ε fe hara-muxine ligama, ε yalunyaan ligama, ε lan ε yi yamanan sɔtɔ nayi ba?”

²⁷ I ito nan falama e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Habadan Alalan n na, n bata n kɔlɔ n yeteni, fa fala, naxanye luxi e nii ra Yerusalen taa kalaxini, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye e gixi burunna ra, n na e luma subene nan xa, e yi e don. Naxanye luxunxi gɛmε longonne nun faranne ra, fitina furen nan ne faxama.

²⁸ N yamanan findima nen yire rabɛjinxin na. A senben naxan yi findixi a muxune waso xunna ra, n na janma a yi nen. Isirayila geyane yigelima nen, muxu yo mi dangue e yi.

²⁹ E a kolonma nen nayi a Alatala nan n na, n na yamanan findi yire rabɛjinxin na e fe xɔsixine fe ra e naxanye ligaxi.”

³⁰ “I tan adamadina, i ya yamanan muxune i ya fe falama taan nabilinna yinne xɔn e nun banxine dε ra, e a falama e bode xa, e naxa, ‘E fa a ramε, falan naxan kelixi Alatala ma!’

³¹ N ma yamaan sigama i fema, e dɔxɔ i yetagi i xuiin namɛdeni. E i xuiin namema, koni e mi a suxuma. Bayo e fala fajine nan tima, koni kunfan nan e bɔjɛni e xa tɔnɔn fen tinxintareyani.

³² I ya fe bata findi e xa sigin na, naxan fan, a jaxun. E i ya falane ramema, koni e mi e suxuma.

³³ Koni na feene na rakamali, anu e waxatin bata a li, e a kolonma nen nayi, a nabina nde yi e ye.”

34

Falana Isirayila mangane xili ma

* 33:22: 33.22 Na **bobo** feen sebɛxi Esekiyeli 3.26 nun 24.27 kui.

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, falan ti Isirayila yamaan yεeratine xili ma naxanye luxi alo xuruse kantanne. I naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalona Isirayila yεeratine xa naxanye e naxo luxi e yete gbansanna xon. Xuruse kantanne mi lan e xa xuruse kurun naba ba?’

³ Anu, ε ε xuruse kurun turen donma, ε ε maxidima xuruse xabe dugine yi, ε xuruse turaxine koe raxabama, ε yi e don, koni ε mi ε naxo luma xuruseene xon.

⁴ Naxanye xadanxi, ε mi ne senbe soma. Naxanye furaxi ε mi ne dandanma. Naxanye maxoloxi, ε mi ne maxidima. Naxanye bata siga na xun xon, ε mi ne malanma. Naxanye loxi ayi, ε mi ne xon fenma, koni ε dxi yamaan xun na naxankatan nun naxuyaannin.

⁵ E bata xuya ayi bayo xuruse raba mi na. E to raxuyaxi ayi, e bata findi burunna subene balon na.

⁶ N ma xuruseene bata xuya ayi geyane nun yire matexine birin fari. E bata xuya ayi baxon birin xun xon, koni muxi mi na naxan a yengi dxioma e xon, a yi e fen.’ ”

⁷ “ ‘Nanara, ε tan yεeratine, ε tuli mati Alatalaa falan na!

⁸ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolon yeteni. Bayo yεerati mi n ma yamaan masuxuma, e yi lu alo xuruse rabexinxine, bayo ganle fuma n ma yamaan ma, e lu alo burunna subene balona, bayo n ma xuruse rabane mi sigaxi n ma xuruseene fendeni, bayo xuruse rabane e naxo luxi e yete nan gbansan xon, e mi n ma xuruseene raba,

⁹ nanara, ε tan yεeratine, ε tuli mati Alatalaa falan na!

¹⁰ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli yεeratine xili ma! N na n ma yamaan bama nen e yii. N mi fa tinma e yi n ma yamaan lu alo xuruse rabexinxine, alogo xuruse rabane nama fa e naxo lu e yete gbansanna xon. N na n ma xuruseene xunbama nen e yii, e mi fa findima e balon na sonon.’ ”

¹¹ “ ‘Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yeteen nan n yengi dxioma n ma yamaan xon, n yi e masuxu

¹² alo xuruse raba fajina a yengi dxioma a xuruseene xon kii naxan yi, e nema raxuyaxi ayi waxatin naxan yi. N na n ma xuruseene masuxuma na kii nin, n yi sa e xunba yirene yi e yi xuyaxi ayi denaxanye yi na waxati yidimixini kundani.

¹³ N na e ramini n n siyane ye, n yi e malan sa keli yamana wuyaxi yi, n yi e xali e yamanani. N na n yengi dxioma nen e xon Isirayila geyane fari, e nun xudene de e nun yamaan dxiode birin yi yamanani.

¹⁴ N na e rabama nen yire fajini, Isirayila yamanan geya matexine yi findi e rabaden na. E sa e matabuma menne nin e rabade fajini, e yi e dege yire sabatixine yi Isirayila geyane fari.

¹⁵ N tan yetena n ma xuruseene rabama nen, n yi matabun fi e ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Xuruseen naxan loxi ayi, n na fenma nen. Naxan sigaxi na xun xon, n mon fama nen na ra. Naxan maxoloxi, n yi na dandan. Naxan xadanxi, n yi na senbe so. Koni naxan turaxi e nun naxan senben gbo, n ne faxama nen. N na n ma xuruseene rabama kiti kenden nin.’ ”

¹⁷ “ ‘E tan naxanye luxi alo n ma xuruse kuruna, Marigina Alatala ito nan falaxi ε xa, a naxa: n mon kitin sama nen xuruse nun xuruse tagi, e nun kontonna nun koton tagi.

¹⁸ Na mi ε kenexi ba, ε lu ε dege yire fajini? Naxan don dxi a ra, ε mon waxi na nan yibodon feyi ε sanna ra ba? E mi ε wasa soe ige saripaxin minni ba? E mon waxi a dxi dundun feen nin ba?

¹⁹ N ma xuruseene lan ba, e donseen don ε naxan yibodonxi, e yi igen min ε bata naxan dundu ε sanna ra?’ ”

²⁰ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yeteen kitin sama nen xuruse turaxin nun xuruse xosixin tagi.

²¹ Bayo, ε bata xuruse xadanxine tun-ε jinginna nun ε tungunna ra, ε lu e kudunne ε fenne ra han ε yi e kedi,

²² n na n ma xuruseene rakisima nen alogo e yii seene nama fa lu yaxune sagoni. N kitin sama nen xuruseene tagi.

²³ N xuruse raba keden pe dxioma nen e xun na, naxan e rabama, n ma walikεen

* 34:23: 34.23 Na feen mon sebexi Yoni 10.16 kui.

Dawuda. A e masuxuma nən, a yi findi e yεratiin na.*

²⁴ N tan Alatala findima nən e Ala ra, n ma walikεen Dawuda yi findi e yεratiin na. N tan Alatala nan falan tixi.

²⁵ N bəjε xunbeli layirin xidima nən nxu nun ne tagi, n yi yamanan sube xajene raxəri, alogo e xa dɔxɔ burunna ra makan-tanni, e yi xi fətənnε yi.

²⁶ N na e nun n ma yire sarjənanxin nabilinna barakama nən, n yi tulen nafa a waxatini, e yi findi duba tulene ra.

²⁷ Wudine bogima nən xεene ma, bɔxən yi sansi bogine ramini. Yamaan luma nən bəjε xunbenli e yamanani. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na, n na e konyiyaan kala waxatin naxan yi, n yi e xunba muxune yii naxanye e jaxankatama.

²⁸ Siyane mi fa e yii seene tongoma sənən, sube xajene mi fa e donma sənən. E luma nən bəjε xunbenli, muxu yo mi fa e magaxuma.

²⁹ N xεε fajine yitənma nən e xa naxanye xili minima, fitina kamε yo mi fa e tərɔma yamanani. Siyane mi fa e rayagε sənən.

³⁰ Nayi, e a kolonma nən a n tan Alatala e xən, e Ala. E mən yi a kolon a e tan nan findixi n ma yamaan na, Isirayila kaane. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³¹ E tan adamadiine luxi nən alo n ma xuruse kuruna, ε tan naxanye dɔxi n ma xuruse rabadeni. N tan nan ε Ala ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

35

Nabiya falana Edən kaane xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa:

² “Adamadina, i yεε rafindi Seyiri geyaan ma, i yi nabiya falan ti a xili ma!

³ A fala a ma, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N bata keli ε xili ma

ε tan naxanye Seyiri geya yireni.

N na n yiini bandunma nən ε xili ma,

n yi ε konna findi yire rabəjinxin na feu!

⁴ N na ε taane kalama nən, ε konna yi findi yire rabəjinxin na.

Nayi, ε a kolonma nən

a Alatala nan n na.’ ”

⁵ “‘Amasətə ε bata habadan xənnantenyaa namara, ε yi Isirayila kaane lu e faxa silanfanna ra, gbalon fa e ma waxatin naxan yi, e e hakene saranna dεfexin sətə waxatin naxan yi.

⁶ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kələ n yeteni! N na ε sama nən faxa tiin sagoni, a yi lu ε sagatanjε. Bayo faxa tiin mi rajaxuxi ε tan ma, faxa tiin luma nən ε sagatanjε.

⁷ N Seyiri geya yiren findima nən yire rabəjinxin na fefe! Naxan yo na dangu na yi, n yi na kanna faxa.

⁸ N na ε geyane rafema nən muxu faxaxine ra. Naxanye faxama silanfanna ra, ne birama nən ε yire matexine nun ε mεrεmεrene nun ε xudene birin yi.

⁹ N na ε konna findima nən yire rabəjinxin na habadan,

muxu yo mi fa dɔxɔma ε taane yi.

Nayi, ε a kolonma nən

a Alatala nan n na.’ ”

¹⁰ “ ‘Bayo ε bata a fala, ε naxa, “Isirayila nun Yuda yama firinni itoe nun e yamanane findima nən nxu gbeen na, nxu yi dɔxɔ e yi.” Anu, Alatala fan yi na yi!

¹¹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kələ n yeteni. E xələn nun xəxələnna naxan yitaxi Isirayila kaane ra ε xənnantenyani, n na ε suxuma nən na ra! N na n yetε makənənma nən e xa, n na ε makiti waxatin naxan yi.

¹² Nayi, ε a kolonma nən a n tan Alatala bata ε fala jaxine birin mε Isirayila geya yirene xili ma, ε naxanye falaxi, ε naxa, “E konna bata halagi, a yi findi nxu balon na.”

¹³ E bata ε yetε yite n tan xili ma ε falane yi, ε yi konbine ti n xili ma, n tan yetεen yi e mε.’ ”

¹⁴ “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yamanane birin na lu sɛwani waxatin naxan yi, n na ε konna tan naxərima nən fefe!

¹⁵ E sɛwa nən Isirayila yamaan kεε bɔxən kala feen na, n ma yamana. Nayi, n na ε fan konna ligama na kiini nən. Seyiri geya yiren findima nən yire rabəjinxin na, e nun Edən yamanan birin. Nayi, e a kolonma nən a Alatala nan n na.’ ”

36

Isirayila yamaan mən xetema nən e bəxəni

¹ “Adamadina, nabiyā falan ti Isirayila geyane xa! A fala e xa, i naxa, ‘Isirayila geyane, ε tuli mati Alatalaa falan na!

² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo yaxune bata gele ε ma, e naxa, “Yə! Habadan geyani itoe bata findi nxu tan nan gbee ra!”

³ Nayi, nabiyā falan ti, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo ε rabilinna muxune birin bata kata ε raxərideni, e yi ε naxankata alogo ε xa findi siya gbətəye gbeen na, muxune yi ε magele, e yi ε xili kala,

⁴ nanara, Isirayila geyane, ε tuli mati Marigina Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi lan geyane nun yire matexine nun xudene nun mərəmərəne nun yire kalaxine nun taa rabəjinxine fe ma, ε rabilinna siya gbətəne bata fu naxanye ma, e mən yi ε magele.

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata falan ti siya gbətəne xili ma n ma xanuntənya gbeeni n ma yamaan xa, e nun Edən taane birin xili ma, naxanye n ma yamanan findixi e gbeen na naxanaxa gbeen nun xənnantənyani, e yi a xuruse rabadene tongo!

⁶ Nanara, nabiyā falan ti Isirayila yamanana fe yi. A fala geyane nun yire matexine nun xudene nun mərəmərəne xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Siyane bata ε makonbi han! Nayi, n xələxin falan tima e xili ma nən n ma xanuntənya gbeeni n ma yamaan xa.

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata n kələ n yiini texin na, fa fala ε rabilinna siyane e yətə nan nayagima e konbine xən.’ ”

⁸ “ ‘E tan Isirayila geyane, ε jingima nən, ε yi ε bogin namini Isirayila kaane xa, n ma yamana, bayo na feene fa waxatin bata a li.

⁹ N fama nən ε fəma, n na n yəε rafindima nən ε ma, ε tan geyane bima nən, ε yi e si.

¹⁰ N muxune rawuyama ayi nən ε fari, Isirayila yamaan birin. Muxune dəxəma nən taane yi, e mən yi yire kalaxine ti.

¹¹ N muxune nun xuruseene rawuyama ayi nən ε tan geyane fari. E wuyama ayi

nən, e yi diine bari. N mən tinma nən muxune yi dəxə ε tan geyane fari alo a fəloni, n yi ε rasabati alo waxati danguxine yi. Nayi, ε a kolonma nən a Alatala nan n na.

¹² N na a ligama nən muxune yi sigan ti ε tan geyane yiren birin yi, Isirayila kaane, n ma yamana, ε yi findi e kəε bəxən na, ε mi fa findima e diine faxa xunna ra sənən.’ ”

¹³ “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo a falama ε ma fa fala ε tan geyane bata muxune halagi, ε yi findi ε yətəna yamana diine faxa xunna ra,

¹⁴ nanara, ε mi fa muxu yo halagima sənən. E mi fa findima ε yamana diine faxa xunna ra sənən. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ E mi fa siyane konbi ti xuiin məma sənən, siyane mi fa ε rayarabima sənən, ε mi fa ε yamaan nabirama sənən! Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹⁶ Marigina Alatala yi a fala n xa, a naxa,

¹⁷ “Adamadina, Isirayila kaane yi dəxi e yamanani waxatin naxan yi, e a sarjanna kala nən e fe raba kiine nun e kəwanle xən, e fe raba kiin yi findi fe xəsixin na n yəε ra yi alo naxanla nəma kike wanli.

¹⁸ Nayi, n na n ma xələn nagodo nən e xili ma e to faxan tixi yamanani, e yi a sarjanna kala e suxurene xən.

¹⁹ Nanara, n na e raxuyaxi ayi siyane yə yamanane birin yi, n yi e makiti e sigati kiin nun e kəwanle xən.

²⁰ E na yi siga dənaxanye birin yi siyane yə, e yi n xili sarjannxin sarjanna kalama nən bayo muxune yi a falama e ma nən, e naxa, ‘Alatalaa yamaan nan e ra, anu e kelixi a yamanan nin.’

²¹ Nanara, n yi wa n xili sarjannxin natanga feni e ma, Isirayila yamaan yi naxan sarjanna kalama siyane tagi e siga dənaxanye yi.”

²² “Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mi ito ligama ε tan Isirayila yamaan xan ma fe ra, koni n na a ligama n xili sarjannxin nan ma fe ra ε naxan sarjanna kalaxi siyane tagi ε siga dənaxanye yi.

²³ N na n xili gbeen sarjanna mayitama nən, ε naxan sarjann kalaxi siyane yə. Nayi, siyane a kolonma nən a Alatala nan n na,

n na n ma sarijanna mayita ε xɔn waxatin naxan yi siyane yetagi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

²⁴ " 'N na ε bama nɛn siyane ye, n yi ε malan keli yamanane birin yi, n yi ε xali ε bɔxɔni.

²⁵ N na ε rasarijanma nɛn ige sarijanxin na, n yi a xuya ε ma, ε yi rasarijan. N na ε rasarijanma nɛn ε fe xɔsixine nun ε suxure feene birin ma.

²⁶ N bɔɛ nɛnɛn fima nɛn ε ma, n yi nii nɛnɛn sa ε yi. N bɔɛ xɔdɛxɛn bama nɛn ε yi alo gɛmɛna, n yi bɔɛ faɲin sa ε yi.

²⁷ N na n ma Nii Sarijanxin sama nɛn ε yi, n yi a liga, ε yi bira n ma tɔnne fɔxɔ ra, ε n ma sariyane suxu, ε yi e liga.

²⁸ E dɔxɔma nɛn yamanani n naxan so ε benbane yii, ε yi findi n ma yamaan na, n yi findi ε Ala ra.

²⁹ N na ε rakisima nɛn ε fe xɔsine birin ma. N bogi seene raminima nɛn, n yi a rawuya ayi, kamɛn mi fa ε suxe sɔnɔn!

³⁰ N wudi bogine nun sansine rawuyama ayi nɛn alogo ε nama fa rayarabi kamɛni sɔnɔn siyane ye.

³¹ Nayi, ε sigati ki ɲaxin nun ε kɛwali ɲaxine fe rabirama nɛn ε ma, ε yi nimisa ε hakene nun ε kɛwali xɔsixine fe ra ki faɲi!

³² N mi na ligama ε tan xan ma fe ra, ε xa a kolon Isirayila yamana! E yagi ε kɛwanle fe ra ki faɲi! Marigina Alatalaa falan nan na ra.' "

³³ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε rasarijan ε hakene birin ma lɔxɔn naxan yi, n mɔn taane rafema nɛn, yire kalaxine mɔn yi ti,

³⁴ xɛɛ kalaxine mɔn yi bi alogo e nama lu rabɛɲinxi dangu muxune yetagi.

³⁵ E a falama nɛn nayi, e naxa, "Yamanani ito naxan yi kalaxi, a bata lu alo Eden nakɔna. Taan naxanye yi kalaxi, e yi rabɛɲin, na taa xɔnne mɔn bata ti, e findi muxune dɔxɔde makantanxine ra."

³⁶ Nayi, siyaan naxanye na lu ε rabilinni, ne a kolonma nɛn a n tan Alatala nan bata yire kalaxine ti, n mɔn yi xɛɛ rabɛɲinxine bi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nɛn.' "

³⁷ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mɔn tinma nɛn Isirayila yamaan

xa n fen, n yi e mali. N muxune rawuyama ayi nɛn alo xuruseene.

³⁸ Taa kalaxine rafema nɛn muxune ra alo xuruse kurune Yerusalɛn yi salɪ lɔxɔne yi naxanye bata rasarijan Ala xa. Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na."

37

Ala yi muxu xɔnne yita Esekiyeli ra fe tooni alo xiyena

¹ Alatala sɛnbɛn yi so n yi, a Nii Sarijanxin yi n xali lanbanna nde tagi, dɛnaxan yi rafexi faxa muxune xɔnne ra.

² A yi n nasiga ti e tagi na yiren birin yi, anu e yi gbo na han, e bata yi xara ayi fefe!

³ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, xɔnni itoe niin mɔn nɔɛ birɛ e yi ba?" N yi a yabi, n naxa, "Marigina Alatala, i tan nan keden pe na kolon!"

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, "Nabiya falan ti xɔnni itoe xa! A fala, i naxa, 'Xɔri xaraxine, ε Alatalaa falan namɛ!

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi xɔnni itoe xa, a naxa: N niin birama ε yi nɛn, ε yi keli sayani!

⁶ N na ε fasane sama nɛn ε ma, n fati bɛndɛn nun ε fati kidin sa ε ma, n mɔn yi ε niin bira ε yi alogo ε xa keli sayani. Nayi, ε a kolonma nɛn a Alatala nan n na.' "

⁷ N yi nabiya falan ti xɔnne xa alo a yamarixi n ma kii naxan yi. N yi nabiya falan tima waxatin naxan yi, xuina nde yi mini, alo se ramaxa xuina, xɔnne yi e maso e bode ra.

⁸ N yi a to fasane bata sa xɔnne ma, fati bɛndɛn yi sa e ma, fati kidin yi e ye maluxun, koni e nii mi yi e yi singen.

⁹ Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Nabiya falan ti foyen xa! Adamadina, nabiya falan ti a xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan foyena, keli bɔxɔn tongon naaninne yi, i fa so faxa muxuni itoe yi alogo e xa keli sayani.' "

¹⁰ N yi nabiya falan ti alo a yamari n ma kii naxan yi. Niin yi bira e yi, e mɔn yi keli sayani, e ti e sanne xunna. Gali sɛnbɛmaan nan yi a ra naxan yi gbo mumɛ!

¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, Isirayila yamaan birin nan xɔri itoe ra. E luma a falɛ, e naxa, 'Nxu xɔnne bata xara. Yigi yo mi fa nxu xa! Nxu bata lɔ ayi!'

¹² Nanara, nabiya falan ti, i a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε gaburune rabima nən, n yi ε rate yinla ra, ε tan n ma yamana. N mən fama nən ε ra Isirayila yamanani.

¹³ E a kolonma nən nayi, n ma yamana, a Alatala nan n na, n na ε gaburune rabi waxatin naxan yi, n yi ε rate!

¹⁴ N na n ma Nii Sarijanxin birama ε yi nən, ε yi keli sayani, n mən yi ε dɔxɔ ε yamanani. Nayi, ε a kolonma nən a n tan Alatala nan falan tixi, n yi a liga. Alatalaa falan nan na ra.' "

Ala mayitaxunna bama nən Isirayila nun Yuda tagi

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁶ "Adamadina, yegena nde tongo i yi ito kɛrɛndɛn a fari, fa fala Yuda gbeena e nun Isirayila kaan naxanye a fɔxɔ ra. I mən xa yege gbɛtɛ tongo, i ito kɛrɛndɛn a ma fa fala Efirami a yegena, Yusufu gbeena e nun Isirayila yamaan naxanye birin a fɔxɔ ra.

¹⁷ Yegene ratugun alogo e xa findi yege kedenna ra i yii.

¹⁸ Xa i ya yamanan muxune i maxɔdin, e naxa, 'I mi ito bunna falama nxu xa ba?'

¹⁹ I xa e yabi, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Yusufu a yegen tongoma nən, naxan Efirami yii, e nun Isirayila bɔnsɔnna naxanye a fɔxɔ ra, n yi a tugun Yudaa yegen na, e findi yege kedenna ra. E findima nən kedenna ra n yii.' "

²⁰ "I sɛbɛnla kɛrɛndɛnma yegen naxanye fari, ne xa lu suxi i yii e yɛtagi.

²¹ I yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na Isirayila kaane bama nən siya gbɛtɛne tagi e sigaxi dɛnaxanye yi, n yi e malan keli yiren birin yi, n yi e raxɛtɛ e yamanani.

²² N na e findima nən yama kedenna ra yamanani, Isirayila geyane fari, manga kedenna yi lu e birin xun na, e mi fa findima siya firinna ra, e mən mi fa yitaxunɲɛ mangaya firinna ra.

²³ E mi fa e yɛtɛ raxɔsima e suxurene nun e batu se haramuxine nun e murutɛ feene xɔn. N na e rakisima nən e yulubi rabadene

birin ma, n yi e rasarijan. E findima nən n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.

²⁴ N ma walikɛɛn Dawuda nan findima e mangan na, xuruse raba keden peen yi lu e yɛɛ ra. E n ma sariyane nun n ma tɔnne suxuma nən, e yi e liga.

²⁵ E dɔxɔma nən yamanani n dɛnaxan soxi n ma walikɛɛn Yaxuba yii, ε benbane dɔxɔdɛnaxan yi. E dɔxɔma nən mɛnni, e tan nun e diine nun e diine diine han habadan, n ma walikɛɛn Dawuda yi findi e mangan na habadan!

²⁶ N bɔɲɛ xunbeli layirin xidima nən nxu nun ne tagi, a findi habadan layirin na. N na e rasabatima nən, n yi e rawuya ayi, n yi n ma yire sarijanxin lu e tagi habadan!

²⁷ N dɔxɔden luma nən e tagi, n findi e Ala ra, e findi n ma yamaan na.

²⁸ Nayi, siyane a kolonma nən a n tan Alatala nan Isirayila rasarijanxi, n na n ma yire sarijanxin lu e tagi waxatin naxan yi habadan.' "

38

Nabiya falan Manga Gogo xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i yɛɛ rafindi Manga Gogo Magogo kaan ma, Mesɛki nun Tubali* manga gbeena, i nabiya falan ti a xili ma.

³ A fala a xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Mesɛki nun Tubali manga gbeena.

⁴ N karafen birama nən i dɛni, n yi i karahan, n yi i ramini i konni ε nun i ya ganla birin, e nun i ya soone nun i ya soo ragine, naxanye yɛngɛ so seene yɛbaxi, e nun sofa gali gbeena yɛ masansan wure lefa gbeen nun a xurin suxi naxanye yii naxanye fatan yɛngɛn soɛ silanfanna ra.

⁵ Perise kaane nun Kusi kaane nun Puti kaane fan sigama nən i fɔxɔ ra, yɛ masansan wure lefaan nun wure kɔmɔtin naxanye yii.

⁶ E nun Gomɛɛ kaane nun e sofa ganle birin, e nun Beti-Togarama kaane, naxanye keli kɔmɛn fɔxɔni, e nun e ganle birin, e nun siya wuyaxine sigama nən i fɔxɔ ra.' "

* **38:2: 38.2Tubali nun Mesɛki** a fe seɓɛxi Dunuɲa Fɔlɔn 10.2-3 nun Esekiyeli 27.13 kui. **Gogo nun Magogo** findixi Alaa yamaan yaxune misaala nan na. E fe mən seɓɛxi Lankenmaya 20.8 kui.

7 “ ‘Keli, i yi i yitɔn, ɛ nun gali gbeen naxanye birin i fɔxɔ ra, bayo i tan nan dɔxi e birin xun na.

8 Lɔxɔna nde, n na a ragidima i ma nɛn jɛɛ wuyaxi dangu xanbini, i siga na yamanan xili ma naxan muxuye futuxu-luxi silanfanna bun ma, naxanye kelixi yamana wuyaxi yi, e sa e malan Isirayila geyane fari naxanye bata yi lu rabɛpinxi xabu waxati xunkuye. E birin bata keli siyane yɛ, e yi lu dɔxi bɔjɛ xunbenli.

9 ɛ nun ɛ ganle birin kelima nɛn e nun siya wuyaxine, ɛ yi fa e yamanani alo tule gbeena, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma.’ ”

10 “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Na lɔxɔni, miriyane soma nɛn i bɔjɛni, i yi kɔtɛ jaxini tɔn.

11 I a falama nɛn, i naxa, “N sa fuma nɛn yamana makantantaren ma, n yi muxune yɛngɛ naxanye bɔjɛ xunbelixi, e lanni, naxanye dɔxi taane yi yinna mi naxanye rabilinni, naxanye taan so dɛɛye mi balanma wurene ra.

12 N na e yii seene tongoma nɛn yɛngɛni, n yi e nafunle muja.” Muxune mɔn bata dɔxɔ taa xɔnna naxanye yi, i sa fuma nɛn ne ma, yamaan naxan naminixi siya gbetene yɛ, naxanye bata xuruseene nun nafunla sɔtɔ, naxanye dɔxi dunuja tagini.

13 Saba nun Dedan nun Tarasisi yulane nun e sofa sɛnbɛmane birin a falama nɛn i ma, e naxa, “I faxi yɛngɛ yi se tongo-den nin ba? I ya ganla malanxi nafunla nan mujaɗeyi ba, alogo e xa gbetin nun xɛmaan xali, e yi xuruseene nun nafunla tongo, e yi se wuyaxi tongo yɛngɛni?” ’ ”

14 “Nanara, adamadina, nabiya falan ti. A fala Gogo xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Isirayila kaane na lu bɔjɛ xunbenli lɔxɔn naxan yi, n ma yamana, i na kolonma nɛn.

15 I fama nɛn, i sa keli i dɔxɔdeni sogeteden kɔmɛn fɔxɔni pon, ɛ nun siya wuyaxin naxanye i fɔxɔ ra, e birin dɔxi soone fari, yama gbeena, gali sɛnbɛmana.

16 I sa fuma nɛn Isirayila kaane ma, n ma yamana, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma. Waxati famatɔni, n na i rafama nɛn n ma yamanan xili ma alogo siyane xa n kolon, n na n ma sarijanna

mayita i tan xɔn e yɛtagi waxatin naxan yi.’ ”

17 “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N falan ti i tan nan ma fe yi Isirayila nabine xɔn waxati danguxine yi ba, n ma walikene? Na waxatini, e nabiya falane ti nɛn jɛɛ wuyaxi bun, fa fala a n na i rasigama nɛn n ma yamaan xili ma.

18 Na lɔxɔni, Gogo fama nɛn Isirayila yamanan xili ma, n bɔjɛn yi te, n xɔlɔ han! Marigina Alatalaa falan nan na ra.

19 N fitinaxina a ragidi nɛn n ma xɔlɔ gbeeni, fa fala na lɔxɔni bɔxɔn xuruxurun gbeen tima nɛn Isirayila yi.

20 Yɛxɛne nun xɔline nun burunna subene nun niimaseene birin xuruxurunma nɛn gaxuni n yɛtagi, e nun muxun naxanye birin bɔxɔ xɔnna fari. Geyane godoma nɛn, tintin yirene birin yi wuru, yinne birin yi bira bɔxɔni.

21 N yɛngɛn nakelima nɛn Manga Gogo xili ma n ma geyane birin fari. Birin silanfanna tongoma nɛn a ngaxakedenna xili ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

22 N Gogo makitima nɛn fitina furen nun sayaan na, n tule gbeen nun balabalan kɛsɛne nun dole tɛɛn nafa a xili ma e nun a ganle nun siya wuyaxin naxanye a fɔxɔ ra.

23 N na n ma gboon nun n ma sarijanna mayitama nɛn, n yi a liga siya wuyaxine yi n kolon. Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na.’ ”

39

Fala gbɛtɛ Manga Gogo xili ma

1 “Adamadina, nabiya falan ti Manga Gogo xili ma, a fala a xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Mesɛki nun Tubali manga gbeena.

2 N na i karahanma nɛn, i yi keli i ya yamanani sogeteden kɔmɛnna ma pon, n yi i xali Isirayila geyane fari.

3 N na i ya xanla ragarinma ayi nɛn, a bira i kɔmɛnni, n yi i ya xalimakunle rayolon i yiifanni.

4 I faxama nɛn Isirayila geyane fari, i tan nun i ya ganle nun siyaan naxanye birin i fɔxɔ ra. N yi i binbin lu xɔline nun burunna subene bun e balon na.

⁵ I faxama nēn burunna ra, bayo n tan bata a fala. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁶ N tēn nafama nēn Magogo yamanani, e nun na kanne konni naxanye birin dōxi ige tagi bōxōne yi bōnē xunbenli. Nayi, e a kolonma nēn a Alatala nan n na.

⁷ N na a ligama nēn Isirayila kaane yi a kolon a n xinla sarijan. N mi fa n ma yamaan luyē sōnōn e yi n xinla sarijananna kala. Nayi, siyane a kolonma nēn a n tan Alatala nan sarijan Isirayila yamanani.’ ”

⁸ “ ‘Marigina Alatalaa falan ni ito ra: Na feene fama nēn, e yi rakamali. N falan tixi na lōxōn nan ma fe yi.

⁹ Nayi, Isirayila kaane minima nēn taani, e yi yaxune yēngē so se biraxine matongo, e yi e gan yegen na, yē masansan wure lefa xurin nun a xungbene, e nun xanle nun xalimakunle nun yēngē so dunganne nun tanbane. Ne mi gan janjē han jēē solofere.

¹⁰ E mi yege fēnjē burunna ra, e mi se sēgē fōtōnne yi, bayo yaxune yēngē so seene nan ganma yegene ra. Naxanye e yii seene tongo yēngēni, e fan ne yii seene tongoma nēn yēngēni. Naxanye e nafunla ba e yii, e fan yi ne nafunla ba e yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹¹ “ ‘Na lōxōni, n sigatine lanban yiren findima nēn gaburu soon na Manga Gogo xa Isirayila yamanani fōxō ige daraan sogeteden binni. A kiraan bolonma nēn dangu muxune yēē ra bayo Gogo maluxunma mēnna nin e nun a ganla birin, mēnna yi xili sa Gogo a ganla lanbanna.

¹² Isirayila yamana e maluxunma nēn kike solofere alogo yamanan xa rasarijan.

¹³ Yamanan muxune birin e maluxunma nēn, na yi findi xunna kenla ra e xa, n na n ma binyen makēnēn lōxōn naxan yi. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

¹⁴ “ ‘Muxune sugandima nēn, e yi yamanani siga binbine fendeni waxatin birin. Muxu faxaxin naxanye bōxōn fari ma, muxu gbētēye yi dangu ne maluxunjē. Na fōlōma nēn kike solofere na dangu, e yi bōxōn nasarijan na kiini.

¹⁵ Na muxun naxanye danguma yamanani, na nde keden na muxune xōnne to, a taxamasenna tima nēn mēnni alogo

gaburu geene xa sa e maluxun Gogo a ganla mēēmēni.

¹⁶ E mōn taana nde xili sama nēn mēnni fa fala “Galiya.” Yamanan nasarijanma na kii nin.’ ”

¹⁷ “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A fala xōliin sifan birin xa, e nun burunna subene birin, i naxa, ‘E ē malan, ē fa, ē malan sa keli yiren birin yi, ē fa n ma saraxa suben dondeni, n tan yetēēn naxan bama ē xa. Saraxa gbeen nan na ra Isirayila geyane fari! E suben donma nēn, ē yi wunla min.

¹⁸ E sofa wēkilēxine subene donma nēn, ē yi dunūja mangane wunla min, naxanye faxaxi alo kontonne nun yēxēēne nun kōtōne nun turane, e birin naturaxi alo Basan yamanan xuruseene.

¹⁹ E turen donma nēn n ma saraxani n naxan bama ē xa, ē wasa a ra. E wunla minma nēn alo dōlōna han ē xun magi a ra.

²⁰ E lugoma nēn soone suben nun soo ragine suben na n ma donse dondeni, e nun sofa wēkilēxine nun yēngē sone sifan birin suben na.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²¹ “N na n ma binyen mayitama nēn siyane tagi, siyane birin yi n ma kiti saxin to, n na n sēnbēn nagodo e xili ma waxatin naxan yi.

²² Nayi, keli na lōxōn ma han waxati famatōna, Isirayila yamana a kolonma nēn a Alatala nan n na, e Ala.

²³ Nayi, siyane a kolonma nēn a Isirayila kaane yulubine nan ma fe a ligaxi e sigaxi konyiyani, e to tinxintareyaan liga n na, n yi n yetagin luxun e ma, n yi e sa e yaxune sagoni alogo e xa e faxa yēngēni.

²⁴ N na e saranma nēn e fe xōsixinē nun e murutē feene ra, n yi n yetagin luxun e ma.”

²⁵ “Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Iki, n mōn xētēma nēn Yaxuba bōnsōnna muxu suxine ra, n kininkininma nēn Isirayila kaane birin ma, n yi n sōbē so alogo birin xa n xili sarijanxin binya.

²⁶ Nayi, e jinanma nēn e yagin xōn e nun e tinxintareyaan naxanye birin ligaxi n na. E mōn luma nēn makantanni e bōxōni, muxune mi fa e yimaxama.

²⁷ N na e ramini siyane yē waxatin naxan yi, n na e malan sa keli e yaxune yamanane

yi, n na n ma sarihanna mayitama nen e xon siya wuyaxine yetagi.

²⁸ Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, e Ala, amasoto hali n to e raxuyaxi ayi siyane tagi konyiyani, n mon e malanma nen e konni, n mi e sese luma na.

²⁹ N mi fa n yetagin luxunma e ma nayi sonon, bayo n na n ma Nii Sarihanxin nagodoma nen Isirayila yamaan fari. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

40

Ala yi a Batu Banxi nenena fe makenen Esekiyeli xa

¹ Nxo konyiyaan jee moxojen nun suulunden kike singen xi fude loxoni, Yerusalen taan kalan jee fu nun naaninden, na loxon yeteni, Alatala yi n tongo, a yi siga n na na yi.

² Ala yi n xali Isirayila yamanani fe tooni alo xiylene. A yi n nate geya matexina nde fari banxine yi tixi naxan sogeteden yiifari foxoni alo taana.

³ A yi n xali menni, n yi dajoxona nde to, a kiin luxi alo wure gbeela. Taa dugi lutin yi suxi a yii e nun tamina, se maliga sena. A yi tixi dena nde ra.

⁴ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i yeen ti, i tuli mati, i yengi sa feni itoe birin xon n naxanye yitama i ra, amasoto i faxi be na nan ma, i yi sa a fala Isirayila yamaan xa i na naxan birin to.”

Alaa Banxi nenena yinna so dena

⁵ N yi a to, yinna nde yi Ala Batu Banxin nabilinxi a yiren birin yi. Se maliga tamin yi suxi na muxun yii a kuya nongonna ye sennin, koni na tamin nongonne yi kuya nongonna yeteen xa. Nongonna keden e nun yii kuiin yee keden nan yi e kuyan na nun. A yi yinni gboon maliga, e nun se maliga tamin kuyan yi lan. A yiteen fan nun se maliga tamin kuyan yi lan.

⁶ Na xanbi ra, a yi siga yinna so deen na denaxan yi yee rafindixi sogeteden ma. A yi te tedene ma so menna kui. A yi yinna so deen fari binna maliga, na kuyana, se maliga tamin ye keden.

⁷ Konkodine nan yi rafalaxi yinna so deen kanke, kantan tiine yi tiye yiren naxanye yi. Ne birin yi kuya se maliga tamin

ye keden keden, e yigbona, a ye keden. Nongonna ye suulun nan yi kantan tiine konkodine longonne ra. So deen mini deen yinna kuiin ma, na yi kuya se maliga tamin ye keden.

⁸ Na muxun mon yi na so de palaan maliga naxan yi yinna kuiin binni:

⁹ A yi kuya nongonna ye solomasexe. A banxin kanken gbona, nongonna ye firin. Na so de palaan yi a kui nen, a yee rafindixi Ala Batu Banxin ma.

¹⁰ Yinna so deen naxan yi sogeteden binni, kantan tiine konko saxanne nan yi rafalaxi a so deen kanke a foxo firinna birin yi. Ne birin yi lan. E birin yi tagi kuya kii kedenni.

¹¹ A yi deni gboon maliga, nongonna ye fu, a kuyana, nongonna ye fu nun saxan.

¹² Sansandina nde yi tixi kantan tiine konkone yetagi, a yitena nongonna ye keden. Kantan muxune konkone tan yigbona nongonna ye sennin, e kuyana, a ye sennin.

¹³ A yi so deen yiren maliga, keli sansandi kedenna konden ma han gbete bode foxoni, na yigbona, nongonna ye moxojen nun suulun.

¹⁴ A yi so deen palaan maliga kantan tiine konkone yetagi, na kuyana, nongonna ye tonge sennin. Na yi sa danxi yinna so deen kui xiin nan ma.

¹⁵ Keli yinna so deen fari ma xiin ma han so deen kui xiin palana, nongonna ye tonge suulun.

¹⁶ Foye sodene nan yi palaan banxi kankene birin ma wure sansanne tixi naxanye ma kantan tiine konkone yiren birin yi. Ndee fan yi so deen palaan ma. Banxi kanken naxanye yi kantan tiine konkone longonne ra, tugu yii sawurane nan yi kerendenxi ne rayabu seen na.

Ala Batu Banxin yinna kuina

¹⁷ A yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui. Na yinna kuiin nabilinna yitonxi geme daxine nan na boxon ma a lonna ra, a yi rabilinxi konko tonge saxan nan na naxanye yi doxi yinna ra.

¹⁸ A kuiin nabilinna birin yi doxi geme malaxunxine nan na alo lonna. A rabilinna yi magodo yinna kuiin tagiyaan xa.

¹⁹ A yi a kuyan maliga, keli yinna fari ma xiin so deen palaan yetagin ma han Ala

Batu Banxin yinna kui xiina. Na yi lan nongonna ye keme ma sogeteden mabinna nun a komeƚ fəxən fan xa.

Komeƚ fəxən yinna so dēna

²⁰ Yinna so dēen naxan yi yee ra findixi sogeteden komeƚna ma, a yi na kuyan nun a yigboon maliga.

²¹ Kantan muxune konkone, saxan be binni, saxan be binni, e nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so dēen palana, ne nun yinna so dēen boden birin yi lan, a kuyana nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye məxəjen nun suulun.

²² Na so dēen foye sodene nun a kantani tiine konkone nun a tugu yii sawura kerendənxine, ne birin nun so dēen boden gbeene yi lan naxan yi yee ra findixi sogeteden binna ma. San tide solofere nan yi teden na a so dēen palaan yetagi.

²³ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dēna nde yi yinna komeƚ fəxən so dēen yetagi, alo a yi kii naxan yi sogeteden mabinni. Na muxun yi na kuyan maliga keli yinna fari ma xiin so dēen ma han yinna kui xiin so dēna, nongonna ye keme.

Yinna yiifari fəxən so dēna

²⁴ A yi ti n yee ra siga yinna yiifari fəxən mabinni, n yi so dē gbeƚ to naxan yi yee rafindixi yiifari fəxən ma. A yi a yirene maliga, na fan yi lan bonne ma.

²⁵ Foye sodene yi yinna so dēen nun a so dē palaan yiren birin ma alo bonne yi kii naxan yi. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona nongonna ye məxəjen nun suulun.

²⁶ San tide solofere nan yi teden na a so dēen palaan yetagi. Banxi kanken yi rayabuxi tugu yii sawura kerendənxine nan na kantani tiine konkone longonne ra.

²⁷ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dēna nde fan yi yiifari fəxəni. Na muxun yi a kuyan maliga keli yinna kui xiin so dēen ma han yinna fari ma xiin so dēna, nongonna ye keme.

Yinna kui xiin so dēene

²⁸ Na xanbi ra, a yi fa n na Ala Batu Banxin yinna kui xiini, n so a yiifari ma so dēen na. A yi so dēen maliga, na fan nun bonne birin yi lan.

²⁹ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so dēen palana, ne nun so dēen bonne birin yi lan. Foye sodene yi so dēen nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye məxəjen nun suulun.

³⁰ So dēene palaan naxanye yi yinna ma, ne yi kuya nongonna ye məxəjen nun suulun, e yigbona nongonna ye suulun.

³¹ So dēen palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma, a senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendənxine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

³² Na xanbi ra, a yi fa n na yinna kui xiin sogeteden mabinni, a yi so dēen maliga, na fan nun bonne birin yi lan.

³³ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so dēen palana, ne nun so dēen bonne birin yi lan. Foye sodene yi so dēen nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye məxəjen nun suulun.

³⁴ A so dēen palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendənxine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

³⁵ Na xanbi ra, a yi fa n na komeƚ fəxən so dēen na, a yi a maliga. E nun bonne birin yi lan.

³⁶ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so dēen palana, ne nun so dēen bonne birin yi lan. Foye sodene yi a yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye məxəjen nun suulun.

³⁷ A so dēen palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendənxine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

Saraxane yitəmma konkoni naxanye kui

³⁸ Konkona nde yi sansanna so dē palane kui saraxa xuruse gan daxine yi maxama dənaxan yi.

³⁹ Tabali firin firin yi so dēen palaan fəxə firinna birin yi xuruseene yi kəe raxabama dē naxanye yi alogo e xa ba saraxa gan dixin na hanma yulubi xafari saraxana hanma yangin saraxana.

⁴⁰ Tabali firin firin mən yi so dēen palaan be binna nun be binni teden dēxən yinna kui xiin kōmən fōxən so dēen na.

⁴¹ Nayi, tabali naanin yi so dēen be binni, naanin be binni, e birin malanxina tabali solomasexē xuruseene yi kōe raxabama dēnaxanye yi.

⁴² Tabali naanin gbeteye fan yi na yi naxanye rafalaxi gēmē masolixine ra saraxa gan daxine fe ra, e birin kuyana nōngōnna yē keden e nun a tagi, e yigbona nōngōnna yē keden nun a tagi, e yitena nōngōnna yē keden. Waliseene nan yi ne fari xuruseene kōe raxabama naxanye ra alogo e xa ba saraxa gan daxin na hanma saraxa gbete.

⁴³ Banxin kanken yi rayabuxi a rabilinna birin yi sawura kērendēnxine nan na naxanye rabinya yi yiin yē keden liyē. Tabanle yi rafalaxi saraxa subene nan ma fe ra.

Saraxaraline konkone

⁴⁴ Konko firin yi yinna kui xiin kui, kedenna kōmən fōxən so dēen dēxən, a yē rafindixi yinna kuiin ma, kedenna yiifari fōxən so dēen dēxən a yē rafindixi yinna kuiin ma.

⁴⁵ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Konkon naxan yinna kui xiin kōmən fōxōni, saraxaraline nan gbee na ra naxanye Ala Batu Banxin feene xun na.

⁴⁶ Konkon naxan yinna kui xiin yiifari fōxōni, saraxaraline nan gbee na ra naxanye saraxa ganden feene xun na. Sadōki* yixetene nan ne ra, Lewi bōnsōnna muxune. Ne gbansanna nan nōe e masoe Alatala yetagi e a wanle ke.”

⁴⁷ Na xanbi ra, a yinna kui xiin kuiin maliga. A kuyana nōngōnna yē kēmē, a yigbona nōngōnna yē kēmē. Saraxa ganden yi Ala Batu Banxin yetagi.

Ala Batu Banxina

⁴⁸ A yi fa n na Ala Batu Banxin tanden ma, a yi a so dēen palaan maliga. A sēnbetenne yigboon nabinyana nōngōnna yē suulun suulun. A dēni gbona nōngōnna yē fu nun naanin. Banxi kanken naxanye yi so dēen be binna nun be binni, ne kuyana nōngōnna yē saxan saxan.

⁴⁹ Nayi, Ala Batu Banxin so dēen palaan birin yigboon yi nōngōnna yē mōxōje nan

na, a kuyana nōngōnna yē fu nun firin keli dēen ma siga yēen na. Te yi tima san tidene nan fari. Sēnbeten keden keden nan yi tixi so dēen be binna nun be binni.

41

¹ Na muxun yi n xali banxin kui yire sarijanxi singeni. A yi a sēnbetenne maliga, a fōxō kedenna yigboon nōngōnna yē sennin, a fōxō kedenna boden fan nōngōnna yē sennin.

² Banxin dēni gbona, nōngōnna yē fu, banxi kanken naxanye dēen be binna nun be binni, nōngōnna yē suulun suulun. A mən yi banxin kui yire sarijanxi singen maliga, a kuyana nōngōnna yē tonge naanin, a yigbona nōngōnna yē mōxōje.

³ A yi so banxin kui yire sarijanxi firinden, a yi a so dēen sēnbetenne maliga, e firinna birin yigbona, nōngōnna yē firin firin. A so dēni gbona nōngōnna yē sennin. Banxi kanken naxan yi dēen be binna nun be binni, nōngōnna yē solofere solofere.

⁴ A yi banxin kuiin yire sarijanxi firinden kuyan maliga, nōngōnna yē mōxōje, a yigbona nōngōnna yē mōxōje. A yi a fala n xa, a naxa, “Yire Sarijanxi Fisamantenna ni ito ra.”

⁵ A yi Ala Batu Banxin kanken maliga, a yigbona nōngōnna yē sennin. Konkodine yi banxin kui a rabilinna birin yi, e yigbona nōngōnna yē naanin.

⁶ Konkodin naxanye yi banxin kui a rabilinni, ne mən yi e bode fari kore banxi-ramaan na han dōxō saxan, a dōxō yo dōxō konkodi tonge saxan saxan. Konkodine nan yi banxi kanken kui xiine sēnbē soma. E yi nde bama banxi kanken fari ma xiini gboon na, koni e mi yi se bama banxi kanken kui xiini gboon na.

⁷ Konkodine yigboon yi sigama fari se, e nēma tema bayo a yi tema nde bē banxi kanken na. Muxune yi nōe tē te seene ma keli bōxōni, sa te kore banxin firinden han a saxandeni.

⁸ N yi a to a banxin yirena nde yi konkodine ma e bun ti seen na, na yigbona se maliga tamin yē keden, naxan yi lanxi nōngōn kuyen yē senninna ma.

* 40:46: 40.46Sadōki a fe sēbexi Mangane Singen 2.35 kui.

⁹ Konkodine banxi kanken fari ma xi-ini gboon yi nɔngɔnna yɛ suulun nan na. Yirena nde magenla yi Ala Batu Banxin

¹⁰ nun saraxaraline banxine tagi, na yigbona nɔngɔnna yɛ mɔxɔɲɛ Ala Batu Banxin nabilinna birin yi.

¹¹ Dɛɛne yi konkodina ndee ma naxanye yi rabiye lan na yiren ma, kedenna kɔmɛn fɔxɔn ma, kedenna yiifari fɔxɔn ma. Sigatidena nde yi lu banxin nabilinna birin yi, na yigbona nɔngɔnna yɛ suulun.

¹² Banxina nde yi yɛɛ rafindixi yinna kuiin ma a sogegododen binni, na yigbona nɔngɔnna yɛ tonge solofere. Na banxin kankeni gboon yi nɔngɔnna yɛ suulun nan na a rabilinna birin yi. Banxin kuyana nɔngɔnna yɛ tonge solomanaanin.

¹³ Na muxun yi Ala Batu Banxin maliga, a kuyana nɔngɔnna yɛ kɛmɛ. Yire magenla nun banxin bonna fan nɔngɔnna yɛ kɛmɛ.

¹⁴ Yinna kui xiin sogetede binna fan, nɔngɔnna yɛ kɛmɛ. Ala Batu Banxin yi lu na tagiyani.

¹⁵ Na muxun yi banxin maliga naxan yɛɛ yi rafindixi yinna kuiin ma Ala Batu Banxin xanbi ra. Banxin nun banxi kui yiren naxanye a fɔxɔ firinna birin yi, na birin malanxin kuyana nɔngɔnna yɛ kɛmɛ.

Ala Batu Banxin yire sarijanxi singen nun a firindena e nun a so dɛ palaan naxan yɛɛ yi rafindixi yinna kuiin ma

¹⁶ e nun e dɛ yirene nun e foye sode yixurine nun banxine kui yiren naxanye na yire saxanne rabilinxi, farinne yi saxi na banxi kankene birin ma e rayabu seen na han e so dɛɛne. Banxi lonna nun banxi kanken yi rayabuxi farinne nan na siga han foye sodene. Foye sodene fan yi nɔɛ balanɲɛ nɛn.

¹⁷ Banxin yire sarijanxi firinden so dɛɛn xun ma e nun yire sarijanxi firinne rabilinne banxi kankene birin ma,

¹⁸ maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yiine sawurane yi masolixi mɛnne nan ma. Tugu yii sawurane yi solixi maleka gubugubu kan sawurane longonne ra. Yetagi firin firin nan yi maleka gubugubu kan sawurane ma.

¹⁹ Yetagi keden yi luxi alo adamadiin gbeenaa naxan yi yɛɛ rafindixi tugu yii kedenna ma. Yetagin bonna yi luxi alo yatan

yetagin naxan yi yɛɛ rafindixi tugu yiin bonna ma. Ne yi solixi Ala Batu Banxin yiren birin ma.

²⁰ Keli banxin yire sarijanxi singen lonna ma siga han a so dɛɛn xun ma, maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane nan yi solixi banxi kanken ma.

²¹ Yire sarijanxi singen dɛ rati wudine yi rafalaxi tongon naanin nan ma, fɛ mi yi naxanye ti kiin na. Yire Sarijanxi Fisamantenna dɛ rati wudine fan yi na kii nin.

²² Se ralixine dɔxɔ se tabanla yi na yi, a yitena nɔngɔnna yɛ saxan, a fɔxɔ firinne birin yigbona, nɔngɔnna yɛ firin firin. A tongonne nun a bun tiin nun a dɛxɔnne yi rafalaxi wudin nan na. Na muxun yi a fala n xa, a naxa, "Tabanla ni ito ra, naxan Alatala yetagi."

²³ Yire sarijanxi singen nun Yire Sarijanxi Fisamantenna firinne birin, dɛ firin nan yi tixi e so dɛɛn na.

²⁴ E dɛ firinne yi rabima yiifanna nun kɔmɛnna nan ma.

²⁵ Maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane yi solixi yire sarijanxi singen dɛɛn ma alo naxanye yi banxi kankene ma. Wudi xunna soon yi rafalaxi so dɛ palaan so dɛɛn xun ma.

²⁶ Foye sode yixurine yi so dɛ palaan dɛxɔnne ma wure sansanna naxanye ma, tugu yii sawurane yi solixi banxi kanken ma foye sodene fɔxɔ firinne birin yi. Wudi xunna soon yi rafalaxi konkodine fan yetagi.

42

Saraxaraline banxine

¹ Na muxun yi ti n yɛɛ ra kɔmɛn fɔxɔni, mini yinna kui xiin fari ma, a fa n na banxin dɛxɔn ma naxan yi yinna kɔmɛn fɔxɔn yetagi yinna kui xiin xɔn ma.

² Na banxin kuyana nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a yigbona nɔngɔnna yɛ tonge suulun, a dɛɛn yi rabima kɔmɛn fɔxɔn nan ma.

³ Nɔngɔnna yɛ mɔxɔɲɛ yi luxi Ala Batu Banxin nabilinni, gɛmɛ dɔxine fan yi yinna fari ma xiin dɛ a lonna ra. Banxini ito yi mɛnne nan longori ra. Kore banxin dɔxɔde

saxan nan yi a ra Ala Batu Banxin kore banxin yetagi.

⁴ Konkon naxanye yi kore banxine kui, sigatiden yi danguma ne birin tagi banxin kui. Sigatideni gbona, nongonna ye fu, a kuyana nongonna ye keme. Konkone yi rabima komen foxon nan ma.

⁵ Konkon naxanye yi kore banxin faxesa ra xiine kui, ne yi yixurun dangu a laberaxine ra bayo sigatidene yi nde baxi e yigboon na dangu firinna bonne ra.

⁶ Konkon naxanye yi kore banxin xuntagi, senbeten yo mi yi ne ma alo e yi yinna ma kii naxan yi. E mon yi yixurun dangu kore banxin singen nun a firinden konkone ra.

⁷ Konkon naxanye yi rafalaxi banxini yinna fari ma xiin mabinni, ne yi danxi banxin tagiyaan nin, e kuyana nongonna ye tonge suulun.

⁸ Konkon naxanye yi yinna mabinni banxin kui, ne kuyana nongonna ye tonge suulun, koni konkon naxanye yi yire sarijanxin mabinni, ne kuyana nongonna ye keme.

⁹ So yi tima banxin sogeteden mabinna nin keli yinna fari ma xiin binni siga labe ra konkone kui.

¹⁰ Yiifari foxoni, banxina nde fan yi yinna fari ma xiin yetagi Ala Batu Banxin yinna kui xiin ma, konkone fan yi na banxin kui.

¹¹ Sigatidena nde yi konkone tagi. Na banxin nun banxin naxan yi komen foxoni, ne firinna birin kuyan nun e yigboon yi lan e nun e so deene nun e yeba kiina. Yiifari foxon banxin so deene

¹² nun komen foxon banxin konkone so deene birin yi lan. So yi tima konkone longonna ra sigatiden nan xon keli sogeteden binni.

¹³ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Banxin naxanye komen foxon nun yiifari foxoni, naxanye rabima Ala Batu Banxin yinna kui xiin kuiin binni, saraxaraline nan gbee ne ra, naxanye walima Alatala yetagi, e saraxa sarijanxi fisamantenne subene donma denaxan yi. Na saraxa sarijanxi fisamantenne ramarama menne

yi nen alo bogi se saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane bayo na yirene sarijan.

¹⁴ Saraxaraline na so yire sarijanxin longonne ra, e mi noe mine, siga yinna fari ma xiin kui fo e na e saraxaraliya wali dugine ba e ma, e yi e lu na bayo ne sarijan. Ne lan nen e xa dugi gbete ye ragodo e ma benun e xa siga yamaan yirene yi.”

¹⁵ A yelixina Ala Batu Banxin kuiin yirene malige, a yi siga n na, mini sogeteden so deen na, a yinna fari ma xiin maliga.

¹⁶ A yi yinna sogeteden mabinna maliga se maliga tamin na, a kuyana nongonna ye keme suulun.

¹⁷ A yi yinna komen foxon maliga se maliga tamin na, a kuyana nongonna ye keme suulun.

¹⁸ A yi yinna yiifari foxon maliga se maliga tamin na, a kuyana nongonna ye keme suulun.

¹⁹ A yi yinna sogeteden binna maliga se maliga tamin na, a kuyana nongonna ye keme suulun.

²⁰ A yinna fari ma xiin yirene birin maliga na kii nin, a kuyan nun a yigbona, nongonna ye keme suulun. A yi rabilixi yinna nan na alogo se sarijanxine nun se gbete ye xa fata.

43

Alaa naron mon yi xete a banxini

¹ Na muxun yi n xali so deen binni, naxan yi yee rafindixi sogeteden binna ma.

² Nayi, n yi Isirayilaa Alaa naron to fe sa keli sogeteden binni. A xuiin yi luxi alo ige walanna xuina, boxon yi mayilenma a naron na.*

³ N yi fe toon nan tima alo xiyena. Na yi luxi nen alo n fe toon naxan ti Ala to yi fama taan kaladeni. Na fe toone mon yi luxi alo n naxan to Kebari baan de.† Nayi, n yi bira, n yetagin yi lan boxon ma.

⁴ Alatalaa naron yi so deen na naxan yi sogeteden binni.

⁵ Alaa Nii Sarijanxin yi n tongo a yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui xiini. Alatalaa naron yi banxin nafexi.

* **43:2: 43.2** Esekiyeli bata yi **Alaa naron** to sigē sogeteden binni. Iki, a mon bata a to fe sa keli mēnni. Na feen mon sebexi Esekiyeli 10.19 nun 11.23 kui. † **43:3: 43.3** Yerusalen **kala** feen sebexi Esekiyeli 9.1 kui. **Kebari baana** fe sebexi Esekiyeli 1.1-3 kui.

⁶ Na muxun yi tixi n fɛma waxatin naxan yi, n yi muxuna nde xuiin mɛ naxan yi falan tima banxini.

⁷ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n ma manga gbɛdɛn luma be nin. N na n sanna tima be nin. N luma nɛn be Isirayila kaane tagi habadan. Isirayila yamaan nun e mangan mi fa n xili sarijanxin sarijanna kalama e yalunyaan xɔn sɔnɔn, e nun e mangane binbine xɔn e suxure batudene yi.

⁸ E dɔxɔden so dɛɛn yi rafalaxi n dɔxɔden so dɛɛn nan dɛxɔn, e yi e banxin dɛ rati wudine ti n ma banxin dɛ rati wudine dɛxɔn. Yin keden peen nan gbansan yi nxu tagi, nayi e bata n xili sarijanxin sarijanna kala e kɛwali xɔsixinɛ xɔn. Nanara, n yi e raxɔri n ma xɔlɔni.

⁹ Iki e fa e yalunyaan masigama nɛn n na, e nun e mangane binbine, n yi lu e tagi habadan.”

¹⁰ “Adamadina, Ala Batu Banxini ito ti kiin yɛba Isirayila kaane xa alogo e xa yagi e hakɛne ra, e yi e miri na banxin ti kiin ma.

¹¹ Xa e yagi e kɛwanle birin na, i xa banxini ito ti kiin yɛba e xa, a yirene tima e bode xɔn kii naxan yi e nun a mini dɛɛne nun a so dɛɛne, a birin ti kiin nun a sariyane nun a tɔnne birin. Feni itoe birin sɛbɛ e xa alogo e xa a ti kiine rakamali, e yi a tɔnne birin suxu.

¹² Alaa banxin sariyan ni ito ra: Geyaan xuntagin nun a rabilinna birin sarijan han! Banxin sariyan nan na ra.”

Saraxa gandena fe

¹³ “Saraxa ganden nafala kiin ni i ra. A yɛbaxi nɔngɔn kuyen yɛɛn nan ma, nɔngɔnna naxan kuya nɔngɔnna yɛtɛɛn xa: yii kuiin yɛɛ keden nan saxi nɔngɔn keden fari. Folon naxan yi saraxa ganden nabilinni, na yi ratilin nɔngɔnna yɛ keden, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a jinginna yi lanxi nɔngɔnna tagiin nan ma a rabilinni. Saraxa gandeni teen ni i ra:

¹⁴ a yi rafalaxi nɛn alo tedene keli saraxa ganden bundɔxɔn bunna ma han a dɔxɔ singena, nɔngɔnna yɛ firin. Na yireni gbona nɔngɔnna yɛ keden. Keli a dɔxɔ singen ma han a firindena, nɔngɔnna yɛ naanin. Na yireni gbona nɔngɔnna yɛ keden.

¹⁵ Saraxa ganden xunna fan yi mate na birin xa a tagiyani nɔngɔnna yɛ naanin, tɛɛn yi saraxane ganma dɛnaxan yi. Feri naanin yi tixi a tongon naaninne ma.

¹⁶ Tɛɛn ganma dɛnaxan yi, na yi kuya nɔngɔnna yɛ fu nun firin, a yigbo nɔngɔnna yɛ fu nun firin, tongon naanin nan yi a ma.

¹⁷ Dɛnaxan yi na laben na, na fan yi kuya nɔngɔnna yɛ fu nun naanin, a yigboon fan nɔngɔnna yɛ fu nun naanin. A jinginna yi mate a xa a rabilinni nɔngɔnna tagi. Na yi yinla lu a fari a rabilinni naxan yigbo nɔngɔnna yɛ keden. Saraxa ganden teden yi yɛɛ rafindixi sogeteden binna nan ma.”

¹⁸ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Sariyane ni i ra lan saraxa ganden ma, a na ti lɔxɔn naxan yi, alogo saraxa gan daxine xa ba mɛnni, yulubi xafari wunla yi xuya na.

¹⁹ I xa tura bulan keden so Lewi bɔnsɔnna saraxaraline yii, naxanye findixi Sadɔki yixɛtɛne ra, naxanye walima n yɛtagi alogo a xa ba yulubi xafari saraxan na. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ I xa a wunla nde tongo, i yi a sa saraxa ganden feri naaninne ma, i yi nde sa na laben na saraxa ganden dɔxɔ firinden tongon naaninne ma e nun a jinginna fari na rabilinni. Nayi, i saraxa ganden nasarijanma nɛn, i yi Ala solona a fe yi.

²¹ Turaan naxan baxi yulubi xafari saraxan na, i xa na tongo, i yi a gan yirena nde yi, yire sarijanxin fari ma dɛnaxan yɛbaxi lan na feen ma.”

²² “Xi firindeni, i yi kɔtɔn ba yulubi xafari saraxan na fɛ mi naxan na, saraxa ganden yi rasarijan alo a liga turaan na kii naxan yi.

²³ I na yelin a rasarijanjɛ, i xa tura bulanna ba saraxan na fɛ mi naxan na e nun kontonna, fɛ mi naxan na, naxan tongoxi xuruse xunxurine yɛ.

²⁴ I xa e rali Alatala ma, saraxaraline yi fɔxɔn xuya e fari, e yi e ba saraxa gan daxin na Alatala xa.

²⁵ I xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na lɔxɔ yo lɔxɔ xi solofere, i mɔn yi tura bulan keden nun konton keden ba saraxan na keli xuruse xunxurine yɛ, fɛ mi naxanye ra.

²⁶ Ala xa solona saraxa gandena fe yi xi solofere alogo a xa rasarijan, a yi ratinme.

²⁷ Na lɔxɔne na dangu, fɔlɔ xi solo-masexede lɔxɔn ma, saraxaraline xa ε saraxa gan daxine nun bɔɲε xunbeli saraxane ba saraxa ganden fari, n yi ε yisuxu, Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

44

Sariyane lan Alaa Banxina fe ma

¹ Na muxun yi n xali yire sarijanxin yinna fari ma xiin so dɛɛn binni, naxan yi yɛɛ rafindixi sogeteden binna ma. A yi ragalixi.

² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Dɛni ito luma ragalixi nɛn, a mi rabima. Muxu yo mi dangun be, amasɔtɔ Alatala bata so be ra, Isirayilaa Ala. A luma nɛn balanxi.

³ Koni mangan tan nɔɛ dɔxɛ nɛn be alogo a xa a dɛge Alatala yɛtagi. A soma so dɛɛn palaan nan xɔn, a mɔn minima mɛn nan na.”

⁴ Na muxun yi n naso kɔmɛn ma dɛɛn na Ala Batu Banxin yɛtagi. N yi na mato, n yi Alatalaa nɔrɔn to, a yi Alatalaa banxin nafexi. N yi bira, n yɛtagin yi lan bɔxɔn ma.

⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, a liga i yeren ma, i yɛɛn ti ki fapi, i tuli mati, i yi n ma falane birin namɛ lan Alatalaa banxin tɔnne nun a sariyane fe ma. A liga i yeren ma naxanye daxa e so banxini e nun naxanye nɔɛ mine yire sarijanxini.

⁶ A fala Isirayila yama murutɛxin xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata wasa ε kɛwali xɔsixin ra, Isirayila yamana.

⁷ E bata tin siya gbɛtɛne xa so n ma yire sarijanxin kui, Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, alogo e xa n ma banxin naharamu. E yi donseene nun turen nun wunla ralima n ma waxatin naxan yi, ε yi n ma layirin kala ε kɛwali xɔsixin xɔn.

⁸ E mi ε yengi dɔxi wanle xɔn n ma se rasarijanxine fe yi, koni ε siya gbɛtɛye nan tixi wanla ra εɲɔxɔni n ma yire sarijanxini.

⁹ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xɔɲε yo mi soma n ma yire sarijanxini Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, hali xɔɲɛn naxan dɔxi Isirayila kaane tagi.”

¹⁰ “ ‘Lewi kaan naxanye e masiga n na, Isirayila kaane e mɛ n na waxatin naxan yi, e yi e xun xanbi so n yi, e bira suxurene fɔxɔ ra, ne e hakɛn goronna tongoma nɛn.

¹¹ Nanara, e nɔɛ walɛ nɛn n ma yire sarijanxini, e yi e yengi dɔxɔ n ma banxin yinna so dɛɛne xɔn, e yi wali banxini, e yi xuruseene kɔɛ raxaba saraxa gan daxine ra e nun saraxa gbɛtɛye yamaan xa, e ti yamaan yɛɛ ra, e wali e xa.

¹² Koni, bayo e yi suxurene kima yamaan xa nun, e yi Isirayila yamaan bira hakɛni, nanara, n bata n kɔlɔ n yiini texin na, fa fala e hakɛn goronna luma nɛn e xun ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹³ Nayi, e mi fa nɔɛ e masoɛ n na, e yi saraxarali wanle kɛ, e yi duba naxan na nun. E mi fa nɔɛ e masoɛ n ma se rasarijanxine ra hanma n ma saraxa sarijanxi fisamantenne. Nayi, e yagima nɛn lan e kɛwali xɔsixin ma.

¹⁴ Anu, n na n Batu Banxin wanle soma nɛn e yii, wanla naxanye birin lan a kɛ, e ne birin kɛma nɛn.”

¹⁵ “ ‘Koni Lewi bɔnsɔnna saraxaraliin naxanye mɔn findixi Sadɔki yixɛtɛne ra, naxanye e yengi dɔxɔ n ma wanle xɔn n ma yire sarijanxini, Isirayila kaane to yi e masigama n na, ne e masoma n na nɛn, e yi wali n yɛtagi. E tima nɛn n yɛtagi, e xuruse turen nun wunla rali n ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ E tan nan soma n ma yire sarijanxini, e tan nan e masoma n ma tabanla ra alogo e xa lu n ma wanla kɛ, e yi e yengi dɔxɔ n ma wanla xɔn.

¹⁷ Nayi, e na so Ala Batu Banxin yinna kui xiin dɛɛne ra, e xa e maxidi taa dugin yi. E nama yɛxɛɛ xabe dugin so, e nɛma walɛ n Batu Banxin yinna kui xiin dɛɛne ra waxatin naxan yi hanma banxin kui.

¹⁸ E taa dugi namune soma nɛn e xun na, e yi taa dugi wantanne so. E nama tagixidi xidi e tagi kuye wolonna fe ra.

¹⁹ E nɛma sigɛ yinna fari ma xiini, yamaan dɛnaxan yi, e dugin naxanye soxi walideni, e xa ne sa yire sarijanxin palaan kui, e yi dugi gbɛtɛye so e ma, alogo yamaan xa ratanga e dugi rasarijanxine ma.”

²⁰ “ ‘Saraxaraline nama e xunna bi mumɛ, koni e xa e xunna maxaba benun e xun sɛxɛn xa kuya ayi.”

²¹ E sese nama dālōn min benun e xa so Ala Batu Banxin yinna kui xiin kui.

²² Saraxarali yo nama kaṇa gilēn futu hanma ṇaxanla naxan nun a xēmēn fataxi. E xa Isirayila kaa sungutunna nan futu hanma saraxaralina nde a kaṇa gilēna.’ ”

²³ “ ‘Naxan sariṇan e nun naxan mi sariṇan, saraxaraline xa yamaan xaran na tagi rabaan ma, e xa a yita e ra naxan haramuxi e nun naxan daxa.

²⁴ Xa kitin muxuna ndee tagi, saraxaraline xa kitin sa e tagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi. E xa n ma sariyane nun n ma tōnne suxu lan n ma sali lōxōne birin ma, e yi n ma Matabu Lōxōne rasariṇan.

²⁵ Saraxaraliin mi lan a yete a sariṇanna kala muxuna nde binbin xōn, fō xa a li a baba hanma a nga nan faxaxi hanma a diina nde hanma a ngaxakeden xēmēna hanma a magilēna nde naxan mi futuxi.

²⁶ Na xanbi ra, fō a mōn xa a yete rasariṇan, a yi legedenna ti han xi solofere benun a xa a wanla fōlō.

²⁷ A na so walideni yire sariṇanxin yinna kui xiini lōxōn naxan yi, a xa yulubi xafari saraxan ba a yete a fe ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’ ”

²⁸ “ ‘Saraxaraline keēni ito nan sōtōma: N tan nan findima e keēn na. E nama sese so e yii e gbee bōxōn na Isirayila yamanani bayo n tan nan findima e keēn na.

²⁹ E bogi se saraxane nan donma, e nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane nun seen naxanye birin nalixi Ala ma Isirayila yamanani. Ne nan findima e gbeen na.

³⁰ Saraxaraline nan gbee ε sansi bogi singene ra e nun seen naxanye birin baxi kiseene ra n xa Isirayila kaane nafunle ra. Muxune xa e bogi se dinxi singene so e yii alogo n xa barakan sa e denbayane fe yi.

³¹ Koni saraxaraline nama xōline nun subene don naxanye faxaxi e yete ma hanma burunna suben naxanye faxaxi.’ ”

45

Bōxōni taxun fena

¹ “Yamanan na yitaxun Isirayila bōnsōnne tagi waxatin naxan yi, ε yirena nde lu Alatala xa bōxō sariṇanxin na, a kuyana nōngōnna ye wuli mōxōṇen

nun suulun, a yigbona nōngōnna ye wuli mōxōṇe. A birin nasariṇanma nēn.

² Na kui, bōxōna nde luma nēn yire sariṇanxin xa naxan tongon naaninne kuyan lan, nōngōnna ye kēmē suulun. Bōxō magenla xa lu yire sariṇanxin nabilinni nōngōnna ye tonge suulun.

³ Na bōxō sariṇanxin kui, yirena nde xa lu a danna, a kuyana nōngōnna ye wuli mōxōṇen nun suulun a yigbona nōngōnna ye wuli fu. Yire sariṇanxin tima mēnna nin, yire sariṇanxi fisamantenna.”

⁴ “Yire sariṇanxin nan mēnna ra yamanani. Saraxaraline nan gbee mēnna ra naxanye wanla ra yire sariṇanxini, naxanye walima Alatala yetagi. E banxine luma mēnna nin, a mōn yi findi bōxō sariṇanxin na yire sariṇanxin xa.

⁵ Yirena nde mōn luma nēn Lewi bōnsōnna muxune gbeen na naxanye walima Ala Batu Banxini, a kuyana nōngōnna ye wuli mōxōṇen nun suulun, a yigbona nōngōnna ye wuli fu. A findima nēn e keēn na alogo e xa taane ti e dōxōdene ra.

⁶ Yire gbete luma nēn a danna taan gbeen na bōxō sariṇanxin dēxōn, a yigbona nōngōnna ye wuli suulun, a kuyana nōngōnna ye wuli mōxōṇen nun suulun, na yi findi Isirayila yamaan birin gbeen na.”

⁷ “Bōxōna nde mōn luma nēn a danna mangan xa fōlō bōxō sariṇanxin ma sa dōxō fōxō igen na sogegododen binni, a mōn yi fōlō bōxō sariṇanxin bode fōxōn ma sa dōxō yamanan danna ra sogeteden binni. A bōxōn nun Isirayila bōnsōn kedenna gbeen birin kuyan xa lan, keli yamanan danna ma sogegododen binni han sogeteden binna.

⁸ Mēn nan findima a keē bōxōn na Isirayila yamanani. Nayi, n ma kuntigine mi fa n ma yamaan ṇaxankatama sōnōn, koni e yamanan luma nēn Isirayila yamaan yii, birin nun a bōnsōnna keē bōxōna.”

Kuntigin lan a xa naxan liga

⁹ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E bata a radangu ayi, Isirayila kuntigine. E gbalon nun ṇaxankatan dan, ε kiti kēnden nun tinxinna liga. E ba n ma yamaan kansunṇe! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

10 “E sikeli tinxinxin nawali. E Efa ligase kamalixine rawali, e se maliga barama dɛfexin nawali.

11 E Efa ligaseen nun e se maliga baraman xa lan nɛn. Efa liga se fu nun homeri liga se keden xa lan.* Se maliga barama fu nun homeri liga se keden xa lan e bode ma. Ne firinna birin yatɛn xa fata homeri liga seen nan na.

12 Gbeti gbanan keden nun gerasi gbanan mɔxɔɲɛ xa lan. Gbeti gbanan tonge sennin yi lan ‘mine’ gbanan keden ma.”

13 “E itoe nan bama e se xabaxine ra Ala kiseen na: E na homeri liga seen yɛ keden malan, e Efa liga seen yɛ keden tongo, a yitaxun dɔxɔde sennin, i keden ba a ra, xa murutu xabaxin na a ra hanma fundenna.

14 Turen tan, na se maliga barama kɛmɛ na malan, e keden ba a ra. Homeri liga se yɛ kedenna nun ‘kori’ liga se yɛ keden xa lan. Ne firinna birin lanma se maliga baraman yɛ fu nan ma.

15 E mɔn xa yɛxɛɛ keden tongo, hanma sii keden xuruse kɛmɛ firin yɛ Isirayila kaane xuruse rabade sabatixine yi, e findi bogi se saraxane nun saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona yamaan xa. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

16 Yamanan muxune birin xa fa na kiseen na Isirayila kuntigin xɔn.

17 Mangan nan daxa a fa saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun minse saraxane ra sali waxatine yi, kike nɛnɛne nun Matabu Lɔxɔne ma e nun sali waxatin naxanye birin saxi Isirayila yamaan xa. A tan nan lan a fa yulubi xafari saraxane nun bogise saraxane nun saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona Isirayila yamaan xa.”

18 “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Kike singen xi singe lɔxɔni, i xa tura bulanna tongo fɛ mi naxan na, i yi yire sariɲanxin nasariɲan.

19 Saraxaraliin xa na yulubi xafari saraxan wunla nde tongo, a yi a so Alaa banxin dɛ rati wudine ma e nun saraxa

ganden tongon naaninne bundɔxɔne ma e nun yinna kui xiin dɛ rati wudine ma.

20 Kiken xi soloferede lɔxɔn fan ma, i mɔn yi na liga muxune xa naxanye haken ligaxi, e mi a rakelixi a ma hanma e mi a kolon. Ala Batu Banxin nasariɲanma na kii nin.”

21 “Kike singen xi fu nun naaninde lɔxɔni, e yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† raba. Xi soloferede sanla nan na ra, e burune don buru rateseen‡ mi saxi naxanye yi.

22 Mangan xa turaan ba yulubi xafari saraxan na a yetɛ yulubina fe ra na lɔxɔni e nun yamanan muxune birin xa.

23 Xi soloferede sanla bun ma, a xa tura soloferede ba saraxa gan daxin na Alatala xa e nun konton soloferede, fɛ mi naxanye ra xi soloferede bun, e nun kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na, lɔxɔ yo lɔxɔ.

24 A xa murutun kilo tonge saxan saxan nun turen litiri sennin sennin sa turane nun kontonne birin fari bogise saraxan na.”

25 “Kike solofereden xi fu nun suulunde lɔxɔni, Bubu Kui Sanla waxatini, a mɔn xa fa na seene ra yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun ture saraxane ra.”

46

Mangan nun sali waxatine fe

1 “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Alaa banxin yinna kui xiin dɛɛn naxan yɛɛ rafindixi sogeteden binna ma, na luma nɛn balanxi xi sennin bun ma wanla kɛma lɔxɔn naxanye yi, koni a rabima nɛn Matabu Lɔxɔn nun kike nɛnɛn sanla ma.

2 Mangan lan a xa keli yinna fari ma xiin kui, a so so dɛɛn palaan xɔn, a yi ti dɛ rati wudin dɛxɔn. Saraxaraline xa mangana saraxa gan daxin ba e nun a bɔɲɛ xunbeli saraxane. Mangan xa a xinbi sin so dɛɛn yetɛɛn na, na xanbi ra, a yi mini, koni dɛɛn nama ragali han jinbanna.

3 Yamanan muxune xa e xinbi sin Alatala yetagi na so dɛ kedenna ra Matabu Lɔxɔn nun kike nɛnɛne sali lɔxɔne ma.

* 45:11: 45.11Homeri liga se keden yi lanxi litiri kɛmɛ naanin litiri tonge suulun nan ma. † 45:21: 45.21Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangue xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui. ‡ 45:21: 45.21buru rate sena: Lebɛnna na a ra naxan burun nagboma ayi.

⁴ Mangan yexee dii sennin nan bama Alatala xa saraxa gan daxin na Matabu Loxone yi, e nun konton keden fe mi naxanye ra.

⁵ A xa murutun kilo tonge saxan sa konton kedenna fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a kenen, a xa na sa yexee diine fari bogise saraxan na. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.

⁶ Kike nenan sali loxoni, a xa tura bulan keden ba saraxan na, e nun yexee dii sennin nun konton keden, fe mi naxanye ra.

⁷ A xa murutun kilo tonge saxan saxan sa turaan nun kontonna fari bogise saraxan na, a murutun xasabin sa yexee diine fari naxan na a kenen. A yi turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.

⁸ Mangan nema soe, a xa so so de palaan deen nan na, a mon yi mini na yire kedenni."

⁹ "Yamanan muxune na fa Alatala yetagi sali loxone yi, naxan na so komen ma deen xon, a yi a xinbi sin, na xa mini yiifari ma deen na. Naxan na so yiifari ma deen xon, na xa mini komen ma deen na. So tixi kiraan naxan xon, mini nama ti na xon. Koni, mini tima gbete nan xon.

¹⁰ Yamaan na so, mangan fan xa so, a yi mini e foxo ra, e na mini waxatin naxan yi.

¹¹ Sali loxone nun sewa malanne yi, murutun kilo tonge saxan saxan xa sa turane nun kontonne fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a kenen, a xa na sa yexee diine fari. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari."

¹² "Xa mangan jennege ma saraxan bama Alatala xa hanma saraxa gan daxina hanma boje xunbeli saraxana, deen naxan yee rafindixi sogeteden binna ma, na xa rabi a xa, a yi a saraxa gan daxin ba hanma a boje xunbeli saraxana alo a ligama Matabu Loxoni kii naxan yi, na xanbi ra a yi mini, e yi deen balan a foxo ra.

¹³ Yexee diin jee kedenna xa ba saraxa gan daxin na Alatala xa loxo yo loxo, fe mi naxan na. A xa ba xoton yo xoton.

¹⁴ Xoton yo xoton murutu fupi kilo suulun xa ba Alatala xa bogise saraxan na naxan

namulanxi turen litiri firin na. Loxo yo loxo saraxa ba feni ito xa findi habadan sariyan nan na.

¹⁵ Yexee diin nun bogise saraxan nun turen xa ba saraxa gan daxin na xoton yo xoton han habadan."

¹⁶ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xa mangan sena nde tongo a keeni, a yi a fi a diina nde ma, na bata findi na diin keeni na, a findima a yixetene keeni nan na.

¹⁷ Koni xa a sena nde tongo a keeni, a yi a fi a konyin ma, na konyin gbeen nan na ra han xotoya jeen na a li, na xanbi ra a yi a raxete mangan ma. Mangana diine nan gbee a keeni na.

¹⁸ Mangan nama sese tongo yamaan keeni, a nama sese ba e gbeen na. A naxan soma a diine yii keeni na, a xa na tongo a gbeen, alogo muxu yo gbee nama ba a yii n ma yamani."

¹⁹ Na xanbi ra, so deen naxan yi so de gbeen dexon naxan yee rafindixi komen foxon binna ma, na muxun yi n tan Esekiyeli raso mena ra siga konko sarijanxine kui denaxan namaraxi saraxaraline xa. A yi banxin kuiin yirena nde yita n na sogegododen binni.

²⁰ A yi a fala n xa, a naxa, "Yiren nan na ra saraxaraline yangin saraxane nun yulubi xafari saraxane nun bogise saraxane jinma denaxan yi alogo e nama e ramini yinna fari ma xiin kui, alogo yamaan xa ratanga e sarijanna ma."

²¹ Na xanbi ra, a yi n xali yinna fari ma xiin kui, a yi n nadangu a tongon naaninne matodeni. N yi sansandina nde to rafalaxi yinna tongon naaninne birin ma.

²² Na sansandine birin kuyana nongonna ye tonge naanin, e yigbona nongonna ye tonge saxan. E naaninne birin gboon yi lan.

²³ E birin yi rabilinxi geme sansanna nan na, kudi sodene yi rafalaxi sansanna xon.

²⁴ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, "Kudi sodene nan itoe ra Alaa banxina wali keene saraxa subene jinma denaxanye yi yamaan xa."

47

Tigin misaala Ala Batu Banxini

¹ Na muxun mən yi n xali Ala Batu Banxin so dēen na. Igen yi minima banxin so dēen bun ma siga sogeteden binni, bayo banxin yi yēē rafindixi sogeteden binna nan ma. Igen yi minima banxin bun ma yi-ifari fəxəni, a dangu saraxa ganden yiifari fəxəni.

² A yi n namini kəmənen fəxən dēen na, a yi n xali yinna fari ma han yinna fari ma xiin so dēen naxan sogeteden binni. Igen yi minima dēen yiifari fəxəni.

³ Na muxun to mini sogeteden binni, lutin yi suxi a yii, a yi nəngənna yē wuli keden yatē. A yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n wəṣəxən nan ma.

⁴ A mən yi nəngənna yē wuli keden yatē, a yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n xinbin nan ma. A mən yi nəngənna yē wuli keden yatē, a yi n nagidi igeni. A yi n suxuma n tagin nan ma.

⁵ A mən yi nəngənna yē wuli keden yatē, fufaan nan yi a ra, n mi yi nōē naxan yigide, amasəto igen bata yi te han fə n x a n ba nən igeni, muxē mi yi nōē a yigide.

⁶ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i na toxi ba?” A mən yi xetē n na, a n xali fufaan dē.

⁷ A xetəxina n na, n yi wudi wuyaxi to igen dē a fəxə firinne birin na.

⁸ A yi a fala n xa, a naxa, “Igeni ito sigama nən sogeteden binni sa godo Araba yamanan binni sa bira Fəxə Ige Daraan ma. A na bəxən Fəxə Ige Darani waxatin naxan yi, dara igen sarijanma nən.

⁹ Fufaan na dənaxan birin li niimaseene warama ayi nən.* Yēxene fan wuyama ayi nən, bayo igeni ito mənna lima nən, fəxə igen yi sarijan. Nayi, igeni ito na dangu dənaxan birin yi, seene birin luma nən e nii ra mənne yi.

¹⁰ Nayi, yēxē suxune tima nən igen dē. Keli En-Gedi ma han sa dəxə En-Egilami ra, e yalane yibandunma nən. Na yēxene findima nən baa gbeen yēxən sifan birin na.

¹¹ Koni a dēxən dara yirene nun a xude-dine mi rasarijanma, e luma nən alogo fəxən xa sətə.

¹² Wudi bogilaan sifan birin solima nən fufaan dē kinki firinne ra. E dēene yi lu

xindexi ayi tun, e bogine mi janjē mumē! E bogima nən kike yo kike, bayo igen naxan e yi, na kelima yire sarijanxin nin. E bogin findima nən donseen na, e dēene yi findi senna ra.”

Yamanan danne

¹³ Marigina Alatalaa ito nan falaxi, a naxa, “Yamanan danne ni i ra, ε naxan yitaxunma Isirayila bənsən fu nun firinne ra e kēen na. Yusufu yixetene yire firin nan sətəma.

¹⁴ ε keden kedenna birin a sətəma nən ε kēen na alo n na n kələ kii naxan yi n yiini texin na fa fala a n na a soma nən ε benbane yii. Nayi, yamanani ito findima nən ε kēen na.

¹⁵ Yamanan danne ni i ra: Sogeteden kəmənnə binni, keli fəxə ige gbeen ma, siga Xetilən taan kiraan xən, dangu Lebo-Xamata ra han Sedadi,

¹⁶ siga Berota nun Sibirayimi ma (naxan Damasi taan bəxən nun Xamata taan bəxən tagi) siga Xaseri-Hatikon ma Xawuran yamanan danna binni.

¹⁷ Nayi, danna sa fələma fəxə igen nan ma siga han Xasari-Enan, Damasi taan danna, Safon kəmənnə binna, siga Xamata taan danna ma. Yamanan kəmənen fəxən danna nan na ra.

¹⁸ Sogeteden binna danna kelima Xawuran yamanan danna nun Damasi taan danna nan tagi, dangu Yurudən baan xən Galadi yamanan nun Isirayila yamanan tagi siga han Tamari taana Fəxə Ige Daraan dē. Yamanan danna nan na ra sogeteden binni.

¹⁹ Sogeteden yiifanna binna danna, sa keli Tamari taan ma han sa dəxə Meriba igene ra Kadesi yamanani, dangu Misiran baan xən han sa bəxən fəxə ige gbeen ma. Yamanan danna nan na ra yiifanna binni.

²⁰ Fəxə ige gbeen nan yamanan danna ra sogegododen binni, keli yiifanna ma siga han Lebo-Xamata taana kəmənen fəxəni. Yamanan sogegododen binna danna nan na ra.”

²¹ “ε yamanani ito yitaxun ε ra fata Isirayila bənsənnə ra.

²² ε xa a yitaxun ε tagi kēen na masənsenna xən. A xa yitaxun ε ra e nun xəjən naxanye dəxi ε tagi, naxanye bata

* 47:9: 47.9 Fəxən yi **Fəxə Ige Darani** ito yi han! Yēxene mi yi nōē luyē e nii ra a yi.

diine sɔtɔ. E yatɛma nɛn ɛ yɛ alo Isirayila diine. E kɛɛni taxunma nɛn ɛ ra Isirayila bɔnsɔnne tagi.

²³ Nayi, xɔɲɛn na dɔxɔ bɔnsɔnna naxan yɛ, na nan a kɛɛn soma a yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

48

Yamanani taxun fena

¹ “Bɔnsɔnne xinle ni itoe ra e nun e kɛɛ bɔxɔne. Dan bɔnsɔnna muxune gbeen luma yamanan sogeteden kɔmɛn fɔxɔn danna binna nin. A danna minima kiraan nan dɛnaxan danguma Xetilɔn taani siga han Lebo-Xamata taani han Xasari-Enan yi han Damasi taan danna kɔmɛn fɔxɔni Xamata taan dɛxɔn, keli yamanan sogeteden danna ma sa dɔxɔ sogegododen danna ra Dan bɔnsɔnna gbeen nan na ra, yamanan yire yitaxunxi keden nan na ra.

² Dan bɔxɔn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na Aseri bɔnsɔnna gbeen yi tugun na dɛ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

³ Aseri bɔxɔn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Nafatali bɔnsɔnna gbeen yi tugun na dɛ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁴ Nafatali danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Manase bɔnsɔnna gbeen yi tugun na dɛ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁵ Manase danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Efirami bɔnsɔnna gbeen yi tugun na dɛ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁶ Efirami danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Rubɛn bɔnsɔnna gbeen yi tugun na dɛ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁷ Rubɛn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Yuda bɔnsɔnna gbeen yi tugun na dɛ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.”

⁸ “Yuda danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, ɛ xa bɔxɔna nde lu a danna mɛnni naxan kuyan nun bɔnsɔnna bonne birin gbeen kuyan lan, a yigbona, nɔngɔnna yɛ wuli mɔxɔɲɛn nun suulun. Yire sariɲanxin xa lu a tagi.

⁹ ɛ dɛnaxan bama na bɔxɔn na Alatala xa, na kuyama ayi nɛn nɔngɔnna yɛ wuli

mɔxɔɲɛn nun suulun, a yigbona nɔngɔnna yɛ wuli fu.

¹⁰ Saraxaraline nan gbee na bɔxɔ sariɲanxin na. Nɔngɔnna yɛ wuli mɔxɔɲɛn nun suulun na a ra kɔmɛnna ma, a yɛ wuli fu nan a yigboon na sogegododen binni, a yɛ wuli fu nan a yigboon na sogeteden binni, a yɛ wuli mɔxɔɲɛn nun suulun a yiifanna ma. Alatalaa yire sariɲanxin xa lu a tagi.

¹¹ Saraxaraliin naxanye rasariɲanxi Sadɔki yixɛtɛne yɛ, ne nan gbee a ra, naxanye n ma wanla kɛma ki faɲi e nun naxanye mi e yɛtɛ ralɔxi ayi, alo Lewi bɔnsɔnna muxune a liga kii naxan yi Isirayila kaane yi e yɛtɛ ralɔma ayi waxatin naxan yi.

¹² E gbeen findima mɛnna nan na, dɛnaxan sariɲan yirene birin xa bayo a baxi bɔxɔ ratinmɛxin nan na. E bɔxɔn tugunma Lewine bɔnsɔnna bɔxɔn danna nan na.

¹³ Lewi bɔnsɔnna muxune gbeen luma nɛn saraxaraline gbeen danna ra. E firinna birin kuyan findima nɔngɔnna yɛ wuli mɔxɔɲɛn nun suulun nan na, a yigbona nɔngɔnna yɛ wuli fu.

¹⁴ E nama e bɔxɔn mati, e nama a masara gbɛtɛ ra, a nama fi, amasɔtɔ bɔxɔ fisamantenna na a ra naxan nasariɲanxi Alatala xa.”

¹⁵ “Dɛnaxan luma, naxan yigbo nɔngɔnna yɛ wuli suulun, a kuya nɔngɔnna yɛ wuli mɔxɔɲɛn nun suulun, mɛn mi rasariɲanma. Taan nan tima a tagi, taan muxune yi a rabilinna findi banxidɛne nun xuruse rabadene ra.

¹⁶ Taan danne ni i ra: Nɔngɔnna yɛ wuli naanin kɛmɛ suulun kɔmɛnna ma, a yɛ wuli naanin kɛmɛ suulun yiifanna ma, a yɛ wuli naanin kɛmɛ suulun sogeteden binni e nun a yɛ wuli naanin kɛmɛ suulun sogegododen binni.

¹⁷ Bɔxɔ magenle xa lu taan nabilinni nɔngɔnna yɛ kɛmɛ firin tonge suulun.

¹⁸ Bɔxɔ dɔnxɛna nde luma nɛn bɔxɔ sariɲanxin sogeteden binni e nun a sogegododen binni, e firinna birin, nɔngɔnna yɛ wuli fu. Mɛnna bogise xabaxine findima muxune nan balo ra naxanye walima taan xa.

¹⁹ Muxun naxanye walima taan xa naxanye mænna bima, ne fatama Isirayila bõnsõnne birin nan na.

²⁰ Bõxõ sarijanxin nun taana bõxõn na malan, na kuyan nun a yigboon xa findi nõngõnna yẽ wuli mõxõjẽn nun suulun nan na.”

²¹ “Bõxõ sarijanxin nun taana bõxõna, e firinna birin danne kuyana nõngõnna yẽ wuli mõxõjẽn nun suulun. Bõxõ dõnxena ndee luma nẽn keli na sogeteden danna ma sa dõxõ yamanan sogeteden danna ra, a dõnxena ndee mẽn yi lu keli na sogegododen danna ma sa dõxõ yamanan sogegododen danna ra. Na bõxõ dõnxene xa findi mangan nan gbee ra. Na bõxõne nun Isirayila bõnsõnne bõxõn kuyan birin lan. Bõxõ sarijanxin nun Alaa yire sarijanxin luma a tagin nin.

²² Nayi, Lewi bõnsõnna muxune bõxõn nun taan gbeen luma mangana bõxõn nan tagi. Mangana bõxõn luma Yuda bõnsõnna bõxõn danna nun Bunyamin bõnsõnna bõxõn danna nan tagi.”

²³ “Bõnsõn dõnxene kẽẽ bõxõne nan itoe ra: Keli sogeteden ma han sa dõxõ sogegododen na, Bunyamin bõnsõnna gbeen nan na ra, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁴ Bunyamin bõnsõnna bõxõn danna, keli sogeteden ma sa dõxõ sogegododen na, Simeyõn bõnsõnna gbeen yi tugun na dẽ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁵ Simeyõn bõxõn danna, keli sogeteden ma sa dõxõ sogegododen na, Isakari bõnsõnna gbeen yi tugun na dẽ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁶ Isakari bõxõn danna, keli sogeteden ma sa dõxõ sogegododen na, Sabulon bõnsõnna gbeen yi tugun na dẽ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁷ Sabulon danna, keli sogeteden ma sa dõxõ sogegododen na, Gadi bõnsõnna gbeen yi tugun na dẽ, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁸ Gadi bõnsõnna bõxõn danna findima yamanan danna nan na yiifari fõxõni, fõlõ Tamari taan ma siga Meriba igene ma Kadesi yi, siga Misiran xuden xõn han sa bõxõn fõxõn gbeen ma.

²⁹ Ɛ yamanani ito yitaxunma Isirayila bõnsõnne muxune ra masensenna nan xõn, a findi e kẽẽ bõxõne ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Yerusalen taan so dẽene

³⁰ “Yerusalen taan so dẽ fu nun firinne ni i ra. Taan kõmẽn fõxõn kuyana, nõngõnna yẽ wuli naanin kẽmẽ suulun.

³¹ Taan so dẽene xili sama Isirayila bõnsõnne nan xun ma. Dẽ saxan kõmenna ma: Ruben gbeen dẽ keden, Yuda gbeen dẽ keden, Lewi gbeen dẽ keden.

³² Taan sogeteden binna kuyana, nõngõnna yẽ wuli naanin kẽmẽ suulun. Mẽn fan dẽ saxan: Yusufu gbeen dẽ keden, Bunyamin gbeen dẽ keden, Dan gbeen dẽ keden.

³³ Yiifari fõxõn kuyana, nõngõnna yẽ wuli naanin kẽmẽ suulun. Mẽn fan dẽ saxan: Simeyõn gbeen dẽ keden, Isakari gbeen dẽ keden, Sabulon gbeen dẽ keden.

³⁴ Sogegodode binna kuyana, nõngõnna yẽ wuli naanin kẽmẽ suulun. Mẽn fan dẽ saxan: Gadi gbeen dẽ keden, Aseri gbeen dẽ keden, e nun Nafatali gbeen dẽ keden.

³⁵ A rabilinna birin, nõngõnna yẽ wuli fu nun solomasexe. Sa fõlõ na waxatin ma, taan yi xili sa, a ‘Alatala na yi.’ ”

Daniyeli

Nabi Daniyeli Alaa Falan

Naxan Sebɛ

Babilɔn mangan faxi Isirayila bɔxɔni yɛngɛ sodeni jɛɛ kɛmɛ sennin benun Yesu xa bari. E yi Nabi Daniyeli suxu a dii jɔrɛyani yɛngɛni, e siga a ra Babilɔn yi. Nabi Daniyeli yi findi Babilɔn mangane fekolonna nde ra. Ala sɛnbɛn soxi a yii, a xa xiyene nun wundo feene bunna fala mangane xa. Ala mɔn bata dunɔpa fe famatɔ wuyaxin lankɛnɛmaya Daniyeli xa. A ne sɛbɛ Kitabun yireni ito kui.

Kitabun yireni ito Yahudiya banxulan muxu naanin nan ma taruxun yɛbama en xa naxanye lu tinxinyani e Ala xa Babilɔn Manga Nebukadanesari yɛtagi. Taruxu sennin nan a yire singen kui (sora 1 han sora 6), naxanye a yitama en na Yahudiyane yi limaniyaxi kii naxan yi bɛsɛnxɔnyani. Misaala ra, en Daniyeli a taruxun toma be, mangana kuntigine a woli yatane bun ma waxatin naxan yi (sora 6).

Ala fe to naanin nan yitama Daniyeli ra alo xiyena Daniyeli sora 7 han sora 12 kui naxanye dunɔpa wundo feene makɛnɛnma Daniyeli xa. Fe tooni itoe Yahudiya yamana taruxun nan yitama alo xiyena, siya wuyaxine yi naxanye tɔrɔma, han Ala mɔn yi e mali, e yi dɔxɔ e bɔxɔni.

Daniyeli feen naxanye toxi fata Ala ra, na yirena ndee Yesu fa waxatin nan yɛbama jɛɛ kɛmɛ wuyaxi benun Marigi Yesu xa bari. Misaala ra, mangan xiye naxan ma fe sɛbɛxi Daniyeli sora firinden, na gɛmɛna nde a fe falaxi naxan keben, muxu yii mi naxan bɔxi. Na yi findi taxamasenna ra naxan Marigi Yesu fa waxatin nun a fa kiin yitama bayo gɛmɛn godoxi yirena nde fari naxan findixi Romi kaane mangayana fe taxamasenna ra. A mɔn naxa a na gɛmɛn yi findi geya belebelen na naxan bɔxɔna ngaan nafe. Na bunna nɛɛn, fa fala Marigi Yesu faxi Romi kaane mangaya waxatini, a dɛnkɛleya yamaan mɔn sabatima siyane birin tagi han to alo na xiyena a yitaxi kii naxan yi.

Daniyeli 9.25 fan Yesu fa waxatina fe falama. Malekana a falaxi Daniyeli xa mɛnni fa fala a jɛɛ kɛmɛ naanin jɛɛ tonge solomasɛɛɛ nun saxan nan tima yamarina nde xanbi ra benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa, a yi faxa. Na yamarina fe sɛbɛxi Esirasi 7.11 kui. Yerusalɛn taan tixi yamarin naxan ma, na yi fixi yanyina nde jɛɛ kɛmɛ naanin tonge suulun nun solomasɛɛɛ benun Marigi Yesu xa bari hanma yanyina nde jɛɛ kɛmɛ naanin tonge naanin nun suulun fata jɛɛne tɛngɛ kii firinna ra muxune yi darixi naxanye rawalɛ na waxatine yi. Nayi, Kitabuna falan na kamalixi Yesu barin to jɛɛ mɔxɔjɛn nun suulun ti, xanamu, a barin to jɛɛ tonge saxan nun solomasɛɛɛ ti. Yesu faxa nɛn, a keli sayani yanyina nde a barin to jɛɛ tonge saxan nun saxan ti. Na bunna nɛɛn, fa fala Daniyeli waliyiya falani ito Marigi Yesu faxa waxati yɛtɛn falaxi yanyina nde jɛɛ kɛmɛ suulun jɔxɔn benun Yesu xa bari.

Kitabun yireni ito nun Lankɛnɛmaya kitabu yirena ndee maliga han! E firinna birin waxatin birin dɛnkɛleya muxune nan sɛnbɛ soma, e xa lu dɛnkɛleyani, hali kɔntɔfili feen nun tɔrɔyaan sifan birin e sɔtɔ.

Daniyeli nun a lanfane Babilɔn yi

¹ Yehoyakimi a mangayaan jɛɛ saxan-dena, Yuda yamanani, Babilɔn mangan naxan yi xili Nebukadanesari, na nun a muxune yi siga, e sa fu Yerusalɛn taan ma, e yi a rabilin yɛngɛsone ra.

² Marigin nan tinxi Yehoyakimi suxu feen ma, Yuda Mangana, e nun Ala Batu Banxin muran nasariɔanxine tongo feen ma. Manga Nebukadanesari yi ne xali Babilɔn yamanani, a yi se xɔnne ramara a gbee suxure banxin nafulu ramaradeni.

³ Mangan yi a fala a muxu gbeen xa, naxan xili Asipenasi, a naxa, a a xa sa Isirayila foningena ndee yɛ matongo, naxanye kelixi manga banxini xanamu xabila hiyabuxine yi.

⁴ A xa xaxilima xaranxine yɛ matongo naxanye kɛndɛ, e tofan. E xa kɔta alogo e xa nɔ wanla kɛ mangana banxini. E luma nɛn e xaranjɛ Babilɔn xuiin nun a sɛbɛnle ma.

⁵ Mangan mən yi e soqe keden balon tongo, keli a gbee donseene yi e nun a gbee dɔlɔne yi. E xaranma nən jɛɛ saxan bun ma, na xanbi ra, e yi fa lu wanla kɛ mangan xa.

⁶ Yuda kaan naxanye yi na muxune yɛ, ne xili: Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli, e nun Asari.

⁷ Mangana tande xunna yi xili nənən sa e xun ma. A yi Daniyeli xili sa a “Belitisasari.” A yi Xananiya xili sa “Sadiraki.” A yi Mikayeli xili sa “Mesaki.” A yi Asari xili sa “Abedinego.”

⁸ Daniyeli yi a miri, a nama a yetɛ raharamu mangana a donseene ra e nun a dɔlɔn na.* Nanara, a yi tande xunna mafan a e nama a karahan a a yetɛ raharamu.

⁹ Ala yi a ragidi, tande xunna yi hinan Daniyeli ra, a mən yi kininkinin a ma.

¹⁰ Tande xunna yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “N gaxuxi mangan yɛɛ ra, n kannu, naxan bata ɛ donna nun ɛ minse feen nagidi. Xa a i to, i fatin baxi i ra i lanfane tagi, n xunna lɔma ayi nən ɛ fe ra.”

¹¹ Daniyeli yi a fala na xa, tande xunna naxan tixi Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli nun Asari xunna dɔxɔn na, a naxa,

¹² “Se bogine nun igen gbansanna fi nxu ma, i xa nxu mato nayi han xi fu.

¹³ Na xanbi ra, i nxu nun nxu lanfane fatin sama e bode ma nən naxanye mangana a donseen donma, i nxɔ donse feen yɛbɛ nayi alo i naxan toxi.”

¹⁴ Nanara, a tin na ma, a yi e mato xi fu bun ma.

¹⁵ Xii fu danguxina, a yi a to e kɛndɛ, e fatin fan, dangu mangana donseen don muxune ra.

¹⁶ Nanara, e xunna dɔxɔn yi se bogine fi e ma, mangana donseen nun a dɔlɔn jɔxɔn na.

¹⁷ Ala yi lɔnnin fi foninge naaninni itoe ma a e xa fe sɛbɛxin birin bunna famu, e nun fekolonna. Daniyeli yi nɔɛ xiyene bunne falɛ e nun fe toone alo xiyena.

¹⁸ E waxatin jan yanyi naxan yi mangana naxan sa, tande xunna yi e yita Nebukadanesari ra.

¹⁹ E birin nun mangan yi e bode to, foningene yɛ, muxu yo mi a kɛnɛn alo Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli e nun Asari. Ne yi so a wanli.

²⁰ Mangana e maxɔdin fefe ma lan xaxilimayaan nun fe kolonna fe ma, a yi a to e yabine yi dangu a woyimɛne nun a jinan kanne gbeen na dɔxɔna ma fu, naxanye yi a yamanani.

²¹ Daniyeli yi lu na yi han Kirusi a mangayaan jɛɛ singena.

2

Mangana xiyena fe

¹ Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ firindena, a yi xiye sa. A xaxinla yi jaxamin han xixɔnla yi a bejin.

² A yi woyimɛne nun jinan kanne nun kɔmɔ kanne nun yiimatone xili alogo e xa a xiyen bunna fala a xa. Ne yi malan, e ti a yetagi.

³ Mangan yi a fala ne xa, a naxa, “N xiyena nde nan saxi, naxan bata n xaxinla jaxamin. A xɔnla n ma, n xa na xiyen bunna kolon.”

⁴ Na yiimatone yi mangan yabi Arami xuini, e naxa, “Nxu kannu, Ala xa siin fi i ma. I ya xiyen yɛba nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa.”

⁵ Mangan yi a fala yiimatone xa, a naxa, “N bata yelin a natɛ fa fala xa ɛ mi n ma xiyeni ito fala n xa e nun a bunna, n na ɛ yibolonma nən dungi dungi yɛɛn ma, ɛ banxine fan yi kala fefe!

⁶ Koni xa ɛ mən nɔ n ma xiyen nun a bunna faladeni n xa, ɛ kise wuyaxi sɔtɔma nən n yii, e nun kɔntɔnne nun xunnayeren gbegbe. Nanara, ɛ xa xiyen nun a bunna fala n xa.”

⁷ E mən yi a fala mangan xa, e naxa, “Mangana, i ya xiyen fala nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa.”

⁸ Mangan yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon, ɛ katama n xa dija han waxati gbɛtɛ bayo ɛ a kolon n ma fe ragidixin mi kalɛ.

⁹ Koni, xa ɛ mi n ma xiyen fala n xa, jaxankata kedenna sama ɛ birin fari nən. Ɛ faxi wulen nun yanfantanya falan nan tideyi n xa han n ma miriyaan yi maxɛtɛ.

* **1:8: 1.8Haramun** nan yi mangana donseene ra bayo e yi ralima mangana suxurene nan ma.

Nanara, ε n ma xiye n fala n xa, nayi n na a kolonma nεn fa fala ε nε a bunna fale nεn.”

¹⁰ Yiimatone yi a yabi, e naxa, “Nxɔ mangana, na muxu yo mi dunujani ito yi naxan nε na ligε naxan xɔli i ma. Na manga yo mi na, hali a fangan nun a sɛnben na gbo kii yo ki, na munma fe sifani ito maxɔdin woyimεne nun jinan kanne nun yiimatone ma singen.

¹¹ I naxan maxɔdinxi, na xɔdɔxɔ. Muxu yo mi nε na yabin soε i yii fɔ alane, koni ne mi dɔxi adamadiine tagi.”

¹² Nayi, mangan yi xɔlɔ, a bɔjɛn yi te han! A yamarin fi fa fala a Babilɔn fekolonne birin xa faxa.

¹³ Mangana falan yi rawanga, fekolonne yi fa fama faxadeni nεn. Nayi, e Daniyeli fen e nun a lanfane alogo e fan xa faxa.

Ala yi xiye n lankεnεmaya

¹⁴ Daniyeli yi a xuiin namini jɔxɔ luun nun xaxilimayaan na Ariyoki ma mangan kantan muxune xunna, naxan yi faan ki-raan xɔn ma siga Babilɔn fekolonne faxadeni.

¹⁵ A Ariyoki maxɔdin, a naxa, “Nanfera mangan bata sariya xɔdεxε sifani ito sa.” Ariyoki yi na feen ye ba Daniyeli xa.

¹⁶ Nanara, Daniyeli yi siga mangan fεma, a yi a mayandi alogo a xa waxatin fi a ma, a xa nɔ a xiye n nun a bunna fale mangan xa.

¹⁷ Daniyeli yi siga banxini, a feni ito birin ye ba a lanfane xa, Xananiya nun Mikayeli e nun Asari.

¹⁸ A yi e mafan a e xa Ala maxandi naxan kore, a xa kininkinin e ma, a xa fe luxunxini ito yita e ra alogo e nama Daniyeli nun a lanfane faxa Babilɔn fekolonna bonne xɔn.

¹⁹ Nanara, Daniyeli yi fe toon ti kɔεεn na alo xiye na, fe luxunxin yi lankεnεmaya a xa. Daniyeli yi Ala tantun naxan kore,

²⁰ a naxa,

“Ala xinla xa tantun habadan habadan! Amasɔtɔ a tan nan gbee kolonna nun sɛnben na.

²¹ A tan nan waxatin nun a kepane maxεtεma:

A tan nan mangane bama.

A tan nan mangane dɔxɔma.

A fekolonna fima fekolonne ma,

a lɔnnin fima xaxilimane ma.

²² A fe tilinxi luxunxine lankεnεmayama.

A dimi yi feen kolon,

bayo kεnεnna a yii.

²³ N benbane Ala,

n na i tantunma,

n yi i batu

fekolonna nun fangana a fe ra

i naxan fixi n ma.

I bata n nakolon na ra,

nxu naxan maxɔdinxi i ma,

i bata nxu rakolon mangana xiye n na.”

Daniyeli yi mangan xiye n nun a bunna fala

²⁴ Na xanbi ra, Daniyeli yi siga Ariyoki fεma, mangan yamarin fi naxan ma a xa Babilɔn fekolonne faxa. A sa a fala a xa iki, a naxa, “Hali i nama Babilɔn fekolonne faxa. Siga n na mangan ye tagi. N xa a xiye n bunna fala a xa.”

²⁵ Mafuren, Ariyoki yi siga Daniyeli ra mangan fεma, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata muxu keden to na Yuda kaa suxine ye, naxan xiye n bunna fale mangan xa.”

²⁶ Mangan yi Daniyeli maxɔdin naxan xili Belitisasari, a naxa, “I tan nε xiye n nun a bunna fale n xa ba?”

²⁷ Daniyeli yi mangan yabi, a naxa, “Mangana, i fe luxunxin naxan maxɔdinxi fekolonne nun jinan kanne nun woyimεne nun yiimatone ma, ne sese mi nε i ya xiye n nun a bunna fale i xa.

²⁸ Koni Ala na yi, naxan kore xɔnna ma. A nε fe luxunxine ye mayalanje. A bata Manga Nebukadanesari rakolon naxan ligama waxati famani. Awa, i ya xiye n nun i ya fe toone ni i ra i naxanye to i ya saden ma.

²⁹ I yi saxi waxatin naxan yi, mangana, i yi lu i mirε fe famatone ma. Awa, naxan fe luxunxine ye mayalanma, na bata i rakolon fe famatone ra.

³⁰ N tan ma binni, fe luxunxini ito mi ye mayalanxi n xa fa fala n tan fekolon dangu ndenden na, koni alogo a bunna xa fala mangan xa, i yi i sondonna miriyane kolon.”

³¹ “Mangana, i fe toon nan tixi naxan findixi sawura belebelen na. Na sawura yi gbo kati! A yi mayilenma, a yi tixi i ye tagi, a kepaan yi magaxu han!

³² Xemaan yeteen nan yi sawuran xunna ra, a kanken nun a yiine gbeti wuren nan e ra, a kuiin nun a tagina, sulana.*

³³ A danbane yi rafalaxi wure foren na, a sanne wure foren nun bendε ganxina.

³⁴ I yi a matoma waxatin naxan yi, gemena nde yi keben muxu yii mi naxan boxi, a fa bonbo na sawuran sanna ra wure foren nun bendε ganxin denaxan yi. A yi e rayensen.

³⁵ Awa, a wure fore yo, a bendε ganxi yo, a sulan yo, a wure gbeti yo, a xema yo, na birin yi lunburunye ayi, e yi findi burun burunna ra alo se dagin naxan yifema soge furen na. Foyen yi a xali a funfu yo mi lu na. Awa na gemen naxan fa bonbo na sawuran na, na yi findi geya belebelen na, a boxona ngaan nafe.”

³⁶ “Xiyen ni i ra. Nxu a bunna fan falama nen mangan xa.

³⁷ Nkanna, mangane mangan ni i tan na. Amasoto Ala nan mangayaan nun senben nun fangan nun xunnayerenna fixi i ma, Ala Naxan Kore.

³⁸ A tan nan i doxi muxune nun subene nun xoline xun na, e nema dede yi, a yi noon fi i ma ne birin xun na. I tan nan xema xunna ra.

³⁹ I tan na dangu, mangaya gbeten kelima nen naxan senben xurun i gbeen xa. Na xanbi, mangayaan saxanden ligama nen alo sulana, na yi noon sa boxon birin ma.

⁴⁰ Mangaya naaninden fama nen, na xodoxo alo wurena. Wuren seen birin yensenma, a a lunburun. Na mangayaan fan bonne yensenma na kii nin, a yi e lunburun.

⁴¹ I a sanne nun a san sonle toxi rafalaxi wuren nun bendε ganxin basanxin na kiin de, na yamanani taxunma nen, koni wuren xodoxon boxondonna taranma a yi nen, bayo i wuren nun bendε ganxin basanxin nan toxi.

⁴² Nanara, alo a san sonle yi rafalaxi wuren nun bendε ganxin basanxin na kii naxan yi, na yamanan foxo kedenna fangan gboma ayi nen, bode foxon yi xetunye ayi.

⁴³ I wuren nun bendε ganxin basanxin nan toxi, bayo na muxune katama nen e xa malan, koni e mi malanye alo wuren nun bendε ganxin to mi basanye.”

⁴⁴ “Na mangane waxatini, Ala Naxan Kore, na mangayana nde rafama nen naxan mi kale habadan!† Na mangayaan mi danguma yamana gbete noon bun. A yamanan bonne raxuyama ayi nen, a yi e raxori, koni a tan yeteen luma nen habadan.

⁴⁵ Na bunna nen, alo i gemen naxan toxi kebenye geyaan fari muxun yii mi dinxi naxan na, a fa wuren nun sulan nun benden nun gbeti wuren nun xemaan yensen. Ala bata a yita mangan na naxan fama ligadeni yeen na. Nondin nan xiyeni ito ra, muxune lan e xa la a bunna fan na.”

Mangan yi Daniyeli binya

⁴⁶ Nba, Manga Nebukadanesari yi a xinbi sin Daniyeli bun ma, a yetagin yi lan boxon ma. A yamarin fi a e xa saraxane ba a xa, e nun wusulanna.

⁴⁷ Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “E Ala nan alane Ala ra. E nun mangane gbee marigina naxan wundo feene lankenemayama. Bayo i bata no wundo feni ito ye mayalanye.”

⁴⁸ Mangan yi Daniyeli mate, a banna se wuyaxi so a yii. A yi a doxo Babilon yamanan birin xun na, a yi a findi mangan na Babilon fekolonna birin xun na.

⁴⁹ Daniyeli yi mangan mafan, a xa Babilon boxon fe yeban so Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yii. Daniyeli yeteen yi lu Manga Nebukadanesari a tandem ma wanla ra.

* **2:32: 2.32** A **xunna** findixi Babilon kaane mangayaan nan na. Na feen sebexi Yereimi 51.7 kui. A **kanken nun a yiine** findixi Perise kaane gbeen na Manga Kirusi naxan folo jee keme suulun tonge saxan nun solomanaanin benun Yesu xa bari. A **kuiin nun a tagi** findixi Gireki kaane mangayaan na Manga Alesandire bun ma jee keme saxan benun Yesu xa bari. A danbane nun a sanne findixi Romi kaane mangayaan nan na. Yesu faxi waxatin naxan yi, Romi kaane nan yi mangane ra boxon yire wuyaxi xun na. † **2:44: 2.44** Marigi Yesu a denkeleya yamaan naxan folo, na findixi **mangayani** ito ra naxan buma habadan. Daniyeli a falani ito a yebaxi fa fala a Yesu yi lan a xa fa Romi kaane mangayaan waxatini. A faxi na waxatin nin. Yesu a denkeleya yamaan nan sabatima dunuja yiren birin yi fata falani ito ra. Na feen mato Daniyeli 2.35 kui. A mon buma habadan ariyanna yi.

3

Mangan yi suxuren nafala

¹ Manga Nebukadanesari yi sawura xemaan nafala. A kuyan nongonna ye tonge sennin lixi. A yigbona, nongonna ye sennin. A sa a ti Dura Lanbanni, Babilon yamanani.

² Manga Nebukadanesari yi bɔxɔne mangane nun bɔxɔ kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun sariyasane nun kitisane nun bɔxɔn kuntigine ngan xili alogo e xa fa sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

³ Awa, bɔxɔne mangane nun bɔxɔ kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun sariyasane nun kitisane nun bɔxɔn kuntigine ngan yi e malan na sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafala. E ti sawuran yetagi Manga Nebukadanesari naxan nafala.

⁴ Mangana fe rawangan yi sarin fangan na, a naxa, “Siyane nun bɔnsɔnne birin naxanye xuine birin falama, naxan yamarixi ε ma, na ni ito ra:

⁵ ε na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mε waxatin naxan yi, ε bira bɔxɔni, ε yi sawura xemaan batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

⁶ Xa naxan yo mi bira a bun ma, a yi a batu, na rawolima ayi nɛn sulun tɛɛni* keden na!”

⁷ Nanara, siyane birin to xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mε, siyane nun bɔnsɔnne birin naxanye xuine birin falama, ne yi bira sawura xemaan bun ma, e yi a batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

⁸ Na waxatin yeteni, yiimatona ndee yi fa, e xa Yahudiyane kansun.

⁹ E yi a fala Manga Nebukadanesari xa, e naxa, “Ee! mangana! I xa bu dunuɔa yi.

¹⁰ Nxu kannna, i bata yi yamarin fi, a muxune birin xa bira sawura xemaan bun ma, e yi a batu, e na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna

nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mε waxatin naxan yi.

¹¹ Nayi, naxan yo mi tin bire a bun, a yi a batu, na kannna wolima nɛn sulun tɛɛni.

¹² Koni Yahudiyana ndee na yi, i tan yetɛɛn Babilon bɔxɔn fe yebaan soxi naxanye yii, Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego. I ya yamarin bɔtε mi ne xa. Ee! Mangana! E mi i ya alane batuma, e mi i ya sawura xemaan fan batuxi i naxan nafalaxi.”

¹³ Nebukadanesari bɔɔɛn yi te a xɔlɔ! A yi yamarin fi, e xa fa Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego ra. Sofane yi fa na xεmεne ra a yetagi.

¹⁴ Nebukadanesari yi a fala e xa, a naxa, “Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego, ɔɔndin na a ra ba? ε mi n ma alane batuma, ε mɔn mi sawura xemaan batuma, n naxan nafala?

¹⁵ Awa, iki, ε na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mε sɔnɔn, ε bira, ε yi sawura xemaan batu n naxan nafalaxi. Koni xa ε mi a batu, ε rawolima nɛn sulun tɛɛni keden na! Ala mundun na yi naxan ε bama n yii?”

¹⁶ Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi a fala, e naxa, “Ee! Manga Nebukadanesari! Nxu mi waxi nxu yetε makata fe yi i yetagi.

¹⁷ Xa na rabε, nxɔ Ala, nxu walima naxan xa, na nɔε nxu ratangε. A nxu ratangama sulun xɔɔɛn ma nɛn e nun i yiin ma.

¹⁸ Hali a mi na ligε, mangana, a kolon a nxu mi i ya alane batuma, nxu mi i ya sawura xemaan batuε i naxan nafalaxi.”

E woli fena tɛɛni

¹⁹ Nayi, Nebukadanesari yi mɔnε han! A yetagin yi masara Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yεε xɔri. Nebukadanesari yi yamarin fi e xa sulun† nawolon dɔxɔɔa ma solofere dangu e yi darixi a ra kiin de.

²⁰ A yi a yεngεsona ndee yamari naxanye maxɔdɔxɔ a gali diine ye, e xa Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego xidi, e yi e rawoli sulun tɛε xɔɔɛni.

* 3:6: 3.6Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.” † 3:19: 3.19Sulunna mɔn fale fa fala furuna.

²¹ Na xεmε saxanna yi xidi, e maraberi baxi e dagine nun e wantanne nun e namune yi, e nun e domaan birin. E yi woli sulun tεε xajε tagi.

²² Sofaan naxanye Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego woli tεεni, tεεn yi ne faxa bayo mangan bata yi yamarin fi a xa wolon jaxi ra.

²³ Koni Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego, ne saxanna xidixin yi bira sulun tεε xajεni.

²⁴ Manga Nebukadanesari yi gaxu, a tugajε ayi, a keli. A yi a fala a maxadi tiine xa, a naxa, “En mi muxu saxan xidixin xan wolixi tεεn tagi ba?” E mangan yabi, e naxa, “On Mangana!”

²⁵ A mɔn naxa, “Anu, n muxu naanin nan toma, e mi xidixi. E sigan tima tεεn tagi, tɔɔya yo mi e ma. E naaninden kɛpaan maliga malekan na.”

Mangan yi Ala binya

²⁶ Nebukadanesari yi a maso sulun xajεn dε ra, a naxa, “Sadiraki! Mesaki! Abedinego! Ala Matexina walikεne, ε mini, ε fa be.” Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi keli tεεn tagi.

²⁷ Bɔxɔne mangane nun bɔxɔ kanne nun yamana kanne yi e maso e ra. E yi a to, tεεn mi nɔ yo sɔtɔxi na xεmεne fatin ma. E xunsexe ne mi ganxi, e dagine mi kalaxi. Tεεn xiri mi dɔxi e ma.

²⁸ Nebukadanesari yi a fala, a naxa, “Tantunna Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala xa! A tan nan a malekan nafaxi, a yi a walikεne ratanga. E bata la a ra han, e yi mangana a yamarin kala. E yitɔnxi faxa feen ma, benun e xa ala gbεte batu, ba e Ala ra.

²⁹ A mato fa, n yamarin naxan fima: xa muxu yo Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala rafεya, a na taran siya yo yi, yamana yo yi, xui yo yi, na kanni sege ma dungi dungi yεεn nan ma, a banxin yi findi kurun na, bayo ala yo mi na naxan nɔε makantan sifani ito ra alo a tan.”

³⁰ Nanara, mangan yi Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a fe mate Babilɔn yamanani.

³¹ Manga Nebukadanesari yi xεrane rasiga siyane nun bɔnsɔnne birin ma

naxanye xuine birin falama, dunuɔa yiren birin yi, a naxa,

Bɔjεsa gbeen xa lu ε xa.

³² A findixi n xa fe fajin nan na, n xa taxamasenne nun kabanako feene yεba ε xa

Ala Matexin naxanye ligaxi n xa.

³³ A taxamasenne gbo, a kabanako feene sɛnbɛn gbo.

A mangayana,

habadan mangayaan na a ra.

A nɔyaan luma nɛn mayixεte nun mayixεte.

4

Mangan xiyen firindena

¹ N tan Nebukadanesari, n yi bɔjε xunbenla nun jaxunna nin n ma mangaya banxini.

² N yi xiye sa naxan n magaxuxi. Miriyane yi soma n yi n ma saden ma, n xaxinla fe toone yi n kuisan han!

³ Nanara, n bata yamarin fi, e xa fa Babilɔn fekolonne ra n fεma alogo e xa n ma xiyen bunna fala n xa.

⁴ Woyimεne nun jinan kanne nun yiimate tone nun kɔmɔ kanne faxina, n yi n ma xiyen yεba e xa, koni e sese mi nɔ a bunna falε n xa.

⁵ A rajanna, Daniyeli fan yi fa n fεma naxan mɔn yi xili Belitisasari naxan xili luxi alo n ma ala xinla. Ala sarijanxine niina a tan yi. N yi n ma xiyen yεba a xa,

⁶ n naxa, “Belitisasari, woyimεne kuntigina, n na a kolon fa fala ala sarijanxine niina i tan yi. Wundo fe yo mi xɔdɔxɔ i tan yii. Fe toone bunna fala n xa, n xiye saxi naxanye ra.”

⁷ “Awa, n xaxinla toon naxan tixi, na ni i ra, n to yi saxi n ma saden ma, n yi n yεε rakopinma, n yi a to:

Wudi bili gbee keden tixi bɔxɔn tagi, naxan yi mate han!

⁸ Na wudin yi gbo,

a magaxu ayi,

a konden yi texi nɛn han kuyena.

A yi toma bɔxɔn danna birin na.

⁹ A jɔxɔndene yi fan,

a bogine yi wuya han!

Birin balon yi a kɔε ra.

Burunna subene yi fama a nininna bun.

Xɔline yigiyaxi a yiine kɔε ra.

Daliseene birin yi e donna sətəma a bogin nan xən.

10 N xaxinla tooni,
n naxan to n ma saden ma,
n yeen tixi,
n yi marakantan ti sarijanxina nde keden to gode

keli kore xonna ma.

11 Na yi sən xə fangan na,
a falan ti iki, a naxa,
‘E wudini ito rabira,
ε yi a yiine sεgε,
ε yi a jəxəndene ba a ma,
ε yi a bogine raxuya ayi.
Subene xa e giye a bun,
xəline yi keli a yiine yi.

12 Koni ε xa a dungin nun a salenne lu bəxəni
ε yi a xidi wuren nun sula yələn xənna ra,
a yi lu xeen ma sεxən xərə ra.
A xa yikun xiila ra,
a yi a balo sεxən na
alo subene.

13 A adamadi xaxinla maxetema nən,
sube xaxinla yi so a yii.
Jεε solofere danguma a xun ma nən.

14 Marakantan muxune nan sariyani ito ragidixi,
maleka sarijanxine nan yamarini ito fixi
alogo daale xa a kolon
fa fala Ala Matexin nən nabama
adamadiine mangayaan fari.
A a soε muxε yii naxan na rafan a ma,
hali muxune birin dangu naxan na.’ ”

15 “N tan Manga Nebukadanesari, n
xiyen naxan sa, na nan na ra. Awa, i tan
Belitisasari, i xa n xiyen bunna fala n xa,
bayo n ma bəxən fe kolonne, ne sese mi
nəxi a bunna fale n xa. Koni i tan nəε bayo
ala sarijanxine niina i tan yi.”

Daniyeli yi xiyen yəba

16 Awa, Daniyeli naxan xili Belitisasari,
na yi a raxunbeli waxatidi, a miriyane yi
a kuisan. Mangan yi a fala, a naxa, “Beliti-
sasari, xiyen nun a bunna nama i kuisan.”
Belitisasari yi a yabi, a naxa, “N kanna, a yi
lan nun, xiyen xa findi i yaxune gbeen na,
a bunna yi lu i sangajəxəne xa.

17 I wudi bili gbeen toxi gboε, a maxədxə
ayi, naxan kondən texi han kuye, naxan yi
toma bəxən danna birin yi,

18 naxan jəxəndene fan, naxan bogi
wuya, naxan daliseen birin baloma, bu-
runna subene e sama naxan bun ma,
xəline e tεen sama naxan yiine yi.”

19 “Ee! Mangana! Na wudin ni i tan na.
Bayo, i bata gbo i findi sənbe kanna ra. I ya
gboon bata te han kuye e nun i ya nəən bata
dunəna danna birin li.

20 I tan mangan mən yi kantan ti
sarijanxine keden to gode keli kuye, a
naxa, ‘E wudini ito rabira, ε a kala, koni
ε dungin nun a salenne lu bəxəni. Koni
ε a maxidi wure yələn xənna nun sulan
yələn xənni xeen ma sεxən xərə ra. A xa
yikun xiila ra. A xa lu burunna subene xən
ma han jεε solofere yi dangu a xun ma.’ ”

21 “Ee! Mangana! N xa a yəba i xa Ala
Matexin naxan nagidixi n kanna mangan
ma.

22 I kedima nən adamadiine tagi, i sa i
damakε burunna subene yε. I i dεgema
sεxən nan na alo jingene. I mən yikunma
xiila ra nən jεε solofere bun ma, han i yi
a kolon a Ala Matexin nan nəən nabama
adamadiine mangayaan xun na. A man-
gayaan fima muxun ma naxan na a kenen.

23 Wudi dungin nun a salenne lu feen
yamarin fan bunna na, a i ya mangayaan
naxetema i ma nən i na a kolon, a nəən
naxan yi, na kuye.

24 Nanara, Mangana, n ma maxadin xa
rafan i ma: Danna sa i yulubine ra, i xa
tinxin. I ya tantanne lu na, i xa kininkinin
təwə muxune ma. Yanyina nde yi, i luyε bəjε
xunbenli nən.”

25 Na feen birin yi kamali Manga
Nebukadanesari ma.

26 Kike fu nun firin to dangu, a yi a
masiga tima manga banxin sangansoon
kəε ra Babilən yi,

27 Mangan yi a fala, a naxa, “Babilən gbo
de! N tan nan a tixi manga yigiyaden na n
sənben fangan na n ma xunnayerenna nun
n ma binyen xa!”

28 Falan mən yi mangan dən i singen, fala
xuina nde yi keli kuye, a naxa, “Manga
Nebukadanesari, falani ito tima i tan xa.
Mangayaan sənben bata ba i yii to.

29 I kedima nən muxune tagi, i sa i
damakε burunna subene tagi, i yi sεxən
don alo jingene, jεε solofere bun ma han i

na a kolon waxatin naxan yi a Ala Matexin nan nōn nabama adamadiine mangayaan fari. A a so muxe yi naxan na a kenēn.”

³⁰ Na waxatin yetēni, na fala xuiin yi kamali Manga Nebukadanesari xili ma, a yi kedi adamadiine ye, a se xen don alo jingene. A fatin yi yikun xiila ra, han a xunse xen yi mini alo singbin xabena. A san xanle yi kuya ayi alo xoliin gbeena.

³¹ Waxatin naxan saxi na danna to a li, n tan Nebukadanesari, n yi n ye n nate kuye, n xaxinla yi xete n ma. N na Ala Matexin batu, n yi a tantun, n yi a binya naxan na yi habadan! Naxan ma nōn findixi habadan nōn na e nun naxan ma mangayaan ligama mayixete nun mayixete xun na.

³² Sese mi dunuja muxune senben na Ala ye ra yi. Naxan na a kenēn, a na nan ligama maleka ganla ra e nun muxune bōxōn ma. Muxu yo mi na naxan a yiin ye ratiyē, a a fala, a naxa, “I nanfe ligama?”

³³ Na waxatin yetēni, n xaxinla yi xete n ma, n ma mangayaan xunnayerenna nun n ma nōn mirinna fan yi xete n ma. N ma maxadi tiine nun n ma muxu gbeene mōn yi n xili, n dōxō n ma mangaya gbēdeni. N ma gboon yi siga xun mase.

³⁴ Iki, n tan Nebukadanesari, n na a batuma, n na a yite, n na a binya, kore xōnna mangana yoona a xa a kewanla birin yi, a kirane tinxin. A nōe muxune magode nēn naxanye e yete yitema.

5

Sebeli magaxuxina

¹ Lōxōna nde, Manga Belisasari yi jaxaxanaxani tōn a muxu gbee wuli kedenna xa. A yi lu dōlōn minjē e xōn.

² Dōlōn to a suxu, Belisasari yi yamarin fi a e xa fa igelengenna xema daxin nun gbeti daxin na, a baba Nebukadanesari kelixi naxanye ra Ala Batu Banxi gbeeni Yerusalēn taani. Mangan yi waxi a min feni ne ra e nun a jaxanle nun a konyi jaxanle* nun a muxu gbeene.

³ Nayi, e yi fa xema igelengenne ra naxanye sa tongo Ala Batu Banxini Yerusalēn

taani. Mangan nun a muxu gbeene nun a jaxanle nun a konyi gilēne yi e min ne ra.

⁴ E dōlōn min waxatin naxan yi, e yi lu alane batuē, xēmaan nun gbetin nun sulan nun wuren nun wudin nun gēme alane.

⁵ Na waxatin yetēni, muxun yii sonle yi mini kenēnni lēnpu dēgen ma. E se benla ti manga banxin kanke. Mangan yi yiini ito to naxan yi se benla tima.

⁶ Mangan yetagin yi maxete, a miriyane yi a kuisan, a tagi xudine yi ba a yi, a xinbine yi lu bōnbē e bode ra.

⁷ A yi gbelegbele fangan na, a e xa fa jinan kanne nun yiimatone nun kōmō kanne ra. A yi a fala Babilōn fekolonne xa, a naxa, “Naxan na se benli itoe xaran, a yi a bunna fala n xa, na maxidima nēn manga dugin na, xema jēren yi bira a kōe, a mōn yi mangaya tiden saxanden sōtō bōxōni ito yi.”

⁸ Mangana a fekolonne birin yi so, koni e mi nō se benla xaranjē, e yi a bunna fala mangan xa.

⁹ Na nan a liga, Manga Belisasari mōn yi gaxu han, a yetagin yi maxete, a muxu gbeene yi kui yifu.

¹⁰ Mangana nga to mangan nun a muxu gbeene sōnxō xuiin mē, a so jaxaxaxa banxini. A yi a fala, a naxa, “Mangana, i xa bu han! I ya miriyaye nama i kuisan. I yetagi nama maxete.

¹¹ Muxuna nde i ya bōxōni, ala sarijanxine xaxinla a yi. I baba waxatini, a yi feene fixēn toma, a xaxinla fan, a fekolonna nun alane gbeen lan. Nanara, i baba Manga Nebukadanesari yi a findi woyimēne nun jinan kanne nun yiimatone nun kōmō kanne kuntigin na. I baba mangan yetēn na liga nēn.

¹² Bayo, nii fisamantenna nun lōnnin nun xaxilimayaan Daniyeli yi, mangan naxan xili sa Belitisasari. Xiyene bunna kolonna fan ayi. A mōn sandane yebama, a maxōdin xōdēxene yabima. Nanara, e xa Daniyeli xili. A nōma nēn a bunna faladeni i xa.”

Daniyeli yi na se benla xaran

¹³ Nayi, e fa Daniyeli ra mangan yetagi. Mangan yi a fala a xa, a naxa, “I tan nan

* 5:2. 5.2Konyi jaxanle nan ne ra, a naxanye sōtō a jaxanla ra.

na Daniyeli ra n baba faxi naxan na sa keli Yuda yi?

¹⁴ N bata i ya fe me a alane niina i tan yi e nun i feene fixen toma. Xaxinla nun fekolonna i tan yi naxan joxon mi na.

¹⁵ E baxi fadeni nen fekolonne nun jinan kanne ra n fema alogo e xa sebenli ito xaran, e yi a bunna fala n xa, koni e mi naxi a bunna faladeni!

¹⁶ N bata a me a i noe feene bunne yebene, i yi maxodin xodexene yabi. Iki, xa i no sebenli ito xaranje, i n nakolon a bunna ma, i maxidima manga dugin na nen, xema jeren yi bira i koe, i yi findi boxon mangan muxu saxanden na.”

¹⁷ Daniyeli yi a fala mangan xa, a naxa, “I ya kiseene ramara i yete xa, i ya finmaseene fi gbete ma. Hali na, n sebenla xaranma nen mangan xa, n yi i rakolon a bunna ma.

¹⁸ Ee! Mangana! Ala Matexin nan mangayaan nun gboon nun xunnayerenna nun noron fixi i baba Nebukadanesari ma.

¹⁹ Nanara, siyane nun bansonne birin naxanye xuine birin falama, ne gaxuxi a yee ra. A na wa a xon, a muxun faxesa. A na wa, a a rakisi. A na wa naxan yite fe yi hanma a yigodo fe yi, a na liga.

²⁰ Koni a yanda waxatin naxan yi, a bojen yi xodxo han a waso ayi. Ala yi a ba a mangaya gbedeni, a a binyen ba a yii.

²¹ A kedi adamane ye, a xaxinla yi lu alo subene gbeena. A yi lu burunna sofanle foxo ra, a yi sexen don alo jingene. A fatin yi yikun xiila ra, han a kolon a Ala Matexin nan noon nabama adamane mangayaan xun na. A muxe nan findima mangan na, a na wa naxan xon.”

²² “I tan, a diina Belisasari, i yi na birin kolon, koni i mi i yete magodo.

²³ I bata i yete yite Marigin xili ma naxan kore, i yi Ala Batu Banxina igelengenne maxili i yetagi. E yi dolon min e ra, i tan nun i ya muxu gbeene nun i ya jaxanle nun i ya konyi jaxanle. I yi alane batu, gbetin nun xemaan nun sulan nun wuren nun wudin nun geme alane, naxanye mi se toma, e mi fe mema, kolon mi e yii. I mi Ala binyaxi i ya niiraxinla nun i ya dunuja yi gidin naxan yii.

²⁴ Na nan a toxi, a yiini ito rafaxi naxan sebenli ito tixi.”

²⁵ “A tan ni i ra keden keden yeen ma naxan sebei: MENE MENE TEKELI PARISIN.

²⁶ Falani itoe bunna ni i ra: ‘MENE’ na bunna neen fa fala ‘Yatena.’ Ala bata i ya mangayaan boxon yate, a danna sa a ra.

²⁷ ‘TEKELI’ na bunna neen fa fala ‘A maliga.’ I ratexi sikeela nan na, a li, i yelefu.

²⁸ ‘PARISIN’ na bunna neen ‘Mayitaxunna.’ Bayo i ya boxoni taxunma nen, a yi so Mede kaane nun Perise kaane yii.”

²⁹ Sasa, Belisasari yi yamarin fi a Daniyeli xa maxidi manga dugin na, xema jeren yi bira a koe, a yi yamarin fi, a xa rawanga a bata yamanan mangayaan tiden saxanden soto.

³⁰ Na koeen yeteen na, e Babilon manga Belisasari faxesa.

6

Daniyeli nun yatane fe

¹ Dariyusi Mede kaan mangayaan soto a jee tonge sennin e nun firin nan ma.

² Dariyusi yi a ragidi a xa boxone manga keme e nun moxojen ti a gbee yamanane xun na.

³ A yi manga gbee saxan doko e xun na boxone mangane fa dentegen sama naxanye xa alogo mangana tonone xa xun makantan. Daniyeli yi na manga saxanne ye.

⁴ Awa, Daniyeli yi dangu manga gbee firinna bodene ra e nun boxone mangan birin bayo nii fisamantenna yi a tan yi. Nanara, mangan yi wa a doko feni boxon birin xun na.

⁵ Awa, manga gbee bodene nun boxone mangane yi feren fen folo a tojege feen na lan boxona feene ma. Koni e mi kii yo soto, e mi mayifu yo to a tan ma binna ra bayo a tinxin. Nanara, e mi kalan to a yi hanma mayifuna.

⁶ Awa, na muxune yi a fala, e naxa, “En mi fere yo sote Daniyeli tojege feen ma xa a mi fata a Alaa sariyana feen na.”

⁷ Na manga gbeene nun boxone mangane birin yi siga mangan fema e bode xon. E yi falan ti, e naxa, “Manga Dariyusi xa siimayaan soto habadan!

⁸ Yamanan manga gbeene nun bəxə kanne nun bəxəne mangane nun maxadi tiine nun yamana kanne birin tinxi a mangana sariya keden xa rawanga naxan fama tənni ito sadeni: Xii tonge saxanna bun ma, naxan na ala yo maxandi hanma muxu gbete ba i tan na, mangana, na xa woli yatane yinla ra.

⁹ Ee! Mangana! Iki, tənni ito yisarin, i yi i ya taxamasenna sa alogo a xa findi maxetetaren na alo Mede kaane nun Perise kaane sariyan to mi maxete.”

¹⁰ Nanara, Manga Dariyusi yi a taxamasenna sa tənna seben fari.

¹¹ Awa, Daniyeli to a kolon a feni ito bata yisarin, a yi te a sangansoon kəe ra naxan foye suxuden deene yi rabixi Yerusalən binni. Dəxəna ma saxan sogen ma, a yi a xinbin sinma, a Ala maxandi, a a tantun alo a yi a ligan kiin de a singeni.

¹² Na muxune birin yi siga Daniyeli konni, e so, e Daniyeli li a Ala mafanhe, a yi Ala maxandima.

¹³ Nayi, e siga mangan fema, e yi mangana tənna fe fala a xa, e naxa, “I mi yi tənna nde yisarin naxan a fala a xii tonge saxanna bun ma, muxu yo a xui ramini ala gbete ma a xandideni hanma muxu gbete ba i tan na, mangana, na wolima yatane yinla ra nen?” Mangan yi e yabi, a naxa, “Nəndin nan a feen na, fata Mede kaane nun Perise kaane gbee sariyan na naxan mi maxete.”

¹⁴ E mən yi a fala, e naxa, “Ee! Mangana! Daniyeli, Yuda muxu suxina nde, na mi i tan yatəxi sese ra hanma i ya tən yisarinxina. A Ala maxandin nabama dəxəna ma saxan sogen ma.”

¹⁵ Mangan to na me, a yi kəntəfili kati, a yi a ragidi a bəneni a a xa Daniyeli rakisi. Han sogen bira waxatini, a katama a xa a rakisi.

¹⁶ Koni na muxune birin yi fa mangan fema, e yi a fala mangan xa, e naxa, “A kolon, mangana, Mede kaane nun Perise kaane sariyan mi tinhe a təri saxin nun lanma xui seboxina mangan xən, na xa maxete.”

¹⁷ Nanara, mangan yi yamarin fi a Daniyeli xa woli yatane yinla ra. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “I ya Ala, i naxan batuma sənəyani, na xa i rakisi.”

¹⁸ E yi fa geməna nde ra, e a dəxə yinla də ra, mangan yi a mataxamaseri a yiirasoon na e nun a muxu gbeene yiirasone ra alogo fefe nama maxete Daniyeli ma binni.

¹⁹ Na xanbi ra, mangan yi siga a banxini, a yi xi sunni, a konyi naxalan yo mi fa a fema, xixəli mi a suxu.

²⁰ Subaxa, mangan yi keli, a yi siga sasa yatane yinla də ra.

²¹ A to maso yinla ra, a yi Daniyeli xili a xui səxələxin na. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “Daniyeli, habadan Alaa walikena! I ya Ala, i naxan batuma sənəyani, na nəxi i rakise yatane ma nen ba?”

²² Daniyeli yi a yabi, a naxa, “Mangana, i xa siimayaan sətə habadan!”

²³ N ma Ala bata a malekan nafa, a fa yatane deen balan. E mi fe naxi ligaxi n na, bayo n findixi səntaren nan na a yetagi, hali i fan yetagi. Ee! Mangana! N mi fe naxi yo rabaxi.”

²⁴ Nayi, mangan yi səwa han, a yi yamarin fi a e xa Daniyeli rate yinla ra. Daniyeli yi rate yinla ra, e mi maxələde yo to a ma, amasətə a yi dənkələyaxi a Ala ma.

²⁵ Mangan yi yamarin fi a muxun naxanye Daniyeli tənəgəxi, a ne xa woli yatane yinla ra, e tan nun e diine nun e naxanle. Benun e xa yinla xənna li, yatane yi e kutukutu, e yi e xənne yilunburun.

²⁶ Na xanbi ra, Manga Dariyusi yi sebenla ti siyane nun bənsənne birin ma naxanye xuine birin falama naxanye bəxəna ngaan ma, a naxa, “Bəne xunbeli gbegebe xa lu e xən ma!”

²⁷ N bata yamarin fi n ma bəxən birin yi, binyen xa fi Daniyeli a Ala ma, yamaan yi gaxu a yee ra.

Bayo habadan Ala na a ra.

A nəen habadan.

A mangayaan mi kalama habadan.

A nəən luma nen han a rapanna.

²⁸ A tan nan maratangan nun marakisin tima,

a mantaxane nun kabanako feene ligama kuyen nun bəxən ma.

A tan nan Daniyeli ratangaxi yatane fangan ma.”

²⁹ Na xanbi ra, Daniyeli yi sabati Dariyusi mangayaan bun ma, e nun Kirusi Perise kaana mangayaan bun ma.

7

Daniyeli a fe to singena alo xiyena: Sube naaninne

¹ Belisasari a mangayaan ꞑɛɛ singena Babilon yi, Daniyeli yi xiye sa, a fe toon ti a xaxinli, a yi a saden ma waxatin de. Na xanbi ra, a yi xiyen nun a fe xonne seɓɛ.

² Daniyeli yi a fala, a naxa, “N na a to nɛn n ma kɔɛ ra tooni, foyene sa kelima kuyen tongon naaninne yi, e e radin fɔxɔ ige gbeen xun ma.”

³ “Sube magaxuxi naanin yi mini fɔxɔ igeni, e sese keden mi yi a ra.

⁴ A singe ra xiin yi luxi alo yatana, a gubugubune alo singbin. N yi a matoma, e a gubugubune ba a ma, e a rakeli, e a ti a sanne xunna alo adama. Muxun sɔndɔmɛn yi so a yii.”

⁵ “Sube firinden luxi alo kanko belebelena. A saxi a fɔxɔ kedenna ma. Nɛnsɛn xɔri saxan yi a dɛ, a e xinma. E yi a fala a xa, e naxa, ‘Keli, i xɔyi se gbeen don.’ ”

⁶ “Na xanbi, n yi a matoma, n yi gbɛɛ to alo tagi suxu ꞑari. Xɔli gubugubu naaninna a fari, a xunna fan naanin. Nɔɔn yi so a yii.

⁷ Na xanbi ra, n yi a matoma n ma kɔɛ ra tooni, n yi suben naaninden to naxan mamirin, a magaxu e nun a maxɔdɔxɔ han a dangu ayi. Wure ꞑin belebelene yi a dɛ ra, a yi a se suxine donma, a yi e laxunma, a dɔnxɛne bira a sanne bun. A tan nun sube fɔlɔne sese keden mi yi a ra, feri fu nan yi a ma.

⁸ N yi n mirima a fenne ma waxatin naxan yi, n yi a to, a feri xuridina nde yi mini e tagi, a feri fɔlɔyixi saxanne yi tala a yɛɛ ra. Awa, yɛɛ firin yi na fenna ma alo adaman yɛɛna e nun dɛna naxan yi falan tima dɛ ꞑaxun na.”

⁹ N yi lu a matoɛ, gbɛdɛne yi dɔxɔ.

Habadan Siin Kanna yi fa dɔxɔ.

A dugine yi fixa alo nɔnɔna,

a xunseɛɛn luxi alo garina,

a gbɛdɛn luxi alo tɛɛ dɛgɛ,

sanna digilinxine yi dɛgɛma a gbɛdɛn ma alo wonson tɛɛna.

¹⁰ Baan yi minima a yetagi

a dɛgɛma tɛɛn na.

Muxu wuli wuline yi a batuma,

yatɛtaren yi tixi a dɛxɔn.

Nayi, kitisane yi e magodo, e kitabune rabi.

¹¹ N yi lu a matoɛ:

Waso falane fe ra

fenna yi naxan falama,

e sube naaninden faxa n yɛɛ xɔri.

E yi a binbin woli tɛɛni, a gan.

¹² “Suben bonne fangan yi ba e yi, koni nde yi sa e siimayaan fari han waxatina nde.

¹³ N yi a matoma n ma kɔɛ ra tooni,

a mato: adamadi maligan yi fa

sa keli kore kundani.

A yi a maso Habadan Siin Kanna binni,

e a maso a ra.

¹⁴ Sɛnbɛn nun xunnayerenna nun mangayaan yi so a yii,

alogo siyane nun bɔnsɔnne birin xa a batu naxanye xuine birin falama.

A nɔɔna, habadan nɔɔn na a ra

naxan mi danguma mumɛ!

A mangayaan mi kalɛ habadan!”

¹⁵ “N tan Daniyeli, n xaxinla yi ꞑaxamin n kui, n ma fe toone yi n kuisan.

¹⁶ N yi n maso na muxuna nde ra, n yi a maxɔdin feni ito xunna yetɛɛn na.

¹⁷ A yi a bunna fala n xa, a naxa, ‘Sube magaxuxi naaninni itoe mangaya naaninna nan mayitaxi naxanye kelima dunu ꞑa yi.

¹⁸ Koni Ala Matexina muxu sariꞑanxine mangayaan sɔtɔma nɛn, mangayaan yi lu e yii habadan, han habadanne habadanna.’ ”

¹⁹ “Na xanbi, n yi wama fixɛn sɔtɔ feni sube naanindena fe yi naxan nun suben bonne keden mi yi a ra, naxan yi magaxu, wure ꞑinne yi naxan dɛ ra. A san xanle luxi alo sulana, a yi a se suxine donma, a e laxun a a dɔnxɛne mabodon.

²⁰ N mɔn yi wama feri fune fe kolon feni, e nun fenna naxan mini, a yi saxan nabira e yɛ, na fenna naxan yɛɛ firin yi a ma e nun naxan dɛ yi yetɛ yigbo falane tima, a mɔn yi ligaxi alo a gbo bonne birin xa.”

²¹ “N yi a matoma, a yi muxu sariꞑanxine yengɛma, a nɔ dɛɛn sɔtɔ e ma.

²² Han Habadan Siin Kanna yi fa, a xa yoon fi Ala Matexina muxu sariꞑanxine ma. Waxatin yi a li, muxu sariꞑanxine yi mangayaan sɔtɔ.”

23 “A yi falan ti n xa, a naxa, ‘Sube naanindena, mangayana nde nan na ra naxan taranma dunuɲa yi, naxan nun mangayaan bodene keden mi a ra. A bɔxɔna ngan sɔtɔma nɛn, a a yibodon, a a lunburunɲe ayi.’

24 Feri fune findixi manga fuun nan na naxanye kelima yamanani ito ma. Nde gbɛtɛ kelima nɛn e tan xanbi ra, e nun a fɔlɔne keden mi a ra, a manga saxan nagodoma nɛn.

25 A fala ɲaxine tima nɛn Ala Matexin ma, a yi muxu sariɲanxine kasari, a wama nɛn a xa waxatine nun sariyan masara. Muxu sariɲanxine yi lu a bun ma waxati saxan nun a tagi bun ma.

26 Na xanbi ra, kitin fama nɛn, e nɔɔn bama a yii nɛn, e a kala, e a raxɔri habadan.

27 Mangayaan nun nɔɔn nun gboon naxan yamana makuyene yi, ne soma nɛn Ala Matexina yama sariɲanxin yii. A mangayana, habadan mangayaan na a ra, nɔ kanna ngana a batuma nɛn, e a yamarine suxu.”

28 “Bataxin danna ni ito ra. N tan Daniyeli, n kuisan nɛn n ma miriyane ra, n yetagin yi maxetɛ. N yi falani itoe ramara n bɔɲɛni.”

8

Daniyeli a fe toon firindena alo xiyena: kontonna nun kɔtɔna

1 Manga Belisasari a mangayaan ɲɛɛ saxandena, n tan Daniyeli, n mɔn yi fe toon ti alo xiyena.

2 N yi a matoma na toon kui, a liga n yɛɛ ra yi alo n Suse taani, Elan yamanan manga taana, Wɔlayi xuden dɛ.

3 N yi n yɛɛn nakeli, n yi kontonna to, a tixi xuden dɛxɔn ma. Feri kuye firin yi a ma, koni naxan minixi dɔnxɛn na, na kuya boden xa.

4 N yi kontonna to a fenne wolɛ sogegododen binni e nun kɔmɛn fɔxɔn nun yiifari fɔxɔn binni. Muxu yo mi yi nɔɛ a ratangɛ a sɛnbɛn ma. A yi a waxɔn feen nabama tun, a sɛnbɛn sigan gboɛ ayi.

5 N yi n maɲɔxɔnma na ma waxatin naxan yi, nanunna yi, kɔtɔna nde yi fa sa keli sogegododeni, a yi bɔxɔna ngani

sigama, a sanne mi yi dinma bɔxɔn na. Feri magaxuxi keden yi kɔtɔni ito xunna ma.

6 A fa han konton fer firin kanna yireni, n naxan to xuden dɛxɔn. A fɔɲɛn a ma a fangan birin na.

7 N yi a to a masoɛ kontonna ra. A a kɔnkɔ a ma, a a garin, a a fer firinne gira. Hali kontonna mi fanga sɔtɔ, a kɔtɔn nati. Kɔtɔn yi a rabira bɔxɔni, a yi a bodon, muxu yo mi nɔ a bɛ a yii.

8 Kɔtɔn sɛnbɛn yi gbo ayi han! Koni a sɛnbɛn to gbo ayi, a fer gbeen yi gira. Feri rayabuxi naanin yi mini a funfuni, e xunne tixi bɔxɔn tongon naaninne ra.

9 Ne yɛ, fer xurin yi mini keden ma, naxan sɛnbɛn yi gboma ayi yiifari fɔxɔn binna nun sogeteden binna nun na yamanan mabinni naxan tofan.

10 A mɔn yi keli kore xɔnna ganla xili ma, a yi na fɔxɔ kedenna nde rabira bɔxɔni e nun sarene. A yi e yibodon.

11 A yi keli kore gali manga yetɛɛn xili ma, a lɔxɔ yo lɔxɔ saraxan ba a yii, a yire sariɲanxin nabira.

12 Fata a murutɛ ɲaxin na, na ganla nun lɔxɔ yo lɔxɔ saraxan yi lu a sɛnbɛn bun ma. Fenna yi ɲɔndin woli bɔxɔni. A yi nɔ dɛɛn sɔtɔ a kɛwanla ngan ma.

13 N yi maleka keden fala ti xuiin mɛ, maleka gbɛtɛ yi a fala fala tiin xa, a naxa, “Fe toxini itoe buma han waxatin mundun yi lan lɔxɔ yo lɔxɔ saraxan nun murutɛ halagi tiina fe ma, e nun yire sariɲanxin nun ganla yibodonna fe?”

14 A yi n yabi, a naxa, “Fɔ ɲinbanna nun xɔtɔn wuli firin kɛmɛ saxan na dangu. Na xanbi ra, yire sariɲanxin mɔn yi rasariɲan.”

Fe toon firinden bunna alo xiyena

15 N tan Daniyeli, n yi fe tooni ito matoma, n mɔn yi a famunna fenma, daala nde yi ti n dɛxɔn ma naxan nun muxun maliga.

16 N mɔn yi muxu xuiin mɛ Wɔlayi xuden tagi, a yi sɔnxɔ, a naxa, “Baraka Yibirila, muxuni ito rafamu fe toon bunna ra.”

17 A yi a maso n dingirani. A to maso, n gaxu, n bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma. Koni a naxa n na, “A famu, adamadina, fa

fala fe tooni ito waxati rananna nan gbee a ra.”

¹⁸ A falan tima n xa waxatin naxan yi, n yi fuga a ra, n yetagin yi lan bəxən ma, koni a a yiin din n na, a n nakeli.

¹⁹ A mən yi a fala n xa, a naxa, “N xa i rakolon naxan fama ligadeni xələn jan waxatini, bayo waxatina nde saxi a janna ma.

²⁰ I kontonna naxan toxi ferir firinna a xun ma, Mede nun Perise mangane nan ne ra.

²¹ Kətə maxabexin tan, Girəki bəxən mangan nan na ra. Feri gbeen naxan yi a yəene longonna ra, e manga singen nan na ra.

²² Fenna to gira, ferir naanin yi mini a funfuni naxan findixi mangaya naanin na naxanye kelima a bəxəni, koni e mi fanga sətəma alo a tan.”

²³ “E mangayaan na jan, murutəlane na jaxu ayi, manga də jaxuxi yii radon tiina nde kelima nən.

²⁴ A sənben gboma ayi nən, koni a tan yeteen fangan mi a ra. A kala magaxuxine tima nən, a yi nə deen sətə a kəwanle yi, a sənbene halagi e nun siya saripənxina.

²⁵ A lugoxi kəten na, a noma nən bonne yanfadeni. A wasoma nən a sondonni, a muxu wuyaxi raxərima nən naxanye yengin yi a ma, e makantanxi. A kelima nən Mangane Mangan xili ma, koni a kalama nən, hali adama fangan mi a raba.

²⁶ Ninbanna nun xətən ma fe toxin naxan ito ra, jəndin na a ra. Fe tooni ito ramara wundoni, amasətə a waxati yikuyene nan ma fe falama.”

²⁷ “N tan Daniyeli, n yi lu soge wuyaxi, n fangan janxi, n furaxi. Na xanbi, n keli, n yi n təgbə mangan hayune ra. N yi kəntəfinla nin, lan na fe toxin ma, bayo n mi yi a famuma.”

9

Daniyeli Ala maxandina

¹ Dariyusi, Asuyerusu a diina, keli Mede bənsənni, na yi findi mangan na Babilən yamanani.

² A mangayaan jəe singeni, n tan Daniyeli, n yi a kolon Kitabun xən ma, a a daxa jəe tonge solofere xa kamali Yerusalen taan kala xanbini, fata jəene

yatən na Alatala naxan fala Nabi Yere mi xa.*

³ Nanara, n yi sunna suxu, n kasa dugin nagodo n ma, n yi xuben so n xunna ma, n yi n yəe rafindi Marigina Ala ma, alogo n xa a maxandi, n yi a mafan.

⁴ N yi Alatala maxandi, n ma Ala, n yi ito rali a ma, n naxa:

“Marigina Ala, i gbo, i magaxu. I tan nan i ya layirin nun hinanna ramaraxi i rafan muxune xa, naxanye i ya yamarine suxi.

⁵ Nxu bata yulubin liga, nxu bata tantan, nxu bata findi sən kanne ra, nxu bata murutə i tan xili ma, nxu yi nxu xun xanbi so i ya yamarine nun i ya sariyane yi.

⁶ Nxu mi i ya walikəne, nabine xuiin naməxi, naxanye falan ti i xinla ra nxə mangane xa, e nun nxə manga xunxurine nun nxu babane nun nxə yamanan muxune birin.

⁷ I tan, Marigina, i tinxin. To bəxəni, yagina nxu tan nan xa Yuda muxune nun Yerusalen kaane e nun Isirayila yamaan birin, naxanye maso e nun naxanye makuya e nun naxanye yamanane birin yi. I tan nan e rasigaxi amasətə e tinxintəreyaan xən ma.

⁸ Alatala, yagina nxu tan nan xa e nun nxə manga gbeene nun nxə manga xunxurine nun nxu babane, bayo nxu bata yulubin tongo i tan ma.

⁹ Koni, i tan, Marigina, nxə Ala, i nxu mafeluma i ya kininkininni, hali nxu to murutəxi i xili ma.

¹⁰ Nxu mi i tan Alatala xuiin naməxi, nxə Ala, i to nxu maxədin nxu xa xuru i ya sariyane ma, i naxanye falaxi nxu xa fata i ya walikəne nabine ra.

¹¹ Isirayila yamaan birin bata i ya sariyan kala, e mi i xuiin namə. Nanara, dangan naxan səbəxi Musaa sariyan kui, na bata godo nxu fari.

¹² I bata na falan nakamali i naxan fala nxu xili ma e nun nxə kuntigin naxanye nxu ramaraxi. I tərəya gbeen nafa nxu ma Yerusalen taani naxan jəxəndən munma godo yire yo yi

¹³ alo a səbəxi kiin de Musa a sariyani. Na tərən birin bata fa nxu ma. Hali na, nxu mi Alatala maxandi, nxə Ala. Nxu munma

* 9:2: 9.2 Yere mi 25.11-12

fata nxo hakene ra, nxu mi i ya jondin kolon.

¹⁴ Nanara, Alatala tinxi toroyani ito rafadeni nxu ma. Amasoto Alatala nxo Ala, i tinxin i kewanla ngaani i naxanye rabaxi. Koni nxu mi i xuiin name.

¹⁵ “Marigina, nxo Ala, i tan nan i ya muxune ramini Misiran yi i yii senbemaan na, naxan xili gbeen fi i ma alo a kiin de to. Koni nxu tan, nxu bata yulubin liga nxu findi sonmane ra.

¹⁶ Marigina, i ya xolon ba Yerusalen taan ma, e nun i ya geya sarijanxina, i nama fitina men kaane xili ma bayo i tinxin feene birin yi. Nxu yulubine nun nxu babane hakene bata nxu rayagi nxu rabilinna muxune yee ra.

¹⁷ Awa, nxo Ala, i xa i ya walikena maxandin name e nun a mafanna. I tan Marigina fe ra, i yetagin noron xa godo i ya yire sarijanxi kalaxin ma.

¹⁸ N ma Ala, i tuli mati, i yi a me, i yeen nabi i yi nxo taa xonna mato, i xinla maxandin deen de! Amasoto nxu mi i maxandima nxu kewali tinxinxine xon ma fo i ya kininkinin gbeena.

¹⁹ Marigina, a rame! Marigina nxu mafelu, i joxo lu. A raba, i nama bu i yetena fe ra. Ee! N ma Ala, bayo i xinla falama i ya taan nun i ya muxune nan xun ma.”

²⁰ N yi lu falan tiye, n yi n ti n yulubine ra e nun n ma yamaan gbeene ra, Isirayila, n yi lu Alatala mafanje, n ma Ala, a geya sarijanxina fe ra.

²¹ N yi maxandini waxatin naxan yi, Baraka Yibirila, n maleka naxan to n ma fe too singeni, na gixin yi a maso n na kuye, jinbanna saraxa ba waxatini.

²² A yi n xaran a a fala n xa, a naxa, “Daniyeli n bata fa mon alogo i xa no famun tiye.

²³ I mafanna foloxina, bataxina nde yi mini, n faxi nen, n xa fa a rali i ma, bayo marafan muxun nan i ra. Falani ito suxu i yi fe tooni ito famun.”

²⁴ Jee solofere doxide tonge solofere nan saxi i ya siyaan nun i ya taa sarijanxin xa, alogo muruten xa jan,

dan yi sa yulubine ra, alogo hakene xa xafari, habadan tinxinyaan yi fa, alogo fe toon nun waliyiyaan xa kamali, alogo sarijandene sarijanden xa masusan.

²⁵ “I xa a kolon, i yi a famun: Keli na falan yisarin waxatin ma naxan a fala a Yerusalen mon xa yiton, a ti, han Manga sugandixin faana, jee solofere doxide solofere nun jee solofere doxide tonge sennin nun firin nan tima.† Taan nun a yinna mon tima nen koni a waxatine xodoxoma ayi nen.

²⁶ Na jee solofere doxide tonge sennin nun firin na dangu, e Muxu Sugandixin faxama nen, muxu yo mi luma a xa. Na xanbi ra, mangana nde nun a ganla fama nen, e taan kala e nun yire sarijanxina. Na mangan najanna fama nen alo fufana. Kala nan nagidixi han yengen najanna.

²⁷ Jee solofere bun ma, na mangan nun muxu wuyaxi layirin xidima nen. Na jee solofere tagiin bun ma, a saraxane nun kiseene bama a yii nen, a yi se haramuxin ti yire sarijanxini naxan halagin tima, han a sa a najanna li naxan nagidixi a xa.”

10

Daniyeli a fe toon saxandena alo xiyena: Malekana

¹ Perise mangana Kirusi a mangayaan jee saxandeni, Ala yi falana nde lankenemaya Daniyeli xa naxan xili Belitisasari. Jondin nan na falan na fa fala yenge gbeen kelima nen. A na falan famu fe toon nan xon alo xiyena.

² Na waxatini, n tan Daniyeli, n yi xunsagi saxan naba sununi.

³ N mi donse timin timinxi yo don, n mi sube don, n mi minse min, n mi n masusan ture xiri jaxumen yo ra, han lxo xun saxan yi dangu.

⁴ Kike folon xii moxojen nun naaninna, n yi baa gbeen dexon ma naxan xili Tigiri baana.

⁵ N yi n yeen nakeli, n yi muxun to, taa dugi fixena a ma e nun xemaan yeteen tagi xidin xidixi a tagi.

† 9:25: 9.25 A *falan yisarin* naxan ma, na feen sebexi Esirasi 7.11 kui. Nabiya falani ito Yesu faxa waxatin nan falama.

⁶ A fatin dɛgɛma a ma alo gɛmɛ fixɛna. A yɛtagin mayilenma alo kuyen na a jinna masɔxɔn. A yɛene ligaxi alo tɛɛ dɛgɛna. A yiine nun a sanne mayilenma alo sulan xuruxina. A fala xuine ligaxi alo sɛtɛn xuina.

⁷ N tan, Daniyeli, n keden peen nan na fe toon ti, muxun naxanye yi n dɛxɔn, ne mi na to, koni gaxu gbeen yi e suxu, e yi e gi, e sa e luxun.

⁸ N keden peen yi lu, n yi fe to gbeen i to to. Fangan yi jan n yi, n yɛtagin yi maxɛtɛ, a tɔɔn.

⁹ N yi a fala ti xuiin mɛ. N yi a fala xuiin mɛma waxatin naxan yi, n fuga a ra, n yi bira, n yɛtagin yi lan bɔxɔn ma.

¹⁰ Nayi, yiina nde yi din n na, a n xuruxurunxin nakeli n xinbine nun n yii xunna.

¹¹ A a fala n xa, a naxa, “Daniyeli, muxu rafanxina, kata i n ma fala tixine famu. Keli, i ti i funfuni i dɛɛn de, bayo n xɛxi i tan nan fɛma iki.” A to na falan ti n xa, n keli dingingɛ ayi.

¹² A mɔn naxa, “Daniyeli i nama gaxu, bayo xabu i a ragidi lɔxɔ singen naxan yi i bɔɔɛni i xa famun fen, i yi i yɛtɛ magodo Ala xa, i ya maxandi xuiin yi ramɛ. N faxi i ya fala xuine nan yabi ra i ma.

¹³ Koni Setanaa malekan naxan Perise bɔxɔn ma, na tixi n yɛɛ ra nɛn xii mɔxɔɔɛn nun keden han Mikeli, malekane mangana nde yɛtɛɛn yi fa n mali. Nayi, n nadigi nɛn Perise mangane fɛma.

¹⁴ Awa, iki n bata fa i rakolondeni feen naxan fama ligadeni i siyaan na yɛɛn na bayo fe toona nde luxi na waxatine xa.”

¹⁵ A to yi na falane tima n xa, n yi n xun sin bɔxɔn ma, n yi n dundu.

¹⁶ Na xanbi, adamadiine maligana nde yi fa a yiin din n dɛ kidin na, n yi n dɛni bi. Naxan yi tixi n dɛxɔn ma, n yi a fala na xa, n naxa, “N kannna, fe tooni ito a fe bata n kuisan. Fanga yo mi fa n na.

¹⁷ Konyin falan tima a marigin xa di? Iki, fanga yo mi fa n na, n niiraxinla dasama.”

¹⁸ Adamadiin maligan mɔn yi a yiin din n na. A fangan fi n ma.

¹⁹ A yi a fala, a naxa, “I nama gaxu, muxu rafanxina, i bɔɔɛn xa xunbeli. I sɛnbɛ so, i wɛkilɛ!” A to na fala n xa, n yi fangan sɔtɔ, n

yi a fala, n naxa, “N kannna xa falan ti, bayo i bata n sɛnbɛ so.”

²⁰ A yi a fala n xa, a naxa, “I a kolon, n faxi i ma naxan na? Iki n xɛtɛma, n xa sa Perise Yinna Mangan yɛngɛ. N na siga waxatin naxan yi, Gireki Yinna Mangan fama nɛn.

²¹ Koni naxan sɛbɛxi ɔɔndi kitabuni, n faxi na nan nalideyi i ma singen. Muxu yo mi n maliyɛ n yaxuni itoe xili ma fɔ ɛ gbee malekan Mikeli.”

11

Malekan yi falan ti Daniyeli xa

¹ “N tan nan yi Mikeli malima yɛngɛni Dariyusi Mede kaana mangayaan ɔɛɛ sin-geni.”

² “Iki n xa ɔɔndin fala i xa. Manga saxan dɔxɔma Perise xunna nɛn, a naaninden nafunla sɔtɔma nɛn dangu bonne ra. A fangan na gbo ayi waxatin naxan yi a nafunle xɔn, a birin nakelima nɛn Gireki yamanan xili ma.”

³ “Koni, gali mangana nde kelima nɛn, a nɔɔn sa e nun sɛnbɛ gbeena. Naxan na a kɛnɛn, a na rabama nɛn.

⁴ Koni a na mate kati, a yamanan yensenma nɛn, a yi yitaxun bɔxɔn tongon naaninna ra. A mi luyɛ a bɔnsɔnna xa, a mɔn sɛnbɛn mi gboma ayi alo a yi kiin de bayo a yamanani taxunma nɛn, a radangu gbɛtɛye ma naxan mi e tan na.”

⁵ “Yiifari fɔxɔn mangan findima fangamaan na nɛn, koni a kuntigina nde keden fangan gboma a gbeen xa nɛn, a nɔɔn ti. A nɔɔn findima nɔ sɛnbɛmaan nan na.

⁶ ɔɛɛna ndee na dangu, e findima xɔyimaan na nɛn. Yiifari fɔxɔn mangana a dii tɛmɛn fama nɛn kɔmɛn fɔxɔn mangan fɛma e xa lanna xidi, koni a fangan mi luma a yi, a xɛmɛn nun a sɛnbɛn mi buma. Na waxatini, a soma nɛn yiini, e nun a rabilinna nun a baba nun naxanye tixi a bun.

⁷ Dii tɛmɛna xabilan muxuna nde kelima nɛn a baba ɔɔxɔni, a fama nɛn kɔmɛn fɔxɔn mangana ganla xili ma, a yi so a taa makan-tanxine kui. A e yɛngɛ, a e nɔ.

⁸ A mɔn sigama e suxurene yɛtɛɛn na nɛn Misiran yi e nun e sawura wure xabuxin nun muran xɔnne gbeti daxon nun xɛma

daxina. Na xanbi, a lu jɛɛ dando, a makuyaxi kɔmɛn fɔxɔn mangan na.

⁹ Kɔmɛn fɔxɔn mangan sigama nɛn yiifari fɔxɔn mangana yamanani, koni a mɔn xɛtɛma nɛn a bɔxɔni.”

¹⁰ “Kɔmɛn fɔxɔn mangana a diine yitɔnma nɛn yɛngɛ so xinla ma, e gali wuli wuyaxi malanma nɛn naxan sigama yɛɛn na alo fufaan naxan bɔxɔnma, a mɔn yi xɛtɛ a yamanani. A fuma a yaxuna taa makantanxina nde ma nɛn.

¹¹ Yiifari fɔxɔn mangan xɔlɔxina, a yi mini yɛngɛsodeni kɔmɛn fɔxɔn mangan xili ma, na fan yi gali gbeen nakeli. Koni na ganla suxuma nɛn yɛngɛni.

¹² Na ganla xalima nɛn, yiifari mangan yi waso ayi. A muxu wuli wuyaxi rabirama nɛn, koni a mi nɔdɛ sɔtɔma.”

¹³ “Amasɔtɔ kɔmɛn fɔxɔn mangan mɔn fama gali wuli wuyaxi malandeni nɛn dangu a fɔlɔn na. Waxati dando nun jɛɛ dandon bun ma, e nun gali gbeen minima nɛn e nun gali muran wuyaxi.

¹⁴ Na waxatini, muxu wuyaxi kelima nɛn yiifari fɔxɔn mangan xili ma. Hali gbalɔtɔna ndee murutɛma nɛn i tan siyani alogo fe toon xa kamali, koni e dagalanma ayi nɛn.

¹⁵ Kɔmɛn fɔxɔn mangan fama nɛn gbingbinna ratedeni han a taa makantanxin yinna suxu ayi. Yiifari ganla nun a sofa kɛndɛne mi a yɛɛ ratiyɛ. E fangan janma nɛn.

¹⁶ Naxan na rafan kɔmɛn fɔxɔn sofa mangan ma, a na nan ligama nɛn, bayo muxu yo mi a yɛɛ ratiyɛ. A dɔxɔma Yamana To Fajini nɛn, a kala ti sɛnbɛna a yii.”

¹⁷ “A a natama nɛn a a xa fa e nun a yamanan sɛnbɛn birin alogo e nun yiifari fɔxɔn mangan xa lanna xidi, a wama nɛn a dii tɛmɛn fi feni yiifari fɔxɔn mangan ma a janxanla ra, alogo a nɔdɛɛn sɔtɛ a ma kii naxan yi, koni a fe yitɔnxin mi lanma.

¹⁸ Na danguxina, a firifirima nɛn yamanane xili ma naxanye fɔxɔ igen mabinna ra, a a wuyaxi suxuma nɛn, koni gali mangana nde a marayarabi kɛwanla kalama nɛn hali a tan yɛtɛɛn mi yarabi.

¹⁹ Na xanbi ra, a a firifirima nɛn a yamanan taa makantanxine xili ma, koni a

dagalanma ayi nɛn, a bira, a mi fa toma sɔnɔn.”

²⁰ “A jɔxɔn yibiran fitinatɔna nde rafama nɛn yamanan faji yireni. Koni soge dando, a halagima nɛn, a mi fata xɔlɛ ra, a mi fata yɛngɛ ra.”

Manga jaxina fe kɔmɛn fɔxɔni

²¹ “Muxu ranaxuxina nde tima nɛn a jɔxɔni, mangaya mahiban mi naxan ma. Bɔjɛ xunbeli waxatin tagini, na xɛmɛn fama nɛn mangayaan tongodeni kɔtɛne ra.

²² Yaxu ganla naxan minima a xili ma alo fufana, a ne rayensenma ayi nɛn e nun layiri mangana.

²³ A yanfan tima nɛn e nun bodene sara-tine kui, han a findi sɛnbɛmaan na hali a xɔyine to mi wuya.

²⁴ Bɔjɛ xunbenla waxatini, a sa fumama nɛn bɔxɔn nafulu yirene ma. A feen ligama nɛn a babane nun a benbane mi nɔ naxan ligɛ. A yɛngɛn tɔnɔne yitaxun e nun nafunla nun sɔlɔ feene. A kɔtɛn nan ligama a sa fu taa makantanxine ma han waxati.”

²⁵ “A gali gbeen xunna ra, a fangan nun a wɛkilen nakelima yiifari fɔxɔn mangan xili ma nɛn. Yiifari fɔxɔn mangana a yitɔnma nɛn yɛngɛ so xinla ma, a gali xungbe sɛnbɛmaan nakeli. Koni a mi nɔɔn sɔtɔma, bayo e yanfan dɔxɔma a ra nɛn.

²⁶ A rabilinna muxune nan a yanfama. A ganla suxuma nɛn, sofa wuyaxi yi faxa.

²⁷ Manga firinna e bode toma nɛn yire kedenni koni bayo e sɔndɔmɛne rafexi fe jaxin na e wule falan nan tun masarama e bode tagi, koni a mi gasama amasɔtɔ a rananna waxati munma li.

²⁸ Kɔmɛn fɔxɔn mangan xɛtɛma nɛn a konni e nun sɔlɔ fe wuyaxi. A bɔjɛn tema Layiri Sarijanxin xili ma nɛn kira yi, a a rafan feen liga, a xɛtɛ a konni.”

²⁹ “A waxatin na a li, kɔmɛn fɔxɔn mangan mɔn fuma nɛn yiifari fɔxɔn ma, koni waxatini ito yi feene mi ligama alo a sin-geni.

³⁰ Kunkine fama a yɛngɛdeni nɛn sa keli sogegododeni Sipiri yamanani. A na yɔntɔ, a xɛtɛma a xanbi ra nɛn. A xɔlɛn soma layiri sarijanxin xun na nɛn. Muxun naxanye e xun xanbi soma na layiri sarijanxini a jɔxɔ luma nɛn ne xɔn.”

³¹ “Sofane fama a yamarin bun nen, e makantande sarijanxin xun kala. E tonna dɔxɔma nen lɔxɔ yo lɔxɔ saraxan ma. E ‘Halagi Tiina Se Haramuxin’ ti.

³² A layiri kalane yifuma a matɔxɔn xɔn nen. Koni muxun naxanye e Ala kolon, ne e yixɔdɔxɔma nen e tondi a yii.

³³ Fe yee toone yamaan ye, ne muxu wuyaxi xaranma nen, koni nde dagalanma ayi nen waxatina nde yi silanfanna nun teen nun konyiyaan nun funmana fe ra.*

³⁴ E na dagalanɛ ayi na waxatini, e mali siyadi sɔtɔma nen, nanara muxu wuyaxi basanma e ra nen nafiɣyani.

³⁵ Fe yee toone ye, nde faxama nen, alogo e sayaan xa yamaan sarijan, a a yixa, a fixa han waxati raɣanni, bayo a mi fe fɔ waxatin naxan saxi.”

Mangan naxan a yete yigboma

³⁶ “Mangana a rabama alo a waxɔnna. A a yitema nen, a a yigbo alane ngaan xun na. A falana nde tima nen muxun yengi mi naxan ma alane Ala xili ma. A sabatima nen han Alaa xɔlɔn yi defe, bayo naxan na ragidi, na kamalima nen.

³⁷ Mangan mi alane binyama. A babane gbee ba, naxanle gbee rafanxi ba, a mi ala yo binyama bayo a yete yigboma e birin xun na nen.

³⁸ E jɔxɔni, a tan makantandene ala binyama nen a babane mi yi naxan kolon. A a binyama nen xemaan nun gbetin nun bɔxɔ bun nafunle ra, e nun se xɔnne.

³⁹ E nun na ala xɔɣen fuma nen taa makantanxine ma. Naxan na a binya, a xunnayerenna fi na ma, a nɔɔn fi a ma muxu wuyaxi xun na, a bɔxɔne fi a ma a kɔntɔnna ra.”

⁴⁰ “Waxati raɣanni, yiifari fɔxɔn mangan kelima a xili ma nen, kɔmen fɔxɔn mangan soma a xun na nen alo foye gbeena e nun a yenge so wontorone nun soo kanne nun yenge kunki wuyaxi. A tan sigama nen yamanane kuine yi, a bɔxɔn e ma alo fufana, a dangu.

⁴¹ A soma Yamanan Tofajin kui nen, muxu wuyaxi yi dagalanɛ ayi, koni Edɔn nun Moyaba nun Amoni a kuntigine e yete sɔtɔma a yii nen.

⁴² A nɔɔn sama nen bɔxɔ wuyaxin ma, hali Misiran mi a yete sɔtɔma.

⁴³ A nɔɔn sɔtɔma nen Misiran nafunla birin xun na e nun xemaan nun gbetin nun muran xɔnne. Libiya kaane nun Kusi kaane xuruma nen a bun ma.

⁴⁴ Koni sogeteden nun kɔmen fɔxɔn xibarune fama nen a magaxudeni, e nun xɔlɔ gbeen sigama nen kala ti xinla ma a muxu wuli wuyaxi raxɔri.

⁴⁵ A a gbee manga bubu gbeene tima nen baane longonna ra geya binyaxin nun a sarijanxin ma binni. A fe raɣanna yi a li, muxu yo mi a maliye.”

12

Waxati raɣanna fe

¹ “Na waxatini, maleka mangan Mikeli kelima nen

naxan i ya yamanan kantanma.

Na findima waxati xɔdɛxɛn na nen

naxan jɔxɔn munma liga

xabu yamanane fɔlɔni han iki.

I ya siyaan muxune kisima nen

naxanye xili na taran seɓɛxi nii rakisin kitabun kui.

² A gbegbe naxanye xima bɔxɔn bun, ne xulunma ayi nen.

Ndee habadan nii rakisin sɔtɔma,

ndee yalagima nen, e yagi habadan!

³ Fe yee toone yanbanma nen

alo kore xɔnna lonni yalanna,

naxanye na muxu wuyaxi xaran tinxinna ma,

ne deɣema nen alo sarene habadan habadan!”

⁴ “I tan, Daniyeli, falani ito ramara wundoni, kitabuni ito balan, han waxati raɣanni. Nayi, a wuyaxi a xaranma nen, kolonna yi fari sa.”

⁵ N tan Daniyeli, n yi fe toon matoma, daɣɔxɔ firin gbeteɣe yi mini, boden tixi baan fɔxɔ kedenni, boden tixi fɔxɔ kedenni.

⁶ E keden yi falan nasiga xemen ma naxan maxidixi taa dugini, naxan yi tixi baa igen xun ma. A yi a fala, a naxa, “Fe magaxuxini itoe kamalima waxatin mundun yi?”

⁷ Muxun naxan yi maxidixi taa dugini, naxan yi tixi igen xun ma, na yi a yii firinne

* 11:33: 11.33Silanfanna: Sofane yenge so deɣemana.

yite kuyen binni, n yi a xuiin mε, a naxa, “N bata n kɔlɔ Ala xinli naxan mi ɲanma habadan, feni itoe buma nɛn han waxati saxan nun a tagi. Feni itoe kamalima nɛn, koni fɔ muxu sariɲanxine sɛnbɛn na ɲan fefe.”

⁸ N yi a mε, koni n mi a yεε to, n yi a fala, n naxa, “N kannna, nanse minima feni itoe birin yi?”

⁹ A yi n yabi, a naxa, “Daniyeli, siga, bayo falani itoe luma nɛn wundoni, e balan, han waxati raɲanna.

¹⁰ A wuyaxi sariɲanma nɛn, e fixa, e xɛlɛxɛlɛ. Naxudene a kobin nabama, a mi nɔɛ a yεε toɛ. Fe yεε toone a famuma nɛn.”

¹¹ “Xabu lɔxɔ yo lɔxɔ saraxan ba ayi waxatin naxan yi, han sa ti Haramu Halagi Tiin dɔxɔn na a funfuni, xii wuli keden kɛmɛ firin e nun xii tonge solomanaanin nan danguma.

¹² Sɛwan na kannna xa naxan na diɲa han xii wuli keden kɛmɛ saxan tonge saxan e nun suulun yi a li.”

¹³ “I tan Daniyeli, lu a faɲin fari han a raɲanna, i yi i matabu. I mɔn kelima nɛn alogo i xa i kɛɛn sɔtɔ waxati raɲanni.”

Hose Nabi Hose Alaa Falan Naxan Sebe

Nee fu Nabi Amosi wali waxatin xanbi ra, Nabi Hose yi findi Alaa fala raliin na Isirayila yamanani, a sogeteden komeɓ fəxən ma naxan mən xili “Samari” yamanana fə jee keme solofere jee tonge suulun jəxəndən benun Marigi Yesu xa bari. Nabi Hose wali nən na yi han jee məxəjen nun suulun jəxən, fayida han Asiriya mangan yi Samari yamanan suxu, Isirayila komeɓ fəxən kala waxatin naxan yi fə jee keme solofere jee məxəjen nun firin benun Marigi Yesu xa bari.

Yamanan kala nən waxatini ito yi fefe (A mato: Mangane Firindena sora 14.23 han sora 17.23). Yerobowan ma mangayaan xanbini, Asiriya yamanan senben yi gboma ayi han Isirayila kaane yi gaxu a yee ra. Manga wuyaxi yi ba mangayani yanfani Samari yamanani, muxune yi lu mangayani naxanye yamaan masuxuma kii jaxini. E yi muxune rafisama e bode xa, Nabi Amosi bata yi naxan ma fe fala nun. Alaa yamana denkeleyaan yi xunna kala. Suxure batun tan yi senben sətəma.

Hose gbalo feni itoe nun e yidəxəne sətəma a denbayaan nin. A jaxanla a yanfa nən, na yi findi misaala nun sandan na Ala naxan nawalima alogo Nabi Hose xa waliyiyaan falane ti Isirayila kaane xa. Ala yi a yamana tinxintareyaan nun suxure batu feene sa jaxalan yalunxin ma alogo yamaan xa a kolon a suxure batun mi fan. Hose naxa, fa fala suxure batun nun yalunyan e maliga e bode ra han! Muxun na a xun xanbi so Ala yi, a yi suxurena nde batu, na luxi alo jaxanla na a xun xanbi so a xemeni, a yi bira xeme gbete fəxə ra. Dənxən na Ala mən yigin nun xanuntenyaan nan ma fe falama (sora 14.2-10).

Nabi Hose a Kitabun sebei dəxəde naanin:

Sora 1 han sora 3, Nabi Hose a denbayaan nun a kawandina fe

Sora 4.1 han sora 9.9, Isirayila kiin nun a bunna dinan kiraan xən

Sora 9.10 han sora 14.1, Alaa yamana tinxintareyaan binla fələdena

Sora 14.2-10, Alaa xanuntenyaan nan senbe luma habadan.

Kitabun yireni ito a yitama en na a en nama sese batu ba Ala ra. Ala xəxəln. A mi wama a xən a yamaan xa bira batu seene fəxə ra fə a tan.

¹ Alatala yi falan ti Beeri a dii xemen Hose xa, Yusiya yi mangayani Yuda yamanani waxatin naxan yi e nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya. Isirayila Manga Yowasi a diin Yerobowan yi mangayani Isirayila yi na waxatini.

Nabi Hose a denbayaan

² Alatala to falan ti fələ Hose xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Sa jaxalan yalunxina nde tongo, i dii yalunxine sətə, amasətə yamaan yalunyaan nan ligama, e Alatala rabepin!”*

³ A yi siga, a sa Gomeɓe tongo, Dibilayin ma dii temena. Na yi fudikan, a dii xemen bari a xa.

⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “A xili sa Yesereli, amasətə waxatidi mən, n Yehu a denbayaan jaxankatama nən amasətə e faxan ti nən Yesereli yi. N mən Isirayila mangayaan janma nən.

⁵ Na ləxəni, n na Isirayilaa yenge so xanla senben kalama nən Yesereli meremerəni.”

⁶ Gomeɓe mən yi fudikan, a dii temen bari. Ala yi a fala Hose xa, a naxa, “A xili sa ‘Kininkinintarena,’ amasətə n mi fa kininkinima Isirayila yamaan ma, n mi a mafeluma sənən.

⁷ Koni n kininkinima nən Yuda tan ma, n yi a rakisi Alatala senbeni, a Ala. N mi e rakise tanban na. Silanfanna† mi a ra, yengen mi a ra, soone mi a ra, soo ragine mi a ra.”

⁸ Gomeɓe yi “Kininkinintaren” de ba, a fudikan, a dii xemen bari.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “A xili sa ‘Kantarena,’ amasətə n ma yamaan mi fa e ra, e Ala mi n na.”

* **1:2: 1.2** Muxun na suxurene batu e nun Ala, na luxi alo niin gbee **yalunyaan** na a ra. Ala xələma na kanna ma alo xemen xələma a jaxanla ma kii naxan yi, xa a bira xeme gbete fəxə ra. † **1:7: 1.7Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

2

Isirayila hakene saranna

¹ “Koni, Isirayila kaane fama wuyadeni ayi
nen

alo baan meɲensinna

naxan mi lige, a mi yate.

A yi a falama e xa menna nin,

a naxa, ‘N ma yamaan mi e ra!’

Koni e fa xili bama nen menni,

‘Habadan Alaa diine.’ ”

² Yuda bɔnsɔnna nun Isirayila bɔnsɔnna

e malanma nen,

e kuntigi keden sugandi.

E minima nen yamana gbete yi,

amasɔtɔ Ala yamaan na sabati lɔxɔn naxan
yi,

lɔxɔ gbeen nan na ra.

³ E a fala e tadane ma, “Alaa Yamana”
e nun e magilene, “Alaa Rafan Muxune!”

⁴ E e nga Isirayila maxadi,

e a maxadi,

amasɔtɔ n ma ɲaxalan mi fa a ra,

a xeme mi fa n na!

A xa yalunde maxidi seene ba a yetagin ma,

a yanga maxidi seene ba a xiɲe longonna
ra.

⁵ Xanamu, n na a ragelima nen,

n yi a lu alo a bari lɔxɔni.

N yi a lu alo tonbonna,

n yi a findi bɔxɔ xaren na,

n yi a faxa ige xɔnla ma.

⁶ N mi kininkininɲe a diine ma,

amasɔtɔ yalunde diin nan e ra.

⁷ E nga yalunyaan liga nen,

a yi e sɔtɔ,

a a yete rayagi,

amasɔtɔ a a fala nen:

“N birama nen suxurene fɔxɔ ra,

naxanye n ma donseen nun n ma min igen
soma n yii,

e nun n ma yete xabe dugin

nun n ma taa dugina,

e nun n ma turen nun n ma minsena.”

⁸ Nanara, n na a kiraan nafaxama nen
ɲanle ra

n yi a rabilin yinna ra,

alogo a nama fa a kiraan to.

⁹ A sigama nen a yangane fɔxɔ ra,

koni a mi e liye.

A e fenma nen,

koni a mi e toe.

Na xanbi ra, a a falama nen:

“N xetema nen n ma xemen fema

alo a fɔlɔni,

amasɔtɔ n yi sɛwani menni

dangu iki ra.”

¹⁰ A mi a kolon

a n tan nan balon soma a yii,

e nun minseen nun turena.

N tan nan gbetin nun xemaan soma a yii
fonisireyani,

a yi e findi waliseen na Baali suxuren xa.

¹¹ Nanara, a balon nun minse bogin na mɔ,
n na ba a yii.

N na n ma yete xabe dugin

nun n ma taa dugin ba a yii

naxanye yi lan

e yi a ba a ragelixi.

¹² Iki n na a yagin naminima nen kenenni

a yangane yete xori,

muxu yo mi a be n yii.

¹³ N yi a sɛwan birin dan,

a sanle, a kike nenene,

a Matabu Lɔxɔne nun a binya lɔxɔne birin.

¹⁴ N na a bogise binle nun a xɔde binle
kalama nen,

a yi a falan naxanye ma, a naxa,

“N saren ni itoe ra

n yangane naxanye soxi n yii!”

N ne findima fɔtɔnna ra nen, burunna
subene yi e kala.

¹⁵ Ala naxa,

“N na a fe ɲaxin saranma a ra nen lɔxɔne fe
ra

a wusulanna gan Baali suxurene xa nax-
anye ma.

A yi a maxidi a yiirasone nun a tunlasone
yi,

a siga a suxurene fema,

a ɲinan n tan ma.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Nanara, n na a mabandunma nen,

n yi a xali tonbonni,

n fala faɲin ti a xa.

¹⁷ N mɔn a bogise bili langane

raxetema a ma nen menni.

Akori meremerɛn yi findi yigin na.*

Isirayila sigin sama nen menni

alo a dii ɲɔre waxatini,

alo a keli Misiran yamanani lɔxɔn naxan yi.

¹⁸ Na lɔxɔni, Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “I n xilima nen:

* **2:17: 2.17Akori** bunna neen fa fala kontɔfinla.

'N ma xεmena!'

I mi fa n xilima fa fala 'N kannna, Baali.'

¹⁹ N Baali suxurene xinle bama nen i de,
alogo e xinle nama fa fala.

²⁰ Na loxoni, n layirin tongoma nen
e nun burunna subene tagi,
e nun xoline nun bubuseene.

N xanla nun silanfanna nun yengen bama
nen boxon ma,

n ma yamaan yi e sa bohe xunbenli.

²¹ N findima nen i ya xemen na habadan,
n findi i ya xemen na tinxinna nun sariya
kenden

nun hinanna nun kininkininni.

²² N findima nen i ya xemen na lannayani,
i yi Alatala kolon."

²³ Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, "Na loxoni,
n ni i ya maxandin yabima nen,
koren yi tule igen nagodo boxon ma.

²⁴ Boxon yi balon nun minse bogin nun
turen namini.

Ne yi Yesereli makone fan.

²⁵ N na Isirayila rasabatima nen boxon ma
n yete xa.

N yi naxan ma

fa fala 'Kininkinintarena'

n kininkininma a ma nen.

N yi naxan ma a 'Kantarena.'

N na falama nen,

n naxa, 'N ma yamaan nan e ra!'

Ne yi n yabi,

e naxa, 'N ma Ala.' "

3

Alaa xanuntenyana Isirayila xa

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "I mon
xa sa xanuntenyaan yita i ya naxanla ra
yangan naxan yii, naxan findixi yalunden
na. I xa a xanu alo Alatala Isirayila kaane
xanuxi kii naxan yi, naxanye birama ala
gbetene foxo ra, bogise ralixine rafan nax-
anye ma."

² N yi naxanla futu gbeti gbanan fu nun
suulun na, e nun murutu benbeli keden
nun a tagi.

³ N yi a fala a xa, n naxa, "Lu n konni
waxati xunkuye. I nama yalunyaan liga. I
nama xeme fe yo kolon. N fan luye i xa na
kiini."

⁴ Amasoto Isirayila kaane luma nen
waxati xunkuye ikiini: Manga mi e xunna,

kuntigi mi na, saraxa mi na, kide geme mi
na, saraxarali doma mi na, suxure mi na.

⁵ Na xanbi ra, Isirayila kaane xetema
nen, e Alatala fen, e Ala, e nun Dawuda, e
mangana. E gaxuxin yi fa Alatala ma e nun
a nema waxati famatoni.

4

Isirayila tinxintarena

¹ Isirayila kaane,

e Alatalaa falan name!

Amasoto kitina Alatala nun e tan tagi.

A naxa, "Lannaya mi fa na.

Hinan mi na.

Ala kolon mi fa yamanani ito yi.

² Dangan nun wulen nun faxan nun
munan nun yalunyaan nan na.

Gbalon bata gbo ayi,

faxan tima a bode fari."

³ Nanara, e yamanani xarama nen,

a niimaseen birin yi xosi.

Subene nun xoline,

hali baa yexene fan faxama nen.

⁴ Koni muxu yo nama matandin ti,

muxu yo nama yamaan mafala,

amasoto kitina nxu nun saraxaraline nan
tagi.

⁵ E tan saraxaraline nun nabine tantanma
kosen nun yanyin na.

Nanara, n na e nga Isirayila faxama nen.

⁶ N ma yamaan bata kala,

amasoto kolonna dasaxi a ma.

Bayo e bata e me kolonna ra,

n bata e ba n ma saraxaraliyani.

Bayo e bata e Alaa sariyan nabepin,

n fan bata e diine rabepin.

⁷ Saraxaraline nema wuye ayi,

e yulubine fan gboma ayi.

Nanara, n na e binyen masarama nen ya-
gin na.

⁸ E lugoma n ma yamaan yulubine xon.

Yamaan hakene e nii yifanma e ma.

⁹ A ligama nen saraxaraline ra alo yamana,
n yi e kewanle saran e ra.

¹⁰ E e degema nen,

koni e mi lugoma.

E suxurene batuma,

koni ne mi e rasabatima.

Amasoto e bata Alatala rabepin,

e yi e sobe so

¹¹ yalunyaan ma

e nun dɔlɔ fonna nun dɔlɔ nɛnɛ minna.
 Ne nan e xaxinla kalaxi.
¹² N ma yamaan suxure wudine
 maxɔdinma,
 alo dunganna nan falan tiyɛ e xa.
 Amasɔtɔ yalunya xaxinla bata e ralɔ ayi,
 e yalunyaan ligama Ala ra.
¹³ E saraxan bama geya gbeene xuntagi.
 E wusulanna ganma geyane fari,
 xanamu warine nun wudi tofapine nun
 kondene bun ma,
 e nun wudi belebelen naxanye ninin gbo.
 Nanara, ɛ dii tɛmɛne yalunyaan ligama
 e nun yalunden nan ɛ bitan gilɛne ra.
¹⁴ N mi ɛ dii tɛmɛne yulubine saranma e ra
 bayo e yalunyaan ligama,
 hanma ɛ bitan gilɛne
 bayo yalunden nan e ra.
 Bayo ɛ tan yɛtɛn yalunyaan ligama ɛ nun
 yalundene,
 ɛ nun ɲaxalan yalunxine saraxan bama.
 Yama xaxilitarena a gima a bɔnɔni.
¹⁵ Isirayila, xa i lu yalunyani,
 ɛ nama Yuda ti hakɛn ma,
 ɛ nama siga Giligali yi,
 ɛ nama te Beti-Aweni yi.*
 ɛ nama ɛ kɔlɔ Alatala xinli!
¹⁶ Xa Isirayila murutɛxi
 alo ɲinge mataganxina,
 Alatala xa e masuxu di?
 Alo yɛxɛɛdina mɛrɛmɛrɛ fapin ma.
¹⁷ Efirami bɔnsɔnna muxune bata kankan
 suxure batun ma, e lu na!
¹⁸ Xa e minseene bata dasa,
 e sa dangu yalunyaan ma.
 E mangane waxi yagin nan xɔn.
¹⁹ Nanara, wuluwunla e xalima nɛn,
 e yi yagi e saraxane fe ra.

5

Kitina Isirayila xili ma

¹ Saraxaraline, ɛ ito ramɛ!
 Isirayila kaane, ɛ liga ki fapi!
 Mangana denbayana,
 ɛ tuli mati!
 Amasɔtɔ kitina ɛ tan nan xili ma.
 ɛ bata findi woson na Misipa yi,
 e nun luti ratixina Taboro geyaan ma.
² ɛ bata yili tilinxin ge yamaan yɛɛ ra Sitimi
 yi.

* **4:15: 4.15Beti-Aweni** bunna nɛn fa fala hake kanne banxina. A falan tima Beteli taan nan xili ma naxan bunna nɛn Alaa banxina.

Koni n tan na feen saranma ɛ birin na nɛn.
³ N na Efirami bɔnsɔnna kolon,
 Isirayila mi luxunxi n ma.
 Bayo iki, Efirami bɔnsɔnna,
 ɛ bata yalunyaan liga.
 Isirayila bata a yɛtɛ raxɔsi.
⁴ E bata kankan e kɛwanle ma,
 e mi fa xɛtɛma e Ala ma.
 Amasɔtɔ yalunya xaxinla bata so e yi,
 bayo e mi fa Alatala kolon.
⁵ Isirayilaa wason nan sereyaan bama a
 xili ma.
 Isirayila nun Efirami bɔnsɔnna muxune
 dagalanma ayi nɛn e hakɛni,
 Yuda fan birama nɛn e fɔxɔ ra.
⁶ E na e yɛxɛɛ kurune nun ɲingene ba
 saraxan na,
 e Alatala fen,
 e mi a toɛ mumɛ
 bayo a bata keli e yɛ.
⁷ E bata tinxintareyaan liga Alatala ra,
 e diine bari e yangane xa.
 Iki, kike keden peen nan luxi,
 e bɔxɔn yi kala.
⁸ ɛ xɔtaan fe Gibeya yi,
 ɛ xɔtaan fe Rama yi!
 ɛ yɛngɛ so sɔnxɔni te Beti-Aweni yi!
 Bunyamin kaane, yaxune ɛ xanbi ra!
⁹ Efirami bɔnsɔnna kalama nɛn Fe Saran
 lɔxɔni.
 N ɲɔndin nan falama Isirayila bɔnsɔnne xa
 iki.
¹⁰ Yuda kuntigine bata liga
 alo naxanye e bɔxɔn dan gɛmɛne
 maxɛtɛma.
 N ma xɔlɔn fama e ma nɛn alo fufana.
¹¹ Efirami bɔnsɔnna ɲaxankataxi,
 a yalagixi,
 bayo a biraxi fe fune nan fɔxɔ ra.
¹² N bata Efirami bɔnsɔnna tɔrɔ alo setena,
 e nun Yuda bɔnsɔnna alo furena.
¹³ Efirami bɔnsɔnna to a furen to,
 Yuda bɔnsɔnna to a furene dɛɛne to,
 Efirami bɔnsɔnna yi siga Asiriya ya-
 manani,
 a xeraan nasiga Manga Gbeen ma a mali
 feen na.
 Koni a mi nɔɛ ɛ rakɛndɛyɛ,
 a mi nɔɛ ɛ furen dɛɛne raxunbelɛ.
¹⁴ Amasɔtɔ, n luma nɛn
 alo yatana Efirami bɔnsɔnna xa,

alo yata gbeena Yuda bənsənna xa.
 N ne yibəma nən, n siga e ra,
 muxu yo mi e bə n yii.
¹⁵ N mən xetema nən n dəxədeni,
 han e yi e ti e sənne ra,
 e n fen.
 E na tərə tun,
 e n fenma nən.

6

Isirayila xili fena Ala ma

¹ E fa be,
 en xetə Alatala ma!
 Amasəto a bata en yibə,
 koni a mən en nakendeyama nən.
 A bata en garin,
 koni a en maxələdene maxidima nən.
² Xii firin na dangu,
 a en niin birə en yi mən,
 a xii saxandeni a en yitən,
 en yi lu a yetagi.
³ En xa Alatala kolon,
 en bira a kolonna fəxə ra.
 Alo kuye yibaan to fama,
 a fan minima nən kənenni yati!
 A fama nən en xa
 alo tulen jəmən na,
 alo furu tulen naxan bəxəni kunma.
⁴ N nanse ligama ε tan na,
 Efirami bənsənna?
 N nanse ligama ε ra,
 Yuda bənsənna?
 E hinanna luxi nən
 alo xətən ma kundana,
 alo xiila naxan yolonma
 a xuya ayi mafuren!
⁵ Nanara, n na ε yengema nən nabine ra,
 n na ε faxama nən n dēen fala xuine ra.
 N ma kitine fixa alo kənenna.
⁶ Amasəto hinanna rafan n ma dangu
 saraxan na.
 Ala kolonna dangu saraxa gan daxine ra.
⁷ E bata layiri kala alo adamadiine,
 nayi e bata n yanfa.
⁸ Galadi taan nafexi fe jaxi rabane nan na,
 han wuli funfune toma ayi.
⁹ Alo mafu tiin naxanye muxune lege-
 denma luxunni,
 saraxarali ganla fan bata faxan ti Siken
 taan kiraan xən,
 e gbalone raba.
¹⁰ N bata fe jaxine to Isirayila yamaan ye:

* **7:6: 7.6Sulun tēn** mən falama yirena nde yi fa fala “**Furu tēna.**”

Efirami bənsənna bata yalunyaan liga,
 Isirayila bənsənna e yetə raxəsima.

¹¹ I tan fan, Yuda,
 se xaba waxatin nagidixi i xa,
 n na fa n ma yamaan suxu muxune ra
 waxatin naxan yi.

7

Isirayilaa hakəna

¹ N to wa Isirayila bənsənna rakendeya feni,
 Efirami bənsənna hakən mən yi keli.
 Samari a jaxun yi mini kənenni.
 Bayo e darixi yanfan soε.
 Mupadene soma,
 mafu tiine yi lu tandeni.
² E mi e mirima
 fa fala n xaxili e jaxuyane birin xən.
 Iki e kəwanle e rabilinxi,
 e hakene n yetagi waxatin birin.

Yanfan Mangan ma

³ Itoe rafan mangan ma,
 koni e jaxu!
 E wulene rafan kuntigine ma.
⁴ E birin yalunde.
 E kui feene wolonxi alo buru gandena.
 A na wolon,
 buru ganna mi fa a tēen nafe
 keli burun bənbə waxatini han a yi te.
⁵ Na kiini, mangana jaxajaxan ləxəni,
 kuntigine xunne yi keli dələn na.
 Mangan yi magele tiini itoe rasənε.
⁶ E xajε alo sulun tēna,*
 e maso mangan na, e xa yanfan so a ma.
 E bəjε teen dεgema nən kəna ngaan na,
 xətənni a keli alo wonson tēna.
⁷ Isirayila kaane xajε alo sulun tēna,
 e e kuntigine raxərima,
 e e mangane birin faxa.
 Anu, na sese mi n maxandima.
⁸ Efirami bənsənna basanma siyane ra.
 Efirami bənsənna findixi buru xunna ra
 naxan fəxə keden ganxi
 bode fəxə mi ganxi.
⁹ Xəjεne a sənben kalama
 koni a mi sikema.
 Foriyana a suxuma,
 koni a mi a rakərsima.
¹⁰ Isirayilaa wason sereyaan bama a xili
 ma.

Koni na birin kui,
a mi xetema Alatala ma, a Ala,
a yi a fen.
¹¹ Eframi bənsənnə luxi nən
alo ganba xaxilitarena
naxan madaxuma sinma!
A Misiran bəxən xilima waxatina nde yi,
a fa bira Asiriya mangane fəxə ra.
¹² Xa e siga,
n yalaan wolima nən e fari,
n yi e rabira alo xəlina.
N yi e yulubine saran e ra,
alo e rakolonxi kii naxan yi e malanni.
¹³ Gbalona e xa,
amasəto e e gima n ma!
Fitina na e xa,
amasəto e murutəxi n ma.
N yi waxi e xunba feni,
koni e wulene falama n xun ma.
¹⁴ E mi n maxandima e bəjəne yi,
koni e wugama e sadene nan ma.
E kunfama donseen nun dələn fəxə ra,
koni e e masiga n tan na.
¹⁵ N tan nan e maxaranxi,
n yi sənben fi e ma,
koni e fe paxine mirima n xili ma.
¹⁶ Naxan kore,
e mi xetema na ma,
e yanfan tima
alo xali yidəxina.
Nanara, e kuntigine faxama nən silan-
fanna ra,
e de paxune fe ra.
Misiran kaane yi e magele na ra.

8

Isirayilaa suxure batuna

¹ E xətani tən,
yaxun godoma nən Alatala banxin ma alo
singbinna.
Amasəto yamaan bata n ma layirin kala,
e yi murute n ma sariyan ma.
² E sənəma n xinla ra:
“Nxə Ala, nxu i kolon,
nxu tan, Isirayila!”
³ Koni, naxan fan,
Isirayila bata a mē na ra,
nanara yaxun birama nən a fəxə ra.
⁴ E bata mangane ti n ma
yamarin mi naxan na,
e bata kuntigine ti
e mi n maxədin.

E bata suxurene rafala e gbetine nun e
xəmane ra,
nanara e raxərima nən.
⁵ Ala bata i ya jinge dii suxuren nawoli ayi,
Samari kaane!
N ma xələn bata keli e xili ma han!
Han waxatin mundun yi
e tondə e rasarijanjə?
⁶ A kelixi ε tan nan yii,
ε tan Isirayila kaane.
Walikəna nde nan a rafalaxi,
Ala mi a ra!
Nanara, Samari a jinge dii suxuren
kalama nən fefe!
⁷ Naxan na fe paxin nakeli,
gbalon nan xetema a ma.
Nanara, hali murutun tənən keden,
e mi a sətəma xēn ma.
Xa na nde mini,
na mi murutu fujə raminə.
Hali na nde yi na nun,
xəjəne nan yi a donma.
⁸ Isirayila bata kala!
E tənən mi fa na siyane yə.
⁹ E bata siga Asiriya yi,
alo burunna sofanla
naxan sa tima a danna.
Nayi, Eframi bənsənnə bata a yətə sara a
suxurene ma.
¹⁰ Hali e bata kantan tiine sara siyane tagi,
iki n na e birin malanma nən,
a logo e xa sa tərə ndedi Manga Gbeena
goronne bun ma.
¹¹ Eframi bənsənnə bata yulubi xafari
saraxa gandene rawuya ayi,
koni ne bata findi yulubi tongoden na.
¹² N bata n ma sariyane birin səbə e xa,
koni e a toxi alo se xəjəna.
¹³ E saraxane ba,
e kiseene rali,
e a suben don.
Koni ne mi rafan Alatala ma.
Iki, Alatala xaxili e hakəne xən,
a e yulubine saranma e ra nən.
E xetə Misiran bəxən ma.
¹⁴ Naxan Isirayila daxi
e bata jinan na xən,
e sa manga banxine ti.
Yuda bata a taa ratangaxine rawuya ayi,
koni n tēn nafama nən e taane yi,
a yi e yinne gan.

9

Isirayila yulubine saranna

¹ Isirayila, i nama sɛwa,
i nama naxan alo siyaan bonne.
Bayo, i to suxure xɔɲɛn batu,
i findi yalunden nan na.
Yalunden kɔntɔnna bata naxun i de
murutu bɔnbɔdene birin yi!
² Koni ne murutu bɔnbɔdene
nun manpa ige badene mi fa yamaan
baloma mumɛ!
Minseen dasama e ma nɛn.
³ Amasɔtɔ, e mi luxi Alatalaa yamanani,
Efirami bɔnsɔnna xetɛma nɛn Misiran yi,
e yi donse haramuxine don Asiriya yi.
⁴ E mi fa minse saraxane rabɔxɔnma
Alatala xa.
E saraxane mi a kɛnɛɲɲɛ.
E saraxan haramuxi
alo nanden buruna.
Naxanye na a don
e e yetɛ raharamu.
Bayo e buruna e tan yetɛɛn lugoma nɛn,
a mi soma Alatalaa banxini mumɛ!
⁵ Ɛ nanse ligama sali lɔxɔne yi,
Alatala batu lɔxɔne yi?
⁶ Hali e sa mini halagin bun,
Misiran bɔxɔna e suxuma nɛn,
e maluxun Nofi taani.
Tansinne sabatima e yii se fajine nun
gbetin fari,
ɲanle fan sabatima e bubune kui.
⁷ Fe Saran lɔxɔne fama,
fe yeɓa lɔxɔne bata yiso.
Isirayila bata sɔnxɔ, e naxa,
“Kɔmɔn nan nabiin na,
Alaa Niin naxan yi
na daxuya falane nan tima.”
Ɛ hakɛne nun ɛ xɔnnantɛnyaan bata gbo
ayi de!
⁸ Kantan muxun nan Efirami bɔnsɔnna ra
n ma Ala xili ma.
Nanara, luti ratixine nabina kiraan birin
xɔn,
Xɔnnantɛnyaan nan luxi a xa Alaa banxini.
⁹ E bata so mayifu feene yi,
alo naxan ligaxi Gibeya yi.
Ala xaxili e hakɛne xɔn,
a e yulubine saranma e ra nɛn.
¹⁰ N to Isirayila to,
a ligaxi alo naxundanne tonbonni.
N to ɛ benbane to,

e ligaxi alo xɔdɛn bogi singena.
Koni e yi siga Baali-Peyori mabinni,
e yi e yetɛ taxu na yagi suxuren na,
e raharamu alo e naxan batuma.
¹¹ Efirami bɔnsɔnna a binyen ɲanma nɛn
alo xɔliin na tungan.
Dii bari mi na,
fudikanya mi na,
se mi toma.
¹² E na e diine ragbo,
n na e birin bama nɛn e yii.
Gbalon ne xa,
n na n mɛ e ra.
¹³ N bata Efirami bɔnsɔnna sabatixin to
yire fajini
alo Tire taana.
Koni Efirami a diine soma nɛn faxa tiin yii.
¹⁴ Alatala, a lan i xa nanse fi e ma?
E naxanle dii kuine kala,
e xijɛne yi xara.
¹⁵ E naxuya birin yitaxi nɛn Giligali yi.
N na e rapaxuxi mɛnna nin
e kɛwali naxine fe ra.
N na e kedima nɛn n ma banxini.
N mi fa e rafanɲɛ mumɛ!
Muxu murutɛxine nan e kuntigine birin
na.
¹⁶ Efirami bɔnsɔnna luxi nɛn
alo sansiin naxan lisixi a ra,
a salenne bata xara,
a mi fa bogima sɔnɔn.
Xa e diine bari,
n na e rafan diine birin faxama nɛn.
¹⁷ N ma Ala e rabɛɲinma nɛn,
amasɔtɔ e mi e tuli matixi a ra.
E findima nɛn sigatine ra siyane tagi.

10

Isirayila makitina fena

¹ Sansi bili sabatixin nan yi Isirayila ra,
naxan yi bogi gbeen tima.
A bogine to wuya fɔlɔ,
a yi fɔlɔ saraxa gandene rawuyɛ ayi.
A yamanan to sabati fɔlɔ,
a yi kide gɛmɛne maxidi.
² Bayo e bɔɲɛni taxunxi,
iki na yalagin goronna sama e xun ma nɛn.
Ala e saraxa gandene rabirama nɛn,
a yi e kide gɛmɛne kala.
³ Nayi, e a falama nɛn,
e naxa, “Manga mi fa nxu yii,
amasɔtɔ nxu mi gaxuxi Alatala yɛɛ ra.

Hali mangana,
a nœ nanse ligε nxu xa?"

⁴ E falane tima,
e e kɔlɔma wulen fari,
e layirine xidi.

Nanara kitine bata wara ayi,
alo sise xɔlɛne xεε bixini.

⁵ Samari kaane xaminma nɛn ɲinge dii sux-
urena fe ra
naxan Beti-Aweni yi.

Yamaan sunuma nɛn a fe ra.
A saraxaraline fan sunuma nɛn a xa,
naxanye yi sɛwama a binyeni,
bayo a bata ba e yii.

⁶ A xalima nɛn Asiriya yi,
a fi Manga Gbeen ma.
Efirami bɔnsɔnna yagima nɛn,
Isirayila yagima nɛn a fe yitɔnxine xɔn.

⁷ Samari nun a mangan fan ligama na kii
nin,

e xalima nɛn
alo tamin naxan igen xun ma.

⁸ Se ɲaxi batude matexine kalama nɛn,
naxanye findixi Isirayilaa yulubin na.
Janle nun tansinne sabatima nɛn e saraxa
gandene fari.

E a falama nɛn geyane xa, e naxa,
"E nxu ye maluxun!"

E yi a fala yire matexine xa,
e naxa, "E bira nxu fari!"

⁹ Xabu i naxan liga Gibeya yi, Isirayila,
i mɔn na yulubin fari!
E luxi mɛnna nin!

Yɛngɛn xa mi a ra
naxan fe ɲaxi rabane lixi Gibeya yi?

¹⁰ A na n kɛnɛn,
n na e yulubine saranma e ra nɛn.
Siyane e malanma nɛn e xili ma,
alogo e xa e suxu,
e yi e xidi e hake wuyaxine fe ra.

¹¹ Anu, Efirami bɔnsɔnna yi luxi nɛn
alo ɲinge gile xuruxina,
wanla rafan naxan ma.
Nanara, n xun xidi wudin xidixi a xunna
ma,

n yi Efirami bɔnsɔnna rawali.
Fɔ Yuda bɔnsɔnna xa xɛɛn bi.
Fɔ Yaxuba bɔnsɔnna xa bɔxɔn nawali.

¹² E xa seen si tinxinni,
ε sa hinanna nan sɔtɔma a xaba waxatini.
E xεε nɛnɛne sɛge,
bayo Alatala fen waxatin bata a li,

han a yi fa,
a sariya kɛndɛn sa ε xa.

¹³ Koni ε tan bata seen si tinxintareyani,
a xaba waxatini ε bata a saran ɲaxin sɔtɔ.
E bata bogin don wulen naxan sɔtɔxi.

Amasɔtɔ ε laxi ε yɛngɛ so wontorone ra,
e nun ε sofa sɛnbɛmane,

¹⁴ yɛngɛn kelima nɛn yamaan xili ma.
E yinne birin kalama nɛn,
alo Saliman to Beti-Aribeli taan kala wax-
atin naxan yi.

Na waxatini, ngane nun diine faxa nɛn e
bode xɔn.

¹⁵ A ligama na kii fan yi nɛn
Betɛli muxune ra,
bayo e ɲaxu han!
Na subaxan ma,
Isirayila mangan halagima nɛn fefe!

11

Ala kininkininna Isirayila ma

¹ Isirayila to yi xurun,
n yi a xanu.

N yi n ma dii xɛmɛn xili a xa
keli Misiran bɔxɔni.

² Koni n to yi e xilima,
e yi e masiga n na.
E yi saraxan ba Baali suxurene xa,
e yi wusulanne gan suxurene xa.

³ N tan nan yi Efirami bɔnsɔnna
maxaranma siga tideni,
n yi e suxu e yiine ma,
koni e mi a kolonxi
a n tan nan yi e rakɛndɛyama.

⁴ N yi e mabandunma
marafanna nun xanuntenyaan nin.
N tan nan xun xidi wudin baxi e xunna ma,
n yi n felen n donseen so e yii.

⁵ E xɛtɛma nɛn Misiran bɔxɔni yati!
Asiriya yamanan nan nɔɔn sɔtɔma e xun
na,
amasɔtɔ e bata tondi fɛ n ma.

⁶ Nanara, sofane fama silanfanne ra e
taane yi,

e yi e taan dɛɛn wurene gira
Isirayila kaane fe yitɔnxine fe ra.

⁷ N ma yamaan kankanxi murutɛn ma,
e birin bata ala gbɛtɛye fen
koni e mi xunna kenla fiye e ma.

⁸ Koni, Efirami, n xa i rabɛɲin di?
N xa Isirayila so yiini di?
N xa i liga alo Adamaha ba?

N xa i lu alo Seboyimi ba?*

N bəɲen wolonxi n kui.

N ma kininkininna birin bata fa.

⁹ N mi a ligama n ma xələ gbeen xasabini,
n mi fa Efirami bənsənna kalama,
amasəto Ala nan n na,
muxu mi n na.
Sariɲantəon nan n na i fəma,
n mi fama xələni.

¹⁰ Bayo e sa birama nən Alatala fəxo ra,
a na wurundun alo yatana.
A tan na wurundun,
a diine fama xuruxurunɲe nən
keli baan də.

¹¹ E fama xuruxurunɲe nən
alo xəline keli Misiran yamanani,
alo ganbane e keli Asiriya yamanani.
N na e radəxəma nən e banxine yi.
Alatalaa falan nan na ra.

12

Isirayilaa yulubina

¹ Efirami bənsənna n nabilinxi wulen na.
Isirayila yamana n yanfama.
Koni Yuda kaane mən biraxi Ala nan fəxo
ra,
e lannayaan nabama e nun sariɲandene.

² Efirami bənsənna e masoma fe fufafune
nan na,
a luxi alo a foyen nan sagatanma fəriɲen
gben!

A wulen nun fe ɲaxin nawuyama ayi.
A layirin xidima e nun Asiriya yamanan
tagi,
a Oliwi turen soma Misiran mangan yii.

³ Alatala Yuda muxune makitima nən,
a Yaxuba bənsənna wali ɲaxin saranma a
ra nən,
a yi a saren fi a kəwanle ra.

⁴ A a nga kui,
Yaxuba yi a tada santinban suxu,*
a to fori,
e nun Ala yi gerenna so.

⁵ E nun malekan yi yengen so,
a nən soto.
A yi wuga, a yi mayandin ti.
Yaxuba Ala li Beteli nin.
E nun Ala falan ti mənna nin.

⁶ Alatala, Ala Senben Birin Kanna nan yi na
ra.

Xili gbee kanna nan Alatala ra.

⁷ I tan xa fa i ya Ala ma,
i hinanɲe ayi,
i sariyan suxu.
I xaxili ti i ya Ala ra waxatin birin!

⁸ Isirayila yanfan tima
alo sarematina,
ligase ɲaxin naxan yii.
Muɲan nafan a ma.

⁹ Efirami bənsənna bata a fala,
“N bata bannaya han!
N bata nafunla soto,
koni n ma wanla tənən nan a ra!
Hakəna hanma yulubi yo mi n ma.”

¹⁰ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan i rafaxi keli Misiran yamanani.
N mən i radəxəma nən bubune bun
alo yamaan yi kii naxan yi na waxatini.

¹¹ N bata falan ti nabine xa,
e yi toone ti n xən.
N bata sandane sa nabine xa.

¹² Xa suxurene Galadi yi,
e yeteen luma nən fuu!
E ɲingene bama saraxan na Giligali yi,
koni e saraxa gandene luma nən
alo gəme malanxine xeeəne ma.

¹³ Yaxuba a gixi nən
siga Arami yamanani,
Isirayila yi wanla kə a ɲaxanla futu seen na,
a yi xuruseene kantan.

¹⁴ Alatala Isirayila ramixi nən
Misiran bəxəni nabiin xən,
a Isirayila kantan nabiin sabun na.

¹⁵ Koni Efirami yi Ala raxələ gbeen ti.
Nanara, a marigin mi a mafeluma a faxa
tixin na,
a a xənnantenyaan naxetema a ma nən.

13

Alaa xələna Isirayila ma

¹ Efirami bənsənna na yi falan ti,
birin yi gaxuma nən.
A yi binyaxi nən Isirayila yi.
Koni a findi sən kanna nan na
a Baali suxuren batu, a faxa.

² Iki e mən yulubin nan ligama,
e sawurane rafalama gbeti xulunxin na.
E kəta suxure rafaladeni,
koni xabuna wanla gbansanna nan e ra.

* **11:8: 11.8Adamaha taan nun Seboyimi** taan kala nən Sodoma nun Gomora xən ma. Na feen səbəxi Sariyane 28.22 kui. * **12:4: 12.4** Gulunne nan yi Yaxuba nun a tada ra. Na feen səbəxi Dunuja Fələn 27.36 kui.

A falama e ma
 a e adamane bama saraxan na!
 Koni jinge dii suxuren tan,
 e na tan sunbuma!
³ Nanara, e janma nen
 alo xɔtɔn ma kundana,
 alo xiila naxan yolonma xɔtɔnni,
 alo foyen se gbaxan naxan xalima lonna
 fari ma,
 alo tutin naxan minima banxi sulunna
 xɔn.
⁴ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan i ramini Misiran yamanani.
 I nama ala gbete kolon
 fɔ n tan.
 I rakisima mi na fɔ n tan.
⁵ N yengi saxi i xɔn tonbonni, bɔxɔ xareni.
⁶ Koni, n to e balo, e yi lugo.
 E to lugo, e bɔnen yi waso ayi.
 Nanara, e jinanxi n xɔn.
⁷ N luma nen e xa alo yatana,
 alo burunna jarina,
 n yi e suxu kiraan xɔn.
⁸ N na e suxuma nen
 alo sube xanen naxan ma diiye baxi a yii.
 N yi e bɔneni bɔ.
 N yi e don alo yatana.
 Burunna subene e yibɔma nen dungi dun-
 gin na.
⁹ Isirayila, i ya kalan ni i ra,
 bayo i kelixi nen n xili ma,
 n tan, i ya mali ti fajina.
¹⁰ Iki, i ya Mangan minen?
 A xa i rakisi i ya taane birin yi!
 I ya kitisane minen,
 i yi a falama naxanye fe ra
 “Mangan so nxu yii e nun kuntigine?”
¹¹ N bata Mangan so i yii n ma xɔlɔni,
 n na a bama nen i yii n ma xɔlɔni.
¹² Eframi bɔnsɔnna haken nun a yulubin
 namaraxi.
¹³ Tɔrɔne fama nen a ma
 alo paxanla kuiin na keli a ra.
 Koni dii xaxilitaren na a ra.
 A bari waxatin na a li,
 a mi tinje bare.
¹⁴ N na e xunbama nen laxira senbeni,
 n yi e xunsara sayani.
 Faxana, i ya fitinan minen?
 Sayana, i ya faxa ti senben minen?
 N mi fa kininkininma.

¹⁵ Hali a to sabatixi a ngaxakedenne tagi,
 Alatala sogetede foyen nafama nen keli
 tonbonni,
 a ticine nun xɔjinne xɔri.
 E se xɔri ramaraden kui gelima nen.

14

¹ Samari kaane yulubine saranma e ra nen,
 amasɔtɔ e bata murute e Ala xili ma.
 E faxama nen silanfanna ra,
 e dii jɔrene bira bɔxɔni,
 e paxalan fudikanne kuine rabɔ ayi.

Isirayila kaane xa tubi Ala ma

² Isirayila, fa Alatala ma, i ya Ala!
 Amasɔtɔ i haken bata i rabira.
³ E tubi Alatala ma
 e a mafan falan na.
 E a fala a xa, e naxa,
 “Nxu mafelu nxu haken birin na,
 i nxu rasene ki faji,
 alogo nxu xa tantun xuiin findi nxɔ
 saraxan na.
⁴ Asiriya kaa mi nxu rakise,
 nxu mi tema soone fari yenge xinla ma.
 Nxu mi fa a fale nxɔ se rafalaxine ma, ‘Nxɔ
 ala!’
 Amasɔtɔ i tan nan kininkininma kiridine
 ma.”
⁵ N na e xɔnfenma nen e na xun xɔn sigani.
 N na e xanuma nen fonisireyaan na,
 amasɔtɔ n ma xɔlɔn bata xete e fɔxɔ ra.
⁶ N luma nen Isirayila xa alo xiila,
 a tofanma nen
 alo gabalan fugaxina.
 A sabatima nen
 alo wudi binla naxanye Liban yamanani,
⁷ alo wudi binla na majingi a fajin na,
 a tofanma nen alo oliwi wudina,
 a xiri fajin yi mini
 alo Liban suman fɔtɔnne.
⁸ Yamaan fama Isirayila ma
 alo e soma wudi binla nan ninin bun.
 E maala mɔn fanma nen.
 E sabatima
 alo manpa binla* na fuga.
 E xinla sɔtɔma nen
 alo Liban minseen fajina.
⁹ Eframi bɔnsɔnna,
 nanse mɔn nxu nun suxurene tagi?
 N tan nan i ramema,
 n yi n yengi sa i xɔn.
 N luma nen i xa

* **14:8: 14.8** Wudi binla nde na yi, mɔn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

alo wudi gbee xindena.
I bogin sɔtɔma n tan nan na.
¹⁰ Fekolonna nde ra?
A xa feni itoe famu!
Xaxilimane xa e yɛɛ to!
Amasɔtɔ Alatalaa kirane tinxin,
tinxin muxune sigan tima nɛn e xɔn,
koni murutɛ muxune dagalanma ayi nɛn
na yi.

Yoweli Nabi Yoweli Alaa Falan Naxan Sebε

Nabi Yoweli naxan kawandini ito baxi, a fe mi sebεxi yire gbεte yo yi Kitabun kui. Nanara, muxune mi a sebε waxatin kolon. A luxi nεn alo tuguminne nan yi Isirayila kaane tεrεma na waxatini naxanye yi luxi alo sujε xungbene. E ganla nan yi fama, e seene dεene don e ma, na yi findi fitina feen na Yoweli waxatini. Yoweli yi a fala, a na fe sifan ligama nεn bayo yamaan mi tubixi Ala ma.

Yoweli nan a sebεxi, a lεxεna nde, Alaa Nii Sarijanxin nagodoma nεn muxune birin ma. Na sebεxi Yoweli sora 3.1-2 kui. Denkeleya muxu singene nan na feen toxi rakamale Nii Sarijanxin godo lεxεni. Na sebεxi Xεrane 2.16-21 kui.

¹ Alatala falan naxan ti Yoweli xa, Petuweli a dii xεmεna.

Tuguminne gbalon yamanani

² E tan fonne, ε feni ito rame, ε tan yamanan muxune, ε birin xa ε tuli mati. Fe sifani ito jεxεnna bata yi liga ε waxatini ba,

hanma ε benbane waxatini?

³ E a yeβa ε diine xa, ε diine yi a yeβa e diine xa, e diine yi a yeβa mayixεte famatεne xa.

⁴ Sujεne donseen naxanye luxi, tuguminne bata ne don. Tuguminne naxan luxi, xoxorone bata na don. Xoxorone naxan luxi, songolonbalane bata na don.

⁵ E xulun, dεlε minne, ε wuga! E birin xa gbelegbele, ε tan naxanye dεlεn minma, bayo manpa bogine bata kala, e ba ε dε.

⁶ Ganla nde bata fa fu n ma yamanan ma, e fangan gbo, e wuya han e mi yate. E jinne luxi alo yatan jinne, e gbεgbene luxi alo yata gilen gbeene.

⁷ E n ma manpa binle kalama. E n ma xδε binle jnan fefe, e yi e yixin, e yi e kobelene ba e ma, e yiine yi gbendu fefe!

⁸ E mawuga alo sungutunna kasa dugini jnandeni naxan a xεmεn wugama, a baxi dεxεdeni naxan xεn.

⁹ Bogise saraxan nun minse saraxan bata jnan Alatalaa banxini.

Saraxaraline sunuxi, Alatalaa walikεne.

¹⁰ Xεεne bata kala, bεxεn bata xara. Bogiseene bata raxεri. Manpa bogi igen bata so a ra. Turen bata jnan.

¹¹ Xεε biine bata yigitεge. Manpa bili nakε sane gbelegbelema sununi,

murutun nun fundenna fe ra, bayo se xaba daxine bata halagi.

¹² Manpa binle bata xara ayi. Xδε binle bata lisi a ra e nun Girenada wudine nun tugu binle nun pεnmi binle.

Xεε ma wudine birin bata xara. Muxune sεwan birin bata jnan.

Yamaan xa tubi Alaa lεxεna fe ra

¹³ E sunu dugine tongo, ε wuga, ε tan saraxaraline. E gbelegbele, ε tan naxanye walima saraxa ganden yetagi.

N ma Alaa walikεne, ε fa, ε xi maxidixi kasa benbεli dugine yi nimisani, bayo bogise saraxane nun minse saraxane bata jnan ε Alaa banxini.

¹⁴ E sun suxu waxatin nagidi, ε yamaan maxili malan sarijanxini, ε fonne malan e nun yamanan muxune birin, e xa fa Alatalaa banxini, ε Ala, ε yi ε xuini te Alatala ma.

¹⁵ Lεxε xδεxεn bata a li de! Alatalaa lεxεn bata maso, a fama kalan nan na fata Ala Sεnbe Kanna ra.

16 Donseen bata ɲan en yɛɛ xəri yati!
Sɛwan nun ɲaxanna bata ɲan en ma Alaa
banxini!

17 Sansi xɔnne bata xara ayi xutune bun,
sagane bata kui geli.
Se ramaradene bata kala,
bayo murutu mi fa na.

18 Xuruseene wuga xuiin gbo iki!
Ninge kurune xuyaxi ayi na xun xɔn ma,
amasɔtɔ sɛxɛ mi fa na,
hali yɛxɛene fan tɔrɔxi.

19 Alatala, n nan n xuini te i tan nan ma!
Amasɔtɔ tɛɛn bata burunna halagi,
tɛɛ dɛɛn bata xɛɛ ma wudine birin gan.

20 Na ma, hali burunna subene e wuga
xuini tema i tan Ala ma.
Xudene bata xəri,
tɛɛn bata burunna halagi.

2

Alatalaa lɔxɔn bata maso

1 Ɛ xɔtaan fe Siyon yi!
Ɛ gbelegbele n ma geya sariɲanxin fari!
Yamanan muxune birin xa xuruxurun
gaxuni

bayo Alatalaa lɔxɔn fama,
a bata maso.

2 Dimin nun nii rafɔrɛn lɔxɔna,
kundaan nun kuye yifɔrɔn lɔxɔna.

Ganla* fama
alo kuye yi yalanna geyaan kanke ra sub-
axani.

Gali gbee sɛnbɛmaan fama,
naxan ɲɔxɔn munma to,
naxan ɲɔxɔn mi fa toma waxati famatɔne
birin yi.

3 Tɛɛ dɛɛna e yɛɛ ra,
a e xanbi ra.
Bɔxɔn tofan e yɛɛ ra
alo Eden nakɔna.†
Tonbonna nan a ra e xanbi ra.
Sese mi a futuxuluma e yii.

4 E maliga soo yama gbeen nan na,
alo soo ragine ganla,
naxanye xulun e gideni han!

5 E dangu xuiin luxi nɛn
alo yɛngɛ so wontorone.
E tunganma geyane xun ma,

alo tɛɛ gbeen nɛma sɛxɛ xaren ganɲɛ
alo gali sɛnbɛmaan na ti yɛngɛ so xinla ma.

6 Siyane birin xuruxurunma e yɛɛ ra,
e yɛtagine yi tɔɲɔnxi.

7 E fɔnma seene ma
alo yɛngɛ sone,
e tema taan nabilinna yinna ma
alo sofane.

E birin sigama e kiraan xɔn,
e mi kiraan fatama.

8 E sese mi dinma e bode ra,
birin sigama a tinxinni.

Sese na ti e yɛɛ ra,
e tunganma nɛn na xun ma,
e safane mi kalama.

9 E na bɔxɔn taan ma,
e e gi yinna ma,
e tema banxine ma,
e so banxin foye sodene ra
alo muɲadene.

10 Bɔxɔn xuruxurunma e yɛɛ ra,
kore xɔnna yi maxa.

Sogen nun kiken yi yidimi.
Sarene mi fa dɛɛma.

11 Alatala sɔnxɔma a ganla yɛɛ ra.
A yamaan mi nɔɛ yatɛ.

Naxanye a falan suxuma,
ne sɛnbɛn gbo!

Amasɔtɔ Alatalaa lɔxɔn gbo,
a magaxu!

Nde nɔɛ tiyɛ a bun?

Yamaan xa tubi Ala ma

12 Alatalaa falan ni ɪto ra, a naxa,
“Koni iki, ɛ mɔn xa xɛtɛ n ma ɛ bɔɲɛni feu,
sun suxun nun wugan nun gbelegbele
xuine yi!”

13 Benun ɛ xa ɛ dɔɲɛni yibɔ nimisani
ɛ bɔɲɛne nan xa kala.

Ɛ xɛtɛ Alatala ma, ɛ Ala
bayo a diɲa, a kininkinin,
a mi xɔlɔn xulɛn,
a hinanna gbo.

A a yɛtɛ ratangaxi yihadin ma.

14 Nde a kolon xa a mi maxɛtɛma
a kininkinin ɛ ma,

a yi baraka sa ɛ feene yi,
alogo ɛ xa nɔ bogise saraxane
nun minse saraxane bɛ Alatala xa, ɛ Ala?

* 2:2: 2.2 Yanyina nde **ganli** ito findixi tuguminne nan na naxanye halagin naso yamanani Alaa xɔlɔn bun ma.

† 2:3: 2.3 **Eden nakɔna** fe sɛbɛxi Dunuɲa Fɔlɔn 2.8-9 kui. E nun Esekiyɛli 36.35.

15 E xɔtaan fe Siyon yi!
 E sun suxu waxatin nagidi.
 E yamaan maxili malan sarijanxini.
 16 E yamaan malan, ε malanna rasarijan.
 E fonne malan,
 ε dii jɔreene malan
 hali naxanye xijen minma.
 Hali xemen naxan baxi jaxanla dɔxɔdeni,
 na fan xa mini a banxini,
 a jaxanla fan xa fa malanni.
 17 Saraxaraliin naxanye walima Alatala xa
 ne xa wuga Ala Batu Banxin
 so deen nun saraxa ganden tagini.
 E yi Ala mafan, e naxa,
 “Alatala, kininkinin nxu ma,
 nxu tan i ya yamana.
 I nama i ya muxune rayagi,
 i nama tin yama xɔreene yi nxu magele,
 e a fala, e naxa,
 ‘E Ala minen yi?’ ”

Alatala yi a yamaan yabi

18 Nayi, Alatalaa xɔxɔlɔnna kelima nen
 a yamanana fe ra,
 a yamaan kininkininna yi a suxu.
 19 Alatala a yamaan yabima nen nayi, a
 naxa,
 “N mɔn bogiseene ragidima ε ma nen,
 e nun manpa bocrine nun ture fajina.
 E lugoma nen ken!
 N mi fa ε findima magele seen na siyane
 tagi.
 20 Yaxun naxan kelima sogeteden kɔmenna
 ma,
 n na a masigama nen ε ra pon!
 N na a kedima nen
 siga bɔxɔ xare madunduxin mabinni.
 N na a ganla yee ra xiin naxuyama ayi nen
 siga han sogeteden baana,
 e nun a xanbi ra xiina
 siga han sogegododen fɔxɔ igena.
 E faxaxine xiri jaxin minima nen,
 a findi furen na foyeni.
 Amasɔtɔ Ala wali gbeen kema nen.
 21 I tan, bɔxɔna,
 i nama gaxu!
 I ya sewan xa gbo ayi,
 i jaxan!
 Amasɔtɔ Alatala bata fe gbeene rakamali.
 22 E tan, subene,
 ε nama gaxu!

Amasɔtɔ burunna sɛxene mɔn jingima nen,
 wudine mɔn yi bogi.
 Xɔde binle nun manpa binle mɔn yi da-
 hamun namini.
 23 E tan, Siyon kaane, ε jaxan,
 ε sewa Alatala yi, ε Ala,
 bayo a mɔn tulen fima ε ma a waxatini a
 tinxinni,
 a tule gbeen nafa ε ma
 a darixi fe waxatin naxanye birin yi.
 24 Lonne rafema nen,
 kundine yi rafe manpa nen nen nun turen
 na.”

25 “N jee danguxine seene jɔxɔne raxetema
 nen ε ma
 tuguminne nun xoxorone naxanye donxi,
 e nun songolonbalane nun supene,
 n ma gali gbeena,
 n naxan nasiga ε xili ma.
 26 E degema nen han ε lugo.
 E Alatala xinla tantunma nen, ε Ala,
 naxan bata kabanako feene liga ε xa.
 N ma yamaan mi fa yagima mumε!
 27 E a kolonma nen nayi
 a n luxi Isirayila kaane ye.
 Alatala nan n tan na, ε Ala.
 Ala gbete mi na mumε.
 N ma yamaan mi fa yagima mumε!”

3

Alaa lɔxɔna fe

1 “Na xanbi ra,
 n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen
 adamadiin birin ma.
 E dii xemene nun ε dii temene nabiya falane
 tima nen.
 E xeme fonne yi xiye sa.
 E banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.
 2 Na lɔxɔne yi,
 n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen
 hali konyi xemene nun konyi gilene xun
 ma.
 3 N kabanako feene yitama nen kore xɔnna
 ma
 e nun bɔxɔ xɔnna ma,
 wunla nun teen nun tee tuti gbeen minima
 nen.
 4 Sogeni dimima nen,
 kiken yi gbeeli alo wunla,
 benun Alatalaa lɔxɔ binye gbeen xa a li.
 5 Nba, naxan yo na Alatala maxandi a xinla
 ra,

na kisima nɛn.
 Nayi, yamaan muxu dɔnxɛna ndee luma
 nɛn e nii ra
 Ala na naxanye xili,
 ne nan xunbama Siyon geyaan fari
 e nun Yerusalɛn yi
 alo Alatala a fala kii naxan yi.”

4

Siyane makiti fena

¹ “Amasɔtɔ na lɔxɔne yi, na waxatini,
 n na fa Yuda nun Yerusalɛn suxu muxune
 ra waxatin naxan yi,
² n siyane birin malanma nɛn,
 n yi fa e ra Yosafati lanbanni,*
 n na e makitima dɛnaxan yi,
 lan n ma yamana fe ma, Isirayila.
 Amasɔtɔ, e e raxuyaxi ayi nɛn siyane yɛ,
 e yi e bɔxɔni taxun e tagi.
³ E n ma yamanan muxune yitaxun nɛn e
 ra,
 masɛnsɛnna xɔn,
 e yi dii xɛmɛne mati konyine ra
 alogo e xa yalundene sara,
 e yi dii tɛmɛne mati
 alogo e xa manpaan sara,
 e yi a min.”

⁴ “Ɛ tan Tire kaane nun Sidɔn kaane
 nun Filisitine birin, nanse xɔli ɛ ma n xili
 ma?
 Ɛ gbeen jɔxɔn nanse ra n ma?
 Koni xa ɛ waxi yɛngɛn nakeli feni n xili ma,
 nayi n na ɛ yɛngɛne raxɛtɛma ɛ ma nɛn
 mafurɛn!
⁵ Ɛ tan naxanye n ma gbetin
 nun n ma xɛmaan tongoxi, n ma nafulu
 fajine,
 ɛ yi e sa ɛ suxurene batudeni.
⁶ Ɛ Yuda nun Yerusalɛn muxune mati nɛn
 Girɛki muxune ma, ɛ yi e masiga e bɔxɔn
 na.”

⁷ “N tan nan sa e bama na yirene yi
 ɛ e matixi dɛnaxanye yi.
 N yi tɔrɔn naxɛtɛ ɛ ma ɛ naxan jɔxɔn saxi e
 fari.
⁸ N na ɛ dii xɛmɛne nun ɛ dii tɛmɛne matima
 nɛn
 Yuda kaane ma.

* **4:2: 4.2Yosafati** bunna nɛn fa fala “Alatala nan kitin sama.”

E fan yi e mati Sabe kaane ma, siya
 makuyena.”

Alatala nan falan tixi!

Yɛngɛn nun kitina

⁹ Ɛ ito fala siyane xa, ɛ naxa,
 “Ɛ yitɔn yɛngɛn xili yi, ɛ yɛngɛ sone rakeli.
 Sofane birin xa keli, e yɛngɛn so.
¹⁰ Ɛ ɛ jinge kenne bɔnbɔ silanfanne ra,†
 ɛ wɔlitɛne rafala tanbane ra.
 Sɛnbɛtarene xa a fala, e naxa, ‘Nxu sɛnbɛn
 gbo.’

¹¹ Ɛ mafura, ɛ fa,
 ɛ tan siyaan naxanye birin be rabilinni,
 ɛ fa ɛ malan be.”

Alatala, i ya malekane ragodo e xili ma.

¹² Siyane xa keli, e xa godo Yosafati lan-
 banni.
 Amasɔtɔ n dɔxɔma mɛnna nin,
 n na Isirayila rabilinna siyane birin makiti.
¹³ Ɛ wɔlitɛn tongo ɛ bogi seene xaba
 bayo e bata mɔ.
 Ɛ fa manpa bogine yibodon, ɛ e igen ba
 bayo manpa ige baden bata rafe,
 han a fɛjɛne yi bɔxɔnjɛ a ma.
 E jaxuyaana fan gboxi ayi na kii nin.

¹⁴ Yama gbeen bata lu kiti saden lanbanni!
 Amasɔtɔ Alatalaa lɔxɔn bata maso e ra
 kiti saden lanbanni.
¹⁵ Sogen nun kikenɛ dimima nɛn,
 sarene mi fa dɛgɛma.

¹⁶ Alatala sɔnxɔma nɛn keli Siyon yi,
 a a xui ramini sɛnbɛni, keli Yerusalɛn yi.
 Nayi, bɔxɔn nun koren xuruxurunma nɛn,
 koni Alatala findixi luxunden nan na a
 yamaan xa,
 e nun yigiyade makantanxina Isirayila
 kaane xa.

Ala baraka feen naxanye ragidima a ya- maan ma

¹⁷ “Ɛ a kolonma nɛn nayi, a n tan nan
 Alatala ra,
 ɛ Ala, naxan dɔxi Siyon yi, n ma geya
 sarijanxina.
 Yerusalɛn sarijanma nɛn,
 xɔjɛne mi fa fuma a ma sɔnɔn!”

¹⁸ “Na lɔxɔni,

† **4:10: 4.10Silanfanna:** Sofane yɛngɛso

manpa nen minima nen geyane yi,
yire matexine yi nonon namini,
igen yi lu Yuda baane birin yi.

Tigin minima nen Alatalaa banxini,
a yi kasiya lanbanna ige sa.

¹⁹ Misiran tan findima nen boxo kalaxin na,
Edon yi findi tonbonna ra
e gbalone fe ra e naxanye ligaxi Yuda
kaane ra.

E bata sontarene faxe Yuda yamanani.

²⁰ Koni muxun luma nen Yuda nun
Yerusalen yi habadan,
mayixete nun mayixete.

²¹ N munma n ma yamaan yulubin nax-
anye xafari e faxe tixine ma,
n ne mafeluma nen.
N tan Alatala, n lu Siyon taani.”

Amosi Nabi Amosi Alaa Falan Naxan Sebe

Amosi, nabiin nan yi a ra naxan keli Yudaya yi, Manga Yusiya waxatini, fɔ ɲɛ kɛmɛ solofere ɲɛ tonge sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini Isirayila bɔxɔn yi taxunxi firinna ra. A yii fari fɔxɔn xili Yudaya yamanana, a kɔmɛn fɔxɔn xili Isirayila. Manga Yerobowan yi Isirayila bɔxɔni. A mi tinxi bire Alaa sariyan fɔxɔ ra, a yamaan fan mi luxi kira faɲin xɔn ma.

Nabi Amosi yi kawandin ba Isirayila kaane xa, alogo e xa xɛtɛ e yulubine fɔxɔ ra. A yi tɔnna dɔxɔ suxure batun na. E mi yi Ala batun nabɛɲinxi, koni e bata yi suxure batun sa na fari. Nanara, Ala yi a yita e ra Nabi Amosi barakani, a e Ala maxandin nun Ala batun birin bata lu fufafu. Ala mi wama a firinden xɔn ma.

Na waxatini Isirayila kaa wuyaxi bata yi nafulu gbegbe sɔtɔ. E yi e miri a na birin findixi Alaa barakan na e tan mabinni. Nabi Amosi yi a yita e ra, a na nafunla mi yi kelima Ala yii, a kelixi e fe kobine yi e naxanye ligaxi yiigelitɔne ra.

Nabi Amosi to yelin na falan tiye e ma, a yi a fala e xa a Ala fama e ɲaxankatadeni e yulubine fe ra. Isirayila kaane yi a miri a fe xɔdɛxɛ yo mi nɔma e lideni, koni Nabi Amosi yi e mafan e xa xɛtɛ Alaa sariyan ma, xa na mi a ra e birin fama halagideni.

Ala yi Isirayila kaane ɲaxankata alo Nabi Amosi a fala e xa kii naxan yi. E yaxune yi e yengɛ. Isirayila kaan naxanye mi faxa silanfanna ra, ne yi lu konyiyani yamana gbɛtɛ yi. Alaa falan birin yi kamali.

Kitabun yireni ito falan tɔnɔn gbo to muxune xa. A lanma en xa en tuli mati kawandini ito ra alogo en xa dɛnkelɛya Ala ma alo a wama a xɔn ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, en fan fama ɲaxankatan sɔtɔdeni alo Isirayila kaane.

¹ Amosi, Tekowa kaana, xuruse kannna a falan ni i ra. A toon naxan tixi Isirayilaa fe yi alo xiyena Yuda Manga Yusiya nun Isirayila Manga Yerobowan, Yowasi a diin

waxatini, ɲɛ firin benun bɔxɔn xa xuruxurun.

² A naxa,
“Alatala xɔɲɛ xuiin naminima Siyon ma alo yatana,
a galan xuiin kelima Yerusalɛn yi.
Balo mi na xuruseen naxanye donma,
Karemele geya yati bata xara.”

Damasi a yulubin saranna

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Damasi a hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xɛtɛma n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
Bayo e bata Galadi tɔrɔ ɲaxi ra,
alo maala bɔnbɔma kii naxan yi.
⁴ Nanara, n Xasaye a banxin ganma nɛn.
Tɛɛn fama Ben-Hadada yire makantanxin kaladeni nɛn.

⁵ N Damasi taan so dɛɛn balan seene girama nɛn.
N Aweni lanban yi kaane halagima nɛn,*
e nun mangan naxan Beti-Eden yi.
Arami yamaan xalima nɛn Kiri yi.”
Alatala naxa na kiini.

Gasa taana yulubin saranna

⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Gasa taana hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xɛtɛma n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata taana ndee muxune birin xali Edɔn yi konyiyani.
⁷ Nanara, n Gasa a yinna ganma nɛn.
Tɛɛn fama a yire makantanxin kaladeni nɛn.

⁸ N na Asadodi kaane halagima nɛn,
e nun mangan naxan Asikalɔn yi.
N na Ekirɔn ɲaxankatama nɛn,
han Filisiti kaan birin yi faxa.”
Marigina Alatala naxa na kiini.

Tire taana yulubin saranna

⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Tire taana hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xɛtɛma n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata taana ndee yamaan birin xali Edɔn yi konyiyani,
e layirin kala
e nun e ngaxakedenne Isirayila kaane tagi.
¹⁰ Nanara, n Tire taan yinna ganma nɛn.

* 1:5: 1.5Aweni bunna nɛɛn fa fala hakena.

Téen fama a yire makantanxin kaladeni nen.”

Edon ma yulubin saranna

¹¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Edon kaane hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin foxo ra.
E bata e ngaxakedenne yenge silanfanna ra.[†]

E mi kininkinin e ma,
e e xolon nadangu ayi!

¹² N Teman ganma nen.

Téen nan fama Bosara yire makantanxin kaladeni.”

Amoni a yulubin saranna

¹³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Amonine hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin foxo ra.
E bata Galadi naxalan fudikanne kuine yibo silanfanna ra,
alogo e xa boxo gbeti soto.

¹⁴ Nanara, n teen soma nen Rabaha yinna ra.

Téen nan fama na yire makantanxin kaladeni

yenge sonxo sonxo xuini.

Na yengen luma nen

alo foye gbeena,

alo tule gbeena.

¹⁵ E mangan xalima nen konyiyani,
e nun a kuntigine.”

Alatala naxa na kiini.

2

Moyabaa yulubin saranna

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Moyabaa hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin foxo ra.
E bata Edon mangan xonne gan han e findi a fujin na.

² Nanara, n Moyaba ganma nen.

Téen nan fama Keriyyoti yire makantanxin kaladeni.

Moyaba nanma yenge sonxon nin,
yenge so xotaan na fe waxatin naxan yi.

³ N na e mangan halagima nen,
e nun e kuntigine.”

Alatala naxa na kiini.

Yudayaa yulubin saranna

⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yuda kaane hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin foxo ra.
E bata e me Alatalaa sariyan na,
e mi a tonne suxi.
Bayo e bata la wule alane ra,
e fafane yi naxanye foxo ra.

Na nan e raloxi ayi.

⁵ Nanara, n Yuda yamanan ganma nen.

Téen nan fama Yerusalen yire makantanxin kaladeni.”

Isirayilaa yulubin saranna

⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Isirayila a hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin foxo ra.
E tinxin muxune masara gbetin na,
e toro muxune masara sankidi saren na.

⁷ Yiigelitane toron nafa e ma han e e dunuɲa yi gidin bama e yii.

Diine nun e baba kafuma sungutun keddenna ma.

Nayi, e bata n xili sariɲanxin xosi.

⁸ E e sa saraxa ganden dexon dugine ma e naxanye soto tolimaan na.

E dolon min e suxurene banxin kui e naxan soto tinxintareyani.”

⁹ “Anu, n tan nan Amorine halagi e xa, naxanye senben yi gbo alo suman wudina alo warine. N na Amorine fangan birin ɲan fefe, alogo e nama fa keli sonon.

¹⁰ N mon yi e ramini Misiran boxon ma, n yi e rasiga ti ɲee tonge naanin tonbonni alogo e xa Amori boxon soto.

¹¹ N yi nabine ramini e diine tagi, e nun De Ti Nasiri muxune.

Isirayila kaane, a mi na kiini ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Koni e tan bata dolon so De Ti Nasiri muxune yii.*

E bata tonna dexo nabine ma a e nama nabiya falane ti.”

¹³ “Nanara, n na e yibutuxunma nen, alo wontorona, goron binyen naxan fari.

¹⁴ Muxu xulunxin mi noe a giye.

[†] 1:11: 1.11Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

* 2:12: 2.12Nasirine fe mon sebexi Yatene 6.3 kui.

Ƨɛnbɛmaan Ƨɛnbɛn ɲanma nɛn.

Sofaan faxama nɛn yɛngɛni.

¹⁵ Xalimakuli wonla mi tiyɛ.

Naxan san mafura,

na mi a giyɛ.

Soo ragiɪn mi a niin nakisɛ.

¹⁶ Sofa wɛkilɛxin nagenla a gima nɛn na
lɔxɔni.”

Alatalaa falan nan na ra.

3

Ala naxan ɲɛnige Isirayila xa

¹ Ɛ falani ito ramɛ,

Alatala naxan falama Isirayila kaane xili
ma,

a xabilan naxan namini Misiran bɔxɔn ma.

² “N na ɛ tan nan gbansan sugandi

dunuɲa xabilane birin tagi.

Nanara, n bata a ɲɛnige

n xa ɛ yulubine saran ɛ ra.”

³ Muxu firin nɔɛ sigan tiyɛ yire kedenni ba,
xa e mi lanxi na ma?

⁴ Yatan wurundunɲɛ burunna ra ba,

xa a mi subena nde sɔtɔxi?

A a xuini tɛ a faranna ra ba,

xa a munma sese suxu?

⁵ Xɔliin birama yalaan kui bɔxɔn ma ba,
xa a mabandun se mi saxi na woson ma?

Yalaan woson balanɲɛ ba,

xa sese mi a kui?

⁶ Xɔtaan fema taan kui waxatin naxan yi,

muxune mi kɔntɔfilɛ ba?

Gbalon taan liyɛ ba,

xa Alatala mi a ragidixi?

⁷ Marigina Alatala mi fefe ligama,

fɔ a wundon makɛnɛn a nabine xa,

a walikɛne.

⁸ Xa yatan bata wurundun,

nde mi gaxuɛ?

Marigina Alatala bata falan ti,

nde tondɛ na nabiya falan naliyɛ?

⁹ Ɛ xa ito fala Asadodi a yire makantanxine
yi,

e nun Misiran ma yire makantanxine yi,

ɛ naxa, “Ɛ xa ɛ malan Samari geyane fari,

ɛ xa a mato

mɛn kaane kɔntɔfilixi kii naxan yi,

e e bode ɲaxankatama kii naxan yi.

¹⁰ E mi tinxinna kolon,

e seene sɔtɔma gbalon nun muɲan nin,

e ne se sɔtɔxine mara e banxi faɲine kui.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ Nanara, Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa,

“A mato, ɛ yaxun fama ɛ bɔxɔ kaladeni nɛn.

E fama ɛ xunnakaladeni,

e yi ɛ yire makantanxine kui geli.”

¹² Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Yatan na yɛxɛni bɔ,

xuruse rabaan nɔɛ yɛxɛn sanna

hanma a tunla nan gbansan nakisɛ yatan
ma.

Isirayila kaane fan kisima na kiini nɛn.

Samari kaan naxanye e matabuma saden
ma,

naxanye e magodoma Damasi karaxane
ma,

ɛ tan mi kisɛ.”

¹³ Marigina Alatala,

Ala Ƨɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.

“Ɛ ɛ tuli mati n na,

ɛ sereyani ito ba Yaxuba bɔnsɔnna xili ma.

¹⁴ N na Isirayila yulubine saran e ra wax-
atin naxan yi,

n na e ɲaxankatama nɛn e saraxa gandene
fe ra

naxanye Betɛli yi.

Na saraxa gandene suxu seene birama nɛn
bɔxɔni.

¹⁵ N mɔn e banxi faɲine rabirama nɛn,

ɲɛmɛn nun sogefuren banxine birin,

naxanye maxidixi sama ɲinne ra.

N ne birin kalama nɛn.”

Alatalaa falan nan na ra.

4

Isirayila munma tubi Ala ma

¹ Ɛ falani ito ramɛ,

ɛ tan ɲaxanla naxanye belebele

alo ɲinge turaxin naxanye Basan bɔxɔn
ma.

Ɛ tan naxanye dɔxi Samari geyaan fari,

ɛ tan naxanye Ƨɛnbɛtarene yigbɛtɛnma,

ɛ tan naxanye tima tɔrɔ muxune fari.

Ɛ a falama ɛ xɛmɛne xa, ɛ naxa,

“Ɛ fa minseene ra nxu xa, yo!”

² Marigina Alatala bata a kɔlɔ a sariɲanni, a
naxa,

“A mato, kiti bɔxɔn fama ɛ xa.

E fama ɛ suxudeni wure kɔnkɔrɔnxin nan
na,

e yi ɛ tan nun ɛ diine xali.

³ Ɛ minima nɛn ɛ taa nabilinna yin kalaxin
kui,

birin tixi a bode xanbi ra.

E ε xalima nen e yire makantanxini.”
Alatalaa falan nan na ra.

4 “E siga Beteli yi,
ε sa yulubin liga na.
E siga Giligali yi,
ε sa yulubin fari sa.
E xa saraxan ba xɔtɔnna birin yi,
ε mɔn xa yaganna ba
ɲεε saxan yɔ ɲεε saxan.
5 E burun ba barika bira saraxan na
buru rate seen naxan yi.
E xa ε kanba ε ɲenige ma saraxane yi,
bayo na fe sifan nafa ε ma,
ε tan Isirayila kaane.”
Marigina Alatalaa falan nan na ra.

6 “N bata yi kaɲen naso ε taane birin yi.
Donseen yi dasa ε konni.
Koni hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

7 “Kike saxan to yi luxi xεen xa xaba,
n tondi nen tulen nafa ε ma.
N bata a liga taana nde yi tulen sɔtɔ,
taana nde mi a sɔtɔ.
N bata a ragidi xεena nde xa tulen sɔtɔ,
xεena nde nama tulen sɔtɔ.
8 Muxune yi e masiga taane yi ige fendeni,
koni hali min xɔnla,
a mi ba e ra.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

9 “N bata furen nafa ε sansine ma,
n bata e xara.
Tuguminne bata ε nakɔne kala,
e nun ε manpa bili nakɔne nun ε xɔdε binle
nun ε oliwi binle.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

10 “N bata fitina furen nafa ε ma,
alo n na a liga Misiran bɔxɔn ma kii naxan
yi.
N bata ε banxulanne faxa silanfanna ra,
han ε yi wasa e binbine xirin na ε konni.
E yaxune yi ε soone tongo.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

11 “N bata ε ɲaxankata
alo Sodoma nun Gomora.
E luxi nen
alo wudi ganmatɔɔn naxan baxi tεeni.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

12 “Nanara, n fama ε tan Isirayila kaane
ɲaxankatadeni nen.
N na a ligama ε ra nen.
E xa ε yitɔn ε dɛntɛgε feen na ε Ala xa.”
13 Naxan geyane nun foyen daxi,
a a miriyane kaɲenɛn adamane xa,
naxan subaxan findima kɔεen na,
naxan sigan tima yire matexin fari,
a xili nen Alatala, Ala Senben Birin Kanna.

5

Alaa mawugana

1 E falani ito ramε.
N bata ɲande bɛtini ito ba Isirayila yamaan
xa.
2 “Isirayila bata lu
alo sungutun faxaxina,
a mi fa kelε sɔnɔn.
A saxi bɔxɔni,
muxu yo mi a rakele.”
3 Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Isirayila bɔnsɔnna,
taan naxan muxu wuli keden nasigama
yεngɛsodeni,
a muxu kεmε nan gbansan toma xεtε.
Taan naxan muxu kεmε rasigama
yεngɛsodeni,
a muxu fu nan gbansan toma xεtε.”
4 Alatala ito nan falaxi Isirayila yamaan
xa, a naxa,
“E xa n fen alogo ε niin xa kisi.
5 E nama n fen Beteli yi,
ε nama siga Giligali yi,
hanma Bεriseba,
bayo Giligali kaan birin sigama nen
konyiyani,
Beteli fan halagima nen.”

6 E xa Alatala fen alogo ε niin xa kisi.
Xa na mi a ra, Yusufu bɔnsɔnna,
a ε ɲanma nen alo tεena.
Beteli kaa yo mi na
naxan na tεen natuyε.
7 E tan bata sariyan maxεtε xɔlɛn na,
ε bata yo tinxinyaan ma.

⁸ A tan nan Dii Teme Solofere sare kurun
nun Donso sare kurun yebaxi kore xonna
ma,*

a dimini yalan kuyebaan na,
a sogen nagodo kɛɛn na,
a igen nakeli baani,
a na ragodo bɔxɔni tulen na.
A tan xili nɛn “Alatala.”

⁹ A muxu gbeene halagima nɛn,
a e yire makantanxine kala.

¹⁰ E muxun xɔnnantenyama
naxan na e makiti,
bayo jɔndi falan mi rafan e ma.

¹¹ E sɛnbɛtarene yigbɛtɛnma,
e balon nasuxuma e ra mudun na.
E bata banxi fajine ti gɛmɛne ra,
koni e mi fama dɔxɔdeni ne kui.
E bata manpa bili nakɔ fajine si,
koni e mi na dɔlɔ minjɛ.

¹² Amasɔtɔ, n na a kolon e haken nun yulu-
bin gbo.

E tinxin muxune yigbɛtɛnma.
E dimi yi seene rasuxu
alogo tɔrɔ muxune nama makiti jɔndin na.

¹³ Na na a toxi xaxilimaan dunduma,
bayo waxatini ito mi fan.

¹⁴ E fanna fen,
e xɛtɛ fe jaxin fɔxɔ ra,
alogo e xa kisi.

Nayi, Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna
na luma nɛn e xɔn,
alo e a fala kii naxan yi.

¹⁵ E xa fe jaxin napaxu.

Fe fajin xa rafan e ma.
E xa kiti tinxinxin sa.
Xa e na liga, yanyina nde, Alatala,
Ala Sɛnbɛn Birin Kanna dijama e tan
Yusufu bɔnsɔn dɔnxɛn ma nɛn.

¹⁶ Nanara Marigina Alatala,
Ala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a
naxa,

“E wuga xuini tema nɛn taana ngaani,
e sunu xuini te kirane birin xɔn.
E xɛɛ rawanle xilima nɛn
e xa e wuga xuini te,
e bɛti baane xilima nɛn,
e xa jande bɛtine ba.

¹⁷ N na dangu e konni,
wuga xuiin tema nɛn e xɛɛne birin ma.”

Alatala naxa na kiini.

Gbalon dina muxune xa

¹⁸ Gbalon ne xa,
naxanye waxi Alatalaa kiti lɔxɔn xa fa.
E wama nanse xɔn ma na lɔxɔni?

Na findima dimin nan na e xa,
na mi finde kɛnɛnna ra e xa.

¹⁹ Na luxi nɛn alo muxun
naxan a gima yatan yɛɛ ra,
a sa kanko xajɛ li.

A na so banxin kui,
a a digan banxini,
sajin yi a xin.

²⁰ Alatalaa kitin lɔxɔna,
dimin xa mi a ra ba?
Kɛnɛnna mi a ra e xa na lɔxɔni hali!

²¹ “N bata e sanle rapaxu,
e mi rafan n ma fefe ma.
N mi waxi e malanne xɔn feu!

²² E saraxa gan daxi yo,
e Ala kise yo,
e bɔjɛ xunbeli saraxa yo,
e saraxa turaxi yo,
e sese mi rafan n ma.
N mi tinma e rasuxɛ hali keden.

²³ E bɛti xuiin makuya n na.
N mi waxi e kondɛn bɛtin xuiin mɛ feni.

²⁴ N wama naxan xɔn,
sariya kɛndɛn xa gbo e tagi
alo igen naxan baani.
E tinxinyaan xa lu

alo xudɛn naxan mi xɔrima.

²⁵ E tan Isirayila yamaan to yi na tonbon
yireni jɛɛ tonge naaninna bun ma,
e saraxane ba nɛn n tan xa ba?

²⁶ E e gbee suxure Sikoti xali nɛn na waxa-
tini ba?

Alo e gbee mangana.
Hanma e sare ala Kiyun,
e naxanye rafalaxi e yɛtɛ xa.

²⁷ Nanara, n na e xalima nɛn
konyiyani Damasi xanbi ra.”

Alatala naxa na kiini.
A xili nɛn “Ala Sɛnbɛn Birin Kanna.”

6

Gbalon nafulu kanne xa

¹ Gbalona e xa,
naxanye laxi e yɛtɛ ra
Siyon nun Samari geyane fari.
E tan muxu gbeene

* 5:8: 5.8 Mɛn kaane yi **sare kurune** yatɛxi nɛn alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

naxanye na siya fisamantenna xun na,
Isirayila kaane xaxili tixi ε tan nan na.

² Ε siga Kalene taan matodeni,
hanma Xamata, na taa gbeena.
Ε mən xa godo Filisiti bəxəni

Gati matodeni.

Ne fisa ε xa ba?

E bəxən gbo ε gbeen xa?

³ Ε a mirixi

a ɲaxankata bəxən mi ε lima,

koni ε a ligama nən

gbalon yi ε sətə.

⁴ Ε ε matabuma sade faɲin ma,
ε yeχeen nun ɲinge raturaxin donma,

⁵ Ε sign sa kondenna ra.

Ε yengi a ma, a ε fatan maxaseene ra
alo Nabi Dawuda.

⁶ Ε dələ gbege minma,

ε ture faɲin maso ε fatin ma.

Koni, ε mi kəntəfilixi

Yusufu bənsənna kala feen na.

⁷ Nanara, ε singe nan sigama konyiyani.

Ε sumunne danma nən.

⁸ Marigina Alatala bata a kələ a yete yi.

Alatala, Ala Sənben Birin Kanna falan ni ito
ra:

“Yaxuba bənsənna wason bata rapaxu n
ma.

E yire makantanxine mi rafan n ma.

N fama e birin halagideni nən.”

⁹ Xa muxu fu banxina nde kui,
e birin faxama nən.

¹⁰ E kon kaan na so na banxini,
e binbine tongodeni,
a xa e gan,

a na naxan li banxini

a a falama nən na xa,

“Muxu gbete mi be,

ba i tan na ba?”

A a yabima nən, “En-ən.”

A mən naxa, “I dundu,

i nama Alatala xinla fala!”

¹¹ Bayo Alatala bata yamarin fi

a banxi gbeene nun banxi xurine,

e birin xa rabira, e kala.

¹² Soone e giye gəme yireni ba?

Ŋingene mənna biye ba?

Awa, nanfera ε sariyan maxetema xələn na,
ε tinxinyaan maxete fe ɲaxin na?

¹³ Ε ɲaxanma fe fuune ra.

Ε naxa, a ε fe bata sənəya

ε yeteen sənben xən.

¹⁴ Alatala, Ala Sənben Birin Kanna falan ni
ito ra:

“Nanara, n kelima nən ε xili ma,

Isirayila yamana.

Ε tan naxanye Lebo-Xamata taani

han Araba xudeni,

siyana nde fama nən ε tərədeni.”

7

Amosi a fe to singena alo xiyena

¹ Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na:

Xeen to xaba mangan xa,

sansi nənən fan yi minima,

Alatala yi tuguminne ramini.

² E to yelin sansine birin donɲe bəxən ma,
n yi a fala,

“Marigina Alatala,

i xa e mafelu e hakene ra,

xa na mi a ra

Yaxuba bənsənna baloma di?

A sənben mi gbo.”

³ Alatala yi kininkinin e ma,

a yi a fala, a naxa, “Ito mi lige.”

Alatala naxa na kiini.

⁴ Marigina Alatala yi tooni ito yita n na:

Marigina Alatala yi a ragidi a teen xa mini.

Teen yi bəxən birin gan,

bəxə igen birin yi xara.

⁵ N yi a fala,

“Marigina Alatala, yandi, diɲa,

xa na mi a ra

Yaxuba bənsənna baloma di?

A sənben mi gbo.”

⁶ Alatala yi kininkinin e ma,

a yi a fala, a naxa, “Ito mi lige.”

Marigina Alatala naxa na kiini.

⁷ A yi fe tooni ito yita n na alo xiyena:

Marigin yi tixi yinna tinxinxin dɛxən,

bitikidi* matinxin lutin yi suxi a yii.

⁸ Alatala yi n maxədin, a naxa,

“Amosi, i nanse toxi?”

N yi a yabi, n naxa,

“Bitikidi matinxin lutina.”

Marigin yi a fala,

“N waxi a xən,

* **7:7: 7.7Bitikidin** mən falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina**.”

n ma yamaan xa matinxin, Isirayila kaane.
N mi diɲɛ sɔnɔn.

⁹ Suxure batude matexine kalama nɛn
Isiyaga bɔxɔn ma.

Isirayila a batudene rabirama nɛn.

N kelima nɛn Yerobowan ma denbayaan
xili ma silanfanna ra.”

Amosi nun Amasiyaa fe

¹⁰ Amasiya Beteli saraxaraliin yi a fala
Isirayila manga Yerobowan xa, a naxa,
“Amosi yanfan nakelima i xili ma Isirayila
bɔnsɔnna tagi. A naxan falama na mi fan
bɔxɔn xa.

¹¹ Amosi a falama, ‘Yerobowan faxama
silanfanna nan na. Isirayila kelima nɛn a
bɔxɔni konyiyani.’ ”

¹² Amasiya yi a fala Amosi xa, a naxa,
“I tan naxan toon tima, keli be, siga Yuda
yamanani! Sa i balon fen mɛnni nabiya
wanli,

¹³ koni i nama fa nabiya falane ti Beteli
sɔnɔn, bayo mangana yire sariɲanxin be
manga taani ito yi.”

¹⁴ Amosi yi Amasiya yabi, a naxa,
“Nabiin xa mi n na! N fafe fan, nabi mi yi
na ra. Xuruse kannan na n na. N Sikomoro
binle fan nawalima.

¹⁵ Alatala yi n fen xuruseene tagi, a yi
a fala n xa, ‘Siga, nabiya falane ti n ma
yamana Isirayila xa.’

¹⁶ Iki, i tuli mati Alatalaa falan na, i
tan naxan a falama n xa, ‘I nama nabiya
falane ti Isirayila xa, i nama falan ti Isiyaga
bɔnsɔnna xa.’

¹⁷ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I
ya ɲaxanla findima nɛn yalunden na taani.
I ya diine faxama nɛn silanfanna ra. I
ya bɔxɔn bama nɛn i yii, a yitaxun muxu
gbetene ra. I tan, i faxama nɛn bɔxɔ hara-
muxin ma, Isirayila fan xalima nɛn yire
makuyeni.’ ”

8

Nabi Amosi a fe toon naanindena alo xiyena: Deben

¹ Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na
alo xiyena:

Deben naxan yi rafexi sansi bogi mɔxin na.

² A yi n maxɔdin, a naxa,

“Amosi, i nanse toxi?”

N yi a yabi,

“Debe rafexi sansi bogi mɔxin na.”

Alatala yi a fala n xa, a naxa,

“Isirayila fan bata kɔxɔ n ma yamana.

N mi diɲɛ sɔnɔn.”

³ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“Na lɔxɔni,

sigin naxan sama mangana banxini,

na masarama nɛn wuga xuiin na.

Binbine wolima ayi nɛn yiren birin yi,
birin dunduma nɛn.”

⁴ Ɛ falani ito ramɛ,

ɛ tan naxanye yiigelitɔɔn tɔrɔma,

ɛ tan naxanye tɔrɔ muxun ɲaxankatama.

⁵ Ɛ naxa, “Kike nɛnɛn sanla ɲanma waxatin
mundun yi,

alogo en xa en ma seene mati?

Matabu Lɔxɔn ɲanma waxatin mundun yi,

alogo en ma maala yi mati?

En ma se maliga seen xa xurunɲɛ ayi,

en ma saren xa mate.

En xa wule sikeela rafala.

⁶ En sɛnbɛtarene masarama nɛn gbetin na,

en tɔrɔ muxune masara sankidi saren na.

En maala matima nɛn e nun a dagina.”

⁷ Alatala naxan Yaxuba rakanbaxi,

na yi a kɔlɔ a yetɛ yi, a naxa,

“N mi ɲinanɲɛ e liga feene ma,

han dunuɲa yi ɲan.

⁸ Bɔxɔni ito kalama na nan ma.

Be kaane birin luma nɛn sununi.

Bɔxɔn xuruxurunma nɛn

alo Misiran xudena,

naxan tema, a mɔn yi godo.”

⁹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“N fama a ragidideni nɛn na lɔxɔni,

sogen xa godo benun a waxatina,

dimin xa sin bɔxɔni yanyi waxatini.

¹⁰ Ɛ sanle findima nɛn ɲan feene ra,

ɛ sigine findima nɛn wuga xuiin na.

N kasa dugin nagodoma nɛn ɛ ma,

n yi ɛ xunna bi sununi.

N fama sunu xungbeen nasodeni bɔxɔni,

alo dii kedenna na faxa waxatin naxan yi.

Na xɔlɛn mi bɛ ɛ ma habadan!”

¹¹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“Na lɔxɔne yi,

kamɛn soma nɛn bɔxɔni,

koni donse kamɛ mi a ra,

ige xɔli fan mi a ra.

Ɛ kamɛma Alatalaa falan nan ma.
¹² Ɛ bɔxɔn birin yisigama nɛn,
 keli kɔmɛnna ma han sogetedeni,
 Alatala a fala fendeni,
 koni ɛ mi a toma.
¹³ Na lɔxɔni,
 ɛ sungutun tofaɲine
 nun ɛ banxulanne fugama a ra nɛn.
¹⁴ A singeni nun,
 e yi e kɔlɔma
 Samari a suxure haramuxin nin.
 E a fala, e naxa,
 ‘Ɛ gbee ala gbo, Dan kaane!’
 ‘Bɛriseba gbeen sɛnbɛn gbo!’
 Koni, e fama nɛn biradeni,
 e mi keɛ habadan!”

9

Nabi Amosi a fe to dɛnxɛna alo xiyena:

Halagina

¹ N yi fe toona nde ti.
 Marigin yi a saraxa ganden dɛxɔn.
 A yi yamarin fi, a naxa,
 “Sɛnbɛtɛnne kondɛn dɪn,
 han bɔxɔn yi xuruxurun.
 Banxin birin xa bira muxune fari.
 N na e diine halagima nɛn silanfanna ra.
 Hali muxu keden mi kisima.
 Muxu keden mi a xunbama.
² Hali e sa e luxun laxira yi,
 n na e suxuma nɛn.
 Xa e te kore xɔnna ma,
 n na e ragodoma nɛn.
³ Xa e e luxun Karemele geyaan fari,
 n na e sagatanma nɛn,
 n na e suxu.
 Xa e e luxun baan xɔnna ma,
 n saɲin yamarima nɛn,
 a xa e xin.
⁴ Xa e yaxune e xali konyiyani,
 n yamarin fima nɛn,
 e xa faxa silanfanna ra.
 N na n yɛɛn tima e ra nɛn,
 koni e munanfanna mi a ra,
 n na e ɲaxankatama nɛn.”

⁵ Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna,
 a tan nan a yiin dɪn bɔxɔn na, a xuya ayi.
 Muxun birin yi sunu.
 Bɔxɔn xuruxurunma nɛn,
 a te, a mɔn yi godo
 alo Nila Misiran xudena.
⁶ A bata a dɔxɔden ti kore xɔnna ma.
 A bata kore walaxan sa bɔxɔn xun ma.

A igen nakelima baani,
 a na ragodo bɔxɔni tulɛn na.
 A xili nɛn “Alatala.”

⁷ Alatalaa falan ni ito ra:
 “Isirayila kaane,
 ɛ nun Kusi kaane keden mi a ra n tan xa ba?
 N mi ɛ ramini Misiran bɔxɔn ma,
 alo n Filisistine ramini Kafatoro kii naxan
 yi?
 N mi ɛ ramini Misiran bɔxɔn ma,
 alo n Arami kaane ramini Kiri kii naxan yi?
⁸ A mato:
 Marigina Alatala bata yulubi kanne man-
 gayaan to,
 n fama na raxɔrideni nɛn bɔxɔni ito ma.
 Koni n mi Yaxuba yamaan birin halag-
 ima.”
 Alatalaa falan nan na ra.

⁹ A naxa, “N yamarin fima nɛn
 alogo Isirayila yamaan xa yimaxa.
 N na a yifema nɛn
 alo maali fema kii naxan yi,
 alogo xɔri faɲin keden nama bira.
¹⁰ Koni yulubi kanna naxanye n ma ya-
 maan tagi,
 n na e faxama nɛn silanfanna ra,
 e tan naxanye a falama,
 ‘A mi fama nxu ɲaxankatadeni,
 na mi nɔɛ nxu liyɛ.’ ”

Isirayilaa kisi fena

¹¹ “Na lɔxɔni,
 n Dawudaa mangaya kalaxini tɔnma nɛn.
 N na rafalama nɛn,
 n na nɛnɛni tɔnma nɛn
 alo a yi kiinde,
¹² alogo e mɔn xa Edɔn bɔxɔn sɔto,
 e nun siyane birin
 naxanye n xinla batuma.”
 Alatalaa falan nan na ra,
 a fama na birin nakamalideni nɛn.
¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:
 “A mato:
 Lɔxɔne fama,
 xɛɛ biine nun se xabane
 walima waxati kedenna nin.
 Manpa rafalane nun xɛɛ biine,
 ne fan walima nɛn waxati kedenni.
 Manpaan gboma ayi nɛn geyane fari,
 a yi lu alo geyane birin yikunxi.
¹⁴ N na n ma yamaan naxɛtɛma nɛn a konni
 keli konyiyani, Isirayila kaane.

E fama nɛn taa kalaxine tideni,
e dɔxɔma dɛnaxanye yi.

E manpa bili nakɔne sima nɛn,
e na minseen min.

E nakɔn sama nɛn,
e na bogin don.

¹⁵ N na Isirayila rasabatima nɛn e gbee
bɔxɔni.

E mi keɛ na sɔnɔn,
n dɛnaxan fixi e ma.”

Alatala naxa na kiini, ɛ Ala.

Abadi Nabi Abadi Alaa Falan Naxan Sebε

Nabi Abadi a kawandin nan sebεxi Kitabun yireni ito kui. A Edon kaane sonna nan yebama lan Isirayila kaane tɔrɔ kiin ma e xɔn. Edon kaane findixi Yaxuba tada Esayu yixetene nan na. Edon kaane yi dɔxi fɔxɔ ige daraan sogeteden binna nin. Ne lu nen Isirayila kaane tɔrɔ waxatin birin, koni Yuda kala waxatin nun Yerusalen suxu waxatini yengeni, e yi na feen nadangu ayi. E mi Isirayila kaane mali naxanye yi dɔxi e dexɔn, fɔ e to kata na feen xɔn e yi nde ba e bɔxɔn na, e mɔn yi sa Yerusalen kala muxune fari.

Kitabun yireni ito sebεxi nen yanyina nde Babilon Yerusalen taan suxu yengeni waxatin naxan yi, fayida fɔ jεε kemε su-lun tonge solomasεε e nun solofere jɔxɔn benun Marigi Yesu xa bari. Abadi kawandin naxan ba, na a falama Edon kaane xa nen a e nun Isirayila yaxun bonne birin halagima nen e bode xɔn.

Nabiya falana lan Edon ma Nabi Jeremi 49.7-22

¹ Falani ito nan makenen Abadi xa fe tooni alo xiyena:

Marigina Alatala ito nan falaxi Edon kaane fe yi.

Nxu bata xεrayana nde a fe mε fata Alatala ra,

xεraan bata rasiga siyane tagi,

a xa sa a fala e xa fa fala:

“En keli, en sa Edon kaane yengε!”

² Ala naxa, “Edon kaane, n na ε senben xurunma nen siyane birin xa. Birin ε rapaxuma nen.

³ Wason naxan ε bɔjɛni, na bata ε ratantan ε tan naxanye dɔxi faran yinle ra, e nun geyane fari,

ε tan naxanye ε mirima, ε naxa, ‘Nde nɔε nxu be be xuntagi?’

⁴ Hali ε mate ayi alo singbinna, hali ε sa ε tεen sa kore alo xoline, a mate ayi alo sarene, n na ε ragodoma nen.” Alatalaa falan nan na ra.

⁵ “Xa muɔadena hanma mafu tiine fa i konni kɔεen na,

e mi e waxonna xan tongoma ba?

ε luma bɔjɛ xunbenli di nayi?

Xa muxune fa ε nakoni ε manpa bogine muɔadeni,

e mi bogi dando xan gbansan luma na ba?

⁶ Nba, Esayu yixetene yii seene birin naxɔrima nen,

a nafulu luxunxine birin yi to.

⁷ ε mali muxune birin ε kedima nen ε bɔxɔni.

ε xɔyine bata ε yanfa, e bata ε nɔ.

Muxun naxanye yi ε donseene donma,

ne lutin natima ε yεε ra nen

e naxa, ‘E xaxili mi fa na!’

⁸ Na lɔxɔni,

n mi Edon yamanan fekolonne raxɔrε ba?

N yi xaxilimane ba Esayu a geyane fari?”

Alatalaa falan nan na ra.

⁹ “Teman kaane,

ε sofane gaxuma nen

muxune birin yi raxɔri Esayu a geyane ma!”

¹⁰ “ε yarabima nen

bayo ε bata gbalo feen liga

ε ngaxakedenna Yaxuba yixetene ra.

ε raxɔrima nen han habadan!

¹¹ Amasɔtɔ na lɔxɔni ε yεen yi na xɔjɛne ra e yi soma Yerusalen taani waxatin naxan yi e a nafunle tongo,

e a seene yitaxun masensenna xɔn.

ε tan fan luxi nen nayi alo e tan.

¹² ε mi yi lan ε sεwa

ε ngaxakedenna Yuda yixetene tɔrɔ lɔxɔna fe ra.

ε mi yi lan

ε jaxan e kalan waxatini,

hanma ε yi ε kanba e sɔxɔlɛn waxatini.

¹³ ε mi yi lan

ε so n ma yamana taani

a halagi waxatini.

ε mi yi lan

ε a mato sεwani a kala waxatini,

hanma ε yi a nafunle tongo

a halagi waxatini.

¹⁴ ε mɔn mi yi lan

ε ti kira xunne ra ε a muxu gixine faxa,

hanma ε yi e so e yaxun yii,

e tɔrɔ waxatini.”

15 Amasotō Alatalaa lōxōn bata maso,
 a siyane birin makitima lōxōn naxan yi.
 Nayi, ε suxuma nēn
 alo ε bonne suxu kii naxan yi.
 E fe naxin naxanye liga,
 ne xetema nēn ε ma.

*Isirayila a gbeen naxōma nēn Edōn ya-
 manan ma*

16 Awa, ε to dōlōn minxi n ma geya
 sarijanxin fari,
 nayi siyane birin e minma nēn
 han e a radangu ayi!
 E luma e minne nēn,
 han e lugo,
 e yi lu alo e mi da.

17 Koni yamaan muxu dōnxene luma nēn
 Siyon geyaan fari.

Yaxuba yixetene e keen masotōma nēn.

18 Yaxuba yixetene luma nēn alo tēna,
 Yusufu bōnsōnne yi lu
 alo tē dēgena.

Koni Esayu yixetene luma nēn
 alo sēxena.

Ne e suxuma nēn
 e yi e gan,

muxu yo mi kisima Esayu bōnsōnni.

Alatala bata na fala!

19 Yuda kaan naxanye dōxi Negewi yireni,
 ne Esayu a geyane suxuma nēn.

Yamanan lanbanna muxune Filisitine
 bōxōn tongoma nēn.

E Eframi nun Samari burunne tongo,
 Bunyamin bōnsōnna muxune yi Galadi
 suxu.

20 Isirayila kaan naxanye suxi yengeni,
 gali gbeeni ito,

ne Kanan kaane yamanan suxuma nēn
 siga han Sarepata taana.

Yerusalēn kaan naxanye suxi yengeni
 naxanye Sefarada taani,

ne fan yi Negewi yamanan taane findi e
 gbeen na.

21 Muxu kisixine tema nēn Siyon geyaan
 fari,

e Esayu a geya yirene makiti,
 mangayaan yi lu Alatala xa.

Yunusa Nabi Yunusaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito Nabi Yunusa nan ma fe falama naxan kataxi a nama Alaa yamarin suxu. Ala to a fala, a a xa siga Isirayila yaxune kawandideni, a yi tondi, a siga kunkin kui fɔxɔ igen xun ma, foyen yi keli, Yunusa yi woli igeni, yɛxɛn yi a gerun. A tondixi, bayo Niniwa kaane findixi faxa tiine nan na. Isirayila kaane yaxu fangamane nan yi e ra. Niniwa kɛwali jaxine fe sebɛxi Nahun sora 3 kui. Dɔnxɛn na, Yunusa yi tin Alaa falan ma, yɛxɛn yi a ramini.

Yunusa a fe taruxun jɔndi kɛndɛna nde yitama en na fa fala a Ala mi a xanuntenyaan nagidixi Isirayila kaane xan tun ma, koni a mɔn a ragidixi xɔjɛne ma naxanye a fe tongoxi sɔbɛɛn na. Naxan na fa Ala ma, a a xun xanbi so a hakɛne yi, Ala na kanna mafeluma nɛn.

Yesu misaala tongoxi Yunusa a sigatiin nan ma a to yi a faxa feen falama yamaan xa e nun a keli fena sayani (Matiyu sora 12.38-42 e nun Luka sora 11.19-35).

Ala a yitama en na nɛn fa fala, en lan en xa a xanuntenyaan nun hinanna feen nali siyane birin ma hali en kon kaa mi a ra. Ala mɔn a yitama Kitabun yireni ito yi, a en mi lan en yi a matandi kii yo yi.

Nabi Yunusa mi Ala sagoon liga

¹ Lɔxɔna nde Alatala yi falan ti Amitayi a dii xɛmɛn Yunusa xa, a naxa,

² “Keli, i siga Niniwa taani, taa gbeena, i sa na kaane kawandi. Amasɔtɔ n bata e fe jaxine to.”

³ Koni Yunusa yi keli, a yi a gi Alatala ma, a xa siga Tarasisi yamanani. Nayi, a yi siga Yafa taani, a sa kunkina nde to naxan yi siga feni Tarasisi yamanani. A yi na saranna fi, a so kunkin kui, a yi a masiga Alatala ra.

⁴ Koni Alatala yi foye gbeen nafa fɔxɔ igen xun ma. Walan gbeen yi keli igen xun ma. A yi liga alo kunkin xa kala.

⁵ Kunkibane yi gaxu, birin yi a gbee ala maxandi fɔlɔ. Na danguxina, seen naxanye yi kunkin kui, e yi ne rawoli ayi fɔxɔ igeni

alogo kunkin xa yelefɔ ayi. Yunusa tan yi saxi xixɔli gbeeni kunkin kui.

⁶ Awa, kunkibane kuntigin yi Yunusa to, a yi a fala a xa, a naxa, “I xima nanfera? Keli i yi i gbee Ala maxandi, waxatina nde, a en malima nɛn, nayi en mi faxama.”

⁷ Awa, kunkibane yi a fala e bode xa, e naxa, “En feni ito yɛɛ fen alogo en xa a kolon naxan faxi tɔrɔni ito ra en ma.” Nayi, e yi masɛnsɛnna ti, a yi Yunusa suxu.

⁸ Nayi, kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “A fala nxu xa, nde faxi tɔrɔni ito ra? I wanla sifan mundun ligama? I kelixi minɛn yi? I fataxi yamanan mundun na, e nun i fataxi siyaan naxan na?”

⁹ Yunusa yi e yabi, a naxa, “Heburu nan n na. N na Alatala nan batuma, Ala Naxan Kore, naxan baane nun bɔxɔn daxi.”

¹⁰ Na kunkibane yi gaxu ki faɲi, e yi a maxɔdin, e naxa, “I na ligaxi nanfera?” Amasɔtɔ e bata yi a kolon fa fala a gima Alatala nan ma, bayo a bata yi a yɛba e xa nun.

¹¹ Koni foyen mɔn yi lu fɛ nanara kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “Nxu fa nanse ligama i ra alogo fɔxɔ igen xa a raxara? Bayo fɔxɔ igen mɔn yi luma xapɛ ayi nɛn tun.”

¹² Awa, Yunusa yi e yabi, a naxa, “ɛ n tongo, ɛ yi n woli fɔxɔ igeni, nayi igena a raxarama nɛn. N na kolon fa fala foye gbeeni ito ɛ tɔrɔma n tan nan ma fe ra.”

¹³ Koni kunkibane yi kata kunkin nasi-gadeni xaren binni, koni e mi nɔ amasɔtɔ foyen yi gboma ayi nɛn tun.

¹⁴ Nanara, e yi Alatala maxandi, e naxa, “Alatala, i nama tin nxu xa halagi xɛmɛni ito a fe ra. I mɔn nama tin nxu xa findi muxun faxa sabun na naxan mi fefe ligaxi nxu ra.”

¹⁵ Nayi, e yi Yunusa tongo, e yi a woli fɔxɔ igeni. Na ligaxina, igen yi a raxara yiri.

¹⁶ Na yi a liga kunkibane yi gaxu Alatala yɛɛ ra han, nanara e yi saraxan ba Alatala xa, e yi e kɔlɔ.

2

Yunusa yi Ala maxandi

¹ Alatala yi yɛxɛ gbeen nafa a yi Yunusa gerun. Yunusa yi lu yɛxɛ gbeen kui soge saxan, kɔɛ saxan.

² Yunusa yi yεxe gbeen kui waxatin naxan yi, a yi Alatala, a Ala maxandi.

³ A yi a fala, a naxa,
“N yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
Alatala, n yi i maxandi,
i yi n yabi.

N to yi faxan dε,
n yi i xili,
i yi n xuiin name.

⁴ I bata n woli baani tilinna ma.
N bata lu mɔrɔnne bun,*
xunfanne birin danguma n fari.

⁵ N yi a falama nen, n naxa,
I bata n kedi i yetagi.
Koni, n mɔn i ya banxi sarijanxin toma
nen.

⁶ Igen bata te han n kɔena.
N bata lu tilinna ma.
Fɔxɔ igen sɛxene yi filin n xunna ma.

⁷ N bata yi godo igeni
han geyane bun.
Bɔxɔn bata yi raxutu n ma
han habadan.
Koni i tan Alatala, n ma Ala,
i bata n kenden ba faxan dε.”

⁸ “N niin ba waxatini,
n yi n miri i tan Alatala ma,
n ma maxandi xuiin yi sa i li i ya banxi
sarijanxini.

⁹ Naxanye suxurene batuma fuyan
ne e makuyama hinanna nan na.

¹⁰ N tan saraxane bama i xa nen,
n yi barikan bira i xa betini.
N dε xuiin naxanye tongoxi,
n yi ne liga.

Alatala, i tan nan kisin kanna ra.”

¹¹ Alatala yi yεxen yamari alogo a xa sa
Yunusa baxun xaren na.

3

Yunusa yi kawandin ba Niniwa yi

¹ Awa, Alatala mɔn yi falan ti Yunusa xa,

² a naxa, “Keli, i siga Niniwa taa gbeeni, i
sa kawandin ba na n na i yamarixi naxan
na.”

³ Nayi, Yunusa yi keli a siga Niniwa yi alo
Alatala a falaxi a xa kii naxan yi. Taa gbeen
nan yi Niniwa ra, a yisigana, fɔ soge saxan
sigati.

* 2:4: 2.4Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

⁴ Awa, Yunusa yi yanyi keden siga ti
taani a sarinma, a naxa, “Xii tonge naanin
to xanbi ra, Niniwa taan halagima nen!”

⁵ Niniwa kaane yi denkeleya Ala ma.
Awa, e yi a rawanga a muxun birin xa
sunna suxu, e yi kasa benbeli dugine
ragodo e ma keli muxu gbeene ma han
muxudine.

⁶ Niniwa mangan to na feen mε, a yi keli a
manga gbɛdeni, a yi a manga domaan nate
a ma, a yi kasa benbeliugin nagodo a ma,
a yi sa dɔxɔ burunburunni.

⁷ E yi falani ito rali Niniwa yiren birin
yi, e naxa, “Mangan nun a kuntigine
naxa, ‘Muxune nun xuruse xungbeen nun
a xunxurina, sese nama donseen don
hanma a yi a min.

⁸ Muxune nun xuruseene, birin xa
benbenla ragodo e ma, e yi e xuini te Ala
ma senben na, birin yi xete a sigati kii naxin
fɔxɔ ra e nun a gbalon naxan ligama.

⁹ Waxatina nde Ala dijama nen, a xete a
xɔlɔn fɔxɔ ra, nayi en mi fa halagima.’ ”

¹⁰ Ala yi a to Niniwa kaane na ligama, a
yi a kolon a e bata xete e kɛwali naxine fɔxɔ
ra. A yi yihadin naxan nagidixi a xa a liga
e ra, a yi na dan.

4

Yunusa yi xɔlɔ Ala ma

¹ Na feen yi Yunusa xɔlɔ ki faji.

² A yi Alatala maxandi, a naxa, “Alatala,
n mi yi ito xan falan ba n yi n ma ya-
manani waxatin naxan yi? N yi ito nan ma
fe falama n yi n gima Tarasisi yamanani
waxatin naxan yi. Amasɔtɔ n yi a kolon a i
tan Ala i dija, i kininkinin, i mi xɔlɔn xulen,
i ya hinanna gbo, i yete ratanga yihadin liga
feen ma.

³ Alatala, n bata i mafan i xa n niin ba n
yi, amasɔtɔ a rafan n ma n faxa benun n xa
lu n nii ra.”

⁴ Alatala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “I
lan i xɔlɔ ba?”

⁵ Awa, Yunusa yi keli taani siga sogete-
den binna ra. A yi sa gagen ti a yete xa
menni, a dɔxɔ a bun nininna ra alogo a xa a
to naxan ligama taani.

⁶ Marigina Alatala yi wudi binla nde
ramini, a yi sabati Yunusa xun ma, a findi

nininna ra a xa, na yi a xələn ba a yi.
Yunusa yi sɛwa han!

⁷ Koni na xətən bode, subaxani, Ala yi
kunla nde rafa a yi wudi binla sɔxən, a yi
xara.

⁸ Sogen texina, Ala yi foye wolonna rafa
keli sogeteden binna ra. Sogen yi Yunusa
xunni li han a liga alo a xa fuga a ra. A yi a
fala, a a xa faxa, a naxa, “Benun n xa lu n
niini, a lan n xa faxa.”

⁹ Koni Ala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “I
lan i xələ wudi binli ito a fe ra ba?” A yi a
yabi, a naxa, “A lan n xələ wudi binla fe ra
han n faxa.”

¹⁰ Nayi, Alatala yi a fala Yunusa xa, a
naxa, “Wudi binli ito mi wali yo tixi i tan
ma, i tan xa mi a ragboxi, a daxi kɔɛ ke-
denna nan na, a halagi kɔɛ kedenna ra.

¹¹ Koni n tan mi lan nun n kininkinin
Niniwa ma ba, taa gbeena, muxu wuli
kɛmɛ muxu wuli mɔxɔɲɛ dɛnaxan yi, nax-
anye mi fatan e kɔmɛnna nun e yiifanna
tagi rabɛ? Xuruseene fan na.”

Mike Nabi Mike Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Mike nun Nabi Esayi yi walima waxati kedenni, fɔ jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ tonge naanin jɔxɔn benun Yesu xa bari. A yi falan tima Yuda kaane nan xa, Asiriya yamanan sofane yi kɔnkɔxi e xili ma waxatin naxan yi.

Nabi Mike yi Yuda kaane rakolonma a e yamanan nun e manga taan Yerusalɛn fa luma nɛn alo Samari, Isirayila yamanan manga taana. A lixi Yuda nun Isirayila bata yi taxun. Samari taan suxi nɛn yɛngeni jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ mɔxɔjɛn nun firin benun Yesu xa bari. Nabiin yi yamaan nakolonma gbalo famatɔn nan ma fe ma naxan yi fama e yulubine saranna ra. E yulubin ne findixi tinxintareyaan nan na muxune tagi. A mɔn yi falan tima nabine xili ma naxanye yamaan yanfama e falane xɔn, naxan yɛtɛ a ligama muxune mi nɔɛ e kii masarɛ. Mike yi e rakolon e yi lan e xa sigan ti kii naxan yi, a naxa, “Tinxinyaan liga, hinanna yi rafan i ma, i yi sigan ti i ya Ala xɔn yɛtɛ magodoni.” (Mike 6.8) En fan lan nɛn na xa lu en xunni, en yi a suxu.

Mike a falama a yamaan xa nɛn a Ala fama e rakisideni nɛn a na mangan dɔxɔ naxan barima Dawuda bɔnsɔnni Bɛtɛlɛmi taani. Na feen seɓɛxi Mike 5.1-4 kui. Na nan a liga muxune yi Alaa Muxu Sugandixin legedenma Bɛtɛlɛmi taani jɛɛ kɛmɛ solofere na falan xanbi ra. Na feen seɓɛxi Matiyu 2.6 kui.

¹ Alatala falan naxanye ti Mike Moreseti kaan xa Manga Yotami nun Manga Axasi nun Manga Xesekiya waxatine yi, Yuda yamanan mangane. A fe tooni ito nan ti alo xiyena lan Samari taan nun Yerusalɛn taane fe ma.

² Ɛ tuli mati,
ɛ tan siyane birin!

* **1:7: 1.7Yalundene** nan yi walima mɛn kaane kidene yi e gbetin sɔtɔ kiden seene sɔtɔ feen na. Yaxune na yi mɛn kaane suxurene tongo yɛngeni, e yi sa e batuma e konna kide yirene nin. Mɛn yi findi yalunde yire firinden na a naxan ma fe fala. † **1:10: 1.10-15** Nabi Mika yirene xinle falama naxan nun a falane bunne maliga alogo a falan xa jaxun. Misaala ra, Beti-Leyafira bunna nɛn “burunburun yirena.” A taan naxanye xinle falama, Asiriya kaane kɔnkɔxi na taane nun e rabillinne ma.

I tan bɔxɔna, i tuli mati,
e nun muxun naxanye birin a yi.
Marigina Alatala sereyaan bama nɛn ɛ xili
ma.
Marigin nan a falama
keli a Batu Banxi sarijanxini.

*Ala Samari taan nun Yerusalɛn taan
makitima nɛn*

³ A mato,
Alatala minima a dɔxɔdeni.
A godoma,

a sigan tima bɔxɔn yire matexine fari.

⁴ Geyane xulunma ayi a sanna bun ma,
lanbanne yibɔma e tagi
alo kumin dɛngbɛn tɛɛn ma,
alo ige bɔxɔnxin tintinna ra.

⁵ Na birin Yaxuba yamaan murutɛna fe ra,
Isirayila yamaan yulubine fe ra.

Nde Yaxuba yamaan namurutɛxi?

E manga taa Samari kaane xa mi a ra ba?

Nde tixi Yuda yɛɛ ra suxure batuni?

E manga taa Yerusalɛn kaane xa mi a ra ba?

⁶ Ala naxa, “N Samari taan findima nɛn taa
xɔnna ra burunna ra,
manpa bili nakɔ yirena.

N na a banxi gɛmɛne ragodoma nɛn lan-
banne yi,

n yi a banxine sandɔxɔne ramini kɛnɛnni.

⁷ A suxurene birin yibɔma nɛn dungi dun-
gin na.

Tɛɛn nan e kide se ralixine ganma.

N na a batu seene birin kalama nɛn,
e naxanye malanxi yalundene sarene xɔn,
e mɔn sa findima nɛn yalundene saren
na.”*

⁸ Nanara, n wugama nɛn,
n gbelegbele,

n san yigenla nun n nagenla yi sigan ti.

N gbelegbelema nɛn alo kankona.

N kutun alo xutunxunbane.

⁹ Amasɔtɔ Samari kaane furen mi yalanma.
A bata Yuda yamanan li.

A bata n ma yamaan taan so dɛɛn li
han Yerusalɛn taana.

¹⁰ Ɛ nama a fala Gati taani.

Ɛ nama a wuga!

Ɛ makutukutu burunburunni Beti-
Leyafira taani.†

11 Safiri kaane, Ɛ yagixin nagenla xa dangu!
Saanan kaane, Ɛ nama susu mine.
Beti-Hayeseli taan sununi,
e mi Ɛ maliye.

12 Maroti kaane xaminxi e herina fe ra,
bayo Alatala bata gbalon nagodo,
han Yerusalen taan so dena.

13 Ɛ tan Lakisi kaane,
Ɛ soone nun wontorone yiton!
Ɛ tan nan Siyon kaane tixi yulubin ma
bayo Isirayila kaane yulubin naxanye lig-
ama
e ne toxi Ɛ konna nan singe yi.

14 Nanara, Yuda kaane,
Ɛ masigama nen Moreseti-Gati taan na.
Akisibu taan findima luti ratixin nan na
Isirayila mangane ye ra.

15 Ala naxa, “Ɛ tan Maresa kaane,
n mon Ɛ yengefaan nafama nen Ɛ xili ma.
Isirayila manga binyena a gima nen
a sa a luxun Adulan faranna ra.

16 Ɛ xunna bi Ɛ rafan dii xeme ne wuga feen
na!
Ɛ xunna gbanan alo dugan xun xonna,
amasoto Ɛ sigama nen Ɛ diine ra pon!”

2

Fe naxin saranna nun tuli sana

1 Gbalon na kanne xa,
naxanye haken mirima,
e fe naxini ton e sadeni.
Kuye nema yibama
e yi sa a liga,
amasoto na fere na e xa.

2 E mila xene xon,
e yi e tongo,
e kunfa banxine xon,
e yi e kansun.

E muxune nun e denbayane nun e kene
suxu.

3 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“A mato,
n gbalon nan nafama bonsanni ito ma.
Ɛ mi Ɛ xunna ramine a bun mum!
Ɛ mi fa sigan tima xunna kenli,
amasoto toro waxatin na a ra.

4 Na boxoni, sandani ito falama nen Ɛ xili ma,
e Ɛ magelema nen mawuga sigini.
E naxa, ‘En bata kala fefe,
n ma yamaan ke boxon bata yitaxun
gbeteye ra.

E bata a ba n yii,
e bata en ma xene so yanfantenne yii!’ ”
5 Nanara, muxu yo mi boxona nde malige
i tan ken na Alatala yamani.

Naxanye Nabi Mike matandima

6 E waliyiya falan tima n xili ma iki,
e naxa, “Ɛ nama waliyiyaan fala!
Waliyiya falani ito nama ti de!
A findima yagin nan na!”

7 Ɛ tan Yaxuba bonsanna,
a lan Ɛ xa na fala ba?
Dinan nan Alatala yi ba?
A darixi na lige ba?

Ala naxa,
“N ma falane fan na kanna xa
naxan kewanle fan.

8 Ɛ bata keli n ma yamaan xili ma
waxati donxeni ito yi alo yaxune.
Ɛ muxune gubane bama e ma
naxanye xematoto a ra
keli yengeni bon xunbenli.

9 Ɛ n ma yamaan naxanle kedima e rafan
banxine yi.

Ɛ n ma binyen ba e diine ma habadan.

10 Ɛ keli, Ɛ siga,
amasoto Ɛ matabude mi ito ra,
bayo Ɛ yamanan bata raharamu.
A findima toron nan na
naxan magaxu han!

11 Xa muxuna nde a gima foyen foxo ra
a wule waliyiya falane ti, a naxa,
‘I fama dolon nun manpaan sotodeni nen!’
Na nabi sifan nan yi lanje yamani ito ma
yati!”

12 “N na Ɛ birin malanma nen Yaxuba
bonsanna.
N na Ɛ tan muxu donxene xun lanma nen,
naxanye luxi Isirayila bonsanni.
N na Ɛ malanma nen
alo yexene sansanna kui,
alo xuruse kuruna e degedeni.
Gali gbeen sonxo xuiin yi mini na.

13 Naxan kiraan nabama,
na tima nen e ye ra.
E kiraan nabama nen, e mini.
E mangan bata ti e ye ra,
Alatala nan e xunna ra.”

3

Yeratine sonne

1 N bata a fala, n naxa,

“Yaxuba bənsən mangane
Isirayila bənsən kuntigine,
ε tuli mati iki!
ε tan xa mi lan
ε sariyan kolon ba?

² Fe faɲin naɲaxu ε tan naxanye ma,
a ɲaxin yi rafan ε ma,
ε muxune kidin nun e suben bama e ma
han e xonna.

³ ε n ma yamaan suben donma,
ε yi e kidin ba,
ε yi e xonne yigira,
ε yi e yisege
alo suben naxan sama tunden kui.”

⁴ Nanara, mangane na gbelegbele Alatala
ra,
a mi e yabima.
A yetagin luxunma nən e ma na waxatini,
e kəwali ɲaxine fe ra.

Wule nabine sənne

⁵ Alatala ito nan falaxi lan nabine fe ma
naxanye n ma yamaan naloma ayi, a naxa,
“Donseen nema e de,
e muxune xibaruma bəɲe xunbenla nan
na.

Koni xa naxanye mi e kima donseni
e yengen nan nakelima ne ma.

⁶ Nanara, kəeen soma nən ε ma
ε mi fa fe toon tima alo xiyena,
dimin yi so,
fe yo mi fa makenenma ε xa.

Sogen birama nən na nabine mabinni,
kenenna yi findi dimin na e xa.”

⁷ Sayibane yagima nən
e nun naxanye birin waliyiya falane tima.
Ne e yetagine luxunma nən yagini
amasotə Ala mi e yabima.

⁸ Koni n tan, n lugoxi senben na
e nun Alatalaa Nii Sariɲanxin
nun kiti sa kenden nun fangana
alogo n xa Yaxuba bənsənna Ala matan-
dine yita a ra
e nun Isirayila bənsənna yulubina.

⁹ Nayi, ε tuli mati ito ra,
Yaxuba bənsən mangane,
ε tan Isirayila bənsən kuntigine,
kiti kenden naɲaxu ε tan naxanye ma
ε yi fe faɲine birin yifu,

¹⁰ ε tan naxanye Siyon taan tima wunli,
ε yi Yerusalen ti gbaloni.

¹¹ Mən mangane kitin sama,
e dimi yi seen nasuxu mayifuni.
Mən saraxaraline xaranna tima,
alogo e xa e saren sotə.
Mən nabine fe famatəne xibarune falama,
alogo e xa gbetin sotə.
Anu, e mən fa e diganma Alatala yi,
e susu a fale, e naxa,
“Alatala mi en tagi ba?
Təɾə yo mi fama en ma.”

¹² Nanara, ε tan ma fe ra,
Siyon taani buxama nən alo xəena,
Yerusalen findima nən taa xonna ra.
Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan ma,
na findima nən fətənnə yire matexin na.

4

Bəɲe xunbeli manga taana

¹ Waxati famatəni
Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari
na danguma nən geyane birin na,
a lu geyane birin xun ma,
siyane yi lu fe a ma han!

² Siya wuyaxine fama nən,
e a fala, e naxa,
“E fa, en siga,

en te Alatalaa geyaan ma,
Yaxubaa Alaa banxini.
A xa en xaran a sigati kiine ma,
alogo en xa bira a kirane fəxə ra.”

Amasotə sariyan minima nən Siyon yi
Alatalaa falan minima nən Yerusalen yi.

³ A findima nən kitisaan na siya wuyaxin
tagi.

A yengene ɲanma nən yama senbemanə
tagi

hali naxanye makuya.

E e silanfanne bənbəma nən,*

e findi ɲinge kenne ra,
e tanbane yi rafala wəlitene ra.

Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbete xili
ma,
yengen mi fa maxaranɲe mumε.

⁴ Birin dəxəma nən a manpa binla nun a
xəde binla bun,
muxu yo mi fa e magaxu,
amasotə Alatala Senben Birin Kanna bata
falan ti.

⁵ Siyane birin sigan tima e gbee ala nan xili
yi.

* **4:3: 4.3Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

Koni en tan sigan tima Alatala nan xili yi en
ma Ala
waxatin birin han habadan!

⁶ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Na lɔxɔni,
n sankalatɔne malanma nɛn.
Naxanye yi suxi yɛngɛni
n yi ne xun lan,
n tɔrɔn nagidixi naxanye ma.

⁷ N sankalatɔne findima n ma yama dɔnxɛn
na nɛn.

Naxanye yi xuyaxi ayi,
na muxune yi findi siya sɛnbɛmaan na.
Alatala dɔxɔma nɛn e xun na Siyon geyani
keli na waxatin ma han habadan.

⁸ I tan, Siyon taan sanganso matexina,
i tan naxan yamaan makantanma
alo xuruse rabaan nun a kuruna,
i fama nɛn sɛnbɛn sɔtɔdeni
naxan yi i yii a fɔlɔni.
Yerusalɛn mɔn findima nɛn manga taan
na.”

⁹ Nanfera iki i gbelegbelema?
Manga mi fa i konni ba?
I kawandi muxun bata lɔ ayi ba,
alogo sɔxɔlɛn xa i li
alo naxanla naxan tinna ma?

¹⁰ Siyon kaane, ɛ tɔrɔ,
ɛ gbelegbele
alo naxanla naxan diin barima.
Amasɔtɔ iki ɛ minima nɛn ɛ taani
ɛ sa dɔxɔ burunna ra.
ɛ sigama nɛn han Babilɔn taani.
ɛ sa xɔrɔyama mɛnna nin,
Alatala sa ɛ xunbama mɛnna nin ɛ yaxune
yii.

¹¹ Iki siya wuyaxine e malanma i xili ma.
E a falama, e naxa,
“En fu e taan ma,
en xa Siyon kalaxin to!”

¹² Koni e mi Alatala miriyaan kolon.
E mi a fe ragidixine famuma.
E mi a kolon a e malanma nɛn
alo malo xidine lonna ma.

¹³ Siyon kaane, ɛ keli,
ɛ maala bɔnbɔ!
N sɛnbɛn fima nɛn ɛ ma
alo wure fenne turaan ma
alo a torone na findi sulan na.
ɛ yama wuyaxi yilunburunma nɛn,
e bata yi seen naxanye sɔtɔ yɛngɛni,
ɛ ne rasarijan Alatala xa,

ɛ yi e nafunla so bɔxɔn birin kanna yii.

¹⁴ Iki, ɛ ganle malan, taa yɛngɛ sone!

Yaxune bata ɛ rabilin!

E bata Isirayila kuntigin yɛtagi garin dun-
ganna ra.

5

Mangan barima nɛn Betelemi yi

¹ I tan, Betelemi-Efarata taana,
i tan xurun Yuda taane tagi,
koni naxan mangayaan ligama Isirayila
xun na
n tan xa, na minima i tan nin.
A bɔnsɔnna fɔlɔxi xabu waxati danguxine
yi,
xabu singe ra fonne waxatina.

² Nanara, Ala Isirayila yamanan nabɛpinma
nɛn
han naxan diin barima na yi diin bari.
A ngaxakeden dɔnxɛne mɔn yi xɛtɛ Isiray-
ila yi.

³ A kelima nɛn, a yi a xuruse kurun naba
Alatala sɛnbɛni,
Alatala xili binyeni, a Ala.

E luma nɛn bɔjɛ xunbenli,
amasɔtɔ a binyama nɛn han bɔxɔn danne.

⁴ A tan yɛtɛɛn nan findima e bɔjɛ xunbenla
ra.

Asiriya kaane na fa en ma bɔxɔni
e yi so en ma manga banxine kui,
en yɛɛrati solofere nan nakelima e xili ma
hali yamaan kuntigi solomasɛɛɛ.

⁵ E mangayaan ligama nɛn Asiriya ya-
manani
silanfanna ra e yii, e Nimirodi bɔxɔn tongo.
Mangana en xunbama nɛn Asiriya kaane
yii,

e na sa so en yamanani

e na e sanna ti en ma bɔxɔni.

⁶ Nayi, Yaxubaa yamaan muxu dɔnxɛne
luma nɛn

siya wuyaxin yɛ,
alo xiila naxan kelixi Alatala ma,
alo tulɛn naxan sama sɛxɛn yii ra,
naxanye mako mi adamadiine ma,
e yengi mi sese ma muxune yii.

⁷ Nayi, Yaxuba bɔnsɔnna muxu dɔnxɛne
luma nɛn

siyane nun yama wuyaxine yɛ,
alo yatan burunna subene yɛ,
alo yata sɛnbɛmaan xuruse xunxurine yɛ.
A na dangu, a e suxu, a e yibɔ,

muxu yo mi e bama a yii.

⁸ E yiini te e yaxune xili ma,
alogo e yaxune birin xa raxori.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Na bɔxoni, n ni i ya soone bama nen i konni
n yi i ya wontorone ralɔ ayi.

¹⁰ N na i ya taane kalama nen i ya ya-
manani,
n yi i ya yire makantanxine birin nabira.

¹¹ N kɔɛrayaan bama nen e ye.
Yiimatone mi fa luma e ye.

¹² N na e suxurene nun e kide gɛmɛne bama
nen e yii.

E mi fa e xinbi sinma e yii funfun bun ma.

¹³ N na e Asera kide gbindonne bama nen e
yii,
n yi e taane halagi.

¹⁴ N fitinaxina n gbeen ɲɔxɔma nen xɔlɔni
siyane birin na naxanye mi n xuiin
namɛxi.”

6

Kitina Ala nun a yamaan tagi

¹ E tuli mati Alatalaa falan na, a naxa,
“E keli, e xun mafala,
geyane yi findi i ya kitin serene ra,
yire matexine xa i xuiin namɛ.

² Geyane, e Alatala kitin namɛ,
e tuli mati,
e tan bɔxɔn bunna naxanye mi yimaxɛ,
amasɔtɔ Alatala nun a yamaan kitini,
a waxi Isirayila makiti feni.

³ N ma yamana,
n nanse ligaxi e ra?
N goronna mundun saxi e xun ma?
E n yabi!

⁴ N bata e ramini Misiran yamanani.
N bata e xunba konyiya bɔxɔni.
N yi Musa rasiga,

a xa ti e yeɛ ra,
e nun Haruna nun Mariyama.

⁵ N ma yamana,
na feen xa rabira e ma,
Moyaba mangan Balaki yi fe ɲaxin naxan
falama,
e nun Beyori a dii Balami* mɔn a yabi
naxan na.

E sigan naxan ti
keli Sitimi yi han Giligali taani,

na feen xa rabira e ma
alogo e xa Alatalaa tinxin wanle kolon.”

⁶ N fama nanse ra n yii Alatala yeɛtagi,
n yi n xinbi sin Ala matexin bun?

N xa fa, nxu nun saraxa gan daxine ba?
E nun ɲinge diin ɲɛɛ kedenne ba?

⁷ Alatala konton wuli wuyaxine rasuxɛ ba?
Ture saraxan naxan gbo xude wuli wuli
wuyaxine igen xa ba?

N na n ma dii singen soɛ a yii n hakɛne
saren na ba?

Diin naxan minixi n fatini,
na findɛ niin xunbaan na yulubine fe ra
ba?

⁸ Adamadina,
a bata a yita i ra naxan fan,
Alatala naxan maxɔdinma i ra:
Tinxinyaan liga,
hinanna yi rafan i ma,
i yi sigan ti i ya Ala xɔn yeɛɛ magodoni.

Isirayila kaane yulubine saranna

⁹ Alatala a xui raminiima taan muxune ma,
xaxilimana a xinla ratinma nen.

E tuli mati falan na
naxan yamaan yulubine saranna ralixi
e nun naxan a fe ragidixi.

¹⁰ Nafunla naxan sɔtɔxi a ɲaxin na
na mɔn muxu ɲaxine banxine kui ba,
e nun ligase tinxintaren naxan dangan
nafama?

¹¹ N luyɛ n mi a fe saran na kanna ra ba,
naxan sikeli tinxintaren nawalima
se liga se dɛfetaren naxanye bɛnbɛli kui?

¹² Taan nafulu kanne gbalon ligama,
a muxune wulen falama.
E dɛɛn yanfan tima.

¹³ Nanara, n tɔrɔn nagodoma nen i ma,
n yi i kala i yulubine fe ra.

¹⁴ I tan, i dɛgema nen i mi lugo.
Kamɛni i kuiin bɔrɔxɔma nen.
I sena ndee ramarama nen,
koni sese mi luma.
I na naxan namara,
n na kalama nen yɛngɛni.

¹⁵ I seen sima nen,
koni i mi a xabama.
I oliwi turen bama nen,
koni i mi a turen nawalima.
I manpa bogi igen bama nen,
koni i mi a minma.

* 6:5: 6.5Balaki nun Balami a fe sebɛxi Yatene 22 han 24 kui.

¹⁶ I Manga Omiri a sariyane nan suxuma
e nun Manga Axabi a denbayaan misaale
birin,[†]
i bira e kawandi xuine fɔxɔ ra.
Nanara, n halagin nagidixi i ma,
n na i ya muxune findima nɛn gele ma feen
na
e nun yagina siyane tagi.

7

Nabina mawuga xuina

¹ Gbalona n xa!
Amasɔtɔ n sunuxi
alo naxan se bogin fenma a xɔri makentun
waxatini.
A dondaxin se mi fa na,
hali xɔdɛ bogi keden pe
naxan yi naxunɲɛ n dɛ.
² Tɔgɔndiya muxune bata ɲan yamanani na
kiini.
Muxu faɲi yo mi fa luxi.
E birin dɔxi e bode yɛɛ ra faxa ti xinla ma.
Birin lutin natima a ngaxakedenna yɛɛ ra.
³ E yiine fatan fe ɲaxin ligɛ.
Mangane seen nan fenma,
kitisane dimi yi seene rasuxuma mayifuni,
kuntigine e waxɔn feen falama,
e birin yi malan na feen ma.
⁴ Naxan fisamantenna ra e yɛ,
na ɲaxu alo ɲanla.
Naxan tinxin e tagi,
na fe raxɔlɔ sansanna ɲali kanna xa.
ɛ kantani tiine bata ɛ rakolon lɔxɔn naxan
ma fe ra,
ɛ kɛwanle saranna sɔtɔma lɔxɔn naxan yi,
na bata li.
E kɔntɔfilima nɛn iki.
⁵ I nama la i adamadi boden na.
I nama i taxu i xɔyin na.
I nama falan ti
hali i ya ɲaxanla yɛɛ xɔri.
⁶ Amasɔtɔ dii xɛmɛna a baba rafɛyama,
dii tɛmɛne fan yi keli e ngane xili ma,
ɲaxanle fan yi keli e mamene xili ma.
Muxune yaxune kelima e denbayane
yɛtɛɛn nin.
⁷ Koni n tan,
n na Alatala yɛɛ ra kira yitoma nɛn yigini,
n yi Ala mamɛ, n nakisimana.
N ma Ala n xui namɛma nɛn.

Ala maxandin nun yigina

⁸ I nama sɛwa n ma fe ra,
n yaxuna.
Amasɔtɔ xa n bira,
n kelima nɛn.
Xa n lu dimini,
Alatala findima nɛn kɛnɛnna ra n xa.
⁹ N na Alatalaa xɔlɔn naxanma nɛn,
amasɔtɔ n bata yulubin liga a ra,
han a yi n xun mayɛngɛ,
a yi n ma kitin sa.
A n naminima nɛn kɛnɛnni,
n yi a tinxinyaan to.
¹⁰ N yaxuna a toma nɛn,
a yi yagi han!
A tan naxan yi a falama n xa,
a naxa, “Alatala minɛn, i ya Ala?”
N yɛɛne a biraxin toma nɛn,
a yi yibodon,
alo boron kiraan xɔn.
¹¹ Taan nabilinna yinna mɔn na ti lɔxɔn
naxan yi,
ndee mɔn sama nɛn ɛ bɔxɔn danne fari na
waxatini.
¹² Na lɔxɔni, muxune fama nɛn i fɛma,
keli Asiriya yi han Misiran taane yi,
keli Misiran yi sa dɔxɔ Efirati baan na,
keli Efirati baan na han fɔxɔ igena,
keli geyane birin ma.
¹³ Bɔxɔn kalama nɛn a muxune kɛwanle fe
ra.
¹⁴ I ya yamaan nagbɛngbɛn i ya dunganna
ra,
i kurun naxan sɔtɔxi i kɛɛn na,
naxan sa dɔxi a danna burunna ra sɛxɛ faɲi
yireni.
E yi e dɛge Basan nun Galadi yi
alo lɔxɔ danguxine.
¹⁵ N mɔn kabanako wanle yitama e ra nɛn
alo e mini waxatini Misiran yi.
¹⁶ Siyane a toma nɛn e yagi,
hali e sɛnbɛn to gbo.
E yiin sama nɛn e dɛ ra,
e tunle yi xɔri.
¹⁷ E burunburunna dunxunma nɛn
alo sapina,
alo daliseen naxanye e bubuma bɔxɔni.
E minima nɛn xuruxurunɲɛ e luxundene
yi,

[†] 6:16: 6.16 Isirayila mangane nan yi **Omiri nun Axabi** ra naxanye yi sɔn ɲaxu. E fe sɛbɛxi Mangane Singen 16.23-33 kui.

e fa Alatala ma, en ma Ala.
E gaxuma nɛn i yɛɛ ra, e yilanyilan.

¹⁸ Nde luxi alo i tan, Ala,
i tan naxan i ya yamaan muxu dɔnxɛne
yulubin xafarima,
i tan naxan murutɛn mafeluma?
I ya xɔlɔn mi buma han habadan
amasɔtɔ hinanna rafan i ma.

¹⁹ I mɔn kininkininma nɛn nxu ma,
i nxɔ hakɛne yibodonma nɛn i sanna bun,
i nxɔ yulubine birin wolima ayi nɛn
fɔ fɔxɔ igen tilinna ma.

²⁰ I ya lannayaan yitama nɛn Yaxuba
bɔnsɔnne ra
i yi hinan Iburahima yixɛtɛne ra,
alo i kɔlɔ kii naxan yi nxu benbane xa a
singeni.

Nahun Nabi Nahun Alaa Falan Naxan Sebε

Nabi Nahun yi kawandi bama Niniwa taan kala feen nan ma Asiriya yamanan manga taana. Isirayila yamanan sogeteden kōmēn fōxōn nan yi suxi yēngēni Asiriya kaane xōn na waxatini. Gbalotō gbeen nan yi Niniwa kaane ra naxanye yi siyane nōma yēngēni e muxu wuyaxi faxa naxankatani. Nabi Nahun Kitabun yireni ito sebεxi nēn yanyina nde nεε kēme sennin benun Marigi Yesu xa bari. Yanyina nde e nun Nabi Sofoni nun Nabi Yeremi nan yi walima e bode xōn.

¹ Waliyiya falan ni ito ra Niniwa taan xili ma, Nabi Nahun Elekosi kaan fe toon naxan ti alo xiyea, a yi a sebε.

² Alatala a yamaan namarama xōxōlōnna nin.*

A gbeen nōxōma nēn.

Alatalaa xōlōn gbo,

a gbeen nōxōma nēn.

A yēngēfane saranna fima nēn,
a fitinaxin yi a gbeen nōxō a yaxune ma.

³ Alatala mi xōlōn xulēn,
a senbēn gbo!

Alatala mi yulubi kanna yatēma tinxinden
na mumε!

Alatala dangū funfun findixi
wuluwulu gbeen nun foye kala tiin nan na.
Kundaan yi findi gbangbanna ra a sanna
bun.

⁴ A na falan ti fōxō igen xili ma,
a xara, baane birin yi xōri.

Basan nun Karemele yamanane sēxene yi
gbeeli,

Liban yamanan wudi fugene yi lisi a ra.

⁵ A geyane birin yimaxama nēn a yεε ra,
yire matexine birin yi xuya ayi.

Bōxōn yi xuruxurun a yεtagi,
e nun dunuṣa nun a yi seene birin.

⁶ Nde nōε tiyε a xōlōn yεε ra nayi?
Nde kisε a xōlōn gbalon ma?

A fitinan sigama ayi alo tēena
hali gēmene a e birin ganma.

⁷ Alatala fan.

Luxunden nan a tan na tōrō waxatine yi.

A yengi muxune xōn
naxanye na e yigiya a yi.

⁸ Koni a yaxune dōxōden kalama nēn
alo fufaan na dangū na xun ma.

A yi a yēngēfane kedi han laxira dimini.

⁹ E feen mundun yitōnma Alatala xili ma?

A tan nan halagin tima fefe!

Naxankatan firinden mi ε lima.

¹⁰ Amasōtō e luma nēn nali nansanne yi,
e xunne kelima nēn e dōlōne ra,
e yi halagi alo sēxε xaren na gan fefe!

¹¹ Niniwa kaane,
muxuna nde minixi ε tan nan yε
naxan fe naxini tōnma Alatala xili ma,
naxan maxadi naxine tima.

¹² Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Hali e kamalixi,

e na wuya ki yo ki,

e raxōrima nēn, e njan.

Yuda kaane,

xa n bata tōrōn nagidi ε ma iki,

na ligaxi nēn

alogo ε nama fa tōrō sōnōn.

¹³ N na ε xunbama nēn konyiyani iki,
n yi yōlōnxōnne yibolon,
e ba ε ma.”

¹⁴ Niniwa kaane,

Alatala ito nan yamarixi ε fe yi, a naxa,

“E bōnsōnna muxu yo mi luyε.

N na ε wudi suxurene

nun ε wure suxurene kalama nēn ε kidene
yi.

N yi ε gaburune yitōn,

bayo sese mi ε ra.”

2

¹ E mi a to,

xēraan sigan tima geyane fari,

naxan fama xibaru faṣin na

naxan bōnε xunbenla a fe ralima.

Yuda kaane, ε sanle raba,

* **1:2: 1.2** Ala **xōxōlōn**, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xēmēna a naxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fōxō ra a batu xinla ma, a mōn mi tinma yama xōnēn xa a raxōri. Na feen mato Xōrōyaan 20.5 kui.

ε δε ti xuine rakamali.
Amasoto halagi tiin mi fa danguma ε konni.
A bata raxori fefe!

² Niniwa kaane,
halagi tiine bata keli ε xili ma.
ε yinna makantan,
ε yeen ti kirane ra,
ε tagi xidi yenge so xinla ma,
ε fangan birin malan.

³ Amasoto Alatala mon binyen soma nen
Yaxuba bonsenne yii e nun Isirayila
baxona,
hali halagi tiine to bata yi so na kaladeni
e yi e manpa binle jan.

⁴ Yaxu sofani itoe ye masansan wure lefane
gbeeli.

E sofa wexilexine maxidixi dugi gbeele nin.
Wurene mayilenma e wontorone ma,
e na e yiton yengeso laxon xili yi,
e yi tanbane tongo.

⁵ Yenge so wontorone e gima taan kirane
xon han!
E gixin sigama yama malandene yi.
E mayilenma alo xaye xidi degene,
e xulun alo kuye sarinna.

⁶ A bata a sofa yebaxine maxili,
koni e fama dagalanje ayi.
E e gima siga taan nabilinna yinna ma,
e luxun e ye masansan wurene bun.

⁷ Taan so deene bata rabi baan mabinni,
manga banxin fan birama.

⁸ Feen bata ragidi,
e bata taan muxune suxu,
e siga e ra konyiyani.
Taan konyi gilene yi lu kutunje
alo ganbane,
e siga e kanken makudunje sununi.

⁹ Niniwa taan luxi nen
alo ige sa sena
igen minima naxan na.
E a falama a muxu gixine xa,
e naxa, "E ti! E ti!"
Koni muxu yo mi xetema.

¹⁰ E gbetin tongo!
E xemaan tongo!

* **2:14: 2.14Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

Waxatina nde e yi faxa muxune xunne segema e de e malan taa noxin yetagi misaala ra. Waxati gbete e binbi wuyaxi sa e bode fari taan yetagi muxune magaxu xinla ma. † **3:4: 3.4** Yanyina nde, **yalundeni** ito findixi Niniwa taana ala naxalanmaan nan na.

Nafunla na naxan mi janma.
A sifan birin malanxi na yi.

¹¹ Kalan nun halagin nun bonona!
Bonene bata kala,
xinbine yi sin.
Fatine birin yi xuruxurun,
yetagine birin yi yitonon.

¹² Yatane sodeni ito luxi di,
denaxan yi findixi yatadine degeden na,
yatane nun e diine yi e gima denaxan yi,
muxu yo mi e yikala?

¹³ Yatan yi subene faxama a diine xa,
a yi a se suxine kenen bolon a gilene xa,
a luxunden nafe xoyi seene ra
a soden nafe se suxine ra.

¹⁴ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito
ra,

a naxa, "N bata keli ε xili ma!
N na ε yenge so wontorone ganma nen
e findi tutin na.

ε banxulanne faxama nen silanfanna ra*
alo yata senbeman.

N danna sa ε se tongon na yengene yi
dununa yi.

Muxu yo mi fa ε xerane xuiin mema sonon."

3

¹ Gbalon faxa ti taani ito xa,
naxan nafexi wule falane nun gbalotone
ra,

se tongoxine mi janma denaxan yi.

² Bosa xuiin minima,
e nun soone nun yenge so wontorone gi
xuina.

³ Soo ragine e gima siga yengeni,
e silanfanne mayilenma,
e tanbane luxi alo kuye sarinna!
Muxu maxoloxine yiren birin yi!
Binbine saxi e bode fari han!
Faxa muxune mi janma mumε!*

Muxune e sanna radinma binbine ra.

⁴ Na feene birin fataxi
yalundena yalunyaan kunfan nan na,†
naxalan tofajin nun woyime naxanla
naxan ma yalunyaan yi siyane findima
konyine ra,
a yama wuyaxi tirin a kerayani.

* **3:3: 3.3** Asiriya mangane yi faxa gbeen tima yengeni.

5 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
a naxa, “N bata keli i xili ma!
N na i ya dugin lenben soma nen i yetagin
xunna,
n yi i ragenla yita siyane ra,
yamanane yi i ya yagitareyaan to.
6 N se xasixine wolima i ma nen,
n yi i rayagi, i findi misaala ra.
7 Nayi, naxan yo na i to,
na kanna a gima nen i ma,
a yi a fala, a naxa,
‘Niniwa taan bata kala.
Nde kininkininje a ma?’
N sa i madenden muxune sote minen?”

8 E tan Niniwa kaane,
e taan fisa No-Amoni taan xa ba,‡
naxan yi baan de,
igen naxan nabilinxi?
A yi makantanxi baan nan na,
igene nan yi a rabilinni
alo taan yinna.
9 Kusi yamanan nun Misiran yamanan nan
yi e fangan na
dan mi naxan na.
Puti kaane nun Libiya kaane nan yi findixi
e xoyine ra.
10 Anu, na taan suxu nen yengeni,
a muxune yi xali konyiyani.
Yaxune yi e dii futene yibutuxun
taan kira xunne birin na.
A kuntigi suxine yi yitaxun masensenna
xon,
a muxu gbeene birin yi xidi yolonxonna ra.
11 E fan xunne kelima nen dolo xolen na,
e yi e luxun e yaxune bun,
e fan yi yigiyaden fen.

12 E yire makantanxine birin luma nen
alo xoden na mo.
Muxune na a yuguyugu,
a bogine yi lu yolonje e de.
13 E ganla mato.
Naxanle nan tun fa e konni.
E yamanan so deene bata rabi e yaxune xa
mume!
Teen bata e taan so deene balan wurene
gan.
14 E igen namara taani yengen yee ra!
E taan nabilinna yinni ton!

E benden malan,
e gberingbeen namaxa!
E bitikidine rafala!§
15 Nayi, teena e ganma nen,
silanfanna yi e raxori alo sunene.
E wuya, e wuya ayi alo sunene!
E findi ganla ra alo tuguminne!
16 E yulane bata wuya ayi
dangu sarene ra kore.
Anu, ne fan luxi
alo tuguminne na tukan, e tunun.
17 E taan kantan muxune luxi
alo tuguminne,
e kuntigine fan
alo tuguminne na wuya ayi.
E daxon sansanna ma xunbeli waxatini.
Sogen na te, e tukan,
e sigade mi kolon.

18 Asiriya mangana,
i ya yeratine bata xi habadan.
I ya sofa kuntigine mi fa e ramaxama.
I ya yamaan bata xuya ayi geyane xun xon,
muxu yo mi fa e malanje.
19 I ya furen dandan se mi na.
I maxaldene i faxama nen.
Naxan yo na i ya fe me
na kanna a yiin bonboma nen sewani
bayo muxu yo mi na,
e fe jaxin taron munma naxan li
dan mi naxan na.

‡ 3:8: 3.8 Yanyina nde **No-Amoni** taan findixi Tebe taan nan na Misiran yamanani Asiriya mangana nde naxan suxu yengeni jee keme sennin jee tonge sennin nun saxan benun Marigi Yesu xa bari. § 3:14: 3.14 **Bitikidin** mon falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina**.”

Xabakuki Nabi Xabakuki Alaa Falan Naxan Sebɛ

Xabakuki falani itoe sebɛxi nɛn yanyina nde, jɛɛ kɛmɛ sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, sogeteden binna muxune yi Babilɔn kaane nɔɔn nan bun ma.

Nabi Xabakuki Ala maxɔdinxi nɛn fa fala nanfera Ala mi tinxintarene halagima a yamaan yɛ. Ala yi a yabi a naxa, na ligama nɛn koni Babilɔn kaane nan fama yamaan birin jaxankatadeni tinxintarene fe ra. Nayi, Nabi Xabakuki mɔn yi Ala maxɔdin fa fala nanfera a tinma Isirayila kaa tinxinxine yi halagi Babilɔn kaa tinxintarene xɔn bayo Isirayila kaane tinxin Babilɔn kaane xa. Ala yi a yabi fa fala ne fan e saranna sɔtɔma nɛn. A mɔn yi a ralimaniya fala kɛndɛni ito xɔn, a naxa, “Tinxin muxun nii rakisin sɔtɔma nɛn a dɛnkeleyaan xɔn.” (Xabakuki 2.4)

Xɛra Pɔli xɛtɛxi falani ito ma nɛn, a yi a findi Yesu a fe Xibaru Fajin yɛba falana nde ra. A mato Romi Kaane 1.17 e nun Galati Kaane 3.11. A mɔn sebɛxi Heburune 10.38 kui.

¹ Waliyiya falan naxan so Nabi Xabakuki yii fe tooni alo xiyena:

Nabi Xabakuki a mawuga singena

² Alatala, n luma i maxande han waxatin mundun yi n mali feen na i mi n xuiin mɛ?

N luma gbelegbeɛ han waxatin mundun yi n naxa, “Gbalona!” i mi n nakisi?

³ Nanfera i tinxi n yɛɛn yi lu hakeɛ na?

Nanfera i tinxi a yamaan xa jaxankata?

Halagin nun gbalona n yetagi waxatin birin.

Lantareyaan nun yɛngɛn bata gbo ayi.

⁴ Nanara, sɛnbɛ mi fa sariyan na, kiti kɛndɛn mi sama mumɛ!

Bayo muxu jaxine bata tinxin muxune rabilin,

kiti tinxintarene yi lu sɛ.

Ala yi Nabi Xabakuki yabi

⁵ E yɛɛn ti siyane ra,

ɛ e mato, ɛ yi kabɛ,

ɛ yigitɛgɛ.

Bayo n fena nde ligama nɛn ɛ waxatini ito yi

ɛ mi yi lɛ naxan na,

hali xa a fala ɛ xa.

⁶ Bayo n Babilɔn kaane rakelima nɛn,

siya kininkinintare wɛkilɛxina,

e yi bɔxɔn birin yisiga

e yi yirene tongo

e gbee mi naxanye ra.*

⁷ E magaxu, e sɛnbɛn gbo,

e fangan nan e sariyan nun e xunna kenla ra.

⁸ E soone xulun burunna jarin xa,

e xajɛ jinbari ra kankone xa.

E soo ragine gixin fama nɛn tujanɛ

sa keli yire makuyeni.

E gima alo singbinna nɛɛn fɔnjɛ seen ma.

⁹ E birin fama gbalon nan xili ma.

E ganle yɛɛn tixi e sigaden nan na,

e suxu muxune malan

alo jɛmɛnsinna.

¹⁰ E mangane magelema,

e gelema kuntigine ma.

E gelema yire makantanxine birin ma

e gbingbinne nan nafalama taan yinna xɔn

e dangu yinna xun ma,

e taan suxu.

¹¹ E yi dangu alo foye kala tiina,

e birin hakeɛ kan,

e fangan nan e gbee ala ra.

Xabakuki a mawuga firindena

¹² Koni Alatala xa mi i tan na xabu a folɔni ba,

n ma Ala sarijanxina?

Nayi, e mi nxu faxama!

Alatala, i bata e findi nxu makiti muxune ra.

Ala, n kantan fanyena,

i bata e sɛnbɛ so

alogo e xa nxɔ wanle saran nxu ra.

¹³ I yɛɛne sarijan fe jaxin toon ma.

I mi tinɛ yamana jaxankatan matoɛ.

Nanfera nayi,

* **1:6: 1.6 Babilɔn** kaane sɛnbɛn gbo nɛn ayi jɛɛ kɛmɛ sennin benun Marigi Yesu xa bari. E mangan yi na rabillinna bɔxɔne birin tongo yɛngɛni na waxatini.

i yeen tixi yanfantenni itoe ra?

Nanfera i dunduxi
muxu naxini itoe yi yamaan naxori
naxanye tinxin e xa?

¹⁴ I bata adamadiine liga
alo yexene baani,
alo kari mi niimaseen naxanye ma.

¹⁵ Yaxune e birin suxuma konna ra,
e yi e rate e yalaan na,
e e malan e benbenla kui,
e naxan han!

¹⁶ Nayi, e yi saraxane ba e yalane xa
e yi wusulanna gan e benbenle xa,
bayo ne nan a ligama
e balon yi gbo ayi,
e donse naxumene soto.

¹⁷ Nayi, a mon xa lu a yalani kunkunje nen
ba,
a mon yi siga siyane halage kininkin-
intareyani ba?

2

¹ N tan luma nen tixi kantan tideni,
n yi lu taan nabilinna yinna xuntagi
alogo n xa a kolon
Ala naxan falama n xa,
mawuga xuini ito yabima kii naxan yi.

Ala mon yi Nabi Xabakuki yabi

² Alatala yi n yabi, a naxa,
“Fe tooni ito sebe
n naxan yitama i ra,
i yi a sebe walaxane ma ki fani
alogo muxune xa mafura a xarandeni.

³ Bayo fe makenenxin na a ra
naxan nakamalima a waxatini.
A fa a waxatin nan legedenma,
a mi luma a ligataren na.
Hali a bu, a mame,
bayo a rakamalima nen yati.
A mi xunkuyama ayi.

⁴ A mato! A yete yigboxi,
a niin mi fan.
Koni tinxin muxun nii rakisin soto ma nen
a denkeleyaan xon.”

⁵ “Dolon mayanfan nan tima.
Wasoden mi a raxare mumε!
A mi wasama alo laxira,
alo sayaan to mi wasama.
A siyane birin malanma a yete xa
a e birin suxu yengeni.

⁶ Na muxune birin xa mi a mafalama ba

magele falane nun fala xolene ra?

E naxa, ‘Gbalon na kanna xa
naxan se muxaxine malanma.

A yi a doli goronna fari sa!

Ito fa ligama
han waxatin mundun yi?”

⁷ I doli faane mi kele i xili ma ba?

Ne mi xulunje ba,
e fa i yimaxa?

I fan findima nen e se suxin na!

⁸ Bayo i bata siya wuyaxine yii seene tongo
yengeni,
yama donxene i fan yii seene tongoma nen
yengeni.

Amasoto i bata muxune faxesa,
i yi yamanane nun taane nun e muxune
birin halagi.”

⁹ “Gbalon na kanna xa,
naxan tonon fenma tinxintareyani
alogo a xa tide gbeen soto,
a yi a futuxulu toron na.

¹⁰ I bata i ya denbayaan yagi feen nan nata
na ra,
i yi yama wuyaxi halagi,
i bono i niini.

¹¹ Bayo hali i banxin tixi gemen naxanye ra,
ne gbelegbelema nen i xili xunna,
xalanbene fan yi a ratin.”

¹² “Gbalon na kanna xa,
naxan taan nasabatima muxun wunla xon
naxan taan beten sama naxankatan xon.

¹³ Alatala Senben Birin Kanna xa mi a
ragidixi ba,
a yamane wali xonne findixi yegen nan tun
na teen xa,

a siyane e yete yixadanma fuyan?

¹⁴ Amasoto boxo xonna rafema nen
Alatalaa binyen kolonna ra
alo igen baane rafexi kii naxan yi.”

¹⁵ “Gbalon na kanna xa,
naxanOLON fima a adamadi bodene ma
han e xunne yi keli,
a yi e ragenla to.

¹⁶ I tan lugoxi yagin nan tun na,
binyen mi a ra.

I fan xa i min,
i xunna yi keli,
i ragenla yi lu.

Alatala a yiifari ma igelengen xolen soma
nen i yii

i ya binyen yi findi yagin na!

¹⁷ Bayo i gbalon naxan nabaxi Liban ya-manani,
na xetema nen i ma.
I bata xuruseen naxanye halagi,
na feen findima gaxun nan na i ma.
Amasoto i bata muxune faxa,
i yamanane nun taane nun e muxune birin
halagi.

¹⁸ Suxurene tanton nanse ra
naxan a lige muxune xa e yiton?
Sawuran nan tun ne ra
naxanye rafalaxi wuren naxulunxin na.
E wulen nan falama muxune xa
alogo e rafala muxun xa e yigi sa e yi.
E ala bobone nan nafalama.

¹⁹ Gbalon na kanna xa,
naxan a falama wudin xa,
a naxa, 'Keli!'
A yi a fala gemen xa,
a naxa, 'Xulun!'
Xemaan nun wure gbeti fixen nan soxi a
ma,
koni nii mi a yi.

Na fa i xaranma di?

²⁰ Koni Alatala nan a Batu Banxi
sarijanxini.

Baxon muxune birin xa sabari a yetagi."

3

Nabi Xabakuki Ala maxandina

¹ Nabi Xabakuki Ala maxandina, mux-
une naxan bama mawuga betin na.

² Alatala, n bata i xinla me.

Alatala, n bata kabε i kεwali gbeene ma.

I mon xa ne rakamali to!

I mon xa i kewanle yita waxatini ito mux-
une ra.

I ya kininkininna xa rabira i ma i ya xoloni.

³ Ala kelima Teman nin.

Sarijantoon sa kelima Paran geyaan nin.

Beti xuini te.

A binyen kore xonna birin ma,

a tantunna boxo xonna rafexi.

⁴ A noron gbo alo sogena.

Tee dengen kelima a yiini

a senben luxunxi denaxan yi.

⁵ Fitina furen minima a yee ra,

furene biraxi a boxo ra.

⁶ A na ti, a boxoni maxa.

A na a yeen ti siyane ra,
e xuruxurun.

* **3:10: 3.10Igen mornne:** alo foyen na so igeni.

Habadan geyane xuyama ayi,
geya singene kalama,
a dangu funfune luma nen habadan.

⁷ N Kusan kaane bubune kalaxine toma,
n Midiyan kaane doxodene yigitεexin to.

⁸ Alatala i yi xoloxi baane nan ma ba?

I boje te nen xudene xili ma ba?

I xoloxi boxo igen nan ma,

i te i ya soone fari waxatin naxan yi,

i to te i ya yenge so wontorone kui no soton?

⁹ I ya xanla bata ramini,

i kol xuine luxi nen

alo xalimakunle.

Beti xuini te.

I boxoni boma,

baa igene yi mini.

¹⁰ Geyane to i to,

e xuruxurun,

tule gbeen yi fa,

tilinna yi xuxu,

a yi a moronne yite.*

¹¹ I xalimakunla naxanye wolima

sogen nun kiken bata ti e funfuni ne dengen
bun,

koren yi a jinna masaxon i ya tanban bun.

¹² I fitinaxin nan boxoni siga,

i siyane halagi xoloni.

¹³ I minima i ya yamaan nan xunbadeyi,

alogo i xa i ya muxu yebaxin nakisi.

I muxu jaxine bonsonna mangan faxa,

i yi a bundoxone birin naxori.

Beti xuini te.

¹⁴ I e kuntigine xunne saxonma

e yetena xalimakunle nan na

naxanye gixin yi fama nxu raxuyadeni ayi

e gbelegbelema sewani,

alo e nema yiigelitone faxama wundoni.

¹⁵ I ya soone bata boxo igeni bodon,

igene yi walanje ayi.

¹⁶ N to na birin me,

n bojen yi mini,

n de xara gaxuni.

N xonne yi n xolo,

n sanne yi lu xuruxurunje.

Anu, n gbalo boxoni ito mamema li-

maniyaan nin

bayo a fama nxu jaxankata siyaan nan xili
ma.

¹⁷ Hali xɔde binle mi fa fugama,
manpa binle mi fa bogima,
oliwi bogine yi kala,
hali donse yo mi fa kelima xεene ma,
hali yεxεene mi fa kulani,
ɲingene fan yi ɲan ε sansanne yi,
¹⁸ koni n tan sɛwama nɛn Alatala yi,
n tan ɲaxanma nɛn Alaa fe ra,
n nakisimana.

¹⁹ Marigina Alatala nan n sɛnbɛn na.
A bata n sanne lu
alo xɛnla sanne
a yi geyane xuntagine findi n ma siga tiden
na.

Na sɛbɛxi bɛti baane kuntigin nan xa. A
xa ba maxase luti kanne ra.

Sofoni

Nabi Sofoni Alaa Falan

Naxan Sebe

Nabi Sofoni kawandini ito sebei nen yanyina nde jee keme sennin joxon benun Yesu xa bari. Yanyina nde a tan nan nabiya falane ti benun Xabakuki xa a nabiya wanla folo. A yi falan tima waxatin naxan yi, Manga Yosiya munma yi Isirayila yamaan maxili singen, alogo e xa Alaa sariyan suxu tinxinni. Na taruxun mato Mangane Kitabu firinden kui a sora 23.1-28.

Sofoni naxa a Alaa wanla rakamalima yamanane ma ikii nin: Ala Yuda muxune nun Yerusalen muxune makitima nen (1.1 han 2.3). A yi Yuda yamaan dexon siyane kala (2.4-15). A mon yi Yerusalen yiton a na yelin fe jaxin be a yi, a yi yama xuruxin lu na alogo a xa dunupa muxune birin mabandun a yete ma (3.1-20).

Sofoni a falama nen a lanna mi nae luye Ala nun a yamaan tagi xa na muxune mi ba a yamaan ye naxanye e yete hayun kataxi e Marigina yamarine rabegin. Koni muxun naxanye xuruxi Alaa yamaan ye, Ala ne xanuxi ki faji (2.3 e nun 3.12).

¹ Alatala yi falan ti Kusi a dii xemen Sofoni xa. Kusi findixi Gedaliyaa dii xemen nan na. Gedaliya yi findi Amari a dii xemen na. Amari yi findixi Xesekiyaa dii xemen nan na. A falaxi Yuda mangan Yosiya waxatin nin Amon ma dii xemena.

² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N seene birin naxarima nen boxo xonna fari.

³ N na adamadiine nun subene birin naxarima nen, n yi xoline nun yexene raxari, e nun seen naxanye muxu jaxine birama yulubini.

N mi muxu yo luye boxo xonna fari.” Alatalaa falan nan na ra.

⁴ “N na n yiini bandunma nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin xili ma. N yi Baali suxurene birin jan e yi, yamaan yi jinan e ki muxune xon

naxanye yi saraxane bama e xa,
⁵ e nun naxanye e xinbi sinma kore banxin xuntagi

kore xonna yanban seene batudeni, e nun naxanye e koloma Alatala yi, e mon yi e kolo e gbee ala Moloko yi,
⁶ e nun naxanye e xun xanbi soxi Alatala yi naxanye mi Alatala fenma, e mi a maxodinma.”

Alatalaa kiti sa boxona fe

⁷ E raxara Marigina Alatala yetagi, bayo Alatalaa boxon bata maso. Alatala bata saraxani ton, a yi a muxu xilixine rasarijan.

⁸ Anu Alatala naxa, “N ma saraxa ba boxoni, n kuntigine nun manga diine saranma nen e fe jaxine ra, e nun naxanye birama siya gbetene namunne foxo ra.

⁹ Na boxoni, n muxune saranma nen e fe jaxine ra naxanye birin e sanna ratuganma so deen gbingbinna xun ma*
e nun naxanye birin e kanne banxine rafema nafunle ra naxanye sotoxi funmaan nun yanfane yi.”

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na boxoni, gbelegbele xuiin tema nen taan so deen na denaxan xili Yexe Dena, e nun wuga xuiin Yerusalen Taa Neneni e nun sonxo xui gbeena geyane yi.

¹¹ Naxanye doxi taan laben na, e gbelegbele!

Bayo yulane birin bata halagi, gbeti fenne birin naxarima nen.

¹² Na waxatini, n lenpun nadege ma nen, n yi Yerusalen taan birin yigbe. N yi na muxune saran e hakene ra, naxanye e wasa soxi e fe jaxine yi, e lu a fale, e naxa, ‘Alatala mi fefe rabama, a fajina hanma a jaxina.’

¹³ Yaxune e nafunle birin tongoma nen yengeni, e banxine yi kala.

* **1:9: 1.9** Suxure batune mi yi e sanna tima **so deen gbingbinna** fari. Yanyina nde na yi findixi binyen nan na e suxurene xa. A mato Samuyeli Singen 5.4-5 kui.

E banxine tima nən,
koni e mi soma e kui.
E wudine sima nən,
koni e mi e bogine igen minma.”

¹⁴ Alatalaa ləxə gbeen bata maso,
a bata maso,
a famatəən ni i ra.
Hali sofa wəkilexine gbelegbelema nən
yigitəgeni

Alatala fa ləxən xuiin bun.

¹⁵ Na ləxən findixi xələ ləxən nan na.
Kəntəfinla nun xamin ləxəna,
ɲaxankatan nun halagi ləxəna,
dimin nun nii rafərən ləxəna,
kundaan nun kuye yi fərən ləxəna.

¹⁶ Sofane xəta fe xuiin minima nən na
ləxəni
e sənxi yenge so xinla ma
taa sənbe mane nun e rabillinne yinne xili
ma.

¹⁷ N muxune luma nən ɲaxankatani,
e yi sigan ti alo danxutəne
amasəto e bata Alatala yulubin tongo.
E wunla radinma nən
alo burunburunna bəxən ma,
e fatin yi kun alo ɲaman bəxən ma.

¹⁸ E gbetin nun e xəmane mi nəe e rakise
Alatalaa xələn fa ləxəni.
A xələ gbeen yi bəxə xənna birin halagi alo
təena,
a muxune birin naxəri a fari ki magaxux-
ini.

2

¹ E malan, e bode to,
e tan yama yagitarena,
² benun waxati saxin xa a li,
benun ləxəni ito xa dangu
alo se dagin foyeni,
benun Alatalaa xələ gbeen xa e li,
benun Alatalaa xələ ləxən xa fa e ma.

³ E Alatala fen,
e tan yamanan muxu xuruxine,
e tan naxanye a sariya kenden ligama.
E tinxinyaan fen,
e lu yete magodoni.
Waxatina nde, e tangama nən
Alatalaa xələ ləxən ma.

Gbalona siyane xa

⁴ Gasa taan nabəjinma nən,

Asikalən taan halagima nən,
Asadodi kaane yi kedi yanyin na,
Ekirən yi raxəri.

⁵ Gbalon na muxune xa,
naxanye dəxi fəxə igen de
siyaan naxanye sa kelixi Kereti yamanani.
E tan Kanan kaane,
e tan Filisitine,
Alatala falan tima e xili ma,
a naxa, “N na e raxərima nən,
muxu yo mi luyə e yi.”

⁶ Fəxə igen dəxəne findima nən
xuruse rabadene nun kula yirene ra xu-
ruse kantanne xa.

⁷ Məne findima nən Yuda muxu dənxiene
gbeen na.*

E yi e xuruseene raba na.
Ninbanna ra,
e sa e sa Asikalən kaane banxine kui.
Bayo, Alatala, e Ala,
e malima nən,
Ala yi e muxune raxete e ma
naxanye yi suxi yengeni.

⁸ N bata Moyaba konbi ti xuine mə
e nun Amonine n ma yamaan magelema
kii naxan yi,
e yi e yamanan danne fari sa,
ba Isirayila bəxən na.

⁹ Alatala Sənben Birin Kanna falan ni ito ra,
Isirayilaa Ala naxa,
“N tan habadan Ala,
n bata n kələ n yeteni,
Moyaba yamanan luma nən
alo Sodoma taana,
Amoni yamanan yi lu
alo Gomora taana,
sexe ɲaxine dənaxan yi,
fəxən gema dənaxan yi,
dənaxan halagixi han habadan.
N ma yamaan muxu dənxiene yi ne yii
seene tongo.

N ma muxun naxanye na lu,
ne yi e bəxən tongo.”

¹⁰ Na fena e sətəma e wason saranna nan
na,
bayo e bata Alatala Sənben Birin Kanna
yamaan konbi
e yi keli e xili ma.

¹¹ Alatala ɲaxuma ayi nən e ra,

* **2:7: 2.7muxu dənxiene:** Yuda kaane fama suxudeni yengeni nən. Muxun naxanye luma e nii ra yengen ɲan xanbini, ne nan ma fe falaxi be.

bayo a e gbee alane birin naxɔrima nɛn
yamanani.

Hali yire makuyene yi,
siyane birin a batuma nɛn e konne yi.

¹² E tan Kusi kaane,[†]
n na ε fan yɛngɛma nɛn,
n yi ε faxa.

¹³ A kelima nɛn sogeteden kɔmɛnna binna
yamanan xili ma,

a yi Asiriya raxɔri.

A yi Niniwa taan halagi,
a na findi tonbonna ra.

¹⁴ Xuruseene yi na findi e kuruden na,
e nun suben sifan birin.
Singbinne nun sagalene yi xi a sɛnbɛtɛn
longonne nun kondene yi.

Sɔnxɔ xuiin minima nɛn foye soden na, a
naxa,

“Taan bata kala fefe fɔlɔ so dɛɛn ma,
bayo suman xalanbene birin bata mini
kɛnɛnni.”

¹⁵ Taa fapi makantanxini ito mato,

naxan yi a falama, a naxa,

“Ba n tan na, gbɛtɛ mi na!”

Taani ito kalaxi di,
a findi subene birin konna ra?
Naxan yo na dangu a dɛxɔn,
na kanna kolinma a ma nɛn,
a yiin ti a ma, a kabɛ.

3

Yerusalɛn kaane mi e tuli mati

¹ Gbalon na taan xa,
naxan findixi taa murutɛxi xɔsixin na,
ɲaxankata tiine dɛnaxan yi.

² Mɛn kaane mi ndende xui ramɛma,
e mi e tuli matima maxadi xuine ra,
e mi laxi Alatala ra,
e mi e masoma e Ala ra.

³ E kuntigine luxi nɛn
alo yata xapɛne.
E kitisane luxi nɛn
alo kankon naxanye suben suxun
ɲinbanna ra,
e mi sese ramara xɔtɔnna xa.

⁴ E nabine xurutare,
e muxune yanfantɛn.
E saraxaraline se sariɲanxine raxɔsima,
e sariyan kalama.

⁵ Anu, Alatala dɔxi taani nɛn
alogo a xa a tinxinyaan mayita.
A kiti kɛndɛn sama lɔxɔ yo lɔxɔ waxatin
birin.

Koni fe ɲaxi rabane mi yagima mumɛ.

⁶ N bata siyane raxɔri
n yi e taa makantanxine kala.
N yi e taane nun e kirane findi yire
rabɛɲinxine ra.

Muxe mi fa dɔxɔma e taane yi,
muxe mi danguma e kirane xɔn.

⁷ N na a fala nɛn mɛn kaane xa, n naxa,
“Xa ε yi gaxu n yɛɛ ra nun,
xa ε yi tin n ma maxadi xuiin na nun,
n mi yi ε dɔxɔden kalama nun.

N nɛma ε fe ɲaxine saranma ε ra,
ε tan mɔn ε mafurama fe ɲaxi rabadeni ε
feene birin yi.”

⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“E waxatin mamɛ,
n fama ε suxudeni yɛngɛni waxatin naxan
yi.

Bayo, n bata a ragidi,
n xa siyane nun yamanane birin malan,
n yi n ma xɔlɔ gbeen nagodo e xili ma.
Bayo n ma xɔlɔ gbeen bɔxɔn birin halagima
nɛn alo tɛɛna.”

Siyane findima nɛn Ala gbeen na

⁹ Nayi, n fala sariɲanxine rasoma nɛn ya-
manan muxune dɛ,
alogo e xa Alatala maxandi a xinla ra.
E birin yi a batu e bode xɔn.

¹⁰ Naxanye n batuma,
naxanye raxuyaxi ayi bɔxɔn xun xɔn,
ne sa fama nɛn saraxane ra n xa
sa keli Kusi yamanan baane kidi ma.*

¹¹ Na lɔxɔni,
ε mi fa yagima ε kɛwanle fe ra,
ε n yulubin naxanye tongo
bayo, n wasodene birin bama nɛn ε yɛ na
lɔxɔni.

ε yi ba ε yɛtɛ yigboɛ n ma geya sariɲanxin
fari.

¹² N muxu diɲaxine nun yiigelitɔne luma
nɛn ε yɛ,

naxanye e yigi sama Alatala yi.

¹³ Isirayila muxu dɔnxɛne mi fa tinx-
intareyaan nabama sɔnɔn.

[†] **2:12: 2.12Kusi:** Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan dɛ. Fati fɔrɛ yamanan nan yi a ra. * **3:10: 3.10Kusi:** Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan dɛ. Fati fɔrɛ yamanan nan yi a ra.

E mi wule falama.
 E mi yanfa falane tima.
 E na e yigiyaden li waxatin naxan yi
 muxu yo mi e yigbetenɲe mɛnni.

¹⁴ Siyon kaane, ε ɲaxan!

Isirayila kaane,
 ε gbelegbele sɛwani!
 Yerusalɛn kaane,
 ε sɛwa ε bɔɲɛn ma feu!

¹⁵ Alatala bata kitin masiga ε ra,
 a yi ε yaxune ragi ε bun.

Alatala, Isirayila mangana ε xɔn.
 E mi fa gaxuma gbalo fe yo yɛɛ ra.

¹⁶ Muxune a falama nɛn Yerusalɛn kaane
 xa na lɔxɔni,
 e naxa, “Siyon kaane,
 ε nama gaxu!

Siyon kaane, ε nama tagan!

¹⁷ Alatala, ε Ala ε xɔn,
 naxan ε rakisima a sɛnbɛ gbeenɪ.

A sɛwama nɛn ε fe ra han!
 A i madɛndɛnma nɛn a xanuntenyani,
 a sɔnxɔ sɛwani ε fe ra.

¹⁸ N sali lɔxɔn ɲaxankatane bama nɛn ε ma,
 naxanye bata yi findi goronna nun yagin
 na ε ma.

¹⁹ Na waxatini,
 naxanye birin ε ɲaxankata,
 n kelima nɛn ne xili ma.
 Naxanye ɲaxankataxi,
 n yi ne rakisi.

Naxanye yi raxuyaxi ayi,
 n yi ne malan.
 N yi tantunna nun xinla fi e ma yirene birin
 yi,

e yagin sɔtɔ dɛnaxanye yi.”

²⁰ Alatala naxa,

“Na lɔxɔni,
 n mɔn fama nɛn ε ra ε konni,
 n yi ε malan.

Bayo n na ε findima nɛn xili kanne nun
 binye muxune ra

bɔxɔn muxune birin yɛ,
 n na fa ε muxune ra ε yɛtagi waxatin naxan
 yi
 naxanye yi suxi yɛngɛni.”

Xage Nabi Xage Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Xage a kawandina ndee nan sebei Kitabun yireni ito kui a naxanye ba alogo a xa a yamaan nawekile e mon xa Ala Batu Banxin ti Yerusalen yi. A lixi Yahudiyane bata yelin soe Yerusalen yi keli Babilon yi, e yi suxi konyiyani denaxan yi. Nabi Xage falani itoe tixi jee keme suulun jee moxone benun Yesu xa bari. E nun Nabi Sakari yi nabiya wanla kema waxati kedenni.

Yahudiya singen naxanye mini konyiyaan bun fo jee keme suulun jee tonge saxan nun solomasexe benun Yesu xa bari, ne yi lan nun e xa Ala Batu Banxin ti Babilon kaane naxan kala. A kalan bata yi jee tonge suulun nan ti na waxatini. Koni e tunnaxolo nen e ma han jee fu nun solomasexe. Nanara, nabiin yamaan kuntigine senbe soma lan wanle ma. A naxa a e nafunle sigama xurunje ayi nen fanni e luma e gbee banxine tiye e Alaa banxin bote raba. Nabiya falani itoe tiin xanbini, e Ala Batu Banxin ti jan jee naanin bun ma.

Alaa Banxin ti waxatin bata a li

¹ Manga Dariyusi a mangayaan jee firinden kike senninden xi singe loxoni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xon Selatili a dii xeme Sorobabeli Yuda yamana kanna xa, e nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigina:

² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Yamani ito a falama, e naxa, ‘En lan en xa Alatala Batu banxin ti waxatin naxan yi, na munma a li singen.’ ”

³ Nayi, Nabi Xage yi Alatalaa falani ito ti, a naxa,

⁴ “E lan e lu e banxi tofapine kui waxatini ito yi ba, n ma banxin yi lu kalaxi?”

⁵ Iki, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E miri e sigati kiin ma.

⁶ E bata sansi gbegbe si, koni e ndedi nan sotoxi. E degema, koni e mi lugoma. E minma, koni e mi wasama. Dugina e ma, koni xunbenla mon e ma. E bata e wanla saranna soto, e yi a sa benbela saxonxin kui.”

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E miri e sigati kiin ma.”

⁸ Alatala naxa, “E siga geyane fari, e sa fa wudin na, e yi n ma banxin ti alogo n xa sewa a ra, n binyen soto.”

⁹ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “E yengi yi se gbegbe nan ma nun, koni a mato, e ndedi nan sotoxi. E naxan namaraxi banxini, n bata na raxuya ayi n de foyen na. Nanfera? N batu banxina fe ra, naxan kalaxi. Anu, e birin yengi doxi e banxine xon.

¹⁰ Na nan a ligaxi tule mi faxi e konni, sansine fan mi bogi.

¹¹ N bata fitina furun naso yamanani geyane fari, e nun murutu xene nun manpa bili nakone yi. Turen yi dasa. Sansine mi fa bogi. Muxune nun xuruseene bata toro, e nun e wali xonne birin.”

¹² Nayi, Selatili a dii xemen Sorobabeli nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigin nun yamaan donxen birin naxanye luxi yamanani, ne yi Alatalaa falan suxu, e Ala, Alatala Nabi Xage xe falan naxan tideyi. Yamaan yi gaxu Alatala yee ra.

¹³ Alatalaa xerana Xage yi falan ti yamaan xa alo Alatala a fala kii naxan yi, a naxa, “N luma nen e xon.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ Alatala yi Selatili a dii xemen Sorobabeli bojen nadin, Yuda yamana kanna, e nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigina e nun yamaan birin alogo e xa fa Alatala Senben Birin Kanna Batu Banxin ti, e Ala,

¹⁵ Manga Dariyusi a mangayaan jee firinden kike senninden xi moxonen nun naaninde loxoni.

2

Ala Batu Banxi nenen binyena

¹ Kike solofereden xi moxonen nun kende loxoni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xon, a naxa,

² “Falan ti Selatili a dii xemen Sorobabeli Yuda yamana kanna nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigin nun yamaan birin xa, i naxa,

³ ‘Banxini ito yi noroxi kii naxan yi a singeni, nde luxi e ye naxan a to na waxatini? A fa di to? Sese mi a ra e yee ra yi ba?’

⁴ Nayi, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Sorobabeli, i wɛkilɛ! Yehosadaki a dii xɛmɛn Yosuwe, saraxarali kuntigina, i wɛkilɛ! Ɛ tan yamanan muxune birin, ɛ wɛkilɛ!’ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna fala ni ito ra, a naxa, ‘Ɛ wali! Amasɔtɔ n luma nɛn ɛ xɔn.

⁵ Hali ɛ mi gaxu bayo n layirin nan tongoxi ɛ xa, ɛ benbane to mini Misiran yamanani. N ma Nii Sarijanxi mɔn ɛ tagi.’

⁶ Bayo Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Benun waxatidi, n mɔn bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnni maxama nɛn, e nun baane nun xareyana.’

⁷ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna naxa, ‘N siyane birin yimaxama nɛn. Siyane kunfaxi naxan xɔn, na yi fa, n yi banxini ito rafe binyen na.’

⁸ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘N tan nan gbee gbetin nun xɛmaan na.’

⁹ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna naxa, ‘Dɔnxɛ ra banxini ito binyen gboma ayi nɛn dangu a singen na.’ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘N bɔjɛ xunbenla fima yireni ito nin.’ ”

Barakan nun sarijantareyana

¹⁰ Dariyusi a mangayaan jɛɛ firinden kike solomanaaninden xi mɔxɔjɛn nun naaninde lɔxɔni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xa:

¹¹ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Sariyana nde maxɔdin saraxaraline ma.

¹² Xa sube dungina nde kankanxi muxuna nde a domain lenben na naxan bata rasarijan saraxabadeni, na xanbi ra, na doma lenben yi sa din donsena nde ra, buruna hanma sabina hanma manpana hanma turena hanma donse yo donse, na fan nasarijanxin nan na ra ba?” Saraxaraline yi a yabi, e naxa, “A mi sarijanxi.”

¹³ Xage yi e maxɔdin, a naxa, “Nayi, xa muxuna nde a yiin din binbin na, a sarijanna yi kala, a yi a yiin din na donse sifana nde ra, na fan sarijanna kalaxin nan na ra ba?” Saraxaraline yi a yabi, e naxa, “Na fan mi fa sarijan.”*

¹⁴ Nayi, Xage mɔn yi falan tongo, a naxa, “Awa, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Yamani ito nun siyani ito fan na kii nin n tan yɛɛ ra yi. E kewanle birin na kii nin. E naxan yo bama n xa saraxan na, a mi sarijan.’ ”

¹⁵ “ Ɛ miri na ma, naxan fa ɛ sɔtɔma, fɔlɔ to ma siga yɛɛn na. Benun ɛ xa Alatala Batu Banxin ti gɛmɛne dɔxɔ fɔlɔ e bode jɔɛ ra waxatin naxan yi,

¹⁶ ɛ yi luxi ikii nin: Xa muxuna nde siga ligaseen yɛ mɔxɔjɛn tongodeni sagan kui, a sa a yɛ fu nan liin na. Xa a siga manpa ige sɛgɛ seen yɛ tonge suulun sɛgɛdeni, a sa a yɛ mɔxɔjɛ nan liin na.’

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N bata yi ɛ wali xɔnne birin kala xɔrinxɔrinna nun funɛn nun balabalan kɛsɛne ra, koni ɛ mi ɛ xun xɛtɛ n ma.

¹⁸ Nayi, ɛ miri a ma ki fapi, naxan fama ligadeni, fɔlɔ to ma siga yɛɛn na, keli jɛɛn kike solomanaaninden xi mɔxɔjɛn nun naaninden ma, Alatala Batu Banxin betɛn saxi lɔxɔn naxan yi. Ɛ miri na ma ki fapi.

¹⁹ Sansina nde mɔn sagan kui ba? Benun to, manpa binle nun xɔdɛ binle nun girenada binle mi yi bogixi mumɛ. Koni to dangu xanbini, n barakan sama nɛn ɛ fe yi.’ ”

Sorobabeli sugandi fena

²⁰ Alatala mɔn yi falan ti Xage xa kiken xi mɔxɔjɛn nun naaninde lɔxɔni, a naxa,

²¹ “Sa a fala Yuda yamana kanna Sorobabeli xa, a n kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnni maxama nɛn,

²² n yi mangane ba, n yi siyane sɛnbɛn kala. N wontorone kalama nɛn e nun naxanye e ragima. Soone nun soo ragine birama nɛn, e birin yi faxe e ngaxakedenmane silanfanna ra.”†

²³ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “Selatili a dii xɛmɛn Sorobabeli, n ma walikɛna, na lɔxɔni, n na i tongoma nɛn, n yi i findi n ma taxamaseri yiisolirasoon na,‡ bayo n bata i sugandi.” Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan nan na ra.

* **2:13: 2.13** A mato Yatene 19.22 kui. † **2:22: 2.22Silanfanna:** Sofane yengeso degemana. ‡ **2:23: 2.23** Na waxatini mangane yi e **taxamasenna** sama e kɛdi sɛbɛxine ma nɛn alogo muxune xa e yii funfu kolon alo tanpuna. Na yi finde e yetɛ gbee **taxamaseri yiisolirasoon** funfun na.

Sakari Nabi Sakari Alaa Falan Naxan Sebε

Nabi Sakari a nabiya falani itoe sebεxi nen yanyina nde jεε keme suulun jεε mɔxɔjε benun Marigi Yesu xa bari. E nun Nabi Xage yi walima waxati kedenna nin. Yuda bɔnsɔnna muxune bata yi keli konyiyani Babilɔn taani. E katama e mɔn xa Ala Batu Banxin ti.

Kitabun yireni ito yitaxunxi dɔxɔ firin. Sakari sora keden han sora solomasεxεna, na fe toone nan yεbama naxanye luxi alo xiyena. Ne bunna nεen fa fala yamaan mɔn na Yerusalɛn taan nun Ala Batu Banxin ti, na findima waxati nenen nan na Alaa muxune xa.

Kitabun yireni ito bode fɔxɔn waxatina nde a fe falama, manga fajina nde yi fama Alaa mangayaan na waxatin naxan yi Isir-ayila yamanani (Sakari 9 han Sakari 12). Na nabiya falane Marigi Yesu a fe falaxi jεε keme suulun benun a xa liga. Na mato Sakari 9.9 nun 11.12-13 nun 12.10 nun 13.7 kui. A fe mɔn sebεxi Matiyu 21.4-5 nun Matiyu 26.31 nun Maraka 14.27 nun Yoni 19.37 kui.

¹ Dariyusi a mangayaan jεε firinden kike solomasεxεdeni, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xεmεna, Yido mamandenna. A naxa:

² “Alatala xɔlɔ gbeen ti nen ε benbane xili ma.

³ Koni, i xa a fala e xa fa fala Alatala Senben Birin Kanna naxa iki: ‘E mɔn xa fa n ma,’ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘N fan fama nen ε ma.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁴ E nama lu alo ε benbane, nabi fonne yi ito ralima naxanye ma: Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘E xεtε ε fe jaxine nun ε kεwali jaxine fɔxɔ ra.’ Koni e mi e tuli mati, e mi n xuiin namε. Alatalaa falan nan na ra.

⁵ E benbane minen? Nabine go? E jεjε habadan?

⁶ Anu, n falane nun sariyan naxanye yamari nabine ma, n ma walikεne, ne xa mi ε benbane li ba? Nayi e yi tubi, e yi a fala, e naxa, ‘Naxan lanxi nxɔ feene nun kewanle ma, Alatala Senben Birin Kanna bata na nan liga nxu ra alo a bata yi a ragidi kii naxan yi.’ ”

Fe to singena alo xiyena: Soone

⁷ Kike fu nun kedenden xii mɔxɔjεn nun naanindena, Sebati kikenā, Dariyusi a mangayaan jεε firindena, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xεmεna, Yido mamandenna.

⁸ N fe toon tixi nen kɔεen na alo xiyena. N soo ragina nde nan to soo gbeela fari, a yi tixi miriti wudine tagi darani. Soo gbeele, a gbeeli makatunxine e nun a fixεne yi a xanbi ra.

⁹ N yi a maxɔdin, n naxa, “Nanse itoe ra, n kanna?” Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi n yabi, a naxa, “N xa a yita i ra naxan e ra.”

¹⁰ Muxun naxan yi tixi miriti wudine tagi, na yi a fala, a naxa, “Alatala ne nan xεxi bɔxɔni sigadeni.”

¹¹ E yi dεntεgen sa Alatala malekan xa naxan yi tixi miriti wudine tagi, e naxa, “Nxu bata bɔxɔn birin yisiga, bɔxɔn muxune birin sabatixi bɔjε xunbenli.”

¹² Nayi, Alatalaa malekan yi a fala, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, i mi tinma kininkininjε Yerusalɛn nun Yuda taane ma han waxatin mundun yi, i xɔlɔxi naxanye ma xabu jεε tonge solofere?”*

¹³ Malekan naxan yi falan tima n xa, Alatala yi fala fajine ti na xa, a yi a masabari.

¹⁴ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a fala n xa, a n xa falani ito rali: “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xɔxɔlɔn gbeena n yi Yerusalɛn nun Siyon ma fe ra.’†

¹⁵ Siya gbεten naxanye bɔjε xunbenli, n bata xɔlɔ ne ma han! Amasɔtɔ n yi xɔlɔxi nen ndedi, koni e tan bata yihadin fari sa.’

* **1:12: 1.12jεε tonge solofere:** Na mato Yeremi 25.11 nun Yeremi 29.10 kui. † **1:14: 1.14** Ala xɔxɔlɔn, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xεmεna a jaxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbεtε fɔxɔ ra a batu xinla ma, a mɔn mi tinma yama xɔjεn xa a raxɔri. Na feen mato Xɔɔyaan 20.5 kui.

¹⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N mən fama nən Yerusalən taani kinink-ininni, n ma banxin mən yi ti. Se maliga lutin mən yibandunma nən Yerusalən taan xun ma.' Alatala Sənbən Birin Kanna falan nan na ra.

¹⁷ I mən xa ito rali: Alatala Sənbən Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Naxunna mən soma nən n ma taane yi. Alatala mən Siyon muxune madəndənma nən, a mən yi Yerusalən sugandi.' "

2

Fe toon firindena alo xiyena: Fenne nun xabune

¹ N yi n yəən nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Feri naanin yi n yətagi.

² Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxədin, n naxa, "Nanse itoe ra?" A yi n yabi, a naxa, "Sənbəne nan e ra naxanye Yuda nun Isirayila nun Yerusalən raxuyaxi ayi."

³ Na xanbi ra, Alatala yi xabu naanin yita n na.

⁴ N yi maxədinna ti, n naxa, "Itoe faxi nanse ligadeyi be?" A yi n yabi, a naxa, "Fenni itoe nan Yuda raxuyaxi ayi fefe, han muxu yo mi fa nəe a xunni tē. Koni xabuni itoe tan faxi e magaxudeni, e yi siya gbətene sənəne rabira, naxanye kelixi Yuda bəxən xili ma alogo e xa Yuda kaane raxuya ayi."

Fe toon saxandena alo xiyena: Se maliga lutina

⁵ N yi n yəən nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Se maliga lutin yi suxi muxuna nde yii.

⁶ N yi a maxədin, n naxa, "I sigan minən?" A yi n yabi, a naxa, "N Yerusalən nan maligama, alogo n xa a yigboon nun a kuyan kolon."

⁷ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi siga, koni maleka gbətē yi fa na ralan.

⁸ A yi a fala a xa, a naxa, "I gi, sa a fala banxulanni ito xa, a Yerusalən kaane nun xuruseene wuyama ayi nən han! Yinna mi fa nəe taan nabilinje.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'N tan yətəna a kantanma nən alo tēəna a rabilinni, n yi n nərən nagodo a yi.' "

¹⁰ "E xədəxə de!

E gi kəmənen fəxən yamanan bun!"

Alatalaa falan nan na ra,
"Bayo n na ε raxuya ayi nən
bəxən tongon naaninne ma."
Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ "E xədəxə!

Siyon kaane, ε gi,
ε tan naxanye dəxi Babilən yi."

¹² Alatala Sənbən Birin Kanna naxa iki:

"A bata n xə binyeni siyane ma
naxanye fuxi ε ma,

bayo naxan na a yiin din ε ra,
a luxi nən
alo na bata a yiin din Ala yə diin na.

¹³ N kelima nən e xili ma yati,
e konyine yi e yii seene birin tongo yəngeni.

Nayi, ε a kolonma nən
a Alatala Sənbən Birin Kanna nan n nafaxi.

¹⁴ E xuini te səwani,

ε tan Siyon kaane,
bayo n fama nən,
n yi lu ε tagi."

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Siya wuyaxine fama nən Alatala ma na
ləxəni

e yi findi n ma yamaan na.

N luma nən ε tagi,

ε yi a kolon

a Alatala Sənbən Birin Kanna nan n nafaxi
ε ma.

¹⁶ Yuda mən findima nən Alatala gbeen na,
yamana sarijanxina,
a mən yi Yerusalən sugandi.

¹⁷ Adamadiin birin xa a dundu Alatala
yətagi,

amasəto a bata keli mini a yire sarijanxini.

3

Fe toon naanindena alo xiyena: Saraxarali kuntigina

¹ A yi saraxarali kuntigi Yosuwe yita n na, a yi tixi Alatalaa malekan yətagi. Setana yi tixi a yiifanna ma a təjegeɗeni.

² Alatalaa malekan yi a fala Setana xa, a naxa, "Alatala xa falan ti i xili ma, Setana, a xa falan ti i xili ma, a tan naxan Yerusalən sugandixi! Təe yege dungin xa mi yi xəməni ito ra ba naxan baxi tēəni?"*

³ Dugi xəsixine nan yi ragodoxi Yosuwe ma, a yi tixi malekan yətagi.

* **3:2: 3.2** Yosuwe ito baxi kelideni Babilən taani a yi konyiyani dənaxan yi. E nun Yahudiyana ndee nan faxi Yerusalən yi.

⁴ Naxanye yi tixi a yetagi, malekan yi a fala ne xa, a naxa, “E dugi xosixine ba a ma!” A mən yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “A mato, n bata i hake ne ba i ma n dugi fajine ragodo i ma.”

⁵ N yi a fala, n naxa, “E xa namu saripaxin so a xunna!” E yi namu saripaxin so a xunna, e yi dugine ragodo a ma. Alatala malekan yi tixi na.

⁶ Alatala malekan yi ito rali Yosuwe ma, a naxa,

⁷ “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa i sigan ti n ma kirane xən, xa i n ma yamarine suxu, i tan nan dɔxoma n ma banxin nun n ma tanden xun na, n yi tiden fi i ma itoe ye naxanye tixi be.

⁸ Nayi, saraxarali kuntigi Yosuwe, i tan nun i fɔxərabiran naxanye dɔxi i yetagi, ε tuli mati! Amasoto muxuni itoe findima fe famatone taxamasenne nan na. N nan n ma walikεen nafama nən, naxan xili “Nimena.”

⁹ Amasoto gemen mato n naxan dɔxi Yosuwe yetagi. Fɔxə solofere nan na geme kedenna ma. N sebenla tima nən a ma. Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra: N yamanani ito haken bama nən a ma lɔxə kedenni.

¹⁰ Na lɔxəni, muxun birin a lanfaan xilima nən, e yi dɔxə e manpa binla nun xode binla nininna ra.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.”

4

Fe toon suulundena alo xiyena: Lenpu dɔxə sena

¹ Malekan naxan yi falan tima n xa nun, na mən yi fa, a n nakeli alo muxun naxan naxulunxi xixənli.

² A yi n maxədin, a naxa, “I nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N lenpu dɔxə se xema daxin nan toma, e nun ture ramaradena a xuntagi. Lenpu solofere a ma. Ture godode solofere nan turen sama lenpu soloferene kui.

³ Oliwi wudi bili firin tixi ture ramaraden dɔxən ma, keden a yiifanna ma, keden a kəmenna ma.”

⁴ Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxədin, n naxa, “N kanna, nanse itoe ra?”

⁵ A yi n maxədin, a naxa, “I mi a kolon?” N yi a yabi, n naxa, “N mi a kolon, n kanna.”

⁶ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, “Alatala falan ni i ra, a naxan tixi Sorobabeli ma, a naxa, ‘A mi ligama senben xən hanma fangana, koni fə n ma Niin barakan nin.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.”

⁷ “Hali geya gbeen naxan Sorobabeli yeε ra, na findima nən lantaan na. A fama nən Ala Batu banxin konde gemen na, yamaan yi e xuini te, e naxa, ‘Ala xa hinan a ra habadan!’ ”

⁸ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁹ “Sorobabeli bata banxini ito ti fəlo, a mən a rapanma nən. Nayi, ε a kolonma nən a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi ε ma.

¹⁰ Nde feene fəlon magelema nən a to xurun? Yamaan paxanma nən e na geme matinxin seen to Sorobabeli yii.”

Na lenpu soloferene findixi Alatala yeεne nan na naxanye bɔxən birin yisigama.

¹¹ N yi a maxədin, n naxa, “Nanse Oliwi wudi firinna ne ra, lenpu dɔxə seen yiifanna nun a kəmenna ma?”

¹² N mən yi a maxədin, n naxa, “Nanse Oliwi wudi yii firinna ne ra, naxanye ture godode xema daxi firinne dɔxən, oliwi turen danguma naxanye kui?”

¹³ A yi n maxədin, a naxa, “I mi a kolon naxan ne ra?” N yi a yabi, n naxa, “N mi e kolon, n kanna.”

¹⁴ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, “E findixi muxu firinne* nan na naxanye masusan turen na alogo e xa wali dunuɲa birin Marigin xa.”

5

Fe toon sennindena alo xiyena: Danga kədina

¹ N mən yi n yeεn nakeli, n fe toon ti alo xiye, n kədin mafilinxin to kore.

² Malekan yi a fala n xa, a naxa, “I nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N kədin nan toma kore, a kuya nɔngonna ye mɔxɔɲe, a yigbo nɔngonna ye fu.”

³ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, “Dangan nan na ra naxan xuyama ayi yamanan birin yi. A seɓexi kədin fɔxə kedenna ma

* 4:14: 4.14 Na **muxu firinne** findixi saraxarali Yosuwe nun yamana kanna Sorobabeli nan na.

fa fala muƙadene birin kedima nɛn ya-manani. A mɔn seƙɛxi fɔxɔ kedenna boden ma fa fala naxanye birin e kɔlɔma wuleni, ne fan kedima nɛn.

⁴ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito ra: ‘N dangani ito rafama nɛn, a yi so muƙadene birin ma banxine yi e nun muxun naxanye birin e kɔlɔma wuleni n xinli. A luma nɛn e banxine kui alogo a xa e nun a xalanbene nun a gɛmɛne birin kala.’”

Fe toon soloferedena alo xiyena: Naxanla debedin kui

⁵ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a maso, a a fala n xa, a naxa, “I yɛɛn nakeli, i a mato naxan minin be iki.”

⁶ N yi a maxɔdin, n naxa, “Nanse a ra?” A yi n yabi, a naxa, “Liga se debedin nan famatɔ a ra.” A mɔn yi a fala, a naxa, “Na nan toma yamanan muxun birin yi.”

⁷ E yi debedin dɛ raganla yɔxɔ daxini te, n yi naxanla nde to dɔxi a kui.

⁸ Malekan yi a fala n xa, a naxa, “Fe naxin misaala nan naxanli ito ra.” Na xanbi ra, a mɔn yi naxanla madɛtɛn debedin kui, a yi a dɛraganla dɛtɛn a dɛ ra.

⁹ N yi n yɛɛn nakeli, n yi fe toon ti alo xiyena, n yi naxalan firin to tunganɛ. Foyen yi e gabutɛne yi alo yaya xɔnla gabutɛne. E yi debedin tongo, e te a ra kore.

¹⁰ Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxɔdin, n naxa, “E debedin xalima minɛn?”

¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, “E sa banxin nan tima a xa Babilɔn yamanani. Banxin na ranan, debedin dɔxɔma nɛn mɛnni, e yi a batu.”

6

Fe toon solomasɛxɛdena alo xiyena: Wontoro naaninne

¹ N mɔn yi n yɛɛne rakeli, n yi fe toon ti alo xiye. N wontoro naanin to minɛ geya firinne longonna ra, sulan geyaan nan yi ne ra.

² Soo gbeele nan yi wontoro singen bandunma, a firindena soo fɔrɛne,

³ a saxandena, soo fixɛne, a naanindena, soo gbeeli makatunxine.

⁴ Malekan naxan yi falan tima n na, n yi na maxɔdin, n naxa, “Nanse itoe ra n kanna?”

⁵ Malekan yi a fala n xa, a naxa, “Bɔxɔn tongon naaninne foyene nan ne ra. E kelixi dunuƙa birin Marigin nan fɛma.

⁶ Soo fɔrɛne naxan bandunma, na sigama kɔmɛnna yamanan binna nin. Na xanbi ra, a fixɛne nan minima. A makatunxine sigama yiifanna yamanan binna nin.”

⁷ A gbeeli makatunxine yi mini, e yi wama bɔxɔni siga feni. Malekan yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ siga, ɛ bɔxɔni siga!” E yi bɔxɔni siga.

⁸ A yi n xili, a naxa, “A mato, naxanye sigama kɔmɛnna yamanan binni, ne bata n nii yifan n ma kɔmɛnna yamanani.”

Yosuwe a mangayana

⁹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁰ “I xa suxu muxune kiseene rasuxu, Xelidayi, Tobiya e nun Yɛdaya. I xa siga Sofoni a dii Yosiya a banxini to, e faxi dɛnaxan yi keli Babilɔn yi.

¹¹ I xa gbetin nun xɛmaan tongo. I yi mangaya taxamasenna rafala i yi a so saraxarali kuntigi Yosuwe xun na, Yehosadaki a dii xɛmɛna.

¹² I xa a fala a xa a Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Muxun ni i ra naxan xili “Nimɛna,” a sabatima nɛn a dɛnaxan yi, a yi Alatala Batu Banxin ti.

¹³ A tan nan Alatala Batu Banxin tima, mangayaan binyen yi lu a tan ma. A dɔxɔma nɛn a mangaya gbɛdɛni, a nɔɔn ti. Saraxaralina nde fan dɔxɔma nɛn a mangaya gbɛdɛni. Bɔɲɛ xunbenla yi lu e firinna tagi.’

¹⁴ Mangaya taxamasenna luma nɛn Alatala Batu Banxini nɔxɔ lu seen na Xeleminun Tobiya nun Yɛdaya nun Sofoni a dii Xeni xɔn.

¹⁵ Muxun naxanye makuya, ne fama nɛn, e wali Alatala Batu Banxin tideni. Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan n nafaxi ɛ ma. Na ligama nɛn, xa ɛ Alatala xuiin name ki fari, ɛ Ala.”

7

Sun suxuna fe

¹ Dariyusi a mangayaan nɛɛ naaninden kike solomanaaninden xii naaninde lɔxɔni, Kisilewi kiken, Alatala yi falan ti Sakari xa.

² Beteli kaane bata yi Sareseri nun Regemi-Meleki nun e muxune rasiga Alatala maxandideni.

³ E yi lan e Alatala Senben Birin Kanna a saraxaraline nun nabine maxodin, e naxa, “Nxu lan nxu yi lu sunuxi ba, nxu lu sunna suxe kike suulunden ma ba, alo nxu a liga kii naxan yi jee wuyaxi danguxine yi?”

⁴ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n xa, a naxa,

⁵ “A fala yamanan muxune birin xa e nun saraxaraline, i naxa, ‘E to yi sunna suxuma e yi sunu kike suulundene nun kike soloferedene yi, xabu jee tonge solofere, e yi sunna suxuma n tan nan xa ba?’

⁶ E to yi e degema, e yi e min, e mi yi a ligama e yete xan xa ba?’

⁷ Alatala mi falan ne xan ti nabi singene xon ba, Yerusalen nun a rabilinna taane yi sabatixi baje xunbenli waxatin naxan yi, muxune yi dxi Negewi nun Sefala geyane yi waxatin naxan yi?’ ”

Sariya kendena

⁸ Alatala yi falan ti Sakari xa, a naxa,

⁹ “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘E xa kitin sa tinxinni, e hinan e bode ra, e yi kininkinin.

¹⁰ E nama kapa gilene nun kiridine nun xajene nun yiigelitone tɔɔ, e nama miriya jaxin tongo e bode xili ma.’

¹¹ Koni e tan mi tin na rame, e yi e xun xanbi so, e yi e tunle dutun.

¹² E baje yi xɔɔ ayi alo dayimuna. E yi tondi Alatala Senben Birin Kanna sariyane rame e nun falane a yi naxanye tima nabi singene xon Alaa Niin barakani. Nayi, Alatala Senben Birin Kanna yi xɔɔ han!

¹³ Alatala Senben Birin Kanna naxa, ‘N to yi xinla tima, e mi n natin. E fan na n xili, n mi e ratinma.

¹⁴ N na e raxuya ayi nen siyane birin ye e mi naxanye kolon. Yamanani geli nen e xanbi. Muxu yo mi yi sigan na, muxu yo mi yi keli na. E yi yamana fajini geli.’ ”

8

Yerusalen man tima nen

¹ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti, a naxa,

² “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xɔɔlon gbeena n yi Siyon ma fe ra han. N baje wolonxi a fe ra ki faji!’ ”

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N man fama nen Siyon yi, n yi dɔɔ Yerusalen taani. Yerusalen fama nen xili badeni ‘jɔndi taana.’ Alatala Senben Birin Kanna geyaan yi xili ba ‘geya sarijanxina.’ ”

⁴ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Xeme fonne nun jaxalan fonne man dɔɔma nen Yerusalen taan malandene yi, dunganna suxi e birin yii e siimaya xunkuyena fe ra.

⁵ Taan malandene rafema nen dii xemene nun dii temene ra saba sodeni.”

⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Yanyina nde, yama dɔnxen naxan na lu, na kabema nen na feen ma na lɔxoni, koni na mi n tan naterenama!” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N nan n ma yamaan nakisima nen sogeteden nun sogegododen yamanane ma.

⁸ N fama nen e ra, e yi dɔɔ Yerusalen taani. E findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra, jɔndin nun tinxinni.”

⁹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E wekile, e tan naxanye falani itoe mema, nabine yi naxanye falama muxune yi Alatala Senben Birin Kanna banxin beten sama waxatin naxan yi a ti feen na.

¹⁰ Bayo benun na lɔxone, walikena hanma jingene wanla saranna mi yi sɔte. Yaxune mi yi tinje yamaan yi mini hanma e so baje xunbenli. Amasɔɔ n yi muxune luma e bode xili ma nen.

¹¹ Koni iki n mi fa a ligama yama dɔnxeni ito ra alo waxati danguxine,” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

¹² “E sansiin sima nen baje xunbenli. Manpa binle bogima nen. Bɔxɔn balon naminima nen. Tule igen fama nen. N na birin soma nen yama dɔnxen yii e keen na.

¹³ Yuda bɔnsɔnna nun Isirayila kaane, e bata yi findi danga muxune ra siyane tagi kii naxan yi, n na e rakisima nen, e yi baraka na kiini. E nama gaxu, e wekile.”

¹⁴ Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Ɛ benbane to yi n naxɔlɔma, n na a ragidi nɛn n xa ɛ ɲaxankata, n mi nimisa.

¹⁵ Koni iki n mɔn bata a ragidi, n xa a faɲin naba ɛ xa, Yerusalɛn nun Yuda bɔnsɔnna muxune. Nayi, ɛ nama gaxu.

¹⁶ Ɛ xa feni itoe liga: Ɛ xa ɲɔndin fala ɛ bode xa, ɛ kitin sa ɲɔndini, kitin naxan bɔɲɛ xunbenla rasoma.

¹⁷ Muxu yo nama miriya ɲaxin tongo a boden xili ma. Ɛ nama ɛ kɔlɔ wuleni. Amasɔtɔ n na feene rapaxuxi,” Alatalaa falan nan na ra.

Sun suxun maxɔdinna yabina

¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁹ “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: Kike naaninden sunna, kike suulunden sunna, kike solofereden sunna e nun kike fuden sunna, ne findima nɛn Yuda bɔnsɔnna sɛwa lɔxɔne nun ɲaxaɲaxa lɔxɔne ra, e nun sali lɔxɔne. Koni ɲɔndin nun bɔɲɛ xunbenla xa rafan ɛ ma de!”

²⁰ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siya wuyaxine nun taa wuyaxi muxune mɔn fama nɛn.

²¹ Taa keden muxune fama nɛn taan bonna muxune ma, e naxa, ‘En siga Alatala maxandideni, en yi Alatala Senben Birin Kanna fen! N tan fan sigama nɛn!’

²² Nayi, yama wuyaxin nun siya senbemane fama nɛn Alatala Senben Birin Kanna fendeni Yerusalɛn taani, e yi a maxandi.”

²³ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Na lɔxɔne yi, xɛmɛ fu fama nɛn keli siyane birin yi naxanye xuine birin falama, e yi e singan Yahudiya keden ma domaan lenben na, e yi a fala, e naxa, ‘En birin nan sigama, amasɔtɔ nxu bata a mɛ a Ala i xɔn.’ ”

9

Siya gbɛtɛne kitina

¹ Waliyiya falan ni i ra, Alatala falan naxan tixi Xadiraki yamanan xili ma, a Damasi taan li. Amasɔtɔ Alatala gbeen nan adamadiin bonne ra, alo Isirayila bɔnsɔnne birin.

² A mɔn xa Xamata taan li, Damasi danna, e nun Tire taan nun Sidɔn taana, kolonna gbo dɛnaxan yi.

³ Tire taan bata yinna ti, a bata gbetin malan alo burunburunna. A xɛmaan gbo alo kira xɔn borona.

⁴ Koni Marigina a bama a yii nɛn, a yi a yinna radin baani, tɛɛn yi taan gan.

⁵ Asikalɔn kaane na toma nɛn e gaxu. Gasa kaane fan gaxuma nɛn e xuruxurun, e nun Ekirɔn kaane, amasɔtɔ e yigitɛgɛma nɛn.

Mangayaan ɲanma nɛn Gasa taani, Asikalɔn taani gelima nɛn.

⁶ Siya basanxin fa Asadodi taan tongoma nɛn, n yi Filisistine wason kala.

⁷ N suben bama nɛn e dɛ wunla naxan yi, e nun donse haramuxine. E dɔnxɛn naxanye na lu, ne fan findima nɛn en ma Ala gbeen na. E yi lu alo Yuda xabila kedenna. Ekirɔn kaane luma nɛn alo Yebusu kaane.

⁸ Ganla naxanye danguma hanma naxanye fama, n daaxama nɛn n ma yamaan makan-tandeni ne ma. E mi luma fitina muxu yo a nɔɔn bun, amasɔtɔ iki n yɛɛn tixi e ra.

Mangan famatɔna

⁹ Siyon kaane, ɛ ɲaxan han! Yerusalɛn kaane, ɛ xuini te sɛwani. Ɛ a mato! Ɛ mangan fama ɛ ma. A tinxin. A bata rakisi. A limaniya. A fama sofanla nan fari, sofali diina, sofali gilɛn diina.

¹⁰ N yɛngɛ so wontorone bama nɛn Eframi yi e nun soone Yerusalɛn taani. Yɛngɛ so xanle kalama nɛn. A tan bɔɲɛ xunbenla ralima siyane ma nɛn. A mangayaan xuyama ayi nɛn keli fɔxɔ igen ma han fɔxɔ igena, keli baan ma han bɔxɔn danna.

¹¹ Ɛ tan mabinni, n na ɛ muxu suxine xunbama nɛn en ma layirin wunla fe ra

naxanye ramaraxi alo kasorasane yili kui xareni.

¹² E mən xa so taa makantanxini, ε tan kasorasaan naxanye yigi saxi.

N mən xa a rali ε ma to:
n ni i saranma nən dəxəna ma firin.

¹³ Amasəto n bata Yuda yitən alo xanla, Eframi yi lu alo n ma xalimakunla. Siyon, n ni i ya dii xəmene rakelima nən Gireki kaane xili ma.

N yi ε lu alo sofana silanfanna.*

¹⁴ Alatala a makənənma nən e xun ma, a xalimakunla yi siga alo kuye sarinna. Marigina Alatala xətaan fema nən, a fa yiifari ma tule foyeni.

¹⁵ Alatala Sənben Birin Kanna e rakan-tanma nən.

E e dəgema nən,
e sigan ti lantan gəmene fari.

E e minma nən səwani,
e sarin alo dələ minne.

E lugo alo goron nafexina
alo saraxa ganden tongonne wasan wunla
ra kii naxan yi.

¹⁶ Alatala, e Ala e rakisima nən na ləxəni,
alo a xuruse kuruna.

E nərəxin yi lu a yamanani
alo gəme fajine mangaya taxamaseri
kəmətin ma.

¹⁷ E tofanma nən han!

E rayabuma nən han!

Balon banxulanne ragboma nən,
minse fajine yi sungutunne rayabu.

10

Ala nan bəje xunbenla fima

¹ E xa Alatala maxədin
a xa tulen nafa ε ma jəmən na.

A tan nan foyen nakelima,
a yi tule gbeen nafa
a yi birin ma xəen nasabati.

² Amasəto wule falan nan suxurene ra.
Yiimatone wule feene nan toma.
E wule xiye falane nan tima!

E madəndənna tima fala fuune nan na.
Nanara, yamaan bata siga a xun xən,
e tərəxi
alo kari mi xuruseen naxanye ma.

³ N bata xələ na xuruse rabane ma han!
N yəeratine hakene saranma e ra nən.

Amasəto Alatala Sənben Birin Kanna
a jəxo luma nən a kurun xən,

* **9:13: 9.13Silanfanna:** Sofane yəngeso dəgəmana.

a yamana, Yuda bənsənna.

A fama e ra nən yəngəni
alo a soo kəndəne.

⁴ Kuntigine sifan birin minima a tan nin.
Banxin tongon gəme kəndən minima a tan
nin.

Bubu wudin minima a tan nin.
Yəngə so xanla minima a tan nin.

⁵ E luma nən alo sofa wəkilexine
naxanye e yaxune yibodonma yəngəni
alo kira xən borona.

Bayo Alatala e xən,
e yəngən soma nən,
e sofa soo ragine yarabi.

⁶ N Yuda bənsənna sənbe soma nən,
n yi Yusufu bənsənna rakisi.

N mən e rafama nən e konni
bayo n bata kininkinin e ma.
E luma nən alo n mi e rabejin.

Alatala nan n tan na, e Ala,
n na e maxandine yabima nən.

⁷ Eframi kaane findima nən sofa
wəkilexine ra.

E səwama nən alo e minxin na a ra.
E diine na toma nən, e jaxan,

e səwama nən Alatalaa fe ra.

⁸ N nan n ma yamaan xilima nən,
n yi e malan.

N na e xunbama nən,
e mən yi wuya alo a fələni.

⁹ Hali n to e raxuyaxi ayi siyane yə,
n ma fe rabirama e ma nən yire makuyeni.
E nun e diine yi kisi,
e mən yi xətə.

¹⁰ N na e rafama nən
keli Misiran yamanani
n yi e malan keli Asiriya yamanani.
N fama nən e ra Galadi nun Liban ya-
manani,
koni e mi xanje mənni.

¹¹ Ala baan walanne ragodoma nən
e yi tərə baani gidi,
hali Nila baan tilinne xərima nən.
Asiriya yamanan wason kalama nən,
Misiran yamanan sənben yi jan.

¹² N tan nan e sənbe soma,
e yi sigan ti n xinli,
Alatalaa falan nan na ra.

11

¹ Liban bəxəna, i ya dəene rabi.
Təen xa i ya suman binle gan.

² Fəfə binle, ε gbelegbele,
 amasəto suman wudin bata bira.
 Wudi gbeene bata kala.
 Basan warine, ε gbelegbele,
 amasəto fəton xəlen bata kala.
³ Xuruse rabane bata gbelegbele,
 amasəto e binyen waxatin bata dangu.
 Yatane bata wurundun,
 bayo fəton gbeen bata kala Yuruden baan
 de.

Xuruse rabane

⁴ Alatala n ma Ala naxa iki:
 “I xa xuruse kuru faxa daxini ito raba.
⁵ Muxun naxanye e sarama
 ne e kəε raxabama,
 e kəwali jaxin mi saran e ra.
 Naxanye e matima ne naxa,
 ‘Alatala tantun!
 N bata bannaya!’
 E raba muxune mi kininkininxi e ma.
⁶ Amasəto n mi fa kininkininma yamanan
 muxune ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 “N bata e birin lu e bode a yii ma,
 e nun e mangana yiin ma.
 E yamanan jaxankatama nən.
 N mi muxu yo bama e yii.”

⁷ Nayi, n yi xuruse kuru faxa dixin naba,
 katarabi xuruse tərəxine ma. N yi dungan
 firin tongo. N yi keden xili sa “Fanna,”
 bonna “Lanna.” N yi xuruse kurun naba.

⁸ N yi xuruse raba saxan kedi kike ke-
 denna bun. Dijan yi jan n yi, n fan yi
 rapaxu xuruseene ma.

⁹ Nayi, n yi a fala ne xa, n naxa, “N mi fa
 ε rabama. Xa naxan faxama, a xa faxa. Xa
 naxan ləma ayi, a xa lə ayi. Naxanye na lu,
 ne xa e bode suben don.”

¹⁰ N yi n ma fanna dunganna tongo n yi a
 yigira, alogo n xa n ma layirin kala n naxan
 xidi nxu nun siyane birin tagi.

¹¹ A yi kala na ləxəni, nayi xuruse tərəxin
 naxanye yi n matoma na ləxəni, ne yi a
 kolon a Alatalaa falan nan yi a ra.

¹² N yi a fala e xa, n naxa, “Xa a ε kənən, ε
 n saranna fi, xanamu, ε a lu na.” E yi gbeti
 gbanan tonge saxan fi n saranna ra.

¹³ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A
 wolε ayi fəne rafalan xa, e saran gbeeni
 ito naxan mirixi n xa.” N yi gbeti gbanan

tonge saxanna tongo, n yi e woli Alatala
 banxini fəne rafalan xa.

¹⁴ Na xanbi ra, n yi n ma lan dunganna
 fan yigira alogo n xa ngaxakedenyaan kala
 Yuda nun Isirayila tagi.

¹⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I mən xa
 xuruse raba xaxilitarene waliseene tongo.

¹⁶ Amasəto n tan yeteen xuruse rabana
 nde rafama nən yamanani. A mi a yengi
 dəxe xuruseene xən ma naxanye ləma
 ayi, a mi a dii xali nənene fənne, a mi
 a maxələxine dandanne, a mi a kəndene
 baloe. Koni a yexee turaxine donma nən a
 yi e toron koten.”

¹⁷ Gbalon na xuruse raba fuyantenna xa,
 naxan xuruseene rabepinma!

Silanfanna xa a yiin sege*
 a yi a yiifari ma yeen səxən.
 A yiin xa faxa a ma fefe,
 a yiifari ma yeen yi xəri.

12

Yerusalen xunba famatəna

¹ Waliyiya falan ni i ra,
 Alatala falan naxan tixi Isirayila fe yi.
 A tan naxan kore xənna nun bəxə xənna
 daxi,

a yi muxun niin sa a yi,
 Alatalaa falan ni ito ra:

² N Yerusalen findima nən dələ min seen na,
 naxan a rabilinna siyane birin fugama a
 ra.

Yerusalen taan nabilinma nən yengeni,
 e nun Yuda yamanan birin.

³ Na ləxəni, n Yerusalen findima nən
 gemε binyen na siyane birin xa.

Naxan yo na kata a yite feen na,
 na maxələma nən.

Bəxən siyane birin e malanma nən a xili
 ma.

⁴ Alatalaa falan ni ito ra:

Na ləxəni
 n faan nasoma nən e soone birin yi,
 n yi gaxun naso e soo ragine yi.

Koni n nan n yeen tima nən

Yuda bənsənna muxune ra.

N yi siyane soone birin yeen xəri.

⁵ Yuda mangane a falama nən e bəneni,
 “Yerusalen muxune bata en senbe so
 Alatala Senben Birin Kanna barakani, e
 Ala.”

* 11:17: 11.17Silanfanna: Sofane yengeso dege mana.

⁶ Na loxoni,
 n Yuda mangane luma nen
 alo tee wolonne yegene de,
 alo xaye radegexin malo xidine tagi.
 E fama e rabilinna siyane halagideni
 e komenna nun e yiifanna ma.
 Koni Yerusalen kaane mon luma nen e
 konni.
⁷ Alatala Yuda doxodene nan singe rak-
 isima,
 alogo Dawuda yixetene nun Yerusalen
 muxune
 binyen nama dangu Yuda muxune ra.
⁸ Na loxoni,
 Alatala Yerusalen kaane ratangama nen.
 Hali naxan bata tagan e ye,
 a yengen soma nen na loxoni
 alo Dawuda.
 Dawuda yixetene fan luma nen
 alo Ala yetena,
 alo Alatalaa malekana e yee ra.
⁹ Na loxoni,
 n siyane birin naxorima nen
 naxanye fama Yerusalen xili ma.
¹⁰ Nayi, n hinanna nun maxandin niin
 nagodoma nen
 Dawuda yixetene ma e nun Yerusalen mux-
 une.
 E yi e yee rafindi n ma,
 e naxan yisoxoxi.
 E sunuma nen a fe ra
 alo dii keden peena.
 E a wugama nen soxoleni,
 alo dii singena.
¹¹ Na loxoni,
 sunun gboma ayi nen Yerusalen taani,
 alo Xadada-Rimon ma sununa Megido
 meremereni.
¹² Yamanan sunuma nen,
 xabilane birin yi lu e danna.
 Dawuda bomsonna a danna,
 e naxanle fan e danna,
 Natan bomsonna a danna,
 e naxanle fan e danna,
¹³ Lewi bomsonna a danna,
 e naxanle fan e danna,
 Simayi bomsonna a danna,
 e naxanle fan e danna,
¹⁴ e nun bomsonna bonne birin.
 Birin luma nen a danna,
 e naxanle fan yi lu e danna.

13

Suxurene nun wule nabine

¹ Na loxoni,
 tigin minima nen Dawuda yixetene xa,
 e nun Yerusalen muxune,
 alogo yulubine nun xosin xa ba e ma.
² Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra:
 Na loxoni,
 n suxurene xinle bama nen yamanani,
 jinan yi ti e xon ma fefe!
 N mon nabine nun xaxili naxin bama nen
 yamanani.
³ Xa muxuna nde mon nabiya falan ti,
 a nga nun a baba naxan a barixi,
 ne a falama a xa nen,
 e naxa, "I xa faxa,
 amasoto i bata wulen fala Alatala xinli."
 A nga nun a baba naxan a barixi,
 ne a soxonna nen
 a nema nabiya falane tima.
⁴ Na loxoni, nabine birin yagima nen
 e fe toxine nun e waliyiya falane ra.
 E mi fa nabiya domaan soma sonon
 alogo e xa madaxun ti.
⁵ E birin a falama nen, e naxa,
 "Nabi mi n na, xee biin nan n na.
 Amasoto muxuna nde n sara nen
 xabu n dii jore waxatini."
⁶ Koni e a maxodinma nen, e naxa,
 "Nanse laru itoe ra i kanken ma?"
 A e yabima nen, a naxa,
 "E n maxolo nen n xoyine konni."

Silanfanna

⁷ "Silanfanna,
 i xa keli n ma xuruse rabaan xili ma,
 xemen naxan n fema."
 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra.
 "Xuruse rabaan faxa,
 yexene xa xuya ayi.
 N yi keli a xunxurine xili ma.
⁸ Nayi, yamaan doxode saxan,
 firin faxama nen keden yi lu na.
 Alatalaa falan nan na ra.
⁹ N yi a donxen sa teeni
 n yi a rasensen alo gbetina.
 N yi e mato teeni,
 alo xemaan matoon kii naxan yi.
 Nayi, e n maxandima nen,
 n yi e yabi.
 N na a falama nen,
 'N ma yamaan nan ne ra.'
 E yi a fala, e naxa,

‘Alatala nan nxɔ Ala ra.’ ”

14

Alatala fa lɔxɔna

¹ Alatalaa lɔxɔn fama.

Yaxune ε seene yitaxunma nɛn ε yɛɛ xɔri.

² N siyane birin malanma nɛn

e yi Yerusalɛn yɛngɛ.

Taan suxuma nɛn.

Banxine yi kui geli.

E yi fu naxanle ma.

Taan fɔxɔ kedenna yi siga suxuni.

Koni yama dɔnxɛn luma nɛn taani.

³ Alatala kelima nɛn

a yi na siyane yɛngɛ,

alo a yi yɛngɛn soma waxati gbɛtɛ yi kii
naxan yi.

⁴ A tima nɛn na lɔxɔni Oliwi geyaan fari,
naxan Yerusalɛn yɛtagi a sogeteden binni.

Oliwi geyani bɔma nɛn a tagi,

keli a sogeteden binni

han a sogegodode binni.

Folo gbeen yi lu na.

Geyaan fɔxɔ kedenna xɛtɛma nɛn kɔmɛnna
ma,

a fɔxɔ kedenna boden fan yi siga yiifanna
ma.

⁵ Nayi, ε ε gima nɛn n ma geyane folon na.

Amasɔtɔ geyane folon sigama nɛn han
Aseli.

ε ε gima nɛn

alo ε to ε gi bɔxɔ xuruxurunna yɛɛ ra,

Yusiya waxatini, Yuda mangana.

Nayi, Alatala fama nɛn, n ma Ala,

e nun malekane birin.

⁶ Na lɔxɔni,

kɛnɛn mi luma na,

hanma xunbenla hanma ige xundina.

⁷ E nun lɔxɔn bonne keden mi a ra.

Alatala nan na lɔxɔn kolon.

Yanyi mi luma na,

kɔɛ mi luma na.

Hali kɔɛɛn na,

kɛnɛnna luma nɛn na.

⁸ Na lɔxɔni,

siimaya igen minima nɛn Yerusalɛn taani.

A fɔxɔ kedenna yi siga sogetede baan binni,

a fɔxɔ kedenna yi siga sogegodode fɔxɔ igen
binni.

A minima nɛn soge fure waxatini alo
nɛmɛna.

⁹ Alatala nan findima bɔxɔn birin mangan
na.

Na lɔxɔni,

Alatala nan keden yatɛma Ala ra,

a keden peen xinla yi lu na.

¹⁰ Yerusalɛn rabilinna bɔxɔn birin

findima nɛn mɛrɛmɛrɛn na,

keli Geba yi han Rimɔn yi,

Yerusalɛn yiifanna ma.

Yerusalɛn tima nɛn.

Taan danne yi lu iki:

Keli Bunyamin dɛɛn na

han dɛ singen yireni

han tongonna dɛna.

Keli Xananɛli sangansoon ma

han mangana manpa ige badena.

¹¹ Muxune dɔxɔma nɛn taani.

A mi fa halagima.

Yerusalɛn luma nɛn bɔɲɛ xunbenli.

¹² Siyaan naxanye Yerusalɛn yɛngɛxi,

Alatala fitina fureni ito nan sama ne fari:

E birin fatin kunma nɛn e nɛɲɛn na.

E yɛɛne kunma nɛn e yɛ yinla ra,

e lɛnne fan yi kun e dɛ.

¹³ Na lɔxɔni,

Alatala gaxu gbeen nasoma nɛn e yi,

e yi e bode suxu e yiin ma,

e yi e bode yɛngɛ.

¹⁴ Yuda kaane fan Yerusalɛn xun
mayɛngɛma nɛn.

E e rabilinna siyane birin ma nafunle ton-
goma nɛn:

xɛmaan nun gbetin nun dugi gbegbe.

¹⁵ Na fitina fure sifan soone nun gbax-
alone*

nun nɔgɔmɛne nun sofanle fan suxuma nɛn

e nun xuruseen naxanye birin yaxune

daaxadeni.

¹⁶ Nayi, siyaan naxanye birin Yerusalɛn

yɛngɛxi

na muxu dɔnxɛne fama nɛn nɛɛ yɔ nɛɛ,

e Manga Alatala Sɛnben Birin Kanna batu,

e yi Bubu Kui Sanla raba.†

¹⁷ Xa bɔxɔn xabilana nde tondi sigɛ

Yerusalɛn taani

Manga Alatala Sɛnben Birin Kanna batu-

deni,

tulen mi fama e konni.

¹⁸ Xa Misiran kaane tondi sigɛ,

xa e mi fa, tulen mi fama na.

* **14:15: 14.15Gbaxaloni** itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi. † **14:16: 14.16Bubu Kui Sanla** fe sɛbɛxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

Alatala fitina furen nagodoma e ma nen
 a naxan nagodoma siyane ma
 naxanye tondixi sigε Bubu Kui Sanla
 rabadeni.

¹⁹ Ala Misiran kaane fe ɲaxin saranma e ra
 na kii nin,
 a siyane yulubine birin saran e ra,
 naxanye mi sigama Bubu Kui Sanla
 rabadeni.

²⁰ Na lɔxɔni,
 hali talandin naxanye singanxi soone ra
 a seɓɛma nen ne ma fa fala:
 “A Sariɲanxi Alatala xa.”

Tunden naxanye Alatalaa banxini
 ne fan yatɛma nen se rasariɲanxine ra
 alo saraxa ganden goronne.

²¹ Tunden naxanye birin Yerusalɛn nun
 Yuda yi,
 ne birin nasariɲanma nen Alatala Sɛnɓɛn
 Birin Kanna xa.
 Naxanye birin fama saraxa badeni,
 ne nde xalima nen,
 alogo e xa sa kudin so e kui.
 Na lɔxɔni, sare mati yo mi fa luma
 Alatala Sɛnɓɛn Birin Kanna batu banxini.

Malaki Nabi Malaki Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Malaki kawandini ito sebexi nen jee keme naanin joxon benun Marigi Yesu xa bari. A sebe waxatin naxan yi, fayida jee keme nan bata yi dangu xabu Yahudiyane xete e konni sa keli konyiyani Babilon yi. Suxu muxune xete xanbini, Isirayila kaane yi lu e kepaan masare Ala mabinni ndedi ndedi, e tunnaxolo e ma. A lixi Nabi Xage nun Nabi Sakari bata yi yelin e kawandine be xabu jee tonge saxan hanma jee tonge suulun. Isirayila kaane bata yi Nabi Xage nun Nabi Sakari a xinla ratin, e yi Ala Batu Banxin ti Yerusalen taani. Na xanbi ra, yamaan yi yigi nen naxan sotoxi yamana kanna Sorobabeli a mangayaan bun, na yi kala. Esirasi mon munma yi e dina feene yitonna folo singen.

Nayi, dina feene yi xetema xanbin nan na. Sanla mi yi fa rabama, e mi yi saraxane bama a kiini. Alaa sariyan mi yi suxi.

Nabi Malaki yi yamaan nalimaniya, a Alaa xanuntenyana fe rabira e ma e nun a kitin naxan mon bata maso e ra. A e rakolon a Ala fama a Muxu Sugandixin nan nafadeyi. Na sebexi Malaki 3.1-4 kui. Nabi Malaki nan Yoni Marafu Tiina fe fala waliyiyani jee keme naanin benun a xa fa. A naxa, a nabina nde fama Alaa Muxu Sugandixin yee ra, a kirani tan a xa naxan luma alo Nabi Eli. Na sebexi Malaki 3.1 kui e nun 3.23-24 kui. Ningila Yesu kui, feni ito falaxi lan Yoni Marafu Tiin nan ma naxan Marigi Yesu fa feni tan. Na sebexi Matiyu 17.11-13 kui e nun Luka 1.17 kui.

¹ Alatala yi waliyiya falani ito ti Isirayila kaane xa Malaki xon.*

Ala bata a yamaan xanu

² Alatala naxa, “N bata e xanu.” Koni e naxa, “I ya xanuntenyaan yitaxi nxu ra di?” Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Esayu xunyen xa mi yi Yaxuba ra ba? Anu n bata Yaxuba xanu,

³ koni n bata Esayu rapaxu. N bata a geya yirene findi tonbonne ra, n yi a keen lu kankone xa.”

⁴ Xa Edon kaane a fala, e naxa, “Nxu bata halagi, koni nxu mon nxo taa kalaxine tima nen!”

Nayi, n tan Alatala Senben Birin Kanna naxa, “E na e ti, n mon yi e rabira. Muxune menna xilima nen, ‘Boxo Naxina,’ Alatala xoloxi yamaan naxan ma habadan!

⁵ E na toma nen, e yi a fala, e naxa, ‘Alatala gbo hali Isirayila yamanan fari ma!’ ”

Saraxaraline magi fena

⁶ “Diina a fafe binyama nen. Walikenen fan a kuntigin binyama nen. Xa n tan nan e fafe ra, na binyen sifan minen yi? Xa e mangan nan n na, na binyen sifan minen yi?” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “E tan saraxaraline, e tan nan n xinla rayelefuma. E mon yi a fala, e naxa, ‘Nxu i xinla rayelefuxi di?’

⁷ E fama donse haramuxin nan na, e yi a dexo saraxa ganden fari. E mon yi a fala, e naxa, ‘Nxu i ya sarijanna kalaxi di?’ A luxi nen alo e a falama nen, e naxa, ‘Alatalaa saraxa ganden ton mi na’

⁸ E na fa xuruse yestaren na saraxan na. Fe jaxin xa mi na ra ba? E na fa xuruseen na, a sanna giraxi hanma a furaxi, fe jaxin xa mi na fan na ba? Xa i na fi i ya yamana kanna ma, na go? A sewe i ra ba? A i yisuxe a fapin na ba?” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁹ “Nayi, iki, e kata e Ala mafan alogo a xa hinan en na! E to na se sifane fima a ma, a a tuli matiye e ra ba?” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

¹⁰ “Hali e tan nde kedenna yi Ala Batu Banxin deen nagale nun alogo e nama teen nadegge fuuni n ma saraxa ganden fari! N mi n sewa fe yo toxi e yi,” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “N mi e saraxane rasuxuma.

¹¹ N xinla binyama nen siyane birin ye keli sogeteden ma han a biradena. E wusulanna nun kise sarijanxine bama saraxan na n xinli yiren birin yi. N xinla binyama nen siyane birin ye.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

* **1:1: 1.1Malaki** bunna nen fa fala “N ma xerana.”

¹² “Koni ε tan nan n ma sariɓanna kalama, ε to a falama, ε naxa, ‘Marigin saraxa ganden haramuxi, en donseen naxan sɔtɔma a fari na yelefu.’

¹³ Ε a falama, ε naxa, ‘Fitinan ni ito ra!’ Ε yi ε kutun maraɓaxuni.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

“Anu, ε fama xuruse muɓaxine ra n xɔn saraxan na, naxanye madɔnxi hanma naxanye furaxi. N tan tinɓe ne rasuxε ε ra ba?” Alatala naxa na kiini.

¹⁴ “Dangan na yanfantenna xa xuruse xεmε radaxaxin naxan ma kuruni, a yi a kɔlɔ a so feen na n yii, a fa fa a madɔnxi na Marigin xɔn saraxan na. Bayo manga gbeen nan n na. N xinla magaxu siyane yε.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

2

¹ “Iki, yamarini ito ε tan saraxaraline nan xa!

² Xa ε mi ε tuli mati, xa ε mi a ragidi ε bɔɓeni, a ε xa n xinla binya, n dangan nafama nɛn ε ma, n yi ε dubane findi dangane ra. N bata ε dubane danga yati! Bayo ε mi n ma fe ragidixi ε bɔɓeni.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

³ “Iki, n kɔnkɔxi ε bɔnsɔnna xili ma ε fe ra. Ε xuruseen naxanye bama saraxan na n xa sali waxatini, n na e gbiine soma nɛn ε yetagi, muxune yi sa ε nun na woli ayi ε bode xɔn.

⁴ Nayi, ε a kolonma nɛn, a n yamarini ito falaxi ε xa nɛn alogo layirin naxan nxu nun Lewine tagi, na nama kala.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁵ “N ma layirin luxi nɛn e xɔn, a findi siimayaan nun bɔɓe xunbenla ra e xa. N na e so nɛn e yii alogo e xa gaxu n yεε ra. E lu nɛn n yεεragaxuni yati, e yi n xinla binya.

⁶ N ma sariyan ɓɔndin yi e dε. Wule fala yo mi lu e dε. E bira nɛn n fɔxɔ ra bɔɓe xunbenla nun muxu faɓiyani, e yi muxu wuyaxi raxεte haken fɔxɔ ra.”

⁷ “Amasɔtɔ saraxaralina falane fekolonna nan fima muxune ma. Muxune xaranna fenma a tan nan na lan sariyane ma. Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna xεraan nan a ra.

⁸ Koni ε tan bata kiraan beɓin, ε bata muxu wuyaxi ratantan sariyan xɔn. N layirin naxan xidi nxu nun Lewi bɔnsɔnna

muxune, ε bata na kala.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁹ “N maraɓaxun nun marayarabin nagidima ε ma nɛn yamaan tagi. Amasɔtɔ ε mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra, fɔ ε to muxune rafisaxi e bode xa sariyan xɔn.”

Futu feen sariyana

¹⁰ En birin fafe keden xa mi a ra ba? Ala kedenna xa mi en birin daxi ba? Nanfera nayi en na en bode yanfama, en yi layirin kala naxan xidi en benbane nun Ala tagi?

¹¹ Yuda kaane bata tinxintareyaan liga. Fe haramuxin bata liga Isirayila nun Yerusalen yi, bayo yire sariɓanxin naxan yi rafan Alatala ma, Yuda kaane bata na raharamu. E bata sungutunne futu naxanye ala xɔɓena nde batuma.

¹² Naxan na ito liga, Alatala xa na kanna kedi Yaxuba bɔnsɔnne dɔxɔdene yi. A tan nan kantanna tima, a yabin ti. Ala xa na kanna kedi hali a saraxane ba Alatala Senben Birin Kanna xa.

¹³ A mato, ε mɔn naxan xunna. Ε wugama, ε kutunma, ε yi Alatalaa saraxa ganden nafe yεεgen na bayo a mi fa ε saraxane matoma, a mi sese rasuxuma ε yii.

¹⁴ Ε mɔn yi a fala, a nanfera? Bayo Alatala nan seren na ε nun ɓaxanla tagi i naxan dɔxi i foninge waxatini, i naxan yanfaxi, hali i fe rafala boden to yi a ra, hali ε nun na to bata yi layirin xidi.

¹⁵ Ala mi ε findixi gbindi kedenna xan na ba, a yi niin bira na yi? Na gbindi kedenna nanse fenma fɔ bɔnsɔnna naxan Ala kolon. Nayi, ε yetε suxu ε niini, ε nama ε foninge waxatin ɓaxanla yanfa.

¹⁶ Alatala, Isirayilaa Ala naxa, “Naxan na a mε a ɓaxanla ra xɔnnantenyani, na gbalon funfu luma a ma nɛn. Nayi, ε yetε suxu ε niini ε nama muxune yanfa.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala fa fena kitisadeni

¹⁷ Ε fala xuine Alatala xadanma. Ε a falama, ε naxa, “Nxu a raxadanma di?” Ε nεma a fale, ε naxa, “Naxan yo fe ɓaxin liga, ne nan fan Alatala yεε ra yi. Na kanne nan nafan a ma.” Hanma ε naxa, “Ala naxan kiti kenden sama, na minen yi?”

3

¹ “A mato, n nan n ma xeraan nasigama nen, a yi kirani tɔn n yee ra. Nayi, sanja ma kedenni, ε marigin naxan fenma, na soma nen a batu banxini. E n ma xeraan naxan mamema lan n ma layirin ma, na fama nen.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

² Anu, nde luyε a nii ra a fa lɔxɔni? Nde luyε tixi a na fa waxatin naxan yi? Bayo a luma nen alo xabuna sulun teeena,* alo dugin xana xɔsi ba safunna.

³ A dɔxɔma nen alo xabun naxan wure gbeti fixen naxulunma a rasensen xinla ma a yi a gbiin ba. A Lewine rasarijanma nen alo xemaan nun wure gbeti fixen nasensenma kii naxan yi, e findi saraxarali tinxinxine ra Alatala xa.

⁴ Nayi, Yuda kaane nun Yerusalen kaane kiseene rafanma nen Alatala ma, alo waxati danguxine yi.

⁵ “N nan n masoma nen ε ra kitisadeni. N yi sereyaan ba kɛramuxune nun yalundene xili ma mafuren, e nun naxanye e kɔlɔma wulen fari, e nun naxanye walikene saranna nun kaja gilene nun kirdine kansunma, e nun naxanye xɔpene rabenima, naxanye mi gaxuma n yee ra.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Yaganne fe

⁶ “N tan Alatala, n mi masaraxi. Nanara, ε tan Yaxuba bɔnsɔnne, ε mi raxɔrixi.

⁷ Xabu ε benbane waxatini, ε bata ε xun xanbi so n ma tɔnne yi, ε mi e suxi. E mɔn xa xete n ma, n fan yi n yee rafindi ε ma.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “Anu, ε a falama, ε naxa, ‘Nxu fa xetema Ala ma di?’

⁸ Adamadiin nɔε Ala muje ba? Anu ε bata n muja. E n maxɔdinma, ε naxa, ‘Nxu i muja di?’ E to mi yaganna nun kise defexine fima.

⁹ Dangana ε tan yamanan muxune birin fɔxɔ ra amasɔtɔ ε n muja.

¹⁰ E fa yaganne defexin na se ramaradeni alogo balon xa lu n ma banxini waxatin birin.” Alatala Senben Birin Kanna naxa, “E n nakɔrɔsi feni ito yi iki, ε a mato, xa n mi kore xɔnna deen nabiye ε xa, n baraka gbeen nagodo ε ma han a dangu ayi.”

¹¹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, “N mi tinje se kalane yi ε sansine kala bɔxɔni, ε wudi binle mi luyε e bogitarene ra.

¹² Siyane birin a falama nen ε ma a dubadene, bayo ε yamanan jaxunma nen.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala tinxin muxune saranma nen

¹³ Alatala naxa, “E fala xɔlene ti nen n ma. E mɔn a falama, ε naxa, ‘Nxu nanse falaxi i ma?’

¹⁴ E a fala nen, ε naxa, ‘Ala batun tɔnɔ yo mi na! Nxu nanse sɔtɔxi a sariya suxuni, nxu sunuxin yi lu sigan tiye Alatala Senben Birin Kanna fe ra.

¹⁵ Nxu fa a falama nen iki a sewan yete yigboone nan xa. Fe jaxi rabane nan sabatixi yati! Hali naxanye Ala bunbama, e yete sɔtɔma a ra.’ ”

¹⁶ Nayi, naxanye gaxuxi Alatala yee ra, ne falan tima e bode tagi, Alatala tuli matixi e ra, a e xuiin namema. Muxun naxanye gaxuxi Alatala yee ra e a xinla binya, ne xinle yi sebe Ala yetagi alogo a xa a jɔxɔ lu e xɔn.

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxa, “E findima nen n gbeen na. N na e findi n yete gbee yamaan na lɔxɔ naxan yi, e kininkininna n suxuma nen alo dii fafan kininkininma a diin ma kii naxan yi naxan walima a xa.

¹⁸ Nayi, ε mɔn tagi rabaan toma nen tinxin muxun nun muxu jaxin tagi, e nun Ala batu muxun nun naxan mi a batuma.”

¹⁹ Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna naxa, “Na lɔxɔn fama teen nan na alo sulun teeena.† Yetε yigboone nun fe jaxi rabane birin findima sexe xaren nan na, na lɔxɔn yi findi teen na e xa. E salen mi luyε, hali e siyadina a mi luyε.

²⁰ Koni ε tan naxanye n xinla binyaxi, n ma tinxinyaan minima nen kenenni ε xa alo sogen na te, a kenenna yi ε rakisi, ε xɔrɔyama nen, ε yi tukan sewani alo jinge dii lugoxine.”

²¹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, “Nayi, ε muxu jaxine yibodonma nen, e lu alo xubena ε sanna bun, na lɔxɔni, n lɔxɔn naxan yitɔnma.”

Nabi Eli faan firindena

* **3:2: 3.2Sulun teen** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu teen**.” † **3:19: 3.19Sulun teen** mɔn falama yirena nde yi fa fala “**Furu teen**.”

²² N sariyan naxanye so n ma walikεεn Musa yii Horebe geyani Isirayila kaane xa, n ma tɔnne nun yamarine, ne fe xa rabira ε ma.

²³ N tan yetεεn Nabi Eli rafama nεn ε ma benun Alatalaa lɔxɔ gbee magaxuxin xa a li.

²⁴ A yi dii fafane bɔɲεn nafindi e diine ma, a diine bɔɲεn nafindi e fafane ma, alogo n nama fa ε bɔxɔn halagi.

Matiyu Matiyu Yesu a Fe Xibaru Faɲin Naxan Sebe

Matiyu Kitabun yireni ito sebexi nɛn jɛɛ tonge saxon e nun suulun jɔxɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma. Mudu maxinla nan yi Matiyu ra Romi kaane xa Yesu a xilima waxatin naxan yi. Matiyu findi Yesu a xarandiina nde nan na. Yesu a taruxun ligaxi nɛn Matiyu yɛɛ xɔri, a yi a sebe waxati gbɛɛ yi.

Matiyu nun Maraka nun Luka Yesu a taruxun yɛbama fayida kii kedenna nin. Koni Matiyu a gbeen sebexi Yahudiyane nan xa. Na nan a liga, a yirena ndee sebe Yahudiyane naxanye famuma dangu siya gbɛɛne ra. A mɔn nabiya fala fonne fe falama dangu bonne ra alogo a xa a yita Yahudiyane ra fa fala Yesu bata nabine birin ma falane rakamali.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yɛbama, Mariyamaa diina. Yesu xaran wuyaxi ti nɛn a dunuɲa yi gidini a yamaan xa. A mɔn kabanako wuyaxi liga nɛn. Matiyu na nan yɛbama Ningila Yesu kui. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yɛbama e nun a rakeli fena sayani.

Yesu benbane fe

Taruxune Singen 2.3-15 nun Luka 3.23-

38

¹ Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbane xinle nan itoe ra. Dawuda bɔnsɔnna nde nan yi Yesu ra. Iburahima bɔnsɔnna nde nan yi Dawuda ra.

² Iburahima nan Isiyaga sɔtɔ. Isiyaga yi Yaxuba sɔtɔ. Yaxuba yi Yuda nun a xunyɛne nun a tadane sɔtɔ.

³ Yuda yi Peresi nun Sera sɔtɔ. E nga nan yi Tamari ra. Peresi yi Xesirɔn sɔtɔ. Xesirɔn yi Rami sɔtɔ.

⁴ Rami yi Aminadabo sɔtɔ. Aminadabo yi Naxason sɔtɔ. Naxason yi Salimon sɔtɔ.

⁵ Salimon nun Raxabi yi Boosu sɔtɔ. Boosu nun Ruti yi Obedi sɔtɔ. Obedi yi Yese sɔtɔ.

⁶ Yese yi Manga Dawuda sɔtɔ.

Dawuda yi Sulemani sɔtɔ. A nga yi findixi Yurayaa naxanla nan na.

⁷ Sulemani yi Robowan sɔtɔ. Robowan yi Abiya sɔtɔ. Abiya yi Asa sɔtɔ.

⁸ Asa yi Yosafati sɔtɔ. Yosafati yi Yehorami sɔtɔ. Yehorami yi Yusiya sɔtɔ.

⁹ Yusiya yi Yotami sɔtɔ. Yotami yi Axasi sɔtɔ. Axasi yi Xesekiya sɔtɔ.

¹⁰ Xesekiya yi Manase sɔtɔ. Manase yi Amɔn sɔtɔ. Amɔn yi Yosiya sɔtɔ.

¹¹ Yosiya yi Yɛkonaya nun a xunyɛne nun a tadane sɔtɔ, e Isirayila muxune suxu waxatin naxan yi, e siga e ra Babilɔn taani konyiyani.

¹² E siga xanbini Babilɔn taani, Yɛkonaya yi Selatili sɔtɔ. Selatili yi Sorobabeli sɔtɔ.

¹³ Sorobabeli yi Abiyudi sɔtɔ. Abiyudi yi Eliyakimi sɔtɔ. Eliyakimi yi Asori sɔtɔ.

¹⁴ Asori yi Sadaki sɔtɔ. Sadaki yi Ahimi sɔtɔ. Ahimi yi Eliyudi sɔtɔ.

¹⁵ Eliyudi yi Eleyasari sɔtɔ. Eleyasari yi Matani sɔtɔ. Matani yi Yaxuba sɔtɔ.

¹⁶ Yaxuba yi Yusufu sɔtɔ, Mariyamaa xɛmɛna, naxan Yesu bari, naxan xili “Alaa Muxu Sugandixin.”

¹⁷ Awa, fɔlɔ Iburahima ma, han sa dɔxɔ Dawuda ra, na findi mayixɛɛ fu nun naanin nan na. Fɔlɔ Dawuda ma, han e siga Isirayila yamaan na Babilɔn taani waxatin naxan yi, na fan mayixɛɛ fu nun naanin. Fɔlɔ e sigan ma Babilɔn taani, sa dɔxɔ Alaa Muxu Sugandixin bari waxatin na, na fan findixi mayixɛɛ fu nun naanin nan na.

Marigi Yesu sɔtɔ fena

Luka 2.1-7

¹⁸ Awa, Yesu Alaa Muxu Sugandixin sɔtɔxi kii naxan yi, na nan ito ra. A nga, Mariyama yi masuxi Yusufu xɔn ma nun, koni benun a xa dɔxɔ a xɔn ma waxatin naxan yi, a yi a to a bata fudikan fata Alaa Nii Sariɲanxin na.

¹⁹ Tinxin muxun nan yi a xɛmɛn Yusufu ra. A mi yi waxi a xa Mariyama rayagi yamaan yetagi. Nanara, a yi a miri a xa a futun kala luxunni.

²⁰ A yi a mirima na feen ma waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini a xa xiyeɲi, a naxa, “Yusufu, Dawuda bɔnsɔnna, i nama gaxu i ya jaxanla Mariyama tongɛ, amasɔtɔ a diin naxan barima, na fataxi Alaa Nii Sariɲanxin nan na.

²¹ A dii xεmεn barima nεn, i yi a xili sa Yesu* amasɔtɔ a tan nan a yamaan nakisima e yulubine ma.”

²² Ito birin ligaxi nεn alogo Marigin naxan falaxi a nabiin xɔn ma, a na xa kamali.

²³ A naxa,
“Sungutun nasɔlɔnxin fudikanma nεn,
a dii xεmεn bari.
E yi a xili sa Emanuweli,
na bunna nεεn fa fala, ‘Ala en tagi.’ ”†

²⁴ Nanara, Yusufu xulun waxatin naxan yi, Marigina malekan naxan yamari a ma, a na liga, a yi Mariyama tongo a ɲaxanla ra.

²⁵ Koni e mi kafu han a yi dii xεmεn bari. Yusufu yi a xili sa “Yesu.”

2

Xɔntɔn tiin naxanye sa keli sogeteden binni

¹ Yesu to sɔtɔ Betεlemi taani Yudaya yamanani Manga Herode waxatini, fekolonne yi fa sa keli sogeteden binni, fa Yerusalɛn taani.

² E muxune maxɔdin, e naxa, “Diidin naxan barixi Yahudiyane mangan na, na minεn yi? Nxu bata a taxamaseri saren to nxu yi sogeteden binni waxatin naxan yi. Nanara, nxu bata fa nxu xa fa a batu.”

³ Manga Herode na mε waxatin naxan yi, a kuisan, e nun Yerusalɛn kaane birin.

⁴ A yi yamaan saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne xili, a yi e maxɔdin, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin yi lan a xa bari minεn yi?”*

⁵ E yi a yabi, e naxa, “A barima Betεlemi taan nin Yudaya yamanani. Nabini ito nan seβexi, a naxa,

⁶ ‘I tan, Betεlemi taan Yuda yamanani, taa xuri mi i tan na Yudaya taa gbeene yε. Amasɔtɔ mangana nde kelima nεn i tan yi naxan Isirayila muxune masuxuma, n ma yamana.’ ”†

⁷ Awa, Manga Herode yi fekolonne xili wundoni, a yi e maxɔdin na saren mini waxatin yεtεεn ma.

⁸ A yi ɲungun sa e ma siga Betεlemi taani, a naxa, “E sa diidina fe yεε fen han! E na a to waxatin naxan yi, ε yi n nakolon alogo n fan xa sa a batu.”

⁹ E to mangana falan namε, e yi siga. E saren naxan to sogeteden binni a fɔlɔni, e mɔn yi na to, a yi lu e yεε ra han a sa ti diidin yiren xun ma.

¹⁰ E to na saren to, e yi sεwa han!

¹¹ E to so banxini, e yi diidin nun a nga Mariyama to. E yi e xinbi sin a xa, e yi a batu. Na xanbi ra, e yi e sanba seene ramini, e yi xεmaan nun wusulanna nun mirihi latikɔnɔnna fi a ma.

¹² Ala yi fekolonne rakolon xiyeni, a e nama fa xεtε Manga Herode fεma. E yi xεtε kira gbεtε xɔn ma e konni.

Yesu sɔtɔ muxune yi e gi

¹³ Fekolonne kelixin na yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i diidin nun a nga tongo, ε yi ε gi, ε siga Misiran yamanani. E sa lu na han n na falan ti ε xa waxatin naxan yi. Amasɔtɔ Herode diidin fenma a faxa xinla nan ma.”

¹⁴ Nayi, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo kɔεεn na, e siga Misiran yamanani.

¹⁵ A lu na han Herode yi faxa. Marigin naxan fala nabiin xɔn ma, na yi kamali, a naxa,

“N na n ma dii xεmεn xili nεn a xa keli Misiran bɔxɔni.”‡

Diine faxa fena

¹⁶ Herode to a kolon a fekolonne bata a mayenden, a bɔɲεn yi te kati! A yi yamarin fi, a dii xεmεn naxanye Betεlemi taan nun a rabilinna birin yi, naxanye barin munma ɲεε firin sɔtɔ, a ne birin xa faxa. A na waxatin nagidi fekolonne gbee falan nan xɔn.

¹⁷ Nayi, Nabi Yereimi a falan yi kamali, a naxa,

¹⁸ “Gbelegbele xuiin nun wuga xui gbeen tema Rama taani,
Rakeli nan a diine wugama.
A mi tinɲε a xa masabari
amasɔtɔ e birin bata faxa.”§

* **1:21: 1.21** Yesu xinla bunna nεεn, fa fala “Marakisi Tiina” Heburu xuini. † **1:23: 1.23** Esayi 7.14 nun 8.8 nun 8.10 fan mato. * **2:4: 2.4** A na maxɔdinna tixi nεn bayo muxune yi Alaa Muxu Sugandixin faan mamema bayo nabi fonne waliyiya falane bata yi a fe yita xabu ɲεε kεmε wuyaxi. † **2:6: 2.6** Mika 5.1 ‡ **2:15: 2.15** Hose 11.1 § **2:18: 2.18** Yereimi 31.15

E xetε fena keli Misiran yi

¹⁹ Herode faxa waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni Misiran yamanani,

²⁰ a yi a fala, a naxa, “Keli, i diidin nun a nga tongo, i xetε Isirayila yamanani amasɔtɔ naxanye diidin fenma a faxa feen na, ne bata faxa.”

²¹ Nanara, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo, a xetε Isirayila yamanani.

²² Koni a mε waxatin naxan yi, a Herode a dii xεmεn Arikelayusi dɔxi a fafe ɲɔxɔni mangan na Yudaya yamanan xun na, Yusufu yi gaxu na yidɔxɔ feen na. Ala mɔn yi a rakolon xiyeni, a yi siga Galile yamanani.

²³ A yi sa dɔxɔ taana nde yi naxan xili Nasareti. Nabine falane yi rakamali, fa fala, “A xili bama nεn ‘Nasareti kaana.’ ”

3*Yoni Marafu Tiina kawandina**Maraka 1.1-8, Luka 3.1-18, Yoni 1.19-28*

¹ Yoni Marafu Tiin yi fa na waxatini a kawandin ba fɔlɔ tonbonni Yudaya yamanani.

² A naxa, “E xun xanbi so ε hakene yi, amasɔtɔ Ariyanna Mangayaan bata maso!”

³ Nabi Esayi yi a tan nan ma fe falama, a naxa, “Muxuna nde xuiin minima tonbonni, naxan a falama, ‘E kirani tɔn Marigin yεε ra, ε kirane matinxin a xa!’ ”*

⁴ ɲɔgɔmε xabe dugin nan yi ragodoxi Yoni ma. A yi tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na.

⁵ Yamaan yi lu fε a fεma keli Yerusalen nun Yudaya yamanan nun Yurudεn baan nabilinna birin yi.

⁶ E yi e ti e yulubine ra, a yi e rafu Yurudεn baani e tubi xinla ma Ala ma.

⁷ Yoni to Farisi muxune† nun Saduse muxun‡ wuyaxi to fε a fεma, a xa e rafu igeni, Yoni yi a fala e xa, a naxa, “E tan saɲi

bɔnsɔnne! Nde ε rakolonxi, ε xa ε gi Alaa xɔlɔn bun ma?

⁸ E kεwanle xa a yita fa fala ε bata ε xun xanbi so ε hakene yi.

⁹ E nama ε miri fa fala ε benban nan Iburahima ra. N xa a fala ε xa, Ala nɔε gεmεni itoe findε nεn Iburahima bɔnsɔnne ra!

¹⁰ Bunbin bata yitɔn wudi salenne sεge feen na. Wudin naxan mi bogi faɲi tima, na sεgεma nεn, a woli tεeni.

¹¹ N tan ε rafuma igeni ε tubi xinla nan ma Ala ma. Koni naxan sɛnbɛn gbo n tan xa, na fama n tan xanbi ra, n mi nɔε naxan ma sankidi fulunɲε yati. Na ε rafuma Alaa Nii Sariɲanxin nun tεen nin.

¹² A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nεn tεε tutareni!”

*Yesu rafu fena igeni**Maraka 1.9-11, Luka 3.21-22, Yoni 1.32-34*

¹³ Na waxatini Yesu yi keli Galile yamanani, a siga Yoni fεma Yurudεn baani, alogo Yoni xa a rafu igeni.

¹⁴ Koni Yoni yi tondi, a naxa, “N makona a ma, i tan nan xa n tan nafu, koni i bata fa n tan fεma.”

¹⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, “Tin ito xa liga singen, amasɔtɔ a lan nεn en xa fe tinxinxine birin nakamali.” Nanara, Yoni yi tin.

¹⁶ Yesu to rafu, a keli igeni nεn tun, kore xɔnna dεen yi rabi a xa, a yi Alaa Nii Sariɲanxin to gode ganba sawurani, a dɔxɔ a ma.

¹⁷ Fala xuiin yi keli kore, a yi a fala, a naxa, “N nafan Dii Xεmεn nan ito ra naxan bata n kεnεn ki faɲi.”

4*Setana yi kata Yesu ratantandeni**Maraka 1.12-13, Luka 4.1-13*

¹ Na xanbi ra, Alaa Nii Sariɲanxin yi Yesu xali tonbonni alogo Yinna Manga Setana xa kata a ratantan feen na.

* **3:3: 3.3** Esayi 40.3 † **3:7: 3.7**Farisi muxune: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbε so Musaa sariyan suxun ma dangi Yahudiyane bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdεxeni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nεn sayani. ‡ **3:7: 3.7**Saduse muxune: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lan mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nεn sayani.

² Yesu yi soḡe tonge naanin kɔɛ tonge naanin ti sunni, a mi donse don, sunna yi a suxu.*

³ Maratantan tiin yi fa Yesu fɛma, a naxa, “Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, a fala gɛmɛni itoe xa, e xa maxɛtɛ burun na.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “A sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘Muxun mi balon donseen xan gbansan na fɔ Ala falan naxanye birin tima.’† ”

⁵ Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a siga a ra Taa Sariɗanxini,‡ a sa a ti Ala Batu Banxin xun tagi.

⁶ A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, tungan, amasɔtɔ a sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘Ala yamarin fima nɛn a malekane ma i ya fe yi.

E yi i tongo, alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.’§ ”

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “A mɔn sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘I nama i Marigina Ala mato bunbani.’* ”

⁸ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana mɔn yi a tongo, a siga a ra geya gbeen fari, a dunuɗa mangayane nun a binyene birin yita a ra.

⁹ Setana yi a fala a xa, a naxa, “Xa i xinbi sin n bun ma, i yi n batu, n ni itoe birin fima i ma nɛn.”

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Setana, keli be! Amasɔtɔ a sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘I xa i Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu.’† ”

¹¹ Nayi, Yinna Manga Setana yi keli Yesu fɛma. Malekane yi fa a mali.

Yesu yi a wanla fɔlɔ Galile yi

Maraka 1.14-15, Luka 4.14-15

¹² Yesu a mɛ waxatin naxan yi, a e bata Yoni sa kasoon na, a siga Galile yamanani.

¹³ A mi fa dɔxɔ Nasarɛti taani sɔnɔn, a sa dɔxɔ Kapɛrunan taani Galile daraan dɛ Sabulon nun Nafatali bɔxɔni.

¹⁴ A na ligaxi nɛn, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

¹⁵ “Sabulon kaan nun Nafatali kaan naxanye baan binni, Yurudɛn baan dɛ,

siya gbɛtɛne gbeen Galile naxan na,

¹⁶ yamaan naxan dɔxi dimini, ne bata kɛnɛn gbeen to.

Naxanye dɔxi sayaan dimini, kɛnɛnna bata mini ne ma!”‡

¹⁷ Na waxatini, Yesu yi kawandin ba fɔlɔ, a naxa, “Ɛ xun xanbi so ɛ hakɛne yi! Amasɔtɔ Ariyanna Mangayaan bata maso.”

Yesu yi muxu naanin xili

Maraka 1.16-20, Luka 5.1-11

¹⁸ Yesu sigan tima Galile Daraan dɛxɔn ma waxatin naxan yi, a yi ngaxakedenma firin to. Yɛxɛ suxun nan yi e ra. Simɔn naxan xili Piyɛri§ e nun a ngaxakedenma, Andire, e yi yɛxɛ suxuni yalaan na darani.

¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ bira n fɔxɔ ra. N xa ɛ findi muxu fenne ra Ala xa alo ɛ yɛxɛn suxuma kii naxan yi.”

²⁰ E yi e yalane sa mafuren! E bira a fɔxɔ ra.

²¹ A sigaxin yɛɛn na ndedi, a yi ngaxakedenma firin gbɛtɛye to, Yaki nun Yoni, Sebede a dii xɛmɛne. E nun e fafe yi e yalane yitɔnma kunkin kui. Yesu yi e xili.

²² E yi e fafe lu kunkin kui sa! E bira Yesu fɔxɔ ra.

Yesu yi yamaan mali

Luka 6.17-19

²³ Yesu yi siga Galile yamanan birin yi, a yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Fariin kawandin ba e xa, a yi yamaan furetɔne rakɛndɛya furen sifan birin ma.

²⁴ Muxune yi na feen xibaru mɛ Siriya yamanan birin yi. Yamaan yi fa furetɔn sifan birin nun tɔrɔ muxune ra e nun jinan jaxin yi naxanye fɔxɔ ra e nun gan furetɔne nun lɛbutɛnne. Yesu yi ne birin nakɛndɛya.

²⁵ Yama gbeen yi bira a fɔxɔ ra keli Galile yamanan nun Taa Xun Fune yi. Ndee fan yi sa keli Yerusalɛn nun Yudaya nun Yurudɛn baan kidi ma.

5

Yesu yi kawandin ba geyaan fari

* **4:2: 4.2**Na waxatini, muxun na yi **sunna suxu**, a mi yi donseen donma hali kɔɛn na. Waxatina nde yi, e mɔn yi a jɛnige e nama igen fan min hali kɔɛn na. † **4:4: 4.4** Sariyane 8.3 ‡ **4:5: 4.5** Yerusalɛn nan xili **Taa Sariɗanxina**

bayo a rasariɗanxi Ala xa. Na feen sɛbɛxi Yaburin 87.1-3 kui. § **4:6: 4.6** Yaburi 91.11-12 * **4:7: 4.7** Sariyane 6.16

† **4:10: 4.10** Sariyane 6.13 ‡ **4:16: 4.16** Esayi 8.23 han 9.1 § **4:18: 4.18** Muxune mɔn Piyɛri ma a Pita.

¹ Yesu to yama gbeen to, a te a sa dɔxɔ geyaan fari. A xarandiine yi fa a fɛma.

² A yi e xaran fɔlɔ.

Sɛwa gbeena fe

Luka 6.20-23

³ A naxa, “Sɛwan na kanne xa, naxanye mako Ala ma bayo ne Ariyanna Mangayaan sɔtɔma nɛn.

⁴ Sɛwan na kanne xa, naxanye wugama, bayo Ala ne madɛndɛnma nɛn.

⁵ Sɛwan na kanne xa, naxanye limaniyaxi, bayo bɔxɔn findima nɛn ne kɛɛn na.

⁶ Sɛwan na kanne xa, tinxinna xɔnla naxanye suxuma alo kamɛn nun min xɔnla, bayo ne wasama nɛn.

⁷ Sɛwan na kanne xa, naxanye kininkininma, bayo Ala kininkininma nɛn ne fan ma.

⁸ Sɛwan na kanne xa, naxanye bɔjɛn sarijanxi, bayo ne Ala toma nɛn.

⁹ Sɛwan na kanne xa, naxanye bɔjɛ xunbenla rasoma, Ala ne xilima nɛn a a diine.

¹⁰ Sɛwan na kanne xa, naxanye bɛsɛnxɔnxi e tinxinyana fe ra, bayo ne Ariyanna Mangayaan sɔtɔma nɛn.”

¹¹ “Yamaan na ε konbi, e yi ε bɛsɛnxɔnya, e yi fala ɲaxin sifan birin ti ε xili ma n tan ma fe ra, sɛwana ε tan xa nayi.

¹² E sɛwa, ε ɲaxan, amasɔtɔ barayi gbeen namaraxi ε xa ariyanna yi. Amasɔtɔ e nabine fan bɛsɛnxɔnya na kii nin xabu a fɔlɔni.”

Fɔxɔn nun kɛnɛnna fe

Maraka 9.50, 4.21, Luka 14.34-35, 8.16

¹³ Yesu naxa, “E luxi nɛn alo fɔxɔna dunuɲa muxune birin xa. Koni xa fɔxɔn mɛxɛmɛxɛnna ba ayi, a fa ramɛxɛmɛxɛnma nanse ra nayi? A tɔnɔ mi fa na fɔ a woli ayi, yamaan yi a yibodon.

¹⁴ E luxi nɛn alo kɛnɛnna dunuɲa muxune birin xa. Taan naxan tixi geyaan fari, na mi luxunɲɛ.

¹⁵ Muxu yo mi lɛnpun nadɛgɛ, a a raso debɛn bun ma. Koni fɔ lɛnpun xa dɔxɔ seen

nan fari. Nanara, a kɛnɛnna fiyɛ banxi kui kaane birin ma.

¹⁶ A na kii nin, ε kɛnɛnna xa yanban yamaan yɛtagi alogo e xa ε wali fajine to, e yi ε Fafe Ala binya ariyanna yi.”

Musaa Sariyana

¹⁷ Yesu naxa, “E nama ε miri fa fala n bata fa Sariya Kitabun nun nabine kitabune kaladeni. N mi faxi e kaladeni fɔ e raka-malideni.

¹⁸ N xa ɲɔndin fala ε xa, fanni kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna daxi, sese mi bɛ Sariya Kitabun na hali sɛbɛnla yiredi keden pe han feen birin yi kamali.

¹⁹ Nanara, naxan na yamarini ito nde keden kala hali a xurun ki yo ki, a bonne xaran na ma, na kanna yatɛma muxudin nan na Ariyanna Mangayani. Koni naxan sariyani itoe suxuma, a bonne xaran ne ma, na kanna findima nɛn muxu gbeen na Ariyanna Mangayani.

²⁰ N xa ɲɔndin fala ε xa, xa ε tinxinyaan mi dangu sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune tinxinyaan na, ε mi soɛ Ariyanna Mangayani mumɛ!”

Yesu a falana xɔlɔna fe yi

²¹ Yesu naxa, “E bata a mɛ a Ala bata yi a fala en benbane xa, a naxa, ‘I nama faxan ti. Naxan na muxun faxa, na kitima nɛn.’*

²² Koni n tan a falama ε xa iki, naxan na xɔlɔ a ngaxakedenna ma, na kitima nɛn. Naxan na a ngaxakedenna konbi, kitisa yamaan na makitima nɛn. Naxan na a fala fa fala, ‘I tan xaxilitarena,’ na kanna lan yahannama tɛɛn nin.

²³ Nanara, i nɛma i ya kiseen nalima Ala ma waxatin naxan yi saraxa ganden yɛtagi, a na rabira i ma fa fala i ngaxakedenna xɔlɔxi i ma,

²⁴ i ya kiseen lu saraxa ganden yɛtagi sin-gen. I siga xulɛn, i sa ε nun i ngaxakedenna tagini tɔn. Na xanbi ra, i yi i ya kiseen fi Ala ma.”

²⁵ “Xa i yɛngɛfaan sigama i ra i kitideni, ε nɛma kira yi, i xa kata i na feen ɲan ε tagi sinma alogo a nama i so kitisaan yii. Na fan yi i so doma kanne yii. Ne fan yi i sa kasoon na.

* **5:21; 5.21** Xɔrɔyaan 20.13 e nun Sariyane 5.17

²⁶ N xa jɔndin fala i xa, nayi, i mi keɛ na mumɛ, fɔ i yanginna birin fi!”

Yesu a maxadina yalunya fe yi

²⁷ Yesu naxa, “Ɛ bata yi a mɛ nun a Ala bata yi a fala, a naxa, ‘I nama yalunyaan liga.’†

²⁸ Koni n tan a falama ɛ xa, naxan na jaxanla mato han a kunfa a ma, na kanna bata yelin yalunyaan ligɛ a bɔɲɛni.

²⁹ Xa i yiifari ma yɛɛn nan i birɛ yulubini, a ba na, i yi a woli ayi. Amasɔtɔ i fatin yirena nde halagixin fisa dangu i gbindin birin soon na yahannama yi.

³⁰ Xa i yiifari ma yiin nan i birɛ yulubini, a sege a ra, i yi a woli ayi. I yii kedenna segeɛxin fisa dangu i gbindin birin soon na yahannama yi.”

Futu kala feen maxadina

Matiyu 19.9, Maraka 10.11-12, Luka 16.18

³¹ Yesu naxa, “Ɛ yi a falama nun, e naxa, ‘Naxan yo nɛma a jaxanla beɲɲɛ, a xa futu kala kɛdin so a yii.’‡

³² Koni n tan a falama iki, xa muxuna a jaxanla beɲɲɛ, jaxanla mi yalunya ligaxi, a bata a jaxanla ti yalunyaan ma nayi, § bayo xa xɛmɛ gbɛtɛ a futu, na bata yalunyaan liga a xɔn ma.”

Kɔlɔna fe maxadina

³³ Yesu naxa, “Ɛ mɔn bata yi a mɛ nun, a a fala nɛn en benbane xa, a i na i kɔlɔ Marigini, fɔ i xa a rakamali.*

³⁴ Koni n na a falama ɛ xa iki, ɛ nama ɛ kɔlɔ ariyanna yi amasɔtɔ Ala mangaya gbɛdɛn mɛnni.†

³⁵ Ɛ nama ɛ kɔlɔ dunuɲa ra amasɔtɔ Ala san tiden na a ra. Ɛ nama ɛ kɔlɔ Yerusalɛn taani amasɔtɔ Manga gbeena taan nan na ra.

³⁶ Ɛ nama ɛ kɔlɔ ɛ xunna ra amasɔtɔ hali ɛ xun seɛɛ kedenna, ɛ mi nɔɛ a fɔrɛ hanma ɛ yi a fixa.

³⁷ Koni i ya falan xa findi ‘Ɔn,’ hanma ‘Ɛn-ɛn’ tun! Xa i nde sa na fari, na kelixi Fe Naxin Kanna nin.”

I nama i gbeen jɔxɔ

Luka 6.29,30

³⁸ Yesu naxa, “Ɛ bata yi a mɛ nun fa fala, ‘Yɛɛn jɔxɔn xa fi yɛɛn na, jɲɲna jɔxɔn xa fi jɲɲna ra.’‡

³⁹ Koni n tan a falama iki, i nama i kankan muxu jaxin yɛɛ ra. Naxan na i dɛɛn fɔxɔ kedenna garin a ma, bode fɔxɔ fan ti a xa.

⁴⁰ Xa muxuna nde waxi i kiti feni i ya doma bun birana fe ra, tin a xa i ya doma gbeen fan tongo.

⁴¹ Xa muxu yo i karahan i xa goronna maxali kilo kedenni, i tan xa a findi kilo firinna ra.

⁴² Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde wa i doli feni sena nde yi, i nama tondi.”

I yaxune xanu

Luka 6.27-28, 32-36

⁴³ Yesu naxa, “Ɛ bata yi a mɛ nun fa fala, ‘I adamadi boden xanu, i yi i yaxune rapaxu.’§

⁴⁴ Koni n tan a falama ɛ xa iki, ɛ xa ɛ yaxune xanu. Naxanye ɛ beɛɛnɔnyama, ɛ xa Ala maxandi ne xa.

⁴⁵ Nanara, ɛ ligama nɛn alo ɛ Fafe Ala naxan ariyanna yi. Amasɔtɔ a sogen natema muxu fajine nun muxu jaxine nan xa. Amasɔtɔ tinxin muxun nun tinxintarena, Ala tulɛn nafama ne birin xa.

⁴⁶ Muxun naxanye bata ɛ xanu, xa ɛ ne nan tun xanu, ɛ barayin sɔtɔma nayi di? Hali mudu maxinle fan na ligama!

⁴⁷ Xa ɛ ɛ ngaxakedenne nan tun xɔntɔn, ɛ nanfe ligaxi nayi naxan dangu bonne gbeen na? Amasɔtɔ hali dɛnkeɛyatarene na jɔxɔnna ligama.

⁴⁸ Nanara, ɛ lu fɛtareyani alo fɛ mi ɛ Fafe Ala ra kii naxan yi naxan ariyanna yi.”

† 5:27: 5.27 Xɔrɔyaan 20.14 e nun Sariyane 5.18 ‡ 5:31: 5.31 Sariyane 24.1 § 5:32: 5.32A **bata a jaxanla ti yalunyaan ma.** Bayo a jaxanla nan mɔn a ra Ala yɛɛ ra yi bayo a futun kala xun mi yi na Ala yɛɛ ra yi. * 5:33: 5.33 Saraxaraline 19.12 e nun Yatene 30.3 e nun Sariyane 23.22-24 † 5:34: 5.34 A mi **kɔlɔna** fe falama be lan wulen gbansanna ma. Koni hali jɔndin na a ra, Yesu naxa, i nama i kɔlɔ. Xa muxun dari feen nan jɔndi falan na, muxune lama a falan na nɛn hali a mi a kɔlɔ. ‡ 5:38: 5.38 Xɔrɔyaan 21.23-25 e nun Saraxaraline 24.19-20 e nun Sariyane 19.21 § 5:43: 5.43 Saraxaraline 19.18

6

Xaranna Ala kiseene fe ra

¹ Yesu naxa, “Ɛ a liga ɛ yeren ma, ɛ nama ɛ wali faɲine ke yamaan yetagi alogo e xa ɛ to. Xa ɛ na liga, ɛ mi barayi sɔtɔma ɛ Fafe Ala ra ariyanna yi.

² Nanara, xa i yiigelitɔne kima, i nama xɔtaan fe i yɛɛ ra a ralideni alo nafigine a ligama kii naxan yi salide banxine nun taa tagine yi alogo yamaan xa e matɔxɔ. N xa ɲɔndin fala ɛ xa, e bata yelin e saranna sɔte yamaan yii.

³ Koni xa i yiigelitɔne kima, hali i kɔmɛnna nama a kolon i yiifanna naxan ligama

⁴ alogo i ya hinan wanla xa raba suturani. Nayi, i Fafe Ala naxan i toma suturani, na i barayima nɛn.”

Xaranna Ala maxandin ma

Luka 11.2-4

⁵ Yesu naxa, “Ɛ nɛma Ala maxandɛ, ɛ nama a liga alo nafigine. Amasɔtɔ a rafan e ma, e xa ti salide banxine nun taa tagine yi, e yi sali alogo yamaan xa e to. N xa ɲɔndin fala ɛ xa, e bata yelin e saranna sɔte yamaan yii.

⁶ Koni i tan nɛma Ala maxandɛ, so i ya banxini, i dɛɛn nagali, i yi i Fafe Ala maxandi i mi naxan toma. Nayi, i Fafe Ala naxan wundo yi feene toma, na i barayima nɛn.”

⁷ Yesu naxa, “Ɛ nama lu xɛtɛ fala fuyanne ma tun Ala maxandini alo dɛnkɛlayatarene. Amasɔtɔ e mirima a ma fa fala e na falan nawuya ayi Ala e xuiin namɛma na nin.

⁸ Ɛ nama liga alo ne, bayo ɛ Fafe Ala ɛ makone kolon benun ɛ xa a maxandi.

⁹ Awa, ɛ Ala maxandima ikiini, ɛ naxa, ‘Nxu Fafe naxan kore xɔnna ma, i xinla xa sariɲan.

¹⁰ I ya Mangayaan xa fa, i sagoon xa liga dunuɲa yi alo a ligama kore xɔnna ma kii naxan yi.

¹¹ I nxɔ to balon fi nxu ma.

¹² I nxu mafelu nxu yulubine ra, alo nxu fan nxu hake tongone mafeluma kii naxan yi.

¹³ I nama tin nxu xa bira tantanni

ƒɔ i nxu rakisi fe ɲaxin ma.’ ”

¹⁴ “Amasɔtɔ xa ɛ ɛ hake tongone mafelu, ɛ Fafe naxan ariyanna yi, na fan ɛ mafeluma nɛn.

¹⁵ Koni xa ɛ mi ne mafelu e hake ne ra, ɛ Fafe Ala fan mi ɛ mafeluyɛ ɛ yulubine ra.”

Sun suxu feen xaranna

¹⁶ Yesu naxa, “Ɛ nɛma sunni, ɛ nama ɛ yetagini tɔɲɔn alo nafigine e yetagine yixidima kii naxan yi alogo yamaan xa a kolon a e sunni. N xa ɲɔndin fala ɛ xa, ne bata yelin e saranna sɔte yamaan yii.

¹⁷ I tan nɛma sunna suxuma, i yetagin maxa, i yi i xunni tɔn

¹⁸ alogo yamaan nama a kolon fa fala i sunni ƒɔ i Fafe Ala i mi naxan toma, na a kolonma nɛn. I Fafe Ala naxan wundo feene toma, na i barayima nɛn.”

Ariyanna nafunla fe

Luka 12.33,34

¹⁹ Yesu naxa, “Ɛ nama ɛ nafunle ramara dunuɲani ito yi ɛ banxine kui, xɔrinxɔrinna nun mɛlimɛnle a kalama dɛnaxan yi. Muɲadene fan soma nɛn, e yi a muɲa.

²⁰ Koni ɛ xa nafunla ramara ariyanna yi, xɔrinxɔrinna nun mɛlimɛnle mi a kale dɛnaxan yi, muɲadene fan mi soɛ na, e a muɲa

²¹ bayo i ya nafunla dɛnaxan yi, i xaxinla fan mɛnna nin.”

Fati bendɛn gbee kɛnɛnna a fe

Luka 11.34-36

²² Yesu naxa, “Muxun yɛɛn luxi nɛn alo lɛnpuna a fati bendɛn xa.* Xa i yɛɛn kɛndɛ, i fatin birin luma nɛn kɛnɛnni.

²³ Koni xa i yɛɛn kala, i fatin birin luma nɛn dimini. Nayi, kɛnɛnna naxan i yi, xa na bata findi dimin na, na dimin gboma ayi nɛn.”

Ala nun nafunla fe

Luka 16.13, 12.22-31

²⁴ Yesu naxa, “Muxu yo mi nɔɛ wale kari firinna xa sanɲa ma kedenni. Amasɔtɔ a kedenna rapaxuma nɛn, a kedenna xanu, hanma a kedenna binyama nɛn, a yi bonna rayelefu. Ɛ mi nɔɛ wanla ke Ala nun nafunla xa sanɲa ma kedenni.”

* **6:22; 6.22alo lɛnpuna:** Sandani ito kui, i nɔɛ i yɛɛn tiyɛ nɛn se faɲin na hanma a kobina. Xa i yɛɛn tixi se faɲin na, na findima nɛn kɛnɛnna ra i xa.

²⁵ “Nanara, n na a falama ε xa, ε nama kɔntɔfili ε dunupa yi gidina fe ra, ε naxan donma hanma ε naxan minma hanma ε ε maxidima naxan yi. Niin mi dangu donseen na ba? Fati benden mi dangu dugin na ba?

²⁶ Ε xoline mato, e mi se sima, e mi se xabama, donse ramarade mi e yii, koni ε Fafe naxan ariyanna yi, na nan e baloma. Ε mi fisa xoline xa ba?

²⁷ Ε tan nde nɔε waxatidi se ε yete siine fari ε xaminna ma ba?

²⁸ Ε xaminma dugin fe ra nanfera? Ε wudi fuge fajine gbo kiin mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yete xa,

²⁹ anu n xa a fala ε xa, hali Manga Sulemani e nun a nɔɔn birin yi, a mi a yete maraberi ba alo e tan nde.

³⁰ Ala nan seɔene maraberi bama naxanye solima to, tila e gan, e jan fefe! A mi ε maraberi be dangu ne ra ba? Ε denkeleyaan xurun.”

³¹ “Nanara, ε nama xamin fa fala, ‘En balon sɔtɔma di?’ hanma ‘En na igen sɔtɔma di?’ hanma ‘En dugin sɔtɔma di?’

³² Amasɔtɔ denkeleyatarene seni itoe birin fenma. Koni ε Fafe naxan ariyanna yi, na ε makoon kolon.

³³ Koni ε Alaa Mangayaan fen singen e nun a tinxinyana, na xanbi ra a seni itoe birin soma ε yii nen.

³⁴ Nanara, ε nama xamin tila tɔɔna fe ra. Tila xaminna tila nan ma. Amasɔtɔ lɔxɔn birin nun a tɔɔn na a ra.”

7

Ε nama bonne yalagi

Luka 6.37-38, 41-42

¹ Yesu naxa, “Ε nama ε yete findi ε adamadi boden kewanle makiti muxun na, alogo Ala nama ε fan makiti.

² Bayo ε na bonne kewanle makiti kii naxan yi, Ala ε fan makitima na kii nin. Ε ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na nan yatema ε xa.

³ Nanfera jamadin naxan i adamadi boden yeɔn xɔn, i na toma, koni gbindonna naxan i tan yeɔn xɔn, i mi na toma?

* **7:6: 7.6barene:** Yanyina nde, sandani ito bunna neɔn, fa fala i lan i xa muxune kawandi naxanye nɔε e tuli matiyε i ra. † **7:6: 7.6bɔxɔ bun nafunla:** Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fɔxɔ ige yi xaxunna ndee kui. Na gemen xili nen “perili.”

⁴ I ya a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, ‘Tin, n xa jamadin ba i yeɔn xɔn ma,’ koni gbindonna i tan yeɔn xɔn ma.

⁵ I tan nafigina! Gbindonna ba i yete yeɔn xɔn ma singen, na xanbi ra, i nɔε na jamadin toε nen, i yi a ba i adamadi boden yeɔn xɔn ma.”

⁶ “Ε nama se sarijanxin sa barene bun.* Ε nama ε bɔxɔ bun nafunla woli xɔsene bun ma.† Xa i na liga xɔsene e yibodonma nen, barene yi xaje ε ma, e yi ε xin.”

Ala maxandina fe

Luka 11.9-13

⁷ “Ε seen maxɔdin, ε a sɔtɔma nen. Ε seen fen, ε a toma nen. Ε deɔn kɔnkɔn, a rabima ε xa nen.

⁸ Amasɔtɔ naxan yo na seen maxɔdin, na a sɔtɔma nen. Naxan na seen fen, na a toma nen. Naxan na deɔn kɔnkɔn, a rabima a xa nen.

⁹ Muxuna nde ε ye ba, naxan ma diin burun maxɔdinma a ra, a gemen so a yii?

¹⁰ Hanma a na yeɔn maxɔdin a ra, a sajin so a yii?

¹¹ Hali ε to findixi muxu jaxine ra, ε a kolon fa fala a lan nen, ε xa se fajin so ε diine yii. E faxi fa, ε Fafe naxan ariyanna yi, na se fajine soma a maxandi muxune yii kii naxan yi!”

¹² “Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin bunna nan ito ra: I waxi muxune xa feen naxanye raba i xa, na jɔxɔnna liga bonne xa.”

De xurina fe

Luka 13.24

¹³ “Ε so de xurin na, amasɔtɔ kiraan naxan sigama yahannama yi, na ragbo, a so deɔn nagbo. Muxu wuyaxi soma nen menni.

¹⁴ Kiraan naxan sigama habadan nii rakisini, na yisiga raxɔlɔ, a deɔn mi ragbo, muxu wuyaxi mi a toma.”

Wudin nun a bogina fe

Luka 6.43-44

¹⁵ “Ε a liga ε yeren ma wule nabine fe yi. E nema fama e xuruxi alo yeɔeɔna, koni e kui feen luxi nen alo kanko xajene.

16 Ɛ ne kolonma e keƙwanle nan xɔn. I manpa bogin bolonɲe tansinna kɔe ra ba? I xɔde bogin bolonɲe wudi maɲalixin kɔe ra ba?

17 Wudi faɲin bogi faɲin nan tima. Wudi ɲaxin bogi ɲaxin nan tima.‡

18 Wudi faɲin mi bogi ɲaxin tima. Wudi ɲaxin mi bogi faɲin tima.

19 Wudin naxan mi bogi faɲin tima, na segeɲa nen, a gan.

20 Nba, ɛ wule nabine kolonma e keƙwanle xɔn ma na kii nin.”

Ala xuiin suxutare muxune fe

Luka 13.25-27

21 “Muxun naxanye a falama, e naxa, ‘Marigina, Marigina!’ ne birin mi soma Ariyanna Mangayani fo naxanye n Fafe Ala sagoon ligama.

22 Nanara, na loxonŋ na a li, muxu wuyaxi a falama nen, e naxa, ‘Marigina, Marigina! Nxu bata yi nabiya falane ti i xinli nun, nxu ɲinanne kedi i xinli, nxu kabanako fe wuyaxi liga i xinli!’

23 Nba, n na a falama e xa nen, n naxa, ‘N mi ɛ kolon mumɛ! Ɛ tan fe ɲaxi rabane, ɛ keli n fema!’ ”

Banxi ti firinne fe

Luka 6.47-49

24 “Awa, muxun naxan birin n ma falane ramɛma, e yi e suxu, ne luxi nen alo xeme xaxilimaan naxan a banxin ti fanyen fari.

25 Tulen fa waxatin naxan yi, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa. Koni na banxin mi bira bayo a yi tixi fanyen nan fari.

26 Muxun naxanye birin n ma falane ramɛma koni e mi e suxuma, ne luxi nen alo xaxilitaren naxan a banxin ti meɲensinna fari.

27 Tulen faxina, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa, banxin yi bira kii ɲaxini!”

Yesu senbena fe

‡ **7:17: 7.17bogina:** Sanda sifani ito kui, bogi faɲin findixi keƙwali faɲin nan na. § **7:22: 7.22Na loxon** nɔe finde kitisa loxon nan na waxati ɲaɲanni. *

* **8:4: 8.4dogonfontɔna:** Alaa sariyan kui, dogonfontɔn mi yi daxe a xa so taani. A yi luma taan fari ma nen. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbetɛ mi yi a yiin diɲɛ dogonfontɔn na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nen. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfontɔna na ba muxun ma, fo a xa saraxan ba alogo a mon xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a doxo a konni. A mato Saraxaraline sora 14. † **8:9: 8.9** Xemeni ito yi laxi a ra fa fala senben Yesu yii daala xun na alo senbena a tan sofa kuntigin yii a sofane xun na kii naxan yi. Xemeni misaala nan tongoxi a yetɛ dunuja yi gidin kiin ma alogo a xa a yita fa fala Yesu yi nɔe a walikɛen nakendeye nen a senben na hali a gbindin mi siga.

28 Yesu yelinxina falane birin tiye, yamaan yi kabɛ a xaran ti kiin ma.

29 A tan mi luxi alo e sariya karamoxone kii naxan yi, Yesu yi xaranna tima Ala senben nin.

8

Yesu yi dogonfontɔn nakendeya

Maraka 1.40-45, Luka 5.12-16

1 Yesu yi godo keli geyaan ma, yama gbeen yi biraxi a doxo ra.

2 Awa, dogonfontɔn yi fa a fema, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, “N kanna, xa i tin, i nɔe n nakendeye nen.”

3 Yesu yi a yiin sa a ma, a yi a yabi, a naxa, “N bata tin, i xa kendeya.” Dogonfontɔn yi kendeya mafuren.

4 Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa, koni siga saraxaraliin fema, a xa sa i mato. Na xanbi ra, Musaa sariyan saraxan naxan yamarixi, i na ba. Na finde nen sereyaan na e xa.”*

Sofa kuntigina walikɛen nakendeya fena

Luka 7.1-10

5 Yesu so Kapɛrunan taani waxatin naxan yi, Romi sofaan kemɛ kuntigin yi fa a fema, a yi a mafan, a naxa,

6 “N fafe, n ma walikɛen furaxina n konni, hali a mi nɔe a mamaxe. A toroxi kati!”

7 Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa sa a rakendeya.”

8 Kuntigin yi a yabi, a naxa, “N fafe, na binyen mi lan n ma, i siga n konni. Falan ti tun, n ma walikɛen kendeyama nen.

9 N fan kuntigina nde nan ma no bun, sofane n fan bun. N na a fale na ndee xa nen, n naxa, ‘Siga,’ a siga. N yi a fala nde gbetɛ xa, n naxa, ‘Fa,’ a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, ‘Ito liga,’ a na liga.”†

10 Yesu na me waxatin naxan yi, a kabɛ. Muxun naxanye yi biraxi a doxo ra, a yi a

fala ne xa, a naxa, “N xa nɔndin fala ε xa, n munma denkeleyaan sifani ito to Isirayila muxu yo yi.

¹¹ N xa a fala ε xa, muxu wuyaxi fama nɛn sa keli sogeteden nun sogegodode binni, e yi fa dɔxɔ Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba fɛma Ariyanna Mangayani.‡

¹² Koni naxanye yi lan nun e xa so Ariyanna Mangayani,§ ne raminima nɛn tanden ma dimini, wugan nun nɔn naxinna denaxan yi.”

¹³ Yesu yi a fala kuntigin xa, a naxa, “Siga, a ligama i xa nɛn alo i denkeleyaxi a ma kii naxan yi.” Kuntigina walikɛɛn yi kɛndɛya na waxatin yetɛni.

*Yesu yi muxu wuyaxi rakɛndɛya
Maraka 1.29-34, Luka 4.38-41*

¹⁴ Yesu yi siga Piyɛri* konni, a yi a bitan gilɛn furaxin li saxi a konni a fatin wolonxi a ma.

¹⁵ Yesu yi naxanla yiin suxu, fati ma-wolonna yi a beɛnin, a keli, a ti, a wali fɔlɔ a xa.

¹⁶ Ninbanna soxina, yamaan yi fa muxu wuyaxi ra Yesu fɛma yinna naxine yi naxanye fɔxɔ ra. Yesu yi yinnane kedi a falan xɔn, a furetɔne birin nakɛndɛya.

¹⁷ A na liga nɛn, alogo Nabi Esayi naxan fala, a na xa kamali, a naxa, “A en ma tɔrɔne nan tongoxi, en ma furene nan yi a fari.”†

*Birana Yesu fɔxɔ ra
Luka 9.57-62*

¹⁸ Yesu to yama gbeen to a rabilinni, a yi a fala a xarandiine xa, a e xa gidi daraan bode fɔxɔn na.

¹⁹ Sariya karamɔxɔna nde yi fa a fɛma, a naxa, “Karamɔxɔ, i siga dɛdɛ, n sigɛ i fɔxɔ ra.”

²⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xulumaseene xima yinle nan na, xɔline yi e tɛɛn sa, koni hali n na n xunna sama denaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii.”

²¹ A fɔxɔrabirana nde yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen.”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra, a lu faxa muxune xa faxa muxune maluxun.”‡

*Yesu yi foye gbeen nati
Maraka 4.35-41, Luka 8.22-25*

²³ Yesu yi dɔxɔ kunkin kui, a xarandiine yi siga a fɔxɔ ra.

²⁴ E daraan xun ma, foye gbeen yi keli, a igeni maxa. Igen mɔrɔnne§ yi sa kunkin xun ma. Koni Yesu yi xima.

²⁵ Xarandiine yi siga a fɛma, e yi a raxulun. E yi a fala, e naxa, “Marigina, nxu rakisi, nxu faxamaan ni i ra.”

²⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “E gaxuma nanfera? E denkeleyaan mi gbo mumɛ!” Na xanbi ra, a keli, a foyen nun ige mɔrɔnne yamari, e yi e raxara.

²⁷ Muxune birin yi kabɛ, e naxa, “Muxu sifan mundun ito ra? Hali foyen nun igen mɔrɔnne a falan suxuma!”

*Yesu yi muxu firin nakɛndɛya yinnane
naxan fɔxɔ ra
Maraka 5.1-20, Luka 8.26-39*

²⁸ Yesu yi siga Gadara yamanani daraan bode fɔxɔn na. Muxu firin yi a li na yi naxanye yi kelixi bilingan yireni, yinna naxine yi e fɔxɔ ra. E yi xajɛ kati! Muxu yo mi yi suse sigan tiyɛ na kiraan xɔn.

²⁹ Yinnane yi e rasɔnxɔ e falan ti e xɔn, e naxa, “Alaa Dii Xɛmɛna, i nanse fenma nxu fɛma? I faxi nxu naxankataden nin ba benun waxatin xa a li?”

³⁰ Xɔsɛ kuru gbeen yi e dɛgema na dɛxɔn ma nun.

³¹ Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, “Xa i nxu kedima, nxu rasiga xɔsɛ kuruni ito yi.”

³² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E siga.” Nayi, e sa so na xɔsɛ kuruni. Xɔsɛ kurun yi godo e giyɛ geyaan ma, e sa faxa darani.

³³ Muxun naxanye yi xɔsɛne kantanma, ne yi e gi, e siga taani. E sa na feene birin fala e nun feen naxan ligaxi na muxune xa yinna naxine yi naxanye fɔxɔ ra.

³⁴ Na ma, taa yi kaane birin yi sa Yesu ralan. E a to waxatin naxan yi, e yi a mafan, a xa keli e yamanani.

‡ **8:11: 8.11** A bunna nɛɛn fa fala siya gbetene fan kisin sɔtɔma nɛn hali ba Yahudiyane ra. § **8:12: 8.12** Yanyina nde, na lanxi Isirayila kaane nan ma. * **8:14: 8.14** Muxune mɔn Piyɛri ma a Pita. † **8:17: 8.17** Esayi 53.4 ‡ **8:22: 8.22** A muxune nan ma naxanye mi biraxi a fɔxɔ ra naxanye mi nii rakisin sɔtɔxi. Ne luxi alo faxa muxune niin mabinni. § **8:24: 8.24** Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

9

Yesu yi lebutenna rakendeya
Maraka 2.1-12, Luka 5.17-26

¹ Yesu yi dɔxɔ kunkin kui, a darani gidi, a siga a kon taani.

² Muxuna ndee yi fa xεmε lebutenna nde ra a fεma, a saxi a sa seni e yii. Yesu yi e denkeleyaan to, a yi a fala lebutenna xa, a naxa, “N ma diina, i bɔɲen xa sa, i yulubine bata xafari.”

³ Sariya karamɔxɔna ndee yi e miri, e naxa, “Xεmεni ito Ala rayelefuma!”*

⁴ Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala, a naxa, “E mirima fe ɲaxi sifani itoe ma nanfera?”

⁵ Mundun fala raxɔlɔ, ‘I yulubine bata xafari’ hanma, ‘Keli, i sigan ti?’

⁶ N na a yitama ε ra nɛn nayi fa fala sɛnbɛna n tan Muxuna Dii Xεmεn yii dunuɲa yi, n muxune mafelu e yulubine ra.” A yi a fala lebutenna xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!”

⁷ Xεmεn yi keli, a siga a konni.

⁸ Yamaan to na to, e gaxu, e yi Ala tantun amasɔtɔ a bata na sɛnbɛ sifan fi muxune ma.

Yesu yi Matiyu xili
Maraka 2.13-17, Luka 5.27-32

⁹ Yesu yi keli, a siga. A yi mudu maxinla nde to, a yi xili Matiyu, a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.” Matiyu yi keli, a bira a fɔxɔ ra.

¹⁰ Yesu yi a dεgema Matiyu a banxini waxatin naxan yi, mudu maxili wuyaxi nun hake kan wuyaxi yi fa, e dɔxɔ Yesu nun a xarandiine fεma e dεgedeni.

¹¹ Farisi muxuna ndee na to waxatin naxan yi, e yi a fala a xarandiine xa, e naxa, “E karamɔxɔn nun mudu maxinle nun hake kanne e dεgema e bode xɔn ma nanfera?”

¹² Yesu yi e xuiin mε, a yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kende, na mako mi seribaa ma fɔ furetɔne.

¹³ E siga, ε sa Kitabuna falani ito bunna fεsefese, a naxa, ‘Hinanna rafan n ma

dangu saraxan na.’† Amasɔtɔ n mi faxi tinxin muxune xan xilideyi fɔ hake kanne.”

Maxadinna sun suxu feen ma
Maraka 2.18-22, Luka 5.33-39

¹⁴ Yoni a xarandiine yi fa Yesu fεma, e yi a maxadin, e naxa, “Nxu tan nun Farisi muxune sunna suxuma, koni nanfera i ya xarandiine mi sunna suxuma?”

¹⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kannna nεma ɲaxalandi tiine fεma waxatin naxan yi, e lan e xa sunu ba?‡ Koni waxatina nde fama ɲaxalandi kannna bama nɛn e ye, e sunna suxuma nɛn na yi.

¹⁶ Muxu yo mi nɔε dugi nɛnɛn tonge a yi dugi fonna bɛtɛrɛn a ra§ amasɔtɔ a dugi nɛnɛn bɔma nɛn a fonna ra, a yinla yi ragbo ayi.

¹⁷ Muxun mi manpa nɛnɛn sε se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nɛnɛn se sase fonna kalama nɛn, manpaan yi bɔxɔn, se sase fonna yi kala. Koni manpa nɛnɛn sama se sase nɛnɛn nan kui, e firinna birin namarama nɛn nayi ki faɲi.”

Yesu yi muxu firin nakendeya
Maraka 5.21-43, Luka 8.40-56

¹⁸ Yesu yi na falama e xa waxatin naxan yi, Yahudiya kuntigina nde yi fa a xinbi sin Yesu bun, a naxa, “N ma dii tɛmɛn bata faxa iki sa! Koni fa i yiin sa a ma, a niin birama a yi nɛn na yi.”

¹⁹ Na ma, Yesu yi keli, a bira a fɔxɔ ra, e nun a xarandiine.

²⁰ Naxanla nde yi na yi, ɲaxalan furen yi a ma xabu ɲεε fu nun firin. Na yi fa Yesu xanbi ra, a yi a yiin din a domaan lenben na.

²¹ Bayo a yi a mirixi a ma, a naxa, “Xa n na n yiin din a domaan na tun, n kendeyama nɛn na yi.”

²² Yesu yi a firifiri, a yi a to, a yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii tɛmɛna, i bɔɲen xa sa, i ya denkeleyaan bata i rakendeya.” Naxanla yi kendeya na waxatin yeteni!

²³ Awa, Yesu yi so kuntigina banxini, a xulen fene to e nun yamaan naxan yi wugama,

* **9:3: 9.3Ala rayelefuna:** Karamɔxɔne na falaxi nɛn bayo Yesu bata falan ti alo Ala nan yi a tan na, a naxa, “i yulubine bata xafari” anu, Ala nan yulubine xafarima. † **9:13: 9.13** Hose 6.6 ‡ **9:15: 9.15**Naxalandi **kanna:** Yesu nan luxi alo ɲaxalandi kannna sandani ito kui. A bunna nɛn, fa fala muxune mi sunna suxuma sɛwa waxatine yi. § **9:16: 9.16dugi nɛnɛna:** Yesu a sariya nɛnɛn mi sɛ Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mɔn mi sɛ sariya nɛnɛn ma.

²⁴ a naxa, “Ɛ mini! Dii tɛmɛni ito mi faxaxi, a xiin nɛn tun!” E birin yi gele a ma.

²⁵ E to yamaan namini, Yesu yi so, a dii tɛmɛn suxu a yiin ma, dii tɛmɛn yi keli.

²⁶ Muxune yi na feen xibarun mɛ na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi danxutɔ firin nakɛndɛya

²⁷ Yesu keli mɛnni waxatin naxan yi, danxutɔ firin yi bira a fɔxɔ ra. E gbelegbele a fɔxɔ ra, e naxa, “Dawudaa Dii Xɛmɛna,* kininkinin nxu ma!”

²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, danxutɔ firin yi so a fɛma banxin kui. A yi e maxɔdin, a naxa, “Ɛ laxi a ra yati fa fala a n nɔɛ ito ligɛ nɛn ba?” E yi a yabi, e naxa, “Ɔn, nxu fafe.”

²⁹ Yesu yi a yiin din e yɛɛne ra. A yi a fala, a naxa, “A xa liga ɛ xa alo ɛ dɛnkeleyaxi a ma kii naxan yi.”

³⁰ E yɛɛne yi raba ayi. Yesu yi falan ti e xa a sɔbɛɛn na, a naxa, “Muxu yo nama feni ito kolon!”

³¹ Koni e yi siga, e sa Yesu a fe xibarun nali na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi bobon nakɛndɛya

³² Awa, na xɛmɛne yi sigama waxatin naxan yi, muxuna ndee yi fa xɛmɛna nde ra Yesu fɛma naxan mi yi nɔɛ falan tiye amasɔtɔ yinna naxin nan yi a fɔxɔ ra.

³³ Yesu yinnan kedi waxatin naxan yi, bobon yi falan ti fɔlɔ! Yamaan yi kabɛ, e naxa, “Ito nɔxɔnna munma to Isirayila muxune ye singen!”

³⁴ Koni Farisi muxune yi a fala, e naxa, “Yinna mangan nan sɛnbɛn fixi a ma a yinnane kedi.”

Yesu yi kininkinin yamaan ma

³⁵ Awa, Yesu yi siga taane nun banxidene yi, a sa yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Fajin kawandin ba e xa, a yi muxune rakɛndɛya furen sifan birin ma.

³⁶ A yamaan toxi waxatin naxan yi, a yi kininkinin e ma, amasɔtɔ e xaminxi, e

mali muxu mi yi na yi alo yɛxɛɛn naxanye kantani muxu mi na.

³⁷ Nanara, Yesu yi sandan sa a xarandine xa, a naxa, “Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya.

³⁸ Ɛ xɛɛ kanna mafan, a xa walikɛna ndee rasiga malo xabadeni.”†

10

Xɛra fu nun firinne fe

Maraka 3.13-19, Luka 6.12-16

¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili. A sɛnbɛn fi e ma a e xa yinna naxine kedi, e mɔn yi fureɔtɔn sifan birin nakɛndɛya.

² Na xɛra fu nun firinne xinle nan itoe ra. A fɔlɔna, Simɔn, naxan mɔn yi xili “Piyɛri,” e nun a ngaxakedenna Andire nun Sebede a dii xɛmɛn Yaki nun a xunyeɛn Yoni

³ nun Filipi nun Barotolome nun Tomasi nun mudu maxinla Matiyu, e nun Alifaa dii xɛmɛn Yaki nun Tade

⁴ nun Simɔn, e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”* e nun Yudas Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

Xɛra fu nun firinne xɛ fɛna

Maraka 6.7-13, Luka 9.1-6

⁵ Yesu yi yamarine fi muxu fu nun firinni itoe ma, a naxa, “Ɛ nama siga siya gbɛtɛne yamanani hanma Samariya taane yi.

⁶ Koni ɛ siga Isirayila muxune fɛma naxanye lɔxi ayi alo yɛxɛɛne.

⁷ Ɛ siga, ɛ sa e kawandi, ɛ naxa, ‘Ariyanna Mangayaan bata maso.’

⁸ Ɛ yi fureɔtɔne rakɛndɛya, ɛ faxa muxune rakeli sayani, ɛ dogonfontɔne rakɛndɛya, ɛ jinanne kedi. Ɛ seen naxanye sɔtɔxi ɛ mi ne saraxi, nayi ɛ bonne ki hali ɛ mi se rasuxu.

⁹ Ɛ nama xɛma xali, hanma gbɛti fixɛna hanma wure gbeeli gbananne, ɛ naxanye singanma ɛ tagixidin na,

¹⁰ hanma bɔndunla ɛ sigatini, hanma doma firin, hanma sankidina, hanma dungan. Amasɔtɔ walikɛɛn lan a yi a balon sɔtɔ.”

* **9:27: 9.27 Dawudaa Dii Xɛmɛna:** E na falaxi nɛn bayo Yesu findixi Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde nan na.

† **9:38: 9.38xɛɛ kanna:** Sandani ito kui, xɛɛ kanna findixi Ala nan na. Dɛnkeleya muxune lan e xa muxune sɔtɔ Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi.

* **10:4: 10.4Yahudiya siya xanuna:** Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengɛma alogo Isirayila kaane xa mini e sɛnbɛn bun ma.

11 “Awa, ε na taan li hanma banxidena, ε muxu kendena nde fen, ε yi yigiya a konni han ε kelin waxatin naxan yi.

12 Ε na so banxini, ε naxa, ‘Ala xa bɔɲe xunbenla lu banxini ito kui.’

13 Xa na falan lanxi na banxi kui kaane ma, na duban xa lu e xɔn. Koni xa na mi a ra, na duban mɔn xa xεte ε ma.

14 Xa muxune mi ε yisuxu, e mi e tuli mati ε falane ra banxina nde yi hanma taana nde yi, ε sanne rakunkun, ε kenla.†

15 N xa ɲɔndin fala ε xa, kiti sa lɔxɔni, Ala kininkininma nɛn Sodoma taan nun Gomora taan‡ ma dangu na taan na!”

Bεsɛnxɔnyaan naxan fama

Maraka 13.9-13, Luka 21.12-17

16 Yesu naxa, “Ε tuli mati, n bata ε xε alo yεxεene kankone tagi. Nayi, ε kɔta ayi alo sapine, ε findi sɔntarene ra alo ganbane.

17 Ε a liga ε yeren ma amasɔto muxune ε suxuma nɛn, e siga ε ra e taan fonne fɛma ε makitideni, e yi ε bɔnbɔ e salide banxine yi.

18 E sigama ε ra nɛn mangane nun kuntigine fɛma n tan ma fe ra, ε yi findi n serene ra e xa e nun siya gbɛtɛne xa.

19 E na ε suxu waxatin naxan yi, ε naxan falama ε nama xamin na fe ra. A waxatin na a li, ε naxan falama Ala na fima ε ma nɛn.

20 Amasɔto a mi findima ε tan ma fala ra. Ε falan tima ε Fafe Alaa Nii Sariɲanxin nan xɔn.”

21 “Muxune e ngaxakedenne yanfama nɛn, e yi faxa, fafane fan na ligama nɛn e diine ra. Diine fan murutɛma nɛn e sɔto muxune xili ma, e yi findi e faxa sabun na.

22 Muxune birin ε rapaxuma nɛn n tan ma fe ra. Koni naxan na a yixɔdɔxɔ han a rapanna, na kisima nɛn.

23 E na ε bεsɛnxɔnya taana nde yi, ε ε gi mɛnni, ε siga yire gbɛtɛ yi. N xa ɲɔndin fala ε xa, ε mi ε wanla rapanɲe Isirayila taane birin yi benun n tan Muxuna Dii Xɛmɛn xa fa.”

24 “Xarandiin mi dangu a karamɔxɔn na, konyin mi dangu a kanna ra.

25 Xarandiin na liga alo a karamɔxɔna, na bata lan. Konyin fan xa liga alo a kanna. Xa e bata denbaya kanna xili ba yinna man-gan Bεlɛsɛbu, e nde falama nɛn denbayaan fan ma dangu na ra!”

Ala yεεragaxuna fe

Luka 12.2-7

26 Yesu naxa, “Na ma, ε nama gaxu ya-maan yεε ra. Fe luxunxine minima nɛn kenɛnni, wundo feen birin kolonma nɛn.

27 N naxan falama ε xa dimini, ε na fala kenɛnna ma. N na naxan kɔyɛkɔyɛn ε xa, ε na rawanga banxine xuntagi.

28 Muxun naxanye fati bɛndɛn faxama, koni e mi nɔε ε niin halagɛ, ε nama gaxu ne yεε ra. Koni ε gaxu Ala yεε ra naxan fati bɛndɛn nun niin halagima yahannama yi.

29 Xɔlidi firin mi sare gbanan firinna ra ba? Koni hali na xɔlidi keden pe mi birɛ bɔxɔni xa i Fafe Ala mi tin.

30 Hali ε xun sɛxɛ keden kedenne, Ala e birin xasabin kolon.

31 Nanara, ε nama gaxu, ε tan fisa xɔlidi wuyaxi xa!”

I ti Yesu a fe ra yamaan yɛtagi

Luka 12.8-9

32 Yesu naxa, “Naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yɛtagi, n fan na ɲɔxɔnna ligama a xa nɛn n Fafe Ala yɛtagi ariyanna yi.

33 Koni naxan yo na a mɛ n na yamaan yɛtagi, n tan fan n mɛma a ra nɛn n Fafe Ala yɛtagi ariyanna yi.”

Bɔɲe xunbenla mi a ra dunuɲa yi

Luka 12.51-53, 14.26-27

34 Yesu naxa, “Ε nama ε miri fa fala n faxi bɔɲe xunbenla nan na dunuɲa yi. N mi faxi bɔɲe xunbenla xan na koni fɔ silanfanna. §

35 N bata fa alogo dii xɛmɛne xa keli e fafane xili ma, dii tɛmɛne yi keli e ngane xili ma, ɲaxanle fan yi keli e mamene xili ma.

36 Muxune yaxune kelima e denbayane yɛtɛn nin.

37 Naxan yo a nga hanma a fafe xanu dangu n tan na, na kanna mi findɛ n gbeen na. Naxan yo a dii xɛmɛna hanma a dii

† 10:14: 10.14 E **sanne rakunkun** feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra. ‡ 10:15: 10.15 **Sodoma nun Gomora** findi taa ɲaxine nan na

Ala naxanye halagi Iburahima waxatini. A mato Dunuɲa Fɔlɔn sora 19 kui. § 10:34: 10.34 **Silanfanna**: Sofane

yengɛso degɛmana. * 10:38: 10.38 Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna

nɛn, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wɛkile sayaan na Yesu fɔxɔ ra.

temen xanu dangu n tan na, na kanna mi finde n gbeen na.

³⁸ Naxan mi a faxa wudin* tongoma, a bira n fɔxɔ ra, na kanna mi finde n gbeen na.

³⁹ Naxan na a niin makantan, na bɔnɔma ayi nɛn. Koni naxan na bɔnɔ a niini n ma fe ra, na kisima nɛn.”

Barayina fe Maraka 9.41

⁴⁰ Yesu naxa, “Naxan na ε tan yisuxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xɛxi.

⁴¹ Naxan na Alaa xerana nde yisuxu bayo Alaa xeraan to a ra, na kanna barayin sɔtɔma nɛn naxan nagidixi Alaa xerane ma. Naxan na tinxin muxuni suxu bayo a tinxin, na kanna barayin sɔtɔma nɛn naxan nagidixi tinxin muxune ma.

⁴² N xa jɔndin fala ε xa, naxan na ige xunbenla gbansanna fi muxudina nde ma bayo n fɔxɔrabirana nde to a ra, na mi fulama a barayin na.”

11

Yoni Marafu Tiina xerane Luka 7.18-25

¹ Yesu yelin yamarine fiye a xarandii fu nun firinne ma waxatin naxan yi, a yi siga xaran tideni e nun kawandi badeni Galile yamanan taane yi.

² Yoni yi Alaa Muxu Sugandixina wanle fe mɛ kasoon na, a yi a xarandiina ndee rasiga a fema.

³ E xa sa Yesu maxɔdin, e naxa, “Yoni yi naxan ma fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbɛtɛ nan legeden?”

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E naxan mɛma, ε yi a to, ε sa na fala Yoni xa.

⁵ Danxutɔne seen toma, lɛbutɛnne sigan tima, dogonfontɔne kɛndɛyaan sɔtɔma, tuli xɔrine falan mɛma, faxa muxune kelima sayani, n ma falan Xibaru Fajin nalima yiigelitɔne ma.

⁶ Sɛwan na kanna xa naxan mi birama tantanni n ma fe yi!”

* **11:10: 11.10** Malaki 3.1. † **11:14: 11.14** **Nabi Eli** a fe seɓɛxi Malaki 3.23 kui. Sariya karamɔxɔne yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mɔn fama nɛn benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamali.

⁷ Yoni a xarandiine yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala fɔlɔ yamaan xa, a naxa, “E siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen seɓɛ ramaxan ba?

⁸ Xa na mi yi a ra, ε siga nanse matodeyi? Xɛmɛn naxan marabɛri baxi dugi fajin na ba? Koni muxun naxanye marabɛri baxi na kiini, ne manga banxine nin!

⁹ Nayi, ε siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala ε xa, ε bata nde to naxan gbo nabiin xa.

¹⁰ Amasɔtɔ Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, ‘N nan n ma xeraan nasigama i yeɛ ra, naxan kirani tɔnma i xa.’*

¹¹ N xa jɔndin fala ε xa, muxun naxanye birin fɔlɔ bari, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Ariyanna Mangayani, na gbo Yoni xa.

¹² Fɔlɔ Yoni a waxatin ma han iki, e bata Ariyanna Mangayaan jaxankata. Gbalotɔne kataxi e xa a suxu.

¹³ Nabine kitabune nun Sariya Kitabun bata nabiya falane ti fa han fa dɔxɔ Yoni a waxatin na.

¹⁴ Xa ε tinjɛ a feen mɛ, ε a kolonma nɛn, Yoni nan Nabi Eli ra naxan yi daxa a xa fa.†

¹⁵ Awa, xa tunla naxan xɔn, na xa a tuli matil!”

¹⁶ “Awa, n to muxune misalɛ nanse ra iki? E luxi nɛn alo diidin naxanye sabaan soma lɔxɔ tideni e yi e xui ramini bonne ma,

¹⁷ e naxa, ‘Nxu bata xulenna fe ε xa koni ε mi ε bodon. Nxu bata binbi wuga sigin sa koni ε mi wuga!’

¹⁸ Yoni fa nɛn a mi donse don, a mi a min, bayo a yi sunni waxatin birin, e birin yi a fala, e naxa, ‘Ninanna nan a fɔxɔ ra!’

¹⁹ N tan Muxuna Dii Xɛmɛn yi fa, n donseen don, n yi n min, e birin yi a fala, e naxa, ‘Xɛmɛni ito mato! Fudimaan nun dɔlɔ minna nan a ra. Mudu maxinle nun hake kanne xɔyin nan a ra!’ Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne jɔndin yitama e kɛwanle xɔn ma nɛn.”

Taa denkelɛyatarene fe Luka 10.13-15

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi na taane yalagi fɔlɔ, a bata yi kabanako fe wuyaxi liga

dɛnaxanye yi, bayo e muxune mi yi tinma e kɛwanle masare.

²¹ A yi a fala, a naxa, “Gbalon Korasin kaane yɛɛ ra! Gbalon Betasada kaane yɛɛ ra, bayo kabanako feen naxanye liga ɛ tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidɔn taani nun, na kaane yi e xun xanbi soma e hakene yi nɛn, e kasa bɛnbɛnle ragodo e ma nimisani, e dɔxɔ xubeni.‡

²² Nba, n xa a fala ɛ xa, fa fala Ala kininkininma nɛn Tire taan nun Sidɔn taan ma Kiti Sa Lɔxɔni dangu ɛ tan na.

²³ Ɛ tan Kapɛrunan kaane, ɛ tema nɛn kore xɔnna ma ba? Ɛn-ɛn, ɛ godoma laxira nin! Bayo kabanako feen naxanye bata liga ɛ tagi, xa na yi liga Sodoma taani nun, sa a mɔn yi na nun han to!

²⁴ N xa a fala ɛ xa, Ala kininkininma Sodoma kaane ma nɛn Kiti Sa Lɔxɔni dangu ɛ tan na!”

Fa Yesu ma Luka 10.21-22

²⁵ Yesu yi a fala na waxatini, a naxa, “N Fafe Ala, kore xɔnna nun dunɔɔ Marigina, n barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane nun fekolonne ma, i bata ne yita diidine ra.

²⁶ N Fafe, a i kɛnɛnxi na kii nin.

²⁷ N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Alaa Dii Xɛmɛn kolon fɔ a Fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fɔ a Dii Xɛmɛna e nun a Dii Xɛmɛn waxi a yita feni naxanye ra.”

²⁸ “Ɛ tan naxanye birin xadanxi, goron binyene ɛ tan naxanye xun ma, § ɛ fa n ma, n xa matabun fi ɛ ma.

²⁹ Ɛ n ma goron tongo gbelemɛn* tongo, ɛ yi n ma xaranna suxu bayo n limaniyaxi, n nan n yɛtɛ magodoxi, ɛ niine matabun sɔtɔma nɛn.

‡ **11:21: 11.21E** dɔxɔ fena xubeni, e namunna nan yi na ra naxan yi a yitama fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi.

§ **11:28: 11.28Goronna** mi a ra muxun xun ma fɔ naxan a niin tɔrɔma. * **11:29: 11.29Goron tongo gbelemɛni** ito bunna nɛn fa fala muxune lan e xa Yesu a dunɔɔ yi gidi kiin tongo. Na mi muxune findima konyine ra, koni a e raxɔrɔyama e yulubina konyiyaan nan ma. * **12:2: 12.2** Farisi muxune namunne mi yi tinɔɔ wali yo xa kɛ **Matabu Lɔxɔni**. Na feen seɓɛxi Xɔrɔyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlɛxine mi yi maliyɛ na lɔxɔni. † **12:3: 12.3** A mato Samuyeli Singen 21.2-7 kui. ‡ **12:6: 12.6** Yesu faxi kisi kiraan naxan na, na tɔnɔn **gbo** dangu Ala Batu Banxin na. § **12:7: 12.7** Hose 6.6 Na waxatini, saraxane yi ralima Ala ma, nde yɛtɛn yi sa tɛni muxu yo mi e don. Ala naxa, a rafanɔɔ a ma, i hinan i adamadi boden na benun i xa saraxan ba Ala xa. * **12:10: 12.10** Musaa sariyan mi tinɔɔ muxun xa wali Matabu Lɔxɔni. (Xɔrɔyaan 20.8-10) Muxuni itoe yi laxi a ra fa fala dandan tiin findixi wanla nan na. Yesu yi muxune rakɛndɛyama Matabu Lɔxɔni. Na yi findi yɛngɛn na Yesu nun dina muxune tagi naxanye yi sariyan suxi kii xɔdɛxɛni.

³⁰ Amasɔtɔ, n ma goron tongo gbelemɛn mi binya, n ma goronna yelefɔ.”

12

Matabu Lɔxɔna fe

Maraka 2.23-28, Luka 6.1-5

¹ Na waxatini, Yesu yi danguma xɛɛna nde ma Matabu Lɔxɔni, kamɛn yi a xarandiine suxu e sansi tɔnsɔnne ratoron-don fɔlɔ, e yi e don.

² Farisi muxune to na to, e yi a fala Yesu xa, e naxa, “A mato, i ya xarandiine feen naxan ligama na mi daxa Matabu Lɔxɔni.”*

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ɛ mi na xaranxi ba, kamɛn Dawuda nun a fɔxɔrabirane suxu waxatin naxan yi?†

⁴ Na waxatini, a so nɛn Alaa banxini. A tan nun a fɔxɔrabirane yi buru ralixin don, muxun mi yi daxa a xa naxan don fɔ saraxaraline.

⁵ Ɛ munma Sariya Kitabun xaran ba? A seɓɛxi naxan kui fa fala a saraxaraline walima saraxa badɛni Ala Batu Banxini Matabu Lɔxɔn birin yi koni e mi yalagixi.

⁶ N xa a fala ɛ xa, fena nde be naxan gbo Ala Batu Banxin xa.‡

⁷ Kitabun naxa, ‘Hinanna rafan n ma dangu saraxan na.’§ Xa ɛ yi na bunna kolon nun, ɛ mi yi yo kanna yalagima nun.

⁸ Bayo n tan Muxuna Dii Xɛmɛn nan Matabu Lɔxɔn kanna ra.”

Xɛmɛ yii madɔnxina fe

Maraka 3.1-6, Luka 6.6-11

⁹ Yesu yi keli na, a siga e salide banxini.

¹⁰ Xɛmɛna nde yi na yi naxan yiin yi madɔnxi. E yi Yesu maxɔdin, e naxa, “A daxa dandanna yi ti Matabu Lɔxɔni ba?”* Amasɔtɔ e yi wama a tɔɔɔɔɔ feni fena nde ma.

11 Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa yexxena e tan nde keden yii, xa a sin yinla ra Matabu Loxoni, e mi a rate ba?”

12 Muxun fisa yexxen xa pon! Nanara, a daxa muxun xa fe faɲin liga Matabu Loxoni.”

13 Na xanbi ra, a yi a fala xemen xa, a naxa, “I yiini bandun.” Xemen yi a yiini bandun. A yiin yi kendeɣa alo a yiin bonna kii naxan yi.

14 Farisi muxune yi siga, e sa e bode to Yesu xili ma a faxa feen ma.

Ala walikɛn naxan sugandixi

15 Yesu yi na kolon, a keli, a siga. Muxu wuyaxi yi biraxi a foxo ra. A yi e furetone birin nakendeɣa,

16 a yi e yamari, a e nama a fe fala bonne xa.

17 A na ligaxi nen, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

18 “Ala naxa, ‘N ma walikɛn ni i ra, n naxan sugandixi, n xanuntenna naxan n kenɛnxi han! N nan n ma Nii Sariɲanxin nagodoma a ma nen.

A yi n ma kiti kenden nali siyane ma.

19 A mi fe matandin tiye,

a mi sɔnxo sɔnxoɛ.

A mi falan tiye taan xun xon.

20 A mi xaye yidoxini girɛ,

a mi lenpun tumatɔɔn natuyɛ.†

Han a yi nɔɔn soto kiti kenden xa.

21 Siyane e yigi sama nen a yi.’ ”‡

Yesu nun Yinna Mangana fe

Maraka 3.20-30, Luka 11.14-23

22 Muxuna nde yi fa xeme danxutona nde ra Yesu fema, a mi yi nɔe falan fan tiye bayo ɲinan ɲaxin nan yi a foxo ra. Yesu yi a rakendeɣa, a nɔ falan tiye, a yi seen to.

23 Yamaan birin yi kabe e maxodinna ti, e naxa, “Dawudaa Dii Xemen nan ito ra ba?”§

24 Farisi muxune to na me, e yi a fala, e naxa, “A ɲinanne kedima yinna mangan Belesɛbu barakan nin.”

25 Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala e xa, a naxa, “Yengen yamanan naxan yitaxunxi,* na yamanan kalama nen mafuren! Yengen tanden naxan kui hanma taana, na fan kalama nen.

26 Xa Setana nan Setana kedima, a mangayaan bata yitaxun yengeni. A sabatima nayi di?

27 Xa n ɲinanne kedima Belesɛbu barakan nin, e foxorabirane e kedima nanse xon nayi? Na ma, e foxorabirane a yitama nen nayi fa fala yo mi e xa!

28 Koni xa n ɲinanne kedima Alaa Nii Sariɲanxin barakan nin, na a yitama nen nayi fa fala Alaa Mangayaan bata e li.”

29 “Muxu yo mi nɔe soe senbɛmana banxini,† a yi a yii seene tongo, fo a senbɛmaan xidi singen. Na xanbi ra, a nɔe banxin kui seene tonge nen.

30 Xa muxun mi luxi n xa, na bata keli n xili ma. Xa nxu nun muxu yo mi malan, ne sigama ayi nen.”

31 “Nanara, n na a falama e xa fa fala muxun yulubin naxan birin ligama e nun a fala ɲaxin naxan birin tima Ala ma, Ala e mafeluyɛ nen ne birin na. Koni muxu yo na Alaa Nii Sariɲanxin nayelevu, na kanna mi mafeluyɛ mumɛ!

32 Muxu yo fala ɲaxin ti n tan Muxuna Dii Xemen ma, Ala a mafeluyɛ nen. Koni muxu yo fala ɲaxin ti Alaa Nii Sariɲanxin ma, Ala mi na kanna mafeluyɛ dunuɲa yi hanma waxati famatoni han habadan.”

Wudin nun a bogine fe

Luka 6.43-45

33 “Xa wudin binla fan, a bogin fan fanma ayi nen. Xa wudin binla kobi, a bogin fan kobima ayi nen. Bayo wudin kolonma a bogin nan xon.

† 12:20: 12.20a mi lenpu tumatɔɔn natuyɛ: Na findixi a limaniyaan misaala nan na fa fala a maliin nan tima benun a xa kalan ti. ‡ 12:21: 12.21 Esayi 42.1-4 § 12:23: 12.23Dawudaa Dii Xemena: Yamaan yi Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde legedenma naxan yi lan nun a findi mangan na fata nabiya falane ra naxanye Alaa Muxu Sugandixin fa feen falaxi benun a waxatin xa a li. * 12:25: 12.25yamananana: ɲinanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nen alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi ɲinanne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. † 12:29: 12.29 Sandani ito kui, Setana findixi senbɛmaan nan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna ɲaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi.

³⁴ Ɛ tan saƙi bɔnsɔnne! Ɛ nɔɛ fala faƙin tiyɛ di, bayo ɛ ɲaxu? Amasɔtɔ feen naxanye muxun bɔɲeni, a ne nan falama.

³⁵ Muxu faƙin fe faƙin nan naminima a muxu faƙiyani. Muxu ɲaxin yi fe ɲaxin namini a muxu ɲaxiyani.

³⁶ N xa a fala ɛ xa fa fala muxune dɛntɛgɛn sama nɛn kiti lɔxɔni lan e fala fuune birin ma.

³⁷ Bayo i ya fala tixine nan yoon fima i ma, e tan nan mɔn findima i yalagi xunna ra.”

*Nabi Yunusaa taxamasenna fe
Maraka 8.11-12, Luka 11.29-32*

³⁸ Na xanbi ra, sariya karamɔxɔn nun Farisi muxuna ndee yi falan ti a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu waxi a xɔn ma, nxu xa i to kabanako taxamasenna nde ligɛ.”

³⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Iki muxune findixi muxu ɲaxine nun nafigine nan na, ɛ to n maxɔdinma kabanako taxamasenna ma. Koni ɛ mi kabanako fe yo toɛ ba Nabi Yunusa taxamasenna ra.

⁴⁰ Nabi Yunusa kɔɛ saxan soge saxan ti yɛxɛ gbeen kui kii naxan yi, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn fan kɔɛ saxan soge saxan tima na kii nin bɔxɔn bun ma.

⁴¹ Niniwa kaane tima nɛn Kiti Sa Lɔxɔni, e yi iki muxune yalagi bayo ne Yunusaa kawandin mɛ waxatin naxan yi, e xun xanbi so nɛn e hakɛne yi. Anu, fena nde be naxan gbo Yunusa xa.†

⁴² Ɓaxalan Mangan naxan keli sogetede yiifanna ma, na tima nɛn kiti sa lɔxɔni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi bɔxɔn danna nan na fa a tuli matideni Sulemani a fekolonna falane ra.‡ Awa, n xa a fala ɛ xa, naxan gbo Sulemani xa, na be yi.”

*Yinna ɲaxine xɛɛ fena
Luka 11.24-26*

⁴³ “Yinna ɲaxin na xɛɛ muxun fɔxɔ ra waxatin naxan yi, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to,

⁴⁴ a a mirima nɛn nayi, a naxa, ‘N kelixi dɛnaxan yi, n mɔn xa xɛɛ na.’ Nayi, a na xɛɛ na, xa a sa na kui genla li,* a makɔxi, a yitɔnxi,

⁴⁵ a sigama nɛn nayi, a sa fa yinna ɲaxi solofere gbɛɛye ra naxanye ɲaxu dangu a tan na. Ne yi lu a fɛma. Na muxuna fe ɲaɲanna ɲaxuma ayi nɛn dangu a fɔlɔn na. A ligama na kii nin iki muxu ɲaxine fan na.”

*Yesu nga nun a xunyɛne fe
Maraka 3.31-35, Luka 8.19-21*

⁴⁶ Yesu yi falan tima yamaan xa waxatin naxan yi, a nga nun a xunyɛne yi fa, e ti tandeni, e yi waxi a xɔn ma, e xa falan ti Yesu xa.

⁴⁷ Nanara, muxuna nde yi a fala a xa, a naxa, “I nga nun i xunyɛne tixi tandeni, e waxi i to feni.”

⁴⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nga nun n xunyɛne findixi nde ra?”

⁴⁹ Na xanbi ra, a yi a yiin ti a xarandiine ma, a naxa, “Nga nun n xunyɛne itoe nan na.

⁵⁰ Bayo naxanye n Fafe Ala sagoon liga, naxan ariyanna yi, ngaxakeden xɛmɛmaan nun ɲaxalanmaan ne nan na, e nun nga.”

13

*Sansi wonla fe sandana
Maraka 4.1-9, Luka 8.4-8*

¹ Na lɔxɔn yɛtɛni Yesu yi keli banxini, a siga daraan dɛxɔn ma, a sa dɔxɔ na yi.

² Yama gbeen yi malan a fɛma. Nayi, a yi so kunkin kui, a dɔxɔ. Yamaan yi lu xareyaan na.

³ A fala wuyaxi ti e xa sandani, a naxa, “Xɛɛ biina nde yi mini, a siga a sansiɛn wolideni.

⁴ A yi sansiɛn wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma, xɔline yi ne don.

⁵ Ndee yi bira fanyen fari, bɛndɛ gbee mi yi dɛnaxan yi. E yi soli mafuren, amasɔtɔ bɛndɛn mi yi gbo na yi.

⁶ Sogen to te, ne yi lisi a ra, e xara bayo e salenne mi yi godoxi bɔxɔni ki faƙi.

⁷ Sansina ndee yi bira sɛxɛ ɲali kanne tagi, sɛxɛne yi gbo, e yi e don.

† 12:41: 12.41 A mato Yunusa sora 1 han sora 4 kui. § 12:42: 12.42 A mato Mangane Singen 10.1-10 kui. * 12:44: 12.44 Na yire **kui genla** findixi muxun bɔɲen nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sariɲanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali koline ma.

⁸ Koni ndee yi bira bəxə fəɲini, e bogi, e keden kedenna birin yi keme sətə hanma tonge sennin, hanma tonge saxan.

⁹ Xa tunla naxan xən, na xa a tuli mati!”

Sandane sa xunna

Maraka 4.10-12, Luka 8.9-10

¹⁰ Xarandiine yi fa Yesu fəma, e yi a maxədin, e naxa, “Nanfera i falan tima yamaan xa sandani?”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ariyanna Mangayaan wundo feene kolonna bata so ε yii koni a mi soxi e tan yii.

¹² Amasətə seen muxun naxan yii, nde mən soma nən na yii, a yi gbo ayi. Koni se mi muxun naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nən.

¹³ Nanara, n falan tima ne xa sandan nin. Amasətə e seen matoma nən han, koni e mi a yigbema, e tuli matima nən han, koni e mi fe mema, e mən mi a famuma.

¹⁴ Na ma, Nabi Esayi a nabiya falan bata kamali nayi, a naxa,
‘E tuli matima nən han,
koni ε mi fefe famuma.
E seen matoma nən han,
koni ε mi a yigbema.

¹⁵ Amasətə yamani ito bəɲen bata xədxə ayi.

E bata e tunle dutun,
e yi e yεene raxi.

Na ma, e mi fa seen toma
e tunle yi falan mε,
e xaxinla yi feen famu.

E yi xεtε n ma, n yi e rakendεya.* ”

¹⁶ “Koni sɛwana ε xa, amasətə ε yεene bata seen to, ε tunle mən bata feen mε.

¹⁷ N xa ɲəndin fala ε xa, nabi wuyaxi nun tinxin muxu wuyaxi yi waxi a to feni ε naxan toma, koni e mi a to, e mən mi a mε ε naxan mema.”

Yesu yi sandan bunna yeba

Maraka 4.13-20, Luka 8.11-15

¹⁸ Yesu naxa, “E tuli mati, ε yi sansi wonla fe sandan bunna kolon.

¹⁹ Naxanye na Ariyanna Mangayaan falan mε, koni e mi a famu, Fe Naxin Kanna fama nən, a yi a xasun e bəɲeni. Ne luxi nən alo sansiin naxanye bira kiraan xən ma.

²⁰ Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne luxi nən alo muxun naxanye falan mε, e yi a suxu sɛwani sa!

²¹ Koni salen mi e bun, e mi buma. Təɾən nun bεsɛnxənyaan na fa waxatin naxan yi Alaa falana fe ra, e birama nən tantanni xulən!

²² Sansiin naxanye bira sɛxε ɲali kanne tagi, ne luxi nən alo muxun naxanye falan mema, koni dunuɲa xaminne nun nafulu feen kunfan yi a liga e Alaa falan bəɲin, a tənən mi lu e ma.

²³ Sansiin naxanye bira bəxə fəɲini, ne luxi nən alo muxun naxanye falan mε, e yi a famu. E bogima nən, ndee yi bogi keme ramini, ndee tonge sennin, ndee tonge saxan.”

Maala nun xaratuna fe sandana

²⁴ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nən alo xemen naxan sansi fəɲin woli a xeen ma.

²⁵ Koni yamaan yi xima waxatin naxan yi, a yaxun yi fa xaratu kesen woli maali, a siga.

²⁶ E to sabati, maala yi a biye ayi, xaratun fan yi a biye ayi.

²⁷ Xee kanna walikene yi fa a fəma, e naxa, ‘Nxu fafe, i mi sansi fəɲin xan woli i ya xeen ma ba, xaratuni ito kelixi minen yi?’

²⁸ A yi e yabi, a naxa, ‘N yaxuna nde nan na ligaxi.’ Walikene yi a maxədin, e naxa, ‘I waxi a xən nxu xa sa e matala ba?’

²⁹ A yi e yabi, a naxa, ‘En-en de! E nema xaratune tale waxatin naxan yi, ε maala nde fan talama nən.

³⁰ E xa a lu na, maala nun xaratun xa gbo e bode xən ma han a xaba waxatina. N na a fale n ma walikene xa na waxatini, n naxa, ε xaratun singen malan, ε yi a raxidi alogo e xa sa tɛeni. Na xanbi ra, ε maala fan malan, ε yi a sa n ma sagan kui.’ ”

Sansi kesε xunxurina fe sandana

Maraka 4.30-32, Luka 13.18-19

³¹ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nən alo sansi kesε xuridina,† muxun naxan sima a xeen ma.

³² Hali a to xurun sansiin birin xa, koni a na gbo waxatin naxan yi, a danguma nən

* 13:15: 13.15 Esayi 6.9-10 † 13:31: 13.31 Sansini ito xili nən mutaridi.

sii seene birin na, a findi wudi binla ra, xoline yi e tēen sa a yi.”

Burun nate sena fe sandana

Luka 13.20-21

³³ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nēn alo burun nate sena‡ naxanla naxan tongo, a yi a sa buru fuji benbeli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te.”

Yesu yi e xaran sandane ma

Maraka 4.33-34

³⁴ Yesu yi feni itoe birin fala yamaan xa sandane yi. A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa.

³⁵ Nayi, nabina falan yi kamali, a naxa, “N sandane nan sama. N wundo fonne nan yebama naxanye yi luxunxi xabu dunuƴa da.”§

Yesu yi xaratu keƙena feen yeba

³⁶ Na xanbi ra, Yesu yi keli yamaan fema, a so banxini. A xarandiine yi fa a fema, e naxa, “Xaratun naxanye xēen ma, na sandan bunna fala nxu xa.”

³⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xemen naxan sansi faƴin woli, n tan Muxuna Dii Xemen nan na ra.

³⁸ Xēna, dunuƴa nan na ra. Sansi faƴina, Ariyanna Mangayaan muxune nan ne ra. Xaratu keƙene, Fe Naxin Kanna muxune nan ne ra.

³⁹ Yaxun naxan xaratu keƙen wolin xēen ma, Yinna Mangan nan na ra, Setana. Malo xabana, waxati raƴanna nan na ra, malo xabane nan malekane ra.

⁴⁰ Xaratun ba fena maali, a sa tēni, a ligama na kii nin waxati raƴanni.

⁴¹ N tan Muxuna Dii Xemen, n nan n ma malekane rasigama nēn. Naxanye birin muxune birama tantanni e nun fe ƴaxi rabane birin, malekane ne malanma nēn, e yi e ba n ma Mangayani.

⁴² E yi e woli sulun tēni,* wugan nun ƴin naxinna denaxan yi.

⁴³ Koni tinxin muxune yilenma nēn alo sogena e fafe Alaa Mangayani. Xa tunla naxan xon, na xa a tuli mati!”

Nafulu luxunxina fe sandana

⁴⁴ Yesu naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nēn alo nafulu gbeen naxan luxunxi xēen ma. Xemen na nde yi na to, a mōn yi a luxun. Nayi, a sēwaxin yi sa a yii seene birin mati, a xete, a fa na bōxōn sara.”

⁴⁵ Yesu naxa, “Ariyanna Mangayaan mōn luxi nēn alo yulan naxan bōxōn bun nafunla† fenma.

⁴⁶ A to gēme faƴi faƴin to naxan sare gbo han, a yi xete a konni, a yi sa a yii seene birin mati, a sa na gēmen sara.”

Yexe suxu yalana fe sandana

⁴⁷ Yesu naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nēn alo yexe suxun yalaan naxan wolin baani, a yi yexen siyane birin suxu.

⁴⁸ Yalaan na rafe waxatin naxan yi, yexe suxune yi a bandun. E yi a rate xareyaan na, e dōxō. E yi yexe sensenne malan debene kui, e yi a ƴaxine woli ayi.

⁴⁹ A ligama na kii nin waxati raƴanni. Malekane sigama nēn, e muxu ƴaxine malan e danna, keli tinxin muxune tagi,

⁵⁰ e yi e woli sulun tēni, wugan nun ƴin naxinna denaxan yi.”

Fe fonna nun a nenena a fe

⁵¹ Yesu yi e maxōdin, a naxa, “E bata feni itoe famu ba?” E yi a yabi, e naxa, “Ƴn.”

⁵² A yi a fala e xa, a naxa, “Nanara, sariya karamōxōn naxanye birin bata xaran lan Ariyanna Mangayana fe ma, ne luxi nēn alo banxi kanna naxan nafulu nenene nun a fonne raminima a se ramaradeni.”

Nasarēti kaane yi e me Yesu ra

Maraka 6.1-6, Luka 4.16-30

⁵³ Yesu yelin sandane se waxatin naxan yi, a yi keli mēni,

⁵⁴ a xete a konni a maxuruxi taan naxan yi. A e xaran e salide banxini waxatin naxan yi, naxanye a xuiin me, ne yi kabē. E maxōdinna ti, e naxa, “A xaxili sifani ito nun kabanako senbeni ito sōtōxi minen yi?

⁵⁵ Kamuderena dii xemen xa mi ito ra ba? Mariyama a diin xa mi a ra ba? Yaki nun Yusufu nun Simōn nun Yudasi tada xa mi ito ra ba?

⁵⁶ A xunye dii temene xa mi dōxi be ba? A tan feni itoe birin sōtōxi minen yi?”

‡ 13:33: 13.33burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. § 13:35: 13.35 Yaburin 78.2

* 13:42: 13.42Sulun tēni mōn falama yirena nde yi fa fala “Furu tēna.” † 13:45: 13.45bōxō bun nafunla: Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fōxō ige yi xaxunna ndee kui. Na gēmen xili nēn “Perili.”

⁵⁷ E yi e mε a ra.

Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Nabiin binye yiren birin yi fɔ a konna nun a denbayani.”

⁵⁸ A mi kabanako fe wuyaxi liga na amasɔtɔ e mi yi dɛnkɛɛyaxi.

14

Herode yi Yoni Marafu Tiin faxa

Maraka 6.14-29, Luka 9.7-9

¹ Na waxatini, Galile mangan Herode yi Yesu a fe mε.

² A yi a fala a fɔxɔrabirane xa, a naxa, “Yoni Marafu Tiin nan a ra. Yoni bata keli sayani! Nanara, sɛnbɛna a yii, a kabanako feene liga.”

³ A na fala nɛn, amasɔtɔ a bata yi Yoni suxu nun, a yi a xidi, a yi a sa kasoon na Herodiyade a fe ra, naxan yi findixi Herode fafaxakedenna Filipi a ɲaxanla ra nun.

⁴ Yoni yi a falama Herode xa, a naxa, “A mi daxa, i xa Herodiyade futu!”

⁵ Herode yi waxi a xɔn ma a xa Yoni faxa, koni a yi gaxuxi yamaan yεε ra bayo ne yi Yoni yatɛxi nabiin nan na.

⁶ Awa, Herode bari lɔxɔn sumunna a lixina, Herodiyade a dii tɛmɛn yi a bodon yamaan yɛtagi. Na yi Herode kɛnɛn han

⁷ a yi saratin tongo na sungutunna xa, a yi a kɔlɔ, a a na a xandi sese yi, a na soma a yii nɛn.

⁸ A nga yi a radin alogo a xa ito nan fala, a naxa, “Yoni Marafu Tiin xunna so n yii wure lefaan ma be.”

⁹ Manga Herode niin yi rafɔrɔ a ma, koni bayo a bata yi saratin tongo a muxu xilixine yεε xɔri, a yi yamarin fi, a na xa liga.

¹⁰ Nayi, e sa Yoni xunna sɛgɛ a dɛ kasoon na.

¹¹ E yi fa a xunna ra wure lefaan ma, e yi a so sungutunna yii, a siga a ra a nga fɛma.

¹² Yoni a xarandiine yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun. Na xanbi ra, e yi sa a fala Yesu xa.

Yesu yi muxu wuli suulun dɛge

Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17, Yoni 6.1-

14

¹³ Yesu na feen xibarun mε waxatin naxan yi, a siga kunkin kui a danna yire

madunduxina nde yi. Yamaan to na mε, e keli e taane yi, e siga a fɔxɔ ra e sanna ma.

¹⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to, a kininkinin e ma, a yi e furetɔne rakɛndɛya.

¹⁵ Ninbanna ra, a xarandiine yi e maso a ra, e naxa, “Kɔɛ bata so, burunna nan nun be ra, yamaan beɲin, e xa siga banxidɛne ra, alogo e xa sa donseen sara e yɛtɛ xa.”

¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “Hali e mi siga, ɛ tan yɛtɛɛn xa donseen so e yii.”

¹⁷ E yi Yesu yabi, e naxa, “Naxan nxu yii be buru xun suulun nun yɛxɛ firin.”

¹⁸ Yesu naxa, “ɛ fa ne ra be.”

¹⁹ A yi a fala yamaan xa, a e xa dɔxɔ sɛxɛne fari. Na xanbi ra, a yi na buru xun suulunne nun yɛxɛ firinne tongo, a yi a yɛɛn nate kore, a barikan bira Ala xa, a burune yigira. A yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na.

²⁰ E birin yi e dɛge, e lugo ken! A xarandiine yi debe fu nun firin nafe e dungi dungi dɔnxɛne ra.

²¹ Muxun naxanye e dɛge, ba ɲaxanle nun diidine ra, muxu wuli suulun ɲɔxɔn.

Yesu yi sigan ti igen fari

Maraka 6.45-52, Yoni 6.15-21

²² Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yεε ra daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na, a yi yamaan naxɛtɛ.

²³ A to yelin yamaan nasigɛ, a kedenna yi te geyaan fari Ala maxandideni. A yi lu na han kɔɛ yi so.

²⁴ Kunkin bata yi siga daraan xun ma pon! Igen mɔrɔnnɛ* yi lu kunkini maxɛ amasɔtɔ foye gbeen bata yi a xun sa e ma.

²⁵ Yesu yi fa sigan tiyɛ igen fari, a yi sa e li subaxa makedini.

²⁶ A xarandiine to a to sigan tiyɛ igen fari, e gaxu kati! E gbelegbele, e naxa, “Muxun yɛlɛnna nan ito ra!”

²⁷ Yesu yi falan ti e xa mafurɛn, a naxa, “ɛ wɛkilɛ, n tan nan a ra. ɛ nama gaxu!”

²⁸ Piyɛri yi falan ti, a naxa, “Marigina, xa i tan nan a ra yati, n yamari a n xa siga i fɛma igen fari.”

²⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Fa be!” Nayi, Piyɛri yi keli kunkin kui, a sigan ti fɔlɔ igen fari siga Yesu fɛma.

* 14:24: 14.24Igen mɔrɔnnɛ: alo foyen na so igeni.

³⁰ Koni a toxina a foyen gbo, a yi gaxu, a godo fɔlɔ igen bun ma. A gbelegbele, a naxa, “Marigina, n nakisi.”

³¹ Yesu yi a yiin nasiga mafuren! A yi a rate, a naxa, “I ya denkeleyaan xurun. I sikexi nanfera?”

³² E firinna birin yi dɔxɔ kunkin kui, foyen yi a raxara.

³³ Xarandiin naxanye yi kunkin kui, ne yi e xinbi sin Yesu bun ma, e naxa, “Nɔndin nan a ra yati, Alaa Dii Xemen nan i tan na!”

Yesu yi muxune rakendeya

Maraka 6.53-56

³⁴ E to daraan gidi, e sa xaren li Gene-sareti yamanani.

³⁵ Yamaan yi Yesu kolon mɛnni. Na ma, e xeraan nasiga na rabilinna taane birin yi, e yi fa e furetɔne ra Yesu fɛma.

³⁶ E yi a mayandi, a xa tin furetɔne xa e yiine din a doma gbeen lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kɛndeyama nɛn.

15

Yahudiyane namun feene

Maraka 7.1-13

¹ Na xanbi ra, Farisi muxuna ndee nun sariya karamɔxɔne yi keli Yerusalɛn taani. E fa Yesu fɛma, e yi a maxɔdin, e naxa,

² “Nanfera i ya xarandiine mi en ben-bane namun feene suxuma? Benun e xa donseen don e mi e yiin naxama en ma dinan kiin ma.”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E fan Alaa yamarin kalama e yete namun feene ma nanfera?”

⁴ Bayo Ala naxa, ‘I baba nun i nga binya. Naxan na a baba danga hanma a nga, e na kanna faxa.’*

⁵ Koni e tan naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga, a naxa, ‘I yi maliin naxan sɔtɔma n na nun, n bata na fi Ala ma’

⁶ hali na kanna nama fa a fafe binya na maliin na. Nayi, e bata Alaa falan kala e namunna fe ra.

⁷ E tan nafigine! Nabi Esayi waliyiya falan naxan ti e fe ra, nɔndin na a ra, a naxa,

⁸ ‘Ala naxa, yamani ito n binyama e deen nin koni e bɔɔn makuya n na pon!

⁹ E n batuma fuyan!

Bayo e xaranna findixi adamadiine yamari xaranxine nan gbansan na!† ”

Muxuna sarijanna kala fena

Maraka 7.14-23

¹⁰ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan xili a fɛma. A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati, e yi ito famu.

¹¹ Seen naxan soma muxun de, na mi a sarijanna kalama fɔ falan naxan minima a de.”

¹² A xarandiine yi fa Yesu fɛma, e naxa, “I mi a kolon ba, fa fala i ya falan bata Farisi muxune xɔlɔ?”

¹³ Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe naxan ariyanna yi, na mi si seen naxanye sixi, ne birin talama nɛn.

¹⁴ E e lu na, danxutɔne nan e ra danxutɔne yee ra. Xa danxutɔn danxutɔn yii rasuxu, e firinna birin birama nɛn yinla ra.”

¹⁵ Piyeri yi falan ti, a naxa, “Sandani ito bunna fala nxu xa.”

¹⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E fan munma xaxili sɔtɔ ba?

¹⁷ E mi a kolon ba? Seen naxan na so muxun de, na godoma a kui nɛn, na xanbi ra, a mini a fatini.

¹⁸ Koni falan naxan minima muxun de, na kelima a bɔɔn nin, na nan muxune sarijanna kalama.

¹⁹ Bayo miriya naxine kelima muxun bɔɔn nin, a yi a ti muxu faxan nun yalunyaan nun yanga suxun nun mɔɔn nun wule sere baan nun konbin ma.

²⁰ Na feene nan muxune sarijanna kalama. Koni i na i dege i yiin naxataren na, na mi muxune sarijanna kalama.”

Naxanla denkeleyana fe

Maraka 7.24-30

²¹ Yesu yi keli na, a siga Tire taan nun Sidɔn taan yamanani.

²² Kanan kaa naxanla nde yi na yi, na yi fa Yesu fɛma. A gbelegbelema, a naxa, “N fafe, Dawudaa Dii Xemen, kininkinin n ma! Ninanna n ma dii temen fɔxɔ ra, a tɔrɔxi han!”

²³ Koni Yesu mi fala yo ti a xa. Yesu a xarandiina ndee yi fa a fɛma, e yi a mafan,

* 15:4. 15.4 Xɔrɔyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16 † 15:9. 15.9 Esayi 29.13

e naxa, “Naxanli ito rasiga! A biraxi en fəxo ra, a gbelegbelema.”

²⁴ Awa, Yesu yi e yabi, a naxa, “N mi faxi muxu gbete ma fo Isirayila kaa tununxine alo yexene.”

²⁵ Awa, na naxanla yi fa, a yi a xinbi sin Yesu bun ma, a yi a fala, a naxa, “N fafe, n mali.”

²⁶ Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “A mi lan i xa diidine donseen sa barene bun ma.”[‡]

²⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, “N fafe, nandin nan na ra. Koni hali barene donse yolonxine donma nen e kanna naxanye rayolonma bəxəni.”

²⁸ Nayi, Yesu yi a yabi, a naxa, “Nga naxanla, i ya denkeleyaan gbo! I rafan feen bata liga i xa.” Na waxatin yeteni, a dii temen yi kendeɣa.

Yesu yi muxu wuyaxi rakendeɣa

²⁹ Yesu yi keli na yi, a siga Galile Daraan dexən ma. A yi te geyaan fari, a dəxo.

³⁰ Yama gbeen yi fa a fema, e fa lebutenne nun danxutəne nun madəntəne nun bobone nun fureto wuyaxi gbeteɣe ra, e yi e sa Yesu bun ma. A yi e rakendeɣa.

³¹ Yamaan to a to, fa fala bobone falan tima, madəntəne bata kendeɣa, lebutenne bata sigan ti, danxutəne seen toma, e kabɛ. E yi Isirayilaa Ala tantun.

Yesu yi muxu wuli naanin dege

Maraka 8.1-10

³² Yesu yi a xarandiine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa, “Yamani ito kininkininna bata n suxu bayo e bata soɣe saxon ti n fema, donse mi fa e yii iki. N mi waxi e rasiga feni kaməna e ma. Xa na mi a ra, e fangan njanma nen kira yi.”

³³ Xarandiine yi a maxədin, e naxa, “Nxu tan donseen sətəma minen yi wulani ito yi naxan yama gbeen ito luge?”

³⁴ Yesu yi e maxədin, a naxa, “Buru xun yoli e yii?” E yi a yabi, e naxa, “Buru xun solofere, e nun yexedi dando nan nxu yii.”

³⁵ Yesu yi yamaan xili a e xa fa dəxo bəxən ma.

³⁶ Na xanbi ra, a buru xun soloferen nun yexene tongo, a barikan bira Ala xa. A yi e

yigira, a yi e so a xarandiine yii, xarandiine yi e yitaxun yamaan na.

³⁷ E birin yi e dege, e lugo. Xarandiine yi a dungi dungle matongo, e debe solofere rafe ne ra.

³⁸ Xemen naxanye na don, ba naxanle nun diidine ra, muxu wuli naanin.

³⁹ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan nasiga, a dəxo kunkin kui, a siga Magadan yamanani.

16

Taxamasenna maxədin fena

Maraka 8.11-13, Luka 12.54-56

¹ Farisi muxuna ndee nun Saduse muxuna ndee yi fa Yesu fema alogo e xa a keɣaan feseɣese, e a maxədin a xa taxamasenna yita e ra keli ariyanna yi.

² Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa kuyeni gbeelixi jinbanna ra e a falama nen a kuye faji yibama nen tila.

³ Xətənni xa kuyeni gbeelixi e naxa, ‘Tulen famaani ni i ra.’ E nəe kore xənna matoe nen e yi a bunna kolon. Koni e mi nəe waxatini ito feene bunna kolonɣe.

⁴ Iki muxune findixi muxu naxine nun nafigine nan na, e to n maxədinma kabanako taxamasenna ma. Koni e mi sese toma xa naxan mi findixi Yunusa taxamasenna ra.”

Na xanbi ra, a keli e fema, a yi siga.

Marakolonna lan xaranne ma

Maraka 8.14-21

⁵ Xarandiine yi gidima daraan kidi ma waxatin naxan yi, e yi njan, e mi buru xali e yii.

⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a liga e yeren ma Farisi muxune nun Saduse muxune burun nate sena* fe ra.”

⁷ E falan ti fəlo e bode tagi, e naxa, “A ito falama nen bayo en mi faxi buru ra en yii.”

⁸ Yesu yi a kolon e yi naxan falama. Nana, a yi e maxədin, a naxa, “E nanse falama e bode tagi, a e mi faxi buru na? E denkeleyaan xurun ɣe?”

⁹ E munma xaxili sətə ba? E bata njan na xən ba, n muxu wuli suulunna dege waxatin naxan yi buru xun suulunna ra,

[‡] 15:26: 15.26 Yesu naxanli ito a denkeleyaan nan feseɣesema sandani ito xən. Sandan kui, siya gbeteɣe findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isirayila kaane. * 16:6: 16.6burun nate sena: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

ε debe yoli rafe buru dungi dungi dɔnxene ra?

¹⁰ Hanma buru xun soloferen naxan yitaxun muxu wuli naaninna ra, ε debe yoli rafe buru dɔnxene ra na yi?

¹¹ Nanfera ε mi a bunna kolonxi fa fala n mi burun xan ma fe falama ε xa. N naxa, ‘E a liga ε yeren ma Farisi muxune nun Saduse muxune buru rate sena fe ra!’ ”

¹² Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon, a mi yi a falama e xa a e xa a liga e yeren ma burun nate sena a fe yi naxan buruni, koni fɔ Farisi muxune nun Saduse muxune xaranna fe yi.

Piyeri a falana Yesu a fe yi

Maraka 8.27-30, Luka 9.18-21

¹³ Yesu yi siga Sesariya taani Filipi yamanani, a yi maxɔdinni ito ti a xarandiine ma, a naxa, “Yamana a falama a nde n tan Muxuna Dii Xɛmɛn na?”

¹⁴ E yi a yabi, e naxa, “Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiin nan i tan na. Bonne naxa, a Nabi Eli nan i tan na. Nde gbɛtɛye fan naxa, a Yeremi nan i tan na hanma nabina nde.”

¹⁵ A yi e maxɔdin, a naxa, “E tan go, ε tan naxa di? Nde n tan na?”

¹⁶ Simɔn Piyeri yi a yabi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, habadan Alaa Dii Xɛmɛna.”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “Sɛwana i tan xa Simɔn, Yunusaa dii xɛmɛna, bayo adamadi mi ito makɛnɛnxi i xa, fɔ n fafe Ala naxan ariyanna yi.

¹⁸ Nanara, n na a falama i xa, Piyeri, gɛmɛn nan i tan na, n nan n ma banxin tima gɛmɛn naxan fari, n ma denkeleya yamana. Hali laxira so dɛɛne mi nɔɔn sɔtɛ n ma denkeleya yamaan ma mumɛ!†

¹⁹ N na Ariyanna Mangayaan so dɛɛn jinna soma i yii nɛn. I na tɔnna dɔxɔ feen naxan na dunuɔa yi, Ala tɔnna dɔxɔma nɛn na ra ariyanna yi. I na tin feen naxan ma dunuɔa yi, Ala tinma nɛn na ma ariyanna yi.”

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine yamari, a e nama a fala muxu yo xa fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na.

Yesu yi a sayana fe fala

Maraka 8.31-9.1, Luka 9.22-27

²¹ Fɔlɔ na waxatin ma, Yesu yi a yɛba fɔlɔ a xarandiine xa, a naxa, a fɛɛ mi na fɔ a xa siga Yerusalɛn taani, a sa tɔrɔ wuyaxi sɔtɔ yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yii, e yi a faxa, a mɔn yi keli sayani a soge saxande lɔxɔni.

²² Piyeri yi Yesu ba bonne fɛma, a Yesu maxadi fɔlɔ, a naxa, “Marigina, Ala xa i tanga na ma, na nama liga i ra mumɛ!”

²³ Yesu yi a yɛɛ rafindi a ma, a yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Setana, fata n ma! I kataxi n natantan feen nan na. I mi i mirima Alaa feene ma fɔ adamadiine.”

²⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fɔxɔ ra fɔ a xa a mɛ a yɛtɛ ra, a yi a yɛtɛ faxa wudin‡ tongo, a bira n fɔxɔ ra.

²⁵ Bayo naxan waxi a niin nakisi feni, na bɔnɔma ayi nɛn, koni naxan bɔnɔma a niini n tan ma fe ra, na kisima nɛn.

²⁶ Xa muxun dunuɔa birin sɔtɔ, a bɔnɔ a niini habadan, na tɔnɔn nanse ra? Muxun nɔɛ nanse fiyɛ, alogo a niin mɔn xa kisi?

²⁷ Bayo n tan Muxuna Dii Xɛmɛn fama nɛn n Fafe Alaa binyeni, nxu nun a malekane. N yi muxun birin saranna fi lan a kɛwanle ma.

²⁸ N xa jɔndin fala ε xa, muxuna ndee be e mi faxɛ fɔ e n tan Muxuna Dii Xɛmɛn to fɛ n ma mangayani.”§

17

Yesu a nɔrɔna fe

Maraka 9.2-13, Luka 9.28-36

¹ Xii sennin danguxina, Yesu yi Piyeri nun Yaki nun a ngaxakedenna Yoni tongo, a siga e ra e danna geya gbeen fari.

² A kɛɲaan yi masara e yɛɛ ra yi, a yɛtagin yi lu mayilenɲɛ alo sogena. A dugine yi fixa ayi alo kɛnɛnyana.

³ Na waxatin yɛtɛni, Nabi Musa nun Nabi Eli yi mini kɛnɛnni e yɛtagi, e yi lu falan tiyɛ Yesu xa.

⁴ Piyeri yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marigina, a lanxi bayo nxu be. Xa i waxi a xɔn ma, n xa gage saxan ti be, i gbeen keden,

† 16:18: 16.18Piyeri xinla bunna nɛn fa fala gɛmɛna. ‡ 16:24: 16.24 Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nɛn, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wekilɛ sayaan na Yesu fɔxɔ ra. § 16:28: 16.28 A Matiyo 17:2-3 nan ma fe falama.

Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.”

⁵ A yi falan tima waxatin naxan yi, kunda mayilenxin yi godo e xun ma, fala xuiin yi keli na kundani, a naxa, “N nafan Dii Xemen nan ito ra naxan bata n kenan ki fani, e tuli mati a xuiin na!”

⁶ Xarandiine na me waxatin naxan yi, e gaxu kati, han e sa felen, e yetagine yi lan boxon ma.

⁷ Yesu yi fa e fema, a yi a yiin din e ra, a naxa, “E keli, e nama gaxu!”

⁸ E yi e yee rakojin, e mi muxu yo to fa Yesu.

⁹ E yi godoma geyaan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a naxa, “E feen naxan toxi, e nama a fala muxu yo xa han n tan Muxuna Dii Xemen yi keli sayani.”

¹⁰ Xarandiine yi Yesu maxadin, e naxa, “Sariya karamoxone a falama nanfera nayi fa fala Nabi Eli nan singe fama?”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yiton.

¹² Koni n xa a fala e xa fa fala Eli bata yelin fe koni yamaan mi a kolon, e yi e rafan feene birin liga a ra. Awa, e n tan Muxuna Dii Xemen fan toroma nen na kini.”

¹³ Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon fa fala a falan tima Yoni Marafu Tiin nan ma fe ma.*

Yinnan diidin naxan foxo ra

Maraka 9.14-29, Luka 9.37-43

¹⁴ E fa yamaan fema waxatin naxan yi, xemena nde yi fa Yesu fema, a yi a xinbi sin a bun ma,

¹⁵ a naxa, “N fafe, kininkinin n ma dii xemen ma. Gan furen nan a fari, a toroxi kati, a bata bira teeni sanja yi wuyaxi hanma igeni.

¹⁶ N bata fa a ra i ya xarandiine fema koni e mi noxi a rakendeye.”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “E tan denkeleyatarene nun tinxintarene, n xa lu e fema han waxatin mundun yi? N xa dija e xa han waxatin mundun yi? Fa diin na n fema!”

¹⁸ Yesu yi yinnan yamari, a xete a foxo ra. Nayi, a dii xemen yi kendeya na waxatin yeteni.

¹⁹ Na xanbi ra, xarandiine yi siga Yesu fema e danna, e yi a maxadin, e naxa, “Nanfera nxu tan mi noxi yinnan kede?”

²⁰⁻²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Bayo e denkeleyaan xurun. N xa pondin fala e xa. Xa denkeleyana e yi, hali a xurun alo sansi kесе xurudina,† e noe a fale nen geyani ito ma, e naxa, ‘Keli be, i siga menni!’ a yi siga. E noe feen birin lige nen!”

Yesu man yi a faxa feen fala

Maraka 9.30-32, Luka 9.43-45

²² Xarandiine birin e malan e bode xon ma waxatin naxan yi Galile yamanani, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xemen soma nen muxune yii,

²³ e yi n faxa. Koni n man kelima nen sayani a soge saxande boxoni.”

Xarandiine nii yi rapaxu e ma kati!

Ala Batu Banxin mudu fi fena

²⁴ Yesu nun a xarandiine Kaperrunan taan li waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin mudu maxinle yi fa Piyeri fema, e yi a maxadin, e naxa, “I karamoxon mi Ala Batu Banxin mudun fima ba?”

²⁵ Piyeri yi e yabi, a naxa, “A fima nen.” Piyeri so banxini waxatin naxan yi, Yesu singe yi falan ti, a naxa, “Simon, i mirixi a ma di? Dunuɗa mangane mudun maxilima nde ra? E diine ba, hanma muxu gbeteye?”

²⁶ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Muxu gbeteye.” Yesu yi a fala, a naxa, “Na bunna neen, hali a diine mi a fi.

²⁷ Koni nxu mi waxi a xon ma, nxu xa muxuni itoe rafan. Nanara, siga baani, i sa konna bira. I na yexe singen naxan suxu, i a deeni bi, i gbeti gbanan keden toma nen a de, naxan lanje en ma mudun ma. I siga na ra, i sa i gbeen nun n gbeen fi.”

18

Nde gbo birin xa?

Maraka 9.33-37, Luka 9.46-48

* **17:13: 17.13Nabi Eli** a fe seboxi Malaki 3.23 kui. Sariya karamoxone yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli man fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamalixi. † **17:20-21: 17.20** Sansini ito xili nen mutaridi.

¹ Xarandiine yi fa Yesu fɛma na waxatini, e yi a maxɔdin, e naxa, “Nde gbo birin xa Ariyanna Mangayani?”

² Yesu yi diidina nde xili, a yi a ti e birin yɛtagi.

³ Yesu yi a fala, a naxa, “N xa ɲɔndin fala ε xa, xa ε mi maxɛɛ, ε liga alo diidine, ε mi soε Ariyanna Mangayani mumɛ!

⁴ Nanara, naxan yo na a yɛɛ magodo alo diidini ito, na gbo dangu a birin na Ariyanna Mangayani.

⁵ Naxan yo mɔn na diidini ito sifani suxu n xinli, na bata n tan yisuxu.”

Yulubina fe

Maraka 9.42-48, Luka 17.1-2

⁶ “Diidini itoe naxanye bata denkeleya n ma, xa muxu yo ne bira yulubini, a fisa na kanni gɛmɛ gbeen xidi a kɔɛ ra, a woli baan tilinna ma.”

⁷ “Gbalon dunuɲa muxune yɛɛ ra bayo feen naxanye yamaan birama yulubini. A fɛɛ mi na fɔ na fe sifane xa fa koni e fatama muxun naxanye ra, gbalon na kanne yɛɛ ra!

⁸ Xa i yiina hanma i sanna i birama yulubini, a sɛgɛ a ra, i yi a woli ayi! A fisa i yii dungin nun i san dungi kannna xa so habadan nii rakisini, benun i yii firinna nun i san firin kannna xa woli yahannama tɛɛni.

⁹ Xa i yɛɛn nan i birɛ yulubini, a ba na, i yi a woli ayi! A fisa i yɛɛ keden kannna yi so habadan nii rakisini, benun i yɛɛ firin kannna xa so yahannama tɛɛni.”

Yɛxɛɛ tununxina fe sandana

Luka 15.3-7

¹⁰⁻¹¹ “E a liga ε yeren ma, ε nama diidini itoe rafɛya. N xa a fala ε xa, e kantan malekane ariyanna yi. E n Fafe Ala yɛtagin toma waxatin birin.”

¹² “E mirixi a ma di? Xa yɛxɛɛ kɛmɛ muxuna nde yii, xa keden siga na xun xɔn, na kannna nanfe ligama? A yɛxɛɛ tonge solomanaanin e nun solomanaaninne luma nɛn e dɛgedeni geyaan fari, a siga a tununxi kedenna fendeni.

¹³ N xa ɲɔndin fala ε xa, a na a to waxatin naxan yi, a sɛwama nɛn na yɛxɛɛ kedenna fe ra dangu tonge solomanaanin e nun solomanaaninne ra naxanye mi lɔxi ayi.

¹⁴ A na kii nin, ε Fafe Ala naxan ariyanna yi, a mi rafan a ma diidini ito nde keden peen xa lɔ ayi.”

Hakɛ tongone

¹⁵ “Xa i ngaxakedenna haken liga i ra, siga a fɛma i yi a sɔnna fala a xa ε firinna tagi. Xa a i xuiin name, i bata i ngaxakedenna sɔtɔ na yi.

¹⁶ Koni xa a mi a tuli mati i xuiin na, ε nun muxu keden hanma muxu firin xa siga a fɛma alogo ‘feen birin xa makiti sereya firin hanma saxan xuiin xɔn.’*

¹⁷ Koni xa a mi a tuli mati ne xuiin na, na feen fala denkeleya yamaan xa. Xa a mi a tuli mati denkeleya yamaan xuiin na, a yatɛ alo denkeleyatarena hanma mudu maxinla.”

Tondi feen nun tin fena

¹⁸ “N xa ɲɔndin fala ε xa, ε na tɔnna dɔxɔ feen naxan na dunuɲa yi, Ala tɔnna dɔxɔma nɛn na ra ariyanna yi. E na tin feen naxan ma dunuɲa yi, Ala tinma nɛn na ma ariyanna yi.”

¹⁹ “N mɔn xa a fala ε xa, xa muxu firinna lan fefe ma dunuɲa yi Ala maxandini, n Fafe naxan ariyanna yi, a na ligama ε xa nɛn.

²⁰ Bayo muxu firin hanma saxan na e malan dɛdɛ yi n xinli, n fan luma nɛn mɛnni e yɛ.”

Muxun naxan mi mafeluun tima

²¹ Na xanbi ra, Piyɛri yi fa Yesu fɛma, a yi a maxɔdin, a naxa, “Marigina, n xa ngaxakedenna mafelu dɔxɔɲa ma yoli, a na n haken tongo waxatin naxan yi? Han dɔxɔɲa ma solofere ba?”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa a fala i xa, dɔxɔɲa ma solofere mi a ra de, fɔ tonge solofere e nun solofere.”

²³ “Nanara, Ariyanna Mangayaan luxi nɛn alo mangan naxan waxi a walikɛne saren fi feni.

²⁴ A na fɔlɔxina, e fa walikɛ keden na gbeti gbananna wuli fu donla yi naxan ma, donla naxan nun a siimayaan birin wali saranna yi lan.

²⁵ Bayo a mi yi nɔɛ a donla fiyɛ, mangan yi a ragidi a e xa a tan nun a ɲaxanla nun

* 18:16: 18.16 Sariyane 19.15

a diine nun a yii seene birin mati e findi konyine ra, alogo a xa donla fi.

²⁶ Nanara, walikεεn yi a xinbi sin man-gan bun ma, a yi a mafan, a naxa, ‘Dija n xa, n na i ya donla birin fima nεn!’

²⁷ A kanna yi kininkinin a ma, a yi dija a donla ma, a yi a lu na.”

²⁸ “Koni na walikεεn yi siga, a sa a lan-fana nde to a gbeti xurudi yi naxan ma. A yi a suxu, a yi a kεεn deten. A yi a fala, a naxa, ‘N ma donla fi!’

²⁹ A lanfaan yi a xinbi sin a bun ma, a yi a mafan, a naxa, ‘Dija n xa, n na i ya donla fima nεn!’

³⁰ Koni a mi tin. A yi sa a sa kasoon na han a na a donla fi waxatin naxan yi.

³¹ Walikεεn bonne to na to, e xolo kati, e siga e kanna fεma, e sa na birin fala a xa.

³² Nanara, e kanna yi a tan walikεεn xili, a naxa, ‘I tan walikε paxina, n ma donla naxan birin i ma, n dija nεn na ma bayo i bata n mafan.

³³ A mi yi lan nun ba, i fan xa kininkinin i walikε boden ma alo n kininkinin i ma kii naxan yi?”

³⁴ Nayi, a kanna yi a sa kasoon na a xoloni alogo a kantan muxune xa a paxankata han a yi a donla birin fi.

³⁵ N Fafe naxan ariyanna yi, na fan ε suxuma na kii nin, xa ε tan nde mi a ngax-akedenna mafelu a bεneni.”

19

Futu kala fena

Maraka 10.1-12

¹ Yesu yelinx i na falane tiyε, a keli Galile yamanani, a siga Yudaya yamanani denaxan Yuruden baan kidi ma.

² Yama gbeen yi bira a foxo ra, a yi ne rakendεya.

³ Farisi muxuna ndee yi fa a fεma a bun-badeni, e yi a maxodin, e naxa, “Sariyan na a ra ba, xεmen xa paxanla rame, a findi bun yo ra?”

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi Kitabun xaranxi ba? A naxa fa fala a foloni ‘Ala yi adaman da, xεmen nun paxanla,’* ”

⁵ a naxa, ‘Nanara, xεmena a nga nun a fafe bejinma, a a maso a paxanla ra, e findi fati bendε kedenna ra.’†

⁶ Nayi, muxu firin mi fa e ra koni fo keden. Nayi, Ala bata seen naxanye tugun e bode ra, muxe nama ne fata.”

⁷ E yi a maxodin, e naxa, “Nanfera Musa a yamarixi fa fala a xεmen xa futu kala kedin so a paxanla yii, a yi a bejin?”

⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “Musa bata tin, a ε xa ε paxanle bejin amasoto ε bεnen xodoxo. Koni a mi yi na kiini nun a foloni.

⁹ Awa, n xa a fala ε xa, xεmen naxan na a me a paxanla ra, xa a paxanla mi yalunya ligaxi, xεmen yi nde gbetε futu, na xεmen bata yalunyaan liga.”

¹⁰ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Xa xεmen nun a paxanla tagi na kii nin, a lan futu nama ti na yi.”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Birin mi nεε xaranni ito suxε, koni fo Ala bata a fεren fi naxanye ma.

¹² Xεmena ndee mi nεε paxanla futuε amasoto e bari kiin xon, muxune nan ndee gbetεye ligaxi na kiini, koni ndee gbetεye lanxi a ma nεn a e nama paxanla futu alogo e xa lu walε Ariyanna Mangayaan xa. Awa, xa naxan nεε xaranni ito suxε, na xa a suxu.”

Yesu yi duba diidine xa

Maraka 10.13-16, Luka 18.15-17

¹³ Muxuna ndee yi fa e diidine ra Yesu fεma, alogo a xa a yiin sa e diidine xunni, a yi Ala maxandi e xa koni xarandiine yi falan ti ne ma.

¹⁴ Yesu naxa, “E tin diidine xa fa n fεma, ε nama e raxεε amasoto e tan sifane nan gbee Ariyanna Mangayaan na.”

¹⁵ A yi a yiin sa e xunni, a yi duba e xa, a siga.

Xεme nafulu kanna fe

Maraka 10.17-31, Luka 18.18-30

¹⁶ Banxulanna nde yi fa Yesu fεma, a naxa, “Karamoxo, n fe fapin mundun lige, n habadan nii rakisin soto?”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “Nanfera i n maxodinma fe fapina fe ma? Ala nan keden fan. Xa i waxi a xon ma, i xa nii rakisin soto, yamarine suxu.”

* **19:4: 19.4** Dunuja Folon 1.27 nun 5.2 † **19:5: 19.5** Dunuja Folon 2.24

18 A mən yi maxədinna ti, a naxa, “Ya-mari mundun ne ra?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I nama faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama mujan ti. I nama wule seren ba.

19 I baba nun i nga binya, i yi i adamadi boden xanu alo i yetena.”‡

20 Banxulanna yi a yabi, a naxa, “N bata ne birin suxu, nanfe fa luxi?”

21 Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i waxi a xən ma, i xa findi muxu kamalixin na, siga, i sa i yii seene mati, i yi yiigelitəne ki. I nafunla sətəma nən ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa bira n fəxə ra.”

22 Banxulanna na mə waxatin naxan yi, a sunuxin yi siga amasətə nafulu gbee kanna nan yi a ra.

23 Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, nafulu kanne so raxələ Ariyanna Mangayani!

24 N mən xa a fala ε xa, nafulu kanna so raxələ Alaa Mangayani dangu jəgəmə n so feen na sagilaan yinla ra.”

25 Xarandiine na mə waxatin naxan yi, e yi kabε kati! E yi a maxədin, e naxa, “Nde fa nəε kisε nayi?”

26 Yesu yi e mato, a naxa, “Muxun mi nəε na ligε koni Ala nəε feen birin ligε nən.”

27 Na xanbi ra, Piyəri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin bejin, nxu bira i fəxə ra. Nxu tan nanse sətəma nayi?”

28 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, waxati nənε famatəni, n tan Muxuna Dii Xəmə n na dəxə n ma mangaya gbədə binyaxini, ε tan naxanye biraxi n fəxə ra, ε fan dəxəma nən manga gbədə fu nun firinne ma, ε yi Isirayila bənsən fu nun firinne makiti.

29 Naxanye birin bata banxine lu na, hanma a ngaxakeden xəməmanə nun a jaxalanmanə hanma a fafe hanma a nga hanma a diine hanma a xəne n tan ma fe ra, a na jəxən kəmə sətəma nən e nun habadan nii rakisina.

30 Koni naxanye yəen na, ne wuyaxi sa luma nən xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yəen na.”

20

Xəε kanna walikene fe

1 Yesu naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nən alo xəε kanna naxan minin subaxani muxu fendeni alogo e xa sa wali a manpa bili nakəni.

2 E yi lan a ma, a xa e saranna fi gbeti gbanan keden keden, naxan lanjε soge keden saranna ma. A yi e rasiga a manpa bili nakəni.

3 Soge raxən xən waxatini, a keli, a siga ləxə dəen na, a yi muxuna ndee li tixi na, naxanye mi yi wali yo ra.

4 Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, ‘E fan xa siga, ε sa wali n ma manpa bili nakəni, a lan n xa ε saren fi naxan na, n na soε ε yii.’

5 Awa, ne yi siga walideni. Na danguxina, a mən yi na jəxən liga yanyi tagini e nun se din waxatin masoxina.

6 Awa, se din waxatin danguxina, a mən yi siga, a sa muxu gbətəye fan li tixi na. A yi e maxədin, a naxa, ‘E fəri jənxi be nanfera? E mi fefe ligama?’

7 E yi a yabi, e naxa, ‘Bayo muxu yo mi nxu tixi wali ra.’ A yi a fala e xa, a naxa, ‘Awa, ε fan xa siga wali kədeni n ma manpa bili nakəni.’ ”

8 “Ninbanna soxina, manpa bili nakə kanna yi a fala walikε kuntigin xa, a naxa, ‘Walikεne xili, e saranna xa fi. A fələ dən xε ra xiine ma, i sa a rəjan a singe ra xiine ma.’

9 Xəmə n naxanye wanla fələ jinbari waxatini, ne keden kedenne birin yi gbeti gbanan keden keden sətə.

10 Nanara, muxun naxanye singe wanla fələ, ne to fa, e yi a miri fa fala, a e a sətəma nən dangu bonne ra, koni e keden kedenna birin yi gbeti gbanan keden keden sətə.”

11 “Awa, e to yi a rasuxuma, e xəε kanna mafala fələ.

12 E yi a fala, e naxa, ‘Muxun naxanye faxi dən xən na, ne waxatidi nan tun wali kəxi. I nxu nun ne birin saren fima kii kedenna nin ba, nxu tan naxanye fəri jənxi soge naxa?’

13 Xəε kanna yi e tan nde keden yabi, a naxa, ‘Səxə, n mi tinxintareya xan ligaxi i ra. En mi lanxi gbeti gbanan keden xan ma ba?’

14 I saranna tongo, i siga i konni. Naxanye faxi dən xən na, n waxi ne saranna fi

‡ 19:19: 19.19 Xəəyaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20 nun Saraxaraline 19.18

feni alo n bata i saranna fi kii naxan yi.

¹⁵ N mi daxa ba, n xa n sagoon liga n ma gbetini? I n maxaxolonma nen ba bayo n fonisire?”

¹⁶ Na kiini, naxanye yeen na, ne wuyaxi sa luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yeen na.”

Yesu man yi a faxa feen fala

Maraka 10.32-34, Luka 18.31-34

¹⁷ Yesu yi sigama Yerusalen taani waxatin naxan yi, a yi a xarandii fu nun firinne xali e danna. A yi a fala e xa,

¹⁸ a naxa, “E a mato, en sigama Yerusalen taani, n tan Muxuna Dii Xemen sa soma nen saraxarali kuntigine nun sariya karamaxone yii na yi. E n ma kitin bolonma nen, a lan sayaan ma.

¹⁹ Na xanbi ra, e yi n so siya gbetene yii naxanye n magelema, e yi n bulan, e yi n gbangban wudin ma. A soge saxande loxoni n kelima nen sayani.”

Yaki nun Yoni nga maxandina

Maraka 10.35-45

²⁰ Sebede a dii xemene nga yi fa Yesu fema e nun a dii xemene, e yi e xinbi sin Yesu bun ma, e yi a maxandi fena nde ma.

²¹ Yesu yi e maxadin, a naxa, “I waxi nanse xon ma?” A yi a yabi, a naxa, “Tin, i na i ya mangayaan soto, n ma dii xemene firinni itoe xa doko i fema, kedenna i yi-ifanna ma, kedenna i komenna ma.”

²² Yesu yi e yabi, a naxa, “E n maxandixi naxan ma, e mi na kolon. E noe e minje toroya igelengenna ra ba, n fama n mindeni naxan na?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu noe nen.”

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E fama e mindeni nen n ma toroya igelengenna ra yati! Koni muxun doko fena n yiifanna ma hanma n komenna ma, na mi n tan ma fo n fafe bata yi a ragidi naxanye xa.”

²⁴ Xarandii fuun bonne na me waxatin naxan yi, e xolo na ngaxakedenma firinne ma.

²⁵ Nanara, Yesu yi e birin xili a fema, a naxa, “E a kolon yati siyane manganen nayan nan ligama e xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigiyaan naba e xun na.

²⁶ Koni a mi na kiini e tan tagi. Xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na e ye, fo a xa findi e walikenen nan na.

²⁷ Xa naxan yo wa findi feni e yeratiin na fo a xa findi e konyin nan na

²⁸ alo n tan Muxuna Dii Xemen to mi faxi muxe xa wali n xa koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na.”

Yesu yi danxuto firin nakendeya

Maraka 10.46-52, Luka 18.35-43

²⁹ E yi kelima Yeriko taani waxatin naxan yi, yama gbeen yi bira Yesu foxo ra.

³⁰ Danxuto firinna naxanye yi doki kiraan na, ne yi a me a Yesu dangumatson nan yi a ra, e yi gbelegbele, e naxa, “Nxu fafe, Dawudaa Dii Xemena, kininkinin nxu ma!”

³¹ Yamaan yi e masabari, koni e man yi gbelegbele kati, e naxa, “Marigina, Dawudaa Dii Xemena, kininkinin nxu ma.”

³² Awa, Yesu yi ti, a yi e xili, a yi e maxadin, a naxa, “E waxi a xon ma n xa nanfe liga e xa?”

³³ E yi a yabi, e naxa, “Marigina, nxu waxi a xon ma nen, nxu man xa seen to.”

³⁴ Yesu yi kininkinin e ma, a yi a yiin din e yene ra. E yi seen to mafuren, e bira Yesu foxo ra.

21

Yesu so fena Yerusalen taani

Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40, Yoni 12.12-19

¹ E to maso Yerusalen taan na, e yi Betifage taan li, Oliwi Geyaan fari. Yesu yi a xarandii firin nasiga e yee ra.

² A yi a jungu e ma, a naxa, “E siga banxiden na e yee ra, e sa sofanla nde lima xidixi na yi, a diina a fema. E e fulun, e fa e firinna ra n xa.

³ Xa muxuna nde e maxadin, e a fala a xa, e naxa, ‘Marigin nan mako e ma,’ na kanna e soma e yii nen sa.”

⁴ Na liga nen alogo nabiin naxan fala, na xa kamali, a naxa,

⁵ “E a fala Siyon kaane xa, e naxa, ‘E a mato! E mangan fama e ma. A limaniya. A fama sofanla nan fari, sofali diina, sofali gilen diina.’* ”

* 21:5: 21.5 A mato Sakari 9.9 kui.

⁶ Na ma, xarandiine yi siga, Yesu naxan fala e xa, e sa na liga.

⁷ E yi fa sofanla nun a diin na. E yi e dugine yifulun e fari, Yesu yi dɔxɔ sofanla fari.

⁸ Yamaan yi e dugine yifulun kiraan xɔn ma, nde yi jɔxɔndene magira, e yi e sa kiraan xɔn a binya feen na.

⁹ Yamaan naxan yi a yɛɛ ra e nun a xanbi ra, ne birin yi lu sɔnxɔɛ, e naxa, “Tantunna xa fi Dawudaa dii xɛmɛn ma! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xɔnna ma pon!”

¹⁰ Yesu so Yerusalen taani waxatin naxan yi, taan yi maxa. Yamaan yi maxɔdinna ti, e naxa, “Nde ito ra?”

¹¹ Yamaan yi e yabi, e naxa, “Nabi Yesu nan ito ra, keli Nasarɛti taani Galile yamanani.”

Yesu Ala Batu Banxini

Maraka 11.15-19, Luka 19.45-48, Yoni 2.13-22

¹² Yesu to so Ala Batu Banxini, a yi sare matine nun sare soone birin kedi na yi. A yi gbeti masarane tabanle rafelen e nun ganba matine gbɛdene.

¹³ A yi a fala e xa, a naxa, “A sɛbɛxi Kitabun kui, Ala naxa, ‘N ma Banxin xili bama nɛn Ala maxandi banxina.’† Koni ɛ tan bata a findi mujaɗene luxunden na!”

¹⁴ Danxutɔne nun lebutɛnne yi siga Yesu fɛma Ala Batu Banxini, a yi e rakɛndɛya.

¹⁵ Koni saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne to a to kabanako feene ligɛ, e diidine fan to naxanye yi sɔnxɔma Ala Batu Banxini, e naxa, “Tantunna xa fi Dawudaa Dii Xɛmɛn ma,” e yi xɔlɔ.

¹⁶ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “I mi diidine falan mɛɛn ba?” Yesu yi e yabi, a naxa, “Di! ɛ mi Kitabun yireni ito xaranxi ba, naxan a falaxi, ‘I bata diidine nun dii jɔrɛne yamari, e yi i matɔxɔ?’‡ ”

¹⁷ Yesu yi e lu mɛnni, a keli taani, a siga Betani taani, a sa xi na.

Yesu yi xɔɛ binla danga

Maraka 11.12-14, 20-24

¹⁸ Na xɔtɔn bode, a xɛtɛmatɔɔn Yerusalen taani, kamɛn yi a suxu.

¹⁹ A yi xɔɛ binla to kiraan dɛxɔn ma, a yi siga a bun ma, koni a mi a bogi yo li a ra, fɔ

a dɛɛne. Nanara, a yi a fala xɔɛ binla ma, a naxa, “I tan mi fa bogin sɔnɔn!” Awa, na waxatin yɛtɛni xɔɛ binla yi xara!

²⁰ Xarandiine to na to, e yi kabɛ, e maxɔdinna ti, e naxa, “Xɔɛ binli ito xaraxi di xulɛn?”

²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala ɛ xa, xa ɛ dɛnkeleyaxi, ɛ mi sike, n naxan ligaxi xɔɛ binli ito ra, ɛ fan nɔɛ na jɔxɔnna ligɛ nɛn. A birin xa mi na ra, ɛ nɔɛ a fale nɛn geyaan xa, ɛ naxa, ‘Keli be, i sa sin fɔxɔ igeni,’ na yi liga.

²² Xa ɛ dɛnkeleyaxi, ɛ na sese maxɔdin Ala ra, ɛ na sɔtɔma nɛn.”

Yesu sɛnbɛn maxɔdinna fe

Maraka 11.27-33, Luka 20.1-8

²³ Yesu mɔn yi fa Ala Batu Banxini. A yi yamaan xaranma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi fa a fɛma, e yi a maxɔdin, e naxa, “I feni itoe ligama sɛnbɛ mundun na, nde i yamarixi i xa feni itoe liga?”

²⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “N fan xa ɛ maxɔdin fe keden ma, xa ɛ n yabi, n feene ligama sɛnbɛn naxan yi, n fan na falama ɛ xa nɛn.

²⁵ Nde Yoni rafaxi a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?” E yi falan ti fɔlɔ e bode tagi, e naxa, “Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a falama nɛn nayi, a naxa, ‘Nanfera ɛ mi laxi Yoni ra?’

²⁶ Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, en gaxu yamaan yɛɛ ra bayo e birin laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra.”

²⁷ Nanara, e yi Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi a kolon.” Awa, a yi a fala e xa, a naxa, “N tan fan feni itoe ligama sɛnbɛn naxan yi, n mi na falama ɛ xa na yi.”

Dii xɛmɛ firinna fe sandana

²⁸ “ɛ xaxili lu ito xɔn ma. Xɛmɛna nde yi na, dii xɛmɛ firin yi naxan yii. A siga a forimaan fɛma, a sa a fala a xa, a naxa, ‘N ma diina, siga wali kedeni n ma nakɔni to.’

²⁹ A yi a yabi, a naxa, ‘N mi waxi siga feni.’ Koni dɔnxɛn na, a bɔjɛn yi maxɛtɛ, a siga.

† 21:13: 21.13 A mato Esayi 56.7 nun Yereimi 7.11 kui. ‡ 21:16: 21.16 Yaburin 8.3

³⁰ A fafe yi siga a diin bonna fεma, a sa na fala kedenna ti na fan xa, a yi a yabi, a naxa, 'N fafe, n sigama nεn.' Koni a mi siga.

³¹ Ne firinna yε, nde a fafe sagoon ligaxi?" E yi a yabi, e naxa, "Forimana." Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa nεndin fala ε xa, mudu maxinle nun yalundene singe soma ε yεε ra Alaa Mangayani.

³² Amasotɔ Yoni bata fa, a tinxinna kiraan yita ε ra, ε mi la a ra. Koni mudu maxinle nun yalundene bata la a ra. Hali ε to na to, ε bɔɲε mi maxεte, ε la a ra."

Nakɔ kantanne fe sandana

Maraka 12.1-12, Luka 20.9-19

³³ Yesu naxa, "Ɛ tuli mati sanda gbεte ra. Nakɔ kanna nde yi na nun naxan manpa bili nakɔɔn sa, a yi a sansan, a yi manpa ige badeni tɔn, a yi gbengben ti. Na xanbi ra, a yi nakɔɔn taxu a kantan muxune ra, a siga sigatini.

³⁴ Awa, a bogi waxatina a lixina, a yi a walikεna ndee rasiga a nakɔɔn kantan muxune ma, a e xa a gbeen so ne yii.

³⁵ Nakɔɔn kantan muxune yi nakɔ kanna walikεne suxu, e kedenna mabɔnbɔ, e bonna faxa, e bonna magɔlɔn gεmεne ra.

³⁶ Na xanbi ra, nakɔ kanna mɔn yi a walikε gbεteye rasiga, naxanye yi wuya dangu a fɔlɔyixine ra. Nakɔɔn kantan muxune yi ne fan liga na kii kedenni.

³⁷ Dɔnxεn na, a yi a dii xεmεn nasiga e ma, a naxa, 'E danma nεn n ma diin tan na.'

³⁸ "Koni nakɔ kantanne to a dii xεmεn to, e yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nakɔ kanna ke tongon nan ito ra, ε fa be, en na a faxa alogo en xa a kεεn sɔtɔ.'

³⁹ Nayi, e yi a suxu, e siga a torontoronɲε nakɔ xεεn fari ma, e sa a faxa. §

⁴⁰ Awa, nakɔ kanna na fa waxatin naxan yi, a nanfe ligama nakɔ kantanne ra?"

⁴¹ E yi a yabi, e naxa, "A na muxu naxine faxama nεn kii naxini, a yi nakɔɔn taxu muxu gbεteye ra naxanye a gbeen soε a yii a xaba waxatini."

⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Ɛ munma Kitabun yireni ito xaran ba? Anaxa, 'Banxi tiine e mε gεmεn naxan na, na bata findi

banxin gεmε fisamantenna ra. Marigin nan na ligaxi, a findi kabanako feen na en yεε ra yi.'* "

⁴³ Yesu naxa, "Nanara, n na a falama ε xa, Alaa Mangayaan bama ε yii nεn, a so yama gbεten yii, naxanye ke wali lanɲε a ma.

⁴⁴ Naxan yo na bira gεmεni ito fari, na yigirama nεn a dungin dungin na. Koni xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nεn."

⁴⁵ Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune to Yesu a sandan mε, e yi a kolon a falan tima e tan nan ma.

⁴⁶ Nanara, e yi kata a suxu feen na, koni e yi gaxu yamaan yεε ra naxanye yi a mirixi fa fala a nabiin nan Yesu ra.

22

Naxalandi tiin sandana

Luka 14.15-24

¹ Yesu mɔn yi sandan sa yamaan xa.

² A yi a fala, a naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nεn alo mangan naxan naxalandi tiin sεwa donse donna malanni tɔn a dii xεmεn xa.

³ A yi a walikεne rasiga a muxu xilixine ma alogo e xa fa donse donna malanni, koni e mi tin fε.

⁴ Nanara, a yi a walikε gbεteye rasiga e ma, a naxa, 'Ɛ sa a fala e xa, a donseen birin bata yitɔn iki. N bata n ma turaan nun ninge raturaxine faxa, seen birin bata yitɔn. Ɛ fa naxalandi tiin donse donna malanni!'

⁵ Koni e mi a yate, e siga e makone ra. Nde yi siga xεεne ma, nde yi siga e wanle ra.

⁶ A dɔnxεne yi walikεne suxu, e yi e raxarabi, e yi e faxa."

⁷ "Mangan yi xɔlɔ kati, a yi a sofane rasiga, e sa faxa tiine halagi, e yi e taan gan.

⁸ Na xanbi ra, a yi a walikεne xili, a naxa, 'Naxalandi tiin malanna bata yitɔn koni n muxun naxanye xilixi, ne mi yi daxa e xa xili.

⁹ Awa, iki ε siga kira xunne ma. Ɛ na muxu yo to, ε ne xili malanni.'

¹⁰ Nanara, walikεne yi siga kira xunne ma, e muxun naxanye birin to, e yi ne malan muxu naxine nun muxu fapine

§ 21:39: 21.39 Sandani ito kui Ala nan misalixi nakɔ kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikεne findixi nabine ra naxanye xε Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. * 21:42: 21.42 Yaburin 118.22-23

birin. Nayi, ɲaxalandi tiin malan yiren yi rafe muxu xilixine ra.”

¹¹ “Koni mangan to so, a xa a muxu xilixine to, a yi xemena nde to menni, ɲaxalandi ti domain mi yi a ma.

¹² A yi a maxodin, a naxa, ‘Soxo, i soxi be di, anu, i mi maxidixi alo a daxa ɲaxalandi ti malanni kii naxan yi?’ Koni xemen mi a yabi soto.

¹³ Mangan yi a fala a walikene xa, a naxa, ‘E a xidi ken, e yi a ramini tanden ma dimini, wugan nun ɲin naxinna denaxan yi.’ ”

¹⁴ Yesu naxa, “Muxu wuyaxi xilixi koni muxu dando nan tun sugandixi.”

Mudu fiin maxodinna fe

Maraka 12.13-17, Luka 20.20-26

¹⁵ Farisi muxune yi siga, e sa Yesu toɲege feni ton a fala xuiin xon ma.

¹⁶ E yi e xarandiina nde nun Herode a muxuna nde rasiga Yesu fema a faladeni, e naxa, “Karamoxo, nxu a kolon fa fala ɲondi falan nan i tan na, i yamaan xaranma Ala ɲondin nan ma. Muxe mi noe i ya miriyaan maxete, amasoto i mi muxune rafisaxi e bode xa.

¹⁷ Awa, i mirixi a ma di, a fala nxu xa, a daxa mudun yi fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi?”

¹⁸ Koni Yesu yi e nata ɲaxin kolon. A yi e yabi, a naxa, “E tan nafigine! Nanfera, e katama n bunbadeni?”

¹⁹ E gbeti gbananna yita n na mudun fima naxan na!” E yi gbeti gbananna yita a ra.

²⁰ Yesu yi e maxodin, a naxa, “Nde xili nun a yetagin sawura a ma?”

²¹ E yi a yabi, e naxa, “Romi Manga Gbeena.” Nayi, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen yi so Ala yii.”*

²² E na me waxatin naxan yi, e kabɛ kati, e keli a fema, e siga.

Faxa muxune rakeli fena

Maraka 12.18-27, Luka 20.27-40

²³ Na loxon yeteni, Saduse muxune yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxa muxune mi kelima sayani. E yi Yesu maxodin,

²⁴ e naxa, “Karamoxo, Musa bata yi a fala, a naxa, ‘Xa xemen faxa, a mi dii lu, a ngaxakeden na xa a ke ɲaxanla tongo alogo a xa diina nde bari faxa muxun xa.’†

²⁵ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi be nun, forimaan yi ɲaxanla futu, a faxa, a mi dii soto, a ɲaxanla yi lu a xunyen xa.

²⁶ A yi liga na kiini a firinden fan na, a saxanden fan yi liga na kiini, na yi liga han solofere.

²⁷ Donxen na, ɲaxanla fan yi faxa.

²⁸ Awa, faxa muxune na keli waxatin naxan yi, ɲaxanla findima nde gbee ra na muxu soloferene ye? Bayo e birin bata yi a doko.”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata tantan, amasoto e mi Kitabun kolon hanma Ala senbena.

³⁰ Bayo faxa muxune na keli waxatin naxan yi, e ligama nen alo malekan naxanye ariyanna yi. Xemen mi ɲaxalan fute, ɲaxanla mi dexe xemen xon.

³¹ Awa, naxan lanxi faxa muxune rakeli feen ma, e mi Alaa falan xaranxi ba? A naxa,

³² ‘Ibrahimaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala.’ Anu, faxa muxune Ala mi a tan na fo niiramane.”‡

³³ Yamaan na me waxatin naxan yi, e kabɛ Yesu a xaranna ma kati!

Yamari fisamantenna fe

Maraka 12.28-34, Luka 10.25-28

³⁴ Farisi muxune a me waxatin naxan yi, a Yesu e yabi kiin bata a liga Saduse muxune yi e dundu, e yi e malan.

³⁵ Sariya karamoxo keden yi na, na yi Yesu keɲaan fɛɛfɛɛɛ, a yi a maxodin,

³⁶ a naxa, “Karamoxo, yamarin mundun gbo dangu a birin na Sariya Kitabuni?”

* **22:21: 22.21Ala gbeena:** Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi a gbeen nan na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen nan na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yete so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na. † **22:24: 22.24** A mato Dunuɲa Folon 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui. ‡ **22:32: 22.32niiramane:** Ala naxa a Ibrahimaa Ala nan a ra. A mato Xorɔyaan 3.6 nun 3.15-16 kui. A mi a falaxi nun a Ibrahimaa Ala nan yi a tan na Ibrahimaa yi a nii ra waxatin naxan yi. Na luxi nen alo Ala yena e ra laxira yi. E mon e nii ra Ala yee ra yi. Nanara, faxa muxune kelima nen sayani. § **22:37: 22.37** Sariyane 6.5

³⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “‘I Marigina Ala xanu i bɔɲɛn birin na e nun i niin birin na e nun i xaxinla birin na.’”[§]

³⁸ Yamarini ito gbo dangu e birin na.

³⁹ A firindenit ito luxi nɛn alo bonna, a naxa, ‘I adamadi boden xanu alo i yetɛna.’*

⁴⁰ Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin singanxi yamari firinni itoe nan na.”

Yesu yi maxɔdinna ti

Maraka 12.35-37, Luka 20.41-44

⁴¹ Farisi muxune malanxi waxatin naxan yi, Yesu yi e maxɔdin, a naxa,

⁴² “‘E mirixi Alaa Muxu Sugandixina feen ma di? Nde bɔnsɔn a ra?’” E yi a yabi, e naxa, “Dawuda bɔnsɔnna nan a ra.”

⁴³ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “Nanfera Dawuda a xili bama ‘N Marigina’ fata Alaa Nii Sarijanxin na? Amasɔɔ Dawuda a falama, a naxa,

⁴⁴ ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, “Dɔxɔ n yiifanna ma, han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”†’

⁴⁵ Awa, xa Dawuda a xili bama, ‘N Marigina,’ na ma, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di?”‡

⁴⁶ Muxu yo mi nɔ a yabɛ fala keden peen na! Keli na waxatin ma, muxu yo mi fa susu a maxɔdinɲɛ fe gbɛɛ ma.

23

Yesu yi sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yalagi

Maraka 12.38-39, Luka 11.43, 46, 20.45-46

¹ Na xanbi ra, Yesu yi falan ti yamaan nun a xarandiine xa,

² a naxa, “Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune dɔxi Nabi Musa funfun nin.

³ Nayi, ε e falane birin suxu, ε yi e liga. Koni ε nama e kɛwali sifane tan liga, amasɔɔ e naxan falama, e mi na ligama.

⁴ E goron binyene raxidima, e yi e dɔxɔ muxune xun ma, koni hali e yii sonla, e tan mi waxi na din feni e ra e maxalideni.

⁵ E feen birin ligama nɛn alogo muxune xa e to. Nayi, e Kitabun falane sɛbɛma, e yi e

xidi e tigrine nun e yiine ra han a gbo ayi. E domane maxidixi luti dɛnbɛxi kuyene ra.

⁶ Binye dɔxɔdene rafan e ma malanne yi, e dɔxɔ yamaan yɛɛ ra salide banxine yi.

⁷ Binye xɔntɔnne rafan e ma lɔxɔ tidene yi, muxune yi e xili ‘Karamɔxɔ.’ ”

⁸ “Koni muxe nama ε tan xili ba fa fala, ‘Karamɔxɔ,’ amasɔɔ ngaxakedenmaan nan ε birin na, karamɔxɔ keden pee nan ε yii.

⁹ Awa, ε nama muxu yo xili dunuɲa ito yi fa fala, ‘N Fafe,’ amasɔɔ Fafe keden pee nan ε yii ariyanna yi.

¹⁰ E nama tin muxune xa ε xili ‘Kuntigina,’ amasɔɔ kuntigi keden peen nan ε yii. Alaa Muxu Sugandixin nan na ra.

¹¹ Muxun naxan gbo ε birin xa, na xa findi ε konyin na.

¹² Naxan na a yetɛ yite, na yigodoma nɛn. Naxan na a yetɛ magodo, na yitema nɛn.”

Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune nafigiyana

Maraka 12.40, Luka 11.39-42, 44-52, 20.47

¹³ “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! Amasɔɔ ε Ariyanna Mangayaan dɛɛn nagalin muxune yɛɛ ra, ε tan yetɛɛn mi soma, ε mɔn mi muxune luma e so naxanye waxi so feni.”

¹⁴ “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! Amasɔɔ ε kapa gilɛne yii seene bama e yii. E yi ε yetɛ mayita sali xunkuyeni. E yalagima nɛn na feene ma a ɲaxin na.”

¹⁵ “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! E fɔxɔ igen nun bɔxɔ xɔnna birin yisigama alogo ε xa tubi muxu keden peen sɔɔ. E na a sɔɔ ε a findima nɛn yahannama kaan na naxan ɲaxu ε tan xa dɔxɔ firin.”

¹⁶ “Gbalona ε xa, ε tan danxutɔɔn naxanye danxutɔɔn yii rasuxuma. E tan naxanye a falama, ε naxa, ‘Xa muxuna nde a kɔlɔ Ala Batu Banxin xinli, hali a mi a rakamali, koni naxan na a kɔlɔ Ala Batu

* 22:39: 22.39 Saraxaraline 19.18 † 22:44: 22.44 Yaburin 110.1 ‡ 22:45: 22.45 Na waxatini karamɔxɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburi 110 sɛbɛ, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala “N Marigina.” Na bunna nɛɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yɛɛ ra yi.

Banxin xemani, fɔ na kanna xa a falan nakamali.'

¹⁷ E tan danxutɔ xaxilitarene! Mundun gbo xemani hanma Ala Batu Banxin naxan xemaan nasarijanma?

¹⁸ E mɔn a falama, ε naxa, 'Xa muxuna nde a kɔlɔ saraxa ganden xinli, hali a mi a rakamali. Koni xa muxuna nde a kɔlɔ saraxan yeteni naxan saraxa ganden fari, fɔ a xa a falan nakamali.'

¹⁹ Danxutɔne! Mundun gbo saraxana hanma saraxa ganden naxan saraxan nasarijanma?

²⁰ Awa, naxan na a kɔlɔ saraxa ganden xinli, na bata a kɔlɔ saraxa ganden xinli e nun seen naxanye birin a fari.

²¹ Naxan na a kɔlɔ Ala Batu Banxin xinli, na bata a kɔlɔ Ala Batu Banxin nun Ala yeteni, naxan luma ε ye mɛnni.

²² Muxun naxan na a kɔlɔ ariyanna yi na bata a kɔlɔ Alaa manga gbɛdeni e nun naxan dɔxi a yi."

²³ "Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine, ε nakɔ yi seene yaganna bama alo sorontonna nun sabi se gbɛtɛye, koni ε bata ε mɛ sariyana fe gbeene ra, alo kiti kenden nun kininkininna nun tɔgɔndiyana. Anu, ε lan ε xa ne nan liga, e nun fe dɔnxene.

²⁴ E tan danxutɔn naxanye danxutɔne yii rasuxuma, ε minseen naserendenma alogo ε xa soso keden peedin ba a yi, koni ε yi jɔgɔmɛn gerun!"

²⁵ "Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine, ε igelengenna nun ε donse saseen fanna masugusuguma, koni e kuiin nafexi milan nun yete rafan fe jaxine ra.

²⁶ I tan Farisi muxu danxutɔna, i ya igelengenna nun i ya donse saseen kui maxa singen, alogo a fanna fan xa sarijan."

²⁷ "Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine. E luxi nɛn alo banxi faɲin naxan tixi gaburun xun ma bende fixen soxi naxan ma naxanye fari tofan, koni e kuiin nafexi faxa muxu xɔnne ra e nun se xɔsixin sifan birin.

²⁸ E fan na kiini, ε yete findima tinxin muxun nan na muxune birin yetagi, koni ε kuiin nafexi nafigiyaan nun fe jaxine ra pen!"

Yesu yi e jaxankatana fe fala

Luka 11.47-51

²⁹ "Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine. E banxi tofɔɲine tima nabine gaburune xun ma, ε yi tinxin muxune gaburune ratofanɲe ayi.

³⁰ E yi a fala, ε naxa, 'Xa nxu yi na nun nxu benbane waxatini, nxu mi yi kafuma e ma e nabine faxa waxatin naxan yi.'

³¹ Awa, ε tan yeteɛn sereyaan bama ε yete xili ma fa fala naxanye nabine faxa, ne nan bɔnsɔn ε ra.

³² Awa, ε benbane hakene defe!

³³ E tan kosone, ε tan saɲi bɔnsɔnne, ε giye yahannama kitin bun ma di?"

³⁴ "Nanara, n nabine nun xaxilimane nun sariya karamɔxɔne rasigama ε ma. E nde faxama nɛn, ε yi nde gbangban wudin ma. E yi nde bulan salide banxine kui, ε yi e sagatan keli taa ma han taa ma.

³⁵ Na kiini, ε saranma nɛn na tinxin muxune birin faxa feen na, keli Habila tinxin muxun ma han Sakari, Berekaya dii xemena, ε naxan faxa Ala Batu Banxin nun saraxa ganden tagi.

³⁶ N xa jɔndin fala ε xa, na birin xetema nɛn iki muxune ma."

Yesu yi Yerusalɛn taan xanu

Luka 13.34-35

³⁷ "Yerusalɛn kaane! Yerusalɛn kaane! E tan naxanye nabine faxaxi, ε yi Alaa xerane magɔlɔn. A xɔnla n suxu nɛn sanɲa ma wuyaxi n xa ε malan n fɛma alo tɔxe ngana a diine malanma a gabuteɛn bun kii naxan yi, koni ε mi tin!

³⁸ Awa, Ala ε konna rabɛɲinma nɛn fefe!

³⁹ Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, ε mi fa n toma sɔnɔn han ε yi a fala, ε naxa, 'Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!' "

24

Ala Batu Banxin kalana fe

Maraka 13.1-2, Luka 21.5-6

¹ Yesu yi keli na, a siga. A to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiine yi fa a fɛma, e yi Ala Batu Banxin ti kiin yita a ra.

² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E mi seni itoe birin toma ba? N xa jɔndin fala ε xa, gɛmɛni ito kedenna mi luma a funfuni be. E e birin naxuyama ayi nɛn."

*Tərən nun bəsenxənyana fe
Maraka 13.3-13, Luka 21.7-19*

³ Yesu yi dōxi Oliwi Geyaan fari wax-
atin naxan yi, a xarandiine yi siga a fəma
wundoni, e yi a maxədin, e naxa, “Feni
itoe birin ligan waxatin naxan yi, na fala
nxu xa, e nun taxamasenna naxanye i fa
waxatin nun waxati rapanna yitama nxu
ra.”

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E a liga ε yeren
ma alogo muxe nama ε mayenden.

⁵ Amasəto muxu wuyaxi fama nən n
xinli, e yi a fala, e naxa, ‘Alaa Muxu
Sugandixin nan n tan na,’ e muxu wuyaxi
mayenden.

⁶ E yenge feene mēma nən, ε yengena ndee
xinle mē. Koni ε nama gaxu. A fere mi
na fə na fe sifane xa liga nən, koni waxati
rapanna mi na ra singen.

⁷ Siyana ndee siyana ndee yengema nən,
yamanana ndee yi yamanana ndee yenge.
Fitina kamene yi so, bəxən yi xuruxurun
yirena ndee yi.

⁸ Na feene birin ligama nən alo paxanla
dii bari kuiin xələ singena.”

⁹ “Na xanbi ra, e ε suxuma nən, e yi ε tərə,
e yi ε faxa. Siyane birin ε rapaxuma nən n
tan ma fe ra.

¹⁰ Muxu wuyaxi birama nən tantanni na
waxatini, e yi e bode yanfa, e e bode so
yiini, e yi e bode rapaxu.

¹¹ Wule nabi wuyaxi fama nən e fa muxu
wuyaxi mayenden.

¹² Fe paxin gboma ayi nən dunuḡa yi han
muxu wuyaxi a xanuntenyaan yi xurun.

¹³ Koni naxan na a yixədxə han a
rapanna, na kisima nən.

¹⁴ Awa, Alaa Mangayana falan Xibaru
Fajin kawandin bama nən dunuḡa yiren
birin yi, a findi seren na siyane birin xa, na
xanbi ra waxati rapanna yi a li.”

*Se Haramuxina fe
Maraka 13.14-23, Luka 21.20-24*

¹⁵ “E na Se Haramuxin to tixi yire
sariḡanxini naxan halagin tima, Nabi
Daniyeli naxan ma fe fala, (naxan ito
xaranma, na xa a bunna kolon,)*

¹⁶ nayi, naxanye Yudaya yi, ne xa e gi, e
te geyane fari.

¹⁷ Muxun naxan a kore banxin kəe ra,
na nama xete, a godo banxini a yii seene
tongodeni.

¹⁸ Muxun naxan xeen ma, na nama xete
banxini a domaan tongodeni.

¹⁹ Gbalo gbeen fudi kanne nun diin
ngane yee ra na waxatine yi!

²⁰ E Ala maxandi alogo ε giin nama
lan xunbeli waxatin ma hanma Matabu
Ləxəna!

²¹ Amasəto na ləxəne tərən paxuma ayi
nən dangu a birin na. A pəxən munma liga
singen xabu dunuḡa da waxatini han iki. A
pəxən fan mi fa ligama sənən!

²² Xa Ala mi yi nde ba na ləxəne ra nun,
muxu yo mi yi kisima, koni a bata nde ba a
ra a muxu sugandixine fe ra.”

²³ “Awa na waxatini, xa muxuna nde
a fala, a naxa, ‘A mato, Alaa Muxu
Sugandixin be yi,’ hanma, ‘A sa mēnni,’ ε
nama la na ra.

²⁴ Amasəto muxu wulexi sugandixine
nun wulen nabine kelima nən, e taxam-
aseri gbeene nun kabanako feene liga al-
ogo hali Alaa muxu sugandixine, e xa ne
mayenden, xa na lanḡe.

²⁵ E a mato, n bata a fala ε xa benun a
waxatin xa a li.

²⁶ Nanara, xa muxu yo a fala ε xa, a naxa,
‘A mato, a sa burunna ra!’ E nama siga na!
Hanma xa e a fala fa fala, ‘A luxunxi be yi!’
E nama la na ra!

²⁷ Amasəto alo kuyen na a jinna masəxən
keli sogetedeni han sogegododeni, n tan
Muxuna Dii Xemen fama na kii nin.

²⁸ Binbin denaxan yi, dugane e malanma
menna nin.”

*Muxuna Dii Xemen fa fena
Maraka 13.24-27, Luka 21.25-28*

²⁹ “Na tərə ləxəne na dangu, ‘sogeni dim-
ima nən, kiken mi fa degema, sarene ke-
lima nən kore e bira, kore xənna senbene
yimaxama nən.’†

³⁰ Nayi, n tan Muxuna Dii Xemen taxam-
asenna minima nən kenenni kore. Dunuḡa
siyane birin yi wuga. E n tan Muxuna Dii
Xemen toma fe nən kore xənna kundani
senben nun binyeni.

* 24:15: 24.15 A mato Daniyeli 9.27 nun 11.31 nun 12.11 kui. † 24:29: 24.29 Esayi 13.10 nun Esayi 34.4

³¹ Xəta xui gbeen na mini, n na n ma malekane rasigama nən bəxən ton-gon naaninne birin yi, e yi n ma muxu yəbaxine malan, keli dunuɲa danna bonna ma sa dəxə bonna ra.”

Xəde binla fe taxamasenna

Maraka 13.28-31, Luka 21.29-33

³² “E xaxili sətə xəde binla fe ma. A yiine na maɲingi, a dɛene yi mini fələ, e a kolonma nən nayi fa fala ɲemən bata maso.

³³ A na kii nin, e na feni itoe birin to waxatin naxan yi, e a kolonma nən fa fala waxati saxin bata maso, a bata so dɛ yɛtɛn li.

³⁴ N xa ɲəndin fala e xa, iki muxune mi danguma fə na feene birin liga.

³⁵ Kore xənna nun bəxə xənna danguma nən, koni n ma falane mi danguma habadan!”

Muxu yo mi na waxatin kolon

Maraka 13.32-37, Luka 17.26-30, 34-36

³⁶ “Muxu yo mi na ləxən nun waxati saxin kolon, hali malekan naxanye ariyanna yi hanma Dii Xɛmɛna, fə a Fafe Ala keden peena.

³⁷ N tan Muxuna Dii Xɛmɛn fa feen ligama nən alo naxan liga Nuhan gbee waxatini.

³⁸ Benun fufaan xa fa waxatin naxan yi, yamaan yi e dɛgema, e yi e minma, e yi ɲaxanle futuma, e yi e diine fima xɛmɛne ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunkin kui.

³⁹ Koni feen naxan fama ligadeni, e mi yi na kolon mume han fufaan yi fa, a yi e birin xali. Muxuna Dii Xɛmɛn na fa waxatin naxan yi, a ligama na kii nin.

⁴⁰ Muxu firin luma nən xɛn ma na waxatini, keden xalima nən, keden yi lu na.

⁴¹ ɲaxalan firin luma nən se dinni, keddenna xalima nən, keden yi lu na.

⁴² E lu e yɛɛ ra yi, amasətə e mi e Marigin fa waxatin kolon.

⁴³ E e xaxili lu ito xən ma. Xa banxi kanna yi muɲaden fa waxatin kolonɲe kɔɛn na nun, a mi yi tinɲe muɲaden xa so a banxini, a yi luma a yɛɛ ra yi nən.

⁴⁴ Nanara, e xa e yitən amasətə e xaxili mi ləxən nun waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn fama na waxatin nin.”

Walikɛ tinxinxina fe

Luka 12.41-48

⁴⁵ “Walikɛn mundun lannaya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a dəxi walikɛn bonne xun na, a e donseen taxun e ra a waxatini, a tan nan na ra.

⁴⁶ Na walikɛn sɛwama nən, xa a kuntigina a li na wanla kɛ!

⁴⁷ N xa ɲəndin fala e xa, a kuntigina a yii seen birin taxuma a ra nən.

⁴⁸ Koni xa walikɛ ɲaxin na a ra, a a falama nən a yɛtɛ ma, a naxa, ‘N ma kuntigin bata buyɛ ayi.’

⁴⁹ A yi lu walikɛn bonne bənbɛ, a yi a dɛge, a yi a min e nun dələ minne.

⁵⁰ Awa, walikɛn yengi mi ləxən naxan ma, a mi waxatin naxan kolon, a kuntigin fama na waxatin nin.

⁵¹ A kuntigina a ɲaxankatama nən, a yi a saran a xun yifu wanle ra, a lu yire yi wugan nun ɲin naxinna dɛnaxan yi.”

25

Sungutun fuuna fe sandana

¹ “Ariyanna Mangayaan luxi nən alo sungutun fuun naxanye e lɛnpune tongo e siga ɲaxalandi kanna ralandeni siga ɲaxalandi tiine malanni.

² Xaxilitare suulun yi e yɛ, xaxilimaan nan yi suulunna bonne ra.

³ Xaxilitarene yi e lɛnpune tongo koni e mi ture tongo.

⁴ Koni xaxilimane yi e lɛnpune tongo, e yi turena nde sa e goronne kui lɛnpun nadɛge seen na.

⁵ ɲaxalandi kanna to bu, xixənla yi sungutunne suxu, e xi.”

⁶ “Kɔɛ tagini sənɲə xuiin yi mini, e naxa, ‘ɲaxalandi kanna bata fa. E fa a ralan!’

⁷ Nayi, sungutunne birin yi xulun, e yi e lɛnpune yitən.

⁸ Xaxilitarene yi a fala xaxilimane xa, e naxa, ‘E nxu ki tureni, amasətə nxə lɛnpune tumaan ni i ra.’

⁹ Xaxilimane yi e yabi, e naxa, ‘En-en, a mi en birin yiliyɛ. E siga sare matine fɛma e sa nde sara e yɛtɛ xa.’

¹⁰ Nayi, sungutun xaxilitarene yi siga ture saradeni. E sa mɛnni waxatin naxan

yi, naxalandi kannna yi fa. Sungutun suulunna naxanye yitɔnxi, ne yi so naxalandi kannna fɔxɔ ra malanni. E deen nagali.

¹¹ Na xanbi ra, sungutunna bonne yi fa, e naxa, 'Nxu fafe, yandi, deen nabi nxu xa.'

¹² Naxalandi kannna yi e yabi, a naxa, 'N xa nɔndin fala ε xa, n mi ε tan kolon mumε!' "

¹³ Yesu yi a fala, a naxa, "E lu ε yεε ra yi amasɔtɔ ε mi lɔxɔn nun waxati saxin kolon."

Walike saxanna fe sandana

Luka 19.11-27

¹⁴ "Ariyanna Mangayaan ligaxi nen alo xemen naxan yi sigama sigatini, a yi a walikene xili, a yi a yii seene taxu e ra.

¹⁵ A yi xema gbanan suulun so keden yii, a yi firin so gbete yii, a yi keden so a saxanden yii, e birin nun e yilan. Na xanbi ra, a yi siga sigatini.

¹⁶ Walikεen naxan xema gbanan suulun sɔtɔ, na yi siga na rayulayadeni mafuren, a yi xema gbanan suulun gbete sɔtɔ.

¹⁷ Walikεen naxan xema gbanan firin sɔtɔ, na fan yi firin gbete sɔtɔ.

¹⁸ Koni walikεen naxan xema gbanan keden sɔtɔ, na yi sa yinla ge, a yi a kuntigina xemaan luxun na."

¹⁹ "Waxati xunkuye danguxina, walikene kuntigin yi fa alogo e xa e dentεge.

²⁰ Walikεen naxan xema gbanan suulun sɔtɔ, na yi fa, a yi xema gbanan suulun gbete yita a ra. A yi a fala, a naxa, 'N kannna, i xema gbanan suulun nan taxu n na. N bata suulun gbete sɔtɔ, a tan ni i ra.'

²¹ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I bata i yixɔdɔxɔ, i tan walike fajin nun lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nen. Fa sɛwa n tan i kannna xɔn!'

²² Na xanbi ra, a xema gbanan firinna so naxan yii, na yi fa, a naxa, 'N kannna, i xema gbanan firin nan so n yii. N bata firin gbete sɔtɔ, a tan ni i ra.'

²³ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I bata i yixɔdɔxɔ, i tan walike fajin nun lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nen. Fa sɛwa n xɔn!'

²⁴ Dɔnxen na, naxan xema gbanan keden sɔtɔ, na yi fa, a naxa, 'N kannna, n na a kolon a i ya fe xɔdɔxɔ. I seen xabama yireni i mi a

bixi denaxan yi, i donseen malanma yireni i mi se sixi denaxan yi.

²⁵ Na nan n gaxu, n yi siga, n yi sa i ya xemaan luxun bɔxɔn bun. I gbeen naxan na, na ni i ra.'

²⁶ A kuntigin yi a yabi, a naxa, 'I tan walike naxi salantenna, i a kolon ba, fa fala a n seen xabama yireni n mi a bixi denaxan yi, n yi donseen malan yire yi n mi a sixi denaxan yi.

²⁷ Na ma, a yi lan nun i xa sa n ma xemaan taxu gbeti mara banxin yulane ra, alogo n na fa waxatin naxan yi, n yi xemaan nun a tɔnɔdin sɔtɔ.

²⁸ Nba, ε xema gbananna ba a yii, xema gbanan fu naxan yii, ε a so na yii.

²⁹ Amasɔtɔ seen muxun naxan yii, nde soma nen na yii mɔn, a yi a gbegbe sɔtɔ. Koni se mi naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nen.

³⁰ Nba, tɔnɔ mi na walikεen naxan na, ε na woli tandeni, dimini, wugan nun jin naxinna denaxan yi.' "

Kiti dɔnxena fe

³¹ "N tan, muxuna Dii Xemen na fa a binyeni waxatin naxan yi, e nun malekane birin a fɔxɔ ra, a dɔxɔma nen a mangaya gbɛdeni binyeni.

³² Dunupa siyane birin malanma nen a yetagi. A yi e yitaxun dɔxɔ firinna ra, alo xuruse rabaan yεxεene nun siine yitaxunma kii naxan yi.

³³ A yεxεene malanma nen a yiifanna ma, a siine malan a kɔmenna ma.

³⁴ Na xanbi ra, mangana a falama nen a yiifari ma muxune xa, a naxa, 'E fa be, n Fafe Ala dubaxi ε tan naxanye xa. E fa ε kεen sɔtɔ, mangayaan naxan yitɔnxi ε xa xabu dunupa da waxatini.

³⁵ Bayo kamena n suxu nen, ε yi donseen so n yii. Min xɔnla yi n suxu, ε yi igen so n yii. N siga nen xɔneyani, ε yi n yigiya.

³⁶ Marabenna yi n suxu, ε yi n maraberi ba. N yi fura, ε yi n dandan. N yi sa kason na, ε yi fa n xɔntɔn.'

³⁷ Tinxin muxune a yabima nen na yi, e naxa, 'Marigina, nxu i kamɛtɔn to minen yi, nxu yi donseen so i yii, hanma i min xɔlitɔna, nxu yi igen so i yii?

³⁸ Nxu i to xɔɲeyani waxatin mundun yi, nxu yi i yigiya, hanma marabenna i ma, nxu yi i maraberi ba?

³⁹ Nxu i to furaxi waxatin mundun yi, hanma i kasoon na, nxu yi i xɔntɔn?

⁴⁰ Mangana e yabima nɛn, a naxa, ‘N xa ɲɔndin fala ε xa, ε naxan liga ngaxakeden-dina nde xa, naxan xurun dangu birin na, ε na liga n tan nan xa nayi!’ ”

⁴¹ “Na xanbi ra, naxanye na lu a kɔmɛnna ma, a yi a fala ne xa, a naxa, ‘E masiga n na, dangatɔne, ε siga habadan tɛɛni naxan yitɔnxi Yinna Manga Setana nun a malekane xa.

⁴² Bayo kamɛna n suxu nɛn, ε mi donseen so n yii. Min xɔnla yi n suxu, ε mi igen so n yii.

⁴³ N yi lu xɔɲeyani, ε mi n yigiya. Marabenna yi n suxu, ε mi n maraberi ba, n fura kasoon na, ε mi n mali.’

⁴⁴ Ne fan yi a yabi, e naxa, ‘Marigina, nxu i kamɛtɔn to minɛn yi, hanma i min xɔlitɔna hanma i xɔɲeyani hanma i maraberitɔna hanma i furetɔna hanma i kasoon na, nxu mi tin i maliye?’

⁴⁵ Mangana e yabima nɛn, a naxa, ‘N xa ɲɔndin fala ε xa, ε mi naxanye liga muxudini ito nde keden xa naxan xurun dangu birin na, ε mi na ligaxi n tan fan xa na yi.’

⁴⁶ Awa, ne sigama habadan tɔrɔn nin. Koni tinxin muxune sigama habadan nii rakisin nin.”

26

Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma

Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2, Yoni 11.45-

⁵³ ¹ Yesu to yelin na falane birin tiye, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa,

² “E a kolon, a luxi xii firin Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* xa a li. N tan Muxuna Dii Xɛmɛna, e n yanfama nɛn, n lu yiini, e n gbangban.”

³ Na waxatini, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi e malan Saraxarali Kuntigi Singe Kayafa konni.

⁴ E yi a nata, e xa Yesu suxu yanfani, e yi a faxes.

⁵ E yi a fala, e naxa, “En nama a suxu sanla waxatini, xanamu, yamaan murutɛma nɛn!”

Latikɔnɔnna sa fena Yesu ma

Maraka 14.3-9, Yoni 12.1-8

⁶ Yesu yi Simɔn dogonfontɔna banxini waxatin naxan yi Betani taani,

⁷ ɲaxanla nde yi fa a fɛma, a fa latikɔnɔnna sare xɔdɛxɛn na a sase gɛmɛ ramaan kui, gɛmɛn naxan xili “alabasita.” A yi a sa Yesu xunna ra a binya feen na, a yi a dɛgema waxatin naxan yi.

⁸ Yesu a xarandiine to na to, e yi xɔlɔ, e yi maxɔdinna ti, e naxa, “I ito birin yikalama nanfera?”

⁹ Latikɔnɔnni ito yi matiyɛ nɛn dɛɛ xɔdɛxɛn na, a saren yi so yiigelitɔne yii.”

¹⁰ Koni Yesu yi a kolon, e yi naxan falama, a yi a fala e xa, a naxa, “E ɲaxanli ito mafalama nanfera? A bata fe fajin liga n xa.

¹¹ Amasɔtɔ yiigelitɔne ε fɛma waxatin birin koni n tan mi luma ε fɛma waxatin birin.

¹² A bata latikɔnɔnna sa n fatin ma alogo n xa n yitɔn gaburuna fe ra.

¹³ N xa ɲɔndin fala ε xa, n ma falan Xibaru Fajini ito na rali dunuɲa yire yo yi, ɲaxanli ito kɛwanla falama nɛn, yamaan yi e miri a ma.”

Yudasi yi Yesu yanfa

Maraka 14.10-11, Luka 22.3-6

¹⁴ Nayi, xarandii muxu fu nun firinna nde keden naxan yi xili Yudasi Isakariyoti, na yi siga saraxarali kuntigine fɛma,

¹⁵ a naxa, “Xa n Yesu so ε yii, ε nanse soma n yii?” Ne yi gbeti gbanan tonge saxan so a yii.†

¹⁶ Fɔlɔ na waxatin ma, Yudasi yi lu fɛrɛn fɛɲɛ, alogo a xa Yesu yanfa, a a so e yii.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe

Maraka 14.12-21, Luka 22.7-14, 21-23, Yoni 13.21-30

* **26:2: 26.2Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxes kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui. † **26:15: 26.15** A mato Sakari 11.12 kui. ‡ **26:17: 26.17Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leɓɛn mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔrɔyaan 12.15 kui.

17 Buru Tetaren Sanla[‡] sogen fəlonə, xarandiine yi fa Yesu fəma, e yi a maxədin, e naxa, “I waxi a xən ma nxu xa Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseen nafala i xa minən?”

18 A yi a fala e xa, a naxa, “E siga xəmənə nde fəma taani, ε sa a fala a xa, ε naxa, ‘Karaməxə naxa, n ma waxatin bata a li. N tan nun n ma xarandiine xa Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseen don i ya banxini.’”

19 Xarandiine yi a liga alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseni tən.

20 Ninbanna to so, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi dəxə e dəgedeni.

21 E yi e dəgema waxatin naxan yi, Yesu naxa, “N xa jəndin fala ε xa, ε tan nde keden n yanfama nən, a yi n so yiini.”

22 Xarandiine yi sunu han, e yi a maxədin fəlo keden keden yəen ma, e naxa, “Marigina, n tan nan na ra ba?”

23 Yesu yi e yabi, a naxa, “N xu nun naxan nxu yiin nagodoxi lenge kedenna kui, na nan n soma yiini.

24 N tan Muxuna Dii Xəmən faxama nən, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, koni gbalon na kanna yəe ra naxan Muxuna Dii Xəmən soma yiini! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mumə!”

25 Yudas naxan a soma yiini, na yi falan tongo a naxa, “Karaməxə, n tan nan na ra ba?”

Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

Marigina ximənna fe

Maraka 14.22-26, Luka 22.15-20, Kərənti Kaane Singena 11.23-25

26 E yi e dəgema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandiine yii. A yi a fala, a naxa, “E a tongo, ε yi a don, n fati bəndən nan ito ra.”

27 Na xanbi ra, a yi igelengenna tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, a yi a fala, a naxa, “E birin xa a min

28 amasəto n wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xən, a minima muxu wuyaxi xa nən e yulubin mafeluun na.

29 N xa a fala ε xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han en birin mən yi sa a min n Fafe Alaa Mangayani.”

30 Na xanbi ra, e yi bətin ba, § e siga Oliwi Geyaan fari.

Piyəri a mē fena Yesu ra

Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

31 Nayi, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E birin ε mēma n na nən to kəeen na, amasəto a sebəxi Kitabuni, fa fala, ‘N xuruse rabaan faxama nən, yəxəene birin yi xuya ayi.’* ”

32 Koni n na keli sayani, n sigama nən ε yəe ra Galile yamanani.”

33 Piyəri yi Yesu yabi, a naxa, “Hali bonne birin e mē i ra, n tan mi n mē i ra mumə!”

34 Yesu yi a fala Piyəri xa, a naxa, “N xa jəndin fala i xa, benun dontonna xa wuga to kəeen na, i a falama nən dəxəna ma saxan fa fala i mi n kolon.”

35 Piyəri yi a yabi, a naxa, “Hali en birin faxa, n mi a falə mumə, fa fala n mi i kolon.” Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

Yesu yi Ala maxandi nakəni

Maraka 14.32-42, Luka 22.39-46

36 Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga yirena nde yi naxan xili Getesemani. A yi a fala e xa, a naxa, “E dəxə be, n tan sigan mənni, n xa sa Ala maxandi.”

37 A siga Piyəri nun Sebede a dii xəmē firinne ra. A bəjən yi rafərxəxi, a yi sunuxi.†

38 Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “N bəjən nafərxəxi han n faxa, ε lu be, ε lu ε yəe ra yi n xən ma.”

39 A yi siga ndedi, a yi bira, a yətagin yi lan bəxən ma, a yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, xa a lanjə tərəya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fə i tan sagona.”

40 Na xanbi ra, a mən yi xətə, a yi a xarandiine li xixənli. A yi a fala Piyəri xa, a naxa, “E mi nəxi luyə ε yəe ra yi n xən ma hali waxatidi?”

41 E lu ε yəe ra yi, ε Ala maxandi, alogo ε nama bira tantanni. E niin waxən feen fan koni ε fati bəndən sənbe mi na.”

§ 26:30: 26.30b *etina*: E namunna nan yi a ra na sanla waxatini e xa Yaburin yirena nde ba, fata sorani ito nde ra: 113 han 118. * 26:31: 26.31 A mato Sakari 13.7 kui. Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na bayo e a faxama nən. † 26:37: 26.37A *sunu* bayo a a kolon fa fala muxune a faxama nən.

⁴² Yesu mən yi siga a firindeni, a sa Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, xa tərɔya igelengenni ito mi nɔɛ masigɛ n na, fɔ a xa n li, i sagoon xa liga.”

⁴³ A mən yi xɛtɛ, a xarandiine li xiyɛ, bayo xixɔnla bata yi e suxu.

⁴⁴ A mən yi keli e fɛma, a siga a saxandeni, a sa Ala maxandi, a mən yi na fala kedenna ti.

⁴⁵ Na xanbi ra, a xɛtɛ xarandiine fɛma, a naxa, “Ɛ mən xima ba? Ɛ mən ɛ matabuma ba? A mato! Waxatin bata a li! N tan, Muxuna Dii Xɛmɛn bata so hake kanne sɛnben bun ma iki.

⁴⁶ Ɛ keli, en siga, muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na bata fa!”

Yesu suxu fena

Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

⁴⁷ A yi falan tima waxatin naxan yi, Yudasasi a xarandii fu nun firinna nde yi fa, gali gbeen yi biraxi a fɔxɔ ra saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne naxanye xɛ. Silanfanne nun gbengbetenne yi e yii.‡

⁴⁸ Naxan yi a yanfama, a a so yiini, na bata yi taxamasenni ito fala yamaan xa nun, a naxa, “N na muxun naxan sunbu, Ɔ a tan nan na ra. Ɛ a suxu ken!”

⁴⁹ Nanara, Yudasasi yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, “Karamɔxɔ, i nuwali.” A yi a sunbu.

⁵⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xɔyina, i faxi naxan na, na liga.”

Nayi, e yi Yesu suxu ken!

⁵¹ Naxanye yi Yesu fɔxɔ ra, na nde keden yi a silanfanna botin, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sɛgɛ a ma.

⁵² Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I ya silanfanna raxetɛ a funfuni, amasɔɔ naxan birin silanfanna tongoma, ne faxama silanfanna nan na.

⁵³ I mi a kolon ba, fa fala n nɔɛ n Fafe Ala xile nɛn, a yi maleka gali gbee fu nun firin nafa n ma mafurɛn?

⁵⁴ Koni xa na liga, Kitabun fala xuiin kamalima* di nayi? Bayo a sɛbɛxi a fɔ a xa liga ikiini.”

⁵⁵ Yesu yi falan ti ganla xa, a naxa, “Ɛ bata fa n suxudeni silanfanne nun gbengbetenne ɛ yii alo mafu tiin nan yi n na nun. N yi xaranna tima Ala Batu Banxini lɔxɔ yo lɔxɔ, koni ɛ mi n suxu.

⁵⁶ Koni na birin ligaxi nɛn alogo nabine falan naxanye sɛbɛxi, ne xa kamali.”

Nayi, a xarandiine birin yi a rabɛɛn, e yi e gi.

Yesu Yahudiya mangane yɛtagi

Maraka 14.53-65, Luka 22.54-55, 63-71, Yoni 18.13-14, 9-24

⁵⁷ Naxanye Yesu suxu, ne yi a xali Kayafa konni Saraxarali Kuntigi Singena, sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne yi malanxi dɛnaxan yi.

⁵⁸ Piyɛri yi bira Yesu fɔxɔ ra, koni e nun ganla tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A yi so tanden ma e nun kantan muxune yi dɔxɔ alogo a xa a kolon a rananma kii naxan yi.

⁵⁹ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi katama wule seren ba feen na Yesu xili ma, alogo e xa a faxa.

⁶⁰ Koni hali muxu wuyaxi to fa wule seren ba a xili ma, e mi sese sɔɔ. Dɔnxɛn na muxu firin yi ti e yɛtagi,

⁶¹ e naxa, “Xɛmɛni ito naxa, a nɔɛ Ala Batu Banxin kale nɛn, a mən yi a ti soge saxan bun ma.”

⁶² Saraxarali Kuntigi Singen yi keli, a falan ti Yesu xa, a naxa, “Muxuni itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xɔn ba?”

⁶³ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen yi falan ti a xa mən, a naxa, “N na i rakɔlɔma habadan Ala xinli, xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xɛmɛna, na fala nxu xa.”

⁶⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala. Koni n xa a fala ɛ birin xa, fɔlɔ iki ma, ɛ n tan Muxuna Dii Xɛmɛn toma dɔxi Ala Sɛnbɛmaan yiifanna ma, ɛ yi n famatɔɔn to kore kundani.”

‡ 26:47: 26.47Silanfanna: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

xɔntɔnɲɛ sunbuni, koni Yudasasi yi a findi taxamasenna ra, a xa Yesu yita a yaxune ra. * 26:54: 26.54Kitabuna falan kamalima: Esayi 53.5 a falaxi a Alaa Muxu Sugandixin faxama nɛn yamaan yulubine fe ra. A na falaxi yanyina nde ɲɛ kɛmɛ solofere benun a xa raba.

§ 26:48: 26.48sunbuna: Mɛn kaane yi darixi e bode

⁶⁵ Saraxarali Kuntigi Singen na me waxatin naxan yi, a yi a domani bo, a naxa, “A bata Ala rayelefu!† En mako mi fa sere yo ma sonon! E bata a fala naxine me!

⁶⁶ E mirixi a ma di?” E yi a yabi, e naxa, “A lan nen a xa faxesa.”

⁶⁷ Nayi, e yi e dēgen puru Yesu yetagi, e yi a bonbo.

⁶⁸ E lu a maxodinje, e naxa, “I tan Alaa Muxu Sugandixina, a fala nxu xa fata Ala ra, nde i bonboxi?”‡

Piyeri a me fena Yesu ra

Maraka 14.66-72, Luka 22.56-62, Yoni 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Piyeri yi dōxi tanden ma waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walike naxanla nde yi fa a fema, a naxa, “I tan fan yi Yesu Galile kaan foxo ra nun.”

⁷⁰ Koni a yi a tandi e birin yetagi, a naxa, “N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi.”

⁷¹ Na xanbi ra, a yi siga tanden so deen na. Walike naxalan gbete yi a to. Muxun naxanye yi dōxi na, a yi a fala ne xa, a naxa, “Xemeni ito yi Yesu Nasareti kaan foxo ra nun.”

⁷² Piyeri yi a tandi, a yi a kolō, a naxa, “N mi na xemen kolon!”

⁷³ Waxatidi danguxina, naxanye yi tixi na, ne yi fa Piyeri fema, e naxa, “A tan nan nde i tan fan na! Amasoto i fala ti kiin bata a yita nxu ra!”§

⁷⁴ Nayi, Piyeri yi a kolō dangane ra, a yi a fala, a naxa, “N mi xemeni ito kolon mumē!” Na waxatin yeteni dontonna yi wuga mafuren.

⁷⁵ Nayi, Yesu a falan yi rabira Piyeri ma, a naxa, “Benun dontonna xa wuga i a falama nen dōxona ma saxan fa fala i mi n kolon.” Piyeri yi mini, a nimisa wugan ti!

27

E siga Yesu ra Pilati fema

Maraka 15.1, Luka 23.1-2, Yoni 18.28-32

¹ Xoton xoton, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi a ragidi, a e xa Yesu faxesa.

² E yi a xidi, e siga a ra yamana kanna Pilati fema.

Yudasi faxesa fena

Kewanle 1.18-19

³ Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na to a to, e bata Yesu yalagi sayaan na, a yi nimisa, a yi gbeti gbanan tonge saxanna raxete saraxarali kuntigine nun yamaan fonne ma.

⁴ A yi a fala, a naxa, “N bata yulubin liga, n muxun yanfa naxan mi hake yo ligaxi alogo e xa a faxesa!” E yi a yabi, e naxa, “Nxu tan ma fe mi na yi, i ya feen nan na ra!”

⁵ Yudasi yi gbetin woli Ala Batu Banxini, a siga, a sa a yete singan.

⁶ Saraxarali kuntigine yi gbetin matongo, e naxa, “A mi daxesa gbetini ito xa sa en ma gbeti ramarade sarijanxini, bayo faxesa tiin saren nan a ra.”

⁷ E yi lan a ma a e xa na gbetin tongo, e feje rafalana nde a boxon sara na gbetin na, e yi na findi xone maluxunden na.

⁸ Nanara, han to, e na boxon xili bama a “Wuli Boxona.”

⁹ Nayi, Nabi Yereimi naxan fala, na yi kamali, a naxa, “E yi gbeti gbanan tonge saxanne tongo, Isirayila kaane a sara gbetin naxan na.

¹⁰ E feje rafalana boxon sara a ra alo Marigina n yamari kii naxan yi.”*

Pilatiyi Yesu maxodin

Maraka 15.2-5, Luka 23.3-5, Yoni 18.33-38

¹¹ Yesu yi ti yamana kanna yetagi, yamana kanna yi a maxodin, a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?”† Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

¹² Koni saraxarali kuntigine nun yamaan fonne a kansun waxatin naxan yi, a mi fefe fala.

¹³ Nayi, Pilati yi a fala a xa, a naxa, “E i kansunma feen naxanye birin na, i mi ne me ba?”

¹⁴ Koni Yesu mi tin a yabe mumē, yamana kanna yi kabε kati!

† 26:65: 26.65 Musaa sariyan kui, muxun naxan na **Ala rayelefu**, na kanna lan a xa faxesa. A mato Saraxaraline 24.16 kui. ‡ 26:68: 26.68 Muxun naxanye a bonboma, ne man a magelema na falan na. § 26:73: 26.73a **fala ti kiina**: Yanyina nde, a yi falan tima alo muxun naxanye kelixi Galile yamanani hanma Nasareti yamanana. * 27:10: 27.10 A mato Sakari 11.12-13 nun Yereimi 18.2-3 nun 19.1-2 nun 32.6-15 kui. † 27:11: 27.11 **mangana**: Yamana kanna yi waxi a kansun feen nin fa fala a murutεxi a mangayaan nan ma. Xa a tan nan a yete findi mangan na, na yi findima a yalagi xunna nan na.

*E Yesu faxa feen nagidi**Maraka 15.6-15, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16*

¹⁵ Nba, sanli ito na yi a li nun, yamana kannna yi darixi kasorasaan muxu keden beɲɲɛ nɛn, yamaan na wa naxan xɔn ma.

¹⁶ Na waxatini, kasorasa ɲaxina nde yi na naxan xili Baraba.

¹⁷ Nanara, Pilati yamana kannna yi yamaan malanxin maxɔdin, a naxa, “Ɛ waxi a xɔn ma n xa nde beɲɲɛ, Baraba hanma Yesu naxan xili Alaa Muxu Sugandixina?”

¹⁸ Bayo a yi a kolon yati, fa fala e Yesu soxi a yii xɔxɔlɔnyaan nan ma.

¹⁹ Pilati yi dɔxi kiti sadeni waxatin naxan yi, a ɲaxanla yi xɛraan nasiga a ma, a naxa, “I nama fefe liga tinxin muxuni ito ra amasɔtɔ n tɔrɔxi nɛn xiyeni a fe ra to ki faɲi!”

²⁰ Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi yamaan nadin, a Pilati xa Baraba beɲɲɛ, a yi Yesu faxa.

²¹ Yamana kannna yi e maxɔdin, a naxa, “Ɛ waxi a xɔn ma muxu firinni itoe, n xa nde beɲɲɛ?” E yi a yabi, e naxa, “Baraba!”

²² Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “Yesu naxan xili Alaa Muxu Sugandixina, ɛ waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga a ra?” E birin yi a yabi, e naxa, “A xa gbangban wudin ma.”

²³ Koni Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “A fe ɲaxin mundun ligaxi?” Koni e sɔnxɔn yi siga gboɛ ayi, e naxa, “A gbangban wudin ma!”

²⁴ Pilati a to waxatin naxan yi, a mi yi nɔɛ sese ra, sɔnxɔn yi gboma ayi, a yi igen tongo, a yi a yiin naxa yamaan yɛɛ xɔri, a naxa, “N gbee yo mi xɛmɛni ito faxa feni! Ɛ feen ni ito ra!”

²⁵ Yamaan yi a yabi, e naxa, “A wunla goronna xa lu nxu tan nun nxɔ diine xun ma!”

²⁶ Awa, na xanbi ra, Pilati yi Baraba beɲɲɛ, a yi a yamari a e xa Yesu bulan, a yi a so e yii alogo e xa a gbangban wudin ma.

*Sofane yi Yesu magele**Maraka 15.16-20, Yoni 19.2-3*

²⁷ Yamana kannna sofane yi Yesu xali yamana kan banxini, sofane ganla birin yi e malan a rabilinni.

²⁸ E yi a dugine ba a ma, e yi doma gbeela‡ ragodo a ma.

²⁹ E yi wudi yii ɲali kanne dɛnbɛ kɔmɔtin na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e dunganna so a yii. § E yi e xinbi sin a bun ma, e lu a magele, e naxa, “I kɛnɛ Yahudiyane mangana!”

³⁰ E yi dɛgen puru a ma, e yi a dunganna tongo, e yi a bɔnbɔ a xunna ma.

³¹ E to yelin a magele, e domaan ba a ma, e mɔn yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

*E yi Yesu gbangban wudin ma**Maraka 15.21-32, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27*

³² E yi minima taani waxatin naxan yi, e yi lan xɛmɛna nde ra, naxan yi xili Simɔn Sirɛni kaana. E yi na karahan, a xa Yesu gbangban wudin tongo.

³³ E yi fa na yireni dɛnaxan xili Gologota, naxan bunna nɛn “xun xɔri yirena.”

³⁴ E yi manpaan so a yii naxan yi basanxi se gbɛɛ ra naxan xɔlɔ, alogo a xa a min, koni a to a lɛnna ti a ma, a mi tin a minɲɛ.

³⁵ E yi a gbangban wudin ma.* Na xanbi ra, e yi masɛnsɛnna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

³⁶ E yi dɔxɔ a kantandeni.

³⁷ E yi a kansun kɛdin sɛbɛ, e yi a gbangban a xun ma, e naxa, “Yahudiyane Mangana nan Yesu ito ra.”

³⁸ E yi muɲade firin gbangban wudin ma Yesu fɛma, kedenna a yiifanna ma, bonna a kɔmɛnna ma.

³⁹ Yamaan yi dangu a makonbɛ, e lu e xunni maxɛ,

⁴⁰ e naxa, “I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i mɔn yi a ti soge saxan, i yetɛ rakisi! Xa Alaa Dii Xɛmɛ nan i tan na, godo, i keli wudin kɔɛ ra.”

⁴¹ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne fan yi a magele na kii nin,

‡ 27:28: 27.28Doma gbeela yi findixi mangayaan taxamasenna nde nan na. Yamaan to a kansun fa fala a bata a yetɛ findi mangan na, sofane fa a mangayana fe magelema. § 27:29: 27.29 E dunganna so a yii alo mangaya dunganna a magele feen na.

* 27:35: 27.35 Sofane yi a yiine nun a sanne gbangban wudin ma, e yi a singan na kiini. E yi na ligama nɛn alogo muxune xa ɲɛnin benun e xa faxa.

⁴² e naxa, “A bonne rakisi nen, koni a mi nɔɛ a yete rakise! Isirayila mangan xa mi a tan na ba? A xa keli wudin kɔɛ ra, a godo be alogo nxu xa denkeleya a ma!

⁴³ A denkeleyaxi Ala ma, a naxa, a Alaa Dii Xemen nan a tan na. Nba, xa a rafan Ala ma, a xa a xunba!”

⁴⁴ Hali mujaden naxanye yi gbangbanxi wudin ma a dexɔn, ne fan yi a makonbi na kiini.

Yesu faxa fena

Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

⁴⁵ Sogen bata yi a ratinxin nun, dimin yi so yamanan birin yi han se din waxatin yi maso.

⁴⁶ Na waxatini, Yesu yi gbelegbele a kon xuini, a naxa, “Eli, Eli, lama sabakitani?” na bunna nen, “N ma Ala, n ma Ala, i n nabepinxi nanfera?”†

⁴⁷ Muxuna ndee yi tixi na yi, ne yi a xuiin me, e naxa, “A Nabi Eli nan xilima.”

⁴⁸ E tan nde keden yi a gi mafuren, a sa dugi dungin tongo, a yi a sin minse muluxunxini, a yi a filin tamin jɔɛ ra, a yi a ti a xa, a xa a min.

⁴⁹ Koni bonne naxa, “A mame, en na a mato xa Nabi Eli fa a rakise.”

⁵⁰ Yesu mɔn yi a xui ramini fangan na, a niin yi ba.

⁵¹ Dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra, fɔlɔ a xunna ra han a sanbun na. Bɔxɔn yi xuruxurun, fanyene yi bɔ.

⁵² Gaburune yi rabi, faxa muxu sariɓanxina ndee yi keli.

⁵³ E keli gaburune kui. Yesu keli xanbini sayani, e yi siga Taa Sariɓanxini, e mini kenenni muxu wuyaxi xa.

⁵⁴ Sofa kemen kuntigin nun a sofaan naxanye yi Yesu kantanma, ne to bɔxɔn to xuruxurunɛ, e nun feen naxanye birin bata liga, e yi gaxu kati! E yi a fala, e naxa, “Alaa Dii Xemen nan yi a ra yati!”

⁵⁵ Naxanla naxanye yi biraxi Yesu fɔxɔ ra keli Galile yamanani, naxanye yi a malima nun, ne wuyaxi yi na, e tixi wulani, e a matoma.

⁵⁶ Mariyama Magadala kaan yi ne ye nun, e nun Mariyama, Yaki nun Yusufu nga, e nun Sebede a dii xemene nga.

Yesu maluxun fena

Maraka 15.42-47, Luka 23.50-56, Yoni 19.38-42

⁵⁷ Ninbanna to a li, nafulu kannu nde yi fa naxan yi xili Yusufu Arimate kaana, Yesu a xarandiina nde nan yi a fan na.

⁵⁸ A yi siga Pilati fema, a yi a maxodin Yesu binbina fe ma. Pilati yi e yamari, a e xa Yesu binbin so Yusufu yii.

⁵⁹ Nanara, Yusufu yi a binbin tongo, a yi a kasangen dugi fixeni,

⁶⁰ a sa a maluxun gaburun na fanye kui gexini alo faran yili, a yi baxi naxan gedeni a yete xa nun. Na xanbi ra, a yi geme belebelen makutukutu gaburun de ra, a siga.

⁶¹ Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna yi dɔxi na nun, e yeen lanxi gaburun ma.

Gaburu kantanne

⁶² Yuma lɔxɔn xɔtɔn bode, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi siga Pilati fema,

⁶³ e naxa, “Nxu fafe, wule falani ito yi a nii ra waxatin naxan yi, nxu xaxili dɔxi na xɔn ma, a fala nen, a naxa, ‘Soge saxan na dangu waxatin naxan yi, n mɔn kelima nen sayani.’

⁶⁴ Na ma, i xa yamarin fi, gaburun xa kantan ken, han a soqe saxande lɔxɔni alogo a xarandiine nama fa a binbin muja, e siga a ra. E yi a fala yamaan xa fa fala ‘A bata keli sayani.’ Xa ito liga, wule dɔnxeni ito jaxuma ayi nen dangu a fɔlɔn na.”

⁶⁵ Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E kantan muxune tongo, e xa sa gaburun kantan alo e nɔɛ a ra kii naxan yi.”

⁶⁶ Nanara, e yi siga, e sa gaburun deen nagali ki fani, e taxamasenna sa a ma, e yi a kantan sofane lu na yi.

28

Yesu keli fena sayani

Maraka 16.1-10, Luka 24.1-12, Yoni 20.1-10

† 27:46: 27.46 A mato Yaburin 22.2 kui.

¹ Matabu Ləxən danguxina, xati ləxən subaxani, Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna yi siga gaburu matodeni.

² Bəxən yi xuruxurun gbeen ti. Marigina malekan yi godo keli kore, a yi gəmə gbeen makutukutu, a dəxə a fari.

³ Na malekan yətagin yi luxi alo kuyen na a jinna masəxən, a dugine yi fixa alo balabalan kəsəna.

⁴ Kantan muxune yi gaxu han e xuruxurun, e yi fuga a ra, e lu alo faxa muxune.

⁵ Koni malekan yi falan ti naxanle xa, a naxa, “E nama gaxu, n na a kolon fa fala ε Yesu nan fenma naxan gbangban wudin ma.

⁶ A mi be yi, a bata keli alo a a fala kii naxan yi. E fa a saden mato.

⁷ E siga mafuren, ε sa a fala a xarandiine xa, ε naxa, ‘A bata keli sayani, ε sa a lima Galile yamanani, ε a toma nən na yi!’ N bata a fala ε xa iki.”

⁸ Nanara, e keli gaburun yireni mafuren gaxun nun səwani, e siga e giye, e sa a fala a xarandiine xa.

⁹ Yesu yi e ralan mafuren, a naxa, “E nuwali.” E yi fa a sanna suxu, e yi a batu.

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu, ε siga, ε sa a fala ngaxakedenne xa, a e xa siga Galile yi, e sa n toma mənna nin.”

Kantan muxune denteğəna

¹¹ Naxanle mən yi kira yi waxatin naxan yi, sofaan naxanye yi gaburun kantanma, na ndee yi xətə taani. Feen naxan birin ligaxi, e na fala saraxarali kuntigine xa.

¹² Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi e bode to, e lan fe keden ma, e gbeti gbeen so sofane yii.

¹³ E yi a fala e xa, e naxa, “E xa ito fala, ε naxa, ‘A xarandiine bata fa kəən na, e yi a binbin muja, nxu yi xiin waxatin naxan yi.’

¹⁴ Xa yamana kannna na mə, nxu a mafanje, nxu yi ε ba kəntəfinli.”

¹⁵ Kantan muxune yi gbetin nasuxu. E naxan fala e xa, e yi na liga. Na falan yi xuya ayi na kiini Yahudiyane tagi han to.

Yesu yi a xarandiine xε

Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

¹⁶ Xarandii fu nun kedenna yi siga Galile yamanani geyaan fari Yesu naxan ma fe fala e xa.

¹⁷ E to a to, e yi a batu. Koni siken yi ndee yi.

¹⁸ Yesu yi a maso e ra, a naxa, “Sənbən birin bata fi n ma kore xənna nun bəxə xənna fari.

¹⁹ Nayi, ε siga, ε sa siyane birin findi n ma xarandiine ra, ε yi e rafu igeni n Fafe Ala nun a Dii Xəmənen nun a Nii Sarijanxin xinli,

²⁰ n na ε yamarixi naxanye birin ma, ε yi e xaran ne suxun ma. A mato, n luma nən ε xən ma waxatin birin han dunuɲa rananni.”

Maraka Maraka Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebe

Yesu fɔxɔrabira naanin nan Marigi Yesu a taruxun nun a falane sebe Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Muxune laxi a ra a Maraka a gbeen sebei nen alogo Romi kaane xa denkeleya Yesu ma. A feene yebaxi kiina nde yi alogo Romi kaane xa la Yesu senben na. Yesu kabanako feen naxanye ligaxi, ne nan yebaxi dangu Yesu xaranna ra Maraka gbeen kui.

Maraka Kitabun yireni ito sebei nen jee tonge saxan joxondɔn Yesu te xanbini kore xonna ma. Kitabun yireni ito Yesu rafu feen nan singe yebama igeni. A mi a bari feen yebama. Yesu dunuɗa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nen a yamaan xa. A mɔn kabanako fe wuyaxi liga nen. Maraka na nan yebama Ningila Yesu kui. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Marafu Tiina kawandina

Matiyu 3.1-12, Luka 3.1-18, Yoni 1.19-28

¹ Ningila Yesu a fe fɔlɔn ni ito ra, Alaa Muxu Sugandixina, Alaa Dii Xɛmɛna.*

² A sebei Nabi Esayi Kitabun kui, a naxa, “N nan n ma xeraan nasigama nen i yee ra, a kiraan nafala i xa.

³ Muxuna nde xuiin minima tonbonni, a naxa, ‘E kirani tɔn Marigin yee ra, e kirane matinxin a xa!’ ”†

⁴ Nanara, Yoni yi mini kenɛnni tonbonni, a lu yamaan nafuyɛ igeni e tubi feen na Ala ma, a e kawandi, a e xa e xun xanbi so e yulubine yi, e yi rafu igeni alogo e yulubine xa xafari.

⁵ Yudaya kaane nun Yerusalen kaane birin yi siga a fema. E yi e ti e yulubine ra. A yi e rafu igeni Yurudɛn baani e tubi feen na.

⁶ Nɔgɔmɛ xabe dugin nan yi ragodoxi Yoni ma, a tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na.

⁷ A yi kawandin ba yamaan xa, a naxa, “Naxan fama n tan xanbi ra, na senben gbo dangu n tan na, n mi sa lan nen n xa findi a sankidin luti fulunna ra.

⁸ N tan e rafuma igen nin iki, koni a tan e rafuma Alaa Nii Sarijanxin nin.”

Yesu rafu fena igeni

Matiyu 3.13-4.11, Luka 3.21-22, 4.1-13

⁹ Na xanbi ra, Yesu yi fa sa keli Nasareti taani Galile yamanani. Yoni yi a rafu Yurudɛn baani.

¹⁰ Yesu yi a rakelima igeni waxatin naxan yi, a yi kore xonna to rabiye, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma ganba sawurani.

¹¹ A yi fala xuiin me keli kore, a naxa, “N nafaan Dii Xɛmɛn ni i tan na. I bata n kenɛn ki fani.”

¹² Na waxati yeteni, Alaa Nii Sarijanxin yi a rasiga tonbonni.

¹³ A yi lu na yi soge tonge naanin. Setana yi kata a xa a ratantan. Yesu nun burunna subene nan yi a ra. Malekane fan yi fa a mali.

Yesu yi muxu naanin xili

Matiyu 4.12-22, Luka 4.14-15, 5.1-11

¹⁴ E yelin xanbini Yoni se kasoon na, Yesu yi siga Galile yamanani. A sa Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba yamaan xa,

¹⁵ a naxa, “Waxatin bata a li, Alaa Mangayaan bata maso. E e xun xanbi so e hakene yi, e denkeleya n ma falan Xibaru Fajin ma.”

¹⁶ Awa, Yesu yi sigan tima Galile Daraan dexɔn ma waxatin naxan yi, a yexe suxun muxu firin to, Simɔn nun a ngaxakedenna Andire. E yi yexe suxu nin yalaan na darani.

¹⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bira n fɔxɔ ra. N xa e findi muxu fenne ra Ala xa alo e yexɛn suxuma kii naxan yi.”

¹⁸ E yi e yalane bira mafuren! E bira a fɔxɔ ra.

¹⁹ Yesu mɔn yi siga yeen na ndedi, a yi Yaki nun a ngaxakedenna Yoni to, Sebede a dii xɛmɛne. E yi e yalane yitɔnma kunkin kui.

²⁰ Yesu yi e xili keden na. E yi e fafe Sebede nun walikene lu kunkin kui, e bira Yesu fɔxɔ ra.

* **1:1: 1.1** Yesu yatɛxi **Alaa Dii Xɛmɛn** na bayo a fafe mi toxi dunuɗa yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Na feen sebei Luka 1.34-35 nan kui. † **1:3: 1.3** Esayi 40.3

*Yinnan muxun naxan fəxo ra**Luka 4.31-37*

²¹ E yi sa Kapərunan taan li. Yesu yi so salide banxini Matabu Ləxəni, a yi lu xaranna tiyε.

²² Yamaan yi kabε Yesu xaran ti kεjaan ma, amasəto a yi xaranna tima Ala sənben nin. A mi yi luxi alo sariya karaməxəne.

²³ Na waxatin yeteni, xəmənə nde yi e salideni yinna jaxin yi naxan fəxo ra. Yinnan yi xəmən nasənxə, a yi falan ti a xən,

²⁴ a naxa, “Yesu Nasareti kaana, i waxi nanse xən ma nxu xa? I faxi nxu halagiden nin ba? N ni i kolon, Alaa muxu sarijanxin nan i tan na.”

²⁵ Yesu yi yinnan yamari a səbεen na, a naxa, “I dundu, xεtε xəmən i to fəxo ra.”

²⁶ Yinna jaxin yi xəmən naxuruxurun kati! A gbelegebele, a xεtε a fəxo ra.

²⁷ Muxune yi kabε, e yi e bode maxədin fəlo, e naxa, “Nanse ito ra, xaran nənən ni ito ra ba, Ala sənben naxan yi? A yinna jaxine yamarima, e yi a falan suxu.”

²⁸ Muxune yi Yesu a fe xibarun mε Galile yamanan yiren birin yi mafuren!

*Yesu yi muxu wuyaxi rakendəya**Matiyu 8.14-17, Luka 4.38-41*

²⁹ E to mini salide banxini, Yesu nun Yaki nun Yoni yi siga Simən nun Andire konni keden na.

³⁰ Simən bitan gilən furaxin yi saxi banxini, a fatin wolonxi a ma. E yi a fe fala Yesu xa sa!

³¹ Yesu yi siga na jaxanla fεma, a yi a suxu a yiin ma, a yi a mali, a yi a rakeli. Fati mawolonna yi a bejin, a wali fəlo e xa.

³² Ninbanna ra, sogen godo xanbini, yamaan yi fa furetəne birin na Yesu fεma e nun jinan jaxine muxun naxanye fəxo ra.

³³ Taan birin yi e malan dεen na.

³⁴ Yesu yi furetə wuyaxi rakendəya furen sifan birin ma, a jinan wuyaxi kedi muxune fəxo ra. Koni a mi yi tinma jinanne yi falan ti hali ndedi amasəto e yi a kolon.

*Yesu yi kawandin ba Galile yi**Luka 4.42-44*

‡ **1:44: 1.44dogonfontəna:** Alaa sariyan kui, dogonfontənn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nən. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbεtε mi yi a yiin dinjε dogonfontənn na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nən. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonna na ba muxun ma, fə a xa saraxan ba alogo a mən xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dəxo a konni. A mato Saraxaraline sora 14.

³⁵ Na xətən bode subaxani, Yesu yi keli, a mini, a siga yire madunduxina nde yi Ala maxandideni.

³⁶ Koni Simən nun a lanfane yi siga Yesu fendeni.

³⁷ Awa, e a toxina, e yi a fala a xa, e naxa, “Muxune birin i fenma iki.”

³⁸ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, “En siga taa gbεtεye yi be dεxən ma, alogo n mən xa sa kawandin ba mənne fan yi, amasəto n faxi na nan ma.”

³⁹ Nayi, a yi siga Galile yamanan yiren birin yi, a sa kawandin ba salide banxine kui, a yi jinanne kedi.

*Yesu yi dogonfontənn nakendəya**Matiyu 8.1-4, Luka 5.12-16*

⁴⁰ Dogonfontənn yi fa Yesu fεma, a yi a xinbi sin a bun ma. A yi a mafan, a naxa, “Xa i tinjε, i nəε n nakendεyε nən.”

⁴¹ Yesu yi kininkinin a ma han, a yi a yiin sa a ma. A yi a yabi, a naxa, “N bata tin, i xa kendəya!”

⁴² Dogonfonna yi a bejin sa! Xəmən yi kendəya.

⁴³ Na xanbi ra, Yesu yi a maxadi ken ken, a yi a rasiga keden na,

⁴⁴ a naxa, “I tuli mati, i nama a fala muxu yo xa. Koni siga saraxaraliin fεma mafuren, a xa i mato. Na xanbi ra, i saraxan ba i rasarijan feen na alo Nabi Musa a yamari kii naxan yi. Na findima nən sereyaan na saraxaraline xa.”‡

⁴⁵ Koni xəmən yi siga yiren birin yi, a sa feni ito fala muxune birin xa. A yi a fala kati, han Yesu mi yi fa nəε soε taani kenenni, a lu a danna burunna ra. Yamaan yi fa a fεma sa keli yiren birin yi.

2

*Yesu yi lebutənnə rakendəya**Matiyu 9.1-8, Luka 5.17-26*

¹ Waxatidi danguxina, Yesu yi xεtε Kapərunan taani. Yamaan yi a mε a Yesu bata fa a konni.

² Muxu wuyaxi yi e malan na yi. E na rafe han hali tandeni, tide mi yi fa na. Yesu yi Alaa falan kawandi ba e xa.

³ Muxu naanin yi fa xeme lebutenna nde ra e yii.

⁴ E mi yi nae Yesu masote amasoto yama gbeen yi na yi. Nanara, e yalenna raba banxin fari Yesu xun ma. E xemen nagodo Yesu ma na yalenna ra, a saxi a sa seni.

⁵ Yesu to e denkeleyaan to, a yi a fala lebutenna xa, a naxa, “N ma dii, i yulubine bata mafelu.”

⁶ Sariya karamoxona ndee yi doxi na yi, ne yi e miri e yete ma, e naxa,

⁷ “A falan tima na ki nanfera? A bata Ala rayelefu. Muxu yo mi nae yulubine mafeluyefo Ala keden peena!”

⁸ Yesu yi e miriyaan kolon mafuren! Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “E mirima fe sifani itoe ma nanfera?”

⁹ Nanse fala raxolo lebutenna xa, ‘I yulubine bata mafelu’ hanma ‘Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?’

¹⁰ N na yitama e ra nen nayi fa fala senbena n tan Muxuna Dii Xemen yii dunupa yi, n muxun mafelu a yulubine ra.” A yi a fala lebutenna xa, a naxa,

¹¹ “N na a falama i xa, keli i i ya sa seen tongo, i siga i konni.”

¹² Xemen yi keli mafuren, a yi a sa seen tongo, a sigan ti e birin yee xori. E birin yi kabe kati! E yi Ala tantun, e naxa, “Nxu munma ito joxonna to singen mumel!”

Yesu yi Lewi xili

Matiyu 9.9-13, Luka 5.27-32

¹³ Yesu mon yi siga daraan de, yama gbeen yi fa a fema, a e xaran folo.

¹⁴ A yi sigama waxatin naxan yi, a mudu maxinla nde to, a xili Lewi, Alifaa dii xemena, a yi doxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n foxo ra.” Lewi yi keli, a bira a foxo ra.

* **2:16: 2.16Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sobe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E mon yi e benbane namunne suxuma kii xodexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mon yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. † **2:19: 2.19Naxalandi kanna:** Yesu nan luxi alo jaxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nen, fa fala muxune mi sunna suxuma sewa waxatine yi. ‡ **2:21: 2.21dugi nenen:** Yesu a sariya nenen mi se Nabi Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mon mi se sariya nenen ma. § **2:24: 2.24** Farisi muxune namunne mi yi tinje wali yo xa ke **Matabu Loxoni.** Na feen sebexi Xoroyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu soxolaxine mi yi maliye na loxoni.

¹⁵ Na xanbi ra, Yesu yi siga a degedeni Lewi a banxini. Mudu maxinla nun hake kan wuyaxi yi doxo e degedeni Yesu nun a xarandiine fema, bayo na muxu sifan wuyaxi yi biraxi a foxo ra.

¹⁶ Farisi muxu* sariya karamoxona ndee yi Yesu to a dege hake kanne nun mudu maxinle fema. Nanara, e yi a xarandiine maxodin, e naxa, “Nanfera Yesu a degema mudu maxinle nun hake kanne fema?”

¹⁷ Yesu yi e xuiin me, a yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kende na mako mi seribaana ma fo furetone. N mi faxi tinxin muxune xan xilideyi fo hake kanne.”

Sun suxun maxodinna

Matiyu 9.14-17, Luka 5.33-39

¹⁸ Yoni a xarandiine nun Farisi muxune yi sunna suxuma. Muxuna ndee yi fa Yesu fema, e yi a maxodin, e naxa, “Nanfera Yoni a xarandiine nun Farisi muxune xarandiine sunna suxuma koni i gbeene mi sunna suxuma?”

¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nema jaxalandi tiine fema, e sunna suxe ba? Na mi lige, xa a e fema!”

²⁰ Koni waxatina nde fama, jaxalandi kanna bama nen e ye. Na waxatini, e sunna suxuma nen.

²¹ Muxu yo mi dugi nene dungin tonge, a yi dugi fonna beteren a ra.‡ Xa a na liga, a dugi nenen boma nen a fonna ra, a yinla yi ragbo ayi.

²² Muxun mi manpa nenen se se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nenen se saseen kalama nen, se saseen nun manpaan yi kala. Koni manpa nenen sama se sase nenen nan kui.”

Matabu Loxona fe

Matiyu 12.1-8, Luka 6.1-5

²³ Yesu nun a xarandiine yi danguma xeeena nde ma Matabu Loxona nde yi, a xarandiine yi sansi tonsonne ratorondon folo.

²⁴ Nanara, Farisi muxune yi a fala Yesu xa, e naxa, “I ya xarandiine feen naxan ligama, na mi daxa Matabu Ləxəni.”§

²⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “E munma na xaran ba, kamən Dawuda nun a fəxərabirane suxu waxatin naxan yi?”*

²⁶ A so nən Alaa banxini Saraxarali Kuntigi Singena Abiyatari waxatini, a yi Alaa buru ralixin don muxe mi daxa a xa naxan don fəsaraxaraline. Dawuda mən yi ndee so a fəxərabirane fan yii.”

²⁷ Yesu mən yi a fala e xa, a naxa, “Matabu Ləxən daxi muxun nan xa, muxun xa mi daxi Matabu Ləxən xa.

²⁸ Nanara, n tan Muxuna Dii Xəmənen nan Matabu Ləxən kannna ra.”

3

Xəməyii madənxina fe

Matiyu 12.9-14, Luka 6.6-11

¹ Na xanbi ra, Yesu mən yi siga salide banxini. A yi xəməyii madənxina nde li mənni.

² E yi lu Yesu matoe xa a xəmənen nakəndəye Matabu Ləxəni alogo e xa a kansun na fe ra.

³ Yesu yi a fala xəməyii madənxin xa, a naxa, “Keli, i fa yamaan yetagi be.”

⁴ Na xanbi ra, a yi yamaan maxədin, a naxa, “Matabu Ləxəni, nanse daxa a xa liga, a yaxin ba, xa a faɲina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?” Koni e mi fefe fala.

⁵ Yesu xələxin yi e mato. A sunu e kininkinintareyana fe ra ki faɲi. A yi a fala xəmənen xa, a naxa, “I yiini bandun.” A yi a yiini bandun, a kəndəya.

⁶ Nanara, Farisi muxune yi mini mafuren! E nun Herode a muxuna ndee yi sa e bode to, e Yesu faxa feni tən.

Yamaan yi e malan daraan de

⁷ Yesu nun a xarandiine yi siga Galile Daraan dəxən ma, yama gbeen yi bira a fəxə ra keli Galile yamanani, e nun Yudaya

⁸ nun Yerusalən nun Idumeya nun Yurudən baan kidimaan nun Tire taan nun Sidən taan nabilinni. Yesu yi feen naxanye ligama, yamaan yi na mə, e yi fa a fəma.

⁹ A yi a fala a xarandiine xa a e xa kunkina nde fen a xa, alogo yamaan nama a yigbetən.

¹⁰ A bata yi muxu wuyaxi rakəndəya nun. Furetəne birin yi kataxi alogo e xa e maso a ra, e yi e yiin din a ra.

¹¹ Nba, yinna yaxine yi muxun naxanye fəxə ra, ne a to waxatin naxan yi, e bira a bun ma, yinna yaxine yi lu e ragbelegbele, e falan ti e xən, e naxa, “Alaa Dii Xəmənen nan i tan na.”

¹² Koni a yi yinnane yamari, a e nama a fe fala.

Yesu yi xəra fu nun firinne yeɓa

Matiyu 10.1-4, Luka 6.12-16

¹³ Awa, Yesu yi te geyaan fari. A yi waxi muxun naxanye xən ma, a yi ne xili, e yi fa a fəma.

¹⁴ A yi muxu fu nun firin sugandi, a naxanye findi xərane ra alogo e xa lu a fəma,

¹⁵ a yi e rasiga kawandi badeni, a fangan so e yii e ɲinanne kedi.

¹⁶ A muxu fu nun firinna naxanye sugandi, ne nan itoe ra, Simən, Yesu naxan xili sa Piyəri,*

¹⁷ e nun Sebede a dii xəmənen Yaki nun a xunyen Yoni Yesu naxanye xili sa “Boyanerige.” Na bunna nən “Kuye Sarinna diine.”

¹⁸ E nun Andire nun Filipi nun Barotolome nun Matiyu nun Tomasi nun Alifaa dii xəmənen Yaki nun Tade nun Simən e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”†

¹⁹ e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

Yesu nun Yinna mangana fe

Matiyu 12.22-32, Luka 11.14-23, 12.10

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi xətə banxini. Yama gbeen yi e malan na yi han Yesu nun a xarandiine mi yi fa nəe e dɛge feren sətə.

²¹ A denbayaan na mə waxatin naxan yi, e siga a tongodeni, amasəto a denbayaan yi a falama nən, e naxa, “Seen bata so a yi.”

²² Sariya karaməxən naxanye fa sa keli Yerusalən taani, ne yi a fala, e naxa, “Belesəbu nan a fəxə ra!” Bonne naxa, “A yinnane kedima yinna mangan Belesəbu barakan nin.”

* 2:25: 2.25 A mato Samuyeli Singen 21.2-7. * 3:16: 3.16 Muxune mən Piyəri ma a Pita. † 3:18: 3.18Yahudiya siya xanuna: Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengəma alogo Isirayila kaane xa mini e nəən bun ma.

²³ Nanara, Yesu yi e xili a fɛma, a sandana ndee sa e xa, a naxa, “Setana nɔe Setana kedɛ ba?”

²⁴ Xa yamanan bata yitaxun yɛngɛni, na yamanan mi sabatima.‡

²⁵ Yɛngɛn tanden naxan kui, na tanden mi sabatima.

²⁶ Xa Setana keli a yɛtɛ xili ma, a mangayani taxunma yɛngɛni nɛn. A mi sabatima, a ɲanma nɛn na yi.

²⁷ Muxu yo mi nɔe soɛ sɛnbɛmana banxini, a yi a yii seene tongo, xa a mi sɛnbɛmaan xidi singen.§ Na xanbi ra, a banxi kui seene tongɛ nɛn.

²⁸ N xa ɲɔndin fala ɛ xa, muxun yulubin naxan birin ligama, hali a na Ala rayelefu, Ala e mafeluyɛ nɛn na birin na.

²⁹ Koni muxun naxan na Alaa Nii Sariɲanxin nayeletu, na mi mafeluyɛ mumɛ, habadan yulubin luma a ma nɛn.”

³⁰ Yesu ito falaxi nɛn amasɔtɔ muxune yi a falama nɛn, e naxa, “Yinna ɲaxin nan a fɔxɔ ra.”

*Yesu nga nun a xunyɛne fe
Matiyu 12.46-50, Luka 8.19-21*

³¹ Na xanbi ra, Yesu nga nun a xunyɛne yi fa. E ti tandeni, e xɛraan nasiga a xilideni banxini.

³² Yamaan yi dɔxi Yesu rabilinni, e yi a fala a xa, e naxa, “A mato, i nga nun i xunyɛne tandeni e waxi i to feni.”

³³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ndee nga nun n xunyɛne ra?”

³⁴ Muxun naxanye dɔxi a rabilinni, a yi ne mato, a naxa, “N nga nun n xunyɛne mato be yi.

³⁵ Amasɔtɔ muxun naxanye Ala sagoon ligama, ngaxakeden xɛmɛmaan nun a ɲaxalanmaan ne nan na e nun n nga.”

4

*Sansi wonla fe sandana
Matiyu 13.1-9, Luka 8.4-8*

¹ Na xanbi ra, Yesu mɔn yi xaranna fɔlɔ daraan dɛ. Yama gbeen yi malan a fɛma

han a yi so kunkin kui daraan xun ma. Yamaan yi lu baan xɛ dɛɛn xɔn ma.

² A yi e xaran fe wuyaxi ma sandani. A yi a fala e xa a xaranni, a naxa,

³ “Ɛ tuli mati. Xɛɛ biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni.

⁴ A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma. Xɔline yi ne don.

⁵ Ndee yi bira fanyen fari bɛndɛ gbee mi yi dɛnaxan yi. E yi soli mafuren, amasɔtɔ bɛndɛn mi yi gbo na yi.

⁶ Sogen to te, e yi lisi a ra, e xara, bayo e salenne mi yi godoxi bɔxɔni ki faɲi.

⁷ Sansina ndee yi bira sɛxɛ ɲali kanne tagi, sɛxɛne yi gbo, e yi e don, e mi bogi.

⁸ Koni ndee yi bira bɔxɔ faɲini, e soli, e sabati, e bogi, e keden kedenna birin yi tonge saxan sɔtɔ hanma tonge sennin, hanma kɛmɛ.”

⁹ Yesu yi a fala, a naxa, “Xa tunla naxan xɔn, a feen mɛ, na xa a tuli mati!”

*Sandane sa xunna
Matiyu 13.10-17, Luka 8.9-10*

¹⁰ Yesu yi a danna waxatin naxan yi, muxun naxanye nun a xarandii fu nun firinne yi a rabilinni, ne yi a maxɔdin sandane fe ma.

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan wundo feen bata so ɛ tan yii. Koni muxun naxanye a fari ma, ne feen birin mɛma sandan nin

¹² bayo, ‘E seen matoma nɛn han, koni e mi a yigbɛma. E e tuli matima nɛn han, koni e mi fefe famuma, alogo e nama maxɛtɛ, e yulubine yi xafari.’* ”

*Yesu yi sandan bunna yɛba
Matiyu 13.18-23, Luka 8.11-15*

¹³ Na xanbi ra, Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “Ɛ mi sandani ito bunna kolon ba? Xa ɛ mi ito kolon, ɛ sandan bonne bunne kolonma di?”

¹⁴ “Awa, sansi wonla Alaa falan nan wolima.

¹⁵ Muxuna ndee luxi nɛn alo sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma. E na Alaa falan mɛ tun, Setana yi fa, a yi a ba e yi.

‡ **3:24: 3.24yamanan:** Ninanne nun yinnane Setana sɛnbɛn bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana sɛnbɛn bun, xa ne e bode kedi, na luxi nɛn alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinnane kedɛ alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. § **3:27: 3.27** Sandani ito kui, Setana findixi **sɛnbɛmaan** nan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna ɲaxine sɛnbɛn bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi. * **4:12: 4.12** Esayi 6.9-10

¹⁶ Muxuna ndee luxi nɛn alo sansiin naxanye bira fanyen fari. E na Alaa falan mɛ, e a suxuma nɛn sɛwani mafurɛn!

¹⁷ Koni salen mi e bun ma, e mi buma. Tɔrɔn nun bɛsɛnxɔnyaan na fa Alaa falana fe ra, e birama nɛn tantanni mafurɛn!

¹⁸ Muxuna ndee luxi nɛn alo sansiin naxanye bira sɛxɛ ɲali kanne tagi. E Alaa falan mɛ,

¹⁹ koni dunuɲa xaminne nun nafunla fe kunfan nun nata gbɛtɛye yi a liga e falan beɲin, a tɔnɔn mi lu e ma.

²⁰ Koni muxuna ndee luxi nɛn alo sansiin naxanye bira bɔxɔ faɲini. E Alaa falan mɛma nɛn, e yi a suxu, e bogi. Ndee yi tonge saxan namini, ndee tonge sennin, ndee kɛmɛ.”

Lɛnpun dɔxɔ fena seen bun ma

Luka 8.16-18

²¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Lɛnpun dɔxɛ deben bun ma hanma saden bun ma ba? A mi dɔxɔma seen xan fari ba?”

²² Feen naxanye birin luxunxi, ne makɛnɛnma nɛn. Feen naxanye birin wundoni, ne minima nɛn kɛnɛnni.

²³ Xa tunla naxan ma a feen mɛ, na xa a tuli mati!”

²⁴ A mɔn yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ feen naxan mɛxi, ɛ na fe liga ɛ yeren ma. Ɛ ligaseen naxan yatɛma bonne xa, Ala fan na yatɛma ɛ xa nɛn, a yi nde sa a fari.

²⁵ Seen muxun naxan yii, nde mɔn soma nɛn na yii, koni se mi muxun naxan yii, hali naxan di a yii, na bama nɛn a yii.”

Sansi xɔnna fe sandana

²⁶ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, “Alaa Mangayaan luxi nɛn alo xɛmɛn naxan a sansiin woli a xɛɛn ma.

²⁷ Xa a xi, xa a mi xi, kɔɛɛn ba, yanyin ba, sansi xɔnna solima nɛn, a yi gbo, koni a tan mi a liga kiin kolon.

²⁸ Bɔxɔn nan bogi seene raminima a yetɛ ra. A solima nɛn singe, na xanbi ra, a sabati, dɔnxɛn na a yi bogi.

²⁹ A na mɔ waxatin naxan yi, xɛmɛn yi wɔlitɛn naso a ra, bayo a xaba waxatin bata a li.”

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, 34, Luka 13.18-19

³⁰ Yesu yi maxɔdinna ti, a naxa, “En na Alaa Mangayaan sama nanse ma, hanma en nɔɛ a yebe sandan mundun xɔn?”

³¹ A luxi nɛn alo sansi kɛsɛ xuridin† naxan xurun dangu se kɛsɛn birin na muxune naxanye sima.

³² Koni a na si, a gboma nɛn han a dangu sansine birin na. A yiine yi gbo han xɔline yi e tɛɛne sa a yiine yi, a nininna ra.”

³³ Yesu yi Alaa falan nali e ma sanda sifani ito wuyaxi xɔn, e yi nɔɛ naxanye famunɲɛ.

³⁴ A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa. Koni e nun a xarandiine nɛma yi e danna, a yi e birin yeɓama nɛn e xa.

Yesu yi foye gbeen yamari

Matiyu 8.23-27, Luka 8.22-25

³⁵ Na lɔxɔn ɲinbanna ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “En gidi daraan kidi ma.”

³⁶ Nayi, e yi keli yamaan ye, e sa so kunkin kui Yesu yi dɔxi naxan kui. Kunki gbɛtɛye fan yi a dɛxɔn.

³⁷ Foye gbeen yi keli, igen mɔrɔnne‡ yi so fɔlɔ kunkin kui, a yi luxi ndedi kunkin xa rafe igen na.

³⁸ Yesu yi xima kunkin kui xanbin na, a xunna saxi xunbunsaan fari. E yi a raxulun, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, i ya fe mi nxu faxa feni ba?”

³⁹ Yesu yi keli, a foyen nun igen mɔrɔnne yamari, a naxa, “I raxara, i sabari!” Foyen yi dɔxɔ, na yi madundu yenyen!

⁴⁰ Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ gaxuxi nanfera? Dɛnkelɛya mi ɛ yi singe ba?”

⁴¹ Koni e gaxu kati! E a fala e bode xa, e naxa, “Nde xɛmɛni ito ra? Hali foyen nun igena a falan suxuma!”

5

Yesu yi muxun nakɛndɛya yinnane naxan fɔxɔ ra

Matiyu 8.28-34, Luka 8.26-39

¹ E yi dangu Galile Daraan bode fɔxɔn na Gadara yamanani.

² Yesu godo nɛn kunkin kui tun, xɛmɛna nde yi fa sa keli bilingan yireni, yinna ɲaxin yi naxan fɔxɔ ra.

† 4:31: 4.31 Sansini ito xili nɛn mutaridi. ‡ 4:37: 4.37 Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

³ Na xemen yi bilingan yiren nin, muxu yo mi yi fa nɛ a xide sɔnɔn, hali yɔlɔnxɔnna ra.

⁴ Amasɔtɔ e bata yi a sanne balan wuren na, e a yiine xidi yɔlɔnxɔnne ra sanpa ma wuyaxi, koni a yi a yɔlɔnxɔnne yibolonma nɛn, a wurene ba a sanne ma. Muxu yo mi yi fa a nɛ.

⁵ A yi sigama bilingan yiren nin, e nun geyane fari kɛɛn nun yanyin birin na. A yi gbelegbelema nɛn waxatin birin, a yi lu a yete maxabe gemen na.

⁶ A to sa Yesu to fe wulani, a yi a gi, a sa a xinbi sin a bun ma.

⁷ A yi a xuini te, yinnan yi a ragbelegebele a falan ti a xɔn, a naxa, “Kore Xɔnna Alaa Dii Xemena, Yesu, i waxi nanse xɔn ma n tan xa? I kɔlɔ Ala yi, fa fala i mi n jaxankatama!”

⁸ A na falaxi nɛn, amasɔtɔ Yesu bata yi a fala, a naxa, “I tan yinna jaxina, xete xemeni ito fɔxɔ ra.”

⁹ Yesu yi yinnan maxɔdin, a naxa, “I xili di?” A yi a yabi, a naxa, “N xili nɛn, ‘Ganla.’ Amasɔtɔ nxu wuya!”

¹⁰ Yinnan yi lu Yesu mafanɲe, a nama yinnane kedi yamanani.

¹¹ Awa, xɔsɛ kuru gbeen yi na dɛxɔn ma, e yi e degema geyaan ma.

¹² Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, “Nxu rasiga xɔsɛ kuruni itoe ye, alogo nxu xa sa so ne yi.”

¹³ Nanara, a yi tin. Yinna jaxine yi xete xemen fɔxɔ ra, e sa so xɔsɛne yi. Xɔsɛ kurun birin yi godo e giye geyaan na, e godo darani, e faxes. Xɔsɛ wuli firin jɔxɔn.

¹⁴ Muxun naxanye yi xɔsɛne kantanma, ne yi siga e giye taani, e sa na xiburun nali taani e nun xɛɛne ma. Yamaan yi siga na feen matodeni.

¹⁵ Awa, e siga Yesu fema, e na xemen to yinna ganla yi naxan fɔxɔ ra nun. A dɔxi, domaan nagodoxi a ma, a bata xaxili sɔtɔ. Nanara, e birin yi gaxu kati!

¹⁶ Naxanye na feene birin to, e yi ne ye ba yamaan xa naxan ligaxi na muxun xa yinna jaxin yi naxan fɔxɔ ra e nun naxan liga xɔsɛne ra.

¹⁷ Nanara, e Yesu mafan fɔlɔ, a xa keli e yamanani.

¹⁸ Awa, Yesu yi soma kunkin kui waxatin naxan yi, yinna jaxin yi xemen naxan fɔxɔ ra nun, na yi Yesu mafan alogo a xa lu a fema.

¹⁹ Koni Yesu mi tin, a yi a fala a xa, a naxa, “Xete i konni i ya denbayaan fema. Marigin naxan ligaxi i xa, a kininkininxi i ma kii naxan yi, i sa na fala e xa.”

²⁰ Awa, xemen yi siga na Taa Xun Fune birin yi. Yesu feen naxan ligaxi a xa, a sa na fala. Na muxune yi kabɛ kati!

*Yesu yi muxu firin nakendeya
Matiyu 9.18-16, Luka 8.40-56*

²¹ Yesu mɔn yi xete daraan bode fɔxɔn na kunkin kui. Yama gbeen yi malan Yesu rabilinni daraan dɛxɔn ma.

²² Salide banxin kuntigina nde yi fa, naxan yi xili Yirusu, a yi a to, a bira Yesu san bun ma.

²³ A yi a mafan kati, a naxa, “N ma dii temen faxamaan ni i ra! Yandi, fa i yiin sa a ma alogo a xa kendeya, a lu a nii ra.”

²⁴ Awa, Yesu yi siga a fɔxɔ ra, yama gbeen fan yi siga a fɔxɔ ra, e yi a yigbeten han!

²⁵ Naxanla nde yi na nun jaxalan furen yi naxan ma xabu ɲɛɛ fu nun firin.

²⁶ A bata yi tɔrɔ seriba wuyaxi fema a dandandeni, a gbetin birin bata yi ɲan, koni a mi kendeya, fɔ a furen to yi sigan gboɛ ayi!

²⁷ A to Yesu a fe mɛ, a yi fa yamaan ye Yesu xanbi ra, a yi a yiin din a domaan na.

²⁸ Amasɔtɔ a yi a mirima nɛn, a naxa, “Hali n na n yiin din a domaan na gbansan, n kendeyama nɛn.”

²⁹ Na waxatin yeteni, wunla naxan yi minima a ma, na yi dan, a yi a kolon a fatini fa fala a bata kendeya.

³⁰ Yesu yi a kolon mafuren a senbena nde bata mini a yi. A yi a yeɛ rafindi yamaan ma a yi a fala, a naxa, “Nde a yiin dinxi n ma domaan na?”

³¹ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “I yamaan toma i yigbetenɲe, i mɔn a falama, i naxa, ‘Nde a yiin dinxi n na?’ ”

³² Koni Yesu yi lu a rabilinna matoɛ alogo a xa jaxanla to naxan a yiin dinxi a ra.

³³ Naxanla yi xuruxurunma gaxuni, a to bata a kolon naxan ligaxi a xa, a yi fa bira a san bun, a yi jɔndin fala a xa.

³⁴ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii tēmēna, i ya dēnkēlyaan bata i rakisi, siga bōjē xunbenli, i ya tōrōn bata jan.”

³⁵ Yesu yi na falama waxatin naxan yi, xerana ndee yi fa sa keli salide banxin kuntigin Yirusu konni. Ne yi a fala Yirusu xa, e naxa, “I ya dii tēmēn bata faxa. I karamōxō tōrōma nanfera?”

³⁶ Yesu mi a tuli mati e falan na, koni a yi a fala salide banxin kuntigin xa, a naxa, “I nama gaxu, i xa dēnkēlyā tun!”

³⁷ A mi tin muxu yo xa siga a fōxō ra, fō Piyēri nun Yaki nun Yaki xunyēn Yoni.

³⁸ E to salide banxin kuntigin konna li, Yesu yi e to kōntōfilixi, e yi wugama han, e gbelegbelema!

³⁹ A yi so banxini, a yi a fala e xa, a naxa, “E kōntōfilixi nanfera, ε yi wuga? Diin mi faxaxi, a xiin nēn.”

⁴⁰ Koni, e yi a magele fōlō. A yi e birin namini banxini, a yi diidina nga nun a fafe xili e nun a xarandii saxanna. E diidin saxi dēnaxan yi, e so mēnni.

⁴¹ A yi a suxu a yiin ma, a yi a fala a xa a kon xuini, a naxa, “Talita kumi.” Na bunna nēn fa fala, “Dii tēmēna, n na falama i xa, keli!”

⁴² Dii tēmēn yi keli mafurēn, a sigan ti fōlō. A barin bata yi jēē fu nun firin ti. E yi kabe na ma kati!

⁴³ Koni Yesu yi e yamari, a muxu yo nama feni ito kolon, e mōn xa donseen so diin yii.

6

Nasarēti kaane yi e mē Yesu ra
Matiyu 13.53-58, Luka 4.16-30

¹ Yesu yi keli na yi, a siga a konni, a max-uruxi taan naxan yi, a xarandiine biraxi a fōxō ra.

² Matabu Lōxōn to a li, a yi xaranna ti fōlō salide banxini. Yamaan naxan yi tuli matixi a ra, ne yi kabē, e yi a fala, e naxa, “A ito sōtōxi minēn yi? A xaxinla sifani ito sōtōxi di, a to fa kabanako feni itoe ligama?”

³ Kamudēren xa mi ito ra ba? Mariyamaa diin xa mi a ra ba? Yaki nun Yusufu nun Yudasī nun Simōn tada xa mi ito ra ba? A xunyē jaxalanmane xa mi dōxi be ba?” E yi e mē a ra.

* **6:11: 6.11** E **sanne rakunkun** feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xerane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Nabiin binyē yiren birin yi, fō a kon taan nun a xabilan nun a denbayani.”

⁵ A mi nō kabanako fe yo ligē mēnni, fō a to a yiin sa furetōna ndee tun ma, a yi e rakēndēya.

⁶ A yi kabē e dēnkēlyatareyaan ma han!

Xera fu nun firinne xē fena
Matiyu 10.5-15, Luka 9.1-6

Na xanbi ra, Yesu yi siga na taane yi, a yi yamaan xaran.

⁷ A yi xarandii fu nun firinna xili, a yi e rasiga firin firin yēēn ma. A yi sēnbēn so e yii yinna jaxine xun na.

⁸ A yi e yamari, a naxa, “E nama siga sese ra ε yii sigatini, fō dunganna. E nama siga buru ra hanma bōndunla hanma gbetina ε tagi xidini.

⁹ E xa sankidin so ε sanni koni ε nama doma gbee firin xali ε yii.”

¹⁰ A mōn yi a fala e xa, a naxa, “E na yigiya banxin naxan yi, ε xa lu mēnni han ε yi keli na taani.

¹¹ Xa ε yirena nde li, yamaan mi ε rasuxu, e mi e tuli mati ε ra, ε xa keli na yi. E yi ε sanne rakunkun, ε yi na gbangbanna ba ε sanne ra.* Na findima nēn sereyaan na e xa!”

¹² Nayi, e yi siga, e sa kawandin ba, e naxa, a yamaan xa e xun xanbi so e hakēne yi.

¹³ E yi jinan wuyaxi kedi, e turen sa furetōne xunne yi misaala ra, e yi e rakēndēya.

Yoni Marafu Tiin faxa fena
Matiyu 14.1-12, Luka 9.7-9

¹⁴ Manga Herode yi na birin mē amasōtō Yesu xinla bata yi xuya ayi yiren birin yi. Muxuna ndee naxa, “Yoni Marafu Tiin nan kelixi sayani. Nanara, sēnbēna a yii, a kabanako feene liga.”

¹⁵ Koni ndee naxa, “Nabi Eli nan a ra.” Ndee naxa, “Nabiin nan a tan na alo waxati danguxin nabina nde.”

¹⁶ Herode a mē waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, “Yoni nan a ra, n naxan xunna sēgē a dē! A bata keli sayani!”

¹⁷ Herode yeteen yamarin fi nen, a Yoni xa suxu, e yi a xidi, e yi a sa kasoon na Herodiyade a fe ra, naxan bata yi dɔxɔ Herode fafaxakedenna Filipi xɔn, Herode naxan dɔxɔ a naxanla ra.

¹⁸ Yoni bata yi a fala Herode xa, a naxa, “A mi daxa i xa i fafaxakedenna naxanla dɔxɔ!”

¹⁹ Nanara, Herodiyade yi xɔlɔ Yoni ma, a yi waxi a faxa feni. Koni a mi nɔ,

²⁰ amasɔtɔ Herode yi gaxuxi Yoni yee ra, bayo a yi a kolon a muxu tinxinx saripaxin nan yi a ra. Nanara, a yi lu a ratange. Herode na yi a tuli mati Yoni ra waxati yo yi, a yi kuisanma nen, anu a yi rafan a ma a xa a tuli mati a ra.

²¹ Koni lɔxɔna nde, Herode yi a bari lɔxɔn sumunna donse donni tɔn a kuntigine nun sofa mangane nun Galile yamanan muxu gbeene xa.

²² Herodiyade a dii temen yi so banxini, a yi a bodon. Na yi Herode nun a muxu xilixine kenɛn. Nanara, mangan yi a fala na sungutunna xa, a naxa, “I waxi sese xɔn ma, n na soe i yii.”

²³ A yi a kɔlɔ, a yi saratin tongo a xa, a naxa, “I na n xandi sese yi, n na soma i yii nen hali n ma yamanan fɔxɔ kedenna!”

²⁴ Nanara, sungutunna yi mini, a siga, a sa a nga maxɔdin, a naxa, “N xa a xandi nanse yi?” A nga yi a yabi, a naxa, “Yoni Marafu Tiin xunna.”

²⁵ Nayi, dii temen yi xete mangan fema mafuren, a yi a fala a xa, a naxa, “N waxi a xɔn ma, i xa Yoni Marafu Tiin xunna so n yii wure lefaan ma iki sa!”

²⁶ Na yi mangan niin nafɔrɔ a ma, koni bayo a bata yi saratin tongo a muxu xilixine yee xɔri, a mi yi wama tondi feni.

²⁷ A yi sofana nde yamari mafuren, a a xa sa fa Yoni xunna ra. Na yi siga, a sa Yoni xunna sege a de kasoon na,

²⁸ a fa a ra wure lefaan ma. A yi a so sungutunna yii, na yi a so a nga yii.

²⁹ Yoni a xarandiine to na me, e yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun.

³⁰ Xerane yi e malan Yesu fema, e feen naxan birin ligaxi, e nun e yamaan xaran kii naxan yi, e yi na birin yeba a xa.

³¹ A yi a fala e xa, a naxa, “E fa e danna yire madunduxina nde yi, e fa e matabu n fema.” Amasɔtɔ muxu wuyaxi yi fama, e siga, han e mi yi feren yati sɔtoma, e yi e dege.

³² Nayi, e yi te kunkin kui alogo e xa siga yire madunduxina nde yi.

³³ Koni muxu wuyaxi yi e to sigɛ, e yi a kolon mafuren! Nanara, muxune yi keli taane birin yi, e yi e gi han e tan singe yi sa so.

³⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to na yi, a kininkinin e ma amasɔtɔ e yi luxi nen alo yexeen naxanye kantan muxu mi na. Nanara, a e xaran fɔlɔ fe wuyaxi ma.

³⁵ A xarandiine yi fa a fema jinbanna ra, e naxa, “Kɔeen bata so, burunna nan nun be ra.

³⁶ Yamaan naxete alogo e xa siga be rabilinna banxidene ra e nun xee ne ma, e sa donseen sara e yete xa.”

³⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, “E tan yeteen xa donseen so e yii.” E yi a fala a xa, e naxa, “I waxi a xɔn ma, nxu xa sa walikɛen kike solomasexe saranna sara burun na ba nxu yi donseen so e yii?”

³⁸ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “Buru xun yoli e yii? E sa a mato.” E yi a yabi, e naxa, “Buru xun suulun, yexe firin nan be.”

³⁹ Nayi, Yesu yi a fala, a e xa yamani taxun dɔxɔde yeen ma, e dɔxɔ se xene fari.

⁴⁰ Awa, yamaan yi dɔxɔ muxu kemɛ yeen nun muxu tonge suulun yeen ma.

⁴¹ Na xanbi ra, Yesu yi buru xun suulunne nun yexe firinne tongo, a yi a yeen nate kore, a barikan bira Ala xa. A na buru xun suulunni gira, a yi a so a xarandiine yii, a e xa a yitaxun yamaan na. A yexe firinne fan yitaxun e ra.

⁴² E birin yi e dege, e lugo ken!

⁴³ Xarandiine yi debe fu nun firin nafe burun nun yexe dungi dɔnxene ra.

⁴⁴ Muxun naxanye na burune don, xemene gbansan, muxu wuli suulun.

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Matiyu 14.13-21, Luka 9.10-17, Yoni 6.1-14

Yesu yi sigan ti igen fari

Matiyu 14.22-33, Yoni 6.15-21

⁴⁵ Na waxatin yeteni, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yeε ra Betasada taani daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na yamaan naxetedeni.

⁴⁶ A to keli yamaan fema, a yi te geyaan fari Ala maxandideni.

⁴⁷ Ninbanna to a li, kunkin yi daraan tagini, Yesu tan kedenna bɔxɔni.

⁴⁸ A yi a to a xarandiine tɔrɔma kunkin nasiga feen na bayo foye gbeen bata yi a xun sa e ma. Na nan a liga a siga e fema subaxani, a sigan tima igen fari, a yi dangu feni e ra nun.

⁴⁹ Koni e to a to sigan tiye igen fari. E yi e miri fa fala, muxun yelenna nan a ra. E gbelegebe,

⁵⁰ amasɔtɔ e birin a to nen, e yi gaxu kati! Yesu yi falan ti e xa mafuren, a naxa, “E wekilɛ, n tan nan a ra. E nama gaxu.”

⁵¹ A so kunkin kui e fema, foyen yi a raxara. Xarandiine yi kabɛ han!

⁵² Amasɔtɔ e mi buru don feen kabanako feen famuxi, bayo e bɔɲen yi xɔdɔxɔ.

Yesu yi furetɔne rakendɛya Matiyu 14.34-36

⁵³ Yesu nun a xarandiine yi daraan gidi. E siga Genesarɛti yamanani, e kunkin xidi na yi.

⁵⁴ E to mini kunkin kui tun, yamaan yi Yesu kolon.

⁵⁵ Mɛn kaane na yi a xinla mɛ dɛnaxan yi, e birin yi fama e furetɔne ra nen a fema dagine ma.

⁵⁶ Yesu siga yiren naxan birin yi, banxidɛne nun taane nun xɛɛne, mɛn muxune yi fama e furetɔne ra nen lɔxɔ tidene yi. E yi Yesu mafan, a a xa tin furetɔne xa e yiin din a domaan lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kɛndɛyama nen.

7

Yahudiyane namun feene Matiyu 15.1-9

¹ Awa, Farisi muxuna ndee nun sariya karamɔxɔna ndee yi e malan Yesu rabilinni sa keli Yerusalɛn taani.

² E yi a to fa fala a xarandiina ndee e dɛgema, e yiine mi yi sarijan lan

Yahudiyane dinan kiin ma. Na bunna nɛɛn fa fala e mi e yiin naxaxi.

³ Anu, Farisi muxune nun Yahudiyane birin mi yi donseen donɲɛ xa e mi e yiin naxa lan e dinan kiin ma, amasɔtɔ e yi kankanxi e benbane namun feene ma.

⁴ E na keli lɔxɔ tideni, xa e mi e fatin maxa lan e dinan kiin ma, e mi e dɛgɛ. Namun fe wuyaxi mɔn e yii, alo igelengenna nun tunden nun sulan goronne maxana.

⁵ Farisi muxune nun sariya karamɔxɔne yi Yesu maxɔdin, e naxa, “Nanfera, i ya xarandiine mi en benbane namunna suxuma? E donseen donma e yiin mi raxaxi lan en ma dinan kiin ma!”

⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nabi Esayi waliyiya falan naxan ti e fe yi, a ɲɔndin nan yi a ra, e tan nafigine, bayo a seɓɛxi, a naxa, ‘Yamani ito n binyama e dɛɛn nin, koni e bɔɲen makuya n na pon!’

⁷ E n batuma fuyan! Amasɔtɔ e xaranna findixi adamadiyaan yamari xaranxine nan gbansan na.* ”

⁸ Yesu naxa, “E bata Alaa yamarine beɲin, e adamadiine namun feene suxu.

⁹ E fatan Alaa yamarine kaladeni alogo e xa kankan e gbee namun feene ma!

¹⁰ Amasɔtɔ Musa a fala nen, a naxa, ‘I baba nun i nga binya,’ a mɔn naxa, ‘Naxan na a baba danga hanma a nga, e na kanna faxa.’†

¹¹ Koni e tan a falama, e naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga xa, a naxa, ‘I yi maliin naxan sɔtɔma n yii nun, na bata findi Ala gbeen na,’ e yi na falama e kon xuini, fa fala ‘korobanna.’

¹² Xa a na fala, e mi fa tinma a xa sese liga a fafe nun a nga xa.

¹³ Nayi, e Alaa falan kalama e namun feene xɔn e yamaan xaranma naxanye ma. E na fe sifa wuyaxi gbɛtɛye ligama.”

Muxuna sarijanna kala fena Matiyu 15.10-20

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu mɔn yi yamaan xili a fema. A yi a fala e xa, a naxa, “E birin xa e tuli mati n xuiin na, e yi ito famu.

¹⁵ Muxun seen naxan birin donma, na mi a sarijanna kalama. Koni feen

* 7:7: 7.7 Esayi 29.13 † 7:10: 7.10 Xɔrɔyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16

naxan kelima a bɔɾɛni, na nan a sariɾanna kalama.

¹⁶ Awa, xa tunla naxan xɔn, a xa feen mɛ, na xa a tuli mati!"

¹⁷ A keli yamaan fɛma waxatin naxan yi, a so banxini, a xarandiine yi a maxɔdin na sandan bunna ma.

¹⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Ɛ fan munma xaxili sɔtɔ ba? Ɛ mi a to, muxuna sariɾanna mi kalama donseen xan xɔn naxan soma a dɛ?"

¹⁹ Amasɔtɔ a mi soma a bɔɾɛn xan yi, fɔ a godo a kui, na xanbi ra, a yi mini a fatini." Yesu to ito fala, a yi a falama nɛn fa fala donse yo mi haramuxi.

²⁰ A yi a fala, a naxa, "Naxan kelima muxun bɔɾɛni, na nan a sariɾanna kalama.

²¹ Bayo feen naxanye kelima a bɔɾɛni, ne nan itoe ra, miriya ɲaxin nun yanga suxun nun muɲan nun muxu faxana

²² e nun yalunyaan nun milan nun fe ɲaxin nun yanfantenyaan nun haramu feene nun xɔxɔlɔnyaan nun muxu makonbin nun wason nun xaxilitareyana.

²³ Fe ɲaxin sifani itoe birin kelima muxun bɔɾɛn nin, e yi a sariɾanna kala."

Naxanla a denkeɣyana fe

Matiyu 15.21-28

²⁴ Yesu yi keli na yi, a siga Tire yamanani, a sa so banxina nde kui. A mi yi waxi a xɔn ma, muxu yo xa a yiren kolon. Koni a mi yi nɔɛ a luxunɲɛ.

²⁵ Naxanla nde yi na, yinna ɲaxin yi naxan ma dii tɛmɛn fɔxɔ ra. Na to Yesu a fe mɛ tun, a fa bira a sanna bun ma.

²⁶ Gireki kaan nan yi na ɲaxanla ra, a bari Siriya-Fenisa yamanan nin. A yi Yesu mafan, a xa yinnan kedi a dii tɛmɛn fɔxɔ ra.

²⁷ Koni Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, "En diidine dɛge singen han e lugo. A mi lan en yi diidine donseen tongo, en yi a sa e barene bun ma."‡

²⁸ Naxanla yi a yabi, a naxa, "N fafe, baren naxanye tabanla bun ma, ne donse yolonxine nan donma, diidine naxanye rayolonma bɔxɔni!"

²⁹ A yi a fala a xa, a naxa, "I bata n yabi ki faɲi. Nayi, siga i konni, yinnan bata xɛtɛ i ya dii tɛmɛn fɔxɔ ra!"

³⁰ Nayi, a yi xɛtɛ a konni, a yi a diin to saxi a sadeni, yinnan bata xɛtɛ a fɔxɔ ra fefe!

Yesu yi bobon nakendɛya

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi keli Tire yamanani a dangu Sidɔn yamanani. A yi gidi Galile Daraan binni Taa Xun Fune yamanani.

³² Muxuna ndee yi fa xɛmɛ tuli xɔrina nde ra a fɛma fala ti feen yi xɔdɔxɔ naxan ma. E yi Yesu mafan, a xa a yiin sa a ma.

³³ Nanara, Yesu yi a tongo a keli yamaan yɛ. A yi a yii sonla raso a tunle kui, a yi a dɛgen namini, a yi a sa xɛmɛn lɛnna ma.

³⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a yɛɛn nate kore, a yi kutun sununi! A yi a xui ramini a kon xuini, a naxa, "Epafata." Na bunna nɛɛn "A xa rabi!"

³⁵ Na waxatin yɛtɛni xɛmɛn tunle yi raba ayi, a lɛnna yi fulun, a falan ti fɔlɔ ki faɲi.

³⁶ Yesu yi e birin yamari, a e nama a fala muxu yo xa. Koni a yi danna sama na falan ma kii naxan yi, falan yi sigama ayi na kii nin.

³⁷ Yamaan yi kabɛ kati, e naxa, "A feen birin ligama ki faɲi! Hali tuli xɔrine, a ne tunla rabama ayi, bobone yi falan ti."

8

Yesu yi muxu wuli naanin dɛge

Matiyu 15.32-39

¹ Na waxatini, yama gbeen mɔn yi malan. Donse to mi yi na, Yesu yi a xarandiine xili a fɛma, a yi a fala e xa, a naxa,

² "N bata kininkinin yamani ito ma, amasɔtɔ e bata soge saxan ti n fɛma. Donse yo mi fa e yii iki.

³ Xa n na e kamɛtɔne rasiga e konne yi, e sa fugama a ra nɛn kira yi amasɔtɔ e tan ndee kelideni kuya."

⁴ A xarandiine yi a yabi, e naxa, "Donseen sɔtɔn minɛn yi wulani ito yi naxan e luge?"

⁵ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "Buru xun yoli ɛ yii?" E yi a yabi, e naxa, "Soloferɛ."

⁶ A yi a fala yamaan xa, a e xa dɔxɔ bɔxɔni. A yi na buru xun soloferɛn tongo, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so

‡ 7:27: 7.27 Yesu ɲaxanli ito a denkeɣyaan nan fɛsɛfɛsɛma sandani ito xɔn. Sandan kui, siya gbetene findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isirayila kaane.

a xarandiine yii, a e xa e yitaxun yamaan na. Awa, xarandiine yi a liga na kiini.

⁷ Yexedina ndee fan yi e yii. Yesu yi barikan bira ne fan ma fe ra. A yi a fala xarandiine xa, a naxa, a e xa ne fan yitaxun yamaan na.

⁸ Muxune birin yi e dɛge, e yi lugo ken! Xarandiine yi na dɔnxɛ dungi dungi matongo, e debe solofere rafe ne ra.

⁹ Xɛmɛne gbansanna, e muxu wuli naanin nan jɔxɔn yi a ra. Nayi, Yesu yi e rasiga.

¹⁰ Na waxatin yeteni, e nun a xarandiine yi so kunkin kui, e siga Dalamana ya-manani.

Taxamasenna maxɔdin fena Matiyu 16.1-4

¹¹ Farisi muxuna ndee yi fa, e Yesu tandi fɔlɔ. E yi waxi a bunba feni, e yi a maxɔdin, a xa taxamasenna nde liga sa keli ariyanna yi.

¹² Yesu yi kutun sununi ki faɲi, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera to muxune taxamasenna nde maxɔdinma? N xa jɔndin fala ɛ xa, e mi taxamaseri yo toma.”

¹³ Na xanbi ra, a yi keli e fɛma, a mɔn yi te kunkin kui, a yi dangu daraan bode fɔxɔn na.

Marakolonna lan xaranne ma Matiyu 16.5-12

¹⁴ Nba, xarandiine yi jinan, e mi siga buru ra e yii fɔ buru xun keden pe, na nan yi kunkin kui.

¹⁵ Yesu yi e yamari, a naxa, “ɛ a liga ɛ yeren ma Farisi muxune nun Herode a muxune buru rate sena* fe yi.”

¹⁶ E yi falan ti e bode tagi, e naxa, “A ito falan nɛn bayo buru mi en yii.”

¹⁷ E yi naxan falama, Yesu yi na kolon. Nanara, a yi e maxɔdin, a naxa, “ɛ falan tima nanfera fa fala buru mi en yii? ɛ mɔn munma a yɛɛ to ɛ munma xaxili sɔtɔ? ɛ bɔjɛn nan xɔdɔxɔ ba?

¹⁸ Yɛɛna ɛ ma ba, ɛ mi sese toma? ɛ tunla na koni ɛ mi fefe mɛɛn ba? ɛ bata jinan ba,

* **8:15: 8.15burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. Yesu na lebenna sama Farisi muxune xaranna nan ma. Farisi muxune xaranna yamaan birin kalama alo leɓen xurudin burun birin nagboma kii naxan yi. † **8:26: 8.26** Yanyina nde, Yesu mi yi waxi a xɔn ma muxune xa a kolon fa fala a bata muxun nakɛndɛya alogo yamaan nama gbo ayi.

¹⁹ n to muxu wuli suulunna dɛge buru xun suulunna ra, ɛ debe yoli rafe a dungi dungi dɔnxɛne ra?” E yi a yabi, e naxa, “Fu nun firin.”

²⁰ Yesu mɔn naxa, “N to muxu wuli naaninna dɛge buru xun soloferen na, ɛ debe yoli rafe a dungi dungi dɔnxɛne ra?” E yi a yabi, e naxa, “Solofere.”

²¹ A yi e maxɔdin, a naxa, “ɛ munma a famu ba?”

Yesu yi danxutɔɔn nakɛndɛya

²² Nba, Yesu nun a xarandiine to sa Betasada taan li, muxuna ndee yi fa xɛmɛ danxutɔɔn na Yesu fɛma. E yi a mafan, a xa a yiin sa danxutɔɔn ma.

²³ Yesu yi danxutɔɔn yiin suxu, a yi siga a ra taa xanbin na, a yi a dɛgen sa xɛmɛn yɛɛne ma, a yi a yiine sa a ma, a yi a maxɔdin, a naxa, “I sena nde toma ba?”

²⁴ Xɛmɛn yi a yɛɛn nate, a naxa, “N muxune toma, koni e luxi alo wudi binle nan sigan tima.”

²⁵ Yesu mɔn yi a yiine sa xɛmɛn yɛɛne ma. A yɛɛne yi rabi, a yi seene yigbɛ ki faɲi!

²⁶ Yesu yi a rasiga a konni, a naxa, “I nama fa xɛtɛ taani sɔnɔn de!”†

Piyɛri a falana Yesu a fe yi Matiyu 16.13-20, Luka 9.18-21

²⁷ Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Sesariya rabilinna taane yi Filipi yamanani. Yesu yi a xarandiine maxɔdin kira yi, a naxa, “Yamana a falama a nde n tan na?”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiina. Bonne naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee gbɛtɛye fan naxa, a nabina nde nan i tan na.”

²⁹ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “ɛ tan go? ɛ tan naxa a di? Nde n tan na?” Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na.”

³⁰ Awa, Yesu yi e yamari, a e nama a fe fala muxu yo xa.

Yesu yi a sayana fe fala Matiyu 16.21-28, Luka 9.22-27

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine xaran fəlo, a naxa, a fere mi na fo a tan Muxuna Dii Xemen xa tərə wuyaxi sətə. A naxa, a yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne e mema a ra nən, e yi a faxa. A soge saxandeni, a yi keli sayani.

³² A yi ito yeba e xa ki faɲi. Nanara, Piyeri yi a ba bonne fəma, a yi a maxadi fəlo.

³³ Koni Yesu yi a yee rafindi e ma, a yi a xarandiine mato, a Piyeri maxadi, a naxa, “Setana, fata n ma! I mi i mirima Alaa feene ma fo adamadiine.”

³⁴ Yesu yi yamaan xili a fəma e nun a xarandiine. A yi a fala e xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fəxə ra, a xa a me a yete ra, a yi a faxa wudin† tongo, a bira n fəxə ra.

³⁵ Amasəto naxan waxi a niin nakisi feni, na bənəma a yi nən. Koni naxan na bənə a niini n tan nun n ma falan Xibaru Faɲina fe ra, na kisima nən.

³⁶ Xa muxun dunuɲa birin sətə, a bənə a niini habadan, tənən mundun na ra?

³⁷ Muxun nəe nanse fiye, a mən yi a niin sətə?

³⁸ Awa, xa muxun yagi a tiye n tan nun n ma fe falana fe ra hake kanne nun nafigine yee ra iki, n tan Muxuna Dii Xemen fan yagima nən na kanna fe ra, nxu nun maleka sariɲanxine na fa waxatin naxan yi n Fafe Alaa binyeni.”

9

¹ A mən yi a fala e xa, a naxa, “N xajəndin fala e xa: Ndee be, ne mi faxe fo e Alaa Mangayaan to fe a senbeni.”

Yesu a nərəna fe

Matiyu 17.1-13, Luka 9.28-36

² Xii sennin danguxina, Yesu yi Piyeri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra e danna geya gbeen fari. A keɲaan yi masara e yee ra yi.

³ A dugin yi lu mayilenɲe, a fixa ayi fefe! Dugi xaan mi dunuɲa yi naxan nəe dugin fixe na kiini.

⁴ Nabi Eli nun Nabi Musa yi mini kenenni e yetagi, e yi lu falan tiye Yesu xa.

⁵ Piyeri yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karaməxə, a lanxi bayo nxu be. Nxu xa gage saxan ti be, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.”

⁶ A mi yi fa a kolon a naxan falama, amasəto gaxun bata yi e suxu han!

⁷ Kundaan yi godo e xun ma, fala xuiin yi keli na kundani, a naxa, “N nafan Dii Xemen nan ito ra, e tuli mati a xuiin na!”

⁸ E yi e yee rakojin e rabilinni mafuren, koni e mi muxu yo to e fəma fo Yesu keddenna!

⁹ E yi godoma geyaan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a e feen naxan toxi, e nama na fala muxu yo xa fo a tan Muxuna Dii Xemen na keli sayani.

¹⁰ E yi na falan namara, koni e yi falan ti fəlo e bode tagi, e naxa, “Keli fena sayani, na bunna di?”

¹¹ E yi Yesu maxədin, e naxa, “Sariya karaməxəne a falama nanfera fa fala Nabi Eli nan singe fama?”*

¹² A yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yitən. Koni nanfera Kitabuna a falama a Muxuna Dii Xemen tərəma nən kati, muxune yi e me a ra?

¹³ Koni n xa a fala e xa, Nabi Eli bata yelin fe. E yi e rafan feene birin liga a ra alo Kitabuna a fe falaxi kii naxan yi.”

Yinnan yi diidin naxan fəxə ra

Matiyu 17.14-21, Luka 9.37-43

¹⁴ E to fa xarandiin bonne fəma, e yi yama gbeen to e rabilinni. E nun sariya karaməxəna ndee yi e bode matandima.

¹⁵ Yamaan to Yesu to, e yi kabə kati! E siga e giye a ralandeni, e yi a xəntən.

¹⁶ Yesu yi a xarandiine maxədin, a naxa, “E bode matandima nanfera?”

¹⁷ Muxu keden yi a yabi yamaan ye, a naxa, “Karaməxə, n bata fa n ma dii xemen na i fəma amasəto yinnana a fəxə ra. A mi nəe falan tiye.

¹⁸ Yinnan na keli a ra waxati yo yi, a a rabirama nən bəxəni. A de xunfanna yi lu mine, a lu a ɲinna raxinɲe. A xara ayi.

† 8:34: 8.34 Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nən, fa fala fo Yesu a xarandiine xa e wəkile sayaan na Yesu fəxə ra. * 9:11: 9.11 **Nabi Eli** a fe seɓexi Malaki 3.23 kui. Sariya karaməxəne yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mən fama nən benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamalixi. A a lixi taruxuni ito kui, Herode bata yi Yoni Marafu Tiin faxa.

N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa yinnani ito kedi, koni e mi nɔxi a kedε.”

¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ tan dɛnkɛɣatarene, n luma ε fɛma han waxatin mundun yi? N xa diɲa ε xa han waxatin mundun yi? Ɛ fa diin na n fɛma.”

²⁰ E yi fa a ra Yesu fɛma.

Yinnan to Yesu to, a yi banxulanna raxururun keden na, a yi bira bɔxɔni, a yi lu a makutukutε, a dε xunfanna yi lu minε.

²¹ Yesu yi banxulanna fafe maxɔdin, a naxa, “Xabu waxatin mundun ito ligama a ra?” A fafe yi a yabi, a naxa, “Xabu a dii ɲɔɛna.

²² Yinnan bata kata a faxa feen na sanɲa ma wuyaxi. A bata yi a rabira tɛɛn nun igeni. Xa i nɔε a ligε, kininkinin nxu ma, i yi nxu mali.”

²³ Yesu naxa, “I tan naxa, ‘Xa i nɔε.’ Naxan na dɛnkɛɣa, na nɔε feen birin ligε nɛn.”

²⁴ Banxulanna fafe yi a xuini te sa, a naxa, “N dɛnkɛɣaxi, koni n mali n ma dɛnkɛɣatareyani.”

²⁵ Yesu yi a to, yamaan yi masoma e ra. Nanara, a yinna ɲaxin yamari, a naxa, “I tan yinnan bobo tuli xɔrina, n bata i yamari, xεtε diidini ito fɔxɔ ra, i nama fa a tɔrɔ sɔnɔn!”

²⁶ Yinnan yi gbelegbele. A banxulanna raxara ayi ken! A xεtε a fɔxɔ ra. Banxulanna yi liga alo faxa muxuna. Muxune birin yi a fala, e naxa, “A bata faxa.”

²⁷ Koni Yesu yi banxulanna suxu a yiin ma. A yi a rakeli, a ti.

²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, a xarandiine yi a maxɔdin e danna, e naxa, “Nanfera nxu tan mi nɔxi na yinnan kedε?”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Na sifan mi kedε Ala maxandin xanbi.”

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Matiyu 17.22-23, Luka 9.43-45

³⁰ E yi keli mɛnni, e dangu Galile yamanani. Yesu mi yi waxi a xɔn ma muxune xa a yire kolon,

³¹ amasɔtɔ a yi a xarandiine nan xaranma. A yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xɛmɛn yanfama nɛn, e yi n so muxune yii, e yi n faxa. Koni soge saxan na dangu, n mɔn kelima nɛn sayani.”

³² Koni, e mi na falan bunna kolon, e mɔn yi gaxu a maxɔdinɲε.

Nde gbo birin xa?

Matiyu 18.1-5, Luka 9.46-48

³³ E Kapɛrunan taan li waxatin naxan yi, e so banxini. Yesu yi a xarandiine maxɔdin, a naxa, “Ɛ yi ε bode matandima kira yi nanfe ma?”

³⁴ Koni e yi dundu amasɔtɔ e bata yi e bode matandi kira yi nun fa fala nde gbo birin xa e yε.

³⁵ Yesu yi dɔxɔ, a yi a xarandii fu nun firinne xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi findi feni xunna ra, na xa a yεtε lu a rapanna ra, a findi birin ma walikεɛn na.”

³⁶ A yi diidina nde rakeli, a yi a ti e birin yεtagi. A yi a tongo, a yi a fala e xa, a naxa,

³⁷ “Naxan na diidini ito nde yisuxu n xinli, na bata n tan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na mi n tan xan tun yisuxi, fɔ naxan n xεxi.”

Naxan mi kelixi ε xili ma

Luka 9.49-50

³⁸ Yoni yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamɔxɔ, nxu bata xɛmɛna nde to ɲinanne kedε i xinli, nxu yi a raxɔlɔ, a xa a lu amasɔtɔ a mi yi en tan fɔxɔ ra.”

³⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ɛ nama a raxɔlɔ amasɔtɔ muxun naxan kabanako feen ligama n xinli, na mi nɔε n ma fe ɲaxin fale.

⁴⁰ Amasɔtɔ naxan mi kelixi en xili ma, na en xa nɛn.

⁴¹ N xa ɲɔndin fala ε xa, muxu yo igen so ε yii amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan ε tan na, na barayin sɔtɔma nɛn!”

Yulubina fe

Matiyu 18.6-9, Luka 17.1-2

⁴² Yesu naxa, “Diidin naxanye dɛnkɛɣaxi n ma itoe ra, muxu yo na nde keden bira yulubini, a yi fisa nun gɛmɛ gbeen yi xidi na kanna kɔε ra, a woli tilinna ma.

⁴³ Xa i yii nan i birε yulubini, a sɛgɛ a ra. A fisa i yii keden kanna xa so habadan nii rakisini, benun i yii firin kanna xa so yahannama tε tutareni,

⁴⁴ ‘kunle nun tɛɛn mi ɲanɲε dɛnaxan yi habadan!’

⁴⁵ Xa i sanna nan i birε yulubini, a sɛgɛ a ra. A fisa i san keden kanna xa so ariyanna

yi benun i san firin kannna xa so yahan-nama yi,

⁴⁶ ‘kunle nun tēen mi jaŋɲe denaxan yi habadan!’

⁴⁷ Xa i yēen nan i bire yulubini, a ba na. A fisa i yēe keden kannna xa so Alaa Mangayani benun i yēe firin kannna xa so yahannama yi,

⁴⁸ ‘kunle nun tēen mi jaŋɲe denaxan yi habadan!’

⁴⁹ Amasotō tēen sama muxun birin ma nēn mēnni alo i na fōxōn so suben ma.”

⁵⁰ “Fōxōn fan, koni xa a mēxēmēxēnna ba ayi, a fa ramēxēmēxēnma nanse ra nayi? E kēwali fajine xa lu e dunuɲa yi gidini alo fōxōn naxan donse ɲaxumēni, e lu bōɲe xunbenli e bode xōn.”

10

Xaranna lan futu kala feen ma

Matiyu 19.1-12, Luka 16.18

¹ Na xanbi ra, Yesu yi keli mēnni, a yi siga Yudaya yamanani, a Yuruden baan gidi. Yamaan mōn yi malan a fēma. A mōn yi e xaran alo a darixi a ligē kii naxan yi.

² Farisi muxuna ndee yi fa a fēma, e yi a maxōdin alogo e xa a kēɲaan fēsēfēsē, e naxa, “A fala nxu xa, a daxa sariyani ba xēmēn xa a mē a ɲaxanla ra?”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Musa yamarin mundun so e yii?”

⁴ E yi a yabi, e naxa, “Musa bata tin a xēmēn xa futu kala kēdin sēbē, a yi a ɲaxanla beɲin.”

⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Musa na yamarin sēbēxi e xa nēn bayo e bōɲen xōdōxō.

⁶ Koni a fōlōni dunuɲa da waxatini, ‘Ala xēmēn nun ɲaxanla da nēn,’

⁷ ‘Nanara, xēmēna a nga nun a fafe beɲinma nēn, a yi a maso a ɲaxanla ra,

⁸ e findi fati bēnde kedenna ra.’* Nayi, muxu firin mi fa e ra koni muxu keden.

⁹ Nanara, Ala bata seen naxanye tugun e bode ra, muxe nama ne fata.”

¹⁰ E xetē banxini waxatin naxan yi, xarandiine yi Yesu maxōdin na feen ma.

¹¹ A yi a fala e xa, a naxa, “Xēmēn naxan na a ɲaxanla beɲin, a ɲaxalan gbete futu, a

bata yalunyaan liga lan a ɲaxalan singen ma.†

¹² A na kii nin, ɲaxanla naxan na a mē a xēmēn na, a lu xēmē gbete xa, na ɲaxanla bata yalunyaan liga.”

Yesu yi duba diidine xa

Matiyu 19.13-15, Luka 18.15-17

¹³ Muxune yi fa diidine ra Yesu fēma, alogo a xa a yiin sa e xunni, a duba e xa. Koni xarandiine yi falan ti ne ma.

¹⁴ Yesu to na to, a yi xōlō, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E tin diidine xa fa n fēma, e nama e raxete amasotō e tan sifane nan gbee Alaa Mangayaan na.

¹⁵ N xa ɲōndin fala e xa, xa naxan mi Alaa Mangayaan suxu alo diidine, na mi soe Alaa Mangayani mumē!”

¹⁶ Na xanbi ra, a yi diidine dōxō a kanke ra, a yi a yiin sa e ma, a duba e xa.

Xēmē nafulu kannna fe

Matiyu 19.16-30, Luka 18.18-30

¹⁷ Yesu sigamatōna, xēmēna nde yi a gi Yesu fōxō ra, a sa a xinbi sin a bun ma. A yi a maxōdin, a naxa, “Karamōxō fajina, n nanfe ligē n habadan nii rakisin sōtō?”

¹⁸ Yesu yi a maxōdin, a naxa, “I n xilima nanfera fa fala muxu fajina? Muxu yo mi fan, Ala nan keden fan.

¹⁹ I yamarine kolon ba? Fa fala, ‘I nama faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama muɲan ti. I nama wule seren ba. I nama muxun yii seene kansun. I baba nun i nga binya.‡ ”

²⁰ Xēmēn yi a fala, a naxa, “Karamōxō, xabu n dii ɲōɣeyani waxatin naxan yi, n ne birin suxi.”

²¹ Yesu yi a mato, a yi a xanu, a yi a fala a xa, a naxa, “Fe keden luxi i ma. Siga, i sa i yii seene birin mati, i yiigelitōne ki. I nafunla sōtōma nēn ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa bira n fōxō ra.”

²² Xēmēn na mē waxatin naxan yi, a bōɲen yi rapaxu a ma, a sunuxin yi siga, amasotō nafulu kan gbeen nan yi a ra nun.

²³ Yesu yi a xarandiine mato a rabilinni. A yi a fala e xa, a naxa, “Nafulu kanne so raxōlō Alaa Mangayani han!”

* **10:8: 10.8** Dunuɲa Fōlōn 1.27 nun 2.24 † **10:11: 10.11** A *yalunyaan* ligaxi bayo a mōn futu singen yamarin bun Ala yēe ra yi. ‡ **10:19: 10.19** Xōɣayaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20

²⁴ Xarandiine yi kabε na falan ma. Koni Yesu mən yi a fala e xa, a naxa, “N ma diine, Alaa Mangayani so raxələ han!”

²⁵ Nafulu kannna so raxələ Alaa Mangayani dangu jəgəmən so feen na sagilaan yinla ra.”

²⁶ Xarandiine yi kabε kati, e yi e bode maxədin, e naxa, “Nde nəε kise nayi?”

²⁷ Yesu mən yi e mato. A yi a fala, a naxa, “Muxun mi nəε na ligε koni Ala tan nəε nən. Ala nəε feen birin ligε nən.”

²⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin bejin, nxu bira i fəxə ra.”

²⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, naxan birin bata a konna lu na hanma a ngaxakeden xəmεmane nun a jaxalanmane, hanma a nga hanma a fafe hanma a diine hanma a xεεne, n tan nun n ma falan Xibaru Fajina fe ra,

³⁰ na kannna na jəxən kεmε sətəma nən waxatini ito yi, banxine nun ngaxakeden xəmεmane nun jaxalanmane nun ngane nun diine nun xεεne, bεsənχənyane fan yi sa ne fari, a yi habadan nii rakisin sətə waxati famatəni.

³¹ Koni naxanye yεen na, ne wuyaxi sa luma nən xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yεen na.”

*Yesu mən yi a fəxa feen fala
Matiyu 20.17-19, Luka 18.31-34*

³² E yi kira yi waxatin naxan yi, e sigama Yerusalən taani, Yesu yi tixi a xarandiine yεε ra. Xarandiine yi kuisan kati! A fəxərabirane yi gaxu. Yesu mən yi a xarandii fu nun firinne tongo, a siga e ra e danna. Feen naxanye fama ligadeni a ra, a na fala e xa.

³³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a mato, en sigama Yerusalən taani. N tan Muxuna Dii Xəmən soma nən saraxarali kuntigine nun sariya karaməχəne yii na yi. E n ma kitin bolonma nən, a lan sayaan ma. Na xanbi ra, e yi n so siya gbətene yii,

³⁴ naxanye n magelema, e yi e dεgen namini n ma, e yi n bulan, e yi n fəxa. Soge saxan na dangu, n mən kelima nən.”

*Yaki nun Yoni e maxandina fe
Matiyu 20.20-28*

³⁵ Na xanbi ra, Sebede a dii xəmεne Yaki nun Yoni yi fa Yesu fεma, e naxa, “Karaməχə, nxu waxi a xən ma, i xa fena nde liga nxu xa.”

³⁶ Yesu yi e maxədin, a naxa, “E waxi a xən ma, n xa nanfe liga ε xa?”

³⁷ E yi a yabi, e naxa, “I na dəxə i ya binyeni, tin nxu xa dəxəden sətə i fεma, keden i yiifanna ma, keden i kəmenna ma.”

³⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E n xandima naxan yi, ε mi na kolon. N na n minma tərəya igelengenna naxan na, ε nəε ε minjε na ra ba hanma ε rafuyε xələni alo n nafuma kii naxan yi?”

³⁹ E yi a yabi, e naxa, “O, nxu a nəε.” Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N na n minma tərəya igelengenna naxan na, ε fama ε mindeni na ra nən yati! N nafuma xələni kii naxan yi, ε fan yi rafu na kiini.

⁴⁰ Koni muxun dəxə fena n yiifanna ma hanma n kəmenna ma, n tan mi na ragidima. Ala bata yelin na yirene ragide muxune ma.”

⁴¹ Xarandii fuun bonne na mε waxatin naxan yi, e yi xələ Yaki nun Yoni ma.

⁴² Nanara, Yesu yi e birin xili a fεma, a naxa, “E a kolon fa fala naxanye yatεxi mangane ra siyane yε, ne nəyaan nan ligama e xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigiyaan dəxə e ra.

⁴³ Koni a mi na kiini ε tan tagi. Koni xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na ε yε, fə na xa findi ε walikεen na.

⁴⁴ Xa naxan yo waxi findi feni ε yεeratiin na, fə a xa findi birin ma konyin na.

⁴⁵ Amasətə hali n tan Muxuna Dii Xəmεna, n mi faxi fa fala muxε xa wali n xa, koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na.”

*Yesu yi danxutəən yεen naba ayi
Matiyu 20.29-34, Luka 18.35-43*

⁴⁶ Awa, e yi sa Yeriko taan li. Yesu nun a xarandiine nun yama gbeen yi minima Yeriko taani waxatin naxan yi, danxutəna nde yi dəxi kiraan dε xandi tideni naxan yi xili Baritime. Na bunna nεen “Time a dii xəmεna.”

⁴⁷ A to a mε a Yesu Nasarəti kaan nan danguma, a gbelegbele fələ, a naxa, “Yesu, Dawudaa Dii Xəmεna, kininkinin n ma!”

⁴⁸ Muxu wuyaxi yi a masabari. Koni a mən yi lu gbelegbele, a naxa, “Dawudaa Dii Xəmənna, kininkinin n ma!”

⁴⁹ Yesu yi ti, a naxa, “E a xili.” Nayi, e danxutəon xili, e naxa, “I bəneen xa xunbeli. Keli i ti, a i xilima.”

⁵⁰ A yi a doma gbeen nawoli ayi, a tugan, a fa Yesu fəma.

⁵¹ Yesu yi a maxədin, a naxa, “I waxi a xən ma, n xa nanfe liga i xa.” Danxutəon yi a yabi, a naxa, “Karaməxo, n waxi a xən ma, n xa seen to.”

⁵² Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i ya denkeleyaan bata i rakendeya.” A yi seen to mafuren, a bira Yesu fəxo ra kiraan xən ma.

11

Yesu so fena Yerusalen taani

Matiyu 21.1-11, Luka 19.28-40, Yoni 12.12-19

¹ E to maso Yerusalen taan na, e yi so Betifage nun Betani taadine yi, Oliwi Geyaan dəxon ma. Yesu yi a xarandii firin nasiga e yee ra.

² A yi a jəngu e ma, a naxa, “E siga banxidəen na e yee ra. E na na li tun, e sofalidina nde toma nən xidixi, muxe munma dəxo naxan fari singen. E a fulun, e fa a ra be.

³ Xa muxuna nde e maxədin fa fala, ‘E na ligama nanfera?’ E a fala a xa, e naxa, ‘Marigin makona a ma,’ na kanna a soma e yii nən mafuren.”

⁴ Nanara, e yi siga, e sa sofalidin to xidixi kiraan dē banxina nde dē ra. E yi a fulunma waxatin naxan yi,

⁵ muxun naxanye yi tixi na yi, na ndee yi e maxədin, e naxa, “E sofalidini ito fulunma nanfera?”

⁶ E yi e yabi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi tin e xa siga.

⁷ E yi fa sofalidin na Yesu fəma, e yi e domane yifulun sofalidin fari, Yesu yi dəxo a fari.

⁸ Muxu wuyaxi yi e domane yifulun kiraan xən ma, bonne yi jəxəndene magira, e yi e sa kiraan xən ma a binya feen na.

⁹ Naxanye yi sigama a yee ra e nun naxanye yi biraxi a fəxo ra, ne yi lu sənxo, e

naxa, “Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!”

¹⁰ En benba Dawudaa mangayaan naxan fama, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xənna ma pon!”

¹¹ Yesu yi so Yerusalen taani, a siga Ala Batu Banxini. A yi banxin kui seene birin mato, koni a li kəe bata so, a yi siga Betani taani e nun a xarandii fu nun firinne.

Yesu yi xəde binla danga

Matiyu 21.18-19

¹² Na xətən bode, e yi kelima Betani taani waxatin naxan yi, kamən yi Yesu suxu.

¹³ A yi xəde binla to wulani a dēene jingixi a ma. A yi siga na alogo a xa sa a bogina ndee fen a kəe ra. Koni a to na li, a mi a bogi yo to, fə a dēene amasəto xəden bogi waxatin munma yi a li.

¹⁴ Yesu yi a fala xəde binla ma, a naxa, “Muxu yo mi fa i tan bogin donma!” A xarandiine yi a fala xuiin mē.

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-17, Luka 19.45-48, Yoni 2.13-22

¹⁵ E Yerusalen li waxatin naxan yi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini. Naxanye yi sare matiin nun sare soni mənni, a ne kedi fəlo. A yi gbeti masarane tabanle rafelen, e nun ganba matine gbədene.

¹⁶ A mi yi tinma muxu yo xa goronna radangu Ala Batu Banxin tanden ma.

¹⁷ A yi yamaan xaran, a naxa, “A səbəxi Kitabun kui, Ala naxa, ‘N ma Banxin xili bama nən, Ala maxandi banxina siyane birin xa.’” Koni e tan bata a findi mupadene luxunden na!”

¹⁸ Saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne na mē waxatin naxan yi, e yi Yesu faxa fəren fen fəlo. Bayo e yi gaxuxi a yee ra nun, amasəto yamaan birin bata yi kabə a xaranna ma.

¹⁹ Ninbari soxina, Yesu nun a xarandiine yi keli taani.

Xəde binla fe xaranna

Matiyu 21.20-22

²⁰ Na xətən bode subaxani, e yi sigama kiraan xən ma waxatin naxan yi, e yi na xəde binla to xaraxi han a salenne.

* **11:17: 11.17** Esayi 56.7 nun Yereimi 7.11

²¹ A fe yi rabira Piyeri ma. A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karaməxə, i xəde binla naxan danga, a mato, a bata xara!”

²² Yesu yi e yabi, a naxa, “E denkeleya Ala ma.

²³ N xa jəndin fala ε xa, naxan na a fala geyani ito ma fa fala, ‘Siga, i sa bira fəxə igeni,’ xa a mi sike a bəneni, a yi denkeleya, fa fala a falan nakamalima nən, a ligama a xa nən.

²⁴ Na na a toxi, n na a falama ε xa, ε na Ala maxandi fena nde ma, xa ε la a sətə feen na, ε na sətəma nən.

²⁵ Awa, ε nema Ala maxande waxatin naxan yi, xa fena nde ε kui muxuna nde xili ma, ε xa a mafelu na ra. Nanara, ε Fafe Ala naxan ariyanna yi, na ε mafeluyε ε hakene ra.

²⁶ Xa ε mi bonne mafelu, ε Fafe Ala naxan ariyanna yi, na mi ε fan mafeluyε ε yulu-bine ra.”

Yesu senben maxədinna fe

Matiyu 21.23-27, Luka 20.1-8

²⁷ Awa, e mən yi so Yerusalən taani. Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne nun yamaan fonne yi fa a fəma.

²⁸ E yi a maxədin, e naxa, “I feni itoe ligama senben mundun yi? Nde i tixi itoe ligan na?”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa ε maxədin fe keden na, xa ε n yabi, naxan n tixi na feene ra, n na falama ε xa nən.

³⁰ Awa, ε a fala n xa, nde Yoni rafaxi a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?”

³¹ E yi falan ti fələ e bode tagi, e naxa, “Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a a falama nən nayi, a naxa, ‘Nanfera ε mi la Yoni ra?’

³² Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, na di?” Amasətə, e yi gaxuxi yamaan yεε ra bayo yamaan birin yi laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra.

³³ Nayi, e Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi a kolon.” Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan fan feni itoe ligama senben naxan yi, n mi na falama ε xa na yi.”

12

Nakə kantanne fe sandana

Matiyu 21.33-46, Luka 20.9-19

¹ Na xanbi ra, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa, “Muxuna nde yi manpa bili nakəon sa. A yi a sansan, a yi manpa iğe badeni tən, a yi gbengben ti. Na xanbi ra, a nakəon taxu a kantan muxune ra, a siga sigatini.

² A bogi waxatin to a li, a yi a walikena nde rasiga nakə kantanne ma, a e xa a gbeen so na yii.

³ Nakə kantanne yi na walikēen suxu, e yi a bənbə, e yi a raxete. E mi sese so a yii.

⁴ Na xanbi ra, nakə kanna mən yi walikε gbete rasiga e ma, e yi na fan bənbə a xunna ma, e yi a makonbi.

⁵ A yi a saxanden fan nasiga, e yi na tan faxa. Na xanbi ra, a yi ndee gbete rasiga, e yi na ndee bənbə, e yi ndee faxa.

⁶ A lu a rafan dii xeme keden peen ma. Dənxen na, a yi na rasiga, a naxa, ‘E yagima nən n ma diin tan yεε ra.’

⁷ Koni nakə kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nakə kanna kε tongon nan ito ra, ε fa be, en na a faxa. Nayi, a kēen yi findi en gbeen na!’

⁸ Awa, e yi a dii xemen suxu, e yi a faxa, e yi a woli ayi nakəon fari ma.”*

⁹ Yesu yi e maxədin, a naxa, “Nakə kanna nanfe ligama nayi? A fama nən nayi, a yi na muxune faxa. A nakəon taxu muxu gbete ra.

¹⁰ E munma Kitabun yireni ito xaran ba, a sebəxi denaxan yi fa fala, ‘Banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxin geme fisamantenna ra.

¹¹ Marigin nan na ligaxi, kabanako feen nan na ra en yεε ra yi.”† ?”

¹² E yi kata Yesu suxu feen na amasətə e yi a kolon fa fala Yesu na sandan saxi e tan nan xa. Koni e gaxu yamaan yεε ra. Nanara, e keli a fəma, e siga.

Mudu fiin maxədinna fe

Matiyu 22.15-22, Luka 20.20-26

¹³ E yi Farisi muxuna ndee nun Herode a muxuna ndee rasiga Yesu fəma alogo e xa a suxu feni tən a falana fe ra.

* **12:8: 12.8** Sandani ito kui Ala nan misalixi nakə kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xε Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. † **12:11: 12.11** Yaburin 118.22-23

14 E yi fa a fəma, e naxa, “Karaməxə, nxu a kolon fa fala jəndi falan ni i ra. Muxu yo mi nəe i ya miriyaan maxetə, amasəto i mi muxune rafisaxi e bode xa fə i yamaan xaranma Alaa kiraan ma jəndini. Awa, a daxa mudun xa fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi? Nxu lan nxu yi a fi, hanma nxu nama a fi?”‡

15 Koni Yesu yi e nafiğiyaan kolon. A yi e yabi, a naxa, “E n deen bunbama nanfera? E fa gbeti gbanan keden na, n xa a mato.”

16 E yi fa gbeti gbanan keden na a xən. A yi e maxədin, a naxa, “Nde xili nun a yetagin sawura a ma?” E yi a yabi, e naxa, “Romi Manga Gbeena.”

17 Yesu naxa, “Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii.”§

E kabə a ma kati!

Faxa muxune rakeli fena

Matiyu 22.23-33, Luka 20.27-40

18 Saduse muxuna* ndee yi fa Yesu fəma naxanye a falama fa fala a muxune mi kelima sayani. E yi a maxədin,

19 e naxa, “Karaməxə, Musa ito nan sebəxi en xa, a naxa, ‘Xa xəmənə nde faxa, a jaxanla lu, koni dii mi a yii, xəmən na ngaxakedenna xa na kə jaxanla tongo, e diin bari faxa muxun xa.’†

20 Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi na nun, a forimaan yi jaxanla futu, a faxa, a mi dii lu.

21 A xunyen yi kə jaxanla tongo, na fan yi faxa, a mi dii lu. A liga na kiini a xunyen saxanden fan na.

22 Na muxu soloferene sese mi dii lu. Dənxən na, na jaxanla fan yi faxa.

23 Awa, faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, na jaxanla findima nde gbee ra nayi? Amasəto a bata yi dəxə muxu solofereni ito birin xən ma nun!”

‡ **12:14: 12.14** Xa a fala e nama a fi, a birama mangane ra nən, xa a fala e xa a fi, a birama yamaan na nən naxanye yigbetənxi mudu maxinle xən. § **12:17: 12.17Ala gbeena:** Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi mangan gbeen na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yetə so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na. *

12:18: 12.18Saduse muxune: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mən mi yi laxi a ra a muxune kelima nən sayani. † **12:19: 12.19** Dunuğa Fəlon 38.8 nun Sariyane 25.5-10 ‡ **12:26: 12.26** Xəryaan 3.2 nun 3.6 nun 3.15-16 § **12:27: 12.27niiramane:** Ala naxa a Iburahimaa Ala nan a ra. A mi a falaxi nun fa fala Iburahimaa Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yəena e ra laxira yi. E mən e nii ra Ala yəe ra yi. Nanara, faxa muxune kelima sayani. *

24 Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata tantan, amasəto e mi Kitabun kolon hanma Ala senbena.

25 Bayo faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, e ligama nən alo malekan naxanye ariyanna yi. Xəmən mi jaxalan futuma, jaxanla mi dəxən xəmən xən ma.

26 Awa, n xa faxa muxune rakeli feen jəndin yita e ra. E mi na xaranxi Musaa Kitabun kui ba, Ala naxan fala a xa fətəndin yireni, a naxa, ‘Iburahimaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala?’‡

27 Anu, faxa muxune Ala mi a tan na, koni fə niiramane. § E tantanna gbo.”

Yamari fisamantenna fe

Matiyu 22.34-40, Luka 10.25-28

28 Sariya karaməxəna nde yi na nun naxan e fe matandi xuiin mē. Na yi a to a Yesu bata Saduse muxune yabi ki fəni. Nanara, a yi a maxədin, a naxa, “Yamarin mundun gbo dangu a birin na sariyan yamarine yə?”

29 Yesu naxa, “Naxan gbo a birin xa na nan ito ra. ‘Isirayila kaane, e tuli mati. Marigina en ma Ala keden peen na a ra.

30 I xa i Marigina Ala xanu i bəjən birin na, e nun i niin birin na e nun i xaxinla birin na e nun i senbən birin na.’*

31 A firinden nan ito ra. ‘I adamadi boden xanu alo i yetəna.’† Yamari gbətə mi na naxan gbo itoe firinna xa.”

32 Sariya karaməxən yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karaməxə, na lanxi. I bata jəndin fala fa fala Ala keden peen nan a ra, gbətə yo mi na fə a tan.

33 I na Ala xanu i bəjən birin na e nun i xaxinla birin e nun i senbən birin, i yi i adamadi boden xanu alo i yetəna, na dangu saraxa gan daxine nun saraxane birin na.”

³⁴ Yesu yi a to fa fala a bata a yabi xaxili-mayani. Nanara, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I mi makuya Alaa Mangayaan na.”

Na xanbi ra, muxu yo mi susu a maxodinɲe fe gbete ma.

Yesu yi maxodinna ti

Matiyu 22.41-46, Luka 20.41-44

³⁵ Yesu yi yamaan xaranma Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi maxodinna ti, a naxa, “Sariya karamoxone a falama nanfera fa fala Dawudaa bɔnsɔnna nan Alaa Muxu Sugandixin na?”

³⁶ Dawuda yeteen bata a fala, fata Alaa Nii Sarijanxin na, a naxa, ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, “Doxo n yiifanna ma han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”’ ‡

³⁷ Dawuda yetena a xili nen, a naxa, ‘N Marigina.’ Awa, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di nayi?” §

Yama gbeen yi Yesu xuiin name sewani.

Yesu yi Sariya karamoxone nun Farisi muxune yalagi

Matiyu 23.1-36, Luka 20.45-47

³⁸ A yi e xaranma waxatin naxan yi, a naxa, “E a liga e yeren ma sariya karamoxone fe yi. A rafan e ma e xa doma gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiye. A rafan e ma yamaan xa e xɔntɔn lɔxo tidene yi.

³⁹ Muxu gbee doxodene rafan e ma salide banxine yi, e nun doxode fapine donse donna malanne yi.

⁴⁰ E kaɲa gilene yii seene bama e yii. E yi e yete mayita sali xunkuyene yi! E yalagima nen na feene ma han a radangu ayi!”

Kaɲa gilena kisena

Luka 21.1-4

⁴¹ Yesu yi doxo Ala Batu Banxin gbeti maraden yetagi yamaan yi darixi Ala kiseene se denaxan yi. A yi yamaan matoma, e gbetin sama na yi. Nafulu kan wuyaxi yi gbeti gbeen sa.

⁴² Koni, kaɲa gile yiigelitɔn fan yi fa, a wure gbeeli gbanan firin sa, naxanye munanfanna xurun a birin xa.

⁴³ Yesu yi a xarandiine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɲɔndin fala e xa, fa fala kaɲa gile yiigelitɔni ito naxan saxi gbeti maradeni, na gbo bonne birin gbeen xa.

⁴⁴ Amasoto bonne birin naxan saxi, ne birin baxi e nafunla nde nan na, koni kaɲa gileni ito, hali yiigelitɔn to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nan saxi.”

13

Ala Batu Banxin kalana fe

Matiyu 24.1-2, Luka 21.5-6

¹ Yesu to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiina nde yi a fala a xa, a naxa, “Karamoxo, i yeten ti gemε fapine nun banxi fapine ra!”

² Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata banxi gbeeni itoe to ba? Hali gemeni ito kedenna mi luye a bode fari. E birin naxuyama ayi.”

Tɔɔn nun besenxɔnyana a fe

Matiyu 24.3-14, Luka 21.7-19

³ Yesu yi doxi Oliwi Geyaan fari Ala Batu Banxin yetagi waxatin naxan yi, Piyeri nun Yaki nun Yoni nun Andire yi siga a fema e danna a maxodindeni.

⁴ E yi a fala, e naxa, “Na feene liga waxatin fala nxu xa. Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?”

⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a liga e yeren ma alogo muxε nama e mayenden.

⁶ Muxu wuyaxi fama nen n xinli, e yi a fala fa fala, ‘A tan nan n tan na.’ E muxu wuyaxi mayenden.

⁷ E na yengε feene mε e nun yengεna ndee xinla, e nama gaxu. A fεε mi na fɔ na fe sifane xa liga nen. Koni waxati rapanna mi na ra singen.

⁸ Siya kedenna siyaan bonna yengεma nen, yamana keden yi yamanan bonna yengε. Bɔxɔn xuruxurunma nen yirena ndee yi. Fitina kamene yi so. Na feene birin

‡ 12:36: 12.36 Yaburin 110.1 § 12:37: 12.37 Na waxatini karamoxone yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburin 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala “N Marigina.” Na bunna neen fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yete ra yi. * 13:9: 13.9ε *suxuma nen*: E *suxuma* Yesu a xinla fe ra.

ligama n̄n alo ɲaxanla dii barin kui x̄ɔl̄e singena.”

⁹ “E a liga ε yeren ma, amas̄ɔ̄t̄o muxune ε suxuma n̄n, e siga ε ra kiti sadeni.* E ε bu-lan salide banxine yi. E tima n̄n yamana kanne nun mangane yetagi n tan ma fe ra, ε yi n ma fe sereyaan ba e xa.

¹⁰ A f̄er̄ε mi na f̄ɔ̄ n ma falan Xibaru Fapin kawandin xa ba siyane birin xa singen.

¹¹ E na ε suxu waxatin naxan yi, e siga ε ra kiti sadeni, ε naxan falama, ε nama xamin na ra benun a waxatin xa a li. Ala na naxan so ε yii na waxatini, ε na fala. Amas̄ɔ̄t̄o ε tan xa mi falan tima f̄ɔ̄ Alaa Nii Sariɲanxina.

¹² Muxuna a ngaxakedenna yanfama n̄n, a yi a f̄axa. Fafane na ɲox̄onna ligama n̄n e diine ra. Diine murut̄ema n̄n e s̄ɔ̄t̄o muxune xili ma, e yi e ti sayaan ma.

¹³ Muxun birin ε rapaxuma n̄n n tan ma fe ra. Koni muxun naxan diɲama han a rapanna, na kisima n̄n.”

Se Haramuxina

Matiyu 24.15-28, Luka 21.20-24

¹⁴ “E na ‘Se Haramuxi Halagi Tiin’ to yirena nde yi, a mi daxa d̄enaxan yi, nayi naxanye Yudaya yamanani, ne xa e gi, e te geyane fari. Naxan na feni ito xaran, na xa a bunna kolon!

¹⁵ Muxun naxan a kore banxin k̄ɔ̄ε ra, na nama x̄et̄ε, a godo banxini a yii seene tongodeni.

¹⁶ Muxun naxan x̄ε̄en ma, na nama x̄et̄ε banxini a domaan tongodeni.

¹⁷ Gbalo gbeen fudi kanne ȳε̄ε ra na l̄ox̄oni e nun diin ngane!

¹⁸ E Ala maxandi alogo na feene nama liga xunbeli waxatini!

¹⁹ Amas̄ɔ̄t̄o na l̄ox̄one t̄ɔ̄r̄ɔ̄n ɲox̄on munma liga singen xabu Ala dunuɲa da waxatin naxan yi han iki. A ɲox̄on fan mi fa ligama s̄ɔ̄n̄n!

²⁰ Xa Marigin mi yi nde ba na l̄ox̄one ra nun, adamadi yo mi yi kisima, koni a bata nde ba e ra a muxu ȳebaxine fe ra.”

²¹ “Xa muxu yo a fala ε xa na waxatini, a naxa, ‘A mato, Alaa Muxu Sugandixin be yi’ hanma, ‘A mato, a sa m̄enni,’ ε nama la ne ra.

²² Amas̄ɔ̄t̄o muxu wulexi sugandixine nun wule nabine kelima n̄n, e taxam-assenne nun kabanako feene liga alogo e

xa Ala muxu ȳebaxine mayenden, xa na lanɲε.

²³ Koni, ε xa a liga ε yeren ma! N bata feene birin fala ε xa benun e waxatin xa a li.”

Muxuna Dii X̄em̄en fa fena

Matiyu 24.29-31, Luka 21.25-28

²⁴ “Na l̄ox̄one yi, na t̄ɔ̄r̄ɔ̄ l̄ox̄one na dangu, ‘sogeni dimima n̄n, kiken mi fa d̄ε̄ḡema.

²⁵ Sarene kelima n̄n kore, e yolon. Kore x̄onna s̄enb̄ene yimaxama n̄n.’

²⁶ N tan Muxuna Dii X̄em̄en minima n̄n k̄en̄nni kundani s̄enb̄ε gbeen nun binyeni.

²⁷ N yi n ma malekane rasiga b̄ox̄on ton-gon naaninne birin yi. E yi n ma muxu ȳebaxine malan keli dunuɲa danna bonna ma sa d̄ox̄o bonna ra.”

X̄ɔ̄d̄ε binla fe taxamasenna

Matiyu 24.32-35, Luka 21.29-33

²⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E xaxili s̄ɔ̄t̄o x̄ɔ̄d̄ε binla fe ma. A yiine na map̄ingi, a d̄ε̄ene yi mini f̄ɔ̄l̄o, ε a kolonma n̄n nayi fa fala ɲem̄en bata maso.

²⁹ A na kiini, ε na feni itoe to liḡε waxatin naxan yi, ε a kolonma n̄n nayi fa fala waxati saxin bata maso, a bata a so d̄ε̄en yet̄ε̄en li.

³⁰ N xa ɲ̄ɔ̄ndin fala ε xa, to muxune mi dangue mume f̄ɔ̄ na feene birin liga.

³¹ Kore x̄onna nun b̄ox̄o x̄onna danguma n̄n. Koni n ma falane mi danguma habadan!”

Muxu yo mi na waxatin kolon

Matiyu 24.36-44

³² “Muxu yo mi na l̄ox̄on nun waxati saxin kolon hali malekan naxanye ariyanna yi hanma Muxuna Dii X̄em̄ena, f̄ɔ̄ Fafe Ala keden peena.

³³ E a liga ε yeren ma, ε yi lu ε ȳε̄ε ra yi amas̄ɔ̄t̄o ε mi na waxatin kolon.

³⁴ A ligama n̄n alo x̄em̄en naxan keli a konni, a siga sigatini, a yi a s̄enb̄en nadangu a walikene ma, a yi wanla so e keden k̄ed̄enna birin yii. A yi a fala banxi xunna xa, a xa lu a ȳε̄ε ra yi.

³⁵ Awa, ε lu ε ȳε̄ε ra yi amas̄ɔ̄t̄o ε mi banxi kanna fa waxatin kolon, xa ɲ̄inbanna na a ra ba hanma k̄ɔ̄ε tagini hanma subaxani donton wugan ma hanma x̄ɔ̄t̄ɔ̄nni.

³⁶ Xa a fa sinma, a nama ε li xix̄ɔ̄nli!

³⁷ Awa, n naxan falama ε xa, n na a falama muxune birin nan xa. E lu ε yεε ra yi!”

14

Mangane yi yanfani tən Yesu ma
Matiyu 26.1-5, Luka 22.1-2, Yoni 11.45-

53

¹ A bata yi lu nun soge firin benun Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla* nun Buru Tetaren Sanla† xa a li. Saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne yi katama Yesu suxu feen na yanfani alogo e xa a faxa.

² E yi a fala, e naxa, “En nama a liga sanla waxatini alogo yamaan nama sənəxə sənəxə.”

Latikənənna sa fena Yesu ma
Matiyu 26.6-13, Yoni 12.1-8

³ Yesu yi Simən dogonfontəna banxini Betani taani waxatin naxan yi, a yi a dɛgema, ɲaxanla nde yi fa, a so banxini. Alabasita gɛmən muranna suxi a yii latikənənna sare xəɖɛxən yi naxan kui naxan xili naradi. A na muranni bə Yesu xun ma a latikənənna sa a xunni.

⁴ Muxuna ndee yi na yi, ne yi xələ, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Latikənənni ito yikalaxi nanfera?”

⁵ A yi sarɛ nən dangu walikɛɛn ɲɛɛ keden saranna ra, na gbetin yi so yiigelitəne yii.” E yi ɲaxanla mafala kati!

⁶ Koni Yesu yi a fala, a naxa, “E fata a ma, ε a mafalama nanfera? A bata fe faɲin naba n tan xa.

⁷ Amasəto yiigelitəne ε fəma waxatin birin, ε fe faɲin nabɛ e xa nən, xa ε wa, koni n tan mi luma ε fəma waxatin birin yi.

⁸ A nɔɛ naxan ligɛ, a bata na liga. A bata latikənənna sa n fatin ma, a yi a yitən n maluxun ləxəna fe ra benun na waxatin xa a li.

⁹ N xa ɲəndin fala ε xa, n ma falan Xibaru Faɲini ito na rali dunuɲa yire yo yi, ɲaxanli ito naxan ligaxi, na fan falama nən, yamaan yi e miri a ma.”

Yudasi yi Yesu yanfa
Matiyu 26.14-16, Luka 22.3-6

¹⁰ Na xanbi ra, Yudasi Isakariyoti, Yesu a xarandii fu nun firinna nde, na yi siga saraxarali kuntigine fəma Yesu so feen na e yii.

¹¹ E yi e tuli mati a ra sɛwani, e yi a nata a e xa gbetin so a yii. Nanara, Yudasi yi fɛrən fen fələ, a xa Yesu so e yii.

Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla fe
Matiyu 26.17-25, Luka 22.7-14, 21-23, Yoni 13.21-30

¹² Buru Tetaren Sanla ləxə singena, yɛxɛɛ diin faxama ləxən naxan yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla saraxan na, xarandiine yi Yesu maxədin, e naxa, “I waxi a xən ma, nxu xa sa Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseen nafala i xa minən yi?”

¹³ Awa, Yesu yi a ɲungu muxu firin ma e yɛ, a yi e rasiga, a naxa, “E siga taani, ε xɛmɛna nde toma nən ige fɛɲɛn dəxi a xun ma, ε bira a fəxə ra.

¹⁴ A na so dɛnaxan yi, ε a fala mɛnna banxi kanna xa, ε naxa, ‘Karaməxə naxa, a xəɲɛ yigiyaden minən e nun a xarandiine Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donse donna tiin dɛnaxan yi?”

¹⁵ Nayi, a banxin yire gbeenə nde yitama ε ra nən kore banxin kəɛ ra, a yitənxi ki faɲi, ε xa donseen nafala en xa mɛnni.”

¹⁶ Xarandiine yi keli, e siga taani, e sa feene birin li na alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseen nafala.

¹⁷ Ninbanna to a li, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi fa.

¹⁸ E yi e dɛgema waxatin naxan yi, Yesu naxa, “N xa ɲəndin fala ε xa, ε tan naxanye ε dɛgema n fəma, ε tan nde keden n yanfama nən.”

¹⁹ Xarandiine yi sunu han, e yi e bode maxədin fələ keden keden yɛɛn ma, e naxa, “N tan nan a ra ba?”

²⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “E tan muxu fu nun firinna nde keden nan a ra nxu nun

* **14:1: 14.1Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla:** Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nən Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kəɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xəɾəyaan 12.1-13 kui. † **14:1: 14.1Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma lɛbən mi saxi naxan kui xii solofere sanli ito bun. E sariɲan kiina nde nan yi a ra. A mato Xəɾəyaan 12.15 kui.

naxan nxu yiin nagodoma lenge kedenna kui yati!

²¹ N tan Muxuna Dii Xemen faxama nen alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, koni gbalon na kanna yee ra naxan n tan Muxuna Dii Xemen soma yamaan yii! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mumel!”

Marigina ximenna fe

Matiyu 26.26-30, Luka 22.15-20, Karenti Kaane Singena 11.23-25

²² E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandiine yii. A yi a fala, a naxa, “E a tongo, n fati benden nan ito ra.”

²³ Na xanbi ra, a yi igelengenna fan tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, e birin yi e min a ra.

²⁴ Yesu naxa, “N wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xon. A minima muxu wuyaxi nan xa.

²⁵ N xa jondin fala e xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han n mon yi a min Alaa Mangayani.”

²⁶ Na xanbi ra, e betin ba,† e siga Oliwi Geyaan fari.

Piyeri yi a me Yesu ra

Matiyu 26.31-35, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

²⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E birin e mema n na nen, amasoto a sebexi Kitabuni, fa fala, ‘N xuruse rabaan faxama nen, yexxene birin yi xuya ayi.’§

²⁸ Koni n na keli sayani, n sigama nen e yee ra Galile yamanani.”

²⁹ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Hali bonne birin e me i ra, n tan mi na lige!”

³⁰ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, “N xa jondin fala i xa. To kxeen na, benun dontonna xa wuga sanja ma firin, i yetena a falama nen dxxona ma saxan a i mi n kolon.”

³¹ Piyeri yi a yabi a sobeen na, a naxa, “Hali en birin faxa, n mi a fale mumel, fa fala n mi i kolon!” Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

Yesu yi Ala maxandi nakoni

Matiyu 26.36-46, Luka 22.39-46

³² E yi siga yirena nde yi naxan xili Getesemani. Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E dxxo be, n tan xa sa Ala maxandi.”

³³ Na xanbi ra, a Piyeri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra, a boren yi raforo, a yi sunu.

³⁴ A yi a fala e xa, a naxa, “N boren naforoxi han n faxa. E lu be, e lu e yee ra yi.”

³⁵ A yi a masiga ndedi, a yi bira bxxoni, a yi Ala maxandi alogo a xa no na toro waxatin makuyee a ra.

³⁶ A yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe Ala, baba, i noe feen birin lige nen. Toroya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fo i tan sagona.”

³⁷ Na xanbi ra, a mon yi xete, a yi a xarandiine li xixonli. A yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Simon, i xiin nen ba, i mi noxi luyee i yee ra yi hali waxatidi?

³⁸ E lu e yee ra yi, e yi Ala maxandi alogo e nama bira tantanni. E niin waxon feen fan koni e fati benden senben mi na.”

³⁹ A mon yi siga, a sa Ala maxandi, a mon yi xete na falane ma.

⁴⁰ A mon yi xete, a xarandiine li xiye, bayo xixonla bata yi e suxu. E mi yi fa a kolon e a yabin naxan na.

⁴¹ A mon yi xete a saxandeni a yi a fala e xa, a naxa, “E mon xima ba? E mon e matabuma ba? E a lu iki, waxatin bata a li! A mato, n tan Muxuna Dii Xemen bata so hake kanne senben bun ma iki.

⁴² E keli, en siga. Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, a bata fa!”

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

⁴³ A mon yi fala tiini, Yudasi, Yesu a xarandii fu nun firinna nde yi fa, ganla biraxi a fxxo ra saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone nun yamaan fonne naxanye rafa. Silanfanne nun gbengbetenne e yii.*

⁴⁴ Naxan yi a yanfama, na bata yi taxamasenna fala nun, a naxa, “N na muxun

† 14:26: 14.26 E namunna nan yi a ra e xa betin ba na sali waxatini fata Yaburin sorana nde ra keli Yaburin 113 han Yaburin 118 kui. § 14:27: 14.27 Sakari 13.7 Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na. E na Yesu faxa, a xarandiine birin xuyama ayi nen. * 14:43: 14.43Silanfanna: Sofane yengeso degemana.

naxan sunbu, a tan nan na ra. E yi a suxu, kantan muxune yi siga a ra!”

⁴⁵ Yudasi yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, “Karamoxo!” A yi a sunbu.

⁴⁶ Nayi, e dutun Yesu ma, e yi a suxu!

⁴⁷ Muxun naxanye yi tixi na dexon, na nde yi a silanfanna botin, a yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sege a ma.

⁴⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bata fa n suxudeni silanfanne nun gbengbetenne e yii alo mafu tiin nan yi n na nun.

⁴⁹ N yi e fema boxo yo boxo, n yi xaranna tima Ala Batu Banxini, e mi n suxu. Koni a fer e mi na fo Kitabuna falan xa kamali.”

⁵⁰ Na xanbi ra, xarandiine birin yi a rabenin, e yi e gi.

⁵¹ Banxulanna nde yi biraxi Yesu foxo ra, a bitinganna nan tun yi mafilinfilinxi a ma. E yi a suxu,

⁵² koni a yi a dugin lu e yii, a ragenla yi a gi.

Yesu Yahudiya mangane yetagi

Matiyu 26.57-68, Luka 22.54-55, 63-71, Yoni 18.13-14, 19-24

⁵³ E yi Yesu tongo, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singena banxini. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karamoxone yi e malan na.

⁵⁴ Piyeri yi bira a foxo ra, koni e yi tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A boxo kantan muxune fema teen xon e maxaradeni.

⁵⁵ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi kata sereyana nde fendeni Yesu xili ma alogo e xa a faxes. Koni e mi sese soto.

⁵⁶ Muxu wuyaxi yi wulen seren ba Yesu xili ma, koni sereyane mi yi lanxi e bode ma.

⁵⁷ Muxuna ndee mon yi keli e wule sereni ito ba Yesu xili ma, e naxa,

⁵⁸ “Nxu a xuiin mexi nen a falama, a naxa, ‘N na Ala Batu Banxini ito kalama nen adamadiine naxan nafalaxi, n yi gbete ti soqe saxan bun ma, adamadiine mi naxan tiye.’ ”

⁵⁹ Koni hali ne fan, e sereyane mi lan e bode ma.

⁶⁰ Saraxarali Kuntigi Singen yi ti e birin yetagi, a Yesu maxodin, a naxa, “Muxuni

itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xon ba?”

⁶¹ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen mon yi a maxodin, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na ba, Duban Kanna a Diina?”

⁶² Yesu yi a yabi, a naxa, “A tan nan n tan na. Awa, e birin n tan Muxuna Dii Xemen toma nen doxi Ala Senbemaan yiifanna ma. E yi n famatxon to kundani keli kore.”

⁶³ Saraxarali Kuntigi Singen yi a domani bo, a naxa, “En mako mi fa sereya yo ma sonon!”

⁶⁴ E bata a xuiin me a Ala rayelefuma. E mirixi a ma di?” E birin yi a yalagi, e naxa, a lan nen a xa faxes.

⁶⁵ Ndee yi e degen namini folo Yesu ma. E yi a yeen maxidi, e yi a bonbo, e naxa, “Nabiya falane ti!” Kantan muxune yi a suxu, e yi a bonbo.

Piyeri a me fena Yesu ra

Matiyu 26.69-75, Luka 22.56-62, Yoni 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Piyeri yi doxi tanden ma waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walike naxanla nde yi fa.

⁶⁷ A to Piyeri to a maxare, a yi a mato ki faji, a naxa, “I tan fan yi Yesu Nasareti kaan foxo ra.”

⁶⁸ Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, “N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi,” a siga tanden so deen na. Nayi, dontonna yi wuga.

⁶⁹ Walike naxanla to a to menni, muxun naxanye yi tixi na, a mon yi a fala ne xa, a naxa, “A tan muxuna nde nan ito ra.”

⁷⁰ A mon yi a matandi. Waxatidi danguxina, muxun naxanye yi tixi na, ne mon yi a fala Piyeri xa, e naxa, “A tan nde nan i tan fan na yati, amasoto Galile kaan nan i tan fan na.”

⁷¹ Nayi, Piyeri yi a kolo dangane ra, a yi a fala e xa, a naxa, “N mi xemeni ito kolon e naxan ma.”

⁷² Na waxatin yeteni dontonna mon yi wuga a firinden, Yesu falan naxan ti, na yi rabira Piyeri ma, a naxa, “Benun dontonna xa wuga sanja ma firin, i a falama nen doxona ma saxan a i mi n kolon.” Nayi, a yi wuga folo.

15

E siga Yesu ra Pilati fɛma

Matiyu 27.1-2, 11-14, Luka 23.1-5, Yoni 18.28-38

¹ Subaxani saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karamɔxɔne nun kitisa yamaan birin yi a feen nagidi. E yi Yesu xidi, e yi a xali Pilati fɛma.

² Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

³ Saraxarali kuntigine yi Yesu kansun fe wuyaxi ra.

⁴ Nanara, Pilati mɔn yi a maxɔdin, a naxa, “I mi e yabin ba? A mato, e bata i kansun fe wuyaxi ra.”

⁵ Yesu mi tin fala yo tiyɛ. Pilati yi kabɛ na ma kati!

E Yesu faxa feen nagidi

Matiyu 27.15-26, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16

⁶ E yi darixi nɛn kasorasa keden bejinɲɛ sali lɔxɔni, yamaan na naxan ma fe fala.

⁷ Na waxatini xɛmɛna nde yi na naxan yi xili Baraba, a yi kasoni e nun muxu murutɛxin naxanye keli mangan xili ma, e faxan ti.

⁸ Yamaan yi fa Pilati mafan, a xa a dari feen liga e xa.

⁹ Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “Ɛ waxi a xɔn ma n xa Yahudiyane mangan bejin ɛ xa?”

¹⁰ Amasɔtɔ a yi a kolon a saraxarali kuntigine Yesu soxi a yii xɔxɔlɔnyaan nan ma.

¹¹ Koni saraxarali kuntigine yi yamaan nadin, alogo Pilati xa Baraba nan bejin.

¹² Pilati mɔn yi falan ti yamaan xa, a naxa, “Ɛ naxan xilima fa fala a Yahudiyane mangana, n xa nanfe liga a ra?”

¹³ E yi sɔnxɔ, e naxa, “A gbangban wudin ma!”

¹⁴ Koni Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “A fe ɲaxin mundun ligaxi?” Koni e sɔnxɔn yi siga gboɛ ayi, e naxa, “A gbangban!”

¹⁵ Pilati yi tin a xa yamaan nafaan feen naba. Nanara, a yi Baraba bejin e xa. A yi yamarin fi a Yesu xa bulan, e yi a gbangban wudin ma.

Sofane yi Yesu magele

Matiyu 27.27-31 Yoni 19.2,3

¹⁶ Yamana kanna sofane yi Yesu xali yamaan kan banxini, sofane ganla birin yi e malan.

¹⁷ E yi doma mamiloxin nagodo a ma,* e wudi yii ɲali kanne dɛnbɛ kɔmɔtin na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna.

¹⁸ E yi lu a magele, e naxa, “I xɔnyɛ, Yahudiyane mangana!”

¹⁹ E yi tamina nde tongo, e lu a bɔnbɛ a xunna ma, e yi e dɛgen namini a ma, e yi e xinbi sin a yetagi, e a binya mageleni.

²⁰ E to yelin a magele, e doma mamiloxin ba a ma e mɔn yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27

²¹ E yi lan xɛmɛna nde ra naxan yi xili Simɔn Sirɛni kaana, Alesandire nun Rufu fafe. A yi kelima xɛɛn ma siga taani. E yi a karahan a xa Yesu faxa wudin tongo.

²² E yi siga Yesu ra han na yireni dɛnaxan xili Gologota, naxan bunna nɛɛn, “xun xɔri yirena.”

²³ E yi mirihi nun manpaan basanxin so Yesu yii alogo a xa a min, nde yi ba tɔrɔyaan na, koni a mi tin a rasuxɛ.

²⁴ Awa, e yi a gbangban wudin ma, e yi masɛnsenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

²⁵ E yi a gbangban wudin ma soge raxɛnxɛn waxatini.

²⁶ E yi a kansun kɛdin sɛbɛ fa fala “Yahudiyane Mangan nan ito ra.”

²⁷ E yi muɲade firin gbangban wudine ma Yesu fɛma, keden a yiifanna ma, keden a kɔmɛnna ma.

²⁸ Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, “A yatɛ nɛn alo fe ɲaxi rabane.”

²⁹ Dangu muxune yi a makonbi e yi e xunni maxa, e naxa, “Ee! I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i yi a ti soge saxan bun ma,

³⁰ awa, iki, godo i keli wudin kɔɛ ra, i yi i yetɛ rakisi!”

* **15:17: 15.17Doma mamiloxin** findixi mangane domaan na. E fa a mangayaan nan magelema.

³¹ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne fan yi Yesu magele na kiini, e yi a fala e bode xa, e naxa, “A bata bonne rakisi, koni a mi nɔɛ a yetɛ rakisɛ!”

³² Nxu xa Alaa Muxu Sugandixina, Isir-ayila mangan to gode iki keli wudin ma alogo nxu xa denkeleya a ma!”

Muxun naxanye yi gbangbanxi wudin ma a fema, ne fan yi a makonbi han!

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

³³ Dimin yi so yiren birin xun na yanyi tagini han se din waxatin yi maso.

³⁴ Na waxatini, Yesu yi gbelegbele a kon xuini lengben, a naxa, “Eli, Eli, lama sabak-itani?” Na bunna nɛɛn fa fala, “N ma Ala, n ma Ala, i n nabɛpinxi nanfera?”†

³⁵ Muxuna ndee yi tixi na yi, na ndee yi a xuiin mɛ, e naxa, “E tuli mati, a Nabi Eli xilima!”

³⁶ E tan nde yi dugi dungin tongo, a siga a giyɛ, a sa a sin minse muluxunxini, a yi a so wudin xun na, a yi a ti Yesu xa. A yi a lan Yesu dɛɛn ma, a naxa, “A mame, nxu xa a to xa Nabi Eli a ragode keli wudin kɔɛ ra!”

³⁷ Yesu yi a xuini te fangan na, a faxa.

³⁸ Dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra, fɔlɔ a xunna ma han a labena.

³⁹ Sofa Kuntigin naxan yi tixi wudin yetagi nun, na yi Yesu xuiin mɛ, a yi a faxa kiin to, a naxa, “Alaa Dii Xɛmɛn nan yi a ra yati!”

⁴⁰ Naxanla ndee yi tixi wulani, e a matoma. Mariyama Magadala kaan yi ne ye nun, e nun Mariyama, Yaki xuri nun Yose nga e nun Salome.

⁴¹ Ne nan yi biraxi a fɔxɔ ra Galile yamanani nun a malideni. Naxalan wuyaxi gbɛɛye fan yi na naxanye fan fa a fɔxɔ ra Yerusalɛn taani.

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Luka 23.50-56, Yoni 19.38-42

⁴² Ninbanna bata yi a li. Yuma lɔxɔn nan yi a ra Matabu Lɔxɔn nan yi na xɔtɔn bode.

⁴³ Yusufu Arimate kaan yi fa, muxu gbeen nan yi a ra kitisane malanni, naxan

fan yi Alaa mangayaan mamɛma, na yi susu sigɛ Pilati fema a maxɔdinden Yesu binbina fe ma.

⁴⁴ Pilati na mɛ waxatin naxan yi fa fala a Yesu bata faxa, a yi tɛɛna na falan na. A sofa kuntigin xili, a yi a maxɔdin xa Yesu bata faxa.

⁴⁵ Pilati to sofa kuntigina falan mɛ, a yi yamarin fi, a e xa Yesu binbin so Yusufu yii.

⁴⁶ Yusufu yi kasangenna sara, a yi a binbin nagodo, a yi a kasangen, a sa a maluxun gaburun na fanye kui gexini alo faran yili. Na xanbi ra, a gɛmɛ gbeen makututu gaburun dɛ ra.

⁴⁷ Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna, Yose nga, ne yi a matoma e Yesu sa dɛnaxan yi.

16

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-8, Luka 24.1-12, Yoni 20.1-10

¹ Matabu Lɔxɔn to dangu, Mariyama Magadala kaan nun Mariyama, Yaki nga nun Salome yi latikɔnɔnna sara alogo e xa sa a sa Yesu binbin ma.

² Xatin xɔtɔnni sogen te waxatini, e yi sigama gaburu dɛɛn na,

³ e yi e bode maxɔdin, e naxa, “Nde gɛmɛn makutukutuma, a yi a ba gaburun dɛ ra en xa?”

⁴ E fa e yeɛn nakele, e yi a to a gɛmɛn bata yi makutukutu, a ba gaburun dɛ ra. Na gɛmɛn yi gbo han!

⁵ E yi so gaburun kui, e banxulan doma fixɛ kanna nde to dɔxi yiifanna ma, e gaxu kati!

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu, ɛ Yesu Nasarɛti kaan nan fenma naxan gbangban wudin ma. A mi be, a bata keli sayani! E a sa be nin.

⁷ Koni ɛ siga, ɛ sa a fala a xarandiine nun Piyɛri xa, ɛ naxa, ‘A sa ɛ lima Galile yamanani, ɛ sa a toma nɛn na yi, alo a fala ɛ xa kii naxan yi.’ ”

⁸ E kui fuxin yi siga e giyɛ keli gaburun kui, e xuruxurunma. Koni e mi sese fala muxu yo xa amasɔtɔ e yi gaxuxi han!

† 15:34: 15.34 Yaburi 22.2

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Yoni 20.11-18

⁹ Yesu to keli sayani xatin subaxani, a mini Mariyama Magadala kaan nan singe xa kenenni, a jinan soloferen kedi naxan fɔxɔ ra.

¹⁰ Mariyama yi sa na xibarun nali Yesu fɔxɔrabirane ma, naxanye yi wugama Yesu jan feen na.

¹¹ Awa, e to a mɛ a Yesu niin mɔn bata bira a yi, a Mariyama bata a to, e mi la a ra.

Yesu yi a yete yita a xarandii firin na

Luka 24.13-35

¹² Na xanbi ra, Yesu yi a yete yita e tan muxu firinna nde ra kii gbete yi kiraan xɔn ma, e yi sigan tima burunna ra waxatin naxan yi.

¹³ E yi xete, e sa na fala bonne xa, koni e mi la e ra.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Luka 24.36-49, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi mini kenenni xarandii fu nun kedenne xa, e yi e degema waxatin naxan yi. A yi e maxadi e denkeleyatareyaan nun e bɔɲe xɔdɛxyana fe ma amasɔtɔ naxanye a to a niini, e mi la ne ra.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ siga dunuɲa yiren birin yi, ɛ n ma falan Xibaru Faɲin kawandin ba daala birin xa.

¹⁶ Naxan na denkeleya, a rafu igeni, na kisima nen. Xa naxan mi denkeleya, na yalagima nen.

¹⁷ Naxanye na denkeleya, e taxamasenni itoe ligama nen n xinli: E jinanne kedima nen, e yi xui gbete nenene fala,

¹⁸ e yi saɲine suxu e yiine ra, e dabarin don, sese mi liga e ra. E yiin sama nen furetone ma, e yi e rakendeya.”

Yesu te fena ariyanna yi

Luka 24.50-53, Kewanle 1.9-11

¹⁹ Marigi Yesu yelin falan tiye e xa waxatin naxan yi, a te ariyanna yi a sa dɔxɔ Ala yiifanna ma.

²⁰ E yi siga kawandin badeni yiren birin yi. Marigin yi walima e xɔn, a yi a falan senbe so taxamasenne ra.

Luka Luka Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebe

Marigi Yesu fɔxɔrabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane sebe Alaa Nii Sariɔanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Luka Kitabun yireni ito sebei nen fɔ ɲɛɛ tonge saxan e nun suulun ɲɔxɔndɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma. Luka mi yi Yesu fɔxɔ ra a dunuɲa yi gidini. A denkeleya Yesu te xanbin nin kore xɔnna ma Xera Pɔli waxatini. Dandan tiin nan yi Luka ra, a yi lɔnnixi ki fajɪ. A siga nen Yesu a xarandiine fema Yerusalɛn taani, a yi Yesu a fe birin fɛsɛfɛsɛ alogo a xa dɛntɛgɛ kamalixin sa dunuɲa muxune birin xa. A sebei muxuna nde nan ma naxan xili, “Teyofili.” A kari mi kolonxi to, koni a xinla bunna nɛɛn fa fala “Ala Xanu Muxuna.” Han to, a mɔn sebei ne nan ma naxanye bata Ala xanu.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yɛbama, Mariyamaa diina. Yesu a dunuɲa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nen a yamaan xa. A mɔn yi kabanako wuyaxi liga. Luka na nan yɛbama Ningila Yesu kui. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yɛbama e nun a keli fena sayani. Yesu texi ariyanna yi kii naxan yi, na fan yɛbaxi Kitabun yireni ito yi.

Kitabun yireni ito nan muxune malima alogo e xa a famu Yesu findixi Alaa Diin na kii naxan yi. Na feen sebei Luka 1.34-35 kui. Ala mi findɛ diin sɔtɔ muxun na alo adamadiine diin sɔtɔn kii naxan yi. Ala Yesu daxi a nga kui nen alo a dunuɲa da a fala xuiin xɔn ma kii naxan yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Nayi, Yesu Fafe mi toxi dunuɲa yi. Xa a fafe mi toxi dunuɲa yi, a fafe findixi nde ra nayi? Na feen ma, yamaan to a fafe a fe falama, e yi a fala fa fala Ala nan a fafe ra bayo a tan nan Yesu da a nga kui. Na nan Yesu findixi Alaa Diin na.

¹ N xɔyin Teyofili,*

* **1:1: 1.1Teyofili:** Muxu xinla na a ra naxan bunna nɛɛn, fa fala “Muxun naxan Ala xanuxi.” † **1:17: 1.17** A mato Malaki 3.23-24 kui.

Muxu wuyaxi bata sebenla ti lan feene ma naxanye liga nxu yɛɛ xɔri.

² E feene yɛbaxi nen alo sereya kendene a fala e xa kii naxan yi, xabu a fɔlɔni, naxanye Alaa falan nalima.

³ Awa, n xɔyin Teyofili, n bata feni itoe xaran, n yi e fɛsɛfɛsɛ ki fajɪ xabu a fɔlɔni. N bata n miri a ma, n naxa, “A lan n xa a sebe ki fajɪ, n yi a rasiga i ma.”

⁴ N ni ito ligaxi nen alogo i xa na feene birin ɲɔndin kolon i xaranxi naxanye ma.

Yoni bari feen yi fala

⁵ Ito birin fɔlɔxi Herode a mangayaan waxatin nin Yudaya yamanani. Saraxaralina nde yi na, a xili Sakari naxan yi kelixi saraxarali Abiya bɔnsɔnni. A ɲaxanla yi xili Elisabeti. Na fan yi kelixi saraxarali Haruna bɔnsɔnna nin.

⁶ E firinna birin yi tinxin Ala yɛɛ ra yi, e yi Marigina yamarin nun a sariyan birin suxi.

⁷ Dii yo mi yi e yii nun, amasɔtɔ gbantan nan yi Elisabeti ra, e firinna birin bata yi fori han!

⁸ Lɔxɔna nde, Sakari a saraxarali wanla waxatin yi a li Ala xa,

⁹ e yi a sugandi masɛnsɛnna xɔn alo saraxaraline darixi a ra kii naxan yi, alogo a xa so Marigin Batu Banxini wusulan gandeni.

¹⁰ Yamaan yi malanxi tandeni Ala maxandideni wusulanna gan waxatini,

¹¹ nayi, Marigina malekan yi mini kenɛnni a xa, a ti wusulan ganden yiifanna ma.

¹² Sakari malekan to waxatin naxan yi, a kuisan, a gaxu.

¹³ Koni malekan yi a fala a xa, a naxa, “Sakari, i nama gaxu! Ala bata i xuiin mɛ, i ya ɲaxanla, Elisabeti dii xɛmɛn sɔtɔma nen i xa, i yi a xili sa Yoni.

¹⁴ I sɛwama nen, muxu wuyaxi fan yi sɛwa a bari feen na.

¹⁵ Amasɔtɔ a findima nen muxu gbeen na Marigin yetagi. A nama manpaan min, a nama dɔlɔ ma se yo min. A lugoma nen Alaa Nii Sariɔanxin na xabu a nga kui waxatin naxan yi.

¹⁶ A fama nɛn Isirayila kaan wuyaxi ra e Marigina Ala ma.

¹⁷ A sigama Marigina xɛrayaan na nɛn sɛnbɛni alo Nabi Eli† a liga kii naxan yi. A yi dii fafane bɔɲɛn nafindi e diine ma. A yi muxu murutɛxine masara, e miriyaan yi liga alo tinxin muxune, alogo a xa yamani tɔn Ala xa ki faɲi.”

¹⁸ Sakari yi a fala malekan xa, a naxa, “N na a kolonma di, fa fala ɲɔndi nan ito ra? N tan bata fori, n ma ɲaxanla fan bata fori.”

¹⁹ Malekan yi a yabi, a naxa, “Baraka Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala yɛtagi. A tan nan n xɛxi i ma feni ito Xibaru Faɲin nalideni i ma.

²⁰ Koni bayo i mi laxi n ma falan na, naxan sa kamalima a waxatini, i findima nɛn bobon na, i mi falan tima han na yi liga.”

²¹ Na waxatini, yamaan yi Sakari mamɛma. E yi kɔntɔfili bayo a bata yi bu Ala Batu Banxini.

²² Koni a to mini, a mi nɔ falan tiyɛ e xa, e yi a kolon fa fala a bata fe toon ti Ala Batu Banxini. A yi a yiin maliga e xa bayo a mi yi nɔɛ falan tiyɛ.

²³ A wali lɔxɔne ɲanxina Ala xa, Sakari yi xɛtɛ a konni.

²⁴ Na dangu xanbini, a ɲaxanla Elisabeti yi fudikan. Kike suulun, a mi mini tandeni.

²⁵ A yi a fala, a naxa, “Marigina ito nan ligaxi n xa, a bata tin a xa n ma yagin ba n ma n ma muxune tagi.”

Yesu bari feen yi fala

²⁶ Elisabeti kuiin kike senninna, Ala yi maleka Yibirila rasiga Galile taana nde yi naxan xili “Nasarɛti.”

²⁷ A falan ti sungutun nasɔlɔnxin xa, xɛmɛna nde bata yi a masuxu naxan yi xili Yusufu, Manga Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde nan yi na ra. Na sungutun nasɔlɔnxin yi xili nɛn Mariyama.

²⁸ Malekan yi fa a fɛma, a naxa, “Sɛwani i xa Ala fe faɲin nagidixi i tan naxan ma. Marigina i xɔn!”

²⁹ Mariyama yi kuisan malekana falana fe ra, a yi a miri a xɔntɔnna bunna ma.

³⁰ Malekan yi a fala a xa, a naxa, “Mariyama, i nama gaxu amasɔtɔ Ala bata maragidi faɲin fi i ma.

³¹ I fudikanma nɛn, i dii xɛmɛn sɔtɔ, i yi a xili sa Yesu.‡

³² A binyen sɔtɔma nɛn, a xili bama nɛn a Kore Xɔnna Alaa Dii Xɛmɛna. Marigina Ala a findima nɛn mangan na alo a benba Dawuda yi kii naxan yi.

³³ A findima nɛn Yaxuba bɔnsɔnna mangan na habadan. A mangayaan mi ɲanɲɛ mumɛ!”

³⁴ Mariyama yi a fala malekan xa, a naxa, “Sungutun nasɔlɔnxin nan n tan na, ito ligama di nayi?”

³⁵ Malekan yi a yabi, a naxa, “Alaa Nii Sariɲanxin godoma nɛn i ma, Kore Xɔnna Ala sɛnbɛn godoma nɛn i xun ma. Nanara, na dii sariɲanxin xili bama nɛn a Alaa Dii Xɛmɛna.

³⁶ I ngaxakedenna Elisabeti fan fudikanna nan a ra iki. Hali a to bata fori, e yi a falama naxan ma a gbantana, na kuiin kike senninden na ra iki.

³⁷ Amasɔtɔ Ala nɔɛ feen birin ligɛ nɛn.”

³⁸ Mariyama naxa, “Marigina walikɛɛn nan n tan na, Ala xa na liga n xa alo i bata a fala kii naxan yi.” Malekan yi keli a fɛma.

Mariyama yi siga Elisabeti fɛma

³⁹ Na xanbi ra, Mariyama yi a yitɔn mafuren, a siga taana nde yi Yuda yamanani, geya wuyaxi yi dɛnaxan yi.

⁴⁰ A siga Sakari konni Elisabeti xɔntɔndeni.

⁴¹ Elisabeti Mariyama xɔntɔn ti xuiin mɛ waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa Elisabeti kui. Elisabeti yi lugo Alaa Nii Sariɲanxin na.

⁴² A yi a fala ti xuini te, a naxa, “Baraka diin nan i tan na ɲaxanle tagi! I diin naxan fan sɔtɔma, baraka diin nan na ra!

⁴³ N binyen sifani ito sɔtɔxi di, n kanna nga xa fa n konni?

⁴⁴ Amasɔtɔ, n na i xɔntɔn ti xuiin mɛ waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa n kui sɛwani.

⁴⁵ Sɛwani i xa, i tan naxan laxi a ra fa fala Marigina falan kamalima nɛn.”

Mariyamaa bɛtina

‡ 1:31: 1.31 **Yesu** xinla bunna nɛɛn, fa fala “Marakisi Tiina” Heburu xuini.

⁴⁶ Mariyama naxa,
 “N Marigin tantunma n bɔɲɛni.
⁴⁷ N sɛwaxi n bɔɲɛni n nakisimana Alaa fe
 ra.
⁴⁸ Amasɔtɔ a bata a xaxili lu
 n tan a walikɛ magodoxin xɔn ma.
 Nanara, fɔlɔ iki ma han habadan,
 muxun birin a falama nɛn
 a baraka diin nan n tan na.
⁴⁹ Amasɔtɔ Ala sɛnbɛmaan bata fe gbeen
 liga n xa.
 A xinla sarijan.
⁵⁰ A kininkinin a yɛɛragaxu muxune ma
 han mayixɛtɛ mayixɛtɛne.
⁵¹ Ala bata a yiini bandun,
 a yi waso muxune raxuya ayi
 e nun e fe yitɔnxine.
⁵² Ala bata manga sɛnbɛ kanne ba e manga
 gbɛdɛne yi.
 Naxanye e yɛtɛ magodoxi, a yi ne yite.
⁵³ A kamɛtɔne ralugo fe faɲin na.
 A nafulu kanne yii seene ɲan.
⁵⁴ Ala layirin naxan xidi en benbane xa,
 a mi ɲinanxi na ma.
⁵⁵ A yi a xaxili lu a hinanna xɔn ma
 Iburahima xa e nun a bɔnsɔnna birin
 han habadan!”
⁵⁶ Mariyama yi kike saxan ti Elisabɛti
 fɛma. Na xanbi ra, a yi xɛtɛ a konni.

Yoni Marafu Tiin bari fena

⁵⁷ Elisabɛti dii bari waxatin yi a li, a yi dii
 xɛmɛn sɔtɔ.
⁵⁸ A dɔxɔ bodene nun a xabilan muxune
 yi a mɛ a Marigin bata kininkinin a ma, e yi
 sɛwa e bode xɔn ma.
⁵⁹ Diin barin lɔxɔ xunna, e fa a ra a banx-
 ulandeni, e yi a xili sama nɛn Sakari alo a
 fafe xinla kii naxan yi.
⁶⁰ Koni a nga naxa, “ɛn-ɛn de! A xili sama
 nɛn Yoni.”
⁶¹ E yi a fala a xa, e naxa, “Muxu yo mi i
 bɔnsɔnni naxan xili na kiini.”
⁶² Nayi, e yi e yiin maliga a fafe xa, e yi a
 maxɔdin diin xinla ma.
⁶³ Sakari yi walaxan tongo, a yi a sɛbɛ, a
 naxa, “A xili nɛn Yoni.” E birin yi kabɛ kati!
⁶⁴ Na waxatin yɛtɛni, Sakari yi nɔ falan
 tiyɛ, a Ala tantun fɔlɔ.
⁶⁵ A dɔxɔ bodene yi gaxu kati! Muxune yi
 na feene falama Yudaya yamanan birin yi.
⁶⁶ Naxan birin a mɛ, ne yi e miri, e
 maxɔdinna ti, e naxa, “Diini ito sa ligama

di?” Amasɔtɔ e bata yi a yigbɛ kati, a Mari-
 gin sɛnbɛna a xun ma.

Sakari yi waliyiya falane ti

⁶⁷ Yoni Fafe Sakari yi lugo Alaa Nii
 Sarijanxin na, a yi waliyiya falane ti, a
 naxa,
⁶⁸ En Marigin tantun, Isirayilaa Ala!
 Amasɔtɔ a bata fa,
 a yi a yamaan mali,
 a yi e xɔrɔya.
⁶⁹ A bata Marakisi Tiin sɛnbɛmaan namini
 a walikɛɛn Dawuda bɔnsɔnni,
⁷⁰ alo a fala a nabi sarijanxine xɔn ma kii
 naxan yi
 xabu waxati danguxine.
⁷¹ A layirin xidi
 a a en xunbama nɛn en yaxune yii,
 e nun naxanye birin en naɲaxuxi.
⁷² A yi kininkinin en benbane ma,
 a yi a xaxili lu a layiri sarijanxin xɔn ma,
⁷³ alo a kɔlɔ en benba Iburahima xa kii
 naxan yi.
⁷⁴ A yi en xunba en yaxune ma.
 A tin, en yi a batu bɔɲɛ xunbenli.
⁷⁵ A yi en findi a muxu sarijanxine
 nun tinxin muxune ra a yɛɛ ra yi en siin
 birin yi.
⁷⁶ N ma diina, e i xilima nɛn
 a Kore Xɔnna Alaa nabina.
 I sigama nɛn Marigin yɛɛ ra.
 I kirani tɔn a xa.
⁷⁷ I yi kisi feen yita a yamaan na,
 e yulubine yi xafari
⁷⁸ a kininkinin gbeen barakani.
 A tan nan a ligama en lu kɛnɛnni
 alo sogen tematɔna.
⁷⁹ A yi muxune makɛnɛn
 naxanye dɔxi dimini sayaan yɛɛ ra.
 A yi bɔɲɛ xunbenla kiraan yita en na.
⁸⁰ Awa, diin yi gboma, a yi sɛnbɛn sɔtɔma
 e nun xaxinla. A yi lu wulani han a mini
 waxatin yi a li kɛnɛnni Isirayila muxune
 xa.

2

Yesu yi bari

Matiyu 1.18-25

¹ Na waxatini, Romi Manga Gbee Ogustu
 yi yamarin fi a yamanan muxune birin
 xinla xa sɛbɛ.

² Kiriniyusi yi yamana kanyani Siriya yamanani waxatin naxan yi, a seɓe fəlon nan yi na ra.

³ Awa, muxune birin yi siga e taane yi e xinle seɓedeni.

⁴ Yusufu fan yi keli Galile Nasareti taani, a siga Yudaya taana nde yi naxan yi xili Betelēmi, Manga Dawuda sətəxi dənaxan yi. Yusufu yi siga na, amasəto Dawuda bənsənnan nan yi a tan fan na,

⁵ a siga a xili seɓedeni e nun Mariyama naxan yi masuxi a xən ɲaxalandiyani. A fudi kanna nan yi a ra.

⁶ E yi Betelēmi yi waxatin naxan yi, Mariyama dii bari waxatin yi a li.

⁷ A yi a dii xeme singen sətə. A yi a mafilin dugini, a yi a sa xuruseene balon sa seen kui kulani amasəto e mi yigiya sətə xəɲe yigiyadeni.

Yexεε kantanne nun malekane fe

⁸ Yexεε kantanna ndee yi na yamanani naxanye yi xima burunna ra, e yi e yexεene kantanma kəeen na.

⁹ Marigina malekan yi mini kənenni e xa, Marigina nərən yi godo e xun ma. E gaxu kati!

¹⁰ Koni malekan yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu amasəto n faxi fena nde Xibaru Fajin nan nalideyi ε ma, naxan findima səwa gbeen na yamaan birin xa.

¹¹ Marakisi Tiin bata sətə ε xa to kəeen na Dawuda gbee taani. Alaa Muxu Sugandixin na a ra! Marigin na a ra!

¹² Taxamasenna ni ito ra ε xa, ε diidin lima saxi nən xuruseene balon sa seen kui kulani, a mafilinxi dugini.”

¹³ Na waxatin yeteni maleka ganla yi keli kore, e fa malekan boden fəma, e yi Ala tantun, e naxa,

¹⁴ “Binyen xa fi Ala ma kore xənnan ma pon! Muxun naxanye bata Ala kənən, ne xa bəɲe xunbenla sətə dunuɲa yi.”

¹⁵ Malekane keli e fəma waxatin naxan yi, e xetε ariyanna yi, yexεε kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga Betelēmi yi, en sa feni ito to naxan ligaxi, Marigin naxan falaxi en xa.”

¹⁶ Nanara, e siga mafuren, e sa Mariyama nun Yusufu li na, e diidin to saxi xuruseene balon sa seen kui kulani.

¹⁷ Yexεε kantanne to diidin to, malekan falan naxan ti e xa diidina fe yi, e yi na birin yeɓa.

¹⁸ Muxun naxanye birin e xuiin mε, ne yi kabε xuruse kantanne falan ma.

¹⁹ Mariyama yi feni itoe birin namara a xaxinla ma, a yi a miri ne ma kati!

²⁰ Yexεε kantanne yi xetε, e Ala tantunma, e a binya na feen na e naxan toxi alo malekana a fala e xa kii naxan yi.

Yesu xili sa fena

²¹ Ləxə xun keden danguxina, diidin banxulan waxatin yi a li, e yi a xili sa Yesu alo malekana a fala kii naxan yi benun a xa bari.

E Yesu taxu Ala ra

²² E marasariɲanna waxatin to ɲan alo Musaa Sariya Kitabun naxan falaxi lan dii bari feen ma,* Yusufu nun Mariyama yi siga diidin na Yerusalən taani, e sa a taxu Marigin na.

²³ A seɓexi Marigina Sariya Kitabuni, a naxa, “Dii xeme singen birin xa rasariɲan Marigin xa.”†

²⁴ E yi saraxan ba alo Marigina Sariya Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa, “ganba firin hanma kolokonde dii firin.”‡

²⁵ Muxuna nde yi Yerusalən taani nun, a xili Simeyən. Tinxin muxu təgəndiyaxin nan yi a ra. A yi Ala mamεma Isirayila mali feen na. Alaa Nii Sariɲanxin yi a yi.

²⁶ A bata yi a kolon Alaa Nii Sariɲanxin xən ma fa fala a mi faxε fə a Marigina Muxu Sugandixin to.

²⁷ Alaa Nii Sariɲanxin yi Simeyən nasiga Ala Batu Banxini. Yesu sətə muxune yi fa a ra Ala Batu Banxini, e xa a liga alo Sariya Kitabuna a fala kii naxan yi.

²⁸ Simeyən yi Yesu tongo, a yi a sa a kanke ra, a barikan bira Ala xa, a naxa,

²⁹ “Marigina, i bata i ya layirin nakamali n xa. Iki, i ya walikεen xa siga bəɲe xunbenli

³⁰ amasəto n bata i ya kisi feen to,

³¹ i naxan yitənxi yamane birin yεε ra.

* **2:22: 2.22** Na feen seɓexi Saraxaraline 12.1-4 kui. † **2:23: 2.23** A mato Xəɲəyaan 13.2 nun 13.12 nun 13.15 nun Yatene 18.15-16 kui. ‡ **2:24: 2.24** A mato Saraxaraline 12.8 kui.

³² A tan nan findima kɛnɛnna ra siyane xa, a findima nɛn Isirayilaa binyen na, i ya yamana.”

³³ Simeyɔn falan naxan ti Yesu a fe yi, a nga nun a fafe yi kabɛ na ra.

³⁴ Simeyɔn yi duba a nga Mariyama xa, a naxa, “Ala bata diini ito yɛba, a yi Isirayila muxu wuyaxi halagi, a yi a wuyaxi rakisi. A findima nɛn taxamasenna ra koni muxu wuyaxi a matandima nɛn,

³⁵ a yi e miriya luxunxine ramini kɛnɛnni. Tɔrɔna i bɔɲɛn sɔxɔnma nɛn alo dɛgɛma xɛnxɛna.”

³⁶ Nabi ɲaxalanmana nde yi na nun, a yi xili Anna, Fanuwɛli a dii tɛmɛna. A yi kelixi Aseri bɔnsɔnna nin. ɲaxalan fori gbeen nan yi a ra naxan bata yi ɲɛɛ solofere ti futuni nun,

³⁷ a ɲɛɛ tonge solomasɛxɛ e nun ɲɛɛ naanin ti kaɲa gileyani. A yi Ala Batu Banxini waxatin birin, a yi Ala batuma kɔɛɛn nun yanyin na, a yi Ala maxandɛ, a sunna suxu.

³⁸ Na waxatin yɛtɛni, a fa, a barika bira Ala xa, a lu diina fe fale muxune xa naxanye yi Yerusalɛn taan xunba waxatin mamɛma.

Xɛtɛ feen Nasarɛti yi

³⁹ Yusufu nun Mariyama to yelin feene birin nakamale alo Marigina Sariya Kitabuna a yamarixi kii naxan yi, e xɛtɛ Galile yamanani e taani Nasarɛti.

⁴⁰ Diidin yi gboma, a sɛnbɛn sɔtɔ, a fe kolonna yi dɛfe. Alaa hinanna yi a yi.

Yesu dii ɲɔrɛna Ala Batu Banxini

⁴¹ Yesu sɔtɔ muxune yi sigama Yerusalɛn taani ɲɛɛ yɔ ɲɛɛ Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanli. §

⁴² Yesu sɔtɔn ɲɛɛ fu nun firinna ti waxatin naxan yi, e siga sanla rabadeni alo e namunna kii naxan yi.

⁴³ Sanla ɲan waxatin naxan yi, e xɛtɛ e konni. Yesu yi lu Yerusalɛn taani, koni a sɔtɔ muxune mi yi a kolon.

⁴⁴ E yi e miri, a a yi yamaan yɛ, e fɛriɲɛn sigan tiyɛ. Na xanbi ra, e Yesu fen fɔlɔ e ngaxakedenne nun e xɔyine tagi.

⁴⁵ Koni e mi a to. Nanara, e xɛtɛ a fendeni Yerusalɛn taani.

⁴⁶ A soqe saxandeni, e yi sa a to Ala Batu Banxini, a dɔxi Yahudiya karamɔxɔne tagi, a tuli matixi e ra, a e maxɔdinma.

⁴⁷ Naxan birin a xuiin mɛ, ne yi kabɛ a xaxilimayaan yabine ma.

⁴⁸ A sɔtɔ muxune a to waxatin naxan yi, e kabɛ. A nga yi a fala a xa, a naxa, “N ma diina, i ito ligaxi nxu ra nanfera? Nxu nun i fafe bata yigitɛgɛ i fendeni kati!”

⁴⁹ A yi e yabi, a naxa, “Ɛ n fenma nanfera? Ɛ mi a kolon fa fala a lan nɛn n xa lu n Fafe a banxini?”

⁵⁰ Koni a naxan fala e xa, e mi na famu.

⁵¹ Nanara, Yesu yi siga e fɔxɔ ra Nasarɛti yi, a yi e sagoon liga. A nga yi feni itoe birin namara a xaxinla ma.

⁵² Yesu yi xungbo, a xaxili sɔtɔ, a fe yi rafan Ala nun yamaan ma.

3

Yoni Marafu Tiina kawandina

Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Yoni 1.19-28

¹ Pɔnsi Pilati yi yamana kanyani Yudaya yamanani waxatin naxan yi, Romi Manga Gbeen Tiberi a mangayaan ɲɛɛ fu nun sulunna nan yi a ra nun. Herode fan yi kuntigiyani Galile yamanan xun na. A ngaxakedenne, Filipi fan yi kuntigiyani Iture nun Tirakoniti yamanane xun na. Lisanisa fan yi kuntigiyani Abileni yamanan xun na.

² Anasa nun Kayafa, saraxarali kuntigi singene nan yi ne fan na. Ala falan ti Sakari a dii xɛmɛn Yoni xa na waxatin nin wulani.

³ Yoni yi sigama Yurudɛn baan dɛ kawandi badeni, a naxa, “Ɛ xun xanbi so ɛ yulubine yi, ɛ rafu igeni, ɛ yulubine xafarima nɛn.”

⁴ Nabi Esayi a sɛbɛ nɛn a Kitabun kui, a naxa,

“Muxuna nde xuiin minima tonbonni, a naxa, ‘Ɛ kirani tɔn Marigin yɛɛ ra, ɛ kirane matinxin a xa!

⁵ Ɛ folone birin naxutu, ɛ geyane nun yire matexine birin wuru. Kira yidɔxine birin yi tinxin.

§ 2:41: 2.41Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

Kira ɲaxine birin yi malaxun.

⁶ Adamadiine birin kisi feen toma nɛn fata Ala ra!*, ”

⁷ Yamaan yi fa Yoni fɛma, a a xa e rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma. A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ tan saɲi bɔnsɔnne! Nde ɛ rakolonxi, ɛ xa ɛ gi Alaa xɔlɔn bun ma?”

⁸ Ɛ kɛwanle xa a yita fa fala ɛ bata ɛ xun xanbi so ɛ haƙene yi. Ɛ nama ɛ miri fa fala, ɛ benban nan Iburahima ra. N xa a fala ɛ xa, Ala nɔɛ gɛmɛni itoe maxɛtɛ nɛn, a e findi Iburahima bɔnsɔnne ra!

⁹ Bunbin bata yitɔn wudi salenne sege feen na. Wudin naxan mi bogi faɲin tima, na sege ma nɛn, a woli tɛɛni.”

¹⁰ Yamaan yi a maxɔdin, e naxa, “Nxu nanfe ligama na yi?”

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Doma firin naxan yii, a xa keden fi gbɛtɛ ma se mi naxan yii, donseen muxun naxan yii, a xa a yitaxun.”

¹² Mudu maxinla ndee yi fa alogo e xa rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma, e yi a maxɔdin, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu tan nanfe ligama?”

¹³ A yi e yabi, a naxa, “Ɛ nama seen maxili dangu a danna ra.”

¹⁴ Sofana ndee fan yi a maxɔdin, e naxa, “Nxu tan go? Nxu nanfe ligama?”

A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ nama gbetin ba muxune yii fangan na hanma wuleni. Ɛ wasa so ɛ saranni.”

¹⁵ Yamaan yi e yigin sa fɔlɔ Yoni yi. E yi mirixi a ma fa fala Alaa Muxu Sugandixin na a ra.

¹⁶ Nanara, Yoni yi a fala e birin xa, a naxa, “N tan ɛ rafuma igen nin, koni naxan sɛnbɛn gbo n tan gbeen xa, na fama, n tan mi sa lan nɛn n findi a sankidi fulunna ra. Na ɛ rafuma Alaa Nii Sariɲanxin nun tɛɛn nin.

¹⁷ A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nɛn tɛɛ tutareni!”

¹⁸ Yoni yi Alaa falan Xibaru Faɲin nali yamaan ma maxadi kii wuyaxi yi.

¹⁹ Koni Yoni yi Manga Herode sɔn ɲaxina fe fala, amasɔtɔ a bata yi a fafaxakedenna ɲaxanla Herodiyade futu e nun a mɔn bata yi fe ɲaxi wuyaxi liga.

²⁰ Herode mɔn yi fe ɲaxi gbɛtɛ liga naxan dangu bodene ra, a Yoni sa kasoon na.

Yoni yi Yesu rafu igeni

Matiyu 3.13-17, Maraka 1.9-11, Yoni 1.32-34

²¹ Yamaan birin yelin nafuyɛ waxatin naxan yi, Yesu fan yi rafu igeni. Yesu yi Ala maxandima waxatin naxan yi, kore xɔnna dɛɛn yi rabi,

²² Alaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma ganba sawurani. Fala xuiin yi keli kore, a naxa, “N nafan Dii Xɛmɛn nan i tan na. I bata n kɛnɛn ki faɲi.”†

Yesu benbane fe

Matiyu 1.1-17

²³ Yesu to ɲɛɛ tonge saxan sɔtɔ, a yi a wanla fɔlɔ. Yamaan yi mirixi a Yusufu a dii xɛmɛn nan a tan na.

Heli nan ma dii yi Yusufu ra,

²⁴ Mataha nan ma dii yi Heli ra,

Lewi nan ma dii yi Mataha ra,

Meliki nan ma dii yi Lewi ra,

Yanayi nan ma dii yi Meliki ra,

Yusufu nan ma dii yi Yanayi ra,

²⁵ Matahisa nan ma dii yi Yusufu ra,

Amosi nan ma dii yi Matahisa ra,

Nahun nan ma dii yi Amosi ra,

Esili nan ma dii yi Nahun na,

Nagagi nan ma dii yi Esili ra,

²⁶ Maati nan ma dii yi Nagagi ra,

Matahisa nan ma dii yi Maati ra,

Sɛmɛnni nan ma dii yi Matahisa ra,

Yoseke nan ma dii yi Sɛmɛnni ra,

Yoda nan ma dii yi Yoseke ra,

²⁷ Yohana nan ma dii yi Yoda ra,

Resa nan ma dii yi Yohana ra,

Sorobabeli nan ma dii yi Resa ra,

Selatili nan ma dii yi Sorobabeli ra,

Neri nan ma dii yi Selatili ra,

²⁸ Meliki nan ma dii yi Neri ra,

Adi nan ma dii yi Meliki ra,

Kosan nan ma dii yi Adi ra,

Elemadan nan ma dii yi Kosan na,

Eri nan ma dii yi Elemadan na,

²⁹ Yosuwe nan ma dii yi Ere ra,

Elisere nan ma dii yi Yosuwe ra,

Yorimi nan ma dii yi Elisere ra,

Mataha nan ma dii yi Yorimi ra,

* 3:6: 3.6 Esayi 40.3-5 † 3:22: 3.22 A mato Yaburin 2.7 nun Esayi 42.1 kui.

Lewi nan ma dii yi Mataha ra,
³⁰ Simeyɔn nan ma dii yi Lewi ra,
 Yuda nan ma dii yi Simeyɔn na,
 Yusufu nan ma dii yi Yuda ra,
 Yonan nan ma dii yi Yusufu ra,
 Eliyakimi nan ma dii yi Yonan na,
³¹ Meleya nan ma dii yi Eliyakimi ra,
 Mena nan ma dii yi Meleya ra,
 Matata nan ma dii yi Mena ra,
 Natan nan ma dii yi Matata ra,
 Dawuda nan ma dii yi Natan na,
³² Yese nan ma dii yi Dawuda ra,
 Obedi nan ma dii yi Yese ra,
 Boosu nan ma dii yi Obedi ra,
 Salimon nan ma dii yi Boosu ra,
 Naxason nan ma dii yi Salimon na,
³³ Aminadabo nan ma dii yi Naxason na,
 Rami nan ma dii yi Aminadabo ra,
 Xesirɔn nan ma dii yi Rami ra,
 Peresi nan ma dii yi Xesirɔn na,
 Yuda nan ma dii yi Peresi ra,
³⁴ Yaxuba nan ma dii yi Yuda ra,
 Isiyaga nan ma dii yi Yaxuba ra,
 Iburahima nan ma dii yi Isiyaga ra,
 Tera nan ma dii yi Iburahima ra,
 Nahori nan ma dii yi Tera ra,
³⁵ Serugu nan ma dii yi Nahori ra,
 Rehu nan ma dii yi Serugu ra,
 Pɛlɛgi nan ma dii yi Rehu ra,
 Eberi nan ma dii yi Pɛlɛgi ra,
 Selaxa nan ma dii yi Eberi ra,
³⁶ Kayinan nan ma dii yi Selaxa ra,
 Arapaxadi nan ma dii yi Kayinan na,
 Semi nan ma dii yi Arapaxadi ra,
 Nuhan nan ma dii yi Semi ra,
 Lameki nan ma dii yi Nuhan na,
³⁷ Matusela nan ma dii yi Lameki ra,
 Xenɔki nan ma dii yi Matusela ra,
 Yarɛdi nan ma dii yi Xenɔki ra,
 Mahalaleli nan ma dii yi Yarɛdi ra,
 Kenan nan ma dii yi Mahalaleli ra,
³⁸ Enosi nan ma dii yi Kenan na,
 Seti nan ma dii yi Enosi ra,
 N Benba Adama nan ma dii yi Seti ra,
 Ala nan N Benba Adama da.

* **4:2: 4.2** *Yesu mi sese don:* Na waxatini, muxun na yi sunna suxu, a mi yi donseen donma hali kɛɛn na. Waxatina nde, e mɔn yi a jɛnige e nama igen fan min hali kɛɛn na. † **4:4: 4.4** Sariyane 8.3 ‡ **4:8: 4.8** Sariyane 6.13-14 § **4:11: 4.11** Yaburin 91.11-12 * **4:12: 4.12** Sariyane 6.16

4

Setana yi kata a xa Yesu ratantan Matiyu 4.1-11, Maraka 1.12-13

¹ Yesu yi keli Yurudɛn baani a lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na. Alaa Nii Sarijanxin yi siga a ra tonbonni.

² Yinna Manga Setana yi kata a xa Yesu ratantan soge tonge naanin. Yesu mi sese don na waxatini, sunna yi a suxu han!*

³ Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, a fala gɛmɛni ito xa, a xa findi burun na.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “A sɛbɛxi Kitabuni, a naxa ‘Muxun mi balon donseen xan gbansan na.’† ”

⁵ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi a tongo, a siga a ra, a dunuɗa mangayane birin yita a ra mafurɛn.

⁶ Awa, Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, “N nɔɔn birin fima i ma nɛn e nun nafunli ito birin amasɔɔ a birin taxuxi n tan nan na, muxun naxan na n kɛnɛn, n yi a so na yii.

⁷ Awa, xa i n batu, n ni ito birin fima nɛn i ma.”

⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, “A sɛbɛxi Kitabuni, a ‘I xa i Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu!’‡ ”

⁹ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a siga a ra Yerusalɛn taani, a yi a ti Ala Batu Banxin xun tagi, a yi a fala a xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, tungan be,

¹⁰ amasɔɔ a sɛbɛxi Kitabuni, fa fala, ‘Ala yamarin fima nɛn a malekane ma i ya fe yi alogo e xa i kantan,’

¹¹ a mɔn yi a fala, a naxa, ‘e i tongoma nɛn alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.’§ ”

¹² Yesu yi a yabi, a naxa, “A sɛbɛxi, ‘I nama i Marigina Ala mato bunbani.’* ”

¹³ Yinna Manga Setana to yelin Yesu matoɛ kiin birin yi, a keli a fɛma han waxati gbɛtɛ.

Yesu yi a wanla fɔlɔ Galile Matiyu 4.12-17, Maraka 1.14-15

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi xεε Galile yi, Alaa Nii Sariɲanxin sɛnbɛna a xun ma. A fe xibarun yi rali na yamanan birin yi.

¹⁵ A yi e xaran e salide banxine yi, e birin yi a tantun.

*Nasareti kaane yi e mε Yesu ra
Matiyu 13.53-58, Maraka 6.1-6*

¹⁶ Na xanbi ra, Yesu yi siga Nasareti taani, a maxuruxi dɛnaxan yi. Matabu Lɔxɔni, a yi siga salide banxini alo a darixi a ligε kii naxan yi. A keli, a ti xaran feen na.

¹⁷ E yi Nabi Esayi gbee Kitabun so a yii. A yi a rabi, a na yiren to a sɛbɛxi dɛnaxan yi, a naxa,

¹⁸ “Marigina Niina n yi. A bata n sugandi, a n xa Alaa falan Xibaru Faɲin nali yi-igelitɔne ma. A bata n nasiga, a n xa xɔrɔya feen kawandin ba suxu muxune xa, n yi danxutɔne yεɛn nabi. Naxanye nɔɔn bun ma, n ne xɔrɔya.

¹⁹ N xa Marigina muxune xunba jεɛn nali.”†

²⁰ Yesu yi Kitabun nagali, a yi a so a suxu muxun yii, a dɔxɔ. Muxun naxanye birin yi salide banxini, ne yi e yεɛn ti a ra.

²¹ A falan ti fɔlɔ e xa, a naxa, “To, n bata naxan xaran, ε yi a mε, na bata kamali.”

²² E birin yi a sere ba, e kabε na fala faɲine ma a naxanye ti e xa. E yi a fala, e naxa, “Yusufu a dii xεmɛn xa mi ito ra ba?”

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N laxi a ra yati, fa fala ε sandani ito sama n ma nɛn fa fala, ‘Seribana, i yεε rakɛndɛya.’ E mɔn a falama n ma nɛn fa fala, ‘Nxu feen naxanye mεxi i ya fe yi Kapɛrunan yi, ne fan liga i gbee taani.’ ”

²⁴ Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “N xa jɔndin fala ε xa, nabiin mi binyen sɔtε a kon taani mumε!”

²⁵ A yi a fala, a naxa, “E tuli mati, jɔndin na a ra, kε jaxalan wuyaxi yi Isirayila muxune yε Nabi Eli waxatini. Na waxatini tulɛn mi fa jεε saxan e nun a tagi, fitina kamɛn yi so na yamanan birin yi.

²⁶ Koni hali na Ala mi Nabi Eli rasiga e tan nde keden yo ma, fɔ kε jaxalan keden peen naxan yi Sarepata taani, Sidɔn yamanani.

²⁷ Dogonfontɔ wuyaxi yi Isirayila muxune yε Nabi Elise waxatini, koni hali na

keden pe, a mi kɛndɛya fɔ Naman, Siriya kaana.”‡

²⁸ Muxun naxanye yi salide banxini, ne na mε waxatin naxan yi, e bɔjɛn yi te.

²⁹ E keli, e siga a ratuntunɲε taan fari ma han geyaan tintinna ra taan yi geyaan naxan fari, alogo e xa a radin lanbanni.

³⁰ Koni a dangu yamaan tagi, a siga.

Yinnan muxun naxan fɔxɔ ra

Maraka 1.21-28

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga Galile Kapɛrunan taani, a yamaan xaran dɛnaxan yi Matabu Lɔxɔni.

³² E birin yi kabε a xaran ti kiin ma amasɔtɔ a yi falan tima Ala sɛnbɛn nin.

³³ Xεmɛna nde yi salide banxini yinnan yi naxan fɔxɔ ra, yinna jaxina. A yi a xuini te, a gbelegbele, a naxa

³⁴ “Ee! Yesu Nasareti kaana, i waxi nanse xɔn ma nxu yii? I faxi nxu halagiden nin ba? N na a kolon nde i ra. Alaa muxu sariɲanxin nan i tan na.”

³⁵ Yesu yi yinnan yamari a sɔbɛɛn na, a naxa, “I dundu, xεε xεmɛni ito fɔxɔ ra.” Yinnan yi xεmɛn nabira e birin yεtagi, a xεε a fɔxɔ ra, a mi sese jaxi liga a ra.

³⁶ Muxune birin yi kabε, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Xaran sifan mundun ito ra? Xεmɛni ito bata falan ti yinna jaxine xa nɔɔn nun sɛnbɛni, e xεε muxune fɔxɔ ra!”

³⁷ Yesu a fe xibarun yi xuya ayi na yamanan birin yi.

Yesu yi muxu wuyaxi rakɛndɛya

Matiyu 8.14-17, Maraka 1.29-34

³⁸ Yesu yi keli salide banxini, a siga Simɔn konni. A yi a li Simɔn bitan gilen fatin wolonxi a ma. E yi a fe fala Yesu xa.

³⁹ A sa a ti a saden dɛxɔn ma, a yi falan ti fati mawolonna xili ma, jaxanla yi kɛndɛya na waxatin yεtɛni, a yi keli a fɔlɔ walε e xa.

⁴⁰ Sogen godo waxatin naxan yi, furemane yi muxun naxanye birin yii, furen sifa wuyaxi, ne yi fa ne ra Yesu fεma. A yi a yiin sa e birin xun ma, a yi e rakɛndɛya.

⁴¹ Ninanne fan yi muxun naxanye fɔxɔ ra, e yi ne ragbelegbele e falan ti e xɔn, e naxa, “Alaa Dii Xεmɛn nan i tan na!” E xεε muxu wuyaxi fɔxɔ ra.

† 4:19: 4.19 Esayi 61.1-2 ‡ 4:27: 4.27 A mato Mangane Firinden sora 5.1-14 kui.

Koni, a yi jinanne yamari a e nama falan ti, amasɔtɔ e yi a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na.

Yesu yi kawandin ba

Maraka 1.35-39

⁴² Subaxani, Yesu yi keli taani, a siga a danna yirena nde yi. Yamaan yi a fen fɔlɔ. E a to waxatin naxan yi, e kata e xa a makankan alogo a nama siga

⁴³ koni a yi a fala e xa, a naxa, “A fɛrɛ mi na fɔ n xa Alaa Mangayaan Xibaru Fajin nali taan bonne fan yi nɛn amasɔtɔ Ala n xɛxi na nan ma.”

⁴⁴ Nanara, a yi kawandin bama Yudaya yamanani salide banxine yi.

5

Yesu yi a xarandii singene xili

Matiyu 4.18-22, Maraka 1.16-20

¹ Lɔxɔna nde, Yesu yi tixi Genesareti Daraan dɛ, yamaan yi a yigbɛtɛnma Alaa falan mɛdeni,

² a yi kunki firin to igen dɛ yɛxɛ suxune bata yi keli naxanye kui e lu e yalane raxɛ.

³ Yesu yi so Simɔn ma kunkin kui, a yi a mafan, a xa a tutin igen xun ma ndedi. Yesu yi dɔxɔ kunkin kui, a yamaan xaran.

⁴ A yelin falan tiyɛ waxatin naxan yi, a yi a fala Simɔn xa, a naxa, “Kunkin nasiga tilin yireni ɛ nun i lanfane xa yalane ragodo igeni, ɛ yɛxɛn suxu.”

⁵ Simɔn yi a yabi, a naxa, “Nxu kannna, nxu bata wali kɔɛɛn na kati! Nxu mi sese suxu. Koni xa i bata a fala na kiini, n yalane ragodoma nɛn igeni.”

⁶ E to yalane ragodo igeni, e yɛxɛ wuyaxi suxu han yalane yi lu yibɔɛ.

⁷ E lanfaan naxanye yi kunkin boden kui, e ne xili e malideni. E fa, e yi kunkin firinne birin nafe yɛxɛn na han e godo fɔlɔ igen bun ma.

⁸ Feen naxan liga, Simɔn Piyɛri* na to waxatin naxan yi, a yi a xinbi sin Yesu

bun ma, a naxa, “Marigina, i masiga n na amasɔtɔ hakɛ kannna nan n tan na!”

⁹ Gaxun yi a suxu a tan nun a lanfane birin na yɛxɛ suxine fe ra

¹⁰ hali Yaki nun Yoni Sebede a dii xɛmɛne. Yesu yi a fala Simɔn xa, a naxa, “I nama gaxu, fɔlɔ to ma, i fa muxune nan sɔtɔma Ala xa alo i yi yɛxɛn suxuma kii naxan yi.”

¹¹ E kunkine rate xareyaan na, e seene birin lu na, e bira Yesu fɔxɔ ra.

Yesu yi dogonfontɔn nakɛndɛya

Matiyu 8.1-4, Maraka 1.40-45

¹² Yesu yi taana nde yi, xɛmɛna nde yi fa dogonfonna yi naxan fatin birin ma. A Yesu to waxatin naxan yi, a yi bira, a yɛtagin yi lan bɔxɔn ma, a yi a mafan, a naxa, “N kannna, xa i tin, i nɔɛ n nakɛndɛyɛ nɛn!”

¹³ Yesu yi a yiin sa a ma, a naxa, “N bata tin, i xa kɛndɛya!” Dogonfonna yi a bejin sasa!

¹⁴ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa, koni siga saraxaraliin fɛma, a xa i mato. Na xanbi ra, i saraxan ba i rasarijan feen na alo Musa a yamari kii naxan yi. Na findima seren na e xa.”†

¹⁵ Koni Yesu xinla yi xuya ayi na yiren birin yi. Yama gbeen yi fa a falan namɛdeni e nun e rakɛndɛya feen na.

¹⁶ Koni a yi keli, a siga a danna, a yi Ala maxandi, alo a darixi a ra kii naxan yi.

Yesu yi lɛbutɛnna rakɛndɛya

Matiyu 9.1-8, Maraka 2.1-12

¹⁷ Lɔxɔna nde Yesu yi xaranna tima, Farisi muxuna‡ ndee nun sariya karamɔxɔne yi dɔxi na yi, naxanye yi kelixi Galile nun Yudaya taan birin yi e nun Yerusalɛn taani. Marigin sɛnbɛn yi Yesu yi a furetɔne rakɛndɛya.

¹⁸ Muxuna ndee yi fa lɛbutɛnna ra a sa seni e yii. E kata, a e xa a raso banxini, alogo e xa sa a sa Yesu bun ma.

* **5:8: 5.8** Muxune mɔn Piyɛri ma a Pita. † **5:14: 5.14** dogonfontɔna: Alaa sariyan kui, dogonfontɔn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nɛn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kannna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbɛtɛ mi yi a yiin dinjɛ dogonfontɔn na, bayo na yi na kannna sarijanna kalama nɛn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonna na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔxɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14. ‡ **5:17: 5.17** Farisi muxune: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbɛ so Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyen bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdɛxɛni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani.

¹⁹ Koni yamaan yi gbo, e mi kira sɔtɔ e yi a raso. Na nan a liga e te banxin fari e yinla raba mɛnni, e yi e nun a sa seen nagodo yamaan tagi Yesu yetagi.

²⁰ Yesu e denkeleyaan to waxatin naxan yi, a yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “N xɔyina, i yulubine bata mafelu.”

²¹ Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yi e miri, e naxa, “Nde xɛmɛni ito ra naxan Ala rayelefuma? Muxu yo mi nɔe yulubine mafeluyɛ fɔ Ala keden peena!”

²² Yesu yi e miriyaan kolon. Nanara, a fala e xa, a naxa, “E mirima fe sifani itoe ma nanfera?”

²³ Nanse fala raxɔlɔ, ‘I yulubine bata mafelu’ hanma ‘Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?’

²⁴ N na yitama ε ra nɛn nayi fa fala sɛnbɛna n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii dunuɔa yi, n muxun mafelu a yulubine ra.” A yi a fala lɛbutɛnna xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!”

²⁵ Xɛmɛn yi keli e birin yetagi, a yi a sa seen tongo, a siga a konni mafuren, a yi Ala tantun.

²⁶ E birin yi kabɛ kati! E yi Ala tantun amasɔtɔ e bata yi gaxu Ala yɛɛ ra, e naxa, “En bata kabanako feen to to!”

Yesu yi Lewi xili

Matiyu 9.9-13, Maraka 2.13-17

²⁷ Na xanbi ra, Yesu yi mini, a siga, a sa mudu maxinla nde to, a xili Lewi, a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.”

²⁸ Lewi yi keli, a yi a seene birin lu na, a bira Yesu fɔxɔ ra.

²⁹ Na xanbi ra, Lewi yi ɲaxaɲaxani tɔn a banxini Yesu xa. Mudu maxili wuyaxi nun muxu gbɛtɛye fan wuyaxi yi dɔxɔ e fɛma.

³⁰ Farisi muxuna ndee nun sariya karamɔxɔna ndee yi falan ti Yesu a xarandiine fe yi, e yi e maxɔdin, e naxa, “Nanfera ε donseen donma ε yi ε min mudu maxinle nun hakɛ kanne fɛma?”

³¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kɛndɛ na mako mi seribaana ma fɔ furetɔne.

³² Amasɔtɔ n mi faxi tinxin muxune xili-deni fɔ hakɛ kanne, alogo e xa e xun xanbi so e hakɛne yi.”

Sun suxu feen maxɔdinna

Matiyu 9.14-17, Maraka 2.18-22

³³ Muxuna ndee yi a fala Yesu xa, e naxa, “Yoni a xarandiine sunna suxuma yɛ yo yɛ, e yi Ala maxandi. Farisi muxune xarandiine fan na ligama. Koni i ya xarandiine donseen donma, e yi e min.”

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nɛma ɲaxalandi tiine fɛma waxatin naxan yi, e sunɛ ba?§ Na mi ligɛ mumɛ!

³⁵ Koni waxatina nde fama ɲaxalandi kanna bama nɛn e yɛ, e sunna suxuma nɛn na waxatini.”

³⁶ Yesu yi sandani ito fan sa e xa, a naxa, “Muxu yo mi nɔe dugi nɛnɛn tongɛ, a yi a yibɔ, a dugi fonna bɛtɛrɛn a ra.* Xa a na liga, a dugi nɛnɛn kalama nɛn. Dugi dungi nɛnɛn fan mi lanɲɛ a fonna ma.

³⁷ Muxun mi manpa nɛnɛn sɛ se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nɛnɛn se sase fonna kalama nɛn, manpaan yi bɔxɔn, se sase fonna yi kala.

³⁸ Koni manpa nɛnɛn sama se sase nɛnɛn nan kui!

³⁹ Awa, muxun na manpa fonna min waxatin naxan yi, a nɛnɛn mi fa rafan a ma sɔnɔn, a falama nɛn nayi, a naxa, ‘A fonna fan.’ ”

6

Matabu Lɔxɔna fe

Matiyu 12.1-8, Maraka 2.23-28

¹ Yesu yi danguma xɛɛna nde ma lɔxɔna nde yi, Matabu Lɔxɔni, a xarandiine yi sansi tɔnsɔnne ratorondon fɔlɔ, e yi a tɛrɛxɛn e yiin kui, e a kɛsɛn don.

² Farisi muxuna ndee naxa, “E ito ligama nanfera? A mi daxa Matabu Lɔxɔni.”*

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi na xaraxi ba, kamɛn Dawuda suxu waxatin naxan yi, e nun a fɔxɔrabirane naxan liga?†

§ 5:34: 5.34Naxalandi **kanna**: Yesu nan luxi alo ɲaxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nɛɛn, fa fala muxune mi sunna suxuma sɛwa waxatine yi. * 5:36: 5.36dugi **nɛnɛna**: Yesu a sariya nɛnɛn mi se Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mɔn mi se sariya nɛnɛn ma. * 6:2: 6.2 Farisi muxune namunne mi yi tinɲɛ wali yo xa kɛ **Matabu Lɔxɔni**. Na feen sebɛxi Xɔrɔyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlɛxine mi yi maliyɛ na lɔxɔni. † 6:3: 6.3 A mato Samuyɛli Singen 21.2-7 kui.

⁴ A so nɛn Alaa banxini, a yi Alaa buru ralixin don, a yi nde so a muxune fan yii. Anu, a mi daxa muxun xa a don fɔ saraxar-aline.”

⁵ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xɛmɛn nan Matabu Lɔxɔn kanna ra.”

Xɛmɛ yii madɔnxina fe

Matiyu 12.9-14, Maraka 3.1-6

⁶ Yesu yi siga salide banxini Matabu Lɔxɔ gbetɛ yi, a sa e xaran. Xɛmɛna nde yi na naxan yiifari ma yiin yi madɔnxi.

⁷ Sariya karamɔxɔna ndee nun Farisi muxuna ndee yi waxi a xɔn ma e xa Yesu tɔɲɛgɛ. Nanara, e yi e yɛɛn ti a ra alogo e xa a kolon xa a muxun nakɛndɛyɛ Matabu Lɔxɔni.

⁸ Koni Yesu yi e miriyaan kolon. Nanara, a yi a fala xɛmɛn yi madɔnxin xa, a naxa, “Keli, i fa yamaan yɛtagi be.” Xɛmɛn yi keli, a ti e yɛtagi.

⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɛ maxɔdin, Matabu Lɔxɔni, nanse daxa a xa liga, a ɲaxina xa a fajina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?”

¹⁰ A yi e birin mato, a yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “I yiini bandun.” A yi a liga na kiini, a yiin yi kɛndɛya.

¹¹ Koni e xɔlɔ kati, e naxan ligama Yesu ra e na fala e bode tagi.

Yesu yi xɛra fu nun firinne yɛba

Matiyu 10.1-4, Maraka 3.13-19

¹² Yesu yi siga geyaan fari, a sa Ala maxandi na waxatini, a xi Ala maxandɛ.

¹³ Kuye ba waxatin naxan yi, a yi a xarandiine xili, a fu nun firin yɛba e tagi, a yi ne xili sa xɛrane.

¹⁴ E xinle ni itoe ra, Simɔn, a naxan xili sa Piyɛri, e nun a ngaxakedenna Andire, e nun Yaki nun Yoni nun Filipi nun Barotolome nun

¹⁵ Matiyu nun Tomasi e nun Alifaa dii xɛmɛn Yaki, e nun Simɔn e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”[‡]

¹⁶ e nun Yaki a dii xɛmɛn Yudasi e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a yi a so yiini.

Yesu yi yamaan mali

Matiyu 4.23-25

¹⁷ Yesu yi godo keli geyaan fari e nun a xɛrane, a ti lanbanni, e nun a xarandii wuyaxi. Yama gbeen yi na nun sa keli Yudaya yamanan yiren birin yi, e nun keli Yerusalɛn taani, e nun taan naxanye tixi fɔxɔ igen dɛxɔn ma, naxanye xili Tire e nun Sidɔn. Mɛn kanne yi fa a xuiin namɛdeni e nun e rakɛndɛyadeni e furen sifan birin ma.

¹⁸ Yinna ɲaxine bata yi naxanye tɔrɔ ne fan yi fa e rakɛndɛyadeni.

¹⁹ Muxun birin yi kataxi, alogo e xa e yiin dinɲɛ a ra, amasɔtɔ sɛnbɛn yi minima ayi naxan yi e rakɛndɛyama.

Sɛwa kɛndɛna

Matiyu 5.1-12

²⁰ Yesu yi a xarandiine mato, a naxa, “Sɛwana ɛ tan yiigelitɔne xa, amasɔtɔ ɛ gbeen nan Alaa Mangayaan na!

²¹ Sɛwana ɛ xa, kamɛn naxanye ma iki amasɔtɔ ɛ lugoma nɛn ken! Sɛwana ɛ xa, naxanye wugama iki, amasɔtɔ ɛ gelema nɛn!”

²² “Yamaan na ɛ rapaxu waxatin naxan yi, e yi ɛ kedi, e yi ɛ konbi fa fala muxu ɲaxin nan ɛ tan na Muxuna Dii Xɛmɛna fe ra, sɛwana ɛ xa na yi.

²³ Na na liga waxatin naxan yi, ɛ xa sɛwa, ɛ yi ɛ bodon sɛwana fe ra amasɔtɔ barayi gbeen namaraxi ɛ xa ariyanna yi. Bayo e benbane nabine tɔrɔ na kii nin.”

²⁴ “Koni nafulu kanne, gbalona ɛ yɛɛ ra amasɔtɔ ɛ bata yelin ɛ gbee ɲaxunna sɔtɛ ɛ siini.

²⁵ ɛ tan naxanye lugoxi iki, gbalona ɛ yɛɛ ra, amasɔtɔ kamɛna ɛ suxuma nɛn. ɛ tan naxanye gelema iki, gbalona ɛ yɛɛ ra, amasɔtɔ ɛ mɔnɛma nɛn, ɛ wuga.”

²⁶ “Muxun birin na ɛ xili fajin fala waxatin naxan yi, gbalona ɛ yɛɛ ra amasɔtɔ e benbane a fala na kii nin wule nabine ma.”

[‡] 6:15: 6.15Yahudiya siya xanuna: Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yɛngɛma alogo Isirayila kaane xa mini e nɔn bun ma.

I yaxune xanu
Matiyu 5.38-48

²⁷ “Koni, naxanye n xuiin mema, n na falama e xa nen. E e yaxune xanu, naxanye bata e rapaxu, e xa fe fapin liga ne xa.

²⁸ E xa duba e danga muxune xa. Naxanye e toroma, e xa Ala maxandi ne xa.

²⁹ Naxan na i deen foxo kedenna garin a ma, bode foxo fan ti a xa. Xa muxuna nde i ya doma gbeen tongo, i xa tin a xa doma bun biran fan tongo.

³⁰ Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde i yii seen tongo, i nama a maxadin na ra sonon.

³¹ I waxi muxune xa feen naxan naba i xa, na joxonna liga bonne xa.”

³² “Muxun naxanye bata e xanu, xa e ne nan tun xanu, e barayin sotoma na yi di? Hali hake kanne fan muxun xanuma naxan bata e xanu!

³³ Muxun naxanye bata fe fapin liga e xa, xa e fe fapin liga ne nan tun xa, e barayin sotoma na yi di? Hali hake kanne fan na ligama.

³⁴ Xa e muxune nan tun dolima naxanye a fima, e barayin sotoma na yi di? Hali hake kanne fan e bode dolima na kiini.

³⁵ Koni, e tan xa e yaxune xanu, e fe fapin liga e xa. E muxune doli, e nama e miri se soto feen ma ne yi. E barayi gbee sotoma nen na yi. E ligama nen alo e Fafe, Kore Xonna Ala. Amasoto a fe fapin ligama finsiriwanle nun muxu paxine xa.

³⁶ E kininkinin alo e Fafe Ala kininkininxi kii naxan yi.”

E nama e lanfane kewanle makiti
Matiyu 7.1-5

³⁷ “E nama e yete findi e lanfane kewanle makiti muxun na, alogo Ala nama e fan makiti. E nama bonne yalagi alogo Ala nama e fan yalagi. E muxune mafelu alogo Ala xa e fan mafelu.

³⁸ E muxune ki alogo Ala xa e fan ki. E yi liga seen nafexin soto na yi, a rafexina ken, a madeten, e yi a sa e dugi deni. E ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na yatema e xa nen.”

³⁹ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Danxutoon mi danxutoon yii rasuxe, xa a na liga e firinna birin birama nen yinla kui.

⁴⁰ Xarandiin mi gboe a karamoxo xa. Xarandii yo xarandii, a na yelin xaranna ra waxatin naxan yi, a ligama nen alo a karamoxona.”

⁴¹ “Nanfera jamadin naxan i adamadi boden yeen xon, i na toma, koni gbindonna naxan i tan yeen xon, i mi na toma?

⁴² I a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, ‘Yandi, tin n xa jamadin ba i yeen xon ma.’ Koni i mi na gbindonna toma i yete yeen xon ma ba? I tan nafigina, gbindonna ba i yete yeen xon ma singen, na xanbi ra i noe na jamadin toe nen, i yi a ba i adamadi boden yeen xon ma.”

Wudin nun a bogina fe
Matiyu 7.16-20, 12.33-35

⁴³ “Wudin fapin mi bogi paxin tima, wudi paxin mi bogi fapin tima.

⁴⁴ Wudin birin kolonma a bogin nan xon ma, i mi xode bogin bolonje wudi mapalixin koe ra, i mi manpa bogin bolonje tansinna koe ra.

⁴⁵ Muxu fapin fe fapin nan naminima a muxu fapiyani. Muxu paxin yi fe paxin namini a muxu paxiyani. Amasoto feen naxan muxun boren, a na nan falama.”

Banxi ti firinne fe
Matiyu 7.24-27

⁴⁶ “E n xilima nanfera fa fala, ‘Marigina, Marigina,’ koni n naxan falama e xa, e mi na ligama?

⁴⁷ Naxan birin fama n fama, e yi n ma falane rame, e yi e suxu, n na muxune maligan yitama e ra nen.

⁴⁸ A ligaxi nen alo naxan a banxin ti, a yi yinla ge kati! Han a fanyen li a bun ma, a banxin ti fanyen fari. S Tulen yi fa, foyen yi fa, koni a mi a ramaxa amasoto a tixi ki fapi.

⁴⁹ Koni muxun naxan bata n ma falane me, a mi e suxu, a ligaxi nen alo muxun naxan a banxin tiin boxon fari ma, a mi boxon ge alogo a xa a beten sa. Tulen fa waxatin naxan yi, a yi bira, a kala kiin yi paxu ayi kati!”

7

Sofa kuntigina walikēn nakēndēya fena
Matiyu 8.5-13

§ 6:48: 6.48 Men kaane yi e banxine tima fanyen nan fari alogo e xa baraka.

¹ Yesu yelin na falane birin tiyε yamaan xa waxatin naxan yi, a siga Kaperunan yi.

² Romi kaa sofa kεmεn kuntigina nde yi na, a walikεεn naxan yi rafan a ma han, na yi furaxi, a yi fa luxi ndedi a xa faxes.

³ Na kuntigin Yesu a fe mε waxatin naxan yi, a Yahudiya fonna ndee rasiga Yesu ma, e yi a mafan a a xa fa a walikεεn nakεndεya.

⁴ E fa Yesu mafan, e naxa, “A lan i xa xεmεni ito mali

⁵ amasɔtɔ a bata en kon kaane xanu, a tan nan mɔn nxɔ salide banxin tixi.”

⁶ Yesu yi siga e fɔxɔ ra. E bata yi maso banxin na, kuntigin yi a xɔyina ndee rasiga a faladeni a xa, e naxa, “N kanna, i nama i yetε tɔrɔ. Na binyen mi lan n ma, i so n ma banxini,

⁷ na nan a ligaxi, n yi n miri n yetε ma fa fala a mi lan n xa fa i fεma. Falan ti tun, n ma walikεεn kεndεyama nεn!

⁸ N tan fan kuntigina ndee sεnben bun ma, koni sofane fan n bun ma. N na a falama na nde xa nεn, n naxa, ‘Siga,’ a siga. N yi a fala nde gbεtε xa, n naxa, ‘Fa,’ a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, ‘Ito liga,’ a na liga.”

⁹ Yesu na mε waxatin naxan yi, a kabε, a yi a yεε rafindi e ma, a yi a fala yamaan xa a fɔxɔ ra, a naxa, “N xa a fala ε xa, n munma dεnkeleyaan sifani ito to singen hali Isirayila muxune ye!”

¹⁰ Xεrane yi xεtε kuntigin konni, e yi a li a walikεεn bata kεndεya.

Yesu yi kaɲa gilena dii xεmεn nakeli sayani

¹¹ Na xɔtɔn bode, Yesu yi siga taana nde yi naxan xili Nayin. A xarandiine nun yama gbeen yi siga a fɔxɔ ra.

¹² A taan so dεεn li waxatin naxan yi, a sa binbi tiine li. Kaɲa gilena dii xεmε keden peen bata faxes. Muxu wuyaxi yi na ɲaxanla fεma keli na taani.

¹³ Marigin na ɲaxanla to waxatin naxan yi, a kininkinin a ma kati, a yi a fala ɲaxanla xa, a naxa, “I nama wuga.”

¹⁴ A sa a yiin din binbin na, naxanye yi a xalima, ne yi ti. Yesu naxa, “Banxulanna, n na a falama i xa, keli, i ti!”

¹⁵ Faxes muxun yi keli, a falan ti fɔlɔ. Yesu yi a raxεtε a nga ma mɔn.

¹⁶ Yamaan birin yi gaxu kati, e yi Ala tantun, e naxa, “Nabi gbeen bata mini kεnεnni nxu tagi! Ala bata fa, a yi a yamaan kisi!”

¹⁷ Muxune yi Yesu a fe xibarun mε Yudeya nun a dεxɔn yamanan birin yi.

Yoni Marafu Tiina xεrane fe

Matiyu 11.2-19

¹⁸ Yoni a xarandiine yi feni ito birin fala a xa. Yoni yi muxu firin xili a fεma,

¹⁹ a yi e rasiga Marigin fεma, e yi a maxɔdin, e naxa, “Yoni yi naxan ma fe falama, fa fala a muxuna nde fama, i tan nan na ra ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbεtε nan legeden?”

²⁰ E fa Yesu fεma waxatin naxan yi, e naxa, “Yoni Marafu Tiin nan nxu xεxi i ma, a nxu xa i maxɔdin, fa fala a yi muxun naxan fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbεtε nan legeden?”

²¹ Na waxatin yetεni, Yesu yi muxu wuyaxi rakεndεya furen sifan birin ma e nun ɲinan ɲaxin yi naxanye fɔxɔ ra. A danxutɔ wuyaxi yεεn naba ayi.

²² Yesu yi Yoni a xεrane yabi, a naxa, “E xεtε, ε naxan toxi, ε yi a mε, ε sa na fala Yoni xa fa fala danxutɔne seen toma, lεbutenne sigan tima, dogonfontɔne kεndεyaan sɔtɔma, tuli xɔrine falan mεma, faxes muxune kelima sayani, Alaa falan Xibaru Faɲin nalima yiigelitɔne ma.

²³ Naxan mi biran tantanni n ma fe yi, sεwan na kanna xa!”

²⁴ Yoni a xεrane siga waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala fɔlɔ yamaan xa, a naxa, “E siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen sεxε ramaxan ba?

²⁵ Xa na mi a ra, ε siga nanse matodeyi? Xεmεn naxan marabεri baxi dugi faɲin na ba? Koni, naxanye marabεri baxi na kiini, ne manga banxine nin!

²⁶ Nayi, ε siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala ε xa, ε bata nde to naxan gbo nabiin xa.

²⁷ Amasɔtɔ Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, ‘Ala naxa: N nan n ma xεraan

* 7:27: 7.27 Malaki 3.1 Xɔrɔyaan 23.20 fan mato.

nasigama nɛn i yɛɛ ra, a yi kirani tɔn i xa.*”

²⁸ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, “N xa a fala ε xa, muxun naxan birin bata bari a fɔlɔni, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Alaa Mangayani, na gbo Yoni xa.”

²⁹ Yamaan nun mudu maxinle yi Yesu xuiin mɛ, e yi Alaa tinxinyaan falan suxu, bayo Yoni bata yi ne rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma.

³⁰ Koni Farisi muxune nun sariya karamɔxɔne bata yi e mɛ Alaa fe ragidixine ra. E mi tin Yoni xa e rafu igeni.

³¹ “Awa, to muxune, n na e misalima nanse ra iki? E nun nanse maliga?”

³² E luxi nɛn alo diidin naxanye sabaan soma lɔxɔ tideni. Bonne a falama bonne xa, e naxa, ‘Nxu bata xulenna fe ε xa, koni ε mi ε bodon. Nxu yi binbi wuga sigin sa koni ε mi wuga!’

³³ Yoni Marafu Tiin yi fa, a sunna suxu, a mi manpaan min, koni ε naxa, ‘Ninanna a fɔxɔ ra!’

³⁴ N tan Muxuna Dii Xɛmɛn yi fa, n donseen don, n yi n min, koni ε naxa ‘Xɛmɛni ito mato! Fudimaan nun dɔlɔ minna nan a ra! Mudu maxinle nun hake kanne xɔyin nan a ra!’

³⁵ Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne jɔndin yitama e kɛwanle xɔn ma nɛn.”

Yesu yi siga Farisi muxun konni

³⁶ Farisi muxuna nde yi Yesu xili a konni, alogo a xa fa a dɛge a fɛma. Nanara, Yesu yi siga a banxini, a sa a dɛge a xɔn ma.

³⁷ Naxanla nde yi na taani, yalunden nan yi a ra. A yi a mɛ, a Yesu a dɛgema na Farisi muxun konni. Nanara, a fa alabasita gɛmɛn muranna ra latikɔnɔnna yi naxan kui.

³⁸ A ti Yesu san xanbi ra, a wugama, a Yesu sanna makun a yɛɛgen na. Na xanbi ra, a yi a sanna masugusugu a xun sɛxɛn na, a yi a sanna sunbu, a latikɔnɔnna sugusugu a ma a binya feen na.

³⁹ Farisi muxun naxan Yesu xili, na ito to waxatin naxan yi, a yi a miri a yetɛ ma, a naxa, “Xa nabiin nan yati yi xɛmɛni ito ra nun, a yi a kolonma nɛn nun, nde jɔnaxanli ito ra naxan a yiin dinxi a ra. A yi a kolonma nɛn nun a jɔnaxanli ito yulubin gbo!”

⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Simɔn, n waxi a xɔn ma, n xa fena nde fala i xa.”

A yi a yabi, a naxa, “Karamɔxɔ, awa, a fala n xa.”

⁴¹ Yesu naxa, “Xɛmɛ firin yi na nun naxanye gbetin doli gbeti kanna ma, kedenna yi kɛmɛ suulun tongo a yii, bonna yi tonge suulun tongo a yii.

⁴² E firinna sese mi a donla fi. Nama, a yi dija e firinna birin ma donle ma. Na muxu firinna, mundun a xanuma dangu a lanfaan na?”

⁴³ Simɔn yi a yabi, a naxa, “N mirixi a ma, doli gbeen naxan ma.”

Yesu naxa, “I bata a yabi ki faɲi.”

⁴⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a yɛɛ rafindi jɔnaxanla ma, a yi a fala Simɔn xa, a naxa, “I bata jɔnaxanli ito to? N bata fa i ya banxini, i mi igen so n yii n yi n sanna maxa. Koni a tan bata n sanna maxa a yɛɛgen na, a yi a masugusugu a xun sɛxɛn na.

⁴⁵ N fa waxatin naxan yi, i mi n nalan, koni xabu n fa a tan mi xadan n sanna sunbuɛ.

⁴⁶ I mi turen so n yii n yi a sugusugu n xunna ra, koni a tan bata n sanna birin masugusugu latikɔnɔnna ra.

⁴⁷ N na a falama i xa nɛn nayi, fa fala jɔnaxanli ito yulubi wuyaxine birin bata mafelu bayo a bata xanuntenya gbeen yita n na. Koni naxan bata mafelu ndedi, na a xanuntenyaan mayitama nɛn ndedi.”

⁴⁸ Na xanbi ra, Yesu yi a fala jɔnaxanla xa, a naxa, “I bata mafelu i yulubine ra.”

⁴⁹ Muxun naxanye yi dɔxi na, ne yi a fala fɔlɔ e bode xa, e naxa, “Nde ito ra naxan yulubin mafeluma?”

⁵⁰ Koni Yesu yi a fala jɔnaxanla xa, a naxa, “I ya dɛnkɛɣaayan bata i rakisi, siga bɔjɛ xunbenli.”

8

Naxanla naxanye Yesu fɔxɔ ra

¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga taane nun banxidɛne yi, a sa Alaa Mangayaan Xibaru Faɲin kawandin ba e xa. Xarandii fu nun firinne yi siga a fɔxɔ ra,

² e nun jɔnaxanla ndee naxanye rakɛndɛya jinan jaxine nun furene ma, ne nan xiliye itoe ra: Mariyama naxan xili Magadala

kaana jinan solofere raxete naxan fɔxɔ ra e nun

³Yoyana Herode a tande kuntigin Kusa a jaxanla, e nun Susana e nun jaxalan gbete wuyaxi. Ne nan yi Yesu nun a xarandiine malima e yete yii seene ra.

Sansi wonla fe sandana

Matiyu 13.1-9, Maraka 4.1-9

⁴Yama gbeen yi e malan a fema, taa wuyaxi muxune yi fa. A yi sandani ito sa e xa, a naxa,

⁵“Xee biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni. A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma, yamaan yi dangu ne fari, xoline yi e don.

⁶Ndee yi bira fanyen ma, bendε gbee mi yi denaxan yi. E to soli, e xara mafuren amasɔtɔ igen mi yi e bun ma.

⁷Sansina ndee yi bira sɛxɛ jali kanne tagi e nun sɛxene yi gbo e bode xɔn ma, sɛxɛn yi e don.

⁸Sansina ndee yi bira bɔxɔ fapini, e soli, e bogi, e keden kedenna birin yi kemε sɔtɔ.” A yelinxi na falε, a yi a fala, a naxa, “Xa tunla naxan xɔn, a feen mε, na xa a tuli mati.”

Sandane sa xunna

Matiyu 13.10-17, Maraka 4.10-12

⁹Yesu a xarandiine yi a maxɔdin sandani ito bunna ma.

¹⁰Yesu yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan wundo feene kolonna bata so ε yii, koni a falama bonne xa sandane nin alogo e xa e yeɛn ti, koni e nama a yigbε, e yi e tuli mati, koni e nama a famu.”*

Yesu yi sandan bunna yεba

Matiyu 13.18-23, Maraka 4.13-20

¹¹Yesu naxa, “Sandani ito bunna nan ito ra. Sansina, Alaa falan nan na ra.

¹²Sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan mε koni Yinna Manga Setana yi fa, a yi a ba e bɔjɛni, alogo e nama denkeleya, e kisi.

¹³Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan mε, e yi a suxu sɛwani, koni salen mi e bun ma. E denkeleya waxatidi tun, koni

e na tɔrɔ waxatin naxan yi, e bama nɛn denkeleyani.

¹⁴Sansiin naxanye bira sɛxɛ jali kanne tagi, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan mε, koni dunuɲa xaminna nun nafulu feen nun yete rafan feene yi e kala, e mi bogin nayi e mɔ hali!

¹⁵Sansiin naxanye bira bɔxɔ fapini, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan mε, a lu e bɔjɛni sɔbɛɛn na, e yi a suxu, e tunnafan han a bogi, a mɔ.”

Lɛnpun dɔxɔ fena seen bun ma

Maraka 4.21-25

¹⁶“Muxu yo mi lɛnpun nadεgε, a deben so a xun na, hanma a yi a raso saden bun ma, fɔ a xa a dɔxɔ se nan fari, alogo yamaan na so banxini waxatin naxan yi, e kenenna to.

¹⁷Feen naxanye birin luxunxi, ne makenɛnma nɛn. Wundo feen birin kolonma nɛn, a yi mini kenɛnni.”

¹⁸“E a liga ε yeren ma ε fe mε kiini, amasɔtɔ seen muxun naxan yii nde soma nɛn na yii, koni se mi muxun naxan yii hali a mirixi naxan di ma a yii, na bε a yii.”

Yesu nga nun a xunyene fe

Matiyu 12.46-50, Maraka 3.31-35

¹⁹Yesu nga nun a xunyene yi fa a fema, koni e mi nɔ a masɔtε, amasɔtɔ yamaan yi gbo.

²⁰E yi a fala Yesu xa, e naxa, “I nga nun i xunyene tixi tandeni, e waxi i to feni.”

²¹Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Naxanye Alaa falan namεma, e yi a suxu, n nga nun n xunyene ne nan na.”

Yesu yi foye gbeen nati

Matiyu 8.23-27, Maraka 4.35-41

²²Lɔxɔna nde Yesu nun a xarandiine yi so kunkin kui, a yi a fala e xa, a naxa, “En dangu daraan bode fɔxɔn na.” Nayi, e siga.

²³E yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi xi kunkin kui. Foye gbeen yi keli daraan xun ma. Kunkin yi rafe fɔlɔ igen na, na yi magaxu han!

²⁴Xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a raxulun, e naxa, “Nxu kanna, nxu kanna, nxu faxamaan ni i ra!”

* 8:10: 8.10 Esayi 6.9 † 8:24: 8.24 Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

Yesu yi keli, a falan ti foyen nun igen mārōnne xili ma,[†] e yi e raxara.

²⁵ A yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Ɖ mi dēnkēyaxi ba?” Koni e kabē, e gaxu. E yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxun sifan mundun ito ra? A bata igen nun foyen yamari, e yi a falan suxu ken!”

Yesu yi muxun nakēndēya yinnane naxan fōxō ra

Matiyu 8.28-34, Maraka 5.1-20

²⁶ E dangu Gadara yamanani naxan Galile yamanan yētagi.

²⁷ Yesu ti bōxōni waxatin naxan yi, muxuna nde yi fa a ralan keli na taani yinna naxin yi a fōxō ra. A bata yi bu a mi domain nagodo a ma, a mi yi tinjē dōxē a konni fō a dōxō bilingan yireni.

²⁸ A to Yesu to, yinnan yi a rasōnxō kati, a yi a sa Yesu bun ma, yinnan yi falan ti a xōn a xui yitexin na, a naxa, “Yesu, Kore Xōnna Alaa Dii Xēmēna, i waxi nanse xōn ma n tan xa? Yandi, i nama n naxankata!”

²⁹ Amasōtō Yesu bata yi yinna naxin yamari a xa xētē xēmēn fōxō ra, a bata yi naxan suxu xabu waxati xunkuye. E yi a yiine nun a sanne xidima yōlōnxōnna nan na. Koni a yi a xidi seene bolonma nēn, yinnan yi a rayaya ayi burunna ra.

³⁰ Yesu yi yinnan maxōdin, a naxa, “I xili di?” A yi a yabi, a naxa, “N xili nēn ‘Ganla.’” Amasōtō yinna wuyaxi bata bira a fōxō ra.

³¹ Yinnane yi Yesu mafan a nama e rasiga yili naxin na.

³² Xōsē kuru gbeen yi na dēxōn ma nun, e yi e dēgema geyaan na, yinnane yi Yesu mafan, a xa tin a yi e rasiga xōsēne fōxō ra. A tin e xa.

³³ Nanara, yinnane yi xētē xēmēn fōxō ra, e siga xōsēne fōxō ra. Xōsē kurun yi godo a giyē geyaan na, e sa faxa darani.

³⁴ Muxun naxanye yi xōsēne kantanma, ne to na feen to, e yi siga e giyē, e sa na feen xibarun nali taan nun banxidēne yi.

³⁵ Muxune yi siga na feen matodeni, e yi fa Yesu fēma, e xēmēn li dōxi a fēma yinnane xētē naxan fōxō ra, domain nagodoxi a ma, a bata xaxinla sōtō. E birin yi gaxu.

³⁶ Yinnane xētē xēmēn fōxō ra kii naxan yi, muxun naxanye na to, e na fala bonne xa.

³⁷ Gadara kaane birin yi a fala Yesu xa, a xa siga amasōtō e birin bata yi gaxu kati! Nanara, Yesu yi so kunkin kui, a siga.

³⁸ Yinnane xētē xēmēn naxan fōxō ra, na yi Yesu mafan, a naxa, “Tin n xa siga i fōxō ra.” Koni Yesu yi a raxētē, a naxa,

³⁹ “Siga i konni, Ala bata naxan liga i xa, i sa na yēba.” Yesu naxan ligaxi a xa, a sa na rali taan birin ma.

Yesu yi muxu firin nakēndēya

Matiyu 9.18-26, Maraka 5.21-43

⁴⁰ Yesu xētē daraan bode fōxōn na waxatin naxan yi, yamaan yi a ralan amasōtō e birin yi a legedenma.

⁴¹ Xēmēna nde yi fa naxan yi xili Yirusu, salide banxin kuntigin nan yi a ra. A yi bira Yesu sanna bun ma, a yi a mafan, a xa siga a konni

⁴² amasōtō a dii tēmē keden peen yi faxa feni. A sōtōn bata yi jēē fu nun firin ti. Yesu sigama Yirusu fōxō ra waxatin naxan yi, yamaan yi a yigbetēn han!

⁴³ Naxanla nde yi na yi, naxalan furen yi a ma xabu jēē fu nun firin. A bata yi a yii seen birin so seribane yii, koni muxu yo mi nō a rakēndēyē.

⁴⁴ A fa yamaan tagi Yesu xanbi ra, a yi a yiin din Yesu a doma lenben na, a kēndēya mafurēn!

⁴⁵ Yesu yi maxōdinna ti, a naxa, “Nde a yiin dinxi n na?” Muxun birin yi a tandi, koni Piyēri yi a fala, a naxa, “N kanna, yamaan tixi i rabilinni, e bata i yigbetēn.”

⁴⁶ Koni Yesu naxa, “Muxuna nde bata a yiin din n na yati, n bata a kolon amasōtō sēnbēna nde bata mini n yi.”

⁴⁷ Naxanla yi a to fa fala a bata mini kēnēnni. Nayi, a fa, a xuruxurunma, a yi a sa Yesu bun ma yamaan birin yētagi. A a yiin dinxi Yesu ra feen naxan ma, a na fala a xa, e nun a kēndēyaxi kii naxan yi mafurēn!

⁴⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii tēmēna, i ya dēnkēyāan bata i rakēndēya. Siga bōjē xunbenli.”

⁴⁹ Yesu na falama waxatin naxan yi, xēraan yi fa sa keli salide banxin kuntigina banxini, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, “I ya dii tēmēn bata faxa, i nama Karamōxō tōrō sōnōn.”

⁵⁰ Yesu yi na mε, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, “I nama gaxu, i denkeleya tun, a kendeɣama nen.”

⁵¹ Yesu na li waxatin naxan yi, a mi tin muxu yo xa so a fɔxɔ ra fɔ Piyeri nun Yoni nun Yaki, e nun diidina nga nun a fafe.

⁵² Muxune birin yi wugama, e gbeleg-belema diidina fe ra. Yesu naxa, “E nama wuga, diidin mi faxaxi, a xiin nen tun!”

⁵³ E birin yi gele a ma amasɔtɔ e yi a kolon yati, fa fala diidin bata faxa!

⁵⁴ Koni Yesu yi a suxu a yiin ma, a yi a xili, a naxa, “Diidina, keli!”

⁵⁵ A niin yi xεtε ayi, a keli mafuren! Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E donseen so a yii.”

⁵⁶ A sɔtɔ muxune yi kabε, koni Yesu yi e maxadi, a naxa, “Feen naxan ligaxi, ε nama na fala muxu yo xa.”

9

Xεra fu nun firinne xε fena

Matiyu 10.5-15, Maraka 6.7-13

¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinna xili, a senben so e yii alogo e xa jinanne kedi, e furetone rakendeya.

² A yi e rasiga, a e xa sa Alaa Mangayaan kawandin ba, e furetone rakendeya.

³ A yi a fala e xa, a naxa, “E nama siga sese ra ε yii sigatini. E nama siga dungari ra ε yii, ε nama siga bɔnduli ra ε yii, hanma don-sena hanma gbetina. E nama siga doma firin na ε ma.

⁴ E na yigiya denaxan yi, ε xa lu mɛnni han ε keli waxatini na taani.

⁵ Xa muxε mi ε yisuxu taan naxan yi, ε keli na taani, ε yi ε sanne rakunkun ε na gbangbanna ba ε sanne ra,* na yi findi sereyaan na e xa.”

⁶ Xarandiine yi siga banxidεne birin na, e sa Yesu a fe Xibaru Fapin kawandin ba, e yamaan nakendeya yiren birin yi.

Manga Herode kuisan fena

Matiyu 14.1-12, Maraka 6.14-29

⁷ Herode, Galile mangan yi feni itoe birin mε, a kuisan kati! Amasɔtɔ ndee naxa, “Yoni Marafu Tiin bata keli sayani!”

⁸ Bonne naxa, a Nabi Eli bata mini kɛnɛnni. Koni bonne naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani.

⁹ Manga Herode naxa, “N bata yi Yoni xunna sεge a dε nun. Koni muxun mundun ito ra, n naxan ma fe mεma?” Awa, a yi kata Yesu to feen na.

Yesu yi muxu wuli suulun dεge

Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Yoni 6.1-14

¹⁰ Xεrane to xεtε, e naxan birin liga, e na yεba Yesu xa. A siga e ra a fɔxɔ ra a danna taana nde yi naxan xili Betasada.

¹¹ Yamaan na mε waxatin naxan yi, e siga a fɔxɔ ra. A yi e yisuxu, a yi Alaa Mangayana fe fala e xa. Naxanye yi waxi kendeɣaan xɔn ma, a yi ne rakendeya.

¹² Sogen godo fɔlɔxina, xarandii fu nun firinne yi fa a fεma, e naxa, “Yamaan bejin alogo e xa nɔ sigε banxidεne ra e nun xεene ma naxanye en nabilinni, e yi donseen nun e yigiyaan sɔtɔ mɛnne yi, bayo en burunna nan na be.”

¹³ Koni Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E tan yεtεen xa donseen so e yii.”

E yi a yabi, e naxa, “Naxan nxu yii, buru xun suulun e nun yεxε firin. I waxi a xɔn ma nxu xa donseen sara yamani ito birin xa di?”

¹⁴ Xεmεne gbansanna, muxu wuli suulun jɔxɔn nan yi e ra.

Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E yamaan nadɔxɔ tonge suulun suulun yεen ma.”

¹⁵ Xarandiine yi na liga, e yi e birin nadɔxɔ.

¹⁶ Yesu yi buru xun suulunne nun yεxε firinne tongo, a yi a yεen nate kore, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na.

¹⁷ E birin yi e dεge, e lugo ken! Xarandiine yi deben fu nun firin nafe a dungi dɔnxεne ra.

Piyeri a falana Yesu a fe yi

Matiyu 16.13-19, Maraka 8.27-29

¹⁸ Lɔxɔna nde Yesu yi Ala maxandima a kedenna a xun xɔn ma, a xarandiine yi fa a fεma, a yi e maxɔdin, a naxa, “Yamaan naxa, a nde n tan na?”

* **9:5: 9.5 E sanne rakunkun** feen findixi taxamasenna ra naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xεrane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, “Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiin nan i tan na. Ndee naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee fan naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani.”

²⁰ Yesu mən yi e maxədin, a naxa, “E tan go, ε naxa a nde n tan na?”

Piyeri yi a yabi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na!”

Yesu yi a sayana fe fala

Matiyu 16.20-28, Maraka 8.30-9.1

²¹ Awa, Yesu yi a xarandiine yamari, a e nama na fala muxu yo xa.

²² A mən yi falan ti, a naxa, “A fere mi na fə n tan Muxuna Dii Xemen xa tərə wuyaxi sətə. Yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəne e mema n na nən, e yi n faxa, a soge saxandeni n keli sayani.”

²³ A yi a fala e birin xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fəxə ra, fə a xa a me a yete ra, a yi a faxa wudin† tongo ləxə yo ləxə, a bira n fəxə ra.

²⁴ Amasətə naxan na wa a niin nakisi feni, a bənəma ayi nən. Koni naxan bənəma a niini n tan ma fe ra, na kisima nən.

²⁵ Hali muxun dunuɲa birin sətə, koni xa a bənə a niini habadan, na nanse fanma a ma?

²⁶ Xa muxun yagi a tiye n tan nun n ma fe falana fe ra, Muxuna Dii Xemen fan yagima nən na kanna fe ra a na fa a binyeni waxatin naxan yi e nun a Fafe Alaa binyena e nun maleka sariɲanxine.

²⁷ N xa ɲəndin fala ε xa, ndee be, ne mi faxe fə e Alaa Mangayaan to.”

Yesu a nərənə fe

Matiyu 17.1-8, Maraka 9.2-8

²⁸ Yesu yelin feni itoe fale waxatin naxan yi, ləxə xun keden ɲəxən danguxina, a Piyeri nun Yoni nun Yaki tongo, e siga a fəxə ra geyaan fari Ala maxandideni.

²⁹ A yi Ala maxandima waxatin naxan yi, a yetagin keɲaan yi masara, a domaan yi fixa ayi alo kuyen na a ɲinna masəxən!

³⁰ Na waxatini, muxu firin yi mini kenenni, Nabi Musa nun Nabi Eli, e falan ti a xa.

³¹ E yi nərəxi. E yi Yesu faxa feen fala a xa naxan yi kamalima Yerusalən taani.

³² Piyeri nun a lanfane yi xima, koni e xulun, e Yesu a nərən to e nun xeme firin yi tixi a dəxən ma.

³³ Na muxune kelima Yesu fəma waxatin naxan yi, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Nxu kanna, a lanxi bayo nxu be yi. Nxu xa gage saxan ti be yi, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.” A mi yi a kolon a naxan falama.

³⁴ A falan tima waxatin naxan yi, kundaan yi godo e xun ma, xarandiine yi gaxu.

³⁵ Fala xuiin yi keli kundani, a naxa, “N ma Dii Xemen nan ito ra, n bata naxan sugandi, ε tuli mati a xuiin na!”

³⁶ Fala xuiin dan waxatin naxan yi, Yesu keden peen yi lu na yi. Xarandiine yi e dundu feni ito birin ma, e feen naxanye toxi, e mi ne fala muxu yo xa na waxatini.

Yinnan yi diidin naxan fəxə ra

Matiyu 17.14-18, Maraka 9.14-27

³⁷ Na xətən bode e godo keli geyaan fari, yama gbeen yi Yesu ralan.

³⁸ Xemen yi a xuini te yamaan tagi, a naxa, “Karaməxə, n ni i mafanma, i xa n ma dii xeme keden peen mato.

³⁹ Yinnan na keli a ra, a gbelegbelema nən mafuren, a xuruxurun, a yi a rabira, a de xunfanna yi lu minε, a mi a beɲinma xulen fə a na a tərə kati!

⁴⁰ N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa a kedi a fəxə ra, koni e mi nəxi a kede.”

⁴¹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Ee! E tan denkeleyatarene nun tinxintarene, n xa lu ε fəma han waxatin mundun yi? N diɲama ε xa han waxatin mudun yi?” A yi a fala xemen xa, a naxa, “Fa i ya diin na be.”

⁴² Diidin fama waxatin naxan yi, yinnan yi a raxuruxurun, a yi a rabira bəxəni. Yesu yi falan ti yinna ɲaxin xili ma, a diidin nakendəya, a yi a so a fafe yii mən.

⁴³ Muxune birin yi kabε Ala senben ma.

Yesu mən yi a faxa feen fala

Matiyu 17.22-23, Maraka 9.30-32

Yesu feen naxan birin liga, yamaan yi lu kabε ne ma, a yi a fala a xarandiine xa na waxatini, a naxa,

† 9:23: 9.23 Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nən, fa fala fə Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fəxə ra.

⁴⁴ “N naxan falama ε xa, ε nama jinan na xɔn ma! Ntan Muxuna Dii Xɛmɛn soma nɛn yamaan yii, n lu e sɛnbɛn bun ma.”

⁴⁵ Koni e mi ito bunna kolon. A bata luxun e ma alogo e nama a bayen kolon. E mɔn yi gaxu a maxɔdinjɛ na feen na.

Nde gbo birin xa?

Matiyu 18.1-5, Maraka 9.33-37

⁴⁶ Falan yi keli xarandiine tagi fa fala nde gbo dangu e birin na.

⁴⁷ E yi mirixi naxan ma, Yesu na kolon. Nanara, a yi diidina nde tongo, a yi a ti a dɛxɔn ma.

⁴⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Naxan na diidini ito yisuxu n xinli, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xɛxi. Amasɔtɔ naxan xurun ε birin tagi, na nan gbo ε birin xa.”

Naxan mi kelixi ε xili ma

Maraka 9.38-40

⁴⁹ Yoni yi falan ti, a naxa, “Nxu kannna, nxu bata xɛmɛna nde to jinanne kedε i xinli, nxu yi a raxɔlɔ, a xa a lu amasɔtɔ a mi en tan fɔxɔ ra.”

⁵⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama a raxɔlɔ amasɔtɔ naxan mi kelixi ε xili ma, na ε xa nɛn.”

Muxune yi tondi Yesu yisuxε

⁵¹ Yesu siga waxatin masoxina ariyanna yi, a yi a ragidi a xa siga Yerusalɛn taani.

⁵² A xɛrane rasiga a yɛɛ ra Samariya taana nde yi, alogo e xa sa feene yitɔn a yɛɛ ra.

⁵³ Koni muxun naxanye na yi, ne mi a yisuxu amasɔtɔ e a kolon, a a sigama Yerusalɛn taan nin.

⁵⁴ A xarandiine, Yaki nun Yoni na to waxatin naxan yi, e naxa, “Marigina, i waxi a xɔn ma ba, nxu xa tɛɛn yamari keli kore xɔnna ma, a yi itoe halagi?”

⁵⁵ Yesu yi a yɛɛ rafindi e ma, a yi e maxadi.

⁵⁶ E yi siga taa gbɛtɛ yi.

Birana Yesu fɔxɔ ra

Matiyu 8.19-22

⁵⁷ E yi kira yi waxatin naxan yi, xɛmɛna nde yi a fala Yesu xa, a naxa, “I siga dɛdɛ, n sigε i fɔxɔ ra.”

⁵⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Xulumaseene xima yinle nan na, xɔline yi e tɛɛn sa, koni hali n na n xunna sama dɛnaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii.”

⁵⁹ A yi a fala xɛmɛna nde xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.”

Koni na xɛmɛn yi a fala, a naxa, “N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen.”

⁶⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “A lu faxa muxune xa e faxa muxune maluxun.‡ I tan xa sa Alaa Mangayana fe Xibarun nali.”

⁶¹ Gbɛtɛ fan yi a fala, a naxa, “N kannna, n birama nɛn i fɔxɔ ra, koni tin n xa sa n jungu n kon kaane ma singen.”

⁶² Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Muxu yo jinge kenna suxu, a lu a xanbi ratoε, na mi daxa a wali Alaa Mangayani.”

10

Xarandii tonge solofere e nun firinne xɛrayana

¹ Na xanbi ra, Marigin yi muxu tonge solofere e nun firin gbɛtɛye yɛba. A yi e rasiga firin firin yɛɛn ma a yɛɛ ra taan birin yi e nun yiren birin a tan yɛtɛɛn yi lan a xa siga dɛnaxanye yi.

² A yi a fala e xa, a naxa, “Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya. E xɛɛ kannna mafan, a xa walikɛna ndee rasiga e sa maala xaba.*

³ E siga, n bata ε xɛ alo yɛxɛɛne kankone tagi.

⁴ E nama siga gbɛti ra, ε nama bɛnbɛlidi xali, ε nama sankidi xali. E nama bu muxune xɔntɔndeni kira yi.

⁵ E na so banxin naxan kui, ε xa a fala singen, ε naxa, ‘Ala xa bɔjɛ xunbenla lu banxini ito kui.’

⁶ Xa bɔjɛ xunbeli muxuna nde na, na duban xa lu a xɔn ma. Xa na mi a ra, na duban mɔn xa xɛtɛ ε tan ma.

⁷ E xa yigiya banxi kedenna nan kui. E na naxan so ε yii, ε xa na don, ε yi ε min, amasɔtɔ walikɛɛn lan nɛn a yi a saranna sɔtɔ. E nama lu sigamatini keli banxini ito yi, siga ito yi.

‡ **9:60: 9.60** A muxune nan ma naxanye mi biraxi a fɔxɔ ra naxanye mi nii rakisin sɔtɔxi. Ne luxi alo faxa muxune niin mabinni. * **10:2: 10.2** Sandani ito kui, xɛɛ **kanna** findixi Ala nan na. Dɛnkeleya muxune lan e xa muxune sɔtɔ Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi.

⁸ E na so taan naxan yi, xa e e yisuxu, e na naxan so e yii, e na don.

⁹ E xa furetone yiyalan na taani, e yi a fala na muxune xa, e naxa, 'Alaa Mangayaan bata maso e ra.'

¹⁰ Koni e na siga taan naxan yi, xa e mi e yisuxu na yi, e siga yamaan malandeni, e yi a fala e xa, e naxa,

¹¹ 'Hali e taan gbangbanna naxan nxu sanna ra, nxu bata na rakunkun e xili ma, koni e xa a kolon Alaa Mangayaan bata maso!'

¹² N xa a fala e xa, Kiti Sa Loxoni Ala xoloma nen na taan ma dangu Sodoma taan na!"†

Taa denkeyatarene fe

Matiyu 1.20-24

¹³ "Gbalon Korasin kaane yee ra! Gbalon Betasada kaane fan yee ra, bayo kabanako feen naxanye liga e tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidon taani nun, na kaane yi tinxinma ayi nen nun, to mi na ra, e yi kasa benbeli dugin nagodo e ma, e yi xuben so e yete ma, e yi a yita fa fala e bata e xun xanbi so e hake ne yi!

¹⁴ Ala kininkinima nen Tire taan nun Sidon taan ma Kiti Sa Loxoni dangu e tan na.

¹⁵ E tan Kapernan kaane, e tema nen kore xonna ma ba? En-en, e godon laxira nin!"

¹⁶ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Naxan na a tuli mati e xuiin na, na kanna bata a tuli mati n fan xuiin na. Naxan na a me e ra, na kanna bata a me n fan na. Naxan na a me n tan na, na kanna bata a me n xe muxun fan na."

Na muxu tonge solofere e nun firinna xete fena

¹⁷ Na muxu tonge solofere e nun firinna yi xete sewa gbeen. E yi a fala, e naxa, "Marigina, hali jinanne nxu xuiin name nen i xinli!"

¹⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, "N bata Setana to bir e keli kore xonna ma alo galanna.

¹⁹ A mato, n bata senben fi e ma, e xa sigan ti sapine nun tanle fari e nun yaxun Setana senben fari, na sese mi e maxole.

²⁰ Koni e nama sewa tun, fa fala jinanne bata e fala xuiin suxu, koni e sewa amasoto e xinla bata sebe ariyanna yi."

Yesu yi sewa

Matiyu 11.25-27, 13.16-17

²¹ Na waxatini, Yesu yi lugo sewan na Alaa Nii Sarijanxin xon ma, a naxa, "N Fafe, kore xonna nun dunu Marigina! N barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane nun fekolonne ma, i bata ne yita diidine ra. N Fafe, a rafanxi i ma na kii nin."

²² "N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Dii Xemen kolon fo a fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fo a Dii Xemena e nun a Dii Xemen waxi a xon ma a xa a yita naxanye ra."

²³ Na xanbi ra, Yesu yi a yee rafindi a xarandiine ma, a yi a fala e xa wundoni, a naxa, "Sewan na kanne xa naxanye yeen feen toma e naxan toma.

²⁴ Amasoto n xa a fala e xa, nabi wuyaxi nun manga wuyaxi yi waxi a to feni e naxan toma, koni e mi a to, e mi a me e naxan mema."

Samariya kaana fe sandana

²⁵ Awa, na waxatini Sariya karamoxona nde yi fa Yesu bunbadeni, a yi a maxodin, a naxa, "Karamoxo, n nanfe lige n habadan nii rakisinsoto?"

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "Sariya Kitabun nanfe falaxi? I a xaranma di?"

²⁷ Xemen yi a yabi, a naxa, "I xa i Marigina Ala xanu i ben birin na, e nun i niin birin na e nun i senben birin na e nun i xaxinla birin na' e nun 'i yi i adamadi boden xanu alo i yetena.'‡ "

²⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, "I ya falan tinxin. I xa na liga, i niin kisima nen."

²⁹ Koni Sariya karamoxon yi waxi a xon ma nen, a xa yoon soto a yete xa. Nanara, a Yesu maxodin, a naxa, "N adamadi bodena nde ra?"

³⁰ Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, "Xemena nde yi keli Yerusalen taani siga Yeriko yi, muxu mafune yi a suxu, e yi a bonbo, a lu ndedi e xa a faxesa.

† 10:12: 10.12Sodoma findixi taana nde ra Ala naxan halagi. A mato Dunu Folen 19.1-29 kui. ‡ 10:27: 10.27 Sariyane 6.5 nun Saraxaraline 19.18

³¹ A mi bu saraxaralina nde yi fa na kiraan xɔn ma. A na xɛmɛn to waxatin naxan yi, a dangu a ra bode fɔxɔn na.

³² Lewi bɔnsɔnna muxuna nde fan yi fa, a xɛmɛn to, a dangu a dɛxɔn ma.

³³ Koni Samariya kaana nde dangumatoɔn na a ra, na kiraan xɔn ma, na yi a li na, a to a to, a kininkinin a ma kati!§

³⁴ A siga a fɛma, a turen nun manpaan sa a maxɔɔdene dɛ, a yi e maxidi. Na xanbi ra, a xɛmɛn sa a soon fari, a siga a ra xɔɲɛ yigiya banxini a dandandeni.

³⁵ Na xɔtɔn bode, a gbeti gbanan firin tongo, a yi a so xɔɲɛ yigiya banxin kanna yii. A yi a fala a xa, a naxa, ‘A dandan, n na xɛtɛ waxatin naxan yi, i naxan yo baxi a fe ra, n na a raxɛtɛ i ma.’ ”

³⁶ Yesu yelinxina sandan sɛ, a yi a maxɔdin, a naxa, “I tan yɛɛ ra yi, na muxu saxanne yɛ, muxu mafune xɛmɛn naxan bɔnbɔxi, nde na adamadi bode kɛndɛn na?”

³⁷ Sariya karamɔxɔn yi a yabi, a naxa, “Naxan kininkininxi a ma.”

Yesu yi a yabi, a naxa, “Siga, i sa na ɲɔxɔnna liga.”

Marata nun Mariyama fe

³⁸ Yesu nun a xarandiine yi sigama waxatin naxan yi, e taana nde li, ɲaxanla nde yi na yi, a xili Marata, na yi a yigiya a banxini.

³⁹ A xunye ɲaxalanmaan xili Mariyama, na yi dɔxɔ Marigin dɛxɔn ma, a yi a tuli mati a xaranna ra.

⁴⁰ Marata yi xaminxi wali wuyaxi kɛ feen na. Nanara, a fa a fala Marigin xa, a naxa, “Marigina n xunyen bata wanla birin lu n yii, i ya fe mi na yi ba? A fala a xa, a xa fa n mali!”

⁴¹ Marigin yi a yabi, a naxa, “Ee! Marata, i xaminxi, i kɔntɔfilixi fe wuyaxi ra.

⁴² Koni adamadiin makoon se keden peen nan ma. Mariyama bata wa fe faɲin xɔn. Na mi fa bɛ a yii!”

11

Xaranna Ala maxandin ma Matiyu 6.9-13, 7.7-11

¹ Lɔxɔna nde, Yesu yi Ala maxandima yirena nde yi. A yelin waxatin naxan yi, a xarandii keden yi a fala a xa, a naxa,

“Marigina, nxu xaran Ala maxandin ma alo Yoni a xarandiine xaran kii naxan yi.”

² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ Ala maxandima ikiini, ɛ naxa,

‘Nxu Fafe, i xinla xa sariɲan, i ya Mangayaan xa fa.

³ I xa nxɔ lɔxɔ yo lɔxɔ balon fi nxu ma.

⁴ I xa nxu mafelu nxu yulubine ra, alo nxu fan bata nxu hake tongone mafelu kii naxan yi.

I nama tin nxu xa bira tantanni.’ ”

⁵ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Xa ɛ tan nde keden siga a xɔyin fɛma kɔɛ tagini, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N xɔyina, n doli buru xun saxan yi

⁶ amasɔtɔ n lanfaan naxan sa sigatini, na bata fa iki sasa, koni sese mi n yii n naxan soɛ a yii!’

⁷ Koni xa bonna a yabi banxini, a naxa, ‘I nama n tɔrɔ! Dɛɛn balanxi, nxu nun n ma diine bata nxu sa, n mi fa nɔɛ keɛ, n sena nde so i yii.’

⁸ Awa, n xa a fala ɛ xa, hali xa a mi keli e xɔyiyana fe ra, a burun so a yii, koni a keɛ, a makoon seen naxan birin ma, a na so a yii amasɔtɔ a mi yagixi a xandɛ.

⁹ Awa, n xa a fala ɛ xa, ɛ seen maxɔdin, ɛ a sɔtɔma nɛn, ɛ seen fen, ɛ a toma nɛn, ɛ dɛɛn kɔnkɔn, a rabima ɛ xa nɛn.

¹⁰ Amasɔtɔ naxan yo na seen maxɔdin, na a sɔtɔma nɛn. Naxan na seen fen, na a toma nɛn. Naxan na dɛɛn kɔnkɔn, a rabima a xa nɛn.

¹¹ Muxuna nde ɛ yɛ ba, naxan ma diin yɛxɛn maxandima a ra, a yi saɲin so a yii?

¹² Hanma a na a xandi tɔxɛ xɛɛni, a yi tanla so a yii?

¹³ Hali ɛ to findixi muxu ɲaxine ra, ɛ a kolon fa fala a lan nɛn, ɛ xa se faɲin so ɛ diine yii. E faxi fa, ɛ Fafe naxan ariyanna yi, na a Nii Sariɲanxin fima a maxandi muxune ma kii naxan yi!”

Bobon nakɛndɛya fena

Matiyu 12.22-30, Maraka 3.20-27

¹⁴ Lɔxɔna nde Yesu yi ɲinanna raxɛtɛ bobon fɔxɔ ra. ɲinanna xɛtɛ xɛmɛn fɔxɔ ra waxatin naxan yi, a falan ti fɔɔ, yamaan yi kabe.

§ 10:33: 10.33 Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatɛxi kafirine nan na. E fe fɔɔɔden seɓɛxi Mangane Firinden 17.24 kui.

¹⁵ Koni e ndee naxa, “A jinanne kedima Yinna Mangan Belesebu barakan nin.”

¹⁶ Bonne yi waxi a xon ma e xa a kejaan feselese. Nanara, e yi a maxodin a a xa kabanako fena nde liga, naxan kelixi Ala ma.

¹⁷ Koni Yesu yi e miriyaan kolon, a yi a fala e xa, a naxa, “Yamanan naxan yitaxunxi yengeni, na yamanan kalama nen mafuren!* Yengen tanden naxan kui, na fan kalama nen.

¹⁸ Awa, xa Setanaa mangayana a yete yenge, a sabatima nayi di? E bata a fala, a n bata jinanne kedi Belesebu barakani.

¹⁹ Xa n jinanne kedima Belesebu barakan nin, e foxorabirane e kedima nanse xon nayi? Na ma, e foxorabirane a yitama nen nayi fa fala yo mi e xa!

²⁰ Xa n jinanne kedima Ala senben barakan nin, na a yitama nen nayi fa fala Alaa Mangayaan bata e li.”

²¹ “Senbemaan na a yiton yenge so xinla ma, a yi a banxin kantan, a seene birin natangama nen.†

²² Koni xa senbe kanna nde бага a ma, a yi a no, a sigama a yenge so seene birin na nen nayi, a yigi saxi naxanye fari, seen naxanye a yii, a yi ne yitaxun.”

²³ “Naxan mi n tan foxo ra, na bata keli n xili ma. Nxu nun naxanye mi malanma, ne sigama ayi nen.”

Yinna jaxin xete fena Matiyu 12.43-45

²⁴ Yesu naxa, “Yinna jaxin na xete muxun foxo ra, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to, a a mirima nen nayi, a naxa, ‘N kelixi denaxan yi, n mon xa xete na.’

²⁵ Nanara, a na xete na, xa a li na makoxi, a yitonxi,‡

²⁶ nayi a sigama nen, a sa fa yinna jaxi solofere gbete ye ra naxanye jaxu dangu a tan na. Ne yi lu a fema. Na muxuna fe rajanna jaxuma ayi nen dangu a folon na.”

* **11:17: 11.17 yamanana:** Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nen alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. † **11:21: 11.21** Sandani ito kui, Setana findixi **senbemaan** na. Xa Yesu bata muxune ba Setana jinan jaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana no. ‡ **11:25: 11.25** Na yire **makoxin** findixi muxun bajeen nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali kobine ma. § **11:30: 11.30** A mato Yunusa sora 1 han 4 kui.

Sewa kendena fe

²⁷ Yesu ito fala waxatin naxan yi, jaxanla nde yi falan ti a xa yamaan ye, a naxa, “Naxanla naxan i sotoxi, a yi i maxuru, muxu sewaxin nan na ra!”

²⁸ Koni Yesu yi a yabi, a naxa, “Naxan dangu na ra, muxu sewaxin nan ne ra naxanye Alaa falan mema, e yi a suxu ken!”

Taxamasenna fe Matiyu 12.38-42

²⁹ Yamaan malan Yesu fema waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, “Iki muxune findixi muxu jaxine nan na, e to n maxodinma kabanako taxamasenna ma. Koni e mi kabanako fe yo to e ba Nabi Yunusaa taxamasenna ra.

³⁰ Nabi Yunusa§ findi taxamasenna ra kii naxan yi Niniwa kaane xa, n tan Muxuna Dii Xemen findima taxamasenna ra na kii nin iki muxune xa.

³¹ Naxalan Mangan naxan keli sogeteden yiifanna ma, na tima nen Kiti Sa Loxoni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi boxon danna nan na, a fa a tuli mati Sulemani a fekolonna falan na. Awa, n xa a fala e xa, naxan gbo dangu Sulemani ra, na be yi.

³² Niniwa kaane tima nen Kiti Sa Loxoni, e yi e yalagi amasoto ne Yunusa a kawandin me waxatin naxan yi, e xun xanbi so nen e hake ne yi. Koni n xa a fala e xa, nde be naxan gbo Yunusa xa!”

Fati benden kenenna fe Matiyu 5.15, 6.22-23

³³ Yesu naxa, “Muxu yo mi lenpun nadegema, a yi a luxun hanma a yi a raso deben bun ma, koni a doxoma seen nan fari alogo yamaan na so banxini, e xa kenenna to.

³⁴ Iyeen luxi nen alo lenpuna i fati benden xa. Xa i yeen kende, i fatin birin luma nen kenenni, koni xa i yeen kala, i fatin luma nen dimini.

³⁵ A liga i yeren ma nayi, kenenna naxan i yi, na nama findi dimin na.

³⁶ Xa i fatin kenenni, dimi yo mi a yi, a birin degema nen alo lenpun degema kii naxan yi.”

Yesu yi Sariya karamoxone nun Farisi muxuneyalagi

Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40

³⁷ Yesu yelin falan tiye waxatin naxan yi, Farisi muxuna nde yi a xili, a a xa sa a dege a konni. Nanara, a so, a dɔxo a degedeni.

³⁸ Farisi muxuna a to waxatin naxan yi, a Yesu mi a yiin naxaxi lan e dinan kiin ma benun a xa a dege, a kabɛ.

³⁹ Nanara, Marigin yi a fala a xa, a naxa, “E tan Farisi muxune, ε igelengenna nun donse sa seen fanna maxama, koni ε kuiin nafexi muxu seen nun fe jaxin na.

⁴⁰ E tan daxune! Xa Ala nan seen fanna daxi, a tan xa mi a kuiin fan daxi ba?

⁴¹ Koni naxan ε donse don goronna kui, ε xa na so yiigelitane yii, seen birin sarijanma nen na yi.”

⁴² “E tan Farisi muxune, gbalona ε yee ra! Amasoto ε nakɔ yi seene yaganna bama, alo sorontonna nun sabi gbeteɛye, koni ε bata ε me tinxinyaan nun Alaa xanuntenyana fe ra. A lan nen ε xa ne nan liga, e nun yagan baana.”

⁴³ “Gbalona ε xa, ε tan Farisi muxune, amasoto dɔxode faɲin nafaɲ ε ma salide banxine yi, binye xɔntɔnne rafan ε ma lɔxo tideni.

⁴⁴ Gbalona ε xa! Amasoto ε ligaxi nen alo gaburu fonna. Yamaan sigan tima a fari, e mi a kolon.”

⁴⁵ Sariya karamoxo keden yi a fala a xa, a naxa, “Karamoxo, i naxan falama ito ra, i nxu fan nafeyama nen nayi!”

⁴⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamoxone! Amasoto ε goronna sama yamaan xun ma naxan binya kati, koni ε tan yeteen mi ε yii dinɲe a ra hali, ε yi e mali a tonge.

⁴⁷ Gbalona ε xa! E bata gaburu faɲine rafala nabine xa, ε benbane nabiin naxanye faxesa yati!

⁴⁸ E benbane naxan liga, ε yeteen bata tin, ε bata a mayita amasoto e nabine faxesa nen, ε tan bata gaburune yitɔn mɔn.

⁴⁹ Nanara, en bata Ala xaxinla to, a naxa, ‘N nabine nun xerane rasigama e ma nen, e ndee faxama nen, e yi ndee besenxɔnya.’

⁵⁰ Nanara, iki muxune saranma na nabine birin faxesa feen nan na xabu dununa da waxatini,

⁵¹ fɔlɔ Habila saya feen ma han sa dɔxo Sakari saya feen ma, e naxan faxesa saraxa ganden nun yire sarijanxin tagi. N xa a fala ε xa, na feene xetema nen iki muxune ma.”

⁵² “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamoxone, amasoto ε bata deen jinna mara naxan xaxilimaya banxin deen nabima, ε tan yeteen mi soe. Naxanye waxi so feni, ε bata ne raxete!”

⁵³ Yesu keli na yi waxatin naxan yi, sariya karamoxone nun Farisi muxune yi a yigbeten fɔlɔ, e yi a ye mɔ ayi kati! E yi a maxodin fe wuyaxi ma amasoto

⁵⁴ e yi waxi a xɔn ma, e xa a suxu feni tɔn a falana fe ra.

12

Maxadina nafiɲina fe yi

Matiyu 10.26-27

¹ Muxu wuli wuyaxi e malan waxatin naxan yi han e lu tiye e bode ma, Yesu yi falan ti a xarandine singe xa, a naxa, “E a liga ε yeren ma Farisi muxune buru rate sena* fe yi, naxan findixi e nafiɲiyaan na.

² Feen naxan luxunxi na minima nen kenenni, wundo feen birin kolonma nen.

³ Nanara, ε bata naxan fala dimini, na mema nen kenenni. E bata naxan birin kɔyɛkɔyen muxune xa konkoni, ne ralima nen taa tagini kenenni.”

Ala yee ragaxuna fe

Matiyu 10.28-31

⁴ “N xɔyine, n xa a fala ε xa, ε nama gaxu ne yee ra naxanye fati benden faxama koni e mi nɔe fefe lige dangu na ra.

⁵ E gaxuma naxan yee ra, n na yitama ε ra nen: ε xa gaxu Ala yee ra, senbena a yii, a na i faxesa waxatin naxan yi, na xanbi ra a yi i rasiga yahannama yi. N xa jɔndin fala ε xa, ε xa gaxu na nan yee ra!”

⁶ “Xɔlidi suulun mi sare gbanan firin na ba? Koni hali na keden, Ala mi jinanye a xɔn ma.

* **12:1. 12.1burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

⁷ Hali ε xun σεχεν keden kedenne, Ala e xasabin birin kolon. Nanara, ε nama gaxu, ε dangu xolidi wuyaxin na!”

I ti Yesu a fe ra yamaan yetagi
Matiyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸ “N xa a fala ε xa, naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii Xemen fan na naxanna ligama nen a xa Alaa malekane yetagi.

⁹ Koni naxan yo na a me n na yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii Xemen fan n mema a ra nen Alaa malekane yetagi.”

¹⁰ “Naxan na n tan Muxuna Dii Xemen nayelevu, na mafeluma nen. Koni naxan na Alaa Nii Sarijanxin nayelevu, na mi mafeluyε mumε!”

¹¹ “E na siga ε ra salide banxin yetagi waxatin naxan yi, e yi ε yigbeten, hanma mangane yetagi hanma kuntigine yetagi, ε nama xamin ε xon ba feen na hanma ε naxan falama.

¹² Amasoto ε naxan falama Alaa Nii Sarijanxina ε xaranma nen na ra na waxatin yeteni.”

Nafulu kan daxuna fe sandana

¹³ Muxuna nde yi a fala a xa yamaan tagi, a naxa, “Karamoxo, a fala ngaxakedenna xa, nxu fafe nafunla naxan lu nxu yii, a xa a yitaxun, a yi n gbeen so n yii.”

¹⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “Ee! I tan! Nde n findixi kiti bolonna ra hanma se taxun na muxu firinna tagi?”

¹⁵ Na xanbi ra, a yi a fala e birin xa, a naxa, “E a liga ε yeren ma milana fe yi amasoto muxun findi nafulu kanna ra ki ki, a mi noε luyε a sii ra a nafunla fe ra.”

¹⁶ Awa, Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Boxona nde yi nafulu kanna nde yii nun naxan sise yi sabatima kati!

¹⁷ A yi a miri a yete ma, a naxa, ‘Yire mi n yii, n na n ma sisee bogine ramare denaxan yi. N nanfe ligama nayi?’

¹⁸ A yi a miri a yete ma, a naxa, ‘N naxan ligama na ni ito ra. N na n ma se ramara banxine kalama nen, n yi nde gbete ye ti naxanye gbo dangu a fonne ra. N yi n ma maala nun n yii seene ramara na yi.

¹⁹ Na xanbi ra, n na a fale nen n yete ma, n naxa, n makoon seen naxan birin ma jee

wuyaxi bun ma, n bata ne soto. N xa n dege ki faji, n yi n min, n yi n yete rasewa.’

²⁰ Koni Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I tan daxuna, to koεen na ε nun i niin fatama nen, na xanbi ra i bata seen naxanye birin namara i yete xa, ne findima nde gbee ra?’

²¹ Yesu naxa, “A na kii nin ε birin xa naxanye nafunla malanma e yete xa, koni nafulu kan mi e ra Ala yee ra yi.”

Iyigi sa Ala yi
Matiyu 6.25-34

²² Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Nanara, n na a falama ε xa, ε nama kontofili ε dununa yi gidina fe ra, ε naxan donma hanma ε ε maxidima naxan yi.

²³ Amasoto niin dangu donseen na, fati benden dangu dugin na pon!

²⁴ E xoline mato, e mi sese sima, e mi sese xabama, donse ramarade mi e yii, koni Ala e baloma. E tan dangu xoline ra pon!

²⁵ E tan nde noε waxatidi se a yete siin fari xaminna fe ra ba?

²⁶ Xa ε mi noε fe xuridine lige, nanfera ε xaminma a donxene fe ra nayi?

²⁷ E wudi fuge fajine gbo kii mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yete xa, koni n xa a fala ε xa, hali Manga Sulemani e nun a noron birin yi, a mi maraberi ba alo e tan nde.

²⁸ Ala nan σεχene maraberi bama naxanye be yi to, tila a ganma nen, a jan fefe! A mi ε maraberi be dangu ne ra ba? E denkeleyaan xurun.

²⁹ Nanara, ε nama kontofili sena fe ra ε naxan donma e nun ε naxan minma.

³⁰ Amasoto dununa denkeleyatarene seni itoe birin fenma waxatin birin. Koni ε Fafe Ala ε makoon kolon.

³¹ Koni ε Alaa Mangayaan fen, na xanbi ra, a seni itoe fan soma ε yii nen.”

Ariyanna nafunla fe
Matiyu 6.19-21

³² Yesu naxa, “Yexee kurudina, ε nama gaxu amasoto a bata ε Fafe Ala kenεn, a Mangayaan so ε yii.

³³ E ε yii seene birin sara, ε gbetin so yiigelitone yii. E gbetin namara seene soto ε yete xa naxanye mi kale. E yi ε nafunle ramara ariyanna yi a mi janma denaxan

yi, mupadene nun mēlimēnle mi a kale dēnaxan yi.

³⁴ Bayo i ya nafunla dēnaxan yi, i xaxinla fan mēnna nin.”

Walikēen naxanye yitōnxi

³⁵ Yesu naxa, “E ε yitōn alogo ε xa wali, ε yi ε lēnpune radēge.

³⁶ E xa liga alo walikēen naxanye e kuntigin legedenma keli naxalandi tiin malanni. A na fa waxatin naxan yi a dēen kōnkōn, e a rabima a xa nēn mafuren!

³⁷ Muxu sēwaxin nan ne ra naxanye kuntigina e lima e ye, e yitōnxi! N xa nōndin fala ε xa, a a tagi xidima nēn, a yi e radōxō, a donseen so e yii.

³⁸ Muxu sēwaxin nan ne ra xa a e yitōnxin li, hali a fa kōe tagini hanma danguna ra.

³⁹ E xaxili lu ito xōn ma. Xa banxi kanna mupaden fa waxatin kolon, a mi tinjē mupaden yi so a banxini.

⁴⁰ E fan xa ε yitōn amasōtō ε xaxili mi waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xēmēn fama na waxatin nin.”

Walikē tinxinxina fe

Matiyu 24.45-51

⁴¹ Piyeri yi Yesu maxōdin, a naxa, “Marigina, i sandani ito sama nxu tan nan xa ba hanma muxun birin xa?”

⁴² Marigin yi a yabi, a naxa, “Walikēen mundun lannaya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a dōxi walikēen bonne xun na, a donseen taxun e ra a waxatini, a tan nan na ra.

⁴³ Na walikēen sēwama nēn xa a kuntigina a li na wanla kē!

⁴⁴ N xa a fala ε xa yati, a kuntigina a yii seen birin taxuma a ra nēn.

⁴⁵ Koni xa a walikēna a miri a yete ma fa fala, ‘N ma kuntigin bata buye ayi, a mi xeten xulen,’ xa a walikēen bonne bōnbō fōlō, xēmēn nun naxanle, a a dēge, a yi a min han a yi a radangu ayi,

⁴⁶ a kuntigin na fa waxatin naxan yi, walikēen na xaxili mi a xōn ma waxatin naxan yi, a kuntigina a naxankatama nēn nayi, a yi a saranna fi alo dēnkēleyatarene kii naxan yi.”

⁴⁷ “Walikēen naxan a kuntigin sagoon kolon, koni a mi tin na ligē, na bōnbōma nēn bosaan ye wuyaxi ra kati!

⁴⁸ Koni walikēen naxan mi a kuntigin sagoon kolon, xa na fena nde liga, a bosaan sōtōma naxan ma fe ra, a bulanma nēn nayi ndedi. Awa, a wuyaxi soxi naxan yii, a wuyaxi maxilima nēn na ra. A gbegbe soxi naxan yi, a gbegbe maxilima nēn na fan na dangu bonna ra.”

Mayitaxun tiin nan Yesu ra

Matiyu 10.34-36

⁴⁹ Yesu naxa, “N bata fa tēen na dunuja yi. Xa a yi dēge nun, na rafan n ma han!

⁵⁰ Koni fō n xa mamin tōrōni singen. N bōjē mi se han a kamali!

⁵¹ E mirixi a ma fa fala a n faxi bōjē xunbenla nan na dunuja yi ba? N xa a fala ε xa, n mi faxi bōjē xunbenla xan na fō mayitaxunna.

⁵² To xanbi ra, muxu suulun yitaxunma nēn denbaya kedenna kui, saxan fōxō kedenni, firin fōxō kedenni.

⁵³ Dii fafane kelima nēn dii xēmēne xili ma, dii xēmēne fan yi keli e fafane xili ma. Dii ngane kelima nēn e dii tēmēne xili ma, dii tēmēne fan yi keli e ngane xili ma. Mamene kelima nēn e diine naxanle xili ma. Diine naxanle fan yi keli e mamene xili ma.”

Waxatine famu fena

Matiyu 16.2-3

⁵⁴ Yesu mōn yi a fala yamaan xa, a naxa, “E na kundaan to sogegododeni waxatin naxan yi, ε a kolonma nēn nayi fa fala, ‘Tulen famaan ni i ra,’ a ligama na kii nin.

⁵⁵ E na foyen to kelē sogetede yiifari fōxōni waxatin naxan yi, ε a falama nēn, ε naxa, ‘Kuye wolonma nēn to,’ anu a ligama nēn.

⁵⁶ E tan nafigine, ε nōe kore xōnna nun bōxō xōnna matoe nēn, ε yi a bunna kolon, nanfera ε mi nōe waxatini ito bunna kolonjē?”

Yengen nan fena yengefane tagi

Matiyu 5.25-26

⁵⁷ “Nanfera ε mi nōe kitin se ε yete ma, naxan tinxin ε na liga?

⁵⁸ Xa i yengefaan sigama i ra i kitideni, ε nēma kira yi waxatin naxan yi, i xa kata i na feen jan ε tagi alogo a nama siga i ra kitisaan fēma, alogo kitisaan fan nama i so

doma kanne yii, doma kanne fan yi i sa kasoon na.

⁵⁹ N xa a fala i xa, i mi kele na fo i yanginna birin fi.”

13

Ɛ xun xanbi so ɛ hakene yi

¹ Na waxatini, muxuna ndee yi fa Galile kaane fe fala Yesu xa, Pilati naxanye faxe e yi saraxan bama Ala xa waxatin naxan yi.

² Yesu yi e yabi, a naxa, “Bayo Galile kaane bata faxe na kiini, ɛ mirima na ma nen ba, fa fala hake kanna nan ne ra dangu Galile kaan bonne birin na ba?”

³ Ɛn-ɛn de! N xa a fala ɛ xa, xa ɛ mi ɛ xun xanbi so ɛ hakene yi, ɛ birin faxama nen alo bonne.

⁴ Kore banxin naxan Siloyan yi, a bira muxu fu nun solomasɛɛn naxanye fari, ne fe di? Ɛ mirixi a ma fa fala ne naxu dangu Yerusalɛn kaane birin na ba?

⁵ Ɛn-ɛn de, n xa a fala ɛ xa, xa ɛ mi ɛ xun xanbi so ɛ hakene yi, ɛ birin faxama nen alo bonne.”

Xɔde binla fe sandana

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Xɔde binla yi xɛmena nde yii a nakɔni. A siga a bogin fendeni koni a mi sese to a kɔe ra.

⁷ Nanara, a yi a fala a nakɔ kantanna xa, a naxa, ‘A mato, a jɛɛ saxanna nan ito ra, n fama be yi, n fa xɔdeni ito bogin fen koni n mi se to a ra. A sɛge, i yi a woli ayi, a nama bɔxɔ faɲin kala.’

⁸ Koni a nakɔ kantanna yi a yabi, a naxa, ‘N kanna, a lu na jɛɛ kedenni ito yi. N xa yinla ge a rabilinni, n yi a rafe lɔxɔn na naxan a sabatima.

⁹ Xa xɔde binli ito bogi nayi faraxi, na fan, xa a mi bogi, i yi a sɛge.’ ”

Yesu yi naxalan furetɔn nakendɛya Matabu Lɔxɔni

¹⁰ Matabu Lɔxɔna nde yi, Yesu yi xaranna tima salide banxini.

¹¹ Naxanla nde yi na nun jinan naxin yi naxan fɔxɔ ra, a bata yi a rafura jɛɛ fu nun solomasɛɛ, a bata yi a mafelen, a mi yi fa nɔe a ratinxin jɛ hali!

¹² Yesu a to waxatin naxan yi, a yi a xili, a yi a fala, a naxa, “Nga naxanla, i bata i sɔto i ya fureni ito ra to!”

¹³ A yi a yiin sa a fari, naxanla yi ratinxin kedenna, a yi Ala tantun.

¹⁴ Salide banxin kuntigin yi xɔlɔ, bayo Yesu bata muxun nakendɛya Matabu Lɔxɔni. Nanara, a falan ti yamaan xa, a naxa, “Wanla kɛma xii sennin nan bun, nayi ɛ xa fa na lɔxɔne ma, ɛ fa kɛndɛyaan sɔto, koni a mi ligɛ Matabu Lɔxɔni!”

¹⁵ Marigin yi a yabi, a naxa, “Ɛ tan nafigine, ɛ tan naxanye birin be, ɛ mi ɛ jingena hanma ɛ sofanla fulunma ba, ɛ sa a ramin Matabu Lɔxɔni?”

¹⁶ Awa, Iburahima bɔnsɔnna nan naxanli ito ra, Setana bata naxan xidi jɛɛ fu nun solomasɛɛ. A mi lan, a xa xɔrɔya, a fulun Matabu Lɔxɔni ba?”

¹⁷ Yesu a falan yi a yengɛfane birin nayagi. Na waxatini yamaan birin yi lu sɛwɛ a kabanako feene birin na.

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, Maraka 4.30-32

¹⁸ Yesu naxa, “Alaa Mangayaan maligaxi nanse ra? N na a misalima nanse ma?”

¹⁹ A luxi nen alo sansi kɛɛ xuridina,* xɛmɛn naxan si a xɛɛn ma, a gbo, a findi wudin na, xɔline yi e tɛɛn sa a yi.”

Burun nate sena fe sandana

Matiyu 13.33

²⁰ Yesu mɔn yi maxɔdinna ti, a naxa, “N na Alaa Mangayaan misalima nanse ma?”

²¹ A ligaxi nen alo burun nate sena† naxanla naxan tongo, a yi a sa buru fuɲi bɛnbɛli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te.”

So de xurina fe

Matiyu 7.13-14, 21-23

²² Yesu yi siga taa gbeene nun banxidene ra, a xaranna ti a yi a tinxin Yerusalɛn taan na.

²³ Nde yi a maxɔdin, a naxa, “N kanna, muxun naxan kisima, na mi wuya ba?”

Yesu yi e yabi, a naxa,

²⁴ “Ɛ yixɔdɔxɔ ɛ so de xurin na, n xa a fala ɛ xa, muxu wuyaxi katama nen so feen na koni e mi nɔe soe.”

* **13:19: 13.19** Sansini ito xili nen mutaridi. † **13:21: 13.21** **burun nate sena:** Lebɛnna na a ra naxan burun nagboma ayi.

25 “Banxi kanna kelima nen, a deen balan. E ti a xanbi ra, e deen makonkon folo, e naxa, ‘N kanna, deen nabi nxu xa,’ a e yabima nen nayi, a naxa, ‘N mi e keliden kolon!’

26 Awa, e a yabima nen nayi, e naxa, ‘Nxu bata yi nxu dege, nxu yi nxu min i fema, i bata xaranna ti nxo taani!’

27 A mon a falama nen, a naxa, ‘E tan tinxintarene, e keli n fema, n mi e keliden kolon.’

28 E na Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba nun nabine birin to Alaa Mangayani waxatin naxan yi, koni e tan mi so, e wugama nen nayi, e yi e jinna raxin kati!

29 Yamaan fama nen, sa keli sogeteden nun sogegododen nun yiifari foxon nun komenna ma, e dexo sewa bande dondeni Alaa Mangayani.

30 Nayi, naxanye xanbin na, na ndee sa luma nen yeen na. Naxanye yeen na iki, ne yi sa lu xanbin na.”

Yesu yi Yerusalen taan xanu Matiyu 23.37-39

31 Na waxatin yeteni Farisi muxuna ndee yi fa Yesu fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Keli be yi, i siga yire gbete yi, amasoto Herode waxi i faxa feni.”

32 Yesu yi e yabi, a naxa, “E sa a fala na xulumaseen xa, e naxa, ‘N jinanne kedima nen, n muxune rakendeya to nun tila yi, a soge saxandeni, n yelinma nen n ma wanla ra.’

33 Koni hali na, fo n xa lu sigan tiye nen to nun tila nun tila buda yi, bayo a mi lan nabiin xa faxa yire gbete yi fo Yerusalen taani.”

34 A yi a fala, a naxa, “Yerusalen kaane! Yerusalen kaane! E tan naxanye nabine faxaxi, e yi Alaa xerane magolon. A xonla n suxu nen sanja ma wuyaxi n xa e malan n fema alo tuxe ngana a diine malanma a gabuteen bun ma kii naxan yi, koni e mi tin!

35 Awa, Ala e konna raberinma nen fefe! N xa a fala e xa, e mi fa n toma han e yi a fala, e naxa, ‘Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!’ ”

14

Yesu yi fureton nakendeya

1 Matabu Loxona nde yi, Yesu yi siga a degedeni Farisi muxu gbeena nde konni. Awa, yamaan yi Yesu matoma kati!

2 Xemen naxan fatin yi makusinx, na yi fa Yesu yetagi.

3 Yesu yi sariya karamoxone nun Farisi muxune maxodin, a naxa, “A daxa muxune yi rakendeya Matabu Loxoni ba, hanma na mi lan?”

4 Koni e mi a yabi hali! Yesu yi xemen tongo, a yi a rakendeya, a siga.

5 Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa dii xemena hanma turana e tan nde yii, xa a bira xopinna kui Matabu Loxoni, i mi a ratema mafuren Matabu Loxoni ba?”

6 Koni e mi no a maxodinna yabe.

Yeteyitena fe

7 Yesu mon yi falan ti muxu xilixine xa sandani, amasoto a yi e rakerosima e katama daxoneni yeen na kii naxan yi, a naxa,

8 “Muxuna nde na i xili paxalandi ti malanni waxatin naxan yi, i nama dexo yeen na, amasoto yanyina nde muxu gbete xilixi naxan dangi i tan na.

9 Awa, naxan e birin xilixi, na fama nen, a yi a fala i xa, a naxa, ‘Daxoneni ito so a yii.’ Xa na liga, i yagima nen nayi amasoto i bata keli na daxode fapini.

10 Koni e na i xili waxatin naxan yi, siga i sa dexo xanbin na, nayi i xoye yatigin fama nen i fema, a yi a fala i xa, a naxa, ‘Soxo, fa i magodo yire fapini ito yi.’ I binyama nen nayi muxu xilixin bonne birin yetagi.

11 Amasoto naxan birin a yete yitema, na magodoma nen. Naxan na a yete magodo, na yitema nen.”

12 Yesu yi a fala xoye yatigin xa, a naxa, “Xa i ferijen seen hanma ximenna soma yamaan yii, i nama i xoyine xili, hanma i ngaxakedenne hanma i xabilane hanma i dexo bode nafulu kanne, amasoto ne fan i xilima nen, e yi i ya donla saran.

13 I na paxanaxan ti waxatin naxan yi, i xa yiigelitone xili e nun madontone nun sankalitone nun danxutone.

14 Awa, i barayin sotoma nen nayi amasoto ne mi no a donla saranje. Koni Ala a saranna fiye muxu tinxinxine rakeli waxatini sayani.”

*Dεge malan gbeena fe sandana
Matiyu 22.1-10*

¹⁵ Donse donna nde yi a fεma, na ito mε waxatin naxan yi, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Muxu sεwaxin nan ne ra naxanye balon donma Alaa Mangayani.”

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Xεmεna nde yi na naxan donse donna malan gbeen ti, a muxu wuyaxi xili.

¹⁷ Na malanna waxati saxini, a yi a walikεεn nasiga, a xa sa a fala a muxu xilixine xa, a e xa fa, seene birin bata yi yelin yitεnjε!

¹⁸ Koni e birin yi e makone fala fεlε. A singe ra xiin yi a fala walikεεn xa, a naxa, ‘N bata xεεn sara fε n xa sa na mato, yandi i hake lu n xa.’

¹⁹ Bonna naxa, ‘N bata njinge fu sara, n sa e matoma, yandi i xa i hake lu n xa.’

²⁰ Bonna fan naxa, ‘N baxi njaxanla futu-deni nεn. Nanara, n mi nεε sigε.’

²¹ Walikεεn yi xεtε, a sa na birin fala a kuntigin xa. Awa, banxi kanna yi xεlε nayi han, a yi a fala a walikεεn xa, a naxa, ‘I mafura, i siga kirane xεn ma, i sa fa yiigelitεne nun madεntεne nun danxutεne nun sankalatεne ra.’

²² A mi bu walikεεn naxa, ‘N kanna, i naxan fala n xa, n bata na liga koni dεxεdena ndee mεn luxi.’

²³ Nanara, kuntigin yi a fala walikεεn xa, a naxa, ‘Siga xεεn ma kirane xεn ma e nun burunna ra, i kankan yamaan ma, e xa fa, alogo n ma banxin xa rafe.

²⁴ N xa a fala i xa, muxun naxanye xilixi, ne sese mi fa fεripen seni ito donjε!’ ”

*Bira Yesu fεxε ra
Matiyu 10.37-38*

²⁵ Yama gbeen yi Yesu fεxε ra sigatini, a yi a yεε rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa,

²⁶ “Muxu yo fa n tan fεma, a mi nεε findε n ma xarandiin na fε a xa a mε a nga nun a fafe ra e nun a njaxanla nun a diine nun a ngaxakeden xεmεmane nun a njaxalanmane nun a yεtεεn na.

²⁷ Muxu yo mi a faxa wudin* tongo, a bira n fεxε ra, na mi findε n ma xarandiin na.

* **14:27: 14.27** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxes. Ito bunna nεεn, fa fala fε Yesu a xarandiine xa e wεkile sayaan na Yesu fεxε ra.

²⁸ Xa ε tan nde waxi a xεn, a xa sangansoon ti, a dεxεma nεn singen, a yi a gbetin yate a yi a kolon naxan njaxεn a yii, xa na wanla njanjε.

²⁹ Xa a mi na liga, a na yelin a bεten sε waxatin naxan yi, a mi nεε sangansoon napanjε. Naxan birin na na to, e a magelema nεn.

³⁰ E a falama nεn, e naxa, ‘Xεmεni ito bata banxin ti fεlε koni a mi nεxi a rapanjε!’ ”

³¹ Yesu naxa, “Xa mangana nde na naxan ma gali muxu wuli fu liyε, a waxi a xεn ma, a xa sa mangan bonna yεngε naxan ma gali sigε han muxu wuli mεxεjε, a dεxεma nεn singen, a yi a yate xa a sεnbεn na mangan yεngε.

³² Xa sεnbε mi a yii, a xεraan nasigama nεn benun a xa a fεman li, a yi a mafan, alogo e nama yεngε.

³³ Awa, a na kii nin, ε tan nde keden mi nεε findε n ma xarandiin na fε a xa a yii seen birin yiba.”

*Fεxεna fe
Matiyu 5.13, Maraka 9.50*

³⁴ “Fεxεn fan, koni xa a mεxεmεxεnna ba ayi, a fa ramεxεmεxεnna nanse ra nayi?

³⁵ A mi lan bεxεn ma, a mεn mi findε lεxεn na sansine xa fε a xa woli ayi nεn. Xa tunla naxan ma a feen mε, na xa a tuli mati!”

15

*Yεxεε tununxina fe sandana
Matiyu 18.12-14*

¹ Lεxεna nde mudu maxinle nun yulubitε wuyaxi yi fa Yesu fεma e tuli matideni.

² Farisi muxune nun sariya karamεxεne yi falan ti fεlε e dε bun ma, e naxa, “Xεmεni ito yulubitεne yisuxuma, a yi a dεge e fεma.”

³ Nanara, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa,

⁴ “Xa yεxεε kεmε ε tan nde yi, na nde keden yi lε ayi, a nanfe ligama? A yεxεε tonge solomanaanin e nun solomanaaninna luma nεn burunna ra, a sa a tununxin fen han a yi a to.

⁵ A na a to waxatin naxan yi, a sεwama nεn, a yi a sa a kεε ma,

⁶ a mən yi siga a ra a konni, a yi a dəxə bodene nun a xəyine xili, a yi a fala e xa, a naxa, 'En səwa amasəto n ma yexəen naxan yi tununxi n bata a to!'

⁷ N xa a fala ε xa, a na kii nin, səwan tima nən ariyanna yi hake kan keden tubixina fe ra dangu tinxin muxu tonge solomanaanin e nun solomanaaninna ra naxanye mirixi a ma fa fala e mako mi tubin ma."

Gbeti gbanan tununxina fe

⁸ "Awa, gbeti gbanan fu naxanla naxan yii, xa na keden tunun a ma, a nanfe ligama? A lenpun nan nadεgema, a yi a banxin makə mafuren, a yi a fen yiren birin yi han a yi a to.

⁹ A na a to waxatin naxan yi, a a xəyine nun a dəxə bodene xilima nən e bode xən ma, a yi a fala e xa, a naxa, 'En səwa en bode xən ma amasəto n ma gbetin naxan tunun, n bata a to!'

¹⁰ Awa, n xa a fala ε xa a na kii nin, Alaa malekane səwama nən hake kan keden na fe ra naxan bata tubi."

Dii Xeme tununxina fe sandana

¹¹ Yesu yi lu falan tiye, a naxa, "Xemena nde yi na, dii xeme firin yi a yii.

¹² A xurimaan yi a fala a fafe xa, a naxa, 'N fafe, i ya nafunla taxun, i n gbeen so n yii.* Awa, a fafe yi nafunla taxun e nun a tada ra.

¹³ Waxatidi danguxina xurimaan yi a gbee seene sara, a gbetin tongo, a siga yamana makuyena nde yi, a sa a gbetin birin kala dunupa feene yi.

¹⁴ A yii seen birin yi jan, na xanbi ra, kamε gbeen yi so na yamanan birin yi, sese mi yi fa a tan yii sənən.

¹⁵ Awa, a siga na yamanan dugureнна nde fema wali kedeni, na yi a rasiga a xeen ma xəsε kantandeni.

¹⁶ Xəsene toge dagin naxan donma, a xənla yi a suxu a xa na nde don koni muxe mi na so a yii.

¹⁷ Dənxən na, a yi a miri, a naxa, 'N fafe a walikene donseen donma han e mi a janpe koni kamena n tan faxamaan ni i ra.

¹⁸ N xa siga n fafe fema n sa a fala a xa, n naxa, N fafe, n bata haken liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo.

¹⁹ I mi lan sənən i xa n xili fa fala i ya diina, i xa n suxu alo i ya walikεen bonne.'

²⁰ Awa, a keli, a xete a fafe konni."

"Benun a xa na li waxatin naxan yi, a fafe yi a to fe, a ndedi makuya. A kininkinin a ma kati, a yi a bara, a sa a ralan, a yi a yiin nabilin a dii xemen ma, a yi a sunbu.

²¹ A dii xemen naxa, 'N fafe, n bata haken liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo, a mi lan sənən i xa n xili fa fala i ya diina.'

²² Koni a fafe yi a walikene xili, a naxa, 'E mafura, ε fa doma gbeen na, ε yi a ragodo a ma, ε yii rasoon so a yii sonla ra, ε sankidin so a sanni.

²³ E sa jinge raturaxin faxa, en malanna raba, en səwa.

²⁴ Amasəto n ma dii xemen bata yi faxa nun koni iki a niin bata bira ayi mən. A bata yi tunun nun koni iki, n bata a to.' Awa, e naxan naxan fəlo."

²⁵ "Na waxatini, dii xemen forimaan sa xeen ma. A faxi na sa keli xeen ma, a maso banxin na waxatin naxan yi, a sumun xuiin nun bodon ti xuiin mε.

²⁶ Awa, a walike keden xili, a yi a maxədin, a naxa, 'Nanfe ligaxi?'

²⁷ Walikεen yi a yabi, a naxa, 'I xunyen bata fa, i fafe bata jinge raturaxin faxa a xa, amasəto a mən bata a dii xemen to, a kende.'

²⁸ A tada yi xəlo kati, a mi tin soε banxini. Nanara, a fafe yi fa, a yi a mafan a xa so.

²⁹ Koni, a yi a yabi, a naxa, 'A mato, n bata jεeni itoe birin wanla ke i xa alo konyina, n mi i ya yamarin matandi hali sanja ma keden pe. I nanse soxi n yii? Hali sii diina, i mi a so n yii nxu nun n lanfane yi səwa nxu bode xən ma!

³⁰ Koni i ya dii xemen naxan bata i ya nafunla birin kala yalunyani, bayo na mən bata fa, i bata jinge raturaxin faxa a xa!'

³¹ A fafe yi a yabi, a naxa, 'N ma diina, i tan n fema be waxatin birin, n yii seen birin i tan nan gbee a ra.

³² Koni a lan en xa malanna ti, en səwa amasəto i xunyen bata yi faxa nun koni a niin bata bira ayi iki. A bata yi tunun nun koni iki n bata a to.' "

* 15:12: 15.12 A waxi a keen nan xən benun a baba xa faxa.

16

Kuntigi tinxintarena fe

¹ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Nafulu kannna nde yi na nun, walikεen yi naxan yii a feene xun na. Muxune yi a fala nafulu kannna xa, e naxa, ‘I walikε mangan naxan dɔxi, a i ya nafunla kalama.’

² Nafulu kannna yi na walikε mangan xili banxini, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N naxan mεxi i ya fe yi ito ra, na di? N nafunla naxan soxi i yii, fa i dεntεge amasɔtɔ n mi i findima walikε mangan na sɔnɔn.’

³ A yi a fala a yεtε ma, a naxa, ‘N ma kuntigina n yiibama nɛn n ma wanli ito ra, n nanfe ligama nayi? Sɛnbε mi n na n xεen sa, n yagima nɛn xanditideni.

⁴ Koni n naxan ligama, n bata na kolon iki! Benun n xa n yii ba wanli waxatin naxan yi, n xɔyine sɔtɔma nɛn naxanye n yisuxε e konne yi.’

⁵ Awa, a kuntigina donla muxun naxanye birin ma, a yi ne xili. A yi a fala a singe ra xiin xa, a naxa, ‘N ma kuntigina donla yoli i ma?’

⁶ A yi a yabi, a naxa, ‘Oliwi turen liga se xungbeen yε kεmε donla nan n ma.’ Walikε mangan yi a fala, a naxa, ‘I ya doli kedin nan ito ra, dɔxɔ, i tonge suulun sɛbε.’

⁷ A yi a fala bonna xa, a naxa, ‘Yoli i tan ma?’ Na yi a yabi, a naxa, ‘Malo bεnbɛli kεmε nan n ma.’ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, ‘I ya doli kedin nan ito ra, tonge solomasεxε sɛbε.’

⁸ Na walikε manga tinxintarena kuntigin yi a matɔxɔ a to kɔtaxi ayi fe paxi rabadeni, amasɔtɔ dunuɲa muxune kɔta fe paxi rabadeni dangu kεnenna gbee muxune ra.”

⁹ Yesu yi a fala, a naxa, “E xɔyine fen ε yεtε xa dunuɲa nafunli alogo a na ɲan i yii waxatin naxan yi, naxanye ariyanna yi ne ε yisuxuma nɛn habadan banxine yi.

¹⁰ Naxan lannayaan liga fedi xurini, na lannayaan ligama nɛn fe gbeene fan yi. Koni naxan tinxintareyaan ligama fe xurine yi, a tinxintareyaan ligama nɛn fe gbeene fan yi.

¹¹ E nafunla naxan soma ε yii dunuɲa yi, xa ε mi lannayaan liga nayi, nde lama ε ra nafulu feni ariyanna yi?

¹² Xa ε mi lannayaan liga muxune gbeeni, nde i tan gbeen soma i yii?”

¹³ “Walikε yo mi nɔε walε kuntigi firinna xa sanɲa ma kedenni. Amasɔtɔ a kedenna rajaxuma nɛn, a kedenna xanu, hanma a kedenna binya, a yi a mε bonna ra. E mi nɔε wanla kε Ala nun nafunla xa sanɲa ma kedenni.”

Yesu yi yamaan kawandi

Matiyu 11.12-13, 5.31-32, Maraka 10.11-

¹²

¹⁴ Farisi muxune yi ito birin mε, e yi Yesu magele amasɔtɔ e bata gbetin xanu.

¹⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E yεtε findima muxu tinxinxine ra yamaan yεtagi, koni Ala tan ε bɔɲε yi feen kolon. Amasɔtɔ muxun feen naxan yatεxi, fe haramuxin nan na ra Ala yεε ra yi.”

¹⁶ “Benun Yoni gbee waxatin xa a li Sariya Kitabun nun nabine kitabune nan yi ralima nun. Fɔlɔ na waxatin ma Alaa Mangayana fe Xibaru Faɲin yi rali, muxun birin yi e yixɔdɔxɔ, e so a yi.

¹⁷ Koni kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna danguma nɛn benun Sariya Kitabun sɛbɛnla yiredi keden xa ba a ra.”

¹⁸ “Xεmɛn naxan na a mε a ɲaxanla ra a yi nde gbεtε futu, na bata yalunyaan liga. Xεmɛn naxan na ɲaxalan namεxin futu, na fan bata yalunyaan liga.”

Nafulu kannna nun Lasarusi a fe

¹⁹ Yesu naxa, “Nafulu kannna nde yi na nun naxan yi marabɛri baxi dugi sare xɔdεxεne ra, a yi ɲaxunni waxatin birin.

²⁰ Yiigelitɔna nde fan yi na nun, a xili Lasarusi, koron yi a fatin birin ma. Na yi saxi nafulu kannna dεen na waxatin birin.

²¹ A yi waxi a xɔn ma bande kεsedin naxanye yolonma keli nafulu kannna tabanla ra, a xa ne don. Barene fan yi lu a korone dε kɔɲε.

²² Xεmε yiigelitɔn na yi faxa, malekane yi siga a ra Iburahima dεxɔn ma yire ɲaxumɛni. Awa, nafulu kannna fan yi faxa, e yi a maluxun.

²³ A tɔrɔ laxira yi kati! A yi a yεε rasiga, a yi Iburahima to wulani, Lasarusi a dεxɔn ma.

²⁴ A yi gbelegbele, a naxa, ‘N Fafe Iburahima, kininkinin n ma, Lasarusi xε n ma,

a xa a yii sonla sin igeni, a yi fa a dindin n lenna ma, amasotō n tōrōxi tēni be kati!’

²⁵ Koni Iburahima yi a yabi, a naxa, ‘N ma dii, i xaxili na xōn ma ba, i yi kēndē waxatin naxan yi, i se fajin birin sōtō nēn koni Lasarusi tan yi tōrōn nin. Iki a tan sēwaxi be, i tan tōrōni.

²⁶ Mōn sōnōn, yili gbeenā en tagi alogo naxanye waxi keli feni be, siga i fēma, ne nama siga. Muxe nama keli i fan fēma mēnni fa nxu fēma be.’

²⁷ Nafulu kanna naxa, ‘N fafe, n na i mafanma, i xa Lasarusi xē, a xa siga n fafe konni,

²⁸ bayo ngaxakedenmaan muxu suulun na yi, a xa sa e kawandi alogo e nama fa tōrō yireni ito yi be.’

²⁹ Iburahima yi a yabi, a naxa, ‘Musa nun nabine falane e fēma na, e xa ne xuiin namē.’

³⁰ Nafulu kanna yi a yabi, a naxa, ‘N fafe Iburahima, na mi a gasē! Koni xa muxun keli sayani, a siga e fēma, e e xun xanbi soma e hakēni nēn, e tubi.’

³¹ Koni Iburahima naxa, ‘Xa e mi e tuli mati Musa nun nabine ra, hali muxun keli sayani, a siga e fēma, e mi lē a ra.’ ”

17

Yulubinafe

Matiyu 18.6-7, Maraka 9.42

¹ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Feen naxanye muxune birama yulubini, a fēre mi na fō ne xa taran na, koni gbalona e yēē ra naxanye na findi sabun na.

² A yi lan ne ma, gēmē gbeen xa xidi e kōē ra, e woli baan nin benun e xa diidi xurini ito nde keden bira yulubini.

³ E a liga ē yeren ma!”

“Xa i ngaxakedenma hakēn liga, i xa a sōnna yita a ra. Xa a na feen bejin, i xa a mafelu.

⁴ Xa a hakēn liga i ra sanja yi solofere soqe kedenni, koni a yi fa i fēma na waxatin birin yi, a naxa, ‘N bata nimisa,’ a mafelu.”

Denkeleyanafe

* **17:6: 17.6** Sansini ito xili nēn mutaridi. † **17:14: 17.14****dogonfontōna:** Alaa sariyan kui, dogonfontōn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nēn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinje dogonfontōn na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nēn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfontōna na ba muxun ma, fō a xa saraxan ba alogo a mōn xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dōxō a konni. A mato Saraxaraline sora 14.

⁵ Xērane yi a fala Marigin xa, e naxa, “Nxō denkeleyaan fari sa.”

⁶ Marigin yi e yabi, a naxa, “Xa ē denkeleyaan gbo ayi alo sansi kēse xuridina,* ē nōē a fale nēn wudi bili gbeen i to ma, ē naxa, ‘I yetē tala bōxōni, i sa ti fōxō igen tagi!’ A ē fala xuiin suxuma nēn.”

Walikēn lan a xa naxan liga

⁷ “Xa konyina ē tan nde yii naxan xēn sama hanma a yēxēne kantan, a na fa waxatin naxan yi, sa keli xēn ma, i a falama a xa nēn ba, fa fala, ‘Fa i dēge?’

⁸ E n-ēn, koni i a falama nēn, i naxa, ‘N ma ximēnna rafala, i yi i ya walikē domain tongo, i wanla kē n xa. N na n dēge waxatin naxan yi, n yi n min, na xanbi ra i fan yi i dēge, i yi i min.’

⁹ Konyi kanna mi barika birē a konyin xa bayo a bata wanla kē a tixi naxan na.

¹⁰ E tan fan na kii nin ē na Alaa yamarine birin suxu waxatin naxan yi, ē xa a fala, ē naxa, ‘Konyin nan tun nxu tan na, nxu bata nxō wanla kē.’ ”

Yesu yi dogonfontō fu rakēndēya

¹¹ Yesu sigama Yerusalēn taani waxatin naxan yi, a dangu Samariya yamanan nun Galile yamanan tagi.

¹² A soma taadina nde yi waxatin naxan yi, dogonfontō fu yi a ralan. E yi yire makuyeni. E gbelegbele, e naxa,

¹³ “Nxu kanna! Yesu! Kininkinin nxu ma!”

¹⁴ Yesu yi e to, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga saraxaraline konni, e xa ē mato.”†

Awa, e sigama kiraan xōn ma waxatin naxan yi, e kēndēya.

¹⁵ Muxu keden yi e tagi, na a to waxatin naxan yi, fa fala a bata kēndēya, a xetē Ala tantunje a xuini texin na.

¹⁶ A bira Yesu sanna bun ma, a yetagin yi lan bōxōn ma, a barikan bira a xa. Samariya kaan nan yi na xēmēn na nun.

¹⁷ Yesu yi a fala, a naxa, “Muxu fu xa mi kēndēyaxi ba? A dōnxē muxu solo-manaaninna bonne tan minēn yi?”

¹⁸ Muxu yo mi luxi naxan xetexi, a fa barikan bira Ala xa, fə xəpəni ito ba?”

¹⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i siga, i ya denkeleyaan bata i rakisi.”

*Alaa Mangayaan fa feen taxamasenne
Matiyu 24.23-28, 37-41*

²⁰ Farisi muxuna ndee yi Yesu maxədin, a Alaa Mangayaan fama waxatin mundun yi. A yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan mi fama alo en seen naxan toma.

²¹ Muxu mi a fale fa fala, ‘A mato, a be yi,’ hanma, ‘A sa mənni.’ Amasotə Alaa Mangayana ε tan yi.”

²² A yi a fala xarandiine xa, a naxa, “Waxatina nde fama a xənla ε suxuma nən, ε xa n tan Muxuna Dii Xəmən fa waxatin to koni ε mi a toε.

²³ Nde taranma nən nayi naxanye a falama, e naxa, ‘A sa mənni,’ hanma ‘A be yi.’ Koni ε nama siga, ε nama ε gi a matodeni.

²⁴ Amasotə a luma nən alo kuyen na a jinna masəxən keli bode fəxən na sa ti bode fəxən na. N tan Muxuna Dii Xəmən fama na kii nin n fa ləxəni.

²⁵ Koni fə n xa tərə nən singen kati! A fere mi na fə iki muxune xa e mε n na.

²⁶ Nuhan gbee waxatin liga kii naxan yi,‡ a ligama na kii nin n tan Muxuna Dii Xəmənə waxatini.

²⁷ Muxune birin yi e dεgema na waxatini, e yi e minma, e yi paxanle futuma, e yi e diine fima xəmene ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunkin kui. Fufaana yi fa, a yi e birin faxa.

²⁸ A mən ligama nən na kiini alo a liga Loti gbee waxatini kii naxan yi. Muxun birin yi lu e dεge, e yi e min, e seen sara, e seen mati, e seen si, e banxin ti.

²⁹ Awa, Loti keli Sodoma yi waxatin naxan yi, tən nun dolen ganmatəən yi godo keli kore, a yi e birin faxa. §

³⁰ N tan Muxuna Dii Xəmən na mini kənenni waxatin naxan yi, a ligama na kii nin.”

³¹ “Na ləxəni, muxun naxan a kore banxin kəe ra, na nama godo banxini a yii seene tongodeni. A mən na kii nin, muxun naxan xən ma, na nama fa xete banxini.

³² E xaxili lu Loti a paxanla xən ma.*

³³ Naxan na kata a niin nakisi feen na, na bənəma ayi nən. Naxan na bənə a niini, na kisima nən.

³⁴ N xa a fala ε xa, na kəεen na xεmε firin luma nən sade kedenna ma, keden xalima nən, keden yi lu na.

³⁵ Naxalan firin luma nən se dinni, kedenna xalima nən, keden yi lu na.

³⁶ Xεmε firin luma nən xεen ma, kedenna xalima nən, keden yi lu na.”

³⁷ Xarandiine yi a maxədin, e naxa, “Marigina, na ligama minən yi?” Yesu yi e yabi, a naxa, “Sube faxaxin denaxan yi, dugane e malanma mənna nin.”

18

Kaɲa gilən nun kitisana fe

¹ Na xanbi ra, Yesu yi sandani ito sa e xa, a yi e xaran, a e xa Ala maxandi waxatin birin, e nama xadan,

² a naxa, “Kitisana nde yi taana nde yi nun naxan mi yi gaxuxi Ala yεε ra, a mi danma muxe ra.

³ Kaɲa giləna nde yi na taani nun, na yi siga a fεma, a yi a mafan, a naxa, ‘Kitin sa nxu nun n yengefaan tagi.’

⁴ A bu han, a mi tin, koni dənxeen na a miri a yetε ma, a naxa, ‘Hali n mi gaxu Ala yεε ra, n mi danje muxe ra,

⁵ koni bayo kaɲa giləni ito n yεε gbama ayi, n xa kata, n xa a kitin sa, xa na mi a ra a luma fε nən waxatin birin han n tunna xələ n ma.’ ”

⁶ Awa, Marigin mən yi siga falan ma, a naxa, “Kiti bolon tinxintaren naxan fala, ε tuli mati na ra.

⁷ Awa, Ala mi a gbee muxune xun mafale ba, naxanye a xilima kəεen nun yanyin na? A buyε na yi ba?

⁸ N xa a fala ε xa, a e xun mafala kitin bolonma nən mafuren! Koni n tan Muxuna Dii Xəmən na fa waxatin naxan yi, n denkeleyaan liye dunuɲa yi ba?”

Farisi muxune nun mudu maxinla fe sandana

⁹ Yesu yi sandani ito fan sa na muxune xa naxanye laxi e yetεna tinxinyaan na, e muxun bonne yalagi.

‡ 17:26: 17.26 Dunuɲa Fələn 6.5-12 nun 7.6-23 § 17:29: 17.29 Na feen sɛbexi Dunuɲa Fələn 19.24 kui. * 17:32: 17.32 A mato Dunuɲa Fələn 19.26 kui.

¹⁰ A naxa, “Muxu firin yi siga Ala Batu Banxini Ala maxandideni, Farisi muxun nan yi bonna ra, bonna mudu maxinla.

¹¹ Farisi muxun yi ti, a yi Ala maxandi a bɔɔɛni. A Ala maxandi ikiini, a naxa, ‘Ala, n barikan birama i xa amasɔɔ kumade mi n tan na, tinxintare mi n tan na hanma yalundena alo muxun bonne birin a ligama kii naxan yi. N barikan birama i xa amasɔɔ n tan mi ligaxi alo mudu maxinli ito.

¹² Lɔxɔ xun yo lɔxɔ xun n sunna suxuma nɛn soɛ firin, n naxan birin sɔɔma, n ne yaganna fima.’ ”

¹³ “Koni mudu maxinla yi ti yire makuyeni, a mi tin a yɛɛn natɛ kore koni a yi lu a kanke makudunɔɔ, a yi a fala, a naxa, ‘Ee! Ala, kininkinin n tan hake kanna ma!’ ”

¹⁴ Yesu naxa, “N xa a fala ɛ xa, xɛmɛni ito, benun a xa siga a konni waxatin naxan yi, a tinxin nɛn Ala yɛɛ ra yi fefe! Amasɔɔ muxun naxan birin a yetɛ yitema, ne magodoma nɛn. Naxan birin a yetɛ magodoma, ne yitema nɛn.”

Yesu yi duba diidine xa

Matiyu 19.13-15, Maraka 10.13-16

¹⁵ Muxuna ndee yi fa e diidine ra Yesu fɛma, a xa a yiin sa e xunne ma, a duba e xa. Koni a xarandiine to na to, e yi falan ti e ma amasɔɔ e bata fa diidine ra Yesu fɛma.

¹⁶ Koni Yesu yi diidine xili a fɛma, a naxa, “E tin diidine xa fa n fɛma, ɛ nama e raxɛɛ amasɔɔ e tan sifane nan gbee Alaa Mangayaan na.

¹⁷ N xa ɔɔndin fala ɛ xa, xa naxan mi Alaa Mangayaan suxu alo diidine, na mi soɛ Alaa Mangayani mumɛ!”

Xɛmɛ nafulu kanna fe

Matiyu 19.16-30, Maraka 10.17-31

¹⁸ Yahudiyane kuntigina nde yi Yesu maxɔdin, a naxa, “Karamɔxɔ fajina, n nanfe ligɛ n habadan nii rakisɛn sɔɔ?”

¹⁹ Yesu yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfera, i n xilima karamɔxɔ fajina? Muxu yo mi fan fɔ Ala keden peena!

²⁰ I yamarine kolon fa fala, ‘I nama yalunyaan liga, i nama faxan ti, i nama

mupan ti, i nama wule seren ba, i baba nun i nga binya.’* ”

²¹ Xɛmɛn yi a yabi, a naxa, “Xabu n dii ɔɔɛyani waxatin naxan yi, n ne birin suxi.”

²² Yesu ito mɛ waxatin naxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, “Fe keden nan luxi, i xa i yii seene birin sara, i yiigelitɔne ki, i nafunla sɔɔma nɛn ariyanna yi. Na xanbi ra, i bira n fɔxɔ ra.”

²³ Koni xɛmɛn na mɛ waxatin naxan yi, a bɔɔɛn yi rapaxu a ma kati, amasɔɔ nafunla yi a yii nun kati!

²⁴ Yesu yi a mato, a naxa, “Nafulu kanne so raxɔɔ Alaa Mangayani han!

²⁵ Nafulu kanna so raxɔɔ Alaa Mangayani dangu ɔɔɔmɛn so feen na sagilaan yinla ra.”

²⁶ Muxun naxanye na mɛ, ne yi a maxɔdin, e naxa, “Nde nɔɛ kisɛ nayi?”

²⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxun mi nɔɛ feen naxan ligɛ, Ala nɔɛ na ligɛ nɛn.”

²⁸ Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin bɛɔin, nxu bira i fɔxɔ ra.”

²⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɔɔndin fala ɛ xa, naxan birin bata a konna lu na hanma a ɔɔaxanla hanma a ngaxakedenne hanma a sɔɔ muxune hanma a diine Alaa Mangayana fe ra

³⁰ na kanna na ɔɔxɔn sɔɔma nɛn dangu na ra waxatini ito yi, a habadan nii rakisɛn fan sɔɔ waxati famatɔni.”

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Matiyu 20.17-19, Maraka 10.32-34

³¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili a fɛma e danna, a yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati! En sigama Yerusalɛn taani, nabine feen naxan birin seɛ n tan Muxuna Dii Xɛmɛna fe yi, ne kamalima nɛn na yi.

³² N tan Muxuna Dii Xɛmɛn soma nɛn siya gbɛtɛne yii, e yi n magele, e yi n nafɛya, e yi e dɛ igen namini n ma.

³³ E n bulanma nɛn, e yi n faxa, koni a soɛ saxandeni n mɔn kelima nɛn sayani.”

³⁴ A falan naxan birin ti, xarandiine mi ne bayen kolon, bayo falan bunna yi luxunxi e ma. Yesu yi falan tima naxan ma fe yi nun, e mi na kolon.

* 18:20: 18.20 Xɔɔɔyaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20

Yesu yi danxutɔɔn nakɛndɛya
Matiyu 20.29-34, Maraka 10.46-52

³⁵ Yesu maso Yeriko ra waxatin naxan yi, danxutɔna nde yi dɔxi kiraan na xanditi-deni.

³⁶ A yamaan dangu xuiin mɛ waxatin naxan yi, a maxɔdinna ti, a naxa, “Nanfe ligaxi?”

³⁷ E yi a fala a xa, e naxa, “Yesu Nasarɛti kaan nan danguma.”

³⁸ A gbelegbele, a naxa, “Dawuda a Dii Xɛmɛn Yesu, kininkinin n ma!”

³⁹ Muxun naxanye yɛɛn na, ne yi xarɛ a ma, a xa a dundu koni a mɔn yi gbelegbele kati! A naxa, “Dawuda a Dii Xɛmɛn Yesu, kininkinin n ma!”

⁴⁰ Awa, Yesu yi ti, a yi a fala, a e xa fa danxutɔɔn na a fɛma. A fa a fɛma waxatin naxan yi, Yesu yi a maxɔdin, a naxa,

⁴¹ “I waxi a xɔn n xa nanfe liga i xa?”

A yi a yabi, a naxa, “N kanna, n waxi a xɔn ma nɛn, n mɔn xa seen to.”

⁴² Yesu yi a fala a xa nayi, a naxa, “I xa seen to, i ya dɛnkɛɣyaan bata i rakɛndɛya.”

⁴³ Xɛmɛn yi seen to mafurɛn, a bira Yesu fɔxɔ ra, a Ala matɔxɔma. Yamaan na to waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun kati!

19

Yesu nun Sakɛyɛ a fe

¹ Yesu yi so Yeriko yi, a dangumatɔɔn nan yi a ra nun.

² Mudu maxinle kuntigina nde yi na nun a xili Sakɛyɛ. Nafulu kanna nan yi a ra.

³ A yi kata a xa Yesu to alogo a xa a kolon muxun sifan naxan a ra, bayo a yi dungi nun, a mi yi nɔɛ Yesu toɛ amasɔto yamaan yi gbo.

⁴ Nanara, a yi siga a giyɛ yamaan yɛɛ ra, a sa te xɔdɛ binla kɔɛ ra alogo Yesu nɛɛn dangɛ kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, a xa a to.

⁵ Yesu na li waxatin naxan yi, a yi a yɛɛn nate kore, a yi a fala Sakɛyɛ xa, a naxa, “Sakɛyɛ, godo mafurɛn, amasɔto n yigiyama i konna nin to!”

⁶ Sakɛyɛ yi godo mafurɛn, a yi a rasɛnɛ sɛwani.

⁷ Muxun naxanye birin na to, e falan ti fɔlɔ e dɛ bun ma, e naxa, “Xɛmɛni ito bata sa yigiya hake kanna konni.”

⁸ Sakɛyɛ yi keli a ti, a yi a fala Marigin xa, a naxa, “N kanna, a mato, n na n ma nafunla fɔxɔ kedenna soma yuigelitɔne yii nɛn. Xa n bata naxan yii se kansun, n na jɔxɔn naanin naxɛtɛma nɛn na kanna ma.”

⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Muxune bata kisin sɔto denbayani ito yi to. Ibu-rahima bɔnsɔnna nan xɛmɛni ito fan na.

¹⁰ Amasɔto naxanye lɔxi ayi, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn faxi ne nan fende yi, n yi e rakisi.”

Xɛma gbananna fe sandana
Matiyu 25.14-30

¹¹ Muxune yi Yesu xuiin namɛma, a sandan sa e xa. Bayo a bata yi maso Yerusalen taan na, e yi a miri a Alaa Mangayaan yi minima nɛn kɛnɛnni.

¹² Nanara, Yesu naxa, “Muxu gbeenade yi na nun naxan siga yamana makuyeni, a xa findi a konna mangan na, na xanbi ra, a xɛtɛ a konni.

¹³ Benun a xa siga a sigatini, a yi a walikɛ fu xili, a xɛma gbananna so e keden kedenna birin yii, a naxa, ‘E kata ɛ tɔnɔn sɔto itoe fari n xanbi han n fa.’

¹⁴ Koni a yamanan muxune bata yi a rajaxu. Nanara, e xɛrane rasiga a fɔxɔ ra, e naxa, ‘Nxu mi waxi a xɔn ma, xɛmɛni ito xa mangayaan sɔto nxu xun na.’ ”

¹⁵ “Koni xɛmɛn na yi mangayaan sɔto, a mɔn yi xɛtɛ a konni. A xɛma gbananne so a walikɛɛn naxanye yii, a ne xili mafurɛn, a e tɔnɔn naxanye sɔtɔxi, e xa na yita a ra.

¹⁶ A singe ra xiin yi fa, a naxa, ‘N kanna, i xɛma gbananna naxan so n yii, n bata fu sɔto a fari.’

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, ‘I bata i yixɔdɔxɔ, walikɛ fajin nan i tan na, amasɔto i bata lannayaan liga fe xurini, n na i findima nɛn kuntigin na taa fu xun na.’

¹⁸ Walikɛɛn firinden yi fa, a naxa, ‘N kanna, i xɛma gbananna naxan so n yii, n bata suulun sɔto a fari.’

¹⁹ A yi a fala na fan xa, a naxa, ‘N na i dɔxɔma nɛn taa suulun xun na.’

²⁰ Walikɛɛn bonna fan yi fa, a naxa, ‘N kanna, i ya xɛma gbananna rasuxu. N na a ramaraxi dugi dungin nin.

²¹ N gaxuxi i yɛɛ ra amasɔto i ya fe xɔdɔxɔ, i gbee mi seen naxan na, i na nan tongoma. I mi naxan wolixi, i na nan xabama.’

²² A yi a fala a xa, a naxa, 'I tan walike naxina, n na i yalagima i yeɛ de xuiin nan ma! I a kolon fa fala n ma fe xɔdɔxɔ, n gbee mi seen naxan na, n na nan tongoma. N mi naxan sixi, n na nan xabama.

²³ Awa, nanfera nayi, i mi n ma gbetin taxu gbeti mara banxin yulane ra, alogo n na fa waxatin naxan yi, n yi gbetin nun a tɔnɔdin sɔtɔ?

²⁴ Naxanye yi tixi na yi, a yi a fala ne xa, a naxa, 'E xɛmaan ba ito yii, xɛmaan gbanan fuun yi naxan yii, e a so na yii.'

²⁵ E yi a fala a xa, e naxa, 'Nxu kanna, koni xɛmaan gbanan fu a tan yii!'

²⁶ A yi e yabi, a naxa, 'N xa a fala e xa, seen muxun naxan birin yii, nde sama nɛn ne xun ma e xa, koni se mi naxan yii hali naxan di a yii, na be a yii.

²⁷ Nba, n yaxuni itoe a mi rafan naxanye ma, n xa findi mangan na, e fa ne ra be yi, e yi e faxa n yeɛtagi! "

Yesu so fena Yerusalen taani

Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11, Yoni 12.12-19

²⁸ Yesu ito fala xanbini, a siga e yeɛ ra Yerusalen taani.

²⁹ A maso Betifage taan nun Betani taan na Oliwi Geyaan dɛxɔn ma waxatin naxan yi, a yi a xarandii firin nasiga a yeɛ ra,

³⁰ a yi a ɲungu e ma, a naxa, "E siga banxidɛɛn na e yeɛ ra. E nɛma na liye waxatin naxan yi, e sofalidin xidixin toma nɛn muxɛ munma dɔxɔ naxan fari singen. E a fulun, e fa a ra be.

³¹ Xa muxuna nde e maxɔdin fa fala, 'E ito fulunma nanfera?' e a fala e xa, e naxa 'Marigin nan mako a ma.' "

³² Nayi, e yi siga. Marigi Yesu naxan birin fala e xa, e sa na birin li na kiini alo a a fala e xa kii naxan yi.

³³ E yi sofalidin fulunma waxatin naxan yi, a kanna yi a fala e xa, a naxa, "E ito fulunma nanfera?"

³⁴ E yi a yabi, e naxa, "Marigin makona a ma."

³⁵ E siga sofalidin na Yesu fɛma. E yi e domane yifulun sofalidin fari, e yi Yesu mali a dɔxɔ a fari.

³⁶ A yi sigama waxatin naxan yi, yamaan yi e dugine yifulun kiraan xɔn a yeɛ ra a binya feen na.

³⁷ A maso Yerusalen taan na waxatin naxan yi, a na kiraan li naxan godoma Oliwi Geyaan bun ma. Xarandiin birin yi barikan bira fɔlɔ Ala xa, e yi a tantun e xui yitexin na, fata kabanako feen birin na e naxanye toxi.

³⁸ E yi a fala, e naxa, "Mangan naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Bɔɲɛ xunbenla xa lu ariyanna yi e nun binyena!"

³⁹ Farisi muxuna ndee yi yamaan ye, na ndee yi falan ti Yesu xa, e naxa, "Karamɔxɔ, i ya xarandiine yamari, e xa e dundu."

⁴⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa a fala e xa, xa e dundu, gɛmɛni itoe nan sɔnxɔma."

Yesu yi wuga Yerusalen ma fe ra

⁴¹ A maso taan na waxatin naxan yi, a yi a to, a wuga a fe ra,

⁴² a naxa, "Ee! E tan, xa e yi bɔɲɛ xunbenla kiraan kolon nun to, na yi lan, koni iki e mi a kolonɲɛ amasɔtɔ a bata luxun e ma!

⁴³ Lɔxɔna nde a lima e ma nɛn, e yaxune luma e rabilinɲɛ nɛn, e yi gbingbinna rate taan nabilinni, e kiraan bolon e ma yiren birin yi.

⁴⁴ E e halagima nɛn, e nun muxun naxanye birin taan kui. Hali gɛmɛ keden pena, a mi luyɛ a funfuni e taani ito yi, amasɔtɔ Ala fa e kisideni waxatin naxan yi, e mi yi a kolon nun!"

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-17, Maraka 11.15-19, Yoni 2.13-22

⁴⁵ Yesu yi so Ala Batu Banxini, a saresone kedi fɔlɔ,

⁴⁶ a yi a fala e xa, a naxa, "A sɛbɛxi Kitabun kui, Ala naxa, 'N ma banxin xili bama nɛn Ala maxandi banxina.'* Koni e tan bata a findi mupadene luxunden na!"

⁴⁷ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini lɔxɔ yo lɔxɔ. Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan yeɛratine yi kata a faxa feen na.

* 19:46: 19.46 A mato Esayi 56.7 nun Yereimi 7.11 kui.

⁴⁸ Koni e mi yi a kolon e a masote kii naxan yi, bayo yamaan birin yi tuli matixi a ra.

20

Yesu senben maxodinna fe

Matiyu 21.23-27, Maraka 11.27-33

¹ Laxona nde Yesu yi yamaan xaranma Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba, saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone nun yamaan fonne yi fa.

² E yi a fala a xa, e naxa, "I feni itoe ligama senben mundun na? Na fala nxu xa. Nde senben soxi i yii, i yi e liga?"

³ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa e maxodin, e a fala n xa."

⁴ Nde Yoni rafaxi, a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?"

⁵ E yi falan ti folo e bode xa, e naxa, "Xa en na a fala fa fala, 'A kelixi Ala nan ma,' a falama nen nayi fa fala, 'Nanfera, e mi laxi Yoni ra?"

⁶ Koni xa en na a fala fa fala, 'A kelixi muxun nan ma,' yamana en magolonma nen, amasoto e yi laxi a ra fa fala nabiin nan yi Yoni ra nun."

⁷ Nanara, e yi a yabi, e naxa, "Nxu mi a keliden kolon."

⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N tan fan feni itoe ligama senben naxan na, n mi na falama e xa na yi."

Nako kantanne fe sandana

Matiyu 21.33-46, Maraka 12.1-12

⁹ Na xanbi ra, Yesu yi sandani ito sa yamaan xa, a naxa, "Muxuna nde yi manpa bili nakoon sa, a yi a taxu a kantan muxune ra, a keli a konni, a sa buye ayi."

¹⁰ A bogi waxatina a lixina, a yi a walike keden xe nakoon kantan muxune ma, a e xa sa a gbeen so a yii, koni a kantan muxune yi na walikéen bonbo, e yi a raxete, e mi se so a yii.

¹¹ Na xanbi ra, a walike gbetxe e ma, e yi na fan bonbo, e yi a rayagi kati, e yi a raxete, e mi sese so a yii.

¹² A yi walikéen saxanden nasiga e ma. E yi na fan maxolo, e yi a kedi.

¹³ Awa, na xanbi ra nako kanna naxa, 'N nanfe ligama? N xa n nafan dii xemen nasiga e ma, yanyina nde, e danma nen na ra.'

¹⁴ Koni a kantan muxune to a to, e yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nako kanna ke tongon nan ito ra. En na a faxes alogo nakoon xa findi en gbeen na.'

¹⁵ E yi a torotoron nakoon fari ma, e sa a faxes.* Awa, nako kanna na fa waxatin naxan yi, a nanfe ligama a kantan muxune ra?

¹⁶ A na muxune faxama nen, a nakoon taxu muxu gbeteye ra."

Yamaan to na me, e naxa, "Ala xa nxu tanga na ma."

¹⁷ Yesu yi e mato, a yi e maxodin, a naxa, "Kitabun yireni ito bunna di? A naxa, 'Banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxin geme fisamantenna ra.'†

¹⁸ Naxan yo na bira gemeni ito fari, na yigirama nen dungi dungi na. Xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nen."

Mudu fiin maxodinna

Matiyu 22.15-22, Maraka 12.13-17

¹⁹ Sariya karamoxone nun saraxarali kuntigine yi kata Yesu suxu feen na na waxatini amasoto e yi a kolon a sandani ito saxi e tan nan ma fe ra koni e gaxuxi yamaan yee ra.

²⁰ Nanara, e feren fen. E seen so muxuna nde yii naxanye e yete finde muxu tinxinxin na, e ne xe Yesu ma a suxu feen na a fala xuine xon ma alogo e xa no a rasoe yamana kanna senben nun a noon bun ma.

²¹ Na muxune yi a maxodin, e naxa, "Karamoxo, nxu a kolon i xaranna naxan tima e nun i falan naxan tima, e tinxin. Nxu a kolon fa fala i mi muxune rafisaxi e bode xa. I muxune xaranma Alaa kiraan nan ma jondini."

²² A fala nxu xa, xa nxu lanma nxu xa mudun so Romi Manga Gbeen yii ba?"

²³ Koni Yesu yi e yanfantenyaan to, a yi a fala e xa, a naxa,

²⁴ "E gbeti gbananna yita n na. Nde xili nun a yetagin sawura a ma?"

* **20:15: 20.15** Sandani ito kui Ala nan misalixi nako kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xe Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. † **20:17: 20.17** Yaburin 118.22

E yi a yabi, e naxa, “Romi Manga Gbeena.”

²⁵ Nanara, Yesu naxa, “Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii.”[‡]

²⁶ E mi nɔ a suxun fɛrɛn sɔtɛ yamaan yɛtagi. Nanara, e yi e dundu, e kabɛ a fala ti kiin ma.

Faxa muxune rakeli fena

Matiyu 22.23-33, Maraka 12.18-27

²⁷ Saduse muxune[§] yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxa muxune mi kelima sayani, e yi a maxɔdin, e naxa,

²⁸ “Karamɔxɔ, Musa sariyani ito seɓɛ nɛn nxu xa, a naxa, ‘Xa xɛmɛn faxa, a ɲaxanla lu, koni a mi dii lu, na xɛmɛna ngaxakedenndena nde xa kɛ ɲaxanla tongo, e yi diin bari faxa muxun xa.’^{*}

²⁹ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi na yi nun, forimaan yi ɲaxanla futu, a faxa, a mi dii sɔtɔ.

³⁰ A firinden yi na ɲaxanla tongo,

³¹ a saxanden fan yi a tongo. Awa, a liga na kiini muxu soloferene birin na, e birin yi faxa, e mi dii sɔtɔ.

³² Dɔnxɛn na, ɲaxanla fan yi faxa.

³³ Awa, faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, a findima nde a ɲaxalan na nayi? Bayo e muxu soloferene birin bata yi a tongo!”

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Waxatini ito yi, xɛmɛne ɲaxanla futuma nɛn ɲaxanle fan yi dɔxɔ xɛmɛn xɔn,

³⁵ koni naxanye na keli sayani waxati famatɔni, na xɛmɛne mi ɲaxalan fute, a ɲaxanle mi dɔxɛ xɛmɛn xɔn.

³⁶ E luma nɛn nayi alo malekane. E mi faxama, e findima Alaa diine nan na amasɔtɔ e bata keli sayani.

³⁷ Koni Musa na yita nɛn a faxa muxune kelima nɛn sayani. Awa, Kitabun kui, fɔtɔndin gan feen seɓɛxi dɛnaxan yi, Musa yi falan ti Marigina fe yi, a naxa, ‘Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.’[†]

³⁸ Awa, a bunna ni ito ra fa fala niiramine Ala nan a tan na, faxa muxune gbee mi a ra, amasɔtɔ e birin niina e yi Ala yɛɛ ra yi.”[‡]

³⁹ Sariya karamɔxɔna ndee yi falan ti a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, i bata a yabi ki faɲi!”

⁴⁰ Na xanbi ra, e mi fa susu a maxɔdinɲɛ fefe ra.

Yesu yi maxɔdinna ti

Matiyu 22.41-46, Maraka 12.35-37

⁴¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a falama di fa fala Dawuda bɔnsɔnna nan Alaa Muxu Sugandixin na?”

⁴² Amasɔtɔ Dawuda yɛtɛn bata a fala Yaburin Kitabun kui, a naxa, ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, “Dɔxɔ n yiifanna ma

⁴³ han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.” ’[§]

⁴⁴ “Dawuda yi a xili, a naxa, ‘N Marigina.’ Awa, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di?”^{*}

Yesu yi a xarandiine maxadi

Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40

⁴⁵ Yamaan birin yi e tuli mati Yesu ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa,

⁴⁶ “E a liga ɛ yeren ma sariya karamɔxɔne fe yi. A rafan e ma e xa doma gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiyɛ. A rafan e ma yamaan xa e binya, e yi e xɔntɔn lɔxɔ tidene yi. A rafan e ma e xa muxu gbee dɔxɔden sɔtɔ salide banxini e nun dɔxɔde fajine malanni.

[‡] **20:25: 20.25** Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi **a gbeen** na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan na, nayi e fan findixi **Ala gbeen** na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yɛtɛ so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen na. [§] **20:27: 20.27** **Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani. ^{*} **20:28: 20.28** A mato Dunuɲa Fɔlɔn 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui. [†] **20:37: 20.37** A mato Xɔrɔyaan 3.2-6 kui. [‡] **20:38: 20.38** **niiramane:** Ala naxa a Iburahimaa Ala nan a ra. A mi a falaxi nun Iburahimaa Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yɛɛna e ra laxira yi. E mɔn e nii ra Ala yɛɛ ra yi. [§] **20:43: 20.43** Yaburin 110.1 ^{*} **20:44: 20.44** Na waxatini karamɔxɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburin 110 seɓɛ, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala “N Marigina.” Na bunna nɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yɛɛ ra yi.

⁴⁷ E kaɲa gilɛne yii seene bama e yii. E yi e yeɛ mayita sali xunkuyeni. E yalagima nɛn na feene ra han a radangu ayi!”

21

Kaɲa gilɛna kisenana fe

Maraka 12.41-44

¹ Yesu yi a yeɛn nasiga, a nafulu kanne to, e kiseen sama Ala Batu Banxin gbeti maradeni.

² A kaɲa gile yiigelitɔna nde fan to, a gbanan firin sama gbeti sa seen kui.

³ Yesu naxa, “N xa ɲɔndin fala ε xa, kaɲa gile yiigelitɔni ito bata naxan sa, na gbo bonne birin gbeen xa.

⁴ Amasɔɔ bonne naxan saxi, e nafulu dɔnxɛn xa mi ne ra. Koni a tan, hali yiigelitɔn to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nan saxi.”

Ala Batu Banxin kalana fe

Matiyu 24.1-2, Maraka 13.1-2

⁵ Muxune yi a falama a Ala Batu Banxin yi maxidixi gɛmɛ to faɲine nan na e nun muxune yi fama seen naxanye ra kiseen na Ala xa. Yesu naxa,

⁶ “E naxan toma ito ra, waxatina nde fama, gɛmɛn naxanye birin banxini ito yi, keden mi luyɛ a funfuni, e e birin naxuyama ayi nɛn.”

Tɔɔn nun bɛsɛnxɔnyana fe

Matiyu 24.3-14, Maraka 13.3-13

⁷ E yi a maxɔdin, e naxa, “Karamɔxɔ, na ligama waxatin mundun yi? Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?”

⁸ Yesu naxa, “E a liga ε yeren ma alogo muxɛ nama ε mayenden. Amasɔɔ muxu wuyaxi fama nɛn n xinli, e yi a fala, e naxa, ‘A tan nan n tan na.’ E naxa, ‘Waxatin bata a li!’ Koni ε nama bira ne fɔxɔ ra.

⁹ E na yeɲgɛ feene nun murutɛ feene mɛ waxatin naxan yi, ε nama gaxu amasɔɔ a fɛɛ mi na fɔ ne xa liga singen. Koni waxati rapanna munma maso singen.”

¹⁰ A lu falan tiyɛ, a naxa, “Siya keden siyaan bonna yeɲgɛma nɛn yamana keden yi yamanan bonne yeɲgɛ.

¹¹ Bɔxɔn xuruxurun gbeen tima nɛn e nun fitina kamɛn nun fitina furen yi so

yirena ndee yi. Gaxu fe gbeene nun taxamaseri gbeene ligama nɛn kore xɔnna ma.

¹² Koni benun feni itoe birin xa liga, e ε suxuma nɛn, e yi ε bɛsɛnxɔnya. E yi ε raso salide banxine yi, e yi ε makiti, e yi ε sa kasoon na. E sigama ε ra nɛn mangane nun kuntigine fɛma n tan ma fe ra.

¹³ Nayi, ε findima nɛn n serene ra e xa.

¹⁴ E nama xamin, ε sa ε xun mafalama naxan na.

¹⁵ Amasɔɔ n falan nun xaxinla soma ε yii nɛn. Nanara, ε yaxune mi ε tandɛ e yi ε nɔ.

¹⁶ E sɔɔ muxune nun ε ngaxakedenne nun ε xabilane nun ε xɔyine ε soma nɛn e yii, e yi ε tan ndee faxa.

¹⁷ Muxun birin ε rapaxuma nɛn n tan ma fe ra.

¹⁸ Koni hali ε xun sɛxɛ kedenna mi lɔ ayi.

¹⁹ Nayi, ε tunnafan alogo ε niin xa ratanga.”

Yesu yi Yerusalɛn kala feen fala

Matiyu 24.15-21, Maraka 13.14-19

²⁰ “E na a to waxatin naxan yi, sofane bata Yerusalɛn taan nabilin, ε a kolonma nɛn nayi fa fala a kala waxatin mi fa buma sɔnɔn.

²¹ Xa naxan Yudaya yi na waxatini ne xa e gi, e siga geyane fari. Naxanye taan kui, ne xa e gi, e keli taani. Naxanye xɛɛn ma, ne nama xɛɛ taani.

²² Amasɔɔ ‘Tɔɔn Lɔxɔne’ nan ne ra, Kitabun naxan fala, a na birin xa kamali.

²³ Gbalo gbeen ligama nɛn fudi kanne nun dii ngane ra na lɔxɔne yi! Tɔɔ gbeen fama nɛn bɔxɔ xɔnni ito ma. Alaa xɔlɔn fama nɛn yamani ito xili ma.

²⁴ E faxama nɛn silanfanna ra,* ndee sigama nɛn konyiyani yamanan birin yi. Yerusalɛn taan luma nɛn siya gbɛtɛne bun ma han e waxatin yi dɛfe.”

Muxuna Dii Xɛmɛn fa fena

Matiyu 24.29-31, Maraka 13.24-27

²⁵ “Awa, na waxatini taxamasenna sama nɛn sogen ma, e nun kiken nun sarene ma. Dunuɲa siyane birin yigitɛgɛma nɛn nayi, e gaxu fɔxɔ igen xuiin nun xunfan gbeen yeɛ ra.

²⁶ Feen naxanye ligama dunuɲa yi, muxune nɛma ne mamɛ waxatin naxan yi, e

* 21:24: 21.24Silanfanna: Sofane yeɲgɛso dɛgɛmana.

gaxuma nɛn, e fuga a ra. Amasɔto kore xɔnna sɛnbɛni maxama nɛn.

²⁷ N tan Muxuna Dii Xɛmɛn minima nɛn kɛnɛnni, n fa kundani sɛnbɛni e nun binye gbeeni.

²⁸ Koni feni itoe na liga fɔlɔ waxatin naxan yi, ɛ xa ɛ xunna rakeli, ɛ yi ɛ yɛɛn nabi amasɔto ɛ xunba waxatin bata maso.”

Xɔdɛ binla fe taxamasenna

Matiyu 24.32-35, Maraka 13.28-31

²⁹ Na xanbi ra, Yesu yi sandana nde sa e xa, a naxa, “E ɛ xaxili lu xɔdɛ binla nun wudin birin xɔn ma.

³⁰ E na jingi waxatin naxan yi, ɛ a kolonma nɛn nayi fa fala jɛmɛn bata maso.

³¹ A na kii nin, ɛ na feni itoe to ligɛ waxatin naxan yi, ɛ a kolonma nɛn nayi fa fala Alaa Mangayaan fa waxatin bata maso.”

³² “N xa jɔndin fala ɛ xa. Iki muxune mi danguma fɔ na feene birin liga.

³³ Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna danguma nɛn koni n ma falane mi danguma habadan.”

³⁴ “E a liga ɛ yeren ma! E nama ɛ yɛtɛ findi fudimane nun dɔlɔ minne ra. E nama xamin ɛ lu kiina fe ra alogo na Lɔxɔn nama ɛ ratɛɛna.

³⁵ Amasɔto a dunupa muxune birin natɛɛnama nɛn alo woson suben natɛɛnama kii naxan yi.

³⁶ E lu ɛ yɛɛ ra yi, ɛ yi Ala maxandi waxatin birin, ɛ sɛnbɛn sɔto, ɛ ratanga feni itoe birin ma naxanye ligama alogo ɛ xa ti n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yɛtagi.”

³⁷ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini nɛn yanyin na, a sa kɛɛn nadangu geyaan fari naxan xili Oliwi.

³⁸ Yamaan birin yi sigama nɛn a fɛma xɔtɔnni Ala Batu Banxini, alogo e xa e tuli mati a ra.

22

Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Yoni 11.45-53

¹ Buru Tetaren Sanla* yi maso naxan xili Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla.†

* **22:1: 22.1Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma xii solofere leɛn mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔrɔyaan 12.15 kui. † **22:1: 22.1Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangi e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

² Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yi kata Yesu faxan fɛɛn fendeni, koni e yi gaxuxi yamaan yɛɛ ra.

Yudasi yi Yesu yanfa

Matiyu 26.14-16, Maraka 14.10-11

³ Setana yi so Yudasi yi, naxan xili Isakariyoti, xarandii fu nun firinna nde nan yi a ra.

⁴ Awa, Yudasi yi siga, a sa a fala saraxarali kuntigine nun Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigine xa, a nɔɛ Yesu sɔɛ e yii kii naxan yi.

⁵ Na yi rafan e ma, e gbetin ba, a e xa a saren fi.

⁶ Yudasi yi tin na ma, a fɛɛn fen fɔlɔ, a nɔɛ Yesu sɔɛ e yi kii naxan yi hali yamaan mi fe kolon ayi.

Yesu yi a yitɔn sanla fe yi

Matiyu 26.17-25, Maraka 14.12-21

⁷ Buru Tetaren Sanla yi a li, yɛxɛɛ diin faxa waxatin yi a li Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

⁸ Yesu yi Piyɛri nun Yoni xɛ, a yi a jɔngu e ma, a naxa, “E sa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla ximɛna rafala en xa.”

⁹ E yi a maxɔdin, e naxa, “I waxi a xɔn ma, nxu xa a rafala minɛn yi?”

¹⁰ A yi e yabi, a naxa, “E nɛma soma taani waxatin naxan yi, ɛ xɛmɛna nde lima kira yi, ige fɛjɛn dɔxi a xun ma. E bira a fɔxɔ ra han a na so banxin naxan kui.

¹¹ E yi a fala na banxin kanna xa, ɛ naxa, ‘Karamɔxɔ naxa, a xɔjɛ yigiyaden minɛn yi, a tan nun a xarandiine Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen donma dɛnaxan yi?’

¹² A banxin yire gbeena nde yitama ɛ ra nɛn kore banxin kɔɛ ra, naxan kui yitɔnxi ki faɲi. E donseene rafalama mɛnna nin.”

¹³ E sa seen birin li na yi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla ximɛna rafala mɛnni.

Marigina Ximɛna fe

Matiyu 26.26-30, Maraka 14.22-26, Kɔɛnti Kaane Singena 11.23-25

14 Na waxatina a lixina, Yesu yi dɔxɔ a dɛgedeni e nun a xɛra fu nun firinne.

15 A yi a fala e xa, a naxa, “A xɔnla n ma kati, n xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen don ε xɔn benun n xa tɔrɔ!”

16 Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, n mi a donma sɔnɔn han a bunna rakamalima Alaa Mangayani waxatin naxan yi.”

17 Na xanbi ra, Yesu yi igelengenna tongo, a barikan bira Ala xa, a naxa, “E ito tongo, ε yi a yitaxun ε ra.

18 Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han Alaa Mangayaan yi fa.”

19 Na xanbi ra, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so e yii, a naxa, “N fati bɛndɛn ni ito ra naxan fixi ε fe ra, ε xa ito liga naxan n ma fe rabirε ε ma.”

20 Ximɛn donna baxi na a ra, a yi igelengenna fan tongo na kiini, a naxa, “Igelengenni ito, Layiri Nɛnɛn na a ra naxan xidima en tagi n wunla xɔn naxan minima ε fe ra.”

21 “Koni a mato! Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na kanna a dɛgema n xɔn be yi!

22 Awa, Muxuna Dii Xɛmɛn faxama nɛn alo Ala bata a ragidi kii naxan yi, koni muxun naxan a yanfama, gbalon na kanna yɛε ra!”

23 E yi e bode maxɔdin fɔlɔ naxan na ligama e yɛ.

Naxan gbo a birin xa

24 Matandin yi keli xarandiine tagi fa fala muxune mirima nde ma e tagi a gbo dangu e birin na.

25 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Siyane mangane nɔyaan nan ligama e xun na. Kuntigine e xili bama nɛn fa fala, ‘Yamaan Yatigine.’

26 Koni a mi na kiini ε tagi. Naxan gbo ε birin xa ε tagi, fɔ na xa lu alo dii jɔrɛna. E yɛɛratiin xa liga alo walikɛna.

27 Amasɔtɔ nde gbo dangu bodene ra, naxan dɔxi a dɛgedeni hanma naxan fama donseen na a xa? Naxan a dɛgema, na nan gbo! Koni n tan ε tagi alo walikɛna.”

28 “E bata lu n fɛma n ma tɔrɔn birin yi.

29 Nanara, n mangayaan fima ε ma alo n Fafe Ala bata a fi n ma kii naxan yi.

30 E ε dɛgema nɛn, ε yi ε min n xɔn ma n ma Mangayani, ε dɔxɔ mangaya gbɛdɛne yi. E yi Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne makiti.”

Piyɛri a mɛ fena Yesu ra

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Yoni 13.36-38

31 Yesu naxa, “Ee! Simɔn, i tuli mati, Setana bata Ala mafan alogo a xa tin Setana yi ε birin mato, a yi ε yife alo xɛɛ biina a maali fema kii naxan yi, a yi a dɛɛla ba a yi.

32 Koni Simɔn, n bata Ala maxandi i xa alogo i ya dɛnkɛɛyaan nama jɔn. I mɔn na xɛɛ n fɛma waxatin naxan yi, i yi i ngaxakedenne sɛnbɛ so.”

33 Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Marigina, n bata n yitɔn siga feen na kasoni i fɔxɔ ra, n faxa i fɔxɔ ra!”

34 Yesu yi a yabi, a naxa, “Piyɛri, n xa a fala i xa benun dontonna xa wuga, i a falama nɛn sanja ma saxan, i naxa, i mi n tan kolon.”

35 Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N na ε xɛ waxatin naxan yi, ε mi siga gbeti yo ra ε yii, hanma bɛnbɛlidina hanma sankidina, sena nde dasa nɛn ε ma ba?”

E yi a yabi, e naxa, “Sese mi dasa.”

36 Yesu naxa, “Koni iki xa gbeti sa seen naxan yii hanma bɛnbɛlidina, a xa a tongo. Silanfan mi muxun naxan yii, na xa a do-maan mati, a silanfanna sara.‡

37 Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, Kitabun naxan falaxi n tan ma fe yi fɔ na xa kamali nɛn, a naxa, ‘A yatɛ nɛn alo fe jɔxi rabane.’ ”

38 Xarandiine naxa, “Marigina, a mato, dɛgema firin be yi.”

A yi e yabi, a naxa, “Na bata wasa ti.”

Yesu yi Ala maxandi

Matiyu 26.36-46, Maraka 14.32-42

39 Yesu yi keli na yi, a siga Oliwi Geyaan fari alo a darixi a ligɛ kii naxan yi. Xarandiine yi siga a fɔxɔ ra.

40 A na yiren li waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E Ala maxandi alogo ε nama bira tantanni.”

41 Na xanbi ra, a keli e fɛma, a yi a makuya e ra ndedi, a yi a xinbi sin, a yi Ala maxandi.

‡ 22:36: 22.36Silanfanna: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

⁴² A yi a fala, a naxa, “N fafe, xa i tinɲe, i xa tərɔya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fɔ i tan sagona.”

⁴³ Malekan yi mini kɛnɛnni a xa, keli ariyanna yi, a yi sɛnbɛn fi a ma.

⁴⁴ A tərɔxi kii naxan yi, a yi a yixɔdɔxo Ala maxandideni na kiini. Kuye wolonna yi mini a ma, a lu dindinɲe alo wunla.

⁴⁵ A yelin Ala maxandɛ waxatin naxan yi, a xɛtɛ a xarandiine fɛma, a yi e sunuxin li xixɔnli!

⁴⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ xima nan-fera? Ɛ keli, ɛ yi Ala maxandi alogo ɛ nama bira tantanni.”

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Yoni 18.3-11

⁴⁷ A yi fala tiini waxatin naxan yi, ganla yi fa, Yudasi xarandii fu nun firinna nde tixi yamaan yɛɛ ra, a fa Yesu fɛma a sunbuden.

⁴⁸ Koni Yesu naxa, “Yudasi, i n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yanfama sunbun nan xɔn ma ba?”

⁴⁹ Xarandiin naxanye yi Yesu fɔxo ra, feen naxan fama ligadeni Yesu ra, e na to waxatin naxan yi, e naxa, “Marigina, nxu xa nxɔ silanfanne tongo, nxu yɛngɛn so ba?”§

⁵⁰ E tan nde yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sɛgɛ a ma.

⁵¹ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, “A lu.” Yesu yi a yiin sa na xɛmɛn tunla ma, a kɛndɛya.

⁵² Na xanbi ra, Yesu yi a fala saraxarali kuntigine nun Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigine nun yamaan fonne xa naxanye faxi a suxudeni, a naxa, “Ɛ bata fa silanfanne nun gbengbetenne ra n xili ma alo gbalotɔɔn nan n tan na ba?”

⁵³ N yi ɛ fɛma Ala Batu Banxini nun lɔxo yo lɔxo, ɛ mi kata ɛ yi n suxu. Koni ɛ waxatin na a ra iki e nun dimin sɛnbɛna.”

Piyɛri yi a mɛ Yesu ra

Matiyu 26.57-58, 69-75, Maraka 14.53-54, 66-72, Yoni 18.12-18, 25-27

⁵⁴ E yi Yesu suxu, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singen konni, Piyɛri yi bira a fɔxo ra koni e yi tagi kuya.

⁵⁵ E yi tɛɛn sa kiti saden tanden tagi, e yi a dɔxo mɛnni. Piyɛri yi dɔxo e fɛma.

⁵⁶ Walikɛ ɲaxanla nde a to dɔxi tɛɛn xɔn ma waxatin naxan yi, a yi a mato ki fajɪ, a naxa, “Xɛmɛni ito fan yi a fɔxo ra nun yati!”

⁵⁷ Piyɛri yi a tandi, a naxa, “Ee! I tan ɲaxanla, n mi a kolon mumɛ!”

⁵⁸ A mi bu na xanbi ra xɛmɛna nde fan yi a to, a naxa, “A tan nan nde i tan fan na!”

Koni Piyɛri yi a yabi a naxa, “Ee! I tan xɛmɛna, a tan se mi n tan na de!”

⁵⁹ Awa, waxatidi danguxina, xɛmɛna nde fan yi a fala a xa a sɔbɛɛn na, a naxa, “Sikɛ yo mi naxan yi, xɛmɛni ito yi a fɔxo ra nun amasɔtɔ Galile kaan nan a tan fan na!”

⁶⁰ Koni Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Ee! I tan xɛmɛna, i naxan falama, n mi na kolon!”

Awa, a yi falan tima waxatin naxan yi, dontonna yi wuga mafuren!

⁶¹ Marigin yi a firifiri, a Piyɛri mato. Piyɛri yi a miri Marigina falan ma alo a fala kii naxan yi, a naxa, “Benun dontonna xa wuga to, i a falama nɛn dɔxo saxan a i mi n kolon.”

⁶² Piyɛri yi mini, a sɔxɔlɛ wugan ti!

E yi Yesu magele, e yi a bɔnbɔ

Matiyu 26.67-68, Maraka 14.65

⁶³ Muxun naxanye yi Yesu kantanma, ne yi Yesu magele, e yi a bɔnbɔ.

⁶⁴ E yi a yɛɛn maxidi, e yi a maxɔdin, e naxa, “Nde i bɔnbɔxi? Nabiya falane ti nxu xa.”

⁶⁵ E yi a makonbi han!

E yi Yesu ti muxu gbeene yɛtagi

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Yoni 18.19-24

⁶⁶ Kuye yibaxina, yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yi e malan, e fa Yesu ra Kitisa Gbeene fɛma.

⁶⁷ E yi a fala, e naxa, “Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa.”

A yi e yabi, a naxa, “Xa n na a fala ɛ xa, ɛ mi lama n na.

⁶⁸ Xa n na ɛ maxɔdin, ɛ mi n yabɛ,

⁶⁹ koni fɔlɔ iki ma, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn dɔxɔma nɛn Ala Sɛnbɛmaan yi-ifanna ma.”

⁷⁰ E birin naxa, “Alaa Dii Xemen nan i tan na nayi ba?” A yi e yabi, a naxa, “E bata a fala. A tan nan n tan na.”

⁷¹ E yi a fala, e naxa, “En mako mi fa sere ma sɔnɔn! En tan yetɛɛn bata a xuiin mɛ!”

23

E siga Yesu ra Pilati fɛma

Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Yoni 18.28-38

¹ Yamaan birin yi Yesu tongo, e siga a ra Pilati fɛma,

² e a kansun fɔlɔ na yi, e naxa, “Nxu bata xɛmɛni ito suxu, a nxɔ siyani murutɛma. A yi a fale e xa, a e nama mudun so Manga Gbeen yii. A naxa, a tan nan Alaa Muxu Sugandixin na e nun mangana.”

³ Awa, Pilati yi a maxɔdin a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?”

Yesu yi a yabi, a naxa, “Ɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.”

⁴ Na xanbi ra, Pilati yi a fala saraxarali kuntigine nun yamaan xa, a naxa, “N mi xɛmɛni ito yalagi fe toxi hali!”

⁵ Koni e mɔn yi kata, e naxa, “A bata yamaan tagi so a xaranna xɔn ma! A fɔlɔxi Galile nin han sa dɔxɔ Yudaya birin na, iki a bata fa be fan yi.”

⁶ Pilati ito mɛ waxatin naxan yi, a yi maxɔdinna ti, a naxa, “Galile kaan nan xɛmɛni ito ra ba?”

⁷ A na kolon waxatin naxan yi fa fala Yesu kelixi na yamanan nin Herode yi kuntigiyani dɛnaxan yi, a yi a rasiga a ma, Herode fan yi Yerusalɛn taani na waxatini.

Yesu Herode fɛma

⁸ Herode Yesu to waxatin naxan yi, na yi rafan a ma kati, amasɔtɔ a bata yi Yesu a fe mɛ nun! A xɔnla yi a ma nun, a xa a to xabu waxati xunkuye. A yi waxi a xɔn ma, a xa Yesu to kabanako fena ndee ligɛ.

⁹ Nanara, Herode yi Yesu maxɔdin sanja ma wuyaxi, koni Yesu mi a yabi hali fala keden peen na!

¹⁰ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yi Yesu kansun kati!

¹¹ Herode nun a sofane yi Yesu magele, e yi a rafɛya kati! E yi doma faɲin nagodo a ma, e yi a raxɛtɛ Pilati ma.

¹² Na lɔxɔn yetɛni Pilati nun Herode yi findi xɔyimane ra amasɔtɔ e mi yi rafan e bode ma nun.

E Yesu faxa feen nagidi

Matiyu 27.15-26, Maraka 15.6-15, Yoni 18.39-19.16

¹³ Pilati yi saraxarali kuntigine nun man-gane nun yamaan maxili, a yi e malan,

¹⁴ a yi a fala e xa, a naxa, “E bata fa xɛmɛni ito ra n fɛma, a a yamaan namu-rutɛma. Nba, n bata a fɛsɛfɛsɛ ɛ yɛɛ xɔri. E a kansunxi fe ɲaxin naxanye ra, n mi a sɔn toxi hali keden.

¹⁵ Herode fan mi a sɔn toxi. Nanara, a bata a raxɛtɛ n ma, xɛmɛni ito mi fe yo ligaxi a faxɛ naxan ma.

¹⁶ Awa, n xa a bɔnbɔ, n yi a beɲin.”

¹⁷ Bayo Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sali waxatine yi, fɔ Pilati xa muxu keden namini nɛn kasoon na e xa.

¹⁸ Muxune birin yi sɔnxɔ, e naxa, “Yesu xa faxa, i Baraba beɲin nxu xa!”

¹⁹ Baraba yi kasoon na murutɛn nun muxu faxa feen nan ma taani.

²⁰ A xɔli yi Pilati ma a xa Yesu beɲin. Nanara, a mɔn yi yamaan xili.

²¹ Koni e mɔn yi sɔnxɔ, e naxa, “A gbang-ban wudin ma!”

²² Pilati yi a fala e xa sanja ma saxan, a naxa, “A fe ɲaxin mundun ligaxi? N mi fe ɲaxi yo toxi a ra a faxɛ naxan ma. N xa a bɔnbɔ, n yi a beɲin.”

²³ Koni e lu sɔnxɔɛ, e yi e xuini te, e naxa, a Yesu xa gbangban wudin ma. E kui feen yi liga e sɔnxɔ sɔnxɔna fe ra.

²⁴ Nanara, Pilati yi a kitin bolon alo e a fala a xa kii naxan yi.

²⁵ E waxi xɛmɛn naxan xɔn ma, a na beɲin e xa naxan sa kasoon na murutɛn nun muxu faxa feen na. Awa, a Yesu so e yii a e xa e rafan feen liga a ra.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32, Yoni 19.17-27

²⁶ E sigama Yesu ra a gbangbandeni wudin ma waxatin naxan yi, e lan xɛmɛna nde ra, a xili Simɔn Sirɛni kaana. A kelima xɛɛn ma siga taani. E yi a suxu, e Yesu gbangban wudin sa a xun ma, e yi a bira Yesu fɔxɔ ra.

²⁷ Muxu wuyaxi yi bira a fɔxɔ ra. Naxanla ndee yi e yɛ nun, ne yi e yiin sa e xun ma, e gbelegbele a fe ra.

²⁸ Yesu yi a yɛɛ rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa, “Yerusalɛn naxanle, ɛ nama wuga n tan ma fe ra, koni ɛ wuga ɛ yetɛ nun ɛ diine fe ra.

²⁹ Amasɔtɔ lɔxɔna nde fama, muxuna nde a falama nɛn fa fala, ‘Sewan gbantane xa, sewan naxanle xa naxanye mi dii barixi, dii nga mi e ra.’

³⁰ Nayi, muxune a falama nɛn geyane xa, e naxa, ‘E bira nxu fari,’ e yi a fala yire matexine xa, e naxa, ‘E nxu yɛ maluxun.’

³¹ Amasɔtɔ xa fe sifani itoe liga wudi xinden na, nanfe ligama wudi xaren na nayi?”

³² E fe naxi raba firinne fan tongo, a e xa faxa Yesu fɛma.

³³ E na yiren li waxatin naxan yi naxan xili “xun xɔri yirena,” e Yesu gbangban wudin ma na yi e nun fe naxi raba firinne, keden a yiifanna ma, bodena a kɔmɛnna ma.

³⁴ Yesu naxa, “N Fafe, e mafelu, amasɔtɔ e naxan ligama e mi na kolon.”

Awa, e yi masɛnsɛnna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

³⁵ Yamaan yi ti na yi, e lu Yesu matoɛ. Yamaan kuntigine yi a magele, e naxa, “A bata bodene rakisi, xa Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na, a xa a yetɛ rakisi!”

³⁶ Sofane fan yi a magele, e fa a fɛma, e yi minse muluxunxin ti a xa.

³⁷ E yi a fala, e naxa, “Xa Yahudiyane mangan nan i tan na, i yetɛ rakisi.”

³⁸ E falani itoe sɛbɛ a xun ma, e naxa, “Yahudiyane Mangan ni ito ra.”

³⁹ Fe naxi rabaan naxanye yi gbangbanxi a fɛma, na nde keden yi a rayelefu, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin xa mi i tan na ba? I yetɛ rakisi e nun nxu tan fan!”

⁴⁰ Koni bonna yi a maxadi, a naxa, “I mi gaxuɛ Ala yɛɛ ra ba? En tan fan yalagin nan bun ma be yi.

⁴¹ Koni en gbeen lanxi, amasɔtɔ en na en ma fe naxin saranna nan sɔtɔma ito ra. Koni a tan mi fe naxi yo ligaxi.”

⁴² A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Yesu, i na fa i ya Mangayani waxatin naxan yi, i xa i xaxili lu n xɔn ma!”

⁴³ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N xa nɔndin fala i xa, i luma n fɛma nɛn ariyanna yi to.”

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-46, Maraka 15.33-41, Yoni 19.28-30

⁴⁴ Sogen bata yi a ratinxin, dimin yi so yamanan yiren birin yi han se din waxatin yi maso.

⁴⁵ Sogen yi dimi. Awa, dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra.

⁴⁶ Yesu yi a xuini te kati, a naxa, “N Fafe, n bata n niin so i yii.”* A na fala xanbini, a faxa.

⁴⁷ Feen naxan liga, sofa kɛmɛn kuntigin yi na to, a yi Ala tantun, a naxa, “Muxu tinxinxin yatin nan yi ito ra!”

⁴⁸ Muxun naxanye fa fe yigbedeni, a feen naxanye ligaxi e yɛɛ xɔri, e ne to waxatin naxan yi, e birin yi xɛtɛ e konni, e yiin saxi e xun ma, e wugama.

⁴⁹ Naxanye birin yi Yesu kolon ki faɲi e nun naxanla naxanye bira a fɔxɔ ra keli Galile yi, ne yi sa ti yire makuyeni, e lu feni itoe matoɛ.

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Yoni 19.38-42

⁵⁰ Xɛmɛna nde yi na nun, a xili Yusufu. A yi yamaan fonne yɛ. A yi fan, a yi tinxin.

⁵¹ A mi yi tinxi bonne kiti saxin nun e kɛwanle ma. Arimate taan muxuna nde nan yi a ra, Yudaya yamanana. A yi Alaa Mangayaan nan mamɛma.

⁵² A siga Pilati konni, a sa a maxɔdin Yesu binbina fe ma.

⁵³ A yi a binbin ba wudin kɔɛ ra, a yi a kasangen. Awa, gaburun naxan gexi fanyeni alo faran yinla, muxɛ munma yi sa naxan kui singen, a yi sa a maluxun mɛnni.

⁵⁴ Yuman nan yi a ra nun. Matabu Lɔxɔn bata yi maso nun.

⁵⁵ Naxanla naxanye bira Yesu fɔxɔ ra keli Galile, ne yi siga Yusufu fɔxɔ ra, e sa gaburun to, alogo e xa a kolon Yesu binbin saxi kii naxan yi.

* 23:46: 23.46 Yaburin 31.6

⁵⁶ E xετε e konni, e sa se xiri jaxumene nun latikōnōna rafala a binbin xa.

E yi e matabu Matabu Lōxōni alo sariyana a fala kii naxan yi.

24

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-10, Maraka 16.1-8, Yoni 20.1-10

¹ Xati lōxōn xōtōn xōtōnni, jaxanle ture xiri jaxumēn naxanye rafalaxi, e yi siga ne ra gaburu dēen na.

² E yi a li gēmēn baxi gaburun dē ra.

³ E yi so gaburun kui koni e mi Marigi Yesu binbin to na yi.

⁴ E kuisanxin yi lu tixi na yi, e yi e tērena xēmē dugi mayilenxi kan firinna e dēxōn ma.

⁵ Jaxanle yi gaxu kati, e yi e xinbi sin, e e tigne sin bōxōn ma. Na xēmē firinne yi a fala jaxanle xa, e naxa, “E niiramaan fenma faxa muxune yē nanfera?”

⁶ A mi be, a bata keli sayani. A yi Galile yi waxatin naxan yi, a naxan fala ε xa, ε xaxili lu na xōn ma.

⁷ A naxa, ‘Fō Muxuna Dii Xēmēn xa so hake kanne yii, e yi a gbangban wudin ma, a soge saxandeni a keli sayani.’ ”

⁸ Na xanbi ra, a falane yi rabira jaxanle ma.

⁹ E xετε keli gaburu dēen na, e sa na birin fala xarandii fu nun kedenna xa e nun a muxune birin.

¹⁰ Jaxanli itoe nan a fala xerane xa, Mariyama Magadala kaan nun Yoyana nun Mariyama Yaki nga e nun jaxanla bonne, ne yi feni itoe fala xerane xa.

¹¹ Koni e yi a miri a jaxanle daxuya falan nan tixi, e mi la e ra mumē!

¹² Koni Piyēri yi keli, a siga gaburu dēen na, a yi a yigodo, a yi a yē masa gaburun kui, a kasangenna kui genla to saxi, a xετε a konni. Feen naxan ligaxi, a kabēma na ra.

Yesu siga fena Emayusi Taani

Maraka 16.12-13

¹³ Na lōxō yētēni, muxu firin yi sigama taadina nde yi naxan yi xili Emayusi, e nun Yerusalen taan yi tagi kuya ndedi.

¹⁴ Feen naxanye bata yi liga, e batuma na feene ma.

¹⁵ E yi batuma waxatin naxan yi, Yesu yi a maso e ra, e birin yi lu sigē.

¹⁶ E yi a to koni hali na, e mi a kolon.

¹⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E sigama kiraan xōn waxatin naxan yi, ε yi nanfe falama?”

E sunuxin yi ti.

¹⁸ Na nde keden, naxan yi xili Kelopa, na yi a yabi, a naxa, “I tan keden peen nan Yerusalen taani ba, naxan mi a kolon feen naxanye ligaxi mēnni waxati danguxini itoe yi?”

¹⁹ A yi a maxōdin, a naxa, “Nanfe ne ra?”

E yi a yabi, e naxa, “Feen naxan ligaxi Yesu Nasarēti kaan na. Nabi sēnbē kannan yi a ra a falan nun kēwanli Ala nun yamaan birin yētagi.

²⁰ Saraxarali kuntigine nun en ma kuntigine yi a suxu, alogo e xa a faxa. E yi a gbangban wudin ma.

²¹ Anu, nxu bata yi nxu yigi sa a yi nun fa fala a tan nan Isirayila muxune xunbaan na. A birin mi na ra, a ligand soge saxanna nan to,

²² jaxanla ndee yi nxu tagi, ne nxu rakōtōfili nēn. E siga nēn gaburu dēen na subaxani,

²³ e mi a binbin to, e xετε, e fa a fala nxu xa, a malekane mini nēn e ma naxanye a fala e xa, a a niin bata bira ayi!

²⁴ Nxu lanfana ndee yi siga gaburu dēen na, e sa a to alo jaxanle a fala nxu xa kii naxan yi, a yatin ligaxi na kii nin, koni e mi a to.”

²⁵ Awa, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E xaxili mi na. Nabine feen naxanye birin fala ε xa, ε mi la ne ra ε bōjēni xulēn!

²⁶ E mi a kolon a lanma Alaa Muxu Sugandixin xa tōrō feni itoe ra benun a xa so a binyeni?”

²⁷ Na xanbi ra, feen naxan birin falaxi Yesu a fe yi Kitabun kui, fōlō Nabi Musaa Kitabun ma, han nabi gbētēye, a na birin yēba e xa.

²⁸ E yi sigama taan naxan yi nun, e to maso mēnna ra, Yesu yi a liga alo a dangumātōn na a ra.

²⁹ Koni e yi a raxετε, e naxa, “Lu nxu fēma amasōtō kōe somaani ni i ra, dimin yi so.” Nayi, a yi lu e fēma.

³⁰ A dōxō a dēgedeni e fēma, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, na xanbi ra a buruni gira, a yi a so e yii.

³¹ E yeen yi rabi mafuren, e yi a kolon fa fala a Yesu na a ra. Koni a tunun e yetagi.

³² E yi a fala e bode xa, e naxa, “A lig-axi nen alo teen nan yi en kuiin ganma, a Kitabun fese fese ma en xa waxatin naxan yi kiraan xon ma.”

³³ E keli mafuren, e xete Yerusalen taani, e xarandii fu nun kedenna li malanxi denaxan yi e nun bonne.

³⁴ E yi a fala, e naxa, “Marigin bata keli sayani yati! Simon bata a to!”

³⁵ Feen naxan liga kiraan xon ma, muxu firinne yi ne yeba e xa, e Marigin kolon kii naxan yi, a buruni gira waxatin naxan yi.

Xarandiine yi Yesu to

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

³⁶ E yi ito falama waxatin naxan yi, Marigin yeteen yi ti e tagi mafuren, a yi a fala e xa, a naxa, “Ala xa e boren xunbeli.”

³⁷ E gaxu kati, e yi e miri, e naxa, a e bata muxun yelenna to.

³⁸ Koni a yi a fala e xa, a naxa, “E kuisanxi nanfera, sikena e boren nanfera?”

³⁹ E n yiine nun n sanne mato, e a kolonma nen a n tan nan a ra. E yiin din n na, e a toma nen nayi amasoto fati benden nun xonne mi muxun yelenni alo e a toma n tan yi kii naxan yi.”

⁴⁰ A to yi na falama e xa, a yi a yiin nun a sanne yita e ra.

⁴¹ Sewan nun kaben yi a liga, e mi la a ra xulen. Nayi, a yi e maxodin, a naxa, “Donsena e yii be ba?”

⁴² E yexe gilinxi dungin so a yii,

⁴³ a yi a tongo, a yi a don e yetagi.

⁴⁴ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “N yi e fema waxatin naxan yi, n feni itoe nan fala e xa. Feen naxan birin sebexi n ma fe yi Musaa Sariya Kitabun kui e nun nabine kitabune nun Yaburin kui, fo ne xa kamali nen.”

⁴⁵ A yi a liga e xaxili soto alogo e xa Kitabuna feene famu.

⁴⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Ito nan sebexi fa fala Alaa Muxu Sugandixin xa toro, a keli sayani a soge saxandeni.

⁴⁷ Tubi feen nun yulubi xafarin kawandin bama nen a xinli siyane birin xa, folo Yerusalen taan ma.

⁴⁸ Feni itoe seren nan e tan na.

⁴⁹ N Fafe Ala e tuli sa naxan na, n tan yeteen na rafama nen e ma. Koni e lu Yerusalen taani han na senben yi fa sa keli kore a godo e xun ma.”

Yesu yi te ariyanna yi

Maraka 16.19-20, Kewanle 1.9-11

⁵⁰ Na xanbi ra, a siga e ra han Betani taani, a sa a yiini te denaxan yi, a duba e xa.

⁵¹ A yi dubama e xa waxatin naxan yi, a keli e fema, a te ariyanna yi.

⁵² E to yelin a batu, e sewaxi gbeen yi xete Yerusalen taani.

⁵³ E yi lu Ala Batu Banxini waxatin birin, e lu barikan bire Ala xa.

Yoni Yoni Yesu a Fe Xibaru Faɲin Naxan Sebe

Marigi Yesu fɔxɔrabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane seɓɓe Alaa Nii Sariɲanxin barakani: Matiyu nun Maraka nun Luka e nun Yoni. Yoni a fe yɛba kiin nan baxi bonne ma. A luxi alo Yoni yi waxi Yesu a fe tilinxine nan makenen fe yi muxune xa. Na kui, a Yesu a fala wuyaxi seɓɓe nɛn bonne mi naxanye seɓɓe e nun a taruxuna ndee. A mɔn Yesu a dunuɲa yi gidin bunna yɛbama miriya tilinxin nin. Yoni Kitabun yireni ito seɓɓe nɛn fɔ ɲɛɛ tonge naanin hanma ɲɛɛ tonge sennin ɲɔxɔndɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma.

Kitabun yireni ito miriya tilinxina ndee nan singe yitama naxan Yesu fa xunna yɛbama. Yoni Yesu tiden yɛbama fala tilinxin nin alogo muxune xa e miri ki faɲi Yesu a fe ma. Yoni mi Yesu bari kiin yɛbaxi. Yesu a dunuɲa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nɛn a yamaan xa. A mɔn kabanako fe wuyaxi liga nɛn. Yoni na nan yɛbama Ningila Yesu kui. Yoni mɔn Yesu a fala dɔnxɛne yɛbama dangi bonne ra. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yɛbama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Yesu a falane nan seɓɓe itoe ra naxanye Yesu keɲaan yitama en na: Yesu naxa, “N tan nan nii rakisins balon na.” (Yoni 6.35 nun 6.41 nun 6.48 nun 6.51) Yesu naxa, “N tan nan dunuɲa kenenna ra.” (Yoni 8.12) Yesu naxa, “N tan nan sansanna so deen na yɛxɛne xa.” (Yoni 10.7) Yesu naxa, “N tan nan xuruse raba faɲin na.” (Yoni 10.11 nun 10.14) Yesu naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisins na.” (Yoni 11.25) Yesu naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun ɲɔndina e nun nii rakisins na.” (Yoni 14.6) Yesu naxa, “N tan nan ɲɔndin binla ra alo wudi binla.” (Yoni 15.1 nun 15.5)

Yesu mɔn a Alayana a fe falaxi wundoni na yire sifana ndee yi, a naxa, “N tan nan a ra, naxan na yi.” (Yoni 8.24 nun 8.28 nun 8.58 nun 13.19 nun 18.5) Kitabun yiren naxan xili Xɔrɔyaan sora 3.14, na naxa fa

fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa mɛnni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mɔn naxa mɛnni fa fala a yeteen xili nɛn “N Na Yi.” Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala “N tan nan a ra, naxan na yi,” na bunna nɛn fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. (Yoni 1.1).

Alaa Falana fe

¹ Dunuɲa fɔlɔni, Alaa Falan yi na. Falan yi Ala fema. Falan nan mɔn yi Ala ra.*

² A yi Ala fema a fɔlɔni.

³ Ala seen birin daxi a tan nan xɔn ma. Ala mi sese daxi a tan xanbi.

⁴ Nii rakisins yi a tan nin. Na nii rakisins yi findi kenenna ra adamadiine xa.

⁵ Kenenna yi mini dimini, koni dimin mi a nɔ.

⁶ Ala yi muxuna nde xe naxan yi xili Yoni.†

⁷ Na yi fa, a findi kenenna seren na, alogo muxun birin xa denkeleya a tan xɔn.

⁸ Kenenna mi yi a tan na, koni a fa nɛn, alogo a xa fa kenenna sereyaan ba.

⁹ Kenenna yeteen nan yi na ra, naxan famato yi a ra dunuɲa muxune birin makenendeni.

¹⁰ Alaa Falan yi dunuɲa yi. Dunuɲa da a tan nan na, koni dunuɲa muxune mi a kolon.

¹¹ A fa nɛn a konni, koni a kon kaane mi a rasuxu.

¹² Koni naxanye a rasuxu e denkeleya a xinli, a senben fi nɛn ne ma e findi Alaa diine ra.

¹³ E mi barixi Ala diine ra adamadiyaan kiin xan xɔn ma hanma fati bendena hanma muxun sagona, koni na fataxi Ala nan na.

¹⁴ Alaa Falan yi findi fati benden na, a yi lu en ye. Nxu bata a binyen to, alo fafana dii xeme kedenna binyena, a lugoxi hinanna nun ɲɔndin na.

¹⁵ Yoni yi a feen fala a xuini texin na, a naxa, “N na a tan nan ma fe fala, n naxa, ‘A fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasoto benun n tan xa da, a tan yi na.’ ”

¹⁶ En birin bata barakan soto barakan fari a hinan kamalixins xɔn ma.

* **1:1: 1.1Alaa Falani** ito findixi Yesu nan na. A mato Yoni 1.14 kui. Ala dunuɲa da a falan naxan xɔn a fɔlɔni, Ala na nan findixi muxun na, Yesu. † **1:6: 1.6** Yoni Marafu Tiin nan Yoni ito ra.

¹⁷ Amasəto Alaa sariyan falaxi yamaan xa Musa nan xən ma, koni hinanna nun jəndin faxi Yesu nan xən ma, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁸ Muxu yo munma Ala to singen. Koni a Dii Xेमε keden peen naxan nun a tan Alalan, naxan a fafe fəma, na nan bata Ala yita en na.

Yoni Marafu Tiina sereyana fe

Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Luka 3.1-

¹⁸

¹⁹ Yoni sereyani ito nan ba, Yahudiyane to saraxaraline nun Lewine xε a ma a maxəndineni keli Yerusalən taani, e naxa, “Nde i tan na?”

²⁰ Yoni mi tondi a falε, a yi a fala e birin yεtagi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na.”

²¹ E yi a maxədin, e naxa, “Nde fa i tan na? Nabi Eli nan i tan na ba?” Yoni yi e yabi, a naxa, “En-εn, na mi n tan na.” E mən yi a maxədin, e naxa, “Nabiin nan i tan na ba?” A yi e yabi, a naxa, “En-εn, na mi n tan na.”

²² E yi a fala, e naxa, “Nde i tan na? Amasəto naxanye nxu xεxi, fə nxu xa sa nxu dεntεgε nən ne xa. I nanse falε i yεtε a fe yi?”

²³ Yoni yi e yabi Nabi Esayi a falane xən, a naxa, “N tan na a ra naxan a xuini tema tonbonni, n naxa, ‘E kira tinxinxin nafala Marigin xa.’‡ ”

²⁴ Farisi muxun§ naxanye yi xεxi Yoni ma,

²⁵ ne yi a maxədin, e naxa, “Xa Alaa Muxu Sugandixin mi i tan na, Nabi Eli mi i tan na, nabi mi i tan na, nanfera i fa muxune rafuma igeni e sarijan feen na?”

²⁶ Yoni yi e yabi, a naxa, “N tan marafuun tima igen nin, koni muxuna nde ε tagi ε mi naxan kolon.

²⁷ A fama nən n xanbi ra, koni n tan mi lan hali n yi findi a sankidi fulunna ra.”

²⁸ Ito birin ligaxi Betani taan nin, Yurudən baan kidima, Yoni yi muxune rafuma igeni dεnaxan yi.

Alaa Yεxεε Diina fe

²⁹ Na xətən bode, Yoni yi Yesu to fε a fəma, a naxa, “Alaa Yεxεε Diin nan ito ra, naxan dunuɲa birin yulubin bama.

³⁰ N yi ito nan ma fe falama, n naxa, ‘Muxuna nde fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasəto benun n tan xa bari, a tan yi na.’

³¹ N tan mi yi a kolon nun, koni n bata fa yamaan nafudeni igeni alogo n xa a yita Isirayila yamaan na.”

³² Yoni mən yi sereyani ito ba, a naxa, “N bata Alaa Nii Sarijanxin to gode a ma ganba sawurani, a yi lu a ma.

³³ N mi yi a kolon nun, koni naxan n nafaxi yamaan nafudeni igeni, na a fala n xa nən, a naxa, ‘I na Alaa Nii Sarijanxin to gode naxan ma, a tan nan marafuun tima Nii Sarijanxin na.’

³⁴ N bata a to, n yi a seren ba, fa fala Alaa Dii Xेमεna a tan nan na.”

Yesu a xarandii singene fe

³⁵ Na xətən bode Yoni nun a xarandii firin yi tixi nun,

³⁶ a yi Yesu to dangue, a naxa, “Alaa Yεxεε Diin nan ito ra!”

³⁷ A xarandii firinna yi a xuiin mε, e siga Yesu fəxə ra.

³⁸ Yesu yi a yεε raxεtε, a yi e to biraxi a fəxə ra, a yi e maxədin, a naxa, “E nanse fenma?” E yi a yabi, e naxa, “Rabi, i yigiyaxi minən?” Rabi bunna nεen fa fala, “Karaməxə.”

³⁹ A yi e yabi, a naxa, “E fa a mato.” Se din waxatin nan yi a ra nun. E yi siga, e sa a yigiyaden to. E jinbari raso a fəma.

⁴⁰ Xarandii firinna naxanye Yoni xuiin mε e bira Yesu fəxə ra, na keden yi xili nən Andire, Simən Piyəri xunyeɲa.*

⁴¹ Andire yi a tada Simən fen keden na, a yi a fala a xa, a naxa, “Nxu bata Mesiya to.” Mesiya bunna nεen fa fala, “Alaa Muxu Sugandixina.”

⁴² Na xanbi ra, a fa Simən na Yesu fəma. Yesu yi a mato, a naxa, “Simən nan i tan na, Yoni a dii xेमεna. I xili bama nən sənən,

‡ 1:23: 1.23 Esayi 40.3 § 1:24: 1.24Farisi muxune: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e səbε so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyān bonne ra. E mən yi e benbane namunne suxuma kii xədεxeni. E tan yi laxi malekane ra. E mən yi laxi a ra a muxune kelima nən sayani.

* 1:40: 1.40 Muxune mən Piyəri ma a Pita. † 1:42: 1.42Piyəri xinla bunna nεen fa fala gεmεna.

Sifasi.” Xinli ito nun Piyeri, xili kedenna nan e ra.†

Yesu yi Filipi nun Nataniyeli xili

⁴³ Na xɔtɔn bode Yesu yi a ragidi, a xa siga Galile yamanani. A yi Filipi to, a yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra!”

⁴⁴ Filipi yi kelixi Betasada taan nin alo Andire nun Piyeri.

⁴⁵ Filipi yi Nataniyeli to, a yi a fala a xa, a naxa, “Musa muxun naxan ma fe sebe Sariya Kitabun kui e nun nabine fan naxan ma fe sebe, nxu bata a to, Yusufu a dii xemena Yesu, Nasareti kaana.”

⁴⁶ Nataniyeli yi a maxɔdin, a naxa, “Se faɲin nɔe kele Nasareti ba?” Filipi yi a yabi, a naxa, “Fa a mato.”

⁴⁷ Yesu Nataniyeli to fe a fema waxatin naxan yi, a naxa, “Isirayila kaan yeteen nan ito ra! Yanfa mi naxan ma fe yi!”

⁴⁸ Nataniyeli yi a maxɔdin, a naxa, “I n kolonxi di?” Yesu yi a yabi a naxa, “N ni i toxi nen, i xɔde binla bun ma waxatin naxan yi benun Filipi xa i xili.”

⁴⁹ Nataniyeli yi a yabi, a naxa, “Karamɔxɔ, Alaa Dii Xemen nan i tan na! Isirayila Mangan nan i tan na!”

⁵⁰ Yesu yi a fala, a naxa, “N to a falaxi i xa, n naxa, ‘n bata yi i to xɔde binla bun ma,’ i denkeleyaxi n ma na nan na ba? I feene toma nen naxanye gbo na xa!”

⁵¹ A yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɲɔndin fala e xa, e ariyanna deen nabixin toma nen, e yi Ala malekane to, e tema, e godoma Muxuna Dii Xemen xɔn ma!”

2

Naxalandi tiina Kana taani

¹ Soge firin danguxina, e siga ɲaxalandi tideni Kana taani, Galile yamanani. Yesu nga yi na nun.

² E yi Yesu nun a xarandiine fan xili na ɲaxalandi tiini.

³ Manpaan to dasa, Yesu nga yi a fala a xa, a naxa, “Manpaan bata ɲan e yii.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “N na, en ma fe na yi? N ma waxatin munma a li singen.”

⁵ Yesu nga yi a fala walikene xa, a naxa, “A na naxan fala e xa, e na liga.”

⁶ Awa, ige feɲe sennin yi dɔxi na nun, naxanye yi findixi Yahudiyane marasariɲan ige sa seen na, litiri ye keme nan yi sama e keden kedenna birin kui.

⁷ Yesu yi a fala walikene xa, a naxa, “E ige feɲeni itoe rafe igen na.” E yi e rafe igen na pen!

⁸ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “E igena nde sege, e siga a ra ɲaxalandi ti sumunna kuntigin fema.” E yi siga a ra a xa.

⁹ ɲaxalandi ti sumunna kuntigin yi igen mato, a bata maxete manpaan na, koni a mi yi a keliden kolon. Anu, walikene naxanye igen sege, ne yi a kolon. Nanara, kuntigin yi ɲaxalandi kanna xili,

¹⁰ a yi a fala a xa, a naxa, “Manpa faɲin nan soma muxune yii singen, na xanbi ra, manpaan na muxune suxu waxatin naxan yi, i yi nde gbete ramini naxan mi fan ɲaxi ra. Koni i bata manpa faɲin namara han iki!”

¹¹ Yesu a kabanako fe singen ni ito ra, a naxan liga Kana taani Galile yamanani. A yi a binyen mayita a xarandiine ra, ne yi la a ra.

¹² Na xanbi ra, Yesu nun a nga nun a xunyene nun a xarandiine yi siga Kaperunan yi, e yi sa xi dando ti na.

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-13, Maraka 11.15-17, Luka 19.45-46

¹³ Waxatin bata yi maso Yahudiyane Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* yi rabama waxatin naxan yi nun, Yesu yi siga Yerusalen taani.

¹⁴ A yi muxune li Ala Batu Banxin tanden ma, e ɲingene nun yexeene nun ganbane matima na. Gbeti masarana ndee fan yi dɔxi na nun.

¹⁵ Nayi, a yi fɔsɔnna rafala, a yi e birin kedi Ala Batu Banxini, ɲingene nun yexeene, a yi gbeti masarane gbeti gbananne raxuya ayi bɔxɔni, a yi e tabanle rafelen.

* **2:13: 2.13Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

¹⁶ Muxun naxanye yi ganba matini, a yi a fala ne xa, a naxa, “E itoe birin ba be. E nama n Fafe Alaa banxin findi sare soden na!”

¹⁷ Naxan sebexi Kitabuni, na feen yi rabira a xarandiine ma, a naxa, “I ya banxina fe xaminna n na han a n ganma alo tenna!”

¹⁸ Yahudiyane yi a maxodin, e naxa, “I nœ taxamasenna mundun yite nxu ra fa fala senbena i yii, i yi na birin liga?”

¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E Alaa banxini ito kala, n mœn a tiye soge saxanna bun.”

²⁰ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “Ala Batu Banxini ito tixi jœœ tonge naanin e nun jœœ sennin nan bun ma. I tan nœ na tiye soge saxanna bun?”

²¹ Koni Yesu yi Ala Batu Banxin naxan ma fe falama, a yetœen fati bendœn nan yi na ra.

²² Nanara, Yesu to keli sayani, a falan yi rabira a xarandiine ma. E yi la Kitabun na e nun Yesu a fala tixine.

Yesu muxune kui feene kolon

²³ Yesu yi Yerusalœn taani waxatin naxan yi Halagi Tiin Dangu Lœœn Sanla waxatini, muxu wuyaxi yi a kabanako feene to, e denkeleya a ma.

²⁴ Koni Yesu mi yi a lannayaan saxi e yi, bayo a yi adamadiine birin kui feene kolon.

²⁵ A mako mi yi a ma, e xa muxu yo a fe fala a xa, bayo a tan yetœen yi adamadiin kui feene kolon.

3

Yesu nun Nikodœmi a fe

¹ Farisi muxuna nde yi na nun, a yi xili Nikodœmi, Yahudiyane kuntigina nde nan yi a ra.

² Na yi fa Yesu fema kœœn na, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamœœ, nxu a kolon a karamœœn nan i ra fata Ala ra. I kabanako feen naxanye ligama, muxu yo mi nœ ne ligœ xa Ala mi a œœn ma.”

³ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jœœndin fala i xa, xa muxun mœn mi xœœ, a bari a nenœn na, a mi nœ Alaa Mangayaan toœ.”

⁴ Nikodœmi yi a maxodin, a naxa, “Muxun naxan bata fori, na mœn nœ bare di? A mi nœ xœœ a nga fatini, a mœn yi a bari!”

⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jœœndin fala i xa, muxu yo mi nœ soœ Alaa Mangayani fœ a bari fata igen nun Alaa Nii Sarijanxin na.

⁶ Naxan barixi fati bendœni, fati bendœn nan na ra. Naxan barixi Alaa Nii Sarijanxini, niin nan na ra.

⁷ I nama kabœ bayo n bata a fala i xa, n naxa, ‘Fœ œ mœn xa xœœ, œ bari a nenœn na.’

⁸ Foyen fama yiren nin œœnaxan na a kœœn, i yi a xuiin mœ, koni i mi a keliden kolon, i mœn mi a sigaden kolon. A na kii nin birin xa naxanye na bari Alaa Nii Sarijanxini.”

⁹ Nikodœmi yi a maxodin, a naxa, “Na ligan di nayi?”

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Isirayila kaane karamœœn nan i tan na, i mi feni itoe kolon ba?”

¹¹ N xa jœœndin fala i xa, nxu naxan kolon, nxu na nan falama. Nxu naxan toxi, nxu na nan sereya bama. Koni hali na, œ mi nxœ sereya falan suxi.

¹² Nba, xa n dunuœa feene fala œ xa, œ mi la ne ra. N na kore œœnna feene fala œ xa, œ lama ne ra di?

¹³ Muxu yo munma te ariyanna yi singen, fœ naxan kelixi ariyanna yi, n tan Muxuna Dii Xœœna.”

¹⁴ “Musa saœini te kore kii naxan yi tonbonni wudin ma, fœ n tan Muxuna Dii Xœœn fan xa yite na kii nin* ”

¹⁵ alogo naxan yo na denkeleya n ma, na xa habadan nii rakisin œœœ.

¹⁶ Amasœœ Ala bata dunuœa xanu han a bata a Dii Xœœ keden peen fi en ma, alogo muxu yo na denkeleya a ma, na nama halagi fœ a habadan nii rakisin œœœ.

¹⁷ Bayo Ala mi a Dii Xœœn nafaxi dunuœa yi alogo a xa dunuœa muxune yalagi, koni alogo dunuœa muxune xa kisi a œœn ma.”

¹⁸ “Naxan yo na denkeleya a ma, na kannna mi fa yalagin œœœn. Koni naxanye mi denkeleyaxi a ma, ne bata yelin yalagœ, bayo e mi denkeleyaxi Alaa Dii Xœœ keden peen ma.

* **3:14: 3.14Saœini te** feen Musa œœn, na mato Yatœne 21.8-9 kui. Yesu **yite** nen a yelin xanbini gbangbanœ wudin ma. A mœn yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma.

¹⁹ E yalagima ito nan na: Kenenna bata fa dunuƴa yi koni dimin nan nafan adamadi-ine ma dangu kenenna ra, amasoto e keƵwanle mi fan.

²⁰ Naxan yo fe ƴaxin ligama, kenenna mi rafan na ma. Na mi minin kenenna ma, alogo a sonna nama mini kenenni.

²¹ Koni naxan fe tinxinxin ligama, na fama nen kenenna ma, alogo yamaan xa a yigbe a a walima Ala sagoon nin.”

Yesu nun Yoni a fe

²² Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Yudaya yamanani. A waxati ti e fema. A yi yamaan nafuma igeni e tubi feen na.

²³ Yoni fan yi marafuun tima Ayenon xudeni Salin taan deƵon ma, amasoto ige gbeen yi na nun. Yamaan yi lu sigε menni e rafudeni.

²⁴ Yoni munma yi sa kasoon na singen.

²⁵ Yoni a xarandiina ndee nun Yahudiyana nde yi e bode matandi folo lan marasariƴan feen ma.

²⁶ E yi siga Yoni fema, e yi a fala a xa, e naxa, “KaramoƵo, i xaxili luxi a xon ma ba, ε nun naxan yi Yuruden kidima, i naxan ma fe sereya ba nxu xa. Nba iki, a marafuun tima, muxune birin sigama a fema!”

²⁷ Yoni yi e yabi, a naxa, “Muxun mi sese sotoma fo Ala na naxan fi a ma.

²⁸ E tan yeteen nan n seren na, a n na a fala nen, n naxa, ‘Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na, xeraan nan tun n tan na a yete ra.’

²⁹ Naxalandi kannan gbee ƴaxanla ra. Koni a xoyin naxan tixi a fema, na tuli matixi a ra. A na a xuiin me waxatin naxan yi, a sewama nen. N ma sewan na kii nin, a defexi.

³⁰ Fo a tan xa yite nen, n tan yi magodo.”

Naxan kelixi ariyanna yi

³¹ “Naxan kelixi kore xonna ma, na seen birin xun na. Naxan kelixi dunuƴa yi, dunuƴa gbeen nan na ra. Na dunuƴa feene nan falama. Naxan kelixi ariyanna yi, na nan seen birin xun na.

³² A naxan toxi, a a me, a na nan sereya bama koni yamaan mi a sereya falan suxi.

³³ Naxan na a falan suxu, na bata a mayita a Ala nan tinxin.

³⁴ Ala naxan xexi, na Alaa falan nan tima amasoto Alaa Nii Sariƴanxin fima a ma nen dan mi naxan na!

³⁵ Fafe Alaa Dii Xemen nafan a ma. A bata feen birin taxu a ra.

³⁶ Naxan na denkeleya a Dii Xemen ma, na habadan nii rakisin sotoma nen. Naxan mi laxi a Dii Xemen na, na mi nii rakisin sote, bayo Alaa xolon luma nen a fari!”

4

Samariya kaa ƴaxanla fe

¹ Farisi muxune yi a me fa fala Yesu yi xarandiine sotoma dangu Yoni ra, a yi e rafu igeni.

² Anu, Yesu yeteen mi yi marafuun tima, koni a xarandiine nan yi muxune rafuma.

³ Yesu to muxune falane me, a keli Yudaya yamanani, a siga Galile yamanani.

⁴ A yi lan nun a xa dangu Samariya yamanani.

⁵ A taana nde li Samariya yamanani naxan xili Sikara, naxan yi maso xeen na Yaxuba naxan so a dii xemen Yusufu yii.

⁶ Yaxubaa xojinna yi na yi. Yesu bata yi xadan siga tideni, a yi doxo na xojinna de ra yanyin na.

⁷ Samariya kaa ƴaxanla nde yi fa ige badeni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ki igeni, n xa n min.”

⁸ A xarandiine bata yi siga taani donse saradeni.

⁹ Samariya kaa ƴaxanla yi a yabi, a naxa, “Yahudiyana nan i tan na, Samariya kaan nan n tan na. I n xandima igeni nanfera?” Amasoto Yahudiyane mako mi Samariya kaane ma.*

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i yi Alaa kiseen kolon nun e nun naxan i xandixi igeni, xa i yi na fan kolon nun, i yi a xandima nen nun, a yi siimaya igen fi i ma.”

¹¹ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, ige rate se mi i yii, anu igen makuya. I na siimaya igen soton minen yi?”

¹² Nxu benba Yaxuba nan xojinni ito fixi nxu ma, a tan nun a diine nun a xuruseene birin yi e minma be nin nun. I tan gbo Yaxuba xa ba?”

¹³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo igeni ito min, min xonla a suxuma nen mon,

* **4:9: 4.9** Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatexi kafirine nan na. E fe foloden seƵexi Mangane Firinden 17.24 kui.

¹⁴ koni n tan igen naxan fima muxune ma, xa muxun na min, min xonla mi fa a suxuma sonon. Amasoto n ni igen naxan fima a ma, na luma nen a yi alo tigi igen naxan minima han a habadan nii rakisin soto."

¹⁵ Naxanla yi a fala, a naxa, "N fafe, na igen fi n ma alogo min xonla nama fa n suxu sonon, n mon yi fa ige badeni be."

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Sa i ya xemnen xili, e fa be."

¹⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, "Xemen mi n yii." Yesu yi a yabi, a naxa, "I bata jondin fala fa fala xemmi mi n yii."

¹⁸ Koni i bata yi dexo xemme suulun xon ma nun. I naxan yii iki, i ya xemnen yeteen mi na ra. I bata jondin fala n xa."

¹⁹ Naxanla yi a fala, a naxa, "N fafe, n bata a kolon fa yati, fa fala nabiin nan i tan na."

²⁰ Nxu tan Samariya kaane, nxu benbane Ala batu geyani ito nan fari, koni e tan Yahudiyane naxa, a lan nen, en xa Ala batu Yerusalen nin."

²¹ Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, "La n na, waxatina nde fama, yamaan mi fa fama Fafe Ala batudeni geyani ito fari, e mon mi a batu Yerusalen taan fan yi."

²² E tan Samariya kaane, e naxan batuma, e mi na kolon. Nxu tan Yahudiyane naxan batuma, nxu na kolon, amasoto kisi feen fataxi Yahudiyane nan na."

²³ Koni waxatina nde fama, a yeteen bata a li, Ala batu muxu kendene fama Fafe Ala batudeni niin nun jondini nen yati! Bayo Fafe Ala na muxu sifane nan fenma, e yi a batu."

²⁴ Niin nan Ala ra. Naxanye a batuma, ne xa a batu niin nun jondin yatin nin."

²⁵ Naxanla yi a fala a xa, a naxa, "N na a kolon fa fala Mesiya fama nen, naxan xili Alaa Muxu Sugandixina. A na fa waxatin naxan yi, a feen birin yebama nxu xa nen."

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "A tan nan n tan na, n tan naxan falan tima i xa ito ra."

²⁷ Na waxatin yeteni, Yesu a xarandiine yi fa, e kabε amasoto e bata a li falan tiye naxanla xa. Koni e sese mi naxanla maxodin fa fala, "I waxi nanse xon?" E mi Yesu fan maxodin fa fala, "I nanse falama naxanla xa?"

²⁸ Nba, naxanla yi ige ba fejen lu na, a xete taani. A sa a fala yamaan xa,

²⁹ a naxa, "E fa xemena nde mato, n bata feen naxanye birin liga, a bata ne birin fala n xa. Alaa Muxu Sugandixin mi a ra ba?"

³⁰ Na ma, yamaan yi keli taani, e siga Yesu fema."

³¹ Xarandiine yi Yesu mafanma na waxatini, e naxa, "Karamoxo, donseen don!"

³² Koni a yi e yabi, a naxa, "Donsena n yii, e mi naxan kolon."

³³ Nayi, xarandiine yi e bode maxodin folo, e naxa, "Muxuna nde bata donseen fi a ma ba?"

³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N ma donseen nan n xe muxun sagoon wanla keen na han wanla yi kamali."

³⁵ E a falama nen, e naxa, 'Kike naanin luxi, malo xaba waxatin yi a li,' koni n xa a fala e xa, e yeen nakeli, e xene mato. Maala bata mo, malo xaba waxatin bata a li."

³⁶ Malo xabane bata folo e saranna sote. E naxanye malanma, ne habadan nii rakisin sotoma nen. Nanara, maala bi muxun nun a xaba muxun sewama nen e bode xon ma."

³⁷ Na kui, jondin nan sandani ito ra, naxan a falaxi, a naxa, 'Muxuna nde maala bima, gbete yi a xaba.'

³⁸ N bata e xe, e sa maala xaba, e mi naxan walixi. Muxu gbete ye nan a walixi. E tan yi ton soto e wanli."

³⁹ Samariya kaan naxanye yi na taani, ne wuyaxi yi denkeleya Yesu ma na naxanla falana fe ra, a naxa, "N feen naxan birin ligaxi, a bata na fala n xa."

⁴⁰ Nanara, Samariya kaane to fa Yesu fema, e yi a mafan, a xa lu e fema. Yesu yi lu e fema xii firin."

⁴¹ Muxu wuyaxi gbete ye yi denkeleya Yesu ma a falane fe ra."

⁴² Ne yi a fala naxanla xa, e naxa, "Nxu bata denkeleya iki koni nxu mi denkeleyaxi i ya falan gbansanna xan ma fe ra bayo nxu fan bata a xuiin me. Nxu bata a kolon yati fa fala dunuja muxune rakisimaan nan a tan na."

Yesu yi kuntigina diini yalan

⁴³ Yesu to xii firin ti na, a yi siga Galile yamanani."

⁴⁴ Yesu yeteen bata yi a fala e xa nun, a naxa, "Nabiin mi binyen sote a yetena yamanani."

⁴⁵ A Galile yamanan li waxatin naxan yi, na kaane yi a yisuxu ki fani, amasoto e fan bata yi a fe ligaxine to Yerusaleen taani Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla[†] waxatini. Bayo e fan yi na nun.

⁴⁶ Nayi, Yesu mon yi xete Kana taani Galile yamanani, a igen maxete manpaan na denaxan yi.

Mangana kuntigina nde yi menni naxan ma dii xemen yi furaxi Kaperunan yi.

⁴⁷ A to a me a Yesu bata fa Galile yi sa keli Yudaya yamanani, a yi siga a fema, a yi a mafan, alogo a xa siga Kaperunan yi, a sa a dii xemeni yalan. Amasoto a faxamatoon nan yi fa a ra.

⁴⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “E tan tondixi denkeleye fo e na taxamasenne nun kabanako feene to.”

⁴⁹ Mangana kuntigin yi a yabi, a naxa, “N kanna, yandi, fa en siga benun n ma diin xa faxesa.”

⁵⁰ Yesu yi a fala, a naxa, “Siga, i ya dii xemen mi faxama.” Xemen yi la Yesu a falan na, a siga.

⁵¹ A yi sigama a konni waxatin naxan yi, a lan a walikene ra. Ne yi a fala a xa, fa fala a a diin mon a nii ra.

⁵² A yi e maxodin a dii xemen fisaxi waxatin naxan yi. E yi a yabi, e naxa, “Xoro yanyi tagini, a fati mawolonna yi a bejin.”

⁵³ Na yi rabira a fafe ma a Yesu a fala na waxatin nin, a naxa, “I ya dii xemen mi faxama.” Nanara, a tan nun a denbayaan birin yi denkeleya Yesu ma.

⁵⁴ Kabanako feen firinden nan ito ra Yesu naxan liga a to keli Yudaya yamanani siga Galile yamanani.

5

Yesu yi lebutenna rakendeya

¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga Yerusaleen taani Yahudiyane sanla nde a fe ra.

² Nba, maxadena nde yi rafalaxi Yerusaleen taan yexene so deen dexon, a xili

“Betesata” Heburu xuini. Gage suulun tixi na maxaden nabilinni.

³ Fureto wuyaxi yi saxi na gagene bun ma, danxutone nun sankalatone nun lebutenne. E yi igeni maxa waxatin nan legedenma

⁴ amasoto malekana nde yi godoma igeni waxatina nde yi, a yi a yimaxa. Furetoon naxan singe na yi godo igeni, malekana igeni maxama waxatin naxan yi, na furen yi yalanma nen, a na findi a sifa yo ra.

⁵ Xemena nde yi na nun naxan yi furaxi jee tonge saxan e nun solomasexe.

⁶ Yesu to a to saxi na yi, a yi a kolon fa fala na xemen bata yi bu furaxi, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I waxi a xon ma, i xa kendeya ba?”

⁷ Furetoon yi a yabi, a naxa, “N kanna, igeni maxan waxatin naxan yi, muxe mi n yii be naxan n nagode igeni. N na kata, n xa godo a yi, muxu gbete singe nan godoma n yee ra.”

⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga.”

⁹ Xemen yi yalan sa, a yi a sa seen tongo, a siga.

Matabu Loxon nan yi a ra.

¹⁰ Na ma, xemen naxan kendeyaxi, Yahudiyane yi a fala na xa, e naxa, “Sariyan mi a falaxi i xa i ya sa seen tongo Matabu Loxoni.”*

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan n nakendeyaxi, na nan a falaxi, a n xa n ma sa seen tongo, n siga.”

¹² E yi a maxodin, e naxa, “Nde na ra naxan a falaxi, a i xa i ya sa seen tongo, i siga?”

¹³ Koni xemen naxan yi kendeyaxi, na mi yi a kolon, bayo Yesu bata yi lo ayi yamaan ye.

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi sa a to Ala Batu Banxini, a naxa, “A mato, i bata kendeya. Fata yulubin ma alogo fe gbeten nama i soto naxan paxu dangu ito ra.”

[†] 4:45: 4.45Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxesa ke kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorayaan 12.1-13 kui. * 5:10: 5.10 Farisi muxune namunne mi yi tinje wali yo xa ke Matabu Loxoni. Na feen sebexi Xorayaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu soxolexine mi yi maliye na loxoni hali muxune toroxi na namunna fe ra a xodexen na.

¹⁵ Xेमेन yi siga, a sa a fala Yahudiyane xa, a naxa, a Yesu nan a rakendeyaxi.

¹⁶ Nayi, e yi Yesu fen yengen na, bayo a bata yi na liga Matabu Loxoni.

¹⁷ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe Ala walima waxatin birin, a lan nen, n fan xa wali.”

¹⁸ Na ma, Yahudiya kuntigine mon yi e yixadaxo feren fendeni Yesu faxa xinla ma. Amasoto a mi yi Matabu Loxon sariyan xan gbansan kalama, koni a mon yi a falama a a Fafe nan Ala ra, a yi a fala alo e nun Ala keden.

Alaa Dii Xेमेन senbena fe

¹⁹ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa nondin fala e xa. Fafana a Dii Xेमेन mi fefe lige a yete ma, fo a na a Fafe to naxan lige. N Fafe Ala na naxan liga, n tan a Dii Xेमेन fan na nan ligama.

²⁰ Bayo a Dii Xेमेन nafan a ma, a yi a yita a ra a feen naxanye birin ligama. A feene yitama a ra nen naxanye gbo itoe xa, alogo e birin xa kabe ne ma.

²¹ Amasoto n Fafe Ala faxa muxune rake-lima sayani kii naxan yi, a nii rakisin fi e ma, a Dii Xेमेन fan nii rakisin fima a waxon muxune ma na kii nin.

²² Fafe Ala mi muxu yo a kiti bolonma koni a bata muxu makitin birin taxu a Dii Xेमेन na,

²³ alogo muxun birin xa a Dii Xेमेन binya, alo Fafe Ala binyaxi kii naxan yi. Muxu yo mi a Dii Xेमेन binya, na mi Fafan fan binyaxi naxan a xexi.”

²⁴ “N xa nondin fala e xa, naxan yo n ma falan me, a denkeleya n xe muxun ma, na habadan nii rakisin sotoma nen. Na kanna mi yalagima, koni a bata keli sayani, a so nii rakisini.

²⁵ N xa nondin fala e xa, waxatin fama, a bata a li, faxa muxune Alaa Dii Xेमेन xuiin namema nen. Naxanye na a me, ne nii rakisin sotoma nen.

²⁶ Bayo alo habadan nii rakisin Fafe Ala yii kii naxan yi, a bata a ragidi a Dii Xेमेन ma na kiini.

²⁷ A bata kiti saan senben fi a Dii Xेमेन ma, amasoto Muxuna Dii Xेमेन na a ra.

²⁸ E nama kabe ito ra, bayo waxatin fama faxa muxune birin a xuiin namema nen,

²⁹ e yi keli e gaburune kui. Naxanye fe fapin ligaxi, ne kelima nen, e nii rakisin

soto. Naxanye fe paxin ligaxi, ne fan kelima nen, e yalagi.

³⁰ N mi noe fefe lige n yete ra. N kitin sama nen alo n na mema kii naxan yi. N ma kitin mon tinxin bayo n mi n yete sagoon ligama, koni fo n xe muxun sagona.”

Yesu a sereyane fe

³¹ “Xa n tan nan n yete sereyaan bama, e mi na yatema nondin na.

³² Koni muxu gbete na naxan sereyaan bama n xa. N na a kolon, a sereyaan naxan bama n ma fe yi, nondin nan na ra.

³³ E bata xerane rafa Yoni ma, a seren ba nondini.

³⁴ N tan mako mi adamadiine sereyaan ma koni n na falama nen alogo e xa kisi.

³⁵ Yoni luxi nen alo lenpu degena e tagi, a findi kenenna ra e xa. E bata tin sewe a kenenna ra waxatidi bun.

³⁶ Koni sereyana n yii naxan gbo Yoni gbeen xa. N Fafe Ala wanla naxanye soxi n yii n xa e rakamali, ne a yitama nen a n Fafe nan n xexi.

³⁷ Fafe Ala naxan n xexi, na fan bata seren ba n xa. E munma a xuiin me, e mon munma a yetagin to mum!

³⁸ A falan mi e tan kui, amasoto e mi denkeleyaxi a xeraan ma.

³⁹ E kitabun fese fesema amasoto e mirixi a ma, a e habadan nii rakisin sotoma a xon ma, koni na fan seren bama n tan nan xa!

⁴⁰ Hali na, e mi tinxi fe n tan ma, e nii rakisin soto.”

⁴¹ “N mako mi adamadiine binyen ma.

⁴² Koni n na e tan kolon. Alaa xanun-tenyaan mi e boneni.

⁴³ N bata fa n Fafe Ala xinli koni e mi n nasuxi. Xa muxu gbete fa a yete xinli, e na tan nasuxuma nen.

⁴⁴ A rafan e ma, e xa binyen soto e bode ra koni e mi kataxi e yi binyen soto Ala keden peen yii. E denkeleyama na yi di?

⁴⁵ Koni e nama e miri fa fala n na e magima n Fafe xa nen. Musa nan e magima, e yigi saxi naxan yi.

⁴⁶ Xa e yi laxi Musa ra nun, e yi lama n tan fan na nen nun amasoto a bata n ma fe sebe.

⁴⁷ Koni xa e mi laxi a fe seboxine ra, e lama n ma falan na di nayi?”

6

Yesu yi muxu wuli suulun dɛge

Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17

¹ Na xanbi ra, Yesu yi dangu Galile Daraan kidima, naxan mɔn xili Tiberiyadi Darana.

² Yama gbeen yi biraxi a fɔxɔ ra amasɔtɔ e bata yi a kabanako wanle to. A yi furetɔne yiyalanma.

³ Yesu nun a xarandiine yi te geyaan fari, e sa dɔxɔ na.

⁴ Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* bata yi maso.

⁵ Yesu yi a yɛɛn nasiga, a yama gbeen to fɛ a fɛma. A yi a fala Filipi xa, a naxa, “En donseen sarama minɛn yi muxuni itoe xa, e yi e dɛge?”

⁶ A na fala a xa nɛn alogo a xa a kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ, bayo a yi a kolon a yi naxan ligama.

⁷ Filipi yi a yabi, a naxa, “Hali en gbeti gbanan kɛmɛ firin sara donseen na, birin mi ndedi sɔtɛ!”

⁸ Yesu a xarandiina nde Simɔn Piyɛri ngaxakedenna Andire yi a fala, a naxa,

⁹ “Banxulanna nde be buru xun suulun nun yɛxɛ firin a yii. Koni na nanse lige muxuni itoe birin na?”

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ yamaan nadɔxɔ.” Nba, sɛxɛn yi mɛnni han. Nayi, muxune birin yi dɔxɔ. Fayida xɛmɛ wuli suulun nan jɔxɔn yi e yɛ nun.

¹¹ Yesu yi buru xunne tongo, a barikan bira Ala xa. Muxun naxanye yi dɔxi na, a yi a taxun ne ra han e wasa! A yɛxɛn fan liga na kiini.

¹² E birin to lugo, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Ɛ dungi dungi dɔnxɛne matongo. Ɛ nama sese yikala.”

¹³ Nanara, e ne birin matongo. E debe fu nun firin nafe buru xun suulunna dungi dungine ra, naxanye lu e dɛge xanbini.

¹⁴ Na muxune to a to Yesu kabanako feen naxan liga, e yi a fala, e naxa, “Nabiin nan yati xɛmɛni ito ra naxan yi lanma a fa dunuɲa yi.”

¹⁵ Yesu yi a kolon, a e yi fama a karahanden nin, a xa findi mangan na. Nayi, a mɔn yi keli na, a kedenna yi siga geyaan fari.

Yesu yi sigan ti igen fari

Matiyu 14.22-23, Maraka 6.45-52

¹⁶ Ninbanna a lixina, a xarandiine yi godo daraan dɛ,

¹⁷ e te kunkin kui siga daraan kidima Kapɛrunan binni. Kɔɛ yi so, Yesu mi fa e fɛma.

¹⁸ Foye gbeen yi fa, igen yi walanɲɛ ayi kati!

¹⁹ Na waxatini, xarandiine bata yi siga kilo suulun hanma sennin igen xun ma. E yi Yesu to a masoɛ kunkin na, a sigan tima igen fari. E yi gaxu.

²⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ nama gaxu, n tan nan a ra.”

²¹ Xarandiine yi tin a so kunkin kui, kunkin yi a sigaden li mafuren.

Yamaan yi Yesu fen

²² Na xɔtɔn bode yamaan naxan lu daraan dɛ, ne yi a to a kunki keden peen nan yi na yi, anu Yesu mi te na kunkin kui. A xarandiine nan gbansan siga.

²³ Marigi Yesu barikan bira Ala xa dɛnaxan yi, yamaan yi burun don, kunki gbɛtɛye yi fa mɛnni sa keli Tiberiyadi taani.

²⁴ Nanara, yamana a to waxatin naxan yi, a Yesu nun a xarandiine mi yi na, e te kunkine kui, siga Yesu fendeni Kapɛrunan yi.

Yesu luxi nɛn alo burun naxan findixi nii rakisi seen na

²⁵ E Yesu to daraan xanbi ra waxatin naxan yi, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, i faxi be waxatin mundun yi?”

²⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala ɛ xa, ɛ mi n fenma amasɔtɔ ɛ bata kabanako feene to, koni bayo ɛ bata burun don, ɛ lugo.

²⁷ Ɛ nama wali donsena fe ra naxan kalama, fɔ naxan habadan nii rakisin fima ɛ ma n tan Muxuna Dii Xɛmɛn naxan soma ɛ yii. Amasɔtɔ Fafe Ala bata a taxamasenna sa n ma.”

* **6:4: 6.4Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

²⁸ E yi a maxədin, e naxa, “Nxu tan nanfe ligama alogo nxu yi Alaa wanle kε.”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E walima Ala xa ikiini: E xa la a xeraan na.”

³⁰ E yi a yabi, e naxa, “I kabanako feen mundun ligama, nxu a to, nxu denkeleya i ma? I nanfe ligama na yi?”

³¹ Nxu benbane donseen don nən tonbonni naxan xili ‘Manna donsena’ alo a seβexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, ‘A burun so e yii sa keli kore, e yi a don.’[†] ”

³² Yesu naxa, “N xa pəndin fala ε xa. Musa xa mi burun so ε yii de sa keli kore, koni n Fafe Ala nan buru kəndən so ε yii, sa keli kore.”

³³ Amasəto Ala burun naxan fima ε ma, sa keli kore, na nan nii rakisin fi dunupa muxune ma.”

³⁴ Nayi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu kannna, lu na burun soε nxu yii tun.”

³⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan nan nii rakisin balon na. Muxu yo fa n tan ma, kamən mi na suxε mumε! Muxu yo denkeleya n tan ma, min xənla mi na suxε mumε!”

³⁶ Koni n na a fala ε xa nən, a ε bata yi n to nun koni ε mi denkeleya.

³⁷ N Fafe Ala muxun naxanye fi n ma, ne fama nən n fəma. Naxan na fa n fəma, n mi na kedε mumε!

³⁸ Amasəto n godoxi nən sa keli ariyanna yi alogo n xa fa n xε muxun sagoon liga koni n tan sagoon mi a ra.

³⁹ N xε muxun sagoon ni i ra: a bata muxun naxanye fi n ma, n nama ne sese ralə ayi, koni fə n xa e rakeli sayani ləxə dənxeɲi.

⁴⁰ Amasəto n Fafe Ala sagoon nan ito ra, a naxan yo na a Dii Xəmən to, e denkeleya a ma, n yi e rakeli sayani ləxə dənxeɲi, ne habadan nii rakisin sətəma nən.”

⁴¹ Yahudiyane yi Yesu mafala fələ bayo a bata a fala, a naxa, “N tan nan balon na naxan sa kelixi ariyanna yi.”

⁴² Na ma, e naxa, “Yusufu a dii xəmən Yesu xa mi ito ra ba? Nxu a fafe nun a nga kolon. A tan a falama di nayi, a godoxi nən sa keli ariyanna yi?”

⁴³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E ba n mafalε ε bode tagi.

⁴⁴ Muxu yo mi fε n fəma fə n Fafe Ala na naxan mabandun, n xε muxuna. Awa, n na a rakelima nən sayani ləxə dənxeɲi.

⁴⁵ Nabine bata a seβε, e naxa, ‘Ala e birin xaranma nən.’ Naxan yo na n Fafe Ala xuiin namε, a yi a xaranna suxu, na fama nən n fəma.

⁴⁶ Muxu yo munma Fafe Ala to, fə naxan kelixi Ala yi, na nan tun bata Fafe Ala to.

⁴⁷ N xa pəndin fala ε xa, muxu yo na denkeleya, na bata habadan nii rakisin sətə.

⁴⁸ N tan nan nii rakisin balon na.

⁴⁹ E benbane burun don nən tonbonni, naxan xili Manna donsena, koni e faxa nən.

⁵⁰ Koni na balon ni i ra naxan sa kelixi ariyanna yi, muxu yo na a don, na mi faxama.

⁵¹ N tan nan nii rakisin balon na sa keli ariyanna yi. Muxu yo na baloni ito don, a nii rakisin sətəma nən habadan. N fati bəndən nan findixi baloni ito ra, n naxan fima alogo dunupa muxune birin xa nii rakisin sətə.”

⁵² Yahudiyane xələxin yi e bode matandi fələ, e naxa, “Xəmən ito nəε a fati bəndən fiyε en ma di, en yi a don?”

⁵³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa pəndin fala ε xa, xa ε mi Muxuna Dii Xəmən fati bəndən don, ε yi a wunla min, nii rakisin mi luma ε xa mumε!”

⁵⁴ Muxu yo n fati bəndən don, a yi n wunla min, habadan nii rakisina a xa. N na a rakelima nən sayani ləxə dənxeɲi.

⁵⁵ Amasəto donse kəndən nan n fati bəndən na. Min se kəndən nan n wunla ra.

⁵⁶ Naxan na n fati bəndən don, a yi n wunla min, na bata lu n tan yi, n fan bata lu na kanni.

⁵⁷ Habadan Fafe, na nan n xεxi. Nii rakisina n tan yii a barakani. Na kiini, naxan na balo n tan xən, na fan nii rakisin sətəma nən n barakani.

⁵⁸ Baloni ito nan godoxi sa keli ariyanna yi. E benbane burun don nən naxan xili Manna donsena, e faxa. Koni, naxan na baloni ito don, na nii rakisin sətəma nən habadan.”

⁵⁹ Yesu na birin falaxi waxatin naxan yi, a yi xaranna tima salide banxini Kapərunan taani.

Habadan nii rakisina fe

[†] 6:31: 6.31Manna donsena: A mato Xəroyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

⁶⁰ E to na mε, a xarandii wuyaxi yi a fala, e naxa, “Xaranni ito xəɖəxə de! Nde tinjε a ma?”

⁶¹ Yesu yi a kolon a yetε ma fa fala a xarandiine a mafalama a falana fe ra. Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “Na falan bata ε magaxu ba?”

⁶² Xa ε fa Muxuna Dii Xεmεn to tε a keli-deni go?

⁶³ Alaa Nii Sarijanxin nan nii rakisin fima. Sese mi fati bεndεn na. N falan naxanye tixi ε xa, niin nun nii rakisin nan ne ra.

⁶⁴ Koni hali na, ε tan ndee mi dεnkεyaxi.” Amasəto xabu a fəloni, Yesu yi ne kolon naxanye mi yi dεnkεyaxi a ma e nun naxan sa a yanfama.

⁶⁵ A mən yi a fala, a naxa, “Na feen ma, n bata a fala ε xa, n naxa, ‘Muxu yo mi nəε fe n fεma fə n Fafe Ala na naxan mali.’ ”

⁶⁶ A xarandii wuyaxi yi xεtε a fəxə ra na waxatini, e mi fa siga a fəxə ra sənən.

⁶⁷ Nanara, Yesu yi a fala a xarandii fu nun firinne xa, a naxa, “E tan go, ε fan waxi xεtε feni ba?”

⁶⁸ Simən Piyeri yi a yabi, a naxa, “Marigina, nxu sigama nde fεma? Habadan nii rakisi falane i tan nan yii.

⁶⁹ Nxu bata dεnkεyεa, nxu bata a kolon fa fala i tan nan Alaa Muxu Sarijanxin na.”

⁷⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “N tan xa mi ε tan muxu fu nun firinne sugandixi ba? Koni hali na, muxu keden ε yε, se jaxin nan na ra!”

⁷¹ A yi na falama Simən Isakariyoti a dii xεmεn Yudasi nan ma. Na yi a xarandii fu nun firinne nan yε, koni na nan yi a yanfama.

7

Yesu nun a ngaxakedenne fe

¹ Na xanbi ra, Yesu yi Galile yamanani siga. A mi tin sigε Yudaya yamanani amasəto Yahudiyan naxanye yi na, ne yi waxi a faxa feni.

² Yahudiyane Bubu Kui Sanla* bata yi maso.

³ Nanara, Yesu ngaxakedenne yi a fala a xa, e naxa, “I lan nən i xa keli be, i siga Yudaya yamanani, alogo i ya xarandiine xa i ya kabanako fe wanle to.

⁴ Muxun wanla naxan kεma, a mi na luxunjε xa a waxi findi feni xili kanna ra. Bayo i feni itoe ligama, i yetε yita dunuja birin na.”

⁵ Amasəto hali a ngaxakedenne mi yi laxi a ra.

⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma waxatin munma a li singen. Koni waxatin birin lan ε tan xa.

⁷ Dunuja mi nəε ε tan napaxuε. Koni a bata n tan napaxu, amasəto n bata a fala a a kεwanle jaxu.

⁸ E siga sanli. N tan mi sigama iki, amasəto n ma waxatin munma a li singen.”

⁹ A yi na fala e xa, a lu Galile yamanani.

Yesu yi siga yamaan malanni

¹⁰ Yesu ngaxakedenne sigaxin sanli, na xanbi ra a fan yi siga. Koni a mi a yetε makεnεn, a yi a yεε raluxunjε ayi.

¹¹ Yahudiyane yi a fen malanni, e naxa, “A minεn yi?”

¹² Yamaan yi kəyεkəyεnma a fe yi han! Nde naxa, “Muxu fajin nan a ra.” Nde fan naxa, “En-εn, a yamaan mayendenma.”

¹³ Koni muxu yo mi falan ti kεnεnni a fe ma, amasəto e yi gaxuxi Yahudiyane yεε ra.

¹⁴ Malanna bata yi siga han a tagi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini, a yamaan xaran fəlb.

¹⁵ Yahudiyane yi kabε kati! E yi a fala, e naxa, “Xεmεni ito Kitabun kolonxi di? A mi xaranxi.”

¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xaranna naxan tima, na mi kelixi n tan ma, koni a kelixi n xε muxun nan ma.

¹⁷ Naxan waxi Ala sagoon liga feni, na a kolonma nən, xa xaranni ito kelixi Ala nan ma, hanma xa a kelixi n tan nan ma.

¹⁸ Muxun naxan a yetε a fe falama, na binyen nan fenma a yetε xa. Koni naxan binyen fenma a xε muxun xa, na jəndin nan falama, tinxintareya mi na kanni.

¹⁹ Musa xa mi Alaa sariyan so ε yii ba? Koni ε sese mi sariyan suxi! Nanfera ε kataxi n faxa feen na?”

²⁰ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Yinnani i fəxə ra! Nde kataxi i tan faxa feen na?”

²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yi kabanako fe gbee keden liga, ε birin kabε nən na ma.

* 7:2: 7.2Bubu Kui Sanla fe seβxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

²² Musa gaan tiin yamarin so nɛn ɛ yii. Nanara, ɛ ɛ dii xɛmɛne dugi soma Matabu Lɔxɔni. Anu, Musa xa mi a fɔlɔ koni xabu ɛ benbane.

²³ Xa ɛ ɛ dii xɛmɛne dugi soma Matabu Lɔxɔni, alogo Musaa sariyan nama kala, ɛ xɔlɔma n tan ma nanfera, a n bata xɛmɛn gbɛndin birin nakɛndɛya Matabu Lɔxɔni?

²⁴ Ɛ nama kitin bolon benun ɛ xa feen fɛsɛfɛsɛ. Ɛ kitin sa tinxinna nin.”

Yamaan yi Yesu a fe fala

²⁵ Yerusalɛn taan muxuna ndee yi a fala, e naxa, “Na xɛmɛn xa mi ito ra ba, e kataxi naxan faxa fe ra?”

²⁶ A mato, a falan tima kɛnɛnni, e mi a mafalama! Kuntigine bata a kolon ba, fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan ito ra?

²⁷ Koni Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, muxu yo mi a keliden kolonjɛ. Koni en birin xɛmɛni ito keliden kolon.”

²⁸ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi a xuini te, a naxa, “Ɛ n kolon ba e nun n keliden yɛtɛna? N mi faxi n yɛtɛ ma. Naxan n xɛxi, jɔndin nan na kanna ra. Ɛ mi a tan kolon,

²⁹ koni n tan a kolon, amasɔtɔ n kelixi a tan nan fɛma. A tan nan n xɛxi.”

³⁰ Na xanbi ra, e kata a suxu feen na. Koni muxu yo mi a yiin din a ra, amasɔtɔ a waxatin munma yi a li singen.

³¹ Koni muxu wuyaxi yi dɛnkɛɛya a ma yamaan yɛ, e naxa, “Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, a kabanako feene ligɛ nɛn naxanye gbo muxuni ito gbeene xa ba?”

³² Farisi muxune yi yamaan kɔyɛkɔyɛn xuiin mɛ Yesu a fe ma. Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kantan muxune rasiga a suxudeni.

³³ Yesu naxa, “N na ɛ fɛma han waxatidi mɔn, na xanbi ra n siga n xɛ muxun fɛma.

³⁴ Ɛ n fenma nɛn, koni ɛ mi fa n toɛ sɔnɔn, amasɔtɔ n sigan dɛnaxan yi, ɛ mi nɔɛ sigɛ na yi.”

³⁵ Yahudiyane yi a fala e bode tagi, e naxa, “A sigan minɛn yi, en mi a toɛ dɛnaxan yi? A sigama Girekine yamanani

ba, en kon kaane xuyaxi ayi dɛnaxan yi, a yi Girekine xaran?”

³⁶ A falani ito bunna di? Fa fala, ɛ n fenma nɛn, koni ɛ mi n toɛ? Fa fala, n sigan dɛnaxan yi, ɛ mi sigɛ mɛnni?”

Igen naxan habadan nii rakisin fima

³⁷ Sanla lɔxɔ dɔnxɛni, sanla lɔxɔ gbeena, Yesu yi ti, a yi a xuini te, a naxa, “Xa min xɔnla naxan ma, a xa fa n ma, a fa a min.

³⁸ Naxan na dɛnkɛɛya n tan ma, siimaya igene minima nɛn na kanni alo baana, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.”†

³⁹ Yesu yi Alaa Nii Sarijanxin nan ma fe falama. Naxanye yi dɛnkɛɛyama Yesu ma, ne yi a sɔtɔma nɛn. Na waxatini, Nii Sarijanxin munma yi fi, amasɔtɔ Yesu munma yi keli a binyeni.

Yamaan yi yitaxun Yesu a fe ra

⁴⁰ Muxuna ndee yi Yesu xuiin mɛ yamaan yɛ, e naxa, “Nabi yɛtɛn nan xɛmɛni ito ra yati!”

⁴¹ Nde gbɛtɛye fan naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan a ra.” Koni nde gbɛtɛye naxa, “Alaa Muxu Sugandixin minima Galile yamanani di?

⁴² Kitabun xa mi a falaxi ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin minima Dawuda bɔnsɔnna nin keli Bɛtɛlɛmi taani, Dawuda dɔxɔdena?”‡

⁴³ Nanara, yamaan yi yitaxunxi a fe ra.

⁴⁴ Ndee yi waxi a suxu feni koni muxu yo mi a yiin din a ra.

Yahudiya kuntigine dɛnkɛɛyatareyana fe

⁴⁵ Kantan muxune yi xɛtɛ saraxarali kuntigine nun Farisi muxune fɛma, naxanye e maxɔdin, e naxa, “Nanfera ɛ mi faxi Yesu ra?”

⁴⁶ Kantan muxune yi e yabi, e naxa, “Muxu yo munma falan ti singen alo xɛmɛni ito falan tima kii naxan yi.”

⁴⁷ Farisi muxune yi e maxɔdin, e naxa, “A bata ɛ fan mayenden n jɛ?”

⁴⁸ Ɛ yamaan kuntigina nde kolon hanma Farisi muxuna nde naxan laxi a ra?

⁴⁹ Yamani ito mi Musaa sariyan kolon. Nanara, Ala dangana e fɔxɔ ra!”

† 7:38: 7.38Siimaya igena fe mɔn sebɛxi Sakari 14.8 kui. 89.4-5 nun Yereimi 23.5 nun Mika 5.1 kui.

‡ 7:42: 7.42 A mato Samuyɛli Firinden 7.12 nun Yaburin

⁵⁰ Nikodemî naxan bata yi fa Yesu fêma a fêlônî nun, na yi e ye, a yi a fala e xa, a naxa,

⁵¹ “En ma sariyan na a ra ba, en xa muxun yalagi benun en xa a xuiin me, en yi a kolon a naxan ligama?”

⁵² E yi a yabi, e naxa, “Galile kaan nan i tan fan na ba? Kitabun xaran. I a kolonma nen nayi a nabiin mi kefe Galile yamanani mumê!”

⁵³ Nayi, birin yi siga a konni.

8

Naxanla naxan suxu yalunyani

¹ Yesu yi siga Oliwi geyaan fari.

² Na xotôn bode subaxani, a môn yi xete Ala Batu Banxini. Yamaan birin yi fa a fêma, a dōxō, a yi e xaran fêlō.

³ Sariya karamōxōne nun Farisi muxune yi naxanla nde suxu yalunyaan ligadeni, e fa a ra, e yi a ti e tagi.

⁴ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “Karamōxō, nxu naxanli ito suxi yalunyaan nan lige.

⁵ Musa a yamari nen Sariya Kitabuni, a na naxalan sifan xa magolôn gemen na han a faxa. Nba, i tan naxa a di?”

⁶ E yi na falama a bunba feen nan ma, alogo e xa a suxu. Koni Yesu yi a yigodo, a lu sebenla tiye a yii sonla ra bōxōn ma.

⁷ E yi tixi a dēxōn ma na waxatini, e lu a maxōdinne. Yesu yi a rakeli, a yi a fala e xa, a naxa, “Naxan munma yulubin liga e tagi singen, na singe xa gemen woli a ma.”

⁸ A mōn yi a yigodo, a lu sebenla tiye bōxōn ma.

⁹ E ito me waxatin naxan yi, e birin yi keli na yi keden keden yeen ma fêlō xeme fonne ma. Yesu kedenna yi lu na yi, naxanla fan yi lu tixi na yi.

¹⁰ Yesu yi keli, a yi a fala naxanla xa, a naxa, “Nga naxanla, e minen yi? Muxe mi lu be, e yi i yalagi?”

¹¹ A yi a yabi, a naxa, “N fafe, muxu yo.”

Yesu naxa, “Nba, n tan fan mi i yalagima. Siga, koni i nama fa yulubin liga sōnōn.”

Dunuḡa kenenna nan Yesu ra

¹² Yesu mōn yi falan ti e xa, a naxa, “N tan nan dunuḡa kenenna ra. Naxan na bira n tan fōxō ra, na nii rakisin kenenna sōtōma nen, a mi sigan tiye dimini mumê!”

¹³ Farisi muxune yi a fala a xa, e naxa, “I yete seren nan bama iki, ḡōndi mi i ya sereyaan na!”

¹⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Hali n nan n yete seren ba, n ḡōndin nan falama. Amasōtō n na n keliden nun n sigaden kolon. Koni e tan mi n keliden nun n sigaden kolon.

¹⁵ E kitin sama adamadiyaan nin. N mi muxu yo a kiti bolonma.

¹⁶ Koni xa n tan na kitin sa, n ma kitisaan findima ḡōndin nan na, amasōtō n keden mi a ra. Nxu nun n fafe na a ra naxan n xexi.

¹⁷ A seḡexi e sariyan kui, a naxa, ‘Xa sere firinna falan naxan ti, ḡōndin nan na ra.’*

¹⁸ N seren bama n yete xa, n Fafe naxan n xexi, na fan seren bama n xa.”

¹⁹ E yi a fala a xa, e naxa, “I fafe minen yi?” Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi n kolon, e mi n Fafe fan kolon. Xa e yi n tan kolon nun, e yi n Fafe fan kolonma nen.”

²⁰ Yesu yi na falane birin tima, a lu xaranna tiye Ala Batu Banxini, Alaa kiseene rasuxuma denaxan yi. Hali na, muxu yo mi a suxu, amasōtō a waxatin munma yi a li singen.

Yesu sigama denaxan yi

²¹ Yesu mōn yi a fala e xa, a naxa, “N bata siga. E n fenma nen, koni e faxama nen e yulubine yi. N sigama denaxan yi, e mi nōe sigemenni.”

²² Nanara, Yahudiyane yi maxōdinna ti, e naxa, “A waxi a yete faxa feen nin ba, bayo a falama, a naxa, ‘N sigama denaxan yi, e mi nōe fe menni?’ ”

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Dunuḡa gbeen nan e tan na, koni n tan kelixi kore xōnna nan ma. E tan fataxi dunuḡa ito nan na, koni n tan mi kelixi dunuḡa ito yi.

²⁴ Nanara, n na a falaxi e xa fa fala, e faxama nen e yulubine yi. Nba, xa e mi laxi

* **8:17: 8.17** A mato Sariyane 17.6 nun 19.15 kui. † **8:24: 8.24** A seḡexi Xōrōyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa mēnni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mōn naxa mēnni fa fala a yeteen xili nen “N Na Yi.” Nayi, Yesu a falani ito bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mōn seḡexi Yoni 1.1 kui.

a ra fa fala 'N tan nan a ra, naxan na yi,' ε faxama nen ε yulubine yi yati!†

²⁵ E yi a maxədin, e naxa, "Nde i tan na?" Yesu yi e yabi, a naxa, "N naxan falama ε xa xabu a fəloni, na nan n tan na.

²⁶ Fala wuyaxi n xən ε kitideni, koni naxan n nafaxi, jəndin nan a tan na. N naxan məxi a ra, n na falama nen dunuɣa muxune xa."

²⁷ E mi yi a famuma fa fala a Fafe Ala nan ma fe falama e xa.

²⁸ Nanara, Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Ɖ na Muxuna Dii Xəməni te‡ waxatin naxan yi, ε a kolonma nen na yi fa fala 'N tan nan a ra, naxan na yi.'§ E a kolonma nen na waxatini, n mi fefe ligama n yete ma fə n Fafe Ala n xaranxi naxan ma.

²⁹ Naxan n xəxi, na n fəxə ra, a mi n kedenna luxi, amasəto n na a rafan feen ligama waxatin birin."

³⁰ Muxu wuyaxi yi a falane mə, e denkeleya a ma.

Nəndina i xərəyama nen

³¹ Na ma, Yahudiyan naxanye yi denkeleyaxi a ma, Yesu yi a fala ne xa, a naxa, "Xa ε n ma xaranna suxu, n ma xarandiin yeteen nan ε tan na na yi.

³² E jəndin kolonma nen, jəndin yi ε xərəya."

³³ E yi a yabi, e naxa, "Iburahima bənsənnə nan nxu tan na. Han to, nxu mi yi muxə konyiya bun. Fa fala, ε xərəyama nen, na bunna di?"

³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa jəndin fala ε xa, naxanye yulubin ligama, yulubina konyin nan ne ra.

³⁵ Konyin mi luma denbayani waxatin birin, koni dii xəməni luma nen denbayani habadan.

³⁶ Xa Dii Xəməna ε xərəya, ε bata xərəya nayi yati!

³⁷ N na a kolon Iburahima bənsənnə nan ε tan na. Anu, ε kataxi n fəxa feen na amasəto n ma falan mi xanma ε ma.

³⁸ N naxan toxi n Fafe Ala fəma, n na nan falama ε xa, koni ε naxan məxi ε fafe ra, ε na nan ligama."

³⁹ E yi a yabi, e naxa, "Nxu fafe nan Iburahima ra." Yesu yi e yabi, a naxa, "Xa Iburahimaa diine nan yi ε ra nun, ε yi a liga feene ligama nen.

⁴⁰ N jəndin naxan məxi Ala ra, n na nan falama ε xa, koni hali na, ε kataxi n fəxa feen na. Iburahima mi ito jəxənnə ligə!

⁴¹ E fafe liga feene nan ligama." E yi a yabi, e naxa, "Nxu mi barixi futun fari ma. Ala nan keden peen nxu Fafe ra."

⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Xa ε fafe nan yi Ala ra nun yati, ε yi n xanuma nen nun, amasəto n fataxi Ala nan na, n be nin iki. N mi faxi n yete ra, Ala nan n xəxi.

⁴³ N naxan falama, nanfəra ε mi na yee toma? Amasəto ε mi nəe n fala xuiin mə.

⁴⁴ E fafe nan Yinna Manga Setana ra, ε waxi a xən ma, ε xa a rafan feene liga. Xabu a fəloni muxu faxan nan a tan na. A mi tin jəndin ma amasəto jəndi mi a tan yi mumə! A nəen wulen falama, a minima a yete gbee keɣaan nan ma amasəto wule xelen nan a ra. Wulene birin fafe nan a tan na.

⁴⁵ Koni ε mi laxi n na bayo n jəndin nan falama ε xa.

⁴⁶ Nde ε ye be naxan a yite a n bata yulubin liga? Xa n jəndin fala ε xa, nanfəra ε mi lama n na?

⁴⁷ Naxan fataxi Ala ra, na a tuli matima nen Alaa falan na. E mi ε tuli matima bayo Ala gbee mi ε tan na."

Yesu nun Iburahima fe

⁴⁸ Yahudiyane yi Yesu yabi, e naxa, "Nxu mi jəndin xan falan ba, fa fala Samariya kaan nan i tan na jinan jaxin naxan fəxə ra?"*

⁴⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Yinnan mi n tan fəxə ra. N na n Fafe Ala nan tun binyama, koni ε tan n yelefuma.

⁵⁰ N mi binyen fenma n yete xa. Ala naxan kitin sama, na nan binyen fenma n tan xa.

⁵¹ N xa jəndin fala ε xa, naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sote habadan!"

⁵² Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata a kolon yati, fa fala yinnana i tan fəxə ra! Iburahima bata fəxa, nabine fan bata

‡ 8:28: 8.28Muxuna Dii Xəməni te fena: A mato Yoni 3.14 kui. Yesu yite nen a yelin xanbini gbangbanɣe wudin ma. A mən yi te ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. § 8:28: 8.28 A mato Xərəyaan 3.14 kui. * 8:48: 8.48 Na waxatini Yahudiyane yi Samariya kaane yatəxi kafirine nan na. E fe fəloden sebəxi Mangane Firinden 17.24 kui.

faxa, koni i tan naxa, 'Naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sote habadan.'

⁵³ I tan gbo nxu fafe Iburahima xa ba, naxan bata faxa? Nabine fan bata faxa. I ya fe mirixi di?"

⁵⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "Xa n yi n yete binya nun, n ma binyen mi findima sese ra. N Fafe nan n binyama, e a falaxi naxan ma fa fala e Ala nan a ra.

⁵⁵ E mi a tan kolon, koni n tan a kolon. Xa n na a fala fa fala n mi a kolon, n bata findi wule xelen na nayi alo e tan. Koni n na a kolon, n na a falan suxuma.

⁵⁶ E fafe Iburahima yengi yi tixi n fa waxatin na sewani. A bata a to, a yi sewa."

⁵⁷ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, "I munma jee tonge suulun soto singen, i yi Iburahima to nun ba?"

⁵⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa jondin fala e xa, Iburahima barixi nen, n tan na yi."†

⁵⁹ Na ma, e yi gemene tongo a magolon xinla ma, koni Yesu yi a luxun, a mini Ala Batu Banxini.

9

Yesu yi danxutɔɔn yeen nabi

¹ Yesu yi a masiga tima waxatin naxan yi, a yi xemena nde to naxan barixi danxutɔɔni.

² A xarandiine yi a maxodin, e naxa, "Karamɔxɔ, nanfera xemeni ito barixi danxutɔɔni, a yeteen nan yulubin ligaxi ba hanma a soto muxune?"

³ Yesu yi e yabi, a naxa, "A yetena yulubin xa mi a danxuxi, a soto muxune fan gbeen mi a danxuxi. A danxuxi nen alogo Ala senben wanla xa mayita yamaan na a tan xon ma.

⁴ Fanni soken texi fo en xa n xe muxuna wanle ke nen. Amasoto kɔeen somaani ni i ra, muxe mi nɔe wale waxatin naxan yi.

⁵ N dunuɔa yi waxatin naxan yi, dunuɔa kenenna nan n tan na."

⁶ Yesu to na fala, a degen namini bɔxoni, a benden namulan a ra, a boron boli danxutɔɔn yee ne ma.

⁷ A yi a fala xemene xa, a naxa, "Sa i yeen naxa ige ramaradeni naxan xili

Siloyan." Siloyan bunna neen, "Xerana." Na ma, xemene yi siga, a sa a yeen naxa. A xetematona, a seen to.

⁸ Na xanbi ra, a dɔxɔ bodene nun muxun naxanye yi a toma xandi tideni a foloni, ne yi maxodinna ti, e naxa, "Xemene naxan yi dɔxi xandi tideni nun, na xa mi ito ra ba?"

⁹ Nde naxa, "A tan nan a ra." Koni bonne naxa, "En-en, e maliga nen tun!" Koni xemene yeteen yi a fala, a naxa, "N tan nan yati a ra."

¹⁰ E yi a maxodin, e naxa, "I yeen nabixi di?"

¹¹ A yi e yabi, a naxa, "Xemene naxan xili Yesu, na nan benden namulanxi a yi boron boli n yee ne ma. A yi a fala n xa, a naxa, 'Siga Siloyan yi, i sa i yeen naxa.' Nayi, n sa n yeen naxa, n yi seen to."

¹² E yi a maxodin, e naxa, "Na xemene minen yi?"

A yi e yabi, a naxa, "N mi a kolon."

Farisi muxune yi danxutɔɔn maxodin

¹³ Nba, xemene naxan yi danxuxi nun, e yi siga na ra Farisi muxune fema.

¹⁴ Anu, Yesu benden namulan waxatin naxan yi, a xemene yee ne rabi, Matabu Lɔxon nan yi a ra.

¹⁵ Nanara, Farisi muxune mon yi xemene maxodin a yeen nabi kiin ma. A yi a fala e xa, a naxa, "Abenden nan namulanxi, a yi a boli n yee ne ma, n yi n yeen naxa, iki n bata seen to."

¹⁶ Farisi muxuna nde naxa, "Xemene naxan ito ligaxi, na mi fataxi Ala xan na, amasoto a mi Matabu Lɔxon tonna suxi." Koni nde gbete naxa, "Yulubi kanna nɔe kabanako fe sifani itoe lige ba?" Na ma, e yitaxun.

¹⁷ Nba, Farisi muxune mon yi xemene maxodin, e naxa, "I tan naxa a di a fe yi, a i tan naxan yeye rabixi?"

A yi e yabi, a naxa, "Nabiin nan a ra."

¹⁸ Benun e xa xemene soto muxune xili, Yahudiyane mon mi yi laxi a ra a danxutɔɔn nan yi a ra, a bata seen to.

† 8:58: 8.58 Yesu a alayana a fe falaxi wundoni yireni ito yi. Na feen mon sebexi Xorɔyaan 3.14 kui, na naxa fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa mɛnni, "N tan na a ra, Ala naxan na yi." Ala mon naxa mɛnni fa fala a yeteen xili nen "N Na Yi." Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala "Iburahima barixi nen, n tan na yi," na bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mon sebexi Yoni 1.1 kui.

¹⁹ E yi e maxədin, e naxa, “E diin nan ito ra ba, ε naxan ma a a sətəxi danxutəyaan nin? Nanfe ligaxi a to fa seen toma iki?”

²⁰ A sətə muxune yi e yabi, e naxa, “Nxu a kolon fa fala a nxə diin na a ra. Nxu mən a kolon a sətəxi danxutəyaan nin.

²¹ Koni nxu mi a kolon naxan a ligaxi a fa seen toma iki. Naxan a yeen nabixi, nxu mi na fan kolon. E a maxədin, bayo dii jərə mi fa a ra sənən. A yeteen xa ε yabi!”

²² A sətə muxune ito fala nən, amasətə e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra, bayo Yahudiyane bata yi lan a ma fa fala naxan na a tiye a ra, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, e na kanna kedima nən salide banxini.

²³ Na nan a liga, a sətə muxune naxa, “E a maxədin, amasətə dii jərə mi fa a ra sənən!”

²⁴ E mən yi na xəmən xili naxan yi danxuxi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nəndin fala, i binyen fi Ala ma! Nxu a kolon fa fala yulubi kanna nan na xəmən na.”

²⁵ Xəmən yi e yabi, a naxa, “N tan mi a kolon xa yulubi kanna nan a ra. N naxan kolon, danxutəən nan yi n na, koni iki n seen toma!”

²⁶ E yi a maxədin, e naxa, “A nanfe ligaxi i ra? A i yeen nabixi di?”

²⁷ A yi e yabi, a naxa, “N bata yelin na fale ε xa, koni ε mi ε tuli mati. Nanfera ε mən waxi a mε feni? E fan waxi findi feni a xarandiine nan na ba?”

²⁸ E yi a makonbi, e yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina i tan nan na, Musa gbee xarandiine nan nxu tan na.

²⁹ Nxu a kolon fa fala Ala falan ti nən Musa xa, koni nxu mi xəmən i to kelide kolon!”

³⁰ Xəmən yi e yabi, a naxa, “Ee! Nba, kabanako feen nan na ra, ε mi a keliden kolon, koni a bata n tan yeen nabi.

³¹ En na a kolon fa fala Ala mi a tuli matima yulubi kanne ra. A tuli matima a binya muxu nan xui ra naxan a sagoon ligama.

³² Xabu dunuɲa da, muxe munma a mε singen fa fala muxuna nde bata danxutəən yeen nabi naxan sətəxi danxutəyani.

³³ Xa xəmən i to mi fataxi Ala xan na nun, a mi yi nɔe fefe lige nun.”

³⁴ E yi a yabi, e naxa, “I sətəxi yulubin yeteen nin, i kataxi nxu xaran feen nan na

ba?” E yi a kedi tanden ma.

Danxutəyana Alaa feene yi

³⁵ Yesu yi a mε fa fala a e bata xəmən kedi. A yi a to, a naxa, “I bata denkeleya Muxuna Dii Xəmən ma ba?”

³⁶ Xəmən yi a yabi, a naxa, “N kanna, nde na ra alogo n xa denkeleya a ma?”

³⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I bata yelin a toε, a tan nan falan tima i xa iki.”

³⁸ Xəmən yi a fala, a naxa, “N Marigina, n bata denkeleya i ma.” A yi a xinbi sin Yesu bun ma.

³⁹ Yesu naxa, “N faxi dunuɲa makitiden nin alogo danxutəne xa seen to, yee kanne yi danxu.”

⁴⁰ Farisi muxuna ndee yi a fema na yi, ne yi a xuiin mε. E yi a maxədin, e naxa, “I yengi a ma danxutəən nan nxu tan fan na ba?”

⁴¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa danxutəən nan yi ε ra nun, ε mi yi yatema yulubi kanna ra na yi. Koni bayo ε naxa, ‘Nxu seen toma,’ ε yulubin luma nən ε ma na yi.”

10

Yexee kulana fe sandana

¹ Yesu naxa, “N xa jəndin fala ε xa, muxun naxan mi soma xuruse sansanni fata a so deen na, koni a te sansanna ra, mupaden nun mafu tiin nan na kanna ra.

² Muxun naxan soma xuruse sansanni fata a deen na, xuruse rabaan nan na kanna ra.

³ De kantanna deen nabima a xa nən. A na a yexee xili waxatin naxan yi, e a xuiin mema nən, a yi e ramini.

⁴ A na a gbeene ramini waxatin naxan yi, a ti e yee ra, a yexee birama a fəxə ra nən, amasətə e a xuiin kolon.

⁵ E mi birama muxu gbete fəxə ra, e gima muxu gbete yee ra nən, amasətə e mi a xuiin kolon.”

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, koni a feen naxan falama e xa, e mi na famu.

Yesu, xuruse raba faɲina

⁷ Nayi, Yesu mən yi a fala e xa, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, n tan nan sansanna so deen na yexee xa.

⁸ Naxanye birin faxi n yee ra, mupadene nun mafu tiine nan yi ne ra. Koni yexee mi e tuli mati ne xuine ra.

⁹ N tan nan sansanna so dæen na. Muxu yo so n tan xon ma, na kisima nen. Na nœ mine nen a so, a yi balon soto.

¹⁰ Mupaden mi fama fefe ra fo mupan nun faxa tiin nun kalan xili ma. N tan faxi nen alogo e xa dunuɲa yi gidi defexin soto.”

¹¹ “N tan nan xuruse raba faɲin na. Xuru se raba faɲin tinɲe nen, a faxa yexene fe ra.

¹² Koni walikæn tan mi luxi alo xuruse rabana bayo a gbee mi yexene ra. Xa a kankon to fe, a yexene rabɛɲinma nen, a yi a gi. Kankon yi wuru yexen kuruni a yi e raxuya ayi.

¹³ Walikæn nan na ra, yexene fe kontofili mi a ma.

¹⁴ N tan nan xuruse raba faɲin na. N na n ma xuruseene kolon, e fan n kolon

¹⁵ alo Fafana n kolon kii naxan yi, alo n fan Fafan kolon kii naxan yi. N nan n niin fima nen n ma xuruseene fe ra.

¹⁶ Yexen gbeteye n yii naxanye mi kulani ito yi fo n xa fa ne fan na. E tuli matima nen n xuiin na. E findi kuru kedenna ra xuruse raba kedenna xa.

¹⁷ N Fafe Ala bata n xanu amasoto n bata n niin fi, alogo n mon xa sa a soto.

¹⁸ Muxu yo mi n niin be n yi, koni n na a fima nen n yete ra. Senbena n yii, n yi a fi, a senben mon n yii, n yi a tongo. N yamarini ito nan sotoxi n Fafe Ala ra.”

¹⁹ Yahudiyane mon yi yitaxun na falane fe ra.

²⁰ E wuyaxi yi a fala, e naxa, “Yinna ɲaxin nan ito foxo ra. Seen bata so a yi! E tuli matima a ra nanfera?”

²¹ Koni bonne naxa, “Yinna ɲaxin naxan foxo ra, na mi falan tima na kiini. Yinnan nœ danxutœn yœn nabiye ba?”

Yahudiyane yi e me Yesu ra

²² Ala Batu Banxin nabi waxatin sanla sewan nan yi a ra Yerusalen taani, xunbeli waxatini.

²³ Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tandem ma Sulemani a Gagene bun ma.

²⁴ Yahudiyane yi a rabilin, e yi a fala a xa, e naxa, “I sikeni ito bama nxu ma waxatin mundun yi? Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa kenenni.”

²⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yelin a fale e xa, koni e mi laxi a ra. N kabanako fe

wanla naxanye kema n Fafe Ala senbeni, ne nan n seren na.

²⁶ Koni e mi laxi n na, amasoto n ma yexene mi e tan na.

²⁷ N ma yexene n xuiin mema nen. N na e kolon, e birama nen n foxo ra.

²⁸ N habadan nii rakisin fima e ma nen, e mi faxe habadan. Muxu yo mi nœ e be n yii.

²⁹ N Fafe Ala naxan e soxi n yii, na gbo birin xa. Muxu yo mi nœ e be n Fafe Ala yii.

³⁰ N tan nun n Fafe, keden nan nxu ra.”

³¹ Yahudiyane mon yi gemene tongo a magolon xinla ma.

³² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N bata wali faɲi wuyaxi ke e yetagi n Fafe Ala barakani. E n magolonma wanla mundun ma fe ra ne ye nayi?”

³³ Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Nxu mi i magolonma wali faɲine xan ma fe ra fo i Ala rayelefun naxan tima! Bayo muxun nan tun i tan na, koni i kataxi i xa i yete findi Ala ra!”

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “A mi sebexi e sariyani ba, a Ala naxa, ‘Alane nan e tan na?’”

³⁵ Kitabun naxan falaxi ɲondin nan na ra habadan. Alaa falan tixi muxun naxanye xa, xa a yi a fala ne ma, a ‘alane’ nan ne ra,

³⁶ nanfera e tan naxa, a n tan bata Ala rayelefu n to a falaxi a Alaa Dii Xemen nan n tan na? N Fafe Ala nan n sugandixi, a yi n nafa dunuɲa yi.

³⁷ Awa, xa n mi Fafe Alaa wanla kema hali e mi la n na.

³⁸ Koni xa n na e kema, xa e mi la n na, e la n ma wanle ra alogo e xa a kolon fa, a Fafana n yi e nun n tan fafani.”

³⁹ Yahudiyane mon yi kata Yesu suxu feen na, koni a yi a ba e yii.

⁴⁰ Yesu mon yi xete Yuruden kidi ma, Yoni yi marafuun tima denaxan yi igeni a foloni. A sa lu na.

⁴¹ Muxu wuyaxi yi fa a fema, e naxa, “Yoni mi kabanako fe liga, koni a falan naxanye birin tixi xemeni ito a fe yi, ɲondin nan ne ra.”

⁴² Muxu wuyaxi yi denkeleya a ma menni.

11

Lasarusi faxa fena

* 10:34: 10.34 Yaburin 82.6

¹ Xेमेना nde yi furaxi, naxan yi xili Lasarusi Betani kaana, Mariyama nun a tada jaxalanmana, Marata yi dɔxi taan naxan yi.

² Mariyama findi jaxanla nan na naxan latikɔnɔnna sa Marigin sanne ma, a yi e masugusugu a xun sɛxene ra, na ngaxake-denna Lasarusi nan yi furaxi.

³ Nanara, a tadane yi xeraan nasiga Yesu ma, e naxa, “Marigina, i xɔyin bata fura.”

⁴ Yesu to na mɛ, a naxa, “Saya fure mi a ra. Ito ligaxi nɛn alogo Ala xa binya. Alaa Dii Xेमेन binyama nɛn fureni ito xɔn ma.”

⁵ Marata nun a xunyɛn jaxalanmaan nun Lasarusi yi rafan Yesu ma han!

⁶ Anu, a to a mɛ fa fala a Lasarusi furaxi, a yi dɛnaxan yi, a mɔn yi xii firin ti mɛnni.

⁷ Na xanbi ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “En xɛtɛ Yudaya yamanani.”

⁸ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, a munma bu singen Yahudiyane yi waxi i magɔlɔn feni, i mɔn waxi xɛtɛ feni mɛnna nin ba?”

⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Yanyin birin na, kɛnɛnna mi na ba? Naxan na sigan ti yanyin na, na mi dagalanma ayi amasɔtɔ a dunɔpa kɛnɛnna toma.

¹⁰ Koni xa muxun sigan ti kɔɛɛn na, a dagalanma ayi nɛn amasɔtɔ kɛnɛnna mi na.”

¹¹ Yesu to na fala, a naxa, “En xɔyin Lasarusi xiin nɛn, koni n xa sa a raxulun.”

¹² A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Marigina, xa a xiin nɛn, a kɛndɛyama nɛn.”

¹³ Koni Yesu yi Lasarusi faxa feen nan ma fe falama nun. A xarandiine yi mirixi a ma, a xixɔnla nan tun yi a ma.

¹⁴ Nanara, Yesu yi falan makɛnɛn e xa, a naxa, “Lasarusi faxaxin nan a ra.

¹⁵ Koni n bata sɛwa ɛ tan ma fe ra bayo n mi yi a fɛma nun, alogo ɛ xa dɛnkeleya. En siga a fɛma.”

¹⁶ Nayi, Tomasi, naxan yi xili a “Gulunna,” na yi a fala xarandiin bonne xa, a naxa, “En fan xa siga, alogo en birin xa sa faxa!”

Yesu nan nii rakisin fima

¹⁷ Yesu to fa, a yi a kolon a Lasarusi maluxunna bata yi xii naanin ti.

¹⁸ Betani nun Yerusalen taan yi tagi so, fɔ kilo saxan jɔxɔn.

¹⁹ Yahudiya wuyaxi bata yi fa nun Marata nun Mariyama xunyɛ xेमेमान saya xɔntɔnna tideni e ma.

²⁰ Marata to a mɛ, a Yesu fama, a yi siga a ralandeni koni Mariyama yi lu banxini.

²¹ Marata yi a fala Yesu xa, a naxa, “N Marigina, xa i yi be nun, n xunyɛn mi yi faxɛ nun!”

²² Koni n na a kolon, hali iki, i na Ala maxandi fefe ra, a na ligama i xa nɛn.”

²³ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I xunyɛn mɔn kelima nɛn sayani.”

²⁴ Marata yi a yabi, a naxa, “N na a kolon a kelima nɛn sayani dunɔpa rajanni.”

²⁵ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisin na. Naxan na dɛnkeleya n tan ma, hali a faxa, a nii rakisin sɔtɔma nɛn.

²⁶ Naxan na lu a nii ra a dɛnkeleya n ma, na mi faxɛ mume! I laxi ito ra ba?”

²⁷ Marata yi a yabi, a naxa, “Ɔn Marigina, n laxi a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xेमेना, naxan yi fama dunɔpa yi nun.”

²⁸ Marata na fala xanbini, a xɛtɛ, a yi a xunyɛn Mariyama xili wundoni, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamɔxɔ be yi, a i xilima.”

²⁹ Mariyama na mɛ waxatin naxan yi, a yi keli mafuren, a sa a ralan.

³⁰ Yesu munma yi taan li nun, Marata a li dɛnaxan yi, a yi mɛnna nin nun.

³¹ Yahudiyan naxanye siga Mariyama xɔntɔndeni, ne a to waxatin naxan yi Mariyama bata keli mafuren, a mini, e yi bira a fɔxɔ ra. E yengi yi a ma, a sigan gaburun dɛɛn nan na wugadeni.

³² Mariyama Yesu fɛman li waxatin naxan yi, a yi a to, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, “Marigina, xa i yi be nun, n xunyɛn mi yi faxɛ nun!”

³³ Yesu yi a to, a wugama, Yahudiyan naxanye fan yi a fɔxɔ ra, ne fan yi wugama, na yi a niin sunu han!

³⁴ A yi e maxɔdin, a naxa, “Ɛ a maluxunxi minɛn yi?” E yi a yabi, e naxa, “Marigina, fa a mato.”

³⁵ Yesu yi wuga.

³⁶ Na ma, Yahudiyane naxa, “A bata a xanu kii naxan yi, ɛ na mato!”

³⁷ Koni nde naxa, “Ito xa mi danxutəən yeen nabi ba? A mi yi a ligε nun, Lasarusi nama faxa ba?”

Lasarusi rakeli fena sayani

³⁸ Yesu bəjən yi sunuxi, a siga gaburun dεen na. Faranna nan yi a ra nun, gεmən saxi a dεen na.

³⁹ Yesu yi e yamari, a naxa, “E gεmən ba a dε ra!” Faxe muxun tadan ɲaxalanmaan Marata yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, a xirin nan fa minima iki amasəto a malux-unna bata soge naanin ti.”

⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa nun fa fala xa i dεnkεleyaxi, i Alaa binyen toma nən?”

⁴¹ Nayi, e gεmən ba na. Yesu yi a yεε rate kore, a yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, n barikan birama i xa amasəto i bata n xuiin mε.

⁴² N na a kolon fa fala i n xuiin mεma waxatin birin. Koni n ni ito falama muxuni itoe nan ma fe ra naxanye tixi be, alogo e xa la a ra fa fala a i tan nan n xεxi.”

⁴³ A to na fala, a yi a xuini te, a naxa, “Lasarusi, mini!”

⁴⁴ Faxe muxun yi keli gaburun kui, a sanna nun a yiine raxidixi kasanggenna ra, a xunna fan mafilinxi kasangenni. Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a mafulun, ε a lu, a xa siga.”

E wundo fena Yesu xili ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2

⁴⁵ Nanara, Yahudiyan naxanye yi na Mariyama xəntəndeni, Yesu feen naxan liga, e to na to, e wuyaxi yi dεnkεleya a ma.

⁴⁶ Koni nde yi siga Farisi muxune fεma. Yesu feen naxan ligaxi, e sa na fala e xa.

⁴⁷ Nanara, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kitisa yamaan xili bode toni, e naxa, “En nanfe ligama? Xεmēni ito kabanako fe wuyaxi ligama!”

⁴⁸ Xa en na a lu iki, muxune birin dεnkεleyama a ma nən. Romi kuntigine kelima nən, e yi en ma yire sariɲanxin kala e nun en siyaan birin!”*

* **11:48: 11.48** Yesu a waxatini, Romi kaane Isirayila yamanan suxu nən yεngeni. Nayi, xa Yerusaleɲ taani maxa ɲaxi ra, Romi kaane yi na yatεma nən muruten na nun, e fa yεngen so, e taan yirene kala. Na nan gaxu yi Isirayila kaane ma. † **11:55: 11.55***Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla:* Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nən Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxe kəe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xəɾəyaan 12.1-13 kui.

⁴⁹ E tan nde keden nan yi xili Kayafa, naxan yi Saraxarali Kuntigi Singen na nun na ɲεen na, a yi a fala, a naxa, “E mi fefe kolon!”

⁵⁰ E mi a kolon ba, fa fala a fisa muxu kedenna xa faxe yamaan xa benun siyaan birin xa halagi?”

⁵¹ Anu, a mi na falaxi a yetε ma. Kayafa to yi saraxarali kuntigiyanini nun na ɲεen na, a waliyiya falan nan tixi na ra fa fala Yesu xa faxe Yahudiyane siyaan xa.

⁵² Koni na siyaan gbansanna xa mi a ra fə Ala diin naxanye xuyaxi ayi, a yi ne findi yama kedenna ra.

⁵³ Nba, fəlo na waxatin ma, Yahudiya kuntigine yi Yesu faxe feni tən.

⁵⁴ Nanara, Yesu mi fa a masiga ti Yudaya yamanani kənenni sənən koni a keli, a siga taana nde yi tonbonna dεxən ma, dεnaxan xili Efirami. E nun a xarandiine yi lu na yi.

⁵⁵ Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla† bata yi maso. Muxu wuyaxi yi keli na yamanani siga Yerusaleɲ taani alogo e xa sa e yetε rasariɲan benun sanla xa a li.

⁵⁶ E yi lu Yesu fenɲε. E yi malanxi Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, e yi lu e bode maxədinɲε, e naxa, “E mirixi nanse ma? A mi fε sanli ba?”

⁵⁷ Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune bata yi yamarin fi, e naxa, xa naxan Yesu yire kolon, a xa a yire ba alogo e xa sa a suxu.

12

Latikənənna sa fena Yesu ma

Matiyu 26.6-13, Maraka 14.3-9

¹ A bata yi lu soge sennin benun Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla xa a li, Yesu yi siga Betani taani, Lasarusi yi dəxi dεnaxan yi, Yesu naxan nakeli sayani.

² E yi donseen nafala a xa na yi. Lasarusi yi dəxi Yesu fεma a dεgedeni, Marata yi walima e xa.

³ Nba, Mariyama yi latikənənna sare xədεxən litiri tagi tongo, naxan xili naradi,

a yi a sa Yesu sanne ma. A yi e masugusugu a xunse ϵ en na. Latik ϵ n ϵ nna xirin yi banxin suxu.

⁴ Yudası Isakariyoti, Yesu a xarandiina nde naxan yi a yanfama, a a so yiini, na yi a fala, a naxa,

⁵ “Nanfera latik ϵ n ϵ nni ito mi matixi gbeti gbanan kem ϵ saxan na, a so yiigelit ϵ ne yii?”

⁶ A mi na falaxi fa fala a xaminxi yiigelit ϵ ne fe ra, koni bayo mujaden nan yi a tan na nun. Gbeti benbenla yi ramaraxi a tan nan yii. A yi na gbetina nde donma nun.

⁷ Koni Yesu naxa, “Fata a ra! A ito maraxi n binbin maluxun loxon nan ye ϵ ra.

⁸ Yiigelit ϵ ne ϵ fema waxatin birin koni n tan mi luma ϵ fema waxatin birin.”

E yi Lasarusi fan faxa feni t ϵ n

⁹ Yahudiya wuyaxi yi a m ϵ , a Yesu na yi. E yi siga Yesu nun Lasarusi fan matodeni Yesu naxan nakeli sayani.

¹⁰ Na ma, saraxarali kuntigine yi Lasarusi fan faxa feni t ϵ n.

¹¹ Amas ϵ t ϵ Yahudiya wuyaxi yi xetema e fo ϵ ra, e yi denkeleya Yesu ma Lasarusi a fe ra.

Yesu yi so Yerusal ϵ n taani

Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40

¹² Na x ϵ t ϵ n bode, yama gbeen naxan yi faxi sanli, ne yi a m ϵ , a Yesu fama Yerusal ϵ n taani.

¹³ Nanara, e sa tugu yiine mas ϵ ge, e sa a ralan, e s ϵ n ϵ , e naxa, “Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala xa Isirayila Mangan baraka!”

¹⁴ Yesu yi sofana to, a do ϵ a fari alo a se ϵ xi Kitabuni kii naxan yi, a naxa,

¹⁵ “Siyon kaane, ϵ nama gaxu!

A mato, ϵ mangan fama.

A do ϵ xi sofali diin fari.”*

¹⁶ A xarandiine mi yi na birin famuxi singen, koni Yesu binya waxatin naxan yi, nayi e yi a kolon a na feene yi se ϵ xi a tan nan ma fe ra, a e tan yet ϵ en bata yi na liga a xa.

¹⁷ Yamaan naxan yi Yesu fema a Lasarusi xili gaburun na waxatin naxan yi, a yi a rakeli sayani, ne birin yi lu na seren be.

¹⁸ Nanara, yamaan yi siga a ralandeni amas ϵ t ϵ e bata a m ϵ Yesu kabanako feen naxan ligaxi.

¹⁹ Farisi muxune yi a fala e bode xa, e naxa, “ ϵ mi a to, en katan naxan tima, a munanfan yo mi en ma! A mato, dunu ϵ a muxune birin biraxi a fo ϵ ra!”

Girekina ndee yi Yesu fen

²⁰ Girekina ndee bata yi siga sanli Ala batudeni.

²¹ E fa Filipi fema naxan yi kelixi Betasada taani Galile yamanani, e yi max ϵ dinna ti, e naxa, “Nxu Fafe, nxu waxi a x ϵ n ma, nxu xa Yesu to.”

²² Filipi yi sa a fala Andire xa, e firinna birin yi siga, e sa a fala Yesu xa.

²³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxuna Dii X ϵ m ϵ n binya waxatin bata a li.

²⁴ N xa jo ϵ ndin fala ϵ xa, fanni sansi ke ϵ en mi bira bo ϵ x ϵ ni a ye ϵ maluxun, a mi wuye ayi. Koni xa a ye ϵ maluxun, a solima nen, a wuya ayi.

²⁵ Muxu yo niin nafa a ma, a bo ϵ ma a yi nen, koni muxu yo a m ϵ a niin na dunu ϵ a ito yi, na a ramarama nen habadan nii rakisini.

²⁶ Muxu yo waxi a x ϵ n ma, a xa wanla ke n xa fo a xa bira n fo ϵ ra nen. Nayi, n denaxan yi, n ma walike ϵ en fan luma nen men ϵ ni. Muxu yo wanla kema n xa, n Fafe Ala na binyama nen.”

Yesu yi a faxa feen fala

²⁷ Yesu naxa, “N bo ϵ nen to ϵ xi na a ra iki. N nanfe falama? N xa a fala ba, fa fala, ‘N Fafe, i nama tin waxatini ito xa n li?’ Anu, n faxi na nan ma.

²⁸ N Fafe, i xinla binya!” Nayi, fala xuiin yi keli kore naxan a fala, a naxa, “N bata a binya, n mo ϵ n a binyama nen.”

²⁹ Yamaan naxan yi tixi na, ne yi fala xuiin m ϵ , e naxa, “Galanna bata a xui ramini!” Ndee naxa, “Malekan bata falan ti a xa!”

³⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Fala xuini ito mi minixi n tan ma fe ra, fo ϵ tan ma fe ra.

³¹ Dunu ϵ a kitin bolon waxatin bata a li iki. Ala dunu ϵ p ϵ ni ito kuntigi jaxin kedima nen iki.

* **12:15: 12.15** Sakari 9.9 † **12:32: 12.32** Yesu **yite** nen a yelin xanbini gbangban ϵ wudin ma. A mo ϵ n yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. A mato Yoni 3.14 kui.

³² N na yite† bəxən ma waxatin naxan yi, n muxune birin mabandunma nən n ma.”

³³ A ito falaxi nən alogo a xa a faxa kiin yita e ra.

³⁴ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon Sariya Kitabun xən, a Alaa Muxu Sugandixin luma nən habadan. I tan a falama nanfera fa fala a Muxuna Dii Xəməni tema nən? Nde Muxuna Dii Xəməni ito ra?”

³⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “Kənenna kanna mən ε ye singen waxatidi tun. Kənenna ε tagi waxatin naxan yi ε sigan ti, alogo dimin nama so ε ma. Bayo naxan dimini, na mi a sigaden kolon.

³⁶ Kənenna kanna ε tagi waxatin naxan yi, ε dənkeleya a ma, alogo ε xa findi kənenna muxune ra.”

Yesu ito fala e xa waxatin naxan yi, a yi siga, a a luxun e ma.

Yahudiyane mi tin dənkeleye

³⁷ Hali a to kabanako fe wuyaxi liga e yee xəri, e mi la a ra.

³⁸ Na liga nən alogo Nabi Esayi fala xuiin xa kamali, a naxa, “Marigina, nde laxi nxə falan na? Marigina a sənben makenen nde xa?”†

³⁹ Nanara, e mi yi nəe dənkeleye bayo Esayi mən naxa,

⁴⁰ “A bata e yeen danxu, a yi e bəjen xədxə ayi, alogo e yee nama toon ti, e xaxinla nama feene famu, a e nama maxete,

Ala yi e rakendeya.”§

⁴¹ Esayi na falaxi nən, bayo a bata yi Yesu a binyen to, a yi a tan nan ma fe falama.

⁴² Anu, hali yamaan kuntigine ye, muxu wuyaxi dənkeleya nən Yesu ma. Koni e mi yi tinma a fale Farisi muxune fe ra alogo e nama e ramini salideni.

⁴³ A rafan e ma muxune xa e binya benun Ala xa e binya.

Kitisana

⁴⁴ Yesu yi a xuini te, a naxa, “Naxan na dənkeleya n ma, a mi dənkeleyaxi n tan xan tun ma fə naxan n xexi.

⁴⁵ Muxu yo n to, na bata n xe muxun fan to.

⁴⁶ N bata fa dunuƣa yi alo kənenna kanna. Naxan na dənkeleya n ma, na mi luyε dimini.

⁴⁷ Muxu yo n ma falan mε, a mi a suxu, n tan xa mi a yalagima. Amasotə n mi faxi dunuƣa muxune yalagideni, fə e rakisideni.

⁴⁸ Naxan na a mε n na, a mi tin n ma falane suxe. N ma falan na kanna yalagima nən ləxə dənxeƣi.

⁴⁹ Amasotə n mi falan tima n yete xan ma fe ra fə n Fafe Ala naxan n xexi. Na nan n ma fala tixine yamarima n ma.

⁵⁰ N na a kolon fa fala a yamarin findima nən habadan nii rakisin na. N falan tiin nən alo n Fafe Ala a yamarixi n ma kii naxan yi.”

13

Yesu yi a xarandiine sanne maxa

¹ Nba, na xətən bode, Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla nan yi a ra. Yesu yi a kolon fa fala a keli waxatin bata a li dunuƣa yi, siga a Fafe Ala konni. A gbee muxun naxanye yi dunuƣa yi, a yi ne xanu waxatin birin, a yi e xanu han a rapanna.

² E yi e dεgema waxatin naxan yi, Yinna Manga Setana bata yi yelin soe Simən ma dii xəməƣi Yudası Isakariyoti bəjenı a xa Yesu yanfa, a a so yiini.

³ Yesu yi a kolon fa fala Fafe Ala bata feen birin sa a sənbeni. A yi a kolon fa fala a fataxi Ala nan na, a mən sigama Ala nan ma.

⁴ Nanara, e to yi e dεgema, a yi keli, a yi a doma gbeen ba a ma, a dugin xidi a tagi.

⁵ Na xanbi ra, a yi igen sa ige sa seen kui, a yi fələ a xarandiine sanne maxe. Dugin naxan yi xidixi a tagi, a yi e sanne masugusugu na ra.

⁶ A yi fa Simən Piyeri fema, na yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, i tan nan n sanna maxama ba?”

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “I mi a kolon n naxan ligama iki, koni i fama a kolondeni nən.”

⁸ Piyeri yi a fala, a naxa, “I tan mi n sanna maxe mumε!” Yesu yi a yabi a naxa, “Xa n mi i sanna maxa, i mi finde n ma xarandiin na.”

⁹ Simɔn Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Marigina, i nama n sanna gbansanna maxa nayi, koni e nun n yiine nun n xunna!”

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Naxan bata a gbindin maxa, na mako mi fa a maxan ma fɔ a sanne, bayo a sarijan. E fan sarijan, koni e birin mi a ra.”

¹¹ Yesu yi a yanfa muxun kolon. Nanara, a yi a fala, a naxa, “E birin mi sarijan.”

¹² Yesu yelin e sanne maxe waxatin naxan yi, a yi a doma gbeen nagodo a ma, a mɔn yi sa dɔxɔ a funfuni. A yi e maxɔdin, a naxa, “N naxan ligaxi ito ra, e na famunxi ba?”

¹³ E n tan xilima fa fala ‘Karamɔxɔ’ e nun ‘Marigina.’ Na falan lanxi amasɔtɔ na nan tan na.

¹⁴ Xa n tan e Marigin nun e karamɔxɔn bata e sanne maxa, e tan fan xa e bode sanne maxa.

¹⁵ N misaala yitaxi e ra nen, alogo e xa a liga alo n na a ligaxi kii naxan yi.

¹⁶ N xa jɔndin fala e xa, konyin mi gbo a kanna xa, xeraan mi gbo a xe muxun xa.

¹⁷ E bata feni itoe kolon iki, sewana e xa, xa e lu na lige!”

¹⁸ “N mi falan tima e birin ma fe ra. N bata naxanye sugandi, n ne kolon. Koni fɔ Kitabun fala xuiin xa rakamali nen, a naxa, ‘Nxu nun naxan donseen donma nxu bode xɔn, na bata keli n xili ma.’* ”

¹⁹ N ni ito falama e xa iki benun a xa liga. Nayi, a na liga waxatin naxan yi, e lama a ra nen, fa fala, ‘N tan nan a ra, naxan na yi.’ ”†

²⁰ “N xa jɔndin fala e xa. Naxan na n ma xerani suxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na kanna bata Ala yisuxu naxan n xexi.”

Yudasi Yesu yanfama nen

Matiyu 26.20-25, Maraka 14.17-21, Luka 22.21-23

²¹ Yesu ito fala waxatin naxan yi, a niin yi sunu! A yi sereya falani ito ti, a naxa, “N xa jɔndin fala e xa, e tan nde keden n yanfama nen, a n so yiini yati!”

²² A xarandiine yi e bode mato, e mi yi a kolon a yi muxun naxan ma.

²³ Yesu a xarandii keden yi na, a yi naxan xanuxi kati, na yi dɔxi a dɛxɔn ma.

²⁴ Simɔn Piyɛri yi a yiin maliga na xa, a naxa, “A maxɔdin, a nde a fe falama.”

²⁵ Na xarandiin yi a maso Yesu ra, a yi a maxɔdin, a naxa, “N Marigina, nde na ra?”

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “N na donseen sin sabini, n na a so naxan yii, na kanna nan a ra.” Awa, a donseen sin sabini, a yi a so Simɔn ma dii xemɛn Yudasi Isakariyoti yii.

²⁷ Yudasi donseen nasuxina, Setana yi so a yi sa! Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I naxan ligama, na liga mafuren.”

²⁸ Yesu naxan fala a xa, bonna naxanye yi dɔxi e dɛgedeni, ne sese mi yi na famunxi.

²⁹ Bayo Yudasi nan yi e gbetin marama, ndee yengi yi lu a ma, a Yesu bata a fala a xa, a xa sa sena ndee sara sanla fe ra. Hanma a xa sa sena nde so yiigelitɔne yii.

³⁰ Yudasi yi na donseen nasuxu, a mini na sa! Kɔɛɛn nan yi a ra.

Sariya nenena fe

³¹ Yudasi siga waxatin naxan yi, Yesu naxa, “Iki, n tan Muxuna Dii Xemɛna binyen bata makenɛn, Alaa binyen fan bata makenɛn n barakani.

³² Xa Alaa binyen bata makenɛn n tan barakani, Ala yetɛna n tan Muxuna Dii Xemɛna binyen makenɛnma nen mafuren!”

³³ “N ma diine, n mi buma e fema sɔnɔn. E n fenma nen, koni n naxan fala Yahudiyane xa, n na nan falama e fan xa, n naxa, ‘N sigama yiren naxan yi, e mi nɔɛ sigɛ na yi.’

³⁴ N yamari nenɛn nan soma e yi, e bode xanu. E e bode xanu alo n na e xanuxi kii naxan yi.

³⁵ E na e bode xanu, muxune birin e kolonma n ma xarandiine ra na nan xɔn.”

Yesu yi Piyɛri rakolon

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34

³⁶ Simɔn Piyɛri yi a maxɔdin, a naxa, “Marigina, i sigan minɛn yi?” Yesu yi a yabi, a naxa, “N sigama dɛnaxan yi, i mi nɔɛ

* **13:18: 13.18** Yaburin 41.10 † **13:19: 13.19** A seɓexi Xɔrɔyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yetɛɛn findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mɔn naxa menni fa fala a yetɛɛn xili nen “N Na Yi.” Nayi, Yesu a falani ito bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn seɓexi Yoni 1.1 kui.

sigε n fəxə ra mənni iki, koni i sigama n fəxə ra nən waxati famatəni.”

³⁷ Piyeri yi a maxədin, a naxa, “Marigina, nanfera, n mi nəε birε i fəxə ra iki? N faxε nən i ya fe ra!”

³⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, “I faxε n ma fe ra ba? N xa jəndin fala i xa, benun dontonne xa wuga waxatin naxan yi, i ya falama nən dəxəna ma saxan fa fala i mi n kolon.”

14

Kiraan nan Yesu ra

¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bəjen nama tərə, ε denkeleya Ala ma, ε denkeleya n tan fan ma.

² Banxi wuyaxi n Fafe Ala konni. Xa a mi yi na kiini, n yi a falama ε xa nən nun. N sigama n xa sa yirena nde yitən ε xa na yi.

³ N na sa yirena nde yitən ε xa, n mən fama nən, n yi siga ε ra n yii alogo n denaxan yi, ε fan yi sa lu mənni.

⁴ N sigan denaxan yi, ε mən kiraan kolon.”

⁵ Tomasi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nxu mi i sigaden kolon, nxu na kiraan kolonma di?”

⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun jəndina e nun nii rakisina. Muxu yo mi sigε n Fafe Ala ma n tan ma sabuyaaxanbi.

⁷ Xa ε n tan kolon, ε n Fafe fan kolonma nən. To xanbi ra, ε bata a kolon, ε bata a to.”

⁸ Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, Fafe Ala yita nxu ra, na nan nxu wasama.”

⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Filipi, en bata bu en bode fəma kati! Han to, i mi n kolon? Muxu yo na n to, na kanna bata Fafe Ala to. I tan a falama nanfera fa fala a n xa Fafe Ala yita ε ra?

¹⁰ Filipi, i mi laxi a ra ba, fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi? N falan naxanye tima ε xa, n gbee mi ne ra. Koni n Fafe Ala naxan luma n tan yi, na nan a wanla kema.

¹¹ E denkeleya a ma fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi. Hanma ε denkeleya kabanako fe wanli itoe xən.”

¹² “N xa jəndin fala ε xa, naxan na denkeleya n ma, na feene ligama nən alo n naxanye ligama. A yetεen feene ligama nən

naxanye gbo itoe xa, amasəto n sigama n Fafe Ala fəma.

¹³ E na Ala maxandi fefe ra n tan xinli, n na ligama ε xa nən alogo n Fafe Alaa binyen xa mayita a Dii Xəmən barakani.

¹⁴ Xa ε n xandi fefe ra n xinli, n na ligama ε xa nən. *,”

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

¹⁵ “Xa ε n xanuxi, ε n ma yamarine suxu.

¹⁶ N Fafe Ala maxandima nən, a yi Mali Ti gbetε so ε yii naxan luma ε fəma habadan.

¹⁷ Alaa Nii Sarijanxin nan a ra, jəndin kannna. Dunuɲa muxune mi nəε na sətε amasəto e mi nəε a toε, e mi a kolonjε. Koni ε tan a kolon amasəto a luma nən ε fəma, a mən yi lu ε yi.

¹⁸ N mi ε luyε alo kiridine, n mən fama nən ε fəma.

¹⁹ Ndedi nan fa luxi, dunuɲa muxune mi fa n toma sənən koni ε tan n toma nən. Bayo n tan bata niin kisin sətə, ε fan nii rakisin sətəma nən.

²⁰ Na waxatin na a li, ε a kolonma nən, a n Fafe Ala yi, ε tan fan n tan yi alo n tan ε yi kii naxan yi.

²¹ Muxu yo n ma yamarine sətə, a yi e suxu, na nan bata n xanu. Muxu yo n xanu, n Fafe Ala fan na kanna xanuma nən, n tan fan yi a xanu, n yi n yetε yita a ra.”

²² Yudasi bonna, Yudasi Isakariyoti mi naxan na, na yi a fala, a naxa, “Marigina, nanfera i lan i xa i yetε yita nxu ra, koni i mi i yetε yite dunuɲa muxune ra?”

²³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo n xanu, na n ma falan suxuma nən. N Fafe Ala fan yi a xanu, n tan nun n Fafe Ala yi siga a fəma, nxu yi nxu konni tən a fəma.

²⁴ Muxu yo mi n xanu, na mi n ma falan suxε. E bata falan naxan mε, n gbee fala mi na ra. N Fafe Ala naxan n xεxi, na nan gbee na ra.”

²⁵ “N to yi ε fəma, nanara, n falani itoe ti ε xa.

²⁶ Koni Mali Tiina, Alaa Nii Sarijanxina, Fafe Ala naxan nafama ε ma n xinli, na ε xaranma nən feen birin ma. N feen naxan birin falaxi ε xa, a ne birin nabirama nən ε ma.”

²⁷ “N bata bəjε xunbenla lu ε yi. N bata n ma bəjε xunbenla fi ε ma. N mi a fixi ε ma

* 14:14: 14.14Ala maxandi feni ito mən seβxi Yoni 15.16 nun 16.23-26 nun 15.7 kui.

alo dunuƙa kiin tima kii naxan yi. E boƙen nama tɔrɔ, e nama gaxu.

²⁸ E bata n ma falan me, n naxa, 'N sigama koni n mɔn fama e fema nen.' Xa e yi n xanuxi, e yi seƙama nen n siga feen na n Fafe Ala konni amasɔtɔ a gbo n tan xa.

²⁹ N feni itoe falama e xa nen iki benun a xa liga. Nanara, a na liga waxatin naxan yi, e denkeleyama nen.

³⁰ N mi fa buma falan tiye e fema sɔnɔn, amasɔtɔ dunuƙa ito kuntigi jaxin fama. Sese mi a ra n tan yi.

³¹ Koni dunuƙa xa a kolon fa fala n bata n Fafe Ala xanu. Nanara, n feen birin ligama alo a n yamarixi kii naxan yi. E keli, e fa, en siga."

15

Nɔndin binla nan Yesu ra

¹ Yesu yi a fala, a naxa, "N tan nan jɔndin binla ra alo wudin binla. N Fafe Ala nan nakɔn kanna ra.

² Wudi yiin naxanye birin n tan wudi binla ma, xa na naxanye mi bogi, Fafe Ala ne bama nen n ma. Naxanye birin bogima, a ne rasarijanma nen alogo e mɔn xa bogi dangu a singen na.

³ N falan naxan tixi e xa, na bata e sarijan iki.

⁴ E lu n tan yi, n fan yi lu e yi. Wudi yiin mi nɔe boge a yete ra, xa a mi a binla ma. E fan na kii nin, xa e mi lu n tan yi.

⁵ N tan nan wudin binla ra, a yiine nan e tan na. Naxan na lu n tan yi, n tan fan luma nen na kanni, a yi bogi wuyaxi ti a keƙwanli.* Amasɔtɔ e mi nɔe sese lige n tan xanbi.

⁶ Xa muxun naxan mi lu n tan yi, na rawolima ayi nen alo wudi yiina, a xara. Na wudi yii sifane malanma nen, e sa teeni, e gan.

⁷ Xa e lu n tan yi, n ma falan yi lu e yi, e na n xandi sese yi, e na sɔtɔma nen.

⁸ E na findi n ma xarandiine ra, e yi bogi wuyaxi ti e keƙwanli, na nan n Fafe Alaa binyen makeɛɛnma."

⁹ "N Fafe Ala n xanuxi kii naxan yi, n fan bata e xanu na kiini. E lu n ma xanuntenyani.

¹⁰ Xa e n ma yamarine suxu, e luma nen n ma xanuntenyani alo n fan n Fafe Alaa yamarin suxi kii naxan yi, n lu a xanuntenyani.

¹¹ N ni ito falaxi e xa nen alogo n ma seƙwan xa lu e yi, e seƙwan yi deƙe."

¹² "N ma yamarin nan ito ra, e bode xanu alo n na e xanuxi kii naxan yi.

¹³ Xanuntenyaan mi muxu yo yi dangu ito ra fa fala a xa faxa a xoyine fe ra.

¹⁴ Xa e n ma yamarine suxu, n xoyine nan e tan na.

¹⁵ N mi fa a falama e ma sɔnɔn fa fala walikene amasɔtɔ walikene mi a kolon a kuntigin naxan ligama. Koni n fa e xili bama nen, 'n xoyine' amasɔtɔ n naxan birin mexi n Fafe Ala ra, n bata na yeba e xa.

¹⁶ E tan mi n sugandixi koni n tan bata e sugandi, n yi e ti a ra a e xa siga, e sa bogi wuyaxi ti e keƙwanle xɔn, bogin naxanye luma a ra habadan alogo e na fefe maxandi n xinli, n Fafe Ala xa na fi e ma.

¹⁷ N ma yamarin nan ito ra, e bode xanu."

Dunuƙa muxune e rapaxuma nen

¹⁸ "Xa dunuƙa muxune e rapaxu, e xaxili lu a xɔn ma fa fala a e n singe nan rapaxu.

¹⁹ Xa dunuƙa muxun nan yi e tan na nun, dunuƙa muxune yi e xanuma nen alo e kon kaane. Koni n bata e sugandi keli dunuƙa muxune tagi. E gbee mi fa e tan na. Na nan a ligaxi dunuƙa muxune e rapaxuxi.

²⁰ N naxan falaxi e xa, e xaxili lu na xɔn ma, n naxa, 'Konyin mi gbo a kanna xa.' Xa e bata n tan beɛɛnxɔnya, e e fan beɛɛnxɔnyama nen. Xa e bata n ma falan suxu, e e fan gbeen suxuma nen.

²¹ Koni e ito birin ligama e ra nen amasɔtɔ n gbeen nan e tan na, bayo e mi n xe muxun kolon.

²² Xa n mi yi fa nun, n fa falan ti e xa, e mi yi yatema yulubi tongone ra nun. Koni iki, mawuga yo mi fa e xa yulubina fe ra sɔnɔn.

²³ Muxu yo n tan rapaxu, na kanna bata n Fafe Ala fan rapaxu.

²⁴ Xa n mi yi kabanako fe wanle ke e tagi nun, muxu gbete munma yi naxanye liga singen, e mi yi yaten yulubi tongone ra

* **15:5: 15.5** Wudi fajin bogi fajin nan tima. Adamadi fajin fan **keƙwali** fajin nan ligama. Na luxi nen alo wudin nun a bogina. Na feen mɔn seƙexi Galati 5.22 kui.

nun. Koni iki, n naxan ligaxi, e bata na to. Hali na, e n tan nun n Fafe Ala rapaxuxi.

²⁵ Koni naxan sebexi e Sariya Kitabun kui, fo na xa kamali nen, a naxa, 'E bata n tan rapaxu fuuni.'† "

²⁶ "Mali Tiin na fa, n naxan nafama sa keli Fafe Ala fema, Alaa Nii Sarijanxina, jondin kannna, na n ma fe sereyaan bama nen.

²⁷ E tan fan n ma fe sereyaan bama nen amasoto e yi n foxo ra nun xabu a foloni."

16

¹ "N ni ito birin falaxi e xa nen alogo e nama bira tantanni.

² E e kedima nen salide banxine yi. Nba, waxatina nde fama, xa muxu yo e faxes, na kannna a mirima nen fa fala a bata Alaa wanla ke.

³ E feni itoe ligama e ra nen amasoto e mi n tan kolon, e mi n Fafe Ala fan kolon.

⁴ Koni n bata feni itoe fala e xa. Nanara, e nema feni itoe lige e ra waxatin naxan yi, n ma falane rabirama e ma nen. N munma yi feni itoe fala e xa nun a singeni amasoto n yi e fema."

Alaa Nii Sarijanxin wanla fe

⁵ "Koni iki, n sigama n xe muxun fema koni e tan sese mi n maxodinma fa fala, 'I sigan minen yi?'

⁶ Koni xabu n na a fala e xa, e bopen bata raforo.

⁷ Hali na, n xa jondin fala e xa, a fisa e ma n siga. Amasoto xa n mi siga, Mali Tiin* mi fama e fema. Koni xa n siga, n Mali Tiin nafama e ma nen.

⁸ A na fa, a dunupa muxune tantanna yitama e ra nen lan yulubin nun tinxinyaan nun Ala kiti bolonna ma.

⁹ Yulubina, amasoto e mi denkeleyaxi n tan ma.

¹⁰ Tinxinyana, amasoto n sigama n Fafe Ala konni, e mi fa n toma sonon.

¹¹ Kiti bolonna, amasoto dunupa kuntigi naxin bata yelin yalage."

¹² "Fe wuyaxi n kui, n naxanye fale e xa, koni e mi xanje e ma iki.

¹³ Koni Alaa Nii Sarijanxina, jondin kannna na fa, a e tima nen jondin birin kiraan xon. A mi a yete sagoon xan falama.

Koni a naxan mema, a na nan falama e xa. A yi fe famatone rali e ma.

¹⁴ A n tan binyama nen amasoto a na naxan soto n tan yii, a na nan nalima e ma.

¹⁵ N gbeen nan n Fafe Ala yii seene birin na. Nanara, n naxa, 'Alaa Niin na naxan soto n yii, a na nan nalima e ma.' "

Bone raforon yi masara sewan na

¹⁶ Awa, Yesu yi a fala, a naxa, "Ndedi mon luxi, e mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu e mon n toma nen."

¹⁷ A xarandiina ndee yi a fala e bode tagi, e naxa, "Ito bunna di? Fa fala, 'Ndedi mon luxi, e mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, e mon n toma nen?' A mon naxa, a sigama a Fafe fema."

¹⁸ E yi a falama, e naxa, "A nanse falama ito ra, a naxa, 'Waxatidi?' En mi a kolon a naxan falama."

¹⁹ Yesu to a kolon fa fala e yi waxi a maxodin feni, a yi a fala e xa, a naxa, "N naxan falaxi e xa fa fala, 'Ndedi mon luxi, e mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, e mon n toma nen' e e bode maxodinma na nan ma ba?

²⁰ N xa jondin fala e xa, e wugama nen, e sunu koni dunupa muxune sewama nen. E bopen naforoma nen koni e bone raforon findima nen sewan na.

²¹ Xa naxanla diin barima waxatin naxan yi, a niini suxuma a ma nen kati, amasoto a waxatin nan na ra. Koni a na diin soto waxatin naxan yi, a jinanma nen a toron birin na, a sewa amasoto a bata diin soto dunupa yi.

²² E tan fan na kii nin. E bopen naforoxi iki koni n mon e toma nen. E bopen yi rafe sewan na. Muxu yo mi na e sewan be e yii.

²³ Na waxatin na a li, e mi n maxodinje fefe ra. N xa jondin fala e xa, e na n Fafe Ala maxandi fefe ra n tan xinli, a na fima e ma nen.

²⁴ Han iki, e munma Ala maxandi fefe ra n xinli singen. E xandin ti, e a sotoma nen alogo e sewan xa defe."

Yesu bata dunupa na

²⁵ "N bata yi feni itoe fala e xa sandani. Koni waxatina nde fama, n mi fa falan

† 15:25: 15.25 Yaburin 35.19 nun 69.5 * 16:7: 16.7 **Mali Tiini** ito findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mi na findi adamadi yo ra bayo a luma nen denkeleya muxune bopeni. Na feen sebexi Yoni 14.17 kui.

tima ε xa na kiini, koni n nan n Fafe a fe makenenna ε xa nen na waxatini.

²⁶ Na waxatin na a li, ε Ala maxandima nen n xinli. N mi a falama a n tan nan n Fafe maxadinma ε xa.

²⁷ Na mi a ra. Amasoto Fafe Ala bata ε xanu bayo ε bata n tan xanu, ε bata la a ra fa fala n kelixi Ala nan ma.

²⁸ N kelixi n Fafe Ala nan fema, n fa dunuja ito yi. Iki n kelima dunuja yi, n siga n Fafe Ala fema.”

²⁹ A xarandiine yi a fala, e naxa, “A mato, i falan tima nxu xa kenenna nin iki, i mi fa sanda sama sɔnɔn.

³⁰ Nxu bata a kolon iki fa fala i feen birin kolon. Nanara, i mako mi a ma a muxe xa maxadinna ti. Nayi, nxu bata la a ra fa fala i kelixi Ala nan fema.”

³¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata la a ra iki ba?

³² Waxatina a limaan ni i ra, a bata a li, ε birin xuyama ayi nen na waxatini, ε birin yi siga ε konne yi. E yi n keden peen lu. Koni n keden mi a ra amasoto n Fafe Ala n fema.

³³ N feni itoe falaxi ε xa nen alogo ε xa bɔɔe xunbenla soto n tan barakani. E toroma nen dunujani ito yi, koni ε wekile! N tan bata dunuja nɔ.”

17

Yesu yi Ala maxandi

¹ Yesu yelin na fale waxatin naxan yi, a yi a yeε rate kore, a naxa, “N Fafe, waxatin bata a li. I ya Dii Xemena binyen makenen alogo i ya Dii Xemen xa i binya.

² I bata senben fi n tan ma adamadiine birin xun na, a n xa habadan nii rakisin fi muxune ma i naxanye soxi n yii.

³ Habadan nii rakisin nan ito ra, a e xa i tan Ala keden peen nan kolon e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina i naxan xexi.

⁴ N bata i ya binyen makenen dunuja yi. I wanla naxan soxi n yii, n bata yelin na ra.

⁵ N Fafe, iki n ma binyen makenen i yetagi, binyen naxan yi n yii i fema nun benun dunuja xa da.”

⁶ “I muxun naxanye fixi n ma dunuja yi, n bata i makenen ne xa. I gbeen nan yi e tan na. I bata e so n tan yii, e yi i ya falan suxu.

⁷ E bata a kolon iki fa fala i seen naxan birin fixi n ma, ne kelixi i tan nan yi.

⁸ I falan naxan tixi n xa, n bata na fala e xa, e yi a suxu. E bata a kolon yati, fa fala n kelixi i tan nin. E bata la a ra fa fala i tan nan n xexi.”

⁹ “N ni i tan Ala maxandima e xa. N mi i maxandima dunuja muxune birin xan xa fo i muxun naxanye soxi n yii amasoto i gbeen nan ne ra.

¹⁰ Naxanye birin n yii, i gbeen nan ne ra. I gbeen naxanye birin na, n gbeen nan ne ra. N binyaxi e tan xɔn.

¹¹ Iki n sigama i fema, n mi fa luma dunuja yi sɔnɔn koni e tan mɔn dunuja yi. N Fafe sarijanxina, i xinla naxan fixi n ma, e ratanga na xinla senbeni alogo e xa findi kedenna ra, alo en tan findixi kedenna ra kii naxan yi.

¹² N yi e fema waxatin naxan yi, i xinla naxan so n yii, n na e ratanga na xinla senben nan xɔn, n yi e kantan. Hali keden mi lo ayi, fo halagin yi ragidixi naxan ma, alogo Kitabun senbenla xa kamali.

¹³ Iki n sigama i fema, n bata feni itoe fala dunuja muxune xa alogo e xa n ma sewa defexin soto e bɔɔeni.

¹⁴ N bata i ya falan nali e ma koni dunuja muxune bata e rapaxu amasoto dunuja gbee mi e tan na alo dunuja gbee to mi n tan na.

¹⁵ N mi i mafanma fa fala i xa e ba dunuja yi koni n ni i mafanma nen, i xa e ratanga Fe Naxin Kanna ma.

¹⁶ Dunuja gbee mi e ra alo dunuja gbee to mi n tan na.

¹⁷ E rasarijan jɔndin xɔn. I ya falan nan jɔndin na.

¹⁸ I n xexi dunuja yi kii naxan yi, n fan bata e xe dunuja yi na kiini.

¹⁹ N bata n yete rasarijan e fe ra alogo e fan xa rasarijan jɔndin xɔn.”

²⁰ “N mi i maxandima e tan xan tun ma fe ra, koni fo e nun muxun naxanye fan denkeleyama n ma e fala xuiin xɔn ma

²¹ alogo e birin xa findi muxu kedenna ra, alo i tan n tan yi kii naxan yi, e nun n fan i tan yi kii naxan yi. N Fafe, e fan xa findi kedenna ra en tan yi alogo dunuja muxune xa la a ra fa fala i tan nan n xexi.

²² I binyen naxan soxi n yii, n fan bata na so e yii, alogo e fan xa findi kedenna ra alo n tan nun i tan kedenna ra kii naxan yi,

²³ n tan e tan yi, i tan fan n tan yi. E xa findi kedenna ra ngaxakedenya kamalixini alogo dunuƿa muxune xa a kolon fa fala i tan nan n xexi, a i bata e xanu alo i n xanuxi kii naxan yi.

²⁴ N Fafe, i bata e so n yii. N denaxan yi, n waxi a xɔn ma, e fan xa siga n fɔxɔ ra mɛnna nin, alogo e xa n ma binyen to, i binyen naxan fixi n ma, bayo i n xanuxi nɛn benun dunuƿa xa da.

²⁵ N Fafe tinxinxina, dunuƿa muxune mi yi i kolon, koni n tan i kolon, e fan bata a kolon a i tan nan n xexi.

²⁶ N bata a liga, e yi i kolon. N na ligama nɛn, alogo i n xanuxi xanuntenyaan naxan na, na xa lu e tan fan yi, n tan fan yi lu e yi.”

18

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53

¹ Yesu yelin Ala maxandɛ waxatin naxan yi, e nun a xarandiine yi siga, e sa dangu Kedirɔn lanbanna fɔxɔ kedenni, oliwi wudi bili nakɔn yireni, e nun a xarandiine sa so denaxan yi.

² Yudasɩ naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na yi mɛnna kolon amasɔtɔ Yesu nun a xarandiine yi darixi e malanƿe mɛnna nin.

³ Yudasɩ yi fa nakɔni, e nun Romi sofa ganla nun Yahudiyane kantan muxune, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune naxanye xexi. Xaye degene nun lenpune nun yengɛ so seene yi e yii.

⁴ Feen naxanye fama ligadeni Yesu ra, a yi ne birin kolon. Yesu yi fa e fɛma, a yi e maxɔdin, a naxa, “E nde fenma?”

⁵ E yi a yabi, e naxa, “Nxu Yesu Nasarɛti kaan nan fenma.” Yesu naxa, “N tan ni i ra.” Yudasɩ naxan a yanfama, a a so yiini, na fan yi tixi e tagi.

⁶ Yesu to a fala, a naxa, “N tan ni i ra,” e xɛtɛ e xanbi ra, e bira.

⁷ Yesu mɔn yi e maxɔdin, a naxa, “E nde fenma?” E yi a fala, e naxa, “Yesu Nasarɛti kaana.”

⁸ Yesu yi a fala, a naxa, “N bata yi a fala e xa, a n tan ni i ra. Xa ɛ n tan nan fenma, ɛ bonni itoe yiiba, e xa siga.”

⁹ A na liga nɛn alogo a fala tixin xa kamali, a naxa, “N Fafe Ala naxan birin fixi n ma hali na keden mi lɔxi ayi.”

¹⁰ Silanfanna yi Simɔn Piyɛri yii.* Piyɛri yi a botinƿe ayi, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sɛgɛ a ma. Na konyin yi xili nɛn “Malikusi.”

¹¹ Yesu yi a fala Piyɛri xa, a naxa, “I ya silanfanna sɔti a tɛɛni! N Fafe tɔrɔ igelengenna naxan nagidixi n ma, n mi n minƿe na ra ba?”

E siga Yesu ra Anasa konni

¹² Sofa ganla nun e mangan nun Yahudiyane kantan muxune yi Yesu suxu, e yi a xidi.

¹³ E siga Yesu ra Anasa singe fɛma amasɔtɔ Kayafa bitan xɛmɛmaan nan yi na ra. Kayafa nan yi Saraxarali Kuntigi Singen na na jɛɛn na.

¹⁴ Kayafa nan bata yi Yahudiyane rakolon nun, a naxa, a fisa muxu kedenna xa faxa yamaan xa.

Piyɛri a mɛ fena Yesu ra

Matiyu 26.69-70, Maraka 14.66-68, Luka 22.55-57

¹⁵ Simɔn Piyɛri nun xarandiina nde yi biraxi Yesu fɔxɔ ra. Saraxarali Kuntigi Singen yi xarandiin bonna kolon ki faƿi. Nanara, a so Yesu fɔxɔ ra Saraxarali Kuntigi Singena tanden ma kiti sadeni.

¹⁶ Koni Piyɛri yi tixi sansanna so dɛɛn dɛxɔn. Xarandiin bonna, Saraxarali Kuntigi Singen yi naxan kolon, na yi mini, a falan ti walikɛ jaxanla xa, naxan tixi dɛɛn na, na yi Piyɛri raso.

¹⁷ Walikɛ jaxanla naxan yi tixi dɛɛn na, na yi a fala a xa, a naxa, “Xɛmɛni ito a xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Piyɛri yi a yabi, a naxa, “N tan mi a ra.”

¹⁸ Xunbenla yi fama na waxatini. Nanara, walikɛne nun dɛ kantanne yi tɛɛn sa a ra, e yi tixi naxan xɔn e maxaradeni. Piyɛri fan yi tixi e yɛ a maxaradeni.

Kuntigin yi Yesu maxɔdin

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Luka 22.66-71

¹⁹ Saraxarali Kuntigi Singen yi Yesu maxɔdin a xarandiine nun a xaranna fe ma.

* **18:10: 18.10Silanfanna:** Sofane yengɛso degɛmana.

²⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “N bata falan ti yamaan birin xa kɛnɛnni, n yi darixi xaranna tiyɛ salide banxine nin hanma Ala Batu Banxini, Yahudiyane birin e malanma dɛnaxan yi. N mi sese falaxi wundoni.

²¹ I n maxɔdinma na ma nanfera? Muxun naxanye n xuiin mɛxi, ne maxɔdin. E n ma fala tixine kolon ki faɲi!”

²² Yesu ito fala waxatin naxan yi, dɛ kantanna naxanye yi na yi, na nde yi a dɛɛn garin, a naxa, “I Saraxarali Kuntigi Singen yabima na kii nin?”

²³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n fala ɲaxin tixi, na sereyaan ba. Koni xa n ɲɔndin nan falaxi, nanfera i n garinxi?”

²⁴ Nayi, Anasa yi a xidixin nasiga Kayafa ma, Saraxarali Kuntigi Singena.

Piyɛri mɔn yi a mɛ Yesu a xarandiyaan na Matiyu 26.59-66, Maraka 14.69-72, Luka 22.58-62

²⁵ Simɔn Piyɛri yi lu tixi na yi a maxaradeni. E yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Koni Piyɛri yi a tandi, a naxa, “N tan mi a ra.”

²⁶ Piyɛri Saraxarali Kuntigi Singena konyin naxan tuli sɛgɛ a ma, na kon kaana nde yi a maxɔdin, a naxa, “N mi i tan xa to a fɛma oliwi bili nakɔni?”

²⁷ Piyɛri mɔn yi a tandi. Dontonna yi wuga keden na!

E siga Yesu ra Pilati konni Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Luka 23.1-5

²⁸ E yi Yesu tongo Kayafa konni siga yamana kannna banxini. Xɔtɔn xɔtɔnna nan yi a ra nun. Yahudiyane yɛtɛɛn mi so yamana kannna banxini alogo Romi kaane nama e sariɲanna kala, bayo e yi sigama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† donse donden nin.

²⁹ Pilati yi mini tandeni e fɛma, a yi a fala e xa, a naxa, “E xɛmɛni ito kansunma feen mundun ma?”

³⁰ E yi a yabi, e naxa, “Xa xɛmɛni ito mi fe ɲaxi rabaxi, nxu mi yi fama a ra i fɛma nun.”

³¹ Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E a tongo, e yɛtɛɛn xa a makiti e sariyan na.” Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Koni e sariyan mi a ra, nxu xa muxun faxesa.”

³² Ito ligaxi nɛn alogo Yesu naxan fala lan a faxesa kiin ma, na xa kamali.

³³ Pilati yi xɛtɛ yamana kannna banxini, a sa Yesu xili, a yi a maxɔdin, a naxa, “Yahudiyane Mangan nan i tan na ba?”

³⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “I yɛtɛna maxɔdinna ni ito ra ba hanma muxune nan a falaxi i xa?”

³⁵ Pilati yi a yabi, a naxa, “I mirixi a ma fa fala Yahudiyen nan n tan na ba? I kon kaane nun i ya saraxarali kuntigine nan i soxi n yii. I nanfe ligaxi?”

³⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Dunɲani ito gbee mi n ma mangayaan na. Xa dunɲana ito gbeen nan yi n ma mangayaan na nun, n ma walikɛne yi yɛngɛn soma n xa nɛn nun alogo Yahudiyane nama n suxu. Koni iki, n ma mangayaan mi be xan yi.”

³⁷ Nanara, Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Mangana nde nan i tan na nayi ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I tan nan a falaxi fa fala a mangan nan n tan na. N barixi dunɲa yi na nan ma, a n xa ɲɔndin seren ba. Naxan yo ɲɔndin xa, ne e tuli matima n xuiin na nɛn.”

³⁸ Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Nanse ɲɔndin na?”

E Yesu faxesa feen nata Matiyu 27.15-31, Maraka 15.6-20, Luka 23.13-25

A to na fala, Pilati yi mini banxini, a mɔn yi siga Yahudiyane fɛma, a sa a fala e xa, a naxa, “N mi a yalagi xun toxi hali ndedi!”

³⁹ Koni e namunna nan a ra, n muxu keden yiiba e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla waxatini. E waxi a xɔn ma, n xa Yahudiyane mangan yiiba e xa ba?”

⁴⁰ E sɔnxɔ sɔnxɔ, e yi a yabi, e naxa, “E nɛn, a tan mi a ra. Nxu waxi Baraba nan xɔn!” Anu, mafu tiin nan yi Baraba ra.

19

¹ Nayi, Pilati yi Yesu tongo, e yi a bulan.

† 18:28: 18.28Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxesa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui.

² Sofane yi kəmōtin jali kanna rafala mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e yi doma mamiloxin nagodo a ma.

³ E yi lu fε a fεma, e yi a fala a xa, e naxa, “Yahudiyane Mangana, i kεnε.” E yi a garin.

⁴ Pilati mōn yi mini, a yi a fala Yahudiya yamaan xa, a naxa, “E a mato, n xa a ramini ε ma tandeni, alogo ε xa a kolon a n mi a yalagi xun toxi mumε!”

⁵ Nayi, Yesu yi mini tandeni, mangaya kəmōti jali kanna soxi a xun na, doma mamiloxin fan yi ragodoxi a ma. Pilati yi a fala e xa, a naxa, “A tan xεmεn ni i ra!”

⁶ Saraxarali kuntigine nun dε kantanne to a to, e sōnxō sōnxō, e lu a fale, e naxa, “A xa gbangban, a xa gbangban!” Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E tan xa a tongo, ε sa a gbangban. N tan mi a yalagi xun toxi mumε!”

⁷ Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Sariyana nxu yii, fata na sariyan na a daxa a xa faxa amasōtō a bata a yetε findi Alaa Dii Xεmεn na.”

⁸ Pilati to na mε, a yi gaxu kati!

⁹ A mōn yi xεtε yamana kanna banxini, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “I tan kelixi minεn yi?” Koni Yesu mi a yabi.

¹⁰ Pilati yi a fala a xa, a naxa, “I mi n yabima? I mi a kolon fa fala sεnbεna n yii, n ni i bejin hanma n ni i gbangban?”

¹¹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Nō yo mi i yii n tan fari fō Ala naxan soxi i yii. Nanara, xεmεn naxan n soxi i yii na bata findi yulubi tongon na dangu i tan na.”

¹² Pilati na mε waxatin naxan yi, a bejin xōnla yi a suxu kati! Koni Yahudiyane yi lu sōnxō sōnxōε, e naxa, “Xa i xεmεni ito bejin, Romi Manga Gbeen Sesare xōyi mi i tan na. Naxan yo a yetε findi mangan na, na bata keli Romi Manga Gbeen xili ma.”

¹³ Pilati to falani ito mε, a Yesu ramini, a dōxō a kiti sa gbεdeni, dεnaxan xili “Gεmε Kirana” dεnaxan xili Heburu xuini, “Gabata.”

¹⁴ Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla nan yi na xōtōn bode. Pilati yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “E mangan ni i ra, ε hōn!”

¹⁵ E lu sōnxōε, e naxa, “A xa faxa! A xa faxa! A xa gbangban!” Pilati yi e maxōdin,

a naxa, “E waxi a xōn ma, n xa ε man-gan gbangban wudin ma ba?” Saraxarali kuntigine yi a yabi, e naxa, “Manga yo mi nxu tan yii, ba Romi Manga Sesare ra.”

¹⁶ Na xanbi ra, Pilati yi Yesu so e yii, a e xa a gbangban wudin ma.

Yesu yi gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32, Luka 23.26-43

Nayi, sofane yi siga Yesu ra.

¹⁷ A yetεen yi a faxa wudin tongo, e siga yirena nde yi dεnaxan xili “Xun Xōri Yirena” dεnaxan xili Heburu xuini, “Gologota.”

¹⁸ E yi sa a gbangban wudin ma mεnni. E yi muxu firin fan gbangban wudin ma a fεma, bonna a fōxō kedenni, bonna fan a fōxō kedenni. Yesu yi lu e tagi.

¹⁹ Pilati yi yamarin fi, e sebenla ti, e sa a singan a faxa wudin na, a naxa, “Yesu Nasarēti kaana, Yahudiyane Mangana.”

²⁰ Yahudiya wuyaxi yi na xaran amasōtō Yesu yi gbangbanxi wudin ma dεnaxan yi, mεn yi taan dεxōn ma nεn, na yi sebexi Heburu xuiin nun Latin xuiin nun Gireki xuiin nin.

²¹ Yahudiyane saraxarali kuntigine yi a fala Pilati xa, e naxa, “I nama a sebe fa fala ‘Yahudiyane Mangana,’ koni fa fala xεmεni ito naxa, a Yahudiyane Mangan nan a tan na.”

²² Pilati yi e yabi, a naxa, “N naxan sebexi, n mi fa na kalama sōnōn.”

²³ Sofane to yelin Yesu gbangbanjε wudin ma, e yi a dugine tongo, e yi a yitaxun dōxōde naanin sofa keden dōxōde keden. A doma bun biran naxan mi yi dεgεxi bayo dugi kedenna nan yi a ra, na yi lu.

²⁴ Sofane yi a fala e bode xa, e naxa, “En nama a yibō, en masεnsenna ti, a na naxan suxu, na yi a sōtō.” Ito ligaxi nεn alogo Kitabuna falan xa kamali, a naxa, “E bata masεnsenna ti n ma dugine fe ra,

e xa e yitaxun e bode tagi.”*

Nayi, sofane yi na liga.

²⁵ Yesu nga yi tixi a faxa wudin fεma nun, e nun a ngaxakeden jaxalanmana,

* 19:24: 19.24 Yaburin 22.19

Mariyama, Kilofasi a jaxanla, e nun Mariyama Magadala kaana.

²⁶ Yesu yi a nga tixin to na yi e nun a xarandiina, a yi naxan maxanuxi han! A yi a fala a nga xa, a naxa, “Nga, i ya dii xɛmɛn nan ito ra.”

²⁷ A yi a fala na xarandiin xa, a naxa, “I nga ni ito ra.” Na waxatin yɛtɛni, na xarandiin yi a nga tongo, a siga a ra a konni.

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49

²⁸ Yesu yi a kolon fa fala feen birin bata yelin ligɛ, a naxa, “N kɔɛ yinla bata raxara.” A na fala nɛn alogo naxan sɛbɛxi Kitabuni na xa kamali.[†]

²⁹ Ige sasena nde yi dɔxi na, na yi rafexi manpa muluxunxin na. E dugi dungina nde ragodo manpa muluxunxini, e yi a filin wudin ma naxan xili hisopi wudina.[‡] E yi a lan Yesu dɛɛn ma a gbangban wudin kɔɛ ra.

³⁰ Yesu to manpa muluxunna min, a yi a fala, a naxa, “A birin bata kamali.”

Na danguxina, a yi a xun sin, a niin yi ba.

Sofane yi Yesu jɛnsɛnna sɔxɔn tanban na

³¹ Yuman nan yi a ra, na xɔtɔn bode yi findima lɔxɔ binyen nan na Matabu Lɔxɔne yɛ. Yahudiyane kuntigine mi yi waxi e xa faxa muxune lu wudin kɔɛ ra Matabu Lɔxɔni. E yi a fala Pilati xa a e xa e sanne yigira alogo e xa e ragodo sinma.

³² Nanara, sofane yi siga, e yi xɛmɛn bonna sanne yigira naxan yi gbangbanxi Yesu dɛxɔn e nun bonna.

³³ Koni e Yesu li waxatin naxan yi, e yi a to, a bata faxa. Nanara, e mi a sanne yigira.

³⁴ Koni sofana nde yi Yesu sɔxɔn a jɛnsɛnni tanban na. Wunla nun igen yi mini a ma mafurɛn.

³⁵ Naxan na toxi, na bata a seren ba. Nɔndin nan a sereyaan na. A tan yatigi a kolon a jɔndin nan falaxi. Nayi, ɛ fan xa dɛnkɛɣa.

³⁶ Na ligaxi nɛn alogo Kitabun sɛbɛnla xa kamali, a naxa, “Hali a xɔri kedenna mi yigirɛ.”[§]

³⁷ A sɛbɛxi yire gbɛtɛ yi Kitabun kui, a naxa, “E muxun naxan yisɔxɔnxi, e e yɛɛn tima nɛn na ra.”*

Yesu Maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Luka 23.50-56

³⁸ Na xanbi ra, Yusufu Arimate kaan yi Pilati mafan, a xa Yesu binbin tongo. Nba, Yesu a xarandiina nde nan yi Yusufu ra, koni wundoni, amasɔtɔ a yi gaxuxi Yahudiyane yɛɛ ra. Pilati yi tin. Nanara, a yi fa Yesu binbin tongodeni.

³⁹ Nikodɛmi naxan siga Yesu fɛma kɔɛɛn na a fɔlɔni, na fan yi bira Yusufu fɔxɔ ra. Ture xiri jaxumɛn kilo tonge saxan, mirihi latikɔnɔnna nun latikɔnɔn gbɛtɛ basanxin nan yi a yii.

⁴⁰ E yi Yesu binbin kasangen dugi fixɛn nun ture xiri jaxumɛn na amasɔtɔ Yahudiyane namunna nan yi na ra.

⁴¹ Yesu gbangban wudin ma dɛnaxan yi, nakɔ yiren nan yi na dɛxɔn. Bilinganna nde yi na nun, muxɛ munma yi maluxun dɛnaxan yi.

⁴² Na xɔtɔn bode Yahudiyane Matabu Lɔxɔn nan yi a ra, gaburun faranna to mi yi makuya, e sa Yesu maluxun mɛnni.

20

Yesu keli feen gaburun kui

Matiyu 28.1-8, Maraka 16.1-8, Luka 24.1-12

¹ Xatin subaxani benun kuye xa yiba, Mariyama Magadala kaan yi siga gaburu dɛɛn na, a yi a li, gɛmɛn bata ba gaburun dɛ ra.

² A gimatɔɔn yi siga Simɔn Piyɛri nun a xarandiin boden fɛma, Yesu yi naxan maxanuxi han, a yi a fala e xa, a naxa, “E bata Marigin ba gaburun kui, e a saxi dɛdɛ, nxu mi na kolon!”

³ Piyɛri nun xarandiin bonna yi mini, siga gaburu dɛɛn na.

[†] 19:28: 19.28 A mato Yaburin 22.16 nun 69.22 kui. [‡] 19:29: 19.29 Hisopi yi findixi sansi bili xurudina nde nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen sɛbɛxi Xɔrɔyaan 12.22 kui. [§] 19:36: 19.36 A mato Xɔrɔyaan 12.46 nun Yatɛne 9.12 nun Yaburin 34.21 kui. ^{*} 19:37: 19.37 A mato Sakari 12.10 kui.

⁴ E firinna birin yi siga e giye koni xarandiin bonna yi dangu Piyeri ra, a singe yi sa gaburu deen li.

⁵ A yi a felen, a yi a yee masa, a yi kasangenna to gaburun faranna kui koni a mi so na.

⁶ Na xanbi ra, Simon Piyeri yi fa, a yi so gaburu faranna ra kedenna, a fan yi kasangenna to saxi na yi.

⁷ Yesu xunna yi mafilinxi dugin naxan yi, na mafilinxin yi saxi a danna, a mi yi kasangenna dexon ma.

⁸ Nayi, xarandiin naxan singe sa gaburu deen li, na fan yi so a kui. A yi na yito, a yi denkeleya.

⁹ Amasoto e munma yi a famu naxan sebexi Kitabuni, naxan yi a falaxi a Yesu kelima nen sayani.

¹⁰ Na xanbi ra, xarandiine yi xete e konni.

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Maraka 16.9-11

¹¹ Mariyama tan tixin yi lu wuge gaburu deen na. A wugama, a yi a felen a yee masadeni gaburun kui.

¹² Yesu binbin yi saxi denaxan yi nun, a yi maleka dugi fixe kan firin to doxi menni. Kedenna doxi a xun saden binna ra. Bonna doxi a san saden binna ra.

¹³ E yi a maxodin, e naxa, "I wugan nanfera, nga naxanla?" A yi e yabi, a naxa, "E bata n Marigin ba be yi, n mi a kolon e a saxi dede."

¹⁴ A ito fala waxatin naxan yi, a yi a firifiri, a Yesu to tixi na yi. Koni a mi yi a kolon, xa Yesu nan yi a ra.

¹⁵ Yesu yi a maxodin, a naxa, "I wugan nanfera, nga naxanla? I nde fenma?" Naxanla yengi yi a ma, a nako kantanna nan yi a ra. A yi a fala a xa, a naxa, "N fafe, xa i tan nan a baxi be, i sigaxi a ra denaxan yi, na fala n xa, n xa sa a tongo na."

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Mariyama." A yi a firifiri, a falan ti Yesu xa Heburu xuini, a naxa, "Raboni." Na bunna nen, "Karamoxo."

¹⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I nama kankan n ma, amasoto n munma siga n Fafe Ala fema singen. Koni siga, i sa a fala ngaxakedenne xa, i naxa, a n tema n Fafe nun e Fafe fema, n ma Ala nun e Ala."

¹⁸ Nayi, Mariyama Magadala kaan yi siga a faladeni xarandiine xa fa fala a bata Marigin to, a bata falani itoe ti a xa.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49

¹⁹ Na xati kedenna pinbanna ra, xarandiine yi malanxi banxina nde kui, deen balanxi e ma amasoto e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra. Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, "E boren xa xunbeli."

²⁰ A yelinxini ito fale, a yi a yiine nun a jensenna yita e ra. Xarandiine Marigin toxina, e sewa kati!

²¹ Yesu mon yi a fala e xa, a naxa, "E boren xa xunbeli! N Fafe Ala n xexi kii naxan yi, n fan bata e xe na kiini."

²² A ito fala waxatin naxan yi, a yi a de foyen fe e ma, a naxa, "E Alaa Nii Sarijanxin soto."

²³ E na dija naxanye yulubiye ma, ne mafeluun sotoma nen, e na naxanye gbeeye ramara, ne gbeene ramarama nen."

Yesu nun Tomasi

²⁴ Muxu keden yi a xarandii fu nun firinne ye, Tomasi, naxan mon yi xili "Gulunna," na mi yi e fema Yesu fa waxatin naxan yi.

²⁵ Nanara, xarandiin bonne yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata Marigin to!" Tomasi yi a fala e xa, a naxa, "Xa n mi a gbangban funfun to a yiine kui, n yi n yii sonla raso a soxondene ra, n yi n yiin naso a jensenna soxonden na, n mi le a ra mumel!"

²⁶ Loxo xun keden danguxina, xarandiine mon yi e malan banxini, Tomasi yi e fema, deene yi balanxi. Koni Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, "E boren xa xunbeli."

²⁷ Na xanbi ra, a yi a fala Tomasi xa, a naxa, "I yii sonla rafa, i yi n yiine mato. I yiini bandun, i yi a raso n jensenni, alogo i nama denkeleyatareyaan liga, denkeleya."

²⁸ Tomasi yi a yabi, a naxa, "N Marigina, n ma Ala!"

²⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Bayo i bata n to, i bata denkeleya ba? Muxun naxanye denkeleyaxi hali e munma n to, sewan ne xa!"

Kitabun yireni ito sebe xunna

³⁰ Yesu kabanako fe gbetɛ wuyaxi liga nɛn a xarandiine yɛɛ xɔri naxan mi sɛbɛxi Kitabuni ito kui.

³¹ Koni itoe sɛbɛxi nɛn alogo ɛ xa la a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, Alaa Dii Xɛmɛna. Ɛ na dɛnkɛɛya a ma, ɛ nii rakisin sɔtɔma nɛn a xinli.

21

Yesu yi mini kɛnɛnni xarandii solofere tagi

¹ Na xanbi ra, Yesu mɔn yi a yɛɛ makɛnɛn a xarandiine xa Tiberiyadi daraan dɛxɔn ma. A a yɛɛ makɛnɛn kii naxan yi, na nan ito ra.

² Simɔn Piyɛri nun Tomasi naxan xili Gulunna, e nun Nataniyɛli naxan kelixi Kana taani Galile yamanani e nun Sebede a dii xɛmɛne nun xarandii firin gbetɛye, ne yi malanxi.

³ Simɔn Piyɛri yi a fala bonne xa, a naxa, “N sigama yɛɛ suxudeni.” E yi a yabi, e naxa, “Nxu fan sigama i fɔxɔ ra nɛn.” Nayi, e siga, e sa dɔxɔ kunkin kui. Koni e mi sese suxu na kɛɛn na.

⁴ Kuye yibaxina, Yesu yi fa ti daraan dɛ. Koni a xarandiine mi yi a kolon a Yesu nan yi a ra.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “Banxulanne, ɛ bata yɛxɛna nde suxu ba?” E yi a yabi, e naxa, “Ɛn-ɛn.”

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ yalaan nagodo kunkin yiifanna ma, ɛ nde suxuma nɛn na yi.” E to yalaan nagodo mɛnni, e mi nɔ a bandunɛ amasɔtɔ yɛɛ wuyaxi bata yi e suxu yalaan na.

⁷ Yesu yi xarandiin naxan maxanuxi, na yi a fala Piyɛri xa, a naxa, “Marigin nan a ra!” Simɔn Piyɛri to na mɛ tun, fa fala Marigin nan a ra, a yi a domain xidi a ra, amasɔtɔ a ragenla nan yi a ra. A tugan, a sin igeni.

⁸ Xarandiin bonne yi bira a fɔxɔ ra kunkin kui, e fa yalaan bandunɛ, a rafexi yɛxɛn na ken! Amasɔtɔ, e nun xaren mi yi tagi kuya, fɔ nɔngɔnna yɛ kɛmɛ firin jɔxɔn.

⁹ E to xaren li, e yi tɛɛn to na, yɛxɛne yi ganma dɛnaxan yi e nun buruna.

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ baxi yɛxɛn naxan suxude, ɛ fa na nde ra.”

¹¹ Simɔn Piyɛri yi so kunkin kui, a yalaan bandun xareyaan na, a rafexi yɛɛ xungbene ra. Kɛmɛ tonge suulun e nun saxan nan yi a birin na. Hali e to a wuyaxi suxu, koni yalaan mi yibɔ.

¹² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ fa ɛ dɛge.” Xarandiine sese mi susu a maxɔdinɛ fa fala, “Nde i tan na?” Amasɔtɔ e yi a kolon, a Marigin nan yi a ra.

¹³ Nanara, Yesu yi a maso, a burun tongo, a yi a so e yii. A yɛxɛn fan liga na kiini.

¹⁴ A saxanden nan yi na ra Yesu xa a makɛnɛn a xarandiine xa, xabu a keli sayani.

Yesu nun Piyɛri

¹⁵ E yelin xanbini e dɛge, Yesu yi a fala Simɔn Piyɛri xa, a naxa, “Simɔn, Yoni a dii xɛmɛna, i n xanuxi dangu itoe ra ba?” Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Ɔn, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dɔxɔ n ma yɛxɛɛ diine xɔn.”

¹⁶ Yesu mɔn yi a fala a xa a firindenɛ, a naxa, “Simɔn, Yoni a dii xɛmɛna, i n xanuxi ba?” Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Ɔn, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi lu n ma yɛxɛɛne xɔn.”

¹⁷ Yesu mɔn yi a fala a xa a saxandenɛ, a naxa, “Simɔn, Yoni a dii xɛmɛna, n nafaan i ma ba?” Piyɛri bɔɔn yi yifu amasɔtɔ Yesu bata a maxɔdin dɔxɔna ma saxan fa fala, “I n xanuxi ba?” Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, i feen birin kolon, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi dɔxɔ n ma yɛxɛɛne xɔn.”

¹⁸ N xa jɔndin fala i xa. I yi banxulanyani waxatin naxan yi, i yi darixi i yɛɛ maxidɛ nɛn, i yi siga dɛnaxan na i kɛnɛn. Koni i na fori waxatin naxan yi, i yiine yibandunma nɛn muxu gbetɛ yi i maxidi, a siga i ra yire yi dɛnaxan mi rafan i ma.”

¹⁹ Yesu yi na falama nɛn alogo a xa Piyɛri faxesi kiin yita, a yi Ala binyama naxan xɔn. A yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.”

²⁰ Piyɛri yi a firifiri, a yi xarandiin bonna to e fɔxɔ ra, Yesu yi naxan maxanuxi. A tan nan yi dɔxi Yesu fɛma e dɛgedeni, a Yesu maxɔdin waxatin naxan yi, a naxa, “Marigina, nde i yanfama, a i so yiini?”

²¹ Awa, Piyeri a toxina, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marigina, nanfe ligama xemɛni ito ra?”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n waxi a xɔn ma, a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na? I tan xa bira n fɔxɔ ra tun.”

²³ Nayi, falani ito yi xuya ayi Yesu a xarandiine tagi fa fala xarandiini ito mi faxama. Koni Yesu mi a falaxi fa fala a mi faxama, koni a a fala a xa nɛn, a naxa, “Xa n waxi a xɔn ma a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na?”

²⁴ Na xarandiin nan feni itoe seren bama. A tan nan mɔn itoe sɛbɛxi. En na a kolon fa fala jɔndin nan a sereyaan na.

Fala dɔnxɛna

²⁵ Yesu mɔn fe gbɛtɛ wuyaxi liga nɛn. Xa ne birin yi sɛbɛ nun, n ma miriyani, a kitabune mi yi xanɲɛ dunuɲani ito yi.

Kewanle Yesu a Xerane Kewanle

Luka naxan Ningila Yesu yirena nde sebei, na nan mon yireni ito fan sebei naxan xili “Yesu a Xerane Kewanle.” Ningila Yesu a yitama en na nen Yesu feen naxanye ligaxi a siimayani. A firindeni ito foloxi a singen danden nin. A fan a yitama en na nen Yesu foxorabirane nun a xerane naxan liga alogo Yesu a xaranna xa xuya ayi dunuɗa yiren birin yi.

Yesu yelin xanbini a xerane xe, a e xa a xaranna kawandin ba dunuɗa yirene birin yi, a yi a Nii Sarijanxin fan nagodo e ma alogo e xa senben soto a wanla ke feen na. E to na soto, e yi kawandin ba folo Yerusalen taani. Muxu wuyaxi yi la e falane ra, e findi Yesu foxorabirane ra. Kabanako fe wuyaxi yi liga alogo muxune xa la Yesu a xerane falane ra.

Na kawandin yi senben soto ma Yerusalen taani waxatin naxan yi, Yesu yaxune yi denkeleya muxune toro folo. Na kui, Yesu foxorabirane yi xuya ayi Yerusalen taan fari ma. E yi siga kawandin be Yudaya nun Samari boxon ma. Kitabun yireni ito sora singena han sora fu nun firinden na wanla nan yitama en na. Piyeri tiden gbo na taruxune kui.

Na xanbi ra, Ala yi xera gbete xili naxan findixi Poli ra. Benun Ala xa a xili, Poli yi Yesu foxorabirane jaxankatama Isirayilaa dinan xinli han! Koni Yesu yi a yete yita Poli ra, a fa a xe yamana gbete ye ma. Na kui Yesu a fe xibarun yi dangu Isirayila boxon danne ra siga siya gbete ne yamanane yi.

Poli yi na wanla ke yire wuyaxi yi, keli Yerusalen taani siga han Romi taani. Yahudiyane yi a jaxankata, koni e mi a no. A yi kawandin bama Yahudiyane xa salide banxine kui, a mon yi a bama siya gbete ne se batudene kui. A na liga nen alogo dunuɗa muxune birin xa a kolon Yesu naxan ligaxi e xa.

Luka taruxuni itoe fese fese xi nen, a e sebe. Koni yirena nde sebe kiina a yitama

en na, a a ligaxi Luka yee xori nen. Waxatina nde Luka naxa, “Nxu yi siga iki...” Na falan nan a yitama en na, a a fan yi na nun. E nun Poli nan yi sigama sigatini Yesu fe xibarun nalideni. Dandan tiin nan yi Luka ra.

Na birin kui, to denkeleya muxune noe a kolonje nen Yesu foxorabira singene dunuɗa yi gidixi kii naxan yi. E wanla lan a xa findi misaala ra en xa.

Yesu te feen kore

¹ N xoyin Teyofili,*

N bata Yesu a feene sebe i xa n ma sebe singen kui a wanla folo feen naxanye birin ma e nun a xaranna naxan birin ti xabu a foloni

² han a te kore waxatin naxan yi a yelin xanbini yamarine fiye a xera sugandixine ma Alaa Nii Sarijanxin barakani.

³ A jaxankata xanbini, a yi a niiramaan yita e ra taxamaseri wuyaxi xon ma xii tonge naanin bun, a mon yi Alaa Mangayana fe fala e xa.

⁴ A yi e fema waxatin naxan yi, a yi e yamari, a naxa, “E nama keli Yerusalen taani singen. N Fafe Ala e tuli saxi naxan na,[†] e na mame be, n bata yi naxan ma fe fala e xa.

⁵ Amasoto Yoni muxune rafuxi igen nin koni a mi fa buma, e rafu Alaa Nii Sarijanxini.”

⁶ Nba, xerane yi malanxi Yesu fema waxatin naxan yi, e yi a maxodin, e naxa, “Marigina, i mon Isirayila mangayani tonma waxatini ito nin ba?”[‡]

⁷ Yesu yi a fala xerane xa, a naxa, “N Fafe Ala bata waxatin naxanye ragidi a senben bun, a mi lan e xa ne liga waxatine kolon.

⁸ Koni Alaa Nii Sarijanxin na godo e ma waxatin naxan yi, e senben soto ma nen, e yi findi n serene ra Yerusalen taani, e nun Yudaya yamanan nun Samariya yamanan birin siga han boxon danne ra.”

⁹ A yelinxini ito fale, Ala yi a rate kore e yee xori, a yi lo ayi e ma kundani.

* **1:1: 1.1Teyofili:** Muxu xinla na a ra naxan bunna neen, fa fala “Muxun naxan Ala xanuxi.” A mato Luka 1.1 kui.

[†] **1:4: 1.4** Ala **e tuli saxi naxan na**, na findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mato Xerane 2.2 kui. [‡] **1:6: 1.6** E yi waxi a xon ma Ala xa **Isirayila mangayani ton** bayo Romi kaane bata yi Isirayila yamanan suxu yengeni.

¹⁰ E yeen mən yi xelēxi ayi a fōxə ra waxatin naxan yi, xeme dugi fixe kan firin yi ti xerane fema.

¹¹ E yi a fala, e naxa, “Galile kaane, ε tixi be nanfera, ε koren matoma? Yesu ito naxan bata tongo ε tagi, a te kore xonna ma, a mən fama nən alo ε a toxi tē kii naxan yi.”

Yudasi naxan sugandi fena

¹² E yi xete Yerusalēn taani sa keli Oliwi geyaan na. Na geyaan nun taa tagina, kilo keden naxandən na a ra.

¹³ E soxina taani, e te kore banxin kui e yigiyaan na. Naxanye yi na yi, ne nan xili itoe ra, Piyeris nun Yoni nun Yaki nun Andire nun Filipi nun Tomasi nun Barotolome nun Matiyu nun Alifaa dii xemena Yaki nun Simōn e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”* e nun Yaki a dii xemena, Yudasi.

¹⁴ Itoe birin yi e malanma yire kedenni Ala maxandideni waxatin birin e nun naxanla ndee nun Yesu nga, Mariyama e nun Yesu xunyene.

¹⁵ Na waxatini, Piyeri yi keli, a falan ti denkeleya muxune ye. Muxu keme muxu mōxəne nan yi na yi.

¹⁶ A yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Alaa Nii Sarijanxin naxan falaxi Kitabun kui Dawuda xən ma Yudasi a fe yi, naxan yi Yesu suxu muxune yee ra fə na xa kamali nən.

¹⁷ Yudasi, en tan nde nan yi a ra nun. A fan yi wanli ito ligama en xən ma.”

Yudasi faxa fena

Matiyu 27.3-9

¹⁸ Nba, Yudasi gbetin naxan sətə a saranna ra tinxintareyaan xən ma, a bəxən sara na ra. A bira na bəxən fari, a faxa, a kuiin yi rabə ayi. A kui seene birin yi mini.

¹⁹ Yerusalēn kaane birin yi na feen kolon. Nanara, e na bəxən xili sa e kon xuini, Hakeladama. Na bunna nən, “Wuli bəxəna.”

Yudasi naxan sugandi fena

²⁰ Piyeri mən yi a fala, a naxa, “Amasətə a seβexi Yaburin kui, fa fala, ‘A yireni genla

xa lu, muxu yo nama lu na yi.’ A mən seβexi, ‘Muxu gbetə xa a tiden tongo.’†

²¹ Nanara, fə muxuna nde xa sugandi, naxan yi en fema waxatin birin yi, en Marigi Yesu yi sigan tima en xən ma waxatin naxan yi

²² fələ Yesu rafu waxatin ma Yoni xən, han sa ti Yesu rate ləxən ma kore. Fə na kanna xa kafu en ma, a fan yi findi seren na a Yesu bata keli sayani.”

²³ Nanara, e muxu firin yeba, Yusufu naxan yi xili Barasaba, a mən yi xili Yusutu e nun Matiyasi.

²⁴ E yi Ala maxandi, e naxa, “Marigina, i tan muxun birin bəne yi feen kolon. Nanara, a yita nxu ra, itoe firinna, i bata naxan sugandi

²⁵ alogo a xa wali xerayani Yudasi naxan, Yudasi wanla naxan bejin, a siga a sigadeni.”

²⁶ Na danguxina, e masensenna ti, a yi Matiyasi suxu, a sa Yesu a xera fu nun kedenna fari.

2

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

¹ Se Xaba Singen Sali ləxəna a liye, denkeleya muxune birin yi malanxi yirena nde yi,

² sanja ma kedenni, e yi xui gbeena nde me keli kore naxan yi ligaxi alo foye gbeen xuina. E yi dəxi banxin naxan kui, a yi na rafe.

³ Tē dēgene yi siga godə e keden kedenna birin xun ma alo tēn lēna.

⁴ E birin yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na. E falan ti fələ xui gbetene yi, alo Nii Sarijanxina a fixi e ma kii naxan yi.

⁵ Yahudiya təgəndiyaxina ndee yi yigiyaxi Yerusalēn taani na waxatini, naxanye sa kelixi dunu siyane birin ye.

⁶ E to xui gbeeni ito me, yamaan yi e malan. Na yi e birin naterena amasətə e keden kedenna birin yi e yete kon xuiin nan mema denkeleya muxune falani.

⁷ E yi kabə han, e naxa, “Naxanye falan tima itoe ra, Galile kaane xa mi e birin na ba?

§ 1:13: 1.13 Muxune mən Piyeri ma a Pita. * 1:13: 1.13Yahudiya siya xanuna: Muxune nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e nən bun ma. † 1:20: 1.20 A mato Yaburin 69.26 nun 109.8 kui.

⁸ Nanfera nayi, en keden kedenna birin fa e xuiin mɛma en yɛtɛ bari xuine yi?

⁹ Parate kaane, Mede kaane, Elan kaane, naxanye dɔxi Mesopotamiya nun Yudaya nun Kapadose nun Pontu nun Asi yi

¹⁰ e nun Firigi nun Panfiliya nun Misiran nun Libiya bɔxɔn naxan Sirɛni yamanan dɛxɔn e nun naxanye kelixi Romi taani

¹¹ Yahudiyane ba, Yahudiyataren naxanye so Yahudiya dinani ba, Kirɛti kaane ba, Arabi kaane ba, en birin e xuiin mɛma, e Alaa kabanako feene ralima en ma, en ma xuine yi!"

¹² E birin yi kabɛ, e yifu, e lu a falɛ e bode xa, e naxa, "Ito bunna di?"

¹³ Koni ndee yi lu dɛnkɛɛya muxune mageɛ, e naxa, "Itoe minxin nan a ra."

Piyɛri kawandin naxan ba

¹⁴ Nba, Piyɛri nun xarandii fu nun kedenna bonne yi keli, e ti, Piyɛri yi falan ti yamaan xa a xuini texin na, a naxa, "ɛ tan Yahudiyane nun Yerusalɛn kaane, ɛ tuli mati n xuiin na, alogo ɛ xa a kolon,

¹⁵ fa fala muxuni itoe mi minxi alo ɛ yengi a ma kii naxan yi, soɛ raxɛnxɛn* waxatin na a ra iki.

¹⁶ Koni Ala naxan fala Nabi Yowɛli a Kitabun kui, na nan ito ra. A naxa,

¹⁷ 'Waxati rapanni, n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nɛn adamadiin birin ma.

ɛ dii xɛmɛne nun ɛ dii tɛmɛne nabiya falane tima nɛn.

ɛ banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.

ɛ xɛmɛ fonne yi xiye sa.

¹⁸ Na lɔxɔne yi, n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nɛn hali n ma konyi xɛmɛne nun n ma konyi gilɛne xun ma, e yi nabiya falane ti.

¹⁹ N kabanako feene yitama nɛn kore xɔnna ma e nun taxamasenne bɔxɔ xɔnna ma, wunla nun tɛɛn nun tɛɛ tuti gbeen minima nɛn.

²⁰ Sogeni dimima nɛn, kiken yi gbeeli alo wunla, benun Marigina lɔxɔ binye gbeen xa a li.

²¹ Nba, muxu yo na Marigin maxandi a xinla ra,

na kisima nɛn.† "

²² "Isirayila xɛmɛne, ɛ tuli mati falani ito ra. Ala nan Yesu Nasarɛti kaan xɛxi. Ala bata na yita ɛ ra kabanako feene nun fe magaxuxine nun taxamasenne xɔn a naxanye liga ɛ tagi alo ɛ tan yɛtɛna a kolon kii naxan yi.

²³ Ala bata yi a ragidi alo a yi a kolon kii naxan yi, a Yesu xa so ɛ yii. ɛ yi kafu gbalotɔne ma, ɛ yi a gbangban wudin ma, ɛ yi a faxa.

²⁴ Koni Ala mɔn yi a rakeli, a yi a ba sayaan xɔlɛni amasɔtɔ sayaan mi yi nɔɛ a ramare.

²⁵ Bayo Dawuda a fala nɛn a fe yi, a naxa, 'N xaxili Marigin xɔn ma waxatin birin, bayo a n dɛxɔn ma, sese mi n mamaxe.

²⁶ Nanara, n bɔɲɛn sɛwaxi, n yi falan ti sɛwani.

N fati bɛndɛn fan luma nɛn yigini.

²⁷ Amasɔtɔ, i mi i mɛ n na, n siga laxira yi.

I mi tinɲɛ i ya muxu tɔgɔndiyaxin yi kun gaburun na.

²⁸ I bata kiraan yita n na nii rakisin sɔtɔma naxan xɔn.

I n nalugoma nɛn sɛwan na i yɛtagi.‡ "

²⁹ "Awa, ngaxakedenne, n xa en benba Dawudaa fe fala ɛ xa sike mi naxan yi. A faxa nɛn, a maluxun, a gaburun mɔn na han to.

³⁰ Koni nabiin nan yi a ra, a a kolon nɛn a Ala bata a tuli sa, a yi a kɔlɔ, a Dawuda bɔnsɔnna nde findima nɛn Mangan na a tan funfuni.§

³¹ Ala yi feen naxan ligama, Dawuda to na to, a yi Alaa Muxu Sugandixin nakeli feen fala, a naxa, a mi a mɛ a ra, a siga laxira yi. A fati bɛndɛn mɔn mi kunma.*

³² Ala na Yesu nan nakelixa sayani. En birin bata findi na seren na.

³³ A bata te Ala yiifanna ma. A yi Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ, Fafe Ala bata en tuli sa naxan na, a yi a ragodo en ma iki. ɛ na nan toma. ɛ na nan mɛma iki.

* **2:15: 2.15** Piyɛri **soge raxɛnxɛna** fe falaxi nɛn alogo yamaan xa la a ra a dɔlɔ fe mi yi a ra bayo mɛn kaane mi yi darixi dɔlɔn minɲɛ xɔtɔnni. † **2:21: 2.21** Yowɛli 3.1-5 ‡ **2:28: 2.28** Yaburin 16.8-11 § **2:30: 2.30** Yaburin 132.11

* **2:31: 2.31** Yaburin 16.10

34 Amasotō Dawuda yeteen mi te ariyanna yi. Anu, a yeteen bata a fala, a naxa, ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa,

“Doxo n yiifanna ma

35 han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”† ‘ ‘

36 “Nayi, Isirayila muxune xa ito kolon yati, a ε Yesu naxan gbangbanxi wudin ma, Ala bata na findi Marigin na e nun a Muxu Sugandixin na.”

37 Nba, yamaan to na me, na yi e bojen kala. E yi a fala Piyeri nun xeraan bonne xa, e naxa, “Nxu ngaxakedenne, nxu nanfe ligama?”

38 Piyeri yi a fala e xa, a naxa, “E keden kedenna birin xa ε xun xanbi so ε hakeni, ε rafu igeni Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, alogo ε yulubine xa xafari, ε yi Alaa kiseen sotō, a Nii Sarijanxina.

39 Amasotō Ala bata ε tan nun ε diine tuli sa na ra e nun naxanye birin yire makuyene yi en Marigina Ala naxanye xilima a fema.”

40 Piyeri yi sereyaan ba, a yi e rawekile fala wuyaxi ra, a naxa, “E yete ratanga waxatini ito tinxintareyaan ma.”

41 Naxanye tin a falan ma, ne yi rafu igeni. Muxu wuli saxan joxon yi sa denkeleya muxune fari na loxon.

42 E yi bira xerane xaranna foxo ra, e yi lu ngaxakedenyani, e lu e degε e bode xon ma,‡ e lu Ala maxande.

43 Xerane yi kabanako fe wuyaxi liga e nun taxamasenne han birin yi gaxu.

44 Denkeleya muxune birin yi lu e bode fema, e yii seene birin yi findi e bode gbee ra.

45 E yi e boxone nun e yii seene matima nen, e yi na gbetine yitaxun e bode ra alo e keden kedenna birin makona a ma kii naxan yi.

46 E yi lu e malanje Ala Batu Banxini loxo yo loxo, e yi e degema e bode xon ma e konne yi, sewan nun boje xunbenli.

47 E yi lu Ala tantunje, e yi rafan yamaan birin ma. Marigin yi nde sama kisi muxune fari nen loxo yo loxo.

3

Lebutenna rakendeya fena

1 Loxona nde, Piyeri nun Yoni yi siga Ala Batu Banxini Ala maxandi waxatini, benun se din waxatin xa a li.

2 Nba, muxune yi fama xemena nde ra Ala Batu Banxin nabilinna yinna so deen na xandi tideni loxo yo loxo naxan yi barixi lebutenyani. Na so deen yi xili nen, “De Tofajina.”

3 A to Piyeri nun Yoni to soε, a yi e xandi gbetini.

4 E yi e yen ti a ra. Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Nxu mato.”

5 A yi e mato. A yengi yi a ma, a e yii sena nde nan fima a ma.

6 Koni Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Gbeti mi n yii! Xema mi n yii! Koni seen naxan n yii, n na soma nen i yii. Yesu Alaa Muxu Sugandixin Nasareti kaan xinli, keli, i sigan ti.”

7 Piyeri yi a suxu a yiifanna ma, a yi a rakeli. Xemen sanne nun a woxoxone yi senben sotō.

8 A yi tuga, a ti a sanne xun na, a sigan ti folo. E nun xarandine yi so Ala Batu Banxini, a sigan tima, a tuga, a Ala tantunma.

9 Yamaan birin yi a to sigan tiye, a Ala tantunma.

10 E yi a kolon a a tan nan yi xandi tiini Ala Batu Banxin nabilinna yinna so deen na, naxan yi xili “De Tofajina.” Feen naxan liga xemen xa, e birin yi e tere na na ra, e kabε kati!

Piyeri a kawandina

11 Bayo a mi yi fa xetema Piyeri nun Yoni foxo ra, yamaan kuisanxin yi fa e giye, e yi e malan Sulemani a Gagene bun ma.

12 Piyeri yamaan to waxatin naxan yi, a yi falan ti e xa, a naxa, “Isirayila xemene, nanfera ε kabema feni ito ma? Nanfera ε nxu matoma alo nxu tan nan a ligaxi xemeni ito yi sigan ti nxu senben nun nxo Ala kolonna barakani?”

13 Ibrahima a Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala nun en benbane Ala nan a walikeen Yesu a binyen mayitaxi, ε naxan yanfa, ε yi ε me a ra Pilati yetagi, naxan yi wama a bejin feni.

† 2:35: 2.35 Yaburin 110.1 ‡ 2:42: 2.42 Yanyina nde, ito bunna nen fa fala e yi Marigina ximenna yitaxunma. A mato Luka 22.19 kui.

¹⁴ E e mexi muxu sarijanxin nun muxu tinxinxin na, e Pilati mafan, a xa muxu faxan bejin e xa.

¹⁵ E nii rakisina kanna faxa nen, koni Ala yi a rakeli sayani. Na seren nan nxu tan na.

¹⁶ Nxu to denkeyaxi Yesu xinla ma, na nan fangan fixi xemeni ito ma, e naxan toma, e a kolon. Denkeyana Yesu xinla ma na nan a rakendeyaxi e ye xori.”

¹⁷ “Nba, ngaxakedenne, n na a kolon e tan nun e mangane feen naxan liga Yesu ra, e a ligaxi a kolontareyaan nan ma.

¹⁸ Ala bata yi naxan fala a nabine birin xon ma, a na nan nakamalixi, a fo a Muxu Sugandixin xa toro.

¹⁹ Nanara, e xun xanbi so e hakeni, e tubi Ala ma alogo e yulubine xa xafari

²⁰ Marigin yi matabu waxatine fi e ma, a mon yi a Muxu Sugandixin nafa e ma Yesu, a naxan nagidi e ma.

²¹ Koni fo a xa lu nen kore xonna ma singen han a waxati saxin na a li Ala feen birin yitonma waxatin naxan yi alo a bata a fala a nabi sarijanxine xon ma kii naxan yi waxati danguxine yi.

²² Musa a fala nen, a naxa, ‘Marigina e Ala nabina nde raminima nen e ye alo n tan, e tuli mati a falane birin na.

²³ Xa naxan yo mi a tuli mati na nabiin na, a kedima nen yamaan ye.’*

²⁴ Nabiin naxanye birin bata falan ti xabu Nabi Samuyeli waxatini, ne birin bata yi lxonni itoe fe fala.

²⁵ E findixi nabine diine nan na. Ala layirin xidixi e nun e benbane tagi nen, a yi a fala Iburahima xa, a naxa, ‘Dunupa siyane birin duban sotoma nen i tan bonsonna barakani.’†

²⁶ Ala to a walikenen nafa, a a xe e singe nan ma alogo e xa duban soto a xon, a yi e birin naxete e fe jaxine foxo ra.”

4

Piyeri nun Yoni makiti fena

¹ Piyeri nun Yoni yi fala tiini waxatin naxan yi yamaan xa, saraxaraline nun Ala

Batu Banxin kantan muxune mangan nun Saduse muxune* yi fa.

² E yi xoloxi han, bayo xerane yi yamaan xaranma. E yi a falama a faxa muxune kelima nen sayani alo Yesu.

³ E yi e suxu, e yi e sa kasoon na han xotonni bayo kenen bata yi so.

⁴ Koni muxun naxanye e falan me, na wuyaxi yi la a ra. Denkeya muxune yi wuya ayi han muxu wuli suulun joxon xemene gbansanna.

⁵ Na xoton bode, yamaan mangane nun fonne nun sariya karamoxone yi e malan Yerusalen taani.

⁶ Saraxarali Kuntigi Singena Anasa yi na e nun Kayafa nun Yoni nun Alesandire nun Saraxarali Kuntigi Singena denbayaan muxu gbete ye.

⁷ E yi Piyeri nun Yoni ti e yetagi, e yi e maxodin, e naxa, “E ito ligaxi nde senbe bun hanma xinla mundun yi?”

⁸ Piyeri yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a yi e yabi, a naxa, “Yamaan mangane nun fonne,

⁹ xa e nxu makitima wali fajina fe ra to naxan ligaxi lebutenna xa, e nun a rakendeyaxi kii naxan yi,

¹⁰ nayi e xa a kolon, e tan nun Isirayila yamaan birin, fa fala xemeni ito tixi e yetagi kendeyani Yesu Nasareti kaan xinla barakan nin, Alaa Muxu Sugandixina, e naxan gbangban wudin ma, Ala yi a rakeli sayani.

¹¹ Kitabun Yesu ito nan ma fe falaxi, a naxa, ‘E tan banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxin geme fisamantenna ra.’†

¹² Kisin mi sote muxu gbete yo xon, bayo xili gbete yo mi dunupa yi, naxan fixi muxune fe ra en kisin sote naxan sabu ra.”

¹³ E yi kabe Piyeri nun Yoni a xaxili ragidin ma, amasoto xarantarene nan tun yi e ra naxanye mi fe kolon. Na yi a yita e ra a e yi Yesu nan foxo ra.

¹⁴ Koni bayo e yi xemen kendeyaxin toma tixi e dexon ma, e mi yi noe sese fale.

* **3:23: 3.23** A mato Sariyane 18.15 nun 18.18-19 kui. † **3:25: 3.25** Dunupa Folon 22.18 nun 26.4 kui. * **4:1: 4.1Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mon mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. † **4:11: 4.11** Yaburin 118.22

15 Koni e yi xarandiine yamari, a e xa mini kitisa yamaan malanni, e yi falan ti fɔlɔ e bode xa, e naxa,

16 “En nanfe ligama muxuni itoe ra? Amasɔtɔ Yerusalɛn kaane birin a kolon a e bata kabanako fe gbeen liga. En mi nɔɛ a matandɛ.

17 Koni en xa tɔnna sa e ra, a e nama fa falan ti muxu yo xa Yesu xinli alogo feni ito nama xuya ayi yamaan tagi.”

18 E yi Piyɛri nun Yoni xili, e yi e yamari a e nama fa fala yo ti hanma e xaranna ti Yesu xinli.

19 Koni Piyɛri nun Yoni yi e yabi, e naxa, “Ɛ tan yetɛɛn xa a mato xa nxu lan nxu xa ɛ tan nan xui suxu hanma Ala.

20 Nxu naxan toxi nxu yi a mɛ, nxu mi nɔɛ tondɛ na falɛ.”

21 E mɔn yi e kɔnkɔ e ma kati, na xanbi ra, e yi e bejin. E mi yi nɔɛ e ɲaxankatɛ, amasɔtɔ yamaan birin yi Ala tantunma fe ligaxini ito a fe ra.

22 Amasɔtɔ xɛmɛn naxan nakɛndɛya findi kabanako feen na, na barin bata yi dangu ɲɛɛ tonge naanin na.

Yesu mantonne Ala maxandina

23 E to e bejin, Piyɛri nun Yoni yi siga e lanfane fɛma. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne feen naxan falaxi e xa, e na birin yɛba e xa.

24 E na mɛ waxatin naxan yi, e birin yi e xui ramini Ala ma ɲɛnige kedenni, e naxa, “Nxu kannna, i tan naxan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna nun fɔxɔ igen nun e yi seene birin daxi,

25 i tan naxan falan ti Alaa Nii Sariɲanxin nun nxu benba Dawuda xɔn ma, i ya walikɛna, i naxa,

‘Nanfera siyane murutɛma?

Nanfera yamanane muxune yanfa fuune soma?

26 Dunuɲa mangane bata tondi, kuntigine bata e malan

Marigin nun a Muxu Sugandixin xili ma.’‡

27 “Bayo ɲɔndin na a ra yati, Herode nun Pɔnsi Pilati nun Yahudiyatarene nun Isir-ayila yamaan birin e malan nɛn taani ito kui i ya walikɛ sariɲanxin Yesu xili ma i naxan sugandixi.

28 I sɛnbɛn nun i sagoon bata yi feen naxanye ragidi, e yi ne birin liga.

29 Awa iki, Marigina, i tuli mati e fala xɔlɛne ra, i tin i ya walikɛne xa i ya falan nali xaxili ragidi gbeeni.

30 I yiini bandun alogo muxune xa kɛndɛya, taxamasenne nun kabanako feene yi liga i ya walikɛ sariɲanxin Yesu xinli.”

31 E yelixina Ala maxandɛ, e yi malanxi dɛnaxan yi, mɛnna yi xuruxurun. E birin yi lugo Alaa Nii Sariɲanxin na. E yi Alaa falan nali xaxili ragidini.

Dɛnkɛɛya muxune lanna

32 Xaxili kedenna nun nii kedenna yi lu dɛnkɛɛya yamaan muxune birin ma. Muxu yo mi yi a falama, a naxa, n gbeen ni ito ra, bayo e birin malanna nan yi e yii seene ra.

33 Xɛrane yi lu Marigi Yesu keli feen sereyaan bɛ sɛnbɛ gbeeni. Baraka gbeen yi lu e birin xɔn!

34 Bayo sese mi yi dasaxi muxu yo ma e yɛ. Xɛɛ bɔxɔn nun banxine yi naxanye yii, e yi e matima nɛn, e yi e saren xali,

35 e sa e sa xɛrane bun. Xɛrane yi gbetin taxun muxune ra alo e makona a ma kii naxan yi.

36 Awa, Lewi bɔnsɔnna xɛmɛna nde yi na, naxan bari Sipiri yamanani, a yi xili Yusufu. Xɛrane yi a xili sa Baranabasi. Na bunna nɛɛn, “Muxu Ralimaniyana.”

37 Xɛɛ bɔxɔna nde yi a yii, a na mati, a yi fa a sara gbetin sa xɛrane bun.

5

Ananiyasi nun Safira a fe

1 Xɛmɛna nde yi na naxan yi xili Ananiyasi, a ɲaxanla fan yi xili Safira. Na fan yi e bɔxɔna nde mati,

2 a yi a saren fɔxɔ kedenna ramara a yetɛ xa. A ɲaxanla fan yi na kolon. A siga a dɔnxɛn na xɛrane yɛɛ ra.

3 Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “Ananiyasi, nanfera i tinxi Setana yi so i bɔɲɛni, han i wulen fala Alaa Nii Sariɲanxin xa? Nanfera i bɔxɔn saren fɔxɔ kedenna ramaraxi i yii?

4 Benun i xa na xɛɛ bɔxɔn mati waxatin naxan yi, i gbeen xa mi yi a ra ba? I to

a mati i sagoon xa mi yi a gbetin na ba? Nanfera nayi, i fe sifani ito ligaxi? I mi wulen falaxi muxune xan xa de, fɔ Ala.”

⁵ Ananiyasi ito mɛ waxatin naxan yi, a bira, a faxa. Naxanye birin na mɛ, ne yi gaxu.

⁶ Banxulanne yi keli, e yi a kasangen, e sa a maluxun.

⁷ Awa waxatidi danguxina, a ɲaxanla fan yi fa, koni feen naxan ligaxi, a munma yi na mɛ singen.

⁸ Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “A fala n xa, ɛ bɔxɔn saraxi xasabini ito nan na ba?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Ɔn, a saren yatin nan ito ra.”

⁹ Nayi, Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera ɛ nun i ya xɛmɛn lanxi a ma ɛ xa Marigina Nii Sariɲanxin bunba? I ya xɛmɛn maluxun muxune san xuiin ni i ra dɛɛn na, e i fan xalima nɛn iki sa!”

¹⁰ A yi bira Piyɛri bun ma, a faxa keden na! Banxulanne yi fa, e yi ɲaxanla fan li faxaxi, e yi a tongo, e sa a maluxun a xɛmɛn dɛxɔn ma.

¹¹ Dɛnkɛlɛya yamaan nun muxun naxanye birin na feen mɛ, gaxu gbeen yi ne suxu.

Taxamasenne fe

¹² Xɛrane yi taxamaseri wuyaxi nun kabanako fe wuyaxi liga yamaan tagi. Dɛnkɛlɛya muxune birin yi e malanma Sulemani a Gagene nan bun ma.

¹³ Muxu yo mi susu a masoɛ e ra. Hali na, yamaan yi e xili faɲin falama.

¹⁴ Koni muxu wuyaxi yi lu sɛ e fari, xɛmɛn nun ɲaxanla naxanye dɛnkɛlɛya Marigin ma.

¹⁵ Nayi, muxune yi lu fɛ furetɔne ra, e yi e sa e sa seene nun dagine ma kirane xɔn ma alogo Piyɛri dangumatɔn nininna xa e li.

¹⁶ Yama gbeen yi malan, sa keli Yerusalɛn rabilinna taane yi. E fa e furetɔne ra e nun ɲinan ɲaxine naxanye tɔrɔma. E keden kedenna birin yi kɛndɛya.

Xɛrane bɛsɛnxɔnyana fena

¹⁷ Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxun naxanye yi findixi Saduse muxune ra, ne yi xɛrane maxɔxɔlɔn han e yi keli e xili ma.

¹⁸ E yi xɛrane suxu, e yi e sa kasoon na.

¹⁹ Koni Marigina malekan yi fa kaso banxin dɛɛn nabi kɛɛn na. A yi e ramini, a yi a fala e xa,

²⁰ a naxa, “Ɛ siga, ɛ sa ti Ala Batu Banxini, Yesu dunuɲa yi gidi kiin naxan yitaxi ɛ ra, ɛ na feene birin yɛba yamaan xa.”

²¹ E to na mɛ, e yi so Ala Batu Banxini subaxani, e xaranna ti fɔlɔ.

Nba, Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxune to fa, e yi kitisa yamaan birin xili, Isirayila yamaan fonne birin. E muxun nasiga kaso banxini, a e xa sa fa xɛrane ra e yɛtagi.

²² Koni e na lixina, kantan muxune mi xɛrane to. E yi xɛtɛ, e sa a fala bonne xa, e naxa,

²³ “Nxu kasoon lixi balanxi nɛn ken, kantan muxune tixi dɛɛn na, koni nxu to dɛɛn nabi, muxu yo mi yi na kui!”

²⁴ Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigin nun saraxarali kuntigine ito mɛxina, e yi kui fu xɛrane fe yi, e naxa, “Nanfe ligaxi e ra?”

²⁵ Nba, xɛmɛna nde yi so, a yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ fa a mato, ɛ xɛmɛn naxanye saxi kasoon na, e sa tixi Ala Batu Banxin kui, yamaan xarandeni!”

²⁶ Kantan muxune kuntigin nun a muxune yi keli, e sa fa xɛrane ra. Koni e mi fa xɛrane karahan, amasɔtɔ e yi gaxuxi e magɔlɔn feen na yamaan xɔn.

²⁷ E faxina xɛrane ra, e yi e ti kitisa yamaan yɛtagi. Saraxarali Kuntigi Singen yi e maxɔdin,

²⁸ a naxa, “Nxu mi yi ɛ yamari nun, a ɛ nama fa yamaan xaran xɛmɛni ito xinli ba? Koni a mato, ɛ bata Yerusalɛn taan birin nafe ɛ xaranni ito ra. Ɛ waxi a xɔn ma, ɛ xa xɛmɛni ito faxa feen sa nxu xun ma!”

²⁹ Piyɛri nun xɛraan bonne yi e yabi, e naxa, “A fɛrɛ mi na fɔ nxu xa Alaa falan nan suxu dangu muxune gbee falan na.

³⁰ En benbane Ala bata Yesu rakeli sayani, ɛ naxan gbangban wudin ma, ɛ yi a faxa.

³¹ Ala mɔn yi a rate kore, a yi a dɔxɔ a yiifanna ma, a yi a findi Mangan na e nun Marakisi Tiin na alogo Isirayila kaane xa nɔ e xun xanbi soɛ e hakɛne yi, e yulubine yi xafari.

³² Feni itoe serene nan nxu tan na. Ala bata a Nii Sariɲanxin naxan fi a falan suxu

muxune ma, na feene seren nan na fan na.”

³³ E ito mexina, e bəjen yi te kati, han xerane faxa xənla yi e suxu!

³⁴ Koni Gamaliyeli naxan findixi Farisi muxuna* nde ra, na yi na yi. Sariya karaməxən nan yi a ra naxan yi binyaxi yamaan birin xən. Na yi keli, a ti kitisa yamaan tagi, a yi yamarin fi, a xerane xa ramini singe.

³⁵ Na danguxina, a yi a fala kitisane xa, a naxa, “Isirayila kaane, ε muxuni itoe fe liga ε yeren ma.

³⁶ Waxati danguxina nde yi, xemena nde yi xili Tudasi, na a yete findi nən muxu gbeenə nde ra, muxu kemə naanin jəxən yi bira a fəxə ra. Koni muxune a faxa nən. A fəxərabirane birin yi xuya ayi, a fe yi lu fuu.

³⁷ Na danguxina, Yudas Galile kaan fan yi keli muxune birin xili sebe waxatini, a yi ti ganla nde yee ra murute xinla ma. Koni muxune yi a fan faxa, a fəxərabirane fan yi xuya ayi.

³⁸ Nanara, n xa a fala ε xa iki, ε muxuni itoe lu na, ε e bejin, e xa siga. Amasəto xa e feene nun e wanle fataxi muxune nan na, e kalama nən.

³⁹ Koni xa a fataxi Ala nan na, ε mi e nəe mumə! Na ma, ε a liga ki fəji alogo a nama liga alo ε Ala nan yengema.” E yi tin a maxadi xuiin ma.

⁴⁰ E yi xerane xili banxini, e yi e bulan, e yi tənna dəxə a e nama fa falan ti Yesu xinla ra. E yi e bejin.

⁴¹ Xerane səwaxin yi keli kitisa yamaan fəma bayo Ala bata na binyen fi e ma a e xa jaxankata Yesu xinla fe ra.

⁴² E yi lu yamaan xaranje, e Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe xibarun nali Ala Batu Banxin nun muxune konna yi ləxə yo ləxə.

6

Denkeleya yamaan mali tiine fe

¹ Na waxatini, Yesu fəxərabirane to yi wuyama ayi, Yahudiyan naxanye yi Gireki xuiin falama, ne yi e mawuga Yahudiyan bonne fari naxanye yi Heburu xuiin

falama bayo e kapa gilene mi yi ləxə yo ləxə balon sətəma a kiini a taxun waxatini. Yahudiya Gireki xui falane naxa, “Gbetin naxan yitaxunma ləxə yo ləxə balon na, nxə kapa gilene mi na se sətəma.”

² Nayi, xarandii fu nun firinne yi Yesu fəxərabirane birin malan, e yi a fala e xa, e naxa, “A mi lan nxu yi Alaa falan nabəjin donse feen na.

³ Na ma, ngaxakedenne, ε muxu binyaxi solofere sugandi ε ye naxanye lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, xaxinla e ma, en yi e ti na wanla ra.

⁴ Nayi, en nəe en səbe soe nən Ala maxandin nun a falan wanli.”

⁵ Na falan yi yamaan birin kenen. Nayi, e yi Etiyen sugandi, naxan yi lugoxi denkeleyaan nun Alaa Nii Sarijanxin na, e nun Filipi nun Pirokoru nun Nikanoro nun Timon nun Paramenasi e nun Nikolasi Antiyəki kaan naxan so Yahudiya dinani.

⁶ E yi ne yita xerane ra. Xerane yi e yiin sa e ma, e yi Ala maxandi e xa.

⁷ Na ma, Alaa falan yi lu xuye ayi. Yesu fəxərabirane yi wuya ayi Yerusalən taani kati! Saraxarali wuyaxi yi denkeleya.

Etiyen suxu fena

⁸ Nba, Etiyen yi lugoxi Alaa hinanna nun a senben na. A yi kabanako fe gbeene nun taxamasenne liga yamaan tagi.

⁹ Koni salide banxina nde muxune yi keli Etiyen xili ma naxan yi xili “Muxu Xəyaxine Salide Banxina” naxanye yi keli Sirəni nun Alesandire taan nun Silisi nun Asi yamanani, e yi Etiyen matandi fələ.

¹⁰ Koni e mi yi nəe tiye Etiyen ma fe kolonna yee ra e nun a yi falan tima Nii Sarijanxin naxan baraka yi.

¹¹ Awa, e muxuna ndee saranna fi alogo e xa a fala, e naxa, “Nxu a xuiin naməxi nən Musa nun Ala rayelefue!”

¹² Nayi, e yi yamaan nun yamaan fonne nun sariya karaməxəne radin Etiyen xili ma. E yi Etiyen suxu, e siga a ra kitisa yamaan fəma.

¹³ E yi fa wule sere baane ra. Ne yi a fala, e naxa, “Xeməni ito luma fala jaxine tiye

* **5:34: 5.34Farisi muxune:** Yahudiyanə nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e səbe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyan bonne ra. E mən yi e benbane namunne suxuma kii xədexəni. E tan yi laxi malekane ra. E mən yi laxi a ra a muxune kelima nən sayani.

Yire Sarijanxini ito nun Musaa sariyan xili ma.

¹⁴ Amasoto nxu bata a me a ra, a a falama, a naxa, a Yesu Nasareti kaan yire sarijanxin kalama nen, a yi en ma namun fonne maxete en naxanye sotoxi Musa ra.”

¹⁵ Naxanye birin yi doxi kitisa yamaan malanni, ne birin yeen yi lu tixi Etiyen na, e yi a yetagin to alo malekan yetagin na a ra.

7

Etiyen ma sereyana

¹ Saraxarali Kuntigi Singen yi a fala, a naxa, “Feen naxan falaxi i xun ma, jondin na a ra ba?”

² Etiyen yi a yabi, a naxa, “N fafane nun ngaxakedenne, e tuli mati n xuiin na. En benba Iburahima yi Mesopotamiya yamanani waxatin naxan yi benun a xa doxo Xarani taani, Ala Binyen Kanna a yete makenen nen a xa.

³ Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘Keli i ya yamanan nun i xabilani. Siga na yamanani, n naxan yitama i ra.’*

⁴ Nayi, a keli Kalidi kaane yamanani, a sa doxo Xarani taani. A fafe to faxa, Ala yi a rafa yamanani ito yi, e doxi denaxan yi iki.

⁵ Ala mi boxo yo fi Iburahima ma yamanani ito yi na waxatini hali san tide keden joxon. Koni Ala a tuli sa nen, a yamanani ito findima nen a tan nun a bonsonna gbeen na. Anu, dii yo mi yi a yii na waxatini.

⁶ Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘I bonsonna doxoma nen yamana gbete yi, e konna mi denaxan yi, e yi toro jee keme naanin konyiyani.

⁷ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nen. Na xanbi ra, e minima nen na yamanani, e yi fa n batu be.’†

⁸ Na xanbi ra, Ala yi banxulan tiin layirin xidi e nun Iburahima tagi. Na xanbi ra, a yi Isiyaga bari, a yi a banxulan a xii solomasexede loxoni. Isiyaga fan yi Yaxuba banxulan. Yaxuba fan yi en benba fu nun firinne banxulan.”

⁹ “Awa, Yusufu a fe xoxolonyaan ma, en benbane yi a mati Misiran kaane ma. Koni Ala yi a xon.

¹⁰ Ala yi a xunba a toron birin yi. A yi xaxilimayaan fi Yusufu ma, a yi a rafa Misiran mangan ma. A yi Yusufu doxo Misiran yamanan xun na e nun a banxi yi feene birin.

¹¹ Nba, fitina kamen yi so Misiran yamanan nun Kanan yamanani, toron yi gbo ayi. Donse yo mi yi fa en benbane yii.

¹² Koni Yaxuba a me waxatin naxan yi, a murutun yi Misiran yi, a yi en benbane rasiga a singeni.

¹³ E sigan firindeni, Yusufu yi a yete yita a ngaxakedenne ra. Misiran mangan Yusufu kon kaane fe kolon na waxatin nin.

¹⁴ Na xanbi ra, Yusufu yi xeraan nasiga a fafe Yaxuba nun a denbayaan birin tongodeni, muxu tonge solofere e nun suulun nan yi e birin malanxin na.

¹⁵ Yaxuba yi siga Misiran yi, a faxa denaxan yi e nun en benbane.

¹⁶ Yamaan yi siga e binbine ra Siken taani. Iburahima gaburun naxan sara Hamori a diine ma Siken taani gbetin na, yamaan yi sa e maluxun menni.”

¹⁷ “Ala Iburahima tuli sa naxan na, na rakamali waxatin yi maso, en ma yamaan yi wuya ayi Misiran yi.

¹⁸ Na danguxina, Manga gbete yi doxo Misiran yi naxan mi yi Yusufu kolon.

¹⁹ Na Mangan yi en ma yamaan yanfa, e yi en benbane toro, a yi e karahan alogo e xa e diine rabegin, e faxa.

²⁰ Musa bari na waxatin nin, a yi Ala kenen han! A lu nen a fafe konni han kike saxan.

²¹ A ba a fafe konni waxatin naxan yi, Misiran mangana dii temen yi sa a tongo, a yi a maxuru, a yi a findi a dii xemen na.

²² E yi Musa xaran Misiran kaane fe kolonna birin ma, a yi senben soto a falan nun a kewanli.”

²³ “Musa barin to jee tonge naanin soto, a ngaxakeden Isirayila kaan bonne xontan xonla yi a suxu.

²⁴ A yi Misiran kaana nde to a ngaxakeden na nde toro, a yi a xun mayenge, a yi a

* 7:3: 7.3 Dunuja Folon 12.1 † 7:7: 7.6-7 Dunuja Folon 15.13-14 nun Xorayaan 3.12

gbeen ɲɔxɔ, a Misiran kaan faxa.

²⁵ A yengi yi a ma a a kon kaane yi a famuma nɛn a Ala yi waxi e xunba feni a tan nan xɔn. Koni e mi a famu mumɛ!

²⁶ Na xɔtɔn bode a yi Isirayila kaan muxu firin to yɛngɛ, a kata e tagini tɔndeni. A yi a fala e xa, a naxa, 'Ngaxakedenmane nan ɛ ra, nanfera ɛ ɛ bode tɔrɔma?'

²⁷ Koni naxan yi a boden ɲaxankatama, na yi Musa radinɲɛ ayi, a yi a fala, a naxa, 'Nde i findixi mangan nun kitisaan na nxu xun na?'

²⁸ I waxi n fan faxa feen nin ba alo i Misiran kaan faxa kii naxan yi xoro?'

²⁹ Musa to na mɛ, a yi a gi, a siga Midiyan yamanani. A dii xɛmɛ firin sɔtɔ mɛnni."

³⁰ "Awa, ɲɛɛ tonge naanin danguxina, malekan yi mini kɛnɛnni Musa xa tɛɛn yiyani fɔtɔndin tagi Sinayi geyaan dɛxɔn ma burunna ra.

³¹ Musa na to waxatin naxan yi, a kabɛ. A to yi a masoma a ra alogo a xa a yigbɛ, Marigin xuiin yi mini, a naxa,

³² 'I benbane Ala nan n tan na, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.' Musa yi gaxu, a xuruxurun, a mi fa susu a matoɛ.

³³ Marigin yi a fala a xa, a naxa, 'I ya sankidine ba i sanni amasɔtɔ i tixi dɛnaxan yi, bɔxɔ sariɲanxin na a ra.

³⁴ N bata n ma yamana tɔrɔn to Misiran yamanani, n bata e kutun xuiin mɛ, n bata fa e xunbadeni. Fa iki, n xa i xɛ Misiran yamanani.' "‡

³⁵ "Na Musa kedenna nan yi a ra Isirayila kaane bata yi e mɛ naxan na nun, e yi a fala, e naxa, 'Nde i findixi mangan nun kitisaan na?' Ala a tan nan nasiga e mangan nun e xunbaan na fata malekan fala xuiin na naxan mini kɛnɛnni a xa fɔtɔndini.

³⁶ Musa e ramini nɛn na yi, a kabanako feene nun taxamasenne liga Misiran yi e nun Baa Gbeeli, e nun tonbonni ɲɛɛ tonge naanin.

³⁷ Na Musa nan ito ra naxan a fala Isirayila kaane xa, a naxa, 'Ala nabina nde ramini nɛn ɛ yɛ, naxan luma alo n tan.' §

³⁸ A tan nan yi yamaan yɛ tonbonni, e nun malekan nan yi a ra naxan yi falan tima a xa Sinayi geyaan fari, a yi falane sɔtɔ naxanye nii rakisin fima muxune ma alogo a xa ne radangu en ma."

³⁹ "Koni en benbane mi tin a falan suxɛ, e yi e mɛ a ra, xɛtɛ xɔnla yi e suxu Misiran yi.

⁴⁰ E yi a fala Haruna xa, e naxa, 'Ala gbɛtɛne rafala en xa naxan tima en yɛɛ ra amasɔtɔ Musa naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔtɔxi.'*

⁴¹ Nayi, e ɲinge dii sawuran nafala e suxuren na, e saraxan ba na xa, e yi sɛwa e yɛtɛna se rafalaxina fe ra.

⁴² Na ma, Ala yi xɛtɛ e fɔxɔ ra, a yi e lu kore xɔnna yanban seene batuɛ alo a sɛbɛxi nabine kitabune kui kii naxan yi, a naxa, 'Ɛ tan Isirayila yamaan to yi tonbon yireni ɲɛɛ tonge naanin, ɛ saraxane ba nɛn n tan xa ba?'

⁴³ Ɛ Mɔlɔkɔ suxuren batu bubun† nan xali, e nun Ramafan saren suxurena, ɛ suxuren naxanye rafalaxi ɛ batu seene ra. Nanara, n na ɛ xalima nɛn konyiyani Babilɔn xanbi ra.' "‡

⁴⁴ "Layiri sereyaan bubun§ yi en benbane yii tonbonni. A yi tixi alo Ala a yɛba Musa xa kii naxan yi a yi a misaala yita a ra.

⁴⁵ E to na sɔtɔ, en benbane yi a xali e yii Yosuwe a mangayaan bun ma, e yi en ma bɔxɔn tongoma siyane yii waxatin naxan yi, Ala yi siyaan naxanye kedima e yɛɛ ra. A yi lu en ma bɔxɔni han Dawuda waxatini.

⁴⁶ Dawuda yi Alaa hinanna sɔtɔ, a yi a maxɔdin alogo a xa nɔ Yaxubaa Ala Batu Banxin tiyɛ.

⁴⁷ Koni Sulemani nan banxin ti a xa."

⁴⁸ "Koni Kore Xɔnna Ala mi dɔxɔma muxune banxi tixine kui, alo nabina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

⁴⁹ 'Marigin naxa:

Kore xɔnna nan n ma manga gbɛdɛn na, bɔxɔn yi findi n san tiden na.

Ɛ banxin sifan mundun tiyɛ n tan xa?

N ma matabuden findɛ minɛn na?

‡ 7:34: 7.27-34 A mato Xɔrɔyaan 2.14 han 3.10 kui. § 7:37: 7.37 Sariyane 18.15 * 7:40: 7.40 Xɔrɔyaan 32.1 nun 32.23 † 7:43: 7.43bubuna: Bubuni itoe yi rafalaxi sube kidine nan na naxanye singanxi xalanbene ra. E yi e maxalima yirene yi e nɛma sigatini waxatin naxan yi. ‡ 7:43: 7.43 Amosi 5.25-27 Mɔlɔkɔ findixi suxuren nan na muxune yi e diine bama saraxan na naxan xa. Siyana ndee yi Mɔlɔkɔ nun Ramafan kolonxi e alane nan na na waxatini. § 7:44: 7.44 Xɔrɔyaan 25.9 * 7:50: 7.49-50 Esayi 66.1-2

50 N tan xa mi seni itoe birin nafalaxi ba? „*

51 “E tan yama murutɛxina, ɛ bɔɲɛne nun ɛ tunle luxi alo Ala kolontarene. E Alaa Nii Sariɲanxin matandima alo ɛ benbane!

52 E benbane mi nabiin mundun bɛsɛnxɔnya? E nabine faxa nɛn, naxanye Tinxinna Kanna fa feen fala. Iki ɛ fan bata a tan yetɛɛn yanfa, ɛ yi a faxa.

53 E tan bata Alaa sariyan sɔtɔ fata malekane ra, koni ɛ mi a suxi!”

Etiyɛn magɔlɔn fena

54 E to na mɛ, e bɔɲɛn yi te, han e yi e ɲinne raxin!

55 Koni Etiyɛn yi lugoxi Alaa Nii Sariɲanxin na, a koren mato, a yi Ala nɔrɔn to, Yesu yi tixi Ala yiifanna ma.

56 A yi a fala, a naxa, “A mato! N kore xɔnna rabixin toma, Muxuna Dii Xɛmɛn tixi Ala yiifanna ma!”

57 E yi sɔnxɔ gbeen te. E yi e yiine sa e tunle dɛ ra. E birin yi gbisin a xili ma.

58 E yi a bubu, e a ramini taani, e sa a magɔlɔn han a faxa. Na feen serene yi e dugine taxuma banxulanna nde ra, naxan yi xili Sɔli.

59 E yi Etiyɛn magɔlɔnma waxatin naxan yi, Etiyɛn yi lu Ala maxandɛ, a naxa, “Marigi Yesu, n niin nasuxu!”

60 A yi a xinbi sin, a yi gbelegbele, a naxa, “Marigina, i nama e suxu e yulubini ito ra.” A yelin xanbin na falɛ, sayaan yi a li.

8

Sɔli yi denkeleya yamaan bɛsɛnxɔnya

1 Sɔli yi tinxi Etiyɛn faxa feen ma.

Nba, na lɔxɔni, bɛsɛnxɔnya gbeen yi keli denkeleya yamaan xili ma Yerusalen taani. E birin yi xuya ayi Yudaya yamanan nun Samariya yamanani, fɔ xɛrane.

2 Muxu tɔgɔndiyaxina ndee yi Etiyɛn binbin maluxun, e wuga a fe ra kati!

3 Koni Sɔli tan yi kataxi denkeleya yamaan kala feen nan na. A yi soma banxine kui, a denkeleya xɛmɛne nun ɲaxanle suxu, a yi e sa kasoon na.

Yesu a fe yi rali Samariya yi

4 Denkeleya muxun naxanye xuya ayi, ne yi lu Alaa falan naliyɛ yiren birin yi.

5 Filipi yi siga Samariya yamanan taana nde yi, a sa Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin ba na yi.

6 Yamaan birin yi e tuli mati Filipi a falane ra ki fajɪ, e mɔn yi lu a kabanako feene matoɛ a yi naxanye ligama.

7 Yinna ɲaxine yi muxun naxanye fɔxɔ ra, ne yi e ragbelegbele, e xɛtɛ e fɔxɔ ra. Fati mafaxatɔne nun lebutɛn wuyaxi fan yi kɛndɛya.

8 Sɛwa gbeen yi so na taani.

9 Xɛmɛna nde yi na taani naxan yi xili Simɔn. Na yi woyimɛyaan ligama. Samariya kaane birin yi kabɛma a ma. A yi a yetɛ yigboma.

10 Taan muxune birin yi biraxi a fɔxɔ ra, fonna nun dii ɲɔrɛna, e lu a falɛ, e naxa, “Xɛmɛni ito, Ala sɛnben ni ito ra, yamaan naxan xili sa a ‘Fanga Gbee Kanna.’ ”

11 E yi biraxi a fɔxɔ ra, bayo e yi kabɛma a ma xabu to mi na ra a woyimɛyana fe ra.

12 Koni Filipi Alaa Mangayaan nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina a fe xibarun nali e ma waxatin naxan yi, e yi denkeleya. Xɛmɛne nun ɲaxanle, e birin yi rafu igeni e tubi xinla ma.

13 Simɔn fan yetɛɛn yi denkeleya. A yi rafu igeni, a lu biraxi Filipi fɔxɔ ra yiren birin yi. A yi taxamaseri gbeene nun kabanako feene to, a kabɛ kati!

14 Xɛraan naxanye yi Yerusalen taani, ne a mɛ waxatin naxan yi a Samariya kaane bata Alaa falan suxu, e Piyɛri nun Yoni rasiga e ma.

15 E to so na, e yi Ala maxandi e xa alogo e xa Alaa Nii Sariɲanxin sɔtɔ.

16 Amasɔtɔ Alaa Nii Sariɲanxin munma yi godo e tan sese fari singen. E bata yi rafu igeni Marigi Yesu xinla nan tun yi gbansan!

17 Nayi, Piyɛri nun Yoni yi e yiin sa e ma, e yi Alaa Nii Sariɲanxin sɔtɔ.

18 Simɔn a to waxatin naxan yi, a Nii Sariɲanxin yi sɔtɔma xɛrane yiine xɔn, a yi fa gbetin na e xɔn,

19 a naxa, “E sɛnbeni ito fi n fan ma alogo n na n yiin sa muxu yo ma, na kanna fan xa Alaa Nii Sariɲanxin sɔtɔ.”

20 Koni Piyɛri yi a yabi, a naxa, “E nun i ya gbetin xa halagi yire kedenni, amasɔtɔ

i mirixi a ma fa fala a i Alaa kiseen sōtōn gbetin nan xōn!

²¹ I gbee yo mi nxō wanle yi amasōtō i bōjēn mi tinxinxi Ala yēē ra yi.

²² Nayi, xētē i ya miriya naxin fōxō ra, i yi Marigin maxandi alogo a xa i mafelu i ya miriya naxin na, xa a sa tin.

²³ Amasōtō n bata a to, i lugoxi xōxōlōnyaan nan na, i kankan tinx-intareyaan ma.”

²⁴ Simōn yi a fala Piyēri nun Yoni xa, a naxa, “Yandi, ε Marigin maxandi n xa, alogo, ε feen naxanye falaxi, ne sese nama n li.”

²⁵ Piyēri nun Yoni seren baxina, e Marigina falan nali, e xētē Yerusalēn taani, e dangu Yesu a fe Xibaru Fajin naliye Samariya taa wuyaxi yi.

Filipi nun Etiyopi kaana fe

²⁶ Marigina malekan yi falan ti Filipi xa, a naxa, “Keli, i siga sogeteden yiifanna ma, kiraan naxan kelima Yerusalēn taani siga Gasa taani naxan dangun burunna ra, i siga na xōn.”

²⁷ Filipi yi keli, a siga, a Etiyopi kaa xēme tēgenxina* nde li kira yi. Kuntigi gbeen nan yi na xēmēn na nun. A tan nan yi Etiyopi Naxalan Mangan Kandasi a nafunle birin xun na. A bata yi siga Yerusalēn taani Ala batudeni.

²⁸ A xētēmatōna a konni, a yi dōxi a wontoron kui, a yi lu Nabi Esayi a Kitabun xaranjē.

²⁹ Alaa Nii Sarijanxin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Siga, i sa i maso na wontoron na.”

³⁰ Filipi yi siga a giye, a yi Etiyopi kaan xuiin mē Nabi Esayi a Kitabun xaranjē. Na ma, Filipi yi a maxōdin, a naxa, “I naxan xaranma, i a bunna kolon ba?”

³¹ A yi a yabi, a naxa, “N na a kolonma di, xa muxē mi a yēba n xa?” A Filipi xili alogo a xa te, a dōxō a fēma wontoroni.

³² A yi dēnaxan xaranma Kitabun kui, na ni ito ra, a naxa, “E a xali nēn alo yēxēēn faxa daxina. A mi fala yo ti,

alo yēxēēn naxan a dunduma a fati ma xaben xaba muxun bun.”†

³³ E a rayagi nēn, e mi tin a kitin bolonjē tinxinni. Nde nōē a yixetēna fe fale?

Amasōtō e bata a siimayaan dan dunupa yi.”‡

³⁴ Kuntigin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Yandi, a fala n xa, nabini ito nde a fe falama, a yētē fe ba, hanma muxu gbētē a fe?”

³⁵ Filipi yi falan tongo, a yi a fōlō na Kitabun yiren ma, a Yesu a fe xibaru nali a ma.

³⁶ E yi sigan tima kiraan xōn ma waxatin naxan yi, e xudena nde li. Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, “Igen mato, nanfera n mi rafuyē?”

³⁷ Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Xa i bata dēnkeleya i bōjēni, i nōē rafuyē nēn.” Kuntigin yi a yabi, a naxa, “N bata dēnkeleya a ma, a Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan Alaa Dii Xēmēn na.”

³⁸ A yi yamarin fi a e xa wontoron nati. E nun Filipi yi godo igeni, a yi rafu.

³⁹ E to te igeni, Marigina Nii Sarijanxin yi Filipi tongo, a siga a ra. Kuntigin mi fa a to sōnōn, koni a sēwaxin yi siga a sigatini.

⁴⁰ Filipi yi sa mini Asotu taani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nalima a dangu taane birin yi, han a sa so Sesariya taani waxatin naxan yi.

9

Sōli tubi fena

Xērane 22.6-16 nun 26.12-18

¹ Nba, Sōli naxan yi kōnkōxi Marigin fōxōrabirane ma e faxa feen na, na yi siga Saraxarali Kuntigi Singen fēma,

² a yi kēdine maxōdin a ra, a naxanye sēbē Damasi taan salide banxine muxune ma, alogo xa a sa naxanye li na, xēmēn nun naxanla, e biraxi Yesu a Kiraan fōxō ra, a xa fa e xidixin na Yerusalēn taani.

³ A yi kira yi, a bata yi maso Damasi taan na, tēē dēgē gbeen yi keli kore mafurēn, a lu dēgē a rabilinni.

* **8:27: 8.27Xēme tēgenxina:** Na waxatini, mangane yi xēmēna ndee tēgenma nēn alogo e xa e yengi dōxō mangana feene xōn, e mi bira mangana naxanle fōxō ra. † **8:32: 8.32xabena:** Yirena ndee yi, yēxēē xaben kuyama ayi nēn, a yi xaba a findi dugin na. ‡ **8:33: 8.33** Esayi 53.7-8

⁴ A yi bira bəxəni, a fala xuiin me, naxan yi a falama, a naxa, “Səli, Səli i n bəsenxənyama nanfera?”

⁵ Səli yi maxədinna ti, a naxa, “Marigina, nde i tan na?” Na xuiin yi a yabi a naxa, “N tan, Yesu na a ra, i naxan bəsenxənyama.

⁶ Koni keli, i siga taani. I lan i xa naxan liga, e sa na falama i xa nen.”

⁷ Muxun naxanye yi Səli fəxə ra nun, ne dunduxin yi lu tixi. E yi fala xuiin mema koni e mi yi muxu yo toma.

⁸ Səli yi keli, a ti, a yi a yeen nabi, koni a mi yi sese toma. E yi a yii rasuxu, e siga a ra Damasi taani.

⁹ A lu danxutəyani han soge saxan. A mi yi donse donma, a mi yi a minma.

¹⁰ Nba, Yesu fəxərabirana nde yi Damasi taani nun, a xili Ananiyasi. Marigin yi falan ti na xa fe tooni alo xiyena, a naxa, “Ananiyasi.” Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, n tan ni i ra.”

¹¹ Marigin yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i siga kiraan xən ma, naxan xili Kira Tinxinxina, i sa muxuna nde maxədin Yudası a banxini naxan kelixi Tarise taani naxan xili Səli bayo a n maxandima.

¹² A bata fe toon ti alo xiyena, a xeməna nde to fe naxan xili Ananiyasi, a yi a yiin sa a ma, alogo a mən xa nə seen toe.”

¹³ Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, muxu wuyaxi bata na xeməna fe fala n xa, a fe paxin naxanye birin ligaxi i ya yama sarijanxin na Yerusalən taani.

¹⁴ A bata senben sətə saraxarali kuntigine yii, a xa fa Damasi taani alogo muxun naxanye birin i xinla falama, a xa ne suxu.”

¹⁵ Marigin yi a fala Ananiyasi xa, a naxa, “Siga tun, amasətə n bata Səli sugandi n ma walikeen na, a xa n xinla rali siya gbətene nun e mangane nun Isirayila muxune ma.

¹⁶ N na yitama a ra nen a tərən yatən naxan sətəma n ma fe ra.”

¹⁷ Nayi, Ananiyasi yi siga na banxini, a sa a yiin sa Səli ma. A yi a fala a xa, a naxa, “Ngaxakedenna Səli, Marigi Yesu naxan mini i xa kenenni kira yi, i to yi fama be, na nan n nafaxi i ma alogo i mən xa seen to, i lugo Alaa Nii Sarijanxin na.”

¹⁸ Mafuren sena nde yi ba Səli yeen ma alo se xanla, a mən yi seen to. A yi keli, a rafu igeni.

¹⁹ A yi a dege, a mən yi senben sətə.

Səli yi kawandin ba Damasi taani

Səli yi xii dando raba Yesu fəxərabirane fəma Damasi taani.

²⁰ A yi kawandin ba fələ salide banxine kui keden na, a Alaa Dii Xemen nan Yesu ra.

²¹ Naxanye birin na me, ne yi kabə, e maxədinna ti, e naxa, “Xemeni ito xa mi yi muxune paxankatama Yerusalən taani naxan yi Ala maxandima xinli ito yi ba? A mi faxi ne xan suxudeyi be ba, alogo a xa siga e ra saraxarali kuntigine fəma?”

²² Koni Səli senben yi gboma ayi kati! A yi a mayitama, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na han Damasi taan Yahudiyane yifu.

²³ Xii wuyaxi danguxina, Yahudiyane yi e bode to Səli fəxa feen ma.

²⁴ Koni Səli yi e wundon kolon. E yi lu taan so deene kantanje kəeen nun yanyin na, alogo e xa a fəxa.

²⁵ Koni Səli a xarandiine yi sa a ragodo sagan kui taan nabilinna yinna xanbi ra.

Səli Yerusalən taani

²⁶ Səli yi siga Yerusalən taani, a kata sigadeni Yesu fəxərabirane fəma. Koni e gaxu a yee ra, bayo e mi yi laxi a ra xa Yesu fəxərabiran nan yi a ra nun.

²⁷ Koni Baranabasi yi a xali xerane fəma. Səli Marigin to kii naxan yi kira yi, a mən yi a xuiin me, a na yeba e xa e nun Səli kawandin ba kii naxan yi Damasi taani Marigi Yesu xinli.

²⁸ Nayi, Səli yi lu e fəma. A lu sigə kawandi badeni xaxili ragidini Marigi Yesu xinli Yerusalən taan birin yi.

²⁹ Yahudiyan naxanye yi Girəki xuiin falama, Səli yi lu ne matandə, koni ne fan yi kata a fəxa feen na.

³⁰ A ngaxakedenne to na me, e yi siga a ra Sesariya taani, e yi a rasiga Tarise taani.

³¹ Nayi, denkeleya yamaan yi waxati ti bəje xunbenli Yudaya yamanan nun Galile yamanan nun Samariya yamanani, e lu e bode senbe soe. Alaa Nii Sarijanxin yi lu e ralimaniye Marigin yee ragaxuni, e wuya ayi.

Piyeri yi siga Lida nun Yafa yi

³² Piyeri yi a masigan tima na yirene birin yi. Laxona nde, a yi siga Lida taan yama sarijanxin xantondeni.

³³ A xemena nde li na naxan yi xili Ene, lebutenna nan yi a ra. Na yi saxi xabu jee solomasexe.

³⁴ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Ene, Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata i rakendeya. Keli, i sadeni ton.” Ene yi keli mafuren!

³⁵ Lida kaane nun Saron kaane birin yi xemen to, e tubi Marigin ma.

³⁶ Naxanla nde yi Yafa taani naxan findixi Yesu foxorabirana nde ra, a xili Tabita, naxan mon yi xili Dorakasi Gireki xuini. A yi fe fadin ligama waxatin birin, a yi yiigelitane malima.

³⁷ Na waxatini, a yi fura, a faxesa. E to yelin a binbin maxe, e yi sa a sa kore banxina nde kui.

³⁸ Awa, Yesu foxorabiran naxanye Yafa taani, ne bata yi a me a Piyeri Lida taani Yafa taan dexon ma. E yi xeraan muxu firin nasiga, e naxa, “Yandi, fa nxu fema keden na.”

³⁹ Piyeri yi keli, e nun na xemene yi siga. E to so, e yi siga a ra kore banxin kui. Kana gilene birin wugamaton yi fa a fema. Dorakasi domaan nun gubaan naxanye rafala a to yi jeeje, e yi ne yita a ra.

⁴⁰ Piyeri yi e birin namini banxini, a yi a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi ra, a yi a yee rafindi a binbin ma, a yi a fala, a naxa, “Tabita, keli.” A yi a yeen nabi, a Piyeri to, a keli, a dexo.

⁴¹ Piyeri yi a suxu a yiin ma, a yi a rakeli. Na xanbi ra, a yama sarijanxin nun kana gilene xili, a yi a jeejen yita e ra.

⁴² Feni ito xibarun yi xuya ayi Yafa yiren birin yi. Muxu wuyaxi yi denkeleya Marigin ma.

⁴³ Piyeri yi xii wuyaxi ti Yafa yi xemena nde fema naxan yi xili Simon. Garangen nan yi a ra.

10

Piyeri nun Koroneyi a fe

¹ Xemena nde yi Sesariya taani a xili Koroneyi, sofa kemon kuntigin nan yi a ra, a yi Itali yamanan ganla nin.

² Dina muxun nan yi a ra. A tan nun a denbayaan birin yi gaxuxi Ala yee ra. A yi Yahudiya yiigelitane kima han! A yi Ala maxandima waxatin birin.

³ Laxona nde, se din waxatin bata yi maso, a yi fe toon ti alo xiyena, a yi Alaa malekana nde to, a a yigbe ki fani. Malekan yi so a konni, a yi a fala a xa, a naxa, “Koroneyi!”

⁴ A yi malekan mato gaxuni, a yi a yabi, a naxa, “N kannna, nanfe ligaxi?” Malekan yi a yabi, a naxa, “I ya maxandi xuiin nun i ya yiigelito kiseene bata Ala kenen. Na nan a ligaxi a bata a yengi lu i xon.

⁵ Muxuna ndee rasiga Yafa taani iki, e xa sa fa muxun na naxan xili Simon, naxan mon xili Piyeri.

⁶ A yigiyaxi Simon garangen konna nin, foxo igen de.”

⁷ Na xanbi ra, malekan naxan yi falan tima Koroneyi xa, na yi siga. Koroneyi yi a walikenen muxu firin xili e nun sofa dinaxina nde naxan yi walima a fema.

⁸ Feen naxan ligaxi, a na birin yeba e xa, a yi e rasiga Yafa taani.

⁹ Na xoton bode, e yi kira yi, e bata yi maso Yafa taan na, Piyeri yi te kore banxin xuntagi yanyi tagini Ala maxandideni.

¹⁰ Kamen yi a suxu, a yi waxi a dage feni. E yi donseen nafalama a xa waxatin naxan yi, a yi fe toon ti alo xiyena.

¹¹ A yi kore xonna rabixin to, a sena nde to gode, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma godo boxoni.

¹² Subene nun bubu seene nun xoliin siyaan birin yi na kui.

¹³ Piyeri yi fala xuiin me a fe tooni, a naxa, “Piyeri, keli i yi nde faxesa, i yi a don!”

¹⁴ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “Enen de Marigina! Han iki, n munma se haramuxin* hanma se sarijantaren don singen.”

¹⁵ Na fala xuiin mon yi mini, a naxa, “Ala bata naxan nasarijan, i tan nama na yate se sarijantaren na.”

¹⁶ Na yi liga dexoja ma saxan. Na seen mon yi te kore keden na.

¹⁷ Piyeri fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a mirima na bunna ma waxatin naxan yi,

* **10:14: 10.14se haramuxina:** Sube wuyaxi mi radaxaxi Yahudiyaane dinani. A mato Saraxaraline sora 11 kui.

Koroneyi a xerane bata yi Simon ma banxin to, e tixi a de ra.

¹⁸ E yi muxune xili, e maxodinna ti, xa Simon yi yigiyaxi menni naxan mon xili Piyeri.

¹⁹ Piyeri mon yi a mirima a fe toon bunna ma waxatin naxan yi, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala a xa, a naxa, "Simon, a mato, xeme saxan i fenma.

²⁰ Keli i siga e foxo ra hali i mi sike, amasoto n tan nan e rafaxi."

²¹ Nayi, Piyeri yi siga na muxune fema, a yi a fala e xa, a naxa, "N tan ni i ra, e naxan fenma. E faxi nanfera?"

²² E yi a yabi, e naxa, "Koroneyi, sofa kemen kuntigin nan nxu xexi. Muxu tinxinxin nan a ra, a gaxu Ala yee ra, Yahudiyane birin a seren bama! Maleka sarijanxin bata a fala a xa, a xa i xili a konni a yi i ya falane rame."

²³ Nayi, Piyeri yi e yigiya banxini. Na xoton bode, a yi keli, e birin yi siga. Yafa taan denkeleya muxuna ndee yi siga e foxo ra.

²⁴ Na xoton bode mon, e Sesariya taan li. Koroneyi yi e legedenma, a bata yi a kon kaane nun a xoyine birin malan nun.

²⁵ Piyeri to so banxini, Koroneyi yi a ralan, a yi a xinbi sin Piyeri bun ma a binya feen na.

²⁶ Koni Piyeri yi a rakeli, a naxa, "Keli, amasoto muxun nan tun n fan na."

²⁷ E yi lu fala tiini han Piyeri yi so, a yi muxu wuyaxi li malanxi na yi.

²⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "E a kolon yati fa fala a Yahudiyane dinan mi tinje e nun siya gbeten xa lu e bode xon hanma a so a konni. Koni Ala bata a yita n na, a n nama a fala muxu yo ma fa fala a mi sarijan hanma a haramuxi.

²⁹ Nanara, i ya xerane to n xili, n mi tondixi fe. Nba, e n xilixi nanfera?"

³⁰ Koroneyi yi a fala, a naxa, "A soge naaninna nan i ra, n yi salima n ma banxini alo waxati sifani ito yi, benun se din waxatin xa a li, nba, xemena nde yi mini kenenni n xa, a ti n yetagi, a domaan mayilenma.

³¹ A yi a fala, a naxa, 'Koroneyi, Ala bata i ya maxandin xuiin me. I ya yiigelito kiseene bata a liga Ala yi a yengi lu i xon ma.

³² Nayi, muxuna nde rasiga Yafa taani Simon xilideni naxan mon xili Piyeri. A yigiyaxi Simon garangen konna nin foxo igen de.'

³³ Nanara, n xeraan nasigaxi i foxo ra keden na, i fan bata tin fe. Awa, iki nxu birin Ala yetagi be alogo nxu xa na falan me Marigina i yamarixi naxan na."

Piyeri yi falan ti

³⁴ Piyeri yi falan ti folo, a naxa, "Iki, n bata a kolon, a nondin na a ra, fa fala Ala mi muxune rafisaxi e bode xa.

³⁵ Naxan na gaxu a yee ra, a tinxinyaan naba, a na yisuxuma nen, a na findi muxun siya yo ra.

³⁶ Ala bata a falan nasiga Isirayila kaane ma, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma fa fala a boje xunbenla soto ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakan nin, muxun birin Marigina.

³⁷ E a kolon naxan liga Yudaya yamanan birin yi, naxan bata yi folo Galile yamanani Yoni kawandin ba xanbini a yamaan xa rafu igeni e tubi xinla ma.

³⁸ E mon a kolon, a Alaa Nii Sarijanxin nagodo nen Yesu Nasareti kaan xun ma alo masusan turena, a yi senben fi a ma. E mon a kolon Yesu siga kii naxan yi yiren birin yi, a yi lu fe fajine lige, a muxune rakendeya, naxanye birin yi Yinna Manga Setana senben bun ma, amasoto Ala yi a xon ma.

³⁹ A feen naxanye birin liga Yahudiya yamanan nun Yerusalen taani, ne serene nan nxu tan na. E yi a gbangban wudin ma, e yi a faxes.

⁴⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani a soge saxande laxon, a yi a yita yamaan na.

⁴¹ Yamaan birin mi a to, koni fo Ala sereyaan naxanye sugandixi, nxu tan naxanye nxu dexe a xon, nxu yi nxu min a dexon a keli xanbini sayani.

⁴² A bata nxu yamari, a nxu xa kawandin ba yamaan xa, nxu yi a seren ba fa fala Ala bata a ragidi Yesu ma, a xa faxes muxune nun jeje muxune makiti.

⁴³ Nabine birin a seren ba nen, a muxu yo na denkeleya a ma, na kanna yulubine xafarima nen Yesu xinla barakani."

Siya gbetene Alaa Nii Sarijanxin soto fena

⁴⁴ Piyeri yi falan tima waxatin naxan yi, naxanye birin yi tuli matixi a falan na, Alaa Nii Sarijanxin yi godo ne birin ma.

⁴⁵ Yahudiyan denkeleya muxun naxanye fa Piyeri fəxə ra, ne yi kabε bayo Ala a Nii Sarijanxin nagodo nən siya gbətene fan ma.

⁴⁶ Amasotə e yi na muxune fala xuine mεma e Ala matəxəma xui gbətene yi. Nayi, Piyeri yi a fala,

⁴⁷ a naxa, “Tondi tiyε muxuni itoe rafuyε igeni ba, naxanye bata Alaa Nii Sarijanxin sotə alo en tan a sotəxi kii naxan yi?”

⁴⁸ Nanara, a yi e yamari a e xa rafu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli. Na xanbi ra, e yi Piyeri mafan, a xa lu na xi dando.

11

Piyeri yi a dentεε Yerusalen denkeleya yamaan xa

¹ Xεrane nun denkeleya muxun naxanye yi Yudaya yamanan birin yi, ne yi a mε, a siya gbətene fan bata Alaa falan suxu.

² Piyeri to siga Yerusalen taani, Yahudiya denkeleya muxune yi a mafala fələ, e naxa,

³ “I bata siga banxulantarene konni, ε birin yi ε dεge ε bode xən ma!”

⁴ Piyeri yi na feene yεba e xa ki fajni a danguxi kii naxan yi,

⁵ a naxa, “N yi Ala maxandima Yafa taani waxatin naxan yi, n fe toon ti nən alo xiyena. N sena nde to godε, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma, a ti n dεxən ma.

⁶ N yi a kui to, n yi fa subene nun burrunna subene nun bubu seene nun xəline to.

⁷ Na xanbi ra, n fala xuiin mε, a naxa, ‘Piyeri, keli, i nde faxa, i yi a don!’

⁸ Koni n yi a yabi, n naxa, ‘En-en de, Marigina, n munma donse haramuxin don singen hanma donse sarijantarena.’

⁹ Fala xuiin mən yi keli kore, a naxa, ‘Ala bata naxan nasarijan, i nama na yatε se sarijantaren na!’

¹⁰ Na yi liga dəxəna ma saxan. Dənxən na, na seen mən yi te kore.

¹¹ Na waxatin yeteni xεmε saxan yi fa n ma banxini nxu yi yigiyaxi dənaxan yi keli Sesariya taani.

¹² Alaa Nii Sarijanxin yi a fala n xa, a n nama sikε sigε e fəxə ra. Denkeleya muxu senninni itoe naxanye be, ne fan yi n mati, nxu birin yi so Kəronēyi a banxini.

¹³ Kəronēyi malekan to tixi a banxini kii naxan yi, a yi na yεba nxu xa. Malekan yi a fala a xa, a naxa, ‘Muxuna nde rasiga Yafa taani, e xa sa Simən xili, naxan mən xili Piyeri.

¹⁴ A falane tima i xa nən, naxanye ε nun i ya denbayaan birin nakisima.’

¹⁵ N to falan fələ, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e ma alo a godo nxu fan ma kii naxan yi a fələni.

¹⁶ Nayi, Marigin falan naxan ti n xa, na yi rabira n ma, a naxa, ‘Yoni marafuun tixi igen nin, koni ε tan nafuma Alaa Nii Sarijanxin nin.’

¹⁷ Awa, Ala to e kixi alo a en fan kixi kii naxan yi, en tan naxanye denkeleyaxi Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, n tan yi lan nun n xa Ala matandi ba?”

¹⁸ E na falane mε waxatin naxan yi, e birin yi e dundu, e yi Ala tantun, e naxa, “Ala bata tin siya gbətene fan xa tubi, e nii rakisin sotə!”

Antiyəki denkeleya yamana fe

¹⁹ Awa, tərə ləxən naxanye fa Etiyən faxa waxatini, na yi a liga denkeleya muxune yi xuya ayi. Ndee yi siga han Fenisa nun Sipiri nun Antiyəki taani. E yi Alaa falan nalima Yahudiyane nan tun ma.

²⁰ Koni xəmən naxanye denkeleya Sipiri yamanan nun Sirəni taani, na ndee yi siga Antiyəki taani, e Marigi Yesu a fe Xibaru Fajin nali Girəkine fan ma.

²¹ Marigin senbən yi lu e fəxə ra, muxu wuyaxi yi denkeleya, e tubi Marigin ma.

²² Awa, na fe xibarun yi Yerusalen denkeleya yamaan li, e Baranabasi rasiga Antiyəki taani.

²³ A to na li, Ala hinanxi e ra kii naxan yi, a na to, a sεwa. A yi e birin nalimaniya, a e xa lu Marigin fəxə ra e bəjən birin na!

²⁴ Muxu fajin nan yi Baranabasi ra, a yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a denkeleyaxi. Muxu wuyaxi yi bira Marigin fəxə ra.

²⁵ Na xanbi ra, Baranabasi yi siga Tarise taani Səli fendeni.

²⁶ A a to waxatin naxan yi, a yi fa a ra Antiyōki yi. Baranabasi nun Sōli yi lu denkeleya yamaan xōn, e muxu wuyaxi xaran han j̄eē keden. Antiyōki kaane nan singe Yesu fōxōrabirane xili sa a Yesu man-tonne.

²⁷ Awa, na waxatini, nabina ndee yi keli Yerusalēn taani, e siga Antiyōki taani.

²⁸ E tan nde yi xili Agabusi, na yi keli, a yi a fala Alaa Nii Sarijanxin barakani, a fitina kamēn soma nēn dunuḡa birin yi. Na feen kamali nēn Manga Kilōdi waxatini.

²⁹ Mēn kaan naxanye yi Yesu fōxō ra, ne yi lan a ma, a e birin xa e fanga berēn liga al-ogo e xa mali seen nasiga e ngaxakedenne ma naxanye yi Yudaya yamanani.

³⁰ E yi na liga, e yi na so Baranabasi nun Sōli yii siga Yudaya denkeleya yamaan fonne ma.

12

Piyeri sa feen kasoon na

¹ Na waxatini, Manga Herode yi denkeleya yamaan muxuna ndee suxu, a xa e j̄axankata.

² A yi yamarin fi, a e xa Yoni tada Yaki faxa silanfanna ra.*

³ A to a to, a na rafan Yahudiyane ma, a mōn yi Piyeri fan suxu. Na liga Buru Ratetaren Sali lōxōne nin.†

⁴ Herode to Piyeri suxu, a yi a sa kasoon na, a yi sofa naanin dōxōde naanin ti a kantandeni. A xōli yi Herode ma, Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla‡ na ba a ra, a yi a makiti yamaan yetagi.

⁵ Nanara, e yi Piyeri ramara kasoon na, koni denkeleya yamaan yi Ala maxandima a xa kati!

Piyeri mini fena kasoon na

⁶ Na kōēēn na, benun Herode xa Piyeri makiti, Piyeri yi xidixi yōlōnxōnne ra, a xima sofa firin tagi. Kaso banxin kantan muxune tixi dēēn na.

⁷ Marigina malekan yi mini kēnēnni a xa, kaso banxin kuiin yi yalan. Malekan yi Piyeri j̄ensēnna magarin, a yi a raxulun, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli mafurēn!” Yōlōnxōnne yi ba a yiine ra, e yolon.

⁸ Malekan yi a fala a xa, a naxa, “I maxidi, i ya sankidine so.” Piyeri yi na liga. Malekan yi a fala a xa, a naxa, “I ya domaan nagodo i ma, i bira n fōxō ra.”

⁹ Piyeri yi bira malekan fōxō ra mini ka-soon na. Koni malekan yi naxan ligama, Piyeri mi yi a kolon xa j̄ōndin nan yi a ra. A yengi yi a ma a a yi fe toon nan tima alo xiyena.

¹⁰ E yi dangu kantan ti singen na, e nun a firindena, e yi sa tande yi dēē wure dixin li siga taani. Na yi rabi a yēte ra, e yi mini. E sigaxin kiraan xōn ndedi, malekan yi tunun Piyeri ma.

¹¹ Piyeri to xaxili sātō, a yi a fala, a naxa, “N bata a kolon yati, a Marigin nan a malekan xēxi, a n nakisi Herode sēnbēn ma e nun Yahudiya yamaan yi waxi naxan birin liga fe yi n na.”

¹² A yelinxina a mirē, a yi siga Yoni Maraka nga Mariyama konni. Muxu wuyaxi yi malanxi na yi nun, e Ala maxandima.

¹³ Piyeri to dēēn kōnkōn, walikē j̄axanla nde yi na nun naxan yi xili Roda. Na yi siga, a sa a tuli mati.

¹⁴ A Piyeri xuiin kolonxina, a sēwa han a yi j̄inan dēēn nabi feen xōn, a xēte a giyē. A sa a fala, a naxa, “Piyeri tixi dēēn na!”

¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “I xunna bata keli!” Koni a kankan a ma a j̄ōndin na a ra. E yi a yabi, e naxa, “Piyeri yelēnna nan na ra.”

¹⁶ Koni na waxatin birin, Piyeri yi dēēn kōnkōma tun. Dōnxēn na e dēēn nabi. E Piyeri to waxatin naxan yi, e kabē.

¹⁷ Koni a yi a yiin maliga e xa, a e xa e dundu. Marigina a raminixi kasoon na kii naxan yi, a yi na yēba e xa, a naxa, “E na

* **12:2: 12.2Silanfanna:** Sofane yēngēsō dēgēmana. † **12:3: 12.3Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma xii solofere lēbēn mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xōrōyaan 12.15 kui.

‡ **12:4: 12.4Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nēn Firawonaa yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kōē kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dē wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xōrōyaan 12.1-13 kui. § **12:17: 12.17** Herode bata yi Yaki gbēte nan faxa. A mato Xērane 12.2 kui. Yanyina nde, Yaki ito nan yi Yerusalēn denkeleya yamaan xunna ra. A mato Galati 1.19 nun Yaki 1.1 nun Xērane 15.13 kui.

fala Yaki\$ nun en ngaxakedenne birin xa.” Na xanbi ra, a yi mini, a siga yire gbete yi.

¹⁸ Kuye to yiba, sofane yi kuisan kati, e naxa, “Nanfe ligaxi Piyeri ra?”

¹⁹ Herode yi e yamari, a e xa a fen koni e mi a to. Nayi, a yi kaso kantanne makiti, a yi a yamari, a e xa faxa. Na xanbi ra, Herode yi keli Yudaya yamanani, a sa waxati ti Sesariya taani.

Herode faxa fena

²⁰ Herode yi xoloxi Tire kaane nun Sidon kaane ma nun. Nanara, ne yi e malan, siga Herode fema. E yi mangana muxu gbeena nde singe masoto, Bilasati. Na xanbi ra, e yi kata yengen jan feen na e nun mangangan tagi, amasoto e yamanan muxune yi donseen sotoma Manga Herode a yamanan nin.

²¹ E laxon naxan saxi, Herode yi a mangaya domaan nagodo a ma, a dexo a mangaya gbedeni, a falan ti yamaan xa.

²² Yamaan yi sonxo, e naxa, “alana nde nan xui ito ra, adama mi a ra.”

²³ Na waxatin yeteni, Marigina malekan yi furen nadin Herode ma, amasoto a mi yi Ala binyaxi. Kunle yi a don, a faxa.

²⁴ Alaa falan yi xuya ayi, a senben soto.

²⁵ Baranabasi nun Sali yi yelin e xerayaan na, e keli Yerusalen taani, e xete Antiyoki taani. E siga Yoni Maraka ra e foxo ra.

13

E Baranabasi nun Sali rasiga

¹ Nabina ndee nun karamoxona ndee yi Antiyoki denkeleya yamaan ye nun, Baranabasi nun Simeyon, e yi naxan xilima a fati forena, e nun Lusiyusu Sireni kaan nun Manahen naxan nun Manga Herode maxuruxi e bode xon ma, e nun Sali.

² Loxona nde, e yi sunni, e Marigin batuma, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala e xa, a naxa, “E Baranabasi nun Sali lu e danna n xa n ma wanla ra, n na e xilixi naxan ma.”

³ Nayi, e to yelin sun suxun nun Ala maxandin na, e yi e yiin sa Baranabasi nun Sali ma e taxu feen na Ala ra, e yi e rasiga.

⁴ Nba, Alaa Nii Sarijanxin to Baranabasi nun Sali rasiga, e yi siga Silusi taani, e dexo

kunkin kui foxo igen xun ma, e siga han Sipiri yamanani.

⁵ E to so Salamin taani, e sa Alaa falan nali Yahudiyane salide banxine yi. Yoni Maraka yi e foxo ra e mali feen na.

⁶ E dangu na yamanan birin yi, han e sa Pafosi taan li. E yi woyimena nde li na, a xili Barayisa. Wule nabiin nan yi a ra Yudaya yamanani.

⁷ Kuntigina nde nan yi a ra yamana kanna Seriyu Poli fema. Xaxilimaan nan yi na yamana kanna ra. A yi Baranabasi nun Sali xili a konni amasoto a yi waxi a xon ma a xa Alaa falan name.

⁸ Koni Barayisa na woyimenn naxan mon yi xili Gireki xuini, Elimasi, na yi e matandi. A yi kata a yamana kanna xa tondi denkeleya feen ma.

⁹ Awa, Sali naxan mon xili Poli, na yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a yi woyimenn mato kati!

¹⁰ A yi a fala, a naxa, “I tan lugoxi yanfan nun kote jaxin siyaan birin na! Yinna Manga Setanaa diina! Tinxinyaan birin yaxun nan i tan na. I mi be Marigina kira tinxinxine matande ba?”

¹¹ A mato, Marigin bata a yiini te i xili ma iki, i danxuma nen. I waxati tima nen i mi sogen to.”

Na waxatin yeteni, kundaan nun dimin yi Elimasi yen suxu. A lu a masiga tiye, a muxune fenma naxan a yii rasuxe.

¹² Yamana kanna na to waxatin naxan yi, a denkeleya, a kabe Marigina xaranna ma.

Poli a kawandina Pisidiya yi

¹³ Poli nun a foxorabirane yi dexo kunkin kui Pafosi taani siga Periga taani Panfiliya yamanani. Koni Yoni Maraka yi xete e foxo ra na yi, a siga Yerusalen taani.

¹⁴ E yi keli Periga taani siga Antiyoki taani naxan Pisidiya yamanani. Matabu Loxoni, e sa so Yahudiyane salide banxini, e dexo.

¹⁵ E yelin Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xaranne waxatin naxan yi, salide banxin kuntigine yi a fala e xa, e naxa, “Ngaxakedenne, xa kawandi falana nde e xon lan yamaan ma, e a fala.”

¹⁶ Poli yi keli, a yi e masabari a yiin na, a falan folo, a naxa, “E tan Isirayila kaane

nun siya gbeten naxanye gaxuxi Ala yee ra, e tuli mati n xuiin na!

¹⁷ Isirayila kaane Ala bata en benbane sugandi, a yi e rawuya ayi, e yi Misiran yamanani waxatin naxan yi. Na xanbi ra, a yi e ramini na yamanani a senbe gbeen.

¹⁸ A yi ti e bun ma tonbonni jee tonge naanin,

¹⁹ a yi siya solofere halagi Kanan boxoni, a yi a yamaan findi na boxon kanna ra.

²⁰ Na birin danguxi jee keme naanin e nun jee tonge suulun boxon nan bun.”

“Na xanbi ra, a kitisane fi e ma han Nabi Samuyeli a waxatini.

²¹ Na xanbi ra, e yi mangan maxodin Ala ra, Ala yi Bunyamin bõsõnna Kisu a dii xemen Sõli findi e mangan na jee tonge naanin.

²² Ala Sõli ba mangayani waxatin naxan yi, a yi Dawuda findi e mangan na. Ala a fala nen Dawuda fe yi, a naxa, ‘N bata a to, a muxun nan Yese a dii xemen Dawuda ra naxan bõnen luxi alo n bõnena.’ ”*

²³ “Ala yi Yesu Marakisi Tiin namini Dawuda bõsõnni Isirayila xa, a bata yi e tuli sa naxan na.

²⁴ Benun Yesu xa fa waxatin naxan yi, Yoni yi Isirayila yamaan birin kawandi, a e xa e kejaan maxete, e rafu igeni e tubi xinla ma.

²⁵ Yoni yi yelinma a wanla ra waxatin naxan yi, a yi a fala yamaan xa, a naxa, ‘E mirixi a ma, a nde n tan na? E naxan mamema, na mi n tan na. Koni na fama nen n tan xanbi ra. N yeten mi lan n yi a sankidin fulun.’ ”

²⁶ Põli mõn yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Iburahima bõsõnne nun siya gbeten naxanye gaxuma Ala yee ra, kisi feen Xibaru Fapini ito faxi en tan nan ma.

²⁷ Amasotõ Yerusalen kaane nun e kuntigine mi Yesu kolon. E mõn mi nabine falane famuxi naxanye xaranma Matabu Lõxõne birin yi. Koni, e na falane rakamali nen, e to Yesu yalagi.

²⁸ Hali e to mi a yalagi xun yo to a ra, a yi lan a xa faxa naxan ma. Koni e Pilati mafan nen, alogo a xa a faxa.

²⁹ Kitabun naxan falaxi a fe yi, e na birin nakamali waxatin naxan yi, e yi a ragodo a gbangban wudin ma, e yi a maluxun.

³⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani.

³¹ Naxanye yi biraxi a foxõ ra Yerusalen taani nun keli Galile yi, ne yi a to xi wuyaxi bun. Ne nan a serene ra en ma yamaan xa iki.”

³² “Nxu bata fa Yesu a fe Xibaru Fapini ito ralideni e ma. Ala bata yi en benbane tuli sa naxan na,

³³ a bata na rakamali en tan xa, e bõsõnne, a Marigi Yesu rakeli sayani, alo a sebexi kii naxan yi Yaburin sora firinden kui, a naxa, ‘N ma dii xemen nan i tan na. N bata findi i fafe ra to.’† ”

³⁴ “Ala naxan fala Yesu rakeli feni sayani, alogo a nama fa faxa sõnõn, a ito nan fala, a naxa, ‘N Dawuda tuli sa duba sarijanxi kendõn naxanye ra, n na fima nen e ma.’‡

³⁵ Nanara, a sebexi yire gbete yi, a naxa, ‘I mi tinje i ya muxu sarijanxin yi kun gaburun kui.’§

³⁶ Anu, Dawuda yelin xanbini wale Ala xa a waxatini, a faxa nen, e yi a maluxun a benbane fema, a binbin yi kun.

³⁷ Koni Ala naxan nakeli sayani, na mi kunma.”

³⁸ “Nanara, ngaxakedenne, nxu bata a rali e ma, e xa a kolon, a yulubine xafarima Yesu barakan nin. Musaa sariyan mi yi nõe e ratinxinje Ala yee ra yi yulubine fe ra,

³⁹ koni naxanye na denkeleya Yesu ma, ne tinxinma nen Ala yee ra yi a barakani.

⁴⁰ Nanara, e a liga e yeren ma, nabine naxan fala, na nama fa e sotõ,

⁴¹ e naxa, ‘E tan muxu de jaxine, e kabe, e xuya ayi. Bayo n fena nde ligama nen e waxatini ito yi e mi yi le naxan na, hali xa a fala e xa.’* ”

⁴² Põli nun Baranabasi yi minima salide banxini waxatin naxan yi, yamaan yi e mafan, a e mõn xa falani ito ti e xa Matabu Lõxõ famatõni.

⁴³ Awa, yamaan keli malanni waxatin naxan yi, Yahudiya wuyaxi nun siya gbeten naxanye yi tubixi Yahudiyane dinan ma, ne yi bira Põli nun Baranabasi foxõ ra.

* 13:22: 13.20 Samuyeli Singen 13.14 † 13:33: 13.33 Yaburin 2.7 ‡ 13:34: 13.34 Esayi 55.3 § 13:35: 13.35

Yaburin 16.10 * 13:41: 13.40-41 A mato Xabakuki 1.5 kui.

Nanara, ne yi e kawandi, a e xa lu Alaa hinanna bun ma.

⁴⁴ Na Matabu Loxon xunsagin ma, fayida taan muxune birin yi e malan Marigina falan name xinla ma.

⁴⁵ Yahudiyan bonne yamaan to waxatin naxan yi, e xoxolonyaan yi keli e ra kati! E yi Poli a falane matandi, e yi a rayelefu.

⁴⁶ Koni Poli nun Baranabasi yi falan ti xaxili ragidini, e naxa, “A fere mi na fo Alaa falan xa ti e tan nan singe xa. Koni bayo e bata e me Alaa falan na, e mi e yete yatexi habadan nii rakisin muxune ra, nxu kelima e fema nen, nxu siga siyane fema.

⁴⁷ Amasoto Marigina a yamarixi en ma na kii nin, a naxa, ‘N bata i findi kenenna ra siyane xa, alogo i xa siga kisi feen na han boxon danne.’† ”

⁴⁸ Siya gbetene ito me waxatin naxan yi, e sewa, e Marigina falan binya. Naxanye birin yi yebaxi nun habadan nii rakisin soto feen na, ne yi denkeya.

⁴⁹ Marigina falan yi xuya ayi na yamanan yiren birin yi.

⁵⁰ Koni taan muxu gbeene nun siya gbeten naxalan xili kanna naxanye yi gaxuma Ala yee ra, Yahudiyane yi ne radin. E besenxonyaan nakeli Poli nun Baranabasi xili ma, e yi e kedi e yamanani.

⁵¹ Xerane yi e sanne rakunkun‡ e rame feen na, e siga Ikoniyon taani.

⁵² Yesu foxorabirane tan bonen yi rafe sewan nun Alaa Nii Sarijanxin na.

14

Eyi siga Ikoniyon taani

¹ Poli nun Baranabasi yi so Yahudiyane salide banxini Ikoniyon taani alo e darixi a ra kii naxan yi, e yi falan ti a fafin na han Yahudiyane nun siya gbet wuyaxiye yi denkeya.

² Koni Yahudiyan naxanye mi tin denkeye, ne yi siyaan bonne radin denkeya muxune xili ma.

³ Poli nun Baranabasi yi bu Ikoniyon taani. E yi falan ti xaxili ragidini Marigina fe yi, naxan yi taxamasenne nun kabanako

feene liga senben fima e ma alogo na xa findi a hinanna xibarun sereyaan na.

⁴ Taa kui kaane yi yitaxun firinna ra, ndee yi lu Yahudiyane mabinni, bonne yi lu xerane fari.

⁵ Yahudiyane nun siya gbetene nun e kuntigine yi e yiton Poli nun Baranabasi rayarabi feen na, e nun e magolon feen na e faxa xinla ma.

⁶ Xerane na mexina, e yi e gi. E siga taana ndee yi naxanye xili Lisitire nun Deribe, Likayoni yamanani, e nun na rabilinna birin.

⁷ E yi lu Yesu a fe Xibaru Fafin naliye na yi.

Poli nun Baranabasi Lisitire yi

⁸ Xemena nde yi dxi Lisitire taani, lebutenna nan yi a ra. Xabu a bari, a lebutenxi. A munma yi sigan ti mumel

⁹ A yi a tuli mati Poli a falane ra. Poli to a yeen ti xemen na, a yi a kolon a na xemena denkeyaan yi nae a rakendeye nen.

¹⁰ Nayi, Poli yi a fala xuini te, a naxa, “Keli, i ti i sanne xun na!” Xemen yi tukan, a sigan ti folo.

¹¹ Yamaan Poli a fe ligaxin to waxatin naxan yi, e yi sonxo Likayoni xuini, e naxa, “Alane nan bata godo en tagi adamadiine maligan na!”

¹² E yi Baranabasi xili sa, a “Seyusi,” e Poli fan xili sa, “Hereme”* amasoto Poli nan yi fala tiin na.

¹³ Seyusi batuden naxan yi taa deen na, na saraxaraliin yi fa turane nun joxonde komotine ra taan so deen na. E yi waxi nen, a yamaan xa saraxane ba Poli nun Baranabasi xa.

¹⁴ Xerane, Baranabasi nun Poli to na kolon, e yi e domane yibo e ma. E siga e giye yamaan tagi, e gbelegbelema, e naxa,

¹⁵ “E ito ligama nanfera? Muxun nan tun nxu tan na alo e tan! Nxu faxi Yesu a fe Xibaru Fafin nan nalideyi e ma, alogo nxu xa a fala e xa, a e xa xete fe fuuni itoe foxo ra, e yi bira habadan Ala foxo ra, naxan kore xonna nun boxo xonna nun igen dxi e nun e yi seene birin.

† 13:47: 13.47 Esayi 49.6 ‡ 13:51: 13.51 E *sanne rakunkun* feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra. Na feen man sebexi Matiyu 10.14 kui e nun Maraka 6.11 nun Luka 9.5. * 14:12: 14.12 Gireki kaane gbee alane mangan yi xili nen *Seyusi*. E gbee alane xeraan fan xili nen *Hereme*.

¹⁶ Waxati danguxine yi, Ala tin nɛn siyane birin yi sigan ti e gbee kiraan xɔn.

¹⁷ Koni a yi wali faɲine ligama a fe sereyane ra. A yi tulen nafama kore, sansine yi bogima e waxatini, a yi ɛ ralugo balon nun sɛwan na.”

¹⁸ Hali Pɔli nun Baranabasi to falani itoe ti, a yi luxi ndedi yamaan xa saraxan ba e xa.

¹⁹ Yahudiyana ndee yi keli Antiyɔki taan nun Ikoniyon taani. E yi yamaan nadin. E yi Pɔli magɔlɔn, e yi a bubu siga taan fari ma. E yengi yi a ma, a a bata faxa.

²⁰ Koni Yesu fɔxɔrabirane to a rabilin, a yi keli, a mɔn yi xɛtɛ taani. Na xɔtɔn bode e nun Baranabasi yi siga Deribe taani.

E yi xɛtɛ Antiyɔki yi Siriya yi

²¹ Pɔli nun Baranabasi yi Yesu a fe Xibaru Faɲin kawandin ba Deribe taani, e xarandii wuyaxi sɔtɔ na yi. Na xanbi ra, e xɛtɛ Lisitire taan nun Ikoniyon taan nun Antiyɔki taani.

²² E yi Yesu fɔxɔrabirane sɛnbɛ so, e yi e ralimaniya, a e xa lu dɛnkɛɛyaan kiraan xɔn ma. E yi e xaran, e naxa, “A fɛrɛ mi na fɔ en xa tɔrɔ nɛn han, en yi fa lu soɛ Alaa Mangayani.”

²³ E yi fonne dɔxɔ e xunna dɛnkɛɛya yamaan keden kedenna birin yi. E sunna suxu, e yi Ala maxandi, e ne taxu Marigin na e dɛnkɛɛyaxi naxan ma.

²⁴ E yi dangu Pisidiya yamanani, siga Panfiliya.

²⁵ E to Yesu a fe Xibaru Faɲin nali Pɛriga taani, e yi godo Atali taani.

²⁶ E kelixin mɛnni, e dɔxɔ kunkin kui, e xɛtɛ Antiyɔki taani, e yi taxuxi Ala hinantenna ra dɛnaxan yi a wanla fe ra, e naxan nakamali.

²⁷ Pɔli nun Baranabasi Antiyɔki lixina, e yi dɛnkɛɛya yamaan malan. Ala feen naxan birin ligaxi e xɔn, e yi na birin yɛba, e nun Ala tinxi kii naxan yi siya gbɛtɛne yi findi dɛnkɛɛya muxune ra.

²⁸ E yi waxati xunkuye ti Yesu fɔxɔrabirane fɛma Antiyɔki yi.

15

Yerusalɛn Malanna fe

¹ Xɛmɛna ndee yi keli Yudaya yamanani, siga Antiyɔki taani, e dɛnkɛɛya muxune

xaran fɔlɔ, e naxa, “Ɛ mi nɔɛ kisɛ fɔ ɛ banxulan alo Musaa sariyana a falaxi kii naxan yi.”

² Fe matandi gbeen yi keli e nun Pɔli nun Baranabasi tagi han e yi lan a ma, a Pɔli nun Baranabasi nun Antiyɔki dɛnkɛɛya muxuna ndee xa siga Yerusalɛn taani, e sa xɛrane nun fonne to falani ito ma.

³ Nayi, dɛnkɛɛya yamaan yi e mali e siga. E yi dangu a falɛ Fenisa yamanan nun Samariya yamanani, siya gbɛtɛne tubixi kii naxan yi Ala ma. Xibaruni ito yi e ngaxakedenne birin nasɛwa kati!

⁴ E Yerusalɛn taan lixina, dɛnkɛɛya yamaan nun xɛrane nun fonne yi e rasɛnɛ. Ala feen naxan liga e xɔn ma, e na birin yɛba e xa.

⁵ Farisi muxun naxanye bata yi dɛnkɛɛya, na ndee yi keli, e naxa, “Fɔ siya gbɛtɛne xa banxulan nɛn, e yi yamari, a e xa Musaa sariyan suxu.”

⁶ Xɛrane nun fonne yi e malan, e feni ito fɛsɛfɛsɛ.

⁷ Matandin ɲanxina, Piyɛri yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, ɛ a kolon a Ala bata n sugandi ɛ tagi to mi na ra, alogo n tan xa Yesu a fe Xibaru Faɲin nali siya gbɛtɛne ma, e yi a mɛ, e dɛnkɛɛya.

⁸ Ala naxan muxun birin bɔɲɛ yi feene kolon, na bata e fan nasuxu, a a Nii Sariɲanxin so e yii alo a liga en fan xa kii naxan yi.

⁹ A mi tagi raba yo saxi en tan nun e tan tagi. Amasɔtɔ a bata e bɔɲɛn nasariɲan dɛnkɛɛyaan xɔn.

¹⁰ Awa, nanfera ɛ Ala bunbama, ɛ goronna sa Yesu fɔxɔrabirane xun ma, en benbane nun en tan yetɛɛn mi nɔɛ goronna naxan tongɛ?

¹¹ Anu, en laxi a ra a en kisixi en Marigi Yesu a hinanna nan xɔn alo e tan.”

¹² Yamaan birin yi e sabari, e yi e tuli mati Baranabasi nun Pɔli a falan na. Ala taxamasenne nun kabanako feen naxanye liga e xɔn ma siya gbɛtɛne tagi, e yi ne birin yɛba yamaan xa.

¹³ E yelin falan tiyɛ waxatin naxan yi, Yaki yi keli, a naxa, “Ngaxakedenne, ɛ tuli mati n xuiin na!

¹⁴ Ala siya gbɛtɛn muxune findi a yamaan na kii naxan yi a singeni, Simɔn bata

na yeɓa en xa.

¹⁵ Awa, nabine falan bata lan ito ma yati! Alaa falan seɓexi Kitabuni na kii nin, a naxa,

¹⁶ ‘Na xanbi ra, n mɔn fama nɛn, n Dawu-daa banxi kalaxini tɔn. N na rafalama nɛn, n yi a nɛnɛn ti

¹⁷ alogo muxu dɔnxɛn naxanye luxi ya-maan ye, ne xa Marigin fen, e nun siyane birin naxanye n xinla batuma,* Marigina ito nan falaxi, naxan feni itoe birin ligama

¹⁸ naxanye kolonxi xabu a fɔlɔni.”

¹⁹ Yaki mɔn yi a fala, a naxa, “N gbee miriyani, siya gbɛtɛn naxanye tubima Ala ma, en nama ne tɔrɔ.

²⁰ Koni fɔ en xa kɛdin seɓɛ, en yi a fala e xa, a e xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxure kideni, e nun yanga suxun nun sube yifaxi donna nun sube wuli donna.†

²¹ Amasɔtɔ xabu en benbane waxatine yi, Musaa sariyana fe kawandin bama taane birin yi, a xaranma salide banxine kui Matabu Lɔxɔne birin yi.”

E kɛdin nasiga siya gbɛtɛne dɛnkɛleya muxune ma

²² Xɛrane nun fonne nun dɛnkɛleya ya-maan birin yi lan a ma, a e xa muxuna ndee sugandi e ye, e yi e rasiga Antiyɔki yi Pɔli nun Baranabasi fɔxɔ ra. E yi Yuda-si sugandi naxan mɔn xili Barasaba e nun Silasi, naxanye findixi yeɛratine ra dɛnkɛleya muxune ye.

²³ E yi na xɛrane rasiga kɛdini ito ra e yii, a seɓexi, e naxa,

“Xɛrane nun fonne, ɛ ngaxakedenne bata kɛdini ito seɓɛ dɛnkɛleya muxune ma naxanye siya gbɛtɛne ye Antiyɔki nun Siriya nun Silisi yi. Nxu ɛ xɔntɔn.”

²⁴ “Nxu bata a mɛ, a muxuna ndee bata keli nxu konni, nxu mi naxanye xɛxi, e sa ɛ tɔrɔ, e yi ɛ rakɔntɔfili e falane ra.

²⁵ Nanara, nxu birin bata lan a ma, a nxu xa muxuna ndee rasiga ɛ ma sa en xanuntenne Baranabasi nun Pɔli fari,

²⁶ naxanye bata e niin gerun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina wanla fe ra.

²⁷ Nanara, nxu Yudasi nun Silasi rafaxi ɛ ma feni ito yeɓadeni alogo e xuiin fan xa lan kɛdina falan ma.

²⁸ Amasɔtɔ Alaa Nii Sariɗanxin nun nxu tan bata tin, a nxu nama goron gbɛte sa ɛ xun ma ba sariyani itoe ra:

²⁹ ɛ xa ɛ yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurene ma, e nun sube wuli donna nun sube yifaxi donna nun yanga suxuna. A lan ɛ nama na feene liga. Ala xa ɛ ratanga.”

³⁰ Nayi, e yi keli, e yi siga Antiyɔki yi. E yi dɛnkɛleya yamaan birin malan, e yi kɛdin so e yii.

³¹ Yamaan to kɛdin xaran, e birin yi sɛwa na kawandi falana fe ra.

³² Yudasi nun Silasi naxanye findixi nabine ra, ne fan yi dɛnkɛleya muxune ralimaniya, e yi e seɓɛ so fala wuyaxi ra.

³³ E to waxati ti e fɛma, dɛnkɛleya mux-une yi tin e siga bɔɗɛ xunbenli, e yi xɛte e xɛ muxune fɛma.

³⁴ Koni Silasi yi lu na.

³⁵ Pɔli nun Baranabasi yi lu Antiyɔki yi. E nun bonne yi lu xaranna tiye, e lu Marigina falan kawandin bɛ.

Pɔli nun Baranabasi fata fena

³⁶ Na dangu xanbini, Pɔli yi a fala Baran-abasi xa, a naxa, “En Marigina falan kawandin baxi taan naxanye birin yi, en mɔn xa xɛte mɛnne yi en ngaxakedenne xɔntɔndeni, alogo en xa sa a kolon e kii naxan yi.”

³⁷ A xɔli yi Baranabasi ma, Yoni Maraka xa siga e fɔxɔ ra,

³⁸ koni Pɔli yi a miri, a na mi daxa, amasɔtɔ a xɛte nɛn e fɔxɔ ra Panfiliya yi benun e xa yelin e wanla ra.

³⁹ E yi e bode matandi han, e fata. Baran-abasi yi Yoni Maraka tongo, e so kunkin kui, siga Sipiri bɔxɔni fɔxɔ igen tagi.

⁴⁰ Koni Pɔli tan yi Silasi tongo e yi siga, dɛnkɛleya muxune yelin xanbini e luyɛ Marigina hinantenyaan bun.

⁴¹ A yi dangu Siriya nun Silisi yamanane yi, a dɛnkɛleya yamane seɓɛ so.

* **15:17: 15.16-17** Amosi 9.11-12 † **15:20: 15.20** A mato Saraxaraline 18.6-18 nun Saraxaraline 17.10-16 kui. Siyana ndee yi wunla nan donma mɛnni.

16

Timote yi siga Pōli nun Silasi fəxə ra

¹ Pōli yi siga Deribe nun Lisitire yi. Denkeleya muxuna nde yi na, a xili Timote. Yahudiyan nan yi a nga ra e nun denkeleya muxuna. Koni Gireki kaan nan yi a fafe ra.

² Denkeleya muxun naxanye yi dōxi Lisitire taan nun Ikoniyon taani, ne birin yi a xili fajin falama.

³ A xōnla yi Pōli suxu, a xa siga a ra a fəxə ra. Nayi, a yi a rabanxulan Yahudiyane fe ra naxanye yi na yamanani, bayo e birin yi a kolon a Gireki kaan nan yi a fafe ra.

⁴ E dangu taan naxanye birin yi, xerane nun fonne lanxi sariyan naxan ma Yerusalēn taani, e yi na fala na kaane xa, alogo e xa a suxu.

⁵ Awa, denkeleya yamane yi sēnben sōto denkeleyani. Ləxə yo ləxə, muxune yi xun masama nēn.

Pōli yi fe toon ti alo xiyena

⁶ Alaa Nii Sarijanxin mi yi tinxi e Alaa falan nali Asi yamanani. Nayi, e yi siga Firigi nun Galati yamanane yi.

⁷ E Misi yamanan li waxatin naxan yi, e yi kata siga feen na Bitini yamanani, koni Yesu a Nii Sarijanxin mi tin e xa.

⁸ Nayi, e dangu Misi yamanani, siga Tirowasi taani.

⁹ Kōēēn na, Pōli yi fe toon ti alo xiyena, a yi Masedoniya kaana nde to tixi, naxan yi a mafanma, a naxa, “Fa Masedoniya yamanani, i fa nxu mali!”

¹⁰ Na fe toon danguxina, nxu* yi kata siga feen na Masedoniya yamanani mafuren, amasōto nxu yi laxi a ra a Ala nan nxu xilixi Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni e ma.

Lidi tubi fena Filipi taani

¹¹ Awa, nxu yi so kunkin kui Tirowasi taani, nxu siga nxu tinxinni Samatirosi bəxəni fəxə igen tagi. Na xətən bode, nxu siga Neyapoli taani.

¹² Nxu yi keli na yi, nxu siga Filipi taani, na rabilinna taa singena Masedoniya bəxəni Romi kaane yi dōxi denaxan yi. Nxu yi xi dando ti na taani.

¹³ Matabu Ləxəni, nxu yi mini na taan so dēēn na, nxu siga ba dēēn na. Nxu yengi yi a ma, a nxu yi Yahudiyane salidena nde toē mēnni. Naxanla naxanye yi malanxi na yi, nxu yi dōxə ne fəma, nxu falan ti ne xa.

¹⁴ Na naxanle yē, keden yi na naxan yi xili Lidi, na yi kelixi Tiyatire taan nin. Dugi mamiloxi yulan nan yi a ra. A yi gaxu Ala yēē ra. A yi a tuli mati. Marigin yi a bəjēn nabi alogo Pōli yi naxan falama a xa na suxu.

¹⁵ E nun a kon kaane birin yi rafu igeni e tubi xinla ma. Na xanbi ra, a yi nxu mafan, a naxa, “Xa ε laxi a ra, a n denkeleyaxi Marigin ma, ε fa yigiya n ma banxini.” A yi nxu karahan, a nxu xa so a banxini.

Pōli nun Silasi kasoona

¹⁶ Ləxəna nde, nxu yi sigama salideni, nxu lan konyi sungutunna nde ra, yinnan yi naxan fəxə ra alo ninginangana, a yi fe famatōne falama naxan baraka yi. A yi gbeti gbeen nan sōtōma na xən so a kanne yii.

¹⁷ A yi bira nxu nun Pōli fəxə ra, yinnana a rasənxōma, a falan ti a xən, a naxa, “Kore Xōnna Alaa walikēēn nan itoe ra! E kisi feen kiraan nan yitama ε ra!”

¹⁸ A yi lu na ligε xii wuyaxi han a yi gba Pōli ra. Dənxən na, a yi a yēē rafindi a ma, a yi falan ti yinnan xa, a naxa, “N bata i yamari Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, xetε sungutunni ito fəxə ra!” Yinnan yi xetε a fəxə ra na waxatin yeteni!

¹⁹ Awa, a kanne a kolon waxatin naxan yi, a e mi fa gbeti sōtōma a ra sənən, e Pōli nun Silasi suxu, e yi e bubu, e siga e ra kuntigine fəma ləxə tideni.

²⁰ E siga e ra kitisane yetagi. E yi a fala e xa, e naxa, “Yahudiyan nan xēmēni itoe ra, e en ma taan basanma kati!

²¹ E yamaan xaranma namunna naxanye ma, en tan Romi kaane mi daxa en xa tin ne ma en yi e liga.”

²² Ganla yi keli e xili ma, kitisane yi Pōli nun Silasi a domane ba e ma, e yi yamarin fi, a e xa e bulan.

²³ E to e bulan kati, e yi e raso kaso banxini, e yi a fala kaso kantanna xa, a xa e mara ki fajni!

* **16:10: 16.10** Fəlo be ma, Kitabun yireni ito sēbe muxun luma a fale fa fala “Nxu” naxan bunna nēēn Luka fan yi Pōli fəxə ra sigatiini itoe yi.

²⁴ Kaso kantanna yamarin sɔtɔ waxatin naxan yi, a yi sa e sa kutun na kaso banxin tagi konkoni.

²⁵ Kɔɛ tagini, Pɔli nun Silasi yi Ala maxandima, e bɛtin bama Ala xa, kaso-rasaan bonne yi tuli matixi e ra.

²⁶ Sanja ma kedenni, bɔxɔn yi xuruxu-run gbeen ti, han kaso banxin yi xuruxu-run han! Banxin kaso yirene dɛɛne birin yi rabi, yɔlɔnxɔnne yi ba kasorasane birin ma.

²⁷ Kaso kantanna xulun waxatin naxan yi, a dɛɛne rabixin to, a yi a silanfanna botinjɛ ayi,† alogo a xa a yetɛ faxa, bayo a yengi yi a ma, a kasorasane bata e gi.

²⁸ Koni Pɔli yi sɔnxɔ, a naxa, “I nama i yetɛ maxɔlɔ! Nxu birin be!”

²⁹ Nayi, kaso kantanna yi lɛnpun maxili, a so kaso banxini mafuren, a xuruxu-runma, a yi a bira Pɔli nun Silasi bun ma.

³⁰ Na xanbi ra, a yi e ramini, a yi e maxɔdin, a naxa, “N nanfe ligɛ, n kisi?”

³¹ E yi a yabi, e naxa, “Dɛnkeleya Marigi Yesu ma, i yi kisi, ɛ nun i ya denbayana.”

³² E yi Marigina falan kawandin ba e nun a denbayaan birin xa.

³³ Na kɔɛɛn yetɛɛn na, kaso kantanna yi e tongo, a e maxɔlɔdene dɛ fitan. E nun a muxune birin yi rafu igeni e tubi xinla ma mafuren!

³⁴ A siga Pɔli nun Silasi ra a banxini, a donseen so e yii. E nun a denbayaan birin yi sɛwa amasɔtɔ e bata dɛnkeleya Ala ma.

³⁵ Kuye yibaxina, kitisane yi doma kanne rasiga kaso kantanna ma, e naxa, “Na xɛmɛne bɛjin.”

³⁶ Nayi, kaso kantanna yi a fala Pɔli xa, a naxa, “Kitisane bata yamarin fi, a n xa i tan nun Silasi bɛjin, ɛ siga bɔnjɛ xunbenli.”

³⁷ Koni Pɔli yi a fala doma kanne xa, a naxa, “E bata nxu tan Romi dugurenne bɔnbɔ kɛnɛnna ma, e mi sa nxu makitixi nɛn, e yi nxu sa kasoon na. Koni iki, e fa waxi nxu bɛjin feen nin wundoni ba? Na mi lanjɛ mumɛ! Fɔ e yetɛɛn xa fa be, e fa nxu bɛjin.”

³⁸ Doma kanne yi sa falani ito ti kitisane xa. E a mɛ waxatin naxan yi, a Romi dugurenna nan Pɔli nun Silasi ra, e gaxu kati!

† 16:27: 16.27Silanfanna: Sofane yɛngɛso dɛgɛmana.

³⁹ Nanara, e yi Pɔli nun Silasi mafan. Na xanbi ra, e yi e ramini kasoon na, e yi e mafan, a e xa keli na taani.

⁴⁰ Pɔli nun Silasi to mini kasoon na, e yi siga Lidi a banxini, e sa e ngaxakedenne li na, e yi ne ralimaniya, e siga.

17

Pɔli a kɔntɔfinle Tesaloniki taan nun Beere taani

¹ E yi dangu Anfipoli nun Apoloni taane yi, e fa Tesaloniki taani, Yahudiyane salide banxina nde yi dɛnaxan yi.

² Pɔli yi so e salide banxini alo a yi darixi a ra kii naxan yi. A yi xunsagi saxan ti na, Yahudiyane nun Pɔli yi Kitabuna fe falama Matabu Lɔxɔne yi.

³ A yi a yɛba e xa, a a yita e ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixin yi daxa a tɔrɔ, a yi keli sayani. A yi a fala e xa, a naxa, “N Yesu naxan ma fe kawandi bama ɛ xa, Alaa Muxu Sugandixin nan na ra.”

⁴ Yahudiyana ndee yi la a ra, e yi sa Pɔli nun Silasi fari. Girɛki kaan naxanye yi gaxuxi Ala yɛɛ ra, ne wuyaxi yi na liga e nun jaxalan xili kan wuyaxi.

⁵ Koni xɔxɔlɔnyaan yi keli Yahudiyane ra, e fuyantenna ndee malan lɔxɔ tideni a e xa yamaan nadin, taan birin yi maxa. E siga Yason ma banxini Pɔli nun Silasi fendeni alogo e xa sa e ti yamaan yetagi.

⁶ Koni e to mi e to, e yi Yason nun dɛnkeleya muxuna ndee bubu, e siga e ra taan kitisane fɛma. E sɔnxɔ sɔnxɔ, e naxa, “Muxuni itoe dunuja birin yifuma, iki e bata fa be,

⁷ Yason yi e yigiya a banxini. Muxuni itoe birin tondixi Romi Manga Gbeena sariyan suxɛ, amasɔtɔ e a falama a manga gbɛtɛ na naxan xili Yesu.”

⁸ Na falane yi taan kitisane nun yamaan nakɔntɔfili,

⁹ e mi Yason nun bodene bɛjin fɔ e to e xunba gbɛtin fi.

E siga Beere taani

¹⁰ Kɔɛ to so, dɛnkeleya muxune yi Pɔli nun Silasi rasiga Beere yi. E na li waxatin naxan yi, e siga Yahudiyane salide banxini.

11 Beere kaane yugon yi fan Tesaloniki kaane xa, bayo Alaa falan nasuxun kunfan yi ne yi. Lɔxɔ yo lɔxɔ e yi Kitabun fɛsɛfɛsɛma nɛn alogo e xa Pɔli a falane jɔndin kolon.

12 Yahudiya wuyaxi yi dɛnkɛɛya e yɛ, e nun Girɛki jaxalan xili kan wuyaxi nun Girɛki xɛmɛ wuyaxi.

13 Koni Yahudiyani naxanye yi Tesaloniki taani, ne to a mɛ a Pɔli Alaa falan nalima Beere taani, e fan yi fa na yi, e yamaan nadin, a yi maxa.

14 Mafuren dɛnkɛɛya muxune yi Pɔli rasiga fɔxɔ igen binni, koni Silasi nun Timote yi lu Beere taani.

15 Muxun naxanye sa Pɔli mati, ne yi siga a ra han Atɛna taani. Na xanbi ra, e mɔn yi xɛtɛ Beere taani Pɔli a jɔngu xuiin na, a Silasi nun Timote xa fa a fɛma sinma.

Pɔli Atɛna taani

16 Pɔli yi e legedenma waxatin naxan yi Atɛna taani, a niin yi rajaxu a ma, bayo a bata yi a to, a suxure yiren nan yi na taan na.

17 Nanara, e nun Yahudiyane yi batuma feene ma salide banxini e nun Girɛkin naxanye yi gaxuma Ala yɛɛ ra, e nun a yi naralanma muxun naxanye ra lɔxɔ tideni lɔxɔ yo lɔxɔ.

18 Lɔnnilana ndee yi na yi, e yi xili Epikuri muxune nun Sitoyisi muxune, ne yi falan ti fɔlɔ a xa.* Nde yi lu e bode maxɔdinjɛ e naxa, “Fala tiini ito waxi nanse fala fe yi?” Bonne naxa, “A ligaxi alo a ala xɔjɛne nan ma fe ralima.” Amasɔtɔ Pɔli yi Yesu a fe xibarun kawandin bama e nun a keli fena sayani.

19 Nayi, e yi Pɔli tongo, e siga a ra Areyopagi malan yireni, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu wama a kolon feni nanse xaran nɛnɛni ito ra i naxan ma fe falama?”

20 Amasɔtɔ nxu fe nɛnɛne nan mɛma, nxu waxi e bunna kolon feni.”

21 Atɛna kaane nun xɔjɛn naxanye yi e yɛ, ne yi e waxatin birin nadanguma fala nɛnɛne nan tun namɛdeyi.

22 Pɔli yi ti yamaan tagi Areyopagi fala tideni, a naxa, “Atɛna kaane, n bata a to a ɛ dinaxi feen birin yi.

23 Amasɔtɔ n yi ɛ taani sigama waxatin naxan yi, n yi ɛ batu seene toma. N mɔn bata saraxa gandena nde fan to, a sɛbɛxi dɛnaxan ma fa fala, ‘En mi ala naxan kolon.’ Awa, ɛ naxan batuma ɛ mi a kolon n faxi na nan ma fe ralideyi ɛ ma.

24 Ala naxan dunuɗa nun a yi seene birin daxi, na nan kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna Marigin na. Na mi dɔxɔma seene batu banxine kui muxune naxanye tixi.

25 A mako mi muxun yii fɔxɔn ma. Amasɔtɔ a tan nan siimayaan fima yamaan ma, e nun niiraxinla nun seen birin.

26 A siyane birin da nɛn mini muxu keddenni. A yi e dɔxɔ dunuɗa yiren birin yi. A yetɛɛn yi e gbee waxatine nun e dɔxɔdene danne ragidi.

27 Ala na ligaxi nɛn alogo muxune xa a fen, e yi kata a kolon feen na, xa e nɔɛ. Anu, a mi makuya en sese ra.

28 Amasɔtɔ, ɛ gbee fala jaxumɛ tiina ndee a falama, e naxa, ‘En dunuɗa yi gidin ligama a tan nin, en na en masigama a tan nin, en luma dunuɗa yi a tan nin.’ E mɔn naxa, ‘Ala bɔnsɔnna nan en fan na.’

29 Xa Ala bɔnsɔnna nan en tan na, en nama en miri, a Ala maliga xɛmaan na hanma gbetina hanma gɛmɛ sawuran naxan nafalaxi adamane kɔtɛne nun miriyane xɔn.

30 Ala mi na fe kolontareya waxatine yatɛxi, koni iki, a muxun birin xilima yiren birin yi, a e xa e kejaan maxɛtɛ.

31 Amasɔtɔ a bata lɔxɔ keden nagidi a dunuɗa birin kitin bolonma naxan yi tinxinni a muxu yɛbaxin xɔn. A bata na kanna mataxamaseri muxun birin xa, a to a rakeli sayani.”

32 E to Pɔli xuiin mɛ a muxune kelima sayani, nde yi a magele, koni bonne naxa, “Nxu mɔn waxi i ya falan namɛ feni waxati gbɛtɛ.”

33 Nanara, Pɔli yi keli e tagi.

* 17:18: 17.18 Mɛn kaana ndee yi findixi xili kanne ra e miriya tilinxine fe ra lan dunuɗa kejaan fɛsɛfɛsɛn ma. E mi yi dina yi. E fe fɛsɛfɛsɛne nan yi findixi e gbee dinan na. Epikuri muxune yi biraxi muxuna nde a xaranna fɔxɔ ra naxan xili Epikuri. E yi laxi a ra a dunuɗa feene mi ragidixi fɔ xunna ayi gbansan nan muxun malima e xa e masiga tɔrɔyaan na. Sitoyisi muxune yi biraxi muxu gbɛtɛ a xaranna fɔxɔ ra naxan xili Senoni. E yi waxi dunuɗa gelene kolon feni alogo e xa e suxu ki fajɛ.

³⁴ Koni muxuna ndee yi sa a fari, e denkeleya alo Denisi Areyopagi muxuna nde, e nun naxanla nde naxan yi xili Damarisi e nun ndee gbeteeye.

18

Poli yi siga Korenti taani

¹ Na xanbi ra, Poli yi keli Atena taani, a siga Korenti taani.

² A Yahudiyana nde li na, naxan yi xili Akila Pontu kaana. E nun a naxanla Pirisila yi baxi fade nen sa keli Itali yamanani. Amasoto Manga Kilodi bata yi a yamari a Yahudiyane birin xa keli Romi taani. Poli yi kafu e ma,

³ bayo e birin yi fatan wali siya kedenni ito ra, kidi degena bubun na. A yi lu e fema walideni.

⁴ Matabu Loxon birin, a yi falan tima nen Yahudiyane salide banxini, a yi kata Yahudiyane nun Girekine masotodeni.

⁵ Silasi nun Timote na li waxatin naxan yi keli Masedoniya yi, Poli yi lu kawandin be waxatin birin. A sereyaan ba Yahudiyane xa, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

⁶ Koni Yahudiyane to a matandi, e a rayelefu, a yi a domani kunkun taxamasenna ra, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa e halagi, e yeteen nan funfu na ra. Na goronna mi fa n tan xun ma. Iki n sigama siya gbeteene nan fema.”

⁷ Awa, a yi keli na, a siga, a sa so muxuna nde a banxini naxan yi xili Titi-Yusutu. Ala yeraagaxu muxun nan yi na ra. A banxin yi salide banxin dexon ma.

⁸ Salide banxin kuntigin naxan yi xili Kirisipu, na nun a denbayaan birin yi denkeleya Marigin ma. Korenti kaa wuyaxi yi a falan me, e denkeleya, e rafu igeni e tubi xinla ma.

⁹ Loxona nde, Poli yi fe toon ti kosen na alo xiyena. Marigin yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu, koni falan ti! I nama i dundu!”

¹⁰ Amasoto n na i foxo ra. Muxu yo yii mi i liye, a fe naxin naba i ra, bayo n ma muxu wuyaxi taani ito yi!”

¹¹ Nanara, Poli yi lu na yi jee keden kike sennin, a yamaan xaran Alaa falan ma.

¹² Galiyon yi Akaya yamana kanna ra waxatin naxan yi, Yahudiyane birin yi e malan Poli xili ma, e siga a ra kiti sadeni.

¹³ E yi a kansun, e naxa, “Xemeni ito yamaan mabandunma Ala batu kiina nde nin naxan mi daxa sariyani.”

¹⁴ Benun Poli xa falan ti, Galiyon yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “Xa e tan Yahudiyane yi e mawugama tinxintareyana fe yi nun hanma gbalona nde, a yi lan nun nayi n xa n tuli mati e falan na.

¹⁵ Koni e to e bode matandima e falane yi, e nun xinle nun e gbee sariyane, na e tan nan ma. N tan mi waxi findi feni na feen kitisaan na.”

¹⁶ A yi e kedi kiti sadeni.

¹⁷ Awa, e birin yi salide banxin kuntigi Sosaten suxu, e yi a mabonbo kitisa banxin yetagi. Koni Galiyon ma fe mi taran na yi hali!

E xete Antiyoki taani

¹⁸ Poli yi soge wuyaxi ti a ngaxakedenne fema Korenti taani. Na xanbi ra, a yi keli e fema. E nun Pirisila nun Akila yi so kunkin kui siga Siriya yamanani. Koni a bata yi a xunna bi Sankire taani a de tiina nde a fe ra.

¹⁹ E to sa Efesi li, Poli yi Pirisila nun Akila lu na yi. Koni Poli yeteen yi siga Yahudiyane salide banxini, e falan ti e bode tagi.

²⁰ E yi a mafan, a a xa bu e fema, koni a mi tin.

²¹ A yi sigama waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa Ala tin, n mon fama nen e fema.” A yi dexo kunkin kui, a siga Efesi taani.

²² A Sesariya taan li waxatin naxan yi, a yi siga Yerusalen taani, a sa na denkeleya yamaan xonton. Na xanbi ra, a yi siga Antiyoki taani.

²³ A yi waxatidi ti, a yi siga. A yi a masiga ti Galati yamanan nun Firigi yamanan birin yi, a yi Yesu foxorabirane kawandi, e senben soto.

Apolosi Efesi nun Korenti yi

²⁴ Na waxatini, Yahudiyana nde yi siga Efesi taani, a xili Apolosi naxan bari Alesandire taani. A yi falan kolon kati, a yi Kitabun kolon ki fani.

²⁵ A yi xaranxi Marigina Kirana fe ma. A yi Yesu a fe xaranna tima a sobeen nun

tinxinna nin. Koni a yi Yoni a xaranna nan gbansan kolon marafu feen na igeni.

²⁶ A yi falan ti fɔlɔ xaxili ragidini Yahudiyane salide banxini. Piriſila nun Akila a xuiin mɛ waxatin naxan yi, e yi a tongo, e yi Alaa Kirana fe yɛba a xa a kiin yɛtɛni.

²⁷ Siga xɔnla bata yi Apolosi suxu Akaya yamanani. Nanara, dɛnkɛlɛya muxun naxanye yi Efɛsi taani, ne yi a mali, e kɛdin sɛbɛ Yesu fɔxɔrabirane ma Akaya yi, a e xa a yisuxu na yi. A na li waxatin naxan yi, naxanye yi dɛnkɛlɛyaxi Ala hinanna barakani, a yi ne mali kati!

²⁸ Amasɔtɔ a yi Yahudiyane falan matandima sɛnbɛni kɛnɛnni, a yi a yita Kitabun kui, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

19

Pɔli yi siga Efɛsi taani

¹ Apolosi yi Kɔrɛnti taani waxatin naxan yi, Pɔli yi geya yamanani siga, a yi fa Efɛsi taani. A yi Yesu fɔxɔrabirana ndee li na yi.

² A yi e maxɔdin, a naxa, “E dɛnkɛlɛya waxatin naxan yi, ɛ yi Alaa Nii Sariŋanxin sɔtɔ ba?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu munma sa Alaa Nii Sariŋanxina fe mɛ nɛn.”

³ Pɔli yi e maxɔdin, a naxa, “E rafuxi igeni xaranna mundun xɔn?” E yi a yabi, e naxa, “Yoni gbee marafuun xaranna.”

⁴ Pɔli yi a fala e xa, a naxa, “Yoni yi muxune rafuma igen nin alogo e xa e kɛpaan maxɛtɛ. A yi a falama yamaan xa nɛn, a e xa dɛnkɛlɛya na kanna ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan Yesu ra.”

⁵ E na mɛ waxatin naxan yi, e rafu igeni Marigi Yesu xinli.

⁶ Pɔli yi a yiin sa e ma, Alaa Nii Sariŋanxin yi godo e ma, e yi falan ti xui gbɛtɛne yi, e yi nabiya falane ti.

⁷ E tan naxanye birin yi na, muxu fu nun firin ɲɔxɔndɔn.

⁸ Pɔli yi siga Yahudiyane salide banxini, a falan ti yamaan xa xaxili ragidini kike saxan. A yi kata a xa e mabandun Alaa Mangayaan ma.

⁹ Koni ndee yi tengbesen, e mi tin dɛnkɛlɛyɛ, e yi lu Yesu a Kirana fe yibɛsɛ yamaan yɛtagi. Nanara, Pɔli yi a masiga e

ra, a Yesu fɔxɔrabirane xali e danna. E yi lu falan tiyɛ lɔxɔ yo lɔxɔ Tiranusi a xarande banxini.

¹⁰ Na yi lu ligɛ han ɲɛɛ firin. Nanara, muxun naxanye birin yi dɔxi Asi yamanani, Yahudiyane nun Girɛkine, ne birin yi Marigina falan mɛ.

Sebaa dii xɛmɛne fe

¹¹ Ala yi kabanako fe gbeene liga Pɔli xɔn ma.

¹² Nanara, dugi dungin nun wali do-maan naxanye bata yi din a fatin na, e yi ne tongoma nɛn, e yi e sa furemane fatin ma. E yi kɛndɛya, yinnane fan yi xɛtɛ e fɔxɔ ra.

¹³ Yahudiyan naxanye yi sigama yirene yi yinnane kedideni, ne fan yi kata Marigi Yesu xinla rawalideni e yinnan ɲaxine kedi. E yi a falama yinnane xa nɛn, e naxa, “N bata ɛ yamari Yesu xinli, Pɔli naxan ma fe kawandi bama, ɛ xɛtɛ muxuni ito fɔxɔ ra!”

¹⁴ Yahudiyane saraxarali kuntigina nde Sebaa dii xɛmɛ soloferene yi na nan ligama.

¹⁵ Koni lɔxɔna nde yinnan yi e yabi, a naxa, “N Yesu kolon, n Pɔli fan ma fe kolon, koni nde ɛ tan na?”

¹⁶ Yinnan yi xɛmɛn naxan fɔxɔ ra, na yi dutun e ma sɛnbɛn na, han a yi e birin nɔ. A yi e mabɔnbɔ han e ragenle yi e gi, e maxɔlɔxin yi mini banxini.

¹⁷ Yahudiyane nun Girɛkin naxanye yi dɔxi Efɛsi taani, ne to ito mɛ, e birin yi gaxu kati! Marigi Yesu xinli binya han!

¹⁸ Muxun naxanye dɛnkɛlɛya, na wuyaxi yi fa, e yi e ti e fe ɲaxine ra kɛnɛnna ma.

¹⁹ Naxanye yi woyimɛyaan ligama, ne yi e kɛdine malan, e fa e ra, e yi e gan birin yɛtagi. E yi kɛdine saren yatɛ, a birin malanxina, gbeti gbanan wuli tonge suulun.

²⁰ Alaa falan yi xuyama ayi na kii nin, Marigin sɛnbɛn barakani.

Sɔnxɔ sɔnxɔ naxan te Efɛsi taani

²¹ Na feene danguxina, Pɔli yi a miri, a xa siga Masedoniya nun Akaya yamanani, siga han Yerusalɛn taani. A yi a fala, a naxa, “N na siga na waxatin naxan yi, fɔ n xa sa Romi fan to.”

²² Nanara, a yi a mali muxu firin nasiga Masedoniya yamanani, Timote nun Erasite. A tan yi lu Asi yamanani ndedi.

²³ Na waxatini, sɔnxɔ gbeen yi te Efesi taani masɔtɔ Yesu a Kirana fe ma.

²⁴ Xabuna nde yi na, a xili Demetiri. A tan nan yi e gbee ala paxalanmana nde Aritemi batu banxin sawura xunxurine rafalama gbeti bɔnbɔxin na. Na yi tɔnɔ gbeen nan sɔtɔma a tan nun a walikɛ bodene xa.

²⁵ Nanara, a yi a walikɛ bodene birin xili, e nun naxanye yi na wali sifan ligama, a yi a fala e xa, a naxa, “N fafane, ɛ a kolon en nafunla sɔtɔma wanli ito nin.

²⁶ Pɔli ito feen naxan ligama, ɛ bata na mɛ, ɛ yi a to. A naxa, a muxune suxuren naxanye rafalama e ala ra, Ala mi ne ra mumɛ! A bata muxu wuyaxi mayenden, a yi e maxɛɛ Efesi taani be e nun fayida Asi yamanan birin.

²⁷ Fe xɔdɛxɛn nan na ra. En ma wanli ito fama xili paxin sɔtɔdeni nɛn! En ma ala Aritemi batu banxin fan yi xunna kala. Aritemi naxan batuma Asi yamanan nun dunuɗa yiren birin yi, na binyen bama a ma nɛn.”

²⁸ Yamaan falani itoe mɛ waxatin naxan yi, e bɔɗɛn yi te, e sɔnxɔ sɔnxɔ, e naxa, “Efesi kaane gbee ala Aritemi gbo!”

²⁹ Sɔnxɔ sɔnxɔn yi te taan yiren birin yi. Yamaan yi Pɔli sigati bodene suxu, Gayi nun Arisitaraki, Masedoniya kaane. E birin gimatɔɔn yi siga ne ra yamaan malandeni.

³⁰ A xɔnla yi Pɔli suxu, a xa siga yamaan yɛtagi koni Yesu fɔxɔrabirane mi tin a siga.

³¹ Yamanan muxu gbeena ndee naxanye yi Pɔli xɔyine ra, na ndee yi xɛraan nasiga a ma, e yi a mafan a nama so yamaan yɛ.

³² Malanden tan yi basanxi han! Ndee yi sɔnxɔma fena nde ra, bonne yi sɔnxɔma fe gbɛɛ ra, amasɔtɔ e yi malanxi na feen naxanye ma, a wuyaxi mi yi sa ne kolon nɛn.

³³ Yahudiyane yi muxuna nde radinma yɛɛn na alogo a xa falan ti naxan yi xili Alesandire. Muxuna ndee yi a yɛbama a xa naxan ligaxi, nayi, a yi yamaan masabari a yiin na alogo a xa falan ti.

³⁴ Koni e a kolon waxatin naxan yi, a Yahudiya nan yi a ra, e birin yi sɔnxɔ e bode xɔn ma han waxati xunkuye, e naxa, “Efesi kaane gbee ala Aritemi gbo!”

³⁵ Dɔnxɛn na, taan sɛbɛli tiin yi yamaan masabari, a naxa, “Efesi kaane, dunuɗa muxune birin a kolon, a Efesi taan nan Aritemi batu banxin kantanma e nun a sawuran naxan godo keli kore!

³⁶ Muxu yo mi nɔɛ feni itoe matandɛ. Nanara, ɛ lan nɛn ɛ yi ɛ sabari. ɛ nama fefe liga a wolonni.

³⁷ ɛ bata fa muxuni itoe ra be koni e mi se muɗaxi alane batu banxine yi, e mi en ma suxuren paxalanmaan nayelexuxi hali!

³⁸ Xa mawugana nde Demetiri nun a walikɛɛn bodene kui lan muxu yo ma, kiti banxine nun kitisane na. E xa sa e mawuga mɛnni.

³⁹ Xa ɛ mɔn wama fe gbɛɛ xɔn ma fɔ ɛ xa a fala taan dugurenne malanni.

⁴⁰ E nama sa en kansun murutɛ feen na to sɔnxɔ sɔnxɔna fe ra. Bayo en mi nɔɛ dentɛgɛ yo sɛ malanni ito ti xunna ma.” A yelixini ito fale, a yamaan nasiga.

20

Pɔli Masedoniya nun Akaya yi

¹ Sɔnxɔ sɔnxɔn baxina a ra, Pɔli yi Yesu fɔxɔrabirane malan. A yi e ralimaniya, a yi a ɗungu e ma. Na xanbi ra, a siga Masedoniya yamanani.

² A dangu na yamanan birin yi, a yamaan nalimaniya fala wuyaxi ra. Na danguxina, a siga Gireki yamanani,

³ a kike saxan ti na yi. A yi waxi siga feni Siriya yamanani kunkin kui, koni a to a kolon a Yahudiyane bata yanfan so a ma, a yi a miri, a xa xɛɛ Masedoniya kiraan xɔn ma.

⁴ Pirusi a dii xɛmɛn Sopateri Beere kaan yi siga a matideni, e nun Arisitaraki nun Sekondu Tesaloniki kaane nun Gayi Deribe kaan nun Timote e nun Tikiko nun Tirofime naxanye kelixi Asi yamanani.

⁵ Ne yi siga yɛɛn na, e sa nxu legeden Tirowasi taani.

⁶ Buru Tetaren Sanla* danguxina, nxu yi dɔxɔ kunkin kui keli Filipi taani. Xii suulun

* **20:6: 20.6Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma xii solofere leɓɓen mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sariɗan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔyaan 12.15 kui.

danguxina, nxu yi sa bonne li Tirowasi taani, nxu yi loxo xun keden ti na yi.

Poli Eyutiki rakeli fena sayani

⁷ Simitin jinbanna ra, nxu yi malanxi buruni gira feen na nxu bode xon ma.[†] Poli yi falan ti yamaan xa, a lu falan tiye han koe tagini amasoto a yi sigama nen na xoton bode.

⁸ Nxu yi malanxi kore banxin naxan koe ra, lenpu wuyaxi yi menni.

⁹ Banxulanna nde yi na yi a xili Eyutiki, na yi dxi kore banxin foye soden nan na. Poli to yi falan xunkuyama ayi, na banxulanna yi xi han! Xixonla yi gbo ayi han, a yi bira keli kore banxin saxandeni. E yi sa a faxaxin li.

¹⁰ Awa, Poli yi godo, a yi a felen a xun ma mafuren, a yi a tongo, a naxa, "E nama xamin, a niin mon a yi."

¹¹ Na xanbi ra, Poli mon yi te sangansoon koe ra. A yi buruni gira, a yi a don. Poli yi falan ti e xa han xotonni, na xanbi ra a yi siga.

¹² E siga banxulanna kenden na, na yi e ralimaniya ki faji.

Poli jungu fena Efesi kaane ma

¹³ Nxu yi siga Poli yee ra kunkin kui Asosi taani, nxu yi Poli tongoma kunkin kui denaxan yi. Amasoto, a yi sigama a sanna nan ma.

¹⁴ A to nxu li Asosi taani, nxu yi a tongo kunkin kui, nxu yi siga taana nde yi, naxan yi xili Mitilene.

¹⁵ Na xoton bode, nxu yi keli na yi, siga igen xun ma han Kiyo taani. A soqe firindeni, nxu yi fa Samosi yi, a soqe saxandena, nxu sa Milet li.

¹⁶ Poli yi a ragidi, a xa dangu Efesi taan dexon kunkin kui amasoto a mi yi waxi ti feni, alogo a nama bu Asi yamanani. A yi mafuraxi alogo Se Xaba Singen Sanla xa a li Yerusalen taani, xa na lanje.

Poli a jungu xuina

¹⁷ Poli yi xeraan nasiga Efesi taani keli Milet yi, a denkeleya yamaan fonne xa fa.

¹⁸ E to fa, a yi a fala e xa, a naxa, "Xabu n faan soqe singena Asi yamanani e tagi, e n kewanle kolon.

¹⁹ N bata wali Marigin xa yete magodon nun yegeni. N mon yi toroma Yahudiyane yanfantanyaan bun.

²⁰ E a kolon a n mi e munanfan fe yo luxunxi e ma. N bata xaranna ti e xa yamani e nun e banxine yi.

²¹ N bata a rali Yahudiyane nun Girekine birin ma a e xa e kejaan maxete, e tubi Ala ma, e denkeleya en Marigi Yesu ma."

²² "Nba, Alaa Niin nan sigama n na Yerusalen taani iki. Feen naxanye sa ligama n na na yi, n mi ne kolon.

²³ N naxan tun kolon fo n nema danguma taa yo taa, Alaa Nii Sarijanxina n nakolonma a kasorasaan nun toro wuyaxi n mameen yeen na.

²⁴ Koni n mi n niin yatexi sese ra fo n bata kiraan naxan de suxu, n xa na rakamali. Marigi Yesu wanla naxan soxi n yii, n xa na rapan. Na ni ito ra, a n xa Alaa hinanna fe Xibaru Fajin seren ba."

²⁵ "Iki n na a kolon, fa fala n bata sigan ti e tan naxanye birin tagi, n yi Alaa Mangayaan kawandin ba e xa, e tan sese mi fa n toma sonon.

²⁶ Nanara, n na a falama e xa to yeteni, xa e tan nde yo halagi, na goronna mi fa n tan xun ma.

²⁷ Amasoto n bata Ala sagoon birin nali e ma, a sese mi fa luxi.

²⁸ E joxo lu e yete xon e nun Alaa Nii Sarijanxina e findixi yamaan naxan birin masuxu muxuye ra. E Alaa yamaan masuxu alo xuruse rabaan nun a kuruna bayo a bata a sara a yete wunla ra.

²⁹ Amasoto n na kolon, n na keli e tagi waxatin naxan yi, muxu jaxine fama nen sodeni e tagi, e kata e yamaan kaladeni alo kankone xuruse kurun tagi.

³⁰ Muxuna ndee kelima nen e tagi, e yi fala tinxintarene ti alogo Yesu foxorabirane xa bira e foxo ra.

³¹ Nanara, e lu e yee ra yi! N na e keden kedenna birin nakolonxi feen naxanye ma je e saxan koeen nun yanyina yegeni, e nama jinan ne xon!"

³² "Awa, iki n bata e taxu Ala ra e nun a hinan falan naxan noe senben fiye e ma, a yi na keen fi e ma naxan maraxi muxu sarijanxine birin xa.

[†] 20:7: 20.7 Yanyina nde, feni ito findixi Marigina ximenna nan na.

³³ N mi kunfaxi muxu yo a gbeti xɔn, hanma xɛmana, hanma dugine.

³⁴ E yetena a kolon, n yetɛn yii fɔxɔne nan nxu nun n lanfane makone fanxi.

³⁵ A lan en xa fangatarene mali kii naxan yi, n bata na birin yita ε ra wali xɔdɛxɛ sifani ito xɔn ma. Marigi Yesu falan naxan ti, ε xaxili lu ne xɔn ma. A naxa, 'Naxan seen fima, na barayin gbo dangu a sɔto muxun na.' "

³⁶ Pɔli to yelin falan tiyɛ e xa, a yi a xinbi sin e fɛma, e birin yi Ala maxandi.

³⁷ E birin yi wuga, e yi e yiin nabilin Pɔli ma, e yi a sunbu.

³⁸ A to a fala e xa, a naxa, a e mi fa a toma sɔnɔn, na yi e sunu kati. E sa a mati han kunki dɛɛn na.

21

Pɔli siga fena Yerusalen taani

¹ Nxu fata xanbini, nxu yi nxu tinxin Kosi bɔxɔn na kunkin kui. Na xɔtɔn bode, nxu sa so Rɔde bɔxɔni, nxu yi keli mɛnni nxu fa Patara taani.

² Nxu yi kunkina nde li mɛn naxan yi fɔxɔ igeni gidima siga Fenisa yamanan binni, nxu yi te na kui.

³ Nxu Sipiri bɔxɔn toxina, nxu yi dangu a ra, a lu kɔmɛn fɔxɔn binni. Nxu yi siga Siriya yamanan binni. Nxu sa Tire taan li, kunkin yi lanma a xa goronne ragodo dɛnaxan yi.

⁴ Nxu yi Yesu fɔxɔrabirana ndee li mɛn. Nxu yi lɔxɔ xun keden ti ne fɛma. E yi a fala Pɔli xa Alaa Nii Sarijanxin sɛnbɛni, e naxa, a a nama siga Yerusalen taani.

⁵ Koni na xunsagin janxina, nxu yi keli, nxu siga. Yesu fɔxɔrabirane birin yi sa nxu mati, e nun e naxanle nun e diine han taan fari ma. Nxu yi nxu xinbi sin baan dɛ, nxu yi Ala maxandi mɛnni.

⁶ Na xanbi ra, nxu yi nxu ɲungu nxu bode ma, nxu so kunkin kui, e tan yi xɛtɛ e konni.

⁷ Nxu yi sigama kunkin kui, keli Tire taani siga Pitolomɛ taani, nxu yi dɛnkɛɛya muxune xɔntɔn na yi, nxu fɛriɲɛn e fɛma.

⁸ Na xɔtɔn bode nxu yi keli mɛn, nxu yi siga Sesariya taani. Nxu yi sa so Filipi Xibaru Fajɪ Raliin konni naxan yi na muxu sugandixi soloferene yɛ.*

⁹ Dii tɛmɛ fututare rasɔlɔnxi naanin yi Filipi yii, ne yi nabiya falane tima.

¹⁰ Nxu xi dando tixin na, nabiin naxan yi xili Agabusi, na yi fa sa keli Yudaya yi.

¹¹ A yi fa nxu fɛma, a yi Pɔli a tagi xidin tongo, a yi a yetɛ sanne nun a yiine xidi na ra, a naxa, "Alaa Nii Sarijanxin naxa, 'Yahudiyane tagi xidini ito kanna xidima ikiini Yerusalen taani, e a so siya gbɛtɛne yii.' "

¹² Nxu na mɛ waxatin naxan yi, nxu birin yi Pɔli mafan, a a nama siga Yerusalen taani.

¹³ Koni a yi nxu yabi, a naxa, "Nanfera ε wugama han ε n bɔɲɛn kala? Amasɔto n yitɔnxi na a ra e xa n xidi Yerusalen taani, e yi n faxa Marigi Yesu xinla fe ra."

¹⁴ A to mi tin nxɔ falan suxɛ, nxu mi kankan a ma, nxu yi a fala, nxu naxa, "Marigin sagoon xa liga."

¹⁵ Na lɔxɔne to dangu, nxu yi nxu yitɔn, nxu yi siga Yerusalen taani.

¹⁶ Yesu fɔxɔrabirana ndee yi nxu mati keli Sesariya taani. E yi nxu xali Menason Sipiri kaan konni, nxu yi lan nxu xa yigiya dɛnaxan yi. Yesu fɔxɔrabiran nan yi a ra xabu waxati xunkuye.

Pɔli yi Yaki xɔntɔn

¹⁷ Nxu Yerusalen taan li waxatin naxan yi, dɛnkɛɛya muxune yi nxu yisuxu sɛwani.

¹⁸ Na xɔtɔn bode, nxu nun Pɔli yi siga Yaki xɔntɔndeni. Dɛnkɛɛya yamaan fonne birin yi malanxi na yi.

¹⁹ Pɔli yi e xɔntɔn, a yi a wanla birin dɛntɛgɛn sa e xa Ala feen naxanye ligaxi siya gbɛtɛne tagi.

²⁰ E na mɛ waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun. E a fala Pɔli xa, e naxa, "Nxu ngaxakedenna, a mato, Yahudiyan wuli wuyaxi bata dɛnkɛɛya, e birin mɔn tunnafanxi Musaa sariyan suxudeni.

²¹ Anu, muxune ito nan falaxi e xa, e naxa, a Yahudiyan naxanye birin siya gbɛtɛne yɛ, a i ne xaranma e xa xɛtɛ Musaa sariyan fɔxɔ ra, a e mɔn nama e diine banxulan, a e nama en ma namunne suxu.

²² En fa nanfe ligan nayi? Amasɔto sike yo mi na, e a mɛma nɛn, a i bata fa.

* 21:8: 21.8 A mato Xerane 6.5 nun Xerane 8.5-40 kui.

²³ Nanara, nxu naxan falama i xa, i xa na liga. Awa, xeme naanin be naxanye bata e de ti Ala xa.

²⁴ Siga e foxo ra, e sa e rasarijan e bode xon ma. I mon xa e saren fi, alogo e xa e xunne bi. Nayi, birin a kolonma nen, a e feen naxanye falaxi i ya fe yi, a jondi mi e sese ra, koni a i fan yeteen Musaa sariyane suxi.

²⁵ Koni siya gbeten naxanye tan bata denkeleya, nxu bata nxo miriyane sebe, nxu yi a rasiga ne ma. Nxu naxa, e xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurene ma, e nun sube wunli donna nun suben yifaxi donna nun yanga suxuna.”†

²⁶ Na xoton bode, Poli yi na xemene tongo e yi rasarijan e bode xon ma. Na xanbi ra, a so Ala Batu Banxini alogo a xa a fala e xa e sarijan loxone rakamalima waxatin naxan yi, e yi saraxan ba e keden kedenna birin xa.

Poli suxu fena Ala Batu Banxini

²⁷ Soge solofereden janmatona, Yahudiyen naxanye keli Asi yamanani, ne yi Poli to Ala Batu Banxini. E yi yamaan birin nadin a xili ma, e yi a suxu.

²⁸ E sonxo sonxo, e naxa, “Isirayila muxune, e nxu mali. Xemene ito nan sigama yiren birin yi, a xaranna ti en ma yamaan nun Musaa sariyan nun yireni ito xili ma. A yeteen bata Girekine raso Ala Batu Banxini, e yi na sarijanna kala.”

²⁹ E ito falaxi nen bayo e bata yi Tirofime Efesi kaan to a foxo ra taani, e yengi yi a ma a Poli bata yi a raso Ala Batu Banxini.

³⁰ Taan birin yi maxa, yamaan yi e gi sa keli yiren birin yi. E yi Poli suxu, e yi mini a bubue Ala Batu Banxini tande ma. E yi a so deene ragali keden na.

³¹ Yamaan yi waxi Poli faxes feni. Muxuna nde yi fa a fala Romi kaane sofa ganla mangan xa, a sonxo sonxon Yerusalen taan yiren birin yi.

³² Sofa mangan yi sofane nun sofa kemen kuntigine xili, e siga e giye yama gbeen fema. Na muxune sofane to waxatin naxan yi, e ba Poli bonbe.

³³ Sofa mangan yi sa Poli suxu, a yi e yamari, a e xa a xidi yolonxon firin na. Na

xanbi ra, a yi maxodinna ti a nde a ra, e nun a naxan ligaxi.

³⁴ Koni muxuna ndee yi sonxoma fena nde ra, bonne sonxoma fe gbete ma. Sofa mangan mi yi sese yee toma sonxo sonxoni. Nayi, a yi yamarin fi a e xa siga Poli ra yire makantanxini.

³⁵ Poli to e banxin te deen li, fo sofane xa yi fa a tongo nen, e siga a ra amasoto yamaan yi janaraxi.

³⁶ Yamaan birin yi biraxi a foxo ra, e sonxoma, e naxa, “A xa faxes!”

Poli yi a yete yeba

³⁷ E yi sigama Poli ra yire makantanxini waxatin naxan yi, a falan ti sofa mangan xa, a naxa, “I tinje ba n xa falana nde ti i xa?” Sofa mangan yi a maxodin a naxa, “I Gireki xuiin mema?”

³⁸ Na Misiran kaan xa mi i tan na ba, naxan baxi yamaan namurutedeni, a siga yenge so muxu wuli naaninna ra tonbonni?”

³⁹ Poli yi a yabi, a naxa, “Yahudiyen nan n tan na, n barixi Tarise taan nin Silisi yamanani, na taa suturaxin dugurennan n tan na. Yandi, tin n xa falan ti yamaan xa.”

⁴⁰ Sofa mangan yi tin. Nanara, Poli yi keli a ti banxin te deen na, a yamaan masabari a yiin na. Awa, e dunduxina, Poli yi falan ti e xa Heburu xuini.

22

¹ A naxa, “Ngaxakedenne nun n fafane, e tuli mati, n xa n xonba e xa!”

² E to a me a Heburu xuiin falama, e yi e raxara. Awa, Poli yi siga falan ma, a naxa,

³ “Yahudiyen nan n tan na, n barixi Tarise taan nin, Silisi yamanani. Koni n maxuruxi be nin. Gamaliyeli nan n xaranxi en benbane sariyan suxu kiin ma. Alaa fe kunfan yi n fan yi alo e tan birin kii naxan yi to.

⁴ N fan yi Yesu a Kiraan muxune besenxonyama han n yi e faxes. N yi xemene nun paxanle suxuma, n yi e sa kasoon na.

⁵ Saraxarali Kuntigi Singen nun yamaan fonne birin n seren be nen na ma, amasoto n kedin soto e ra nen, siga en ngaxakeden Yahudiyane ma Damasi taani. Nanara, n

† 21:25: 21.25 A mato Xerane 15.20 kui.

yi siga na yi muxuni itoe suxu xinla ma, n yi e xidi, n xεε e ra Yerusalēn taani e naxankatadeni.”

Pōli yi a tubi feen fala

Xerane 9.1-19, 26.12-18

⁶ “Awa, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, n bata yi maso Damasi taan na, tεε dεge gbeen yi ti n ma mafuren keli kore!

⁷ N bira bōxōni. N fala xuiin mε, a naxa, ‘Sōli, Sōli, i n bεsēnxōnyama nanfera?’

⁸ N yi a maxōdin, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Yesu Nasareti kaan nan n tan na, i naxan bεsēnxōnyama iki!’

⁹ Muxun naxanye yi n fōxō ra, ne fan yi na tεε dεgen to. Koni naxan yi falan tima n xa, e mi na xuiin mε.

¹⁰ N yi maxōdinna ti, n naxa, ‘Marigina, n xa nanfe liga?’ Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Keli, i siga Damasi taani! Ala i yamarixi naxan birin liga fe ra, ne birin sa falama i xa nēn mēnni.’

¹¹ Na tεε dεge gbeen yi n danxu, na ma, n lanfane yi n yii rasuxu e siga n na Damasi taani.”

¹² “Awa, xēmēna nde yi na yi, naxan yi xili Ananiyasi. Muxu tōgōndiyaxin nan yi a ra, a yi Alaa sariyan suxi, Yahudiyan naxanye birin yi dōxi mēnni, ne yi a binyaxi kati!

¹³ Na yi fa, a ti n dēxōn, a naxa, ‘Ngaxakēdenna Sōli, seen to fa!’ N yi toon ti keden na, n yi a tan to.

¹⁴ A yi a fala, a naxa, ‘Nxu benbane Ala bata i sugandi alogo i xa a sagoon kolon, i yi Tinxin Muxun Yesu to, i yi a xuiin yetēen mε.

¹⁵ Amasōtō i bata feen naxanye to, i yi a mε, i findima nēn na seren na muxune birin xa.

¹⁶ Awa, i fa nanse mamēma iki? Keli, i rafu igeni, i yulubine birin xa ba i ma, i yi a maxandi a xinli.’ ”

Pōli a xerayana siyane ma

¹⁷ “N xetēxina Yerusalēn taani, n yi Ala maxandima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, n yi fe toon ti alo xiyena.

¹⁸ N yi Marigin to, a yi a fala n xa, a naxa, ‘I mafura, i keli Yerusalēn taani keden na, amasōtō i sereyaan naxan bama n ma fe yi, e mi na suxuma.’

¹⁹ N yi a yabi, n naxa, ‘Marigina, e a kolon yati a n yi sigama salide banxine yi, naxanye dēnkēleyaxi i ma, n yi ne sa kasoon na, n yi e bōnbō.

²⁰ E to yi i serena Etiyēn faxama, n tan yetēen yi na, n tin nēn. Naxanye yi a faxama, n tan nan yi ne dugine kantanma.’

²¹ Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Siga, amasōtō n na i rasigama nēn siya gbētene ma yire makuyene yi.’ ”

²² Yamaan yi e tuli mati Pōli xuiin na han a yi na fala. E yi sōnxō fōlō kati, e naxa, “A xa faxa! Muxu sifani ito lu daxi mi a ra a nii ra!”

²³ E yi sōnxōma, e e domane wolima kore, e gbangbanni te.

²⁴ Romi sofa mangan yi yamarin fi, a e xa so Pōli ra yire makantanxini. A naxa, a e xa a bulan, e yi a maxōdin alogo a xa a kolon yamaan sōnxōma a ma feen naxan ma.

²⁵ Koni e to a xidi a bulan xinla ma, sofa kēmēn kuntigin naxan yi tixi na, Pōli yi na maxōdin, a naxa, “A daxa ε xa Romi dugureнна nde bulan hali ε munma naxan makiti singen?”

²⁶ Sofa kēmēn kuntigin na mε waxatin naxan yi, a yi siga sofa mangan fēma, a yi na fala, a yi a maxōdin, a naxa, “I nanfe ligε? Romi dugureнна nde nan xēmēni ito ra!”

²⁷ Nanara, sofa mangan yi siga, a yi Pōli maxōdin, a naxa, “A fala n xa, xa Romi dugureнна nde nan i tan na?” Pōli yi a yabi, a naxa, “Ōn, a tan nan nde n na.”

²⁸ Sofa mangan yi a fala, a naxa, “N gbeti gbeen nan baxi, n findi Romi dugureнна ra.” Pōli yi a yabi, a naxa, “Koni n tan barixi Romi dugurenyaan nin.”

²⁹ Muxun naxanye yi a bulanma nun alogo a xa falan ti, ne yi keli a fēma keden na. Sofa mangana a kolon waxatin naxan yi, a bata yi Romi dugureнна nde xidi yōlōnxōnna ra nun, na fan yi gaxu.

Yahudiyanē yi Pōli makiti

³⁰ Yahudiyanē yi Pōli kansunma feen naxan na, sofa mangan yi waxi na kolon feni. Nanara, na xōtōn bode, e yi Pōli fulun. Sofa mangan yi saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan yamari, e yi e malan. Na xanbi ra, a yi Pōli ti e yetagi.

23

¹ Pōli yi kitisa yamaan mato kati, a naxa, “Ngaxakedenne, n feen naxanye ligaxi Ala yεε xōri han to, n mi n yεε yalagima ne ra.”

² Muxun naxanye yi tixi Pōli fēma, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi ne yamari, a e xa Pōli dēen garin.

³ Pōli yi a fala a xa, a naxa, “Ala i fan bōnbōma nēn, i tan naxan luxi alo banxin naxan fari mafixa, koni a kuiin lōxi. I dōxi n makitideni sariyan xōn. Koni i tan sariyan kalama amasōtō i bata yamarin fi, a e xa n bōnbō!”

⁴ Muxun naxanye yi Pōli fēma, ne yi a fala a xa, e naxa, “I Alaa Saraxarali Kuntigi Singen nan konbima na ra.”

⁵ Pōli yi a yabi, a naxa, “Ngaxakedenne, n mi yi a kolon a Saraxarali Kuntigi Singen nan a ra. Amasōtō a sēbēxi Kitabun kui, a naxa, ‘I nama fala jaxin ti i ya yamaan mangan ma.’* ”

⁶ Pōli yi a kolon, a Saduse muxune nun Farisi muxune nan yi na yamaan na. A yi keli, a yi a fala a xuini texin na kitisa yamaan tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, Farisi muxun nan n na. N fafe fan Farisi muxun na a ra. E n makitima bayo n laxi a ra a faxa muxune kelima nēn sayani!”

⁷ A na falaxina, Saduse muxune nun Farisi muxune yi fōlō e bode matandē, yamaan yi taxun.

⁸ Saduse muxune yi a falama, e naxa, a muxune mi kelima sayani, e mōn naxa, a malekane mi na hanma sēnbē totarene. Koni Farisi muxune tan yi laxi ne birin na.

⁹ Nanara, sōnxō sōnxō gbeen yi keli. Awa, sariya karamōxōna ndee yi keli Farisi muxune yε, e ti, e matandin ti kati! E naxa, “Nxu mi fe jaxi yo toxi xēmēni ito a fe yi. Yanyina nde, sēnbē totarena nde hanma malekan falan ti a xa nēn yati!”

¹⁰ Matandin yi gbo ayi han sofa mangan yi gaxu, a e nama Pōli yibō dungi dungi na. Nanara, a sofane yamari, a e xa sa Pōli tongo yamaan tagi, e siga a ra yire makantanxini.

¹¹ Na kōēn na, Marigin yi mini Pōli xa, a naxa, “I wēkilē! I sereyaan bama n xa nēn Romi taani alo i a liga Yerusalēn taani kii naxan yi.”

E yanfan so Pōli ma

¹² Na xōtōn bode, Yahudiyane yi e malan e lan a ma, e yi e kōlō, a e mi donseen donma, e mi igen minma fō e Pōli faxa.

¹³ Naxanye na feni tōn, e dangu muxu tonge naanin na.

¹⁴ Na xanbi ra, e siga saraxarali kuntigine nun fonne fēma, e naxa, “Nxu bata nxu kōlō, a nxu nama sese don fō nxu Pōli faxa.

¹⁵ Awa, nayi ε tan nun kitisa yamaan xa xeraan nasiga Romi sofa mangan ma, a a xa Pōli rafa ε ma alogo ε xa a fe fεsefεse. Nxu yitōnxi nxu xa a faxa benun a xa be li.”

¹⁶ Koni Pōli magilēna dii xēmēn na yanfan mēxina, a yi siga yire makantanxini, a sa feni ito fala Pōli xa.

¹⁷ Na xanbi ra, Pōli yi sofa kēmēn kuntigina nde xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Banxulanni ito tongo, i siga a ra sofa mangan fēma, a waxi falana nde ti feni a xa.”

¹⁸ A yi a tongo, a siga a ra sofa mangan fēma, a yi a fala a xa, a naxa, “Pōli naxan kasoon na, na nan n xilixi, a yi a fala n xa, a naxa, a n xa fa banxulanni ito ra i fēma amasōtō a waxi fena nde fala feni i xa.”

¹⁹ Sofa mangan yi banxulanna yii rasuxu, a siga a ra a danna, a sa a maxōdin, a naxa, “I nanfe falama n xa?”

²⁰ Banxulanna yi a fala a xa, a naxa, “Yahudiyane bata lan a ma a tila e xa i mafan, a i xa Pōli rasiga kitisa yamaan ma alogo e xa a fe fεsefεse.

²¹ Koni i nama i tuli mati ne ra amasōtō e dangu muxu tonge naanin na naxanye luxunxi Pōli yεε ra. E birin bata e kōlō, a e nama sese don, e nama e min, han e yi a faxa. E yitōnxi na nan ma iki. E i ya yamarin nan tun legedenma.”

²² Sofa mangan yi a fala, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa fa fala i bata na yēba n xa.” A banxulanna yiba, a yi siga.

Pōli yi rasiga Felisi ma

²³ Sofa mangan yi sofa kēmēn kuntigi firin xili, a naxa, “E sofa kēmē firin tongo, e nun soo kan tonge solofere nun tanba kan kēmē firin. E ne yitōn, siga Sesariya taani to kōēn na dēge waxatin na dangu.

* 23:5: 23.5 Xōrōyaan 22.27

²⁴ E fa soona ndee ra Pōli tongo xinla ma, alogo a xa sa yamana kanna Felisi konna li bɔɲɛ xunbenli.”

²⁵ Na xanbi ra, a kedin sɛbɛ, a naxa,

²⁶ “N tan Kilōdi Lisiyasa bata i tan Felisi yamana kan fajin xɔntɔn.

²⁷ Yahudiyane xɛmɛni ito suxi, a yi luxi ndedi, e xa a faxes. N to a kolon a Romi dugurennan na a ra, nxu nun n ma sofane yi siga, nxu sa a rakisi.

²⁸ E a kansunma feen naxan na, n yi waxi na kolon feni. Nanara, n siga a ra e kitisa yamaan fɛma.

²⁹ N yi a to, a e a kansunma e sariya kala feen nan na, koni a mi fe yo ligaxi, a faxes feen naxan ma hanma e a sɛ kasoon na feen naxan ma.

³⁰ Koni n to a mɛ a Yahudiyane bata yanfan so a ma, n yi a rasiga i ma keden na. N mɔn yi a kansun muxune yamari a e xa sa e mawuga i tan fɛma.”

³¹ Yamarin naxan fi sofane ma e yi na liga. E yi Pōli tongo, e siga a ra Antipatiri taani.

³² Na xɔtɔn bode sofaan naxanye siga e sanni, ne yi xɛtɛ yire makantanxini. Soo kanne yi Pōli tongo.

³³ E yi siga Pōli ra Sesariya taani, e yi a so yamana kanna yii, e kedin fan so a yii.

³⁴ Yamana kanna yi kedin xaran, a Pōli maxɔdin a kelixi yamanan naxan yi. A a kolon waxatin naxan yi, a a kelixi Silisi yamanan nin,

³⁵ a naxa, “I kansun muxune na be li waxatin naxan yi, n na n tuli matima nɛn i ya fe ra na waxatini.” Na xanbi ra, a yamarin fi a kantan muxune xa Pōli mara yamana kan banxini.

24

Yahudiyane yi Pōli kansun

¹ Soge suulun danguxina, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi siga Sesariya taani e nun yamaan fonna ndee nun muxu xun mayɛngɛn naxan xili Teritule. Ne yi e mawuga Pōli fari yamana kanna yetagi.

² E to Pōli maxili, Teritule yi Pōli kansun fɔlɔ falani itoe yi, a naxa, “Felisi manga fajina, nxu bɔɲɛ xunbeli gbeen

naxan sɔtɔma i barakani, e nun i feen naxanye yitɔnxi i ya xaxilimayani, nxu siyaan sabati feen na,

³ nxu fe fajin naxanye birin sɔtɔma i yii waxatin birin e nun yiren birin yi, nxu barikan birama i xa na ra, manga Felisi.

⁴ Koni hali na, nxu nama i ya waxatin tongo. Nanara, n na i mafanma, yandi i tuli mati nxu dɛntɛgɛ xuiin na ndedi.

⁵ Nxu bata xɛmɛni ito to, muxu tɔrɔ gbeen na a ra naxan sɔnxɔ sɔnxɔn nake-lima Yahudiya yamaan yɛ dunuɲa yiren birin yi. A tan nan Yesu Nasarɛti kaana dinan yɛɛratiin na.

⁶ A mɔn bata kata a xa Ala Batu Banxina sarijanna kala. Nanara, nxu a suxi. A xɔnla yi nxu ma, nxu xa a makiti alo nxɔ sariyan kii naxan yi.

⁷ Koni sofa mangana, Lisiya yi fa a tongo nxu yii karahanni.

⁸ Na xanbi ra, a yi yamarin fi, a a kansun muxune xa fa i fɛma. Xa i xɛmɛni ito maxɔdin, i yetɛna a kolonma nɛn nxu a kansunma feen naxan birin na.”

⁹ Yahudiyane fan yi tin na falan ma, e naxa, a ɲɔndi nan na birin na.

Pōli yi a xɔnba Felisi yetagi

¹⁰ Yamana kanna yi Pōli yamari, a a xa falan ti. Pōli yi a fala, a naxa, “N na a kolon, a i bata findi kitisaan na siyani ito xun na xabu ɲɛɛ wuyaxi. Nanara, n na n xɔnbama i yetagi xaxili ragidini.

¹¹ I yetɛɛn nɔɛ a kolonɲɛ nɛn yati, a munma dangu xi fu nun firin na singen xabu n siga Yerusalɛn taani Ala batudeni.

¹² E mi n lixi Ala Batu Banxini muxɛ matandide yi, hanma yamaan kui sodeni salide banxine yi hanma yire gbɛtɛ yi taani.

¹³ E n kansunma feen naxanye ra iki, e mi nɔɛ na ɲɔndin yitɛ i ra.

¹⁴ N na n tiyɛ na ra i yetagi fa fala a n na n benbane Ala nan batuma Yesu a Kiraan xɔn e a falan naxan ma a wule dinan nan a ra. Anu, feen naxan birin sɛbɛxi Sariya Kitabun kui e nun nabine kitabune kui, n laxi ne birin na.

¹⁵ Nxu nun itoe birin yigi saxi Ala yi kii kedenna nin, a faxes muxune kelima nɛn sayani, tinxin muxune nun tinxintarene birin.

16 Nanara, n na n fanga beren ligama waxatin birin, alogo n nama n yete yalagi Ala yetagi e nun muxune yetagi.”

17 “N bata yi ne dando ti n mi Yerusalen taan li. Koni iki, n sigaxi Yerusalen taani nen alogo n xa siga kiseene ra n kon kaa yiigelitane xa. N mon yi saraxane ba Ala xa.

18 N bata yi n yete rasarijan, e n li Ala Batu Banxini na ligadeni waxatin naxan yi. Gali mi yi n fema, sonxo sonxon mi yi na.

19 Koni YahudiyannaxanyekelixaSi yamanani, ne nan yi lanma e xa fa i yetagi n kansundeni, xa fena nde e kui n xili ma.

20 Xanamu, muxun naxanye be, ne xa a fala n kalan naxan tixi, n yi tixi kitisa yamaan yetagi waxatin naxan yi.

21 Fon falan naxan tixi e tagi n xuini texin na, n naxa, ‘En makitima to bayo n laxi a ra a faxa muxune kelima nen sayani!’ ”

22 Felisi naxan yi Yesu a Kiraan kolon ki fani, na yi falani so, a yi a fala e xa, a naxa, “Sofa mangan Lisiyasa na fa waxatin naxan yi, n yi i ya kitin bolon.”

23 A yi a fala sofa kemen kuntigin xa, a xa Poli kantan kasoon na, a yi a xonbepin ndedi, a e mon nama tondi a xoyine xa a mali a makone ra.

Poli Felisi nun Dirusila yetagi

24 Xi dando danguxina, Felisi nun a naxanla Dirusila yi fa, Yahudiya naxanla nan yi na ra. Felisi yi xeraan nasiga Poli xilideni, a yi a tuli mati a falan na lan denkeyaan ma Alaa Muxu Sugandixin ma Yesu.

25 Koni Poli yi falan tima waxatin naxan yi lan tinxinna nun yete suxun nun kiti famatona fe ma, gaxun yi Felisi suxu. A yi a fala a xa, a naxa, “Siga singen, xa waxati sa lu n yii, n na i xile.”

26 A mon yi waxi a xon a Poli xa gbetin so a yii. Na nan yi a ra a yi a xilima waxatin birin alogo e xa batu.

27 Ne firin danguxina, Porusu Fesitu yi dexo yamana kanyani Felisi funfuni. Felisi yi waxi a xon ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Poli lu kasoon na.

25

Poli Fesitu yamana kannayetagi

1 A faan xii saxanna yamanani, Fesitu yi keli Sesariya taani siga Yerusalen taani.

2 Saraxarali kuntigine nun Yahudiya fonne yi e mawuga Poli fari.

3 E yi Fesitu mafan a a xa e rafan feen liga, a yi fa Poli ra Yerusalen taani. E bata yi yanfan so a ma nun, e yi wama a faxa feni kira yi.

4 Fesitu yi e yabi, a naxa, “Poli maraxi kasoon na Sesariya taani, n tan fan yeten mi buma, n siga na yi.

5 Xa a fe naxi ligaxi, e yeratina ndee xa siga n dexo ra Sesariya taani, e sa a kansun.”

6 Fesitu yi lu e fema xii solomasexe han fu yate, na xanbi ra, a siga Sesariya taani. Na xoton bode, a yi dexo kiti sadeni, a yi e yamari, a e xa Poli raso.

7 Poli na li waxatin naxan yi, YahudiyannaxanyeyikelixiYerusalentaani, ne yi ti a rabilinni, e fe naxi wuyaxi sa a xun ma, e mi yi nae naxanye pondin mayite.

8 Koni Poli yi a yete xonba, a naxa, “N mi kala yo tixi Yahudiyane sariyan ma hanma Ala Batu Banxin ma hanma Romi Manga Gbeen ma.”

9 Fesitu yi waxi a xon ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Poli maxadin, a naxa, “I waxi a xon ma, i xa siga Yerusalen taani, i sa makiti feni itoe ma n yetagi na yi ba?”

10 Poli yi a fala, a naxa, “N tixi Romi Manga Gbeena kiti saden ni ito ra, a lan n xa makiti be. N mi tinxintareya ligaxi Yahudiyane ra hali alo i yetena a kolon kii naxan yi.

11 Xa n bata tinxintareyaan liga hanma fe gbete, n faxe naxan ma, n mi tondima n xa faxa. Koni itoe wulen nan sama n xun ma. A mi daxa muxu yo xa n so e yii. Nba, Manga Gbeen xa n makiti Romi taani!”

12 Fesitu yelin falan tiye a maxadi muxune xa waxatin naxan yi, a yi Poli yabi, a naxa, “I bata Romi Manga Gbeena fe fala, na ma, i sigama nen Manga Gbeen yetagi!”

Poli yi ti manga gbete yetagi

13 Xii dando to dangu, Manga Agiripa nun Berinisi yi siga Fesitu xontonden Sesariya taani.

14 E to yi xii wuyaxi radanguma na, Fesitu yi Poli a fe yeba Mangan xa, a naxa,

“Muxuna nde be, Felisi naxan luxi kasoon na.

¹⁵ N siga Yerusalen taani waxatin naxan yi, Yahudiyane saraxarali kuntigine nun yamaan fonne mawugan sa nen a fari, a n xa a yalagi.

¹⁶ Koni n yi a fala e xa, n naxa, Romi kaane mi darixi muxun faxe benun e nun a kansun muxune xa ti kitisaan yetagi a yi a yeba.

¹⁷ Nanara, e birin yi fa n foxo ra be. N mi bu tixi n yi a makiti folo na xoton bode, n yamarin fi a e xa fa xemen na.

¹⁸ A kansun muxune yi ti koni n yi mirixi feen naxin naxanye ma, e mi a kansun ne sese ra

¹⁹ fo e to lu e bode matande e dinana fe ra e nun Yesu a fe, naxan bata faxa, koni Poli naxan ma fe falama a a bata keli sayani.

²⁰ N tan mi yi a kolon n naxan lige matandi sifani ito yi. Nanara, n yi Poli maxodin, xa a yi wama siga feen nin Yerusalen taani alogo a xa sa makiti feni ito ra menni.

²¹ Koni Poli yi wa a feen xali feni Manga Gbeen yetagi Romi taani. Nanara, n yi yamarin fi a e xa a ramara han n yi a rasiga Romi Manga Gbeen ma.”

²² Agiripa yi a fala Fesitu xa, a naxa, “N fan waxi xemeni ito xuiin name feni.” Fesitu yi a yabi, a naxa, “I a xuiin namema nen tila.”

²³ Na xoton bode Agiripa nun Berinisi yi fa, yama gbeen biraxi e foxo ra binyeni. E tan nun sofa kuntigine nun taan muxu gbeene yi siga malan banxini. Fesitu yi yamarin fi, a e xa fa Poli ra.

²⁴ Fesitu yi a fala, a naxa, “Manga Agiripa nun muxun naxanye birin nxu dexon ma be, e bata xemeni ito to Yahudiya yamaan birin mawugan saxi naxan fari Sesariya taan nun Yerusalen taani. E birin yi lu sonxo sonxe, e naxa, a a mi lan a xa lu a nii ra sonon.

²⁵ Koni n mi fefe toxi a faxe naxan ma. Koni a yeteen bata Romi Manga Gbeena fe fala. Na nan a toxi, n yi a ragidi n xa a rasiga.

²⁶ Koni fala kende yo mi n yii n naxan sebeta Manga Gbeen ma. Nanara, n bata fa a ra e yetagi katarabi i tan Manga Agiripa

ma, alogo en na yelin a fese fese deni, n noe fena nde sebeta nen.

²⁷ Amasoto n tan yee ra yi, a mi lan n kasorasaan nasiga Manga Gbeen ma, fo n na a yeba a kalan naxan tixi.”

26

Poli yi a yete xonba

¹ Agiripa yi a fala Poli xa, a naxa, “Waxa-tini i yii i falan ti i yete a fe yi.” Poli yi a yiini te, a yi a yete xonba iki:

² A naxa, “Manga Agiripa, Yahudiyane n kansunma feen naxanye ra, n sewaxi to, n xa ti i yetagi n xonbadeni i xa lan ne birin ma.

³ Amasoto i Yahudiyane namunne nun matandine birin kolon ki faji. Awa yandi, n bata i mafan, i tuli mati n na ki faji.”

⁴ “Yahudiyane birin n sonna kolon xabu n dii jareyani. Xabu a foloni, n na n ma simayaan maxalixi n siyaan nun Yerusalen taan nin.

⁵ E n kolon xabu to mi a ra. E noe sereyaan beta nen, xa e sa wa, fa fala n yi Farisi muxune nan ye, naxanye findixi nxo dinan dina xonxonne ra.

⁶ Ala en benbane tuli sa naxan na, n yigi saxi na nin. Na nan a ligaxi, e n makitima iki.

⁷ En bonsen fu nun firinne birin yigi saxi na tuli sa rakamalixin nan to fe yi, e nema Ala batue kosen nun yanyin na e sobeen birin na. Mangana, Yahudiyane n kansunma na yigin nan ma fe ra.

⁸ Nanfera e tan mi laxi a ra a Ala faxa muxune rakelima nen sayani?”

⁹ “N tan fan ma miriyani, n bata yi a ragidi nun n xa Yesu Nasareti kaan xinla yenge.

¹⁰ N na nan liga Yerusalen taani. N noon soto saraxarali kuntigine ra, n yi muxu sarijanxi wuyaxi sa kasoon na. E na yi e faxa feen nata, n yi n xuiin fi.

¹¹ N yi e jaxankatama salide banxine birin yi sanja ma wuyaxi. N yi e karanma e xa e Marigin nayelevu. N ma xolon yi gbo ayi e xili ma han n yi e besenxonya yamana gbetene taane yi.”

Poli yi a tubi feen fala

Xerane 9.1-19 nun 22.6-16

¹² “Na ma, lɔxɔna nde, n yi siga Damasi taani saraxarali kuntigine nɔɔn nun e tinna ma.

¹³ Mangana, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, tɛɛ dɛgɛ gbeen yi ti nxu nun n fɔxɔrabirane ma keli kore, a dɛgɛn yi gbo sogen xa.

¹⁴ Nxu birin yi bira bɔxɔni. N yi xuina nde mɛ Heburu xuini naxan yi a falama n xa, a naxa, ‘Soli, Soli, i n bɛsɛnxɔnyama nan-fera? A xɔdɔxɔ i tan ma, i tondi i gbɛngbɛn muxun bun alo turana.’

¹⁵ N yi maxɔdinna ti, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Yesu nan n tan na, i naxan bɛsɛnxɔnyama.

¹⁶ Koni keli, i ti. N minixi kɛnɛnni i xa nɛn alogo i xa findi n ma walikɛn na, i feen naxanye toxi n ma fe yi to, i findi ne seren na e nun n naxanye yitama i ra.

¹⁷ N ni i ratangama nɛn i ya yamaan ma e nun siya gbɛtɛne, n na i xɛma naxanye ma

¹⁸ alogo i xa sa e yɛɛne rabi, i yi e ba dimin nun Setana nɔɔn bun ma, i fa e ra Alaa kɛnɛnna ma. Xa e dɛnkɛlɛya n ma, e yulubi xafarin sɔtɔma nɛn, e lu Ala muxu sariɲanxine yɛ.”

Pɔli yi a wanla fe fala

¹⁹ “Nanara, Manga Agiripa, n fe toon naxan ti keli kore, n mi na matandi.

²⁰ N yi kawandin ba Damasi kaane nun Yerusalɛn kaane nun Yudaya kaane birin nun siya gbɛtɛne fan tagi. N yi a fala e xa, n naxa, e xa e xun xanbi so e hakɛne yi, e fa Ala ma, e kewanle yi a yita fa fala a e bata tubi.

²¹ Yahudiyane n suxi Ala Batu Banxini na nan ma, e kata n faxa feen na.

²² Koni Ala n malima nɛn han to, n mɔn be alogo n xa sereyaan ba birin xa, muxudin nun muxu gbeena. N mi sese falama fɔ nabine nun Musa bata yi naxan fala nun lan fe famatɔne ma.

²³ E naxa, a Alaa Muxu Sugandixin yi tɔrɔma nɛn, a findi muxu singen na naxan kelima sayani, a yi kɛnɛnna rali a yamaan nun siya gbɛtɛne ma.”

²⁴ Awa, Pɔli to yi a yɛtɛ xɔnbama na kiini, Fɛsitu yi a fala a xuini texin na, a naxa, “Pɔli, seen nan soxi i yi! I ya xaran gbeen bata seen naso i yi!”

²⁵ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Fɛsitu, muxu fajina, se mi soxi n yi. N jɔndin nun lɔnnin nan falama i xa.

²⁶ Amasɔtɔ Manga Agiripa feni ito kolon, nayi n nɔɛ falan tiyɛ a xa nɛn xaxili ragidini. N laxi a ra, a a feni itoe kolon ki faji, bayo e mi rabaxi luxunni.

²⁷ Manga Agiripa, i laxi nabine falane ra ba? N na a kolon a i bata la e ra!”

²⁸ Agiripa yi Pɔli yabi, a naxa, “I n finde Yesu mantonna ra waxatidini ito yi ba?”

²⁹ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Xa waxatin xunkuya ayi ba, xa a dungi ayi ba, n na Ala maxandima nɛn i tan xa e nun naxanye birin tuli matixi n na to, alogo ɛ xa lu alo n tan kii naxan yi to, ba yɔlɔnxɔnni itoe ra!”

³⁰ Na xanbi ra, mangan nun yamana kanna nun Berinisi nun muxun bonne birin yi keli,

³¹ e to yi minima, e yi lu a falɛ e bode xa, e naxa, “Xɛmɛni ito mi fefe ligaxi a faxɛ naxan ma hanma a sama kasoon na naxan ma.”

³² Agiripa yi a fala Fɛsitu xa, a naxa, “Xa xɛmɛni ito mi yi maxandin ti nun a Romi Manga Gbeen xa a makiti, en yi a bɛɲinma nɛn nun.”

27

Pɔli yi siga Romi taani

¹ E lan a ma waxatin naxan yi, a nxu xa siga kunkin kui Itali yamanani, e yi Pɔli nun kaso ra muxuna ndee so sofa kɛmɛn kuntigina nde yii naxan yi xili Yuliyusi, Romi Manga Gbeena sofane yɛ.

² Nxu so kunkina nde kui naxan keli Adiramiti taani. A yi danguma Asi yamanan fɔxɔ igen taa dɛɛne nan na. Arisitaraki yi nxu fɔxɔ ra, Masedoniya kaan naxan keli Tesaloniki yi.

³ Na xɔtɔn bode nxu yi sa so Sidɔn taani. Awa, Yuliyusi yi fe fajin naba Pɔli xa, a tin a xa siga a xɔyine fɛma fanda fendeni.

⁴ Nxu to keli na yi, nxu siga igen tagini dɛnaxan xili Sipiri, bayo foyen bata yi a xun sa nxu ma.

⁵ Nxu yi fɔxɔ igeni gidi Silisi nun Panfliya yamanan dɛxɔn ma, nxu yi sa Mira taan li Lisi yamanani.

⁶ Sofa kɛmɛn kuntigin yi kunkina nde li na naxan yi kelixi Alesandire taani, a

sigama Itali yamanani. A yi nxu raso na kunkin kui.

⁷ Nxu yi siga ndedi ndedi han xii wuyaxi, han nxu sa Sinidi bəxən li fəxə igen tagi tərəni. Bayo foyen mi yi tinma nxu xa siga mən binni, na yi a liga nxu siga Kirəti bəxən bode fəxən na fəxə igen tagi, nxu yi dangu Salemane gəmənen yetagi.

⁸ Nxu yi dangu xareyaan dəxən tərəni, nxu yi yirena nde li dənaxan yi xili Tide Fajina Lase taan dəxən ma.

⁹ Nxu bata yi bu sigatini han igen xun ma sigatiin yi magaxu ayi nxu ma. Yahudiyane sun suxu waxatin bata yi dangu nun. Na nan a liga Pəli yi e rakolon,

¹⁰ a naxa, “Ngaxakedenne, n bata a to, en ma ige xun ma sigatiin findima gbalon nan na. Xa en siga, a findima kala nan na kunkin nun a kui seene ma e nun en tan yetəen ma.”

¹¹ Koni sofa kəmənen kuntigin yi laxi kunki ragine kuntigin nun kunki kannu xuiin na dangu Pəli a falan na.

¹² Bayo na bəxəni, kunki tiden mi yi fan jəmən nadanguden na, muxu wuyaxi yi waxi kata feni, a nxu xa siga Kirəti bəxən kunki ratideni jəmən nadangudeni dənaxan xili Fenixi, dənaxan yəe rafindixi sogegododen ma.

Foye gbeena fe fəxə igen xun ma

¹³ Foyedin yi fələ fə keli yiifanna ma. E yi e miri, a e waxən feen bata liga e xa. Nanara, e yi kunkin nati seen ba igeni, e lu sigə Kirəti bəxən də.

¹⁴ Koni mafuren, foye gbeen yi keli xareyaan mabinni, naxan xili, “Kəmənen ma foyena.”

¹⁵ Na foyen yi kunkin tuntun. E mi yi nəe kunkin natiyə. Nxu yi a lu foyen yi siga nxu ra.

¹⁶ Nxu yi dangu bəxəna nde dəxən, naxan xili Kawuda. Nde yi ba foyen na mənni. Nxu yi kata gbeen ti nxu xa marakantan kunkidin nate kunkin fari.

¹⁷ E a rate waxatin naxan yi, e yi lutine xidi kunkin na a rabilinni alogo a nama kala. E yi gaxuxi a foyen nama kunkin xali a sa bənbə Sirite jəmənsin gbiligbinle ra. Nanara, e yi kunkin nati seen nagodo, foyen yi lu sigə nxu ra.

¹⁸ Foyen yi nxu bənbə ki fajni. Na xətən bode, e yi goronne ramini fələ kunki gbeen kui, e yi e rawoli ayi igeni.

¹⁹ A soqe saxandeni, kunki ragine yetəen yi kunkin nagi seene rawoli ayi igeni.

²⁰ Xii wuyaxi nxu mi sogen to hanma sarene. Koni foyen tan yi gboma ayi nən tun. Dənxən na nxu yi yigitəge, a nxu mi fa kisima.

²¹ A bata yi xii wuyaxi ti e mi e dəge. Pəli yi keli, a ti muxune tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, e yi lanma nun e yi n xuiin suxu e mi keli Kirəti bəxəni. E mi yi kalan nun bənbə gbeeni itoe sətəma nun.

²² Nba, iki n na e mafanma nən, e xa e wəkile. Muxu yo mi faxama, kunkin nan tun kalama.

²³ Amasəto n Marigina Ala, n naxan batura, na malekana nde bata a maso n na to kəəen na.

²⁴ A yi a fala n xa, a naxa, ‘Pəli, i nama gaxu! A fere mi na fə i xa ti Romi Manga Gbeen yetagi. Ala bata i sigati bodene birin fan niin fi i ma a hinanni.’

²⁵ Nanara, ngaxakedenne, e wəkile amasəto n bata dənkeleya Ala ma, a a ligama nən alo a falaxi n xa kii naxan yi.

²⁶ Koni en sa dinma nən bəxəna nde ra igen tagi.”

²⁷ Awa, foyen yi nxu rasigama Adiriy-atike fəxə igen xun ma a xi fu nun naaninden, kəe tagini, kunki ragine yi sike a nxu bata maso xareyaan na.

²⁸ E se maliga seen sinxina igeni, e yi a to a igen yi tilin kanke yə tonge naanin. E sigaxina ndedi, e mən yi a maliga, e yi a to a tilinna kanke yə tonge saxan nan lixi.

²⁹ E yi gaxu, a kunkin nama a din gəməne ra. Nanara, e kunkin nati wure naanin nagodo igeni kunkin xanbi ra. E digi kuye baan na.

³⁰ Kunki ragine yi waxi keli feni kunkin kui. E maratanga kunkidin nagodo igen xun ma. E a liga alo e yi kunkin nati sena ndee nan nagodoma kunkin yəe ra igeni.

³¹ Koni Pəli yi a fala sofa kəmənen kuntigi gbeen nun sofane xa, a naxa, “Xa kunki ragini itoe mi lu kunkin kui, e mi kisima.”

³² Nanara, sofane yi maratanga kunkidin xidi lutine rasəge ayi, a sin igeni.

³³ Kuye baan masoxina, Pɔli yi e birin mafan a e xa donseen don, a naxa, “A xii fu nun naaninna nan to, ε legeden tiini han iki ε munma donse don.

³⁴ Nanara, n na ε mafanma, alogo ε xa donseen don, bayo ε makona a ma ε kisi. Hali xun sεxε kedenna ε tan sese mi bɔnɔma a yi.”

³⁵ Pɔli yelin falan tiyε waxatin naxan yi, a buruna nde tongo, a barikan bira Ala xa e birin yεε xɔri, a buruni gira, a a don fɔlɔ.

³⁶ Bonne fan yi e wεkilε, e birin yi donseen don.

³⁷ Nxu tan naxanye birin yi kunkin kui, muxu kεmε firin muxu tonge solofere muxu sennin.

³⁸ E birin lugo waxatin naxan yi, e donseen nawoli ayi igeni alogo kunkin xa yelefufu ayi.

Kunkin kala fena

³⁹ Kuye to yiba, kunki ragine yi bɔxɔn naxan toma, e mi yi na kolon, koni e sa igen to soxi bɔxɔn kui mεjɛnsin yirena nde yi. E yi lan a ma a e xa kunkin nasiga mεjɛnsinna ma, xa e nɔε.

⁴⁰ E yi kunkin nati wurene fulun, e yi e lu fɔxɔ igeni. E mɔn yi kunki matinxin seene xidi lutine fulun. E yi kunkin nasiga dugin nate kunkin yεε ra. Foyen yi lu kunkin nasigε xareyaan binni.

⁴¹ Koni kunkin yi sa jεmɛnsinna gbiligbinla li igen bun. Kunkin xunna yi digi, a mi yi fa nɔε sigε. Walanna sɛnbɛn yi a xanbin kala.

⁴² Sofane yi lan a ma, a e xa kaso ra muxune birin faxesa alogo muxu yo nama a futuxulu, a siga igen xun ma.

⁴³ Koni sofa kεmɛn kuntigin yi waxi a xɔn ma nɛn, a xa Pɔli rakisi. Nanara, a yi e raxɔlɔ, a e nama na liga. Koni naxanye birin yi nɔε baan gidε, a yi ne yamari, a ne singe xa e bɔxɔn igen ma siga xareyaan na.

⁴⁴ Awa, a dɔnxɛn naxanye yi luxi, a ne xa farinne suxu hanma kunkin wudi dungina ndee, e bira bodene fɔxɔ ra. Nxu birin yi xareyaan li hɛrini.

28

Pɔli Malita fɔxɔ ige tagi bɔxɔni

¹ Nba, nxu to xareyaan li hɛrini, nxu yi a mε a na bɔxɔn yi xili nɛn Malita.

² Nxu yi rafan na dugurenne ma kati! Tulen yi fa, xunbenla yi mini. Nayi, e yi tɛɛn sa nxu xa, e nxu yisuxu ki fajɪ.

³ Pɔli yi yegene malan, a yi e sa tɛɛni, tɛɛn wuyenna to gbo ayi, sajin yi mini, a yi a singan Pɔli yiin na.

⁴ Na dugurenne yi sajin to singanxi Pɔli yiin na, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxu faxan nan xεmɛni ito ra, hali a to bata tanga fɔxɔ igen ma, haken mi tinma a xa lu a nii ra.”

⁵ Koni Pɔli yi a yiin lisan, sajin yi bira tɛɛni, sese mi a to.

⁶ E birin yengi yi a ma, a a yiin yi xungboma nɛn hanma a yi bira a faxesa! Koni e bu a legedenjɛ, e mi fefe to ligε a ra. Nanara, e yi e miri fe gbɛtε ma, a alana nde nan yi Pɔli ra.

⁷ Bɔxɔna nde yi na dɛxɔn ma naxan yi Pubiliyusi gbeen na, mɛnna mangana. Na yi nxu yigiya binyeni xii saxan.

⁸ Pubiliyusi fafe furaxin yi saxi saden ma, fati mawolonna nun wulixɔnden nan yi a ma. Pɔli yi so a konni, a sa a yiin sa a ma, a yi Ala maxandi a xa, a yi a rakɛndɛya.

⁹ Na liga waxatin naxan yi, furemaan naxanye birin yi na bɔxɔni, ne yi fa, e rakɛndɛya.

¹⁰ E yi nxu binya kii wuyaxi. Nxu to yi kelima na, e yi nxu fanda se wuyaxi ra.

Pɔli yi keli Malita yi

¹¹ Kike saxan to dangu, nxu mɔn yi siga kunki gbɛtε kui naxan yi kelixi Alesandire yi. Na bata yi jεmɛn nadangu na bɔxɔni. E alane, gulun sawura firin yi tixi na kunkin xunna ma.

¹² Nxu yi Sirakusi taan li, nxu xii saxan ti mɛnni.

¹³ Nxu yi keli na yi, nxu sa Regiyo taan li. Na xɔtɔn bode foyen yi fa fɔlɔ keli sogeteden yiifanna ma, nxu xii firin ti kunkin kui nxu sa Pusɔle taan li.

¹⁴ Nxu yi dɛnkeleya muxuna ndee li mɛnni. Ne yi nxu mafan, a nxu xa lɔxɔ xun keden ti e fεma. Nxu sa Romi taan li na kii nin.

¹⁵ Dɛnkeleya muxun naxanye yi Romi taani, ne yi nxu fa feen mε. E yi fa nxu ralandeni han Apiyusi Lɔxɔtiden nun yiren

naxan xili “Xəjε Yigiya Banxi Saxanna.”
Pəli ne to waxatin naxan yi, a yi barikan
bira Ala xa, a yi sənben sətə.

Pəli yi Romi taan li

¹⁶ Nxu Romi taan li waxatin naxan yi, e yi
tin a Pəli xa lu a danna mənni, sofana nde
yi lu a sanna.

¹⁷ Xi saxan danguxina, Pəli yi Yahudiya
muxu gbeene xili. E malan waxatin naxan
yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne,
hali n to mi sese ligaxi en ma yamaan na
hanma n yi en benbane namun fena nde
kala, e bata n suxu Yerusalən taani, e yi n
so Romi kaane yii.

¹⁸ Ne yelin xanbini maxədinne tiyε n ma,
e yi lan a ma e xa n bejin amasətə e mi fefe
toxi n faxε feen naxan ma.

¹⁹ Koni Yahudiyane mi tin. Na yi a liga,
n yi a fala a Romi Manga Gbeen xa fa n
makiti, hali n to mi yi waxi n siyaan xun
maxidi feni.

²⁰ Na nan a liga, n yi a fala, n naxa, fə n
xa ε to, n yi falan ti ε xa. N xidixi yəlxənxənni
itoe ra Isirayila kaane yigin nan ma fe ra.”

²¹ E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi kədi yo
sətəxi i ya fe yi sa keli Yudaya yamanani.
Nxu ngaxakeden yo mi kelixi na yi naxan
fa i xili jaxin falaxi.

²² Koni nxu waxi i kui feen kolon feni
amasətə nxu a kolon, muxune dinani ito
mafalama yiren birin.”

²³ Nanara, e yi waxatina nde sa Pəli
xa. Muxu wuyaxi yi siga Pəli yigiyaan na,
Pəli yi Alaa Mangayana fe yεba e xa, keli
xətənni han jənbanna. A mən yi kata Yesu a
fe yitadeni e ra Musaa Sariya Kitabun nun
nabine kitabune xən alogo e xa la Yesu ra.

²⁴ Ndee yi la a falan na, koni ndee mi tin
dεnkεleyε.

²⁵ Koni bayo e yi xuyama ayi lantareyani,
Pəli yi ito fala e xa, a naxa, “Alaa Nii
Sarijanxin bata jəndin fala ε benbane xa
Nabi Esayi xən.

²⁶ A naxa,
‘Siga, i sa a fala yamani ito xa,
i naxa: E tuli matima nən han,
koni ε mi fefe famuma.
E seen matoma nən han,
koni ε mi a yigbema.

²⁷ Amasətə yamani ito bəjən xədəxə,

e bata e tunla dutun,
e yi e yεen naxi.
Xa na mi yi a ra nun,
e yεene yi toon tima nən,
e tunle yi falan mε,
e xaxinla yi feen famu,
e yi xεtε n ma,
n yi e rakendεya.*

²⁸ Nanara, ε xa a kolon Alaa kisi feen falan
bata siga siya gbεtεne ma. Ne tan e tuli
matima nən.”

²⁹ Pəli yelin ito fale waxatin naxan yi,
Yahudiyane yi xεtε e bode matandε.

³⁰ Pəli yi jεε firin ti na, a banxi saren fima.
Naxanye birin yi fama a fεma, a yi ne birin
nasεnεma.

³¹ A yi Alaa Mangayaan kawandin ba,
a yamaan xaran Marigi Yesu Alaa Muxu
Sugandixina fe ma xaxili ragidin birin yi.
Muxu yo mi a raxələ.

* 28:27: 28.27 Esayi 6.9-10

Romi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Romi Kaane Ma

Nεε dando dangu xanbini Yesu faxan nun a kenla sayani, Yahudiya denkeleya muxune yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali folo Romi taani, manga taana. Nanara, benun Poli xa kawandin ba waxatin naxan yi Siriya nun Asi nun Gireki yamanane yi, denkeleya yamaan yi fa Romi taani. Ala to a fala Poli xa fa fala a a xa siga han dununa danna, a yi waxi siga feni Romi taan nun Esipaja yamanan nin denaxanye sa Romi taan xanbi ra pon! A Kitabun yireni ito sebei Romi taan denkeleya muxune nan ma a sigatiin xili yi naxanye yi e malanma Pisisila nun Akila konni. A yi waxi a xon ma nen, ne xa a mali a sigatini, e sena ndee so a yii alogo a xa sa na yire makuyen li denkeleya yamaan munma yi soto denaxan yi.

Poli yi katama Kitabun yireni ito yi nen a xa a yita menna denkeleya muxune ra a tan a xerayaan nakamalima kii naxan yi siya gbetene ye. Kitabun yireni ito Poli a kawandi ti kiin nan yebama dangu Kitabun yire gbeteye ra a naxanye sebe alogo men kaane xa tin a mali feen ma. A tan yeteen bata a kawandin falani so iki, a naxa, "N mi yagixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliye, bayo Ala senben na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, folo Yahudiyane ma siga siya gbetene ma." (Romi Kaane 1.16).

Xera Poli waxatini, matandi wuyaxi yi Yahudiyane nun siya gbetene tagi denkeleya muxune ye. A gbengbenna, siya gbetε muxune na findi denkeleya muxune ra, xa a yi lanma ne xa Yahudiyane sariyan suxu hanma e nama a suxu. Na yi findixi matandi gbeen nan na han a fe yi fala Poli a kedi wuyaxi yi. Kitabun yireni ito yi, Poli a falama a a Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, na siyane birin nan gbee ra (Romi Kaane 1.16). A mon a yebama Ala hake kanne rakisima kii naxan yi, a findi ndenden na, naxan denkeleyaxi Yesu ma (Romi Kaane 1.18 han 8.39).

Na xanbi ra, a yi a fala Alaa falan nakamalima kii naxan yi Yahudiyane fe ra hali Yahudiya muxuna ndee to tondi Yesu yate Alaa Muxu Sugandixin na. A falama a na tondin mi nε Alaa falan kale bayo donxen na, a hinanna ne fan lima nen (Keli Romi Kaane sora 9 ma han 11). Na kui, Ala bata hinan siya gbetene fan na benun Yahudiyane mon xa xete a ma waxatin naxan yi alogo Yesu a fe Xibaru Fajin xa siya gbetene li, e yi dununa yi gidi sarijanxin liga. (Keli Romi Kaane 12.1 ma han 15.13).

A rananna, Poli a falama e xa fa fala a wama siga feni Romi taan nun Esipaja yamanani alogo a xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali men kaane fan ma. A yi Romi kaane xonton (15.14 han 16.27). Naxanye birin wama a kolon feni Ala muxune rakisima kii naxan yi, Kitabun yireni ito e malima nen na ra.

Poli Xibarun Fajin naxan nalima

¹ N tan Poli, Alaa Muxu Sugandixina Yesu a walikena, Ala bata naxan xili alogo n xa findi a xeraan na, a yi n yebe alogo n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali, n bata ito sebe ε ma.

² Ala yamaan tuli sa Yesu a fe Xibaru Fajini ito nan na a nabine falane xon e Kitabu Sarijanxine kui.

³ A dii xemena fe nan yi a ra, naxan barixi Dawuda bonsenni fati benden mabinni,

⁴ Alaa Nii Sarijanxin mon yi a mayita senbeni fa fala a Alaa Dii Xemen nan a ra, bayo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani.

⁵ Ala bata nxu findi xerane ra a hinanni Yesu xinla barakani alogo siyane birin xa a xuiin suxu denkeleyani.

⁶ E tan fan na muxune ye, Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata naxanye xili.

⁷ Awa, ε tan naxanye birin Romi taani, Ala xanuntenne, a mon naxanye xili, ε yi findi a yama sarijanxin na, n bata ito sebe ε birin ma.

En Fafe Ala nun Marigi Yesu, a Muxu Sugandixin xa hinanna nun boje xunbenla fi ε ma.

Ala maxandin nun barika birana

⁸ N barikan nan singe birama Ala xa ε birin ma fe ra, Alaa Muxu Sugandixin Yesu

barakani. Amasotō muxune ε denkeleyana fe falama dunuḡa yiren birin yi.

⁹ Ala nan n seren na, n walima naxan xa a Dii Xēmēna fe Xibaru Faḡin nalini n niin birin na. A a kolon a n miriyana ε xōn ma waxatin birin

¹⁰ n nēma Ala maxandε waxati yo yi. N na Ala maxandima, xa a sagoon na a ra, a xa fεrēn fi n ma n siga ε konni.

¹¹ Amasotō ε to xōnla n ma kati, alogo Alaa Nii Sariḡanxin bata naxan fi n ma, n yi na nde radangu ε ma, ε yi sēnbēn sōtō

¹² alogo en yi en bode ralimaniya en ma denkeleyani.

¹³ Ngaxakedenne, n waxi a xōn ma ε xa a kolon, n bata yi kata nun sanḡa ma wuyaxi, n xa sa ε xōntōn koni n mi fεrε sōtō. N yi waxi a xōn ma, n xa denkeleya muxuna ndee sōtō ε konni alo n na a sōtō siya gbētene yε kii naxan yi.

¹⁴ Goronna n xun ma n xa wali birin fεma, Girekine nun xuluntarene e nun xaxilimane nun xaxilitarene.

¹⁵ Nanara, a xōnla n ma han, n xa Yesu a fe Xibaru Faḡin nali ε tan Romi kaane fan ma.

Yesu a fe Xibaru Faḡina sēnbēna

¹⁶ N mi yagin Yesu a fe Xibaru Faḡin naliyε, bayo Ala sēnbēn na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, fōlō Yahudiyane ma siga siya gbētene ma.

¹⁷ Yesu a fe Xibaru Faḡin bata tinxinyaan makēnen, Ala naxan fima muxune ma. Na fōlōxi denkeleyaan nan ma a raḡan denkeleyaan ma, alo a sēbēxi kii naxan yi Kitabuni, a naxa, “Naxan na tinxin denkeleyaan xōn, na nii rakisin sōtōma nēn.”*

Muxune yalagi fena

¹⁸ Ala bata a xōlōn makēnen sa keli ariyanna yi lan muxune Ala kolontareyaan nun e tinxintareyaan ma naxanye ḡōndin luxunma tinxintareyani.

¹⁹ Amasotō muxune nōε naxan kolonḡe Ala fe yi, e bata na yigbε, bayo Ala bata yi na makēnen e xa.

²⁰ Bayo xabu dunuḡa da, Ala keḡnaan naxanye mi toma yēen na alo a habadan sēnbēn nun a Alayana, ne yigbεma ki faḡi, bayo

muxune e famuma a daala xōn. Nanara, e mi nōε e yεtε xun mafalε.

²¹ Hali e to Ala kolon, e mi a binyama, e mōn mi barikan birama a xa. Koni e miriyane bata lu fuyan. E xaxilitareyaan yi e bōḡene lu dimini.

²² E bata e yεtε yatε xaxilimane ra, koni e findi daxune ra.

²³ E bata habadan Alaa binyen masara suxurene ra naxanye rafalaxi muxune nun xōline nun subene nun bubu seene maligan na naxanye faxama.

²⁴ Nanara, Ala bata e rabēḡin e xōsi feene yi e bōḡene kunfaxi naxanye xōn, e yi lu e bode fati rayelefuε.

²⁵ E yi Alaa ḡōndin masara wulen na, e wali dali seene xa, e yi e batu, benun e xa daala kanna Ala yεtēen batu naxan lan a batu han habadan. Amina.

²⁶ Na feene ma, Ala yi e lu e kunfa fe rayelefuxi xōsixine yi. Amasotō hali e ḡaxanle fan bata e mε e da kiin na, e kafu ḡōxōya gbētēye liga naxanye mi daxa.

²⁷ Xēmēne fan na kii nin, e yi e mε e ḡaxanle kafu ḡōxōyaan na, e yi e bode rakunfa. Xēmēn nun xēmēn yi e bode rayagi e kafu. E yi e fe ḡaxin saranna sōtō.

²⁸ Bayo e to bata tondi Ala kolonḡe, a bata e rabēḡin e xaxilitareyani, e yi lu fe haramuxine ligε.

²⁹ E lugoxi tinxintareyaan sifan birin na, fe ḡaxin nun milēn nun ḡaxuna. E lugoxi xōxōlōnyaan nun faxa ti xōnla nun lantareyaan nun yanfantēnyaan nun maraḡaxun nun muxu mafalan na.

³⁰ E bata findi muxu xili kalane nun Ala yaxune nun yanda muxune nun wasodene nun muxu kanbaxine ra, e fe ḡaxi kōtε nēnēne raminima, e murutε e bari muxune ma.

³¹ Xaxilitarene nun lannayatarene nun hinantarene nun kininkinintarene nan e ra.

³² Anu, e Alaa sariya tinxinxin kolon, a muxun naxanye feni itoe ligama, ne lan nēn, e faxa. Hali na, e luma na feene nan ligε tun, a mōn nafan e ma muxu gbētēye fan yi ne liga.

* 1:17: 1.17 Xabakuki 2.4

2

Alaa kitina

¹ I findi ndenden na, i tan naxan bodene yalagima, i mi nɔɛ i yete xun mafale. Amasɔtɔ i bodene yalagin feen naxanye ma, i tan fan yeteen ne ligama. Nayi, i bata i yeteen fan yalagi.

² En na a kolon Ala kiti tinxinxin sama nen muxune ma, naxanye fe sifani itoe ligama.

³ Koni i laxi a ra a i tan mine Alaa kitin bun ba, i tan naxan bodene yalagima feene ma i tan yeteen naxanye ligama?

⁴ Hanma i yoxi Alaa nema fisamanten gbeen ma ba, e nun a diɲana? I mi a kolon a Alaa fanna lan nen a yi i sigati kiin maxete ba?

⁵ Koni i ya tengbesenyaan ma, i mi waxi i bɔɲen maxete feni. Nanara, i luma Alaa xɔlɔn fari se naxan namaraxi i xili ma, a yi i li Alaa kiti tinxinxin na mini kenenni waxatin naxan yi.

⁶ Amasɔtɔ na waxatini, Ala “muxun birin saranma nen a kewanle ra.”*

⁷ A habadan nii rakisin fima nen muxune ma naxanye na e tunnafan fe faɲin ligadeni e yi binyen nun xunnayerenna nun faxatareyaan fen.

⁸ Koni a xɔlɔn nun a bɔɲe teen kelima nen muxune xili ma naxanye e yete yigboma, e tondi ɲɔndin ma, e lu tinxintareyaan bun.

⁹ Awa, tɔrɔn nun kɔntɔfinle sama nen fe ɲaxi rabane birin fari, fɔlɔ Yahudiyane ma siga siya gbetene ma.

¹⁰ Koni Ala binyen nun xunna kenla nun bɔɲe xunbenla fima nen fe faɲi rabane ma, fɔlɔ Yahudiyane ma siga siya gbetene ma.

¹¹ Amasɔtɔ Ala mi muxune rafisama e bode xa.

¹² Naxanye birin yulubin ligama, e mi Musaa sariyan bun, ne halagima nen hali ba na sariyan na. Koni naxanye birin yulubin ligama Musaa sariyan bun, ne yalagima nen sariyan xɔn.

¹³ Amasɔtɔ naxan na a tuli mati sariyan na, na xa mi Ala kenɛnxi koni naxan na sariyan suxu, Ala na nan yatɛxi tinxin muxun na.

¹⁴ Awa, siya gbeten naxanye mi Musaa sariyan kolon ne na fena nde liga naxan

daxa sariyani e gbee muxuyaana xɔn, ne bata e gbee sariyan namini hali Musaa sariyan to mi yi e yii.

¹⁵ Na a yitama nen a sariyan yamarin naxan fixi, na yi seɓɛxi e bɔɲen nin. E yete xaxinla fan luma e kawandɛ, a yi e fe kalan yita e ra waxatina nde, a mɔn yi e kewanle xun mayenge waxati gbetɛ.

¹⁶ A ligama na kii nin Ala na mini muxune wundo feene makitideni lɔxɔn naxan yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani, alo n Yesu a fe Xibaru Faɲin naxan nalima, na a falan kii naxan yi.

Yahudiyane nun sariyana fe

¹⁷ Koni i tan naxan a falama a Yahudiyannan i ra, i yengi saxi sariyan ma, i yete matɔxɔma Ala yi,

¹⁸ i a sagoon kolon, sariyan bata i xaran fe fisamantenna sugandin ma.

¹⁹ I laxi a ra fa fala a danxutɔne yii rasuxun nan i tan na, e nun kenenna naxan muxune malima dimini,

²⁰ naxan xaxilitarene xaranma e nun didine karamɔxɔna, bayo i laxi a ra a i bata fe kolonna nun ɲɔndin yeteen sɔtɔ sariyani.

²¹ Nayi, i tan naxan bonne xaranma, i yete xaranma ba? I tan naxan kawandin bama a muxun nama muɲan ti, i tan mi muɲan tiin ba?

²² I tan naxan tɔnna dɔxɔma yalunyaan na, i tan mi yalunyaan ligan ba? Suxurene rapaxu i tan naxan ma, i mi e batu banxine kui seene tongon ba?

²³ I i yete matɔxɔma sariyani, koni i Ala matandima sariya kalan xɔn!

²⁴ Amasɔtɔ, Kitabun naxa, “Ala xinla rayelefuxi siya gbetene ye ɛ tan nan ma fe ra.”†

²⁵ Yahudiyane banxulanna lan, xa i sariyan suxu. Koni xa sariya kalan nan i ra, hali i banxulanxi, i fa yatɛxi nen alo siya gbetɛ banxulantarena.

²⁶ Siya gbeten naxanye mi banxulanxi, xa ne sariyan suxu, Ala mi na yatɛ alo Yahudiya sariya suxune ba?

²⁷ Xa banxulantarena Alaa sariyan suxu, a mi i tan Yahudiya banxulanna yalagɛ ba? Amasɔtɔ i sariyan kalama, hali a seɓɛxin to i yii.

* 2:6. 2:6 A mato Yaburin 62.13 nun Sandane 24.12 kui.

† 2:24. 2:24 Esayi 52.5

28 Yahudiya dinan maligan muxun naxan yi, na mi findixi Yahudiya kende yeteen na. Banxulan feen mi findixi fati bendena fe gbansanna ra.

29 Koni muxun findima Yahudiya kenden na a kui feene nan xon. Banxulanya kenden luma muxun boren nin fata Alaa Nii Sarijanxin na. Sariya sebexi mi a ra. Na muxu sifan mi tantunna sotoma adamadi-ine ra fo Ala yetena.

3

1 Nanse Yahudiyane rafisaxi muxun bonne xa nayi? Banxulanna tonon nanse ra?

2 Tonon wuyaxi a ra kiin birin yi. A singen naxan na, Ala bata a falane birin taxu Yahudiyane ra.

3 Awa, na di, xa denkeleyaan mi muxuna ndee yi, na Alaa tinxinna kale ba?

4 En-en de! Nondin kanna nan Ala ra hali muxune birin findi wule falane ra. A sebexi Kitabuni, a naxa, "Nanara, i na falan ti, i tan nan tinxin. I na kitin sa, i yoon soto."*

5 Koni xa en ma tinxintareyana Alaa tinxinna ramini kenni, en nanse falama lan na feen ma? Ala mi tinxintareyaan xan ligama nayi, a na a xolon nagodo en ma? N falan tima alo muxune.

6 En-en de! Xa a yi na kii nin nun, Ala na dununa makite di?

7 Koni na di? Xa Alaa nondin makenenma n ma wulen nan xon, a binyen yi fari sa, nanfera n tan mon yalage nayi alo yulubi kanna?

8 Nayi, nanfera en mi a falama, en naxa, "En fe naxin liga alogo a xa yate fe fapin na?" Wule falana ndee na falan sama nxu xun ma. Na kanne yalagi daxon na a ra.

Muxu yo mi na naxan tinxin

9 A di nayi? Nxu tan fisa bonne xa ba? En-en de! En bata yi a yigbe nun fa fala Yahudiyane nun siya gbetene birin yulubin senben bun ma,

10 alo a sebexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa, "Tinxin muxu yo mi na hali keden pe!

11 Muxu yo mi na naxan fe kolon.

Muxu yo mi na

naxan Ala fenma.

12 Muxun birin bata kiraan fata.

E birin bata lu fufafu.

Muxu yo mi a fapin nabama

hali muxu keden pe!

13 E ke yinle rabixi

alo gaburuna,

yanfa falane nan e lenne ma.

E fala xuine xolo

alo koson xolena.

14 E den nafexi dangane nun fala xui xolene nan na.

15 E mafura wuli ramini deni.

16 Gbalon nun kalan nan e kirane xon.

17 E mi bore xunbenla kiraan kolon!

18 E mi gaxuma Ala yee ra mumel!"†

19 Anu, en na a kolon a sariyan naxan birin falama, a falama muxune nan xa naxanye sariyan bun, alogo birin den xa suxu, dununa muxune birin yi kolon fe kalane ra Ala yetagi.

20 Nanara, adamadi yo mi yatexi tinxin muxun na Ala yee ra yi sariya suxun xon, bayo sariyan yulubin nan tun yitama en na.

21 Koni iki, ba sariyan na, tinxinna nde bata mini kenni Ala naxan fima muxune ma, Sariya Kitabun nun nabine kitabune bata yi naxan seren ba.

22 Naxanye birin na denkeleya, Ala ne ratinxinma a yee ra yi nen denkeleyaan xon Yesu yi, Alaa Muxu Sugandixina. Amasoto tagi raba mi na.

23 Muxun birin bata yulubin liga. Nanara, e mi Alaa binyen sotoxi.

24 Koni Ala muxune kima tinxinni a hanna nan xon, a yi e xunba a Muxu Sugandixin Yesu barakani.

25 Ala a tan nan findixi a solona saan na e nun yulubi xafari saraxana, na muxune xa naxanye na denkeleya a wunla ma. Na bata a gbee tinxinna yita. Bayo yulubin naxanye liga benun iki, a mi yi muxune yulubine saranma e ra a dipan waxatini,

26 koni a bata wa a tinxinna yita feni waxatini ito yi, alogo a xa tinxin feu, a mon yi muxune ratinxinje ayi a yee ra yi naxanye bata denkeleya Yesu ma.

27 Nayi, muxune lan e xa e yete matoxo nanfe ma? Sese! Nanfera? E to sariyan

* 3:4: 3.4 Yaburin 51.6 † 3:18: 3.10-18 Yaburin 14.1-3 nun 53.2-4 nun 5.10 nun 140.4 e nun Esayi 59.7-8 nun Yaburin 36.2

suxi, e yete matoxoma na nan na ba? En-en, na mi a ra, fo e denkeyana.

²⁸ Amasoto en bata a to muxun tinxinma Ala yee ra yi denkeyaan nan xon, hali ba sariya suxun na.

²⁹ Yahudiyane nan tun gbee Ala ra ba? Siya gbetene fan ma Ala xa mi a tan na ba? Siya gbetene fan ma Ala na a ra yati!

³⁰ Ala kedenna na a ra naxan Yahudiyane ratinxinma a yee ra yi denkeyaan xon e nun siya gbetene fan na denkeya kedenna xon.

³¹ Na bunna neen a en xa sariyan bejin denkeyani ba? En-en de! En lan nen en yi sariyan yate.

4

Ibrahimisa misaala

¹ En nanse falama en siyaan benba Ibrahim a fe yi nayi? A nanse kolonxi feni ito yi?

² Xa Ibrahim tinxinje ayi nen Ala yee ra yi a kewanla xon, a yi a yete matoxe nen na yi. Koni a mi nae na lige Ala yetagi!

³ Kitabun nanse falaxi lan na fe ma? A naxa, "Ibrahim yi denkeya Ala ma, Ala yi na yate tinxinna ra a xa."*

⁴ Muxun naxan na wali, a yi a saranna soto, na mi yatema kiseen na a xa, bayo a wali saranna na a ra.

⁵ Koni muxun naxan mi walima, koni a laxi Ala ra naxan Ala kolontarene matinxinma, Ala na kanna denkeyaan yatema nen tinxinna ra.

⁶ Dawuda fan muxuna sewana fe falaxi na kii nin, Ala naxan yatexi tinxin muxun na, ba kewanle ra, a naxa,

⁷ "Sewan na kanna xa, naxan ma sariya kalane bata mafelu naxan yulubine bata xafari.

⁸ Sewan na adaman xa, Marigin bata dija naxan haken ma."†

⁹ Na sewan findixi Yahudiya banxulanxine nan gbansan gbee ra ba hanma siya gbetene fan? Awa, en baxi a faladeni, en naxa, a Ala Ibrahimaa denkeyaan yate nen tinxinna ra a xa.

¹⁰ Koni na liga waxatin mundun yi? A bata yi banxulan hanma a munma yi banxulan? A munma yi banxulan.

¹¹ A banxulanyaan soto nen a tinxinyaan taxamasenna ra a naxan sotoxi a denkeyaan xon benun a xa banxulan waxatin naxan yi. Nanara, Ibrahim yi findi muxune birin benban na naxanye denkeyaxi Ala ma, na yi yate e xa tinxinna ra hali e mi banxulanxi.

¹² Naxanye banxulanxi, e mon biraxi nxu benba Ibrahim denkeyaan foxo ra Ibrahim yi naxan yi nun benun a xa banxulan, ne fan benban nan Ibrahim ra.

Ala Ibrahim tuli sa naxan na

¹³ Ala yi Ibrahim nun a bansonna tuli sa, a naxa, dunuja findima nen e keen na. Koni a mi na tuli saan sotoxi sariyan xan xon fo a tinxinna denkeyaan barakani.‡

¹⁴ Xa muxune yi na keen sotoxi sariya suxun nan xon nun, nayi denkeyaan tono mi na. Ala en tuli saxi nen nayi fuyan!

¹⁵ Amasoto sariyan nan fama Alaa xolon na, bayo xa sariya mi na, sariya kalan fan mi na.

¹⁶ Nayi, Ala en tuli saxi denkeyaan nan baraka yi, alogo a xa findi Alaa hinanna ra Ibrahim yixetene birin xa naxanye sariyan sotoxi e nun naxanye fan denkeya alo Ibrahim. Ibrahim nan en birin benban na,

¹⁷ alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, "N na i findima nen siya wuyaxine benban na."§ A tan nan en benban na Ala yee ra yi, Ibrahim denkeya Ala naxan ma, Ala naxan faxa muxune niin birama e yi, Ala naxan seen yamarima naxan mi na, a yi taran na.

¹⁸ Ibrahim denkeya nen a yigin ma, hali a yigin xunna to mi yi toma. Na kiini, a yi findi "siya wuyaxine benban na," alo Ala a fala a xa kii naxan yi, a naxa, "I yixetene luma na kii nin."*

¹⁹ A bata yi jee keme joxondon soto nun, fayida a fati benden yi faxa feni, a naxanla Saran fan yi findixi gbantan na koni a denkeyaan tan yi kende.

* 4:3: 4.3 Dunuja Folon 15.6 † 4:8: 4.8 Yaburin 32.1-2 ‡ 4:13: 4.13 A mato Dunuja Folon 12.2-3 nun 17.4-6 nun 22.15-18 kui. § 4:17: 4.17 Dunuja Folon 17.5 * 4:18: 4.18 Dunuja Folon 15.5

²⁰ Ala a tuli sa naxan na, a mi sike na ma denkeleyatareyani, koni a denkeleyana a senbe so nen, a yi Ala binya.

²¹ A yi laxi a ra yati, fa fala Ala a tuli saxi naxan na, a senben na rakamalima nen.

²² Nanara, Ala na yate nen tinxinna ra a xa.[†]

²³ Koni na falan mi sebexi a tan keden ma fe ra, fa fala, "A yatexi tinxinna ra a xa."

²⁴ A mon sebexi en tan nan xa bayo na yatema tinxinna ra en tan fan xa, en na denkeleya Ala ma naxan en Marigi Yesu rakelixi sayani.

²⁵ Yesu faxaxi en hakena nan ma fe ra, a yi keli sayani, a en natinxin Ala yee ra yi.

5

Tinxinyana fe Ala yee rayi

¹ Bayo en bata tinxinje ayi Ala yee ra yi denkeleyaan xon, lanna bata taran en nun Ala tagi Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

² A bata en nafa a hinanni denkeleyaan xon en naxan yi iki. En yi sewa Alaa binyen soto feen yigin na.

³ En mon sewaxi en ma torone ra amasoto en na a kolon a toron fama tunnafanna nan na.

⁴ Tunnafanna yi fa lannayaan na. Lannayaan yi fa yigin na.

⁵ Na yigin mi en yanfama, amasoto Ala bata a xanuntenyaan sa en bojeni a Nii Sarijanxin xon ma, a bata naxan fi en ma.

⁶ Amasoto senbe mi yi en na waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin faxesa nen Ala kolontarene fe ra a waxati ragidixini.

⁷ Fayida muxe mi yi tinje faxe tinxin muxuna fe ra, koni yanyina nde, muxuna nde suse nen faxe muxu fajina fe ra.

⁸ Koni Ala a xanuntenyaan yitaxi en na na kii nin, en mon yi yulubi kanne ra waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin yi faxesa en xa.

⁹ Iki xa en bata tinxinje ayi Ala yee ra yi Yesu wunla xon ma, a mi sa taganje en kise Alaa xolon ma a barakani.

¹⁰ Bayo xa Ala yaxun yi en na waxatin naxan yi, en nun Ala tagin yi yiton a Dii Xemena sayaan xon, xa en tagin bata yiton

nayi, a tagan xun mi na nayi en nakise Yesu a nii rakisin barakani.

¹¹ Koni a birin mi na ra, en mon sewaxi Ala ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra naxan bata en nun Ala tagini ton iki.

En Benba Adama nun Yesu a fe

¹² Nanara, yulubin soxi dunuja yi muxu keden peen nan xon ma, sayaan fan yi fa yulubin xon. Nanara, sayaan bata fa muxun birin ma, amasoto muxun birin bata yulubin liga.

¹³ Yulubin yi dunuja yi nun benun sariyan xa fa, anu xa sariyan mi na, yulubin fan mi yatema.

¹⁴ Koni folo En Benba Adama waxatin ma han sa dexo Musa waxatin na, sayaan mangayaan ligama muxun birin xun na, hali naxanye mi En Benba Adamaa yulubin sifan liga naxan Alaa sariyan kala.

En Benba Adama yi findixi muxu famatoon misaala nan na.

¹⁵ Koni Alaa kiseen mi maligaxi Adama haken na. Hali muxu wuyaxi to bata sayaan soto a tan kedenna haken xon, Alaa hinanna nun a kiin hinanna gbo na xa, a naxan fixi muxu wuyaxi ma muxu keden peen barakan xon, Yesu, a Muxu Sugandixina.

¹⁶ Alaa kiseen nun muxu kedenni ito yulubin mon mi rapanma fe kedenna ma. Bayo yulubi keden peen kitin bata a liga adamadiine yi yalagi, koni Alaa kiseen faxi yulubi wuyaxin liga xanbin nin, a yi tinxinyaan nafa.

¹⁷ Xa sayaan bata noon soto muxu kedenna haken xon, na muxu kedenna fe ra, na muxune fan mi taganje noon sote Alaa Muxu Sugandixin Yesu kedenna dunuja yi gidin xon, naxanye Alaa hinan pantaren sotoma e nun a kiseen naxan findixi tinxinna ra.

¹⁸ Nanara, birin yalagixi kii naxan yi hake kedenna xon, kewali tinxinxi kedenni ito fan bata findi tinxinna ra na kiini naxan nii rakisin nafama muxune birin ma.

¹⁹ Amasoto muxu wuyaxi findixi hake kanne ra kii naxan yi muxu kedenna fala suxutareyaan xon ma, muxu wuyaxi fan natinxinma ayi na kii nin Ala yee ra yi muxu kedenna a fala suxun barakani.

[†] 4:22: 4.22 Dunuja Folon 15.6

²⁰ Sariyan bata fa alogo hakene xa wuya ayi, koni yulubin gboxi ayi denaxan yi, Alaa hinanna fan bata gbo ayi menni mon.

²¹ Nanara, yulubin mangayaan ligaxi kii naxan yi sayani, Alaa hinanna fan mangayaan ligama tinxinyaan xon ma na kii nin, a yi en naso habadan nii rakisini, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

6

Sayaan nun siimayana Yesu xon

¹ En nanfe falama? En luyε yulubine lige ba alogo Alaa hinanna xa gbo ayi?

² En-en de! En luxi nen alo en bata faxes yulubin mabinni, en mon luyε en ma dunuɲa yi gidin lige yulubini di nayi?

³ E mi a kolon ba, a en tan naxanye bata rafu igeni Alaa Muxu Sugandixin Yesu xinli, a en bata rafu a xon ma a sayani?

⁴ Nayi, en nun Yesu bata maluxun en bode xon ma a sayani en nafuxi igeni waxatin naxan yi, alogo Alaa Muxu Sugandixin kelixi sayani kii naxan yi a fafe a binyeni, en fan xa sigan ti dunuɲa yi gidi nenen na kiini.

⁵ Amasoto xa en birin bata findi kedenna ra a sayani, en fan kelima nen sayani alo a tan.

⁶ En xa ito kolon: en ma muxuya fonna bata faxes Yesu xon wudin ma, alogo en ma muxuya naxan yulubini, na xa ɲan, en yi ba yulubina konyiyani.

⁷ Amasoto muxun na faxes, a xoroɲama nen yulubin ma.

⁸ Xa en nun Alaa Muxu Sugandixin bata faxes en bode xon ma, en mon laxi a ra nayi fa fala en nii rakisin sotoma nen en bode xon ma.

⁹ Amasoto en na a kolon fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, a mi fa faxama sonon, senbe mi fa sayaan na a fari sonon.

¹⁰ Amasoto a faxes nen, a faxes yulubin nan ma fe ra sanɲa ma keden han habadan. Iki a a nii ra, a siimayani Ala nan xa.

¹¹ A na kii nin, ε fan xa ε yete yate muxu faxaxine ra yulubin ma, koni ε luxi ε siimayani Ala xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin.

¹² Nanara, yulubin nama fa mangayaan liga ε fati bendeni sonon naxan faxama, ε lu a waxon feene lige.

¹³ E nama ε fatin yire yo lu yulubini alo yenge so sena tinxintareyaan xa, koni ε yete so Ala yii, alo a bata muxun naxanye rakeli sayani. E fatin yiren birin so Ala nan yii yenge so seen na tinxinyaan xa.

¹⁴ Na ma, yulubin nama mangayaan liga ε xun na, bayo ε mi fa sariyan bun ma sonon, fo Alaa hinanna.

Tinxinyana konyine

¹⁵ Na di nayi? A lan en xa lu yulubin lige ba, bayo en mi fa sariyan bun ma sonon, fo Alaa hinanna? En-en de!

¹⁶ E mi a kolon ba, ε na ε yete so muxuna nde yii ε findi a xui suxu konyin na, ε findima na kanna konyin nan na ε naxan xui suxuma? A finde yulubin na, i yi faxes, hanma a finde Ala xuiin suxun na, i yi yate tinxin muxun na.

¹⁷ Koni tantunna Ala xa, bayo yulubina konyin nan yi ε ra nun, koni xaranna naxan taxu ε ra, ε bata na suxu ε bɔɲeni.

¹⁸ E bata xoroɲa yulubin ma, ε findi tinxinyana konyine ra.

¹⁹ N dunuɲa misaali ito falama ε xa nen alogo ε xa a yete to hali senbe to mi ε yi. A foloni nun ε bata yi ε fatin birin findi xosi feene konyin na, ε kɛwali ɲaxine yi siga gboε ayi. Koni iki, ε fatin birin xa findi tinxinyana konyin na, ε yi sariɲan.

²⁰ E yi yulubina konyiyani waxatin naxan yi, ε mi yi tinxinyaan bun ma nun.

²¹ E feen naxanye liga na waxatini, ε yagixi naxanye ra iki, ε tonon mundun sotoxi ne yi? Ne rapanna findixi sayaan nan na.

²² Koni iki, ε bata xoroɲa yulubin ma, ε findi Alaa konyine ra. E marasariɲanna nan findixi na tonon na, naxan naɲan findixi habadan nii rakisin na.

²³ Bayo yulubin saranna nan sayaan na koni Alaa kisena, habadan nii rakisin nan na ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

7

Denkeleya muxune bata xoroɲa

¹ Ngaxakedenne, ε tan naxanye sariyan kolon, ε a kolon fa fala a sariyan muxun yamarima fanni a daxi.

² A misaala findixi naxanla nan na naxan dɔxi xεmεn xɔn. Na nun a xεmεna e bode ra fanni a daxi, koni xa a xεmεn faxa, a bata mini sariyan bun naxan yi e xidixi e bode ra.

³ Nanara, xa a dɔxɔ xεmε gbεte xɔn, a xεmε singen mɔn a nii ra, a bata yalunyaan liga na yi. Koni xa a xεmεn faxa, nayi a bata mini na sariyan bun. Nayi, a nɔε dɔxe gbεte xɔn nɛn, na mi findixi yalunyaan na.

⁴ Ngaxakedenne, ε tan fan bata faxa sariyan mabinni Alaa Muxu Sugandixin fati benden xɔn ma. Nayi, ε bata findi na gbeen na, naxan kelixi sayani alogo en xa wali fajine ke Ala xa.

⁵ Amasɔtɔ fati benden naxan feene yi en yamarima waxatin naxan yi, yulubin naxan fe naxine yi walima en fatine yi sariyan xɔn alogo naxan en faxama en yi na liga.

⁶ Koni iki, en bata mini sariyan bun, amasɔtɔ en bata faxa sariyan bun, naxan yi en suxi. En fa Alaa Nii Sarijanxina a kira nɛnɛn nan xɔn, en mi fa fe fori seɓexine bun.

Sariyan nun hakɛna fe

⁷ En nanfe falama nayi? Sariyan yetɛɛn nan yulubin na ba? En-ɛn de! Sariyan nan a ligaxi n yulubin kolon. Xa sariyan mi yi a fala n xa nun, i nama mila ayi, n mi yi milan kolonma nun.*

⁸ Na ma, yulubin yi fεren sɔtɔ, a milan sifan birin naso n tan yi sariyan xɔn ma. Amasɔtɔ xa sariyan mi yi na nun, yulubin faxaxin nan yi a ra.

⁹ Sariyan mi yi na waxatin naxan yi, n yi kende, koni yamarin to fa, yulubin yi fa, n yi faxa.

¹⁰ Yamarin naxan faxi siimayana fe ra, na faxi sayaan nan na n tan ma.

¹¹ Bayo, yulubin bata fεren sɔtɔ yamarin xɔn, a yi n yanfa, a n faxa.

¹² Nanara, sariyan sarijan, yamarin sarijan, a tinxin, a fan.

¹³ Na bunna di? Fa fala naxan fan, na bata findi sayaan na n tan xa? En-ɛn de!

* 7:7: 7.7 A mato Xɔrɔyaan 20.17 nun Sariyane 5.21 kui.

Yulubin nan bata n faxa na se fajin xɔn, alogo a xa kolon yulubin na. Nayi, yulubin senbe gbeen yi makenɛn yamarin xɔn.

Yulubin yi muxun nɔ

¹⁴ En na a kolon fa fala a sariyan fati Alaa Nii Sarijanxin nan na, koni fati benden nan n tan na, naxan bata mati a findi yulubina konyin na.

¹⁵ N naxan ligama, n mi na bayen kolon. Amasɔtɔ n waxi naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni fɔ naxan mi rafan n ma n na nan ligama.

¹⁶ N mi waxi naxan liga feni, n na nan ligama. Na a yitama nɛn fa fala a n bata tin a sariyan fan.

¹⁷ Nayi, n tan xa mi na ligama, koni yulubin nan na ra naxan n yi.

¹⁸ Amasɔtɔ n na a kolon a fe fajin mi n tan yi fata n fati benden naxan feene ra, bayo hali fe fajin liga xɔnla n ma, n mi nɔε a ligε.

¹⁹ N waxi fe fajin naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni n mi waxi fe naxin naxan liga feni, n luma na nan ligε.

²⁰ Feen naxan liga xɔli mi n ma, xa n na liga, na bunna nɛɛn, fa fala n tan xa mi a ligaxi, koni yulubin naxan n yi.

²¹ Nanara, sariyan naxan walima n tan yi, na ni ito ra. Fe fajin liga xɔnla n ma waxatin naxan yi, a fεre mi na bayo fe naxina n yi.

²² Anu, n seɓwaxi Alaa sariyan na n son-donni.

²³ Koni n sariya gbεte nan toma n fati bendeni naxan n xaxinla sariyan yengema, na yi n findi kasorasaan na yulubina sariyan xɔn ma, naxan walima n fati bendeni.

²⁴ Tɔrɔ muxun nan n na! Nde n xunbama fati bendeni ito nun a rafan feene yi naxanye n xalima sayani?

²⁵ Tantunna Ala xa en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani!

Nayi, n bata findi Alaa sariyan konyin na n xaxinli, koni n fati benden naxan feene bata n findi yulubina sariyana konyin na.

8

¹ Nanara, muxun naxanye Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, Ala mi fa ne yalagima.

² Amasotɔ, Alaa Nii Sarijanxina nii rakisin sariyan bata n xərɔya yulubin nun sayaan sariyan ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

³ Amasotɔ sariyan mi yi nɔɛ na ligɛ, bayo fati bɛndɛn nafan feene bata a sɛnbɛn jan. Ala nan na liga, a yi a yetɛna Dii Xɛmɛn nafa adamadi yulubi kanne sawurani, a yulubin yalagi fati bɛndɛni.

⁴ Ala na ligaxi nɛn alogo sariyan tinxinna xa kamali en yi, en tan naxanye mi fa en fati bɛndɛn nafan feene ligama, koni fɔ Alaa Nii Sarijanxin nafan feene.

⁵ Awa, naxanye e fati bɛndɛn nafan feene ligama, ne luma e mirɛ na fe sifane nan ma, koni naxanye Alaa Nii Sarijanxin nafan feene ligama, ne luma e mirɛ Alaa Nii Sarijanxina feene nan ma.

⁶ Fati bɛndɛn natan miriyane na lu i yi, sayaan nan na ra, koni xa i miriyane keli Alaa Nii Sarijanxin nin, siimayaan nan na ra e nun bɔɲɛ xunbenla.

⁷ Amasotɔ fati bɛndɛn natan miriyane findixi Ala yaxun nan na, bayo e mi nɔɛ i xurɛ Alaa sariyan bun mumɛ!

⁸ Naxanye e fati bɛndɛn nafan feene ligama, ne mi Ala kɛnɛnɲɛ mumɛ!

⁹ Koni ɛ tan mi fa ɛ fati bɛndɛn nafan feene ligama fɔ Alaa Nii Sarijanxin nafan feene, Alaa Nii Sarijanxin to ɛ yi. Amasotɔ xa Alaa Muxu Sugandixin Niin mi muxun naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin gbee mi na kanna ra.

¹⁰ Koni xa Alaa Muxu Sugandixin ɛ tan yi, ɛ fati bɛndɛn bata faxa yulubina fe ra, koni ɛ niina ɛ yi, amasotɔ ɛ bata ratinxinɲɛ ayi Ala yetagi.

¹¹ Anu, Alaa Niin naxan Yesu rakelixi sayani, xa na lu ɛ yi, a tan naxan Alaa Muxu Sugandixin nakelixi sayani, na mɔn nii rakisin fima nɛn ɛ fati bɛndɛne ma a Nii Sarijanxin barakani naxan luma ɛ yi.

¹² Na ma, ngaxakedenne, goronna en xun ma. Koni fati bɛndɛn tan goronna mi en xun ma en yi a rafan feene liga.

¹³ Amasotɔ xa ɛ lu ɛ fati bɛndɛn nafan feene ligɛ, ɛ faxama nɛn. Koni xa ɛ fati bɛndɛn natane faxa Alaa Nii Sarijanxin xɔn, ɛ nii rakisin sɔtɔma nɛn.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin muxun naxanye yii rasuxi, Alaa diin nan ne ra.

¹⁵ Amasotɔ ɛ Niin naxan sɔtɔxi, na mi ɛ findixi gaxun konyin na. Koni a bata ɛ findi Alaa diine ra. En xinla tima na nan baraka yi, en naxa, “Baba, n fafe!”

¹⁶ Alaa Nii Sarijanxin yetɛɛn sereyaan bama en niin xa, a Alaa diin nan en tan na.

¹⁷ En to findixi Alaa diine ra, en fama nɛn kɛɛn sɔtɔdeni alo a diine bayo Ala barayin naxan namaraxi a Muxu Sugandixin nun a muxune xa, en na sɔtɔma nɛn. Xa en nun Yesu tɔrɔ en bode xɔn ma, en birin nan a binyen sɔtɔma nayi.

Binyen naxan fama

¹⁸ N bata a kolon a en tɔrɔn naxan sɔtɔma iki, e nun binyen naxan fama, ne tagi kuya kati!

¹⁹ Bayo daala birin luxi nɛn alo a Ala legedenma, a digima na waxatin na han Alaa diine nɔrɔn sa minima kɛnɛnni waxatin naxan yi.

²⁰ Amasotɔ daala lu nɛn kobiyaan bun.* A sago mi yi a ra, koni Ala sagoon nan a luxi na kiini alogo yigin xa sɔtɔ,

²¹ fa fala daala xərɔyama nɛn kalana konyiyaan ma, a yi fa Alaa diine xərɔya kɛndɛni.

²² Amasotɔ en na a kolon, xabu a fɔlɔni han waxatini ito yi, a luxi alo daala birin kutunma xɔlɛni alo ɲaxanla naxan dii barini.

²³ Koni daala xa mi keden a ra, koni en tan naxanye fan singe Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔxi, en fan sɔxɔlɛxi en bɔɲɛni, en Ala mamɛma waxatin naxan yi a en findi a diine ra, a yi en gbɛndin xunba.

²⁴ Amasotɔ en bata kisi na yigin xɔn. Anu, i yigin saxi feen naxan yi, xa i bata na to, na mi fa xilɛ yigina. En bata yelin naxan sɔtɛ, en fa en xaxili tima na ra di?

²⁵ Koni en munma naxan sɔtɔ, xa en na en yigin sa na fari, en na a mamɛma nɛn tunnafanni.

²⁶ Alaa Nii Sarijanxina en tan sɛnbɛtare kanne malima na kii kedenna nin. Amasotɔ en mi a kolon en lan en xa Ala maxandi naxan ma. Koni Nii Sarijanxin yetɛna Ala mafanma en xa kutunni naxan mi nɔɛ fale.

* 8:20: 8.20 A mato Dunuɲa Fɔlɔn 3.17

²⁷ Ala naxan muxune bəɲe yi feene toma, na a Nii Sariɲanxina miriyaan kolon, amasəto Alaa Nii Sariɲanxina Ala mafanma a yama sariɲanxin xa alo Ala sagoon kii naxan yi.

²⁸ En na a kolon a Ala feene birin naɲanma a faɲin nan ma a xanu muxune xa, a naxanye xilixi a maragidini.

²⁹ Amasəto Ala naxanye sugandi a fəloni, a mən bata a ragidi a xa ne findi a Dii Xəməɲ maligane ra, alogo Yesu xa lu alo dii singena a xunyene ye.

³⁰ Ala bata yi na ragidi naxanye xa, a mən bata ne xili. A naxanye xilixi, a mən bata ne ratinxinɲe ayi a yetagi, a mən yi a binyen fi e ma.

Alaa xanuntenyana

³¹ Nayi, en nanse falama na fe ra? Xa Ala en xən, nde fa keɛ en xili ma nayi?

³² A tan naxan mi a yetəna dii xəməɲ natanga, koni a yi a fi en birin xa, nanfera nayi a mi seen birin soe en yii a Dii Xəməɲ xən?

³³ Ala bata muxun naxanye sugandi, nde ne kansunɲe? Ala nan yoon fiin kanna ra.

³⁴ Nde nəe en yalage? Muxu yo, bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata faxa, a mən yi keli sayani, a mən tixi Ala yiifanna ma, a Ala mafanma en xa.

³⁵ Nanse en be Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyani? Təron nun kəntəfinla ba, hanma beɛɛxənyana hanma kaməna hanma marabənna hanma gbalona hanma sayana silanfanna ra?† Ne sese mi nəe a ligə.

³⁶ Bayo a seɓexi Kitabuni, a naxa, “E nxu faxama i tan nan ma fe ra fəriɲen gbən! E nxu ligama alo yexəen naxan faxa daxi a ra!”‡

³⁷ Koni naxan en xanuxi, en nəon sətəma nən na xən feni itoe birin yi fefe.

³⁸ Amasəto n na a kolon yati, sayana hanma dunuɲa yi gidina hanma malekane hanma ɲinanne hanma waxatini itoe hanma waxati famatəne hanma sənbe kanne

³⁹ hanma naxanye kore xənna ma hanma naxanye bəxən bun ma, dalise yo mi na yi naxan en be Alaa xanuntenyani

en naxan sətəxi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

9

Ala muxun naxanye sugandixi

¹ N xa ɲəndin fala e xa Alaa Muxu Sugandixin barakani, n mi wulen falama, n xaxinla mi n yalagima. N seren bama Alaa Nii Sariɲanxini:

² N sunuxi, n bəɲen mən səxələxi waxatin birin.

³ Amasəto, n yi waxi nən n tan yetəen nan xa Alaa dangan sətə, n yi masiga a Muxu Sugandixin na ngaxakedenne funfuni, n kon kaane,

⁴ Isirayila kaane, e tan naxanye findi Alaa diine ra, e a binyen nun a layirine nun a sariyan nun a batu kiine nun a tulisane sətə.

⁵ E fataxi Nabi singene bənsənnə nan na, Alaa Muxu Sugandixin yi mini e tan yi adamadiyaan kii ma. Ala naxan seen birin xun na, na xa tantun habadan! Amina.

⁶ Anu, na xa mi na ra de fa fala a Alaa tuli saan tənə mi fa na, bayo Isirayila kaane birin mi findixi Alaa yamana Isirayila xan na.

⁷ E to barixi Iburahima bənsənni, na mi a ra fa fala e birin findixi Iburahimaa dii kəndəne nan na. Amasəto Ala a fala nən a xa, a naxa, “Naxanye yatəma i bənsənnə ra, ne minima Isiyaga bənsənnə nin.”*

⁸ Na nan na ra, diin naxanye barixi adamadiyaan kii ma, Alaa dii mi ne ra, koni fə Ala Iburahima tuli sa diin naxanye ra, ne nan findixi a dii kəndəne ra.

⁹ Amasəto Ala Iburahima tuli sa na kii nin, a naxa, “N fama nən waxati saxini, Saran yi dii xəməɲ bari.”†

¹⁰ A birin mi na ra, Rebeka a dii firinne birin fafe keden nan yi a ra, en benba Isiyaga.

¹¹ Anu, benun gulunni itoe xa bari, benun e xa fe faɲin liga hanma a ɲaxina, Ala bata yi a ragidi na nde keden xa sugandi

¹² hali ba e kəwanle ra koni fə a naxan xilixi. A yi a fala Rebeka xa, a naxa, “Tadan luma nən xunyəna nəon bun ma.”

† 8:35: 8.35Silanfanna: Sofane yengəso dɛgəmana. ‡ 8:36: 8.36 Yaburin 44.23 * 9:7: 9.7 Dunuɲa Fəlon 21.12

† 9:9: 9.9 Dunuɲa Fəlon 18.10-14 ‡ 9:13: 9.11-13 A mato Dunuɲa Fəlon 25.23 nun Malaki 1.2-3 kui.

¹³ A seḅexi Kitabun kui ikiini, a naxa, “N bata Yaxuba xanu koni n bata Esayu rajaxu.”‡

¹⁴ En nanfe falama nayi? Ala tinx-intareyaan nan ligaxi nayi ba? En-en de!

¹⁵ Amasoto a bata a fala Musa xa, a naxa, “N hinanɲe naxan na, n hinanma nen na ra, n kininkininɲe naxan ma, n kininkininma nen na ma.”§

¹⁶ Na mi fataxi muxun waxon feene xan na hanma a kewanle, koni fo Alaa kininkininna.

¹⁷ Amasoto a seḅexi Kitabuni, Ala a falama Firawona xa denaxan yi, a naxa, “N na i findixi mangan na nen alogo n xa n senben mayita i tan xon, n xinla yi rali dunuɲa yiren birin yi.”*

¹⁸ Nayi, Ala na wa kininkinin feni naxan ma a kininkinin na ma, a na wa naxan natengbesen fe yi ayi, a na ratengbesenma ayi nen.

Alaa xolon nun a kininkininna

¹⁹ Muxuna nde a falama n xa nen, a naxa, “Nanfera Ala mon nxu yalagima? Amasoto nde Alaa fe ragidixin matande?”

²⁰ Nde i tan na naxan Ala matandima? Feɲen nɔe a fale a rafala muxun ma ba fa fala nanfera i n nafalaxi iki?

²¹ Awa, nɔon mi feɲe rafalan yii ba, a feɲe firin nafala feɲe bendɛ kedenni, keden binye wanle xa, boden fe fune xa?

²² Nayi, Ala yi wa a xolon nun a senben mayita feni, a yi diɲa kati, a ti na muxune bun a xolo naxanye ma, naxanye yi halage.

²³ A na liga nen alogo a xa a binye gbeen yita na muxune ra, a kininkinin naxanye ma, a bata yi naxanye yiton a binyen soto xinla ma.

²⁴ Na nan en tan na, a naxanye xilixi, keli Yahudiyane ye e nun siya gbɛtɛne fan ye.

²⁵ Amasoto a fala nen Nabi Hose xa, a naxa, “Naxanye mi yi n ma yamaan na, n ne xilima nen n ma yamana, n mi yi naxanye xanuxi, n ne xilima nen n xanuntenne.”

²⁶ A mon seḅexi menni, a naxa, “A yi falama e ma denaxan yi, ‘N ma yamaan mi e ra,’

e fa xili bama nen menni ‘Habadan Alaa diine.’† ”

²⁷ Nabi Esayi yi a xuini te Isirayila muxune fe ra, a naxa,

“Hali Isirayila muxune yi wuya ayi alo meɲensinna naxan foxo igen de, hali na, e donxedin nan tun kisima.

²⁸ Amasoto Marigina a fe ragidixine rakamalima nen dunuɲa ma a kiini sa!”‡

²⁹ A na kii nin, alo Nabi Esayi a fala kii naxan yi a foloni, a naxa,

“Xa Marigina Senben Birin Kanna mi yi en yixetɛna ndee lu nun,

en yi luma nen nun alo Sodoma taana, en liga alo Gomora taana.”§

Isirayila nun Xibaru Faɲina fe

³⁰ En nanfe falama nayi? Siya gbɛten naxanye mi yi tinxinna fenma, ne bata a soto denkeleyaan barakani.

³¹ Koni Isirayila kaan naxanye yi sariyan tinxinna fenma, ne mi a soto ma.

³² Na di? Bayo e mi a fenxi denkeleyaan xon fo e kewanle. E yi e sanna radin gemen na naxan xili, “San nadin gemena”

³³ Kitabun naxan ma fe fala, a naxa, “A mato, n bata gemen sa Siyon yi, yamana e sanna radinma gemen naxan na, e bira. Koni naxan na denkeleya a ma, na kanna mi nimisama.”*

10

¹ Ngaxakedenne, n waxi a xon ma n boɲen birin yi, n kon kaane xa kisi. N na Ala maxandima e xa na ra kati!

² N findima nen e tan seren na fa fala Alaa fe kunfana e yi, koni e kolontareyani.

³ Ala muxune ratinxinma kii naxan yi a yete yeɛ ra yi, e mi na kolon. Nayi, e bata kata, e yi e gbee kiraan sa, e mi xuruxi Alaa tinxinyaan bun.

⁴ Amasoto Alaa Muxu Sugandixin bata sariyan nakamali. Nanara, naxan na denkeleya a ma, na kanna bata tinxin Ala yeɛ ra yi.

Kisi fena muxune birin xa

⁵ Muxune tinxinyaan naxan soto ma sariyan xon, Musa bata na fe seḅe, a naxa,

§ 9:15: 9.15 Xorɔyaan 33.19 * 9:17: 9.17 Xorɔyaan 9.16 † 9:26: 9.25-26 Hose 2.1-3 nun 2.25 ‡ 9:28: 9.27-28 Esayi 10.22-28 § 9:29: 9.29 Esayi 1.9. A mato Dunuɲa Folon 19.23-28 kui. * 9:33: 9.33 Esayi 28.16 * 10:5: 10.5 Saraxaraline 18.5

"Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sɔtɔma nɛn e xɔn."*

⁶ Koni tinxinyaan naxan sɔtɔma Ala yɛɛ ra yi dɛnkɛɣaayan xɔn, na sɛbɛxi Kitabun kui ikiini, a naxa, "I nama a fala i yɛtɛ ma fa fala nde nɔɛ tɛ kore?" Na bunna nɛɛn, alogo a xa sa Alaa Muxu Sugandixin nagodo.

⁷ Hanma "Nde sigama laxira yi?" A xa sa Alaa Muxu Sugandixin nakeli sayani.

⁸ Koni a nanse falaxi? A naxa, "Alaa falana i dɛxɔn ma, a i dɛɛn kui, a i bɔɣɛni,"† na nan dɛnkɛɣaayan falan na, en naxan nalima iki.

⁹ Xa i i tiyɛ a ra i dɛni fa fala Yesu nan Marigin na, i dɛnkɛɣa i bɔɣɛni, a Ala a rakeli nɛn sayani, i kisima nɛn.

¹⁰ Amasɔtɔ muxun dɛnkɛɣayama a bɔɣɛn nin, Ala yi a ratinxinɣɛ ayi a yɛɛ ra yi. A yi a ti a ra a dɛni, a kisi.

¹¹ Amasɔtɔ Kitabun naxa, "Naxan yo na dɛnkɛɣa a ma, na mi nimisama."‡

¹² Amasɔtɔ tagi raba mi Yahudiyane nun siya gbɛtɛne tagi. Marigi keden peen nan e birin xun na naxan a maxandi muxune birin kima a fonisireyani.

¹³ Amasɔtɔ Kitabun naxa, "Naxan yo na Marigin xili, na kisima nɛn."§

¹⁴ Koni e a xilima di, xa e mi dɛnkɛɣa a ma? E dɛnkɛɣayama di, xa e munma a fe mɛ? E na mɛma di, xa muxɛ mi kawandin ba e xa?

¹⁵ Na kawandin bama di, xa xɛrane mi rasiga? A sɛbɛxi Kitabun kui na kii nin, a naxa, "Xɛra faɣi yibane faan lanxi han!"*

¹⁶ Koni Isirayila kaane birin mi na fe Xibaru Faɣin suxi. Amasɔtɔ, Nabi Esayi a fala nɛn, a naxa, "Marigina, nde laxi nxɔ falan na?"†

¹⁷ Anu, dɛnkɛɣaayan fama Alaa falan mɛɛn nan xɔn ma. Alaa falan fan mɛma Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin nan xɔn.

¹⁸ Koni n xa maxɔdinna ti: E mi a fe mɛxi ba? En-en, e bata a mɛ! Kitabun naxa, "E fala xuiin bɔxɔn birin li nɛn. E falane yi siga han dunuɣa danna."‡

¹⁹ Awa, n mɔn xa maxɔdinna ti, "Isirayila muxune mi a famu ba?" Musa nan singe

ito yabi. A naxa, "N na ɛ raxɔxɔlɔnma ayi nɛn muxune xɔn yama faɣin mi naxanye ra. N yi ɛ raxɔlɔ siya xaxilitaren xɔn."§

²⁰ Esayi yi susu Alaa falani ito tiyɛ, a naxa, "Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to. Naxanye mi yi n maxɔdinma, n bata n yɛtɛ yita ne ra."*

²¹ Koni a yi a fala Isirayila a fe ra, a naxa, "N na n yiini bandunma yama fala suxutare murutɛxine ma fɛriɣɛn gbɛn!"†

11

Alaa kininkininna Isirayila ma

¹ N xa maxɔdinni ito ti: Ala bata a mɛ a yamaan na ba? En-en de! Amasɔtɔ Isirayila kaan nan n tan yɛtɛɛn na, Iburahima yixɛtɛna nde Bunyamin bɔnsɔnni.

² Ala yamaan naxan sugandi a yɛtɛ xa a fɔlɔni a mi ne rabɛɣinxi. Nabi Eli a mawugama Ala xa Isirayila kaane fe ra Kitabun kui dɛnaxan yi, ɛ mi mɛnna kolon ba? A naxa,

³ "Marigina, e bata i ya nabine faxa, e yi i ya saraxa gandene kala, n keden peen nan fa luxi, e mɔn kataxi n fan faxa feen na."*

⁴ Ala a yabi di? A naxa, "N bata muxu wuli solofere ramara n yɛtɛ xa naxanye mi e xinbi sinxi Baali suxuren bun ma."†

⁵ A mɔn na kii nin iki, Alaa yama dɔnxɛn luxi naxanye sugandixi hinanna xɔn waxatini ito yi.

⁶ Xa a ligaxi hinanna nan xɔn, muxune kɛwanla mi fa a ra. Xanamu Alaa hinanna mi yi findima hinanna ra.

⁷ Nanfe ligaxi nayi? Isirayila kaane yi naxan fenma nun e sɔbɛɛn na, e mi na sɔtɔxi. Koni fɔ Ala naxanye sugandixi ne nan a sɔtɔxi. A dɔnxɛne tondixi nɛn

⁸ alo a sɛbɛxi kii naxan yi Kitabuni, a naxa, "Ala bata xaxili xɔdɛxɛn fi e ma, e nun yɛɛn naxanye mi seen toma e nun tunla naxanye mi falan mɛma han to."‡

⁹ Dawuda yi a fala, a naxa, "Ala xa e ɣaxaɣaxane findi e suxu fɛɛn na e nun luti ratixin na e yɛɛ ra naxan e rabirama, e hakɛne yi saran e ra.

† 10:8: 10.8 A mato Sariyane 30.12-14 kui. ‡ 10:11: 10.11 Esayi 28.16 § 10:13: 10.13 Yoweli 3.5 * 10:15: 10.15 Esayi 52.7 † 10:16: 10.16 Esayi 53.1 ‡ 10:18: 10.18 Yaburin 19.5 § 10:19: 10.19 Sariyane 32.21 * 10:20: 10.20 Esayi 65.1 † 10:21: 10.21 Esayi 65.2 * 11:3: 11.3 Mangane Singen 19.10 nun 19.14 † 11:4: 11.4 Mangane Singen 19.18 ‡ 11:8: 11.8 A mato Sariyane 29.3 nun Esayi 6.10 kui.

¹⁰ E yεene xa rafōrō ayi, e yi danxu! E fanna xa ba a ra waxatin birin!”§

¹¹ N na ε maxōdinma, Yahudiyane tantan waxatin naxan yi, e bira nēn ba habadan? En-en de! Koni e to sin hakēni, siya gbētēne yi kisi feen sōtō alogo xōxōlōnyaan xa Isirayila kaane suxu.

¹² Anu, xa Yahudiyane hakēn findi hēri gbeen na dunuḡa muxune xa, xa e bōnōn findi hērin na siya gbētēne xa, e na a raka-mali waxatin naxan yi, na fan mi hērin nafε nayi ba?

¹³ N falan tima ε tan siya gbētēne nan xa iki. N bata findi xeraan na siya gbētēne xa. N sεwaxi na wanla ra bayo,

¹⁴ yanyina nde, n xōxōlōnyaan nasoma nēn n bōnsōnna muxuna ndee yi alogo e fan ndee xa kisi.

¹⁵ Amasōtō Isirayila kaane ramεxi waxatin naxan yi, xa Ala nun dunuḡa muxune tagini tōn, nanse fa ligama nayi, xa e mōn so a lannayani? Na findima kenla nan na sayani siga nii rakisini.

¹⁶ Anu, xa buru keden nali Ala ma, e nun naxanye bōnbōxi e bode xōn, ne fan sariḡan.* Xa wudin salenna sariḡan, a yiine fan luma na kii nin.

¹⁷ Koni xa a yiina ndee sεge wudi binla ma, i tan siya gbētēn naxan luxi alo burunna Oliwi bili yiina, i tan yi xidi wudin binla ma e funfuni, i yi lu na wudin salenna igen sōtε,

¹⁸ i nama i yetε yite na wudi yii sεgexine ma. Xa i na liga, i nama ḡinan fa fala i tan xa mi salenna baloma de, salenna nan i tan baloma.

¹⁹ Koni waxatina nde i tan a falama nēn, i naxa, “Wudi yiine sεgexi nēn alogo n tan xa ti e funfuni.”

²⁰ Nōndin na a ra, e sεgexi nēn masōtō e dēnkεyatareyaan ma, i tan yi ti e funfuni dēnkεyaan xōn. Nayi, i nama yanda ayi na feen na de, koni a liga i yeren ma.

²¹ Amasōtō, xa Ala mi Yahudiyane ratan-gaxi, naxanye luxi alo wudi yii singene, a mi i fan natangama.

²² Nayi, en na en miri Alaa nēmaan nun a yε xōdεxēn ma. Naxanye tantanxi, a xōdōxō ne ma, koni a nēmaan fan i tan na, koni fō

i xa lu a nēmaan bun nēn, xanamu, a i fan sεgema a binla ma nēn alo wudi yiina.

²³ Xa Yahudiyane mi lu e dēnkεyatareyani, e mōn tugunma nēn e tiden na. Amasōtō Ala nōε e raxεtε nēn e funfuni.

²⁴ Bayo, xa i tan siya gbētēn ligaxi nēn alo burunna Oliwi wudi yiin naxan yi sεgexi a binla ma, i yi tugun taa kui Oliwi wudi kēnden na hali i da kii mi yi a ra, nayi Yahudiyān yetēen naxanye ligaxi alo taa kui Oliwi wudi kēnden yiine, Ala taganḡe ne tiyε e yetε binla ma e funfune yi ba?

Isirayila birin kisima nēn

²⁵ Ngaxakedenne, n waxi Alaa wundo feni ito yita feni ε ra, alogo ε nama ε yetε yatε fekolonne ra: Isirayila yamaan fōxō kedenna tondixi han siyaan bonne xasabi dεfexin yi so.

²⁶ Nanara, Isirayila birin kisima nēn alo a sεbexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “Xunbaan kelima nēn Siyon yi, a Ala kolontareyaan birin ḡan Yaxuba bōnsōnni.

²⁷ N na e yulubin ba e ma waxatin naxan yi,

n layirin xidima na nan na e xa.”†

²⁸ Yahudiyane bata findi Ala yaxune ra alogo ε tan xa Yesu a fe Xibaru Fapin sōtō. Koni Ala rafan yama sugandixin mōn e ra e benba nabi singene fe ra.

²⁹ Amasōtō Alaa kiseene nun maragidin mi kalama.

³⁰ E tan siya gbētēne, ε munma yi Alaa falan suxu a singeni, koni ε bata Ala kinink-ininna sōtō iki amasōtō Yahudiyane mi Alaa falan suxi.

³¹ Na kiini, iki Yahudiyane mi fa Ala xuiin suxuma alogo ε tan siya gbētēne kininkininna naxan sōtōxi, e fan xa na sōtō ε tan siya gbētēne sabun na.

³² Ala bata muxun birin findi kasorasane ra e fala suxutareyaan xōn alogo a xa kininkinin e birin ma.

Ala xa tantun

³³ Alaa fonisireyaan nun a xaxilimayaan nun a fe kolonna tilin de! Nde nōε Alaa fe ragidixine famunḡe? Nde nōε a feene famunḡe?

³⁴ A sεbexi Kitabuni, a naxa,

§ 11:10: 11.10 Yaburin 69.23-24 * 11:16: 11.16 A mato Yatene 15.19-21 kui. † 11:27: 11.27 Esayi 59.20-21 ‡ 11:34: 11.34 Esayi 40.13

“Nde Marigina miriyane kolon? Nde nœ findε a kawandi muxun na?‡

³⁵ Nde nœ Ala doloε, alogo a mœn xa a raxεte a ma?”§

³⁶ Amasœto feen birin kelixi a tan yii a tan nan baraka yi a tan xa. Binyena a tan nan xa habadan. Amina!

12

Denkeleya muxun xa wali Ala xa

¹ Ngaxakedenne, Ala to kininkininxi ε ma, n na ε mafanma ε ε fati bœndœn fi Ala ma saraxan na ε dunuƣa yi gidini, a sariƣan, a rafan Ala ma. Na nan findixi batu faƣin na ε naxan ligama Ala xa.

² E nama ε yetε lu dunuƣa feene yi, koni ε xa ε keƣaan masara xaxilimaya nenœn xœn, alogo ε xa Ala sagoon kolon naxan fan, a rayabu, a kamalixi.

³ N na a falama ε birin xa Alaa maragidini a naxan fixi n ma, n naxa, ε nama a miri xaxilitareyani a ε dangu bonne ra, koni ε miri ε yetε ma xaxilimayaan nun yetε suxuni alo Ala denkeleyaan yatœn naxan fixi ε ma.

⁴ En fatin yirene wuya, koni e birin nun e wali.

⁵ A na kii nin, hali en to wuya, en bata findi fati bœndœ kedenna ra Alaa Muxu Sugandixini, en lu en bode yi alo fatin yirene.

⁶ Ala en kixi seen sifa wuyaxi nan na, alo a ragidixi en ma kii naxan yi. Xa muxuna nde kixi nabiya falane yi, a falane xa lan denkeleyaan ma.

⁷ Xa wanla na a ra yamaan xa, a xa wanla ke. Naxan nœ xaranna tiyε, na xa xaranna ti.

⁸ Xa naxan nœ muxune ralimaniyε, na xa e ralimaniya. Naxan kiin tima, na xa a liga fonisireyani. Xa yœratiin na a ra, na xa a sœbe so na ma. Xa naxan kininkininma muxune ma, a xa a liga œwani.

⁹ E xanuntenyaan nama findi nafigiyaan na. E ε mε fe ƣaxin na. Naxan fan, ε na suxu ken!

¹⁰ E ε bode rafan ngaxakedenyaan xanuntenyani, ε yi ε bode binya ki faƣi.

¹¹ E tunnafanna nama findi salayaan na. Koni ε wali Marigin xa wekilœni.

¹² E œewa ε yigina fe ra, ε diƣa tœrœni, ε lu Ala maxandini tun.

¹³ E muxu sariƣanxine goronna tongo e makone yi. E fatan muxune yisuxε.

¹⁴ E duba ε beœœnxœnya muxune xa, ε duba, ε nama dangan ti.

¹⁵ Naxanye œewaxi, ε œewa ne xœn ma. Naxanye wugama, ε wuga ne xœn ma.

¹⁶ E kui feene xa findi kedenna ra ε bode xa. E nama ε waso, koni naxan yo magodoxi ε tin na ma. E nama ε yetε yatε fekolonne ra.

¹⁷ E nama fe ƣaxin ƣœxœ fe ƣaxin na. E kata fe faƣin liga feen na muxune birin yœœ ra yi.

¹⁸ Xa a lanƣε, fanni na fatε ε tan na, lanna xa lu ε nun muxune birin tagi.

¹⁹ N xanuntenne, ε nama ε gbeen ƣœxœ, koni ε a lu Alaa xœlœn ma, amasœto a œœœxi Kitabuni, Marigin naxa, “N tan nan gbeœƣœxœ tiin na. N feene saranma nen e ƣœxœnne ra.”*

²⁰ Koni ε tan xa a liga na kiini: Kitabun naxa, “Xa kamœna i yaxun ma, donseen so a yii. Xa min xœnla a ma, igen so a yii, amasœto xa i na liga a xa, na luma a xa nen alo i tœœ wolonne nan malanma a xunna ma.”†

²¹ I nama tin fe ƣaxin xa i nœ. Koni fœ i xa fe ƣaxin nœ fe faƣin xœn.

13

En xuru mangane ma

¹ Muxun birin xa xuru mangane ma. Amasœto mangaya yo mi na, naxan mi kelixi Ala ma. Mangan naxanye dœxi, a tan nan ne dœxi.

² Nanara, naxan na murutε mangane ma, na murutœxi Alaa yamarin nan ma. Naxanye na ligama, ne kitin nan tima e yetε ma.

³ Fe faƣi rabaan mi gaxuma mangane yœœ ra, koni fœ fe ƣaxi rabana. I waxi i nama gaxu mangan yœœ ra ba? Nayi, fe faƣin liga alogo a xa i matœxœ.

⁴ Amasœto a findixi Alaa walikœœn nan na alogo a xa fe faƣin liga i xa. Koni xa i fe

§ 11:35: 11.35 Yuba 41.3 * 12:19: 12.19 Sariyane 32.35 † 12:20: 12.20 Sandane 25.21-22 * 13:4: 13.4Silanfanna: Sofane yœngeso deœœmana.

ɲaxin liga, gaxu a yεε ra! Bayo silanfanna mi a yii naxi fuu.* Alaa walikεεn nan a ra naxan a xɔlɔn nagodoma fe ɲaxi rabaan ma, a a fe ɲaxin saran a ra.

⁵ Nanara, fɔ ε xa xuru nɛn mangane ma, fa fala e nama i tɔrɔ, na mi a ra, koni alogo i nama i yete yalagi i xaxinli.

⁶ Nanara, ε mudun fima, bayo naxanye e rasuxuma, ne Alaa wanla nan na.

⁷ E muxune donle fi. E lan ε xa mudun sifa yo fi, ε na fi. Xa ε yii seene mudun na a ra, ε na fi, xa binyen na a ra, ε na fi, xa xunnayerenna na a ra, ε na fi.

⁸ Muxu yo a doli nama lu ε ma, fɔ xanun-tenyana ε lan ε xa naxan namara ε bode xa. Naxan na a boden xanu na bata sariyan defe.

⁹ Bayo yamarine naxa, “I nama yalun-yaan liga. I nama faxan ti. I nama muɲan ti. I nama mila ayi.” E nun yamarin dɔnxɛn bonne birin fala yisoxin ni i ra, “I adamadi boden xanu alo i yetena.”†

¹⁰ Xanuntenyaan mi tinɲε fe ɲaxin ma i boden xa mumε! Xanuntenyaan nan sariyan nakamalima.

¹¹ E na suxu bayo ε waxatini ito kolon. Waxatini ito bata fa ε raxulundeni ε xixɔnli, bayo en kisi waxatini so iki dangu en ma dɛnkɛɛyaan fɔlɔ waxatin na.

¹² Kɔεεn bata yanfan, kuye baan bata maso. Nayi, en xεε feene fɔxɔ ra naxanye ligama dimini, en yi kɛnɛn ma yɛngɛ so seene tongo.

¹³ En xa sigan ti alo naxan daxa, alo a lan kɛnɛnni kii naxan yi. En nama haramu sumunne liga, hanma dɔlɔn minna hanma yanga suxuna hanma haramu feene hanma lantareyana hanma xɔxɔlɔnyana.

¹⁴ Koni ε xa Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixin tongo alo ε domana. E nama lu ε mirε ε fati bɛndɛn naxan feene liga feen ma.

14

I nama i ngaxakedenna yalagi

¹ Muxun naxan ma dɛnkɛɛya xurun ε yε, ε xa na yisuxu, ε nama a miriyane matandi.

² Muxuna ndee seen birin donma e dɛnkɛɛyani, koni ndee tan bogi seene nan tun donma e dɛnkɛɛyaan sɛnbɛtareyani.

³ Muxun naxan seen birin donma, na nama muxun naɲaxu naxan bata a dɛɛn gele sa. Naxan a dɛɛn gele saxi, na nama muxun yalagi naxan seen birin donma, amasɔtɔ Ala bata a fan yisuxu.

⁴ Nde i tan na, i tan naxan muxu gbɛtɛna konyin makitima? Xa a bira, hanma xa a ti, na a kanna nan ma. Koni a kelima nɛn, a ti amasɔtɔ a rati sɛnbɛn Marigin yii.

⁵ Muxuna ndee mirixi nɛn, a lɔxɔna nde dangu nde ra. Gbɛtɛye mirixi a ma, a lɔxɔn birin keden. Fɔ birin xa la a miriyaan na nɛn.

⁶ Naxan mirixi a ma, a lɔxɔna nde dangu nde ra, na a ligama Marigin binya feen nan na. Naxan seen birin donma, na fan na ligama Marigin binya feen nan na, amasɔtɔ a barikan birama Ala xa na donsena fe ra. Naxanye gele donsena nde ra, ne na ligama Marigin binya fe nan na. Ne fan barikan birama Ala xa.

⁷ Amasɔtɔ en sese mi en nii ra en yete xa. En sese mi faxama en yete xa.

⁸ Xa en lu en nii ra, en luxi en nii ra Marigin nan xa. Xa en faxes, en faxaxi Marigin nan xa. Nanara, xa en lu en nii ra, hanma xa en faxes, Marigin nan gbee en na.

⁹ Amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin faxaxi nɛn, a keli sayani alogo a xa findi faxes muxune nun niiramane Marigin na.

¹⁰ Koni i tan, nanfera i i ngaxakedenna yalagima? Nanfera i a raɲaxuma? En birin tima nɛn kiti sadeni Ala yetagi.

¹¹ Amasɔtɔ a sɛbɛxi Kitabuni, a naxa, “Marigin naxa,

‘Habadan Ala nan n na,
n bata n kɔlɔ n yete yi,

xinbin birin sinma nɛn n bun ma,

lɛnna birin yi Alaa binyena fe fala.”* ”

¹² En keden kedenna birin en yete dɛntɛgɛma nɛn Ala xa.

I nama muxune ti haken ma

¹³ Nanara, en xa fata en bode yalagin ma. Koni ε kata alogo ε nama fefe liga naxan ε ngaxakedenna ratantanɲε hanma a yi a bira yulubini.

† 13:9: 13.9 A mato Xɔrɔyaan 20.13-17 nun Sariyane 5.17-21 nun Saraxaraline 19.18 kui. * 14:11: 14.11 Esayi 45.23

¹⁴ Bayo n na a kolon, n bata a famu Marigi Yesu barakani fa fala donse yo mi haramuxi a yete ma, koni xa muxuna a miri fa fala a haramuxi, nayi a haramuxi a tan xa.

¹⁵ Xa i ngaxakedenna xoloxi i ya donsenade a fe ra, i mi fa xanuntenya kira xon. Alaa Muxu Sugandixin faxaxi muxun naxan ma fe ra, i nama a liga, na yi halagin soto i ya donseen xon.

¹⁶ Feen naxan fan e tan xa, na nama findi e mafala xunna ra.

¹⁷ Amasoto Alaa Mangayaan mi findixi donseen nun minseen xan na, koni fo tinxinna nun boje xunbenla nun sewana, fata Alaa Nii Sarijanxin na.

¹⁸ Amasoto muxun naxanye birin walima Alaa Muxu Sugandixin xa na kiini, ne rafan Ala ma e nun muxune.

¹⁹ Nanara, feen naxanye findixi boje xunbenla nun en senbe soon na fo en xa ne nan liga.

²⁰ I nama Ala kewanla kala donseen xon. Donseen birin donna daxa, koni donseen naxan muxu gbete birama yulubini, na donseen donna mi daxa.

²¹ A fisa, i nama suben don, i nama manpaan min, i nama fefe liga xa a i ngaxakedenna bire hakeni.

²² I laxi naxan na feni itoe yi, na mara i yete xa Ala yetagi. Sewan na kanna xa naxan mi a yete yalagima a fe raba kiini.

²³ Koni xa naxan sike donsena nde dondeni, na kanna yalagixin na ra Ala xon, amasoto a mi feen ligama denkeleyani. Anu, feen naxan mi ligama denkeleyani, yulubin nan na ra.

15

En misaala tongo Yesu ma

¹ En tan naxanye senbe gbo denkeleyani, a lan en xa dija senbetare kanne bun e denkeleya xuriyani. En nama en yete rafan feen liga,

² fo en xa en boden nafan feen nan naba, en yi fan e ra. Nanara, e sabate denkeleyani.

³ Amasoto Alaa Muxu Sugandixin mi a rafan feene xan liga, koni alo a sebexi

Kitabuni kii naxan yi, a naxa, “E i konbin naxanye tima, ne n tan nan lima.”*

⁴ Amasoto naxan birin sebexi waxati danguxine yi, ne sebexi en xaran feen nan ma, alogo Kitabun xuiin xa tunnafanna nun limaniyaan fi en ma, en yi yigin soto.

⁵ Ala naxan tunnafanna nun limaniyaan fima, na xa e mali, e miriyane yi findi kedenna ra e bode xa, ne yi lan Alaa Muxu Sugandixin Yesu kejaan ma,

⁶ alogo e xa Ala binya miriya kedenna nun xui kedenni, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe.

Xibaru Fajin Siyane birin xa

⁷ E bode yisuxu Alaa binyena fe ra, alo Alaa Muxu Sugandixin e yisuxi kii naxan yi.

⁸ N xa a fala e xa, Alaa Muxu Sugandixin bata findi Yahudiyane walikéen na Alaa jondina fe ra alogo Ala bata en benba nabi singene tuli sa naxan na, a xa na rakamali,

⁹ siya gbete fan yi Ala binya a kininkinina fe ra, alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “Nanara, n ni i tantunma siyane tagi, n yi i xinla binya betini.”†

¹⁰ A mon yi a fala, a naxa, “Siyane, e nun Alaa yamaan xa sewa e bode xon.”‡

¹¹ A mon yi a fala, a naxa, “Siyane birin xa Marigin tantun! Yamane birin xa a batu!”§

¹² Awa, Esayi fan yi a fala, a naxa, “Yese bansonna mon kelima nen alo wudi salenna naxan a maringima, a non soto siyane xun na. Siyane yi e yigi sa a yi.”*

¹³ Nba, Ala naxan yigin kanna ra, na xa e ralugo sewan nun boje xunbenla birin na e denkeleyani alogo e yigin xa lu fari se Alaa Nii Sarijanxin barakani.

Poli a wanla

¹⁴ Ngaxakedenne, n na a kolon fa fala e lugoxi fanna nun fe kolonna birin na. E ne e bode xaran ne.

¹⁵ Koni n bata susu, n yi fena ndee sebe e ma, alogo n mon xa a rabira e ma bayo Ala bata a ragidi n ma,

¹⁶ n yi findi Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikéen na siya gbete xa. N lan n xa wali alo saraxaraliin naxan Alaa falan Xibaru

* 15:3: 15.3 Yaburin 69.10 † 15:9: 15.9 Samuyeli 22.50 nun Yaburin 18.50 ‡ 15:10: 15.10 Sariyane 32.43
§ 15:11: 15.11 Yaburin 117.1 * 15:12: 15.12 Esayi 11.10

Fajin nalima alogo siya gbetene xa findi saraxa se fajin na Ala xa, e rasarijan Alaa Nii Sarijanxin xon.

¹⁷ Nayi, n nɛ n kanbɛ nɛn Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi n ma wanla fe ra Ala xa.

¹⁸ N mi suse falan tiye sese ma fɔ Alaa Muxu Sugandixin bata naxan liga n tan xon, a yi siya gbetene findi Alaa fala suxune ra n kewanle nun n ma falane xon,

¹⁹ e nun senben taxamasenne nun kabanako feene Alaa Nii Sarijanxin senben barakani. Nanara, fɔlɔ Yerusalɛn taan ma han sa dɔxɔ Iliri yamanan na,[†] n bata Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nali na yiren birin yi han a kamali.

²⁰ Na ma, xunnayerenna na a ra n tan xa, n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali na yirene yi Alaa Muxu Sugandixina fe munma kolon denaxanye yi, alogo n nama banxin ti muxu gbete a banxin beten saxin fari.

²¹ A sebexi Kitabuni na kii nin, a naxa, “A fe munma fala naxanye xa singen, ne a toma nɛn. Naxanye munma a fe mɛ singen, ne a famuma nɛn.”[‡]

Siga xonla yi Pɔli suxu Romi yi

²² Na nan n yikalaxi sigadeni ɛ konni.

²³ Koni iki, n ma wanla bata jan yamanani itoe yi. Nanara, xabu jɛɛ wuyaxi n to waxi siga feni ɛ xontɔndenɛn,

²⁴ n yi a miri n xa na liga n nɛma sigɛ Sapɛn yamanani waxatin naxan yi. N yi waxi ɛ to feni n nɛma dangue, ɛ yi n mali n ma sigatini, n waxatidi ti ɛ fɛma, n siga na yamanani.

²⁵ Koni iki, n sigama Yerusalɛn taani, n sa yama sarijanxin mali na.

²⁶ Amasɔtɔ a bata Masedoniya kaane nun Akaya kaane kɛnɛn, e xa e yii malan yiigelitɔne fe ra yama sarijanxin ye Yerusalɛn taani.

²⁷ A e kɛnɛn nɛn e xa na liga, koni a donla mɔn yi e ma. Bayo xa siya gbetene bata Yahudiyane dinan tɔnɔne sɔtɔ, siya gbetene fan lan nɛn e yi Yahudiyane mali e yii seene ra.

²⁸ N na yelin feni ito ra waxatin yi, n yi a tɔnɔn so e yii, n danguma nɛn ɛ konni n nɛma sigɛ Sapɛn yamanani.

²⁹ N na a kolon yati, fa fala n nɛma sigɛ ɛ konni waxatin naxan yi, n sigama Alaa Muxu Sugandixina duba kamalixin nin.

³⁰ Ngaxakedenne, n na ɛ mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli e nun Alaa Nii Sarijanxina xanuntenyani, ɛ xa ɛ yixɔdɔxɔ, ɛ yi Ala maxandi n xa.

³¹ ɛ Ala maxandi n xa alogo a xa n xunba Yudaya denkeleyatarene yii, e nun n wanla naxan kɛma Yerusalɛn taani, na xa rafan yama sarijanxin ma na yi.

³² Nayi, xa Ala tin, n fama sɛwani nɛn ɛ fɛma, en birin yi matabun sɔtɔ en bode xon ma.

³³ Bɔɲɛ xunbenla Ala xa lu ɛ birin xon. Amina.

16

Pɔli a xontɔnna

¹ ɛ en ngaxakeden jaxalanmaan Foyibe yatɛ muxu fajin na, naxan walima Sankire denkeleya yamaan xa.

² ɛ a yisuxu Marigin xinli alo a lan yama sarijanxin tagi kii naxan yi, ɛ a mali kiin birin yi a makoon na lu a ma denaxan yi. A tan yetɛɛn bata muxu wuyaxi mali a gbengbenna n tan.

³ ɛ Pirisila nun Akila xontɔn, n walikɛ bodene Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa.

⁴ E bata susu sayaan na n tan niina fe ra. N keden xa mi barikan birama e xa, siya gbete denkeleya yamane birin barikan birama e xa.

⁵ Denkeleya muxun naxanye e malanma e banxini, ɛ ne fan xontɔn. ɛ n xanuntenna Epayinɛte xontɔn, naxan singe denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma Asi yamanani.

⁶ ɛ Mariyama xontɔn naxan walixi ɛ xa kati!

⁷ ɛ Andironiki nun Yuniyasi xontɔn n kon kaane, nxu nun naxanye sa kasoon na. E yatɛxi xɛrane ye. E singe denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma n tan yeɛ ra.

⁸ ɛ Anpiliyati xontɔn n xa, n xanuntenna Marigini.

⁹ ɛ Yurubani xontɔn n xa, en walikɛ bodena Alaa Muxu Sugandixin xa, e nun n xanuntenna Satakisi.

[†] 15:19: 15.19 Iliri yamanan sa Gireki yamanan sogeteden kɔmɛnna ma. [‡] 15:21: 15.21 Esayi 52.15

¹⁰ E Apelési xǎntǎn naxan a yεtε yita Alaa Muxu Sugandixin gbeen na matoon xǎn. E Arisitobulaa denbayaan xǎntǎn.

¹¹ E Herodiyon xǎntǎn, n kon kaana. E Narisisaa denbayaan muxune xǎntǎn naxanye laxi Marigin na.

¹² E Tirifina nun Tirifosa xǎntǎn, naxanla naxanye walima Marigin xa han! E nun n xanuntenna Pεrasi naxalan gbεtεn naxan walixi Marigin xa han!

¹³ E Rufu xǎntǎn, Marigin naxan sugandixi, e nun a nga, naxan lu alo nga.

¹⁴ E Asinkirite nun Filegon nun Hεrεmε nun Patirobasi nun Herimasi xǎntǎn e nun en ngaxakedenna naxanye e fεma.

¹⁵ E Filologe nun Yuliye xǎntǎn e nun Nere nun a magilεna, e nun Olinpasi nun yama sariɲanxin naxanye birin e fεma.

¹⁶ E bode xǎntǎn ngaxakedenya xǎntǎn sunbuni. Alaa Muxu Sugandixina yamane birin ε xǎntǎnma.

Marakolon dǎnxεne

¹⁷ Ngaxakedenne, n na ε mafanma, ε a liga ε yeren ma muxune fe yi naxanye muxune tagi taxunma, e yi e bira tantanni. E xaranna naxan sǎtǎxi, e na matandima. E masiga ne ra.

¹⁸ Amasǎtǎ na muxu sifane mi walima en Marigina Alaa Muxu Sugandixin xan xa mumε, koni e yεtε rafa feene! E sǎntarene mayendenma e fala faɲine nun e wule matǎxǎ falane ra.

¹⁹ Muxun birin bata a mε a ε Alaa falan suxuma. Nayi, n sεwaxi ε fe ra han, koni n wama nεn ε xa findi xaxilimane ra ε fe faɲin kolon, ε yi fe naxin matanga sǎntareyani.

²⁰ Bǎɲε xunbenla Ala Setana halagima nεn ε sanna bun. En Marigi Yesu xa hinan ε ra.

²¹ N walikε boden Timǎte ε xǎntǎn e nun Lusiyusu nun Yason nun Sosipateri, n kon kaane.

²² N tan, Teritiyusi nan kεdini ito sεbεxi Pǎli xa, n fan bata ε xǎntǎn Marigin xinli.*

²³ Gayi ε xǎntǎn, nxu nun dεnkeleya yamaan birin yatigina. Erasite, taan gbeti ramarana e nun en ngaxakedenna Kuwaratusi ε xǎntǎn.

²⁴ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinan ε ra. Amina.

Ala maxandin nun Ala tantunna

²⁵ Ala naxan nǎε ε sεnbε soε n ma Xibaru Faji raliin xǎn, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe kawandi baan xǎn, fata na wundo feen kolonna ra naxan yi luxunxi to mi na ra,

²⁶ naxan bata mini kεnεnni iki nabine kitabune xǎn, fata habadan Ala yamarin na fa fala a xa rali siyane birin ma e yi dεnkeleya a ma, e yi a xuiin suxu,

²⁷ Ala naxan keden pe fe kolonna ra, en xa na Ala binya Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani habadan! Amina.

* 16:22: 16.22 Teritiyusi nan Pǎli xuiin sεbε a xa. Yanyina nde a wanla nan yi sεbeli tiin na.

Kɛdi Singen Korɛnti Kaane Ma Pɔli Alaa Falan Kɛdi Singena Korɛnti Kaane Ma

Pɔli a xɛrayaan sigatiin firindenɪ, a yi kike fu nun solomasɛɛ raba Girɛkine konni Korɛnti taani. A dɛnkɛɛya yamaan malanna naxan fɔlɔ na, na muxune yi findixi siya gbɛtɛne nan na naxanye yi suxure batuni nun.

Na waxatini Korɛnti taan yi sabatixi han, fata a kunki tide firinne ra. Yulayaan yi sabatixi han! Namun feene fan yi sabatixi. Dunuɓa fe kolonna xaranna nun suxure batu feene fan yi sabatixi. Fe ɲaxin nun sɔn ɲaxin fan yi gbo. Nayi, na feene yi dɛnkɛɛya yama nɛnɛn dɛxɔn ma, ne yi e mabandunma kiin birin yi. En na a toma nɛn nayi fa fala na kɔntɔfili wuyaxi ti nɛn xɛraan ma.

Pɔli keli xanbini na, a yi kɔntɔfili fe wuyaxi mɛ lan mɛn kaane dɛnkɛɛya yamaan ma. Nayi, a yi kɛdin sɛbɛ han naanin ɲɔxɔn. Firin yi ne yɛ naxanye ramaraxi Kitabun kui. Koni a dɔnxɛ firinna naxanye mi fa en yii to, ne fe falaxi Korɛnti Kaane Kɛdine kui a Singena, keli a sora 5.9-13. E fe mɔn falaxi a kɛdin firinden kui a sora 2.3 e nun a sora 7.8. Kɛdi firinna naxanye Kitabun kui, ne sɛbɛxi Pɔli a xɛraya sigatiin saxanden nin, a singen sɛbɛxi Efɛsi taani (a mato Korɛnti Kaane Kɛdi Singen sora 16.8), a firinden sɛbɛxi Efɛsi taani hanma Masedoniya yi.

Kɛdi singen kui naxan sɛbɛ Korɛnti kaane ma, a yelin xanbini xɔntɔnna tiyɛ, a yi wali fapi kolonna ti Ala maxandini (1.1 han 9), Pɔli yi a fala mɛn kaane xa, a e xa mayitaxunna ɲan naxan e tagi (1.10 han 4.21), e fe ɲaxin ɲan yamani (sora 5), e yi ba e feene raliyɛ siya gbɛtɛne kiti sadene yi (6.1 han 11). A mɔn a yitama dɛnkɛɛya muxune lanma e xa e fati bɛndɛn nawali kii naxan yi (6.12 han 20). Na xanbi ra, a mɔn yi mɛn kaane maxɔdin wuyaxi yabi, lan feni itoe ma:

- Futu tiina (sora 7)

- Subena fe naxan baxi saraxan na suxu-rene xa, e nun muxun lan a xa a yetɛ suxu

kii naxan yi lan suxure batu feene nun namun fonne ma (8.1 han 11.1)

- Dɛnkɛɛya yamaan malanna nun Marigina ximɛnna fe (11.2 han 34)

- Alaa Nii Sariɲanxina kiseene fe (sora 12 han 14)

- Faxa muxune keli fena sayani (sora 15)

Kɛdin naɲanxi xibaruna nde nan ma alo xɛrana wanle nun xɔntɔnne (sora 16). Dunuɓa kɔntɔfili feni itoe birin yi, xɛrana a yitama nɛn Yesu nɔɛ muxune kɔntɔfili feene bɛ e ma kii naxan yi, a a xanun-tenyaan nan kiraan na naxan dangu feen birin na (sora 13).

¹ N tan Pɔli, Ala naxan xilixi a sagoni, a yi n findi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xɛraan na, nxu nun en ngaxakedenna Sosaten nan ito sɛbɛma ɛ ma.

² Nxu yi a rasiga Alaa dɛnkɛɛya yamaan ma Korɛnti taani, muxun naxanye bata rasariɲan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, naxanye xilixi alogo e xa findi yama sariɲanxin na, e nun muxun naxanye birin Ala maxandima yiren birin yi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, e Marigina, e nun nxu fan gbeenaa.

³ En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɲɛ xunbenla fi ɛ ma.

Barika Birana Ala xa

⁴ N barikan birama Ala xa ɛ fe ra waxatin birin amasɔtɔ a bata hinanna fi ɛ ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁵ Amasɔtɔ ɛ feene birin bata sabati Yesu barakani, a yi ɛ mali falan nun ɛ fe kolonni.

⁶ Amasɔtɔ nxɔ sereyaan bata rakamali ɛ yi Alaa Muxu Sugandixin fe ra.

⁷ Nayi, Alaa kise yo mi dasaxi ɛ ma ɛ nɛma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin mame han a mini kɛnɛnni.

⁸ A mɔn ɛ marama nɛn ken, han waxati raɲanna alogo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin nama fɛ yo li ɛ ra a Fa Lɔxɔni.

⁹ Ala naxan ɛ xilixi alogo ɛ nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa lan ɛ bode ma, na tinxin.

Mayitaxunna dɛnkɛɛya yamani

¹⁰ Ngaxakedenne, n na ɛ mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, ɛ birin xa lan ɛ bode ma, alogo ɛ nama yitaxun. ɛ findi muxu kedenna ra, ɛ

miriyane nun ε kui feene yi findi kedenna ra.

¹¹ Amasotō ngaxakedenne, n bata a kolon Kilowe kon kaane xōn, a lantareyana ε tagi.

¹² N waxi naxan fala feni, na ni i ra: muxuna ndee a falama ε ye, e naxa, “N tan Pōli nan fōxō ra.” Bonna naxa, “N tan Apolosi nan fōxō ra.” Bonna fan naxa, “N tan Piyeri nan fōxō ra.” Nde gbete fan naxa, “N tan Alaa Muxu Sugandixin nan fōxō ra.”

¹³ Alaa Muxu Sugandixini taxunxin na a ra ba? Pōli nan gbangban wudin ma ε xa ba? E rafuxi igeni Pōli nan xili yi ba?

¹⁴ N barikan birama Ala xa fa fala n mi ε sese rafuxi igeni ε tubi xinla ma fō Kirisipu nun Gayi

¹⁵ alogo muxu yo nama a fala fa fala ε rafuxi n xinla nin.

¹⁶ N bata yi Esitefana nun a kon kaane fan nafu. Koni n mi fa a kolon xa n bata muxu gbete rafu.

¹⁷ Alaa Muxu Sugandixin mi n xexi, a n xa marafuun ti. A n xexi nen, a n xa sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali, anu, n mi na ligama adamadiine lōnni falane xōn alogo Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin* senben nama ba a ra na yi.

Xaxilimayaan nun xaxilitareyana

¹⁸ Yesu faxa fena wudin ma, na findixi xaxilitareyaan nan na muxune xa naxanye halagima. Koni Ala en tan naxanye rakisima, a findixi Ala senben nan na en tan xa.

¹⁹ Ito nan sebexi Kitabun kui: “N fe kolonne fe kolonna kalama nen, n yi xaxilimane xaxilimayani fu.”†

²⁰ Fe kolonna minen yi? Sariya karamoxon minen yi? Waxatini ito muxu lōnnixin minen yi? Dunuḡa muxune nun e fe kolonna mi Ala kolonxi a fe kolonni. Ala mi dunuḡa fe kolonna findixi daxuyaana na ba?

²¹ Amasotō Alaa fe kolonna mi tinxi dunuḡa muxune xa Ala kolon e fe kolonni. A Ala kenēnxi nen a xa muxu denkeleyaxine rakisi kawandini ito xōn naxan luxi alo daxuyana yamaan xa.

²² Yahudiyane taxamasenne maxōdinma, Girekine fe kolonna fenma.

²³ Koni Alaa Muxu Sugandixin gbangban feen wudin ma, en na nan ma fe kawandi bama. Yahudiyane mi tinma na nan me, e nun daxuyaana na a ra siya gbete xa.

²⁴ Koni Ala bata naxanye xili, xa a findi Yahudiyana na hanma Girekina, Alaa Muxu Sugandixin findixi Ala senben nun a fe kolonna nan na, na kanne xa.

²⁵ Amasotō hali Alaa fena ndee nun daxuyaana maliga, na daxuyaana dangu muxune fe kolonna ra. Hali Alaa fena ndee nun senbetareyaana maliga, na senbetareyaana gbo muxune senben xa.

²⁶ Ngaxakedenne, ε miri a ma, ε yi findixi muxun sifan naxanye ra Ala ε xilixi waxatin naxan yi. Fe kolon wuyaxi mi yi ε ye adamadiine yeε ra yi. Senbema wuyaxi mi yi ε ye, denbaya barakaxi wuyaxi mi yi ε ye.

²⁷ Koni naxan ma fe findixi daxuyaana na dunuḡa muxune xa, Ala na nan sugandixi a xa fe kolonne rayagi. Naxan findixi senbetaren na dunuḡa muxune xa, a na nan sugandixi alogo a xa senbemaneyagi.

²⁸ Dunuḡa muxune yoxi naxan ma, e yi a rapaxu, e yi a bote raba, e mi naxan yatexi se ra, Ala na nan sugandixi a xa dunuḡa se yatexine halagi.

²⁹ Nayi, adamadi yo mi nōε a yete matōxe Ala yetagi.

³⁰ Koni Ala bata ε kafu a Muxu Sugandixin Yesu ma, a yi a findi en ma fe kolonna ra fata Ala ra, e nun en ma tinxinna nun sariḡanna nun xunbana.

³¹ Nanara, a sebexi Kitabun kui, a naxa, “Xa muxun naxan a yete matōxōma, a xa a yete matōxō Marigina fe ra.”‡

2

Yesu gbangban feen wudin ma

¹ Ngaxakedenne, n to fa ε fema n xa fa Alaa fe sereyaana ba ε xa, n mi fala tilinxi ti ε xa fe kolonni.

² Amasotō n na a ragidi nen fa fala n nama fefe kolon ε tagi, fō Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe, naxan gbangban wudin ma.

* **1:17: 1.17** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu sayaana findixi **senben** nan na naxan habadan nii rakisina fima muxune ma. Yesu gbangban wudin naxan ma, na bata findi kisin taxamasenna ra.

† **1:19: 1.19** Esayi 29.14 ‡ **1:31: 1.31** A mato Yeremi 9.22-23 kui.

³ Nanara, n yi ε fεma senbetareyani, n yi xuruxurunma gaxuni.

⁴ N yi xaranna nun kawandin naxan tima, n mi yi katama muxune mabandundeni adamadiine fe kolonna xan xɔn, fɔ Alaa Nii Sarijanxin senbena,

⁵ alogo ε nama denkeleya adamadiine fe kolonna ma, fɔ Ala senbena.

Alaa fe kolonna

⁶ Anu, naxanye denkeleyaan bata kɔxɔ, nxu ne xaranma fe kolonna nde ma. Koni dunuɔa ito fe kolonna mi a ra, hanma dunuɔa kuntigine* gbeenaa, naxanye halagima.

⁷ Nxu tan Alaa fe kolonna wundo feen nan yebama, naxan yi luxunxi, koni Ala bata yi naxan nagidi en ma en ma binyena fe ra, benun dunuɔa xa da.

⁸ Dunuɔa kuntigi yo mi na fe kolonna kolonxi. Xa e yi a kolon, e mi yi Marigin binyen kanna gbangbanje wudin ma nun.

⁹ Koni alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa,

“Ala feen naxan yitɔnxi a xanu muxune yeε ra,

yeεn munma na to, tunla munma na mε, muxun xaxinla munma na yeε to.”†

¹⁰ Koni Ala bata a makenen en tan xa a Nii Sarijanxin barakani. Alaa Nii Sarijanxin feen birin bunna fenma hali Alaa fe tilinxine.

¹¹ Amasɔtɔ nde muxune ye naxan nɔε muxun kui feen kolonje, ba a yete nii yi feen na naxan na kanna fatini. Na kiini, Alaa Nii Sarijanxin nan fan Alaa feene birin kolon.

¹² En mi dunuɔa ito xaxinla xan sɔtɔxi, koni fɔ Alaa Nii Sarijanxina, Ala naxan nafaxi, alogo Ala seen naxanye birin fixi en ma, en xa ne kolon.

¹³ Nxu na feene nan falama, naxanye mi findixi muxune fe kolonne xaranne ra, koni fɔ Alaa Nii Sarijanxina xaranna. Nxu Alaa Niina feene yebama na kanna nan xa, na niin naxan yi.

¹⁴ Koni Alaa Nii Sarijanxin mi muxun naxan yi, na kanna mi Alaa Niina feene suxe mumε. Daxuya feene nan ne ra a yeε

ra yi, a mi nɔε e famunje. Amasɔtɔ Alaa feene kolonma a Nii Sarijanxin nan xɔn.

¹⁵ Alaa Nii Sarijanxin muxun naxan bɔje yi, na kanna nɔε feene birin tagi rabe nen, koni muxu yo mi nɔε na kanna feene kolonje.

¹⁶ Amasɔtɔ, a sebexi Kitabuni, a naxa, “Nde nɔε Marigina miriyane kolonje alogo a xa a kawandi a yi a rakɔta?”‡ Koni en tan, Alaa Muxu Sugandixina miriyana en yi.

3

Alaa walikene fe

¹ Ngaxakedenne, n mi yi nɔε falan tiye ε xa alo muxun naxanye kɔxɔxi Alaa feene yi, koni alo dunuɔa muxune alo muxun naxanye dii jɔreyani Alaa Muxu Sugandixina feene yi.

² N bata xaranna fi ε ma naxan luxi alo xije igena, donse xɔdɛxɛn mi yi a ra, bayo ε mi yi nɔε a rasuxe. Koni hali iki, ε mi a nɔε singen.

³ Amasɔtɔ ε mɔn luxi nen alo dunuɔa muxune. Bayo xɔxɔlɔnyaan nun lantareyana ε tagi. Na mi a yitaxi ba fa fala a dunuɔa muxune nan ε tan na naxanye sigan tima alo adamadiin bonne?

⁴ E tan nde keden na a fala, a naxa, “N tan, Pɔli nan gbee n na,” boden yi a fala, a naxa, “N tan, Apolosi nan gbee n na,” adamadiyaan feene xa mi ne ra ba?

⁵ Nde Apolosi ra? Nde Pɔli ra? Alaa walikɛn nan tun nxu tan na, naxanye ε malixi ε denkeleya. Birin a wanla rakamalima nen Marigin naxan soxi a yii.

⁶ N sansiin si nen, Apolosi nan yi a ige sama, koni Ala nan a rasabati.

⁷ Na kiini, sese mi sansiin si muxun nun a ige sa muxun na fɔ Ala naxan a rasabatima.

⁸ Sansiin si muxun nun a ige sa muxun birin lan, Ala ne keden kedenna birin saranma nen lan e wanla yatɛn ma.

⁹ Amasɔtɔ nxu findixi walikene nan na, naxanye nun Ala walima. E tan findixi Alaa xɛn nan na, xanamu, Alaa banxina.

¹⁰ Ala bata a ragidi n ma a hinanni, n yi wali a xa alo banxi tiin naxan fatan, n

* 2:6: 2.6 Yanyina nde Pɔli falan tima *dunuɔa kuntigi* naxine nan ma e nun Setana yinnan naxanye na kuntigine naxine senben binla ra. † 2:9: 2.9 A mato Esayi 64.3 kui. ‡ 2:16: 2.16 Esayi 40.13

yi banxin beten sa. Iki, muxu gbete bata banxin ti na fari. Koni fɔ birin xa a liga a yeren ma na banxin ti feni.

¹¹ Amasoto banxi tiin mi nɔe banxi beten saxin maxete, bayo a bata yelin beten se. Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan a beten saxin na.

¹² Koni, xa muxu yo banxin ti na beten saxin fari, a xema banxin ti, hanma gbeti daxina, hanma bɔxɔ bun nafunle, hanma wudina, hanma sexena,

¹³ birin wali xonna makenenma nen Yesu Fa Lɔxoni. Amasoto teen nan fama, na yi muxun birin wali funfun mayita, xa a fan, xa a mi fan.

¹⁴ Xa muxun wanla nde ke teen mi naxan halage, na kanna na saranna sotoma nen.

¹⁵ Koni xa muxun wali xonna gan, a bata bono na yi. A yeteen kisima nen, koni a luma nen alo muxun na dangu teen xun ma.

¹⁶ E mi a kolon ba, fa fala a e findixi Ala Batu Banxin nan na, Alaa Nii Sarijanxin doxodena?

¹⁷ Nanara, xa muxu yo Ala Batu Banxin kala, Ala na kanna halagima nen. Amasoto Ala Batu Banxin sarijan, e tan yeteen nan Ala Batu Banxin na.

¹⁸ Nanara, muxu yo nama a yete mayenden. Xa muxuna nde e tagi naxan a mirima fa fala a fe kolonna nan a tan na dunuɔa muxune yee ra yi, a yi lan nen, na kanna xa a yete yate xaxilitaren na, alogo a xa findi fe kolonna yatin na.

¹⁹ Amasoto dunuɔa fe kolonna findixi daxuyaana nan na Ala yee ra yi, alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, "Ala xaxilimane suxuma e yetena kotene nan xon."*

²⁰ A mon naxa yire gbete yi, "Marigin fe kolonne miriyane kolon fe fuune nan na."†

²¹ Nanara, muxu yo nama a kanba adamadiine yi sonon! Amasoto e tan nan gbee itoe birin na:

²² Poli yo, Apolosi yo, Piyeri yo, dunuɔa ito yo, siimayana hanma faxana, waxatini ito hanma naxan fama, e gbeen nan e birin na,

²³ koni Alaa Muxu Sugandixin nan fan gbee e tan na, Ala nan fan gbee Yesu ra.

4

Yesu a xerane

¹ Na kui, muxune xa nxu yate Alaa Muxu Sugandixina walikene nan na, Alaa wundo feene taxuxi naxanye ra.

² Nba, tinxinna nan maxodinxi walikenna ma.

³ Na mi fefe ra n tan xa, xa e tan n yalagi hanma adamadiine kiti sadena nde. N tan yeteen mi nɔe n yete yalage,

⁴ bayo n xaxinla mi n yalagixi. Koni na mi a lige a n tinxin, bayo Marigin nan n makitima.

⁵ Nanara, e nama kitin sa benun a waxati saxin xa a li, benun Marigin xa fa, naxan dimin fe luxunxine raminima kenenni, a yi bonje yi feene makenen. Nayi, birin a binyen sote Ala yii.

⁶ Ngaxakedenne, n na feene birin falaxi n yete nun Apolosi ma e tan nan ma fe ra alogo nxɔ misaala xa sandani ito bunna yita e ra fa fala "E nama dangu fe sebexine ra." E yi waso ayi, e muxune rafisa e bode xa.

⁷ Nanse i tan danguxi bodene ra? Nanse i yii, naxan mi soxi i yii? Xa a soxi i yii nen, nanfera i fa i yete matoxoma alo i tan yeteen nan a sotoxi?

⁸ E bata wasa sinma! E bata findi nafulu kanne ra sinma! E bata findi mangane ra, hali nxu tan mi naxan sotoxi. A yi rafanje n ma e xa findi mangane ra yati alogo nxu fan xa findi a ra e xon.

⁹ Amasoto n yengi yi a ma fa fala Ala bata nxu tan xerane lu xanbin na alo muxu suxin naxanye yalagixi e xa faxa yamaan yee ramaxa seen na, nxu to bata findi mato seen na dunuɔa muxune birin yetagi e nun malekane.

¹⁰ Daxun nan nxu tan na Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Koni xaxilimaan nan e tan na Alaa Muxu Sugandixini. Senbe mi nxu tan na, koni e tan, senbena e tan na. E tan binyaxi, koni nxu tan yarabixi.

¹¹ Kamena nxu suxuma han iki yeteni e nun min xonla nun marabenna. Nxu jaxankataxi, sigatiin nan fa nxu ra.

¹² Nxu taganma wale nxu yiine ra. E na nxu danga, nxu duba e xa. E na nxu besenxonya, nxu limaniya.

¹³ E na nxu mafala, nxu tan yi e ralimaniya. Nxu bata findi dunuɔa nama

* 3:19: 3.19 A mato Yuba 5.13 kui. † 3:20: 3.20 Yaburin 94.11

bōxōn daxin na alo se xōsixine han iki.

¹⁴ N mi ito sēbēxi ε ma alogo n xa ε rayagi, koni alogo n xa ε rakolon alo n xanunten diine.

¹⁵ Amasōtō hali karamōxō wuli fu yi tixi ε yēε ra nun naxanye ε xaranma Alaa Muxu Sugandixina fe ma, fafe keden peen nan ε xa. Amasōtō n bata findi ε fafe ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, n Yesu a fe Xibaru Fajin nali ε ma.

¹⁶ Nanara, n na ε mafanma, ε xa n naliga.

¹⁷ N Timōte rasigama ε ma na nan ma. N nafan diin nan a tan na e nun tōgōndiya muxuna Marigina fe yi. A n ma kirane rabirama ε ma nēn Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, n dēnkeleya yamane birin xaranma naxanye ma yiren birin yi.

¹⁸ E tan ndee ε yetε yigboma, a n mi fa fama ε fēma sōnōn.

¹⁹ Koni xa Marigin tin, n fama nēn ε fēma iki sa. Nayi, n fama nēn na muxu wasoxine sēnbēn kolondeni, hali e falan gbansanna mi a ra.

²⁰ Amasōtō falan xa mi Alaa Mangayaan na, fō sēnbēna.

²¹ Nanse rafan ε ma? N xa fa bosaan na ε yēε ra? Hanma xanuntenyaan nun limaniyana?

5

Yalunyana fe

¹ Nba, e a falama fa fala a muxuna ndee yanga suxuni ε tagi. Na yanga suxu kiin jaxu kati, hali dēnkeleyatarene mi na jōxōnna ligama. Muxuna nde bata a nga xuri tongo.

² Hali na, ε mōn ε wasoma! A yi lan nun, ε xa sunu na ma, muxun naxan na fe sifan ligaxi, ε yi na ba ε tagi.

³ Hali n gbindin mi ε fēma koni n xaxili ε xōn. Muxun naxan bata na fe sifan liga, n bata yelin na kanna yalagε alo n nēma yi ε fēma.

⁴ E na ε malan Marigi Yesu xinli, n fan xaxili ε xōn ma, Marigi Yesu sēnbēn fan ε xōn ma,

⁵ na waxatini, ε na kanna kedi ε tagi, a lu Setana yii, alogo a fati bēndēn nafan feene xa kala, a niin yi kisi Marigin Fa Lōxōni.

⁶ E yetε matōxōn mi fan mumε! E mi a kolon ba, fa fala a “Buru rate sena* ndedi nan buru fujin birin natema?”

⁷ Nayi, ε yetε rasarijan! E haken ba ε tagi naxan luxi ε yε alo buru rate se fonna buru xunni. E lu alo buru nēnēn naxan mi basanxi se gbete ra. Amasōtō Alaa Muxu Sugandixin bata fāxa en xa alo Halagi Tiin Dangu Lōxōn† saraxa yēxēna‡.

⁸ Nayi, en xa na sanla raba a kiini. En nama a liga buru rate se fonna ra naxan luxi alo marajaxun nun fe jaxina. Koni en xa a liga alo buru rate seen mi basanxi burun naxan na, sarijanna nun jōndini.§

⁹ N na a sēbē nēn ε ma n ma kedin kui, a ε nama ε nun yanga suxune malan.

¹⁰ Koni n mi a falaxi dunuṗa ito muxune xan ma fe ra, naxanye yanga suxuni, hanma milantenne hanma kansun tiine hanma suxure batune. Xa a yi na kii nin nun, fō ε mini dunuṗa yi feu!

¹¹ Iki, n na a sēbēma ε ma fa fala, muxun naxanye bata e yetε findi dēnkeleya muxune ra, koni e lu yanga suxuni, hanma milantenyana, hanma suxure batuna, hanma nāfigiyana, hanma dōlō minna hanma kansun tina. Hali ε nun ne nama ε yii malan donse dondeni.

¹² Anu, n tan ma wali mi a ra, n yi dēnkeleyatarene makiti. Koni ε tan xa mi lan ε yi dēnkeleya yamaan muxune makiti ba?

¹³ Ala nan dēnkeleyatarene kitine bolonma. A sēbēxi Kitabuni, a naxa, “E xa muxu jaxin kedi ε tagi.”*

6

Kitina ngaxakedenmane tagi

¹ Xa yēngēn muxu firinna tagi dēnkeleya yamani, nanfera ε tinma na kitin xa sa tinxintarene tagi, benun a xa sa yama sarijanxin tagi?

* **5:6: 5.6buru rate sena:** Lebēna na a ra naxan burun nagboma ayi. † **5:7: 5.7Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla:** Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nēn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin fāxa kōε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dε wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xōrōyaan 12.1-13 kui. ‡ **5:7: 5.7** A mato Xōrōyaan 13.7 nun 12.21 kui. § **5:8: 5.8** A mato Xōrōyaan 12.15-20 nun Sariyane 16.3 kui. * **5:13: 5.13** Sariyane 17.7

² E mi a kolon ba, fa fala yama sarijanxin dunuṗaa kitin sama nēn? Nba, xa ε dunuṗa kitine sama nēn, nanfera ε mi nōε fe xuridine kitin sε?

³ E mi a kolon ba fa fala a en tan nan malekane makitima? En fa taganṗe dunuṗa ito feene ma nayi ba?

⁴ Nba, xa yengene ε tagi dunuṗa feene ma, ε muxune dōxe kitisane ra nayi naxanye mi binyaxi denkeleya yamaan tagi ba?

⁵ N na ε yagi feen nan falama nayi. Na bunna nēn ba, fa fala fe kolon yo mi ε tagi naxan nōε denkeleya muxu firinna tagi kitin sε?

⁶ Koni denkeleya muxuna nde bata a ngaxakedenna nde xili kitini denkeleyatarene konni denkeleyatarene yεε xōri!

⁷ Xa kitine ε tagi, bōnōn nan na ra. Benun na xa liga, a mi yi lan ba, ε xa tin tinxintareyaan yi liga ε ra nayi? Nayi, ε mi yi lan ba, ε tin kansunna ma?

⁸ Koni ε tan yetēn nan tinxintareyaan ligama, ε yi ε ngaxakedenmane yii seene kansun.

⁹ E mi a kolon ba fa fala tinxintarene mi kēen sōtōma Alaa Mangayani? E nama ε yetε mayenden. Yanga suxune hanma suxure batune hanma yalundene hanma xēmen naxanye kafuma e bode ma,

¹⁰ hanma muṗadene hanma milantenne hanma dōlō minne, hanma nāfigine, hanma kansun tiine, ne sese mi kēen sōtōma Alaa Mangayani.

¹¹ E tan ndee yi na kii nin nun, koni ε yulubine bata xafari, ε rasarijan, ε yi findi muxu tinxinxine ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli a Nii Sarijanxin barakani.

E Ala binya ε fati bendeni

¹² E a falama nēn, ε naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni tōnō mi feen birin na. E naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni n tan mi tinṗe luyε sese a konyiya bun.

¹³ E mōn a falama, ε naxa, “Kuiin nan gbee donseen na, donseen nan fan gbee kuiin na.” Koni Ala e firinna birin halagima nēn. Muxun fati benden mi rafalaxi yanga suxun xan xili yi bayo Marigin nan gbee fati benden na, e nun Marigin fan fati benden nan xa.

¹⁴ Ala bata Marigin nakeli sayani, a en tan fan nakelima nēn a senbeni.

¹⁵ E mi a kolon ba fa fala a ε fati benden findixi Alaa Muxu Sugandixin fati benden yirena nde nan na? Nayi, n lan n xa Marigin fati benden din yalunden fatin na ba? En-εn de!

¹⁶ E mi a kolon ba fa fala xēmen naxan nun ṗaxalan yalunden kafuma, a ne bata findi fati bendε kedenna ra? Na ma, a sēbexi Kitabuni: Ne firinna bata findi fati bendε kedenna ra.*

¹⁷ Koni naxan a yetε tugunma Marigin na, na nun Marigin findima nēn kedenna ra.

¹⁸ E gi yanga suxun bun. Muxun yulubi gbeten naxanye ligama ne mi a fati bendeni, koni muxun naxan yangan suxuma na yulubin ligama a yetε fati benden nan xili ma.

¹⁹ E mi a kolon ba fa fala Alaa Nii Sarijanxin Batu Banxin nan ε fati benden na, Niin naxan ε yi, Ala naxan fixi ε ma? E gbee mi ε fati benden na.

²⁰ Amasōtō a ε xunbaxi sare xōdexen nan na. Nayi, ε Ala binya ε fati bendeni.

7

Futu feen maxōdinna

¹ E naxan falaxi ε kedin kui, en fa na ma fa fala xa a lan xēmen nama ṗaxanla tongo.

² Anu, yanga suxun to bata gbo ayi, a lan xēmen birin xa ṗaxalan keden futu a yetε xa. Xēmen birin ma ṗaxalan xa lu a yii, ṗaxanla birin ma xēme yi lu a yii.

³ Xēmen lan a xa naxan liga a ṗaxanla xa, a xa na liga a xa. Naxanla fan na kii nin a xēmen xa.

⁴ Naxanla sago mi a yetε fati bendeni fō a xēmena. Na kiini, xēmen fan sago mi a yetε fati bendeni fō a ṗaxanla.

⁵ E nama tondi ε bode ra fō xa ε firinna bata waxatina nde sa lan na fe ma alogo ε xa lu Ala maxandε. Na xanbi ra, ε mōn yi lu ε bode ra alogo Setana nama ε ratantan ε yetε suxutareyaan xōn.

⁶ N tinxī naxan ma n na nan falama na ra. A mi findixi yamarin xan na.

⁷ N yi wama nēn, birin xa findi ṗaxalan dōxōtaren na alo n tan, koni birin nun a kiseen na a ra Ala xōn. Nde na ito sōtō, nde fan yi nde gbete sōtō.

* 6:16: 6.16 Dunuṗa Fōlōn 2.24

⁸ Nba, naxanye mi futun bun e nun kaɲa gilene, n ni ito nan falama ne fe yi. A lan e xa lu e danna alo n tan.

⁹ Koni xa e mi nɔɛ e yete suxe, a lan nen e xa lu futun bun, amasoto na fisa benun e xa lu kunfa gbeeni.

¹⁰ Nba, naxanye futun bun, n yamarini ito fima ne nan ma fe ra. N tan mi a ra fo Marigina. Naxanla nama a me a xemen na.

¹¹ Xa a a me a xemen na, a nama dɔxo xeme gbete xon. Xanamu, e nun a xemen tagin xa yiton. Xemen fan nama a paxanla rame.

¹² N ni ito nan falama muxun bonne xa. N tan nan a falama, Marigina falan mi a ra. Xa paxalan denkeleyatarena nde xeme denkeleyaxina nde yii, xa paxanla tin a e xa lu e bode ra, a mi lan xemen yi a me a ra.

¹³ Xa paxalan denkeleyaxina nde dɔxi xeme denkeleyatarena nde xon, xa xemen tin a e xa lu e bode ra, a mi lan paxanla yi a me a ra.

¹⁴ Amasoto xeme denkeleyataren bata rasarijan a paxanla xon. Na kiini paxalan denkeleyataren fan bata rasarijan a xeme denkeleyaxin xon. Xa na mi yi a ra nun, e diine yi findima nen muxu saripantarene ra, anu jondin naxan na e rasarijanxi.

¹⁵ Koni xa denkeleyataren waxi a me feni a xemen na hanma a paxanla ra, a lu a xa siga. Denkeleya muxun mi fa xidixi nayi a na findi xemen na hanma paxanla. Amasoto Ala en xilixi bɔɲe xunbenla nin.

¹⁶ Amasoto i tan paxanla, i a kolonma di, xa i nɔɛ i ya xemen nakise? I tan xemena, i a kolonma di, xa i nɔɛ i ya paxanla rakise?

Birin xa lu Ala fe ragidixini

¹⁷ Ba na ra, birin xa lu a kiini alo Marigina a ragidixi a ma kii naxan yi Ala a xili waxatin naxan yi. N yamarini ito nan soxi denkeleya yamane birin yii.

¹⁸ Alo misaali itoe: Xa xemena nde yi banxulanxi Ala a xili waxatin naxan yi, a nama a banxulanya luxun. Koni xa nde gbete mi yi banxulanxi benun Ala xa a xili, a nama tin sonon, a xa banxulan.

¹⁹ Amasoto xa i banxulanxi, xa i mi banxulanxi, fefe mi na ra fo i xa Alaa yamarine nan suxu.

²⁰ Birin xa lu a kiini alo a yi kii naxan yi benun Ala xa a xili.

²¹ Ala i xili waxatin naxan yi, xa konyin nan yi i tan na, i nama xamin na ra. Koni xa i nɔɛ feren sote i xoroya, na liga.

²² Amasoto Marigin bata konyin naxan xili, Marigina xoron nan na ra. Ala bata xoron naxan xili, na fan bata findi a Muxu Sugandixina konyin na.

²³ Ala e saraxi sare xodexen nan na. E nama findi adamadiine konyine ra.

²⁴ Ngaxakedenne, e keden kedenna birin xa lu e kiini Ala yetagi alo e yi kii naxan yi benun Ala xa e xili.

Muxun naxanye mi futun bun e nun kaɲa gilene fe

²⁵ Muxun naxanye mi futun bun, e naxan sebexi ne fe ra, en fa na ma. Marigina yamarin xa mi ito ra, koni Ala to bata n findi tinxin muxun na a kininkininni, n na n ma miriyaan nan falama.

²⁶ Tɔro waxatini ito yi, a lan nen muxun xa lu alo a kii naxan yi.

²⁷ Xa paxanla i yii, i nama kata fa fala i xa a bejin. Xa paxalantare kanna nan i ra, i nama paxanla fen.

²⁸ Koni xa i futun ti, yulubin mi na ra. Xa sungutunna dɔxo xeme taa ra, yulubin mi na ra. Koni naxanye futun tixi, ne tɔro wuyaxi sotoma nen e dunuɲa yi gidini, n waxi n xa ne masiga e ra.

²⁹ Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra. Waxatin mi fa xunkuya sonon. Folo iki ma, paxalan kanne xa lu alo paxalan mi e yii.

³⁰ Muxun naxanye wugama, e xa liga alo e mi yi wugama. Muxun naxanye sewaxi, e xa liga alo e mi yi sewaxi. Naxanye bata saren so, ne xa liga alo e mi se ramarama.

³¹ Muxun naxanye dunuɲa seene rawalima, e xa liga alo e mi tonɔ sotoma e yi. Amasoto dunuɲa ito danguma nen.

³² Nba, a xoli n ma nen e xa xoroya xam-inna birin ma. Naxalantare kanna a joxo luma Marigina wanla nan tun xon alogo a xa Marigin nan kenon.

³³ Koni paxalan kanna a joxo luma dunuɲa feene nan xon alogo a xa a paxanla kenon.

³⁴ Nayi, a feene yitaxunxin na a ra. Naxanla naxan fan mi futuxi hanma sungutunna, ne joxo luma Marigina wanle

nan tun xən alogo e xa findi Ala gbeen na fati bēnden nun niini. Koni naxanla xeme kanna, na a jəxə luma dunuɲa feene nan xən, alogo a xa a xemen kenen.

³⁵ N na falama ε xa ε mali feen nan na. N mi kataxi, n xa ε raxəɓ. Koni n waxi a xən ma nən ε xa lu fe fajine nan fari naxanye lanxi, alogo ε xa lu biraxi Marigin nan tun fəxə ra.

³⁶ Xa banxulanna bata naxanla masuxu, a yi a miri a a sungutunna tərəma nən, xa a fa fori, a mi a dəxə. Xa a waxi a dəxə feni, nayi a xa a waxən feen liga, a mi yulubi ligaxi na yi.

³⁷ Koni xa xemena a ragidi a bəɲeni, karan mi naxan na, a a nama sungutunna dəxə, a mən nɔe a yete suxe, fe fajin nan na fan na.

³⁸ Na ma, naxan bata a gbeen futu, na bata fe fajin liga, koni naxan mi a gbeen futuxi, na bata fe fajin liga dangu bonna ra.

³⁹ Naxanla xa dəxə a xemen xən han a xemen yi faxa. Koni xa a xemen faxa, a bata xərɔya nayi, a nɔe dəxe nən gbete xən ma naxan nafan a ma. Koni a xa findi Marigin gbeen nan na.

⁴⁰ Koni n ma miriyani, sɛwana a xa, xa a lu a kiini. N laxi a ra mən, fa fala Alaa Niina n fan yi.

8

Suben naxan nalixi suxuren ma

¹ E naxan sɛbɛxi subena fe yi naxan bata rali suxurene ma, en fa na ma. Fe kolonna en birin yi. Fe kolonna muxun findima wasoden nan na, koni xanuntenyaan maliin nan tima.

² Muxun naxan a mirima fa fala a fe kolon, na mi fe kolon alo a lan a xa a kolon kii naxan yi.

³ Koni muxun naxan bata Ala xanu, Ala na kanna kolon.

⁴ Nanara, donseen naxan bata rali suxurene ma, en fa na nan ma fe falama. En na a kolon fa fala suxuren mi findixi sese ra dunuɲa yi. Ala keden peen na a ra.

⁵ Hali batu se wuyaxi to bəxə xənna nun kore xənna fari, muxun naxanye ma a “alane,” hali “ala” wuyaxi nun “marigi” wuyaxi yi na nun,

⁶ koni en tan mabinni, Ala keden peen na a ra. A tan nan en fafe ra naxan seen birin daxi. En na en ma dunuɲa yi gidin ligama a tan nan xa. Marigi keden peen na a ra, Yesu Alaa Muxu Sugandixina. Seen birin daxi a tan nan baraka yi. En na en ma dunuɲa yi gidin ligama a tan nan baraka yi.

⁷ Koni muxun birin mi ito kolon. Muxuna ndee bata dari suxure kii feene ra. Hali iki, e nɛma donse sifani ito donɲe, e yengi luma a xən ma nən a e suxuren kiseen nan donma. E xaxili kobin fan e yalagima, a e xəsi.

⁸ Koni donseen mi en masoma Ala ra. Xa en na a don, en mi bənəma sese yi. Xa en mi a don, en mən mi tənə yo sətəma.

⁹ Koni hali feene liga feen xərɔyaan to ε yi, ε a liga ε yeren ma, ε nama na muxune bira yulubini naxanye munma sɛnbɛ sətə dɛnkɛleyani.

¹⁰ Amasətə muxun naxan sɛnbɛ mi gbo dɛnkɛleyani feni ito yi naxan xaxinla kobi, xa na i tan fekolonna li i dɛge suxure banxini, na mi na fan nawɛkilɛ a fan yi suxure kii donseen don ba?

¹¹ Nba, na muxun naxan munma sɛnbɛ sətə dɛnkɛleyani, Alaa Muxu Sugandixin faxaxi naxan xa, na halagima nən i tan fekolonna xən ma na yi.

¹² Nba, ε na haken liga i ngaxakedenna ra na kiini, i yi a xaxili kobin natantan, i mən yulubin ligama Alaa Muxu Sugandixin na na haken nan xən.

¹³ Nanara, xa donsena a ligɛ ngaxakedenna yi bira yulubini, n tan fan mi fa na suben donɲe sənən mumɛ, alogo n nama a bira yulubini!

9

Feen naxanye lan xɛrane ma

¹ Xərɔ mi n tan na ba? Xɛra mi n tan na ba? N tan mi en Marigi Yesu toxi ba? N wali xənna xa mi ε tan na Marigini ba?

² Hali bonne mi n kolon xɛraan na, koni fə ε tan xa a kolon nən! Bayo ε tan to bata dɛnkɛleya, na findixi n ma xɛrayaan taxamasenna nan na Marigini.

³ N na n xənbama falani itoe ra n tɔɲɛgɛ muxune nan xa.

⁴ N naxa, nxu mi daxa nxu xa nxu dɛge nxu yi nxu min?

⁵ Nxu mi daxa, nxu fan yi denkeleya jaxanla nde futu ba, a yi siga nxu foxo ra sigatini alo xeraan bonne nun Marigin xunyene nun Piyeri a ligam kii naxan yi?

⁶ Nxu nun Baranabasi nan tun daxa ba, nxu wali donse feen na?

⁷ Sofaan mundun a yete goronna tonge a sofa wanli? Nde wudin siye, a mi a bogine don? Nde xuruseene rabe a mi e nonon min?

⁸ N ma falani ito findixi adamadiine miriyaan gbansanna nan na ba? Sariya Kitabun fan mi na fe kedenna xan falaxi ba?

⁹ Amasoto, a sebexi Musaa Sariya Kitabun kui, a naxa, "I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a deen xidi."* Ala a joxo luxi jingene nan gbansan xon ma ba?

¹⁰ A mi ito falaxi en tan xan ma fe ra ba? Di, ito sebexi en tan nan ma fe ra yati. Xee biin neen xeen bima, malo xaban neen maala xabama, e yigi saxi se xabaxine yitaxunna nan ma.

¹¹ Nxu tan to bata sansiin woli e tagi naxan findixi Alaa feene ra, xa nxu fati benden mali seen soto e yii, na jaxu ba?

¹² Xa a daxa e xa bonne mali seni itoe ra, a mi daxa nxu tan xa dangi ne ra ba? Anu, nxu tan mi sariyani ito rawalixi. A makuya na ra. Nxu bata dija feen birin ma alogo sese nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin madigan.

¹³ E mi a kolon ba, fa fala a muxun naxan walima Ala Batu Banxini, na a donseen sotoma Ala Batu Banxin nin? Naxanye saraxane bama, ne e gbeen sotoma saraxan nin.

¹⁴ Marigina en yamarixi na kii nin fa fala naxan Yesu a fe Xibaru Fajin nalima, na xa a balon soto na xon ma.†

¹⁵ Koni n tan mi sariyani ito sese rawalixi. N mon mi ito sebexi e ma e xandi feen xan ma iki. A rafanje n ma n xa faja benun n kanba xunni ito xa ba n yii.

¹⁶ Anu, n na Yesu a fe Xibaru Fajin nali, na mi finde kanba xunna ra n xa bayo Ala bata na goronna dexo n xun ma. Gbalona n tan xa, xa n mi Xibaru Fajin nali!

¹⁷ Xa n yi wanli ito kema n jenige fajin nin, n yi saranna sotoma nen, koni bayo n

karahanxi nen, n goronna nan tun bama n ma.

¹⁸ N saranna nanse ra na yi? Na ni ito ra: n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali hali n sare mi fi alogo n nama na sariyan nawali n yi seen soto Xibaru Fajin xon.

¹⁹ Xoron nan n tan na, muxu yo a konyi mi n tan na koni n bata n yete findi muxun birin ma konyin na alogo n xa muxu wuyaxi soto n noe naxan na.

²⁰ N nema Yahudiyane tagi, n na n yete lu alo Yahudiyane alogo n xa e masoto. Naxanye sariyan bun ma, n nema ne tagi, n yi n yete lu alo n sariyan nan bun ma alogo n xa ne masoto, hali n to mi sariyan bun ma.

²¹ Naxanye mi sariyan sotoxi, n yi n yete lu ne ye alo e tan, naxanye mi sariyan kolon alogo n xa ne masoto hali n to mi xoroyaxi Alaa sariyan ma amasoto n fa Alaa Muxu Sugandixina sariyan nan bun.

²² Muxun naxanye munma senben soto denkeleyani, n yi lu ne tagi alo naxan senben xurun denkeleyani, alogo n xa e masoto. N bata n yete findi muxun sifan birin na muxun birin xa alogo n xa ndee rakisi kiin birin yi.

²³ N ni ito birin ligama Alaa falan Xibaru Fajin nan ma fe ra alogo n fan xa n gbeen soto a yi.

²⁴ E mi a kolon ba fa fala naxanye e malanma e gideni xatadexoya giini alogo xulunden xa to, a e birin e gima nen koni keden nan gbansan yeerati kontonna soto. Nayi, e gi alogo e xa kontonna soto.

²⁵ Muxun naxan katama a boden lu feni fe sifani itoe yi fo na kanna xa a yixadexo, a a yiton yete suxuni. A na ligama nen alogo no soton taxamasenna xa so a xunna naxan mi buma. Koni en tan a ligama nen alogo mangaya taxamasenna xa so en xun na naxan luma habadan.

²⁶ Nanara, n mi n gima n xunna yi. N mi yenge soma alo muxun naxan a yiin wolima foyeni tun.

²⁷ A makuya na ra. N na n fatin suxuma a xadexen nan na alo konyina, alogo n na kawandin ba bonne xa, n tan yeteen nama fula a tonon na.

10

* 9:9: 9.9 Sariyane 25.4 † 9:14: 9.14 A mato Matiyu 10.10 nun Luka 10.7 kui.

Suxure feen maxadina

¹ Ngaxakedenne, n waxi a xən ma ε xa a kolon fa fala en benbane bira nən Musa fəxə ra kundaan bun han e birin yi baani gidi.*

² A yi luxi alo e rafu nən e tubi xinla ma Musa xən kundaan nun baa igeni.

³ E birin yi na niin donse kedenna don,

⁴ e yi na siimaya ige kedenna min, bayo e igen min nən keli Alaa gəməni gəməni naxan findixi a Muxu Sugandixin na naxan yi biraxi e fəxə ra.†

⁵ Koni hali na, e wuyaxi mi Ala kənən, e binbine yi lu burunna ra.‡

⁶ Nba, misaala nan ne birin na en tan xa alogo en nama en miri fe jaxin ma alo ne a liga kii naxan yi.

⁷ En nama suxuren batu alo na ndee a liga kii naxan yi. Bayo a səbexi Kitabuni, a naxa, “Yamaan yi dəxə e dəgedeni e nun e mindeni, e lu kelε, e sabaan so.”§

⁸ En nama yangan suxu alo na ndee a liga kii naxan yi, e muxu wuli məxəjən nun saxan yi faxa soqe kedenni.*

⁹ En nama Alaa Muxu Sugandixin mato bunbani alo na ndee a liga kii naxan yi, sapine yi e faxa.

¹⁰ E nama ε mawuga alo na ndee a liga kii naxan yi, Ala yi Halagi Tiin nafa, a yi e faxa.

¹¹ Feni itoe birin liga nən e ra, e findi misaale ra, e yi səbe en nakolon seen na, waxati rapanna bata a li en tan naxanye ma.

¹² Nayi, naxan na a miri fa fala a a tixi ki fajı, na xa a liga a yeren ma alogo a nama bira.

¹³ E ratantan feen naxanye bata ε sətə, ne darixi adamadiine liyε nən. Koni bayo Ala tinxin, a mi tinjε tantan feen xa ε sətə dangu ε sənben yatən na. Na ma, tantan feen nεma ε fəxə ra, Ala yi na yi mini fεrən fi ε ma, alogo ε xa lu tinxinni.

¹⁴ Nanara, n xanuntenne, ε ε gi suxure batun bun.

¹⁵ N falan tima ε xa alo xaxilimane, ε yetεen xa n ma falan mato.

* **10:1: 10.1** A mato Xəɾəyaan 13.21-22 nun 14.22-29 kui. † **10:4: 10.3-4** A mato Xəɾəyaan 16.4-35 nun Sariyane 8.3 nun Yatene 20.8-11 kui. ‡ **10:5: 10.5** A mato Yatene 14.16 nun 14.23 nun 14.29-30 kui. § **10:7: 10.7** Xəɾəyaan 32.6

* **10:8: 10.8** A mato Yatene 25.1-9 kui. † **10:16: 10.16** Marigina ximenna nan ito ra. A mato Luka 22.19 nun Korēnti Singen 11.23-26 kui. ‡ **10:26: 10.26** A mato Yaburin 24.1 kui.

¹⁶ En na barikan bira Ala xa Marigina igelengenna xən, en yi en min, na mi en nun Alaa Muxu Sugandixin wunla malanma ba? En burun naxan donma na waxatini, na mi en nun Marigin fati bəndən malanma ba?†

¹⁷ Buru xun keden to a ra, en birin bata malan en lu alo fati bəndε keden peena, hali en to wuya, bayo en birin nde sətəma na buru kedenna nin.

¹⁸ E Isirayila kaane mato, naxanye saraxa subene donma, lanna mi ne nun saraxa ganden tagi ba?

¹⁹ N waxi nanse fala fe yi nayi? Suxure kiin findixi sənbenə nde ra ba hanma suxuren findixi se kəndən nan na ba?

²⁰ Na mi a ra, koni suxure batune saraxan naxanye bama, e ne ralima Setana malekane nan ma, Alaa fe mi na ra feu! Anu, n mi waxi lanna xa lu ε nun yinnane tagi.

²¹ E mi nəε ε minjε Marigina igelengenna ra, ε mən yi ε min suxurene igelengenna ra. E mi nəε Marigina ximenna donjε e nun jinanne don seene.

²² En waxi Marigina xəxəbənna nan nakeli fe yi ba? En sənben gbo a xa ba?

²³ E naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa.” Koni tənə mi feen birin yi. E naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa,” koni feen birin xa mi en malima.

²⁴ Muxu yo nama hərin fen a yetε xa tun, fə muxu gbetεye fan xa.

²⁵ Seen naxan birin sarama ləxə tideni, ε na don. E nama maxədinna ti xa ε gelen mi a ra.

²⁶ Bayo Kitabun naxa, a Marigin nan gbee bəxən nun ayi seene birin na.‡

²⁷ Xa dənkelεyatarena nde ε xili donse dondeni, xa siga xənla ε ma, a na donseen naxan so ε yii, ε na don. E nama maxədinna ti xa ε gelen mi a ra.

²⁸ Koni xa muxuna nde a fala ε xa, a naxa, “Donseni ito bata rali suxuren ma,” nayi, ε nama na donseen don masətə na muxuna fe ra naxan ε rakolonxi lan xaxinla yatən ma.

²⁹ Ɛ tan xaxinla yaten mi a ra koni fɔ bonna xaxinla. Anu, nanfera n tan ma xɔrɔyaan finde yalagin na muxu gbete xaxinli?

³⁰ Xa n barikan bira Ala xa n ma donsena fe ra, nanfera muxuna nde n nayelefuma lan na donsena fe ma, n bata barikan bira Ala xa naxan ma fe ra?

³¹ Na kui, xa ɛ donseen donma hanma ɛ ɛ minma, ɛ nɛma fefe ligɛ, ɛ a liga Alaa binyena fe ra.

³² Ɛ kewanle nama Yahudiyane ratantan, hanma Girɛkine hanma Alaa denkeleya yamana,

³³ alo n tan fan katama n xa muxun birin kenɛn kii naxan yi. N mi fe fajin fenma n yete xan tun xa, fɔ muxu wuyaxi xa alogo ne fan xa kisi.

11

Feen naxanye daxa sali waxatini

¹ Ɛ findi n naliga muxune ra, bayo n tan fan Alaa Muxu Sugandixin naligama.

² N bata ɛ tantun, n ma fe to rabiraxi ɛ ma feen birin yi, e nun ɛ to n ma xaranne suxi alo n na a falaxi ɛ xa kii naxan yi.

³ Koni, n waxi a xɔn ma ɛ xa a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan xɛmɛne birin xun na. Xɛmɛn nan ɲaxanla xun na. Ala nan a Muxu Sugandixin xun na.

⁴ Nanara, xɛmɛn naxan Ala maxandima, hanma naxan nabiya falane tima yamaan tagi, xa kɔmɔtina a xun na, a bata a kuntigin nafeya.

⁵ ɲaxanla naxan Ala maxandima, hanma a nabiya falane tima yamaan tagi, a xunna magenla a ra, na a kuntigin nan nayagima. Na luxi nɛn alo a na a xunna gbanan.

⁶ Xa ɲaxanla mi a xunna maxidi, a mɔn lan nɛn a yi a xunna gbanan. Koni ɲaxanla xunna gbananxina, e nun a maxabaxina, na birin to mayagi nɛn, a lan nɛn nayi a yi a xunna maxidi.

⁷ Xɛmɛn tan mi lan a yi a xunna maxidi bayo a findixi Ala maligan nun a binyen nan na. Koni ɲaxanla nan a xɛmɛna binyen na.

⁸ Amasɔtɔ Ala mi xɛmɛn xan baxi ɲaxanli, koni ɲaxanla nan baxi xɛmɛni.

⁹ Xɛmɛn mi daxi ɲaxanla fe ra, koni ɲaxanla nan daxi xɛmɛna fe ra.

¹⁰ Nanara, ɲaxanla xa a xunna maxidi a xɛmɛna sɛnbɛn taxamasenna ra e nun malekane fe ra.

¹¹ Koni Marigini, ɲaxanla mi fataxi xɛmɛn na, xɛmɛn fan mi fataxi ɲaxanla ra.

¹² Bayo alo ɲaxanla kelixi xɛmɛni kii naxan yi, ɲaxanla fan xɛmɛn barixi na kii nin. Koni feen birin kelixi Ala nan ma.*

¹³ Ɛ tan yetɛɛn xa na feen makiti: Xa ɲaxanla lan a yi Ala maxandi a xunna mi maxidixi.

¹⁴ Nba, Adamadiin kɛɲaan mi ɛ xaranɲɛ ba, fa fala xa xɛmɛn xunɛxɛn kuya ayi, a yagima nɛn nayi?

¹⁵ Koni binyen nan na ra ɲaxanla xa xa a xunɛxɛn kuya ayi. Bayo a xunɛxɛn kuyan bata findi a maxidi seen na.

¹⁶ Koni xa muxu yo waxi a xɔn ma, a xa tandin ti feni ito ma, n naxan falama nayi, na ni ito ra. Namunni itoe nan nxu nun denkeleya yamaan birin yii nxu nɛma Ala batue waxatin naxan yi.

Marigina ximɛnna fe

Matiyu 26.26-29 Maraka 14.22-25 Luka 22.14-20

¹⁷ N falan naxan tima ɛ xa iki, n mi ɛ tantunma na ra amasɔtɔ ɛ malanna mi fe fajin ligama fɔ a ɲaxina.

¹⁸ Fe singena, e bata yi a fala n xa a ɛ na ɛ malan denkeleya yamaan kiin ma, mayitaxun feene ɛ tagi. N laxi na ra han yirena nde.

¹⁹ A fɛrɛ mi na fɔ mayitaxunna nde xa lu ɛ tagi, alogo naxanye Ala kenɛnxi, ne xa kolon.

²⁰ Ɛ na ɛ malan waxatin naxan yi, ɛ mi Marigina ximɛnna xan donma,

²¹ bayo ɛ nɛma ɛ degema, birin a mafurama nɛn a gbee donseen dondeni. Nanara, kamɛna ndee ma, koni ndee minxin na a ra.

²² Banxi mi ɛ yii ba, ɛ donseen donɲɛ denaxan yi, ɛ yi ɛ min? Ɛ Alaa denkeleya yamaan naɲaxuma ba, ɛ to yiigelitɔne biran lanbaranni? N nanse falama ɛ xa? N na ɛ tantunɲɛ nayi ba? Nayi, n mi ɛ tantunɲɛ mumɛ!

²³ Amasɔtɔ Marigina n xaranxi naxan ma, n fan bata ɛ xaran na ma fa fala Marigi Yesu yanfaxi, a so yiini kɔɛɛn naxan na, a burun tongo nɛn.

* 11:12: 11.7-12 A mato Dunuɲa Fɔlɔn 1.26-27 nun 2.18-23 kui.

²⁴ A barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a naxa, “N fati bɛndɛn ni ito ra naxan fixi ɛ fe ra. Ɛ ito liga naxan n ma fe rabirɛ ɛ ma.”

²⁵ E yelixina ximɛnna donjɛ, a yi igelengenna fan tongo, a naxa, “Layirin nɛnɛn naxan xidixi en tagi n wunla xɔn, na ni ito ra. Ɛ nɛma ito minjɛ waxati yo yi, n ma fe xa rabira ɛ ma.”

²⁶ Amasɔtɔ ɛ nɛma buruni ito donjɛ waxatin naxan yi, ɛ yi ɛ min igelengenni ito ra, ɛ Marigina saya feen nan nalima han a fa.

²⁷ Nanara, xa muxu yo Marigina a burun don, hanma a yi a min Marigina igelengenna ra daxatareyani, na kanna yulubin nan tongoma Marigin fati bɛndɛn nun a wunla fe yi.

²⁸ Nanara, birin xa a yetɛ kɔrɔsi, a yi Marigina burun don, a yi a min Marigina igelengenna fan na na kiini.

²⁹ Amasɔtɔ naxan na burun don, a yi a min igelengenna ra, e nun Marigin fati bɛndɛn mi lanxi e bode ma, a kitin nan xilima a yetɛ ma na ra.

³⁰ Nanara, ɛ wuyaxi furama, sɛnbɛ mi ɛ ra, ndee bata faxa.

³¹ Koni xa en na en yetɛ rakɔrɔsi, en tangama nɛn Alaa kitin ma.

³² Koni Marigin na en kiti, a en maxuruma nɛn alogo en nun dunɔɔa muxune nama yalagi en bode xɔn.

³³ Nanara, ngaxakedenne, ɛ na ɛ malan waxatin naxan yi ɛ dɛgedeni, ɛ xa ɛ bode legeden.

³⁴ Xa kamɛna nde ma, a xa a dɛge a konni alogo ɛ malanna nama kitin xili ɛ ma. N na fa waxatin naxan yi, n fe gbɛtɛye yɛbama nɛn.

12

Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe

¹ Ɛ naxan sɛbɛxi Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe ra, en fa na ma. Ngaxakedenne, n mi waxi ɛ xa lu fe kolontareyani.

² Ɛ a kolon fa fala ɛ yi dɛnkɛyatareyani waxatin naxan yi, ɛ yi biraxi suxurene nan fɔxɔ ra e nun naxanye mi falan tima, ɛ lo ayi.

³ Nanara, n na a falama ɛ xa fa fala, naxan yo falan tima Alaa Nii Sarijanxin barakani, na mi nɔɛ a fale, a naxa, “Yesu dangaxi.” Muxe mɔn mi nɔɛ a fale, a naxa,

“Marigin nan Yesu ra,” Alaa Nii Sarijanxin xanbi.

⁴ Alaa Nii Sarijanxi keden peen na a ra, koni a kiseen sifan wuya.

⁵ Marigi keden peen na a ra, koni muxune walima a xa kii wuyaxi.

⁶ Wanla sifan wuya, koni Ala kedenna nan ne birin nakamalima muxune birin yi.

⁷ Alaa Nii Sarijanxina fena ndee minima kɛnɛnni muxu keden kedenna birin xɔn alogo yamaan birin xa sabati.

⁸ Alaa Nii Sarijanxin muxuna nde kima xaxilimaya falan nan na. Na Nii Sarijanxi kedenna nan mɔn muxu gbɛtɛ fan kima fe kolonna falan na.

⁹ Na Nii Sarijanxi kedenna nan mɔn muxu gbɛtɛ kima dɛnkɛyayani. Na Nii Sarijanxi kedenna mɔn yi muxu gbɛtɛ ki muxu rakɛndɛya kiseni.

¹⁰ Muxu gbɛtɛ yi ki kabanako fe liga sɛnbɛni, muxu gbɛtɛ yi ki nabiya falane ra, gbɛtɛ yi sɛnbɛ naxine nun Ala sɛnbɛn tagi raba, gbɛtɛ yi falan ti xui sifa gbɛtɛne yi, gbɛtɛ mɔn xui gbɛtɛye madanguma.

¹¹ Koni a tan Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan na birin ligama. A tan nan muxun birin kima alo a waxi a xɔn ma kii naxan yi.

Gbindi kedenna na a ra

¹² Nba, Alaa Muxu Sugandixin luxi nɛn alo gbindi kedenna koni yire wuyaxi a ma. Koni hali a yirene to wuya, gbindi kedenna nan a ra.

¹³ Amasɔtɔ en birin nafuxi igeni Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan baraka yi, en so fati bɛndɛ kedenni, Yahudiyane nun Girɛkine, konyine nun xɔrɔne, Ala bata a Nii Sarijanxin fi en birin ma.

¹⁴ Fati bɛndɛn mi findixi yire kedenna xan na koni yire wuyaxi.

¹⁵ Xa sanna a fala, a naxa, “N tan mi fati bɛndɛni, bayo n mi findixi yiin na,” na mi a bɛ fatin na.

¹⁶ Xa tunla a fala, a naxa, “N tan mi fati bɛndɛni, bayo n mi findixi yɛɛn na,” na mi a bɛ fatin na.

¹⁷ Xa fati bɛndɛn birin yi findi yɛɛn nan tun na, feen yi mɛma di nayi? Xa fati bɛndɛn birin yi findi tunla nan tun na, seen xirin yi mɛma di nayi?

¹⁸ Koni Ala bata fati bɛndɛn yirene birin yɛba alo a waxi a xɔn ma kii naxan yi.

¹⁹ Xa a birin yi findi se keden peen na, fati bɛndɛn yi luma minɛn?

²⁰ A kii naxan yi iki, fatin yire wuyaxi na koni fati bɛndɛ keddenna na a ra.

²¹ Nanara, yɛɛn mi nɔɛ a falɛ yiin ma, a naxa, “N mako mi i ma.” Xunna mi a falɛ sanne ma, a naxa, “N mako mi ɛ ma.”

²² A makuya na ra. Hali sɛnbɛ mi fati bɛndɛn yiren naxanye ra, e tiden na.

²³ Hali fatin yiren naxanye mayagi dangu fatin yirene birin na, en ne maxidima binyeni ki faɲi. Fatin yiren naxanye mi lan e to, en mɛnne suturama bonne xa.

²⁴ Koni fati bɛndɛn yiren naxanye mi mayagi, ne mako mi na ma. Ala yɛtɛɛn bata en fati bɛndɛn yirene yɛba, a binyen fi fati bɛndɛn yirene ma a yi dasaxi naxanye ma,

²⁵ alogo fati bɛndɛn nama yitaxun, koni fatin yirene birin xa e ɲɔxɔ lu e boden xɔn ma.

²⁶ Xa fati bɛndɛn yirena nde xɔlɛni, fatin yire dɔnxɛn birin sɔxɔlɛma nɛn a xɔn. Xa yire keden binyen sɔtɔ, bonne birin sɛwama nɛn a xɔn.

²⁷ Nba, ɛ tan nan Alaa Muxu Sugandixin fati bɛndɛn na. A fati bɛndɛn yirena nde nan ɛ keden keddenna birin na.

²⁸ Ala xɛrane nan singe luxi dɛnkɛlɛya yamani, a firindena, nabine, a saxandena karamɔxɔne, e nun kabanako feene raba muxune, e nun naxanye kixi muxu rakɛndɛya kiseen nun mali ti kiseen nun yɛɛrati kiseni e nun naxanye falan tima xui gbɛtɛne yi.

²⁹ Birin mi findɛ xɛraan na, hanma nabine hanma karamɔxɔne hanma kabanako feene raba muxune

³⁰ hanma muxun naxan kixi muxu rakɛndɛya kiseni hanma xui gbɛtɛ falana hanma xui radanguna.

³¹ Koni, ɛ sɔbɛ so kise fisamantenne ma. Iki n xa kira fisamantenna yita ɛ ra. Na ni i ra:

13

Xanuntenyana fe

¹ Hali n falan ti adamadiine xuine nun malekane xuine yi, koni xa xanuntenyaan mi n bɔɲɛni, n fala xuiin luxi nɛn nayi alo talan xuiin nun kariɲan xuina.

² Hali nabiya falane n dɛ, e nun lɔnnina han n wundo feene birin kolonna sɔtɔ, hali dɛnkɛlɛyana n yi, n geyane ba e funfuni, koni xa xanuntenyaan mi n bɔɲɛni, sese mi n tan na na yi.

³ Hali n na n yii seen birin fi yigelitɔne ma, hali n na n fati bɛndɛn fi, a gan, koni xa xanuntenyaan mi n bɔɲɛni, na mi fefe fanɲɛ n ma.

⁴ Diɲan xanuntenyani. A fe faɲin nan ligama. Xɔxɔlɔnyaan mi xanuntenyani. A mi a yɛtɛ yigboma. Waso mi xanuntenyani.

⁵ Marayagi mi a yi. A mi a yɛtɛ a hɛrin xan tun kataxi. A bɔɲɛn mi tema fefe ma. A mi xɔlɔn namarama.

⁶ A mi sɛwama tinxintareyaan na fɔ ɲɔndina.

⁷ A mafeluun tima feen birin yi. A tɔgɔndiyaxi waxatin birin. Yigina a yi feen birin yi. A tunnafan feen birin yi.

⁸ Xanuntenyaan mi ɲanɲɛ habadan. Nabiya falane danguma nɛn, xuine yi ɲan, fe kolonna yi dangu.

⁹ Amasɔtɔ en fe kolon ndedi, en nabiya falane tima ndedi,

¹⁰ koni a kamalixin na fa waxatin naxan yi, a kamalitaren ɲanma nɛn na yi.

¹¹ N to yi dii ɲɔɛyani waxatin naxan yi, n yi falan tima alo dii ɲɔɛna, n yi n mirima alo dii ɲɔɛna, n yi feene famuma alo dii ɲɔɛna. Koni n to findi fonna ra, n mi fa dii ɲɔɛ fe rabama sɔnɔn.

¹² Iki, en sawura yidimixin nan toma alo matoon kiken, koni waxati famatɔni, en toon tima nɛn yɛɛ nun yɛɛ. Iki, danna n ma fe kolonna ma, na waxatini n feene kolonna nɛn alo Ala n kolon kii naxan yi.

¹³ Iki fe saxanni itoe luma nɛn, dɛnkɛlɛyaan nun yigin nun xanuntenyana, koni xanuntenyaan nan gbo e birin xa.

14

Alaa Nii Sariɲanxina kiseene

¹ ɛ yixɔdɔxɔ ɛ lu xanuntenyani. Nii Sariɲanxina a kiseene xɔnla xa ɛ suxu, a gbengbenna ɛ yi nabiya falane ti.

² Amasɔtɔ muxun naxan xui gbɛtɛn falama, na mi falan tima muxune xan xa, fɔ Ala, amasɔtɔ muxu yo mi a xuiin mɛma. A wundo feene falama Alaa Nii Sariɲanxin barakan nin.

³ Koni naxan nabiya falane tima yamaan xa, na falan tima e sabati feen nan na, a yi e ralimaniya, a yi e bɔɛn xunbeli.

⁴ Koni muxun naxan falan tima xui gbeteni, na a yeten nan tun malima, koni naxan nabiya falane tima, na denkeleya yamaan birin nan malima.

⁵ Xa ε birin xui gbetene falama, na rafan n ma. Koni naxan naxan n ma dangu na ra, ε birin xa nabiya falane ti. Amasoto muxun naxan nabiya falane tima, na dangu xui gbete falan na, fo xa muxuna nde na naxan a xuiin nadangue alogo denkeleya yamaan birin maliye kii naxan yi.

⁶ Ngaxakedenne, xa n siga ε fema, n sa falan ti ε xa xui gbetene yi, n nanfe fanxi ε ma nayi, xa n mi Alaa fena nde makenen ε xa, hanma fe kolonna nde hanma nabiya falana hanma xaranna?

⁷ Hali maxa seene fan na kii nin, alo xulenna nun kondenna. E betin naxan bama, muxun na kolonma di xa ε mi e xuine ramini ki faji?

⁸ Xa xotaan xui fajin mi mini, a rafixa, nde a yitɔɛne yenge so xinla ma?

⁹ A na kii nin ε konni, ε na falan ti xui gbetene yi, xa a mi findi fala yigbexin na, na bunna kolonma di nayi? Fala fuun nan tun na ra.

¹⁰ Xui wuyaxi nan dunuɔa yi, koni ne sese mi na naxan bun mi na.

¹¹ Koni xuiin naxan falama, xa n mi na mema, naxan a falama, xɔɛn nan n tan na na yee ra yi. Xɔɛn nan a fan na n yee ra yi.

¹² A na kii nin ε fan xa, ε to waxi Alaa Nii Sariɔanxina a kiseene xon ma, naxanye denkeleya yamaan malima, ε yixɔdɔxɔ ne nan ma.

¹³ Nanara, muxun naxan falan tima xui gbeteni, a xa Ala maxandi alogo a xa no a bunna fale.

¹⁴ Amasoto xa n na Ala maxandima xui gbeteni, n niin nan Ala maxandima nayi, koni n xaxinla mi walima.

¹⁵ N nanfe ligama nayi? N xa Ala maxandi n niini e nun n xaxinla fan yi. N xa betin ba n niini e nun n xaxinli.

¹⁶ I na barikan bira Ala xa i niini, muxun naxan mi na bunna kolon, na a falama di fa fala "Amina?" Amasoto i naxan falama, a mi na kolon.

¹⁷ Hali i barikan birama Ala xa ki faji, muxu gbete mi maliin sote nayi mumε!

¹⁸ N barikan birama Ala xa amasoto n tan xui gbetene falama dangu ε birin na.

¹⁹ Koni en nema denkeleya yamaan malanni hali n fala xui suulun nan tun ti, naxanye bunna kolonɛ, alogo n xa muxune xaran, na fisa benun n xa falan wuli wuyaxi ti xui gbeteni.

²⁰ Ngaxakedenne, ε miriyaan nama liga alo diidine. E xa liga alo diiɔɔɛne fe naxine fe yi, koni ε findi fonne ra ε xaxinli.

²¹ A seɔexi Sariya Kitabun kui:

"Marigin naxa,

'N falan tima yamani ito xa ne xon

naxanye xɔɛ xuine falama

e nun xɔɛne de xuiin xon

koni hali na,

e mi e tuli matima n na.' "*

²² Na ma, xui gbetene findixi taxamasenne ra denkeleyatarene nan xa. A mi ligama denkeleya muxune fe ra. Nabiya falane fan mi findixi taxamasenne ra denkeleyatarene xa fo denkeleya muxune.

²³ Nba, xa denkeleya yamaan birin e malan, e falan ti folo xui gbetene yi, xa muxuna ndee fa, naxanye e tuli matima gbansan hanma e mi denkeleyaxi, ne mi a fale ba, fa fala a seen nan soxi ε yi?

²⁴ Koni xa ε birin nabiya falane tima, denkeleyatarena nde yi so ε fema, hanma naxan a tuli matima gbansan, na falane birin a sɔɛne yitama a ra nen, birin yi a kiti.

²⁵ A miriya wundone minima nen kenenni. Nayi, a xinbi sinma nen, a yetagin yi lan bɔxɔn ma, a yi Ala batu, a yi a fala, a naxa, "Nɔndin na a ra, Ala ε tagi."

Fe yibasanna denkeleya yamani

²⁶ Ngaxakedenne, ε xa nanse liga ε na ε malan waxatin naxan yi? Birin xa fa e nun betina nde, hanma xaranna, hanma Alaa fe makenenna, hanma xui gbetena nde, hanma xui madanguna. Na birin xa findi denkeleya yamaan sɔɛ so feen na.

²⁷ Xa muxuna ndee falan tima xui gbeteni, muxu firin hanma saxan, ne birin xa falan ti keden keden yeen ma. Koni e naxan falama fo muxu gbete xa na radangu.

* 14:21: 14.21 Esayi 28.11-12

²⁸ Xa muxe mi na naxan a bunna fale, na kanna xa a dundu denkeleya yamani nayi, koni a xa falan ti e nun Ala tagi.

²⁹ Nabine tan, muxu firin hanma saxan naxanye nabiya falane tima, ne xa falan ti, bonne yi e falan fɛsɛfɛsɛ.

³⁰ Koni xa muxuna nde dɔxi ε tagi malanni, Ala yi fena nde makɛnɛn a xa, a lan nɛn, fala ti singen xa a dundu singen.

³¹ Amasɔtɔ a lan nɛn, ε xa nabiya falane ti keden keden yɛɛn ma alogo ε birin yi xaranna sɔtɔ, ε yi ralimaniya.

³² Nabine kisena e nɔɔn nan bun,

³³ bayo Ala mi findixi fe yibasanna Ala ra, koni fɔ bɔɲɛ xunbenla.

Alo a ligan kii naxan yi denkeleya yama sariɲanxine birin yi,

³⁴ ɲaxanle xa e dundu malanni, amasɔtɔ e mi lan e falan ti, koni e xa e yetɛ magodo alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

³⁵ Xa e waxi a xɔn ma, e xa yirena nde yɛɛ to, e xa e xɛmɛne maxɔdin e konni. Naxanla na falan ti malanni, yagi feen nan na ra.†

³⁶ Alaa falan minixi ε konna nin ba? Hanma a faxi ε tan nan keden ma ba?

³⁷ Xa muxu yo a mirima fa fala nabiin nan a tan na hanma Alaa Nii Sariɲanxina kisena a yii, n feen naxanye sɛbɛma ε ma, a lan nɛn a xa ne kolon fa fala Marigina yamarine nan ne ra.

³⁸ Xa a mi falani ito yate, a fan mi yatɛma.

³⁹ Nanara, ngaxakedenne, nabiya falane ti xɔnla xa ε suxu. E mɔn nama tɔnna dɔxɔ xui gbɛtɛ fala feen na.

⁴⁰ Koni feen birin xa yɛba ki faɲi a kiraan xɔn ma.

15

Yesu keli fena sayani

¹ Nba, ngaxakedenne, n xa Yesu a fe Xibaru Faɲina fe rabira ε ma, n naxan nali ε ma, ε yi a rasuxu, ε sɔbɛ soxi naxan yi,

² ε kisixi naxan xɔn, xa ε a suxu alo n na a ralixi ε ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, ε bata la a ra fuuni na yi.

³ A singen naxan na, n naxan sɔtɔxi, n bata na rali ε ma: Alaa Muxu Sugandixin

faxaxi en yulubine nan ma fe ra, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.

⁴ A maluxun nɛn, a sayaan soge saxande lɔxɔni a keli sayani, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.

⁵ A yi a yetɛ yita Piyɛri ra, na xanbi ra a xɛra fu nun firinne.

⁶ Na xanbi ra, denkeleya muxun kɛmɛ suulun e nun nde yi a to waxati kedenni. Na wuyaxi mɔn e nii ra, koni nde bata faxa.

⁷ Na xanbi ra, Yaki yi a to, a xɛrane birin yi a to mɔn.

⁸ Dɔnxɛn na a yi a yetɛ yita n tan fan na, n tan naxan luxi alo diin naxan mi bari a waxatini.

⁹ Amasɔtɔ xɛraan birin gbo n tan xa. N tan mi sa lan nɛn, a fala n ma a “xɛrana,” amasɔtɔ n bata yi Alaa denkeleya yamaan bɛsɛnxɔnya.

¹⁰ Koni Alaa hinanni, a yi n kɛɲaan masara iki. A hinanna naxan nagidixi n ma na mi luxi fuuni, bayo n wali nɛn dangu xɛraan bonne birin na. N tan mi a ra koni Alaa hinanna nan yi n bɔɲɛni.

¹¹ Nayi, xa a findi n tan na, xa a findi e tan na, nxu ito nan kawandi bama. E fan bata la na nan na.

En keli fena sayani

¹² Nba, nxu to kawandin bama fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, nanfera ε tan ndee a falama fa fala faxa muxune mi kelima sayani?

¹³ Xa faxa muxune mi kelima, na bunna nɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin yetɛɛn mi yi kelixi sayani na yi nun.

¹⁴ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi kelixi sayani nun, kawandin ba xun mi yi na nxu xɔn ma nayi, ε denkeleyaan fan bata lu fuyan.

¹⁵ Naxan dangu na ra, en bata wule seren ba Alaa fe ma nayi amasɔtɔ en bata a fala a a bata a Muxu Sugandixin nakeli sayani. Koni xa faxa muxune mi kelima sayani, na bunna nɛn fa fala, Ala mi a fan nakelixa sayani.

¹⁶ Amasɔtɔ xa faxa muxune mi kelima sayani, Alaa Muxu Sugandixin fan mi kelixi sayani na yi.

† 14:35: 14.35 Yanyina nde ɲaxanla ndee yi Korɛnti taan denkeleya yamani naxanye yi darixi maxɔdinna tiyɛ kawandi ba waxatini, na yi kawandi baani fu yamaan lan e xa e tuli mati waxatin naxan yi. Koni waxati gbɛtɛ ɲaxanle lan e falan ti alo a falan kii naxan yi Korɛnti Singen 11.5 kui.

¹⁷ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi keli sayani nun, ε denkeleyaan bata findi fe fuun na, ε mɔn ε yulubine yi na yi.

¹⁸ Na bunna nɛn fa fala, naxan bata yi denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma, e faxa, ne bata lɔ ayi na yi.

¹⁹ Xa en na en yigin saxi Alaa Muxu Sugandixini dunuɲa yi gidini ito nan tun yi, nayi en tan makininkinin dangu muxune birin na.

²⁰ Koni Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani yati! Muxu singe kelixin na a ra sayani faxa muxune yɛ.

²¹ Bayo sayaan to faxi muxu kedenna nan xɔn, na kiini mɔn, muxune fan kelima sayani muxu keden peen nan fan xɔn.

²² Muxun birin to faxama nɛn adamadiyani, na kiini mɔn, e birin mɔn kelima nɛn sayani Alaa Muxu Sugandixini.

²³ Koni muxun birin nun a waxati saxin na a ra, Alaa Muxu Sugandixin nan muxu singen na naxan keli sayani. Na xanbi ra, a muxune fan kelima nɛn sayani a fa waxatini.

²⁴ Na na dangu, a rapanna na a li, Yesu fama mangayane nun nɔyane nun senbene birin kaladeni nɛn, a yi mangayaan naxɛɛ a Fafe Ala ma.

²⁵ Amasɔɔ a fɛrɛ mi na fɔ Yesu xa mangayaan liga nɛn han Ala yi a yaxune birin sa a sanna bun ma.

²⁶ Yaxun naxan halagima dɔnxɛn na, na nan sayaan na.

²⁷ Amasɔɔ Kitabun bata a fala, a naxa, “A bata seen birin lu a sanna bun.”* Koni a to a fala a seen birin bata lu a bun ma, na fixa fa fala Ala mi na yɛ ma naxan seen birin luxi a tan bun ma.

²⁸ Seen birin na lu a bun ma, nayi a tan yɛtɛna, Alaa Dii Xɛmɛn fan luma nɛn Ala bun ma naxan seen birin saxi a bun ma, alogo Ala xa lu seen birin xun na feen birin yi.

²⁹ Xa na kii mi a ra, muxun naxanye rafuxi igeni faxa muxune fe ra ne nanse fenma? Xa faxa muxune mi kelima, nanfera muxune rafuma igeni ne fe ra?

³⁰ Nxu tan fan, nanfera nxu tan gbalon dɛ be waxatin birin?

³¹ Ngaxakedenne, n sayaan dɛ lɔxɔ yo lɔxɔ. N binyen naxan sɔtɔxi ε to lu Marigi

Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n bata n kɔlɔ na nin, ɲɔndin nan na ra.

³² Xa n dalise xapɛne yɛngɛxi Efɛsi taani adamadiine feene nan tun yi, na munanfanna mundun yi n ma nayi? Xa faxa muxune mi yi rakele sayani nun, nayi en yi sandani ito suxuma nɛn nun,

“En na en dɛge, en yi en min bayo en faxan nɛn tila.”†

³³ E nama ε mayenden amasɔɔ, “Xɔyi ɲaxine sɔn faɲin kalama nɛn.”

³⁴ E mɔn xa xaxili sɔtɔ alo a daxa kii naxan yi. E fata yulubi feene ra. E tan nde mi Ala kolon, n na ito falama ε yagin nan ma.

Fati bɛndɛn keli fena sayani

³⁵ Ndee maxɔdinna tima nɛn, e naxa, “Faxa muxune kelima sayani di? E fama fati bɛndɛn sifan mundun yi?”

³⁶ Xaxilitarena! I na sansiin woli i ya xɛn ma waxatin naxan yi, a mi solɛ fɔ a lu faxan yiyani singen.

³⁷ I mi sii se binla xan wolima koni fɔ a sansi kɛsɛdin tun, maala hanma sansi gbɛɛ.

³⁸ Koni Ala nan sansiin nasolima a binli gbo ayi alo a rafan a ma kii naxan yi. A tan nan sansiin siyaan birin binla kɛɲaan nagidima a ma.

³⁹ Niimaseen birin fatin keden mi a ra. Muxun fatina a danna, suben fatina a danna, xɔliin fatina a danna, yɛxɛn fatina a danna.

⁴⁰ Kore xɔnna fatine na yi, dunuɲa fatine na yi. Kore xɔnna fatine nɔrɔna a danna, dunuɲa fatine nɔrɔna a danna.

⁴¹ Sogen gbee nɔrɔna a danna, kiken gbee nɔrɔna a danna, sarene fan gbee nɔrɔna e danna, saren keden kedenna birin ma nɔrɔna a danna.

⁴² Faxa muxune na keli, a ligama na kii nin. Fati bɛndɛn naxan maluxunma, a nɔɛ kalɛ. Koni a na keli faxa muxune tagi, a mi nɔɛ kalɛ.

⁴³ A maluxunma waxatin naxan yi, a mi fan, senbɛ mi a ra. Koni a na keli, a nɔrɔxi, senbɛna a yi kati!

⁴⁴ A maluxunma waxatin naxan yi, fati bɛndɛn nan yi a ra, a na keli, ariyanna fatin nan na ra. Xa fati bɛndɛna en yi be, ariyanna fatin fan na yi.

* 15:27: 15.27 Yaburin 110.1 † 15:32: 15.32 Esayi 22.13

45 Amasōtō a sēbēxi Kitabun kui iki, a naxa,
“Adama, Alaa Muxu daxi singen yi findi dānōxōn na.”

Koni Adama dōnxē ra xina,‡ Yesu, na yi nii rakisin fi yamaan ma.

46 En mi ariyanna fatini ito singe sōtōma fō fati bēndēna, na xanbi ra, en ariyanna fatin sōtōma nēn na yi.

47 Adama singe ra xina, Ala na daxi bōxōni ito bēndēn nan na. Adaman firindena, na kelixi ariyanna nin.

48 Naxan daxi bēndēni ito yi, dunuḡa muxune na nan maliga yi. Muxun naxan sa kelixi ariyanna yi, ariyanna gbee muxune nun na nan maliga.

49 En to bata maliga adama ra naxan minixi bēndēni, en mōn fama maligadeni na kiini ariyanna gbee muxun na.

50 Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra fa fala naxan daxi fati bēndēn nun wunla ra, e mi nōe Alaa Mangayaan sōtē. Seen naxan kunma, na mi luma habadan.

51 E tuli mati, n wundo feen nan falama. En birin mi faxe, koni en birin maxetēma nēn.

52 Amasōtō xōta dōnxēn na fe waxatin naxan yi, faxa muxune kelima nēn, e habadan nii rakisin sōtō, en birin yi maxetē mafurēn benun yē magira.

53 Amasōtō en fati bēndēn naxan kalama, a fērē mi na fō a xa maxetē fatin na naxan mi kale. A faxa daxin yi maxetē a faxataren na.

54 Nanara, en fatin naxan kalama, a na maxetē fati kalataren na waxatin naxan yi, a faxa daxin yi maxetē faxataren na. Na na liga, Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, “Sayaan bata halagi nō sōtōn bun.”

55 “Sayana, i ya nōōn minēn yi?”

Sayana, i faxa ti sēnbēn minēn yi?”§

56 Sayaan faxa ti sēnbēn nan yulubin na, yulubin fan sēnbēn nan sariyan na.

57 Koni barikan xa bira Ala xa naxan nōōn fima en ma a Muxu Sugandixin barakani en Marigi Yesu.

58 Nanara, n nafan ngaxakedenne, e sōbē so ki fapi! E nama yimaxa. E lu wale Marigin xa waxatin birin amasōtō e a kolon

fa fala e wanla naxan kēma Marigin xa, fe fuu mi na ra mumē!

16

Yiimalanna Yerusalēn dēnkēleya muxune xa

1 E naxan sēbēxi yiimalanna fe yi lan yama sariḡanxina fe ma Yerusalēn taani, en fa na ma. E liga alo n yamarin naxan fi Galati yamanan dēnkēleya yamaan malanne ma.

2 Xati yo xati, e keden kedenna birin xa gbetina nde ramara a danna e konne yi, lan e fērēn yatēn ma, alogo e nama n faan mame e yii malan feen na.

3 N na fa waxatin naxan yi, e na muxun naxanye sugandi, n ne rasigama nēn kēdina e yii, e yi e kiseene xali Yerusalēn taani.

4 Koni xa a lan n tan yetēēn xa siga, fō nxu birin xa siga na yi.

Pōli a wanle fe

5 N na dangu Masedoniya yamanani waxatin naxan yi, n sigama nēn e konni, bayo n danguma nēn na.

6 N waxati dando tima nēn e konni, hanma xunbeli waxatin birin. Nayi, e yi n fanda n ma sigatini.

7 Amasōtō n mi waxi a xōn ma, n xa e to gbansan, n dangu. N wama nēn n xa waxatidi ti e konni, xa Marigin tin.

8 Koni n luma nēn Efēsi taani han Se Xaba Singen Sali lōxōna.

9 Bayo dēēn bata rabi n xa n yi n ma wanla kē, anu n yēngē faane wuya.

10 Xa Timōte fa, e a yisuxu alogo xamin yo nama a suxu, amasōtō a walima Marigin nan xa alo n tan.

11 Nayi, muxu yo nama a rapaxu. Koni e a fanda a sigatini bōḡe xunbenli, alogo a mōn xa xetē n fēma, amasōtō nxu nun dēnkēleya muxun bonne a mamēma be.

12 E naxan sēbēxi en ngaxakedenna Apolosi a fe ra, en fa na ma. N bata a mafan han alogo a xa siga e konni e nun dēnkēleya muxun bonne, koni a ḡenige ma fe mi yi a ra a xa na liga singen. Xa a fērēn sōtō, a sigama nēn.

Yamari dōnxēne nun xōntōnne

‡ 15:45: 15.45 Adama singena fe toma Dunuḡa Fōlōn 2.7 kui. *Adama dōnxē ra xina*, na findixi Yesu nan na.

§ 15:55: 15.55 A mato Esayi 25.8 nun Hose 13.14 kui.

¹³ Ɛ lu ɛ yɛɛ ra yi, ɛ lu dɛnkɛɛyani. Ɛ wɛkilɛ, ɛ sɛnbɛn sɔtɔ.

¹⁴ Ɛ feen birin liga xanuntenyaan nin.

¹⁵ Ɛ a kolon a Esitefana nun a denbayaan nan singe tubi Yesu ma Akaya yamanani, e yi e yɛɛ lu yama sarijanxina wanla ra. Ngaxakedenne, n na ɛ mafanma,

¹⁶ ɛ xuru na muxu sifane ma naxanye birin e yixɔdɔxɔma wanli ito yi.

¹⁷ N bata sɛwa Esitefana fa feen na, e nun Foritunatusi nun Axayikusu. Ɛ to mi yi be, naxan yi dasaxi n ma e na so nɛn n yii ɛ funfuni.

¹⁸ E bata n nii yifan n ma alo e ɛ nii yifan ɛ ma kii naxan yi. Ɛ na muxu sifane wali faɲi kolon.

¹⁹ Asi yamanan dɛnkɛɛya yamane ɛ xɔntɔn. Akila nun Pirisila nun dɛnkɛɛya yamaan naxanye e malanma e banxini, ne ɛ xɔntɔnma Marigin xinli ki faɲi!

²⁰ Dɛnkɛɛya muxun naxanye birin be, ne ɛ xɔntɔnma. Ɛ bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni.

²¹ N tan Pɔli nan xɔntɔn xuini itoe sɛbɛma n yiin na.

²² Naxan mi Marigin xanuma, dangatɔn nan na ra.

N naxa, “Nxu Marigina, fa xulɛn!”

²³ En Marigi Yesu a hinanna xa lu ɛ xɔn.

²⁴ N ma xanuntenyana ɛ birin xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

Kēdi Firindena Korēnti Kaane Ma Pōli Alaa Falan Kēdi Firindena Korēnti Kaane Ma

Kēdi firinden i to xōdexen nan yitama Pōli nun Korēnti denkeleya muxune tagi. Muxuna ndee yi e ye, ne bata yi sike Pōli a xerayaan ma e yi a bōte raba. Na feen yi Pōli xōbō han! Koni hali na, a mōn yi a xanuntenyaan yitama Korēnti kaane ra e nun a mōn yi wama e lanna xōn ma kii naxan yi. Nanara, a to e xili fajine mē, a feene bata lan fōbō, a yi sēwa (sora 7.5-15).

Kēdin fōlōna, a tan yetēen mantōrō jaxine nan yēbama, a naxanye sōtō Efesi yamanani (1.1-11), a fe xōdexē gbētēye fan yēba naxanye dangu e nun Korēnti kaane tagi. A mōn yi xerayaan wanla tōnōna fe fala, Marigi Yesu naxan xēxi. Nayi, a yi a yēba nanfera a yetē findi muxu a fe maxōdexen na a kēdi danguxin kui e nun a sēwaxi kii naxan yi na fe ra bayo a bata a to fa fala na tōnōn bata lu e ma (sora 1.12 han sora 7.16).

A yi yiimalanna fe fala lan Yudaya yamanan denkeleya muxune fe ma (sora 8 han 9). A yi a fala Korēnti kaane xa a e xa kiin ti fonisireyani.

Kēdin nāpanna fala ti kiin masaraxi ndedi (sora 10 han 13). Pōli falan tima muxune ma naxanye a falama a Yesu a xera mi a tan na. Kēdin nāpanxi xanuntenya falane nan ma (sora 13.11-13).

Kitabun yireni i to kui, Pōli nēma a xerayaan xun mafalama, a mōn Xibaru Fajin yetēen xun mafalama. Xa a kataxi alogo a xerayaan senben xa kolon, a yi na ligama nēn alogo muxune xa tin Yesu a fe Xibaru Fajin na, Alaa Muxu Sugandixin yi kolon Marigin na.

Duban nun xōntōnne

¹ N tan Pōli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoni, n tan nan kēdini i to sebēma ē ma, nxu nun en ngaxakedenna Timōte, siga denkeleya yamaan ma Korēnti taani e nun muxu sarijanxine birin Akaya yamanani.

² En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bōjē xunbenla fi ē ma.

Pōli yi barikan bira Ala xa

³ En barikan bira en Marigi Yesu a Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa, en Fafe kininkininna kannā, Ala naxan muxune ralimaniyama.

⁴ A en nalimaniyama en ma tōrōne birin yi nēn alogo en xa nō tōrō muxune ralimaniyē na limaniyaan xōn Ala naxan fixi en ma.

⁵ En nun Alaa Muxu Sugandixin tōrōma en bode xōn kii naxan yi, en ma limaniyaan gboma ayi Alaa Muxu Sugandixin barakani na kii nin.

⁶ Xa nxu tōrō, na findixi ē ralimaniya fēren nun ē rakisi fēren nan na. Xa nxu limaniyaan sōtō, ē fan limaniyaan sōtōma nēn, alogo ē xa senben sōtō tōrōne bun, en na tōrō en bode xōn ma waxatin naxan yi.

⁷ Nxu mōn laxi ē ra ki fajī, bayo nxu a kolon fa fala en to tōrōma en bode xōn, en limaniyaan sōtōma nēn en bode xōn.

⁸ Nba, ngaxakedenne, nxu tōrōn naxanye sōtō Asi yamanani, nxu waxi ē rakolon feni ne ra. Goronna naxan sa nxu xun ma, na yi binya han! Nxu mi yi a nōē! Nxu yigitegē nēn, a nxu mi yi kisima sayaan ma.

⁹ Nxu yi nxu mirixi nun fa fala sayaan bata ragidi nxu ma. Koni na ligaxi nēn alogo nxu nama la nxu yetē ra fō Ala naxan fāxa muxune rakelima sayani.

¹⁰ A bata nxu xunba sayaan gbalon ma, a mōn fama nxu xunbadeni nēn. Nxu bata nxu yigī ti Ala ra yati fa fala a mōn luma nxu xunbē,

¹¹ ē nēma nxu malima Ala maxandideni. Nayi, Ala hinanma nēn nxu ra masōtō muxu wuyaxi a Ala maxandin xōn, nanara muxu wuyaxi fan mōn nōē nēn barikan birē Ala xa nxō fe yi.

Pōli yi a waxōn feene maxētē

¹² Nxō binyen ni i to ra: Nxu xaxinla sereyaan bama, nxu bata sigan ti dunūja yi Alaa sarijanna nun tinxinni, a gbengbenna ē mabinni. Muxune fe kolonna mi yi a ra, koni Alaa hinanni.

¹³ Nxu mi sese sebēma ē ma ē mi naxan xaranjē, ē yi a kolon. A xōnla n na ē xa a kolon a fajin na,

¹⁴ alo ε to a kolonxi ndedi fa fala nxu findixi ε binyen nan na en Marigi Yesu fa waxatini alo ε fan findixi nxu gbeen na kii naxan yi.

¹⁵ N to laxi ito ra, n yi a miri, fa fala n xa siga ε tan nan fɛma singen alogo ε xa a tɔnɔn sɔtɔ sanja ma firin.

¹⁶ Amasɔtɔ n bata yi a miri, n xa dangu ε xɔntɔnɲɛ n nɛma sigɛ Masedoniya yi waxatin naxan yi. Na xanbi ra, n xɛtɛmatɔɔn mɔn yi dangu ε konni keli Masedoniya yi, ε yi n mali siga feen na Yudaya yi.

¹⁷ N feni ito ragidi waxatin naxan yi, n na ligaxi fuun nin ba? Hanma, n ma feene lige alo adamadiin bonne ba? N yi “ɔn” e nun “ɛn-ɛn” falan sanja yi kedenni?

¹⁸ Koni Ala to tinxin, nxu falan naxan tixi ε xa, na mi findixi wulen nun jɔndin na sanja ma kedenni.

¹⁹ Amasɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixina, Alaa Dii Xɛmɛna, Silasi nun Timɔte nun n tan yɛtɛɛn naxan ma fe kawandi ba ε tagi, na falan mi findixi fala firinna ra, alo “ɔn” e nun “ɛn-ɛn.” Fala gbɛtɛ mi a tan yi, fɔ “ɔn!”

²⁰ Amasɔtɔ Ala bata en tuli sa feen naxan birin na, ne kamalixi Yesu a falani ito xɔn fa fala “ɔn.” Nanara, nxu fan a falama Yesu barakani fa fala, “amina,” Ala binya feni.

²¹ Amasɔtɔ Ala yɛtɛɛn nan nxu tan nun ε tan sɛnbɛ soxi a Muxu Sugandixini. A bata en masusan turen na en sugandi feen na,

²² a yi a taxamasenna sa en ma, a a Nii Sarijanxin naso en bɔɲɛni a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa la fe famatɔne ra.

²³ Ala nan n seren na, n bata n kɔlɔ n niini: Xa n mi xɛtɛxi Kɔrɛnti yi na ligaxi nɛn alogo n nama ε raxɔlɔ.

²⁴ Fa fala nxu nɔɔn sɔtɔxi ε dɛnkeleyaan xun na, na mi a ra. Koni en walima nɛn en bode xɔn ma ε sɛwana fe ra amasɔtɔ ε sɛnbɛ soxi dɛnkeleyani.

2

¹ Nanara, n bata a ragidi fa fala n nama xɛtɛ ε konni xɔlɔni.

² Amasɔtɔ xa n na a liga ε xɔlɔ, nde n tan nasɛwama ba ε tan na, n naxanye raxɔlɔxi?

³ Nanara, n kɛdin sɛbɛxi ε ma* fa fala n mi yi sigama ε konni, alogo n nama na muxune raxɔlɔ naxanye findɛ n sɛwa xunna ra. N yi laxi a ra, a n ma sɛwan findɛ en birin ma sɛwan na.

⁴ N kɛdin sɛbɛxi ε ma tɔrɔ gbeen nun bɔɲɛ rafɔrɔn nun yɛɛgen nin. N mi yi waxi ε raxɔlɔ feni, koni n yi ε rakolonma nɛn, a n na ε xanuxi han!

Fe ɲaxi rabaan mafelu fena

⁵ Xa ε tan nde findi yamaan naxɔlɔ fɛrɛn na, a mi n tan xan naxɔlɔxi, koni fɔ ε tan yamaan birin, anu jɔndin naxan na, a nde nan tun naxɔlɔxi.

⁶ E wuyaxi to bata a haken saran a ra, na bata a li.

⁷ Nba, iki, fɔ ε xa na kanna mafelu nɛn, ε yi a ralimaniya, alogo a bɔɲɛn nama fɔrɔ gbeen ti han a yigitɛɛ.

⁸ Nayi, n bata ε mafan, ε mɔn xa ε xanun-tenyaan yita a ra.

⁹ Bayo n na a sɛbɛxi ε ma nɛn alogo n xa ε sɔnna kolon, xa ε xuruxi feen birin yi.

¹⁰ E na muxun naxan mafelu, n fan na mafeluma nɛn. N tan na naxan mafelu, xa n bata na mafelu, n na ligama ε tan nan ma fe ra Alaa Muxu Sugandixin yɛɛ xɔri,

¹¹ alogo Setana nama en mayenden, bayo en na a waxɔn feene kolon.

¹² Nba, n siga Tirowasi taani Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fapin nalideni waxatin naxan yi, n yi a to fa fala Marigin bata dɛɛn nabi n xa mɛnni.

¹³ Koni n xaxili mi yi saxi, amasɔtɔ n mi ngaxakedenna Tito lixi na. Nanara, n yi n jɔngu mɛn kaane ma, n siga Masedoniya yi.

Yesu nan tima en yɛɛ ra

¹⁴ Koni Ala tantun, amasɔtɔ a Muxu Sugandixina en nasoma a fangan bun ma nɛn, a ti en yɛɛ ra siga yiren birin yi, a kolonna yi xuya ayi en xɔn ma alo se xiri fapin naxan xuyama ayi.

¹⁵ Amasɔtɔ en luxi nɛn alo wusulanna xirina Alaa Muxu Sugandixin naxan ganma, a rali Ala ma yamaan birin tagi, kisi muxune nun kisitarene.

¹⁶ A findixi sayaan xirin nan na muxuna ndee xa naxanye xalima sayani. A findi nii

* 2:3: 2.3 A **kɛdin** naxan ma fe falama be, yanyina nde na mi ramaraxi muxune yii to.

rakisin xirin na ndee gbɛtɛye xa naxanye xalima nii rakisini. Nde nɔɛ wanli ito kɛ?

¹⁷ Anu, nxu tan mi luxi alo muxun naxanye Alaa falan findima yulaya seen na. Koni nxu tan falan tima Alaa Muxu Sugandixin barakan nin fata Ala ra nxu bɔɲɛ fixɛn na Ala yɛtagi.

3

Layiri nɛnɛn walikene

¹ Nxu mɔn bata nxu yɛtɛ matɔxɔ fɔlɔ ba? Hanma nxu makoon mɔn nxu dɛntɛgɛ kɛdine ma ba naxanye nxu tɔnɔn falama ɛ xa hanma ɛ naxanye sɛbɛma bonne ma nxɔ fe yi alo muxuna ndee kii naxan yi?

² Ɛ tan yɛtɛɛn findixi nxu dɛntɛgɛ kɛdin nan na, naxan sɛbɛxi nxu bɔɲɛne yi, muxune birin nɔɛ naxan kolonɲɛ, e a xaran.

³ Ɛ batɔ findi kɛdin na Alaa Muxu Sugandixin naxan sɛbɛxi nxɔ wanla xɔn, naxan mi sɛbɛxi duba igen na hanma gɛmɛ walaxan fari,* koni habadan Alaa Nii Sariɲanxin nan na sɛbɛxi fati walaxane ma ɛ bɔɲɛne yi.

⁴ Na yigin nan en yi Ala yɛtagi a Muxu Sugandixin barakani.

⁵ Anu, na mi na ra fa fala sɛnbɛna nxu ra nxu na wanla kɛ, koni nxu sɛnbɛn kelixi Ala nan yii.

⁶ A tan nan sɛnbɛn fixi nxu ma, a nxu xa layiri nɛnɛn wanla kɛ, naxan mi fataxi sariya sɛbɛxin na fɔ Alaa Nii Sariɲanxina. Amasɔtɔ sariya sɛbɛxin sayaan nan nafama, koni Alaa Nii Sariɲanxin nii rakisin nan fima.

⁷ Nba, sariyan naxan sayaan nafaxi, naxan yi kɛrɛndɛnxi gɛmɛ walaxan ma, xa na faxi binyeni han Musa yɛtagin yi mayilen a nɔrɔni, Isirayila kaane mi nɔ e yɛɛn tiyɛ a ra hali a yɛtagin nɔrɔn to yi sigama ɲanɲɛ, xa na fa na binyen sifani,

⁸ Alaa Nii Sariɲanxin wanla binyen mi gboma ayi dangu na ra ba?

⁹ Wanla naxan muxune yalagima, xa na findi binyen na, wanla naxan muxune ratinxinma Ala yɛɛ ra yi, na binyen gboma ayi nɛn han dangu na ra.

¹⁰ Naxan yi findixi binyen na nun, na mi fa a ra iki binye fisamantenni ito a fe ra.

¹¹ Awa, nɔrɔn naxan yi ɲanma, xa na faxi binyena nde yi, nayi naxan luma habadan, na tan ma binyen danma minɛn?

¹² Nanara, na yigin to en yii, en xaxili ragidixi han!

¹³ En tan mi ligaxi alo Musa, naxan yi dugin soma a yɛtagin xun na alogo Isirayila kaane nama a mayilenna to, naxan yi sigama ɲanɲɛ.

¹⁴ Koni e bɔɲɛn bata yi xɔdɔxɔ ayi. Bayo han to, e nɛma Layiri Fonna Kitabun xaranɲɛ, a luxi alo na dugin mɔn na yi, e mi a yɛɛ to. A munma ba singen, bayo a mi bɛ fɔ Alaa Muxu Sugandixini.

¹⁵ Hali to, e nɛma Musaa Kitabu yirene xaranɲɛ, dugin soxi e bɔɲɛn xun na.

¹⁶ Koni muxun na a yɛɛ rafindi Marigin ma, dugin bama nɛn na yi.†

¹⁷ Bayo Marigin nan Nii Sariɲanxin na. Marigina Nii Sariɲanxin dɛnaxan yi, xɔrɔyaan nan mɛnni.

¹⁸ En tan birin, Alaa binyen nan mayilenma en yɛtagine ma, anu en mi dugin soma en yɛtagin xun na. En luma maxɛtɛ a tan maligan nan na, en ma binyen yi siga gboɛ ayi, fata Marigin na, naxan findixi Alaa Nii Sariɲanxin na.

4

¹ Nanara, wanli ito to en yi Alaa kininkininni, nxu mi tunnaɔlɔma nxu ma.

² Nxu bata nxu mɛ yagi fe luxunxine birin na, nxu mi fefe ligama yanfani, nxu mi Alaa falan maxɛtɛma. Koni nxu ɲɔndin nan mayitama, alogo muxune birin xa nxɔ lannayaan nakɔrɔsi e xaxinle yi Ala yɛtagi.

³ Nxu Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, xa na mɔn luxunxi, a luxunxi muxune nan ma naxanye halagima.

⁴ Dunuɲani ito mangan Setana bata dɛnkɛyatarene xaxinle yidimi alogo e nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nɔrɔn to dɛgɛ. Alaa Muxu Sugandixin nan Ala sawuran na.

* **3:3: 3.3** Nabi Musaa sariyan nan yi sɛbɛma **walaxan fari**. A mato Xɔrɔyaan 24.12 kui. Nabi Yereɲi fan a fala nɛn fa fala sariya nɛnɛn na fa, na fa sɛbɛma muxune bɔɲɛni benun a xa sɛbɛ walaxan ma. A mato Yereɲi 31.33 nun Esekɛyeli 11.19 nun 36.26-27 kui. † **3:16: 3.16** A mato Xɔrɔyaan 34.34 kui.

⁵ Nxu mi nxu yete a fe kawandi xan bama, fɔ nxu a falama Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan Marigin na, e nun nxu bata findi ε walikene nan na Yesu a fe ra.

⁶ Amasɔtɔ Ala naxan a falaxi, a naxa, “Kenenna xa mini dimini,”* na Ala nan a ligaxi kenenna yi lu en bɔɛni, alogo en xa Alaa binyen kenenna kolon, naxan a Muxu Sugandixin yetagin ma.

⁷ Koni en na nafulu kendɛn namaraxi bendɛ fɛɛne nan kui naxanye findixi en fati bendɛne ra, naxan a yitama a sɛnbɛ fisamantenni ito findixi Ala gbeen nan na, a mi kelixi en tan ma.

⁸ Nxu yigbɛtenxi kiin birin yi, koni nxu mi yilunburunxi! Nxu xaminxi koni nxu mi yigitɛgɛxi!

⁹ Nxu bɛsɛnxɔnyaxi, koni nxu mi rabɛɛnxi! Nxu rabiraxi koni nxu mi halagixi!

¹⁰ Nxu Yesu a sayaan tɔrɔn tongoma nxu fatini waxatin birin, alogo Yesu a dunuɲa yi gidin fan xa makɛnɛn nxu fatin xɔn.

¹¹ Hali nxu to nxu nii ra, nxu sayaan dɛ waxatin birin Yesu a fe ra, alogo a dunuɲa yi gidin xa makɛnɛn nxu fati bendɛn xɔn.

¹² Na bunna nɛɛn fa fala sayaan walima nxu tan yi koni nii rakisin nan walima ε tan yi.

¹³ A sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, “N dɛnkɛɛyaxi, nanara n yi falan ti.”† Nxu tan nan fan falan tima dɛnkɛɛyani na xaxili kedenni amasɔtɔ nxu bata dɛnkɛɛya.

¹⁴ Bayo nxu a kolon fa fala Ala naxan Marigi Yesu rakelixi sayani, na nan en fan nakelima sayani Yesu xɔn, a yi en birin malan en bode xɔn a yetagi.

¹⁵ Na birin ligama ε tan nan ma fe ra alogo Alaa hinanna xa siga warɛ, a yi muxu wuyaxi li, e barika biran yi gbo ayi, na yi findi Alaa binyen na.

En yigin saxi se totarene yi

¹⁶ Nanara, nxu mi tunnaɔlɔma nxu ma. Hali nxu fati bendɛn to danguma, koni niin naxan nxu yi, na findima nɛn a nɛnɛn na lɔxɔ yo lɔxɔ.

¹⁷ Bayo, en tɔrɔdin naxan yi waxatidini ito bun ma dunuɲa yi, na mi gbo xa a

sa habadan barayi gbeen ma, en naxan sɔtɔma e xɔn.

¹⁸ Nxu bata nxu yigin sa se totarene fari. Bayo seen naxanye toma, ne mi buma, koni seen naxanye mi toma, ne luma nɛn habadan!

5

¹ Amasɔtɔ en na a kolon fa fala en niin fati bendɛn nin naxan luxi alo en dɔxɔ bubuna dunuɲa yi. Xa na kala, habadan banxina en yii naxan findixi ariyanna fatin na Ala wali xɔnna, muxune mi naxan nafalaxi.

² Nba, iki en kutunma bubuni ito yi, en fati bendɛna, bayo en ma habadan dɔxɔden xɔnla en suxuma ki faɲi, alogo ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina.

³ Bayo en na na dugin so en mi fa luma alo en nagenla na a ra.

⁴ Amasɔtɔ en nɛma bubuni ito kui, en kutunma, en tɔrɔxi. En mi waxi dugi fonna ba feni en ma, koni a xɔnla en na, ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina, alogo seen naxan faxama, nii rakisin xa findi na raɲanna ra.

⁵ Ala en daxi na feen nan ma. A bata a Nii Sariɲanxin fi en ma, a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa la fe famatɔne ra.

⁶ Nanara, en xaxili ragidixi waxatin birin. En mɔn a kolon fa fala fanni en na en konni fati bendɛni ito yi, en nun Marigin dɔxɔden tagi kuya.

⁷ Amasɔtɔ en sigan tima dɛnkɛɛyaan nan xɔn ma, koni se toxin mi a ra.

⁸ Anu, en xaxili ragidixi. A rafanɲɛ en ma, en keli fati bendɛni ito yi, en sa dɔxɔ Marigin konni.

⁹ Naxan xunna kenla ra en xa, en yi Ala kenɛn, xa en lu en fati bendɛni hanma en faxa.

¹⁰ Amasɔtɔ a fɛrɛ mi na fɔ en birin xa ti kenɛnni Alaa Muxu Sugandixina kiti saden yetagi nɛn. Muxune birin e kewanle saranna sɔtɔma nɛn keden keden yɛɛn ma, a naxan nabaxi a dunuɲa yi gidini, a faɲina hanma a ɲaxina.

Ala nun muxune tagini tɔnna

¹¹ Nxu to Marigin yɛragaxun kolon, nanara, nxu kataxi, nxu xa muxune sɔtɔ. Ala

* 4:6: 4.6 Dunuɲa Fɔlɔn 1.3 † 4:13: 4.13 Yaburin 116.10

nxu kolon ki fajī. N ma miriyani, ε fan nxu kolon ε xaxinli.

¹² Nxu mi kataxi nxu mōn xa nxu yete matōxō ε xa. Koni nxu fēren nan fima ε ma, ε yi ε kanba nxō fe yi, alogo ε xa nō na muxune yabε naxanye e kanbama e tofanni benun e xa e kanba e bōpε yi feene yi.

¹³ Xa xaxilitaren nan nxu tan na, na Ala nan ma. Koni xa xaxilimaan nan nxu ra, na ε tan nan xa.

¹⁴ Amasōtō Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyaan nan nxu karahanma, nxu tan to laxi a ra fa fala a muxu keden peen nan faxaxi birin xa, nayi, birin bata faxa a tan yi.

¹⁵ A bata faxa muxun birin xa. Nanara, muxun naxanye e nii ra, ne mi fa e nii ra e yete xa sōnōn, koni fō naxan faxaxi, a keli sayani e tan xa.

¹⁶ Nba, iki en mi fa muxu yo yatema adamadiyaan kiraan xōn. Hali en to yi Alaa Muxu Sugandixin yatema na kiini nun, en mi fa na ligama.

¹⁷ Nayi, xa muxu yo Alaa Muxu Sugandixini, na kanna bata findi dali nenēn na. A kēpa fonne bata dangū, a nenēne bata fa!

¹⁸ Na birin kelixi Ala nan ma, naxan en nun a tan tagini tōnxi a Muxu Sugandixin xōn, a yi wanla so en yii a en fan xa a tan nun bonne tagini tōn.

¹⁹ Bayo, Ala a yeteen nun dunupa muxune tagini tōnma a Muxu Sugandixin nan xōn, a mi fa e sōnna yatema. A mōn bata na tagi tōn fēren xibarun taxu nxu ra.

²⁰ Nayi, Alaa Muxu Sugandixina xerane nan en na. Ala yeteen nan muxune rawekilema en ma falan xōn. En naxa, “Nxu bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixin xinli, ε a lu ε nun Ala tagin xa yitōn.”

²¹ Naxan mi yulubi yo ligaxi, Ala en yulubin saxi na nan ma alogo Ala gbee tinxinna xa lu en yi Yesu barakani.

6

¹ En to walima en bode xōn, nxu bata ε mafan, ε Alaa hinanna naxan sōtōxi, ε nama na tongo fe fuun na.

² Bayo a falaxi nen, a naxa, “N bata i yabi n ma marafanna waxatini,

n yi i mali marakisi lōxōni.”*

A mato, Ala rafan waxatin ni i ra, marakisi lōxōn ni i ra.

³ Nxu mi sese luyε naxan muxun birε tantanni, alogo fε yo nama to nxō wanla ra.

⁴ Koni nxu kataxi kiin birin yi nxu xa findi Alaa walikε fajine ra: tunnafan gbeen nun tōrōn nun fe xōdexene nun kōntōfinle yi.

⁵ Xa e nxu bōnbō, nxu nēma kasoon na, xa e yamaan nadin nxu ma, xa nxu wali xōdexene nun xixōlitareyaan nun kamēni.

⁶ Nxu kataxi sarijanna nun fe kolonna nun dijan nun jēnige fajin nun Alaa Nii Sarijanxin nun xanuntenya kēndēni,

⁷ e nun jōndi falan nun Ala sēnbēni. Nxu tinxinna rawali yengε so seen nun nxu makantan seen na.

⁸ Nxu nēen binyeni, hanma yagini, nxu nēen xili kalani hanma xili fajina, nxu tinxin hali nxu to yatexi yanfantenne ra.

⁹ Nxu suxi alo muxun naxanye mi kolonxi, anu nxu kolonxi ki fajī. Nxu yatexi alo nxu faxamatōn nan yi a ra nun, anu ε mato nxu jēpε mi a ra iki ba? Nxu jaxankataxi, koni e munma nxu faxa.

¹⁰ Nxu yatexi muxu sunuxine ra, anu nxu sēwaxi waxatin birin. Nxu suxi alo yiigelitōne koni nxu bata muxu wuyaxi findi se kanne ra. Sese mi nxu yii, koni nxu gbeen nan seen birin na.

¹¹ Korēnti kaane, nxu bata falan ti ε xa kēnēnni, nxu yi nxu kui feen birin fala ε xa.

¹² Nxu mi nxō xanuntenyaan luxunxi ε ma, koni ε tan bata ε gbeen luxun nxu ma.

¹³ N bata falan ti ε xa alo n ma diine. A daxa, ε fan xa ε kui feene yita nxu ra!

Denkeleyatarene nun denkeleya muxune nama malan

Korēnti Singen 10.14-22, Efesi 5.5-11, Piyeri Singen 2.9-12

¹⁴ E nun denkeleyatarene nama xun xidi wudi kedenna tongo ε malan fe kedenna ma. Amasōtō tinxinyaan nun tinxintareyaan lanjε e bode ma feen mundun yi? Kēnēnna nun dimin lanjε e bode ma ba?

¹⁵ Alaa Muxu Sugandixin nun Setana nōε lanjε di? Denkeleya muxun lanxi denkeleyataren ma kiin mundun yi?

* 6:2: 6.2 Esayi 49.8

¹⁶ Layirin mundun xidixi Ala Batu Banxin nun suxurene tagi? Amasɔto habadan Ala Batu Banxin nan en na, alo Ala a falaxi kii naxan yi, a naxa, “N luma nɛn e yɛ. N yi n masiga ti e tagi, n findi e Ala ra. E yi findi n ma yamaan na.”

¹⁷ Nanara, Marigin naxa,

“E mini ne yɛ, e masiga e ra. E nama din se sarɪnantare yo ra, nayi n tan e rasuxuma nɛn.”

¹⁸ Marigina Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N findima nɛn e fafe ra, e findi n ma dii xɛmɛne nun n ma dii tɛmɛne ra.”†

7

¹ Bayo Ala to bata en tuli sa feni itoe birin na, ngaxakedenne, en ba feen birin ma naxan fati bɛndɛn nun niin xɔsima, en yi lu en ma sarɪnanna rakamale Ala yɛragaxuni.

Pɔli a sɛwana

² E bɔɾɛni tɔn nxu xa. Nxu mi tinx-intareya ligaxi muxɛ ra, nxu mi e ratantan, nxu mi e yii se kansun.

³ N mi ito falaxi e yalagi feen xan na, amasɔto n bata yi a fala a singeni, n naxa, “E fe nxu bɔɾɛni kii naxan yi, en birin na a ra siimayaan nun sayani.”

⁴ N laxi e tan na kati! N na n kanbama e tan nin. E fe n nalimaniyama han n dɛfe. Hali nxu to tɔrɔn birin yi, n ma sɛwan dan mi na!

⁵ Amasɔto, nxu Masedoniya li waxatin naxan yi, nxu mi matabu yo sɔto. Nxu yi tɔrɔxi kiin birin yi. Matandi tiine yi nxu rabilinni, gaxun yi nxu yi.

⁶ Koni Ala naxan muxu magodoxine ralimaniyama, na yi nxu ralimaniya Tito a faan xɔn ma.

⁷ A fa feen gbansanna xa mi yi a ra, fɔ a limaniyaan naxan sɔto e xɔn. A yi a fala nxu xa, n xɔnla e suxu kii naxan yi, e sunu, n ma fe kunfan yi lu e yi. Nanara, n ma sɛwan yi gbo ayi.

⁸ Hali n to e raxɔlɔxi n ma falan xɔn kɛdin kui,* n tan mi nimisaxi a sɛbɛn na. N nimisa nɛn waxatidi, n to a kolon a na kɛdin bata yi e raxɔlɔ.

⁹ Koni iki, n sɛwaxi, e to nimisaxi na mi a ra, koni na nimisan to e fe raba kiine masaraxi. Ala nan na nimisan nagidixi. Nanara, e mi tɔrɔ yo sɔtoxi nxu yii.

¹⁰ Amasɔto nimisan naxan kelixi Ala ma, na a ligan nɛn muxune yi e xun xanbi so e hakɛni, e kisi. Nanara, mɔnɛ yo mi na yi. Koni nimisan naxan kelixi dunuɾa feene yi, na raɾanma sayaan nan ma.

¹¹ Nimisani ito naxan kelixi Ala ma, e na mato. A bata e findi sɔbɛ ralane ra. E kunfaxi e sɔntareyaan mayita feen na. E xɔlɔxi fe ɾaxin ma, e bɔɾɛn bata te, fe faɾin xɔnla bata e suxu ken! E fe ɾaxi rabane hakɛne saranma e ra. Na bata a yita fa fala fe yo mi e ra fefe yi.

¹² Xa n na kɛdin sɛbɛxi, n mi a sɛbɛxi fe kalane xan ma fe ra hanma e muxun naxanye tɔrɔxi. Koni alogo e sɔbɛ soxi nxu xa kii naxan yi, na xa mini kenɛnni e yetɛɛn xa Ala yetagi.

¹³ Ne nan birin nxu ralimaniyaxi.

E nun mɔn, ba nxu ralimaniya feen na, e Tito rasɛwaxi kii naxan yi, nxu sɛwaxi na fan na han! Bayo e birin bata a nii yifan a ma.

¹⁴ N bata yi e matɔxɔ Tito xa nun. E mi n nayagixi. Bayo nxu bata ɾɔndin fala e xa waxatin birin, nxu e matɔxɔn naxan tixi Tito xa, na fan bata findi ɾɔndin na.

¹⁵ A marafanna luma gboɛ ayi e tan ma fe yi, a na rabira a ma e birin xuruxi feen birin yi kii naxan yi, e nun e a rasɛnɛxi kii naxan yi binye gbeeni han e xuruxurun.

¹⁶ N sɛwaxi bayo n laxi e ra feen birin yi.

8

Yii malanna Yerusalɛn dɛnkɛɛya muxune xa

¹ Ngaxakedenne, Alaa hinanna walima Masedoniya dɛnkɛɛya muxune tagi kii naxan yi, nxu waxi a xɔn e xa na kolon.

² Hali e to yi tɔrɔya ɾaxini, e sɛwa gbeeni sa nɛn e yiiɛɛlitɔya xɔdɛxɛn fari, e yi kiin ti fonisireya gbeeni.

³ N na e seren bama fa fala e kiin tixi nɛn alo e fanga bɛrɛna, a mɔn yi dangu na ra e ɾɛnige faɾini.

† **6:18: 6.16-18** A mato Saraxaraline 26.12 nun Esekiyɛli 37.27 nun Esayi 52.11 nun Yeremi 31.9 nun Esekiyɛli 20.34 nun Samuyɛli Firinden 7.14 nun Esayi 43.6 nun Hose 2.1 kui. * **7:8: 7.8** Yanyina nde Pɔli **kɛdina** nde sɛbɛxi e ma naxan mi luxi en yii to.

⁴ E nxu mafan nɛn kati, a e xa na binyen sɔtɔ, e fan yi yama sarijanxin mali Yerusalɛn taani.

⁵ E dangu nɛn nxu gbee miriyaan na. E yi e yetɛ fi Marigin ma singen. Na xanbi ra, e yi e yetɛ fi nxu fan ma Ala sagoni.

⁶ Nayi, Tito naxan hinan wanli ito fɔlɔxi ε konni, nxu bata na mafan, a xa sa a rakamali ε tagi.

⁷ Koni ε to ε sɛnbɛ soma feen birin yi, dɛnkɛɛyaan nun falan nun fe kolonna nun wɛkilɛn nun xanuntenyaan na nxu xa, nayi ε sɛnbɛ so hinanna fan yi.

⁸ N mi yamarin sama ε ma, koni n nɛma bonne wanla a fe fale, n fɛrɛn fima ε ma nɛn alogo ε xa ε xanuntenyaan mayita.

⁹ Amasɔtɔ ε en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna kolon. Se kannan yi a ra, koni a yi a yetɛ findi yiigelitɔɔn na ε fe ra, alogo ε xa findi se kanne ra a yiigelitɔyaan xɔn.

¹⁰ Nayi, n nan n ma miriyaan nan yitama ε ra feni ito yi: ε tan nan singeye ε yii malan yala, ba na ra mɔn, ε tan nan singe a jɛnigexi.

¹¹ Awa, ε na wanla rajan alogo ε lanxi jɛnige fajin naxan ma a fɔlɔni, ε xa na rakamali na kiini, fata ε fɛrɛne ra.

¹² Amasɔtɔ xa ε jɛnigen fan, Ala ε kiseen yatɛma nɛn ε yii seene xasabin ma, seen naxan mi ε yii, na mi a ra.

¹³ Nxu mi waxi a xɔn ma, nxu xa goronna ba bonne xun ma, a dɔxɔ ε tan xun ma, koni nxu waxi nɛn birin xa yɛ lan.

¹⁴ Koni bayo se wuyaxi ε yii waxatini ito yi, a lan nɛn, ε xa ne mali naxanye mako ε yii seene ma iki. Nayi, ε yii seene na dasa waxatin naxan yi, e fan ε malima nɛn e yii seene ra alogo ε birin yi yɛ lan.

¹⁵ A sɛbɛxi Kitabuni, a naxa, “Naxanye a gbegbe matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma.”*

Tito nun a lanfane

¹⁶ Nxu barikan birama Ala xa, amasɔtɔ a bata a liga Tito xa a sɔbɛ so ε xa alo n tan.

¹⁷ Nxu naxan maxɔdinxi Tito ra, a bata tin na ma, a mɔn bata a sɔbɛ so, a yi a jɛnige a xa siga ε fɛma.

¹⁸ Nxu e nun nxu ngaxakedenna nde rasigama ε ma, dɛnkɛɛya yamane birin naxan matɔxɔma a wanla fe ra Yesu a fe Xibaru Fajin nali feen na.

¹⁹ Naxan mɔn dangu na ra, dɛnkɛɛya yamaan birin bata a tan sugandi, a xa siga nxu matideni, nxu nɛma kiseni itoe xalɛ waxatin naxan yi, naxanye goron saxi nxu xun ma Marigin yetɛɛn binya feen na e nun nxu jɛnige fajin seren na.

²⁰ Nxu a ligama nxu yeren ma alogo muxɛ nama nxu mafala nxu kise gbɛeni itoe masuxu kiina fe ra.

²¹ Naxan daxa Marigin yetagi e nun muxune yetagi, nxu katama na nan ligadeyi.

²² Nxu naxan sama na muxu firinne fari, nxu nxu ngaxakedenna nde rasigama e matideni. Nxu bata a mato sanja ma wuyaxi, nxu yi a kolon, a sɔbɛ soxi waxatin birin. A mɔn bata na sɔbɛɛn yita iki a to laxi ε ra han!

²³ Tito tan, na findixi n xɔyin nun n walikɛ bodɛn nan na. Nxu ngaxakedenna naxanye rasigaxi, dɛnkɛɛya yamana xɛrane nan ne ra Alaa Muxu Sugandixina binyena fe ra.

²⁴ Nanara, ε xa xanuntenyaan yita e ra alogo dɛnkɛɛya yamane xa nxu kanba xunna kolon ε yi, e yi a to.

9

Dɛnkɛɛya muxune mali fena

¹ E maliin naxan nabama lan yama sarijanxin ma, a tɔnɔ mi na n xa kɛdin sɛbɛ ε ma lan na ma.

² Bayo, n na a kolon fa fala ε jɛnigen fan. N luma ε matɔxɛ Masedoniya kaane xa, n naxa, “Xabu yala, Akaya kaane yitɔnxi mali ti feen na.” E bata muxu wuyaxi rakunfa ε sɔbɛ soon xɔn.

³ Nayi, n na ngaxakedenna ndee rasigama ε ma alogo nxu ε matɔxɔxi kii naxan yi, na nama findi fe fuun na. Koni a xa a li ε yitɔnxi alo n na a falaxi kii naxan yi.

⁴ Xa Masedoniya kaana nde fa n fɔxɔ ra ε fɛma, e yi a li ε mi yitɔnxi, nxu yi yagima nɛn nayi nxu to laxi ε ra, koni katarabi ε tan nan ma.

* 8:15: 8.15 Xɔrɔyaan 16.18

⁵ Nanara, n bata a miri, fa fala, a lan n xa ngaxakedenna ndee mafan, e siga ε fema n yεε ra, ε yi na fonisireya kiseni tɔn, ε bata yi nxu tuli sa naxan na alogo a xa fi fonisireyani benun a xa findi karahanna ra.

⁶ E xaxili lu ito xɔn ma. Naxan na sansina ndedi woli, na ndedi nan xabama. Koni naxan na sansi gbeen woli, na a gbegbe xabama nen.

⁷ Birin xa Ala ki alo a bata a ragidi a bɔɲeni kii naxan yi. A nama findi mɔnen na hanma karahanna. Amasɔtɔ naxan kiin tima sɛwani, na kanna rafan Ala ma.

⁸ Ala nɔε ε kiyε nen a hinan dɛfexini alogo a xa ε makone fan feen birin yi waxatin birin, nde mɔn yi lu ε yii wali fajine birin kɛdeni.

⁹ A sɛbɛxi Kitabuni, a naxa, "A bata tɔrɔ muxune ki fonisireyani.

A tinxinyaan luma nen habadan!"*

¹⁰ Nba, Ala naxan sansiin fima xεε biin ma e nun donsena, na sansiin fima ε ma nen, a a rawuya ayi, a yi ε tinxinyaan wali xɔnne ragbo ayi.

¹¹ E findima nen se kanne ra kiin birin yi, alogo ε xa lu fonisireyani waxatin birin. Nayi, muxu wuyaxi barikan birama nen Ala xa, nxu na ε kiseene xali e xɔn.

¹² Amasɔtɔ ε wanla naxan nabama ito ra, na mi yama sariɲanxin makone xan gbansan fanma, koni a mɔn wali fajɪ kolonna rayiriwama Ala xa.

¹³ Muxu wuyaxi Ala binyama nen ε wanli ito tɔnɔn xɔn, ε to yamari suxun saxi ε tubi feen fari Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajini. E mɔn Ala binyama nen ε fonisireyana fe ra ε to e kima ε seene yi e nun muxun bonne.

¹⁴ Nanara, e Ala maxandε ε xa xanun-tenyani Alaa hinan gbeena fe ra a naxan nagidixi ε ma.

¹⁵ En barikan bira Ala xa a kisena fe ra naxan ɲɔxɔn mi na.

10

Pɔli yi a wanla xun mayεngε

¹ N tan Pɔli, n bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixina limaniyaan nun diɲani, hali ndee to a falama a n falan tima ε yεε xɔri

* 9:9: 9.9 Yaburin 112.9

yεε magodon nin, koni a n na keli ε fema, n ɲaxu ε ra.

² N bata ε mafan, n na fa ε fema, ε nama n karahan a n xa ɲaxu ε ra sɔbɛɛn na, amasɔtɔ n laxi a ra, n susue nen na ligε ndee ra yati, naxanye e mirixi a nxu nxɔ dunuɲa yi gidin ligama adamadiyaan kiraan nan xɔn.

³ Amasɔtɔ, nxu dunuɲa yi gidin ligama adamadiyaan nin, koni nxu mi yεngɛn soma adamadiyaan kiraan xɔn.

⁴ Bayo nxɔ yεngε so seene mi luxi alo adamadiine gbeene: Alaa yεngε so se sɛnbɛmane nan e ra, naxanye nɔε yire makantanxine kalε. Nxu wule miriyane kalama ne nan na,

⁵ e nun wason naxan birin kelima Alaa kolonna xili ma. Nxu yi xaxinle birin yεε rafindi Ala ma alogo e xa xuru a Muxu Sugandixin ma.

⁶ E na Alaa fala suxun nakamali waxatin naxan yi, nxu tinma nen fala suxutarene hakεne saraɲε e ra.

⁷ E feene fanna nan tun toma. Xa muxuna ndee bata la a yεε ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixini, a mɔn xa a miri ito ma: a Alaa Muxu Sugandixin nan gbee en fan na alo a tan.

⁸ Marigin nɔɔn soxi n yii ε sɛnbε so feen nan na, ε kala feen mi a ra. Hali n nan n yεε matɔxɔma na ra ɲaxi ra, n mi yagixi na feen na.

⁹ N mi waxi a xɔn ma, a xa liga alo n na ε magaxuma n ma kɛdine ra nen.

¹⁰ Bayo, ndee a falama, e naxa, "Pɔli a kɛdine xɔdɔxɔ, e sɛnbɛn gbo, koni xa a yεtɛna en fema, sɛnbε mi a ra, sese mi a falan na."

¹¹ Na kanna xa a miri nen fa fala nxu kii naxan yi nxu nɛma kɛdin sɛbε, nxu kɛwanle luma na kii nin nxu nɛma ε yε.

¹² Muxuna ndee na yi naxanye e yεε matɔxɔma, anu nxu mi susue nxu yεε se ne ma hanma nxu nun ne yi yate nxu bode xɔn. E na misaala tongo e yεε ma, e yi e yεε sa e yεε ma, xaxilitaren nan ne ra.

¹³ Koni nxu tan mi nxu yεε matɔxε ɲaxi ra. Ala bata wanla naxan so nxu yii, nxu mi nxu yεε matɔxɔma dangu na ra, naxan a ligama nxu fa han ε fema.

¹⁴ Bayo nxɔ yεε matɔxɔn mi danguxi nxu danna ra, alo nxu yi naxan ligama nun xa

nxu mi yi fa ε konni, anu nxu singe nan faxi han ε fema Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni.

¹⁵ Nxu mi nxu yete matōxe bonne wanla fe ra, nxu a radangu ayi. Koni nxu laxi a ra fa fala ε denkeleyaan gboma ayi nen, nxu yi nō wali kende gbete rakamale ε tagi hali nxu mi dangu nxu danne ra*

¹⁶ Bayo taan naxanye ε konna xanbi ra, nxu nōe Yesu a fe Xibaru Fajin naliye nen ne ma, benun nxu xa nxu yete matōxo bonne wanli naxan kexi muxu gbetene walideni.

¹⁷ Koni, a sebexi Kitabun kui, a naxa, “Xa naxan a yete matōxoma, a xa a yete matōxo Marigina fe ra.”†

¹⁸ Amasoto muxun naxan a yete matōxoma, Ala mi na rasuxe fō Marigin na naxan matōxo.

11

Poli nun wule xerane

¹ E dipe ba, xa n fatoyana ndedi fala ε xa? Koni ε dipaxi xe!

² Bayo xoxolonyaan nan n yi ε fe ra, xoxolonyaan naxan kelixi Ala ma. Amasoto a luxi alo n na ε masuxi futun nin xeme keden peen xa, Alaa Muxu Sugandixina, alogo n xa ε yita a ra alo sungutun nasoloxina.

³ Koni alo sapina Nmahawa mayenden kii naxan yi, n gaxuxi nen ε fan miriyane nama ε yifu ε yi ε masiga ε lannaya kenden nun ε sarijanna ra Alaa Muxu Sugandixin xa.

⁴ Bayo xa muxuna nde fa Yesu gbete a fe kawandi ba ε xa, nxu mi naxan ma fe kawandin ba, hanma xa ε nii gbete soto ε mi naxan soto nxu ra, hanma xa ε Xibaru Faji gbete me, ε mi naxan nasuxu a singeni, ε tinma nen na birin ma ki faji!

⁵ Koni muxuni itoe naxanye e yete yatema xera fisamantenne ra, n mi laxi a ra xa ne dangu n tan na kii yo yi.

⁶ Yanyina nde, n mi fatan falan na, koni n fe kolon. Bayo nxu bata na rafixa ε xa kiin birin yi.

⁷ N na Alaa fe Xibaru Fajin nali ε ma waxatin naxan yi, n mi sese rasuxu ε ra,

n yi n yete magodo alogo n xa ε tan yite, n haken nan ligaxi ε ra nayi ba?

⁸ N seen nasuxu nen denkeleya yama gbete ye ra, e yi n saranna fi, alogo n xa wali ε xa.

⁹ N yi ε fema waxatin naxan yi, n hayu ramaan yi lu, koni n mi muxu yo toro, bayo denkeleya muxun naxanye keli Masedoniya yi, ne n makone fan nen. N mi tin n xa findi goronna ra ε xun ma, n mon n yete suxuma nen na ma.

¹⁰ N bata n kolo Alaa Muxu Sugandixina jondini naxan n yi, muxu yo mi n kume binyeni ito yi Akaya yamanani.

¹¹ N na falaxi nanfera? N to mi ε xanuxi ba? Ala a kolon, a n na ε xanuxi!

¹² N naxan ligama, n mon na ligama nen alogo nxu mafala xunna nama taran na naxanye a lige na muxune yi e yete matōxo a nxu nun ne birin lan.

¹³ Ne findixi wule xerane nun mafu tiine nan na, naxanye e yete findixi Alaa Muxu Sugandixina xerane maligan na.

¹⁴ Nba, kabanako fe mi na ra, bayo hali Setana nōe a yete finde nen kenenna malekan maligan na.

¹⁵ Nayi, na mi finde terena fe ra xa Setanaa walikene fan e yete findi tinxinyaan walikene maligan na. Ne rajanna lanma nen e kewanle saranna ma.

Poli a torona xerayani

¹⁶ N mon xa a fala, muxu yo nama n yate xaxilitaren na. Hanma xa ε a mirixi na kiini, ε tin n xa findi xaxilitaren maligan na alogo n fan xa n yete matōxo ndedi.

¹⁷ N falan naxan tima iki, n mi na falama Marigina kiraan xon, koni n na a falama xaxilitareyaan nin.

¹⁸ Bayo muxu wuyaxi to e yete matōxoma adamadiyaan kiraan xon, nanara, n fan n yete matōxoma nen.

¹⁹ E tan to findixi xaxilimane ra, ε mafura dipe xaxilitarene bun ba?

²⁰ E tinxi e xa ε findi konyine ra, e yi ε rawali, e yi ε yii seene kansun, e yi e yete yite ε ma, e yi ε yetagi garin!

²¹ N xa a fala ε xa, yagin nan na ra, koni nxu mi susue na lige.

* 10:15: 10.15 A mato Romi 15.17-21 kui. † 10:17: 10.17 A mato Korēnti Singen 1.31 kui.

Nayi, muxu gbete nɔe a yete matɔxe denaxan yi, n xa falan ti alo xaxilitarena, n fan susue nen n yete matɔxe menni.

²² Heburun nan e ra ba? A tan nan n fan na. Isirayila kaan nan e ra ba? A tan nan n fan na. Iburahima bɔnsɔnna nan e ra ba? A tan nan n fan na.

²³ Alaa Muxu Sugandixina walikɛen nan e ra ba? N falan tima alo xaxilitaren yetena, koni n dangu e tan na! N bata tɔrɔ walideni dangu e tan na pon! N bata sa kasoon na dangu e tan na pon! Muxune yi n bulan dangu e tan na, n yi lu sayaan de waxati wuyaxi.

²⁴ Yahudiyane yi n bulan dɔxɔna ma sulun bosaan ye tonge saxan e nun solo-manaanin.*

²⁵ Romi kaane yi n mabɔnbɔ gbelemene ra dɔxɔna ma saxan. E n magɔlon n faxa feen na sanja ma keden. Kunkin yi kala n na fɔxɔ igen tagi dɔxɔna ma saxan, n lu fufani yanyi keden kɛe keden, na waxatina nde yi.

²⁶ N yi sigatini waxati wuyaxi gbalon de, baane nun mafu tiine nun n kon kaa Yahudiyane nun siya gbete ne gbalone. N yi taan nun burunna nun fɔxɔ igene nun wule denkeleya muxune gbalone de.

²⁷ N tɔrɔ nen waliden nun waxati xɔdexene yi, n lu xii xɔlitareyani waxati wuyaxi, n lu kamen nun min xɔnla ra. Donseen mumɛen yi dasa n ma waxati wuyaxi, n lu xunbenla ra marabenni.

²⁸ Naxan saxi na birin fari, n goronna naxan tongoma lɔxɔ yo lɔxɔ, n kɔntɔfilixi denkeleya yamane birin na.

²⁹ Xa muxuna nde senben xurun, n fan senben xurunma nen. Xa muxuna nde bira yulubini, na n bɔnen ganma nen.

³⁰ Xa n yi daxa nun n xa n yete matɔxɔ, n yi n yete matɔxɔma n ma senbetareyaan nan na.

³¹ En Marigi Yesu Fafe Ala a kolon fa fala n mi wulen falama. Tantunna xa fi a ma habadan!

³² N yi Damasi taani waxatin naxan yi, Yamana Kanna naxan Manga Aretasi bun ma, na yi muxune ti taan so deen na n suxu xinla ma.

³³ Koni muxune yi n dɔxɔ sagan kui, e yi n nagodo taan nabilin yinna xanbi ra, n nan n futuxulu a yii na kii nin.†

12

Poli fe toon naxan ti alo xiyena

¹ A daxa n xa lu n yete matɔxe, hali tɔnɔ yo mi a yi. Koni fe toon naxanye tixi alo xiyena, e nun Marigin bata feen naxanye makenen, n xa ne fan fala.

² N muxuna nde* kolon naxan Alaa Muxu Sugandixini. Na rate nen han kore xɔnna saxandena. Na ne fu nun naaninna ni i ra. A gbengbenna, n mi a kolon xa a fatin nan te kore, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena. Ala nan na kolon.

³ N na a kolon xemɛni ito te nen, koni xa a fatin nan te, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena, n mi na tan kolon. Ala nan na kolon.

⁴ A tongo nen a rate ariyanna yi. A yi falane me naxanye mi nɔe fale, e nun muxu yo mi nɔe xete naxanye ma.

⁵ N na muxu sifan matɔxɔma nen, koni n tan, n mi n yete matɔxe fɔ n ma senbetareyani.

⁶ Xa n yi waxi n yete matɔxɔ feni nun, n mi yi findin xaxilitaren na nun, bayo n yi jɔndin nan falama. Koni n na n yete suxuma alogo muxu yo nama n yate dangu n kewanle ra e naxanye toxi e nun e naxanye fe mexi.

⁷ Na ma, Ala tɔrɔ fena nde ragidi nen n ma alo janla na lu fati bendeni, naxan yi findixi Setana xerana nde ra. Na yi n jaxankata alogo n nama lugo wason na, n to fe makenenxi gbeeni itoe toxi.

⁸ N bata Marigin maxandi sanja ma saxan alogo a xa na tɔrɔ feen ba n ma.

⁹ A yi n yabi, a naxa, “N ma hinanna bata i wasa. N senben nakamalima muxuna senbetareyaan nin.” Nayi, n mafura n yete matɔxe n ma senbetareyani, alogo Alaa Muxu Sugandixin senben xa lu n xɔn ma.

¹⁰ N na n yete kenɛnxi senbetareyaan nun konbine nun fe xɔdexene nun besɛnxɔnyaan nun kɔntɔfinle yi Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Amasɔtɔ xa n senben

* **11:24: 11.24** A mato Sariyane 25.3 kui. † **11:33: 11.33** A mato Xerane 9.23-25 kui. * **12:2: 12.2Muxuni** ito findixi Poli yeteen na. A mato Korēnti Firinden 12.7 kui.

jan waxatin naxan yi, n senben sōtōma na waxatin nin.

Pōli a xaminna

¹¹ N falan tima alo xaxilitarena, koni ε n karahanxi nēn. E tan yi lan nun ε yi n xun mafala, bayo naxanye e yete yatema xera fisamantenne ra, ne mi dangu n na sese yi, hali se mi n na.

¹² Taxamasenna naxanye a yitaxi a xeraan nan n tan na, nxu bata ne liga ε tagi tunnafanni, e findi taxamasenne nun kabanako feene nun fe magaxuxine ra.

¹³ Nxu denkeleya yamaan bonne rafisaxi ε xa kiin mundun yi? Fō n goronna to mi luxi ε xun ma tun. E mi dije na haken ma ba?

¹⁴ N yitōnna saxanden ni ito ra siga feen na ε konni. N goronna mōn mi luma ε xun ma. Amasōtō n mi ε yii seene xan fōxō ra, koni fō ε yetena. Na ma, diine xa mi gbetin malanma e sōtō muxune xa, koni denbaya kanne nan gbetin malanma e diine xa.

¹⁵ Nayi, a finde sewan nan na, n yi n yii seene birin fi, n yi n yete fi ε niine fe ra. Xa n na n ma xanuntenyaan fari sa ε xa, ε xanuntenyaan xurunje ayi n tan xa ba?

¹⁶ A xa lu na ki. N mi findixi goron na ε xun ma. Koni muxune a falama, a n to findixi yanfantenra ra, n na ε suxi kōten nan na.

¹⁷ N xeraan naxanye rasiga ε ma, n na ε rawali nēn na nde xōn ba?

¹⁸ N Tito mafan nēn alogo a xa siga ε konni, n yi denkeleya muxuna nde[†] rasiga a fōxō ra. Tito ε rawali nēn ba? Nxu birin kui fe keden keja keden xa mi yi a ra nxu sigati kiini ba?

¹⁹ Yanyina nde, ε mirixi fa fala a to mi na ra a nxu kataxi nxu xun mayenge feen nan na ε fema. En-en. Nxu falan tima Ala nan yee xōri a Muxu Sugandixin barakani. N xanuntenne, nxu na birin ligama ε yee rasiga feen nan ma.

²⁰ N gaxuxi nēn, n na fa waxatin naxan yi, n na ε liye kii naxan yi, na mi rafanje n ma, e nun ε fan n liye kii naxan yi, na mi rafanje ε ma. N gaxuxi nēn lantareyaan nun xōxōlōnyaan nun bōje teen nun yete yigboon nun fala jaxin nun muxu mafalan

nun wason nun fe yibasanna nama lu ε tagi.

²¹ N gaxuxi nēn a n na fa, n ma Ala nama n nayagi ε fe yi, n yi wuga muxu wuyaxi a fe ra naxanye bata yi yulubin liga koni han to e mi e xun xanbi soxi e fe xōsixinē nun e yanga suxun nun e haramu feene yi, e yi naxanye ligama.

13

Maxadi dōnxen nun xōntōnne

¹ A saxanden ni i ra n fama ε konni. A sebexi Kitabuni, a naxa, “Feen birin makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan xōn.”*

² N bata yi ε rakolon n faan firinden i fema. N to mi ε fema iki, n mōn xa a fala na muxune xa naxanye bata yi yulubin liga a fōlōni e nun bonne birin, n naxa, n na fa ε fema sōnōn, n mi ε xun mafalama ε yulubine fe ra,

³ bayo ε waxi a xōn n xa sereyane yita ε ra fa fala n na Alaa Muxu Sugandixina falane nan tima. A tan mi ε masuxe senbetareyani, bayo senbe kanna nan a tan na ε tagi.

⁴ Amasōtō a gbangban nēn wudin ma a senbetareyani, koni a luxi a nii ra Ala senben barakan nin. Nxu fan bata findi senbetarene ra a tan yi, koni nxu nii rakisin sōtōma ε tan ma fe ra, alo a tan kii naxan yi, Ala senben barakani.

⁵ E ε yete rakōrōsi, alogo ε xa a kolon xa ε denkeleyaxi. E ε yete fese fese. E mi a kolon ba fa fala a Yesu Alaa Muxu Sugandixina ε yi? Fō xa a li de, ε bata fula fese fesen na.

⁶ N laxi a ra, ε a kolonma nēn a nxu mi fulaxi fese fesen.

⁷ Nxu Ala maxandima a ε nama fe jaxi yo liga. Nxu mi waxi na xōn ma alogo yamaan xa a kolon a nxu bata nōn sōtō fese fesen, koni alogo ε xa fe fajin liga, hali a luxi alo nxu fa fulama fese fesen.

⁸ Bayo nxu mi nōe sese ligε Alaa jōndin xili ma, koni nxu nōe wale a xa nēn.

⁹ Nxu sewama nēn xa senbe mi nxu ra, ε tan senben yi gbo ayi. Na ma, nxu Ala maxandima nēn a ε xa kamali.

¹⁰ Nanara, n feni itoe sebema ε ma, n to mi ε fema, alogo n na fa ε fema, n nama ε suxu a xōdexen na n ma senbemayani, Marigin

[†] 12:18: 12.18 Pōli bata yi *denkeleya muxuni* ito a fe fala Korēnti Firinden 8.22 kui. * 13:1: 13.1 A mato Sariyane 19.15 kui.

sɛnbɛn naxan soxi n yii ɛ rawɛkilɛ feen na benun a xa ɛ halagi.

¹¹ Awa, ngaxakedenne, Ala xa sɛwan fi ɛ ma. Ɛ kata ɛ xa dɛfe, ɛ yi ɛ bode rali-maniya, ɛ lu xaxili kedenna nun bɔɲɛ xunbenli. Nayi, xanuntenyaan kanna nun bɔɲɛ xunbenla kanna Ala luma nɛn ɛ xɔn.

¹² Ɛ bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni. Yama sariɲanxin birin ɛ xɔntɔnma.

¹³ Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixina hinanna nun Alaa xanuntenyaan nun Alaa Nii Sariɲanxin lanna xa lu ɛ birin xɔn.

Galati Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Galati Kaane Ma

Galati kaana nde Yesu a fe Xibaru Fajin soto nen Xera Poli a xeraya sigatiin firinden nun a saxanden xon (Xerane 16.6 e nun 18.23). Ne yi e malan, e findi denkeleya yamaan na. Men kaane mi yi Yahudiyane ra fo siya gbete. Koni Yahudiya denkeleya muxuna ndee yi siga Galati kaane fema Poli xanbi. Ne yi Galati kaane xaranma wulen nan ma fa fala denkeleya muxun birin lan e xa Yahudiyane sariyan suxu, a gbengbenna e yi banxulan alogo e xa kamali denkeleyani. Ba Yahudiyane ra, men kaane namunne mi yi darixi gaan tiin na. Nayi, Galati kaane sese mi yi banxulanxi. Na yi gbaxi Yahudiyane denkeleya muxune ra naxanye yi wama siyane birin xa liga alo e tan alogo e xa kamali dinani bayo Yahudiyani nan yi Yesu ra. Poli tan naxa, a na mi lan Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin ma. Amasoto na yi Galati denkeleya muxune findima konyine nan na dinan kiraan xon. Poli naxa, a sariya suxun mi muxu yo nii rakise fo Ala hinanna e na denkeleya Yesu ma. Waxatina nde, Poli yi Efesi taani, a e xibaru me waxatin naxan yi. A yi a me a Galati kaane tinma a yaxune kawandin na. Na ma, a yi xanuntenya kedini ito sebe e ma alogo e xa Alaa fe famu.

Poli yi Kitabun yireni ito sebe dexo saxan alogo a xa a ngaxakedenne xili "Xibaru Faji" keden peen jondin ma. Na yire saxanne ni i ra:

A singena, a yi a yetena feene yebe, a folo a yetena tubi kiin ma Yesu ma. A yi a yebe e nun Yerusalen denkeleya muxune lan feen naxan ma fa fala denkeleya muxun naxanye mi findixi Yahudiyane ra, ne mi luma Yahudiyane sariyan bun. A mon yi a fala e nun Piyeri a feene fataxi kii naxan yi lan na feen ma. Poli a xerayaan senben nan xun mayengema, a naxa, a Ala nan a findixi xeraan na naxan mi fata adamadi yo ra, hali Yesu xera boden naxanye dxi Yerusalen taani. Na bunna neen, Galati kaane mi lan e xa e tuli mati muxu gbete

yo ra naxan Poli matandima hali e keli Yerusalen taani (sora 1 han sora 2).

A firindena, Poli yi falan ti fata Layiri Fonna Kitabun na, a naxa, a muxun mi kisima Yahudiyane sariya suxun xan xon, koni fo a xa denkeleya Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan ma (sora 3 han sora 4).

A rajanni, a naxa, a Galati kaane lan e xa lu xerayani Alaa Nii Sarijanxin yamarin bun amasoto Alaa Nii Sarijanxi kewali fajin birin nasoma nen muxuni, katarabi xanuntenyaan ma (sora 5 han sora 6).

Yamaan laxi sariya suxun nan na dinani. E e mirixi a ma fa fala, e sariya suxun na dangu e yulubi ligani na, na e rasoma ariyanna nin. Anu, Kitabun yireni ito naxa, a muxun mi nae tinxinje Ala ye ra yi sariya suxun xon. I na Ala sariya keden kala, i bata findi yulubi tongon na. Xa na yulubi mi ba i ma, Ala mi tinma i yi so ariyanna yi. Fo yulubin xa ba muxun ma singen, a fa so ariyanna kui. Yesu nan findixi na muxun na naxan adamadiine yulubine bama e ma. Naxan na denkeleya Yesu ma, na bata kisin soto. Na kui, denkeleyaan nan en nakisima. Sariya suxun mi a ra.

¹ N tan Poli, Alaa Muxu Sugandixina xerana, n bata kedini ito sebe Galati denkeleya muxune ma. Adama mi n xexi fo Yesu nun Fafe Ala naxan a rakelixa sayani.

² N tan nun ngaxakedenna naxanye birin be, nxu Galati denkeleya yamaan xontonna:

³ En Fafe Ala nun a Muxu Sugandixin Marigi Yesu xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

⁴ Yesu nan a yete fixi en yulubine fe ra, a yi en xunba waxati jaxini ito yi alo en Fafe Ala waxi a xon ma kii naxan yi.

⁵ En xa binyen fi a ma habadan han habadan! Amina.

Xibaru Faji gbete yo mi na yi

⁶ N bata kabe e ma amasoto e bata e xun xanbi so Ala yi mafuren naxan e xilixi a Muxu Sugandixina hinanna xon. E yi xibaru gbete suxu.

⁷ Koni Xibaru Faji gbete yo mi na yi mumu! Muxune nan tun e toroma, e waxi Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin maxete feni.

⁸ Koni hali nxu tan hanma malekana nde yi fa sa keli ariyanna yi, a xibaru gbete kawandin ba ε xa, nxu tan mi naxan baxi ε xa, Ala xa na kanna halagi habadan!

⁹ Nxu bata yi a fala. Iki, n mən xa a fala ε xa. Xa muxu yo xibaru gbete kawandin bama ε xa, ba Yesu a Fe Xibaru Fajin na, ε naxan singe suxi, Ala xa na kanna halagi habadan!

¹⁰ Iki n yamaan nan mafanma ba? Hanma Ala? N katama n xa rafan adamadiine nan ma ba? Xa n mən yi katama n xa yamaan nan kenən nun, nayi n mi finde Alaa Muxu Sugandixina walikeen na!

Poli a xerayana

¹¹ Ngaxakedenne, n xa a fala ε xa, n Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalixi ε ma, a mi fataxi adamadiine ra.

¹² N mi a sotoxi muxu yo ra. Muxu yo mi n xaranxi a ma. Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan a makenenxi n xa.*

¹³ Amasoto ε bata n kewanle fe me, n naxan naba n yi Yahudiya dinani waxatin naxan yi. N bata denkeleya yamaan jaxankata han a radangu ayi. N yi a kalama nen.

¹⁴ N yi danguma nen n lanfa wuyaxi ra Yahudiya dinani n siyaan muxune ye. Dinan muxu gbee nan yi n tan na n benbane namunne xon.

¹⁵ Koni xabu n bari waxatin naxan yi, Ala yi n sugandi, a n xili a hinanni. Bayo a a kenən nen

¹⁶ a xa a Dii Xemen makenen n xa, alogo n xa a fe Xibaru Fajin nali siya gbete ma. Nayi, n mi sigaxi adamadi yo fema, a xa n kawandi.

¹⁷ N mi sigaxi Yerusalen taani ne fema naxanye singe yi xerane ra. Koni n siga nen Arabu yamanani mafuren! N mən yi xete Damasi yi.

¹⁸ Nee saxan dangu xanbini, n yi siga Yerusalen taani alogo nxu nun Piyeri xa nxu bode kolon, n xii fu nun suulun ti a fema.

¹⁹ N mi xera gbete to na yi fo Marigi Yesu xunyen Yaki.

²⁰ N naxan sebexi, Ala nan seren na, jondin na a ra.

²¹ Na xanbi ra, n yi siga Siriya yi e nun Silisi yi,

²² koni muxe mi yi n kolon Yudaya denkeleya yamane ye naxanye Alaa Muxu Sugandixin xon.

²³ E ito nan gbansan me: “Xemen naxan yi en jaxankatama a foloni, na nan fa denkeleyaan kirana fe kawandin bama iki, a yi naxan kalama.”

²⁴ Nanara, e yi Ala tantun n tan ma fe ra.

2

Poli nun xeraan bonne

¹ Nee fu nun naanin dangu xanbini, n tan nun Baranabasi yi siga Yerusalen taani. N Tito fan xali.

² N siga nen bayo Ala bata a makenen n xa. N darixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliye siya gbete ma kii naxan yi, n yi na yeba e muxu gbeene xa wundoni, alogo n ma wanle birin nama lu fufafu!

³ Koni hali Tito Gireki kaan naxan yi n fema, e mi a karahan a banxulan feen ma.

⁴ Koni nafigina ndee yi basanxi nxu ra alogo e xa nxo feene rakorosi, e yi nxo xoroyani gbε Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxan fixi nxu ma, e yi nxu findi konyin na.

⁵ Nxu mi tin e xa hali ndedi, alogo nxu xa Yesu a fe Xibaru Fajin jondin mara ε xa.

⁶ Naxanye yi luxi alo e muxu gbeene, e yi findixi naxan yo ra, n ma kolon, bayo Ala mi muxune rafisama e bode xa. Na muxu gbeene mi sese saxi n ma xaranna fari.

⁷ A makuya na ra! E a toxi nen a Ala bata Yesu a fe Xibaru Fajin kawandi baan wanla taxu n tan na siya gbete na alo a bata a taxu Piyeri ra kii naxan yi Yahudiyane xa.

⁸ Amasoto naxan Piyeri findixi xeraan na Yahudiyane xa, na nan n fan xexi siya gbete ma.

⁹ Yaki nun Piyeri nun Yoni, naxanye yi luxi alo e yerratine, e to Alaa maragidin kolon a naxan fixi n ma, e yi n tan nun Baranabasi yisuxu ngaxakedenyani alogo nxu xa wali siya gbete tagi, e tan yi wali Yahudiyane tagi.

¹⁰ E yi nxu mafan, a nxu xa nxu xaxili lu yigelitane xon ma. N fan yi n sobe soxi na nan ma.

* 1:12: 1.12 A mato Xerane 9.3-6 kui.

Pɔli yi Piyeri sɔnna fe fala a xa

¹¹ Piyeri fa Antiyoki yi waxatin naxan yi, n yi a matandi amasoto a yi tantanxi.

¹² Benun muxuna ndee xa fa keli Yaki fema, Piyeri yi a degema siya gbetɛ denkeleya muxune nan xon ma nun. Koni ne to fa, a yi keli e fema, a a makuya e ra amasoto a gaxuxi Yahudiyane yee ra naxanye yi waxi siya gbetene banxulan feni.

¹³ Yahudiya denkeleya muxun bonne fan yi so a tantanni. Hali Baranabasi fan yi so a yi.

¹⁴ N to a to a e mi sigan tima Yesu a fe Xibaru Fajin jɔndin kira tinxinxin xon ma, n yi a fala Piyeri xa e birin yee xori, n naxa, “Yahudiyen nan i tan na koni i ya kewanle ligaxi alo siya gbetene, e mi luxi alo Yahudiyane! Nayi, i siya gbetene karanma di, a e xa Yahudiyane namunne suxu?”

¹⁵ En tan naxan barixi Yahudiyayani, siya gbetɛ mi en tan na, naxan findixi yulubi kanne ra.

¹⁶ En na a kolon a muxun mi tinxinma ayi Ala yee ra yi sariya suxun xan xon ma, fo a na denkeleya Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma. Nanara, en bata la Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra alogo en xa tinxin denkeleyaan xon Alaa Muxu Sugandixin ma. Sariya suxun mi a ra bayo adamadi yo mi noe tinxinɛ sariya suxun xon.*

¹⁷ Koni en na kata en xa tinxin Alaa Muxu Sugandixin barakani, xa a li yulubi kanna nan en fan na, nanara ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin walima yulubi nan xa nayi? En-en de!

¹⁸ N bata n me sariyan naxanye ra, xa n mon tin ne ma, na bunna neen, n bata findi sariya kalan na.

¹⁹ N luxi nen alo n bata faxes sariyan bun, n mi fa sariyan bun sonon. Nanara, Ala nan gbee n ma dunuɔa yi gidin na. N bata gbangban wudin ma Alaa Muxu Sugandixin xon ma,

²⁰ nanara, n tan mi fa n nii ra sonon koni Alaa Muxu Sugandixin niin nan fa n yi. N dunuɔa yi gidin naxan nabama n fati bendeni sonon, n na rabama denkeleyaan

nin Alaa Dii Xemeni, naxan bata n xanu, a faxes n ma fe ra.

²¹ N mi n mema Alaa hinanna ra. Amasoto xa muxun yi tinxinma sariyan nan xon ma nun, Alaa Muxu Sugandixin bata faxes nayi fufafu!

3

Sariya suxun nun denkeleyana

¹ Ee! Galati kaa xaxilitarene! Nde e tirinxi? E tan bata yi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxes feni gbe wudin ma ki fani!

² E xa maxodin keden yabi n xa: E Alaa Niin sotoxi sariya suxun nan xon ma ba hanma denkeleyaan xon ma e naxan ma fe mexi?

³ E bata yi a folo Alaa Niin barakani, koni iki e xaxilitareyaan bata radangu ayi, han e fa waxi a xon e xa a ranan e yete senben na iki ba?

⁴ E toroxi nen fufafu ba? Fufafu mi yi a ra ba?

⁵ Ala a Nii Sarijanxin fima e ma, a kabanako feene ligama e tagi sariya suxun nan xon ma ba, hanma denkeleyaan xon ma ba, e naxan ma fe mexi?

⁶ Aluxi nen alo naxan sebexi: “Iburahima yi denkeleya Ala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa.”*

⁷ E xa a kolon fa fala muxun naxanye denkeleyaxi, Iburahima bɔnsɔnna muxune nan ne ra.

⁸ Kitabun bata yi a fala nun, a Ala siya gbetene ratinxinma nen a yete yee ra yi denkeleyaan barakani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali Iburahima ma benun a waxatin xa a li, a naxa, “Dunuɔa siyane birin duban sotoma nen i tan barakani.”†

⁹ Naxanye denkeleyaxi, ne duban sotoma nen alo denkeleya muxuna Iburahima.

¹⁰ Naxanye xaxili tixi sariya suxun na, dangan ne xa. Amasoto a sebexi, “Feen naxanye birin sebexi Sariya Kitabuni, naxan mi ne suxuma, Ala xa na kanna danga.”‡

¹¹ Nba, a bata yigbe feu, fa fala muxu yo mi tinxinɛ Ala yee ra yi sariyan xon ma. Amasoto Kitabun naxa, “Naxan na tinxin denkeleyaan xon, na nii rakisin sotoma nen.”§

* 2:16: 2.16 A mato Yaburin 143.2 nun Romi 3.20 nun 3.23 kui. * 3:6: 3.6 A mato Dunuɔa Folon 15.6 kui. † 3:8:

3.8 Dunuɔa Folon 12.3 ‡ 3:10: 3.10 Sariyane 27.26 § 3:11: 3.11 Xabakuki 2.4

12 Koni sariyan mi minixi denkeleyani, bayo a mən naxa, “Naxan na itoe suxu, na kanna nii rakisin sətoma nən e xən.”*

13 Alaa Muxu Sugandixin findixi danga muxun nan na en tan ma fe ra, a en xunba sariyan dangan bun ma, bayo a sebei, “Naxan yo na singan wudin ma, dangan na kanna xa.”†

14 A na liga nən en xa alogo Ala duban naxan nagidixi Iburahima ma, siya gbetene fan xa na sətə Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. En mən yi Alaa Niin sətə denkeleyaan xən ma, a en tuli saxi naxan na.

Ala en tuli saxi naxan na

15 Ngaxakedenne, n xa misaala yita ε ra fata dunuɲa yi gidin na. Awa, xa muxu firinna lan fena nde ma, e layirin xidi, muxu yo mi na layirin kale hanma a nde sa a fari.

16 Na ma, Ala bata Iburahima tuli sa e nun a yixetena. Kitabun mi a falaxi fa fala “a yixetene,” naxan yi findima muxu wuyaxi ra. Koni a naxa, “i yixetena,”‡ na bunna nēen muxu kedenna na a ra, Alaa Muxu Sugandixina.

17 N naxan ma, na ni ito ra: Ala bata yi layirin naxan xidi ken, Musaa sariyan mi na kale naxan falaxi jεε kεmε naanin jεε tonge saxan dangu xanbini. Na mi Alaa tuli saan kalama.

18 Amasətə xa Alaa kēen fima sariyan nan xən ma, a mi findixi tuli saan na na yi. Koni Ala hinan nən Iburahima ra, a a tuli sa.

19 Sariyan fa fixi nanfera nayi? A fixi hakene nan ma fe ra han Iburahima yixeten fa waxatin yi a li, Ala en tuli sa naxan na. Sariyan fixi malekane nan xən muxuna nde sabun na.§

20 Sabu wuyaxi na yi, koni Ala keden peen na a ra!

Sariyan bunna

21 Awa, sariyan saxi Alaa tuli saan nan xili ma ba? En-en de! Bayo xa sariyan yi fixi nun naxan yi nεe nii rakisin fiyε, nayi yamaan yi tinxinma ayi nən Ala yεε ra yi sariyan xən.

22 Koni Kitabun naxa, a dunuɲa birin yulubin senben bun ma. Nanara, naxanye denkeleyaxi, ne xa Alaa tuli saan sətə Yesu a tɔgəndiyaan barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

23 Koni benun denkeleyani ito xa fa waxatin naxan yi, sariyan yi en birin maraxi nən alo kaso ra saane han denkeleyaan yi lankεnεmaya.

24 Nanara, sariyan findixi en xuru seen nan na, a en xali Alaa Muxu Sugandixin ma alogo en xa tinxin Ala yεε ra yi denkeleyaan xən ma.

25 Koni denkeleyaan bata fa. Nanara, en mi fa na sariyan bun ma sənən naxan yi findixi en xuru seen na.

26 Amasətə ε birin bata findi Alaa diine ra denkeleyaan xən ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

27 Amasətə ε bata rafu igeni ε tubi xinla ma Alaa Muxu Sugandixin ma. Nayi, Alaa Muxu Sugandixina muxuyaana bata ragodo ε ma alo domana.

28 Nanara, tagi raba mi fa Girekine nun Yahudiyane tagi. Tagi raba mi fa konyine nun xərone tagi. Tagi raba mi fa xεmεn nun jaxanla tagi, ε birin bata findi kedenna ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

29 Xa Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan ε tan na, ε bata findi Iburahima bənsənna ra e nun a kεε tongone alo Ala a tuli saxi kii naxan yi.

4

1 Koni n na ito nan falama: Fanni kεε tongon mən dii jərəyani, a mi fisa konyin xa hali seen birin kanna to a ra.

2 E diin taxuma a kantan muxune ra naxanye a feene yebama a xa han na waxatin yi a li a fafe naxan saxi.

3 Na kiini, benun en xa kəxə denkeleyani, en fan yi konyiyani dunuɲa gele ma feene yi.

4 Koni a fa waxatin to a li, Ala yi a Dii Xεmεn nafa. Naxanla yi a bari. A barixi sariyan nan bun ma,

5 alogo a xa ne xərɔya naxanye sariyan bun ma, a en xa findi Alaa diine ra.

* 3:12: 3.12 A mato Saraxaraline 18.5 nun Romi Kaane 10.5 kui. † 3:13: 3.13 Sariyane 21.23 ‡ 3:16: 3.16 Dunuɲa Fəlon 12.7 § 3:19: 3.19 Yahudiyane namunne kui, e laxi a ra fa fala Musa Alaa sariyane sətəxi malekane nan xən.

⁶ Bayo ε bata findi a diine ra, Ala bata a Dii Xemena Nii Sarijanxin nagodo, a so en bəɲeni. Na Nii Sarijanxin nan Ala xilima en bəɲeni, a naxa, “Baba! N fafe!”

⁷ Nayi, konyi mi fa i tan na fə a diina. Xa i bata findi a diin na, Ala mən i findima kεε tongon na nən.

Pəli a xaminna Galati kaane fe ra

⁸ A fəloni ε mi yi Ala kolon nun, ε yi batu seene nan ma konyiya yi. Ala mi yi ne ra mumε!

⁹ Koni iki, ε Ala kolon. Ala fan ε kolon. Nanfera ε birama dunuɲa gele ma feene fəxə ra sənən, naxanye sənbe mi na? E waxi a xən ma nən ba, ε mən xa findi ne konyine ra?

¹⁰ E sali ləxəne binyama, e nun kikene nun waxatine nun ɲεene!

¹¹ N gaxuxi xa n mi tərəxi ε fe ra fuu!

¹² Ngaxakedenne, n na ε mafanma, ε xa lu alo n tan. Bayo n tan luxi nən alo ε tan. E mi tinxintareya yo dəxi n na.

¹³ E a kolon fa fala n ma furen nan a ligaxi, n Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba ε xa a fəloni.

¹⁴ Koni hali n ma furen to ε tərəxi, ε mi n naɲaxuxi, ε mi ε mεxi n na. Koni ε n yisuxi alo Alaa malekan nan yi n na nun, alo Alaa Muxu Sugandixin Yesu yεtεna.

¹⁵ E yi sεwaxi nun kati! Nanfe ligaxi? N sereyaan bama ε fe ra, xa ε yi nεe a ligε nun, ε yi ε yεene bama nən nun, ε yi e so n yii!

¹⁶ Koni iki, n mi findixi ε yaxun na ɲəndi falan xən ba?

¹⁷ Muxuni itoe kunfaxi ε xən, koni fe fajin mi a ra! E kataxi ε ba feen nan na nxu fεma alogo ε fan xa kunfa e xən.

¹⁸ Kunfan fan, xa ε fe fajin nan fəxə ra, e nun xa ε luyε a fari waxatin birin. Hali n ye xənna mi a ra.

¹⁹ N ma diine, n mən tərəni ε fe ra alo ɲaxanla kuiin na a ramaxa a ma, han Alaa Muxu Sugandixina muxuyaana yi sabati ε bəɲeni.

²⁰ Koni a yi rafanma n ma nun, iki n lu ε fεma, alogo n xa n fala ti kiin maxεtε. E fe n yifuxi kati!

Hagara nun Saran ma fe misaala

* **4:22: 4.22** A mato Dunuɲa Fəlon 16.15 nun 21.2 kui. † **4:23: 4.23** A mato Dunuɲa Fəlon 17.16 kui. ‡ **4:25: 4.25** Yerusalen taan findixi Yahudiyane dinana misaala ra be. Mən kaane yi e gbee namunne konyiyaan nin. § **4:27: 4.27** Esayi 54.1 * **4:30: 4.30** A mato Dunuɲa Fəlon 21.10 kui.

²¹ E xa a fala n xa, ε tan naxanye waxi a xən ma ε xa lu sariyan bun ma, ε mi na sariyan kolon ba?

²² Bayo a sεbεxi a Iburahima dii xεmε firin sətə nən. A keden sətə konyi gilən ma, a bonna sətə xərən gilən ma.*

²³ A naxan sətə konyi gilən xən ma, na sətəxi nən alo adaman birin sətəma kii naxan yi. Koni a diin naxan sətəxi xərə ɲaxanla xən ma, Ala nan a tuli sa na tan na.†

²⁴ Feni itoe luxi nən alo misaala. Layiri firinna misaala nan ɲaxalan firinni itoe ra. Kedenna kelixi Sinayi Geyaan nan fari, naxan diine barima konyiyani. Hagara nan na ra.

²⁵ Sinayi Geyaan naxan Arabu yamanani, na misaala nan Hagara ra. E nun Yerusalen taan naxan na yi iki, ne keden. Bayo, Yerusalen nun mən kaane birin konyiyaan nin.‡

²⁶ Koni Yerusalen taan naxan kore, xərən nan na ra. En nga nan na ra.

²⁷ Bayo Kitabun naxa, “Gbantana, i xa sεwa, i tan naxan mi dii barixi! Naxan, i sənɲə sεwani, naxan mi diin sətə xələn kolon. Bayo ɲaxalan nabɛɲinxina diine wuyama ayi nən

dangu xεmε taa ra dəxən gbeene ra.”§

²⁸ Nba, ngaxakedenne, ε fan bata sa Isiyaga fari, Ala e tuli sa naxan na.

²⁹ Na waxatini diin naxan sətə alo adaman birin sətəma kii naxan yi, na yi bonna ɲaxankata naxan sətəxi Alaa Niin barakani. Han iki, a mən na kiini.

³⁰ Koni Kitabun nanfe falaxi? A naxa, “Konyi ɲaxanli ito nun a diin kedi. Amasətə konyi ɲaxanla diin nun xərə ɲaxanla diin mi kεen tongε e bode xən ma mumε!”*

³¹ Nanara, ngaxakedenne, konyi gilε dii mi en tan na fə xərə diine.

5

E lu xərəyani

¹ Alaa Muxu Sugandixin bata xərəyaan fi en ma alogo en xa xərəya. Nanara, ε

kankan na ma, ε nama so konyiyaan bun ma sɔnɔn.

² Ε tuli mati. N tan Pɔli nan ito falama ε xa. Xa ε tin, e yi ε banxulan, Alaa Muxu Sugandixin tɔnɔ mi fa ε ma sɔnɔn.

³ N mɔn ito nan falama muxun birin xa, naxan na tin e xa a banxulan: sariyan birin suxu goronna na xun ma.

⁴ Ε tan naxanye katama ε xa tinxin Ala yεε ra yi sariyan xɔn, ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata taxun. Ε bata keli Alaa hinanna bun ma.

⁵ Bayo en xaxili tixi en ma yigin nan na Alaa Niin barakani denkeleyaan xɔn ma, a en natinxinma nɛn.

⁶ Amasɔtɔ xa ε Yesu Alaa Muxu Sugandixin, banxulanna nun banxulantareyaan tɔnɔn mi na, fɔ denkeleyaan naxan walima xanuntenyani.

⁷ Ε yi a ligama ki fajɪ! Nde ε jɔndin suxuni kalaxi?

⁸ Ala naxan ε xilixi, a tan mi na ligaxi.

⁹ “Hali buru rate se* xurudin nɔε burun birin nagboε ayi nɛn.”

¹⁰ Koni n laxi ε ra Marigin barakani fa fala ε mi miriya gbete tongε. Nba, muxun naxan ε yifuma, a findi muxu yo ra, Ala na yalagima nɛn.

¹¹ Koni, ngaxakedenne, xa n mɔn yi banxulan feen kawandin nan bama nun, nanfera e mɔn n bεsɛnxɔnyama? Nayi, Yesu faxa wudin† mi finde e xa tɛrɛna feen na.

¹² Nayi, naxanye ε yifuma banxulan feen na, ne yi lan e xa e gbeena ngaan ba na!

¹³ Amasɔtɔ ε tan, ngaxakedenne, ε xilixi xɔrɔyaan nan ma. Anu, ε nama xɔrɔyaan findi fati bɛndɛn nafa feene ra. Koni ε xa wali ε bode xa xanuntenyani.

¹⁴ Amasɔtɔ sariyan birin fala yisoxin ni i ra: “I adamadi boden xanu alo i yetɛna.”‡

¹⁵ Koni xa ε liga alo subene, ε ε bode yengε, ε yi ε balo ε bode ra, ε xa a liga ε yeren ma, xa na mi a ra, ε ε bode janma nɛn feu!

Alaa Nii Sarijanxina fe yi

* **5:9: 5.9burun nate sena:** Lebɛnna na a ra naxan burun nagboma ayi. Alo lebɛnna siyadin burun birin natema kii naxan yi, feen naxan Galati kaane ratantanma, na nan e yamaan birin xunna kalama na kiini. † **5:11: 5.11** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu gbangban wudin naxan ma, na findixi kisin sɔtɔ kiini na. Na nan muxuna ndee tɛrɛnama a fe yi. ‡ **5:14: 5.14** Saraxaraline 19.18 § **5:22: 5.22** Wudi fajin bogi fajin nan tima. Adamadi fajin fan kɛwali fajin nan ligama. Na luxi nɛn alo wudin nun a bogina.

¹⁶ Koni n tan naxa, ε xa sigan ti Alaa Niin barakani. Nanara, ε mi fati bɛndɛn nafa feene rakamalε sɔnɔn.

¹⁷ Amasɔtɔ fati bɛndɛn nafa feene mi tinjε Alaa Niina feene ma. Alaa Niin fan mi tinjε fati bɛndɛn wanle ma. Ne firinne yaxun nan e bode ra. Nanara, ε mi ε yetε waxɔn feene ligama.

¹⁸ Xa ε biraxi Alaa Nii Sarijanxin fɔxɔ ra, ε mi fa sariyan bun sɔnɔn.

¹⁹ Fati bɛndɛn nafa feene kolon mi raxɔlɔ: yanga suxuna, xɔsi fena, haramu feene,

²⁰ suxure batuna, kɔɛrayana, xɔnnantenyana, lantareyana, xɔxɔlɔnyana, bɔjε teena, yetε yigbona, mayitaxunna,

²¹ milɛna, dɔlɔ minna, haramu sumunne, e nun na fe sifane. N na ε rakolonma alo n bata yi a fala kii naxan yi: Naxanye fe sifani itoe ligama, ne mi Alaa Mangayaan toma.

²² Muxun na lugo Alaa Nii Sarijanxin na, kɛwanli itoe nan findima a bogin na:§ xanuntenyana, sɛwana, bɔjε xunbenla, dijana, jɛnige fajina, fanna, tɔgɔndiyana,

²³ limaniyana, yetε suxuna. Tɔn mi dɔxε na feene ra.

²⁴ Naxanye bata findi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen na, ne bata e fati bɛndɛn wanle gbangban a faxa wudin ma e nun e waxɔn feene nun e rafan feene.

²⁵ Xa en dunɔja yi gidin nabama Alaa Nii Sarijanxin xɔn, fɔ en kɛwanle xa lan Alaa Nii Sarijanxin ma.

²⁶ En nama waso, en yi en bode rafɛn, en yi en bode maxɔxɔlɔn.

6

Ε ε bode mali

¹ Ngaxakedenne, xa muxuna nde bira hakɛni, ε tan naxanye Alaa Nii Sarijanxini, ε xa a matinxin limaniyani. Koni ε ε yetε rakɔrɔsi alogo Setana nama ε fan natantan.

² Ε ε bode goron tongo, nayi ε bata Alaa Muxu Sugandixina sariyan nakamali.

³ Xa muxuna nde a miri a ma a a tan se ra koni sese mi a ra, a a yete nan tun mayendenma.

⁴ Muxun birin xa a yete kewanle rakorosi. Xa ne fan, a kanba xunna taranma nen na nayi, a nama a sa muxu gbete ma.

⁵ Muxun birin xa a yete goronna tongo.

⁶ Naxan xaranma Alaa falan ma, na xa a karamoxo ki a se fapin birin yi.

⁷ E nama e yete mayenden bayo Ala mi mayendenye. Muxun sansiin naxan sifa wolima, a na nan sifa xabama.

⁸ Nayi, naxan na a fati benden wanle ke, na halagin sotoma nen ne xon. Koni, naxan na Alaa Nii Sariyanxin wanle ke, a habadan nii rakisin sotoma nen Alaa Nii Sariyanxin xon.

⁹ Nanara, en nama xadan fe fapi rabadeni. Amasoto xa en lu na fari, en na a tonon sotoma nen waxati famani.

¹⁰ Nanara, xa a fere na en xa, en xa fe fapin liga muxune birin xa, koni katarabi en ngaxakeden denkeleya muxune nan ma.

Maxadi donxene nun xontonne

¹¹ E mi a to, n sebeli xungbeen naxanye sebeta n yete yiin na iki!

¹² Naxanye waxi a xon ma, e xa yamaan kenan fati benden kiraan xon ma, ne nan katama e xa e karahan a e xa banxulan. E na ligama nen alogo yamaan nama e besenxonya Alaa Muxu Sugandixin faxana fe ra wudin ma.

¹³ Hali naxanye banxulanxi, e mi sariyan suxuma. Koni, e waxi a xon ma nen, e xa banxulan alogo e xa e kanba a e fan bata tin banxulanna ma.

¹⁴ Koni n tan, n na n kanbama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxes wudin nan tun yi. N faxaxi dunuja feene yi na wudin nan xon, dunuja feene fan bata faxes n yi.

¹⁵ Xa muxun banxulanxi hanma xa a mi banxulanxi, na mi fe ra, fo a xa findi dali nenan na.

¹⁶ Nba, naxan na falani ito suxu, Ala xa boje xunbenla nun kininkininna fi na kannan ma, e nun Ala gbee Isirayila!

¹⁷ Donxen na, muxu yo nama n toro, amasoto larun naxanye n fatin ma, ne a yitama a Yesu gbeen nan n na.

¹⁸ Nba, ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin hinanna xa lu e niini. Amina.

Efesi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Efesi Kaane Ma

Poli yi kasoon nan na Romi taani a Kitabun yireni ito seɓe waxatin naxan yi, a yi a rasiga Efesi kaane ma. Koni, a mi yi waxi a xɔn ma Efesi kaane gbansanna xa a xaran. A luxi alo a yi kedini ito rasigama Efesi kaane denkeleya yamaan nun a rabilinna taane denkeleya yamane nan ma Asi yamanani alogo e birin xa a xaran. Nayi, a mi muxu wuyaxi xɔntɔnxi a kui, a mɔn mi Efesi kaane maxadi e sɔnne fe yi. Kitabun yireni ito seɓexi nɛn alo jɛɛ tonge saxan jɔxɔn Yesu te xanbini ariyanna yi.

Xera Poli fa nɛn Efesi taani a xeraya sigatiin saxandeni, a yi jɛɛ saxan naba na. (Xerane 19.1 han 20.1) Kitabun yireni ito sora 3.1 nun 4.1 nan a yitama en na a xeraan yi kasoon nan na a yi ito seɓema Efesi kaane ma waxatin naxan yi. A mɔn itoe fan seɓe kasoon nan na: Filipi Kaane, Filemɔn, e nun Kolɔsi Kaane.

Kitabun yireni ito fala yisoxini ito ra fa fala Ala feen birin nagidixi nɛn alogo “A xa seen birin malan, naxanye kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra.” (1.10) Ala a denkeleya yamaan nan findixi Yesu fati benden na dunuɗa yi alogo a xa dunuɗa feene birin malan Yesu yamarin bun. Nayi, denkeleya yamaan lan nɛn e sarijan e dunuɗa yi gidini. Lanna xa lu yamaan ni alogo Yesu a yamaan lanna xa findi a binya xunna ra dunuɗa nun kore xɔnna ma. Ala to dunuɗa muxune birin malanma alogo a xa binyen sɔto kore xɔnna ma, en tan sese mi lan en yi na lanna kala en nun muxun bodene tagi fɔ en na en yete magodo en bode xa, en sarijan. (5.21)

A Kitabun yireni ito fɔlɔxi duban nan ma (1.1-2) a yi a rajan duban ma. (6.21-24) Falan naxan tixi Kitabun kui, a yitaxunxi dɔxɔ firin: A singena (1.3-3.21), Ala naxan ligaxi en xa a Muxu Sugandixin Yesu xɔn, Poli yelin xanbini a sewan mayite na fe ra, a yi denkeleya muxune lan feen yeɓa, a

yi a yita en na Ala Yahudiyane nun siya gbetene malanxi kii naxan yi, e findi yama kedenna ra, a yamana. A firindena (4.1-6.20), xerana a falama a Kitabun xaran muxune lan nɛn a e xa findi kedenna ra nii nɛnɛni Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin. A yi a yeɓa lanna luma e nun bonne tagi kii naxan yi denkeleya yamani e nun denbayani.

Poli Alaa yamaan lan feen nan yeɓama misali saxan xɔn: fati benden lanna nun banxin ti kiina nun lanna xemen nun a jaxanla tagi. Alaa Muxu Sugandixin Yesu luxi alo fati benden xunna, e nun alo banxin bundɔxɔ gemena. Denkeleya yamaan mɔn luxi Alaa Muxu Sugandixin xa nɛn alo jaxanla a xemen xa. Nayi, en na a toma nɛn fa fala lanna mi luyɛ denkeleya muxune tagi xa muxune mi xete haken nun yulubin fɔxɔ ra, e la Marigin na.

¹ N tan Poli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xɔn ma, n tan nan ito seɓema yama sarijanxin ma Efesi taani, tɔgɔndiya muxun naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɗɛ xunbenla fi e ma.

En barakan naxan sɔtɔma

³ En barikan bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa naxan niin duban birin nagidixi en ma ariyanna yi a Muxu Sugandixini.

⁴ Benun dunuɗa xa da waxatin naxan yi, Ala bata yi en sugandi nun alogo en xa sarijan, en lu fetareyani a yee ra yi. Ala bata yi a ragidi a xanuntenyani,

⁵ a xa en findi a diine ra Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani alo a rafan a ma a yeteen sagoni kii naxan yi.

⁶ Na yi findi Ala hinan gbeen kannan tantun xunna ra a naxan fixi en ma a xanuntenna xɔn.

⁷ Amasɔto en bata xunba Yesu wunla xɔn ma,* en yulubine yi xafari, a yi a hinan defexi gbeen mayita,

⁸ Ala bata naxan nagidi en ma a fajin na a fekolonna nun a xaxilimayaan birin yi.

* **1:7: 1.7Yesu wunla xɔn ma:** Na bunna nɛn, fa fala a sayaan xɔn ma.

⁹ A bata a sagoon wundo feen makenen en xa, a rafan feen naxan nagidi Yesu barakani

¹⁰ alogo a xa na rakamali a waxatin na a li. Na sagoon ni i ra fa fala a xa seen birin malan, naxanye kore xonna nun baxo xonna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra.

¹¹ En mon sugandixi en xa lu Yesu yi, alo Ala bata yi a ragidi en ma kii naxan yi nun, Ala naxan feen birin nakamalima a yete a maragidin nun a sagoon xon.

¹² Na ligaxi nen alogo en tan naxanye singe bata en yigi sa Alaa Muxu Sugandixini, en xa findi tantun seen na Ala binyen kanna xa.

¹³ E tan fan bata lu Yesu yi, e to pondin falan mexi, e rakisi fe Xibaru Fajina, e yi la Yesu ra, Ala yi a Nii Sarijanxin lu e yi a taxamasenna ra, a bata yi en tuli sa naxan na.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin luxi nen alo Ala se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa a kolon en sa keen sotoma nen Alaa yamaan na xunba waxatin naxan yi, en yi Ala tantun a binyeni.

Poli a Ala maxandina

¹⁵ Nanara, xabu n na e denkeleyana fe me Marigi Yesu ma e nun e xanuntenyana yama sarijanxin birin xa,

¹⁶ n barikan birama Ala xa e fe yi waxatin birin, n nema Ala maxande e xa.

¹⁷ N Fafe Ala, binyen kanna maxandima e xa, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina Ala alogo a xa a Nii Sarijanxin nagodo e ma naxan fe kolonna fima, a feene makenen alogo e Ala kolonna xa fari sa.

¹⁸ N na Ala maxandima e xa alogo e xa feene yete to e bopeni, a fixa, alogo a e xilixi yigin naxan ma, e xa na kolon, a bata kee noroxin binyen naxan lu a yama sarijanxin xa,

¹⁹ e nun a senbe fisamantenna en tan denkeleya muxune xa. Na findixi a senbe yeteen nan na a naxan nawalixi a fanga gbeen

²⁰ a to a Muxu Sugandixin nakeli sayani, a yi a lu a yifanna ma ariyanna yi.

²¹ A yi a lu mangayane nun noyane nun senbene nun kuntigiyane birin xun na e

nun xinla naxanye birin noe fale dunupani ito yi e nun waxati famatoni.

²² Ala bata seen birin lu Yesu sanna bun ma, a yi a findi e xunna ra denkeleya yamaan xa.

²³ Denkeleya yamaan luxi nen alo Yesu fati bendena. Denkeleya yamaan Yesu a feene birin nakamalima, Yesu naxan feen birin nakamalima kiin birin yi.

2

En kisima Alaa hinanna nan xon

¹ E tan fan, e faxaxin nan yi a ra e hakene nun e yulubine fe ra,

² e yi sigan tima naxanye yi nun e yi dunupa muxune foxo ra waxatin naxan yi, e nun boxon nun kuyen lan tagin yinnane mangana, na nii jaxin naxan walima Ala matandi muxune yi iki.

³ A foloni nun, en fan birin yi en ma dunupa yi gidin ligama nen alo ne, en yi biraxi en fati benden sagoon nan foxo ra, en yi en fati benden nun en yugo jaxine natane liga. Nayi, fata en kejaan na, Alaa xolon nan yi ragidixi en ma alo bodene.

⁴ Koni Alaa kininkininna gbo, a bata en xanu xanuntenya tilinxin na.

⁵ En tan naxanye yi faxaxi en hakene fe ra, Ala bata en niin bira en yi a Muxu Sugandixin barakani. E kisixi Alaa hinanna nan xon ma.

⁶ Ala bata en tan nun Yesu rakeli en bode xon ma sayani, en yi daxoden soto Yesu Alaa Muxu Sugandixin fema ariyanna yi,

⁷ alogo a xa a hinan tilinxi fisamantenna mayita waxati famatone yi a fanna xon a naxan yitaxi en na Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁸ Amasoto e kisixi Alaa hinanna nan xon denkeleyaan barakani. Na mi fataxi e tan xan na, Alaa kiseen na a ra.

⁹ E katan tonon xa mi a ra, nayi muxu yo mi noe a yete mataxe.

¹⁰ Ala wali xonna nan en na. A bata en da Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, alogo en xa wali fajine raba, Ala bata yi naxanye yiton en yete ra, alogo en xa sigan ti ne xon ma.

Yama kedenna nan denkeleya muxune birin na

¹¹ E tan naxanye barixi siyaan bonne ye, Yahudiyane naxanye yatexi banxulantarene ra fati benden kiraan xon, n xa a rabira e ma e yi kii naxan yi a foloni nun:

¹² E mi yi Alaa Muxu Sugandixini na waxatini. E mi yi lan nun e Isirayila tonone soto, Alaa yamana. Xone ne nan yi e ra. Layiri yo mi yi e nun Ala tagi. A mi yi e tuli saxi sese ra. Yigi yo mi yi e ma, Ala mi yi e yi dunu ya yi.

¹³ Koni iki Yesu Alaa Muxu Sugandixini, e tan naxanye yi makuya nun, iki e bata maso a ra Alaa Muxu Sugandixin wunla xon ma.

¹⁴ A tan nan lanna rasoxi en birin tagi. A bata Yahudiyane nun siya gbetene findi yama kedenna ra, a to a fati benden fi, alogo a xa na danna kala naxan yi en tagi taxunxi yaxuyani.

¹⁵ A tan nan sariyan nun a yamarine nun tonne jan, a yi na yama firinne birin findi muxu nen e kedenna ra a yete xa, a bone xunbenla rafa e tagi,

¹⁶ a e nun Ala tagini ton a sayaan xon a faxa wudin ma, e yi lan e bode ma alo gbindi kedenna, a e yaxuyaana kala.

¹⁷ Yesu yi fa, a bone xunbenla Xibaru Fajin nali e tan ma, naxanye yi makuya Ala ra nun e nun Yahudiyani naxanye yi maso a ra.

¹⁸ Yesu nan kiraan nabama en tan yama firinna birin xa, siga Fafe Ala yetagi a Nii Sarijanxin barakani.

¹⁹ Nanara, e tan naxanye mi yi Alaa yamani, bone mi fa e ra. E bata findi dugurenne ra yama sarijanxini. E bata so Alaa denbayani.

²⁰ E bata lu alo banxin naxan beten saxi gemene ra. Na gemene findixi xerane nun nabine nan na. Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeten nan banxin tongon geme kenden na.

²¹ Banxin yiren birin tugunxi e bode ra, a te a tan barakani, a yi findi Ala Batu Banxi sarijanxin na Marigin xa.

²² A e nun bonne tugunma nen e bode ra a tan barakani, e lu alo banxina Ala daxonma naxan yi a Nii Sarijanxini.

3

Poli a wanla siya gbetene xa

¹ Nanara, n tan Poli Ala maxandima e tan siya gbetene xa, n tan kasorasana Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

² N laxi a ra, e bata a me Ala hinanna naxan nagidixi n ma alogo n xa e mali.

³ Ala bata a wundo feen kolonna makenen n xa, alo n bata a fena nde sebe e ma kii naxan yi.

⁴ E na n ma sebenla xaran, n xaxinla naxan sotoxi Alaa Muxu Sugandixina wundo feni, e na yee toma nen.

⁵ Wundo feni ito mi makenenxi singe ra muxune xa, koni Ala bata a makenen a xera sarijanxine nun nabi sarijanxine xa a Nii Sarijanxin barakani.

⁶ Na wundo feen nan ito ra fa fala siya gbetene nun Yahudiyane kee kedenna soto ma nen Yesu a fe Xibaru Fajin barakani. E birin bata findi yama kedenna ra alo fati bend e keden. Ala en tuli sa naxan na, e firinna birin na soto ma nen a Muxu Sugandixin Yesu barakani.

⁷ Ala bata a senben nawali, a n ki a hinanni, alogo n xa findi Yesu a walikenen na naxan a falan Xibaru Fajin nalima.

⁸ Hali n to xurun muxu sarijanxine birin xa, anu Ala bata a hinanna ragidi n ma, a n xa Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nore tilinxin nali siya gbetene ma.

⁹ N mon xa a makenen wundo feni ito rakamalima kii naxan yi. Xabu waxati sin gene, wundoni ito yi luxunxi Daala Mangana Ala xon

¹⁰ alogo iki kuntigine nun no kanna naxanye boxon nun koren lan tagini, denkeleya yamaan xa Alaa fe kolonna kepan birin yita ne ra.

¹¹ Na birin findixi a habadan fe ragidixin nan na, a naxan nakamalixi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

¹² Nayi, en no e en masoe Ala ra nen en ma denkeleyani Yesu barakani xaxili ragidini, sike yo mi na.

¹³ Nanara, n na e mafanma, e nama yigitoge n ma tone fe ra e tan xa amasoto e binyen nan ne ra.

Yesu bata en xanu kii naxan yi

¹⁴ Na nan a ligaxi, n nan n xinbi sinma n Fafe Ala bun ma

¹⁵ bansonna birin xinla fataxi naxan na naxanye kore xonna nun boxo xonna ma.

¹⁶ N na a maxandima fa fala a xa tin a binyen nərəni, a ε sɔbɛ so sɛnbɛni ε muxu-yaan feene yi a Nii Sarijanxin barakani,

¹⁷ alogo Alaa Muxu Sugandixin xa lu ε bɔɲeni dɛnkɛɣaən barakani. N na Ala maxandima ε xa, ε xa sabati, ε bitin xanun-tenyani alo salenna

¹⁸ alogo ε nun yama sarijanxin birin xa sɛnbɛn sɔtɔ ε Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyaan gboon nun a tilinna nun a tiden famu,

¹⁹ ε yi a xanuntenyaan kolon naxan dangu kolonna birin na, alogo ε xa dɛfɛ Alaa fe kamalixin birin na.

²⁰ Nba, sɛnbɛna Ala naxan na, a feen birin liga en xa fata sɛnbɛn na naxan wal-ima en yi, en na naxan maxɔdin hali en nɔɛ en mirɛ naxan ma, mɔn hali dangu en ma miriyane ra pon,

²¹ binyen xa fi na ma dɛnkɛɣa yamani, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixini, waxatin birin habadan han habadan. Amina!

4

Dɛnkɛɣa yamaan xa lu lanna nin alo fati bɛndɛ kedenna

¹ N tan naxan findixi kasorasaan na Marigina fe ra, n na ε mafanma, Ala bata ε xili naxan liga fe ma, ε sigati kiin xa lan na ma.

² E xa ε yɛtɛ magodo, ε limaniya feen birin yi, ε yi diɲa. E diɲa ε bode xa xanuntenyani,

³ ε yi kata kiin birin yi alogo Alaa Nii Sarijanxin lanna naxan fixi ε ma, na xa lu ε tagi, bɔɲɛ xunbenla yi ε tugun ε bode ra.

⁴ Dɛnkɛɣa yamaan luxi nɛn alo fati bɛndɛ kedenna. Alaa Nii Sarijanxi kedenna na a ra alo ε xilixi yigi kedenna ma kii naxan yi.

⁵ Marigi kedenna na a ra e nun dɛnkɛɣa kedenna e nun marafu kedenna igeni tubi xinla ma.

⁶ Ala kedenna na a ra, muxun birin Fafe naxan seen birin xunna, naxan walima feen birin xɔn, naxan feen birin kui.

⁷ Ala bata kisena nde fi en keden kedenna birin ma alo a Muxu Sugandixina en kixi kiseen sifan naxan na.

⁸ Nanara, Kitabun naxa, “A te kore waxatin naxan yi, a yi siga suxu muxune ra a yii. A yi kiseen fi adamadiine ma.”*

* 4:8: 4.8 Yaburin 68.19

⁹ Nba, fa fala, “A bata te kore,” na bunna nanse ra? Na bunna nɛɛn fa fala a godo nɛn dunuɲa yi bɔxɔn ma.

¹⁰ Naxan godo dunuɲa yi, na nan mɔn te kore xɔnna ma pon, alogo a xa feen birin nakamali.

¹¹ A tan nan kiseen yitaxunxi, a yi muxuna ndee findi xɛrane ra, a yi ndee findi nabine ra, a yi ndee findi Xibaru Fajin nali muxune ra, a yi ndee findi yɛɛratine ra, a yi ndee findi karamɔxɔne ra.

¹² A en kixi na kii nin alogo muxu sarijanxine birin xa nɔ a wanla kɛ, alogo a yamaan xa sabati naxan luxi alo Alaa Muxu Sugandixin fati bɛndɛna.

¹³ Na ligama nɛn han en birin yi findi kedenna ra dɛnkɛɣani Alaa Dii Xɛmɛn kolonni. En findi muxu kamalixine ra alo Alaa Muxu Sugandixin kamalixi kii naxan yi.

¹⁴ Nayi, en mi findɛ dii ɲɛrɛne ra sɔnɔn, alo foyen nun ige walanna kunkin xalin kii naxan yi, en yi bira xaranne birin fɔxɔ ra, muxune yi en mayenden e kɔtɛne nun wulene xɔn.

¹⁵ Koni xa en ɲɔndin fala xanuntenyani, en kɔxɔma nɛn, en yi findi Alaa Muxu Sugandixin maligane ra feen birin yi, a tan naxan findixi en xunna ra.

¹⁶ A tan nan a ligaxi dɛnkɛɣa yamaan xa findi fati bɛndɛ kedenna ra, a muxune yi lu e bode yi alo fati bɛndɛn yirene to tugunxi e bode ra fasane xɔn. Nayi, xa fatin yirene birin a wanla kɛ, a gboma nɛn, a kɔxɔ xanuntenyani.

En muxuya nɛnɛn naxan sɔtɔma

¹⁷ Nba, n xa maxadi falani ito ti ε xa Marigin xinli: E nama fa sigan ti alo dɛnkɛɣatarene. E miriyane biraxi fufafu feene nan fɔxɔ ra.

¹⁸ E xaxinle yidimixi. E fe mi Alaa nii rakisina fe yi masɔtɔ e fe kolontareyaan nun e bɔɲɛ xɔdɛxɛyaan xɔn.

¹⁹ E mi fa yagima sɔnɔn. E yi e yɛtɛ findi haramu fe rabane ra alogo e xa fe xɔsixin sifan birin naba han e lu kunfɛ ayi.

²⁰ Koni ε tan mi Alaa Muxu Sugandixina fe xaranxi na kiini.

²¹ E bata a fe mɛ, ε yi xaran Yesu gbee ɲɔndin ma yati.

²² Fa fala ε xa xεte ε dari fe fonne fɔxɔ ra, e nun ε muxuya fonna naxan luma ε rakunfe a ε ratantan.

²³ Koni ε niin nun ε xaxinla xa findi a nenεn na.

²⁴ E mɔn xa muxuya nenεn tongo, Ala muxuya naxan daxi a yetε maligan na, tinxinna nun sarijanni.

²⁵ Nanara, ε wulen lu, birin yi jɔndin fala a muxu bodene xa amasɔtɔ en findixi gbindi kedenna yirene nan na.

²⁶ Xa ε xɔlɔ, ε nama haken liga. E nama lu xɔlɔxi han sogen bira waxatina.

²⁷ E mɔn nama fεren fi Yinna Manga Setana ma.

²⁸ Xa naxan darixi mujan tiyε, a xa a lu. A xa wali kɛndɛna nde kε, alogo a xa seen sɔtɔ a yiigelitɔne maliyε naxan na.

²⁹ E nama fala kobi yo ti fɔ fala fajin tun naxan muxune maliyε e hayun naxan ma, alogo na xa findi hinanna ra a rame muxune xa.

³⁰ E nama Alaa Nii Sarijanxin nasunu, Ala naxan findixi taxamasenna ra ε yi han a sa fama ε xunbadeni lɔxɔn naxan yi.

³¹ E ba xɔnnantenyaan nun bɔjε teen nun xɔlɔn nun sɔnxɔ sɔnxɔn nun muxu mafalan nun jaxuya ma ε tagi.

³² E fanna nun kininkininna yita ε bode ra. E yi ε bode mafelu alo Ala bata ε mafelu Alaa Muxu Sugandixin barakani kii naxan yi.

5

E sigan ti kɛnɛnni

¹ Nanara, ε to findixi Ala xanuntenne nan na, ε Ala raliga,

² E sigan ti xanuntenyani alo Alaa Muxu Sugandixina en xanuxi kii naxan yi, a yi a yetε fi en ma fe ra, a liga alo saraxa baxina Ala xa, naxan gan xiri rafan a ma.

³ Koni yanga suxun nun fe xɔsixine nun milan nama lu ε yε, e fe yetεen nama fala mumε, alo a lan yama sarijanxini kii naxan yi.

⁴ E mɔn nama fe xɔsixine nun xaxilitareya falane nun yagitareya falane ti. Ne mi daxa koni fɔ barika birana.

⁵ Amasɔtɔ ε xa ito kolon yati, fa fala muxun naxan yanga suxun nun fe xɔsixine nun milε feene ligama, na sese mi kɛen

sɔtɔma Ala nun a Muxu Sugandixina mangayani. Amasɔtɔ milɛn findixi se batun nan na alo suxure kiina.

⁶ E nama tin muxu yo xa ε mayenden fala fuune xɔn, amasɔtɔ Alaa xɔlɔn fama fala suxutarene xili ma na fe sifane nan ma fe ra.

⁷ Nanara, ε nama basan ne ra.

⁸ Amasɔtɔ ε tan fan yi luxi nɛn alo dimina koni iki ε bata lu alo kɛnɛnna Marigin barakani. Nayi, ε sigan ti alo kɛnɛnna muxune.

⁹ Amasɔtɔ fe fajin sifan birin nun tinxinyaan nun jɔndin fama kɛnɛnna nan xɔn.

¹⁰ E feene fεsεfεsε ε Marigin nafan feen kolon.

¹¹ E fefe nun dimin kɛwanla fe fuune nama malan, koni fɔ ε xa e ramini kɛnɛnna nin.

¹² Amasɔtɔ muxune feen naxanye ligama wundoni, hali ne falan gbansanna mayagi.

¹³ Koni kɛnɛnna na sɔnna naxan birinye makenεn, ne yigbεma nɛn.

¹⁴ Amasɔtɔ naxan birin na yigbε, na bata lu kɛnɛnni. A falaxi na nan ma, a naxa, “E tan naxanye xima, ε xulun, ε keli faxa muxune tagi, nayi Alaa Muxu Sugandixina ε luma nɛn kɛnɛnni.”

¹⁵ Nayi, ε a liga ε yeren ma ε sigati kiini, ε nama lu alo fe kolontarene, koni alo fe kolonne.

¹⁶ E fεren fen waxatine ma, amasɔtɔ waxatini itoe mi fan.

¹⁷ Nanara, ε nama findi xaxilitarene ra, koni ε kata Marigin sagoon kolon feen na.

¹⁸ E nama lugo dɔlɔn na, amasɔtɔ xurutareyaan nan na ra, koni ε lugo Alaa Nii Sarijanxin na.

¹⁹ Nba, ε falan ti ε bode xa Yaburi falane nun βetine nun Ala tantun sigi sarijanxine yi, ε βetin ba Marigin xa, ε yi a tantun ε bɔjɛn birin na!

²⁰ E barikan bira Fafe Ala xa seen birin ma fe yi waxatin birin en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli.

Naxanle nun e xεmεne fe

²¹ E xuru ε bode ma Alaa Muxu Sugandixin yεεragaxuni.

²² Naxanle, ε xuru ε xεmεne ma alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi.

²³ Amasotō xēmen nan naxanla xunna ra, alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan xunna ra kii naxan yi, naxan luxi alo a fati bendēna, a naxan nakisixi.

²⁴ Naxanle lanma nen e yi xuru e xēmene ma feen birin yi alo denkeleya yamaan xuruxi Alaa Muxu Sugandixin ma kii naxan yi.

²⁵ Xēmene, ε fan xa ε naxanle xanu alo Alaa Muxu Sugandixin bata denkeleya yamaan xanu kii naxan yi, a yi a yete fi e fe ra,

²⁶ alogo a xa e rasarijan, a yi e rafixa igen nun fala xuiin xōn,*

²⁷ alogo a xa e ti a yetagi yama nōrōxin na, alo lōxō yo mi dugin naxan na, a mi yijōrōnmōnxi, fē yo mi a ra koni yama sarijanxin na a ra fetareyani.

²⁸ Xēmene lan e xa e naxanle xanu na kii nin alo e yete gbindina. Xēmen naxan a naxanla xanuma, na bata a yete xanu.

²⁹ Muxu yo munma a yete fati bendēn naxaxu singen. Koni a a degema nen ki faji, a yi a masuxu alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan masuxuma kii naxan yi

³⁰ amasotō a fati bendēn yirene nan en tan na.

³¹ Kitabun naxa, “Nanara, xēmēna a nga nun a fafe bejinma, a yi a maso a naxanla ra, e findi fati bendē kedenna ra.”†

³² Wundo gbeen nan ito ra, koni n na Alaa Muxu Sugandixin nun denkeleya yamaan nan ma fe falama.

³³ Koni ε fan birin xa ε naxanla xanu alo ε yetēna, naxanla fan yi a xēmen binya.

6

Diine nun e sōtō muxune fe

¹ Diine, ε ε sōtō muxune fala xuiin suxu Marigina fe ra, amasotō na nan tinxin.

² Yamari singen nan ito ra tuli saan saxi naxan fari, a naxa, “I baba nun i nga binya

³ alogo i xa herin nun siimaya xunkuyen sōtō dunuḡa yi.”*

⁴ Dii fafane, ε nama ε diine raxōlō. Koni ε e xuru, ε yi e maxadi Marigina kiraan xōn.

Konyine nun e kanne fe

⁵ Konyine, ε kanne fala xuiin suxu naxanye ε xun na dunuḡa yi, ε yi e binya, ε gaxu e yete ra. E e sagoon liga ε bōḡe fajin na alo ε a ligama Alaa Muxu Sugandixin xa kii naxan yi.

⁶ E nama a liga e ye xōnna gbansan xan yi, alogo ε xa rafan e ma, koni alo Alaa Muxu Sugandixin yetēna konyine, ε Ala sagoon liga ε bōḡen birin na.

⁷ E wali e xa jēnige fajini, alo ε walima Marigin nan xa, muxune mi a ra.

⁸ Bayo ε a kolon fa fala Marigin muxun birin saranma nen a wali fajin na, xa a findi konyin na hanma xōrōna.

⁹ Konyi kanne, ε fan xa a liga ε konyine xa na kiini. E nama ε kōnkō e ma. E xa a kolon, a ε nun ε konyine birin kari keden peen sa ariyanna yi, naxan mi muxune rafisama a bode xa.

Alaa yengē so seene

¹⁰ Falani soxin naxan na, ε sōbē so Marigina fe yi a senben barakaxini.

¹¹ E Alaa yengē so seene birin tongo alogo ε xa nō tiye Yinna Manga Setanaa kōtēne birin yete ra.

¹² Amasotō en mi adamadiine xan yengēma, koni kuntigine nun nō kanne nun senbe kanna naxanye dunuḡa yidimixini ito xun na, e nun yinna naxin naxanye koren nun bōxōn lan tagini.

¹³ Nanara, iki ε xa Alaa yengē so seene birin tongo alogo waxati naxin na a li, ε xa nō tiye na yaxune yete ra, ε yi nōn ti feen birin yi, ε yi lu ε funfuni ken!

¹⁴ Nanara, ε xa ti ken! Nōndin yi findi ε tagi xidin na, tinxinyaan yi findi ε kanke ye masansanna ra.

¹⁵ E mayitōnna nun ε wēkilēn xa lu alo ε sankidina ε sanni Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni naxan bōḡe xunbenla fima.

¹⁶ E denkeleyaan xa lu ε yi alo ε ye masansan wure lefana ε yii ε Fe Naxin Kanna xalimakuli radēgexine birin natuun naxan na.

¹⁷ E xa kisi feen nasuxu alo xunna makantan wure kōmōtina, ε Alaa falan lu ε yii Alaa Nii Sarijanxina silanfanna ra.†

* **5:26: 5.26** A muxune rasarijanma **igeni**, a e rafu e tubi xinla ma. A mato Tito 3.5 kui. A mōn muxune rasarijanma Yesu nun a **fala xuiin xōn**. A mato Yoni 1.1 nun 15.3 kui. † **5:31: 5.31** Dunuḡa Fōlōn 2.24 * **6:3: 6.3** A mato Xōrōyaan 20.12 nun Sariyane 5.16 kui. † **6:17: 6.17Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

¹⁸ E Ala maxandi waxatin birin Alaa Nii Sariḡanxin barakani Ala maxandin sifan birin yi. E lu ε yεε ra yi na ma, ε tunnafan Ala maxandin ma yama sariḡanxin birin ma fe ra waxatin birin.

¹⁹ E Ala maxandi n fan xa, alogo n na keli fala tideni waxatin naxan yi, Ala xa falan so n yii, n yi n wεkile Xibaru Faḡin wundo feen maεnεndeni yamaan xa,

²⁰ n findixi xεraan na naxan ma fe ra hali n to xidixi yɔlɔnxɔnna ra iki. E Ala maxandi, alogo n xa n wεkile falan tideni alo n daxa kii naxan yi.

Xɔntɔn dɔnxεne

²¹ En nafaḡ ngaxakedenna nun en walike bode tɔḡɔndiyaxin Tikiko naxan walima Marigin xa, na n ma fe birin yεbama nεn ε xa, alogo ε fan xa n ma fe xibarune kolon e nun n feen naxanye ligama.

²² N na a rasigama ε ma na nan ma alogo ε xa nxɔ fe kolon, a yi ε ralimaniya.

²³ Fafe Ala nun Marigi Yesu a Muxu Sugandixin xa bɔḡε xunbenla nun xanuntenyaan nun dεnkeleyaan fi en ngaxakedenne birin ma.

²⁴ Naxanye xanuntenyaan mi ḡanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa, Ala xa hinan ne ra.

Filipi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Filipi Kaane Ma

Yesu a Xera Poli nan Alaa falani ito seɓɓeɓi Yesu a muxune ma naxanye yi dɔxi Filipi taani. Waxati danguxini, Poli bata yi kawandin ba na. E denkeleyaan yi sabati ki fajɪ, han e yi Poli mali a wanla ra yire gbete yi. Na birin yebaxi Xerane Kewanle kitabu yiren kui a sora 16.

Poli to sa Romi kasoon na a denkeleyana fe ra, Ala yi a liga a xa kedine seɓe denkeleya yamane ma. Poli yi keddi keden seɓe Filipi kaane ma. A yi e ralimaniya alogo e xa lu Ala sagoon kui, e mɔn xa findi misali fajɪn na naxan nɔe a lige muxu gbete yi bira Yesu fɔxɔ ra. Poli yi a rabira e ma a e mi nɔe e yete rakise e wali fajine xɔn, fɔ Yesu barakani naxan a yete baxi saraxan na dunuɓa birin xa.

Xera Poli Yesu a fe Xibaru Fajɪn kawandin ba nɛn Filipi taani Gireki kaane yamanani, a yi denkeleya yamaan malan fɔlɔ mɛnni a xeraya sigati firinden ni (Xerane Kewanle 16.12-24 mato). Nɛe dando danguxina, a yi kasoon na waxatin naxan yi (Filipi kaane 1.7 mato), Xera Poli yi ngaxakedenya kedin seɓe Filipi kaane ma. A yi wama e nuwali sa feni se fixine fe ra e bata yi naxanye rafa a ma so Epafrodite yii, a tan yeteen yi tɔrɔni waxatin naxan yi. A mɔn yi wama nɛn a xa a fala e xa a e xa e seɓe so e tinxin Alaa Muxu Sugandixin yee ra yi. E mɔn nama kunfa wule dinane xɔn ma naxanye e yamaan ye.

Kitabun yireni ito fɔlɔni (1.1-11), Poli a sewan nun a wali fajɪ kolonna nan mayi-tama Filipi denkeleya muxune ra. Na xanbi ra, a yi a yete kiin yeba. A bɔɓe xunbenla naxan sɔtɔma Yesu barakani, a yi na mayita hali a to mi a kolon Romi kaane yi naxan ligama a ra kasoon na. (Filipi Kaane 1.12-26) A yi e kawandi a e xa lu denkeleya kendeni, e yi lanna raso e tagi, e yi xuru e bode ma, nii fajɪn yi lu e yi naxan kelixi Yesu ma (1.27-2.18). Benun e mɔn xa e bode to, Poli naxa, a Filipi kaane xera

Epafrodite nun Poli fɔxɔrabira Timote xa lu e nun Filipi kaane tagi. (2.19-30)

Na xanbi ra, Poli mɔn yi e rakolon muxune fe ma naxanye mi tinxinxi Yesu a fe Xibaru Fajɪn xa. A yi a fala Filipi kaane xa a e xa lu alo a tan, e yi e seɓe so denkeleyani, e yi lu alo Yesu (Filipi Kaane sora 3). Kitabun yireni ito rapanxi kawandi wuyaxi nan ma e nun nuwali saane nun xɔntɔnne (Filipi Kaane sora 4). To, Yesu a muxune mɔn nɔma limaniyaan sɔtɔdeni Kitabun yireni ito xɔn.

Xɔntɔnne

¹ N tan Poli nun Timote, Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikene, nxu bata e tan Alaa Muxu Sugandixina yama sarijanxin xɔntɔn naxanye sa Filipi taani e nun denkeleya yamaan xunmatone nun mali tiine.

² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɓe xunbenla fi e ma.

Poli Ala maxandina Filipi denkeleya muxune xa

³ E fe na rabira n ma waxati yo yi, n barikan birama nɛn Ala xa.

⁴ N na Ala maxandima e xa sewan nin waxatin birin!

⁵ Amasɔtɔ e bata n mali Yesu a fe Xibaru Fajɪn nalideni keli lɔxɔ singen ma han to.

⁶ N laxi a ra yati, Ala naxan wali fajini ito fɔlɔxi e tagi, a a rakamalima nɛn han a Muxu Sugandixin Yesu fa lɔxɔni.

⁷ A lan xaxinli ito xa lu n ma e fe yi, amasɔtɔ e fe ramaraxi n bɔɓeni. Bayo xa n xidixi yɔlɔnxɔnna ra, hanma xa n Yesu a fe Xibaru Fajɪn xun mayengema, n yi a yeba, en birin Alaa hinanni.

⁸ Ala nan n seren na a e rafan n ma xanuntenya kendeni naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen ma.

⁹ N ma Ala maxandin ni ito ra: Ala xa lu e xanuntenyaan fari se fe kolonna nun famun kenden na han,

¹⁰ alogo e xa nɔ fe fajɪn kolonɓe, e yi lu fetareyaan nun sɔntareyani han Alaa Muxu Sugandixin fa lɔxɔna.

¹¹ E xa defe kɛwali tinxinxine yi naxanye kelima Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, Ala binye feen nun a batu feen na.

Poli kasoon na

12 Ngaxakedenne, n waxi a xɔn ma nɛn, ɛ xa a kolon feen naxanye liga n na, ne bata Yesu a fe Xibaru Fajin mali, a siga yɛɛn na.

13 Amasɔɔ a bata makɛnɛn mangana so-fane birin nun muxune birin xa, fa fala a n kasoon na Alaa Muxu Sugandixin nan ma fe ra.

14 Ngaxakedenna naxanye e lannayaan saxi Marigini, n to saxi kasoon na, ne bata wɛkilɛn sɔɔ Alaa falan nalideni ki fajɪ, e mi gaxu.

15 Nɔndin na a ra, e tan ndee Alaa Muxu Sugandixin fe kawandi bama milɛn nun lantareyaan nin, koni ndee a ligama jɛnige fajiyaan nin.

16 Ne a ligama xanuntenyaan nin, amasɔɔ e a kolon a n ma wanla findixi Yesu a fe Xibaru Fajin xun mayɛngɛ feen nan na.

17 Bodene tan Alaa Muxu Sugandixin fe kawandin bama yetɛ yigboon nin. E miriyane mi fan. E waxi nde sa feni n ma tɔrɔn fari kasoon na.

18 Fefe mi na ra. Xa e miriyaan findi a fajin na, xa a findi a jaxin na, Alaa Muxu Sugandixin fe bata rali kiin birin yi. Na bata n sɛwa, n mɔn luma nɛn sɛwani.

19 Amasɔɔ n na a kolon fa fala na birin findima n ma kisin nan na ɛ Ala maxandine nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin Niin barakan nin.

20 Bayo n naxan mamɛma e nun naxan xɔli n ma, n nama yagi fe yo yi mumɛ. Koni n xa limaniya iki alo waxati danguxine yi alogo yamaan xa Alaa Muxu Sugandixin binya n fati bɛndɛna fe ra, xa n lu n nii ra, hanma xa n faxa.

21 Amasɔɔ Alaa Muxu Sugandixin nan findixi n tan ma dunuɓa yi gidin na, sayaan yi findi tɔnɔn na n xa.

22 Koni xa n lu dunuɓa yi, n nɔɛ wali fajina nde kɛ nɛn. N lan n xa nanse liga? N mi a kolon.

23 Fe firinni itoe birin xɔnla n ma: N waxi keli feni dunuɓani ito yi, n sa lu Alaa Muxu Sugandixin fɛma, na nan fan ki fajɪ.

24 Koni ɛ tan ma fe ra, a lan n lu n nii ra fati bɛndɛni.

25 N to laxi na ra, n bata a kolon a n luma nɛn ɛ ye alogo ɛ xa siga yɛɛn na, ɛ sɛwa ɛ dɛnkɛɛyani.

26 N mɔn na xɛtɛ ɛ fɛma, ɛ Alaa Muxu Sugandixin Yesu matɔxɔn xun masama nɛn n ma fe ra.

27 Koni, ɛ siga ti kiin xa lan Alaa Muxu Sugandixin Xibaru Fajin ma, alogo xa n fa ɛ fɛma, hanma xa n be, n xa a mɛ nɛn fa fala ɛ xaxili kedenni, ɛ sɔbɛ soxi ɛ bode xɔn ma dɛnkɛɛyani Xibaru Fajina fe ra kii kedenni.

28 ɛ nama gaxu ɛ yɛngɛfane yɛɛ ra mumɛ! Na a yitama e ra nɛn fa fala e halagima nɛn, a ɛ tan kisin kiraan nan xɔn Ala barakani.

29 Bayo a bata a ragidi a hinanni a ɛ xa la Alaa Muxu Sugandixin na, ɛ mɔn yi tɔrɔ a fe ra,

30 ɛ lu na yɛngɛ kedenna soɛ, ɛ n to naxan soɛ, alo ɛ mɔn bata a mɛ kii naxan yi, han iki n na fari.

2

Yesu raliga fena

1 Xa Alaa Muxu Sugandixin sɛnbɛ yo fima ɛ ma, xa a xanuntenyaan limaniya yo fi ɛ ma, xa lanbodeya yo ɛ nun Alaa Nii Sariɓanxin tagi, xa xanuntenyaan nun kininkinin yo ɛ yi,

2 nba, ɛ xa n ma sɛwan nakamali, ɛ yi lan ɛ bode ma, xanuntenya kedenna yi lu ɛ tagi, e nun xaxili keden.

3 ɛ nama fefe liga yetɛ yigboni hanma wasoni, koni ɛ yetɛ magodo, ɛ yi bonne yatɛ dangu ɛ yetɛɛn na.

4 ɛ nama ɛ miri ɛ makone gbansanna ma fɔ bonne fan gbeena.

5 ɛ kɛɓaan xa lu ɛ bode tagi alo Alaa Muxu Sugandixin, Yesu.

6 Alayaan yi a tan naxan yi a mi na ramara a yetɛ yi.

7 Koni a yi a mɛ a yetɛ ra, a yi a yetɛ findi konyin na, a lu adamadiyaan kiini.

A to adamadiyaan sɔɔ,

8 a yi xuru Alaa falan bun

han a tin sayaan ma a faxa wudin ma.

9 Na nan a ligaxi,

Ala a ratexi binyeni kore xɔnna ma,

a yi xinla fi a ma

naxan gbo xinla birin xa,

10 alogo naxanye birin kore xɔnna ma

naxanye bɔxɔ xɔnna ma e nun a bun ma,

e na Yesu xinla mɛ waxatin naxan yi,

xinbin birin sinma nen a bun ma,
¹¹ lenna birin yi a fala
 fa fala Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan
 Marigin na,
 Fafe Ala binya feen na.

Ɛ dege alo kenenna dunuŋa yi

¹² Nayi, n xanuntenne, ɛ darixi n ma falan suxe kii naxan yi n yeɛ xori, ɛ mɔn xa a suxu n xanbi dangu na ra iki, ɛ yi lu ɛ kisi feen nakamale gaxun nun xuruxurunni.

¹³ Amasɔtɔ Ala nan walima ɛ yi, alogo ɛ jɛnigen nun ɛ kewanle xa lan a waxɔn feen ma.

¹⁴ Ɛ feen birin liga hali ɛ nama a findi mawugan nun fe matandin na,

¹⁵ alogo ɛ xa findi sɔntarene ra, ɛ sarijan. Ɛ findi Alaa diine ra, fe mi naxanye ra naxanye dege ma alo sarene kore xɔnna ma waxatini ito muxu tinxintare sarijantarene ye,

¹⁶ ɛ nɛma nii rakisin falan naliye. Xa ɛ na liga, n nan n kanbama ɛ yi nen Alaa Muxu Sugandixin fa lɔxɔni fa fala n ma dunuŋa yi gidin nun n ma wanla mi findixi fe fuun na.

¹⁷ Hali n faxa ɛ xa, n lu alo minse saraxan naxan nabɔxɔnma ɛ fe ra, sa ɛ denkeleyaan fari Ala yetagi naxan fan luxi alo saraxana, na n nasɛwama nen, en birin yi sɛwa.

¹⁸ Ɛ fan xa sɛwa na kiini, en lu en bode yi sɛwani.

Timote nun Epafrodite a fe

¹⁹ N xaxili tixi Marigi Yesu ra, a xa n mali Timote rasige ɛ ma xulen, alogo n tan yetɛen bɔɔe xunbele kii naxan yi ɛ xibarune fe yi.

²⁰ Muxu gbete mi n deɔn naxan xaminxi ɛ fe ra alo a tan.

²¹ Bonne tɔnɔn nan tun fenma e yetɛ xa. E mi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen fenma.

²² Koni ɛ yetɛna a kolon a Timote bata a keɔaan mayita tɔrɔni, a yi a yetɛ findi Xibaru Fajina walikeɛn na n deɔn alo diin nun a fafe.

²³ N waxi a rasiga feni ɛ ma, n na n ma feene to fixaxi waxatin naxan yi.

²⁴ N laxi a ra Marigin barakani fa fala n fan yetɛen sigama nen ɛ fema.

²⁵ N bata a miri fa fala a fere mi na fɔ n mɔn xa ngaxakedenna Epafrodite raxete ɛ ma, n wali ke boden nun n yeɔge so bodena, ɛ naxan nafa n ma, ɛ seene so a yii n mali feen na.

²⁶ Ɛ birin to xɔnla a ma ki fajɔ! A bata kɔntɔfili bayo ɛ bata a furena fe me.

²⁷ Nɔndin nan a ra, a fura nen yati! A yi luxi ndedi a xa faxa. Koni Ala yi kininkinin a ma. A mi kininkininxi a kedenna xan ma, koni n tan fan, alogo na sunun nama sa n ma tɔrɔn fari.

²⁸ Nanara, n waxi a rasiga feni ɛ ma mafuren alogo ɛ na a to waxatin naxan yi, ɛ mɔn yi sɛwa, n bɔɔen yi sa ndedi.

²⁹ Ɛ a rasene sɛwa gbeen Marigin xinli. Ɛ na muxu sifan binya,

³⁰ bayo a yi faxama nen nun Alaa Muxu Sugandixina wanla fe ra. A yi tinxi a niin fi feen ma alogo a xa n mali ɛ tan yetɛen mi yi nɔe naxan lige.

3

Kisin sɔtɔ fena

¹ Iki, ngaxakedenne, ɛ sɛwa Marigini. Na mi n tɔre xa n xete na feene ma n bata yi naxanye sebe ɛ ma nun alogo na xa ɛ ratanga.

² Ɛ ɛ masiga fe xɔsixi rabane nun fe jaxi rabane ra, e nun muxun naxanye a falama fa fala xa muxun mi banxulan a mi kisima.

³ Anu, jɔndin naxan na, en tan nan muxu banxulanxine yetɛen na, en tan naxanye Ala batuma a Nii Sarijanxin barakani, en tan naxanye en kanbama Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, en tan naxanye mi laxi en yetɛ ra.

⁴ Xa n wa, n fan nɔe le n yetɛ ra nen. Xa bonne e mirixi nen a e nɔe e yetɛ rakise nen, n dangi ne ra pon!

⁵ Amasɔtɔ n banxulan n barin xii solo-masexede lɔxɔn nin. Isirayila kaan nan n na, keli Bunyamin bɔnsɔnni, Heburune Heburu nan n tan na. N yi biraxi sariyan fɔxɔ ra Farisi muxune* kiin ma nun.

* **3:5 Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangi Yahudiyane bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdeɔni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

⁶ Yahudiya dina xɔnxɔnna nan yi n na nun han n yi dɛnkɛɛya yamaan ɲaxankatama. Fɛ yo mi yi n ma tinxinna ra sariyan mabinni.

⁷ Koni n yi seen naxanye yatɛma tɔnɔn na, iki n bata ne yatɛ bɔnɔn na Alaa Muxu Sugandixin fe ra.

⁸ Koni n feene birin yatɛxi bɔnɔn nan na fe fisamantenni ito a fe ra naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin kolon feen na, Yesu n Marigina. Amasɔɔ n bata bɔnɔ feen birin yi a fe ra. N bata seen birin yatɛ fe fuune ra alogo n xa Alaa Muxu Sugandixin sɔɔ,

⁹ n yi lu a tan xa. N mi n yetɛ findima tinxin muxun na n ma sariya suxun xɔn, koni fɔ dɛnkɛɛyaan barakani Alaa Muxu Sugandixin ma. Tinxinyaan na a ra naxan kelixi Ala ma a sɔɔ dɛnkɛɛyaan barakani.

¹⁰ N fa waxi Yesu kolon feni, e nun sɛnbɛn naxan a rakelixa sayani, nxu nun a tan yi tɔɔya kedenna kolon, n yi lu alo a tan a sayani

¹¹ alogo n fan xa keli sayani.

Giina han a danna

¹² N munma yelin na birin sɔɛ singen, hanma n yi kamali. Koni n yixɔdɔxɔxi a fendeni alogo n xa n kɔntɔnna rasuxu bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan n fan nasuxi.

¹³ Nba, ngaxakedenne, n na a kolon, n munma a sɔɔ singen. Koni n fe keden nan nabama iki: feen naxanye n xanbi ra, n bata ɲinan ne xɔn. Naxan n yɛɛ ra, n kataxi na nan li fe ra iki.

¹⁴ N na n gima, alogo n xa sa a danna li, n yi ariyanna sɔɔ, Ala n xilixi naxan ma a Muxu Sugandixin barakani, Yesu.

¹⁵ Nanara, en tan naxanye bata kɔxɔ dɛnkɛɛyani, a lan en birin xa na to na kii nin. Koni xa fe gbɛɛ ɛ tan nde kui, Ala na fan nafixama nɛn na kanna xa.

¹⁶ Na ma, en xun tixi dɛnaxan na, en xa siga yɛɛn na na kii nin.

¹⁷ Ngaxakedenne, ɛ birin xa n tan naliga. Muxun naxanye sigati ki luxi alo nxu gbeena, ne nan xa findi misaala ra ɛ xa.

¹⁸ N bata yi ito fala ɛ xa nun saɲa ma wuyaxi, n wugamatɔn mɔn xa a fala ɛ xa

iki. Muxu wuyaxi sigati kiina e findixi Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin[†] xaranna fe yaxune ra.

¹⁹ Na muxune e rapanma yahannama nin. E ala nan e fati bɛndɛn sagone ra. E rafɛya feene nan nafan e ma. Dunuɲa feene nan tun nafan e ma.

²⁰ Koni ariyanna dugurenne nan en tan na. En na en nakisimaan nan mamɛma keli ariyanna yi, en Marigina Yesu Alaa Muxu Sugandixin.

²¹ A en fati bɛndɛn sɛnbɛtaren maxɛɛma nɛn, a lu nɔrɔni alo a gbeena, a yi a liga sɛnbɛn na naxan feen birin saxi a nɔn bun ma.

4

Pɔli a maxadina

¹ Nanara, ngaxakedenne, n xanuntenne nun n nafan muxune, naxanye findixi sɛwan nun xunnayerenna ra n xa, ɛ lu Marigini gben gben, n xanuntenne.

² Ewodi nun Sintiki, n na ɛ mafanma, ɛ lan ɛ bode ma Marigini.

³ I tan, n lanfana, lannaya muxuna, n bata i maxandi, i xa na ɲaxanle mali amasɔɔ e bata wali n dɛxɔn Yesu a fe Xibaru Faɲina fe ra, e nun Kilementi e nun n lanfane birin naxanye xinle sɛbɛxi Nii Rakisin Kitabun kui.

⁴ ɛ sɛwa Marigini waxatin birin. N mɔn xa a fala, ɛ sɛwa.

⁵ Muxun birin xa a kolon fa fala ɛ dipaxi. Marigin famatɔn ni i ra!

⁶ ɛ nama xamin fefe ra, koni ɛ makone fala Ala maxandideni e nun barika birani waxatin birin.

⁷ Nba, Ala bɔɲɛ xunbenla naxan fima, xaxinla mi nɔɛ naxan famunɲɛ, na ɛ bɔɲɛn nun ɛ xaxinla kantanma nɛn Marigini, Alaa Muxu Sugandixin Yesu.

⁸ Nba, dɔnxɛn na, ngaxakedenne, feen naxan yo findɛ ɲɔndin na, fe kɛndɛna, tinxinna, sariɲanna, marafanna, binyen feen naxan yo yi, xa sɔn faɲin na a ra, naxan findɛ tantunna ra, ne xa findi ɛ miriyane ra.

⁹ ɛ bata xaranna naxanye sɔɔ n na, ɛ bata naxan mɛ e nun n kɛwanle, ɛ xa ne liga. Nayi, bɔɲɛ xunbenla Ala luma nɛn ɛ xɔn ma.

[†] 3:18: 3.18 Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu sayaan nan habadan nii rakisin fima muxune ma. A faxa wudin yi findi kisin taxamasenna ra.

Pɔli a barika birana

¹⁰ N sɛwaxi Marigini ki faɲi bayo ε mɔn bata ε ɲɔxɔ lu n xɔn. E xaxili yi n xɔn nun yati koni ε mi fɛrɛ sɔtɔ ε xa a yita n na.

¹¹ N mi ito falama ε xa n makoon xan ma fe ra, bayo n bata dari a ra n xa n wasa so n kiini.

¹² N yiigelitɔyaan kolon, n nafulu kanyaan kolon. N bata wundo feni ito kolon fa fala xa n lugoxi hanma xa n kamɛxi, xa se gbegbe n yii hanma ndedi, n wasa soxi na yi yiren birin e nun waxatin birin bayo

¹³ n nɔɛ feen birin ligɛ nɛn Yesu barakani naxan sɛnbɛn fima n ma.

¹⁴ Koni hali na, ε bata fe faɲin liga ε n mali n ma tɔrɔne yi.

¹⁵ E tan Filipi kaane fan yatina a kolon, ε Yesu a fe Xibaru Faɲina fe mɛ waxatin naxan yi, n kelimatɔna Masedoniya yi, ε tan nan tun n mali dɛnkeɛya yamane ye, ε se faɲina ndee fi, ε ndee rasuxu.

¹⁶ N yi Tesaloniki taani waxatin naxan yi, sanɲa ma firin, ε seene rafama n ma n makoon yi naxanye ma.

¹⁷ N mi kiseene xan fenma n yeɛɛ xa, koni n waxi nɛn ε xa barayin nan sɔtɔ.

¹⁸ E seen naxanye birin soxi Epafrodite yii, n bata e birin masɔtɔ, ne bata n makone birin li, e n wasa. A ligaxi nɛn alo wusulanna naxan ganma saraxa faɲin na, naxan Ala kɛnɛnxi.

¹⁹ Nba, n ma Ala ε malima ε makoon birin na nɛn a nafulu kanyaan xɔn Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

²⁰ En xa binyen fi en Fafe Ala ma habadan han habadan. Amina.

Xɔntɔn dɔnxɛna

²¹ E yama sariɲanxin birin xɔntɔn naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini. En ngaxakedenna naxanye n fɛma be, ne fan ε xɔntɔnma.

²² Yama sariɲanxin naxan birin be, ne ε xɔntɔnma, katarabi Romi Manga Gbeena muxune ma.

²³ Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε yi.

Kɔlɔsi Kaane Pɔli Alaa Falan Naxan Nasiga Kɔlɔsi Kaane Ma

Yesu a xeraan Pɔli kitabu yireni ito rasiga denkeleya muxune nan ma naxanye yi dɔxi Kɔlɔsi taani. Pɔli singe xa mi kawandin ba e xa, koni a e fe kolon nɛn Romi taani, a yi kasoon na denaxan yi. Alaa Nii Sarijanxin yi kawandina nde fi Pɔli ma Kɔlɔsi kaane xa e nun denkeleya muxune birin xa naxanye dunuɲa yi.

Kɔlɔsi taan yi Efesi taan sogeteden binna nin fɔ kilo kɛmɛ firin yatɛ. A luxi alo Pɔli mi siga na mumɛ. A fɔxɔrabirana nde, Epafirasi nan siga na, Kɔlɔsi kaan nan yi Epafirasi ra, naxan singe sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali na taani (Kɔlɔsi kaane sora 1.7 nun sora 4.12).

Pɔli yi kasoon na waxatin naxan yi, yanyina nde Romi taani, Epafirasi yi fa a fala a xa a Kɔlɔsi kaane bata kunfa dina gbɛtɛ xaranna xɔn. Muxu gbɛtɛne bata sa xaranna ti Kɔlɔsi kaane xa, e naxa fa fala a xa i wama Ala kolon feni, xa i wama kisi feni, fɔ i xa sɛnbɛ gbɛtɛne nan batu, i yi so namun fena nde yi, alo banxulanna nun donse donna tɔnne nun minseene tɔnne. E to Pɔli rakolon na feene ma, mafuren a yi Kitabun yireni ito sɛbɛ Kɔlɔsi kaane ma, alogo a xa a fala e xa fa fala Ala kisin naxan fima, na sɔtɔ a Muxu Sugandixin Yesu nan xɔn naxan kamalixi. A yi kɛdin so Tikiko nun Onesimo yii siga e ma (sora 4.7,9).

A yelin xanbini xɔntɔnna tiyɛ e nun wali fajɪ kolonna Ala xa (sora 1.1-14), Kitabun yire singen Yesu a mangayaan nan ma fe falama. A naxa, fa fala Yesu sɛnbɛn gbo ɲinanne birin xa, a Yesu nan keden findixi Alaa falan Xibaru Fajin kanna ra (sora 1.15 han sora 2.3). Pɔli yi falan ti Kɔlɔsi kaane xa lan tantanna fe ma muxuna ndee naxan ligama e konni (sora 2.4-25). Dɔnxɛn na, a e kawandi lan e kewanle ma e lan e xa naxan liga Alaa Muxu Sugandixin xɔn, denkeleya kɛndeni (sora 3.1 han sora 4.6).

A raɲanni, a falana nde sɛbɛ a kolon muxune ma a yi a raɲanna sɛbɛ a yetɛ yiin na, a falani so (sora 4.7-18). Kitabun yireni

ito Alaa Muxu Sugandixin tiden yɛbama nxu xa ki fajɪ.

¹ N tan Pɔli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xeraan na Ala sagoon xɔn ma, n tan nun en ngaxakedenna Timɔte nan kɛdini ito sɛbɛxi,

² siga ngaxakeden sarijanxine ma naxanye tɔgɔndiyaxi Alaa Muxu Sugandixin ma Kɔlɔsi taani.

En Fafe Ala xa hinanna nun bɔɲɛ xunbenla fi ɛ ma.

Barika birana Ala maxandideni

³ Nxu nɛma Ala maxandima ɛ xa, nxu barikan birama Ala xa ɛ fe ra waxatin birin, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe.

⁴ Amasɔtɔ nxu bata ɛ denkeleyana fe mɛ lan Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe ma e nun ɛ a yama sarijanxin xanuxi kii naxan yi.

⁵ Nanara, ɛ denkeleyaan nun ɛ xanuntenyaan xunna tixi na yigin nan na naxan namaraxi ɛ xa ariyanna yi. ɛ bata na yigin kolon Xibaru Fajin gbee ɲɔndi falana ɛ li waxatin naxan yi.

⁶ Xibaru Fajini ito bata fa ɛ ma alo a fama dunuɲa birin ma kii naxan yi. A fama nɛn barakan na, a yiriwa. A na kiin fan yi ɛ tagi xabu ɛ ɲɔndin mɛ lɔxɔni, ɛ yi Ala hinanna kolon.

⁷ Epafirasi nan ɛ tan xaranxi, en nafan walikɛ bodena, naxan findixi ɛ tan xa Alaa Muxu Sugandixin xera tɔgɔndiyaxin na.

⁸ A tan nan a falaxi nxu xa, Alaa Nii Sarijanxin xanuntenyaan fixi ɛ ma kii naxan yi.

⁹ Na nan a toxi, xabu nxu na mɛ lɔxɔni, nxu Ala maxandima ɛ xa tun! Nxu mafanna tima alogo ɛ xa kamali Ala sagoon kolonni e nun fekolonna nun xaxilimayaan birin Alaa Nii Sarijanxin naxan fima.

¹⁰ Nayi, ɛ nɔɛ sigan tiyɛ nɛn alo Marigin waxi a xɔn ma kii naxan yi, ɛ yi a kɛnɛn kiin birin yi. ɛ sabati ɛ kɛwali fajɪne xɔn ɛ yiriwa Ala kolonni.

¹¹ Nxu mɔn Ala maxandima alogo ɛ xa sɛnbɛ gbeen sɔtɔ Ala gbee sɛnbɛ nɔrɔxin xɔn ma, ɛ nɔ ɛ tunnafanɲɛ, ɛ mɔn yi limaniya.

¹² ɛ xa barikan bira Fafe Ala xa sɛwani bayo a tan nan a ligaxi ɛ yi ɛ gbee kɛɛn

səto naxan kənenna mangayani yama sarijanxin xa.

¹³ A tan bata en xunba dimin nəon bun ma, a en xali a rafan dii xəməna mangayani

¹⁴ naxan en xunba, a yi en yulubine xafari.

Alaa Muxu Sugandixina

¹⁵ Ala totaren maligan nan a Muxu Sugandixin na. A tan nan dii singen na daala birin ye.

¹⁶ Amasəto Ala bata seen birin da a tan barakani kore xənna nun bəxən ma, seen naxanye toma e nun naxanye mi toma, mangayane, kuntigine, nə kanne, e nun sənbe kanne. Seen birin daxi a tan nan baraka yi a tan xa.

¹⁷ A yi na benun seen birin xa da. Sena ngaan masuxi a tan nan xən.

¹⁸ A tan nan denkeleya yamaan xunna ra naxan luxi alo a fatina. A tan nan habadan muxu singe kelixin na sayani, alogo a xa findi yəeratiin na feen birin yi.

¹⁹ Amasəto a bata rafan Ala ma a xa a keja kamalixin birin lu Yesu yi.

²⁰ A mən bata tin, a xa e nun seen birin tagini tən naxan bəxən nun kore xənna ma a Muxu Sugandixin barakani. A wunla yi mini a faxa wudin ma alogo a xa bəje xunbenla fi en ma.

²¹ A fəloni nun, e yi makuya Ala ra pon! E yi e yete findi a yaxune ra e miriyane nun e kəwali yaxine xən.

²² Koni iki, a bata e tagini tən a fati bəndəna sayaan xən ma, alogo a xa fa e rasarijanxin na a yetagi. Fe mi fa e tan yi, a mi fa e magima.

²³ Koni, fə e xa lu denkeleyaan fari ken, alogo e nama makuya Xibaru Fəjin yigin na e naxan məxi naxan nalixi daala birin ma e nun n tan Pəli findi naxan wali muxu ra.

Pəli a wanla

²⁴ İki, n səwaxi n ma tərəne yi e fe ra, bayo na tərəya dənxe naxanye luxi Alaa Muxu Sugandixina tərən na, n na defema nən n fati bəndəni denkeleya yamaan xa naxan findixi a fatin na.

²⁵ Ala nan n findixi denkeleya yamana walikəen na, a n xa Alaa fala kamalixin nali e ma.

²⁶ Wundon na a ra naxan yi luxunxi waxati danguxine yi muxun birin ma, koni

iki a bata a ye makənen a yama sarijanxin xa.

²⁷ Ala bata tin a siyane birin yi a wundo fe tilinxi mamirinxin kolon. Na wundon ni i ra: Alaa Muxu Sugandixin luma e tan yi. Yigin na a ra, a e xa nəro.

²⁸ Nxu Muxu Sugandixina fe ralima muxun birin ma, nxu e kawandi, nxu yi e xaran fekolonna birin na alogo nxu xa fa muxun birin defexin na Alaa Muxu Sugandixin ma.

²⁹ N walima a xədəxe n na feen nan ma. N na n səbe so a sənbe gbeen naxan walima n yi fangan na.

2

¹ N wama nən e xa a kolon a n yenge gbee sifan naxan yi e xa e nun Layodise kaane e nun naxanye birin munma n gbindin to.

² N yengen soma e xa nən alogo e bəjen xa limaniya, e findi gbindi kedenna ra xanuntenyani, e yi fekolonna kamalixin səto xaxilimayani alogo e yi Alaa wundo feen kolon, Alaa Muxu Sugandixina,

³ dahamun fekolonna nun xaxinla birin luxunxi naxan yi.

⁴ Nba, n na a falama e xa, alogo muxu yo nama e mayenden fala yaxuməne ra.

⁵ Bayo hali n gbindin mi e fəma koni n xaxili e xən. N səwaxi, n na a to sariyan naxan e tagi e nun e denkeleya kəndəna Alaa Muxu Sugandixin ma!

Nii nenen defexina Yesu yi

⁶ Nayi, bayo e bata Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin səto, e lu a tan yi.

⁷ E xa e salenna bitin, e sabati a tan yi. E sənbe so denkeleyani alo e e xaranxi kii naxan yi. E xa barikan bira Ala xa waxatin birin.

⁸ E a liga e yeren ma. Nanara, muxu yo nama e findi konyin na dunuɣa fala yaxuməne nun mayanfa feene xən, fata adamane namunne nun dunuɣa gele ma feene ra, naxanye mi kelixi Alaa Muxu Sugandixini.

⁹ Amasəto alaya kamalixin birin luxi Yesu fati bəndən nin.

¹⁰ E fan bata kamali a tan yi. A tan nan sənbe nən nəone birin xunna ra.

¹¹ E bata banxulan Yesu xən, muxune banxulan tiin mi naxan na, koni naxan muxune xərəyama fati bəndən nafa feene

senben bun, Alaa Muxu Sugandixin naxan ligama.

¹² Amasoto ε rafu igeni waxatin naxan yi, ε nun Yesu bata maluxun ε bode xon ma. E mon bata keli sayani ε bode xon ma denkeleyaan barakani Ala senben ma naxan a rakelixa sayani.

¹³ E faxaxin nan yi a ra nun ε hakene fe ra e nun ε fati benden banxulantareyaan ma. Koni iki, Ala bata en hakene mafelu, a ε nun Yesu niin bira ε yi ε bode xon ma.

¹⁴ Doli kedin naxan yitonxi en xili ma e nun tonna naxanye yi en halagima, a bata ne ba, a e jan, a e gbangban a faxesa wudin fari.

¹⁵ Na kiini, Ala bata no kanne nun senbe kanne yenge so seene ba e yii, a ti e yee ra dunuƴa yetagi alo muxu suxine yengeni, a non soto e ma a sayaan barakani a faxesa wudin ma.

¹⁶ Nanara, ε nama tin muxu yo xa ε kiti ε donsena fe ra hanma ε minsena hanma sali loxona nde, hanma kike nenan malanne, hanma Matabu Loxona fe ra.

¹⁷ Ne birin findixi fe famatone nininna nan na naxanye yi fama, koni jondin yeteen findixi Alaa Muxu Sugandixin nan na.

¹⁸ E nama tin, muxu yo xa ε yalagi wulen yete magodoni e nun maleka batun xon. Na muxu sifana a kanbama a xiye toxine nan ma fe ra. A lugoxi waso fuun nan na a munadabayaana miriyani,

¹⁹ a ba Yesu yi. Anu, a tan nan luxi alo fati benden xunna. Yesu barakani fatin birin baloxi, a findi kedenna ra salen seene nun fasane xon, a yi gbo alo Ala waxi a xon ma kii naxan yi.

Xarƴana Yesu yi

²⁰ Xa ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata faxesa ε bode xon, a yi ε xarƴa dunuƴa gele ma feene ma, nanfera nayi ε sigan tima alo dunuƴa gbee muxun nan ε tan na? Nanfera ε tinma e xa ton sifani itoe sa ε ma?

²¹ E nama a tongo! E nama a mato ε lenna ra! Yiin nama din a ra!

²² Ne findixi seene nan na naxanye loma ayi e na rawali waxatin naxan yi. Ne findixi yamarine nun xaranne nan na fata muxune ra.

²³ Na yamarine maligaxi fekolonna nan na, fata e karahan batu kiin ma, e nun e

yetε magodona, e nun e fati benden suxu kii xodekena, koni senbe mi ne yi, e yi fati benden natane xuru.

3

Alaa kirana

¹ Bayo ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata rakeli sayani, nayi ε xa ariyanna feene fen, Alaa Muxu Sugandixin doxi Ala yiifanna ma denaxan yi.

² E xa ε miri ariyanna feene ma, ε nama ε miri dunuƴa feene ma.

³ Amasoto ε bata faxesa, ε dunuƴa yi gidin luxunxi Alaa Muxu Sugandixini Ala xon.

⁴ Alaa Muxu Sugandixin na mini kenenni, a tan naxan ε rakisixi, ε fan minima nen a fema a binyeni.

⁵ Nanara, dunuƴa fe kobin naxanye ε yi, ε xa ne yiiba: yanga suxuna, xosi feene, kunfa jaxine, waxon fe jaxine, e nun milentenyana, naxan findixi se batun na.

⁶ Sonna sifani itoe nan Ala xolon nafama fala suxutarene ma.

⁷ E tan fan yeteen yi sigan tima na kii nin nun ε to yi ε dunuƴa yi gidin ligama e yi.

⁸ Koni iki, ε xa na feene birin yiiba: xolona, boje teena, jaxuna, konbina, e nun fala jaxin naxan minima ε de.

⁹ E nama wulen fala ε bode xa amasoto ε bata muxuya fonna yiiba e nun a kewanle.

¹⁰ E mon bata muxuya nenan soto naxan luma yitonje Ala kolonni han a findi a da muxun maligan na.

¹¹ Na dali nenani, Girekine nun Yahudiyane, banxulanne nun banxulantarene, xone ne nun xuluntarene, konyine nun xone, ne birin keden Alaa Muxu Sugandixini, fangan naxan yi feen birin yi.

¹² Nanara, bayo Ala bata ε yeba, a ε findi a rafan yama saripanxin na, ε xa kinink-ininna nun fanna nun yete magodon nun limaniyaan nun diban tongo.

¹³ E xa dja ε bode xa, ε ε bode mafelu. Xa nde feen liga a lanfaan na, ε xa ε bode mafelu alo Marigin bata ε mafelu kii naxan yi.

¹⁴ E xa xanuntenyaan sa ne fari, naxan e birin defema.

¹⁵ Alaa Muxu Sugandixina boje xunbenla xa yiriwa ε bojeni. Bayo Ala ε xilixi

na nan xɔn, ε findi fati bɛndɛ kedenna ra. Ε findi wali fajɪ kolonna ra.

¹⁶ Alaa Muxu Sugandixina falan xa lu ε yi, a ɲaxunna birin yi, ε yi ε bode xaran, ε yi ε bode kawandi fekolonna birin yi, e nun Yaburi falane nun bɛtine nun Ala tantun sigi sariɲanxine ra. Ε barikan bira Ala xa ε bɔɲɛni.

¹⁷ Ε naxan birin ligama hanma ε a fala, ε xa na birin liga Marigi Yesu xinli ε yi barikan bira Fafe Ala xa a barakani.

Denbaya sariyana

¹⁸ ɲaxanle, ε xuru ε xɛmɛne ma alo a lan ɲaxanle ma kii naxan yi Marigin yɛtagi.

¹⁹ Xɛmɛne, ε ɲaxanle xanu, ε nama ɲaxu e ra.

²⁰ Diine, ε sɔtɔ muxune fala xuiin suxu feen birin yi, amasɔtɔ na nan nafan Marigin ma.

²¹ Dii fafane, ε nama ε diine raxɔlɔ alogo e nama tunnaɲɔlɔ.

²² Konyine, ε kanne fala xuiin suxu feen birin yi naxanye ε xun na dunuɲa yi. Ε nama wali e yɛ xɔnna gbansan xan yi, alogo ε xa rafa e ma, koni ε wali bɔɲɛ fajɪn na Marigin binya feen na.

²³ Ε nɛma fefe ligɛ, ε xa a liga ε bɔɲɛn birin na alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi koni muxune mi a ra.

²⁴ Bayo ε a kolon, fa fala ε ε saranna sɔtɔma nɛn Marigin yii, a kɛɛn naxan namaraxi a yamaan xa. Ε kanna nan Alaa Muxu Sugandixin na ε walin naxan xa.

²⁵ Naxan na wali tinxintareyani, a tinxintareyaan saranna sɔtɔma nɛn, bayo Ala mi muxune rafisama e bode xa.

4

¹ Konyi kanne, feen naxan lan, naxan tinxin, ε xa na liga ε konyine xa. Ε a kolon fa fala ε fan kanna ariyanna yi.

Maxadine

² Ε xa lu Ala maxandɛ waxatin birin, ε yi lu ε yɛɛ ra yi, ε barikan bira a xa.

³ Ε mɔn xa Ala maxandi nxu xa. Nanara, Ala xa nxɔ falan nasɔnɔya alogo n xa nɔ Alaa Muxu Sugandixina wundo feen nali-deni, n kasoon na naxan ma fe ra.

⁴ Ε xa a mafan, n xa a fala a fixɛn na alo n lan kii naxan yi.

⁵ Ε sigan ti xaxilimayani dɛnkɛɣatarene mabinni, ε fɛɛ fen waxatine ma.

⁶ Ε falan xa findi hinan fala kɛndɛn nan na. Ε xa a kolon ε muxun birin yabima a fajɪn na kii naxan yi.

Xɔntɔn dɔnxɛne

⁷ Nxu rafa ngaxakedenna Tikiko nan n ma feen birin fale ε xa. Marigina walikɛ tɔgɔndiyaxin na a ra naxan walima Marigin xa alo n tan.

⁸ N na a rasigama ε ma alogo ε xa nxu kiin kolon, a yi ε ralimaniya.

⁹ En nafa ngaxakedenna, tɔgɔndiya muxuna, Onesimo sigama a fɔxɔ ra. Ε muxuna nde na a ra. Feen naxan danguxi be yi, e na birin yɛbama ε xa nɛn.

¹⁰ N kasorasa bodena Arisitaraki ε xɔntɔnma e nun Maraka, Baranabasi dunbode. Ε bata yi yamarine mɛ naxan ma fe ra, xa a fa ε konni, ε xa a rasɛnɛ ki fajɪ.

¹¹ Yisa, naxan xili sa Yusutu, na fan ε xɔntɔnma. Yahudiyane tagi ne nan tun walima n xɔn ma Alaa Mangayana fe ra, ne nan findixi n niini fan muxune ra.

¹² Epafirasi, ε muxuna nde ε xɔntɔn Yesu a walikɛna, Alaa Muxu Sugandixina. A yɛngɛn soma ε xa Ala maxandini waxatin birin, alogo ε xa dɛfɛ, ε yi ε yixɔdɔxɔ, ε kamali Ala sagoon birin yi.

¹³ N na seren bama a xa, a tɔrɔxi ε fe ra ki fajɪ e nun Layodise kaane nun Herapolisi kaane.

¹⁴ En nafa muxuna, Luka dandan tiina, e nun Demasi ε xɔntɔn.

¹⁵ Ε ngaxakedenne xɔntɔn nxu xa naxanye Layodise yi, e nun Nimifa nun dɛnkɛɣa yamaan naxan malanna tima a banxini.

¹⁶ Ε na kedini ito xaran ε konni, ε a liga a xa xaran Layodise kaane dɛnkɛɣa yamaan xa. Naxan fan kelima Layodise yi, ε na fan xaran.

¹⁷ Ε xa a fala Arikipe xa, ε naxa, “I wanla naxan sɔtɔxi Marigin na, a liga i yeren ma, i yi a rakamali.”

¹⁸ N tan Pɔli nan xɔntɔn dɔnxɛni ito sɛbɛxi n yiin na: Ε nama ɲinan n ma kasorasaan xɔn ma.

Ala hinanna xa lu ε xɔn.

Kedi Singen Tesaloniki Kaane Ma Poli Alaa Falan Kedi Singen Tesaloniki Kaane Ma

Tesaloniki yi findixi Romi manga taan nan na Masedoniya yamanani, Girɛki yamanan kɔmɛn fɔxɔni. Xɛra Poli fa nɛn na taani a xɛrayaan sigatiin firindeni, a keli xanbini Filipi taani. A yi dɛnkɛɛya muxuna ndee sɔtɔ mɛnni, koni a mi bu na, bayo Yahudiyana ndee yi na, naxanye mi yi tinxi a fe ma. Nayi, fɔ a xa yi keli nɛn Tesaloniki taani mafurɛn. Nanara, a yi siga Beere taani (Xɛrane 17.1-10). Dɔnxɛn na, a yi fa Kɔrɛnti taani, a fɔxɔrabiran Timɔte yi sa a li na, a yi Tesaloniki kaane feene yɛba a xa. Nayi, Poli yi kedi singen nasiga Tesaloniki kaane ma. Waxatina nde, a sɛbɛ Kɔrɛnti taan nin. Fe kolonne a falama fa fala Kitabun yireni ito nan singe seɓe benun Ningila Yesu kitabu yire gbɛtɛye, a a seɓe nɛn fɔ jɛɛ fu nun solofere jɔxɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma.

Xibaru naxanye fa sa keli Tesaloniki taani, xɛraa yi sɛwa ne fe ra. A barikan birama Ala xa lan na misali faɗin nan ma Tesaloniki kaane naxan yitama yamanan muxun bonne ra. A mɔn a falama a waxi e to feni han (1.1-3.13). Nayi, a e kawandima a e xa e tunnafan, e mɔn yi yanfan dɛnkɛɛyani Yesu ma (4.1-12). Na xanbi ra, e bata maxɔdinna naxanye ti lan faxa muxune keli feen ma sayani e nun Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma, a yi ne yabi (4.13-5.11). A a kedin naɗanxi sariyane nun xɔntɔnne nan ma (5.12-28).

Kitabun yireni ito feene nan yɛbama lan waxati raɗanne fe ma. A falama dɛnkɛɛya muxune xa nɛn fa fala e xa seren ba, a e xa a kolon a waxatina nde fama, “e sa luma nɛn Marigin fɛma habadan!” (4.17)

¹ Poli nun Silasi nun Timɔte nan ito seɓɛxi siga Fafe Ala nun a Muxu Sugandixin Marigi Yesu a dɛnkɛɛya yamaan ma Tesaloniki taani.

Ala xa hinanna nun bɔjɛ xunbenla fi e ma.

Barika birana

² Nxu barikan birama Ala xa e birin ma fe yi waxatin birin, nxu nɛma Ala maxandɛ e xa.

³ Nxu nɛma Ala maxandɛ, nxu xaxili e feene xɔn: e dɛnkɛɛyaan wanle nun e xanuntenya wanle nun e tunnafanna nun e yigina Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini en Fafe Ala yɛtagi.

⁴ Ngaxakedenne, e tan Ala xanuntenne, nxu a kolon fa fala Ala bata e sugandi.

⁵ Amasɔtɔ nxu to Yesu a fe Xibaru Faɗin nali e ma, na mi findi falan xan tun na, koni fɔ sɛnbɛn nun Alaa Nii Sariɗanxin nun xaxili ragidi kamalixina. Nxu yi sigan tima e fe ra kii naxan yi e tagi, e na kolon.

⁶ E findi nɛn nxu tan nun Marigin naliga muxune ra. Hali e to tɔrɔ gbeen sɔtɔ, e falan nasuxu nɛn sɛwani Alaa Nii Sariɗanxin naxan fixi e ma.

⁷ Na kui, e bata findi misaala ra dɛnkɛɛya muxune birin xa Masedoniya yamanan nun Akaya yamanani.

⁸ Amasɔtɔ Marigina falan xuyaxi ayi e barakan nin, a mi dan Masedoniya yamanan nun Akaya yamanan xan gbansan yi. Koni e dɛnkɛɛyana Ala ma, na feen bata kolon yiren birin yi. Nayi, nxu tan mako mi fa a fala feen ma.

⁹ E nxu yisuxu kii naxan yi, muxune na falama e nun e xɛtɛ suxurene fɔxɔ ra kii naxan yi, e tubi Ala ma, e habadan Ala jɔndin kanna batu.

¹⁰ E yi a Dii Xɛmɛn fa feen mamɛ keli kore, Ala bata naxan nakeli sayani, Yesu naxan en xunbama Ala xɔlɔ famatɔn ma.

2

Poli a xɛrayana Tesaloniki yi

¹ Ngaxakedenne, e yɛtɛna a kolon fa fala nxu fa fena e konni, na mi luxi fuu.

² Nxu bata yi tɔrɔn nun jaxankatan sɔtɔ Filipi taani, alo e a kolon kii naxan yi, nxu yi nxu wɛkilɛ Ala yi, nxu yi Yesu a fe Xibaru Faɗin nali e ma hali muxu wuyaxin to nxu yenge e konni.

³ Amasɔtɔ nxɔ kawandi xuine mi fataxi tantanna ra hanma jɛnige sariɗantarena hanma yanfantenyana.

⁴ Koni Ala to bata nxu kɛɗaan fɛsɛfɛsɛ, a yi a falan Xibaru Faɗin taxu nxu ra. Nxu falan tima na kii nin. Nxu mi waxi muxune

xan kenen fe yi, koni Ala naxan muxune bɔɲen feseɣesema.

⁵ Bayo ε a kolon yati, fa fala nxu mi ε rawalixi wulen matɔxɔ xuiin xɔn hanma nxu mila ε seene xɔn luxunni. Ala nan nxu seren na.

⁶ Nxu mi binyen fenma muxu yo ra, ε tan hanma ndee gbeteye.

⁷ Alaa Muxu Sugandixina xerane to nxu ra, nxu yi nɔε nxɔ goronna sɛ nɛn ε xun ma nun. Koni, nxu findi nɛn muxu sabarixine ra ε ye, alo dii ngana a diin masuxuma kii naxan yi.

⁸ Nayi, nxu yi tinxi nxɔ sabarini nxu xa Alaa falan Xibaru Faɲin nali ε ma, nxu yi nxu yete niin fi ε fe ra amasɔtɔ nxu yi ε xanuxi han!

⁹ Nxu ngaxakedenne, ε xaxili lu nxɔ yanyin nun nxɔ kɔɛen wanla nun yeɣbaan xɔn. Nxu na wanla ke nɛn alogo goronna nama lu muxu yo xun ma, nxu nɛma Yesu a fe Xibaru Faɲin nalima ε ma waxatin naxan yi.

¹⁰ Nxu seren nan ε ra, e nun Ala fa fala nxu yi sariɲanna nun tinxinna nun fetareyaan nin ε tan denkeleya muxune tagi.

¹¹ E a kolon fa fala nxu luxi ε keden kedenna birin xa nɛn alo fafan nun a diine kii naxan yi.

¹² Nxu yi ε ralimaniya, nxu yi ε masabari, nxu yi ε mafan a ε sigati kiin xa lan Ala ma, a tan naxan ε xilixi alogo ε xa so a mangayaan nun a binyeni.

¹³ Na nan a ligaxi, nxu luma barikan bire Ala xa waxatin birin. Bayo ε to Alaa falan mɛ nxu ra, ε a rasuxu nɛn Alaa ɲɔndi falan yetɛen na, alo a lan kii naxan yi, naxan walima ε tan denkeleya muxune tagi. E mi a suxu alo muxune falana.

¹⁴ Ngaxakedenne, ε bata Alaa denkeleya yamane raliga, naxanye Yudaya yamanani, Yesu Alaa Muxu Sugandixina muxune. E kon kaane ε tɔrɔ kii naxan yi, Yahudiyane ne fan tɔrɔ nɛn na kiini.

¹⁵ E tan Yahudiyane nan Marigi Yesu faxa e nun nabine, e yi nxu fan kedi. E mi Ala kenenɲe mumɛ! E muxune birin matandima.

¹⁶ E mi tinma nxu xa falan ti siya gbetene xa, alogo e xa kisi. Nayi, e luma e yulubin

nan tun fari sɛ han a dɛfe. Koni Alaa xɔlɔn bata yelin e liye.

Pɔli mɔn waxi e xɔntɔn feni

¹⁷ Nxu ngaxakedenne, wulana nxu masigaxi ε ra waxatidi, koni nxu bɔɲen mi masigaxi ε ra. Nxu katan birin tima alogo nxu xa fa ε fɛma bayo ε to xɔnla bata nxu suxu han!

¹⁸ Nxu waxi fa feni ε fɛma, a gbengbenna n tan Pɔli bata kata sanɲa ma firin. Koni Setana yi nxu yikala.

¹⁹ Amasɔtɔ nde finde nxu yigin nun nxu sɛwa xunna nun nxɔ xunna kenla ra alogo nxu xa matɔxɔn sɔtɔ en Marigi Yesu yetagi a na fa waxatin naxan yi, xa ε tan mi a ra?

²⁰ E tan nan nxɔ binyen nun nxu sɛwa xunna ra yati!

3

¹ Nxu to mi yi fa nɔε legedenna tiye sɔnɔn, nayi, nxu yi lan a ma a nxu xa lu Atɛna taani,

² nxu yi en ngaxakedenna Timɔte rasiga ε ma, naxan walima Ala xa a Muxu Sugandixina fe Xibaru Faɲin nalideni alogo a xa sa ε sɛnbɛ so, a ε ralimaniya ε denkeleyani.

³ Nayi, ε tan muxu yo nama kuisan ɲaxankatani itoe fe ra. Bayo ε tan a kolon a na nan nagidixi en ma.

⁴ Amasɔtɔ nxu yi ε fɛma waxatin naxan yi, nxu yi a falama ε xa fa fala a en ɲaxankatama nɛn. E na kolon, na nan ligaxi.

⁵ Nanara, n to mi yi fa mame tiye, n yi Timɔte rasiga ε ma alogo a xa sa xibarun sɔtɔ lan ε denkeleyaan ma. Bayo n yi gaxuxi fa fala maratantan tiin nama ε ratantan, nxɔ wanla yi lu ε ma fuuni.

⁶ Koni Timɔte baxi fadeni nxu fɛma, sa keli ε fɛma. A bata ε denkeleyaan nun ε xanuntenyana fe xibarun nali nxu ma. A naxa, a ε mirixi nxɔ a fe ma sɛwani waxatin birin, a nxu to xɔnla ε ma ki faɲi alo ε fan to xɔnla nxu ma kii naxan yi.

⁷ Nanara, nxu ngaxakedenne, hali nxu to tɔrɔn nun ɲaxankatani, ε denkeleyana nxu ralimaniyaxi.

⁸ Iki ε bata nxu nii yifan nxu ma, bayo ε mɔn Marigina kiraan xɔn gben!

⁹ Nba, nxu lan nxu xa barika biran dan minen yi Ala xa ε fe ra, naxan lanne na sewan yaten ma naxan nxu yi ε fe ra Ala yetagi?

¹⁰ Nxu Ala maxandima kœen nun yanyin na han a gbo ayi fa fala a nxu xa ε to, alogo naxan dasaxi ε denkeleyani, nxu yi na rakamali.

¹¹ En Fafe Ala yeteen nun en Marigi Yesu xa kirani tɔn nxu xa, siga ε fema.

¹² Xanuntenyaan naxan ε tagi e nun naxan ε nun muxun birin tagi, Marigin xa na fari sa, a ragbo ayi alo nxu gbeen kii naxan yi ε tan xa.

¹³ A xa ε bœnen senbe so alogo fe yo nama lu ε sarijanni en Fafe Ala yetagi, en Marigi Yesu nun a sarijantœne birin fa waxatini.

4

Sigati kii naxan Ala kenexi

¹ Dœnxen na, ngaxakedenne, nxu ε mafanma, nxu yi ε kawandi Marigi Yesu barakani. E bata a kolon nxu xœn ma ε lan ε xa sigan ti kii naxan yi, ε yi Ala kenœn, ε yeteen na ligama koni ε mœn xa yanfan na kui.

² Bayo ε a kolon nxu yamarin naxan soxi ε yii Marigi Yesu xinli.

³ Ala sagoon ni i ra, ε xa sarijan, ε fata yanga suxun ma.

⁴ E keden kedenna birin xa ε yete fati bœnden suxu kiin kolon sarijanna nun xunna kenli.

⁵ E nama kunfa fe yalunxine xœn alo denkeleyatarene, naxanye mi Ala kolon.

⁶ Muxu yo nama haken liga, a yi a denkeleya adamadi boden yanfa feni ito nde yi. Nxu bata yi a fala ε xa nun, nxu yi a makœœ ε xa ken, naxan na ito ndee liga, Marigin na feen saranma na kanna ra nen.

⁷ Amasœtœ, Ala mi en xilixi a en xa fe sarijantaren liga, koni a en xa sarijan.

⁸ Nanara, naxan na tondi falani itoe suxe, na mi tondixi muxune xan xa, koni a tondixi Ala nan xa naxan a Nii Sarijanxin fixi ε ma.

⁹ Hali nxu mi se sebe ε ma denkeleya muxun bonne xanu feen ma, amasœtœ ε ε bode xanuma kii naxan yi, Ala bata ε xaran na ma.

¹⁰ E na nan ligama ngaxakedenne birin xa Masedoniya yamanan yiren birin yi.

Koni nxu ε mafanma ngaxakedenne, fa fala ε siga yeten na na kui.

¹¹ Na xa findi xunna kenla ra ε xa ε lu sabarini, ε yi ε xaxili lu ε feene xœn, ε wali, alo nxu ε yamarixi kii naxan yi,

¹² alogo ε sigati kiin xa findi binyen na denkeleyatarene ye, ε goronna nama lu muxu yo xun ma.

Yesu fa fena

¹³ Ngaxakedenne, nxu mi waxi ε lu feni kolontareyani muxune fe ra naxanye bata laxiraya, alogo ε nama lu sunuxi alo bonne, yigi mi naxanye ma.

¹⁴ En laxi a ra a Yesu bata faxa, a mœn yi keli sayani. Na ma, en mœn laxi a ra, a Ala faxa muxune rakelima nen Yesu xœn, naxanye yi denkeleyaxi a ma.

¹⁵ Awa, nxu Marigina falani ito nan tima ε xa: Marigin fa waxatina en tan naxanye lima en nii ra, en tan singe mi tema faxa muxune yete ra.

¹⁶ Amasœtœ, yamarin na fi xui yitexi gbeen, maleka kuntigin xuiin na mini, Alaa xœtaan na fe, Marigin yeteen godoma nen keli kore. Nayi, muxun naxanye faxaxi e biraxi Alaa Muxu Sugandixin fœœ ra, ne nan singe kelima sayani.

¹⁷ Na xanbi ra, en tan naxanye na lu en nii ra na waxatini, en birin natema nen ne fema kundani kore mafuren, en sa Marigin nalan kore. En mœn yi lu Marigin fema habadan.

¹⁸ Nayi, ε bode ralimaniya falani itoe ra.

5

E yitœn Yesu fa waxatin yete ra

¹ Nba, ngaxakedenne, hali nxu mi se sebe ε ma feni itoe liga waxatine fe ra,

² amasœtœ ε yetena a kolon yati, Marigin Fa Lœœœn ligama nen alo muœaden fama kœœen na kii naxan yi.

³ Muxune bœne xunbenla nun maratan-gana fe falama waxatin naxan yi, halagin godoma e xun ma na waxatin yeteen nin, e ratœœna alo naxanla dii bari kuiin na keli a ra. E mi tangœ na ma mumœ!

⁴ Koni ngaxakedenne, ε mi fa dimin xan yi sœœœn, na lœœœn yi ε ratœœna alo muœadena.

⁵ E birin findixi kenenna nun yanyin muxune nan na. Kæen nun dimin gbee mi en tan na.

⁶ Nayi, en nama xi alo bonne, koni en lu en yæ ra yi, en yi en yete suxu!

⁷ Xi xalitane xima kæen nan na, dolo minne fan e minma kæen nan na.

⁸ Koni en tan naxanye findixi yanyin muxune ra, en na en yete suxu, en yi xanuntenyaan nun denkeyaan findi en kanke ye masansanna ra, en yi en kisi feen yigin findi en xunna makantan yenge so komotin na.

⁹ Ala mi en sugandixi a xolon xan xili yi, koni a en xa kisin soto en Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁰ A faxaxi en xa nen, alogo xa en faxesa, xa en lu en nii ra, en xa lu a fema.

¹¹ Nayi, e lu e bode ralimaniye, e lu e bode senbe soe, alo e a ligama kii naxan yi iki.

Kawandin nun xanton dnxena

¹² Nba, ngaxakedenne, nxu e mafanma e xa ne binya naxanye walima a xodeken na e tagi, naxanye tixi e yæ ra Marigini naxanye e rakolonma feene ma.

¹³ E e yate muxu binyene ra xanuntenyani e wanla fe ra. Lanna xa lu e tagi.

¹⁴ Ngaxakedenne, nxu e mafanma e salantenne maxadi, naxanye tunna xoloxi e ma, e yi ne ralimaniya, e senbetarene mali, e dija muxun birin xa.

¹⁵ E a liga e yeren ma muxu yo nama fe naxin saran fe naxin na, koni e kata fe fafin ligadeni e bode xa e nun muxun birin xa waxatin birin yi.

¹⁶ E lu sewaxi waxatin birin.

¹⁷ E Ala maxandi waxatin birin.

¹⁸ E barikan bira Ala xa feen birin yi. Ala sagoon nan na ra e xa, e to Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

¹⁹ E nama Alaa Nii Sarijanxini kala a wanli.

²⁰ E nama nabiya falane rapaxu.

²¹ Koni e feen birin fese fese, e a fafin namara.

²² E makuya fe naxin sifan birin na.

²³ Baje xunbenla Ala xa e rasarijan e kejaan birin yi. Ala xa e xaxinla nun e niin nun e fati benden lu fetareyani en Marigi Yesu fa waxatini, Alaa Muxu Sugandixina.

²⁴ Ala naxan e xilixi, na tinxin, a tan nan na ligama.

²⁵ Ngaxakedenne, e Ala maxandi nxu fan xa.

²⁶ E ngaxakedenne birin xanton menni ngaxakedenyaan xantonna sunbuni.

²⁷ N bata e yamari Marigin xinli, e kedini ito xaran denkeya muxune birin xa.

²⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu e birin xon ma.

Kɛdi Firindena Tesaloniki Kaane Ma Pɔli Alaa Falan Kɛdi Firinden Tesaloniki Kaane Ma

Kɛdin firinden kui naxan seɓe Tesaloniki kaane ma, Xɛra Pɔli xɛtɛma feene ma a bata yi naxan fala a kɛdi singen kui: Maxɛdinna naxan lanxi Yesu fa feen ma. Na feen mɔn Tesaloniki dɛnkeleya muxune yimaxama. Muxuna ndee a falama e yɛ a na lɔxɔn bata a li (2.2), nde tondima walɛ na waxati raɗanna fe ra, a to yiso, e goronna yi lu sɛ bonne xun ma (3.6-12). Nayi, Kitabun yireni ito seɓexi nɛn alogo a xa xaxili ɗaxin ba muxune xunni naxan Tesaloniki dɛnkeleya muxune tɔrɔma.

Xɛra Pɔli falan fɔlɔma Ala tantunna nan ma dɛnkeleyaan nun xanuntenyana fe ra, Tesaloniki dɛnkeleya muxune naxan yi-taxi, a mɔn Ala maxandima alogo a xa e seɓɛ so wanli e xilixi naxan ma (1.1-12). Na danguxina, a yi fa Kitabun yireni ito a fala xɔnna ma, naxan lanxi Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma binyeni. Na mi ligama fɔ muxu makabɛxina nde mini kɛnɛnni, “Muxu ɗaxina,” naxan kelima Ala xili ma a murute Alaa Muxu Sugandixin xili ma (2.1-12). Naxuyaan waran seɓɛna fe ra, a lan dɛnkeleya muxune xa e seɓɛ so e dɛnkeleyani Yesu a fe Xibaru Faɗini, e yi lu Ala maxande yɛ yo yɛ (2.13-3.5). Xɛra Pɔli xɔlɔxin nan falan tima salantenne ma, a yi a yita e ra bonne walima kii naxan yi alogo e goronna nama lu muxɛ xun ma (3.6-15). A a falan naɗanma duban nun xɔntɔnna nan ma (3.16-18).

Kitabun yirena nde naxa, “Xa naxan mi waxi wali feni, hali na kanna fan nama donse don.” (3.10) Na falan tima Kitabu xaranne nan xa a e xa a liga e yeren ma a dɛnkeleyaan mi findixi salayaan na, fɔ wanla xa kɛ nɛn Ala e tixi naxanye ra lɔxɔ yo lɔxɔ.

¹ Pɔli nun Silasi nun Timɔte nan ito seɓexi Tesaloniki dɛnkeleya yamaan ma naxanye bata findi en Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen na.

² Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɗe xunbenla fi ɛ ma.

Kitina fe Marigin fa waxatini

³ Ngaxakedenne, a lan nɛn nxu xa barikan bira Ala xa ɛ fe ra waxatin birin. Na nan daxa amasɔtɔ ɛ birin ma dɛnkeleyaan gboma ayi kati, e nun ɛ xanuntenyaan fan ɛ bode xa.

⁴ Nanara, nxu yetɛna ɛ matɔxɔma Alaa dɛnkeleya yamane tagi ɛ tunnafanna nun ɛ dɛnkeleyana fe ra hali ɛ to tɔrɔxi beɓɛnxɔnyani.

⁵ Na feene a yitama nɛn a Alaa kiti sa kiin tinxin naxan a ligama ɛ xa yate muxu kamalixine ra naxanye soma Alaa Man-gayani, ɛ ɗaxankatani naxan ma fe ra.

⁶ Ala to tinxin, naxanye ɛ ɗaxankatama, a ne saren fima ɗaxankatan na nɛn,

⁷ ɛ tan naxanye ɗaxankataxi, a yi matabun fi ɛ ma e nun nxu fan. Na ligama nɛn Marigi Yesu na makeɓɛn waxatin naxan yi, keli kore e nun a maleka seɓɛmane

⁸ tɛɛ dɛgɛ gbeen. A yi Ala kolontarene saran e fe ɗaxine ra naxanye mi Marigin Yesu a fe Xibaru Faɗin falan suxi.

⁹ Ne ɗaxankatama habadan halagin nan na, e ba Marigin yetagi e nun a binye mag-axuxina.

¹⁰ Na ligama nɛn a na fa lɔxɔn naxan yi e tagi, a yama sariɗanxin birin yi a binya, e yi kabɛ a ma naxanye birin dɛnkeleyaxi. ɛ fan taranma nɛn ne yɛ amasɔtɔ nxu seren naxan ba ɛ xa, ɛ la nɛn na ra.

¹¹ Na kui, nxu Ala maxandima ɛ xa waxatin birin, alogo, a bata ɛ xili feen naxan ma, ɛ xa kamali, ɛ yi lan na ma. Nxu mɔn a xandima alogo, ɛ bata fe faɗin naxan birin ɗɛnige, e nun ɛ na wanla naxan kɛ ɛ dɛnkeleyani, Ala xa na birin nakamali a seɓɛn xɔn ma.

¹² Nxu na maxandin tima alogo en Marigi Yesu xinla xa binya ɛ xɔn, ɛ fan yi binyen sɔtɔ a tan yi, en ma Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin hinanna barakani.

2

Fe ɗaxi rabana fe

¹ Ngaxakedenne, en faan Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fa feen nan ma iki e nun en malan fena a fema. Nxu ε mafanma,

² xa ε nabiya falana ndee fe mε hanma xibaruna hanma kedina naxan a falama Marigin fa lɔxɔn bata a li, ε xaxinla nama mafura yifuyε, ε bɔɣen yi mini, hali e naxa a fataxi nxu tan nan na.

³ E nama tin muxu yo xa ε mayenden kii yo yi, amasɔtɔ na lɔxɔn mi a liyε fɔ na murute dɔnxɛna a li singen, Xεmε Sariyataren yi makenen, halagin nagidixi naxan ma.

⁴ Muxune seen naxanye birin yatεxi “alane” ra, e yi e batu, a a yetε yitema nen, a yi keli ne xili ma. Na kui, a dɔxɔma nen Ala Batu Banxini, a yi a yetε findi ala ra.*

⁵ Nyi ε fema waxatin naxan yi, n yi naxan falama ε xa, ε mi ε yengi dɔxi ne xɔn ba?

⁶ Anu, iki ε a kolon ki fajɪ, naxan na xεmɛn makankanxi, alogo a nama mini han a waxatin yi a li.

⁷ Amasɔtɔ iki, sariyatareyaan bata wali fɔlɔ wundoni. A luma na kii nin han naxan a makankanxi, na yi ba na singen.

⁸ Na waxatini, Xεmε Sariyataren makenenma nen, Marigi Yesu naxan halagima a dε foyen na, a yi a ɣan a fa feen nɔrɔn na.

⁹ Xεmε Sariyataren fama Setana sɛnbɛn barakan nin e nun wule kabanako feene nun wule taxamasenne nun wule fe magaxuxin sifan birin,

¹⁰ e nun tinxintareyaan sifan birin naxanye halagi muxune mayendenma, amasɔtɔ e mi tinxi ɣɔndin nasuxε, a yi rafan e ma, e kisi.

¹¹ Nanara, Ala tantanna sɛnbɛn nafama nen, naxan a ligε e la wulen na.

¹² Na birin ligama nen alogo naxanye mi dɛnkeleyaxi ɣɔndin ma, tinxintareyaan nafanxi naxanye ma, ne xa makiti.

E sugandixi ε kisi feen nan ma

¹³ Koni ngaxakedenne, Marigin xanuntenne, fɔ nxu xa barikan bira Ala xa ε fe ra waxatin birin, amasɔtɔ xabu a fɔlɔni Ala ε sugandixi ε kisi feen na nen a Nii Sariɣanxin xɔn naxan ε rasariɣanma e nun dɛnkeleyaan xɔn ɣɔndin ma.

¹⁴ A mɔn ε xilixi na nan ma Yesu a fe Xibaru Fajin barakani, nxu naxan nalixi ε ma, alogo ε xa binyen sɔtɔ naxan kelima en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

¹⁵ Nayi, ngaxakedenne, nxu xaranna naxanye radanguxi ε ma, a na findi kawandi xuiin na hanma sɛbɛnla, ε ne suxu, ε lu e yi ken!

¹⁶ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yetεen nun en Fafe Ala naxan en xanuxi, a habadan bɔɣε xunbenla nun yigi fajin fi en ma a hinanni,

¹⁷ na Ala xa ε ralimaniya ε bɔɣeni, a ε sɛnbε so wali fajin nun fala fajini.

3

E Ala maxandi nxu xa

¹ Dɔnxɛn na, nxu ngaxakedenne, ε Ala maxandi nxu xa alogo Marigina falan xa xuya ayi, a yi binya alo a ε konni kii naxan yi,

² alogo nxu xa xunba muxu kobine nun muxu ɣaxine ma, bayo e birin mi dɛnkeleyaxi.

³ Koni Marigin tinxin, a ε sɛnbε soma nen, a yi ε ratanga Fe Naxin Kanna ma.

⁴ Nxu laxi ε ra Marigini, fa fala nxu ε yamarixi naxan na, ε na ligama iki, ε mɔn luma nen a ligε.

⁵ Marigin xa ε bɔɣen ti Alaa xanuntenyaan nun a Muxu Sugandixina tunnafanna ra.

Wanla tɔnɔna

⁶ Ngaxakedenne, nxu ε yamarima Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, ε makuya ε ngaxakedenne birin na naxanye bata e yetε lu salayani, e mi sigan tima xaranne xɔn ε naxanye sɔtɔxi nxu yii.

⁷ E yetεna a kolon a lan ε xa nxu raliga kii naxan yi. Amasɔtɔ nxu mi yi salayaan xan yi ε konni.

⁸ Nxu mi muxu yo a donse don nxu mi a saren fi, koni nxu tin nen tɔrɔn nun xadanna ma, nxu wali kɔεen nun yanyin na, alogo nxu goronna nama lu ndenden xun ma.

⁹ Na mi na ra fa fala nxu mi nɔε na sɔtε ε yii, koni alogo ε xa misaala tongo nxu ma.

* 2:4: 2.4 A mato Daniyeli 11.36 nun Esekiyeli 28.2 kui.

¹⁰ Amasɔtɔ, nxu yi ε fεma waxatin naxan yi, nxu ε yamari nεn fa fala naxan yo mi tinne wale, na nama a dεge.

¹¹ Anu, nxu bata a mε a muxuna ndee ε yε, salantenne nan ne ra, e mi walima fɔ e to fe yibasanni.

¹² Nxu bata na muxune yamari, nxu yi e ralimaniya Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, a e xa e raxara, e wali alogo e xa e balon ɔtɔ.

¹³ E tan, ngaxakedenne, ε nama tagan fe faɲin nabe.

¹⁴ Xa muxuna nde mi tin falani itoe suxe nxu naxanye seɓexi, ε na kanna rakɔrɔsi, fefe nama lu ε tan nun na kanna tagi, alogo a xa yagi.

¹⁵ Koni ε nama a yatε ε yaxun na, koni ε a rakolon alo ε ngaxakedenna.

Xɔntɔn xuine

¹⁶ Ala xa Marigin bɔne xunbenla kanna xa bɔne xunbenla fi ε ma waxatin birin nun kiin birin yi. Marigin yi lu ε birin xɔn.

¹⁷ N tan Pɔli yetεen nan xɔntɔn xuini itoe seɓexi. N ma taxamasenna nan ito ra n ma kɛdine birin yi, n yii funfun ni ito ra.

¹⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε birin xɔn.

Kedi Singen Timote Ma Poli Alaa Falan Kedi Singen Timote Ma

Yahudiyan nan yi Timote nga ra, a findi nen denkeleya muxun na, Gireki kaan nan yi a fafe ra. Poli Timote kolon a xerayaan sigatiin firinden nin, a to Lisitire taan li, Asi yamana fonni denaxan xili iki a Turiki (Xerane 16.1-3). Folo na laxon ma, Timote yi findi Xera Poli foxarabira kendon na. A tan nan yi biraxi a foxo ra a xerayaan sigatiin wuyaxi yi. Na nan yi a ra, Poli yi Timote rasigama taane yi fena nde ra sanja ma wuyaxi a xa sa yamaan mali denkeleyani. Nanara, sanja ma wuyaxi a xinla toma Xerane Kewanle Kitabun yiren kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Xerane 17.14-15, 18.5, 19.22. A xinla mon toma Poli a kitabune kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Korinti Singen 4.17 nun 16.10-11 e nun Filipi Kaane 2.19-24 nun Tesaloniki Singen 3.2-6 e nun gbete ye fan na. Kedi firinna naxanye sebexi Timote ma e nun naxanye sebe Tito ma, muxune e xili bama fa fala: "Yeeratine Kitabu Yirene" amasoto e kiraan nan yitama denkeleya yamaan yeerate ra.

Kedi singen naxan sebe Timote ma, na fe dexo saxan kende nan yitama: A singena a denkeleya yamaan nakolonma lan wule dinane ma naxanye Yahudiyanen dinan nun suxure feene xaxinle basanma. Na wule dinane yi muxune xaranma nen a dunupa yi seene birin jaxu. E mon naxa a muxun kisin sotoma wundo kolonna nan xon ma, naxan namaraxi e xarandii dando xa. E mon tonne dextoma futu xidin na e nun donsena ndee. Kitabun yireni ito mon yamarine fima lan Ala Batun malanne ma, e nun denkeleya yamaan yeba kiin nun a kuntigine kewanle fe. Donxen na a maxadi xuine nan tima Timote xa lan a wanla kii ma, a mon yi a yengi dexo denkeleya muxune xon, alogo a xa "findi Alaa Muxu Sugandixina walike fapin na." (4.6)

¹ N tan Poli, Yesu, Alaa Muxu Sugandixina xeraan nan ito sebexi, fata en nakisi-mana Alaa yamarin na, e nun Yesu, Alaa Muxu Sugandixina, en yigina.

² N na a sebema Timote ma, n ma diin yetena denkeleyani.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun boje xunbenla fi i ma.

Wule dinane fe

³ N yi i mafanma kii naxan yi, n keli-matona siga Masedoniya yamanani, n mon waxi a xon, i xa lu Efesi taani alogo i xa men kaana ndee yamari e nama fa xaran gbete ye ti yamaan xa.

⁴ A e xa ba kankanje taline ma, e nun e benbane xinle fesefesen naxan mi janma. Na fe matandine nan nakelima. E mi Alaa wanla kema denkeleyani.

⁵ N yamarini ito fi nen alogo xanun-tenyaan xa gbo ayi naxan kelima boje sarijanxin nun nii fapin nun denkeleya kendeni.

⁶ Muxuna ndee bata masara, kiraan yi lo ayi e ma e bira fala fuune foxo ra.

⁷ E waxi a xon ma, e xa findi sariya karamxone ra, koni e naxan falama, e a rali e sobeen yeteen na, e mi na kolon mumel!

⁸ En na a kolon fa fala sariyan fan, xa a rawalima a sariya kiin ma.

⁹ En mon a kolon fa fala sariyan mi saxi tinxin muxune xan ma fe ra, koni sariya kalane nun muxu murutexine nun Ala kolontarene nun yulubi kanne nun sarijantarene nun dina suxutarene nun fafa faxane nun nga faxane nun faxa tiine

¹⁰ e nun yanga suxune nun xemnen naxanye kafuma xemene xon e nun konyi matine nun wule falane nun wule sere baane e nun feen naxanye birin xaran kendon matandima.

¹¹ Xaranni ito lanxi Ala barakan kannan falan Xibaru Fapin noron nan ma, a naxan taxu n na.

Poli a barika birana

¹² N barikan birama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa naxan n senbe soxi amasoto a bata n yate tinxin muxun na, a yi n tongo a walikeen na.

¹³ Hali n to bata yi a rayelefu, n yi a jaxankata, n yi a rafeya. Koni a bata kininkinin n ma amasoto n ne lig-axi kolontareyaan nun denkeleyatareyaan nin.

¹⁴ En Marigin yi a hinan gbeen nagodo n ma han a yi denkeleyaan nun xanun-tenyaan fi n ma, naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁵ Nɔndin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na, fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxi dunuɲa yi yulubi kanne nan nakisi fe ra. N tan ɲaxu dangu e birin na.

¹⁶ Koni a yi kininkinin n ma, alogo Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa a diɲa gbeen yita n tan yulubi kan ɲaxin xɔn, a findi misaala ra denkeleya muxune xa, naxanye habadan nii rakisin sɔtɔma.

¹⁷ Nba, habadan mangana, niin kannanun totarena, Ala keden peena, gboon nun binyen xa fi na ma habadan han habadan! Amina.

¹⁸ N ma diin Timote, n bata na yamarin fi i ma, naxan fataxi nabiya falane ra naxanye fala lan i ya fe ma, alogo i xa na suxu, i yi nɔ yenge faɲin soe.

¹⁹ I xa lu denkeleyaan nun nii faɲiyani. Muxuna ndee bata ne raberin, e denkeleyaan yiɲan alo kunkin na godo igen bun.

²⁰ Humeneyo nun Alesandire na muxune ye. N bata ne lu Setana xa,* alogo e xa xaran fa fala e nama Ala rayelefu.

2

Tagi yitɔnna e nun Ala tagi

¹ N na e mafanma fe singen naxan ma, e Ala mafan, e yi a maxandi, e Ala maxandi muxune xa, e barikan bira a xa muxun birin ma fe ra,

² mangane nun yeeratine birin, alogo en ma dunuɲa yi gidin xa findi bɔɲe xunbenla nun xaxili saan na en xa, Ala kolonna nun binyeni.

³ Fe faɲin nan na ra naxan lan Ala yeɛ ra yi, en nakisimana,

⁴ naxan waxi a xɔn ma muxune birin xa kisi, e yi ɲɔndin kolon.

⁵ Bayo Ala keden peen na a ra, e nun tagi yitɔn keden peena Ala nun muxune tagi, naxan findixi adamadiin na Yesu Alaa Muxu Sugandixina,

⁶ naxan a yete fi muxune birin xunba seen na, naxan findi sere ɲɔxɔyaan na a waxatini.

⁷ Nanara, n tan yeteen findixi xeraan nun kawandi baan na e nun karamɔxɔn naxan siyane xaranma denkeleyaan nun ɲɔndin ma. N ɲɔndin nan falama, wulen mi naxan na.

⁸ Nanara, n waxi a xɔn ma muxune xa Ala maxandi yiren birin yi, e yi e yii sariɲanxine ti Ala xa. Xɔlɔn nun matandin yi ba e tagi.

Naɲanle lan e xa naɲan liga

⁹ Na kiini, ɲaxanle xa e maxidi ki faɲini xurun nun yete suturani. E nama e yete rayabu e xunna denbexin nun xemaan nun gemɛ tofaɲine nun dugi sare xɔdexene ra.

¹⁰ Koni e xa rayabu e kewali faɲine nan xɔn, alo a lan ɲaxanle ma kii naxan yi naxanye a falama e Ala binyaxi.

¹¹ Naɲanle xa xaran sabarin nun xuru kendeni.

¹² N mi tinɲe ɲaxanla xa xaranna ti, a yi nɔɔn sɔtɔ xemen fari. A xa sabari.

¹³ Amasɔtɔ N Benba Adama nan singe daxi, na xanbi ra Nmahawa.

¹⁴ Setana mi n benba Adama xan nakunfa, fɔ a ɲaxanla, a yi findi yulubitɔɔn na.

¹⁵ Koni Ala ɲaxanle ratangama e dii barini, xa e lu denkeleyaan nun xanun-tenyaan nun sariɲanna nun xuruni.*

3

Denkeleya yamane yeeratine fe

¹ Nɔndin nan falani ito ra: Xa muxuna nde waxi findi feni denkeleya yamaan xunmatoon na, a waxi wali faɲin nan xɔn.

² Nayi, denkeleya yamaan xunmatoon xa findi sɔntaren na, ɲaxalan keden kannan, a xa findi yete suxun nun muxu xuruxin nun muxu suturaxin nun xɔɲe yisuxun nun xaran tiin na.

³ A nama findi dɔlɔ minna ra, hanma naxan bɔɲe mafura te, koni a xa findi muxu diɲaxin nun fe yitɔnna ra, a nama findi gbeti xɔnxɔnna ra.

* **1:20: 1.20** Yanyina nde, na bunna neen fa fala a ne kedi nen keli denkeleya yamaan ye. * **2:15: 2.15** Yireni ito bunna mɔn nɔe finde ito nan na: Koni Nmahawa rakisima nen a to bata diine bari, xa e lu denkeleyaan nun xanuntenyaan nun sariɲanna nun xuruni.

⁴ A xa a yengi dɔxɔ a denbayaan xɔn ki fajɪ, a yi a diine suxu xurun nun binyen birin yi.

⁵ Bayo xa muxun mi fatan a yetena denbayaan suxe a fajin na, na a yengi dɔxɔma Alaa denkeleya yamaan xɔn ma di?

⁶ A nama findi muxu tubixi nenen na, alogo a nama a waso ayi, e nun Yinna Manga Setana yi yalagi na fe kedenna ra.

⁷ A mɔn xa findi xili fajɪ kanna ra denkeleyatarene tagi alogo muxune nama a mafala, a suxu Yinna Manga Setana luti ratixin na.

Denkeleya yamaan mali tiine

⁸ Muxun naxanye findima denkeleya yamaan mali tiine ra, ne fan lan na kiini. E xa findi muxu binyen na. E nama findi nafigine ra hanma dɔlɔ minne. E nama tɔnɔn fen mayifuni.

⁹ E xa denkeleyaan wundon namara e sɔndɔmɛ fixeni.

¹⁰ Fɔ e kejaan xa fɛsɛfɛsɛ nɛn singen. Na xanbi ra, xa fɛ mi e ra, e nɔɛ findɛ nɛn denkeleya yamaan mali tiine ra.

¹¹ Mali ti paxanle fan lan na kiini. E xa findi paxalan binyaxine ra, e nama dari fala paxine tiyɛ, e xa e yetɛ suxu, e tɔgɔndiya feen birin yi.

¹² Denkeleya yamaan mali tiine xa findi paxalan keden kanne ra, e yi e yengi dɔxɔ e diine nun e tanden xɔn a fajin na.

¹³ Amasɔtɔ naxanye denkeleya yamaan malima ki fajɪ, ne nan xunna kenla tiden sɔtɔma, e nun yigi gbeena denkeleyani Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁴ N kedini ito seɓɛxi i ma xaxili ragidin nin fa fala a mi fa buma n fa i konni.

¹⁵ Koni xa n bu, i mɔn a kolonjɛ nɛn i lan i xa sigan ti kii naxan yi Alaa denbayani, naxan findixi habadan Ala denkeleya yamaan na, naxan findixi jɔndin sɛnbɛtɛnna nun a bɛtɛn saxin na.

¹⁶ Jɔndin naxan na, Ala kolonna wundo feen gbo, na ni i ra:

A bata makenɛn fati bɛndɛni,
Alaa Nii Sarijanxin yi a tinxinyaan mayita,
malekane yi a to,
a fe kawandin yi ba siyane tagi
muxune yi denkeleya a ma dunuɓa yi,
a yi rate binyeni.

4

Wule karamɔxɔne fe

Yoni Firinden 4.1-3 Kɔlɔsi 2.16-23 Timote Firinden 2.4-6

¹ Alaa Nii Sarijanxin bata a fala a fixɛn na, a muxuna ndee xɛtɛma nɛn denkeleyaan fɔxɔ ra waxati rajanne yi, e bira Setanaa jinan yanfantenne nun e xaranne fɔxɔ ra.

² E tinma nɛn e yi mayenden wulen kawandi baane filankafuyaan xɔn, naxanye sɔndɔmɛ xɔdɔxɔ alo tɛɛ laruna.

³ Na muxu sifane tɔnna dɔxɔma futu xidi feen na nɛn e nun donseen sifana ndee, Ala naxanye da alogo denkeleya muxune xa e rasuxu barika birani, naxanye jɔndin kolon.

⁴ Amasɔtɔ Ala seen naxanye birin daxi, e birin fan. A mi lan muxu yo xa a mɛ ne ra, xa e birin nasuxu barika birani.

⁵ Amasɔtɔ Alaa falan nun en ma Ala maxandin ne rasarijanma nɛn.

Yesu a walike fajina fe

⁶ Xa i ngaxakedenne kawandi na feene ma, i findima nɛn Yesu Alaa Muxu Sugandixina walike fajin na, denkeleya falan nun xaran fajin yi findi i balon na i biraxi naxanye fɔxɔ ra.

⁷ Koni xɛtɛ dina suxutare falane nun paxalan fonne taline fɔxɔ ra, i yi i xaran Ala kolonna ma.

⁸ Fati maxɔdɔxɔn tɔnɔn na ndedi, koni Ala kolonna tɔnɔn gbo waxatin birin. Amasɔtɔ a iki nun habadan nii rakisin sɔtɔma nɛn.

⁹ Jɔndin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na:

¹⁰ En tɔrɔma, en yi en yixɔdɔxɔ, bayo en to bata en yigin sa habadan Ala yi, adamadiine birin nakisimana, a gbengbenna denkeleya muxune.

¹¹ I lan i xa yamaan yamari na feene nan ma, i yi e xaran ne ma.

¹² I nama tin muxu yo yi yo i ma i ya foningeyani, koni findi misali fajin na denkeleya muxune xa i fala ti kiin nun i fe raba kiini xanuntɛnyaan nun denkeleyaan nun sarijanni.

¹³ I lu Alaa falan xaranjɛ muxune xa, i kawandin ba, i xaranna ti han n fa.

¹⁴ Ala i kixi kiseen naxan yi fata nabiya falana nde ra, denkeleya yamaan fonne to e

yiine sa i xunni, i nama i tunnaxɔlɔ na bun ma.*

¹⁵ I yengi dɔxɔ feni itoe xɔn, i lu e fari alogo birin xa i sigati kiin to.

¹⁶ I yete rakɔrɔsi, e nun i ya xaranna. I tunnafan feni itoe yi amasɔtɔ xa i na liga, i kisin sɔtɔma nɛn i yeteen xa e nun naxanye na e tuli mati i ra.

5

Denkeleya muxune masuxu kiina

¹ I nama xeme fonna maxadi a xɔdexen na, koni a ralimaniya alo i baba na a ra, e nun banxulanne fan alo i xunyene nan e ra.

² E nun jaxalan fonne fan alo i nga. E nun sungutunne fan alo i xunyene sarijanna birin yi.

³ I xa kaja gilene binya a gbengbenna naxanye luma kedenyani.

⁴ Koni xa diine hanma mamandenne kaja gilen naxanye yii, fɔ ne xa e Ala kolonna yita na kaja gilene nan singe ra, e yi e jɔxɔ lu e xɔn, e yi e fonne saran e wali faji fonne ra, bayo na nan nafa Ala ma.

⁵ Kaja gilen naxan keden a ra, a yigin saxi Ala yi, na luma Ala maxande nɛn kɔeen nun yanyin na.

⁶ Koni kaja gilen naxan biraxi a yete rafan feene fɔxɔ ra, hali a to a nii ra, a faxaxin na a ra.

⁷ I xa e yamari na ra alogo e xa findi sɔntarene ra.

⁸ Xa muxun mi a kon kaane mali katarabi a denbayaan ma, na bata a me denkeleyaan na. Na kanna jaxu denkeleyataren xa.

⁹ Kaja gilen naxan xinla lan a sebe denkeleya yamaan kaja gilene xinle ye fɔ naxan bata jee tonge senninna sɔtɔ, e nun naxan yi dɔxi xeme kedenna xɔn

¹⁰ naxan kolonxi a wali fajine xɔn dii xuru feen kui hanma xɔne yigiyana a konni hanma yama sarijanxin sanne maxa fena* hanma tɔrɔ muxune mali fena hanma bira fena wali fajin birin fɔxɔ ra.

¹¹ Koni kaja gilen naxanye munma fori i nama ne xinle sebe bayo e waxɔn feene nɔe e raxete nɛn Alaa Muxu Sugandixin fɔxɔ ra, futu xɔnla yi e suxu.

¹² Nayi, e finde yulubi tongon na nɛn bayo e bata e layiri tongoxi singen kala.

¹³ Na mɔn xanbi ra, bayo wali mi e ma, e luma nɛn sigɛ banxine de ra. E nafiğiyaan sa walitareyaan fari, e lu muxune mafale, e feen fala naxanye mi daxa.

¹⁴ Nanara, a xɔli n ma kaja gile sungutunne mɔn xa dɔxɔ xeme taa yi, e diine bari, e yi e yengi dɔxɔ e denbayaan xɔn, alogo e nama fere yo fi en yaxun ma a fala jaxin ti.

¹⁵ Amasɔtɔ kaja gilena ndee bata kiraan fata, e bira Setana fɔxɔ ra.

¹⁶ Koni xa kaja gilena ndee denkeleya jaxanla nde a denbayani, a xa ne goronna tongo. E nama findi denkeleya yamaan goronna ra, alogo denkeleya yamaan xa nɔ kaja gilene maliye naxanye luxi kedenyani.

¹⁷ Denkeleya yamaan fonna naxanye tixi yamaan yee ra ki faji, ne lan e xa xunna kenla dɔxɔde firin nan sɔtɔ, a gbengbenna naxanye kawandin bama, e nun naxanye xaranna tima.

¹⁸ Amasɔtɔ Kitabun naxa, “I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a deen xidi.” A mɔn naxa, “Walikeen lan nɛn a yi a saranna sɔtɔ.”†

¹⁹ Xa muxune denkeleya yamaan fonna nde tɔjɛgema, i nama i tuli mati fɔ xa sereya firin hanma saxan bata mini a ma.

²⁰ Naxanye bata yulubin liga, ne sɔnna xa fala birin yetagi, alogo bonne fan xa gaxu.

²¹ N bata i yamari Ala nun Yesu a Muxu Sugandixin nun maleka sugandixine yetagi, a i xa kawandini itoe suxu. I nama muxu yo rafisa e bode xa i kewanle yi.

²² I nama keɲen i yiin se muxune xunna ma Ala maxandini e ti feen na Alaa wanla ra, i yi i yete findi yulubi tongo feren na muxune xa. Lu i ya sarijanni.

²³ I nama lu igen gbansanna minje, koni i xa manpana ndedi basan a ra alogo i kuiin xa bɔrɔxɔ, bayo i furama waxatin birin.

²⁴ Muxuna ndee yulubine makenenma nɛn benun e xa kiti yiren li. Ndee gbeene

* 4:14: 4.14 E e yiine sa a xunni Ala maxandini alogo e xa a ti wanla nde ra. * 5:10: 5.10 Mɛn kaane xɔne yisuxu kiina nde nan ito ra. † 5:18: 5.18 A mato Sariyane 25.4 nun Kɔrenti Singen 9.9 nun Matiyu 10.10 kui.

kolonna e xanbi nen.

²⁵ A na kii nin, wali fajine makenenna ma, ne hali naxanye mi ligaxi kenenna ma, ne mi nae luxunje.

6

Sariyana denkeleya muxune xa

¹ Denkeleya muxun naxanye konyiyaan bun ma, ne lan e xa e kanne binya kiin birin yi alogo Ala xinla nama rayelefu e nun nae xaranna.

² Konyin naxanye kariye findixi denkeleya muxune ra, na konyine nama e kanne rayelefu e to findixi denkeleya muxune ra. Koni fa e xa wali nen e xa dangu bonne ra bayo denkeleya muxune nan e wanla tonon sotoma, e xanuntenne.

Wule dinane nun nafulu xanxanne

I xa muxune xaran feni itoe ma, i yi e ralimaniya.

³ Xa muxu yo xaran gbete tima, a mi bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fala kendene foxo ra, e nun Ala kolonna xaranna,

⁴ na kanna rafexi wason nan na, a mi sese kolon. Fe matandine rafan a ma jaxi ra e nun sonxo sonxone falane bunne ma. Na nan fama milen nun lantareyaan nun marayelefun nun sike jaxine ra,

⁵ e nun yenge pantarene muxu xaxili yifuxine tagi, jondin mi naxanye yi, naxanye yengi a ma fa fala a Ala kolonna findixi nafulu soto feren nan na.

⁶ Anu, tonogbeen nan Ala kolonna ra, xa en na en wasa so en yii seene yi.

⁷ Amasoto en mi faxi sese ra en yii dunujani ito yi, en mon mi sigan sese ra en yii.

⁸ Nayi, xa donseen nun dugina en yii, en na en wasa so ne yi.

⁹ Koni naxanye waxi findi feni nafulu kanne ra, ne birama nen tantan feene yi, e suxu luti ratixin na e nun kunfa xaxilitare jaxi wuyaxin naxanye muxune rasinma halagin nun bononi.

¹⁰ Amasoto gbeti xanxonna nan fe jaxine birin binla ra. Ndee bata mila gbetin xon, e masiga denkeleyaan na, e kontofili fe wuyaxi ti e yete ma.

¹¹ Koni i tan Alaa muxuna, i gi na feene ma. I tinxinna nun Ala kolonna nun

denkeleyaan nun xanuntenyaan nun tunnafanna nun limaniyaan fen.

¹² I denkeleyaan geren fajin so. I habadan nii rakisin suxu, i xilixi naxan ma, i i tixi sereya fajin naxan na sere wuyaxi yetagi.

¹³ N na i yamarima Ala yetagi naxan niin fima niimaseen birin ma, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin yetagi naxan sere fajin ba Ponsi Pilati yetagi,

¹⁴ i xa yamarini ito suxu sontareyaan nun fetareyani, han en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi mini kenenni waxatin naxan yi.

¹⁵ Na rabama a waxatin nin Ala naxan saxi,

Ala Barakan Kanna,
Kuntigi Keden Pena,
Mangane Mangana,
Marigine Marigina.

¹⁶ Niin Kan Keden Pena

naxan konna kenengbeen

muxe mi e masoe kenenna naxan na,

muxe munma naxan to,

a mon mi nae toe.

Binyen nun senben xa fi a ma habadan!

Amina.

¹⁷ Yamarini ito fi waxatini ito nafulu kanne ma, a e nama waso ayi, a e mon nama e yigi sa nafunli naxan janma, koni e xa a sa Ala yi naxan en kima seen birin yi fonisireyani alogo en xa lu sewani.

¹⁸ E xa fe fajin naba, e kewali fajine yi findi e nafunla ra, e bodene ki fonisireyani.

¹⁹ Na kiini, e nafulu kendon namarama nen e yete xa yeen na, e nii rakisi yeteen soto.

²⁰ Timote, seen naxan taxuxi i ra, na kantan ki faji. Fala fuune nun dina suxutare falane, i ne lu na, e nun wulen naxan yatexi fe kolonna ra naxan en matandima.

²¹ Ndee bata tubi na ma, e masiga denkeleyaan na.

Alaa hinanna xa lu e xon.

Kedi Firindena Timote Ma Poli Alaa Falan Kedi Firinden Timote Ma

Kedi firinden naxan sebe Timote ma, na sebe Romi taan nin (1.17). Poli suxu nen a sa kasoon na kii xodezeni (2.9) a yi lu a danna (4.10,16), a yi kawandi falani itoe sebe a foxorabira kenden ma xanuntenyani (1.2).

Xerana a falan foloma Ala tantunna nan ma lan Timote a xanuntenyaan nun a denkeleyaan ma. Hali toro gbeen nun matandin to xun tixi Yesu a fe Xibaru Fajin nali muxune ma, a Timote yamarima a xa a senbe so, a yi yengen so wekileni "alo Alaa Muxu Sugandixina sofa tinxinxina" (1.3 han 2.13). A a rakolonma a a xa a liga a yeren ma muxune fe yi naxanye fala fuune tima a findi matandin na e nun sonxo sonxon naxanye ton mi na, naxanye denkeleyaan makuyama muxune ra. A yi a fala a xa, a a xa lu alo a tan yetena, a yi lu tinxinni alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, Timote naxan xaranxi xabu a banxulan jore waxatini (2.14 han 4.5). A kedin napanna ra, xerana a yetena mantorone nan ma fe falama, a yi Ala tantun naxan yi a malima (4.6 han 22).

Xera Poli gerenna so nen Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni han a siimayaan napanna (4.7). Kitabun xaran muxune fan lan nen, e yi na gerenna so, denkeleyaan nun dijan nun xanuntenyaan nun senbe soni, hali e mi gaxu Setana yee ra.

¹ N tan Poli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xon ma alogo Ala en tuli saxi nii rakis naxan na Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n xa na rali, n tan nan ito sebei,

² n yi a rasiga n nafan dii xemen Timote ma.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun bore xunbenla fi i ma.

Barika biran nun kawandina

³ N walima Ala naxan xa bore rafixeni alo n benbane a liga kii naxan yi, n barikan

birama na xa, n nema a maxande i xa keen nun yanyin na waxatin birin.

⁴ Amasoto, n nan n miri i ya wugan ma, a xonla n suxuma nen n xa i to alogo n xa lugo sewan na.*

⁵ N xaxili mon i ya denkeleya kenden xon, naxan yi i mame Lowisi nun i nga Ewunise yi. N laxi a ra, fa fala a i fan yi.

⁶ Nanara, n na a rabirama i ma, Ala kiseen naxan fixi i ma, i xa na rawali i sebeen na, i naxan sotoxi n na n yin sa i xunni waxatin naxan yi Ala maxandini.

⁷ Amasoto Ala mi Nii gaxuxin xan fixi en ma koni a Nii Sarijanxina naxan senben nun xanuntenyaan nun son fajin fima en ma.

⁸ Nba, i nama yagi sereyaan be en Marigin xa, hanma i yagi n tan ma fe ra hali n to kasoon na a fe ra. Koni en firinna xa tin toro yaan ma en bode xon lan Yesu a fe Xibaru Fajina fe ma Ala senben barakani.

⁹ A tan nan en nakisixi, a yi en xili a en xa saripan. En kewanle fe mi a ra de, koni a yetena fe ragidixina, e nun a hinanna, a naxan fi en ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani benun dunu xa da.

¹⁰ Koni iki a bata a yita en na en nakisi-maan Yesu Alaa Muxu Sugandixin minin xon ma kenenni, naxan faxan senben naxi, a yi nii rakis naxan faxatareyaan makenen Yesu a fe Xibaru Fajin xon ma.

¹¹ Ala bata n findi kawandi baan nun xeraan nun karamxon na Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra.

¹² Nanara, n toroma feni itoe ra, koni n mi yagixi e fe ra amasoto n denkeleyaxi naxan ma, n na kolon. N laxi a ra, a nae n gbeen namare nen han na laxoni.

¹³ I fala kenden naxanye mexi n yii, ne ramara misaala ra xanuntenyaan nun denkeleyani Alaa Muxu Sugandixin Yesu xon.

¹⁴ Se fajin naxanye taxuxi i ra, ne mara Alaa Nii Sarijanxin senben barakani naxan en yi.

¹⁵ I a kolon fa fala naxanye birin Asi yamanani, ne bata n nabepin, hali Figelo nun Heremogene.

¹⁶ Ala xa Marigin kininkinin Onesiforo a denbayaan ma amasoto a n nii yifan nen n

* 1:4: 1.4 Timote wuga nen Poli keli Efesi taani waxatin naxan yi. A mato Timote Singen 1.3 kui.

ma sanja ma wuyaxi. A mi yagi n ma fe ra hali n to kasoon na.

¹⁷ A Romi taan li waxatin naxan yi, a yi a tunnafan n fenje han a yi n to.

¹⁸ Ala xa Marigin kininkinin a ma na Loxoni. A feen naxanye liga n xa Efesi taani, i ne kolon yati!

2

Yesu a walike fajine

¹ Nba, i tan n ma diina, i senbe so na hi-nanni naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

² I feen naxanye mexi, n naxanye rali sereya wuyaxi yee xori, ne taxu lannaya muxune ra, naxanye fan nae muxu gbete ye xaranje.

³ En na en wekile toroni en bode xon ma bayo en luxi nen alo Yesu Alaa Muxu Sugandixina sofa fajine.

⁴ Muxun naxan sofa wanli, na mi basanje dunu fe gbete ra xa a waxi a kuntigin kenan feni.

⁵ Muxun naxan fan a gima xataraxoyani, xa na mi a yixadaxo a gideni giin sariyani, a mi naon tiye mum.

⁶ Xee biin naxan wali xadexen kema, na singe xa a gbee xee ma seen soto.

⁷ N naxan falama i xa, i miri na ma, amasoto Marigin famun fima nen i ma ne birin yi.

⁸ I xaxili lu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xon ma naxan kelixi Dawuda bansonni, naxan keli sayani, alo n na a ralima kii naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajini,

⁹ n toroma naxan ma fe ra han n xidi alo fe jaxi rabana. Koni Alaa falan tan mi xide mum.

¹⁰ Nanara, n dijaxi torone birin bun ma yama sugandixina fe ra, alogo e fan xa kisin soto naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini, e yi lu habadan binyeni.

¹¹ Nondin nan falani ito ra:
Xa en nun a tan bata faza en bode xon,
en nun a tan nii rakisin sotoma nen.

¹² Xa en na en tunnafan,
en nun a tan luma nen mangayani.

Xa en na en me a ra,
a fan a mema nen en na.

¹³ Xa en mi tinxinje ayi,
a tan tinxinma nen ayi,
amasoto a mi nae a me a yete ra.

¹⁴ Na feene rabira muxune ma, i yi e yamari Ala yetagi, a e xa e yete ratanga matandine ma lan falane bunne ma, matandin naxanye ton yo mi na. A e rame muxune nan halagima tun!

¹⁵ I kata, i yi i yete yita Ala ra walike kenden na, naxan wali xonne mi mayagi, naxan Alaa jondi falan nalima a kiini.

¹⁶ Xete dina suxutare fala fuune foxo ra, amasoto naxanye e falama, ne luma e masige Ala kolonna ra nen tun.

¹⁷ E falan luxi nen alo furen naxan de gboma ayi fatin ma. Humeneyo nun Fileto na muxune nan ye,

¹⁸ naxanye bata e masiga jondin na. E naxa, a muxune rakelima sayani waxatin naxan yi, na bata dangu. E muxuna ndee denkeyaan kala.

¹⁹ Anu, Alaa banxin beten saxi sandaxo kenden naxan fari, na dxi ken, falani itoe kerendenxi a ma, a naxa, "Marigin gbeen muxun naxanye ra, a ne kolon. Xa naxan yo Marigin xinla falama, na xa a xun xanbi so tinxintareyani."*

²⁰ Waliseen sifa wuyaxi nan banxi gbeeni, gbeti dixin nun xema dixin na koni a wudi dixin nun a bend ganxin fan na. Ndee rawalima binya feene yi, ndee rawalima binyatare feene yi.

²¹ Xa muxu yo a yete rasarijan na binyatareya feene ma, a luma nen alo walise binyaxina. A to sarijan, a kanna nae a rawale wali fajin birin yi.

²² I gi foningeyaan waxatin kunfa feene ma. E nun naxanye Marigin batuma bje fixen na, e bira tinxinyaan nun denkeyaan nun xanuntenyaan nun bje xunbenla nan foxo ra e bode xon.

²³ I me xaxilitareyaan nun daxuyaan fe matandine ra, i yi a kolon fa fala a ne fama yengen nan na.

²⁴ Anu, Marigina walikeen mi lan a yengen so. Koni a lan nen a fan birin na, a findi karamaxo fajin nun muxu dijaxin na.

²⁵ A lan nen a xa fe matandine matinxin limaniyani alogo Ala xa a liga e yi e kewanle maxete, e yi jondin kolon.

²⁶ E yi xaxili soto, e e yete ba Yinna Manga Setanaa luti ratixine ra, e suxi naxanye ra

* 2:19: 2.19 Yatene 16.5

alogo e xa lu a sagoni.

3

Dunuya raqanna fe

¹ A kolon fa fala a waxati dɔnxɛne xɔdɔxɔma ayi nɛn.

² Amasɔtɔ muxune findima nɛn wasodene nun gbeti xɔnxɔnne nun yetɛ matɔxɔne nun yandadene nun konbi tiine ra. E murutɛ e sɔtɔ muxune ma, e findi wali faji kolontarene nun dina kolontarene ra,

³ e nun hinantarene nun kininkinintarene nun muxu xili kalane nun yetɛ suxutarene nun muxu yɛɛ xɔdɛxɛne nun fe faji rabane yaxune

⁴ e nun yanfantenne nun kunfadene nun yetɛ yigboon naxanye waxɔn feene rafan e ma dangu Ala ra.

⁵ E e yetɛ findi Ala kolonne ra, koni e e mɛma nɛn a sɛnbɛn na. I makuya na muxune ra.

⁶ Ndeɛ ɛ yɛ, ne e yetɛ rasoma nɛn banxine kui muxu rakunfa feen na, naxanla naxanye sɛnbɛ mi gbo dinani, e yi ne masɔtɔ yulubin goron binyen naxanye xun ma naxanye mabandunxi kunfan sifan birin xɔn.

⁷ Na naxanle katama nɛn e xa xaran, koni e mi jɔndin kolonjɛ mumɛ!

⁸ Na xɛmɛne luxi nɛn alo Yannesɪ nun Yanberɛsi naxanye Musa matandi.* Xɛmɛni itoe fan jɔndin matandima na kii nin. E xaxinli fuxi, e dɛnkeleyaan bata findi bɔnɔn na.

⁹ Koni ne mi sigɛ yɛɛn na mumɛ amasɔtɔ muxun birin e xaxilitareyaan kolonma nɛn, alo Yannesɪ nun Yanberɛsi liga kii naxan yi.

Kawandi dɔnxɛne

¹⁰ Koni i tan bata n ma xaranna kolon, e nun n kɛwanle nun n jɛnigen nun n ma dɛnkeleyaan nun n ma dijan nun n ma xanuntɛnyaan nun n ma tunnafanna

¹¹ e nun n ma bɛsɛnxɔnyaan nun n ma tɔrɔyana. Tɔrɔn sifan mundun na, n mi naxan toxi Antiyɔki nun Ikoniyon nun Lisi-tire taane yi? Bɛsɛnxɔnyaan sifan mundun na n mi naxan to? Koni Marigin yi n xunba ne birin yi.

¹² Naxanye birin waxi a xɔn ma, e xa sigan ti Ala kolonni Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, ne bɛsɛnxɔnyama nɛn.

¹³ Koni muxu jaxine nun naxanye e yetɛ findima dina muxune ra, ne yanfanma jaxuyaana nin tun, e bonne mayenden, e fan yi mayenden.

¹⁴ Koni i tan, i xaranxi feen naxan ma, i dɛnkeleyaxi naxan ma yati, lu na yi amasɔtɔ i i karamɔxɔne kolon.

¹⁵ Xabu i dii jɔrɛ waxatini, i Kitabu Sarijanxin yire sɛbɛxine kolon naxan nɔɛ xaxinla fiyɛ i ma lan kisi feen ma dɛnkeleyaan xɔn Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁶ Amasɔtɔ Kitabun sɛbɛnla birin fataxi Ala nan na. A fan xaran ti seen nun tantanna yabi seen nun fe matinxin seen nun muxu xuru seen na tinxinna ma

¹⁷ alogo Alaa muxun xa kamali, waliseen yi lu a yii wali fajin birin kɛ xinla ma.

4

¹ N na i yamarima Ala yetagi e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxan faxa muxune nun muxu niiramane birin makitima, naxan makɛnɛnma a mangayani.

² Alaa falana fe kawandin ba, xa a fala waxatin fan, xa a mi fan, i wɛkile. I muxune sɔnna fala, i e maxadi, i e ralimaniya, i yi e xaran dijan birin yi.

³ Amasɔtɔ waxatin fama nɛn, muxune mi tinma xaran kɛndɛn ma. E birama e yetɛ waxɔn feene nan fɔxɔ ra, e lu karamɔxɔne malanjɛ e yetɛ xa, naxanye e xaranma e tunla rafan feene ma.

⁴ E yi e tunla ba jɔndi falane ra, e yi e tuli mati taline ra.

⁵ Koni i tan, i xa i yetɛ suxu feen birin yi, i tunnafan tɔrɔne bun ma, i Yesu a fe Xibaru Fajin nali, i yi i ya wanla birin nakamali.

⁶ Amasɔtɔ, n tan bata lu alo minse saraxa bɔxɔnxina, n siga waxatin bata maso.

⁷ N bata yɛngɛ fajin so, n nan n ma giin danna li, n lu dɛnkeleyani.

⁸ To xanbi ra, n tinxinyaan nɔ sɔtɔn kɔntɔnna sɔtɔma nɛn Marigin naxan namaraxi n xa, a naxan fima n ma na lɔxɔni, a tan naxan findixi kiti sa tinxinxin na. N

* **3:8: 3.8** Yahudiyane namunne xaranna kui, woyimɛɛn naxanye Musa matandi Misiran yamanani, ne yi xili na kiini. A mato Xɔrɔyaan 7.11 nun 7.22 kui.

tan kedenna mi a ra koni a fa feen xonla naxanye birin ma.

⁹ Kata, i fa n fema mafuren!

¹⁰ Dununani ito to rafan Demasi ma, a bata n naberin a siga Tesaloniki taani. Kiresen yi siga Galati yamanani. Tito yi siga Dalamatiya yamanani.

¹¹ Luka nan keden pe fa n fema. E nun Maraka birin xa fa amasoto a noe n maliye nen walideni.

¹² N bata Tikiko rasiga Efesi taani.

¹³ I nema fe waxatin naxan yi, n bata n ma gubaan nun n ma kedine lu Karapo konni Tirowasi taani, i fa e xele n xa a gbengbenna naxanye sebei kidine ma.

¹⁴ Siyakin Alesandire bata fe xolen liga n na han! Marigina a saranje a wanla ra.

¹⁵ I fan xa a fe liga i yeren ma, amasoto a nxo falane matandi nen a jaxin na!

¹⁶ N nan n yete xun mafala singen naxan ti kitisadeni, muxu yo mi n mali, birin yi n naberin. Koni Ala nama e suxu na ra.

¹⁷ Marigin nan n mali, a yi n senbe so alogo n xa kawandi kamalixin ba, siyane birin yi a me, n yi xunba yatane de.

¹⁸ Marigina n xunbama nen fe jaxin wanle birin ma, a yi n nakisi alogo n xa so a mangayani ariyanna yi. Binyen xa fi a tan ma habadan han habadan, amina.

Xonton donxene

¹⁹ N xa Pirisila nun Akila xonton e nun Onesiforo a denbayana.

²⁰ Erasite bata lu Korenti taani, n bata Tirofime furaxin fan lu Miletu taani.

²¹ Kata, i xa fa benun xunbeli waxatin xa a li.

Ewubulo i xonton, e nun Pudon nun Linosi nun Kelodiya e nun en ngaxakendenne birin.

²² Marigin xa lu i niini. Ala xa hinan e ra.

Tito Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Tito Ma

Tito findi denkeleya muxun nan na. Yahudiya mi yi a ra (Galati Kaane 2.1-3). Poli foxarabira fajin nan yi a ra, bayo a tan nan yi Korenti Kaane nun xeraan tagini tonma (Korenti Kaane Kedi Firindena 7.6-16). Kitabun yireni ito sebe Tito ma waxatin naxan yi, a yi Kireti foxo ige tagi boxoni. Xera Poli bata yi a yamari a a xa denkeleya muxune xun mato a ra menni, a yi denkeleya yamane yebe ki faji (1.5).

Xerana falan xun soxi a falan folodeni (1.4). Sora singen najanxi denkeleya yamaan kuntigine fe nan ma (1.5-16). Sora firindeni, Tito kawandi xuine nan sotama lan denkeleya muxune masuxu kiin ma denkeleya yamani: Xeme fonne nun jaxalan fonne nun banxulanne nun konyine masuxu kiina (2.1-15). Denkeleya muxune lan e xa naxan liga, sora saxanden na nan yitama en na, e lu e bode yi boje xunbenli, e mayitaxunna matanga (3.1-11). Kedin yi rapan Poli a yamarine nun xontan xuine ma (3.12-15).

Kitabun yireni ito xaran muxune lanma nen e yi a famu fa fala maxadi xuiin naxan a kui, na mi sebei Tito xan keden xa. Kontofili feen naxanye e kui, ne nan denkeleya yamaan ma waxatin birin.

Xontonna

¹ N tan Poli nan ito sebei naxan findixi Alaa walikeen na, e nun Yesu a Muxu Sugandixina xerana alogo a muxu sugandixine xa denkeleya, e jondin kolon, e lu Ala kolonni.

² Na denkeleyaan nun na jondin fataxi habadan nii rakisin soton yigin nan na, Ala en tuli sa naxan na xabu waxatine foloni, Ala naxan mi noe wulen fale.

³ A bata a falan makenen a waxatini kawandin xon ma a naxan taxu n na Alaa yamarin xon ma, en nakisimana.

⁴ N ni ito sebei Tito nan ma, n ma diin yetena en ma denkeleyani.

Fafe Ala nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina en nakisimaan xa hinanna nun boje xunbenla fi i ma.

Tito a wanla fe

⁵ N bata i lu Kireti yamanani alogo feen naxan yiton daxi luxi, i xa na yebe, i yi denkeleya yamaan fonne dexo taan birin yi fata n ma yamarine ra.

⁶ Denkeleya yamaan fonne xa findi muxune ra fe mi naxanye ra, jaxalan keden kanne, e diine denkeleyaxi, muxune nama e diine yate yete suxutarene ra hanma xurutarene.

⁷ Denkeleya yamaan xunmatoon xa findi muxun na fe mi naxan na, amasoto Alaa wanla taxuxi a tan nan na, a nama findi yete yigboon na, hanma boje maxolona, hanma dolo minna, hanma naxan bojen mafura te, hanma gbeti xonxonna tinxintareyani.

⁸ Koni a xa xojene yisuxu ki faji, fe fajin xa rafa na ma, a xuruxi, a tinxin, a sarijan, a yete suxi.

⁹ A xa a sebe so jondin falan ma alo a xaranxi a ma kii naxan yi, alogo a xa no bonne ralimaniye xaran kendeni, a yi fe matandine tantanna yita e ra.

¹⁰ Muxu wuyaxi na, a gbengbenna Yahudiya denkeleya muxun naxanye banxulanyaalan falan tima, naxanye findixi murutedene ra naxanye fala fuune tima, e bodene rakunfa.

¹¹ I xa ne deene suxu, amasoto denbaya kalane nan ne ra, fata e xaranne ra naxanye mi daxe, e na ligama yagitareyaan nin nafulu feen na.

¹² E yeteen kon kaa nabina nde nan a fala, a naxa, "Wule falan nan Kireti kaane ra waxatin birin, alo sube xajene, fudi jaxinten salayaxine."

¹³ Jondin nan na falan na. Nanara, e sonna fala e xa kati alogo e xa denkeleya kendan soto,

¹⁴ e yi ba e tuli matiyen Yahudiyane taline ra, e nun yamarin naxanye fata na muxune ra naxanye e mexi jondin na.

¹⁵ Seen birin sarijan muxu sarijanxine yii, koni sese mi sarijan muxu xosixine nun denkeleyatarene yii. E xaxinla nun e sondonen birin xosixi.

¹⁶ Ne a falama nen a e Ala kolon, koni e e mexi Ala ra e kewanle yi. E haramuxi, e mi fala suxe, e mi noe wali faji yo rabe.

2

Denkeleya muxune xa xaran feen naxanye ma

¹ Koni i tan ma falane xa lan xaran kenden nan ma.

² A fala xeme fonne xa, a e xa e yete suxu, e findi muxu binyene ra, e nun muxu xuruxine. E yi e sobe so denkeleyaan nun xanuntenyaan nun tunnafanna ma.

³ A fala naxalan fonne fan xa, a e kepaan xa lan Ala batun ma. E nama findi muxu xili kalane nun dolo minne ra. E xa muxune xaran fe fajin ma

⁴ alogo e xa no sungutunne maxaranje e xemene nun e diine xanun kiin ma,

⁵ e findi naxalan xuruxine ra, naxanye luma sarijanni, naxanye walima denbayani, e jenigen fan, e xuru e xemene ma alogo muxu yo nama Alaa falan nayelevu.

⁶ I mon xa banxulanne fan nalimaniya na kiini, a e xa xuru feen birin yi.

⁷ I tan yeteen xa findi misali fajin na i kewali fajine yi. I ya xaranna xa findi jondin na binyeni.

⁸ I fala kendene ti, yalagi mi naxanye yi, alogo i yengefane xa yagi amasoto e mi fe yo toxi en tan na e naxan fale.

⁹ A fala konyine xa, a e xa xuru e kanne ma, e yi e kenen feen birin yi. E nama e tandi,

¹⁰ e nama e muja, koni e xa e lannayaan yita e ra waxatin birin alogo en nakisimana Alaa xaranna xa xunnayerenna soto feen birin yi.

¹¹ Ala bata a hinanna makenen muxun birin xa kisin sotoma naxan xon.

¹² Na en xaranma nen, a en xa xete Ala kolontareyaan foxo ra e nun dunuja rafan feene, en yi en xuru tinxinna nun Ala kolonna ma dunupani ito yi,

¹³ en nema herin mame en yengi naxan ma, en ma Ala senbe kanna nun en nakisimaan Yesu a Muxu Sugandixina binyen makenenma loxon naxan yi.

¹⁴ A bata a yete fi en ma fe ra alogo a xa en xunba en ma sariya suxutareyaan birin yi, a yi yama rasarijanxin soto a yete xa, naxanye sobe soxi wali fajine rabaan ma.

¹⁵ I lan i xa falan ti muxune xa na kii nin, i yi e ralimaniya, i yi e sonna fala i senben birin na. Muxu yo nama i rapaxu.

3

Denkeleya muxun lan a xa feen naxanye liga

¹ A fala denkeleya muxune xa a e xa xuru mangane nun kuntigine ma, e yi e falane suxu. E xa e yiton kewali fajin sifan birin xili ma.

² E nama muxu yo rayelefu, e xa findi fe yitonne nun muxu dijaxine ra, e limaniya muxune birin xa.

³ Amasoto a foloni, xaxilitarene nun murutede tununxine nan yi en na. En yi en ma kunfan nun en waxon feene birin ma konyiyaan nan bun. En yi en ma dunuja yi gidin nabama naxun nun xoxolonyaan nin. Xonnantenyaan yi lu en nun bodene tagi.

⁴ Koni en nakisimana Ala to a fanna nun a xanuntenyaan makenen en xa,

⁵ a yi en nakisi. Anu, a mi yi na ligaxi nun a en bata fe tinxinxine liga, koni fo a kininkininna fe ra. A bata en nakisi fata en ma marafuna igeni, en yi xete, en bari. En yi dunuja yi gidi nen en soto Alaa Nii Sarijanxin barakani,

⁶ a naxan defexin nagodo en ma, en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani,

⁷ alogo en xa tinxin a yee ra yi a hinanna barakani, en yengi yi lu habadan nii rakisin soto feen ma en keen na.

⁸ Jondin nan na falan na. A xoli n ma i xa kankan a falan ma, alogo naxanye na la Ala ra, ne xa e sobe so wali fajin ma. Na feene nan lan, ne nan ton gbo muxune birin ma.

⁹ Koni i yete ratanga fe matandi xaxilitarene ma e nun muxune benbane xinle fesefesen nun lantareyaan nun sonxo sonxon naxanye fataxi sariyan na, amasoto ne ton mi na, e ligama fuyan.

¹⁰ Muxun naxan mayitaxunna rasoma yamani, i na a rakolon waxatin naxan yi sanja ma keden han firin, i masiga na ra.

¹¹ A kolon a na kanna xaxinli fuxi. A nema yulubin ligama, a yete yalagima.

Yamari donxene

¹² N na Aritema rasiga i fema waxatin naxan yi hanma Tikiko, kata i fa n fema Nikopoli taani, bayo n waxi a xon ma, n xa xunbeli waxatin ti menni.

¹³ I xa sariya karamoxo Senasi nun Apolosi mali e fanda feen na e sigatini alogo sese nama dasa e ma.

¹⁴ Fo en ma muxune fan xa e xaran nen fe fani rabaan ma e yi e tunnafan, alogo e xa no e mako xodekene gasε, e mon nama lu doxi fuu.

¹⁵ N foxo ra muxune birin i xonton. Nxu denkeleya muxune xoyine birin xonton.

Ala xa hinan ε birin na.

Filemōn Pōli Alaa Falan Naxan Nasiga Filemōn Ma

Filemōn yi findixi denkeleya muxu kenden nan na. Yanyina nde, a yi Kolōsi taan denkeleya yamaan nin. Xera Pōli xōyin nan yi a ra (fala tide 1). Konyina nde yi a yii, naxan yi xili Onesimo, naxan a gi a kanna ma. En mi a kolon Onesimo nun Pōli e bode kolon kii naxan yi, bayo Pōli yi kasoon na. Koni Onesimo fan findixi denkeleya muxun na. Pōli yi a ragidi a xa a raxete a kanna ma, a kedini ito sebe naxan ma, a xa a rasuxu a konni, koni a nama a suxu konyi gixin na, koni alo a ngaxakedenna denkeleyani. Konyin naxan a gi a kanna ma, na yi naxankatama nen a xode xen na.

A yelin xanbini Filemōn nun a foxarabirane xōtōnje (1-3), Pōli yi barika bira Alaa xa Filemōn ma denkeleyaan nun a wekilena fe ra (4-7). A mōn yi mayandin ti Onesimo a fe ra, naxan sigama a kanna fema (8-22). Kitabun yireni ito rājanxi xōtōnne nan ma, en mōn muxu wuyaxi xili toma a kui, naxanye Pōli kedi sebexin kui a naxan nasiga Kolōsi kaane ma (Kolōsi Kaane 4.10,12,14 Arikipe fan xinla sebexi fala tide firinden Kitabun yireni ito yi e nun Kolōsi Kaane 4.17). Yanyina nde Onesimo siga nen kedi firinne ra Kolōsi taani Kolōsi kaane ma e nun Filemōn ma.

En Pōli a fanna toma nen Kitabun yireni ito kui. A ito sebexi a xōyin Filemōn ma, koni a mi yamari yo fixi a ma, a mi a karahanxi sese ma, a mi a sariyane baxi a yii Onesimo xun ma. Koni a a rabirama a ma nen, e nun naxanye birin Kitabun yireni ito xaranma, fa fala a Alaa xanuntenyaan muxune kejaan maxetema nen.

Xōtōnne

¹ N tan Pōli naxan findixi kasorasaan na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, nxu nun ngaxakedenna Timote nan ito sebexi nxu xanuntenna nun nxu walike boden Filemōn ma,

² e nun Apiya nxu magilena e nun Arikipe nxu yenge so bodena e nun

denkeleya yamaan naxanye e malanma i konni.

³ En Fafe Alaa nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bōje xunbenla fi e ma.

Filemōn ma xanuntenyaan nun a denkeleyana fe

⁴ Filemōn, n nema n ma Alaa maxande waxati yo yi, n barikan birama a xa nen i ya fe ra,

⁵ amasoto n bata a me i denkeleyaxi Marigi Yesu ma kii naxan yi, i mōn a yama sarijanxin birin xanuxi.

⁶ N na Alaa maxandima alogo ngaxakedenyaan naxan fataxi i ya denkeleyaan na, na xa a liga i fe fajin birin kolon ki fajin, en naxanye sotoxi Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁷ Ngaxakedenna, i ya xanuntenyaan bata sewa gbeen fi n ma, a yi n nalimaniya, bayo i bata yama sarijanxin birin nii yifan e ma.

Pōli yi Filemōn mafan

⁸ Nanara, hali n to nōe susue i yamare Alaa Muxu Sugandixini fa fala a i xa feen naba naxan daxa,

⁹ koni n ni i mafanma xanuntenyaan nin, n tan Pōli xeme fonna, e nun iki kasorasana Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

¹⁰ Nayi, n na i mafanma n ma dii Onesimo a fe ra, n findixi naxan baba ra kasoni.

¹¹ A tōnō mi yi i ma waxati danguxini, koni iki, a tōnōn luma en birin ma nen.

¹² N bata a raxete i ma iki, a tan naxan nafaan n ma alo n niina.

¹³ A yi rafan n ma nun, a lu n fema be, alogo a xa wali n xa i funfuni, n kasoon na waxatin naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra.

¹⁴ Koni n mi waxi fefe liga feni, ba i sagoon na, alogo i ya wali fajin nama findi karahanna ra, koni a xa findi i jēnige ma feen na.

¹⁵ Yanyina nde, Onesimo masigaxi i ra nen waxatidi tun, alogo i mōn xa a soto habadan,

¹⁶ anu konyi gbansan mi fa a ra sōnōn, koni a bata dangu konyin na, a bata findi i rafan ngaxakedenna ra. A rafan n tan ma, koni a xa rafan i tan ma dangu n tan na adamadiyani e nun Marigini.

¹⁷ Nayi, xa i n yatεxi i xoyin nan na, i xa Onesimo fan yisuxu alo i n yisuxuma kii naxan yi.

¹⁸ Xa a tinxintareyaan ligaxi i ra, hanma xa a lan a xa sena nde raxεtε i ma, na goronna sa n tan xun ma.

¹⁹ N tan yetεen nan ito sebexi n yiin na, n tan Pōli. N na i yii raxεtεma nen, koni n mi waxi a fala feni i xa fa fala i tan lan i xa i niin so n yii.

²⁰ Ngaxakedenna, yandi na fe faɲin liga n xa Marigina fe ra, n nii yifan n ma Alaa Muxu Sugandixin barakani.

²¹ N to laxi i ra a i n xuiin suxuma nen, n xa ito sebε i ma. N na a kolon i nde ligama nen dangu n ma falan na.

²² I mōn xa yigiya banxina nde yitōn n yeε ra amasōtō n laxi a ra, n mōn xεtεma nen ε ma ε Ala maxandin barakani.

Xōntōn dōnxene

²³ Epafirasi naxan n fεma kasoon na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, na i xōntōnma.

²⁴ N walikε bodene Maraka nun Arisitaraki nun Demasi nun Luka, ne birin i xōntōn.

²⁵ Ala xa Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε niini.

Heburune Alaa Falan Naxan Nasiga Heburune Ma

Naxan yo na Kitabun yireni ito xaran a yeren ma, a luma nen na kanna xa alo a kawandi ramɛɛn nin. Kitabun yireni ito sebɛxi nen alo kawandi ba daxin na. Kitabun yireni ito raɲanna a yitama a sebɛxi muxune nan ma. A mɔn mi a sebɛ muxun fan mayitaxi. Yanyina nde, Kitabun yireni ito sebɛxi Romi kaane nan ma (13.24). Feen naxan kolonxi Kitabun yireni ito sebɛ muxuna fe yi, Yahudiyan na a ra naxan denkeleyaxi Marigi Yesu ma. Muxun naxan a sebɛxi, a Tawureta nun Yaburi Kitabun yirene kolonxi ki faɲi. A Kitabun yireni ito sebɛxi Yahudiya gbɛtɛye ma naxanye fan bata yi denkeleya Yesu ma alo a tan. Koni, e to ɲaxankataxi Yesu xinla fe ra, e xɛtɛmatɔɔn na a ra Yahudiya dinan ma. E yi e mɛma nen denkeleyaan na Yesu ma. Kitabun sebɛ muxuna e kawandima nen a e xa e senbɛ so e denkeleyani, a yi Alaa Muxu Sugandixin fisamantenyaan mayita alogo e nama xɛtɛ e namun fonne ma. Yanyina nde Kitabun yireni ito sebɛ nen ɲɛɛ tonge saxan Yesu keli xanbi sayani.

Kitabun yireni ito yitaxunxi yire dɔxɔ firin nan na. A yire singena (1.1-10.18) Alaa Muxu Sugandixin fisamantenyaana feen nan falama. Fa fala a dangu nabine ra (1.1-3), a mɔn dangu malekane ra (1.4-2.18), a dangu Nabi Musa nun Yosuwe ra (3.1-4.13); a tan nan keden findixi habadan saraxan na, a gbo dangu Layiri Fonne saraxarali gbeene ra (4.14-7.28); a saraxa kamalixin baxi nen naxan ba sanɲa ma keden pe a muxune rakisi han habadan, a dangu Layiri Fonna saraxa wuyaxine birin na (8.1-10.18).

Kitabun yire firindena (10.19-13.19) na muxune senbɛ soma alogo e xa lu denkeleyani (10.19-39) e nama xɛtɛ dina gbɛtɛ ma. En misali kɛndene toma mɛnna nin lan Layiri Fonna denkeleya muxune ma (Sora 11), a mɔn a falama denkeleya muxune yɛɛn xa lu tixi Alaa Muxu Sugandixin na, e yi nɔɔn sɔtɔ alo a

tan (12.1-11). A yelin xanbini yamarina nde fiyɛ e ma e nun a yi e kawandi (12.12-13.19), Kitabun sebɛ muxun a raɲanma duba tiin nan ma e nun xɔntɔnne (13.20-25).

Kitabun sebɛ muxun mi danma fala ɲaxumɛne xan tun ma alogo a xa a Kitabun xaran muxune mali e tunnaxɔleni. A a yɛbama e xa a denkeleya muxune tɔrɔma dunuɲa ayi, a mɔn yi Alaa Muxu Sugandixin a wanla xunna fala. Fa fala a faxan bata kisi feen nakamali saraxa yo mi yi nɔɛ naxan nakamale. Nayi, a muxune mafanma e xa lu Alaa Muxu Sugandixin fɔxɔ ra. En fan lan en Habadan Alaa Muxu Sugandixi fisamantenna xuiin suxu.

Yesu gbo malekane xa

¹ Waxati danguxini, Ala falan ti nen en benbane xa nabine xɔn sanɲa ma wuyaxi nun ki wuyaxi yi.

² Koni a falan tixi en tan xa waxati raɲanni ito nin a Dii Xɛmɛn xɔn. A bata daala birin sa a Dii Xɛmɛn sagoni alo a kɛɛna. A dunuɲa daxi a tan nan baraka yi.

³ Alaa Dii Xɛmɛn findixi a binyen nɔrɔn nan na. Ala maligan yɛtɛɛn nan a ra. A dunuɲa yisuxi a falan senben nan na. A to yelin yulubi xafarin nakamale, a yi dɔxɔ Ala Senben Birin Kanna yiifanna ma ariyanna yi.

⁴ Alaa Dii Xɛmɛn tiden yi gbo ayi dangu malekane ra, a yi xinla fi a ma naxan dangu e xinle ra.

⁵ Bayo, Ala mi a falaxi a maleka yo xa, a naxa,

“N ma dii xɛmɛn nan i tan na,
n bata findi i fafe ra to.*”
A mɔn mi a fala maleka yo xa, a naxa,
“N findima nen i fafe ra,
i fan yi findi n ma dii xɛmɛn na.†”

⁶ Ala to a diin nafa dunuɲa yi alo dii singena, a mɔn naxa,

“Alaa malekane birin xa a batu.‡”

⁷ A mɔn yi a fala malekane fe yi, a naxa,
“Alaa malekane luma nen alo foyena,
a walikene yi lu alo tɛɛ dɛgɛna.§”

⁸ Koni a mɔn yi a fala a dii xɛmɛna fe yi, a naxa,

* 1:5: 1.5 Yaburin 2.7 † 1:5: 1.5 Samuyeli Firinden 7.14 ‡ 1:6: 1.6 Sariyane 32.43 § 1:7: 1.7 Yaburin 104.4

“Ala, i luma nən i ya mangaya gbɛdɛni habadan!

I ya manga dunganna yi findi tinxinyaan taxamasenna ra.

⁹ Tinxinna rafan i ma,

fe ɲaxin mi rafan i ma.

Nanara, Ala, i ya Ala bata i rafisa i bodene xa

a sɛwa turen sa i xunni i sugandi feen na.”*

¹⁰ A mən naxa,

“Marigina, i bɔxɔ xənna da nən

xabu a fəlɔni.

I yii fɔxɔn nan kore xənna ra.

¹¹ Ne birin danguma nən,

koni i tan luma nən na.

Ne birin forima nən

e kala alo dugina.

¹² I yi e yisa alo domana,

e yi masara alo dugina,

koni i tan luma nən i kiini,

i siin fan dan mi na mumɛ!”†

¹³ Ala mən mi a fala a maleka yo xa, a naxa,

“Dɔxɔ n yiifanna ma,

han n yi i yaxune sa i sanna bun.”‡

¹⁴ Malekane mi findixi Alaa walikɛ totarene xan na ba, a naxanye rasigama kisi muxune malideni?

2

Ɛɲɔxɔ lu kisi feen xən

¹ Nanara, en bata feen naxanye mɛ, fɔ en xa en ɲɔxɔ lu nən ne xən alogo en nama kiraan beɲin.

² Amasɔtɔ, malekane* fa xɛrayaan naxanye rali en benbane ma lan sariyan ma, ne birin suxutareyaan saranma nən a kala muxune ra alo a daxa kii naxan yi.

³ Nayi, en fa ratangama di, xa en na en mɛ kisi gbee sifani ito ra, Marigin yɛtɛɛn singe naxan nali, na xanbi ra, a ramɛ muxune fan yi a ɲɔndin yita en na?

⁴ Ala fan e sereya baan fari sa nən taxamasenne nun kabanako feene nun sɛnbɛ fe sifa wuyaxi ra, a yi a Nii Sariɲanxin kɛwanle yitaxun e ra a sagoni.

Yesu en nakisimana

* **1:9: 1.8-9** Yaburin 45.7-8 † **1:12: 1.10-12** Yaburin 102.26-28 ‡ **1:13: 1.13** Yaburin 110.1 * **2:2: 2.2** Yahudiyane namunne xaranna kui, Nabi Musa Alaa sariyane sɔtɔxi **malekane** nan xən ma. † **2:8: 2.8** Yaburin 8.5-7 ‡ **2:12: 2.12** Yaburin 22.23 § **2:13: 2.13** Esayi 8.17-18

⁵ Awa, en yire famatɔɔn naxan ma fe falama, Ala mi na luma malekane xan sago yi.

⁶ Koni sereyani ito sɛbɛxi Kitabun yirena nde yi, a naxa,

“Nanse daɲɔxɔn na,

i to i yengi dɔxi a xən.

Nanfera i ɲɔxɔ luxi adamadiin xən?

⁷ I a daxi nən,

a nɔrɔn yi maso malekane ra.

I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

⁸ I bata seen birin lu a bun.”†

A to seen birin luxi adamadina nɔɔn bun, Ala mi sese lu naxan mi xuru a nɔɔn bun. Hali na, iki en mi a toma fa fala seen birin muxuna nɔɔn bun ma.

⁹ Koni en na a toma fa fala, Ala Yesu magodo nən waxati dungidi dangu malekane ra, alogo a xa faxa masɔtɔ Alaa hinanna xən muxune birin xa. Iki en na a mangayaan binyen nun a xunna kenla toma a faxana fe ra a tin naxan ma.

¹⁰ Ala naxan seen birin da a yɛtɛ xa, a yi waxi adamadi wuyaxi raso feni a binyeni. Na yi lanxi, a to en nakisimana fe rakamali a tɔrɔn xən.

¹¹ Bayo Yesu naxan muxune rasariɲanma e nun a naxanye rasariɲanxi, ne birin fafe keden. Nanara, Yesu mi yagima a falɛ ne ma, “Ngaxakedenne.”

¹² A naxa Kitabuni,

“N na i xinla ralima nən ngaxakedenne ma.

N ni i matɔxɔma nən yamaan yɛ.”‡

¹³ Kitabun mən naxa, “N nan n yigi sama Ala nin.” A mən naxa, “Nxu nun n ma diine nan ito ra, Ala naxanye fixi n ma.”§

¹⁴ Nayi, bayo Yesu a muxune findixi adamadiine nan na fati bɛndɛn nun wunli, Yesu fan yɛtɛɛn bata lu alo e tan. Na ma, a yi Yinna Manga Setana halagi a yɛtɛna sayaan xən ma sɛnbɛn yi naxan yii sayaan xun na.

¹⁵ A na ligaxi nən alogo naxanye yi sayaan gaxun konyiyani e dunuɲa yi gidini, a xa ne xɔrɔya.

¹⁶ Amasɔtɔ a mi faxi malekane xan malideyi, koni fɔ Iburahima bɔnsɔnne.

¹⁷ Na nan a liga, a yi lu alo a ngaxakedenne feen birin yi, alogo a xa nɔ saraxarali kuntigiyaan wanla ke Ala xa kinink-ininna nun tɔgɔndiyani, a yi Ala solona yamaan yulubine xafari feen na.

¹⁸ Bayo Setana kataxi a xa a fan natan-tan, a tan yetɛɛn yi tɔrɔ na feni, nayi, a fɛrɛna a xa, a yi muxune mali e nɛma e ratantan feene dɛ waxatin naxan yi.

3

Yesu dangu Nabi Musa ra

¹ Nanara, ngaxakeden muxu rasarijanxine, Ala bata ɛ tan naxanye xili, ɛ xaxili lu Yesu a fe xɔn, Alaa Xeraan nun Saraxarali Kuntigi Singena, en naxan ma fe falama yamani.

² Muxu tɔgɔndiyaxin nan yi a ra Ala xa, naxan a sugandixi alo Musa yi kii naxan yi Alaa banxin birin yi.*

³ Banxi tiina xunna kenla gbo dangu banxin yetɛɛn na. Nanara, Yesu a xunna kenla gbo Musaa xunna kenla xa.

⁴ Awa, muxune nan banxine tima, koni Ala nan seen birin daxi.

⁵ Musa tan tɔgɔndiya nɛn wali kɛdeni Ala xa a banxin mumɛni, a sereyaan ba lan na feene ma Ala yi fama naxanye ligadeni.

⁶ Koni Alaa Muxu Sugandixin tan luxi na alo Alaa Dii Xɛmɛn naxan a banxin xun na. En findixi a banxin nan na, xa en na en wɛkilɛ, en yi en ma yigin namara en naxan matɔxɔma.

Matabuna Alaa yamaan xa

⁷ Nayi, alo Alaa Nii Sarijanxina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

“Xa ɛ Ala fala xuiin mɛ to,

⁸ ɛ nama ɛ bɔɲɛni xɔdɔxɔ

alo ɛ yi murutɛxi Ala ma waxatin naxan yi, ɛ yi matoon xun ti Ala ra tonbonni.

⁹ ɛ benbane n bunba nɛn mɛnni, e yi n matandi,

hali e to n kɛwanle birin to jɛɛ tonge naanin.

¹⁰ Nayi, n xɔlɔ nɛn na waxatin muxune ma, n naxa,

‘E bɔɲɛn makuya n na waxatin birin, e mi n ma kiraan xɔn.’

¹¹ N yi n kɔlɔ n ma xɔlɔni, n naxa,

‘E mi soɛ n ma matabudeni mumɛ!’ ”†

¹² Ngaxakedenne, ɛ a liga ɛ yeren ma, bɔɲɛnaxin nun dɛnkɛɣatareyaan nama lu ɛ sese yi naxan a ligɛ ɛ xɛtɛ habadan Ala fɔxɔ ra.

¹³ Koni ɛ bode ralimaniya lɔxɔ yo lɔxɔ, fanni en mɔn na waxatini Kitabun naxan ma fa fala “To” alogo ɛ tan nde nama tantan yulubin xɔn, ɛ tengbesɛnɛ ayi.

¹⁴ Amasɔtɔ en bata findi Alaa Muxu Sugandixin gbeene ra, xa en lu en ma tɔgɔndiyaan singeni, han a rajanna.

¹⁵ Kitabun naxa,

“Xa ɛ Ala fala xuiin mɛ to,

ɛ nama ɛ bɔɲɛni xɔdɔxɔ

alo ɛ yi murutɛxi Ala ma waxatin naxan yi.”‡

¹⁶ Awa, ndee yi ne ra, naxanye Alaa falan mɛ, e murutɛ a xili ma? Ne findixi muxune nan na Musa naxanye ramini Misiran yamanani.

¹⁷ Ala xɔlɔ ndee ma jɛɛ tonge naanin? Naxanye yulubin liga, e faxa tonbonni.

¹⁸ Ala a kɔlɔ ndee a fe ra, a e mi soɛ a matabu yireni? Naxanye tondi a falan suxɛ, a yi falan tima ne nan ma fe yi.§

¹⁹ En bata a to nayi, fa fala e mi yi nɔɛ soɛ matabudeni lan e dɛnkɛɣatareyaan ma.

4

Matabudena Alaa muxune xa

¹ Nayi, Ala to en tuli sa, a en nɔɛ soɛ nɛn a matabudeni, en na a liga en yeren ma nayi alogo ɛ tan nde nama lu alo ɛ fulaxi na ra.

² Bayo Alaa falan Xibaru Fajin nali nɛn en fan ma alo na waxati danguxin muxune. Koni e falan naxan mɛ, na tɔnɔ yo mi lu e tan ma, amasɔtɔ naxanye a ramɛ, ne mi a suxu dɛnkɛɣani.

³ En tan naxanye dɛnkɛɣaxi, en tan soma nɛn na matabudeni alo Ala a fala kii naxan yi, a naxa,

“N bata n kɔlɔ n ma xɔlɔni, n naxa,

‘E mi soɛ n ma matabudeni mumɛ!’ ”*

Anu, Alaa wanla bata yi kamali xabu dunuɲa da waxatini.

⁴ Amasɔtɔ ito falaxi Kitabun yirena nde yi xii soloferedena fe yi, a naxa, “Ala yi a matabu a wali kɛɛn xii soloferede lɔxɔni.”†

* 3:2: 3.2 A mato Yatene 12.7 kui. † 3:11: 3.7-11 Yaburin 95.7-11 ‡ 3:15: 3.15 Yaburin 95.7-8 § 3:18: 3.18 A mato Yatene 14.1-35 nun Yaburin 95.11 kui. * 4:3: 4.1 Yaburin 95.11 † 4:4: 4.4 Dunuɲa Fɔlɔn 2.2

⁵ A mən naxa Kitabun yireni ito yi, “E mi soe n ma matabudeni mumε!”

⁶ Na bunna nēen fa fala ndee gbeteye soe nēn, ba muxune ra naxanye singe Alaa falan Xibaru Fajin mε, e mi so lan e fala suxutareyaan ma.

⁷ Nanara, waxati xunkuye to dangu, Ala mən yi ləxə nēnēn sa, a yi na feen fala Dawuda a Kitabun kui, a yi na ləxə nēnēn xili sa fa fala “To.” A naxa, “Xa ε Ala fala xuiin mε to, ε nama ε bəjēni xədxə.”

⁸ Awa, xa Yosuwe bata yi yamaan naso Alaa matabudeni nun, Ala mi yi ləxə gbete a fe fale na xanbi ra.

⁹ Na bunna nēen fa fala matabuden mən Alaa yamaan xa yēen na.

¹⁰ Amasəto muxu yo so Alaa matabudeni, na fan a matabuma nēn alo Ala a matabuxi kii naxan yi.

¹¹ Na ma, en kata en so matabudeni, alogo muxu yo nama findi fala suxutaren na alo en benbane.

¹² Amasəto Alaa falana, niiramaan na a ra, a sēnben gbo, a dēen xanxan dangu silanfanna dε firin kanna ra.‡ A soma nēn han a səndəmənen nun niin yetēen fata, e nun fatin nadəxdene nun fasane. A muxun miriyane nun a natane makitima nēn.

¹³ Ala dali se yo mi luxunxi a ma. Ala feen birin toma. En birin en dēntəgema nēn a xa.

Saraxarali kuntigin nan Yesu ra

¹⁴ Nanara, bayo saraxarali kuntigi gbeena en yii naxan kelixi kore, Yesu Alaa Dii Xēmēna, nayi en na en səbe so en ma dēnkēlyani, en naxan ma fe falama yamani.

¹⁵ Amasəto en ma saraxarali kuntigina en ma fangatareyaan kolon, bayo Setana kata nēn a fan natantandeni kiin birin yi alo en tan, anu, a mi yulubi yo liga.

¹⁶ Nanara, en na en maso Ala hinantenna manga gbēden na xaxili ragidini alogo en xa kininkininna nun hinanna soto en makoon naxanye ma.

5

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

¹ Saraxarali kuntigine birin sugandima nēn adamadiine ye, alogo e xa wali Ala xa,

e yi kise ralixine nun saraxane ba yulubi xafarin na.

² E nōe xaxilitarene nun muxu tantanxine famunje nēn, bayo e tan fan yetēen tantanma.

³ E yulubi xafari saraxane bama e tan yetēna fe ra na nan ma, e nun yamaan xa.

⁴ Muxu yo mi saraxarali kuntigiyaan xunna kenla fenje a yete xa. Ala nan a xilixi alo a Haruna xili kii naxan yi.

⁵ A na kii nin, Alaa Muxu Sugandixin mi saraxarali kuntigi binyen soto a yete ra, koni Ala a fala nēn a xa, a naxa,

“N ma dii xēmēn nan i tan na,

n bata findi i fafe ra to.”*

⁶ A mən yi a fala Kitabun yire gbete yi, a naxa,

“Saraxaraliin nan i ra habadan,

alo Mēlikisedeki yi kii naxan yi.”†

⁷ Yesu yi dunuɲa yi waxatin naxan yi, a yi Ala maxandima, a xuini te, a yēegen yi mini, a yi Ala mafan naxan yi nōe a rakise sayaan ma. Ala yi a xuiin name bayo a yi xuruxi a ma.

⁸ Koni hali Alaa Dii Xēmēn to a ra, a a xaran nēn fala suxun ma a tərone yi.

⁹ Yesu a fe kamali waxatin naxan yi, a yi findi habadan Marakisi Tiin na muxune xa naxanye birin a xuiin suxuma.

¹⁰ Ala yi a findi saraxarali kuntigin na alo Mēlikisedeki yi kii naxan yi.

Sēnbe soon dēnkēlyani

¹¹ Fe wuyaxi nxu kui a fala daxin na ε xa lan feni ito ma, koni a yeɓa raxələ ε xa, bayo ε mi a famuma xulēn.

¹² A yi lan nun ε yi findi karaməxəne ra waxatini ito yi, anu han iki ε makoon mən ε xaran muxun ma lan Alaa falan fe singene ma. E luxi alo dii jərən naxan mən xijēn na bayo ε mi donse xədxən donje singen.

¹³ Muxun naxan mən xijē minni, dii jərən nan na ra. A mi xaranna kolon lan tinxinyaan ma.

¹⁴ Koni fonne nan gbee donse xədxən na. Naxanye dēnkēlyə bata kəxə, ne bata e yete xaran fe fajin nun a jaxin tagi rabaan ma.

‡ 4:12: 4.12Silanfanna: Sofane yengeso dεgema. *

5:5: 5.5 Yaburin 2.7 † 5:6: 5.6 Yaburin 110.4

6

1 Nanara, en dangu Alaa Muxu Sugandixina xaranna fe singene ra, en siga yeen na, hali en nama fa xete fe folone ma sonon alo itoe: en na en xun xanbi so fena wali jaxine yi naxanye muxun xalima yahannama, e nun denkeleyana Ala ma,

2 e nun xaranna muxu rafu feene ma igeni e tubi xinla ma e nun yii saan muxune ma Ala maxandini e nun faxa muxune rakenla sayani e nun habadan kitina.

3 Xa Ala tin, en sigen en yeen na.

4 Amasoto naxanye bata yi kenenna soto sanja ma keden, e Ala kisin soto, e yi Alaa Nii Sarijanxin soto,

5 naxanye bata yi Alaa falan jaxunna kolon e nun waxati famatoon senbene,

6 ne na ba denkeleyani, e mi fa noe raxete sonon, e mon yi tubi. Amasoto ne luxi nen alo e mon Alaa Dii Xemen nan gbangbanma wudin ma, e yi a rayarabi yamaan yetagi.

7 A misaala, boxon naxan tule igen soto ma waxatin birin, a si seene sabati a kanna xa, Alaa barakan nan na ra.

8 Koni boxon naxan janle nun tansinne tunna raminima, na tono mi na, a masoxi Alaa dangan nan na. A rajanni, teen yi a gan.

9 Koni n xanuntenne, hali nxu falan tima na kiini, nxu laxi a ra, a fe gbete nan e tan yee ra lan e kisi feen ma.

10 Bayo tinxintare mi Ala ra. A mi jinanma e wanle xon, e nun e xanuntenyaan naxan yitaxi a ra e to a yama sarijanxin malima han iki.

11 Nxu waxi a xon ma, e keden kedenna birin xa lu na tunnafanni han a rajanna alogo e yengi seen naxanye ma, e ne soto.

12 Nxu mi waxi, e xa tunnaxolo ayi. Koni fo e xa na denkeleya muxune raliga naxanye dija alogo Ala e tuli saxi naxan na, e na soto.

Alaa layirina

13 Ala Iburahima tuli sa waxatin naxan yi, a yi a kolob a yete yi, bayo muxe mi na a kolobe naxan yi naxan gbo a tan xa.

14 A yi a fala, a naxa, “N na i barakama nen han! I bõsonna wuyama ayi nen.”*

15 Iburahima yi dija, a yi a legeden, Ala a tuli sa naxan na, a yi na soto.

16 Adamadiine e koloma fena nde yi naxan gbo e tan xa, e kolon yi e falan senbe so alogo muxune nama e matandi.

17 Nanara, Ala yi Iburahima tuli sa, a yi a kolob alogo naxanye yi lan e na feen soto, ne xa a kolon a na fe ragidixin mi masarama.

18 Ala na liga nen alogo en tan naxanye a falan findixi en yigin na en xaxili tixi naxan na, en xa limaniya ki faji, a to na yitaxi en na fe firinna xon, naxanye mi maxete, Ala mon mi wulen fale.

19 Na yigina en yii alo kunkin balana a rati seen na igen bun ma† naxan sigama han yire sarijanxin ye masansan dugin xanbi ra en niin nasuxu seen na barakani

20 Yesu singe soxi en xa denaxan yi, bayo a bata findi habadan saraxarali kuntigin na, a lu alo Melikisedeki.

7

Melikisedeki saraxaraliyani

1 Melikisedeki* nan yi Salemi mangan na e nun Kore Xonna Alaa saraxaralina. Iburahima yi kelima yengeni waxatin naxan yi, a mangane no naxan yi, Melikisedeki yi siga a ralandeni, a yi duba a xa.

2 Iburahima yi a se tongoxine birin yaganna so a yii. Melikisedeki xinla bunna neen “Tinxin Mangana.” Salemi mangan nan mon yi a ra nun, na fan bunna neen “Boje Xunbeli Mangana.”

3 A baba mi kolon, a nga mi kolon, a xabila mi kolon, a siimayaan folon nun a rajanna mi kolon. A luxi nen alo Alaa Dii Xemena naxan luma saraxaraliyani habadan.

4 E a gbo kii mato, hali en benba Iburahima yeteen seen naxanye tongo yengeni, a ne yaganna so a tan nan yii.

5 Sariyan naxa, a Isirayila yamaan bõsonne lan e xa yaganna so Lewi bõsonna muxune nan yii, saraxaraline.†

* 6:14: 6.14 A mato Dunuja Folon 22.16-17 kui. † 6:19: 6.19 **Kunkin balani** ito findixi wure gbee konkoronxina nde nan na naxan xidima kunkin ma yolonxonna ra. A wolima igeni alogo a xa sa digi gemena nde ra igen bun ma, a kunkin naxara. Yireni ito niin gbee maraxara seen misalixi na kunki raxara seen nan ma. * 7:1: 7.1 **Melikisedeki** a feen mato Dunuja Folon 14.17-20 kui. † 7:5: 7.5 A mato Yatene 18.21 kui.

Anu, ngaxakedenmane nan e ra, e birin minixi Iburahima bənsənna nin.

⁶ Məlikisedeki tan mi yi findixi Lewi bənsənna muxu ra, koni a yaganna sətə nən Iburahima ra, Ala naxan tuli sa. Məlikisedeki yi duba a xa.

⁷ Anu, matandi mi naxan na, naxan duban tima, na dangu duba sətən na.

⁸ Lewi muxun naxanye yaganne rasuxu, ne faxama nən, koni Məlikisedeki tan mabinni, Kitabun naxa a na mi faxaxi.

⁹ Na kui a luxi alo Lewi bənsənna muxun naxanye yaganna rasuxuma, hali ne fan yaganna ba nən Məlikisedeki xa Iburahima sabun na.

¹⁰ Bayo Lewi bənsənna muxune mən yi e benba Iburahima fatini, a naralan Məlikisedeki ra waxatin naxan yi.

¹¹ Xa feene yi nəe rakamale Lewi bənsənna saraxaraliyaan barakani nun, yamaan sariyan sətə naxan xən, e makoon mi yi birama saraxaraliya gbete ma na xanbi ra nun naxan luxi alo Məlikisedeki hali ba Haruna bənsənne ra.

¹² Bayo saraxaraliyaan na masara, fə sariyan fan xa masara.

¹³ Feni itoe fala Yesu naxan ma fe ra, na barixi bənsən gbete ni, saraxaraliin munma yi mini bənsənna naxan yi.

¹⁴ A kolonxi nayi fa fala en Marigin barixi Yuda bənsənna nin. Awa, Musa saraxarali feen fala waxatin naxan yi, a mi na bənsənna fe fala.

Saraxarali gbete alo Məlikisedeki

¹⁵ Feni ito fixama nən dangu na ra xa saraxarali gbete fa naxan luxi alo Məlikisedeki

¹⁶ naxan mi findixi saraxaraliin na sariyan xən a benbane fe ra, koni a findixi saraxaraliin na a faxatareyaan nan sənbe xən.

¹⁷ Amasətə Kitabun bata a fala, a naxa, “Saraxaraliin nan i ra habadan, alo Məlikisedeki yi kii naxan yi.”

¹⁸ Awa, yamari fonna bata ba na a sənbetareyana fe ra, a tənə to mi yi na.

¹⁹ Bayo sariyan mi sese rakamalixi. Koni yigi fisamantenna bata mini, en na en masoma Ala ra naxan baraka yi.

²⁰ Na fe nənən mi tixi kələn xanbi. Bonne findi saraxaraline ra waxatin naxan yi, na kələ sifan mi ti.

²¹ Koni Yesu findixi saraxaraliin na kələn nan xən, Ala a fala a xa waxatin naxan yi, a naxa,

“Marigin bata a kələ,

a mi a xuiin maxetema, a naxa,

‘Saraxaraliin nan i ra habadan.’ ”§

²² Kələn i to bata Yesu findi layirin xui kenden na en tan xa.

²³ Saraxarali singene yi wuya bayo e yi faxama,

²⁴ koni Yesu tan luun nən habadan. A saraxaraliyaan fan luma nən habadan.

²⁵ Nayi, a nəe muxune rakise nən yati naxanye fama Ala ma Yesu barakani amasətə a tan luma nən habadan Ala solona fe nan na.

²⁶ En makoon yi na saraxarali kuntigi sifan nan ma: naxan sarijan, a mi fe naxi rabama, fe mi naxan na, naxan mi yulubi kanne ye, naxan yitexi kore xənna ma.

²⁷ A tan mi ligaxi alo saraxarali kuntigin bonne, amasətə ne saraxan bama ləxə yo ləxə e yete yulubine fe ra e nun yamaan yulubine fe ra. Koni Yesu tan a yete ba nən saraxan na yamaan yulubine fe ra sanja ma keden pe han habadan.

²⁸ Musaa sariyan yi adamadi sənbetarene nan dəxəma saraxarali kuntigine ra, koni Ala a kələ falan naxan ma sariyan xanbi ra, na a Dii Xemen nan dəxəma naxan bata yelin kamale han habadan.

8

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

¹ En ma falan birin xunna nan ito ra: En ma Saraxarali Kuntigin dəxi Alaa Mangaya gbeden yiifanna ma ariyanna yi.

² A walima yire sarijanxin yeteni, Marigina a yete batuden naxan tixi, adamadiine mi naxan ti.

³ Saraxarali kuntigin birin dəxi nən alogo e xa kiseene nun saraxane rali Ala ma, nayi fə sena nde xa lu a fan yii a naxan be saraxan na.

⁴ Xa a yi dunupani nun, a mi yi findima saraxaraliin na nun, amasətə gbete ye na naxanye Ala kiseene ralima alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

⁵ Na saraxaraline walima yire sarijanxin naxan yi, mēn findixi ariyanna fe misaala nun a nininna nan na. Nanara, Ala Musa rakolon na ki, a to yi Ala Batu Bubun tima, a naxa, “A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na a misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi.*”

⁶ Koni iki, Yesu bata wanla soto naxan fisa saraxaraliin bonne wanla xa bayo a bata fa layirin na naxan fan Layiri Fonna xa, bayo na en tuli sa feen naxanye ra, ne fan a fonna xa.

⁷ Xa fe yo mi yi layiri singen na nun,† en mako mi yi fa a firinden ma nun.

⁸ Koni Ala yi feen to a muxune ra, a yi a fala, a naxa, “Marigin naxa, ‘Na waxatin fama, n layiri nenēn xidima nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi waxatin naxan yi.

⁹ A mi ligama alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane tagi,

n to e yii rasuxu
n yi e ramini Misiran yamanani.
Amasoto e mi n ma layirin suxu,
n fan yi e rabegin.’
Marigin naxa na kiini.

¹⁰ Layirin ni i ra,
n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan tagi.

Marigin naxa iki:
Na waxatin na dangu,
n na n ma sariyane sama nen e xaxinli,
n yi e sebe e bojeni.
N findima nen e Ala ra,
e yi findi n ma yamaan na.

¹¹ Muxu yo mi fa a boden maxaranma, muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa, a naxa, ‘I xa Marigin kolon,’ bayo e birin n kolonma nen, keli muxudin ma han muxu gbeena.

¹² N dijama nen e tinxintareyaan ma, n yi e yulubine xafari.”‡

¹³ Ala to na layirin xili sa a nenena, na bunna neen a nenēn bata lu a fonna joxoni. Seen naxan bata fori, na tununma nen.

9

Yesu saraxana

¹ Layiri singen kui, yamarina ndee yi na nun lan Ala batu feen nun a yire sarijanxina fe ma dunuja muxune naxan tixi a xa.

² E Ala batu bubun ti nen nayi. Na bubun kui singen yi xili Yire Sarijanxina. Lenpune dexo seen yi na, e nun tabanla nun burun naxanye ralixi Ala ma.

³ Ye masansan dugin firinden xanbi ra, bubu kui gbete yi na naxan yi xili Yire Sarijanxi Fisamantenna,

⁴ e nun a wusulan saraxa gande xema daxina, e nun a Layiri Kankirana.* Xemaan yi saxi na kankiraan birin ma. Xema kundidin yi na kui, Manna donseen† fan yi na kui. Haruna dunganna fan yi kankiraan kui naxan bata yi a maringi e nun geme walaxane layirin yi sebexi naxanye ma.

⁵ Na Layiri Kankiraan xun ma, maleka gubugubu kan noroxine sawuran yi na. E gubugubune yi bandunxi kankiraan deraganla xun ma, Ala solonaden na. Koni en nama na feene birin yeba iki.

⁶ Feene birin to yiton na kiini, saraxaraline yi soma nen na yire singeni waxatin birin alogo e xa e wanla rakamali.

⁷ Koni yiren firinden, saraxarali kuntingin nan tun keden yi soma na sanja ma keden jeen bun ma. Anu, fo a saraxan wunla xali, a yi a rali a yete yulubine nun yamaan yulubine xafari seen na.

⁸ Alaa Nii Sarijanxin munma yi a kiraan makeenen yamaan yi soma yire sarijanxi fisamantenni naxan xon Ala batu bubu singen yi tixi waxatin naxan yi.

⁹ Misaala nan na ra waxatini ito xa. Nanara, kiseene nun saraxan naxanye yi ralima Ala ma, ne mi yi nae Ala batu muxune sandomene sarijanje.

¹⁰ Tonna nan tun yi ne ra lan donseene nun min seene ma e nun fati maxana e dinan kiine ma, naxanye yi daxe han waxati nenēn yi a li.

* 8:5: 8.5 Xorɔyaan 25.40 † 8:7: 8.7 Layiri singena fe mato Xorɔyaan 24.3-8 kui. ‡ 8:12: 8.8-12 Yereimi 31.31-34

* 9:4: 9.4 Layiri Kankirana fe mon sebexi Xorɔyaan 25.10-22 kui. † 9:4: 9.4 Manna donsena a fe mato Xorɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. Donseen nan yi a ra Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni.

¹¹ Koni Alaa Muxu Sugandixin to fa alo saraxarali kuntigin naxan fe fajine rafa, a danguxi Ala Batu Banxi fisamantenna nin naxan kamalixi, muxune mi naxan tixi, dunuƚa gbee mi naxan na.

¹² Yesu to so Yire Sarijanxi Fisamantenni, a mi kɔtɔn wunla xan ba saraxan na de hanma tura dina, a yete wunla nan ba sanƚa ma keden pe, a yi en xunba habadan.

¹³ Amasɔtɔ kɔtɔn wunla hanma turana, e nun jinge gile ganxin xubena, xa ne xuya muxu xɔsixin ma, na yi e fati benden nasarijan,

¹⁴ nayi, Alaa Muxu Sugandixin wunla senben gbo dangu na ra! Amasɔtɔ, a bata a yete ba saraxa fetaren na Ala xa, Alaa habadan Nii Sarijanxin barakani. Na wunla en sɔndɔmɛne sarijanma nen kewali jaxine ma naxanye en faxama, en yi nɔ habadan Ala batuɛ.

¹⁵ Na nan a ligaxi Yesu findixi layiri nenɛn sabun na alogo Ala naxanye xilixi, ne xa nɔ habadan keɛn sɔtɛ, a e tuli sa naxan na. A faxa na nan ma, a findi e xunba seen na yulubine yi naxanye ligaxi na layiri singen waxatini.

¹⁶ Amasɔtɔ xa layirin xidixi lan muxuna nde keɛ yitaxunna ma, na mi kamale fɔ na kanna na faxa.

¹⁷ Keɛn mi taxunma fanni a kanna mɔn jɛjɛ fɔ a na faxa, a layirin yi rakamali.

¹⁸ Nanara, hali layiri singen yetena, a mi fɔlɔ benun wunla xa mini.

¹⁹ Musa to yelin yamarine birin fale yamaan birin xa fata sariyan na, a yi turadine nun kɔtɔne wunla tongo, e nun igena, e nun yete xabe gbeela, a yi wunla xuya Sariya Kitabun nun yamaan birin ma jɔxɔnden na naxan xili hisopina.‡

²⁰ A yi a fala, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Ala ɛ yamarixi naxan suxu feen ma.Š”

²¹ Musa mɔn yi wunla xuya Ala Batu Bubun nun a rawali seene birin ma.

²² Sariyan kui, fayida seen birin nasarijanxi wunla nan xɔn, anu, xa wunla mi mini, yulubin mi xafare.

Yesu saraxan nan yulubin xafarima

‡ **9:19: 9.19Hisopi** findixi sansi bili xurudin nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen sebexi Xɔrɔyaan 12.22 kui. Š **9:20: 9.20** Xɔrɔyaan 24.3-8

²³ A yi daxa na seene xa rasarijan na kii nin, bayo e findixi ariyanna seene misaale nan na. Koni ariyanna seene yeteɛn yi daxa e rasarijan saraxan na naxan dangu ne ra.

²⁴ Amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin mi soxi yire sarijanxini, muxune naxan tixi, denaxan findixi ariyanna misaala gbansanna ra, koni a soxi ariyanna yeteɛn nin, alogo a xa ti Ala yetagi en xa iki.

²⁵ A mi soxi a yete badeni saraxan na sanƚa ma wuyaxi alo saraxarali kuntigin soma kii naxan yi yire sarijanxi fisamantenni jɛɛ yo jɛɛ sube wunla ra a yii.

²⁶ Bayo xa na nan yi a ra nun, Yesu yi tɔrɔma nen nun sanƚa ma wuyaxi xabu dunuƚa da waxatina. Koni iki, waxati rajanni, a bata mini kenɛnni sanƚa ma keden han habadan, a a yete ba saraxan na, a yi yulubine birin jan.

²⁷ Adamadiine birin faxan nen sanƚa ma keden pe, na xanbi ra kitin yi a li.

²⁸ Alaa Muxu Sugandixin fan findixi saraxan na na kii nin sanƚa ma keden pe, a muxu wuyaxi yulubin jan. A mɔn fama nen, koni a mi fama yulubi xafari feen na. A fama a legeden muxune nan nakisideyi.

10

Yesu saraxana

¹ Musaa sariyan findixi fe famatɔne maligan nan na, e tan yeteɛn mi a ra. Nanara, saraxan naxanye bama waxatin birin jɛɛ yo jɛɛ, ne mi nɔɛ Ala batu muxune rakamale.

² Xa e yi nɔɛ na ra nun, muxune mi yi luyɛ e be waxatin birin. Bayo Ala batu muxune yi sarijanma nen nun sanƚa ma keden han habadan, e mi yi fa e yete kolonɛ yulubi tongon na nun.

³ Koni na jɛɛ yo jɛɛ saraxane muxune yulubine rabirama e ma nen.

⁴ Amasɔtɔ turaan wunla nun siin wunla mi nɔɛ yulubin janɛɛ mumɛ!

⁵ Na nan a ligaxi, Yesu fa dunuƚa yi waxatin naxan yi, a yi a fala Ala xa, a naxa, “I mi waxi saraxane nun kiseene xɔn, koni i bata n fati bendeni tɔn n xa.

⁶ Saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.

⁷ Nayi, n yi a fala,
n naxa, 'N tan ni i ra.
N ma fe se^bexi Kitabuni.
Ala, n bata fa i tan sagoon ligadeni.*, ”

⁸ Awa, a naxan singe fala, a naxa, “Saraxane nun kiseene nun saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.” Anu, sariyana e ba feen yamarixi.

⁹ Na xanbi ra, a m^on yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra, n bata fa i sagoon ligadeni.” Nayi, a yi saraxa singene ba na, a yi a masara a nen^e na.

¹⁰ Yesu Alaa Muxu Sugandixina a sagoon naxan ligaxi, a yi a fati bend^en ba saraxan na, na en sarijanma nen sanja ma keden pe han habadan.

¹¹ Saraxaraline birin e wanla kema loxo yo loxo. E saraxane bama ye^ye, naxanye mi no^e yulubin xafe^e mum^e!

¹² Koni Yesu tan, na saraxa keden peen nan ba yulubine fe ra, a yi doxo Ala yi-ifanna ma han habadan.

¹³ Iki a Ala mamema alogo a xa a yaxune lu a sanna bun ma.

¹⁴ Amasoto muxun naxanye rasarijanma, a bata ne rakamali saraxa keden peen xon han habadan.

¹⁵ Alaa Nii Sarijanxin fan na feen seren bama en xa. A fala singen naxan ti, a naxa,

¹⁶ “Layirin ni i ra nxu nun Isirayila kaane naxan xidima:

Na waxatin na dangu,
n nan n ma sariyane sama nen e bojeni,
n yi e se^be xaxinla ma.†”

Marigin naxa na kiini.

¹⁷ A m^on naxa,
“N mi fa n xaxili luma e yulubine
nun e sariya kala feene xon sonon.”

¹⁸ Anu, ne na mafelu, saraxa mi fa bama yulubina fe ra.

En na en tunnafan

¹⁹ Nayi, ngaxakedenne, en xaxili ragidixi so feen na yire sarijanxi fisamantenna nin Yesu wunla barakani.

²⁰ A so deen naxan nabixi en xa, kira nen^en nan na ra naxan tixi nii rakisin ma, en no^e sig^e ye masansan dugin xanbi ra naxan xon, kiraan naxan findixi a fati bend^en na.

²¹ En ma saraxarali kuntigin nan Ala Batu Banxin xunna,

²² nayi, en xa en maso Ala ra boje sarijanxin nun denkeleya defexini, en bojen to sarijanxi feene birin ma, en xaxinla en yalagima naxanye ma, en fati bend^en to maxaxi ige sarijanxin na.

²³ En lu en tiye en yigina fe ra yamani, amasoto naxan en tuli saxi, na tinxin.

²⁴ En na en loxo lu en bode xon ma, en yi en bode rawekile xanuntenyaan nun wali fapi rabaan ma.

²⁵ En nama en me en ma malanne ra alo muxuna ndee darixi a lige kii naxan yi. Koni en na en bode ralimaniya waxatin birin, alo en to Marigina loxon toon masoe.

²⁶ En yelin xanbini jondin kolonna sote, xa en na a rakeli a ma, en lu yulubin lige, saraxa mi fa en yii sonon yulubin mafelu feen na,

²⁷ fo kiti famat^on nun tee gbeen gaxuna naxan Ala matandi muxune halagima.

²⁸ Ala sariyan naxan so Musa yii, naxan yo na yi na kala, na kannna yi faxama kininkinintareyaan nin, xa muxu keden hanma firin bata sereyaan ba.‡

²⁹ Awa, na kannna mi saranje a kewanle ra ba, naxan na Alaa Dii Xemena fe rayelefu, hanma naxan na Alaa layirin xidi wunla rafeya naxan a sarijanma, hanma naxan na Ala hinantenna Nii Sarijanxin nasoto?

³⁰ Bayo en tan a kolon naxan a falaxi, a naxa, “N tan nan gbeelo^x tiin na, n tan nan donle saranma e yatene ra.” E nun mon, a naxa, “Marigina a yamaan makitima nen.§”

³¹ Gbalon na a ra xa muxun bira habadan Ala ra.

³² Na loxo singene fe xa rabira e ma, e Alaa kenenna soto waxatin naxan yi. E tunnafan nen yenge xodexen nun toroyani na waxatini.

³³ E yi e konbima yamaan yetagi waxatina nde yi, e e toro. Waxati gbete, naxanye na fe sifan soto, e kafu nen ne ma.

³⁴ E yi kininkinⁱn kasorasane ma, e yi tin sewani muxune yi e yii seene tongo, bayo

* 10:7: 10.7 Yaburin 40.7-9 † 10:16: 10.16-17 Yeremi 31.33-34 naxan bata yi se^be nun Heburune 8.8-12 kui.

‡ 10:28: 10.28 A mato Sariyane 19.15 kui. § 10:30: 10.30 Sariyane 32.35-36

ε yi a kolon fa fala ε yii se fisamantenne ramaraxi habadan.

³⁵ Nayi, ε xaxili ragidixi naxan ma, ε nama na rabegin, bayo a findima nen konton gbeen na ε xa.

³⁶ Ε makoon tunnafanna ma, alogo ε na Ala sagoon liga, a ε tuli sa naxan na, ε yi na sotō.

³⁷ Amasotō Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa,

“A bata lu ndedi, siya di,

naxan fama, na yi fa,

a mi fa buma.

³⁸ Koni n ma tinxin muxun nii rakisin sotōma nen a denkeleyaan xon.*

Anu, xa naxan xete a xanbi ra, na kanna mi n kenenne.”

³⁹ En tan mi xetema en xanbi ra, en yi halagi, koni en luma denkeleyani nen, en niin yi kisi.

11

Denkeleyana fe

¹ En na la en yigin na, en yi xaxili ragidi feen ma en mi naxan toma, na nan denkeleyaan na.

² A singe ra muxune sereya fapin sotō e denkeleyaan nan xon.

³ Denkeleyaan xon, en na a kolon fa fala dunuḡa daxi Ala fala xuiin nan ma. Nanara, en seen naxanye toma ne mi fataxi fe toxine ra.

⁴ Denkeleyaan xon, Habila yi saraxan ba Ala xa naxan yi fisa Kayini gbeen xa. Ala yeteen yi sereyaan ba a saraxana fe ma, fa fala, a tinxin muxun nan a ra. Denkeleyaan xon, hali Habila to bata faxa, koni a mon falan tima.*

⁵ Denkeleyaan xon, Xenaki yi te kore xonna ma, a mi faxa, a mi fa to sonon. Amasotō Ala bata yi a xali. Benun a xa xali kore, a bata yi na sereḡoxoḡaan sotō nun fa fala a bata Ala kenenn.†

⁶ Muxu yo mi Ala kenenne denkeleyaan xanbi, bayo naxan fama Ala ma, fo na xa la a ra nen fa fala Ala na yi, e nun muxun naxanye a fenma, Ala ne kontonna fima nen.

⁷ Denkeleyaan xon, Nuhan to rakolon fe famatone fe yi, a munma yi naxanye to, a yi kunkin nafala Ala yεεragaxun ma a tan nun a denbayaan nakise naxan kui. A denkeleyaan yi findi dunuḡa muxun bonne yalagi xunna ra, a tan yi tinxinyaan sotō a keen na denkeleyaan xon.

⁸ Denkeleyaan xon, Ala to Iburahima xili, a yi a falan suxu, a siga na yamanani, a yi naxan sotōma a keen na, hali a to mi yi a kolon a sigan denaxan yi.

⁹ Denkeleyaan xon, Ala a tuli sa yamanan naxan na, a doxo menni xoneyani. A yi lu bubune kui, alo Isiyaga nun Yaxuba fan a liga kii naxan yi, Ala naxanye fan tuli sa na kee kedenna ra.

¹⁰ Amasotō Iburahima yi taan nan mamema nun naxan beten sa kii kende, Ala naxan ma fe yiton, a yi a ti.‡

¹¹ Denkeleyaan xon, Iburahima fan yi senben sotō a no diin sote hali a to bata yi fori, hali gbantan to yi Saran fan na, amasotō naxan bata yi a tuli sa, a yi laxi na kanna tinxinyaan na.

¹² Nanara, hali faxan to bata yi maso a ra, a bonson wuyaxi bari nen, naxanye yi wuya alo sarene hanma baan xon jemensinna naxanye xasabin mi noe yate.

¹³ Na muxune birin faxa denkeleyaan nin. Ala e tuli sa naxanye ra, e mi ne sotō, koni e e to nen wulani, e sewa e fe ra. E yi e ti a ra fa fala a xonen nun sigatiin nan tun e tan na dunuḡani ito yi.§

¹⁴ Naxanye falan tima na kiini, ne a yitama nen fa fala a e doxoden nan fenma e yete xa.

¹⁵ E keli yamanan naxan yi, xa na xonla yi e suxu nun, waxatina nde e yi feren sotōma nen e xete na.

¹⁶ Koni e yi taa fisamantenna nan fenma, naxan findixi ariyanna ra. Nanara, na yagin mi Ala ma, e na a xili a e Ala, amasotō a bata taani ton e xa.

¹⁷ Denkeleyaan xon, Ala to wa Iburahima keḡaan fεsefεse feni, Iburahima mi tondi Isiyaga be saraxan na a xa. Ala naxan tuli saxi, na yi tin a dii xeme kedenna be saraxan na,

* **10:38: 10.37-38** Xabakuki 2.3-4 * **11:4: 11.4** A mato Dunuḡa Folon 4.3-10 kui. † **11:5: 11.5** A mato Dunuḡa Folon 5.18-24 kui. ‡ **11:10: 11.10** A findixi Yerusalem nenen nan na naxan ariyanna yi. A mato Heburune 11.16 nun 12.22 kui. § **11:13: 11.13** A mato Dunuḡa Folon 23.4 kui.

18 hali Ala to bata yi a fala a xa nun, a naxa, “Naxanye yatema i bõnsõnna ra, ne minima Isiyaga bõnsõnna nin.”*

19 Iburahima yi laxi a ra nun fa fala a Ala nõe Isiyaga rakele nen sayani. A dii xemen mōn yi raxete a ma, na feen yi findi taxamasenna ra.

20 Denkeleyaan xōn, Isiyaga yi duba Yaxuba nun Esayu xa lan waxati famatōne ma.

21 Denkeleyaan xōn, benun Yaxuba xa faxesa, a duba nen Yusufu a dii xeme keden kedenne birin xa. A yi a tingilimati a dunnanna xunna, a yi Ala batu.

22 Denkeleyaan xōn, benun Yusufu xa faxesa waxatin naxan yi a Isirayila kaane ramini feen fala nen Misiran yamanani, a yamarin fi lan a binbina fe ma.

23 Denkeleyaan xōn, Musa bari waxatin naxan yi, a soto muxune yi a luxun kike saxan, bayo e bata yi a to, a dii fajin nan yi a ra, e mi gaxu mangana tōnna yee ra.

24 Denkeleyaan xōn, Musa to gbo, a mi tin e xa a xili fa fala Misiran Mangana dii temena dii xemena.

25 A yi tin a ma a e nun Alaa yamaan xa naxankata e bode xōn, benun a xa lu yulubini naxunni naxan mi buma.

26 A yi rafan a ma, a xa naxankata Alaa Muxu Sugandixina fe ra benun a xa Misiran yamanan nafunle soto bayo a yeen yi tixi a kontōn famatōn na.

27 Denkeleyaan xōn, Musa yi keli Misiran yamanani, a mi gaxu mangan xolo feen na. A yi a tunnafan alo a yi Ala totaren toma nun.

28 Denkeleyaan xōn, a yi Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla† yamarine suxu, a wunla xuya banxine deene ma alogo Halagi Ti Malekan nama Isirayila dii singene faxesa.

29 Denkeleyaan xōn, Isirayila kaane yi Baa Gbeela gidi, alo e yi xaren nan na, koni Misiran kaane to kata gidideni e birin yi mamin igeni.

30 Denkeleyaan xōn, Yeriko taan nabilinna yinna yi bira, e yelin xanbini a rabilinje xii solofere.

31 Denkeleyaan xōn, yalunde naxanla Raxabi mi halagi denkeleyatarene xōn, amasoto a xerane yisuxu nen ki fajin naxanye yi taan nakorōsima wundoni.‡

32 N mōn nanse fale? Waxati mi n yii, n Gedeyōn ma fe fala, hanma Baraki hanma Samisōn hanma Yefite hanma Dawuda hanma Samuyeli hanma nabine.

33 Ne yamanane nõ denkeleyaan nan xōn. E tinxinyaan liga. Ala e tuli sa naxan na, e yi na soto. E yi yatane de xidi.

34 E teen senben natu. E tanga silanfanna ma, § e senbetareyaan yi masara senben na, e fangan soto yengeni, e sofa xōne kedi.

35 Naxanla ndee faxesa muxune yi xete e ma keli sayani.* Muxu gbete yi naxankataxi, koni e tondi e xunbe alogo e xa marakeli fisamantenna soto sayani.

36 E yi ndee magele, e yi ndee bulan. E yi ndee xidi, e yi e sa kason na.

37 E yi e magolōn. E yi ndee yixaba seraan na. E yi ndee faxesa silanfanna ra. Ndee yi maraberi baxi yexee xabe dugine nun sii xabe dugine nan na, e yii gelixi, e besenxonyaxi, e naxankataxi.

38 E yi xuyaxi ayi burunna xun xōn geyane fari. E dōxō faranne nun yinle ra. Anu, e tan nōrōn mi lan dunupa muxune ye.

39 Na muxune birin sereya fajin soto e denkeleyaan nan xōn, anu, Ala e tuli sa naxan na, e mi na soto.

40 Koni Ala bata a ragidi a xa fe fajini tōn en xa alogo na muxune fe nama kamali en xanbi.

12

Ala nan en xuruma

1 Bayo en nabilinxi yama gbee sifani ito nan na en serene ra, nayi, en na en me en yulubine nun en hake goronne ra naxanye en madiganma, en yi en tunnafan xatānōxōya giini naxan nagidixi en ma.

* 11:18: 11.17-18 A mato Dunupa Fōlōn 21.12 nun 22.1-14 kui. † 11:28: 11.28 Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxesa ke kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorōyaan 12.1-13 kui. ‡ 11:31: 11.31 A mato Yosuwe 6.12-21 kui. § 11:34: 11.34 Silanfanna: Sofane yengeso de gemana. * 11:35: 11.35 A mato Mangane Singen 17.17-24 kui.

² En na en yeen ti Yesu ra, naxan denkeleyaan kiraan nabixi en xa e nun naxan mən a rakamalima. A tan naxan a me sewan na naxan yi finde a gbeen na, a yi a wekile faxan ma wudin fari, a mi na yagin yate. Na xanbi ra, a yi dɔxɔ Alaa manga gbeden yiifanna ma.

³ E miri Yesu ma naxan dija yulubi kanne besenxɔnya gbee sifani ito bun ma alogo e niin nama rafɔrɔ, e yigitɛge.

⁴ Amasɔtɔ e munma yulubin yenge singe han e wunla yi mini.

⁵ E bata jinan na falan na, Ala e rali-maniya naxan na, a e xili fa fala “A diine.” A naxa,

“N ma diina,
Marigin nɛma i xure,
i nama yo na ma.
A nɛma i sɔnna yite i ra,
i bɔɲen nama kala.

⁶ Amasɔtɔ Marigina a xanuntenne xuruma nɛn.

A naxanye birin yatɛxi a diine ra
a ne fe jaxine saranma e ra nɛn.*”

⁷ E tɔrɔne yisuxu e yi, bayo Ala e xuruma nɛn alo a diine. Diin mundun na naxan fafe mi a xuruma?

⁸ Xa Ala mi e xuruma alo a lan birin ma kii naxan yi, na luxi nɛn alo e mi findixi a diine ra fɔ muxu gbɛtɛna diine.

⁹ En birin fafane en xuruma dunuɲa yi, en yi e binya. A mi lanɲe nayi ba, en xuru en niin kannu ma dangi ne ra, en yi nii rakisin sɔtɔ?

¹⁰ En fafane en xuruma waxatidi tun, alo a lanxi e miriyani kii naxan yi. Koni Ala en xuruma en munanfanna nan ma, alogo en xa a sariɲanna sɔtɔ.

¹¹ Muxun nɛma xure, a mi sewe na ra bayo a xɔlɔ. Koni dɔnxɛn na, naxanye xuruxi, ne a tɔnɔn sɔtɔma nɛn bɔɲe xunbenla nun tinxinyani.

Xaranna nun maxadina fe

¹² Nanara, e xa e xadan yiine yixɔdɔxɔ, e yi e xinbine senbe so ken!

¹³ E sigan ti kira tinxinxine nan xɔn, alogo naxanye godoma e sanna ma, ne sanna nama kala, fɔ e kɛndɛya.

¹⁴ E yixɔdɔxɔ, lanna xa lu e nun muxune birin tagi, e mən yi sariɲan. Amasɔtɔ muxu yo mi Marigin to e sariɲanna xanbi.

¹⁵ E a liga e yeren ma, muxu yo nama fula Alaa hinanna ra. E sese nama liga alo sansi salen xɔlɛn naxan solima, a yengene rakeli e tagi, a e wuyaxi dabari.

¹⁶ E a liga e yeren ma, muxu yo nama findi yanga suxun na hanma dina rabatutarena alo Esayu naxan a foriya tiden masara donseen na.

¹⁷ E a kolon fa fala dɔnxɛn na, a wa nɛn kɛɛn duban xɔn a baba yii, koni a mi a sɔtɔ. A yi feen birin liga, koni na mi feene maxetɛ mumɛ, hali a to wuga.

¹⁸ E mi luxi alo Isirayila kaan naxanye e maso geyaan na yiin dinɲe naxan na e nun tɛɛn nun dimin nun kunda yidimixin nun foyena.

¹⁹ E mi xɔta xuiin nun Ala fala xui maga-xuxin mɛxi alo ne. E fala xuiin mɛ waxatin naxan yi, e yi Musa mafan, a e nama fa fala gbɛtɛ mɛ sɔnɔn.

²⁰ Amasɔtɔ e yi gaxuxi Ala yamarin yee ra, naxan a fala, a naxa, “Naxan na a sanna ti geyaan ma, a xa magɔlɔn han a faxa hali subena.†”

²¹ Na feen yi magaxu ayi han Musa yi a fala, a naxa, “N bata gaxu han n xuruxuruma.”

²² Koni e e masoxi Siyon geyaan nan na, habadan Alaa taana, Yerusalɛn ariyanna yi. A maleka wuli wuli wuyaxi malanxi jaxanaxani.

²³ E bata maso denkeleya yamaan na, Alaa dii singene, naxanye xili sebɛxi ariyanna yi. E bata maso Ala ra, muxune birin ma kitisana. E bata maso tinxin muxune ra naxanye niin sariɲan.

²⁴ E bata maso Yesu ra naxan layiri nɛnɛni tɔnxi, a wunla yi mini, a fala ti kiin yi fisa Habila wunla gbeen xa.

²⁵ E a liga e yeren ma naxan falan tima e xa, e nama tondi na xuiin namɛ. Amasɔtɔ Ala to Isirayila kaane rakolon dunuɲa yi, e tondi nɛn, e yi jaxankata. Nba, en tan kisima nayi di, xa en tondi na falan mɛ naxan fataxi ariyanna ra?

* **12:6: 12.5-6** Sandane 3.11-12 † **12:20: 12.20-21** A mato Xɔrɔyaan 19.12-13 nun Sariyane 9.19 kui. ‡ **12:26: 12.26** Xage 2.6

²⁶ Na waxatini, a fala xuiin bəxən naxuruxurun nən, koni iki a bata en tuli sa, a naxa, “N mən bəxəni maxama nən sanja ma keden e nun kore xənna fan.†”

²⁷ Fa fala, “sanja ma keden” na bunna nən, naxan yo yimaxama dunuja yi, a na bama nən alo dali seene. Naxanye mi mamaxe, ne yi lu.

²⁸ Nanara, en to mangayaan sətoma naxan mi mamaxe, en barikan bira Ala xa, en na Ala batu a tinna kui binyen nun gaxuni.

²⁹ Amasəto en ma Ala mən luxi nən alo halagi ti tənna.

13

En na Ala kenenma kii naxan yi

¹ E lu ngaxakedenyaan xanuntenyani.

² E nama jinan xəje yisuxun xən ma amasəto ndee malekane yisuxu na kii nin, hali e to mi yi a kolon.

³ E jəxo lu kasorasane xən, a xa liga alo e birin nan kasoon na. E jəxo lu muxu jaxankataxine xən, a xa liga alo e birin nan tərəxi.

⁴ Muxun birin xa futun binya, yalunyaan nama a xəsi. Ala yanga suxune nun yalundene kitima nən.

⁵ E dunuja yi gidin nama findi gbeti xənxənna ra. Seen naxan e yii, na xa e wasa amasəto Ala bata a fala, a naxa, “N mi ke e i dēxən mumə, n mi e rabəjinjə fefe ma.”*

⁶ Nayi, en xa xaxili ragidi fa fala, “Marigin nan n mali muxun na, n mi gaxun sese yee ra! Adamadiin nəe nanfe ligə n na?”†

⁷ E xaxili lu e yeerati singene xən, naxanye Alaa falan ti e xa. E miri e dunuja rapanna kiin ma, e yi e raliga e denkeleyani.

⁸ Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi kii naxan yi xoro, a mən na kii nin to, a luma na kii nin habadan.

⁹ E nama tin xaran xəje sifa yo ma naxan e ratantanma. Amasəto a lan en niin xa senben sətə Alaa hinanni, koni don seene yamarine fe mi a ra, naxanye tənə mi na.

¹⁰ Saraxa gandena nde en tan yii, Ala Batu Bubuna saraxaraline mi daxa e yi na saraxa seen don.‡

¹¹ Amasəto saraxarali kuntigin suben naxan ba yulubi xafari saraxan na, a ne wunla xalima yire sarijanxi fisamantenna nin. Koni e gbindin tan ganma yamaan daaxaden fari ma nən.§

¹² Nanara, Yesu fan faxa taan xanbi ra, alogo a xa yamaan nasarijan a yeteen wunla xən.*

¹³ Nayi, en siga a fəxo ra yamaan dəxəden fari ma, en sa a yagin jəxənna sətə.

¹⁴ Amasəto taa mi en yii dunujani ito yi naxan buye. Taan naxan fama, en na nan fenma.

¹⁵ Nayi, en ma tantunna xa findi saraxan na naxan nalima Ala ma waxatin birin, en yi lu en tiye a xinla ra.

¹⁶ E nama jinan e fe fajin naba, e yi e bode mali ngaxakedenyani, amasəto na saraxa sifan nan nafan Ala ma.

¹⁷ E e yeeratine fala xuiin suxu e xuru e sariyan bun. Amasəto e e niin nakantanma, bayo e fan e dentegema nən. Nayi, e liga e xa wanla ke sewani benun a xa e tərə, bayo na tənə mi e tan ma.

¹⁸ E lu Ala maxandə nxu xa. Amasəto nxu laxi a ra a nxu bata xaxili sətə, e nun nxu waxi a xən ma nxu xa sigan ti fe fajin nin.

¹⁹ N na e mafanma e Ala maxandi alogo n xa xete e ma mafuren!

Dubana

²⁰ Bəje xunbenla Ala, naxan en Marigi Yesu rakeli sayani habadan layirin xidi wunla barakani, Yesu naxan a jəxo luma en xən alo xuruse rabana,

²¹ na Ala xa fe fajin birin fi e ma, alogo e nə a sagoon ligə, naxan a kenenjə. Ala xa na liga Alaa Muxu Sugandixin Yesu xən, binyen fiin naxan ma habadan. Amina.

Fala dənxe

²² Ngaxakedenne, n na e mafanma, e tuli mati maxadi falani ito ra dijani amasəto n kedin naxan səbəxi e ma ito ra, a mi gbo.

²³ E xa a kolon a en ngaxakedenne Timəte bata mini kasoon na. Xa a fa sinma, nxu birin fe e fəma.

* 13:5: 13.5 A mato Sariyane 31.6 nun 31.8 nun Yosuwe 1.5 kui. † 13:6: 13.6 Yaburin 118.6 ‡ 13:10: 13.10 Na findixi ariyanna gbeen nan na, Yesu soxi denaxan yi. A mato Heburune 9.11-14 kui. § 13:11: 13.11 A mato Saraxaraline 16.27 kui. * 13:12: 13.12 A mato Yoni 19.17-20 kui.

²⁴ Nxu xa ε yεerate nun ε yama
sariṇanxin birin xəntən. Itali kaane fan ε
xəntən.

²⁵ Ala xa hinan ε birin na.

Yaki Yaki Alaa Falan Naxan Sebɛ

Denkeleya muxune lan e xa bira kiraan naxanye fɔxɔ ra e dunuɗa yi gidini, ne nan sebɛxi Yaki a kitabu yiren kui a naxan sebɛxi Alaa yamaan birin ma naxanye xuyaxi ayi dunuɗa xun xɔn ma (1.1). Muxu wuyaxi laxi a ra, Yaki ito nan findixi Yesu xunyɛna nde ra. A tan ma fe falaxi Kitabun yireni itoe yi: Xɛrane 15.13, 21.18, Kɔrenti Singen 15.7, Galati 1.19, 2.9, 2.12, Yudi 1.1. Na nan Kitabun yireni ito sebɛxi denkeleya muxune ma alogo a xa e sigati kiin yita e ra e bode tagi e nun lan denkeleyatarene ma. Yesu xunyɛ Yaki findixi Yerusalɛn denkeleya yamaan yɛɛratina nde nan na. Yaki naxan findixi Yesu a xarandiin na, na mi finde Kitabun yireni ito sebɛ muxun na bayo Manga Herode bata na Yaki faxa nun sinma naxan findixi Yesu a xarandiin na (a mato Xɛrane Kɛwanle 12.2 kui).

A sebɛ kiin maligaxi Sandane kitabu yiren nan na Layiri Fonna Kitabu yiren kui naxan yi Alaa fe kolonna mayitama a yamaan na. Kitabun yireni ito fan Alaa fe kolonna mayitama Yesu a kiraan xɔn. Yaki fe kolonna nan ma fe singe falama fa fala a a kelixi Ala nan ma e nun muxun lan a Ala maxɔdin a ma denkeleyani (1.2-8). Na na dangu, falane xunna tixi yi-igelitɔyaan nun nafulu kanyaana nan ma, e nun tantan feene nun mantɔrɔne e nun dina kɛndɛna, naxan lan a xa wali fajine kɛ (1.9-27). Yaki mɔn a falama a e nama muxune rafisa e bode xa lan e yii seene ma (2.1-13). Na danguxina a yi fa a fala kɛnden ma, denkeleyaan nun kɛwanle tagiin kii naxan yi (2.14-26). A yi a fala a yɛtɛ suxun xɔdɔxɔ lɛnna nun fala xuiin mabinni. (3.1-12). Na danguxina, a fa fe kolon kɛndɛna fe ma (3.13-18). A yi na muxune maxadi naxanye yɛngɛn nakelima e nun naxanye findixi dunuɗa muxune xɔyine ra, a yi falan ti nafulu kanne xili ma naxanye ɲaxu e walikɛne ra (4.1-5.6). Falan napandeni, a yi a fala a muxune xa diɲa, e Ala maxandi waxatin birin yi, e yi e bode mali denkeleyani (5.7-20).

Kitabun yireni ito kankanma falan

naxan ma naxan sebɛxi denkeleya muxune ma a fixa: I nama la Yesu a fe Xibaru Fajin na i xaxili gbansanni tun, fɔ denkeleyaan xa lu i kɛwanle yi, bayo xa “denkeleyaan naxan mi findi kɛwanle ra, na faxaxi na a ra.” (2.26).

¹ N tan Yaki, Ala nun Marigi Yesu a Muxu Sugandixina walikɛna, n ni ito sebɛxi Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne nan ma naxanye xuyaxi ayi siyane tagi. N bata ɛ xɔntɔn.

Denkeleyaan nun fe kolonna

² Ngaxakedenne, mantɔrɔn sifa wuyaxi na ɛ li, ɛ xa na yate sɛwan dɛfexin na,

³ bayo ɛ a kolon, ɛ denkeleyaan na tɔrɔyane raxan, na a ligama nɛn ɛ tunnafanna sɔtɔ.

⁴ Koni fɔ tunnafanna xa wali kamalixin nan kɛ, alogo ɛ xa kamali ɛ yi dɛfe. Sese nama dasa ɛ ma.

⁵ Xa fe kolonna dasaxi ɛ tan nde ma, a xa a maxɔdin Ala ma, naxan muxune birin kima a fonisireyani, a mɔn mi na kanna yalagima. A soma nɛn a yii.

⁶ Koni a xa a maxɔdin denkeleyaan nin, a nama sike. Bayo naxan na sike, na luxi nɛn alo fɔxɔ igen walanna, foyen naxan nasigama, a a raxɛtɛ.

⁷ Na muxu sifan nama a miri fa fala a seen sɔtɛ Marigin yii nɛn.

⁸ Amasɔtɔ xaxili firin kanna nan na ra, a mi raxaraxi a feene yi.

Yiigelitɔɔn nun nafulu kanna fe

⁹ Denkeleya muxu yiigelitɔɔn xa sɛwa amasɔtɔ Ala bata a yite.

¹⁰ Nafulu kanna fan xa sɛwa amasɔtɔ Ala bata a ragodo, bayo nafulu kanna fe danguma nɛn alo sɛxɛ fuge fajina.

¹¹ Sogen na xɔlɔ, a wuyenna yi sɛxɛn xara, a ɲingine yi lisi a ra, a fugene yi yolon, a tofanna yi dangu. Nafulu kanna fan ma binyen lɔma ayi na kii nin a nɛma a feene rawalima.

Maratantan feene

¹² Sɛwan na kanna xa naxan a tunnafanna tɔrɔni, amasɔtɔ Ala na yelin a kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ, a nii rakisin taxamaseri kɔmɔtin soma nɛn a xun na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na.

¹³ Naxan na bira tantan feni waxatin naxan yi, na kanna nama a fala, a naxa, “Ala nan n natantanma.” Amasoto Ala mi ratantanje fe jaxini, a fan mi muxe ratantanma.

¹⁴ Koni muxun birin tantanma a yetena kunfa feene nan xon ma naxanye a mabandunma, e yi a kenen.

¹⁵ Na xanbi ra, kunfa jaxin sa findima yulubin nan na. Yulubin na koxo waxatin naxan yi, a rajanma sayaan nan ma.

¹⁶ Ngaxakeden xanuntenne, e nama e yete mayenden.

¹⁷ Kise fajin birin, fe mi naxan na, na fataxi kore xonna nan na, keli Fafe Ala yii naxan kore xonna yanban seene daxi. A mi maxetema alo nininna!

¹⁸ A bata a ragidi a en xa balo a jondi falan xon ma alogo en xa findi a dali fisamantenne ra.

Fe meen nun a ligana

¹⁹ Ngaxakeden xanuntenne, e xa a kolon, fa fala muxun birin xa mafura falan name, koni e nama mafura falan tiye. E nama xolo sinma.

²⁰ Amasoto muxu xoloxin mi fe Alaa tinxinyaan na.

²¹ Nayi, e xa fe xosixine birin yiba e nun fe jaxin naxanye waraxi ayi. E yi na falan suxu limaniyani, a naxan saxi e bajeeni, naxan nae e niin nakise.

²² E nama e tuli mati Alaa falan na tun, e yi e yete mayenden, fo e xa a liga nen.

²³ Amasoto naxan a tuli matima Alaa falan na, a mi a liga, na luxi nen alo muxun naxan a yete matoma kiken, i,

²⁴ a na yelin a yete matoe, a siga, a jinan a yetagin kiin xon sa!

²⁵ Koni naxan na sariya kamalixin tilinna fesefese, sariyan naxan muxun xoroyama, a lu a fari, a mi a tuli mati a ra tun a yi jinan a xon, koni a yi a liga, na kanna sewan sotoma nen a kewanla xon.

²⁶ Xa muxuna nde a yete yatexi dina muxun na, koni a mi a lenna mara, a bata a yete mayenden, a dinan findima fe fuun nan na.

²⁷ Dinan naxan sarijan, fe mi naxan na Fafe Ala yee ra yi, na ni ito ra: E joxo lu kiridine nun kapa gilene xon e torone yi. E yi e yete ratanga dunupa fe xosixine ma.

2

E nama muxune rafisa e bode xa

¹ Ngaxakedenne, e to denkeyaxi en Marigin binyen kanna Yesu ma, Alaa Muxu Sugandixina, e nama muxune rafisa e bode xa.

² Xa muxuna nde so e malanni xemaan yiisolirasoon soxi a yiin na, doma fajin nagodoxi a ma, na xanbi ra yiigelitoon fan yi so, dunkobine ragodoxi a ma,

³ e yi e yengi doko dugi fajin kanna xon, e yi a fala a xa, e naxa, “Fa i magodo gbede fajini,” koni e a fala yiigelitoon ma fa fala “Ti menni,” hanma “Doko n sanna dexon ma boxoni,”

⁴ xa e na liga, e mi muxune rafisaxi e bode xa ba? E mi tagi rabaan xan tima e miriya jaxine yi nayi ba?

⁵ Ngaxakeden xanuntenne, e tuli mati. Ala mi yiigelitone xan sugandi dunupa yi, alogo e denkeyaan xa findi e bannayaan na, e yi mangayaan soto e keen na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na?

⁶ Koni e tan yiigelitone rafeyama! Nafulu kanne xa mi e rawalima ba, e yi e xali kitisadeni?

⁷ Ne xa mi e kanna xili fajin kalama ba?

⁸ Xa e Manga Alaa sariyan nakamalima yati, naxan Kitabun kui, e bata fe fajin liga nayi, a naxa, “I adamadi boden xanu alo i yetena.”

⁹ Koni xa e muxune rafisa e bode xa, nayi e bata yulubin liga. Na ma, sariyan fan e sonna yitama e ra nen bayo e mi a suxi.

¹⁰ Bayo xa muxun sariyan birin suxu, a yi keden peen kala, a bata e birin kala na yi.

¹¹ Bayo naxan a falaxi fa fala i nama yalunyaan liga, na nan mon a falaxi, a i nama faxan ti. Nayi, xa i mi yalunyaan liga koni i muxun faxa, i bata findi sariya kalan na na yi.

¹² E sigati kiin nun e falati kiin xa lan na sariyan ma naxan xoroyaan fima bayo e makitima na nan xon.

¹³ Amasoto Ala kininkinintarene makitima kininkinintareyaan nin. Anu, kininkininna nan kitin noma.

Denkeyaan nun kewanle fe

¹⁴ Ngaxakedenne, tonon mundun na ra xa muxuna nde a fala a denkeyaxi, xa a

kewanle mi a yitama? Na denkeyana a rakise ba?

¹⁵ A luxi nen alo marabenna nema ngaxakedenne ma, xemena hanma naxanla, a balon mi a yii.

¹⁶ Awa, xa e tan nde a fala na nde ma, e naxa, “E siga boje xunbenli. E sa e maxara, e yi lugo.” Xa e mi e ki e fatin mako ma seene yi, na tonon nanse ra?

¹⁷ Denkeyaan fan na kii nin, xa wali faji mi denkeyani a faxaxin na ra na yi.

¹⁸ Koni muxuna nde a falama nen, a naxa, “Denkeyana i tan yi, koni kewanle nan n tan yi.” N na a yabima nen, n naxa, i ya denkeyaan yitama n na di, ba i kewanle ra? N tan xa denkeyaan yita i ra n kewanle xon.

¹⁹ E laxi a ra ba fa fala Ala keden peen na a ra? Na lanxi. Hali pinanne fan laxi na ra, e xuruxurun gaxuni.

²⁰ I tan xaxilitarena, i mi a kolon ba, fa fala kewali faji mi denkeyaan naxan yi, na nen fuu?

²¹ En benba Iburahima mi yate tinxin muxun na Ala yee ra yi a kewanle xan xon ba, a to a dii xemena Isiyaga ba saraxan na saraxa ganden fari?

²² I bata a to? A denkeyaan nun a kewanle nan walixi e bode xon ma. A kewanla nan a denkeyaan nakamalixi.

²³ Kitabuna falan nakamali na nin, a naxa, “Iburahima yi denkeya Ala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa.”* Nanara, e yi a fala a ma fa fala “Ala xoyina.”

²⁴ Awa, e bata a to, fa fala muxun natinxinma Ala yee ra yi a kewanle nan fan xon, a denkeyaan gbansan mi a ra.

²⁵ Na kiini, hali yalunde naxanla, Raxabi fan tinxin nen Ala yee ra yi a kewanle xon ma, a to Yahudiyane xerane yisuxu ki faji, a yi kira gbete yita e ra.†

²⁶ Fati benden nun niin na fata, fatin bata faxesa na yi. Na kiini, denkeyaan fan faxaxi na a ra xa kewanle mi a yi.

3

Lenna fe

¹ Ngaxakedenne, e wuyaxi nama findi karamoxone ra, amasoto e a kolon fa fala

nxu tan karamoxone gbee kitin xodoxoma ayi nen bonne gbeen xa.

² En birin tantanma kii wuyaxi. Muxun naxan mi tantanma fala tideni mumε, muxu kamalixin nan na ra, a nε a yetε xurε nen.

³ A luxi nen alo en na karafen bira soon deen ma, a a xa en sagoon liga. Nayi, a gbindin birin birama na nan foxo ra.

⁴ Kunkin fan na kii nin. Hali a to gbo, foye gbeen mon a rasigama, koni se xurudin nan a matinxinma kunki ragiin sagoon ma.

⁵ Lenna fan na kii nin, a xurun fatin yirene ye koni a kanba fala gbeene nan tima. Teedin fan nε burun gbeen ganje nen.

⁶ Awa, lenna fan luxi nen alo tenna. En fati yirene ye, tinxintareyaan birin en lenna nin. A tan nan muxun gbindin birin birama xosini, alo a yi teen nan soma a dunu ya yi gidin mumεen na! Na teen yeteen kelixi yahannama nin.

⁷ Adamadiine nε burunna suben sifane birin xurε nen, xoline nun bubu seene nun yexene.

⁸ Koni muxu yo munma lenna xuru. Se naxin nan a ra naxan mi raxaraxi. A rafexi dabarin nan na, muxu faxesa xinla ma.

⁹ En barikan birama en Marigin nun en Fafe Ala xa lenna nan na, en mon muxune dangama a ra Ala naxanye daxi a maligan na.

¹⁰ Barika biran nun dangan minima de kedenna nin. Ngaxakedenne, na mi daxe mumε!

¹¹ Ige bexin nun foxo igen nε mine tigin mundun kedenna?

¹² Ngaxakedenne, xode binla nε oliwi bogin namine nen ba? Manpa bogi binla nε xode bogin namine ba? Ige bexin mon mi sotoma foxo igen de.

Fe kolonna fata Ala ra

¹³ Xaxilimaan nun fekolonna nde ra e ye? A xa na mayita fata a sigati ki fapin na, e nun a kewanla naxanye fataxi limaniyaan nun xaxilimayaan na.

¹⁴ Koni xa xoxolonna nun yetε yigboon nan e boneni, e ba e yetε matoxe, e nama wulen fala jondin fari.

* 2:23: 2.23 A mato Dunu ya Folon 15.6 kui. † 2:25: 2.25 Yosuwe 2.1-21

¹⁵ Na xaxili sifan mi kelixi ariyanna xan yi. Na fataxi dunuḡa nun fati benden nun Yinna Manga Setana nan na.

¹⁶ Amasotō xoxolōnyaan nun yete yigboon denaxan yi, fe yibasanna nun fe ḡaxin sifan birin nan mēnni.

¹⁷ Koni fe kolonna naxan sa kelixi ariyanna yi, a singen naxan na, a sariḡan, a mōn bōḡe xunbenla fima, a diḡaxi, a mafan mi raxolō, a lugoxi kininkininna nun kēwali faḡin nan na. A mi muxune rafisama e bode xa. A mi nafiḡiyaan ligama.

¹⁸ Fe yitōnna naxanye walima bōḡe xunbenli, ne tinxinna nan sōtōma.

4

Ɛ xuru Ala ma

¹ Yēḡene nun matandin naxanye Ɛ tagi, ne kelixi minen yi? Ne mi kelixi Ɛ rafan fe ḡaxine xan yi ba naxanye Ɛ fati benden nakunfama?

² Sena nde xōnla Ɛ ma, koni Ɛ mi a sōtōma. Nanara, Ɛ faxan tima, Ɛ mila, koni Ɛ mi nōe a sōte. Ɛ yēḡene so, Ɛ matandine ti. Se mi Ɛ yii bayo Ɛ mi Ala maxandima.

³ Ɛ na Ala xandi seen naxan yi, Ɛ mi a sōtōma, bayo Ɛ Ala maxandi xunna kobi, amasotō Ɛ yete rafan feene nan tun fōxō ra.

⁴ Ɛ tan tinxintarene! Ɛ mi a kolon ba, fa fala a dunuḡa xanuntenyaan findixi Alaa fe xōnnantenyaan nan na? Muxun naxan na a yete findi dunuḡa xōyin na, na bata a yete findi Ala yaxun na.

⁵ Ɛ laxi a ra ba, a Kitabun falan tixi nen tun? A naxa, “Ala bata Niin naxan sa en yi, na rafan a ma han!”*

⁶ Koni Alaa hinanna luma fari se nen en xa, amasotō a mōn a falaxi, a naxa, “Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanna nen yete magodone ra.”†

⁷ Nanara, Ɛ xuru Ala ma, Ɛ Ɛ kankan Yinna Manga Setana yēe ra, a gima nen Ɛ bun.

⁸ Ɛ maso Ala ra, a masoma Ɛ ra nen. Yulubitōne, Ɛ Ɛ yulubi yiine raxa. Ɛ tan nafiḡine, Ɛ bōḡene rasariḡan!

⁹ Ɛ nimisa Ɛ hakene fe ra, Ɛ sunu, Ɛ wuga! Ɛ gelen xa maxete wugan na. Ɛ sēwan yi findi nii yifōren na.

* **4:5: 4.5** Ala waxi a xōn ma nen, a niin naxan saxi muxune yi, e nama na sa se gbete sagoni, e yi na seen batu. † **4:6: 4.6** Sandane 3.34

¹⁰ Ɛ magodo Marigin xa, a Ɛ yitema nen.

Ɛ nama Ɛ bode yalagi

¹¹ Ngaxakedenne, Ɛ nama Ɛ bode mafala. Muxu yo a ngaxakedenne mafala hanma a yi a yalagi, na kanna bata Alaa sariyan mafala, a yi a yalagi. Xa i sariyan yalagi, sariya suxu mi fa i ra nayi sōnōn, i to a yalagima.

¹² Sariyasa keden peen nun kitisa keden peen nan na, naxan nōe marakisin nun halagin tiye. Koni i tan, nde i tan na, i to i adamadi boden yalagima?

I nama findi wasoden na

¹³ Ɛ tuli mati, Ɛ tan naxanye a falama, Ɛ naxa, “To hanma tila nxu sigama taana nde yi, nxu sa ḡeen nadangu na, nxu sa yulayaan naba na, nxu tōnōna nde sōtō.”

¹⁴ Anu, Ɛ mi a kolon naxan ligama Ɛ dunuḡa yi gidini tila! Amasotō Ɛ luxi nen alo kundaan naxan godoma, a waxatidi ti, na xanbi ra a tunun.

¹⁵ A lanma nen Ɛ xa ito nan fala, Ɛ naxa, “Xa Marigin tin, nxu luma nxu nii ra nen, nxu feni ito liga hanma na.”

¹⁶ Koni iki Ɛ wasoma, Ɛ yete matōxōma. Na yete matōxōn sifan birin ḡaxu.

¹⁷ Nanara, xa muxun mi fe faḡin liga, anu a kolon a lanma a xa naxan liga, na kanna bata yulubin sōtō.

5

Nafulu kanna fe falana

¹ Ɛ tan nafulu kanne, Ɛ tuli mati. Ɛ wuga, Ɛ gbelegbele tōrōyana fe ra naxan fama Ɛ lideni.

² Ɛ nafunle bata kala. Xiine bata Ɛ dugine don.

³ Xōrinxōrinna bata Ɛ xēmane nun gbeti gbananne suxu. Xōrinxōrinni ito findima nen sereyaan na Ɛ xili ma. A yi Ɛ fati benden don alo tēena, bayo Ɛ nafunla malanxi waxati dōnxen nin.

⁴ Walikēen naxanye Ɛ xēe ma seene xabaxi, Ɛ mi naxanye saranna fixi, Ɛ mi ne mawuga xuiin mēma Ɛ xili ma ba? Naxanye Ɛ se xabaxine malanxi, ne wuga xuiin bata Marigin li, Sēben Birin Kanna.

⁵ Ɛ bata lu dunuƆa yi Ɔaxunna nun yeƐ rafan feene yi. Ɛ bata Ɛ yeƐ ƆaƆaxun alo xuruse faxa daxine.

⁶ Ɛ bata tinxin muxune yalagi, Ɛ yi e faxa, naxanye mi yi tixi Ɛ kanke.

DijaƆan nun maxandina fe

⁷ Nanara, ngaxakedenne, Ɛ dija han Marigin yi fa. Ɛ miri xƐƐ biina dijaƆan ma, a a xƐƐ mamema waxatin naxan yi, a yi a Ɔonone sƆƆ. A dijaƆama nƐn han tule singene nun a ƆaƆanne yi fa.

⁸ Ɛ fan xa dija na kiini, Ɛ yi Ɛ wekile amasƆƆ Marigin fa waxatin bata maso.

⁹ Ngaxakedenne, Ɛ nama Ɛ bode mafala, xanamu Ala Ɛ makitima nƐn. Kitisaan famatƆƆn ni i ra.

¹⁰ Ngaxakedenne, nabiin naxanye falan ti Marigina fe yi, naxanye dija ƆƆrƆni, ne fe xa findi misaala ra Ɛ xa.

¹¹ En na a falama ne ma nƐn a seƆwana e xa amasƆƆ e e tunnafan nƐn. Ɛ bata Yuba a tunnafanna fe me, Ɛ mƆn bata a me Marigin naxan liga a xa a ƆaƆanni. AmasƆƆ kinink-ininna nun fanna kannan nan Marigin na.

¹² Ngaxakedenne, na birin yi, Ɛ nama Ɛ kƆƆ ariyanna yi hanma dunuƆa bƆxƆ xƆnna hanma sese. Koni i ya “Ɔn” xa findi Ɔnna ra, i ya “Ɛn-Ɛn,” na yi findi Ɛn-Ɛnna ra alogo i nama bira Alaa kitini.

¹³ ƆƆrƆ muxuna nde Ɛ ye ba? Na kannan xa Ala maxandi. Muxuna nde seƆwaxi Ɛ ye ba? Na kannan xa betin ba.

¹⁴ FureƆna nde Ɛ ye ba? A xa denkeleya yamaan fonne xili, e yi Ala maxandi a xa, e a masusan turen na Marigin xinli.

¹⁵ Ala maxandina denkeleyani, na fureƆni yalanma nƐn. Marigin fureƆƆn nakelima nƐn. Xa a bata yulubin naxanye liga, Ala a mafeluma nƐn ne ra.

¹⁶ Nanara, Ɛ ti Ɛ yulubine ra Ɛ bode xa, Ɛ yi Ala maxandi Ɛ bode xa, alogo Ɛ xa yiyalan. Tinxin muxuna Ala maxandin seƆnben gbo, a feene gasama.

¹⁷ Adamadiin nan yi Nabi Eli ra alo en tan. A yi Ala maxandi han, a tulen nama fa. Tulen mi fa yamanani han ƆƐƐ saxan e nun a tagi.

¹⁸ A mƆn yi Ala maxandi, tulen yi fa, bogi seene yi bogi.*

¹⁹ Ngaxakedenne, xa muxuna nde a me ƆƆndin na Ɛ ye, muxu gbete yi a raxete ƆƆndin kiraan xƆn,

²⁰ Ɛ xa a kolon a muxun naxan yulubi kannan bama a tantanna kiraan xƆn, na bata a niin nakisi faxan ma, a yulubi wuyaxi xafarin sƆƆ.

* **5:18: 5.18** Na feen seƆxi Mangane Singen 17.1 kui.

Piyeri a Kedi Singena Piyeri Alaa Falan Kedi Singena

Piyeri a kedi singen sebe denkeleya muxune nan ma naxanye yi xuyaxi ayi yamana suulunne ma naxanye yi Asi xurin yamanan kōmen fōxōn nun sogeteden binna. To, Asi xurin yamanan xili nēn “Turiki,” Arabune bōxōni. Piyeri a sebexi e ma Romi taan nin a denaxan xili saxi a “Babilōn” (sora 5.13). A feen naxanye falama lan e ma, ne a yitama nēn a e yi tōrōxi, fe wuyaxi yi sama e xun ma. Nanara, xeraan katama a xa e senbe so, e la Alaa Muxu Sugandixin na, hali e to tōrōni.

Xa a bata fala kedini ito xaran muxune xa a e xa lu denkeleyani hali e tōrōxi, a gbengbenna, na rakelixi e sereyaan nan ma fe ma e lan e xa naxan ba dunuṣa yi. Fō e dunuṣa yi gidin birin nun e sigati kiin birin xa “Alaa wanle nun binyen nan mayita” (2.9), alogo denkeleyatarene xa “e fe fajine kolon e yi Ala tantun a na fa lōxō naxan yi.” (2.12)

¹ N tan Piyeri, Yesu Alaa Muxu Sugandixina xerana, n tan nan ito sebema Alaa muxu sugandixine ma, naxanye xuyaxi ayi xōneyani Pontu nun Galati nun Kapadose nun Asi nun Bitini yamanane yi.

² E sugandixi nēn alo Fafe Ala xaxinla yi a ma kii naxan yi nun. A bata e rasarijan a Nii Sarijanxin barakani alogo e xa xuru a Muxu Sugandixin Yesu ma, a wunla yi xuya e ma e rasarijandeni. Ala xa hinanna nun bōṣe xunbenla fi e ma han!

Habadan yigina

³ En barikan bira Alaa Muxu Sugandixina en Marigi Yesu Fafe Ala xa. A bata a liga a kininkinin gbeeni, en yi xete, en yi bari a nēnēn na, en so nii rakisini yigini Yesu a Muxu Sugandixin nakenla xōn sayani.

⁴ Kēēn naxan mi kalama, a mi xōrinxōrinma, a mi lōma ayi, na nan namaraxi e xa ariyanna yi,

⁵ E tan naxanye kantanxi a senbeni denkeleyaan xōn alogo e xa kisin sōto, naxan minima kēēnni waxati raṣanne yi.

⁶ Na ma, e sewa, hali e to tōrōxi e bunba feen sifan birin yi waxatidini ito yi

⁷ alogo e denkeleyaan xa rasensēn. Hali xēmaan naxan nōe kale, na raxulunma tēēn nan na, a rasensēn. Nayi, e denkeleyaan naxan tōnōn gbo xēmaan xa, na fan lan a rasensēn bunbaan xōn, e yi tantunna nun binyen nun xunna kenla sōto Yesu Alaa Muxu Sugandixin mini waxatini kēēnni.

⁸ E munma Marigin to singen koni e a xanuxi. E mi a toma iki, koni e denkeleyaxi a ma, e lu sewa gbeeni naxan mi nōe yēbe.

⁹ Amasōto e e denkeleyaan xunna sōtōma nēn, naxan findixi e niin kisi feen na.

¹⁰ Nabiin naxanye hinanna fe fala, naxan yi ragidixi e ma, naxan findixi kisi feen na, na findi nēn ne fe yē fenna nun fe fēsefēse xunna ra.

¹¹ E yi katama waxatine nun taxam- asenne kolon feen na Yesu a Nii Sarijanxin yi naxanye makēnēnma e xa, a to yi e yi, a yi Alaa Muxu Sugandixina tōrōn nun a binye famatōna fe fala benun a waxatin xa a li.

¹² Ala a makēnēn nēn nabine xa, a e mi yi walima e yēte xa koni e tan, e to yi feene falama e naxanye fe mēxi na muxune ra naxanye Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma Nii Sarijanxin barakani naxan kelixi ariyanna yi. Hali malekane fan kunfaxi na feen fēsefēse feni.

En lu Alaa Nii Sarijanxini

¹³ Nanara, e xaxinli tōn wanla fe ra, e yēte suxu, e yi e yigi sa na hinanni e naxan sōtōma Yesu Alaa Muxu Sugandixin mini lōxōni kēēnni.

¹⁴ E lu alo Alaa dii xuruxine, e nama tin luyē e kunfa ṣaxine yi, e yi naxanye yi nun e to yi xaxilitareyani.

¹⁵ Koni Ala sarijanxi to e xilixi, e fan xa sarijan e kēwanle birin yi alo a tan.

¹⁶ Amasōto a sebexi, “E xa sarijan, amasōto n tan sarijan.*”

¹⁷ E to e Fafe Ala maxandima, naxan muxune birin kēwanle makitima kii kēdenni, e lu alo xōṣene dunuṣani ito yi waxatidi, e gaxu Ala yēē ra.

* 1:16: 1.16 Saraxaraline 19.2

¹⁸ E a kolon a e mi xunbaxi e fafane namun fe fuune ma se kala daxine xan na alo gbetina hanma xεmana,

¹⁹ koni e xunbaxi Alaa Muxu Sugandixin wuli fisamantenna nan xεn, naxan baxi saraxan na alo yεxεε diina, fe mi naxan na.

²⁰ Ala bata yi na sugandi benun dunuɲa xa da, a yi a ramini kenenni e tan ma fe ra waxati dεnxeni itoe yi.

²¹ E denkeleyaxi Ala ma a tan nan baraka yi, Ala naxan a rakelixi sayani, a binyen fi na ma, alogo e denkeleyaan nun yigin xa lu Ala yi.

²² Bayo e bata e yete niin nasariɲan ɲɔndi suxun xεn ma, e yi xanuntenya kenden soto e ngaxakedenne xa, nayi, e bode xanu e senben birin na sariɲanni.

²³ Amasoto e bata xete, e mɔn yi bari a nenεn na, naxan mi fata adamadiin na naxan faxama, koni fata Alaa falan na naxan niima, a luma habadan.

²⁴ Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa,

“Adamadiine birin luxi nen

alo se xεna,

e binyen birin yi lu

alo se fugena.

Se xεne xarama nen,

e fugene yi yolon.

²⁵ Koni Marigina falan luma nen habadan.”†

Na falan findixi Yesu a fe Xibaru Faɲin nan na naxan nalixi e ma.

2

Yama sariɲanxina

¹ Na ma, e ba fe ɲaxin sifan birin ma e nun yanfantenyaan nun nafigiyaan nun milen nun fala ɲaxin birin.

² Niin balo kenden xεnla xa e suxu alo xijε xεnla dii futen suxuma kii naxan yi, alogo e fan xa sabati e kisi feni a xεn,

³ e to bata a mato, e yi a kolon a Marigin fan.*

⁴ E maso a ra, naxan findixi siimaya gemen na, adamadiine e mexi naxan na, koni Ala naxan sugandixi, a mɔn yi a xunna keli.

⁵ E tan fan bata findi Alaa banxin ti seene ra alo gemε niiramane, e yi findi saraxarali

yama sariɲanxin na, e yi siimaya saraxane ba Ala tinxi naxanye ra fata a Muxu Sugandixin Yesu ra.

⁶ Amasoto Kitabuni ito nan falaxi, a naxa, “N bata gemena nde dεxε Siyon taani alo banxin tongon gemε faɲi yebaxina.

Naxan na denkeleya a ma,

yagin mi na kanna liye.”†

⁷ Gemeni ito xunna kenla e tan denkeleya muxune nan xa, koni Kitabun yireni ito nan lanxi denkeleyatarene tan ma, a naxa, “Banxi tiine e mε gemen naxan na, na bata findi banxi gemε fisamantenna ra.”

⁸ A mɔn sebexi Kitabun kui, a naxa,

“Yamana e sanna radinma gemen naxan na,

a findi e rabira gemen na.”‡

E e dinma a ra nen amasoto e mi tinxi falan suxe, anu na nan yi ragidixi e ma.

⁹ Koni e tan bata findi yama sugandixin na. Mangane nun saraxaraline nan e tan na, siya sariɲanxina, Ala gbeen yamaan naxan na, alogo e xa a wali faɲi gbeene fe rali, a tan naxan e xilixi, a yi e ba dimini, siga a kabanako kenenyani.

¹⁰ A faɔni, Alaa yama mi yi e ra nun koni iki, e bata findi a yamaan na. E tan naxan mi yi Alaa kininkininna sotoxi, koni iki, e bata a kininkininna soto.

Denkeleya muxune xa xuru

¹¹ Nba, ngaxakedenne, e tan naxanye luxi alo xεne nun sigatine dunuɲa yi, n na e mafanma, e yete suxu fati benden kunfa feene ma naxanye e niin yengema.

¹² E kewanle xa fanɲε ayi nen denkeleyatarene ye, alogo, e na e mafala fe ɲaxi rabaan na, e xa e kεwali faɲine to, e yi Ala binya a fa lεxεni.

¹³ E xuru adamadiyaan mangayane birin bun Marigina fe ra, a na findi manga gbeen na

¹⁴ hanma yamana kanne, a naxanye rasi-gaxi wali kobine sarandeni fe ɲaxi rabane ra, e yi fe faɲi rabane tantun e wali faɲine ra.

¹⁵ Amasoto Ala sagoon na a ra, a e fe faɲi rabaan xa xaxilitarene radundun e xaxilitareyani.

† 1:25: 1.24-25 Esayi 40.6-8 * 2:3: 2.3 Yaburin 34.9 † 2:6: 2.6 Esayi 28.16 ‡ 2:8: 2.7-8 A mato Yaburin 118.22 nun Esayi 8.14 kui.

16 E findi muxu xərəyaxine ra, koni e nama e xərəyaan findi fe naxin luxun seen na, e findi Alaa konyi fajine ra.

17 E muxun birin binya, e yi e denkeleya muxun bonne xanu, e yi gaxu Ala yee ra, e yamana kannu binya.

Yesu a tərəne misaala

18 Walikene, e xuru e kuntigine ma, e yi kuntigi naxine binya feen birin yi alo a fajine nun a dinaxine.

19 Amasəto, na findixi fe fajin nan na, xa muxun limaniya naxankatan bun ma Ala kolonna fe ra, a a li na naxankatan mi lanxi a kewanle ma.

20 Koni na finde binyen na e xa di, xa e naxankata e kala tixine fe ra, e yi limaniya? Anu, xa e tərə e kewali fajine fe ra, e yi limaniya, fe fajin nan na ra Ala yee ra yi.

21 Ala e xilixi na nan ma, bayo Alaa Muxu Sugandixin yeteen tərənen e xa, a yi misaala lu e yii alogo e xa bira a fəxo ra.

22 Kitabun naxa, “A mi yulubi yo liga, a mi yanfa fala yo ti.”§

23 E a konbi waxatin naxan yi, a tan mi konbi ti. A tərə waxatin naxan yi, a mi xapə e ma koni a a yete lu kitisa tinxinxina Ala nan yii.

24 Yesu yeteen bata en yulubine goronna tongo a fati bendeni, a to gbangban wudin ma, alogo en xa lu alo faxa muxune yulubine mabinni, en yi lu en nii ra tinxinni. E kendeayaan sətəxi a maxələne nan xən.

25 E yi luxi nen alo yexeen naxanye ləxi ayi, koni iki e mən bata xete xuruse rabaan fəma naxan e niin kantanma.

3

Naxanle nun e xemene fe

1 E tan naxanle, e xuru e xemene ma, alogo xa e tan ndee mi laxi Alaa falan na, e xa findi denkeleya muxune ra, fata e naxanle sigati kiin na, hali ba falan na,

2 e na fa e sigati kiin nakərəsi waxatin naxan yi e sarijanna nun binyen naxan yi.

3 E marayabun nama fata e maxidi kii yo ra, alo e yi e xunna denbe, hanma e yi xemaan so hanma e yi dugi de xədəxene so,

4 koni e bəje yi feen xa fanje ayi naxan luxunxi, a mi forima, a xa findi nii limaniyaxin nun nii sabarixin nan na, Ala naxan yatema han!

5 Na nan yi findixi a fəlon naxalan sarijanxine rayabu seen na, naxanye yi e yigi saxi Ala yi. E yi xuruxi e xemene ma

6 alo Iburahimaa naxanla Saran yi xuruxi a ma kii naxan yi, a yi a xilima nen, a naxa, “N kannu.” Na dii temene nan e ra, xa e fe fajin liga, e mi gaxun sese yee ra.

7 E fan xemene na kii nin, e a liga xaxinla ra e nun e naxanla nema e dunu ya yi gidin ligama e bode xən ma, e yi e binya e fati benden senben to mi e gbeen lixi, bayo e nun ne birin nii rakisin hinanna sətəma e keen na nen. Na ma, sese mi e Ala maxandini kale.

Tərən tinxinni

8 Nba, e birin xa lu xaxili kedenni, e kininkinin, e yi e bode xanu ngaxake-denyan, e fan e bode ra, e yete magodo.

9 E nama fe naxin nəxo fe naxin na, e yi konbin nəxo konbin na, koni e xa duban ti, amasəto Ala e xilixi na nan ma alogo e xa barakan sətə e keen na.

10 Bayo Kitabun naxa,

“Siimayaan nafan naxan ma, naxan waxi siimaya fajin xən, na kannu xa a lenna suxu fala naxine ma, a deen suxu wulen ma.

11 A yi a xun xanbi so fe naxini, a fe fajin liga.

A bəje xunbenla fen, a bira a fəxo ra.

12 Marigin yeen tinxin muxune ra, a tuli matixi e maxandi xuiin na. Koni Marigin xun xanbi soxi fe naxi rabane yi.”*

13 Xa fe fajin kunfana e yi, nde nəe fe naxin lige e ra?

14 Koni hali e tərə e wali fajine fe ra, sewan nan na ra e xa. E gaxu naxan yee ra, e nama gaxu na yee ra, e nama kuisan.

15 Koni e Alaa Muxu Sugandixin binya e Marigin na e bəjeni. E lu yitənxi e xun mafala feen na lan e yigin ma, e na e maxədin waxatin naxan yi.

16 Koni e a liga limaniyaan nun binyeni. E bəjen xa sarijan waxatin birin alogo

ε nεma wali fajine kεma Alaa Muxu Sugandixina fe ra, muxun naxanye ε mafalama, ne xa yagi e falane ra.

¹⁷ Amasoto xa Ala sagoon na a ra, a fisa muxun yi toro fe fajin nabadeni benun a xa toro a jaxin nabadeni.

¹⁸ Bayo Alaa Muxu Sugandixin faxes nen en yulubine fe ra sanja ma keden han habadan, a tan tinxin muxuna tinxintarene xa, alogo a xa fa ε ra Ala ma. A faxes nen fati bendeni, koni Alaa Nii Sarijanxin yi a niin naxete a yi.

¹⁹ Na Nii Sarijanxin xon, a yi siga kawandi badeni niin kasorasane xa,

²⁰ naxanye bata yi murute Ala ma a foloni, Ala yi Nuhan legedenma a dijani, a yi kunkin nafalama waxatin naxan yi. Muxu dando nan tun kisi igen ma na kui, muxu solomasεε gbansan.

²¹ Na igen findixi marafuun misaala nan na igeni ε tubi xinla ma naxan ε fan nakisima iki. A mi findixi fati benden xosine ba seen xan na, koni de xui tongona Ala xa xaxili sarijanxini. Na marafuun nan ε rakisima iki Yesu, Alaa Muxu Sugandixin nakenla xon sayani,

²² naxan sigaxi ariyanna yi, a dexo Ala yiifanna ma malekane nun noyane nun senbe kanne birin xun na.

4

Dunuja yi gidi nenεna fe

¹ Nanara, Alaa Muxu Sugandixin to toroxi a fati bendeni, ε fan xa ε yiton na xaxili kedenni, amasoto naxan bata toro fati bendeni, na nun yulubin bata fata.

² Na kanna mi fa a siimayaan ligama adamadiine kunfa feene xon fo Ala sagona.

³ Amasoto ε bata yi bu denkeleyatarene rafan feene lige waxati danguxini, ε yi ε sobe so haramu feene nun kunfa jaxine nun dolo minna nun haramu sumunne nun dolo min sumunne nun suxure batu xosixin ma.

⁴ Na ma, a bata findi e raterena feen na ε to mi fa ε gima e foxo ra xaxilitare fe tilinx wuyaxini itoe yi, e yi ε rayelefu.

⁵ Koni e e dentεgema nen Ala xa na feen ma, naxan yitonxi faxes muxune nun niiramine makiti feen na.

⁶ Nanara, Alaa falan Xibaru Fajin nali nen hali faxes muxune ma, alogo hali e fati bendena feene to bata yelin makite alo adamadiine birin, e xa lu nii rakisini Ala xon ma a Nii Sarijanxin barakani.

En xa Ala kiseene rawali ki faji

⁷ Feene birin najanna bata maso. Nayi, ε a liga xaxinla ra, ε yi ε yete suxu alogo ε xa no Ala maxande.

⁸ Na birin yi, ε sobe so xanuntenyaan ma ε bode xa, amasoto xanuntenyaan nan yulubi wuyaxi janma.*

⁹ E bode yigiya hali ε mi ε mawuga.

¹⁰ Ala kiseen naxan fixi ε keden kedenna birin ma, ε bode mali na ra. Nayi, ε findima nen Alaa walike fajine ra naxanye a hinanna sifane birin nawalima.

¹¹ Xa naxan falan tongo, na xa falan ti alo a Alaa falane nan yete tima. Xa muxuna nde walima bonne xa, a xa wali alo Ala a kixi senbeni kii naxan yi, alogo binyen xa fi Ala ma feen birin yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani. Binyen nun senben xa fi a tan nan ma habadan han habadan. Amina.

Torona Yesu xon

¹² Ngaxakedenne, ε toro xodexen nama ε raterena naxan ε lima ε mato feen na, alo fe daxatarena nde na ε li.

¹³ Koni xa ε nun Alaa Muxu Sugandixin toro ε bode xon, ε xa sewa na ra han, alogo a binyen na mini kenenni ε sewan xa gbo ayi.

¹⁴ Xa e ε konbi Alaa Muxu Sugandixin xinla fe ra, sewana ε xa nayi, amasoto Alaa Nii Sarijanxi binyaxina ε yi.

¹⁵ Anu, ε tan nde yo nama toro bayo ε bata findi muxu faxan na hanma mupadena, hanma fe jaxi rabana, hanma nfigina.

¹⁶ Koni xa ε toro bayo Yesu mantonne nan ε ra, yagi mi na ra, fo ε Ala binya, bayo a xinla bata lu ε xun ma.

¹⁷ Amasoto kiti sa waxatin bata a li, a foloma Alaa yamaan nan ma. Anu, xa a foloma en tan nan ma, naxanye tondima Alaa falan Xibaru Fajin suxe ne tan najanna di?

¹⁸ "Xa tinxin muxun kisi raxolo, Ala kolontarene nun yulubi kanne tan luma di?"†

* 4:8: 4.8 A mato Sandane 10.12 nun Yaki 5.20 kui. † 4:18: 4.18 Sandane 11.31

¹⁹ Nayi, naxanye tərōma Ala sagoni, ne xa e yete lu e Dali Marigin yii naxan tinxin, e yi lu fe fajin lige.

5

Fonne wanla yamani

¹ N xa denkeleya yamaan fonne fan nalimaniya e ye amasoto n fan findixi yamaan fonna nde nan na alo e tan, e nun Alaa Muxu Sugandixina tərōn serena nde. Binyen naxan fama minideni kenenni, n fan na nde sotoma nen.

² E yengi dōxō Alaa xuruse kurun xōn, a naxan taxuxi e ra. E karahanxin nama e xun mato a ra de, koni jēnige fajini Ala sagoni. E nama a liga yagitareya feene tōnō sotōn ma koni fō e sōbēni.

³ Naxanye taxuxi e ra, e nama nōyaan liga ne xunna alo kuntigine, koni e findi misaala ra kurun xa.

⁴ Xuruse Raba Kuntigin na mini kenenni waxatin naxan yi, e mangayaan taxamasenna kōmōtin sotoma nen binyeni naxan mi kale mumē!

⁵ Banxulanne, e fan xa xuru fonne ma. E birin xa yete magodon lu e ma alo dugina e nēma e bode xōn ma. Amasoto Kitabun naxa, “Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanma nen yete magodone ra.”*

⁶ E e magodo Ala senben bun, alogo a xa e yite a waxōn waxatini.

⁷ E e xaminna feene birin lu a ma, amasoto a yengi e xōn.

⁸ E yete suxu, e lu e yee ra yi, amasoto e yaxun Yinna Manga Setana sigan tima alo yatan naxan wurundunma. A muxune fenma a naxanye donma.

⁹ E kankan a yee ra denkeleyani ken! E xa a kolon a na tərō sifane e ngaxakedenne fan fari dunuṣa yiren birin yi.

¹⁰ E na tərō waxatina nde yi, Ala hinanna birin kannna naxan e xilixi a habadan binyeni a Muxu Sugandixini, na yetena e rakelima nen, a yi e senbe so, a e maxōdōxō, e mi mamaxe.

¹¹ Senben xa lu a tan nan xa habadan! Amina.

Fala raṣanna nun dubana

* **5:5: 5.5** Sandane 3.34 † **5:13: 5.13** *Babilōn taan* findixi wundo falan nan na naxan bunna nēen “Romi Taana.” **Nma dii xēmen Maraka:** na bunna nēen Piyeri Maraka xanuxi alo a diina. Yanyina nde Piyeri nan Maraka xaranxi denkeleyaan ma.

¹² Silasi, n naxan yate ngaxakeden tōgōndiyaxin na, na nan n malixi n kedi dungini ito sebe e ma, alogo n xa e ralimaniya, n yi sereyaan ba e xa, a Alaa hinanna jōndin nan ito ra, e naxan yi ken!

¹³ Denkeleya yamaan naxan Babilōn taani,† Ala naxanye sugandixi alo e tan, ne e xōntōnma. N ma dii xēmen Maraka fan e xōntōnma.

¹⁴ E bode xōntōn ngaxakedenya sunbuni. Ala xa bōṣe xunbenla fi e birin ma e tan naxanye a Muxu Sugandixini.

Piyeri a Kedi Firindena Piyeri Alaa Falan Kedi Firindena

Kitabun yireni ito sebexi denkeleya muxune nan ma. A sebe xunna findixi muxune nan yenge fe ra naxanye dina fe xaranna tima naxan mi findixi Yesu a fe Xibaru Fajin kedenna ra. Na wule karamoxone bata yi basan denkeleya muxune ra Piyeri a waxatini.

Wule dinane rali muxune mi janje dunuja yi mumε. Nayi, kawandin naxan sebexi Piyeri a Kitabun firinden kui, na feene mon ligama to. A denkeleya muxune kawandima a e xa senbe so Marigina fe kolonni, alogo e nama e yete mayenden wule karamoxone tantan fala fuune xon.

¹ N tan Simon Piyeri Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikeen nun a xerana, n tan nan ito sebexi, siga ε ma, ε tan naxanye fan bata denkeleyaan soto naxan nun nxu gbee binyen lan ε naxan soto nxo Ala nun nxu rakisimana tinxinyaan xon ma, Yesu Alaa Muxu Sugandixina.

² Ala xa hinanna nun boje xunbenla fi ε ma, a gbo ayi Ala kolonna nun en Marigi Yesu kolonna xon ma.

Denkeleya muxune yugona

³ Ala senben naxan Yesu yi, na bata feren birin fi en ma alogo en xa en ma dunuja yi gidin naba Ala kolonni naxan en xilixi a binyen nun a fanni.

⁴ Na ma, a bata en tuli sa feene ra, naxanye xunnayerenna nun e gboyaan dangu a birin na, alogo ε xa ε yete soto xosi feene ra kunfan naxanye tima muxune ma dunujani ito yi, ε fan yi Ala kejaan soto.

⁵ Na ma, ε kata ε senben birin na, ε son fajin sa ε denkeleyaan fari, ε kolonna sa son fajin fari.

⁶ E yete suxun sa ε kolonna fari. E tunnafanna sa yete suxun fari. E Ala kolonna sa tunnafanna fari.

⁷ E ngaxakedenyaan marafanna sa Ala kolonna fari. E xanuntenyaan sa ngaxakedenyaan marafanna fari.

⁸ Xa kejanani itoe lu ε yi, e yi sabati, e mi ε luyε tunnaxolen nun walitareyani en Marigi Yesu kolonni mumε, Alaa Muxu Sugandixina.

⁹ Koni xa ne mi muxun naxan yi, na kanna yeen mi feni gbema, a luma nen alo danxutona, a jinan fa fala a Ala bata a yulubi fonne xafari.

¹⁰ Nanara, ngaxakedenne, ε mon xa ε yixodxo dangu iki ra Alaa xinla ratinden e nun a ε sugandi naxan tixi, amasoto xa ε na liga, ε mi bire mumε!

¹¹ Nayi, Yesu Alaa Muxu Sugandixin habadan mangayani so fere gbeen fima ε ma nen en Marigin nun en nakisimana.

¹² Na nan a ligaxi, n feni itoe rabirama ε ma waxatin birin, hali ε to e kolon, ε mon yi na jondi feen suxu ken ε naxan sotoxi.

¹³ N ma miriyani, fanni n na n niini fati bendeni, n lan n na feene rabira ε ma alogo ε xa lu ε yee ra yi.

¹⁴ Amasoto n na a kolon, n niin bamatcon ni i ra fati bendeni, alo en Marigina Alaa Muxu Sugandixin Yesu yetena n nakolon kii naxan yi.

¹⁵ Nayi, n katama nen feren birin na, alogo n na faxa, feni itoe xa no rabire ε ma waxatin birin.

Piyeri bata yi Yesu a binyen to

¹⁶ Nba, Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fa feen senbeni, nxu mi muxune tali yitoxine xan falaxi ε xa lan na feene ma, bayo nxu tan yeteen nan a binyen toxi nxu yee ra.

¹⁷ Amasoto a xunnayerenna nun binyen sotoxi nen Fafe Ala yii, a to na xuiin me fata binye gbee yiren na, a naxa, “N nafan Dii Xemeni ito ra, a bata n kenεn ki faji!”*

¹⁸ Nxu yeteen yi na fala xuiin me, sa keli kore, nxu yi a fema geya sarijanxin fari waxatin naxan yi.

¹⁹ Nxu laxi nabine fala tixine ra iki dangu waxati danguxine ra. E lan ε xa ε xaxili ti ne ra alo lenpun naxan degema dimini han kuye yi yiba, tagalan saren fan yi degε folo ε bojeni.

* **1:17: 1.17-18** A mato Matiyu 17.1-5 nun Maraka 9.2-7 nun Luka 9.28-35 kui.

²⁰ Naxan dangu a birin na, ε na kolon, a Kitabun nabiya fala yo mi fataxi nabina fe yeɓa kiin na.

²¹ Amasoto nabiya fala yo mi yi ke-lima adamadiine sagoon ma, koni Alaa Nii Sarijanxin nan yi adamadiine malima, e yi falan ti fata Ala ra.

2

Wule karamoxone fe

¹ Koni wule nabine yi yamaan ye a foloni. A mon na kii nin to, wule karamoxone fan ε ye iki. E wule xaranne rasoma ε tagi naxanye muxune halagima han e yi e me e kanna ra naxan e xunbaxi. Ne halagin nan xilima e yete ma xulen!

² Muxu wuyaxi birama nen e haramu feene foxo ra, na muxune yi a liga jondi dinan kiraan yi rayelefu.

³ Karamoxoni itoe ε rawalima nen mayendenni e fala yitoxine xon e milani. Koni e makiti feen bata folo to mi na ra, e halagi feen mi fa buma.

⁴ Malekan naxanye yulubin liga a foloni, Ala mi ne ratanga, koni a e rawoli ayi nen yahannama yi. E maraxi yoloxonna ra dimini e kiti sa loxon yee ra.

⁵ Muxu singene dunuja yi, a mi ne fan natanga, a yi fufa gbeen nafa Ala kolontarene ma, koni a muxu solofere nan tun nakisi e nun Nuhan naxan yi tinxinyana fe kawandin bama.*

⁶ Ala mon Sodoma nun Gomora taane fan halagi nen teen na, e findi xuben na. A yi e findi misaala ra Ala kolontarene xa, feen naxan fama ligadeni e ra.†

⁷ Ala mon Loti tinxin muxun xunba nen, naxan boje toro na sariyatare kanne haramu feene fe ra.

⁸ Bayo na tinxin muxun to yi doxi e tagi, a niin yi lu tore foxo yo foxo e fe jaxine fe ra, a yi naxanye toma, a e me.

⁹ Na feene birin nan a yitama fa fala Marigin noe dina muxune xunbe nen maratantan feene yi, a yi tinxintarene mara jaxankatan yee ra kiti sa loxoni,

¹⁰ katarabi na muxune ma, naxanye biraxi fe xosixine foxo ra, e fati benden nagan feene, e yi murute Marigina noon bun.

Wule karamoxoni itoe wekilaxi, e wasoxi. E mi gaxuma binye kanne rayelefu.

¹¹ Hali malekan naxanye senben nun fangan gbo wule karamoxoni itoe xa, ne mi na sifane rayelefuma kitini Marigin yetagi.

¹² Koni muxuni itoe feene rayelefuma e mi naxanye kolon, e lu alo sube xaxilitare suxu dixin naxanye halagima. Na muxune halagima nen alo subene,

¹³ e tinxintareyaan birin yi saran e ra. A rafan e ma, e yi wasa e waxon fe kobine birin na yanyin na. E nema e dege ε fema, yagin nun xunnagodon nan a ra, e sewa e to ε yanfama.

¹⁴ E yalunyaan fenma e yeen na. E mi wasan yulubin na mumε! E fangatarene mabandunma. E darixi mile feene nan na. Dangatone nan e ra.

¹⁵ E bata kira tinxinxin yiba, e yi bira Beyori a dii xeme Balami a kiraan foxo ra tantanni naxan ma tinxintareyaan saranna yi rafan a ma.

¹⁶ Koni a sofanla naxan mi noe falan tiye, na a muxu xuiin namini nen, a yi nabiin danna sa a xaxilitareya wanli.‡

¹⁷ Wule karamoxoni itoe luxi nen alo tigi yili raxarena, alo foyen kundaan naxan tuntunma kore, dimi tilinxi gbeen nan namaraxi e yee ra.

¹⁸ E waso fala fuune tima, e yi muxune rakunfa fati benden nagan haramu feene xon, naxanye baxi e sotodeni muxu tantanxine ra.

¹⁹ E muxune tuli sama xoro yaan na, anu, e tan yeteen xosi feene konyiyani. Amasoto sese muxun no, a bata findi na konyin na.

²⁰ Xa e bata futuxulu dunuja xosi feene ma en Marigin nun en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin kolon feen xon, e mon yi tin na feene yi e no, e rajanna jaxuma ayi nen dangu e folon na.

²¹ Bayo a yi fisa nun na kanne nama tinxinyaan kiraan kolon, benun e xa a kolon e mon yi e xun xanbi so yamari sarijanxini e naxan sotoxi.

²² Naxan ligaxi e ra, na bata sandani itoe jondin yita fa fala, “Baren xetema a baxunna ma.”§ E nun “I neen fa xosen maxa tun, a mon bata sa a makutukutu boroni.”

* 2:5: 2.5 A mato Dunuja Folon 6.1 han 7.24 kui. † 2:6: 2.6 A mato Dunuja Folon 19.24 kui. ‡ 2:16: 2.16 A mato Yatene 31.16 kui. § 2:22: 2.22 Sandane 26.11

3

Marigin fa lɔxɔna fe

¹ Ngaxakedenne, n ma kedin firinden ni ito ra, n bata naxan seɓe ε ma. N na e firinna seɓexi ε ma nen alogo n xa feene rabira ε ma, ε yi xaxili sariɗanxin sɔɔ,

² alogo, nabi sariɗanxine bata yi falan naxanye ti, ne xa rabira ε ma e nun en Marigin nun en nakisimana yamarine, xerane naxanye rali ε ma.

³ E xa a kolon singen fa fala waxati raɗanne yi, magele tiine fama nen ε mageledeni naxanye birama e kunfa fe ɗaxine fɔxɔ ra.

⁴ E a falama nen, e naxa, “Yesu ε tuli sa a fa feen naxan na, na minen? Xabu en benbane faxa waxatin naxan yi feene birin mɔn kii kedenni keli dunɗa da waxatin ma han to.”

⁵ Amasɔɔ, e a rakelima a ma nen e ɗinan ito ra fa fala, to mi na ra Ala yi kore xɔnna da a fala xuiin na, a bɔxɔn ba igen na a lu igen tagi.

⁶ Na igen nan na waxatin dunɗa birin halagi fufaan na.*

⁷ Koni to kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna ramaraxi tɛen nan xili yi na fala kedenna xɔn, kiti sa lɔxɔn nun Ala kolontarene halagin yɛɛ ra.

⁸ Koni, ngaxakedenne, ε nama ɗinan fe kedenni ito xɔn ma, soɓe kedenna luxi nen Marigin yɛɛ ra yi alo ɗɛɛ wuli kedenna, ɗɛɛ wuli kedenna fan alo soɓe kedenna.

⁹ Marigin mi buma a tuli saan nakamali-deni, alo muxuna ndee a mirima kii naxan yi. Koni a ɗiɗaxi ε xa nen amasɔɔ a mi waxi muxe xa halagi, koni fɔ muxune birin xa e xun xanbi so nen e hakene yi.

¹⁰ Anu, Marigin fa lɔxɔna a lima nen, a muxune raterɛna alo muɗadena. Na lɔxɔni, kore xɔnna danguma nen halagi xui gbeeni, a yi seene fan yi gan. Bɔxɔn nun a feene birin yi makeɗen kitin xili yi.

¹¹ Ne birin to halagima na kii nin, ε lan ε xa findi muxun sifan mundunye ra? E dunɗa yi gidin xa sariɗan Ala kolonni,

¹² ε yi gbeten Ala fa lɔxɔn na, ε kewanle yi a faani fura, dunɗa nun a yi seene halagima tɛen na lɔxɔn naxan yi.

¹³ Anu, Ala bata en tuli sa kore xɔri nenɛn nun bɔxɔ xɔri nenɛn na, tinxinyaan luma denaxan yi. En na nan mamema.†

¹⁴ Nanara, ngaxakedenne, ε to na feen mamema, ε feren birin naba alogo a xa ε li fetareyaan nun sɔntareyani, bɔɗe xunbenla yi lu ε nun Ala tagi.

¹⁵ E xa a kolon a en Marigina ɗinan nan muxune rakisima alo en nafan ngaxakedenne Pɔli a seɓexi ε ma kii naxan yi fe kolonna xɔn Ala naxan fixi a ma.

¹⁶ A na nan seɓexi a kedine birin kui lan feni itoe ma. A kedine yirena ndee famu raxɔɔ, xaxilitarene nun xarantarene yi ne bunne yifu, alo e Kitabun yire gbetene fan ligama kii naxan yi, e yi e yete rahalagi.

¹⁷ Nanara, ngaxakedenne, ε tan to rakolonxi, ε a liga ε yeren ma, alogo sariyatare kanne tantanna nama ε li, ε yi bɔnɔ ε tide barakaxini.

¹⁸ Koni ε lu sigɛ yɛen na en Marigin nun en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna nun a kolonni. Binyen xa fi a tan nan ma iki han habadan. Amina.

* **3:6: 3.5-6** A mato Dunɗa Fɔlɔn 1.6-9 nun 7.11 kui. † **3:13: 3.13** A mato Esayi 65.17 nun 66.22 kui.

Yoni a Kedi Singena Yoni Alaa Falan Kedi Singen Naxan Sebe

Kedi saxan nan xili saxi Yoni xun ma hali a xinla to mi sebei e kui. Denkeleya yamaan singe ra muxune nan a falaxi na kiini, a yi findi namunna ra. A singen mi xibaru yo fixi en ma lan a sebe muxun ma, a mon mi a falaxi a sebei naxanye ma. Kedini ito sebei nen alogo a xaran muxune xa e senbe so, e xa lu Alaa yamani, nanara e lu xanuntenya kendeni. A mon sebei alogo e xa e makuya wule dinane ra naxanye yi Yesu a fe Xibaru Fapini fuma.

Kitabun yireni ito foloni a sebe xunna nan yebama (1.1-4). A yi yamaan senbe so naxanye lan e lu Ala nun a Muxu Sugandixin Yesu xon, e nun lanna xa lu e tagi. Nayi, e lan nen e yi muxune sereyaan suxu naxanye Yesu to. Kitabun yireni ito sebe muxuna a xaran muxune senbe soma a e xa lu kenenni, bayo kenenna nan Ala ra. Na feen ma, e lan nen e xanuntenyaan yamarin suxu (1.5-2.17). Na xanbi ra, Kitabun sebe muxuna Yesu a dinan matandi muxune nan ma fe falama en xa, wule falan naxanye a falama a Marigin mi Yesu ra (2.18-29). Na xanbi ra, a mon yi Alaa diine kii kenden yita en na: E tinxinna, e mon e bode xanuxi kii naxan yi (3.1-24). A yelin xanbini tantanna nun jondin tagi rase (4.1-6), Kitabun yireni ito sebe muxun mon yi xete xanuntenyana fe ma: Findi fena Ala gbeen na, i xanuntenyaan liga, bayo Ala nan xanuntenyaan na (4.7-21). A a falan napanma denkeleyaan senben nan ma, a mon yi a Kitabun fala xonne makenen (5.1-21).

Kitabun yireni ito denkeleyaan kii yeteen nan yitama. A denkeleya muxune xaxinla nan yigboma, a yi e mali e xete fe paxin foxo ra, a yi e senbe so Yesu yi, e nun a xanuntenyana lan bonne ma.

Habadan nii rakisin falana fe

¹ Siimaya falan naxan yi na nun xabu dunuja foloni, nxu bata na me, nxu yi a to,

nxu yi a yigbe, nxu bata nxu yiin din a ra, nxu na nan ma fe ralima e ma.

² Na siimayaan bata mini kenenni, nxu yi a to. Nxu na nan ma fe sere bama. Nxu yi habadan nii rakisina fe rali e ma naxan yi Fafe Ala fema, naxan minixi kenenni nxu xa.

³ Nxu naxan mexi, nxu yi a to, nxu na nan ma fe falama e fan xa, alogo e xa sa nxu fari ngaxakedenyani, naxan Fafe Ala nun a Dii Xemena Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

⁴ Nxu ito sebei e ma nen alogo en ma sewan xa defe.

Ala nan kenenna ra

⁵ Nxu falan naxan mexi Yesu ra, nxu na nan nalima e ma fa fala kenenna nan Ala ra, dimi yo mi a yi!

⁶ Xa en na a fala a en ngaxakedenyaan ligama a tan xon ma, koni en sigan tima dimini, en bata wulen fala na yi. Nondin mi en kewanle yi.

⁷ Xa en sigan ti kenenni alo a tan yeteen kenenni kii naxan yi, en bata lu en bode xon ngaxakedenyani nayi, Alaa diin Yesu wunla yi en sarijan en yulubine birin ma.

⁸ Xa en na a fala fa fala yulubi mi en ma, en bata en yete mayenden nayi, jondi mi en xa nayi!

⁹ Koni xa en na en ti en yulubin na, a tan lannayaan nabama nen, a tinxin, a en mafeluma nen en yulubine birin na, a yi en sarijan tinxintareyaan birin ma.

¹⁰ Xa en na a fala fa fala en mi yulubi ligaxi, en bata Ala findi wule falan na nayi. Nayi, a falan mi en yi mum!

2

Ala solona muxun nan Yesu ra

¹ N ma diine, n ni ito sebema e ma nen alogo e nama yulubin liga. Koni xa muxuna nde yulubin liga, Fafe Ala solona tiina en yii naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra, Tinxindena.

² Amasoto Yesu bata findi en yulubine xafari saraxan na. En tan gbansanna mi a ra, koni en nun dunuja muxune birin.

³ En na a kolonma ito nan xon a en bata Ala kolon, xa en bata a yamarine suxu.

⁴ Naxan na a fala, a naxa, "N bata Ala kolon" koni a mi a yamarine suxi, wule falan nan na kanna ra, jondi mi a tan yi.

⁵ Koni naxan Alaa falan suxuma, Alaa xanuntenyaan kamalixi na kanni. En na a kolonma na kii nin fa fala en na Ala yi:

⁶ Naxan na a fala a a tan Ala nin, fə na kanna xa sigan ti nən alo Yesu.

Yamari nənəna fe

⁷ N xanuntenne, n mi yamari nənən xan sebəma ε ma fə a fonna naxan yi ε yii xabu a fəloni. Yamari fonni ito, falan na a ra, ε bata yi naxan mε.

⁸ Anu, n yamari nənən sebəma ε ma, naxan jəndin makenənxi fata Yesu ra e nun ε tan.* Amasəto dimin danguma. Jəndin kenənna nan bata dəgε fəlo.

⁹ Muxun naxan a falama a a tan kenənna nin, koni a a ngaxakedenna rajaxuxi, na kanna mən dimini singen.

¹⁰ Naxan a ngaxakedenna xanuma, na kanna kenənna nin. Muxu ratantan fεε yo mi na kanni.

¹¹ Koni naxan a ngaxakedenna rajaxuma, na kanna dimin nin, a sigan tima dimin nin. A mi a sigaden kolon amasəto dimin bata a yεen danxu.

¹² N ma diine, n na a sebəma ε ma fa fala ε bata mafelu ε yulubine ra Yesu xinla fe ra.

¹³ Fafane, n na a sebəma ε ma fa fala naxan yi na xabu a fəloni, ε bata na kolon. Banxulanne, n na a sebəma ε ma fa fala ε bata Fe Naxin Kanna nə.

¹⁴ N ma diine, n na a sebəma ε ma fa fala ε bata Fafe Ala kolon. Fafane, n na a sebəma ε ma fa fala naxan yi na nun xabu a fəloni, ε na kolon. Banxulanne, n na a sebəma ε ma fa fala, ε senben gbo. Alaa falana ε yi, ε mən bata Fe Naxin Kanna nə.

¹⁵ E nama dunuɲa nun a yi seene xanu. Naxan na dunuɲa xanu, Fafe Alaa xanuntenyaan mi na kanni.

¹⁶ Amasəto feen naxan birin dunuɲa yi, alo fati bəndəna kunfa jaxine e nun yεen kunfama seen naxanye xən e nun nafunla naxan muxun wasoma ayi, ne mi fataxi Ala xan na, fə dunuɲa.

¹⁷ Dunuɲa nun a kunfane birin danguma nən. Koni naxan Ala sagoon ligama, na kanna luma nən han habadan.

Yesu yaxune fe

¹⁸ N ma diine, waxati rajanna bata a li. E bata yi a mε nun fa fala Alaa Muxu Sugandixin yaxun fama.† Nba, iki Alaa Muxu Sugandixin yaxu wuyaxi bata mini kenənni. Nanara, en na a kolonxi fa fala a waxati rajanna bata a li.

¹⁹ Na muxune minixi en tan nan yε, koni en gbee mi yi e ra, bayo xa en gbeen nan yi e ra nun e yi luma nən en yε. Koni e bata keli en yε. Na nan a yitaxi fa fala en gbee mi yi ne sese ra nun.

²⁰ Koni Sarijantəon bata a Niin nagodo ε xun ma, ε birin a fe kolon.

²¹ N mi ito sebəxi ε ma nayi fa fala a ε mi jəndin kolon, koni bayo ε a kolon, e nun wule yo mi kelixi jəndini.

²² Wule falana nde ra? Naxan a falama, a naxa, Alaa Muxu Sugandixin mi Yesu ra. Alaa Muxu Sugandixin yaxun nan na ra. Na kanna bata a mε Alaa Diin nun Fafe Ala ra sanja ma kedenni.

²³ Bayo naxan yo na a mε Alaa Diin na, Fafe Ala fan mi na kanni. Naxan na a ti Alaa Diina fe ra, Fafe Ala fan na kanni.

²⁴ E a liga ε yeren ma ε falan naxan mε a singeni, na xa lu ε yi ken! Xa na liga, ε fan luma nən Dii Xemen nun Fafe Ala yi.

²⁵ Yesu yetεen bata en tuli sa naxan na, habadan nii rakisin nan na ra.

²⁶ N feni itoe sebəxi ε ma muxune nan ma fe ra naxanye kataxi ε mayenden feen na.

²⁷ E tan fan, ε Nii Sarijanxin naxan sətəxi a ra, fanni na ε yi ε mako mi fa xaranna ma sənən. A Nii Sarijanxina ε xaranma nən feen birin ma. Na to findixi jəndin nan na wule mi naxan yi, nayi ε lu a tan nin alo a ε xaranxi kii naxan yi.

²⁸ N ma diine, iki, ε xa lu a tan yi, alogo a na mini kenənni waxatin naxan yi, en yi lu xaxili ragidini, alogo en nama yagi a yεε ra a fa ləxəni.

²⁹ Xa ε a kolon fa fala Yesu tinxin, ε mən xa a kolon fa fala muxun naxan tinxinyaan ligama, na bata bari Ala yi.

* 2:8: 2.8 A mato Yoni 13.34 kui. † 2:18: 2.18 A mato Tesaloniki Firinden 2.3-4 kui.

3

Alaa Diine

¹ A mato Fafe Ala xanuntenya sifa gbeen naxan fixi en ma a yi a fala en ma a a diine. Na nan en na yati! Na nan a ligaxi dunuƿa mi en kolon amasɔtɔ e mi Ala kolon.

² N xanuntenne, Alaa diine nan en na iki, koni en sa findima naxan na, na munma mini kɛnɛnni singen, koni en na a kolon fa fala a Yesu na mini kɛnɛnni waxatin naxan yi, en ligama nɛn alo a tan amasɔtɔ en na a toma nɛn alo a kii naxan yi.

³ Muxu yo a yigin saxi Yesu yi, na a yete rasariƿanma nɛn alo Yesu sariƿan kii naxan yi.

⁴ Naxan yo yulubin ligama, na bata sariyan kala. Yulubin nan sariya kalan na.

⁵ Anu, ɛ a kolon fa fala a Yesu bata mini kɛnɛnni alogo a xa en ma yulubine xafari. Yulubi yo mi a tan yi.

⁶ Muxu yo luma Yesu yi, na kanna mi luye yulubin lige. Naxan luma yulubin lige, na mi Yesu toxi singen, a mɔn munma a kolon.

⁷ N ma diine, muxu yo nama ɛ mayenden. Naxan fe tinxinxin ligama, tinxin muxun nan na ra alo Yesu tinxinxin kii naxan yi.

⁸ Naxan luma yulubin lige, na fataxi Yinna Manga Setana nan na amasɔtɔ Yinna Manga Setana bata yulubin liga xabu a fɔlɔni. Alaa Dii Xɛmɛn minixi kɛnɛnni ito nan ma fe ra yati, a Yinna Manga Setana wanle kala.

⁹ Naxan barixi Ala yi, na mi luye yulubin lige amasɔtɔ Ala sɛnbɛn bata lu a tan yi, a mi nɔɛ luye yulubin lige, bayo a barixi Ala nin.

¹⁰ Alaa Diine nun Yinna Manga Setana a diine tagi rabaan na kii nin. Naxan mi fe tinxinxin ligama na mi fataxi Ala ra hanma naxan mi a ngaxakedenna xanuxi.

Ɛ ɛ bode xanu

¹¹ Ɛ falani ito nan mɛxi xabu a fɔlɔni, a en xa en bode xanu.

¹² En nama liga alo Kayini naxan yi fataxi Fe Naxin Kanna ra, a a xunyɛn faxesa. Kayini a xunyɛn faxesa nanfera? Amasɔtɔ a tan kewanle yi ƿaxu, koni a xunyɛn yi tinxin.

¹³ Ngaxakedenne, na nama findi ɛ tɛrɛna feen na, xa dunuƿa muxune ɛ rapaxu.

¹⁴ En tan a kolon, a en bata keli sayani, en so nii rakisini bayo en bata en ngaxakedenne xanu. Xanuntenyaan mi muxun naxan yi, na mɔn sayani singen.

¹⁵ Muxun naxan a ngaxakedenna rapaxuma, faxesa tiin nan na kanna ra. Ɛ a kolon fa fala habadan nii rakisin mi luxi faxesa ti yo yi!

¹⁶ En xanuntenyaan kolonma ito nan xɔn ma fa fala Yesu bata a niin fi en ma fe ra. En fan daxesa en yi en niin fi en ngaxakedenne fe ra.

¹⁷ Xa dunuƿa nafunla muxuna nde yii, a yi a ngaxakedenna to, a makoon sena nde ma, koni a mi kininkinin na kanna ma, Alaa xanuntenyaan luxi a yi di nayi?

¹⁸ N ma diine, en ma xanuntenyaan nama findi dɛ yi falan na tun, fɔ en kewanle xa a yita ƿɔndini.

Xaxili ragidina Ala yetagi

¹⁹ En na a kolonma na nan ma, fa fala en ƿɔndini, en bɔɽɛn yi sa Ala yetagi.

²⁰ Amasɔtɔ xa en bɔɽɛna en yalagi, en na a kolon fa fala Ala gbo en bɔɽɛn xa, a feen birin kolon.

²¹ Nanara, n xanuntenne, xa en bɔɽɛn mi en yalagi, en xaxili ragidini Ala yetagi.

²² En na sese maxɔdin a ra, en na sɔtɔma nɛn bayo en na a yamarine suxuma, en yi a kɛnɛn feene liga.

²³ A yamarin nan ito ra, a en xa dɛnkeleya a Dii Xɛmɛn xinla ma, Yesu Alaa Muxu Sugandixina, en yi en bode xanu alo a en yamarixi kii naxan yi.

²⁴ Muxu yo a yamarine suxu, na kanna Ala yi, Ala fan na kanni. En na a kolon fa fala Ala en yi, a to bata a Nii Sariƿanxin fi en ma.

4

Wule nabine fe

¹ N xanuntenne, ɛ nama la muxune birin na a Alaa Nii Sariƿanxina e yi, koni ɛ e kɛɽaan fɛsɛfɛsɛ singen, ɛ yi a kolon, niin naxan e tan yi, xa na kelixi Ala nan ma. Amasɔtɔ wule nabi wuyaxi bata mini dunuƿa xun xɔn.

² Ɛ Alaa Niin kolonma ikii nin: Nii yo a ti a ra fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata fa fati bɛndɛni, ne kelixi Ala nan ma.

³ Koni nii yo mi a ti Yesu a fe ra, na mi kelixi Ala ma. Alaa Muxu Sugandixin yaxun niin nan na ra, ε naxan fa fe mexi, anu, a dunuƿa yi iki.

⁴ Ε tan, n ma diine, ε fataxi Ala nan na, ε bata ne nɔ. Amasɔtɔ sɛnben naxan ε tan yi, na gbo dunuƿa gbeen xa.

⁵ Dunuƿa muxune nan e tan na. Nanara, e dunuƿa feene falama, dunuƿa muxune yi e tuli mati e ra.

⁶ Koni en fataxi Ala nan na. Naxan Ala kolon, na a tuli matima en xuiin na nɛn. Koni naxan mi fataxi Ala ra, na mi a tuli matima en xuiin na. En na a kolonma na kii nin, niin naxan findixi ƿɔndin kanna ra e nun tantanna niina.

Ala nan xanuntenyaan na

⁷ N xanuntenne, en na en bode xanu, amasɔtɔ xanuntenyaan kelixi Ala nan ma, anu naxan yo muxun xanu, na barixi Ala nin, na kanna mɔn Ala kolon.

⁸ Naxan mi a boden xanuma, na mi Ala kolon, amasɔtɔ Ala nan xanuntenyaan na.

⁹ Ala a xanuntenyaan yitaxi en na ikii nin: Ala bata a Dii Xɛmɛ keden peen nafa dunuƿa yi, alogo en xa nii rakisin sɔtɔ a xɔn ma.

¹⁰ Xanuntenyani ito, fa fala en bata Ala xanu, na xa mi a ra, koni a tan bata en xanu, a yi a Dii Xɛmɛn nafa en yulubi xafari saraxan na.

¹¹ N xanuntenne, xa Ala bata en xanu na kiini, a lan nɛn en fan xa en bode xanu.

¹² Muxu yo munma Ala to singen. Koni, xa en na en bode xanu, nayi Ala bata lu en yi, a xanuntenyaan fan bata kamali en yi nayi.

¹³ En na a kolonma ito nan xɔn ma fa fala en Ala yi, a fan en yi: a to bata a Nii Sariƿanxin fi en ma.

¹⁴ Nxu bata a to, nxu yi a seren ba bonne xa, nxu naxa, “Fafe Ala bata a Dii Xɛmɛn nafa, a findi dunuƿa rakisimaan na.”

¹⁵ Naxan na a tiyε a ra fa fala Yesu Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni.

¹⁶ Alaa xanuntenyana en xa, en bata na kolon, en mɔn bata denkeleya a ma.

Ala nan xanuntenyaan na. Muxu yo lu xanuntenyani, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni.

¹⁷ Xanuntenyaan kamalixi en tan yi na nan ma, alogo en xa xaxili ragidin sɔtɔ lan Kiti Sa Lɔxɔna fe ma. Amasɔtɔ en fan luxi nɛn alo a tan dunuƿani ito yi.

¹⁸ Gaxu mi xanuntenyani. Xanuntenya defexin gaxun kedima nɛn, bayo muxun gaxuma a fe ƿaxin saranna nan yεε ra. Nayi, naxan gaxuma, na mi kamalixi xanuntenyani.

¹⁹ En bata Ala xanu bayo a singe en xanuxi.

²⁰ Xa muxuna a fala, a naxa, “N bata Ala xanu,” koni a ngaxakedenna rapaxu a ma, wule falan nan na kanna ra. Amasɔtɔ a a ngaxakedenna naxan toma, xa a mi na xanu, a mi nɔε Ala xanuε nayi a mi naxan toma.

²¹ Anu, a bata yamarini ito so en yii, a naxa, “Naxan Ala xanuxi, a lan nɛn na kanna xa a ngaxakedenna fan xanu.”

5

En bata dunuƿa fe ƿaxine nɔ

¹ Naxan yo denkeleyaxi a ma, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, a Alaa Diin nan a ra, na barixi Ala nin. Naxan na Fafe Ala xanu, na bata a Diin fan xanu.

² En na a kolonma ikii nin a en bata Alaa diine xanu: en na Ala xanu, en yi a yamarine suxu.

³ Amasɔtɔ Ala xanu feen findixi a yamarine suxu feen nan na. Anu, a yamarine mi goron xan na en tan xa,

⁴ amasɔtɔ naxanye birin barixi Ala yi, ne bata dunuƿa feene nɔ, anu dunuƿa feene nɔ fɛrɛn findixi en ma denkeleyaan nan na.

⁵ Nde dunuƿa feene nɔε? Fɔ naxan na denkeleya Yesu ma fa fala a Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra.

Sereyaan naxan ba Yesu fe yi

⁶ Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan faxi igen nun wunla ra.* A mi faxi igen xan gbansan na, koni e nun a wunla. Alaa Nii Sariƿanxin nan na sereyaan bama bayo Nii Sariƿanxin nan ƿɔndin na.

⁷ Amasɔtɔ sere saxan na Yesu a fe yi:

* **5:6: 5.6** A faxi **igen** naxan na, na findixi marafuun misaala ra. Yesu fan nafu nɛn igeni. **Wunla** findixi Yesu a faxa feen nan misaala ra.

⁸ Alaa Nii Sarijanxina, igena, e nun wunla, ne birin sereya kedenna nan bama.

⁹ Xa en muxune sereyaan name, Ala sereyaan gbo na xa, amasoto Ala sereyaan bama a Dii Xemen nan ma fe yi.

¹⁰ Naxan na denkeleya Alaa Dii Xemen ma, sereyani ito nan na kanna bojeni. Koni xa naxan mi denkeleya Ala ma, na bata Ala yate wule falan na amasoto a mi denkeleyaxi Alaa sereya baxin ma a Dii Xemena fe yi.

¹¹ Awa, na sereyaan ni ito ra fa fala Ala bata habadan nii rakisin fi en ma. Habadan nii rakisini ito a Dii Xemen nin.

¹² Dii Xemeni ito nema muxu yo yi, nii rakisin fan na kanni. Alaa Dii Xemen mi muxun naxan yi, nii rakisin mi na kanna fan yi.

Habadan Niina fe

¹³ E tan naxanye bata denkeleya Alaa Dii Xemen xinla ma, n feni itoe sebei e ma nen alogo e xa a kolon fa fala habadan nii rakisina e xa.

¹⁴ Xaxili ragidini ito en yi Ala yetagi fa fala xa en na a maxodin fefe ra lan a sagoon ma, a en xuiin namema nen.

¹⁵ Xa en na a kolon a a en xuiin namema nen, nayi en mon a kolon a en na a maxodin fefe ra, en bata na soto.

¹⁶ Xa muxu yo a ngaxakedenna to yulubin lige naxan mi rapanma sayaan ma, a xa Ala maxandi a xa, a nii rakisin fima a ma nen. N naxan ma, naxan yulubin mi rapanma sayaan ma. Koni yulubina nde na naxan napanma sayaan ma, n mi a fale e xa fa fala e xa Ala maxandi na feen na.

¹⁷ Tinxintareyaan birin findixi yulubin nan na, koni yulubin birin mi rapanma sayaan ma.

¹⁸ En na a kolon fa fala naxan yo bata bari Ala yi, na mi luye yulubin nabe. Amasoto Alaa Dii Xemena a kantanma. Nana, Fe Naxin Kanna mi noe sese ra a xili ma.

¹⁹ En na a kolon fa fala en fataxi Ala nan na, en mon a kolon a dunuja birin Fe Naxin Kanna senben nan bun ma.

²⁰ En na a kolon fa fala Alaa Dii Xemen bata fa, a yi xaxinla fi en ma alogo en xa Nondin Kanna kolon. En fan luxi Nondin Kanna Ala yi a Dii Xemen Yesu Alaa Muxu

Sugandixin barakan nin. A tan nan Nondin Kanna Ala ra, e nun habadan nii rakisina.

²¹ N ma diine, e masiga suxure feene ra.

Yoni a Kεdin Firindena Yoni Alaa Falan Kεdin Firinden Naxan Σεβε

Kitabun yireni ito σεβε muxun finde Xεra Yoni nan na. A mɔn a σεβε muxun naxanye ma, a naxa, “Naxalan sugandixina Ala xɔn e nun a diine.” Ne findixi denkeleya muxuna ndee nan na. A naxanye ma fa fala “Naxalan sugandixina,” na nɔe finde wundo falan nan na naxan bunna nɛn “denkeleya yamana.” Kitabun yireni ito σεβε nɛn yanyina nde jɛε tonge suulun yate, Yesu te xanbini kore xɔnna ma. A muxune σεβε soma alogo e xa lu jɔndin nun xanuntenyani. A mɔn e rakolonma wule xεrane fe ma.

1 N tan denkeleya yamaan fonna nan kɛdini ito σεβε jaxalan sugandixin ma e nun a diine,* n xanuntenne jɔndini. Naxanye birin jɔndin kolon, ne fan e xanuxi

2 jɔndina fe ra naxan luma en yi a mɔn luma en xɔn nɛn habadan.

3 Fafe Ala e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina, Fafe Alaa Dii Xεmɛna, na xa hinan en na, a kininkinin en ma, a bɔjε xunbenla fi en ma jɔndin nun xanuntenyani.

Nɔndin nun xanuntenyana fe

4 N sɛwa nɛn kati, n to ε diina ndee to sigan tiyε jɔndin kiraan xɔn ma alo Fafe Ala a yamari en ma kii naxan yi.

5 Iki, i tan jaxalan† sɔn fajina, n naxan maxɔdinma i ma σεβε ito yi, na mi findixi yamari nɛnɛn xan na fɔ naxan yi en yi xabu a fɔlɔni fa fala en xa en bode xanu.

6 Xanuntenyaan ni ito ra fa fala en xa sigan ti a yamarine bun. A yamarin ni ito ra a en xa sigan ti xanuntenyani alo ε bata a mε kii naxan yi xabu a fɔlɔni.

7 Muxu mayenden wuyaxiye bata mini dunuɔa yi, naxanye mi e tima a ra fa fala a Yesu, Alaa Muxu Sugandixin fa nɛn fati bɛndɛn kiini. Muxu mayendenne nun Alaa

Muxu Sugandixin yaxune nan na muxu sifane ra.

8 ε a liga ε yeren ma, ε nama en ma wanla tɔnɔn kala, alogo ε xa ε kɔntɔn kamalixin sɔtɔ.

9 Naxan mi luma Alaa Muxu Sugandixina xaranni fɔ a dangu a ra, Ala mi na kanni. Naxan na lu Yesu a xaranni, Fafe Ala nun a Dii Xεmɛn fan luma nɛn na kanni.

10 Xa muxu yo fa xaranna ra ε konni naxan mi findixi xaranni ito ra, ε nama a yigiya ε konni, ε nama a xɔntɔn.

11 Amasɔtɔ naxan a xɔntɔnma, na bata kafu a ma a wali jaxine yi.

Fala dɔnxɛna

12 Fe wuyaxi n kui n naxan fale ε xa, koni n mi waxi a σεβε feni kɛdini. Koni a xɔnla n ma, n xa sa falan ti ε xa yεε nun yεε alogo en ma sɛwan xa dɛfe.

13 Ala i magilɛn naxan sugandixi, na diine i xɔntɔn.‡

* **1:1: 1.1** Naxalan **sugandixin** findixi denkeleya yamana nde nan na. Wundo falan na a ra. **A diine** findixi denkeleya muxune nan na na yamaan yε. † **1:5: 1.5** Naxanli ito findixi wundo falan nan na lan denkeleya yamana nde ma.

‡ **1:13: 1.13** **magilɛna:** Na findixi wundo falan nan na lan sorani ito falatide singen ma. Yoni yi denkeleya yamaan naxan kui, na nan yamaan boden magilɛn na. **A diine** findixi denkeleya muxun bodene nan na.

Yoni a Kedin Saxandena Yoni Alaa Falan Kedin Saxanden Naxan Sebe

Xera Yoni Kitabun yireni ito sebei muxuna nde nan ma naxan xili Gayosi. A na muxun nakolon muxu gbete a fe ma naxan xili Diyotirefi. En na a rakarɔsima Kitabun yireni ito xɔn ma, a denkeleya muxune yisuxi kii naxan yi, na findixi xanuntenyaan nun tinxinyaan nan na.

¹ N tan denkeleya yamaan fonna nan ito sebei n xanuntenna Gayi ma, naxan nafan n ma jɔndini.

² N xanuntenna, n na Ala maxandima alogo feen birin xa siga yeen na i tan xa, i fatin yi kendeleya alo i niin fan kii naxan yi.

³ N sewaxi kati, amasɔtɔ ngaxakedenna ndee bata fa, e yi sereyaan ba lan i ya jɔndi suxun ma, a i sigan tima jɔndini.

⁴ Naxan findixi n ma sewa gbeen na, n to a me fa fala a n ma diine sigan tima jɔndin nin.

Gayi tantun fena

⁵ N xanuntenna, i wanla kema en ngaxakedenne xa lannayani hali i to mi yi e kolon.

⁶ E bata i ya xanuntenyana fe fala denkeleya yamani be. Nayi, i lan i xa e mali fanda feen na e xeraya sigatini alo Ala wama a xɔn kii naxan yi.

⁷ Amasɔtɔ e sigatiin de suxuma Yesu xinla nan ma fe ra. E mi sese sɔtɔma denkeleyatarene yii.

⁸ Nayi, en lan en yi muxu sifani itoe mali alogo en xa wali en bode xɔn jɔndini.

Diyotirefi nun Demetiri

⁹ N fena nde sebei nen denkeleya yamaan ma, koni a xɔnla Diyotirefi ra a xa findi e yeeratiin na, na mi n ma falan yatexi sese ra.

¹⁰ Nanara, xa n fa, a feen naxanye birin ligama, a yi fala paxine raxuya ayi nxɔ fe yi, nxu ne birin falama nen. A mi a luxi na ma fa a tondi en ngaxakedenne yisuxe. Naxanye fan yi waxi e yisuxu feni, a yi tɔnna sa ne fan na, a yi ne kedi denkeleya yamani.

¹¹ N xanuntenna, i nama fe paxin naliga fa fe fajina. Naxan fe fajin ligama, na fataxi Ala nan na. Naxan na fe paxin liga, na mi Ala kolon.

¹² Muxun birin Demetiri xili fajin falama alo a lan jɔndin ma kii naxan yi. Nxu fan a fe fajin sereyaan bama. Anu, e a kolon a jɔndin nan nxɔ sereyaan na.

Xɔntɔn dɔnxena

¹³ Fe wuyaxi n kui, n xa a fala i xa, koni n mi waxi a sebei feni.

¹⁴ Koni a xɔnla n ma n xa i to sinma alogo en xa falan ti yee nun yee.

¹⁵ Ala xa bɔje xunbenla fi i ma. I xoyine birin i xɔntɔn. En xoyine birin xɔntɔn nxu xa menni ki faji.

Yudi a Kɛdina Yudi Alaa Falan Naxan Sɛbɛ

Yudi Kitabun yiren naxan sɛbɛxi, na kawandin masoxi Piyɛri a kɛdin firinden nan na, a gbengbenna a sora firindena. E firinna birin muxune nan matandima naxanye dina fuune ralima naxanye mi findixi xaxili faɲin na.

Xɔntɔnne

¹ N tan Yudi nan ito sɛbɛxi, Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikɛna, Yaki ngaxakedenna. N yi a rasiga Fafe Alaa muxu xilixine ma, a naxanye xanuxi, Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxanye kantanma.

² Ala xa kininkininna nun bɔɲɛ xunbenla nun xanuntenyaan sabati ɛ yi.

Wule karamɔxɔne fe

³ Ngaxakedenne, a xɔnla yi n ma nun ki faɲi n xa ito sɛbɛ ɛ ma lan en kisi feen ma, koni n na a toxi nɛn fɔ n xa a sɛbɛ nɛn lan ɛ sɛnbɛ so feen ma dɛnkɛɣyaan xun mayɛngɛdeni Ala bata naxan fi a yama sariɲanxin ma sanɲa ma keden han habadan.

⁴ Amasɔtɔ muxuna ndee bata so ɛ yɛ wundoni naxanye yalagi feen bata yi sɛbɛ nun xabu a rakuya. Ala kolontarene nan ne ra, naxanye Alaa hinanna findima haramu feene liga xunna ra, e yi e mɛ Yesu ra, Alaa Muxu Sugandixina, en kari keden peena, en Marigina.

⁵ Koni hali ɛ to feni ito kolon, n mɔn waxi a rabira feen nin ɛ ma fa fala Marigina Isirayila yamaan nakisi nɛn Misiran yamanani, koni a mɔn yi dɛnkɛɣyatarene fan halagi na xanbi ra.

⁶ Malekana ndee fan to e yɛtɛ lu binyetareyani, e e mɛ e tiden na, Ala yi ne balan dimi tilinxin xɔrɛ ra, e xidixi habadan yɔlɔnxɔnne ra han kiti sa lɔxɔ gbeena.

⁷ A mɔn na kii nin, Sodoma nun Gomora nun e rabilinna taane fan yi yalunyaan ligama e kafu e bode ma kiina nde yi naxan mi lan adamadiine yɛ. Ala ne fan findi

nɛn misaala ra, a yi e ɲaxankata habadan tɛɛni.*

⁸ Na muxun naxanye soxi ɛ tagi, ne fan xiyene sama naxanye a ligama e haramu feene raba e fatine yi, e murutɛ sariya kanne ma, e malekane rayelefu.

⁹ Bayo, hali maleka kuntigin Mikeli mi susu Yinna Manga Setana yalagi konbin tiyɛ. E yi fe matandini waxatin naxan yi lan Musa binbina fe ma, a fala nɛn gbansan, a naxa, “Marigina Ala xa falan ti i xili ma.”†

¹⁰ Koni muxuni itoe tan sɛnbɛ kanna naxanye rayelefuma, e mi ne kolon. E na ndee kolon e xaxilitareyani alo subene xaxili mi naxanye ma, anu, na nan yati e birama halagini.

¹¹ Gbalona e xa bayo e bata bira Kayini misaala fɔxɔ ra. E bata e gi tɔnɔne fɔxɔ ra tantanni alo Balami. E bata halagi amasɔtɔ e bata murutɛ alo Kora.‡

¹² Na muxune bata ɛ ngaxakedenyaan malanne raharamu, e e dɛge ɛ xɔn han! E mi yagima, e e yɛtɛ nan tun katama. E luxi nɛn alo tulɛn na te ayi, foyen yi a tuntun, a dangu. E mɔn luxi nɛn alo wudin naxanye mi bogima e waxatini, e yi tala, e raxɔri.

¹³ E luxi nɛn alo fɔxɔ igen mɔrɔn gbeene,§ e yagitareya feene raxuyama ayi alo baan xunfanna, alo sare tununxin naxanye sa sinma habadan tilin dimi gbeen xɔrɛ ra.

¹⁴ N benba Adama bɔnsɔnna yixɛtɛn solofereden Xenɔki nabiya falane ti e tan nan ma fe ra, a naxa, “Marigin fama nɛn e nun a maleka sariɲanxi wuli wuli wuyaxi,

¹⁵ alogo a xa fa birin makiti, a yi Ala kolontarene birin sɔnna yita e ra e Ala kolontare wanle fe ra, e nun Ala kolontare yulubi kanne fala xɔdɛxɛn naxanye birin tixi Ala ma.”

¹⁶ Na muxune luma e mawugɛ, e mi wasama. E biraxi e kunfa feene nan tun fɔxɔ ra, e lu waso falane tiyɛ, e muxune matɔxɔ se feen na.

Kawandina

¹⁷ Koni ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xɛrane fe

* **1:7: 1.7** A mato Dunuja Fɔlɔn 19.1-29 kui. † **1:9: 1.9** Taruxun naxan ma fe falaxi be, na mi toma Kitabun kui yire gbɛtɛ. ‡ **1:11: 1.11** *Kayini* a fe mato Dunuja Fɔlɔn 4.3-8 kui. **Balami** a fe mato Yatɛne 31.16 kui. **Kora** a fe mato Yatɛne 16.1-35 kui. § **1:13: 1.13** *Igen mɔrɔnne*: alo foyen na so igeni.

famatəon naxanye fe falaxi, na xa rabira
ε ma.

¹⁸ E a fala nən ε xa, e naxa, “Muxu magelene fama nən waxati rananne yi, naxanye biraxi e kunfa feene fəxə ra Ala kolontareyani.”

¹⁹ Na fe ɲaxi rabane nan ε yitax-unma, naxanye luxi alo subene, Alaa Nii Sariɲanxin mi naxanye yi.

²⁰ Koni ε tan, n xanuntenne, ε lu sabatε ε denkeleya sariɲanxini. E Ala maxandi a Nii Sariɲanxini.

²¹ E lu Alaa xanuntenyani, ε nɛma Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna mamε waxatin naxan yi, a xa ε xali habadan nii rakisini.

²² Sikən naxanye yi, ε kininkinin ne ma.

²³ E e xasun tɛɛni, ε yi e rakisi. E kininkinin bonne fan ma Alaa yεεragaxuni, hali e dugin naxanye xəsixi e fati bɛndən nafan feene xən, ε yi ε masiga ne ra.

Ala maxandin nun Ala tantunna

²⁴ Naxan nəε ε ratangε tantan feene birin ma, a yi ε ti fɛtareyani a binyeni a yɛtagi sɛwani,

²⁵ binyen nun mangayaan nun sɛnbən nun nəon xa fi na Ala keden peen ma, en nakisimana, Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani en Marigina, xabu a fəlɔni han to han habadan. Amina.

Lankɛnɛmayana Fe Toon Naxan Makɛnɛn Yoni Xa

Yoni naxan Ningila Yesu a fe yirena nde seɓe, na taxamasenne nun misaale nan yɛbama en xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu naxanye yita a ra. A itoe seɓexi nɛn al-ogo dɛnkɛɛya yamaan xa e tunnafan e nɛma bɛsɛnɔnyani waxatin naxan yi. A yi Kitabun yireni ito seɓema waxatin naxan yi, a yi kedixi Patimɔsi bɔxɔdin nin fɔxɔ igen tagi, a lu ramaraxi mɛnni alo a kason nan na. Yamana kanna yi dɛnkɛɛya muxune ɲaxankatama na waxatini. Kitabun yireni ito yi seɓexi Asi bɔxɔn dɛnkɛɛya yama soloferen nan ma.

Fe toone nun misaala naxanye seɓexi be, ne yɛbaxi sanda daxin nin alo xiyena, koni e birin fe kedenna nan falama: a Yesu fe ɲaxin nun Setana sɛnbene nɔma nɛn. A nabiya falane tima be naxanye bata kamali Romi bɔxɔn mangaya waxatini. A nabiya falana ndee fan ti naxanye sa kamalima dunuɲa ɲaɲanna waxatini. Yesu to sɛnbɛ ɲaxine birin kalama dunuɲa ɲaɲanni, en na en tunnafan en ma dɛnkɛɛyani.

Yesu feen naxanye yita Yoni ra

¹ Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan fe famatɔni itoe makɛnɛnxi a walikɛne xa fata Ala ra. A a malekan nan xɛ a walikɛn Yoni ma a rakolondeni.

² Na Yoni nan na feene seren bama fa fala a a feen naxanye birin toxi, Alaa falan nan ne ra e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin sereyana.

³ Sɛwan na kanna xa naxan na nabiya falani itoe xaran e nun naxanye na e tuli mati e ra, e yi a falane suxu naxanye seɓexi a kui, amasotɔ waxatin bata maso.

Xɔntɔn xuiin nun Ala tantunna

⁴ N tan Yoni nan bata ito seɓe dɛnkɛɛya yama soloferene ma Asi yamanani.

Ala naxan na, naxan yi na, naxan fama, na Ala xa hinanna nun bɔɲe xunbenla fi

ɛ ma, fata nii soloferene ra* naxanye a manga gbɛɛn yɛtagi,

⁵ e nun fata Yesu Alaa Muxu Sugandixin na, sere tinxinxin nun habadan muxu singe kelixin sayani e nun dunuɲa mangane mangana.

Naxan bata en xanu, a yi en xɔrɔya en yulubine ma a wunla xɔn,[†]

⁶ a mɔn yi en findi a mangayaan muxune nun saraxaraline ra a Fafe Ala xa, binyen nun sɛnbɛn xa lu na nan xa habadan han habadan. Amina.

⁷ Ɛ a mato, a fama kundani!

Muxune birin a toma nɛn

hali naxanye a sɔxɔnxi.[‡]

Bɔxɔn bɔnsɔnne birin wugama nɛn a fe ra.

A xa liga na kiini yati! Amina.

⁸ Marigina Ala naxa, “N tan nan a fɔlɔn na e nun a ɲaɲanna, naxan na, naxan yi na e nun naxan fama, Sɛnbɛn Birin Kanna.”

Yoni a fe toona alo xiyena

⁹ N tan Yoni, ɛ ngaxakedenna, naxan findixi ɛ boden na en ma tɔrɔyaan nun mangayaan nun tunnafanni Yesu yi, e bata yi n nasiga Patimɔsi bɔxɔn ma fɔxɔ igen tagi Alaa falana fe ra, n to yi Yesu seren bama.

¹⁰ Marigin batu lɔxɔna nde yi, n yi Alaa Nii Sariɲanxini, n fala xui gbeen na nde mɛ n xanbi ra, a gbo alo xɔta xuina.

¹¹ A naxa, “I feen naxanye toma, e seɓe, i yi e rasiga dɛnkɛɛya yama soloferene ma Efesi taan nun Simirini taan nun Pɛragama taan nun Tiyaɲire taan nun Saridesi taan nun Filadɛlifi taan nun Layodise taani.”

¹² N yi n yɛɛ raxɛɛ na kanni gbɛɛni. N to n yɛɛ raxɛɛ, n yi xɛma lɛnpun dɔxɔ se solofere to na.

¹³ Na lɛnpu dɔxɔ seene tagi, n yi adamadi maligana nde to. Doma gbeen nagodoxi a ma, xɛma tagi xidin yi xidixi a kanken ma.

¹⁴ A xunna nun a xun sɛxɛne yi fixa alo yɛxɛɛ xabe dugi fixɛna hanma balabalan kɛsɛna, a yɛɛne luxi alo tɛɛ dɛɛna,

¹⁵ a sanne mayilenma alo sulan tɛɛn na, a xuiin yi gbo alo walan gbeen xuina.

* **1:4: 1.4** Solofere bunna nɛɛn fa fala “Se defexina.” Yanyina nde **nii soloferene** bunna nɛɛn fa fala, “Alaa Nii Sariɲanxin defexin birin.” † **1:5: 1.5** Na bunna nɛɛn fa fala a **wunla** minixi, na yi findi saraxan na en xa a en xɔrɔya. ‡ **1:7: 1.7** A mato Sakari 12.10 nun Yoni 19.37 kui.

¹⁶ Sare solofere yi a yiifanni, silanfan xēnxēn dē firin kanna yi minima a dē, § a yētagin yi mayilenma alo soge xōlēna yanyi tagini.

¹⁷ N to a to, n yi bira a san bun ma alo faxa muxuna. A yi a yiifanna sa n fari, a naxa, “I nama gaxu. N tan nan a fōlōn nun a rañanna ra.

¹⁸ Nii rakisina n tan nan yii. N bata yi faxa nun, koni iki n na n niini han habadan. Sayaan nun laxira dējinna n tan nan yii.

¹⁹ Awa, i naxan toxi, na sēbē, naxan ligama iki e nun naxan fama ligadeni.

²⁰ I sare soloferen naxanye toxi n yiifanni, e nun xēma lēnpu dōxō se soloferene, ne bunna ni ito ra: Sare soloferene findixi dēnkēleya yama soloferene malekane nan na, xēma lēnpu dōxō se soloferene, dēnkēleya yama soloferene nan yi ne ra.”

2

Falan naxan ti Efesi dēnkēleya yamaan xa

¹ “A sēbē Efesi dēnkēleya yamaan malekan ma, i naxa: Sare soloferene suxi naxan yiifanni, naxan sigan tima xēma lēnpu dōxō se soloferene tagi, na ito nan falaxi.

² N na i kēwanle kolon, i ya wanla nun i ya tunnafanna. N na a kolon yati, a muxu jaxine mi rafan i ma. I bata muxune kējaan fēsefēse naxanye a falaxi a xēraan nan e tan na, koni jōndi mi a ra, i yi e kolon wule falane ra.

³ I tunnafanxi, i bata tōrō n ma fe ra, koni i mi tunnaxōlōxi i ma.

⁴ Koni mawugana nde n yii ε xili ma, i bata i mē i ya xanuntenya singen na.

⁵ Nayi, i biraxi sa keli yire matexin naxan yi, na yirena fe xa rabira i ma, i yi i kējaan maxētē, i mōn yi i ya wali singene dē suxu. Xa i mi tin xētē, n fama nēn i ma, n yi i ya lēnpu xēma dōxō seen ba na.

⁶ Koni i fe fajini ito ligama: na Nikolayiti muxune* kēwanle rapaxu i ma, naxanye rapaxu n fan ma.”

⁷ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama dēnkēleya yamane xa, a xa na mē. Naxan na nōōn sōtō, n tinma nēn a yi siimaya wudi bogin don naxan tixi Alaa nakōni ariyanna yi.”†

Falan naxan sēbē Simirini dēnkēleya yamaan ma

⁸ “A sēbē Simirini dēnkēleya yamaan malekan ma, i naxa: Naxan a fōlōn nun a rañanna ra, naxan faxa, a mōn yi keli sayani, na ito nan falaxi.

⁹ N na i ya tōrōn nun i ya yiigelitōyaan kolon, anu nafulu kanna nan yati ε ra. Naxanye a falama a Yahudiyan nan e ra, koni a tan mi e ra, n na a kolon ne ε rayelefuma kii naxan yi. E findixi Setana salide banxin yamaan nan na.

¹⁰ I nama gaxu i tōrō fe famatōne ra sese ma. Yinna Manga Setana ε tan nde sē nēn kasoon na, alogo a xa ε mato, ε yi xi fu tōrōn sōtō. E tōgōndiya han ε sayana, n yi nii rakisin mangaya taxamaseri kōmōtin so ε xun na.”

¹¹ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama dēnkēleya yamane xa, a xa na mē. Naxan na nōōn sōtō, sayaan firinden mi na kanna liyē mumē.”

Falan naxan sēbē Peragama dēnkēleya yamaan ma

¹² “A sēbē Peragama dēnkēleya yamaan malekan ma, i naxa: Silanfan xēnxēn dē firin kanna naxan yii, na naxa iki:

¹³ N na i dōxōden kolon, Setanaa manga gbēden dēnaxan yi. I kankanxi n xinla ma, i mi i mēxi n ma dēnkēleyaan na, hali e n ma sere tōgōndiyaxi Antipasi faxa lōxōn naxan yi ε konni Setana dōxōdeni.

¹⁴ Koni mawugana ndee n yii ε xili ma, muxuna ndee i konni naxanye Balami a xaranna suxi, naxan Balaki xaranxi Isirayila kaane rabira kiin ma yulubini sube donna xōn naxan bata ba saraxan na suxurene xa e nun yalunyaan xōn.‡

§ 1:16: 1.16 Silanfan xēnxēn dē firin kanna a fe mato Heburune 4.12 kui. Alaa falan sama silanfanna ma bayo a senben gbo a sōndōmen nun niin yētēen fatama e bode ra, a e kējaan fēsefēse. Efesi 6.17 fan mato. Alaa falan findixi silanfanna ra a Nii Sarijanxin xa. Silanfanna, sofane yēngē so dēgēmaan na a ra. * 2:6: 2.6 Nikolayiti muxune yi xaranna nde tima na waxatini naxan findixi wulen na, koni e fe mi fa kolonxi iki. † 2:7: 2.7 A mato Dunupa Fōlōn 2.8-9 kui. ‡ 2:14: 2.14 A mato Yatene 31.16 kui.

15 Na kiini, muxuna ndee i konna fan yi naxanye fan Nikolayiti muxune xaranna suxi.

16 Nayi, i xun xanbi so i hakeni, xanamu, n fama nen i ma sasa, n yi na muxune yenge n de silanfanna§ ra.”

17 “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me. Naxan na noon soto, n Manna donse* luxunxina nde soma nen a yii e nun geme fixena xili nen nen sebexi naxan ma, muxu yo mi naxan kolon, fo naxan a soto ma.”

Falan naxan sebe Tiya-tire denkeleya yamaan ma

18 “A sebe Tiya-tire denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Dii Xemen naxan yeen luxi alo tee degena, a sanne mayilenma alo sula xuruxina, a tan naxa:

19 N na i kewanle nun i ya xanuntenyaan nun i ya denkeleyaan kolon i walima muxune xa kii naxan yi e nun i ya tunnafanna. N na a kolon i ya wali donxene wuya dangu a singene ra.

20 Koni mawugani ito n yii i xili ma, Yesabele,† jaxanla naxan a falama a nabiin nan a tan na, i bata tin na xa n ma walikene mayenden, a yi e xaran yalunyaan nun suben donna ma naxan baxi saraxan na suxurene xa.

21 N bata waxatin fi a ma alogo a xa a xun xanbi so a hakeni, koni a mi tin xete a yalunyaan foxo ra.

22 Nanara, n na a rasama nen jaxankatani. E nun naxanye yalunyaan ligama e bode xon, e toro kati, xa e mi xete e wali jaxine foxo ra.

23 N na a diine faxama nen. Denkeleya yamaan birin yi a kolon a n tan nan muxune miriyane nun boje yi feene fesefesema. N na e tan birin saranma nen e kewanle ra.”

24 “Koni e tan muxu donxen naxanye birin Tiya-tire taani, e tan naxanye mi biraxi xaran jaxini ito foxo ra, naxanye mi Setana ‘wundo fe tilinxine’ kolonxi, e naxan ma fe falama, n mi goron gbete dodoxa e xun ma.

25 Naxan e yii, e na suxu tun, han n yi fa.

26 Naxan na noon soto, a n sagoon liga han a rajanna, n senben fima nen na ma siyane xun na. Kitabun naxa,

27 a mangaya xodexen ligama nen e xun na a mangaya wure dunganna ra, a yi e rayensenje ayi alo fejena.‡

28 N senben fima a ma nen alo n na a sotoxi n Fafe ra kii naxan yi, n yi tagalan saren fan so a yii.”

29 “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me.”

3

Falan naxan sebe Saridesi denkeleya yamaan ma

1 “A sebe Saridesi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Nii soloferene nun a sare soloferene naxan yii, na ito nan falaxi: N na i kewanle kolon, yamaan laxi a ra a i bata nii rakisin soto, koni faxe muxun nan i ra.

2 Xulun! Senbe donxen naxan luxi i yi, i na masuxu benun a xa jan, amasoto n mi i kewali defexin toxi n ma Ala yetagi.

3 Nba, i xaranna naxan mexi, i yi a soto, na feen xa rabira i ma, i yi a suxu, i yi i xun xanbi so i hakeni. Xa i mi lu i yee ra yi, n na i ratenama nen alo mupadena, i mi n fa waxatin kolonje.

4 Anu, muxuna ndee i konni Saridesi taani naxanye mi e dugin raxosixi. Ne sigan tima nen n xon dugi fixene yi, amasoto e saripan.

5 Naxan na noon soto, na dugi fixen soma nen, n mi a xinla be Nii Rakisin Kitabun kui mum. N na n tima a xinla ra nen n Fafe Ala nun a malekane yetagi.”

6 “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me.”

Falan naxan sebe Filadelifi taan denkeleya yamaan ma

7 “A sebe Filadelifi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Sarijananna nun Nondin Kanna nan ito falaxi, Dawudaa

§ 2:16: 2.16 A de silanfanna findixi Alaa falan nan na.

† 2:20: 2.20 Yesabele findixi jaxanla nde ra naxan yi Alaa muxune yengema. A fe mato Mangane Singen 16.31 nun

19.1-2 nun Mangane Firinden 9.22 nun 9.30 kui. ‡ 2:27: 2.27 Yaburin 2.9

* 2:17: 2.17 Manna donseen findixi donseen nan na Ala

dɛɲinna naxan yii, naxan dɛɛn nabima, muxu yo mi nɔɛ a ragalɛ, naxan dɛɛn nagalima, muxu yo mi nɔɛ a rabiye, na naxa:

⁸ N na i kɛwanle kolon. A mato, n bata dɛɛn nabi i yɛɛ ra, muxu yo mi nɔɛ a ragalɛ, bayo n na a kolon a i sɛnbɛn mi gbo, anu i n ma falan suxu nɛn, i mi i mɛ n xinla ra.

⁹ Nba, a mato n naxan ligama Setana salide yamaan muxune ra, na wule falan naxanye e yɛtɛ yatɛxi Yahudiyane ra, koni a tan mi e ra. N ne rafama nɛn e yi e xinbi sin i bun ma, e yi a kolon a n bata i xanu.

¹⁰ Amasɔtɔ i to bata n ma yamari falan suxu i yi i tunnafan, n fan yetena i kantanma nɛn maratantan waxatini, naxan fama dunɔɲa muxune birin kɛɲaan fɛsɛfɛsɛdeni bɔxɔn yiren birin yi.

¹¹ N famatɔɔn ni i ra! Naxan i yii, na suxu ken alogo muxu yo nama i ya nɔ sɔtɔn taxamaseri kɔmɔtin ba i xunna ma.

¹² Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n na kanna findima nɛn sɛnbɛtɛnna ra Ala Batu Banxini. A mi fa mine na mumɛ! N yi n ma Ala nun a taan xinla sɛbɛ a ma, Yerusalɛn nɛnɛn naxan godoma keli ariyanna yi n ma Ala fɛma. N na n xili nɛnɛn fan sɛbɛma nɛn a ma.”

¹³ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sariɲanxin naxan falama dɛnkeleya yamane xa, a xa na mɛ.”

Falan naxan sɛbɛ Layodise taan dɛnkeleya yamaan ma

¹⁴ “A sɛbɛ Layodise dɛnkeleya yamaan malekan ma, i naxa: N tan nan xili ‘Am-ina,* sere tinxinxin nun ɲɔndina, Alaa daala birin xun na, n naxa:

¹⁵ N na i kɛwanle kolon. I mi xunbeli, i mi wolon. A yi lan nun, i wolon hanma i xunbeli.

¹⁶ Koni bayo i tɔxɔfilɔxin nan a ra, i mi wolonxi, i mi xunbelixi, n na i ya fe baxunma nɛn!

¹⁷ Bayo i a falama, i naxa, ‘Nafulu kanna nan n na, n ma nafunla bata gbo ayi, n mako mi fa sese ma.’ Koni i mi a kolon a i tɔrɔxi, a i makininkinin, se mi i yii, danxutɔɔn nan i ra, marabɛnna i ma.

¹⁸ Nba, n na i kawandima, i xa xɛma faɲin sara n ma naxan nasɛnsɛnxi tɛɛn na, alogo i xa findi nafulu kanna ra ɲɔndini. E nun

dugi fixɛne alogo i ragenla nama lu, i yagi. E nun i yɛɛn dandan senna alogo i xa seen to.

¹⁹ N na n xanuntenne sɔnna yitama e ra, n yi e xuru. Nayi, i sɔbɛ so, i yi i xun xanbi so i hakene yi.

²⁰ I tuli mati, n tixi dɛɛn na, n na a makɔnkɔnma, naxan na n xuiin mɛ, a yi na rabi, n soma nɛn na kanna konni, nxu yi nxu dɛge nxu bode xɔn.

²¹ Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n tinma nɛn na yi dɔxɔ n fɛma n ma mangaya gbɛdeni alo n tan fan nɔɔn tixi kii naxan yi, n dɔxɔ n Fafe Ala fɛma a mangaya gbɛdeni.”

²² “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sariɲanxin naxan falama dɛnkeleya yamane xa, a xa na mɛ.”

4

Alaa manga gbɛdena ariyanna yi

¹ Na xanbi ra, n yi fe gbɛtɛ to, n yi dɛna nde to rabixi ariyanna yi. N fala xui singen naxan mɛ, naxan yi gbo alo xɔta xuina, na yi a fala, a naxa, “Te be, feen naxanye fama ligadeni to xanbi ra, n xa ne yita i ra.”

² Alaa Nii Sariɲanxin yi so n yi mafuren! N yi muxuna nde to dɔxi manga gbɛdeni ariyanna yi.

³ A yetagin yi mayilenma alo yasipi gɛmɛn nun karinɛliya gɛmɛna. Manga gbɛden yi rabilinxi sengunna ra naxan yi mayilenma alo emerodi gɛmɛna.

⁴ Manga gbɛdɛ mɔxɔɲɛn nun naanin gbɛtɛye yi manga gbɛden nabilinni, fori muxu mɔxɔɲɛn nun naanin yi dɔxi naxanye ma e maxidixi dugi fixɛne yi, xɛma mangaya kɔmɔti taxamasenne soxi e xun na.

⁵ Kuyen ɲin masɔxɔnna nun xuine nun galan xuiin yi minima manga gbɛdeni. Lɛnpu dɛgɛ gbeen solofere yi dɛgɛma mangaya gbɛden yetagi. Alaa Nii soloferene nan yi ne ra.

⁶ Lonna nde yi mangaya gbɛden yetagi naxan gbo alo fɔxɔ igena, a fixa alo mato kiken a kilasina.

Dalise naanin yi mangaya gbɛden yireni, e nun a rabilinni, naxanye yɛɛye yi e yetagi nun e xun xanbin ma.

* **3:14: 3.14** Na bunna nɛɛn Yesu nan Alaa falane birin nakamalima.

⁷ Dalise singen yi maliga yatan nan na. A firinden tan yi luxi alo turana. Muxun yetagin yi a saxanden ma. A naaninden yi luxi alo singbinna tunganmatona.

⁸ Gubugubu sennin nan yi na daliseene keden kedenna birin ma, e yeene yi e fatin yiren birin ma, e yi betin bama koeen nun yanyin birin na, e naxa,

“Marigina Ala Senben Birin Kanna sarijan, a sarijan, a sarijan, naxan yi na, naxan na, e nun naxan fama.”

⁹ Naxan dɔxi mangaya gbɛdeni naxan luma habadan, dalise naaninne nɛma yi binyen nun xunna kenla nun barikan bire na xa waxatin naxan yi,

¹⁰ na fori muxu mɔxɔɛn nun naaninne yi e xinbi sinma nen a yetagi, e yi a batu, e yi e manga kɔmtine woli mangaya gbɛden yetagi, e yi a fala na kanna xa naxan dɔxi manga gbɛden ma naxan luma habadan, e naxa,

¹¹ “Nxu Marigina, nxɔ Ala, binyen nun xunna kenla nun senben daxa a fi i ma, amasɔtɔ i tan nan seen birin daxi, e taranxi na i sagoon nin, e daxi i sagoon nin.”

5

Kedin nun Yexee Diina fe

¹ Naxan yi dɔxi mangaya gbɛdeni, n yi kedi mafilinxina nde to suxi na yiifanni sebenla yi tixi naxan fɔxɔ firinna birin ma. A yi balanxi taxamaseri soloferene nan na.

² N yi maleka senbɛmana nde to naxan yi falan tima a xuini texin na, a naxa, “Nde daxa a kedini ito taxamasenne kala alogo a xa kedi mafilinxin nabi?”

³ Koni muxu yo mi sɔtɔ ariyanna nun bɔxɔ xɔnna ma, hanma bɔxɔn bun ma naxan yi nɔɛ a kedin nabiye, hanma a yi a mato.

⁴ N yi wuga kati, amasɔtɔ muxu yo mi sɔtɔ naxan yi daxa a na kedin nabi, hanma a yi a mato.

⁵ Nayi, na fonna nde yi a fala n xa, a naxa, “I nama wuga. A mato! Yuda bɔnsɔnna yatan naxan luxi alo salenna naxan mɔɔngi kelixi Dawuda xabilani, na bata senben sɔtɔ a xa kedin nabi e nun a taxamaseri soloferene.”

⁶ Nba, n yi yexee diina nde to tixi manga gbɛden nun dalise naaninne nun fonne tagi. Na Yexee Diin yi luxi alo a kɔɛ rax-abaxin nan yi a ra nun. Feri soloferene, yee soloferene nan yi a ma, naxanye yi findixi Alaa Nii soloferene ra a naxanye rafa dununa yiren birin yi.

⁷ Naxan yi dɔxi manga gbɛdeni, Yexee Diin yi sa kedi mafilinxin nasuxu na yi-ifanni.

⁸ A to na rasuxu, dalise naaninne nun fori mɔxɔɛn nun naaninne yi e xinbi sin Yexee Diin bun, kondenna yi e keden kedenna birin yii e nun xema wuren naxanye yi rafexi wusulanna ra naxan yi findixi yama sarijanxina Ala maxandi xuine ra.

⁹ E yi beti nenɛn ba, e naxa, “I daxa i yi kedi mafilinxin tongo, i yi a taxamasenne ba a ma, alogo a xa rabi.

Amasɔtɔ i bata yi faxa nun, i yi muxune xunba Ala xa i wunla xɔn ma, keli bɔnsɔnne birin nun xuine birin nun yamane birin nun siyane birin yi.

¹⁰ I yi e findi en ma Alaa mangayaan muxune nun a saraxaraline ra, e mangayaan ligama nen bɔxɔn xun na.”

¹¹ N yi a matoma waxatin naxan yi, n maleka wuyaxi xuiin me daliseene nun fonne nun manga gbɛden nabilinni, e xasabin yi sigɛ han wuli wuyaxi naxan mi yi yate.

¹² E yi betin bama, e yi e xuini te, e naxa, “Yexee Diin naxan bata yi faxa nun, na daxa a xa senben nun nafunla nun xaxinla nun fangan nun xunna kenla nun binyen nun tantunna sɔtɔ!”

¹³ Daliseene birin kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna ma e nun bɔxɔn bunni, e nun naxanye birin fɔxɔ igeni, n yi daala birin xuiin mɛma, e betin bama, e naxa, “Naxan dɔxi manga gbɛdeni e nun Yexee Diina, tantunna nun xunna kenla nun binyen nun senben xa fi ne nan ma habadan!”

¹⁴ Dalise naaninne yi a fala, e naxa, “Amina.” Fonne yi e xinbi sin, e yi Ala batu.

6

Taxamasenne fe

¹ Na xanbi ra, n yi Yexee Diin to na taxamaseri soloferena nde keden nabiye, n yi dalise naaninna nde keden xuiin me, a xuiin luxi alo kuye sarinna, a naxa, “Fa be!”

² N yi soo fixen to. Naxan yii dōxi a fari, xanla yi suxi na yii. E yi mangaya kōmōti taxamasenna so a xun na. A siga nō sōtōn xunna kenli, alogo a xa sa nōn ti.

³ A to taxamasenna firinden nabi, n yi daliseen firinden xuiin me, a naxa, “Fa be!”

⁴ Soo gbete yi mini naxan yi gbeeli alo tēna. Naxan yi dōxi a fari, dunuṗa muxune bōṗe xunbenla kala senben yi so na yii alogo muxune xa e bode faxa, silanfan kuye gbeen yi so a yii.

⁵ A to taxamaseri saxanden nabi, n yi daliseen saxanden xuiin me a fale, a naxa, “Fa be!” N yi soo fōren to. Naxan yi dōxi a fari, sikeela yi suxi na yii.

⁶ N yi xuina nde me dalise naaninne tagi alo fala xuina, a naxa, “Ligaseen ye keden maala ra soḡe keden saranna ra. Ligaseen ye saxan fundenna ra soḡe keden saranna ra. Koni i nama turen nun manpaan tan kala.”

⁷ A to a taxamaseri naaninden nabi, n yi dalise naaninden xuiin me a fale, a naxa, “Fa be!”

⁸ N yi soo fati ṗōxōndede ramaan to. Naxan yi dōxi a fari, na yi xili nen sayana. Laxira yi biraxi a fōxō ra. Bōxōni taxunxin dōxōde naaninna ra, na kedenna halagi senben yi so e yii silanfanna nun fitina kamēn nun fitina furen nun burunna sube xāḡene xōn.

⁹ A to taxamasenna suulunden nabi, muxun naxanye bata yi faxa Alaa falan nun a sereyana fe ra, n yi ne niine yēenne to saraxa ganden bun ma.

¹⁰ E yi gbelegbele, e naxa, “Marigi sariṗanxina, ṗōndin kanna, i mōn buma han waxatin mundun yi benun i xa kitin sa, i yi nxu faxa feen saran dunuṗa muxune ra?”

¹¹ Doma fixen yi so e keden kedenna birin yii. A yi fala e xa, a e xa e matabu waxatidi singen han e walike bodene nun e ngaxakedenne birin xasabin yi dēfe naxanye faxama alo e tan.

¹² A to taxamasenna senninden nabi, n ni ito nan to: Bōxōn yi xuruxurun kati!

Sogen yi fōrō alo kasa dugina. Kiken fan yi gbeeli alo wunla,

¹³ kore xōnna sarene yi yolon bōxōni, alo foye gbeen na xōden binla yigisan a bogine yi yolon.

¹⁴ Kore xōnna yi tunun alo kedin na mafilin, geyane nun fōxō ige tagi bōxōne birin yi ba e funfuni.

¹⁵ Na xanbi ra, dunuṗa mangane nun a kuntigine nun sofa kuntigine nun nafulu kanne nun senbe kanne nun muxun birin, konyine nun xōrōne birin, ne yi sa e luxun faranne nun geya yinle ra.

¹⁶ E lu a fale geyane nun ḡemene xa, e naxa, “E bira nxu fari! Naxan manga gbēdeni, e nxu luxun na nun Yexee Diina xōlōn bun.

¹⁷ Amasōtō e xōlō lōxō gbeen bata a li, nde nōe tiye a yetagi?”

7

Taxamasenna yi sa denkeleya yamaan ma

¹ Na xanbi ra, n yi maleka naanin to tixi dunuṗa tongon naaninne ma. Bōxō xōnna foye naaninne yi suxi e yii, alogo foye yo nama mini bōxō xōnna xun ma, hanma fōxō igena hanma wudine xun ma.

² N yi maleka gbete to fe, keli sogeteden binni, habadan Alaa taxamasenna yi suxi naxan yii. Bōxō xōnna nun fōxō igen tōrō senben so maleka naaninna naxanye yii, a yi sōnxō ne ma, a naxa,

³ “E nama fe ṗaxin liga bōxō xōnna ra singen hanma fōxō igena hanma wudine han en yi taxamasenna sa en ma Alaa walikene tigi ra.”

⁴ Nba, Alaa taxamasenna sa naxanye tigi ra, n yi na xasabin me, muxu wuli kemē muxu wuli tonge naanin e nun naanin keli Isirayila bōnsōnne birin yi:

⁵ Taxamasenna yi sa muxu wuli fu nun firin ma Yuda bōnsōnni,

Ruben bōnsōnna,
muxu wuli fu nun firin,
Gadi bōnsōnna,
muxu wuli fu nun firin,

⁶ Aseri bōnsōnna,
muxu wuli fu nun firin,
Nafatali bōnsōnna,
muxu wuli fu nun firin,

Manase bənsənnə,
 muxu wuli fu nun firin,
⁷ Simeyən bənsənnə,
 muxu wuli fu nun firin,
 Lewi bənsənnə,
 muxu wuli fu nun firin,
 Isakari bənsənnə,
 muxu wuli fu nun firin,
⁸ Sabulon bənsənnə,
 muxu wuli fu nun firin,
 Yusufu bənsənnə,
 muxu wuli fu nun firin,
 Bunyamin bənsənnə,
 muxu wuli fu nun firin taxamasenna yi
 naxanye ma.

Yama gbeena Ala yetagi

⁹ Na xanbi ra, n yi yama gbeen to naxan xasabin mi yi yate, sa keli siyane birin nun bənsənnə birin nun yamane birin nun xuine birin yi. E yi tixi manga gbədən nun Yexēē Diin yetagi, doma fixen nagodoxi e ma, tugu dēne suxi e yii.

¹⁰ E yi e xuini te, e naxa, “Kisina en ma Ala nan yii naxan dōxi manga gbədən e nun Yexēē Diina.”

¹¹ Malekane birin yi tixi manga gbədən nun fonne nun dalise naaninne rabilinni, ne yi bira manga gbədən yetagi, e yetagine yi lan bəxən ma, e yi Ala batu,

¹² e naxa, “Amina! Tantunna nun binyen nun fe kolonna nun barika biran nun xunna kenla nun sənben nun fangan xa lu en ma Ala xa habadan han habadan! Amina.”

¹³ Na fonna nde yi n maxədin, a naxa, “Doma fixen nagodoxi ndee ma itoe ra? E kelixi minen yi?”

¹⁴ N yi a yabi, n naxa, “N fafe, i tan nan na kolon.” A yi a fala n xa, a naxa, “Muxune nan e ra naxanye bata dangu naxankata waxati gbeeni. E bata e domane xa, e yi e rafixa Yexēē Diin wunli.”

¹⁵ Nanara, e tixi Alaa manga gbədən yetagi, e a batu yanyin nun kəēn na a Batu Banxini.

Naxan dōxi manga gbədən, na e yigiyama nən a konni.

¹⁶ Kamən mi fa e suxə sənən, min xənla mi fa e suxə sənən, sogen mi fa e ganjə sənən,

kuye wolon yo mi minə e ma,
¹⁷ amasəto Yexēē Diin naxan manga gbədən, na e masuxuma nən alo xuruse rabana, a yi ti e yēē ra, siga siimaya tigi igene yi, Ala yi e yēēgene birin fitan e yēē ra yi.

8

Taxamasenna soloferedena fe

¹ Yexēē Diin to taxamasenna solofereden nabi, kore xənna yi madundu han waxa-tidi.

² N yi maleka soloferə to tixi Ala yetagi, xəta soloferə yi so ne yii.

³ Maleka gbətə yi fa saraxa garden yetagi, wusulan gan se xəma daxin suxi a yii. E wusulan gbegbe so a yii a gan daxin na, sa yama sarijanxine birin ma maxandi xuine fari, a yi ne gan saraxa garden xəma daxin fari manga gbədən yetagi.

⁴ Wusulanna tutin nun yama sarijanxina Ala maxandi xuine yi te, keli malekan yii siga Ala yetagi.

⁵ Na xanbi ra, malekan yi wusulan gan seen tongo, a yi a rafe saraxa garden tēn na, a yi a woli bəxəni. Galan xuiin nun xuine nun kuyen jin masəxənna yi mini, bəxən yi xuruxurun.

Xəta naanin singene yi fe

⁶ Nayi, xəta soloferene yi maleka soloferen naxanye yii, ne yi keli xətane fedeni.

⁷ Maleka singen yi a gbee xətaan fe. Bala-balan kəsən nun tēn nun wunla basanxin yi fa bəxə xənna fari. Bəxəni taxunxin dəxəde saxanna ra, na kedenna yi gan, e nun a wudine nun a sēxə xindene birin.

⁸ Malekan firinden yi a xətaan fe. Gēmē gbeena nde yi sin fəxə igeni naxan yi gbo alo geyaan ganmatəna. Fəxə igene yitax-unxin dəxəde saxanna ra, na kedenna yi findi wunla ra,

⁹ daliseen naxanye birin yi jējē na fəxə igeni, ne yi faxa, mēnna kunkine fan yi kala.

¹⁰ Malekan saxanden yi a gbee xətaan fe. Sare gbeen ganmatəon yi keli kore, a ganma alo xaye raxidi dēgena. Baane nun

tigine birin yitaxunxin dɔxɔde saxanna ra, saren yi bira na keden yi.

¹¹ Na saren yi xili nɛn, “Se Xɔlɛna.” Na igene yi xɔlɔ ayi, muxu wuyaxi yi faxa na ige xɔlɛn mindeni.

¹² Malekan naaninden yi a gbee xɔtaan fe. Sogen nun kiken nun sarene yitaxunxin dɔxɔde saxanna ra, na kedenna yi yidimi, alogo na yaten jɔxɔn xa ba e dɛgen na. Na kɛnɛnna jɔxɔn yi ba yanyin nun kɔɛɛn kɛnɛnna ra.

¹³ Nba, n yi fe gbɛtɛ to, n singbinna nde fala ti xuiin mɛ, a yi foyeni kore, a naxa, “Gbalona, gbalona, gbalon bɔxɔ xɔnna muxune xa, maleka saxanna bonne na e xɔtane fe waxatin naxan yi.”

9

Xɔtaan suulunden yi fe

¹ Malekan suulunden yi a xɔtaan fe. N yi saren* to kelɛ kore, a bira bɔxɔni, yili jaxi tilinxin dɛjinna yi so a yii.

² A yi yili jaxin dɛɛn nabi, tutin yi te a kui alo sulun gbeen tɛɛn tutina. Na yi sogen nun kuyeni fɔrɔ.

³ Tuguminne yi mini tɛɛn tutini e xuya ayi bɔxɔn ma, sɛnbɛn yi so ne yii alo tanle bɔxɔn ma.

⁴ A yi fala e xa a e nama sɛxɛne halagi bɔxɔn ma, hanma se xinde yo hanma wudine fɔ adamadiine tun, Alaa taxamasenna mi naxanye tigi ra.

⁵ E mi yi daxa e muxune faxa koni e xa e jaxankata kike suulun. E yi sɔxɔlɛn naxan tima muxune ma, na yi luxi nɛn alo tanla na muxun xin.

⁶ Na lɔxɔne yi, muxune sayaan fenma nɛn koni e mi a toma. Sayaan xɔnla e suxuma nɛn han, koni sayana a gima nɛn e ma.

⁷ Na tuguminne yi luxi nɛn alo soon naxanye yitɔnxi yɛngɛ so xinla ma. Mangaya kɔmɔti taxamasenna e xunna alo xɛmana, e yetagine luxi alo muxun yetagina.

⁸ E xun sɛxɛne luxi alo jaxanle xun sɛxɛna. E jinne luxi alo yatan jinna.

⁹ Exanle yi e kanken ma alo yɛngɛ so seen kanke masaan wure daxina. E gabutɛne

xuiin luxi alo soo wuyaxin na xidi won-torone ra, e yi e gi siga yɛngɛni.

¹⁰ E xunle luxi alo tali xunla. Xirinna yi e xunla nan na naxan muxune sɔxɔlɛma han kike suulun.

¹¹ Yili Jaxin Malekan nan yi e xun na e mangan na, naxan xili Heburu xuini, Abadɔn. Girɛki xuiin tan yi, a xili nɛn, Apoliyon. Na bunna nɛɛn, “Halagi Tiina.”

¹² Gbalo singen bata dangu. Gbalo firin mɔn luxi.

Xɔtaan senninden yi fe

¹³ Malekan senninden yi a xɔtaan fe. N yi xuina nde mɛ keli saraxa gande xɛma daxin feri naaninne binni naxan yi Ala yetagi.

¹⁴ Xɔtaan senninden yi malekan naxan yii, a yi a fala na xa, a naxa, “Malekan naaninna naxanye xidixi Yufareti baa gbeen dɛ, ne fulun.”

¹⁵ Na maleka naaninna naxanye yi yitɔnxi na waxatin nun lɔxɔn nun kiken nun jɛɛn ma, ne yi fulun alogo dunuɗa muxune yitaxunxin dɔxɔde saxanna ra, e xa na kedenna faxa.

¹⁶ Yɛngɛ soon naxanye yi soone fari, muxu wuli mɔxɔɗɛn dɔxɔde wuli fu. N na xasabin nan mɛxi.

¹⁷ Na fe toon kui, n soone nun soo ragine to na kiini: E kanke masane yi gbeeli alo tɛɛna, e mamiloxi alo safiri gɛmɛna, e nɛri fupiramana alo dole tɛɛ fupina. Soone xunne luxi alo yata xunna, tɛɛn nun tutin nun dole tɛɛn yi minima e dɛ.

¹⁸ Dunuɗa muxune birin yitaxunxin dɔxɔde saxanna ra, na kedenna yi faxa na jaxankata saxanne xɔn, tɛɛn nun tutin nun dole tɛɛn naxanye yi minima e dɛ.

¹⁹ Amasɔtɔ soone sɛnbɛn yi e dɛɛn nun e xunla nin. E xunle yi luxi alo sapine. E xunne na, e muxune maxɔlɔma naxanye ra.

²⁰ Na gbalone mi muxun naxanye faxa, ne mi xɛtɛ e yii fɔxɔn batu feen fɔxɔ ra e mi jinanne kiin yiba hanma suxure xɛma daxina hanma a sula daxina hanma a gɛmɛ daxina hanma a wudi daxina naxanye mi seen toma, e mi fe mɛma, e mi nɔɛ sigan tiyɛ.

* 9:1: 9.1Sareni ito findixi malekana nde taxamasenna ra alo Lankɛnɛmayaan 12.4.

²¹ E mi xete e muxu faxan nun e kɛɛrayaan nun e yanga suxun nun e mupan fɔxɔ ra.

10

Malekan nun kedi xurina fe

¹ N yi maleka senbema gbete to gode keli ariyanna yi, kundaan filinxi a ma alo dugina, sengunna rabilinxi a xunna ma. A yetagin mayilenma alo sogena, a sanne yi teen yiyani alo tee senbetenne.

² Kedi mafilinxi xuridin nabixin yi suxi a yii. A yi a yiifari ma sanna ti fɔxɔ igeni, a kɛmenna xaren na.

³ A sɔnxɔ xuini te alo yatan wurundun xuina. A to a xuini te, kuye sarin soloferene yi e xui ramini.

⁴ E yi naxan falama, n yi nɔe na sebe nen nun, koni n yi fala xuina nde me keli kore, a naxa, “Kuye sarin soloferene naxan falama, na ramara wundoni, i nama a sebe!”

⁵ Na xanbi ra, n malekan naxan to tixi fɔxɔ igen nun xaren ma, na yi a yiifanni te kore xonna ma.

⁶ A yi a kɛlɔ habadan Ala xinli, naxan kore xonna nun bɔxɔ xonna nun fɔxɔ igen daxi e nun e yi seene birin. Malekan yi a fala, a naxa, “A mi fa buma sɔnɔn!”

⁷ Koni maleka solofereden na a xɔtaan fe waxatin naxan yi, Alaa wundo fe ragidixin kamalima nen nayi alo a rali a nabine ma kii naxan yi, a walikene.”

⁸ Nba, n fala xuiin naxan me a singeni keli kore, na mɔn yi falan ti n xa, a naxa, “Siga, i sa kedi rabixin tongo na malekan yii naxan tixi fɔxɔ igen nun xaren ma.”

⁹ N yi n maso malekan na, n yi a fala a xa, a xa kedi mafilinxi xuridin so n yii. A yi a fala n xa, a naxa, “A tongo, i yi a ragerun, a jaxunma ayi nen i de alo kumina, koni a i kuiin nafema nen xɔlen na.”

¹⁰ N yi kedi mafilinxi xuridin tongo malekan yii, n to a raso n deɛ, a yi jaxun n deɛ alo kumina, koni n to a ragodo n kuini, n kuiin yi rafe xɔlen na.

¹¹ Na xanbi ra, e yi a fala n xa, a n mɔn xa nabiya falane ti lan yamane nun siyane nun xuine nun mangane ma.

11

Sere firinne

¹ Awa, e yi xayen so n yii naxan yi luxi alo tamina se maliga seen na, a naxa, “Keli, i yi Ala Batu Banxin nun saraxa ganden maliga e nun muxun naxanye Ala batuma a kui.

² Koni hali i mi Ala Batu Banxin sansan kuiin tan maliga, na lu na. Amasɔtɔ na bata so siyane yii naxanye Taa Sariɲanxini bodonma han kike tonge naanin e nun firin.

³ N nan n sere firinne rasigama nen nabiya falane ralideni kasa dugine ragodoxi naxanye ma sununa fe ra, xi wuli keden xi keme firin xi tonge sennin.”

⁴ Na sere firinne findixi oliwi wudi firinne nun lenpune dɔxɔ se firinne nan na naxanye tixi bɔxɔn birin Marigin yetagi.

⁵ Muxu yo wa fe jaxin naba feni e ra, teen minima nen e de, a yi e yaxune halagi. Muxu yo wa fe jaxin naba feni e ra, fɔ na kanna xa faxa na kii nin.

⁶ Kore xonna balan senbena e ra alogo tulen nama fa e nɛma nabiya falane tiye waxatin naxan yi. Igene maxete senben fan e ra wunla ra, e mɔn yi fitinan sifan birin nadin dunɔɲa muxune ma, e na wa a xɔn waxati yo yi.

⁷ E nɛma yelin e sereyaan be waxatin naxan yi, sube magaxuxin naxan tema yili jaxin kui, na e yengema nen, a yi e nɔ, a yi e faxa.

⁸ E binbine yi lu saxi taa gbeen yama malandeni, muxune e Marigin gbangban wudin ma taan naxan yi. Na taan luxi nen alo Sodoma hanma Misiran.

⁹ Yamane nun bɔnsɔnne nun xuine nun siyane birin e binbine toma nen han soge saxan e nun a tagi. E mi tinɲe ne xa maluxun.

¹⁰ Dunɔɲa muxune seɓwama nen muxu firinni itoe faxa feen na, e jaxan, e sanbane rasiga e bode ma amasɔtɔ na nabi firinne bata yi muxune jaxankata bɔxɔ xonna fari.

¹¹ Koni na soge saxan e nun a tagiin na dangu, niin soma nen e yi fata Ala ra, e yi keli. Naxanye birin e toma, ne gaxuma nen kati.

¹² E yi xui gbeena nde me kore naxan yi a falama, a naxa, “E te be.” E yi te kore kundani, e yaxune yee xori.

¹³ Na waxatin yeteni, boxon yi xuruxurun gbeen ti. Taani taxunxin dexe fuun na, na keden yi kala. Muxu wuli solofere yi faxa na boxo xuruxurunni. Muxun donxene yi gaxu, e yi Ala tantun naxan kore.

¹⁴ Gbalon firinden bata dangu, koni a saxanden famatxon ni i ra.

Xotaan soloferedena

¹⁵ Maleka solofereden yi a xotaan fe. Fala xui gbeene yi keli kore, e naxa, “Dunupa mangayaan bata findi en Marigin nun a Muxu Sugandixin gbeen na,

a mangayaan ligama a xun na nen habadan han habadan!”

¹⁶ Fori maxonen nun naaninna naxanye yi dxi e manga gbexene yi Ala yetagi, ne yi e xinbi sin a bun ma, e yetagine yi lan boxon ma, e yi a batu.

¹⁷ E naxa,

“Marigina Ala senben Birin Kanna, naxan na, naxan yi na a foloni! Nxu bata barikan bira i xa bayo i bata i senbe gbeen nawali, i ya mangayaan tixi naxan na.

¹⁸ Siyane bata yi xolo,

koni i ya xolon yi fa, faxa muxune makiti waxatin yi a li, i yi i ya walikene saranna fi, i ya nabine, muxu sarijanxine, e nun naxanye gaxuxi i xinla yee ra, muxudin nun muxu gbeena, i yi ne halagi naxanye boxon halagima.”

¹⁹ Ala Batu Banxin naxan ariyanna yi, na yi rabi. N yi a Layiri Kankiraan* to Ala Batu Banxini. Na xanbi ra, kuyen jin masaxonna nun xuine nun galan xuiin yi mini, boxon yi xuruxurun, balabalan kesene yi yolon han!

12

Naxanla nun ninginangana fe

¹ Taxamaseri gbeena nde yi mini kore: naxanla* maxidixin sogeni, kiken a sanna bun ma, mangaya komoti taxamasenna soxi a xun na sare fu nun firin yi naxan ma.

² A fudikanna nan yi a ra, a gbelegbelema dii barin saxoleni.

³ Taxamaseri gbete yi mini kore: Ninginanga gbeeli gbeen† nan yi na ra, xun solofere yi a ma e nun feri fu, mangaya komoti taxamasenna yi soxi a xun soloferene birin na.

⁴ Sarene‡ yitaxunxin dexe saxanna ra, a yi na keden bandun kore a xunla ra, a yi e rayolon boxoni. Naxanla naxan yi diin barima, ninginangan yi sa ti na yetagi alogo a xa a diin don a na a bari waxatin naxan yi.

⁵ Naxanla yi dii xemnen bari, naxan mangaya xodexen ligama siyane birin xun na a manga wure dunganna ra. Koni a dii xemnen yi rate kore Ala nun a manga gbexen fema.

⁶ Naxanla yi a gi, a siga tonbonni Ala denaxan yitonxi a xa, alogo a xa sa balo na han xi wuli keden keme firin xi tonge sennin.

⁷ Nayi, yenge gbeen yi keli kore xonna ma. Malekan Mikeli nun a malekane yi na ninginangan yenge. Ninginangan nun a malekane fan yi yengen soma.

⁸ Koni a mi no soto, dexe mi fa lu e xa kore xonna ma.

⁹ E yi ninginanga gbeen woli boxoni, saji fonna, naxan xili Yinna Mangana hanma Setana, naxan dunupa muxune birin mayendenma. E nun a malekane birin yi rawoli ayi boxo xonna ma.

¹⁰ Nayi, n yi fala xui gbeena nde me keli kore, a naxa,

“Iki, en ma Alaa kisin nun a senben nun a mangayaan waxatin bata a li, e nun a Muxu Sugandixina senbena.

Amasoto en ngaxakedenne kansun muxun bata woli boxoni,

* **11:19: 11.19 Layiri Kankirana** fe mon sebexi Xorayaan 25.10-22 kui. * **12:1: 12.1** Fe tooni ito foloxina, **naxanli** ito findixi Yesu nga nan na. Koni falatide 12,17 kui, a baxonna yi findi denkeleya yamaan na. Yanyina nde, a findixi denkeleya yamaan maligan na fe toon kui. † **12:3: 12.3 Ninginangan** findixi Setana misaala nan na. ‡ **12:4: 12.4 Sareni** itoe findixi malekane taxamasenne ra. Setana bata malekana ndee ramurute Ala ma, e yi godo boxoni e findi jinanane nun yinnane ra.

naxan yi e kansunma kɔɛɛn nun yanyin na en ma Ala xa.

¹¹ E yi a nɔ Yɛxɛɛ Diin wunla nun e sereya falan xɔn, e mi e yɛɛ niin natanga, e tin sayaan ma.

¹² Nanara, ɛ tan naxanye kore xɔnna ma, ɛ sɛwa. Koni gbalon bɔxɔ xɔnna nun fɔxɔ igen xa, bayo Yinna Manga Setana xajɛxin bata godo ɛ fɛma,

amasɔɔ a kolon a waxati xunkuye mi a xa.”

¹³ Ninginangan to a to, a bata rawoli ayi bɔxɔn ma, naxanla naxan dii xɛmɛn bari, a yi na sagatan fɔlɔ.

¹⁴ Nayi, gubugubune yi so naxanla yii alo singbin gbeen gubugubune alogo a xa tungan a siga han dɛnaxan sa yitɔnxi a xa tonbonni, a sa baloma dɛnaxan yi jɛɛ saxan e nun a tagi, a yi tanga saɓin ma.

¹⁵ Nayi, saɓin yi igen baxun naxanla fɔxɔ ra alo baana, alogo baan walanna xa a xali.

¹⁶ Koni bɔxɔ xɔnna yi naxanla mali, a yi rabi, a yi igen min ninginangan naxan baxun naxanla fɔxɔ ra.

¹⁷ Ninginangan yi xɔlɔ naxanla ma kati! A yi siga naxanla bɔnsɔn dɔnxene yɛngɛdeni, naxanye Alaa yamarine suxuma, e nun naxanye Yesu a fe sereyaan bama.

¹⁸ Ninginangan yi sa ti fɔxɔ igen dɛ.

13

Sube magaxuxi firinne fe

¹ Nba, n yi sube magaxuxina* nde to tɛ fɔxɔ igen xɔɛ ra, xun solofere, feri fu a ma. Mangaya kɔmɔti taxamasenne soxi a feri fune ra, Ala rayelefu xinla nde sɛbɛxi a xunne birin ma.

² N sube magaxuxin naxan to, na yi maliga burunna jarin nan na, a sanne yi luxi alo kanko gbeen sanne. A dɛɛn luxi alo yatan dɛna. Ninginangan yi a sɛnbɛn nun a manga gbɛdɛn nun nɔ gbeen so a yii.

* **13:1: 13.1Sube magaxuxin** findixi yamanan manga gbeen sɛnbɛn misaala ra na waxatini. Yamanan manga gbeen yi dɛnkɛɛya muxune jaxankatama. A mɔn findɛ to dunuɓa mangane sɛnbɛ jaxin misaala ra. † **13:11: 13.11Sube magaxuxi gbɛtɛ** findixi mangane seri batune misaala ra. Na waxatini, yamanan manga gbeen yi batuma alo alana nde. Naxanye findixi yamanan manga gbeen sawurane ki muxune ra, ne sɛnbɛn misaala nan sube magaxuxi firinden i to ra. Ne nan yi katama yamanan muxune birin xa mangan batu alo ala, anu, dɛnkɛɛya muxune mi yi nɔɛ na ligɛ. A findɛ to dunuɓa mangane seri batune fan misaala ra.

³ N yi a xunna nde to, na yi luxi alo e na a maxɔlɔ gbeen ti naxan a faxɛ, koni na yiren bata yi bari. Dunuɓa muxune birin yi kabɛ gbeen ti sube magaxuxini i to ma, e bira a fɔxɔ ra.

⁴ Muxun birin yi ninginangan batu amasɔɔ a bata yi sɛnbɛn so sube magaxuxin yii. E yi sube magaxuxin batu, e naxa, “Nde luxi alo sube magaxuxini i to, nde nɔɛ a yɛngɛ?”

⁵ Waso falan nun marayelefu falan ti fena Ala ma, na sɛnbɛn yi sa sube magaxuxin dɛ, fe jaxin naba sɛnbɛn yi so a yii kike tonge naanin e nun firin.

⁶ A yi Ala rayelefu fɔlɔ, a lu a xili kalɛ e nun Ala dɔxɔdena e nun naxanye birin ariyanna yi.

⁷ Yama sarijanxin yɛngɛ sɛnbɛn yi so a yii, alogo a xa e nɔ. Sɛnbɛn yi so a yii bɔnsɔnna birin nun yamane birin nun xuine birin nun siyane birin xun na.

⁸ Dunuɓa muxune birin e xinbi sinma nɛn a bun ma, naxanye birin xili mi sɛbɛxi Yɛxɛɛ Diina Nii Rakisin Kitabun kui xabu dunuɓa da waxatini, naxan bata yi faxa nun e fe ra.

⁹ Nba, xa naxan tuli na, a xa a tuli mati.

¹⁰ Xa kasorasaan nagidixi naxan ma, na sama nɛn kasoon na yati.

Xa sayaan nagidixi naxan ma silanfanna ra,

na faxama nɛn silanfanna ra yati.

Nanara, yama sarijanxin lan e xa e tunafan e tɔgɔndiya.

¹¹ Nba, n yi sube magaxuxi gbɛtɛ† to minɛ bɔxɔni. Feri firin yi a ma, ne luxi alo Yɛxɛɛ Diin fenne, koni a yi falan tima alo ninginangana.

¹² A yi sube magaxuxi singena nɔɔn birin nawalima a jɔxɔni, a yi a liga bɔxɔn nun a muxune birin yi e xinbi sin na sube magaxuxi singen bun ma, naxan maxɔlɔde jaxin bata yi bari.

¹³ Sube magaxuxi firindeni ito yi kabanako taxamasenne ligama, a yi teen nagodo bəxən ma muxune yetagi keli kore.

¹⁴ Senben naxan so a yii a xa kabanako taxamasenne raba sube magaxuxi singen jəxəni, na yi dunuɲa muxune mayenden, a yi a fala dunuɲa muxune xa a e xa sube magaxuxi singen sawuran nafala e suxuren na suben naxan bata yi maxələ silanfanna ra, a yi bari.

¹⁵ Senben yi so sube magaxuxi firinden yii alogo a xa niin bira sawurani, alogo na sawuran xa falan ti, a mən xa muxune faxa naxanye mi e xinbi sinma sawuran bun ma.

¹⁶ A yi a liga a muxune birin xa karahan taxamasenna yi lu e birin yiifanna ma hanma e tigi ra, muxudin nun muxu gbeena, nafulu kannna nun yiigelitəna, xərən nun konyina.

¹⁷ Muxu yo mi nəe seen sarə hanma e seen mati xa na taxamasenna mi a ma, sube magaxuxin xinla hanma a xinla taxamasenna xasabina.

¹⁸ Fə xaxinla xa sətə nən feni ito yi. Xa naxan xaxili na, na kannna xa sube magaxuxin xinla taxamasenna xasabini ito yate ki fajni, a yi a bunna fala, amasətə xəmənə nde xinla nan a bunna ra, a tan ni i ra: kəmə sennin tonge sennin e nun sennin.‡

14

Muxu xunbaxine betina

¹ Nba, n mən yi Yexee Diin to tixi Siyon Geyaan fari, e nun muxu wuli kəmə wuli tonge naanin wuli naanin nan yi a ra a xinla nun a Fafe xinla yi səbəxi naxanye tigi ra.*

² N yi fala xuina nde mə keli kore, naxan yi luxi alo ige walan gbeen xuina alo kuyen sarin xui gbeena. N fala xuiin naxan mə, na yi luxi nən alo kondən maxane nan yi kondən maxani.

‡ **13:18: 13.18666:** Ndee laxi a ra fa fala na yatən findixi wundo taxamasenna nan na lan Romi taan manga gbeen xinla ma naxan xili Nero. Heburu xuiin nun Girəki xuiin səbelidine keden kedenna birin yi lanxi yatəna nde ma mən kaane gbee wundo kiini. Muxun na mangan xinla tongo, a yi a xinla səbelidine yatəne sa e bode ma, na malaxin lanma kəmə sennin tonge sennin e nun sennin nan ma. Mən kaane miriyani, solofere nan yate kamalixin na. Sennin fan yi a yita fa fala, na muxuna fe mi kamalixi. * **14:1: 14.1** A mato Lankenemaya 7.4-8 kui. † **14:8: 14.8** *Babilən taan* findixi wundo falan nan na naxan bunna nən fa fala Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan jaxankatama Yoni waxatini alo Babilən taan yi Alaa yamaan jaxankatama Daniyeli waxatini.

³ E yi beti nənən bama manga gbədən nun dalise naaninne nun fonne yetagi. Muxu yo mi yi nəe a maxarənɲe na betin ma fə na muxu wuli kəmə wuli tonge naanin wuli naaninna naxanye yi xunbaxi bəxə xənna fari.

⁴ Ne nan mi e yete raxəsi jaxanle xən, e sarijan. E yi biraxi Yexee Diin fəxə ra a na yi siga dədə. E bata yi xunba muxune tagi e lu alo bəxən bogise singe fajin naxanye fima Ala nun Yexee Diin ma.

⁵ Wule falan mi yi minima e də mumə! Fə yo mi yi e ra.

Maleka saxanne fe

⁶ Nba, n yi maleka gbete to tuganɲe kore xənna ma. Habadan Xibaru Fajin falana a yii, a a ralima dunuɲa muxune ma, e nun siyane nun bənsənne nun xuine nun yamane birin.

⁷ A yi a falama a xuini texin na, a naxa, “E gaxu Ala yee ra, e yi binyen fi a ma, amasətə a kiti sa waxatin bata a li. E a batu, a tan naxan kore xənna nun bəxə xənna nun fəxə igen nun ticine daxi.”

⁸ Malekan firinden yi fa a fəxə ra, a naxa, “Babilən taa gbeen† bata kala! A bata kala, a tan naxan a tinxintareyaan dələn fixi siyane birin ma.”

⁹ Malekan saxanden yi fa e fəxə ra, a yi a xuini te, a naxa, “Xa muxu yo sube magaxuxin nun a sawuran batu, a yi tin a taxamasenna xa sa a tigi ra hanma a yiin ma,

¹⁰ na kannna fan Alaa xələn manpaan minma nən naxan saxi xələ igelengenna kui, a yi jaxankata teen nun dole teeni maleka sarijanxine nun Yexee Diin yetagi.

¹¹ E jaxankata teen tutin tema nən habadan han habadan, matabu mi e xa kəeen nun yanyin na e tan naxanye sube magaxuxin nun a sawuran batuma e tan naxanye tinma a xinla taxamasenna yi sa e ma.”

¹² Nanara, yama sarijanxin lanma nɛn e yi e tunnafan, naxanye Ala yamarine suxuma e dɛnkɛɛya Yesu ma.

¹³ Na danguxina, n yi fala xuiin mɛ keli kore, a naxa, “Ito sɛbɛ: Sɛwan na kanne xa naxanye faxama Marigini fɔlɔ iki ma.” Alaa Nii Sarijanxin naxa, “Nɔndin nan na ra, e e matabuma nɛn e wanli, amasɔtɔ e wanle biraxi e fɔxɔ ra.”

Se xabana bɔxɔni

¹⁴ Nba, n yi kunda fixɛn to. Adamadi maligana nde yi dɔxi na kundaan fari, mangaya taxamaseri kɔmɔtin xɛma daxin soxi a xun na, wɔlite xɛnxɛna a yii.

¹⁵ Maleka gbɛtɛ yi keli Ala Batu Banxini, naxan yi dɔxi kundaan fari, a yi a xui ramini na ma, a naxa, “I ya wɔlitɛn tongo, i seen xaba, amasɔtɔ se xaba waxatin bata a li bɔxɔni, a bata mɔ.”

¹⁶ Nayi, naxan yi dɔxi kundaan fari, na yi a wɔlitɛn nadangu bɔxɔ xɔnna fari, a bɔxɔ xɔnna se xaba daxin ɲan fefe!

¹⁷ Awa, n yi maleka gbɛtɛ to kɛɛ Ala Batu Banxini ariyanna yi, wɔlite xɛnxɛna nde na fan yii.

¹⁸ N mɔn yi maleka gbɛtɛ to mine ariyanna saraxa badeni, naxan yi tɛɛn xun na. Wɔlite xɛnxɛn yi suxi naxan yii, a yi falan ti na xa a xuini texin na, a naxa, “I ya wɔlite xɛnxɛn nasɔ bɔxɔ xɔnna manpa bogine ra, i yi e xaba amasɔtɔ e bata mɔ!”

¹⁹ Malekan yi a wɔlitɛn nadangu bɔxɔn fari, a manpa bogine xaba. A yi e rawoli Alaa xɔlɔ gbeen manpa igen badeni.

²⁰ E sa manpa bogine bodon manpa bogi ige badeni taa xanbin na. Wunla yi mini manpa bogi ige badeni, a te han soone dɛni lanna, a bɔxɔn manpa ige baden ma han fayida kilo kɛmɛ saxan ɲɔxɔn.

15

Malekane nun fitina dɔnxɛne fe

¹ Nba, n mɔn yi taxamaseri gbee magaxuxi gbɛtɛ to kore xɔnna ma, maleka solofere nan yi a ra fitina fe solofere yi naxanye yii. Fitina fe dɔnxɛne nan ne ra, amasɔtɔ Alaa xɔlɔn kamalima ne nan xɔn ma.

² Na xanbi ra, n yi lonna nde to, a gbo alo fɔxɔ igena naxan mayilenma alo kilasi fixɛna, a basanxi tɛɛn na. N yi muxuna

ndee fan to tixi na lonna ma naxanye sube magaxuxin nɔ e nun a sawuran nun a xinla xasabina, Alaa kondenne yi suxi e yii.

³ E yi Alaa walikɛɛn Musaa bɛtin bama e nun Yɛxɛɛ Diina bɛtina, e naxa, “Marigina, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna, I ya wanle gbo, e magaxu! Siyane birin ma mangana, i ya kiraan tinxin. Nɔndin nan a ra.

⁴ Marigina, nde mi gaxuɛ i tan yɛɛ ra, a tondi i xinla binyɛ?

Amasɔtɔ i tan nan keden pe sarijan. Siyane birin fama nɛn, e yi i batu.

Amasɔtɔ i ya tinxinyaan bata makɛnɛn.”

⁵ Na xanbi ra, n yi Ala Batu Banxin dɛɛn nabixin to kore, Alaa sereya bubuna.

⁶ Fitina fe soloferene yi maleka soloferen naxanye yii, ne yi mini Ala Batu Banxini, e maxidixi taa dugi sarijanxine yi naxanye yi mayilenma, e kanke yi xidixi xɛma tagi xidine ra.

⁷ Awa, na dalise naaninna nde keden yi xɛma lenge solofere so maleka soloferene yii naxanye yi rafexi habadan Alaa xɔlɔn na.

⁸ Ala Batu Banxin yi rafe tɛɛ tutin na fata Alaa binyen nun a sɛnbɛn na. Muxu yo mi yi nɔɛ soɛ Ala Batu Banxini han maleka soloferene fitina fe soloferene yi kamali.

16

Alaa xɔlɔ lengenne fe

¹ Nba, n yi fala xui gbeen mɛ keli Ala Batu Banxini. A yi a falama maleka soloferene xa, a naxa, “E siga, ɛ sa Alaa xɔlɔ lengen solofereni itoe yixɛɛ bɔxɔ xɔnna ma!”

² Maleka singen yi siga, a sa a gbee lengenni xɛɛ bɔxɔn ma. Sube magaxuxin taxamasenna yi muxun naxanye ma, e nun naxanye yi a sawuran batuma, fure ɲaxin yi mini ne fatin ma.

³ Malekan firinden yi a gbee lengenni xɛɛ fɔxɔ igeni. Igen yi liga alo muxu faxaxin wunla. Daliseen naxanye birin yi fɔxɔ igeni, ne birin yi faxa.

⁴ Malekan saxanden yi a gbee lengenni xɛɛ baane nun ticine yi, e birin yi findi wunla ra.

⁵ Malekan naxan yi igene xun na, n yi na xuiin mɛ, a naxa,

“I tinxin, i tan naxan na,
i tan naxan yi na a fəloni,
i tan sariɲandena,
i bata kitin sa tinxinni,
6 bayo e bata i ya yama sariɲanxin nun
nabine wunla ramini.
Nayi, i bata wunla so e yii,
e yi a min.
Na nan lan e ma.”
7 Awa, n yi fala xuiin me keli saraxa gan-
deni, a naxa,
“Nəndin na a ra,
Marigina, Ala Sənbe Birin Kanna,
i kitine sama tinxinna nun ɲəndin nin.”

8 Malekan naaninden yi a gbee lengenni
xɛɛ sogen fari. Ala yi tin, sogen xa yamaan
magan a yilinga gbeen na.

9 A yilinga gbeen yi muxune magan, e
yi Ala xinla rayelefu, sənben naxan yii a
fitina feni itoe rafa. E mi e xun xanbi so e
yulubine yi, e yi Ala binya.

10 Malekan suulunden yi a gbee lengenni
xɛɛ na sube magaxuxina manga gbɛden
ma, a yamanan yi lu dimini, muxune yi lu
e lenne xinɲe xələni.

11 Ala Naxan Kore, e yi na rayelefu e xələn
nun e fure dɛ ɲaxine fe ra. Koni e mi xɛtɛ e
kɛwali ɲaxine fəxo ra.

12 Malekan senninden yi a gbee lengenni
xɛɛ Yufareti baa gbeeni. Baan yi xara
alogo mangan naxanye fama sa keli soget-
eden binni, ne xa kiraan sɔtɔ.

13 Nba, n yi yinna saxan to minɛ ning-
inangan nun sube magaxuxin nun wule
nabiin dɛ, e luxi alo xunɲene.

14 Yinnane nan yi ne ra naxanye ka-
banako feene ligama. E siga dunɲa man-
gane birin fɛma alogo e xa e malan yenge
so xinla ma Sənbe Birin Kanna, Alaa ləxo
gbeena fe ra.

15 Marigin naxa, “A mato, n fa feen mux-
une ratɛrenama nɛn alo muɲadena. Səwan
na kanna xa naxan luma a yɛɛ ra yi, a yi a
dugine kantan alogo a ragenla nama mini,
a yagi.”

16 Nba, yinnane yi mangane malan
yirena nde yi dɛnaxan xili Heburu xuini
Haramagedon.

17 Malekan solofereden yi a gbee
lengenni xɛɛ foyeni. Fala xui gbeen yi keli
manga gbɛdeni Ala Batu Banxini, a yi a fala,
a naxa, “A bata ɲan!”

18 Kuyen ɲin masəxonna nun xuine nun
galan xuiin yi mini, bəxən yi xuruxurun
gbeen ti naxan ɲəxən munma yi liga xabu
muxune da!

19 Taa gbeen yi taxun saxanna ra. Siyane
taane yi kala. Ala mi ɲinan Taa gbeen
Babilon* xən, a yi a xələ gbeen manpa
lengenna so mɛn kaane yii, alogo e xa Alaa
xələn min.

20 Ige tagi bəxəne birin yi tunun. Geyane
fan mi yi fa toma.

21 Balabalan kɛsɛ binyene yi lu yolonɲe
muxune ma naxanye yi kilo tonge
naaninna liyɛ. Muxune yi Ala rayelefu na
fitina balabalan kɛsɛna fe ra, amasɔtɔ na yi
magaxu kati!

17

Yalunde ɲaxalan gbeena fe

1 Na xanbi ra, lenge soloferene yi suxi
maleka soloferen naxanye yii, na nde ke-
den yi fa n fɛma, a naxa, “Fa be, yalunde
ɲaxalan gbeena* fe kitin sama kii naxan
yi, n xa na yita i ra, naxan findixi taa
gbeen misaala ra naxan tixi baa wuyaxi
longonna ra.

2 Dunɲa mangane yalunyaan liga a tan
nan xən, dunɲa muxune birin yi e min a
yalunyaan dələn na han e xunne yi keli.”

3 Alaa Nii Sariɲanxin yi so n yi, malekan
yi n tongo, a siga n na tonbonni. N yi
sa ɲaxanla nde to, a dɔxi sube magax-
uxi gbeela nde fari, Ala rayelefu falane yi
sɛbɛxi naxan yiren birin ma a xinle ra. Xun
solofere nun feri fu nan yi a ma.

4 Na ɲaxanla yi maxidixi dugi mamiloxin
nun a gbeela nan na e nun xɛmaan nun
bəxo bun nafunle nun gɛmɛ tofəɲine.†

* 16:19: 16.19Babilon taan findixi wundo falan nan na naxan bunna nɛn fa fala Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan ɲaxankatama Yoni waxatini alo Babilon taan yi Alaa yamaan ɲaxankatama Daniyeli waxatini. * 17:1: 17.1Yalunde ɲaxalan gbeeni ito findixi Romi taan misaala ra. † 17:4: 17.4bəxo bun nafunla: Gɛmɛn siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fəxo ige yi xaxunna ndee kui. Na gɛmɛn xili nɛn “pɛrili.”

Xema igelengenna a yii, na rafexi fe hara-muxine nun a yalunya fe xasixine birin na.

⁵ Xinla nde yi sebexi a tigi ra, wundo feen nan yi na ra, a naxa,

“Babilon Taa Gbeena,[‡]

Yalunde naxanle nun dunuṗa fe haramux-ine birin nga.”

⁶ Awa, n yi na naxanla to, a minxin nan yi a ra yama sariṗanxin wunla nun Yesu a sere toḡndiyaxine wunla ra. N to a to, n yi kabe kati.

⁷ Malekan yi n maxodin, a naxa, “I kabēn nanfera? N naxanla fe wundo feen bunna falama i xa nēn e nun sube magaxuxin naxan a xalima, xun solofere nun feri fu naxan ma.

⁸ I sube magaxuxin naxan toxi, na yi na nun, koni iki, a mi fa na. Anu, a mōn tema nēn yili naxin na, a sa halagi. Dunuṗa muxun naxanye birin xili mi sebexi habadan Nii Rakisin Kitabun kui benun dunuṗa xa da waxatin naxan yi, ne na sube magaxuxin to waxatin naxan yi, e kabema nēn, amasoto a yi na nun, koni a mi fa na iki, anu a mōn fama nēn.”

⁹ “Na ma, fo xaxinla nun fe kolonna nan xa lu en yi: Xun soloferene findixi na taan geyaan soloferene nan na, naxanla doxi naxanye fari. E mōn findixi manga soloferene nan na.

¹⁰ Suulun bata kala. Keden mangayani iki, boden munma fa singen. A na fa waxatin naxan yi, a waxatidi nan tun nabama.

¹¹ Sube magaxuxin naxan yi na nun, koni a mi fa na, na yeteen findixi mang gan solomasexeden nan na, a mōn manga soloferene ye, a sigan halagin nan ma.”

¹² “I feri fuun naxanye toxi, ne findixi manga fuuna ndee nan na, naxanye munma mangayaan folo singen, koni e mangayaan ligama nēn waxatidi bun ma sube magaxuxin waxatini.

¹³ E birin miriyaan keden: e e senben nun e fangan birin soma nēn sube magaxuxin yii.

¹⁴ E Yexee Diin yengema nēn, koni Yexee Diina e noma nēn, amasoto Marigine Marigin nan a ra, e nun Mangane Mangana. E

nun a muxu xilixine nun a muxu sugandix-ine nun a muxu toḡndiyaxine fan yi nōon soto.”

¹⁵ Malekan yi a fala n xa, a naxa, “I igen naxanye toxi, yalunde naxanla yi doxi denaxan yi, bōnsōnne nun yamane nun siyane nun xuine nan ne ra.

¹⁶ I feri fuune nun sube magaxuxin naxanye toxi, ne yalunde naxanla rapaxuma nēn, e yi a yii seene birin ba a yii, e yi a rageli. E yi a fati benden don, e yi a gan.

¹⁷ Amasoto Ala nan na saxi e bōṗeni, e xa a sagoon liga. E birin yi lan a ma, e yi e senben nawali sube magaxuxina mangayani han Alaa falan yi kamali.”

¹⁸ “I naxanla naxan toxi, na findixi taa gbeen nan na naxan mangayaan ligama dunuṗa mangane birin xun na.”

18

Babilon kala fena

¹ Na danguxina, n mōn yi maleka gbete to gode keli kore naxan senbe yi gbo, a nōrōn degen yi bōxōn birin yiyalan.

² A yi a xuini te, a naxa, “Babilon taa gbeen* bata bira, a bata kala! A bata findi jinanne nun yinna naxine birin doxoden na e nun xoli naxin nun sube haramuxi xasixin sifan birin konna.

³ Amasoto siyane birin bata a yalunyaan dolo xolen min. Dunuṗa mangane birin bata yalunyaan liga a xōn.

Dunuṗa yulane bata findi nafulu kanne ra a nafulu kanya gbeen xōn.”

⁴ Na xanbi ra, n yi fala xui gbete me keli kore, a naxa,

“N ma yamana, e keli a yi, alogo e nama basan a yulubine ra, e nun ne yi fitina fena ndee soto e bode xōn.

⁵ Amasoto a yulubine bata e malan e bode fari te han kore xōnna. Ala mi jinanxi a fe naxine xōn ma.

⁶ E a saranna fi alo a bonne saranxi kii naxan yi, e a saranna fi a kewanle ra doxode firin.

[‡] 17:5: 17.5 *Babilon Taa Gbeena*: Wundo falan na a ra naxan Romi taan nan ma fe falama. * 18:2: 18.2 *Babilon taa gbeena*: Wundo falan na a ra naxan bunna nēn fa fala Romi taana.

A dɔlɔn saxi igelengenna naxan kui,
 ε na rafe dɔxɔde firin.

⁷ A binyen nun yete yijaxunna naxan
 nagidi a yete ma,
 ε na tɔrɔn nun a sɔxɔlɛn jɔxɔnna ragidi a
 ma.

Amasɔtɔ a fala nen a yete ma, a naxa,
 ‘A mato,
 n bata findi jaxalan mangan na,
 kapa gile mi n na,
 n mi sunε mumε!’

⁸ Na ma, fitina feni itoe birin fama a ma nen
 lɔxɔ kedenni:

furen nun sunun nun fitina kamena,
 a mɔn yi woli tɛeni, a gan.

Amasɔtɔ Marigina Ala senben gbo
 naxan a kitin saxi.”

⁹ Dunupa mangan naxanye luxi yalun-
 yaan nun yete yijaxunni a xɔn, ne na a
 ganmatɔn tutin to tɛ waxatin naxan yi, e
 sunuma nen, e wuga a fe ra.

¹⁰ E gaxuxin yi sa ti wulani a
 jaxankatana fe ra, e yi a fala, e naxa,
 “Gbalona, gbalona,
 Babilɔn taa gbeena,
 taa senbe kanna,
 i ya kitin bata fa i ma sanja ma kedenni!”

¹¹ Dunupa yulane fan sunuma nen, e
 wuga a fe ra, amasɔtɔ muxu yo mi fa e sare
 seene sarama sɔnɔn:

¹² naxanye findixi xɛmaan nun gbeti
 fixɛn nun bɔxɔ bun nafunle nun pɛrili
 gɛmε tofajin nun taa dugi fajine nun dugi
 mamiloxine nun dugi faji gbete nun dugi
 gbeele nun wudi faji sifane birin na e nun
 se fajin sifan birin naxanye rafalaxi sama
 jinna ra, e nun wudi fajine nun sulan nun
 wuren nun gɛmε faji fixene,

¹³ e nun sinamon wudi xiri jaxumɛn nun
 se xiri jaxumɛne nun latikɔnɔnna nun mir-
 ihi latikɔnɔnna nun wusulanna nun dɔlɔn
 nun turen nun murutu fujin nun murutun
 nun jingene nun yɛxɛene nun soone nun
 wontorone nun konyine nun muxune ni-
 ine.

¹⁴ Yulane yi a fala taan muxune xa, e
 naxa,
 “Sare seen naxanye birin xɔli i ma,
 ne bata tunun,
 i ya nafunle nun i ya nɔrɔn bata jan.
 E mi fa toma sɔnɔn!”

¹⁵ Yulan naxanye nafunla sɔtɔ na taani
 yulayani, ne sa tima nen wulani, amasɔtɔ e

bata gaxu a jaxankatan yɛε ra, e wugama
 nen, e sunu.

¹⁶ E yi a fala, e naxa,

“Gbalona.

Gbalon taa gbeeni ito xa.

Na kaane yi maxidixi taa dugi fajin nin,
 e nun dugi mamiloxin nun a gbeela
 e nun xɛmaan nun gɛmε tofajine.

¹⁷ Nafulu gbee sifani ito bata raxɔri sanja
 ma kedenni!”

Kunki ragine nun kunki kui muxune
 nun kunkin walikene birin yi sa ti wulani.

¹⁸ E gbelegbelema, e yɛen tixi a gan-
 matɔn tutin tematɔn na, e naxa, “Taa
 mundun yi maliga taa gbeeni ito ra?”

¹⁹ E lu gbangbanna sɛ e xunne yi sununi,
 e yi lu wugε, e sunu, e naxa,

“Gbalona,

gbalon taa gbeeni ito xa!

Kunki kanne birin findixi nafulu kanne ra
 taani ito nin.

A bata raxɔri sanja ma kedenni!”

²⁰ E sɛwa a halagi feen na,

ε tan naxanye kore xɔnna ma,

ε tan yama sarijanxin nun a nabine nun a
 xɛrane,

ε fan xa sɛwa.

Amasɔtɔ Ala bata a makiti,

a yi ε xun mafala kitin bolon.

²¹ Nba, maleka senbɛmana nde yi gɛmε
 gbeen tongo alo se din gɛmɛna a yi a woli
 fɔxɔ igeni, a naxa,

“Babilɔn taa gbeen nawolima ayi kala
 senbe sifani ito nin,

a mi fa to sɔnɔn.

²² Konden xuiin nun yenla xuiin nun xulen
 xuiin nun

xɔta xuiin mi fa mɛma ayi sɔnɔn!

Walikε kesuxi sifa yo mi fa toma ayi sɔnɔn.

Se din xuiin mi fa mɛma ayi sɔnɔn!

²³ Lenpu dɛgen mi fa toma ayi sɔnɔn.

Naxalandin nun jaxalandi kanna xuiin mi
 fa mɛma ayi sɔnɔn.

Na birin bayo ε yulane yi findixi dunupa
 senbe kanne nan na.

Na birin bayo ε dunupa muxune birin
 mayenden nen ε woyimɛya feene
 xɔn.

²⁴ Alaa nabine nun a yama sarijanxin
 wunla minixi Babilɔn taan nin

muxun naxanye birin faxa bɔxɔni,

ne wunla goronna a tan nan ma.”

19

¹ Na danguxina, n yi fala xui gbeen me kore naxan yi luxi alo gali gbeen xuina, a naxa,

“Tantunna Ala xa!

Kisin nun binyen nun sɛnbɛna en ma Ala nan yii!

² Amasɔto a kitine sama jɔndin nun tinxinna nin.

A bata jaxalan yalunxi gbeen makiti

naxan yi dunuɲa kalama a yalunyaan na.*

A mɔn yi a walikene faxa feen saran a ra.”

³ E mɔn yi a fala, e naxa,

“Tantunna Ala xa!

Taan gan tutin luma nɛn tɛ habadan.”

⁴ Fori mɔxɔɲɛn nun naaninne nun dalise naaninne yi e xinbi sin, e yi Ala batu, a dɔxi a manga gbɛdeni, e naxa,

“Amina! Tantunna Ala xa!”

Yɛxɛ Diina jaxalandi tiin jaxaɲaxana

⁵ Na xanbi ra, fala xuiin yi keli manga gbɛdeni naxan a fala, a naxa,

“ɛ en ma Ala tantun,

ɛ tan a walikene birin,

ɛ tan naxanye gaxuxi a yɛɛ ra,

muxudin nun muxu gbeena.”

⁶ Nba, n yi fala xuiin mɛ, naxan yi luxi alo gali gbeen xuina, a mɔn yi luxi alo ige walan gbeen xuina, e nun kuye sarin gbeen xuina. A naxa,

“Tantunna Ala xa!

Amasɔto en Marigina,

Ala sɛnbɛn birin kanna nan mangayaan nabama!

⁷ En sɛwa, en jaxan.

En yi binyen fi a ma!

Bayo Yɛxɛ Diina jaxalandi tiin waxatin bata a li,

a jaxalandin bata a yitɔn.

⁸ Dugi fajɪ sariɲanxin mayilenxin bata so a yii a maxidi seen na.”

Dugi fajɪn findixi yama sariɲanxina tinxinyaan misaala nan na.

⁹ Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a naxa, “Ito sɛbɛ: ‘Sɛwan na kanne xa naxanye xilixi Yɛxɛ Diina jaxalandi tiin sɛwa bande donni.’ ” A mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Alaa jɔndi falane nan itoe ra.”

¹⁰ N yi n xinbi sin a bun ma a batu feen na, koni a yi a fala n xa, a naxa, “I nama na

liga! I walikɛ boden nan n tan na e nun i ngaxakedenna naxanye birin na Yesu a fe seren ba. Ala nan xa batu!” Bayo Yesu a fe sereya falan findixi Alaa Nii Sariɲanxin nabiya falane nan na.

Soo ragiin nun soo fixɛna fe

¹¹ Nba, n yi kore xɔnna to rabixi, n yi soo fixɛn to. Naxan yi dɔxi a fari, na yi xili nɛn Tinxinna nun Jɔndina. A kitin nun yɛngɛn nabama tinxinna nin.

¹² A yɛɛne yi luxi alo tɛɛ dɛɛna. Mangaya taxamaseri wuyaxi yi soxi a xun na. Xinla yi sɛbɛxi a ma, muxu yo mi naxan kolon, fɔ a tan.

¹³ Domaan naxan yi ragodoxi a ma, na bata yi sin wunli. A xili nɛn, “Alaa Falana.”

¹⁴ Ariyanna ganle yi biraxi a fɔxɔ ra, e yi dɔxi soo fixɛne fari. E maxidixi taa dugi fixɛ sariɲanxini.

¹⁵ Silanfan xɛnɛn yi minima a dɛ, a yi siyane nɔma naxan na. A tan nan mangaya xɔdɛxɛn ligama siyane birin xun na a manga wure dunganna ra.† A tan nan manpa bogine bodonma Ala Sɛnbɛn Birin Kanna xɔlɔ gbeen manpa ige badeni.

¹⁶ Xinla sɛbɛxi a domaana nun a danban ma, a naxa, “Mangane Mangana, Marigine Marigina.”

¹⁷ Nba, n yi malekan to tixi sogen tagi. Xɔnla naxanye birin yi kore foyeni, a yi falan ti ne xa a xuini texin na, a naxa, “ɛ fa be, ɛ fa ɛ malan Alaa donse donna malan gbeena fe ra,

¹⁸ alogo ɛ xa fa mangane suben don e nun sofa kuntigine nun sɛnbɛmane nun soone nun soo ragine e nun muxune birin, xɔrɔne nun konyine, muxu gbeen nun muxudina.”

¹⁹ N yi na sube magaxuxin to, e nun dunuɲa mangane nun e ganle. E yi malanxi alogo e xa na kanna yɛngɛ naxan dɔxi soo fixɛn fari, e nun a ganla.

²⁰ E yi sube magaxuxin suxu, e nun wule nabiin naxan yi kabanako feene ligama a yɛtagi a muxune mayenden naxanye xɔn e yi tin sube magaxuxin taxamasenna xa sa e ma, e yi a sawuran batu. E firinna birin jɛɲɛn yi woli ayi tɛɛ darani naxan dɛgɛma dole tɛɛn na.

* 19:2: 19.2Naxalan yalunxin findixi wundo falan na lan Romi taan ma. † 19:15: 19.15 Yaburin 2.9

²¹ Naxan yi dɔxi soo fixɛn fari, silanfanna naxan yi minima na dɛ, na yi a dɔnxɛne faxa, xɔline yi lugo e binbine ra.

20

Nɛɛ wuli kedenna mangayana fe

¹ Nba, n yi malekan to godɛ keli kore, yili naxin dɛjinna a yii e nun yɔlɔnxɔn kuye gbeena.

² A yi ninginangan suxu, sapi fonna, Yinna Mangana, Setana, a yi a xidi, a lu na han jɛɛ wuli keden.

³ Malekan yi a woli yili naxin na, a yi na sɔxɔn a ma, a taxamasenna sa a ma, alogo a nama fa siyane mayenden han jɛɛ wuli kedenna yi kamali. Na na dangu, fɔ a mɔn xa fulun nɛn han waxatidi.

⁴ N yi manga gbɛdɛne to. Naxanye yi dɔxi e yi, kiti sa sɛnbɛn yi so ne yii. Naxanye xunne bata yi sɛgɛ e dɛ Yesu a fe sereyaan nun Alaa falana fe ra, naxanye mi sube magaxuxin nun a sawuran batu, naxanye mi tin a taxamasenna xa sa e tigi ra hanma e yiin ma, n yi ne niine to. E niin mɔn yi bira e yi e nun Alaa Muxu Sugandixin yi mangayaan liga han jɛɛ wuli keden.

⁵ Faxe muxun dɔnxɛne niin mi birama e yi han jɛɛ wuli kedenna yi dɛfe. Faxe muxune kenla sayani, a fɔlɔn nan na ra.

⁶ Sewan muxune xa naxanye na lu na keli singeni sayani. Sayaan firinden mi sɛnbɛ sɔtɔma e tan ma, e findima nɛn Ala nun a Muxu Sugandixina saraxaraline ra, e yi mangayaan liga a xɔn han jɛɛ wuli keden.

Setana nɔ fena

⁷ Na jɛɛ wuli kedenna na dangu waxatin naxan yi, Setana ramini nɛn kasoon na.

⁸ A minima nɛn a siyane birin mayenden bɔxɔn tongon naaninne birin yi alogo a xa e malan yɛngɛn xili ma, na yi xili sa “Gogo nun Magogo.”* E wuya ayi alo fɔxɔ igen mɛɛnsinna.

⁹ E fama nɛn e bɔxɔn yiren birin li, e sa yama sarijanxin daaxaden nabilin e nun Alaa taa rafanxina. Koni tɛɛn yi godo keli kore, a yi e halagi.

¹⁰ Na Yinna Mangana, Setana naxan e mayenden, na yi woli tɛɛ darani naxan dɛgɛma dole tɛɛn na, sube magaxuxin nun wule nabiin dɛnaxan yi. E lu naxankataxi yanyin nun kɔɛɛn na habadan han habadan.

Kiti dɔnxɛna fe

¹¹ Nba, n yi manga gbɛdɛ fixɛ gbeɛn to, e nun naxan yi dɔxi a yi. Bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna e gima a yɛɛ ra, e mi fa to sɔnɔn.

¹² Na xanbi ra, n yi faxa muxune to, muxu gbeɛne nun muxudine, e tixi manga gbɛdɛn yɛtagi. Kitabune yi rabi, Kitabugbɛtɛ fan yi rabi. Nii Rakisin Kitabun nan yi na ra. Faxe muxune yi makiti alo a yi sɛbɛxi kii naxan yi kitabune kui, lan e kɛwanle ma.

¹³ Fɔxɔ igen yi a gbee faxe muxune ramini, sayaan nun laxira fan yi e gbee faxe muxune ramini, e birin yi makiti e kɛwanle ma.

¹⁴ Nayi, sayaan nun laxira yi woli tɛɛ darani. Na findin sayaan firinden nan na, tɛɛ darani.

¹⁵ Naxan yo xili mi to sɛbɛxi Nii Rakisin Kitabun kui, na wolima ayi nɛn tɛɛ darani.

21

Kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛna fe

¹ Na xanbi ra, n yi kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛn to. Amasɔtɔ kore xɔri singen nun bɔxɔ xɔri singen bata yi tunun, fɔxɔ igen mi yi fa na sɔnɔn.

² Awa, n yi Alaa Taa Sarijanxin to godɛ keli ariyanna yi Ala fɛma, Yerusalen nɛnɛna, a yitɔnxi alo naxalandin naxan a yitɔnxi siga a xɛmɛn nalandeni.

³ N yi fala xui gbeɛn mɛ manga gbɛdɛni, a naxa, “Ala dɔxɔden bata lu adamadiine tagi! A luma nɛn e fɛma, e findi a yamaan na. Ala yɛtɛɛn luma nɛn e fɛma, a findi e Ala ra.”

⁴ A yi e yɛɛgen birin fitan e yɛɛ ra yi, sayaan mi fa luma na sɔnɔn hanma sununa hanma wugana hanma xɔlena. Amasɔtɔ fe fonne bata jan.”

⁵ Na xanbi ra, naxan yi dɔxi manga gbɛdɛni, na yi a fala, a naxa, “N bata feen birin findi a nɛnɛn na!” A mɔn yi a fala,

* 20:8: 20.8 Alaa yamaan yaxune xili na kiini Nabi Esekiyeli kitabu yiren kui. A mato Esekiyeli sora 38 han 39 kui.

a naxa, “Ito seβe, amasōtō fe ragidixin nun jəndin nan falani itoe ra.”

⁶ A mən yi a fala n xa, a naxa, “N tan nan Alifa nun Omega ra.* Na nan na ra, a fəlon nun a rajanna. Xa min xənla naxan ma, n siimaya tigi igena nde soma nən a yii, a sare mi na.

⁷ Na nan findima nō sōtō muxun kēen na. N findima nən a Ala ra, a yi findi n ma diin na.

⁸ Koni nafigine nun denkeləyatarene nun muxu xəsixine nun faxa tiine nun yanga suxune nun kəeramuxune nun suxure batune nun wule falane birin, ne tan gbeen tēe daraan nan na naxan dēgema dole tēen na. Sayaan firinden nan na ra.”

Yerusalən nənəna fe

⁹ Lenge soloferen yi suxi maleka soloferen naxanye yii, naxanye yi rafexi fitina fe dənxe soloferene ra, na nde keden yi fa n fəma, a naxa, “Fa be, n xa jaxalandin yita i ra, Yexēē Diina jaxanla.”

¹⁰ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, malekan yi siga n na geya gbeen fari pon, a sa Taa Sarijanxin yita n na, Yerusalən naxan godo keli ariyanna yi Ala fəma.

¹¹ Alaa nərən yi a ma, a mayilenma alo yasipi gēməna alo gēmə fixəna.

¹² Yinna yi taan nabilinxi, a mate, a gbo. So dē fu nun firin yi a ma. Maleka fu nun firin tixi na dēene ra. Isirayila bənsən fu nun firinne xinle seβexi dēene ma.

¹³ Sogeteden binni dē saxan, kəmənna ma dē saxan, yiifanna ma dē saxan, sogegododen binni dē saxan.

¹⁴ Bəten sade fu nun firin nan yi taan yinna bun, Yexēē Diina xera fu nun firinne xinle seβexi e ma.

¹⁵ Malekan naxan yi falan tima n xa, se maliga tamin yi suxi na yii naxan yi rafalaxi xəmaan na, alogo a xa taan maliga e nun a dēene nun a yinna.

¹⁶ Tongon naanin nan yi taan ma. A kuyan nun a yigboon yi lan. Malekan yi taan maliga se maliga tamin na: kilo wuli firin. A kuyan nun a yigboon nun a yiteen birin yi lan.

¹⁷ Malekan yi yinna maliga adamadiine se maliga kiini, nəngənna yē kēmə tonge naanin e nun naanin.

¹⁸ Na yinna yi tixi yasipi gēmən nan na, taan yi tixi xəma fajin nan na. A fixa alo kilasina.

¹⁹ Taan nabilinna yinna bəten sadene yi rayabuxi gēmə fajin sifan birin na: yasipi gēmən nan yi a bəten sade singen ma, a firindena safiri gēməna, a saxandena agati gēməna, a naanindena emerodi gēməna,

²⁰ a suulundena onixi gēməna, a senindena karineliya gēməna, a soloferedena kirisoliti gēməna, a solomasexədēna berili gēməna, a solomanaanindena topasi gēməna, a fudena kirisopirasi gēməna, a fu nun kedendena yasinti gēməna, a fu nun firindena ametisi gēməna.

²¹ A so dē fu nun firinne birin yi rafalaxi gēmə fajine nan na. Dē keden kedenna birin yi rafalaxi pərili gēmə tofapi keden nan na. Taan kira gbeen yi rafalaxi xəma fajin nan na, a fixa alo kilasina.

²² Koni n mi Ala Batu Banxin se to na taani, amasōtō Marigina, Ala Sənben Birin Kanna nun Yexēē Diin nan findixi Ala Batu Banxin na.

²³ Taan mako mi yi sogen nun kike dēgen ma, amasōtō Alaa nərən yi a yiyalanma. Yexēē Diin nan a lənpun na.

²⁴ Dunupa siyane sigan tima a dēgen nan ma, dunupa mangane fama nən e binyen na a xən.

²⁵ Taan dēene mi ragalin mumə, amasōtō kəēen mi soma na yi mumə!

²⁶ Siyane birin fama nən e binyene nun e xunnayerenne ra a xən.

²⁷ Koni se sarijantare yo mi soe na taani, hanma fe xəsixi rabana hanma wule falana, koni fə naxanye xili seβexi Yexēē Diina Nii Rakisin Kitabun kui.

22

Ariyanna

¹ Malekan yi siimaya baa igen fan yita n na. A fixa alo kilasina, keli Ala nun Yexēē Diina manga gbēdeni.

² Siimaya wudin yi tixi taan yama malanden tagi, e nun baan fəxə firinne ra, naxan yi bogima sanja ma fu nun firin jēen bun

* **21:6: 21.6** Gireki xuiin gbee seβelidine fəlon nan Alifa ra, a rajanna yi findi Omega ra. Na nan na ra, a fəlon nun a rajanna.

ma. A yi bogima nen kike yo kike. Siyane rakendeya seen nan yi a deene ra.

³ Danga mi fa na sonon.

Ala nun Yexee Diina manga gbeden luma nen na taani. A walikene yi a batu.

⁴ E yi a yetagin to, a xinla yi lu e tigi ra.

⁵ Kdeen mi fa soe mumε, e mako mi fa luma lenpu degen ma hanma sogena, amasoto Marigina, Ala nan e luma kenenni. E luma nen mangayani habadan han habadan.

Yesu fa fena fe

⁶ Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a naxa, “Fe ragidixin nun nondin nan falani itoe ra. Marigina, Ala naxan xaxinla fima nabine ma, na nan a malekan nafaxi alogo a xa sa a yita a walikene ra naxan fama ligadeni.”

⁷ Yesu naxa, “N famatdon ni i ra. Sewan na kanna xa naxan na nabiya fala sebexini itoe suxu.”

⁸ N tan Yoni nan feni itoe mexi, n yi e to. Nba, n to e me, n yi e to, malekan naxan yi e yitama n na, n yi bira na san bun ma, alogo n xa a batu.

⁹ Koni a yi a fala n xa, a naxa, “I nama na liga de! I walike boden nan n na, e nun i ngaxakeden nabine e nun naxanye birin fala sebexini itoe suxuma. Ala nan batu!”

¹⁰ A yi a fala n xa, a naxa, “I nama nabiya fala sebexini itoe findi wundo feene ra de. Amasoto waxatin bata maso.

¹¹ Xa tinxintaren naxan na, na xa lu tinxintareyani. Xa xosiden naxan na, na xa lu xosi fe rabani. Xa naxan tinxin, na xa lu tinxinyaan fari. Xa naxan sarijan, na xa lu sarijanni.”

¹² Yesu naxa, “N famaani ni i ra. N fama nen birin kewanla saranna ra n yii.

¹³ N tan nan Alifa nun Omega ra, na bunna nen fa fala a singen nun a donxena, a folon nun a rajanna.”

¹⁴ “Sewan na kanne xa naxanye e domane xama alogo e xa siimayaan wudin soto, e so taan so deene ra.

¹⁵ Koni fe xosixi rabane nun kexamuxune nun yalundene nun faxa tiine nun suxure batune nun wule falan napan naxanye birin ma, ne luma nen taan fari ma.”

¹⁶ “N tan Yesu bata n ma malekan xe ε ma alogo a xa sa sereyani ito ba denkeleya yamane xa. Dawuda bonsonna nan n na, keli a denbayani. Tagalan saren nan n tan na, naxan tema xotanni.”

¹⁷ Awa, Alaa Nii Sarijanxin nun jaxalandin yi a fala, e naxa, “Fa be!” Naxan yo na a me, na fan xa a fala, a naxa, “Fa be!” Xa min xonla naxan ma, na xa fa. Xa naxan wama siimaya igen xon, na xa a rasuxu, a mi sarama.

Fala Donxena

¹⁸ N muxune nan maxadima naxanye birin nabiya fala sebexini itoe mema, xa naxan nde sa e fari, Ala fitina feene sama nen na kanna fari naxanye sebexi kitabuni ito kui.

¹⁹ Xa naxan yo nde ba nabiya fala sebexini itoe ra, Ala na kanna gbee bama nen siimaya wudin nun taa sarijanxina fe yi, naxanye fe falaxi kitabuni ito kui.

²⁰ Naxan feni itoe seren bama, na naxa, “Nondin na a ra, n famaani ni i ra.” Amina! Marigi Yesu fa!

²¹ Marigi Yesu xa hinan ε birin na.